Digitized by Google

NAZIONALE
BIBLIOTECA
CENTRALE
RB 71
261
ROMA

Digitized by Google

RB 261

Digitized by Google

Collegij Soc. Iesu Catal. inscr. Bibl. Monach.

LVDOLPHI CHARTVS. IN PSAL.

Dauid, diligentiſs. ſimul, & doctiſsima Enarratio, quam ô candide lector, non minore cura diligentiaq́; recognitam, nec inuenuſtiore forma recuſam ad te in præſentia emittimus.

Ad cuius ornamentum & collocupletationẽ Indices, cum Pſalmorũ, tum rerũ haud ſegniter reſtitutos adauctosq́; aſſuimus. Sed nec Cõfeſsionales ac pœnitentiales Pſalmos authore Petrarcha, opus ſanè ad omnẽ pietatis cumulũ, hinc abeſſe ſuſtinuimus, quos in hoc Enchiridion tibi pulcherrimè concinnauimus.

Porrò autẽ ne quid deſyderare poſsis, inſerta eſt margini iuxta Hiero. receptã uerſionẽ, Diui August. ab Hebræo in Latinũ ſermonẽ perquàm docta traductio.

In domino Confide.

A. Vincent.

RB 261

IACOBVS SYM-
ler Durlaceñ. ad
lectorem.

Grandia qui dulcis patrimonia ſumit Ieſu,
Atq; ſacro tollit munus ab officio,
Pſalmographi ſtudeat diuina poëmata uatis,
Myſtica Ludolphi caſtaq; ſcripta legat.
Abdita nam pandit nudis ęnigmata uerbis
Ludolphus, memorans quicquid ubiq; latet.

BIBLIOTECA NAZ.LE
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Tabula pſalmorū omniū ſecundū ordinē alphabeti.

AD dñm cū tribu.fo.318.co.iij.
Ad te dñe cla.fo.63.col.j.
Ad te dñe leuaui.fo.56.co.j.
Ad te leuaui oculos.f.322.c.iij.
Afferte dño filij dei.f.64.c.iiij.
Attendite popule meus.fo.187.co.iiij.
Audite hec omnes gentes.fo.115.co.iij.
BEatus vir q̄ nō abijt.fo.7.co.j.
Beat⁹ q̄ intelligit.fo.97.co.iiij.
Beatus vir qui ti.fo.282.co.iiij.
Beati quoꝝ remiſſe.f.71.co.ij.
Beati immaculati.fo.295.co.j.
Beati oēs qui timēt dñm.fo.327.co.iiij.
Benedicā dñm in omni tpe.fo.76.col.j.
Benedixiſti dñe terrā tuā.fo.210.co.j.
Benedic anima mea dño.j.fo.250.co.ij.
Benedic anima mea dño.ij.fo.253.co.ij.
Benedict⁹ dñs deus meus.fo.356.col.iiij.
Bonum eſt cōfiteri dño.fo.229.co.j.
CAntate dño cāticū no.j.fo.237.columna.ij.
Cātate dño cāti.ij.f.240.co.iiij.
Cātate dño cā.iij.f.369.co.ij.
Celi enarrāt gl'iaꝫ.f.45.co.iij.
Confitebor tibi dñe in toto.j.fo.21.co.iiij.
Cōfitebor tibi dñe in to.ij.fo.281.co.j.
Cōfitebor tibi dñe in to.iij.fo.343.col.iiij.
Cōfitebimur tibi deus.fo.181.co.j.
Cōfitemini dño ⁊ inuocate.fo.259.co.ij.
Cōfitemini dño q̄m bon⁹.j.fol.264.c.ij.
Cōfitemini dño q̄m bon⁹.ij.fo.269.col.ij.
Cōfitemini dño q̄m bo.iij.fo.292.col.j.
Cōfitemini dño q̄m bo.iiij.fo.359.co.j.
Cōſerua me domine.quoniaꝫ.fo.35.co.iij.
Credidi ꝓpter qđ locut⁹ ſum.f.290.co.ij.
Cum inuocarem.fo.12.columna.j.
DE profundis cla.fol.329.col.iiij.
Deus deus meus reſpice.fo.48.columna.iij.
Deus deus meus ad te.fo.146.columna.j.
Deus auribus noſtris.folio.105.colū.iiij.
Deus deorum.dominus.fo.118.co.j.
Deus in adiutoriū m.fo.166.columna.iiij.
Deus in nomine tuo.fo.126.columna.iiij.
Deus iudiciū tuum.fo.142.colū.ij.
De⁹ laudē meā ne tacueris.fo.276.co.ij.
De⁹ miſereatur noſtri.fo.154.co.ij.
Deus q̄s ſimilis erit tibi.fo.205.col.iij.
Deus repuliſti nos.fo.140.col.j.
Deus ſtetit in ſynagoga.fol.204.colūna.ij.
Deus venerūt gentes.fo.197.columna.j.
Deus noſter refugium.fo.110.columna.ij.
Deus vltionum dominus.folio.232.columna.ij.
Dilexi quoniam exaudiet.folio.288.columna iiij.
Diligam te domine.fo.37.co.ij.
Dixit dominus domino meo.folio.299.columna.ij.
Dixit iniuſtus vt delinquat.fo.82.co.ij.
Dixit inſipiens in corde ſuo.j.folio.30.columna.iiij.
Dixit inſipiens in corde.ij.folio.125.columna.iij.
Dixi cuſtodiā vias meas.fo.92.col.j.
Domine dominus noſter.fo.20.col.j.
Dominus illuminatio mea.fo.60.co.iij.
Domin⁹ regit me.fo.52.col.iij.
Dominus regnauit decorem.fo.231.co.ij.
Domin⁹ regnauit exultet terra.folio.239.columna.ij.
Dominus regnauit iraſcantur.folio.242.columna.ij.
Dñe deus meus in te ſperaui.folio.17.co.j.
Domine clamaui ad te.fo.351.col.j.
Dñe deus ſalutis mee.fo.215.col.ij.
Domine exaudi orationē meā.j.folio.246.columna.ij.
Dñe exaudi orationē.ij.fo.354.col.iiij.
Dñe dñs noſter.fo.20.col.j.
Domine in virtute tua letabitur rex.folio.47.columna.j.
Dñe ne in furore tuo.j.fo.89.co.ij.
Dñe ne in furore tuo.ij.folio.89.col.ij.
Dñe non eſt exaltatum.fo.331.col.j.
Dñe probaſti me.fo.349.col.ij.
Domine quid multiplicati ſunt.folio.10 columna.iiij.
Dñe quis habitabit ī taberna.fol.32.co.iij.
Dñe refugiū factus es.fo.225.col.iiij.
Dñi eſt terra ⁊ plenitudo.fo.54.col.j.

Ecce nūc bn̄dicite do.555.co.ij.
Ecce ꝙ bonum.554.col.ij.
Eripe me de īimi.137.co.ij.
Eripe me dn̄e ab.549.col.j.
Eructauit cor meū ṽbū.107.c.ij
Exaltabo te de⁹ me⁹ rex.559.co.ij.
Exaltabo te dn̄e qm̄ ſuſcepiſti.66.co.j.
Exaudiat te dn̄s in die tri.45.col.iij.
Exaudi de⁹ depcationē.142.col.iij.
Exaudi de⁹ orōnē meā cū dep.147.co.iiij.
Exaudi dn̄e iuſtitiam meam.55.col.ij.
Exaudi de⁹ orōnē meā & ne.128.co.j.
Expectans expectaui dn̄m.94.col.iij.
Exultate iuſti in dn̄o.73.col.ij.
Exultate deo adiutori nr̄o.201.co.iiij.
Exurgat deus & diſſipentur.156.col.iij.
Fundamēta eius in mōtibus ſanctis diligit dn̄s.214.col.iij.
Inclina domine aurē tuā & exaudi me.212.col.j.
In ↄuertēdo dn̄s.525.col.ij.
In dn̄o confido.27.col.i.
In exitu iſrael de egypto.285 col.iij.
In te dn̄e ſperaui nō confun.68.col.j.
In te dn̄e ſperaui non ↄfun.ij.168.col.j.
Jubilate deo oīs terra.f.151.col.iij.
Jubilate deo om̄is terra.f.243.col.iiij.
Judica me deus & diſcerne.102.col.iij.
Judica me dn̄e quoniā.f.59.col.iij.
Judica dn̄e nocentes me.78.col.ij.
Lauda aīa mea do.362.col.j.
Lauda hie.do.365.co.ij.
Laudate dn̄m qm̄ bo.f.365.c.ij.
Laud̄.do.i ſctis.570.col.iiij.
Laudate dn̄z d̄ celis.367.co.ij.
Laudate dn̄m om̄es gentes.291.col.iij.
Laudate nomen dn̄i.356.col.j.
Laudate pueri dn̄m.284.col.iij.
Letatus ſum in his.521.col.ij.
Leuaui oculos meos.520.col.ij.
Magnus dn̄s & lauda.115.col.ij.
Memēto dn̄e dd̄.531.col.iij.
Miſerere mei.d.ſ.121.co.ij.
Miſerere mei.d.qm̄.fo.131.c.iij
Miſerere mei deus miſere.133.col.iij.
Miſericordiā et iudiciū.244.col.iiij.
Miſericordias dn̄i i eternū.218.col.j.
Niſi dn̄s edifica.326.co.ij.
Niſi qꝛ dn̄s erat in.323.col.ij.
Noli emulari i mali.144.col.j.
Nōne deo ſubiecta.84.col.ij.
Notus i iudea de⁹.182.col.iij.
OMnes gentes plaudite manib⁹.fol.112.columna.j.
PAratum cor meum deus.274.columna.iij.
QUare fremuerūt gen.8.col.iiij.
Quaz bonus iſrael deus.174.columna.ij.
Quāz dilecta taber.208.co.ij.
Quēadmodū deſide..99.co.iiij.
Qui cōfidunt in domino.324.col.iij.
Qui habitat in adiutorio.226.col.iij.
Qui regis iſrael.199.col.j.
Quid gloriaris i malitia.124.columna.j.
SAluū me fac dn̄e.28.col.ij.
Saluū me fac de⁹.161.colum.ij.
Sepe expugnauerūt.528.c.iiij.
Si vere vtiq̄.135.col.iij.
Sup flumia babylōis.541.co.iij.
TE decet hymn⁹.149.col.ij.
VErba mea auribus.15.col.iiij.
Uenite exultem⁹.235.col.iij.
Uoce mea ad dn̄z.185.col.j.
Uoce mea ad do.ij.555.col.j.
Uſq̄ quo dn̄e obliuiſceris.29.columna.iij.
Ut quid deus repuliſti.177.col.iiij.

Deo gratias.

Tabula uerſiculorum totius Pſalterij.

Tabula uerſiculorum omnium in toto Pſalterio contentorum ſecundùm Alphabeti ordinem.

A baltitudine diei timebo: ego vero in te ſperabo.folio.152 columna.j.
Ab increpatione tua domine: ab inſpiratiõe ſpiritus ire tue.folio.39.co.ij.
Ab increpatione tua fugient:a voce tonitrui tui formidabunt.folio.254.columna.iiij.
Ab increpatione tua deus iacob:dormitauerunt qui aſcenderũt equos.fol.183. columna.iij.
Abyſſus ſicut veſtimentum amictus ei⁹: ſuper montes ſtabunt aque.folio.254. columna.iij.
Abyſſus abyſſum inuocat:in voce cathara ctarũ tuarũ.fo.101.co.iij.
Ab oĩ via mala ꝓhibui pedes meos:vt cuſtodiam verba tua.fo.308.co.iiij.
Ab omnibus iniquitatib⁹ meis erue me: opprobriũ inſipienti dediſti me.fol.93. columna.iij.
Abſcondes eos in abſcõdito faciei tue:a cõturbatione hominũ.fo.70.co.iij.
Accedet homo ad cor altum:ꝛ exaltabitur deus.fo.148.co.iij.
Accedite ad eum et illuminamini:et facies vr̃e non cõfundẽtur.fo.76.co.iij.
Accingere gladio tuo ſuper femur tuũ:potentiſſime.108.co.j.
Acuerũt linguas ſuas ſicut ſerpentes:venenũ aſpidũ ſub labijs eorũ.540.co.ij.
A cuſtodia matutina vſq₃ ad noctem:ſperet iſrael in domino.fo.550.co.iij.
Ad alligandos reges eorũ in cõpedibus: ꝛ nobiles eorũ in manicis ferreis.569. columna.ij.
Ad annũciãdũ mane mĩam tuã:ꝛ veritatẽ tuã per noctẽ.fo.229.co.ij.
Adducentur regi virgines poſt eam:ꝓxime eius afferentur tibi.160.co.iij.
Ad faciendã vindictã in nationibus:increpationes in populis.fo.569.co.j.
Adheſi teſtimonijs tuis dñe:noli me confundere.299.col.iiij.
Adheſit pauimẽto aĩa mea:viuifica me ſꝫ verbum tuum.299.co.j.
Adhereat lingua mea faucib⁹ meis:ſi non meminero tui.542.col.iij.
Adhuc multiplicabuntur in ſenecta vberi: et bene patientes erunt vt annunciẽt. 231.columna.j.
Adhuc eſce eorũ erãt ĩ ore ipſorũ:ꝛ ira dei aſcendit ſuper eos.181.col.iij.
Adijciat dñs ſuper vos:ſuper vos et ſuper filios veſtros.288.col.ij.
Ad ipſum ore meo clamaui:ꝛ exultaui ſub lingua mea.154.columna.j.
Adiuua me dñe deus meus:ſaluum me fac ſm miſericordiam tuã.278.col.iij.
Adiuua me ꝛ ſalu⁹ ero:ꝛ meditabor ĩ iuſtificationibus tuis ſemp.310.col.iiij.
Adiuua nos de⁹ ſalutaris noſter:ꝛ ꝓpter gloriã noĩs tui dñe libera nos ꝛ ꝓpici⁹ eſto peccatis noſtris propter nomẽ tuũ. 98.columna.ij.
Adiutorium noſtrum in noĩe domini:q̃ fecit celum et terram.524.col.ij.
Adiutor meus ꝛ liberator meus es tu:dñe ne moreris.167.col.iiij.
Adiutor meus eſto ne derelinquas me:neq₃ deſpicias me deus ſalutaris me⁹.folio. 62.co.ij.
Adiutor meus tibi pſallam:quia de⁹ ſuſceptor me⁹:es deus me⁹ miſericordia mea 130.columna.iiij.
Adiutor meus ꝛ ꝓtector meus tu es:deus meus ne tardaueris.97.columna.iij.
Adiutor ꝛ ſuſceptor meus es tu:ꝛ ĩ verbũ tuum ſuperſperaui.310.col.ij.
Ad meipm̃ aĩa mea cõturbata eſt:ꝓpterea mẽor ero tui d̃ terra iordanis ꝛ hermonij a monte modico.101.co.ij.
Ad nihilum deductus eſt in conſpectu ei⁹ malignus:timẽtes autem dominũ glorificat.folio.35.col..
Ad nihilũ deuenient tãq̃ aqua decurrens: intendit arcum ſuum donec infirmẽtur

folio.136.co.iij.
A domino factũ eſt iſtud:& eſt mirabile in oculis noſtris.fo.294.co.ij.
Ad dominum cum tribularer clamaui:et exaudiuit me.fo.318.co.iij.
Adoleſcentulus ſum ego et contemptus:iu ſtificationes tuas nõ ſum oblitus.fo. 315.co.iiij.
Adorate eũ oẽs angeli eius:audiuit & le tata eſt ſyon.fo.240.col.j.
Ad te dñe clamabo deus meus ne ſileas a me:neqñ taceas a me & aſſimilabor deſcendẽtibus in lacum.fo.63.co.j
Ad te domine clamabo:& ad deum meũ de precabor.fo.67.co.ij.
Ad te dñe leuaui animã meã:deus meus in te confido non erubeſcam.fo.56.columna.j.
Ad te clamauerũt & ſalui facti ſũt:i te ſpe rauerunt & nõ ſunt confuſi.fo.49.co.ij.
Ad te leuaui oculos meos:qui habitas in celis.fo.322.co.iij.
Aduerſum me loquebantur qui ſedebant in porta:& in me pſallebãt qui bibebãt vinum.folio.163.co..j.
Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimi ci mei:aduerſum me cogitabant mala mihi.fo.09.co.j.
Ad veſperũ demorabitur fletus:& ad ma tutinum letitia.fo.66.co.iij.
Ad videndum in bonitate electorũ tuorũ: ad letandũ in letitia gentis tue vt lau deris cum hereditate tua.fo.265.co.j.
Aduocauit celum de ſurſum:& terrã diſcer nere populũ ſuũ.fo.118.co.iiij.
A facie dñi mota ẽ terra:a facie dei iacob. fo.286.co.iij.
A facie ire indignationis tue:qr eleuans alliſiſti me.fo.247.co.iiij.
Afferte domino filij dei:afferte dño filios arietum.fo.64.co.iiij.
Afferte dño gliam & honorem:afferte dño gloriã nomini eius:adorate dominũ in atrio ſancto eius.fo.65.co.j.
Afferte dño patrie gẽtiũ:afferte dño glo riã & honorẽ:afferte dño gliam nomini eius.fo.238.co.ij.
Afferent in letitia & exultatiõe:adducent
in templum regis.109.co.iiij.
Afflict⁹ ſum & humiliat⁹ ſuz nimis:rugie bã a gemitu cordis mei.90.co.ij.
A finibus terre ad te clamaui dũ anxiaret cor meũ:in petra exaltaſti me.143.columna.j.
A fortitudine manus tue ego defeci in increpatiõib⁹:ꝓpter iniquitatẽ corripui ſti hominẽ.fo.95.co.iiij.
A fructu frumenti vini & olei ſui:multipli cati ſunt.15.co.ij.
A iudicijs tuis nõ declinaui:qr tu legem poſuiſti mihi.fo.309.col.j.
Alienati ſunt pctõres a vulua:errauerũt ab vtero locuti ſunt falſa.156.co.j.
Alleuat dñs oẽs qui corruũt:& erigit oẽs eliſos.361.co.j.
Alluxerũt coruſcationes tue orbis terre: cõmota eſt & ꝯtremuit terra.folio.187. columna..ij.
Alluxerũt fulgura ei⁹ orbi terre:vidit et cõmota eſt terra.fo.259.co.iiij.
Altaria tua domine ꝟtutũ:rex me⁹ & de⁹ meus.208.co.iiij.
A mãdatis tuis intellexi:propterea odiui omnem viam iniquitatis.309.co.j.
Amici mei & proximi mei:aduerſuz me ap propinquauerũt & ſteterunt.90.co.iij.
Ampli⁹ laua me ab iniqtate mea:& a pec cato meo munda me.121.co.iiij.
Amputa opprobriũ meũ qḋ ſuſpicat⁹ ſuz: qr iudicia tua iocũda.300.co.iij.
Anima mea in manibus meis ſemp:legẽ tuam nõ ſum oblitus.309.co.iiij.
Anima aũt mea exultabit in dño:& dele ctabit ſup ſalutari ſuo.79.co.iij.
Anima eius in bonis demorabitur:& ſemẽ ei⁹ hereditabit terrã.57.co.iij.
Anima noſtra ſicut paſſer erepta eſt de la queo venantiũ.324.co.j.
Anima noſtra ſuſtinet dñm:qm̃ adiutor & protector noſter eſt.75.co.iij.
Animalia puſilla cuz magnis:illic naues pertranſibunt.257.co.iij.
Aialia tua habitabũt in ea:paraſti in dul cedine tua pauperi deus.157.co.ij.
Anni nrĩ ſicut aranea meditabunt:dies annorũ noſtrorũ in ipſis ſeptuaginta

Digitized by Google

anni.fo.225.co.ij.
Annũciaui iuſtitiã tuã in eccleſia magna: ecce labia mea nõ ꝓhibebo domine tu ſciſti.96.co.j.
Annũciaui ꝛ locutꝰ ſum: multiplicati ſunt ſuper numerum.95.co.iij.
Annũciauerũt celi iuſtitiã eiꝰ: ꝛ viderunt oẽs populi gloꝛiã eiꝰ.240.co.j.
Annũciauerunt opera dei: ꝛ facta eius intellexerunt.149.co.j.
Annũciate īter gẽtes gloꝛiã eiꝰ: in oĩbus populis mirabilia eius.237.co.iiij.
Annũciabiť dño generatio vẽtura: ꝛ annũciabũt celi iuſtitiã eiꝰ: populo q̄ naſceť quẽ fecit dñs.52.co.ij.
Anticipauerũt vigilias ocl'i mei: turbatꝰ ſum ꝛ nõ ſum locutꝰ.185.co.iij.
Aperta eſt terra ꝛ deglutiuit dathã: ꝛ operuit ſuper congregationem abyꝛon.folio.266.co.ij.
Aperis tu manum tuã: ꝛ imples oẽ animal benedictione.361.co.ij.
Aperuerũt ſup me os ſuũ: ſicut leo rapiẽs et ragiens.50.co.ij.
Aperiã in parabolis os meũ: loquar ꝓpoſitiones ab initio.188.co.j.
Apite mihi poꝛtas iuſtitie: īgreſſus ī eas cõfitebor dño: hec poꝛta domini iuſti intrabunt in eam.295.co.iiij.
Appone iniquitatem ſup iniquitatẽ eoꝛũ: ꝛ nõ intrẽt in iuſtitiã tuã.165.co.ij.
Appꝛehende arma ꝛ ſcutũ: ꝛ exurge ī adiutoꝛium mihi.78.co.iij.
Appꝛehẽdite diſciplinã: neq̄ iraſcať dñs et pereatis de via iuſta.10.co.ij.
Appꝛopinquet depꝛecatio mea ī cõſpectu tuo domine: iuxta eloquiũ tuũ da mihi intellectum.317.co.iij.
Appꝛopinquauerunt perſequẽtes me iniquitati: a lege autẽ tua lõge facti ſunt.314.co.iiij.
Apud dominũ greſſus hominis dirigeť: et viam eius volet.86.co.iiij.
Apud me oꝛatio deo vite mee: dicã deo ſuſceptoꝛ meus es.102.co.j.
Apud te laus mea in eccleſia magna: vota mea reddam in conſpectu timẽtiũ eũ.1.co.iiij.
Arcum conteret et confringet arma: ꝛ ſcuta cõburet igni.111.co.iiij.
A reſiſtẽtibꝰ dextere tue: cuſtodi me vt pupillam oculi.36.co.ij.
Aruit tãq̄ teſta virtꝰ mea: et lingua mea adheſit faucibꝰ meis: ꝛ in puluerẽ moꝛtis deduxiſti me.50.co.iij.
A ſagitta volãte in die: a negocio perambulãte in tenebꝛis: ab īcurſu ꝛ demonio meridiano.227.co.ij.
Aſcẽdit fumus in ira eius ꝛ ignis a facie eius exarſit: carbones ſuccẽſi ſũt ab eo.38.co.iij.
Aſcendit deus in iubilo: ꝛ dominus in voce tube.112.co.iiij.
Aſcẽdiſti in altũ: cepiſti captiuitatẽ: accepiſti dona in hominibus.158.colũ.iiij.
Aſcendunt montes ꝛ deſcendũt campi: in locũ quẽ fundaſti eis.254.co.iiij.
Aſcendunt vſq; ad celos ꝛ deſcẽdũt vſq; ad abyſſos: anima eoꝛũ in malis tabeſcebat.272.co.ij.
A ſolis oꝛtu vſq; ad occaſuꝫ: laudabile nomen domini.284.co.iiij.
A ſolis oꝛtu ꝛ occaſu: ab aq̄lone et mari.269.co.iiij.
A ſolis oꝛtu vſq; ad occaſum: ex ſyõ ſpecies decoꝛis eius.118.co.iij.
Aſpges me dñe yſopo ꝛ mũdaboꝛ: lauabis me ꝛ ſup niuẽ dealbaboꝛ.122.co.ij.
Aſpice in me miſerere mei: ſm̄ iudiciũ diligentium nomen tuum.312.co.iiij.
Aſtitit regina a dextris tuis īueſtitu deaurato: circũdata varietate.109.colum.j.
Aſtiterunt reges terre ꝛ pꝛincipes ꝯuenerunt in vnum: aduerſus dominũ ꝛ aduerſus chꝛiſtum eius.9.col.j.
A templo tuo in hieruſaleꝫ: tibi offerẽt reges munera.160.co.ij.
Attẽdite popule meꝰ legẽ meã: īclinate aurẽ veſtrã in vba oꝛis mei.187.colũ.iiij.
Attollite poꝛtas pꝛicipes veſtras: ꝛ eleuamini poꝛte eternales: ꝛ itroibit rex gloꝛie.55.co.ij.
Attollite poꝛtas pꝛicipes veſtras: ꝛ eleuamini poꝛte eternales: ꝛ itroibit rex glie 55.co.iij.
Audi filia ꝛ vide ꝛ īclina aurẽ tuã: ꝛ obli

niſcere populum tuum et domū patris tui.109.columna.j.
Audi pp̄ls me⁹ ꝛ loquar iſrl̄ ꝛ teſtificabor tibi: de⁹ deus tu⁹ ego ſum.119.colum.ij.
Audi pp̄ls me⁹ ꝛ ꝯteſtabor te iſrl̄ ſi audieris me nō erit in te de⁹ recēs: neq̄ adorabis deū alienū.203.colum.ij.
Audite hec oēs gētes: aurib⁹ ꝑcipite oēs q̄ habitatis orbem.115.columna.iij.
Audiuit deus ꝛ ſpreuit: ꝛ ad nihilū redegit valde iſrael.195.col.j.
Audiuit dn̄s ꝛ miſert⁹ eſt mei: dn̄s factus eſt adiutor meus.67.co.iij.
Audiēt v̄ba mea q̄m potuerūt: ſicut craſſitudo terre erupta eſt ſup terrā.352.co.ij.
Audiā quid loquaf in me dn̄s deus: q̄m loquef pacē in plebē ſuā.211.co.j.
Auditā fac mihi mane miſericordiā tuā: qr in te ſperaui.356.co.j.
Auditui meo dabis gaudium et letitiam: ꝛ exultabūt oſſa humiliata.122.col.iij.
Auertiſti nos retrorſum poſt inimicos noſtros: et qui oderūt nos diripiebāt ſibi. 105.co.ij.
Auertiſti teſtamētū ſerui tui: ꝓphanaſti i terra ſanctuariū eius.222.co.ij.
Auertiſti adiutorium gladij eius: ꝛ non es auxiliatus ei in bello.222.co.iiij.
Auertiſti faciem tuā a me: ꝛ factus ſum cōturbatus.67.col.j.
Auertanf retrorſum et reuereanf q̄ volūt mihi mala.97.co.j.
Auertanf retrorſum ꝛ cōfundanf: cogitātes mihi mala.79.co.j.
Auerte faciē tuā a pctīs meis: ꝛ oēs iniquitates meas dele.122.co.iij.
Auerte oculos meos ne videāt vanitatē: in via tua viuifica me.300.col.iij.
Auerte mala īimicis meis: ꝛ i v̄itate tua diſperde illos.127.co.iij.
Auertēte autē te faciem turbabūtur auferes ſpiritū eorum ꝛ deficiēt: ꝛ in puluerem ſuum reuertentur.258.col.j.
Auertanf retrorſum ꝛ erubeſcāt: qui volūt mihi mala.167.co.ij.
Auertantur ſtatim erubeſcētes: qui dicūt mihi euge euge.fo.eo.col.ij.
Aufer a me opprobrium et contemptum: quia teſtimōia tua exquiſiui.folio.298. columna.ij.
Auferunf iudicia tua a facie ei⁹ oīu: inimicoꝝ ſuoꝝ dominabif.25.co.j.
A voce gemitus mei adheſit os meum carni mee.247.co.i.
A voce exprobrantis ꝛ obloquētis: a facie inimici ꝛ perſequentis.106.col.j.
Aures habēt ꝛ non audiēt: neq̄ enī ē ſpiritus in ore ipſorum.338.co.iij.
Aures habēt ꝛ nō audient: nares habēt et non odorabunt.287.co.ij.
Aurib⁹ ꝑcipe dn̄e orationē meā: ꝛ itēde voci deprecationis mee.212.co.iiij.
Auribus percipe orationē meam: nō in labijs doloſis.35.co.iij.
Aut obliuiſcef miſereri deus: aut ꝯtinebit in ira ſua miſericordias ſuas.186.co.j.
Aut in finē miſericordiā ſuā abſcidet: a generatione in generationē.fo.eo.colū.j.
Auxilium meū a domino: qui fecit celum ꝛ terram.320.col.iij.
Beatus qui intelligit ſup egenū ꝛ pauperē: ī die mala liberabit eū dn̄s.97.col.iiij.
Beat⁹ hō quē tu erudieris dn̄e: ꝛ de lege tua docueris eum. 233.columna.iiij.
Beatus vir qui timet dominū: in mandatis eius volet nimis.282.co.iij.
Beatus vir qui nō abijt in cōſilio impioꝝ ꝛ in via pctōꝝ nō ſtetit: ꝛ in cathedra peſtilentie non ſedit.7.col.j.
Beatus vir cuius eſt nomen dn̄i ſpes ei⁹: ꝛ nō reſpexit ī vanitates ꝛ iſanias falſas.95.co.ij.
Beat⁹ vir cui nō imputauit dn̄s peccatū: nec eſt in ſpū eius dolus.71.colum.iij.
Beatus vir qui impleuit deſideriū ſuū ex ipſis: nō confundetur cum loquetur inimicis ſuis in porta.327.col.iij.
Beat⁹ vir cui⁹ ē auxiliū abs te aſcēſiones i corde ſuo diſpoſuit in valle lachrymarū: in loco quē poſuit.209.columna.j.
Beat⁹ cui⁹ de⁹ iacob adiutor ei⁹ ſpes ei⁹ in dn̄o deo ip̄i⁹ q̄ fecit celū ꝛ terrā: mare ꝛ oīa q̄ in eis ſunt.562.col.iii.
Beat⁹ qui tenebit: ꝛ allidet paruulos ſuos

ad petram.543.co.ij.
Beatus quem elegiſti ⁊ aſſumpſiſti:inha⸗ bitabit in atrijs tuis.150.co.j.
Beati immaculati ĩ via:qui ambulãt in le ge dñi.295.co.j.
Beati omnes qui timẽt dominũ:qui am⸗ bulant in vijs eius.327.co.iiij.
Beati quorũ remiſſe ſunt iniq̃tates:⁊ quo rũ tecta ſunt pctã.71.co.ij.
Beati qui habitãt in domo tua:in ſcl̃a ſe⸗ culorũ laudabunt te.208.co.iiij.
Beati qui cuſtodiunt iudicium ⁊ faciũt iu ſticiam:in omni tempore.264.co.iiij.
Beati qui ſcrutantur teſtimonia ei⁹:in to to corde exquirunt eũ.296.col.ij.
Beata gens cui⁹ eſt dñs de⁹ei⁹:ppl̃s quẽ elegit in hereditatem ſibi.74.co.iij.
Beatũ dixerunt ppl̃ꝫ cui hec ſunt:beatus ppl̃s cui⁹ dñs deus eius.359.co.ij.
Benedictus dñs deus iſrael a ſeculo ⁊ ĩ ſe culum:fiat fiat.99.co.iij.
Benedictus dñs qm̃ mirificauit mĩaꝫ ſuã mihi:in ciuitate munita.70.co.iij.
Benedictus dñs q̃ nõ dedit nos :ĩ captio⸗ ne dentibus eorũ.324.co.j.
Benedictus dñs:quoniam exaudiuit vocẽ deprecationis mee.64.co.j.
Benedictus dñs de⁹ iſrael a ſeculo ⁊ vſqꝫ in ſeculum:⁊ dicet omnis populus fiat fiat.269.co.ij.
Benedictus dñs de⁹ iſrael:qui facit mira bilia ſolus.174.co.j.
Benedictus dominus in eternum:fiat fiat fo.223.columna.iij.
Benedictus dominus ex ſyon:qui habitat in hieruſalem.338.co.iiij.
Benedictus dñs deus me⁹ qui docet ma⸗ nus meas ad preliũ:⁊ digitos meos ad bellum.356.co.iiij.
Benedict⁹ dñs die quotidie:proſperũ iter faciet nobis deus ſalutarium noſtrorũ. 159.columna.j.
Benedict⁹ es domine:doce me iuſtificatio nes tuas.297.co.ij.
Benedict⁹ deus qui nõ amouit orationeꝫ meam:⁊ mĩam ſuã a me.154.co.ij.
Benedicti vos a dño:qui fecit celum ⁊ ter ram.288.co.iij.
Benedicite gentes deũ noſtrũ:⁊ auditam facite vocem laudis eius.152.co.iiij.
Benedicite dño oẽs virtutes eius:miniſtri eius q̃ facitis volũtatẽ eius.253.col.j.
Benedicite domino omnia opera eius in omni loco dominationis eius:benedic anima mea domino.fo.co.co.j.
Benedicite domino omnes angeli eius po tẽtes virtute:facientes verbum illius ad audiendam vocem ſermonum eius. 252.columna.iiij.
Benedic aĩa mea dño:dñe deus meus ma⸗ gnificatus es vehemẽter.253.co.ij.
Benedic aĩa mea dño:⁊ oĩa q̃ itra me ſunt nomini ſancto eius.250.co.ij.
Benedic aĩa mea dño:⁊ noli obliuiſci oẽs retributiones eius.fo.co.co.ij.
Benedicam dñꝫ ĩ om̃i tẽpore:ſemper laus eius in ore meo.76.co.j.
Benedicã dñꝫ qui tribuit mihi ĩtellectum inſuper ⁊ vſqꝫ ad noctem increpuerũt me renes mei.34.co.iij.
Benedicat te dominus ex ſyõ:qui fecit ce⸗ lum et terram.335.co.iiij.
Benedicat tibi dñs ex ſyon:⁊ videas bona hieruſalem omnibus diebus vite tue. 328.columna.ij.
Benedicat nos deus de⁹ noſter:bñdicat nos de⁹:⁊ metuãt eũ omnes fines ter⸗ re.155.co.iij.
Benedices corone anni benignitatis tue: et cãpi tui replebũt vbertate.151.co.j.
Benedixiſti dñe terram tuã:auertiſti ca⸗ ptiuitatem iacob.210.co.j.
Bñdixit domui iſrael:bñdixit domui aarõ. 288.co.ij.
Benedixit omnibus qui timent dñm:puſil lis cum maioribus.fo.co.co.ij.
Benediximus vobis de domo dñi:de⁹ dñs ⁊ illuxit nobis.294.co.iij.
Benefac domine:bonis ⁊ rectis corde.fo⸗ lio.325.colum.j.
Beneplacitum eſt domino ſuper timẽtes eum:et in eis qui ſperant ſuper miſe⸗ ricordia eius.365.co.ij.
Benigne fac domine in bona volũtate tua ſyon:vt edificentur muri hieruſa[illegible] 123.co.iiij.

Beſtie ⁊ vniuerſa pecora:ſerpẽtes ⁊ volu⸗
cres pennate.368.co.iij.
Bonus es tu:⁊ in bonitate tua doce me iu
ſtificationes tuas.fo.304.co.iij.
Bonum eſt confidere in dño:q̄ cõfidere in
homine.292 co.iiij.
Bonũ eſt cõfiteri domino:⁊ pſallere nomi
ni tuo altiſſime.229.co.j.
Bonũ eſt ſperare in dño:q̄ ſperare i prin⸗
cipibus.293.co.j.
Bonũ mihi q: humiliaſti me:vt diſcã iuſti
ficationes tuas.304.co.iiij.
Bonũ mihi lex oris tui:ſup millia auri ⁊
argenti.fo.eo.co.iiij.
Bonitatẽ feciſti cum ſeruo tuo dñe:ſm ver
bum tuum.304.co.j.
Bonitatẽ et diſciplinã et ſciẽtiã doce me:
q: mãdatis tuis credidi.fo.eo.co.ij.
Buccinate in neomenia tuba:in inſigni
ſolennitatis veſtre.202.columna.ij.
Cadent a latere tuo mille:⁊ decẽ
millia a dexteris tuis:ad te ãt
nõ appropinq̄bit.227.co.iij.
Cadẽt i retiaculo eius peccãtores:
ſinglr ſũ ego donec trãſeã.fo.
552.columna.iiij.
Cadẽt ſup eos carbones:in ignẽ deiicies
eos in miſerijs nõ ſubſiſtẽt.350.co.ij.
Calicẽ ſalutaris accipiam:⁊ nomẽ domini
inuocabo.290.co iiij.
Cantate dño cãticũ nouũ:laus eius in eccle
ſia ſanctorum.560.co.ij.
Cantate dño canticum nouũ:cãtate domi
no omnis terra.237.co.ij.
Cantate dño ⁊ bñdicite nomini ei⁹:annun
ciate de die in diem ſalutare eius.folio.
eodem.columna.iiij.
Cantate dño canticum nouũ:q: mirabilia
fecit.240.columna.iiij.
Cantate deo pſalmum dicite nomini eius
iter facite ei qui aſcendit ſuper occa⸗
ſum dñs nomen illi.156.columna.ij.
Cantate ei canticum nouum:bene pſalli⸗
te in vociferatione.73.colum.iij.
Cantate ei et pſallite ei: narrate omnia
mirabilia eius laudamini in nomine
ſan[illegible] eius.259.columna.iij.
Cantate domino in vita mea:pſallam deo
meo q̄diu ſum.fol.258.columna.iiij.
Cantabiles mihi erãt iuſtificationes tue:
in loco peregrinationis mee.302.colũ
na.iij.
Cantabunt in animam iuſti: et ſangui⸗
nem innocentem condemnabunt.folio
235.columna.j.
Caput circuitus eorum: labor labiorum
ipſorum operiet eos.350.columna.ij.
Caſtigans caſtigauit me dñs:et morti nõ
tradidit me.293.co.iiij.
Catuli leonum rugientes vt rapiant:et
querant a deo eſcam ſibi.folio.266.co⸗
lumna.iiij.
Celum celi domino:terram autem dedit
filijs hominum.288.columna.ij.
Celi enarrant gloriam dei: et opera ma⸗
nuum eius annũciat firmamentũ.43.
columna.iij.
Cibabis nos pane lachrymarum:⁊ potũ
dabis nobis in lachrymis in menſura.
199.columna.iiij.
Circundate ſyon et complectimini eam:
narrate in turribus eius.115.co.j.
Circundantes circundederunt me: et in
nomine domini:quia vltus ſuz in eos.
293.columna.j.
Circundederunt me dolores mortis:et pe
ricula inferni inuenerunt me.289.co⸗
lumna.ij.
Circundederunt me vituli multi:thauri
pingues obſederunt me.folio.50.colũ⸗
na.j.
Circundederunt me ſicut apes et exarſe⸗
runt ſicut ignis in ſpinis:et in nomine
domini quia vltus ſum in eos . folio.
293.co.iij.
Circundederunt me dolores mortis:⁊ tor
rẽtes iniquitatis conturbauerunt me.
586.columna.j.
Circundederunt me ſicut aqua tota die:
circundederunt me ſimul.folio.217.co
lumna.iij.
Circuiui et immolaui in tabernaculo eius
hoſtiam vociferatiõis:cãtabo et pſal⸗
mum dicã domino.61.co.iiij.
Cito fecerũt obliti ſunt operũ ei⁹:et nõ ſu
ſtinuerũt cõſiliũ eius.266.columna.j.

Clamaui ad te domīe dixi tu es ſpes mea: portio mea in terra viuētiū.folio.354. columna.j.

Clamaui ad te ſaluum me fac:vt cuſtodiaꝫ mandata tua.314.col.iij.

Clamaui ad te domine:tota die expandi ad te manus meas.216.col.iij.

Clamaui in toto corde exaudi me domine: iuſtificationes tuas requiram.fol.314. columna.ij.

Clamauerunt iuſti ⁊ dominus exaudiuit eos:et ex omnibus his liberabit eos. folio.77.col.iiij.

Clamauerunt nec erat qui ſaluos faceret ad dominum:nec exaudiuit eos.folio. 41.columna.ij.

Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui bene fecit mihi.154.col.j.

Clamabit ad me et ego exaudiam eum cuꝫ ipſo ſum in tribulatione:eripiam eum ⁊ glorificabo eum.228.col.iij.

Coagulatum eſt ſicut lac cor eorum:ego vero legeꝫ tuam meditatus ſum.fo.304. columna.iiij.

Cogitaui dies antiquos:⁊ annos eternos in mente habui.185.col.ij.

Cogitaui vias meas:⁊ ꝯuerti pedes meos in teſtimonia tua.305.col.ij.

Cogitauerunt ⁊ locuti ſunt nequitiam:iniquitatem in excelſo locuti ſunt .folio. 175.columna.ij.

Cognoui domine qꝛ equitas iudicia tua: et in virtute tua humiliaſti me.folio. 305.columna.ij.

Cognoui omnia volatilia celi:⁊ pulchritudo agri mecum eſt.119.col.iij.

Cognoui quia faciet dominus iudicium inopis:et vindictam pauperum.folio. 350.columna.iij.

Cognoſcetur dominus iudicia faciens:in operibus manuum ſuarum comprehēſus eſt peccator.24.col.j.

Collocauit me in obſcuris ſicut mortuos ſeculi:⁊ anxiatus eſt ſuper me ſpiritus meus:in me turbatum eſt cor meum. folio.355.col.ij.

Cōmota eſt ⁊ contremuit terra:fundamēta mōtiū ꝯturbata ſūt ⁊ cōmota ſunt: qm̄ iratus eſt eis.38.col.iij.

Cōmoueatur a facie eius vniuerſa terra: dicite in gētibus quia dominus regnauit.238.columna.ij.

Cōmouiſti terrā ⁊ conturbaſti eā:ſana contritiones eius quia commota eſt.folio. 140.columna.ij.

Complaceat tibi dñe vt eruas me:dñe ad adiuuandum me reſpice.96.co.iij.

Concaluit cor meum intra me:et in meditatiōe mea exardeſcet ignis.92.co.iij.

Conculcauerunt me inimici mei tota die: quoniam multi bellantes aduerſum me.132.columna.j.

Concupiui ſalutare tuum dñe:et lex tua meditatio mea eſt.318.columna.j.

Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas:in omni tempore.298. columna.ij.

Confeſſio eius ſuper celū ⁊ terrā:et exaltauit cornu populi ſui.309.columna.j.

Confeſſio et magnificentia opus eius:et iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi. 281.columna.ij.

Confeſſio eſt pulchritudo in conſpectu eiꝰ ſanctimonia et magnificētia in ſanctificatione eius.258.colum.j.

Confeſſionē et decorem induiſti:amictus lumine ſicut veſtimento.255.col.iiij.

Cōfige timore tuo carnes meas:a iudicijs enim tuis timui.311.col.j.

Cōfitebor tibi in cithara deus deus meus quare triſtis es anima mea:⁊ quare cōturbas me.105.col.ij.

Confitebor tibi in ſeculum qꝛ feciſti:et expectabo nomē tuū qm̄ bonū eſt in conſpectu ſanctorū tuorum.125.col.ij.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo:qm̄ audiſti oīa ꝟba oris mei.343.col.iiij.

Confitebor tibi in eccl'ia magna:in populo graui laudabo te.80.col.iiij.

Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me:⁊ factus es mihi in ſalutem.294.col.iiij.

Cōfitebor tibi in directione cordis:i eo ꝙ didici iudicia iuſtitie tue.296.col.iiij.

Confitebor tibi dñe in toto corde meo:narrabo omnia mirabilia tua.21.col.iiij.

Confitebor tibi dñe deus meus in toto co-

de meo: et glorificabo nomen tuū in eternum folio.215.col.ij.
Cōfitebor tibi dñe in toto corde meo: in cōſilio iuſtorum et cōgregatione.fo.281.columna.j.
Confitebor tibi quia terribiliter magnificat9 es mirabilia opera tua: et aīa mea cognoſcet nimis.347.col.j.
Confitebor tibi in populis dñe: et pſalmū dicam tibi in gentibus.155.col.j.
Confitebor tibi in populis dñe: et pſallam tibi in nationibus.275.col.j.
Confitebor tibi qm̄ exaudiſti me: et factus es mihi in ſalutem.294.col.j.
Confitebor dño ſm̄ iuſtitiā eius: et pſallā nomini domini altiſſimi.19.col.iij.
Confitebor dño nimis in ore meo: et in medio multorum laudabo eū.279.col.j.
Confitebimur tibi deus: confitebimur et inuocabimus nomē tuum.181.col.j.
Cōfitebūtur celi mirabilia tua dñe: etenim ꝟitatē tuā in eccl'ia ſctōꝝ.218.col.iij.
Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in eternū miſericordia eius.339.col.j.
Cōfitemini dño in cithara: in pſalterio decem cordarū pſallite illi.75.col.iij.
Confitemini dño dñorū: qm̄.339.col.ij.
Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculū miſericordia eius.264.col.iij.
Confitemini deo celi: qm̄.341.col.j.
Cōfitemini dño et inuocate nomē eius: annūciate inter gētes opa eius.259.col.j.
Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius.269.col.ij.
Confitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculū miſericordia eius.294.col.iij.
Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in ſeculum miſericordia eius.292.col.j.
Confitemini dño dñorū: quoniā in eternū miſericordia eius.341.col.ij.
Confitemini deo deorū: qm̄.339.col.ij.
Confiteātur dño mīe eius: et mirabilia ei9 filijs hominum.270.co.iij.
Confiteanť dño mīe eius: et mirabilia eius filijs hominum.271.col.j.
Cōfiteātur dño mīe eius: et mirabilia eius filijs hominum.fo.eodem.col.iij.
Confiteanť dño mīe eius: et mirabilia eius filijs hominum.275.col.j.
Confiteantur nomini tuo magno: qm̄ terribile et ſanctum eſt et honor regis iudiciū diligit.242.col.iij.
Cōfiteanť tibi ppl'i de9: cōfiteanť tibi ppl'i oēs: terra dedit fructū ſuū.155.col.j.
Confiteantur tibi populi deus: confiteanť tibi populi omnes.fo.eodem.col.j.
Cōfiteantur tibi domine omnes reges terre: quia audierunt omnia verba oris tui.344.col.iij.
Confiteantur tibi dñe oīa opera tua: et ſancti tui benedicant tibi.360.col.iij.
Cōfortati ſunt qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſte: que nō rapui tūc exoluebam.162.col.j.
Confundanť et deficiāt detrahentes animę meę: operiantur cōfuſione et pudore qui querunt mala mihi.169.col.iij.
Confundantur omnes iniqua agentes: ſuperuacue.56.col.ij.
Confundantur et reuereantur: querentes animam meam.79.col.1.
Confundantur et reuereantur ſimul: qui querunt animam meam vt auferant eam.96.col.iij.
Confundantur ſuperbi quia iniuſte iniquitatem fecerunt in me: ego autem exercebor in mandatis tuis.305.col.iij.
Confundantur et reuereantur: qui querūt animam meam.167.col.j.
Confundantur omnes qui adorāt ſculptilia: et qui gloriātur in ſimulachris ſuis.folio.240.col.j.
Confrigam illos nec poterunt ſtare: cadēt ſubtus pedes meos.42.col.j.
Congregans ſicut in vtre aquas maris: ponēs in theſauris abyſſos.folio.74.columna.j.
Congregate illi ſanctos eius: qui ordināt teſtamentum eius ſuper ſacrificia.fol.119.columna.j.
Conſerua me domine quoniam ſperaui in te: dixi domino deus meus es tu.folio.33.col.iij.
Conſiderat peccator iuſtum: et querit mortificare eum.88.col.j.
Conſiderabam ad dexteram et videbā: et nō

erat qui cognoſceret me.353.col.iiij.
Conſiliū autem dñi in eternum manet: cogitationes cordis eius in generatione ⁊ generationem.74.col.ij.
Cōſtitue ſuper eum peccatorē: ⁊ diabolus ſtet a dextris eius.276.col.ij.
Conſtitue dñe legiſlatorē ſuper eos: ſciāt gentes qm̄ hoīes ſunt.24.col.ij.
Conſtituit eum dñm domus ſue: ⁊ principem omnis poſſeſſionis ſue.261.col.iij.
Conſtituite diem ſolennē in cōdenſis: vſq3 ad cornu altaris.294.col.iij.
Conſumetur nequitia peccatorū ⁊ diriges iuſtum: ſcrutans corda et renes deus. folio.18.col.iij.
Contaminauerūt teſtamētum eius: diuiſi ſunt ab ira vultus eius: ⁊ appropinquabit cor eius.135.col.j.
Contere brachium peccatoris ⁊ maligni: q̄ret peccatū illius ⁊ nō inuenietur.26.col.iij.
Contritio ⁊ infelicitas in vijs eorū: ⁊ viam pacis non cognouerunt: non eſt timor dei ante oculos eorū.31.col.iij.
Contriſtatus ſum in exercitatione mea: et conturbatus ſum a voce inimici: ⁊ a tribulatione peccatoris.128.col.ij.
Cōturbati ſunt oēs qui videbāt eos: ⁊ timuit omnis homo.fo.148.col.iij.
Cōturbate ſunt gētes ⁊ iclinata ſunt regna: dedit vocē ſuā mota ē terra.111.c.ij.
Cōuerte nos deus ſalutaris noſter: ⁊ auerte iram tuam a nobis.210.col.ij.
Conuerte dñe captiuitatē noſtram: ſicut torrens in auſtro.325.col.iiij.
Cōuertere domine vſq3quo: ⁊ deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.225.col.iiij.
Conuertere dñe ⁊ eripe aīam meā: ſaluum me fac propter mīam tuam.16.col.ij.
Cōuertere aīa mea in requiē tuā: quia dñs benefecit tibi.289.col.iiij.
Cōuertātur peccatores in infernū: oēs gētes que obliuiſcūtur deū.24.col.j.
Conuertantur mihi timētes te: ⁊ q̄ nouerūt teſtimonia tua.305.col.iiij.
Cōuertetur dolor ei⁹ in caput ei⁹: ⁊ ī v̄ticē ipi⁹ iniquitas eius deſcēdet.19.col.iij.
Cōuertentur ad veſperam ⁊ famē patientur vt canes: ⁊ circuibunt ciuitatem.folio.138.col.j.
Conuertentur ad veſperam ⁊ famem patientur vt canes: ⁊ circuibūt ciuitatem. folio.139.col.ij.
Conuertit aquas eorū in ſanguinē: ⁊ occidit piſces eorū.262.col.ij.
Cōuertit cor eorū vt odirēt pplm̄ eius: et dolū facerēt in ſeruos eius.261.col.iiij.
Cōuertiſti planctū meū in gaudiū mihi: ꝯcidiſti ſaccū meū ⁊ circundediſti me leticia.folio.67.col.iij.
Coph.qđ interpretatur.314.col.ij.
Credo videre bona domini: in terra viuentium.fo.62.col.iiij.
Credidi propter qđ locutus ſum: ego autē humiliatus ſum nimis.290.col.ij.
Cor meū conturbatū eſt in me: ⁊ formido mortis cecidit ſuper me.128.col.iij.
Cor meum cōturbatū eſt in me: dereliquit me virtus mea: ⁊ lumen oculorū meorū ⁊ ipſum non eſt mecum.90.col.iij.
Cor meum ⁊ caro mea: exultauerūt in deū viuum.208.col.iij.
Cor mundū crea in me deus: ⁊ ſpm̄ rectum innoua in viſceribus meis.122.col.iiij.
Cor autem eorum nō erat rectū cū eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius. folio.182.col.ij.
Corā illo procident ethiopes: ⁊ inimici eius terram lingent.172.col.iiij.
Corā patrib⁹ eorū fecit mirabilia in terra egypti: ī cāpo thaneos.189.col.ij.
Corripiet me iuſtus in mīa ⁊ increpabit me: oleum autē peccatoris non impinguet caput meum.352.col.j.
Corrupti ſunt ⁊ abhominabiles facti ſunt in ſtudijs ſuis: non eſt qui faciat bonum non eſt vſq3 ad vnum.31.col.j.
Corrupti ſunt et abhominabiles facti ſunt in iniquitatibus: non eſt qui faciat bonum.125.col.iiij.
Cuius maledictione os plenum eſt ⁊ amaritudine: ⁊ dolo: ſub lingua eius labor ⁊ dolor.25.col.ij.
Cum inuocarem exaudiuit me deus iuſticie mee: in tribulatione dilataſti mihi. folio.12.col.ij.
Cum eſſent numero breui: pauciſſimi e

incole eius.260.col.iij.
Cum exurgeret in iudicio deus:vt ſaluos faceret omnes manſuetos terre.folio.184.columna.j.
Cum occideret eos querebant eū et reuertebantur:⁊ diluculo veniebant ad eū.folio.182.col.j.
Cum ceciderit non collidetur:quia dominus ſupponit manum ſuam.fol'.87.columna.j.
Cum his qui oderunt pacem eram pacificus:cum loquebar illis impugnabant me gratis.320.col.j.
Cum dederit dilectis ſuis ſomnum:ecce hereditas domini filij merces fructus ventris.327.col.j.
Cum ſancto ſanctus eris:⁊ cum viro innocente innocens eris.40.col.iij.
Cum iraſceretur furor eorum in nos:forſitan aqua abſorbuiſſet nos.folio.323.columna.iiij.
Cum exarſerit in breui ira eius:beati oēs qui confidunt in eo.10.col.ij.
Cum exurgerent homines in nos:forte viuos degluttiſſent nos.323.col.iiij.
Cum iudicatur exeat condēnatus:et oratio eius fiat in peccatum.folio.276.columna.iij.
Cum hominibus operantibus iniquitatē:⁊ non communicabo cum electis eorū.folio.351.col.iiij.
Cum exorti fuerint peccatores ſicut fenū:⁊ apparuerint omnes qui operantur iniquitatem.250.col.j.
Cur timebo in die mala:iniquitas calcanei mei circundabit me.116.col.j.
Curr⁹ dei decem millibus multiplex millia letantium:dominus in eis in ſynai in ſancto.158.col.iij.
Cuſtodiens paruulos dominus:humiliatus ſum ⁊ liberauit me.289.col.iiij.
Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi:et a ſcandalis operantium iniquitatem.folio.352.col.iij.
Cuſtodi me dn̄e de manu pctō̄ris:⁊ ab hoībus iniquis eripe me.349.col.iii.
Cuſtodi animā meam qm̄ ſanctus ſum:ſaluum fac ſeruum tuum deus meus ſperantem in te.212.col.ij.
Cuſtodi animam meam ⁊ erue me:nō erubeſcā qm̄ ſperaui in te.58.col.ij.
Cuſtodi innocētiā ⁊ vide equitatē:qm̄ ſunt reliquie homini pacifico.88.col.iij.
Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua:et dilexit ea vehementer.317.col.ij.
Cuſtodiebāt teſtimonia eius:⁊ preceptum qd̄ dedit illis.fo 243.col.ij.
Cuſtodit dn̄s oēs diligentes ſe:⁊ oēs peccatores diſperdet.361.col.ij.
Cuſtodit dn̄s omnia oſſa eorū:vnum ex his non conteretur.78.col.ij.
Da illis ſm̄ opera eorū:⁊ ſm̄ nequitiam adinuentionum ipſorum.65.col.iiij.
Da mihi intellectum ⁊ ſcrutabor legem tuam:⁊ cuſtodiā illam in toto corde meo.300.col.j.
Da nobis auxilium de tribulatione:quia vana ſalus hominis.141.col.ij.
Da nobis auxilium de tribulatione:et vana ſalus hominis.275.col.iij.
Dante te illis colligent:aperiente te manum tuam/omnia implebuntur bonitate.257.col.iiij.
De celo auditum feciſti iuditium:terra tremuit ⁊ quieuit.184.col.j.
De celo reſpexit dominus:vidit omnes filios hominum.74.col.iiij.
Decidant a cogitationibus ſuis ſecundum multitudinem impietatum eorum expelle eos:quoniam irritauerunt te domine.15.col.j.
Declaratio ſermonum tuorum illuminet:et intellectum dat paruulis.312.col.iij.
Declina a malo ⁊ fac bonum:⁊ inhabita in ſeculum ſeculi.87.col.ij.
Declinate a me maligni:⁊ ſcrutabor mandata dei mei.310.col.iij.
Declinantes autem in obligationes adducet dominus cum operantibus iniquitatem:pax ſuper iſrael.325.col.j.
Dediſti nos tanq̄ oues eſcarum:et in gentibus diſperſiſti nos.folio.105.columna.iij.
Dediſti metuentibus te ſignificationē:vt fugiant a facie arcus.140.col.iiij.

Deduc me in ſemita mandatorum tuorũ: quia ipſam volui.fo.300.columna.ij.
Deduc me domine in via tua et ingrediar in veritate tua:letetur cor meum vt timeat nomen tuum.223.columna.ij.
Deduxiſti ſicut oues populum tuũ:in manu moyſi et aaron.187.colum.iij.
Deduxiſti me quia factus es ſpes mea: turris fortitudinis a facie inimici.143. columna.ij.
Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitie:ꝑpter nomẽ ſuum.53.colum.ij.
Defectio tenuit me:pro peccatoribus derelinquentibus legem tuam.302.col.iij.
Defecit caro mea ⁊ cor meum:deus cordis mei pars mea deus in eternum.177. columna.ij.
Defecit in ſalutare tuum anima mea:et in verbum tuum ſuperſperaui.306.columna.j.
Defecerunt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando conſolaberis me.fol. eodẽ.columna.ij.
Deficiant peccatores a terra ⁊ iniqui ita vt non ſint: benedic anima mea domino.259.columna.j.
Delectare in domino:et dabit tibi petitiones cordis tui.84.columna.ij.
Deleantur de libro viuentium:et cum iuſtis non ſcribantur.165.colum.iij.
Delictum meum cognitum tibi feci:⁊ iniuſtitiam meam non abſcondi.71.columna.iiij.
Delictum oris eorum ſermonum labiorũ ipſorum:et cõprehendantur in ſuperbia ſua.138.columna.iiij.
Delicta quis intelligit:ab occultis meis mũda me:⁊ ab alienis parce ſeruo tuo. 45.columna.j.
Delicta iuuentutis mee:et ignorantias meas ne memineris.56.columna.iiij.
Deprecatus ſum faciem tuam in toto corde meo:miſerere mei ſm eloquiũ tuũ. 303.columna.ij.
De preparato habitaculo ſuo:reſpexit ſuper oẽs qui habitant terrã.74.co.iiij.
De profundis clamaui ad te dñe:dñe exaudi vocem meam.329.columna.iiij.
De quo non impleuit manum ſuam qui metet:et ſinum ſuum qui manipulos colliget.329.columna.ij.
Deſcendet ſicut pluuia in vellus:et ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.172. columna.ij.
Deſiderium cordis eius tribuiſti ei:et voluntate labiorum eius non fraudaſti eum.47.columna.ij.
Deſiderium pauperum exaudiuit dominus:preparatio cordis eorũ exaudiuit auris tua.26.columna.iij.
Deſiderabilia ſuper aurum et lapidem precioſum multũ:⁊ dulciora ſuper mel et fauum.44.columna.iiij
Deſine ab ira et derelinque furorem:ne li emulari vt maligneris.85.columna.j.
Deſtruxiſti eum ab emundatione:⁊ ſedem eius in terra colliſiſti.222.col.iij.
Deſtruxiſti oẽs ſepes e9:poſuiſti firmamentum eius formidinẽ.222.co.iij.
De torrente in via bibit:propterea exaltabit caput.280.columna.iij.
Detrahentem ſecreto proximo ſuo: hunc perſequebar.245.columna.ij.
De tribulatione inuocaui dñm:⁊ exaudiuit me in latitudine dñs.292.colu.iij.
Deus in adiutorium meum intende:domine ad adiuuãdũ me feſtina.166.co.iij.
Deus in ſancto via tua:quis deus magn9 ſicut deus noſter?tu es qui facis mirabilia.186.columna.iii.
Deus autem rex noſter ante ſecula:operat9 eſt ſalutem in medio terre.170.co.iij.
Deus venerunt gentes in hereditatem tuam: polluerunt templum ſanctum ſuum poſuerunt hieruſalem in pomorum cuſtodiam.197.col.j.
Deus conuerte nos:et oſtende faciem tuã et ſalui erimus.199.columna.iij
Deus vltionum dominus:deus vltionum libere egit.232.columna.ij.
Deus virtutum conuerte nos:et oſtende faciem tuam et ſalui erimus.200.co.j.
Deus meus es tu ⁊ confitebor tibi:deus meus es tu ⁊ exaltabo te.294.co.iij.
Deus deorum dominus locutus eſt:⁊ vocauit terram.118.columna.j.

Deus in domibus eius cognoſcet:cum ſuſcipiet eam.fo.115.columna.iiij.
Deus auribus noſtris audiuimus:patres noſtri annunciauerunt nobis.103.columna.iiij.
Deus in medio eius non commouebitur: adiuuabit eā deus mane diluculo.111.columna.j.
Deus me⁹ eripe me de manu peccatoris: ⁊ de manu contra legem agentis ⁊ iniqui.168.columna.ij.
Deus canticum nouum cantabo tibi: in pſalterio decachordo pſallam tibi.358.columna.ij.
De⁹ tu cōuerſus viuificabis nos:⁊ plebs tua letabitur in te.210.columna.iiij.
Deus quis ſimilis erit tibi:neq̨ taceas neq̨ compeſcaris deus.205.colum.iij.
Deus ſtetit in ſynagoga deorū:in medio autem deos dijudicat.204.colum.ij.
Deus meus pone illos vt rotam:⁊ ſicut ſtipulam ante faciem venti.207.col.iiij.
Deus qui glorificatur in conſilio ſanctoꝝ: magnus et terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt.218.columna.iiij.
Deus laudem meam ne tacueris:quia os peccatoris ⁊ os doloſi ſuper me apertū eſt.276.columna.j.
Deus autem noſter in celo:omnia quecunq̨ voluit fecit.287.col.j.
Deus noſter refugium et virtus:adiutor in tribulationibus que inuenerūt nos nimis.100.co.ij.
Deus iniqui inſurrexerunt ſuper me: ⁊ ſynagoga potentium queſierunt animā meam:⁊ non propoſuerunt te in conſpectu tuo.213.co.iij.
De⁹ tu ſcis inſipientiam meam:et delicta mea a te non ſunt abſcondita.162.co.j.
Domine deus virtutum pars ſimilis tibi potens eſt domine:et veritas tua in circuitu tuo.219.columna.j.
De⁹ de⁹ me⁹:ad te de luce vigilo.146.c.j.
Deus locutus eſt in ſancto ſuo:letabor: et partibor ſichimam:et conuallem tabernaculorum metibor.140.columna.iiij.
Deus oſtendit mihi ſuper inimicos meos: ne occidas eos nequando obliuiſcantur popul⁹ mei.fol.158.columna.iij.
Deus deus meus reſpice in me quare me dereliquiſti:longe a ſalute mea verba delictorum meorum.48.colum.ij.
Deus qui precinxit me virtute:et poſuit immaculatam viam meam.41.col.ij.
Deus ne elōgeris a me:deus meus in auxilium meum reſpice.160.columna.ij.
Deus meus adiutor meus:et ſperabo in eum.37.columna.iiij.
Deus iudicium tuum regi da:⁊ iuſtitiam tuam filio regis.171.columna.ij.
Deus noſter deus ſaluos faciēdi:et domini dn̄i exitus mortis.159.columna.j.
De⁹ conteret dentes eorū in ore ipſoꝝ:molas leonū cōfringet dn̄s.136.colum.iij.
Deus repuliſti nos ⁊ deſtruxiſti nos:irat⁹ es ⁊ miſertus es nobis.140.colum.j.
Deus qui das vindictas mihi et ſubdis populos ſub me:liberator meus de inimicis meis iracundis.43.columna.j.
Deus virtutum conuertere:reſpice de celo et videat ⁊ viſita vineam iſtam.201.columna.j.
Deus vitam meam annunciaui tibi:poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo.132.columna.iiij.
Deus miſereatur noſtri ⁊ benedicat nobis:illuminet vultum ſuum ſuper nos et miſereatur noſtri.154.columna.iij.
Deus meus impolluta via eius:eloquia domini igne examinata:protector eſt omnium ſperantium in ſe.41.columna.j.
Deus cum egredereris in cōſpectu populi tui:cum pertranſieris in deſerto.157.columna.j.
Deus iudex iuſtus fortis et patiens:nunquid iraſcetur per ſingulos dies.18.columna.iiij.
Deus de celo proſpexit ſuper filios hominum:vt videat ſi eſt intelligēs aut requirens deum.125.columna.iiij.
Deus meus clamabo per diem et non exaudies:⁊ nocte et non ad inſipientiam mihi.49.columna.j.
Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.127.colū.j.

Deus in

Deus in loco ſctō ſuo:deus qui habitare facit vni ꝯmoris in domo.fo.156.co.iiij.
Deus docuiſti me a iuuentute mea:⁊ vſqꝫ nunc pronunciabo mirabilia tua.fol. 170.columna.ij.
Deus in nomine tuo ſaluum me fac:⁊ in virtute tua iudica me. fo.126.co.iiij.
Deus manifeſte veniet:deus noſter ⁊ nō ſilebit. fo.118.co.iij.
Deū non inuocauerunt:illic trepidauerūt timore vbi nō fuit timor. fo.226.col.ij.
De ventre matris mee deus meus es tu: ne diſceſſeris a me.fo.50.co.j.
De vultu tuo iudiciū meum ꝓdeat:oculi tui videant equitatem.fo.35.co.iij.
Dextera domini fecit virtutē dextera domini exaltauit me:dextera domini fecit virtutem. folio. 295.col.iij.
Dexteram tuam ſic notam fac:⁊ eruditos corde in ſapientia.fo. 225.col.iiij.
Dicat nunc iſrael qm̄ bonus:qm̄ in ſeculum miſericordia eius.fo.292.col.ij.
Dicat nunc domus Aaron:qm̄ in ſeculum miſericordia eius.fo.eodem.col.iij.
Dicat nunc qui timent dn̄m:qm̄ in ſeculū miſericordia eius.fo.eo.colū.iij.
Dicant qui redempti ſunt a dn̄o:quos redemit de manu inimici:de regionibus cō gregauit eos.fo.269.colum. iiij.
Dicet domino ſuſceptor meus es tu:et refugium meum deus meus ſperabo in eum.fo.226.col.iiij.
Dicens tibi dabo terrā chanaā:funiculum hereditatis veſtre.fo.260.col.iij.
Dicentes deus dereliquit eum:perſequimini et comprehendit eum:quia non eſt qui eripiat.fo.169.col.iij.
Dicite deo ꝙ terribilia ſunt opa tua dn̄e: in multitudine virtutis tue mentientur tibi inimici tui.fo.152.colum.j.
Dies ſuper dies regis adiicies annos ei⁹ vſqꝫ in diem generationis et generationis. fo.143.col.iij.
Dies diei eructat verbum:et nox nocti indicat ſcientiam.fo.43.col.iiij.
Dies mei ſicut vmbra declinauerūt:⁊ ego ſicut fenum arui.fo.248.col.j.
Die ac nocte circūdabit eam ſuper muros eius iniquitas:et labor in medio eius et in iuſtitia.fo.129.col.iij.
Dilataſti greſſus meos ſubtus me:⁊ non ſunt infirmata veſtigia mea.folio.41. columna.iiij.
Dilexi qm̄ exaudiet dn̄s:vocem orationis mee.folio.288.columna.iiij.
Dilexiſti maliciā ſup benignitatē:iniquitatē magis loqꝫ ꝙ iniqtatē.fo.124.co.iij.
Dilexiſti oīa verba precipitationis:lingua doloſa.fol.eo.columna.iiij.
Dilexiſti iuſtitiam ⁊ odiſti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo letitie pre conſortibus tuis. folio.108. columna.iij.
Diligam te domine fortitudo mea:dn̄s firmamentum meum ⁊ refugium meum et liberator meus. folio.37.colum.ij.
Diligite dn̄m oēs ſancti ei⁹:quoniam veritatem requiret dn̄s:et retribuet abū danter facientib⁹ ſuperbiā.fo.71.co.j.
Diligit miam ⁊ iudicium:mia domini plena eſt terra.fo.73.columna.iiij.
Dinumerabo eos et ſuper arenam multiplicabūtur exurrexi ⁊ adhuc ſum tecū. folio.347.columna.iij.
Dirige me in veritate tua ⁊ doce me:quia tu es deus ſaluator meus:⁊ te ſuſtinui tota die.folio.56.columna.iij.
Diriget manſuetos in iudicio:docebit mites vias ſuas.fo.57.columna.ij.
Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo:eleuatio manuū mearū ſacrificium veſpertinum. fo.351.col.ij.
Diripuerunt eum omnes tranſeūtes viā: factus eſt opprobrium vicinis ſuis.folio.222.columna.iij.
Dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiam laudis:et nomen domini inuocabo.fo.291.columna.j.
Dirupit petram ⁊ fluxerūt aque:abierunt in ſicco flumina.fo.263.columna.iij.
Dirumpamus vincula eorū:⁊ proiiciamus a nobis iugum ipſorum.fol.9.colum.j.
Diſcedite a me omnes qui operamini iniquitatem quoniam exaudiuit domin⁹ vocem fletus mei.fol.16.columna.iiij.
Diſperdat dominus vniuerſa labia dolo

ſa:et linguā magniloquā.fo.28.co.iiij.

Diſperge illos in virtute tua:⁊ depõe eos protector meus dñe.fo.138.col.iiij.

Diſperierunt in endor:facti ſunt vt ſtercꝰ terre.folio.206.colum.iiij.

Diſperſit dedit pauperibus:iuſtitia eius manet in ſeculum ſeculi:cornu eiꝰ exaltabitur in gloria.fo.284.columna.j.

Diſpoſui teſtamentum electis meis:iuraui dauid ſeruo meo vſq; in eternū parabo ſemen tuum.folio.218.colū.ij.

Diſſipa gentes que bella volunt veniant legati ex egypto:ethiopia p̄ueniet manus eius deo.folio.160.columna.iij.

Diſſipati ſunt nec compuncti tentauerūt me ſubſannauerunt me ſubſannatione:frēduerunt ſuper me dētibus ſuis.fo.80.columna.iij.

Diſſipati ſunt oſſa noſtra ſecus infernum:quia ad te domine domine oculi mei:in te ſperaui non auferes animam meā.fo.352.columna.iij.

Diuerte a malo ⁊ fac bonum:inquire pacem ⁊ perſequere eam.fo.77.colū.iij.

Diuertit ab oneribus dorſum eius:manꝰ eius in cophino ſeruierunt.folio.202.columna.iiij.

Diuites eguerunt ⁊ eſurierunt:inquirentes autem dominum non minuentur omni bono.folio.77.columna.j.

Dixi domino deus meus es tu:exaudi domine vocē deprecationis mee.fo.349.columna.iiij.

Dixi iniquis nolite inique agere:⁊ delinquentibus nolite exaltare cornu.folio.181.columna.iiij.

Dixi ꝯfitebor aduerſum me iniuſtitiā meā domino:et tu remiſiſti impietatē peccati mei.fo.72.columna.j.

Dixi cuſtodiam vias meas:vt non delinquam in lingua mea.folio.92.colū.j

Dixit dñs dño meo: ſede a dextris meis.folio.277.columna.iij.

Dixit inſipiens in corde ſuo:non eſt deus.folio.125.colum.iij.

Dixit enim in corde ſuo:non mouebor a generatione in generationem ſine malo.folio.25.columna.ij.

Dixit inſipiens in corde ſuo:non eſt deus.folio.50.columna.iiij.

Dixit ⁊ ſtetit ſpiritus ꝓcelle: et exaltati ſunt fluctus eius.fol.272.col.ij.

Dixit dñs ex baſan conuertā:conuertā in ꝓfundum maris.fo.159.columna.ij.

Dixit enim in corde ſuo oblitus eſt deus:auertit faciem ſuam ne videat in finē.fo.26.columna.j.

Dixit ⁊ venit cynomyia et ſcyniphes:ī omnibus finibus eorum.fo.262.colum.iij.

Dixit et venit locuſta ⁊ bruchus:cuius non erat numerus.fo.262.columna.iiij.

Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo:non eſt timor eius ante oculos eius.folio.82.columna.ij.

Dixerunt venite et diſperdamus eos de gente:et non memoretur nomen iſrael vltra.folio.206.columna.j.

Dixerunt in corde ſuo cognatio eorum ſimul:quieſcere faciamꝰ omnes dies feſtos dei a terra.folio.179.columna.j.

Docebo iniquos vias tuas:⁊ impij ad te conuertentur.folio.123.col.j.

Dolores inferi circundederunt me:preoccupauerūt me laquei mortis.folio.58.columna.j.

Dñs cuſtodit te dñs protectio tua:ſuper manum dexterā tuam.fo.320.col.iiij.

Dñs cuſtodit te ab oi malo:cuſtodiat animam tuam dominus.fo.321.colū.j.

Dñs dixit ad me filius meus es tu:ego hodie genui te.fo.9.col.iij.

Dñs in celo parauit ſedem ſuam:⁊ regnū ipſius oībꝰ dñabit.fo.252.col.iiij.

Dñs pars hereditatis mee et calicis mei:tu ē qui reſtitues hereditatē meā mihi.folio.34.col.j.

Dñs autē nō derelinquet eum in manibꝰ eius:nec damnabit eum cum iudicabitur illi.fol.88.col.j.

Dñs diſſipat cōſilia gētium:reprobat autem cōgregationes populorū ⁊ reprobat conſilia principū.fo.74.col.ij.

Dñs interrogat iuſtū ⁊ impiū:q̄ autē diligit iniq̄tatē odit aīam ſuā.fo.27.co.iiij.

Dominus in templo ſancto ſuo:dominus in celo ſedes eius.fo.72.colū.iij.

5

Dominus regnauit decorē indutus eſt:indutus eſt dominus fortitudinem et precinxit ſe.fol.251.col.ij.
Dominꝰ virtutū nobiſcū ſuſceptor noſter deus iacob.fo.112.col.j.
Dominus conſeruet eum ⁊ viuificet eum ⁊ beatū faciat eū i terra;⁊ nō tradat eū in animam inimicorum eius .fol.98. columna.j.
Dñs opem ferat illi ſuper lectum doloris eius:vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.fol.eodē.col.ij.
Dominus narrabit in ſcripturis populorū ⁊ principum:horum qui fuerunt in ea. fol.215.col.j.
Dñs regnauit exultet terra:letentur inſule multe.fo.259.col.ij.
Dñs in ſyon magnus ⁊ excelſus:ſup oēs populos.fo.242.col.iij.
Dominus erigit eliſos:dominus diligit iuſtos.fo.363.col.j.
Dñs cuſtodit aduenas pupillum ⁊ viduā ſuſcipiet:⁊ vias peccatorū diſperdet. fo.eodē.col.j.
Dñs ſoluit compeditos:dominus illuminat cecos.fo.362.col.iiij.
Dñs regnauit iraſcant̄ populi:q̄ ſedes ſup cherubin moueat̄ terra.fo.242.co.ij.
Dominꝰ iuſtꝰ concidet ceruices petōrum: cōfundant̄ ⁊ cōuertant̄ retrorſum oēs qui oderūt ſyon.fo.329.col.j.
Dominus memor fuit noſtri:⁊ benedixit nobis.fo.288.col.j.
Dominus illuminatio mea:⁊ ſalus mea quem timebo.fo.60.col.iij.
Dominus de celo proſpexit ſuper filios hominum:vt videat ſi eſt intelligens aut requirens deum .folio.21.colū.j.
Dñs retribuet p me domine miſericordia tua in ſeculum:opera manuū tuarum ne deſpicias.fo.345.col.j.
Dominus ſcit cogitationes hominū:quoniam vane ſunt.fo.233.col.iiij.
Dñs mihi adiutor:non timebo q̄d faciat mihi homo.fo.292.col.iiij.
Dñs autem irridebit eum :q̄m proſpicit ꝙ veniat dies eius.fo.85.col.iij.
Dominus virtutum nobiſcū ſuſceptor nr̄ deus iacob.fol.111.columnā.ij.
Dominꝰ regit me ⁊ nihil mihi deerit:i loco paſcue ibi me collocauit.52.co.iiij.
Dñs dabit verbum euāgelizātibꝰ:virtute multa.157.co.ij.
Dominus adiutor meus ⁊ protector meꝰ: ⁊ in ipo ſperauit cor meum ⁊ adiutꝰ ſum. folio.64.co.j.
Dñs fortitudo plebis ſue:⁊ protector ſaluationum xpi ſui eſt.fo.eo.co.ij.
Dñs diluuiū inhabitare facit:⁊ ſedebit dominus rex in eternū.65.cō.iiij.
Dñs virtutē populo ſuo dabit:dñs benedicet populo ſuo in pace.fo.66.co.j.
Dominus mihi adiutor:et ego deſpiciā inimicos meos.fo.292.co.iiij.
Dñs a dextris tuis:cōfregit i die ire ſue reges .fo.280.co.iij.
Dominꝰ protector vite mee:a quo trepidabo:fo.60.co.iiij.
Dñs regnabit in eternū et in ſclm ſcli:peribitis gētes de terra illiꝰ.fo.26.co.iij.
Dñs cuſtodiat itroitū tuū ⁊ exitū tuum:ex hoc nūc ⁊ vſq; in ſeculū.fo.32.co.j
Domini eſt ſalus:et ſuper populū tuū benedictio tua.fo.11.co.iiij.
Dñi eſt terra ⁊ plenitudo eius:orbis terrarum et vniuerſi qui habitāt i eo.folio, 54.columna.j.
Dñm non inuocauerūt:illic trepidauerunt timore vbi nō erat timor.fo.31.co.iiij.
Dñe nō eſt exaltatū cor meum:neq; elati ſunt oculi mei.fo.331.co.j.
Dñe deꝰ noſter tu exaudiebas eos:deus tu ppiciꝰ fuiſti eis ⁊ vlciſcēs in oēs adinuentiones eorum.fo.243.co.ij.
Domie exaudi oratio nem meā:et clamor meus ad te veniat.fo.246.col.j.
Dñe nomē tuū in eternū:dñe memoriale tuū i gnatiōe ⁊ gnationē.fo.337.co.iij.
Dñe deꝰ meꝰ in te ſperaui ſaluum me fac ex omnibus perſequentibus me:⁊ libera me.fo.17.col.j.
Dñe dñs nr̄ ꝙ admirabile eſt nomē tuum in vniuerſa terra.fo.20.col.j.
Dñe a paucis de terra diuide eos i vita eorum:⁊ de abſconditis tuis adimpletus eſt venter eorum.fo.37.col.j.

Domine deꝰ meꝰ ſi feci iſtud: ſi eſt iniquitas in manibus meis.fo.17.co.i.

Dñe libera aiam meá: a labijs iniquis ⁊ a lingua doloſa.fo.319.col.ij.

Domine eduxiſti ab inferno animaȝ meã ſaluaſti me a deſcendẽtibus in lacum.fo.66.col.iij.

Domine ſaluum fac regem: ⁊ exaudi nos in die qua inuocauerimus te.fo.46.columna.iiij.

Domine in veritate tua letabitur rex: ⁊ ſu per ſalutare tuum exultabit vehementer.fo.47.col.i.

Domine adiutor meus: ⁊ redemptor meꝰ.fo.45.col.iij.

Dñe dilexi decorẽ domus tue: ⁊ locũ habitationis glorie tue.fo.59.col.iiij.

Domine deus virtutum exaudi orationeȝ meam auribus percipe deus iacob.fo.209.col.ij.

Dñe deus virtutũ cõuerte nos: ⁊ oſtẽde faciẽ tuá ⁊ ſalui erimꝰ.fo.201.col.iij.

Dñe deus virtutũ quis ſimilis tibi: potẽs es domine ⁊ veritas tua i circuitu tuo.fo.219.col.i.

Dñe in lumine vultus tui ambulabũt: ⁊ i noie tuo exultabũt tota die: ⁊ in iuſtitia tua exultabunt.fo.219.col.iiij.

Domine deus ſalutis mee: in die clamaui ⁊ nocte corã te.fo.25. co.ij.

Dñe ne in furore tuo arguas me: neq; in in iratua corripias me.fo.89.co.ij.

Dñe ne in furore tuo arguas me: neq; in ira tua corripias me.fo.15.col.iiij.

Dñe dñs noſter ꝙ admirabile eſt nomen tuũ in vniuerſa terra.fo.21.col.iij.

Dñe deus meus clamaui ad te: ⁊ ſanaſti me.fo.66.col.iij.

Domine in voluntate tua: preſtitiſti decori meo virtutẽ.fo.67.col.i.

Dñe ante te oẽ deſideriũ meũ: ⁊ gemitus meꝰ a te nõ eſt abſcõditus.fo.90.co.ij.

Dñe refugiũ factus es nobis: a generatione in generationẽ.fo.223.col.iiij.

Domine probaſti me ⁊ cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam ⁊ reſurrectionem meam.fo.545.col.ij.

Domine quid eſt homo quia innotuiſti ei: aut filius hominis quia reputas eum.fo.357.col.iij.

Domine deus virtutum: quuſq; iraſceris ſuper rationem ſerui tui.folio.199.columna.iiij.

Domine labia mea aperies: ⁊ os meum annunciabit laudeȝ tuam.folio.123.columna.ij.

Domine inclina celos tuos ⁊ deſcende: tãge montes ⁊ fumigabunt.fo.357.columna.iiij.

Domine domine virtus ſalutis mee: obumbraſti ſuper caput meum in die belli.folio.350.columna.i.

Dñe clamaui ad te exaudi me: intẽde voci mee cum clamauero ad te.fo.351.col.i.

Domine exaudi orationeȝ meam: auribus percipe obſecrationem meam: in veritate tua exaudi me in tua iuſtitia.fo.354.colum.iiij.

Domine quando reſpicies reſtitue animã meam a malignitate eorum: a leonibus vnicam meá.folio 80.colum.iiij.

Domine quis habitabit i tabernaculo tuo aut quis requieſcet i mõte ſancto tuo.fo.32.col.iij.

Domine vt ſcuto bone voluntatis tue coronaſti nos.fo.15.col.iij.

Domine quid multiplicati ſunt qui tribulant me.multi inſurgũt aduerſum me.fo.10.col.iiij.

Domine in celo miſericordia eiꝰ: ⁊ veritas tua vſq; ad nubes.fo.82.col.iiij.

Dñe deduc me i iuſtitia tua ꝑpter inimicos meos dirige in conſpectu tuo vitam meaȝ.fo.14.columna.iiij.

Domꝰ leui benedicite dño: qui timetis dominum benedicite dño.fo.358.co.iiij.

Domus iſrael benedicite dño: domꝰ aaron benedicite domino.fo.358.co.iij.

Domꝰ aaron ſperauit in dño adiutor eoꝝ et protector eoꝝ eſt.fo.287.co.iiij.

Domus iſrael ſperauit in domino: adiutor eorum et protector eoruȝ eſt.fo.257 columna.iiij.

Donec intrem in ſanctuariũ dei: ⁊ itelligã in nouiſſimis eoꝝ.fo.176.co.ij.

Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum

pedum ſuorum.fo.289.co.iij.
Donec annunciem brachium tuum: generationi omni que ventura eſt. fo.170. col.iij.
Dormitauit anima mea pre tedio. confirma me in verbis tuis. fo.299. columna.ij.
Dormierunt ſomnum ſuum: ⁊ nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus ſuis. fo.185.co.iij.
Draco ille quem formaſti ad illudendum ei: omnia te expectāt vt des illis eſcā in tempore. fo.257.co.iij.
Dulcis ⁊ rectus dñs: ꝓpter hoc legē dabit delinquentibus in via. fo.57.co.j.
Dum appropiant ſuꝑ me nocētes: vt edāt carnes meas. fo.61.co.j.
Dum ſuperbit impius incenditur pauper: comprehendūtur in cōſilijs quibus cogitant. fo.24.co.iij.
Dū diſcernit celeſtis reges ſuper eam dealbabuntur in ſelmon: mōs dei mōs pinguis. fo.581.co.
Dum confringuntur oſſa mea: exprobrauerūt mihi q̄ tribulant me inimici mei. folio.102.columna.ij.
Dū dicunt mihi ꝑ ſingulos dies vbi ē de⁹ tu⁹ quare triſtis es aīa mea: ⁊ quare cō turbas me. fo.eo.co.ij.
Dux itineris fuiſti in ꝯſpectu ei⁹ ⁊ plātaſti radices ei⁹: ⁊ impleuit terrā. fo.200.co.ij.
Ecce oculi dñi ſuꝑ metuētes eum et in eis qui ſperant ſuper miſericordia eius. fo.75.co.ij.
Ecce ei deus adiuuat me: ⁊ dñs ſuſceptor ē anime mee. fo.127. columna.j.
Ecce ſic benedicetur homo qui timet dñm. fo.328.co.ij.
Ecce ſicut oculi ſeruorū: in manib⁹ dñorū ſuorū. fo.322.co.iiij.
Ecce loquentur in ore ſuo: ⁊ gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit. fo.158.columna.ij.
Ecce parturit iniuſtitiā cōcepit dolorem: ⁊ peperit iniquitatem. fo.19.co.ij.
Ecce non dormitabit neq; dormiet. qui cuſtodit iſrael. fo.320.co.iiij.
Ecce ipſi peccatores ⁊ abūdātes in ſeculo obtinuerūt diuitias. fo.175.co.iiij.
Ecce elongaui fugiens: ⁊ manſi in ſolitudine. folio.129.co.j.
Ecce dabit voci ſue vocē virtutis date gloriam deo ſuper iſrael: magnificētia ei⁹: et virtus eius in nubibus. folio.160. columna.iiij.
Ecce enim in iniquitatibus conceptus ſum: et in peccatis concepit me mr̄ mea. fo.122.columna.j.
Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū: habitare fratres in vnum. fo.334.co.iij.
Ecce nūc benedicite dñō: omnes ſerui domini. fo.335.co.ij.
Ecce audiuimus eam in effrata: inuenim⁹ eā in campis ſylue. fo.332.co.iij.
Ecce domine tu cognouiſti omnia nouiſſima et antiqua: tu formaſti me ⁊ poſuiſti ſuper me manum tuam. folio.345. columna.iiij.
Ecce concupiui mandata tua: in equitate tua viuifica me. fo.300.co.iiij.
Ecce alienigene et tyrus et populus ethiopum: hi fuerunt illic. fo.214.co.iiij.
Ecce menſurabiles poſuiſti dies meos: et ſubſtantia mea tanq̄ nihilum ante te. folio.93.columna.j.
Ecce enim veritatem dilexiſti: incerta ⁊ occulta ſapientie tue manifeſtaſti mihi. fo.122.co.ij.
Edēt pauperes ⁊ ſaturabūtur: et laudabūt dñm qui requirūt eum: viuēt corda eoꝝ in ſeculū ſeculi. fo.51.co.iiij.
Edidit terra eorum ranas: in penetralibus regum ipſorum. folio.262. columna.ij.
Edificās hieruſalē dominus: diſperſiones iſraelis congregabit. folio.363. columna.iiij.
Educ de cuſtodia animā meā ad confitendum nomini tuo: me expectant iuſti donec retribuas mihi. folio.354. columna.ij.
Educes d̄ tribulatione animam meā: ⁊ in miſericordia tua diſpdes omnes inimicos meos. fo.356.co.ij.
Educes me de laqueo hoc quē abſcōderūt

mihi:qm̄ tu eos ꝓtector me⁹.fo.68.co.iij.
Educens nubes ab extremo terre:fulgura in pluuiam fecit.fo.337.co.j.
Effabunt̄ ⁊ loquent̄ iniqtatē:loquent̄ oēs qui operant̄ iniuſtitiā.fo.233.co.j.
Effundo in cōſpectu eius orationē meam: et tribulationē meam ante ipſum ꝓnū cio.fo.353.co.ij.
Effunde frameam ⁊ cōclude aduerſus eos qui ꝑſequūtur me:dic anime mee ſalus tua ego ſum.fo.79.co.j.
Effunde ſuper eos iram tuam:et furor ire tue cōprehendat eos.fo.165.co.j.
Effunde iram tuā in gētes que te nō noue rūt: ⁊ i regna q̄ nomē tuū nō inuocaue runt.fo.197.co.iij.
Effuderūt ſanguinē eorū tanq̄ aquā in cir cuitu hieruſalē:⁊ nō erat q̄ ſepeliret.fo.197.columna.ij.
Effuſa eſt contētio ſup principes:⁊ errare fecit eos in inuio ⁊ nō in via.folio.273.columna.iij.
Ego dormiui ⁊ ſoporatus ſum et exurrexi. q2 dn̄s ſuſcepit me.fo.11.co.ij.
Ego ſum pauper et dolēs:ſalus tua deus ſuſcepit me.fo.165.col'.ij.
Ego aūt cōſtitutus ſum rex ab eo ſup ſyon montē ſanctū ei⁹:predicās ꝓceptū ei⁹.folio.9.columna.iij.
Ego aūt cū mihi moleſti eſſent:induebar ci licio.fol'.80.co.j.
Ego aūt tāq̄ ſurd⁹ nō audiebā:⁊ ſicut mu tus nō aperiēs os ſuū.fo.90.co.iij.
Ego vero egenus et pauper ſum:de⁹ adiu ua me.fo.167.co.iij.
Ego autē ſemper ſperabo:et adijciā ſuper omnē laudē tuā.fo.169.co.iij.
Ego aūt ānūciabo in ſeculū:cātabo deo ia cob.fol'.182.co.ij.
Ego aūt in dn̄o ſperaui:exultabo ⁊ letabor in miſericordia tua.fo.69.co.j.
Ego autem ad deū clamaui:⁊ dn̄s ſaluauit me.fo.130.co.ij.
Ego aūt dixi in exceſſu mētis mee:ꝓiect⁹ ſum a facie oculoꝝ tuoꝝ.fo.70.co.iij.
Ego aūt mendic⁹ ſum ⁊ paup:dn̄s ſolicit⁹ eſt mei.fo.97.columna.ij.
Ego aūt ſum vermis et nō hō:opprobriū hominū ⁊ abiectio plebis.fo.49.co.iij.
Ego aūt i innocētia mea igreſſus ſum:re dime me ⁊ miſerere mei.fo.60.co.j.
Ego autem in te ſperaui domine:dixi de⁹ me⁹ es tu:i manib⁹ tuis ſortes mee.fo.69.co.iij.
Ego autē dixi in abundātia mea:nō mouebor in eternū.fo.66.co.iij.
Ego autem cantabo fortitudinem tuam: et exaltabo mane miam tuam.fo.129.columna.iij.
Ego clamaui qm̄ exaudiſti me deus:inclī na aurem tuam mihi ⁊ exaudi verba mea.fo.36.columna.j.
Ego aūt i iuſtitia apparebo ꝯſpectui tuo: ſatiabor cū apparuerit gloria tua.folio.37.columna.j.
Ego dixi i exceſſu meo:oīs homo mēdax fo.290.co.iij.
Ego dixi dij eſtis:et filij excelſi oēs.folio.204.columna.j.
Ego eñ ſuz dn̄s de⁹ tu⁹ qui eduxi te d̄ terra egypti:dilata os tuū ⁊ implebo illō.folio.203.columna.ij.
Ego aūt ſicut oliua fructifera in domo dei ſperaui i mīa dei in eternū:⁊ i ſeculū ſe culi.fo.125.colum.j.
Ego vero orationē meā ad te dn̄e:tēp⁹ bn̄ placiti deus.fo.163.co.ij.
Ego dixi dn̄e miſerere mei:ſana aīam meā quia peccaui tibi.fo.98.co.ij.
Egrediebat̄ foras:et loquebat̄ i idipſum.fo.98.co.ij.
Elegi abiectus eſſe i domo dei mei:magis q̄ habitare i tabernaculis peccatorū.folio.209.co.iij.
Elegit nobis hereditatem ſuam: ſpeciem iacob quem dilexi.folio.112.colūna.iij.
Eleuauerunt flumina fluctus ſuos:a voci bus aquarum multarum.folio.232.columna.j.
Eleuauerunt flumina domine:eleuauerūt flumina vocem ſuam.folio eodem.colū na.j.
Elōgaſti a me amicū ⁊ proximum:⁊ notos meos a miſeria.fo.217.co.iij.
Eloquiū dn̄i inflāmauit eū:miſit rex ⁊ ſol uit eū:princeps populoꝝ et dimiſit eū

fo.261.columnã.ij.
Eloquia dñi eloquia caſta:argẽtum igne examinatũ:probatũ terre purgatũ ſe/ ptuplũ.fo.29.columna.j.
Emittet verbũ ſuũ et liquefaciet ea:flabit ſpiritus eius et fluent aque.folio.566. columna.iij.
Emitte manũ tuã de alto eripe me et libe/ ra me de aquis multis:ꝛ de manu fi/ liorum alienorũ.fo.358.colũ.j.
Emitte ſpiritũ tuũ ꝛ creabũtur:et renoua bis faciẽ terre.fo.158.columna.ij.
Emitte lucem tuam ꝛ veritatem tuã:ipſa me deduxerunt ꝛ adduxerunt in mon/ tem ſanctum tuum et in tabernacula tua.fo.107.col.j.
Emiſit ſigna ꝛ prodigia in medio tui egy/ pte:in pharaonem et in omnes ſeruos eius.folio.337.columna.j.
Equitas teſtimonia tua in eternũ:intellẽ ctum da mihi ꝛ viuaꝫ.fo.314.colum.j.
Eripe me dñe ab hoĩe malo:a viro iniquo eripe me.fo.349.col.j.
Eripe me de manu inimicoꝝ meoꝝ:et ꝑ ſequẽtibus me.fo.69.col.iiij.
Eripe me de inimicis meis deus meus:et ab inſurgentibus in me libera me.fo/ lio.157.co.ij.
Eripe me de inimicis meis domine ad te confugi:doce me facere voluntatẽ tuã quia deus meus es tu.fol.356.colũ.iij.
Eripe me de operãtibus iniquitatẽ:ꝛ de viris ſanguinũ ſalua me.fo.157.co.iij.
Eripe me de luto vt nõ infigar:libera me ab his q̄ oderũt me ꝛ de ꝓfundis aqua rum.fo.163.col.iij.
Eripite pauperem ꝛ egenũ:de manu pec/ catoris liberate.fol.204.col.iiij.
Eripies me de contradictionibus populi: conſtitues me in caput gentium.folio. 42.columna.iij.
Eripies inopem de manu fortiorum eius: egenũ ꝛ pauperem a diripientibus eũ. fo.79.col.iiij.
Eripuit me de inimicis meis fortiſſimis ꝛ ab his q̄ oderũt me:qm̄ confortati ſunt ſuper me.fo.39.colum.iij.
Erit firmamentũ in terra in ſummis mõ tium:ſup extolletur ſuper libanum fru ctꝰ eiꝰ:ꝛ florebũt de ciuitate ſicut fenũ terre.fo.173.col.iij.
Erraui ſicut ouis que periit:quere ſeruuꝫ tuũ dñe quia mãdata tua nõ ſum obli tus.fo.318.col.ij.
Errauerũt in ſolitudine in inaquoſo:viã ciuitatis habitaculi non inuenerunt. folio.270.colum.j.
Erubeſcãt et cõturbẽtur vehementer oẽs inimici mei:conuertãtur et erubeſcant valde velociter.fo.17.co.j.
Erubeſcant impij ꝛ deducãtur in infernũ muta fiãt labia doloſa.fo.70.colum.j.
Erubeſcãt et cõturbẽtur in ſeculũ ſeculi:ꝛ cõfundãtur ꝛ pereãt.fo.207.co.iiij.
Erubeſcãt ꝛ reuereãtur ſimul:qui gratulã tur malis noſtris.fo.81.col.iij.
Eructauit cor meum verbum bonum:di/ co ego opera mea regi.folio.107.colũ/ na.ij.
Eructabunt labia mea hymnũ:cũ docue/ ris me iuſtificationes tuas.folio.317. columna.iiij.
Erue a framea deus aiam meã:et de ma/ nu canis vnicam meam.folio.51.colum na.j.
Eſtimatus ſum cum deſcendentibus in la cum:factus ſum ſicut homo ſine ad/ iutorio inter mortuos liber.folio.215. columna.iiij.
Eſto mihi in deum protectorem:et in do/ mum refugij vt ſaluum me facias.fo/ lio.68.columna.ij.
Eſto mihi in deum protectorem et in locũ munitum:vt ſaluum me facias.folio. 168.colum.ij.
Eſurientes et ſitientes:animas eorum in ipſis defecit.folio.270.columna.j.
Et ambulabam in altitudine:quia man/ data tua exquiſiui.folio.301.col.ij.
Et anima mea turbata eſt valde:ſed tu dñe mine vſqꝫquo.folio.16.col.j.
Et anima mea illi viuet:et ſemen meum ſeruiet ipſi.fo.52.col.iij.
Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me.folio.43.colũ na.j.

Et aſcẽdit ſup cherubin ⁊ volauit: volauit ſuper pẽnas ventorũ.fo.38. col.iiij.

Et aduerſum me letati ſunt ⁊ cõuenerũt. cõgregata ſunt ſup me flagella ⁊ ignorauí.fo.80.col.ij.

Et abſtulit ſicut oues populum ſuum: et perduxit eos tanꝙ gregẽ in deſerto. fo.194.columna.ij.

Et auerterũt ſe ⁊ nõ ſeruauerũt pactum: quẽadmodũ patres eorũ cõuerſi ſunt i arcũ prauum.fo.194.colum.iiij.

Et abundauit vt auerteret iram ſuam: et non accendit omnem iram ſuam. fo. 192.columna.iij.

Et adiuuabit eos dominus et liberabit eos: ⁊ eruet eos. a pctõrib⁹ et ſaluabit eos: q: ſperauerũt in eo.fo.89.col.j.

Et apparuerunt fontes aquarũ: ⁊ reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum. fo.59.columna.ij.

Et adorabunt eũ oẽs reges: oẽs gẽtes ſeruient ei.folio.173.columna.j.

Et annũciabunt celi iuſtitiã eius: qm̃ de⁹ iudex eſt.fo.119.columna.j.

Et adhuc puſillum ⁊ non erit peccator: et queres locum eius et non inuenies. fo.85.columna.ij.

Et adorabunt in conſpectu eius: vniuerſe familie gentium.fo.52.col.j.

Et appoſuerũt adhuc peccare ei: in irã excitauerunt excelſum in inaquoſo.folio. 190.columna.j.

Et auxit populũ ſuum vehementer: et firmauit eum ſuper inimicos eius.folio. 261.columna.iiij.

Et adiuuit pauperẽ de inopia: et poſuit ſicut oues familias.fo.274.col.j.

Et benedictũ nom̃ maieſtatis ei⁹ in eternum: et replebit̃ maieſtate eius oĩs terra fiat fiat.fol.174.col.j.

Et benedicentur in ipſo omnes tribus terre: omnes gentes magnificabũt eum. fol.eodem.columna.j.

Et bñdixit eis ⁊ multiplicati ſunt nimis ⁊ iumenta eorum non minorauit.folio. 273.columna.iiij.

Et cãtẽt in vijs dñi: qm̃ magna eſt gloria domini.fo.344.col.iij.

Et ceciderũt in medio caſtrorũ eorũ: circa tabernacula eorũ.fo.191.colum.ij.

Et cibauit eos ex adipe frumẽti: et de petra melle ſaturauit eos.fo.204.colũ.j.

Et clamauerunt ad dñm cũ tribularẽtur: ⁊ de neceſſitatibus eorum eripuit eos. fo.270.colum.ij.

Et clamauerunt ad dominũ cum tribularentur et de neceſſitatibus eorum liberauit eos.folio.271.columna.iij.

Et clamauerunt ad dominum cum tribularẽtur: ⁊ de neceſſitatibus eorum liberauit eos.folio.271.colum.j.

Et clamauerunt ad dñm cũ tribularentur et de neceſſitatibus eorum eduxit eos. folio.272.columna.iij.

Et cognoſcãt quia nomen tibi dominus: tu ſolus altiſſimus in omni terra.folio.207.col.iiij.

Et collocauit illic eſurientes: et conſtituerunt ciuitatẽ habitatiõis.fo.273. columna.iij.

Et comedit omne fenum in terra eorum: et comedit omnem fructum terre eorum. folio.262.columna.iiij.

Et comminuam eos vt puluerem ante faciem venti. vt lutum platearum delebo eos.folio. 42.columna.iij.

Et cõminuet eos tanꝙ vitulum libani: ⁊ dilectus quẽadmodũ filius vnicornium. folio.65.columna.ij.

Et cõmixti ſunt inter gentes: ⁊ didicerũt opera eorum ⁊ ſeruierunt ſculptilibus eorum. et factus eſt illis in ſcandalum. fo.267.columna.iiij.

Et concidam a facie ipſius inimicos eius: ⁊ odientes eum in fugam conuertam. fo.220.columna.iij.

Et concluſit in gladio populũ ſuum: et hereditatem ſuã ſpreuit.fo.195.col.ij.

Et concupiſcet rex decorem tuũ quoniam ipſe eſt dominus deus tu⁹: ⁊ adorabũt eum.fo.129.columna.ij.

Et concupierunt concupiſcentiam in deſerto: ⁊ tentauerunt deum in inaquoſo.fo.266.columna.j.

Et cõuertit in ſanguinem flumina eorum et ymbres eorum ne biberent. folio.

193.columna.ij.

Et conuerſi ſunt ⁊ tẽtauerũt deũ: ⁊ ſanctũ iſrael exacerbauerũt.fo.192.colum.iiij.

Et crediderũt verbis eius: ⁊ laudauerunt laudem eius.fo.265.col.iiij.

Et cum electo electus eris: ⁊ cum peruerſo peruerteris.fo.40.columna.iij.

Et cuſtodia in nocte. que pro nihilo habentur eorum anni erunt.fo.224.colũ.iij.

Et cuſtodiã legem tuã ſemper in ſeculũ: ⁊ in ſeculum ſeculi.fo.301.col.iij.

Et dedit illis regiones gẽtiũ: ⁊ labores populorũ poſſederũt.fo.263.col.iiij.

Et dedit terrã eorũ hereditatẽ: hereditatẽ iſrael populo ſuo.fol.337.co.ij.

Et dedit eos in miſe: in cõſpectu oĩs qui ceperant eos.fo.268.colum.iiij.

Et dedit eis petitionẽ ipſorũ: ⁊ miſit ſaturitatem in aĩam eorũ.fo.266.colum.j.

Et dedit erugini fructus eorũ: et labores eorũ locuſte.fol.193.colum.iij.

Et dedit terrã eoꝝ hereditatem: quoniam. folio.340.col.iiij.

Et dediſti mihi protectionẽ ſalutis tue: ⁊ dextera tua ſuſcepit me.fo.41.colũ.iij.

Et dederũt in eſcam meã fel: ⁊ in ſiti mea potauerũt me aceto.fo.164.col.iij.

Et deduxit eos in nube diei: ⁊ tota nocte in illuminatiõe ignis.fo.189.colũ.iij.

Et deduxit eos in ſpe ⁊ nõ timuerũt: ⁊ inimicos eorũ operuit mare.fo.194.co.ij.

Et deduxit eos in viã rectã vt irent in ciuitatem habitationis.fo.270.colũ.ij.

Et de execratione et mẽdacio annũciabuntur in cõſummatione: in ira cõſummatiõis ⁊ nõ erunt.fo.139.colum.j.

Et defecerũt in vanitate dies eoꝝ: ⁊ anni eorũ cũ feſtinatione.fo.182.columna.j.

Et deſpexit ocul⁹ meus inimicos meos: et inſurgentibus in me malignãtibus audiet auris mea.fo.230.col.iij.

Et dicet hõ ſi vtiq; ẽ fruct⁹ iuſto: vtiq; eſt de⁹ iudicãs eos in terra.fo.137.colũ.j.

Et dilatauerũt ſup me os ſuũ: dixerũt euge euge viderunt oculi noſtri.folio.81. columna.j.

Et dilexit maledictionẽ ⁊ veniet ei: ⁊ noluit benedictionẽ ⁊ elongabitur ab eo. folio.277.columna.iij.

Et dilexerũt in ore ſuo: ⁊ lingua ſua mẽtiti ſunt ei.fo.182.col.ij.

Et dimiſit eos ſcꝫ deſideria cordis eorum: ibunt in adinuẽtionibus ſuis.fo.203. columna.ij.

Et diſciplina tua correxit me in finẽ: ⁊ diſciplina tua ipſa me docebit.folio.41. columna.iiij.

Et diſtinxit ĩ labijs ſuis: non diſperdiderunt gentes quas dixit dominus de⁹ illis.folio.267.col.iiij.

Et dixi quis dabit mihi pennas ſicut columbe: et volabo et requieſcam. folio.128.columna.iiij.

Et dixi ergo ſine cauſa iuſtificaui cor meũ: et laui inter innocentes manus meas. folio.175.colum.iiij.

Et dixi nũc cepi: hec mutatio dextre excelſi folio.186.columna.ij.

Et dixi forſitan tenebre cõculcabunt me: ⁊ nox illuminatio mea ĩ delicijs meis. folio.346.columna.ij.

Et dixit vt diſperderet eos. ſi non moyſes electus eius ſtetiſſet in cõfractiõe in cõſpectu eius.fo.266.col.iiij.

Et dixerunt quomõ ſcit deus: et ſi eſt ſciẽtia in excelſo.fo.175.col.iiij.

Et dixerunt non videbit dominus: nec intelliget deus iacob.folio.233.col.ij.

Et dominabitur a mari vſq; ad mare et a flumine vſq; ad terminos orbis terrarum .fo.172.colum.iij.

Et dominabuntur eorũ iuſti in matutino: et auxilium eorum veteraſcet in inferno a gloria eorum.fo.117.colum ij.

Et edificabo in gñatione ⁊ generationem ſedem tuam.fo.218.col.iij.

Et edificauit ſicut vnicorniũ ſanctificium ſuum in terra. quã fundauit in ſecula. folio.196.columna.ij.

Et educet quaſi lumen iuſtitiam tuam et iudicium tuum tanq̃ meridiem: ſubditus eſto domino et ora eum.fo.84.columna.iiij.

Et eduxit populum ſuum in exultatione ⁊ electos ſuos in letitia.fo.263.col.iiij.

Et eduxit eos de tenebris ⁊ vmbra mor-

tis: et vincula eorū dirupit.fol.271.co-
lumna.j.
Et eduxit iſrael per medium eius:quoniā.
folio.340.colum.iij.
Et eduxit aquam de petra: et eduxit tanꝗ̃
flumina aquas.fo.189.col.iiij.
Et eduxit me in latitudinem : ſaluum me
fecit qm̄ voluit me.fo.39.colūna.iiij.
Et eduxit eos cū argento et auro: et nō erat
in tribubus eorum infirmus.fo.265.colum.j.
Et ero imaculatus cū eo: et obſeruabo me
ab iniquitate mea.fo.40.col.ij.
Et erit tanꝗ̃ lignū quod plātatū eſt ſecus
decurſus aquarum:quod fructū ſuum da-
bit in tempore ſuo.fo.7.columna.iij.
Et erunt vt cōplaceant eloquia oris mei:
et meditatio cordis mei in cōſpectu tuo
ſemper.folio.45.columna.ij.
Et erue me de manu filiorū alienorū quo-
rū os locutū eſt vanitatē:et dextera eo-
rum dextera iniquitatis.fo.358.colū.ij.
Et effuderūt ſanguinē innocentē:ſangui-
nem filiorum ſuorū et filiarū ſuarū quas
ſacrificauerunt ſculptilibus chanaam.
folio.268.col.j.
Et ego ad te dñe clamaui:et mane oratio
mea preueniet te.fo.217.col.j.
Et ego primogenitū ponā illum:excelſum
pre regibus terre.fo.221.col.j.
Et ego factus ſum opprobrium illis:vide-
runt me et mouerunt capita ſua.folio.
278.columna.iij.
Et eiecit a facie eorum gentes et ſorte di-
uiſit eis terram:in funiculo diſtribu-
tionis.194.columna.iij.
Et elegit dauid ſeruum ſuum et ſuſtulit eū
de gregibus ouium:depoſt fetātes ac-
cepit eum.196.col.iij.
Et eleuauit manū ſuā ſup eos:vt proſter-
neret eos in deſerto.267.col.ij.
Et exaltent eum in eccleſia plebis:et in ca-
thedra ſeniorum laudent eum.273.colū-
na.j.
Et exaltabitur ſicut vnicornis cornu meū:
et ſenectus mea in miſericordia vberi.
250.col.iij.
Et exarſit ignis in ſynagoga eorum:flāma
combuſſit peccatores.266.col.iij.
Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocem
meā:et clamor meus in conſpectu eius
introiuit in aures eius.38.col.ij.
Et exaudiuit preces meas:et eduxit me de
lacu miſerie et de luto fecis.94.col.iiij.
Et excitatus eſt tanꝗ̃ dormiens dñs:tanꝗ̃
potēs crapulatus a vino.195.col.iiij.
Et excuſſit pharaonem et virtutem eius in
mari rubro:quoniam.340.co.ij.
Et exultauerūt filie iude:propter iudicia
tua domine.240.colū.ij.
Et factus ſum ſicut homo non audiens:et
non habens in ore ſuo redargutiones.
91.columnā.j.
Et factus eſt mihi dominus in refugium:
et deus meus in adiutorium ſpei mee.
255.columna.ij.
Et factus eſt in pace locus eius:et habita-
tio eius in ſyon.185.col.j.
Et factus eſt dominus refugium pauperi:
adiutor in opportunitate i tribulatiōe.
23.columna.j.
Et fecerunt vitulum in oreb:et adoraue-
runt ſculptile.fo.266.col.iij.
Et filij eorum vſqꝫ in ſeculum:ſedebūt ſu-
per ſedem tuam.333.col.iij.
Et filie tyri in muneribus vultum tuum
deprecabuntur omnes diuites plebis.
109.columna.ij.
Et folium eius non defluet:et omnia que
cunqꝫ faciet proſperabuntur.7.colum-
na.iiij.
Et fui flagellatus tota die:et caſtigatio
mea in matutinis.176.columna.j.
Et funes extenderunt in laqueum:iuxta
iter ſcandalum poſuerūt mihi.349.co
lumna.iiij.
Et gloriati ſunt qui oderunt te:in medio
ſolennitatis tue.178.col.iij.
Et gloriabuntur in te omnes qui diligūt
nomen tuum:quoniam tu benedices
iuſto.15.colum.ij.
Et habitare fecit in tabernaculis eorum:tri-
bus iſr̃el.194.col.iij.
Et homo cū in honore eſſet non intellexit:
cōparatus eſt iumentis inſipientibus:et
ſimilis factus eſt illis.117.col.j.
Et humiliatū eſt in laboribus cor eorū:et

Et humiliatum eſt in laboribus cor eorum: et infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret.fo.270.col.ij.
Et immiſit in os meum canticum nouum: carmen deo noſtro.95.col.j.
Et immolauerūt filios ſuos et filias ſuas demonijs.268.co.j.
Et inclinauit ex hoc in hoc: veruntamen fex eius non eſt exinanita: bibant oēs peccatores terre.181.col.ij.
Et increpuit mare rubrum et exiccatum eſt: et deduxit eos in abyſſis ſicut in deſerto.265.col.iij.
Et induit maledictionem ſicut veſtimentum et intrauit ſicut aqua interiora eius: et ſicut oleū in oſſibus eius.277.columna.iiij.
Et induxit eos in montem ſanctificationis ſue: montem quem acquiſiuit dextera eius.194.col.ij.
Et in eo parauit vaſa mortis: ſagittas ſuas ardentibus effecit.19.col.j.
Et habitabunt ibi: ⁊ hereditate acquirent eam.166.col.ij.
Et initiati ſunt beelphegor: et comederūt ſacrificia mortuorum.267.col.ij.
Et inimicos meos dediſti mihi dorſum: et odientes me diſperdidiſti.42.columna.ij.
Et intonuit de celo dominus: ⁊ altiſſimus dedit vocem ſuam grando ⁊ carbones ignis.39.col.j.
Et intrauit iſrael in egyptum: et iacob accola fuit in terra cham.261.col.iij.
Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam.105.columna.ij.
Et interfecta eſt terra in ſanguinibus et contaminata eſt in operibus eorum: et fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis.268.col.ij.
Et in velamento alarum tuarum exultabo adheſit anima mea poſt te me ſuſcepit dextera tua.147.col.ij.
Et in vmbra alarum tuarum ſperabo: donec tranſeat iniquitas.153.col.iij.
Et inuoca me in die tribulationis: eruam te et honorificabis me.120.col.j.
Et ipſe redimet iſrael: ex omnibus iniquitatibus eius.330.col.iij.
Et iratus eſt furore dominus in populum ſuum: ⁊ abhominatus eſt hereditatem ſuam.268.col.ij.
Et irritauerunt eum in adinuentionibus ſuis: et multiplicata eſt in eis ruina.267.col.ij.
Et irritauerunt aſcendentes in mare: mare rubrum.265.col.iij.
Et irritauerunt moyſen in caſtris: aaron ſanctum domini.266.col.j.
Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis: et vexatus eſt moyſes propter eos quia exacerbauerunt ſpiritum eius.267.col.iij.
Et iſti non cognouerunt vias meas vt iuraui in ira mea: ſi introibunt in requiē meam.257.col.j.
Et iuſti epulentur et exultent in conſpectu dei: et delectentur in letitia.folio.156.columna.ij.
Et iuſtitia illius in filios filiorum: his qui ſeruant teſtamentum eius.folio.252.columna.iij.
Et letati ſunt quia ſiluerunt: et eduxit eos in portum voluntatis eorum.folio.272.columna.iij.
Et letētur omnes qui ſperant in te: in eternum exultabūt ⁊ habitabūt i eis.15.c.j.
Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: ⁊ exercebor in iuſtificationibus tuis.301.col.iiij.
Et lingua mea meditabit iuſtitiā tuā: tota die laudem tuam.82.col.j.
Et loquebar in teſtimonijs tuis in cōſpectu regū: ⁊ nō cōfundebar.301.col.iij.
Et locutum eſt os meum: in tribulatione mea.153.col.iij.
Et male locuti ſunt de deo: et dixerunt nūquid poterit deus parare mēſam in deſerto.190.col.ij.
Et mandauit nubibus deſuper: et ianuas celi aperuit.190.col.j.
Et manducauerūt ⁊ ſaturati ſunt nimis: ⁊ deſiderium eorum attulit eis: non ſunt fraudati a deſiderio ſuo.191.col.ij.
Et meditabar in mandatis tuis: q̄ dilexi.

fo.501.col.iiij.
Et meditabor in omnibus operibus tuis: ⁊ in adinuentionibus tuis exercebor. fo.186 col.iij.
Et meditatus ſum nocte cum corde meo ⁊ exercitabar: ⁊ ſcopebam ſpiritum meũ. fo.85.col.iiij.
Et memor fui teſtamẽti ſui: et penituit eũ ſm multitudinem miſericordie ſue.folio.268.col.iiij.
Et memores ſunt mandatorum ipſius: ad faciendum ea.fo.252.col.iij.
Et miſericordia tua ſubſequetur me: omnibus diebus vite mee.fo.55.col.iiij.
Et miſit ſagittas ſuas et diſſipauit eos: fulgura multiplicauit et conturbauit eos.folio.59.col.j.
Et mutauerunt gloriam ſuam: in ſimilitudinem vituli comedentis fenum.folio.266.col.iij.
Et ne auferas de ore meo verbum veritatis vſqꝫquaqꝫ: quia in iudicijs tuis ſuperſperaui.fo.501.col.ij.
Et ne auertas faciem tuam a puero tuo: quoniam tribulor velociter exaudi me. fo.164.col.iiij.
Et non audiuit populus meus vo.ẽ meã: ⁊ iſrael non intẽdit mihi.fo.203.col.iij.
Et non defecit de plateis eius: vſura et dolus.fo.129.col.iij.
Et non diſcedimus a te viuificabis nos: et nomen tuum inuocabimus.folio.201. columna.iij.
Et non dixerunt qui preteribant benedictio domini ſuper vos: benediximus vobis in nomine domini.fo.329.col.iij.
Et non intres in iudicium cum ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in cõſpectu tuo omnis viuens.fo.555.col.j.
Et non receſſit retro cor noſtrum: et declinaſti ſemitas noſtras a via tua.folio.106.columna.ij.
Et nos populus paſcue eius: et oues manus eius.fo.236.col.ij.
Et nunc que eſt expectatio mea nonne dominus: et ſubſtantia mea apud te eſt. folio.93.col.iij.
Et nunc reges intelligite: erudimini qui iudicatis terram.fo.9.col.iiij.
Et numerum dierum meorum quis eſt: vt ſciam quid deſit mihi.fo.93.col.j.
Et obliti ſunt benefactorum eius: et mirabilium eius que oſtendit eis.fo.189. columna.ij.
Et occidit in grandine vineas eorum: et moros eorum in pruina.fo.193.col.iij.
Et occidit reges fortes: quoniam.fo.340. columna.iij.
Et occidit pingues eorum: et electos iſrael impediuit.fo.181.col.iiij.
Et occurſus eius vſqꝫ ad ſummũ eius: nec eſt qui ſe abſcondat a calore eius.folio.44.col.ij.
Et og regem baſan: qm̃.folio.340.col.iiij.
Et omnes vias meas preuidiſti: quia non eſt ſermo in lingua mea.fo.345.col.iiij.
Et omnia cornua peccatorum confringam: et exaltabuntur cornua iuſti.folio.182. columna.iij.
Et operui in ieiunio animam meam: et factum eſt in opprobrium mihi.folio.162. columna.iij.
Et operuit aqua tribulantes eos: vnus ex eis non remanſit.fo.265.col.iiij.
Et pauci facti ſunt: et vexati ſunt a tribulatione malorum et dolore.folio.273. columna.iiij.
Et pauit eos in innocentia cordis ſui: et in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.fo.196.col.iij.
Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis. folio.159.col.iiij.
Et percuſſit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum: fo.263.col.j.
Et percuſſit omne primogenitũ in terra egypti: primitias ois laboris eorum in tabernaculis cham.fo.194.col.j.
Et percuſſit vineas eorum ⁊ ficulneas eorum: et contriuit lignum finium eorum. fo.262.col.ij.
Et perdes omnes qui tribulant animam meam: quoniam ego ſeruus tuus ſum. fo.556.col.iiij.
Et perfice eã quã plãtauit dextera tua: ⁊ ſu

per filium hominis quem confirmaſti tibi.fo.201.col.j.
Et permanebit cum ſole et ante lunam:in generatione et generationem.fo.172. columna.j.
Et perſecutus eſt hominem inopem et mēdicum:et compunctum corde mortificare.fo.277.col.iij.
Et pertranſierunt de gente in gentem:et de regno ad populum alterum.folio. 260.col.iiij.
Et placebit deo ſuper vitulum nouellum: cornua producentem et vngulas.folio. 165.col.iiij.
Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnes: et ſicut arenam maris volatilia pennata.fo.191.col.ij.
Et pluit illis manna ad manducandum: et panem celi dedit eis.folio.190.columna.iiij.
Et ponam in mari manum eius:et in fluminibus dexteram eius.folio.220.columna.iiij.
Et ponam in ſeculum ſeculi ſemen eius:et thronum eius ſicut dies celi.folio.221. columna.ij.
Et poſui veſtimentum meum cilicium:et factus ſum illis in parabolā.folio.163. columna.j.
Et poſuit tenebras latibulum ſuum in circuitu eius tabernaculum eius:tenebroſa aqua in nubibus aeris.folio.38.columna.iiij.
Et poſuerunt aduerſum me mala pro bonis:et odium pro dilectione mea.folio. 276.col.ij.
Et precium redemptionis anime ſue:et laborabit in eternum et viuet adhuc in finem.folio.116.col.iij.
Et precinxiſti me virtute ad bellum:et ſupplantaſti inſurgentes in me ſubt9 me. fo.42.columna j.
Et propter hanc in altum regredere:dominus iudicat populos.folio.18.col.ij.
Et qui abduxerunt nos:hymnum cantate nobis de canticis ſyon.folio.341.columna.iiij.
Et qui inquirebant mala mihi locuti ſunt vanitates: et dolos tota die meditabantur.folio.90.columna.iiij.
Et qui iuxta me erant de longe ſteterūt: et vim faciebant qui querebant animam meam.folio.90.col.iiij.
Et recordatus eſt quia caro ſunt:ſpiritus vadens et non rediens.folio.192.columna.iiij.
Et redde vicinis noſtris ſeptuplū in ſinu eorum:improperium ipſorum quod exprobrauerunt tibi domine.folio.198.columna.iiij.
Et redemit nos ab inimicis noſtris:quoniam.folio.341.col.j.
Et reddet illis iniquitatem ipſorum:et in malitia eorum diſperdet eos:diſperdet illos dominus deus noſter.folio.235. columna.ij.
Et refloruit caro mea:et ex voluntate mea confitebor ei.folio.64.columna.ij.
Et relinquent alienis diuitias ſuas:ꝛ ſepulchra eorum domus illorum in eternum.folio.116.1.col.iiij.
Et rememorati ſunt quia deus adiutor eſt eorū:deus excelſus redemptor eorū eſt. folio.182.col.ij.
Et repulit tabernaculum ſylo tabernaculum ſuū vbi habitauit in hominibus. folio.195.col.ij.
Et repulit tabernaculum ioſeph:et tribum effrem non elegit.folio.196.col.j.
Et reputatum eſt ei in iuſtitiam:in generatione ꝛ generationem vſq; in ſempiternum.fo.267.col.iij.
Et requiem temporibus meis donec inueniam locum domino tabernaculū deo iacob.fo.332.col.ij.
Et reſpondebo exprobrantibus mihi verbū: quia ſperaui in ſermonibus tuis.folio. 301.columna.ij.
Et retribuet mihi dominus ſecundum iuſtitiam meam.ꝛ ſecūdum puritatē manuum mearum in conſpectu oculorum eius.fo.40.col.ij.
Et retribuet mihi dominus ſecundum iuſtitiā meam:ꝛ ſecundum puritatē manuū mearū retribuet mihi.f.39.col.iiij.
Et ſacrificiēt ſacrificiū laudis:ꝛ annūciēt

opa eius in exultatione.fo.271.col.iiij.
Et ſaluauit eos de manu odientium:⁊ rede mit eos de manu inimici.fo.265.col.iiij.
Et ſaluauit eos ꝑpter nomē ſuū:vt notā faceret potētiā ſuā.fo.265.col.iij.
Et ſcḋm multitudinē miſerationū tuarū :de le iniquitatem meā.fo.121.col.iij.
Et ſcient qꝛ deus dominabitur iacob:et fi⸗ nium terre.fo.159.col.ſ.
Et ſciant qꝛ manus tua hec:et tu dñe feci⸗ ſti eam.folio.278.col.iiij.
Et ſcitote qm̄ mirificauit dñs ſanctū ſuū: dominus exaudiet me cū clamauero ad eū.folio.12.col.iij.
Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eā:et qui diligunt nomen eius habitabunt in ea.fo.66.col.iiij.
Et ſeminauerunt agros et plantauerunt vineas:⁊ fecerunt fructuꝫ natiuitatis. folio.273.col.iij.
Et ſi ingrediebat vt videret vana loqueba tur:cor eius congregabit iniquitatem ſibi.fo.98.col.iij.
Et ſi is qui oderat me ſuper me magna lo⸗ cutus fuiſſet:abſcondiſſem me forſitan ab eo.folio.129.col.iiij.
Et ſicut opertorium mutabis eos et muta būtur:tu autem idē ipſe es ⁊ āni tui nō deficient.folio.250.col.ſ.
Et ſit ſplendor dñi dei noſtri ſuper nos:et opera manuum noſtraruꝫ dirige ſuper nos:et opus manuum noſtrarum diri⸗ ge.fo.226.col.ij.
Et ſperent in te qui nouerant nomen tuū: qm̄ nō dereliquiſti querētes te domine. foli.23.col.ij.
Et ſtatuit procellā eius in aurā:et ſiluerūt fluctus eius.fo.272.col.iij.
Et ſtatuit ſupra petram pedes meos:⁊ di⸗ rexit greſſus meos.fo.95.col.ſ.
Et ſtatuit illud iacob in preceptū:et iſrael in teſtamentū eternum.fo.260.col.ij.
Et ſtetit phinees ⁊ placauit:⁊ ceſſauit q̄ſ⸗ ſatio.fo.267.col.iij.
Et ſuper ſanctos ſuos:⁊ in eos qui conuer tuntur ad cor.fo.211.col.ij.
Et ſuſcitauit teſtimonium in iacob:⁊ legē poſuit in iſrael.fo.188.col.ij.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur:⁊ non fuit q̄ ↄſolaref ⁊ nō inueni.fo.164.co.iij.
Et tabeſcere feciſti ſicut araneam animaꝫ eius:verūtamen vane ↄturbatur omīs homo.folio.94.col.ſ.
Et tentauerūt ⁊ exacerbauerunt deū excel ſum:⁊ teſtimonia eius nō cuſtodierūt. folio.194.col.iiij.
Et tētauerūt deū in cordibus ſuis:vt pete rēt eſcas aīabus ſuis.fo.190.col.ſ.
Et thronus eius ſicut ſol in cōſpectu meo: ⁊ ſicut luna perfecta in eternū:⁊ teſtis in celo fidelis.fo.222.col.ſ.
Et timebūt gētes nomen tuum dñe:⁊ oēs reges terre gloriā tuā.fo.248.col.ij.
Et tradidit in captiuitatē ꝟtutē eoꝝ:⁊ pul chritudinē eoꝝ ī man⁹ inimici.f.195.c.ij.
Et tradidit grādini iumēta eoꝝ:⁊ poſſeſſio nem eoꝝ igni.fo.195.col.iij.
Et tradidit eos ī man⁹ gētiū:⁊ dñati ſunt eoꝝ q̄ oderūt eos.fo.298.col.ij.
Et tranſiui ⁊ ecce nō erat:q̄ſiui ⁊ nō eſt in uentus locus eius.fo.88.col.iij.
Et tribulauerūt eos inimici eoꝝ:⁊ hūiliati ſunt ſub manibus eoruꝫ:ſepe liberauit eos.folio.268.col.iiij.
Et tu dñe dñe fac mecū ꝑpter nomen tuū: quia ſuauis eſt miſericordia tua.folio. 278.col.ſ.
Et tu dñe deridebis eos:ad nihilum dedu⸗ ces omnes gentes.fo.138.col.ij.
Et tu dñe deus meus miſerator ⁊ miſeri⸗ cors:patiens ⁊ multe miſericordie ⁊ ve rax.fo.215.col.iiij.
Et veniat ſup me miſericordia tua domi⸗ ne:ſalutare tuum ſecundum eloquium tuum.fo.301.col.ſ.
Et veritas mea ⁊ miſericordia mea cū ipo: ⁊ in nomine meo exaltabitur cornu ei⁹. folio.229.col.iiij.
Et ꝟtutē terribiliū tuoꝝ dicēt:⁊ magnitu dinē tuā narrabūt.fo.360.col.ſ.
Et vide ſi via iniquitatis in me eſt:⁊ de duc me in via eterna:fo.348.col.iiij.
Et videas filios filioꝝ tuoꝝ:pacem ſuper iſrael.fo.328.col.ij.
Et vidit cum tribularentur:⁊ audiuit ora⸗ tionem eorum.fo.268.col.iiij.

Et vinet ⁊ dabit ei de auro arabie: ⁊ adorabunt de ipſo ſemper tota die benedicent ei. folio. 173. columna. j.

Et vocauit famem ſuper terram: et omne firmamentum panis contriuit. fo. 261. columna. j.

Et vſqꝫ in ſenectam ⁊ ſeniū: deus ne derelinquas me. folio. 170. columna. ij.

Et vt deijceret ſemen eorum in nationibus: et diſpergeret eos in regionibus. folio. 267. columna. ij.

Et vt inhabitem in domo domini: in longitudine dierum. folio. 54. columna. j.

Etenim paſſer inuenit ſibi domum ⁊ turturi nidum ſibi: vbi repōat pullos ſuos. folio. 208. columna. iij.

Etenim homo pacis mee in quo ſperaui: qui edebat panēs meos magnificauit ſuper me ſupplātationem. folio. 99. columna. j.

Etenim firmauit orbem terre: qui non cōmouebitur. folio. 231. columna. iiij.

Etenim dominus dabit benignitatem: et terra noſtra dabit fructum ſuum. folio. 211. columna. iiij.

Etenim non credentes: inhabitare dominum deum. folio. 158. columna. iiij.

Etenim ſagitte tue tranſeunt: vox tonitrui tui in rota. folio. 187. columna. j.

Etenim benedictionem dabit legiſlator: ibūt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in ſyon. folio. 209. columna. ij.

Etenim in corde iniquitates operamini in terra: iuſtitias manus veſtre concinnant. folio. 136. columna. j.

Etenim correxit orbem terre qui non cōmouebitur: iudicabit populos in equitate. folio. 238. columna. iij.

Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea: in cuſtodiēdis illis retributio multa. fo. 45. columna. j.

Etenim illuc manus tua deducet me: ⁊ tenebit me dextera tua. fo. 346. col. ij.

Etenim ſederunt principes ⁊ aduerſum me loquebantur: ſeruus autem tuus: exercebatur in iuſtificationibus tuis. fo. 298. columna. iiij.

Etenī aſſur venit cū illis: facti ſunt in adiutorium filijs loth. fo. 206. colum. iij.

Euntes ibant ⁊ flebāt mittentes ſemina ſua. folio. 326. columna. j.

Exacerbauit dn̄m peccātor: ſēm multitudinē ire ſue non queret. fo. 24. colum. iiij.

Exaltare ſuper celos deus: ⁊ ſuper omnē terram gloria tua. folio. 135. colum. ij.

Exaltare ſuper celos deus: ⁊ in oēm terrā gloria tua. fo. 134. columna. iij.

Exaltare ſuper celos deus et ſuper omnē terram gloria tua. vt liberentur dilecti tui. folio. 275. columna. ij.

Exaltare qui iudicas terram: redde retributionē ſuperbis. fo. 232. colum. iiij.

Exultare dn̄e in virtute tua: cātabimus ⁊ pſallemus virtutes tuas. fo. 48. col. ij.

Exaltate dominū deum noſtrū: ⁊ adorate ſcabellum pedum eius: quoniam ſanctum eſt. folio. 242. columna. iiij.

Exaltate dn̄m deum noſtrum: ⁊ adorate in monte ſancto eius: qm̄ ſanctꝰ eſt dominus deus noſter. folio. 245. colū. ij.

Exaltaſti dexteram deprimentem eum: letificaſti omnes inimicos eiꝰ. fo. 222. columna. iij.

Exaltabo dn̄e qm̄ ſuſcepiſti me: nec delectaſti inimicos meos ſup me. fo. 66. co. j.

Exaltabo te deus meus rex ⁊ benedicam nomini tuo in ſeculum: et in ſeculum ſeculi. folio. 359. columna. ij.

Exaudi deus deprecationē meā: intende orationi mee. folio. 142. col. iiij.

Exaudi deus orationem meam cum deprecor a timore inimici eripe animam meam. fo. 147. columna. iiij.

Exaudi deus orationem meā: et ne deſpexeris deprecationem meam: intende mihi et exaudi me. fo. 128. columna. j.

Exaudi dn̄e vocē deprecationis mee dum oro ad te: dum extollo manus meas ad tēplū ſctm̄ tuum. folio. 63. colū. ij.

Exaudi dn̄e iuſtitiā meā: intende deprecationem meam. fo. 35. colum. ij.

Exaudi dn̄e vocē meā q̄ clamaui ad te: miſerere mei ⁊ exaudi me. fo. 62. colū. j.

Exaudiuit dn̄s deprecationē meā: dominꝰ orationem meā ſuſcepit. fo. 16. col. iiij.

Exaudi me domine quoniam benigna eſt miſericordia tua ſm multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me.folio.163.columna.iiij.
Exaudi nos de⁹ ſalutaris noſter:ſpes omnium finium terre et in mari longe. folio.150.columna.ij.
Exaudi orationem meam:ad te omnis caro veniet. folio.140.columna.iiij.
Exaudi orationem meam domine ⁊ deprecationem meam:auribus percipe lachrymas meas.folio.94.columna.j.
Exaudiat te dn̄s in die tribulationis:protegat te nomen dei iacob.folio.45.columna.iij.
Exaudiet deus ⁊ humiliabit illos:qui eſt ante ſecula.folio.130.colum.iiij.
Exaudiet illum de celo ſancto ſuo:in poteſtatibus ſalus dextere tue.folio.46.columna.iij.
Excelſus ſuper omnes gentes dominus: et ſuper celos gloria eius.folio.284.columna.iiij.
Excita potentiam tuam et veni:vt ſaluos facias nos.fol.199.columna.iij.
Exibit ſpiritus eius et reuertetur in terram ſuam in illa die peribunt omnes cogitationes eorum folio.362.colū.ij.
Exibit homo ad opus ſuum:et ad operationem ſuam vſq₃ ad veſperam.folio.257.columna.j.
Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc:labor eſt ante me.fo.176.columna.ij.
Exiſtimaſti inique ꝙ ero tui ſimilis arguā te:et ſtatuam contra faciem tuā. folio.120.columna.iiij.
Exitus aquarum deduxerunt oculi mei: quia non cuſtodierunt legem tuam.folio.315.columna.j.
Ex ore infantium et lactentium perfeciſti laudē ꝓp inimicos tuos:vt deſtruas inimicum et vltorem.fo.20.colū.iij.
Exortum eſt in tenebris lumen rectis:miſericors ⁊ miſeratoꝫ et iuſt⁹.folio.283. columna.j.
Expandi manus meas ad te:anima mea ſicut terra ſine aqua tibi.folio.355.columna.iiij.
Expādit nubem in protectionem eorum: et ignem vt luceret eis per noctem.folio.263.columna.ij.
Expecta dn̄m viriliter age:⁊ confortetur cor tuum et ſuſtine dn̄m.fo.62.col.iiij.
Expecta dn̄m ⁊ cuſtodi viā eius:⁊ exaltabit te vt hereditate capias terrā:cū perierint peccatores videbis.fo.88.co.ij.
Expectans expectaui dominum:et intendit mihi.folio.94.columna.ij.
Expectabam ſalutare tuū dn̄e:⁊ mandata tua dilexi.folio.317.colū.ij.
Expectabam eum qui ſaluum me fecit: a puſillanimitate ſpiritus et tempeſtate.folio.129.columna.ij.
Exquiſiui dominum et exaudiuit me:et ex omnibus tribulationib⁹ meis eripuit me.folio.76.columna.ij.
Extendens celū ſicut pellē:q̄ tegis aquis ſuperiora eius.folio.255.columna.iiij.
Extendit palmites ſuos vſq₃ ad mare:et vſq₃ ad flumen propagines eius.folio.200.columna.ij.
Exterminauit eum aper de ſylua:⁊ ſingularis ferus depaſtus eſt eam.folio eo. columna.iiij.
Extraneus factus ſum fratribus meis:et pegrin⁹ filijs mr̄is mee.fo.162.co.iij.
Exultabo in ſalutari tuo:infixe ſunt gentes in interitu quē fecerūt.fo.23.co.iiij.
Exultabo ⁊ diuidā ſichimā:⁊ conuallē tabernaculorū demetiar.fo.275.col.ij.
Exultabit cor meū in ſalutari tuo:cātabo dn̄o q̄ bona tribuit mihi:⁊ pſallam nomini domini altiſſimi.folio.30.col.iij.
Exultabunt labia mea cū cātauero tibi:⁊ aīa mea quā redemiſti.fo.171.col.ij.
Exultabunt ſcti in gloria:letabuntur in cubilibus ſuis.folio.368.columna.iiij.
Exultauit vt gigas ad currēdū viā:a ſummo celo egreſſio.ei⁹ fo.44.columna.ij.
Exultate in conſpectu eius turbabuntur a facie ei⁹:patris orphanorū ⁊ iudicis viduarum.folio.156.columna.iij.
Exultate deo adiutori noſtro:iubilate deo iacob.folio.201.columna.iiij.
Exultate iuſti in dn̄o:rectos decet collaudatio.folio.73.columna.ij.

Exultationes

Exultationes dei in gutture eorum: ⁊ gladij ancipites in manibus eorum.369. columna.j.

Exultent et letentur qui volunt iuſtitiam meam: et dicant ſemper magnificetur dominus qui volunt pacem ſerui eius. 81.columna. iiij.

Exultēt et letentur in te omnes qui querunt te: ⁊ dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum. 167.columna.iij.

Exultēt ⁊ letētur ſup te oēs querētes te: ⁊ dicant ſemper magnificetur dñs qui diligunt ſalutare tuū.97.colum.ij.

Exurgat deus ⁊ diſſipent inimici eius: et fugiant qui oderunt eum a facie eius. 155.columna.iiij.

Exurge dñe deus et exaltet manus tua: ne obliuiſcaris pauperū.26.col.j.

Exurge dñe adiuua nos: ⁊ redime nos ꝓpter nomē tuū.107.columna.ij.

Exurge domine deus meus in p̄cepto qđ mandaſti: et ſynagoga populorū circundabit te.18.colum.ij.

Exurge dñe p̄ueni eū ⁊ ſupplāta eū: eripe aīam meā ab impio: frameā tuā ab inimicis manus tue.36.columna.iiij.

Exurge dñe nō cōfortet hō: iudicent gentes in conſpectu tuo 24.col.ij.

Exurge in occurſum meū ⁊ vide: ⁊ tu dñe deꝰ virtutū deꝰ iſrael.157.colum.iiij.

Exurge dñe in ira tua: exaltare in finibus inimicorum meorum.18.colum.j.

Exurge gloria mea exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo.135.columna.j.

Exurge gloria mea exurge pſalterium et cithara: exurgam diluculo.274.colūna.iiij.

Exurge et intende iudicio meo deus meꝰ ⁊ dñs meus: in cauſam meā.81.colū.ij.

Exurge dñe iudica cām tuam: memor eſto improperiorum tuorū que ab inſipiente ſunt tota die.180.colum.iiij.

Exurge quare obdormis dñe: exurge ⁊ ne repellas in finem.106.columna.iiij.

Ex vſuris ⁊ iniquitate redimet aīas eorū: ⁊ honorabile nomen eorum corā illo. fo.173.columna.ij.

Fac cum ſeruo tuo ſm miſericordiam tuam: ⁊ iuſtificationes tuas doce me.fo.311.col.iij.

Fac illis ſicut madiā et cyſare: ſicut iabin in torrente cyſon. 206.columna.iiij.

Fac mecum ſignum in bonum vt videant qui oderunt me ⁊ confundantur: qm̄ tu domine adiuuiſti me et conſolatus es me.213.columna.iiij.

Faciens miās dñs: ⁊ iudiciū oībꝰ iniuriā patientibus.251.col.j.

Faciem tuam illumina ſup ſeruum tuū: ⁊ doce me iuſtificationes tuas.313.colūna.j.

Factus ſum tanq̄ vas perditū: qm̄ audiui vituperationē multorū cōmorantiū in circuitu.60.columna.iij.

Facta eſt iudea ſanctificatio eiꝰ: iſrael poteſtas eius.285.columna.iiij.

Factum eſt cor meum tanq̄ cera liqueſcens: in medio ventris mei.50.co.iij.

Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris: ſubſannatio ⁊ illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt .197.columna.j.

Fallax equus ad ſalutē: in abundantia autem virtutis ſue nō ſaluabit.75.co.j.

Feci iudiciū ⁊ iuſtitiam: non tradas me calumniantibus me.311.colum.ij.

Fecit lunam in tp̄e: ſol cognouit occaſum ſuum.256.columna .iij.

Ferant confeſtim cōfuſionē ſuā: qui dicūt mihi euge euge.97.col.j.

Fiat manus tua vt ſaluet me: qm̄ mādata tua elegi.318.col.j.

Fiat via illorū tenebre ⁊ lubricū: ⁊ angelꝰ dñi perſequens eos.78.columna.ij.

Fiat habitatio illorū deſerta: et in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.165. columna.j.

Fiat menſa eorum corā ipſis in laqueū: et in retributiōes ⁊ in ſcandalum.164. colum.iiij.

Fiat ei ſicut veſtimentum quo operit: et zona qua ſemp p̄cingit.277.col.iiij.

Fiat pax in virtute tua: et abundantia in turribus tuis.232.col.j.

Fiat miſericordia tua vt conſoletur me: ſm eloquium tuum ſeruo tuo.305.columna.iij.
Fiat cor meum immaculatum in iuſtificationibus tuis:vt non confundar.305.columna.iij.
Fiat miſericordia tua domine ſuper nos: quemadmodum ſperauimus in te.75.columna.iiij.
Fiat manus tua ſuper virũ dextere tue: et ſuper filium hominis quem confirmaſti tibi.201.co.ij.
Fiant nati eius in interitum:in generatione vna deleatur nomen eius.277.columna.ij.
Fiant ſicut fenum tectorum:quod priuſquam euellatur exaruit.329.co.ij.
Fiant dies eius pauci:et epiſcopatum eiꝰ accipiat alter.276.col.iiij.
Fiant filij eius orphani:et vxor eius vidua.276.co.iiij.
Fiant tanquam puluis añ faciẽ vẽti:et angelus domini coartans eos.79.col.ij.
Fiant aures tue intendentes:in vocem deprecationis mee.330.colum.j.
Fiant contra dominum ſemper:et diſpereat de terra memoria eorum:pro eo quod nõ eſt recordatus facere miſericordiã.277.columna.ij.
Fidelis dominꝰ in omnibus verbis ſuis: et ſanctus in omnibus operibus ſuis.360.columna.iiij.
Fidelia omnia mandata eius:confirmata in ſeculum ſeculi:facta in veritate et equitate.282.col.j.
Filij alieni mentiti ſunt mihi:filij alieni inueterati ſunt:et claudicauerũt a ſemitis ſuis.42.colum.iiij.
Filij hominum vſquequo graui corde:vt quid diligitis vanitatem et queritis mendacium?12.colum.iiij.
Filij hominum dentes eorum arma et ſagitte:et lingua eorum gladius acutus.134.columna.j.
Filij autem hominum:in tegmine alarũ tuarum ſperabunt.85.col.ij.
Filij tui ſicut nouelle oliuarũ:in circuitu menſe tue.328.col.j.
Filij ſeruorum tuorum habitabunt:et ſemen eorũ in ſeculũ dirigetur.250.co.j.
Filij qui naſcentur exurgent:et narrabũt filijs ſuis.188.col.iij.
Filij effrem intendentes et mittentes arcum:conuerſi ſunt in die belli.189.columna.j.
Filia babylonis miſera:beatus qui retribuit tibi retributionem tuam quam retribuiſti nobis.343.co.j
Filie eorum compoſite: circunornate vt ſimilitudo templi.358.colum.iij.
Firmamentum eſt dominus timentibus eum:et teſtamentum ipſius vt manifeſtetur illis.57.col.iiij.
Firmetur manus tua et exaltetur dextera tua:iuſtitia et iudicium preparatio ſedis tue.219.col.iij.
Flumen dei repletum eſt aquis:paraſti cibum illorum quoniam ita eſt preparatio eius.150.col.iiij.
Fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei: ſanctificauit tabernaculum ſuum altiſſimus.111.col.j.
Flumina plaudent manu ſimul montes exultabunt a conſpectu domini:quoniam venit iudicare terram.241.columna.j.
Foderunt manus meas et pedes meos:dinumerauerunt omnia oſſa mea.50.columna.iiij.
Foderunt ante faciem meam foueam:et inciderunt in eam.134.colum.iiij.
Fortitudo mea et laus mea dominus:et factꝰ eſt mihi in ſalutẽ.293.col.ij.
Fortitudinem meam a te cuſtodiam:deꝰ meus miſericordia eius preueniet me.138.columna.iij.
Frater non redemit redimet homo:nõ dabit deo placationẽ ſuã.116.col.ij.
Fructum eorum de terra perdes:et ſemen eorum a filijs hominũ.48.col.ij.
Fuerũt mihi lachryme mee panes die ac nocte:dum dicitur mihi quotidie vbi ẽ deus tuus.100.col.ij.
Fulgura choruſcationẽ et diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas et conturbabis eos.357.columna.iiij.

Fundatur exultatiõe vniuerſe terre mõs ſyon latera aquilõis:ciuitas regis magni.fo.113.co.iiij.
Fundamẽta eius in montibus ſanctis:diligit dominus portas ſyon ſup omnia tabernacula iacob.fo.214.co.j.
Funes peccatorũ circumplexi ſunt me:⁊ legem tuam non ſum oblitus.fol.303. columna.iij.
Funes ceciderũt in preclaris:etenim hereditas mea pclara eſt mihi.fo.34.co.ij.
Furor illius ſm ſimilitudinẽ ſerpentis: ſicut aſpidis ſurde obturantis aures ſuas.folio.136.co.ij.
Generatio et generatio laudabit opera tua:⁊ potentiã tuã pnunciabũt.fo.359.cõ.iiij.
Generatio que non direxit cor ſuum:⁊ non eſt creditus cũ deo ſpiritus eius.fo.188.co.iiij.
Genua mea infirmata ſunt a ieiunio:⁊ caro mea immutata eſt propter oleũ.fo.278.co.iij.
Gladius eorum intret in corda ipſorum:⁊ arcus eorum confringatur.fo.86.co.j.
Gladium euaginauerunt peccatores:intẽderunt arcum ſuũ.fo.85.co.iiij.
Gloria et diuitie in domo eius:⁊ iuſtitia eius manet in ſeculum.fo 285.co.ij.
Gloriam regni tui dicent:⁊ potentiã tuã loquentur.360.co.iij.
Glorioſa dicta ſunt de te:ciuitas dei..214.colum.iij.
Greſſus meos dirige ſm eloquium tuum: et non dominetur mei omnis iniuſtitia.fo.312.co.iiij.
Guſtate et videte quoniam ſuauis eſt dominus:beatus vir qui ſperat in eo.fo.77.co.j.
Hec eſt dies quam fecit domin⁹: exultemus et letemur in ea.fo.294.co.ij.
Hec eſt generatio querẽtiũ eũ. querẽtiũ faciẽ dei iacob.fo.55.columna.j.
Hec oia venerũt ſuper nos nec obliti ſum⁹ te:⁊ inique non egimus in teſtamento tuo.fo.106.colũna.j.
Hec facta ẽ mihi:quia iuſtificatiões tuas exquiſiui.fo.302.col.iiij.
Hec me cõſolata ẽ ĩ humilitate mea:qꝛ eloquiũ tuũ viuificauit me.fo.eo.co.ij.
Hec requies mea in ſeculũ ſeculi:hic habitabo quoniã elegi eam.fo.333.col.iiij.
Hec via illorũ ſcandalum ipſis:⁊ poſtea in ore ſuo cõplacebunt.fo.117.col.j.
Hec recordat⁹ ſum ⁊ effudi ĩ me aiaꝫ meã. quoniam tranſibo in locum tabernaculi admirabilis vſqꝫ ad domumdei.fo.100 columna.iij.
Hereditatem iſrael ſeruo ſuo:quoniam.folio.340.columna.iiij.
Hereditate acquiſiui teſtimonia tua ĩ eternũ:quia exultatio cordis mei ſunt.folio 310.columna.j.
Herodij domus dux eſt eorum:montes excelſi ceruis petra refugium herinacijs. folio.256.columna ij.
Heu mihi quia incolatus meus prolõgatus eſt habitaui cũ habitãtibus cedar: multum in cola fuit aia mea.folio.319. columna.iiij.
Hic accipiet benedictionẽ a dño:⁊ miam a deo ſalutari ſuo.fo.55.col.j.
Hieruſalem que edificatur vt ciuitas:cui⁹ participatio eius in idipſum.folio.321. columna.iiij.
Hi in curribus et hi in equis:nos autem in nomine dñi dei nři inuocabim⁹. folio.46.col.iij.
Hymn⁹ omnib⁹ ſanctis eius:filijs iſrael populo appropinquanti ſibi.fo.369.columna.j.
Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dominum:et qui loquũtur mala aduerſus animam meam.folio.278. columna.j.
Hoc mare magnum ⁊ ſpacioſum manibus:illic reptilia quorum non eſt numerus.fo.257.co.ij.
Hodie ſi vocem eius audieritis:nolite obdurare corda veſtra.fo.256.co.iij
Holocauſtum ⁊ pro peccato nõ poſtulaſti. tunc dixi ecce venio.fo.95.col.iiij.
Homo vanitati ſimilis fact⁹ eſt:dies eius ſicut vmbra pretereunt.fo.357.col.ij.

Homo cum in honore eſſet non intellexit: comparatus eſt iumētis inſipientibus et ſimilis factus eſt illis.folio.117.columna.iij.

Homines ꝛ iumēta ſaluabis domine:quē admodū multiplicaſti miam tuā deꝰ. fol.83 colum.j.

Humiliabam in ieiunio animam meā: ꝛ oratio mea in ſinu meo conuertetur fo.89 .col.ij.

Humiliauerunt in cōpedibus pedes eiꝰ ferrum pertranſijt animā eius donec veniret verbū eius.fo.261.columna.ij.

Humiliatus ſū vſqꝫquaqꝫ domine:viuifica me ſm̄ verbū tuum.folio.309. colum.iij.

Hunc humiliat ꝛ hunc exaltat:quia calix in manu domini vini meri plenus mixto.fo.181.columna.j.

Iacta ſuper dominum curam tuam ꝛ ipſe te enutriet:et non dabit in eternum fluctuationem iuſto.folio.131. columna.ij.

Ibi dolores vt parturiētis:in ſpū vehemēti conteres naues tharſis.folio.114. columna.ij.

Ibi confregit potētias:arcum:ſcutū:gladium ꝛ bellum.fo.185.co.ij.

Ibi beniamin adoleſcentulus:in mentis exceſſu.fo.160.co.j.

Ibi ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem:expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.fo.83.co.iiij.

Ideo dilexi mandata tua:ſuper aurū ꝛ topazion.fo.312.co.j.

Ideo exaudiſti vocē orationis mee:dum clamarem ad te.fo.70.co.iiij.

Ideo audiuit dominꝰ ꝛ diſtulit ꝛ ignis accēſus eſt in iacob:ꝛ ira aſcēdit in iſrael fo.190.co.iij.

Ideo nō reſurgent impij in iudicio:neqꝫ peccatores ī cōſilio iuſtorū.fo.88.co.j.

Ideo cōuertetur populꝰ meus hic:ꝛ dies pleni inuenientur in eis fo.175.co.iij.

Ideo tenuit eos ſuperbia:operti ſunt iniquitate et impietate ſua.fo.175.co.ij.

Ignis ante ipſum precedet:ꝛ inflamabit in circuitu inimicos eiꝰ.fo.239.co.iij.

Ignis grando nix.glacies ſpiritus procellarum: que faciunt verbum eius.folio. 368.columna.ij.

Ignis in conſpectu eius exardeſcet:ꝛ in circuitu eius tempeſtas valida.folio. 118.columna.iij.

Ignitum eloquium tuum vehementer:et ſeruus tuus dilexit illud.fo.315.co.iij.

Illuc enim aſcenderunt tribus tribus domini: teſtimonium iſrael ad confitendum nomini dn̄i.fo.321.col.iiij.

Illuc producam cornu dauid paraui lucernam chriſto meo.fo.334.co.

Illuminās tu mirabiliter a mōtibꝰ eternis:turbati ſunt omnes inſipientes corde.fo.183..col.ij.

Illumina oculos meos ne vnq̄ obdormiā in morte. nequādo dicat inimicus meꝰ preualui aduerſus eum.fo.30.col.j.

Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuū: ſaluum fac miſericordia tua domine: non confundar quoniam inuocaui te. fo.70.co.j.

Immittet angelus domini ī circuitu timētium eum:et eripiet eos.fo. 76.col.iiij

Immola deo ſacrificium laudis:et redde altiſſimo vota tua.fo.120.col.j.

Imperfectū meum viderunt oculi mei:et in libro tuo omnes ſcribent dies formabuntur et nemo in eis.fo.347.col.ij.

Impinguaſti in oleo caput meum:ꝛ calix meꝰ inebriās q̄ preclarꝰ ē.fo.53.col.iiij.

Imple facies eorum ignominia:et querēt nomen tuum domine.fo.207. col.iij.

Impleat dn̄s omnes petitiones tuas:nūc cognoui quoniam ſaluum fecit dominꝰ chriſtum ſuum.fo.46.col.ij.

Impulſus euerſus ſum vt caderē:ꝛ dominus ſuſcepit me.fo.293.col.ij.

In capite libri ſcriptum eſt d̄ me vt facerē volūtatem tuā deus meus volui:ꝛ legē tuā in medio cordis mei.fo.95. col.iiij.

Incēderūt igni ſanctuariū tuū ī terra:polluerūt tabernaculū nois tui.179.co.j.

Incēſa igni et ſuffoſſa:ab increpatiōe vultus tui peribunt.fo.201.col.ij.

In chamo ꝛ freno maxillas eorū cōſtringe:

quí nõ approximant ad te.72.co.iiij.
In circuitu impij ambulant: ſ3 altitudinem tuam multiplicaſti filios hominũ. 29.col.ij
Inclina ad me aurem tuam:et ſalua me. folio.168.columna.ij.
Inclina ad me aurem tuam: accelera vt eruas me.folio.68.col.ij.
Inclina cor meum in teſtimonia tua: et non in auaritiam. folio. 300. columna.ij.
Inclina domine aurem tuam et exaudi me:quoniam inops et pauper ſum ego. fo.212.col.j.
Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas in eternum:ꝑpter retributionem.fo.310.col.j.
Inclinauit celos ⁊ deſcendit:⁊ caligo ſub pedibus eius.fol.38.col.iij.
Inclinabo ĩ parabolam aurẽ meã:aperiã in pſalterio propoſitionem meã.fo.116. columna.j.
Incola ego ſum in terra:non abſcondas a me mandata tua.folio.298.columna.ij.
In conueniendo populos in vnum:et reges vt ſeruiant domino.folio.249. columna.ij.
In conuertendo dominus captiuitatem ſyon:facti ſumus ſicut conſolati. folio. 325.colũna.ij.
In conuertendo inimicum meum retrorſum:infirmabuntur ⁊ peribunt a facie tua.f.22.co.ij.
In ↄſpectu tuo ſũt oẽs ꝗ tribulãt me: ſprorium expectauit cor meum ⁊ miſeriam. fo.164.co.ij.
In cõſpectu angelorũ pſallam tibi: adorabo ad templum ſanctum tuum: ⁊ cõfitebor nomini tuo.fo.344.col.j.
In corde meo abſcõdi eloquia tua:vt non peccem tibi.fo.297.col.ij.
Increpaſti ſuperbos:maledicti qui declinant a mandatis tuis.fo.298.col.iij.
Increpa feras arũdinis congregatio taurorum in vaccis populorum:vt excludant eos ꝗ ꝓbati.ſunt argẽto.fo.160.col.ij.
Increpaſti gentes et periſt impius:nomẽ eorum deleſti in eternum et in ſeculũ ſeculi.fo.21.columna.ij.
In decachordo pſalterio:cum cãtico in cithara.folio.229.columna.iij.
In deo faciem⁹ virtutẽ:⁊ ipſe ad nihilum deducet tribulãtes eos.fo.141.col.iij.
In deo laudabo verbum:ĩ domino laudabo ſermonem:ĩ deo ſperaui:nõ timebo quid faciat mihi homo.133.col.j.
In deo laudabo ſermones meos:ĩ deo ſperabo:nõ timebo quid faciat mihi caro. folio.132.columna.ij.
In deo ſalutare meum⁊ gloria mea:deus auxilij mei ⁊ ſpes mea in deo eſt.folio. 145.col.ij.
In deo faciem⁹ virtutem:⁊ ipſe ad nihilum deducet tribulantes nos.fol.141. col.iij.
In deo laudabimur tota die:et in nomine tuo confitebimur in ſecula.105.col.j.
In deficiendo ex me ſpiritum meum:et tu cognouiſti ſemitas meas.fo.353. col.iij.
In die tribulationis mee deum exquiſiui manib⁹ meis:nocte contra eum et nõ ſum deceptus.185.columna.ij.
In die tribulationis mee clamaui ad te: qꝛ exaudiſti me.fo.212.col.iiij.
In die mandauit dominus miſericordiam ſuam:et nocte canticum eius.folio.101. columna.iiij.
In domino confido quõ dicitis aie mee: tranſmigra in montem ſicut paſſer. 27.columna.j.
In domino laudabitur anima mea:audiãt manſueti et letẽtur.76.col.ij.
Induti ſunt arietes ouium et valles abũdabũt frumẽto:clamabũt etenim hymnum dicent.151.columna.ij.
Induãtur confuſione et reuerẽtia:qui maligna loquuntur ſuper me.81.col.iiij.
Induatur qui detrahunt mihi pudore⁊ operiãtur ſicut dyploide cõfuſione ſua 279.columna.j.
Induxiſti nos in laqueum: poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro: impoſuiſti homines ſup capita noſtra.fo.153.col.ij.
Inebriabuntur ab vbertate domus tue:⁊ torrente voluptatis tue potabis eos.

fo.85.columna.ij.
In eccleſijs bñdicite deo: domino de fontibus iſrael.159.col.iiij.
In eo dum conuenirent ſimul aduerſum me: accipere animam meam conſiliati ſunt.69.columna.iiij.
In eternum domine verbum tuum permanet in celo.307.col.j.
In eternum ſeruabo illi miam meam: et teſtamentum meum fidele ipſi.folio.221.columna.j.
In eternum nõ obliuiſcar iuſtificationes tuas: quia in ipſis viuificaſti me.f.307.columna.iij.
In exitu iſrael de egypto: domus iacob de populo barbaro.265.col.iij.
Infirmata eſt in paupertate virt⁹ mea: et oſſa mea conturbata ſunt.69.col.ij.
Infixus ſum ĩ limo profundi: et nõ eſt ſubſtantia.161.col.iij.
In generatione et generationem veritas tua: fundaſti terram ꝛ permanet.307.columna.ij.
In generatiõe ꝛ generationẽ: annũciabo veritatẽ tuã in ore meo.fo.218.colũ.ij.
In generatione et generationem: annunciabimus laudem tuam.199.col.j.
Inhabitabo in tabernaculo tuo in ſecula: protegar in velamẽto alarum tuarum.143.col.ij.
Inhabitabũt et abſcõdent: ipſi calcaneũ meum obſeruabunt.folio.132.col.iij.
In hoc cognoui quoniã voluiſti me: quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me.folio.99.columna.ij.
In idumeam extendã calciamentuꝫ meũ: mihi alienigene ſubdita ſunt.folio.241.columna.j.
In idumeã extẽdã calciamẽtũ meũ: mihi alienigene ſubditi ſunt.fo.275.col.iij.
Inimici vero domini mox vt honorificati fuerint ꝛ exaltati: deficientes quemadmodũ fumus deficient.fo.86.col.iij.
Inimici domini mentiti ſunt ei: ꝛ erit tempus eorum in ſecula.folio.204.col.j.
Inimici autem mei viuunt et confirmati ſunt ſuper me: ꝛ multiplicati ſunt qui oderunt me inique.fo.91.col.iij.
Inimici mei animam meam circundederunt: adipem ſuum concluſerunt: os eorum locutum eſt ſuperbiam.folio.56.columna.iij.
Inimici defecerũt framee in finem: et ciuitates deſtruxiſti.fo.22.col.iij.
Inimici mei dixerunt mala mihi: qñ morietur et peribit nomen eius.folio.98.columna.iij.
Inimicos eius induam confuſione: ſuper ipſum autem efflorebit ſctificatio mea.folio.354.columna.ij.
Iniquos odio habui: et legem tuam dilexi.folio.310.col.ij.
Iniquitatẽ odio habui ꝛ abominatus ſũ: legẽ autem tuam dilexi.fol.316.col.iij.
Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni vie non bone: malitiam autẽ nõ odiuit.folio.82.columna.iiij.
Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus.fo.154.col.j.
In iram concitauerunt eum in collibus ſuis: et in ſculptilibus ſuis ad emulationem eum prouocauerunt.folio.195.columna.j.
Initio cognoui de teſtimonijs tuis: qꝛ in eternum fundaſti ea.fo.315.col.j.
Initio tu domine terrã fundaſti: et opera manuũ tuarũ ſunt celi.fo.249.col.iiij.
Iniuſti punientur: et ſemen eorum peribit.folio.87.columna.iij.
Iniuſti autem diſperibunt ſimul: reliquie impiorum interibunt.fo.88.col.iiij.
In iuſtificationib⁹ tuis meditabor: nõ obliuiſcar ſermones tuos.fo.297.col.iiij.
In labore hominum nõ ſunt: ꝛ cum hominibus non flagellabuntur.folio.175.columna.j.
In labijs meis pronũciaui: omnia iudicia oris tui.fo.297.col.iij.
In laqueo ſuo hũiliabit eũ: iclinabit ſe ꝛ cadet cũ dñat⁹ fuerit pauperũ.25.col.iij.
In laqueo iſto quem abſcõderũt: comprehenſus eſt pes eorum.fo.25.col.iiij.
In manus tuas cõmendo ſpiritũ meum: redemiſti me dñe de⁹ veritatis.68.co.iij.
In manu potẽti ꝛ in brachio excelſo: quoniam.folio.340.columna.ij.

In manibus portabunt te:ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.fo.227.columna.iiij.
In mari via tua ⁊ ſemite tue in aq̄s multis:⁊ veſtigia tua non cognoſcentur.187.columna.ij.
In matutino interficiebam omnes peccatores terre:vt diſperderem de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.246.co.j.
In mandatis tuis exercebor:et conſiderabo vias tuas.298.co.iij.
In me tranſierunt ire tue:et terrores tui conturbauerunt me.217.columna.ij.
In me ſunt deus vota tua: que reddam laudationes tibi.155.co.ij.
In memoria eterna erit iuſtus:ab auditione mala non timebit.285.co.iiij.
In memoriā redeat iniq̄tas patrū ei⁹ in cōſpectu dn̄i:⁊ peccatū matris eius nō deleatur.277.co.ij.
In multitudine miſericordie tue exaudi me:in veritate ſalutis tue.folio.165.columna.ij.
In noctibus extollite manus veſtras in ſancta:et benedicite dominum.335.columna.iiij.
Innocens manibus et mundo corde:qui non accepit in vano animam ſuam:nec iurauit in dolo proximo ſuo.fo.54.columna.iiij.
Innocentes ⁊ recti adheſerunt mihi:quia ſuſtinui te.58.col.iij.
In omnem terram exiuit ſonus eorum:et in fines orbis terre verba eorum.44.columna.j.
In omnibus his peccauerunt adhuc:⁊ nō crediderunt in mirabilibus eius.181.columna.iiij.
In pace in idipſum:dormiā ⁊ requieſcā.13.columna.iij.
In petra exaltauit me:⁊ nunc exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.61.columna.iiij.
In quacūq; die inuocauero te exaudi me:multiplicabis anima mea virtutem.344.co.ij.
In quacunq; die inuocauero te:velociter exaudi me.fo.246.columna.iiij.
In quacūq; die inuocauero te:ecce cognōui quō deus meus es.folio.155.colum.j.
In quo corrigit adoleſcētior viā ſuā:in cuſtodiēdo ſermones tuos.297.colum.j.
In quorum manibus iniquitates ſunt:dextera eorum repleta eſt muneribus.60.co.j.
In ſalicibus in medio eius:ſuſpendimus organa noſtra.341.co.iiij.
Inſidiat̄ vt rapiat pauperē:rapere pauperem: dum attrahit eū.25.co.iiij.
In ſole poſuit tabernaculū ſuū:⁊ ipſe tanq̄ ſponſus procedens de thalamo ſuo.folio.44.co.ij.
In te dn̄e ſperaui nō ↄfūdar ī eternū:ī iuſtitia tua libera me ⁊ eripe me.168.co.j.
In te dn̄e ſperaui nō cōfundar ī eternū:ī iuſtitia tua libera me.68.co.j.
In te cantatio mea ſp̄ tanq̄ ꝓdigiū factus ſum multis:⁊ tu adiutor fortis.fo.169.columna.j.
In te inimicos noſtros ventilabim⁹ cornu:⁊ in noīe tuo ſpernemus inſurgentes in nobis.104.co.iiij.
In te ſperauerūt patres nr̄i:ſperauerunt ⁊ liberaſti eos.49.co.ij.
In te ↄfirmat⁹ ſum ex vtero:de vētre matris mee tu es ꝓtector me⁹.168.co.iiij.
Intellexiſti cogitationes meas de longe:ſemitā meā ⁊ funiculū meū inueſtigaſti.345.col.ij.
Intelligite inſipientes in populo:et ſtulti aliquando ſapite.255.co.iij.
Intelligite hec qui obliuiſcimini deū:nequādo rapiat ⁊ non ſit qui eripiat.folio.120.co.iiij.
Intellect⁹ bon⁹ oīb⁹ faciētib⁹ eū:laudatio ei⁹ manet in ſclm̄ ſeculi.282.co.ij.
Intellectū tibi dabo ⁊ inſtruā te ī via hac qua gradieris:firmabo ſup te oculos meos.72.co.iij.
Intende anime mee ⁊ libera eā:propter inimicos meos eripe me.164.co.j.
Intēde in adiutoriū meū:dn̄e de⁹ ſalutis mee.92.columna.j.
Intēde ad viſitandas omnes gentes:non miſerearis omnib⁹ q̄ operātur iniqui-

tatem.158.columna.j.
Intēde ad deprecationem meam:quia hu miliatus ſum nimis.354.columna.j.
Intēde voci orationis mee:rex meus et deus meus.14.columna.j.
In terra deſerta inuia ⁊ inaquoſa ſic i ſan cto apparui tibi:vt videre virtutē tuā et gloriam tuam.146.co.iij.
Interrupit petram in eremo:et adaqua uit eos velut in abyſſo multa.189.co lumna.iij.
Interrupit mare et perduxit eos:⁊ ſtatuit aquas quaſi in vtre. fol.eodem.col.ij.
In toto corde meo exquiſiui te:ne repel las me a mandatis tuis.297.colū.j.
Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundum eloquium tuum eripe me. 317.columna.iij.
Intret in conſpectu tuo oratio mea:incli na aurem tuam ante precem meam. 215.columna.iij.
In tribulatione inuocaſti me et liberaui te:exaudiui te in abſcondito tempeſta tis:probaui te apud aquā contradictio nis.203.columna.j.
In tribulatione inuocaui dominum:et ad deum meum clamaui.58.columna.ij.
Introibo in domum tuam in holocauſtis reddam tibi vota mea:que diſtinxerūt labia mea.153.col.iij.
Introibo in domum tuam:adorabo ad tē plū ſctm̄ tuū in timore tuo.14.co.iiij.
Introibit vſq; in progenies patrū ſuo⁊:⁊ vſq; in eternum nō videbit lumē.117. columna.iij.
Introibimus in tabernaculum eius:ado rabimus i loco vbi ſteterūt pedes ei⁹. folio.352.col.iij.
Introite in conſpectu eius:in exultatiōe. folio.244.col.j.
Inueni Dauid ſeruū meū:oleo ſctō meo vnxi eum.220.columna.ij.
Inueniatur manus tua omnibus inimi cis tuis:dextera tua iueniat omnes q̄ te oderūt.48.col.j.
In via qua ambulabā:abſcōderūt laqueū mihi.353.col.iij.
In via teſtimonio⁊ tuo⁊ delectatus ſu:
ſicut in oībus diuitijs.297.co.iij.
In voce exultationis ⁊ cōfeſſionis:ſonus epulantis.100.co.iiij.
Inuocabāt dn̄m ⁊ ipſe exaudiebat eos:in colūna nubis loq̄baſ ad eos.243.co.iij.
Iocūd⁹ homo q̄ miſeref ⁊ cōmodat diſpo nit ſermones ſuos in iudicio:q2 in eter nū nō cōmouebif.283.colum.iij.
Iocūdū ſit ei eloquiū meū:ego v̄o delecta bor in dn̄o.258.col.iiij.
Ipſe aūt eſt miſericors ⁊ ppicius fiet pec catis eo⁊:⁊ non diſpdet eos.182.co.iij.
Ipſe inuocabit me pr̄ me⁹ es tu:de⁹ me⁹ ⁊ ſuſceptor ſalutis mee.221.col.j.
Ipſe dn̄s deus noſter:in vniuerſa terra iu dicia eius.260.col.j.
Ipſi vero inuanū queſierūt animā meā in troibūt in inferiora terre:tradēſ in ma nus gladij:ptes vulpiū erūt.147.co.ij.
Ipſi vero conſiderauerūt ⁊ inſpexerūt me diuiſerunt ſibi veſtimēta mea:⁊ ſup ve ſtē meā miſerūt ſortē.50.col.iij.
Ipſi viderūt opera dn̄i:et mirabilia ei⁹ in profundo.272.colum.j.
Ipſi peribūt tu aūt pmanes:⁊ oēs ſicut ve ſtimētū veteraſcēt.249.columna.iij.
Ipſi obligati ſūt ⁊ ceciderūt:nos aūt ſurre xim⁹ ⁊ erecti ſum⁹.46.col.iij.
Ipſi aūt exacerbauerūt eū i ɔſilio ſuo:⁊ hu miliati ſunt i iniquitatibus ſuis.268. columna.iij.
Ipſi diſpergētur ad mādūcandum:ſi vero non fuerint ſaturati ⁊ murmurabunt. 159.columna.ij.
Ipſi videntes ſic admirati ſunt cōturbati ſunt:cōmoti ſunt:tremor apprehendit eos.114.colūna.j.
Iraſcimini et nolite peccare:que dicitis i cordib⁹ vr̄is ⁊ in cubilib⁹ veſtris cō pungimini.13.col.j.
Iſte paup clamauit ⁊ dominus exaudiuit eum:⁊ ex omnibus tribulationibus ei⁹ ſaluauit eum.76.colum.iij.
Ita pſequeris illos in tēpeſtate tua:et in ira tua turbabis eos.207.colum.ij.
Iubilate deo oēs terra pſalmū dicite noī ei⁹:date gliam laudi eius.151.colū.iij.
Iubilate deo oīs terra:cātate et exultate

et pſallite.fo.241.col.iij.
Jubilate in conſpectu regis dñi:moueat mare ⁊ plenitudo ei⁹ orbis terrarũ ⁊ q̃ habitant in eo.fo.eodem.columna.iiij.
Jubilate deo oĩs terra:ſuite dño ĩ letitia. 243.colũna.iiij.
Juda rex meus:moab olla ſpei mee.141. columna.j.
Juda rex me⁹:moab olla ſpei mee.275.columna.iij.
Judica iudiciũ meũ ⁊ redime me:propter eloquiũ tuũ viuifica me.315.colum.ij.
Judica me dñe ſm iuſtitiã meã:⁊ ſm innocentiã meã ſup me.18.colum.iij.
Judica me ſm iuſtitiã tuã dñe deus me⁹: et non ſupergaudeant mihi.81.colũ.ij.
Judica dñe nocẽtes me:expugna ĩpugnãtes me.78.col.iij.
Judica me deus et diſcerne cauſam meã de gente nõ ſancta:ab hoĩe iniquo ⁊ doloſo erue me.102.column.iiij.
Judica me dñe qm̃ ego in ĩnocẽtia mea ĩgreſſus ſum:⁊ in dño ſperãs non infirmabor.58.co.iiij.
Judicate egeno ⁊ pupillo:hũilẽ et pauperẽ iuſtificate.204.co.iiij.
Judicabit pauperes ppli ⁊ ſaluos faciet filios pauperũ:⁊ hũiliabit calũniatorẽ. 172.co.j.
Judicabit in natiõibus implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorũ. 280.co.iiij.
Judicabit orbẽ terrarũ in iuſtitia:⁊ populos in equitate.242.co.j.
Judicabit orbẽ terre in equitate:⁊ populos in veritate ſua.239.co.j.
Judicate populum tuuʒ in iuſtitia:⁊ pauperes tuos in iudicio.171.co.iiij.
Judicate pupillo ⁊ hũili:vt non apponat vltra magnificare ſe homo ſup terraʒ. 26.co.iiij.
Junior fui etenĩ ſenui:⁊ nõ vidi iuſtũ derelictũ:nec ſemẽ ei⁹ q̃rens panẽ.87. columna.j.
Juraui et ſtatui:cuſtodire iudicia iuſtitie tue.309.co.iij.
Jurauit dñs dauid veritatẽ ⁊ nõ fruſtrabit eũ:de fructu vẽtris tui ponã ſup ſedem tuam.333.co.ij.
Jurauit dñs et non penitebit eum:tu es ſacerdos in eternũ:ſm ordinẽ melchiſedech.280.co.ij.
Juſtus es domine:⁊ rectum iudiciũ tuuʒ. 313.co.ij.
Juſtus vt palma florebit:⁊ ſicut cedrus libani multiplicabitur.230.co.iiij.
Juſtus dñs in oĩbus vijs ſuis:et ſctũs in oĩbus opibus ſuis.361.co.j.
Juſti aũt hereditabũt terrã:⁊ ĩhabitabũt in ſeculũ ſeculi ſup eã.87.co.iiij.
Juſtũ adiutoriũ meũ a dño:qui ſaluos facit rectos corde.18.co.iiij.
Juſtitia ante eum ambulabit:et ponet in via greſſus ſuos.211.co.iiij.
Juſtitia tua ſicut montes dei:iudicia tua abyſſus multa.83.col.j.
Juſtitia tua iuſtitia in eternũ:⁊ lex tua veritas.313.co.iiij.
Juſtitie dñi recte letificantes corda:precept⁹ domini lucidum illuminãs ocl'os. 44.co.iij.
Juſtitiã tuã nõ abſcõdi ĩ corde meo:veritatẽ tuã ⁊ ſalutare tuũ dixi.96.co.j.
Juſtificationes tuas cuſtodiã:nõ me derelinquas vſq̄quaq̄.296.co.iiij.
Juuenes ⁊ virgines ſenes cũ iunioribus laudẽt nomẽ dñi:q: exaltatũ eſt nomẽ eius ſolius.368.co.iiij.
Juuenes eoꝝ comedit ignis:⁊ virgines eorũ nõ ſunt lamẽtate.195.co.iij.
Juxta eſt dñs his q̃ tribulato ſunt corde: ⁊ humiles ſpũ ſaluabit.78.co.j.
Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es ⁊ bene tibi erit.328.co.j.
Laboraui clamans rauce facte ſunt fauces mee:defecerunt oculi mei dum ſpero in deum meum. 161.co.iiij.
Laboraui in gemitu meo:lauabo per ſingulas noctes lectum meũ:lacbrymis meis ſtratum meum rigabo.16.co.iij.
Lacũ aperuit ⁊ effodit eum:⁊ incidit in foueam quam fecit.19.co.iij.
Lapidem quem reprobauerunt edificantes:hic factus eſt ĩ caput anguli.294.

columna.j.
Laqueus contritus eſt:⁊ nos liberati ſu-
mus.fo.324.co.j.
Laqueū parauerūt pedib⁹ meis:⁊ incur-
uauerunt animam meam.134.co.ij.
Lauabo inter innocentes manus meas:
et circundabo altare tuū domine.59.
col.iij.
Lauda hieruſalē dominum:lauda deum
tuū ſyon.365.co.ij.
Lauda anima mea dn̄m:laudabo dn̄m in
vita mea:pſallā deo meo q̄diu fuero.
362.co.j.
Laudate dn̄m de celis:laudate eū in excel
ſis.367.co.ij.
Laudate dominum quoniam bonus eſt
pſalmus:deo noſtro ſit iocunda decora
q̄ laudatio.363 co.j.
Laudate dominum de terra:dracones et
omnes abyſſi.368.co.ij.
Laudate dominum in ſanctis eius:lau-
date eum in firmamēto virtutis eius.
370.co.iij.
Laudate dn̄m q: bonus dominus:pſalli-
te nomini eius quoniā ſuaue eſt.356.
columna.ij.
Laudate dn̄m oēs gētes:laudate eū oēs
populi.291.co.ij.
Laudate nomē ei⁹ qm̄ ſuauis ē dn̄s i eter
nū mia ei⁹:⁊ vſq̄ in gn̄atione et gene
rationem veritas eius.244.co.ij.
Laudate nomen dn̄i:laudate ſerui dn̄m.
356.co.j.
Laudate pueri dominum:laudate nomen
domini.284.co.ij.
Laudate eum in virtutibus eius:laudate
eum ſm multitudinem magnitudinis
eius.371.co.j.
Laudate eū in ſono tube:laudate eū i pſal
terio ⁊ cithara.fo.co.co.j.
Laudate eū celi celorū et aque omnes que
ſuper celos ſunt laudēt nomē domini.
367.co.iij.
Laudate eum in cymbalis bene ſonātib⁹:
laudate eū i cymbalis iubilationis:ois
ſpūs laudet dn̄m.371.co.ij.
Laudate eum i tympano ⁊ choro:laudate
eū in chordis ⁊ organo.371.co.ij.
Laudate eū ſol ⁊ luna:laudate eū oēs ſtel
le ⁊ lumē.367.co.iij.
Laudate eū oēs angeli ei⁹:laudate eū oēs
virtutes ei⁹.367.co.ij.
Laudabo nomē dei cum cantico:⁊ magni
ficabo eum in laude.165.co.iij.
Laudās inuocabo dn̄m:⁊ ab inimicis meis
ſaluus ero.58.co.j.
Laudationē dn̄i loquet os meū:⁊ benedi-
cat ois caro nomini ſcō eius in ſecu-
lum:et in ſeculum ſeculi.361.co.iij.
Laudent illum celi ⁊ terra:mare ⁊ omnia
reptilia in eis.166.co.j.
Laudent nomen eius i choro:in tympano
⁊ pſalterio pſallant ei.369.co.ij.
Legem pone mihi dn̄e in via tua:⁊ dirige
me in ſemita recta:propter inimicos
meos.62.co.ij.
Legem pone mihi domine viā iuſtificatio
num tuarum:⁊ exquiram eam ſemper.
300.co.j.
Letabor ego ſup eloquia tua:ſicut qui in-
uenit ſpolia multa.316.co.iij.
Letabor ⁊ exultabo in te:pſallam nomini
tuo altiſſime.21.co.ij.
Letabimur in ſalutari tuo:⁊ i nomine dei
nr̄i magnificabimur.46.co.ij.
Letabitur iuſtus cum viderit vindictam:
manus ſuas lauabit in ſanguine pec-
catoris.157.co.j.
Letabit iuſtus in dn̄o ⁊ ſperabit in eo:et
laudabunt oēs recti corde.140.co.j.
Letat⁹ ſum in his que dicta ſunt mihi:in
domū dn̄i ibim⁹.321.co.ij.
Letati ſumus p dieb⁹ quib⁹ nos humilia
ſti:annis quib⁹ vidimus mala.266.
columna.j.
Letata eſt egyptus in profectiōe eorū:q2
incubuit timor eorum ſuper eos.265.
columna.ij.
Letamini iuſti in domino:⁊ ɔfitemini me
morie ſanctificatiōis eius.340.co.ij.
Letamini in domino et exultate iuſti:et
gloriamini omnes recti corde.75.co-
lumna.j.
Letetur cor querentium dominum:queri
te dn̄m ⁊ cōfirmamini:querite faciem
eius ſemper.259.co.iiij.

Letetur mons ſyon ⁊ exultent filie iude: propter iudicia tua domine.folio.114. columna.iiij.
Letetur iſrael in eo qui fecit eū:⁊ filie ſyō exultent in rege ſuo.fo.369.co.iii.
Letent̄ celi ⁊ exultet terra cōmoueat̄ mare ⁊ plenitudo eius:gaudebunt campi ⁊ omnia que in eis ſunt.fo.238.co.iiij.
Letentur ⁊ exultent gentes quoniam iudicas populos in equitate:⁊ gentes in terra dirigis.155.co.ij.
Leua manus tuas in ſuperbias eorū in finem:quanta malignatus eſt inimic⁹ in ſancto.178.co.iij.
Leuaui oculos meos in mōtes:vn̄ veniet auxilium mihi.520.co.ij.
Lex domini īmaculata cōuertēs animas: teſtimonium domini fidele ſapientiam preſtans paruulis.44.co.iiij
Lex dei eius in corde ipſius:⁊ non ſupplātabuntur greſſus eius.folio.88. columna.i.
Libera me a perſequentib⁹ me:quia cōfortati ſunt ſuper me.554.co.ij.
Libera deus iſrael:ex oībus tribulationibus ſuis.58.col.iij.
Libera me de ſanguinibus deus deus ſalutis mee:⁊ exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.123.col.ij.
Libera me quia egenus ⁊ pauper ego ſum: ⁊ cor meum conturbatum eſt intra me. fo.278.col.ij.
Lingua mea calamus ſcribe:velociter ſcribentis.167.col.iiij.
Liquefacta eſt terra ⁊ oēs q̄ habitāt in ea ego cōfirmaui colūnas ei⁹.181.col.iij.
Locutus ſum in lingua mea:notū fac mihi dn̄e finē meū.93.co.iiij.
Locuti ſunt aduerſum me lingua doloſa: ⁊ ſermonibus odij circundederūt me:⁊ expugnauerunt me gratis.276.col.ij.
Longe a peccatoribus ſalus:quia iuſtificationes tuas non exquiſierunt.fo.315.columna.iij.
Longe feciſti notos meos a me:poſuerunt me abhominationē ſibi.216.col.ij.
Longitudine dierū replebo eū:⁊ oſtendā illi ſalutare meum.228.col.iiij.
Lucerna pedibus meis verbū tuū:⁊ lumē ſemitis meis.309.col.ij.
Lunam ⁊ ſtellas in poteſtatē noctis:quoniam.559.col.iiij.
Lux orta eſt iuſto:⁊ rectis corde letitia.fo. 240.co.iij.
Magn⁹ dn̄s ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei noſtri in mōte ſancto eius.113.col.ij.
Magn⁹ dn̄s ⁊ laudabil' nimis: ⁊ magnitudinis eius non eſt finis.fo.559.col.iij.
Magnus dn̄s nr̄ ⁊ magna v̄tus ei⁹:⁊ ſapientie eius nō eſt numerus.564.c.ij.
Magna eſt gloria ei⁹ in ſalutari tuo:gliā ⁊ magnū decorē ipōes ſup eū.47.c.iii.
Magna opera dn̄i:exquiſita in oēs voluntates eius.281.col.ij.
Magnificauit dn̄s facere nobiſcū:facti ſumus letantes.525.col.iiij.
Magnificate dn̄m mecum:⁊ exaltemus nomen eius in idipſum.76.col.ij.
Magnificans ſalutes regis eius:et faciēs miſericordiam Chriſto ſuo dauid:⁊ ſemini eius vſq; in ſeculum.43.col.ij.
Magnificentiam glorie ſanctitatis tue loquentur:⁊ mirabilia tua narrabūt.fol. 559.col.iiij.
Maledicent illi ⁊ benedices:qui inſurgūt in me confundantur:ſeruus autē tuus letabitur.278.col.i.
Manda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operatus es in nobis.folio. 160.columna.iij.
Mandaſti iuſtitiam teſtimonia tua:⁊ veritatem tuam nimis.Fo.313.col.iij.
Manducauerunt ⁊ adorauerunt omnes pingues terre:in cōſpectu eius cadent omnes qui deſcendūt in terrā.52.co.ij.
Manſueti autem hereditabunt terram: et delectabuntur in multitudine pacis, folio.85.col.ij.
Mane ſicut herba tranſeat:mane floreat et tranſeat:veſpere decidat induret et areſcat.fo.224.col.iiij.
Mane aſtabo tibi ⁊ videbo:quoniam nō deus volens iniquitatem tu es.folio 14.columna.ij.

Manus enim mea auxiliabitur ei:et brachium meum confirmabit eum.folio.220.col.iij.

Manus tue domine fecerunt me ⁊ plaſmauerunt me:da mihi intellectum vt diſcam mandata tua.3?5.col.j.

Manus habent ⁊ non palpabunt:pedes habent et non ambulabunt:non clamabunt in gutture ſuo.287.col.ij.

Manus tua gentes diſperdidit ⁊ plantaſti eos:afflixiſti populos ⁊ expuliſti eos.104.col.ij.

Mare vidit ⁊ fugit:iordanis cõuerſus eſt retrorſum.285.col.iiij.

Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti:⁊ confirmaſti me in conſpectu tuo in eternum.99.col.iij.

Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi:ſuper iudicia iuſtificationis tue.303.col.iij.

Me expectauerunt peccatores vt perderent me:teſtimonia tua intellexi.308.columna.j.

Mei autem pene moti ſunt pedes:pene effuſi ſunt greſſus mei.174.col.iiij.

Melius eſt modicum iuſto:ſuper diuitias peccatorum multas.86.col.j.

Memento noſtri domine in beneplacito populi tui: viſita nos in ſalutari tuo.265.col.iij.

Memento domine dauid:⁊ omnis manſuetudinis eius.351.col.iiij.

Mementote mirabilium eius que fecit:prodigia eius et iudicia oris eius.260.columna.j.

Memor eſto verbi tui ſeruo tuo:in quo mihi ſpem dediſti.302.col.j.

Memor fui iudiciorum tuorum a ſeculo domine:et conſolatus ſum.fo.eodẽ.columna.ij.

Memor ſit omnis ſacrificij tui:et holocauſtum tuum pingue fiat.46.col.j.

Memor fuit in ſeculum teſtamenti ſui:verbum quod mandauit in mille generationes.260.col.ij.

Memor ero nominis tui domine:in omni generatione ⁊ generationem.110.col.j.

Memor eſto huius inimicus improperauit domino:⁊ populus inſipiens incitabit nomen tuum.180.col.ij.

Memor eſto domine filiorum edom:in die hieruſalem.345.col.j.

Memor eſto domine opprobrij ſeruorum tuorum:quod continui in ſinu meo multarum gentium.223.col.iij.

Memor fui nocte nominis tui domine:et cuſtodiui legem tuam.305.col.iiij.

Memor eſto cõgregationis tue:quam poſſediſti ab initio.178.col.ij.

Memor ero raab:⁊ babylonis ſcientium me.214.col.iij.

Memor fui dierum antiquorum meditatus ſum in omnibus tuis:in factis manuum tuarum meditabar.355.col.iij.

Memor erit in ſeculum teſtamenti ſui:virtutem operum ſuorum annunciabit populo ſuo.281.col.iij.

Memor fui operum domini:quia memor ero ab initio mirabilium tuorum.folio.186.columna.ij.

Memoriam abundantie ſuauitatis tue eructabunt:et iuſtitiam tuam exultabunt.360.col.j.

Memoriam fecit mirabilium ſuorum miſericors ⁊ miſerator dominus:eſcam dedit timentibus ſe.281.col.iij.

Memorare que mea ſubſtantia:nunquid enim vane cõſtituiſti omnes filios hominum:223.col.j.

Meus eſt galaad ⁊ meus eſt manaſſes:et effraim fortitudo capitis mei.141.col.j.

Meus eſt galaad ⁊ meus eſt manaſſes:et effraim fortitudo capitis mei.275.columna.ij.

Mihi autem adherere deo bonũ eſt:ponere in domino deo ſpem meam.folio.177.col.iij.

Mihi autem nimis honorificati ſunt amici tui deus:nimis confortatus eſt principatus eorum.347.col.iij.

Memoraſti dies temporis eius:perfudiſti eum confuſione.folio.222.columna.iiij.

Minuiſti eum paulominus ab angelis gloria et honore coronaſti eum:et conſtituiſti eum ſuper opera manuũ tua-

rum.21.col.j.
Mirabilia teſtimonia tua:ideo ſcrutata eſt ea anima mea.315.col.ij.
Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt et non potero ad eam.fo. 346.col.j.
Mirabilis deus in ſanctis ſuis : deus iſrael ipſe dabit virtutem et fortitudi⸗nem plebi ſue benedictus deus.folio. 161.col.j.
Mirabiles elationes maris:mirabilis in altis dominus.232.col.j.
Mirifica miſericordias tuas:qui ſaluos facis ſperantes in te.36.col.ij.
Myrrha et gutta ⁊ caſſia a veſtimentis tuis a domibus eburneis:ex quibus de lectauerunt te filie regum in honore tuo.108.col.iiij.
Miſer factus ſum et curuatus ſum vſq; in finem:tota die contriſtatus ingredie bar.90.col.j.
Miſericordiã autem domini ab eterno et vſq; in eternum:ſuper timentes eum. 252.col.ij.
Miſericordia mea ⁊ refugium meum:ſuſ⸗ceptor meus et liberator meꝰ.fo.357. columna.ij.
Miſericordia tua domine plena eſt terra: iuſtificationes tuas doce me.folio.303. columna.iij.
Miſericordia et veritas precedent faciem tuam:beatus populus qui ſcit iubila⸗tionem.219.col.iiij.
Miſericordia et veritas obuiauerunt ſi⸗bi:iuſtitia et pax oſculate ſunt.fo.211. columna.ij.
Miſericordie tue multe domine:ſecundũ iudicium tuum viuifica me.folio.315.co lumna.ij.
Miſericordiam et iudicium:cantabo tibi domine.244.col.iiij.
Miſericordiam autem meam non diſper gam ab eo:neq; nocebo in veritate mea. fo.221.col.ij.
Miſericordias domini:in eternum canta bo.218.col.j.
Miſerator ⁊ miſericors dñs:longanimis ⁊ multũ miſericors.251.col.2.
Miſerator ⁊ miſericors dñs:patiẽs ⁊ mul tũ miſericors.360.col.ij.
Miſerere mei deus miſerere mei:qm̃ ĩ te cõfidit aĩa mea.133.col.ij.
Miſerere mei dñe:vide humilitatẽ meam de inimicis meis.23.col.ij.
Miſerere mei ⁊ audi orationẽ meam.12. columna.ij.
Miſerere mei deus ſm magnã miſericor⸗diam tuam.121.col.ij.
Miſerere mei dñe qm̃ ad te clamaui tota die letifica aĩa; ſerui tui:qm̃ ad te dñe aĩam meã leuaui.212.col.iiij.
Miſerere mei dñe qm̃ tribulor:conturba⸗tus eſt in ira oculus meus aĩa mea et venter meus.69.co.ij.
Miſerere mei deus qm̃ conculcauit me ho mo:tota die impugnãs tribulauit me. 131.col.iiij.
Miſerere mei dñe qm̃ infirmus ſum:ſana me dñe qm̃ conturbata ſunt oſſa mea. 16.col.j.
Miſerere nr̃i domine miſerere noſtri:quia multum repleti ſumus deſpectione.fo. 323.col.j.
Miſit deus miam ſuã ⁊ veritatẽ ſuã:⁊ eri puit animã meã de medio catulorum leo⸗num dormiui conturbatus.134.col.ij.
Miſit in eos cynomyiã ⁊ comedit eos: et ranã ⁊ diſperdit eos.193.col.ij.
Miſit in eos irã indignationis ſue:indi⸗gnationem ⁊ irã ⁊ tribulationẽ immiſſio nes per angelos malos.f.codẽ.col.iij.
Miſit ante eos virũ:in ſeruũ venundatꝰ eſt ioſeph.261.col.j.
Miſit de celo ⁊ liberauit me dedit in op⸗probriũ cõculcãtes me.134.col.j.
Miſit de ſummo ⁊ accepit me:⁊ aſſum pſit me de aquis multis.59.col.ij.
Miſit verbũ ſuũ ⁊ ſanauit eos:⁊ eripuit eos de interitionibus eorum.271.col.ij.
Miſit moyſen ſeruũ ſuũ:aaron quẽ ele git ipſum.262.col.j.
Miſit tenebras ⁊ obſcurauit:⁊ non exacer bauit ſermones ſuos.fo.eodem.col.j.
Mitigaſti omnẽ irã tuã:auertiſti ab ira indignationis tue.210.col.ij.
Mittit criſtallũ ſuã ſicut buccellas:ante

faciē frigoris eius qs ſuſtinebit:folio.366.columna.ij.
Mittat tibi auxiliū de ſancto:et de ſyon tueatur te.46.col.j.
Moab et agareni gebal et amon ⁊ amalech alienigene:cū habitantibus tyrū.206.columna.ij.
Moyſes ⁊ aaron in ſacerdotibus eius:et ſamuel inter eos qui inuocant nomen eius.245.col.j.
Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleum: et ipſi ſunt iacula.121.co.1.
Mons in quo beneplacitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus habitabit in finem.158.col.ij.
Mons coagulatus mons pinguis:vt qd ſuſpicamini montes coagulatos:folio.158.col.ij.
Montes exultauerunt vt arietes:⁊ colles ſicut agni ouium.286.col.j.
Mōtes in circuitu eius et dñs in circuitu populi ſui:ex hoc nunc ⁊ vſq in ſeculum.324.col.iij.
Montes ſicut cera fluxerunt a facie domini:a facie domini oīs terra.folio.239.columna.iiij.
Montes ⁊ omnes colles:ligna fructifera et omnes cedri.368.co.iij.
Montes exultaſtis ſicut arietes:⁊ colles ſicut agni ouium.286.col.ij.
Mors peccatorum peſſima:⁊ qui oderūt iuſtum delinquent.78.co.ij.
Multa flagella peccatoris:ſperantem autem in domino miſericordia circundabit.72.col.iiij.
Multa feciſti tu domine deus meus mirabilia tua:et cogitatiōibus tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi.95.col.ij.
Multe tribulationes iuſtorum:⁊ de omnibus his liberabit eos dñs,78.col.j.
Multi qui perſequuntur me ⁊ tribulant me:a teſtimonijs tuis non declinaui.315.columna.iiij.
Multi dicunt anime mee:non eſt ſalus ipſi in deo eius.11.col.j.
Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum:ego autē in toto corde meo ſcrutabor mādata tua.fo.304.col.iij.
Multiplicate ſunt infirmitates eorum: poſtea accelerauerunt.55.col.iij.
Multiplicate ſunt ſuper capillos capitis mei:et cor meum dereliquit me.folio.96.columna.ij.
Multiplicaſti magnificentiam tuam: et conuerſus conſolatus es me.171.col.j.
Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei:quia oderunt me gratis.folio.161.columna.iiij.
Multitudo ſonitus aquarum:vocem dederunt nubes.187.col.j.
Mutuabitur peccator et nō ſoluet:iuſtus autem miſeretur et tribuet.86.col.iij.
Nam et teſtimonia tua meditatio mea eſt:⁊ conſiliū meū iuſtificationes tue.298.col.iij.
Nam et ipſe deus meus ⁊ ſalutaris meus: ſuſceptor meus non mouebor amplius.144.col.iij.
Nam ⁊ ſi ambulauero in medio vmbre mortis:non timebo mala quoniam tu mecum es.55.col.ij.
Nam et ego confitebor tibi in vaſis pſalmi veritatem tuam deus:pſallam tibi in cithara ſanctus iſrael.171.col.j.
Narrabo nomen tuum fratribus meis:in medio eccleſie laudabo te.folio.51.columna.ij.
Narrabimus mirabilia tua:cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo.folio.181.col.ij.
Narrauerunt mihi iniqui fabulationes: ſed non vt lex tua.306.col.iij.
Narrauerunt vt abſconderent laqueos: dixerunt quis videbit eos:fo.148.c.ij.
Narrātes laudes dñi ⁊ virtutes eius:⁊ mirabilia eius que fecit.188.col.ij.
Ne aduertas hominē in humilitatē:⁊ dixiſti cōuertimini filij hoīm.224.col.ij.
Ne auertat humilis fact⁹ cōfuſus:pauper ⁊ inops laudabūt nomē tuū.80.col.iij.
Ne fecit proximo ſuo malū:⁊ opprobriū nō accepit aduerſus proximos ſuos.32.co.iij.
Nec enī in gladio ſuo poſſiderūt terrā:⁊ brachiū eorū nō ſaluabit eos.104.col.ij.
Nec auertit faciē ſuā a me:⁊ cū clamarem ad eū exaudiuit me.folio.51.col.iij.

Nec cōcluſiſti me in manibus inimici:ſtatuiſti i loco ſpacioſo pedes meos.folio.69.columna.ij.
Ne auertas faciem tuā a me:ne declines in ira a ſeruo tuo.62.columna.j.
Ne derelinquas me domine deus meus:ne diſceſſeris a me.91.co.iiij.
Ne ſiāt ſicut patres eorum:generatio praua et exaſperans.188.co.iiij.
Ne forte dicant in gentibus vbi eſt deus eorum:vt innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris.108.columna.ij.
Ne memineris iniquitatum noſtrarum antiquarum:cito anticipent nos miſericordię tue:quia pauperes facti ſumꝰ nimis. folio eodem.colū.j.
Ne obliuiſcaris voces inimicorum tuorū̇ ſuperbia eorum qui te oderunt aſcendit ſemper.180.co.iiij.
Ne perdas cum impijs animam meam:⁊ cum viris ſanguinum vitam meam.59.columna.iiij.
Ne proijcias me in tempore ſenectutis:cū defecerit virtus mea ne derelinquas me.169.columna.ij.
Ne proijcias me a facie tua:⁊ ſpiritum ſanctum tuum ne auferas a me.122.columna.iiij.
Neq̃ iniquitas mea neq̃ peccatum meū domine:ſine iniquitate cucurri ⁊ direxi.157.columna.iiij.
Neq̃ habitabit iuxta te malignus:neq̃ permanebūt iniuſti ante oculos tuos.14.columna.ij.
Neq̃ ambulaui in magnis:neq̃ in mirabilibus ſuper me.331.co.ij.
Neq̃ prophanabo teſtamentum meum:⁊ que procedunt de labijs meis non faciam irrita.221.col.iiij.
Neq̃ irrideant me inimici mei: etenim vniuerſi qui ſuſtinent te non confundētur.56.columna.ij.
Nequando rapiat vt leo animam meam:dum non eſt qui redimat neq̃ qui ſaluum faciat.17.columna.iij.
Ne reuoces me in dimidio dierum meoꝝ:in generatione et generationem anni tui.249.columna.iij.
Neſcierūt neq̃ intellexerunt:in tenebris ambulant:mouebantur omnia fundamenta terre.204.col.iij.
Ne ſileas quoniam aduena ego ſum apȯte et peregrinus:ſicut omnes patres mei.94.columna.ij.
Ne ſimul tradas me cum peccatoribus:⁊ cum operantibus iniquitatem ne perdas me.65.col.iij.
Ne timueris cum diues factus fuerit homo:⁊ cū multiplicata fuerit gloria domus eius.117.co.iij.
Ne tradas beſtijs animas confitentium tibi:et animas pauperum tuorum ne obliuiſcaris in finem.180.co.ij.
Ne tradideris me in animas tribulantiū me:quoniam inſurrexerunt in me teſtes iniqui:et mentita eſt iniquitas ſibi.62.columna.iij.
Nihil proficiet inimicus in eo:et filius iniquitatis nō apponet nocere ei.220.columna.iiij.
Niſi conuerſi fueritis gladium ſuum vibrauit:arcum ſuum tetendit ⁊ parauit illum.19.columna.j.
Niſi dominus edificauerit domum:in vanum laborauerunt qui edificant eam.329.columna.iiij.
Niſi dominus cuſtodierit ciuitatem: fruſtra vigilat q̇ cuſtodit eā.fo.eod.col.iiij.
Niſi quia dominꝰ erat in nobis dicat nūc iſrael:niſi quia dominus erat in nobis.323.co.ij.
Niſi ꝙ lex tua meditatio mea eſt:tunc forte perijſſem in humilitate mea.307.columna.iij.
Niſi quia dn̄s adiuuit me:paulominus habitaſſet i iferno aīa mea.234.co.iiij.
Noli emulari in eo qui proſperatur in via ſua: et in homine faciente iniuſtitias.84.columna.iiij.
Noli emulari in malignātibus:neq̃ zelaueris faciētes iniquitatē.84.colum.j.
Nolite tāgere xp̄os meos:et in prophetis meis nolite malignari.260.colū.iiij.
Nolite ſperare in iniq̄tate ⁊ rapinas nolite concupiſcere:diuitie ſi affluant nolite cor apponere.145.colum.iij.

Nolite fieri ſicut equus ⁊ mulus:quibus non eſt intellectus.fo.72.columna.iij.
Nolite confidere in principibus:nec in filiis hominū in quibus non eſt ſalus. 362.columna.iij.
Nolite extollere in altum cornu veſtrū:nolite loqui aduerſus deum iniquitatē. 181.columna.iiij.
Non eſt deus in cōſpectu eius:inquinate ſunt vie illius in oī tēpore.25.col.j.
Non eſt occultatum os meū quod feciſti in occulto:⁊ ſubſtantia mea in inferioribus terre.347.col.ij.
Nō eſt ruina macerie neqꝫ tranſitus:neqꝫ clamor in plateis eoꝝ.358.col.iiij.
Non eſt ſimilis in diis dn̄e:⁊ non eſt ſm opera tua.212.colum.iiij.
Non eſt ſanitas in carne mea a facie ire tue:non eſt pax oſſibus meis a facie peccatoꝝ meorum.89.col.iiij.
Non nobis dn̄e nō nobis:ſed nomini tuo da gloriam.286.col.iiij.
Non moriar ſed viuam:et narrabo opera domini.293.columna.iiij.
Non abſcondi miām tuā ⁊ veritatē tuā: a conſilio multo.96.colum.ij.
Nō reliquit hoīem nocere eis:⁊ corripuit pro eo reges.260.col.iiij.
Non priuabit bonis eos qui ambulant in innocētia dn̄e virtutum:beatus homo qui ſperat in te.209.columna.iiij.
Non ſic impii non ſic:ſed tāqꝫ puluis quē proiicit ventus a facie terre.7.colū.iiij.
Non habitabit in medio domus mee qui facit ſuperbiā:qui loquit̄ iniqua nō direxit in cōſpectu oculorū meoꝝ.245. columna.iiij.
Non ſunt occultata a filiis eorum:in generatione altera.188.col.ij.
Nō in ſacrificiis tuis arguā te:holocauſta aūt tua in conſpectu meo ſunt ſemꝑ. 119.columna.ij.
Non enim in arcu meo ſperabo:⁊ gladi⁹ meus non ſaluabit me.104.colum.iij.
Non congregabo cōuenticula eorum de ſanguinibus:nec memor ero nominū eorum per labia mea. 34. columna.j.
Non accipiam de domo tua vitulos:neqꝫ de gregibus tuis hircos.fo.119.col.iij.
Non auertas faciem tuam a me:ne declines in ira a ſeruo tuo..62.col.j.
Nō enim eſt commutatio ⁊ non timuerūt deum:extendit manum ſuam in retribuendo.130.col.iiij.
Non ſunt recordati manus eius die qua redemit eos:de manu tribulantis.193. columna.j.
Non cuſtodierunt teſtamentum dei:⁊ in lege eius noluerunt ambulare.189.columna.j.
Non proponebam ante oculos meos rem iniuſtam: facientes preuaricationes odiui.245.columna.ij.
Non confundant̄ in tempore malo:et in diebus famis ſaturabuntur:quia peccatores peribunt.86.co.ij.
Non adheſit mihi cor prauum:declinātē a me malignum non cognoſcebā.245. columna.ij.
Non ſedi cum cōſilio vanitatis:et cum iniqua gerentibus non introibo.59.columna.ij.
Non timebo millia populi circundantis me:exurge domine ſaluum me fac de⁹ meus.11.co.iij.
Non ſunt loquele neqꝫ ſermones:quorū non audiantur voces eorum.44.colūna.j.
Non videbit interitum cum viderit ſapiētes morientes:ſimul inſipiens ⁊ ſtult⁹ peribunt.116.columna.iij.
Non erubeſcant in me qui expectant te domine:domine virtutum.162.columna.ij.
Non confundantur ſuper me:qui oderūt te deus iſrael.162.co.ij.
Non ſupergaudeant mihi qui aduerſantur mihi inique:qui oderunt me gratis et annuunt oculis.80.co.iij.
Non me demergat tempeſtas aque:neqꝫ abſorbeat me profundum:neqꝫ vrgeat ſuper me puteus os ſuum.163.co.iij.
Non dicant in cordibus ſuis euge euge anime noſtre:nec dicant deuorabimus eum.81.columna.iij.

Non ſaluatur

Non ſaluatur rex per multam virtutem:⁊ gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſue.fo.75.co.j.

Non veniat mihi pes ſuperbie:⁊ manus peccatoris non moueat me.83.col.iiij.

Non fecit taliter omni nationi:et iudicia ſua non manifeſtabit eis.366..col.iiij.

Non accedet ad te malum:et flagellum nō appropinquabit tabernaculo tuo. 227.columna.iiij.

Non enim qui operantur iniquitatem:in vijs eius ambulauerunt.296.col.ij.

Non in fortitudine equi voluntatem habebit:nec in tibijs viri beneplacitum erit ei.365.col.ij.

Non crediderunt verbo eius:et murmurauerunt in tabernaculis ſuis:non exaudierunt vocem domini.267.col.j.

Non declines cor meum in verba malitie: ad excuſandas excuſationes in peccatis .351.columna.iij.

Non mortui laudabunt te domine:neq; oēs q̄ deſcēdunt in infernū.288.co.iij.

Non tradas me domine a deſiderio meo peccatori:cogitauerunt contra me ne derelinquas me ne forte exaltent.350. columna.j.

Non ſit illi adiutor:nec ſit qui miſereatur pupillis eius.277.col.j.

Non auertas faciem tuam a me:in quacūq; die tribulor inclina ad me aurem tuam.246.colum.iiij.

Non auertas faciem tuam a me:⁊ ſimilis ero deſcendentibus in lacum.356.co.j.

Non ſm peccata noſtra fecit nobis:neq; ſm iniquitates noſtras retribuit nobis.251.colum.iij.

Non in perpetuum iraſcetur:neq; in eternum comminabitur.fo.eo.col.iij.

Non det in commotionem pedem tuum: neq; dormitet q̄ cuſtodit te.320.co.iij.

Nonne qui oderunt te domine oderam:et ſuper inimicos tuos tabeſcebam.348. columna.ij.

Nonne deus requiret iſta:ipſe enim nouit abſcondita cordis.106.columna.iij.

Nonne tu deus qui repuliſti nos:⁊ non egredieris deus in virtutibus noſtris. fo.141.columna.ij.

Nonne tu deus qui repuliſti nos:et non egredieris deus in virtutibus noſtris. 275.columna.iij.

Nonne ſubiecta erit anima mea:ab ipſo enim ſalutare meum.144.co.ij.

Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem:qui deuorāt plebem meā ſicut eſcam panis.31.co.iij.

Nonne ſcient omnes qui operantur iniquitatem:qui deuorant plebem meam vt cibum panis.126.columna.j.

Nos autem populus tuus et oues paſcue tue:confitebimur tibi in ſeculum.198. columna.iiij.

Notus in iudea deus:in iſrael magnum nomen eius.182.columna.iiij.

Notum fecit dominus ſalutare ſuum:in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam.241.columna.ij.

Notam feciſti in populis virtutem tuam: redemiſti in brachio tuo populum tuū: filios iacob ⁊ ioſeph.186.columna.iiij.

Notam fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te leuaui animam meam.356. columna.j.

Notas fecit vias ſuas moyſi:filijs iſrael voluntates ſuas.251.columna.ij.

Notas mihi feciſti vias vite: adimplebis me letitia cum vultu tuo:delectationes in dextera tua vſq; in finē.35. colum.j.

Nouit dn̄s dies immaculatorū:et hereditas eorum in eternum erit.86.co.ij.

Nubes et caligo in circuitu eius:iuſtitia ⁊ iudiciū correctio ſedis ei⁹.239.co.iij.

Nunc autem repuliſti et confudiſti nos:⁊ non egredieris deus in virtutibus noſtris.105.co.ij.

Nunquid cōfitebitur tibi puluis:aut annunciabit veritatem tuam.67.co.ij.

Nunquid mādiucabo carnes thaurorum: aut ſanguinem hircorum potabo. folio.119.columna.iiij.

Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis:q̄ fingis laborem in precepto.234. columna.iiij.

Nunquid mortuis facies mirabilia: aut

medici ſuſcitabunt et confitebuntur ti-
bi:216.columna.iiij.
Nunquid cognoſcentur in tenebris mira-
bilia tua:⁊ iuſtitia tua in terra obliuio
nis:217.col.j.
Nūquid in eternū iraſceris nobis:aut ex-
tendes iram tuam a gn̄atione in gene-
ratione:210.columna.iiij.
Nunquid ſyon dicet homo et homo nat⁹
eſt in ea:et ipſe fundauit eā altiſſim⁹:
214.columna.iiij.
Nunquid narrabit aliquis in ſepulchro
miſericordiā tuam:et veritatem tuam
in perditionem:216.columna.iiij.
Nūqd i eternū ꝓijciet de⁹:aut nō appōet
vt cōplacitior ſit adhuc:185.colu.iiij.
Nunquid ⁊ panē poterit dare:aut parare
menſam ppl̄o ſuo:190.columna.iij.
Nutantes transferantur filij eius et men
dicent:⁊ eijciantur de habitationibus
ſuis.276.columna.iiij.
OBliti ſunt deū qui ſaluauit eos
qui fecit magnalia i egypto
mirabilia in terra chā:terri-
bilia in mari rubro.266.co-
lumna.iiij.
Obmutui et nō aperui os meum quoniā
tu feciſti:amoue a me plagas tuas.
95.columna.iiij.
Obmutui ⁊ hūiliat⁹ ſum ⁊ ſilui a bōis:et
dolor meus renouatus eſt.92.colū.iij.
Obſcurent̄ oculi eorū ne videāt:⁊ dorſum
eorum ſemper incurua.164.colū.iiij.
Obſeruabit peccator iuſtū:et ſtridebit ſu-
per eum dentibus ſuis.85.colum.iij.
Oculi eius in pauperē reſpiciūt:palpebre
ei⁹ iterrogauit filios hoim.27.co.iiij.
Oculi eius in pauperem reſpiciunt:inſi-
diatur in abſcondito quaſi leo in ſpelū
ca ſua.25.col.iij.
Oculi domini ſuper iuſtos:et aures eius
in preces eorum.77.colum.iiij.
Oculi mei ſemper ad dn̄m:qm̄ ipſe euel-
let de laqueo pedes meos.57.col.iiij.
Oculi mei defecerunt in ſalutare tuū:et
in eloquium iuſtitie tue.311.colum.iij.
Ocl̄i mei ad fideles terre vt ſedeāt mecū:
ambulās in via immaculata hic mihi
miniſtrabat.245.co.iiij.
Oculi omnium in te ſperāt domine:⁊ tu
das eſcam illorum in tempore oppor-
tuno.361.columna.j.
Odiui eccleſiam malignantium: et cum
impijs non ſedebo.59.columna.iij.
Odiſti obſeruantes vanitates: ſuperua-
cue.68.columna.iiij.
Odiſti oēs qui operant̄ iniquitatē:pdes
oēs qui loquunt̄ mendaciū.14.col.iij.
O domine libera animam meā miſericors
dominus ⁊ iuſtus:et deus noſter miſe
retur.289.columna.iij.
O dn̄e q: ego ſeruus tuus:ego ſeruus tu⁹
et filius ancille tue.291.columna.j.
O domine ſaluum me fac:o dn̄e bene pro-
ſperare:benedictus qui venit in nomi-
ne domini.294.columna.ij.
Olocauſta medullata offeram tibi cū in-
cenſo arietum:offeram tibi boues cum
hircis.153.columna.iiij.
Omnis terra adoret te ⁊ pſallat tibi:pſal
mum dicat nomini tuo.152.colum.ij.
Omnis gloria eius filie regis abintus in
fimbrijs aureis:circūamicta varietati
bus.109.columna.iij.
Oīs cōſummationis vidi finē:latū mādā
tum tuū nimis.309.columna.j.
Omnē eſcā abhominata eſt anima eorū:
et appropinquauerunt vſq; ad portas
mortis.271.columna.iij.
Omnes videntes me deriſerunt me:locu-
ti ſunt labijs et mouerunt caput.49.
columna.iij.
Oēs gentes quaſcunq; feciſti venient et
adorabunt corā te dn̄e:⁊ glorificabunt
nomen tuum.213.colum.j.
Omnes principes eorum qui dixerunt:
hereditate poſſideamus ſanctuarium
dei.207.columna.ij.
Omnes gentes plaudite manib⁹:iubila-
te deo in voce exultationis.112.colū.j.
Omnes declinauerunt ſimul inutiles fa-
cti ſunt:non eſt qui faciat bonum non
eſt vſq; ad vnum.126.columna.j.
Oēs gētes circuierūt me ⁊ in noīe dn̄i:q:
vltus ſum in eos.295.columna.j.
Omnes declinauerūt ſimul inutiles fac

ſunt:nõ eſt qui faciat bonũ nõ eſt vſq ad vnum.folio.51.columna.ij.
Omnia ſubiecisti ſub pedibus eius:oues et boues vniuerſas:inſuper et pecora campi.folio.21.columna.iſ.
Omnia oſſa mea dicent:domine quis ſimilis tibi?folio.79.columna.iiiſ.
Omnia mandata tua veritas:iniqui pſecuti ſunt me adiuua me.fol.306.col.iiiſ.
Oĩa q̃cũq voluit dñs fecit ĩ celo et ĩ terra: in mari et ĩ oĩb⁹ abyſſis.fol.556.col.iiiſ.
Omnia excelſa tua et fluctus tui:ſuper me tranſierunt.fol.101.col.iiiſ.
Operuit montes vmbra ei⁹:et arbuſta eius cedros dei.fol.200.columna.iiſ.
Opus quod operatus es ĩ diebus eoꝝ:et in diebus antiquis.fo.104.col.ſ.
Ordinatione tua pſeuerãt dies:qm̃ omnia ſeruiunt tibi.fo.307.col.iſ.
Orieẽ in dieb⁹ ei⁹ iuſtitia et abundãtia pacis:donec auferaẽ luna.fo.172.col.iiſ.
Ortus eſt ſol et cõgregati ſunt:et in cubilibus ſuis collocabuntur.folio.256.columna.iiiſ.
Os habẽt et non loquentur:oculos habẽt et non videbunt.fo.558.col.iſ.
Os habeut et non loquenẽ:oculos habent et non videbunt.fo.558.col.iſ.
Os iuſti meditabitur ſapiẽtiã:et lingua ei⁹ loquetur iudiciuz.fo.87.col.iiiſ.
Os meum loquetur ſapiẽtiã:et meditatio cordis mei prudentiam.fo.115.col.iiſ.
Os meũ aperui et attraxi ſpiritũ:qꝛ mãdata tua deſiderabã.fo.312.col.iij.
Os meũ annũciabit iuſtitiã tuã:tota die ſalutare tuum.fo.170.col.ſ.
Os tuum abundauit malitia:et lingua tua concinnabat dolos.folio.120.col.ij.
Oſtẽde nobis dñe miãm tuam:et ſalutare tuum da nobis.fo.211.col.ſ.
Oſtendiſti populo tuo dura:potaſti nos vino cõpunctionis.fo.140.col.iiſ.
Oues eorũ fetoſe abũdantes in greſſibus ſuis:boues eoꝝ craſſe.558.c.iiſ.
Panẽ angelorũ mãducauit homo: cibaria miſit eis ĩ abũdãtia. folio.197.columna.ſ.
Paratũ cor ei⁹ ſperare ĩ dño:cõfirmatum eſt cor eius:nõ cõmouebitur donec deſpiciat inimicos ſuos.folio.283. columna.iiij.
Paratum cor meum deus paratum cor meum:cantabo et pſalmum dicam.fo. 154.col.iiiſ.
Paratũ cor meum deus paratum cor meũ: cantabo et pſallam in gloria mea. fo. 274.col.iij.
Parata ſedes tua extũc:a ſeculo tu es.fol. 231.columna.iiij.
Parauit in iudicio thronũ ſuũ:et ipſe iudicabit orbẽ terre in equitate: iudicabit populum in iuſtitia.fo.25.col.ſ.
Paraſti in conſpectu meo menſam:aduerſus eos qui tribulãt me.fo.53.columna. ij.
Paratus ſum et non ſum turbat⁹:vt cuſtodiam mandata tua.fo.505.col.ij.
Parcet pauperi et inopi:et aĩas pauperum ſaluas faciet.fo.173.columna.ij.
Particeps ego ſum oĩm timẽtiũ te:et cuſtodientiũ mandata tua.fo.503.col.iiij.
Paſcere iacob ſeruũ ſuũ:et iſrael hereditatem ſuam.fo.196.col.iij.
Patres nrĩ ĩ egypto nõ intellexerũt mirabilia tua:nõ fuerunt memores multitudinis miſericordie tue.fo.265.col.iſ.
Paulomin⁹ ꝯſummauerũt me ĩ terra:ego aũt nõ dereliq̃ mãdata tua.506.col.iiiſ.
Pauper ſum ego et in laboribus a iuuẽtute mea:exaltatus autem humiliatus ſum et conturbatus.folio. 217. columna.iſ.
Pax multa diligentibus legem tuã:et non eſt illis ſcandalum.fo.317.col.ſ.
Peccator videbit et iraſceẽ dentibus ſuis fremet et tabeſcet:deſideriuz peccatorũ peribit.fo.284.col.iſ.
Peccatori autẽ dixit de⁹ quare tu enarras iuſtitias meas:et aſſumis teſtamẽtũ meũ per os tuum?fo.120.col.iſ.
Peccauim⁹ cũ patrib⁹ noſtris:iniuſte egimus iniquitatẽ fecimus.fo.265. col.iſ.
Per diẽ ſol nõ vret:neq luna per noctẽ. folio.520.col.iiiſ.
Per ſingulos dies benedicã tibi et laudabo nomen tuuz in ſeculũ:et in ſeculũ ſ-

culi.fo.359.col.iij.
Perambulabam in innocētia cordis mei: in medio domus mee.fo.245.col.j.
Percuſſus ſum vt fenū ⁊ aruit cor meum: quia oblitus ſum comedere panē meū. folio.247.columna.j.
Perfecto odio oderam illos:inimici facti ſunt mihi.fo.348.col.iij.
Perfeciſti eis qui ſperāt in te:in cōſpectu filiorum hominū.fo.70.col.ij.
Perfice greſſus meos i ſemitis tuis:vt nō moueantur veſtigia mea.fo.36.col.j.
Perijt fuga a me:⁊ nō eſt q̄ requirat aiam meam.fo.353.col.iiij.
Perijt memoria eorꝫ cū ſonitu:⁊ dñs i eternum permanet.fo.22.col.iij.
Permanet in eternum in cōſpectu dei:miſericordiam ⁊ veritatē eius quis requiret:fo.143.columna.iij.
Perſequar inimicos meos et comprehendā illos:⁊ nō cōuertar donec deficiāt. fo.42.col.j.
Perſequatur inimicus animā meā ⁊ cōprehendat et conculcet in terra vitā meā: ⁊ gloriam meam in puluerem deducat. folio.18.col.j.
Pes meus ſtetit ī directo:ī eccleſijs benedicam te dñe.fo.60.col.ij.
Petierūt et venit coturnix:et pane celi ſaturauit eos.fo.263.col.iij.
Pingueſcent ſpecioſa deſerti:⁊ exultatione colles accingentur.fo.151.col.ij.
Placebo domino: in regiōe viuorū.folio. 290.columna.iij.
Plantati in domo dñi.in atrijs dom⁹ dei noſtri florebunt.fo.231.columna.j.
Pluet ſuper peccatores laqueos:ignis ſulphur et ſpiritus pcellarū pars calicis eorum.fo.28.col.j.
Pluuiam voluntariam ſegregabis deus hereditati tue et īfirmata ē:tu vero pfeciſti eam.fo.157.columna.ij.
Ponam in ſalutari:fiducialiter agam ī eo. fo.28.col.j.
Pone principes eorum ſicut oreb et zeb:⁊ zebee et ſalmana.fo.207.col.j.
Pone dñe cuſtodiā ori meo:⁊ oſtiū circunſtantie labijs meis.fo.351.col.iij.
Pones eos vt clibanum ignis in tempore vultus tui:dñs in ira ſua conturbabit eos et deuorabit eos ignis.folio.48. columna.j.
Ponite corda veſtra in virtute eius et diſtribuite domos ei⁹:vt enarretis in progenie altera.folio.115.col.j.
Popul⁹ quē nō cognoui ſeruiuit mihi:ī auditu auris obediuit mihi.fo.42.col.iij.
Popul⁹ ei⁹ et oues paſcue ei⁹:itroite portas eius in confeſſione atria eius i hymnis confitemini illi.folio.244.columna.ij.
Populū tuum dñe humiliauerūt:⁊ hereditatē tuam vexauerunt.fo.233.col.j.
Portio mea domine:dixi cuſtodire legem tuam.fo.303.col.j.
Poſtula a me ⁊ dabo tibi gētes hereditatē tuā:⁊ poſſeſſionem tuā terminos terre. folio.9.columna.iij.
Poſui ori meo cuſtodiam:cum conſiſteret peccator aduerſum me.fo.92.col.iij.
Poſuiſti iniquitates noſtras in conſpectu tuo:ſeculū noſtrū in illuminatione vultus tui.fo.225.col.j.
Poſuiſti tenebras et facta eſt nox:i ipa pertrāſibūt oēs beſtie ſylue.fo.256.col.iij.
Poſuiſti nos i ſimilitudinē gētibus:cōmotionem capitis in populis.folio.105.columna.iiij.
Poſuiſti nos opprobrium vicinis noſtris: ſubſannationem et deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro.fo.105.col.iiij.
Poſuiſti nos in contradictionē vicinis noſtris:et inimici nr̄i ſubſannauerūt nos. folio.200.columna.j.
Poſuit deſertum i ſtagna aquarū:⁊ terrā ſine aqua in exit⁹ aquarū.fo.273.colūna.ij.
Poſuit in eis verba ſignorū ſuorū:⁊ prodigiorum in terra cham.fo.262.col.j.
Poſuit flumina in deſertū:et exitus aquarum in ſitim.fo.273.col.j.
Poſuit pluuias eorꝫ grandinem:ignem cōburentem in terra ipſorum.folio.262. columna.iij.
Poſuerunt me in lacu inferiori:in tenebroſis et in vmbra mortis.fo.216.col.ij.

Poſuerũt peccatores laqueum mihi:⁊ de mandatis tuis non erraui.folio.39. columna.iiij.

Poſuerũt in celum os ſuũ:⁊ lingua eorũ tranſiuit in terram.fo.175.co.iij.

Poſuerũt ſigna ſua ſigna:⁊ nõ cognouerũt ſicut in exitu ſup ſummũ.178.co.iiij.

Poſuerũt morticina ſeruorũ tuorũ eſcas volucribus celi:carnes ſanctorum tuorum beſtijs terre. fo.197.fo.j.

Potabunt oẽs beſtie agri:expectabunt onagri in ſiti ſua.fo.255.col.ij.

Potens in terra erit ſemen eius:generatio rectorũ benedicetur.fo.283.co.ij.

Potentiam tuam ⁊ iuſtitiam tuam deus vſq in altiſſima que feciſti magnalia: deus quis ſimilis tibi.folio.170.colũna.iij.

Precinite domino in confeſſione:pſallite deo noſtro in cithara.fo.364.co.ij.

Precipita domine diuide linguas eorũ: quoniam vidi iniquitatem ⁊ contradictionem in ciuitate.fo.129.co.ij.

Pre fulgore in cõſpectu eius nubes tranſierũt:grando ⁊ carbones ignis.folio.39.columna.j.

Preoccupem⁹ facies eius in cõfeſſione:⁊ in pſalmis iubilem⁹ ei.fo.235.co.iiij.

Preparãs mõtes in virtute tua accinct⁹ potentia:qui conturbas profundũ maris ſonũ fluctuum eius.fo.152.co.ij.

Pretẽde domine miſericordiam tuam ſciẽtibus te:⁊ iuſtitiam tuam his qui recto ſunt corde.fo.83.co.iij.

Preuaricantes reputaui omnes peccatores terre:ideo dilexi teſtimonia tua.f.311.columna.j.

Preueni in maturitate et clamaui:qꝛ in verba tua ſuperſperaui.fo.314.co.iij.

Preuenerũt me in die afflictionis mee:⁊ factus eſt dñs ꝓtector me⁹.f.39.co.iij.

Preuenerũt principes coniuncti pſallẽtib⁹:in medio iuuẽcularũ tympaniſtriarum.fo.159.co.iiij.

Preuenerũt oculi mei ad te diluculo:vt meditarer eloquia tua.fo.314.co.iij.

Principes populorũ congregati ſunt cum deo abrahã:qm̃ dij fortes terre vehemẽter eleuati ſunt.fo.113.co.ij.

Principes perſecuti ſunt me gratis:et a verbis tuis formidauit cor meum.fol.316.columna.ij.

Principes iuda duces eorum:principes zabulon principes neptalim:fo.160.columna.j.

Principiũ verborũ tuorũ veritas:in eternũ oia iudicia iuſtitie tue:fo.316.co.ij.

Priuſq̃ intelligerẽt ſpine veſtre rhãnũ: ſicut in ira abſorbet eos.fo.136.co.iiij.

Priuſq̃ humiliarer ego dilexi:propterea eloquium tuũ cuſtodiui.fo.304.co.ij.

Priuſq mõtes fierẽt aut formaretur terra ⁊ orbis:a ſeculo ⁊ i ſeculũ tu es de⁹ fo.224.co.j.

Proba me domine ⁊ tenta me:vre renes meos ⁊ cor meũ.fo.59.co.j.

Proba me deus ⁊ ſcito cor meum:interroga me ⁊ cognoſce ſemitas meas.fol.348.co.ij.

Probaſti cor meum ⁊ viſitaſti nocte:igne me examinaſti ⁊ nõ eſt iuenta in me iniquitas.55.co.iiij.

Producens fenum iumentis:⁊ herbã ſeruituti hominum.255.col.iiij.

Prodijt quaſi ex adipe iniq̃tas eorũ:trãſierunt in affectum cordis.175.co.ij.

Pro eo vt me diligerẽt detrahebãt mihi: ego aũt orabam.276.co.ij.

Pro hac orabit ad te omnis ſanct⁹:in tẽpore opportuno.72.co.ij.

Prohibe linguã tuã a malo:⁊ labia tua ne loquãtur dolum.77.co.iij.

Proijcientes me nũc circũdederunt me: oculos ſuos ſtatuerũt declinare in terram.fo.56.co.iij.

Promptuaria eorum plena:eructantia ex hoc in illud.358.co.iij.

Pro nihilo forſitan inimicos eorũ humiliaſſem:⁊ ſuper tribulantes eos miſiſſem manum meã.205.co.iiij.

Pronũciabit lingua mea eloquium tuũ: qꝛ oia mãdata tua equitas.318.co.j.

Pro patrib⁹ tuis nati ſunt tibi filij:conſtitues eos principes ſuper omnẽ terram.110.co.j.

Prope es tu domine:⁊ omnes vie tue ve-

ritas .fo.315.col.j.
Prope eſt domin⁹ omnibus inuocantib⁹ eum: omnibus inuocantibus eū in veritate.fo.561.co.ij.
Propter miſeriam inopum ꝛ gemitū pauperum: nunc exurgam dicit dominus. fo.29.co.j.
Propter domum domini dei noſtri: quęſiui bona tibi.folio.322.co.ij.
Propter fratres meos et proximos meos: loquebar pacem de te.fo.322.co.ij.
Propter hoc letatum eſt cor meum et exultauit lingua mea: inſuper et caro mea requieſcet in ſpe.folio.54.columna.iij.
Propter nomen tuum domine propiciaberis peccato meo: multum eſt enim.fo. 57.co.iij.
Propter dauid ſeruum tuum: nō auertas faciem chriſti tui.fo.333.co.j.
Propter quid irritauit impius deum? dixit enim in corde ſuo non requiret.fol. 26.co.ij.
Propter veritatem ꝛ manſuetudinem et iuſtitiam: deducet te mirabiliter dextera tua.fo.108.co.ij.
Propterea exaudiuit deus: ꝛ attendit voci deprecationis mee.fo.154.co.ij.
Propterea populi confitebuntur tibi in eternum: ꝛ in ſeculum ſeculi.fo.110.columna.j.
Propterea confitebor tibi in nationibus domine: ꝛ nomini tuo pſalmum dicā. fo.45.co.ij.
Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquā odio habui. fo.312.co.ij.
Propterea deus deſtruet te in finem: euellet te ꝛ emigrabit te de tabernaculo tuo: ꝛ radicem tuā de terra viuentiū. folio.124.co.iiij.
Propterea non timebim⁹ dum turbabitur terra: ꝛ transferentur mōtes in cor maris.fo.110.co.iiij.
Protector meus ꝛ in ipſo ſperaui: qui ſubdis populum meū ſub me.fo.357.co.ij.
Protector noſter aſpice deus: ꝛ reſpice in faciem chriſti tui.fo.229.co.j.
Protector meus ꝛ cornu ſalutis mee: ſuſceptor meus.fo.37.co.iiij.
Proteges eos in tabernaculo tuo: a cōtradictione linguarū.fo.70.co.ij.
Protexiſti me a conuentu malignātium: a multitudine operantium iniquitatē. fo.148.col.j.
Prouidebam dominum in cōſpectu meo ſemper: quoniam a dexteris eſt mihi ne cōmouear.fo.54.co.ij.
Pſallā et intelligā i via imaculata: qn̄ venies ad me.fo.245.co.j.
Pſallite deo qui aſcēdit ſuper celū celi: ad orientē.fo.160.co.iiij.
Pſallite deo nr̄o pſallite pſallite regi nr̄o pſallite.fo.112.co.iij.
Pſallite dn̄o ſancti ei⁹: ꝛ ꝯfitemini memorie ſanctitatis eius.fo.66.co.ij.
Pſallite domino qui habitat in ſyō: annūciate inter gentes ſtudia eius.folio.23. colum.ij.
Pſallite domino in cithara ꝛ̄ cithara ꝛ voce pſalmi: in tubis ductilibus ꝛ voce tube cornee.fo.241.col.ij.
Putruerūt ꝛ corrupte ſūt cicatrices mee: a facie inſipientie mee.fo.90.co.i.
Quadragita annis offenſ⁹ fui generatiōi illi: ꝛ dixi ſemꝑ hi errant corde.fo.257.co.j.
Quā bonus iſrael de⁹: his q̄ recto ſunt corde.folio.174.columna.ij
Quā dilecta tabernacula tua dn̄e virtutū cōcupiſcit. et deficit anima mea i atria domini.fo.208.co.ij.
Quā magnificata ſūt opa tua dn̄e: nimis ꝓfunde facte ſunt cogitatiōes tue.229. columna.iij.
Quam dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua: ſuper mel ori meo.fo.509.co.i.
Quā magna multitudo dulcedīs tue dn̄e quā abſcondiſti timētib⁹ te.fo.70.co.ij.
Quam diu ponā ꝯſilia i aīa mea: dolorē in cor de meo ꝑ diē: fo.29.co.iiij.
Quam magnificata ſunt opa tua domine: oīa in ſapientia feciſti: impleta eſt terra poſſeſſione tua. folio .257. colū.ij.
Quātū diſtat ort⁹ ab occidente: lōge fecit

a nobis iniq̃tates nr̃as.fo.251.co.iiij.

Quãta mandauit patrib⁹ noſtris nota fa cere ea filijs ſuis:vt cognoſcat genera tio altera.fo.188.co.ij.

Quanta audiuim⁹ ⁊ cognouim⁹ ea:⁊ pa tres nr̃i narrauerũt nobis.188.co.j.

Quãtas oñdiſti mihi tribulatiões multas ⁊ malas:⁊ ꝯuerſus viuificaſti me:⁊ de abyſſis terre iterũ reduxiſti me.170.co lumna.iiij.

Quare fremuerũt gentes:⁊ ppl̃i meditati ſunt inania:fo.8.co.iiij.

Quare oblitus es mei et quare cõtriſtat⁹ īcedo:dũ affligit me inimic⁹.102.col.j.

Quare faciẽ tuã auertis:obliuiſceris inopie noſtre ⁊ tribulationis nr̃e.fo.107.co.j.

Quare triſtis es aïa mea:⁊ quare contur bas me:101.co.j.

Quaſi ꝓximũ ⁊ quaſi fratrẽ noſtrũ ſic cõ placebã:quaſi lugẽs ⁊ contriſtatus ſic humiliabar.80.co.ij.

Quaſi in ſylua lignoꝝ ſecurib⁹ exciderũt ianuas ei⁹ in idipm:ī ſecuri ⁊ aſcia de iecerũt eã.178.co.iiij.

Que vtilitas in ſanguine meo:dum deſcẽ dero in corruptionẽ:67.co.j.

Que loquunt̃ aduerſus iuſtũ iniquitatẽ: in ſuperbia ⁊ in abuſione.70.colũ.ij.

Que nõ exaudiet vocẽ incãtãtiũ:⁊ venefi ci icãtãtis ſapiẽter.136.co.ij.

Quẽadmodum deſiderat ceru⁹ ad fontes aquaꝝ:ita deſiderat aïa mea ad te de⁹. fo.99.col.iiij.

Qui iurat ꝓximo ſuo ⁊ non decipit:q̃ pe cuniã ſuã nõ dedit ad vſurã:⁊ munera ſuper innocẽtẽ nõ accepit.35.colum.j.

Qui facit hec:non mouebitur in eternum. 33.colum.ij.

Qui das ſalutẽ regib⁹ q̃ redemiſti dauid ſeruũ tuũ:de gladio maligno eripe me 358.co.ij.

Qui tribulãt me inimici mei:ipi infirmati ſunt ⁊ ceciderũt.61.co.j.

Qui loquit̃ veritatẽ in corde ſuo:qui non egit dolum in lingua ſua.32.colũ.iiij.

Qui firmauit terrã ſuper aquas:quoniã. fo.339.co.iij.

Qui loquuntur pacem cum proximo ſuo: mala autem in cordibus eorum.fo.63. columna.iij.

Qui educit vinctos in fortitudine:ſimili ter eos qui exaſperant qui habitant in ſepulchris.156.col.iiij.

Qui poſuit animam meam ad vitam:et nõ dedit in commotionẽ pedes meos. fo.153.col.j.

Qui conuertit mare in aridam:in flumine pertranſibunt pede:ibi letabimur in ipſo.fo.152.co.ij.

Qui dominatur in virtute ſua in eternuꝫ oculi eius ſuper gentes reſpiciunt:qui exaſperant non exaltentur in ſemet ipſis.fo.co.co.ij.

Qui videbant me foras fugerunt a me: obliuioni datus ſum tanq̃ mortuus a corde.69.co.ij.

Qui timent dominum ſperauerunt in do mino:adiutor eorum et protector eo rum eſt.288.co.j.

Qui ſtatis in domo domini:in atrijs do mus dei noſtri.335.co.iij.

Qui ſtatis in domo domini:in atrijs do mus dei noſtri.336.co.ij.

Qui cuſtodit veritatem in ſeculum facit iudicium iniuriam patientibus: dat eſcam eſurientibus.362.co.iij.

Qui percuſſit gentes multas:⁊ occidit re ges fortes.337.co.iij.

Qui dicũt exinanite:exinanite vſq; ad fun damentũ in ea.343.co.j.

Qui producit vẽtos de theſauris ſuis:qui percuſſit primogenita egypti ab hoïe vſq; ad pecus.337.co.j.

Qui propiciatur omnibus iniquitatibus tuis:qui ſanat oẽs īfirmitates tuas. 250.co.iiij.

Qui fecit celos ĩn intellectu:quoniam &c. fo. 110.339.co.iij.

Qui ꝑcuſſit reges magnos:qm̃.340.co.ij.

Qui redimit de interitu vitã tuam:qui coro nat te ĩ mia ⁊ miſerationib⁹.250.co.iiij.

Qui cogitauerũt iniq̃tates in corde:tota die cõſtituebãt prelia.349.co.ij.

Qui ꝯfidũt in virtute ſua:⁊ in multitudine diuitiarũ ſuarũ glorĩãt.116.co.ij.

Qui reſpicit terrã ⁊ facit eam tremere &c. co. iiij

tangit montes ꝛ fumigant.258.co.iiij.
Qui aſtitit a dextris pauperis:vt saluū faceret a perſequentibus animā meam. fo.279.columna.ij.
Qui fecit luminaria magna:qm̄.239.columna.iij.
Qui emittit eloquium ſuū terre:velociter currit ſermo eius.366.co.ij.
Qui deſcendunt mare in nauibus:facientes opationē in aq̄s multis.272.co.j.
Qui poſuit fines tuos pacem:ꝛ adipe frumēti ſatiat te.366.co.j.
Qui numerat multitudinē ſtellarū:ꝛ oībus eis nomina vocat.364.co.j.
Qui tribulant me exultabunt ſi mot⁹ fuero:ego aūt in miſericordia tua ſperaui. fo.30.col.ij.
Qui cogitauerūt ſupplātare greſſ⁹ meos: abſconderunt ſuperbi laqueum mihi. fo.349.col.iij.
Qui ſeminant in lachrymis:in exultatiōe metent.326.co.j.
Qui operit celū nubib⁹:ꝛ parat terre pluuiam.364.col.iij.
Qui ſanat contritos corde:et alligat cōtritiones eorum.363.col.iiij.
Qui timēt te videbunt me et letabuntur: q2 in verba tua ſupſperaui.305.col.ij.
Qui dat niuem ſicut lanam:nebulaꝫ ſicut cinerem ſpargit.366.col.ij.
Qui timetis dominū laudate eum:vniuerſum ſemen iacob glorificate eum.51.columna.iij.
Qui regis iſrael intende:qui deducis velut ouem ioſeph.199.col.j.
Qui cōfidunt in domino ſicut mons ſyon: nō cōmouebitur in eternum qui habitat in hieruſalem.324.col.iij.
Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cū cōſenſu. fo.150.co.j.
Qui exaltas me de portis mortis:vt ānūciē omnes laudationes tuas in portis filie ſyon.25.col.iiij.
Qui facis āgelos tuos ſpirit⁹:ꝛ miniſtros tuos ignem vrentem.fo.254.col.ij.
Qui ſedes ſup cherub::māifeſtare corā effraim beniāmi ꝛ manaſſe.fo.199.co.iij.
Qui habitat i adiutorioaltiſſimi:i ptectione dei celi ꝯmorabif.fo.226.column.iij.
Qui retribuūt mala ꝑ bonis detrahebāt mihi:qm̄ ſequebar bonitatē.91.co.iiij.
Qui perfecit pedes meos tāq̄ ceruorum: ꝛ ſuper excelſa ſtatuēs me.41.co.iiij.
Qui finxit ſingulatim corda eorum:qui intelligit omnia opera eorū.74.colū.iiij.
Qui diuiſit mare rubrū in diuiſiones:quoniam.340.co.ij.
Qui traduxit populū ſuū per deſertū:quoniam.340.columna.iiij.
Qui dixerunt linguam noſtram magnificabim⁹:labia nr̄a a nobis ſunt:q̄s noſter dominus eſt?28.col.iiij.
Qui dat eſcam omni carni:quoniaꝫ.folio. 341.columna.j.
Qui conuertit petram in ſtagna aquarū: ꝛ rupē in fontes aquarū.286.colū.iiij.
Qui emittis fontes in cōuallibus:iter mediū montiū pertrāſibūt aq̄.255.co.j.
Qui ponis nubem aſcēſum tuū:qui ambulas ſuper pēnas ventorū.254.colum.j.
Qui fundaſti terrā ſuper ſtabilitateꝫ ſuā: nō inclinabitur in ſcl'ꝫ ſcli.254.co.iiij.
Qui facit mirabilia magna ſolus:quoniā folio.339.columna.iij.
Qui plātauit aurē non audiet:aut qui finxit oculum nō cōſiderat.233.colum.iiij.
Qui dat iumētis eſcam ipſorū:ꝛ pullis coruorum inuocantibus eū.365.co.j.
Qui eduxit iſrael de medio eoruꝫ:quoniā. folio.240.colum.ij.
Qui produxit in mōtibus fenum ꝛ herbā: ſeruituti hominum.307.col.j.
Qui corripit gētes nō arguet:q̄ docet hominem ſcientiam.235.co.iiij.
Qui habitare facit ſterilem in domo: matrem filiorum letantem.285.colum.ij.
Qui annunciat verbum ſuum iacob:iuſtitias et iudicia ſua iſrael.folio.366.columna.iiij.
Qui diligitis dominum odite malum:cuſtodit dominus animas ſanctorum ſuorum de manu peccatoris liberabit eos folio.240.co.iiij.
Qui percuſſit egyptum cum primogenitis eorum:quoniam.fo.54.co.ij.

Quia dixerunt inimici mei mihi:ꝛ qui cuſtodiebant animam meam conſilium fecerunt in vnum.folio.169.colum.ij.
Quia liberabit pauperem a potēte:ꝛ pauperem cui non erat adiutor.folio.175.columna.ij.
Qui ingreditur ſine macula:et operatur iuſtitiam.32.co.iiij.
Qui replet in bonis deſiderium tuum:renouabitur vt aquile iuuentus tua.folio.251.co.j.
Qui habitat in celis irridebit eos:et dominus ſubſannabit eos.9.col.ij.
Qui docet manus meas ad prelium:ꝛ poſuiſti vt arcum ereum brachia mea.folio.41.columna.iij.
Quicꝫ terrigene et filij hominū:ſimul in vnum diues ꝛ pauper.115.co.iiij.
Quia zelaui ſuper iniquos:pacem peccatorum videns.174.co.iiij.
Quia ecce qui elongant ſe a te peribunt: perdidiſti omnes qui fornicantur abs te.177.co.iij.
Quia non relinquet dominus virgam peccatorum ſuper ſortem iuſtorum:vt non extēdant iuſti ad iniquitatem manus ſuas.524.co.iiij.
Quia dixi nequando ſupergaudeant mihi inimici mei: ſuper me magna locuti ſunt.91.co.ij.
Quia non eſt reſpectus morti eorum:firmamētum in plaga eorum.174.co.iiij.
Quia eripuit animam meam de morte: oculos meos a lachrymis:pedes meos a lapſu.289.co.iiij.
Quia delectaſti me domine ī factura tua: ꝛ in operibus manuum tuarum exultabo.229.co.iij.
Quia rectum eſt verbum domini:ꝛ omnia opera eius in fide.75.co.iiij.
Quia dominus amat iudicium et non derelinquet ſanctos ſuos:in eternum conſeruabuntur.87.co.iij.
Quia tenebre non obſcurabuntur a te et nox ſicut dies illuminabitur:ſicut tenebre eius ita et lumen eius.folio.346.columna.iiij.
Quia non repellet dominus plebem ſuam: et hereditatem ſuam non derelinquet.fo.254.co.j.
Quia magna eſt ſuper celos miſericordia tua:et vſcꝫ ad nubes veritas tua.folio.275.colum.j.
Quia tu poſſediſti renes meos:ſuſcepiſti me de vtero matris mee.347.co.j.
Quia benedicentes ei hereditabunt terram:maledicentes autem ei diſperibūt.86.co.iiij.
Quia tu es deus fortitudo mea quare me repuliſti:et quare triſtis inceao dum affligit me inimicus:fo.105.co.j.
Quia inflammatum eſt cor meum et renes mei commutati ſunt:et ego ad nihilum redactus ſum et neſciui.176.colū.iiij.
Quia non crediderunt in deo:nec ſperauerunt in ſalutari eius.190.co.iiij.
Quia defecimus in ira tua:et furore tuo turbati ſumus.225.co.j.
Qr dixerūt inimici mei mihi:ꝛ qͥ cuſtodiebāt aīam meam conſilium fecerunt in vnum.169.col.ij.
Quoniam ī humilitate noſtra memor fuit noſtri:quoniam.340.co.iiij.
Quia illic ſederunt ſedes in iudicio:ſedes ſuper domū dauid.323.col.j.
Quia comederunt iacob et locum eius deſolauerūt.197.co.iiij.
Quia beneplacitū eſt domino in populo ſuo:ꝛ exaltabit manſuetos in ſalutem.369.columna.iiij.
Quia in manu eius ſunt omnes fines terre.ꝛ altitudines montium ipſius ſunt.fo.236.co.j.
Quia ſatiauit animā inanē:ꝛ aīam eſuriētē ſatiauit bonis.270.co.iij.
Quia miam ꝛ veritatē diligit deus gratiā ꝛ gloriam dabit dn̄s.209.co.iiij.
Quia ego cognoui ꝙ magnꝰ eſt dn̄s:ꝛ deꝰ noſter pre omnibꝰ diis.356 co.iiij.
Quia ipſe dixit ꝛ facta ſunt:ipſe mādauit ꝛ creata ſunt.368.co.j.
Quia necꝫ ab oriēte necꝫ ab occidēte necꝫ a deſertis mōtibus:quoniā deꝰ iudex eſt.182.co.j.
Quia illic interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos: verba cantionum.

fo.341.columna.iiij.
Quia iudicabit dominus populum ſuum: ⁊ in ſeruis ſuis depcabit.fo.358.col.ij.
Quia preceptum in iſrael eſt:et iudicium deo iacob.202.col.iij.
Quia dñi eſt aſſumptio noſtra: et ſancti iſrl regis noſtri.220.co.j.
Quia ecce ceperũt animã meam:irruerũt in me fortes.137.co.iiij.
Quia melior eſt dies vna in atriis tuis:ſuper millia.219.co.iij.
Quia miſericordia tua magna eſt ſup me: ⁊ eruiſti animã meam ex inferno inferiori.213.co.iij.
Quia ipſe ſuper maria fundauit eũ:⁊ ſup flumina preparauit eũ.54.co.iij.
Quia anima eius in vita ipſius benedicetur:confitebitur tibi cum benefeceris ei.117.co.iiij.
Quia ipſe deus me⁹ ⁊ ſaluator me⁹:adiutor meus non emigrabo.145.col.ij.
Qr fact⁹ es ſuſceptor me⁹:⁊ refugiũ meũ in die tribulatiõis mee.139.colum.iij.
Quia cuſtodiui vias dñi: nec impie geſſi a deo meo.40.columna.j.
Quia repleta eſt malis aĩa mea:⁊ vita mea inferno appropinquauit.215.co.iiij.
Quia dicitis in cogitatiõe:accipiãt in vanitate ciuitates ſuas.348.col.j.
Quia apud dominũ miſericordia:⁊ copioſa apud eũ redẽptio.350.col.iij.
Quia perſecut⁹ eſt inimic⁹ aĩam meã:humiliauit in terra vitã meã.355.co.ij.
Quia exacuerũt vt gladiu3 linguas ſuas: intenderũt arcum rem amarã vt ſagittẽt in occultis immaculatũ.148.colũ.j.
Quia apud te ꝓpiciatio eſt:et ꝓpter legẽ tuam ſuſtinui te domine.350.col.ij.
Quia pſpexit de excelſo ſancto ſuo:dñs de celo in terrã aſpexit.249.co.j.
Quia inclinauit aurẽ ſuã mihi:et in dieb⁹ meis inuocabo.289.col.j.
Quia cinerem tanꝙ panem manducabã: ⁊ poculum meum cum fletu miſcebã. 247.columna.iij.
Quia in eo letabitur cornu noſtrum:et in nomine ſancto eius ſperabimus.folio. 75.col.iij.
Quia defecerũt ſicut fumus dies mei:⁊ oſſa mea ſicut cremiu3 aruerunt.fo.246. columna.iiij.
Quia exacerbauerũt eloquia dei:et conſilium altiſſimi irritauerũt.270.col.iiij.
Quia edificauit domin⁹ ſyon:⁊ videbit in gloria ſua.248.co.iiij.
Quia contriuit portas creas:⁊ vectes ferreos confregit.271.col.ij.
Quia factus ſum ſicut vter in pruina:iuſtificationes tuas non ſum oblitus.fo. 306.columna.ij.
Quia multum repleta eſt anima noſtra: opprobrium abundãtibus et deſpectio ſuperbis.325.co.ij.
Quid enim mihi eſt in celo:⁊ a te q̃d volui ſuper terram?177.col.ij.
Quid glориaris i malitia:qui potẽs es in iniquitate.124.col.j.
Quid eſt homo quod memor es eius:aut filius hominis quoniam viſitas eum? fo.20.col.iiij.
Quid retribuã dño:pro omnibus que retribuit mihi?290.co.iij.
Quid eſt tibi mare ꝙ fugiſti:⁊ tu iordanis quia ↄuerſus es retrorſum?folio.286. columna.ij.
Quid det tibi aut q̃d apponatur tibi:ad linguã doloſam.319.col.iij.
Quiꝗ terrigene ⁊ filij hoĩm:ſimul in vnũ diues ⁊ pauper.115.col.ij.
Quis ſicut dominus deus noſter qui i altis habitat:⁊ hũilia reſpicit in celo ⁊ in terra.285.col.j.
Quis ſapiens ⁊ cuſtodiet hec:⁊ intelliget miſericordias domini.fo.274.columna.ij.
Quis eſt homo qui vult vita3:diligit dies videre bonos.77.col.ij.
Quis eſt hõ qui viuet ⁊ non videbit mortem:eruet animam ſuam de manu inferi.225.co.j.
Quis nouit ptãtẽ ire tue:⁊ pre timore tuo irã tuã dinumerare?225.co.iij.
Quis eſt homo q̃ timet dñ3:legẽ ſtatuit ei in via quã elegit.57.co.iij.
Quis deducet me in ciuitatẽ munitã:quis deducet me vſꝗ i ydumeã.275.co.ij.

Quis eſt iſte rex glorie?dominus virtutū ipſe ē rex glorie.fo.55.col.ij.
Quis loquetur potentias dñi :auditas faciet omnes laudes eius.fo.264.co.iij.
Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael:cū auerterit dñs captiuitatē plebis ſue exultabit iacob ⁊ letabitᷣ iſrael.126 col.ij.
Quis aſcendet in mōtē dñi:aut quis ſtabit in loco ſancto eius?54.col.iij.
Quis deducet me in ciuitatem munitam: quis deducet me vſq₃ in idumeam?fo. 141.col.ij.
Quis dabit ex ſyon ſalutare iſrael cū auerterit dominus captiuitatē plebis ſue: exultabit iacob ⁊ letabitur iſrael.folio. 32.columna.j.
Quis eſt iſte rex glorie?dominus fortis ⁊ potens dominus potens in prelio.fo. 55.columna.ij.
Quis conſurget mihi aduerſum malignātes:aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem?234.col.ij.
Quoadusq₃ iuſtitia conuertatur in iudicium:⁊ qui iuxta illam omnes qui recto ſunt corde.234.col.ij.
Quo ibo a ſpiritu tuo:⁊ quo a facie tua fugiam?346.col.j.
Quod diſpoſuit ad abraham:⁊ iuramenti ſui ad yſaac.260.col.ij.
Quod deſcendit in oram veſtimenti eius: ſicut ros hermon qui deſcendit in montem ſyon.335.col.j.
Quod exprobrauerunt inimici tui domine:quod exprobrauerunt commutationem chriſti tui.225.col.ij.
Quomodo cantabimus canticum domini: in terra aliena?342.col.ij.
Quomodo facti ſunt in deſolationem ſubito defecerunt:perierunt propter iniquitatem ſuam.176.col.iij.
Quomodo miſeretur pater filiorum miſertus eſt dominus timentibus ſe:quoniā ipſe cognouit figmentum noſtrum.fo. 252.col.ij.
Quomodo dilexi legē tuā dñe:tota die meditatio mea eſt.308.col.ij.
Quoniam dixiſti in eternum miſericordia edificabitur in celis:preparabitur veritas tua in eis.218.col.ij.
Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum:protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.61.col.iij.
Quoniam nouit dominus viam iuſtorū: ⁊ iter impiorum peribit.8.col.j.
Quoniam circundederunt me canes multi:conſilium malignantiū obſedit me. folio.50.col.iiij.
Qm̄ ꝑpter te mortificamur tota die:eſtimati ſum⁹ ſicͬ oues occiſiōis.106.co.iij
Qm̄ eripuiſti aiam meā de morte/⁊ pedes meos de lapſu:vt placeā corā deo in lumine viuentium.133.col.ij.
Qm̄ excelſus dñs ⁊ humilia reſpicit:⁊ alta a longe cognoſcit.fo.344.col.iij.
Qm̄ iuſtus dñs ⁊ iuſtitias dilexit:equitatē vidit vultus eius.28.col.ij.
Qm̄ laudatur peccātor in deſiderio aīe ſue:et iniquus benedicetur.24.col.iij.
Quoniam tanq̄ꝫ fenū velociter areſcent:⁊ quemadmodum olera herbarum cito decident.84.col.ij.
Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me:⁊ ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.127.col.iij.
Qm̄ pones eos dorſum:ī reliquijs tuis preparabis vultū eorū.48.col.ij.
Qm̄ apud te eſt fons vite:⁊ in lumine tuo videbimus lumen.83.col.iij.
Quoniam ſuperuenit manſuetudo:⁊ corripiemur.225.col.iij.
Qm̄ lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: ⁊ nō eſt ſanitas in carne mea.90.col.j.
Quoniam cogitauerunt vnanimiter ſimul aduerſum te teſtamentum :diſpoſuerunt tabernacula idumeorum ⁊ iſmaelite.206.col.j.
Quoniā gratis abſconderunt mihi in interitū laquei ſui:ſuperuacue exprobrauerūt aiam meam.79.col.ij.
Quoniam tu dñs altiſſimus ſuper oēm terram:nimis exaltatus es ſuper oēs deos.240.col.ij.
Qm̄ cogitatio hominis cōfitebitur tibi:et reliquie cogitationis diem feſtum agēt tibi.184.col.iij.
Qm̄ ꝑcuſſit petrā ⁊ fluxerūt aque.⁊ torrē

tes inūdauerunt.fo.190.co.ij.

Quoniam confortauit ſeras portarum tuarum:bñdixit filijs tuis in te.folio.366. columna.j.

Quoniam deus ſaluum faciet ſyon:ꝛ edificabuntur ciuitates iude.fo.166.col.ij.

Quoniam propter te ſuſtinui opprobriū: operuit cōfuſio faciē meā.fo.162.co.iij.

Quoniam ſi inimicus meus maledixiſſet mihi:ſuſtinuiſſem vtiq̄.fo.129.col.iiij.

Quoniam non in finem obliuio erit pauperis:patientia pauperum nō peribit in finem.fo.24.col.ij.

Qm̄ fortitudo mea et refugium meum es tu:propter nomen tuum deduces me et enutries me.68.col.ij.

Quoniam declinauerunt in me iniquitates:ꝛ in ira moleſti erant mihi .folio. 128.col.iij.

Quoniam rex ſperat in dño:ꝛ in miſericordia altiſſimi non commouebitur.fo. 47.col.iiij.

Quoniam defecit in dolore vita mea:ꝛ anni mei in gemitibus.69.col.ij.

Quoniam ira in indignatione eius:ꝛ vita in voluntate eius.66.col.iiij.

Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo:ꝛ iuſtitias eius non repuli a me.40.col.j.

Quoniam oēs dies noſtri defecerunt:et in ira tua defecimus.225.col.j.

Quoniam preueniſti eum in benedictionibus dulcedinis:poſuiſti in capite eius coronam de lapide precioſo.47.col.ij.

Quoniam brachia peccatorum conterentur:confirmat autem iuſtos dominus. fo.86.col.j.

Quoniam declinauerunt in te mala:cogitauerunt conſilia que non potuerunt ſtabilire.48.col.ij.

Quoniam requirens ſanguinem eorum recordatus eſt:non eſt oblitus clamorē pauperum.23.co.iij.

Quoniam videbo celos tuos opera digitorum tuorum:lunā ꝛ ſtellas que tu fundaſti.20.col.iiij.

Quoniam tu domine ſuauis et mitis:et multe miſericordie omnibus inuocantibus te.212.col.iij.

Quoniam nō eſt in morte q̄ memor ſit tui: in inferno aūt qs cōfitebit tibi.16.c.ij.

Quoniam in te eripiar a tentatione:ꝛ in deo meo tranſgrediar murū.41.c.j.

Quoniam nō eſt in ore eorū veritas:cor eorum vanum eſt.15.col.j.

Quoniam circundederunt me mala quorū nō eſt numerus:comprehenderunt me iniquitates mee:ꝛ nō potui vt viderē. fo.96.co.iij.

Quoniam melior eſt mīa tua ſup vitas:labia mea laudabūt te.146.col.iiij.

Quoniā die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua:conuerſus ſum in erumna mea dū cōfigitur ſpina.71.col.iiij.

Quoniam que perfeciſti deſtruxerunt:iuſtus autem quid fecit.27.col.iij.

Quoniam ecce peccatores intenderūt arcum:parauerunt ſagittas ſuas in pharetra:vt ſagittent in obſcuro rectos corde.27.col.ij.

Quoniam tu domine ſingulariter in ſpe: cōſtituiſti me.13.col.iij.

Quoniam reſpexiſti humilitatem meam: ſaluaſti de neceſſitatibus aīam meam. fo.69.col.j.

Qm̄ q̄ malignātur exterminabūtur:ſuſtinentes aūt dñm ipſi hereditabunt terram.85.col.ij.

Quoniam qs deus preter dñm:aut quis deus preter deum noſtrū.41.col.ij.

Quoniā tu es patientia mea domine:dñe ſpes mea a iuuētute mea.168.col.iiij.

Qm̄ ego in flagella parat⁹ ſū:ꝛ dolor me⁹ in conſpectu tuo ſemper.91.col.j.

Qm̄ in te dñe ſperaui:tu exaudies me dñe deus meus.91.co.j.

Qm̄ eleuata eſt magnificentia tua ſuper celos.20.col.ij.

Quoniam tu es domine ſpes mea:altiſſimū poſuiſti refugium tuum.227.c.iij.

Qm̄ iniquitatē meā annunciabo:ꝛ cogitabo pro peccato meo.91.col.iij.

Qm̄ iniq̄tates mee ſupergreſſe ſunt caput meū:ꝛ ſicut onus graue grauate ſunt ſuper me.89.col.iiij.

Qm̄ ipe liberabit me de laqueo venātiū:ꝛ

a verbo aſpero.227.col.j.

Qm̃ angelis ſuis mandauit de te:vt cuſtodiant te in oĩbus vijs tuis.227.co.iiij.

Qm̃ tu pcuſſiſti oẽs aduerſantes mihi ſine cauſa:dẽtes peccatoꝝ cõtriuiſti.11.c.iij.

Qm̃ tacui inueterauerũt oſſa mea:dũ clamarem tota die.71.col.iij.

Qm̃ magnus dñs ⁊ laudabilis nimis:terribilis eſt ſuper oẽs deos.238.col.iiij.

Qm̃ ſagitte tue infixe ſunt mihi:⁊ confirmaſti ſuper me manum tuam.89.co.j.

Qm̃ feciſti iudiciũ ⁊ cauſam meã:ſediſti ſuper thronũ q̇ iudicas iuſtitiã.22.col.ij.

Qm̃ dñs i gñatione iuſta eſt:ↄſiliũ inopis cõfudiſtis qm̃ dñs ſpes ei⁹ eſt.32.col.j.

Qm̃ mille ãni ante oculos tuos:tanq̄ dies heſterna que preterijt.224.col.iij.

Qm̃ quẽ tu pcuſſiſti perſecuti ſunt:⁊ ſup dolorẽ vulnerũ eoꝝ addiderũt.165.co.ij.

Qm̃ nequitie in habitaculis eoꝝ:i medio eoꝝ.130.col.ij.

Quoniã ipſe dixit ⁊ facta ſunt:ipſe mãdauit ⁊ creata ſunt.74.col.ij.

Qm̃ in me ſperabit liberabo eũ:ptegã eũ qm̃ cognouit nomẽ meum.228.col.iij.

Qm̃ ſi voluiſſes ſacrificiũ dediſſem:vtiq; holocauſtis nõ delectaberis.123.co.iij.

Qm̃ iniquitatẽ meã ego cognoſco:⁊ peccatũ meũ cõtra me eſt ſemper.121.col.iiij.

Qm̃ zelus dom⁹ tue comedit me:⁊ opprobria exprobrãtiũ tibi ceciderũt ſup me. folio.62.col.iiij.

Qm̃ ñ cognoui lr̃aturã introibo i potẽtias dñi dñe mẽorabor iuſtitie tue ſoli⁹.170.c.j.

Quoniam firmamentum meum:⁊ refugiũ meum es tu.168.col.iij.

Qm̃ elegit dominus ſyon:elegit eã in habitationem ſibi.333.col.iij.

Qm̃ deus magnus dñs:⁊ rex magnus ſup omnes deos.236.col.j.

Qm̃ magnificata ẽ vſq; ad celos mia tua: ⁊ vſq; ad nubes veritas tua.155.col.ij.

Qm̃ ñ derelinq̃s aiam meã i iferno:nec dabis ſcm̃ tuũ videre corruptionẽ.35.co.j.

Qm̃ mihi q̇dẽ pacifice loq̇bãt:⁊ i iracũdia terre loq̃ntes dolos cogitabãt.81.col.j.

Qm̃ quis in nubib⁹ equabitur dño:ſimilis erit deo in filijs dei.fol.218.co.4.

Qm̃ doloſe egit i cõſpectu eius:vt inueniatur iniquitas eius ad odium.82.col.iij.

Qm̃ humiliata eſt i puluere aia nr̃a:cõglutinat⁹ eſt in terra venter nr̃.107.col.j.

Qm̃ memor fuit vbi ſancti ſui:qđ habuit ad abrahã puerũ ſuũ.265.col.iij.

Quoniã dñs excelſus terribilis:rex magn⁹ ſup omnem terrã.112.col.ij.

Quoniã exaudiuit paupes dñs:et vinctos ſuos non deſpexit.166.col.j.

Qm̃ cõfirmata eſt ſup nos mia ei⁹:⁊ veritas dñi manet in eternũ.291.col.iiij.

Quoniã illic mãdauit dñs benedictionẽ:⁊ vitã vſq; in ſeculũ.335.col.ij.

Quoniã oẽs dij gentiũ demonia:dñs autẽ celos fecit.238.col.j.

Qm̃ ſpũs ptrãſibit i illo ⁊ nõ ſubſiſtet:⁊ ñ cognoſcet ampli⁹ locũ ſuũ.252.col.ij.

Qm̃ ſm altitudinẽ celi a terra:corroborauit miam ſuã ſup timẽtes ſe.251.co.iij.

Quoniã iacob elegit ſibi dñs:iſrael i n poſſeſſionẽ ſibi.336.col.iij.

Qm̃ rex oĩs t̃re de⁹:pſallite ſapiẽt.113.c.j.

Quoniã tu populũ humilẽ ſaluũ facies:⁊ oculos ſupboꝝ humiliabis.40.col.iiij.

Quoniã placuerũt ſeruis tuis lapides ei⁹ ⁊ terre eius miſerebunt.248.col.iij.

Qm̃ ipſius ẽ mare ⁊ ipſe fecit illud:⁊ ſiccã manus eius formauerũt.236.col.ij.

Quoniã mee ſũt oẽs fere ſyluarũ:iumẽta in montibus ⁊ boues.119.col..iij.

Quoniã rectus domin⁹ deus noſter:⁊ nõ eſt iniquitas in eo.251.col.ij.

Quoniã cũ:interierit nõ ſumet omnia:neq; deſcendet cũ eo gloria ei⁹.117.col.iij.

Quoniã alieni inſurrexerũt aduerſum me queſierũt aiam meã:⁊ nõ ppoſuerũt deũ ante cõſpectũ ſuũ .folio.127.col.ij.

Qm̃ tu illuminas lucernã meã dñe:deus me⁹ illumina tenebras meas.40.c.iiij.

Qm̃ pr̃ me⁹ ⁊ mater mea dereliquerũt me: dñs aũt aſſumpſit me.fo.62.col.ij.

Qm̃ de⁹ diſſipauit oſſa eoꝝ q̇ hoĩb⁹ placẽt: ↄfuſi ſunt qm̃ de⁹ ſpreuit eos.126.co.ij.

Qm̃ tribulatio pxima eſt:quoniã non eſt qui adiuuet.folio.50.col.j.

Quoniã ecce reges terre cõgregati ſunt cõuenerũt in vnum.fo.114.col.j.

Quoniã humiliaſti nos ĩ loco afflictiõis:⁊ cooperuit nos vmbra mortis.106.co.ij.
Qm̃ hic ẽ de⁹ de⁹ nr̃ in eternũ ⁊ i ſcl'z ſcl'i: ipſe reget nos in ſecula.115.col.ij.
Qm̃ pbaſti nos de⁹:igne nos examinaſti ſicut examinaẽ argentũ.153.col.ſ.
Qm̃ ecce inimici tui ſonuerũt:⁊ qui oderũt ſe extulerunt caput.205.col.iij.
Quoniam dñi eſt regnũ:⁊ ipſe dominabitur gentium.fo.52.col.ij.
Qm̃ magnus es tu ⁊ faciẽs mirabilia:tu es deus ſolus.213.col.ſ.
Qm̃ gloria virtutis eo᷑ tu es:⁊ i bñplacito tuo exaltabit cornu nr̃m.220.co.ſ.
Quoniam adhuc ⁊ oratio mea in beneplacitis eorũ:abſorpti ſunt iuncti petre iudices eorum.352.col.ſ.
Quoniã nõ intellexerũt opa dñi:⁊ in opa manuum eius deſtrues illos ⁊ nõ edificabis eos.63.col.iij.
Qm̃ mia tua añ oculos meos eſt:et cõplacui in veritate tua.58.col.ſ.
Qm̃ dabis eã ĩ bñdictionẽ i ſclm̃ ſcl'i:letificab[ilis] eã i gaudio cũ vultu tuo.47.co.iij.
Quoniã tu es qui me extraxiſti de vẽtre: ſpes mea ab vberibus m̃ris mee:in te proiect⁹ ſum ex vtero.49.col.iij.
Quoniam ad te orabo domine:mane exaudies vocem meam.14.col.ſ.
Quoniam ecce inimici tui dñe:qm̃ ecce iimici tui pibũt:⁊ diſpergẽtur oẽs qui operantur iniquitatem.230.col.ij.
Qm̃ tu de⁹ me⁹ exaudiſti orõnẽ meã:dediſti hereditatẽ timẽtibus nomẽ tuum. folio.143.col.iij.
Quo᷑ os locutũ ẽ vanitatẽ:⁊ dextera eo᷑ dextera iniquitatis.358.col.ſ.
Quo᷑ os maledictione ⁊ amaritudine plenum eſt:veloces pedeſ eo᷑ ad effundẽdum ſanguinem.31.col.iij.
Quorũ filij ſicut nouelle plantationes in iuuentute ſua.358.col.iij.
Quot ſunt dies ſerui tui:qñ facies de pſequẽtib⁹ me iudicium:306.col.iij.
Quotiẽs exacerbauerũt eũ i deſerto:in ira cõcitauerũt eũ in inaquoſo.192.col.iij.
Quouſq irruitis in hoiem interficitis vniuerſi vos:tanq̃ parieti inclinato ⁊ mac[erie] depulſe.144.col.iij.
Recordat⁹ eſt mie ſue ⁊ veritatis ſue:domui iſrael.241.col.ij.
Recordat⁹ eſt qm̃ puluis ſum⁹ homo ſicut fenũ:dies ei⁹ tanq̃ flos agri ſic efflorebit.252.columna.ſ.
Redde mihi letitiã ſalutaris tui:⁊ ſpũ principali confirma me.fo.123.col.ſ.
Redime me a calũnijs hominum:vt cuſtodiam mandata tua.313.col.ſ.
Redemiſti virgam hereditatis tue:mons ſyon in quo habitaſti in eo.178.col.ij.
Redẽptionez miſit dñs populo ſuo:mãdauit in eternũ teſtamẽtũ ſuũ.282.col.ij.
Redimet in pace animaz meã ab his qui appropinquant mihi:qm̃ inter multos erant mecum.130.col.iij.
Redimet dñs aias ſeruo᷑:⁊ nõ delinquẽt oẽs qui ſperant in eo.78.col.iij.
Reges terre ⁊ oẽs populi:principes ⁊ oẽs iudices terre.368.col.iij.
Reges eos in virga ferrea:⁊ tanq̃ vas figuli confringes eos.9.col.iij.
Reges tharſis ⁊ inſule munera offerẽt:reges arabũ ⁊ ſaba dona adducẽt.172.columna.iij.
Regnabit dñs in ſcl'a de⁹ tuus ſyon:in generatiõe ⁊ generationẽ.363.col.ij.
Regnabit deus ſup gẽtes:deus ſedet ſup ſedem ſanctam ſuã.113.col.ſ.
Regnũ tuũ regnũ oĩm ſclo᷑:dñatio tua in omni gñatione ⁊ gñationẽ.362.col.iij.
Regna terre cantate deo:pſallite domino. folio.160.col.iij.
Reminiſcere miſerationũ tua᷑ dñe:⁊ miſericordiarũ tuarũ q̃ a ſcl'o ſũt.56.col.iij.
Reminiſcenẽ ⁊ conuertantur ad dñm:vniuerſe fines terre.52.col.j.
Remiſiſti iniquitatẽ plebis tue:operuiſti omnia peccata eorum.210.col.ij.
Remitte mihi vt refrigerer:priuſq̃ abeã ⁊ amplius nõ ero.94.col.ij.
Renuit conſolari aia mea:memor fui dei ⁊ delectatus ſum ⁊ exercitat⁹ ſuz:⁊ defecit ſpiritus meus.185.col.ij.
Repleti ſum⁹ mane mia tua:⁊ exultauim⁹ ⁊ delectati ſumus in omnib⁹ dieb⁹ no[ſtris]

ſtris.226.columna.ſ.
Replebimur in bonis dom⁹ tue: ſctm̄ eſt templū tuū mirabile i eqtate.150.co.ſ.
Repleat͂ os meū laude: vt cātē gloriā tuā tota die magnitudinē tuā.160.colū.ſ.
Reſpexit in orationē humiliū: ⁊ nō ſpreuit precem eorum.148.columna.iiiſ.
Reſpice in ſeruos tuos ⁊ in opa tua: et dirige filios eorum.226.co.ij.
Reſpice in me ⁊ miſerere mei: da imperiū tuum puero tuo: ⁊ ſaluum fac filium ancille tue.213.columna.iiiſ.
Reſpice in me et miſerere mei: quia vnic⁹ et pauper ſum ego.58.columna.ſ.
Reſpice in teſtamētum tuum: quia repleti ſunt qui obſcurati ſunt terre domibus iniquitatum.180.columna.iiſ.
Reſpice inimicos meos qm̄ multiplicati ſunt: ⁊ odio iniquo oderūt me.58.co.ij.
Rn̄dit ei in via virtutis ſue: paucitatē dierum meorum nuncia mihi.249.col.iiſ.
Retribue ſeruo tuo viuifica me: et cuſtodiam ſermones tuos.298.columna.ſ.
Retribuebant mihi mala pro bonis ſterilitatem anime mee.80.columna.ſ.
Reuela oculos meos: ⁊ conſiderabo mirabilia de lege tua.298.col.ſ.
Reuela dn̄o viam tuam et ſpera in eo: et ipſe faciet.84.columna.iiſ.
Rex virtutum dilecti dilecti: et ſpeciei domus diuidere ſpolia.157.columna.iij.
Rex vero letabitur in deo laudabunt͂ oēs qui iurant in eo: qꝛ obſtructū eſt os loquentiū iniqua,147.columna.iij.
Rigans montes de ſuperioribus ſuis: de fructu operum tuorum ſatiabitur terra.255.columna.iiſ.
Riu⁹ ei⁹ iebriās mltiplica genimīa ei⁹: i ſtillicidijs ei⁹ letabit͂ germiās.151.co.ſ.
Rogate que ad pacē ſunt hieruſalem: et abundantia diligentibus te.322,co.ſ.
SAcerdotes ei⁹ induā ſalutari: ⁊ ſancti eius exultatiōe exultabunt.324.columna.ſ.
Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt; et vidue eorum nō plorabantur.105.columna.iiſ.
Sacerdotes tui induantur iuſtitia: ⁊ ſancti tui exultent..335.columna.ſ.
Sacrificium deo ſpiritus contribulatus: cor contritum et humiliatum deus nō deſpiciet.123.co.iiſ.
Sacrificium ⁊ oblationem noluiſti: aures autem perfeciſti mihi.95.col.iij.
Sacrificiū laudis honorificabit me: ⁊ illic iter quo oñdā illi ſalutare dei.121.co.ſ.
Sacrificate ſacrificium iuſtitie ⁊ ſperate in domino: multi dicunt quis oſtendit nobis bona?13.columna.ſ.
Sagitte potentis acute cum carbonibus deſolatorijs.319.columna.iiſ.
Sagitte paruulorum facte ſunt plage eorum: et infirmate ſunt contra eos lingue eorum.148.columna.iiiſ.
Sagitte tue acute: ppli ſub te cadēt i corda inimicoꝝ regis.108.col.ij.
Salus aūt iuſtoꝝ a dn̄o: ⁊ ꝓtector eorum in tempore tribulationis.88.col.iiij.
Saluum fac pplm tuum dn̄e ⁊ benedic hereditati tue: et rege eos et extolle illos vſqꝫ in eternum.64.columna.iiſ.
Saluū fac dextera tua ⁊ exaudi me: deus locutus eſt in ſancto ſuo.275.col.iſ.
Saluū me fac dn̄e qm̄ defecit ſctūs: qm̄ diminute ſunt veritates a filijs hominum.28.columna.ij.
Saluū me fac de⁹: qm̄ intrauerūt aq̄ vſqꝫ ad animam meam.161.colum.iſ.
Saluos fac nos dn̄e deus nr̄: ⁊ congrega nos de nationibus.269.columna.ſ.
Salua me ex ore leonis: ⁊ a cornib⁹ vnicornium humilitatē meā.51.colū.iſ.
Saluauit ſibi dexterā eius: ⁊ brachiū ſanctum eius.241.columna.ſ.
Saluaſti eñ nos de affligentibus nos: ⁊ odiētes nos cōfudiſti.105.co.ſ.
Sanctū ⁊ terribile nomē ei⁹: initium ſapientie timor dn̄i.281.co.iſ.
Sanctis qui ſunt in terra eius: mirificauit oēs volūtates meas i eis.55.co.iiiſ.
Saturati ſunt filijs: ⁊ diuiſerunt reliquas ſuas paruulis ſuis.37.colum.ſ.
Saturabunt͂ ligna cāpi ⁊ cedri libani q̄s plantauit: illic paſſeres nidificabunt.256.columna.ſ.
Scapulis ſuis obūbrabit tibi: ⁊ ſub pen-

nis eius ſperabis.folio.227.colum.j.
Scitote quoniã dñs ipſe eſt deus:ipſe fe⸗
cit nos et non ipſi nos.244.co.ij.
Scribant hec in gñatione altera:⁊ pplſs
qui creabitur laudabit dñm.249.col.j.
Scrutati ſunt iniquitates:defecerũt ſcru
tantes ſcrutinia.148.co.iij.
Scrutetur fenerator oẽm ſubſtantiã ei⁹:⁊
diripiãt alieni labores eius.277.co.j.
Scuto circundabit te veritas eius: non
timebis a timore nocturno.227.co.ij.
Scdm multitudinem dolorꝫ meorꝫ in cor⸗
de meo:conſolationes tue letificauerũt
animam meam.254.columna.iij.
Scdm opera manuũ eorũ tribue illis:red
de retributionẽ eorũ ipſis.63.col.iij.
Scdm miam tuã memento mei tu:ꝓpter
bonitatem tuam dñe.57.col.j.
Scdm miam tuã viuifica me:⁊ cuſtodiam
teſtimonia oris tui.307.col.j.
Scdm magnitudinem brachij tui:poſſide
filios mortificatorum.178.columna.ij.
Scdm nomen tuũ de⁹ ſic ⁊ laus tua in fi⸗
nes terre:iuſtitia plena ẽ dextera tua.
114.columna.iij.
Sed dextera tua et brachium tuum ⁊ illu
minatio vultus tui:quoniam compla⸗
cuiſti in eis.104.col.ij.
Sed in lege dñi voluntas eius:⁊ in lege
ei⁹ meditabit die ac nocte.7.col.ij.
Sꝫ ſperauit in multitudie diuitiaꝝ ſuaꝝ:
⁊ ꝑualuit in vanitate ſua.125.colũ.j.
Sed et lingua mea tota die meditabitur
iuſtitiam tuã:cũ cõfuſi reueriti fuerint
qui querunt mala mihi.171.colum.ij.
Sed elegit tribũ iuda:mõtẽ ſyon quẽ di⸗
lexit.196.columna.j.
Sꝫ nos qui viuim⁹ bñdicim⁹ dño:ex hoc
nũc ⁊ vſqꝫ in ſeculũ.288.columna.iij.
Sedes tua deus in ſeculũ ſeculi:virga di
rectionis virga regni tui.108.col.ij.
Sedens aduerſus fratrẽ tuum loqueba⸗
ris:⁊ aduerſus filiũ matris tue pone⸗
bas ſcandalum:hec feciſti et tacui.120.
columna.iij.
Sedens in tenebris ⁊ vmbra mortis:vin
ctos in mẽdicitate ⁊ ferro.270.col.ij.
Sedet in inſidijs cum diuitibus in occul⸗
tis:vt interficiat innocentem.25.co.iij.
Semel iuraui in ſancto meo ſi dauid men
tiar:ſemen eius in eternum manebit.
222.columna.j.
Semel locutus eſt dominus duo hec audi
ui qꝛ poteſtas dei eſt tibi domine miſe
ricordia:quia tu reddes vnicuiqꝫ iuxta
opera ſua.145.columna.iij.
Semen abraham ſerui eius:filij iacob ele
cti eius.260.columna.j.
Seon regem amorreorum:quoniam.340.
columna.iij.
Seon regẽ amorreorũ:⁊ og regẽ baſan:et
omnia regna chanaan.337.colum.ij.
Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea:
dicat nunc iſrael.328.col.iij.
Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea:
etenĩ nõ potuerunt mihi.fo.eod.co.iij.
Septies in die laudẽ dixi tibi:ſuper iudi⸗
cia iuſtitie tue.317.columna.j.
Sepulchrum patens eſt guttur eorum lin
guis ſuis doloſe agebant:iudica illos
deus.15.columna.j.
Sepulchrũ patens eſt guttur eorum lin⸗
guis ſuis doloſe agebant:venenũ aſpi
dum ſub labijs eorum.31.columna.ij.
Seruus tuus ſum ego:da mihi intellectũ
vt ſciam teſtimonia tua.311.colũ.iij.
Seruaui mandata tua ⁊ teſtimonia tua:
quia omnes vie mee in conſpectu tuo.
317.columna.ij.
Seruite domino in timore:et exultate ei
cum tremore.10.columna.j.
Si autem dereliquerint filij eius legem
meam:et in iudicijs meis non ambu⸗
lauerint.221.columna.ij.
Si aũt in potẽtatib⁹ octogita anni:⁊ am
pli⁹ eorũ labor ⁊ dolor.225.colũna.ij.
Si ambulauero in medio tribulatiõis vi⸗
uificabis me:⁊ ſuper iram inimicorum
meorũ extẽdiſti manum tuam:⁊ ſaluũ
me fecit dextera tua.344.col.iij.
Si aſcendero in celũ tu illic es:ſi deſcen⸗
dero in infernũ ades.346.colum.ij.
Si conſiſtant aduerſum me caſtra:non ti⸗
mebit cor meum.61.col.j.
Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtũ meũ:⁊
teſtimõia mea h q̃ docebo eos.335.c.ij.

Sic bñdicam te in vita mea: ꝛ in noīe tuo leuabo manus meas.fo.146.colū.iiij.
Sic pſalmū dicā noī tuo ī ſclm ſcli: vt red- dā vota mea de die in diē.144.colū.j.
Sicut aqua effuſus ſum: et diſperſa ſunt omnia oſſa mea.50. colūna.ij.
Sicut ſuſtinuerunt aīam meā: pro nihilo ſaluos faciat illos: in ira populos con- fringes.132.columna.iij.
Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors depaſcet eos.117.columna.ij.
Sicut audiuimus ſic vidimus in ciuitate domini virtutū in ciuitate dei noſtri: deus fundauit eā in eternū.114.col.iij.
Sicut letātiū oīm: hītatio ē in te.215.co.j.
Sicut deficit fum⁹ deficiant: ſicut fluit ce- ra a facie ignis: ſic pereāt peccatores a facie dei.156.columna.ij.
Sicut vnguentum in capite: quod deſcen dit in barbam barbā aarō.334.co.iiij.
Sicut iurauit domino votum vouit deo iacob.331.col.iij.
Sicut ſagitte in manu potentis: ita filij excuſſorum.327.columna.ij.
Sicut cera que fluxit auferent: ſupercecidit ignis ꝛ nō viderūt ſolē.136.colum.iij.
Sicut in irritatione ſm diem tentationis in deſerto.236.columna.iiij.
Sicut ignis q̄ cōburit ſyluā: et ſicut flam- ma comburens montes.207.colū.iij.
Sicut vulnerati dormiētes in ſepulchris quorū nō es memor amplius: ꝛ ipſi de manu tua repulſi ſunt.216.columna.j.
Sicut ꝛ in ꝓmiſſione tua: tūc cōuertent inimici mei retrorſum.152.colum.iiij.
Sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur ani- ma mea: ꝛ labijs exultatiōis laudabit os meum.147.columna.j.
Sicut ablactat⁹ eſt ſuper matre ſua: ita re tributio in anima mea.331.colūna.iij.
Sicut oculi ancille in manibus dñe ſue: ita ocli noſtri ad dominum deū noſtrū donec miſereatur noſtri.323.colum.j.
Sicut vmbra cū declinat ablatus ſum: et excuſſus ſum ſicut locuſte.278.co.ij.
Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: ꝛ prodi- gia ſua in cāpo thaneos.193.colum.j.
Si dicebā narrabo ſic: ecce nationē filio- rum tuoꝝ reprobaui.fo.176.colum.i.
Si dormiatis inter medios cleros penne columbe deargētate: ꝛ poſteriora dorſi eius in pallore auri.157.co.iiij.
Si dedero ſomnum oculis meis: ꝛ palpe bris meis dormitationē.332.colum.ij.
Si dicebam motus eſt pes meus: mīa tua domine adiuuabat me.234.col.iij.
Si eſuriero nō dicam tibi: meus eſt enī or bis terre et plenitudo eius.119.co.iiij.
Si exurgat aduerſum me prelium: in hoc ego ſperabo.61.columna.ij.
Signa nrā nō vidim⁹ iā nō eſt ꝓpheta: ꝛ nos nō cognoſcet amplius.179.colū.
Signatū eſt ſup nos lumē vult⁹ tui dñe: dediſti letitiā in corde meo.13.colum.
Si iniquitates obſeruaueris dñe: domine quis ſuſtinebit? 330.columna.ij.
Si introiero in tabernaculū domus mee: ſi aſcēdero in lectū ſtrati mei.332.co.j.
Si iuſtitias meas ꝓphanauerit: ꝛ māda ta mea nō cuſtodierint.221.colum.iij.
Si memor fui tui ſuper ſtratum meum in matutinis meditabor ī te: q2 fuiſti ad- iutor meus.147.columna.j.
Si mei nō fuerit dñati tūc immaculat⁹ ero: ꝛ emūdabor a delicto maximo.45.col.ij.
Similis fact⁹ ſum pellicano ſolitudīs: fact⁹ ſū ſicut nicticorax ī domicilio.247.co.ij.
Similes illis fiant qui faciunt ea: ꝛ oēs qui confidunt in eis.338.co.iij.
Similes illis fiant qui faciunt ea: et o- mnes qui confidunt in eis.287.co.iij.
Simulachra gentium argētū ꝛ aurū: ope- ra manuum hominum.338.col.ij.
Simulachra gentiū argentū ꝛ aurū: ope ra manuum hominum.287.colum.j.
Si non humiliter ſentiebam: ſed exaltaui animam meam.331.columna.ij.
Si nō ꝓpoſuero tui hieruſalem: in princi pio letitie mee.342.columna,iij.
Si oblitus fuero tibi hieruſalem: obliuio- ni detur dextera tua.342.columna.iij.
Si obliti ſum⁹ nomē dei nrī: ꝛ ſi expādi- m⁹ man⁹ nr̄as ad deū alienū.106.c.iij.
Si occideris deus peccatores: viri ſan- guinum declinate a me.348.colum.j.
Si popul⁹ me⁹ audiſſet me: iſrael in viis

meis ambulaſſet.fo.202.columna.iiij.
Si reddidi retribuētib⁹ mihi mala:decidā merito ab inimicis meis inanis.17.c.iiij.
Si ſumpſero pēnas meas diluculo:& habitauero in extremis maris.346.col.ij.
Sit gloria domini in ſeculum:letabitur dominus in operibus ſuis.258.col.iij.
Sit nomē ei⁹ benedictū in ſecula:an̄ ſolē permanet nomē ei⁹.173.colum.iiij.
Sit nomē domini benedictum:ex hoc nūc et vſq; in ſeculum.284.columna.iiij.
Sitiuit in te anima mea:quā multipliciter tibi caro mea.146.co.iiij.
Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū:qn̄ veniā & apparebo an̄ faciē dei.100.co.j.
Si vere vtiq; iuſtitiā loquimini:recte iudicate filij hominum.135.columna.iij.
Si videbas furē currebas cū eo:& cū adulteris portionē tuā ponebas.120.co.iij.
Solem in poteſtatē diei:qm̄.339.col.iiij.
Sonuerūt & turbate ſunt aq̄ eorum:conturbati ſūt mōtes i fortitudie ei⁹.110.co.iiij.
Specie tua & pulchritudine tua:intende proſpere procede & regna.108.colum.j.
Specioſus forma pre filijs hoim:diffuſa eſt gr̄a in labijs tuis:propterea bn̄dixit te deus in eternum.107.columna.iiij.
Spera in deo qm̄ adhuc cōfitebor illi:ſalutare vult⁹ mei & deus meus.103.co.iij.
Spera in dño & fac bōitatē & ihabita terrā:& paſceris in delitijs ei⁹.84.co.iij.
Spera i deo qm̄ adhuc confitebor illi:ſalutare vult⁹ mei:& de⁹ me⁹.101.columna.j.
Spera i deo qm̄ adhuc cōfitebor illi: ſalutare vultus mei & deus me⁹.102.co.iij.
Sperate in eo ois congregatio populi:effundite corā illo corda veſtra:deus adiutor noſter in eternum.145.columna.ij.
Sperauit in domino eripiat eum:ſaluum faciet eum qm̄ vult eum.4 .col.iiij.
Speret iſrael in domino:ex hoc nūc & vſq; in ſeculum.331.columna.iij.
Spūs tu⁹ bon⁹ deducet me in terram rectā: propter nomē tuum dñe viuificabis me in equitate tua.356.columna.ij.
Spreuiſti oēs diſcedētes a iudicijs tuis: q: iniuſta cogitatio eorum.310.col.iiij.
Stantes erāt pedes noſtri:in atrijs tuis hieruſalem.321.columna.iij.
Statuit ea in ſclm & in ſclm ſcli:preceptum poſuit & non preteribit.368.colum.ij.
Statue ſeruo tuo ſm eloquium tuum:in timore tuo.300.columna.iij.
Suauis dñs vniuerſis:& miſerationes ei⁹ ſuper omnia opera eius.360.col.ij.
Sub vmbra alarū tuarum protege me:a facie impiorum qui me afflixerūt.36.col.ij.
Subiecit populos nobis:& gētes ſub pedibus noſtris.112.columna.iij.
Subito ſagittabūt eū & nō timebūt:firmauerūt ſibi ſermonē nequā.148.colū.ij.
Sup flumina babylōis illic ſedim⁹ & fleuim⁹:dū recordaremur tui ſyō.341.co.iij.
Sumite pſalmū & date tympanum:pſalteriū iocundum cū cithara.202.colū.ij.
Super ſenes intellexi:quia mandata tua queſiui.308.columna.iiij.
Sup oēs docētes me itellexi:qz teſtimōia tua meditatio mea eſt.308.colum.iij.
Sup mīa tua & v̄itate tua:qm̄ magnificaſti ſup oē nomen ſctm̄ tuū.344.colū.ij.
Sup inimicos meos prudētē me feciſti mādato tuo:qz i eternū mihi ē.308.col.iij.
Sup aſpidē & baſiliſcū ambulabis:& conculcabis leonem & draconem.228.colū.j.
Sup oēs inimicos meos factus ſum opprobrium vicinis meis valde:et timor notis meis.69.col.ij.
Sup mīa tua & v̄itate tua:ne qn̄ dicāt gētes vbi eſt deus eorum.286.colū.iiij.
Super aquā refectionis educauit me:animā meā cōuertit.53.colum.ij.
Sup me cōfirmat⁹ ē furor tu⁹:& oēs fluct⁹ tuos induxiſti ſup me.216.colū.ij.
Sup ea volucres celi habitabūt:de medio petrarū dabūt voces.255.columna.ij.
Sup pplm̄ tuū malignauerūt cōſiliū:& cogitauerūt aduerſ⁹ ſctōs ſuos.205.co.iiij.
Superbo oculo & inſatiabili corde:cū hoc non edebam.245.colum.iij.
Supbi iniq̄ agebāt vſq;quaq;:a lege autē tua nō declinaui.302.columna.ij.
Supra dorſū meū fabricauerūt pctōres: prolongauerūt iniquitatē ſuā.329.co.j.
Surge dñe in requiē tuā:tu et archa ſanctificationis tue.332.columna.iiij.

Surge de⁹ iudica terram: qm̄ tu hereditabis in omnib⁹ gentib⁹.fo.265.col.ij.
Surgẽtes teſtes iniq: q̄ ignorabã interrogabant me.fo.79.col.iiij.
Suſcepit eos de via iniq̄tatꝭ eoꝝ: ꝓpt iniuſticias eni ſuas humiliati ſũt.fo.271.c.ij.
Suſcepimus deus miſericordiam tuã: in medio templi tui.fo.114.col.ij.
Suſceperũt me ſicut leo parat⁹ ad predã: ⁊ ſicut catul⁹ leonis habitãs i abditꝭ. fo.36.columna.iiij.
Suſcipe me ſꝫ eloquiũ tuũ ⁊ viuã: nõ ↄfũdas me ab expectatiõe mea.f.310 co.iij.
Suſcipe ſeruũ tuũ i bonum: nõ calũniẽtur me ſuperbi.fo.311.columna.iij.
Suſcipiãt mõtes pacem populo: et colles iuſticiam.fo.171.columna.iiij.
Suſcipiens manſuetos dñs: humiliãs aũt pctõres vſqꝫ ad terrã.fo.364.col.ij.
Suſcitãs a terra inopem: ⁊ de ſtercore erigens pauperẽ.fo.285.columna.j.
Suſtinuit aĩa mea in verbo eius: ſperauit anima mea in domino.fo.350.col.j.
TAbernacula eorum in ꝓgenie ⁊ ꝓgenie: vocauerũt noĩa ſua i terris ſuis.fo.116.col.iiij.
Tabeſcere me fec̃ zel⁹ me⁹: quia obliti ſunt ỽba tua inimici mei.fo.31.col.iij.
Tecũ principiũ in die virtutis tue iſplendoribus ſanctoꝝ: ex vtero ante luciferũ genui te.fo.280.col.j.
Te decet hymnus deus i ſyõ: ⁊ tibi reddetur votũ in hieruſalẽ.fo.149.col.ij.
Tempus faciẽdi dñe: diſſipauerunt legem tuam.fo.312.columna.j.
Tenuiſti manũ dexterã meam et in voluntate tua deduxiſti me: ⁊ cũ gloria ſuſcepiſti me.fo.177.columna.j.
Terminũ poſuiſti quẽ nõ trãſgrediẽt̃: neqꝫ conuertent̃ operire terrã.fo.255.col.j.
Terra mota ẽ etenĩ celi diſtillauerũt a facie dei ſynai: a facie dei iſrl̃.fo.157col.j.
Terrã fructiferã in ſalſuginẽ: a malitia ihabitantium in ea.fo.273.col.iij.
Terribili et ei q̃ aufert ſpm̃ principum: terribili apud oẽs reges terre.184.co.iij.
Teſtimoniũ i ioſeph poſuit illud cũ exiret de terra egypti: linguã quã nõ nouerat audiuit.fo.202.col.iij.
Teſtimonia tua credibilia facta ſũt nimꝭ. domũ tuã decet ſanctitudo dñe in lõgitudinem dierum.fo.252.col.j.
Thabor ⁊ hermon in noĩe tuo exultabunt: tuũ brachiũ cũ potẽtia.fo.219.col.iij.
Theſaurizat: ⁊ ignorat cui cõgregabit ea. folio.93.col.iij.
Tibi dixit cor meũ exq̃ſiuit te facies mea: faciẽ tuã dñe requirã.fo.62.col.j.
Tibi derelict⁹ eſt pauper: orphano tu eris adiutor.fo.26.col.j.
Tibi ſoli peccaui ⁊ malum coram te feci: vt iuſtificeris i ſermonibus tuis: ⁊ vincas cum iudicaris.fo.121.col.iiij.
Timor et tremor venerunt ſuper me: ⁊ contexerũt me tenebre.fo.128 co.iiij.
Timor dñi ſctũs pmanet i ſclꝫ ſcl̃i: iudicia dñi ỽa iuſtificata i ſemetipa.fo.44.col.iiij.
Timeat eũ oẽ ſemen iſrl̃: qm̃ non ſpreuit neqꝫ deſpexit deprecationẽ pauperis.f.51.columna.iij.
Timeat dñm omnis terra: ab eo aũt cõmoueãt̃ oẽs ihabitãtes orbẽ.fo.74.col.j.
Timete dñm omnes ſancti eius: qm̃ nõ eſt inopia timentibus eum.fo.77.col.j.
Tollite hoſtias ⁊ itroite i atria ei⁹: adorate dñm in atrio ſancto ei⁹.fo.258.col.iij.
Torrẽtẽ ptrãſiuit aĩa nr̃a: forſitã ptrãſiſſet aĩa nr̃a aquã, itolerabilẽ.fo.323.co.ij.
Tota die ỽba mea execrabãt̃ aduerſuꝫ me: oẽs cogitatiões eoꝝ i malũ.f.132.col.ij.
Tota die iniuſticiã cogitauit lĩgua tua: ſicut nouacula acuta feciſti dolũ.f.124.col.j.
Tota die exprobrabãt mihi inimici mei: ⁊ qui laudabãt me aduerſum me iurabãt. folio.247.c.iij.
Tota die miſeret̃ ⁊ cõmodat: et ſemẽ illius in benedictione erit.fo.87.col.ij.
Tota die verecũdia mea ↄ me eſt: ⁊ cõfuſio faciei mee cooperuit me.fo.105.col.iiij.
Traditus ſum ⁊ non egrediebar: oculi mei languerũt pre inopia.fo.216.col iij.
Tranſiuimus per ignem ⁊ aquã: ⁊ eduxiſti nos in refrigeriũ.fo.152.co.ij.
Trãſtulit auſtrũ d celo: ⁊ induxit i ỽtute ſua africũ.folio.191.co.j.

Tribulat tibi d͂s coꝛ tuū:⁊ om͂e cõſiliū tuū confirmet.fo.46.co.j.

Tribulatio ⁊ anguſtia inuenerūt me:mandata tua meditatio mea eſt.f.314.co.j.

Tribulationē ⁊ doloꝛē inueni:et nomē dñi inuocaui.fo.289.co.ij.

Tribulatiões coꝛdis mei mlͭiplicate ſūt:de neceſſitatibꝰ meis erue me.f.58.col.j.

Tu aūt dñe ne elõgaueris auxiliū tuū a me:ad defenſionē meā cõſpice.fo.51.co.j.

Tu autem in ſancto habitas:laus iſrael. folio.49.co.j.

Tu aūt dñe ſuſceptoꝛ meꝰ es:gloꝛia mea ⁊ exaltabo caput meū.fo.11.co.j.

Tu aūt dñe i eternū permanes:⁊ memoꝛiale tuū i gñatiõe ⁊ gñationē.248.co.ij.

Tu aūt dñe miſerere mei et reſuſcita me:⁊ retribuā eis.fo.99.co.ij.

Tu aūt dñe ne lõge facias miſatiões tuas a me:mia tua ⁊ ỽitas tua ſp ſuſceperūt me.fo.96.co.ij.

Tu ꝯfirmaſti i ỽtute tua mare:conturbaſti capita draconū i aq̄s.179.co.iij.

Tu ꝯfregiſti capita dracõis:dediſti eū eſcā pplis ethiopū.fo.eo.co.iiij.

Tu dirupiſti fontes et toꝛrentes:tu ſiccaſti fluuios ethan.fo.eo.co.iiij.

Tu dñaris ptāti maris:motū autē fluctuū eius tu mitigas.fo.219.co.j.

Tu dñe ſeruabis nos:⁊ cuſtodies nos a generatione hac in eternū.fo.29.co.ij.

Tu exurgens dñe miſereberis ſyon:qꝛ tp̄s miſerendi eiꝰ qꝛ venit tp̄s.fo.248.co.ij.

Tu es refugiū meū a tribulatiõe q̄ circūdedit me:exultatio mea erue me a circūdātibus me.fo.72.co.ij.

Tu es ip̄e rex meus ⁊ deus meꝰ:q̄ mandas ſalutes iacob.fo.104.co.iij.

Tu feciſti oēs terminos terre:eſtatē et ver tu plaſmaſti ea.fo.180.co.j.

Tu hūiliaſti ſicut vulneratū ſupbū in brachio ỽtutis tue:diſpſiſti inimicos tuos.fo.219.c.j.

Tu mādaſti mādata tua:cuſtodiri nimis.fo.296.co.ij.

Tu paraſti directiões:iudiciū et iuſtitiam in iacob tu feciſti.fo.242.co.iiij.

Tu terribilis es ⁊ quis reſiſtet tibi:extunc ira tua.fo.183.co.ij.

Tu ſcis impꝛoperiū meū et cõfuſionē meū:et reuerentiam meam.fo.164.col.ij.

Tu vero odiſti diſciplinā:⁊ pieciſti ſermones meos retroꝛſum.fo.120.co.ij.

Tu ỽo deꝰ deduces eos i puteū interitus. folio.131.columna.j.

Tu vero repuliſti ⁊ deſpexiſti:diſtuliſti xp̄m tuū.fo.222.col.ij.

Tu vero homo vnanimis:dux meus et notus meus.fo.130.co.j.

Tuus ſum ego ſaluum me fac:qm̄ iuſtificationes tuas exq̄ſiui.307.co.iiij.

Tuus eſt dies et tua eſt nox:tu fabꝛicatus es auroꝛam et ſolem.180.co.j.

Tui ſunt celi ⁊ tua eſt terra:oꝛbem terre ⁊ plenitudinē eiꝰ tu fundaſti:aq̄lonē ⁊ mare tu creaſti.219.co.ij.

Tūc locutus es i viſiõe ſctis tuis:⁊ dixiſti poſui adiutoꝛiū i potentē:⁊ exaltaui electum de plebe mea.220.co.ij.

Tunc nõ cõfundar:cū pꝛoſpexero in omnibus mandatis tuis.296.co.iij.

Tūc exultabūt oia ligna ſyluarū a facie dñi qꝛ venit:qm̄ vēit iudicare t̄rā.229.c.iiij.

Tūc dicēt intͥ gētes:magnificauit dñs facere

Tūc repletū ē gaudio os nr̄m:⁊ lingua nr̄a exultatiõe.325.c.iij.

Tūc loq̄tur ad eos i ira ſua:⁊ in furoꝛe ſuo conturbabit eos.9.co.ij.

Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitie oblationes et holocauſta:tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.folio.123.columna.iij.

Turbatus ē a furoꝛe oculus meus:inueteraui inter omnes inimicos meos.folio 16.columna.iij.

Turbati ſunt ⁊ moti ſūt ſicut ebꝛiꝰ:⁊ ois ſapientia eoꝝ deuoꝛata eſt.272.co.iij.

Turbabūtur gētes et timebūt qui habitāt termios a ſignis tuis:exitꝰ matutini ⁊ veſpere delectabis.150.co.iij.

Vacate et videte quoniā ego ſum deus:exaltaboꝛ in gentibꝰ ⁊ exaltaboꝛ in terra.folio.111.columna.iiij.

Vanum eſt vobis ante lucē ſurgere:ſurgite poſtq̄ ſederitis qui māducatis panem doloꝛis.327.co.j.

Uana locuti ſunt vnuſquiſq; ad proximũ ſuũ: labia doloſa i corde & corde locuti ſunt. folio.28.co.iij.
Ubi ſunt mie tue antique dñe:ſicut iuraſti dauid in veritate tua.fo.225.co.ij.
Ubi tentauerunt me patres veſtri: pbauerũt & viderunt opera mea.237.co.iiij.
Uelociter exaudi me dñe:defecit ſpiritus meus.fo.355.co.iiij.
Uelut ſomniũ ſurgẽtiũ dñe:i ciuitate tua imaginẽ ipoꝝ ad nihiluz rediges.176. columna.iiij.
Ueni i altitudinẽ maris:tẽpeſtas dimerſit me.fo.161.co.iij.
Uenite exultemus domino:iubilem⁹ deo ſalutari noſtro.fo.235.co.iij.
Uenite filij audite me:timorẽ domini docebo vos.fo.77.co.ij.
Uenite audite & narrabo oẽs qui timetis deũ:quãta fecit ale mee.153.co.iiij.
Uenite & videte opera dei:terribilis in ↄſilijs ſuper filios hoim.fo.152.col.ij.
Uenite adoremus & pcidam⁹:& plorem⁹ ante deũ qui fecit nos:quia ipſe eſt dominus deus noſter.fo.226.co.ij.
Uenite & videte opa domini:q̃ poſuit prodigia ſup terrã:auferẽs bella vſq; ad finem terre.fo.111.co.iij.
Ueniat mors ſuper illos:& deſcendat in infernum viuentes.fo.130.co.j.
Ueniat illi laqueus quẽ ignorat & captio quam abſcondit appꝛehendat eum:et in laqueum cadat in ipſo.79.co.iiij.
Ueniant mihi miſerationes tue & viuã: q2 lex tua meditatio mea ẽ.305.co.iiij.
Uenientes aũt venient cũ exultatiõe portantes manipulos ſuos.326.co.ij.
Uẽdidiſti pplm tuũ ſine p̃cio:nõ fuit multitudo i cõmutationib⁹ eorũ.105.co.iij.
Uerbũ iniquũ ↄſtituerũt aduerſuz me:nũquid q̃ dormit nõ adijciet vt reſurgat? folio.99.colum.j.
Uerbo dñi celi firmati ſunt:& ſpũ oris ei⁹ oĩs virtus eoꝝ.fo.74.co.j.
Uerba mea aurib⁹ pcipe dñe:itellige clamorẽ meum.fo.15.co.iiij.
Uerba oris eius iniquitas & dolus:noluit intelligere vt bñ ageret.fo.82.co.iij.
Uerba iniquoꝝ p̃ualuerũt ſup nos:& ipietatib⁹ nris tu ppiciaberis.149.co.iiij.
Ueritas de terra oꝛta eſt:& iuſtitia de celo pꝛoſpexit.fo.211.co.iij.
Uerũtñ ppe timẽtes eũ ſalutare ipſius:vt inhabitet glia i terra nr̃a.fo.211.co.ij.
Uerũtamẽ vniuerſa vanitas:oĩs hõ viuens.fo.903.co.ij.
Uerũtñ preciũ meum cogitauerunt repellere:cucurri in ſiti:ore ſuo bñdicebãt & corde ſuo maledicebãt.144.co.iiij.
Uerũtñ deus redimet aiam meã de manu inferi:cũ acceperit me.117.co.ij.
Uerũtñ deo ſubiecta eſto aia mea:q̃m ab ipſo patientia mea.fo.145.co.ij.
Uerũtñ deus confringet capita inimicoꝝ ſuorũ:verticẽ capilli perambulantium in delictis ſuis.159.co.ij.
Uerũtamen vani filij hoim: mendaces filij hoim in ſtateris:vt decipiant ipſi de vanitate in idipm.145.col.iij.
Uerũtamen in diluuio aquaruz multarũ: ad eum nõ approximabunt. 72.columna.ij.
Uerũtamẽ oculis tuis cõſiderabis:& retributionẽ pctõꝝ videbis .227.co.iij.
Uerũtamẽ in imagine ptrãſibit homo:ſed et fruſtra conturbatur.95.co.ij.
Uerũtamẽ propter dolos poſuiſti eis:deieciſti eos dũ alleuiarentur.176.co.iij.
Uerũtamẽ iuſti cõfitebunt nõi tuo:& habitabũt recti cũ vultu tuo.350.co.iiij.
Ueſpe & mane & meridie narrabo:& exaudiet vocem meam.130.co.iij.
Uiã iuſtificationũ tuarũ inſtrue me:& exercebor in mirabilib⁹ tuis.fol.209.co.ij.
Uiã fecit ſemite ire ſue:& nõ pepcit a morte aiarũ eorum:& iumenta eorum i morte concluſit.fo.193.co.iiij.
Uiã iniquitatis amoue a me:& d̃ lege tua miſerere mei.fo.299.co.iij.
Uiam veritatis elegi:iudicia tua nõ ſum oblitus.folio.eo.columna.iij.
Uiam mandatoꝝ tuoꝝ cucurri:cũ dilataſti coꝛ meũ.fo.eo.co.iiij.
Uias tuas dñe demonſtra mihi:& ſemitas tuas edoce me.fol.56.col.iij.
Uias meas enunciaui & exaudiſti me:doce

me iuſtificatiões tuas.fo.299.col.j.
Uide hũilitatem meã ⁊ laborẽ meũ:⁊ di-mitte vniuerſa delicta me⁊.58.co.j.
Uide humilitatẽ meã ⁊ eripe me:q: legẽ tuã non ſum obl.tus fo.315.co.ij.
Uiue qm̃ mandata tua dilexi dñe:in miſericordia tua viuifica me.316.co.ij.
Uideãt pauperes ⁊ letenf:querite deũ et viuet anima veſtra.fo.:65.co.iij.
Uides qm̃ tu laborẽ ⁊ dolorẽ cõſideras:vt tradas eos i man⁹ tuas.f.26.co.ij.
Uiderũt te aque deus viderunt te aque ⁊ timuerũt:⁊ turbati ſũt abyſſi.186.c.iij.
Uiderũt ingreſſus tuos de⁹:igreſſus dei mei regis mei q̃ eſt in ſctõ.159.co.ij.
Uiderunt oẽs termini terre:ſalutare dei noſtri.fo.241.co.ij.
Uidebũt recti ⁊ letabunf:⁊ oĩs iniquitas opilabit os ſuum.fo.274.co.j.
Uidebunt multi ⁊ timebũt:⁊ ſperabũt in domino.fo.95.co.j.
Uidebunt iuſti ⁊ timebunt ⁊ ſup eum ridebũt:⁊ dicẽt ecce hõ qui nõ poſuit deũ adiutorẽ ſuũ.fo.125.co.j.
Uidi impiũ ſuperexaltatũ:⁊ eleuatum ſicut cedros libani.fo.88.co.iij.
Uidi preuaricãtes ⁊ tabeſcebam:q: eloquia tua nõ cuſtodierunt.316.co.ij.
Uidiſti dñe ne ſileas:dñe ne diſcedas a me.
Uiduã ⁊ aduenã interfecerũt:⁊ f.81.co.ij.
pupillos occiderũt.fo.235.co.ij.
Uiduã eius benedicens bñdicam:paupe res eius ſaturabo panib⁹.335.co.iij.
Uigilaui ⁊ factus ſum ſicut paſſer:ſolitarius in tecto.fo.247.co.ij.
Uineã de egypto tranſtuliſti:eieciſti gentes ⁊ plantaſti eã.fo.200.co.ij.
Uir linguoſus nõ diligef in terra:virũ iniuſtũ mala capiẽt in iteritu.f.350.co.iij.
Uir inſipiẽs nõ cognoſcet:⁊ ſtultus non intelliget hec.fo.205.co.j.
Uiri ſãguinũ ⁊ doloſi nõ dimidiabũt dies ſuos:ego aũt ſpabo i te dñe.151.co.iij.
Uiriliter agite ⁊ cõfortef cor veſtrũ:oẽs q̃ ſperatis in dño.fo.71.col.j.
Uirũ ſanguinũ ⁊ doloſum abhoiabif dñs: ego aũt i multitudie mie tue.:4.co.iij.
Uirga tua ⁊ baculus tuus:ipſa me cõſo lata ſunt.fo.53.co.iij.
Uirgã virtutis tue emittet dñs ex ſyon:dñare i medio inimicorũ tuorũ.280.co.j.
Uiſitabo in virga iniq̃tates eo:ũ:et in verberibus peccata eorũ.fol.221.col.iij.
Uiſitaſti terram et inebriaſti eã:multipliaſti locupletare eam.fol.150.col.iij.
Uitã petij a te tribuiſti ei longitudinẽ dierũ in ſclm:et in ſcl's ſeculi.fol.47.co.iij.
Uiuit dñs et bñdictus deus meus:⁊ exaltetur deus ſalutis mee.fo.42.col.iij.
Uiuet anima mea et laudabit te:⁊ iudicia tua adiuuabunt me.fol.318.col.ij.
Ultio ſãguis ſuo⁊ ſuo⁊ q̃ effuſ⁹ ẽ:itroeat i cõſpectu tuo gemit⁹ cõpeditorũ.198.c.iij.
Unã petij a dño hãc reqrã:vt ihitẽ i domo dñi oĩbus dieb⁹ vite mee.f.61.col.ij.
Uniuerſe vie dñi mĩa ⁊ veritas:reqrẽtib⁹ teſtamẽtũ ei⁹ ⁊ teſtimonia ei⁹.f.57.co.ij.
Uoce mea ad dominum clamaui:voce mea ad dñm deprecatus ſum.fo.353 col.j.
Uoce mea ad dominum clamaui:voce mea ad deum ⁊ intendit mihi.fo.185.col.j.
Uoce mea ad dominum clamaui:⁊ exaudiuit me de monte ſancto ſuo.f.11.col.ij.
Uocem meã audi ſm mĩaꝫ tuã dñe:⁊ ſꝫ iudicium tuũ viuifica me.fo.314.col.iij.
Uolucres celi et piſces maris:qui perambulant ſemitas maris.fo.21.co.ij.
Uolũtatẽ timẽtiũ ſe faciet:⁊ õpcõt dẽ eo⁊ exaudiet:⁊ ſaluos faciet eos.f.361.c.iij.
Uolũtaria oris mei beneplacita fac dñe:⁊ iudicia tua doce me.fol.309.col.iij.
Uolũtarie ſacrificabo tibi ⁊ confitebor noĩ tuo dñe:qm̃ bonum eſt.fo.127.col.iij.
Uos autem ſicut hoĩes morieminiter ſicut vn⁹ de pricipib⁹ cadetis.fo.207.col.j.
Uota mea dño reddã coram omni populo eius:precioſa in cõſpectu dñi mors ſanctorum eius.folio.290.columna.iij.
Uota mea dño reddã i cõſpectu oĩs populi ei⁹:i atrijs dom⁹ dñi i medio tui hieruſalẽ.fol.291.col.ij.
Uouete ⁊ reddite dño deo veſtro:oẽs q̃ in circuitu ei⁹ affertis mũera.f.184.co.ij.
Uox dñi ppãrãtis ceruos ⁊ reuelabit cõdẽ ſa:⁊ i tẽplo ei⁹ oẽs dicẽt gl'ã.f.65.c.iij.
Uox exultationis et ſalutis:in tabernacu-

alis ſuſtoꝝ.fo.293.co.iij.
Uox dñi intercidētis flāmā ignis vox dñi concutiētis deſertum:et cōmouebit dominus deſertū cadēs.fo.65.colum.iij.
Uox dñi i virtute:vox dñi in magnificētia. 65.columna.ij.
Uox dñi cōfringentis cedros:⁊ confringet dñs cedros libani.fo.eodem.colum.ij.
Uox dñi ſuper aquas deꝰ maieſtatis intonuit:dñs ſuper aquas multas.65.co.j.
Uſq̧quo iudicatis iniquitatē:⁊ facies peccatorum ſumitis:fo.204.colum.iij.
Uſq̧quo dñe obliuiſceris me in finē:vſq̧quo auertis faciē tuā a me.29.colū.iij.
Uſq̧quo deus iproperabit īimicꝰ:irritat aduerſariꝰ nomē tuū in finē.179.co.ij.
Uſq̧q̄ exaltabit̄ iimicꝰ meꝰ ſup me:reſpice ⁊ exaudi me deꝰ meꝰ.50.columna.j.
Uſq̧quo peccatores dñe:vſq̧quo peccatores gloriabuntur:fo.255.co.j.
Uſq̧quo dñe iraſceris in finem:accēdetur velut ignis zelus tuus.197.colum.iij.
Uſq̧quo dñe auertis in finē exardeſcet ſicut ignis ira tua.223.col.j.
Ut annūciēt in ſyon nomē dñi:⁊ laudē eius in hieruſalē.249.columna.ij.
Ut annunciem omnes predicatiōes tuas: in portis filie ſyon.177.co.iiij.
Ut audiā vocem laudis:⁊ enarrē vniuerſa mirabilia tua.59.co.iij.
Ut auerteret irā eiꝰ ne diſperderet eos:⁊ p nihilo habuerūt terrā d̄ſiderabilē.267.j.
Ut audiret gemitꝰ cōpeditoꝝ:vt ſolueret filios interemptorum.248.columna.j.
Ut cognoſcamꝰ in terra viā tuā:in omnibus gentibꝰ ſalutare tuum.155.colū.j.
Ut cognoſcāt q2 nomē tibi dñs:tu ſolꝰ altiſſimus in omni terra.207.colū.iiij.
Ut collocet eum cū principibus:cū principibus populi ſui.285.columna.iiij.
Ut cantet tibi glīa mea ⁊ nō cōpūgar dñe deꝰ meꝰ:i eternū ꝯfitebor tibi.67.c.iiij
Ut cuſtodiāt iuſtificatiōes eius:et legem eius requirant.264.co.j.
Ut confiteamur nomini ſancto tuo:⁊ gloriemur in laude tua.260.co.j.
Ut decipiant pauperem ⁊ inopem:vt trucident rectos corde.87.co.iiij.
Ut det illis hereditatē gētiū:opa manuū eius veritas ⁊ iudicium.281.colū.iiij.
Ut exilaret faciem in oleo:⁊ panis cor hominis cōfirmet.256.co.j.
Ut erudiret p̄ncipes eius ſicut ſemetipſm ⁊ ſenes eius prudētiā doceret.261.c.iij.
Ut eruat a morte aīas eoꝝ:⁊ alat eos i fame.75.co.iij.
Ut educas panem de terra:⁊ vinū letificet cor hominis.155.co.iiij.
Ut faciant in eis iudiciū cōſcriptū:gloria hec eſt oibus ſanctis eiꝰ.370.colum.ij.
Utinā dirigant̄ vie mee:ad cuſtodiēdas iuſtificationes tuas.296.co.ij.
Ut intingat̄ pes tuꝰ i ſanguine:lingua canū tuoꝝ ex inimicis ab ipo.159.col.iij.
Ut intereant in ſeculum ſeculi:tu aūt altiſſimus in eternum dñe.250.col.ij.
Ut iumētū factus ſum apud te:⁊ ego ſemper tecum.177.co.j.
Ut liberentur dilecti tui:ſaluum fac dextera tua ⁊ exaudi me.140.co.iiij.
Ut mitiges ei a diebus malis:donec fodeatur peccatori fouea.234.co.j.
Ut non loquatur os meū opa hoīs:ppter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras.35.co.iiij.
Ut notā faciāt filijs hoīs potētiā tuā:⁊ gloriā magnificētie regni tui.360.col.iij.
Ut ponāt i deo ſpē ſuā ⁊ nō obliuiſcāt̄ opa dei:⁊ mādata eiꝰ exquirāt.188.colū.iiij.
Ut qd deſtruxiſti maceriā eiꝰ:⁊ vindemiāt eam oēs q̄ p̄tergrediunt̄ eā.200.co.iij.
Ut qd deꝰ repuliſti in finē:iratus ē furor tuus ſup oues paſcue tue.177.co.iiij.
Ut quid dñe repellis oratiōnē meam:auertis faciem tuā a me.217.colūna.j.
Ut qd dñe receſſiſti lōge:deſpicis i opportunitatibus in tribulatione.24.co.iij.
Ut quid auertis manū tuā ⁊ dexterā tuā de medio ſinu tuo in finem.179.colū.ij.
Ut videam voluntatem domini:et viſitē templum eius.61.co.iij.
Uultꝰ aūt dñi ſup faciētes mala:vt pdat de terra memoriā eoꝝ.77.co.iiij.
Uxor tua ſicut vitis abundans:in lateribꝰ domus tue.328.columna.j.

Deo gratias.

Tabula materiarum ex gloſulis excerptarum.

Abimelech quid interpretatur.folio.142.columna.ij.
Abſalō qūo iterptať.10.co.iiij.
Accedimus ad deum bonis ſtudijs ⁊c.76.col.iij.
Accedere ad deum non poſſumus:niſi ad nos accedat.168.co.ij.
Accuſando ſe dñs miſeretur.67.co.iiij.
Achis quid interpretatur.76.co.j.
Auerſitas affligit.71.co.j.
Afflictio grauis eſt que a vicino igeritur.105.co.j.
Agar quid interpretatur.15.columna.iiij.
Agareni vnde dicti.206.co.ij.
Aleph doctrina interpretatur.295.columna.ij.
Alleluya quid interpretatur.284.colū.iij.
Alleluya quomodo interpretať.259.co.ij.
Amalechite quid iterpretatur.206.co.iij.
Amatorum mundi non:ſed contemptorum redemptor eſt chriſtus.115.columna.iij.
Ambulare in corde quid eſt.245.co.j.
Anagoge vnde dicitur.4.columna.iiij.
Anima tranquilla et humilis ſedes eſt dei.251.co.iiij.
Anima virtutibus ſuſtentatur ſicut caro oſſibus.126.co.iij.
Anima deſiderat deum multis de cauſis.146.co.iij.
Anima iuſti ciuitas eſt dei.246.co.j.
Anime fidelis caput eſt mens.11.co.iiij.
Apoſtoli dicuntur nubes.187.co.j.
Apoſtoli ⁊ euangeliſte celi appellati ſunt.43.col.iiij.
Apoſtatare a deo peccando eſt maximum delictum.45.columna.ij.
Aranea nihil tabidius.94.co.j.
Arcus a longe trahit ⁊ occulte ferit.105.columna.j.
Arcus prauus quis eſt.195.co.j.
Arcus occulte:gladius aperte ferit.148.columna.ij.
Aſaph quid interpretatur.3.co.iij.
Aſcendere multorum eſt.54.co.iij.
Aſiriſ dirigentes interpretantur.fo.181.columna.iij.
Aſſiriſ quid interpretantur.folio.199.columna.ij.
Aſſur quid interpretatur.206.co.iij.
Atria que dicuntur.355.co.iij.
Attentio in diuino officio adhibenda.folio.5.columna.iiij.
Audire auribus quid eſt.104.co.j.
Aures dei que dicuntur.14.co.j.
Auxilium eſt dulce quod in neceſſitate datur.23.co.j.
Ayn quid interpretatur.311.co.ij.
Babylon quid iterpretatur.312.columna.j.
Babylon dicitur ciuitas malorum.343.co.iij.
Baſan confuſio interpretatur.159.co.ij.
Beatificat ſolū deus eum qui ei obedierit.74.columna.j.
Benedicere deū qđ eſt.60.co.ij.
Beneficia collata argumentum ſunt futurorum.fo.145.co.iij.
Beth confuſio interpretatur.297.colū.j.
Bona extra eccleſiam facta non proſunt.84.co.iij.
Bonorum initium confeſſio eſt peccatorum.181.co.ij.
Bonoꝝ amor maloꝝ odio ꝓbať.316.co.iiij.
Bonorum genera tria.40.columna.iij.
Bonos faciūt duo.56.columna.iiij.
Bōitas dei ſūma nō oīb⁹ nota ē.174.iiij.
Breue eſt qđ durare nō pōt.85.co.ij.
Brucus quid eſt.262.co.iiij.
Cades ſctm̄ legis interptať.66.co.iiij.
Cantus ad iocūditatē pertinet laudis.61.co.iiij.
Cāt⁹ vocalis vtilitas.5.colū.j.
Cantus ad laudē:pſalmus ad bonā operationē pertinet.47.co.iii.
Canticum quare dicitur.92.co.ij.
Canticum in nocte quid eſt.101.co.iiij.
Canēdi atq; pſallēdi modus.5.column.iij.
Caph quid interpretatur.306.column.j.
Carnales qui dicuntur.21.columna.ij.

Caſſia fiſtula dicitur.108.co.iij.
Catharacte que dicuntur.101.columna.iij.
Cedar quid interpretatur.319.col.iij.
Cedri virtutes.130 .col.iiij.
Celeſtis hereditas que eſt.112.col.iij.
Cetus piſces capiēs decipit̄.257.co.iiij.
Cham quid interpretatur.fo.102.col.j.
Chanaā humilis interpretat̄.260.col.iij.
Charitas in auro intelligit̄.109.colum.j.
Charitatis perfectio.103.col.ij.
Charitatē nihil vicit ꝛ mira opat̄.115.co.j.
Charitatē dilatat de⁹ p mala.39.colū.iiij.
Charitate nihil dulcius.157.col.iij.
Cherubin quid interpretat̄.242.colū.iij.
Cherubin interpretatio.28.columna.iiij.
Chore quid interpretat̄.3.col.ij.
Chriſtus ſolus rex noſter eſt.52.co.ij.
Chriſtus ſalutare eſt dei.121.co.i.
Chriſt⁹ eſt dei miſericordia.134.colum.ij.
Chriſt⁹ finis eſt ꝛ ↄpletio legis.45.co.iij.
Chriſti pceptis optēperādū eſt.118.col.ij.
Chriſti orō fideliū ē īſtructio.35.colum.ij.
Chriſti nomē i tota t̄ra auditū ē.114.c.iij.
Chriſti caro vna p pſalteriū ꝛ citharā itel-
Chriſti hūilitatē ꝛ patiē ligit̄.155.co.j.
tiā nobis p̄ oculis ponit.51.col.j.
Chriſtian⁹ qb⁹ ḡdib⁹ pcedere d3.98.co.j.
Chriſtiani a xp̄o dicunt̄.fo.46.co.ij.
Chriſtiani vnicornes dicunt̄.196.co.ij.
Chriſtiani ficti magis decipiunt q̄ aperti idolatre.fo.150.columna.iiij.
Chuſi quid interpretatur.17.columna.ij.
Ciliciū quo pctōres veſtiūt̄ ē mortal̄ caro.
Ciliciū vnde fit.80.co.ij. 163.co.j.
Cithara ab iferiori reddit ſonū.103.co.iij.
Clamor ad deum quid fit.134.col.j.
Clamor dicit̄ aliqñ oratio.11. columna.ij.
Clamor ad deū nō ē voce ſ3 corde.70.c.iiij.
Colles vnde dicti.286.co.ij.
Columba felle caret.129.co.j.
Columba ſemper gemit:dilectiones tamē non amittit.ibidem.
Cōpūctiōis quatuor genera.326.colum.j.
Cōcinnare qd eſt.136.co.j.ꝛ.120.colum.iij.
Cōfeſſio laudis eſt i bonis.80.colum.iiij.
Cōfeſſio pctōꝝ initiū ē bonorū.244.co.iij.
Cōſitēs ꝛ pēitēs donū ſpūſſcti h3.123.c.j.
Conſilium eccleſie quid.46.col.ij.
Conſiliū nullū eſt cōtra dn̄m.74.colū.iij.
Cōſilio op⁹ ē nisi i aduerſis.fo.150.colū.j.
Cōſummatio rei dicit̄ finis.29.co.iiij.
Cōuerſio diuia cū ē nr̄e ↄuerſiōis.15.co.ij.
Coph qd iterp̄tat̄.fo.314.co.ij.in fine.
Cor nr̄3 eſt os iterioris hois.fo.87.co.iiij.
Cor nr̄3 quotiēs nos derelinqt.96.co.iij.
Corde curui qui dicuntur.149.colum.ij.
Corde recti pfecte intelligūtur.85.col.iij.
Corpus ſtratum dicitur.15.columna.iij.
Culpa excitat culpam.165.co.iij.
Daud qd iterp̄tat̄.332.colum.j.
Dei reſpect⁹ auxiliū ē nr̄m.96. columna.iiij.
Dei fili⁹ altare ē dei.103.col.ij.
Dei v̄ba ſagitte vocāt̄ 108.co.ij.
Dei ira ignis dicitur.197.colūna.iiij.
Dei amor quid facit.185.co.iij.
Dei laus eſt vita anime 244.co.iij.
Dei amor carnalē ↄſumit voluptatē.177. columna.j.
Dei nomen dominus eſt.25.col.ij.
Dei aſpectus auxilium eſt.25.col.iij.
Deleth quid interpretat̄.299.col.j.
Deo debetur latria.159.col.iiij.
Deprecatio quid eſt.143.col.j.
Deſideriū nr̄3 ē clamor ad deū.143.col.ij.
De⁹ quorūdā ē vēter ꝛ auaritia.106.co.iij.
Deus homines deificat.118.col.ij.
Deus tribus modis dicitur.fo.eo.colū.iij.
Deus omnia fecit verbo.74.columna.ij.
Deus neminem vult perire.15.colum.iiij.
De⁹ coacta ſuitia nō diligit.127.col.iij.
De⁹ turbat ipſos:viduas defēdit ꝛ colligit fo.156.co.iij.
Deū qs tēcat.194.co.iiij.
Deū laudare neſciunt qui eum non vidēt nec intelligunt.49.columna.ij.
Deum timere quid eſt.77.co.j.
Deum inuocare quid eſt.346.co.iij.
Diaboli potētia triplex eſt.173.colū.ij.
Dilectio v̄a ſui ipi⁹ odiū ē pcti.28.colū.j.
Diligēs dn̄m gloriabit̄ in dn̄o.15.colū.iij.
Diplois quid eſt.279.colū.j.
Diſciplinā dādo diligit nos de⁹.41.co.iij.
Diuina virt⁹ qñ incipit adeſſe.17.col.iij.
Diuinitas in carne latuit:remiſſio pecca-torū in baptiſmo.38.colum.iiij.
Diuites non ſaturantur.52.col.j.

Diuitie i auro notaſ: potētia i lapide ꝓcio ſo: voluptas in melle ⁊ fauo.45.colū.j.
Dohet motus interpretaſ.124.colūna.ij.
Dñs nr̄ q̄ a nobis exigit.155.co.ij.
Domino ſeruire regnare eſt.10.co.j.
Dormire iſt medios cleros qd ē.157.co.iiij.
Eccl'ia electoꝝ dom⁹ dr.150.co.j.
Eccleſia eſt filia ſyō.25.col.iiij.
Eccl'ia mons ſctūs dr.9.col.iij.
Eccl'ia dr citas tripl'r.111.colū.j.
Eccl'ia ſctā colūba dr.158.col.j.
Eccleſia ſctā quare dom⁹ dr.14.co.iiij.
Eccleſie caput eſt chriſtus.11.co.iiij.
Eccl'ie decor i duob⁹ cōſiſtit.109.colum.ij.
Eccl'ie pſecutio triplex eſt.25.co.iiij.
Ecban quid interpretatur.5.co.ij.
Effraim qd interp̄taſ.142.co.ij.
Effraim fructificatio iterp̄taſ.
Effrata quid dr.332.co.iiij.
Egenus quis dicitur.167.co.iiij.
Egyptus quid interpretatur.189.colū.iij.
Egritudo aliquando dicitur poſtulare medicinam.49.co.j.
Electi ſunt hereditas dei.74.co.iij.
Eman quid interpretatur.3.co.iij.
Empireum vnde dicitur.567.co.iiij.
Endoꝛ quid interpretaſ.207 co.j.
Epithalamium quid eſt.107.co.iiij.
Equus ſupbos ſignificat.72.co.iiij.
Ereptio manifeſta que dicit.76.co.iij.
Erubeſcere pōt q̄ nō hꝫ reuerētiā.81.co.iij.
Eruere ab inferno quid eſt.215.co.iij.
Eſau quid interpretatur.345.co.ij.
Ethan robuſtus interp̄taſ.218.co.j.
Eternitas eſt cumul⁹ bonoꝝ.328.c.iij.
Eternitas numer⁹ eſt ſine numero: nec trāſit numerando.93.co.j.
Exceſſus mentis qd dicit.70.co.iiij.
Exultare ſub lingua qd eſt.
Exultare ad coꝛpus: letari ad aiam ptinet
Exultatio.97.co.ij
Exultatio ad coꝛp⁹ ⁊ aias ptinet.81.c.iiij.
Exultatio quid eſt.235.co.iiij.
Falſi fratres per iudam ſignificātur.150.co.j.
Fecit nos dñs dupliciter.52.columna.iiij.
Felicitates terrene ſomnia ſunt.332.columna.ij.
Fides ſine dilectione non valet.folio.166.columna.iij.
Fides de hieruſalē eſt deriuata ad alias oꝛbis partes.115.co.iiij.
Fidelis duo vota.75.co.iij.
Fidelis q̄liber ſeruo cōparaſ.100.colū.ij.
Fidelium conſuetudo.65.co.iij.
Filius dei miſericoꝛdia dei dr.114.col.iiij.
Framea gladius eſt.51.col.j.
Fratris coꝛ quō cognoſcere potes.98.c.iiij.
Fum⁹ lachꝛymas ꝓuocat.58.co.iij.
Fumus poſt exaltationes nullum veſtigiū relinquit.86.co.iij.
Funib⁹ hereditatū diuiduntur poꝛtiones.34.co.ij.
Galaad quid interpretatur.142.columna.j.
Gebal quid interpretatur.206.columna.iij.
Gentes quare mare dicuntur.179.columna.iij.
Genuflexio habet quo plus humilietur.107.co.ij.
Geth toꝛcular interpretaſ.131.col.iiij.
Gimel retributio interp̄taſ.298.colum.j.
Gladiū euaginare quid eſt.87.col.iiij.
Gloꝛia quid eſt.569.co.iiij.
Gloꝛia ſtultoꝛū quid eſt.370.col.j.
Gliari iiq̄tate pl⁹ ē q̄ eā exercere.124.c.ij.
Gradib⁹ ſex aſcēditur ad cognitionē trinitatis.239.co.j.
He quid interpretatur.folio.300.columna.j.
Hereditas vnde dicitur.fo.10.columna.iiij.
Hermon quid interpretatur.fo.355.co.j.
Heth quid iterpretaſ.303.co.j.
Hierl'm viſio pacis iterp̄taſ.85.col.iij.
Hierl'm viſio pacis interp̄taſ.140.col.iiij.
Hieruſalem quid ſignificat i quadruplici ſenſu.4.co.iiij.
Hymnus tria habere debet.2.colum.iij.
Homo q̄diu malus eſt bonum facere non poteſt.31.co.ij.
Homo q̄ remedio cōuertiſ.fo.130.col.iiij.
Hō q̄cq̄d hꝫ mutuo accepit.86.colum.iij.

Homines terreni limus ſunt.161.col.iij.
Hominum nouiſſima que ſunt.176.co.iij.
Humanitas eſt dom⁹ chriſti.66.col.ij.
Humilitas xpi opimētū fuit.165.col.j.
Humilitas condimentum eſt oim virtu-
tum.fo.147.col.j.
Humiliatio ex afflictiõe procedit.90.c.ij.
Iacob ſupplantator dr.332.col.j.
Iacula pueri min⁹ ledūt.fo.129.
columna.iiij.
Idumei terei īterp̄tat̄.206.c.ij.
Ignorātie quoq; dat̄ venia.fo.81.
columna.iiij.
Immaculati eſſe debem⁹ intus: foris vero
innocui.40.col.ij.
Impiorum via cōtritio dicit̄.31.col.iij.
Impius aiam nō mortificat.88.col.ij.
Impij ide irridēt vn̄ pij dolēt.91.col.ij.
Impij hn̄t modica bona.80.col.j.
Impiorū caſtigatio differt̄.176.col.j.
Impius non eſt gaudere.75.col.ij.
Impietas cū euertit̄ ſtrepit⁹ fit.22.c.iiij.
Infelix ē q a deo nō corripit̄.205.col.iiij.
Infernus puteus dicitur.151.col.ij.
Iniquus pacē nunq̄ habet.129.col.iij.
Iniquoꝝ deteſtabil̄ ꝯſuetudo.90.col.j.
Iniq̄tas pl⁹ ſonat q̄ peccatū.121.col.iiij.
Iniq̄tas eſt pecunia diaboli.175.col.iij.
Iniq̄tates nr̄e i quātū cōp̄hēdūt.96.c.iij.
Innocētia ē declinatio a malis.18.col.iij.
Innocētiā quis cuſtodit.folio.88.col.iiij.
Inops quis eſt.29.col.j.
Inſanabilior nemo eſt eo qui ſibi ſanus vi
detur.159.col.ij.
Inuocat quiſq; qđ vult hr̄e.126.co.ij.
Ionadab ſpontane⁹ interp̄tat̄.168.col.j.
Iordanis quid interpretatur: ꝛ quid ſigni
ficat.191.col.ij.
Ioſeph qđ interp̄tatur.199.col.ij.
Ioſeph augmētū interpretatur.186.c.iiij.
Ioth quid interpretatur.305.col.j.
Ira dei miſericordia eſt.141.col.iij.
Iſop⁹ aufert inflationē pulmõis.122.c.ij.
Iubilus quid eſt.112.col.iiij.
Iubilatio vera que dicitur.244.col.j.
Iudas ꝯfeſſio interpretatur.142.co.ij.
Iudas cōfeſſio eſt.115.col.j.
Iudea cōfeſſio interpretatur.183.col.j.
Iudicamur ſm finem.132.col.iij.
Iudicatur cor ex verbis.127.co.ij.
Iudicium arcus dicitur.141.col.iiij.
Iuſti anima ſedes eſt ſapientie.113.col.j.
Iuſto cuiq; ſpes eſt neceſſaria.134.col.j.
Iuſtorum proprium eſt tribulatio.78.co-
lumna.j.
Iuſtitia in duobus preceptis conſiſtit.fo.
77.columna.iij.
Iuſtitia hoīs que eſt.fo.212.col.j.
Iuſtitia eſt virtus coīs.303.col.iiii.
Iuſtificatio opus ē iuſtitie.304.col.iij.
Labia iniqua q̄ ſunt.319.co.iij.
Lachryme ad orationē ſūt ſicut
pluuie ad ſemen.94.col.j.
Lamech qđ interpretatur.folio.
307.col.j.
Lana accipiendo ꝛ reddendo aquam non
rumpitur.fo.172.col.ij.
Laus ſpecioſa nō ē in ore pctõris.125.c.ij.
Laudes nocturne q̄re ſunt inſtitute.folio.
146.col.ij.
Laudat ex neceſſitate qui pp aliđ laudat.
127.columna.iiii.
Laudare deū i cymbal̄ qđ ē.371.col.iij.
Laudatur de⁹ in bonis.80.col.iiij.
Laudatio dei vera ꝛ integra.43.col.ij.
Letitia in corde querēda vbi habitat de⁹
folio.13.col.ij.
Legis plenitudo ē charitas.fo.32.col.iij.
Lex euangelica q̄ cōtinet.96.col.j.
Lex vmbra eſt futurorum.264.col.j.
Libanus quid interp̄tat̄.230.col.iij.
Liban⁹ candidatio interp̄tat̄.88.col.iij.
Libanus candor interpretat̄.65.co.ij.
Liber vite quis eſt.165.col.iij.
Lingua eſt malum indomabile membrum
in toto corpore.77.col.iij.
Locuſta quid eſt.262.col.iiij.
Macria quid eſt.358.col.iiij.
Madian declinās interpretat̄.
fo.207.col.j.
Malus ad qđ viuit.128.col.iij.
Mal⁹ tria concipit.19.col.ij.
Mali eſſe non dicuntur.94.co.ij.
Mali occaſio ſūt directiõis bonoꝝ.18.c.4.
Maloꝝ felicitas fouea eſt.234.col.1.
Malignus q̄ſi malo igne plen⁹.14.col.ij.

Malignantes vnde dicuntur.84.col.ij.
Manaſſes qđ interpretatur.142.col.j.
Manſuetus dicitur qui deū laudat i proſperis ⁊ aduerſis.76.col.ij.
Manus opera ſignificant.59.col.iij.
Martyr grece teſtis latine.142.col.j.
Martyres pena nō tm̄ facit ſ3 cā.81.col.ij.
Medicine officia ſunt duo.18.col.iiij.
Melech qđ interpretatur.215.col.iij.
Melech qđ interpretatur.125.col.iij.
Mem quid interpretatur.308.col.ij.
Mendaciū labor dicitur.350.col.ij.
Memoriale quid appellamus.248.col.ij.
Merces laboris nr̄i viſio ē dei.57.co.iiij.
Mira ſunt ⁊ noua q̄ i carne xp̄s geſſit.folio.56.col.ij.
Miſerere ē miſericorditer agere.62.col.j.
Miſericordia pctā dimittuntur.201.col.j.
Moab quid interpretatur.142.col.ij.
Mores ex cōuictu formātur.40.col.iij.
Mortis proprietas.128.col.iiij.
Mortuus non habet amicū.69.col.iij.
Mos propheticus.77.col.ij.
Mulus pigros et infecundos ſignificat.folio.72.colum.iiij.
Noſſe dicitur cognitus quia noſſe facit.folio.8.col.ij.
Nūqđ interpretatur.309.col.ij.
Odium de innocente contra naturam eſt.folio.162.col.j.
Odium venenū ē diaboli.foli.106.columna.ij.
Odium fraternum mors eſt aie.folio.128.columna.iiij.
Odire perfecte quid eſt.348.col.iij.
Odiēdo iniqtatē diligit iuſtitia.108.col.iij.
Offēſio poſt veniā gmior ē pcedēti.92.co.j.
Offerre nos deo quō poſſumus.65.col.j.
Oleum tria prebet: ſic ⁊ iuſtus tria debet prebere.125.col.ij.
Opa bona vel mala dicūtur filij.fo.2iiij.3
Oratio quid eſt.143.col.iiij.
Oratio eſt triplex.6.col.iij.
Oratio non ſolum in labijs eſt: ſed ⁊ in corde.62.col.i.
Oratio quid eſt.12.col.j.
Orationis effectus.143.col.iiij.
Orationis ad obſequium preparatio.folio.61.columna.j.
Orationis inſtanti . . 6.col.iij.
Orans pro alio pro ſeipſo laborat.folio.8.columna.ij.
Parabola quid eſt.116.col.j.
Parabole q̄ dicunt.188.col.j.
Parturire quid eſt.19.col.ij.
Paſſer auis ē inſtabilis.27.co.ij.
Paſſionis xp̄i digna compenſatio.folio.290.co.iiij.
Patiens quibus purgatur.140.col.iiij.
Patientie gradus.17.col.iiij.
Pauimētū quaſi de terra factū.299.col.j.
Pauper quis eſt.29.col.j.
Pauper quis dicitur.167.col.iiij.
Pauper ſuperbus non eſt pauper dei.fo.171.columna.iiij.
Pax non eſt in hoc ſeculo.66.col.j.
Peccatum mors eſt anime.298.col.j.
Peccatum primum per verbum factum eſt.fo.149.col.ij.
Peccatum fit tribus modis.56.col.iiij.
Peccatum omne in ſuum redit actorem.folio.62.col.iiij.
Peccati medicina flagellum.93.col.iiij.
Peccata ſicut plumbum deprimunt.folio.89.columna.iiij.
Peccata prius naturaliter remittūtur q̄ gratia infundatur.fo.104.col.ij.
Peccata quo vitentur exemplū.34.co.iiij.
Pctā ſunt aditus mortis.55.col.ij.
Pctōrum om̄e genus.168.col.iiij.
Peccatoris fouea que eſt.134.col.iiij.
Penas horret natura hūana.290.col.iij.
Penitētiam fructuoſam poſt mortem ⁊ in inferno nullus agere poteſt.16.co.iij.
Perfectio eſt in pace.183.col.j.
Perfectio in d iobus eſt.56.col.iij.
Periturus eſt qui male finierit nō qui male vixerit.116.col.ij.
Perſecutio ſeuitia eſt.277.col.iij.
Perſecutorum tria genera.97.col.j.
Perſecutorum tria genera.167.col.ij.
Peruerſi vaneloquacitati vacāt.59.col.ij.
Peſſimos imitans eius ſocietate damnabitur.117.col.iiij.
Phe quid interpretatur.312.col.ij.
Philiſtijm qđ interpretentur.206.co.iij.

Pietas ad cultū dei ptinet.59.col.iij.
Prauorum vſus.120.col.iiij.
Preceptis dñicis nō ex neceſſitate ſed voluntate obedire debemus.7.col.iij.
Predicans alta alte viuat.115.col.j.
Predicatores ſunt nubes dei.83.col.j.
Prelatorum officium.112.col.iij.
Principes ſubſunt ſacerdotib⁹.110.col.j.
Prodigia que dicuntur.111.col.iij.
Proficienti conuenit deductio de virtute in virtutem.14.col.iiij.
Prophetarū mos.4.col.iij.
Proſpera ſūt a dextris: aduerſa a ſiniſtris. folio.72.col.iij.
Proſperitas eſt occaſio ſuperbiendi.folio.175.col.ij.
Proſperitas diſſoluit.71.col.j.
Proximus eſt omnis homo.28.col.iij.
Pſalmus quid operatur.2.co.j.
Pſalmus vnde dicitur.3.col.j.
Pſalmus proprie melos dicit.3.col.j.
Pſalmorum liber totius theologie eſt conſummatio.3.col.iiij.
Pſalmorum per modulos quare nobis aptata ſunt carmina.1.col.iij.
Pſalmorum canticuz quid operatur.fo.2.columna.ij.
Pſalmorum canticum quid eſt.ibidem
Pſalmorum liber in quo cōſiſtit.4.co.j.
Pſalmorum liber quid nos docet.ibidem
Pſalmorum libri diſtinctio ibidem.col.ij.
Pſalmis omnia diſcuntur.2.col.j.
Pſalmodia quid eſt.2.col.iij.
Pſalterium bonā opationē ſignat.116.col.j.
Pſallit bene qui bene viuit.73.col.iij.
Pſallere iuſtoꝝ ad gaudiū ptinet.19.c.iiij.
Pupilla ocli diligēter cuſtoditur.36.co.ij.
Puſillanimitas quid eſt.129.col.ij.
Raab qd interpretat.214.col.iij.
Rectū cor quis hz.325.col.j.
Recti corde q ſunt.73.col.j.
Recti q ſunt.73.col.ij.
Rectores p boues deſignantur. folio.21.col.ij.
Regis ſalus ſalus eſt ppli.46.col.iiij.
Remiſſio petōꝝ ē pria ſal⁹ aie.88.col.iij.
Res qd interpretatur.315.col.ij.
Reuereri quid eſt.97.col.iij.
Sabaoth interpretatur exercituū. fo.55.col.iij.
Sabbatū eſt triplex.229.col.j.
Sacra ſcriptura eſt cibus noſter.folio.151.col.j.
Sacrificium quid eſt.46.col.j.
Sacrificiū vetus dicit vult⁹.76.col.j.
Sacrificiū τ olocauſtū differūt.95.col.iij.
Sacrificiuz laudis ſacrificare quid eſt.folio.272.col.j.
Sacrificiū gratum quod eſt.fo.125.col.iiij.
Sacrificia euangelica.fol.120.col.j.
Sacrificiorum veterum tria genera.folio.119.columna.iiij.
Sade quid interpretatur.fol.313.col.ij.
Saluari nemo poteſt ſine peccatorum remiſſione.71.col.ij.
Samech quid interpretatur.310.columna.ij.
Sancti veſtimēta dei dicuntur.folio.108.columna.iiij.
Sancti viri etiā aliorum querunt ſalutē.folio.123.col.j.
Sanctorum vite multe.146.col.iiij.
Sanctorum corda multis modis tribulantur.78.col.j.
Sapiens aſtutior erit flagellato peſtilente.fo.125.col.j.
Sapienter nō fac quod quis nō itelligit.folio.115.col.j.
Sara quid interpretatur.15.col.iiij.
Saul appetitio interpretatur.124.col.ij.
Scutum vnde dicitur.15.col.iij.
Seculū ſcli eternū ſignat tps.22.col.iiij.
Securi⁹ nihil ꝙ ſperare i deo.69.col.iiij.
Selmon vmbra interptat.158.col.j.
Septenari⁹ nūer⁹ eſt numerus perfectionis.fo.29.col.ij.
Sermones dei qño pncim⁹.120.col.ij.
Sermonū dī ſuauitas aiaz fouet.151.co.j.
Simulachrum quid eſt.287.col.j.
Syn quid interpretatur.316.col.iij.
Syna mons eſt.158.col.iij.
Syon ſpeculatio interptat.46.col.j.
Sobal quid interptat.140.col.ij.
Societas bonorum appetēda eſt malorum fugienda.40.col.iij.
Soliloqꝝ liber q̄re dr pſalteriū.2.col.iij.

Solitudines tres.129.col.
Spes fixa i deo oēs tiorē expellit.132.co.ij.
Spes q̄ differt̄ affligit aiam.30.col.j.
Spes vtilis nō ē ſine bono ope.84.col.iij.
Spē vite eterne q̄tuor euacuāt.62.c.iiij.
Sperare in dn̄o q̄ ſe oſtēdūt.70.col.iij.
Spūs ſanct⁹ eſt quaſi ſcriba.107.col.iiij.
Stult⁹ qui ē i culpa: ſapiēs erit in pēa.51.
columna.iiij.
Subiectorum officium.112.col.ij.
Superbus cito corrūpitur.85.col.iij.
Supbia q̄uis regt̄ i oib⁹ mēbris.56.c.ij.
Supbia pfectionē impedit.159.col.j.
Supbia p naues ſignificatur.114.col.ij.
Superbia in oculis ac ſupercilijs deprehē
ditur.245.col.ij.
Suſtinēt oſſa carnē: vtutes vero mentes.
folio.89.col.iiij.
Tabernaculum proprie eſt mili-
tātiū.32.col.iij.
Tardū videt̄ qđ magno deſide-
rio queritur.167.col.iiij.
Tela nō p̄uiſa grau⁹ feriūt.fo.
110.columna.iiij.
Tempus opportunum.72.col.ij.
Tempus pdim⁹ tripliciter.ibidem.
Temporalia vana ſunt.95.col.ij.
Terra orbicularis eſt.115.col.iij.
Terra q̄re dicta ē vita eterna.62.col.iiij.
Terra eſt triplex.20.col.ij.
Terrenis adherēs deū nō videt.14.col.ij.
Thabor quid interpretatur.219.col.ij.
Thanis ciuitas eſt egypti.fo.189.col.ij.
Tharſis quid interpretatur.172.col.iiij.
Thau quid interpretat̄.317.col.ij.
Theth quid interpretat̄.304.col.j.
Timor dei eſt gaudij.10.col.j.
Timor inordinatus puſillanimitas vocat̄.
folio.129.col.ij.
Timor clauis eſt aurium.153.col.iiij.
Timor ſine ſpe deſperatio eſt.75.col.iij.
Timor dei frenum eſt peccati.82.col.iij.
Tranſeuntia deſpiciēda ſunt.87.col.iiij.
Tribulatio dicitur vmbra mortis.folio.53.
columna.iij.
Tribl̄atio aliqñ norōr: aliqñ ignis.35.c.iiij.
Tribulationem non patiens timeat.folio.
78.columna.j.
Tribulationū magnitudo: magnitudo eſt
premiorum.234.col.iiij.
Vau quid iterpretatur.folio.30
columna.j.
Vbertas torrens voluptatis di
citur.fo.83.col.ij.
Verbum dei ſemper eſt cum iu
ſto.fo.87.col.ij.
Verbum dei panis eſt anime.247.col.j.
Verbum proprie quid eſt.15.col.j.
Verbum dei cibus eſt iuſti.257.col.iiij.
Veritas dei vna eſt.28.col.ij.
Veritas eſt in reddēdo promiſſa.165.co.ij.
Veritates boim ſunt multe.28.col.ij.
Via que ad mortē ducit lata eſt.105.col.ij.
Vias domini quis tenet.57.col.ij.
Vindicta pia que eſt.45.col.j.
Vindicta glorioſa que eſt.ibidem.
Vindicta pena eſt peccati.fo.89.co..iij.
Virtutes ſunt adit⁹ vite eterne.55.col.ij.
Virtutis defectus ſenectus.169.col.ij.
Virtutibus decem ad tria domini perue
nitur.32.col.iij.
Vita eterna eſt hereditas noui teſtamen
ti.281.col.iiij.
Vite viā q̄uo cuſtodire poſſum⁹.92.col.iij.
Vitul⁹ q̄lis offerebat̄ i ſacrificio.165.col.iij.
Vltionem non debemus querere de inimi
cis.97.col.ij.
Vnicus plus amatur.58.col.j.
Voluntas dei eſt veritas.282.col.j.
Voluntas bona ſine operibus nō ſufficit:
cū habeat copiā bene operādi.40.co.j.
Volūtati diuine nullus reſiſtere pt.74.
Voluptas carnalis i lūbis eſt.90.col.ij.
Voluptate/curioſitate/⁊ ſupbia conclu
dūtur omnia vitia.21.col.iij.
Votū dr̄ q̄ſi volūtarie factū.51.col.iiij.
columna.ij.
Vota cōmunia que ſunt.184.col.iij.
Vota propria que ſunt.ibidem.
Hitum qđ interp̄tatur.3.col.ij.
y ydumea quid interpretatur.fo
lio.142.col.ij.
Zabulō qđ interp̄tat̄.60.col.j.
z Zai qđ iterp̄tat̄.302.col.j.
Ziphei qđ iterp̄tat̄.126.col.iiij.

¶ Finis.

Iacobus Vuimphelingus Sletſtatenſis Vniuerſis optimarum literarum cultoribus ſe licitatem.

Ludolphus Saxo ſacratiſſime religionis Carthuſienſium apud nobilem Argentinam alumnus: perſpicaciſſimo ingenio: exactiſſima diligentia: cumulatiſſima doctrina: ſuauiſſima nobiliſſimaqꝫ lucubratione Dauiticorum carminum interpretationem enucleatiſſime complexus eſt: adeo vt haud facile ceteris (cum eorum venia loquar) qui ante eum in eoſdem pſalmos expoſitiones tradiderunt minus vtilem eccleſie fructum iudicandus ſit attuliſſe. Nam is ſeſe priores Dauitice lire diligentiſſimos interpretes Hieronymum/ Auguſtinum/ Caſſiodorum/ Petrum Lombardum/ et quotquot huic labori inſudauerunt non modo vidit et legit: ſed et ſententias eorum tanq̄ ameniſſimos flores et q̄ vtiliſſima grana ſapienter ac compendioſius introſeruit. In primis quid ſibi tituli velint: quid argumentum et materia: quid intentio: quid ſententia generaliter et ſpeciatim pre ſe ferant. ita breuiter et aperte determinat: vt vix ſimilem legas: qui ſub pſalmorum vmbra eternam temporalemqꝫ Chriſti natiuitatem: vite ſanctimoniam/ perſecutiones/ tormenta/ mortem/ ac reſurrectionem: ceteraqꝫ id genus myſteria tam luculenter diſſeruerit et explicarit. Ipſos quoqꝫ verſus qui nonnunq̄ videntur in cortice nequaq̄ ſibijnuicem cohererē: ſubtiliſſimus connectentium gloſarum vinculis ſcitiſſime peritiſſimeqꝫ iungit et continuat. Ad calcem deniqꝫ pſalmi cuiuſlibet deuotam concinnamqꝫ et ipſi pſalmo conſonam oratiunculam obſeruate curioſeqꝫ ſuperaddit. Neqꝫ nimium litere que occidit deditus eſt: nec typicis ita ſenſibus innititur vt literalem neglexiſſe videatur: ſed quemcunqꝫ ſenſum magis ad rem accomodatum: vtilem ac neceſſarium preſenſit: eum caute: ſolicite et religioſe proſequitur. Nec tam accurata ſacratiſſimorum myſteriorum elucidatione contentus fuit: niſi etiam intimo quodam maxime deuotionis ardore humana ſurſum corda rapere et vehementer inflammare conaretur. Quippe qui non ſolum ſymbolice et literatorie (quam ſcholaſticam aut ſpeculatiuam vocant) predoctus: ſed et myſtice theologie q̄ expertiſſimus fuit. Quod ſi noſtro teſtimonio candide lector huius pſalmorum interpretationis excellentia tibi perſuaſa non fuerit: periculum facito ex altero quodam libro dulciſſimo preſtantiſſimoqꝫ: cuius idē noſter Ludolphus auctor eſt: quem vitam Chriſti titulo inſigniuit. Offendes nimirum ſingularem doctrinam deuotiſſimi prio:et re ipſa comprobabis Ludolphum nulla priuata laudatione nunc indiguiſſe. Inde noſtro tandem ſeculo (quo tot obſtruſa et abdita diu volumina in lucem prodeunt) miſerta plurimū diuina benignitas: nequaq̄ paſſa eſt hoc Ludolphi ſaluberrimum opus: cū magno religionis nr̄e diſcrimine diutius latere: [illegible] forſitā obliterari. Ex Spiris Kalē. Ianuarij. Anno virginei par[illegible]. Mccccxci.

Deſcripta in prologo.

In prologo deſcribunt.

- Laudes et ſalutares pſalmorum effectus.
- Utilitas intelligentie eorum.
- Utilitas deuote eos legentium et decantantium.
- Pericula indeuote legentium aut decantantium pſalmos.
- Tituli ratio. Librum eſſe vnum duntaxat.
- Dauid auctorem fuiſſe:non Aſaph:yditum et ceteros.
- Numerus pſalmorum:et myſtica eius numeri ſignificatio.
- Modus procedendi:et de quadruplici ſenſu.
- Cur pſalmi in eccleſia frequentantur.
- Utilitas et effectus cantus vocalis.
- Modus pſallendi.
- Attentio inter pſallendum ꝙ vtilis ſit viris eccleſiaſticis.
- Ad orationem qualiter homo ſe debeat preparare.
- Orationis inſtantia et ſedulitas.

In ipſa expoſitione Verba pſalmorum ſigno Parentheſis includuntur, ut ſecernantur ab alijs, nec tamen truncata ut facilius legas.

Sicut olim manna habuit delectamētū ⁊ omnē ſaporem ſuauitatis : ſic carmen huius libri habet oē ſpiritnale documentū: et eſt ꝯuertibile ad omnē ſenſum cuiuſlibet intentionis. Cum in choro canit: tūc ſunt verba eccleſie deū laudātis. Cū a iuſtis canit: tūc ſunt verba gratias agentis. Cū a peccatore recitatur: tūc ſunt verba veniā deprecātis. Cū pro defunctis decantat: tunc ſunt verba aīe de ſupplicio ad deum clamantis. Et quocūqꝫ ſe intentio canentis vertit: mox ſe ſenſus huius libri affectui canentis cōformabit. Cum benedicente benedicit: cum maledicēte maledicit. bñdicit membra chriſti: maledicit mēbra diaboli. Utile autē et ſalubre eſt intelligere qd̄ nunq̄ ceſſamus decantare. Auget quippe deuotionē intelligētia: ⁊ dū intelligitur qd̄ cātat mēs per intellectū obligata non euagat. Intellect⁹ quoqꝫ cantantiū mēti chriſtū i ſingulꝭ pſalmis facit preſentē quē dux intellectu et ore decantant: pculdubio attētius amāt. Dū cogitas pſalmos/ chriſtus in mente tua eſt. Dū ore decantas/ chriſtus in ore tuo eſt. Dum meditaris pſalmos: hūc ex meditatiōe capies fructū/ vt in ipſis tibi vtrumqꝫ occurrat teſtamentum. Pſalmorum deuotio preſentiam chriſti conciliat: Angelorum congratulationem generat: ignitos mentis affectus ſuſcitat: mala purgat: demones ſuperat gladio ſpiritus quod eſt verbum dei: quia deuotionem pſallentium ſuſtinere non poſſunt. Pſalmorū radices nō in terra ſed in celo fixe ſunt: q: ibi eſt chriſtus qui omnium pſalmorum materia eſt ⁊ intentio. Ibi eſt cōuerſatio eccleſie/ que chriſti corpus eſt: que etiā p maxime pſalmorū partē cōtinet.

Pſalmorū deuotio q̄d operatur.

Deuotionem pſallendi docet apl's cum dicat. Pſallā ſpiritu pſallā mēte et deuotiōi pſallentiū cōgratulationē angelicā adeſſe docet pſalmiſta q̄ ait. In conſpectu angelorum pſallā tibi. Q: pſallentib⁹ admiſceri ſancti angeli ſoleant/ manifeſtat pſalmiſta vbi ait. Preuenerunt principes. i. angeli cōiūcti pſallētibus. Unde cauēdū eſt ne ꝓpter noſtrā deſidiā angeli recedāt. Si eniꝫ boni ſpūs ſe a nobis elōgauerint: impetū malorū quis ſuſtinebit? Cauendū eſt ne etiā maledictionē incurramus ꝓphete dicentis. Maledictus omnis q̄ opus dei facit negligēter. Dignum quippe eſt vt mens noſtra cōcordet cū voce q̄ñ ad diuinū opus aſſiſtim⁹ ⁊ cum diligentia a preſentib⁹ vniuerſis q̄ſqꝫ ſe retrahat: ⁊ diuinis inhereat vt celeſtia ei dona reuelentur. Nihil enim eſt in hac mortali vita in quo poſſimus familiarius inherere deo q̄ in laude diuina. Pſalmorum deuotio ſpiritui ſancto mentē preparat: ⁊ omniū gratiarum dona meref. Unde Gregorius. Spūs dei ꝓphetarū mentib⁹ nō ſemꝑ preſto eſt quatenus cū ſpiritum prophetie nō habēt/ ſed hūc cognoſcant ex dono dei habere cuꝫ habēt. Unde propheta Heliſeus cum de futuris requiſitus eſſet: et prophetie ſpiritum ſibi deeſſe cognouiſſet: pſalterium ſibi fecit applicari vt ꝓphetie ſpirit⁹ ad eū per laudes pſalmodie deſcenderet: atqꝫ eius aīm de futuris repleret. Uox etenim pſalmodie cum per intentionē cordis agit: p hāc omnipo-

j. Cor. xiiij. — Ps. cxxxvij. — Ps. lxvij. — Hiere. xlviij. — Greg. — Heliſeus.

ſenti deo ad cor iter paratur: vt intente menti: vel prophetie myſteria: vel compunctionis gratiam infundat. Unde ps. xlix. ſcriptum eſt. Sacrificium laudis honorificabit me: et illic iter quo oſtendam illi ſalutare dei. In ſacrificio igitur diuine laudis fit ad Ieſum iter oſtenſionis: qz dum per pſalmodiam compunctio infunditur: via nobis in corde fit: per quã in fine ad ieſum puenitur hec Grego. Nullus itaqz mortalium poteſt vel verbo explicare: vel animo cõprehendere pſalmorũ virtutẽ: ſi nõ ſuperficie labioꝝ tñ ſꝫ intenta mente ꝛ puro corde in diuina laude canantur. In pſalmis enim inuenies (ſi intente non celeriter pſcruteris) tã intimã orationẽ qualẽ nõ poteris p te ipſuꝫ vllaten⁹ excogitare. In pſalmis inuenies intimam confeſſionem peccatorum tuorum: et integram deprecationem diuine atqz dñice miſericordie. In pſalmis inuenies preſidiũ contra aduerſitatẽ oĩꝫ rerũ q̃ tibi accidũt: ꝛ intimã gratiarum actionẽ de oĩbus. In pſalmis ↄſteris infirmitatẽ tuã atqz miſeriã ꝛ per hoc prouocabis dei miſericordiam. Omnes enim virtutes in pſalmis reperies: ſi a deo merueris vt tibi pſalmorum virtutem reuelet. Et ideo non eſt tibi opus vt per diuerſos libros ṗio diffundaris. In pſalterio ſolo vſqz ad obitum vite habes materiam legendi: ſcrutandi: et docendi. In quo inuenies propheticos / euangelicos: apoſtolicos et omnes diuinos libros ſpiritualiter ac intelligibiliter ex parte tactos atqz deſcriptos: et priorem atqz ſecundum aduentum domini ibi prophetatos. Incarnationem quoqz ac paſſionem reſurrectionemqz atqz aſcẽſionẽ dñi: ꝛ oẽs virtutẽ diuinorũ in pſalmis inuenies ſi intima mente pſcruteris: et ad medullam intimi intellectꝰ per dei grãm pueneris. Unñ de laude pſalmoꝝ ꝛ ſalutaribus eorũ effectib⁹ ſic dicit Auguſtinus. Alia ſunt q̃ pphete tradunt: alia q̃ hiſtorici. Lex quoqz alia: puerbiorũ: et alia cõmonitio. Pſalmorũ vero liber quecũqz vtilia ſunt ex omnibus continet: futura predicat: veterũ geſta cõmemorat. Legem viuentib⁹ tribuit: gerẽdorũ ſtatuit modum. Et vt breuiter dicã cõis quidaꝫ bone doctrine theſaurus eſt: apta ſingulis neceſſaria ſubminiſtrãs. Veterib⁹ nãqz aiaꝝ vulnerib⁹ nouit mederi. Sed et recentib⁹ velociſſimum ſolet adhibere remedium: atqz in actis perſeuerantiam ſcit ſalutis exhibere. Sed et vniuerſis pariter paſſiõibus ſubuenire. q̃ dñationibus varijs aias augunt. Et hoc fit modulatiõe quadã et delectabili canore humanũ animum ad pudicitiã puocante. Qm̃ quidẽ ſpũs ſanct⁹ videns obluctantem ac reſiſtẽtẽ ad virtutis viam humani generis animũ: ꝛ ad delectationes vite huius magis inclinari ꝙ ad ṽtutis rectũ iter erigi: delectabilibus modis cantilene vim ſue doctrine ꝑmiſcuit: vt dũ ſuauitate carminis mulcetur auditus diuini ſermonis pariter vtilitas inſeratur. ſm ſapientes qui ſi quando vſus popoſcerit: auſteriora medicamenta egris offerre mortalibus: ne eger vtilitatem pro auſteritate refugiat: ora ac ſummitates poculi quo remedium porrigant melle circunliniunt. Propterea ergo pſalmorum nobis per modulos aptata ſunt carmina: vt vel etate pueri: vel qui adoleſcentes ſunt moribus. quaſi cantilena quadam

Auguſtinus.

Pſalmorũ moduloꝝ quare.

nobis aptata sũt carmina. dam psallentes videantur delectari. Reuera enim animas illuminant ac mentem. Psalmus trãquillitas aïarũ: est signifer pacis: perturbationes vel fluctus cogitationum cohibens: iracundiam reprimens: luxum repellens: sobrietatem suggerens: amicitiam congregans: adducens in cõcordiam discrepantes: reconcilians inimicos. Quis enim vltra inimicum ducat eum cum quo vnam ad deum psalmi emiserit vocem? Ex quo intelligitur: quia (quod omnium bonorum maximũ est) charitatem psalmus instaurat: coniunctionem quandam per consonantiam vocis efficiens: et diuersum populum vni⁹ chori p concordiã cõsona modulatione cõsocians. Psalm⁹ demones fugat angelos ad adiutorium inuitat. Scutũ enim in nocturnis terroribus: diurnorũq; requies est laborũ. tutelã pueris: iuuenibus ornamentũ: solamem senibus: mulieribus aptissimus decor: desertas habitare facit vrbes: sobrietatem docet. Incipientibus primũ efficitur elemẽtum: pficientibus incrementum: perfectis stabile firmamentũ: totius ecclie vox vna. Psalm⁹ solẽnitates decorat: psalmus tristitias que propter deum est mollit. psalmus etiã ex corde lapideo lachrymas mouet. Psalmus angeloꝝ opus est. exercitiuꝫ celestium: spirituale tymiama. O vere admirandi magistri sapiẽs institutum: vt simul ⁊ cãtare videamur: ⁊ qđ ad vtilitatẽ anime pertinet doceamur. Quid autem est qđ nõ discaf ex psalmis? Non ois magnitudo virtutis? Nõ norma iustitie? Non pudicitie decor? Non prudentie cõsummatio? Nõ penitẽtie modus? Non patientie regula? Non omne quicquid dici potest bonum procedit ex ipsis? dei scientia perfecta. prenunciatio christi in carne venturi. et cõmunis resurrectionis spes: suppliciorum metus: glorie pollicitatio: mysteriorũ reuelatio. Omnia prorsus in his velut magno quodã ⁊ cõi thesauro recondita atq; conferta sunt bona. Et iterum cãticum psalmorum animas decorat: expellit tenebras: efficit sanctitatẽ homini peccatori: est refectio mẽtis: delet pcã: simile est eleemosynis sanctorũ. Auget fidẽ sicut sol illuminat: sicut aqua fertificat: sicut ignis peccatum exurit: sicut oleum deffluit. Oleũ est misericordie: sol letitie: para angeloꝝ electa: deũ ostendit: diabolum offendit. Voluntatẽ illicitam extinguit: asperitatẽ eijcit: oẽs feruorẽ deprimit: iracũdiã frãgit: laus dei ẽ assidua: simile est melli. Canticum psalmorum carmen est electum apud deũ. oĩne peccatũ expellit: vinculum charitatis emẽdat. omnia penetrat: oia suffert: oia implet: omnia docet: omnia significat: aïam magnificat: turrim excelsam edificat os purificat: cor letificat: hominẽ deificat: sensus aperit: omne malum occidit: perfectionem instruit excelsa demonstrat: desiderium regni celestis donat: pacem inter corpus et animam facit: ignem spiritualem in corde succendit: contra omnia vitia sollicitudo: certamen bonum est. quotidie radices omnium malorum expellit. Sicut lorica induit: sicut galea defendit: spes est salutis: solatio doloꝝ: protectio laboꝝ: notitia veri luminis: fons sanctitatis. Dominẽ iuuenẽ castigat: regnũ celorũ sup terras dat: tediũ anime tollit tuba est mirabilis. Qui diligit canticum psalmorum assiduum: non potest amare peccatum.

Psalm⁹ qd opaf.

Psalmis omnia discũt.

Psalmorũ ⁊ cãticorũ qđ operaf.

Psalmorũ cãticũ qđ est.

Qui habet laudem dei in corde
ſuo poſtremo apud deum gaude
bit:et aīam ſuā in celo viuificabit
Caſſio in ſecula ſclo⁊ū. Unde ⁊ Caſſiodo
dor⁹. r⁹. Pſallendi vtilitas triſtia cor-
da conſolatur/gratiores mentes
facit/faſtidioſos oblectat/iner-
tes exſuſcitat/ad lamēta peccato
Pſal- res inuitat. Et iterum pſalmodia
modia eſt conſolatio flentium cura dolē
qd eſt. tium:ſanitas egrotātium:anime
remedium:⁊ miſeriarum oīm ſuf
Titul⁹ fragium. ¶ Eſt autem libri hu-
libri. ius titulus talis. Incipit liber
hymno⁊ū vel ſoliloquio⁊ū pphe-
te de chriſto. Liber dicit nō libri:
contra eos qui dicunt plures eſſe
libros: ppter quinqʒ diſtinctiōes
pſalmo⁊ū que fiunt per fiat fiat.
Sed licet ſint quinqʒ diſtinctio-
nes:non tamen quinqʒ libri di-
cendi ſunt ſed vnus. Unde in ca-
pite libri ſcriptū eſt ⁊c. nō dicit li
bro⁊ū:et in actibus ſicut ſcriptū
Pſ. xxx eſt in libro pſalmo⁊ū:non dicit li-
ix. bris. Dicitur aūt hymno⁊ū:qꝛ to-
Actu. tū illō opus ptinet ad laudē dei.
ſ. Hymni eīm ſunt cant⁹ laudeȝ dei
Hym- continentes. Si ſit laus et nō ſit
n⁹ tria dei non eſt hymnus. Si ſit laus
habe- dei ⁊ non cātetur nō eſt hymn⁹.
re dȝ. oportet ergo vt ſi ſit hymnus ha
Soli- beat hec tria et laudem: et dei
loquio et canticum. Dicitur etiam ſolilo-
rum li- quium:quaſi ſolius ſpiritus ſan
bera- cti eloquium:qꝛ in eo ſolus ſpiri-
re dr̄. tus ſanctus ſine vllo humano in-
genio vel auxilio loquitur. Dauid
eīm pphetarū eximi⁹ digniori mo
do ꝙ alij quaſi tuba ſpūsſancti
pphetauit. Alij nāqʒ prophete p
quaſdā rerum imagines ſcȝ per
ſomnia ac viſiones prophetaue-
runt. Dauid autē ſolius ſpiritus
ſancti inſtinctu ſine omni exterio
ri amminiculo prophetauit. Uel
dicuntur ſoliloquia quaſi ſolo de
chriſto eloquia. Nō qꝛ de chriſto

loquuntur ſoli pſalmi:ſed qꝛ di-
gni⁹ ⁊ manifeſti⁹ loquūtur de il-
lo ꝙ pphete ceteri:ſequit̄ pphe-
te p excellētiam ſcȝ dauid. Cū eīm
dicitur ppheta ſine adiectione p-
prij nominis intelligitur dauid.
Ut cū dr̄ apoſtol⁹: itelligit̄ paul⁹.
Et cū dicit̄ vrbs intelligitur Ro-
ma. Hec autem dicit contra eos
qui dicunt plures fuiſſe pſalmo-
rum ſcriptores vel auctores ſcȝ
Aſaph. ydithū ⁊c. quia noīa eo⁊ū
ponūtur in titulis ſed illi aucto-
res pſalmo⁊ū non fuerunt prout
ſtatim patebit. Et ſubditur de chri
ſto. Ecce de quo agunt ſoliloquia Ma-
de chriſto ſcȝ toto.i. capite et cor- teria li-
pore:ſponſo ⁊ ſponſa. Communis bri eſt
ergo materia toti⁹ huius opis eſt xp̄s.
chriſtus tripliciter accept⁹.i. ſm
diuinitatē:ſm humanitatē:⁊ ſm
corpus eius qd eſt eccleſia. Intē
tio eſt homines in adā defo⁊ma-
tos:chriſto nouo homini confor-
mare. Liber ergo iſte liber pſal-
mo⁊um vel pſalterium appella-
tur:quod nomē accepit a qdā mu
ſico īſtrumēto qd hebraice nablā
grece pſalteriū:latine organū di-
cit̄:qꝛ ſanct⁹ dauid dulce myſte-
rium huius pphetie dulci ſono
dulci organo.i. pſalterio voluit de
clarare. Unde ab illo inſtrumen-
to ad litterā ideo liber iſte noīa-
tur:qꝛ ad vocē illius inſtrumenti
dauid canebat pſalmos ante ar-
cham:volens enim magnificare
cultum templi ad honorem dei
cum archam de ſylo reduceret
plura milia cantorum muſicis
inſtrumentis deum laudantium
et ſimiliter ianitores conſtituit.
Et cantoribus quidem quoſdam
alios propoſuit:quibus omnibus
ydithum Aſaph. ethan. Emā pre-
fectos adhibuit. Ianitoribus ve
ro filios Chore prefecit. quo⁊ū no
mina Eſdras frequēter in titulis

poſuit:tum pro honore myſterij: tum propter nominum interpreta-tiones. Ipſe quoq; dauid cũ pſal-terio modulãs ante archam in ta-bernaculo:ad diuinum cultũ cete-ros inuitauit. Et quemadmodum ſingule modulatiões illius inſtru-mẽti vocabantur pſalmi:ita ⁊ ſin-gule particule hui⁹ libri vel clau-ſule iuxta ſpiritualẽ quoq; intelli-gẽtiã in pſalterio ⁊ nõ in alio in-ſtrõ modulabatur:⁊ ab illo inſtru-mento liber nomen ſortit:q2 ſicut illõ inſtrm decẽ chordas habet:et ſonũ a ſuperiori reddit p tactũ ma-nuũ. Unde ⁊ dicit a pſallin grece qd eſt tangere latine:ita liber ille docet obſeruantiã decẽ mãdatoꝝ: ⁊ nõ pro terrenis:ſed pro celeſtib⁹ que ſurſum ſunt bene operari. Un-de tota noſtra opatio tendere de-bet ad ſuperiora:⁊ ppter illa fieri vt ſemp dicamus oſanna in excel-ſis:⁊ ſurſum corda:et primũ que-rere regnum dei. Et quia pſalmus proprie dicit melos qd p motũ et laborem manuũ ex pſalterio pro-cedit:ideo ſepe pro bona operatio-ne ponit que ſine labore fieri non poteſt. Qd autẽ pſalmus ex motu digitorũ ⁊ cõſonãtia vocis fieri ſo-lebat(pcutiebat enim chordas et organũ reſonabat:⁊ cum organo pariter ipſe verba cantabat)hoc ſignificat q in nobis cõſonare de-bet bona operatio ⁊ laudatio. Igi-tur aſaph:yditũ/et ceteri huiuſ-modi non fuerunt auctores pſal-morum ſed prepoſiti artificibus q pſalmos perſonabant tribus mo-dis:vel humana voce:vel muſicis inſtrumẽtis:vel communiter vtro-q; modo. Et hoc dupliciter:vl' poſt vocem inſtrumẽto:vel poſt inſtru-mentum voce. Pſalmus autem eſt inſtrumenti ſonus. Canticum vero humane vocis cantus in lau-dem dei. Pſalmi quoq; canticum cum poſt inſtrumentum vox:ſed cantici pſalmus cum poſt vocem inſtrumentum. Iſtos ergo cl. pſal-mos ſpiritu dei reuelante ſanctus dauid compoſuit:et licet quidam pſalmi aliorum nominibus intitu-lentur non ideo factum eſt q ipſi pſalmos cõpoſuerũt:ſ; ppter offi-cia vt honorẽ de miniſterio ſume-rẽt. Uel ppter myſteria que ex in-terpretationib⁹ noim accipiunt: ad que ſermo ſequens ptinere vi-detur. Unde ad maiorem euidẽtiã interpretationes noim quorundã videamus:per quas ſubiectorum pſalmorũ panduntur intellectus.

Pſalmus vn dicitur.

Pſalmus proprie melos dicitur.

Yditum interpretatur tranſiliens eos.i.remanens in mundo:heren-teſq; terrenis de quo tranſiliente agitur in pſalmo.xxxviij.q2 eſt de eterna beatitudine:et docet a dile-ctione ſeculi ad legem dei:et inde ad eternitatem mente tranſilire. Unde dicitur canticum dauid pro yditum:id eſt trãſiliente. Tranſi-lire debemus et veri tranſilito-res eſſe de malis ad bona:de bõis ad meliora:de inſtãtib⁹ ad nouiſſi-ma:de temporalibus ad eterna. Primo conuerſione. Secundo cõ-uerſatione. Tertio conſideratiõe. Quarto imitatione. ſimiliter intel-lige de alijs pſalmis qui de yditũ intitulantur. ❡ Chore interpreta-tur caluaria:qui fuit locus domi-nice paſſiõis. Un per caluariã xpi paſſio intelligitur. Filij ergo chore ſunt filij paſſionis filij crucis qui pretrophẽum chriſti.i.ſignum crucis in fronte cordis ⁊ corporis ſuſcepe-runt:et in cruce domini noſtri ieſu chriſti cum apoſtolo gloriantur:et ſimiliter quos deus hic affligi per-mittit caſtigans tanq̃ filios vt ſint filij chore:id eſt paſſionis:vt di-ſcant appetere ſpiritualia et eter-na. Et ex his talibus attribuitur itellect⁹ pſalmi.xlij.⁊ ſequentĩ plus

Yditũ qd interpretatur.

Chore qd interpretatur.

res alij. Sepe intitulant pſalmi cū hac adiectiōe: filijs chore .i. christi et paſſiōis eius: vt inculcetur nobis iugis memoria dominice paſſionis. Aſaph hebraice: latine cōgregatio: grece ſynanoga interpretatur. Et licet cōgregatio ſit quā cunctorum collectio: proprie tamen ſynagoga dicitur congregatio populi filiorum iſrael. In cuius perſona ſm partem fideles propter certius teſtimonium loquitur propheta in ps. xlix. p quā magis cōfutantur increduli iudei: qui iam ſibi cōtra hoc quod prius agebat teſtatur vt credibilius ſit. Et ſequuntur plures pſalmi alij de Aſaph intitulati. ¶ Eman interpretatur frater eius. Fratres autem christi hi ſunt q in cruce gloriantur. ſicut apoſtolus qui ait. Mihi autē abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri ieſu christi. q ſunt veri iſraelite .i. deum videntes: ſicut ad literam eman fuit iſraelita. De hoc agitur in ps. lxxxvij. qui dicitur intellectus eman iſraelite .i. illorum qui ſunt fratres christi in cruce gloriātes et deum videntes. Uel Eman eſraica dicitur id ē aduena dr enī fuiſſe quidā de partibus orientalibus ſcilz de eſra. Et ſic eſt intellectus qui illorum ſe aduenas et peregrinos reputant in hoc mūdo: qr nō habemus hic manētē ciuitatem ſz futurā inquirimus. ¶ Echan interpretatur robuſtus: qd nullus eſt niſi in ſpe promiſſiōis dei: per quā nemo digne ſupplicans decipitur: qd verus iſraelita itelligitur. De hoc agitur in ps. lxxxviij. qui dicitur itellectus echan iſraelite id eſt robuſti qui vere deum videt. Et dic Hieronymus. Nihil felicius christiano cui regnum celorum promittitur: nihil periculoſius cum ſemper de ſtatu periclitatur: nihil fortius cum ab eo diabolus vincitur: nihil infirmius

Aſaph qd interpretatur

Eman qd interpretatur

Baſ. vſ.

Hebre. xiij.

Echā qd interpretatur.

Hieronymus

cum a carne ſua vincitur. De his ergo premiſſis plerunqz in titulis pſalmorum fit mentio: tum pro officij reuerentiā. tum pro nominis interpretatione. De alijs vero que in pſalmorum ponūtur titulis in ſuis ſpecialiter patebit locis. Omnes igitur .cl. pſalmi merito ipſi dauid attribuūtur prout ſupra manifeſte ex titulo libri huius colligitur: et ex gloſa ordinaria et pluribus alijs locis autenticis habetur. Ambroſius etiam et Gregorius plures pſalmos nominibus aliorum prenotatos vel nullius nomine ititulatos ſoli dauid attribuūt. Et in hac opinione tanquam communiori et magis probabili plures cōueniunt. Auguſtinus quoqz manifeſte hoc idem ſentit qui in .xvij. li. de ciuitate dei .c. xiiij. ſic dicit. Erat autem dauid vir in canticis eruditus: qui armoniam muſicam non vulgari voluptate/ ſed fideli voluntate dilexerat. eaqz deo ſuo qui verus eſt deus myſtica rei magne figuratione ſeruiens. Diuerſorum enim ſonorum rationabilis moderatuſqz concentus: concordi varietate compactam bene ordinate ciuitatis inſinuat vnitatem. Deniqz omnis fere prophetia eius in pſalmis eſt: quos .cl. liber continet quem pſalmorum vocamus. in quibus nonnulli volunt ſolos factos eſſe a dauid qui eius noie inſcripti ſūt. Sūt itē q putāt nō ab eo factos qui prenotantur ipſius dauid qui vero habent in titulis ipſi dauid ab alijs factis perſone ipſius fuiſſe coaptatos: que opinio voce ſeu angelica ſaluatoris ipſius refutatur: vbi ait qz ipſe dauid in ſpiritu christum dixerit eſſe dominum ſuum. Quoniam ps. centeſimuſnonus ſic icipit. Dixit dominus domino meo: ſede a dextris meis. Donec ponā ini. tu. ſcab. pe. tuorum: Et

Aug.

ſerte idē pſalmus nō habet in ti-
tulo ipſius dauid:ſʒ ipſi dauid ſi-
cut plurimi. Mihi añt credibili⁹
videntur exiſtimare qui oēs illos
cl. pſalmos ei⁹operi tribuūt:eūq̧
aliquos prenotaſſe etiam noibus
alioꝝ aliq̄d quod ad rem ptineat
figurātibus. ceteros autem nulli
us hois nomen in titulis habere
voluiſſe:ſicut et varietatis huius
diſpoſitionem q̄uis latebroſam
nō tamen inanē dñs inſpirauit.
Nec mouere debet ad hoc creden
dū:q̄ nonnulloꝝ noia pphetā-
rum q̄ longe poſt dauid regis tē-
pora fuerunt:quibuſdā pſalmis ī
eo libro legunt̄ inſcripta:et que
ibi dicunt̄ velut ab eis dici viden
tur. Neq̧ enim non potuit pphe
ticus ſpūs pphetanti regi dauid
hec etiā futuroꝝ pphetaꝝ nomi
na reuelare vt aliud quod eorum
perſone conueniret prophetice cā
taretur. ſicut rex Joſias exortu-
rus et regnaturus poſt annos
ampli⁹ q̄ trecentos cuidam pro-
phete qui etiam facta eius futu-
ra predixit cum ſuo nomine reue-
latus eſt. Hec Auguſtinus.

Pſalmoꝝ liber quo cōſiſtit.

¶ Conſiſtit autem liber iſte in
centum quinquaginta pſalmis:
qui numerus celeberrimus ad
notatur myſterijs. Conſtat eīm ex
octogenario ꝛ ſeptuagenario:qui
idem ſignificat quod octonarius
ꝛ ſeptenarius. Et idem myſteriū
eſt in ſimplicib⁹ ꝛ in compoſitis.
Quia ſicut quindenarius ex. xv.
conſurgit vnitatibus ſic. cl. ex. xv.
denarijs. Octonari⁹ autem octa-
uam ſignificat reſurrectiōis:quia
cum ſint ſex etates viuentium et
ſeptima morientium:octaua erit

Pſalmorum liber q̄d nos docet.

reſurgentium. Septenarius ve-
ro:tempus ſignificat huius vite:
que ſeptem dierum agitur reuo-
lutiōe. Docet ergo nos liber iſte ī
huius vite ſeptenario ſic operari:
vt octaua reſurrectiōis glorifice-
mur. Itē octonari⁹ ſignificat no-
uum teſtamentum cuius patres
octonario deſeruiunt. obſeruant
enim ꝛ colunt octauam diem re-
ſurrectiōis chriſti. i. dñicaʒ:ꝛ octa
uas ſanctorum propter reſurre-
ctioneʒ octaua etate futurā:ꝛ ex
pectāt eandē reſurrectionē octa-
uā. Septenarius vero ſignificat
vetus teſtamētum cuius patres
ſeptenario ſeruiebant. obſerua-
bant eñi et colebant ſeptimū diē
a primo die creatiōis. i. ſabbatū:
ſeptimā ebdomadam ſeptimum
menſeʒ:ſeptimū annū ſeptime de
cadis. i. iubileū. Per hoc ergo in-
nuit̄ q̄ liber iſte vtriuſq̧ teſta-
mēti ptinet doctrinā. Diſtinguit̄

Pſalmoꝝ libri diſtinctio.

auteʒ liber iſte per tres quinqua
genas qui tres ſtatus electoꝝ ſi
gnificant. ſ. penitētium ī iuſtitia
pficientium: et peruenientium.
Ideo pma q̄nquagena finit̄ ī pe-
nitentia. ſ. miſerere mei de⁹. Se-
cunda in iuſticia. ſ. miam et iudi-
ciū cātabo tibi dñe. Tertia in lau
de eterna. ſ. ois ſpūs laudet dñm
Hi ſunt tres ſtatus chriſtiane re-
ligiōis:ſic enim ad eternam tēdi-
mus vitā. Prius p penitentiam
petā dānam⁹:vocāte deo ad pe-
nitentiā quos apudſe in occulto
pdeſtinauit ad vitam. Inde per
miam iuſtificati bene viuimus
ne iudicium in futuro timea-
mus:deo vocatos iuſtificāte hic
per miam ꝛ timorem iudicij. Tan
dem ad vitam glorificati intra-
mus vbi deū ſine fine laudamus.

Tractandi modus.

¶ De modo tractandi eſt ſciendū
q̄ ppheta frequēter pſonas mu
tat. Talis eſt enim vſus pphe-
tie put in multis locis ptʒ. mo-
do ꝯuertit ſe ad familiarē domi-
ni locutionē. mō ad audiētes vt
eos edificet ꝛ iſtruat p ſuum ſer-
monē:modo loquitur in perſona

ſua modo in pſona xp̄i ⁊ capitis:
modo in pſona mēbroꝝ ſeu cor-
poris:modo in pſona vtriuſq3.
De xp̄o capite agit trib⁹ modis.
aliqñ ſm diuinitatem:aliqñ ſm
humanitatē:qñq3 p traſſumptio
nē vt qñ vtit voce membroꝝ.De
corpore ſeu mēbris etiā agit tri-
bus modis.Aliquando ſecundū
perfectos:aliqñ ſecūdū imperfec-
tos:Interdū ſm malos.Aliqñ
etiā qđ futurū eſt ꝓphetādo pre-
dicit:aliqñ ꝑpter ꝓphetie certi-
tudinē ipm futurū tāq̄ pteritū
ponit.Mos eni ē ꝓphetarū vti
nunc verbis pteriti tpis nūc fu-
turi:qꝛ quātū ad oſtēſionē ſepe q̄
dicunt ſunt pterita et quantum
ad ipſam rem futura.Diuerſus
quoq3 in hoc libro inuenit ſenſus.
ſ.litteralis ſeu hiſtoric⁹:⁊ myſti-
cus ſeu ſpūalis.Vñ notādum ꝙ
liber ſacre ſcripture hoc h3 ſpecia
le:ꝙ ſub vna littera plures ſen-
ſus ꝯtinet.Cui⁹ ꝯo ratio eſt:qꝛ
principalis auctor ſacre ſcripture
eſt ipe de⁹:in cuius poteſtate eſt
nō ſolum vti vocibus ad aliud ſi-
gnificādum qđ etiā hoīes facere
poſſunt ⁊ faciūt.Sed etiam reb⁹
ſignificatis p voces vtit ad ſigni
ficandum alias res.Et ideo com-
mune eſt omnib⁹ libris:ꝙ voces
aliqđ ſignificēt.Sed ſpeciale eſt
libro ſacre ſcripture ꝙ res ſigni-
ficate per voces aliud ſignificēt.
Scđm igit primā ſignificationē
q̄ eſt per voces accipit ſenſus lr̄a
lis ſeu hiſtoricus. Secūdū vero
aliā ſignificationē q̄ eſt per ipās
res accipitur ſenſus myſtic⁹ ſeu
ſpiritualis.Et hic ſenſus ſecūd⁹
triplex eſt in generali:quia ſi res
ſignificate per voces referantur
ad ſignificādū ea q̄ ſunt in noua
lege tradita ſic accipitur ſenſus
allegoric⁹.Si autem referantur
ad ſignificandum ea que per nos

Pro-
pheta
rum
mos.

ſunt agēda ſic eſt ſenſus moralis
vel tropologicus.Si aūt referāt
ad ſignificādum ea q̄ ſunt ſperā-
da in beatitudine futura:ſic eſt
ſenſus anagogicus.Et dicit ab
ana qđ eſt ſurſum ⁊ goge qđ eſt
ductio.Vñ verſus Littera geſta
docet:qđ credis allegoria Mora
lis quid agis:q̄ tēdas anagogia.

Ana-
goge
vñ dr
Ver-
ſus.

Et iſtorum quattuor ſenſuū pōt
poni exemplū in hac dictiōe hie-
ruſalem:que ſm ſenſum litteras-
lem ſignificat ciuitatē illam ter-
reſtrē in iudea:ſm ꝯo ſenſum mo
ralē ſignificat fidelem aiam:ſm
vero ſenſum allegoricum ſigni-
ficat eccleſiā militantē:ſm vero
ſenſu3 anagogicū ſignificat eccle-
ſia3 triūphātē.Et ſic poſitū ē exē
plū in vna dictione:ita poſſet po
ni in vna orone.⁊ ſicut in vna:ita
⁊ in alijs.

Hieru
ſalem
qđ ſi-
gnifi-
cat in
qua-
drupli
ci ſen-
ſu.

¶ Liber aūt iſte plus
ceteris in eccľia frequētat:qꝛ eſt
conſummatio totius theologie.
Hic eni deſcribunt ōmia bonoꝝ
⁊ ſupplicia maloꝝ.ſtat⁹ incipiē-
tium: perfectorum et peruenien-
tium:actiuorum et contemplati-
uorum.Item frequēti⁹ legit pro
pter ſpem venie:vt nullus quātū
ꝙ petō: deſperet cū audit pecca-
torē tm̄.ſ.dauid/tanta grā ſub-
limatū:ſicut ⁊ ex ſauli cōuerſiōe
⁊ promotiōe de dei miſericordia
plene certificamur.Vñ ⁊ epľe ei⁹
in eccľia frequēti⁹ legunt.Item
qꝛ dauid aperti⁹ et pfectius loq-
tur de xp̄o q̄ alij ꝓphete/ita ꝙ
magis videt euangeliſare q̄ ꝓ-
phetare.Item qꝛ nulla ſcriptura
alia h3 tot orationes immixtas et
tot ſalutares effectus p quibus
aſſequendis fiūt orationes.Pro-
pter ratiōes ergo predictas iuſte
in orationib⁹ pſalmi aſſumunt ⁊
in frequentiori vſu eccľie habēt.
Hinc eſt ꝙ oēs viri eccľiaſtici/⁊
p̄cipue religioſi ad hunc librum

Pſal-
morū
liber
totius
theolo
gie eſt
ꝯſum-
matio

per diligens ſtudiū merito debēt
ſe trāſferre:vt ea q̄ quotidie te-
nent orare ꝛ pſallere diſcant in-
telligere:ꝛ ſic intelligēdo guſtēt
guſtu interiori dulcedinē iſtius
ſapientie ſalutaris.ſ.libri diuine
laudis.Nā p̄ter vtilitates ſupra
poſitas etiam ex hoc diſtractio-
nes per varias cogitationes plu
rium fantaſmatū:diaboli inſtin-
ctu ꝛ ſuggeſtione incidentes:ac
ipſos orantes ꝛ pſallētes pericu
loſe īpedientes facili⁹ euitant.
teſtiū orādi ꝛ pſallēdi meli⁹ relli
tur.itereſſe diuino officio q̄lꝫ eo
amplius delectatur. fructu ora-
tionū ſuarū nō priuat:meritum
ſuū auget:tota celi curia letificat
et iocundat.Unde horum grā an
teq̄ ad expoſitionem littere acce
dat aliq̄ eccl'iaſticis viris ꝛ maxi
me religioſis vtilia ſunt p̄mittē
da. ¶ Et quia pſalmus dicitur
laus dei cum cantico.Primo vi-
dendum eſt de vtilitate cantus
vocalis.Secundo de modo can-
tandi atque pſallendi.Tertio de
attētiōe in officio diuino ꝛ alijs
oratiōib⁹ adhibēda.Quarto qua
liter quis ad orationem ſe debet
preparare.Quinto de orationis
Cāt⁹ inſtantia ꝛ eius exaudibilitate.
voca ¶ Circa primū.ſ.de vtilitate can
lis vti tus vocalis notandū eſt:q̄ licet
litas heretici vocales eccleſie cantus
q̄ mul reprehendāt:eccl'ia tñ nō ſinemul
tos hꝫ ta rōne eos īſtituit:hꝫ eñi hmōi
effe- cātus ſeu iubilus multos effect⁹
ctus. vtiles.Unus eſt q̄ cor liquefacit
in affectum ſanctum.Uñ de Au-
guſtino ſcptū eſt q̄ flebat vber-
rime in hymnis ꝛ canticis:ſuaue
ſonātis eccl'ie vocib⁹ vehemen-
ter affectus.Et iterū q̄ intentus
modulatiōi hymnorū ꝛ melodie
pſalmorum reficiebat delectabili
ter:ꝛ flebat hilariter.Item iubi-
lus laudis mentē eleuat:oculos

cordis attollit.vñ multi rapiunt
in extaſim in hmōi iubilatione.
Et ideo poſtq̄ dictū eſt in ps.In ps.lx
eccl'ijs benedicite dño:ſequitur vij.
ibi:beniamin in mētis exceſſu. Ibidē
Itē triſtitiam malā depellit.Uñ Jaco.
glo.ſuper illud Jacobi. Triſtatur v.
aliq̄s veſtrum oret et pſallet ꝛc̄.
Crebra pſalmodie dulcedo noci-
ue triſtitie peſtem repellit.Ideo ps.
dicit dauid.Exultabūt labia mea lxx.
ſcꝫ interiora et exteriora cum can
tauero tibi.Item preparat viam
cordis domino ad infuſionē mul ps.
tiformiū grātiarū.Uñ ps.Pſal- lxv.
mū dicite noi ei⁹ ꝛ ſic iter facite iij.
Et in libro regū dicit:q̄ cum ca- reg.
neret pſalmos facta eſt ſup eum iij.
man⁹ dñi.Et iſti ſunt quatuor
effectus in aīa.Item diabolū fu- j.reg.
gat.Uñ in libro regum dicitur q̄ xix
Dauid pſallente recedebat ſpūs Canti
malus a ſaul/ꝛ melius habebat. cor.ij
Item deum delectat.Unde in cā d.
ticis ipſe dicit eccl'ie.Sonet vox
tua in auribus meis:vox tua eñi
dulcis.Item militantem eccleſiā
vertit in ſimilitudinem trium-
phātis:q̄ ſemp iubilat ꝛ laudat.
Uñ Bern.Nihil in terris ita pro Ber-
prie repreſentat quendam cele- nar.
ſtis habitationis ſtatuꝫ ſicut ala
critas laudantium deū.Item ini
micos cōturbat.vñ in libro para
lip.Cumq̄ cepiſſet laudes canere ij.par
vertit dñs inſidias inimicorū et ra.xx-
pcuſſi ſunt.Felices effect⁹ iſti feli ix.f.
cis iubilationis:que duritiā cor-
dis reſoluit:q̄ terrenā mentē ele-
uat:q̄ triſtitiā ſeculi repellit:q̄ ad
ſuſceptionem diuine bñdictiōis
pparat.que diabolum fugat:deū
delectat.militantem eccleſiaꝫ tri
umphanti aſſimulat: hoſteſque
ipſius confundit.O ergo quam
vtile et quam ſalubre eſt cantare
ac deuote frequenter pſallere
pſalmos propter iſtos et alios

Cantãdi atqꝫ psallẽdi modus. prius tactos fructus et effectus salutares.

¶ Circa secundum scilicet de modo canendi atqꝫ psallendi est diligenter aduertendum q̄ in modo cãtãdi q̃libet psona ecclesiastica ꝛ maxime religiosa ſp plus teneť et debet placere deo quam hominibus. Quicunqꝫ autem studet deo placere in cantando: quanto purius ꝛ simplicius deo cantauerit: tãto magis deo placebit. Plꝰ eñ attẽdit deus deuotionẽ ꝛ puritatẽ cordis q̃ modulationẽ vocis. Unde quidam ait. Non vox sed votũ: non musica cordula sed cor. Non clamor sed amor: sonat in ore dei. Uñ ꝛ Augꝰ. (Augu st.) Cum mihi inquit accidit vt mihi amplius cãtus q̃ res q̃ cantať moueat: penaliter me peccare cõfiteor. ꝛ tũc mallẽ nõ audire cantantẽ. Cum autẽ fratres in choro ad diuinũ officiũ steterint: caueat sibi quilibet ne sit piger et fastidiosus: sed cogat corpus ꝛ spiritũ stare reuerẽter: et psallere deo alacriter coram angelis qui ibi presentes assistunt: dicẽs cũ psalmista. (ps.cxxxj.) In cõspectu angelorũ psallã tibi. Risus et verba inutilia frater penitꝰ detesteť: vbi corã dño maiestatis cũ metu et reuerẽtia assistere dʒ. (Bernar.) Uerba psalmodie distincte et integre pnunciet. non sincopãdo aut nimiũ accelerãdo. Uñ Bernardus fratres suos ammonet dicens. Uos moneo dilectissimi strenue interesse laudibus diuinis: vt sicut reuerẽter ita ꝛ alacriter dño assistatis. Non pigri: non somnolẽti: nõ oscitãtes: nõ parcẽtes vocibꝰ: nõ pcidentes. verba dimidia: nõ integra transilientes nõ fractꝭ ꝛ remissis vocibꝰ muliebre quoddam de nare sonantes: sed virili (vt dignum est) sonitu affectu voces sancti spũs depromentes. Ubi nota exemplũ cõtra pigros et fastidiosos in diuino officio aptissimum. Fertur enim q̄ cum duo fratres quadam nocte sedẽdo in lectis suis sic quasi cubãdo dicerent pariter matutinum: affuit diabolꝰ cum fetore intolerabili dicens: ad talem orationem tale debetur incensum.

¶ Circa tertium sciʒ de attentione in officio diuino et alijs orationibus adhibenda. (Attẽtio in diuino officio adhibenda.) Et sciendum q̄ summo conatu debẽt omnes viri ecclesiastici et maxime religiosi dare operã vt versetur in corde quod profertur in ore. In oratione eñ petimus vt deus nobis intẽdat. Quõ aũt pbabile est q̄ hoc faciat deus: si nos nobis non intẽdimꝰ. Uñ Bernardꝰ. (Bernar.) Quõ mihi intendit q̃ mihi nõ intendo? Itẽ quod magis efficax est in oratiõe est ex parte cordis. Uñ Augꝰ. (August.) Potius ad vocem cordis q̃ corporis aures eiꝰ. Et Isidorus. (Isidorus.) Oratio cordis est non labiorũ: neqꝫ eñ deus deprecãtis verba intẽdit: sed orantis cor aspicit. Qui ergo cor nõ habet in oratione: subtrahit qđ meliꝰ est in oratione. Necessaria est ergo cordis intẽtio / vt qđ ore precamur hoc ẽt mẽte meditemur. Ad hoc hortabať Bernardus dicẽs. Uos moneo pure interesse laudibꝰ diuinis: vt nihil aliud dñ psallitis q̃ qđ psallitis cogitetis. spũs eñ sãctꝰ illa hora grata nõ recipit: quicq̃d aliud debes neglecto eo qđ debes obtuleris. Et iterũ. Ad psalmodiã ſp cor habeas nisi ad aliud sublimiꝰ rapiaris. Oim eñ q̃ ibi dñr vsqꝫ ad vnã literã te noueris p certo debitorẽ: vl' dicẽdi in choro tuo / vl' audiẽdi in alio. Inter oĩa aũt opa bona vt testatur abbas Agathõ orare deũ ẽ difficilimũ: ipiꝰ hʒ laboris: qꝛ semper demo-

neſ feſtināt interrūpere orationes:
ſcientes φ ex nulla re ipediunt̄ ſicut
p orōnē fuſam ad deū. Et inde ē
φ i pncipio oim horarū canoni-
carū c. munientes nos ſigno cru-
cis ꝯ īfeſtatiões diaboli dicim⁹.
De⁹ in adiutoriū meū intēde. De
cui⁹ vſiculi efficacia in collatiõe
abbatis Yſaac dicit̄ φ recipit oēs
affect⁹ quecūq; pnt humane natu-
re inferri: ⁊ ad oēs incurſus ꝯue-
niēter aptat̄. Habet eīm ꝯtra oia
diſcrimina iminētia ꝓtectionē di
uine inuocatiõis. hꝫ ꝯſiderationē
ꝯpue fragilitatiſ: hꝫ fiduciā exau
ditiõis. Cib⁹ infeſtationē demo-
nū patiētib⁹ inexpugnabilis mu
rus ē: ⁊ clype⁹ munitiſſim⁹ defē-
dēs nos ꝯtra oim vitiorꝫ īpugna
tionē. In quacūq; eīm tribulatione
vel neceſſitate ꝯſtitut⁹ hꝫ dicere:
De⁹ in adiutoriū meū intēde: dñe
Au- ad adiuuādū me feſtina. Sciēdū
guſt. aūt φ ſicut dicit Auguſtin⁹. ſi quis
parū intelligat pſalmum credat
tamen aliquid boni eſſe in eo qđ
cantat: non omnino ſine fructu
eſt. Idem credo ſi quis bene intel
ligat et conetur intendere: ſed ex
Oro- fragilitate diſtractus non atten-
nis ad dat actualiter ei quod cantat.
obſe- ¶ Circa quartum ſcilicet quali-
quam p ter quis ad orationem ſe debet
para- preparare. Notandum eſt: φ ſi-
tio. cut in collatione abbatis Yſaac
dicitur: quales in orationibus vo
lumus inueniri: tales nos ante
orationis tempus preparare de
bemus. Ex precedēti enim ſtatu
mens in ſupplicatione forma-
tur: et iccirco quicqđ volumus vt
nobis orantibus non ſubrepat/
ante orationem de noſtro pecto-
re debem⁹ euellere. Quicqđ eīm
aū horā orationis mens noſtra cō
cepit: neceſſe eſt vt hoc nobis orā
tib⁹ per recordationē occurrat.
Studeat ergo frater vt cogitationū
tumultus valeat euitare: ⁊ prius
φ incipiatur officiū cor ad deuo-
tionem excitare. Ideo eīm tam de
ſides ⁊ tepidi ſum⁹ in diuino offi
cio: quia ante nō ſum⁹ deuotiõe
excitati: ⁊ ita exim⁹ ſicut intraui
mus frigidi ⁊ diſſoluti. Cū vero
officiū incipit̄ cogitationibus va
gis iā reiectis: mentē ſurſum ad
deū habeamus intendentes his
que pſallunt̄. Alioqui ſi primo co
gitationibus aditū pbuerimus
poſtea tumult⁹ earū vix euadere
poterim⁹. Antiquus eīm hoſtis
ſerpens lubricus eſt: cui⁹ ſi capiti
nō reſiſtit̄ tot⁹ in intima cordis
dum non ſentit̄ illabit̄. ⁊ vt fortis
armatus conatur cuſtodire atriū
ſuum. Et cōtra hoc multū valet
ſi mox frater vt a ſummo euigi-
lat cogitationes abijciat: quibus
eum diabolus occupare vellet: et
primitias cogitationum ſuarū et
actionum offerat dño in oratio-
ne: vel aliqua bona meditatione
cum corporis exercitatione: vide-
licet genuū flexione: manuū pro-
tenſione: brachiorū in modū cru
cis expanſione totius corporis ꝓ
ſtratiõe ⁊ ſimilibus vt docet̄ in.
xxi. patrum collatione. ex quibus
affectus deuotionis excitatur et
ſpirit⁹ incaleſcit: ⁊ ex hoc frater
tota die deuotior et expeditior
erit. Sciēdū etiam φ ſicut col-
latiõe. ix. dicitur vt eo feruore et
puritate qua debet emitti poſſit
oratio hec nobis ſunt penit⁹ ob-
ſeruāda. Primo enim ſollicitudo
rerū tpaliū eſt penit⁹ abſcinden
da. Scđo vt nulli⁹ negocij curas
imo nec memoriā admittam⁹. Ter
tio vt detractiones/vaniloqa/et
oēs ſcurrilitates ſimiliter ampu
tem⁹. Quarto ire ⁊ triſticie ptur
batio eſt eruenda fundit⁹. Quito
vt fomitē carnalis cõcupiſcentie
a corde noſtro radicitus euella-

mus ⁊ ita q̈buſlibet vitijs penit⁹ abſciſſis:iactãda ſunt p̄mũ fundamẽta hũilitatis ꝓfunde:q̄ turrim illã p̄celſam celos penetrantẽ fervorem ſcʒ et deuotionẽ orationis valeat ſuſtẽtare.Deinde ſupponẽda eſt virtutum extructio ꝑ quã mẽs ab oĩ euagatiõe lubrica poſſit cohiberi:⁊ ad cõtemplationem diuinam et exceſſus theoricos incipiat ſublimari:ac ſi ſemper ſibi dicat ſurſum corda.¶ Circa quintũ et vltimũ ſcʒ de oratiõis inſtantia ⁊ eius exaudibilitate eſt ſciendum ꝙ oportet inſtanter orare.Vñ p̄ceptor noſter nõ ſimpliciter ait ꝓrate:ſed inquit orationibus inſtate. Nõ enim ꝓpter hoc eſt deſiſtẽdũ: ſi obſtrepentiũ cogitationũ tumultus mentẽ ab oratione abſtrahat: aut ſi nõ ſtatim deus exaudiat.ſʒ eſt pſeuerãter inſtãdũ orãdo atq; pſallẽdo:quouſq; importunas deſideriorũ carnaliũ ſuggeſtiones q̄ noſtris obſtrepũt ſenſib⁹:fortiſſima intẽtiõe superem⁹.ac tam diu inſiſtẽdo quouſq; perſiſtendo vincamus.Vñ Hugo.Amat inq̈t de⁹ inſtãtiã et importunitatẽ in p̄ce. Si magna ſunt p̄mia nõ debent eſſe deſideria parua.Cũ magnitudine enim p̄miorũ ꝯcordare debet magnitudo deſideriorũ.Q̈ ſi ad p̄mas lachrymas dñs nõ exaudit: nec ſic quidẽ a querendo ⁊ pulſando deſiſtendũ eſt:ſed tanto potius pſeuerandũ inſtantius:tãtoq; obſtinato clamore frequẽtãdus ſaluator donec ĩpleat orãtis deſideriũ. Eſt aũt ſciẽdũ ꝙ triplex eſt oratio. ſcʒ vocalis de qua dicit pſalmiſta. Voce mea ad dñm clamaui.Et mẽtalis de q̄ iterũ dr̃.Deſideriũ pauperũ exaudiuit dñs.Et actualis ſiue opis q̄ ſit bñ opando:q: non deſinit orare q̄ nõ deſinit bñfacere.Sc.Ciũ ẽt ꝙ ⁊ ſi iſtãtia orõis m[illegible] [illegible]icat ad ei⁹ exaudibilita-

rem nõ tamen ſemper etiam viri ſancti in eo qđ petãt exaudiunt: immo plerũq; mali in ſua petitione a deo exaudiunt:nõ aũt bõi:ſicut oſtẽdit Auguſtin⁹ in exẽplis. Cõſtat enim ꝙ Paulus apoſtol⁹ iſtãter orauit vt auferretur ab eo ſtimulus:et tamẽ nõ fuit exauditus.Diabolus aũt in ſua petitiõe ex[illegible]udit⁹ fuit:cũ petijt ſibi dari poſtatẽ in Job.et cum petijt ſe mitti in porcos.Sed vt ſubdit Auguſtinus.apoſtolus eſt magis exauditus.Apoſtol⁹ enĩ exaudit⁹ eſt ad ſalutẽ:⁊ ſi nõ ad voluntatẽ.ſʒ diabol⁹ ad damnationem.Non ergo cõtriſtari debet bonus homo ſi in eo qđ petit nõ exaudit ad ſuã voluntatẽ:q: plerũq; ſibi noxium eſſet.Et ponit Auguſtinus exemplũ de medico:a quo ſi petat infirmus aquã frigidam:ſi nouit obeſſe nõ dat:ſi ꝓdeſt ſtatim dat.Diſce ergo(ait Auguſtin⁹)rogare deum ⁊ medico cõmittas:quod ipſe nouit faciat.Tu morbum cõfitearis: ille medicamẽtũ exhibeat:tu tantum charitatem tene.Nam ille ſecari vult:vrere vult.tu ſi clamas et non exaudieris in adustione et tribulatione: nouit ille quouſq; putredo eſt.Tu iam vis vt reuocet manus:et ille vulneris ſinum attendit:ſcit quouſq; perueniat.Nõ exaudit ad voluntatem ſed exaudit ad ſalutem. Hec Auguſtinus.¶ His ergo premiſſis tanq̄ exhortatiuis ad pſallendum et cãtandum pſalmos et diuinum officium inſtantius et libentius ad orandum attentius et feruentius. Nunc ad aliqualem expoſitionem pſalmorum procedamus: premittendo vt communiter circa quem liber pſalmum quis auctor ipſius pſalmi.Quis titulus.Que materia.Que intentio.Que ſententia in generali.

Ora[tio]nis inſtãtia.

Hugo

Orõ ẽ triplex.

pſa.lij.

pſa.ix.

Pſalmus de Chriſti, ſiue de uiri iuſti perfectione & felicitate Impiorumq́ꝫ uanitate & damnatione

Pſalmus. I.

1 Beatꝰ uir qui nõ abijt in conſilio impiorũ, & in uia peccatorum nõ ſtetit: & in cathedra peſtilentię non ſedit.

¶ Auctoꝛ huius pſalmi pꝛopꝛie
ignoꝛatur:tamen magis cõmuni
ter credit͛ fuiſſe Eſdras ꝓpheta
q̃ legem repauit:ꝛ ſic ẽt pſalmos
in hoc libꝛo recollegit:et ſue recol
lectiõi hãc pſalmũ per modũ cu-
iuſdã pꝛologi p̄poſuit. Jpſe enim
pſalteriũ et totam bibliothecam
a babylonijs cõbuſtam inſtinctu
ſpũſſancti refoꝛmauit:p̄ter qui-
cꝫ libꝛos Moyſi quos apud ſa-
maritanos inuenit:ꝛ eodem ſpũ
reuelante pſalmos ita diſpoſuit:
eiſq́ꝫ titulos appoſuit. Sic em̃ eſt
titulus in pſalmo quõ clauis in
domo:qꝛ ſicut p clauẽ reſerat͛ do-
mꝰ vt ſit ingreſſus in eã:ſic p ti
tulũ apit͛ pſalmus vt ſit introitꝰ
in eius intelligentiam. Sed huic
pſalmo ideo titulus non apponi
tur ne titulꝰ pꝛeſcriptus libꝛi ca-
put et initium videret͛:qꝛ pſalmꝰ
ille pꝛincipiũ eſt et p̄fatio:ac q̄ſi
ꝓlogus et titulus libꝛi pꝛeſen-
tis. Sicut enim titulus illumi-
nat et totam ſequentem materiã
p̄libat:ſic ille pſalmꝰ totam ma-
teriã ſequẽtis operis tangit et
oñdit. Unde in ſequẽtibus Chri-
ſtus eum caput libꝛi appellat di-
cẽs. Jn capite libꝛi ſcriptũ eſt de   pſ. xxxix.
me. ¶ Materia pſalmi eſt chri-
ſti bonitas et perfectio:impiorũ
vero miſera ꝛ eterna damnatio.
¶ Jntentio ad bonũ homines al
licere ꝛ iuxta poſſe eos chꝛiſto cõ
foꝛmare:et a malo per exemplũ
damnatiõis impioꝛũ retrahere.
¶ Snia in generali pꝛopheta in
iſto pſalmo tanq̃ in pꝛologo capi
te ꝛ p̄ncipio libꝛi agit de illo q̃ eſt
caput et pꝛincipium omnium ſcꝫ
de chꝛiſto:deſcribens et pꝛenun-
ciãs ipſius perfectionem ꝛ felici-
tatẽ. impioꝛũ ꝟo vanitatẽ ꝛ infe
licitatẽ. Qꝛ igit͛ oẽs ad beatitu-
dinẽ tendũt:nec beati eẽ niſi per
chꝛiſtum poſſunt:pꝛoponit nobis
chꝛiſtum in exemplũ. ꝛ incipiens
a beatitudine oſtẽdit eum ab oĩ
malo liberũ p remotionẽ eoꝛum
que in p̄mo homine fuerunt. Uñ
ad hoc vtitur cõparatiõe veteris
ade:qui iõ ifelix ꝛ miſer:qꝛ abijt
in cõſilio impioꝛũ ſcꝫ ſerpentis:et
eius cõſentiẽs. i via peccatoꝛũ ſte
tit. ope peccãs:in cathedra peſti-
lentie ſedit:alijs exẽplũ peccandi
dando docens. et ſic erat impius
qꝛ peccauit in deum peccatoꝛ qꝛ
in ſe. peſtilens qꝛ in ꝓximũ. Sed
nouus Adã qui peccata deleuit
eſt felix ꝛ beatꝰ. qꝛ nullo pꝛedicto
rũ modoꝛũ peccauit. ¶ Snia in
ſpeciali:pꝛimus ergo homo infe-
lix:ſed ſcđs [Beatus eſt vir] ſcilꝫ
ipſe chꝛiſtus:qui ab inſtanti ſue
conceptiõis fuit beatꝰ beatitudi-
ne clare viſionis et perfecte frui-
tionis. Et vir contra pꝛoſpera et
aduerſa firmus:ac in omnibꝰ vir
tutibus ſanctus ꝛ perfectus [qui
non abijt in cõſilio impioꝛũ hum-

quis conſilijs eorum conſentien-
do[Et in via peccatorum nō ſtetit]
malū operādo[ꝛ in cathedra pe-
ſtilētie]ꝛ cōtagij[nō ſedit]doctri-
nā erroneā ꝛ infectiuam docēdo.
Hoc eſt nō cogitauit malū.nō fe-
cit malū:nō docuit malū:ſiue per
verbū:ſiue per exemplū.Dicto er-
go quomodo chriſtus imunis fuit
ab om̄i malo: oſtendit quomodo
plenus omni bono dicens.

2 Sed in lege dñi uo-
luntas eius : & in lege
eius meditabitur die ac
nocte.

¶[Sz in lege dñi]ſcz dei patris
[volūtas eius]fuit.q2 a preceptis
patris nūꝗ̄ filius diſcordauit.Ex
quibus verbis colligimus ꝙ pre-
ceptis dñicis nō ex neceſſitate ſed
volūtate:nō timēdo ſed amando
obedire debem⁹.Et hec voluntas
nō fuit ociosa vel ad horā.ſed[ꝛ in
lege eius meditabitur]non vt ſm
eam diſputet : ſed vt ſm eam vi-
uat[die ac nocte].i.aſſidue et ſine
ceſſatione.Uel in proſperis ꝛ ad-
uerſis que ſignificari ſolent noīe
diei et noctis. Poſtꝗ̄ enim dixit
chriſtū plenū omni bono in ſe:oſtē-
dit eum vtilem nobis dicens.

Precepti[s] dominicis nō ex neceſſitate ſed voluntate obedire debem⁹.

3 Et erit tāquam lignū
quod plantatum eſt † ſe
cus decurſus aquarum:
quod fructum ſuum da
bit in tempore ſuo.

Ar. † ſm.

¶[Et erit tāꝗ̄ lignum]tanꝗ̄ ſic
notat ſimilitudinē/vt ꝟitatis nō
excludat expreſſionem:xp̄s enim
eſt vere lignū vite:q2 eſt cib⁹ vite
quo quiſqȝ veſcitur. vita viuet et
nō morietur:[qd̄ plātatū eſt.] in
incarnatiōe[ſecus].i. iuxta[decur
ſus aquarū].i.plenitudinē gratia
rū:contra eſtū vitiorūꝗ2 habet in
ſe fluenta oīm virtutum et gratia
rum cui non eſt ſpiritus datus ad
menſuram.[quod fructum ſuum
dabit in tempore ſuo]quia dum
erat in mundo fructum bonorum
operum dedit:et aditum paradiſi
per paſſionem reſerauit:et nihilo-
minus in preſenti dat fructū gra-
tie:et in futuro dabit fructū glie.

4 Et foliū eius nō † de-
fluet & omnia quæcū-
ꝗ̄ † faciet proſperabū-
tur.

Ar. † decidet.
Ar. ſfecerit,

¶[Et folium eius nō defluet].i.
verbū ei⁹ nō erit iſtabile ꝛ irritū:
ſed immutabile ꝛ firmū.quicquid
enim xp̄s ꝑdicit ad effectum oino
ꝑducit.Et bene folia ꝟba dicunt:
q2 ſicut folia fruct⁹ tegūt/ſic ꝟba
xp̄i ꝓmiſſiones eius cuſtodiūt:et
ꝗd per ſingula :[omnia quecun-
ꝗ̄ faciet]ſcz fruct⁹ et folia facta
et dicta[ꝓſperabunt]ſibi et ſuis.
Oia enim ad ſalutem noſtram fa-
cta ſunt:factis quidem ipſius tan
ꝗ̄ fructib⁹ ſpiritualiter paſcimur:
dictis vero ei⁹ tāꝗ̄ folijs a vitijs
obūbramur:ꝛ hec ſibi ad fructum
ſuū ꝓficiunt et vitā eternā nobis
obtinebunt .Sed.

5 Non ſic impij, non
ſic:ſed tanquàm puluis
quem proijcit uentus à
facie terræ.

¶[Nō ſic impij]qui carent boni-
tate morū[non ſic]fructificant et
proſperabuntur:quia a tāta et ta
li perfectiōe excluduntur/ꝛ nihil
horum aſſequunt.In repetitione
autem immobilis firmitas oſten
ditur.[Sed] erunt[tanꝗ̄ puluis]
aridi et infecundi non habentes
humorem gratie dei:leues et inſta
biles : et prauis ſuggeſtionibus
cedentes [quem proijcit ventus

a facie terre] quia ventus ſuperbie et impulſus tentationis proijcit eos nunc a ſtabilitate mentis et virtutis: et deinde a preſentia eterne ſtabilitatis: ⁊ a ſpecie ſeu viſione patrie celeſtis. Et

6 Ideo non reſurgunt impij in iudicio neq; peccatores in conſilio iuſtorum.

Duplex expoſitio huius ṽſiculi.

¶ [Ideo] q2 piecti a deo [non reſurgũt impij] obſtinati pma reſurrectione a morte peccati [in iudicio] diſcuſſionis vt ſe iudicẽt et diſcutiãt ſeq; accuſent et peniteãt [neq; peccatores] iidem [in cõſilio iuſtorũ] quorũ cõſilium eſt pniam agere/et volũtatẽ dei ſuis volũtatibus pferre. Vel in futuro [nõ reſurgũt impij] .i. penitus infideles [in iudicio] .i. vt iudicent: q2 iã iudicati ſunt [neq; peccatores] .i. falſi chriſtiani [in conſilio] .i. congregatione [iuſtorum] vt cũ eis iudicent vel vt iudicati in collegio iuſtorum quieſcãt non enim habebit reſurrectionem ſcđam ad immortalitatẽ qui nũc habuit primã per confeſſionem et penitentiam.

7 Quoniam nouit dominus uiam iuſtorum: †& iter impiorum peribit.

Et† iter autẽ.

¶ [Qm̃ nouit dñs] .i. approbat et acceptat [viam iuſtorum] .i. pgreſſum vite eorum [⁊ iter] .i. progreſſus vite et opus [impiorũ peribit] p reprobationẽ ſine fructu corã deo: no tanq̃ non approbatum ſed reprobatum ab eo. Ac ſi diceretur: peribit: pro non nouit dominus vt hoc ſit neſciri a domino quod eſt perire et hoc ſit ſciri a domino quod eſt manere. Noſſe dicitur dominus per ſcientiam. Ita nouit tam bona q̃ mala. Item per approbationem: et ſic ſola bona vt hic. Item per experientiam: et ſic chriſtus nouit infirmitates noſtras. dicitur etiam noſſe quia facit noſſe. vt ibi. nũc cognoui q̃ timeas dominum .i. feci te et alios cognoſcere. ¶ Moraliter ẽt põt ille ps. de vnoquoq; iuſto intelligi vt ſic dicamus. Oĩs vir erit iuſtus eritq; beatus qui non conſentit in malo alterius. nec ipſe malum facit aut docet: hoc eſt qui non peccat cogitando: operando. verbis vel exemplis docendo. Cuius voluntas et meditatio ſemper eſt in lege domini. quia vir ſanctus ſacram ſcripturam ſemper debet ante oculos ponere: et ad eius regulam actus ſuos dirigere. Hic tanq̃ lignum firmiter ſtabilitum ſecus decurſus aquarum plantatur: cum per infuſionem ſancti ſpiritus in charitate radicatur et firmatur. Et quia charitas nunq̃ ocioſa eſt: ideo fructũ bonorũ operũ in tpe ſuo dabit: q2 p varijs tẽporibus varia opera excercebit. Et foliũ ei9 .i. verba ei9 non defluent in terrã: ſed potius de deo et de celeſtibus loquitur. Vel non defluẽt in mortale peccatũ: licet quãdoq; fluãt: quia ſermo eius in veritate conſiſtit/et a ſuperfluitate verborum linguam compeſcat facta quoq; eius proſperantur: quia mala bonis non admiſcentur: et bene cepta vſq; ad finem perducuntur. Non ſolum autem proſpera: ſed etiam aduerſa: non ſolum bona ſ; etiam mala cooperantur ei in bonum: quia poſt culpam fortior reſurgit ⁊ cautior ad iuſtitiã redit ⁊ miro modo fit q̃ vnde peccauit inde iuſtior exiſtit. Ubi Auguſtinus. Oĩs ſcriptura ad imitationem mediatoris dei et hoim hois chriſti

Noſſe dicit chri9 q2 noſſe facit. Moralr.

Aug.

ieſu fideles inuitat: vt per imitationem ad ſimilitudinē eius peruenire mereantur. Sic ergo τ hic primus pſ. docet credētes vt largitorem τ auctorem vere beatitudinis ſequantur declinando mala et faciendo bona vt perueniant ad ſimilitudinem eius. Ubi τ Hilarius. Speciosiſſimū autē hoc et digniſſimū incipiendorū pſalmorū ſpiritus ſctūs ſumpſit exordiū vt humanā infirmitatē per ſpem beatitudinis ad innocens religionis ſtudium adhortaretur vt ſacramentum dei corporati doceret. vt cōionē glorie celeſtis polliceretur: vt penā iudicij demonſtraret: vt differentiam reſurrectionis oſtenderet: vt prouidentiā dei in retributione monſtraret: perfecta ſcilicet conſummataq; reſurrectione tante prouidentie ordinem inchoauit: vt hoīs imbecillitatē ad fidei ſtudium beati viri ſpes illiceret: ſpei beatitudinē cōparat ligni ſimilitudo ſpōderet īſolētē impietatē intra metū denunciata ipſis ſeueritas cohercerct: meriti differētiā in cōſilijs ſanctorum conditionis ordo diſtingueret: dei magnificētiā in cognoſcendis iuſtorū vijs equitas conſtituta monſtraret.

Hilarius.

Oratio.

Effice nos dn̄e. tanq̄ fructuoſiſſimū lignū ante cōſpectū tuū: vt tuis imbribus irrigati/mereamur tibi ſuarum fructuum vbertate placere. Per dominum.

Pſalmus de conuentu infideliū cōtra Chriſtum in ſua paſſiōe. Et de regni Chriſti inſtitutione et delatione.

Pſalmus. II.

† Quare fremuerunt gētes: & populi meditati ſunt inania? † vt q̄d

¶ Pſalmus iſte ſcd's eſt in ordine et primꝰ in titulo. Un̄ τ in actibꝰ apoſtoloꝝ primus dicit. ¶ Auctor huius pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus pſ. dauid: hoc eſt pſ. ille .i. tractatus ille qui dicit pſ. q: mouet ad bene operandū attribuit Dauid: id eſt xp̄o manu forti qui agit hic de ſe rege vt ſubijciamur ei. ¶ Materia: regnum xp̄i: τ cōuentus infideliū contra ipm. ¶ Intentio: ſubdere hoīes regno xp̄i: τ eos ſpē bone vite nō in ſeipſis ſed in chriſto cōſtituere. ¶ Sentētia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſ. loq̄tur in perſona ſua vel xp̄i de cōuētu infidelium cōtra xp̄m in ſua paſſiōe: eorūdēq; infideliū deſtructione. Itē de regni xp̄i inſtitutione: et de ipſius xp̄i inenarrabili eterna generatiōe. Inſup de regni xp̄i inſtituti dilatione: τ dilatati veneratione. ¶ Sententia in ſpeciali. Increpās ergo perſequētes ꝓpheta vel xp̄s dicit. Quia xp̄s talis τ tantus eſt qualem τ quantū eum ꝓpheta ſupra deſcribit: vel q: talis τ tātus ſum qualē τ quātum me propheta deſcribit [Quare] .i. qua ſua vtilitate [fremuerūt] vt fere: ſine ratiōe [gētes] .i. gētiles .ſ. romāi milites cōtra xp̄m vel contra me talem τ tm̄ [et populi] ſcilꝫ iſrael .i. iudei [meditati ſunt inania] cogitātes extinguere chriſti vel meū nomē τ regnū ne perderēt gētē τ locū .q.d. fruſtra. q: nō ſunt cōſecuti intentū ſed euenit cōtrariū. nā q: innocentē dn̄m occiderunt ideo nomē eius

eius auerterunt: ideo et gentem et
locum perdiderunt. Miroq; mo-
do actum eſt vt dum ſuum conſi-
lium implere ſe crederẽt cõſiliũ do-
mini nolẽtes ⁊ neſciẽtes iplerẽt.

2 Aſtiterunt reges ter
rę: & principes cõuene
rũt in unum: aduerſus
dominum & aduerſus
Chriſtum eius.

¶ [Aſtiterunt] cõtra regẽ celi [re
ges terre] ſcilicet herodes prior
qui pueros occidit: et poſterior q̃
in morte xp̄i conſenſit: et pilatus
vice regia fungẽtes. [⁊ principes]
iudeorũ ſcilꝫ annas et caiphas
[cõuenerunt ſimul in vnũ] prauũ
[cõſenſum ⁊ voluntatem [aduer-
ſus dominũ] patrẽ: q̃ ei cõtradicit
filio contradicit ⁊ patri. [⁊ aduer
ſus xp̄ꝫ eius] ſcilicꝫ filium vel me
vnctum pre participibus meis: ⁊
ſic nõ ſolũ minores ſed etiã maio
res ſurrexerunt cõtra eum. Quod
adhuc futurũ puidebat in re tan
q̃ preteritum ponit propter cer-
titudinẽ prophetie: ⁊ q: iã preteri-
rat in oſtenſione. Hec ergo fece-
runt dicentes.

3 Dirũpamus uincula
Al'. † abijcia mus. eorũ: & † proijciamus à
nobis iugum ipſorum.

¶ [Dirũpamꝰ vincula eorꝫ] .ſ. domi
ni patris ⁊ xp̄i eius. vel xp̄i ⁊ ſuo
rũ .i. obligationes quibus in eorũ
ſeruitute alligari et detineri poſ-
ſimus [⁊ proijciamus a nobis] ne
dominetur ſuper nos [iugũ ipſo
rũ] ſcilicet legẽ nouã in quam vo
lunt nos inducere: eamq; ceruici
noſtro imponendo nos ligare. q.
d. deſtruamus vincula religionis
chriſtiane; ne nos ſibi valeant
aſtringere et ſubiugare. hoc apte
duris et rebellibus conuenit qui
nolunt ſuaue iugũ chriſti ſibi im-
poni: et qui renuũt ſuperiorıbꝰ
ſubiugari. Sed.

4 Qui habitat in celis
irridebit eos: & domi-
nus ſubſannabit eos.

¶ [Qui habitat in celis] ſpũali-
ter .i. i ſanctis animabus ⁊ ange-
lis. vel in celis .i. celeſtibus man-
ſionibus. ſcilꝫ deꝰ [irridebit eos]
facto .i. irriſibiles dabit cũ nõ im-
pleuerint propoſitum. et iactanti
am eorũ deriſione dignã faciet et
oſtẽdet: fruſtrãdo eam conatu ſuo
[⁊ dominꝰ ſubſannabit eos] ſimi
liter facto .i. ſubſannatiõe dignos
reddet cum i iudicio diſtracta vl-
tiõe puniet quia machinationes
⁊ cõſilia praua et iniqua malorũ
nõ ſortiunt effectũ bonũ ſed ſem-
per veniunt eis in malum: vel in
hoc ſeculo vel in futuro. et quan-
doq; in hoc et in illo.

5 Tunc loquetur ad
eos in ira ſua: & in furo
re ſuo conturbabit eos.

¶ [Tunc] .ſ. in preſenti tempore
[loquetur ad eos] per ſcripturas
et per ſanctos [in ira ſua] idest in
comminatione pene. Vel [tunc]
ſcilicet in die iudicij [loquetur ad
eos in ira ſua] dura eos arguens
increpatione quibus ante tacuit
in manſuetudine [et in furore
ſuo] ideſt implacabili vltione ſci-
licet pena eterna. [conturbabit
eos] in corpore et anima. tunc
enim diſtricta animaduerſione fe
riet quos lõganimitate ſue pati-
entie ante tolerauit. Et ponitur
hic cauſa pro effectu .ſ. ira et furor
pro vindicta quam comminabi-
tur et inferet quaſi eſſet iracun-

dus ⁊ furioſus: q2 ira et furor non cadit in deo: deinde eſt vox chriſti.

6 Ego autẽ conſtitutus ſum rex ab eo ſuper ſyon montem ſanctum eius: prædicãs præceptum eius.

Al's † ipſius.

¶ [Ego aũt] cui⁹ vincula dirũpere ⁊ iugũ abijcere illi meditabant̃ [conſtitut⁹ ſum rex] ſm hũanitatem [ab eo] .ſ. a deo prẽ [ſup ſyon montem ſctm̃ eius] .i. ſuper eccleſiã de iudeis que radios fidei pri⁹mo recepit ſicut mõs: q2 ad eos pn̄cipaliter chriſtus miſſus fuit. Eccleſiã ſyon montẽ ſctm̃ appellat: q2 deũ ſeu dei gloriã ſpeculat̃: ⁊ q2 alta in virtutib⁹ ⁊ firma [p̄dicans preceptum eius] .i. doctrinã euangelij. ego q̃dem p̄ me in iudea: per ap̄los vo in omni terra. Et q2 non tm̃ eſt rex ſup iudeos/ ſed ſup gẽtes pbat etiã de gentibus dicẽs.

Eccl'ia mons ſanct⁹ dicitur

7 Dominus dixit ad me fili⁹ meus es tu: ego hodie genui te.

¶ [Dñs] ſcil3 pr̄ [dixit ad me] cui⁹ dicere quandoq3 accipit̃ p̄ gignere vel facere: pro diſponere vel promittere [filius me⁹] conſubſtantialis [es tu] p̄ naturã [ego hodie] .i. eternaliter et in preſentia eternitatis [genui te] verbum mihi coeternum: ex me ineffabili genitura. Uel temporaliter per ſpm̃ ſctm̃ ex virgine maria. Quia vero hodie p̄ſentiam ſignificat ⁊ qđ eternum eſt ſemper eſt: iõ de eterna generatione aptius accipitur q̃uis etiã accipi poſſit de temporali. Dixit ergo et promiſit ei de gentibus in hereditatem ſibi dandis: vnde ſubiũgitur. Et quia filius me⁹ es naturalis: ideo.

8 Poſtula à me & dabo tibi gentes hereditatem tuam: & poſſeſſionẽ tuã terminos terræ.

¶ [Poſtula] .i. poſtulabis cum homo factus fueris [a me] orando pro fidelium ſalute. Uel [poſtula a me] idest obedi mihi moriendo vt poſſis poſtulare: ipſe enim nũc interpellat pro nobis [et dabo tibi] potius q̃ alijs [gentes] .i. gentiles et nationes mundi [hereditatem tuam] .i. vt eas ad fructificandum excolas: et quaſi iure hereditario poſſideas. [et poſſeſſionem tuam terminos terre] idest non ſolum partem gentiu3 ſed omnes habitantes terram vſq3 ad fines eius vt omnes nomini chriſtiano copulent̃ ⁊ a te omnes ad eorum ſalutem ⁊ tuum fructum poſſideantur.

9 Reges eos in uirga ferrea: & tanquàm uas figuli † confringes eos.

Al.† conteres.

¶ [Reges eos] .q.d. non eris tyrannus [in virga ferrea] idest iuſtitia inflexibili a rectitudine. De qua alibi dicitur virga regni tui: que ideo dicitur virga quia recta: ideo ferrea quia dura. Recta bonis/ dura malis/ blanda iuſtis/ aſpera peruerſis. [et tanq̃ vas figuli confringes eos] rebelles quidem ad interitũ vt nunq̃ viuificentur: ſicut vas figuli fractum nunq̃ reintegratur: ſed obedientes ad vitam: conterens in eis terrenas cupiditates: et quicquid de peccatoribus limo contraxerunt. Deinde eſt vox p̄phete exhortãtis.

ps.xliiij.

10 Et nunc reges intel-

ligite, † erudimini qui iudicatis terram.

¶ [Et nunc] id eſt per ea que dicta ſunt et quaſi iam innouati contrito in vobis luto: facti [reges] iam valentes vos regere et quicquid in vobis ſeruile et beſtiale eſt. [intelligite] que dicta ſunt et quanta filius facit ac intelligenter agite: et ſi per vos non ſufficitis [erudimini] ab alijs et ad perfectionem tendite [qui iudicatis terram] id eſt cognoſcitis vos eſſe vaſa lutea et damnatis in vobis terrena. Uel [et nunc] chriſto rege conſtituto [reges] terreni [intelligite] chriſti regiam maieſtatem ne temere dominemini [et erudimini qui iudicatis terram] ſcientes vos habere iudicem ſuperiorem omnia clare intuentem. Non enim intellectus proficit: ni vſque ad eruditionem vite non perueniat.

11 Seruite domino in timore: & exultate ei cum tremore.

Domino ſeruire regnare eſt.

¶ [Seruite domino] omnium: cui ſeruire regnare eſt [in timore] animo caſto et filiali qui non ſinit peccare: et retrahit a peccato ſicut frenum retrahit equum a precipitio. vt qui ſtat videat ne cadat. ſed ne miſera ſeruitus videatur et ne timor frangat addit [et exultate ei] idest voluntarie et hilariter ſeruile per cordis deuotionem et eleuationem in deum: quia timor dei non eſt miſerie ſed gaudij: ſed ne iterum in temeritatem cadatur: et ne leticia extollat ſubdit [cum tremore] corporis. non diſſolute nec negligens ſit exultatio. Iſte ſunt due mole inter quas debet moli omnis chriſtianus ſcilicet timor et ſpes vt et de ſpe exultet: et de timore tre-

Timor dei eſt gaudij

mat. Et.

12 Apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur dominus: & pereatis de uia iuſta.

¶ [Apprehendite diſciplinam] dei. i. ſubijcite vos humiliter diſcipline chriſti et correctioni: vt in proſperis timorem: et in aduerſis patientiam et ſpem habeatis: ne quis ſe in illis per elationem extollat: aut in iſtis per puſillanimitatem ſe deijciat. [ne quando iraſcatur] contra vos ſi non feceritis [dominus] qui diu ſuſtinet [et pereatis] i. deficiatis deo vindicante in vos tranſgreſſionem huius doctrine [de via iuſta] i. iuſticie et veritatis: ſcilicet ab operatione bona: a qua deficere magna pena eſt his qui dulcedinem iuſtitie guſtauerunt. Et non ſolum ne pereatis: ſed etiam vt beati ſitis quia.

13 Cum exarſerit in breui ira eius; beati omnes qui confidunt in eo.

¶ [Cum exarſerit] idest ardendo tranſierit et proruperit ad vindicandum [in breui ira eius] inferendo penam in preſenti que breuis eſt reſpectu future. [beati omnes qui confidunt in eo] idest qui tunc non franguntur impatientia ſeu deſperatione / ſed fiducialiter expectant remunerationem vite future. Uel poteſt hoc de vindicta futura intelligi que ventura eſt in breui quamuis longe putetur: et beati erunt tunc omnes qui confidunt in eo nunc. Tunc enim ad regnum peruenient quidam confidentes in meritis tantum: ſed non arbitrantes ſibi gratiam eſſe neceſſariam. Alij totam fidu-

eiam ponunt in gr̃a:ſed beati qui cõſidũt.i.in vtroq̃ fidũt vt tamẽ principalitatẽ gratie attribuát:et ſcđario de opib⁹ ſuis fidát. Salubre cõſiliũ eſt ɔfidere de miſericordia:ſed inde totũ pẽdere ſtultũ eſt refugiũ. ¶ Moraliter tria hic notant que nos īfeſtant ſcilicet peccata.mundus.diabolus. Per gentes eñ notant ſeptem pct̃a q̃ per ſeptem gentes ſignificant in Deutro.que fremuerũt dum per tentationẽ cõcutiunt. Per populos mũdani pſecutores q̃ nos meditant extinguere ⁊ delere. Per reges terre ⁊ principes demones/rectores/et principes tenebrarũ qui cõſurgunt aduerſus dominũ:dũ nobis auferre bona creatiõis nitunt:et aduerſus chriſtum dum bona recreatiõis:ſpoliát enim nos naturalib⁹ ⁊ gratuitis. Sed ecõtra ſancti dirũpũt vincula amoris male accendentis:⁊ iugũ timoris male humiliantis. Et domin⁹ irridebit malos quãdo nolet miſereri:quia ſm̃ Gregoriũ. Ridere dei eſt afflictioni nolle miſerere:et ſubſannabit quando terribiliter eis dicet. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Iuſtus vero cognoſcẽs ſe cõſtitutum a deo ſup aiam ſuá deũ p fidẽ ſpeculantẽ vt eã regat/et ab eo genitum in operib⁹ bonis vt in virtutibus proficiat:poſtulat a deo orãdo vt ſibi p gratiã ſuam aſſiſtat: cui deus dat gentes id eſt ſubdit ei motus carnis/et vitia in hereditatẽ ſuã vt eis dominet ne pcedãt. Unde ab hero dicit hereditas q̃ in ea libere quis dominet:cui ⁊ dat in poſſeſſionẽ terminos terre qui ſunt natiuitas et mors:quia imprimunt eius memorie q̃ vilis fuit in origine:et q̃ contẽptibilis erit in morte. Sed ſacerdotes dagon non calcant ſuper limen:ſcilicet ſuperbi qui nolunt attendere ingreſſum et egreſſum ſuum. Cetera patent ex premiſſis.

Moraliter.

Grego.

Matth.xxv.

Hereditas vnde dicit.

Oratio.

Dirumpe domine noſtrorũ vincula peccatorum: vt iugo tue ſeruitutis innexi valeamus tibi cum timore et reuerentia famulari. Per dominũ.

Pſalm⁹ de chriſti paſſiõe, & eius glorioſa reſurrectiõe uel eccleſię: & uniuſcuiuſq̃ fidelis tribulatione, & impugnatione. Pſal. III.

1 Domine quid multiplicati ſunt q tribulãt me: multi īſurgũt †aduerſum me.

Al. ſuper.

¶ Auctor huius pſalmi pphet̃a dauid. Titulus. Hic eſt pſalm⁹ dauid cũ fugeret a facie abſolon filij ſui. Id eſt pſalmus ille attribuit dauid .i. chriſto manu forti: qui loquitur. Pſalmus dico agens de eo qđ contigit ſcilicet de paſſione et reſurrectione que in hiſtoria ſignificata ſunt cũ fugeret.i.cũ auferendo grãm ſuã recederet a facie abſolon filij ſui.i.a mente iude quẽ cum alijs apoſtolis gratia ſua elegit ad hoc vt filius ſuus eſſet. Et bene per abſolon qui pax patris dicit iudas intelligit: quia q̃uis ille cũ chriſto pacem nõ habuerit tamen chriſtus ei pacem et ore dedit et corde tenuit. ¶ Materia. chriſti paſſio et reſurrectio. ¶ Intentio.nõ credentes chriſti mortem paſſionem ⁊ reſurrectionem redarguere et electos ad paſſionis conſtantiam exemplo chriſti hortari.

Abſolon quõ iterpretatur.

¶ Sententia in generali. propheta in iſto pſalmo in perſona chriſti hominis loquitur ad patrem de multitudine eum perſequentium conqueritur dei patris aſſiſtentis pſidiū: ſueq; a ſomno mortis reſurrectionis preconiū et aduerſariorū exterminium. ¶ Sententia in ſpeciali. precedens pſalmus oſtendit non preualuiſſe chriſto principum fortitudinem. hic oſtendit et non preualere multitudinem. Chriſtus ergo ad patrem loquens/et de tot perſecutoribus quaſi admirans dicit [Domine] pater [quid multiplicati ſunt qui tribulant me] inſidiando. q. d. fruſtra. Eā ſcilicet multiplicati ſunt vt cum pontificibus et ſacerdotibus: ſcribis et phariſeis et turbis: necnon cum gentilium regibus eorumq; miniſtris: et numero perſequentium propriꝰ acceſſerit diſcipulus vt de numero diſcipulorum augeatur numerus perſecutorum [multi inſurgūt aduerſum me] ſcilicet vt me deprimant me manifeſte perſequendo ꝛ impugnando.

2 Multi dicūt animæ meæ, nō eſt ſalus †ipſi in deo eius. Al.† illi.

¶ [Multi] de meis inimicis et perſecutoribus mihi et mortem promittendo et inſultādo [dicūt]: id eſt dicendo comminantur [animę] .i. vite [mee] in rei euidētia ſcilicet oſtendentes hoc verbo et opere [nō eſt ſalus ipſi in deo eius] .i. in eo quē ſibi deū facit: ſ; ē deꝰ nō ſaluabit eū et liberabit de manu nr̄a: niſi ei reſurrecturū deſparet nec iudas traderet: nec illi occiderēt. Sed mentiunt: quia nihil proficiunt: vnde ſequitur.

3 Tu autē domine ſuſceptor meus es: gloria mea & exaltans caput meum.

¶ [Tu autē dn̄e] pater [ſuſceptor meus es] me ab hoſtibꝰ liberādo [gloria mea] in reſurrectione me glorificando: ꝛ glorioſum faciendo [et exaltans caput meum] in aſcēſione vel [caput] .i. mentē per hilaritatem ꝛ ſpem: que in tanta paſſiōis humilitate depoſita nō fuit/et fortitudinem non amiſit. Et loquitur de deo a ſimili medici qui ſuſcipit egrum vt curet et ſaluet: hoc autē merito mihi inde q; ego.

4 Voce mea ad dn̄m clamaui: & exaudiuit me de mōte ſancto ſuo. Ps. lxxxi. 7. cxli.

¶ [Uoce mea] ſcilicet voce cordis que deo ſonat [ad dominum] ſcilꝫ deum patrem [clamaui] ipſum inuocando ad miam: ꝛ auxiliū eius implorādo. Clamor dicit orō propter vim intenſionis [et exaudiuit me] ipſis iuitis me ſuſcitādo: ꝛ liberādo [de mōte ſctō ſuo] id eſt de altitudine ſue iuſticie. Juſtū enim erat vt innocentem ſuſcitaret qui non pro ſe ſed pro alijs nocentibꝰ mori voluit. Et ſubiungit in quo ſit exauditus. dicens. Clamor dicit alíquādo oratio.

5 Ego dormiui & †ſoporatus ſum & exſurrexi †quia dominus ſuſcepit me. Al. ſōnū cepi. Al.† qm̄.

¶ [Ego dormiui] in cruce ſomnū mortis ſponte ſuſcipiendo. [et ſoporatus ſum] in corde terre/ſcilicet in ſepulchro mortis quieſcēdo [et exſurrexi] a morte de ſepulchro propria virtute procedendo. [quia dn̄s] pater in quē ſperabam [ſuſcepit me] in regno de petōibꝰ in celū aſſumēdo. Surgēs ei a mortuis

ſuſpectus eſt i gloria dei patris.
Quandoq3 hic pſens vel preteritū
pro futuro ponit:q2 i re futurū in
viſione ꝓphetica preteritum vel
pſens fuit.Et ideo quia modo
ſū liberatus ⁊ fact⁹ impaſſibilis:

6 Non timebo milia po
puli circundantis me
exurge domine ſaluum
me fac deus meus.

¶ [Non timebo] amplius [milia
populi circūdantis me] .i. qui cir-
cūſteterūt me pendētē in cruce:q2 nō
poſſunt mihi amplius nocere:po-
nit finitum pro infinito:vel quia
millenarius numerus perfect⁹ eſt
per milia populi vniuerſa prauo-
rū multitudo deſignatur:⁊ vt non
timeam [exurge domine] effectiue
id eſt fac me ſurgere a morte:quia
mos eſt ſcripture vt perſone dei tri
buat quod in nobis facit.[ſaluum
me fac deus meus] animam me-
am ab inferis reducendo.Et.

7 Quoniam tu percuſſi
ſti omnes aduerſantes
mihi ſine cauſa dentes
peccatorum contriuiſti.

¶ [Quoniā tu percuſſiſti] .i.percuties
alios vitiōe vindicte ad damnatio
nem alios dolore pnie ad ſalutē
[oēs aduerſantes mihi ſine cauſa]
iuſta et vera:quia peccatum non
feci ideo et hoc [dentes peccato-
rum] id eſt maledica verba et cor-
roſiones perſequentium me et di-
lacerantium [contriuiſti] .i.in irri
tum perduxiſti. Deinde quaſi gra
tias pro ſua liberatione agens:
deoq3 ſalutem ſuam attribuens
conuertit verba ad homines di-
cens.Ergo quia ita eſt vt dixi:cre-
dite o homines quia

8 Domini eſt ſalus.Et
ſuper populum tuum
benedictio tua.

¶ [Domini] et non hominum [eſt
ſalus] vera id ē ad dominum perti
net ſaluare a morte peccati et ab
omni malo:nemo ergo de ſe pſu
mat:nos et infirmi et imbecilles
ſumus deinde orat pro populo et
implorat ei benedictionem cōuer
tens ad deum ſermonē ⁊ dicit:et
nō tantum ſuper me ſed [⁊ ſuper]
totū [populū tuum] ſcʒ chriſtianū
qui de te ſperat ſalutem:et de ia-
pernis habet quicquid bōi habet
o domine ſit [bñdictio tua] ſcʒ gra
tie et glorie bona vie et patrie ei
conferendo.Poteſt et iſte pſalmus
accipi in perſona eccleſie ⁊ vniuſcu
iuſq3 fidelis dum tribulatiōibus
pmitur:dū tentationibus agitur:
tunc enim habet dicere. Domine
quid multiplicati ſunt qui tribu-
lant me:multi inſurgūt aduerſum
me.Multi aduerſarij multa vitia:
eccleſiam et fidelem aiam tribulāt
et impugnant .Et qm̄ plerunq3
coaceruatione aduerſariorū et vi-
tiorū ſubripit deſperatio ſanitatis
veriſſime dicitur [Multi dicunt
anime mee] non verbis:ſed effectu
vt eam deſperare cogāt [nō eſt ſal-
ipſi in deo eius] .i.q amplius non
cures:vel nō poſſis ſaluare eā.tu
qui es deus .i.creator eius:ſed in
omni tribulatione et oppugnatio
ne ⁊ ſemper dicendum eſt quod
ſequitur [Tu autem domine ſu-
ſceptor meus es] .i.d eſt defēdis ab
impetitione hoſtiū me cōfugientē
ad tuum adiutorium [gloria mea] Eccle-
non mihi tribuo q preuolo:non ſic ex-
in me vel in hoc ſeculo ſed in te pur eſt
deo meo glorior:[et exaltans ca- xp̄s.
put meum] caput eccleſie eſt chriſt Sic ſi-
ſtus primus in celum exaltatus: ſed
caput fidelis anime eſt mēs a qua cap
ſenſus ſicut mēbra a capite regūt. ē ir ē s.

quã de⁹ dono ſue grãe eleuat vt le-
gi dei ſubiat:et vt ad deũ reſpiciẽs
inſidias diaboli ⁊ tẽtatiões eua-
dat:facile ei laqueos vitat i terris q̃
oculos habet in celis.[Voce mea]
non vi carnis:in orãdo.p̃dicãdo. opẽ
rando ⁊ omni bono[ad dominũ cla
maui]intẽte depreccando ita vt ſo
nus vocis ab intentiõe cordis nõ
diſcreparet.Vox aliena dicit̃ q̃ eſt
oris mei et non cordis:alia eſt et
oris ⁊ cordis:alia eſt cordis tm̃.Qr
oratio eſt pius animi affectus in
Oro. qd eſt. deũ tendẽs:qui ne pigritetur quã
doq̃ ꝓrũpit in vocẽ.Ille etiã non
ſua voce clamat qui dicit domine
⁊ q̃ p̃cipiunt̃ nõ facit.[⁊ exaudiuit
de mõte ſctõ ſuo]q: preces meas
nõ ex meis meritis ſed ex ſua ſan-
cta mia ſuſcepit.[Ego dormiui:olĩ
mortaliter peccando:et in vitiorũ 1
ignauia iacendo:et a bono opere
torpẽdo.[et ſoporat⁹ ſum]in ipſis
peccatis et vitijs aſſueſcẽdo:et de-
lectabiliter pſeuerando[⁊ exſurre-
xi]ab hoc ſomno mortis penitẽdo
nõ p me:ſed q:[Dominus ſuſcepit
me]iuſtificando.q: viuificata gra-
tia euigilare ⁊ exſurgere me fecit:
et ad bona opera excitauit.Et iõ
[Nõ timebo milia populi circun-
dãtis me].i.infinita hoſtium gene
ra.Is enĩ quẽ domin⁹ ſuſcitat et
ſaluat tanto oĩm maiorũ multitu-
dinem nõ timet quãto vnũ omni-
potentẽ deũ protectorẽ hʒ.Sed q:
p̃deſtinatio pcib⁹ iuuat̃[exſurge
domine]fer opem:⁊[fac me ſaluũ]
Et nõ ſine ſpe ero.[Qm̃ tu pcuſſi-
ſti].i.percuties in futuro ſcʒ in fine
ſeculi[oẽs aduerſantes mihi ſine
cauſa]et iniuſte ſcilicet diabolũ et
ſuos perſequentes nũc bonos[dẽ-
tes peccatorum contriuiſti] .i. au
ctores vitiorũ qui me conãtur pre-
cidere de chriſti corpore cõterẽs fi-
naliter ipos ⁊ eorũ verba ac facta
ad nihilũ redigendo.Et q: cauen-
da eſt ſuperbia et deo totum attri
buendum:ſequitur.[Domini eſt ſa
lus]et hec eſt tota ſpes noſtra.

Oratio.

Effunde domĩe benedictio
nẽ tuam ſuper populum
tuum:vt tua reſurrectiõe
muniti non timeamus ab aduer-
ſantium vitiorum milibus circũ-
dari.Per dominum noſtrum.

Pſalmus de oratione eccleſiæ, uel cuiuſlibet perfecti ad deum in tribulatiõe:ac de fructuoſa & utili morum informatiõe. Pſalmus.IIII.

CVm inuocarẽ
exaudiuit me
deus iuſtitiæ
meæ: in tribu
latione dilataſti mihi.

¶ Auctor huius pſalmi propheta
Dauid.
¶ Titul⁹ talis eſt.in finẽ p̃s.cãti-
ci dauid. Hoc eſt ps.ille qui dicit̃
p̃s:q: eſt de morib⁹ ⁊ monet ad be
ne agẽdũ.p̃s.dico cantici:q: agit
de mẽtis letitia faciẽs mentionẽ
de iocũditate eterna:dirigẽs nos
in finem.i.in chriſtũ eſt finis conſũ
mans ⁊ cõſummatio fideliũ in p̃-
ſenti ad iuſtitiã in futuro ad coro-
nã.eſt Dauid.i.eccľie manu fortis.
¶ Vñ ſciendũ q̃ vbi in titulo p̃s.
tm̃ ponit̃:ibi ſimplr̃ de mortalita-
te tractatur:vbi autẽ canticũ tm̃:
oſtenditur q̃ de iocunditate agit̃.
Et vbi p̃cedit p̃s.⁊ canticũ ſequit̃:
de mortalitate tractatus habetur.
ita tm̃ vt mẽtio fiat de remunera
tione ad quam tendit mortalitas.
vbi ergo precedit canticũ et ſucce-

dit pš:de iocunditate remunera-
tionis ſit ſermo:ſic tñ vt de mora
litate p quã habetur aliqua ſtãt.
℄ Materia eccleſie tribulate ad
deum oro et moralis informa-
tio.℄ Intentio:perſuadere homi
nibus vt a vanis ⁊ malis ad ve-
ra et bona ſe conuertant/et ter-
rena negligendo eterna appetãt.
℄ Snia in generali.propheta in
iſto pš.orat i pſona eccſie et cuiuſ
libet viri pfecti i tribulatiõe exi-
ſtẽt; vt ei⁹ oro exaudiaꝶ.icrepãs
infideles et peccatores qꝛ vanita
tem ſequantur:monetqꝫ oẽs vt
ſacrificiũ iuſtitie deo immolent:
vnde ingẽtia ei⁹ bñficia obtinẽt
⁊ cõſequunꝶ.℄ Snia i ſpãli.poſt
capitis reſurrectionem de qua iã
ſupra dictum eſt infirma mem-
bra ad eternitatem exhortans
dicit[Cum inuocarem].i.ex inti-
mo cordis vocarem deũ per deuo
tã oronẽ[exaudiuit me][in tribu-
latione poſitũ[deus iuſtitie mee]
ſcilicet dator auctor ⁊ remunera
tor.Illos ergo exaudit qui inuo-
cant.i.intus vocãt ꝓſpiritualib⁹
nõ extra p tpalibus.deinde mu-
tat pſonã tranſeundo a tertia in
ſcdaꝫ dicẽs[in tribulatione]q uã
paſſus ſuꝫ[dilataſti mihi].i.ãplũ
cor dediſti ad toleranda maiora:
et ab anguſtijs triſtitie i latitudi
nẽ gaudij me duxiſti.In hoc pro-
ſunt iuſt; aſpera tribulatiõis: qꝛ
dum tribulanꝶ i corpe/dilatanꝶ
in mẽte.⁊ quo arctius mala tem-
poralia premunt:eo latius bona
celeſtia cõcupiſcũt.Qui autē ſic
beneficus mihi iam fuiſti adhuc

2 Miſerere mei:& exau
di orationem meam,

℄ [Miſerere mei] ⁊ ſuccurre mi-
hi indigenti.q.d.Qui miſert⁹ es
de iuſtitia et dilatatione adhuc
miſerere cõtra miſerias hui⁹ vi-
te q̃ multe ſunt ⁊ diuerſe:ceptaqꝫ
in me miſericorditer pſice[⁊ exau-
di oronem meã]quã ad te fundo:
et imple quod poſtulo.Qd ergo
iterũ rogat cũ iam ſe exauditum
indicauerit ideo ſit vt vnde non
eſt exaudit⁹ adhuc exaudiaꝶ:aut
in quo nõ eſt perfectus perficia-
tur aut ꝓpter alios inchoãtes vt
in illis qd inchoauerunt pficiaꝶ.
Et cum ita ſit de me

3 Filij hoĩm uſquequo
† graui corde vt qd di
ligitis vanitatẽ & quæ
ritis mendacium? Al† graues.

℄ [Filij hoĩum] q̃ vti rõne debe
rent[vſqꝫquo graui corde][eſtis.
i.q̃diu cor põdere iniquitat; gra
uatis:⁊ cor ſurſum ad cogitan-
dũ inuiſibilia nõ leuatis:differẽ-
tes conuerti per malam ꝯſuetu-
dinẽ graues effecti[vt qd].i.quo
fructu:qua vtilitate[diligitis][et
voto amplexamini[vanitatem].
i.terrena ⁊ tempalia q̃ vana ſunt
qꝛ ſicut vmbra trãſeũt et durare
nõ põt[⁊ queritis]cũ labore[mẽ
daciũ]qꝛ amatores ſuos decipiũt
⁊ nõ faciũt qd ꝓmittũt:ꝓmittũt
eñi ſecuritatẽ ⁊ ſoluunt timorem.
promittunt libertatem ⁊ beatitu
dinem:⁊ faciunt ſeruum ⁊ miſe-
rum.Nec tantum ſcitote que fu-
giatis.ſed

4 Et ſcitote quoniã†mi
rificauit dominus ſan-
ctum ſuum: dñs exau
diet me cùm clamaue-
ro ad eum. Al.† admirabilẽ fecit

℄ [Et ſcitote]qd ſequamini[qm̃
mirificauit].i.mirificum ⁊ mira
bilem fecit ⁊ reddidit[dñs][pater
[ſanctum ſuum]qui eſt ſanctus

ſanctoꝝ:in ſe ſanct⁹ ⁊ alios ſan-
cuficās:quē mirificauit ⁊ clariſi-
cauit in ꝯceptione ⁊ natiuitate.
in predicatiōe.in paſſiōe.i morte
in aſcēſione.ad quē ab amore mū
di ꝯuerti debetis ⁊ per eum [dño
exaudiet me] vt certitudinaliter
ſpero [cum clamauero ad eū] orā
do.q.d.ita faciet ⁊ vobis ſi iſta
vana atque mēdacia poſtpoſueri
tis [⁊ in ipm ſonum ſpem veſtrā
poſueritis. vel [ſanctum ſuum]
quenlibet q̇ iſta terrena poſtpo-
nit/ac ſolum deum deſiderat et
querit [mirificauit] quia virtuti-
bus miris et ſanctitate exornat.

5 Ephes. iiij. Iraſcimini et nolite peccare: quæ dicitis in cordibus veſtris: & in cubilibus veſtris compungimini.

¶ [Iraſcimini] ergo per zelū: vi-
tijs diabolo/vanitatibus/⁊ mē-
dacijs vel vobis ipſis valde peni
tendo de p̄teritis peccatis:⁊ indi
gnando ꝙ ad tā abiecta ⁊ vilia
corruiſtis [et nolite peccare] vlte-
rius.de his aūt [que dicitis in
cordibus veſtris] vel p vitiuꝫ ira
ſcendo:vel male cogitando.[⁊ in
cubilibus veſtris].i.in ipis cordi
bus que ſunt cogitationum cubi
lia [compungimini] dolore peni-
tentie.i.talia repꝛimitte nō ꝯſen
tiendo rōne et de ipis penitentiā
agite:et in cordibus veſtris per
pniam delete.ſacrificium cōtriti
cordis deo offerentes.Et poſt pe-
nitentiam

6 Sacrificate ſacrificiū iuſtitiæ & ſperate in dño: multi dicunt quis oſtendit nobis bona?

¶ [Sacrificate ſacrificium iuſti-
tie].i.ad placandum deum com-
punctioni bona opera addite:et of
ferte et iuſtitiam in operibus ve-
ſtris tanquam ſacrificium:et fa-
cite opera iuſta que ſunt ſacrificia
deo grata.⁊ ſic oblato ſacrificio
[ſperate].i.ſperare poteſtis [in do
mino] aliter enim eſſet preſum-
ptio:ſed [multi] ſcilicet vani et in-
creduli/et deſperati:dicunt [quis
oſtēdit nobis bōa]:ſcilꝫ iuſtitie fa-
ciēda:vel illa eterna inuiſibilia de
quibus ipſi dubitant et deſpe-
rant:quia nullus redit ab inferis
qui eis iſta renūciet.Ideo oſtēdit
propheta que bona querēda ſunt
reſpondens eorum interrogationi
et dicens.

7 Signatū eſt † ſup nos lumē vultus tui dñe: dediſti læticiam in † corde meo. Al' † in nobis. Al' † cor meū.

¶ [Signatum eſt ſup nos lumen
vultus tui domine] vt denarius
imagine regis:vt cera ſigillo eius
i.deſuper eſt vobis infuſum et im
preſſum lumē a vultu tuo lumino
ſo:lumē ſcꝫ naturale ad cognitio-
nes agēdoꝝ:lumen fidei et grē ad
cognitionem ſupernaturalium et
ſperandorum ſcꝫ eternoꝝ. Unde
iam nō iſta vana ⁊ tranſitoria bo
na querim⁹/ſed illa celeſtia ⁊ eter
na.⁊ per hec [dediſti leticiā] ſpūa
lem magnā [in corde meo] de tan-
to beneficio.vn̄ nō foris in vanis
ſed intus in corde vbi habitat de⁹
querēda eſt leticia:ibi enī ſunt ve-
ra bōa.Sed homines tēporalia ſe
ctantes iſta non vident de quibus
ſubdit.

Letitia in corde q̄rēda. eſt vbi habitat deus

8 A † fructu frumenti vini & olei ſui multiplicati ſunt. Al' † tempore.

¶ [A fructu frumēti vini et olei

ſui .i. cupiditate ⁊ vbertate tempo
ralium. Hec tria magis humanis
vſibus neceſſaria poīt ꝓ omnibus
diuitijs i qb⁹ multiplicari ⁊ beati
fieri querunt qui non querunt ve-
rum bonum: et qui non vident in-
tra ſe regnum celorum [multiplica
ti] .i. multipliciter diſtracti [ſunt]
illi multi ſola temporalia amplex-
entes. Multiplicatio enim non
ſemper vbertatē ſignificat. ſed ad
multa diſtractionem: quia mens
que verum bonum amare neſcit/
in tot diuiditur quot concupiſcit:
vt erumnoſa cogitatione diſtracta
ſimplex bonum videre non poſſit:
de quo bonus exultat et dicit illa
ata. ſed ego

9 In pace in idipſum †
dormiam & † requieſcā.

†obdormiam. † ſomnū capiam.

[In pace] mentis [in idipſum] .i. in deo qui ſemp eſt in ſe manēs et immutabilis [dormiā] hic in pñti ſomno grē cū oīm ſuauitate qeſcē do ab omni ſtrepitu huius ſeculi ſecret⁹ ⁊ a mortalib⁹ alienus: mūdiqꝫ oblitus. [⁊ requieſcā] in futuro in pace eternitatis qñ nō erit q̄ exterreat .i. vere ⁊ plene tunc quieſcā fruendo vita beata ⁊ eterna. O q̄ felix eſt q̄ hoc meretur dicere et experiri. Et hoc vere erit quia iā eſt ſpes q̄ nō ꝯfūdit. Et hoc ē qḋ ait.

10 Quoniam tu domi-
ne: ſingulariter in ſpe †
conſtituiſti me.

†habitare feciſti.

[Qm̄ tu dñe ſingulariter in ſpe cōſtituiſti me] .i. ego ſingularis ſperaui et ſperata recipiā: illi aūt non ſperauerunt et ideo digna factis recipiēt. vel [cōſtituiſti me] .i. ſtabiliſti. [ſingulariter in ſpe] .i. in vna ſingulari ſpe: qua ſingulariter vnū et verum bonum ſperatur: quia hāc vnam petij a domino: illi autē econtra in multiplicitate ſeculi ſperantes ab hac vnitate diuiduntur. Bonum ergo eſt et vtile vnum querere et illi adherere: non per multa diſtrahi et vagari.

Oratio.

Exaudi nos dñe: ⁊ in tribulationib⁹ nr̄is miſerere nobis. et qui ſolus magnificaris in populis ſpiritualem leticiam tribue in ſpe futurorum munerum conſtitutis. Per.

Pſamus Dauid de oratione eccleſiæ denuncians iniuſtos à beatitudine excludendos, & econtra iuſtos æternaliter præmiandos. Pſalmus. V.

Verba mea † auribus percipe domine intellige clamorē meum.

†Al. exaudi dñe

Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid.
Titulus hic eſt in finem pro ea que conſequitur hereditatem. Id eſt p ō. ille dirigens nos in finem. i. hereditatem eternam q̄ eſt conſummatio: eſt pro ea ſcꝫ. Sara libera .i. eccleſia q̄ cōſequitꝰ hereditatē ꝓmiſſā .ſ. vitā eternā excluſa emula ſua .ſ. agar ancilla .ſ. ſynagoga.

Sara qḋ iterpret. Agar qḋ iterpret.

Materia: commendatio diuine iuſtitie in reprobatione malorum.
Intētio: fideles exemplo orandi et bene operandi inuitare ad beatitudinē. coſqꝫ inducere vt exemplo dei odio habeant iniquitatem et malos: appetantqꝫ cum bonis et iuſtis in futuro ſe fieri glorioſos.
Sententia i generali. propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie poſcens orationem ſuā a deo exaudiri predicat hereticos/ ſaſmatic-

eos/peccatores malignos/ꝛ quoſ-
cunq; ſuos inimicos a beatitudie
excludēdos: bonoſq; ꝛ iuſtos eter-
naliter premiandos. ¶ Omnia in
ſpeciali. Qꝛ ſupra exhortat⁹ eſt in-
firmos ad eternā hereditatē: nunc
docet orare vt ꝑueniat ad eādem.
Eccleſia ergo orat a malicia ſeculi
ſepari et ad deum ꝑuenire dicens
[Verba mea] .i. oris pſalmodiam
[auribus percipe domine] aures
dei ſunt potentia et miſericordia
quibus nos audire dignatur. per
potentiam quidem pōt: per miſe-
ricordiā vult [intellige clamorem
meum] .i. intēſum affectū cordis ex
quo procedit clamor oris. Clamor
eñ in ſcripturis nō vocis ſed cor-
dis eſt: q̄n gemitus noſter et con-
ſcientia depcatur: vn ꝑ hoc q̄ di-
cit itellige: notatur clamor eſſe ſpi
ritualis non vocalis. Et quia ore
et corde clamo

Aures dei q̄ dicūt.

2 Intēde uoci †orationis
meæ: rex meus & deus
meus.

Al. † obſecrationis.

¶ [Intende voci orationis mee]
ꝑducendo ad effectū. ac ſi diceret.
Sic audi ꝟba: ſic intellige deſide-
ria/vt probet rei effectus te inten
tū eſſe meis orōnibus [rex meus]
per ſpecialē prouidentiam ꝛ ꝓte-
ctionem: ꝛ q: me regendo regnas
in me ꝛ non regnat peccatū [ꝛ de⁹
me⁹] ꝑ verū cultū ꝛ fidem. ꝛ q: nō
eſt venter aut libido/vel aurū de⁹
me⁹. Cām q̄z exauditionis ſubiun
git dicens: et merito exaudies:

3 Quoniā ad te orabo
domine: mane exaudies
uocem meam.

¶ [Qm̄ ad te] ſolū ꝑmerēdū [ora
bo dn̄e] et non ad aliū. q. d. eccīa.
oraui/nec ſum exaudita: nec tm̄ de
ſiſtam: et quia ab illis a quorum
oculis nox peccatorum nōdū receſ
ſit videri non poteris [mane] ſcilꝫ
infuſiōe gr̄e .i. ſtatim vt nox ꝛ tene
bre peccatorum fugere ceperint/ꝛ
ſol iuſtitie in cor meum venerit: ſta
tim in principio boni opis [exau-
dies vocem meam] .i. oſtendes: vel
intelligam meam vocem exaudi-
tam: ꝗ eſt enim meum velle tuum
perficere. vnde.

4 Mane: aſtabo tibi &
uidebo: quoniam non
deus uolēs iniquitatem
tu es.

¶ [Mane] ſcilꝫ peccatorū nebulis
diſcedentibus et gr̄a infuſa .i. in
luce virtutum [aſtabo tibi] et adhe
rebo. q. d. non ſedebo. nō iacebo in
terrenis quieſcens/ſed mēte dire-
ctus ero ad eterna ꝛ ꝑſeuerans [et
videbo] te mūdo corde: merebor q;
exauditionem tuam: non enim vi-
det deum q̄ terrenis adheret/ſed
qui in mane virtutū deo aſtat [qm̄
tu es deus non volens iniq̄tatē]
et ideo ab iniquis non videris ſed
iniquitatem tranſeunte ſit mane
vt videaris.

Terrenis adherēs deum nō videt.

5 † Neque habitabit
iuxta te malignus: neq;
permanebunt iniuſti an-
te oculos tuos.

† nō

¶ [Neq; habitabit iuxta te] ī pre-
ſenti per gratiam: vel in futuro
per gloriam: id eſt non ſic videbit
te vt adhereat tibi. ꝛ ſi quando ap
propinquauerit non perſeuerabit
[malignus] quaſi malo igne ple-
nus qui malum vult vt conatur
facere contra deum vel proximum
quamuis non poſſit: [neq; ꝑmane
būt iniuſti] ad horā placere videāt
[iniuſti] q̄ malum faciāt vel qui
non faciunt q̄ꝺ debent [ante ocu-

Malign⁹ q̄ſi a malo igne plen⁹.

los tuos].i.in beneplacito tuo:vt
a te oculis miſericordie videant.
vel te preſentialiter vnq̄ videant
et vere nō permanebūt.quia.

6 Odiiti † omnes qui
operantur iniquitatem:
perdes† omnes qui lo-
quuntur mendacium.

†domine
oēs.†
eos.

❡ [Odiſti].i.odio tuo dignos oſtē
dis ⁊ videris odiſſe/dū a te ſepa-
ras/⁊ a tuo amore repulſos ietet
nū punis [oēs q̄ operant]pſeuerā
ter ſcilicet impenitētes [iniquita-
tē].i.quodcunq̄ mortale peccatū.
nō dicit qui operati ſunt ne exclu
dat penitentiā:ſed qui opant per-
uerſe viuēdo ⁊ in peccato perſeue
rando [perdes oēs]eternaliter pu-
niēdo ſi nō penituerint:nō ſolum
operātes ſed et eos [qui loquūtur
mendacium]pernicioſum et mali-
gnū quod ſit ad fallēdū:quia hoc
eſt mortale peccatum ⁊ occidit ani
mam.Deinde mutat perſonam.di
cens.

7 Virum ſanguinū &
doloſum abominabi-
tur dominus: ego autē
in multitudine† miſeri-
cordiæ tuæ.

at.†
miſerationis.

❡ [Virum ſanguinum].i.homici-
dā et pſecutorē ſanctorum ac op-
preſſorem pauperum ⁊ innocentū
q̄ equiparatur homicide:quia au-
fert ſubſtantiā vite:necnō mortifi
catores animarum /vel male do-
cendo/vel vim inferendo [⁊ dolo-
ſum]qui ſub ſpecie docēdi ſeu con
ſulendi vel alio modo decipit pro-
ximū [abominabit dominꝰ]q: nūc
ſacrificia ⁊ orōnes eorū reſpuit:et
poſt ab hereditate electorū eos ſe
parabit.et iterū mutat perſonā di
cēs.[ego aūt]ſcʒ ecclia adhuc mili
tans his repulſis [in multitudine
miſericordie tue]nō in meis meri
tis aut viribus confidens vel in
multa ſpe concepta de tua miſeri
cordia.

8 Introibo in domum
tuam:adorabo ad tem-
plum ſanctum tuum in
timore tuo.

❡ [Introibo in domū tuam]cele-
ſtē.ſ.in ecclēſiā triumphātem: ſiue
celum quaſi lapis in celeſte edifi-
cium.i.conſequar hereditatem ce-
leſtem.et interim [adorabo ad tē-
plum ſanctū tuū]celeſte:cor ad ipſ
erigendo:et orōnibꝰ ei propinquā
do vt ſim in eiꝰ edificio [in timore
tuo]caſto et ſancto.Sancta eccle-
ſia idō domꝰ dicit q: ab omnipotē
te domino inhabitat:ideo tēplum
q: ab ipſo domino cōſecrat.vel q:
in ea continue celeſti domino lau-
des referūtur.Et hoc mihi non tri
buo q: hoc viribus meis non va-
leo.ſed o

Eccleſia ſancta q̄re. domꝰ dicatur.

9 Domine deduc me in
iuſtitia tua ꝓpter inimi
cos meos:dirige in cō
ſpectu tuo† vitā meā.

†iter meuʒ.

❡ [Domine deduc me].id eſt fac
me ꝓficere.Deductio enim de vir-
tute in virtutem conuenit profi-
cienti. [in iuſticia tua]: id eſt le-
gis tue vel per temetipſum data
ne ſeductus deuiem ad iniuſtitiam
tu domine qui es creator meus
eſto dux meus [propter inimicos
meos]qui mihi inſidiantur cōfun
dendos/vel conuertendos/vel vi
tandos/cuiuſcunq̄ ſint generis
[dirige in conſpectu tuo viam
meam:quia plerūq̄ in conſpectu
hominum via recta creditur:etiā
que a veritatis itinere deprauat

Proficiēti cōuenit deductio de v̄tute in v̄tutem.

tur vel [dirige] id eſt oſtende [viam tuam] i. legem in conſpectu meo, vt pre oculis ipſam habeam ac propter in ea ambulem: & que per ſe recta eſt et mihi recta videatur et fiat. Et neceſſe eſt.

10 Quoniam non eſt in ore eorũ ueritas: cor eorum uanum eſt.

[Quoniam non eſt in ore eorum] ſcʒ inimicorum [veritas] ſed diſcordant a via veritatis & iuſtitie ideo parati ſunt ad calumniandum bonis et ſeducendum eos. nec mirum quia [cor eorum vanum eſt] vane et falſe cogitando et iudicando. Et ſi vanitas eſt in corde quomodo erit veritas in ore? Ex abundantia enim cordis os loquitur. vnde ſunt cauendi et eorũ iudicio ac verbis nõ eſt credendum ſed ad conſciẽtiam vbi deus videt fugiendũ. Quaſi.

Mat. xij. & Lu. vj.

11 Sepulchrũ patẽs eſt guttur eorũ, linguis ſuis doloſe agebãt iudica illos deus.

[Sepulchrũ patẽs] i. apertũ non clauſum [eſt guttur eorum] verba fetida ad corrumpendum alios proferẽdo [linguis ſuis] ſcʒ mendacibus & malis [doloſe agebãt] ſub ſpecie veri falſa inducẽdo et alios occulte decipiendo: ſalutem promittẽtes & mortem ingerẽtes. Si enim aperte nõ poſſunt decipere doloſe agunt ſub ſpecie veri mentientes [iudica illos deus] ad penam et interitum eos condemnando. Non dicit hoc voto optãtis vt eueniat, ſed ſpiritu preuidentis quod futurum eſt.

12 Decidant à cogitationibus ſuis ſecundùm multitudinem impietatum eorum, expelle eos, quoniam †irritauerunt te domine. †in amari cauerũt

[Decidãt] i. cadãt [a cogitationibus ſuis] id eſt fruſtrẽtur ſpe & opinionibus ſuis. quia quicquid elate cogitauerant cum intereunt ſine fructu amittũt. vel deorſum cadãt merito peruerſorũ cogitationũ [ſecundum multitudinẽ impietatum eorũ] i. peccatorum cõmiſſorũ que multa cõmiſerũt [expelle eos] i. longe pelle eos a facie tua & ab hereditate eterna: hoc ẽ ſecundum quod a te lõge receſſerũt recede ab eis [quoniam irritauerunt te domine] i. ad iracundiam & vindictam prouocauerũt per peccatũ a te recedendo quos placare debuerunt penitendo.

13 Et lætẽtur omnes qui ſperant in te: in æternum exultabunt & habitabis in eis.

[Et] ecõtrario [letentur] in preſenti [omnes qui ſperãt in te] i. qui ſic operantur vt a te ſperẽt mercedẽ: cuiuſmodi ſunt iuſti et boni. primum quidem iuſtorũ gaudiũ eſt in ſpe: poſtmodum vero erit in re. vnde adiungit oſtendẽs quod merito letentur quia [in eternũ] nõ temporaliter [exultabũt] in futuro accepta hereditate laudãtes pro beneficijs [et] i. quia [habitabis in eis] ſicut in templo tuo. Felices qui chriſtum merebuntur habere hoſpitem quia hoc eſt eterna exultatio: cum templum dei fient iuſti: et erit gaudium eorum ipſe incola eorum.

14 Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum, quoniam tu benedices iuſto.

¶ [Et] interim [gloriabuntur] in hac ſepe poſiti [in te ſolo [qui diligunt nomē tuū] q̄ dominus es vl' honorem tuū ſeu noīs tui ⁊ merito [qm̄ tu bn̄dices iuſto] quia q̄cq̄d bōi hꝫ a te habet. vel tūc [gloriabūtur in te] vidēdo ⁊ fruēdo [oēs qui diligūt nomen tuum] q̄ dominus es tanq̄ poſſidētes hereditatē ſcꝫ te ⁊ hn̄tes ad fruēdum q̄ diligūt. q. d. quicūq; diligit dominum gloriabitur in domino [qm̄ tu benedices iuſto] hec eſt bn̄dictio gl'ari in deo ⁊ habitari ab eo. Stude ergo vt mō iuſtus ſis vt tūc bn̄dici merearis. Et q2 vocatio non meritorum noſtrorum ſed miſericordie et beniuolentie dei eſt ſubiungit.

Diligēs dominus gl'iabitur in dn̄o.

13 Domine ut ſcuto bonæ uoluntatis tuæ: coronaſti nos.

¶ [Domine vt ſcuto bone volūtatis tue] .i. nō noſtra iuſticia ſꝫ tua diuina bōa volūtate qua nos vocaſti tanq̄ ſcuto [coronaſti nos] in pñti circūuallādo nos aduerſus ſeua ſecula inimici: ⁊ ꝓtegendo nos a malis ex omni parte per circuitū ad modum corone: ⁊ dādo victoriā de tētationib⁹: ⁊ coronabis in futuro de bonis eternis: q2 corona conſueuit dari victoribus. Scutū em̄ dr̄ a greco ſcutui: qđ iocundū ſignificat: et duo facit: q2 ſi ponit ante corpus ꝓtegit: ſi ſuper caput coronat. ſic diuina bona volūtas nos ꝓtegit in pñti ab omni malo q̄tū ſcit nobis expedire: ⁊ coronat in futuro corona glīe eterne: quia quos protegens adiuuat remunerans coronat.

Scutū vñ dicit.

Oratio.

Pie domine que attriti cordis gemitum priuſq̄ proferatur intelligis: effice nos queſumus templum paracleti vt mereamur ſcuto celeſtis beniuolentie coronari. Per domi.

Oratio uere penitentis dei miſericordiā implorantis: & alios ſuo exēplo ut ſimiliter pœniteant exhortātis.

Pſalmus. VI.

1 Domine ne in furore tuo arguas me: neq; †in ira tua corripias me.

†ira tua] furore tuo.

¶ Auctor: pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt in finē in carminib⁹ pſ. dauid pro octaua. Hoc eſt pſ ille qui dicitur eo q̄ monet ad bene operandū dirigens nos in finem: id eſt in chriſtum qui eſt meta et conſummatio totius agonis attribuitur Dauid: id eſt penitenti iam forti manu facto timenti pro octaua ſcilicet die iudicij: q̄ poſt hoc tempus quod ſeptem diebus voluitur eſt futura in carminibus .i. in gemitibus penitentie quibus deus tanq̄ carminibus delectat. ¶ Materia: vera cognitio ⁊ deploratio pctōꝝ. ¶ Intentio: monere hoīes ad penitētiā ſalutarē cū ſpe remiſſiōis oīm pctōrū. ¶ Sn̄ia in generali: ꝓpheta in iſto pſ. in perſona vere penitētis clamat ad dominū veniā de cōmiſſis poſtulās: erūnaſq; ꝓprias quibus afflict⁹ ingemiſcit narrans. Poſtq̄ dctm̄ eſt de eterna hereditate intēdit nunc penitētes male agētes inuitare: vt ſuo exēplo ſtudeāt eam p penitētiam recupare. ¶ Sententia in ſpeciali. In pſona ergo penitentis metuentis in iudicio puniri orat dicēs [Domine ne in furore tuo] .i. in ira grauiori q̄

non parcit[arguas me]i. quaſi in inferno damnandum conuincas [neq; in ira tua]minus graui que vindictam petit[corripias me]i. quaſi in purgatorio caſtigandum reprehendas. ſed hic. ſeca: hic vre: hic ſana me ne ibi opus ſit. q2 horrendum eſt incidere in manus dei. Furor vel ira in deum non cadit q̄ cum tranquillitate iudicat ſʒ dr iudiciū quo malis talis videbit. q.d. ne punias me ſm rigorē iuſticie tue vt iudex iratus: ſed ſm dulcorem miſericordie tue vt pr̄ benign⁹ vnde ſequitur ſed potius

2 Miſerere mei domine quoniam infirmus ſum: ſana me domine quoniam †conturbata ſunt oſſa mea.

Al'.† turbata.

[Miſerere mei]miſeri o[domine]in hac vita: et miſericorditer p cure vt medicus et q2 mīa debetur miſeriis: ſuā miſeriā inſinuat dicēs et opus eſt[qm̄ infirmus ſum]natura et vitio fragilis et ꝓnus ad peccādū τ ideo iuſtitiā ſuſtinere nō valeo[ſana me domine]p miſericordiā q̄ medicus es: ac cōforta τ robora[qm̄]in memoria peccatorum[cōturbata ſunt oſſa mea]i. etiā robur τ fortitudo aie mee. q.d. peruenit infirmitas vſq; ad interiores ſenſus ac itima et fortia aie q̄ infirmata ſunt et deſtructa virib⁹ a cōſideratiōe ꝓprij reatus et extremi examinis. Nam ne oſſa carnis intelligeres exponit cum ſubiungit.

3 Et anima mea turbata eſt ualde † & tu domine uſquequo?

Als † ſed

[Et aia mea]infirma et peccatrix ꝯtremiſcēs[turbata eſt valde] et compuncta ad penitentiam vt emēdetur[et tu domine vſq; quo?] differs τ tardas eam conſolari ſanando τ confortando. Nec in hoc tanq̄ crudelis deus eſtimandus eſt: ſed tanq̄ bonus perſuaſor aie quid mali ſibi ipſa peperit. Differt eni pius dominus exaudire nōſtros tiēs ex ſua magna mīa: vt ex difficultate ſanationis ſit diligentior cuſtodia recepte ſanitatis nā qđ facile ſanatur non multum cauetur. Et quia differt id adiūgit: ergo.

4 Couertere dne & † eripe aīam meam: ſaluū me fac propter mīam tuam.

Al'.† erue.

[Conuertere domine]de rigore iuſtitie ad dulcorē mīe et qui quaſi aduerſus videris propter peccatum a me conuertere ad me: et ſic ego cōuertar ad te. Diuina enim conuerſio eſt cauſa nr̄e conuerſionis[τ eripe animam meam]i conuerſione varijs modis impeditam ſcʒ ſeculi ꝑplexitatibus: ac carnis cōcupiſcentijs τ iugo male cōſuetudinis quaſi quibuſdā vinculis ligatā[ſaluū me fac]i. fac me incolumē ꝑſiſtere i bono ne vlteri⁹ cadā [ꝑpter miſericordiā tuā]quia nihil de me pſumo nam iuſta debetur peccanti damnatio.

Cōuerſio diuina cā eſt noſtre cōuerſionis.

5 Quoniā nō ē i morte qui memor ſit tui: i inferno †aūt qs cōfitebit tibi?

†autē nō eſt

[Qm̄ nō eſt i morte]i. poſt mortē aliqs de malis[q̄ memor ſit tui] ad veniā τ memoria fructuoſa nūc eni tps ē ꝯuerſionis τ poſt erit retributiōis vn̄ ſubditur[i inferno aūt qs ꝯfitebit tibi?]vtiliter τ fructuoſe. q.d. null⁹ ſicut diues ꝯfeſſus eſt mala ſua: ſʒ fruſtra. Et ideo rogab ſanari quia nullus poſt mortē τ in iferno pōt agere penitētiā fructuoſam. vnde ſtult⁹ eſt q̄ nō tēpus poſt

Pnī fructuoſam

morte illud ꝑuenit penitendo: qꝛ tūc nō ꝛ i īfer reſtat niſi retributio. Et merito no nul ſanabis: quia ego gemendo pro lus age peccatis meis.

re. pt. 6 Laboraui in gemitu meo: lauabo per ſingulas noctes lectum meū † lachrymis † meis ſtratum meum rigabo.

† in
† meis nō. eſt.

ℭ [Laborabo] ſatiſfaciendo [i gemitu meo] id eſt cordis contritiōe dolēs ꝑ pctīs ꝛ timēs pro penis eis debitis [lauabo] .i. mundabo eūdo [per ſinglas noctes] .i. ꝑ ſingula pctā et circūſtātias eoꝝ [lectū meū] .i. ꝯſciētias ꝗ mūdis corde eſt requies ſed male cordatis tormētum: ſicut lectus gratus eſt ſanis ꝛ grauis īſirmis. ꝛ qꝛ tunc ſit dignus penitentie fructus qñ non ſolū ꝯſcientia ꝛ aīa: ſed ꝛ corpus affligitur. ideo et [lachrymis meis rigabo] .i. ꝑfundā [ſtratum meū] .i. corpus qḋ ſtratū dicitur: qꝛ anime ſubſternitur: inde autē gemitus: quia.

Corpus ſtratū dicit.

7 Turbatus eſt à † furore oculus meus: inueteraui † inter omnes inimicos meos.

† ab ira
† i oībꝫ

ℭ [Turbatꝰ eſt a furore] i. ab ira tua ſcꝫ futura que in iudicio erit quā timeo: et ꝑſenti quā in cecitate mentis iā ſentio. vel ab ira propria ꝛ īmenſo feruore animi quo penitendo mihi ipſi iraſcor [oculꝰ meus] interior .i. cordis ſcꝫ mens ꝛ ratio. ꝛ merito: quis [iueteraui] .i. multo tpe iā i pctis viri mēbrū factus veteris hoīs [iter oēs inimicos meos] ſcꝫ vitia demones ꝛ hoīes malos ad malū me ꝓuocātes: quibus omnibus cōſenſi et a nullo eoꝝ immunis fui. Quia vero non eſt inanis tantus labor penitentie ſequitur.

8 Diſcedite à me oēs qui operamini iniquitatem: quoniam exaudiuit dominus uocem fletus mei. Mat. vij. Lu. xiij.

ℭ [Diſcedite] nūc aīo ꝛ in futuro ēt loco [a me] ꝯuerſo et amodo ne laboretis me cōformare vobis ꝑ quos ꝛ cū qbus peccaui .i. diſcedetis a me vt ſit ꝓphetia ſeu increpatio ꝓphetica et ita erit [oēs qui opanť] ꝑtinaciter [iniqtatē] me ad malū incitādo. correctio eſt vt ſeparet ab illis quoꝝ collegio peccauit: ꝛ mādatis dei iſiſtat [qm̄ exaudiuit dñs] .i. efficacem fecit [vocem fletus mei] id eſt compunctionem ſeu orationē meā cū lachrymis ꝓ pctis cōmiſſis. vbi dat exemplum fideliter orantes exaudiri.

9 Exaudiuit dominus deprecationem meam: dominus orationem meam ſuſcepit.

ℭ [Exaudiuit dñs] remittēdo [deprecationem meā] priꝰ luctuoſam ꝗ eſt pro deponēdis pctis ꝛ remouendis malis [dominus orationē meā] iā ſecurā ꝗ eſt ꝓ adipiſcēdis virtutibus et adhibendis bonis [ſuſcepit] qſi oblationem. Repetit idē crebro ad oſtendēdum gratitudinē diuie gratie: ꝛ exultationē ſalutis ipetrate. Ter autē dñs dicit: qꝛ ſctām trinitatē affuiſſe ſuis precibus oſtēdit. Et qꝛ deus cum penitentem exaudiuit iam liber a peccatis: optat ꝛ orat et pro inimicis vt conuertantur exemplo ſuo dicit. Ergo iam

Erubeſcant

10 †n̄d c vehe-mēter †cōfundātur. Erubeſcant & conturbentur † uehemēter omnes inimici mei: conuertantur & †erubeſcāt ualde uelociter.

¶ [Erubeſcāt] exēplo meo de actibus ſuis malis ⁊ pctis [⁊ ꝯturbētur] timore iudicij ⁊ cōpungantur utiliter ad penitētiā et hoc [vehementer] non remiſſe vel leuiter [omnes inimici mei] aduerſantes ſaluti mee: et me imitando fiant amici [conuertantur] ad deum a malis: [et erubeſcant] de eis de quibus ante ſunt gloriati: et non differant vel procraſtinent: ſed [valde velociter] ideſt cito et indilate. Bis dicit erubeſcant: quia non ſolum ante conuerſionem eſt erubeſcendum: ſed etiam poſt ex memoria et recordatione peccatorum quod eſt quedam: cuſtodia virtutum. Oratio.

EXauditor oīꝫ deus exaudi nr̄orū fletuū ſupplicē vocē: ⁊ tribue infirmitatibꝰ nr̄is perpetē ſoſpitatē: vt dū dignāter gemitū noſtri laboris ſuſcipis: tua nos ſemper miſericordia conſoleris. Per dominum.

Oratio uiri iuſti poſiti in tribulatiōe corporali, uel ſp̄uali, à qua cū inſtātia petit diuinitus liberari. Pſal. VII.

1 †erue DOmine deus meus in te ſperaui: ſaluū me fac ex omnibus perſequētibus me & †libera me. †erue

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem pſalmus dauid: ideſt pſalmus ille dirigens nos in finem: ideſt in chriſtum: attribuitur dauid: ideſt fideli quem pſalmum ille fidelis cantauit domino. i. ad honorem deo gratias referēdo pro verbis Chuſi. i. pro manifeſtatione ſilentij filij gemini. i. dextere. Chuſi enī interpretatur ſimiliter et gemini dextra. Quilibet ergo fidelis cantat hunc pſalmum pro reuelatione ſecreti ſcilicet myſterij incarnationis / paſſionis / et reſurrectionis: et quare deus iuſtos protegit et malos ordinat quod ſecretum deꝰ dexter. i. fauēs et propitius aperuit fideli qꝺ apud infideles eſt ſilentiū ⁊ ſecretum: ſed apud fideles verba ſilentij. i. manifeſtatio. ¶ Materia: perſecutio corporalis vel ſpiritualis iniuſta et maligna. ¶ Intentio: inducere homines innocentes ad ſuſtinendum patienter quaſcunqꝫ malorum ꝑſecutiones: et quoſqꝫ fideles exhortari vt ſpem ſuā in domino ponant: ⁊ ſic perfecte viuant: quatenus diem iudicij expectare ſecuri valeant. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis poſiti in afflictione corporali vel ſpirituali petit diuinitus liberari allegando ſuam innocentiam: diuinam iuſtitiam: aduerſariorum malitiam: poſt penitentiam itaqꝫ perfecta anima perfectionem ſuam deo humiliter confitens oſtendit quid ei ꝓ ſua iuſtitia: quid malis et impenitentibus pro ſua debeatur iniuſtitia: intendens fideles informare vt cognito qualiter deꝰ protegit iuſtos et ordinat malos qui ſcilicet vt piger manus ſuas Chuſi ād interp̄tatur

ſub aſcella ponat:ſed diuinis lau dibus et bonis operibus donaſtus inſiſtat. ℭ Sententia in ſpeſciali:fidelis ergo non de ſe preſuſmens orat a domino liberari diſcens.[Domine]omniū per potenſtiam[deus] oim̄ per creationem [meus] voluntate. Et dicitur ter in hoc pſalmo domine deus meus ad denotandum trinitatem[in te ſperaui]non de me preſumpſi:et quia in tua miſericordia & bonita te non in mea iuſtitia et equitate ſpero ideo confidenter ſalutem et liberationem imploro.vnde[ſalſuū me fac ex omnibus perſequenſtibus me]occultis et manifeſtis. i.ab omnibus vitijs.demonibus et malis hominibus [et libera me] corporaliter et ſpiritualiter. Non enim mihi ſufficit vt te deſfendente ſim ſaluus:niſi & te libe rante ſim ſecurus.

2 Nequando rapiat ut leo animam meam: dū non eſt qui redimat,neq̃ qui ſaluum faciat.

ℭ [Neqñ].i.aliqñ[rapiat vt leo] crudelis[animā meā]ſcʒ pſecutor corporalis per mortem corporalesʒ vel ſpiritualis per mortē ſpirituaſlem.[dum non eſt]ideſt ſi non ſit [qui redimat] a morte eruendo [neqʒ qui ſaluū faciat]vitā dando pͣter te.q.d.niſi tu redimas & ſalſues ille rapit et pdit. Magna eſt vtilitas ſeruo dei propriam infirſmitatē recognoſcere atqʒ in ſuis virib⁹ vel meritis nullam fiduciā habere: tunc enim incipit adeſſe virtus diuina cuʒ deficere incipit preſumptio humana. Diuīa vīt⁹ qñ incipit adeſſe.

5 Domine deus meus ſi feci iſtud,ſi eſt iniquitas in manibus meis.

ℭ [Dñe deus me⁹ ſi feci illud]ſcʒ [ſi eſt iniquitas in manib⁹]i. operib⁹[meis].i.ſi feci pximo qȯ nō debui.vel[ſi feci iſtud].i.ſi hoc malum qȯ a perſecutoribus ſuſtineo mihi per culpam preteritā quā cō miſerim contingit. vel[ſi] modo [eſt iniquitas in manib⁹ meis].i. in operibus meis.quare hoc mihi ꝯtingat.i.ſi exhibui mēbra mea arma iniq̇tatis ad peccādū ſi nō fui innocens manibus. In his verſbis nō eſt ſuperbia elati:ſed humilis cōfeſſio nō ingrati. Et quod pſfectius eſt.

4 Si reddidi retribuentibus mihi mala: decidā † meritò ab inimicis meis inanis. † ergo

ℭ [Si reddidi]ſcʒ mala iuxta deſmerita libidine vindicte[retribuētib⁹ mihi mala]ſcilʒ pro bonis qȯ dicitur equitas apud homines. Et nota tres gradus patientie. Priſmus quando aliquis patiēter ſuſſtinet mala que meruit: et illud eſt bonum. Secundus quando ſuſſtinet mala que non meruit:et ilſlud eſt melius. Tertius quādo paſtienter ſuſtinet mala pro bonis que fecit:et illud eſt optimuʒ. Sic fecit iſte:ſecūdum illud poete. Si vis vincere:diſce pati. Si inquam hoc fecit et illud[decidam] ideſt cadam.[merito]quia tale vel taſle feci peccatum ſuperatus[ab inimicis meis]me perſequentiſbus[inanis] et vacuus factus a fructu iuſtitie et boni operis vt deuictus et imbecillis. Qui ſe vindicat occulte a diabolo ſupeſratur inanis factus vana & ſuperſba iactantie letitia. Patiētie gradus.

5 Perſequatur inimicus animam meā & comprehendat, & conculcet in terra uitam meā: & gloriam meam in puluerem deducat.

¶ [Perſequatur] etiam [inimic⁹] impugnādo [animā meam] et vitam [et comprehendat] ad poſſidendum: et poſſidens [conculcet in terra vitam meam] ideſt me vilificet et quaſi terram pedibus conculcet [et gloriam meam in puluerem deducat] ideſt ad nihilum redigat. Diabolus perſequitur animam ſuggerendo. Decipiens comprehendit ad conſenſum peccati trahens. Conculcat in terra in actum peccati inducens. Gloriam in puluerem deducit in conſuetudine detinens: vel perſequitur tentando: comprehendit ſuperando: conculcat in terra: et conculcando terram facit ideſt celeſtia non ſapientem. et gloriam que ſolida debet eſſe in conſcientia in puluerem deducit ideſt vento vanitatis euaneſcere facit quando non coram deo. ſed coram hominibus gloriam quis querit Sed quia predicta non merui.

6 Exurge domine in ira tua: exultare in finibus inimicorum meorum.

¶ [Exurge domine] mihi in adiutorium opem ferendo [in ira tua] id eſt in vindicta contra inimicos per effectum iuſtitie te iratum ipſis oſtendendo [et exultare] id eſt altus et ſuperior apparere vindicando ſicut victor [in finibus] id eſt in poſſeſſione [inimicorum meorum] vt deſinant poſſidere quos poſſident: et poſſeſſionem amittant: ibique exalteris: ideſt honoreris et glorificeris potius q̄ inimici ab illis qui prius erant poſſeſſio eorum. Et dicitur hic metaphorice in finibus exaltari ſicut exaltatur princeps quando fines inimicorum ſuorum valet occupare.

7 Exurge domine de⁹ meus in precepto quod mandaſti: † & ſynagoga populorum circundabit te. †congregatio.

¶ [Exurge domine deus meus] id eſt more exurgentis auxiliare mihi et cuſtodi me qui dormire videris quando non ſuccurris [in precepto]: ideſt ſecundum iudicium [quod mandaſti] faciendo iuſtitiam de meis perſecutoribus: ſicut tu mandaſti iudicibus facere iuſtitiam de malis: vel ex oppoſito ſuccurre ſeruantibus preceptum [quod mandaſti] vt diligamus inuicem. et ita [ſynagoga populorum] ideſt congregatio de diuerſis populis [circundabit te] et adherebit tibi ad te ex omni parte tanq̄ ad certum refugium et defenſorem ſuum currendo: et de facto iuſtitie te laudando.

8 Et propter hanc in altum regredere: dominus iudicat populos.

¶ [Et propter hanc] ſcilicet con-

gregationem [in altum regrede-re] oſtendendo altitudinem tue potentie et iniquorum punitione et impiorum protectione: id eſt fac eos ſcire et experiri tuam po-tentiam mittendo eis defenſionē contra hoſtes et ita erit. vnde et mutans perſonam ſubiungit [do-minus iudicat populos] iudicio diſcretionis ⁊ retributionis nūc pios ꝓtegēs ⁊ malos ordinās: et poſtea vnicuiq; ſm opera ſua red dēs: quia omnium eſt dominus ⁊ iudex generalis. quod iudicium non timens ille perfectus audet orare.

9 Iudica me domine ſecūdum iuſtitiā meā: & ſecundum innocen-tiam meam ſuper me.

¶ [Judica me dn̄e] q2 iudex es [ſm iuſtitiam meā] id eſt ſm me-ritum iuſtitie mee que eſt in faciē dis bonis [et ſm innocentiā] que eſt in declinādo a malis: et nō ſm deſideriū et volūtatē hoſtiū meo-rum. Felix aīa ⁊ cōſciētia que hec pōt dicere q̄ iuſtitia et innocētia ſunt [ſup me] q2 a deo ſunt et de ſupnis habeo non a me. Ergo ꝙ aīa iuſta eſt ⁊ innocēs non per ſe habet ſ3 a deo. quaſi diceret quia iudex iuſtus es iuſte iudica me: iu ſtam ferendo pro me ſententiam. Sed iterum ante iudicium retri-butionis.

Innocentia ē declinatio a ma-lis.

10 Conſumetur nequi-tia peccatorum, & †diri ges iuſtum: ſcrutās cor da: & renes deus.

†dirige.

¶ [Conſumet] i. conſumabitur ⁊ perficietur [nequitia peccatorū] i. perueniāt ad ſummā nequitiā vt poſſit iuſtū iā venire iudiciū: et hoc non optat ſed predicat. S3 q2 nō ſolū dictū eſt ſordib9 ſordeſcat adhuc: ſed ⁊ iuſtus iuſtior fiat an-nectit et dicit [et] [ex hoc] [diriges iuſtum] vt patientia eius con-ſumetur ⁊ plus iuſtificetur. Quia mali ſunt occaſio directionis bo-norū. quod eſt lima ferro hoc eſt mal9 bono [ſcrutans] i. videns et ſciens [corda] i. cogitationes [⁊ re-nes] i. delectatiōes [deus] ſcilicet quid quiſq; cogitet: et quid quēq; delectet. et ideo videns eas bōas in iuſto dirigit eum: et nō ſolū di-rigit ſed et adiuuat. vnde ſubdit.

Apoca. xxij. c.

Mali occaſio ſūt di-rectio-nis bo-norum.

11 Iuſtum †adiutorium meum à domino: qui ſaluos facit rectos cor-de.

†auxilium.

¶ [Juſtum adiutoriū meū] quo me iuſte adiuuat cōtra malos. [a domino] ſc3 eſt [qui ſaluos facit re ctos corde] qui in operib9 ſuis re-ctā habet intentionem. Duo enim ſunt officia medicine. Unū qd̄ in-firmitatem ſanat. Alterū qd̄ ſani tatem cōſeruat. De primo dictum eſt ſupra ſaluū me fac ꝓpter miſe ricordiā tuā. De ſecundo hic dici-tur iuſtū adiutoriū meū a domi-no. qui ſaluos facit rectos corde. Et illa enim ⁊ iſta ſaluos facit: ſ3 illa ex egritudine ad ſalutē tranſ fert. hec in ipſa ſalute conſeruat. Ibi itaq; eſt miſericors auxiliū. quia nullum habet peccator meri tum qui adhuc iuſtificari ꝑcatur. hic autem iuſtum auxilium eſt: q2 iam iuſto tribuitur. Sed o iniqui quorum iniquitas conſumatur.

Medicine officia ſunt duo ſu pra ps vj.

12 Deus iudex iuſt9 for tis & †patiēs† nunquid

†longanimus †non

trā adducēs. iraſcetur per ſingulos dies?

℄ [Deus iudex iuſt⁹] ſingulis ſm̄ merita reddens [fortis] cui nemo poteſt reſiſtere. Et ne ideo ſine aliqua ſpe formidetur: ſubdit [et patiens] quia modo in multa patiē tia malos tolerat ⁊ ꝓpter cōuerſionē diſſimulat: metu iudicij terret: ⁊ ſpem conuerſis ꝓmittit. Et vere patiens quia [nūquid iraſcetur per ſingulos dies?] id eſt nunquid ſtatim infert penā cum aliquis cōmittit offenſam? quaſi diceret. non quia q̄uis quotidie eū offendamus/ ipſe tamen quotidie non iraſcitur/ ſed patienter expectat ad penitentiam: que ſi non ſequatur durius damnat ⁊ augebit penam. Unde ne audita patientia ſecuri fierent pigri ſubiungit.

13 Niſi †conuerſi fueritis gladium ſuum uibrabit: arcum ſuum tetendit & parauit illum.

† Conuertimini.

℄ [Niſi cōuerſi fueritis] o iniqui a via veſtra mala et penitentiam egeritis. dominus [gladium ſuum vibrabit] id eſt punitionem et vindictam manifeſtā exercet ſcilicet in futuro quando chriſtus coruſcabit ſuis lucens: impios terrens: ⁊ ne dicatis vobis non fuiſſe predictum. [arcum ſuum] id eſt ſcripturam comminantem [tetendit] minando malis ne putetur remiſſa eius patientia: [et parauit illum] per legiſlatores: per apoſtolos: per expoſitores promulgando: et intelligibilem faciendo.

14 Et in †eo parauit uaſa mortis: ſagittas ſua. ardentibus †effecit.

† ipſo † toparus eſt

℄ [Et in eo] ſcilicet arcu ſcripture [parauit vaſa mortis] ſcilicet predicatores qui inobedientibus propinant de ea mortem. Unde apoſtolus. Alijs ſumus odor mortis in mortem: ſed alijs ſunt ſagitte et odor vite vnde ſequitur [ſagittas ſuas] ſcilicet eoſdem predicatores [ardentibus] deſiderio verbi et diuino amore flagrantibus [effecit] id eſt efficaces ⁊ fructuoſos fecit vt corda eorum pungendo vitam eis propinarent. Uel [ſagittas ſuas] id eſt ſcripture ſententias cito penetrantes [ardentibus] predictis [effecit] id eſt efficaces boni operis per ipſos predicatores fecit. Deinde tangit illorum malorum culpam. d.

ij. Cor. ij.

15 Ecce †parturit iniuſtitiam: concepit † dolorem, & peperit iniquitatem.

† parturiuit † labores.

℄ [Ecce] autem iniqu⁹ concepit ex ſuggeſtione diaboli per conſenſum in peccato cui debetur dolor qui bene dolor dici poteſt ſcilicet malum et peccandi voluntatem in corde ponendo per deliberationem quia mala voluntas ipſa ſe torquet: ipſa ſui ſupplicium eſt [parturit] ſcilicet ipſum peccatū ad effectum produceret conando: quia parturire eſt niti parere [iniuſtitiam] a iuſtitie regula diſcordando. [et peperit iniquitatem] per operationem/ ipſius iuſtitie rectitudinem impugnando: ſcilicet peccatum extra opere perficiē do per deliberationem. Inordinatio litere inordinationem peccati ſignat. Malus enim primo concipit voluntatem peccandi. Secūdo parturit per conatum adimplēdi: tertio p arit in actu peccauit. Et ſic.

Parturire quid eſt.

Malitia concipit.

16 Lacum aperuit & ef- †illū.
fodit † eum: & incidit
in foueam quam fecit.

¶ [Lacum] inferni [aperuit] concipiendo [et effodit eum] parturiẽdo [et incidit in foueam quam fecit] pariẽdo. Uel [Lacum aperuit] malum proximo machinando [et effodit eum] huic rei ſtudiū adhibendo [et incidit] id eſt cadit [in foueā quam fecit] alteri malū perpetrando: quia prius in ſe ꝙ in alium peccauit. Iniquitas enim prius ledit cor iniuſtum vnde procedit ꝙ hominem iuſtum in queſ accedit. Prius fraudator leditur damno innocentie ꝙ alius pecunie. vnde ſequitur.

17 Conuertetur † dolor
eius in caput eius & † in
uerticem ipſius iniqui-
tas eius deſcendet.

†labor. †iniquitas ei⁹ in verticem eius.

¶ [Conuertetur dolor eius] quē concepit [in caput eius] id eſt mẽtem [et in verticem ipſius] id eſt rationem [iniquitas eius] quam peperit [deſcendet] quaſi cum impetu id eſt peccatum et malum ſuum in animam eius reuertetur ⁊ in ipſum torquebitur. Recte erit iniquitas eius ſuperior et ipſe inferior: cum ipſe iniquitati ſue ſpõte ſe ſubdiderit: et in illum deſcendet: quia grauat eum et onerat: et cor ſurſum leuare et ad requiem ſanctorum vocare non ſinit. hoc ſic etiam in homine peruerſo ſeruit ratio et dominatur libido. Et quia hec perfect⁹ iſte iam euaſerat laudat deum et dicit.

18 Confitebor domino
ſecundum iuſtitiā eius:
& pſallam nomini do-
mini altiſſimi.

¶ [Confitebor] ergo [domino] confeſſione laudis. i. laudabo dominū [ſm iuſtitiam eius] id eſt pro iuſtitia vel propter iuſtitiam eius: quia iuſtus eſt et ſic bonos protegit et malos iuſte punit. [et pſallam] recte operando. bene viuendo ſpiritualiter gaudendo. Pſallere enim iuſtorum ad gaudiū pertinet ſicut penitentia peccatorum ad triſtitiam [nomini domini altiſſimi] id eſt ad honorem nominis dei non gloriam meam querẽdo. Hoc etiam poſſet legi de cõfeſſione peccati quaſi diceret. ſicut deus pure eſt iuſtus et ſine omni labe peccati et iniuſtitie: ita ego pure confitebor peccata mea ſine omni excuſatione ⁊ velamine. Poteſt etiam hic pſalmus in perſona Chriſti intelligi: ſi ea que ibi humiliter dicta ſunt ad noſtram infirmitatem quam ipſe chriſtus geſtauit ſcilicet ad humanā ei⁹ naturam referantur.

Pſallere iuſtorum ad gaudiū ptinet.

Oratio.

Scrutator cordis deus libera nos a perſequentibus nos: et da nobis in tui expectatione iudicij firmam cuſtodiam mentis vt non retribuam⁹ inimicis mala pro bonis. Per do.

Pſalmus de Chriſti magnificentia honore & gloria, cuius gratia & uirtute conſtituta & corroborata eſt uniuerſalis eccleſia.

Pſalmus VIII.

DOmine domi nus noſter: quàm admira bile eſt nomē tuum in uniuerſa terra.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē pſal mus dauid pro torcularibus. Hoc eſt pſalmus iſte eſt dauid prophe te dirigens nos in finem ſcilicet chriſtum qui eſt finis noſter. Et agens pro torcularibus id eſt ec cleſijs:q2 hic agit de cōſtitutiōe ꝛ cauſa conſtitutionis eccleſie que hic bonos et malos ſimul conti net ſicut torcularia vinum et aci num. Torcularia ſunt martyria vbi corporibus calcatis anime ad celum tranſeunt:ꝛ corpora in ter ra putreſcūt. Et quia hec fiunt:in eccleſijs ideo et ipſe eccleſie torcu laria dicuntur. Poſſunt etiam per torcularia quiq3 fideles intelligi ſm hoc ꝙ tolerant aduerſa huius mundi. Quia ergo ſupra oſtendit quid bonis pro ſua iuſtitia ꝛ quid malis pro ſua iniuſtitia debeatur: conſequenter nūc agit de conſtitu tiōe eccleſie in qua hic boni ꝛ ma li neceſſario admiſcentur qui ſimꝉ incipiunt creſcunt et conſumman tur ſed boni in bonis et mali in malo. In futuro vero ſeparabun tur:non ſolum affectu vt hic ſed ꝛ loco. vnde monentur boni patien tiam habere:et malos non ſolum patienter ſed et gaudenter tolera re. ¶ Materia:chriſti magnificen tia et exaltatio. ¶ Intentio:chri ſtum magnificare:et eius inimi cos ſcilicet iudeos et alios confun dere:omneſq3 ad finem chriſti in uitare. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in perſo na eccleſie et omnium fidelium laudes domino noſtro ieſu chriſto decantat. maieſtatem atq3 magni ficentiam nature diuine ac humi liationem et exaltationem nature humane ſuper omnes creatu ras in ipſo breuiter confitendo. ¶ Sententia in ſpeciali:a laude ergo incipiens ꝓpheta ait. [Domi ne] omnium per potentiam et ge neralē gubernatiōem qui es [dn̄s noſter] ſpecialiter per cultum et venerationem [ꝙ] i. id eſt ꝙtum [admirabile] id eſt valde admira bile et grande [eſt nomen tuum] id eſt gloria et fama [in vniuerſa terra] non tantum in iudea:quia A ſolis ortu vſq3 ad occaſum lau dabile nomen domini. q̄ſi diceret. Tu domine notus eras in iudea tantum et in iſrael magnum no men tuum apparuiſti inter nos: mortuus es inter nos. ſurrexiſti aſcendiſti in celum/miſiſti apoſto lis ſpiritum ſanctum/quibus pre dicantibus in omnem terram exi uit ſonus eorum. Et nomen tuum glorioſum quod erat notum in vna gente vna/factum eſt admirabi le in vniuerſa terra. Eſt terra viuo rum. ſ. celum terra mortuorum ſci licet infernus. terra viuentium et morientium ſcilicet mundus. ꝛ in his omnibus eſt nomen domini admirabile et glorio

Ps. cxij.

Ps. xviij.

Terra eſt tri plex.

2 Quoniā el[euata eſt] magnificentia tua: ſu per cælos.

¶ [Quoniam eleuata eſt] loco [magnificētia tua] id eſt dignitas tua et gloria de terrena humilita te [ſuper celos] ad literam. Uel [ſu per celos] omnes id eſt ſuper oēm eminentiam ſanctorū ꝛ ſuper oēs rōnales creaturas etiā celeſtes et angelicas q̄s excedit. q. d. A morꝰ

tuis reſurgens in celū aſcendiſti.
⁊ q̄ humilis videbaris magnifice
apparuiſti.hinc em̄ apparet quis
deſcēderis cū innotuit quo aſcen-
deris.Et ideo q2 magnificatus in
glīa ſublimatus es ſuper omnes
celos:et ſuper oēs etiam celeſtes
ierarchias:nō eſt mirū ſi nomen
tuum ſit per orbem terrarū mirifi
ce ſublimatum.valde etiā es mi-
rabilis propter opera tua mirabi
lia et magna.Nam

3 Ex ore infantium & Mat. xxi.
lactentiū perfeciſti lau-
dem propter inimicos
tuos:ut deſtruas inimi- †defenſorem.
cum & †ultorem.

¶[Ex ore infantium ⁊ lactentiū]
i.ſugentium ſcʒ puerorum hebre-
orum[perfeciſti laudem] quando
in templo clamabant et te lauda-
bant confitendo tuam diuinita-
tem.Uel[ex ore infantium ⁊ lactē
tium].i.apoſtolorū[perfeciſti lau-
dem]quia ab horum predicatione
creuit eccleſia.et tam hi quam illi
dicuntur infantes et lactentes:
nō pro etate ſed pro ſimplicitate.
quaſi diceret.non ſolum a perfe-
ctis ſʒ etiā ab incipiētib⁹ ⁊ imper
fectis p̄dicaris:⁊ laudaris qđ eſt
laus perfecta.Si enim ſoli per-
fecti eſſent in eccleſia non ita con
ſuleretur humano generi.et hoc
facis[propter inimicos tuos]ſcilʒ
gentiles mundi ſapientes confu-
i.Cor. i. tandos:ne videatur hec ſapientia
humana ſed diuinitus data.quia
ſtulta mundi eligit deus vt con-
Roma funderet ſapientes.et bene dicit
viij.d. inimicos quia ſapientia carnis
inimica eſt deo.[vt deſtruas ini-
micum]id eſt errorem iudaicum
chriſti et chriſtiani nominis per-
ſecutorem[et vltorem]alia litte-
ra defenſorem.i.hereticum qui ſe
dicit veritatis defenſorem/cū ta
men tanq̄ vltor impugnet eādem.
Quos tu domine confudiſti et de-
ſtruxiſti cum te aſpirante ad fi-
dem tuam venerunt paruuli:⁊ in
ſuo errore remanſerūt philoſophi
ac legiſperiti et heretici.vnde et
ſubditur

4 Quoniam uidebo cæ
los †tuos opera digito †non habet tuos.
rum tuorum lunam &
ſtellas †quę tu fundaſti. † q̄s.

¶[Quoniam videbo] .i.iam per
ſpiritum ſanctum p̄uidebo[celos
tuos].i.apoſtolos.De quibus ali-
bi dicitur.Celi enarrant gloriam ps.xviij.
dei.qui ſunt[opera digitorum tuo
rū]quia operatione ſpiritus ſan-
cti qui digitus dei dicitur inſtru-
cti ſunt et perfecti.Dicitur autem
hic pluraliter digitorū ꝓpter plu
ra eius dona cum ſit vnus ſicut
plures digiti ſunt in vna manu.
video etiam [lunam].i.eccleſiam
vniuerſalem ⁊ ſtellas].i.eccleſias
ſingulares per diuerſa loca diui-
ſas.vel doctores alios qui vel q̄s
ſcʒ lunam vł ſtellas [tu fundaſti]
in fide et ſolidaſti:nō illi quia apo
ſtoli miniſtri ſunt edificationis/
tu vero auctor et fundator:a quo
ſicut a ſole iuſtitie eccleſia accipit
lumen ſuum.Unde Gregorius di Greg.
cendo lunam et ſtellas et tacen-
do ſolem indicauit:quia illi ſoli lo
cutus eſt qui non ſolum ſolem et
lunam et ſtellas corporaliter/ſed
et lunam eccleſiam atq; ſtellas o-
mnes ſanctos ſpecialiter fecit.per
hos ergo deſtruitur inimicus et
vltor acerrimus. Deinde eſt vox
prophete ad patrem de chriſto.

5 Quid eſt homo †quòd †quia.
memor es eius:aut fi-

lius hominis quoniam uiſitas eum?

¶ [Quid eſt homo] qui licet vilis et miſer et quale meritum eius [q memor es eius] in bonum ꝛ ad cõſolationem ſcilicet miſerendo/ et a peccato et morte liberando. quaſi diceret. nullum eſt hominis meritum dei beneficio dignũ [aut quid eſt fili⁹ hominis] ſcilicet virginis: id eſt homo chriſtus ſcilicet comparatione tui. [quoniam viſitas eum] in vnitate diuini ſuppoſiti aſſumendo: ac in tanta dignitate et magnificentia conſtituendo: Hoc dicit quaſi in admiratiõe terreni hominis et celeſtis quos omnipotens pater viſitat: vnum per miſericordiã mirabiliter reuelans: alterum per diuinitatis gloriam ineffabiliter exaltans.

6 Minuiſti eum paulo minus ab angelis, gloria & honore coronaſti eum: & cõſtituiſti eum ſuper opera manuum tuarum. Heb. ij.

¶ [Minuiſti eum paulominus] id eſt parum minus [ab angelis] id eſt minorem feciſti eum quam angelos quo ad paſſibilitatem et mortalitatem: ſed maior eſt eis in omnibus alijs: ideo poſtea [gloria] id eſt incorruptibili claritate corporis [et honore] vt omnibus ſit venerabilis. Gloria enim eſt in ſe ad alios. Honor i ſe ab alijs [coronaſti eum] quia circulus mundi ad fidem eius venit. Vel feciſti eum caput eccleſie que eſt per te coronata in operibus bonis [et conſtituiſti] id eſt firmiter ſtabiliſti [eũ ſuper opera manuum tuarum] dãdo ei poteſtatẽ ſuper ea vt omnia ſint ei ſubiecta. et ergo etiaꝫ ſuper angelos aquibus eum minuiſti. vnde alibi ipſe dicit. Data ẽ mihi omnis poteſtas in celo ꝛ in terra. Matt. xxviij. Ideo ſequitur

7 Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius: oues & boues uniuerſas: inſuper & pecora campi. j. Cori. xv.

¶ [Omnia] ſcilicet ſuperiora et inferiora et media [ſubieciſti ſub pedib⁹ eius] id eſt ſub dominio ꝛ poteſtate ei⁹ ſubiectione occulta vel manifeſta volũtaria. vl' neceſſaria vt ei flectat̃ omne genu celeſtiũ/ terreſtrium/ ꝛ infernoꝝ. Deinde magis in ſpeciali hoc exprimit dicens. [oues et boues vniuerſas] Per oues innocentes et ſimplices in eccleſia intelliguntur qui ſub regimine paſtorum humiliter viuunt. Per boues ipſi rectores deſignantur qui operando terrenos fructificare faciunt: ꝛ hec duo de angelis et hominibus dicunt̃: et quia non tantum bonos ſed et malos ei ſubiecit recte quaſi diſtinguẽdo a predictis ſanctis ſubiungit [inſuper et pecora campi] id eſt carnales more pecorum in amplitudine campi voluptatam et in latitudine vie que ducit ad mortem vagantes: non in montibus virtutum habitantes: et nihil arduum nihil laborioſum aſcẽdentes.

Rectores p boues deſignãtur.

Carnales qui dicunt̃

8 Volucres celi, & piſces maris: qui perambulant ſemitas maris.

¶ [Volucres celi] id eſt ſuperbos i celum os ſuum ponẽtes qui cogitatione et locutione tumidi et elati dum ceteros ſe inferiores penſant mente quaſi in altum vo-

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

lant.[et piſces maris]:id eſt curio ſos[qui perambulāt ſemitas ma ris]qui ſequuntur preterfluentia huius ſeculi et hec temporalia que tanquam ſemite in mari ci to euaneſcūt/in profundo huius ſeculi pertinaci ſtudio inquirunt. In his autem tribus ſcilicet vo luptate/ curioſitate et ſuperbia/ concluduntur omnia vitia ſcilicet concupiſcentia carnis/ concupi ſcentia oculorum/et ſuperbia vi te/de his fuit primus homo ſupe ratus ⁊ chriſtus tentatꝰ.Et quia tam mirabilis et tantus eſt chri ſtus:ipſum qui eſt principium et finis laudemꝰ ĩ pncipio ⁊ ĩ fine:⁊ nūq̄ a laude eiꝰ ceſſemꝰ dicētes ḡ.o

Voluptate: curioſitate ⁊ ſuꝑbia ɔcludū tur omnia vitia.

9 Domine dominus noſter: quā admirabile eſt nomen tuum in uniuerſa terra

¶[Domine dominus noſter]et omnium[quam]ineffabiliter[ad mirabile]et magnum[eſt nomen tuum]:id eſt honor tuus et fama [in vniuerſa terra]et vbiq̄ per omnia.Ecce concluſio quo totum tendit.Decenter autem principiū repetit:et ad caput redit oſten dens initium et finem boni ad deum referendum.Notatur ⁊ per hoc q͂ cum a deo originem traxe rimus:quamuis ab eo per pecca tum deuiemus ad ipſum tamen in fine reuerti debemus.⁊ in ipſo vitam noſtram et opera conclude re:et tūc experta miſericordia me rito dicere poterimus hoc verbū Domine dominus noſter: quam admirabile eſt nomen tuū.Orō.

ADmirabile nomen tuum omnipotens deus ſuppli ces exoramus:vt q̄ omnē creaturam ad vſus hominis ſub iecisti:nos ad tue ſeruitutis offi(cium) dignos efficere digneris.per do(minum)

Exhibitio laudis di uine propter duplex iu ſtum iudicium chriſti in aduentu eius duplici, & propter deiectionē antichriſti. Pſal.IX.

1 COnfitebor ti bi domine in toto corde meo:narrabo omnia mirabilia tua.

¶Auctor pſalmi propheta Da uid.¶Titulus hic eſt.In finem pro occultis filij pſalmus dauid id eſt pſalmus ille Dauid prophe te qui hic loquitur in perſona ec cleſie:dirigens nos in finem/id eſt in chriſtum qui eſt finis omni credēti:eſt pro occultis id eſt agit de occultis filij ſcilicet dei:id eſt de humili aduentu chriſti:occulto iudeis ſed vtili gentibus:et de iu dicio preſenti id eſt pena qua nūc quiſq̄ vel exercetur ad purgatio nem vel admonetur ad conuerſio nem:vel ſi contēnit excecatur ad damnationem. Alia autem eius ſcilicet aduentus ſecundus et iu dicium vltimum erunt manifeſta omnibus.Poſtquam ergo egit de conſtitutione eccleſie in qua boni et mali admixti nunc ſperantur animo ſed poſtea etiam loco nūc agit de vtroq̄ iudicio ſcilicet pre ſenti quo prima et futuro quo ſe cunda fit ſeparatio. ¶Materia duplex chriſti iudicium preſens ⁊ occultum ſcilicet diſcretionis:fu turum et manifeſtum ſcilicet diſ cuſſionis.¶Intētio.vt homines ad hoc crec[...]endum et deum ſuper

hoc laudandum inducat.¶ Sententia in generali. Propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie di-cit ſe letum domino ieſu chriſto to-to corde pſalliturum.quia tempo-re iudicij diſcretionis iuſto iudi-cio ſibi tradito reprimit diabolum iniquum humani generis inimi-cum gentiles ad fidem converten-do ac obſtinatos laqueis mortis inuoluendo et interficiendo:popu-lumq́ catholicum afflictum et ab-iectum liberando.et tempore iu-dicij diſcuſſionis ipſum antichri-ſtum quo ſe contra deum eleuans populum chriſtianum et fidelem duriſſime perſequetur deijciendo: et ipſum populum chriſtianum quaſi orphanum et pupillum de-relictum eripiẽdo.Occultum etiã iudicium eſt pena qua quis vel exercetur ad purgationem:vl' ad-monetur ad conuerſionem:vel ſi cõtẽpſerit excecat ſeu exercet ad dã-nationem Qui non corrigitur i'lo occulto iudicio digne punietur il-lo futuro manifeſto.¶ Sententia in ſpeciali. propheta ergo letus pſallit pro iuſto chriſti iudicio in vtroq́ aduentu ſuo dicens[Con-fitebor tibi domine] confeſſione laudis et gratiarum actionis[in toto corde]et affectu[meo]non di-uiſo et non in parte ſicut qui que-dam opera dei approbant quedã blaſphemant:ſed ego in nullo de prouidentia dei dubito ſed o-mnia recte agi ſentio:et etiam[nar-rabo]alijs[omnia mirabilia tua] que me ad narrandum docuiſti.vl' omnia comprehendit non ſingula generum ſed genera ſingulorum ſcilicet tam viſibilia quam inuiſi-bilia:tam ſpiritualia quam cor-poralia.Ille etiam in toto corde deum laudat qui nullum angulum cordis in quo terrenum aliquid lateat ſibi reſeruat ſed totum in

Lau-dat qs deum.

laude dei expẽdit.Nec ſolum nar-rabo alijs:ſed etiam apud me.

2 Lætabor & exultabo in te:pſallam nomini tuo altiſſime.

¶ [Letabor] interius mente [et exultabo]exterius corpore.inten-ſam letitiam exterioribus ſignis et geſtibus oſtendendo[in te] et in mirabilibus tuis qui es veri-tas non in ſeculo et eius concu-piſcentijs quod eſt vanitas.quia non niſi in deo eſt vera letitia. [pſallam]:idẽ laudabo opere bo-no[nomini tuo]:id eſt ad hono-rem nominis tui omnia tibi tri-buens vt modo exemplo pſallant et alij tibi o[altiſſime]qui ſecun-dum ſubſtantiam hic non plene cognoſceris.Sit ergo letitia ſpiri-talis in mente ſit ſancta hilaritas in corpore:concordet diuina laus cum recta operatione.Cauſam au-tem laudandi ſupponit:quia

5 In conuertendo ini-micum meũ retrorſum, infirmabuntur & per ibũt à facie tua.

¶ [In conuertendo]. i. dũ cõuerte-res [inimicũ meũ] .ſ.diabolũ[re-trorſum]. i. qz ex eo q diabolũ q an̄ aduẽtũ tuũ vt dux mortis p̄cede-bat quẽ peccatores ſequebant cõ-uertiſti retro amiſſo iure vt nũc ſe-quat.fugiẽtes eũ iuſtos pſequit ſz inaniter:qz habẽt mõ te deũ du-cẽ ⁊ refugiũ[infirmabunt]ſcz ipſe diabol⁹ ⁊ miniſtri ac mẽbra ei⁹ ne nocere poſſint nũc bõis[⁊ pibũt] in die iudicij[a facie tua]ſcz ipu-gnatiõis ⁊ vidicte/vl' grẽ et glie qñ tollẽt ne videãt gliã dei/⁊ mit-tẽt i ignẽ eternũ.Inde ẽt letabor

4 Quoniam fecisti iudi-

ciū meum & cauſam me
am ſediſti ſuper thronū
qui iudicas †iuſtitiam.

†equi tates

¶[Qm̄ feciſti iudiciū meū ⁊ cām meā]iuſto iudicio:lȝ nobis occul/to ſepaſti:et diſtinxiſti me ⁊ fideles credentes ab infidelibus obſtina tis et bene dicat meū et meā:quia p me et ad vtilitatē meā fuerunt [ſediſti ſuper thronum]iudicare ptātis tāq̄ rex ⁊ iudex potentiſſi/mus ⁊ iuſtiſſimus faciēdo iuſtiti/am p̄dicte diſcretiōis[q̄ iudicas iu ſtitiā].i.iuſte ad differētiā eoꝝ q̄ iu dicāt iniqtatē.q.d.in h̄ facto oſtēdi ſti te ſedere ſup ſoliū iuſtitie .i ha/bere ptātem iudicandi ſicut iuſt⁹ iudex.vel[Quoniam feciſti iudici um]quo iudicatus es[meū].i.me inſeruire vtilitati et ad meā vale/re liberationē[et cām]qua pulſa/tus es et dānatus feciſti[meā].i. mihi vtilē[ſediſti]poſt reſurrectio nem[ſuper thronum]ad dexteram patris[qui iudicas iuſtitiam]et iuſte nūc in iudicio diſcretionis ⁊ in fine iuſte iudicabis in iudicio diſcuſſionis.

5 Increpaſti gētes & pe
riȷt impius: nomē eorū
deleſti in † æternum &
in ſeculum ſeculi.

†ſecu/lum:

¶[Increpaſti]et terruiſti p apo/ſtolos et predicatores[gētes].i.gē tiles de petis et īfidelitate tua[⁊ periȷt ipſius]quia iuſtificatus fa/ctus eſt pius hinc ſcriptū eſt.Uer te impios ⁊ non erūt ⁊ etiam[pe/riȷt impius]diabolus amiſſa po/teſtate [nomen eorum deleſti] deleuit dn̄s noīa impioꝝ q̄ cum prius idolatre ⁊ filij diaboli dice/bant cōuerſi nunc iuſti ⁊ filij dei vocāt ⁊ etiā noīa deoꝝ perierūt

Puerb. xij.a.

de terra fidelium[in eternū].i.om nino[⁊ in ſeculum ſeculi]ſeculum eſt hoc pn̄s tp̄s ſeculū ſeculi eſt eternū qđ incommutabiliter con/ſiſtit cuius hoc ſeculum imago eſt et vmbra.

Seculū ſecu li eter/num ſi gnat tp̄s

6 Inimici defecerunt
frameæ in finem: & ciui
tates deſtruxiſti.

¶[Inimici]ſcȝ ipſius diaboli[de fecerunt]per tuos p̄dicatores[fra mee].ſ.rebelliones et diuerſi erro res q̄bus tāq̄ gladijs animas oc cidit[in finem].i.per chriſtū quia poteſtas ⁊ virtus eius eſt valde diminuta ⁊ ex parte defecit p xp̄ȝ in aduētu primo ſed totaliter et plenarie deficiet in ſecundo[⁊ ciui tates]id eſt munitiones ſcȝ ma/los hoīes et eorum cōſpirationes in quibus diabolus regnabat[de ſtruxiſti]excluſo inde diabolo prin cipe vt ſeruiant iuſtitie:⁊ nō reg/net peccatum in noſtro mortali corpore.Et ideo

7 Periȷt memoria eorū
cum † ſonitu: & domi
nus in æternum perma/
net.

†ſtrepi tu. po. ij.

¶[Periȷt memoria eorum].ſ.im/pioꝝ apud deum ne puniat ⁊ tn̄ [cū ſonitu].i.cū multo ſtrepitu ⁊ repugnantia nā cū impietas euer tit ſtrepit⁹ fit:qȝ nō venit ad ſum mā pacē niſi qui magno ſtrepitu et tumultu cū vitijs pugnauerit: ⁊ ideo validus et fortis congreſ ſus cum vitijs eſt habendus[pe riȷt]etiam[memoria]et ritus ido loꝝ apud ↄuerſos ad fidem[cum ſonitu]p̄dicatiōis ſctoꝝ ⁊[dn̄s in eternum p̄manet]in cōuerſis vbi expulſo diabolo iam impietas lo/cum non inuenerit.vel[in eternū

Impietas cū euertit ſtrepit⁹ fit.

permanet] quia regnum chriſti ſtabile eſt ineternum: ergo impij fruſtra niſi ſunt contra eum.

8 Parauit in iudicio† thronũ ſuũ & ipſe iudicabit orbem†: terræ in æquitate iudicabit populos† in inſtitia.

†ſedẽ ſuam. †terrarum †eum.

¶[Parauit in iudicio] iuſto ſed nobis occulto [thronũ ſuũ] i. iudicariam potẽtẽ quo ad iudicium diſcretiois e fidelium ab infidelib⁹. vel [parauit in iudicio] i. cũ iudicatus eſt [thronũ ſuũ] i. ſedẽ iudiciariã q: p patiẽtiam acquiſiuit iudicij ptãtem [& ipſe] q iudicauit in occulto etiã iudicatus eſt in humilitate: tandẽ [iudicabit] in apto & in maieſtate [orbẽ terre] i. oẽs hoies orbẽ inhabitantes [in equitate] nemini parcẽs omnib⁹ equa retribuens & meritis digna reddens. [iudicabit pplos in iuſtitia] teſtimoniũ phibentis illis cõſcientia et cogitationibus accuſantib⁹

9 ſeu defendentibus

Et factus eſt dominus refugium pauperi: adiutor in opportunitatibus in tribulatione.

¶[Et] interim ne inimicus retro conuerſus noceat [factus eſt dominus] qui iudex eſt [refugium] in malis vitandis [paupi] ſpũ. ſ. populo catholico non permittens eum tentari ſupra id quod poteſt et etiam [adiutor] in bonis agendis [in opportunitatib⁹] i. in his in quib⁹ opus eſt vel in tempore opportuno ſcz [in tribulatione] dulce eſt auxilium qđ in neceſſitaate datur. Tribulationes bene dicit opportunitatesq: nõ cõuert iſ aia ad deũ niſi cũ ab hoc ſeculo auertitur: nec opportum⁹ a ſeculo auertitur niſi cum voluptatibus eius labores & dolores miſcentur.

Auxiliũ eſt dulceqđ ĩ neceſſitate datur.

10 Et ſperent in te† qui† nouerunt nomen tuum: quoniam non dereliquiſti quærẽtes te dñe.

†oẽs †cognoſcunt.

¶[Et] iđ o domine [ſperent] per ſpem [in te] non in ſe non in ſeculo [q nouerunt nomẽ tuũ] per veram fidem. Nomẽ dei dño eſt qđ nomen bene nouit q libenter ei vt dño ſeruit: et contempto amore terrenoꝝ ſe dño eius ſupponit: vel nomẽ dei eſt qui eſt qđ bñ nouit: qui ſpẽ nõ ponit in trãſitorijs ſed in illo qui habet verũeſſe. [q̃m nõ dereliquiſti] ſubtrahẽdo grãm et ſi ad t ps videris derelinquere exponẽdo preſſuris ad pbationẽ vel ad coronã vel ob aliam cãm bonã [querentes] p charitatem [te] non aliud o [domine] cũ quo nemo põt querere trãſitoria. Et vt ſpes veſtra non ſit caſſa.

Dei nomen dño &

11 Pſallite domino qui habitat in ſyon: annunciate inter gentes† ſtudia eius.

†mirabilia.

¶[Pſallite dño] i. mandata eius ſeruate: & qđ predicatis implere gras agẽdo voce laudis & ꝯſonantia opis ſicut in ps. ſit ꝯſonantia vocis cũ organo [q habitat in ſyon] qđ eſt ſpeculatio. i. in ſpeculatorib⁹ veri boni vel i eccłia q̃ nũc ꝯtẽplaẽ deũ p ſpeculũ: q̃liber enĩ ſpeculatio errat niſi i ea dño habitet: & ita [annũciate inter gentes] i. pdicate alijs [ſtudia eius] pia q hz erga ſuos. i. diligentiam magnam quã habuit et habet erga no

ſtrã ſalutẽ ⁊ vtilitatẽ vel ſtudia ſunt eius mandata in quibus ſtu dendum eſt. Conſtanter autem p̄dicate et non timeatis mortem.

12 Quoniam requirẽs ſanguinem eorũ †recor datus eſt: non eſt obli- tus clamorem pauperũ.

† nemo ratus.

¶ Quoniam nõ eſt oblit⁹ in eter nũ clamorẽ pauperũ ſpũ.i. humi liũ ſcʒ martyrum ⁊ iniuſte oppreſ ſorũ clamãtiũ ad deũ loquit̃ ſm af fectũ infirmoꝝ q̃ oblitum putant deũ quia non cito facit qđ volunt: ſʒ requirẽs vltione ſanguinẽ coꝝ de hoſtib⁹ ⁊ multũ nõ relinquẽs recordatus et miſertus eſt cla moris eorum conſolando eos glori ficando recordatus eſt q̃dem non poſt obliuionẽ ſm poſt dilationẽ. Hunc aũt ſanguinem requirit de manu tyrannoꝝ aliq̃n per penam tpalẽ: aliq̃n per eternã: aliq̃n vtro q̃ʒ modo. Et ſubdit q̃s ſit clamor iſte dicens in perſona pauperis cuiuſlibet et eccleſie.

13 Miſerere mei domi ne: uide humilitatem me am † de inimi cis meis.

† ab

¶ Miſerere mei domine mihi cõ patiendo q: in miſeria ſum. vide intuitu miſericordie. i. attẽde ⁊ ad iuua. Aſpectus enim dei auxiliũ eſt humilitatẽ meã i. afflictionẽ ⁊ doloreʒ de inimicis meis i. a ty rannis mihi illatã vel quãtũ ſit hu militas et afflictio mea ppẽde de inimicis meis de ſuperbia enim inimicis eſtimatur humilitas pa tiẽtis: q: tãtum humiliatur quan tum ille extollitur: Tu dico vide.

Dei aſpect⁹ auxiliũ eſt.

14 Qui exaltas me de portis mortis: vt annũ- ciem † omnes laudatio- nes tuas in portis filiæ ſyon.

† vniuerſas laudes

¶ Qui exaltas id eſt elongas ⁊ liberas me de portis mortis id eſt de prauis concupiſcentijs et actionib⁹ q̃ ſunt introitus quib⁹ itur ad mortẽ anime vt annũciẽ oẽs laudationes tuas i. oia lau dabilia p̄cepta tua et p̄dicatiõis vnde lauderis exiſtens in portis filie ſyon i. i bonis ſtudijs ⁊ acti onib⁹ q̃bus in eccleſia itur ad cele ſtẽ hieruſalẽʒ ibi enim bñ annũci ant̃ laudes et iuſtitie dei nõ i por tis mortis et pcti. Filia ſyon ẽ ec cleſia: ſyon eni oẽs eccleſias mũdi generauit q: ibi natũ eſt vñ fides icipit vel exiſtẽtib⁹ i portis filie ſy on i. in ſacramẽtis et initijs fi dei et in doctrina aplõꝝ et prophe tarum. Et ideo.

Eccleſia ẽ filia ſyon.

15 Exultabo † in ſaluta ri tuo: infixe ſunt gen- tes in † interitu quem fe cerunt.

† ſuper ſalutare tuum.
† corruptione quam.

¶ Exultabo et gaudebo. ſ. q: me exaltas i ſalutari tuo i. in ſalute qua ſic me ſaluas non in merito meo: per te eñ ſaluamur q̃ corda nr̃a de vana letitia huius ſeculi trãſfero vt in te veraciter gaudea m⁹ ego q̃dẽ exultabo ſʒ gentes nõ quia infixe i. intus fixe ſunt cla uis peccatorũ gentes qui volunt occidere ſcõs in interitu quẽ fe cerunt ſctis: occidendo enim cor pora iuſtorũ interfecerũt aias ſu as. Iniquitas enim ſua eſt cuiuſ q̃ʒ malo homini pena. i. cauſa pene: vnde ſubdit.

16 An laqueo iſto quẽ abſconderunt compre

henſus eſt pes eorum.

† in muſcipula iſta quā occultauerūt.

¶ [In laqo iſto quē abſcōderūt] i. in fraude quā ad fallēdū tegunt [cōprehēſus ē pes eoꝝ] i. alligat⁹ eſt eoꝝ affect⁹: qꝛ laqueis inextricabilibus inuoluunt: nūc reat⁹ ⁊ culpe et in futuro dānationis et pene vnuſquiſq; eīm ꝑus cadit in laqueū quē alteri parat ad cadendum: ⁊ prius in ſe peccat ꝙ in alterū nā q̄ aliū ꝑſequit eo interitu morit q̄ ſe aliū occidere arbitrat. Verſ⁹ vn̄ cōiter dicit. Sepe ſagittātem didicit referire ſagitta. recte ergo ſubiunctum eſt. Tandem

17 Cognoſcetur dominus iudicia faciens: in operibus manuum ſuarum comprehenſus eſt peccator.

¶ [Cognoſcet dn̄s] in futuro iudicio ab oībus [iudicia faciēs] manifeſta q̄ nunc facit occulta. tūc enim ſecernet nō ſolū merito ſʒ ēt loco malos a bonis. q. d. pctōres in iudicio p effectū iuſtitie cognoſcent dn̄z lʒ mō nō velint cognoſcere eū. qꝛ [i opib⁹ manuū ſuaꝝ] ⁊ merito opeꝝ ſuoꝝ [cōphēſus eſt peccator] ⁊ cōſtrigetī eis. ipa eni ſua opa praua ⁊ pctā q̄ ſecū portat accuſant: iudicāt: cōuincūt: puniūt pctōres. nō eni querit de⁹ alios teſtes niſi vitam et conſcientiam.

18 Conuertantur peccatores in infernū: omnes gentes que obliuiſcuntur deum.

Ro. ſ.

¶ [Conuertantur] i. conuertentur quia predicatio eſt nō optatiō [peccatores in infernum] in locuʒ penalem ne voluptatibus vltra gaudeant. q. d. poſtq; nolunt conuerti ad dominum: neceſſe eſt vt conuertantur ad infernum. ne alibi mittendos ſe putent: ⁊ quos dicit peccatores exprimit ſcʒ [omnes gentes q̄ obliuiſcuntur deum] nō credentes in eum vel in fine vite moriētes ſine remedio penitētie. Boni vero econtra premi abūtur: nā vere (vt dictū eſt) nō eſt oblit⁹ clamorem pauperum vnde et ſubditur.

19 † Quoniam non in finem obliuio erit pauperis patientia pauperum non † peribit in finem.

† quia periet in eternū.

¶ [Qm̄ nō in fīnē] ⁊ finaliter [obliuio erit paupīs] apō deū: ⁊ ſi hic videtur cū mali florēt ⁊ ipſe affligit. Modo eīm quaſi obliuio pauperū fit: ꝙdiu eos a tribulatione deus nō defendit ſed tūc eorū gloria papit cū ſimul oīa laborioſa terminātur. [patiētia pauperū] q̄ modo malos portāt ⁊ iuſtitiā dei patienter expectant [non peribit in finem] et in perpetuum. i. non erit irremunerata ſed aſſequetur retributionem iuſtam quia pro patientia ibun⁹ in vitam eternam. vt autem patientia pauperum nō pereat ex perſecutione antixp̄i.

20 Exurge domine nō † confortetur homo: iudicentur gentes in conſpectu tuo.

† preualeat.

¶ [Exurge domine] in auxilium pauperum ⁊ ad iudicandum [non cōfortet] ⁊ preualeat homo pur⁹ .ſ. antichriſtus qui intantum confortabit ꝙ ſe deū finget: ⁊ multos ad ſe cōuerti faciet. q. d. deſtrue illum ſʒ ꝑuos [iudicēt gētes] i. pbēt pcā. ⁊ h' [i cōſpectu tuo] i. i occulto qd̄ pauci itelligūt. vl' [iudicēt] ⁊ pdēnē

tur [gētes] credituræ in eū [in conſpectu] et iudicio [tuo] quia ptās iudiciaria data ē ipī xpo. Qꝛ aūt te et tuā legē bonam noluerunt.

21 Conſtitue domine legislatorē ſuper eos, ſciant gentes quoniam homines ſunt.

¶ [Cōſtitue] o [dn̄e legis] p:aue ꝛ male docrine [latorē] ſcʒ antichꝛiſtū pꝛo xpo quem contempſerunt [ſup eos] .i. in ruinā eorum. Et ſic tādē [ſciāt] .i. expianſ cū ad iudiciū venerint ꝛ condēnati fuerint [gentes] .i. gentiliter viuentes: ſcʒ hi q̄ i eum crediderunt [qm̄ hoies ſunt] terrena tm̄ ſapiētes .i. ꝙ ſtulti fuerunt: qꝛ ſpē in hoiem et non in deū q̄ ſaluare pōt poſuerunt: hoiemqꝫ ꝛ nō deū q̄ adorauerūt vł [ſciāt] ſe hoies eſſe ꝛ nō poſſe deo reſiſtere. Deinde ſubijcit vocē gementium dicens.

†di- 22 ſceſſiſti
†tribulatiōibus.

Vt quid domine †receſſiſti longè: deſpicis in opportunitatibus i † tribulatione.

¶ [Ut q̄d domīe receſſiſti] a tuis tēpore antixpi [longe] ſcʒ in tanta tribulatiōe auxiliū differendo .i. cur differs iudicium: ꝛ quare tantū ſeruire pmittis antichꝛiſtum. Longe em̄ videſ recedere cū tardat ſubuenire. Deinde que ſic queſiuit tanꝙ repēte intellexerit ſoluēdo ſubiecit. d. [deſpicis i opportunitatib⁹ i tribulatiōe] .i. oportunc ꝛ vtiliter deſpicere videris ꝛ ſinis tribulari tuos: qꝛ ad vtilitatē eoꝝ ſcʒ ad aīos purgandos et deſiderio tui aduentus inflammandos: quia.

23 Dū ſuperbit impius †incenditur pauper cōprehēduntur in † conſilijs quibus cogitant.

†accēditur.
†cogitatiōibus.

¶ [Dū ſupbit impi⁹] ſcʒ antichꝛiſtus [incēdiſ] ad ꝯtēptū terrenoꝝ et amorē eternorum [pauper] ſpū ſcʒ ppl's xpianus ſibi inobediens. vel [incenditur] .i. purificaſ tribulatione ſicut aurū in igne. ꝛ ſic mira pꝛudentia dei operaſ de malis vt eoꝝ exercitatiōe pficiāt boni: ſʒ [ꝯphendunſ] capienſ ad penas ipſi ipi ſcʒ antichꝛiſtus et ſatellites eius [in cōſilijs q̄b⁹ cogitant] ſcʒ cōpꝛehēdere ꝛ irretire ſctōs. cogitabunt em̄ cruciare xpianos: et ipſi a deo cruciabūtur. Ideo autē ſuperbit impius vel compꝛehendetur.

24 Quoniam laudatur peccator in deſiderijs animæ ſuæ: & †iniquus benedicitur.

†q̄ iniq̄ gerit.

¶ [Qm̄ laudaſ peccatoꝛ] qd̄ eſt in ſe ſcʒ ātichꝛiſtus a ſuis ſibi blādientib⁹ ꝛ non corrigitur [in deſiderijs anime ſue] .i. in impletione deſideriorum ſenſualitatis ſue. [et iniquus] ꝙ eſt nocendo alijs [benediciſ] ꝛ exultaſ q̄ſi de⁹ ꝛ ſibi adulantib⁹. hoc eſt magna ira dei vt deſit correctio ꝛ aſſit adulatio adulātiū lingue alligāt aīas in peccatis. delectāt em̄ ea facere in quib⁹ nō ſolū nō metuiſ repꝛhēſoꝛ ſed ē laudaſ et benediciſ opatoꝛ. Ecce quātū eſt malū adulationis quod parit occaſionē peccatis hominuꝫ dū vitia palpātur eorum. Et ideo.

25 Exacerbauit dominū peccator: ſecundùm multitudinē iræ ſuæ nō

†irritauit.
†exquiret.

querer

†exqui ret. † queret.

¶ [Exacerbauit] .i. irritauit: ad irã prouocauit [dominum] verũ [peccator] antichriſtus vt ab eo puniatur. vel vt flagella correctionis ab eo ſuſpendantur ⁊ nõ inferantur. [Sm multitudinem ire ſue] .i. sm ꝙ multum eſt iratus deus q̇ ſolet alios querere ⁊ reuocare. [nõ queret] eum ſcz antichriſtum vt vlciſcatur pctã eius hic ſed in futuro. Magna enĩ eſt ira dei qñ peccãtẽ nõ corripit: ſed vagã licentiam in peccatũ ruẽdi ꝑmittit. Unde Auguſt. Intelligite fratres miſericordiã dei qñ caſtigat mũdũ: ſed multũ tũc iraſcitur qñ nõ caſtigat. Si ergo ſeuit parcẽdo: bonũ eſt nobis vt ſubueniat caſtigando. Tanta eſt autem ira dei vel nequitia antichriſti: quia.

Augu.

26 Nõ eſt deus in conſpectu eius † inquinatę ſunt uię † illius in omni tempore.

†contaminãt. ‡ teius.

¶ [Nõ eſt de⁹ in ꝯſpectu ei⁹] .i. in eorũ cõſideratione. nec hz deuz vel timorẽ ei⁹ ꝑe oculis q: deſeritur luce veritatis. ⁊ ideo [inquinate] ⁊ i peccatoꝝ pollutiõe [ſunt vie illius] id eſt cogitationes: locutiones. ⁊ oꝑa. [in oĩ tẽpore] vite ſue ⁊ ſine intermiſſione: vel in comparatione oĩm qui fuerunt in aliquo tpe. Ex hoc habetur ꝙ qui nõ plene de peccatis penitet ſemper peccata peccatis cõtinuat. Neqtie ergo ſue cauſa eſt q: nõ habet deuz pre oculis. Et hoc ideo: quia o de⁹.

27 Auferuntur iudicia tua à facie eius: † omniũ inimicorum ſuorũ dominabitur.

¶ [Auferuntur iudicia tua] quibus retribuis vnicuiqꝫ sm merita ſua [a facie eius] id eſt mente ⁊ conſpectu eius quia non conſiderat iudicia dei: et in nullo timebit diuina iudicia ſuper ſe ventura. q: enim differtur iudiciuz non putat ſe puniendum vel deum iudicaturum [oĩm inimicoꝝ ſuoruz] ſcilicet chriſtianorũ [dñabit] dñabitur quidẽ corporũ electorum qui eum ſequi contẽnunt alios vero potentia vel ſeductione ſibi ſubijciet. Dicitur enĩ. oẽs reges ſupatur⁹ vt ſolus regnet: et ad illud culmen per malas artes veniet.

28 Dixit enim in corde ſuo: non mouebor à generatione in generationem ſine malo.

¶ [Dixit enĩ i corde ſuo] apud ſe cogitando [nõ mouebor] .i. nõ inquietabor. ſ. per expulſionem de regno [a generatiõe i generationẽ] q: ex nimia elatiõe reputabit ſuũ dñium ſtabile ſeqꝫ nunꝙ moueri poſſe. [ſine malo] .i. ſine inquietatione et moleſtia ſcz ſemꝑ ero .i. durabo et ꝑmanebo abſqꝫ eo ꝙ infeſter ⁊ expugner bello: q: ex pſumpta ſecuritate putabit ſe in eternum regnaturũ ſine vlla aduerſitate et inquietatione ac malo cuiuſcũqꝫ pene hec in corde: ſed quid in ore?

29 Cuius maledictione os plenum eſt, & amaritudine, & dolo: ſub lingua eius labor & dolor.

¶ [Cui⁹ maledictione os plenũ eſt] id eſt blaſphemijs et contumelijs chriſtum blaſphemando [et amaritudine] .i. amaris verbis et

minis grauiter. ſanctis cōminan/do [⁊ dolo] i. blādis verbis ⁊ inſi/dijs alios decipiendo [ſub lingua eiꝰ labor ⁊ dolor] qui non loquitur niſi de procurando labore et dolo/re ſanctorum que precipiet eis in/ferri. Uel [ſub lingua eius] non in lingua eſſe dicunt qui iſta nō in lin/gua exerit ſed ſub lingua pmit et tacite ea cogitaturus eſt homini/bus autē alia locuturꝰ vt bonus ⁊ iuſtus ac dei filius videatur.

30 Sedet in inſidijs cum diuitibus in occul/tis: ut interficiat inno/centem.

[Sedet] cū morali inſidijs] me/ditādo impōnere inſidias ſanctis. [cū diuitibꝰ] ⁊ claris huius ſeculi quos muneribꝰ cumulabit: ⁊ eorū falſam felicitatē ad decipiendum alios oſtētabit: q̄ dū tales eſſe cu/piūt ⁊ bona eterna nō querūt/ in illiꝰ laqueos incidūt. q. d. inſideat in quibꝰ pſidet: inſidijs inq̄ poſi/tis [in occultis] i. ambiguis vt nō facile intelligatur quid appeten/dum q̄d ve fugiendū ſit [vt inter/ficiat innocētē] ſcʒ ppl'ʒ fidelē. vel corporaliter ſi voluerit ei conſen/tire: vel ſpūaliter ſi conſenſerit ex innocente faciendo nocentem.

31 Oculi eius in paupe/rem reſpiciunt: inſidia/tur in †abſcondito qua/ſi leo in †ſpelunca ſua.

†occul/to
†terribili ſuo.

[Oculi eius in pauperem] ſpi/ritu ſcʒ in populum chriſtianum [reſpiciunt] vel quaſi miſericordi/ter ⁊ compaſſionis affectu: ſimula/bit enim ſe miſereri vt decipiat: vel crudeliter et odioſe vt noceat et deſtruat: iuſtos enim et pauperes ſpiritu maxime perſequetur [inſi/diatur] pauperi iuſto ad perden/dum [in abſcōdito] malitiā occul/tando vt neſciat q̄ decipitur [qua/ſi leo] ꝓpter vim ⁊ ſeuitiam occi/dendi [in ſpelūca ſua] ꝓpter dolū ⁊ fraudulentiā decipiendi in mira/culis et modis alijs. Ad quid.

32 Inſidiatur ut rapiat† pauperem: rapere pau/perem dum attrahit eū.

†ſpinos ceteros.

[Inſidiatur] ꝑ dolū ⁊ fraudulen/tiā [vt rapiat pauperē] per vim et violentiā [rapere] inq̄ [pauperē] ſeuiendo [dū attrahit eū] ad rhete ſuum blandiēdo. Triplex enim eſt ꝑſecutio eccl'ie. Una violēta ſcʒ cū martyres per tyrannos necaban/tur. Alia fraudulēta que nunc eſt. cū confeſſores per hereticos ⁊ fal/ſos fratres decipiūtur. Tertia erit mixta ex fraude ⁊ vi ſub antichri/ſto: quia in eo vis ⁊ dolus operabunt: ⁊ violētie addet fraudē. vnde ad/huc ſubdit de fraude et violentia.

Eccl'ie ꝑſecu/tio tri/plex ē.

33 In †laqueo ſuo humi/liabit eum: inclinabit ſe & cadet †cum domina/tus fuerit pauperum.

†muſci/pula ſua. †cum domi/nabitur.

[In laqueo ſuo] i. inſidijs ſci/licet fraude et dolo [humiliabit eum] ſ. pauperem et iuſtum op/primendo. vel [humiliabit eum]. quia quanto mirabiliora vide/buntur hominibus ſigna ipſius tanto illi ſancti et pauperes qui tunc erunt contemnentur/ ⁊ qua/ſi pro nihilo habebuntur: quos il/le mirificis factis ſuperare vide/bitur. ſed quia ſe exultauit [incli/nabit ſe] diuina virtute nō volūta/rie [⁊ cadet] ſubito a domino ſuo re/pentino interitu [cum dominatus fuerit pauperum] ſeruorum dei quibuſdam ſupplicia quelibet in/

fugando alios vi vel fraude ſubiciendo tamen nimia felicitate in ocium animum remiſerit. Et merito cadet.

54 Dicit enim in corde ſuo, oblitus eſt deus: auertit faciem ſuam ne uideat † in finem.

† vſq;

¶ [Dixit enim in corde ſuo] ſic cogitando et putando [oblitus eſt deus] ſcilicet pauperum vt eos ſaluet: vel mei vt me puniat [auertit faciem ſuam] quaſi non curando [ne videat] illos vel me [in finem] .id eſt in perpetuum. vel [ne videat in finem] .id eſt ea que ſunt in terra que eſt finis et vltimum elementum ſeu vltima pars vniuerſi. vel [auertit] peccator antichriſtus [faciem ſuam] id eſt cogitationem ne videat [in finem] id. eſt ne attendat iudicium finale. Laborans ergo tunc eccleſia quaſi nauis in tempeſtate deum tanq̄ dormientem excitat. d.

55 Exurge domine deus & exaltetur manus tua ne obliuiſcaris pauperum †.

† in finem.

¶ [Exurge domine de⁹] .i. cito veni ad ſuccurrendum et ferendum opem [& exaltet manus tua] id eſt manifeſta fiat potentia tua contra antichriſtum ad deijciēdum ipſum: et altus apparebis qui te putant humilem. [ne obliuiſcaris pauperum] dimittendo eos in perſecutione antichriſti et ſuorum qui putant te oblitum et impunitatem ſibi promittunt: precatur iudicium vt hec cito finiantur que tanta erunt: vt nemo velit tem-

pus illud dilatari. Jam itaq; de iudicio illo intelligens & exultans dicit.

56 Propter quid irritauit impius deum? dixit enim in corde ſuo non requiret.

¶ [Propter quid irritauit] .i. ſuis blaſphemijs ad iram prouocauit [ipi⁹] antonomaſice. ſ. antichriſt⁹ [deū] nō credēs eū punitorem. q. d. quo fructu blaſphemauit et quid profuit ei tāta mala facere contra chriſtum. [dixit enim in corde ſuo] ſcʒ cogitando & p effectuʒ ſcilʒ oībus modis male agendo [non requiret] de⁹ ad iudicandū vel puniēdū et vindicandum ea que facio: quaſi neſciēs vel impotēs: ſed non eſt ita vt ipſe cogitat. Nam tu.

57 Vides quoniā tu laborem & † dolorē conſideras: ut tradas eos in manus tuas.

† iram.

¶ [Uides] .i. noſcis [vt] .i. qualiter [tradas eos] .i. antichriſtuʒ & complices ſuos [in manus tuas] .i. iudices ſcʒ tue potentie et iuſtitie .i. in poteſtatem iudicij tui et in vindictas vt non euadant. et hoc ideo [quia tu laborē et dolorē] quē inferūt ſeruis tuis [cōſideras] .i. attēdis. q. d. non te latet illoꝝ malitia & pauperū miſeria: & ideo nec man⁹ tua ceſſabit a vindicta. Et merito ſuccurres pauperi eū tuēdo et liberādo a potente. qui.

58 Tibi derelictus eſt pauper: † orphano tu eris adiutor.

† pupillo.

℃[Tibi derelictus eſt pauper]ſpiritu:tuē ſuo .ſ. populus chriſtian⁹ q̄ pauper dicit q: ad obſeruantiā legis diuine non ꝓmiſſione diuitiarū ſicut olim ppl's iudaicus allicitur:ſed in ſubiectione tēporalium eam cōpiere nititur.adeo eni pauper eſt ꝯtemptis tēporalibus vt tu ſis ſpes eius.Iſte pauper illis ad tēp⁹ cōceſſus eſt ad puniendum:ſed tibi in fine derelictus ad glorificādū[orphano]cui mortu⁹ eſt pater mundus et mater concupiſcentia ei⁹.i.ꝑplo xp̄iano qui tūc videbit pr̄e ꝑegrīe ꝛ matre cōpatientie quaſi parentū ſolatio deſtitut⁹.[tu eris adiutor]et cooperator cui impius fuit perſecutor.Ergo

39 Cōtere brachiū peccatoris & maligni †quæretur peccatum illius & non inuenietur.

†Req̄ret delictum ei⁹ nec

℃[Contere]i.ad nihilum redige [brachium]i.potentiā et dominationem peſſimi antichriſti[peccatoris]in ſe[et maligni]in alios.et vere contereſ intātum vt nec peccator nec locus peccati de cetero inueniatur.vnde ſequitur[quæretur peccatum illius]vt iudicetur de eo[et]iudicatus[non inuenietur]ipſe .quia peribit propter peccatum ſuum. Uel [quæretur peccatum illi⁹]puta nequitia ſua ꝗ ſit amplius neceſſariū ad eccl'ie purgationem[et nō inuenietur]eſſe neceſſariū oib⁹ iuſtis ſufficienter tūc purgatis ſicut plano ferro nō eſt opus limea itaqꝫ antichriſtus ꝑibit qui ad tp̄a regnauit.15.

40 Dominus regnabit inæternum & in ſeculum ſeculi: peribitis gētes de terra illius.

℃[Dominus regnabit]celeſti regno ꝛ īperio [in eternū ꝛ in ſcl'm]ſubſecutiuū huius[ſeculi]i.p oia tp̄a ꝛ ſecula:q: regni eius nō erit finis.hoc regnū erit grati⁹ ꝓ ꝑcurrentibus malis qđ veniet deſtructo antichriſto.ſed[peribitis]vos o[gentes]i.peccatores omnes et ipſi cōplices antichriſti qui eſtis ſine lege dei[de terra illius]ſcꝫ de terra viuentium expulſi a regno ipſius.Unde ſcriptum eſt.Tollatur impius ne videat gloriā dei. Eſaie xxvj. ſed pauperes habebunt:quia

41 Deſiderium pauperum exaudiuit dominus: præparationē cordis eorum †audiuit auris tua.

†exaudiuit.

℃[Deſideriū pauperū]quo eſtuabāt cū in anguſtijs ꝛ malis hui⁹ ſeculi diē dn̄i cōcupiſcūt eſſe cū xp̄o cupientes[exaudiuit domin⁹]vt eos liberaret ꝛ in regnū ſuū aſſumeret.Deinde cōuertēs ſermonē ad deū.ait.[ꝑparationē]i.diſpoſitionē[cordis eorū]qua tibi ꝑ patientiā ſeruire parati erāt:et illū diē ardētius petētes ꝑ patiētiam expectabāt.[audiuit auris tua]i. potentia vl' mia tua q̄ exaudis:vt qđ cōcupierāt in ſpe fruant in re. deſideriū aūt pauperū eſt h' ſcꝫ te

42 Iudicare pupillo & humili:ut nō apponat ultra magnificare ſe homo ſuper terram.

℃[Iudicare]i.vt iudices[pupillo]q̄ oia ꝑpter deū ꝯtēnit nō conformis huic ſecl'o[ꝛ humili]q̄ ſe pulverē ac cinerē eē cognoſcit.nō ſupbo.ſcꝫ pp'lo catholico et fideli de ſe

nō pſumēti:hoc eſt ad vtilitatē et cōmodū ei⁹ feredo p eo ſniam vt ſeparatis iuſtis ab impijs iā nō vltra pualeant mali nocere bonis. Unde ſequitur ita[vt nō apponat] et preſumat[vltra].i.poſt iudiciū [magnificare ſe]id eſt magnū ſe oſtēdere ꝛ magnū nomē ſibi facere.[hō ille ſupb⁹.ſ.antixpūs ſuper terrā ſicut fecit.Moralr aūt hec ideo ſunt dicta/vt nō ſtudeat vel pſumat magnū ſe facere ꝛ oſtendere hō in terra qꝛ oīs qui ſe exaltat humiliabitur:et qui ſe humiliat exaltabitur. Oratio.

Lu. xiiij. et. xviij.

CONfeſſioni noſtre aurem tuam deus clemens aperi:qui ſperantes in te nūꝙ̄ conſueuiſti relinquere:vt exaltati de portis mortis perpetue poſſimus ſalui tēptatoris occultas inſidias effugere.Per dominum.

Vox eccleſiæ uel fidelis in domino ſolum modò cōfidētis:& per hoc ſe contra uerſutias prauorum defendētis.

Pſalmus. X.

1 IN domino cōfido: quomodo dicitis animæ meæ,trāſmigra in† montem ſicut paſſer.

† mōſtes.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ℄ Titulus talis eſt. In finem pſ. Dauid. Hoc eſt pſalmus iſte dirigens nos in finem.i.in xp̄m vt in ip̄m ſpem noſtrā refundam⁹ q eſt ſummū bonū/eſt Dauid ꝓphete docētis nos hereticis ꝛ prauis reſiſtere:qui in eccl'ia tanꝙ̄ putrida membra miniſtri antixp̄i de quo ſupra dictū eſt mētiunt ſe xp̄s hr̄e ꝛ alios nitunt ad ſe ab eccl'ia retrahere. ℄ Materia:prauitas hereticorū et malorū fideles puertere nitentium. ℄ Intētio docere fideles qualiter reſiſtāt prauitati illorū eis nō cōſentiēdo ꝛ totā ſuā fiduciā defendendi ſe cōtra tales in dn̄o ponēdo. ℄ Snia in gnali: ꝓpheta in illo pſalmo loquitur in perſona eccleſie vel cuiuſlibet fidelis in dn̄o ſolūmodo cōfidētis quē heretici ꝛ peccatores iſidioſe ꝛ deceptorie nitunt in ſuā prauitatē inducere:ꝛ ad errorē fidei vl' ad ſtatū altum videlꝫ honorū vā ni hui⁹ ſeculi allicere: ſubiungēs ql'r dn̄s videt et pbādo examinat iuſtū ꝛ ip̄m:ꝛ qd retributionis finalr' det vtrīqꝫ. ℄ Snia in ſpāli: hereticis ergo ꝛ malis īndēs cum increpatione ait[In dn̄o]ſcꝫ ieſu xp̄o q eſt vn⁹ ꝛ verus mōs:vñ et apl'i mōtes dicunt.[cōfido].i. totā fiduciā ꝛ ſpem meā pono.q.d.de nūero populi dei ſunt qui ſperāt in dn̄o[quō]ergo o heretici ꝛ praui[dicitis]verbis vl' factis acſi diceretis inſidiantes[aīe mee].i. mihi p ſynecdochen[trāſmigra]a tuo[in montē]aliū.ſ.in xp̄m qui apud nos eſt.i. veni ad nos qui habem⁹ xp̄m.q.d.quomō monetis me trāſire ad vos tāꝙ̄ multi ſint xp̄i.Uel[in mōtē]aliū.ſ.ſupbie et vanitatis.i.in vos qui eſtis montes p ſuperbiā[ſicut paſſer] auis leuis ꝛ inſtabilis:qui etiam in altum nidificat.Et conuertēs ſe ad alios ideo inquit in domino cōfido.et ideo o fideles in eo ē fidēdū.

Paſſer auis ē inſtabilis.

Quoniam ecce peccatores †intenderūt arcum,parauerunt,ſagittas ſuas in pharetra:ut

†tetenderūt.

†obſcura luna. ſagittent in † obſcuro rectos corde.

¶ [Quõ ecce peccatores] ſcilicet heretici ⁊ praui homines [intẽderũt arcũ] doloſe pſuaſionis ⁊ maligni operis [parauerũt ſagittas ſuas i pharetra] .i. parata hñt in corde verba venenoſa ⁊ ſimplicitã diuis iter ficiẽtia: vl' dolos ſecretis machinatiõib⁹ occultãt [vt ſagittẽt] .i. decipiãt ⁊ vulnerãt [in obſcuro] .i. in occulto et inſidioſe: qꝛ eorum iacula et ſentiri per vulnera pñt et tñ veniẽtia dephendi nõ poſſunt [rectos corde] intẽtiõe ⁊ fide .ſ. ſimplices et fideles. Deinde cõuertit ſermonẽ ad dñm dicẽs. Ideo etiam neceſſariũ eſt o domine vt in te cõfidaſ ⁊ ad tuum auxiliũ recurraſ.

3 Quoniam quæ perfeciſti deſtruxerunt: iuſtus autem quid fecit?

¶ [Quõ que pfeciſti] .i. ſcripturas quas pfecte feciſti ⁊ edidiſti [deſtruxerũt] ⁊ puerterunt vl' fidẽ quam pfectã ⁊ itegrã cordib⁹ fideliũ inſpiraſti [deſtruxerũt] in ſe ⁊ i alijs quãtũ in eis fuit ſuis prauis conſilijs ⁊ operibus ⁊ denegauerunt: talia facere machinanſ peccatores. Et iterũ cõuertẽs ſe ad alios ſubiũgit [iuſt⁹ aũt] .i. xp̃s q̃ dr iuſt⁹ antonomaſice: q̃ vtrãq; pte iuſte agit nihil mali dimittẽdo impunitũ: nihil boni irremuneratũ [qd fecit:] vtriſq; ſcꝫ bonis ⁊ malis. deinde facta interrogatione r̃ndet oſtẽdẽs prio quid faciat ſuis. et. d.

4 Dominus in templo ſancto ſuo: dominus in cælo ſedes eius.

Abacuc. ij.

¶ [Dominus] eſt [in templo ſancto ſuo] .i. id eſt in ſuis ſcꝫ iuſtis vt faciat eos ſibi templũ [dominus in celo ſedes eius] .ſ. quos facit ſibi tẽplum facit et celũ .i. archanã ſcientes. Ipſi ſunt tẽplũ dei in quibus habitat deus p fidẽ: illi vero q̃ poſt fidẽ pficiũt ad cõtẽplatione nõ ſolũ tẽplũ ſunt ſed etiã celũ: in illis enĩ reſidet dñs tanq̃ in celo ⁊ tanq̃ in throno eis pſidet. vl' [in teplo] .i. in eccleſia ⁊ in celo .i. in anima iuſti q̃ meditatur celeſtia. q. d. q̃uis illi ſcindãt eccleſiã ⁊ iuſtos deſtruere conentur, tamẽ dominus in eis ſedet ⁊ ſemper in eis erit eos cuſtodiens ⁊ nõ deſerens. vnde bene ſubditur. Et

5 Oculi eius in pauperem reſpiciunt: palpebræ eius interrogant filios hominum.

¶ [Oculi eius in pauperẽ] ſpũ [reſpiciunt] miſericorditer .i. aſpect⁹ diuinitatis ei⁹ ad pauperẽ reſpicit ad adiuuandũ: et reſpect⁹ miſe ſue ab eo nõ auertiſ: ⁊ iõ nihil eſt timẽdũ ɔfidẽti in domino [palpebre ei⁹] .i. ſubtilitas diuinitatiſ ei⁹ q̃ ſecreta cognoſcat: qꝛ ſol⁹ de cõſciẽtijs hoĩm iudicat [inter filios hoĩm] nõ ſolũ exteri⁹ ſꝫ etiã interi⁹ .i. pbat q̃lis q̃ſq; fuerit. omnia enĩ oculis ei⁹ ſunt aperta: ⁊ nihil eum latet. Et hoc manifeſtius adhuc dicit cum ſubiungit.

6 Dominus interrogat iuſtum & impium: qui autem diligit iniquitatem odit animam ſuam.

¶ [Dominus interrogat]: id eſt probat et examinat per tribulationes et hereſes per proſpera et aduerſa [iuſtum ⁊ impiũ] .i. bonũ ⁊ malũ: ⁊ de cõſciẽtia vtriuſq; iudicat [qui aũt diligit iniqtatẽ] .ſ. q̃

in ea perſeuerat et ex deſiderio et affectu peccat nolẽs ſe emẽdare:q̃ ſi ſemp viueret et ſemp peccare vellet.[odit aiam ſuã]et ſeipm id eſt nocet aie ſue:q2 p hoc pparat eã gehenne ſed non iuſto qui cõfidit in domino. Quo contra ille veraciter ſemetipm diligit q̃ peccatũ odit. deide oñdit q̃d faciat mal'o.

Dilectio vera ſui ipſius et odium pcti.

Pluet ſuper peccatores laqueos: ignis, ſulphur, & ſpiritus procellarũ pars calicis eorũ.

¶ [pluet ſup pctõres].i. effundet in iudicio [laqueos] vt nõ poſſint euadere penas a quib⁹ etiã ſemel detẽti nunq̃ amplius poterũt expediri [ignis].i. ardor inextinguibilis [ſulphur].i. fetor intolerabilis [ꝛ ſpũs pcellarũ].i. impetus plurimorũ tormentorũ [pars calicis].i. paſſionis et pene [eorũ] ſicut iuſti in partẽ ſuã recipiũt vitam eternã/ita impij pro pte ſua damnationẽ recipiẽt perpetuã: q̃ pena calix dicit: q2 nec ipſa vindicta erit ſine mẽſura ſed ſm culpã miſerabilr. Uel [pc calicis eoꝝ].ſ. quẽ meruerũt. q2.ſ. citra meritum puniẽt. ſ aũt reddet bõis ꝛ mal'.

Quoniam iuſtus dominus & iuſtitias dilexit: æquitatem uidit †vultus eius.

†facies

¶ [Quoniam iuſtus] eſt [dominus] in ſe. et ideo diligit ſibi ſimiles. vnde dicit [ꝛ iuſtitias dilexit] in alijs iuſtitias dicit quia multe ſunt iuſtitie iuſtorum: cum vna ſit iuſtitia dei. Qualis ipſe eſt tales nos omnes eſſe deſiderat. et [equitatem] ſm vtramq3 partem. ſcil3 bonorũ ꝛ malorũ [vidit].ſ. approbãdo [vult⁹].i. cognitio ꝛ pñtia [eius]. Eſt autem equitas vt factis digna rependat: vt iuſtis premia et peccatoribus penam retribuat. Juſtus eſt ergo dominus in ſe ꝛ in operatiõe in dilectione iuſtitie: in alijs. in cognitione iuſtitie et executione. Oratio.

Dirige oculos pietatis tue ſuper humilem paupertatis noſtre perſonã omnipotens dñe: et circunda nos fidei armis/vt ab iniquitatum ſagittis exuti valeamus equitatem et iuſtitiam cuſtodire. Per dñm.

Pſalmus de periculis, ac malis & uanis huius ſeculi, à quibus omnibus eccleſia uel fidelis & perfectus petit ſaluari. Pſalmus. XI.

Saluũ me fac domine quoniam defecit ſanctus: quoniã diminutæ ſunt ueritates à filijs hominum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ ſ eſt. In finẽ ps dauid p octaua. Id eſt ps ille dirigẽs nos in finẽ.i. in xpm. eſt Dauid ꝓphete q̃ hic loq̃tur i pſona alicui⁹ iuſti habit⁹ p octaua.i. p die iudicij quã deſiderat vt iniq̃tas ſecli deſtruat ac ꝟitas ꝛ ſeritudo ꝓmiſſa veniat. Uel: pro octaua.i. p eterno ſeculo qd̃ poſt h tpa qd̃ ſeptẽ diebus voluit dabit ſctis. Uidens q̃ vir ſcrũs mala (vt pmittit) multiplicari q̃ſi timẽs p magnitudine piculi petit ab eis ſaluari. ¶ Materia: mala ꝛ pericula ſcli a quibus petit liberari. ¶ Intẽtio: reuocãs

re homines a malis huius ſcl'i qua
te n⁹ ſic p tpalia trāſeāt vt ad eter
na ptingāt.¶Sūia in gnāli Pro
pheta.i iſto po.i pſona eccl'ie vl'cu
iuſlibet fidelis attēdēs multipli-
cē vanitatē ꝛ pūerſitatē hoīm hu
ius ſecl'i:puta qlr aliū decipit at-
qꝫ ſupbe ſcelerat oblocutiōib⁹ vi
lipēdit recurrit ad dūm ꝛ petit ſe 3
ſaluū fieri:ꝛ ab eoꝝ dānatiōe eri-
pi.Inſinuāſqꝫ deū pr̄ez ꝓpter cō
ſolationē pauperū ſuū filiū miſ-
ſurū:ſub breuitate ꝯmēdat eloqa
xp̄i.¶Sūia in ſpāli.Uidēs ergo
ſctūs vir multiplicatā vanitatem
ſecl'i ꝗſi timēs ſubito exclamat ꝓ
magnitudine piculi ꝛ ait.[Saluū
me fac dn̄e] a ſeculi hui⁹ vanitate
piculis et malis[qm̄ defecit ſan-
ct⁹].i.ſanctitas ī hoīb⁹.ꝛ vere de-
fecit ſanctitas qꝛ defecit veritas.
vnde ſequit.[qm̄ diminute ſunt
veritates a filijs hoīm]qꝛ dōa dei
culpa coꝝ depꝛauant ꝛ minuunt.
Veri- Ueritas dei vna eſt ꝗ illuſtrantur
tas dei aīe ſancte:ſed in hoīb⁹ multe ſunt
vna ē. veritates de quib⁹ hic agit:puta
Verita veritas vite doctrine et iuſticie:ꝗ
tes heu defecerat in hoibus ꝛ regnat
hoim in eis prauitas vite/doctrine/et
multe. iudicij.Et vere diminuta eſt veri- 4
tas quia creuit falſitas vñ ſequit.

2 Vana locuti ſunt unuſ
quiſque ad proximum
ſuum:labia doloſa in
corde & corde locuti
†vana. ſunt†.

☞ ¶[Uana].i.falſa.ꝛ inutila ꝗ va-
cua ſunt veritate ꝛ vtilitate.Ubi
eñ deficit veritas ibi neceſſe eſt
abūdet vanitas[locuti ſunt vnuſ
qꝫ ad ꝓximū ſuū decipiendum.
Proxi- Proximus eſt oīs hō ꝛ ideo cū nul
m⁹ eſt lo male eſt agendum quia ipſi exi
oīs hō. ſtentes [labia doloſa].i. doloſi in

verbis.conſuetudo enim eſt ſcri-
pture hominem cenſeri nomine
eius rei ꝗ in ipſo dominat[in cor-
de et corde]duplici corde[locuti
ſunt]nam in ore pretendunt fide-
litatem ſed in animo gerunt dece
ptionem ſub ſpecie conſulentis oc
cultantes venenū perimētis.Sed

Diſperdat dominus Alia
uniuerſa labia doloſa: lr̄a nō
†& linguam magnilo- hꝫ et.
quam.

¶[Diſperdat dominus]vt paſſim
pereant [vniuerſa labia doloſa]
non ipſos homines ſed doloſitatē
labioꝝ.ipoꝝ vniuerſa aūt dicit ne
quis doloſus putet ſe exemplum
[ꝛ linguam magniloquam]:id eſt
ſuperbam magna et alta de ſe lo-
quentem vt ſe magnificet.Et lin-
gua magniloqua diaboli.ponam Eſa.ix.
ſedem meam ad aquilonem et ſi- b.vt ſe
milis ero altiſſimo.Et propheta: qrur.j.
labia noſtra a nobis ſunt.Et pha- Luce
riſei:ieiuno bis in ſabbato Et pre xviij.b.
dicatores mali qui eſt multi ſer-
monis et pauce actionis.Et me-
rito diſperdendi ſunt.

4 Qui dixerūt linguam
noſtram magnificabi-
mus:labia noſtra†à no-
bis ſunt:quis noſter do- † Apō nos
minus eſt?

¶[Qui dixerunt]hec ſcilicet[lin-
guam noſtram magnificabimus]
nos de non habitis iactando et
extollendo. vel eloquentiam fa-
moſam faciemus[labia noſtra a
nobis ſunt]:id eſt facūdia noſtra
a noſtro ingenio et ſtudio eſt non
ab alio loquacitate ſe extollunt
et ponūt in ſua poteſtate quod ſe
a deo non putant accepiſſe [quis

noſter dominus eſt? a quo ſcʒ vt a dño predicta recognoſcamus et cuius nos legi et regule ſubijciamus.q.d. nullius.hec pdicta dicūt ꝛ faciunt mali.Sed contra mala ſeculi dicit ꝛ facit de⁹ pr̄ qḋ ſeqꝰ.

5 Propter miſeriam inopum & gemitum pauperum:nunc exurgam dicit dominus.

¶ [Propter miſeriā inopū] ſ.gētiliū tollēdā ꝗ nec legē nec pphetas habuerūt [ꝛ gemitū paupꝰ]. i.iudeoꝝ cōſolandū qui ſpūaliter nō intelligunt. Inops eſt qui nec a ſe nec ab alio habʒ auxiliū. Pauper ꝗ nō habʒ a ſe.quaſi diceret. propter miſeros ꝛ afflictos ꝑ inopia ꝛ paupertate ſpiritualium bonorum egentes tam in mundo ꝙ in limbo exiſtētes [nūc] ſclʒ in tpe gratie quod nō priori populo feci [exurgam] ad liberandū gen⁹ humanū.i.apparebo in filio mittendo eum [dicit dominus] pater

Inops qs eſt Paup qs eſt.

6 Ponam in ſalutari:fiducialiter agam in eo.

¶ [Ponam] ſcʒ auxiliū eoꝝ ꝛ oē quod ad miſeriā inopū auferendā ꝛ gemitū pauperū conſolandum ptinet [i ſalutari].i.in chriſto ieſu ꝗ eſt ſalutare dei ꝛ ſaluator mūdi nō ponam in ſeruis [fiducialiter]. i.potenter et efficaciter [agā i eo]. i.per eū gen⁹ humanū redimēdo ꝛ ipſe fiducialiter aget quia nihil ei reſiſtet.Erat eñ docēs eos ſicut poteſtatem habens addens legi ꝛ mutans quedam pro ſua volūtate:non ſicut ſcribe de cuius predicationis luce ꝛ cōmendatione propheta ſubiungit.d.

7 Eloquia domini eloquia caſta: argentum igne examinatum:probatum terræ,purgatum ſeptuplum.

¶ [Eloquia dñi].i.verba chriſti ꝛ doctrina euangelica ſunt [eloquia caſta].i.nullo mēdacio adulterata ꝛ diſſima ſine admixtiōe falſitatꝭ: ſine corruptiōe cupiditatꝭ ſimulationis ꝛ laudis:ꝯ hoc qḋ ſupra dicit.vana locuti ſūt ꝛc.Et ipa ſūt ſicut [argētū igne examinatū] qꝛ per tribulationis fornacē pbata ſicut argentum dulciter menti ſonāt ꝛ [pbatum terre].i.ſepatū a terra ꝛ terrenis ſordibus nihil terrenitatis habens vel ſapiens qꝛ ſpūale.Et ponitur genitiuus pro ablatiuo more greco [et purgatuʒ ſeptuplum].i.perfecte et vniuerſaliter ab omni impuritate quia ſeptenarius eſt numerus perfectionis.Et contra hoc quod ſupra dixit de malis diſperdat domin⁹ ꝛc.ſubdit hic de bonis conuertēs ſe ad dominum.et.d.ergo

Septenari⁹ ē numer⁹ pfectionis

8 Tu domine ſeruabis nos:& cuſtodies nos à generatione hac inæternum.

¶ [Tu domine] cui⁹ eloquia ſunt caſta non nos ipſi [ſeruabis nos] in bono conſeruando hic et in futuro [et cuſtodies nos] a malo protegendo hic quaſi inopes et pauperes et in futuro quaſi opulentes et diuites.ducendo [a generatione hac] ſeculi praua et peruerſa [in eternum].i. ad eternam beatitudinem a generatione mortali in immortalem.Seruabis et cuſtodies nos hic ne vita et moribus malorum corrumpamur:et a ſtabilitate fidei ꝛ virtutis deficiamur;et in futuro vt tecum in per

petuum letemur. Deinde ſequatur concluſio de vtraq; parte.

9 In circuitu impij ambulant: ſecundùm altitudinem tuam multiplicaſti filios hominum.

¶ [In circuitu] rerum temporalium [impij ambulant] anime affectibus. quia in temporalium rerum cupiditate rotantur: que ſeptem dierum repetito circuitu tanquam rota voluũtur: ac i vanis et ſuperuacuis rebus ſe occupant: fruſtraq; et inutiliter laborant. quia dum interiora non appetũt in exteriorum labore fatigantur. Horum ergo multiplicatio eſt in temporalibus que ab vnitate dei auertit. ſed [ſecundum altitudinem tuam] .i. ſicut decet te altũ non ſecundum meritum noſtrum [multiplicaſti filios hominum] iuſtos ratione vtentes non numero diuitiarũ ſed numero meritorũ multiplicatur⁹ tãdẽ nũero pmiorũ. Oro.

Miſerere fragilitati noſtre ſanctiſſime pater: et concede nobis eloquia tua pudico corde continere: vt poſſimus a multiloqua doloſitate inſanientium declinare. Per do.

Pſal. de aduerſitate & tribulatione fideliũ multiplicia quibus petit eccleſia ſeu fidelis quilibet diuinitus liberari. Pſalmus. XII.

1 Vſquequò domine obliuiſceris me in finem: †uſquequò auertis faciem tuã à me.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt in finẽ pſ. Dauid Hoc eſt pſ. ille dirigens nos in finem .i. in chriſtum attribuitur Dauid: qui hic perſonam tenet eccleſie vl' cuiuſq; pfecte aie. ¶ Materia: multiplex tribulatio et miſeria fidelibus ab inimicis illata. ¶ Intẽtio: hortari fideles ne in iſtis tribulationib⁹ ſuccũbant/ ſꝫ dei miſericordia ſperent et deliberatione confidant. ¶ Sentẽtia in gñali Propheta in iſto pſalmo in pſona eccłie vl' cuiuſlibet fidelis cum merore cordis miſeriã ſui ſtatus conquerẽtis vel huius exilij mala deplorantis. et ad viſionem celeſtis glorie anhelãtis/ orat vt exaudiatur et illuminetur: et ne in mortalia peccata corruat: vl' in eis decedat: vnde inimicos ſuos exultare contingat. Quia enim ſupra a malis huius ſeculi liberari petebat adhuc in eis pſiſtans miſerias ſuas deplorat et ipſas finiri deſiderat. ¶ Sẽtẽtia in ſpeciali. Cõſũ. Primo ergo exprimit deſiderium mans et perſecutionem imminentem. d. rei ðꝫ [Vſq; quo dñe] .i. ꝙ diu [obliuiſce ſinta ris me] quaſi non cures de me [in finẽ] et penitus: quia finis rei dicitur conſummatio eius. q.d. quare permittis me ſemp affligi quaſi oblit⁹ ſis mei? Et bene dicit in finem: quia videtur afflicto ꝙ nũꝙ finiri debeat ſua afflictio [vſq; quo auertis [quaſi me odiens] faciem tuam] .i. gratie tue. [a miſerijs et tribulationibus me non liberando. Quaſi nos obliuiſci videtur deus cum in tribulatione diu laborare permittit: quaſi faciẽ auertit cum a nobis manifeſtationẽ ſue miſericordie abſcondit.

2 Quamdiu ponam

†cōſilia *(in marg.)* †conſilia in anima mea: dolorem in corde meo per diem?

¶ [Quandiu ponam] et voluam [conſilia] diuerſa ſicut facit homo conſtitutus in anguſtia [in anima mea] anxius querendo remedia ac cogitando in meipſo quomodo poſſim liberari ⁊ exire de preſenti aduerſitate ⁊ miſeria: ⁊ quia ſpes que differtur affligit animam ſubdit et quamdiu ponam [dolorem in corde meo per diem] abſolute .i. per ſingulos dies ſeu omni die et quaſi continue. Continuationem enim ſignat ac ſi dicat quamdiu ero in aduerſis vt neceſſe ſit inuenire conſilia: conſilio enim non eſt opus niſi in aduerſis. Oportet vt in hoc noſtro dolore plangamus preterita: et conſilio caueamus futura. Et

Spes q̄ differtur afligit animā.

Cōſilio op⁹ nō ē niſi i aduerſis.

5 Vſquequò exaltabitur inimicus meus ſuper me: reſpice & exaudi me domine deus meus.

¶ [Vſquequo exaltabitur inimicus meus] ſcilicet diabolus / vel mundus / et caro / et homo malignus ac conſuetudo carnalis [ſuper me] ad me tētādū ⁊ affligēdū captiuum tenendum. Totiens quippe ſuper nos inimicus exaltatur quotiens ab eo ſuperamur. [reſpice] oculo miſericordie tue contra aduerſionem [et exaudi me] liberando de tanta tribulatione contra obliuionem [domine] .i. ſaluator cuius ego ſum ſeru⁹ [deus] .i. creator cui⁹ ego ſū creatura [me⁹] p grām ſed oim̄ de⁹ p potētiam.

4 Illumina oculos meos ne unquam obdormiam in morte, nequando dicat inimicus meus præualui aduerſus eū.

¶ [Illumina oculos meos] interiores ſcʒ cordis ⁊ mētis et fac me vigilē ⁊ circūſpectū vt videā ⁊ cognoſcā mala vitāda ⁊ bōa faciēda. [ne vnq̄] p negligētiā [obdormiā in morte peccati ſeu mortalis culpe [ne quando dicat] inſultādo ⁊ gloriando de caſu meo [inimic⁹] antonomaſice ſcilicet diabolus ſi me ſibi potuerit p peccatū ſubijcere [preualui aduerſus eum] .i. ſeduxi: et valore meo deuici eum. Ecce inſultatio diaboli que valde timēda eſt. nec ſolū inſultat et gloriat: ſed etiam exultat et letatur: vnde et ſubiungit.

5 Qui tribulant me exultabūt ſi motus fuero: ego autem in †miſericordia tua ſperaui. †tua miſericordia

¶ [Qui tribulāt me] ſcilicet diabolus et ſui / varijs tentationib⁹ impetendo [exultabunt] et gaudebunt [ſi motus fuero] a ſtatu gratie in ſtatum culpe. fractus in patientia ⁊ deſperatione. in tantā tribulatione inimicus exultat ſi religioſus reliquit propoſitum vel etiam ſimulat quia vt dicit Auguſtinus. Malū eſt cadere a pͦpoſito: ſed peius eſt ſimulare [ego autē in mīa tua ſperaui] cōfidens p te ab iſtis tribulationibus liberari ⁊ non moueri ex mīa tua qui nequeo per me ex v̄tute mea. In huiuſmodi ergo periculis nec dēbem⁹ deſperare: nec de noſtris virib⁹ p̄ſumere: ſed totam ſpem noſtram in dei miſericordia figere: ſ

potens eſt et nos liberare ne erre mus: et roborare vt fortiter ſtem⁹ Et quia ſpes in deo etiā cordis

pſ.vij. generat, ideo

6 Exultabit cor meum in ſalutari tuo: cantabo domino qui bona tribuit mihi: & pſallam nomini domini altiſſimi.

¶ [Exultabit cor meum in ſalutari tuo] i. in ieſu xp̄o. Uel in virtute tua ſaluante [cantabo] corde. ſ. cordis leticia quod pertinet ad cōtemplationem [domino] id eſt ad laudem domini [qui bona] ſpūalia multa ⁊ magna et etiam temporalia neceſſaria [tribuit mihi] vltra id qđ merui [et pſallam] ope re qđ pertinet ad actiuā [nomini] id eſt ad honorē nominis [dñi altiſſimi] ⁊ ꝓpter hec dignitatis qua ſi diceret cū gaudio gratias agā corde voce et opere. Tria hic nobis cōmendat quia exultat corde. Cātat voce et pſallit opere. Ex quib⁹ etiam verbis nobis innuitur perfectio diuine laudis. Si enim deum pure et perfecte laudare cupimus cuncta que in nobis ſunt in eius laude reſonare debent ſcilicet vita lingua: conſcientia. Oratio.

Ne auertas faciē tuā a nobis oipotēs deus ne inimici nr̄i exaltent̄ aduerſum nos: ſꝫ ita cor noſtrum ſalutaris tui exultatione perfunde vt facias ſomnum ſecunde mortis euadere. Per dominum.

Pſalmus de peccatoribus & prauis in malis ſuis obſtinatis: & ſpecialiter de gentibus & iudeis infidelibus.

Pſalmus. XIII.

1 Dixit † inſipiens in corde ſuo: non eſt deus. ſipiens deus. pſ. q.

¶ Autor pſalmi ꝑpheta Dauid. ¶ Titulus hic eſt In finem pſalmus Dauid. Id eſt pſalmus ille dirigēs nos in finē. i. in xp̄m q eſt finis legis eſt Dauid ꝓphete ħ loquētis. ¶ Materia: contemptus dei a malis. ¶ Intētio: confutare huiōi contēptores dei et cauere. ¶ Sententia in generali propheta in iſto pſalmo loquitur de quolibet peccatore obſtinato in malis ſuis: qui licet verbis confiteat̄ deū factis tamen negat: cuius malitiā deus examinat ⁊ punit ⁊ innocentem de manu eius eripit. Et ſpecialiter intelligitur de gentibus et iudeis infidelibus qui dñm ieſum xp̄m deum eſſe negauerunt: et ideo ipſi per errorē et prauitatē corrupti alios quoqꝫ ſecū corrūpere conati ſunt poſt mala ergo p̄miſſa adhuc mala obſtinatorum exaggerat et ſpecialiter iudeorum infideliū q dñm ieſum xp̄m veniſſe ⁊ deum eſſe negant. ¶ Sententia in ſpeciali increpans ergo duriciam infideliꝫ ⁊ maloꝝ ait. [Dixit inſipiens] id eſt peccator in malis obſtinatus [in corde ſuo] non tantum ore et ideo grauius. Uel [dixit] i. facit ac ſi diceret [nō eſt deus] ſcꝫ qui mala videat vł puniat quia ſi hoc crederet ita obſtinate non peccaret nam ita ſuperbe ⁊ ſmuerecūde peccat ac ſi non eſſet deus qui eum videret vel punire poſſet. Quia etiam apparuit chriſtus a prioribus patribus expectatus [dixit inſipiens] ſcilicet iudeus hic homo

[non eſt deus] Omnes huiuſmodi irretiti ſunt vilibus et abominabilibus peccatis. quia

2 Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in† ſtudijs ſuis: non eſt qui faciat bonum, nõ eſt uſque ad unum.

p̃s. lij. †affectionibus.

[Corrupti ſunt] in ſe vitijs et peccatis ac reprobi morib⁹ [& abominabiles] .i. odibiles [facti ſunt] alijs. ſ. deo: & angelis: & ſanctis [in ſtudijs ſuis] .i. in omnib⁹ vijs ſuis: ſcʒ cogitationib⁹: affectionib⁹: verbis & factis prauis. Et deus vitia eorum et peccã vocat ſtudia: quia nõ ex ignorantia vel infirmitate tm̃: ſʒ ex ſtudio & volũtate ea ꝑpetrãt: & quia a deo recedũt [nõ eſt] aliquis de illis vel de numero illoꝝ [qui faciat bonũ] meritoriũ. [nõ eſt] dico [vſqꝫ ad vnũ] .i. nec etiã vnus. vel vſqꝫ ad vnũ .i. preter vnũ ſcʒ chriſtum ſʒ ſunt inexcuſabiles. quia

3 Dominus de cælo proſpexit ſuper filios hominum: ut uideat ſi eſt intelligens aut requirens deum.

p̃s. lij.

[Dñs de celo] .i. p ſanctas aĩas que ſedes eius ſunt: nam per ſe nihil eum latet [proſpexit ſup filios hominum] diligenter attendendo & ammonendo tanq̃ de eis ſpecialem curam gerẽs [vt videat] .i. videre ſanctos ſuos faciat in q̃bus habitat & per quos reſpicit: nam apud deũ nihil habet obiectũ. [ſi eſt] aliquis [intelligẽs] corde p veri cognitionẽ [ac requirẽs] ope p bonam operationem [deum] mandata eius ſequendo. Per iuſtos enĩ proſpicit deus peccatores & redarguit: & per ſanctorum vitam facit innoteſcere prauorum iniuſtitias ſed proſpiciẽs hoc inuenit.

4 Omnes declinauerunt, ſimul inutiles facti ſunt: non eſt qui faciat bonum, non eſt vſqꝫ ad unum. 4

p̃s. lij.

[Omnes declinauerũt] ab ipſo bono incommutabili ſcilʒ deo: ad bona cõmutabilia [ſimul] cũ ipſa declinatione [inutiles facti ſunt] quia deo ingrati cui placita nõ operãtur ac pernicioſi ſibi & alijs [nõ eſt qui faciat bonum non eſt vſqꝫ ad vnum] vt ſupra. Non intelligitur de omnibus in humano genere ſʒ de his q̃ ſunt imitatores carnalium quorum corrupta eſt vita ex quibus nõ eſt aliquis qui faciat bonum. Q̃diu enim homo malus eſt bonum facere non poteſt. Quantum autem a via veritatis declinauerunt et non ſolum ſibi ſed et alijs nocent: oſtendit dicẽs.

Homo q̃diu malus eſt: bonũ facere non põt.

5 Sepulchrum patens eſt guttur eorum: linguis ſuis doloſe agebãt: uenenum aſpidum ſub labijs eorum.

p̃s. v. & Rom. iij.

[Sepulchrum patens eſt guttur eorum] quia verba fetida et corruptiua proferunt quibus alios occidunt: & quaſi deuorant eos quibus morum ſuorum peruerſitatẽ perſuadẽt [linguis ſuis doloſe agebant] id eſt mala ſub ſpecie boni ſuadendo: & proximum verbis doloſis decipiendo: [venenũ aſpidum] et odium inſanabile eſt: [ſub labijs eorum] id eſt in corde quod peius eſt q̃ i ore. Recte aũt i di comparantur: quia ſicut aſp-

obturat aures ne audiant incantatorem: ſic ipſi nolunt audire precepta dei et predicatores ſed reddunt mala pro bonis vnde ſubdit.

Ro. 6 ma. iij. Quorum os maledictione & amaritudine plenum eſt: ueloces pedes eorum ad effundendum ſanguinem.

℃ [Quorum os maledictione] .i. opprobrijs et blaſphemijs contra deū [et amaritudine] .i. minis et terroribus contra proximum [plenū ē] quia his abundāt [veloces] quia omnia inconſulte faciunt: vel quia expediti ſunt et prompti pro conſuetudine malefaciendi [pedes eorū] ſcilicet affectiones anime et pedes corporis [ad effundendum ſanguinem] .i. ad occidendum corporaliter et ſpiritualiter. Quando enim terrere non poſſunt minis / perſequūtur chriſtum et ſuos gladijs. Ideo

7 Contritio & infelicitas in uijs eorū: & uiam pacis non cognouerūt: non eſt timor dei ante oculos eorum.

℃ [Cōtritio et infelicitas in vijs] .i. cogitationibus / locutionibus / et actionibus [eorum] Omnes enim vie malorum plene ſunt laboribus et miſerijs: Vel via impiorum dicitur contritio quia terunt et teruntur dum ſibi nocent et alijs. et infelicitas quia ducit ad infelicitatem damnationis: quia [et viā pacis] vere ad deum et proximum meritoriam vite eterne [non cognouerunt] id eſt cognoſcere per

Impiorum via cōtritio dicit.

operationes nolnerunt. et horum omnium cauſa eſt quia [non eſt timor dei quo retrahantur a malo [ante oculos eorum] et ideo ad malum currunt ſine freno. Sed

8 Nonne cognoſcent omnes qui operantur iniquitatem: qui deuorant † plebem meam ſicut † eſcam panis?

† populum meum. † cibū.

℃ [Nonne cognoſcent] deum eſſe et dei iuſtitiam ſeu vltionem venturam qui modo ſcire diſſimulant [omnes qui operantur] perſeuerāter [iniquitatem] nunc ſine timore. quaſi diceret ſic. nam cognoſcent per pene experientiam id cuius modo nolunt habere notitiam: quia qui ſtultus eſt in culpa ſapiens erit in pena ſciens quod ignorauerat [qui deuorant plebē meam] populum chriſtianum ecclesiaſticū ſeductiōe incorporādo vel occidendo vt ſit eis ſatietas de deceptione vel occiſione. et hoc [ſicut eſcam panis] id eſt quotidie ſicut panis eſt quotidianus cibus. Inde autem eis tanta cecitas. quia

Stultus q ē i culpa: ſapiens erit in pena.

9 Dominum non inuocauerunt: illic trepidauerunt timore ubi non erat timor.

℃ [Dominum non inuocauerunt] id eſt in ſe non vocauerunt. Si enim inuocaſſent ſalui vtique fuiſſent Non vere deum inuocant qui cum diſplicentia amant. et ideo [illic trepidauerūt timore] quia eū ſecurus ſine dño: [vbi nō erat

timor].i.iuſta cauſa et ratio timo
ris. Plus enim illi timent dāna ⁊
mala temporalia incurrere et ter-
rena perdere vbi non timendum
q̄ eterna et celeſtia vbi eſſet timē
dum. Uel quia propter eorū mali-
ciam dominꝰ immittit eis timorē
nemine perſequente in penam
ipſoꝝ. Sicut autē eſt cautela opor
tunc timere: ita ignauia eſt inepte
trepidare.

¶ Ideus.
10 Quoniam † domi-
nus in generatione iu-
ſta eſt: conſilium inopis
confudiſtis : quoniam
dominus ſpes eius eſt.

¶ [Quoniaꝫ dominus in genera
tione iuſta].i.iuſtorum [eſt] per
gratiam tanq̄ defenſor et prote-
ctor eorū: q2 nō deeſt ſanctis ſuis
ſed non eſt in gnātione iniuſta que
ſeculū diligit ⁊ conditorem ſeculi
relinquit q2 iniuſtū eſt ſeruire crea
ture potius q̄ creatori: ⁊ ergo non
eſt in vobis o miſeri q̄ eū contempſi
ſtis q2 vos [conſilium inopis] ſcꝫ
xpi qui pro nobis paup factus eſt
vel cuiuſlibet imitatoris ſui quod
eſt vt in deo ſolo hoīes ſpē ponāt
non in ſeculo [cōfudiſtis] i.confu-
ſibile indicaſtis: q2 vobis magis
placent terrena q̄ celeſtia et con-
tempſiſtis eum [quoniam dominꝰ
ſpes eius eſt] id eſt quia ſperat in
deo nō in homine. Unde ergo ma
gis reuerendus eſſet inde venit
contemptus. Sed o ſtulti.

11 Quis dabit ex ſyon
ſalutare iſraël: cum auer
terit dominus captiui-
tatem plebis ſuæ: exul-
tabit Iacob & letabitur
Iſraël.

¶ [Quis] alius [dabit ex ſyon].i.
ex ciuitate celeſti vel ex iudeis p
cedens [ſalutare] id eſt ſalutem
[iſrael] id eſt populo fideli id eſt
quis ſaluabit fideles niſi ipſe dñs
et amouerit cuiꝰ cōſilium ſpreui-
ſtis: quaſi diceret, nullus alius,
ſed ipſe in futuro eos ſaluabit cū
ad iudicium venerint. quia [cum
auerterit dominus captiuitatem
plebis ſue] id eſt cū damnauerit
diabolum qui captiuat populum
ſuum ⁊ mortale hoc induerit im-
mortalitatē. tūc [exultabit iacob]
id eſt luctator et ſupplantans vi-
tia per quem ſignificantur actiui
[et letabitur iſrael] id eſt vir vi-
dens deum ⁊ meditans celeſtia
per quem ſignificantur contem-
platiui. Tunc enim erit exultatio
in corpore his qui fuerint ſpirita
liter iacob: id eſt qui luctando vi
tia ſupplantauerunt: et erit leti-
tia in mente his qui ſpiritualiter
fuerint iſrael.i.qui in amore et
contēplatione diuinitatis exarſe-
rint. Ibi actiua et contemplatiua
vita gaudio eternitatis remune-
rabiliter: ibi proficientium et per-
fectorum merces ſempiterna re-
compenſabiliter. Oratio.

Dignare domine de celo
ſcō tuo reſpicere ſuper
filios hominum: et da no
bis cognoſcere vias pacis: vt auer
ſa viciorum captiuitate celeſtis
hieruſalem habitaculis perfrua-
mur. Per dominum.

Pſalmus de militia
dignè habitantium in
præſenti eccleſia: & de
virtutum exercitijs in-
troducentibus poſt mi
litiam ad cæleſtia.

Pſalmus. XIIII.

†peregrinabitur.

1 DOmine quis† habitabit i tabernaculo tuo †aut quis requieſcet in monte ſancto tuo.

†et.

¶ [Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titulus talis eſt. Pſalm⁹ dauid. Id eſt ps iſte ē Dauid pphete qui hic loquit̃ de mor ū inſtitutione ⁊ preſumptiōis repreſſione ¶ Materia: habitatio tam militantis eccl'ie q̄ triūphātis. ¶ Intētio: oſtēdere q̄ ad illas eccl'ias ptinent: ⁊ qua via p chriſtianā militiam tēdam⁹ ad patriā. ¶ Snia in gnali: pphēta in iſto pſalmo loquitur de digne habitantibus in eccleſia militante: et quieſcentib⁹ in triumphante. Multi eñ vidēntur eſſe nunc de eccleſia ⁊ nō ſunt ⁊ tamen iactāt ſe eſſe: quorum preſumptionē propheta intendens retundere querit a dño rogans ſibi a domino reſponderi. ¶ Confutatis ergo malis de quib⁹ dictū eſt ſupra querit a deo de bonis quos ſua dignos iudicet eccleſia. ¶ Snia i ſpeciali. pphēta ergo velut ſacerdos petēs reſpōſum ait. [Domine quis habitabit] ſcz digne ⁊ pſeuerāter. [in tabernaculo tuo. i. in preſenti militante eccleſia dimicans ſtrenue in ea: vbi militam⁹ contra carnē: mūdum. diabolū. Tabernaculum eñ eſt pprie militantiū. [aut quis requieſcet] poſt militiā ⁊ laborē [in mōte ſancto tuo] .i. in eterna beatitudine ⁊ in eccl'ia triumphante/ vbi eſt viſio pacis/ ⁊ ſupeminētia charitatis. Propheta quaſi ſacerdos ſtās añ faciē dñi q̄rit q̄s de⁹ eccl'ia ſua dignos iudicet: et reſpōdet dñs in exemplum decalogi decem virtutibus ad atria ſua perueniri. Prima.

Tabernaculū pprie eſt militātium.

2 Qui ingreditur ſine macula: & operatur iuſtitiam.

Virtutib⁹ decē ad atria dñi peruenit.

¶ [Qui ingredit̃] ſ. hac vita [ſine macula] mortalis culpe et infamie. id eſt qui eſt innocens et militat cum temperantia abſtinēdo a malo. Secunda [Et operatur iuſtitiā] id eſt opera bona et iuſta quia non ſufficit abſtinere a malo ſed oportet etiam facere bonū. Iuſtitia magna virtus eſt: non nouit patrem vel matrem: veritatē nouit. perſonam non accipit. deū imitatur. Deinde partes et opera harum virtutum exequitur. Tertia.

3 Qui loquitur ueritatem in corde ſuo: qui non egit dolum in lingua ſua.

¶ [Qui loquitur veritatem in corde ſuo] et nō tantū in labijs. id eſt q̄ nulli fraudē machinatus eſt ſed ita habet i corde ſicut ē in ore vt cor conſonet cum ore. Quandoq; enim aliquis verum dicit et putat fallere et habet veritatem in labijs non in corde: ergo paruz eſt verum loqui: niſi in corde ita ſit. Quarta [q̄ nō egit dolū in lingua ſua] id eſt q̄ non decipit primū doloſe mendacijs ⁊ verbis falſis ſed veritati quam ſcit et in corde habet etiam ore ⁊ lingua cōcordat. Quinta.

4 Nec fecit proximo ſuo malū: & opprobrium non accepit aduerſus† proximos ſuos.

†proximum ſuum.

¶ [Nec fecit proximo ſuo maluz] id eſt

id eſt nō nocuit eum. vt dicit Auguſtinus. Unde ſcriptū eſt: quod tibi non vis fieri alij ne feceris. vt nemini faciam⁹ malū qđ vtiq̧ nob ab alio fieri nolim⁹: ꝓxim⁹ eſt pro omni homine accipit. Sexta [et opprobrium] detractionis [non accepit] .i. acceptum et gratū non habuit prolatum [aduerſus proximos ſuos] id eſt temere vel libenter non credit criminatori: nec libenter audit detractorem ſed potius diſplicet et nec ipſe criminatur vel detrahit. Septima.

5 Ad nihilū deductus eſt in cōſpectu eius malignus: timentes autem dominum glorificat.

[Ad nihilū deduct⁹ ē in cōſpectu eius] ſcȝ viri iuſti vt nihil in eo valeat [malignus] ſcilicet diabolus vel homo male ſuggerens a quibus non potuit cogi nocere alij. Uel [malignus] homo ſcilicet iniurie illator vel proximi criminator quem pro nihilo ducit et habet quantuncumq̧ ſit magnus: quia non eſt aliquo honore dign⁹ [timētes autem dominum] id eſt vere virtuoſos licet pauperes [glorificat] .i. glorioſos reputat et honorat. ſcit enim in his habitare deum. Octaua.

6 Qui iurat proximo ſuo & non decipit: qui pecuniam ſuam nō dedit ad uſuram: & munera ſuper † innocentem nō accepit. †innocētes.

[Qui iurat ꝓximo ſuo] .i. firmiter promittit [et non decipit] q2 ꝓmiſſum reddit. hoc eſt ſi iurat iplet qđ ꝓmiſit. Noua [qđ pecuniā ſuam non dedit ad vſuram] id eſt non expetit ſuper abundantiam temporalem quia eſt vſura ſpiritualis que eſt exercenda vt predicatio. Sed vt dicit Hieronymus ex pecunia domini: id eſt ex predicatione verbi dei licet victum et veſtitū accipere: et qui plus reqrere voluerit in vſuram reputabitur. Decima [et munera ſuper innocentem non accepit] ad deprimendum cauſam innocentis et ad ſuperādum eum in cauſa ſua. ſequitur concluſio. Hieronym⁹

7 Qui facit hęc: non mouebitur inæternum. †cōmouebit.

[Qui facit hec] predicta tam priora ꝙ̄ poſteriora et qui ſic militat in via [non mouebitur ineternum] quia in preſenti non mouebitur a ſtatu gratie et ſic perueniet in futuro ad ſtatum glorie et regnabit in patria. Iſte ergo habitabit nunc in dei tabernaculo et requieſcet poſteā in monte eius ſancto et non diuidetur ab ipſo. Et nota ꝙ dicit. facit hec. vt ad actū nos inuitet et operandum non ſolum ad dicendum et cantandum. Unde Auguſtinus. Caue ne bene cantes et male viues. Oratio. Augu.

Concede nobis piiſſime deus ſine macula ingredi eccleſiam tuam: et auerte nos a dolis ꝓximi et vſuris: et dū hec ſm̄ tuum ſeruamus preceptum nō commoueamur ab eternis ſupplicijs ineternum. Per do.

Pſalmus de Chriſti ad patrem oratione in ſuſceptiōe perſonæ humanæ & gratiarū pro beneficijs actione.

Pſalmus. X V.

1 Conſerua me domine, quoniam ſperaui in te: dixi domino deus meus es tu: quoniam bonorũ meorum non eges.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt. Tituli inſcriptio ipſi dauid.i.regnũ xp̄i de q̄ h agit̃ qd̾ inſcriptiõe tituli ſignificat̃. at tribuit̃ Dauid.i.xp̄o manu forti: qui eſt ver⁹ rex iudeorũ.i.oim̄ vere cõfitentiũ. ꝑ hunc titulũ noluit mutare Pilatus: q: dñus neſcius ſignauit ꝙ regnũ xp̄i per paſſiõis victoriam acquiſitum nõ deſtrueretur. In preſenti ergo p̄o. queſiuit quis habitabit in tabernaculo: et reſponſum eſt ꝙ ille qui habet virtutes: in iſto ſubiungit de illo per quẽ habent̃ virtutes.i.de Chriſto qui hic orat. ¶ Materia: Chriſti paſſio et reſurrectio ad dexterã p̄ris aſſumptio. Intẽtio: huiuſmodi xp̄i paſſionem reſurrectionẽ ⁊ aſſumptionẽ firmiter credere: ⁊ ne aliquis cõtradicat monere: noſq; ad chriſti regnũ qd̾ nobis p h acq̄ſiuit inuitare. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo loquitur in pſona xp̄i q̄ orat ⁊ petit a deo p̄re ſe ꝯſeruari: eiq; gr̄as refert ꝙ ſua virtute iniquitatẽ ſeculi ſuperauit: et poſt reſurrectionis gloriã in delectationib⁹ dextere ſue eũ collocauit. ¶ Sn̄ia in ſpeciali. Xp̄s ergo ſm hominẽ ad patrẽ orãs ait. [Conſerua] et cuſtodi inter pericula [me dñe] p̄r ⁊ quos mihi dediſti [qm̄ ſpaui in te] nõ in me. Hoc dt̾ pro infirmãtib⁹ mẽbris ſuis q̄ trãſformat in ſe. Nos enim qui puri homines ſumus conſeruari indigem⁹ [dixi] tibi [domino] meo patri [deus me⁹ es tu] id eſt mei hominis: et in eo ꝙ ſum homo. Et vere de⁹ [quoniam bonorũ meorum non eges]. Non enim tu indiges meo ſeruitio/ſed ego potius tuo beneficio. Unde ly. quoniam non eſt cauſale ſed adiunctiuum. q̄ſi diceret non cauſa ſed ſignum eſt ⁊ euidentia tue diuinitatis ꝙ tu nõ indiges bõis meis. Deinde conuertens ſe ad auditores narrat que bona dominus pater ſibi fecerit.d.

2 Sanctis qui ſunt in terra eius: mirificauit omnes uolũtates meas in† eis. tilli.

¶ [Sanctis] ſcilz apl'is et alijs fidelib⁹ [q̄ ſunt in terra ei⁹] ſcz in eccleſia ſancta. vel qui in terra viuentiũ ſpem ſuam fixerũt quorũ ꝯuerſatio eſt in celis [mirificauit] dñs pater.i.miras fecit ⁊ mirabiliter ipleuit [oẽs volũtates meas] et deſideria. et hoc fecit nõ extra eos ſz [in eis] id eſt in profectum eoꝝ. Uel [in eis].i.iter eos. Uolũtas em̃ chriſti erat vt illi fierent de impijs pij et iuſti: de terrenis celeſtes ⁊ ſancti. de filijs diaboli filij dei. ſm illud apoſtoli. Hec eſt voluntas dei ſanctificatio veſtra quam dominus pater in eis mirabiliter adimpleuit. Sed prius Theſſa. iiij. a.

3 Multiplicatę ſunt infirmitates eorũ: poſtea accelerauerunt.

¶ [Multiplicate ſunt infirmitates eorũ] id eſt multiplices intellexerunt ſuas eſſe infirmitates. q: nihil pfectũ habuit lex. ⁊ h nõ ad pnicie ſz vt grãm deſiderarẽt. vñ addit [poſtea accelerauerũt] cur-

rentes ad medicū vt eos ſanaret. ad medicinam penitentie vt purgaret ad poſtulandam gratiam que confirmaret ad impetrandū gloriam que conſummaret. Unde enim propriam cognoſcunt infirmitatem inde citius feſtinant ad ſanitatem. Et quia infirmos ⁊ peccatores humiliter ſe confitentur ideo a celeſti medico ſanari promerentur et id circo adiunctum eſt.

4 Non congregabo cōuenticula eorum de ſanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.

¶ [Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus] .i. nō erūt cōuētꝰ eorū carnales ſed ſpūales nec ſanguinibus pecorum ꝓpitiatus congregabo eos ⁊ cōſtruā meā eccliam: ſpiritualis eſt enī religio noui teſtāmēti [nec memor ero nominum eorum] que peccando ſibi acquiſierunt ſm culpe qualitatem ſi culpe pro quibus ſunt nomina corrigantur: quia ſpirituali immutatione obliuiſcentur qui fuerūt [per labia mea] non vocādo eos vltra peccatores vel inimicos vel homines ſed iuſtos fratres ⁊ dei filios. Quia ergo in hereditatem domini transferūtur recte ſubiūgit.

5 Dominus pars hæreditatis meæ & calicis mei: tu es qui reſtitues † hæreditatem meam † mihi. †mihi †nō eſt

¶ [Dominꝰ] ſcilicet pater: ē [pars] .i. portio et premium [hereditatis mee] id eſt ſanctorum qui ſunt hereditas mea [Uel pars hereditatis mee] .i. portio hereditaria mei et meorum. q. d. habebunt ⁊ poſſidebūt mecum hereditatem ipſum dñm [et pars calicis mei] .i. p̄miū et merces mee paſſionis: ſed et ipſe calix .i. portio mea delectabilis. Eligant alij partes terrenas: pars mei et ſanctorum eſt deus. Bibant alij voluptates mortiferas: ego et mei bibemus deum. De inde conuertens ſe ad dñm ait [tu es] o dñe pater [qui reſtitues hereditatem meam mihi] .i. fideles meos qui ꝑ pctm̄ p̄ierāt. Hoc eſt qđ in euangelio dicitur nemo venit ad me niſi pater meꝰ traxerit eū. Jo. vj. c. Dicitur autē xp̄s hereditas nr̄a: qꝛ ipſe paſcit et veſcit nos et hic et in patria: ⁊ nos dicimur hereditas et regnum illius quia extollit nos et regnat in nobis. Sed nemo putet ſe hereditatem niſi preclarus ſit quia ſequitur.

6 Funes ceciderunt † in præclaris: etenim hæreditas mea præclara eſt † mihi. †mihi

¶ [Funes] quibus diuidunt̄ hereditatū portiones [ceciderūt] mihi q̄ſi forte [in preclaris] .i. in ſctis ſiue inter ſctōs ꝗ diuina electione xp̄o ceſſerunt. Sicut enī nos diuidimus hereditatem nr̄am funibꝰ ſic deꝰ fide ſpe et charitate ſuis hereditatem diuiſit ſuper quos ceciderūt iſti funes ipſi qui in hereditatem dei peruenerunt. Non autē ceciderūt niſi p̄claris qbꝰ magis placuit celeſtis claritas ꝙ terrena: ſpūales virtutes ꝙ tpales honores [etenim hereditas mea] .i. eccleſia fideliū [p̄clara ē mihi] ꝑ abūdātiam gratie ⁊ ſanctitatis: lꝫ non mundo vbi ſancti obiecti videntur peruerſi ſicut funis in diuiſione poſſeſſionū aliquando cadit alte-

Funibus hereditatem diuidunt portiones

ri in pulchro: alteri in turpi ſic in diuiſione hoim illi ſuper quos fu nes xpi ceciderunt ornamẽto virtutũ ſunt pulchri: q̄ autem diabolo cōtigerunt vitiorũ ſordib⁹ ſunt deturpati. vnde

7 Benedicam dominum qui tribuit mihi intellectum: inſuper † & vſq; ad noctem † increpuerunt me renes mei.

† aut & tamen dauerunt.

¶ [Bñdicã dñm] .ſ. patrem gras ei agẽdo [q̄ tribuit mihi intellectũ] .i. intelligentes ad cognoſcẽ dũ creatorẽ. Uel [mihi] .i. mẽbris meis mihi ſubiectis [intellectũ] quo deum cognouerunt: quo contemptis temporalib⁹ ſpūalia itellexerunt. Uñ. Hec eſt aũt vita eterna vt cognoſcant te verum deum et quem miſiſti ieſum chriſtũ. [inſuper] .i. de hoc benedicam dominũ q̄ [vſq; ad noctem] id eſt vſq; ad mortem [increpuerunt me] .i. increpauerunt ⁊ pſecuti ſunt blaſphemijs et iniurijs. Nam de increpo increpas reperitur increpaui ⁊ increpui increpatũ et increpitum. [renes mei] .i. iudei ex quibus ſcḋm carnem exiui. Et ſic in pſperis et aduerſis gratias agit et deũ benedicit. Unde nos iſte verſus inſtruit vt laudemus deum in donis ſuis et proſperis: et inſuper in flagellis et aduerſis. vnde et ſequitur.

Joh. xij.

Inſtructio bona.

8 Prouidebam dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam a dextris eſt mihi ne commouear.

Actuũ. ij.

¶ [Prouidebã dñm ĩ ↄſpectu meo ſemp] .i. ↄtinue nõ abſtuli oculũ meum ab eo qui ſemper eſt pre uidens q̄ in eum poſt iſta tẽporalia pacta recurremus. [quoniam a dextris eſt mihi] .i. fauens mihi p̄piciꝰ aſſiſtit et ꝓtegit ne [commouear] aliquo motu inordinato ex iniurijs vel cauſis alijs: ſed vt in eo ſtabilis permaneam. Hinc trahe exẽplũ quo petrũ vitent qui enĩ deũ ſemp acie mentis intuẽt hic neq; pſperis extollit: neq; aduerſis frangitur: nec peccatis inclinatur. In cũctis q̄ q̄ agim⁹ q̄ loquimur: que cogitamus ſi dñs vt oim inſpectorẽ auxiliatorẽ iudicẽ et remuneratorem ſemper in cõſpectu nrõ ꝓuidemus vt neq; amore neq; timore alicuius rei ab ei⁹ voluntate diſcordemus erit vtiq; a dextris nobis ne de bono ad malum commoueamur et offendamus.

Petrũ vitent exẽplũ.

9 Propter hoc † lætatum eſt cor meũ & exultauit lingua mea: inſuper & caro mea requieſcet in ſpe.

† Iocũdatũ

¶ [Propter hõ] .i. hmõi aſſiſtentiã et adiutorium [letatũ eſt cor meũ] gaudio interiori. [et exultauit lingua mea] gaudio exteriori quod ꝓrumpit in voce: et ideo quod eſt in cogitationib⁹ et in verbis eſt exultatio hoc eſt plena letitia q̄ ⁊ corde hilari ꝑcipitur et alacri ſermone profertur [inſuper] preter predicta [et caro mea] non deficiet i interitu: ſed [requieſcet] i ſepulchro ſine putrefactione per triduum ſepulture [in ſpe] reſurrectionis future. Nõ ſi nos ſpiritualiter letamur: et caput noſtrum imitamur ſpem certam habemus quoniam ſimul cum ipſo reſurgemus: vt vbi caput proceſſit et membra ſequantur et ſubiungit in qua ſpe.

16 Quoniam non derelinques animam meam in inferno: † nec dabis ſanctū tuum uidere corruptionem,

†neq̃. Act. ij.

¶ [Quoniam nō derelinques] .i. nō patieris communi more aliorum detineri [animam meam] quā habeo vt ver⁹ homo [in inferno] ſcilicet in limbo ſanctorum patrum: immo et ipa anima chriſti beatas animas ibi non dereliquit [nec dabis ſanctum tuum] .i. non permittes corpus meū impolutū & a te ſanctificatū [videre corruptionē] .i. experiri putrefactionē vel incinerationē. Et ſic factum eſt qz aīa que ad infernū deſcēdit vt electos ſuos inde eijceret & diabolū ligaret nō eſt ibi derelicta ſz rediit ad corp⁹ die tertia & corp⁹ beneficio diuinitatis ſibi ſemp vnite defendebatur ab incineratione. Immo

Notas mihi feciſti uias uitæ: adimplebis 1 me lætitia cum uultu tuo: † delectationes in dextera tua uſq; in finē.

†delectatio.

¶ [Notas mihi feciſti vias vite] accelerādo tēps reſurrectiōis mee [adimplebis me letitia cū vultu tuo] .i. aſſumpt⁹ de tua manifeſta viſione & claritate diuina letabor [delectatiōes] vite eterne erūt mihi [in dextera tua] poſito [vſq; in finē] cōſummātē nō cōſumētē. i. eternaliter: qz chriſt⁹ aſſumptus ſedet ad dexterā patris. & h̄ dignitas ceſſionis merit chriſto homini ſemp & ſine ſine hoc quoq; & de ſanctis intelligi ſic pōt. [Notas feciſti] .i. me [mihi] .i. membris . qb⁹ ego ſum [vias vite] .i. vias humilitatis & opera qb⁹ ad vitā redeāt. [adimplebis me] .i. meos in futuro [letitia cū vultu tuo] vt nil vltra deſiderēt cū te facie ad faciē viderint & interim ſunt eis delectatiōes in vis hui⁹ vite [in dextera tua] .i. in fauore & propiciatione tua. [vſq; in finem] id eſt vſq; ad conſummationem beatitudinis eterne. Vel [delectatiōes] .i. ſufficientia oim bonoꝝ delectabiliū exiſtetis [in dextera tua] .i. i eterna btitudie [vſq; in finē] .i. pfecte & ſemp. Oratio.

Conſerua dn̄e ſperātes i te et effice voluntates tuas nobiſcum vt clarificari letitia reſurrectōis tue mereamur a dextris tuis cum oib⁹ ſctis delectari. Per dominum.

Oratio Chriſti tempore ſue paſsionis inſtante: uel cuiuslibet fidelis & iuſti poſiti in trbulatiō.

Pſalmus. XVI.

EXaudi domine iuſtitiā meā: intende deprecationē meam.

Auctor pſalmi. propheta dauid. ¶ Titul⁹ talis. Oratio dauid. Hoc eſt oratio hui⁹ pſalmi ꝯuenit ſignificato Dauid .i. xp̄o adiuncta ſibi voce corporis eius quod eſt eccleſia. Quod ergo ſupra orauit iterum cum membris hic orat non pro ſua vtilitate ſed pro noſtra neceſſitate: chriſti enim oratio eſt fidelium inſtructio. ſicut enim flendo Lazarum charitatem proximi habere nos docuit: ita orauit vt formam orandi nobis proponeret ¶ Materia: oratio xpi tempore

Chriſti orō fidelium eſt informatio

paſſionis ſue inſtante vel fidelis
et iuſti in tribulatione. ¶ Inten
tio nos ad orationem monere vt
exemplo ſui ſtudeamus in neceſ-
ſitatibus ſemper orare. ¶ Senten
tiam generali. ppheta in iſto pſal
mo in perſona chriſti vel viri fide
lis et iuſti in magna tribulatione
corporis vel anime poſiti petit in
de diuinitus liberari. ¶ Senten-
tia in ſpirituali: chriſtus ergo ſecū
dum hominem ad patrem orans
adiuncta ſibi voce corporis ait.
[Exaudi domine iuſtitiam meā]
nō a me ſed a te mihi datā. Iuſti-
tia enī vim vocis hꝫ apud deū ꝛ
penetrat celum. felix q̄ talē ad orā
dum ſe preparat vt in oratione iu
ſtitiā ſuā pretendere valeat: ꝛ ni-
hil niſi qđ iuſte cōferēdum eſt ora
re preſumat ꝛ ꝓ iuſtitia [intēde]
id eſt diligēter auſculta [depreca-
tionē meā] que eſt de malis amo-
uēdis et cauēdis. Et nō ſolū intē
das deprecationē meam. Sed et

2 Auribus percipe ora
tionem meam: nō in la-
bijs doloſis.

¶ [Auribꝰ percipe] id eſt perfecte
cape nō tranſitorie [orōnē meam]
q̄ eſt de bonis ſibi et ſuis adhibē
dis ꝛ conſeruādis. Orōnē inquam
[nō in labijs doloſis]. plata. Si
cut eſt orō illorum qui dicunt dn̄e
dn̄e ꝛ nō faciūt volūtatē patris.
Uel illoꝝ qui aliud petūt ꝛ aliud
in corde verſant. Labia enī dolo-
ſa eſſent ſi ab eq̄tate vel intētiōe
verba diſcordarēt. Deinde ſubiun
git q̄d petit. q̄ſi diceret. h̄ peto. vt

†A 3 De uultu tuo iudi-
†mei. cium meū prodeat: ocu
li † tui uideant equitatē.

¶ [De vultu tuo] q̄ oīa videt nec
alteriꝰ teſtimonio eget. i. de mani
feſta iuſtitia tua. [iudiciū meū pro
deat] i. exeat vel eſſe appareat. i.
iudica me ſm̄ illa que in me reſpi
cis ꝛ cognoſcis q̄ nullū habeo pec
catū [oculi tui] i. cōtuitio diuinita
tis tue [videāt equitatem] vt faci
as mihi ſecundum eam nō ſecun
dum voluntatē hominum ꝛ mihi
des remedium aduerſarijs vero
ſecundū ſuū demeritū. Iā autē fac
qđ peto a te: q2 tu q̄ omnia vides

4 Probaſti cor meum
& uiſitaſti nocte: igne
me examinaſti & nō eſt
inuenta in me iniquitas.

¶ [Probaſti] cor meum quod con
ſpectui tuo ſemper patet [et viſita
ſti nocte] i. tribulatiōe. quaſi di-
ceret: cor meū viſitatione tribula-
tionis pbatū eſt: q̄ tribulatio et
nox dr̄ q2 pturbat. ꝛ ignis q2 exu
rit. Un̄ ſubdit [igne] ſcilꝫ tribula- Tribu
tiōis [me examinaſti] ſicut metallū latio
[ꝛ nō eſt inuēta ī me iniq̄tas] quā aliquā
viſio coq̄ret. i. inuētꝰ ſum immunis a do nor
petō. Debēt ergo ſc̄ti viri ſemper dr̄. alis
examinare cor ſuū vt illō āte ocu quādo
los dei ſine iniq̄tate habeāt pbatū ignis.
Et adeo ſum iuſtꝰ ꝛ ſine iniquitate.

5 Ut non loquatur os
meum opera hominū:
propter uerba labiorū
tuorum ego cuſtodiui
uias duras.

¶ [Ut nō loquatur os meū opera
hominū] id eſt vt nō aliud proce-
dat de ore meo q̄ꝫ quod ad gloriā
ꝛ laudē tuam ptinet nō ad opa
hoīs q̄ pter volūtatē tuā faciūt. i.
vt nihil niſi tuū loq̄r ꝛ ī lingua nō
peccē qđ eſt pfectorū. vt dicit Am
broſiꝰ. Nō mediocre piculū eſt cū

Ambroſius. habeas tanta eloquia dei et opa q̄ fecit illis ꝑtermiſſis loquaris et audias q̄ ſcl'i ſunt. Et q̄uis ita innocens ſim tamen [propter verba labiorū tuorū] ſcȝ mādata ⁊ ꝯſilia cōplenda [ego cuſtodiui vias] tribulationū vel virtutum ⁊ bonorū operum [duras] ſcȝ nolētibus ſed ſuaues volentibus. Et ergo

Ambroſius: ſiue pulcherrimū dictum.

6 †Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: ut non moueātur ueſtigia mea.

†ad proficiendos.

¶ [Perfice] vſq; in finem. quia a deo eſt incipere ⁊ a deo eſt finire. [greſſus meos] .i. operum meorū actus [in ſemitis tuis] id eſt in perfectorum mandatorum tuorum arctis et anguſtis vijs [vt veſtigia mea] .i. imitatores mei quibus eſt impreſſa forma iuſtitie [nō moueātur] a te vel a me. Bene ſiquidē ſequax pergit vbi ille qui exemplū prebet rectus inceſſerit. Uel [vt non moueantur veſtigia mea] recedendo a veritatis via: neq; enim ſufficit perfecta agere niſi cōtingat i ipſis firmiter ꝑmanere.

7 Ego clamaui quoniā exaudiſti me deus: inclina aurem tuam mihi & exaudi uerba mea.

¶ [Ego clamaui] nunc et validā i ntentiōe preces direxi. [quoniam exaudiſti me deus] alio tempore. q.d. exauditio prioris clamoris inuitat me ad iterandum clamorem. ⁊ ex hoc ꝙ exaudiſti me auſus ſum inuocare te /habens ſpem iterum de exauditione. et ideo ſicut conſueuiſti [inclina aurem tuam] ſcilicet miſericordie ⁊ clemētie [mihi] humili ſicut medicus egroto. [et exaudi] ad effectum perducendo verba mea] quibus loquor ad te orando. hec ſcilicet.

8 Mirifica miſericordias tuas: qui ſaluos facis ſperantes in te.

¶ [Mirifica miſericordias tuas] id eſt innoua et fac eas nouas ac mirabiles circa me ꝙ homines ad mirentur eas. Mira enim ſunt que noua ſunt et ne vileſcant miſericordie tue ⁊ minus amentur. Tu dico [qui ſaluos facis ſperantes in te] non preſumentes de ſe. Mira ſunt et noua que in carne chriſtus geſſit que iudei mirati ſunt ſed credere noluerunt et quotidie mirificat dominus miſericordias ſuas ex iniuſto iuſtū faciēdo.

Mira ſunt et noua q̄ i carne xp̄s geſſit.

9 A reſiſtentibus dexteræ tuę: cuſtodi me ut pupillam oculi.

¶ [A reſiſtentibus dextere tue] id eſt ab impijs qui reſiſtunt protectioni tue et fauore quo mihi faues: ſeu quem mihi facis et oſtendis [cuſtodi me] ab omni occaſiōe leſionis. ne iniuſtitia iuſtitiā premat. ne qua obuians tentatio me frangat vel ſeducat [vt pupillam oculi] .i. ita tenere et diligenter ſicut homo cuſtodit pupillam oculi ſui qui diligenter cuſtoditur quia nil tam diligitur. ita ꝙ nō poſſint mihi nocere vl' finaliter ꝑualere.

Pupilla oculi diligēter cuſtoditur.

10 †Sub umbra alarum tuarum protege me: à facie impiorum qui me afflixerunt.

†in tegmine.

¶ [Sub vmbra alarū tuarū] .i. ſub munimēto charitatis ⁊ gratie tue [protege me] vt gallina pullos [a facie] .i. ab inſtantia ⁊ infeſtatiōe [impiorum] ſcilicet demonum et malorum hominum [qui me afflixerunt]

runt ꝛ perſequendo. Miſericordia que gratiam impendit ꝛ charitas que gratiam impenſam cuſtodit: ale dei ſpirituales ſunt quibus nos protegit quia ab eſtu refrigerant vitiorum: et afflictione tēperant impiorum. Et ſubiungit quo modo afflixerunt. d.

11 Inimici mei animam meam circundederunt: adipem ſuum concluſerunt: os eorū locutum eſt ſuperbiam.

¶ [Inimici mei aiam meā] .i. me ponendo partē ꝓ toto [circunderunt] diuerſis tētationibus cōſilijs ꝛ machinationibus q̄rentes vitam meā tollere ꝛ me ꝑdere [adipē ſuum] id eſt viſcera miſericordie [cōcluſerunt] .i. int⁹ clauſerūt omnino erga me: perſequendo me abſq̧ vlla mia. ꝛ obſtinate [os eorū locutū eſt ſuperbiā] contra deū ꝛ proximū. Quidā cogitāt ſuperbiā. quidam loquuntur. quidaꝫ faciunt. quidam alijs ſignis exprimūt: ꝛ non eſt aliquod mēbruꝫ in homine in quo non regnet quandoq̧ ſuperbia.

Superbia q̄n q̧ regnat tuo. b⁹ in: cm ſ b: is.

12 Proijciētes me nunc circundederūt me: oculos ſuos ſtatuerunt declinare in terram

¶ [Proijcientes me] .i. tētantes me ꝓijcere ab omni honore et bono ſpirituali [nunc circundederūt me] tentantes inſidias circunquaq̧ ne poſſiꝫ euadere. quia [oculos ſuos] .ſ. cordis .i. conſiderationeꝫ ꝛ intentionē [ſtatuerunt] id eſt deliberauerunt et firmauerunt: q̄ſi ex propoſito [declinare] et flectere [in terram] id eſt in iſta terrena non leuare ad deū et celeſtia nō attēdētes ſpūalē iacturā ſꝫ vtilitatē terrenā: quia non habendo reſpectum ad deū ſed quaſi auertendo ſe ab eo plus timebant perdere temporalia q̄ eterna.

13 Suſceperunt me ſicut leo paratus ad prædam: & ſicut catulus leonis habitans in † abditis.

† occultis.

¶ [Suſceperunt me] id eſt ſuſcipere auide conati ſunt et parati ſunt [ſicut leo paratus ad predam] id eſt aperte me perſequentes cuꝫ magna crudelitate. [et ſicut catulus leonis habitans in abditis:] id eſt in abſconditis et inſi[dia]ns inſidijs quia cum hoc etiam latenter et inſidioſe me perſequuntur. Mos ē enim malis vota ſua tegere. vt latenter poſſint ea perficere: quoniam qui male agit odit lucem. Sed tu qui diſſimulādo videris dormire et iniquitateꝫ hominum non curare

Jo. 3.

14 Exurge domine præueni eum & † ſupplanta eum: † eripe animam meā ab impio: frameam tuam ab inimicis manus tuæ.

† eos. † ſubuerte eos. † erue.

¶ [Exurge] ꝓ [dn̄e] ꝑ oſtēſionē tue potentie [preueni eum] .i. eos ſcꝫ impiū ꝛ ſuos a ſimili currentis ne ad cōplemētū volūtatis ſue ꝑcedāt [ꝛ ſupplāta] .i. decipe [eū] a ſimili luctantis .i. ſubuerte eos et deijce inefficaces faciendo ꝛ a ſuo ꝓpoſito fruſtrādo [eripe] ꝛ libera [aiam meā] .i. me [ab impio] ſcꝫ diabolo vl' hoīe malo [frameā tuā].

i.gladiū ſeu poteſtatē ⁊ potentias quā dediſti eis.q2 a te acceperunt qua abutūť pſequēdo bonos erue ⁊ auferꝉab inimicis man⁹]⁊ ꝯtur[tue]q2 aduerſanť tue potētie.

†p dēs eos de terra: diſpartire eos in vita eorum. Mat. xx. c. xxij. b.

15 Domine † à paucis de terra diuide eos in uita eorum, & de abſconditis tuis adimpletus eſt uenter eorum.

¶ [Dñe a paucis] .i.iuſtꝭ ⁊ electis q̄ pauci ſunt cōparatiue. Multi eñ ſunt vocati pauci ꝟo electi [de terra] viuētiū.ſ.eccłia ⁊ [diuide] ⁊ ſepara [eos] .ſ.malos ſm mores ⁊ merita [i vita eoꝝ] .i.q̄diu viuūt ne poſſint nocere bonis.⁊ poſtea etiā diuide eos ſm loca:q2 [de abſ cōditis tuis] .i.peccatis q̄ de⁹ nō nouit p approbationē ſed ꝓhibet ⁊ q̄ tanq̄ tenebre abſcōdunť a lumine veritatis tue [adiplet⁹ eſt vēter eoꝝ] .i.ſatiata ē carnalitas et deſideriū eoꝝ:vel plena eſt memoria eoꝝ vt obliuiſcanť domini.

†por cina. †reliq̄ runt. Opa bōa vł mala dicunť filij.

16 Saturati ſunt † filijs: & † diuiſerunt reliquias ſuas paruulis ſuis.

¶ [Saturati ſunt filijs] .i.opib⁹ malis q2 ſatiſfecerūt ſibi i prauitatib⁹ ſuis. Opa eñ dicunť filij:⁊ ſicut bona opera filij boni: mala mali.⁊ ita ſaturati ſunt q̄ [diuiſerūt] ⁊ dereliq̄rūt [reliq̄as ſuas] ſcꝫ peccatoꝝ ⁊ maledictionis [paruulis ſuis] .i.poſteris eoꝝ imitatorib⁹: q2 traducūt ea ad poſteros.ita illi ſatiati ſunt imūdicia. Sed q2 ad h̄ noſtra tēdit oratio noſtreq̄ deuotionis affectus:noſtra opera:noſtre patientie exercitia vt gloria domini ſatiari valeam⁹ ſubiūgit.

†tuo

17 Ego autem in † iuſtitia apparebo † cōſpectui tuo:ſatiabor cum † apparuerit gloria tua.

† in cō ſpectu †mani feſtabi tur.

¶ [Ego autem] potius [in iuſtitia] quod eſt mandata tua adimplere [apparebo conſpectui tuo] id eſt in preſentia tua nūc per gratiam tuam iuſte viuendo.et [ſatiabor] in futuro celeſti refectione:et replebor omni gaudio vel eo quod nunc deſidero. Qui enim nunc eſuriunt et ſitiunt iuſtitiam tunc ſatiabuntur ea [cum apparuerit] et manifeſtabitur ſanctꝭ [gloria tua] eterna que ſatiat appetitum humanum eo q̄ ibi conſequitur bonū infinitum. Felices q̄ preſentiū deliciarum et vanitatū obliti merebuntur ibi ſatiari. Oratio.

Concede domine oculos cordis noſtri ad cernendū tui iudicij veritatem: vt dum hic igne ſpirituali probamur:ō tuis ineternū ꝯſpectib⁹ cū fructu iuſtitie ſatiemur. per dñs.

Vox Chriſti & eccleſie gratias agentis pro ſua liberatione de omni inimicorum ſuorū multiplici liberatione.

Pſalmus. XVII.

1 Diligam te domine † fortitudo mea:dominus firmamentum meum, & refugium meū & liberator meus.

†virt⁹

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finem verba cantici huius ⁊c. Id eſt verba cantica huius ſcilicet de hiis vnde

habendum eſt canticum id eſt de-lectatio et leticia ſunt attribuen-da Dauid id eſt manu forti chriſto ſecundum caput et ſecundum cor-pus eius :id eſt eccleſiam puero propter puritatem et obedientiā domini id eſt dei patris. Dauid di-co fideles ſuos in finem dirigenti. id eſt in ſummum bonum que ver ba locut⁹ eſt in terna ſua locutiōe chriſtus totus ſcilicet caput et cor-pus: domino id eſt ad honorem do mini patris in die id eſt pro die. Uel in die id eſt in conſideratione illius diei ſcilicet reſurrectionis chriſti: quia die eripuit eum id eſt chriſtū. ſecundū caput ⁊ corp⁹. do-minus pater de manu ſaul id eſt de poteſtate mortis chriſtū in re ⁊ mēbra in ſpe: et tādē eripiet i re: et de manu omnium inimicorū ſuo-rum id eſt de poteſtate iudeorum ſecundum caput: et de poteſtate demonum ſecundum corpus ⁊ mē bra. Et bene ſaul perſecutor dauid mors dicitur que ſola nos perſe-quitur. niſi enim mortales eſſem⁹ nihil nobis facere poſſet inimicus. Et pro hac ſpirituali liberatione totus chriſtus agēs gratias deo dixit que ſequuntur in pſalmo. Qui ergo ſupra pro liberatiōe ob tinenda orauit nunc pro ea obten ta grās agit. ¶ Materia gratia-rum actio de multiplici liberatiōe ab inimicis ⁊ periculis. ¶ Inten-tio: ad gratiarum actionem mo-nere pro hmōi liberatiōe. ¶ Sn̄ia in generali. propheta in iſto pſal-mo in perſona xp̄i et eccleſie gra-tias agit ꝓ ſua multiplici libera-tione tam a tētationibus varijs ꝙ a perſequētibus inimicis fortiſ ſimis ¶ Pſalmus iſte multa con-tinet ſacramenta et diuerſa eccle-ſie tempora. Ea autem q̄ pmo hic ponunt̄ pōt indifferenter in voce xp̄i ſeu eccl'ie accipi: et ad vtriuſq̄ perſonam referri. ¶ Sn̄ia in ſpe-ciali: de ſpirituali ergo liberatiōe chriſtus integer grās agens ait. [Diligā te domine] qui dignus es omni dilectione quia es [fortitudo mea] effectiue ſc3 p quē ſum fortis ad reſiſtendū aduerſarijs. ad exer-cendum bona. ad tolerandū mala ⁊ expugnādum tentamenta. Dein de mutans perſonam de eo hoſb⁹ loqt̄. d. [dn̄s] ē [firmamētū meū] per quē ſum tutus habēs in eo fir mū fundamētum ne ventis ten-tationū mouear. [et refugiū meū] ad quē refugio ab oī preſſura ne in periculis peream [et liberator me⁹] a conformitate malorum et poteſtate inimicorum.

2 Deus meus adiutor meus: & ſperabo in eū.

¶ [Deus meus] q: me creauit ex nihilo [adiutor me⁹] ⁊ cooperator in bono [⁊ ideo] [ſperabo] ⁊ totam ſpem ponam [in eū] ꝑ quē ſalua-bor in futuro ⁊ non in alium. Hoc diſtat inter deum ⁊ dn̄m ꝙ deus nomē eſt nature: ſed dn̄s nomē eſt officij. Illud pertinet ad maieſta-tem ⁊ dignitatē que ipſe eſt: hoc pertinet ad poteſtatem et dn̄ium quod in nobis exercet. Ibi oſtēdit nobis quid amemus: hic autem quid timeam⁹: in vtroq3 quid cre dam⁹/ qd ſperemus/ qd amem⁹.

3 Protector meus & cornu ſalutis meæ: & †ſuſceptor meus. *fre† ptor.*

¶ [Protector meus] a cōuētu ma lignātiū tāꝙ ſcutū q: me ꝓtegit ꝯ inſidias ⁊ defēdit a malis [⁊ cor nu ſalutis mee] .i. firma ꝓpugna tio ad ſalutē ⁊ celſitudo ſalut[?] ad repellendos ⁊ diſſipādos inimicos meos fortes. Sicut enim cornu eminet: ita ipſe ē eminens noſtra

ſal⁹. Loquit̃ ſꝫ ſimilitudinẽ ſumptã de aialib⁹ cornutis .q̃ cornu ſalutẽ ſuã defendũt. [ꝛ ſuſceptor me⁹] me tanq̃ medicus infirmuꝫ ſuſcipiens ad ſanandum. ꝛ ideo non ingratus.

4 Laudans inuocabo dominum: & ab inimicis meis ſaluus ero.

[Laudãs] non me ſed dñm pro euaſiõe malorũ et ↄceptiõe bonorũ. et nõ meã gloriam ſed dñi querens [inuocabo dñm ad pſeuerandũ [et ſic [ab inimicis meis] oĩb⁹ ſcꝫ viſibilibus et inuiſibilib⁹ [ſaluus ero] per ſuum adiutoriuꝫ q᷑ mihi nocere nõ poterũt. Ecce quãta eſt vtilitas laudare deũ. Si enĩ et in proſperis et in aduerſis deũ toto corde laudaueris nullus poterit tibi nocere inimic⁹. Et merito ab inimicis ſaluari deſidero. q᷑

5 Circundederunt me dolores mortis: & torrentes iniquitatis conturbauerunt me.

Ps. xxiiij.

[Circundederunt me] vndiq̃ [dolores] nõ de reb⁹ mũdi ſꝫ [mortis] .i. inſidie inimicoꝝ qb⁹ ſatagũt me ad mortem trahere: qui et per inuidiam dolent me viuere. [ꝛ torrentes iniquitatis] .i. tranſitorij impetus iniquoꝝ et pſecutiões malitioſe cum impetu venientes ſicut inundationes torrentiũ [cõturbauerũt me] torrẽdo: ꝛ egerũt vt me conturbarẽt nam fecerunt me pauere ac triſtari et meſtum eſſe.

6 Dolores† inferi circũdederũt me† preoccupauerunt me laquei mortis.

†inferni. †pueniẽ runt.

[Dolores iferi] id ẽ dolores inuidie q̃ ducũt ad ifernũ ſicut inuidia diaboli ducta eſt mors i mũdũ [circundederunt me:] qꝫ erũt in circũdãtib⁹ me ex oĩ parte [pꝛoccupauerũt me] ꝛ pueneruñt ad nocẽdũ mihi [Laq̃i mort] .i. deceptiões inimicoꝝ q̃s tẽdebãt vt caperẽt me ad mortẽ ſic auis capit laq̃o. Sꝫ q᷑ i anguſtijs ꝛ periculis ẽ recurrẽdũ ad auxilium diuinum magis q̃ humanum ſubiungit.

7 †In tribulatione inuocaui dominum: & ad deum meũ clamaui. †ri pſſura mea.

[In] hac tãta [tribulatiõe] ꝛ neceſſitate mea et pſſura [inuocaui] totis viribus [dñm] adiutoreꝫ qd eſt vnicũ inter mala remediuꝫ [et ad deũ meũ] non alienũ [clamaui] valide qd plus eſt q̃ inuocare q᷑ notat intentionẽ inuocatiõis. Si ergo te circũdãt dolores et laquei mortis ꝛ inferi. ſi pturbatiões iniquitatis intus in corde: inuoca dominũ ꝛ toto cordis affectu clama ad deum tuũ ꝛ eripiet te de omni tribulatione. vnde ſubditur.

8 Et exaudiuit de templo ſancto ſuo uocem meam: & clamor meus in conſpectu eius introiuit in aures eius.

[Et exaudiuit de tẽplo ſancto ſuo vocem meã] .i. de celo qd ẽ tẽplũ glie dei: vl' de corde meo i quo de⁹ hitat [et clamor me⁹] .i. deuota oro q̃ eſt [in cõſpectu ei⁹] id eſt quẽ nõ corã hoĩb⁹ ſed corã deo intus i cõſciẽtia habeo qui nõ tam vocis eſt q̃ cordis: q᷑ mẽt' nr̃e deſiderium clamor eſt in conſpectu dei [introiuit] a ſimili fidelis nuncij [in aures] potentie et de

mentie[eius]hoc autez modo au dit qz tēpore aduētus christi pre dicantibus apoſtolis.

9 Commota eſt & contremuit terra: fundamēta montium conturbata ſunt commota ſunt: quoniam iratus eſt eis.

¶ [Cōmota ē]int⁹ ad penitētiaz [et]poſt ēt[cōtremuit]ex ꝑpetis audito ꝙ futurū eſſet iudiciū[terra]i.pctōres ſeu terrena carnaliū corda[fundamēta mōtiū]i.diuitie qb⁹ innitūť ſupbi ⁊ falſa ſpes mūdi[ↄturbata ſunt ⁊ ↄmota ſūt]ſublata vt iā ſpes mūdi nō hēat firmamītū i cordib⁹ hoiz: ſpes eñi mūdi abijt quā de⁹odit.[qm irat⁹ eſt eis]i.qz inotuit eis ira dei ſup ſe vētura ſi nō mutarentur. ⁊ ita.

10 Aſcendit fumus in ira eius: & ignis à facie eius † exarſit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.

† exarſerſit. (margin: † exar ſeſit.)

¶ [Aſcendit fum⁹]i.lachrymoſa ↄpūctio ⁊ deprecatio penitētium. Fumus enim lachrymas ꝓuocat et in altum aſcēdit.[i ira ei⁹]i.in ↄſideratiōe ire ei⁹ cū nouiſſent qd mineť de⁹[et]poſt pniam[ignis]charitatis ⁊ amoris[a facie]i.notícia eius[exarſit]et ardere cepit etita[carbones]i.peccatores tenebroſi et frigidi ac deſperatione extincti ⁊ mortui[ſuccenſi ſunt ab eo]ſcilicet igne ad amorē dei ⁊ rurſus reuixerūt. Et quo ordie et quō hec facta ſunt demonſtrať cū diciť.

(margin: Fum⁹ lachrymas ꝓuocat.)

11 Inclinauit celos & deſcēdit: & caligo ſub pedibus eius.

¶ [Inclinauit celos]i. exinaniuit ⁊ humiliauit ſe verbū vt ꝓpter hominum infirmitatem carne ſumeret[⁊ deſcēdit]ad nos vēit ⁊ ita etiā humiliauit celeſtia ſubdēs angelos humane nature[⁊ caligo]i.ſ. diabol⁹ q̄ hoiz mentes obnubilat eſt[ſub pedibus eius]q̄ dñi prāte calcať: qz vñ humilis i carne apparuit inde principem tenebrarū oīmoda ſubiectiōe proſtrauit: et eccleſie ſue proſternendum dedit.

12 Et aſcēdit ſuper cherubin & uolauit: uolauit ſuper pennas uentorum.

¶ [Et]ipſe q̄ dſcendit[aſcēdit ſup cherubin]qd interpťať plenitudo ſcie.i.oēm modū ſcie excedit. qđ carō paſſa ſic ē exaltata[⁊ volauit] quia delectoribus ſuis ſe incomprehenſibilē oſtendit ne corporeis imaginib⁹ ↄprehēdere q̄rāt[volauit]dico[ſup pēnas vētoꝝ]i.ↄtēplationē aiaꝝ qz icōprehēſibilitas ei⁹ ſupat v̄tutes aiaꝝ qb⁹ ſe ad deū ↄtēplādū inaltum attollunt: null⁹ eñi itellect⁹ pt ad eum attingere.

(margin: Cherubin interpratio.)

13 Et poſuit tenebras latibulum ſuum: in circuitu eius tabernaculum eius: tenebroſa aqua in nubibus aēris.

¶ [Et poſuit tenebras latibulum ſuū]ſcz obſcuritatē ſacramētorum in qb⁹ ipſe la teret nec ſuos deſereret. latuit eñi diuinitas i carne: remiſſio pctōꝝ i baptiſmo. xps i altari ſub panis ⁊ vini ſacramēto. ⁊ q̄uis lateat tñ[i circuitu ei⁹ tabernaculū ei⁹]i.credētes in qb⁹ hoc tēpore habitat ⁊ militat ābigunt ⁊ adherēt ei nec tñ vident eū apte ꝑ ſcripturas veteres .qz[tenebroſa aqua i nubib⁹ aeris]i.obſcura

(margin: Diuinitas in carne latuit: remiſſio pcōrū i baptiſmo.)

ſciētia ⁊ doctrina eſt in ꝓphetis q̄ a terrenis eleuati inferioribus cō pluunt verbum dei. Sed lux vera has tenebras illuminauit. quia.

14 Prę fulgore in con-
†ipſius ſpectu eius nubes †trā
ſierunt grando & car-
bones ignis.

¶ [Pre fulgore] i. a claritate [qui eſt in ↄſpectu ⁊ manifeſtatiōe [ei⁹] qua manifeſte cōſpicitur [nubes] non veteris ſed noui teſtamenti/ ſcʒ apoſtoli vicini⁹ eū ↄtēplātes: et diuino lumine ab eo illuſtrati. Uel [pre fulgore] i. ꝑfulgīde vt ſit vna dictio penultima ēt producta [nubes] in ↄſpectu ei⁹ exiſtētes [trāſierunt] de iudeis ad gentes ⁊ ipſi facti ſunt [grādo] obiurgādo ⁊ dura corda feriēdo [⁊ carbōes ignis] humana corda fidei et charitatis ardore inflāmādo ⁊ alios ſuo exēplo ⁊ verbo ad amorem dei accendendo.

15 Et intonuit de cęlo
dominus: & altiſsimus
dedit uocem ſuam, grā
do & carbones ignis.

¶ [Et intonuit] minis q̄ ſunt de penis eternis. i. ſonuit [de celo] i. de predicatoribus [dn̄s] q̄ loq̄tur in eis [et altiſſimus dedit vocem ſuā] ſuonē ſcʒ ꝓmiſſionis q̄ eſt de premijs eternis: tanq̄ [grando et carbones ignis] vt. ſ. Ipſa enim apl'orū p̄dicatio nō tā aplica erat q̄ dn̄ica: q2 ipſe in eis loquebatur. Iuxta ergo capacitatē audientiū modo minando ⁊ terrēdo intonat dn̄s: modo ꝓmittēdo ⁊ demulcendo dat vocem: modo vt grando cōtūdēs. modo vt ignis accendens.

16 Et miſit ſagittas ſuas
& †diſsipauit eos: † ful
gura multiplicauit &
conturbauit eos.

†diſperſit. †coruſcationes.

¶ [Et] ad h' faciendū [miſit ſagittas ſuas] ſcʒ predicatores pennis virtutū recta itinera tranſuolantes ⁊ corda pungentes [⁊ diſſipauit] vel diſp̄ſit [eos] ad quos miſſi ſunt vt alijs eorū eſſent odor vite in vitā: alijs odor mortis in mortem. [fulgura mltiplicauit] i. miracula coruſcātia in cordib⁹ auditoꝝ ⁊ ſtupidos reddētia [⁊ ↄturbauit eos] bona cōturbatione ad penitentiam. vnde ſubdit.

17 Et apparuerunt fon
tes aquarum: & reuela
ta ſunt fundamenta or
bis terrarum.

¶ [Et apparuerunt] auditoribus [fontes aq̄rū] ſaliētiū i vitā eternā. i. ꝓfunditates ſcripturaꝝ/ ſeu vet⁹ ⁊ nouū teſtamētū q̄ nimirū ſpiritales fontes ceteros ex ſe ſcripturaꝝ riuulos emittūt [⁊ reuelata ſunt fundamēta orbis terraꝝ] i. reuelati ⁊ itellecti ſunt ꝓphe q̄ an̄ non itelligebant: ſup quos edificat orbis terrarū credēs dn̄o. i. eccleſia vniuerſalis q̄ de toto orbe colligit cui⁹ fundamēta ſūt ꝓphe q2 per ipſos fundata eſt fides. Et hec omnia facta ſunt.

18 Ab increpatione tua
domine: ab inſpiratio
ne ſpiritus iræ tuæ.

¶ [Ab icrepatiōe tua dn̄e] i. t⁹ te eos icrepāte [ab iſpiratione ſpūs ire tue] i. ſctō ſpū icutiēte eis timorē ire tue. Uel increpationē et inſpirationē accipit xp̄i p̄dicationem: q2 ꝑ p̄dicationē increpabat peccatores vt penitentiam a...

rēt ⁊ iſpirabat vt irā futurā time
rent. Et bñ poſtq̄ dixit icrepatio/
nē adiūxit iſpirationē. tūc eñ vti/
liter foris icrepamur qñ inſpira/
mur intus vt timeam⁹. Deinde lo
quitur eccleſia vbi oſtenditur quo
ordine iſta ſunt facta.

19 Miſit †de ſummo &
†alia l͞a e accepit me: & aſſumpſit
†multi tudine aq̄rum me de †aquis multis.

¶ [Miſit] deus pater filium [de
ſummo] .i. de celo vel de ſinu ſuo
[et accepit me] eccleſiam ſponſam
[et aſſumpſit me] in hereditatem
vocando: [de aquis multis] .i. de
multitudine populorum. quia in
multis populis me inſtituit. Uel
[Miſit] ſpiritū ſanctum qui eſt
donum de alto [et accepit me qua/
ſi fugitiuam per gratiam iuſtifi/
cantem vel pficientem [et aſſum/
pſit me] extrahendo [de aquis] id
eſt vitiis [multis] in altitudinem
virtutis et boni operis.

20 †Eripuit me de ini/
†eruit. micis meis fortiſſimis:
& ab his qui oderūt me,
quoniā confortati ſunt
ſuper me.

¶ [Eripuit] ⁊ ſaluauit [me de ini/
micis meis fortiſſimis] .i. de vitiis
que ſup oēs inimicos nocēt. [et
ab his qui oderunt me] .i. exterio/
ribus inimicis ſcʒ demonib⁹ ⁊ ma
lis hominibus. ⁊ neceſſe erat [qm̄
confortati ſunt ſuper me] robore ⁊
poteſtate. Sunt inimici fortes ſcʒ
homines ⁊ maxime propinqui: qꝛ
inimici hominis domeſtici eius.
mich. Fortiores ſcʒ demones. qꝛ non eſt
vii. poteſtas ſup terram que ei com/
paret. Fortiſſimi ſcʒ vitia carnis
quia nulla peſtis efficacior ad no/
cendum q̄ familiaris inimicus.

21 Prçuenerunt me in
die afflictionis meç: & †firma
factus eſt dominus †pro mēt: cū
tector meus. meum.

¶ [Preuenerūt me] ſcʒ iſidiis a ſe
culi currentiā priores mihi noce/
re volētes [in die afflictionis mee]
id eſt in tempore tribulationis et
perſecutionis quo me ſua perſe/
cutione affligebant [et factus eſt
dñs protector meus] et auxiliū cō
tra miſerias ⁊ voluptates ptegēs
me ne ſuccūberē. ipſe enim cū ſuis
eſt in tribulatione eos ptegēdo ⁊
liberando aliqñ in corpore/aliqñ
in aīa: aliqñ in vtroqꝫ prout videt
neceſſitatibus et vtilitatibus ho/
minum expedire.

22 Et eduxit me in lati/
tudinem: †ſaluum me † †eruit
fecit quoniā uoluit me. †nō eſt

¶ [Et] quia carnales patiebar
anguſtias [eduxit me] de anguſtia
tribulationis carnis [in latitudi/
nem] conſolationis ſpūalis ſcʒ fi/
dei ⁊ charitatis vt diligerem etiā
inimicos. Per mala enim dilatat
de⁹ charitatem ⁊ p ſeuitiā maloꝝ
eccleſia creſcat numero et merito: Chari/
[ſaluum me fecit] vocando ad fi/ tatē di
dem et dando perſeuerantiā [qm̄ latat
voluit me] .i. qꝛ placuit ei hoc eſt de⁹ per
gratis me elegit nullis pcedenti/ mala.
bus meritis ſed ſola ſua beniuolē
tia: et gratia.

23 Et retribuet mihi do
minus ſecundùm iuſti/
tiam meam: & ſecun/
dùm puritatem manuū
mearum retribuet mi/
hi.

¶ [Et poſt] retribuet mihi dñs gratiam ꝓ gratia hic in preſenti [ſm iuſtitiã meam] .i. ſm meritũ bone voluntatis et fidei quam amniſit per miam vt vellẽ bonũ. [⁊ ſm puritatẽ manuũ mearũ] .i. ſm innocẽtiã meoꝝ operũ bonoꝝ ꝗ fides ꝓmeruit [retribuet mihi] qui dedit vt facerẽ. Hoc addit ne qs putet ſufficere bonã voluntatẽ ſine operib⁹ cũ habeat copiã bene operandi. Primo ergo fidẽ ⁊ charitatẽ gratis deus preſtat. deinde pro illis ⁊ operib⁹ ex illis prouenientibus quaſi pro meritis retribuet hic perſeuerantiam et alia bona. vnde ſubdit.

Volũtas bona ſine opib⁹ nõ ſufficit cũ habeat copiã bñ operandi.

24 Quia cuſtodiui uias domini: nec impiè geſsi à deo meo.

¶ [Quia cuſtodiui vias domini] .i. pcepta ei⁹ ⁊ latitudinẽ bonoꝝ operum perſeuerãdo ſeruaui [nec impie geſſi a deo meo] recedẽdo .i. poſtꝙ ad illũ bene operãdo acceſſi ab illo praue viuẽdo nõ receſſi. Sic vtiqꝫ ad deũ directa debẽt eſſe nr̃a itinera vt vltra nõ ſint ad prauitatẽ operis diſtorta. Et hoc vtrũqꝫ ideo habeo q2 ꝯſideraui iudicia dei que ad cuſtodiendã iuſtitiam ⁊ euitãdã impietatem vtile eſt penſare. vnde ſubiungit.

25 Quoniam omnia iudicia eius in conſpectu meo†: & iuſtitias eius non repuli à me.

†ſunt ſemp.

¶ [Quoniam oia iudicia eius] tã preſentia ꝙ futura [in conſpectu meo] ſemp ſunt ⁊ mihi placent ꝗ ſemp attẽdo: ac pſeuerãti ꝯtẽplatiõe ꝯſidero ⁊ approbo: quoꝝ ꝗdã ſunt in preſenti ſcꝫ flagella corrigendoꝝ et tentationes probandorum: quedã in futuro ſcilꝫ premia iuſtorum ⁊ pene impioꝝ. [et iuſtitias ei⁹] .i. illa iudicia que vidi ⁊ inueni iuſta [nõ repuli a me] quaſi diſplicentia tanꝙ ſarcina grauat⁹: vel fragilitate carnis ſuperatus illud qđ ceperam dimittendo et ad vomitum redeundo.

26 Et ero immaculatus cum eo: & obſeruabo me ab iniquitate mea.

¶ [Et] ſicut cepi ita poſtmodum [ero cum eo] .i. ei adherẽs [imaculat⁹] .i. perſeuerabo in innocentia mea [⁊ obſeruabo me ab iniquitate mea] .i. nõ conuertar ad iniquitatẽ in qua prius fui. Vel [ero immaculatus] ſm delectationẽ male cogitatiõis. [et obſeruabo me ab iniquitate] opatiõis que eſſet [mea] ſi facerẽt eã. Tale debet eſſe noſtrũ ſtudiũ: nr̃m deſiderium: vt int⁹ ſim⁹ immaculati ⁊ foris innocui: q2 vnũ ſine altero non ſufficit.

Im̃aclati eſſe debem⁹ intus: foris ꝟo innocui.

27 Et retribuet mihi dominus ſecundùm iuſtitiam meã: & ſecundùm puritatem manuũ mearum in conſpectu oculorum eius.

¶ [Et retribuet mihi dominus] in futuro in retributione iuſtoꝝ [ſm iuſtitiam meam] erga proximum [et ſecundum puritatem manuum mearum] .i. id eſt ſm innocentiã operum ꝙtum ad me [in cõſpectu oculoꝝ eius] q2 ipſe aſpicit quicqđ hõ in mãdatis dei operat. Vl' retribuet illud qđ eſt in cõſpectu ei⁹ ſcilꝫ eterna ꝗ hoies nõ vidẽt ſed ſol⁹ de⁹. Supra ꝗ dixit ſibi pſeuerãtiam retribuendã in pñti pro fide et charitate et bonis operibus: hic dicit etiam aliud in

Societas bonorum appetē da eſt: malorum fugien- da.

futuro pro eiſdē τ pro perſeueran te lōganimitate ſibi retribuendū. Et qꝛ dixerat de iuſtitia oſtendit quō habeat̃: ſalubꝛiter nos infoꝛ mans et admonēs ꝙ ſocietas bo- noꝛum ſit appetenda: maloꝛum ve ro fugienda. et. d.

28 Cum ſancto ſanctus eris: & cum uiro inno- cente innocens eris.

¶ [Cum ſctō] ſcilicet qui ſancte viuit [ſanct⁹ eris] qꝛ ꝓpter eius ſanctam vitam τ exempla ad ſctā opa exercēda ꝓuocaris: τ ſic etiā ſctūs eris [τ cū viro īnocente] qui malum alijs nō facit τ vitā ſuam vitijs nō coꝛrūpit [innocens eris] nulli nocendo et a vitijs abſtinen do. Tria notat hic genera bonoꝛū: ſcꝫ perfectiōis cum dicit. cum ſan cto ſanctus eris. pꝛoficientis cum dicit: τ cū innocente innocēs eris. Incipientis cum ſubdit. et cum electo elect⁹ eris. et ꝑmittit qō di gnus eſt de his tribus: qꝛ in ele- ctione notatur pꝛeparatio: in in- nocentia gratis in pꝛeſenti: in ſan ctitate glo:ia in futuro.

Bonorū gñā tria.

29 Et cum electo ele- ctus eris: & cum per- uerſo † peruerteris.

Prouer. v. †peruerſus eris.

¶ [Et cum electo] ad bona vite eterne [electus eris] eum imitan- do [et cum peruerſo] in vita et mo ribus qui opera et facta dei re- pꝛehendit [peruerteris] malis ei⁹ exemplis: id eſt peruerſus eris. Et eſt hic argumentum a conuictu: quia ex conuictu moꝛes foꝛman- tur. et qui tangit picem inquina- bitur ab eo. Ecce due vie tibi oſtē- ſe ſunt vna iuſtoꝝ τ ſaluātꝫ: altera repꝛoboꝝ τ dānatiōis. vna quā te nēt hūiles τ a dño exaltant̃: altera quā tenēt ſupbi τ a dño hūiliant̃.

Mores ex cō- uictu foꝛ- man- tur.

vnde τ ſubdit cōuertēs vba ad deū. Qm̄ tu pplum hūilē τc. Uel ſupꝛa conuertit ſermonē ad dñm: et q̄ſi cū gratiarum actione dicit. o. dñe merito tecū erunt inmaculati: qꝛ tu [Cum ſancto ſanctus eris] .i. adiuuas ſanctos in ſanctitate: qꝛ es ſanctus natura alios ſanctifi- cans grā. [Et cū viro innocēte in- nocens eris] .i. innocentes adiu- uas in innocentia: qꝛ innocēs es natura. [Et cū electo electus eris] .i. ab eo quem eligis eligeris: qꝛ añ ꝙ ipſe te eligat tu eū eligis [et cū ꝑuerſo peruerteris] .i. a ꝑuertente vias tuas te auertis. Et hoc ideo

30 Quoniam tu popu- lum † humilem ſaluum facies: & oculos ſuper- borum humiliabis.

¶ [Qm̄ tu populū humilē] de ſe non pꝛeſumentē et pniam agētē [ſaluū facies] τ in celo exaltabis. τ econtrario [oculos] ſuperboꝝ. i. ſupbos qui magni ſunt in oculis ſuis et pniam agere cōtemnūt. Il la enim ps in qua maxime mani- feſtatur geſtus ſupboꝝ ponit̃ pꝛo toto ſcꝫ oculi pꝛo homine [humi liabis] et in infernū deijcies. In pñti ēt de⁹ ſupbis reſiſtit: hūilib⁹ aūt dat gratiā. Deinde ꝓgrediēs eccl'ie qō enunciauit oꝛat dicens.

Jaco. iiij. τ .j. Pe. v. b.

31 Quoniam tu † illumi nas lucernam meam do mine deus meus illumi na tenebras meas.

†illumi- nabis.

¶ [Quoniam] .i. ex quo [tu illumi nas lucernam meam domine: ſcꝫ apoſtolos τ ꝑdicatoꝛes in qb⁹ eſt lux et cognitio veritatis q̄ illumi nantur alij [de⁹ me⁹ illumina] et p eos [tenebras meas]: id ē aias tenebꝛoſas pctis: ſeu eos qui ad-

huc ſunt

huc ſunt in tenebris:mihi per pdeſtinationem pertinentis. Uel qꝛ [illuminaſti lucernam meā]donādo fidē:illumina etiam tenebras operū meoꝝ:vt qḋ teneo credendo ſeq̄r opando.Et rogo ⁊ merito.

32 Quoniam †in te eripiar à tentatione:& in deo meo tranſgrediar murum.

†a te gnar.

℄[Qm̄ in te].i.ꝓ te ⁊ nō per me. in me em̄ infirmus ſum:ſed in te fortis[eripiar a tētatiōe]diaboli mundi/⁊ carnis.deīde q̄ſi ex gaudio mutat perſonā dicēs[⁊ in deo meo]nō in me.i.in ꝟtute dei mei:non in mea[tranſgrediar murū] i.obſtaculū peccatoꝝ q̄ me impediunt facere bonum ⁊ venire ad quem murum inter nos ⁊ celum extruimus peccatis peccata augēdo:ſed trāſgredimur eum per dei gratiam vitioꝝ cōgeriē ſuperando:vt ait gregorius Murus eſt q̄cquid in itinere nr̄o erigitur:ne ad deum tranſeamus:ſed hunc murum tranſgredimur q̄ñ pro amore eterne patrie quecūꝗ in hoc mūdo fuerint obiecta calcamus.Et vere per eum eripiar et in eo trāſgrediar. quia

Gregory ſolē ne dictum.

33 Deus meus †impoluta uia eius: eloquia domini igne examinata:protector eſt omniū ſperantium in ſe.

†immaculata.

℄[De⁹ me⁹]noīatiu⁹ ille abſolute ſtat vt locū habeat ſequēs relatio cū dicit[ipoluta]eſt[via ei⁹]ſine qua venit in nos ſcꝫ fides ſiue qua venit ad nos ſ.beata virgo ſine qua venim⁹ ad ipſ.ſ.charitas. [eloq̄a dn̄i igne examīata]i.precēpta etiā ei⁹ ſūt adeo mūda vt nullis tōſionibus adulterari poſſint. Uel[eloq̄a dn̄i]ſunt[igne examinata].i.in tribulatione ſunt ꝓbata ⁊ vera inuenta:quia nunq̄ deſerit ſperātes in ſe.⁊ hic talis[ꝓtector eſt omniū ſperantiū in ſe] nō preſumentiū de ſe:quia tales ignis tribulatiōis nō cōſumit.Et dicit omniū qꝛ nullus excipit niſi qui ſperare non vult.Et merito ſperandum eſt in illo.

34 Quoniā quis deus præter dominum: †aut †et.
quis deus præter deum noſtrum?

℄[Qm̄ q̄s]ali⁹ eſt vere[de⁹ p̄ter dn̄m]dn̄oꝝ.i.niſi ille q̄ eſt oīm domin⁹ q̄ nos regit.quē timem⁹:cui merito ex debito ſeruim⁹[aut q̄s de⁹ eſt p̄ter deū noſtrū?]qui nos creauit.quē amam⁹.quē poſt bonā noſtrā ſeruitutē in premiū expectam⁹ ⁊ q̄ſi hereditatē filij poſſidem⁹.q.d.null⁹ ⁊ iō nō mirū ſi poteſt ſuos ꝓtegere ab his q̄ nec fortes nec potentes ſunt hec dicit contra paganos qui multos ſibi fingunt deos.Et ipſe eſt vere

35 Deus qui præcinxit me uirtute:& poſuit immaculatam uiam meā.

℄[Deus qui p̄cīxit].i.p̄muniuit[me virtute]ſcꝫ fide/ſpe/⁊ charitate.Uel armauit me fortitudine ⁊ conſtātia ad aggrediendū ardua/⁊ tolerandum difficilia:et ad reſiſtendū hoſtib⁹ ⁊ eoꝝ tētatiōibus.[⁊ poſuit immaculatā viam meā]ꝓſeruando me ſua grā ne in maculas pctōꝝ caderē:⁊ dādo mihi grām vt innocēter viuā et uicedā ꝑ huius vite viam qua ad illū perueniam ſicut immaculata eſt via qua ad me venier.

36 Qui perfecit pedes meos tanquam †ceruorum: & ſuperexcelſa †ſtatuens me. †ſerui. †ſta/tuet.

ℭ [Qui] etiã [pfecit] .i. pfectos fecit [pedes meos] .i. amorē meũ et animi affectus q̄bus vado ad eũ: et etiã pedes meos corporales ſcʒ operũ meorũ greſſus [tanq̃ ceruorum] id eſt ad currendũ poſt eũ ⁊ tranſiliendum oĩa huius ſeculi impedimēta agilem: ⁊ in bonorũ operũ curſu nõ deficiētes. [⁊ ſup excelſa] ſcʒ in celo [ſtatuens me] corde .i. figens cordis mei intentionem in ſupernis: et collocans ſpem meã in celeſtibus. Et ipſe eſt

37 Qui docet manus meas ad prælium: & poſuiſti ut arcum æreum brachia mea.

ℭ [Qui] ēt [docet] ab īminētib⁹ inſidijs cautū faciēdo [man⁹ meas] .i. opera [ad pꝛliũ] cõtra vitia ⁊ demones. hoc eſt dat mihi prudētiã: ⁊ docet me operari ad ſuperãdos hoſtes q̄ conãtur claudere iter ad celũ ⁊ mutãdo pſonã ſubdit. [⁊ poſuit vt arcũ ereã brachia mea] .i. dediſti mihi inflexibilē ⁊ infatigabilē intētionē bonorũ operũ: ⁊ ad feriendũ ⁊ fugandũ inimicos. ſicut eĩ manus brachij adherent/ ita ab intētione procedit opatio.

38 Et dediſti mihi protectionem ſalutis tuę: & dextera tua ſuſcepit me.

ℭ [Et dediſti mihi ꝓtectionē ſalutis tue] .i. protectionē q̄ ſaluaſti me [⁊ ꝓtexiſti me ad ſalutē] ⁊ ōt [a tue] .i. q̄uã tu feciſti. q.d. ꝓdicta nõ ſufficerēt ⁊ fortitudo mea par poſſet niſi ꝓtectio tua adeſſet. [et dextera tua] .i. fauor grē tue [ſuſcepit me] q̄ſi ad curãdũ ⁊ refocillãdũ poſt bellũ tanq̃ medicus egrotum. Et q2 eoſdē quos protegit ⁊ curat aliquando vtiliter flagellat recte ſubiungitur,

39 Et diſciplina tua †correxit me in finem: & diſciplina tua ipſa me docebit. †me di/rexit.

ℭ [Et diſciplina tua] .i. tribulatio purgatoria ſeu tribulationũ et tētationũ experiētia [correxit me] a malo reuocãdo ⁊ dirigendo [in finem] debitũ: ſcʒ in eternã ſalutem non ſinit me deuiare vt q̄cq̄d ago in eũ finē referã quo tibi coherea. [et] eadem [diſciplina tua] vel doctrina tua. [ipſa] ad meliora promouendo [me docebit] peruenire quo direxit: et qualiter ad hũc finem pueniã. In hoc ergo apparet q̄ nos diligit de⁹ q2 dat nobis diſciplinã: q2 hic corrigit mores: ⁊ dando docet ſcientiã et per diſciplinã ēt diligit. Diſci/plinas

40 Dilataſti greſſus meos †ſubtus me & non ſunt infirmata ueſtigia mea. nos deus. †ſubt.

ℭ [Dilataſti greſſus meos] .i. affect⁹ vł opa charitat[is] late extēdiſti [ſubt⁹ me] .i. vt hilariter operer ēt q̄ de his ſubt⁹ me ſunt reb⁹ ſcʒ mortalib⁹ ⁊ mēbris: ⁊ vt nõ pferã illã ſaluti aīe ſʒ poti⁹ ſupponã [et nõ ſũt īfirmata] p mala mũdi [veſtigia mea] .i. itinera vel ſigna q̄ reliq̄ imitauerũt. Dilatatos etiã ſub ſe hʒ greſſus q̄ſq̄s gliaē in tribulatiõib⁹: ſi ei foris e angustia doloris / int⁹ ē latitudo charitat[is]. Ei⁹ q̄ʒ nõ ſũt īfirmata veſtigia q̄

pfirmat cor ſuū ad tolerāda ꝓpter deū mala. Deinde eſt vox chriſti ſeu eccleſie ⁊ tamen cuilibet quod ſibi congruit reddatur

41 Perſequar inimicos meos & comprehendam illos: & non conuertar donec deficiant.

℄ [Perſequar inimicos meos] .i. pſecutores ⁊ aduerſarios arguendo/flagellādo: vel affect⁹ carnales ⁊ ſpūs malignos orōnibus vigilijs ieiunijs/et ſpūalibus ſtudijs a me repellendo [et cōprehēdā illos] in aſtutia ſua: vel eos mihi ſubijciendo ne ab eis cōprehendar pſentiē do [⁊ nō cōuertar] ceſſando ab hac intentione et ſtudio [donec] q̄ modo obſtrepunt [deficiant] a rebellione inſiſtere debet homo penitētie ſue et bonis operibus et non corrumpere illa/vel ceſſare ab eis Recte ergo ſubiungit

42 Cōfringam illos nec poterunt ſtare: cadent ſubtus pedes meos.

℄ [Confringā illos] ⁊ humiliabo impetus eorū frangēdo vel tentationes repellēdo: et eos in me regnare nō pmittēdo [nec poterunt ſtare] .i. nō durabit aduerſus veritatē et me ſic eis reſiſtētē [cadēt ſubtus pedes meos] q2 ſe humiliādo mihi obedient vel q2 in corde meo eos abominando deſpiciā: et inſuper affect⁹ bonos ⁊ ſpūales actiones illis pferā ⁊ opponā. Nec em̄ duo faciunt perfecte ſupare diabolū et vitiū: ſcʒ amor dei et odiū peccati et hoc totū eſt ex deo: quia

43 Et præcinxiſti me uirtute ad bellum et ſupplantaſti inſurgentes in me † ſubtus me. ſubſter.

℄ [Et pcinxiſti me virtute] .i. armaſti me fortitudine [ad bellū] cōtra hoſtes ne in tali pugna deficerē [et ſupplātaſti] .i. humiliaſti [inſurgentes in me ſubtus me] vt ſuperior eſſeʒ et vt ſubter me fierēt ⁊ mihi ſubeſſent q̄ ſuper me eſſe volebant. Quocīq̄ʒ vitiū cōtra te inſurgere videris ⁊ ſubt⁹ te ſupplātare volueris poſtula a dño virtutē illi vitio ɔriā vt ea te pcingat ad debellādū illō ⁊ dabit tibi dñs

44 Et inimicos meos dediſti mihi dorſum: & † odientes me diſperdidiſti. fodie habitātes

℄ [Et inimicos meos] ſez pſecutores ⁊ aduerſarios mihi reſiſtentes [dediſti mihi] q̄ſi [dorſum] .i. a dorſo: et feciſti vt ego eis pſidiā et ipſi me ſequant: et iā mihi quaſi a facie nō reſiſtāt. Uel illicitos appetitus ⁊ vitia retro conuertiſti vt penitus obliuioni tradēs nō videā iterū peccando: nec retro reſpiciā delectando: ſed mētis oculos dirigā ad celeſtia contēplanda: et ea q̄ ante nos ſunt appetēda dʒ tn̄ hō habere peccata añ oculos penitēdo [et odiētes me] .i. malos hoīes in odio pſeuerantes vel maligno ſpūs [diſpdidiſti] repellēdo eos a me ne mihi noceant.

45 Clamauerūt nec erat qui ſaluos faceret ad dominum: nec exaudiuit eos.

℄ [Clamauerūt] i pſſura nōnulli ex eis ad hoīes vl'ad alios deos petētes auxiliū ab eis [nec erat q̄ ſaluos faceret] eos ali⁹ enī nō poterant: ⁊ poſtea clamauerūt [ad dñm] deficiēte alioꝝ auxilioꝝ nec exaudi

pit eos in malitia pdurātes:q2 nō erant digni exauditiōe et diuino auxilio:acſi diceret alius ſaluare nō poteſt et deus nō vult:q2 a malitia ſua nō recedunt:nec pure domini miſericordiam requirunt.

46 Et comminuam †eos vt puluerem ante faciē uenti; ut lutum platearum delebo eos.

† illos

¶ [Et] ideo tanꝙ deſtitutos ab oī auxilio [cominuā eos] et ad nihilū deducam vel ad minimum et vilez ſtatum redigā [vt puluerem] .i. ita faciliter ſicut delet puluis [ante faciem venti] q2 aridi imbrē mie dei non receperunt: q2 leues ꝛ mobiles ante venti tentationis fuerūt [vt lutū plateatū] qđ pedibus conculcatur [delebo eos] et conculcabo:q2 in lata et ſpacioſa via in immūdicijs et vitijs vixerunt. Deinde orat pro ſubiectione gentium dicens.

† erues

47 †Eripies me de contradictionibus populi: conſtitues me in caput gentium.

¶ [Eripies me de ꝯdictiōib9 ppl'i] ſez iudaici ꝯtradicētis mihi [conſtitues me in caput gentium] vt gentes mihi ſubijciantur et obediāt: et ſim caput eoꝝ vn̄ dn̄s volens recedere a cecitate iudeorū ad fidem gentiū dixit:ſurgite eamus hinc.q.d. ita vincam iudeos et victis iudeis ero tanꝙ triūphator ſuper gentes. Et vere ſic fiet:quia.

48 Populus quem non cognoui ſeruiuit mihi: †in auditu auris obediuit mihi.

† obauditu.

¶ [Populus] gentiū [quē non cognoui] .i. nō viſitaui corpali pn̄tia vel lege ꝛ ꝓphetis [ſeruiuit mihi] pcepta mea humiliter cuſtodiēdo [i auditu auris obediuit mihi] euāgelium ſtatim vt pdicari audiuit ꝓmpte ſuſcipiēdo ꝛ adiplēdo: oculis chriſtū nō vidit noie ei9 audito p pdicatores obediuit hoc poteſt dicere xp̄s vel eccleſia de ſimplicibus ꝛ idiotis quos nō videtur cognoſcere erudiēdo ſciētia:et tn̄ ꝓmiores ſunt ad oia eius mādata. Literati vero quos ad plenū erudiuit tardi ſunt ꝛ negligūt ea. Ez

49 Filij alieni mentiti ſunt mihi; filij alieni †inueterati ſunt: & claudicauerunt à ſemitis ſuis.

† inueterauerunt

¶ [Filij] ſez pri9 a me nutriti [alieni] a me p peccatū effecti ꝛ nō filij diaboli ſez iudei [mētiti ſūt mihi] in veritate nō pmanētes. Et repetit vt exprobret [filij] quōdā [alieni] p peccatū [inueterati ſunt] q2 in pctis ſuis antiquis ꝛ veteri homine remanſerunt et noui hominis aduētum nō receperunt [ꝛ claudicauerunt a ſemitis ſuis] .i. a pceptis ſibi datis. Deinde quaſi exultās ſummatim recapitulando munera dei laudat vt ſic graꝝ actionem concludat. q.d. Et q2 pdicta deus facit patet ꝙ

50 Viuit dominus & benedictus deus meus: & exaltetur deus ſalutis meæ.

¶ [Viuit dn̄s] in eternū q p tot bn̄ficia oſtendit ſe viuum et nō idolū mortuum q2 eſt ipſa vita vnde et viuit oīs creatura qui nos viuifi-

dat et viuere facit vita corporali gr̄e ⁊ glorie [⁊ benedict⁹].i.lauda tus ſit [deus meus] ex beneficijs mihi collatis [et exaltetur] apud credentes .i.in toto orbe terrarum extollat ⁊ glorificet p laudē et confeſſionem ſemper excelſus in ſe [de⁹] ⁊ auctor [ſalutis mee] q: ſua bonitate me ſaluet. Deinde cōuerſo ſermone ad deum ait

51 Deus qui das uindictas mihi & ſubdis populos ſub me: liberator meus de inimicis meis iracundis.

Vindicta pia. Vindicta glorioſa

¶ [Deus] tu es [qui das vindictā mihi] et victorias nō ſolum de iudeis depſſis: ſed [⁊ ſubdis pp̄los] gentium [ſub me] ſcilicet ſub poteſtate xp̄i ⁊ eccl̄ie ⁊ facis eos obedire fidei. Pia vindicta eſt dū rebellis ſubdif: ⁊ glorioſa vindicta cū chriſtiani triumphant. tu dico exiſtens [liberator meus de inimicis meis] nō quibuſcū: ſed [iracundis] .i.impijs valde feruentibus in perſecutione mea. Maior gloria eſt a ferue ntibus malis liberari.

52 Et ab inſurgentibus in me exaltabis me: à uiro iniquo eripies me.

¶ [Et ab inſurgentib⁹ in me] iſto vel futuro antixp̄i tp̄e [exaltabis me] patientē eis altiorē me cōſtituendo: et ne mihi reſiſtant vel noceāt eos humiliando: q: q̄to alti⁹ ſurgunt in irā tāto amplius exaltatur ille qui pertulit iniuriam. [a viro iniquo] iniuſte et inique me perſequente ſcilicet quolibet ſciſmatico et heretico vel ipſo antichriſto ſeu etiam diabolo qui vir et virilis eſt ad nocendū [eripies me] liberādo vel tuendo ab ipſo.

53 Propterea cofitebor tibi in † nationibus domine: & nomini tuo † pſalmum dicam.

† gentibus † pſalliam.

¶ [Properea] .i.propter hanc victoriam et alia bñficia ſupradicta [confitebor tibi] cōfeſſione laudis ſcʒ predicando laudem tuam [in nationibus] omnibus ſequentib⁹ vel in gentibus [dñe] o im [et nomini tuo] .i.ad honorē nominis tui [pſalmum dicam] .i.bene operabor vt latius innoteſcas bonis operib⁹ meis. Ille enim deū vere ⁊ integre laudat cuius in laude ipſius lingua ⁊ vita concordat. Chriſtus per ſuos et eccleſia per ſe cōfitetur et pſalmum dicit. Et merito eti.ã ex hoc Deus eſt laudandus quia eſt

Laudatio dei x̄ra ⁊ integra.

54 Magnificans ſalutes regis † eius: & faciens miſericordiā Chriſto ſuo dauid: & ſemini eius uſq; in ſeculum.

† ipſi⁹.

¶ [Magnificās] .i.magnas ⁊ mirabiles faciens oſtēdens [ſalutes regis] .i.xp̄i eius .i.ſuimet ſcʒ prius hoc eſt ſalutes chriſti qui eſt rex ſuper eccleſiam a patre ↄſtitut⁹ ⁊ ſaluator omnium quantū in ſe eſt: ſalutes inq̄ quas ipſe chriſt⁹ dat credētib⁹. ↄfert enim eis ſalutē corporalē ſpiritualē ⁊ celeſtē [et] prius [faciens miam chriſto ſuo dauid] .i.xp̄o ieſu q eſt filius dauid ſm carnē. Uel xp̄o victori ⁊ liberatori manu forti per dauid ſignificato eū equalē ſibi p diuinitatē faciēdo / vel reſurrectionem ei dando [et] ſimiliter [ſemini ei⁹] ſcilicet ſpirituali .i.populo in eū credenti quem in euangelio ge

tuſſi: ⁊ hõẽ[l] uſq; in ſeculũ]. i. ſine fine ⁊ in eternũ remiſſionẽ peccatorũ ⁊ vitã eternam ei largiẽdo.

Oratio.

Firmamentũ ſpei ⁊ refugium pſſure piiſſime deus ſalua nos ab inimicis et a laqueis mortis: vt aſſumpti de multitudine circunſtantiũ tribulationũ deuoti ſcõ nomini tuo cũ innocẽtie puritate pſallam⁹. Per.

Pſalmus de Chriſti incarnatione ac noui regis & eccleſiæ catholicę prędicatione ac cõmendatione.

Pſalmus. XVIII.

CEli enarrant gloriam dei: & opera manuũ eius annũciat firmamentum.

¶ Auctor pſalmi pphẽta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſalmus dauid. hoc eſt pſalm⁹ iſte attribuitur dauid pphete reſpiciẽti in finem. i. in xpm qui eſt finis conſummatiõis vel in vltimũ tps ſcilicet plenitudinis quo acta ſunt q̃ hic dicunt. Uel referẽti in finẽ. i. xpm ea q̃ dicturus eſt de laude eccleſie ⁊ predicatorũ ei⁹ ⁊ illi⁹ a quo predicationẽ habuerunt. Poſt grãꝫ ergo actionẽ p liberatiõe xpi et eccl'ie orõnemq; pro gẽtiũ ſubiectione cõmẽdat ſtatum catholice religiõis ⁊ predicatorũ eccl'ie et illi᷑ a quo pdicationẽ habuerunt. intendens paſtores admonere vt eoꝝ pdicatiõi obtẽperent. ¶ Materia xpi incarnatio: ⁊ noue legis cõmẽdatio. ¶ Intentio: monere vt in chriſtum credamus. ⁊ relicta veteri lege ad nouam accedamus. ¶ Omnia in gñali: propheta in iſto pſalmo predicatores dñi collaudans eius incarnationẽ ſpecioſiſſime deſcribit: necnõ precepta noui ac veteris teſtamenti magnificãs ab occultis delictis ⁊ ab alienis peccatis purgari ſe a dño. petit. ¶ Omnia in ſpeciali. Commẽdans ergo pdicationẽ noue legis qd pdicet ⁊ quõ in prima parte oſtendit ita incipiẽs [Celi]. i. apoſtoli ⁊ euangeliſte in quibus tãq; in celis habitat deus. Dicit etiam celi quia excellenter illuminati ⁊ per vite ſanctitatem eminenter eleuati [enarrant] in ſua predicatione [gloriam dei] ſcꝫ domini noſtri ieſu chriſti. i. gloriam diuinitatis eius in qua eſt equalis patri ⁊ ea que ſecundum diuinitatem fecit ſcꝫ reſurrectionem / aſcenſionem / ſpiritusſancti miſſionem / peccatorum remiſſionem ⁊ hmõi [⁊ opera manuũ eius]. i. opera humanitatis que ſecundum hoĩem egit ſcꝫ natiuitatem / paſſionem / mortẽ ⁊ facta virtutũ ei⁹ ⁊ hmõi [annunciat firmamentũ] ipſi idẽ apl'i firmati ſpiritu ſancto: ⁊ ſolidati in fide et charitate. Ex his duobus ſcꝫ diuinitate ⁊ humanitate pſiſtit vera ⁊ catholica fides. Apl'i ⁊ euãgeliſte celi appellati ſũt.

2 Dies diei eructat uerbum: & nox nocti † indicat ſcientiam. †annũciat.

¶ [Dies diei]. i. ſpirituales ſpiritalib⁹: clari claris. [eructat]. i. q̃ſi de pleno pfert [vbũ]. i. ſapientiã dei qd eſt vbũ in pncipio apd deũ: loquẽtes d xpi deitate ⁊ dãtes auditoribus ſolidũ cibũ [⁊ nox]. i. ipſi idẽ infirmitati carnis pdeſcẽdẽtes ⁊ q̃ſi nox ⁊ carnales facti. [nocti]. i. tenebroſis ⁊ carnalib⁹ [indicat] vt ſimplicib⁹ nõ vbũ patris ſꝫ ſciẽtiã q̃ ẽ de humanis. i. de hu

[..]nitate chriſti. hoc ē illa hiſtoria lia de chriſto p que de ceteris acq̄rens ſcientiā dantes auditoribus lac ad potandum. Ecce ꝙ diſcrete predicant: non enim omnibus oiā dicunt: ſed iuxta capacitatem auditorum diſtribuunt.

3 Non ſunt loquelę ne
que ſermones: quorum
non audiantur uoces
eorum.

¶ [Non ſunt loquele] .i. lingue ex omnib⁹ linguis [neq; ſmōes]. i. modi locutionum ex diuerſis modis in eadē lingua [quorum] .i. per quos ſermones ⁊ linguas [non audiantur] .i. nō ſunt audite [voces] et verba eorum [celorum ſcꝫ apoſtolorum: q2 veniēre ſuper eos ſpiritu ſancto omnes impleti ſunt illo ⁊ omnibus linguis primos doctores loqui fecit ſpūs ſanctus: q̄ omnes in vnum erat congregatus. Non tantū autem ibi vbi impleti ſunt ſonuerunt/ ſed etiā tam late et tā publice predicauerūt ꝙ

4 In omnem terram
Ro.x. exiuit ſonus eorum: &
in fines orbis terrę uer-
ba eorum.

¶ [In omnē terrā] .i. in omni parte ambitus terre [exiuit ſonus] pdicationis [eorum] .i. doctrina apoſtolorum et euangeliſtarum. Vel [ſonus eorū] .i. fama apoſtolorum ⁊ ſi non etiam pſētia [et in fines orbis terre] .i. etiam in terminos: et fines mundi vel in inſulas ⁊ angulos terre exierunt ⁊ ſonuerunt [verba eorum] .i. que dixerunt et ſcripſerunt. publicata enim ſunt hec vbiq; per predicationem euangelii: ⁊ p epl̄as eorū: iō ⁊ nos hec loquimur: ſon⁹ eñ ille ad nos vſq; peruenit. Eorum inq̄ ita dicentiū

5 In ſole poſuit taber-
naculum ſuum: & ipſe
tanquam ſponſus pro-
cedens de thalamo ſuo.

¶ [In ſole] .i. in manifeſto non in occulto vt lateat [poſuit dominus chriſtus [tabernaculum ſuū] .i. corpus aſſumptū in quo militauit patri. Vel [in ſole] .i. in beata virgine q̄ illuminat eccleſiam ſicut ſol mūdū [poſuit tabernaculū ſuū] ſcilicet corpus hūani q̄ſi militare habitaculū: q2 de ea carnē aſſumpſit in q̄ venit militare ⁊ expugnare mūdū ⁊ diabolū vel ī vtero ipſius ſicut in tabernaculo habitauit [⁊ ipſe tāꝙ ſpōſus pcedēs] ad deſponſandam ſibi eccl'iam [de thalamo ſuo] .i. de virginali vtero in quo humane nature vt ſpōſus ſponſe eſt copulatus. Et pcedēs

6 Exultauit † ut gigas
ad currēdū uiam à ſum † ſicut
mo cælo egreſſio eius.

¶ [Exultauit] q2 nō inuitus laborem ſuſcepit. [vt gigas] .i. ſicut fortiſſimus: oēs hoies incōparabiliter magnitudine virtutis ⁊ fortitudinis pcedēs. [ad currēdū] non habitādū vel morandum [viam] nr̄e ſalutis. q. d. hilarem ⁊ fortem ſe oſtendit ad pficiēdū curſuꝫ nr̄e redemptionis. [a ſummo celo] .i. a pr̄e ⁊ eq̄litate pr̄is eſt [egreſſio ei⁹] nō tpalis ſꝫ eterna q̄ exiuit a pr̄e: ⁊ venit in mūdū factus homo. Iterū aūt relinquēs mūdū aſcendit ad pr̄em: vnde ſubditur

7 Et occurſus eius uſ † et non
que ad ſummum eius:
† nec eſt qui ſe abſcon-
dat à calore eius.

❡ [Et occurſus eius] facti homi-nis [vſq; ad ſummū eius] ſcʒ equalitatē pr̄is qñ ſm hominem aſcendēs ad ſedē patris occurrit: ⁊ venit vſq; ad equalitatem patris ſecundum ꝙ deus [nec eſt] .i. eſſe debet [qui ſe abſcondat] id eſt abſcōdi debeat [a calore eius] .i. a ſpiritu ſctō qui in liguis igneis apparuit. igně eñ venit mittere i terram / a cuiuscalore nemině vult eſſe excuſatum. Uult eñ vt ardeat q: ardor ſue charitatis ꝙtum de ſe eſt ad omnes ſe extendit

8 Lex domini immaculata conuertens animas: teſtimonium domini fidele ſapientiam pręſtās paruulis.

❡ [Lex dñi] noua ⁊ euangelica eſt [imaculata] .i. irreprehenſibilis nihil imaculatū aut illicitū pcipiēs vel pmittēs: ac ſanctos ⁊ immaculatos nos reddēs [conuertēs] diuina grā aſpirāte ab iniq̄tate ad iuſtitiā [aīas] .i. volūtates: non tm̄ manus vt vetus q̄ ſolā manus retinebat a culpa: et timore nō amore [teſtimoniū dñi] .i. preceptū cuꝫ atteſtatione pmīj vel pene. eſt. [fidele] ⁊ verax. quia quod promittitur complebitur [ſapientiam] de diuinis [preſtans paruulis] .i. humilibus non ſuperbis.

9 Iuſtitię domini rectæ lętificantes corda: præceptū domini lucidum illuminans oculos.

❡ [Iuſtitie domini] .ſ. eadem mādata diuina quia iuſtificant. ſunt [recta] in ſe non declinantes ad dexteram ſiue ad ſiniſtram: ⁊ in effectū q: dirigūt nos ad rectitudinē [letificātes] ſpirituali gaudio ⁊ ſpe pmīj eterni ad quod perducunt [corda] obſeruātium eas: non tamē pmētes iugo ſeruili: nec terrētes timore pene vt vetus lex faciebat. ⁊ [p̄ceptū dñi] xp̄i eſt [lucidū] ⁊ apertum non ſub velamine litere tectū: et ſine velamento carnaliū obſeruationum [illuminās] diuino munere [oculos] cordis. id eſt interioris homini aſpectū. Et

Timor domini †ſanctus permanens in ſeculum ſeculi: iudicia domini uera iuſtificata in †ſemetipſa.

†ca-ſtus.

†idi-pſum

❡ [Timor dñi] ſcʒ caſtus ⁊ filialis gratis amans nō puniri ſʒ ſeparari a ſummo bono timens eſt [ſanctus] quia ſine omni pertubatiōe eſt. et pro temporalibus mutari homines nō faciens eos ſanctos reddit [permanēs in ſeculū ſeculi] vel ꝙtum ad fructū vel ꝙtum ad vſum eius. ſ. reuerentie: quia non foras mittitur a charitate pfecta q̄ foras mittit initialē: q̄ ui charitate imperfecta eſt: partim timore pene parti ex amore iuſtitie ſuiēs ſeruilē autem quo timore pene a malo cohibemur: et mūdanū quo bona mūdi pdere timem⁹ / charitas etiā imperfecta euacuat. [iudicia] ⁊ mandata [domini] cōtēta in lege euangelica ſunt [vera] q: ſiue mina ſ ſiue polliceſ neminem fallit. ⁊ ſūt [iuſtificata in ſemetipa] q: nō egent alterius au ctoritate ꝙ ipſi⁹ domini. Et q: talia ſunt iudicia dei. ideo ſunt

11 Deſiderabilia ſuper aurū & lapidem precioſum multùm: & dulciora ſuper mel & fauū.

¶[Deſiderabilia multum].i.valde bone mēti[ſuper aurum & lapidem precioſum].i.ſuper omne precioſum ſeculi quod ptinet ad ambitionem[& dulciora ſuper mel et fauum].i.ſuper omne delectabile quod pertinet ad concupiſcētiam carnis. Hoc eſt ſuper om̄e qđ appetitur ſcꝫ ſuper diuitias que notantur in auro:ſuper potentiam mundi que notatur in lapide precioſo:ſuper voluptatem que notatur in melle & fauo. Pro his enim ſepe iudicia dei non deſiderātur ſed timentur.vel contēnuntur:vel nō creduntur.ac ſi diceret nulla res eis cōparari pōt in valore & dulcore propter quod obſeruanda ſunt diligentiſſime.ideo ſubditur

Diuitie auro notātur; potētia i lapide p̄cioſo: voluptas in melle & fauo.

Et enim ſeruus tuus cuſtodit ea:in † cuſtodiendis illis retributio multa.

† cuſtodiendo illa.

¶[Etenim ſeruus tuus]non tantum dixit:ſed & opere[cuſtodit ea] et ita non loquendo ſed cuſtodiendo p̄bat ea deſiderabilia & dulcia quia[in cuſtodiendis illis]non tā tum pro cuſtodiēdis.i.in hoc ipſo ꝙ cuſtodiuntur in hac vita eſt[retributio multa]quia p ſe ipſa delectant et letificant.q.d.non tantum pro eis in futuro reddetur p̄mium/ſed & hic in eorum cuſtodia magnum eſt gaudium. Seruire enim deo regnare eſt. In via ſunt dulcia vbi guſtamus:in patria ſalubria vbi ſatiabimur. Quia vero hanc ſuauitatem auferunt peccata:et obſeruatores quandoqꝫ non aduertunt omnia.recte ſequitur

13 Delicta quis intelligit ab occultis meis mū da me:† & ab alienis

† dn̄e

parce ſeruo tuo.

¶[Delicta]ſcilicet omnia[quis intelligit].q.d. nullus perfecte:vl' quia nō ſunt i memoria.vel qꝛ nō reputat peccata eſſe ꝗ ſunt:vel qꝛ modica reputat ꝗ ſunt magna:vl' quia nō vult intelligere vt bene agat:& ideo orat p̄ delictis ſubdens[ab occultis].i.a peccatꝭ i me latētibus[meis]ſcꝫ ꝗ ex me proueniunt:& propria voluntate oriū tur[munda me] illa remittendo [& ab alienis]que ſuggeſtione diaboli vl' hoīs fiunt.vel que pn̄t occaſionaliter in me torqueri ratiōe negligentie correctionis fraterne quantum ad omnes:vel correctionis coacte quantum ad prelatos. [parce]mihi[ſeruo tuo]mihi non imputando.quia

14 Si mei non fuerint †dominati tunc immaculatus ero: & emundabor à delicto †maximo.

† dominata † magno.

¶[Si mei]ſeu mihi[non fuerint dominati]ſcꝫ hoſtes mei occaſiōe aliquorum predictorum pctōꝝ:vl' interna & externa tētatione[tunc immaculatus ero]a macula criminali:quia nō eſt tertia origo peccati preter occultū quo cecidit diabolus et alienū quo homo ſeduct⁹ eſt & conſentiēdo fecit ſuū[et emūdabor].i.mūdus ero[a delicto maximo].i. a ſuperbia. Non enim eſt maius delictū ꝙ peccādo apoſtatare a deo qđ ē initiū ſuperbie.ſuperbia ꝟo eſt initiū & cā omniū delictorū:quo delicto qui caret vere immaculat⁹ ē:qꝛ h̄ ē p̄miū recedētib⁹ a deo & vltimū redeūdib⁹ ad deū.

Apoſtatare a deo peccando eſt maximū delictum.

15 Et erunt ut cōplaceãt eloquia oris mei: & meditatio cordis mei in cō

ſpectu tuo ſemper.

¶ [Et] [erũt] [talia] [eloq̃a oris mei] .i. orõnes mee vocales [et meditatio cordis mei] .i. mẽtales [vt complaceant] .i. placentes ⁊ acceptabiles ſint [i ꝯſpectu tuo ſemp] nõ hoĩs .i. corã te dñe q̃ int⁹ vides ⁊ inſpicis cõſciẽtiã nõ corã hoĩb⁹ ad iactãtiã. Ex his verbis inſtruimur vt dño noſtro placere ſtudeamus in noſtris ſermonibus ⁊ cogitationib⁹ delicta refrenãdo: ⁊ a ſuperbia nos emẽdando. Sed quia hoc nõ eſt mearum viriũ: ideo O

16 Domine adiutor meus & redẽptor meus.

¶ [Domine] eſto [adiutor] ⁊ cooperator in bonis agendis [meus]. i. mei tendentis ad te [et] prius [redẽptor] .i. liberator [me⁹] a malis vt tendã ad te [adiutor] vt habitẽ in charitate tua [redẽptor] vt libe res me ab iniquitate mea. Caueat ergo q̃ſq; ne ſibi conuerti ad te vel peruenire tribuens repellatur vt ſuperbus: q2 non eſt volentis neq; currentis ſed dei miſerentis/ qui omnia operatur in nobis.

Oratio.

Piiſſime deus qui virginali thalamo egreſſus procedens: ad patris dexteram cõſcendiſti: imẽſam miam tuã expoſcimus: vt lege tua cõuerſi: preceptis illuminati: teſtimonijs eruditi/ mereamur ⁊ ab alienis ⁊ ab occultis intus liberari. Per dñm.

Optatio pro Chriſto uel eccleſia ut à ſuis tribulatiõibus releuetur: & in ſuis petitionibus ac uotis exaudiatur.

Pſalmus, XIX.

1 Exaudiat te dominus in die tribulationis: protegat te nomẽ dei Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

¶ Titulus hic eſt. In finem pſalmus dauid: id eſt pſalmus iſte at- Chriſt⁹ tribuitur dauid prophete conſide- finis & rationem ſuam dirigenti in finẽ ⁊ cõple i. chriſtũ qui eſt finis ⁊ cõpletio le tio le gis quã venit adimplere ¶ Materia: petitio liberatiõis a tribulationibus. ¶ Intentio: ad petitionem huiõi amorem ⁊ deſideriũ fideliũ excitare. ¶ Sentẽtia in generali: propheta in iſto pſalmo ex nimia charitate ſub figura optãdi que ventura ſunt canit et optat chriſtum vel eccleſiam in ſuis petitionibus pro reuelatione ſuarũ tribulationum: exaudiri deſiderãs illius conſilium a dño confirmari: dicenſq; fideles non poteſtate humana: ſed potentia diuina magnificãdos. Poſt commẽdationẽ ergo chriſti ⁊ eccleſie propheta ex magna affectione optat proſpere eis euenire ea que preuidebat ventura eſſe. ¶ Sentẽtia in ſpeciali: optãs igit̃ xpi vocẽ tanq̃ ſacerdotis exaudiri ait. [Exaudiat te dñs in die tribulationis] .i. paſſione vel tribulatione tibi ſuperueniente. et ſubiungit in quibus exaudiri optat dicẽs [protegat te] a malo et ne te ſuperet tribulatio [nomen] .i. inuocatio nominis [dei iacob] .i. ille qui appellat⁹ eſt deus iacob: cuius nominis gloriam queris: q2 ad te xp̃e ptinet populus poſteri⁹ natus: ⁊ ſicut illi iacob/ ita tibi eccleſie gratiam det benedictionis. ⁊ ſicut illi uꝫ maiori fratri ſic et te pponat iudeis.

2 Mittat tibi auxilium de ſancto: & de ſyon tueatur te.

¶ [Mittat tibi auxiliū] ad triumphandū de hoſtibus [de ſctō] videlicet de ſeipſo vel de celo tibi fideliter aſſiſtendo [& de ſyon] ſuper celeſti [tueatur te] chriſte ne vincaris qꝛ non preſentē ſed futurā gloriā attendis. Vel [de ſyon tueaꝛ te] eccleſiā .i. de alta ſpeculatione faciat te tutā. ſyon eñi iterpꝛetaꝛ ſpeculatio & hi ptinēt ad ſyō qui cōtēptis terrenis ad ſupna dirigūt oculū mētis.

Syon ſpeculatio iterpꝛetaꝛ.

3 Memor ſit omnis ſacrificij tui: & holocauſtum tuum pingue fiat.

¶ [Memor ſit] ad remunerandū & memores nos faciat [omnis ſacrificij tui] chriſte id eſt omniū iniuriarū quas ꝑ nobis tuliſti [& holocauſtū tuū] .i. oblatio totiꝰ corporis in cruce [pingue fiat] id eſt delectabile deo. Vel crucem qua totꝰ oblatus eſt conuertat in letitiam reſurrectionis. [Memor] etiā [ſit omnis ſacrificij tui] eccleſia ſcilicet cordis oris & operis/ ac corporis & ſanguinis chriſti et alioꝝ ſacrificioꝝ pro te & per te oblatorum [& holocauſtū tuū] .i. intētio amore dei tota incenſa [pingue fiat] .i. deo gratū & iocundū. In ſacrificio pars pecudis offerebatur in holocauſto totū pecus. Sacrificiū ergo eſt cum quis aliquid deo vouet et aliqd ſibi retinet. Holocauſtū eſt quando nihil ſibi retinet ſed ſe totum deo vouet.

Sacrificiū qd eſt.

Jdns 4 Tribuat tibi † ſecundùm cor tuū & oē cōſilium tuum † confirmet.

†compleat.

¶ [Tribuat tibi ſecundum cor tuum] .i. ſecundum intentionem: o chriſte qui ſcis quid vtilitatis habet tua paſſio/ nō ſm coꝛ te delere volentium [& omne conſiliū tuum cōfirmet] .i. compleat: quia omnia alto conſilio chriſtꝰ facit. Tribuat etiam tibi eccleſia ſecundum deſiderium tuum dando tibi petitiones cordis tui [et omne ɔſiliū tuū confirmet] .i. voluntatem tuam in bono perficiat. Conſilium eccleſie eſt vt vitet mortalia et non impediatur per temporalia curſumq; ſuum dirigat ad eterna. hoc ideo oro: quia. Cōſiliū eccl'e qd eſt.

5 † Lætabimur in ſalutari tuo: & in nomine dei noſtri magnificabimur. †exultabim.

¶ [Letabimur in ſalutari tuo] o chriſte .i. in ſalute a te collata nobis in vnitate fidei exiſtentibus [& in noie dei noſtri] .ſ. tui [magnificabimur] qꝛ a nomine tuo dicti chriſtiani glorificabimur ī futuro. Vel [letabimur in ſalutari tuo] o eccleſia .i. in ſalute a deo tibi data in qua ſaluat nos deus nō in huiꝰ mūdi vanitatibꝰ [& ī noie dei nr̄i] ſcʒ xp̄i a quo dicimur xp̄iani/ & in cuiꝰ noie ſumꝰ in eccleſia cōgregati nō in meritis noſtris vel nomine noſtro [magnificabimur] magnitudine gratie ī pꝛeſenti et glorie in futuro. Et quid per ſingula. Chriſtiani a xp̄o dicūtur.

6 Impleat dominus omnes petitiones tuas: nunc cognoui quoniā ſaluum fecit dominus Chriſtum ſuum.

¶ [Impleat dominus omnes petitiones tuas] o chriſte tam pro tua glorificatione q̄ pro membrorum cōglorificatione: & non ſolum quas in terra/ ſʒ & eas quas i celo

facis interpellās pro nobis:nec in
de dubito:quia iam[nunc]tanto
ante[cognoui]id eſt per prophe-
tam mihi oſtenſum eſt[quoniam
ſaluum fecit]id eſt faciet[domi-
nus chriſtum ſuum]ſcilicet ſeipſum
a morte ſuſcitando.Uel[Impleat
dominus omnes petitiões tuas]
o eccleſia quas facis pro tuis:et
tunc potero dicere[nunc cognoui]
per experientiam preſtiti beneficij
[quoniam ſaluum fecit dñs chri-
ſtum ſuum]i.populum chriſtia-
num.Et.

7 Exaudiet illũ de cæ-
lo ſancto ſuo:in poten-
tatibus ſalus dexteræ
†eius. †tuæ.

¶[Exaudiet illũ]ſ.chriſtũ nõ ſo-
lum de terra:ſed etiã[de celo ſctõ
ſuo]vbi interpellat ꝓ nobis.Uel
[exaudiet illuꝫ]ſ.pplm xpianum
[de celo ſctõ ſuo]q2[in potẽtati-
bus]nr̃is eſt.[ſalus dextere eius]
ſeꝫ xpi vel dñi.i.potentatus noſtri
ſunt ſalus fauoris ei⁹ hoc eſt nos
potentes ſumus ex auxilio gr̃e ei⁹
cũ etiam de tribulatione dat no-
bis auxiliũ vt qñ īfirmamur tunc
potẽtes ſimus.Nam vana eſt ſa-
lus hoim et rerũ tẽporaliũ q̃ non
dextere eſt et eterna:ſꝫ ſiniſtre et
trãſitoria:hac eñi ī ſuperbia extol-
luntᷣ hoies quicũq; peccantes tẽ-
poraliter ſalui facti ſunt:de quib⁹
ſubdit.

8 Hi in curribus & hi
in equis:nos autẽ in no
mine domini dei noſtri
†exalta-bimus. †inuocabimus.

¶[Hi ī currib⁹]trahuntᷣ.i.in ſuo-
lubili ſucceſſione bonoꝝ tẽporaliũ
ſeu fortuna ⁊ diuitijs huius ſecu-
li gaudẽt q̃ ī rotis deſignantur[et
hi in equis]efferũtᷣ.i.ī ſupbis ho-
norib⁹ mũdi/⁊ terrena dignitate
ſeu ſeculari potẽtia gloriãtᷣ:⁊ ꝓ hꝫ
deſpicit eos propheta qui de illis
preſumũt et letantur.illi ita[nos
aũt]nõ ī his ſupradictis:ſed ī eter
nis ſpem figentes[in noie dñi dei
nr̃i inuocabimus]deũ:nõ aliud a
deo:ſeꝫ querẽtes gloriam dei non
noſtram eternam:non temporalẽ.
Ideo

9 Ipſi obligati ſunt &
ceciderũt: nos † autem
ſurreximus & erecti ſu †vere
mus.

¶[Ipſi]tales[obligati ſũt laqˀis
et terrenis deſiderijs ſeꝫ cupidita
te tpalium rerum ⁊ honorum[et]
ſic iclinati ad caſum[ceciderunt]
a ſpe celeſti in peccatũ et mortem
[nos autem ſurrexim⁹]a peccatis
et morte[et erecti ſum⁹]in ſpẽ ve Regis
nie ⁊ ad alta.ſ.diuina ⁊ celeſtia cõ ſal⁹:ſa
templanda.et hoc nõ virib⁹ nr̃is: lus eſt
ſꝫ gr̃a diuina.Et q2 ſaluo rege ꝓ- ppli.
moueᷣ nr̃a ſal⁹⁊ meli⁹ſalui erim⁹
ſal⁹ eñi regis ẽ ſal⁹ ppli:ergo D

10 Domine ſaluum fac
regem: & exaudi nos in
die qua inuocauerimus
te

¶[Dñe ſaluum fac regẽ]chriſtum
vt exci tat⁹ a mortuis et in celo cõ
ſtitut⁹ offerat ſacrificia nr̃a[⁊]eo
iã ꝓ nobis offerente[exaudi nos]
p eũ mediatorẽ et aduocatum[in
die q̃ īuocauerim⁹ te]credẽtes eũ
re ſurrexiſſe.Uł[Dñe ſaluũ fac re
gẽ]i.ppli xpiani rectorẽ ⁊ guber-
natorẽ.Uel[regẽ]q ſe bñ regit[et
exaudi nos ī die]tribulationis et
tpe oportuno[q̃ īuocauerim⁹ te]ī
auxiliũ nr̃i:q2 quicũq; īuocauerit
nomẽ domini ſaluus erit.Oratio.

I Mple dñe petitiones no-
ſtras et tan ꝙ pinguiſſimũ
holocauſtũ nos aſſume: vt
inimicoꝝ curribus obligatis ſalu
taris tui opitulatione letemur.
Per dominum.

Pſalmus de Chriſti gloria & magnificentia: ac inimicorum ſuorũ miſeria & pœna preſenti, & futura.

Pſalmus. XX.

1 DOmine in uirtute tua læta-
bitur rex: & ſuper ſaluta-
re tuum exultabit ue-
hementer.

¶ Auctoꝛ pſalmi propheta dauid.
¶ Titul⁹ talis eſt. In finẽ ps da-
uid hoc eſt pſalm⁹ ille attribuit da
uid ꝓphete proſpicienti in finem
ſcʒ xpʒ q̃ eſt finis legis: vel in finẽ
tẽporũ quando hec cõplẽda erãt.
¶ Materia: chriſti magnificẽtia
⁊ inimicoꝝ ſuoꝝ miſeria. ¶ Intẽ-
tio: vt chriſtum deum ⁊ hominem
credamus ac ipſum dñm deũ no-
ſtrum laudemus et magnificem⁹.
¶ Sentẽtia in generali. ꝓpheta
in iſto pſalmo loquitur de chriſti
virtutib⁹ ac gloria ⁊ magnificẽtia
⁊ aduerſariorum eius depreſſione
⁊ pena. Propheta ergo cõgaudẽs
de exaudita oꝛone dicit illuʒ regẽ
letari in dño: ⁊ oſtẽdit quot ⁊ quã
ta bona datur⁹ eſt ei pater ꝓpter
conſtantiã: ⁊ ecõtrario quãta ma-
la daturus eſt aduerſarijs ſuis ꝓ-
pter eoꝝ malitiã. ¶ Sententia in
ſpeciali: quod ergo in precedenti
pſalmo orauit de chriſto: hic enũ-
ciat ita incipiẽs. o [Dñe] pater [in
virtute tua] a te genita ſcilʒ verbi
i. in eo ꝙ verbum caro factum eſt:
quod recte dicitur virtus tua: qꝛ
tibi coomnipotens [letabitur] in
animo [rex] ſcʒ homo chriſtus Je-
ſus qui eſt a te conſtitutus rex ſu-
per eccleſiã tuam ad eam ſpirita-
liter regẽdã [⁊ ſuper ſalutare tuũ]
id eſt ex eo ꝙ per te eſt ſaluator ge
neris humani. vl' ſuper eam ſalutẽ
quam per eum eidem eccleſie tri-
buiſti [exultabit] in corpore [vehe-
menter] id eſt valde ſm ꝙ res ma
gna eſt. Intus letabitur de diuini
tate humanitati coniuncta. foris
exultare ſe oſtendet de eccleſia
ſua per diuinitatem et humanita
tẽ redempta. vnde ⁊ ſubditur.

2 Deſiderium† cordis
eius† tribuiſti ei: & uo- †aĩe †dedi-
luntate labiorum eius ſti.
non fraudaſti eum.

¶ [Deſideriũ cordis eius tribui-
ſti ei] ſcilʒ de mũdi redẽptione: cor
poris ſui glorificatione: credentiũ
vocatione: ⁊ alijs que aĩa ſua ⁊ cet
deſiderauit [et voluntate labiorum
eius] i. voluntate rõnis expſſa p
labia oris [nõ fraudaſti eum] quin
ꝯcederes ei qđ voluit: qꝛ ſemꝑ ex-
audit⁹ fuit: ⁊ quicq̃d dixit fugãdo
demones: ſanãdo infirmos: vel al'r
totũ factum ⁊ ĩpletũ eſt. p̄dicatio
quoq; eius recepta eſt. Eſt ⁊ aliud
vnde letabitur ⁊ exultabit.

3 Quoniam præueni-
ſti eum in benedictio-
nibus dulcedinis: po-
ſuiſti in capite eius co-
ronã de lapide precio-
ſo.

¶ [Qm̃ p̄ueniſti eũ i bñdictiõib⁹

dulcedinis].i.immunitate peccati vt non eſſet ſub maledictione ade: ac grã et donis ſpũſſancti quibus repletus eſt ab inſtanti conceptionis que dicuntur dulcedinis: quia totus ex gratia fuit: et ex dulcedine dilectionis proceſſit. et [poſuiſti in capite eius].i. in mente ꝛ ſuperiori parte anime que eſt rationalis [coronã de lapide precioſo] i. perfectionem et ornatũ omnium virtutũ. vel per hoc intelligitur totus mũdi circulus .i. eccleſia generalis que conſtat ex viuis et precioſis lapidibus: et cum ex omni parte fide ambit ſicut corona caput. Non dicit de lapidibus: ſʒ de lapide: multi enĩ vnũ ſunt in vnitate fidei ꝛ omnes virtutes vnum ſunt in radice charitatis.

4 Vitam petijt à te: † tribuiſti ei longitudinẽ dierum in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

† dediſti.

¶ [Vitam] ſcilʒ glorie in ſua reſurrectiõe [petijt a te] dicẽs: pater clarifica filium tuum [et tribuiſti ei] vitam ſcilicet reſurrectionem. nã vt hõ mortuus eſt: vt hõ reſurrexit et reſurgens a morte iam non moritur: eccleſie vero ſue que eſt corpus etiam petijt et tribuiſti ei [longitudinẽ dierũ in ſeculũ] pñs i. lõgam vitã et longa tẽpora huius ſeculi: ꝛ poſt tribues ei vitam eternã ꝛ eternitatẽ [in ſeculum ſeculi] futurũ ſine fine. Et preterea

5 Magna eſt gloria eius in † ſalutari tuo: gloriam & magnum decorem impones ſuper eũ.

ſalute tua

¶ [Magna eſt gloria eius].i. claritas nõis eius et ſanctitas: qꝛ dediſti ei nomẽ qd eſt ſuper omne nomen et hoc [in ſalutari tuo].i. in ſalute qua eum reſuſcitaſti: et de mortali immortalem feciſti. Uel ĩ effectu tuo ſalutari quo per eũ mundum ſaluaſti. et adhuc [gloriam et magnũ decorẽ impones ſuper eũ].i. addes ei: cum eũ in celo exaltabis et ad dexteram tuam collocabis. Et vere ita erit

6 Quoniã dabis † eũ in benedictionem in ſeculum ſeculi: lætificabis eũ in gaudio cum uultu tuo.

† ei benedictionẽ.

¶ [Qm̃ dabis eũ in benedictionẽ i ſelm ſcli].i. ipſe erit in bñdictiõe in eternũ ꝛ ſine fine et hec erit illa bñdictio [qꝛ letificabis eum] ſcdm̃ hoiem quem leuauit ad te vt ſit] ĩ gaudio] ad dexteram tuam [cum vultu tuo].i. cũ preſentia viſionis tue. Uel [letificabis eum in gaudio cum vultu tuo].i. de hoc ꝙ ſui gaudebunt cũ tua pñtia qñ eris oĩa in oĩbus. Et merito hec oĩa ei propter ſuam humilitatem.

7 Quoniã rex ſperat in domino: & in miſericordia altiſſimi non cõmouebitur.

¶ [Qm̃ rex] ſcʒ hõ xp̃s nõ ſupbit ꝑ regalẽ dignitatẽ: ſʒ vt humilis corde [ſperat] ꝛ ſpẽ ſuã cõſtituit ſʒ hũanitatẽ: nõ ĩ ſe: ſʒ [in te [dño] et patre ſuo [ꝛ ĩ mĩa altiſſimi nõ cõmouebit] ab hac ſpe: ſʒ coopante grã dei ſtabit in ea: et nihil turbabit hũilitatẽ eiꝰ et obediẽtiã eiꝰ vſqꝫ ad mortẽ. Deinde plus laudes xp̃i agit de penis malorum ꝛ cõuertit ſe ad chriſtũ. q. d. Et quia talis es o rex chriſte.

8 Inueniat̃ manus tua omnibus inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes qui te oderunt.

¶ [Inueniat̃] .i. ſentiatur q̃tum ad penam cõem [manus tua] .i. virtus et poteſtas tua premens pctã cũ ad iudiciũ veneris [ab oĩbus inimicis tuis] q̃ eã in hũilitate tua nõ cognouerũt ꝛ in te non crediderũt: ſeu credentes tibi non obedierũt [dextera tua] .i. potẽtia et maieſtas grauiꝰ puniẽs [inueniat] in die iudicij puniẽdos [oẽs] impios [q̃ te oderũt] ꝛ contempſerunt qḋ grauiſſimũ eſt. Uel [inueniatur] .i. credat̃ [manus tua] medicinalis [oĩbus inimicis tuis] tã iudeis q̃ gẽtibus alioq̃n [dextera tua] vindex [inueniat omnes q̃ te oderunt] puniẽdos. Et ſic erit: q2

9 Pones eos ut clibanum ignis in tempore uultus tui: dominus in ira ſua cõturbabit eos: & deuorabit eos ignis.

¶ [Pones eos vt clibanũ ignis] .i. ardentes intus in cõſcia vt eos torq̃at intꝰ ignis doloris ꝛ male cõſcie: ſicut clibanꝰ ardet intrinſecus [in tpe vultus tui] .i. in tpe manifeſtationis tue in iudicio q̃ñ videbũt vultũ tuum iratũ. Et dr vultus: q2 cordis velle p ſigna demõſtrat. Deinde pſonã mutãs oñdit illos etiã exterius cruciandos ſubdens [dñs in ira ſua] q2 iraſci malis videbit̃ [ↄturbabit eos] cũ dicet: ite maledicti in ignẽ eternũ [ꝛ] mox [deuorabit] ꝛ iuoluet eos exterius ignis infernalis nõ cõſumẽdo/ſ3 eternaliter puniendo. q.d. intus cruciabit eos ignis ꝛ vermis cõſcie: ꝛ exterius ignis gehẽne. Et iterũ pſonã mutãs ſubdit

10 Fructum eorum de terra perdes: & ſemen eorum à filijs hominũ.

¶ [Fructũ eoꝝ] q2 terrenꝰ eſt [de terra] viuentium [pdes] .i. nõ erit eis fructꝰ eterne btitudinis in terra viuentiũ: ꝛ ipſi tanq̃ male arbores ꝑpter malũ fructũ pdẽtur [et ſemen eorũ] .i. opa vel ſeq̃ces et imitatores malitie eorũ quos ſeduxerunt perdes ꝛ ſepabis [a filijs hoĩm] .i. a cõſortio ꝛ ſocietate iuſtorum rõne vtentiũ .i. nõ deputabis eos iter heredes regni. Hec autem pena ideo erit eis merito

11 Quoniam declinauerunt in te mala: cogitauerunt †conſilia quæ nõ potuerũt ſtabilire. †conſiliũ qḋ.

¶ [Qm̃ declinauerũt] .i. detorſerũt [in te] occidẽdũ dicẽtes: ex pedit vt vnꝰ moriatur hõ ꝛ nõ tota gens pereat [mala] q̃ ſibi immineret te regnãte arbitrabant̃ [cogitauerunt cõſilia] .ſ. nomẽ tuũ delere de terra ne totus mũdus poſt te iret: ꝛ ipi gẽtẽ ꝛ locũ amitterẽt [q̃ nõ potuerũt ſtabilire] ꝛ pficere iuxta volũtatẽ ſuã: q2 euenit cõtrariũ: nõ eſt enĩ ↄſiliũ ↄtra dñm. Et qm̃ de pena eoꝝ futura dixit: dt ꝛ de preſenti que eſt cauſa future. q.d. ideo hec eis erunt in futuro

12 Quoniã pones eos dorſum: in reliquijs tuis pręparabis uultum eorum.

¶ [Quoniam] in preſenti [pones eos dorſum] .i. inter eos a quibus auerteris et vt reſpicientes retro

terrena appetūt ⁊ non apti regno dei celeſtia amittūt: ſꝫ nō oēs pdes. reliq̄ eñ ſalue fiēt: vñ ⁊ ſubdit [in reliquijs tuis] .i. in eis q̄s tibi ſaluādos relinquis [p̄eparabis vultū eorū] .i. cōgregationē et pniam tui q̄ fuiſſet eorū ſi ipſi credidiſſent. et vt oīa iſta cōpleant.

13 Exaltare domine in uirtute tua: cātabimus: & pſallemus uirtutes tuas.

℄ [Exaltare] o [domine in virtute tua] .i. reſurge et aſcende in potentia et gloria quē prius infirmum putauerūt ⁊ in humilitate poſitum non cognouerunt: et hec virtus et maieſtas maxime apparebit in iudicio finali et nos [cantabim⁹ ⁊ pſallem⁹] .i. voce ⁊ ope celebrabimus ⁊ notas faciemus. Cant⁹ enim ad laudem: pſalmus ptinet ad bonā opationē [ꝟtutes tuas] ⁊ mirabilia q̄b⁹ īduras q̄s vis ⁊ miſereris quib⁹ vis. Oratio.

Cātus ad laudē: p̄s. ad bonā operationē ptinet.

Benedic nos domine bñdictione dulcedinis: ⁊ cōple tibi placitū deſideriū nrꝫ dñ iugiter ꝟtutes tuas ſuaui modulatione concinim⁹ longitudinē vite perpetue conſeq̄mur. Per do.

Pſamus de Chriſti uehementiſsima & amariſsima paſsione: eiuſdem'que paſsionis fructu & utilitate.

Pſalmus. X X I.

1 Deus de⁹ me⁹ reſpice in me quare me dereliquiſti: longē à ſalute mea uerba delictorum meorum.

℄ Auctor pſalmi pph̄eta dauid. ℄ Titulus hic eſt In finē p̄s dauid pro aſſumptione vel ſuſceptione ſeu pro cerua matutina. Jd eſt p̄s ille attribuēd⁹ eſt dauid manu forti xp̄o dirigenti nos in finē i. in ſue reſurrectionis glorificationem: xp̄o dico orāti pro aſſumptione matutina .i. pro reſurrectione obtinenda que mane eſt facta qñ humana natura in gloriam eſt aſſumpta. Uel pro cerua matutina qḋ idē eſt. Cerua enim eſt humana natura chriſti que lutū et ſpinas peccatorū trāſilijt: ⁊ mane in reſurrectiōis gloriā q̄ſi in altū eſt aſſumpta. Quia ergo ſupra propheta chriſto dixerat vt exaltaretur ⁊ reſurgeret in ꝟtute ⁊ glīa: iam chriſtus orat pro ipſo exaltatione et reſurrectione obtinenda. Et quia per exaltationem ⁊ reſurrectionē notaꝫ qḋ precedit ſcꝫ humiliatio ⁊ paſſio: ideo orās pro reſurrectione premittit paſſionem. ℄ Materia: xp̄i paſſio. ℄ Intētio hortari nos vt ei cōpatiamur vt et cōregnem⁹: et inuitare nos ſuo exēplo ad paſſionē ⁊ patiētiam ⁊ dei laudē. ℄ Sententia in gñali: pph̄eta in iſto pſalmo in pſona xp̄i voce hois noſtri loquiꝫ de ei⁹ derelictione in ſua vehementiſſima paſſione: et ammonet fideles laūdare deum de ipſius paſſionis fructu et vtilitate. ℄ Oīa in ſpāli chriſtus ergo ſm q̄ homo clamat ad patrē. d. O tu pr̄. [De⁹] oīꝫ per potētiā ſpāliter aūt [de⁹ me⁹] per grām [reſpice in me] poſitū in afflictiōe [q̄re me dereliq̄ſti] i manibus iudeorū ⁊ penis me expoſuiſti: ⁊ poſt queſtionem ponit ſolutionē: q: pctm̄ hois hoc exigebat. q.d. ecce quare: q: [ꝟba] .i. clamor et

mortē poſtulatio[delictorū]q̄ ſunt
[meorū]ſcʒ hoīm:ita vt trāſitio ſit
inter delictorum et meorum: hoc
eſt delicta mēbrorū meorum poſtu
lātia mortē meā ſine qua nō eſt ſa
lus.ſunt[lōge a ſalute mea]ideſt
ſunt cauſa quare patiar:q2 ſic ſcʒ
per paſſionem ſunt tollenda deli-
cta meorū.Vñ Eſaias.Propter ſce
lus populi mei pcuſſi eum.Sicut
enī egritudo aliquando dicit̄ po-
ſtulare medicinā q2 p eā pōt ſana
ri:ſic delicta nr̄a poſtulabānt mor
tem xp̄i q2 p eā a peccatis ſumꝰ ſana
ti.Et ita ſunt lōge ꝙ o

Eſa. liij. Egritudo aliq̄n dicitur poſtulare medicinam.

2 Deus meus clama-
bo† per diem† & non
audies:& nocte & non
ad inſipientiam mihi.

†ad te. †nec.

[Deus meꝰ clamabo]ad te[per
diē].ſ.i cruce hora nona deꝰ meus
vt quid dereliquiſti me:[ꝛ nō ex-
audies]me quin filias crucifigi[ꝛ
nocte] precedente.pater mi tranſ-
ſeat a me calix iſte:ꝛ tñ nō exau-
dies.q.d.me aſſidue die ac nocte p
liberatione orātem non exaudies.
Nō enī auditꝰ eſt xp̄s ad ſalutem
corporalē[ꝛ nō ad inſipiētiā mihi]
ſcʒ h̄ facias ſʒ potiꝰ ad ſapiētiā ſcʒ
vt ſapiā quid me clamare velis.q2
expediebat pati chriſtum et redi-
mere genus humanum.Dicit Hie
ronymus ꝙ conſtat totum pſal-
mum a chriſto in cruce decantatū
Dicūt etiam aliqui alij ꝙ inſuper
etiam ceteros pſalmos vſq3 ad il-
lum verſum.In manus tuas dñe
cōmendo ſpiritū meū:decantauit
Unde ſicut Mattheus et Mar-
cus principiū poſuerūt a quo xp̄s
pſalmos incepit.ſic Lucas finem
pſalmorum ponit cum dicit.pater
in manꝰ tuas cōmēdo ſpm̄ meum.

Hieronymꝰ.

3 Tu autem in ſancto
habitas:laus Iſraēl.

[Tu autē]ꝛ ſi non audes tu[in
ſctō].ſ.in me ſctō ſctōꝝ[habitas]
ꝛ me nō deſeris.Uel[in ſancto].i.
in ſanctificatis a te nō in corpore
ſubdito peccatis[habitas]p gra-
tiam quos facis intelligere quare
me non audis:et ꝙ interdum ſan
ctos non audis ad ſalutē tpalem
malos vero qñq3 audis ad dāna-
tionē:et ꝙ cuncta ſancte facis:et
ordinate diſponis/ſʒ aliter videa-
tur ab ignorantibꝰ.o[laus iſrael]
id eſt videntis te nō eiꝰ q̄ ſe vult
a cōſpectu tuo abſcōdere:illi deū
laudare neſciunt qui eum non vi-
dēt nec intelligūt:ſed ab his vera
citer laudat̄ a quibus ſpiritualr̄
videt̄ id eſt creditur/intelligitur/
amatur.

Deum laudar̄ neſciū: qui eū non vidēt nec intelligūt.

4 In te ſperauerunt pa
tres noſtri:ſperauerunt
& †liberaſti eos.

†eruiſti.

[In te ſperauerūt patres no-
ſtri]ātiqui nec fruſtra[ſed ſpera-
uerunt]perſeueranter[ꝛ liberaſti
eos]ſm ſpem ꝛ cōfidentiam eorū
de neceſſitatibꝰ ꝛ tribulationibꝰ
ſuis.q.d.mirant̄ infirmi me nō ſta
tim exauditum cū audiant anti-
quos patres qui minores fuerunt
ꝙ ego in ſuis neceſſitatibꝰ exau-
ditos:vnde ſciant oēs ad xp̄m ve-
niētes qñq3 ideo ſe non exaudiri
q2 in tribulatione chriſtianus pro
bat̄ ſi nō reliquit deū ſuū.Fornax
enī paleas in cinerē vertit:auro
ſordes tollit:ita illi inquibꝰ habi
tas deꝰ meliores ſiūt in tribula
tione pbati in ea tanq̄ aurum in
igne.vnde bene ſequitur.

5 Ad te clamauerūt &
ſalui facti ſunt:in te ſpe
rauerunt & non ſunt cō
fuſi.

[Ad te clamauerūt]in tempore

tribulatiõis[τ ſalui facti ſunt]ſta tim.et repetit[in te ſperauerũt.]τ nec in ſe ſpecie poſuerunt et[ideo nõ ſunt confuſi]de pinio nec eos fefellit ſpes:ſz ſperata receperũt. Min⁹ dicit.ſ.nõ ſunt cõfuſi: τ pl⁹ intelligit q: multũ honorati. Anti quis carnalib⁹ ad erudiendũ ſunt conceſſa temporalia:nouis aũt in chriſto ſubtrahũtur vt chriſtus ſo lus deſideretur.Illos ergo exau diſti τ liberaſti.

6 Ego autem ſum uer-mis & nõ homo:oppro brium hominum & ab iectio plebis.

¶ [Ego au tẽ]qui ſum maior illis [ſum vermis].i.reputat⁹ vilis et abominabilis ac tot⁹ contẽptibi lis in cõſpectu iudeorũ[τ non ho mo]vtens rõne ſcḋm eſtimationem eorum.q.d.ita viliter ſum ↄculca tus ac ſi eſſem vermis τ nõ homo. Vel[ego ſum vermis]q: feruore ſancti ſpirit⁹ ſine ↄcupiſcẽtia car nis de terra virgine cõcept⁹ τ na tus ſicut vermis virtute ſolis ſine ſemine de terra naſcit[et non ho mo]tm̃:ſed vltra hoĩes etiã deus; et cũ ſim tant⁹:fact⁹ ſum[oppro briũ hominũ]ſcꝫ maiorꝫ in ſputis alapis colaphis:τ ſpinis[et abie ctio plebis]ſcꝫ populi cõis/q: me ſpreto τ abiecto Barrabã elegerũt ideo ṽo de ſe abiecto hoc dicit vt vl' ſic ſuperbia hominis hũilitatẽ dei imitetur.

†q̃ cõ ſpiciebãt †ſubſã nabãt.

Omnes †uidẽtes me †deriſerunt me: locuti ſunt labijs:& mouerũt caput.

¶ [Oẽs]ſcꝫ mali [vidẽtes me]in forma humana[deriſerunt me]in corde ſuo tanq̃ fatuũ deteſtando τ ↄtẽnẽdo/τ nõ tm̃ in corde deri ſerunt:ſed etiã[locuti ſunt labijs] deriſoria ṽba:me vituperando et blaſphemãdo[et mouerũt caput] in mei deteſtationẽ et ↄtemptum me ſubſanando vel q̃ſi minãdo:et tanq̃ falſum ꝓphetam notãdo.q. d.corde/voce/τ geſtu ſubſannaue runt dicentes hyronice. †dñm eruat,

8 Sperauit in †domino eripiat eum:ſaluum fa-ciet eum quoniam uult eum.

¶ [Sperauit ĩ dño]p̃re vt ait ſuo: q: filiuꝫ dei ſe nominauit[eripiat eum]de manibus nr̃is mori non pmittẽdo:vel ſi nõ eripit[ſaluum faciet eum]a morte reſuſcitando [qm̃ vult eũ].i.diligit eum vt ipſe ait.hyronice de xp̃o dicebãt iudei τ tamẽ verũ dicebant neſciẽtes. Ideo autem hoc mihi dicũt et fa ciunt:q: homo fact⁹ ſum tui ope ratione:nõ in verbũ quod eſt de⁹ talia non dicerent:et hoc eſt quod ſequitur.

9 Quoniam tu es qui extraxiſti me de uentre ſpes mea ab uberibus matris meę:in te †proie ctus ſum ex utero. †iactatus. †cõſirmatus

¶ [Qm̃ tu es qui extraxiſti me de ventre]ſcꝫ virginali:q: miraculo ſe et ſupra naturã te operante na tus ſum de vtero mr̃is τ ſine vio latione de ea extractus:τ non ſolũ mr̃is ſed etiã ſynagoge τ eius te nebris in q̃b⁹ eſt nõdũ in luce chri ſti natus τ tu de⁹ es[ſpes mea ab vberibus matris mee].i.ſcḋ hũani tatẽ ſcḋ quã ſuxi vbera mr̃is:q: in te ↄfiſus ſuꝫ ſcḋq̃ hõ:τ nõ ſolũ ma tris/ſꝫ ẽt ſynagoge a q̃b⁹ aliena ſti me ne carnalẽ ↄſuetudinẽ ſug

gerẽ.⁊[i te].i.in tuā tutelā et protectiões[ꝓiect⁹ſū ex vtero].i.a natiuitate mea ex q̄ ex vtero ꝓceſſi vt tu ſolus eſſes mihi ſpes ⁊ auxiliū qui iam homo ⁊ infirm⁹ ſum: ⁊ nō ſolū ex vtero mr̄is ſʒ ēt ſynagoge que me non pertulit ſed iactauit. Et non tantum ab vberibus eſt ſpes mea/ſed etiam.

10 De uentre matris meȩ deus meus es tu: ne †diſceſſeris à me. (†diſcesdas.)

¶[De vētre mr̄is mee]⁊ a vberib⁹.i.ſm id qđ de mr̄e habeo:⁊ ſʒ ꝙ ſum homo[de⁹].i.creator[me⁹ es tu]ſed ſm id quod de te habeo ⁊ ſm ꝙ ſum deus es ante ſecula pater meus.q.d.te tanꝙ deum et creatorem meū veneror ſm meā humanitatem qui es pater meus ſm diuinitatē. Et ēt nō effecit vēter matris mee ſynagoge vt tāꝙ paruulus eſſem tui oblit⁹.ſed[tu es]id eſt fuiſti[de⁹ me⁹de vētre] eius:⁊ ideo[ne diſceſſeris a me] i.ne deſtituas me tuo auxilio. Terminat in oratione conqueſtionē:⁊ cauſam ſupponit.

Quoniam tribulatio
11 †proxima eſt † quoniā non eſt qui adiuuet. (†iuxta. †quia.)

¶[Qm̄ tribulatio].i. acerbitas maxia paſſiōis mee[proxima eſt] ⁊ imminet corpori meo ⁊ itē ideo [quoniam non eſt]alius neqʒ angel⁹ neqʒ hō[qui adiuuet]me eripiēdo de manib⁹iudeorum niſi tu pr̄ ſol⁹. Quis em̄ adiuuet ſi tu nō adiuuas? Qui et ſi mori non ꝓhibeas pro redēptiōe hūani gnīs. tamen mortis vinculis me detineri non permittis. Deinde dſcribit paſſionem.

12 Circundederunt me uituli multi: tauri pingues obſederunt me.

¶[Circūdederūt me]conſilijs vel cū gladijs ⁊ fuſtib⁹[vituli multi] i.iudei inſolētes et laſciui ſicut vituli qui erāt ſine iugo dei.[Thauri]pro ſuperbia[pingues]ꝓpter craſſitudinē malitie quorū iniquitas prodijt ex adipe.i. pricipes.ſ. Annas ⁊ Cayphas ceteriqʒ maiores q̄ erant ſuperbi et malitia pleni[obſederūt me]tāꝙ iudices i.vallauerunt me vndiqʒ:ad ſimilitudinem caſtri ne euaderem.

13 Aperuerunt † ſuper me os ſuum: ſicut leo rapiens & rugiens. (†in)

¶[Aperuerunt ſuper me os ſuū] palā ⁊ alta voce me blaſphemātes et crucifigi poſtulantes ipſi dico exiſtētes[ſicut leo rapiens]et vim facientes in cōprehēſione[et rugiēs]in clamore. Sicut em̄ leo rapit predā ita ipſi ex malitia et crudelitate rapuerunt me ad paſſionem rugientes ex crudelitatis magnitudine atqʒ irrationabili fremitu ⁊ clamore ſonātes Tolle tolle crucifige eū:reus eſt mortis.

14 Sicut aqua effuſus ſum: & diſperſa ſunt omnia oſſa mea.

¶[Sicut aqua effuſus ſum]:id eſt occiſus ſum ab eis ita viliter vt aqua effunditur:quia ſicut aq̄ effuſio pro nihilo reputatur/ita mors mea ꝑ nihilo eſt reputata. Vel ſicut aqua perfectius effunditur de vaſe ꝙ liquores alij de quibus ſapor et odor remanet: ita iudei itēdebāt eū delere vt de eo nulla memoria remaneret[⁊ diſpſa ſūt oia oſſa mea].i.ſepata ⁊

a iāctatio diſſoluta.ſ.ꝑ diſtenſionem in cruce/vel relicto me fugerunt apoſtoli fortiora/ſcʒ mēbra.

15 Factum eſt cor meū † tanquàm cera liqueſcens: in medio uentris mei.

† ſicut.

¶[Factū eſt cor meum tāq̄ cera liqueſcēs]id eſt mollificatū eſt et reſolutū pre mortis triſticia ꝛ dolore:q2 triſtis eſt aīa mea vſq3 ad mortē[in medio ventris mei].i.in medio interiorū meorū. Sicut enī cera reſoluitur ex calore ignis:ſic cor humanū horrore et moleſtia mortis terribilis imminentis. Uel intimi mei ſicut cera admoto igne liq̄facti ſunt in cōſpectu infirmorum meorū qui ſunt vēter id eſt molliores in corpore eccleſie.

16 † Aruit tanquàm teſta uirtus mea: & lingua mea adhęſit faucibus meis: & in puluerē mortis deduxiſtí me.

† ferruit velut.

¶[Aruit tāq̄ teſta]olle in igne poſita[virt⁹ mea].i.fortitudo: q2 ꝓpter totalē extractionē ſanguīs et oīs humoris corp⁹ ſuū remāſit quaſi arefactū:et deficiēte humore naturali deficit fortitudo.[ꝛ lingua mea adheſit faucibus meis] pre ſiti et defectu humoris[et in puluerē mortis].ſ.in locū ſepulture mortuorū[deduxiſti me].i.deduci ꝑmiſiſti/vel virtus hūanitatis ab igne paſſiōis ſicut teſta firmior facta eſt:q2 ex hoc ad virtutē incorruptiōis creuit.[ꝛ ligua adheſit faucib⁹]q2 non rñdit eis ad vllū verbū[et in puluerē mortis deduxiſti me].i.in habitum eorū quorum corpora putreſcūt in ſepulchro. Nec mirū ſi h paſſus ſuʒ.

17 Quoniam circumdederunt me canes multi: conciliū malignantium † obſedit me.

† circūdedit.

¶[Qm̄ circūdederunt me]ſcʒ vndiq3 et circūquaq3[canes multi] i.iudei habentes ſe ad me nō ſicut hoīes ſʒ ſicut rabidi canes.nō pro veritate/ſed pro conſuetudine cōtra veritatē latrātes ac mordētes ꝛ detrahētes[cōciliū malignantiū]ſcʒ pōtificū ſcribarum ꝛ phariſeorū mala cogitantiū qui cōcilium fecerant in vnum vt me morti traderent[obſedit]et vallauit[me]in paſſione.

18 Foderūt man⁹ meas & pedes meos: dinumerauerunt omnia oſſa mea.

¶[Foderūt man⁹ meas ꝛ pedes meos].i.clauis ꝑforauerūt et cōfixerunt.ſ. milites gētiles. Nō ait trāſfixerūt vel vulnerauerunt ſed foderunt.q2 ſicut terra foſſa fructū facit:ſic chriſtus vulneratus fructum vite dedit.[dinumerauerunt]id eſt dinumerabilia fecerūt et oſtenderunt[omnia oſſa mea] extendēdo me in cruce:q2 ex violēta corporis extenſione apparebāt oſſium iuncture ita q̄ poterant dinumerari.

19 Ipſi uerò conſiderauerunt & † inſpexerunt me: diuiſerunt ſibi ueſtimenta mea: & ſuper ueſtem meam miſerunt ſortem.

† cōſpexerūt. Math. xxvij. Joh. xix.

¶[Ipſi vero]ſcʒ iudei a ſua neq̄tia nō mutati[ↄſiderauerūt ꝛ in-

ſpexerūt me].i.ſtudioſe cū diligen
tia ⁊ delectatiōe ac ſine cōpaſſiōe
inſpexerūt me talia pferentē cum
tū a re crudeli ſoleāt oculi auerti.
Tāto autem cuiq₃ pena ⁊ ignomi
nia grauior eſt q̄to a pluribus at
tēditur nō ꝯpatiētib⁹ ſ₃ exprobrā
tibus et illudentibus[diuiſerunt
ſibi]ipſi milites qui erāt quatuor
[veſtimēta mea]in quatuor par-
tes vt vnuſquiſq₃ partē ſuā habe
ret [et ſup veſtem meā]ſc₃ tuni-
cam inconſutilem [miſerunt ſor-
tem]cuius eſſet. Ipſi ita ſeuiunt.

20 Tu autem domine
ne †elongaueris auxi-
lium tuū à me †ad de-
fenſionem meam † con
ſpice.

†longe feceris †in †aſpi-ce.

C [Tu aūt dn̄e ne elōgaueris au-
xiliū tuū]ſc₃[a me].i.ne differas
reſurrectionem meā vltra triduū:
qđ et factū eſt:et interim[ad de-
fenſionē meā cōſpice]ne noceant
mibi canes:⁊ ne q̄d reſurrectionē
meā valeat impedire. Attende in
his verbis humilitatē et patien-
tiā chriſti:vt cū poſitus fueris in-
tribulationibus vel tentationib⁹
ſuo exēplo humiliter ⁊ patiēter ſu
ſtineas:⁊ diuinū auxiliū poſtules
⁊ reqras. Ne iquā elōgaueris:ſed

Chriſti hūilitatē ⁊ patiētiā.

21 Erue à framea † deus
animā meā:& de manu
canis unicam meam.

†nō h₃

C [Erue a framea].i.a morte. Fra
mea enī gladius eſt p quē mortē
intelligit quam inferre ꝯſueuit.o
[deus aiam meam]nō faciēdo q̄
nō moriar:ſed q̄ in morte nō de-
tinear nō ait corp⁹ meū:ſ₃ aiam.
q: magis debemus orare pro vi-
ta aie q̄₃ corporis[⁊ de manu ca-
nis].i.de poteſtate ppl'i latrātis ⁊

Framea gladi⁹ eſt.

iraſcētis[vnicā meā].i.eccl'ia.q.d.
libera caput et corp⁹. Uel [de ma
nu canis].i.de poteſtate inferni
q̄ auide deuorat vt canis[vnicam
meam].i.aiam meā:q̄ ſola vnice
immunis eſt a pctō ne remaneat
in inferno.

22 †Salua me ex ore leo
nis:& à cornibus †uni-
cornium humilitatem
meam.

†ſaluū me fac de †vnicorniorum.

C [Salua me ex ore leōis].i.dia-
boli:qui tanq̄ leo rugiēs circuit
querens quē deuoret. Uel [leōis]
i.regni ſecularis qđ tūc dn̄abatur
alijs hominibus ſicut leo dn̄atur
ceteris aīalibus[⁊ a cornib⁹ vni-
cornium]id eſt a ſublimitatibus
iudeorū ⁊ quorūlibet ſuperborū
ſingulariter ſe erigentiū et cōſor-
tes nō ferentiū[humilitatē meā]
qua humiliaui me vſq₃ ad mortē
i.me humilē. Et ne pro audita paſ
ſione fideles turbent ⁊ deſperent
oſtendit paſſionis ſue fructū.q.d.
Salua me ex

23 Narrabo nomē tuū
fratribus meis:in me-
dio eccleſię † laudabo
te.

†cantabo.

C [Narrabo nomē tuū fratribus
meis].i.humilibus inuicē ſe dili
gētib⁹ et regni tui coheredib⁹:ſc₃
aplis alijſq₃ diſcipulis quib⁹ ma
nifeſtauit ſuā reſurrectionē factā
ꝟtute dei pr̄is/⁊ alia q̄dā ad ma-
nifeſtationem ſui nois:et per eos
frēs[laudabo]⁊ gaudēs pdicabo
[te]o pr̄ nō occulte et in pte:ſ₃ pa
lā[⁊ i medio eccl'ie] p q̄ paſſus ſū
.i.cōgregatiōis fideliū. Narrat no
mē vt cognoſcat:pdicat laudē vt
timeat:qren⁹ p fidē et dilectionē
de⁹ colat. Deīde ad ipi⁹ laudē ote

de quocūq; ſtatu inuitat dicens.

24 Qui timetis dominum laudate eum: uniuerſum ſemen Iacob †glorificate eum.

†magnificate.

ℭ [Qui timetis dñm] timore ſui i. [laudate eū] corde/voce/ et moribus: ei⁹ bñficia et magnificētiā recolēdo quē antea blaſphemaſtis prauc viuēdo. et p hoc tāgit ſtatū incipiētium q pl⁹ timore pene q amore iuſtitie ad deū redeūt et ei ſeruiūt [vniuerſuz ſemē iacob] ſcz veri imitatores fidei et operū ei⁹ [gl'ificate eū] de vr̃is pfectib⁹ nō in vobis/ſz in dño gl'iando. et p h tangit ſtatū pficientiū qui iam ſtudēt ſe in ſpiritualibus exercere et vitia virtutibus ſupplantare.

25 Timeat eum omne ſemen Iſraēl: quoniam non ſpreuit neque deſpexit †deprecationem pauperis.

†pcē.

ℭ [Timeat eū] idifferēter: nō iam ſuili timore ne puniat: ſz timore caſto ne deſerat [oē ſemē iſrael] i. qcūq; ſunt imitatores iſrael mēte deū vidēdo: et p hoc tāgit ſtatū pfectorū q cūcta terrena aīo trāſcēdūt: ſolis celeſtib⁹ cōmorant/ et mētis oclis deū contēplant. Quare aūt timēd⁹ et gl'ificād⁹ ſit dñs oñdit: cū ſubdit [qm̄] ſz eēt alt⁹: tñ [nō ſpreuit] i. nō ſpe puauit vt repelleret [neq; deſpexit] vt vilipenderet [depcationē] i. hūilē pcem [pauperis] i. hūilis de ſe nō pſumētis: nec de pōpis ſcli tumētis.

26 †Nec auertit faciem ſuā à me: & cū clamarē ad eū exaudiuit me.

†neq;.

ℭ [Nec auertit faciē ſuam a me] deprecāte. ſ. nō exaudiēs meā orōnē: et in nullo mihi fuit auerſus. more hūano loquit: ſolēt ei hoies auertere faciē ſuā ab eis quorum pces nolūt audire. Vñ hoc exponēdo ſubiungit [et cū clamarē ad eū exaudiuit me] ſcz ſuſcitādo me a mortuis. hui⁹ ɔtrium dixit ſuperi⁹. de⁹ me⁹ clamabo p diē et non exaudies. Et cā hui⁹ diuerſitatis pōt eē vt p hec capiam⁹ cōſolationem et exemplum: q ſicut ipſe in quibus expediebat fuit exaudit⁹ non in aliis: ſic et nos. Et ideo

27 Apud te laus mea in eccleſia magna †uota mea reddam †in cōſpectu timentium eum.

†cōſtre bor tibi

†coram timētibus.

ℭ [Apud te] o [dñe pr̄ erit [laus mea] i. laudabo te. i. laudari faciā nō laudē meā querā. et hoc [i eccl'ia magna] i. in vniuerſali eccl'ia toti⁹ orbis terrarū in q q̄tidie laudes dño referunt [vota mea] i. votiua ſacrificia redēptiōis hūane q a me volūtarie facta eſt ſcz ſacrificiū corpis et ſanguis mei. qd iō votum vocat/ qz volūtarie factū eſt qd ipm ſignificat [reddā] i. reddi et offerri faciā in manifeſto ſcz [i ɔſpectu timētiū eū] i. fideliū et credētiū: vt itelligāt p illd ſe ſaluari. Et h ſacrificia corpis et ſāguis

Uotum dicitur qſi volūtarie factū.

28 Edent pauperes & ſaturabuntur: & laudabūt dominū qui requirunt eum: uiuent corda eorum in ſeculū ſeculi.

ℭ [Edēt] credēdo [pauperes] ſpū i. vere hūiles et cōtēptores ſcli [et ſaturabuntur] imitande: qz pfſcit eis ſpūaliter hoc ſacrificium vl' ſacramentum vt etiā imitet. r pa

Diuiſites nō ſaturā tur. ſiendo. Diuites non ſaturantur qꝛ non eſuriunt cenā.i.dñi paſſionē [et laudabunt dñm] de hoc bñficio. Laus eñ dei eſt cibi illius eructuatio [qui requirunt eum] per fidem ⁊ opera: vt eo corda ipſorū impleantur cognoſcentes ꝙ ipſe eſt diuitie pauperū: ⁊ panis viuꝰ qui de celo deſcendit: ⁊ ideo ſi moriātur corpa [viuēt corda].i.anime [eorum] quia cibus ille cordis et anime eſt: ⁊ viuificat ſpūaliter et etiam eternaliter. vnde ſequitur. [in ſeculū ſeculi].i.ſine fine. Qui enim manducauerit ex hoc pane viuet ineternū. Quod autē eccleſia magna ſit oſtenditur cū dicitꝰ

†cō 29 memorabūt. † Reminiſcentur & cōuertātur ad dominū uniuerſæ fines terræ.

¶ [Reminiſcentur].i.recordabūtur domini cuius obliti erant: et qui eis a memoria exciderat [et cōuertantur ad dominū] a quo auerſi erant cum terrena appeterent, eterna non intelligerent quia eū cognouerunt quidam per viſibilia exteriora: quidam per ſcripturas. quidam per predicationē [vniuerſi fines terre].i.eccleſia de omnibus finibus ⁊ de toto orbe. Verbū eſt xp̄i vel dauid preuidentis conuerſionem omnium gentium ad fidem ante mundi finem: et eſt hic expreſſa prophetia de conuerſione gentiū. Uel [reminiſcentur] huius tanti ſacrificij [⁊ conuertantur] tāto pignore ſubarrati [ad dominum] id eſt ad amorem eius cū guſtauerit quam ſuauis eſt dominus [vniuerſe fines terre] nō tantū iudea.

30 †pr̄nc. Et adorabunt in conſpectu eius: uniuerſę †familiæ gentium.

¶ [Et adorabūt] eū q̄ idola adorare ꝯſueuerāt in [cōſpectu eiꝰ].i.in corde vbi deus videt: ⁊ in conſcientijs ſuis vbi veri adoratores adorant patrem non in conſpectu hominum. Uel [adorabunt in conſpectu eius].i.humiliabuntur in cōſpiciendo eum [vniuerſe familie gentium] id ē aliqui de omnibus familijs de omni etate et ſexu. In hoc enim ꝙ ait vniuerſi fines terre: et vniuerſe familie gentium: inſinuat in omni parte mundi: in omni gente coli et adorari deum. Et merito

31 Quoniā domini eſt regnum: & ipſe dominabitur gentium.

¶ [Quoniam domini] non hoīm ſuperborum [eſt regnum].i.totiꝰ eccleſie vniuerſalis imperium: qꝛ ſolus chriſtus rex noſter eſt [⁊ ipſe dominabitur gentiū] ad ſuam fidem conuerſarū: non tm̄ iudeorū qꝛ omnes gentes ſeruient ei. Regnum quidem diaboli cecidit: et regnum xp̄i aduenit. Expulſus eſt diabolus: recuperauit hereditatē ſuā chriſtꝰ. Regit ſpiritaliter populū ſuū: poſſidet eū tanꝙ regnū ſuū. dñatur in gētibꝰ dñatiōe ppetua ⁊ ieternū. Et qꝛ ſupra egit de ſpūali pticipatiōe ſacramēti nūc agit d̄ ſacramētali: ⁊ vult ſcīz altaris eſſe commune etiā ma.[l]o.d. Xp̄s ſolus rex noſter eſt.

32 Manducauerunt & adorauerūt om̄es †pingues terrę: in cōſpectu eius † cadent omnes qui deſcēdunt in terrā. †diuites †pcedēt vniuerſi.

¶ [Mādu cauerunt] ſcʒ cōicando ſacrm̄ corpis ⁊ ſanguinis xp̄i nō tm̄ pauperes ſcʒ humiles ⁊ boni: ſed etiam [omēs pingues terre].i. diuites terreni ſcʒ ſupbi ⁊ mali.

de omnibus aliqui.et tm̄[adora/ uerunt]ſpecie tenus aliter enim nō daretur eis niſi venerarentur:nec ſicut pauperes ſaturati ſunt vſq; ad imitationem q: non imitantur nec laudant dn̄m. Sic ergo boni ⁊ mali ſacramento vite cōicant.ſed oēs qui deſcēdunt in terrā].i.in cu piditatem terrenorum ſcz reprobi qui celeſtia deſerentes et ſtatum mentis ad terrena cōcupiſcēda in flectentes amant inordinate terre na:⁊ eligunt beati fieri in terra/ cadent prius in tentationem ⁊ la queum / ⁊ poſt in dānationem et interitum:q: indigne ſumūt ſacrm̄ [in cōſpectu eius].ſ.dei qui ſolus videt quō cadant.⁊ diſcernit qui ſumant ad vitam:⁊ qui ad mortē.

33 Et aīa † illi uiuet: & ſemē meū ſeruiet † ipſi. tirſi filli.

¶ [Et] econtra[anima mea]que in cōtemptu huius ſeculi hoībus quaſi mori videtur [illi] non ſibi [viuet].i.ad eius obſequiū ⁊ lau dem vt poſt ea cū eo viuat inter num:ideo ſancti viri abnegant ſe metipſos ⁊ quaſi pdūt in hoc mū do animas vt in vita eterna cuſto diant eas[⁊ ſemē meū].i.per me conuerſi ⁊ credentes ac imitato res:vel etiā bōa opa mea[ſeruiet ipſi]laudādo deum ⁊ omnia refe rendo ad ipſum.quia.

34 Annunciabitur domino generatio uentura: & annunciabunt cęli iuſtitiam eius: populo qui naſcetur quem fecit dominus.

¶ [Anūciabit].i.p annūtiationē cōuertet [dn̄o].i.in laudē ⁊ hono rem dn̄i[gn̄atio vētura].i.gn̄atio xp̄iana ⁊ noui teſtamēti q̄ ex aq̄ ⁊ ſpūſctō gn̄abit q̄ nos ſum⁹[⁊ an nūciabūt celi].i.apoſtoli alijq; diſci puli ⁊ doctores[iuſtitiā ei⁹]dei ſcz iuſtū ei⁹ xp̄z vel mādata ei⁹ iuſta [pplo].ſ.xpiano[q̄ naſcet]dn̄o ſpiri talr ex fide p verbū p̄dicatiōs[quē] ſcdo[f ecit].i.reformauit[dn̄s]ſpe ciali ⁊ nouo gn̄e factiōis:ſcz p re generationē:q: creauit eū in bo nis operib⁹. Pͦrio em̄ nos fecit vt eſſemus. Scdo fecit vt iuſti eſſe mus. Pͦima factio fuit de nihilo. Scda de ſanguine pp̄rio:⁊ id eſt magis appreciāda ⁊ amāda q̄ pri ma. Nota p̄os de paſſione in ma gna ſpe chriſtianorū terminari vt ſciatur ex paſſione ſalus eſſe. Orō.

Fecit nos dn̄s du pliciter.

¶ Apud miſericordie de⁹ q̄ ppter nos deſcendens in vterū:addictus ligno:per foſſus clauo:veſtimētis inſup ſor te diuiſis:ſurrexiſti libere ab infe ris:pcamur vt hui⁹ commercij nō immemor in te ſperantibus ſis liberator. Per dominum.

Pſalmus de gaudio & gratiarum actione ecclesię, uel cuiuslibet fidelis p dei dōis & impēſis ſibi cęlitus beneficijs. Pſalmus. XXII.

1 Dominus † regit me & nihil mihi deerit:in loco paſcuę ibi me collocauit. † paſcit.

¶ Auctor pſalmi pp̄heta dauid.
¶ Titul⁹ talis ē. Pſalm⁹ dauid. hoc eſt p̄s iſte attribuit dauid.i. eccl'ie:vel cuilibet fideli:i cui⁹ per ſona loquit hic propheta. ¶ Ma teria:plena confidentia de miſeri cordia dei per quam homo ad deū

reuertitur. ¶ Intentio: monere et
hortari homines vt habeāt hmōi
cōfidentiam ⁊ oēs ſperent in dei
miſericordia: et ſi quid boni in eis
cōpletū eſt vel complendū diuine
gratie nō ſuis meritis ſtudeāt im
putare. ¶ Sentētia in generali:
propheta in iſto pſalmo loquit̄ in
perſona eccleſie poſt baptiſmū et
fidelis populi trāſeuntis de baby
lone huius ſeculi p chriſtū ad do-
mū dei: vel etiam in perſona hois
deuoti tranſeūtis de ſeculo ad de-
ſertū ⁊ paupertatem religiōis: ac
plene cōſiderās ꝙ ibi diuinit⁹ cor
poraliter ⁊ ſpiritualiter ſuſtētabi-
tur: ⁊ ab hoſtibus mentis ⁊ corpo
ris defendetur. Agēs ergo de mīa
dei diuidit eā in decē gratias per
quas in hac vita homo quaſi per
quaſdā dietas de babylone redu-
catur ad domū dei que eſt eterna
beatitudo de quibus gratijs ⁊ do
nis ſuis per ordinem gratias agit
chriſto. Eccleſia ergo de qua ſupra
multa dixit: ⁊ quilibet fidelis gau
dens et gratias agens pro impen
ſis ſibi celitus beneficijs per totū
hunc pſalmum gratias deo refert:
et diuinam gratiam commendat.
¶ Sententia in ſpeciali: quia per
chriſtum fit ſpiritualis reuerſio:
ideo eccleſia loquitur de ipſo ſic in
cipiēs. [Dominus] ſcʒ chriſtus [re
git] vel paſcit [me] ad ſe vocatum
per baptiſmum vel religionis in-
greſſum: id eſt chriſtus dominus
eſt dux vel paſtor meus qui regit
me et paſcit corporaliter/doctri-
naliter/ſacramentaliter/et eter-
naliter. ſub quo ſum tutus et ſuf-
ficiens. vnde et ſubdit [et nihil mi
hi] ſibi militanti [deerit] in futuro
de neceſſarijs ad ſalutem vel ad
vitam: quia ſpiritualem et corpo-
ralem ſubſtantiam credo mihi a
deo conferendam. Iam enim in
preſenti [in loco paſcue] id eſt in
ſtatu fidei ⁊ in vnitate eccleſie vel
in vberrimis paſcuis et intelligen
tia ſacre ſcripture vbi eſt dulcis
animarum refectio [ibi me colloca
uit] nutriendum et roborandum.
Ecce prima gratia locus paſcue.
Secūda ē educatio de qua ſubdit̄.

2 Super aquam refe-
ctionis educauit me: ani
mam meam conuertit.

¶ [Super] et poſt [aquam refe-
ctionis] i. baptiſmi vel ſapientie
ſalutaris qua reficiuntur qui vi-
res amiſerant. et anima ariditate
peccatorū ſterilis fecundatur [edu
cauit me] paulatim vt puerum. q.
d. primo inſtruxit me ad fidem: et
poſt enutriuit ad perfectionem.
Sequitur tertia gratia [animam
meam] auerſam [conuertit] vt de
contracta ſit ſine ruga: et de pec-
catrice iuſta et ſancta: per augmē-
tum virtutis et bone operationis.
Deinde tangitur quarta gratia
cum dicitur.

3 Deduxit me † ſuper ſemitas iuſtitie: propter †in ſe-mitis.
nomen ſuum.

¶ [Deduxit me] i. ambulare fecit
[ſuper ſemitas iuſtitie] i. arctiora
pcepta ⁊ perfectiōis cōſilia hoiē
iuſtificātia. que ſunt q̄dā ſemite
arcte reſpectu cōis mādatoꝝ via
⁊ hoc de grā ſua. vn̄ ſequitur [pro-
pter nomen ſuū] glorificādū ⁊ vul
gandum. i. ꝑpter grām ſuam non
ꝑpter meritū meū. iſta clauſula re
petenda eſt cū oib⁹ ſupradict̄ gra
tijs. Deinde mutās pſonā pōit qn
tā grām. q. d. Et vere deduxit me.

4 Nam & ſi † ambula †ambu-lem.
uero in medio umbre
mortis: non timebo ma

la quoniam tu mecū es.

¶ [Nam et ſi ambulauero]ſub tā to duce[in medio vmbre mortis]. i.grauium tentationum:vel hui⁹ mundi periculis et aduerſis. Pñs quoqꝫ tribulatio pōt dici vmbra mortis quia ſicut vmbris protegi‑mur a calore ſolis ſic per pſentes tribulatiões liberamur a futuris

Tribu‑latio dr̄ vmbra mortꝭ.

Aut i n medio nationis praue et puerſe q̄ eſt q̄dā vmbra mortis nō timebo mala [occulta vel ma‑nifeſta:actus vel ꝯſenſus[qm̄ tu mecū es]in corde p fidē tāq̄ de‑fenſor fortis cōtra oēm aduerſita‑tē ⁊ tētationē.Eꝯſequit̄ ſexta grā q̄ eſt correctio.nō iquā timebo qꝛ

5 Virga tua & baculus tuus:ipſa me conſolata ſunt.

¶ [Virga tua].i.leuis correctio[⁊ baculus tuus].i.grauior:[ipſa me cōſolata ſunt].i.nō ſunt mihi ti‑mori ſꝫ cōſolationi.Uel[v̄ga tua] id eſt diſciplina qꝛ virga percuti‑mur[⁊ baculus tuus].i.ſuſtenta‑mentum qꝛ baculo ſuſtentamur [ipā me ꝯſolata ſunt].i.erudierūt me cōſolando:qꝛ in his te eſſe me‑morem mei intelligo.Utroqꝫ mo‑do cōſolatur nos deus:flagellis vi‑delicet:qꝛ quem diligit corripit.et donis ne deficiamus in aduerſis. Deinde ſubiūgitur ſeptima grā que eſt menſa domini.nam.

6 Paraſti in conſpectu meo menſam:aduerſus eos qui tribulant me.

¶ [Paraſti in conſpectu meo mē‑ſam]ſcilicet communionē corporis et ſanguinis chriſti:vt intelligam me debere imitari veſtigia paſſio‑nis eius·vel menſam ſacre ſcriptu‑re que in conſpectu nr̄o parata eſt et expoſita:q̄ pſentat nobis diuer‑ſarū ſentētiarū fercula vt eis refi‑ciamur ⁊ ꝯſolemur tāq̄ cibis ſpūa‑lib⁹ne iter mūdi hui⁹ deficiamus aduerſa[aduerſus eos qui tribu‑lant me]ſcilicet demones et ma‑los homines qui impugnant fidē meam.vel alio modo perſequūtur. qꝛ ſcrā eucharīſtia et ſacra ſcriptu ra contra oēs tribulationes nos iuuant et conſolantur:Sequitur octaua gratia.

7 Impinguaſti in oleo caput meum:& † calix meus inebrians †quam preclarus eſt.

† poculum meum. †q̄ p̄eclarū.

¶ [Impinguaſti i oleo caput meū]. i.letificaſti ſpūali iocunditate mē tem meam:⁊ infuſione ſcti ſpūs inunxiſti·et ſubditur noua gratia [et calix]benedictionis.i.xp̄i ſan‑guinis vel ipſa ſcriptura ſacra [meus]qꝛ accipio ſed tuus qꝛ das [inebrians]feruore diuine dulce‑dinis ⁊ dans obliuionem vanarū delectationum ⁊ cogitationū ſa‑pienſqꝫ ab appetitu tp̄alium.ſic enī inebriat vt ſobrios reddat[q̄ p̄clar⁹ eſt]effectiue.i.valde et mul tum:qꝛ ducit ad claritatem patrie ⁊ dat claritatem vite eterne.Dein de ſubinfertur decima gratia.

8 Et miſericordia tua ſubſequetur me:omni‑bus diebus uitę meę.

¶ [Et]poſt hec oīa[mīa tua]quę preceſſit ad gratiā cōferēdā[ſubſe quetur me].i.nō deerit mihi ad cuſtodiam.hoc tangit̄ de grā ſub‑ſequēte que videt̄ eſſe neceſſaria ad ꝯſeruandum ſicut p̄ueniens ad inchoandū. Miſericordia enī domini nolentem p̄uenit vt bene velit.volentē adiuuat vt pficiat. operārē ſubſequit̄ vt pſeueret.et hoc [omnibus diebus vite mee]

id eſt q̄diu vixero in hac vita mortali ⁊ vſq; ad cōſummationē ſeculi. Non autem hic tm̄ ſequetur ad conſeruanda precedentia ſed etiā in futurum. vnde ſequitur.

†Alia lr̄a nō hʒ et.

†Et ut inhabitem in domo domini: in longitudine dierum.

¶ [Et] etiam [vt inhabitem] in futuro [in domo domini] nō manu facta ſʒ eterna in celis vbi ſanctorū ē habitatio. vbi nulla ē dierum varietas ſʒ vnus dies ⁊ vna eternitas. Sed q2 nos longa tpa dierū ſpacijs ſolem⁹ menſurare: ſcriptura ſacra nr̄o vſu loquens eternā vitā dierū longitudinē voluit deſignare: vnde ſubditur [in longitudine dierum] .i. in diebus non finiendis: hoc eſt eternaliter ⁊ ſine fine: Verſus iſte de omnib⁹ ſuperioribus pendet ⁊ eis iungēdus eſt ad hoc enim ſupradicta cōceſſa ſunt vt inhabitem in domo domini celeſti ineternū. Oratio.

Rege nos domine ſuanib⁹ tue preceptiōis habenis: vt eterni tabernaculi habitatiōe percepta plenitudie perēnis poculi repleamur. Per dn̄m.

Pſalmus de generali Chriſti dominio & poteſtate, ſuorum'que membrorū ſtatu laudabili & conditione.

Pſalmus. XXIII.

1 Domini eſt terra & plenitudo eius: orbis terrarum & vniuerſi qui habitant in †ea.

ſ. Cor. x.

†ea.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

¶ Titul⁹ hic eſt pſ dauid in prima ſabbati. Id eſt pſalmus ille eſt dauid q̄ hic loquit̄ in perſona ſua vel eccleſie. pſalm⁹ dico agens de clarificatione dn̄i ⁊ hoīs reparatione q̄ facta eſt in reſurrectiōe in prima die ſabbati .i. ſeptimane: vl' prima poſt ſabbatū que dominica dicit̄ pp cātū deo factū ⁊ miraculū. Eadēq; dies fuit pma in pmordiali rerum conditione: q2 in ea mundus eſt ꝯditus: ⁊ ſimiliter in ea homo p reſurrectionē xp̄i eſt reſtauratus. propheta ergo ⁊ quilibet fidelis ꝯgratulās chriſto reſurgēti quaſi victori de bello redeūti teſtatur eccleſiam de qua ſupradictum eſt ipi xp̄o eſſe ſubiectā: ſimul oſtēdēs conditiones fideliū in eccleſia manētiū. ¶ Materia: xp̄i generalis dominatio: ſuorumq; mēbrorū ꝯditio. ¶ Intētio. monere fideles vt mūdēt ſe ab omni inqnamēto ⁊ pficiāt in bono quaten⁹ accipere mereant̄ benedictionē ⁊ miſericordiā a dn̄o: ⁊ ſucipe regē glorie cū honore ⁊ triūpho. ¶ Sentētia in generali. propheta teſtat̄ xp̄i dn̄ationi orbē vniuerſum eſſe ſubiectū definiēs quibus virtutibus prediti eſſe debēt fideles in ei⁹ eccleſia ꝯſtituti: alloquitur q; ſuperſtitioſos .i. demones vt portas mortis ⁊ dānationis auferāt. deſiderat q; vt porte eterne vite aperiantur ⁊ ſic chriſtus ingrediatur. ¶ Sentētia in ſpeciali. propheta poſt reſurrectionē let⁹ ſicut preco poſt triūphū reſurrectionis xp̄i gloriā attēdēs clamat totā terraʒ eſſe xp̄i victoris. dicēs [Domini] id eſt xp̄i qui eſt dominus dominantiū [eſt terra et plenitudo eius ⁊c.] Quia ipſe terram ſtabiliuit et diſpoſuit ne obruatur eis. Ad literaʒ omnia ſunt domini et omnia per

ipſum ſunt facta: fundata & diſpoſi
ta. et ſic ex rebus viſibilib9 intra
nos penſare debemus quāta ſit di
gnus veneratiōe tantus ac talis
dominus: vt ſicut nullus ab eius
imperio ita nec a fide eius ſit alie
nus. Uel [domini] xp̄i [eſt terra]
i. eccleſia fructifera cuius fruct9 eſt
a dño [et plenitudo eius]. i. omnia
quibus plena eſt eccleſia. ſ. oēs ſan
cti & criſmata gratiarū ac opera
& virtutes omniū que cuncta ſunt
dñi id eſt a domino facta: data & di
ſpoſita. & hec terra. i. eccleſia nō eſt
parua ſ3 eſt de toto orbe & de oib9
que in eo ſunt: vnde ſubdit [orbis
terre & vniuerſi qui habitāt in eo]
Clarificato enim xp̄o in toto orbe
totius orbis ſeu de toto orbe fit ec
cleſia ei9. Et merito eccleſia eſt do
mini.

2 Quia ipſe ſuper ma-
ria fundauit † eū: & ſu-
per flumina preparauit
† eum.

¶ [Quia ipſe] ſcs chriſtus [ſupe
maria fundauit eum]. i. ſtabiliuit
eccleſiam ſuper omnes fluct9 ſecu
li vt eos ſuperet nec ſibi noceant:
quia nō ei vitia ſed ipſa vitijs do-
minatur. Uel ſup populuꝫ amari
cātē vt nec tribulationes vel ma-
los homines timeat. [& ſuper flu-
mina]. i. ſuper cupidos ſeculi qui
labunt̄ i ſeculū ſicut flumina fluūt
in mare [preparauit eum] orbem
i. eccleſiam: q2 hos ſuperat eccle-
ſia que victis per dei gratiaꝫ cupi
ditatibus paratur & tēdit ad eter
na. Uel ſuper principes & poten-
tes qui tendunt in populum ſicut
flumina in mare: quia & eis do-
minat̄ eccleſia. Ecce in alto & ſub-
limi poſita eſt eccleſia. Et

Quis aſcēdet in mō-
tē domini: aut quis ſta-
bit in loco ſancto eius?

¶ [Quis aſcendet]. i. dign9 ē aſcē
dere [in montem dñi]. i. in altam
iuſticiam dñi ſeu in ipſam eccle-
ſiam que ſicut mons eſt firma & al
ta in virtutibus [aut quis] poſt
aſcēſum [ſtabit]. i. ſtabilis perma-
nebit [in loco ſancto ei9]. i. in taꝫ
eminenti ſanctitate perſeueran-
do in eo quod aſcendit vt nō cadat
& in tempore tentationis non rece
dat. Aſcendere multoꝝ eſt: ſtare
autē & perſeuerare tm̄ pfectorum.
multi eīm aſcēdūt qui non pſeue-
rant: quia multi vocati pauci vero
electi. Et reſpondet propheta pre
miſſe interrogationi. d. — Aſcendere multorū eſt. Mat. xx & xxij. b.

4 Innocens manibus
& mundo corde: qui
non accepit in uano ani
mam ſuā: † nec iurauit
in dolo proximo ſuo. — † & nō.

¶ [Innocens manibus]. i. purus
in operib9 [& mundo corde]. i. mū
dus in cogitationibus: hoc eſt qui
non operatur nec cogitat malum
[qui] etiam [non accepit in vano
animam ſuam] vt ſcilicet relicto
deſiderio eterno: tm̄ vana & tran
ſitoria optaret vt aīe vita neglecta
ei curā carnis āteponeret: & ſola
pſentia cogitās q̄ ſequūt̄ i ppetuū
non attenderet. In vano etiā ani
mā accepit q̄ſquis ocio vacans in
fructuoſe viuit: & in vinea domini
non laborat. Uel qui hoc qđ ope-
ratur ad anime vtilitatē nō refert
[nec iurauit in dolo proximo ſuo]
quicq̄: vnde euꝫ deciperet aſſeren
do vel promittendo cū periurium
ſit nequiter decipere credentem.
Qui ergo in opere in cogitatione
& in verbo innocuus eſt & innocēs
ſibi & proximo

Hic accipiet benedictionem à domino: & miſericordiam à deo ſalutari ſuo.

¶ [Hic] ſtāte innocentie [accipiet bñdictionē a dño] .i. gratie infuſionē ꝛ bonorū ſpiritualiū multiplicationem ac promotionem de virtute in virtutem vſqꝫ ad aſcenſum montis: et hec benedictio non datur pro meritis ſed per miſericordiam per quam prius peccata dimittit deus. ꝛ hec eſt quod ſubdit [ꝛ] prius [miſericordiam] id eſt remiſſionem peccātoꝝ factam per miſericordiam [a deo ſalutari ſuo] id eſt a dño ieſu xpo qui eſt ſalutaris noſter. Ecce quomodo premiū reſtat innocēti ſibi ꝛ proximo. Jdeo dicit Cyprianus. Qualem vis inuenire dominum talem te exhibe erga proximum tuū. vnde quiſqꝫ bene videat qualiter interius et exterius circa proximum ſuum ſe habeat.

Cypria nus.

6 Hæc eſt generatio quærentium †eum: quærentium faciem dei Iacob. †dñm

¶ [Hec eſt] et talis eſſe debꝫ [gñatio] oīm [q̄rentium eū] id eſt deum ꝛ aſcendentium in montem. Ex talibus enim conſtituitur eccleſia. [querentiū] dico nō ꝓ fauore ſeculari vel ꝓ terrenis operibus ſꝫ [faciē dei iacob] .i. qui querūt deū vt Jacob queſiuit. ſcꝫ dei preſentiā ꝛ cognitionē ſeu manifeſtā viſionē: ꝛ tales inueniūt eū i p̄nti ꝑ grām et in futuro ꝑ gloriā. Declarata ergo chriſtiana religione impedimēta contraria auferri iubet vt patefactis cordibꝰ chriſtꝰ intret q̄ſi diceret. Et quia nullus aſcendit vel ſtat niſi innocēs ꝛ purus ergo.

7 †Attollite portas principes ueſtras & eleuamini portæ æternales: & introibit rex glorię. †tollite.

¶ [Attollite] .i. amouete [portas principes veſtras] .i. o vos demones qui principari hominibus q̄ritis auferte portas veſtras ſcꝫ cupiditatis et timoris ſeu vitia et pctā que ſunt aditus mortis quibus ingredimini in animas et cōtra illas portas mortis [eleuamini] .i. exaltamini in cordibus hominū o vos [porte eternales] ſcꝫ renūciatiōis a ſeculo et conuerſionis ad deum: ſeu virtutes ꝛ grē que ſunt aditus eterne vite: [ꝛ] ſic ornata domo [introibit] ꝑ vos ad corda ꝛ aīas [rex] dator [glorie] eterne ſcꝫ xp̄s. Et quia excellentia glorie et honoris eius eſt oī creature admirabilis iō quaſi admirans querit.

Peccā[illegible] tus. mortis. Virtutes [illegible] aditus vite eterne.

8 Quis eſt iſte rex gloriæ? dominus fortis & potens, dominus potens in †prælio. †bello.

¶ [Quis eſt iſte rex glorie] q̄ intraturus eſt ad corda Interrogat hic propheta non propter ſuam ignorantiam ſed vt amplius chriſtum commendando alios ad eius in[illegible] ter amorem. Uel princeps huius aeris qui ante primatum habebat in homine miratur et querit. Et reſpondens propheta deſcribens eum per virtutes quaſi proprio nomine ꝛ dicens ipſe eſt [dominus] abſolute omnium omnia gubernando [fortis] in ſe et in [illegible] iuuando. [et potens] ad reſiſten[dum] aduerſarijs et protege[ndum] ſibi ſubiectos [illegible]

in prelio]contra mortem quã moriendo deſtruxit et contra diabolũ cui poteſtatem abſtulit.

9 †Tollite

† Attollite portas principes ueſtras & eleuamini portę ęternales: & introibit rex glorię.

¶ [Attollite portas. ⁊c.]predicta repetit ⁊ congeminat vt amplius determinet quis ſit rex glorie qui dignus eſt vt ei paretur hoſpitiũ et non per ſingula vt prius fecerat dicendo fortis et potens ⁊c. ſꝫ breuiter totum respondet dicens dominus virtutum celeſtium .i. angelorum. Unde in hebreo habetur ſabaoth qđ interpretatur exercituũ vel militiarũ vl' vertutũ .i. gratiaꝝ: qꝛ omnibus omnia dat dona ipſe eſt rex glorie ſuper omnia glorioſus ⁊ bñdictus cui ſeruire regnare eſt. Uel dicit hoc dauid propheta in perſona angelorum precedẽtium chriſtum deſcendẽtem ad inferos et aſcendentem ad celos annunciantiũq; et reſpondentium: necnon in perſona poteſtatum tartareã et virtutem celeſtium admirantium ⁊ querentium. Primo ergo angeli chriſtum ad infernum preeuntes dicunt[principes]inferni[attollite portas veſtras].i. auferte poteſtatem qua vſq; nunc iuſtos in inferno detinuiſtis.[⁊ eleuamini]id eſt aperiamini[porte eternales]tenebrarum que ſuper iuſtos clauſe erãtis[⁊ introibit rex glorie]vt ſuos inde liberet. Mirantur autem demones et querunt.

ſabaoth interpretatur exercituum.

10 Quis eſt iſte rex glorię? dominus uirtutum ipſe eſt rex gloriæ.

¶ [Quis eſt iſte rex glorie?] quaſi dicerent nos regem noſtrum habemus ſcꝫ diabolum: ille rex glorie quis eſt? Et reſpondent angeli ipſe eſt [dominus fortis et potens] qui mortem vicit et diabolum principem veſtrum ligauit: ⁊ nũc venit euertere domum eiꝰ ⁊ vaſa diripere .i. confringere clauſtra infernalia: et captiuam captiuitatẽ educere. Deinde angeli precedentes xp̃m in aſcenſione clamant. O principes celi[Attollite portas veſtras]id eſt reſerate celeſtes aditus domino veniẽti[⁊ eleuamini] .i. aperiamini o vos: porte eternales: id eſt aditꝰ celi ⁊ eternalis]ingreſſus pateat: aperiantur etherec ianue ⁊ eternalium edium vel ue[⁊ introibit rex glorie].ſ. xp̃s vt ad dexteram patris ſedeat et pro nobis interpellet. Ipſe autem virtutes angelice nouo myſterio carne[induti ſtupefacte querunt cuꝫ ammiratione[Quis ẽ iſte rex glorie]quaſi diceret. Nos patrem et filium ſemper inſimul eſſe videmꝰ ille rex glorie quis eſt? Et reſpondent angeli comites[dominus virtutum]id eſt angelorum[ipſe eſt rex glorie]ſcilicet chriſtus qui ex virtute dei viuit in gloria.. Non eſt hic intelligendum ꝙ celum vł infernus portas materiales habeat: ſed angelorum vel bonorum vel malorum cuſtodias metaphorice portas vocat.

Oratio.

Stabilitor terre deus cui cuncta plenitudo mundi deſeruit: reſtitue nos in innocentiam vite vt poſſimus te premio in montem ſanctificationis aſcendere. Per Dominum.

Oratio eccleſię uel perſonę deuotę flagellis & tribulationibus graui

ter afflictæ: & implora-
tio diuini auxilij pro li-
beratione.

Pſalmus. X XIIII.

1 AD te domine leuaui animā meam: deus meus in te cō-fido non erubeſcam.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt. In finē pſ da. Hoc eſt pſ iſte dirigens nos in fi-nem attribuitur Dauid id eſt eccle-ſie que hic loquitur in pſona peni-tentis per flagella coꝛrecti. Eccle-ſia ergo xp̄o ſubiecta et fidelis qui-libet ad deū cōuerſus: q2 tribula-tiones et tētatiōes pati habet: di-uinum auxiliū imploꝛat quatenꝰ in bono pſeuerare valeat: ſuo exē-plo nos inſtruēs vt in bono pſeue-remꝰ ⁊ orōni inſiſtamꝰ. ¶ Mate-ria: eccleſie vel aie flagellis graui-ter afflicte oꝛatio: et diuini auxilij imploꝛatio. ¶ Intentio: vt doceat nos in aduerſis nō murmurare ſ3 deuota orōne ad deum recurrere: et in bono ꝓpoſito perſeuerare. ¶ Sentētia i gñali: ꝓpheta i iſto pſalmo in perſona eccl'ie et cuiuſli-bet fidelis exiſtētis in perſecutio-ne inimicoꝝ viſibiliū ſiue inuiſibi-liū petit a preſſuris liberationem in deuio huiꝰ vite directionē: cul-pe ꝓ qua tribulat̄ remiſſionē ac di-uine cōſolatiōis deguſtationem. ¶ Sententia in ſpeciali. Eccleſia itaq3 vt ſecure valeat petere q̄ ſe-quunt̄ premittit de ſuo deſiderio ⁊ dilectiōe quā hab3 erga deum ſic ad ipſam loquens [Ad te dñe] cō-tēplandum ⁊ ꝓmerēdū: guſtan-dum ⁊ amplexādum [leuaui] ſpūa-li deſiderio ⁊ deuotione de terra [animam meā] q̄ terrenis ⁊ carna-libus deſiderijs inherebat abſtra-hēdo eā ab iſtoꝝ inferioꝛum ſolli-citudine ⁊ amoꝛe. Facile quidē ter-rena deſpicit q̄ ad diuina cōſpiciē-da ſe erigit [deꝰ meꝰ in te] ſolo nō in me vl' in alio a te creato [ꝯfido] ⁊ ſpē meā pono: ⁊ ideo rogo [non erubeſcam] vlterius in pctō qd̄ de me pꝛocedat coꝛruptus: nec ēt alio-rū ſuggeſtione peccē. vnde ſequi-tur.

2 Neque irrideant me inimici mei: etenim uni uerſi qui † ſuſtinent te non cōfundentur.

¶ [Neq3 irrideāt me inimici mei] ſiue viſibiles ſiue inuiſibiles mala mihi ſuggerētes ⁊ nocere querē-tes: qui vtiq3 me irridebūt ſi pre-ualuerint. q2 ipſos irriſoꝛes pati-mur quos ad malū pſuaſoꝛes ha-bemus. ⁊ certus ſum de eo qd̄ pe-to [etenim vniuerſi qui ſuſtinent te] tribulationes pſentes longani-miter ⁊ patienter ferendo/ nulliſ-q3 tentatiōibꝰ a te recedēdo ſed in bono pꝛopoſito perſeuerando [nō confundentur] neq3 per ſe neq3 ꝑ inimicos: id ē per peccatū a ſe vel ab inimicis exienos: ⁊ neq3 hic ne-q3 in futuro: quia patientie ſue pꝛe-mium accipiāt tempoꝛe opoꝛtuno Sz econtrario.

3 Cōfundātur omnes † iniqua agentes ſuper-uacue.

¶ [Confundantur] hic pꝛo pecca-tis ſalubꝛiter: vel ſi hic nolunt tādē in pena eterna ⁊ ſupponit q̄ ⁊ quare ſcilicet [omnes iniqua agē-tes] ꝓpter acquirēda q̄ tranſeūt:

† iniq̄ facien-tes va-na.

temporalia eternis preferentes: ⁊ animam ſuam de terra ad te non leuãtes. Ideo iniqua quia [ſuperuacue] fruſtra ⁊ vane agũt: ⁊ in ſuperuacuis laborãt inutiliter et infructuoſe: nihil ſecũ de fructu ſui laboris deferentes. q: oia ſunt vana ⁊ infructuoſa q̃ a deo ſunt aliena. Ergo vt non erubeſcam vel cõfundar

4 Vias tuas domine †demonſtra mihi: & ſemitas tuas edoce me. (†notas fac.)

¶ [Vias tuas] aptas ſcilicet mãdatorum que vie conueniunt oib⁹ etiam ſimplicibus de quibus dicitur. (Mat. xix.) Si vis ad vitam ingredi ſerua mandata [domine demonſtra mihi] quaſi manifeſta que viſui ſubſunt vt melius innoteſcant ſicut ſolet manu demõſtrari oculis ſubiectum vt magis appareat [et ſemitas tuas] anguſtas ſcilicet cõſiliorũ [edoce me] quaſi ea que occulta ſunt quia paucis ſunt note. de quibus dicitur. Si vis eſſe perfectus vade et vende omnia que habes ⁊c. (Ibidẽ.) Et o domine ne errem.

5 Dirige me in ueritate tua & doce me quia tu es deus † ſaluator meus: & te ſuſtinui tota die. (†ſalutaris.)

¶ [Dirige me in veritate tua] vt recte iuſte ⁊ pie viuã ſicut veritas tua exigit [et doce me] ipſam veritatem vt recte oĩa mihi neceſſaria ſciã et intelligam. duo petit in quibus eſt pfectio ſcʒ dirigi ad bonam vitam: doceri ad veram ſcientiam. (Perfectio in duob⁹ eſt.) et ideo fac qd̃ peto [q: tu es deus] meus q̃ me creaſti [ſaluator meus] q̃ me redemiſti [⁊] etiã ideo quia [te ſuſtinui tota die] .i. miſericordiam et retributionem tuam toto tpe vite et aſſidue patienter expectaui. ⁊ nec pſperis nec aduerſis aſperando in te moueri potui. Iſta duo bonos faciunt: vt deum ſaluatorem credamus: ⁊ patiẽter retributionem eius expectemus. (Bonos faciunt duo.) Et

6 Reminiſcere miſerationũ tuarum domine: & † miſericordiarum tuarum quæ à ſeculo ſunt. (†quia mie tue)

¶ [Reminiſcere] q̃ oblit⁹ crederis dum tardas [miſerationũ tuarum dñe] .i. operum mẽe tue [et miſericordiarũ tuarũ] naturaliter tibi inſitarũ [que a ſeculo ſunt] .i. ab initio ſeculi nũq̃ enim ſine miſericordia fuiſti q̃ naturaliter in te eſt nec peccãti homini miſeratio tua defuit q̃ eſt in bonorũ exhibitione Unde enim in ſe eſt miſericors inde eſt miſerator in nobis. q.d. fac nunc ſicut conſueuiſti ne in me fallat qd̃ ab initio ſeculi inceptũ eſt. Et per miſericordiam tuam.

7 Delicta iuuentutis meæ: & † ignorãtias meas ne memineris. (†Ignorantie mee.)

¶ [Delicta] quibus ſcienter viam eq̃tatis dereliqui [iuuẽtutis mee] .i. que eſt inconſulto calore ac cõfidẽti ⁊ pcipiti audacia vel ex infirmitate cõmiſſa: que errã q̃nq; ſunt in ſenibus [et ignorantias meas] .i. peccata q̃ ex ignorantia feci: vel que peccã eſſe neſciui [ne memineris] .i. ne ad vindictã reſerues. Tribus enĩ modis fit oĩe peccatum aut ſtudio: aut infirmitate. aut ignorantia. (Pctm̃ fit trib⁹ modis.) Peccata ſtudij ⁊ infirmitatis concludit cũ ait. [Delicta iuuẽtutis mee.] Iuuẽtus enim prona

prona eſt ⁊ infirma ad delinquendū. Peccata ignorātie deſignat cū ſubiungit [et ignorantias meas ne]inquā[memineris]ſꝫ potius.

8 Secūdùm miſericordiam tuam †memento mei tu: propter bonitatem tuam domine.

†me mor eſto mei deus.

¶[Scd̄m miſericordiā tuā] que eſt reſpectu miſerorum vbi nulla ſunt merita: ⁊ que te eſt digna nō ſm̄ iram quam merui et qua ego ſum dignus memento mei tu]vt videns ꝙ fragilis ſim mecum miſericorditer agas peccata dimittēdo ⁊ gratiā infundēdo. q. d. vt ampla eſt miſericordia tua: ita ⁊ ample miſerere mei. ⁊ nō ꝓpter meū meritū qd̓ nullum eſt: ſed [propter bonitatem tuam dn̄e]naturaliter tibi inſitam ⁊ amplā qua de nihilo oīa feciſti ⁊ omnib⁹ benefactis. Deinde ꝯuertit ſermonē ad homines. q. d. hac fiducia peto. quia

9 Dulcis & rectus dominus: propter hoc legem †dabit delinquentibus in uia.

†ſtatuit.

¶[Dulcis].i. pius ⁊ miſericors in miſerendo eſt[dn̄s]q: penitētib⁹ oia priora petā dimittit vbi eſt grā ſine meritis[⁊ rectus]id eſt equ⁹ ⁊ iuſt⁹: quia corrigit ⁊ peccata purgat: vel quia poſt miſericordiam venie digna meritorum in futuro retribuet. Ama ꝙ dulcis eſt: time ꝙ rect⁹ eſt: vt amore ⁊ timore dei excitatus legem eius cuſtodias. ⁊ [propter hoc legem]correctionis [dabit delinquentibus]vt ſm̄ eaꝫ corrigantur: que lex eſt vt ſi vere penitcant miam cōſequantur ſin autē eternaliter puniātur ⁊ hoc [in via]huius preſentis vite: quia poſt mortem non eſt locus penitētie. Et dominus.

10 Diriget †manſuetos in iudicio: docebit †mites uias ſuas. †mites †manſuetos.

¶[Diriget]ad meliora vt ex patiētia ꝓficiāt ⁊ de ỽtute ī virtutē ꝓcedāt[manſuetos]qui ī aduerſitatibus patientes ſunt ⁊ nō murmurant[in iudicio]ꝑñti quo iudicat dū flagellat ⁊ corripit. Uel diriget māſuetos in iudicio]futuro. i. nō pturbabit eos in iudicio q. ī ſequunť volūtatem eius nec ei reſiſtunt[docebit]hic[mites]q ſe nō erigunt cōtra eum nec recalcitrāt cū eis leue iugū dn̄i ipenit.[vias ſuas]quib⁹ ad ipſuꝫ ꝑueniāt. Tales em̄ q: nō ꝑſumūt regere ⁊ docere ſemetipſos ideo diriguntur ⁊ docentur a domino. Deinde oſtendit que ſint vie eius. d.

11 Vniuerſæ uiæ domini miſericordia & ueritas: requirentibus teſtamētum eius & teſtimonia eius.

¶[Uniuerſe vie dn̄i]ſunt[mia]q̄ eſt placabilis[⁊ veritas]qua eſt icorrupt⁹. quorum vnū exhibet cōdonando petā: alterum iudicando merita. Hec duo in omni tēpore dn̄i ſunt q: q̄cq̄d facit aut miſericorditer facit aut iuſte. ⁊ hoc apparet[reqrentib⁹]⁊ ſcrutantibus [teſtamentum]eius nouum qd̓ teſtamētum dicit q: ibi eſt clara promiſſio hereditatis ⁊ morte ꝯfirmatū eſt teſtatoris[⁊ teſtimonia ei⁹] ſcꝫ vetus teſtamētū quia teſtimoniū nouo ꝑhibet: ⁊ ibi fuerūt prophete teſtes ꝓmiſſionū. Tenet aūt ille vias dn̄i q̄ expt⁹ miaꝫ depōit ſupbiam: nullis meritis liberatuꝫ

vias dn̄i q̄ tenet

ſe videns ⁊ deinceps ſeueritatem iudicis cauens. Ergo.

11 Propter nomen tuũ domine propiciaberis peccato meo: multum eſt enim.

¶ [Propter nomẽ tuũ]o[dñe]nõ propter meritũ meũ.i. ꝓpter gloriam noĩs tui ⁊ declarationem bonitatis tue vt lauderis ab homĩe [ꝓpiciaberis].i. miſereberis. oblato tibi ſacrificio ſpũs contribulati ⁊ cordis contriti pctõ meo]ipm ex mĩa remittẽdo: ⁊ neceſſe eſt [mľtũ eſt enĩ]excedẽs facultatẽ virtutis mee ad ſatiſfaciendũ. et niſi p te nõ delebitur. Quãdiu enim hic mortaliter viuim⁹ ſine multo peccato eſſe nõ poſſum⁹: nã in multis offendimus omnes. Et cum ita ſit

13 Quis eſt homo qui †timet dominum: legẽ ſtatuit ei in uia quam elegit. †timeat.

¶ [Quis eſt hõ]ſcʒ rõnalis [qui timet dominum]timore filiali. q. d. quiſquis ille eſt: magn⁹ eſt. beatus eſt. [legem]euãgelicã ſeu fidei & mori ſtatuit].i. obſeruãdã dedit [ei]dñs vt pſeueret ⁊ ſpiritualiter in deo viuat: ⁊ ne impune peccet [in via]dei [quam elegit].i. libere apprehẽdit ⁊ in regula quã profeſſus eſt ſcʒ timẽs deum. Ligat enĩ deus talem in lege ſua. Uel: quã ipſe dñs [elegit]nobis incedẽdum Et poſtea ſubdit de premio. d.

14 Anima eius in bonis demorabitur: & ſemen eius † hæreditabit terram. †[illegible] poſſidebit.

¶ [Aĩa eius]ſcʒ legẽ dei obſeruãtis [in bonis]grẽ q̃ſi in delitijs: et ſi nõ re tñ ſpe etiam in bonis glie futuris [demorabit]in preſenti Delectaẜ enĩ legi dei ſm̃ interiorem hominẽ: cuius celeſtib⁹ deſiderijs marceſcit ſpiritalib⁹ is ſtudijs inheret. in bonis operibus ſe exercet]et ſemẽ ei⁹].i. bonũ opus qđ quaſi ſeminat cũ agit ⁊ vñ fruct⁹ colligitur [hereditabit terram id eſt faciet eũ terram viuentiũ hereditate poſſidere. Et inde illis tanta conſtantia quia interim.

15 Firmamẽtum eſt dominus timẽtibus eum: & teſtamentum ipſius ut manifeſtetur illis.

¶ [Firmamẽtum eſt dominus timẽtibus eum]ne cedant tẽtationibus. videtur enim timor eſſe infirmorum. ⁊ homo eſt mutabilis in ſe ⁊ fragilis ſʒ firmat dñs timẽtem: q₃ timor dei dat firmitatẽ: human⁹ diffidẽtiã. [⁊ teſtamẽtũ ipi⁹ eſt hoc vt manifeſteẜ illis].i. manifeſtabit ſeipſum illis ſicut ꝓmiſit q. d. promiſſio ei⁹ ẽ etiã eis firmamẽtũ. ſ. hꝰ vt videãt eũ facie ad faciem. Merces laboris nr̃i eſt viſio dei: quẽ cũ videbimus nihil vltra erit qđ queram⁹. Et ideo quicquid alij faciant. Merces laboris nr̃i ẽ viſio dei.

16 Oculi mei ſemper ad dominum: † quoniam ipſe euellet de laqueo pedes meos. †q₃

¶ [Oculi mei]ſcʒ cordis. i. īteriores oĩs ſenſ⁹ ⁊ ītẽtiões mee ſũt [ſp ad dñs]ſurſũ ſpectãtes: ⁊ iõ nõ timeo pic'la terrena [qm̃ ipſe]quẽ intueor [euellet]extrahet [de laqo]timoris ⁊ cupiditatis ac oĩʒ vitiorũ ⁊ tẽtationũ [pedes meos].i. animi affectus ab hoc diuerſarũ tẽtationũ laqo. Nemo euelliẜ niſi cui⁹ itẽtio ⁊ deſi

derium ad alta ſubleuatur. Sem
per ergo homo intendat in oibus
que dei ſunt: et deus eum de tēta-
tionibus ⁊ tribulationibus finali
ter liberabit. Et quia ego reſpicio
ad te o domine et tu.

17 Reſpice in me & mi
ſerere mei: †quia uni-
cus & pauper ſum ego.

†qm̄ p̄s.l. xxv.

¶ [Reſpice in me] et in deſideriū
meū pietatis affectu [et miſerere
mei] q: miſer ſum et locus eſt mi-
ſeric [q: vnicus] non p multa di-
ſtractus vl' vnicam ſpem in te ha
bens [et pauper] a mūdi rebus. vl'
[pauper] ſpū ⁊ hūilis [ſum ego].
Uel [vnicus ⁊ paup] .i. ſolus ⁊ im
potēs reſpectu multitudinis de-
monum ⁊ ſatellitum ſuorū. Ideo
ſe vnicum ⁊ pauperem dicit vt dei
miſericordiam ſibi cōciliet. Unic⁹
enim plus amat: pauper plus do
letur. Et item ideo quia

Unic⁹ plus amat.

18 Tribulatiões cordis
mei multiplicatę ſunt:
de neceſſitatibus meis
†erue me.

†educ.

¶ [Tribulatiões cordis mei mul-
tiplicate ſunt] .i. multis modis af
fligor. modo p tētationes demonū
et vitiorū: modo p perſecutiones
hoim malorū. et tot ſunt calami-
tates mundi ꝙ earum anxietas
vſqꝫ ad cor puenit. ⁊ o dñe [de ne-
ceſſitatib⁹ meis] .i. tribulationib⁹
p quas neceſſe habeo trāſire [erue
me] liberando. Aduerſa cōgrue vo
cat neceſſitates: q: neceſſaria ſunt
oib⁹ pie viuere volentib⁹. et hec
neceſſe eſt eos tolerare vſqꝫ in fi-
nem vt ſalui fiant. Et

19 Vide humilitatē meā
& laborem meum: &
†dimitte uniuerſa deli-
cta mea.

†remitte oia peccata mea

¶ [Uide hūilitatē meā ⁊ laborē
meū] q: p aduerſa humiliatus in
magno labore ⁊ tribulatiōe ſum.
et his purgationis mee flagellis
placatus [dimitte vniuerſa deli-
cta mea] tā mortalia ꝙ venialia.
Uel [vide] .i. gratam habe [humili
tatem meam: ſcilꝫ cōtriti cordis: ⁊
q: tribulationē (q̄ pena peti eſt)
humiliter ⁊ patiēter tolero [⁊ la-
borem meū] in ſuſtinēdo malos [⁊
dimitte vniuerſa delicta mea] vt
ex tolerātia tribulationū ⁊ labo
rum merear veniam delictorum.

20 Reſpice inimicos
meos quoniam multi-
plicati ſunt: & odio ini-
quo oderunt me.

¶ [Reſpice] etiā [inimicos meos]
eos conuertendo vel reprimendo.
vel q: neſcim⁹ quid oremus ſicut
oportet: fac de eis ſicut tu ſcis [qm̄
multiplicati ſunt] nō ſolū foris in
infideles ſed etiā intus in eccl'ia
falſi fratres: et tot hoim perditio
non pōt eſſe ſine dolore. q.d. atten
dendo eos me ꝓtege ⁊ mihi auxi
liare. [⁊ odio iniquo oderunt me]
q: oderūt me diligētē ſe: et q: nō
vitia in me ſed ipſam naturā ode
runt. Equū em̄ odium eſt cum odi
tur culpa ⁊ diligitur natura. Iō

21 Cuſtodi animā meā
& erue me: non †erube
ſcam: quoniam ſperaui
in te.

†cōfundar.

¶ [Cuſtodi aiam meā] ab eoꝝ in-
ſidijs ⁊ imitatiōe ne peat [⁊ erue
me] ab eorū cōſortijs ⁊ cōione vt
euadā [nō erubeſcā] id eſt nō con-
fundar a ꝓpoſito cadēdo ⁊ erube-

ſcenda cōmittendo ſi forte inſurgunt aduerſum me. et debes me exaudire [quōniā ſperaui in te] nō preſumpſi de me: et nō eſt cōfuſio ſperantibus in te. Cū aūt pfecti ſic ſe ſpei fortitudine roborāt: ceteros ad ſe per exēplum trahunt. vnde ſubditur.

22 ' Innocentes & recti adheſerunt mihi: †quia ſuſtinui te†. †qm̄ ſpōte

℄ [Innocētes] morib⁹ et ſibi et pximo [et recti] fide ⁊ corde qs nō frangit aduerſitas vel pſperitas [adheſerūt mihi] nō ſolū pſentia corporis ſed etiā cōſenſiōe cordis. ⁊ adherendo ſunt mihi pformati. ⁊ hoc ideo [qz] non defeci a bono ſequens malos ſed [ſuſtinui te] expectans diſcuſſionē vltimi iudicij ⁊ retributionem. Qui innocenter viuunt: qui celeſtem patriam appetunt; ſicut diſiungi a malis ita adherere capiūt bonis vt ſeſe inuicem verbis et morib⁹ edificēt et bona ſua p charitatem ſibi communicent quatenus in bono alter creſcat ex altero. Et tu

23 †Libera deus Iſraël: ex omnibus tribulationibus †ſuis. †redime. †eius,

℄ [Libera] o [deus iſrael] .i. pplm̄ quē ad tuā viſionē ⁊ ad te contēplandū pparaſti [ex oībus tribulationibus ſuis] ſcz ſpūalib⁹ ⁊ corporalibus .i. nō ſolū ex his q̄ tolerat exteri⁹ ſed etiam ex his q̄ patitur interi⁹: vt magis quiete ⁊ deuote tibi poſſit ſeruire. Vel [ex oībus tribulationibus] preſentib⁹: ne in eis ſuccumbat: et futuris ne eas incurrat. Oratio.

LIbera nos ab oib⁹ anguſtijs nr̄is mitiſſime deus qz ad te aīas nr̄as erigimus: obliuiſcere q̄s delicta iuuētutis ⁊ ignorātie prioris: ⁊ ſi quid negligenter delinquimus clementer ignoſce. Per dominum.

Pſalmus de eccleſiæ ſeu uiri iuſti innocētia & ſanctitate: eiuſquē ne à propoſito moueatur oratione.

Pſalmus. XXV.

1 IVdica me domine quoniā ego in innocētia mea †ingreſſus ſum: & in domino ſperans non infirmabor. †ambulaui.

℄ Auctor pſalmi, pphēta Dauid. ℄ Titul⁹ hic eſt pſalm⁹ dd. Quaſi diceret pſ ille attribuit Dauid: id eſt perfecto viro ⁊ excellentiori eccl'ie mēbro ſuperi⁹ deum oranti ⁊ hic oſtendenti ſe eſſe exauditū ⁊ diuina mīa adeptū innocētiam ⁊ pfectionē: ac deuoti orāti ne a propoſito ſuo dimoueat: et hoc facit vt a quibus moralr̄ ſegregat ab his etiam eternalr̄ ſeparet. ℄ Materia: viri iuſti innocens ⁊ ſancta conuerſatio: ⁊ a cōſortio malorū ſeparatio. ℄ Intentio: vt exēplo ſui doceat nos innocēter cōuerſari: ⁊ a conſortio malorū ſeparari: iuſtiſqz iūgi: qz ex cōuictu mores formantur. ℄ Quia in gnāli propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie vl' cuiuſlibet pfecti ⁊ viri iuſti allegat ſuā inocētiā: ⁊ deteſtatur iniquorū maliciā. atteſtat̄ inſuper ſe in cultu dei ſedulum: ⁊ petit cum impijs nō dānari in perpetuum Mores et conuictu formant.

¶ Gnia in ſpeciali: videns ergo ille vir ſanct⁹ bonos cũ malis: grana cũ paleis: orat in futuro localr diuidi. d. [Judica me dñe] ſcʒ iudicio diſcretiõis. i. diſcerne me in futuro a malis loco a quib⁹ in pñti licet ſimul mecũ ſint ſeiũct⁹ ſum merito. Hoc aũt dicit nõ ex pſum ptione iuſtitie ſue ſed ex certitudine mie dei ꝛ ſubdit meritũ [qm̃ ego in innocentia mea ingreſſus ſum] vias vite inter perõres innocenter vitam ducendo: ꝛ hoc dicit nõ ſe iactando ſʒ grãs agẽdo [ꝛ in domino] nõ in me [ſperãs] ne iter malos titubẽ [nõ infirmabor] deficiẽdo ab inocẽtia ꝛ cadẽdo i peccatũ: ſed ſicut incepi ita diuino auxilio perſeuerabo: qꝛ ipſe dñs eſt mea fortitudo. Sʒ ne qđ delictoꝝ occltoꝝ me lateat ꝛ ĩ me remãeat.

2 Proba me domine & tenta me: ure renes meos & cor meum.

Ps. cxxxviij.

¶ [Proba me dñe] i. ſi qđ in me eſt purgãdũ pri⁹ vires meas reſpice [ꝛ] tunc ꝓut ferre valeo [tenta me] i. tẽtari me pmitte notũ meſaciẽs: nõ tibi qꝛ oĩa noſti: ſʒ mihi ꝛ alijs ne qđ delicti in me remaneat ꝛ hic me corrigens flagello filiorũ vt ſpũs ſaluus fiat. ꝛ deinde [vre] igne ſancti ſpiritus [renes meos] i. delectationes. ſ. malas abſumẽdo et bonas inflammando [ꝛ cor meũ] i. cogitatiões ſcilicet malas conſumendo ꝛ bonas illuſtrando. Ac ſi dicat interiorib⁹ ꝛ exteriori bus vitijs ſpiritale adhibe medicamẽtum hic ergo pfectus pcat tribulationes ꝛ tẽtationes ne qs de eis murmur et. Nec timeo conſumi tribulatione vel tentatione.

3 Quoniam miſericordia tua añ oculos meos eſt: & complacui in ueritate tua.

¶ [Qm̃ mia tua] que nõ ſinit tẽtari ſupra vires vel cõſumi [ante oculos meos eſt] id eſt nõ merita mea ſed miſericordiam tuam tanꝙ̃ fiduciam meam toto corde intueor ꝛ attẽdo: ita ꝙ nec ego miſericordie nec miſericordia mei obliuiſcitur. qſi diceret diſciplinã tuã patienter fero: ſed vt miſerearis indeſinenter expecto [ꝛ] iõ iã cõplacui tibi / id eſt bñplacitũ habui [in veritate tua] ſcilicet vindicte quã merui qui prius diſplicui in mẽdacio culpe qua deliqui. Et qui lapſus merui irã a te correpr⁹ inueni miſericordiam. Uel [cõplacui in veritate tua] probando que pbas et reprobando que reprobas. Ex hoc autem apparet quoniam in innocẽtia mea ingreſſus ſum. quia.

4 Non ſedi cum conſilio uanitatis: & cum iniqua agentibus non introibo.

¶ [Non ſedi cum conſilio vanitatis] id eſt tractum iniquorũ vitaui ꝛ eis non conſenſi qui de terrenis ſemper cogitant ꝛ loquuntur prouidentes beati fieri in temporalibus ꝛ tranſitorijs que vana ſunt ꝛ inſtabilia et cauſa omnis iniquitatis [ꝛ cum iniqua gerentibus non introibo] iniquis operibus cum ipſis me gerendo. Perverſi enim aut vane loquacitati vacãt: aut iniquę operationi deſudant. Quo contra ſancti viri vt et verbo et facto habeantur innoxij ꝛ a vanitate reſtringunt linguã. ꝛ ab iniquo opere conſeruant vitã. Et quia non ſatis eſt vitaſſe addit. Immo.

Perverſi vane loquacitati v. oão.

5 †Odiui eccleſiā malignātium: & cum impijs non ſedebo. *†odio habui cōgregationē malignorum.*

¶ [Odiui eccleſiam] i. congregationem ⁊ cōuentū [malignantiū] id eſt maliciā ſuā ſtudioſe exaggerantium: quibus ſcilicet nō ſufficit ꝙ ipſi mali ſint niſi etiā alios trahant. odiui quidē in eis nō naturā ſed culpam. [et cum impijs] deum non colentibus. Pietas em̄ proprie pertinet ad cultū dei [non ſedebo] id eſt placitū non habebo: corde eis conſentiendo vt placeat mihi quod eis. Ab his enim omnibus ꝗuis nō corpore tamen vita ⁊ moribus ſeparatur eccleſia. Sz qui ab iniquis ſe ſeparat: cum quibus adiungitur audiamus. Sed *Pietas ad cultum dei ptinet*

6 Lauabo inter innocentes manus meas & circundabo altare tuū domine. *ps. lxxij.*

¶ [Lauabo] i. mūdabo [inter innocētes] qui nec ſibi nec alteri nocent [manus meas] id eſt opera. q̄ſi diceret. non conſentiā impijs ſed potius cum innocentibus et inter eos mente ſemper et corpore ſepe habitans ⁊ conuerſans penitendo mūda faciam opera mea. Manus enim opera ſignificant. [et circūdabo] i. virtutibus ⁊ bonis operibus ornabo [altare tuum dn̄e] i. mentē meam vel fidem vbi deo vota offerunt: vbi preces fundūtur: q2 nō eſt loc⁹ veri ſacrificij extra fidē catholicā q̄ eſt in corde: iō aūt inter innocētes ꝯuerſabo: *Man⁹ opa ſignificant*

7 Vt audiam uocem laudis †: & enarrem uniuerſa mirabilia tua. *†tue.*

¶ [Vt audiam vocem laudis] i. diſcam et intelligam ab eis ⁊ intus a magiſtra veritate qua voce ſis laudandus: ſcilicet quomodo te laudem non me: vt ſcilicet bonum tibi non mihi tribuam: ⁊ ex ipſo bono non de me ſed de te qui dediſti preſumam. Ille ergo intelligit qualiter eſt laudandus de⁹: qui quicquid bōi agit a deo eſſe reputat: quicquid vero mali facit a ſe eſſe non dubitat. [⁊] cum didicero [enarrem] id eſt exponam ceteris [vniuerſa] id eſt precipua et perfecta [mirabilia tua] corporalia et ſpiritualia viſibilia et inuiſibilia hominib⁹ exhibita/docens ⁊ eos te laudare. quia o

8 Domine dilexi decorem domus tuę: & locum habitationis gloriæ tuæ.

¶ [Domine dilexi decorem dom⁹ tue] id eſt bonos actus quib⁹ decoratur domus tua ſcilicet eccleſia: vel virtutes animam ornātes [⁊ locum habitationis glorie tue] ſcilicet illos in quibus habitans glorificeris: id eſt locū in quo glorioſe habites vt non ſibi ſed tibi gloria detur: quia non ſuā ſed tuā gloriam querunt: vel animam virtutibus ornatā. Unde Gregorius. *Greg.* Domus quippe dei nō ſolum ſancti angeli ſed etiam nos ſumus quorum mētes inhabitare dignatur. Et quia electus quiſq3 quantumcunq3 proficiat adhuc reprobari formidat miſericordiam deū humiliter exorat. d.

9 Ne perdas cum impijs animam meam: & cum uiris ſanguinū uitam meam.

¶ [Ne perdas] id eſt ne perdi p(er)mittas in futuro [cum impijs o] [deus] id eſt cum male ſe habentibus erga deum ⁊ cum odientibus [animam meam] que diligūt deco rem domus tue [et cum viris ſanguinum vitam meam] in preſenti: id eſt cum hominibus male ſe habentibus erga p(ro)ximum/ et cum odientibus. De quibus dicitur.

i. Joh. iij. Qui odit fratrem ſuum homicida eſt. Et ita impij ⁊ viri ſanguinum illi accipiuntur qui cōtra duo mādata charitatis agunt: et ſic domum dei que duobus preceptis dilectionis ſcʒ dei ⁊ proximi decoratur quantum in ſe eſt dehoneſtant ⁊ maculant

10 In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus.

¶ [In quorum manibus] .ſ. operibus [iniquitates ſunt] quia eorum opera ſunt iniqua ⁊ ſemper parati ſunt inique agere [dextera eorum repleta eſt muneribus] q: ſi quid boni agunt pro muneribus faciunt pecunie: vel laudis humane. vel timoris quo timent diuitē vel potentem offēdere Hi ſunt q ſapientiam ſuam vēdunt: p iuſtitia p(re)cium accipiunt: ipſis etiā ſpiritualibus ſtudijs q̄nq3 deſudant vt terrenū aliqd cōq̄rāt. in acq̄rēdis lucris iiuſtiſ ardēti ſtudio: et cūquaq3 exq̄rūt vt dextera eo⁊ repleat muneribus. Ita illi muneribus ſunt ditati.

11 Ego autem in innocentia mea † ingreſſus ſum: redime me & miſerere mei.

† am/bulaui.

¶ [Ego aūt] ſine flagitio ⁊ facinore [in innocētia mea igreſſus ſum] iter pctōres .i. diuitijs innocētie et ſpūalibus theſauris ditatus ſum ⁊ iō [redime me] .i. tāq̄ redēptū libera me a malis [⁊ miſerere mei] .i. nō deſerat me mia tua in huius vite piculis quā vix aliqs trāſit ſine culpa. ſed in oibus me comitet̄ făciēdo mecū: non ſm merita mea ſed ſm miſericordiā tuam. Et debes q̄z

12 Pes meus ſtetit in † directo: in eccleſijs benedicam te domine.

† recti/tudine.

¶ [Pes meus] ſpūalis ſcʒ affectus q facile labi ſolet: ⁊ etiaʒ corpalis [ſtetit i directo] .i. nō receſſit a iuſtitia tua ⁊ permāſit cōtra oia ſcādala imobilis. q: tā affectiōe ⁊ i dilectione q̄ greſſu ⁊ opere nō receſſi a rectitudine: ⁊ ſi ſcădalis cōcuſſus eſſeʒ vndiq3 In hoc ergo oſtēdit ſe diligere deum: deinde ſubijcit etiam de dilectione proximi dicens [in eccleſijs] ⁊ ſanctis congregationibus ⁊ in omni couētu fideliū [benedicā te dn̄e] de tuis beneficijs mibi a te collatis: non ſolum lingua et vocibus ſed etiaʒ vita et moribus ⁊ laudādo vt alij mea doctrina ⁊ exemplo ſimiliter informentur ad benedicendum. Hoc eſt enim in eccleſijs benedicere deum: ſic viuere vt per mores cuiuſq3 benedicatur dominus. Qui enim benedicit domino lingua/ ⁊ non factis non vere bn̄dicit. Oro

Bn̄dicere deum q̄d eſt.

Largire dn̄e miam tuā famulis ſupplicibus: et fac nos in tua veritate deuotos: vt factis per innocentiam reſtitutis liberari mereamur ab impijs. Per dominum.

Pſalmus de fortitudine & cōſtātia in aduerſis: & tētatiōibus vite pr̄e

ſentis:ac de profectu & perſeuerantia in uirtutibus & bonis.

Pſalmus. XXVI.

1 DOminus illumiatio mea & ſalus mea: quē timebo.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſ dauid priuſq̄ liniretur ſecundo. Hoc eſt pſ iſte dirigens nos in finē future cōſummatiōis attribuitur dauid.i.cuilibet fideli manu forti.pſalmus inq̄ agens de hoc qđ eſt illi fideli priuſq̄ liniretur ſecundo.i.ante perfectam vnctionē. Sicut enim dauid poſt primas in domo patris vnctionem in ſignū regni factā hoſtes habuit anteq̄ in hebron in regem vngeretur ſecūdo.nec cōfirmatus eſt in regno donec ſaule deuicto:ſic fidelis quiſq̄ poſt primam vnctionem baptiſmi qn̄ accipit pignus ſpiritus ſed hoſtes anteq̄ ſcđo vngaē ſcilꝫ poſt hanc vitam qn̄ immortalitatem ꝛ impaſſibilitatem cōſeqtur:ꝛ nūq̄ cōfirmabiē i regno donec diabolo penitꝰ ſupato.Fidelis ergo pma vnctione vnctus tāq̄ xpi tyro hic loquitur optans vt ſcđam vnctionem cōſequaē.Qđ ergo ſupra.oſtēdit ſe exauditū ꝛ perfectionē cōſecutū orauitq; ne a ꝓpoſito ſuo dimoueret hic ſe ipſū ꝛ ſuo exemplo vnūquēq; q pignus ſpūs accepit cōfortat.vt ſi btūs eſſe deſiderat in tentationibus vite preſentis viriliter agat:ac pondus diei et eſtꝰ longanimiter ſuſtineat. ¶ Materia:in aduerſis ꝛ tentatiōibus vite pñtis fortitudo ꝛ cōſtātia:ac in virtutibus ꝛ bonis pfectꝰ ꝛ perſeuerātia. ¶ Intētio:ſuo exemplo vnūquēq; exhortari ad iſta:ꝛ a deo ipetrare ꝛ obtinere orōne deuota. ¶ Sentētia in generali:propheta in iſto pſalmo in pſona eccleſie vel cuiuſlibet viri fidelis et iuſti cōfiteē ſe deū metuere et nullum aliū formidare:ac conſtātiam cōtra inſultus aduerſarioꝝ ſe habere.Itē pfiteē ſe habere deſiderium ꝛ conatū pficiēdi ꝛ pſeuerandi in bonis vt pertingat ad pmiū regni celeſtis. ¶ Sentētia in ſpeciali:fidelis ergo pma vnctiōe inūctus tanq̄ tyro chriſto ait.[Dñs] habitās in me qui illuminat oēm hoiem veniētē in hūc mūdū eſt[illuminatio mea]ꝯtra ignorātiā. Illumiat enī me pferēdo mihi lumē naturale ad cognitionē agēdoꝝ ſupaddēs lumē grē ad cognitionem ſperādoꝝ:[ꝛ ſalus mea]cōtra infirmitatem vt iaꝫ poſſim reſiſtere peccatis:quia eiꝰ eſt ſaluare in omnibꝰ tētationibus ꝛ tribulationibus:ꝛ in futuro ipe ē vera noſtra ſalus ꝛ beatitudo pennis [quē ergo] aliū[timebo]ſub tāto dño.quaſi diceret nullū.qꝛ nullus pōt cōtra eū Quē enī aia timeat in qua deus habitat?

2 Dominus protector uitę meę:à quo trepidabo?

¶[Dñs eſt ꝓtector vite mee]ſcꝫ grē q̄ dr vita fideliū:ſicut vita nature dr brutoꝝ:culpe demonū:glie angeloꝝ.qꝛ vitam virtutū quam mihi dedit etiā ꝓtegit dū oēs impetus ꝛ inſidias repellit:ſine cuiꝰ ꝓtectione oīa dona eius pduntur[a quo] igiē alio[trepidabo]quaſi diceret a nullo.ad potentiſſimū enī omniū pertineo.Si ergo deꝰ illuminat hominē vt recta videat/ſi ſanat vt recte q̄ viderit opere cōpleat.Deinde ſi ꝓtegit ne tētatus

cadat:quid reſtat quod formidare debeat: Unde et ſubditur.

3 Dum † appropiant ſuper me nocentes: ut edant carnes meas.

†ap/ppin/quant.

¶[Dū appropiāt ſuper me].i.appropinquant et accedūt cōtra me [nocētes] voto ſuo et ſi nō effectu. i.dū me inuadūt et obſident inimici volētes nocere mihi [vt edāt carnes meas] vel me in carne affligēdo et occidēdo: vel in carnalib⁹ deſiderijs nimis delectando et ſe paſcēdo: vel bōa mea deuorādo. Crudelitas inimicorū hic notatur qui carnes lacerāt: animas ledere nō valētes: et ideo nō ſunt timēdi: q: eo ipſo infirmātur et cadūt quo ad interiora animi irrūppere nō poſſunt. vnde ſubditur.

4 Qui tribulant me inimici mei: ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.

¶[Qui tribulāt me] perſequēdo vel tentando [inimici mei] corporales vl' ſpūales [ipſi infirmati ſunt] a proprijs viribus et debilitati in ſemetipſis et ineficaces erunt in hoc quod intendunt [et] victi [ceciderūt] a potētia et poteſtate nocendi ne tm̄ nocere poſſint quantum velint. poteſtate diuina me protegente et eos deijciente. Nihil ergo niſi dominū timeam⁹. et qcquid alius fremat vel ſuperbia contra nos non curemus. Si enim deus pro nobis quis ↄtra nos? Ideoqz accepta tanta fiducia

Ro. viij.f.

5 Si conſiſtant aduerſum me caſtra: nō timebit cor meum.

¶[Si] deinceps [conſiſtant]: id ē circumueniant [aduerſum me caſtra]: id eſt conſpiratio contradicentium et aduerſantium multitudo et fortitudo [non timebit cor meum] in deo protectore confirmatum licet corpus occidāt. quaſi dicat. Si impiorum exercitus: ſi vitiorum impetus: ſi demoniorum cetus collectis viribus omnibus atqz acie ordinata conſurgat: nihil cor dubitat quod omnipotens deus illuminando/ſanando/protegendo confirmat. Dominus enim bellator fortis ipſe p me pugnabit.

6 Si † exurgat aduerſum me prelium: in hoc ego ſperabo.

†inſurgat in me bellum.

¶[Si] etiam [exurgat] ſubito vl' in immenſum creſcat [aduerſum me prelium] ſcilicet inſultus et cōflictus vel perſecutio inimicorum predictorum vt me debellare velint et conterere: nō ſolum non timebo ſed etiā [in hoc] prelio [ego] cui deus protector eſt [ſperabo]. i. ex hac occaſione certiores et firmiorem cōfidendētiaz capiam de diuini auxilij experimento. Uel [in hoc] ſcilicet in domino [ego ſperabo]. i. ſpem victorie et remunerationis eterne habebo in domino. Et merito quia

7 Unam petij à domino hanc requiram: ut inhabitem in domo domini † omnibus diebus uitę meæ.

†cūctis dieb.

¶[Unam] ſcz rem eſt vnū ſcz ipm deū vbi more hebraico vtit adiectiuo feminino p ſubſtātiuo neutro. [petij a domino] pre ceteris. Mali quidem multiplicia querūt ego tātum vnam [et hanc requirā] ſupplicando inſtanter et perſeuerantur pro obtentu ipſius ſcilicet

[vt] qui nunc ad tempus habito in tabernaculo tādem [inhabitē] id eſt perſeuerāter habitem [in domo domini] non manu facta ſed eterna in celis [omnibus diebus vite mee] .i. eternalr̄ vbi nō ſunt dies mortis O vna dulcis quando me de te ſatiabis.

8 Vt † uideam uoluntatem domini: & uiſitem templum eius.

† cōtēpler delectationes dn̄i et ꝓtegar a templo ei⁹.

¶ [Et] ibi [videam voluntatem domini] ſicut eſt qui maxime apparet in facie id eſt vt contempler ſpeciem eius deſiderabilē ⁊ videā cum facie ad faciem vbi voluntas dei ⁊ quid velit plene cognoſcet. Hic enī volūtas aliqua hoīs a voluntate dei diſſentit: ſed ibi in nullo diſſentiet. Unde dicit̄. Fiat voluntas tua ſicut in celo ⁊ i terra [⁊ viſitem] .i. cum deſiderio ⁊ frequētia videam ⁊ interiori mente frequentem [templum eius] .i. eccleſiam electorum ⁊ celeſtis curie cōuentum. fidenter autem peto et ſpero illud peruenire.

Math. vj. b.

9 Quoniam abſcondit me in tabernaculo ſuo in die malorum †: protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.

† meorum.

¶ [Quoniam abſcondit me] militātē ſibi ne me tentationū ꝓcelle obruerēt [in tabernaculo ſuo] .i. in p̄ſenti eccleſia in qua militamus [in die malorum] ſcʒ hoim .i. in die ⁊ vita p̄ūti vbi mali florent: vel in tp̄e tētationuʒ quib⁹ mortalis vita ſubiacet [protexit me] ad ſaluteʒ ne lederer i anima licet corpus affligeretur [in abſcondito tabernaculi ſui] .i. in chriſto p fidem quod eſt ſanctus ſanctorum ⁊ abſcōditum eccleſie ſpiritualis: ſicut ſctā ſanctorum ſunt abſconditū eccleſie materialis in quo vita noſtra abſcondita eſt. quem mox vocat petram.

10 In petra exaltauit me: & nunc † exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.

† eccē

¶ [In petra] .i. in xp̄o non tm̄ protexit ſed ⁊ [exaltauit] a terrenis cupiditatibus ſublimando: ⁊ de virtute in virtutem ꝓgredi faciendo [me] fundatum ſupra petrā. Prius ergo in chriſto protexit eum a malis: deinde exaltauit in bonis [et nunc] dum dies malorum eſt [exaltauit caput meum] .i. menteʒ meā [ſuper inimicos meos] .i. ſuper vitioſos appetitus q̄ me ſepe humiliabant ne celeſtia contemplarer vt nullis iam vitijs vel aduerſitatibus ſuccūbam ſed ſuperem non deficiendo. Et quia ſic exaltauit idō

11 Circuiuit & immolaui in tabernaculo eius hoſtiam † uociferationis: cantabo & † pſalmum dicam domino.

† iubilatiōis
† pſalmum.

¶ [Circuiui] .i. oīa beneficia recogitaui ⁊ mecum ptractaui [⁊] non ingratus [immolaui] offerendo p gratiarum actione [in tabernaculo eius] .i. in eccleſia toto orbe diffuſa [hoſtiam vociferationis] vel iubilationis .i. laudis ineffabilis cum magna deuotione ⁊ cōtritiōe cordis. et de reliquo [cantabo] ſcilicet iocunditate contemplationis [et pſalmum dicam] id eſt operabor [domino] id eſt ad honorem domini. Cantus enim pertinet ad iocunditatem laudis: pſalmus ad exercitium bone opatiōis. q. d. vo-

Ital. ij. 139.

cundi tatem ptinet laus 12 dis.

ce. corde ⁊ ope laudes deo annūcia bo ſic eniꝫ laus nr̄a accepta ē deo noſtro Ideo

Exaudi domine uocem meam qua clamaui ad te: miſerere mei & exaudi me.

Miſerere .i. miſericordit̉ agere.

¶ [Exaudi dn̄e vocem meam] .i. orationē tam mentalem ꝙ vocalē [quia clamaui] forti intentione [ad te] promittendū ⁊ pro illa vna [miſerere mei] .i. e. miſericorditer mecum age [⁊ exaudi me] precem meam cōcedendo. q. d. ex mīa tua exaudi me: vt merear in illa vna eſſe. Preces inculcat qꝛ ꝙdiu in diebus malorum ſumus oratio noſtra ceſſare non debet. tranſiet oro ſuccedet laudatio. tranſiet fletus ſuccedet gaudium. Et merito me exaudies quia.

13 Tibi dixit cor meū: † exquiſiuit te facies mea: † faciem tuam domine requiram.

† quęſiuit vultū tuū. † vultū tuum. Orō n̄ ſolū in labijs ē: ſed ⁊ in corde.

¶ [Tibi] qui ſolus occulta intelligis [dixit cor meū] .i. deſiderium cordis mei: hoc eſt oratio mea nō in ſolis labijs eſt ſed in corde prolata. ⁊ [exquiſiuit te] non aliud extra te [facies mea] .i. intentio mea mens mea in qua me cognoſcis: ⁊ que vultu quandoqꝫ deſignatur [faciē tuā] .i. preſentiaꝫ [domine] perſeuerāter [requiram] nō mundi gloriā: non diuitias: non delitias: facies tua viſio tua q̄ ē vna mihi eſt in deſiderio. quia inter oīa nihil ita precioſum inuenio. Ut autem inueniā qd̓ quero: tu domine

14 Ne auertas † faciem tuam à me: ne declines in ira à ſeruo tuo.

† vultū tuum.

¶ [Ne auertas] ⁊ abſcondas nūc [faciē tuaꝫ] ſcꝫ gratie tue [a me] tāꝙ nolens mihi fauerem ⁊ gratiā impenderes ꝫ ppiciata facie me reſpice: ⁊ n a peccis meis faciē vindicte auertas vt ea nō punias: ne declines in ira a ſeruo tuo] ſcilꝫ tanꝙ ex deſpectu recedēdo ab eo: ⁊ loquitur de eo: tanꝙ de alio. Rogat vt cum hic corripiat non vt ab illo cum ira ſine correctione ⁊ venia diſcedat: ⁊ vt illa gerat a quibus non declinet ſꝫ vultu propicio reſpiciat. Sed

15 Adiutor meus eſto ne derelinquas me: neque deſpicias me deus ſalutaris meus.

¶ [Adiutor] ⁊ cooperator [meus eſto] vt proficiaꝫ et perſeuerare valeam in bono: quia ego mihi non ſufficio: ⁊ ideo precor [ne derelinquas me] ne cadā ⁊ incidaꝫ in peccatuꝫ quia ſine te deficio. q. d. inceptum ne intermittas: in viam me poſuiſti ſed aberrabo ſi me relinquis [neqꝫ deſpicias me] a te abijciendo ne peream: quia tu [deus] meus es qui me creaſti: ⁊ [ſalutaris meus] qui me redemiſti. q. d. fruſtra creaſti et recreaſti ſi me deſpicis. ⁊ hoc neceſſarium eſt mihi nō habēti adiutorium extra te:

16 Quoniā pater meus & mater mea dereliquerunt me: dominus autē aſſumpſit me.

¶ [Quoniam pater meus] .ſ. mundus vel diabolus [⁊ mater mea] .ſ. ſocietas malorum vel carnalis cō cupiſcentia que me genuerunt ⁊ quorum eram imitator: [dereliquerūt me] querētē te ⁊ cōtēnētem ſe q. d. iſta dereliqui. ſeparatꝰ ſuꝫ ab

eis cū id quod quero dare nō poſ
ſet.[Dominus autē]qui poteſt mi
hi dare ⁊ modo neceſſaria[aſſum-
pſit me] vt pater q: condidit:quia
vocat quia iubet:q: regit:⁊ vt ma
ter:quia lactat:quia nutrit:q: fo-
uet:q: continet.Et quia tendo ad
te ideo

†cō 17 ſtitue. Legem † pone mihi
domine in uia tua: & di
rige me in ſemita recta
propter inimicos meos.

℄[Legē]ı. regulam viuēdi[po-
ne] et [da mihi]tendenti ad te
o[domine in via tua]ſcʒ manda
torum tuorū q̄ me dirigat ⁊ non ſi
nat aberrare a mandatis tuis.et
vlterius[dirige me in ſemita re
cta]ſcʒ ꝯ ſ'iorū ⁊ in rectitudine an
guſtiarū vt recte incedam ⁊ nō de
cliuē ad dexterā vel ad ſiniſtrā.⁊
hoc rogo[propter inimicos ⁊c.eos]
viſibiles ⁊ inuiſibiles cauendos q̄
inſidiari non ceſſant vt me ad ini
quitatē ſiue errorē trahant.Et

18 †iniq̄i Ne tradideris me in
animas tribulantium
me: quoniam inſurre-
xerunt †in me teſtes ini
qui: & mentita eſt ini-
quitas ſibi.

℄[Ne tradideris me].i.aīaʒ meā
vt ſi corp⁹ occidūt vel aīaʒ nō occi
dāt [in animas].i.in voluntates:
nō dico in man⁹[tribulantiū me]
⁊ mihi aduerſātiū.i. ne ſinas aīas
eorum ſatiari de malis meis vt cō
ſentiā eis[qui inſurrexerūt in me]
i.contra me[teſtes iniqui]ſcilicet
detractores ⁊ adulatores mihi et
de me falſa dicentes vt moueant
⁊ reuocent me a te]⁊ mentita eſt
iniquitas] emphatice id eſt ini-
quitas teſtis[ſibi].i.ad dānum ſuū
non meum:quia mendaciū malo
rum ſibi vertitur in penā:ſanctis
vero in gloriam.Omne enim pec-
catum in ſuum redit auctorem:ſed
inter omnia pericula deo dirigen-
te.ego

Pctm̄ om: ne in ſuuʒ redit aucto-rem.

19 Credo uidere bona
domini: in terra uiuen-
tium.

℄[Credo].i.indubitanter cōfido
[videre].ſ.per experientiam[bona
dn̄i]que ſunt vera ⁊ eterna nō trā
ſitoria[in terra viuētiū]vbi null⁹
moritur:nullus locus falſitatis
eſt:ſcʒ in vita beata que eſt eterna
quia pign⁹ nr̄m ibi habem⁹ quod
eſt xp̄s.Terra dicta eſt per ſimili
tudinē propter ſui ſoliditatē:ſtabi
litatē ⁊ permanētiā:vbi null⁹ pe
rit ſʒ ſemꝑ ꝑmanet ⁊ beate viuit.
Et in hac ſpe cōfortans ſeipſum loq̄
tur ad ſe tāq̄ ad aliū.q.d.cert⁹
ſum de illa vna ⁊ ſi tardū eſt hoc
amanti.

Terra quare dicta ē vita eter-na.

20 † Expecta dominū,
uiriliter age: & confor-
tetur cor tuum: & ſuſti-
ne dominum.

†ſuſti-ne.

℄[Expecta dn̄m] ſecure q̄ nō fal
lit bona ab eo ſperando ⁊ ꝑſeuerā-
do:⁊ vt ꝯſequaris nō remiſſe ſʒ[vi
riliter]ı. fortiter[age]ı. operare de
bono i melius ꝓficiēdo[⁊ ne laſſeris
[cōfortetur cor tuū]nō deſperatiōe de
ficiēdo:⁊ corde ꝯfirmatus ſi mala
eueniāt[ſuſtine dn̄m] tribulatio-
nes patiēter ⁊ ꝑſeuerāter pro eo
vſqʒ in finē ſuſtinēdo vt bene vi-
uēdo ſis iuſtus ⁊ patiēdo ꝑfectus.
Ubi nota ꝙ quatuor ſunt q̄ noſtrā
ſpem euacuat ſcilicet diuturnitas
tēporis.cōtra quod dic.f.expecta
dn̄m:id eſt illo ꝗ ē eius ⁊ ſperas eter-

Spē vite

ne era de dño difficultas bone actionis
cuant cõtra qḋ dicitur viriliter age. Pu
qtnoꝛ ſillanimitas mentis cõtra quod di
citur confoꝛtetur coꝛ tuum. Acer-
bitas tribulationis contra quod
dicitur. ⁊ ſuſtine dominum: id eſt
illud quod pateris pꝛo domino et
a domino. Oꝛatio.

Efenſa nos a caſtris ⁊ p̄
lijs inimici adiutoꝛ oim
deus: vt in dom⁹ tue p-
petuitate durãtes mereamur vul
tum tuũ ſpiritualí cõtemplatione
ſpicere. per dominum.

Petitio Chriſti uel ec-
cleſiæ pro liberatione
ab iniquorũ tribulatio
ne: & gratiarũ actio de
uota pro ſua exauditio-
ne. Pſalmus. XXVII.

†clama ui. AD te domine
†clamabo: de
†tace us meus ne
†ero ſi militis. †ſilcas à me: ne
quando taceas àme: &
† aſſimilabor deſcen-
dentibus in lacum.

ℭ Auctoꝛ pſalmi dauid propheta.
ℭ Titulus hic eſt Pſalmus ipſi
dd. Attribuitur enim dauid ſigni-
ficato .i. chꝛiſto in conflictu paſſio
nis poſito vel iuſto in afflictione
conſtituto ſuadenti id quod ſupꝛa
ſ. vt quoſq; fidelis ſui exemplo ad
uerſa tolleret ⁊ non in ſe ſed i deo
confidat ſi cum eo regnare volue-
rit. ℭ Materia: petitio liberatio-
nis chꝛiſti vel iuſti ab iniquoꝛum
liberationibus. ℭ Intentio: mo-
nere fideles aduerſa patienter to
lerare: ⁊ coꝛ ſuum in domino pone
re ſi volunt cum chꝛiſto regnare

ℭ Sententia in generali: pꝛophe
ta in iſto pſalmo in perſona xp̄i vł
cuiuſlibet iuſti poſiti in afflictio-
ne mentis vel coꝛpoꝛis petit deuo
te diuinitus liberari: ⁊ ſentiens ſe
a domino exauditum ſtudet ei de
uote regratiari. ℭ Sententia in
ſpeciali: Chꝛiſtus itaq; ſecundum
ꝙ homo pꝛoponens ſe exemplum
iuſtis humiliter ad patrem ait
[Ad te] o [domine clamabo] i. ex
toto et magno deſiderio ⁊ affectu
in afflictione mea oꝛabo et tu [de⁹
meus ne ſileas a me] chꝛiſto in re-
ſurrectione: ſed reſponde mihi ar-
nuendo ⁊ reſuſcitando et [nequã-
do] .i. nec ad hoꝛam [taceas a me]
in paſſione ſed clarifica pꝛotegen-
do [et] ſi ſilueris [aſſimulaboꝛ] id
eſt ſimilis ero alijs hominibus
[deſcendentibus in lacum] id eſt in
miſeriam huius vite vel in infer-
num. Uel [ne ſileas a me] chꝛiſtia-
no quãtum ad exterioꝛem erudi
tionem [nequando taceas a me]
quãtum ad interioꝛem inſpiratio
nem [et] ſi ſilueris vel tacueris re
motus a me tunc [aſſimilaboꝛ de-
ſcendentibus in lacum] gehenne ⁊
pꝛofunde miſerie: id eſt per hoc:
quia dei ſilere et tacere: noſtrum
perire eſt. Sed

2 Exaudi domine uo- †orati
cē † deprecationis meę onis
dum oro ad te: dum ex
tollo manus meas ad
templum ſanctũ tuum.

ℭ [Exaudi dñe vocẽ dep̄cationis
mee] coꝛdis deuote peccãtis [dñe]
.i. qꝛ [oꝛo ad te] id ẽ ne differas me
exaudire ⁊ [dũ] id ẽ qꝛ ego chꝛiſt⁹
[extello man⁹ meas] i cruce [ad]
ↄſtruẽdũ [tẽplũ ſacrũ tuũ] id ẽ ec-
cleſiã q̄ſi diceret hoc facio ad edifican
dum eccleſiã vt ſit templũ ſui cuſ-

tuum:et ad ſalutem illorum qui
ſiunt tēplū tuum. Uel[dum]ego
chriſtianus[extollo manus meas
ad templum ſanctum tuum]ſcili
cet ad celum q2 eſt conſuetudo fi-
delium eleuatis ad celum mani-
bus deprecari dominum. Inde cū
ſperamus auxilium vbi notat ad
eterna debere opera noſtra defer-
re non ad terrena deprimere. Et

Fide-liū conſuetu-do.

3 Ne ſimul tradas† me
cum peccatoribus: &
cum operantibus ini-
quitatē ne† perdas me.

† Alia lr̄a nō habet me.
† cōperdas.

¶[Ne tradas me]in mortem ſi-
mul[cum peccatoribus]id eſt ea
intentione et eo voto quibus illi
[et cum operantibus iniquitatē]
ſcilicet mortē meā[ne perdas me]
damnando velut reū ſupplicij id
eſt ne hoc mō moriar quo moriun
tur operarij iniquitatis. Ora et tu
fidelis ne ſimul tradaris cum pec
catorib9:nec eorū cū qb9 habitas
prauis moribus conſimparis:⁊ cū
opantib9 iniqtatē ne pdaris ne vi
delicet cū iniquis pereas quorum
pſecutionē tēporaliter toleras. Et
nō ſolū ſunt iniqui actu ſed etiam
lingua. vnde ſubditur.

4 † Qui loquuntur pa-
cem cum proximo ſuo
mala autem † in cordi-
bus† eorum.

† cū his.
† loquūtur.
† ſuis.

¶[Qui loqūtur pacē cū primo ſuo]
p carnē ⁊ per impēſam miſericor-
diā ſcilicet mecū dicētes. Scimus
q2 a deo veniſti magiſter.[mala
autē]ſcʒ odij pditiōis ⁊ homici-
dij ſunt[i cordib9 eorum]cogitabant
eū vt ieſum de lo tenerēt ⁊ occide
rēt q̄ſi diceret/bōa et pacē ſimu-
lāt labijs ſʒ mala ⁊ fraudes habēt.
in cordibus. Nō multi tales inue-
niuntur in eccleſia dei qui perſe
quuntur corp9 chriſti:hi ſunt q̄ ve
niūt in veſtimētis ouiū intrinſe
cus autē ſunt lupi rapaces. Et q2
ipi tales ſunt.

5 Da illis ſecundūm† ipſorum
opera† eorum: & ſecun-
dūm† nequitiam adin-
uentionum ipſorum.

† ipſorum
† malignitate affectionū.

¶[Da illis]ſcilicet malis merce-
dem cōdignam[ſm opera eorum]id
eſt ſm meritū operuʒ ſuorū[⁊ ſm
nequitiam adinuentionū ipſorū]
id eſt ſm quod intēderunt nō ſm
quod inde prouenit. Ac ſi diceret
nō ſm vtilitatē q̄ ex eorū operib9
pceſſit recipiāt:ſed ſm nequitiā
quā ſe ad vtilitatē ſuā ſtudio ſe in
ueniſſe putabāt. Nō optat q̄ dicit
ſʒ q̄d eis immineat pdicit vel op
tat iuſtitiā dei in hoc ſeruari quia
hoc iuſtū eſt. vt ſm modū culpe ſit
retributio pene. ſequitur ergo.

6 Secundūm opera ma
nuum † eorum tribue
illis: redde retributio-
nem eorum ipſis.

† illorū da eis

¶[Scdm opera manuū eorum]id ē
ſm voluntatem ⁊ meritum operū
ipſorum[tribue illis]licet quod fe
cerat profit ad ſalutē aliis p opa
manuū vult deſignari excellētem
iniqtatē quā fecerāt in mortē dn̄i
[redde retributionē eorū ipſis].i.
q2 mala p bōis retribuebāt mihi
redde eis vt ſicut fallaciā p verita-
te mihi reddebāt ita fallacia eorū
ipſos fallat. Uel dr retributionē q2
cū xp̄s eis bōa feciſſet ipſi ſibi ma
la retribuebāt. Ideo aūt ſic retri-
bue eis.

7 Quoniam non inte
lexerunt opera domini:

& in opera manuum eius deſtrues illos: & non edificabis eos.

[Quoniã nõ intellexerũt] id eſt intelligere noluerunt [opera domini] ſcilicet magis occulta que operatus eſt per filiũ ſicut eſt ꝙ eum incarnari fecit de virgine qñ eum miſit pro noſtra redẽptione [et in opera manuum eius] ſcilicet manifeſta miracula que per filiũ pater faciebat. mali etiam chriſtiani opera itelligere nolũt per chriſtũ facta: q; ſalutem ſibi oblatam reſpuunt et cõtẽnunt. Jdeo [deſtrues illos] id eſt depones a potentia vt nihil mihi noceant amplius. Deinde de ſua exultatiõe grãs agit. d.

8 Benedictus dominus: quoniam exaudiuit uocem deprecationis meæ.

[Benedictus] ſit [dominus] et gratias illi: et cauſam gratiarũ ſubdit dicẽs [quoniã exaudiuit vocẽ deprecationis mee] annuenda mihi quod deprecatus ſum tam pro mea glorificatione ꝙ coꝝ depoſitione.

Nota. Quotiẽs exaudimur a dño debemus illũ benedicere. non enim habet homo qđ retribuat dño ꝓ tantis beneficijs niſi benedictiones et laudem. nemo autem in donis dei ſit beatus ſi donãti exiſtit ingratus. Quomodo autem exauditus ſit oſtendit per hoc quod ſubdit.

9 Dominus adiutor meus & protector meus: & in ipſo ſperauit cor meum & adiutus ſum.

[Dominus] eſt [adiutor meus] in reſurrectione et ad bene operandum [et protector meus] in paſſione: et ne ledar a telis perſequentiũ [et in ipſo ſperauit cor meum] id eſt mens et ratio mea [et] iam [adiutus ſum] eo ꝙ vere et ſine heſitatione ſperaui. Ad hoc oĩpotẽs deus nos adiuuat in bono et protegit a malo vt ſpem noſtram conſtituamus in ipſo. Quanto autem fidentius in ipſo ſperamus tãto ab ipſo adiuuamur vberius. vnde fit vt per dei adiutorium ſpes in nobis generetur: et deinde per ſpei meritũ adiutorium augeatur. Et oſtẽdit in quo adiutus ſit. d.

10 Et refloruit caro mea & ex uoluntate mea cõfitebor † ei. †filii

[Et refloruit caro mea] in reſurrectione q̃ defloruit in paſſione. Caro chriſti prius floruit ĩ conceptione imunitate peccati: q; imunis ab omni peccato fuit. deinde defloruit in paſſione quando morti ſuccubuit. poſtea refloruit in reſurrectione quando immortalitatem ſuſcepit [et] ideo iam metu mortis conſumpto [et voluntate mea] libera / nõ timoris neceſſitate [cõfitebor ei] et confitebuntur mei in quibus ego ſum confeſſione laudis. Sic dicat peccator: confitebor peccata ex voluntate: non expectabo infirmitatem que compellat confiteri / vel finem vite. et merito confitebuntur ei quia.

11 Dominus fortitudo plebis ſuæ: & protector † ſaluationũ Chriſti ſui eſt. †ſalutarium.

[Dñs] eſt [fortitudo] ĩ pugna ꝯ diabolũ [plebis ſue] ſibi deuote q̃ i

eo confidit: q2 nō ſua ſ3 diuina vir
tutē ſaluātur quos dñs de diabo-
li iugo eripit ⁊ ſuos facit[⁊ ipſe
] protector ſaluationum chriſti ſui
eſt .i. eſt ſaluatorum a chriſto: q2
illos qui per chriſtū ſaluati ſunt ꝓ
tegit hic in lucta nō permittendo
eos tentari ſupra vires ne ludan-
tur a diabolo: ⁊ poſt pugnam im-
mortalitate proteget in futuro. Et
quia domin? eſt fortitudo plebis
ſue/ergo faciendo quod tuum eſt

n Saluum fac popu-
lum tuū domine: & be-
†heres nedic †hereditati tuę: &
ditate3 rege eos & extolle il-
tuā. los uſque in †ęternum.
]ſecu-
lā.

¶ [Saluū fac populū tuum]ſcili-
cet populum chriſtianū o domine
a malis ſecu.i vt perſeueret in ac-
cepta gratia. [et benedic]ipſo fa-
cto [hereditati tue]dādo incremē-
tū vi tutum ⁊ augendo in merito
⁊ numero [⁊ rege eos]ſcḋm mores ⁊
virtutes ne exorbitent ⁊ declinēt
ad praua [⁊ extolle illos]a terre-
nis ad appetenda celeſtia ⁊ de vir
tute i virtutem [vſq3 ineternum]
id eſt donec perueniant vſq3 ad
eternitatem. Oratio.

FOrtitudo oīm fortiſſime
deus/ſalua populu3 a de
ſcēdētibus in lacum: ⁊ ita
nos in tēplo ſancto tuo vnanimi-
ter nec te vt pacem quam primis
ore proferimus corde teneamus.
Per dominum noſtrum.

Hortatio populi fi-
delis & miniſtrorum ec
cleſię ut de beneficijs à
deo ſibi collatis ſtudeāt
grati eſſe.

Pſalmus. XXVIII.

1 AFferte domi-
no filij dei: af-
ferte domino
filios arietum.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
Titulus talis eſt. pſalmus dauid
prophete qui hic loquitur: habit?
in ɔſummatiōe tabernaculi id eſt
in cōſideratione cōſummationis
eccleſie. agit enim de ꝑfectiōe ec-
cleſie de cuius ſupra adhuc ageba
tur edificatiōe q̄ recte hic taberna
culū dicit/q2 i ea cōtra diabolum
temporaliter militatur ſed in futu
ro erit domus in qua habitatur.
Dauid namq3 fecit tabernaculu3
de tentorijs in quo arcam deo re-
poſuit: quo ɔſummato multos ad
immolandum ibi hoſtias inuita-
uit: in quo conſummatione3 eccle
ſie futuram prophetauit: cui chri-
ſtus dona gratie ɔtulit: q2 ſeptem
donis ſpūſſancti ea3 replet ⁊ poſt
remunerabit. ¶ Materia: multa
beneficia in eccleſia fidelib? a deo
collata. ¶ Intētio: hortari fideles
qui filij dei facti ſunt per adoptio
nem vt grati beneficijs pure ⁊ de
uote ſeipſos ⁊ ſacrificia ſua in eccle
ſia offerāt deo ɔſummatori. ¶ Sē
tētia in generali. propheta in iſto
pſalmo in perſona ſua vel fidelis
anime credentes generaliter oēs
⁊ ſpecialiter eccleſie miniſtros am
monet ⁊ inducit vt dño ſacrificia
deuota mente pſoluant in eccleſia
⁊ hoc propter multa bñficia fideli
bus collata. ¶ Sentētia in ſpecia
li. Monens ergo propheta fide-
les afferre ſpirituales hoſtias deo
ait.

¶ [Afferte dño]nō appareatis in
conſpectu dei vacui o [filij dei].i.
vos fideles ppli ⁊ eccleſie miniſtri
filij dei ꝑ gratiam adoptionis ef-
fecti. Et ſubdit quid debeāt affer-
re. d.

re.d.[afferte dño filios arietū].i. vos ipſos mundos et puros tanq̄ agnos quos per euangelium genuerunt apoſtoli duces gregis dominici. Deo nos offerim⁹ ſi deuote cor noſtrū deo prebemus.ſed neceſſe eſt vt oblatio cordis etiā in cō pletione ſe demonſtret actionis. vnde et ſubdit quales ſe debeant afferre:dicens.

Offerre nos deo q̄modo poſſumus. ps. 2 xcv.

Afferte domino gloriam & honorem:afferte domino gloriam nomini eius:adorate dominum in † atrio ſancto eius.

†aula ſancta.

¶[Afferte domino gloriam et honorē].i.tales vos exhibete vt per opera verba et exempla veſtra bona glorificetur et honoretur deus vbiq̄ apud ceteros.[afferte domino gloriā nomini eius]id eſt aſcribite gloriam nomini eius non veſtro:querentes gloriam ſuam non veſtrā.[adorate dominū in atrio ſancto eius]id eſt ī dilatato et ſanctificato corde[q2 ex charitate eſt oīs ſāctitas. Jure quippe gloria et honor a nobis ſibi exhibetur pro tot et tātis beneficijs que in edificationem eccleſie ſubſcribuntur.primū eſt collatio baptiſmi in quo fideles fiunt membra chriſti quod notatur cum dicitur

3 Vox domini ſuper aquas: deus maieſtatis intonuit: dominus ſuper aquas multas.

¶[Vox dñi]ſcʒ dei patris facta eſt[ſuper aquas]iordanis ī baptiſmo chriſti q2[deus maieſtatis]et excelſe virtutis tunc[intonuit]dicēs.hic eſt filius meus dilect⁹[dominꝰ ſup aquas multas]quia oībus aq̄s tūc data eſt virtus regeneratiua in inuocatione ſancte trinitatis. Jn noīe eñ patris et filij et ſpirituſſancti baptizant̄ credētes et ipſe eſt q̄ vbiq̄ baptizat.q2 vn⁹ domin⁹.vna fides.vnū baptiſma. Deinde ponitur ſecundum beneficiū qđ ē catholice fidei diuulgatio per chriſti et diſcipulorum predicationem:quod notatur cuʒ dicitur.

4 Vox domini in uirtute uox domini in magnificentia.

¶[Vox dñi]id eſt p̄dicatio chriſti et diſcipulorū facta eſt[in virtute] magna.quia multi fuerunt conuerſi ad fidem per eorum efficaceʒ p̄dicationē.[vox domini]facta eſt [ī magnificētia]miraculorū.et operū nā mortuos ſuſcitabāt.cecos illuminabāt.leproſos mūdabāt:et alia miracula faciebāt que ſermonē cōfirmabāt et etiā multos ad fidem ɔuertebāt.Deinde ponit̄ tertiū bñficiū qđ eſt humiliatio et ſubiectio pricipū ſub iugo fidei chriſtiāe.qđ notatur cum dicitur

5 Vox domini † confringentis cedros:& † confringet dominus cedros libani.

†conterens. †terere.

¶[Vox dñi confringētis cedros] i.humilians p penitētiā et ɔtritionem cordis ſuperbos et altos: et cō fringet dños]p penitētiā[cedros. libani].i.magis elatos et gloriantes de ſuo candore.i.de carnis nobilitate et ſcli felicitate. Libanus enī interp̄tat̄ candor. Per cedrum q̄ppe ſuperbia deſignatur quia cedrus altiſſima arbor eſt.ſed in libano ſunt cedri magis ɔcere per quos ſignificat̄ magnitudo pricipum terrenorūq̄ꝫ confracta eorū

Libanus i candor: ɔtatur

ſuperbia humiliter colla ſua iugo fidei ſubmiſerunt.

6 Et comminuet eos tanquàm uitulum libani: & dilectus † quemadmodum filius † unicornium.

†ſicut †vnicorniorum.

❡ [Et cõminuet eos tãq̃ vitulus libani] vbi vituli ad ſacrificia nutriebãtur. i. humiliabit eos adeo vt tanq̃ vitulus parati ſint pro eo mori [⁊] hoc faciet [dilectus] patri ſcilicet xp̃s qui eſt [quẽadmodũ filius vnicornium] .i. iudeorum ſm carnẽ: qui dicũtur vnicornes quia in vna lege ſuperbiunt: ⁊ de ſingulari iuſtitia ſe erigũt. Uel nõ mirũ ſi illi cõminuentur [⁊ dilectus] enim vnicus patris cõminuetur. i. humiliabit vſq; ad mortem. ⁊ hoc quẽadmodũ [⁊] ꝑ ea parte qua eſt [filius vnicornium] .i. iudeorũ id eſt ſm q̃ eſt homo. Deide ponit quartum beneficiũ quod eſt cõdeſcenſio diuina in perſecutiõe ſanctorũ quod notatur cum dicitur.

7 Vox domini † intercidentis flammã ignis: uox domini † concutiẽtis deſertum: & cõmouebit dominus deſertũ cades.

†precidẽtis. †cõmouentis ſolitu... [illegible]

❡ [Uox dñi intercidentis] ⁊ interrumpentis [flãmã ignis] id eſt precidentis furentem iracũdiam perſecutorũ ⁊ cõprimentis inſanũ tumultũ eorum ⁊ ſic ſanctis ſuis prebẽtis auxilium: [vox domini cõcutiẽtis deſertũ] id eſt cõmouẽtis ad fidem gẽtiles: qui ſicut deſertum culti non erant doctrina legis ⁊ prophetarum. [⁊] ſimiliter [commouebit ⁊ conuertet dominus ad fidem [deſertum cades] id eſt iudeos qui deſeruerãt ſcẽm legis mãdatũ ꝓpter traditiones ſuas. Interpretatur enim cades ſanctum legis. Deide ponit quintũ beneficium qđ fuit illuminatio doctorũ eccleſie. qđ notatur cum dicit.

Cades ſcẽm legis interpretat.

8 Vox domini † preparantis ceruos & reuelabit † cõdenſa: & in tẽplo eius † omnes dicẽt gloriam.

†perficiẽtis. †ſiluas †vnuſquiſq; dicet.

❡ [Uox dñi preparãtis ceruos] .i. apoſtolos ⁊ doctores eccleſie q̇ oia mũdana tranſilientes ⁊ contẽnentes ad nunciandum euangelium erãt agiles. quiq; venenoſas linguas hereticorum non timebant ⁊ eos vtriuſq; teſtamenti ſcripturis tãq̃ duobus cornibus reprimebant [⁊ reuelabit] eis [condenſa] .i. ſacre ſcripture obſcura ⁊ miſteriorum vmbracula. [⁊] quia ita chriſtus ꝑfecit eccleſiam ideo [omnes] exiſtẽtes [in tẽplo eius] ſic conſummato .i. in eccleſia [dicent gloriam] .i. laudẽ dñi ꝓ donis q̃ ab eo perceperũt. Deinde ponit ſextum beneficiũ quod eſt repreſſio multitudinis peccatorum: ⁊ quãtum ad hoc dicitur.

9 Dominus diluuium † inhabitare facit: & ſedebit dominus rex in æternum.

†inhabitat.

❡ [Dñs diluuiũ] .i. hoies in quibus eſt diluuium peccatorum ⁊ inundantis vanitatis [inhabitare facit] hoc tẽplũ ſcẽ eccleſias ꝑ grẽ infuſionem ⁊ collationẽ: quia etiã tales ad ſancte eccleſie cõuertit vnitatẽ. Uel [dñs facit] hoc tẽplum ſcẽ ſctõ [illegible] ⁊ electos i eccleſia tãq̃ in archa cõſtitutos [inhabitare] ſecuros

[diuinū]hui⁹ ſeculi ſine leſiōe nō ſinēs eos ſubmergi fluctib⁹ tētationū.[et deinde in eo tēplo ſcꝫ in ſcris[ſedebit dn̄s rex in eternū]re gnās in eis ꝛ regēs eos ſpiritalr in perpetuum.Et vere reget/quia

10 Dominus uirtutem populo ſuo dabit:dominus benedicet † populo ſuo in pace.

†popu lū ſuū.

❡[Dn̄s virtutē]ꝛ fortitudinē[populo ſuo]cōtra ꝓcellas hui⁹ ſcl'i ꝛ turbines tētationū dimicāti[dabit]vt tātā poſſit hr̄e ꝯſtātiā:ꝛ ne ab inimicis ꝛ vitijs ſupent̄:q₂ nō eſt pax in hoc ſcl'o.[et dn̄s bn̄dicet ppl'o ſuo in pace]nūc tp̄is promouēdo eos de ꝟtute in virtutē ꝛ tādē eternitatis faciendo eos poſt tēpeſtates ſcl'i hui⁹ ſecū requieſcere feliciter in celis.Unde ip̄e ait.Pacem relinquo vobis:pacem meā do vobis.

Pax ñ eſt in hoc ſeculo.

Joan. xiiij.

Oratio.

Dona dn̄e ꝟtutem ppl'o tuo:et effice nos tēplum ſpūſſcti vt tibi de corde puro holocauſtū acceptabile preparemus.Per dominum.

Gratiarū actio Chriſti pro ſua liberatione & reformatiōe, in reſurrectione uel eccleſiæ ſeu cuiuslibet fidelis, in tentatione & tribulatione. Pſalmus. XXIX.

1 Exaltabo te domine quoniā ſuſcepiſti me:nec † delectaſti inimicos meos ſuper me.

†iocun daſti.

❡Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ❡Titul⁹ talis eſt.ps cātici in dedicatiōe dom⁹ dauid.Nō legit̄ dauid feciſſe vel dedicaſſe aliquam domū:de ſpūali ḡ domo hoc accipiēdū eſt.Pſalm⁹ cātici.i.letitie ꝛ exultatiōis habite in dedicatiōe dom⁹ dauid.i.in cōſideratiōe dedicatiōis dom⁹ xp̄i ꝛ mēbroꝝ ei⁹: q₂ eſt ꝓpter dedicationē q̄ facta eſt in capite qn̄ ſurrexit:ꝛ futura eſt in mēbris qn̄ capiti ſuo ſociabuntur.Dom⁹ xp̄i eſt hūanitas.vn̄ dom⁹ Dauid edificat̄ qn̄ humanitas aſſumit̄/ſed dedicat̄ qn̄ a mortuis reſuſcitat̄.Sicut ei dom⁹ celebris fit in dedicatione:ſic xp̄s celebrior fact⁹ eſt in reſurrectiōe aſſumpta imortalitate ꝛ ipaſſibilitate.In ſuperiori ḡ pſalmo tabernaculū vbi tp̄e belli habitam⁹ cōfirmatū eſt:in iſto dedicat̄ dom⁹ q̄ manebit in eterna pace.❡Materia:gr̄arū actio pro liberatione ꝛ renouatiōe xp̄i in reſurrectione. vel fidelis in tribulatiōe ꝛ tētatiōe.❡Intētio: inducere fideles ad dei ꝑconiū ꝛ laudē ꝓpter ei⁹ bonitatē in his relucētē.❡Sn̄ia in gn̄ali:ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſona xp̄i gr̄as agit de liberatiōe ꝛ reformatiōe ſua in reſurrectiōe. vel in ꝑſona eccleſie ſeu cuiuſlibet fidelis pro liberatione a malis et ꝓmotiōe in bonis.❡Sententia in ſpeciali:xp̄s ergo ſm̄ ꝙ homo gratias agēs deo pr̄i pro ſua dedicatione ait.[Exaltabo te domine]pater.i.altitudinē ꝛ magnitudinē tuā ꝑdicabo laudabo[qm̄ ſuſcepiſti me]ad immortalitatē in reſurrectiōe facta in me ꝛ facienda in eccleſia[nec delectaſti].i. delectari vel iocūdari ꝑmiſiſti[inimicos meos]perſecutores ſcl'ares.ꝛ demones[ſuper me]vt me ſuperarent retinendo in ſepulcro

Diuinitas eſt domus xp̄i.

Uel in pſona fidelis[Exaltabo te dn̄e]altitudinē tuam corde et ore laudabo[qm̄ ſuſcepiſti me]p participium grē me ꝓtegendo ⁊ ſaluando[nec delectaſti].i.delectari permiſiſti[inimicos meos]viſibiles vel inuiſibiles]ſuper me]vt me opprimerent vel deciperent.

2 Domine deus meus clamaui ad te: & ſanaſti me.

Joh. xvij. ℭ[Dn̄e deus meus clamaui ad te]in paſſione ſicut ad medicum. d.pater clarifica filium tuū[et ſanaſti me]in reſurrectione corpus meū mortale ⁊ egrū faciendo immortale ⁊ gl'ioſum.Uel dicit fidelis[dn̄e deus me⁹ clamaui ad te] tanq̄ ad medicū aīe mee[⁊ ſanaſti me]a peccati vulnere.Et o

3 Domine † eduxiſti ab inferno animā meā: † ſaluaſti me a deſcendētibus in lacum.

†eduxiſti ab iferis. †ſaluū feciſti me.

ℭ[Dn̄e deduxiſti ab inferno aīas meā]⁊ reſtituiſti eā corpori[ſaluaſti me a deſcēdētib⁹ in lacū].i.ex manib⁹ iudeoꝝ me liberaſti qui ſua ſponte deſcēdūt in lacū inferni.Uel dt̄ fidelis.[Dn̄e eduxiſti ab īferno aīam meā]liberādo eā vel p̄ſeruādo a pctō cui d̄bet dānatio [ſaluaſti me a d̄ſcēdētib⁹ in lacū] ſeparādo me a cōſortio ⁊ cōformitate maloꝝ ne ſicut illi preceps caderem in mortis ⁊ damnationis abyſſum.Et ergo

4 Pſallite domino ſancti ei⁹: & cōfitemini memorie ſanctitatis eius.

ℭ[Pſallite dn̄o].i.bn̄dicite operādo[ſancti eius[.i.ſanati ⁊ facti ſancti p ei⁹ liberationē:⁊ certi de reſurrectione que pceſſit in capite.[⁊ cōfitemini] ꝯfeſſiōe laudis ore ⁊ corde[memorie ſanctitatis eius].i.laudate eū quia ipſe cuius vos eratis obliti memor fuit veſtri vt ſctificaret ⁊ iuſtificaret vos p fidē ⁊ grām vocando vos p ſuā bonitatē ad ſui nomis agnitionē. Ideo etiā pſallite et confitemini.

5 Quoniam ira in indignatione eius: & uita in uoluntate eius.

ℭ[Qm̄ ira].i.iuſta vindicta q̄ genus hūanū pro prio pctō puniuit qd̄ morte ſolutis .fuit et venit p ipm ſup vos[in indignatiōe ei⁹] i.ex zelo iuſtitie quo fuit q̄ſi indignatus.[⁊ vita].ſ.grē ac ēt glorie ad quā per vos non rediretis reſtituta eſt p ipm[in voluntate eius].i.ex ei⁹ bn̄placito ⁊ grā nō per vires veſtras vel merita.Ubi habes in deo quod timeas ſcʒ iuſtitiam:habes etiam quod ſperes ſcʒ gratiam.Et pro hac ira.

6 †Ad ueſperum demorabitur fletus & †ad matutinum †letitia

†veſpere. †in †exultatio.

ℭ[Ad veſperū].i.in veſpere huius mūdi.ſ.in tota vita p̄nti vſq; ad finē ſcl'i.⁊ durabit.ſ.⁊[demorabitur].i.diu morabiť[flet⁹ ⁊ gemitus pnie.q; ꝓpter pctm̄ ade oēs cauſam ⁊ occaſionē flendi in p̄nti habēt qn̄ recordanť bōa q̄ in adā pdiderunt:⁊ mala q̄ incurrerunt [⁊]ſic ad matutinū]future reſurrectiōis q̄ in matutina xp̄i reſurrectiōe p̄floruit erit ipis nūc fletibus[letitia]perennis ⁊ eterna. Hec predicta in tribus verſibus poteſt dicere chriſtus vel fidelis.

7 Ego autem dixi in abundantia mea : non

mouebor in æternum.

¶ [Ego aūt] ſcʒ xp̄s ȝn̄ꝰ Ade qui in paradiſo abūdās oibꝰ bōis motus eſt adeo ad pſuaſionē ſerpētꝭ [dixi] .i. deliberaui [in abundātia mea] ſcʒ ꝟtutū ꝛ cōfidētia deitatis [nō mouebor in eternū] a deo: ſed ero obediēs pr̄i vſqȝ ad mortē q̄ſi diceret. In alijs q̄ moti ſunt a deo demorabitur fletus: ſed in me nō demorabit̄ qui nō ſum motꝰ. Nec hoc ſuis viribꝰ tribuit: ſed diuine gratie ſcribit. vnde ſubdit.

8 Domine in uoluntate tua pręſtitiſti decori meo uirtutem.

¶ [Dn̄e in volūtate tua p̄ſtitiſti decori meo ꝟtutē] .q.d. ꝙ immunis ſum a peccō: decorꝰ i. iuſtitia fortꝭ in patiētia: ꝛ potēs i faciēdo mirabilia. ꝛ hmōi nō habeo ex merito humane nature: vel ex mea ptāte/ ſʒ ex tuo beneplacito ꝛ volūtate. Nō eſt ergo vnde debeat homo preſumere cum audiat xp̄m de ſe talia dicere ſcilicet virtutem ꝛ decorem a dn̄o ſibi dari. Qd̄ autē virtꝰ carnis fuerit a te probatur ex eo ꝙ

9 Auertiſti faciem tuā à me: & factus ſum conturbatus.

¶ [Auertiſti faciē tuā a me] exponēdo me paſſiōi. Viſus eſt ei auertiſſe faciē ſuā ab eo qn̄ eū i paſſione dereliquit. [ꝛ factus ſum conturbatus] re em̄ auerſo ad penam nō ad peccm̄ turbat̄ carnis mee infirmitas. Unde cepit pauere ꝛ tedere ꝛ ipſe ait. Triſtis eſt aīa mea vſqȝ ad mortē. (Mat. xxvj.) Hic ppēde quantū homo de turbatione ꝛ caſu timere debeat ſi deus faciem ſuam ab eo auertat et eum deſerat. Vel ſidelis recognoſcens propriam fragilitatē dicit. Ego autem dixi in abūdantia mea/ ꝛ pſperitate ſpirituali ſcʒ virtutū: elatꝰ ex ea: non mouebor in eternum a rectitudine iuſtitie ꝛ mea ſtabilitate. Sed o dn̄e in volūtate tua/ ꝛ pro libitu tuo nō ex mea iuſtitia vel merito: preſtitiſti decori meo virtutē: qua mala ſuperarem quo ad decas mihi contingit. Quod inde cōſtat quia. [Auertiſti faciē tuam a me] pter electionē meam ex donis grē tue. [et] a ſtabilitate mea motꝰ [factꝰ ſum cōturbatꝰ] pter grauitatem ſequētis caſus. Et io

10 Ad te domine clamabo: & ad deum meū deprecabor.

¶ [Ad te domine] pr̄ q̄ regis me [clamabo] id eſt intenſe orabo de obtinendis bonis ſcʒ pro adhibēda gloria immortalitatis [et ad] te [deū meum] qui creaſti me [deprecabor] hūiliter de remouēdis malis ſcilicet de tollenda mortalitate carnis. Dicens

11 Quę utilitas in ſanguine meo: dū deſcendo in corruptionem?

¶ [Que vtilitas] erit [in ſanguie meo] .i. in effuſiōe ſanguinis mei: ꝛ quid pficiet mihi vel alijs ſanguis meus effuſus [dum deſcēdo in corruptionē] .i. ſi corpꝰ meū putreſcit in ſepulcro: ſi tertia die nō reſurgam. q.d. nullo. q: nemini te annunciabo: nullū lucrabor ꝛ ita peribit ꝛ cōfeſſio tui/ ꝛ annūciatio.

12 Nunquid confitebitur tibi puluis: aut annunciabit ueritatē tuā.

¶ [Nunquid] enim [confitebitur tibi] .i. erit cauſa confeſſionum ꝛ

laudis tue[pſluis].i.caro redacta in puluerē[aut annunciabit veritatem tuā]ad ſalutē ceterorum.i. erit cā quare virt⁹ tua annuncietur quā repatiōi hūani gñis ꝓmiſiſti:et p me facere decreuiſti.Oñdit p neceſſitatē ꝙ non ſinat eum deſcēdere in corruptionē.Uel fidelis orās pro remiſſione pctōꝝ.d. [Ad te dñe clamabo:et ad deum meū depcabor]vt dimittas mihi pctā.Appropinq̄ tribulato ǭ deſeruiſti ſupbiētē.[Que]ei[vtilitas] ꝓuenit tibi[in ſanguine meo].i. in peccato meo [dum deſcendo in corruptionem]id eſt propter ipſum incurram corpis ⁊ aie mortem.q.d.nulla.q: nec aliqd p hoc laudi dei a pte mei accreſcit.[Nūqd]em̄[cōfitebit tibi]laudes vel pctā[puluis]ſcʒ corporis incinerati[aut annunciabit veritatē tuā] alijs.q.d.nō.⁊ iō meli⁹ ē vt remittas mihi culpā meā ad tuā laudē ⁊ glīā deīde exauditū ſe iſinuat.d.

13 Audiuit dominus & miſertus eſt † mei: dominus factus eſt adiutor meus.

†mihi.

❡[Audiuit dñs]pr̄ me depcantē [⁊ miſert⁹ eſt mei]ne viderē corruptionē[dñs fact⁹eſt adiutor me⁹] vt etiā glīa imortalitatis iduerer et reſurgerem.vñ ſubiungit oſtendendo in quo ſit adiutus conuertens ſe ad patrem.et dicens

14 Conuertiſti planctū meum in gaudiū mihi: conciſdiſti ſaccum meum: & † circundediſti me letitia:

†precinxiſti.

❡[Cōuertiſti plāctū meū].i.meorū[in gaudiū].i.planctū paſſionis mutanti in gaudium reſurrectionis[mihi].i.ad vtilitatem mei et meorū hoc eſt de morte mea dolētes de reſurrectione gaudere feciſti.q:[ꝯcidiſti ſaccum meū].i.mortalitate carnis q̄ idut⁹ erā in reſurrectione deſtruxiſti[⁊ circundediſti me letitia]quia ſtola immortalitatis me induiſti.h̄ aūt feciſti

15 Vt cantet tibi gloria mea & non cōpungar: domine deus meus in æternū confitebor tibi.

❡[Ut cantet tibi]⁊ laudet te[gloria mea]ſcʒ reſurrectionis.i.vt reſurrectio mea ſit cauſa q̄re lauderis a me ⁊ a meis [et]hoc iō q: ſemel paſſus[nō cōpūgar].i.nō moriar vlteri⁹ ergo o[dñe de⁹ meus in eternū ꝯfitebor tibi].i.in ſecula et ſine fine laudabo te.Uel fidelis confitens diuinā clementiā dicit. [Audiuit dñs ⁊ miſertus eſt mei] quia dum ſe accuſat dñs miſeret: dñs factus eſt adiutor me⁹]vt reſurgerem a peccato.[Conuertiſti planctū meum]habitū de peccati cōmiſſione[in gaudiū mihi]de ei⁹ remiſſione et ſpe venie[conſcidiſti ſaccum meum].i.carnē ſcindi feciſti per macerationem[⁊ circundediſti me letitia].i.gaudio interiori vt gaudens agam penitentiam. [Ut cantet tibi gloria mea].i.conſciētia exultet ad honorē tuum ⁊ laudet te.Gloria em̄ nr̄a eſt teſtimonium conſcientie noſtre[⁊ non compungar]remorſu et cōſciētia peccati.vel nullis penis in futuro pūgar:⁊ ſic[dñe de⁹ me⁹in eternū confitebor tibi]et laudabo te q̄m nihil mihi eſt ex me/ſed omnia ex te.

Accuſando ſe dñs miſeretur.

Oratio.

Uſceptor omniū clementiſſime de⁹ ne permittas delectari inimicos noſtros ſup

nos:ſed ita nos in ỽtute tua cor-
robora:vt cõuerſo planctu noſtro
in gaudiũ ſanctitatiſ tue memoriã
iugiter excolamus. Per.

Pſalmus de liberatio ne à multitudine & ma gnitudine tribulationũ Chriſti uel fideliũ: ac cõ ſolatione & exaltatione eorum

Pſalmus. XXX.

1 IN te domine ſperaui nõ cõfundar in eternum: in iuſtitia tua † libera me.

ſerue me eripe me. (margin)

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid:
τ Titulus hic eſt. In finem ꝑ extaſi
ps Dauid. Iſte enim ps. dirigens
nos in finẽ .i. chriſtũ: eſt dauid qui
hic loquit in pſona xp̃i vel eccl̃ie τ
cuiuſlibz fidelis: habitus ꝑ extaſi
.i. agens de exceſſu mentis q̃ fit vel
pauore terrenorũ: vel mẽte rapta
ad ſupna τ inferiorum oblita. Hic
aũt extaſis maxie accipitur pauor
ppl̃i dei de pſecutiõe oĩm gẽtiũ: τ
de defectu fidei p orbẽ pturbati.
Hic eñ hũliatio xp̃i τ ſctõrũ mar
tyrũ deſcribit q̃ exaltationẽ τ de-
dicationẽ domus dei (q̃ ſupra di-
cꝫ eſt) meret: q: chriſtus mẽtis ex
ceſſu altitudinẽ diuini cõſilij ſup
ſalutẽ generis hũani ceteris alti⁹
intelligens volebat prius hũiliari
poſtmodũ exaltari vt admodũ ei⁹
ceteri pri⁹ humilietur poſtmodũ
exaltandi. ¶ Materia: multitudo
et magnitudo tribulationũ chriſti
τ fideliũ ac diuine pietatiſ auxiliũ.
¶ Intẽtio: idducere fideles vt i tri
bulatiõe ỏ mia dei ↄfidãt τ nõ de
ſe preſumãt. ¶ Omnis in generali:
propheta in iſto pſalmo in pſona
chriſti vel cuiuſlibet fidelis tribu-
lati in tẽtationibus demonis vel
maligni hoĩs cõſtituti poſtulat li
berari. ¶ Omnia in ſpãli: inc. nit er
go in pſona chriſti ad patrem. d.
[In te dñe] pr̃ [ſperaui] ſm ꝙ hõ
[nõ cõfundar in eternũ] .i. nunꝙ
cõfundar dũ mihi hiti ſimilitudi
nẽ carnis pcti inſultat vt hoi cete
ris filij [i iuſtitia tua] mihi a te col
lata [libera me] innocẽtem de mor
te ne in ea remaneam. Et

2 Inclina ad me aurem tuã: accelera ut † eruas me.

ſexiſ maſ. (margin)

¶ [Inclina ad me aurem tuã] .ſ.
mie .i. ſublimitas tua humilitati
mee cõdeſcẽdat: τ [accelera] .i. feſti
na [vt eruas me] a morte .i. fac me
cito reſurgere: nõ differas vſqꝫ in
cõeꝫ reſurrectionẽ ne decidat ſpes
credentium. qδ vt ſit

3 Eſto mihi in deum protectorẽ & in domũ refugij: ut ſaluum me facias.

¶ [Eſto mihi in deũ ꝓtectorẽ] ꝯ
iacula τ ĩpedimẽta inimici .i. eſto
tãtꝰ ꝓtector τ defenſor q̃tũ decet
eſſe deũ [τ in domũ refugij] vt i te
ſim tutꝰ [vt ſaluũ me facias] reſu-
ſcitãdo .i. eſto mihi q̃ſi domus ad
quam refugiens ſaluus ſiam: non
alium quero

4 † Quoniam fortitudo mea & refugiũ meũ es tu: & propter nomẽ tuum † deduces me & enutries me.

tenia ſdar ſ oi erie (margin)

¶ [Quoniam fortitudo mea] ad
tolerandas perſecutiones [et refu
gium meũ] ad eas [illegible] er eus

dẽdas[es tu]nõ aliꝰ[⁊]iõ[pp no-
mẽ tuũ]innoteſcendũ ⁊ gloꝛificã-
duʒ[deduces me]ad oẽs gẽtes[⁊
enutries me].i.aggregando mihi
ſanctos ⁊ membꝛa adimplebis coꝛ
pus meum nondum perfectum.

5 Educes me de † la-
†mus- queo hoc quem abſcon
ſcipula derunt mihi: quoniam
iſta quã tu es protector meus.
occul-
taue-
runt.

¶[Educes me de laq̃o hoc quẽ ab
ſcõderẽt mihi].i.liberabis me ð moꝛ
te quã mihi latẽter q̃ſi neſciẽti pa
raſſe ſe putauerũt vt fruſtrata ſint
coꝝ ꝯſilia[qm̃ tu es ꝓtectoꝛ meꝰ]
quo ꝓtegẽte nullꝰ põt laqueꝰ vel
aduerſitas p̃ualere:vnde iam in
paſſione clamo

6 In manus tuas com-
Luce mẽdo ſpiritum meum:
xxiij. redemiſti me domine
deus ueritatis.

¶[In manus tuas cõmẽdo ſpm̃
meũ].i.inter manꝰ potẽtie ⁊ mie
tue vt potẽtia ꝓtegat:mia eruat
⁊ redimat [redemiſti me]a moꝛte
i.liberaſti me tãq̃ me redemiſſes
[dñe deus veritatis]implens qð
ꝓmittis .redẽpta eſt aĩa chꝛiſti et
aliox p ſuã perfectã obedientiam.
Pñt etiã p̃dicta accipi in pſona ec
cleſie/vel cuiuſlibet fidelis ita di-
cẽtis.[in te]ſolo nõ in me o[dñe
ſperaui]⁊ fiduciã poſui:⁊ iõ[non
cõfundar in eternũ]⁊ finaliter lʒ
foꝛte ad tps. Jõ dicit in eternũ:qꝛ
eſt cõfuſio tpalis q̃ eſt ſalubꝛis vt
cõfundi de pctõ ad pniam:hãc nõ
foꝛmidet xp̃ianus:qꝛ ſi hãc nõ ha-
buerit habebit eternã[in iuſtitia
tua]⁊ nõ mea q̃ nulla eſt[libera
me]ab eterna cõfuſiõe:qꝛ ad iuſti
tiã tuã ptinet ſperãtes in te libe-
rare.[Inclina ad me aurem tuã]
oꝛationem meam attendendo/et
humilem exaudiendo[accelera vt
eruas me]a malis ne deficiam in
tentationibus ⁊ tribulationibus.
[Eſto mihi in deuʒ ꝓtectoꝛem]de
fendendo me ab inimicis ne me le
dãt[⁊ ĩ domũ refugij]ſuſcipiendo
me fugientem ad te a pſequenti-
bus ne me rapiãt:ita[vt ſaluum
me facias]⁊ liberũ ⁊ hoc ⁊ in eter
nũ.[Qm̃ foꝛtitudo mea]q̃ inimi-
cis reſiſtã[⁊ refugiũ meũ]in q̃ ſe-
curꝰ pmaneã ⁊ q̃eſcã[es tu]ñ aliꝰ
[⁊ pp nomẽ tuũ]glificãdũ nõ pp
meritũ meũ[deduces me]p viam
mandatoꝛũ tuoꝛũ ne aberrẽ a te
enutries me]pabulo v̾bi tui ⁊ eu-
chariſtie ſacramẽto ne in via defi-
ciã.[Educes me de laq̃o h̄ quẽ ab
ſconderunt mihi].i.de inſidijs q̃s
occulte tẽdũt mihi diabolus ⁊ ſui
[qm̃ tu es ꝓtectoꝛ meꝰ]⁊ nõ põt
illaqueari q̃ talẽ hʒ protectoꝛẽ. Et
iõ [In manꝰ tuas].ſ.potentie et
mie[cõmẽdo ſpiritũ meum]vt eo
egrediente de coꝛpe cito ſuſcipias
ipm:hoc exẽplũ accepit eccleſia a
xp̃o:hoc ⁊ ſcti oꝛant qñ exeunt de
coꝛpe:hãc vocẽ dʒ quilibet fidelis
emittere[redemiſti me dñe]moꝛte
⁊ ſãguine tuo ſicut ꝓmiſiſti.[deꝰ
veritatis]non fallẽs in ꝓmiſſis.
Et qꝛ es deus veritatis

7 Odiſti obſeruantes †vani-
†uanitates ſuperuacue. tatem.

¶[Odiſti]et repꝛobaſti[obſeruã-
tes]⁊ amantes[vanitates]mũ-
di ⁊ ſperantes in falſa beatitudĩe
huius ſeculi ſcʒ in diuitijs:vel de-
litijs:vel in honoꝛe:vel in ſublimi
tate:vel in amicis carnalibus que
omnia vana ſunt:qꝛ aut deſerunt
aut deſeruntur:⁊ ſic terrenis inhe
rentes vt celeſtium obliuiſcãtur ⁊
hoc[ſuperuacue].i.inaniter ⁊ ĩfru
ctuoſe. Non tñ vacae ſʒ ſupuacue
hec obſeruantur:qꝛ nõ tñ ipſa de-

ſtruunt ſed etiã vita hominis pro pter quam petuntur.

8 Ego autem in domi no ſperaui: exultabo & † letabor in miſericor dia tua.

† iocũ dabor.

¶ [Ego aũt in domino] q̃ nõ ẽ va nitas: ſꝫ veritas ⁊ vita [ſperaui] ⁊ confidentiã poſui: nõ in me vel in vanitate: ⁊ iõ [exultabo] foris cor pore [⁊ letabor] intus ſpiritu nõ in mea iuſtitia: ſꝫ [in mia tua] me li berãte ab anguſtia q̃ mihi vt in te ſperarem donauit ⁊ me non fallit Et merito exultabo ⁊ letabor.

9 † Quoniam reſpexi ſti humilitatem meam: † ſaluaſti de neceſſitati bus animam meam.

† q: † ſaluã feciſti.

¶ [Qm̃ reſpexiſti] oculo miſericor die humilitatem meam] .i. miſer tus es mee fragilitatis ⁊ afflictio nis ſcꝫ prouidendo mihi de reme dio ne a pſequẽtib⁹ ſuparer. reſpi ciẽdo aũt humilitatem meam [ſal ua de neceſſitatibus aiam meã]. i. de malis cõſuetudinibus et cor poralibus miſerijs q̃s in hac vita patitur anima ex infirmitate car nis vt me non opprimerent.

10 Nec concluſiſti me in † manibus inimici: ſtatuiſti in loco ſpacio ſo pedes meos.

† manus.

¶ [Nec concluſiſti me] .i. concludi pmiſiſti [in manibus inimici] viſi bilis vel inuiſibilis vt mihi finali ter dñaretur ⁊ non reſpirarẽ in li bertatẽ [ſtatuiſti] .i. firmiter collo caſti [in loco ſpacioſo] ſcꝫ charita tis [pedes meos] .i. affectiones meas: ne de anguſtijs timoris in libertatẽ ⁊ viã latã charitatꝭ de ducẽdo. p̃dicta põt dici ex perſona chriſti ⁊ mẽbroꝝ. Sed q: caro eſt infirma ⁊ vigent mala ſubdit ex ipſorum membrorum perſona.

11 Miſerere mei domi ne quoniã tribulor: cõ turbatus eſt in ira ocu lus meus: anima mea & uenter meus.

¶ [Miſerere mei dñe] ⁊ neceſſe ẽ [qm̃ tribulor] põdere malorũ pñ tiũ ⁊ timore futuroꝝ imminẽtiũ: adeo ꝙ [cõturbat⁹ eſt in ira] .i. pro pter irã ⁊ furorẽ pſequẽtiũ. ſ. de mõis vel maligni hoĩs ꝯtra me ex citata [ocul⁹ me⁹] interior. ſ. rõnis [aia mea] .i. affect⁹ ſenſualitatis [⁊ vẽter me⁹] .i. naturalꝭ appetit⁹ carnis. Et hic ẽ tribulatio ꝯmet⁹.

12 Quoniam defecit in dolore uita mea: & anni mei in gemitibus.

¶ [Qm̃ defecit] .i. ad defectionem appropiq̃uit [i dolore] .i. ex dolori bus ⁊ anguſtijs [vita mea] tpalis [⁊ anni mei] .i. tpa q̃ h̃ diuti⁹ ago ſunt [in gemitib⁹] nõ i claris voci bus pp tribulatiõis pond⁹. Totũ em̃ ſpatiũ pñtꝭ vite ſctis dolor ẽ ⁊ gemit⁹: ⁊ multas cãs doloris ⁊ ge mit⁹ habet vita iſta mortalis. Et

13 † Infirmata eſt in paupereate uirtus mea: & oſſa mea conturbata ſunt.

† infirmat⁹ ẽ in egeſtate vigor meus.

¶ [Infirmata] .i. debilitata [eſt in pauptate] .i. in conſideratiõe mee pauptatis ⁊ defectus bonorũ [vir tus mea] .ſ. animi .i. vigor ⁊ ꝯfidẽ tia: ⁊ [oſſa mea cõturbata ſunt] .i. firmitas ⁊ fortitudo corpis mei de

bilitata eſt: p ſ oñdit φ nec in aia nec in corpe vlla pt eē bois pſum ptio: qꝛ hūana fragilitas nihil bōi hꝫ ex ſe. Deinde pōt eē vox xpi ꝛ fidelis.

14 Super oēs inimicos meos fact⁹ ſum opprobriū uicinis meis † ual de: & timor notis meis.

†nimium.

ℭ [Super oēs inimicos meos]. i. pluſq̄ inimici mei q̄ ſunt oēs iniq [fact⁹ ſuꝫ opprobꝛiū vicinis meis valde] q̄ iā fidei mee ꝓximi ꝛ credere volētes deterriti ſūt. i. maiori opprobꝛio habit⁹ ſū q̄ illi q̄ ꝓ ſcelerib⁹ ſuis errāt digni oppꝛobꝛio ꝛ tormēto: eorūq; opprobꝛiū ſupo [ꝛ timoꝛ not⁊ meis] ꝛ familiarib⁹ qb⁹ timorē icuſſi exēplo horribilis tribulationis mee ne malū eueniret eis propter me

15 Qui uidebant me foras † fugerunt à me † obliuioni datus ſum tāquam mortuus à corde.

†fugiebant. †oblit⁹ ſum.

ℭ [Qui videbāt me foras] patientē nō intelligentes interiorē ſpem meā [fugerūt a me] ꝛ me reliq̄rūt ne ex mea ſocietate pati haberent [obliuiōi dat⁹ ſum] ab illis [tāq̄ mortuus] ſiml [a corde] ipoꝝ. q. d. excidi a corde ꝛ mēte ſeu recordatione eoꝝ: ſicut mortuus excidit a corde per obliuionem: cui⁹ memoria cū corpe ſepelit. vñ ꝓuerbialr dr̄ q̄ mortu⁹ non habet amicū. Et

Mortu⁹ nō habet amicū.

16 Factus ſum tanquā uas perditum: quoniam audiui uituperationem multorum † commorantium in circuitu.

†accolētiū.

ℭ [Fact⁹ ſum] i. reputat⁹ a malis [tanq̄ vas perditum] et confractum vel deſtructum quod nulli vtilitati vel vſui ē aptum. i. vt ſus ſum piſſe ꝛ putabar abijciēd⁹ tāq̄ inutilis nullū dño faciēs lucrū vl̄ factū. h aūt id dico [qm̄ audiui] ꝛ tā tacui [vitupationē multoꝝ cōmorātiū in circuitu] ꝛ circūquaq; q̄ mihi miſeriā meaꝫ obijciūt i opprobꝛiū ꝛ me vituperāt ſicut canes mordēt canem pcuſſuꝫ.

17 † In eo dū cōuenirēt ſimul aduerſum me: accipere animā meā conſiliati ſunt.

†dū cōgregarentur ipſi.

ℭ [In eo] .ſ. ꝯuētu [dū ꝯuenirēt ſil' aduerſuꝫ me] oēs nō pauci vt me expugnarēt: [accipe aiaꝫ meā] .i. facere vt eis ꝯſentiret [ꝯſiliati ſunt] ꝛ cogitauerūt. q. d. in illo ꝯuētu nihil aliō ꝯſiliati niſi vt aiaꝫ meā ꝑderēt: h v̄ba nos docēt ꝯtēptū mūdi: ꝛ mort⁊ hūilitatē ꝛ patientiā: ꝛ vt i deo habeam⁹ ſpem noſtrā. vnde ꝛ ſubditur.

18 Ego aūt in te ſperaui dñe: dixi de⁹ me⁹ es tu: i manib⁹ tuis ſortes meę.

ℭ [Ego aūt] iter hec oppꝛobꝛia [in te ſperaui dñe] nō de me pſūpſi vl̄ q̄cūq; hoīe. nihil ſalubri⁹ nihil ſecuri⁹ q̄ ſperare i deo/ qꝛ i h nemo fallit: ſpes aūt i alijs ſepe fruſtratur: ꝛ [dixi dño] v̄bo oris ꝛ cordis [de⁹ me⁹] .i. ſaluatoꝛ meus/ qꝛ ſaluū me facies [es tu] nō ali⁹ [in manibus tuis] .i. in poteſtate ꝛ diſpoſitione tua ſunt [ſortes mee] .i. gra vita mea electio vl̄ tēpora mea .i. decurſus vite mee. Et ideo.

Secus nihil ſpe rare in deo.

19 † Eripe me de manu inimicorū meorum: & à perſequentibus me.

†crue

ℭ[Eripe me de manu] .i. de potẽte [inimicorum meorum] viſibiliũ ⁊ inuiſibiliũ q̃ me odiũt [⁊ a pſequẽtib⁹ me] viſibilr̃ ⁊ inuiſibilr̃ q̃ mihi mala īferũt ne mihi p̄ualeãt: ⁊ de meo interitu gaudeãt: qr totũ me in te cõieci. Maxime illi perſecutiones ⁊ opprobriũ chriſto ⁊ eccleſie infe rũt: q cũ chriſtiani ſint bene viue re nolũt. inter quos q̃ſi gemẽs ait

Nota.

20 Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum tuum: ſal uum me fac in miſeri- cordia tua: domine non confundar quoniam in uocaui te.

ℭ[Illuſtra faciẽ tuã ſup ſeruum tuũ] .i. manifeſtã fac beniuolẽtiã tuã ſup me tua grã me cõſolãdo ⁊ ſaluãdo vt notũ ſiat mihi ⁊ alijs ꝙ facies tua ſup me intendat: ⁊ ꝙ mihi ſis placatus [ſaluũ me fac in miã tua] non in meis meritis vel iuſticia [dñe nõ cõfundar] ⁊ erube ſcam vnꝙ̃ fruſtrata ſpe mea [q̃m inuocaui te] nõ aliũ .i. intra me vo caui deuote orãdo recte viuendo. Sed ex oppoſito potius

21 Erubeſcant impij & deducantur in infernũ: muta † fiant labia do- loſa.

† teſſi- cant.

ℭ[Erubeſcãt] ⁊ ꝯfundant [impij] ſcꝫ infideles ⁊ falſi xp̄iani q̃ idola īuocãt/ ⁊ vanitates obſeruãt: qḋ tũc erit q̃n a dño audiẽt neſcio vos ⁊ ite maledicti in ignẽ eternũ. [⁊ deducãt i īfernũ] tãꝙ ad locũ ſibi deputatũ. ⁊ tũc [muta fiãt] a lau de dei ab excuſatiõe ſui ab accuſa tiõe aliorum [labia doloſa] .ſ. mali gna ⁊ falſuꝫ ſingẽtia q̃ hic garrula ſunt dũ iudiciũ non timent

22 Que loquunt̃ aduer ſus iuſtũ iniquitatẽ: in ſu perbia & † in abuſione.

† cõtẽ ptu.

ℭ[Que] .ſ. labia [loquũt̃] nũc ĩ iq̃ tatẽ aduerſus iuſtũ .ſ. ꝯtra xp̄ꝫ ⁊ ſuos. ⁊ hꝰ [in ſupbia] .ſ. cordis [⁊ in abuſione] .ſ. opis .i. puerſo vſu bñ ficiorum dei nõ exiſtẽs de eis grati. pter vſus eiũ q̃ ſolẽt hoĩes eẽ gra ti de bñficijs ipi fecerũt. Quoti die mõ clamãt ⁊ garriũt mali cõ tra xp̄m ⁊ ſuos: ſꝫ tũc efficiẽt mu ti q̃n ſctõꝝ apparebit glia et eis immĩnebũt tormẽta. Quo ꝯtra de ſctõꝝ felicitate admirans prophe ta vel q̃libet fidelis exclamat. d.

23 Quàm magna multi tudo dulcedinis tuę do mine: quam abſcondiſti timentibus te.

ℭ[Quã magna] .i. valde magna ẽ [multitudo dulcedis tue dñe] ĩ tãtã btitudinẽ ⁊ gliã ſctis tuis p̄paraſti ꝙ nec dici pt̃ nec cogitari [quã abſcõdiſti] .i. occultaſti nũc ad tpꝰ [timẽtib⁹ te] vt ardẽti⁹ deſiderẽt: ⁊ ne accepta ſecuritate a via iuſti tie excedãt vl' [abſcõdiſti] .i. ſuaſti in futura btitudĩe [timẽtib⁹ te] vt ſolis illis reddas tpe opportuno: hãc autẽ dulcedinẽ īcipit de⁹ dare fidelib⁹ ĩ hac vita ĩ ſpe: ſꝫ pficit ĩ alia exhibẽdo in ſpecie. vñ ſubdit

24 Perfeciſti † eis qui ſperãt in te: in cõſpectu filiorum hominum.

† ſperã tib⁹ in te.

ℭ[Perfeciſti] .i. pfectã feciſti: ⁊ pfi cies nõ ſubtrahẽs hãc btitudinẽ ꝫ qr ꝯſummata ſpe retribuet ſpera ta in ſpecie [eis] q̃ ĩ hꝰ ſclo nõ tm̃ ti ment ſed ⁊ [ſperant in te] ⁊ vſqꝫ in finem expectãt [in cõſpectu filiorum hominum] id eſt q̃n ita

ſperant vt in ꝯſpectu filiorũ hoīs de ſua ſpe ⁊ fide nō erubeſcāt:ſed corā hoīb⁹ ꝯfitētur. opprobriaq̄ ⁊ afflictiones cōſtanter ſuſtinētes ⁊ nec ore nec factis chriſtum negantes oſtendunt ſe ſperare in domino

Spare i domino qui ſe oſtē dunt. 25

Abſcondes eos in abſcondito †faciei tuæ: à conturbatiōe hominū.

†vult⁹ tui.

❡ [Abſcōdes eos] ne videantur ab impijs [in abſcōdito faciei tue] i in ſecreto notitie tue:⁊ cōtēplationis diuine ſeu facialis viſionis tue impijs abſcondite.ſ.vt te videāt ꝑ ſpeciē q̄ modo lates [a cō turbatiōe hoīm] dum mali turbabunt dānati:vel vt nulla humana malitia eos iā valeat cōturbare. In pñti etiam tribulati ⁊ opprobrijs hoīm vexati mente intrātes ad vultū dei:⁊ in amore ei⁹ quieſcentes a perturbatione recreant. In futuro ergo abſcondes ⁊ hic interim dū peregrinantur

29 Proteges eos in tabernaculo tuo: à cōtradictione linguarum.

❡ [Proteges eos] ne noceant [in tabernaculo tuo] ſcꝫ in pñti eccl'ia in qua tibi militāt [a ꝯtradictiōe] ⁊ ſtrepitu [linguarum] malorum ſcꝫ ſciſmatuꝫ ⁊ hereſium q̄ ꝯtradicunt doctrine chriſtiane ne tales ligue ꝯtradicētes veritati valeāt eos ſibi icorpare. Ideo ad tabernaculū dei tu curre:eccleſiā catholicā tene:a regula veritatis noli diſcedere. Deinde plenitudinē bñficioꝝ in laudē ꝯcludit:⁊ pro tātis bñficijs deū laudat.d.

27 Benedictus domin⁹

†nō eſt quoniā mirificauit miſericordiā ſuam †mihi in ciuitate †munita.

†circū ſtātie.

❡ [Bñdict⁹] ſit [dñs] .i. laudatus [qm̄ mirificauit] .i. mirificā ⁊ mirabilē fecit ⁊ oſtēdit [miam ſuā mihi] inter aduerſitates ⁊ pſecutiones acerrimas me ꝓtegēdo [i ciuitate munita] ſcꝫ in eccl'ia munimēto fidei ſolidata:⁊ ꝯtra oēm impugnationē aduerſarioꝝ vndiq̄ ꝑ fidē munita:q̄ d̄r ciuitas q2 multi ſub vna lege diuina ꝯiungunt:et munita ꝓpter virtutes multas ⁊ diuerſa dona ſancti ſpirit⁹ quib⁹ muniuntur.

28 Ego autem dixi in †exceſſu mentis meę: proiect⁹ ſum à facie oculorum tuorum.

†terrā mea

❡ [Ego aūt] nihilomin⁹ tribulationes ⁊ miſerias hñs [dixi in exceſſu] vel extaſi [mētis mee] .i. in pauore meo qui pauor d̄r exceſſus q2 a rōne exceſſit timēdo. Exceſſus eñi mētis d̄r ſiue qñ hō ad cōtēplationē ⁊ reuelationē diuinoꝝ rapit:ſiue qñ aliq̄s pre triſtitia ⁊ pauore ſeipm excedit nec apud ſe remanet. [ꝓiect⁹ ſum a facie oculorū tuorum] .i. derelict⁹ ſum a te. Si eñi me reſpiceres nō ita pati ſineres.ſi in facie tua eſſeꝫ non ita timerē. Et q2 trepidans clamaui

Exceſſus mē tis q̄d dicitur

29 Ideo exaudiſti uocē orationis meę: dum clamarem ad te.

❡ [Ideo exaudiſti vocem orationis mee] tribulationē mitigādo:⁊ cōſolationē maximā ꝓ tribulatione modica reddēdo:⁊ h̄ feciſti idilate ſcꝫ [dū clamarē ad te] toto cordis affectu te īuocādo. Clamor ad deū non eſt voce ſed corde. multi ſilentes labijs corde clamauerūt:multi ore ſtrepentes corde auerſo nihil impetrare potuerunt. Si ex-

Clamor ad deū nō ē voce ſꝫ corde.

go clamas clama intus vbi audit deus: pro his ergo predictis

30 Diligite dominum omnes ſancti eius: quoniam ueritatem requiret dominus: & retribuet † abundanter facientibus ſuperbiam.

[Margin: † his q̄ abūdā ter faciunt ſuperbiā.]

¶ Diligite dñm] auctorē tāti bñficij o vos [oēs ſancti eius] quorū eſt diligere deum non mūdū: neq̃ ea que in mundo ſunt. q. d. in tanta ſpe poſiti ſeruite dño in dilectione ita q̄ nō recedatis ab eius amore poſiti i tribulatione [q̄m veritatē requiret] in futuro [dñs] veraꝫ: diligētes ſe pro penis ꝛ laboribus remunerādo [ꝛ retribuet] .ſ. debitā penā [abundanter] nō modice [faciētib⁹ ſupbiā] .ſ. cū cōtēnentes ꝛ cōtra iuſſa ei⁹ facientes debite puniendo. Interim ergo

[Margin: ps. xx vj.]

31 Viriliter agite & confortetur cor ueſtrum: omnes qui ſperatis in domino.

¶ Viriliter agite] in bonis inceptis proficiendo ꝛ pſeuerādo ne ſit ocioſa dilectio: ſed indeſinēter ꝛ ſine defectu bonū operet [ꝛ] ſi grauia occurrāt [cōfortetur cor vr̄m] ſcꝫ tribulatiōes ſufferendo aduerſarijs malis reſiſtēdo / ꝛ mortē nō timēdo. q. d. ſi i corpe eſt īfirmitas vł laſſitudo. ſic i corde ad tolerāda mala mūdi patiētie fortitudo. Vł [Viriliter agite] in pſperitate q̄ diſſoluit. [ꝛ confortet cor vr̄m] in aduerſitate q̄ affligit [oēs q̄ ſperatis i dño] brauiū eterne remunerationis expectātes ab eo. Oratio.

[Margin: Proſperitas diſſoluit. Aduerſitas affligit]

IM mēſaꝫ mltitudinē dulcedinis tue pijſſime dñe ſuppliciter exoramus: vt dūꝫ veritatē tuā requirimus tumorem execrabilē ſuperbie conteramus. Per do.

Pſalmus pœnitentialis, ubi propheta oſtendit hominem non meritis proprijs: ſed gratia dei poſſe ſaluari, ſi admiſſa non neglexerit confiteri. Pſalmus. XXXI.

1 BEati quorum remiſſæ ſunt iniquitates: & quorum tecta ſunt peccata.

[Margin: Ro. iiij.]

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus talis eſt: Intellectus dauid. i. penitētis q2 hic dr̄ qd intelligere debeas ſi vere penites ſcꝫ vt te peccatorem eſſe intelligas: ꝛ non poſſe ſaluari aliquem niſi per peccatorū remiſſionē quā p̄cedere oportet humilē confeſſionē: et ſi ceperis facere bonū nō tibi ſꝫ grē dei deputandū. ¶ Materia: peccatorum recognitio ꝛ accuſatio. ¶ Intētio: monere hoīes ad confeſſionē et pniam. ¶ Sn̄ia in gñali ꝓpheta i iſto pſalmo i pſona xp̄e penitētis primo grās agit deo de peti dimiſſione: cōſequēter agit de peti recognitione ac ꝯfeſſione / ac pnia ſeu ſatiſfactione. Q2 enim ſupra narrauit de infelicitate ꝛ miſeria impiorū ac de felicitate ꝛ gloria iuſtoꝝ: q2 vtrūq̃ retribuet dñs ſm opa eoꝝ: ideo nūc monet vt petōres nos agnoſcam⁹ ꝛ pniam agam⁹ q̄tenus felices ꝛ beati eſſe poſſimus. ¶ Sn̄ia in ſpeciali: Brām itaq̃ propheta cōmēdans initiū boni per indulgentiam dei

[Margin: Saluari nemo poteſt ſine peccatorū remiſſione]

oſtēdit eſſe.d.[Beati]ſcʒ ſunt illi ī ſpe ⁊ gr͞a/ſʒ beatificādi in re ⁊ gloria[quorum remiſſe ſunt iniquitates]p lauacrū regenerationis ſcʒ p baptiſmū[⁊ quoꝝ tecta]⁊ coopta[ſunt]p p̄niās ⁊ emēdationē[peccata]que poſt baptiſmū ꝯmiſerāt ne in iudicio reuelentur Uel[Beati quorū remiſſe ſunt iniquitates quātū ad culpā[⁊ quoꝝ tecta]⁊ abſcondita[ſunt peccata]ſcʒ ipſi deo quātū ad penā eternā:vt nō videat ea deus ad puniendū vlteriꝰ. Uidere eñ dei peccata/eſt punire ea.

2 Beatus uir cui non imputauit dominus peccatum:nec eſt in † ſpiritu eius dolus. †ore

¶[Beatꝰ vir]ſtrēnuus ⁊ iō vnꝰ q: rarꝰ[cui nō iputauit dn̄s petm̄ .i.quē reū peccati nō iudicat : q: animi virtute fultꝰ ſe ab oī peccato criali cuſtodiuit[ne eſt ī ſpū eiꝰ dolus]duʒ in hoc ſe non iuſtificat ſʒ peccatorē ꝯfitetur ⁊ ſeipſum accuſat.Uel[Beatꝰ vir cui nō imputauit dn̄s peccatū]ſiue ad culpam ſiue ad penā q:[nec eſt in ſpiritu eius dolus]vere eñ penitet mēte ⁊ ſe accuſat ore:et corde tenet qđ ore fateſ.Uel[Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates]per cordis cōtritionē[⁊ quorū tecta ſunt petā]per oris ꝯfeſſionē[Beatus vir cui nō imputauit dn̄s petm̄]p opis ſatiſfactionē[nec eſt in ſpū eius dolꝰ] i.nihil doloſe aut fraudulēter agit vel in conterendo/vel in confitendo/vel in ſatiſfaciendo.Sed

3 Quoniam tacui inueterauerunt oſſa mea: † dum clamarem tota die. †reclamando

¶[Qm̄]olim[tacui] cōfeſſionem peccati:ſcelus meū abſcōdēdo[inueterauerunt oſſa mea:]id eſt conſumpte ſunt virtutes aie mee qm̄ qui malus qđ geſſit nō aperit eas etiā quas hʒ virtutes ꝑdit.vñ tota virtus mea ⁊ interior fortitudo defecit ⁊ mole vitiorū grauata in vetuſtate ſua remāſit: q: ꝯfitēdo nō amaui nouitatē.[dum clamarem tota die] i.cōtinue petm̄ defendēdo aut de iuſtitia ⁊ meritis me iactādo vel ex anxietate et timore diuine vindicte et punitionis ad dominum orando.Et q: tacuit vindicantē dn̄i manū ſenſit.d.

4 Quoniam die ac nocte grauata eſt ſuper me manus tua: conuerſus ſum in ærumna mea dum † configitur ſpina. †ꝯfigeretur.

¶[Qm̄ die ac nocte].i.aſſidue[grauata eſt ſup me manꝰ tua].i.pñās vindicte:vltrix ſupbie tribulationes mihi immittendo ad humiliandū me ſuper hū.Quia cōfeſſione peccati noluit humiliari humiliatus eſt pōdere manus dei.Et ideo ſubdit[conuerſus ſum in erūna mea].i.in conſideratione mee miſerie:quia in aſſidua tribulatione flagellorum tuorū cognoui meā miſe: ñ[dū configitur ſpina]mihi ſcʒ aculeus ⁊ ſtimulus conſcientie peccatricis:id eſt dū cōpuncta eſt conſcientia.Stultus in culpa redditſ ſapiēs i pena Uñ protinꝰ ait.

5 Delictum meum † cognitum tibi feci: & in iuſtitiam meam non † abſcondi. †cognoui †operui

¶[Delictum meum]ſcilicet ꝙ faciēda dimiſi[cognitū tibi feci]per verā cōfeſſionē[et iniuſtitiā meā] ſcʒ ꝙ nō faciēda feci nō abſcōdi]a te.i.nō operui ſʒ apui vt tuo opē

rires:deteri vt tu tegeres. Pecca-tum quidem abſcōditur omnino tacendo: in parte excuſando: ver-bis falſatis tegendo. Ut autem di-cit Iſidorus. Seruo dei tanta de-bet eſſe peccati recordatio vt eis q̄ geſſit ſemper lachrymās confitea-tur. Pia itaq; domini diſpenſatio ne factum eſt: vt quod pena pecca-ti extitit hoc ipſum virtutis occa-ſio fuerit. Unde et ſubiungit.

Iſidori dictum

6 Dixi † cōfitebor ad uerſum me † iniuſtitiā meam domino: & tu re miſiſti impietatē † pec-cati mei.

†pnunciatio. †iniuſtitias meas. †cordis

¶ [Dixi] eniī prius in corde vbi deus videt. i. deliberaui apud me et fir-miter propoſui hoc. ſ. q̄ ego [cōfite bor] ſimul corde et ore [aduerſum me] i. non deo: nō diabolo: non na ture: nō fato: nō fortune: ſed mihi aſcribēdo eſt in me referēdo: meq; ipm et nō aliū accuſando. [iniuſti-t. mea dño] i. ad honorem dñi co r ei⁹ vicario [et tu remiſiſti] abſq; mora per grām tuā [ipietatez peti mei] q̄ trū ad culpā. Cū agim⁹ ma-lū petm̄ q̄dē eſt: cū aūt id ipm deo abſcondere volum⁹ iā nō ſolū pec catū eſt: ſ3 etiā ipietas peti. vñ nō ſolum ei deus qd̄ male geſſit: ſed etiā3 qd̄ impie abſconderat dimi-ſit. Et vide q̄ velox ſit dei mia er-ga peccatorem: nō dum cōſitetur vt audiat homo: ſed confiteri pro-mittit qd̄ audit deus et votum pro ꝯfeſſione reputans dimittit. Ma gna pietas vt ad ſolā ꝓmiſſionez dimiſerit. votū eni ꝓ operatione iu-dicat. Poſtea tñ ſi fieri pt faciēda eſt miniſtris eccleſie confeſſio: alio quin non prodeſſet contritio: quia niſi confiteretur ex ſua inobedien-tia damnaretur.

7 Pro hac orabit ad te omnis ſanctus: in tem-pore oportuno.

¶ [Pro hac] ſc3 remiſſiōe faciēda vel [pro hac ipietate remittenda] [orabit ad te] o deus [ois ſanct⁹] quia nullus eſt ſine peccato etiam ſctūs [in tpe oportuno] i. in hac vi ta in qua licet ꝯuerti. Tēpus opor tunum eſt tp̄s merēdi: ſc3 tp̄s grē quod eſt totum tempus preſens quo ſemꝑ eſt orādū. Inter tpa me rēdi eſt optimū et ꝑcipuū tp̄s ſani tatis. Sed tp̄s ꝑdimus tripl'r. vel violentis et importunis negocijs: vel voluptuoſis opib⁹: vel deſidio ſis negligētijs. ꝑ iſta eripiūt nob tpa. Et ſ3 ſit mō tp̄s oportunum.

Tp̄s oportunū. Tp̄s ꝑdimus tripliciter.

8 Verūtamē i diluuio aquarū multarū: ad eū nō † approximabunt.

¶ [Verūtñ] o illiq̄ ſunt [i diluuio aq̄⁊ mlta⁊] i. i ꝯcupiſcētijs carna lib⁹ [ad eū] ſc3 deū [nō approxima būt] ſaluādi ſc3 ſ3 elōgabūt. Vl' [Ve rūtamen] ſi ſic fecerit orādo [in di-luuio] et inundatione [aquarū mul tarum] et tentationū vehemētium ſuꝑuenietiū. i. licet abundauerint tentatiōes tanq̄ inundatiōes aq̄ rū multa⁊: ipe tñ tentationes [ad eum] ſcilicet ſanctum ſic orantem [non approximabunt] vt eum ſu-perent et in peccatum recidiuare faciant: quia conuertet ſe ad domi num et orabit dicens. Quia pecca-ta remiſiſti in hoc diluuio quod vndiq; perſtrepit.

9 Tu † es refugiū meū à † tribulatione que cir cundedit me: exultatio mea † erue me à circun dantibus me.

†mihi †ꝓſſura. †redime.

¶ [Tu] ſolus [es refugiũ meũ] nõ mea vis vel alius dñs [a tribulatione] hui⁹ ſeculi/vł tẽtatiõe vitiorũ ꝛ diaboli [q̃ circũdedit me] ꝛ ipugnat in iſto diluuio ex oi parte volẽs me ſubuertere: quia a dextris ſunt proſpera: a ſiniſtris aduerſa: ante vana gl'ia: retro delectabilis pctõꝝ memoria: ſupra diabolus: infra carnis tyrann⁹: extra mũdus: itra cogitationum tumultus ꝛ tu es [exſtatio mea] q: de te ꝛ in te gaudeo: ꝛ ſi gemo adhuc in te gaudeo tñ i ſpe: ꝛ ideo [erue me q: adhuc ſũ i malis [a circũdãtib⁹ me] ſcʒ inimicis ꝛ vitijs mihi iſidãtibus. Et reſpõdet dñs penitenti.

Proſpa ſũt a dextr[is] aduerſa a ſiniſtris.

10 Intellectum tibi dabo & † inſtruam te in uia hac qua gradieris: firmabo ſuper te oculos meos.

† ſtatuã

¶ [Intellectũ tibi dabo] vt ſemp te cognoſcas ꝛ ſemp ad deũ in ſpe gaudeas [ꝛ inſtruã te] armis iuſtitie: ſcia: bonis moribus: ꝛ virtutibus ad proſequẽdũ bonũ/ꝛ fugiẽdum malũ: ne aberres [in via hac] ſcʒ virtutũ [q̃ gradieris] ꝛ ambulabis [firmabo ſup te oculos meos] profectũ tuũ p viã virtutum miſericorditer attẽdendo: ꝛ te in eodẽ itinere ne q̃s tibi noceat ꝛ vſq3 in finẽ pſeueres diligẽter cuſtodiẽdo. Accepto ergo intellectu ↄuertit ſe penitens ad alios dicens: q: dñs mihi ita fecit: ergo o vos conſortes mei quos inuito

11 Nolite † fieri ſicut equus & mulus quibus non eſt intellectus.

† eſſe.

¶ [Nolite fieri ſicut equ⁹ ꝛ mul⁹] ſequentes ſenſitiuum ꝛ beſtialem appetitũ [quibus nõ eſt intellect⁹] ꝛ ratio ad hmõi appetitũ refrenãdũ: equus ſupbos ſigt: ꝛ lubricos carnis voluptatibus ſeruientes. Mul⁹ pigros ꝛ iſecũdos nullum aie fructũ facientes: qui duʒ ſolis terrenis inherent intellectum de celeſtibus nõ hñt: vł q: ſine diſcretiõe equus ſeſſorem ꝛ nullus on⁹ accipit: ꝛ ita neutri ẽ itellect⁹: vel illi ſeſſoris vł huic oneris ꝓhibet homines a diabolo inſideri et vitijs onerari. Deinde conuertit ſe penitẽs ad deũ dicẽs ꝙ ſi nolunt acquieſcere: o deus fac eis quod feciſti mihi: ſcʒ

Equus ſupbos ſignificat.

Mul⁹ pigros ꝛ iſecũdos ſignificat.

12 In † camo & freno maxillas eorum cõſtringe: qui non † approximant ad te.

† freno ꝛ chamo.

† ppinquant.

¶ [In chamo ꝛ freno] .i. i maiori ꝛ mioꝛi tribulatiõe [maxillas eoꝝ] i. ora iactãtia ꝛ ſupba eoꝝ q̃ ſe de ſuis virib⁹ ꝛ meritis iactãt ꝛ pctã tacẽt [cõſtringe] .i. coarcta ꝛ repme [q̃ nõ approximãt ad te] humiliando ſe: ſed per ſupbiã elongant a .i. eos q̃ erecta ceruice ſũt ſicut equ⁹ ꝛ mulus idomit⁹: ꝛ nolũt tibi obedire penis ꝛ laborib⁹ affluge: ita ꝙ pena ꝛ vexatiõe dãte eis itellectũ obediãt tibi ad nutuʒ: ſicut aialia donec viam teneant frena patiũtur ꝛ flagella. Nec mirũ ſi adhibito talibus freno flagella etiam adhibentur. quia

13 Multa flagella peccatoris: ſperantem autẽ in domino miſericordia circundabit.

¶ [Multa] ſ. cũ freno ſunt [flagella pctõris] q̃bus a deo flagellant: ſiue i pñti/ſiue i futuro ſ. q: ceſſa à pctõ. Poſt frenũ adduntur flagella ad domandum hic: cui indomito

domito ⁊ ꝗ̃ qñq̃ʒ vaga daſ licētia ⁊ in futuro multo flagella.[ſperā tes aũt in dño]ſpe certa ⁊ debita ⁊ agētē de pctīs pniam[mia circũ dabit]vndiq̃ʒ eũ ꝓtegēdo ne ſit locus hoſti. Quē pⁱmo circũdat tribulati) poſtea circũdat mia qm̃ miam dabit q̄ ꝓpter pctā noſtra iuſte tribulari nos voluit. Jō admonendo ſubiungit:ergo.

4 Lætamini in domino & exultate iuſti: & gloriamini omnes recti corde.

℄ [Letamini]iteri⁹corde[in dño] nō in vobis:nō in mūdo[⁊ exultate]exteri⁹ i corpore:nō mūdi amatores/nō pctōres:ſed[iuſti]nō meritis vrīs:ſʒ grā dei iuſtificati[⁊ gl̃iamini]etiā i tribulationibus:⁊ gl̃ia ſeu teſtimōio bone ɔſcie[oēs recti corde]habētes volũtatē conformē ⁊ ſubditā volũtati diuine. Recti corde ſunt q̄bus oīa iudicia dei placēt:⁊ ſe de pctīs ſuis accuſant:deũ ſiue in ꝓſperis ſiue in aduerſis ſp laudãt:deo nō reſiſtunt: ⁊ cor ſuũ ſʒ voluntatē dei dirigũt quē ſue ꝑponũt:vt ⁊ xp̄s docuit dicēs. Non qd ego volo:ſʒ quod tu.

Recti corde q̄ ſunt.

Oratio.

Sancte dñe qui remiſſis delictis beatitudinem te confeſſis attribuis:exaudi vota preſentis familie:⁊ confracto peccati aculeo:ſpirituali nos exultatione perfunde. Per dominum.

Exhortatio & inuitatio iuſtorum ad dei laudem propter ipſius ſummam fidelitatē potentiā:ſapiētiā: & bonitatē. Pſal. XXXII.

1 Exultate iuſti in domino:rectos decet † collaudatio.

† laudatio.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℄ Titul⁹ hic eſt. Jn finē pſalmus Dauid. Jſte em̃ pſalmus dirigens nos in finē:ſcʒ in xp̄m cōuenit dauid ꝓphete vel ꝑfecte aīe exhortāti ad laudē dei fideles ad ſemē dauid pertinētes. ℄ Materia:diuine potentie/ſapiētie ⁊ bonitatis cōmēdatio. ℄ Jntētio:fideles ad laudem dei noſtri inuitare. ℄ Sētentia in generali. ꝓpheta vel perfecta aīa in iſto pſalmo potētiam ⁊ miſericordiam dei commendat: agēs de operib⁹ creatiōis ⁊ recreatiōis vt timeaſ potētia qua creat ⁊ ameſ mia qua recreat. inuitatq̃ʒ fideles ad dei laudē ⁊ preconiũ:et beatificat digne laudantes ⁊ coiētes eũ. Quia eñi in ꝓcedenti pſalmo breuiter pſalmiſta concluſerat. Letamini in dño ⁊ exultate iuſti: vult nũc de hoc negocio pncipaliter agere/ſcilʒ ad dei laudes inuitare. Quib⁹ aũt modis ⁊ quib⁹ de cauſis laudandus ſit p totũ corp⁹ pſalmi exponit. ℄ Sñia i ſpeciali: oſtēdēs ergo ꝓpheta qui laudare debeāt:iuſtos ad laudē monet dicens.[Exultate]etiā in aduerſis o [iuſti]ipſis eñi non eſt gaudere dicit dñs.[in dño]nō in vobis:nō in ſeculo:⁊ q: exultare i dño niſi laudādo non poſſumus[rectos]inq̄t [decet laudatio]i.laudare deum. Juſti ſunt q̄ per fidem ⁊ bonā operationē domino ſeruiũt. Recti ſũt qui cor ſuũ ſʒ voluntatem dei dirigunt:⁊ in omnib⁹ ac ſemper ſup deo gratias referũt:⁊ ſi eos pturbat hũana fragilitas diuia ɔſolaſ equitas. Qui tales ſunt ad exultādum in domino et laudandum eũ

Impijs 3 eſt gaudere.

Juſti q̄ iu t.

Recti q̄ ſunt

idonei ſunt. Et ſubiungit quomo-
do ſit laudandus.

2 Confitemini domi-
no in cythara: in pſalte-
rio † decē chordarum
pſallite † illi.

†deca-chordo. †ei.

¶ [Confitemini dño] cōfeſſiōe lau
dis [in cythara] ſeruiēdo ei in ope
rib⁹ miſericordie. Cythara ei deor
ſum aperturā habet/ ⁊ ex inferio-
ri pte ſonat: ⁊ ſm Hieronimū ha-
bet ſex chordas: ſed ſm Iſidoꝝ ſe-
ptē. p quā poſſunt itelligi ſex ope-
ra miſericordie q̄ in euangelio po-
nuntur: vel ſeptē addito eo quod
in Thobia de ſepultura mortuoꝝ
dicitur que maxime de inferiori-
bus ⁊ terrenis fiunt [in pſalterio
decem chordarum pſallite illi] ſer-
uiendo ei in decem preceptis. Pſal
terium enī de ſurſum habet aper-
turam ⁊ a ſuperiori parte ſonat: ⁊
habet decem chordas per qđ ſigna
tur doctrina celeſtis que deſurſū
eſt ⁊ in decem preceptis breuiter
oſtenſa eſt.

3 Cantate ei canticum
nouum: bene † pſallite
ei in † uociferatione.

†ceſtate †iubila tione.

¶ [Cantate ei] nō tantum lingua
ſed vita [canticum nouum] ſcilicet
canticum gratie/ ⁊ fidei/ ac cha-
ritatis: id eſt exuite vos vetuſtatē
⁊ induite nouitatē: q2 nō niſi ad no
uos p gratiā renouatos pertinet
hoc canticū ⁊ nouum teſtamētum
[bene pſallite ei] bonis operibus
[in vociferatiōe] vt in auribus dei
ſonet. Bene pſallit qui bene viuit:
ſed hic ipā bona vita noſtra quan
dā i auribus dei debet habere ſpi
ritalem vociferationem/ vt quic-
quid bene viuendo agimus toto
affectu ⁊ deuotione ad laudem dei

Pſallit bene q bñ viuit.

faciamus. Uel in iubilatione. i. ſi-
lentia ineffabili vt non poſſit ver
bis dici: †q2

4 † Quia rectū eſt uer-
bum domini: & omnia
opera eius in fide.

¶ [Quia rectum eſt verbū domi-
ni] quia recte docet/ recta iubet/
recta predicat / recta promittit/
ad dexteram nō declinat/ neq3 ad
ſiniſtrā: recto itinere ad ſupernam
patriam nos perducit: nec in ver-
bo tantum rectus deus eſt: ſz ⁊ in
operibus ſuis fidelis exiſtit exhi-
bens homini quod promiſit: vnde
ſequitur [et omnia opera eius in
fide] id eſt in fidelitate ſunt et fi-
delia ⁊ nihil verbo promitit: it quod
in opere non reddit. Uel [Quia re
ctum eſt verbum domini] id eſt p-
miſſio eius vera eſt in omnibus [et
omnia opera eius in fide] id eſt q̄
cunq3 iubet fieri omnia fundamē
tum habent fidem Ideo etiam eſt
laudandus: quia.

5 Diligit miſericordiā
& iudicium: miſericor-
dia domini plena eſt ter
ra.

¶ [Diligit miſericordiā] quā nūc
erogat in via vocādo: peccata do-
nādo/ iuſtificādo/ ⁊ promittēdo [⁊
iudiciū] quo i futuro exiget pero-
gata ⁊ retribuet vnicuiq3 ſm me-
rita ſua. Dilige et tu miſericordiā
ſcilicet miſerando vt miſericordiā
cōſequaris. Ama iudiciū vias tuas
ſubtilr diſcutiēdo: ⁊ petā fletibus
ac penitētia puniendo: vt quem ti
mes iudicē inuenias miſericordē
Et vere miſericordiam diligit:
quia [Miſericordia domini plena
eſt terra] vbiq3 enim euangelium
predicatur: remiſſio peccatorum
preſtatur: ſalus annunciatur. Et dñs

cit terra:qꝛ ibi abũdat hois miſe
ria ꝛ ſupabũdat dei miſericordia.
6 Verbo domini cœli
firmati ſunt: & ſpiritu
oris eius omnis uirtus
eorum.
¶[Uerbo]enĩ[dñi].i.ſapiẽtia dei
pris[celi].i.apoſtoli[firmati ſũt]
i.plene inſtructi ſunt cũ eo cõuer-
ſando ꝛ firmati ac ſolidati i fide/
verbo/exẽplo/ꝛ dono[ꝛ]poſt[ſpi
ritu oris ei⁹].i.filij qui eſt os pa-
tris[oĩs virt⁹ eorũ]in doctrina et
miraculis cõſiſtẽs roborata eſt:qꝛ
ꝛ doctrina eorũ ꝛ miracula a ſpũ
ſancto data ſunt ꝛ firmata q̇ hic
filij eẽ dicunẜ:ne tñ a pr̃e ꝓcede-
re crederetẜ:ꝛ hos apl̃os p oẽꝫ ter-
ram miſit ꝛ m iam ſuam id eſt re-
miſſionem peccatorum predicari
precepit.Et ipſe miſericorditer eſt
7 Congregans ſicut in
†vtre. † utre aquas maris:po
nens in theſauris abyſ-
ſos.
¶[Cõgregãs ſicut in vtre]vaſe
de corio[aq̃s maris].i.ſeculi tri-
bulationes.qꝛ ſicut homo in vtre
aq̃s ſtringit ꝛ qñ vult ſpargit:ſic
dñs tribulatiões eccl̃ie.Seuiebat
tũc mare.i.ſcl̃ꝫ fluctib⁹ pſequẽtiũ
qđ mõ intra ſuos terminos ma-
net incluſum.Sꝫ q̇ tũc ſeuiebant
apte:nũc ſeuiũt occl̃te.pẽſem⁹ igr̃
mõ nõ deẽſſe deo vñ ꝓferat q̇ nos
emẽdet.Jđ ſequitẜ[ponẽs in the-
ſauris].i.recõdẽs in abſcõditis ꝛ
ĩ ſecreto ſuo[abyſſos].i.reprobos
ꝛ valde malos vt tẽpore ſuo pro-
ferat vnde bonos erudiat.Jdeo
8 Timeat dominũ o-
†ipſo enim. mnis terra:ab † eo autẽ
cõmoueantur † omnes †vniuerſa.
inhabitantes orbem.
¶[Timeat]et ſi de mia gaudeat
[dñm]nõ aliũ[oĩs terra].i.ois hõ
vt deſinat peccare:ꝛ ſi nõ amore
vel timore:hoc ideo dicit ne q̇s au
diẽs aquas clauſas vana letitia
ſupbiat ꝛ cõfirmãs nos in timo-
re dei ſubiũgit[ab eo autẽ]ꝛ ma-
nu mie eius[cõmoueãtur]ad hũc
timorẽ:ꝛ moueanẜ ad eius impiũ
[oẽs inhabitantes orbẽ].i.vniuer
ſam eccl̃iam ab eo inquã nõ terro
ribus diaboli vl̃ hoim ſeu cuiuſq̃
creature:ſi hec ſeuiũt:deum time
non iſta. tota enim creatura ſub
illo eſt quem iuberis timere ſciũ
nõ alterũ pter illũ.vnde ꝛ ſubdit
9 Quoniam ipſe dixit
& facta ſunt:ipſe man-
dauit & creata ſunt.
¶[Qm̃ ipſe dixit].i.voluit[ꝛ fa-
cta ſunt]oia.i.formata de informi
materia[ipſe mandauit].i. verbo
ſuo precepit[ꝛ creata ſunt]infor-
mia de nihilo:ꝛ ita põt in nihilũ
redigere.et premittit formationẽ
creationi:quia dignior eſt forma-
tio.Omnia fecit ꝟbo.omnia crea-
uit mãdato.omnia ſequanẜ eius Deus
imperium.cum iubet mouentur: oia fe-
cum iubet quieſcũt:ꝛ malitia ho- cit ver
minũ cupiditatẽ noſcẽdi hr̃e vꝫ: bo.
poteſtatem ſi ille non dat non hꝫ.
Non eſt enim poteſtas niſi a deo
vnde ipſe ſolus eſt timendus.Jđ
adiungit.
10 Domin⁹ diſſipat cõ-
ſilia gentium reprobat
autem cogitationes po
pulorum & reprobat
conſilia principum.

¶ [Dñs diſſipat] ne effectum ha-
beãt [cõſilia] cõtra ſe ⁊ ſuos facta
[gẽtiũ] eorũ deſtruendo idolatriã
q̇ putabãt deſtruere ecclĩã [repro-
bat aũt cogitationes pploꝝ] .i. iu-
deorũ q̇ nõ ei⁹ ſʒ ſuũ q̃rũt regnũ:
⁊ ſi eñi m̃lta machinarẽtur vt tol
lerẽt nomẽ xp̄ianũ de terra tñ cre
uit eccl̃ia [⁊ reprobat cõſilia p̄nci-
pũ] id eſt demoniorũ vel tyrãnoꝝ
hui⁹ ſeculi qui talib⁹ pplis q̃rũt
dñari. Non eñi eſt ſapientia: non
eſt prudẽtia: nõ eſt cõſilium cõtra
dñm. Ideo non ſunt timendi per-
ſecutores/ ſed deus qui habet po
teſtatem ſuper eos.

Conſiliũ nõ eſt contra dñm.

11 Conſilium † autem
domini in æternum ma
net: cogitatiões cordis
eius in † generatiõe &
generationem.

† vero.

† ſecula ſeculorum.

¶ [Cõſiliũ aũt dñi] de nr̃a voca-
tiõe/ iuſtificatiõe/ ⁊ glorificatiõe
[in eternũ manet] q꞉ nullo diſſol
uit̃ tpe: ⁊ cogitatiões cordis [et ſa
pientie] [ei⁹] [ſunt] [in generatiõe ⁊
gñationẽ] q꞉ non ſunt mobiles ⁊
mutabiles: ſʒ eterne ⁊ manentes.
q.d. diſpõnes ei⁹ q̃ ideo dicũtur
cordis: q꞉ rõnabiliter ordinãtur in
oẽm gñationẽ extẽdunt̃: q꞉ nõ eſt
q̇ voluntati ei⁹ poſſit reſiſtere vel
ordinationi eius contraire. Unde
et ſubditur de eius conſilio.

Voluntati diuine nullus reſiſtere põt.

12 Beata gens cuius eſt
dominus deus † ei⁹: po
pulus quem eligit † in
hereditatem ſibi.

† eorũ.

† dñs.

¶ [Btã] eſt [gens cui⁹ dñs eſt de⁹
ei⁹] p verã fidẽ ⁊ debitũ cultũ .i. q̃
ſibi dñm nõ elegit niſi deũ ſuũ de
quo viuit quẽ colit: hoc eſt cõſiliũ
dei vt beata ſit gens cui⁹ eſt dñs
volũtate q̇ de⁹ eſt p̃ſtẽt: illã enim
ſolã btĩficat q̇ ei obedit: nec hoc
eſt a ſe ſed a deo vñ ſequit̃. ⁊ [po-
pul⁹] .ſ. btũs eſt [quem elegit dñs]
electiõe predeſtinatiõis ⁊ p̃para-
uit [in hereditatẽ ſibi] vt eũ poſſi-
dẽdo regat ⁊ colat ⁊ nõ ſinat eſſe
incultã ⁊ miſerã .i. in poſſeſſionem
ppetuã tãq̃ hereditariã: electi eñi
ſunt hereditas dei: ⁊ de⁹ heredi-
tas ipoꝝ. Et oſtẽdit q̃ño elegit .d.

Btĩficat ſolũ deus eũ qui ei obedit.

Electi ſũt hereditas dei

13 De cælo reſpexit do
minus: uidit omnes fi-
lios hominum.

¶ [De celo] tãq̃ de excelſo habita
cu[l]o ſiue d̓ alto diuinitatꝭ ſue: ſiue
de celſitudine mĩe ſue [reſpexit do
min⁹] miſericorditer: et inde vidit
in imo poſitos ⁊ valde a ſe remo-
tos [oẽs filios hoim] ptinẽtes ad
filiũ hois vt eib⁹ miſereat̃: q꞉ nũ-
q̃ reſpectus ei⁹ ſine miſericordia
fuit: vidit inq̃ ⁊ miſericorditer at
tendit. vidit q꞉ eorum miſeratus
eſt. Et bene dicit oẽs q꞉ diſcretor
perſonarum non fuit

14 De preparato habi-
taculo ſuo: reſpexit ſu-
per omnes qui † habi-
tant terram.

† inhabitãt.

¶ [De p̃parato habitac̃lo ſuo] .i.
de diuinitatis ſue ſecreto. Uel de
habitaculo qd̓ ſibi p̃parauit .i. de
angelis. de applis. de p̃dicatorib⁹
ſ̃itatis ad p̃dicãdũ nobis miſſis
doctrina ⁊ gr̃a ſpũs ſcti p̃paratis
ad vocationẽ alioꝝ qua miſert⁹
eſt oim [reſpexit] qui primo ſe ab
eis auerterat [ſup oẽs q̇ habitãt
terrã] tãq̃ pegrini in pegris loco
vt p̃ſit illis ad regẽdũ eos. Et oſtẽ
dit qd̓ de illis fecit quia ipſe eſt

15 Qui finxit ſingula-
tim corda eorum: qui

intelligit omnia opera eorum.

¶ [Qui finxit] .i. manu grē formauit [ſingulatim] .i. ſingulr [corda] ⁊ aīas [eorū] ſingulis ſingula q̄dā dona dās: q: cordib⁹ ſingulorū ꝓpria dona tribuit ⁊ cōformauit ⁊ ſingulos dōis gratuitis ornauit: ⁊ ſcit qūo quiſq̄ eis vtatur vn̄ ſequitur. [qui intelligit omnia opera eorū] .i. ſecretius ⁊ interius videt. Nō eñ ſolū videt opera que ſiūt ſed ēt intelligit ⁊ ſubtiliter attendit qualr. qua volūtate qua intentiōe ⁊ quo fine fiant. Nec ſolū ſpiritualia dona ſunt a deo/ſed etiā corporalia ab eo eſſe declarat ne quis ea ſibi aſcribat. quia

16 †ſalu⁹ ſit. Non † ſaluatur rex

†in mł titudie virtutis: nec gigas ſaluus erit. † per multam uirtutē: & gigas non ſaluabitur in multitudine uirtutis ſuę.

¶ [Non ſaluatur] corpali ſalute [rex] lʒ multitudine exercit⁹ potētiſſimus [per multā virtutē] .i. potentiā ſuā: vt patuit in pharaone [et gigas] licet corpore fortiſſim⁹ nō ſaluabit̄ in multitudine [virtutis] .i. fortitudinis [ſue] vt patuit in golia: niſi cum hoc habeāt dei auxiliū et ꝓtectionē. Quis rege potentior: quis gigāte fortior? Cum ergo iſti in ſe ſuaq̄ potētia ⁊ fortitudine cōfidētes non ſaluētur: nemo niſi dei miſericordiā querat ad ſalutē. Et nō tm̄ i potētia vel virib⁹ nō eſt ſalus/ſed etiam

17 †mendar. †erit ſalu⁹. † Fallax equus ad ſalutem: in abundantia autem uirtutis ſuæ non † ſaluabitur.

¶ [Fallax] eſt [equus ad ſalutē] ſeſſorē ſuū velocitate ſaluare non valēs [in abūdātia autē virtutis] et fortitudinis [ſue] ſcilicet equi [nō ſaluabit̄] ſcʒ aſcēſor in eo cōfidens ſic humana: et mūdana felicitas q̄ ſubleuat hominem ſicut equ⁹ ſuū ſeſſorem: fallax eſt ad ſalutē quā videt̄ q̄dē ꝓmittere ſed nō pōt donare. Et quātūcunq̄ ſit magna felicitas etiā tamē fallax eſt q: in abūdāti virtute bonorū: ⁊ diuitiarū nō ſaluatur poſſeſſor eius. q.d. nō ſperes in potētia tēporali: nō in fortitudine corpali: nō in diuitijs ⁊ felicitate ſeculi q̄ notat̄ per regē: gigantē: et equū. Myſtice etiā [rex] qui carnē ſuā regit [nō ſaluat̄ per multā virtutem ſuam] ſi in ea confidit imputās ſibi nōn deo [⁊ gigas] qui eſt rege fortior: qui cōtra diabolū et ſuā cōcupiſcentiā militat [non ſaluabit̄ in multitudine ṽtutis ſue] ſi ſuperbus cōtra deū ſe extollat [⁊ equ⁹] .i. ſuperba opinio quam aſcēdit exiſtimans ſe ſua virtuté ſaluādū fallax eſt ad ſalutē]. Naʒ hui⁹ opiniōis inſeſſor [nō ſaluabitur in abūdātia ṽtutis ſue] .i. quātūcūq̄ ꝑfect⁹ ſit. vn̄ ergo ē ſalus.

18 Ecce oculi domini ſuper metuentes eum: † & in eis qui ſperāt ſuper miſericordia eius. †ſperātes ſuper.

¶ [Ecce] .i. in manifeſto habetur ſaluatio. q: [oculi domini] .i. mīe ipſius reſpect⁹ ſunt [ſuper metuētes eum] timore ſancto qui eius amore timent peccare non ſuper ꝓſumētes de ſe [⁊ in eis q̄ ſperāt] non in viribus ſuis vł meritis ſed [ſup miſericordia eius] expectantes eam per ſpem firmā non in eis qui deſperāt. Timere domină ⁊ ſperare ſemper fuit ꝯiuncta

Timor ſine ſpe deſperatio eſt.

Timor enim ſine ſpe deſperatio eſt. Spes ſine timore: pſumptio. Nõ ergo de⁹ perſonã hominis accipit ſed tñ metuentes ſe: & ſperantes in ſe miſericorditer reſpicit. Ad h

19 Vt eruat à morte animas eorum: & alat eos in fame.

¶ [Ut] tandem [eruat a morte] & dãnatione ppetua [aĩas eorũ] dãs eis vitam eternam [&] hic interim [alat] .i. nutriat [eos in fame] iuſtitie exiſtẽtes. Hec ſunt duo vota fidelis vt in iudicio eripiat a morte eterna: & hic ſpũalibus alatur vbi eſt bonorũ indigẽtia. Tẽp⁹ famis modo eſt: tẽpus ſaturitatis poſt erit. Alit nos iterim pi⁹ dñs in h heremo ſacramentis ſuis: doctrina ſua: grã ſua: ne deficiam⁹ in via. Jõ vt po: perfecte ſaginet

Fidelis duo vota.

20 Anima noſtra † ſuſtinet dominum: quoniam adiutor & protector noſter eſt.

† patiens eſt in domino.

¶ [Aĩa nrã] mõ interim q̃diu fames & pegrinatio eſt [ſuſtinet dominũ] .i. patiẽs eſt i dño q̃cq̃d acceſſerit ei ſuſtinẽdo propter eũ: et patiẽter expectãdo ei⁹ bñplacitũ vt alatur cibis incorruptibilib⁹: & poterit ſuſtinere dñs [qñ ipſe] [adiutor] in pugna / & ad debellãdum hoſtes [& protector nr̃ eſt] ab eſtu & ad defendẽdũ ab hoſtib⁹. Uel [adiutor] ad faciẽdũ bõa: & dũ ad deũ cõamur [& ptector] ad cauẽdũ mala & dũ hoſti reſiſtim⁹. Jdeo autẽ et hac ſpe eſt ſuſtinendum.

21 Quia in † eo letabitur cor noſtrũ: & in nomine ſancto eius ſperabimus.

† ipſo.

¶ [Qr in eo] nõ in nobis vbi magna ſunc illo eſt iopia [letabit] ĩtñc plene [cor nr̃m] & aĩa cũ p opib⁹ & meritis pmia recipiem⁹ [& iterũ] [in noĩe ſctõ ei⁹] .i. in re nois qð ẽ ſaluator: qð nobis abſentib⁹ per fidẽ miſit non in meritis nr̃is [ſperabim⁹] nos vẽturos ad eũ in futuro: et vt oĩa hec bõa ipleant: ſpera hic vt ibi leteris: eſuri et ſiti hic vt ibi epuleris: & cõuertẽs ſermonẽ ad deum ſubdit orationem breuem et ſalubrem dicens. Et iõ

22 Fiat miſericordia tua dñe ſup nos: † quemadmodũ ſperauimus in te. † ſicut.

¶ [Fiat mia tua dñe ſup nos] .i. p miam tuã ipleat in nobis ſcs vt in futuro in te letemur [queadmodũ] .i. ſicẽ hic [ſperauim⁹ in te] .i. h̃ʒ meritũ ſpei quã in te habuimus. Spes ei nõ ↄfundit. q. d. Jta fiat & p h fiat q: ſperauim⁹ nõ i alio ſʒ in te. Sicut ẽ i te ſperauim⁹: ſic ſupra nos tuã miaʒ ſẽtiam⁹: & hʒ q̃ orauim⁹ nõ ſm q̃ meruim⁹. Jſtũ v̾ſum cogitare dʒ vnuſq̃ſq̃ʒ añq̃ legat vt fideliter dicat quẽadmodum ſperauim⁹ in te: ne alibi vagetur & vacet mente. Orõ.

Paſce dñe plebẽ tuã in fame v̾bi tui: & eripe aĩas nr̃as de morte pcti: vt repleti miſericordia tua aggregari iuſtorum gaudijs te impartiente mereamur Per dominum.

Pſalm⁹ ad dei laudẽ & timorẽ ac plura bona alia nos informãs & alliciens: à malis quoq̃ pluribus nos retrahens & deterrens.

Pſal. X X X I I I.

1 **B**Enedicam dominum in omni tempore: ſemper laus eius in ore meo.

Sacrificium vet' dr vult'.

Achis qd interpretatur

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid. ¶ Titul' talis e. pſalmi' .ſ. iſte at tribuit dauid .i. xpo q̄ hic loquitur: et in eo xpian' p̃s. in q̄ agēs de h qd fecit cū mutauit vultū ſuū .i. vet' ſacrificiū qd dr vult' q: idicat volūtatē dei i ſigno i nouū qd maniſeſte eā oſtēdit: quā mutationē fecit i cena: et h corā Abimelech q̄ interptat pr̄is mei regnū .i. corā iudeis q̄ regnū pr̄is ſui dd erāt: et dd dimiſit eū ſcʒ abimelech .i. xp̄s iudeos: et abijt ad gētes. Jta et corā achis mutauit .i. corā ignaris diſcipulis q̄ dixerūt: dur' eſt hic ſmo. Achis enī quō ē: interptat. qd vbi dr ignorātia deſignat. et achis dimiſit eū dd et abijt .i. illi diſcipli dimiſerūt xp̄m et abierunt retro. Jn hiſtoria ponit achis: ſʒ eſdras pp ſcr̄m q̄rēdū nomē mutauit ne putet ſola hiſtoria narrari. ¶ Materia: laudationis dei et timoris filialis affectio et fidelīū ad h̄ iuitatio. Sicut ſupra ita et hic iterū ad dei laudē iuitat / alijs tamē ex cauſis ¶ Jntētio: monere fideles vt deū laudēt: et timeāt bonorū et malorū finē: et retributionē attēdāt. ¶ Sētētia in gnāli: ppheta in iſto pſalmo loqtur in pſona xpi vl' xpiani ſeu ēt viri religioſi ammonentis alios vt in dei laude et timore perſeuerent: et vt a delictis abſtineāt iuſtoſqʒ dicit ſaluandos impios vo perituros. ¶ Sentētia i ſpeciali: a laude itaqʒ incipiens ait chriſtus et in eo chriſtianus [Benedicam]: id eſt laudabo [dominum] corde / ore / et opere: et hoc [in omni tempore] tam proſperitatis q̄ aduerſitatis. Pro vtraqʒ enim fortuna deum laudare debemus: ſicut Job qui dicebat. Dominus dedit dominus abſtulit: ſit nomen domini benedictum. et [ſemper] .id eſt aſſidue [laus eius] erit [in ore meo] vt alios inſtruam ad laudandum meo exemplo: et ſimiliter in corde vt interna mente deum laudem. Omnia enim que dicit que cogitat ſine culpa ſunt et ad laudē dei. et ita laus dei ſemper eſt in eo: nō q̄ continue laudet: ſed q̄ in eo non eſt niſi laus: id eſt non prorumpit in vituperium.

Job 1.d.

2 In domino laudabitur anima mea: audiant manſueti & letentur.

¶ [In domino] a quo virtutem et potentiam ſumpſit non in me [laudabitur anima mea] de bono ſuo: id eſt ſi in me ſit aliquid laudabile ad ipſuʒ refero a quo habeo: nō mihi attribuo et propriam laudem non quero [audiant manſueti]: id eſt mittes et benigni laudem domini. Qui enim in domino nolunt laudari: vel qui laudant in proſperis et blaſphemāt in aduerſis nō ſunt māſueti: ſʒ ſupbi [et letent] q: res iocūda ē aie māſuete et hūili. Et iō ad eos ɔuertēdo ſermonē hortat ad dei laudem dicens. Et o vos manſueti

Manſuetus dr qui deū laudat i pſperis et aduerſis

3 Magnificate dominum mecum: & exaltemus nomen eius in idipſum.

¶ [Magnificate dn̄m] .i. pdicate eū magnū / mirabilē / et ineffabilē qd ē magnū cordis mei deſideriuʒ [mecū] q̄ſi dicat quō ego facio / ſic et vos facite [et exaltate nomē eius]

i. p oēs gentes q̄buſcū[que] poſſum⁹ altum ⁊ eternum ꝑpalem⁹[in id/ ipm].i.pariter oēs in vnū in vni tate in concordia:vt ſit nobis cor vnum ⁊ aīa vna. Quilibet fidelis d[eb]ȝ ad deū laudādū ⁊ amādū ſecū alios trahere ⁊ iuitare. Et aūt in/ uitatos ad hoc trahat dicit q̄ bōa ſibi inde euenerunt ſubdens

4 † Exquiſiui dominū̄ & exaudiuit me: & ex omnibus tribulationi- bus meis eripuit me.

†inq/ ſiui.

ℭ[Exq̄ſiui].i.ex toto corde:ex tot[is] viribus ⁊ intus mūda ꝯſcia q̄ſiui: nō aurum nō aliud:ſed[dn̄m]ozo nib⁹ ſedulis ipm implorando[et exaudiuit me]bona q̄ ab eo poſtu laui:⁊ vt eū inuenirē mihi cōcedē do[⁊ ex oībus tribulationibus]et anguſtijs[meis]tā corporalib⁹ q̄ſ ſpūalibus[eripuit me] manifeſte vel occulte miſericorditer liberādo. Eſt enī ereptio manifeſta:ſicut da nielis ⁊ trium puerorū:occulta ſi/ cut martyrū in tormētis triūphan tiū. Deinde hortaꝭ alios qd̄ ipſe ꝓ bauit dicēs. Uos ergo exēplo mei

Ere/ ptio mani/ feſta q̄ diciꝭ

5 Accedite ad eum & illuminamini: & † fa- cies ueſtrę non confun- dentur.

†vult⁹ vr̄i nō crube/ ſcent.

ℭ[Accedite]ꝓpius corde ⁊ opere de tenebris erroris p̄ſtini ⁊ conuer ſatiōis mūdane[ad eū]ſcȝ deū lu/ men ac verum[⁊ illuminamini] ſpūaliter lumine grē:⁊ poſt lumē [facies vr̄e].i.mētes[nō cōfundē tur].i.non fruſtrabuntur nunc in precū exauditione:vel in futuro in mercede. Ad deū accedim⁹ bonis ſtudijs ⁊ ſpūalibus exercitijs legē do/meditādo/orand: amādo. Il/ luminamur autem per intellectū:

Accedi m⁹ ad deū bo

per gratiam:ꝑ doctrinam:ꝑ vitā. Illuminati aūt nō cōfunduntur. i.nō erubeſcūt de peccātis ſicut mali vel de opprobrijs ⁊ contumelijs ſi bi illatis:ſicut ſupbi.⁊ ad hoc ad/ ducit exēplum de ſe in tertia per/ ſona dicens:quia

nis ſtu dijs ⁊ c.

6 Iſte † pauper clama uit & dominus exaudi- uit eum: & de omnibus tribulatiōib⁹ eius † ſal- uauit eum.

† inops.

† ſaluũ fecit.

ℭ[Iſte paup].i.ſpūalis et volū/ tari⁹ pauper[que] deū ſcȝ ego[cla/ mauit]ad dn̄m ⁊ dn̄s exaudiuit eū]hūiliter clamātē:ſed quō ex/ audiuit ſubiūgit dicens[⁊ de oīb⁹ tribulatiōib⁹]⁊anguſtijs[ei⁹ ſal/ uauit eū].q.d.ſic faciet ⁊ vobis ſi ad eū accedat[is]. Hic oſtēdiꝭ quō ex audioris.ſ.ſi fueris paup ſpū vt de nullo qd̄ habes p̄ſumas:⁊ te in digentē intelligas.⁊ ad deū acce/ das. Sed quō ſaluos facit ab oī/ bus tribulationibus? Ecce

7 Immittet angelus do mini in circuitu timen- tium eum: & † eripiet eos.

† eruet.

ℭ[Immittet]ſe[angel⁹ domini] ſcilicet chriſtus qui ē angelus ma gni conſilij:vel alius angelus de celo. Uel [immittet].i.immiſſiōes faciet[in circuitu]et gyro:purę[ti mentium eum] ſcilicet dominum vt circuntegat timētes ſe vndi[que]. ⁊ ex ei pte cuſtodiēs ⁊ defēdēs eos vt in nulla parte irrūpere valeat inimicus:aut ei pateat via ad no/ cendum eis[et eripiet eos]de oī anguſtia ⁊ a tentationibus ac tri/ bulationibus omnibus liberan/ do.⁊ non ſolum mihi credite acce/ dendo ad eum:ſed etiam vos ipſi.

8 Guſtate & uidete quoniam ſuauis eſt dominus: beatus uir qui ſperat in † eo.

†ergo.

¶ [Guſtate] .i. experimēto ꝓbate vl' ꝑ ſpiritualē guſtū aie: vl' ꝑ ſumptionē ſctē eucharīſtie [& ſic] [videte] .i. itelligite [qm̄ ſuauis ē dñs] .i. dulciſſim⁹ cib⁹ palato cordis et idō [btūs] eſt [vir] iā in ſpe: & tandē erit in re [qui] tali guſtu ↄfortat⁹ [ſperat in eo] tm̄: q: eū iam hȝ in ſpe q eſt oē bonū. Quo ↄtra: miſer eſt qui ſperat in ſe vel in alijs hoibus ſeu quibuſcūq reb⁹ trāſitorijs. Et ne poſt guſtationem ſecuri eſſent: protinus addit.

9 Timete dominum oēs ſancti eius: † quoniam non eſt inopia timentibus eum.

†q: nihil deeſt

¶ [Timete dñm oēs ſancti eius] ſemꝑ caſum metuendo nō ſecuritatem ꝓſumēdo. Deū timere eſt corā eo ſe humiliare: & metuendo cauere ne in his q agim⁹. ſiue in cogitatiōe: ſiue in ṽbo: ſiue in ope illū offendam⁹. Qui hoc faciunt ſancti ſunt qui vero non faciunt iā nō ſcti ſed ſupbi & vani ſunt [qm̄ nō ē inopia] tpaliū neceſſarioꝝ ſeu ſpūaliū bonoꝝ [timētib⁹ eū] Qui eñi paſcebat cōtemnentes ſe nō deſeret timētes ſe: & hoc probat cum ſubiungit

Deū timere qd eſt.

10 Diuites eguerunt & eſurierunt: inquirentes autem dominum nō minuentur omni bono:

¶ [Diuites] ſcꝫ exterioribus bonis diti [eguerunt] .i. indiguerunt his q hñt male & miſerabilit' vtendo [et eſurierūt] ea q nō hñt concupiſcendo. Vel [eguerūt] diuitijs grē & virtutum carētes [& eſurierunt] idē defectū panis/ verbi/ & mētis inopiā ſuſtinentes [inqrentes aūt] .i. toto corde & ſtudio qrētes dñm in quo oīa reperiuntur non aliud ꝑ ipm̄ [nō minuētur] .i. ſine diminutiōe replebunt' [oī bono] q: abundant bōis ſpūalib⁹: tpalia ṽo q̄tūcunq modica ſufficiūt eis: imo cōputant ꝓ diuitijs Et ideo protinus nos admonet dicens:

11 Venite filij audite me: timorem domini docebo uos.

¶ [Venite] ꝑ deſiderium diſcipline ad me appropinquādo. o [filij] .ſ. diſcentes: mos eñi ꝓpheticus eſt diſcipulos vocare filios [audite me] aurib⁹ cordis .i. diligenter attēdendo: diſcite a me: & filij obedite [timorem dñi] q eſt initiū celeſtis ſapientie & p̄mi⁹ grad⁹ ſpūalis doctrine [docebo vos] q: nihil eo vtili⁹ doceri pōt in mūdo. Quiſqs accedit ad dei ſuitiū ƀ dȝ eſſe p̄mū illi⁹ ſtudiū vt diſcat qliter debeat timere deū. Et debetis diſcere timorē: q: i ƀ ē vita. Vñ ſubdit

Mos ꝓpheticus.

12 Quis eſt homo qui uult uitā † diligit dies uidere bonos?

†et

¶ [Quis eſt homo qui vult] in effectu non tantum verbo [vitā] ſcilicet verā & eternā non temporalē que cito tranſit et homines deſerit: et qui [diligit videre dies bonos] in celeſti beatitudine vbi cū ſanctis iocundetur: quia nunq̄ in hoc ſeculo inueniuntur. Et pluraliter dicit hic dies propter interminabilitatem eorum. quandoq tamen dicit ſingulariter: propter idētitatem gradij: vt ibi. Melior

eſt dies vna in atrijs tuis ſuper milia: talis ſcȝ audiat ⁊ faciat qđ ſequit̄ [. Oēs q̄ppe vellēt vitam ⁊ dies bonos: ſȝ nō ſic querūt vt deberēt. Sȝ quicūq̄ h̄ vult ſic q̄rat

13 † Prohibe linguam
tuam à malo: & labia
tua ne loquātur dolū.

†contine.

¶ [Prohibe linguā tuā a malo] omni. ne in apto loquatur malum. ſcilicet blaſphemie/ cōtentionis/ detractionis /murmurationis et ſimiliū [⁊]prohibe [labia tua ne loquant̄ dolū]. i. ne bona doloſe loq̄ris vt bona v̄ba ore ꝓferas ⁊ malū mēdacij/ſimulatiōis/adulationis/deceptiōis/⁊ hmōdi in corde abſcōdas: q: lingua eſt maius indomabile mēbrū in toto corpe: et in ea frequētius labimur. Merito linguā pꝰq̄ cetera mēbra cohibere ⁊ a pctō reprimere p̄cepit quaȝ magis in corpe preualere ad pctm̄ vidit. Deinde vniuerſalr̄ ſubiūgit

Lingua ē maiꝰ īdomabile mēbrū in toto corpe.

14 † Diuerte à malo &
fac bonum: † inquire
pacem & † perſeque-
re eam.

†declina †q̄re. †ſeq̄re.

¶ [Diuerte]. i. declina [a malo]vitia relinquēdo vbi culpa vitat̄. Et quia hoc non ſufficit addit [et fac bonū]virtutibꝰ inſiſtendo vbi coronā meret̄. ⁊ ſic [inquire pacem] iternā/fraternā ⁊ ſupnā [⁊ pſeq̄re eā. i.]pſeuerāter ſeq̄re ⁊ pſeuera ingrēdo. Malū relinq̄re ichoātiū eſt: bonū facere ꝑficiētium. In his duobus p̄ceptis ꝯſiſtit iuſtitia. Finis autē perfecte iuſtitie eſt ita intra ſe eſſe pacificū vt caro cōcordet cū aīo: ⁊ animꝰ cū deo ⁊ ꝓximo vt iā nulla poſſit aduerſitate moueri ab hac quiete: Nec ex infirmitate diffidas: quia

Iuſtitia in duobꝰ p̄ceptis ꝯſiſtit.

15 Oculi domini ſuper
iuſtos: & aures eius † in
preces eorum.

†ad

¶ [Oculi domini]. i. reſpectus pietatis dei ⁊ intuitus diuine miſericordie ſunt [ſuper iuſtos]. i. ſuper eos q̄ iuſte viuunt [⁊]ſi ipſi petāt aliq̄d [aures eiꝰ]. i. clemētia ⁊ potentia ſūt parat [i p̄ces eoꝝ]exaudiēdas: videt operantes ⁊ laborātes: audit gementes ⁊ orantes. Sic ḡ viue vt oculis dn̄i valeas dignus apparere: ſic ora vt preces tue ad aures eius pertingant. Et ne dicat malus ſecure faciā mala: quia deꝰ non attendit. Ideo ſubdit

16 Vultus autem domi
ni ſuper facientes mala:
ut perdat de terra me-
moriam eorum.

¶ [Vultus aūt dn̄i]ſcȝ ire ⁊ indignationis ac terroꝝ ſeueritat [vel cognitio dei ē [ſup faciētes mala] ad puniēdū. Bonis q̄dē blādꝰ eſt ⁊ ꝓpiciꝰ: malis v̄o terribilis ⁊ diſtrictus [vt pdat de terra]ſcȝ viuētiū in qua nō habebunt locū [memoriam eoꝝ]ſcȝ vt nec mētio nec interceſſio fiat ꝓ eis inter bonos. Et ſicut in memoria eterna erunt iuſti: ita de memoria eterna tollentur mali. Et v̄e oculi domini ſunt ſuper iuſtos: et aures eius in preces eorum: quia

17 Clamauerunt iuſti &
dominus exaudiuit eos:
& ex omnibus tribula-
tionibus eorum † libe
rauit eos.

†eruit.

¶ [Clamauerunt iuſti] pro liberatione ſua ad dominum deuote orādo [⁊ dominꝰ exaudiuit eos]vl

corporalr. vl' ſpūaliter liberādo ꝛ
hoc eſt qd̄ ſubdit [ꝛ ex oīb9 tribu-
lationib9 eoꝝ liberauit eos] preſ-
gēdo a malis ſpūalibus ꝛ aliqñ ēt
corpalib9: pfecte tñ eos liberat qñ
de malis vite pñtis transſerendo
ad requiē pducit. Cōfirmati ergo
tot ſctōꝝ exēplis clamem9 hūili-
ter ꝛ deuote ad dñm vt pariter exau
diamur ꝛ a tribulatiōib9 oīb9 libe
remur. Sequitur enim.

18 Iuxta eſt dominus
† his q † tribulato ſunt
corde: & humiles ſpiri-
tu † ſaluabit.

Prie. Tobter fuerūt cor. Salnos faciet.

[Juxta eſt dñs his q̄ tribulato] i. ꝯtrito [ſunt corde] eos adiuuādo nō oīb9 tribulatis corpe [ꝛ humiles ſpiritu] i. corde ꝛ veraciter non verbo vel habitu ꝛ ficte [ſaluabit] finaliter glorificādo. Plurib9 modis tribulāt corda ſctōꝝ i. b' ſcſc: ſ. aut dolore pñie p petis pprijs ꝛ alienis: aut āxietate p incolatu pſentis vite: aut deſiderio celeſtis patrie: aut timore future pene. Cū autem cor conteritur inde hūilitas generatur: ꝛ ex humilitate ſaluationē ꝯſequimur: Proprium vero iuſtorū ē vt in hoc ſeculo tribulentur. vnde ꝛ ſubditur

Sctōꝝ corda multis modis tribulant. Iuſtorū proprium eſt tribulatio.

19 Multę tribulationes
iuſtorū: & de his omni-
bus † liberabit eos do-
minus.

Perus et.

[Multe tribulationes] ſunt nō oīꝫ ſꝫ [iuſtorū] q: a diabolo ꝛ a malis hoib9 ꝛ a ſeipſis. Per multas enim tribulatiōes oportet tranſire ad regnū: ecōtra pauce ſunt iniquorū Qui ergo tribulationē non patitur timere hꝫ: nō ſic iuſt9. Sed in his ſequit ꝯſolatio cū ꝯtinuo addit [ꝛ de oīb9 his liberabit eum dñs] potēs liberator: nunc vt non ſuccūbāt: vel in futuro plene liberabit: quia poſt multas tribulationes veniēt ad pacem perpetuā. iniuſti autem poſt paucas aut nullas ad tribulationē ſempiternā. Sed interim

Tribulationē nō patiēs timeat

20 Cuſtodit dominus
omnia oſſa eorum: unū
ex his non conteretur.

[Cuſtodit dominus omnia oſſa eorꝫ] i. virtutes aīe in qb9 robur mentis: ꝛ q̄ ſunt oſſa ꝛ firmamenta fideliū: q: ſicut caro oſſib9 ſic anima ſuſtētatur virtutib9 quas domin9 cuſtodit illeſas in electis: ita q [vnum ex his nō cōteretur] quia ſic ſanctorum ſuas virtutes ſeruat: vt nulla earū in tentatiōe oīno deficiat: q: nec patientia in tribulationibus vincitur: nec cetere virtutes a vitijs ꝯtrarijs ſupant: ꝛ ſi aliquādo frangitur in tentatione nō tñ pterit. i. ex toto nō deperit q: integra manet in intentiōe. Subiūgit autē de reprobis

21 Mors peccatorum
peſſima: & qui oderunt
iuſtum delinquent.

[Mors peccatoꝝ] ſecundū animaꝫ eſt [peſſima] q: priuat in perpetuum viſione beatifica: ꝛ rapit ad gehēnā ꝛ tormēta innumerabilia: ꝛ q: multa ſunt genera peccatorū: ꝛ nō eē peccatorē difficile eſt in hac vita: ſubdit quorum peccatorum mors ſit peſſima. d. [ꝛ q̄ oderunt iuſtū] i. ſ. ieſum xp̄m qui iuſtificat impiū: qui eſt etiā ꝓpitiatio pro peccatis noſtris [delinquēt] ꝛ peccabūt ſinglr̄i delicto qui ergo hunc oderunt ſibi non obediendo habent mortem peſſimam: quia in peccatis ſuis morientur qui per eum deo non reconciliantur. Sed

32 Redimet dominus animas ſeruorũ ſuorũ: & nõ delinquẽt omnes
team. qui ſperant in † eo.

❡ [Redimet dñs] ꝑcio mortis ſue [aĩas ſeruoꝝ ſuoꝝ] .i. ſibi obediẽtiũ. oẽs ei ſerui erãt peti: fuſus eſt ſanguis xpi ⁊ tãto ꝑcio a petõ ⁊ diabolo ſunt redẽpti ⁊ ſaluati: ac ſerui dei facti / ꝓpter qḋ merito ſeruire debẽt ei. redimit etiã q̃tidie dñs eos liberat a vitijs ⁊ tribulationib⁹ aĩe ⁊ corporis. [⁊ non delinquẽt] .i. nõ peccabũt ad mortẽ finaliter [oẽs qui ſperant in eo] ſpe formata charitate q̃ ꝓueniũt ex grã ⁊ merit [.i. ꝑ hoc mortale cauẽt delictũ q: ſperãt in eo q̃ ⁊ in quo ẽ remiſſio oim peccatorum. Oro.

Angeloꝝ ⁊ totius creature diſpoſitor deus emitte angelũ tuũ in circuitu nr̃o: cui⁹ ambitiõe muniti mereamur a morte peccatorum peſſima liberari. Per do.

Pſalmus de Chriſti & ſuorum membrorum perſecutione, & diuini auxilij imploratiõe: eorumq; liberatiõe & perſecutorum ſuorũ deiectione.

Pſalmus. XXXIIII.

1 IVdica domine nocentes me: expugna ĩpugnãtes me.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ❡ Titulus hic eſt. In finẽ pˢ. ipſi dauid. hoc eſt pˢ iſte dirigẽs nos i finẽ .i. in eternitatẽ attribuit ipſi dauid vero .i. xpo manu forti qui vicit mũdum: mortẽ: ⁊ diabolũ . q̃ hic loquit̃ nũc in pſona ſua: nunc in pſona mẽbroꝝ. ❡ Materia: xpi ⁊ ſuoꝝ paſſio ⁊ liberatio: q: enim ſupra dixit q̄ redimet dñs ſuos ꝑcio mortis ⁊ ſanguinis ſui: ideo nũc latius agit de paſſione Chriſti. ❡ Intentio monere ad tolerãtiã aduerſarioꝝ exẽplo paſſionis xpi ⁊ fideliũ xpianorũ. ❡ Sũia in generali: propheta in iſto pſalmo in pſona xpi ⁊ ſuoꝝ mẽbroꝝ ſcꝫ fideliũ xpianorũ petit in perſecutione ĩpugnãtiũ diuinũ auxiliũ: ꝑdicit deiectionẽ hoſtiũ: exprimit ſue liberationis gaudiũ ⁊ narrat pſecutiõis piculũ. ❡ Sũia i ſpẽli: incipiẽs itaq; ab orõne in perſona ſua ⁊ membrorum ait. [Iudica dñe nocẽtes me] voto .i. diſcerne eos ab alijs. [vl' iudica] .i. fac vindictã ꝑ me puniẽdo eos ſm ordines iuſtitie tue: ⁊ reddẽdo eis ſm merita ſua. ⁊ [expugna] .i. vice [impugnãtes me] actu ne ſemp i ſua fortitudine glorient̃. Nocẽtes ⁊ impugnãtes ſunt nr̃i viſibiles ⁊ inuiſibiles ĩmici q̃s petit diſcerni ⁊ dſtrui. ecce ꝑ nobis pugnat de⁹: q̃s ergo ↄtra nos: dico expugna. ſed quomodo hoc ages.

2 Apprehende arma & ſcutum: & exurge in adiutorium mihi.

❡ [Apprehende] ꝑ me [arma] ad expugnãdũ. [⁊ ſcutũ] ad ꝓtegẽdũ .i. ita adiuua ⁊ mani nos vt ĩmicos pcutiam⁹: ⁊ ab eoꝝ iaculis ꝓtegamur. Armis eni hoſtes pcutit: ſcuto nos ꝓtegit. In armis q̃ celeſtia adiutoria: in ſcuto diuinã ꝓtectionẽ deſignat. [⁊ exurge i adiutoriũ mihi] .i. inoteſce: appare: ſẽt re ẽ adiutor me⁹ ꝑ aduerſarios meos me ſublimãdo: ⁊ illos deijciendo

3 Effunde frameam &
concludę aduerſus eos
qui perſequuntur me:
dic animę meę ſalus tua
ego ſum.

¶ [Effunde frameam].i.multiplica vindictā [& cōclude].i.fac cōcluſionē [aduerſus eos q̇ pſequūtur me] ſcʒ viſibiles & inuiſibiles hoſtes vt effuſus ire tue gladi⁹ ſup eos decidat aditūq; illis cōcludat ne ad nocendū mihi valeāt euagari [dic aīe mee] p reuelationē interiorē in ſpū vel in ope: & reipſa p experientiā ita vt ego itelligā & oēs ſciant [ſalus tua ego ſum] p pfectam ſaluationē.ſ.in preſenti: & in futuro in temporalibus & eternis vt preter te aliam ſalutem non requiram.

4 Confundantur & re- †requirētes
uereantur: † quęrentes
animam meam.

¶ [Confundantur] erubeſcentia peti ſalubriter ad penitētiā: & erubeſcāt de facto ſuo: hec eſt bona cōfuſio q̄ adducit gloriā i futuro. [& reuereantur].i.timeāt & reuerētiā deo exhibeāt timore penaꝝ & ſupplicij [q̄rentes aīaʒ meā].i.vitam meā ad pdēdū ad h̓ enī illā querūt vt pdant nō vt imitentur. Multi ſalubriter cōfuſi ſunt: multi reuertiti ac de malo in bonum deuota pietate mutati.

5 Auertantur retror- †qui cōgitant
ſum: & confundantur
† cogitātes mihi mala.

¶ [Auertāť retrorſus] ſcʒ me ſeq̄ndo nō ꝓcedēdo: imitādo nō ꝑſeq̄ndo [& ꝯfundāť] ſalubriter de petis & erubeſcāt penitēdo [cogitantes mihi mala īferre ſiniſte: & ea machināteſ ꝯtra me. Hec ꝑdicta ꝺr orādo ꝓ ꝯuertēdis deiac nō optādo ſʒ ꝓphetiʒādo ſubiūgit de reprobis. Seq̄ntes ꝗ iā nō cogitabūt mihi mala: ſed deſiderabūt bona: pertinaces autem & reprobi

6 Fiant tanquam pul-
uis ante faciem uenti: & †tribulans.
angelus domini † coar-
tans eos.

¶ [Fiāt tanq̄ puluis an̄ faciē vēti].i.tentatiōi: l' hoc eſt facile cedant oīm tētatiōi & ſuggeſtiōi etiā minime vt ſicut nec puluis vēto ita nec ipſi tētatiōi poſſint reſiſtere [& angel⁹ dñi] ſcʒ ſpūs mal⁹ ſit [coartās].i.affligēs [eos] cū ipa ſuggeſtiōe ad caſuʒ īpellēdo: vel tales coartat qñ eos ſub poteſtate ſua redigit de quibus ad huc ſubdit

7 † Fiat uia illorū tene-
bre & lubricum: & an- †fiant vie eoꝝ
gelus domini perſe-
quens eos.

¶ [Fiat via illoꝝ tenebre].i.obſcura et tenebroſa p ignorātiā & cecitatē cordis vt nō videant q̄ ire debeāt & nociua vitare nō valeāt [& lubricū].i.icōſtās & ruinoſa per fragilitatē & ꝑcipitationē opis vt ſtare nō poſſint q̄n de petō i petm̄ ruant: nec iā pn̄t retrorſuʒ ꝯuerti vn̄ ſequit [& angel⁹ dñi] ſcʒ mal⁹ ſit [pſequēs eos] q̄ īpellat eos ad lapſuʒ vt de malo ad peius cadant Et hec ideo ſiant eis.

8 Quoniam gratis ab- †muſcipulam
ſconderunt mihi † inte- coꝛ uꝑꝛio
ritum laquei ſui, ſuper- nis
uacue exprobrauerunt ſui: va
animam meam. no.

¶ [Quã gratis] .i. ſine cã & culpa mea. q: nihil mali feci nec eis nocui [abſcõderũt mihi interitũ laquei ſui] .i. occultos laqos ad interitũ meũ parauerunt: & eſt hypallage [interitũ laquei ſui] .i. laqueũ interit⁹. & hoc [ſui] q: ille laqueus nõ tã me⁹ ꝙ eoꝝ erat interit⁹ [et ſuperuacue] .i. inutiliter: & nullo meo merito [exprobrauerunt] .i. accuſauerũt [animam meam] ſcꝫ falſa mihi imponentes: & nihil probantes. Et ideo in penam.

†illis muſcipula quam ignorant.

9 Veniat † illi laqueus quem ignorat: & captio quam † abſcondit apprehendat eum: & in laqueo cadat in ipſo.

†occultauerunt [illegible] õphẽdat illos & i muſcipula incidãt in ipſa.

¶ [Veniat illi] p pl'o reproboꝝ [laqueus quẽ ignorat] .i. ipſe ſu⁹ laqus teneat illos vt ide decipiãtur ignorãtes vñ decipe conati ſunt. vñ ſequit [& captio quã abſcondit ad apphẽdẽdũ alteꝝ [apphẽdat eum] vt in eo quo alterũ cape voluit ipſe capiat [& in laqueũ cadat non aliũ: ſꝫ [in ipm] quẽ mihi tetẽdit ad capiẽdũ. Oĩs eñi q̃ nocere alteri appetit prius ſibi ꝙ alteri nocet. & fieri põt vt malitia ſua nõ noceat alteri: fieri aũt nõ põt vt nõ noceat ſibi. Ita ergo erit i pijs.

Anima autem mea
10 exultabit in domino: † & delectabitur ſuper † ſalutari ſuo.

†non ſ †ſalutare eius

¶ [Aĩa aũt mea exultabit in dño] tanꝙ in eo a quo audiuit ſal⁹ tua ego ſum: non querens extrinſecus alias diuitias vel delitias ſeu aliud quod delectet ſed ipm ſolũ ſibi ppones in quo delectetur quo nil ſuauius & ilmelius eſt. Ipſum ergo & tu pete & i ipſo habebis oĩa [& delectabit ſup ſalutari ſuo] .i. de ſaluatiõe ſua quã fecit ei dñs nõ delectab tur in voluptatib⁹ bonis q̃ terrenis et tranſitorijs. Et inſuper.

11 Omnia oſſa mea dicent: domine quis ſimilis tibi?

¶ [Oĩa oſſa mea] .ſ. oẽs iuſti firmi corde: fortes nullis perſecutionib⁹ & tẽtatiõib⁹ cedẽtes ad cõſentiendũ malo q̃ oſſa dicunt in corpore dñi ſeu eccle. Vel omnia oſſa mea] .i. omnes vires aĩe mee: & oĩs fortitudo mẽtis mee [dicent] te magnũ laudando et tremẽdo [dñe q̃s ſilis tibi] eſt: ſcꝫ i ptãte & mĩa. q. d. nullus: q: ipe ſolus oĩpotens & ineſtimabilis liberat hominem in eo ſperantem de omni tribulatione vnde ſubdit quia tu es.

†eruens †fortioris.

12 † Eripiens inopem de manu † fortiorum eius: egenum & pauperem à diripiẽtibus eum.

¶ [Eripiens inopẽ] ſine viribus & ope humana [de manu et ptãte [fortioꝝ eius] .i. eo. et grec⁹ gtũs p ablĩõ .i. de manu diaboli et ſatellitũ eius violẽter eũ detinentiũ: fortior enim erat diabolus ad tenẽdũ eũ: quia ipſe eum vicit cui conſenſit [egenũ] auxilio & adiutorio egẽtem et pauperẽ ſpũ. nihil de ſe pſumẽtẽ [a diripiẽtib⁹ eũ] .i. crudeliter lacerãtib⁹ .ſ. a diabolo & mẽbris eius. Si de tuis viribus pſumis cades ille ergo vnus querendus eſt qui et redemit et liberat. Sed

13 † Surgentes teſtes iniqui que ignorabam

†Inſurgentes.

interrogabant me.

¶ [Surgentes] ſubdito & īmoderate [teſtes iniqui] q2 contra iniqtatē teſtabanť ea mala [que ignorabam] ſcꝫ acta & committēdo [interrogabāt me] falſa & q̄ non cogitaui mihi imponendo: & in malis q̄ nō feci accuſando ſed non cōuincebāt. q. d. de iniquitatibus interrogabāt & conuincere volebāt ſed non poterant: q2 ignorabā opere: & aliena erant a mea ꝯſcientia & ꝑ conſequens etiā a ſcientia. Et cū feciſſem eis bona: ipſi

14 Retribuebant mihi mala pro bonis: † ſterilitatem animæ meæ.

† et

¶ [Retribuebāt mihi mala ꝑ bonis] tāq̄ ingratiſſimi qḋ ē iniquorū deteſtabilis cōſuetudo reddere vero bona pro malis eſt chriſtiana perfectio. retribuebant inquā [ſterilitatē anime mee] .i. ꝓmeritas: vulnera & mortem in q̄bus omnibus vtiqꝫ ſterilitas erat cuꝫ eo abtuliſſem fecunditatē ſcꝫ honores: medicinā & vitā. Vel retribuebāt [ſterilitatem anime mee] defectuꝫ omnium bonorum mihi imponentes & obijciētes quaſi eſſem ſterilis ſine fructu operum bonorum. Illi ita

Iniquorū deteſtabilis conſuetudo.

15 Ego autem cū mihi moleſti eſſent † induebar cilicio.

† induebā me.

¶ [Ego autē cū mihi moleſti eſſent] vbis & factis .i. cū ſeuirēt in me [induebar cilicio] id eſt abſcondebar & latebā ſm diuinitatē ſub carne mortali q̄ dicitẜ ciliciū ꝓpter ſimilitudinē carnis peccati: & qꝛ prātē nō exercui & me nō demonſtraui ideo incognitꝰ eis fui: vel non me vindicabā nō defendebam: ſed dedi locum ire: & ꝑ hoc apparebaꝫ hominibus tanq̄ eſſem peccator & reus. Ciliciū enim fit de pilis caprarū q̄ in lege offerebātẜ ꝓ peccatis et etiam.

Ciliciū vñ fit.

16 Humiliabā in ieiunio animam meam: & oratio mea in † ſinu meo conuertetur.

† ſinuꝫ meum.

¶ [Humiliabā] .i. affligebā [in ieiunio aīam meā] & vitā. Ieiunabat xp̄s qꝛ i crucifigentibꝰ bona opa non ieiunabat. apłi etiam fugerāt ſꝫ vnū ſolū latronē in cruce comedit & ſibi incorporauit: & etiam orabaꝫ pro illis. [& orō mea i ſinu meo] & ſecreto cordis a quo exierat [cōuertetẜ] & redibit .i. & ſi eis non ꝓfuit mihi tū ꝓderit. ego eni non fruſtrabor mea mercede. Qui enī ꝓ alio orat ꝓ ſeipſo laborat. Nullū maiꝰ aut meliꝰ negociū eſt i tribulatiōe q̄ recedere ab ſtrepitu q̄ foris eſt: & in interiora ſecreta mētis ire: ibiqꝫ orare dn̄ꝫ i tētatiōe vbi camur: & vt illi q̄ nos pſequunť ad ſanitatē iuſtitie ꝯuertātẜ. Quātuꝫ aūt eos diligebat ꝓ q̄bus orabat oſtendit cum ſubiungit.

Orans ꝑ alio ꝓſeipſo laborat

17 † Quaſi proximum & quaſi fratrem noſtrū † ſic cōplacebā. † quaſi lugens & cōtriſtatus † ſic humiliabar.

† ſicut † ita † tanq̄ † ita

¶ [Quaſi ꝓximū & quaſi fratrem nr̄m] ꝑ affectū pietatis habendo, & diligēdo pſequentes. Hic ponit actiūs ꝓ ablatiuo .i. q̄ſi in vł de ꝓximo & de fratre [lugēs] in corpore [& cōtriſtatꝰ] in aīa de morte filij [ſic humiliabar] ſic complacebam mihi in eis et de eorum proſperitate gaudebā. Ecce grā ꝑ odio: bñficiū ꝑ leſiōe: & cū nollēt acqeſce

re ꝛ conuerti quaſi pater ſic affli-
gebar: ꝛ de coꝝ malitia ꝛ aduerſi
tate dolebam. Exemplo ergo iſto
admonentur vt non ſolum quos
tolerãmus amemus: ſed ꝛ praua
eorum opera cõtriſtati defleam⁹.

18 Et aduerſum me læ-
tati ſunt & conuenerũt
congregata ſunt † ſu-
per me flagella & †
ignoraui.

†in †ignorauerunt.

❡ [Et] ecõtra illi [aduerſum me] qꝛ aduerſando mihi [letati ſunt] i deiectiõe et aduerſitate mea: cum ego pie contriſtor: ipſi impie letantur. [ꝛ conuenerunt] in vnum conſiliũ ꝛ eãdẽ volũtatẽ cõtra me [cõgregata] .i. multiplicata ꝛ coadunata [ſunt ſup me flagella] .i. parabãt tormẽta [ꝛ ignorabãt ſm eoꝝ opinionẽ. Uł [ignorabã] cauſas vñ meruiſſem ꝛ cur facerẽt. neſciebã enim in me culpã quare ſuſtinere debuiſſem ecce retributio mali p bono.

19 Diſſipati ſunt nec cõ
puncti: tentauerunt me
† ſubſannauerunt me
ſubſannatione: † fren-
duerunt ſuper me den-
tibus ſuis.

†et †ſtriderũt in.

❡ [Diſſipati ſunt] ꝛ tabeſcẽtia reſoluti viſis miraculis ac ſm iteriorem hoiem ſunt deſtructi: ꝛ a charitatis vinculo diuiſi. [nec compũcti] ſunt de ſua iniq̃tate ad penitẽtiã [tẽtauerũt me] multotiẽs ꝛ mł tis modis [ſubſannauerũt me ſubſannatiõe] vbis ꝛ factis multipliciter me deridẽdo. Replicatio verbi inſinuat ꝙ illa ſubſannatio ex ſtudio ꝛ cũ deliberatiõe vel copioſe facta fuit. [frẽduerunt] beſtiali ferocitate concutiẽtes dentes [ſuper me dentibus] .i. corroſionibus [ſuis] quaſi fere ſeuiendo. Ideo cõtra talia conuertit ſe ad dominũ deprecando. d.

20 Domine quando re
ſpicies: reſtitue animã
meam † à malignitate
eorum: à leonibus uni-
cam meam.

†ab aſtutijs.

❡ [Dñe qñ reſpiciens] hoc ſcꝫ malo iniq̃tatem ꝛ meã innocẽtiam [reſtitue aĩam meã] vt a morte reſurgã: vel vitã meã in pacẽ priſtinã [a malignitate eorum] ne mihi fiat ſm malã coꝝ volũtatẽ. i. pone me in ſecuritate ab eoꝝ pſecutiõe [a leõib⁹] .ſ. a pſecutorib⁹ ad modum leonum fortibus ꝛ crudelib⁹ [vnicã meã] .i. aĩam meam vnice a peccõ imunẽ: vł vitã meã quã tãꝗ̃ vnic⁹ ab impijs ſeparatus duco. Et ſi hoc feceris

21 Confitebor tibi † in
eccleſia magná: in popu
lo graui laudabo te.

†dñe

❡ [Confitebor tibi in eccleſia magna] toto orbe diffuſa [in pplo graui] .i. maturo ꝛ modeſto morib⁹ et vita quẽ vẽt⁹ tẽtationis a te non diuellit [laudabo te] non i his qui leues ſunt ad peccãdũ. In oĩ q̃dẽ multitudĩe granoꝝ ꝛ palearũ ẽ cõfeſſio: qꝛ i bonis eſt ꝯfeſſio laudis in malis ꝯfeſſio pctõꝝ. vel ꝯfeſſio exterior ſcꝫ oris cõiter eſt tã in bonis ꝙ̃ in malis: ꝯfeſſio interior. ſ. cordis eſt tantũ in bonis. ſed laus tñ in bonis in quib⁹ deus laudat non in malis in quibus ſemp blaſphematur. Et quia laudabo te.

Cõfeſſio laudis ẽ i bonis.

Laudatur de⁹ i bonis

22 Non † ſupergaudeãt
mihi qui aduerſantur

†inſultant.

mihi

mihi inique: qui oderũt me gratis & † annuunt oculis. †ānuē-tes.

ℭ [Nõ ſupgaudeāt mihi] nec letē tur ſup me ſuperato. [q̄ aduerſant mihi] me crudeliter perſequendo [inique] .ſ. nõ ex amore ſʒ ſex odio non ſtudio corrigendi: ſed volũtate nocēdi [qui] ēt [oderũt me gratis] i. ſine culpa mea ⁊ merito: cũ ego eis nihil nocuerim: ſed ex ſola malicia ſua ⁊ inuidia. [⁊] tñ [annuũt] mihi [oculis] ⁊ motu capitis ſicut hypocrite ⁊ ſimulati nutib⁹ ſimulātes me diligere: ⁊ ſimulato vultu pnũciātes qd̄ nõ habēt i corde Vel [annuunt oculis] .i. tacitis nutibus ſe admonent ad decipiēduʒ de quibus mox ſubditur.

23 Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur: & † in iracũdia terre loquētes dolos cogitabant. †in ſup irā doloſe.

ℭ [Qm̄ mihi q̄dē pacifice loq̄bāt] p̄tēdētes mihi amicitiā: ⁊ ipi loq̄ntes ſic pacifice [dolos cogitabant] ꝯ me decipe volēdo. Et b [i iracũdia terre] amittēde ⁊ p terra: quia irati ⁊ iracũdo aīo loq̄bant: pl⁹ ne terrena ⁊ tpalia pderēt q̄ ne ſpũalia ⁊ eterna amitterēt. Mꝯtros iſti relinquũt heredes q: multi coꝝ re piũt miratores. vel [i iracũdia terre] .i. ext̄ialr ad modum terrenoꝝ q̄ aliō habēt in ore ⁊ aliō i corde.

24 Et dilatauerũt † ſup me os ſuũ: dixerũt euge euge uiderũt oculi nostri. †in.

ℭ [Et] ipi q̄ p⁹ erāt ānuētes ⁊ dolos cogitātes poſt apte [dilatauerũt os ſuũ ſup me] libera ⁊ aperta voce morte iclamātes: vl i deriſionē cachinantes: ⁊ ſupbe ſup me loquētes ⁊ palā blaſphemātes [dixerũt] mihi inſultādo ⁊ me deridēdo [euge euge] .i. bene bene actuʒ eſt nobis: gaudētes de mea afflictiõe [viderunt ocli nri] de te malũ qd̄ volebamus quod deſiderabamus Ita illi ſed tu.

25 Vidiſti domine ne ſileas: domine ne diſcedas à me.

ℭ [Vidiſti] o [domie] ⁊ cognouiſti meā innocētiam ⁊ illoꝝ nequitiā. ⁊ ideo [ne ſileas] a flagello correctionis ſed damnationis: ne taceas diſſimulando ⁊ abſq̄ debita punitione tranſeundo: qui non ſiles a precepto ne ſileas a precepto ne ſileas a iudicio nec differas quē q̄ iudicare pro merito [domine ne diſcedas a me] .i. ab adiutorio mi o tuam defenſionem ⁊ auxilium mihi ſubtrahendo. ſed potius.

26 Exurge † & intende iudicio meo: deus meus & dominus meus in cauſam meam. †domi-ne.

ℭ [Exurge] in adiutoriũ .i. ſn auxilium mihi: adiuuando me: qui duʒ diſſimulas videris dormire ⁊ tacere. [et intende iudicio] .i. diſcerne me ⁊ illos: vel conſidera quale ſit iudiciũ de me factum in quo iudicatus ſum ⁊ tribulatus [de⁹ me⁹] qui me creaſti. Sed q: ⁊ iſti multa mala patiunt ne putaretur iudiciũ attendi debere ſm̄ penā addit [⁊ dñs meus] q̄ me redemiſti intē de [in cām meā] .p qua afflict⁹ ſuʒ ⁊ paſſus: pena eni ſimilis eſt boni ⁊ malis. Itaq̄ martyrem non facit pena tantum ſed cauſa neutrum tamen per ſe martyrem facit: ⁊ ideo ſubdit

martyrē pena nõ tantum ſ; cit ſ;cā

27 Iudica me ſecundùm iuſtitiam tuam domine deus meus: & non † ſupergaudeant mihi.

†inſultent in me inimici mei.

¶[Judica me] quē illi iudicāt iniuſte: [ſm iuſtitiā tuā] dando iudicij ſententiā non ſm penam ſed ſm cauſam. Uel [ſꝫ iuſtitiā tuam] id eſt ſm ꝙ ꝑ iuſtitia patiētes remuneras [dn̄e deus meus] qui iuſtus es: ⁊ ideo fac quod iuſtum eſt protegendo innocentes et puniendo malignantes. [⁊ non ſupgaudeant mihi] inſultando perſecutores mei habentes ſuū intētum malignū me ſuperato: ſed magis defleāt ꝙ gaudeāt iplesse mala ſua.

28 Non dicant in † cordibus ſuis euge euge anime noſtre: nec dicāt † deuorabimus eum.

†corde ſuo. †abſorbuim⁹.

¶[Nō dicāt in cordib⁹ ſuis] exultantes ⁊ ſi in ore. [euge aīe nr̄e] .i. bene eſt nobis ⁊ ſatiſfactū eſt voluntati noſtre: quia fecim⁹ qđ voluimus. q.d. oſtēde eis qꝫ nihil fecerūt vt nō gaudeant [nec dicāt.] iactantes [deuorabimus eū] .i. deſtruxim⁹ ⁊ oīno deleuim⁹ crudeli morte me perdēdo. Uel [deuorauimus eū] nobis qđ ſunt ꝑſuadēdo ⁊ me ſeductionib⁹ vt vnū corp⁹ efficeremur ſibi incorporādo: de talibus ēt vt ꝯuertantur poſtulat cū ſubditur

29 Erubeſcant & reuereantur ſimul: qui gratulantur malis meis.

Erubeſcere reuerētiam.

¶[Erubeſcāt] de petīs act⁹ ſuos ꝓpria eſtimatiōe dānantes: ſed q̄ nō hꝫ qꝫ pōt erubeſcere q̄ non hꝫ reuerētiā ideo addit. [⁊ reuereanf] ſil' oēs .i. timeāt penas ⁊ ex timore cogantur ad reuerentiā qꝫ reuerētia eſt timor dn̄i cū amore. q.d. oīs peniteant ⁊ deum honorēt [qui gratulanf] .i. gaudent ⁊ gratulādo conſentiunt [malis meis] .i. qui letantur de afflictiōe ⁊ tribulatiōe mea Hoc eſt nō ſolū qui faciūt ſed etiā q̄ conſentiunt facientibus.

30 Induantur confuſione & † reuerentia: qui maligna loquuntur † ſuper me.

†verecūdia. †aduerſum.

¶[Induanf] pleue [confuſione] .i. pudore [⁊ reuerentia] timore. q.d. talibus circūdentur vndiqꝫ ſicut veſtimentū circūdat hominem ex omni pte vt ꝑ penitentiā ꝓterita mala tegant [q̄ maligna loquunf ſup me] dicētes de me falſa ex animi malitia. q.d. ⁊ illi ſic̄ peniteāt ⁊ deo reuerētiā exhibeāt: qui ſi nō facto vel verbo peccauerūt ſuper me: pudorem habeant cōtra audaciam quā habuerūt furentes reuerentiam contra impudētiam falſitatis vt his illa curēt. Quo cōtra.

31 Exultent & lætētur qui uolunt iuſtitiam meam: & dicant ſemper magnificetur dominus qui uolunt pacem ſerui eius.

¶[Exultent ⁊ letenf] .i. exterius ⁊ interius gaudio repleantur: quia exultatio ad corp⁹ ſimul ⁊ ad animam ptinet letitia tantū ad aīm [qui volunt] ⁊ diligunt declinando a malo ⁊ faciēdo bonū [iuſtitiā meam] a te mihi datā: quia amor iuſtitie gn̄at gaudium ſpirituale [⁊ me inde in ſe glorientur [dicāt ſemper magnificetur] ⁊ laudetur dn̄s a quo eſt iuſtitia nr̄a: qui cpe

Exultatio ad corpus ⁊ animā ptinet.

raſ in nobis ꝛ velle ꝛ operari pro
bõa voluntate[q̄ volũt]et diligãt
[pacẽ ſerui ei⁹]ad deũ ꝛ ꝓximũ.
neqꝫ eñ ſufficit ſeruis dei velle iu
ſtitiam niſi ſtudeant ꝛ velle pacẽ.

32 Et lingua mea meditabitur iuſtitiam tuam: tota die laudem tuam.

❡ [Et lingua mea meditabiſ iuſtitiam tuã].i.meditatã iuſtitiam exprimet:q2 ſancti viri die ac nocte meditanſ in lege dñi:ꝛ q̄ meditantur loquũtur:iõ lingua eorũ dei iuſtitiã meditari dicitur:quia corde et ore eam confitentur. Hic
Eccli. xxj.d. ſcriptũ eſt:os ſapiẽtũ i corde ipo
rũ [tota die].i.aſſidue ſcꝫ meditabiſ [laudem tuam].i. meditatam laudem exprimet. Uel poteſt intelligi de lingua cordis. Opera etiaꝫ bõa. vita bona linguam ſuam habent apud deum. Tota die deum laudat qui bene omnia agit. qui tota die bene viuit. nec deſinit laudare qui non deſinit bene agere. qui non deſinit iuſtus eſſe.

Oratio.

Protector ſaluſqꝫ anime noſtre opi nos galea ſpei. ſcuto inexpugnabilis munimenti: vt a te in cauſis noſtre neceſſitatis adiuti mereamur cuꝫ te diligentibus leticia ꝛ exaltatione perfundi. Per dominum.

Pſalmus de malitia ac peruerſitate & accuſatiõe iniquorum: nec non de benignitate laude ac gloria & præmijs iuſtorum.

Pſalmus. X X X V.

1 Dixit iniuſtus ut delinquat in ſemetipſo: nõ eſt timor dei ante oculos eius.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ❡ Titul⁹ talis eſt. In finem ſeruo dñi pſ dauid. Hoc eſt pſ ille tendens in finẽ ſcꝫ vt ſuperbiam contemnet ꝛ hũilitatẽ contendet: attribuiſ dauid.i.fideli qui hic loqtur ſeruo dñi.i.humiliter obediẽti ꝛ de deo recte ſentienti: quia oĩa bona deo: mala ſibi tribuit. Uł pſ ille tendens in finem attribuitur dauid.i.chriſto ſeruo domini.i.deo patri obedienti. ❡ Materia malitia ꝛ accuſatio impiorum: benignitas dei ꝛ gloria iuſtorum. Supra eñ orauit pro malis cõuertẽdis: hic vero agit de malis obſtiatis: deſcribens impiũ cum ſua accuſatione ꝛ iuſtum nõ cũ ſua ſed dei laude. ❡ Intentio nos a malo retrahere et admonere vt vitia noſtra a nobis eſſe: bõa aũt a deo cognoſcamus. Dei benignitatem amare: ꝛ gloriã brõꝝ ardẽter appetere. Sñia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet ꝑfecti loquitur de malitia ꝛ ꝑuerſitate iniquorũ de miſericordia ꝛ benignitate dei ac gloria: et premijs iuſtorũ: oſtendens deum neminem niſi iuſte dãnare: neminem niſi ꝑ miãm a morte anime liberare. Sententia in ſpeciali: de obſtinatis ergo primo agit dicẽs. [Dixit iniuſtus in ſemetipſo].i.in ſeipſo: ꝛ apud ſe propoſuit: delibe rauit ꝛ ſtatuit: nihil eum impulit [vt].i.ꝙ [delinquat]libere ꝛ peccet. quia [nõ eſt timor dei añ oculos eius]ſcilicet interiores: qui eſſet peccare nõ ꝯliberaſſet. Timor

Timorem̃ dei frenũ eſt peccati. Ubi autẽ dei fre nõ eſt timor ibi eſt diſſolutio animũ eſt mi: agit ergo hic cõtra peccantes peccati ex deliberatiõe ⁊ ppria volũtate ac neqtia ſpũali ⁊ interiori: ⁊ non ex infirmitate aut impulſu aliquo exteriori vel interiori: ſicut ad titillationẽ carnis vel ad exceſſum in cibo ⁊ potu quandoq; quis mouetur. Et vere non timet deum.

Inueniret iniqtatẽ ſuã et odiſſet.

2 Quoniã doloſe egit in conſpectu eius: ut † inueniatur iniquitas eius ad odium.

¶ [Quõ doloſe egit in conſpectu] id eſt oculis ⁊ preſentia [ei⁹] ſcilicet dei: dum vult ei abſcõdere peccatum ſuũ: ⁊ dũ eſtimãs eum non curare vel latere ⁊ nõ ſcire ſecur⁹ agit iniquitatẽ [vt] ita qz doloſe egit [inueniatur iniquitas ei⁹ ad odiũ] id eſt odioſa apd deũ ⁊ oẽs bonos. Uel [doloſe egit] ne intelligere [vt inueniat] i. cognoſcat ab ipſo [iniquitas eius ad odiũ] ei ſi intelligeret. q. d. noluit ſtudere legi dei vt per eã inueniret iniquitatẽ ſuã ⁊ odiret: quaſi per ignorantiã excuſari poſſet. Multi quippe ſi ſcripturis maxime vbi de pctis agitur intenderẽt multa peccata inuenirẽt que modo eis etiã conſcientias ſcrutantibus nõ apparent. Deinde oſtẽdit iniquitatẽ p ptes ⁊ primo in locutione dicens.

3 Verba oris eius iniquitas & dolus: noluit intelligere ut bene ageret.

¶ [Uerba oris ei⁹] ſunt [iniqtas ⁊ dolus] id eſt iniqua ⁊ doloſa ad nocẽdũ ⁊ fallendũ ſcz vel apte mala vel ſi bona cũ dolo [noluit intelligere vt bene ageret] lz poſſet ſi bona voluntas accederet: ⁊ hec eſt ſumma iniqtas vñ pniciosus contra ſe ipm agẽs nõ eſt excuſabilis ⁊ veniã nõ hz: qz qd põt intelligere nõ vult. Imprudẽtie em̃ ⁊ ignorantie aliqñ datur venia: ſed voluntati male ſemp pena. Cogitatio quoq; eius cũ poſſet eſſe de bonis eſt de iniquis. vnde ſubiungit.

Ignorantie qñq; dat venia.

4 Iniquitatem meditatus eſt in cubili ſuo: aſtitit omni uiæ non bonę: malitiam autem † non odiuit.

odio habuit

¶ [Iniqtatẽ meditat⁹ eſt in cubili ſuo] i. in corde frequẽter ⁊ cum deliberatione: mala cogitãdo vbi compũgi debuit. ⁊ in quo ſi mundũ eſſet velut in cubili qeſceret: ſi ergo extra eſt tumultus ſaltẽ in cubili ⁊ cõſciẽtia ſit quies. qꝛ ſi ibi nõ eſt nec vſq̃ eſt. opera etiã eius ſunt mala. vnde ſequit [aſtitit] quaſi cũ ſtudio ⁊ mora [omni vie nõ bone] id eſt ad omẽ malum pronus fuit: ⁊ pſeuerãter peccãdo in malo ſe firmauit [malitiã aũt non odiuit] ſed dilexit: in malis gaudẽdo ⁊ delectando. Ecce ſumma mali ex amore iniquitatis delinquere. Qui em̃ nõ põt penit⁹ carere malitia dz ſaltẽ odiſſe qd de⁹ odit: vt mẽte legi dei ſeruiat. Deinde cõuertit ſermonem ad dominũ: dicẽs.

5 Domine in cælo miſericordia tua: & ueritas tua uſque ad nubes.

¶ [Domine in celo] eſt [mĩa tua] ac ſi diceret: mala ſunt ex homine ſed bona ſunt ex deo: vnde in ſupradictis iniquis ſunt mala: ſed [in celo] id eſt in bonis et ſanctis qui a terrenis ad celeſtia ſubleu

nantur eſt [mīa tua] .i. bōa q̄ ſunt
ex tua mīa. ſʒ quō nō hec annun-
ciata ſit oſtēdit. d. [veritas tua] .i.
cognitio veritatis tue venit [vſqʒ
Predi- ad nubes] id eſt predicatores qui
cato- nubes dei ſunt q2 tonant minis:
res ſūt choruſcant miraculis: pluunt ve-
nubes ritatis doctrinis. et per has nu-
dei. bes venit ad alios homines. Qui
autē ſunt nubes ſunt etiam mon
tes vnde ſubdit.

6 Iuſtitia tua ſicut mō-
†ſicut. tes dei: iudicia tua †
abyſſus multa.

[Iuſtitia tua] .i. facit hoies [ſi-
cut mōtes dei] nō ſeculi. Oēs enī
iuſtificati ⁊ iuſtitiā dei imitantes
quaſi mōtes efficiūtur. q2 virtuti-
bus ⁊ bonis opib9 exaltant et cō
firmantur quos ſol iuſtitie prius
illuſtrat ⁊ inde lux ei9 ad alios de-
ſcēdit. Et ne aliquis q̄reret q̄re po
tius hos elegit ⁊ hos reprobauit
addit [iuſtitia tua] ꝙ horū miſere
ris ⁊ hos excecas ſūt [abyſſus mł-
ta] .i. pfunda iſcrutabilia ⁊ hoib9
abſcondita. Et ſi miſericordia fa-
ciat homines celos: ac veritas nu
bes: et iuſtitia montes tamen

7 Homines & iumēta
†ſal- † ſaluabis domine:
uos fa- † quemadmodū mul-
cies. †ſicut multi- tiplicaſti miſericordiā
plicata tuam deus.

ē mia tua. [Hoies] .ſ. rōne vtētes ſpūales
⁊ ſapientes hoc eſt proficientes ⁊
non ſolum hos ſed [⁊ iumenta] ſci
licet brutos carnales ⁊ ſimplices
hoc eſt icipientes [ſaluabis domi-
ne] quia non eſt acceptio perſona
rum apud te [quemadmodū mul
tiplicaſti miſericordiā tuam de9].
Ab initio enim proflua fuit mīa
tua ſed hoc tempore gr̄e tū eam

multiplicaſti ꝙ non ſolū pfectas
ſʒ ⁊ iperfectas ſaluaſti. Un̄ impfe
ctum meū .i. iperfectionem meorū ps. c.
dicit chriſtus viderunt oculi tui o xxx-
pater: ⁊ in libro tuo oēs ſcribētur viij.
perfecti ⁊ iperfecti. Item benedi-
xit omnib9 puſillis cū maioribus:
vbi enim abundauit peccatum ſu
perabundauit ⁊ gr̄a. Ideo ſequitur.

8 Filij autem hominū
† in tegmine alarum †ſub.
tuarum ſperabunt.

[Filij aūt hominū] .i. generalr
hoies ⁊ tota eccleſia vſqʒ in finem
ſeculi [in tegmine alarū tuarū] .i.
in ptectione duoꝝ p̄ceptorū cha-
ritatis dei videlicet ⁊ ꝓximi [ſpe-
rabūt] protegi ⁊ ꝓtecti bona eter
na adipiſci. Sub iſtis alis quiſqʒ
nō ꝓtegitur vitiorū eſtib9 exuret.
Iſte etiā ale ſunt generaliter oēs
virtutes quib9 filij hominū cōtra
inſidias demonū erigūtur fouen
tur et defenduntur. Uel [in tegmi
ne alarū tuarum ſperabunt] .i. in
ꝓtectione noui ⁊ veteris teſtamē
ti ſperabunt futura bona. Uel ſpe
rabunt in protectione gratie in
preſenti et glorie in futuro.

9 Inebriabunt ab uber
tate domus tuę: & tor-
rente uoluptatis tuę pō
tabis eos.

[Inebriabunt ab vbertate] .i. a
piguedine ſpūſſancti ⁊ gr̄a dei [do
mus tue] pſentis ſcʒ ſancte eccleſie.
Hac vbertate inebriabuntur qui
ita ſpirituſancto ⁊ amore dei re-
pleti ſunt vt ꝓpter deum oīm alio
rū immemores fiant [et torrente uber-
voluptatis tue potabis eos] Ipſa tamen
vbertas etiā torrens voluptatis rēs vo
dicitur: quia cum impetu venit ⁊ lupta-
cū delectatiōe potat ⁊ aiam ſpūs tis q

talibus inebriat fluctis. Uel [Inebriabunt ab vbertate dom? tue] future vbi totus ſatiatur appetitus et perit quodammodo mens humana ꝛ fit diuina. [et torrente voluptatis tue] .i. abundantia delectationis tue ꝛ delitiarum potabis ꝛ viſione beatifica. Et poteris

10 Quoniã apud te eſt fons uitæ: & in lumine tuo uidebimus lumen.

¶ [Qm̃ apð te ẽ] tu ipſe es [fons vite] q2 vita p eſſentiã et initium oĩm bonoꝝ per que vitã largiaris eternã. [et in lumine tuo] ſcilicet chriſto illuminati ab eo qui eſt lumen de lumine ꝛ illuminat oẽm hoiem venientem in hunc mũdũ. [videbimus lumen] totius trinitatis et notitiã eius habebimus nũc p fidem ꝛ in futuro p ſpecies. Et q2 ad hec nõ poſſumus pertingere niſi per diuinam gratiam. iõ ſubditur deprecãdo. q. d. Et vt hoc fiat fac o domine quod ſequitur. Joh. j.

11 Prętẽde domine miſericordiam tuam ſcientibus te: & iuſtitiam tuã his q recto ſunt corde.

¶ [Pretẽde] .i. demõſtra ꝛ prepara [miſericordiam tuam] .i. effectũ mie tue ſcz prius donãdo remiſſionem peccatoꝝ [ſciẽtib?] [et cognoſcẽtibus] [te] p fidẽ .i. recte credentib? in te ſcz q bona ſunt a te mala a ſe: ꝛ deinde cũ iã cor rectũ habere receperunt vt ea que de? vult [ꝛ] ipſi velint [iuſtitiã tuã] ſcz vite rectitudinẽ vt de peccatoribus iuſti efficiantur: ꝛ bona operentur [his qui recto ſunt corde] qui dirigunt ſe ad voluntatem dei et non eam curuant ad ſe: vt in omnibus ſcilicet proſperis et aduerſis laudent deum ſed iam caueant ne ſuperbiant. vnde orandum eſt et dicendum. Et cũ hic bona mihi dederis

Nõ ueniat mihi pes ſuperbię: & man? † peccatoris non moueat me. † peccatorum.

¶ [Non veniat mihi pes ſupbie] .i. affect? ſuperbus qui eſt pes quo a deo receditur. ꝛ qui recte factis vt pereant inſidiatur. [et manus peccatoris] .i. ſuggeſtio ꝛ impulſus diaboli vel opatio hois male ſuadẽtis [non moueat me] de bono in malum faciendo me recedere a te et a bono propoſito. Fact? enim ſuperbus cito corrumpitur: et male ſuaſus vel impulſus cito in peccatum labitur. Serua igit quod intus eſt ſcilicet affectũ tuũ ꝛ non timebis foris vt te moueat manus peccatoris: quia ſi ſuperb? es cito moueberis. Hoc autem dicitur contra ſuperbiam: quia. Superbus cito corrũpitur.

13 Ibi ceciderũt omnes qui operantur iniquitatem: expulſi ſunt nec potuerunt ſtare.

¶ [Ibi] ſcz in pede ſupbie [ceciderunt oẽs] quaſi de alto in peiũ [q operant] adhuc [iniquitatẽ] ſcilicet diabol? ꝛ hõ qui mõ iniq ſunt prius in ſuperbia ceciderunt [expulſi ſunt] alter de paradiſo celeſti: alter de terreſtri. [nec potuerunt ſtare] in ſuo loco: vl' ſe erigere p ſe ad bene operandũ. Uel expulſi ab interiori ſuo paradiſo ſtare nõ potuerũt in exteriori adam ſcilicet in terreſtri: diabol? vero in celeſti. Summope ergo cauendum eſt ne affectus noſter moueatur a ſummo bono ne labatur p ſuperbiam. Inquãtũ quiſq2 min? amat deũ

intantū labitur pes eius ad pec- candū. Et inquātū plus deū amat intantū robuſtius ſtat et minus peccare eum delectat. Orō.

CLarifica nos celeſti miſe- ricordia oīpotēs deus fōs ⁊ origo luminis ſempiter- ni: vt vbertate dom⁹ tue repletio- nem iniquitatem ⁊ dolum cum ꝓ teruitate ferocis ſuperbie reuuam⁹ Per dominum.

Pſalmus de morum correctione & infirmo- rum conſolatione: ac de diſpari bonorum & malorum ſtatu & con- ditione in pręſenti & in futuro.

Pſalmus. XXXVI.

1 NOli ęmulari in malignātibus: neque † zela- ueris facientes ⁊ iniquitatem. († ſemu- leris.)

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹. hic ē ps dd: q: attribuit dd ꝓphete vl' cuilibꝫ iuſto q̄ hic lo quit monēs operarios dn̄ice vinee vt ſtudeāt pond⁹ diei ⁊ eſtus ſine murmuratiōe portare ſi volūt de- nariū diurnū hora nouiſſima reci- pe. ¶ Materia: ſtat⁹ ⁊ ꝯditio ma lorū ⁊ bonorū in p̄nti et in futuro: ¶ Intētio hortari ⁊ mōere ne q's pp impiorū neq̄tiā vl' iniuriā mo- ueat: ſed cōtēpta mūdana ꝓſperi tate ⁊ malorū ſocietate: adhereat deo ⁊ ſctōs imitet. ¶ Snia i gn̄a- li: ꝓpheta vl' q̄libꝫ iuſtus q̄ hic lo- quit ꝯſidēs ipios ꝓſpari: ⁊ iuſtos ab impijs conculcari: ⁊ q̄ quidam ſimplices iuſti inuident potentie eorum ⁊ vellent vlciſci iniurias il latas ab illis vel aliquando con- formes fieri eis ponit in hoc pſal- mo contra hec ſaluberrimā doctri nam. Cū ergo ſupra de malis ⁊ bo nis tractauit nunc ſimplices de flore malorū ⁊ labore bonorū mur murātes ꝯſolās contra eorū infir- mitatē ſalubre antidotū opponit. ¶ Snia in ſpeciali. Dehortās er- go eccl'a ab emulatione malignā- tiū att. [Noli] o tu infirme q̄ hoc ſo les [emulari]: id eſt inuidere ⁊ in- dignari [in malignantibus] .i. in conſecratione malignātium quia florēt. Malignātes dicti ſunt q̄ſi malū ignē alētes .i. ꝯcupiſcētiā: ſcꝫ q̄ peccm̄ diligūt ⁊ i malo delectāt. [neq3 zelaueris] .i. non āmes nec imiteris [faciētes iniq̄tatē] .i. iniq̄ cōgregātes diuitias ⁊ p̄mētes bo nos. q. d. nulla te accēdat ira vl' cu piditas vt male florētib⁹ in ſeculo inuideas vl' eos imiteris: ſed eſto equo animo nā breuis ē eorū ⁊ fe licitas ⁊ iniquitas. vn̄ ſequitur. (Mali gnā tes vn̄ di cunt)

2 Quoniā tāquā fenū † uelociter areſcēt † queadmodum olera † herbarū cito † decidēt († cito † ſicut † prati † cadēt)

¶ [Qm̄ tāq̄ fenū] qd' hodie floret ⁊ cras marceſcet [velociter are- ſcēt] q: ad tp̄s florēt ⁊ letātur ſed cito deſiccant ⁊ in puluerē redigū tur. [⁊ queadmodū olera] .i. viridi tas [herbarū] vel prati [cito deci- dēt] .i. deficient/ac florē ⁊ veritatē mūdane felicitatis amittēt. Uel [queadmodū olera herbarū] que hyeme virēt eſtate a ꝑmib⁹ corro duntur. [cito decidēt] .i. cadēt: q: mali q̄ huī⁹ ſcl'i hyeme virent in futuri iudicij eſtate ab imortali- bus vermibus conſumentur. Jui

ergo nō ſperant ī domino q: ſpes illoꝝ mortalis ē ⁊ inanis. Tu vero

3 † dñm Spera in † domino & fac bonitatē: & inhabita terrā & paſceris in diuitijs eius.

¶ [Spera in dño nō in vanis puta in diuitijs: in delitijs: in mundi honore ⁊ flore: more illorum malignorum [⁊ fac bonum] .i. opus bonum. Neqꝫ em̄ vtilis eſt ſpes ſine bono opere: ſed nec bonum opus eſt aliq̄d ſine charitate. vnde mox ſubdit [⁊ inhabita terrā] dñi .i. eccleſiam quam colit ⁊ rigat in vnitate eccleſie catholice permanēdo ⁊ concorditer viuendo: quia nō ꝓ ſunt bona extra eccleſiam facta [⁊ paſceris] vſqꝫ ad ſatietatem et ſuauitatem [in diuitijs eius] terre .i. eccleſie que diuitie ſunt ipſe deꝰ: vel ſacre ſcripture: ergo ſpreta mūdi iocunditate

Spes vtilis nō ē ſine bono opere.

Bōa extra eccleſiaꝫ facta nō proſunt.

4 † petitiones Delectare in domino: & dabit tibi † petitiones cordis tui.

¶ [Delectare] ī diuitijs tuis .ſ. [in dño] ſyncere ⁊ delectabiliter cū contēplādo amando ⁊ memorando [⁊ dabit tibi petitiōes cordis tui] .i. rōnis nō carnis. Cor em̄ delectantis in dño non petit qd̄ caro vult/ ſed qd̄ vult ſpūs: nō petit niſi ipm̄ deum/ ipſaꝫ lucē: ⁊ eternitatē hāc ꝓmittit deus delectātibus in ſe: q: qd̄ oculus nō vidit: nec auris audiuit nec in cor hoīs aſcēdit: hec ꝑparauit deꝰ diligentibus ſe. Et ſi ꝓpter peccatorūꝫ multitudinē dubitas ſperare vel delectari in dño audi ſalubre conſilium.

.ſ. cor. ij.

5 † ad dñm Reuela † domino uiam tuam & ſpera in † eo: & ipſe faciet. † eum.

¶ [Reuela dño viā tuā] pctā tua cōfitēdo teipſ accuſādo ⁊ corrigēdo. ⁊ in orone deuota corā eo tuū deſideriū explicādo: ac directionē petēdo [⁊ ſpera in eo] non in alio [⁊ ipſe] q̄ pōt [faciet] qd̄ petis vel deſideras. Spē em̄ ꝓmittit petētibꝰ: et indulgentiam facit penitētiā agētibus: O q̄ ſalubria mandata nō inuidere malis: nō diligere iniquitatē: in dño ſperare: in domino delectari: vias ⁊ opera noſtra domino confiteri. Si hec facias ⁊ ipſe faciet te exaudiendo et ſubiungit quid amplius faciet. d.

6 Et educet † quaſi lumen iuſtitiam tuam & iudicium tuum † tanquam meridiem: ſubditus eſto dño & † ora eum. 6 † ſicut † ſicut † obſecra.

¶ [Et educet] de tenebris huius ſeculi [iuſtitiā tuā] .i. fidē tuā qua iuſte oparis: ⁊ ex qua viuis q̄ modo abſcōdita ē ⁊ quaſi ſub modio latet: q: nondum vides quod credis [q̄ſi lumē] .i. ad lucē cū ceperis videre qd̄ credidiſti. Tunc em̄ opa tua ī claritate erūt [⁊ iudiciū tuū] q̄ iudicas ſeq̄ chriſtū et eligis qd̄ nō vides: qd̄ iudiciū modo in abſcondito eſt/ et a malis irridetur educet [tanq̄ meridiē] .i. clarū lumē ⁊ in pleno ſplēdore: q: cū xp̄s apparuerit tūc ⁊ tu apparebis cū ipſo in gloria: et interim [ſubditꝰ eſto domino] ꝓceptis eius obediēdo [et ora eum] non ceſſando: perſeueret bonum opus et oratio donec det quod promiſit.

7 † Noli emulari in eo qui proſperetur in uia † ne ſub emuleris.

ſua: & in homine facien-
te † iniuſtitias. — †iniquitatem.

¶ [Noli emulari] id ẽ inuidia moueri ſiue indignari et cõmoueri [in eo] id eſt in cõſideratione eius [qui proſperatur] [& floret] [in via ſua] [mala] [et] [in factis ſuis nõ in via dei in qua tu es: puta [in hoĩe faciẽte iniuſtitias] id eſt i cõſideratiõe hoĩs male agẽtis] quaſi diceret. ſi videris proſperari & florere ipſũ nõ te moueat vanitas eius ad indignãdũ. Et ſic exponit hic: vñ ſolet naſci emulatio de qua ẽt ſupra dixit. Dico ne emuleris: & ſi aliquo modo motus es: ſiue in animo ſiue in corpore corrige illud: & hoc eſt qđ ſubdit.

8 Deſine ab ira & dere-
linque furorem: † noli
emulari ut maligneris. — †ne ſub emuleris. vt maligne facias.

¶ [Deſine ab ira] animi [& derelinque furorem] corporis. Uel [deſine ab ira] ne ſubito iraſcaris viſa proſperitate malorum [et derelinque furorem] ne diu perſeueres: quia inde iraſci & idignari ẽ cõ deũ murmurare & ꝓpe blaſpemare. Ac ſi diceret: nec proſperitas prauorum: nec iniquitas illorum moueat te ad iracundiam vel inuidiam preſertim [noli emulari] id ẽ indignari intantum [vt maligneris]: id eſt vt malitiam eius imiteris: et eodem modo volũtarie efficiaris malignus quaſi imitando eum qui maligne faciens floret ad tempus.

9 Quoniam qui † mali-
gnantur exterminabun-
tur: ſuſtinentes autem
dominum ipſi † heredi-
tabunt terram. — †Maligne agunt. †hereditate poſſidebunt.

¶ [Quoniam qui malignantur]. id eſt qui mali ſunt et ſi modo flo-
rent [exterminabunt] [in futuro: id eſt extra terminos terre viuentiũ & ſuperne hieruſalem eijcientur ſicut ſcriptum eſt. Tollatur impius ne videat gloriam dei [ſuſtinentes autem dominum] aduerſa patienter ferendo: proſpera deſpiciendo: & beneplacitum domini qui non fallit & omnia poteſt expectando [ipſi hereditabunt]: id eſt hereditario iure poſſidebunt [terrã] viuẽtium: ſcilicet patriam celeſtem vbi nullus moritur. Et ne infirmo longum videatur ſuſtinere protinus adiungit quaſi diceret. Jam diu ſuſtinuiſti. — Eſaie. xxvj. b.

10 Et adhuc puſillum
& non erit peccator &
queres locum eius &
non inuenies.

¶ [Et adhuc reſtat [puſillum] tẽporis .i. parum. ne ergo tedeat te qui ſuſtines: ſed modice expectat. [& non erit peccator] pro quo gemis .i. nõ apparebit ſubtractus de medio: nec erit dominium eius cito tranſeunt tempora: breue eſt quod durare nõ poteſt. [& queres locum eius & non inuenies] .id eſt ſi quereres nõ inuenires: quia nõ habebit tunc vſum quẽ modo habet quando vtitur eo deus ad probandum iuſtum. Cum enim tranſierit tempus probationis noſtre: quando non erunt qui probentur non erunt etiã per quos ꝓbent. — Breue eſt qđ durare nõ poteſt.

11 Mãſueti autem † he-
reditabunt terram: &
delectabuntur in multi-
tudine pacis. — †hereditate poſſidebunt.

¶ [Manſueti autem] et mites qui domino non reſiſtunt qui iugum eius patienter portant: qui malos et aduerſa mundi equani-

miter tolerant [hereditabunt ter‑ram] viuentium ſcilicet illam ſanctam hieruſalē [⁊ delectabuntur] id eſt delectabiliter viuent ⁊ letabuntur [in multitudine pacis] ex amotione omniū malorū inquietantium: fruētur enim eterno deo qui eſt omnium bonorum fons et plenitudo: inde illa ſuperna ciuitas hieruſalem nominatur que viſio pacis interpretatur. Et quia quamdiu hic viuitur iuſti iniuſtorum inſidias patiuntur ſubiunctum eſt

Hieruſalē viſio pacis interpretatur.

12 Obſeruabit peccator iuſtum: & ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis.

[Obſeruabit peccator iuſtum] vt inuēto loco eū capiat ⁊ perdat. Nō eñ ceſſant praui bonorum vitam inquirere attēdentes ſi qua ex parte valeant eis nocere [⁊ ſtridebit ſup eum dentibus ſuis] ſcʒ detractiōis: quia quod opere exercere non valet fera ⁊ beſtiali corroſione v̇borū exercet. [Uel obſeruabit] occultis inſidijs vt eū alliciat ſibi ⁊ decipiat: ⁊ ſi hoc non poteſt [ſtridebit ſup eum dentibus ſuis] ſcʒ crudelitatis quibus eum queʒ nō pōt ſubuertere: q̄ſi furēs belua ſeuiēdo et dentes collidendo conatur occidere

13 Dominus autem irridebit eum: quoniam proſpicit quod ueniet dies eius.

[Dñs aūt irridebit eū] .i. irriſiōe dignū iudicabit ⁊ irriſibilē oſtēdet quādo penis eternis cruciād⁹ tradet: hic etiā irridebit ieſficaces ei⁹ inſidias faciēdo: ⁊ malicie ei⁹ gladiū in ſeipm̄ cōuertendo [qm̄ pſpiciet] .i. procul aſpicit quod ipſe peccator nō videt ſcʒ [q̄ veniet dies eius] quo retribuatur ei .i. dies debite punitionis p ſuis malis. Sēper eñ vindicat in impiū aut ſi ſe cōuertit: aut in futuro ſi ſe nō conuertit: ſed ſi neq̄ blandicijs neq̄ minis aget: pena aggreditur vnde ſequitur.

14 Gladium † euaginauerunt peccatores: intēderunt arcum ſuum.

† eduxerunt.

[Gladium euaginauerunt pctōres] id eſt apertam ⁊ manifeſtā impugnationem et perſecutionem. Gladium eñ euaginare eſt maliciam prius in corde occultam etiā ope exercere. Si vero nō ſic pſicit inſidiat dolis vnde ſubditur [intēderunt arcum ſuum] .i. occultas inſidias ⁊ doloſam deceptionem. Arcum eñ intēdit qui dolū parat vnde incautum feriat. His duobus generib⁹ perſecutionis impugnāt mali bonos. Deide reddit ſingulis ſingula. Intenderunt enim arcum ſuum

Gladiū euaginare qd eſt

15 Ut decipiant pauperem & inopem † ut trucident rectos corde.

† ⁊ trucidant.

[Ut decipiant pauperē] qui ſibi nō ſufficit ⁊ inopē qui nec opem ab alio habet: vel [pauperem] de aſtutia ſua nō ɔfidētē [⁊ inopem] de virib⁹ ſuis nō pſumētē: gladiū ṽo euaginauerūt [vt trucidēt] .i. occidāt ⁊ interimāt [rectos corde] vt martyres fortes in fide. Nomine pauperis et inopis deſignantur ſimplices ſcientiam et virtutem non habentes: per rectos corde intelligimus perfectos: Simplices ergo moliuntur arcu occulte decipe: perfectos ṽo ſtudent a pte perſecutionis gladio trucidare. Sed

Corde recti p̄fecti intelligūtur.

16 †Gladius eorũ intret in corda ipſorum & arcus eorum † confringatur.

†fra/mea †côte/ratur.

¶ [Gladius eorũ intret in corda ipſorũ] q̄ vĩ venerat vt noceãt ſibi prius in mẽte q̄ alijs in corpore. In corpore occidere volu- rũt: in aĩa moriũtur. Quicũq; em̄ aliũ ledere moliť primũ ſeipm̄ ꝓprio iaculo pcutit [& arcus eorũ cõfringũtur] .i. inſidie eorũ fruſtrantur ne iuſto noceãt: doluſq; & mala voluntas ad effectũ non puenıat ne poſſint implere quod ceperãt. Et licet poſſint iuſtorum bona diripere & iuſtus ſpolietur per eos tamẽ

17 Melius eſt modicũ iuſto: ſuper diuitias peccatorum multas.

¶ [Melius] & magis ſufficiẽs [ẽ iuſto modicũ] qđ habet [ſup diuitias pctõꝝ multas] .i. q̄ multe diuitie peccatorib⁹: melior eſt iuſti paupertas q̄ peccatoris diuitie. Iſte em̄ paucis cõtentus eſt & abundat: ille autẽ plenus ſitit & eget. Iſte in paupertate aĩaʒ ſaluat: ille in diuitijs & corpus & animam pdit. Alter ergo egit de malitia peccatorum & ſuſtinentia bonorum: hic vero de diuitijs illorũ & paupertate iſtorũ. & vere meli⁹.

18 Quoniam brachia peccatorũ conterantur cõfirmat autem iuſtos dominus.

¶ [Qm̄ brachia pctõꝝ ↄterenť] id ẽ potentia diuitie: fortitudo: et robur in quib⁹ cõfidũt deſtruenť & ad nichilũ redigenť ne amplius innocentibus noceant. [cõfirmat autẽ iuſtos dñs] eis fortitudinem & robur preſtando ne ab iniuſtitis vincãť: vt & neq; in ꝓſperis neq; aduerſis a bono virtutis moueãť & nec morte nec vita a charitate dei ſeparentur: & hoc p ſpem futurorum per exempla martyꝛum & maxime per exemplum ſue crucis paſſionis & mortis. Sic autem cõſtruat quia

19 Nouit dominus † dies immaculatorum: & hereditas eorum in æternum erit. †viam

¶ [Nouit] & approbat dñs in vita pñti [dies immaculatorũ] .i. cõuerſationem & vitam iuſtorum in qua immaculate viuunt & mala patiuntur. nouit enim quomodo vixerint & in quib⁹ vitã finierint Et ſi miſeri videntur ignoris ſcit deus quid poſt finẽ dierũ ſeruet eis: q2 & [hereditas eorum] q̄ pro vita imaculata & pro maloꝝ tolerantia dabitur [in eternũ] .i. in vita eterna [erit] [& ſemper durabit. Eſto ergo purus & mundus oĩbus diebus vite tue: vt placeas deo in tua conuerſatione: & in vita eterna hereditabis

20 Non cõfundãtur in tẽpore malo: & in dieb⁹ famis ſaturabũť † quia peccatores peribunt †qm̄

¶ [Nõ ↄfũdãť in tpe malo] .ſ. tribulationis pñtis i q̄ iuſti laborãt & mala tolerãt: & ſi deridẽť: ſi ↄtumelijs & penis dehoneſtãť nõ ſolũ nõ erubeſcãt/ſʒ pori⁹ gliantur: & gaudẽt: q2 nõ ſuã ſʒ dei gliam q̄rũt. E cõtra ẽ de malis & elatis [& in die famis] q̄ modo ſunt q̄: boni eſuriũt deũ. & iuſtitiã [ſaturabũť] p ſcripturas & celeſtia ſacramẽta per ſpẽ ac dĩu ꝓmiſſiões & exiꝗ ia

ne deſſiciāt ī via donec viſiōe ipſi⁹
ſatient in patria. Uel [nō ↄfundē
tur] .i. nō priuabūtur ipe ſuo [in
tpe malo] ſcilʒ iudicij quo puniē
tur mali [et in die famis] quando
mali fame peribūt [ſaturabūtur]
interna ſatietate [quia] econtra-
rio [petōres] tm̄ carentes illa ſati
etate; peribunt ſine omni con-
ſolatione. Et oſtēdit quomodo pe-
ribunt. d.

21 Inimici † uerò domi
† autē ni † mox ut honorifica
† itati ut glia būt et exaltabūtur ti ſuerint & exaltati: de
ficientes † quemadmo-
† ſicut. dum fumus deficient.

¶ [Inimici vero domini] .i. ipſi
peccatores [mox vt honorificati
fuerint] glīa et reuerentia [et exal-
tati] dignitatib⁹ et potētia in vi-
ta pñti: que nō momentum reſpe-
ctu future [deficiētes] quotidie de
malo in peius [quemadmodum
fum⁹] cui⁹ nullū poſt exaltationē
inuenit veſtigiū: [deficiēt] penit⁹.
Fum⁹ enim in altū extollit et ipſa
Fum⁹ poſt exaltatiōnē nullū veſtigiū reliquit. exaltatione extendit et euaneſcit:
ſic iniqui in altū eriguntur et in am
bitū extendūtur: et deinde deficien
tes euaneſcūt: quātoqʒ grad⁹ altior
fuit tāto hic caſus grauior et in fu
turo pena maior erit: Ideo autem
hoc malis quia

22 † Mutuabitur pecca
† fenerabitur tor & nō ſoluet: iuſt⁹ aūt
† cōmodat. miſeret & † retribuet.

¶ [Mutuabitur] .i. mutuo acci-
piet [peccator] corpus et aīam ac
bona naturalia et gratuita atqʒ
tpalia a deo accipiēdo. Nihil enim
Nō qd hʒ mutuo accepit. hō habet qd̄ mutuo accepit. [et nō
ſoluet] de bonis acceptis ſeruiē-
do et grās agēdo vel [mutuabitur]
audit verbum dei [et nō ſoluet] .i.
nō reddit operib⁹ qd̄ auditu pcepit:
q.d. nō refert lucrū [iuſtus aūt] de
bonis a deo acceptis [miſeretur]
affectu ↄpatiendo [et retribuet] p
effectū ſubueniēdo. Cuius enī pe-
ctus plenū eſt charitate et bona
volūtate ſp hʒ vñ det: vel faculta-
tē: ſeu beniuolentiam vel auxiliū
ſeu cōſiliū: aut ſaltē votū vel orō-
nē. Jō aūt miſeret et dat: ſcit enim

25 † Quia benedicen
† qm̄ † cū hereditate poſſidebunt. tes † ei hęredi tabūt ter
ram: maledicentes autē
† ei diſperibūt.
† eū diſſent.

¶ [Quia benedicētes ei] ſcʒ dño
bene viuēdo: et bona que poſſunt
alijs impēdēdo: ac de beneficijs
acceptis gratias referēdo [heredi
tabūt terram] ſcʒ viuētiū eā ppe-
tuo poſſidendo [maledicētes autē
ei] male viuēdo et ſibi cōmiſſa in-
iuſte retinēdo ac ingrati ei⁹ bñfi
cijs ea que mutuo acceperūt non
ꝑſoluēdo [diſperibūt] .i. dupliciter
ſcilʒ in aīa et corpore peribūt: quia
in [illegible] eterna perditione mo-
rientur. et ſic duplici contritione cō
terent. Et vt ſciat quiſqʒ quo ten
dere debeat ne ſimul pereat ſe-
quitur et dicit

24 † Apud dominum
greſſus hominis dirigē
tur: & uiam eius uolet. † a deo

¶ [Apud dñm] .i. a dño [greſſus
hoīs] ratione vtētis .i. affectus et
opa qbus ad eū tranſire conatur
[dirigetur] in via pñti. vt nō de-
clinet a rectitudine iuſtitie: quia
ex dei voluntate eſt via iuſti: et to
tum quod habet ex gratia eſt. Nō
enim eſt hominis dirigere viam
ſuam [et] per hoc [viam eius] ſcilʒ
cet domini et ſi ſit dura qz tamē
trita eſt [volet] homo mandata
eius deſiderando. Si ergo errare

nolumus apud dominum greſſus dirigamus: et per illam viam quia iuit ambulem⁹ forraſſis videtur dura ſed ſecura. Alia forte delitias hʒ ſʒ latronib⁹ plena eſt. In que via dei

†iu ſtus. 25 Cum ceciderit † non
†cõtur babit. † collideur : † quia do
†q̃ſi minus † ſupponit ma-
†fir num † ſuam.
mat †eius.

¶ [Cum ceciderit] iuſtus per peccatum propter carnis infirmitatẽ q: ſepties cadit iuſtus in die et ſepties reſurgit: et nõ eſt homo qui non peccet [non collidetur] .i. non frangetur irrecuperabiliter gratiam dei et virtutes amittendo et finaliter in peccato illo permanendo. [quia dominus ſupponit manum ſuam] auxiliatricem ne criminaliter delinquat: cum auxilio ſue gratie et miſericordie ſublevando et ſuſtẽtando: et per penitentiam ad gratiam reducendo. Magnarum virium homo ſe crederet ſi ſemper in virtute fixus permaneret. Hic ergo dominus aliquando gratiã ſuã ſubtrahit ⁊ preſumenti taliter infirmetur oſtendit. Et vere ſic eſt de iuſto quia

†iu 27 † Iunior fui † etenim
uenis. ſenui: & non uidi iu-
†tes ſtum derelictum: nec ſe
men eius quęrens pa-
nem.

¶ [Iunior] ⁊ puer fui dicit corpus chriſti tanq̃ vnus homo qui iunior fuit in primis etatib⁹ ſenior autem in nouiſſimis temporibus et in tanto ſpacio [non vidi iuſtũ derelictum] a deo finaliter ita vt periret: [nec ſemen eius querens panem] id eſt bona opera eius irremunerata. Vel [nec ſemen eius] i. aliquẽ fidelẽ imitatorẽ ipſi⁹ i operibus iuſtitie [querens panem] ſpiritualem puta verbum dei quaſi ei non adeſſet et indigeret pane verbi: quia verbum dei ſemper eſt cum iuſto reficiens ipſum. Lex enim dei in corde ipſius: ⁊ in ipſa meditabitur die ac nocte. Tali pane nutritur iuſtus vt in via non deficiat ſed in deo viuat: ⁊ bona que poteſt proximis impendat. Unde ⁊ ſubditur

Verbũ dei ſemp eſt cũ iuſto.

27 Tota die miſeretur †fenera
& † commodat: & ſe tur.
men † illius in benedi- †eius.
ctione erit.

¶ [Tota die] id eſt indeſinenter et aſſidue vel toto tẽpore vite ſue: q: ſemper iuſtus habet quid det [miſeretur] affectu ſibi et aliis [et cõmodat] effectu ⁊ dicitur hic de eleemoſyna actuali vel ſpirituali. Sʒ licet donet tamẽ magis commodare dicitur: quia quod diſpenſat nõ a paupere ſed a domino ſibi reddi expectat: ⁊ dñs cum fenore multiplicatum reddit [et ſemen illius] quod ſeminat vt metat id eſt opera bona vel imitatores [in benedictione erit] .i. in multiplicatione q: cum exultatione veniet portãs manipulos ſuos. Et ideo tu quicunq̃ es noli eſſe piger: ſed

28 Declina à malo & fac
bonum: & inhabita in
ſeculum † ſeculi. p.xxxii
†ſeclorũ

¶ [Declina a malo et fac bonum] id eſt ne cui noceas ſed ei benefac. Vel [Declina a malo] id eſt diuerte a peccato quod fit per dei timorem et inchoat hominem [et fac bonum] opus exercendo te in virtutibus quod debet fieri per amorem et perficit hominem. Neq̃

enim bona deo accepta ſunt que malorum admixtione maculantur et perſeuerando in bono[et inha- bita in ſeculum ſeculi]in eccleſia. in vnitate in veritate in deo vt qui hic inchoaris ineternum perficia- ris. Uel[inhabita]terram viuen- tium[in ſeculum ſeculi]id eſt per hoc habitabis in eterna beatitu- dine et habebis vitam eternam. Ecce merces

29 † Quia dominus a- mat iudicium: & non de relinquet ſanctos ſuos: in eternum conſerua- buntur.

† quoniam

¶[Quia dominus amat iudiciū] id eſt diſcretionem qua ſeparatur bonum a malo: falſum a vero tem- porale ab eterno. Uel[amat iudi- cium]vnicuiqꝫ pro meritis redde- re diſponendo[et non derelinquet ſua gratia et protectione deſtituē do[ſanctos ſuos]qui recedunt a malo et faciunt bonum etſi ad tempus flagellat iuſte tamen iu- dicat quia[in eternum]ſcilicet in horreo eterno et in vita beata[con ſeruabuntur]in corpore et in ani- ma: et ſi hic moriuntur in hac vita et merito eterna poſſidebunt quia eterna concupierunt. Et econtra.

30 Iniuſti † punientur: & ſemen impiorum pe ribit.

† autē

¶[Iniuſti punientur]in inferno pe na eterna propter mala eorum ope ra[ſemen impiorum peribit].i. opera eorum qꝛ iniqua ſunt nullū fructum beatitudinis habebunt. Uel[ſemē impioꝝ peribit].i. imita- tores eorū peribūt cum ipſis ſicut ecōtra ſemē iuſti i bn̄dictiōe erit.

hec ſcriptura modo nos erudit ver bis modo informat exēplis. Hinc proponit nobis reproborum penā illinc iuſtorum gloriam: quatenus illo nos terreat atqꝫ ab amore hu ius ſecli compeſcat: ⁊ iſta nos exci- tet atqꝫ ad amorem patrie celeſtis inuitet. vnde ⁊ ſubditur.

31 Iuſti † autem † here- ditabunt terram: & inha bitabunt in ſeculum ſe- culi ſuper eam.

† nō hīs † heredi- tate poſſide- bunt.

¶[Iuſti aūt hereditabunt terrā] ſcꝫ viuentiū vbi nullus moritur: qꝛ terram mortuorū cum ſuis deli tijs ſpreuerūt et hoc nō ad temp⁹ ſed in eternum vnū ſequitur[⁊ inha bitabunt in ſeculum ſeculi].i. eter- naliter[ſuper eam]tanꝙ eius dn̄i ⁊ poſſeſſores: qꝛ ibi portionē ſuam elegerunt. Noli ergo iſtā tranſito- riam hereditatem diligere in qua diu non potes habitare deſpicien da ſunt cuncta que tranſeunt: illa ſola appetenda ſuntꝗ trāſire non poſſunt. Et merita hec erunt iuſto. quia

32 Os iuſti meditabitur † ſapientiam: & lingua eius loquetur iudicium.

Trāſeū tia de- ſpiciē- da ſūt † iuſti- ciam. Cor no ſtrū eſt os inte- rious hōis

¶[Os iuſti]interi⁹ ſcꝫ cordis os enī interioris hōis eſt cor noſtrū: qꝛ ſicut ore corporis loqmur hōib⁹ ita corde loqmur deo[meditabitur] ⁊ ruminat[ſapiētiā]ꝗ eſt de deo ⁊ eternis vt poſtmodū eructare poſ ſit vbū bonū vn̄ ⁊ ſubdit[⁊ ligua eius loquetur]inſtructioni alioꝝ [iudicium]ſcilicet quod deus pre- cipit fugere vel tenere. Uel[lingua eius loqtur iudiciū].i. pfert ſermo nem diſcretum dicens tantum quod eſt dicendum: et tacens quod eſt tacendum. Et

33 Lex dei eius in corde ipſius: & non ſupplã tabuntur greſſus eius.

¶ [Lex dei eius] .i. obſeruatio legis ꝛ precepta dei [in corde ipſius] ſunt per iugem meditationem vt Mar. vij. cor conſonet lingue: nobis autem eſt tantum in ore. de quibus dici poteſt. populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe eſt a me. Hec autem lex et peccare vetat ꝛ bona facere docet [ꝛ] ideo [nõ ſupplantabuntur] .i. laqueos non incurrẽt a diabolo ſeu homine im quo vel peccato [greſſus ei9] quibus ad deum nititur peruenire: q2 verbum dei in corde liberat a laqueis ꝛ ab omni tentatione. vt nõ moueatur a via iuſtitie. Tecum eſt cuius verbum a te non recedit. Et tamen.

34 Conſiderat peccator iuſtum: & querit mortificare eum.

¶ [Conſiderat peccator] ꝛ impius iuſtum] ꝛ notat vias eius ſibi callide inſidiando vt eum decipiat et ſupplantet: eiuſq3 greſſus detorqueat ꝛ querit quantũ poteſt [mortificare eũ] vel vt ei cõſentiat ꝛ ſic eum faciendo iniuſtum occidat in aia. vel ſi nõ ꝯſenſerit querit vt eũ Sap. ij. c perſequẽdo occidat in corpore. Dicit enim propter inuidias quod in libro ſapientie predictum eſt. Grauis eſt nobis etiã ad videndũ: qm̃ diſſimilis eſt alijs vita ipſius. Sz ſi iuſtus vigilãter reſiſtat eueniet quod ſequitur.

Dominus autem nõ
35 derelinquet eũ in manibus eius: nec damnabit eum cũ iudicabitur illi.

¶ [Dñs autẽ nõ derelinquet eum] ſcz iniuſtus. [in manib9 eius] .i. in poteſtate impij ſcilz totaliter ꝛ ſecundum animã vt eum ad conſentiendũ ſibi cõpellendo iuſtitiã ei9 auferat: quia impius animas non mortificat: ſed poti9 purgat ꝛ ſaluat [nec dãnabit eũ] ſcz iuſtum: et ſi ab homie hic dãnetur [cum iudicabitur] .i. cũ iudiciũ fiet ante chriſti tribunal [illi] .i. impio ad eius malum ꝛ nocumẽtum. vel [illi] ſcz iuſto ad eius vtilitatem ꝛ commodum. Et quia ita facit iuſto: ergo nunc. Impi9 aiaz nõ mortificat.

36 Expecta dominum & cuſtodi † uiam eius † vias
& exaltabit te: ut heredi † poſſideas.
tate † capias terram cũ † peũt.
perierint peccatores uidebis.

¶ [Expecta] patiẽter ꝛ ſi diu paterис [dominũ] q te vindicabit ꝛ remunerabit [ꝛ] in expectando [cuſtodi] indeficienter [viã eius] .i. ſerua mãdata [ꝛ exaltabit te] de virtute i virtutẽ ꝛ de terrenis ad celeſtia ita [vt hereditate] .i. firmiter iure hereditario [capias terrã] [viuentiũ: ꝛ ſi modo neſcis qd ꝓmittit in experientia diſces: q2 [cũ perierint peccatores] ꝛ impij [videbis] in re qd mõ credis de p̃mijs bonoꝝ ꝛ penis maloꝝ. Ubi ſciendum ꝙ deus nunꝗ̃ eos creaſſet q̃s in eternũ perituros p̃ſciſſet niſi aliq̃s ex eis vſ9 bonos p̃uidiſſet. Quorum quidem iniquitas ſicut modo ꝓdeſt bonis ad augmentũ ſanctitatis: ſic ipſorum pena eiſdẽ iuſtis proderit ad incrementum beatitudinis Nam ex reproborũ dãnatione cognoſcẽt electi quid ꝓ iuſtitias meruerint: ꝛ ex ſua ſalua

ctione ſentiēt quid p gratiā recepe rint. Tantoqꝫ amore ardētiori ad hereb unt diuine bonitati quanto eius gratuito dono ꝛ promeritam non ſentiunt penam ꝛ immeritaꝫ percipient gloriam. Deinde ꝙ nulla ſit impiorū felicitas oſtendit. d.

37 Vidi impiū † ſuperexaltatum: & † eleuatum ſicut cedros libani.

†ſuperaltari. †eleuari ſupra.

¶ [Vidi ipſuꝫ ſuperaltatū] id eſt ſupra modum exaltatum in gloria mūdi ꝛ dignitate deo hoc permittēte [ꝛ eleuatū] in elatiōe [ſicut cedros libani] mōtis i q̄ ſunt altiores cedri q̄ a vēto deijciunt̄ hoc eſt in magna dignitate temporali et in candore ſeculi que cito denig e ſcit. Liban⁹ eni cādidatio interp̄ tat̄: etiā ſup ſublimes eminentem ita vt altis celſior videretur. Talis videtur impius quādo corde tumēs ꝛ virtute ꝛ gloria ceteros etiā altos ſeculi precellēs cernitur elatus.

Liban⁹ candidatio interpretatur.

38 Et tranſiui & ecce non erat: quæſiui eum & non eſt inuentus locus eius.

¶ [Et trāſiui] mēte ꝛ cōſideratione ad nouiſſima eius: non preſentia ſed futura attēdendo. Vel [trāſiui] p aliqđ tempus modicum expectādo [ꝛ ecce nō erat] potēs. Trāſierat eni gloria eius: vel non erat oīno quia p mortē ſublat⁹ erat de mūdo. ꝛ [queſiui eū] cōſiderando ꝛ rememorando [ꝛ non eſt inuentus loc⁹ ei⁹] regnādi. vel oīno in hoc ſeculo ſed abſcōditus ꝛ ſepultus eſt in iferni profundo. Et ne tibi ſimiliter contingat.

39 Cuſtodi innocentiā & uide † æquitatem: quoniam ſunt reliquiæ homini pacifico.

†directionē.

¶ [Cuſtodi inocētiā] quo ad deuꝫ ꝛ teipꝫ ſancte viuēdo [ꝛ vide equitatē] quo ad proximum iuſte cum ipſo agendo. ꝛ ſm ap̄ls. Sobrie ꝛ iuſte ꝛ pie viuamus. Innocētia ſpectat ad ſobrietatē ꝛ pietatē. Equitas ad iuſtitiā. Vel inocētiā cuſtodit q̄ nec ſibi nec alteri nocet: atqꝫ a vitijs ꝛ pctis ſe imaculatuꝫ ſeruat. Equitatē videt q̄ ſollicite penſat ꝛ q̄ a dn̄o acceperit ꝛ q̄ ei pſoluere debeat [qm̄ homini pacifico] q̄ hec agit [ſūt relīqe] ſcꝫ vita eterna ꝛ bona q̄ poſt hāc vitā reliquūt̄ ac ſuperſunt ꝛ remanent ſanctis.

Tit. ij.

Innocētiam qs cuſtodit.

40 Iniuſti autem † diſperibūt ſimul: reliquię impiorum interibunt.

†diſperibūt in duplici.

¶ [Iniuſti autē] ecōtra [diſpibūt] i duplici ꝛ duplici ꝯtritione cōterent̄: quia in corpore ꝛ in anima deſtruentur ꝛ eterna damnatione delebuntur [ſimul] etiā cū eis [reliquie impiorū interibūt] q̄b⁹ nihil reſtat niſi i terit⁹ etern⁹: qꝛ nō ſupſunt nec reſeruant̄ eis reliquie vt viuant ſed vt in pena gehenne ignis itereāt. Hec oīa predicta bona iuſtis: totū eſt tm̄ a dn̄o oīm bonoꝝ fonte ꝛ largitore. Et colligendo ſummatim ſubiūgit.

41 Saluus autē iuſtorū à domino: & protector eorum † in tempore tribulationis.

†eſt.

¶ [Sal⁹ āt iuſtoꝝ] mētis ꝛ corpis i p̄nti ꝛ i futuro [a dn̄o eſt] nō aliūde. Pria ſal⁹ q̄ ad aiaꝫ ptinet ē remiſſio pctōꝝ: ſꝫ adhuc piclitamur i tribulatiōib⁹ recte ſubiūgit̄ [ꝛ p

Remiſſio pria peccatoꝝ

tector eorū]eſt ſi qd impugnat [in tpe tribulatiōis]ꝛ tentationis ne ſuperētur. Nā niſi fideles ſuos diuina virtus protegeret quis tot iacula tentationum aut tantos eſtꝰ vitiorū ferre potuiſſet? Et ſpecialiter eſt protector eoꝝ in hora mortis: quia tunc protegit eos a poteſtate demonis.

42 Et adiuuabit eos dominus & † liberabit eos: & † eruet eos à peccatoribus & ſaluabit eos qui a ſperauerunt in eo.

†ernet †exiet

¶ [Et adiuuabit eos dominus] .i. cooperabitᷣ eis in preſenti ad pugnandum ad bene operandum et pſeuerandū [ꝛ liberabit eos]a tribulationibus ꝛ anguſtijs [ꝛ eruet eos a peccatoribus]ab eorum inſidijs ꝛ contrarietate ſeculi illeſos ſeruando: vel de hac vita eos ducendo [et ſaluabit eos]ſalute ꝛ ſaluatione perpetua ad vitam eternam perducendo propter hoc [qꝛ] hic [ſperauerunt in eo]non in homine aliquo vel ſeculo. Attende o miles chriſti quanta faciat pro te tuus imperator. Ipſe eſt tua ſalus: tua protectio: tua arma: tua liberatio vt te hic regat / cuſtodiat / ꝛ deinde ad vitam eternam perducat. Collige etiam ex predictis ꝙ iuſti ꝛ pij habēt bona maxima ſcilicet ſpiritualia / puta gratias ꝛ virtutes in preſenti i omnibus vijs a deo directi: in omnibus actibus protecti: [ab angelis cuſtoditi: intus leti: in futuro eternaliter beati. Sꝫ iniuſti ꝛ impij gaudentes ꝛ florentes proſperitate tēporali i habēt bona modica ſcilicet carnalia i preſenti ſunt a deo dere-

Impij habent modica bona.

licti: angelorum cuſtodia deſtituti: amaritudine pleni i futuro ꝑpetue damnati. Oratio.

Beatitudo oīꝫ nō icerta in ſtoꝝdeꝰq ſerōs tuos nō derelīqs i fame: nec i ſtadio tribulationū ſupari pmittꝭ: pcamur vt ea nos munias dextera quā illis ne corruāt velociter porrigis ꝑparatam. Per dominum.

Pſalmus de oratione uerè pœnitētis ſuas miſerias pro peccatis lamentabiliter conquerentis: docens nos in memoria habere peccatum ad cauendum & dolendum.

Pſalmꝰ. XXXVII.

Domine ne in † furore tuo arguas me: neque in ira tua † corripias me.

†indignatione tua. †emendes.

¶ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. Pſalmus dauid in rememoratiōe ſabbati. Hoc eſt ꝑs iſte ꝯuenit dauid ꝑphete vł alij penitenti docens nos peti memoriā habere ad cauēdū ꝛ dolēdū habitꝰ in rememoratiōe ſabbati .i. recordatiōe eterne requiei quā habere optat ꝛ ꝑdere formidat. Cum eñi (vt ſupra dictū eſt) mali florēās ꝛ boni laborēt ille penitēs q̄cūq mala pro peccatis patienter tolerare paratus eſt ꝛ flagella timēs peiora ſcꝫ ſupplicia eterna ꝛ recordās ſabbati eterni quo timet priuari peccati conſcius et deſiderat frui grauiter afflictꝰ. ¶ Materia me

triplex afflictio ⁊ miſeria peccato-
ris dolẽtis ꝓ peccatis ſuis. ¶ In
tentio: inuitare peccatores ad pe-
nitentiam ⁊ monere vt patienter
ſuſtineant quecunqꝫ mala ad pur
gationem peccatorum euenerint.
Sententia in generali: propheta
in iſto pſalmo in perſona vere pe-
nitentis implorat dei miſericor-
diam enumerat et deſcribit ſuam
miſeriam promittit emẽdam ⁊ pe
tit conſeruationẽ diuinam. ¶ Sẽ
tẽtia in ſpeciali. Ab oratione ergo
⁊ lachrymis incipiens ait. O [Do-
mine ne in furore tuo] id eſt vehe-
menti indignatione tua [arguas
me] cum reprobis me damnando
neqꝫ in ira tua] .i. indignatione le
uiori [corripias me] pena purga-
torij me cruciando. cui tamẽ pene
nulla pena mundana ꝯparabilis
eſt ſed hic emenda: ⁊ ſic me purga
ꝙ ignis purgatorio⁹ non ſit mihi
opus: quaſi diceret ne punias me
ſm rigorẽ iuſticie tue ſꝫ magis ſe-
cundum dulcorem tue mie. Et pre
tendit multas miſerias quibus iſ
in hoc ſeculo affligitur: vt q: mul-
ta ſunt que patitur ſufficiant ne
peiora patiatur. Unde ſubdit.

2 Quoniã ſagittæ tuæ infixæ ſunt mihi: & con firmaſti ſuper me ma-num tuam.

¶ [Qm̃ ſagitte tue] id eſt vindi-
cte ſcilicet dolores corporis ⁊ ani-
me. [infixe ſunt mihi] et vulnerãt
me propter peccatum ⁊ non ad ho
ram ſed [⁊ confirmaſti] diu ſcilicet
vt ſint vſqꝫ ad finem ſeculi [ſuper
me manum tuam id eſt vindictaꝫ
vindi- q: pena peccati qua primum ho-
cta pe- minem percuſſiſti adhuc in huma
na eſt no genere perducat vt dedecus cul
pcti. pe non remaneat ſine decore iuſti-
tie: hoc autem feciſti vt tanquam
bonus magiſter verberibus caſti
gationis afflictum redderes emẽ-
datum. Eo vſqꝫ autem confirmaſti
⁊ ſic tetigit me manus tua ꝙ

3 Nõ eſt ſanitas in car ne mea à † facie iræ tuæ nõ eſt pax oſſibus meis à facie peccatorũ meo-rum. †vultu

¶ [Non eſt ſanitas in carne mea]
Portamus enim corpus mortale ple-
nũ tẽtationibus ⁊ miſerijs dolo-
rib⁹ ⁊ indigẽtijs [a facie ire tue] .i.
ab inſtantia vindicte ꝓpter pecca
tum: ⁊ poſt oſtenſam infirmitatẽ
carnis oſtẽdit etiam afflictionem
anime: dicẽs [non eſt pax oſſibus
meis] .i. virtutibus q̃ ſunt aie for- Suſti-
tia q: ſicut oſſa carnẽ ſic virtutes nẽt eſſa
ſuſtinẽt mentem [a facie pctõrum carneꝫ
meorum] id ẽ ab inſtãtia ſuggeſtionuꝫ virtutes
malarũ ex pctõ ꝓuenientiũ: q: ca vo mẽ-
ro impugnat ſpiritum ⁊ innumeris tem.
modis turbant virtutes a vitijs ⁊
peccatis. Nec hoc mirum.

4 Quoniam iniquita-tes meæ † ſupergreſſæ ſunt caput meum: & ſi-cut onus graue grauatę ſunt ſuper me. †ſuſtu-lerunt. †faſcis grauis

¶ [Qm̃ iniqtates mee ſupgreſſe
ſunt caput meũ] .i. preualuerũt et
dominant menti mee que eſt inte
rioris hois caput: et aĩa mea: pec-
catis inualeſcẽtibus succũbit per
cõſenſum [⁊ ſicut onus graue gra
uate ſunt ſup me] ꝓpter multitu- Pctã
dinẽ ⁊ magnitudinẽ quia peccata ſicut
ſicut plumbum deprimũt: ⁊ nullũ plũbũ
onus tã graue poteſt eſſe ꝙ iniqui depri-
tas: cuius grauitatem illi ſoli ſen- mũt.
tiunt qui eam deponere cupiunt
et mentem ad celeſtia ſubleuare

appetãt. Non enim grauis illi videtur qui adhuc illa delectatur. vnde adhuc ſubditur.

5 † Putruerunt & corruptę ſunt cicatrices meę: à facie inſipientię meę.

†cõputruerũt et putruerũt liuores mei.

¶ [Putruerũt] peccato iterũ conſentiendo et ipſum in voluntate renouãdo [& corrupte ſũt] ad actũ perducendo & in opere exercẽdo [cicatrices mee] id ẽ plage peccatorum ſanate: et ſanitates per remiſſionem pctõrũ precedentiũ inducere: & hoc [a facie iſipiẽtie mee] id eſt ꝑpter ſtulticiã meã. q2 non ſum vſus virib9 in baptiſmo receptis. q. d. mihi & mee inſipiẽtie nõ deo iputo. Multũ enim inſipiẽs eſt qui ſemel ſanatus iterum recidiuat. Ideo adhuc ſubditur.

6 † Miſer factus ſum & curuatus ſum uſque infinem: tota die contriſtatus † ingrediebar.

†miſerijs afflict9. †ambulabam.

¶ [Miſer factus ſum] id eſt miſerijs afflict9 ſum portans multas miſerias & in anima & in corpore [& curuatus ſum] ab elatiõe quia ois qui ſe exaltat humiliabit [vſq3 in finem] .i. totaliter vel vſq3 ad mortem [tota die] .i. tota vita mea iugiter aſſidue & ſine intermiſſiõe [cõtriſtat9] amiſſa leticia ſpũali propter mea peccata: ꝑpter murmurationẽ ſynderesis cõtra malũ [ingrediebar] .i. pambulabã vias huius vite. Et hoc ideo.

Luc. xuiij.

7 Quoniam † lumbi mei impleti ſunt illuſionibus: & nõ eſt ſanitas in carne mea.

†aia mea cõpleta ẽ

[Quia lũbi mei impleti ſunt illuſionibus] id eſt libidinũ incẽtiuis et carnalib9 delectationib9 q̃ mihi illudunt attẽtãtes diuerſis fantaſijs [et] per hoc [non eſt ſanitas in carne mea] Nam in totũ corpus redundant hmõi incentiua. Vel illuſiones ſunt vane imaginatiões & cogitatiões ex quib9 aĩa fatigatur & aliqñ vix orare permittitur. Ideo autẽ lũbos poſuit q2 in lũbis eſt carnalis voluptas. vnde illuſiones procreantur. [et nõ eſt ſanitas in carne mea] .i. in corpore ſcilicet in hac vita.

Voluptas carnalis in lũbis eſt.

8 † Afflictus ſum & humiliatus ſum † nimis: rugiebam à gemitu cordis mei.

†infirmat9. †vſq3.

¶ [Afflict9 ſum] corpe [& humiliatus ſum] corde vt nihil in me ſit liberum a pena: vnde ſequitur [nimis] q2 vndiq3 eſt calamitas [rugiebam] amare flẽdo [a gemitu] & amaritudine [cordis mei] conſiderans tãtas meas miſerias interiores & exteriores. Ex afflictione humiliatio: & ex humiliatione procedit gemit9. Ad hoc penis & flagellis peccator affligitur vt a ſua ſuperbia humilietur: quaten9 qui let9 & elat9 perpetrauit pctm̃: afflict9 & humiliatus redeat ad lamentũ.

Humilia tio ex afflictione pcedit

9 † Domine ante te † omne deſiderium meum: & gemitus meus à te non eſt abſconditus.

†et †eſt

¶ [Dñe] qui vides cor [ante te] ẽ [omne deſideriũ meũ] & affectus: non contra te quia nihil deſidero niſi quod tibi placet. q. d. ad conſequendum deſiderium meum nõ habeo hominem ad quẽ confugio

pt iō ad te q̄ oē deſideriū meū no/ſtri recurro[τ gemit⁹ me⁹]non pro terrenis ſʒ ꝑ celeſtib⁹[a te nō eſt abſcōdit⁹]τ ſi abſcōdit ab hoīb⁹: quaſi diceret: apponas mihi re/medium qui noſti ſecreta cordiū.

10 Cor meum contur/batum eſt: † dereliquit me † uirtus mea: & lu/men oculorum meorū † & ipſum non eſt me/cum.

†deſeruit. †fortitudo. †nō hʒ ſ ipm.

¶[Cor meū cōturbatū eſt]paſſio/nib⁹ ſuccūbēdo ac pacē τ trāquil/litatem conſcientie amittendo: q2 [derelīqt me ῦt⁹ mea]quā añ pec/catū habui[τ lumē oculoꝝ meoꝝ] ſpūalium et mētalium .i. ratio im/perturbata ſcʒ derelīqt me τ defe/cit propter turbulētiam paſſionū τ pro ingentib⁹ moleſtijs[τ]ideo [ipſum non eſt mecum]q2 mens mea cecata eſt a peccato τ ſic poſt poſito veritatis lumine ſecutus ſum errorem: et in tenebras deci/di peccatorum.

11 Amici mei & proxi/mi mei: aduerſum me appropinquauerunt & ſteterunt.

¶[Amici mei]ſcʒ nature τ fortu/ne nō gratie: [et ꝓximi mei]bñfi/cij collatiōe. his duobus ſolatijs gaudet humanitas ſed huic ſunt cumulus paſſionū vnde ſequitur [aduerſum me appropinquaue/runt]cōſilijs τ dolis: vel exprobrā/do et in bonis reſiſtendo[τ ſtete/runt]in malitia ſua pſeuerantes et contra me cauſantes. Non ait inimici aut extranei ſed amici et proximi. Grauiora quidē ſunt ma/la que ab amicis patiuntur: q2 non ſolum pena/ſed etiam amiſſa cha/ritas nos cruciat.

12 Et † qui iuxtà me erant de longè ſteterūt: & uim faciebant qui querebant animā meā.

†proximi.

¶[Et qui iuxta me erāt]τ me in bono dirigere et confortare debe/bant[de longe ſteterunt]id eſt de ſalute mea paꝝ curauerūt[τ vim faciebāt qui querebāt aīam meā] ꝑdere ſcʒ demones cum miniſtris ſuis tentationes horridas immit/tentes. Uel[qui iuxta me erāt]ſcʒ vicini mei[de longe ſteterūt]tāq̄ꝑ abominātes me propter multitu/dinem miſerie mee.[τ vim facie/bant]venientes cum impetu[qui querebant animam meā: id eſt vi/tam meam vt auferrent] eam.

13 † Et qui inquirebāt mala † mihi locuti ſunt † uanitates: & † dolos tota die meditabantur.

†qui q̄rebāt. †mea. †vanitatem. †dolū.

¶[Et qui inq̄rebāt mala mihi]in/ueſtigantes quō mihi nocerent vel mortem inferrēt ſcilicet homi/nes maligni q̄ ſunt mēbra diabo/li: q2 nō inueniebāt crimina[locu/ti ſunt vanitates] .i. finxerūt fal/ſa τ mēdacia[τ dolos] .i. fallacias [tota die]id eſt aſſidue τ ſine ceſſa/tione[meditabantur]corde quib⁹ me decipere poſſent vel accuſare. Deinde ſubiungit q̄ꝑ patiens in o/mnibus his fuit.

14 Ego autem † tan/quàm ſurdus non au/diebam: & ſicut mutus non aperiens os ſuum,

†velut.

¶[Ego autem tanq̄ꝑ ſurdus non audiebam]id eſt me audire diſſi/

mulabam:et quaſi non audirem non reſpondebam:vnde ſequitur. [Et ſicut mutus non aperiens os ſuum] quia ſic tacebam quaſi reſpondere non poſſem. Mut⁹ aperiens os ſuum ⁊ ſi non clare loquitur vel balbutiendo remurmurat. Is autem nihil aſpera dixit vel reſpondit:quia os ſuum ad ꝯtradicendum vel reſpondendum eis non aperuit ſed tam patienter omnia ſuſtinebat ac ſi nihil audire vel loqui poſſet.Et quaſi exponendo ſubdit.

15 Et factus ſum ſicut homo non audiens:& non habens in ore ſuo † redargutiones.

margin: † argutiões.

[Et factus ſum] .i. ſimilat⁹ ſum [ſicut hō nō audiēs] .i. nō potens audire diſſimulando obiecta conuitia. [⁊ ſicut hō nō habens in ore ſuo redargationes] cōtra aduerſarios .i. ꝙuis haberē vn̄ eos redarguere poſſem tn̄ fui q̄ſi nō habēs: q2 mala patiēter ſuſtinui ⁊ ſic tacui quaſi nō eēt vnde illos arguerem. Ecce magna virtus audire noxia et non reddere cōtra.Et

16 Quoniā in te domine ſperaui:tu exaudies domine deus meus.

[Qm̄] inter tot mala [in te] ſolo [dn̄e] qui mutas triſtia in leta [ſperaui] propter te ꝑdicta ſuſtinendo:⁊ remedium a te expectando. Salutaris medicina eſt in malis ſperare ⁊ nō deficere iō merito ſpei [tu exaudies] petitiones meas [dn̄e deus meus] me de malis omnib⁹ liberādo. Facile aduerſa ſuperas ſi ſpes tua fixa ſit in deo. Et ſi tribularis ad temp⁹ in tēpore opportuno exaudiet te deus

margin: Medicina ſalutaris.

minus deus tuus. Inde autem exaudies.

17 Quia dixi nequādo † ſupergaudeant mihi inimici mei:& dum cōmouentur pedes mei: † ſuper me magna locuti ſunt.

margin: † exultent in me. † ti

[Quia dixi] in orōne te deprecādo [neqn̄ ſupergaudeant mihi] me ſuperato et inſultando cōuitiētur .i. ꝓualeāt ad gaudēdū de me ſuperato et mihi cōuitiato inſultando [inimici mei] .i. demones vl' maligni homines de lapſu hominum gaudētes [⁊ dū cōmouent'] ⁊ q̄ſi labunt' aliqn̄ humana īfirmitate [pedes mei] .i. affect⁹ vel act⁹ mei. Hoc eſt ſi viderent me a ꝓpoſito meo moueri ⁊ a rectitudiē iuſtitie declinare [ſup me magna locuti ſunt] .i. loq̄rent' exꝓbrādo ⁊ illudendo vbi eſſet miſerendum. Inde enim irrident impij: vnde dolent pij. Poteſt etiam penitens iam predicta dicere in perſona capitis exponens eius paſſionem non diuidens a capite vocē ſuam vt enim caput dicit peccata noſtra ſua in pſalmo. Deus deus me⁹ reſpice in me:ſic nos paſſiōes eius que hic ponuntur dicamus noſtras ſic loquendo. Amici mei ſicut ⁊ ꝓximi mei ſm̄ carnem ſcilicet iudei. Et qui iuxta me erant ſcilicet diſcipuli de longe ſteterūt fugiēdo. ⁊ vim faciebāt: trahētes ad iudiciū ⁊ mortem ⁊c. vt p3 ex ꝑdictis. Deinde penitēs de ſe loquitur.d. Et iō etiam exaudies.

margin: Impij inde irridēt vn̄ pij dolent.

18 Quoniam ego in flagella parat⁹ ſum:& dolor me⁹ † in conſpectu

margin: † ante me ē.

meo ſemper.

¶ [Qm̄ ego] ſciens me deliquiſſe [in flagella] ſuſtinenda [paratus ſum] .i. ſuſtinere patienter quicq̄d miſeris: q2 ad hoc natus ſum vt flagella ferā. Flagellat enim deus omnem filium quem recipit ad hereditatem. [& dolor meus] de peccatis commiſſis. Uel [dolor]: id eſt peccatum vnde eſt dolor et quod eſt cauſa doloris mei antecedens pro conſequenti eſt [in conſpectu meo] & conſideratione [ſemper] .i. aſſidue per cordis contritionem. Unde dolet qui deliquit. Impius enim ſe defendit iuſtus contra ſe iraſcitur: vnde ſe accuſando ſubiungit

19 Quoniam iniquitatem meam † annunciabo: & cogitabo pro peccato meo.

† pnūciabo & curam gero.

¶ [Qm̄ iniquitatē meā annūciabo] in vera pfeſſione .i. pfitebor. niſi enī doleret nō ſic ſe accuſaret. et quia non ſufficit ſolum confiteri: addit [& cogitabo] .i. ſollicitus ero et ſedulo curam agā [pro peccato meo] ſanando ac p ei9 ſatiſfactiōe & emēdatiōe per fletus/eleemoſynas/ieiunia/& hmōi. Sic enī eſt de eo qui poſt pfeſſionē de peccato non cogitat quō de vulnerato qui vulnus ſuū medico detegit: & poſt vilipēdit emplaſtrum apponere vel negligit.

Simile quoddam.

20 Inimici autem mei † viuunt & confirmati ſunt ſuper me: & multiplicati ſunt qui oderūt me iniquè.

† viuūt

¶ [Inimici autē mei viuūt] id eſt proſperantur et florēt felicitate ſeculi fruunturq; mundo ac bene eſt eis et gaudent in eo vbi ego laboro et rugio [& confirmati] ac corroborati [ſunt] in fortitudine & poteſtate nocendi [ſuper me] ad opprimendum me [& multiplicati ſunt] numero ac q̄tidie plures fiunt et apparēt. Qm̄ nec i pſperis agnoſcit amicus nec in aduerſis abſcōditur inimicus. [q̄ oderūt me iniq̄] .i. cōtra equitatē q2 amicū & ſine culpa: & pro bonis reddentes mihi mala. Ideo ſequitur

21 † Qui retribuūt mala pro bonis detrahebant mihi: quoniam ſequebar bonitatem.

† detrahebāt mihi q̄ retribuunt mala pro bonis: qm̄ pſecutus ſum iuſtitias.

¶ [Qui retribuunt mala pro bonis] ex ingratitudine hoc peſſimorū eſt: ſicut reddere bōa pro malis eſt pfectorū. Cetera vero duo ſunt mediocriū [detrahebāt mihi] ex inuidia pro bono malū reddiderūt: nec ſolū nocebāt facto ſed inſuper detrahebāt verbo: & cām oīm iſtorū ſubdit: q2 nō alia de cā niſi [qm̄ ſequebar bonitatē] & iō dixit mala pro bonis. Ecce q̄ mala & puerſa intētio. Si etiā corripiat te aliquis bonum tibi volēs et illū oderis reddis mala pro bonis. Sz q2 hec mala ſunt homini intolerabilia niſi ex dei gratia. Ideo

22 Ne derelinquas me domine deus meus: ne diſceſſeris à me.

¶ [Ne derelinquas me] ſubtrahendo tuū auxiliū [dn̄e de9 me9] auctor ſalutis mee .i. ne dimittas me fragilitati mee quia dimiſſus non potero ſubſiſtere. vel ſi ad horam relinquis [ne diſceſſeris] penitus [a me] ſubtrahendo gratiā tuam tanq̄ elongatus a me: id eſt ne p abſentiā gratie tue dimiſeris

Offen ſio poſt veniā grauioꝛ ē.

me perire. Uel [ne derelinquas me]permittendo me cadere in tentationem vt peccē:q2 grauioꝛ eſt offenſio poſt veniā.[ne diſceſſeris a me]:ita ꝙ a bono deſiſtam.Sed potius

23 Intende in adiutoriū meum: dominę deus ſalutis meę.

¶[Intēde in adiutoriū meū].i. da te intētum vt me adiuues ad pugnādū cōtra hoſtē ⁊ cōtra peccati recidiuū:⁊ celerrime p̄ſta mihi auxiliū[dn̄e deus ſalutis mee] rectoꝛ me⁹: creatoꝛ meus et mee ſalutis eterne auctoꝛ ⁊ datoꝛ. Uel [intēde i adiutoriū meū]ad bene operandum ita vt bona faciā ⁊ in eis perſeuerem[domine deus ſalutis mee]vt habeam eterne beatitudinis retributionem. Oratio.

EMitte dn̄e ſalutare tuū infirmitatib⁹ noſtris:vulnerū cicatricūꝗ moꝛtaliū potentiſſime mediatoꝛ:vt omnem gemitū doloꝛēꝗ noſtrum coꝛam te deploꝛantes valeamus euincere inſultationes aduerſantium viciorum. Per dominum.

Pſalmus de cuſtodia linguę ac de uanitate & miſeria uitę hūanę multis aduerſitatibus & uanitatibus ſubiectę.

Pſalmus. XXXVIII.

DIxi cuſtodiam uias meas:ut non delinquā in lingua mea.

Auctoꝛ pſalmi propheta dauid. ¶Titulus hic eſt. In finem canticum dauid pꝛo yditum.Et eſt ſenſus Canticū iſtō q̄d ideo dicit̄ cāticum quia ſpiritualem continet iocunditatē:docet enim nos mente de terrenis ad celeſtia tranſilire: dirigens nos in finem.i.in conſummationem:eſt dauid prophete et eſt pꝛo ydithum.i.pꝛo tranſiliente eos qui vana ſectantur: conuenit enim perfecto de vitijs ad virtutes:de dilectione ſeculi ad amoꝛē dei ⁊ inde ad eternitatem mente tranſilienti:qui omnibus mundanis poſtpoſitis ſolis celeſtibus inhiat.⁊ adeo perfectus eſt vt etiam linguam a peccato omnino cohibeat. Fidelis ergo qui in precedenti pſalmo per penitentiam vitam ſuam coꝛrexit:hic perfectionem vite ſue alijs foꝛmam bene viuendi proponit. referens eis tranſitum ſuum vt ⁊ ipſi ſatagant cōfoꝛmes eius fieri:⁊ in tranſeundo ipm imitari. ¶Materia: miſeria humana quia breuis vita fragilis natura et ſubſtantia multis aduerſitatibus et vanitatibus ſubiecta. ¶Intentio:monere nos miſerias pꝛeſentis vite attendere:tempoꝛalia ⁊ mundana contemnere:et eis poſtpoſitis ad eterna et celeſtia deſiderio tranſire. ¶Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in perſona tranſilientis loquēs docet inter prauos ⁊ calumnioſos linguam continere:oſtendit mundana eſſe vana et celeſtia appetenda.petit a malis liberari et culpam ſibi remitti vt ſecure poſſit ab hac vita migrare ⁊ celeſtia obtinere. ¶Sententia in ſpeciali. Tranſilitoꝛ q̄ ille de bona opinione ſemper trahens inuidiam iniquoꝛum ⁊ calumniam deliberat inter malos tacere ne quid dicat male ita incipiens[Dixi].i. in coꝛde decreui ⁊ firmiter ꝓpoſui [cuſtodiā vias meas].locutiōeſ ⁊

Cātica qre dī.

actiones q̄ ſunt vie noſtre ad deū. Bene enim loquendo ⁊ recte agendo ad eterna proficiſcimur. Cuſtodiam inquam [vt] etiam [non delinquam] .i. non peccem [in lingua mea] loquēdo fatua vel ocioſa verba: nam qui in verbo non offendit ille perfectus ē vir: ⁊ qui cuſtodit linguam ſuam coſtodit animam ſuā. Non enim aliter ſcio vite mee cuſtodire vias niſi cuſtodita lingua. Nam qui inconſideratus eſt ad loquendum ſentiet mala. Dixi inquam ⁊ feci. Nam

Vite vias quō cuſtodire poſſum?

2 Poſui ori meo cuſtodiam: cum † conſiſteret peccator aduerſum me.

†conſiſtit aduerſus me peccator.

[Poſui ori meo cuſtodiam] et ſilentiū obſeruās os alloquēdo [cū] ⁊ q̄diu [conſiſteret] ⁊ eſſet [peccator] ⁊ impius ⁊ litigioſus ⁊ calumnioſus [aduerſum me] mihi inſidiando ⁊ laqueos proponendo ad capiendum me in verbis ⁊ ad querendum calumniā in ex eis. Talib⁹ quidem magis ſilendum eſt q̄ aliquid dicendum: quia decipiuntur per ſilentium non valentes eum verbis tenere quem querunt decipere. Unde i Eccleſiaſtico. Ubi auditus non es non effundas ſermonē. Poſui ergo cuſtodiā vſq̄ eo q̄

eccl'ia. xxxij .a.

3 † Obmutui & humiliatus ſum & ſilui à bonis: & dolor meus renouatus eſt.

†obſurdui.

[Obmutui] penitus tacendo [⁊ deinde [humiliatus ſum] et vilis factus apud aduerſarios improperia ab eis ſuſtinendo [et ſilui] non ſolum a malis ſed etiam [bonis] annūciandis vt non delinquerem in malis: ⁊ vt vitarē p̄tētionē cum impijs. [⁊] ex hoc dū ſic tacui [dolor meus] quo ante ſilentiū de malis peccatorum dolui [renouatus eſt] ⁊ excitatus per remorſum conſcientie dum vidi iniquitates hominū creſcerere me tacente. Et q̄ȝ videns mala tacui dicēda. Ideo

4 † Concaluit cor meum intra me: & in meditatione mea exardeſcit ignis.

†renouat⁹ ē dolor meus.

[Concaluit cor meū intra me] .i. ex omni parte igne inflammatū eſt ex dei ⁊ p̄ximi amore et cepit inquietum eſſe videns hinc mihi pericula imminere [⁊ in meditatiōe mea] de his habita .i. dū ſic meditarer [exardeſcit] .i. ardenter inflāmatur [ignis] .i. feruor dilectionis et ire per zelum vt arguerem inſenſatos quia zelus domus tue comedit me tacentem: et quanto diu ſilebo tanto amplius ignis exardeſcet: quia amor proximorū pro quib⁹ tacui angit me ⁊ ſtimulat. Et in hac fluctuatione dicendi ⁊ tacendi dum in vtroq̄ video pericula tandem

5 Locutus ſum in lingua mea: notum fac mihi domine finem meū.

[Locutus ſum in lingua mea] non hominibus ſed deo ipſum deuote exorando: cui nota eſt cogitatio ſua: ideo in lingua loquitur vt eius locutione auditorum vita inſtruatur: et ſubiungit quid ſit locutus dicens [notum fac mihi domine finem meum] ante oculos meos ponendo quo tendere debeam: ne ſi curram in incertum aberrare valeam quaſi dicat iſte trāſiliēs queſiui meliorem locum vbi hec non patiar ſuſpirans in finem

quendam vbi non ſunt ſcandala. ſcilicet vitam eternam.

6 Et numerum dierũ meorũ quis eſt: ut ſciã quid deſit mihi.

¶ [Et] inſuper etiam fac mihi notum [numerum dierum meorum] ſcilicet eternitatis [qui] numerus dierum vere eſt ac verum eſſe habet quia preterire non valet: et eſt numerus ſine numero nec tranſit numerando. [vt] illis intentus [ſciam quid] et quantum [mihi] hic degenti [deſit] ad beaditudinẽ tendenti vnde humilior homo ſit qui hec nouit. Et conſideratione enim eorum que nobis aſſunt ſolet naſci ſuperbia ex illorum que deſunt humilitas. Idcirco autem reprobi quid eis deſit deprehendere non poſſunt quia terrenis ex amore ſuccũbunt: ⁊ corda ad ſuperna non erigunt. Noto autem ſine ⁊ diebus qui ſunt: attendit ad hec temporalia ⁊ comparat inuicem dicens.

Eternitas numer⁹ ẽ ſine numero: nec trãſit nũerãdo.

7 Ecce † menſurabiles poſuiſti dies meos: & ſubſtãtia meã tanquã † nihilum ante te.

† veteres. † nihil.

¶ [Ecce menſurabiles] .i. breues ⁊ tranſitorios: quiſqꝫ enim ſub certa menſura viuit [poſuiſti dies meos] qui dederas immenſurabiles ſi homo perſtitiſſet [et ſubſtantia mea] ſcilicet nature .i. temporalis hec vita mea [tanquam nihilum] reputandum eſt [ante te] .i. comparata eternitati tue: ⁊ in cõparatione ad te qui eternus es: quia id quod eſt modicum tanꝙ nihil reputatur. Uel [ſubſtantia mea tanquam nihilum eſt ante te]: id eſt contuitu illius que ante te erit. Iſte vir ſanctus dies ſuos tranſitorios conſpicit: ⁊ ſe nihil niſi puluerem cognoſcit. vnde etiam ſecutus adiungit

8 Veruntamen uniuerſa uanitas: omnis homo uiuens.

¶ [Veruntamen] adhuc etiã [vniuerſa] .i. omnia que ſunt apꝺ nos ſunt [vanitas] ꝑ mutabilitate q̄ ſunt mutabilia ⁊ tranſitoria ac vana ⁊ non tantum terrena ⁊ bruta ſed etiam [omnis homo viuens] hic in hoc mundo de quo minus videtur eſt vanitas etiam ſupra bruta: quia illa non ſubiacent culpe ſed tantum pene. Uel [omnis homo viuens eſt vniuerſa vanitas] quia vana cogitans vana loquẽs vana faciens. vel omni vanitate plenus quantum eſt ex ſe ſcilicet nature culpe ⁊ miſerie ⁊ vniuerſa que in homine ſunt tam interius ꝙ exterius diminutionem habẽt ⁊ mutabilitatem.

9 † Veruntamen in imagine † pertranſit homo: ſed † & fruſtra conturbatur

† ꝙꝙ. † ambuler. † tñ vane.

¶ [Veruntamen] preter hec etiã [imagine] .i. ad ſimilitudinẽ imaginis in ſomnis vel in ſpeculo apparentis que ſubito diſparet: ⁊ in obliuionem venit. [pertranſit homo] omnis .i. cito tranſit / ⁊ trãſeũdo deficit ⁊ euaneſcit: ⁊ non ſolum hoc [ſed] ⁊ ꝙuis ſic trãſeat nihilominus tñ [fruſtra conturbatur] .i. inutiliter ⁊ vana ſollicitudine circa tpalia grauatur ⁊ iraſcitur de vanis ad votum non ſuccedentibus: quia omnia tranſeunt ⁊ deficiunt. Et vere ẽ vana ⁊ inutilis cõturbatio. quia

10 Theſauriſat: & † ignorat cui congregabit ea.

† nō cognoſcat.

℄ [Theſaurizat] ꝛ congregat diuitias cū magna ſollicitudine ꝑ ſe ꝛ ſuis ſucceſſoribꝰ [ꝛ tn̄] ignorat cui cōgregabit ea] q: neſcit vtrū ipſe fruetur eis vel nō: ꝛ vtrū filij hereditabūt eas poſt mortē vel nō forſitā enī cito morietᷣ ꝛ deſidia filiorum euertet: aut fiſcus occupabit: aut fures rapient: aut aduerſarij vel ignoti poſſidebūt. Beatus aūt ille eſt qui ibi theſaurizat vbi dānum timere non habeat.

Nota.

11 † Et nunc quæ eſt expectatio mea: nonne dominus? & ſubſtātia mea † apud te eſt.

† ergo † ſtāte te ſemp.

℄ [Et nūc] inter tot vanitates vite pn̄tis cū alij alia expectant [q̄ eſt expectatio mea] nō vana. i. finis meꝰ quē quero: ſpero ꝛ expecto [nōne dn̄s?] q̄ eſt ſup oīa. q. d. ex quo tota vita humana vanitas eſt: relictis oībus nihil niſi dn̄m: ꝛ ab eo ſolo bona expecto. Et cōuertens ſe ad illū quē expectans diligit ꝛ dicit. [ꝛ ſubſtantia mea] ſcilꝫ meritorū ꝛ premiorū [apud te eſt] Poſſeſſiones eñ ꝛ diuitie iuſtorū nihil preter deum cōcupiſcētium: reſeruantur apud deum. Sed q: nemo ſine peccato eſt. ideo

12 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium inſipienti dediſti me.

℄ [Ab oībꝰ iniquitatibus meis erue me] tā cogitationis q̄ꝫ locutionis ꝛ opis: tā ab occultis q̄ꝫ ab alienis: tā a venialibꝰ q̄ꝫ a criminalibꝰ: remittēdo mihi culpas ꝛ penas pro eis meritas: ꝛ q: terrena cōtēno: ꝛ ſola inuiſibilia ꝯcupiſco [opprobriū iſipiēti] i. maligno de eternitate nō ſatagēti / ꝛ me pſequēti [dediſti me] q: mali illudūt bōis factis hoim: ꝛ ſtultꝰ irridet bonos mores aliorū. Unde aplꝰs. Spectaculū facti ſumꝰ mūdo ꝛ angelis ꝛ hoibꝰ Sꝫ habitꝰ opprobrio

13 † Obmutui & non aperui os meū quoniā tu † feciſti: † amoue à me † plagas tuas.

† obſurdui. † tes ō. † me. † flagella tua.

℄ [Obmutui] i. tacui. nō egi cōtētioſe cōtra aduerſarios oēm exhibens patientiā [et non aperui os meū] i. nō egi murmure cōtra te: ſed cū ſilentio ꝛ patientia oīa ptuli. ꝛ [qm̄ tu feciſti] ꝛ hec ita conſtituiſti [amoue a me plagas tuas] i. grauedinē penarū ꝛ flagellorū: quibus me affligi permittis: vt non ſuccūbam vel tenter ſupra id qđ poſſum. Sicut eñ tuū eſt ferire peccatorem ex iuſtitia: ſic tuum eſt parcere ex mia: nec eñ tm̄ iuſtꝰ es ſed etiā miſericors. Et neceſſe eſt vt amoueas. quia

† argutiōibꝰ.

14 A fortitudine manus tuę ego defeci in † increpationibus: † propter iniquitatem corripuiſti hominem.

† ꝑ iniquitate. † erudiſti hominē.

℄ [A fortitudine manꝰ tue] vindictis. i. a forti vindicta ptāt: tue facta [i icrepatiōibꝰ] i. tuis duris punitiōibꝰ [ego defeci] q̄ſi nō potēs ſuſtinere. Per ħ qđ dr̄ i increpatiōibꝰ notat deū vindictā ſuā ad ħ facere vt retrahat hominem a peccato nam flagellum medicina eſt cōtra peccatum. In eo ergo quod lum.

Peccati medicina flagellum.

flagellat increpat nos qꝛ peccauimus. vnde adiūgit. [propter iniqtatē corripuiſti domine] vt corripiendo erudires: aliter enim iniquitas incurata in peius tenderet. Quis

15 Et † tabeſcere feciſti ſicut araneam animam † eius: uerumtamen uanè conturbatur omnis homo. †

†cōs tabeſcere. †meā †viuēs

Aranea nihil tabidi⁹.

℃ [Et tabeſcere] .i. infirmari ꝛ hūiliari [feciſti aiam ei⁹] ad erudiēdū eā [ſicut araneā] qua nihil eſt tabidi⁹ que leuiter tacta cadit feciſti vt aia ei⁹ infirma fieret: ꝛ hūiliata ſu pbiā dponeret: ſupbia enī ꝛfortitudie q̄dā bō diſplicuit: erudit hūilitate ꝛ infirmitate vt nō de ſe pſumat [verūtn̄] licet tāte ſit fragilitat[is] ꝛ miſerie nihilomin⁹ [vane] .i. p vanis apperēdis ꝛ acqrēdis iutiliter [conturbatur] ꝛ inquieraf [oīs homo] .i. tota multitudo hominum carnaliter viuētium. Et ne pro vanis conturbet.

16 Exaudi orationem meā domine & deprecationē meam: auribus pcipe lacbrymas meas.

℃ [Exaudi orōnē meā dn̄e] p bonis adipiſcēdis [ꝛ depcationē meā] pro malis amouēdis: ꝛ ne putes] tm̄ vbis orare addit [auribus pcipe lacbrymas meas] miſericorditer ſuſcipiēdo eas. Et bn̄ dicit [auribus pcipe] qꝛ lacbꝛyme pōdera ꝛ etiam voces hn̄t: lacbꝛyme ad orōnē ſunt ſicut pluuie ad ſemē. ꝛ faciūt in pcib⁹ violētiā ad mouēdū miam: Quātocūꝗ ſanctior eſt tanto vberiores lacbꝛymas in orōne habet: vbi lacbꝛyme ſunt ibi diui

Lacbrymę ad orationem ſunt ſicut pluuię ad ſemen.

nus ignis accenditur. Et qꝛ orō ꝛ de pccōꝝ

17 Ne ſileas † quoniam † aduena ego ſū apud te adperegrinus: ſicut omnes patres mei.

†a me ne obſurdeſcā in eternū †inquilinus.

℃ [Ne ſileas] .i. diſſimules te audire nō rn̄dēdo petitiōi mee: ſed fac vt audiam te dicentē mihi in corde: modo ſalus tua ego ſum: vel remiſſa ſunt tibi peccata tua: quoniā [aduena ego ſum apud te] trāſlatus de ciuitate babilonie manens apud te ꝛ ſeruiens tibi quotidie: nec tamen adhuc in ciuitate tua ſum: propterea ſubdit. [ꝛ peregrinus] nō eligēs vel habens hic ſedem. ſed ſemp patriā querens: Non enim habemus hic manentē ciuitatē: ſed futuram in celo requirimus: ꝛ q̄diu ſumus in corpore peregrinamur a domino [ſicut oēs patres mei] fuerūt: qꝛ hinc migrauerunt. Et quia etiam ſine dubio migraturus ſum

18 † Remitte mihi ut refrigerer priuſquàm † abeā: & amplius † nō ero.

†dimitte. †eam. †iam.

℃ [Remitte mihi] debita mea ſcꝫ culpā ꝛ penā meritā [vt refrigerer] in cōſcia mea p tuā ꝯſolationē vt exonerata ſit eſtu ſolicitudinis pctōꝝ meoꝝ [priuſꝗ] ob hac vita abeā] nec cū pctis eā [ꝛ amplius nō ero] in illo vero eſſe qd eſt cum deo ſi non remiſſis peccatis hinc abiero. Mali enim nō eſſe dicūtur: qꝛ non habent verum eſſe. Vel [amplius non ero] in ſtatu merendi: ꝛ propter hoc non eſt tempus remittēdi: quia poſt mortē nō eſt peccati remiſſio nec valet ꝯfeſſio. vn̄ an̄ terminum hoc

Mali eē non dicūt

ſubueniendū eſt infirmo: ante la/
tionē ſētentie puidēdū ē reo: ante
clauſionē ianue feſtinādū eſt pere
grino Oratio.

Cuſtodi domine viā nr̄am ne delinquam⁹ in lingua vt in meditationib⁹ noſtris ſpiritnali igniculo ardeſcēte ea theſaurizemus in ſeculo que retribuente te capiamus in perpetuum. Per dominum.

Pſalmus de aduentu Chriſti in carne & ueteris ſacrificij immutatione: de euangelicę legis promulgatione: & pro fideliū bono ſtatu ſupplicatione.

Pſalmus. XXXIX.

†ſuſtinēs ſuſtinui †attendit.

Expectans expectaui dominū: & † intendit mihi.

¶ Auctor pſalmi ppheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finem pſalmus dauid. hoc eſt pſalmus ille diriges nos in finē .i. in nouum teſtamentum cōſummans. agit enim de mutatione veteris teſtamenti in nouū ꝛ attribuitur dauid .i. chriſto/ ſcʒ capiti ꝛ membris. Quia ergo ſupra egit de tranſiliente ꝛ alios ad ſui imitationē inuitāte: nūc exemplo eccleſie deum perſeueranter expectantis admonet laborantes in vinea vt non ante finē laboris querāt denariū: ſed bene operādo et primis ſalutis neceſſaria pdicādo: ꝛ ſine intermiſſione orando deū expectent remuneratorem: ¶ Materia expectatus aduent⁹ chriſti in carne ꝛ veteris ſacrificij imutatio: euangelice legis pmulgatio: ꝛ pro fideliū bono ſtatu ſupplicatio. ¶ Intentio: perſuadere ad fidē chriſti accedere: ꝛ fideles de tāto bñficio gratos eſſe. ¶ Sētētia in generali propheta in iſto pſalmo primū inducēs eccleſiam expectaſſe deū ꝛ accepiſſe eū: ꝛ ab eo nouum teſtamentum: in pſona fidelium circa miſteriū incarnationis agit gratiarū actionē. Deinde in pſona chriſti ponit hui⁹ myſterij rationē: ꝛ tādē pro bono ſtatu corporis ſui myſtici deprecationē. ¶ Sñia in ſpeciali: ꝛ qꝛ difficile erat iudeos a conſuetis ceremonijs ꝛ gētes ad idolatria reuocare ad nouum teſtamentū vtitur auctoritate antiquoꝝ patrum dicens. [Expectās expectaui] nō hominem ꝗ fallere ꝛ falli pōt. ꝛ qui mecum indiget: nec aliud ſʒ [dn̄m] ꝗ ſaluare pōt. i. cū magno deſiderio ꝛ aſſidue expectaui xpi aduētū in promiſſione prophetarum. q. d. ita expectaui dn̄m vt quotidie eſſē expectās eū. Talis geminatio ad exprimēdū intēſum affectū frequēs eſt in ideomate hebreo [ꝛ] qꝛ pſeueraui [intēdit mihi] .i. ad vtilitatem meam: ſcilicet preſtando gratiam ſuam. Quomodo aūt dominus ei intendit exponit cum ſubiungit.

Et exaudiuit † preces meas: & eduxit me de lacu miſerię & de luto † fecis.

†deprecationem meaꝫ. †limi.

¶ [Et exaudiuit] veniendo in mūdum preces meas [in quibus expectās non ceſſaui [ꝛ eduxit me] per ſuam ꝛ apoſtoloꝝ predicationē [de lacu miſerie] .i. de ceca ꝛ tenebroſa pfunditate erroris que hoīes cecos facit ꝛ de luto fecis] i. de cōcupiſcētijs carnis ꝛ deſide

rijs terrenis:que aias reddunt lu tulentas corā dn̄o ⁊ i imo iacētes.

3 † Et ſtatuit ſupra petram pedes meos: & direxit greſſus meos.

tpo ſuit.

ℭ[Et ſtatuit].i.firmauit pᵉʳ fidē [ſupra petram].i.ſeipſum [pedes meos].i.ſenſus ⁊ affectus meos q̄ prius cum diabolo erant.q.d.totum ſenſum et affectū in ſe poſuit ɔtemptis tpalibus ne ab huius ſeculi nutare impulſibus[et direxit i via morū ne ad eūueniēdopoſt tergū ⁊ retro aſpicerē[greſſus meos]id eſt operum ⁊ actuū meorum. Prius de lacu prauitatis educitur deinde in petra ſolidatur et poſt boni opis greſſus diriguntur et ſic ad p̄dicandū alijs dignus efficitur vnde ſequitur,

4 Et immiſit in os meum canticum nouum: † carmen deo noſtro.

thymnum.

ℭ[Et ſic[immiſit in os meū canticū nouū]ſcꝫ p̄dicationē noui teſtamēti qḋ ipſe nouꝰ homo attulit et de nouo cantatur:ſcilicet de eius incarnatione paſſione reſurrectione/aſcenſione/et hmōi:⁊ a nouo pplo:qꝛ nemo niſi innouatus cantare preſumit:quodq̧ innouat et nouum hoiem facit:ac nouitatem vite docet canticum dico[carmen] i.laudem vel hymnum ſcilicet gratiarū actionis pro beneficiodiuine miſerationis[deo nr̄o]qḋ ad magnā dei ptinet laudē.Et quia hoc cantico et carmine audito multos ad fidem conuerſuros vir ſanctus vidit:ideo adiunxit

5 Videbunt † multi & timebunt: & ſperabunt in † domino.

fineli. i dn̄m.

ℭ[Videbāt]per fidē[multi]q̄ ceci erant:et de deo nihil intelligebant:quia attendentes et imitantes cātici noui cātores illuminati ſunt[et timebunt] q̄ſe peccatores intelligent et penitentiam agent [⁊ ſperabūt i domino]remiſſionē peccatoꝝ cōſequi ab eo.Uidebunt ergo credentes timebunt penitentes ſperabunt celeſtia appetentes Ecce fides/ſpes/⁊ charitas quibꝰ colitur deus ⁊ efficitur homo beatus.Unde ⁊ ſubditur

6 Beatus uir cuius eſt nomen domini ſpes eius & non reſpexit in uanitates & inſanias † falſas. tmēdaces.

℞[Beatus vir cuius eſt nomēdomini]ſcilicꝫ ieſu chriſti quod eſt ſaluator:[ſpes eius].i.qui non tēporalia ſperat ab eo:ſed illḋ qḋ eiuo nomen indicat:ſcꝫ ſalutē[⁊ non reſpexit in vanitates]huius mundi ſcilicet appetendo temporalia terrena que vana ſunt ⁊ tranſitoria[et inſanias falſas]que ſunt in voluptatibus huius ſeculi que fallunt ⁊ decipiunt.Uel[inſanias falſas] erroꝛū vt idola adorarent que fallunt ⁊ falſos faciunt.Unde conuertens ſe ad dominum vt corda talium ſimiliter ad ipſum conuertat ait.

Tpalia vana ſunt.

7 Multa feciſti tu domine deus mirabilia tua & cogitationibus tuis non eſt qui ſimilis ſit ſibi

ℭ[Multa feciſti tu domine deus meus mirabilia t. a]in corporalibus ⁊ ſpiritualibꝰ.Feciſti eñ celū ⁊ terrā ⁊ oīa que in eis ſunt[⁊ in cogitationibus tuis]quibus illa mirabilia feciſti et quibus omnia

diſpoſitionis.i.in ſapientia tua et conſilio[non eſt qui ſimilis ſit tibi] Quis enim cognouit ſenſum dñi/ aut quis conſiliarius eius fuit? Quaſi diceret:hec tua mirabilia opera tam viſibilia ꝙ inuiſibilia ꝛ tua incõprehenſibilis ſapientia predicant te ſolum eſſe colendum: amandum et appetendum: non iſtas vanitates et inſanias falſas Deinde loquitur chriſtus ad patrem partim in perſona ſua/partim in membris.d.

8 Annunciaui & locutus ſum: multiplicati ſunt ſuper numerum.

¶[Annunciaui] mirabilia tua prius per patres[et]nouiſſime[locutus ſum]per memetipſum/et p apl'os et[multiplicati ſunt]credentes[ſuper numerum]ſaluandorum ꝗ certus eſt. Multi enĩ audita predicatione venerunt ad ſocietatẽ credentiũ ꝗ nõ ſunt in numero electorum:teſte veritate que ait. Multi ſunt vocati/pauci vero electi granis admiſcentur ꝛ paleę ſed grana ſunt pauca palee/multe Fuit autẽ neceſſitas loquendi cum non ſufficerent legalia:quia. Mat. xx. et xxij.

9 Sacrificium & oblationem noluiſti: † aures autem perfeciſti mihi. †corp⁹

¶[Sacrificium et oblationẽ]veteris legis[noluiſti]vlterius poſt ꝙ veritas eſt exhibita aures aũt perfeciſti .i.pfectas feciſti[mihi]ad intelligendum quid velles:ꝛ ad obediendum quia fuit obediens deo patri vſq ad mortem.q.d.feciſti me tibi bene obedientem:vel pr[e]mptam exegiſti a me obedientiam. Perfecit autem nobis aures deus vt que de lege audimus ſpiritualiter intelligamus vel quando ad obediendum ei per omnia perfecti ſumus. Deinde hunc verſum magis exponit

10 † Holocauſtum & pro peccato non poſtulaſti tunc dixi ecce uenio

¶[Holocauſtum]quod maius eſt [et].i.etiã[p peccato nõ poſtulaſti]ſicut ante petebas. Hoc diſta inter ſacrificium et holocauſtuꝫ ꝙ hoſtie pars aliqua deo oblata ſacrificiunt dicebatur holocauſtum aũt totũ incẽſum erat:ſcꝫ qñ tota hoſtia in ſacrificio incendebatur. Sed domin⁹ nec munera nec maiora veteris legis ſacrificia requirit cum nõ iã vmbra/ſed veritas grata exiſtit. Et q: hoc noluiſti[tunc dixi]ego chriſtus[ecce]ſtatim[venio]in carne ad offerendum ſacrificium acceptiſſimum.q.d.tempus eſt vt veniant promiſſa:quia auferuntur promittentia. Nam holocauſta etiã p delicto no petiſti. Sacrificiũ ꝛ holocauſtuꝫ differũt

11 In capite libri ſcriptũ eſt de me ut facerem uoluntatem tuam: deus meus uolui:& legem tuam in medio cordis mei.

¶[In capite]et principio[libri] huius ſcilicet pſalmorum[ſcriptũ eſt de me]in primo pſalmo videlicet ibi. Sed i lege dñi volũtas ei⁹ [vt facerem voluntatẽ tuam].i.vt impleam obediẽtiam ate mihi iniunctam offerendo me ad mortem p vita hoim:et ſicut ſcriptũ ẽ ita[deus meus volui]vt facerẽ tibi placitũ[ꝛ legẽ tuã]ſcꝫ euãgelicaꝫ volui vl' habui[imedio cordis mei] i.plene p iugẽ meditationẽ vñ et i eodẽ pſalmo dꝫ ꝛ i lege ei⁹ medita

bis die ac nocte. Nec ſolū habeo i corde: ſed inſuper.

11 † Annunciaui iuſtitiam tuā in eccleſia magna: ecce labia mea nō prohibeo domine tu † ſciſti.

†bene nūciaui.

†cogno uiſti.

℄[Annunciaui] alijs per me & p apſos [iuſtitiā tuā] .i. ex te eſſe non ex lege. Uel [Annunciaui iuſtitiā tuam] .ſ. legē euangelicum q̄ iuſtitiā ptinet pfectā [i eccl'ia magna] .ſ. vniuerſali p totū orbem diffuſa: non parua vt fuit pus. [ecce labia mea non prohibeo] loqui vt timore taceam. q.d. ſi aliq̄ voluerint prohibere ego tū nō taceebo. Ul' [labia] dicit apſos p quos loquit/quos non phibuit: ſed omībus predicare pcepit [dñe] qui es cognitor cordis et teſtis conſcientie [tu ſciſti] & noſtri quia ita eſt. Teſtes ad hoc deum inuocat vt nulla in iudicio excuſatio fieri valeat.

Ler euāgelica q̄ ptinet.

12 Iuſtitiam tuā non abſcondi in corde meo: ueritatem tuam & ſalutare tuum dixi.

Jo. xij.

℄[Iuſtitiā tuā] .i. fidē iuſtus eīm ex fide viuit. vnde credidit Abraham deo & reputatum eſt ei ad iuſtitiam. [nō abſcōdi in corde meo] i. non tenui in ſecreto. ſed potius alijs diuulgari. [veritatem tuam] qua impleſti promiſſum de me patrib⁹ factū: ſeu pmiſſionum exhibitionē [& ſalutare tuū] .i. ſaluationē & ſalutē quā pro me feciſti. Uel [veritatem tuam & ſalutare tuū] i. chriſtum qui eſt veritas & ſalutaris fcī meipm a te miſſum p ſalute hominū [dixi] .i. predicaui & venīſſe alijs nunciaui.

14 Non † abſcondi miſericordiam tuam & ueritatem tuam: à † conſilio multo.

†celaui †cōgregatiōe multa.

℄[Non abſcōdi] et celaui [miām tuā] qua peccata donas et remittis [& veritatē tuam] qua premia que pmittis: & penas q̄s minaris adimples & reddis [a cōſilio multo] .i. a congregatiōe multa timēs ppter cōſilium & multitudinē mihi & meis aduerſantium quin in eas publice diuulgarem: & in tota plebe p me & meos annūciarē. Deinde orat chriſt⁹ p bono ſtatu corpis ſui myſtici dicēs. Ego quidē non celaui miſericordiam tuam & veritatē tuam a multis.

15 Tu autē domine ne † longe facias miſerationes tuas à me: miſericordia tua & ueritas tua ſemper ſuſceperūt me.

†elōgīs quaueris miſericordias.

℄[Tu aūt dñe] .i. tu de⁹ pater [ne longe facias] id eſt noli remouere ne ſint ſine effectu [miſerationes] & miſericordias [tuas a me] .i. a corpe meo myſtico: & a ſaucijs mēbris meis ne pmaneant in pctis. Quiſq̄s ſe ſentit elongari a dño p prauā vitā: p malā volūtatē dicat deuote: dicat lachrymabiliter. Tu aūt dñe ne lōge facias miſerationes tuas a me. Ego miſer: tu miſericors: multe ſunt mee iniquitates ſed ſuperant tue miſerationes [miſericordia tua] q̄ bon⁹ es & te amo. [& veritas tua] qua iuſtus es & te timeo [ſemper ſuſceperunt me] ducēdum ad te. Attēdi q: miſericors es: attēdo quia verax es. Amo miſericordem & timeo veracē: & ſic amor & timor q̄ ſp aſpicio

Nota.

ducãt me a te. Et neceſſe eſt vt nõ elongeris.

16 Quoniam circumdederunt me mala quorum non eſt numerus: comprehenderunt me iniquitates meæ & non potui ut uiderem.

¶ [Qm̃ circũdederũt me] .i. meos [mala quorum non eſt numerus] Apud hoĩes innumera ſunt pctã: innumerabiles ſunt negligẽtie ⁊ tẽtationes que vndiqꝫ circũdant: vndiqꝫ impediunt chriſti fideles [ꝯprehenderũt] ⁊ illaqueauerunt [me] ipſo actu [iniqtates mee] quibus preſſus: oculus mẽtis videre nõ põt vn̄ ſequit̃ [⁊ non potui vt viderẽ] .i. nõ potuerũt mei aliquo conatu efficere vt viderẽ ea mẽtis ocl'is: ⁊ itelligerẽt i quãta cecitate eſſent. In tãtũ ꝯphẽdunt nos iniqtates nr̃e vt ẽt ſi velim⁹ euadere ſiue adiutorio nõ valeam⁹. In tã tam etiam cecitatem venimus vt noſmetipſos ignorem⁹: nec patrata mala deprehẽdimus. Ex amiſſione autẽ luminis creuit multitudo iniquitatis: ideo adiungit

Iniqtates nr̃e i quãtũ cõphẽdunt.

17 Multiplicatę ſunt ſuper capillos capitis mei & cor meũ dereliqt me.

¶ [Multiplicate ſunt] .ſ. iniquitates mee [ſuper capillos capitis mei] .i. innumerabiliter ⁊ pluſq̃ ſcirẽ numerare. Caue ergo ſi vitaſti grauia ne obruaris minorũ pctõrum arena. Minima quidẽ videntur ſed multa ſunt [⁊ cor meum] .i. ratio mea. [dereliqt me] hoc eſt vigor cordis mei defecit ⁊ nõ eſt idoneũ ad cognoſcẽdum ſe. Quotiẽs mẽte vagamur / foris delectamur terrenis propria noſtra ſtudia relinquimus: atqꝫ inania vl' agim⁹ / vel loquimur / vel cogitamus: totiens cor noſtrũ derelinquit nos. Quotiens non cogitamus deum / vel ea: que ad vtilitatem ptinent animarum totiẽs amittimus cor noſtrum. Congrue ergo ſequitur hec oratio qua dicitur.

Cor noſtrũ qtiens nos derelinqt

18 Complaceat tibi domine † ut eruas me: domine † ad adiuuandum † me reſpice.

†placeat. †erue. †tu. †mihi.

¶ [Complaceat tibi domine] .q.d. in voluntate tua eſt: quia ſi vis potes [vt eruas me]: id eſt corpus meum myſticum a tot ⁊ tantis malis ⁊ malorũ perplexitatib⁹. Unde ait. complaceat. non enim ex meritis ſꝫ ſolo beneplacito ſuo ſola gratia: ſola bonitate ſua iuſtificat deus hominem. Miſeretur nobis pius domin⁹ quia ei ſic placet non quia nos meruimus [domine ad adiuuandũ me reſpice] .i. vt miſericorditer reſpiciendo adiuues in bonis vt non tantum deſiſtant a malo / ſed etiam faciant bonum reſpectus enim auxilium noſtrum eſt. Me inquam reſpice. Econtra autem.

Dei reſpect⁹ auxiliũ ẽ nr̃m.

16 Confundantur & reuereantur ſimul: qui quærunt animam meam ut auferant eam.

¶ [Confundantur] confuſione bona vt erubeſcant de malis ⁊ penitentiam agant ⁊ timentes [⁊ reuereantur] .i. ex timore reuereri ⁊ reuerentiam habere cogãtur [ſimul] mente ⁊ corpore [qui querunt animam meam] id eſt vitam meam ⁊ meorum fidelium inſidiando [vt auferant eam] interficiendo nõ vt imitentur ſed vt perimant. qd̕ nõ

poſſunt

poſſunt facere niſi te per mittente. Multi queſierunt animã chriſti q̃ gauiſi ſunt eam animã poſuiſſe: ſed cõfuſi cuꝫ eam recepit. Multi adhuc querunt corpus chriſti tanquam perdere: qui aut modo penitendo confundentur: aut eternam confuſionem poſtmodum patientur.

†cõuertẽt. 20

20 † Auertantur retror
ſum & reuereãtur: qui
uolunt mihi mala.

¶ [Auertanẗ retrorſuꝫ] ꝛ ſequantur ꝑ hũilitatẽ: ꝛ obediẽdo q̃ p̄cei bant per ſuperbiam: et trahẽdo [ꝛ reuereanẗ] .i. timeant ꝛ honorent deum: ꝛ ſic conuertanẗ a mala voluntate [qui volunt mihi] et meis [mala] me ꝛ meos perſequẽdo: vel qui cum bene dicunt tñ mala volũt nõ ſolũ qui faciunt. Et qui bona dicit malo aĩo: ꝛ q̃ mala dolẽs ſe laudãdo [vterqꝫ malus eſt ꝛ cauẽdus. vnde adhuc ſubditur:

21 Ferant confeſtim cõ
fuſionem ſuam: qui di
cunt mihi euge euge.

¶ [Ferãt] vt magnũ põdꝰ [confeſtim ne diutius ingraueẗ malum eoꝝ. [cõfuſionem ſuam] vt cito redeãt ad penitentiã [q̃ dicunt mihi euge euge] .i. bene bene: gaudentes de mea detectiõe ꝛ inſultãtes irriſorie: vel applaudẽtes mihi quaſi bono animo adulatorie ꝛ doloſe. In his tribus verſibus notantur tria gña perſecutoꝝ. Prio illi q̃ aperta pſecutiõe dĩ ſeruos conãẗ occidere. Tales fuerunt illi qui cõprehenderunt ieſum / ꝛ q̃ in cruce poſuerũt eum. Secũdo qui nondum perſequũtur aperte ſꝫ odium ꝛ inimicitias geſtant in corde: ꝛ quãqꝫ ſimulationibꝰ conanẗ decipe: quandoqꝫ effrenanẗ in verba malitie. Tales fuerũt iudei aduerſus dñꝫ. Tertio illi qui deridere ſolent religionẽ ꝛ ſimplicitatem iuſtorũ. Tales etiam fuerũt in paſſione chriſti. Iſti oẽs in ipſiꝰ corpore adhuc perſeuerant. Sicut autẽ nõ ſe vindicauit de illis dñs ſed ꝓ eis orauit: ſic nos non debemꝰ de inimicis querere vltionẽ: ſed humilem proferre orõnẽ quẽadmodũ ꝛ ipſe nobis p̄cepit: ita illi. Et ecõtra.

perſecutorũ tria genera.

Ultionẽ non debemꝰ q̃re de inimicis.

†iocũdetur. [illegible] te q̃rũt dñe

22 Exultent & † letentur ſup te omnes † quærentes te: & dicant ſem
per magnificetur domi
nus qui diligunt ſaluta
re tuum.

¶ [Exultent] exterius i corpe [ꝛ letenẗ] interius in ſpũ ſeu mente nõ in ſe nec in vanis rebus huius ſeculi: ſed [ſuper te] ꝛ in te vt qui gloriatur i dño glorieẗ. [oẽs querentes] ꝑ fidẽ ꝛ dilectiõnẽ [te] p̄ncipaliter nõ tua niſi propter te. Gemina merces nobis p̄miſſa eſt a dño ſcꝫ immortalis corpis atqꝫ aĩe beatitudo ꝓpterea gemina exultatione p̄cipimur gaudere cum dicitur exultent ꝛ letentur. Exultare eñ ad corpꝰ ꝑtinet: letari vero ad aĩam. [ꝛ dicãt] ore cordis ꝛ corpis [ſemper] tam in aduerſitate q̃ in ꝓſperitate [magnificeẗ dominus] id eſt in laude magnus predicetur de bonis eius [qui diligũt ſalutare tuũ] .ſ. me chriſtũ filiũ tuũ quẽ miſiſti ꝓ ſalute hoĩs: qui ꝑ merita ſua ſaluari ſe nõ ꝯfidunt. hoc illi de te dicãt /

Exultare ad corpꝰ letari ad aĩmã ꝑtinet.

23 Ego autem † mendi
cus ſum & pauper do
minus † ſolicitꝰ eſt mei.

†egenus. †curam habebit

¶ [Ego aūt] i mēbris meis [mēdicus ſum ꝛ paup] .i. nō eſt qđ i me laudet̄ er me. Mēdici dn̄i ſum⁹: ad ianuā mie ſue ſedem⁹: mēdicam⁹ ſalutē nr̄am ꝛ clamam⁹. Adueniat regnū tuū: ꝛ da nobis panē ueſtrū ꝛ libera nos a malo. Pauperes em̄ ſum⁹ nihil a nob̄ habētes ꝛ nobis inſufficiētes. Et ſeq̄t̄ cōſolatio: ſꝫ [dn̄s ſolicit⁹ ē mei] .i. curā mei hꝫ miniſtrās mihi ꝛ ſaluti mee neceſſaria. Ecce magna ſpes: ſi enim dn̄s eſt ſolicitus nos ſecuri ſumus. Et cōuertēs ſermonē ad dominū dīt.

14 Adiutor meus & protector meus tu es: deus meus ne tardaueris.

¶ [Adiutor meus] e cooperator i bonis ꝛ ad ea me promouendo. [ꝛ protector me⁹] ꝛ liberator a malis ꝛ ab eis me preſeruādo [tu es] ſolus nō ali⁹ [de⁹ meus ne tardaueris] mihi auxiliari ꝛ aſſiſtere in predictis: ꝛ fac ne diu ſim in malis ſꝫ cito ſubueniēs preſta auxiliū ne deficiā in eis. Quādiu te nō video: nō poſſideo mēdic⁹ ꝛ paup ſum nihil extra me mihi ſufficit: tu expectatio mea noli morari vna hora deſiderāti ꝛ eſuriēti: lōga mora eſt de⁹ me⁹ ne tardaueris. Oratio.

Expectatio morū vnica famulorū de⁹ quē venturū in mundū caput libri principalis edocuit: inſere pcamur legē tuam in medio cordis noſtri vt tuas iuſtitias annunciātes ab inminētibus piculis eruamur. Per.

Pſalmus dei Chriſto deo ſimul & homine credendo ſecundùm humánitatem iniuriato & paſſo: ac per diuinitatē reſuſcitato & glorificato. Pſalmus. XL.

1 Beatus qui intelligit ſuper egenū & pauperem: in die mala liberabit eum dominus.

¶ Auctor pſalmi pphetа Dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finē itellect⁹ filijs Chore. Hoc eſt intellect⁹ pſalmi huius tendēs in finem: id eſt in chriſtum: attribuit̄ filijs Chore .i. filijs crucis q̄ Chriſtū ꝛ ſi pauperem ꝛ mortuum credunt: tamē non tantum hoiem: ſed etiam verum deū. Supra ergo oſtēdit eccleſiam expectaſſe ꝛ accepiſſe Chriſtū. hic monet omnes vt non tantum eum hominem credant. ſed etiam deum. ¶ Materia: chriſtus deus ꝛ homo ꝛ vtilitas promiſſa credētibus ipſum ſecundum humanitatē iniuriatum ꝛ paſſum: ꝛ per deitatē reſuſcitatū ꝛ glificatū. ¶ Intentio admonere nos credere Chriſtū mediatorē dei ꝛ hoim hoiem ſimul extitiſſe ꝛ deū. Sētētia i gn̄ali. Propheta i iſto pſalmo agit de beatitudine credētium ꝛ confitentium chriſtū verū deū eſſe: ac de ei⁹ paſſiōe ꝛ reſurrectiōe. Et pri⁹ pphetа i ſua pſona loq̄t̄ ꝛ poſt inducit xp̄m loquētē ꝛ i mēbris ꝛ in ſe. ¶ Sn̄ia in ſpāli. Ait ḡ pphа. [Beatus q̄ intelligit ſup egenum ꝛ pauperē] ſ. als chriſtus: id eſt qui ſic videreū i habitu egeni ꝛ pauperis: ꝛ ſic credit eū hoiem vt ēt itelligat eundē eē deū. Pōt ēt h̄ referri ad mēbra xp̄i ſup q̄ itēdēdū eſt vt eis ſubueniatur: qđ ꝛ ad xp̄m per-

Chriſtian⁹ quibus gradib⁹ pcedere debet.

tinet qui dicit eſuriui ꝛ ſitiui/et nudus/ꝛ peregrinus/ꝛ infirm⁹: ꝛ in carcere fui. His gradib⁹ p̄ocedat chriſtianus. Primo intelligat xp̄m ſecūdum hominē egenū et pauperem. et ꝙ paupertas et infirmitas eius exemplum nobis tribuit humilitatis/patiētie/obedientie/manſuetudinis/ charitatis: et ſe ei in his conformet quantum poteſt. Deinde intelligat in chriſto ſuper humanitatem ꝛ infirmitatem eius aliquid altius ſcilicet diuinitatem illius: et hoc per fidem: per dilectionem: per honoris exhibitionem. Secundo intelligat ſe egēnum et pauperem per humilitatem. Tertio proximū per beneficij collationem. Et exponit beatitudinem ſubiungens huius intellectus fructū [in die malorum] ſcilicet in die ire et iudicij [liberabit eum domin⁹] ab omni malo/ꝛ a poteſtate diaboli/ꝛ trāſfert eum in libertatem glorie filiorum dei. Interim autem largiendo et alia beneficia.

2 Dominus cōſeruet eum & uiuificet eum: & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in † animam inimicorum eius.

† man⁹ inimice.

¶ [Dominus conſeruet eum] ſcilicet huiuſmodi intelligentem inter pericula et tentationes huius laborioſe vite: et nō ſinet eum perire: nec permittat tentari ſupra ꝙ poteſt ferre: [ꝛ viuificet eū] ſuo ſpiritu et gratia in interiori homine vt quotidie iuſtius ꝛ puri⁹ viuat in deo: [et beatum faciat eū in terra] hac: ſpūales virtutes largiēdo: ꝛ ēt in terra viuētium vbi eſt vera btitudo [ꝛ nō tradat eum in animā]: id eſt in voluntatem: et ſi in manus [inimicorum eius] corporalium et ſpiritualium vt ſcilicet poſſint eum facere ſuis iniqs voluntatibus obedire/vel aliquatenus conſentire: hec optatiō et oratio promiſſio eſt et ſimiliter q̄ ſequitur.

3 Dominus opem ferat illi ſuper lectum doloris eius: † uniuerſum ſtratum eius † uerſaſti in infirmitate eius.

† totū † vertiſti

¶ [Domin⁹ opē] ſue gratie diuine [ferat] ꝛ det [illi] ſcilicet intelligēti [ſuper lectum doloris eius] .i. ſuper infirmitatē carnis que animam piam grauat ꝛ dolorē ei miniſtrat. In ea enim animus pius gemit tanꝙ paraliticus in lecto: impius vero gaudet ꝛ requieſcit. Ferat inꝙ opē: eū ne labatur ſubleuando: ꝛ vt quaſi ſanatus paraliticus portet lectum: imperando carni non ſeruiēdo. Sed vnde dolor expōit cōuertēs ſermonem ad deum ꝛ dicit. q. [vniuerſum ſtratum] ꝛ lectum [eius] ſcilicet hominis .i. omnē ſenſualitatē q̄ in paradiſo erat ſubtracta rationi ac lectus letitie ꝛ quietis [verſaſti] .i. verſari permiſiſti per contraria vt modo repugnet et dolores inferat ꝛ hoc [in infirmitate ei⁹] ſcꝫ hois .i. ꝑpter infirmitatē ꝛ pctm̄ qn̄ infirmat⁹ eſt preuaricando. Sciens ergo homo ſe pati hic propter peccatum conuertat ſe ꝛ dicat.

4 Ego dixi domine miſerere mei: ſana animā meā, quia peccaui tibi.

¶ [Ego dixi] ſcꝫ confitēdo peccata mea: non abſcondi ea: nō tacui ꝯfeſſionē: o [domine miſerere mei]

ita ſcz[ſana animã meã]ſcz aufe-
rendo ab ea peccati ſui reatum:qꝛ
nullo modo excuſo peccatum:ſed
accuſo dicẽs[qꝛ peccaui tibi]:id ē
coram te vel contra te vel rationẽ
Humilitatis iudicium. tibi redditurus de peccato. Vere
humilitatis iudicium eſt culpam
ſuam recognoſcere atqꝫ eandem
voce confeſſionis aperire. Ideo
precipit dominus vt peccata no-
ſtra ſacerdotibus confiteamur vt
videlicet confitẽdo humiliemur:
et vt per humilitatis meritũ per-
cipiamus remiſſionem peccatorũ.
O beata confeſſio quanti per te
mundantur: ſanantur: iuſtifican-
tur. Deinde loquitur in perſona
chriſti.q.d.Talia dicũt amici.Ex

Inimici mei dixerũt
5 mala mihi;quando mo-
rietur & peribit nomẽ
eius.

[Inimici mei]ſcz iudei me ho-
minem tm̃ non deũ eſſe credentes
[dixerunt mala]et falſa[mihi]i.
de me ſcilicet hec[qñ morietur] iſte
qui predicatiõe ꝛ miraculorũ ope-
ratione totum mundũ trahit poſt
ſe[et peribit nomen eius.]de ter-
ra vt nullus eum confiteatur et
deleatur eius memoria:nec ſit de
eo fama.Hec dixerũt qꝛ tedioſus
et grauis erat eis ad videndum.
Hec ſpecialiter de Chriſto dicta
ſunt:ſed et de membris dici poſ-
ſunt:nam et hodie fit tribulatio
vt nomen Chriſti extinguatur:ſed
poſt mortem ſuam et ſuorum ma-
gis creuit eccleſia et admirabile
factum eſt nomen eius.Et non ſo
lum aperti inimici/ſed etiam qui
ſimulabãt ſe amicos eſſe:dixerũt
mala.Unde ſequitur.

6 Et † ſi ingrediebatur
†ingrediebãt ut † uideret uana † lo-
quebat̃:cor † eius † cõ
gregauit iniqtatẽ ſibi.

†uiderent. †locutũ eſt. †cor eorũ. †cõgregauerũt.

[Et ſi ingrediebatur]aliqs[frau
dulentus et inſidiator ſcilicet iu-
das[vt videret]:id eſt exploraret
quid poſſet reprehendere et accu-
ſare non quid poſſet imitari.[va-
na loquebat̃ cor eius]cogitãdo et
tractando de mea morte:ꝛ ſic[cõ
gregauit]ꝛ cumulauit [iniqtatẽ]
parãs calũniã quã ibi debebat de
ponere:et hoc [ſibi]i.in malũ et
damnum ſuum:qui ſibi noceret nõ
mihi.Melius enĩ ei erat ſi natus
non fuiſſet. Vel[vana]i.ficta[lo-
quebatur]ore:et[cor eius congre-
gauit iniquitatem ſibi]cogitans
inſidias.Et quia itrauit vt explo-
raret et mala in corde concepit

7 † Egrediebatur fo-
ras:& † loquebatur in
idipſum.

†egrediebantur. †loquebãtur.

[Egrediebat̃ foras]ad iudeos
ꝛ cõtrarios vt fieret apertus ini-
micus[ꝛ loquebat̃ in idipſum]ſcz
vanitatis ꝛ iniquitatis:id eſt fal
ſa et vana que geſtabat in corde.
Vel[in idipſum]i.vno conſilio et
vna conſpiratione cum cõtrarijs
tractando de mea venditione et
morte.Quod paſſum eſt caput:pa
tiuntur ꝛ mẽbra.Tales enim mul
ti inueniuntur intra ſocietatem
fratrum qui appetunt explorare
defectus aliorum ac cogitantes ꝛ
loquentes praua congregant ini-
quitatem ſibi:et ad detrimentum
ſuum ſi id quod inutile ꝛ vanũ eſt
cor noſtrum delectabiliter medita
tur ad ipſum et lingua noſtra li-
bẽter loquitur.Si vis ſcire de fra
tre quale cor habet attende vnde
libentius et frequentius loquat̃.
Ex abundantia enim cordis os lo-
quitur.Egreſſus iudas locutꝰ eſt potes.

Fris cor ꝙ modo cognoſcere

ad iudeos. Sed quid illi
8 Aduerſum me ſuſur
rabant omnes inimici
mei: aduerſum me cogi
tabant mala mihi.

¶ [Aduerſum me ſuſurrabant] ſuicem in auribus de me murmurando non audentes conſilia detegere qui ſocij ſunt in ſcelere: q̄ſi diceret q̄ aduerſa et nociua mihi erant ſecretis cōſilijs et cogitationib⁹ exquirebāt [oēs inimici mei] ſcʒ ſcribe et phariſei ⁊ alij [aduerſum me cogitabant mala mihi] id eſt deliberauerunt in cogitatione quod malum mihi iferre poſſent: et ſi quis amplius alio inueniret: mala dico ſm qḋ intendūt cū potius ſibi mala eſſet. Et tandem

Verbum iniquum
9 † conſtituerunt aduer-
ſum me: nunquid qui
dormit non addijciet ut
reſurgat?

† diſpoſuerūt aduerſus.

¶ [Verbum iniquū cōſtituerūt] ⁊ confirmauerunt [aduerſum me] q: ordinauerunt me occidi: ⁊ mortuum in ſepulchro cuſtodiri. Ipſi ita: ſed [nūquid qui dormit] ⁊ moritur ſponte et voluntate [non adijciet] .i. apponet vel addet morti ſue [vt reſurgat?] ꝓpria virtute ⁊ poteſtate q.d. qui habet poteſtatem ponendi aiam: nōne habet et reſumendi eam? Non eñi mortu⁹ eſt neceſſitate vel inuitus: ſed ſpōte dormit cito euigilat⁹: nec mirū ſi iudei inimici talia faciebant cōtra me

10 † Etenim homo pa
cis meę in † quo ſpera
ui qui edebat panes me
os: † magnificauit ſu-
per me † ſupplantatio
nem.

† ecce enim. † quem. † ampliauit. † calcaneum.

¶ [Etenim] etiā [hō pacis meę] ſcʒ iudas cū quo pacem habebā: et qui ſe pacificum ſimulabat [in q̄ ſperaui] ſm eſtimatiōem boni⁊ num: vel de quo oſtendi q̄ in eo conſiderem committens ei cuſtodiam oculorū [qui edebat panes meos] mecum in menſa cū alijs diſcipulis [magnificauit] id ē magnificam fecit [ſuper me ſupplantationem] et deceptionem: quaſi maiorem ſe faciens me: contempſit et vilificauit me tanq̄ conculcandum ab eo: et calcare me voluit tradendo me iudeis vt eſſem totaliter deiect⁹ et conculcat⁹ per mortem. Sed quicquid cogitauerunt proditor et perſecutores

11 Tu autē domine mi-
ſerere mei & reſuſcita
me: & † retribuam eis.

† reddā illis.

¶ [Tu autē dñe] deus pater vel tota trinitas [miſerere mei] .i. fac mecum ſm miſericordiam tuam: in hoc ſcʒ [et reſuſcita me] a morte animam corpori reuniendo et nō dimittendo animam meam in inferno: nec corp⁹ in ſepulchro. Chriſtus vt homo petit qui vt deus facit quod petit [et retribuam eis] penas debitas pro commiſſis in preſenti: vt locum et gentem amittentes diſpergantur: et in futuro vt ſm merita recipientes damnētur. Qui vere factes: quia

12 In hoc cognoui quo
niam uoluiſti me: quo-
niā gaudebit inimicus
meus ſuper me.

¶ [In hoc] ſcz [quoniam voluiſti me] .i. id eſt ꝙ ſemp acceptus volũtati tue placui tibi [cognoui] et fiduciã habui [quoniam nõ gaudebit inimicus meus] ſcz populus iudaicus [ſup me] quaſi me ſuperatõ .i. ꝙ me reſuſcitabis vñ non gaudebunt: ſed potius dolebunt. Gauiſi eñi ſunt de morte: et triſtati de reſurrectione. Uel [In hoc cognoui] experimẽto [quoniam voluiſti me] .i. diligis me [quoniã nõ gaudebit inimicus meus ſup me] nõ reſuſcitato .i. quoniã reſuſcitabis me. In hoc enim ꝙ reſuſcitat apparet patris dilectio. Deinde affirmat quod orauit dicens.

13 Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti: & confirmaſti me in cõſpectu tuo in æternum.

¶ [Me autẽ] flagellatũ ſine merito: occiſum ſine debito [propter innocentiam] .i. propter meritum innocentie vite et immunitatẽ a pctõ [ſuſcepiſti] ſanandũ ſicut medicus egrotum [& confirmaſti me] dando immortalitatem ꝛ impaſſibilitatẽ [in ꝯſpectu tuo] .i. in maieſtate ꝛ diuinitate tua: vel in preſentia tua [in eternũ] vt vltra nõ moriar qui in conſpectu hominũ: ꝛ ad tempus infirmaſti me prius. Uel [ſuſcepiſti] in reſurrectiõe de morte ad vitã [et confirmaſti me] gloria immortalitatis [in conſpectu tuo] manſurũ tecum. Et inde laus tibi ꝛ grãrũ actio. vñ ſequit

14 Benedictus dominus deus iſraël à ſeculo & in ſeculũ: † fiat fiat.

† et dicet oĩs homo.

¶ [Benedictus] et laudatus ſit [dñs de9] .i. tã ꝓ dñator ꝛ creator [iſrael] id eſt videtiũ eũ per fidẽ ꝛ credentiũ videre illũ p ſpeciem qui intelligunt filiũ ei9 deũ eſſe ꝛ hoiem [a ſclõ] .i. ex quo oĩa incepẽrunt [ꝛ in ſclm] .i. vſq in ſeclm futurũ: vbi iam oĩa eterna ſunt [fiat fiat] hec ſcz laudatiua bñdictio ab omnibus: quia hec repetitio ꝛ geminatio confirmatio eſt. et oſtendit hoc ab omnibus eſſe faciendũ. In hebreo autem habetur amen amen: quod importat veritatem ac fidelitatẽ et ꝯfirmationẽ. Oro.

Noſtrorum peccaminum inimis idultor eterne de9: qui indignanter inſinuas effugere diem malum ſi miſericordis ſubſequatur egenũ: &c: opem queſumus doloribus noſtris: vt dũ carnalia delicta clementer arguis: medicinam anime placabiliter largiaris. Per dominum.

Pſalmus de ardenti & feruenti deſiderio diuinę uiſionis: ac tędio & triſtitia dilatiõis propter moram pręſentis peregrinationis.

Pſalmus. X L I.

1 QVemadmodũ deſiderat ceruus ad fontes aquarum: ita deſiderat anima mea ad te deus.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul9 talis ẽ. In finẽ itellect9 filijs Chore. Hoc eſt itellect9 hui9 pſalmi attribuitur filijs Chore .i. crucis ꝛ xpi directis in finem .i. ad ſummã beatitudinẽ puenire deſiderantib9. Hic eñ pŏ cõuenit eibus

chriſtianis flā(m)ma diuine charitatis accenſis: & deū ardēter deſiderantibus. Jam ergo fidelis non ſolū credens chriſtum eſſe deum (vt ſupra monebatur) ſed etiam intelligens q̄ non ſint condigne paſſiones huius temporis ad futuram gloriam q̄ reuelabit in nobis hoc intellectu ſe conſolatur: quatenus ſic ſperet in deo in ſua peregrinatione vt eum videre mereatur in peruentione: patriam deſiderās & miſerias huius ſeculi deplorans.
¶ Materia ardens & feruens deſideriū ſummi boni & diuine viſionis: ac tediū & triſtitia dilationis.
¶ Intentio: monere nos p̄ſens ſeculum relinquere et aduerſitates huius vite non timere: ac feruenti animo deum deſiderare: et celeſtia ſola appetere. ¶ Sententia in generali: pp̄heta in iſto pſalmo loq̄tur i perſona perfecti & deuoti cōſiderantis miſeriam p̄ntis vite: ac totis p̄cordijs ſuſpirāt de p̄ſenti ſeculo nequā eripi: & ad celeſtē patriam p̄uenire habentis cū paulo deſideriū diſſolui & eſſe cum xp̄o.
¶ Sententia in ſpeciali: oſtēdens ergo deſideriū ſuū ait. [Quēadmodū] .i. ſicut ardēter [deſiderat] & feſtinat [ceruus] ſerpente perempto & cōſumpto venire [ad fontes aquarum] pp̄ter ſitis refrigeriū [ita] cōſumptis vitijs [deſiderat] ardenti deſiderio amplius q̄ ante [anima mea] venire [ad te deus] q̄ es fons aquarū irriguus vnde omnia bona fluunt te ſitientibus: vt te videre mereatur: ac per claram viſionē et plenam fruitionem tui ſatietur. Deinde conuerti ſe ad auditores vt admoneātur & edificētur dicēs.

2 Sitiuit anima mea ad † fortē deum † fontem uiuū: quando ueniam & † apparebo ante faciem dei. † al' parebo.

¶ [Sitiuit] .i. ſumme deſiderauit [anima mea] venire [ad deū fontem] vel fortem [viuum] Deus eſt fons viuus: fons indeficiens: vel fortis et viuus: id eſt incorruptibilis et immortalis [quando] ergo [veniam?] quādo finietur peregrinatio mea: q̄ſi diceret: cupio diſſolui. Hoc ait ex magnitudine deſiderij: quia q̄d citius eſt cō tardū eſt hominis deſiderio [et apparebo] q̄a tunc & nos apparebimus qui modo latem⁹ [ante faciem dei] quia tunc videmus eum ſicuti eſt. Interim autem

3 Fuerunt mihi lachrymę meę panes die ac nocte: † dum dicitur mihi quotidie ubi eſt deus tuus? † cum

¶ [Fuerunt mihi lachryme mee] non amaritudo q̄ peccātem abſorbet: ſed [panes] .i. refectio et conſolatio ſpiritualis: quia affectionibus eruditur chriſtianus: & ſicut corpus cibatur et ſatiatur pane ita anima eius lachrymis [die ac nocte] id eſt ſemper & cōtinue: ſiue in proſperis & aduerſis. quaſi diceret p̄ dilatione viſionis ſemp̄ viuo in luctu & lachrymis nullā aliam recipiens conſolationem: [dum] id eſt quia [dicitur mihi quotidie] improperando ab inimicis demū viſibilem colentibus [vbi eſt deus tuus?] vt ſubueniat tibi. Poſſunt et predicta conuenire cathecumino vel penitenti ſicut perfecto et iuſto. Ceruo enim comparatur quilibet fidelis: quia ceruus ſenio aggrauatus excreſcentibus pilis et cornibus ſerpentem p...

haurit naribus: quo ab ſorpto ve-
neno eſtuat: vnde ad fontem bibē
dū ardentiſſime anhelat: quo hau-
ſto cornua ꝛ pilos deponit. Ita ca
thecuminus vel penitens veneno
viciorū a terra contractorū ſe eſtua
re cognoſcēs fontē baptiſmi. vl ſpe
nitentie deſiderat vt ibi viciorū pi
los ꝛ ſuperbie cornua deponat: et
ſic reiuueneſcit factꝰ homo nouꝰ.
Sicut etiā ceruus ſerpentem tra-
ctum interimit: quo interempto
fontem cauſa bibēdi queritat: ita p-
fectus ꝛ iuſtus cōſumptis in ſe vi
tijs ꝛ peccatis fontem cōtempla-
tionis vbi reficiatur concupiſcit.
Omnes tamen ad eūdem tendūt
fontē: id eſt ad chriſtū qui eſt fons
aquarū viuentium. Unde dicit ca
thecuminus vel penitens. [Quē-
admodū ceruus] tracto ſerpēte [de
ſiderat] venire [ad fontes aquarū
vt reiuueneſcat [ita deſiderat ani-
ma mea] tractis vitijs peruenire
[ad te deus] vt per te deponam o-
mnem vetuſtatem peccati: ꝛ in no
uitate reformer ſpirituali. Ideo
[Sitiuit aīa mea ad deū fontem]
vel fortem [viuum [quia erit mihi
indeficiens refrigeriū vel reuela
tio multarū miſericordiarum [quando
veniam et apparebo ante faciem
dei] ſcilicet ante faciem gratie: ſi-
cut perfectus ꝛ iuſtus ante faciē
glorie. [Fuerunt mihi lachryme
mee panes die ac nocte] quia ſem
per eſt mihi dolor vt in hac vita q̄
nocte ac die variatur: ſed ille dolor
me reficit propter ſpem venie que
cōſolatur: quia etiā de ſpero remiſ
ſionem peccatorum [dum dicitur
mihi quotidie vbi eſt deus tuus?]
cur nō ſubuenit tibi in pſſura tua?

4 Hec † recordatus ſum & effudi † in me animam meam: quoniā

†meditatus.

† tranſibo in locum tabernaculi admirabilis uſque ad domum dei.

†ſuper †ingrediar.

[Hec recordatus] vel meditatꝰ
[ſum] ſcilicet has irriſiones ꝛ vbi
ſit deus meus [ꝛ effudi in me ani-
mam meam] id eſt relictis exterio
ribus dilataui eam ad intelligen-
dum ꝛ attingendum deum [quo-
niam tranſibo] vel ingrediar per
colluſtrationem ꝛ contemplationē
fidelium ꝛ ſanctorum [in locum ta
bernaculi] ſcilicet eccleſie militan
tis [admirabilis] in profunditate fi-
dei: in altitudine ſpei: in latitudi-
ne charitatis. id eſt in preſentem
eccleſiam / extra quam ſi quis que
rat deum errat: que eſt quedam
imago ꝛ ſpecies future hieruſalē:
que dum videtur amplius illa de
ſideratur: ꝛ ſic perueniam mente
[vſq; ad domum dei] eternā in ce-
lis vbi inuenitur deus. Sed quo-
modo perueniam?

5 In uoce exultationis & confeſſiōis: † ſonus epulantis.

†ſoni feſtiuitatē celebrantis.

[In voce exultatiōis] .i. inefa-
bilis gaudij [ꝛ confeſſionis] .i. lau
dis eterne que deo decantatur ab
angelis que vox eſt [ſonus epulan
tis] id eſt ſonantium epulantium
i. de eterna refectione gaudentiū
quaſi diceret captꝰ ſuauitate lau-
dis angelice que iam ſuſcipitur
mente / ꝛ ductus ſumma mentis
dulcedine illuc perueniam. De illa
enim eterna ꝛ iocunda feſtiuitate
ſonat neſcio quid canorum ꝛ dul-
ce auribus cordis: ꝛ mulcet aures
ſonus feſtiuitatis illius: ꝛ rapitur
ceruus ad fontes aquarum: ſi ta-
men non perſtrepat mundus am-
bulanti i hoc tabernaculo: ꝛ mira-
bilia dei infidelibus conſideranti.

6 Quare triſtis es ani-
ma mea: & quare con-
turbas me.

ℭ[Quare] ergo[triſtis es] o[aīa
mea] ſcilicet pars īferior[⁊ quare
conturbas me] rationem ⁊ intel-
lectum tu ſenſualitas dolorem mi
hi ingerendo ⁊ gaudium meū in-
terrumpendo. Increpat enim ſu-
perior pars anime partem inferio
rem. q. d. o aīa mea cum iocunda
videas: cum de deo non dubites
quem preſentis: nihil eſt in mūdo
quare hoc facere debeas. Ecce iam
quadam interiori dulcedine letati
ſumus: ecce acie mentis aliquid
incommutabile perſpicere potui-
mus quare adhuc triſtis es tantā
expectans beatitudinem. Et quaſi
reſponderet illi anima eius in ſi-
lentio: ideo te conturbo: quia non-
dum ibi ſum ⁊ adhuc concutior ſcā
dalis et tentationibus. Dat inter
hec malo ratio conſilium. d.

7 Spera in † deo quo- †dn̄s
niam † adhuc confite- †nō℥.
bor illi: ſalutare uultus
mei & deus meus.

ℭ[Spera] interim[in deo] ⁊ habi
tans in ſpe per patientiā ſuſtine:
⁊ cōſolationem recipe[quī adhuc]
tū non modo plene ſed ſolum in
ſpe tamen in futuro[confitebor il-
li] in re cōtinue cum beatis confeſ
ſione laudis diuine quando vide-
bo eum ſicuti eſt dicens ſic:[ſaluta
re] i. vera ſal⁹ aīe mee a quo ſcili-
cet non a me eſt ſalus mihi.[vul-
tus mei] i. ex forma mea quam aſ
ſumpſiſti quia homo vt ego: ⁊ etiā
[deus meus] i. creator me⁹ tu es
⁊ non alius. Ipſe enim ſaluator
noſter homo eſt ⁊ deus. Uel ſpera
re potes quoniam confitebor in
preſenti id eſt de peccatis penitē-
tiam agam vt tibi non obſiſtam.
Hec autem ꝯturbatio eſt ex nobis
ſeu noſtro vitio ⁊ defectu: vn̄ ſeq̄t

8 Ad meipſum anima
mea † conturbata eſt †tur-bata.
propterea † memor †me-
ero tui † de terra Iorda moria-tua ſuꝫ
nis & Hermoniim à mō †dn̄e
te † modico †par-uo

ℭ[Ad meipſum] vl̄ a me ipſo[ani
ma mea turbata eſt] q̄ niſi carnis
vitia eſſent tranquilla permane-
ret: vnde ad meipſum referēdum
i. meo vitio eſt retorquēdum. Uel
[ad meipſum anima mea] relata
[cōturbata eſt] que ad deum relā
ta reficitur non eſt mihi firmitas
in me: ideo nunꝙ̄ preſumam de
me ſed ſperabo i deo. Et quia hāc
conturbationem fecit ſuperbia[ꝓ
pterea] vt conſoletur[memor ero
tui] domine feſtinando ad te qui
excludis omnia mala: ⁊ pro quib⁹
ſit memor dei ſubdit ſcilicet[de ter
ra iordanis] i. q: in baptiſmo pec
cata remiſiſti: ⁊ me humiliando
terram fructiferam feciſti. Iorda-
nis enim qui interpretatur deſcē-
ſio ſiue humiliatio ſignificat ba- Iorda
ptiſmū in quo humiliati lauanť nis q̄d
⁊ fiunt terra fructifera[⁊] memor interp̄ta
ero tui[ꝺ hermōiim] ſcilicet[a mō tur ⁊
te modico] i. quia feciſti me mihi q̄d ſi-
diſplicere ⁊ diabolo abrenunciare gnifi-
ac montem ⁊ in virtutibus altum cat.
⁊ tamen modicū ⁊ humilem. Her-
moniim enim paruus mōs eſt iux
ta iordanem ſcilicet quidā tumor
⁊ collis montis hermon. et inter
pretatur anathematizatio: horum Her-
memor mali non turbatur. Deſcē mo-
de ergo vt eleueris: noli extolli ne niim ē
elidaris: Anathematiza teipſum mons.
diſplicendo tibi vt placeas deo: as

diabolum et vitia abrenunciando eis. Et nota congruam coniunctionem iordanis et hermonijm et mōtis modici. Nemo enim currit ad remiſſionem peccatorum quaſi ad iordanem niſi qui ſibi diſplicet: et qui ſe fatetur peccatorem quod ſonat hermonijm: et nemo cōfitetur ſe peccatorem niſi qui ſe humiliat: quod notatur in mōte modico: de terra ergo iordanis et hermonijm dei reminiſcitur: quia in eo quod ab elatione deſcēdit: et ſemetipſum deſpicit diabolumq; et vitia excludit ad conditoris ſui memoriā reuocatur. Et debeo ſic eſſe memor tui: nam ad hoc

9 Abyſſus abyſſum inuocat: in uoce catharactarum tuarum.

¶ [Abyſſus abyſſum inuocat]: id eſt euangelium et lex in hoc cōcordant: quia duo teſtamenta que propter profunditatem intelligentie dicuntur abyſſus: quoddam ſibi mutuo adiumentum conferunt. Uetus enim eſt prophetia noui quod annunciat: et nouum veteris eſt expoſitio quod in teſtimonium vocat: et hec inuocatio fit et probatur [in voce] et teſtimonio [catharactarum tuarum] id eſt per doctrinam et predicationem prophetarum et apoſtolorum tuorum hoc hominibus denunciantium. Catharacte enim proprie dicuntur feneſtre terre ſeu aqueductus vnde ebullit aqua: vel feneſtre ſeu nubes vnde procedit pluuia. Unde dicit Hugo quod catharacte ſunt vie ſubterranee per quas fluunt aque: et dicuntur tranſlatiue in celo meatus pluuiarum catharacte. Tales ſunt ſancti prophete et apoſtoli a quibus manant dei fluenta et profluit nobis vera doctrina.

Cataracte q̄ dicunt.

Audita autem doctrina et predicatione

10 Omnia excelſa tua: & fluctus tui: ſuper me tranſierunt.

ſoēs ſuſpenſiones tue. pgreſſi ſunt.

¶ [Omnia excelſa tua] i. omnia iudicia tua alta inueſtigabilia: et fluctus tui i. comminationes tue terrētes et tundentes que ibi continentur [ſuper me tranſierunt] i. ſuperauerunt me: ac ſi diceret dimiſerunt et humiliauerunt ſed tamen tranſierunt. Uel ideo etiam merito memor ero tui quia [Omnia excelſa et fluctus tui] qui erant [ſuper me] i. maior et minor pena que me ſuperabant [tranſierunt] et quieuerunt. receſſit ira venit miſericordia tranſierunt fluctus. venit tranquillitas: vbi abundauit peccatū ſuperabūdauit gratia: quia in ira ſua non continuit miſericordias ſuas deus. vnde et ſubditur

11 In die mandauit dominus miſericordiā ſuam: & nocte cāticum eius.

precepit

¶ [In die] id eſt in tempore proſperitatis et gratie. Unde ſcriptū eſt. Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies ſalutis [mandauit dominus miſericordiam ſuam] id eſt fecit nobiſcum miſericorditer. Sed quia et deus habet noctem et gratia tribulationem. omnes enim qui volunt pie viuere in chriſto perſecutionem patiuntur. ideo [et in nocte tribulationis mandauit] [canticum] laudis [eius] Canticum enim in nocte eſt laus dei et gloriatio in tribulatione. Uel ideo etiam memor ero tui quia [In die] i. in proſperitate [mādauit dn̄s] ut doceret [miſericordiam

ij. Cor. vi.

Cantica q̄ eſt.

ſtiam] ⁊ vult ſe predicari miſericordem: quia liberat de tribulatione [⁊ nocte] .i. in aduerſis mandauit [canticum eius] id eſt percepit exultare in ipſo. Sed; quia dum tribulamur periclitamur nō ſolū laudare deū nos oportet ſʒ ēt orare. ideo ſubdit

12 †dño. Apud me oratio deo vite mee: dicam † deo ſuſceptor meus es.

¶ [Apud me] .i. in me ⁊ mecum [eſt oratio] in tribulatione immo landa [deo vite mee] .i. que fit deo qui preſtat mihi vitam ⁊ preſentē ⁊ eternam. q.d. intus me. habeo qđ offeram: ⁊ vnde deo placeam non extra queram: nec de longinquo afferam: Hoc poteſt veraciter dicere qui intimo arcano cordis ſui deum orat/non qui mēte extrauagatur: ⁊ quod dicit non intelligit. Et in ipſa oratione [dicā deo] quaſi gratias agendo [ſuſceptor meus es] id eſt me infirmū ſuſcepiſti ad curandū. Vel [ſuſceptor meus es] ad protegendum ne in tribulatione ſuccumbam. Iterum autem infirma aia videns ſe inter tentationes tribulari gemendo conqueritur dicens.

13 †vt quid. Quare oblitus es mei & † quare contriſtatus incedo: dum affligit me inimicus.

¶ [Quare] ergo [oblitus es mei] in miſerijs me relinquendo. Sic enim laboro: quaſi tu oblitus ſis mei. videtur obliuiſci dominus ſeruos ſuos quādo permittit eos affligi/tentationibus cōcuti: nec eos cito exaudit: nō viſibiliter adiuuat [⁊ quare cōtriſtatus] ſecundū ſēn ſuʒ carnis quē poteſt hoc difficultates [incedo] ad te per viā huius vite [dum] id eſt quia [affligit me] tentando ⁊ tribulando interius ⁊ exterius [inimicus] viſibilis ⁊ inuiſibilis ſcʒ diabolus hereticus: tyrannus: falſus frater: mundus et corpus. q.d. vtinam liberes me ne ſic affligar. Ideo autem dicit quare. quia neſcit aliquis vtrum hoc patiatur ad probationem: ſiue ad damnationem. Affligit inquā et

14 Dum † confringuntur oſſa mea: exprobrauerunt mihi qui tribulant me † inimici mei. †cōfringit. †al. nō habet.

¶ [Dum confringuntur oſſa mea] id eſt virtutes in quibus conſiſtit robur mentis que aliquando turbantur ex afflictionibus: nam quaſi oſſa franguntur dum virtus patientie vel quelibet alia affligitur et torpeſcit: tunc inquam vltra afflictiones etiam [exprobrauerunt mihi qui tribulant me inimici mei] ſcilicet demones ⁊ homines mali qui ſunt eorum miniſtri exultantes et me irridentes: Unde in alio pſalmo dicitur. qui tribulant me exultabūt ſi motus fuero. Et ſubiungit quomodo exprobrauerunt. ps. xij.

15 Dum dicunt per ſingulos dies vbi eſt deus tuus: quare triſtis es anima mea & quare conturbas me?

¶ [Dum dicunt] id eſt dicentes [mihi per ſingulos dies] id eſt aſſidue [vbi eſt deus tuus] iterātes me in deſperationē inducere de tua viſiōe ħ maxime in tentationibus [illegible] fidelibus. Quam dicerent nullus eſt

deus tuus: ⁊ nō apparet ꝙ habeas deum cum te nullus defendat vel te liberare nō curat vel nō pōt. Et qꝛ propter hoc anima turbata eſt ⁊ talis tentatio eſt ſimpliciter re-pellenda: ideo ſubditur [quare tri ſtis es anima mea] per dolorem [et quare cōturbas me] per deſpe rationem propter tales tentatio nes. Et ne dicas ideo ꝯturbor quia hic mala patior: ſed potius

16 Spera in † deo quo-
†dn̄o. niam adhuc confitebor
†ſal⁹. illi † ſalutare uultus
mei & deus meus.

¶ [Spera] interim in [deo] expe-ctando liberationem [qm̄ adhuc] poſt iſtas tribulationes [confite bor illi] in futuro confeſſione lau-dis cōtinue cū ad ſui cōſpectum adduxerit vultū meum dicens ei [ſalutare vultus mei ⁊ deus me⁹] tu es ⁊ non alius. De hoc vide ſu pra. Repetit hic ipſam cōfeſſionē ⁊ ſpei confirmationem quia repe-titio ꝯfortatio ē ꝯtra tribulatiōes ⁊ tentationes frequentes. Orō.

Vultus noſtri mirificū ſalu tare: quem anime fideliū ardenter ſitiūt ſeruulorū: tribue: vt dum te viſibili lachry-marum imbre paſci requirimus inuiſibiliter te intra pectoris no-ſtri tabernaculū collocemus. Per dominum noſtrum.

Pſalmus contra preſ ſuras ſeculi: ne deficia-mus in eis: neqꝫ retra-hant nos à deo: ac de ſe-paratione iuſtorū à pra-uis & hic & in futuro.

Pſalmus. X LII.

1 Iudica me de-us & diſcerne cauſam meā de gente non ſan cta: ab homine iniquo & doloſo erue me.

¶ Auctor: pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus hic ē. in finē pſ Dauid. Hoc eſt pſalmus iſte dirigēs nos in finē. i. in xp̄m cōuenit dauid. i. iuſto ex ſocietate prauorū ⁊ miſe-rijs huius vite afflicto: qui hic lo quitur ⁊ gemēs inter malos petit ab eis ſeparari. Qui ergo ſupra ſe ꝯſo laf per ſpē quā habet in deo hic conquerēs de permixtione malo-rum precatur ab eis ſeparari nūc animo ⁊ in futuro ⁊ loco. ¶ Ma-teria ſeparatio iuſtorum a malis hic in cauſā: futuro autē ſeparatio ⁊ loco ⁊ perſona. ¶ Intentio mo-nere vt iudiciū ⁊ ſeparationem malorum appetamus: ⁊ ne in preſ ſuris deficiamus: ſed in domino ſperemus. Seipſuz eñ ꝯfortando intēdit cōfortare ⁊ debiles quoſqꝫ ſuo exēplo. ¶ Ex his patet ſnia ī gnali. Naz propheta in iſto pſal-mo in pſona iuſti pcāt non pecca-ta ſua diſcuti qḋ periculoſum eſt. ſed cauſam ſuam ab impijs ſe pa-rari vt poſſit cum electis ſociari. Qui eñ a malis hic in cauſa di-ſcernitur ſecur⁹ eſſe pt: quia in ex tremo iudicio totus ⁊ corpe ⁊ aīa ſeparabif. Omnia in ſpāli vidēs ꝙ nūc malos cū bonis corpe volēs ab eis ſeparari nunc aīo ⁊ poſtea loco exclamat. [Iudica me deus] ꝗ iuſtus es ⁊ miſericors: ⁊ determi naf qualiter accipif nomē iudicij cū dr̄. [⁊ diſcerne] hic ſi nō locū ſal tez [cauſam meā] ⁊ merita q̄ ſunt cauſa vite [de gēte non ſancta] qḋ quaſi exponens ſubdit [ab homi-

ne iniquo] ſcilicet a perſecutore manifeſto et qui aperte malum facit: [et doloſo] ſcilicet inſidiatore occulto et qui latenter decipe q̄rit ⁊ hec eſt gens non ſcā [erue me] hic in p̄nti ne ab eis corrūpar. Ul' de futuro. totū accipiēdo petit cauſam ſue retributionis ſepari ab impiis: vt hedis ad ſiniſtram poſitis ipſe ſit ad dexterā cum electis, et debes hoc facere.

2 Quia tu es deus † fortitudo mea † quare me repuliſti: & † quare triſtis incedo dum affligit me inimicus?

†me⁹. †vt q̄d †vt q̄d

¶ [Quia tu es ſolo] [deus fortitudo] et virtus [mea] qua opus eſt vt i ter hec ſcandala .i. a te eſt et depēdet mea fortitudo q̄ p̄ me infirmus et fragilis ſum et non ſufficio: nō de viribus meis preſumo: nec aliū de hoīe aliquam fortitudinem niſi a te ſolo et totā ſpē meā in te pono [quare] ergo [me repuliſti] dimittendo me in afflictione cuꝫ ſis fortitudo mea. Nunquid inualida eſt manus tua [⁊] etiā [quare triſtis incedo] ⁊ ambulo p̄ hāc miſeriaꝫ: q̄ periclitor ⁊ nondū vici cā [dum affligit me inimicus] diuerſis tētationibus. Ac ſi optando diceret vtinam vlterius affligit non permittas. Ut autem excluaatur inimicus.

5 Emitte lucem tuam & ueritatem tuam: ipſa me deduxerunt & † adduxerunt in montē ſanctum tuum & in tabernacula tua.

†ed duxerunt.

¶ [Emitte lucē tuā ⁊ veritatē tuā] .i. aufer tenebras et da lucē aufer errorē ⁊ doce veritatē. Niſi enī nos illumines in tenebris ſumus niſi nos veritatē doceas errabimus: ⁊ q̄ſi iā impetraſſet q̄d orauit ſubdit [ipſa] ſcꝫ lux et veritas tua [me deduxerūt] ab errore et iniquitate ne aberrarē de lata ⁊ ſpacioſa via q̄ ducit ad mortē ne perirē [⁊ adduxerunt] per fidē charitate formataꝫ [in montē ſanctū tuū] .i. in p̄fectionē ⁊ eminētiā virtutū [et in tabernacula tua] .i. in vnitatē ⁊ ſocietatē ſctōꝝ ſcꝫ in preſentē eccleſiā. Tabernacula enī ſunt peregrinātiū ⁊ militātiū: ⁊ nos hic peregrinamur a dn̄o ⁊ militamus aduerſus diabolū. Non ait tabernaculū: ſed tabernacula: q̄ multe ſunt cōgregationes iuſtoꝝ: ⁊ in multis locis ſeruit dn̄o militia xp̄iana.

Via q̄ ad mortē reducit lata ē.

4 Et introibo ad altare dei: ad deum qui letificat iuuentutem meam.

¶ [Et] ibi poſitus [introibo ad altare dei] ſcꝫ [ad deū] videndū [q̄ letificat iuuētutem meā] nunc p̄ ſpūs renouationem me veterem hominem exuendo et nouum induendo et in futuro me iuuenem factum ⁊ innouatum: depoſita omni vetuſtate letificabit dando immortalitatē ⁊ impaſſibilitatē. Altare enī dei eſt ipſe filius dei. Ad hoc autem altare introimus modo p̄ fidē poſtmodū introibimus p̄ ſpeciē. Et in hoc altari modo offerimus dec p̄ri vota ⁊ ſacrificia cor contritū ⁊ humiliatū orōnes ⁊ p̄ces poſtmodū repulſa oī triſticia in eodē altari i ipa diuinitate ſacrificiū tātūmodo offerimus laudis ⁊ nō orōnis. Sed ad illam laudē quiſquis p̄uenire appetit prius oportet vt hoc inchoet. Ideo ſubdit.

Dei filius altare eſt dei.

5 Confitebor tibi in cy-

ſvt q̄d thara deus deus meus
ſvt q̄d & † quare triſtis es ani
ma mea: & † quare con
turbas me.

ℭ[Cōfitebor tibi] .i. laudabo te et
grās agā tibi[in cythara]id ē in
tribulatione o[deus]oim p creas
Cytha tionē[deus me⁹]p ſpecialē vocas
ra ab i tionē. Cythara ab inferiori reddit
feriori ſonū ſicut pſalteriū a ſupiori. Qui
reddit ergo p̄cepta dei facit ⁊ nō patit in
ſonum pſalterio cōfitef: q̄ v̄o facit ⁊ patis
tur(qḋ q̄dē ex inferiori natura eſt
in cythara)ɔfitef: Dicit ḡ ɔfitebor
tibi in cythara: pp̄ter illḋ qḋ dire
rat Quare triſtis incedo dū afflis
git me inimicus. Patiebat eni ex
inferiori afflictione ⁊ in eo ipſo vo
lebat placere deo: ⁊ geſtiebat grās
agere fortis in tribulatiōib⁹[q̄re]
ergo[triſtis es aīa mea]i tāta ſpe
poſita[⁊ quare coturbas me]ob-
nubilās ſerenitatē interni gaudij
mei quaſi dicat ne hoc facias: ſed
potius

ſoño 6 Spera in † deo quo-
ſnō bs niam † adhuc confite-
ſnō bз bor illi: ſalutare uultus
mei † & deus meus.

ℭ[Spera in deo]nō in te expes
cta patiēter dn̄m remūneratorē et
cōſolare[qm̄ ilaz cōfeſſus in tribu
lationibus[adhuc]poſt has miſe
rias[confitebor illi]laude cōtinua
cum electis: modo confiteor aſflis
ctus futurū eſt vt adhuc cōfitear
renouatus ⁊ letificatus. Et hec ē
et erit mea confeſſio ſcz[ſalutare
vultus mei]quia me ſaluaſti[et
de⁹ meus]q: me creaſti. Et hec eſt
magna cauſa ſperādi: quia ſaluas
tor me⁹ ē vult⁹ mei .i. hn̄s vultus
meū ɔformē meā: ⁊ p me ē homo

factus ⁊ ipſe eſt deus meus.

Oratio.

Te fontē perpetui luminis
oipotens deus inuocam⁹
⁊ q̄ſumus vt emiſſa veris
tate tua cordib⁹ noſtris noue nos
lucis claritate perfundas. Per do
minum.

Pſalmus de proſpe-
ritate tēporali patrū ue-
teris teſtamenti: & de
grauitate temporalis
afflictionis fidelium te-
ſtamēti noui.

Pſalmus. X L I I I.

1 Deus auribus
noſtris audiui
mus: patres no
ſtri annuncia-
uerunt nobis.

ℭ Auctor pſalmi pphera Dauid.
ℭ Titulus talis eſt. In finē pſal-
mus filijs Chore ad intellectum.
Et eſt ſenſus pſa in is ille dirigēs
nos in finem: id eſt in chriſtum: [
in eternitatez: attribuitur ſeu pro
ponitur filijs Chore id eſt paſſios
nis et ſanctis martyribus ad ins
telligendum id eſt vt intelligant
cur deus videtur fideles noui tes
ſtamenti derelinquere temporalia
ſubtrahendo et affligi permittens
do cum patres antiquos iuuerit
in manu valida; et eis appoſuerit
temporalia: quod ideo facit deus
vt contemnant temporalia ⁊ deſis
derent eterna vt ſciant per tempo
ralia bona data antiquo populo
ſignificata eſſe ſpiritualia bona
que iam dantur chriſtiano po
pulo et plenius dabuntur in

futuro. Et eſt ille pſalmus con-
fortatio et confirmatio infirmo-
rum. Fideles enim qui ſupra ge-
munt inter malos nunc vt conſo-
lentur et patientiam habeant mo-
neantur vt intelligant nos hic vo-
cari ad agonem non ad ſecurita-
tem: in futuro vero ad coronam:
non hic proſperandum ſed tribu-
landum: in futuro vero gaudēdū.
¶ Materia: proſperitas tēpora-
lis patrum veteris teſtamēti et tri
bulatio fidelium teſtamenti noui.
¶ Intentio: nos inuitare ad pa-
tiētiam et conſolationē in tēpora-
libus tribulationibus habēdam:
ac monere ad contēptum terreno-
rum et appetitum celeſtium. ¶ Sē-
tētia in generali. propheta in iſto
pſalmo in pſona cuiuſlibet fidelis
et iuſti in afflictione mētis vel cor-
poris poſiti et ſpecialiter in perſo-
na martyrum imitatorum chriſti
recolit bñficia et bona populo an-
tiquo exhibita: et explicat mala q̄
nunc fideles ſuſtinēt in hac vita:
petitq; a malis ipſis liberari mi-
ſericordia et virtute diuina. ¶ Sē-
tentia in ſpeciali: propheta ergo
in perſona fidelium et martyrum
recolit preterita dicens. [Deus au
ribus noſtris] ſcilicet audiendi et
cordis [audiuimus] id eſt cognoui
mus et intelleximus. Audire enim
Audire auribꝰ q̄d eſt. auribus eſt ad plenum audire vt
et cor intelligat. Unde et dominus
in euangelio. Qui habet aures au
diendi audiat. Multi enim habēt
Luce. viij.a. aures carnis nō cordis: quia exteriꝰ
audiūt itꝰ nō recipiūt. Nā [patres
nr̄i] q̄ noluerūt nos decipe ſcz pa-
triarche et pphete nō q̄lſcōq; [an
nūciauerūt nob] p ſcripturas ſuas
et i libris autēticis. Et q̄d annūcia
uerunt?

2 Opus quod opera-
tus es in diebus eorū: &
in diebus antiquis.

¶ [Opꝰ] ſcz miraculoſū [q̄d opatꝰ
es i diebus eoꝝ] vt eſt eductio de
egypto. p mare traductio: cuſtodia
i deſerto et i terrā pmiſſiōis indu-
ctio et cetera talia. et [i diebꝰ anti-
q̄s]. ſ. opus q̄d feciſti i exordio de
creatiōe celi et terre de his q̄ ptige
rūt añ diluuiū q̄ oīa ſpūalr̄ iplent
in nobis. Et hoc eſt opus quod fe-
ciſti in diebus eorum: quia.

3 Manus tua gentes di
ſperdidit & plātaſti eos
† afflixiſti populos & † infirmaſti.
exuiſti eos.

¶ [Manꝰ tua] .i. virtus et poten-
tia [gentes] terre pmiſſiōis [diſp-
didit] morte et alijs modis [et plan
taſti eos] ſcz patres noſtros in ea-
dē terra firmando habitationē eo
rum in illa ſicut in terra firmatur
plāta q̄ ad hoc plātatur vt radicet
et fructificet. Nota ex hoc ordine q̄ Peccā ꝑnos naturalr̄ remittunt q̄ grā infūdatur.
priꝰ naturalr̄ remittūtur peccāta i
fundatur grā. iuxta illō. Egreſſus
vitiorū virtutis operat ingreſſum
Diſpdo eni gētiū ſignificat extir-
pationem vitiorum plātatio patrū
infuſionē et cōſeruationē virtutū.
Et hoc factū eſt nō facile immo ꝑus
[afflixiſti] p multa bella [pplos] q̄
ibi erāt [et] [expuliſti eos] de ter
ra ſua. Cū multa difficultate ſunt
electi: et te cpꝰ cū multa difficulta
te inolitā maliciā vincere. vix eni
dediſcit vitium cui aliq̄s aſſueuit.
Hec itaq; tu feciſti nō patres nr̄i.

4 † Nec enim in gla- † nō
dio ſuo † poſſederunt † heredi
terrā: & brachiū † eorū tate.
nō † ſaluat eos. † ipſorū

¶ [Nec enim in gladio ſuo] .i. in

virtute armoꝝ ſuoꝝum patres noſtri [poſſederunt terram] illam [⁊ brachium eorum] .i. fortitudo naturalis ⁊ robur [non ſaluauit eos] de manibꝰ inimicoꝝ. q.d. Nec per ſe habuerunt terram: nec ꝑ ſe ſunt ſaluati. Si enim ſeipſos non potuerunt ſaluare ab illis gẽtibus: multo minus cõſtat vt propria virtute terras illorum potuiſſent poſſidere. Brachiũ inq̃ non ſaluauit eos

5 Sed dextera tua & brachium tuum & illuminatio uultus tui: quoniam complacuiſti in eis.

¶ [Sꝫ dextera tua]. i. propitiatio ⁊ fauor grẽ tue [⁊ brachiũ tuũ] .i. potẽtia tua ⁊ fortitudo quã eis dediſti [⁊ illuminatio vultus tui] .i. claritas ⁊ manifeſtatio p̃ñtie tue certis ſignis oſtenſe: ſcꝫ miracula que erãt eis demõſtratio patiẽtie tue. Talibus eñi ſignis eis affuiſti vt effectu ſignorum tuam preſentiam inſinuares: ⁊ hoc feciſti non meritis ſuis: ſꝫ [qm̃ cõplacuiſti] tibi: ⁊ placitũ tuũ collocaſti [in eis] .i. ex beniuolentia tua: qꝛ placuit tibi vt illis hoc faceres: ⁊ qꝛ ita bñ feciſti illis patribus corporaliter: ſpero ꝙ ſimiliter mihi facias ſpiritualiter. Nam

6 Tu es ipſe rex meus & deus meus: qui mandas † ſalutes Iacob. †ſalutẽ

¶ [Tu es ipſe] non mutatus qui hoc illis feciſti/ es [rex meus] ⁊ rector: regẽs me ſpiritualr̃ ſecundum bonos mores ⁊ virtutes [et deus meus] creator ⁊ conditor quẽ adoro ⁊ colo: tu me ſoles ducere vt rex: tu mihi ſoles ſubuenire vt deꝰ. [q̃ mãdas] fieri [ſalutes] corporales [iacob] .i. illi pp̃lo antiq̃ deſcẽdẽti de iacob. Et p ſalutaria mandata tua ſpũaliter ſaluas eos q̇ luctantur [⁊ vitia ſupplantant. q.d. tu es vnus ⁊ idẽ modernoꝝ ⁊ antiquorum fidelium: ⁊ ideo que illis tunc tẽporaliter feciſti hec nobis ⁊ cuilibet fideli luctatori ⁊ ſupplantatori vitiorum ſpiritualiter facies. ⁊ ſicut illos iuuiſti ita ⁊ nos. vnde ſequitur

7 In te inimicos noſtros uẽtilabimus † cornu: & in nomine tuo ſpernemus inſurgentes in † nobis. †al. nõ habet. †nos

¶ [In te] pro pugnatore noſtro et ꝑ te ooẽs [inimicos noſtros] ſcꝫ carnem/ eius voluptates fugiendo: mundum/ eius vanitates contemnendo. diabolum/ eius tẽtationibꝰ reſiſtẽdo [ventilẽbimus] .i. proijciemus ⁊ diſpergemus ſicut paleã a granis ſeparantes [cornu] .i. tua virtute ſeu fortitudine et defenſione nõ noſtra [⁊ in nomine tuo] chriſtiano a te nobis dato; vel in nominis tui inuocatione [ſpernemus] id eſt ſuppeditabimus ⁊ pro nihilo reputabimus aduerſarios [inſurgentes in nobis] .i. contra nos: ⁊ nos impugnantes. Et bene dico in te ⁊ in nomine tuo

8 Non enim in arcu meo ſperabo; & gladius meus nõ † ſaluabit. †ſaluũ faciet.

¶ [Non enim in arcu meo ſperabo] .i. in ꝓuidẽtia ⁊ prudẽtia mea humana: vel in calliditate ⁊ occulta defenſione. Arcus ẽnim a lõge trahit

Arcꝰ a longe trahit ꝛ occulte ferit

trahit ꝛ occulte ferit. Et quaſi i ar
cu ſuo ſperat qui prudentie ſue in
nititur et in ſenſu ſuo confidit [et
gladius meus] .i. fortitudo mea ꝛ
violenta defenſio [non ſaluabit
me] ſed tu. Sicut et patres noſtri
non ſperauerunt nec ſaluati ſunt
in ſuo arcu vel gladio. Singulari
ter loquitur propter humilitatem
q̄uis in perſona plurium vel eccle
ſie loquatur. Hec ſunt duo in qui-
bus valde confidant homines ſe-
culi/ſcilicet in calliditate propria
et virtute. Sed ille totam ſalua-
tionem ſuam in deo conſtituit vn
de ſubiungit:

ſal- nos feciſti ex teos q̄ oderūt

9 † Saluaſti enim †
nos † de affligentibus
nos: & † odientes nos
confudiſti.

℄ [Saluaſti enim nos] .i. ſaluabis.
vbi preteritum pro futuro ponit:
q2 tā certus eſt quaſi iam factū ſit.
[de affligētibus nos] modo ꝓpter
te ſcꝫ ab inimicis viſibilibus et in
uiſibilibus qui nos hic affligunt.
[ꝛ odientes nos] .i. in odio noſtro
perſeuerantes [confudiſti] .i. con-
fundes: ꝛ erubeſcere facies quan-
do dānabuntur oſtendēdo eis ma
la que fecerunt: dāna bonorum q̄
amiſerunt: penas eternas quibus
puniendi ſunt. Confuſio autē ini
micis

ſecula

10 In deo laudabimur
tota die: & in nomine
tuo confitebimur in
† ſeculum.

℄ [In te [deo laudabimur] nō ar
rogātes de gloria quia tu es laus
ꝛ gloria noſtra [tota die]: id eſt in
perpetuitate q̄ nō eſt interpollata
noctibꝰ/ſed tota eſt dies. Tunc enī
erit vnꝰ dies cui nūc ſuccedit nox:
vna eternitas tūc erit laus vnicui
q; a deo [ꝛ i nomine tuo] .i. ad ho
norē nois tui. [ꝯfitebimur] tibi cō
feſſione laudis [in ſeculū] .i. ſemꝑ
ꝛ ſine fine hoc eſt laudabimus te q̄
es gloria noſtra: laudabimus ergo
ꝛ laudabimur nos in te: ꝛ tu in no
bis. Ita ergo feciſti antiq̄s in ꝑte
rito: ꝛ ita facies nobis in futuro.

11 Nunc autem repuli-
ſti & confudiſti nos: &
non egredieris deus in
uirtutibus noſtris.

℄ [Nūc autē] in hoc tpe meo [re-
puliſti nos] id eſt videris repuliſſe
p hoc q̄ ꝑmittis nos affligi [ꝛ cō-
fudiſti nos] in facie iniquorum q̄-
bus hic habemur opprobrio tanq̄
fruſtra in te ſperauerimus [et non
egredieris] vlterius o [deus] eui-
denter .i. non videris egredi mani
feſtus: et apparere [in virtutibus
noſtris] oſtēdēdo tuā ꝑſentiā i vir
tute ꝛ fortitudine noſtra ꝯtra ho-
ſtes ſicut olim patribus faciebas: i
hoc tpe ad exercitationē repelli-
mur/ꝛ cōfundimur vt in eternum
glorificemur: nūc nō egredieris in
virtutibꝰ noſtris vt nos in poſte-
rum perpetua virtute corroboremus:

auerſ preſen ti ſeculo nīa.

12 Auertiſti † nos re-
trorſum † poſt inimi-
cos noſtros: & qui ode
rūt nos diripiebāt ſibi.

℄ [Auertiſti] .i. auerti permiſiſti.
[nos retrorſum poſt inimicos no-
ſtros] vt nos victos poſt ſe trahāt
vt illi ſint ante: nos retro. vt illi vi
ctores: nos victi deputemur. [et q̄
oderunt nos diripiebāt] nos tāq̄
in p̄dā [ſibi] alios trahentes: alios
flagellātes: alios i carcerē mittē-

tes: alios occidẽtes alios diuerſis tormentis vexantes. Hoc cõtra illos q̃ de clauſtro reuertũtur ad ſeculum: quos demones faciunt ſibi predam.

13 Dediſti nos tãquàm oues eſcarum: & in † gẽtibus diſperſiſti nos. — † natio-nibus.

❡ [Dediſti nos] pſecutorib⁹ ad interficiẽdũ vel feris ad vorandum hoc eſt viliter occidi permiſiſti [tanq̃ oues eſcarum] que interficiuntur vt ab hominib⁹ vel lupis deuorẽt. [et in gẽtibus diſperſiſti nos] id eſt diſpergi permiſiſti per captiuitatem et venditionem vt nos in ſeruitutem redigerent: ad tempus dominarentur noſtri. In gentibus etiam diſperſi ſunt quando Petrus rome crucifigitur: et Thomas in india moritur: et innumeri martyres per innumera loca occiduntur.

14 Vendidiſti populũ tuum ſine precio: & nõ fuit multitudo in † cõmutationibus eorum. — † iubila-tiõib⁹.

❡ [Vẽdidiſti] i. vẽdi: et in mortẽ tradi permiſiſti [pplm tuũ ſine p̃cio] i. ſine compenſatione et lucro. Quaſi ſine p̃cio ppls ſctõrum martyrũ vẽdebat̃ qñ tam p̃cioſus ſanguis fundebat̃: et exẽplo eorũ nullus ad redemptionem et ſalutẽ cõuertebat̃ qñ occidebant̃ et neminẽ lucrabant̃: et ſi aliq̃ erãt qui cõuerterent̃ ad cõparationẽ martyrum pauci erant: et hoc eſt quod ſubdit [et non fuit multitudo in commutationibus eorũ] ſcilicet martyrum i. pauci p eis acq̃rebant̃: q2 martyres occidebantur: et pauci de occidentib⁹ conuertebantur. Inſuper preter dura etiã [illegible]is patimur, nam

15 Poſuiſti nos † op-probrium uicinis noſtris: ſubſannationem & deriſum his qui ſunt in circuitu noſtro. — † tis

❡ [Poſuiſti nos opprobrium vicinis nr̃is] circa nos exiſtẽtib⁹. Grauis eſt afflictio que a vicinis ingeritur: quia non tranſitorie dicitur nec cito finitur. Vel [vicinis nr̃is] idest ad fidem appropinquantib⁹ et venire volentibus qui videntes mortem noſtram ita probroſam retrahebant ſe a fide: et poſuiſti nos [ſubſannationẽ] naſo [et deriſum] ore [his qui i circuitu noſtro ſunt]. et nobiſcum non ſunt et tamen ſubſannant et derident nos: vel qui nos circundant et vt capiãt et occidant. — Afflictio grauis eſt q̃ a vicino īgerit̃.

16 Poſuiſti nos in ſimilitudinem † gentibus: commotionem capitis in populis. — † in na-tiõib⁹.

❡ [Poſuiſti nos in ſimilitudinem] et exẽplũ [gentibus] vt cum alicui maledictum inferre vel malũ contingere velint: de nobis formã maledictionis ſumant: et nos in exemplũ proponãt nr̃am miſeriã ſibi imprecãdo dicẽtes ſic percas vt Laurenti⁹ et huiuſmodi: et poſuiſti nos [commotionem capitis in populis] ad inſultandum nobis vt videntes nos continue cum deriſione et indignatione mouendo capita inſultẽt nobis ſicut et xp̃o inſultauerunt mouentes capita ſua.

17 Tota die uerecundia mea contra me eſt: & cõfuſio † faciei meę † cooperuit me. — † vult⁹ mei † operuit

¶ [Tota die] .i. aſſidue [verecundia mea] ſeu pudor ⁊ erubeſcētia tantorū̃ opprobriorum [contra me eſt] .i. corā me ⁊ añ cōſpectū meū [⁊ cōfuſio] ſeu rubor ⁊ ignominia [faciei mee] q: in facie maxime apparet vereciidia ⁊ cōfuſio [cooperuit me] .i. ex omni parte mihi occurrit: tāq̄ eſſem ea opertus. Per hec enim q̄ dicit me: non faciem nō ſolū faciei ſed etiam totius corporis indicauit horrorem. Et hec confuſio procedit et euenit mihi

18 A uoce exprobrantis & obloquentis: à facie inimici & perſequētis.

¶ [A voce exprobrantis] .i. inſultantis ⁊ in faciē maledicētis aperte. [⁊ obloquētis] .i. doloſe mordētis ⁊ in abſentia detrahentis occulte [a facie] .i. a preſentia ⁊ inſtātia [inimici] in volūtate ⁊ odio habentis corde. [et perſequentis] in actu ⁊ opere. q.d. aduerſarij mei perſequuntur me ore corde ⁊ ope.

19 Hec omnia uenerūt ſuper nos † nec obliti ſumus te: & iniquè non egimus in teſtamento tuo.

(margin: † et obliti ſu non.)

¶ [Hec] predicta [oia] valde grauia ſimul [venerunt ſuper nos] vt amore tui ea toleram⁹ [nec obliti ſumus te] dimittēdo cultū tuū tā q̄ obliti eſſem⁹ tui [⁊ iniq̄ nō egimus in teſtamento tuo] .i. in lege: mādata eius trāſgrediēdo. vel fidem tuā quā in baptiſmo pacti ſumus abnegādo. q.d. inter tot aduerſa ꝓ ꝑcepta tua nos habuim⁹ nec fide nec operatiōe a te receſſimus. Magna hic martyrū cōſtātia ⁊ perfectio cōmendatur. Sed nos ſi vel leue verbū iniurie audimus mox ad iracūdiam inardeſcimus: vīdicta ſi poſſum⁹ exercim⁹ ſi non poſſumus odiū in corde q̄ eſt venenū diaboli portam⁹. Obliuiſcimur deū: obliuiſcimur charitatem ⁊ patiētiā: inique agim⁹ in teſtamēto dei mādatorū ei⁹ ꝑuaricatores facti. Ad hoc igit̃ h̄ ſcripta legim⁹ vt quanta pro amore dei martyres ſcti pertulerūt vigilanter attendamus: attendentes noſtram fragilitatem et impatiētiam deploremus ⁊ corrigamus. Sed adhuc quid dicāt audiamus.

(margin: Odium venenum ē diaboli.)

20 Et non receſſit retro cor noſtrum: & declinaſti ſemitas noſtras † à uia tua.

(margin: † has)

¶ [Et nō receſſit retro cor nr̄m] bōa deſerēdo ⁊ ad mala declinādo: vl̃ de bōitate tua deſperādo ſ; ſp ad ea q̄ añ ſūt nos extēdim⁹ ad ꝓmiſſum brauiū feſtināntes [⁊ dū ſic tribulamur [declinaſti] .i. declinare feciſti: q: deriuaſti ⁊ tuliſti [ſemitas nr̄as] ſc; carnalium cogitationū deſideriorū voluptatū ⁊ ꝓſperitatū [a via tua] certe ⁊ anguſta: ⁊ oñdiſti nobis viā tuā ſequēdam q̄ ducit ad vitā. Cōmēdatio diuine gr̄e eſt. Quiſq̄s viā dñi ingredit̃ ne tāq̄ de iuſtitia ſua glориet̃ p̄teritas vias ſuas ad memoriā d; reducere ⁊ penſare de quātis cōcupiſcētijs ⁊ deſiderijs malis: de quātis voluptatib⁹ et negligentijs ꝑ grām ſuam liberauerit eū miſericors de⁹. In h̄ añt ⁊ iō declinaſti.

21 Quoniā humiliaſti † nos in loco † afflictionis: & cooperuit nos umbra mortis.

(margin: † nos; † hoc)

❡[Quoniã humiliaſti nos in loco afflictiõis].i.in hoc mũdo vbi affligimur ꝓpter te:qui eſt locus afflictionis ac vallis plorationis ⁊ miſerie non letitie.ſed mali vtãtur mundo pro paradiſo:et peregrinatione terre pro habitatione patrie.Quia hũiliauit nos deus affligẽdo ideo declinauit nos a ſuperbia noſtra quaten⁹ humiliati ſemitas noſtras relinqueremus ⁊ ſequeremur vias domini:etiaʒ ex illa humilitatiõe[cooperuit nos] i.vndiqꝫ tanꝙ̃ experimento circũdedit[vmbra mortiſ]nõ vera mors ſed vmbra. non mors anime:ſed mors carnis.Umbra mortis carnalis mortalitas:vera mors damnatio:cum diabolo. Uel[vmbra] id eſt timor [mortis] quia cauſatur a morte ſicut vmbra a corpore.Sed propter hec omnia mala non ſumus obliti te.quia.

22 Si obliti ſumus nomen dei noſtri: & ſi expandimus manus noſtras ad deum alienũ.

❡[Si obliti ſum⁹ nomẽ].i.bonorificentiã[dei nři]vt ab ei⁹ fide ⁊ cultu tãꝙ̃ ei⁹ obliti recederemus [et ſi expandimus man⁹ noſtras] ſcʒ per modũ orantiũ vel offerentium[ad deũ alienũ]venerandũ ⁊ colendũ.qui neqꝫ nos creauit neqꝫ bonum nobis fecit:et ſi ſumus ydolatre.Et nõ ſolũ ydola ſed etiã vitia per hec pñt intelligi.quorũdam enim deus venter eſt ⁊ auaritia:que eſt ydolorũ ſeruit⁹.⁊.cetera huiuſmodi.Expandit etiam manus ad deum alienũ:qui operatur ob fauorem humanum. [Deus quorũdã eſt vẽter ⁊ auaritia.]

23 Nonne deus requiret iſta? ipſe enim nouit † abſcondita cordis. [†occulta.]

❡[Nõne de⁹ requiret]et exiget [iſta].ſ.ta manifeſta in diſtricto examine ⁊ iuſto iudicio ad puniẽdum ea.q.d.vtiqꝫ ſic.nam et occulta requiret.vnde ſequitur[ipſe enim nouit abſcondita].i.occulta ⁊ cogitationes[cordis]quo ſcʒ corde magis religio geritur ꝙ̃ deuotione corporis.⁊ ideo ſolus poteſt iudicare non ſolum de manifeſtis ſed etiam de occultis propter qđ non reqret a nobis.ipſe em̃ teſtis eſt cõſcientie noſtre:⁊ nouit quia non obliti ſumus eum:quod ex hoc apparet

24 Quoniam propter te mortificamur tota die: † æſtimati ſumus † ſicut oues occiſionis. [†deputati. †velut]

❡[Qm̃ ꝓpter te]o deus ⁊ tuam dilectionem [mortificamur].i. diuerſis tribulationibus opprimimur[tota die].i.inceſſanter ⁊ aſſidue[eſtimati]et reputati[ſumus] ab hoibus[ſicut oues occiſionis] ſ.nõ fetoſe ad occidendum deputate:qꝛ non reputamur idonei niſi ad occiſionem:⁊ occidimur ſine aliqua reluctatione.Scti viri mortificãtur ſanguinem ſuum pro xp̃o fundẽdo. primis cõpatiẽdo.carnem macerãdo.vitia reſecãdo culpas lachrymis lauãdo.⁊ hoc tota die/qꝛ tota vita ſctõꝝ martyriũ eſt.Igiť qꝛ ꝓpter te iſta patimur

25 Exurge quare obdormis domine? exurge & ne repellas † in finẽ. [†vſqꝫ]

❡[Exurge] gerẽdo curam tuorũ et ferendo opem[quare obdormis dñe?].i. videris negligere. Quaſi dormit domin⁹ qñ diſſimulãdo nõ liberat.excitať deprecationib⁹ ⁊ laborãtes adiuuat.Queriť autẽ q̃re obdormit qꝛ incertũ eſt vtrũ hoc

ſit ex ira an ex mia: vtrū eum velit ad tēpus ꝓbare ⁊ corrigere an ex toto relinqre. ⁊ ideo orat. d. [exurge] tāq̄ vigilans [⁊ ſi] hic ⁊ ad tēpus repellis [ne repellas] nos [in finem] ⁊ conſumptionem. i. omnino et ex toto. Si vis vt tribulemur ⁊ tentemur: ne ſinas vt frangamur et pereamus.

26 Quare faciem tuam auertis: obliuiſceris † inopię noſtrę & tribulationis noſtrę:

† inopiam noſtrā ⁊ tribulationē noſtram.

℄ [Quare faciē tuam] ⁊ gr̄e tue pn̄tiā [auertis] ⁊ abſcōdis ac beniuolētiā quā erga nos habes non oſtendis. quaſi irat⁹: quaſi non adſis: quaſi oblit⁹ ſis noſtri [obliuiſceris inopie nr̄e] q̄ꝑ ꝓpter te relinquimus terrena ⁊ modo ſum⁹ q̄ſi ſine ope ſine ſolatio [⁊ tribulationis nr̄e] q̄ꝑ pro amore tue tribulamur ⁊ nō eripimur. Et ſi nos neſcim⁹ tu ſcis q̄re: quia non niſi iuſte. vnde hoc dicere nō eſt querela ſed ſupplicatio puri cordis pia. Et non debes obliuiſci:

27 Quoniam humiliata eſt in puluere anima noſtra: † cōglutinatus eſt in terra uenter noſter.

† adheſit.

℄ [Qm̄ humiliata eſt in puluere] ſupra nos in ſignū penitētie ſparſo [aīa nr̄a] recordatione peccatorū. hoc eſt ad penitētiā cōpūcti ſumus aīam peccatoꝝ memoria cruciando: ſm̄ morem penitentium ⁊ ad modū tribulatorū cineres ſuper capita ſua ponētiū [cōglutinatus eſt i terra] .i. adheſit terre [vēter nr̄] in eadē penitētia tota corporis effuſiōe extēſus vt ſit ꝓſtratis toto corpe tēſis: hoc aūt dicendo ſummam humilitatē oſtēdit. Qui eni genua terre affigit habet quo plus humilietur. qui vero flexo terre proſternitur non habet vl' hz quo tra quo humilietur. q. d. nimiū humiliati ſumus: vltra quo humiliemur non habemus: iam peruenit vſq; ad ſummū hūiliatio: veniat ⁊ aſſit tua miſeratio. Jō concludit

Genu flexo hz quo pl⁹ humiliet.

28 Exurge domine adiuua nos: & redime nos ꝓpter nomen tuū.

℄ [Exurge dn̄e] et ne diſſimules ſicut dormiens [adiuua nos] labo rātes [⁊ redime] .i. libera [nos] tātis malis oppꝛeſſos adiuua in bonis libera a malis: ⁊ hoc nō propter meritum noſtrum ſed gratis ꝓpter nomē tuū dilatandū ⁊ glorificādum: vt cognoſcaris ⁊ laude ris ab omnibus qui es deus in ſecula bn̄dictus. Oratio.

Exurge dn̄e in auxiliū noſtrū: ⁊ erue nos ab oppꝛobrijs vitiorū: et qui corā p̄ribus noſtris inimicarū gētium regna viciſti/a perſequentib⁹ inimicis vultus tui illuminatione nos eripe. Per dominum.

Pſalmus de nuptijs Chriſti & eccleſiæ, ac de ipſius Chriſti ſponſi & eccleſiæ ſuę ſponſę multiplici laude & commendatione.

Pſalmus. X L I I I I.

1 Ructauit cor meum uerbum bonū: dico ego opera mea regi.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In finē ꝓ his q̄ commutabunt filijs Chore ad intellectū cāticū pro dilecto. Hoc eſt canticū illud q: hec eſt exultatio pro eternis:tēdens in finē.i.in cōſummationē: habitū pro his q̄ cōmutabunt.i. pro cōmutādis in melius ꝛ pro dilecto p̄ris.i.x̄po cōmutāte.ſc. pro ſponſa ꝛ ſpōſe:q: eſt pro laude vtriuſq;:ſcribit filijs chore.i.x̄pi et imitatoribus paſſionum crucifixi.ad intellectum.i.vt intelligāt ꝛ venerent myſteriū tāti decorus ꝛ gr̄e ſcȝ coniunctionis x̄pi ꝛ eccl̄ie. Hec ergo eccleſia que in p̄cedēti pſalmo tāta pati deſcribitur in hoc pſalmo laudibus extollitur ꝛ pro ipſa x̄ps cōmendat vt intellecta eminentia x̄pi omnē maculā ꝛ rugā deponat:ꝛ per ornatū virtutū dignā ſe tanti ſponſi amplexib⁹ exhibeat:vnde premittitur pro his qui cōmutabuntur:ꝛ ſequitur pro dilecto. ¶ Materia:nuptie x̄pi ꝛ eccleſie:ſpōſi ꝛ ſponſe regis ꝛ plebis. ¶ Intētio: monere ad laudem ſponſi ꝛ ſpōſe ꝛ fideles exhortari vt taliter viuere ſtudeant quatenus ſe vni viro ſcȝ x̄po virginē caſtā exhibeāt vt in nuptijs a dextris ſponſi ſui ſedeāt. ¶ Sn̄ia in generali:propheta ſpū ſancto repletus et celeſtib⁹ epulis ſaginatus. In iſto pſalmo preconia dei ſe eructaturus ꝓmittit:ꝛ x̄pm ſponſum ꝛ eccleſiā ſuaȝ ſpōſam a multis laudat ꝛ magnificāt. ¶ Sn̄ia in ſpāli:ꝓpheta ergo q̄ſi ad has nuptias intromitti deſiderās vt ſibi aperiat ſe velle ſpōſo cantare dicit [Eructauit] q̄ſi de pleno ꝛ plenitudine diuie gr̄e ſpūalis [cor meū] qd̄ cōcipit verba.i.mens mea intus plena gr̄a. [verbum bonū] hymnū deo ſcilȝ carmē qd̄ dicetur⁹ ſum.et exprimēs ad cui⁹ honorē eructat verbū ſubdit [dico ego].i.dicere ꝛ cātare geſtio [opa mea].i.dictamina ꝛ carmina mea.ſ.hunc pſalmū de laudib⁹ cōpoſitū [regi] regū ieſu x̄po q: ex eo habeo.i.ad x̄pi ꝛ ſimiliter eccleſie ſue ſponſe laudē ꝛ cōmēdationem dicā ergo hoc epithalamiū i.laudē thalami ꝛ carmen nuptiale. Tūc predicator opera ſua regi dicit/quando fructū p̄dicationis deo attribuit. Et ne eum aliquid a ſe putarea dicere ſubiungit. *Epithalamium qd̄ eſt*

2 Lingua mea calamus ſcribæ: uelociter ſcribentis

¶ [Lingua mea] in faciēdo ꝛ pronunciando hoc carmē:fuit [calamus] ꝛ pēna ſeu ſtylus ꝛ graphiū ſcribe: id eſt ſcriptoris [velociter ſcribentis] .i.ſpiritusſancti q̄ in docendo nō indiget interuallo:quia dixit ꝛ facta ſunt. velociter etiam ſe dicit ſcribere quia que dicit et ſcribit cito ventura nouit. Spiritusſanctus eſt quaſi ſcriba a quo lingua quaſi calamus regitur dū eius miniſterio ſpūs loquitur. Calamo linguā ſuā cōparat:vt ꝑ hoc intelligat ſcripſiſſe que dicit. Deinde ſicut premiſerat laudes regis ſponſi decantat et conuertēs ſe ad chriſtum primo laudat eum a forma et eloquentia dicens: *Spiritusſanct⁹ eſt q̄ſi ſcriba.*

3 Specioſus forma præ filijs hominum, diffuſa eſt gratia in labijs tuis: propterea benedixit te deus in æternum.

¶ [Specioſus] es [forma pre filijs hoim] fuit enim ſpecioſiſſim⁹ vt pote virtute ſpiritusſancti qui deficere in opere ſuo nō potuit de virgie nat⁹.alij ſpecioſus q: ſolȝ

ſimmanis a peccato qͦ ſumma et
vera eſt pulchritudo. ⁊ quia non
ſolū homo ſed etiā filius dei [diffu
ſa ē grã] ſcȝ eloquentie fructuoſe
[in labijs tuis] q: mirabāt oēs de
verbis grē q̄ ꝓcedebāt de ore ei⁹.
Uel quia per eum verbum gratie
et reconciliationis mundus acce-
pit: nam penitentiam in remiſſio-
nem peccatorum predicauit [pro-
pterea] et propter hanc gratiam
per te mūdo datam [benedixit te]
hoiem [deus] pater [in eternū] nō
ad tpa dando tibi nomē qͦ eſt ſu
per oē nomen ⁊ regnuȝ cuius non
erit finis Uel q: hic et in futuro
ſemper bn̄dicet xpo. Deinde lau-
dat eum a poteſtate et fortitudie
d. Et tu talis rex

Accingere † gladio
4 † gla-dium tuum circa tuo ſuper femur tuum
potentiſsimė.

❡ [Accingere] ad pugnandū [gla
dio tuo] ſpūali. ſ. ỽbo dei. i. euange
Ephe. vj. lio. De quo aplꝰs ait. ⁊ gladiū ſpūs
qͦ eſt ỽbū dei. [ſup femur tuum]
id eſt ſuper carnē ſiue corpus. Ac-
cinxit em̄ gladiū ſup femur ſuū q:
in carne aſſumpta p̄dicauit euāge
liū q̄ p̄cidit vitia ⁊ errores circa fi
dē ⁊ mores. male coherētia ſepara
uit ⁊ inimicos ꝓſtrauit: ac mūduȝ
debellauit. ⁊ h̄ [potētiſſime]. i. for-
titer ⁊ viriliter vtere ỽbo p̄dicatio
nis tue nō ſegniter neq̧ leuiter. p̄
dicauit em̄ q̄ſi ptātē habēs: ⁊ vita
tu: p̄dicatiōis ꝯfirmauit miraculis

5 Specie tua & pulchri
† et tudine tua † intēde pro
ſperė ꝓcede & regna.

❡ [Specie tua] quantuȝ ad morū
ſanctitatē [⁊ pulchritudine tua]
quantum ad diuinitatis decorem
etiam accingere ⁊ accinctus [inten
de] ⁊ intētus ſis ne repulſe agas:
ſed potius [proſpere]. i. ad proſpe-
ritatem eccleſie liberans homines
pereuntes [procede] p viā hui⁹ vi-
te regnum dei p̄dicando ⁊ contra
diabolum pugnando [⁊] ſic totius
mundi imperio precioſo ſanguine
tuo redēpto ac diabolo ſuperato
[regna] nunc in eccleſia militante
⁊ eternaliter in triumphante Re-
gna in fide hoim tuam potentiam
oſtendēdo: ⁊ eos regendo q̄ ſemꝑ
regnaſti ab eterno. Regna igr̄ ⁊ h̄

6 Propter ueritatem &
manſuetudinem & iuſti
tiam: & deducet te mira
biliter dextera tua.

❡ [Propter veritatem ⁊ manſue-
tudinem ⁊ iuſtitiam]. i. quia es ve
rus per te ⁊ per tuos veritateȝ do
cendo. et manſuetus malos feren-
do. ⁊ iuſtus vite iuſtitiam oſtendē
do q̄ omnia decent regem. Verita-
tem q̄ppe exequens manſuetudi-
nem cū iuſtitia cōſeruauit: vt nec
iuſticiā amitteret [⁊ deducet te] ino
ffenſe p curſus toti⁹ vite [mirabi-
liter] quia oms mirabunt̄. vl̄ quia
mirabilia facies [dextera]. i. forti-
tudo virtus ⁊ potētia tua / ſcȝ dei-
tas / cuius organum fuit humani-
tas et ideo in omnibus moueba-
tur ſecundum motum deitatis. Et

7 Sagittę tuę acutę † : † potē-tiſſi-me.
populi ſub te cadent
in † corda inimicorum † corde
regis.

❡ [Sagitte tue]. i. ỽba p̄dicatio- Dei ỽ-ba ſa-gitte: vocat̄
nis tue ex ore tuo ⁊ aplꝰrū emiſſa
ſunt [acute] q: cordis interiora pene
trāt. ⁊ ſic ỽba dei vocantur ſagitte
q: occl'te hoies alliciūt: ⁊ gladi⁹ q:
manifeſta rōne hoies deo adhere-
re faciunt ⁊ per eas ſagittas vul-
nerati populi inimicorum [q̄ ſunt

de numero inimicorum [regis] .ſ. tui q̄ es rex magnus. hoc eſt multi de inimicis tuis [ſub te cadēt]. i. ſupponēt ſe tibi ⁊ obediēt. ⁊ hoc [in corde]. i. ex rōne et voluntate. vbi ſe erigebant cōtra xp̄m ibi humiliabunt̄ ante eū vt de inimicis ſint amici. Deinde laudat eū a dignitate regali ⁊ iudicio. d.

8 Sedes tua deus in
† ſeculum ſeculi: uirga
directionis uirga regni
tui.

†ſcl'a ſclorum

¶ [Sedes tua]. i. regni tui hoc eſt regalis ⁊ iudiciaria tua ptās in q̄ regnas ⁊ iudicas o [deus]. i. xp̄e q̄ es dei filius: eſt [in ſeculum ſeculi] i. eterna: ⁊ q̄cquid ꝯſtituis nō mutatur. [⁊ v̄ga regni tui]. i. ſceptrū. ac gubernatio et correctio tua eſt [v̄ga directionis] ⁊ reg'la diuine equitatis q̄ vere recta eſt ⁊ nunq̄ curuat̄. hec iuſtos regit: iniquos percutit: ⁊ diſtortos dirigit. Nemo ergo ſibi multū de mīa xp̄i blandiatur quia virga directionis. i. iuſtitia eſt ei. Si alios regit alios et cōterit. Sic dilige miſericordes vt velis eſſe veracem. Et bene dico virgam tuam eſſe directionis. q̄ꝛ

9 Dilexiſti iuſtitiā &
odiſti iniquitatē: ꝓpte-
rea unxit te deus deus
tuus oleo † letitie pre
† conſortibus tuis.

†exultationis. †participib⁹.

¶ [Dilexiſti iuſtitiā] ⁊ ī te ⁊ ī alijs ⁊ ī tantū q̄ [⁊ odiſti iniq̄tatē] in omnibus hoīes. aliter ꝑfecte nō diligit̄ iuſtitia niſi odiat̄ iniq̄tas. ⁊ vt talis poſſes eſſe [ꝓpterea vnxit te] ſpiritualit̄ ſm̄ hoīes ī regē ⁊ ſacerdotē o ... filius [deus tuus]. i. tibi cōſubſtantialis. ſ. pr̄ [oleo letitie]. i.

Odiendo iniq̄tatē diligit̄ iuſtitia

ſpū ſctō q̄ letitiā p̄ſtat alīs [pre cōſortib⁹ tuis]. i. pluſq̄ ceteros homines quoꝝ mortalitatis factus es particeps vt eos tue immortalitatis ⁊ regni faceres tecum eſſe conſortes: q̄ꝛ ceteris datus ē ſpūs ſanctus ꝑ partes: in ipo vero fuit oīs plenitudo diuinitatꝫ corporaliter. deinde laudat eum ab ornatu: d.

10 Myrrha & gutta &
caſſia à ueſtimentis tuis
à domibus eburneis: ex
quibus delectauerunt
te filię regum in hono-
re tuo.

¶ [Myrrha ⁊ gutta ⁊ caſſia] per has ſpēs aromaticas ſignificant̄ v̄tutes fideliuꝫ ſpirātes bonū odorē alijs ꝑ bonā famā ⁊ exemplū. Nā myrrha q̄ amara ē ⁊ arcet vermes ac ſeruat a putredine. ſ. mortificatio carnis q̄ amara eſt ⁊ pellit vermes maloꝝ deſideriorū ac ſeruat a putredine vitiorū. et gutta q̄ et armoniaca dicit̄ ⁊ pellit inflaturas ⁊ tumores ſcilicet hūilitas q̄ pellit inflationem ⁊ omnem tumorem ſupbie. Et caſſia q̄ ⁊ fiſtula dicit̄ ⁊ naſcit̄ in aquoſis locis et creſcit in imenſum/ ſcꝫ fides q̄ in baptiſmo naſcitur ⁊ creſcit ī iuſtis multum. He ergo virtutes fluunt ⁊ ꝓcedūt [a veſtimentis tuis] ſcꝫ [a domibus eburneis]. i. a ſanctis tuis q̄ dicunt̄ veſtimēta tua q̄ꝛ ornāt te vita ⁊ doctrina. Dom⁹ (q̄ꝛ in eis habitas) eburnee ꝓpter cōſtātiā ⁊ infirmitatem: ac v̄tutum lucíditatem et vite puritatem [ex q̄b⁹] virtutibus [filie regum]: id eſt eccleſie ſingule quas per orbem apoſtoli et ſancti ſe et alios in virtutibus regentes fonte baptiſmatis genuerunt et rexerunt [delectauerunt te]: id eſt delectabiles

Caſſia fiſtula dicit̄.

Sancti veſtimenta dei dicunt̄.

et amabiles tibi ſunt facte eo φ
ipſis virtutibus fragrant nitent ꝛ
placent:et hoc[in honore]non ſuo
ſed[tuo].i.ad tui honorem et glo
riam:quia non queſierunt honorē
ſuum ſed tuum.Ex omnib⁹ facta
eſt vna ſponſa regi:vna regina a
qua eum commendat.ꝛ poſt ſponſi
deſcriptionem ipſam ſponſam de
ſcribit.

11 Aſtitit regina à dex-
tris tuis in ueſtitu deau
rato: † circūdata uarie-
tate.

†circū amicta

❡[Aſtitit]parata ſeruire[regina]
ſcilicet catholica eccl'ia xp̄i regis
ſponſa q̄ ſub xp̄o rege bū regit fi
lios ſuos[a dextris tuis]et non a
ſiniſtris q2 ſemp ei placita et nun
φ ↄtraria opat.iō ſequit[in veſti
tu]opum bonorū[deaurato]non
aureo ne ſola ſit charitas ſ3 aſſint
cetera q̄ charitas ornat.In auro
eni intelligit charitas.qd vo au
reū ē totū de auro eſt:qd aūt deau
ratū eſt aurū h3 et aliud eſt[circū
data varietate]populorum:perſo
narum:ſtatuum: officiorum:gra
duū:linguarū:meritorum et dono
rum.Hāc repſentat eccl'ia in veſti
mētis nūc ſic nūc aliter colorat[ꝛ
in cātib⁹ ꝛ cātuū vocib⁹ diuerſis.
Deide alloquit ppħa reginā tāφ
vn⁹ d pr̄ib⁹ ei⁹.i.de aplis.d.Ergo
vt ad huius ſpōſi thalamum va
leas peruenire

charitas in auro itelligit

12 Audi filia & uide &
inclina aurem tuam: &
obliuiſcere populū tuū
& domum patris tui.

❡[Audi]unt⁹ ſcʒ credēdo o regis
[filia]mea.i.mea p̄dicatiōe geni
ta:xp̄m in euāgelio loquētē ꝛ do
cētē[ꝛ vide]eius doctrinā3 intelli
gendo ꝛ vitā cōſiderādo[ꝛ iclina
aurem tuā]ad obediēdū hūiliter:
et imitandū.ſ.in opere ea que do
cet replendo[ꝛ obliuiſcere populū
tuum]rñ veniſti.ſ.vitia perpetra
ta per q̄ regi babylonie ſeruiſti[et
domū pr̄is tui].i.conſortium dia
boli et conuerſationē ſeu vanita
tes huius mundi in quo quaſi in
ppria domo vſq3 modo diabolus
regnauit:cuius filia pro malorum
operum imitatione fuiſti. Deinde
laudat eam ꝛ primo a forma.d.

13 Et concupiſcet rex
† decorem tuū: † quo-
niam ipſe eſt dominus
deus tuus, & adorabūt
eum.

†qm̄ cōcupiuit.
†ſpeciē tuam.
†quia.

❡[Et]tūc[cōcupiſcet rex]celeſtis
ſcilicet filius[decorē tuū].i.te de
corā propter pulchritudinē ſpūa
lē quā ipe fecit in te ꝛ dedit p gra
tiā reparās i te imaginē ſuā.Mul
tiplex eſt decor eccl'ie q in duobus
cōſiſtit.ſ.in forma vite et doctrine.
Et ideo debes libēter audire q p̄ce
pta ſunt tibi[qm̄ ille q cōcupiſcit
te nō ſolū ē rex ꝛ ſpōſus tu⁹ ſ3[ipe
ē dñs de⁹ tu⁹].i.creator et dñator
tui.Quicquid habes vnde illi pla
ceas ab illo habes.[ꝛ adorabūt]oēs
ppl'i de quibus facta es[eū].ſ.re
gē tuum adoratione latrie:q2 ei
oīe genu flectetur

Eccl'ie decor in duobus cōſiſtit.

14 † Et filię tyri in mu-
neribus:uultum tuum
deprecabuntur † oēs
diuites plebis.

†nō habʒ ꝛ
†nō hʒ oēs.

❡[Et]nō tm̄ iudei ſed etiā[filie
tyri].i.gētiū hoc eſt gentes a par
te totū ſignificās.Per tyrum enī
vicinā iudee vbi propheta erat gē
tes in xp̄m credituras ſignifica
bat[quam p̄cipue nominat:quia

ciuitas nobilis et famoſa erat:ve-
niet ad regē tuum[in muneribus]
ſe et ſua xpo deuote offerēdo ipm-
q3 adorando et elemoſynas facien
do[vultum tuū] et pñtiam o regia
[deprecabunt] et petēt a deo.i.deuo
te p̄cabūtur deū vt det eis poſſe
puenire ad tuum vultū.i.preſen-
tiā et cōformitatē tuam ne extra
vnitatē eccleſie poſiti faciāt opa ſua
ſed in vultu et aſpectu ſponſe.i.in
vnitate eccleſie:aliter enim non p
deſſent.[oēs diuites plebis].i.oī-
modi diuites ſiue ſint locupletes
ſiue nobiles ſiue ſapientes ſiue po
tentes et hmōi.Deinde laudat eius
a gloria dicens

15 Omnis gloria eius fi-
†in tri ſecus. lie regis † abintus in
†varie tate. fimbrijs aureis: circum
amicta † uarietatibus.

C[Oīs gloria ei⁹]ſcz[filie regis]
q̄ iā dicebatur regina.i.eccleſie:eſt
[ab intus].i.conſiſtit in ornatu in
teriori ſcilicet in puritate conſcie
et non in oſtenſione iactantie:nec
in magno apparatu exteriori in q̄
ij Cor. ſynagoga gloriabat.Unde Pau-
lus ait.Glia nr̄a hec ē teſtimoniū
1 cōſcientie nr̄e.Gloria aīe fidelis ē
de iterioribus bonis glia aūt malo
rū eſt de his que foris ſunt vt de
pulchritudine.fortitudine: genere
dignitatibus:diuitijs et hmōi.Et
lz eius gloria ſit intus in ɔſciētia
tñ eſt etiā[in fimbrijs aureis].i.in
honeſtate conuerſationis et in ope
ribus bonis:q̄ bñ p fimbrias itel-
ligunt q: patēt ſicut fimbrie et pu-
riſſime ſicut aurum oportet eē[cir
cumamicta].i. ornata [varietati-
bus]virtutum:q: ſingule v̄tutes
vndiq3 eam circūdāt.Deinde lau-
dat āuos a ſocietate.d.

16 † Adducentur regi
†afferē uirgines poſt eam:pro- tur
ximæ eius afferentur
tibi.

C[Adducentur]p̄dicatione et grā
adiuuāte q: p ſe nequeūt venire.
[regi]xpo ad ſeruiēdū[virgines]
et pudic.i.integre et aīa et corpore
q̄ ſunt in primo gradu p quas ro-
buſti et fortes accipiunt[poſt eā]
ſcz reginā.i.aplicā et primitiuam
eccleſiam catholicā gnālem matrē
fidelium q̄ domum patris oblita
prima venit ad regē.Et conuertēs
verba ad regē ait.et[proxime ei⁹]
regine et ad eam pertinentes id ē
vidue et in matrimonio ob aliena
coniūctione cōtinētes que ſunt in
ſcdo gradu p quas infirmi et im-
becilles deſignantur.[afferentur]
et portabuntur[tibi]o rex et ad ho
norē tuū in tuum conſortium:et ve
re proxime q: prioribus cōſimiles
et eas in continentia imitantes
De ergo oēs et virgines et proxime

17 Afferentur in lætitia
& exultatione:adducē-
tur in templum regis.

C[Afferentur in letitia]virtutū
[et exultatione]gratiarum ſeu in
gaudio interiori et exteriori non
in triſtitia peccati:quia in preſen-
ti quoq3 eccleſia valde letantur
ſancti de puritate ſue cōſcientie et
pectoris ſui pace et de hac deinde
[adducentur] miniſterio angelo-
rum tanquam viui lapides[in tē-
plum regis]:id eſt in ſupernam
hieruſalem facti per chriſtum re-
gnum et ſacerdotes dei.Duce ergo
gratia adducentur in templum re
gis:in vnitatem perfecte charita-
tis vbi poſſint in eternū laudare
deū:deide laudat eos a pře oſten
dens quanto incremento eccleſia
ſpōſa perfecerit et alloquitur eā.d.

18 Pro patribus tuis na
ti ſunt tibi filij: conſti-
tues eos principes ſu-
per omnem terram.

¶ [Pro patrib⁹ tuis].i.loco apo-
ſtolorũ q̃ te genuerunt[nati ſunt
tibi filij]imitatores eorũ.i.epi ⁊
alij quos genuiſti:non te ergo pu
tes deſertã q: non vides eos per
quos nata es:nati ſũt filij ad op⁹
tuũ ⁊ de ple tua creuit tibi pñni-
tas. Sunt eñi ⁊ hi pres tui:q: ab
ipſis regeris. Uñ ſequit[conſtitues
eos]in ſede patrum[principes]in
ſpũalib⁹.i.plãtos:magiſtros ⁊ do
ctores ad regendũ ppl'm dei[ſup
oẽz terrã].i.ſuper vniuerſalẽ eccle
ſiam:p oẽs partes terre diffuſaz
nõ in vno loco tantũ. Et nota ex
hoc q principes ſcli ſubeſſe debẽt
ſacerdotibus non preeſſe. Et quia
ita eſt ordinata eccl'ia ⁊ confirmata
ideo ipſa tanq̃ grata alloquitur
dominum.d.

Principes ſubſunt ſacerdotibus: ſme mores erunt ſpõne.

19 † Memor ero nomi
nis tui: † in omni ge-
neratione & genera-
tionem.

¶ [Memor ero nois tui].i.fame
⁊ glie tue memoriam agã ⁊ ſuper
te pdicabo[in omni gñatione]dif
fuſis in omni terra.[⁊]deinde[in
omni gñatione]ſuccedẽte.q.d.ec-
cleſia:ſemper nomen tuum annun
ciabo:gñationibus ſibi ſuccedẽti-
bus vſq ad finẽ mũdi. Uel ipſi fi-
lij nati ⁊ principes conſtituti me
mores erunt ſemper[nominis tui
domine]quia ſuccedẽd. ſẽper oẽs
generationes perſeuerabunt.

20 Propterea populi cõ
fitebuntur tibi in eter-
nũ: & in ſeculũ ſeculi.

¶ [Propterea]etiam[populi] qui
futuri ſunt videntes tantam glo
riam eccleſie tue[confitebuntur ti
bi]id eſt laudabunt te tanq̃ au-
ctorem ⁊ gubernatorem[in eter-
num]preſentis ſeculi id eſt per to
taz hanc vitam[⁊ in ſeculum]ſub
ſecutiuum huius[ſeculi]id eſt in
futuro vbi eſt laus eterna que nũ
q̃ finietur. O felix apoſtolorũ pre
dicatio que eternam laudem do-
mino acquiſiuit. O felices ⁊ nimi
um: beati qui dominum laudare
merebunt in ſeculuz ſeculi. Oro.

O Chriſte domine vbũ pris
per quẽ cũcta creata ſunt
⁊ creantur:cuſtodi queſu-
mus eccleſiam tuam varietate gẽ
tium congregatam:vt dum te ex
ipſa credulitatis iuſtitia corde pu
ro diligimus:principatuz eterni ſe
culi cum patrib⁹ mereamur. Per
dominum.

Pſalmus de aduentu
Chriſti ac conuerſatio-
ne & ſaluatione genti-
um:necnon de liberatio
ne & conſolatione fide
liũ in perſecutione ma-
lorum.

Pſalmus. XLV

1 DEus noſter
refugium &
uirtus; adiu-
tor in tribula
tionibus que inuene-
runt nos nimis.

¶ [Auctor pſalmi propheta Da-
uid. ¶ Titulus talis eſt. In fi-
nem filijs Chore pro archanis

pſalmus Dauid. Hoc eſt: pſalmus ille Dauid prophete tendens in finem id eſt in Chriſtum ſeu in pfectionez. attribuitur filijs chore .i. imitatoribꝰ crucifixi qui hic loquūtur. habitus pro arcanis .i. occultis manifeſtandis: quia agit de aduentu Chriſti qui multū erat occultus: et quibuſdam aduentum huiuſmodi circunſtantibus et cōſequentibus. ¶ Materia aduentꝰ Chriſti ac liberatio et ↄſolatio fidelium in pſecutione malorū. ¶ Intentio: omnes monere ad fidē et vt ad deum in omni tribulatione refugium habeant: et de liberatione plene cōfidant. Sententia in generali propheta in iſto pſalmo in pſona primitiue eccleſie tribulate primo beneficia que deus impendit fidelibus tempore tribulationis recitat: deinde mirabilia dei opera que inter fideles operatur narrat: et ad diligenter attēdēdū et p ↄſequēs ad credēdū et imitādū inuitat: quia vt in precedēti pſalmo dicitur primitiuā eccleſiā alie ſubſequūtur: proponunt ſe primitiui poſteris exemplū patiētie vt non deficiant ſub tribulationum pōdere cum eos audiunt qui ſalutem hominum querebant tot et tāta patienter pertuliſſe. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo in Chriſti aduentu vidēs multas tribulationes exurgere: contra eas premittens conſolationē in perſona filiorum Chore ait. [Deꝰ] omnium poteſtate; noſter] gratia et volūtate ſeu p fidē et confeſſionē: eſt nobis [refugiū] id eſt ſecuritas cōtra picula: ↄtra tormēta: ↄtra pctā [et virtus] .i. fortitudo. qz ad eū fugerimꝰ cū armi erimꝰ: vñ nihil eſt nobis timēdū. et [adiutor] eſt in tribulationibus] vincendis [q̄ inuenerunt nos nimis] quia tribularemur ſupra q̄ꝫ ferre poſſet fragilitas carnis niſi iuuaremur auxilio diuinitatis. Tribulationes inuenimus quando iam premeditatas ſuſtinemus: ipſe vero nos inueniunt quando inopinatos interciprāt. Grauius autem feriunt tela que preuiſa nō ſunt

Tela n̄ pviſa grauiꝰ feriūt. | tcōtur babif.

2 Propterea non timebimus dum: † turbabitur terra, & tranſferentur montes in cor maris.

¶ [Propterea] qz talis eſt nobis deus: fretitanto adiutore [nō timebimus] q̄ in ipſo credulitatem habemus [dum turbabitur terra] .i. peccator terrenus vel iudeus: Genere eorum qui terrena ſapiunt iraſcitur et indignatur ac inſurgit fremēdo aduerſus nos [et transferentur montes in cor maris] .i. ducentur apoſtoli et fideles ante iudices huius mundi et tyrannos Vel dum [transferentur] apoſtoli a iudea in mundum ſeu fidem gentiū: tunc nos qui compuncti ſumus et montibus conſentimus non timebimus ne de numero reproborum iudeorū fuerimus. Turbatis omnibus dei ſeruus manet intrepidus in qua tranſlatione

5 † Sonuerunt & turbate ſunt aque † eorum: cōturbati ſunt mōtes in fortitudine eius.

†ſonuerūt. | teius.

¶ [Sonuerunt] chriſti montes id eſt apoſtoli et ſancti fidem predicando et confitendo [et turbate ſunt aque] id eſt maris ſunt populi tyrannorum ſeu gentium. [conturbati ſunt] ſimul cum plebe [montes] id eſt potentes ſeculi terreno altitudine timētes [i fol

titudine eius]ſcilicet dei oſtenſa
per apoſtolos et ſanctos dum an
nunciaretur per eos. Alij ſunt mō
tes dei quibus caput eſt chriſtus:
alij ſunt montes ſeculi quibus
caput eſt diabolus. Sic ergo per
iſtos montes turbati ſunt illi mō
tes. Sed non eſt timendum quia

4 **Fluminis impetus le
tificat ciuitatem dei: ſan
ctificauit tabernaculum
ſuum altiſsimus.**

¶ [Fluminis impetus]id eſt inun
datio et irrigatio ſancti ſpūs [leti
ficat]ſuis gratijs et donis [ciuita
tem dei]id eſt ſanctam eccleſiam
virtutibus munitam [et ſanctifi
cauit]per illum fluuiū [tabernacu
lū ſuū]id eſt congregationem fide
liū in qua habitat per fidē [altiſſi
mus]ſcilicet ipſe xp̄s. Ideo ſpūs
ſanctus dicitur flumen quia con
cupiſcētias et ardores carnis exti
guit. impetuoſus autem quia ne
mo ei reſiſtit. Eccleſia vero dicitur
ciuitas vel propter cōcordiam ha
bitantiū: vel quia legem habet et
regē: hanc intantum letificat ſpi
ritus ſanctus vt glorietur etiam
in tribulationibus. Dicitur et ta
bernaculum qr in ea domino mili
tatur. Et hoc tabernaculum ſigni
ficatur per ſpiritum ſanctum ſine
quo nullus eſt ſanctus. Nec ſolum
letificat et ſanctificat deus: eccle
ſiam ſuam ſed etiam

Eccleſia dicitur ciuitas tripliciter

5 **Deus in medio eius
non commouebitur ad
iuuabit eam deus † ma
ne diluculo.**

† vultu ſuo.

¶ [Deus in medio eius]ſcilicet ci
uitatis et eccleſie fidelium eſt et
manet ad protegendum a malo et
roborādū in bono. In medio eſt id
eſt in communi quia oībus eque
liter propoſitus eſt: equaliter oīb⁹
conſulit: nec perſonas accipit. Vel
ideo quia eſt columna que ſuſten
tat omnes partes domus ne cor
ruat et ideo illa ciuitas [non com
mouebitur]a veritate fidei et ope
ratione virtutū ſeu de bono ad ma
lum. Et nō ſolū ſuſtētat ne corruat
ſed etiam [adiuuabit eam deus]
in labore hui⁹ ſeculi ad bene ope
rādū ꝛ pficiendū [mane]. i. in prin
cipio cōuerſionis vel boni operis
et hoc [diluculo]. i. illuminatione
ſpūs ſancti: quia ſicut poſt mane
ſequitur diluculū ſic per initiū cō
uerſionis venitur ad lumen virtu
tis. Vel ſecundum aliam literam
[adiuuabit eā deus vultu ſuo]. i.
pſentia ꝛ demōſtratione auxilij ſui
i. cū eā adiuuando ſe indicat. Et ſic

6 **Conturbate ſunt gen
tes & inclinata ſunt re
gna: dedit uocem ſuam
† mota eſt terra.**

† altiſſimus et

¶ [Cōturbate ſunt gentes]ſalu
briter et bona cōturbatione id eſt
admirate ac compuncte et mote
ad penitētiā viſis miraculis ꝛ mul
tiplicatione fidelium [ꝛ inclinata
ſunt etiam regna]. i. principes vt
regiones humiliati per fidem: pre
dicationem humiliter ſuſcipiendo
vt adorent qui per ſuperbiā erant
erecti vt ſeruirent quia [dedit vo
cem]id eſt predicationem [ſuam]
deus p ora predicatorum: et [mota
eſt terra]id eſt terreni ad cōuerſio
nem ſcilicet ab infidelitate ad fi
dem a vitijs ad virtutes a diabo
lo ad deum. Quis eſt qui dedit vo
cem ſuam dicat eccleſia?

7 **Dominus uirtutum
nobiſcum: ſuſceptor no**

ſter deus Iacob.

¶ [Dominus virtutum] celeſtiū ſcilicet angelorum. Uel [Dominus virtutum] a quo dona virtutū fluunt: ipſe eſt [nobiſcum] emanuel in carne aſſumpta: et per hoc eſt [ſuſceptor noſter] Suſcept⁹ eſt a nobis et ſuſcepit nos. Accepit noſtrā humanitatem: ſucepit nos in ſuaʒ diuinitatem. factus eſt particeps noſtre mortalitatis vt nos faceret participes ſue immortalitatis [de⁹ iacob] id eſt ſignificatorum per iacob ſcilicet luctantium et ſupplantantium quibus ipſe dat virtutes Nulla ergo nos terreat infirmitas noſtra. Et quia admirabilis et ſalubris eſt iſta grātia ergo.

8 Venite & uidete opera domini quæ poſuit prodigia ſuper terram: auferens uſqʒ ad † finem terræ.

† fines

¶ [Uenite] o gentes fide ꝛ credite [et videte] .i. intelligite [opera dñi] que tempore incarnationis fecit [que poſuit prodigia] id eſt in ſignum. Prodigia enī dicuntur in quibus aliud ſignificatur ꝙ videtur [ſuper terram] id eſt ſuper terrenos: et ſubiungit que ſunt illa. ſ. [auferens bella] ſcilicet ſpiritualia. Fecit enim pacem inter deum et hominem et vtraqʒ ſcilʒ iudeos ꝛ gentes fecit vnū et hoc [vſqʒ ad finem terre] non tm̄ localiter in om̄i terra mundi: ſed etiam temporaliter vſqʒ ad fineʒ ſeculi. Aufert etiam a nobis dominus bella quādo extinguit repugnantia vitia: ꝛ hoc ſignificabat illa pax temporalis que per totum mundum tempore natiuitatis Chriſti fuit. Et vere eſt auferens bella quia.

Prodigia q̄re dicunt̄

9 Arcum conteret & confringet arma: & ſcuta comburet igni.

¶ [Arcum conteret] id eſt occultas malorum contra fideles inſidias deſtruet: ꝛ confringet arma] id eſt publicas et apertas impugnationes [ꝛ ſcuta] id eſt vana errorum ꝛ vitiorum protectiones et defenſiones [comburet igni] id eſt annihilabit ſpiritus ſancti igne et calore. Feruente iſto igne nulla in nobis arida remanent impietatis vt armemur armis euangelicis que deſcribit apoſtolus: Et quia prauis ſuitati ſumus ad videndum opera dñi: iam ipſe dominus nos inuitat ad videndum ſe dicens.

10 Vacate & uidete quoniam ego ſum deus: exaltabor in gentibus & exaltabor in terra.

¶ [Uacate et videte quoniam ego ſum deus] q. d. vidiſtis opera mea iam preparate vos ad vidēdū artificē ipm̄. Et vt ad h̄ idonei [ſitis] vacate ceſſate ab operibus malis et vitiis: a tumultibus ꝛ terrenis nullus tumult⁹ in mēte ſit et nulla macula: oīa ſint pacata: oīa mūdata. [ꝛ videte] .i. intelligite deuʒ auctorem oīm et munerum ſuorū [qm̄ ego] ſolus [ſum deus] qui feci et reficio vos: et non eſt alius pter me: nō ergo de operibus vr̄is extollamini ego quidē [exaltabor] ꝛ magnificabor [in gentibus] qz conuerſe ad fidem me deprecabuntur [ꝛ] deinde [exaltabo: in terra] .i. in iudea ſeu in iudeis vt cū plenitudo gentium intrauerit omnis iſrael ſaluus fiat. Qz iudei ī diuerſis erroribus ſicut gentes nō fluctuabant ideo iſti per terrā que ſolida

eſt: ille per mare accipiũtur. Exultabitur itaq; in gẽtibus & iudeis vt iam omnes dicant quod ſequitur.

a Dominus uirtutum nobiſcũ: ſuſceptor noſter deus Iacob.

¶ [Dñs virtutũ] [eſt] [nobiſcũ: & ſuſceptor noſter] [eſt] [deus iacob] qui facit vincere populum xp̃ianũ per Iacob figuratũ licet poſteriorem. Semp enim cũ credentib9 dignãter inhabitat ſicut ipe polliceri dignatus eſt dicens. Ecce ego vobiſcũ ſum oĩbus dieb9 vſq; ad conſummationẽ ſeculi. aliter aũt nobiſcum non eſſet niſi vacaremus a vitijs et exaltaretur i nobis. Oro.

PErſpicuũ i iminẽti tribulatione refugium miſeris cords de9 ſctifica ipetu eterni fluminis habitaculuʒ noſtri cordis: vt te deo virtutum nobiſcum cooperante terrena prelia confutemus. Per dominum.

Inuitatio ad Chriſti laudem propter eius excellentiam & dignitatem: ac beneficiorum exhibitionem: & ſuam glorioſam in cælum aſcenſionem.

Pſalmus. XLVI.

1 OMnes gentes plaudite manibus: iubilare deo in uoce exultationis.

¶ [Auctor pſalmi] pp̃heta dauid. ¶ Titulus hic eſt. In fine pſ. dauid p filijs Chore. Et eſt ſenſus pſ. ille dauid eſt prophete qui hic loquitur habitus pro filijs chore. id eſt paſſionis ſcilʒ pro conuerſis gentib9 dirigendis in finem i. ad xp̃i laudẽ. Gẽtes eñ quas in pcedenti pſalmo vocauit ad fidẽ iam conuerſas hic inuitat ad laudem. ¶ Materia: Chriſtus aſcendens ad patrem & filij xp̃i ſcilʒ gẽtes cõuerſe ad fidẽ. ¶ Intentio: deũ laudare & ad ei9 laudẽ iuitare. ¶ Sñtẽtia in generali: Propheta in iſto pſalmo in perſona apoſtoloruʒ ſeu eccleſie inuitat omnes fideles ad dei laudem et hoc propter eius excellentiam & dignitatem bñficiorũ exhibitionẽ et ſuam glorioſam in celum aſcenſionẽ. ¶ Sentẽtia in ſpeciali. In voce ergo apoſtolorũ ſeu eccleſie gentes ad laudem monens ait. O vos [Omnes gentes] que ad fidem vocare eſtis & iã conuerſe in chriſtum creditis non tantũ iudei [plaudite manibus] i. gaudete bonis operibus: vel inceſſanter bona opera coniũgite operibus bonis [iubilate deo] id eſt tãtam dei laudem mente concipite que non poſſet exprimi voce: et ita q iubilatio illa fit [in voce exultationis] .id eſt non ſolũ deum laudare corde ſed etiam exaltanti voce alijs annunciate: quaſi diceret gaudete ad vos perueniſſe gratiã dei: et ſi gaudetis concordent manus et lingua: ille operentur hec confiteatur & ſubiũgit cauſas qualiter laudandus ſit.

2 Quoniam dominus excelſus terribilis rex magnus ſuper omnem terram.

¶ [Qm̃ domin9] quia do[illegible] omni creature ſcilicet ieſus Chri[illegible]

qui prius apparuit humilis eſt [excelſus] in potentia: quia potens et efficax ſue voluntatis: poteſt quod vult: et qui prius apparuit inviſibilis/ eſt [terribilis] quia iudicaturus in poteſtate puniet malos et [rex] quia ſuos ſpiritualiter regit. [magnus] quia rex regum et dominus dominantium [ſuper omnem terram] non tantum iudeorum ſed etiam gentium: quod oſtenſum eſt in titulo cruci ſuperpoſito tribus linguis ſcripto: quia nulla pars eſt terre vbi ipſe non dominetur. Ideo etiam eſt laudandus quia.

†plebes.

3 Subiecit † populos nobis: & gentes ſub pedibus noſtris.

¶ [Subiecit populos] iudeorum [nobis] .i. vniuerſali eccleſie [et gentes] i. gentiles credentes [ſub pedibus noſtris] .i. ſub predicatione noſtra cui obediunt. Ideo autem dicit ſub pedibus vt omnimodam humilitatem ſubditorum intelligamus. Sic enim dominus ordinauit eccleſiam vt alios vellet eſſe prelatos: alios ſubiectos. Prelatorum officium eſt predicare monere: corrigere: et in hoc xpi vices in eccleſijs tenere. Subiectorum officium eſt audire: obedire: et omnem ſubiectionem prelatis ſuis tanquam ipſi domino chriſto exhibere. Illa vtique que propter deum fit ſubiectio/ non tam hominibus exhibetur quam deo. Et

Prelatorum officium.
Subiectorum officium.

†quam

4 Elegit nobis hæreditatem ſuam: ſpeciem Iacob † quem dilexit.

¶ [Elegit] non noſtris meritis ſed ſua gratia: dare [nobis hereditatem ſuam] eccleſie hoc eſt vitam eternam. ſ. [ſpeciem] .i. pulchritudinem [iacob] .i. ſignificatorum per iacob. ſ. poſterioris populi. Celeſtis enim hereditas pulchritudo eſt populi chriſtiani que ſpecioſus erit fulgens ſicut ſol quod nunc eſt abiectus [quem] iacob et ſimiles iacob vel ſignificatos a iacob. ſ. qui terrena dant pro celeſtibus vt iacob fecit. vel qui luctantur cum carne et vitia ſupplantant: dominus [dilexit] et celeſtem hereditatem eis dare elegit. Deinde oſtendit quo ordine gentes electe ſunt cum ſubiungit.

Celeſtis hereditas que eſt.

5 Aſcendit deus in † iubilo: & dominus in uoce tubæ. †iubilatione.

¶ [Aſcendit deus] .ſ. chriſtus deus et homo [in iubilo] ſcilicet angelorum iubilantium de chriſti victoria et claritatis gloria: de eius aſcenſione et ſui ordinis reparatione. et ſimiliter in iubilo diſcipulorum quia gaudium ammirantium diſcipulorum non poterat exponi aut verbis explicari. Eſt enim iubilus ineffabile gaudium quod nec taceri poteſt nec exprimi valet. [et dominus in voce tube] .i. in manifeſta voce angelorum clamantium. viri galilei. etc. Quod ideo factum eſt vt mundus ſimilius crederet quod tales precones. ſ. angeli et apoſtoli confirmarent. Et tunc poſt aſcenſionem miſſus eſt ſpiritusſanctus in apoſtolos et predicatum eſt euangelium gentibus et ſic electe ſunt. Et quia eccleſia militans conformari debet triumphanti. ideo ſequitur.

Iubilus quid eſt.

6 Pſallite deo noſtro pſallite: † pſallite regi noſtro pſallite. †alia litera non habet reſiduum.

¶ [Pſallite] bene operando [deo noſtro] .i. chriſto ſecundum diuinitatem. hoc eſt ad honorem dei noſtri. q.d. operibus laudate cum [pſallite] mente et voluntate id faciendo. Et non ſolum pſallendum eſt ei in eo quod deus eſt: ſed etiam in eo quod homo

nec

nec qualiſcūq3 hō ſ3 rex:ꝛ iō ſubiū
git[pſallite regi nr̄o].i.xp̄o ſ̄m hu
manitatē ꝛ h̄ ore[pſallite]etiā co2
de ꝓſallendū eſt deo:q2 nos crea
uit pſallendū eſt regi:q2 nos rede
mit.pſallēdū eſt aſſidue co2de ore
ꝛ ope.Ideo etiam ei pſallendū eſt

7 Quoniā rex omnis terræ deus:pſallite † ſapienter. (marg.: † Intelligenter.)

¶[Om̄]ipe ē[de⁹]q̄ creat.ꝛ[rex] qui creata gubernat.rex dico iam [omnis⁹ terre]non tantū vni⁹:q2 iam ab oī terra agnoſcit q̄ pri⁹ tm̄ in iudea erat not⁹.iō[pſallite ſapiēter].i.bn̄ opamini:nō ꝑ terrenis vel inani glīa ſicut fatue virgines:ſed vt ſoli dn̄o placeatis ſicut prudētes.Uel[pſallite]ꝛ canite ad laudē eius[ſapiēter]vt quod dicitis intelligatis.Nemo em̄ ſapienter facit qđ nō itelligit.Uel quinques pſallite:ad q̄nq3 ſenſus corpis referre poſſum⁹ vt videl3 eos in bonū vſum ꝟtam⁹.Deinde oſtendit quō ſit rex oīs terre cū ſubdit.

(marg.: Sapiēter nō facit qđ qs nō itelligit.)

8 Regnabit † deus ſuper † gentes: deus ſedet ſuper ſedem ſanctā ſuam. (marg.: † oñs † oñes)

¶[Regnabit deus ſup gētes].ſ. oēs q̄ olim ſup vnā gentē iudeorū regnabat[de⁹ ſedet ſup ſedē ſanctā ſuā].i.ſuper celos ad dexteram pr̄is regnans in ſecula.vel ſup angelos ꝛ iuſtas aīas:q2 aīa iuſti ſedes ē ſapie.i.ita regnat i gentib⁹ vt tn̄ maneat i ſolis ſctis.vbi ergo regnabat diabolus modo regnat xp̄s.ille regnabat ꝑ vitia iſte regnat ꝑ ꝟtutes.Si has agim⁹ regnum et ſedes dei erimus.Et exponit quomodo factū ſit vt regnet ſuper gentes cum ſubiungit

(marg.: † iuſti aīa ſedes eſt ſapientie.)

9 Principes populorū † congregati ſunt cum deo Abraham: quoniā dij fortes terræ † uehementer eleuati ſunt. (marg.: † cōuenerunt † valde)

¶[Pricipes pplo⁊]oīz nō vnius ppli tantū.i.pmitiui oīm gētiū.vł reges ꝛ alie poteſtates q̄ prius deo aduerſabant[ꝯgregati ſunt]ꝑ fidem.i.ꝯuenerūt credendo[cū deo abrahā].i.in xp̄o qui eſt de⁹ abrahe:vel cū deo cui credidit abrahā. Siłr ꝛ ppłi cū eis.Ideo aūt acceſſerūt ad fidē[q2m̄ dij fortes terre] i.apłi et p̄dicatores ſcti dij terre ꝑ gratiā fortes ꝑ fidē:qs neq3 vita neq3 mors ſeparat a charitate xp̄i [vehemēter eleuati ſunt]ꝛ clarificati i doctrina i virtutib⁹ ꝛ ſignis ſeu miraculis:ꝛ ita factū eſt vt mł'ti generarentur ad fidem.Oratio.

Rex oīz ſeclo⁊ de⁹ cui⁹ regnū ſup oēs pplos dilatatur:ſubijce q̄s gētes vitiorū ſub pedib⁹ nr̄is:vt dū tibi deo nr̄o pſallimus ſapiēter:tuo eas auxilio ſuperemus.Per dominum.

Pſalmus de ciuitatis Hieruſalem commendatione:ac de eccleſiæ fundatione & magna ac multimoda eius & fundatoris ſui dignitate & laude.

Pſalmus. X L V I I.

1 Magnus dominus & laudabilis † nimis: in ciuitate dei (marg.: † valde)

noſtri in monte ſancto eius.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt. Pſalm⁹ iſte vel laus ē cātici q: de re agit vñ nobis exultādū ē maxime.ſ.de eccle dignitate:⁊ eſt filiorū:vel attribuit filijs chore.i.filijs et imitatoribus xp̄i.ſ.apoſtolis ⁊ q̄buſcū q̄ pfectis. Pſalm⁹ inc̄p habitus ſcd̄a ſabbati qua factū eſt firmamētū.i.celū. i.agēs de eccl̄ia q̄ poſt reſurrectionem xp̄i eſt firmata. Pria eñ die diſcreta ē lux a tenebris:in qua ſignificat reſurrectio xp̄i vbi lux immortalitatis a tenebris mortalitatis diſcreta eſt. In ſcd̄a die factū eſt firmamentū:i q̄ ſignificat tp̄s poſt reſurrectionē q̄ fundata ē eccl̄ia ⁊ firmata ſupra firmā petrā:a qua neq̄ morte ſeparari pt̄ neq̄ vita. Q: ḡ ſupi⁹ plura dixit de eccl̄ie dignitate:nūc agēs de ei⁹ fundatiōe p̄mēdat ipā ⁊ fundatorē ei⁹ inſtrimodc itēdēs p h̄ oēs ad eiuſdē eccl̄ie vtutes ⁊ imitationē inuitare. ¶ Materia:p̄mēdatio ciuitatis hi̅rl̄m ſeu eccl̄ie quā vocat ciuitatē:⁊ xp̄i hui⁹ ciuitat̄ dn̄i ⁊ fūdatoris. Intentio monere ⁊ hortari vt oēs iſtā ciuitatē ⁊ xp̄ꝫ magnificēt ⁊ p̄mēdēt. ¶ Sūa i ḡnali ꝓpheta i iſto pſalmo i pſona aplo͡ꝝ ſeu pfecto͡ꝝ loq̄t de honore ⁊ magnificētia hui⁹ ciuitat̄ ⁊ xp̄i fundatoris ei⁹ ⁊ p̄mēdat ambos a mſis. ¶ Sūa i ſpāli: ꝓpheta ḡ pri⁹ cōmēdās ciuitatē a dignitate p̄ditoris ait [Magn⁹] i.magni imperij ⁊ magne potētie eſt [dn̄s] ſ.ieſus xp̄s q̄ ē dn̄s oīm creatura͡ꝝ [⁊ ide] [laudabilis] i.dign⁹ laude: nimis ſine termio ⁊ fine ⁊ ſupq̄ ligua poſſit explicare ⁊ vltra q̄ hūan⁹ intellect⁹ poſſit cōcipere vl̄ attingere [i ciuitate dei nr̄i] ſ.hierl̄m q̄ fuit electa a dextrā ōtūta [i mōte ſctō ei⁹] ſcꝫ ſyō hoc eſt in pede ei⁹ ad aq̄lonē. Uel [in ciuitate dei nr̄i] i.i eccl̄ia q̄ eſt munita virtutib⁹:ampla charitate:collecta p fidē ad iuſte viuendū ciuitate dico poſita [in mōte ſctō ei⁹] ſcꝫ ciuitatis i.in xp̄o ſup quē eſt fundata:ſiue in mōte virtutū vel cōſtātie. Hec ergo ciuitas a tali dn̄o eſt poſſeſſa.et ſubdit de quibus eſt constructa commēdās eam ab amplitudine.

2 † Fundatur exultatione uniuerſę terræ † mōs Syon:latera Aquilonis ciuitas regis magni. †dilatās exſtationes. †montes

¶ [Fundatur] hec ciuitas hierl̄m i fide catholica p xp̄m ⁊ aplo͡s ibidem p̄dicātes ⁊ miracula facientes. [exultatiōe] i.ad exultationē [vniuerſe terre] i.oīm credētiū. q: fides eſt deriuata de hierl̄m ad alias ptes orbis qd̄ eſt cās cā exultatiōis [mōs ſyon] q̄ eſt in pte auſtrali ciuitatis. ⁊ [latera aq̄lonis] q̄ ſunt de p̄tra ex alia pte ciuitat̄: ſunt [ciuitas regis magni] quia ex iſtis tāq̄ ex quibuſdā extremitatibus cōſtat ciuitas hieruſalē. Uel [Fundat] hec ciuitas i.eccl̄ia [exultatione vniuerſe terre] i.firmiter edificata eſt de habitatorib⁹ vniuerſe terre exſtātib⁹ de pctō͡ꝝ remiſſiōe:⁊ hoc exeq̄t p ptes dicens [mōs ſyon] i quo caput regis iudeo͡ꝝ erat.i.iudei [latera aq̄lonis] i.gētes q̄ torpētes frigore īfidelitat̄ adherebāt tāq̄ latera diabolo. q̄ p aq̄lonē vētū fridū ſignificat:ſūt [ciuitas regis magni] i.dei q̄ fecit vtraq̄ vnum ⁊ hos populos in eccleſia ſua per fidem collocauit. Sequitur alia cōmendatio. Fides dei hierſ eſt deriuata ad alias orbis partes

3 Deus ī domibus eius cognoſcetur:cum ſuſci-

piet eam.

¶ [Deus in domib⁹ ei⁹] ſcʒ ciuitatis hieruſalē [cognoſcetur] q2 xp̄s de⁹ ⁊ hō in tēplo fuit cognitus a ſymeone ⁊ anna et alijs fidelib⁹. [cū] per ſuā incarnationē et grām [ſuſcipiet eā] tuendam ſcʒ pmouēdo ad talē glīam. Ul [Deus in domibus ei⁹] ciuitatis ſcʒ eccleſie.i. in ſingulis fidelib⁹ q̄ dicuntur domus q2 in eis habitat dn̄s [cognoſcet] q2 ipſi cognitionē habebunt de deo cū p grām [ſuſcipiet eā] tuēdam ⁊ ꝓtegēdā ab inimicis. Uel in domib⁹ dictū eſt pluralr̄ ꝓpter duos parietes iudeorum et gentiū vl̄ ꝓpt diuerſos ordies eccl̄iarum vna tn̄ eccl̄ia. ⁊ ħc ſuſcipiet

4 Quoniā ecce reges † terræ † congregati ſunt: † conuenerunt in unum.

†al. nō habet. †collecti. †ter.

¶ [Qm̄ ecce reges] ſcʒ tres magi. vel principes iudeoꝝ cum herode [congregati ſunt] ſimul. [cōuenerūt in vnū] ſcʒ magi in vnitateʒ fidei ad adorādū xp̄m natū: ⁊ pricipes iudeorū cōcordātes in dūice natiuitatis locū. Uel [Qm̄ ecce reges] ⁊ potētes ſeculi [congregati ſunt] de multis locis: de multis ppl̄is cū ceteris fidelib⁹ in vnitate fidei ⁊ moꝝ. [cōuenerūt in vnū] ſcʒ lapidē angularē qui de mltis facit vnum. vnde non eſt locus hereticis per partes conſciſſis et dicentibus ecce hic eſt. ecce illic. Et ſic.

5 Ipſi uidētes † ſic admirati ſunt: conturbati ſunt: commoti ſunt: tremor apprehendit eos.

†ita.

¶ [Ipſi] ſcʒ magi [vidētes ſic] ſcʒ ſtellā ductricē ⁊ puerū ieſum ⁊ ei⁹ matrē [admirati ſunt] de viſis. vl̄ [ipſi] pncipes iudeorum [vidētes ſic] que in ꝓphetia legerāt [admirati ſunt] de adipletiōe [ↄturbati ſunt] pro petis ⁊ [cōmoti ſunt] ad fidē. ſ. magi. ſʒ pncipes ⁊ herodes ad irā ⁊ vīdictā [tremor apphēdit eos]. ſ. magos p tāte rei reuerentia: ſʒ principes iudeorū et herodē pro timore amittendi tp̄alia. Uel [Ipſi reges et poteſtates ſeculi [videntes ſic]: id eſt intelligentes ciuitatē dei ſcʒ eccleſiam ſic fundatam: ſic conſtructam: ſic decorā: ſic firmam [admirati ſunt] gloriā ⁊ potentiam redemptoris ac virtutes eius ⁊ aploꝝ. poſt admirationem glorie et miraculorum eccleſie chriſti [conturbati ſunt] de petis ſuis [cōmoti ſunt] ad penitentiam et ad bōs mutati [tremor apprehendit eos] pro conſcientia delictorum et timore future ire.

6 Ibi dolores ut parturientis: in ſpiritu † uehementi conteres naues tharſis.

†violento.

¶ [Ibi dolores vt parturientis] ſcilicet matrum quarum filios herodes fecit occidi propter chriſtū [in ſpiritu vehementi]: id eſt in ira magna ſcilicet herodis [conteres naues tharſis] q2 naues in tharſo cilitie q̄ magos p aliā viā reuertētes trāſpoſuiſſe in patriā ſuā credebātur ↄfracte ſunt ab herode. Uel [Ibi]: id eſt in illa cōturbatione et tremore fuerunt [dolores] penitentie [vt parturientis] id eſt graues ſed fructuoſi et vtiles. Uetus enim homo peperit nouū: et hoc non ex ſuis fuit meritis ſʒ ex tua gratia deus. ⁊ ideo ſubditur [in ſpiritu vehementi]. i. in virtute ſpiritusſancti: vel in forti ti-

more iudicij [cōteres naues thar-
ſis] .i. euertes & humiliabis ſuper
biā gētiū. Per tharſis enim gen-
tes accipiuntur a parte totū. Per
naues vero ſuperbia ſignaē que
in incertis diuitiarū velut in flati
bus vētorum cōfidit et preſumit.
Et quia ita eſt ergo.

Sup-
bia p
naues
ſignat.

7 Sicut audiuim⁹ † ſic
uidimus in ciuitate do-
mini uirtutum: in ciui-
tate dei noſtri: deus fun
dauit eam in æternum.

† ita &

¶ [Sicut audiuim⁹] & i pmiſſiōe
& i pphetia [ſic vidim⁹] in exhibi
tione & in euāgelio: oia ei que mō
cōplenē ante pphetata ſunt. [in
ciuitate] hieruſalē [dñi vtutū] .i.
angelorū pter reuerētiā diuini
cultus in ea frequēter habitātiū.
Uel [in ciuitate] .i. in eccleſia [dñi
virtutum] q: ibi cuſtodes angelos
deputat: & ipſe cūctis celoꝝ ꝗmi
nib⁹ dñaē. Et tāt⁹ dñs q̄ regnat
in angelis nō dedignaē regnare
in nobis id addiē [in ciuitate dei
nři] Ipſe qui dñs eſt virtutū ipſe
eſt deus noſter: idē dñs & de⁹ an-
geloꝝ hoim. oēs vna ciuitas: oim
vnus dñs & deus. [de⁹ fundauit]
in fide catholica [eā] ſcꝫ eccleſiā p
hieruſalē intellectam .i. incōmuta
biliter ſtabiliuit [in eternum] mā-
ſurā nō ad tēpus ſicut ſynagogā.
Fundauit aūt mittēdo filiū ſuum
vt credentes in ipſo habeant vitā
eternam. De quo eccleſia gratulā-
do et laudando dicit.

8 Suſcepimus deus mi
ſericordiam tuā: in me-
dio † templi tui.

† popu
li.

¶ [Suſcepim⁹] o deus pater ac-
tualiter [miſericordiam tuam] .i.
filium tuum miſericordem [in me
dio templi tui] vbi fuit cuꝫ noſtre
carnis ſubſtātia pñtat⁹. Uel [ſuſce
pimus] fide [miam tuā] .i. filium
tuum [in medio tēpli] .i. in cōmu-
ni tui poduli. Bene mia dei diciē
fili⁹ quia per eū miſert⁹ eſt nobis
de⁹. Si tm̄ peccata dimitteret mi
ſericors chriſtus dici potuiſſet: ſed
q: et culpas dimiſit & inſup eter-
nā vitā immeritis dedit nō ſolū
miſericordē ſed ipā miſericordiā
digne appellat. Qui recte in me-
dio diciē poſit⁹ quia equaliter ſe
habet ad omnes tā ad nobiles ꝙ
ad ignobiles. tā idiotas ꝙ ad ſa
pientes. Bene ergo ſubiunctū eſt

Filius
dei
mia
dei dī.

9 Secundū nomen tuū
deus † ſic & laus tua in
fines terrę: iuſtitia ple-
na eſt dextera tua.

† ita
Malach.
xxv.

¶ [Scdꝫ nomē tuū] o [de⁹] ſic eſt
[& laus tua in fines terrę] dilata-
ta .i. ſicut nomē tuū vbiqꝫ terrarū
diffuſum eſt ſic & laus tua dilata-
ta eſt vſqꝫ in fines terre vniuerſe
.i. in eccleſia q̄ toto orbe terrarum
eſt diffuſa. Nulla eſt enim terra in
qua xpi nomē nō ſit auditum: nec
deſunt q̄ cum laudēt p omnes ter-
ras. Et vere multi erūt q̄ te lauda
bunt q: [dextera tua] .i. tua propi-
ciatio ſeu potentia [plena eſt iuſti
tia] .i. iuſtis. quia per tuā oipotē-
tiam & grām multos iā cōuerti-
ſti et iuſtificaſti ſeu iuſtos feciſti:
qui oēs te laudāt: & multi ſunt iu
ſti qui ſtabūt ad dexteram tuam
& te laudabunt. Et ideo.

Chriſti
nomen
in tota
terra
auditū
eſt.

10 Lętetur mōs ſyon &
exultēt filię iudę: pro-
pter iudicia tua domiē.

p̄s. xc
vj.

¶ [Letetē mōs ſyō] .i. iudea q̄ pri
mo radios fidei ſuſcepit & i ſpecu
latiōe ppli ꝯſtituta fuit. [et exul-

teſt filie iude].i.ꝯfeſſiōis ſcꝫ gētes ab apl'is p fidei confeſſionē genite. iudas ēm̄ ꝯfeſſio eſt: ⁊ hoc ꝓpt̄ iudicia tua dn̄e [quib⁹ nō falleris in diuidēdo grana a paleis nunc vita/poſt loco. Et ſi mō electi tui patiunt̄ multas moleſtias adhuc inter malos poſiti tūc ꝑfecto erit plenū gaudiū ⁊ pfecta exultatio: ⁊ nihilomin⁹ iā exultēt pro futuro. Et vos vterq̄ apoſtolus.ſ.iudea ⁊ gentilitas

iudaa ꝯfeſſio eſt.

11 Circundate ſyon & complectimini eā: narrate in turribus eius.

[Circūdate ſyō].i.defendite et munite p fidē: p opationē: p bonos mores eccl'iaꝫ q̄ ē i ſpeculatione [⁊ cōplectimini eā] brachijs et amplexib⁹ charitatis [narrate].i. predicate aliju laudē ⁊ gloriā ⁊ ecclesie [in turribus eius].i.in altitudine munitionū ⁊ virtutū eccleſie ꝯſtituti. Nō ēm̄ verbū dei predicare dꝫ q̄ adhuc praue viuendo in imis iacet. Juſtū eſt vt alte viuat q̄ alta p̄dicat vt cū doctrina cōcordet vita. Apte itaq̄ ſubiūctū ē

Predicās alta alte viuat.

12 Ponite corda veſtra in uirtute eius & diſtribuite domos eius: ut enarretis in progenie altera.

[Ponite corda veſtra].i.intētionē ⁊ affectū vr̄m nō tm̄ ora [in virtute ei⁹] ciuitatis ſcꝫ in charitate q̄ ē vt⁹ ecclie p quā ſuſtiet̄. Nihil eſt forti⁹ ac virtute q2 nihil eā vincit vbi regnat charitas nō regnat cupiditas: nō ſupbia: non ira: non inuidia: nō luxuria: nō cetera vitia. Charitas vitia extinguit: virtutes nutrit: et eſt virtus virtutū. reliq̄ virtutes ſine charitate figuram habere poſſunt veritatem habere nō poſſunt. Et ſic habita charitate [diſtribuite] id eſt diſtinguite et diuidite inter vos [domos ei⁹] ⁊ loca et ſinguli eāt in loca ſibi deſtinata vt ſic [enarretis] p̄dicādo magnalia dei [in ꝓgenie altera].i.in oi gn̄atiōe ⁊ generationē vſq̄ ad poſtremos. Enarretꝫ iquam h̄ ſcꝫ

Charitatem nihil vicit ⁊ multa operatur.

13 Quoniā hic eſt deus deus noſter in æternū & in ſeculū ſeculi: ipſe reget nos in ſecula.

[Qm̄ hic] ſcꝫ xp̄s in terris viſus q̄ tā magnus eſt ⁊ tā laudabilis [eſt de⁹] oim p̄ſtāte [de⁹ noſter] volūtate nō ad tēp⁹ vt falſi dij: ſꝫ [in eternū: et] p id eſt [in ſclm̄ ſeculi] regnatur⁹ ⁊ in hoc ſclo ⁊ in futuro. vel [in eternum] in preſenti tēpore [⁊ in ſeculuꝫ ſeculi] in futuro [ipſe] ⁊ nō ali⁹ [reget nos] q2 rex eſt et hoc [in ſecula] ⁊ ſine fine. Eſt ēm̄ de⁹ ⁊ rex nr̄ de⁹ q2 p ip̄m facti ſumus. Rex: q2 ab ipſo regimur. Q2 de⁹ ē: ꝓteget nos ne moriamur et pereamus. Q2 rex eſt reget nos ne aberrem⁹ et cadam⁹. Ab illo ꝰ optemus regi ⁊ liberari hic ⁊ ineternū in ſcl'a ſcloꝝ. Oro.

Laudabilis atq̄ terribilis de⁹ q̄ in celeſti hieruſalē p̄nceps magnific⁹ es: dilata mētem noſtrā ſpūiualī intelligētia: vt mia tua i nr̄i pectoris tēplo ſuſcepta digni narratiōe tui nois habeamur. Per do.

Pſalmus de amatoribus mundi, & de uanitatibus quibus ſunt intenti; quòd cum omnibus uanis in quibus cō fidunt ſunt æternaliter

perituri.

Pſal. X L V I I I.

1 AVdite hæc o-
mnes gentes:
auribus perci
pite omnes q
habitatis orbem.

ℭ Auctor: pſalmi ꝓpheta dauid. ℭ Titul⁹ hic ē. In finē filijs Chore pſalmus Dauid. Hoc eſt pſalmus ille eſt dauid prophete: tendens in finem ſcilicet Chriſtū propoſitus ꝛ aſcribendus filijs Chore id eſt predicatoribus et chriſti imitatoribus qui nos admonent vt preſentia contemnamus. et in finem id eſt ad eternitatē noſtrā intētionem dirigamus. Quia eñ ſupra inuitauit ad eccleſie virtutes et imitationem / ideo ad hoc pficiēdū admonet nunc vt caduca ꝛ temporalia ſpernam⁹ ac ſemper manſura et eterna appetam⁹: quia non amatorum ſed contemptorum mundi redemptor eſt chriſtus. ℭ Materia: cōtemptus mūdi cum ſua gloria et amatoribus perituri. ℭ Intentio: omnes fideles cuiuſcunq; cōditionis ſint dehortari ab appetitu terrenorū ad amorē celeſtium: et ſic nō eis erit in die iudicij timendum. ℭ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo in perſona filiorum Chore: loquitur contra eos qui deum colunt vt hic illis bene ſit: et dum non colentes vident florere ſe autem laborare contra deum murmurant: narratq; de iudicio ac de miſeria impiorum et felicitate iuſtorū vt terreat malos p penam ꝛ alliciat bonos p gliam. ℭ Summa in ſpāli: primo ergo reddēs attentos ait. [Audite hec] q̄ ſequunt [omēs gētes] indifferenter nō vna gēs tātū: q; vtilia ſunt pro cōi bono oīm [auribus] ſcʒ mētis ꝛ corporis [pcipite] hoc eſt nolite tranſeunter audire ſed intelligite ꝛ memorie commēdate [omnes qui habitatis orbem ſcilicet terram vniuerſam que orbicularis eſt. Nullum excipio nulli ſermonem ſubtraho quia non accipit deus perſonas: omnibus preſto eſt permixte: modo audiunt omnes ſed cum ventum fuerit ad reddendam rationē ſeparabuntur qui ſine cauſa audierunt ab illis qui auribus perceperunt. Deinde quod dixerat expo nit per partes dicens.

Amatorum mundi nō ſed cōtemptorum redemptor ē xpūs.

Terre orbicularis ē

2 Quiq; terrigenæ &
filij hominum: ſimul in
unum diues & pauper.

ℭ [Quiq; terrigene] id eſt quicunq; iniqui terre dediti ꝛ vitia terre ſequentes quaſi geniti a terra [ꝛ filij hominum] id eſt iuſti ratione tanq̄ homines vtentes ꝛ eam ſequētes. [ſimul in vnum] et pariter [diues] id eſt ſuperbus [et pauper] id eſt humilis vel amator mūdi ꝛ contemptor. Habeat multas facultates pecuniarū ſi in eis nō extollitur pauper eſt. Non habeat aliquid et cupiat et inhietur: inter diuites reprobos deputat eūʒ deus. q. d. quarūcunq; nationum et ſtatuum ſeu cōditionum homines. Non pua ſe dicturū inſinuat cum tantam omnium aduocationem faciat. Et ponit cauſam quare debeat audiri cum ſubdit. quia.

3 Os meum loquetur
† ſapiētiā: & meditatio
cordis mei † prudētiā.

ℭ [Os meuʒ loquet ſapientiam]

ſpūs dētiā: ſintelligēns

que eſt noticia de diuinis ſeu cognitio diuinorũ ⁊ ne putes eũ ſolo ore ⁊ non corde loqui addit[et meditatio cordis mei].i.ex pmeditato corde loquetur os meũ [prudẽtiam] que eſt de inſtitutione ſeu inſtructione morũ. ſapientiam loquitur vbi Chriſtum filiũ dei omnius redemptorẽ iuſtorũ ⁊ cetera ad fidẽ ⁊ diuinas res pertinentia annũciat. Mores informat cũ hec terrena non appetenda ac diuitias delicias: ⁊ mundi vanitates negligendas eſſe docet. In his duobus omnis ſermo diuin⁹ indicatur Nec hec a me loquar ſed

4 Inclinabo in parabolam aurem meam: aperiam in pſalterio propoſitionem meam.

[Inclinabo i pabolã aurẽ meã] ſcilicet cordis. id eſt audiam humiliter ſpm̃ in me loquentem ⁊ in parabolis ſeu prouerbijs docentem vnde cum intelligas: nã parabola nobis eſt quicquid audimus dum in enigmate videm⁹ ⁊ cũ intellexero [aperiã] .i. aptis verbis edixerã [in pſalterio] id eſt in huius pſalterij pſalmo [propoſitiones meas] id eſt locutionem obſcuram mihi propoſitam ⁊ a ſpiritu ſancto reuelatam. Vel [aperiam in pſalterio propoſitiones meas] id eſt opere oſtendam qd̓ verbis ꝓponam. Pſalterium enim qd̓ manibus tãgitur bonam operationem ſignificat. Quod ergo audiuit in hoc pſalterio pſalmus manifeſtat. d.

Parabola qd eſt.

Pſalteriũ bonã operationẽ ſignificat.

5 † Cur timebo in die mala: iniquitas calcanei mei circundabit me.

Tue qd timebo.

[Cur timebo in die mala] id eſt i. in die iudicij q̃ dicitur mala quantũ ad iniuſtos q̃ tunc damnabuntur. ⁊ reſpondet q: [iniquitas calcanei mei] id eſt finalis iniqtas q̃ mihi erit in fine vite [circundabit me] .i. ex omi pte opprimet me ⁊ faciet me timere: oſtẽdẽs me damnabilẽ. non ergo tã iniqtas q̃ finis iniquitatis timẽdã eſt. Non enĩ qui male vixerit ſ3 q̃ mala vita finierit periturus eſt. Si ergo vitet iniquitate calcanei ſui ⁊ ambulet in vijs dei non timebit in die nouiſſima ſ3 gaudebit. Deide oſtẽdit quibus timẽdum ſit. d.

Periturus eſt q̃ male finierit non q̃ male vixerit.

6 Qui confidũt in uirtute ſua: & in † multitudine diuitiarum ſuarum gloriantur.

Tabundãtia.

[Qui confidunt in virtute ſua] id eſt in ſua iuſtitia nõ in chriſto. Vel [qui confidunt in virtute ſua] id eſt fiduciam ⁊ finem ponunt in quacũq3 corporis vel animi ſeu ingenij dote. aut dignitatis ſeu excellentia poteſtate/ ⁊ alijs huiuſmodi [⁊ in multitudine diuitiarũ ſuarum gloriantur] ⁊ ſuperbiunt felicitatem in eis tãq̃ in ſummo bono querẽtes tales inq̃ habent timere in iudicio futuro. Sed quia ſunt qui confidunt et preſumunt in amicis ſubiungit ⁊ de ipſis.

7 Frater non redimit redimet homo: non dabit deo placationẽ ſuã.

† de propiciatione ſua.

[Frater] .ſ. xp̃s q̃ ẽ pmogenitus in multis frib⁹ ⁊ tãt⁹ fr [non redimit] tales ab ira ventura [redimet aliquis [hõ] pur⁹ in quo cõfidũt: q̃ſi diceret/ nõ: q: nullus ibi poterit redimi pce vel pcio amicox vel alioꝝ Frater noſter voluit eſſe dominus noſter aſſumẽdo noſtrã naturã. ergo ſi Chriſtus non redimit

qui deus eſt ⁊ homo: redimet aliꝰ qui purus ſit homo: nec ipſe pecca toꝛ met poterit ſe redimere ideo ſe quitur [non dabit deo placationē ſuam] id eſt penitentiam nō aget: nec ſacrificiū offeret vñ placetur ſibi deus.

†nec

8 † Et precium redemptionis animę ſuę: & laborabit in ęternū & uiuet † adhuc in finem.

†a ſ. nō hȝ adhuc.

¶ [Et precium redemptionis aïe ſue] id eſt elemoſynas ꝑ quas peccata rediuntur ⁊ delētur ſiliter dare nō poterit vt eis animā ſuaȝ redimat [et] ideo hic talis [laborabit in eternum] .i. affliget in perpetuis tormentis qui ad tempus delectatus eſt in diuitijs ⁊ delitijs [⁊ viuet adhuc in finē] ⁊ ſꝑ reparabitur vt ſꝑ ſentiat penam. deſiderabit moꝛi ſȝ nō poteſt: ad hoc tm̄ viuet vt ſemꝑ laboꝛet. Ecce vita laboꝛioſa ſine terminatione. Ue tibi mala cupiditas/ q̄ꝑ male tuos decipis amatoꝛes. Ideo autem laboꝛabit quia

9 † Non uidebit interitum cum uiderit ſapientes morietes ſimul † inſipiens & ſtultus peribunt.

†qm̄ non. †ip ꝛuidens ⁊ inſipientes.

¶ [Non videbit] oculo mentis et meditationis: nec intelliget [interitū] verum et eternum [cū viderit ſapientes moꝛientes] tpal'r ſicut et ſtultos id eſt q꞉ videt eque moꝛi bonos ⁊ malos attendit tempoꝛalem moꝛtem quam communem videt/ ſed quid interi ſit non attendit ⁊ futurum dānationis interitū q̇ peccātī imminet nō pꝛouidet. q꞉ cū ſapiens q̇ pie deum colit tranſit a

moꝛte ad vitā [ſimul] cū moꝛte tēpoꝛali [inſipiens] qui penā etiam nō credit vel attendit [⁊ ſtultꝰ] qui licet credat vel attendat nō tamē cauet [peribūt] interitu moꝛtis eterne vel ſimul in coꝛpoꝛe ⁊ aïa.

10 Et relinquent alienis diuitias ſuas: & ſepulchra eorum domus † illorum in ęternum.

†eoꝝ

¶ [Et relinquent] tales iniq̄ [alienis diuitias ſuas] ꝑpter quas ac q̄rendas multipliciter peccauerūt. ⁊ bene dicit alienis: q꞉ ⁊ ſi filij vel parētes aut cognati ſint q̇bus relinquūt/ tamē in hoc alieni ſunt q꞉ nihil eis pꝛoſunt ⁊ illis de diuitijs ſuis ſubuenire nō poſſunt: [et ſepulchꝛa coꝝ] ſunt [domꝰ illoꝝ] q̄ palatia edificauerūt [in eternū] huiꝰ ſeculi. q. d. in ſepulchꝛis vſq̄ in finem mūdi manebūt nō in palatijs q̄ extruxerūt. Ue ḡ vobis diuites q̇ tāto tpe terrenas domos extruitis ⁊ perpetuo in ſepulchꝛis habitare debetis. Et

11 Tabernacula eorum in † progenie & progenie: † uocauerunt nomina ſua in terris ſuis.

†generatiōe ⁊ generatione. †inuocabūt noïa coꝝ in terris ipoꝝ.

¶ [Tabernacula coꝝ] id eſt alta palatia ⁊ domus lapidee q̄s de diuitijs conſtruxerūt in q̇bꝰ ad hoꝛā habitauerunt manētia [in ꝓgenie] filioꝝ [⁊ ꝓgenie] nepotū [vocauerūt nomina ſua] .i. fuerunt cā q̄re nomia coꝝ haberent in memoria [in terris ſuis] .i. in vicinio nō vbiq̄. Faciūt eñ aliq̄ñ magna et foꝛtia edificia ꝑ plures generationes duratura vt in illis remaneat coꝝ memoꝛia ⁊ fama. Cōtra hos eſt qđ dicit Chꝛyſoſtomꝰ. O inſipiens hō q̇d ꝓdeſt tibi poſt moꝛtē

Chꝛyſoſtomꝰ.

puls chemi / mū di ctum — iſta memoria ſi vbi es torqueris: ⁊ vbi non es lauderis: Hoc aūt ideo faciunt. quia

12 † inſen ſatis. Et homo cum in honore eſſet non intellexit: comparatus eſt iumentis † inſipientibus: & ſimilis factus eſt illis.

¶ [Et] tā hic in hoc ꝙ in ceteris [homo cū in honore eſſet] cōſtitutus habens rōnē ⁊ intellectū dei ꝙ ſimilitudinem [nō intellexit] illum honorē ⁊ ſuā dignitatē: ⁊ non intelligenter ſed inſipienter egit extruendo magna edificia ⁊ querēdo memorias p talia cū potius deberet querere eterna. vñ amiſſa rōne [comparatus eſt iumentis inſipientibus] nō ſm aliō niſi ſm inſipientiam [⁊] in actu [ſilis factus ē illis] cū totā felicitatē ꝗrit in pñti vita ⁊ more iumētorū ſequitur ſenſuꝫ ⁊ ſenſibiliaqꝫ: ſicut iumēta terre ⁊ ventri tantum intendunt / ita amatores mundi terrenis rebus tantum dediti ſunt.

13 † eorū † bene dicēt. Hec uia † illorum ſcandalum ipſis: & poſtea in ore ſuo † cōplacebūt.

¶ [Hec via illorū] nō dei. i. talis vita ſm ꝙ ipi terrena tm̄ appetūt: ꝗ dr via quia ducit ad morteꝫ eſt [ſcādalū] i. offenſio [ipis] malis qꝫ facit eos ruere de peccato i pec catū donec veniāt ad interitū [et poſtea] cū facti fuerint tales vt nō ꝗrāt niſi tpalia ⁊ ditati fuerint [in ore ſuo cōplacebunt] ſibi: laudātes ſe inuicē ⁊ iactātes de tali vita ꝙ ſibi ꝯgregēt: ꝙ ſibi edificent: ꝙ ſe ſplēdide ꝓcurēt: tāꝙ felicitatē hoi poſſibilem aſſecuti eſſent. Sꝫ quia non vident penam ſibi paratam poſt mortem iō ſubditur.

14 Sicut oues in inferno poſiti ſunt: mors † depaſcet eos. † paſtor eſt eis.

¶ [Sicut oues] ſcꝫ ducte ad occiſionem hoc ignorantes ſic iſti [in inferno poſiti ſunt] i. ponent̄ poſt mortē. Uel ſicut in ouib⁹ tonſa lana alia ſuccreſcit vt iterū tōdetur ſed ipſe manent: ſic in iſtis ſine cōſumptiōe ſubſtātie ſemp pena inuenit qō cruciet. vñ ſequit̄. [mors] gehēne ⁊ diabolus [depaſcet eos] deuorando vt ſemper renaſcantur ad penam a ſimilitudine iumētoꝝ que nō radicatus herbas vellunt ſed ſummitates carpunt: vnde iterum herbe renaſcūtur ad paſtū ſic illis morte depaſti reuiuiſcūt: qꝫ non deficiunt.

15 Et † dominabuntur eorū iuſti in matutino: & auxilium eorum ueteraſcet in inferno † à gloria eorum. † obtinebūt eos recti mane. † ter.

¶ [Et dominabunt̄ eoꝝ iuſti] i. peminebūt eis ⁊ iudicabūt eos: qꝫ iudicabūt ſancti nationes ⁊ dñabunt̄ poplis [in matutino] id ē in reſurrectione ⁊ iudicio qñ poſt noctē ꝗ nunc eſt oīa apta erūt: qꝫ corda ⁊ merita ſinguloꝝ patebūt. [et auxiliū eorū] qō habebant in hoc mundo de potentia: de diuitijs: de amicis et hmōi [veteraſcet in inferno] a ſimili veteris panni. i. deficiet ⁊ peribit [a glia eorū] i. ꝓpter hoc ꝙ gliati ſunt in eis. Ue [a gloria eorū] i. ad cōparationeꝫ ⁊ quātitatem prioris glie eorū. Quanta enī hic videbat̄ eorum glia tanta erit ibi corruptio ⁊ pena Deinde loquens in perſona iuſti ſubiūgit.

16 Veruntamen deus

redimet animam meam de manu inferi: cum acceperit me.

¶ [Uerūtamē] l; nō redimat animas taliū: [de᷑ redimet aias meā] ſcȝ vere penitētē ⁊ iuſti [de manu inferi] .i. de ptāte diaboli [cū acceperit me] de vita pñti. Nō eñ in ſtis ē labor tribulatio ⁊ preſſura: in futuro erit verū gaudiū ⁊ felicitas eterna. Non ġ vt iniq et ſtulti putāt ꝙ ſcti vcȝ ⁊ ſapiētes ad coꝝ ſimilitudinē oīno pereāt. Et qꝛ ſic peribūt mali: ⁊ deus redimet ſuos ergo quicumꝗ fidelis.

17 Ne timueris cū díues factus fuerit homo: & cúm multiplicata fuerit gloria domus eius.

¶ [Ne timueris] cē bon᷑ ⁊ ne turberis [cū diues fact᷑ fuerit hō] iniqu᷑ ⁊ tu iuſt᷑ es paup. i. cū videris malos i pñti pſperari ⁊ florere teꝗ pauperē miſerū et abiectū: qꝛ in futuro totū erit oppoſitū. [⁊ cū multiplicata fuerit] in honoribus ſcli [glia] nō tm̄ ei᷑ ſȝ ⁊ [dom᷑ ei᷑] qꝛ nō ſolū ipe ſed ⁊ oēs q̄ ad eū ptinēt honorāt. Nō deſperes nec putes eū a deo diligi qꝛ abūdat diuitijs: ⁊ te qꝛ paupes a deo derelictū

18 Quoniam cum † interierit non † ſumet omnia: neque † deſcēdet cum eo gloria † eius.

†morietur. †accipiet ƀ †ſimul ſ domꝰ

¶ [Qm̄ cū interierit] p mortē cito ⁊ repēte [nō ſumet] ⁊ auferet ſecum [oīa] ƀ poſſeſſa imo nihil niſi peccā: qꝛ nihil eoꝝ q̄ poſſidebat ſuuȝ erit ſȝ ƀ tm̄ ſuū ē qd apd iferos ſentit [neqꝫ deſcēdet cū eo] ad abyſſum ⁊ iferos [gloria eius] ſcȝ felicitas vite pſentis. Ideo aūt ipe illuc deſcēdet ⁊ nō deſcendet cū eo gloria eius qꝛ in vita ſua q̄ſiuit tēporalē gloriā mūdi huiꝰ: ⁊ ƀ ē qd ſubiūgit

19 † Quia anima eius in uita ipſius benedicetur: confitebitur tibi cū beneſeceris ei. †quia

¶ [Quia aīa ei᷑] ſenſualis ⁊ nō rōnis [i vita ipi᷑] pñti tm̄ [bñd cet] i. laudabit ab adulatoꝛib᷑ ſecū cpulāntib᷑ nō de bono actu ſed de delicijs q̄ eum bñfacere dicunt ⁊ bñ ei optāt qꝛ beatū dixerunt pplm cui hec ſunt: ſȝ in morte torq̄bit ⁊ ſentiet penā q̄ hic trāſitoriā ſecutus ē gloriā [cōfitebit tibi] .i. laudabit te [cū bñfeceris ei] dādo pſpera. Perfectoꝝ eſt deū laudare in aduerſis. reprobi aūt tm̄ laudāt in pſperis ſed blaphemant in aduerſis. Et ideo ꝓ. q̄d. iiij.

20 Introibit † in progenies patrum ſuorum: & uſque in æternum non uidebit lumen. †uſꝗ

¶ [Introibit] vſꝗ [in progenies patrū ſuoꝝ] deſcēdēs i ifernū vſꝗ ad reprobos ſicut i ſceleribus eos fuit imitatus. Qui eñ pres peſſimos imitanſ eoꝝ ſocietate dānabunſ. Patres ei᷑ ſunt diabol᷑ et angeli eius: pgenies vero diaboli ſunt oēs reprobi. Ergo in pgenies patrum introibit qꝛ ſimꝉ cū reprobis eterno igne peribit [⁊ vſꝗ in eternum non videbit lumen] glie. Mittetur enim in tenebras exteriores. nam qui hic in tenebris interioribus eſt poſtea exterioꝛes patietur. Et merito quia Peſſimos imitās eius ſocietate dānabitur.

21 Homo cū in honore eſſet nō intellexit: com

paratus eſt iumentis † inſipientibus : & ſimilis factus eſt illis. *Inſenſatis.*

¶ [Homo cū in honore] diuine imaginis ⁊ ſimilitudinis [eſſet] conſtitutus [nō intellexit] honorē ſuū ⁊ qd̄ facere debuit ſcʒ vt ſcʒ rōnē ⁊ intellectū viueret. ⁊ ideo [cōparatus eſt iumentis inſipiētib⁹: ⁊ ſimilis factus eſt illis] ſequēdo ſenſuum delectationes ⁊ ſolius corporis voluptates. Magna verecundia eſt a ſimilitudine dei ⁊ āgelorum tranſire ad ſimilitudinē iumentorum. Et ideo deformitatem hominis repetit ⁊ iterat vt mal⁹ a malo qeſcat: ⁊ vt itelligat q eſt verbum memorie dignum ⁊ vitet tamen opprobrium. defende ergo o homo honorem tuū vtere rōne: vtere intellectu que tibi deus dedit ad hoc vt contemnas ⁊ deſpicias terrena ⁊ tēporalia: diligaſq; et pcipias celeſtia ⁊ eterna. Orō.

Reple domine os noſtrum ſapientia tua: vt memores te hominem factū noſq; redemiſſe de tartaro mereamur vult⁹ tui luie decorari. Per

Pſalmus de duplici aduentu Chriſti: de ſacrificijs ueteris ac noui teſtamenti: & redargutione ac repulſione indebiti miniſtri.

Pſalmus. XLIX.

Deus deorum dominus locutus eſt: † & uocauitterrā: *† talis lrā nō hʒ ⁊.*

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titul⁹ talis ē. Pſalm⁹ Aſaph. Hoc eſt pſ iſte attribuitur aſaph. i. ſynagoge ⁊ congregationi fidelii per quam magis ↄfutantur increduli iudei in cuius perſona loquit hic propheta dauid. ¶ Materia duplex xp̄i aduentus ⁊ mutatio ſacrificij veteris in ſacrificiuʒ laudis: recitatioq; malorum que ſunt in multis eccleſie miniſtris. ¶ Intentio: ſuadere auditoribus vt a carnalibus obſeruantijs deſiſtant ⁊ ab vmbra ⁊ ſignis ad veritatem ſignificata ſe transferant: nec ita voce predicent ⁊ benedicāt vt opere non impleant ⁊ moribus cōtradicant. Obtemperandum eſt eniʒ preceptis chriſti talia in hoc pſalmo ſuadētis ſi eccleſie ſue (de qua ſupra dictum eſt) membris vere ſociari volunt ⁊ miniſtris. *Chriſti ꝑceptiʒ obtēperādū ē.* ¶ Sniā in generali: propheta in iſto pſalmo loquitur de duplici aduentu xp̄i. Primo in mundū quo ad euāgelij predicationem. Secundo ad generale iudicium quo ad diſtrictam examinationē vt inuitet per primum ⁊ terreat per ſecundum. Tāgit inſuper chriſti auctoris euāgelij magnificentiam ⁊ ſublimationem. ſacrificiorū veteris legis euacuationē: ⁊ ſacrificiorum noue legis inſtitutionem: ac miniſtri indebiti redargutionem ⁊ repulſionem. Sententia in ſpeciali: Ne qs nūc mediocriter de incarnatione eſtimet potētia incarnati pdicitur vt incredulitas oīs tollatur cū ait [De⁹ deorū] ſcʒ hoīʒ deificatorū operator: ⁊ factor: q: hoīes deificatq̄ dicunt dij q2 p alijs ſunt pncipes deitat[ſcʒ [dn̄s nr] ieſus xp̄s q eſt domin⁹ dominantiū: iſte tantus ⁊ talis [locutus eſt] primo aduentu p ſemetipſuʒ: p apoſtolos ⁊ fideles ſuos q oliʒ multipharie locutus ē i pphetijs ⁊ loquēdo [vocauit *De⁹ homines deificat.*

terram id eſt homines habitãtes
De⁹ tri in terra ad fidem ⁊ legem euange
b⁹ mo licam. Tribus q̃dem modis deus
dis di/ dicitur. ſcȝ ſubſtantialiter vel na/
citur. tu aliter ſcȝ pater ⁊ filius ⁊ ſpiri/tus ſanct⁹. adoptiue vt ſancti qui per gratiam adoptionis dij ſunt/ nuncupatiue vt ydola ⁊ demones Uocauit autem non in vna terra Iudee ſed in omni ſcilicet

2 A ſolis ortu uſque ad occaſum: ex ſyon ſpecies decoris eius.

¶ [A ſolis ortu vſq̃ ad occaſum] miſſis teſtibus vſq̃ ad vltimum terre: Nihil requirit quod non ſua vocatiõe dignum faceret. Et quia predicatio cepit ab hieruſalem re/cte ſubiungit [ex ſyon] id eſt a hieruſalem cepit annunciari [ſpecies decoris eius] id eſt pulchritudo diuinitatis ⁊ virtutum chriſti hic enim ibi ab hominib⁹ propter ei⁹ predicationem ⁊ miraculorũ ope/rationes primo agnoſci cepit et inde ad alias mundi partes noticia eius per apoſtolos ⁊ alios pre/
Eſaie. dicatores peruenit. Unde alius
ij. propheta dicit. De ſyon exibit lex. et verbum domini de hieruſalem Qui ⁊ ſi prius occultus fuit ⁊ eſt adhuc tamen

†ma/nifeſt⁹ †veni/et ma/nifeſt⁹ Deus † manifeſte ueniet: † deus noſter & non ſilebit.

¶ [Deus manifeſte veniet] ad ge/nerale iudiciũ vt iudicet qui pri⁹ occulte venit vt iudicaretur. occulte venit quia infirm⁹ in carne ap/paruit: erat glorie ſpecioſus in diui/nitate ſed hec latebat in humani/tate: de⁹ inquam [noſter] ſcilicet chriſtianorum qui verus deus eſt ipſe veniet non enim eſt deus qui non eſt noſter deus [⁊ nõ ſilebit] in iudicio a vindicta. Siluit in primo aduentu quia os ſuum nõ aperuit nec ſe vindicauit. Silet modo a iudicio occultus in celo non exercens iram ſed expectans peniten/tiam. tamẽ non tacet mãdato nec ceſſat monere flagello: in ſecundo pferet v̾ba alijs blãda alijs aſpera.

4 Ignis † in conſpectu eius exardeſcet: & in circuitu eius tempeſtas ualida. †ãtecẽ pibit.

¶ [Ignis] malis replens ſpacium huius aeris [in cõſpectu eius exardeſcet] quia ſeculum per ignẽ iu/dicabit qui faciem iudicaturi precedet. hic ignis illuminat ⁊ exu/rit. Gaudeant iuſti quia illuminãtur et contremiſcant peccatores quia exurẽdi ſunt ab eo. Bonos non le/det: imperfectis ſi quid erit cre/mabile cremabit: malos vero inci/nerabit ⁊ ſtatim ad damnationẽ reſurgent [⁊ in circuitu eius] cir/cũquaq̃ ſe extendens erit [tempeſtas valida] non ventis ſed potentia dei que ſubito ⁊ impetuoſe ve/niet: ac bonos ⁊ malos ſeparabit. Ueniens autem ad iudicium.

5 Aduocauit cælum †ſurſũ. † deſurſum: & terram diſcernere populũ ſuũ.

¶ [Aduocauit] id eſt aduocabit [celum] id eſt oẽs perfectos quo/rum conuerſatio eſt in celis. ⁊ qui deſpectis terrenis q̃ ſurſum ſunt ſapiũt [deſurſum] ſcilicet ſup duodecim ſedes ſeſſuros ⁊ ſecum iudicandos tam bonos q̃ malos ſimi/liter aduocabit [diſcernere] id eſt ad diſcernendum ⁊ diuidendum [populum ſuum] non ſuo id eſt ſaluandos a damnãdis quia bonos ad ſe recipiet: malos in tenebras

precipitabit. Videns autem pro⸗
pheta futura quaſi preſentia hor⸗
tatur angelos.d.⁊ quia ita erit er
go o vos angeli meſſores

6 Congregate illi † ſan
ctos eius: qui † ordinãt
teſtamentum eius ſuper
ſacrificia.

†in ſtos
†diſpo nunt.

¶ [Congregate illi] .ſ. xp̃o de di⸗
uerſis partib⁹ orbis [ſanctos ei⁹]
i.electos ſicut capiti membra vt
corporibus animabus coniunctis
dño occurrant [qui] ſcȝ ſancti [ordi
nant] et proponunt predicante ⁊ im
plent [teſtamentum eius] nouũ.ſ.
euãgelica pcepta ⁊ charitatis opa
[ſuper ſacrificia] teſtamenti vete⸗
ris ⁊ ſuper obſeruantias legales
hoc eſt ꝙ pluris pcij habent: hecꝗ̃
illa: et hec illis pferunt. Illa enim
ſacrificia teſtamenti veteris vm⸗
bra fuerunt ⁊ prophetia veritatis
Tranſierunt vetera: ⁊ ecce noua fa
cta ſunt omnia. Ad cuius nouita⸗
tis ordinẽ pertinet quod ſubditur

7 Et annunciabunt cæ
li iuſtitiam eius: quo⸗
niam deus iudex eſt.

¶ [Et annunciabunt] .i. predica⸗
bunt [celi] .i. apl'i ac predicatores
ſancti ⁊ ſpiritales viri toti mundo
[iuſtitiam eius] .i. fidem ⁊ mãdata
dñi noſtri ieſu xp̃i et bona opera.
Que profecto iuſtitia ideo nobis
predicatur quatenus illaȝ exequẽ
tes irã iudicis euitare mereamur
[quoniam deus] trinitas [iudex ẽ]
qui iudicabit viuos et mortuos.⁊
ſecundũ opera vnicuiꝗ retribuet
merita: hoc inceſſanter attẽdẽtes
ſancti viri qm̃ deus iudex eſt vitaȝ
ſuam inquirere: pctã ſua deflere: ⁊
ſemp proficere non ceſſant vt ante
tam diſtrictũ iudicẽ inuidicabiles

apparent. Deinde eſt vox chriſti
monentis vt relictis pecudum ſa⸗
crificijs fiat ſacrificiũ laudis: vbi
dicitur quid deus deorum ſit locu
tus.q.d. hec dominus locutus eſt.

8 Audi populus meus
& loquar † Iſraël & te⸗
ſtificabor tibi: deus de⁹
tuus ego ſum.

†tibi.

¶ [Audi] aure cordis [ppl's me⁹]
electus ⁊ peculiaris.q.d. ſi meus
es debes audire [et loquar] tibi.
Chriſtus enĩ in propria perſon a p̃
dicauit populo iſrael: ⁊ reperit hec
idem ſub alio verbo.d. [iſrael] .i.
vir videns te eũ iam fide audi: [te
ſtificabor tibi] .i. teſtimonijs ſcri⸗
pturarum approbabo: ſcȝ ꝙ ego
[deus] omnium per potentiam
[ſum deus tuus] ſpecialiter et pro
prie p grãm quã familiari⁹ habeo
tãꝗ̃ in mãcipio ⁊ ex peculio meo.
Quicũꝗ enim prophetarũ ⁊ apo⸗
ſtolorum ſcripturas intelligit: do⸗
minũ ieſum i prophetis pmiſſum
eſſe dominũ noſtrum agnoſcit. Et
ego ipſe.

9 Non † in ſacrificijs
tuis arguam te: holocau
ſta autem tua in conſpe
ctu meo ſunt ſemper.

†ſuper ſacrifi cia tua

¶ [Non arguam te] vlterius tãꝗ̃
reprehẽſibilem [in ſacrificijs tuis]
carnalib⁹ ſcȝ teſtamẽti veteris ob
miſſis ⁊ nõ exhibitis: qꝛ animalia
in ſacrificium nõ q̃ro nec ea volo
[holocauſta aũt tua] tota igne aſ⸗
ſumpta ſcȝ ſacrificia noui teſtamẽ
ti vel tm iuris ⁊ de te facta vt caro
ſpũi ſubiecta: volũtas de pctõ ↄtri
ta: aĩa hũiliata ⁊ igne charitatis
tota incẽſa [in cõſpectu meo ſunt
ſp] tanꝗ̃ grata ⁊ accepta .i. mihi
placẽt ⁊ hec volo. Tñ ne putes ꝙ ce

alijs contemptis peruerſa agere holocauſta eē de aialibus ſubdit.

Non accipiam de domo tua uitulos: neq; de gregibus tuis hircos.

¶ [Non accipiam] i. nō acceptabo vltra [de domo tua vitulos] ad ſacrificiū vel holocauſtū. [neq; de gregib⁹ tuis] exiſtētib⁹ in paſcuis accipiā [hircos] ad hoſtiā pro pctō q.d. nō arguā ſi non feceris: ⁊ ſi feceris non accipiā. ſ. illos de domo tua vel de gregibus tuis q̄ ſunt figurales et carnales: ſed bene accipiā ſignificatos ⁊ ſpūales. i. ſacrificiū laudis. ſ. hymnos ⁊ laudes diuinas. vnde alibi dicit̄ reddemus vitulos labiorū noſtrorū. Ideo autem illa a te non accipiam.

Oſee. xiiij.

† beſtie ſilue.

† pecores.

Quoniam meæ ſunt omnes † feræ ſyluarum: † iumenta in montibus & boues.

¶ [Qm̄ mee ſunt oēs fere ſyluaꝝ] i. mea ſūt aialia q̄ nō poſſideo ſcȝ īdomita: ⁊ etiā [iumenta] q̄ paſcis [ī mōtib⁹: ⁊ boues] i. mea ſunt ēt domita q̄ tu nutris ⁊ poſſides. q.d. nō ſolū indomita ⁊ ſylueſtria q̄ nō poſſides ſed etiā domita ⁊ domeſtica q̄ poſſides de quibus minus videt̄ mea ſunt: ſicut ſeruus meus es tu totū pecudū tuarū meum eſt. Cur ergo querā a te q̄ mea ſunt q̄ creaui oīa. Et nō ſolū iſta ſed etiam volatilia que difficilius capiuntur ſunt mea quia

12 Cognoui omnia uolatilia cęli: & † pulchritudo agri mecum eſt.

† ſpēs.

¶ [Cognoui] ab eterno [oīa volatilia celi] q̄ et q̄t ſunt. ſ. tāq̄ mea ⁊ quibus vſibus ſint ſubiecta qd̄ nullus hoim ſcit cū tñ ſcire deberet ſi ſua eſſēt. q.d. ⁊ volatilia mea ſūt. Hoc dīt qȝ ⁊ de auibus fiebāt ſacrificia. [⁊ pulchritudo agri] i. vbertas oīs q̄ terra gignit de qb⁹ ēt ſacrificia fiebāt [mecum eſt] i. tanq̄ mea creatura mihi ſuit: ⁊ volūtati mee obedit. Uel [mecū ē] cognitiōe etiā anteq̄ fieret. Cū illo eſt ager: cū illo ſpecies celi ⁊ terre: cū illo oīs creatura qȝ ille vbiq; eſt. Et ideo.

13 Si eſuriero nō dicā tibi meus eſt enim orbis terrę & plenitudo eius.

¶ [Si eſuriero] qd̄ nūq̄ fit ſȝ dīt ad cōuincēdū paruulū ſenſum [nō dicā tibi] vt paſcas me tāq̄ tuis ī digēs. q.d. ſi hec dās forſitan eſurire me putas qd̄ eſt magna īſania. [me⁹ eſt eñi orbis terre] quo ad cōtinēs [⁊ plenitudo ei⁹] quo ad contētū. i. oēs creature. Noli ḡ laborare ad q̄rēdū qd̄ mihi des: qȝ ſine labore hēo qd̄ volo ⁊ ſine te ſatis accipe poſſū de meo. Oia eñ me ſūt. ⁊ ad nutū meū parata mihi ſeruiunt. Sed

14 Nunquid manducabo carnes thaurorum aut ſanguinem hircorum potabo?

¶ [Nūq̄d mādūcabo carnes thaurorū: aut ſanguinē hircorū potabo:] q.d. nō: qȝ de⁹ nō eſurit nec ſitit ⁊ iō nō īdiget cibo ⁊ potu corꝑali: vñ nō in ſacrificijs ſed in pauperib⁹ vult hec ſibi offerri. Uetera ḡ ſacrificia euacuando hic declarat: quorū tria genera erant. Unū in quo pars offerebat̄ ⁊ ps retinebatur qd̄ dicebat̄ ſacrificiū. Aliō qd̄ totū incendebat̄ ⁊ offerebat̄ quod dicebatur holocauſtum. Tertiū qd̄ fiebat de non aiatis vt de thure: ſimilia et hmōi quod dicebatur ob

Sacrificiorū veterū tria genera.

latio. Iſta ceſſerūt i ſacrificia euā-gelica quorū quoddā eſt iuſtificatā dorum ſcʒ contritio cordis: et ſpiritus cōtribulatꝰ: quoddā iuſtificatorum .ſ. ſacrificiū laudis: quoddā iuſtificationis ſcʒ ſacrificiū corpis ꝛ ſanguinis domini. Erit ꝛ q̄rtum ſacrificiū in tpe glorie ꝛ eternitatis. Improbato ergo veteri ritu de ſe quaſi de alio loquens quid exigat īducit. q. d. hoc nolo. Sed

Sacrificia euāgelica.

15 Immola deo ſacrificium laudis: & redde altiſsimo † uota tua.

† pces tuas.

C [Immola deo] .ſ. mihi. i. offer ad placandū deū ſacrificiuʒ laudis] quod in te eſt. ſ. vt ei gratias agas de oībus: a q̄ habes q̄cq̄d boni habes: ꝛ cuiꝰ mia tibi dimittit q̄cq̄d ex te mali habes. [ꝛ redde] tanquā debita [altiſſimo] deo [vota tua] .i. votiuas orationes et laudes ſeu deſideria tua que exp̄miūt p orōnes ꝛ p̄ces: vel vota q̄ pmiſiſti: i bapti ſmo: i ſuſceptōe ordinū: in pfeſſiōe religionis. hoc eſt ſacrificium acceptabile: hoc eſt holocauſtū pingue vt laudetur deus ab homine queʒ creauit/quem redemit: cui ꝛ celeſte regnum promittit.

16 Et inuoca me in die tribulationis † eruam te: & honorificabis me.

† tue 16 Teximā te ꝛ gl'ificabis me.

C [Et] cū ſic feceris tūc [inuoca me] ſ. auxiliū nō de te vel de viribus tuis p̄ſumas [in die tribulatiōis] i. aduerſitatis et tentationis que ideo tibi datur vt inuoces [ꝛ eruam te] tunc de tribulatiōe vel tollendo eam vel dando fortitudineʒ ne deficias. [ꝛ] cum fueris erutus [honorificabis me] pro tua liberatiōe vt mihi gratias referas. et iam a me non diſcedas: vel apud alios eā honoris mihi eris. Tanto auteʒ magis eū honoramus q̄ liberationem nr̄am nō a nobis/ſed ad ipo pcedere ſcimꝰ. Sed vide ne dū bn̄ cantas. i. p̄dicas male viuas. quia

17 Peccatori † autem dixit deus † quare tu enarras iuſtitias meas: & aſſumis teſtamentū meum per os tuum?

† eſt † vt qd

C [Peccatori aūt] .i. malo p̄dicatori q̄ qd ore p̄dicat opere non implet [dixit deꝰ] exteriꝰ ſcribēdo: interiꝰ inſpirādo [q̄re] .i. qua preſumptiōe ꝛ audacia. [tu enarras iuſtitias meas] .i. precepta mea iuſtificantia predicas: cum ope non impleas [ꝛ q̄re aſſumis teſtamētum meū] ſanctū [p os tuum] pollutū. i. euāgeliū meū tā pollutis labijs predicare preſumis. q. d. indigne ꝑfero aſſumis quidē p os tuū ad p̄dicādū: nō per cor ad diligendum: nō p manus ad opandū: nō tū interdicit laus dei cōuerſis ad pniaʒ ſed oblitis deū vt ait inferius.

18 Tu uero odiſti † diſciplinam: & proieciſti ſermones meos † retrorſum.

† eruditiones † poſt te

C [Tu vo odiſti diſciplinā] v̄berū ꝛ verborum. i. correctionem contra eā murmurādo: quia laudas quādo parco: murmuras qn̄ caſtigo [ꝛ pieciſti] .i. poſt poſuiſti [ſermones meos retrorſū] qꝛ v̄ba mea negligēs nō cuſtodiſti: ſʒ ɔtēpſiſti ſicut hō ɔtēnit ꝛ d̄ſpicit qd poſt terguʒ abijcit: ore bn̄dicis ſʒ factis negas. q. d. q̄ dic poſtpōis ne videas i odiēdo diſciplinā: redarguit voluntas mala i pijciēdo ſmōes di retrorſū reprehēditur negligēs ꝛ praua vita: nam ſermones dei pijcere eſt

Sermones dei q̄uo pijcimꝰ.

Et hoc euidenter apparet. quia

19 Si uidebas furē † cur rebas cum eo: & cum adulteris portionē tuā ponebas.

† cōcur rebas ei.

¶ [Si videbas furē currebas cuȝ eo] mente et ſi nō corpe. ſ. cōſentiē do/laudando/vel etiam in furto ei⁹ participando. [⁊ cū adulteris portionē tuam ponebas] facto vel ꝯſenſu aliq̄ vel adulādo. Si enim placuit tibi qḋ fecit ipo placito cu curriſti: ⁊ portionem tuā cum illo qui fecit laudādo poſuiſti. Et ſi nō facis malum. ſi tu non laudas ma lū: ſi cū ex toto voto cōſentis cur ris cum malo et portionem mali recipis. Et propter hec predicta.

20 Os tuum abundauit † malitia: & lingua tua † concinnabat dolos.

† nequi tia

† am plexa ē doloſi tatem.

¶ [Os tuuȝ abūdauit malitia] q: non ſolum nō reprehendit vel ta cet. ſed etiaȝ adulando laudat ma lū vel illud faciētes: malū eſt ſcire illḋ ⁊ nō rephēdere: ſȝ pei⁹ eſt lau dare. Uel os malitia abūdat quā do maledictis ⁊ ꝯuitijs alios ex aſperat. [⁊ lingua tua ꝯcinnabat] .i. cōponebat vel vbis ornabat do los] .i. falſa ⁊ mēdacia aliḋ dicen do ⁊ aliud cogitādo ad proximi de ceptionem. Concinnare eīn eſt di uerſa inſimul cōmiſcere ⁊ compo nere. vn̄ bn̄ dicit cōcinnabat: quia mos eſt decipiētis ſic falſa ꝯpone re ⁊ ornare vt blādiat̄ i lepore ver borū: ⁊ hoc fecit iſte circa ꝓximuȝ.

cōcin nare q̄ſi eſt.

21 Sedens aduerſus fratrem tuum † loquebaris: & aduerſus filium matris tuę ponebas ſcā dalum: hęc feciſti & tacui.

† detra hebas.

¶ [Sedēs] q̄ſi cum mora ⁊ ſtudio [aduerſus fratrē tuū] .i. ꝓximū. ſ. oēm hoīem [loq̄baris] nocitura ꝓ ximo detrahendo. [et aduerſus fi lium matris tue] .i. ſancte eccl'ie q̄ nos fonte baptiſmatis generauit puta quēlibȝ chriſtianū. [ponebas incidioſe ſcandalū] quo innocens capet̄ .i. faciebas vn̄ infirm⁹ ſcāda lizaret̄. Uel per fratres accipiunt̄ fortiores ⁊ perfecti per filios ſim pliciores et perfecti. Prauorū er go vſus eſt perfectis derogare et ex hoc impfectis ſcandalū ponere ⁊ ſemp diſcordias ſeminare. [hec feciſti] iniq̄ agēdo ⁊ loquēdo [⁊ ta cui] vidictā diſſimulando ⁊ ad peni tentiam expectando. Et ideo.

Prauo rū vſus

22 Exiſtimaſti inique quod ero tui ſimilis: arguam te & † ſtatuam contra faciem tuam.

† ſuſpi cat⁹ es iniq̄ta tem qḋ ero tibi ſilis.

† contra tuā te ante.

¶ [Exiſtimaſti] [iniq̄ ꝙ ero tui ſimilis] cōſentiēdo malis .i. ꝙ ta lia mihi placeāt ſicut tibi eo ꝙ ea non puniui: ſȝ ego [arguā te] et ar guet te malitia tua in futuro iudi cio [⁊ arguēdo [ſtatuā] te [ꝯ faciēȝ tuā] .i. oſtēdā te tibi vt turpitudi nē tuā quā mō videre non vis tūc videas ⁊ ꝯfundaris. Mō ḡ tu fac q̄ſq̄s talis es ꝙ tibi miſereat̄ de⁹. cōſtitue te an̄ te: aſcende tribunal mētis tue: pone nūc ante faciē pec cata tua: eſto tibi iudex: torqueat te timor: erumpat confeſſio: et dic domino tuo: q̄m iniq̄tatem meam ego cognoſco et peccatum meum ꝯtra me eſt ſemper. Si eīn noſmet ipſos iudicarem⁹ nō vtiq̄ iudicare mur. ꝓpterea admonēdo ſubdit.

ps. L.

23 Intelligite † hęc qui obliuiſcimini

† aūt

oblíuiſcimini † deum:
ne quando rapiat † &
non ſit qui † eripiat:

℄[Intelligite]ꝛ ex rõne ꝓpẽdi‑ te[hec \ q̃ dicta ſunt vt voſmetipſos corrigatis[q̃ obliuiſcimini deum] dũ mala agitis et q̃ ſic agitis/ac ſi in memoria ꝛ cõſideratione vr̃a deũ non haberetis. Attẽde hic viſcera diuine miſericordie:q2 etiã obliuiſcẽtes ſe non obliuiſcit nec repellit:imo reuocat ad intellectũ vt reſipiſcant ꝛ nõ pereãt[ne qñ] i.ne aliqñ[rapiat]vos deus.i.ego ad morte vel ad diẽ iudicij ſeu ad gehẽnã ſi vos itelligere nõ vultis [et nõ ſit q̃ eripiat]et liberet:quia nõ eſt q̃ de manu et ptãte mea poſ ſit eruere. Quo ꝯtra de intelligen‑ tib9 ꝛ laudãtibus deum ſubiũgit.

24 Sacrificium laudis
† honorificabit me: &
† illic iter quo oſtendã
illi ſalutare dei.

℄[Sacrificiũ laudis]nõ aliũ[ho norificabit me]et placabit:nec il‑ lud qd̃ ſcelerati canunt. Non enĩ laudat q̃ bñdicit ſi male viuit:nec q̃ bñ viuit:ſi ſibi dat vel ſup alius ſe extollit[et illic]id eſt in tali ſa‑ crificio laudis eſt[iter]quia h̃ ſa‑ crificium eſt via ad deũ[quo]itine re[oſtẽdã illi]ſcilicet laudanti[ſa‑ lutare dei].i.ſaluatorem dñm ſcꝫ meipſũ. Salutare dei ẽ xp̃s q̃ cũ gr̃a venit:quẽ nõ nouit q̃ alij ꝓ gr̃e ali qd tribuit Ecce via ad deũ ecce ſca la iacob in q̃ angeli aſcẽdãt ꝛ de‑ ſcendãt.i.fideles aſcẽdũt ad laudẽ diuinitatis/ꝛ deſcẽdũt ad laudeſ humanitatis in chriſto. Oratio.

Deorũ dñe te rogam9 vti nos ſuſcipias i ſacrificiũ laudis:q̃ ſine onere peti tas iuſtitias enarrantes iter il‑ lud quo ſalutare tuum oſtenditur gradiamur. Per dñm.

Pſalmus de oratione uerè penitentis:dei miſericordiam magnam pro uenia & gratia obtinenda humiliter & deuotè implorantis.

Pſalmus .L.

1 Miſerere mei deus: ſecundùm magnã miſericordiã tuã.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ℄ Intitulat̃ aũt. Pſalm9 dauid ſcꝫ ꝓphete reſpiciẽtis in finẽ.i.in xp̃m a quo p peccatũ receſſerat q̃ eſt finis.i.oĩm bonorũ operũ con‑ ſummatio ꝛ pfectio.agẽs de pnĩa eius ꝛ humilitate quã habuit cũ venit ad eũ Nathan ꝓpheta miſ ſus a deo ad arguẽdũ eũ qñ vl'qñ intrauit ad Berſabee vxorẽ vrie/ vbi ſpãliter hũilitas oñdit̃ q̃ adeo penitẽtib9 valẽs i exẽplũ ꝓponit̃. Arguente eni nathã rex pctm̃ ſuũ publice cõfiteri non erubuit:non ſe vt hõ ſolet excuſauit:a ſe penas exigit ꝛ conſpectu omniũ ſe reum abijcit. ℄ Materia:vera pctõꝛ recognitio/ſalutifera contritio/ꝛ confeſſio/ac diuine mĩe implora‑ tio. ℄ Intẽtio:monere pctõres ad pnĩas ſalutarẽ exẽplo Dauid et ne quiſꝗ in pſperis rebus ſe extollat vel in virtute ſua pſumat. ℄ Sen tẽtia in gñali: ꝓpheta in iſto pſal‑ mo in pſona ſua ꝛ cuiuſlibet vere penitẽtis recognoſcit peccata ſua: iplorat diuinã miſericordiã:et ſic petit culpe remiſſionem ac gr̃e re‑ ſtitutionẽ.ꝛ ad iſta obtinẽda alle gat multiplicẽ rõnem. Quia ergo

ſupra p ſcdm aduentū ad generale iudiciuꝫ terruit ꝛ oblitos dñi vt ſe corrigāt monuit: recte nūc ſubiūgit de pnia p quā uia et gratia obtinet diuina. ¶ Snia in ſpeciali. Dauid ergo nō excuſans peccatū: ſed publice confitens ait. [Miſerere mei] o [deus] .i. creator meus quem magna et multa iniquitas mea non latet [ſm magnā miſericordiā tuam] naturaliter tibi inſitā: cuius miſericordia natura eſt diuina: et ideo ſemp apud te eſt mia ad quā cōfugio tenēdo iuſtitiam qua punis peccata .i. ad modū mie tue que magna ē dimitte magnū peccatum meum. Magna eni eſt mea miſeria: et ideo magnam exigit medicinaꝫ. De graui enim peccato deſperādum eſſet niſi magna miſericordia dei eſſet: q̄ quanta ſit diffiniri non poteſt. Nec dicens locum aufert iudicio .i. diſcuſſioni factum concedit.

2 Et ſecundum multitudinem miſerationum tuarū: dele iniquitatem meam.

¶ [Et ſm multitudinem miſerationū tuaꝝ] in effectu q̄s ab initio ſeculi i petōꝝ remiſſionibus multipliciter oſtendiſti [dele iniquitatē meam] .i. culpam ꝛ offenſam multiplicem: hoc eſt ad modū miſerationū tuarū q̄ multe ſunt et ſuperāt multitudinem quālibet petōꝝ [dele iniqtatē] q̄ multiplex eſt: ſcꝫ homicidiū / fraudē / ꝛ adulterium: hic oſtendit peccatuꝫ ſuum ꝛ magnū eſſe et multiplex Qui eni magnā miſericordiā ꝛ multiplicē miſerationē depcatur magnā ꝛ multiplicē miſeriā confitet. Opponit ergo magna mia magno peccato ꝛ multitudo miſerationū multitudini peti. Propterea adhuc ſubiūgit

3 † Amplius laua me ab † iniquitate mea: & à † peccato meo munda me.

† magis magiſq̄. † iuſtitia. † delicto

¶ [Amplius] .i. plus q̄ ego te rogare ſufficiaꝫ [laua me] fonte ꝛ aq̄ mie ꝛ gratie tue [ab iniqtate mea] vt dimittas q̄ conſcientia metuit: ꝛ adijcias quod animo non preſumit [ꝛ a peccato meo mūda me] .i. ita laua vt plene mundes vt nullū remaneat peti veſtigiū .i. obligatio ad ſuppliciū. Plus iniqtas q̄ peccatū ſonat: cū ergo penitēs iſte orat vt ab iniqtate lauet ꝛ a petō mūdet tam a grauiori q̄ a leuiori culpa curationeꝫ poſtulare videt. Sꝫ nec p miſericordiā perhibit iuſtitia vt peccatū ſit impunitum: ꝛ ideo ſubdit allegādo cauſam quare ſibi dimitti poſtulat dicens.

Iniqtas plus ſonat q̄ peccatum.

4 Quoniam iniquitatē meā ego † cognoſco: & † peccatū meū † contra me eſt ſemper.

† agnoſco. † delictum † corāꝫ.

¶ [Qm̄ iniqtatē meā] deteſtādā [ego cognoſco] ſꝫ pniam ꝛ ſatiſfactionē: ac tāq̄ ve penitēs nō diſſimulo: ꝛ iō peto vt tu ignoſcas: qꝛ ego punio: tu ne punias [et petm̄ meū ꝯ me ē ſp] .i. diſplicet mihi et deteſtor illō tāq̄ mihi ꝯtrariū vel contra me .i. corā me eſt ſemp ꝛ ante oculos cordis mei p recordationem ꝛ cōtritionem amaram. Ego illud video ad dolendum: tu id ne conſideres ad puniēdum. Attēde q̄d facit deus. Si memor ſis peti tui ille non erit memor. Si tu eius oblitus fueris: deus eius memorabitur Agnoſce ergo et emenda ac confitere deo: ꝛ dic

5 Tibi ſoli peccaui &

† mali ſignum.

† malum coram te feci: ut iuſtificeris in ſermonibus tuis: & uincas cum iudicaris.

¶ [Tibi ſoli peccaui] .i. qd peccaui tibi ſoli attribuit ad iudicadū ꝛ puniēdum: ꝛ ēt ad ſimplr relaxādū: cui ſoli reddenda eſt ratio de pctō: quia ſolus es ſine peccato et ſolus potes curare a pctō [ꝛ malū corā te feci] .i. in tua pnia facere non erubui q̄ vbiq; es: ꝛ quem nullū latet ſecretū q̄ ēt ſol⁹ cognoſcis q̄le: ꝛ q̄tū ſit cuiuſq; malum. Et iō etiam peto mihi miſereri [vt iuſtificeris] .i. iuſtus ꝛ verax inueniaris [in ſmōib⁹] ꝛ v̄bis [tuis] quib⁹ ꝓmiſiſti veniā penitenti [ꝛ vinces cū iudicaris] .i. cū quidam praue intelligētes iudicēt te non miſereri criminaliter lapſis: cōuince illos ꝛ ſniam eoꝝ deſtruere parcēdo mihi criminaliter lapſo: vel [cū iudicaris] a diabolo non debere mihi pctā dimitti: q: mſta graua: ſꝫ tua mīa vicat iniquum iudicium eius vt mei miſerearis.

6 Ecce enim in iniquitatibus cōceptus ſum: & in peccatis † cōcepit me mater mea.

† mater mea me in vtero aluit.

¶ [Ecce eñi in iniquitatib⁹ conceptus ſum] .ſ. in pctō originali [ꝛ in pctīs ꝯcepit me mater mea] .ſ. in cōcupiſcētia libidinis .q.d. mater mea me ꝯcepit cū delectatione pcti: ego ꝯcept⁹ contraxi mecū iniqtatē originalis delicti ex q̄ patior difficultatē ad bonū ꝛ ꝓnitatē ad malū: ꝓpter q̄ pctm̄ hois ē magis remiſſibile: ꝛ merito debes me miſericordiā tuā petentē exaudire. Ecce nuda ꝛ humilis cōfeſſio: de vno arguit ꝛ oia non tm̄ actualia ſed etiā originalia cōfitetur: vt oim pctōꝝ veniam mereatur: ꝛ iō mīam pij cōmmonet iudicis ne cōdēnet. Ut eñi dicit Leo papa. Non remanet in iudicio condemnandum qd fuerit cōfeſſione purgatum. Ideo autē cognoſco ꝛ confiteor ac penitet peccatū meum.

7 Ecce enim ueritatē dilexiſti: incerta & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.

¶ [Ecce enim] in manifeſto eſt ꝙ [veritatē] cōfeſſiōis ſeu verā ꝯfeſſionē vt reus ſe accuſet [dilexiſti] ſuper ſacrificia. vel [veritatem dilexiſti] qua peccata punias: lꝫ pieca indulgeas .i. impunita peccata etiam illoꝝ quib⁹ ignoſcis nō reliquiſti. Sic prerogaſti miſericordiā vt ſeruares et veritatē. Ignoſcis cōfitenti: ſed ſeipſm puniēti. Miſericordia ergo eſt ꝙ homo liberatur: veritas ꝙ peccatū punitur. Et confido ꝙ mihi parcas: q: iam [incerta et occulta] myſteria [ſapientie tue] .i. filij tui [manifeſtaſti] .i. ꝓphetico ſpiritu reuelaſti [mihi] videlicet incarnationē, paſſionē, reſurrectionē, aſcenſionē, et alia plurima. Incerta dicit propter iudeos qui hec legebant ꝛ dubitabant. Occulta ꝓpter gētes que hec omnino neſciebant. Et ideo certus ſum ꝙ

8 Aſperges me domine yſopo & mundabor: lauabis me & ſuper niuem dealbabor.

¶ [Aſperges me yſopo] .i. ſāguie Chriſti: q̄ eſt ſicut in paſſiōe fideles aſperges: ac virtute charitatis ꝛ hūilitatis [ꝛ ſic [mundabor] a pctīs. Yſopus eñi herba hūilis yſop⁹.

aufert ĩflatioṇē pulmōis.

heret petre radicibus:aufert inflatioṇē pulmonis.Hic in myſterio
aſpergit̃ q̇ radice charitatis fixus
in humili chriſto ſupbie tumorem
humilitate depellit.humilitatēqꝫ
paſſionis chriſti imitat̃/ et ita mū
dat̃.Sed qꝛ paruꝫ eſt mundari a
ſordibꝰ peccatoꝝ niſi contingat
decorari cādore virtutū:ideo ſub
iungit[lauabis me] aq̄ baptiſmi
i.ſic tu ī baptiſmo lauabis fideles
ꝑꝑe gr̄e et infuſione gr̄e tue[et ſu
per niuē dealbabor].i.incōparabi
liter:qꝛ dealbatio ſpiritualis ma
ior eſt et melioꝛ q̄ corpalis:ꝛ can
dor iuſtificate aīe oēm cādorē ſu
perat viſibilis creature.Et ſic

9 Auditui meo dabis
† gaudium & lætitiā:
& † exultabūt oſſa hu-
miliata.

†exultationem. †alia lr̄a nō hꝫ et.

¶[Auditui meo] īteriori [dabis
gaudiū] de remiſſione pctōꝝ re
uelādo mihi ea eſſe dimiſſa[et leti
tiā]de ꝓmiſſione ſalutis eterne.
Uł̄ gaudiū referri pōt ad p̄ſentē
gr̄am:letitia ad futurā gl̄iam[et]
audita interius remiſſiōe ꝛ ꝓmiſ
ſione[exultabunt oſſa humiliata]
i.ſpūales vires que intus latent:
ꝛ corpus ſuſtentant prius turba
te in contritione/ꝛ per pn̄iam hu
miliate.Uel virtutes et dotes
aīe que per pctm̄ fuerāt depreſſe:
et per remiſſionem peccati reſuſci
tate[exultabunt]:id eſt exultatio
nis cā mihi erunt.Et vt hec fiant

10 Auerte faciem tuam
à peccatis meis: & o-
mnes iniquitates meas
dele.

¶[Auerte]ꝛ amoue[faciē tuam]
nō a me ſꝫ[a pctis meis]obliuio
ni ea tradēdo:id ē ne videas:nec re
corderis illa amplius ad punien
dum:quia ego ea ante faciē meā
habeo ad penitendum.Si eñ hō
peccatum aduertit:et inde faciē
ſuam non auertit deus auertit fa
ciem ne puniat:hoc autem facit
deus qn̄ propter penitētiam pctā
hoim diſſimulat:quando nō remi
ſit:qn̄ nō requirit:quādo non
punit:et auertendo[omnes iniq
tates meas]originales et actua
les/preteritas/preſentes/ꝛ futu
ras[dele]de tua notitia ꝛ memo
ria ne punias.Quas cū deleueris

11 Cor mundum crea
in me deus:& ſpiritum
rectum innoua in uiſce
ribus meis.

¶[Cor mundū]quod diligat mū
diciam quo te videas[crea in me]
o[deus]:i vt deus quaſi nouū ali
quid.i.ꝑ gr̄am que infundit̃ per
creationē mūda cor meū quod per
me maculatū eſt[ꝛ]aufer inde ma
las cogitationes[ſpiritū rectū]ad
vidēdū ꝛ diſcernendū ſicut antea
rectꝰ fuit in me[innoua in viſceri
bꝰ]et interioribꝰ[meis].i.in inte
riori hoīe meo vnde pctm̄ exuit:
quē inueterauerat pctm̄ rogo vt
ſnouet gr̄a.Per factū meum cur
uata erat rectitudo ſpiritus mei
ad malū:ꝑ gr̄aꝫ tuā dirigat̃ vt ſi
cut priꝰ recte ꝛ in veritate incedā

12 Ne proiicias me à fa
cie tua:& ſpiritum ſan
ctum tuum ne auferas
à me.

¶[Ne ꝓiicias].i.de cetero ꝓiici
nō ſinas[me]tanq̄ a te reproba
tum[a facie tua].i.a p̄ntia vel be
niuolētia tua:ne ſicut Chayn exul
a te efficiar ꝓiciant̃ a te peccata
mea non ego.[et ſpiritū ſanctum

tuum]reſtitutū, mihi ꝑ pniam.i:
ſpūſancti donū ⁊ grām[ne aufe-
ras a me].Alter nō dicit da/ſed
ne auferas q: qui cōſitetur ⁊ peni
tet iſtū donū ſpūſancti hꝫ a quo ſo
lo confeſſio et punitio peccati eſt.
Cū eñ ſibi quiſqꝫ iraſcit ⁊ diſplicet
ſine dono ſpūſancti nō ē.Talē[ſpi
ritum ſanctum]id eſt ſpiritū pro-
phetie qui ſibi precioſus erat val
de.Et per ipſum ſpiritum

Confitēs ⁊ penitens donum ſpūſſcti hꝫ.

13 Redde mihi † letitiā
ſalutaris tui: & ſpiritū
principali cōfirma me.

† exultationem.

¶[Redde mihi]id eſt reſtitue q̄
peccādo amiſi [letitiam ſalutaris
tui].i.de ſpe ſalutis ⁊ ſaluationis
tue: vel [letitiā ſalutaris tui]id eſt
illā exultationem chriſti tui quā
in eo prius ꝙ peccarem habui[et
ſpū principali]i. potēte.i.ſpūſctō
⁊ p grāꝫ ei⁹ q̄ mihi ignouiſti ⁊ me
innouaſti[cōfirma me]in hac leti
tia ⁊ grā vt ipſe ſpūs in me nō vi
tia pncipētur:⁊ me a reſiduo pre-
ſeruet. Non eñ ſufficit ſanare niſi
firma ſit cura que adhibetꝰ. Unde
Joſue nō mouit caſtra circūciſoꝝ
donec penit⁹ ſanarentꝰ. Et ita grā
cōfirmatus nō ero ingratus ſed

14 † Docebo iniquos
uias tuas: & impij ad te
conuertentur.

† docebam.

¶[Docebo iniquos vias tuas]id
eſt mandata tua vel miſericordiā
⁊ veritatem vt alij exemplo meo
de miſericordia ſperent: ⁊ verita-
tem iudicij timeant: et ita veram
agant penitentiam: ⁊ in bono ha
beant perſeuerātiam Sancti eñ
viri ſicut ſuam ita et aliorum que
runt ſalutem. vnde ⁊ ſubdit[⁊ im
pij]me imitantes[ad te cōuertē
tur]per veram penitentiam. Ma
gna eſt in hoc verbo diuine miſeri
cordie cōmēdatio et peccantium
conſolatio. Ita eñ plen⁹ eſt deus
adipe miſericordie vt non ſolū cō
uerſis: ſed etiam impijs promitta
tur ſalus. Et vt poſſim alios doce
re ordinate ⁊ liberius: prius

Sancti viri etiā aliorū q̄rūt ſalutem.

15 † Libera me de ſan
guinibus deus deus ſa-
lutis meæ: & exultabit
lingua mea iuſtitiam
tuam.

† ſerue.

¶[Libera me de ſanguinibus]i.
corruptionibus carnis vel de pec
catis multis: q: min⁹ latine dicē-
do pluralr ſanguinib⁹ mlta pecca
ta intelligi voluit q̄ veniūt ⁊ tra-
huntur ex origine carnis peccatꝰ
i.ex carne per originale peccm̄ cor-
rupta. o deus creator[deus]refor
mator ſalutis mee/dator ⁊ cōſer-
uator[⁊]tūc[exultabit].i. exultan
do ſeu cū exultatione laudabit et
annunciabit[lingua mea iuſtitiā
tuā]qua iuſtificas impiū: ſuſcipis
confitentē: parcis penitenti: ⁊ di-
mittis peccm̄ penitēti: eo ꝙ promi
ſiſti. Nec hoc poſſum ſine te: ſed tu

16 Domine labia mea
aperies: & os meum an
nunciabit laudem tuā.

¶[Dñe]q̄ oīa potes[labia mea]
que ꝓpter peccata pri⁹ ad bonū
clauſa erant: ⁊ propter peccatorū
conſcientiam loqui non preſume-
bāt:[aperies].i. idonea facies ad
laudandum et predicandum cul-
pam remittēdo/⁊ gratiam infun
dēdo: et tunc[os meum]etiam cor
dis arcanum [annunciabit lau-
dem tuam]digne: q: nō eſt ſpecio
ſa laus in ore peccatoris. Hāc in-
q̄ laudem ſcilicet ꝙ me peccantes
nō reliquiſti: ꝙ cōfiteri monuiſti
ꝙ mundaſti: hec obtendo: et ide

Laus ſpecioſa nō ē in ore peccatoris.

laudem dico quia magis eſt tibi acceptabile ꝙ legalia ſacrificia offerre.

17 Quoniam ſi uoluiſſes ſacrificiũ dediſſem utique: holocauſtis nõ delectaberis.

℄ [Quõ ſi voluiſſes ſacrificiũ] legale ſiue figurale quod pro expiatiõe peti ſolebat offerri [dediſſem vtiq;] .i. vere offerrẽ tibi: ſed ſacrificijs ⁊ etiam [holocauſtis] veteribus que ſunt digniora [nõ dilectaberis] .i. nec eis placaris. Videbat propheta tempus gratie quo hec figuratiua debebant ceſſare: nam omnia in aduentu chriſti reſpuuntur: nec modo prius deo offerunt. Quid ergo eſt offerendũ ad placãdum deum? Nõ pecudes: non hirci: non quecunq; animalia: q: nõ vult pro peccato holocauſta in quibus crematur caro aliena. Sed

18 Sacrificium deo ſpiritus cõtribulatus: cor contritum & humiliatum deus † non deſpicies. †ſpernit.

℄ [Sacrificiũ] peccatorum [deo] placens ⁊ gratum eſt [ſpiritus cõtribulatus] .i. id eſt ſimul cum corpore tribulat⁹: et pro peccatis plurimum anxiatus vt ſpiritus teratur dolore ⁊ corpus afflictione vel de ſuis ⁊ aliorum peccatis turbatus: in quo datur ſpes venie conuertendis ſi penitere velint. Hoc enim ſacrificio peccata ſoluuntur: quia [cor cõtritum] prius per compunctionem [et] deinde [humiliatum] per confeſſionem non elatum per peccati excuſationem: o [deus non deſpicies] imo gratã-ter reſpicies et accipies. Minus enim dicitur: et plus intelligit. Ergo cõtribulatio in ſatiſfactione operis: contritio in dolore cordis: humiliatio in confeſſione oris / faciunt gratum deo ſacrificium. Quod ſacrificiũ vt tibi fiat. Sacrificiũ gratũ deo q̃ eſt.

19 Benignè fac domine in bona uoluntate tua ſyon: † ut ędificentur muri Hieruſalem. † Al. et

℄ [Benigne fac] .i. id eſt largã benedictionem ⁊ miſericordiam impende peccata dimittendo: et gratiam conferẽdo. o [domine] cui tale placet ſacrificium [in bona voluntate tua] .i. id eſt ex gratuita gratia tua non ex meritis ſuis [ſyon] id eſt eccleſie tue militãti que eſt in ſpeculatione supernorum et aliquid ſpeculatur quod ſperat: et ex viuis lapidibus videlicet fidelib⁹ animalibus [edificentur muri hieruſalem] .i. vterq; paries eccleſie. ſ. iudaic⁹ et gẽtilis in fide / ⁊ ſpe ⁊ charitate cõſtruatur ad edificãdã eccleſiam et muniendam. Syon interpretatur ſpeculatio. et hieruſalem viſio pacis. Agnoſcitis ergo vos in ſyon ⁊ hieruſalem ſi certam ſpem futuram expectatis: et ſi pacem cum deo habetis. Syon ſpeculatio interpretatur.

20 Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ oblationes & † holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum uitulos. † holocauſtomata.

℄ [Tũc] .ſ. cũ eccliã cõſtruxeris [acceptabis] a fidelib⁹ ⁊ gratũ habebis [ſacrificiũ iuſtitie] .i. id eſt iuſte laudis tibi debite: vel bonorum operũ tibi placẽtium: acceptabis etiã [oblatiões] de reb⁹ exterio-

ꝛduꝰ id ē ſacrificiū elemoſynarū
[⁊ holocauſta] igne ↄſumēda id ē
ſacrificiū mortificationis: ⁊ [tunc
īponēt] .i. offerēt [ſup altare tuū]
quod eſt fides vbi ſacrificia offerū-
tur: q² quicq̄d offertur per fidē of-
ferri debet [vitulos] .id eſt ſacrifi-
ciū mortiſ ſeipſos martyrio expo-
nētes: ⁊ ſicut vitulos ad mortē dā-
ci pmittentes. Uel [vitulos] .i. ſe-
ipſos innocentes nouos a iugo le-
gis ⁊ pcti liberos hoſtiā viuā ſan-
ctā tibi placētē. .Oratio

Profuſe miſerationis ineffabile nomē deꝰ trinitas: q̄ humani pectoris antrū emundās vitijs: ſup candorē efficis niuis: innoua q̄ſumus in viſceribꝰ noſtris ſpm̄ ſanctū tuū quo laudē tuā annunciare poſſimus: vt recto pncipaliq; ſpiritu cōfirmati mereamur eternis ſedibꝰ in hieruſalem celeſte componi. Per dominum.

Pſalmus de culpa & pœna hominis peccatoris & iniqui: & econtra de merito ac premio innocentis & iuſti.

Pſalmus. LI.

QVid † gloriaris in malitia: qui potens † es in iniqtate?

† gloriatur † eſt

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℭ Titulus talis eſt. In finē itellectꝰ dd̄ ⁊c. Hec pſecutio ⁊ doheg accuſatio īpleta ē: et q̄tidie īplet̄ i eccleſia. Igit̄ itellectꝰ huiꝰ pſalmi i finē tēporū ē referēdꝰ q̄ ipſi dānabūtur ⁊ boni remunerabunt̄: ⁊ attribuendus eſt dauid .i. cuilibꝫ fideli habitus de eo negocio qd̄ ſignificatū eſt eam venit doheg idumeꝰ id eſt terrenꝰ aliquis malitia motus q̄ Doheg interpretatur motꝰ ⁊ idumeus terrenus: et nunciauit Sauli: qui interpretat̄ appetitio per quē ſignificat̄ mors: q² ſicut hunc ptōr populus a deo perijt regē: ita nos per illicitū appetitū acquiſiuimus mortem ⁊ appetitꝰ malus aie mors eſt. ⁊ dixit ei inſtigādo eū ad pſecutionē venit dd̄: id eſt q̄libet fidelis in domū Abimelech: q̄ regnū patris mei interp̄tatur .i. in cōſortiū eccleſie in qua regnat deus pater. Saul em̄ ⁊ Doheg pſeq̄ntes dauid ⁊ abimelech ſignificāt regnū terrenū et trāſitoriū nō ad vitā/ſed ad mortē pertinens ꝙ perſequitur bonos ad regnū celeſte pertinētes. ℭ Materia: ptōris iniqui culpa ⁊ pena: iuſti vero meritū ⁊ pmiū. ℭ Intētio retrahere fideles a malo ⁊ allicere ad bonū: ℭ Sētētia in gn̄ali: propheta in iſto pſalmo in pſona ſua ſeu fidelis aie loquitur de quolibꝫ in quo q̄ gloriando de malitia ſua iniq̄ potēter agit iniquitatē ⁊ detractionē diligit: cui etiam penam finalē ſcꝫ eternā dānationē predicit: ⁊ ſilr loquit̄ de iuſti merito ⁊ p̄mio. Poſtq̄ ſ ſupra egit de pnia: agit nunc de duobus generibus hoim: quorum vnum eſt terrenum aliud celeſte. vnum pſequitur: aliū patitur: vnum gloriatur in malitia. aliud in deo. intendēs ꝑuerſum genus de quo primo agit a ꝑuerſitate ad pniam reuocare/⁊ vitā veritatis ei oñdere. ℭ Sn̄ia in ſpeciali: cōtra ꝑuerſos ſ ꝓpheta inuectionē faciēs dicit [Quid] .i. quare ꝑ quo fructu pro q̄ vtilitate [gloriaris in malitia] cum in bono tātum ſit gloriandum .q.d. hec tua gloriatio eſt peſſima/ q² proprie eſt peccandum ex certa malitia. Diꝰ profecto eſt gloriari in iniq̄

Doheg motꝰ interpretatur. Saul appetitio interpretatur. Abimelech q̄d īterpretat̄. [illegible]

iniq̃ta te pl⁹ eſt q̄ ei exer cere.

tate q̄ iniq̃tatē opere exercere[q̄ potens es in iniquitate].i.tu pſecutor ⁊ amator in mūdi culicētia ⁊ potētia iniq̃tatē opandi eſt ꝯceſſa et qui potētior exerces iniq̃tatē q̄ potētia de ībecillitate ꝓcedit:q2 eſt quedā pronitas ad peccadū ⁊ conſuetudo repꝛhēdiť in illo ⁊ voluntas mala ⁊ actio peruerſa. Maliciā aūt exeq̃ť p ptes cū ſubiūgit.

2 Totā die iuſtitiā cogitauit lingua tua:ſicut nouacula acuta feciſti dolum.

ℭ[Tota die].i.aſſidue[iniuſtitias cogitauit lingua tua] ſcilȝ cordis. Quale eñ officiū foris hȝ lingua in loquendo:tale officiū lĩgua cordis intus hȝ in cogitādo. Hic ē q̄ ſine verborū ſtrepitu ſepe nobiſipſis loquimur in corde. Nec ſolum cogitaſti malum/ ſed etiam feciſti. Unde ſubdit[ſicut nouacula acuta]que ſi aſſimilet agere vultus nitorē ⁊ genas vulnere ſauciet dolū facit:ſic ⁊ tu[feciſti dolū] q2 cū diligere ſimulas fraudulenter vulneras. In hoc vſu cogitatio ⁊ act⁹ malitie continenť.In ſequēti vo affect⁹ deſignať.cū diciť.

3 Dilexiſti malitiā ſuper benignitatem: iniquitatem magis quām loqui æquitatem.

ℭ[Dilexiſti malicia ſup benignitatē].q.d.nō ſolū cogitaſti ⁊ feciſti ſed etiā dilexiſti malū qđ eſt ſumma malitia:nec ħ tm̄ dilexiſti ad faciendū:ſed etiā ad loquēdū:⁊ iō ſubdit[iniq̃tatē magis q̄ loq̃ eq̃tatē]ſcȝ dilexiſti.q.d.aut facis malū:aut dū non potes facere dicis malū:aut quādo nec ħ potes vis ⁊ cogitas malum:hoc ſemper conuenit reprobis vt magis diligant malum cogitare/agere/loqui/q̄ bonum. Et in hoc eſt duplex iniq̃tas ⁊ damnatio:q2 qđ reprobandum erat eligunt:⁊ quod eligendum fuerat contemnūt.

4 Dilexiſti omnia uerba † præcipitationis † lingua doloſa. † ſubmerſionis. † lĩguã doloſã.

ℭ[Dilexiſti omnia verba p̄cipitationis].i.ad p̄cipitandū ⁊ deſiciendū innocentes.o.[lingua doloſa] ⁊ fallax miniſtra malitie.i.tu qui es lingua doloſa:hoc eſt doloſus in lingua vel linguoſus ⁊ doloſus aliud in corde geſtans:aliud ore promens. Iam enim non curat q̄d dicat:quid mentiatur:qualiter fallat:ſed ad omnem falſitatē/doloſitatē/vanitatē ſe p̄cipitē derelinquit. Uñ noiat eū linguā doloſā:q2 homo q̄nq̧ cenſeť noīe mēbri quod magis in eo vituperatur vel commendatur. Et ſubiungit de celeri ſine iniqui.

5 Propterea deus deſtruet te in finem:euellet te & emigrabit te de tabernaculo tuo:& radicē tuā de terra uiuentiū.

ℭ[Propterea deus deſtruet te in finē].i.finalr̄ quātūcūq̧ differat:⁊ ſi modo videris ſtare ⁊ florere tā q̄ fenū in agro. Deſtruet aūt hoc mō:q2 pri⁹[euellet te].i.dignitatē tuam auferet ⁊ te deijciet: et poſt [emigrabit te].i.emigrare ⁊ tranſire te faciet[de tabernaculo tuo].i.ð p̄nti mūdo quē diligis:⁊ q̄ſi tabernaculū tuū facis.vl' de corpore ſiue ð eccl'ia in q̄ ſtare debuiſti[et radicē tuā].i.aiam tuā q̄ viuiſicat corpus:ſicut radix arborē euellet [de terra viuētiū].i.de beatitudie

ſctõꝝ Deinde mutuas perſonam ſubiungit.

6 † Videbunt iuſti & timebunt: & ſuper eum ridebunt & dicent: ecce homo qui non poſuit deum adiutorem ſuũ.

tet

¶ [Videbunt] mõ [iuſti] .i. intelligent: q2 legũt q̄d ſeruet̃ i finẽ malis [& timebũt] ſibi plus q̃ añ ne & ipſi pereãt: q2 peſtilẽte flagellato ſapiens aſtutior erit: & in futuro [ſup eũ ridebũt] .i. ſupiores exiſtẽtes irriſione dignũ iudicabunt: q2 letabit̃ iuſt9 cũ viderit vidictã: & gaudebit ſe eſſe diſſimilẽ/ & iam tũc nõ erit loc9 cõpatiẽdi & correctionis: ſed tm̃ dãnationis [& dicẽt] interiori locutiõe ſua [ecce hõ] q̄liter puniť9 ẽ [q̄ nõ poſuit deũ adiutorem ſuum]: id eſt non habuit fiduciam et ſpem in domino.

Sapiens aſtutior erit flagellato peſtilẽte

7 Sed ſperauit in multitudine diuitiarum ſuarum: & præualuit in uanitate ſua.

¶ [Sed ſpauit in multitudine diuitiarũ ſuarũ] .i. in copia auri & argẽti potentie & glorie/ & aliarũ rerũ ponẽdo ibi finẽ ſuũ. Nõ q2 habuit diuitias: ſed q2 ĩ ipſis ſpauit ideo dãnat̃: q2 habet aliq̄s q̄ non amat: & ardet auaritia q̄ nõ habet [& p̄ualuit] ceteris ad tp̄s modicũ [in vanitate ſua] ſcȝ in pſperitate & affluentia tpaliũ q̄ tm̃ trãſiuit velut vmbra. Nihil em̃ vani9 eo qui putat plus valere nũmum q̃ deus Deinde poſt vituperationẽ iniqui & maloꝝ ſequitur laus partis contrarie ſcȝ bonorum .q.d. mali ſperant in diuitijs.

8 Ego autem ſicut oliua fructifera in domo † dei: ſperaui in miſericordia dei in æternum & in ſeculum ſeculi.

Adint

¶ [Ego autem] dicit populus dei manẽs continue [in domo dei] id eſt in eccleſia ſicut oliua fructifera] in radice fidei: in pinguedine charitatis: & fructificatione bonorum operũ. Sicut oliua nec in hyeme nec in eſtate ſuã amittit viriditatẽ: ſic ſctũs vir nec in proſperis nec in aduerſis amittit virtutũ decorẽ: ſicut etiam oleũ tria p̄bet. ſcȝ pabulũ/ medicinã/ & lumẽ: ſic vir iuſtus debet prebere pabulũ eſurientibus: lumẽ ignorãtib9: medicinã egrotis [ſperauit] nõ in diuitijs ſiue in honoribus: ſed [in miſericordia dei] duratura [in eternũ. &] pro id eſt [i ſeculũ] ſubſecutiuũ [ſeculi] iſti9 .i. nõ ad terrena adipiſcẽda: ſȝ ad ea q̄ ſũt i eternũ ſeu eterna. Et

Oleũ tria p̄bet ſic & iuſt9 tria dȝ p̄bere

9 Confitebor tibi † in ſeculum † quia feciſti: & expectabo nomen tuum quoniam † bonũ in cõſpectu ſanctorum tuorum.

†dñe †qm̃ eſt †iucundũ eſt.

¶ [Cõfitebor tibi] cõfeſſiõe laudis .i. laudabo te: [in ſeculũ] .i. i eternuȝ p collatis bñficijs [q2 feciſti] hec p̄dicta ſcȝ q̄ ſum oliua q̄ ſpaui in mia i eternũ: nã ego nihil feci niſi malũ: de9 ẽ aũt q̄ opat̃ in nobis & velle & opari p bõa volũtate [& nõ] cũ patiẽtia [expectabo nomẽ tuũ] .i. rẽ nominis tui qđ ẽ ieſus puta ſalutẽ i futura retributiõe iuſtorũ: & q̄ tũc ſaluabor [qm̃ bonũ] ẽ nomẽ tuũ .i. delectabile & iucũdũ ſed nõ niſi corde guſtanti. Vñ ſubdit [in conſpectu ſanctoꝝ tuoꝝ] tm̃ qui

ſoli guſtantes ſentiūt ꝙ ſuauis ē dñs. Si nihil dulce eſſet martyribus nequaꝙ tantas tribulationum amaritudines equo aīo tolerarent. Et quanto quiſꝗ ſanctior eſt tāto dulci⁹ ꝛ ſuaui⁹ ſapit nomē domini in corde eius. Tanto etiā patientius ꝛ deſiderabilius expectat vt tandem videre mereatur quod amat.

Oratio.

Totius mūdane vanitatꝭ deſtructor ops deus fac nos in domo tua ſicut oliuā florere fructiferā: vt in tua miſa ſperantes ab iniquitatis maledicto ſaluemur. Per do.

Pſalmus de peccatoribus & prauis ī malitia ſua ptinaciter obſtinatis: & negātibus deū factis ſuis. Pſal. LII.

1 Dixit † inſipiēs in corde ſuo: non eſt deus.

†ipius deus.

¶ [Titulus hic eſt in finē intellect⁹ dauid pro melech hoc eſt iſte intellect⁹ attribuend⁹ eſt dauid prophete inuitāti nos ī finē. .i. cōformitatē xpi q̄ eſt finis legis habit⁹ p melech qd̄ īterp̄taē dolēs vel peutiēs/ ꝛ ſignificat eccleſiam p qua increpantur hic hoīes inter. quos gemit parturiēs. ¶ Materia. prēpt⁹ dei a malis īſipiētib⁹: deū non cognoſcētib⁹. ¶ Intētio. ɔfutare huiōi ɔtēptores dei ꝛ bonos ɔſolari ꝛ marie intēdit ɔfutare iudeos xpm dūs eē negantes. ¶ Sūia in gnali: pphera iſto pſalmo loqtur de q̄lib3 peccōre in malis ſuis obſtinato: qlicet deū ɔfiteat verbis: factitū negat: ꝛ increpans malos eū dicit ipos in eternum puniēdos bonos vero ſalutē cōſecuturos. Quia cū ſupra conat⁹ ē ad pniam reuocare puerſos: nūc de obſtinatis ꝛ ɔtēptorib⁹ ſubdit oſtēdēs eos ī futuro puniēdos. ¶ Sūia ī ſpeciali. pmo ergo increpās malos ꝛ improperās ait. [Dixit inſipiens] .i. ois q̄ male viuit [ī corde ſuo] apd̄ ſe: ꝛ ſi nō audet ore apd̄ alios: ī corde inq̄ vbi deus audit ꝛ ſi nō hō [nō eſt deus] ſic eīm opatur q̄ſi cogitet deū non eſſe. Nā q̄ putat deo placere mala vel q̄ dicit eū oīb⁹ parcere: nō cuꝫ putat eſſe deum. Idem nāꝗ deo eſt eſſe deum et eſſe iuſtum: quia iuſtitia in deo de⁹ eſt. Quod ergo negat eum eſſe iuſtum: negat eſſe deum. Cum vero negat eſſe iuſtuꝫ qui ei putat placere mala vel non punire. Inſipiens etiam iudeus dixit in corde ſuo de xpo: hic hō nō eſt deus. Itē hodie dicūt īfideles

Abimelech qd iterpretat

2 Corrupti ſunt & abominabiles facti ſunt in iniquitatibus † : non eſt qui faciat bonum. †

†ſuis. †nō eſt vſꝗ ad vnum.

¶ [Corrupti ſunt] oēs tales corruptione et voluptatibus peccatoꝝ: ī ſe corrūpiē aīa in vi ɔcupiſcibili p auaritiā que tollit ei amorē dei in vi rationabili p ſuperbiā q̄ aufert ei cognitionē dei ꝛ ſui: ꝛ ī vi iraſcibili piuidiā q̄ extinguit iuſtitiā. Corrūpiē ēt corp⁹ diuerſis vitijs ꝛ ī diuerſis membris ſuis: ꝛ ſic corrupti [abominabiles] .i. odibiles [facti ſunt] deo: angelis ſanctis ꝛ bonis hominib⁹ [in iniqtatib⁹] ſuis .i. merito iniquitatum ſuarum. et hoc a deo ꝙ [non eſt] de illis ſeu numero talium [qui faciat bonum] meritorium. Sed

3 † Deus de cælo pro- †dñs

ſpexit ſuper filios homi
nū:ut † uideāt ſi eſt intel
ligens aut requirēs deū.
†videret

¶ [De⁹ de celo] .i. p ſanctas aīas
in qb⁹ habitat [pſpexit ſup filios
hoīm] .i. admonuit eos q̇ deberēt
eē filij hoīs rōne vꝫ ētiā portādo ima
ginē noui hoīs: vl [ſup filios ho.s]
nō dei hoīes eīm ex ſe mali ſunt ex
deo boni: ⁊ iō filij hoīm ſunt quan-
do male faciunt: qñ aūt bene filij
dei [vt videāt] .i. videri facit ſi eſt
aliquis intelligēs vel intelligere
ſatagēs p verā cognitionē [aut re
q̄rēs deū] p bonā opationes. Mul
ti requirūt ⁊ nō intelligūt vt ſim-
plices. Multi intelligunt ⁊ non
requirūt vt literati. Quales autē
inuenti fuerint ſubditur.

4 Omnes declinaue-
runt ſimul inutiles facti
ſunt: non eſt qui faciat
bonum non eſt uſque
ad unum.
pſ. xiiij. Ro. iij.

¶ [Oēs declinauerūt] a rectitudi
ne iuſtitie ⁊ a via veritatis: ⁊ [ſimul]
cū ipſa declinatione ⁊ cōcordi praui-
tate [inutiles] ⁊ pnitioſi [facti ſūt]
ſibi ⁊ alijs ⁊ inepti ad ꝯſecutionē
vite eterne. Uñ [non eſt q̇ faciat bo
nū] ex ſe ſcꝫ ductus rōne ⁊ q̄ſi ex
dolore repetit [nō eſt vſqꝫ ad vnū]
i. nō eſt vnic⁹ nec vn⁹ talis de eis
repit. Si ſaltē vnū excipet diceret
pter vnū. Cōgru⁹ ordo: pri⁹ decli-
nāt: nūc inutiles ſūt: deinde nō ē
qui faciat bonū. Et ſequitur cōmi
natio malorum per ſinem: Sed

5 Nonne ſcient omnes
qui operantur iniquita
tem: qui deuorant † ple
bem meā ut cibū panis.
†ppl'in meū in cibo.

¶ [Nōne ſciēt] in futuro dei iuſti
tiam [oēs] q̇ nūc [operāt] principali
ter [iniq̇tatē] .q.d. imo ſciēt tunc
per pene experiētiā qui modo ſci-
re nolūt per cordis intelligētiā. ⁊
[q̇ deuorāt plebē] volentes eā con
ſumere [vt cibū panis] .i. ſemp ⁊
aſſidue. De ceteris eīm māducam⁹
modo hoc: modo illa: ſemp autem
panē: vel ita declinātur in ſpolia
tione ⁊ occiſione innocētium ac ſi
comederent ſapidū ⁊ bonū cibū.
Et merito hoc eis quia

6 Deum nō inuocaue-
runt: † illic trepidaue-
runt timore ubi nō fuit
timor.
†ibi timuerūt.

¶ [Deū nō inuocauerūt] p pñias
hoc quiſqꝫ inuocat qd hr̃e vult: hoc
dicendo ꝯſolant fideles gemen-
tes ne imitētur proſperātes: qꝛ ta
les deū non inuocauerūt vt in eis
habitare. Uñ cito perituri ſunt ⁊
⁊ iō [illic trepidauerūt timore vbi
nō fuit timor] habendus: qꝛ de ter
renis timuerunt de quibus nō eſ-
ſet timēdum: ſed non de eternis
vbi eſſet timendum formidantes
tamen mala preſentis vite tempo
ralia non offenſam diuinā ⁊ mala
eterna. Sed quare hoc?
Innocat q̄s qꝫ qd vult habere

7 Quoniam deus † diſ
ſipauit oſſa † eorū qui
hominibus placent: con
fuſi ſunt quoniam deus
ſpreuit eos.
†diſſipat
†hoīb⁹ placētium

¶ [Qm̄ de⁹ diſſipauit] .i. diſſipari
pmiſit [oſſa] id eſt vires ⁊ poten-
tias anime ſeu ſteriora bona [eorū
qui hoibus placent] .i. placere in
malo querūt ⁊ intendūt .q.d. quia
hoibus placere appetentes noluе-
rūt eſſe ſerui xp̄i ppterea de⁹ vir
tutes aie et interiores ſenſus ip̄s

Alia vir tuti b⁹ ſu- ſtētāt ſicut ca ro oſſi- bus.

rationem/intellectum/memoriā/ ꝛ alia hmōi i eis deſtruxit:q̄ ideo oſſa dicuntur:qꝛ ſicut oſſibus caro ita virtutibus anima ſuſtentatur bonum eſt placere homini ꝓpter deū:in quo magis quis intelligit deo placere ꝙ homini [cōfuſi ſūt] i.ↄfundentur eterna confuſiōe:qꝛ a regno dei ſeparabūtur [quoniaꝫ deus ſpreuit eos] i.ſpernit eijciēs eos a c. nſortio ſanctorū:ꝛ iuſte/ qꝛ ipſi prius ſpreuerunt deum : ꝛ ponit preteritum pro futuro ratio ne certitudinis:Sed iſrael ſalua- bitur.vnde ſequitur

†in 8 auertē do dñs †ppli ſui. Deū. xv.

Quis dabit ex Syon ſalutare Iſraël? † cum cōuerterit de⁹ captiuita tē † plebis ſue: exultabit Iacob & letabitur Iſraël.

❡ [Quis dabit ex ſyon] i. e celo vbi eſt clara dei viſio ꝛ ſpeculatio [ſalutare iſrael] i. ſalutē vel gra- tiaꝫ ſalutarē populo videnti deū: nonne ipſe dñs ſol⁹ de quo dixe- runt ſtulti:nō eſt de⁹ qꝛ [cū cōuer terit de⁹ captiuitatem plebis ſue] transferendo eos de preſenti ba- bylonia ad ſupernam hieruſalem [exultabit iacob] q̄ hic luctat⁹ eſt [ꝛ letabitur iſrael] qui hic deū in enigmate contemplatus eſt.Qui nūc eſt verus iacob.i.vir iuſtus lu ctans contra vitia ꝛ ſupplantans ea:erit tūc verus iſrael vidēs deū ꝛ cognoſcēs pfecte. Iſte pſalmus etiam ſuperius expoſitus eſt p̄ter verſū penultimū q̄ ibi nō eſt. Oro.

Reſpiciens de celo ſancto tuo de⁹ piiſſime pone ter- minum inſipiētie noſtre: vt a terroꝛib⁹ vanis erati tibi ſoli de puritate cordis integra placea- mus. Per dominum.

Oratio Chriſti uel ec cleſie ſeu iuſti poſiti in tribulatiōe ꝓ liberatio ne à malorū aduerſātiū infeſtatiōe & pſecutiōe.

Pſalmus. LIII.

DEus in no- mine tuo ſal- uum me fac: & in uirtute tua † iudica me. †libe- ra.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ❡ Titulus talis eſt. In finē in car minibus ꝛc. q. d. hic eſt intellectus dauid. i. xp̄i vel corporis eius ad- monētis etiā in aduerſis perſeue rādū eſſe i carminib⁹ vel hymnis i. in dei laudibus vſqꝫ in finē con- ſummantē: intellectus dico conce ptus vel habitus cū veniſſent zi- phe. i. florentes ſeculi. Ziphei enī interpretantur florētes ad ſaul. i. ad regnum temporale ꝛ mortis q̄ per ſaul ſignificat:ꝛ dixiſſent pro- dendo:nonne Dauid abſconditus eſt apud nos. i. xp̄s latet in carne vel eccleſia in ſpe occulta. Florētes enim gloria temporali perſecuti ſunt xp̄m i hoīe latētē: vel eccliaꝫ cui⁹ bonū int⁹ ē ꝛ merces occulta Beati em̄ mortui mūdo q̄ꝝ vita ab ſcōdita cū xp̄o i deo latet iter florē tes hui⁹ ſcl'i iter quos ſūt viles ꝛ abiecti. Quāuis ḡ puerſi ꝛ obſtina ti (de q̄b⁹ ſupra dictū ē) i malitia pſeuerēt ꝛ nos pſequāt:nos tñ pa tiēter i bonis ꝛ dei laudib⁹ pſeue rare debem⁹ ad qḋ hortamur in h̄ pſalmo ꝛ trib⁹ ſequētib⁹. Vñ ꝛ ps rō ordis i eiſdē. ❡ Materia. pſe cutio maloꝝ bonos iniq̄ opp̄men tiū. ❡ Intētio monere nos i aduer ſis ad patientiam orationem ꝛ dei laudem ꝛ vt illata incomme-

ziphei q̄ d interpſant.

da leto animo percurramus:eaq nobis ad futurã ſalutẽ ꝓdeſſe poſtulemus. ¶ Oĩa in gñali ꝓpõs in iſto pſalmo agit de clamore innocẽter patiẽtis ad deũ et liberatiõe ipſi⁹ ab oppſſiõe maloꝝ:ꝛ pñt eſſe verba xp̃i ĩ tribulatiõe orãtis ꝛ ſe orã ti ꝛ pſeueraũdi nobis exẽplar proponentis vel eccleſie ſeu illius orantis ꝛ inter malos latentis cuius bonũ intus eſt ꝛ merces occulta. Ubi in hoc pſalmo ꝛ ſeqn̄ti duplex ſenſus ĩ verſu fuerit:referẽ p̃im⁹ ad xp̃m/ꝛ ſecũd⁹ ad eccleſiã et iuſtũm. vbi autẽ ſimplex ibi loquit ĩ eadẽ voce xp̃s ꝛ eccl'ia ſeu iuſt⁹:ſimile hui⁹ ĩ pluribꝰ alijs repit locis. ¶ Oĩa in ſpãli. Orat ergo xp̃s vel eccl'ia ſeu iuſt⁹ inter malos dicẽs O[deus]p̃[in noĩe tuo]gloꝛificando[ſaluum me fac] reſuſcitando[et in virtute tua iudica me].i.ſm tue virtutis excellentiam creſcat iudiciũ meũ vt oẽs diſcernãt et cognoſcant:quia tu me miſiſti. Uel[deus in noĩe tuo].i.ad et p inuocationem ſc̄ti noĩs tui qḋ eſt Jeſus ſiue ſaluator:[ſaluũ me fac]hic a peccatis et a malo iniuſte pſecutiõis.i.imple ĩ me rõ noĩs tui quod eſt ſaluatio[et in virtute tua]i.in potentia tua[iudica me] i.diſcerne me a malis in pñti mente ꝛ merito:ꝛ in futuro loco ꝛ p̃mio. Hec ãt⁹ maxime apparet cũ parcis miſeris. Unde oratio deus qui omnipotẽtiã tuã parcẽdo maxime ꝛ miſerando manifeſtas.

2 Deus exaudi orationem meam:auribus percipe uerba oris mei.

¶[Deus exaudi orõnẽ meã] eam ad effectum perducendo:hanc ſcʒ quã p̃miſi de ſalute et iudicio hec eſt oratio mẽtalis corde concepta [auribus]pietatis[percipe verba oris mei]id eſt ipſam orationem: habitam corde et prolatam ore:q Judica ex verbis cor iudicatur deus non tur cor habet alias aures niſi miaſ ꝛ gra ex verſ niam ſuam et cũ dicitur auribus p bis. cipe non intelligit aliud niſi attẽde ꝛ memoꝛiter ac miſericoꝛditer audi. Si eñ aure percipiat et miſericoꝛditer audiat ſecuri ſum⁹ ꝙ orationem noſtrã exaudiet. Ideo autem oro.

3 Quoniam alieni inſurrexerunt aduerſum me:& † fortes quæſierunt animam meam: † &non propoſuerunt deũ ante cõſpectũ ſuũ. †potẽtes. [alia lra non hʒ et.

¶[Qm̃ alieni]ſi non genere ꝛ natura moꝛibus tñ ꝛ vita.ſ.iudei[inſurrexerũt aduerſũ me]vt aduerſarent mihi:ꝛ nõ tñ minoꝛ populus ſʒ ꝛ foꝛtes ſm ſupbiã ꝛ potẽtiam ſeculi[qſierũt aiam meã].i.vitã meã ad ꝑdẽdũ eã.ꝛ[nõ ꝓpoſuerunt deũ añ ɔſpectu ſuũ]vt intelligerent me eẽ deũ in hoĩe latentẽ ſi eñ cognouiſſent nũꝗ dñʒ glĩe crucifixiſſent:fuit ergo cauſa tanti pc̃i cecitas coꝛdis et infidelitas: cecitatis vero cauſa fuit ſupbia. Uñ valde eſt cauẽda. Uel[qm̃ alieni]a ṽitate et ṽtute.ſ.mali[iſurrexerũt aduerſum me]pſequẽdo[et foꝛtes]ſcʒ demones:ꝛ aduerſarij mei potẽtes[queſierũt aiam meã] ad ꝑdẽdũ[et,nõ ꝓpoſuerũt deũ añ cõſpectũ ſuũ]q2 putãt deũ neſcire qd agit et dei timoꝛe poſtpoſito me ꝑdere qrũt ve hoi illi q nõ ponit deũ añ ɔſpectũ ſuũ q2 tenebrarũ et ſic icidit in oẽm erroꝛẽ ꝛ iniqtatẽ nã dñs eſt illuminatio nr̃a. Sʒ ꝓpter hoc non timeo vel deſpero ſ.coꝛ. 4. b.

4 Ecce enim deus adiu

4 uat me: & dominus
ſuſceptor eſt anime mee.

¶ [Ecce enim] in euidenti eſt & manifeſte o homines q[ue] [de⁹] [pr] [adiuuat me] [i] paſſiõe ne deficiã [& dñs ſuſceptor ẽ aĩe mee] q: poſt paſſionẽ in q̃ me adiuuit aĩaʒ meã i glĩa ſuſcepit. Cõuertit ad nos vocẽ ſuã vt patientie ipſi⁹ diſcam⁹ exẽplũ. Ex his em̃ v̄bis inſtruimur. q: cũ ab inimicis mala nobis irrogant nõ debemus iraſci: aut maledicere aut vindictã exquirere ſed orare: & dei adiutoriũ expectare. Vel [ecce enĩ de⁹ adiuuat me] [laborãtẽ ferre q̃ ingerũt] [et dñs ſuſceptor eſt aĩe mee] ſuſtinens illã nũc ne labat in ſacin⁹ & poſtea ad gaudia pducẽs licet etiã corp⁹ deſerat et miſerijs exponat. Deinde loquens ad deuʒ nõ tã orãdo & optãdo q̃ pphetiʒãdo & predicando ſubiungit.

†auer-
tet. 5 † Auerte mala inimi-
†nõ ẽt cis meis: † & in † veri-
†v̄tute tate tua diſperde illos.

¶ [Auerte] .i. auertes a me [mala] inferenda vl' illatur⁹ ea [inimicis meis] .i. a me vertes in illos mala q̃ mali irrogãt bonis: auertit a bonis deus & retorquet i malos [& in veritate tua] id ẽ iuſto iudicio tuo [diſperde] id eſt diſpdes [illos] q: iudei in diuerſis ptib⁹ diſperſi ſũt p regiones pp̄ter malũ qd fecerũt in ieſum: vl' p cõuertẽdis pcãtur [auerte mala] ab [inimicis meis] [& in veritate tua] a priori intẽtione [diſperde illos] vt ad veritatem tuam veniant. Diſperdet etiam dominus in veritate ſua malos quãdo i extremo iudicio diuerſis penis & tormẽtis tradet cruciãdos vt in eternũ pereãt veris penis q̃ ad tẽpus florẽt falſis bonis. Et p hiis beneficijs p̄miſſis ne ingrat⁹ inueniar.

6 Voluntarie ſacrifica-
bo tibi: & confitebor
nomini tuo domine quo-
niam bonum eſt.

¶ [Voluntarie ſacrificabo tibi] q: voluntarie et ex charitate ſeipſuʒ obtulit patri filius in ſacrificium pro nobis vel [voluntarie] nõ coacte vel timore mortis vel pene ſed gratis pro dilectione non propter aliud ſacrificabo tibi ſacrificium laudis/ & bonorum operum: omne enim opus bonũ deo oblatum dici poteſt ſacrificium. Et bene premiſit voluntarie: voluntatem em̃ et affectum penſat deus in omni ſacrificio: & quanta eſt deuotio & voluntas offerẽtis tñ eſt apud deuʒ ſacrificium eius: non em̃ coacta dona/ coacta ſeruitia diligit deus [et confitebor noĩ tuo dñe] .i. laudabo nomem tuum: & cũcta que ago ad laudem & gloriam nominis tui faciã [qm̃ bonum eſt] id eſt non propter aliud ſed q: nihil melius illo nomine inuenio. Cauſa confeſſionis & laudis debet eſſe ipſa bonitas nominis .i. rei nominis & ſola bonitas dei: et hoc eſt voluntarie et gratis confiteri: quia propter ſe nõ pp̄ter aliud qd ab eo veli. Qui pp̄ter aliud laudat ex neceſſitate laudat q: ſi illud haberet nõ laudaret: mihi autẽ et q̃ dedit pp̄ter dãtẽ placẽt. Et vere bonũ eſt nomen tuum quod ex hoc intellexi

De⁹ coacta ſeruitia nõ diligit.

Laudat ex neceſſitate q̃ pp̄ter aliud laudat

7 Quoniã ex omni tri-
bulatiõe † eripuiſti me:
& ſuper inimicos meos
† deſpexit ocul⁹ meus.

†erui ſti. †reſpexit.

¶ [quoniã ex omni tribulatione eripuiſti me] vt nulla tribulatio mihi preualeret [et ſuper inimicos meos] ſuperatos [deſpexit ocu-

ʒvs meᵒ]nc reſurgēte.Ut[qm ex
oi tribulatiōe eripuiſti me].q.d.an
hoc ꝓbaui nomē tuū eē bonū qm
liberaſti me a tribulatiōe q̄ data ē
ad āmonitionē.ſi eni aū tribulatio
nē poſſeʒ cognoſcere ⁊ aſr ſcirē bo
nū eē nomē:tribulatio forte mihi
neceſſaria nō fuiſſet.Sʒ adhibita
eſt tribulatio ad āmonitionē:āmo
nitio fcā ad tuā laudationē.Non
eni intelligerē vbi eſſeʒ niſi de iſir
mitate mea admonituᵒ eſſeʒ.Uñ li
qm nō ē cātiuū:q: eēt ꝑdict[ꝯtra
riū ſi iō diceret laudādᵒ q: liberat
a tribulatiōe.Ergo ꝙ liberat ꝓba
tio ē ⁊ argumētū bōitat[dei occa
ſio laudis nō cā[⁊ ſuper inimicos
meos]florētes[deſpexit].i.dco:ſu
⁊ iferiᵒ aſpexit[oculᵒ meᵒ]ſurſum
tēdēs ⁊ altitudie cordis ad te puc
mēs.Mēte raptᵒ ad deū videt ꝙ
oīs flos ēvt fenū:⁊ ꝯſidēs i dei bo
nitate nihil reputat iīmicorum iſi
dias.Juxta illō bti vincētij.Ecce
nūc i ſublimi agoꝛ ⁊ oīa mūdana
deſpicio. Oratio.

Beati vincentij dictum.

SAluifica dñe eccl'iaʒ tuā in tui nois ꝓtectiōe ꝯſidētē: vt deſpectis iīmicis volūtatia te ꝯfeſſiōe magnificet. Per do.

Oratio Chriſti uel eccleſiæ ſeu iuſti innocenter patientis: & ad deum pro ſua liberatione humiliter recurrentis. Pſalmus. LIIII.

ꝓdeꝑcationem ꝯtruct.

1 EXaudi deus † orationem meā: & ne deſpexeris † deprecationem meam: intēde mihi & exaudi me.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulᵒ hic eſt i finē in carmini
bus itellectᵒ dō hoc eſt Intellectᵒ
huiᵒ pſalmi attribuēdᵒ eſt dauid.
i.xpo vel eccl'ie monēti ⁊ inſtruēti
nos ſuo exēplo pſeuerare vſq; in
finē ⁊ conſummationē in carmini
bus.i.i dei laudibᵒ.ſemꝑ eniʒ lau
dandus eſt deus:ſiue erudiat ad
uerſis:ſiue conſoletur letis.Uñ hic
ps.bene poſt ꝑcedētē ſequitur q:
ad ideʒ hoꝛtatur.¶ Materia:xpi
⁊ bonoꝛum a notis ⁊ ingratis ini
qua perſecutio.¶ Intentio:mone
re iuſtos vt pñtia mala patienter
tolerēt ⁊ in deū ſperēt.Deficit eni
homo i pñtibus anguſtijs:niſi in
xpm figat oculos mētis.¶ Omnis
in gñali:propheta i iſto pſalmo lo
quitur de xpo ⁊ eccl'ia vel de quo
liber iuſto in tribulatiōe poſito q
bus igrati aduerſant et fabricant
machinatiōes i dolo:ꝓpter qō ab
iſtis liberari optat ⁊ oꝛat ne in tri
bulatione deficiat.¶ Omnis i ſpāli
xps ergo vel eccl'ia ſeu iuſtus labo
rans iter fluctus ſeculi oꝛat dicēs
[Exaudi]o[deus]pater[orationē
meā]clarificādo me ⁊ reſuſcitādo
[⁊ ne deſpexeris depcationē meā]
ꝓpter humilitateʒ ſeruilis foꝛme
[intende mihi ⁊ exaudi me]Dan
do foꝛtitudinē infirmitati carnis.
Uel[exaudi deus orōnē meam]ꝑ
bonis aſſeqndis:[⁊ ne deſpexeris
depcationē meā]ꝑ malis euitan
dis:⁊ q: plerūq; orōnē ⁊ depcatiō
nē deus ⁊ exaudiuit ⁊ deſpicit cū
qō male petūtiratᵒ tribuit:cōſe
quēter ſubiūgit[itēde mihi ⁊ exau
di me]tūc eni mihi dñs intēdit,⁊
nō ſolū orationem meā:ſed et me
exaudit quando id qō ego poſtulo
ad vtilitatem anime mee tribuit.
Et neceſſe eſt vt me exaudias.Or

2 Contriſtatus ſum in exercitatione mea : &

conturbatus ſum à uo-
ce inimici: & à tribula-
tione peccatoris.

¶ [Cõtriſtatus ſum in exercitatio ne mea] .ſ. paſſiõis mee. Unde ait Triſtis eſt aia mea vſq ad mortē [& conturbat⁹ ſum a voce inimici & a tribulatione pctõris] quia iu dei maledicēdo & tribulādo me tri bulauerūt. Uel: [contriſtatus ſum] i. ſimul aia cū corpore triſtatus [in exercitatiōe mea] .i. in penis. & tri bulationib⁹ in qb⁹ mali me exer cēt. ois nēpe mal⁹ viuit vel vt cor rigat: vel vt p eū bon⁹ exerceat [et cõturbat⁹ ſum a voce inimici] vi tuperia loquētis [& a tribulatione peccatoris] flagella inferentis. Ad huc eñ eccleſie inimici non ceſſant mēbris xpi aut mala facere ſi poſ ſunt aut ſi non poſſunt vel detra here et derogare. Deide reddit ſin gula ſingulis. d.

Mat. xxvj. Marci xiiij. Mal⁹ ad qd viuit.

3 Quoniam declinaue
runt in me iniquitates:
& in ira † moleſti erant
mihi.

† odiū habebāt me.

¶ [Qm] ipi inſultātes mihi [de clinauerūt in me] quaſi de vaſe in vas [iniquitates] que eorū erant; quia mala ſua mihi imponebant accuſando & criminādo: & qd de eis iuſte dici poterat i me retrorſum: ecce quomodo conturbat⁹ eſt a vo ce inimici: et ſequitur quomodo a tribulatione pctõris [et in ira] .i. propter irā ſuā nō ob iuſtā cauſā i furore ſuo nō in merito meo [mo leſti erant mihi] moleſtias mihi de facto ſine ratione inferendo. Mo leſti quippe mihi ſed ruinoſi ſibi.

4 Et per hoc
† cõtris Cor meum † contur
batū eſt in me: & † for
midō mortis cecidit ſu
per me.

† ſtatus. † timor⁹.

¶ [Cor meū pturbatū eſt i me] ſʒ hominem [et formido mortis ceci dit ſuper me] ſlr ſecūdū hoiem: ce pit eñ tedere & triſtis eſſe: & ange lus dñi pfortabat eū. Ul' [cor meū conturbatū eſt i me] rōne malorū pdictorū [& formido] .i. met⁹ [mor tis] ſcʒ corporalis vel ſpūalis pu ta odij fraterni qd eſt mors aie: ſi cut vita eſt dilectio [cecidit] vt pō dus [ſup me] qz timebā fraternū odium incurrere eos corripiendo Ecce q̄ abominabile eſt fraternū odium quod hic dicit mors. Et ide

Marci xiiij. Odiū fraternū mors ē anime.

5 Timor & tremor ue
nerunt ſuper me: & cō
texerunt me tenebræ.

Mortis ppetas.

¶ [Timor] animi ſtus [& tremor] corpis fortis pueniens ex timore cordis [venerūt ſup me] & me opp mūt: ppetas eñ mortis ē vt eā pus timeam⁹ ide ptremiſcam⁹ [& pte xerūt] .i. circūdederūt & coopuerūt [me tenebre] .i. iudei tenebroſi & ce ca. Ul' [ptexerūt me tenebre] .i. mali hoies q pſequūt eccliaſ & ptegūt ipaſ odio: qz Qui odit frēm ſuū: in tenebris eſt. Sʒ i hoc exercitatiōe & infirmitate poſitus qd ait: quid fecit oſtendit cum ſubiungit.

6 Et dixi quis dabit mi
hi pēnas ſicut columbę;
& uolabo & requieſcā.

¶ [Et dixi] .i. ita patrē meum oro ni: reſuſcita me pr apd temetipm. nā [qs] ali⁹ pter te dabit [mihi] iex ſtēti [pēnas] .i. agilitatē & poſſibili tatē [ſicut colūbe] .i. inocēti & ſine felle amaritudinis [volabo] .i. trā ſibo de hoc mūdo ad patrē: de iu

ſ. Jo.

daeis

daico populo ad gentilē[et]ibi[reqūſcā]ꝛ caput reclinē. Ul[ꝛ dixi] .i. i corde meditādo ꝛ i orone optādo[q̄s dabit mihi pēnas]ꝯtutū ꝛ motū deſiderioꝝ bonoꝝ[ſicut columbe]q̄ ſimplex ē ꝛ felle caret[ꝛ]cis habit]ac mēte relict] terrenis[volabo]p celeſtiū contemplationem a tribulationibus ꝛ ſtrepitu mundi in ſolitudinē[ꝛ ibi requieſcam] in contēplatiōe i ſinu ꝛ amore dei mei. Uidēs iſte vndiq; mala eē ꝛ ſe malis nō pficere: malos ꝯo ſibi officere vult ad tps ſeparari a tot ſcādalis ne pctā iſirmi augeat manēs cū eis. Signāter aūt dicit colūbe: columba eñ a moleſtijs q̄rit auolare: ſꝫ dilectionē nō amittit ꝛ ſemp gemit: ſic ꝛ bonꝰ vult ſe ſepare corpe ab his q̄bꝰ nō pōt pdeſſe: ſꝫ nō amore amās eoꝝ correctionē ꝛ dolēs p̄uaricatiōis ruinā. Et nō fruſtrabitur oratio mea. Nam

Columba felle caret.

Columba ſemper gemit dilectionem tñ non amittit.

7 Ecce elōgaui fugiēs: & manſi in † ſolitudine.

†deſerto.

¶[Ecce elōgaui]me[fugiēs]a iudeis vel a mūdo[ꝛ māſi i ſolitudine].i. i gētilitate ſiue in celo. Illō etiā ad literā xp̄s tangit ꝙ vitabat pſequētes vt occaſionē ire demeret ꝛ manebat in deſertis orās in q̄ docebat nos in deſerto cōſcientie q̄ſcere: cū a malis premimur. Ul[ecce]habit] pēnis[elōgaui me diſtātia corpali vl ſaltē diſſilitudie [fugiēs]a malis vel a terrenoꝝ deſiderioꝝ ac carnalium cogitationū tumultibus ꝛ turbis[ꝛ]ſic elōgatus[manſi in ſolitudine]corpis vel ſaltem mētis: inquiere mētis delectabiꝰ requieſcens. Et ſolitudo loci et corpis q̄ quāq; ē vtilis ſꝫ parū pdeſt ſine ſolitudine mētis. Eſt etiā ſolitudo mētis ab amore mūdi ꝛ inq̄etatiōe vitioꝝ q̄ ſemp etiā ſine pcedēte eſt vtilis. Eſt ꝛ ſolitudo eternitatis in quā dñs poſt reſurrectionē auolauit quando in celū aſcēdit. ꝛ vt hoc mihi contingeret.

Solitudies tres.

8 Expectabā eum qui † ſaluū me fecit à † puſillanimitate ſpiritus & tempeſtate.

†me ſaluūꝫ faceret

†puſillo aio.

¶[Expectabā]patiēter[eum]ſcꝫ dñſꝫ id ē nō cōfidebā i virib' meis ſed ſpem meā ponebā in dño[qui ſaluū me fecit]ꝛ ſaluabit[a puſillanimitate]et timiditate[ſpūs].i. ab iordinato timore qui puſillanimitas vocaꝰ ne cederē malis ꝛ ſuccūberē i pſſuris[et tēpeſtate].i. ab omni animi cōmotiōe ne iraſcerer ipetuoſe. Puſillanimitas ē remiſſio animi qua timēt aliq offendere proximū ꝛ offendūt deū. Tēpeſtas vero eſt rigor ꝛ ipetꝰ iuſtitie circa proximū ꝛ ab vtroq; gaudebat iſte ſaluatū. De reprobis aūt ꝛ orando ꝛ pphetiſando ſubiūgit q.d. me ſaluaſti illos autem qui ſe male extulerunt.

Timor iordiatus puſillanimitas vocaꝰ.

Puſillanimitas q̄d eſt.

Tēpeſtas q̄d eſt.

9 † Præcipita domine † diuide linguas eorū: quoniam uidi iniquitatem & contradictionē in ciuitate.

†Submerge †ee.

¶[Precipita]o[dñe]a turre ſupbie ꝛ deijce a ſtatu dignitatꝫ ꝛ honoris: ꝛ[diuide linguas eoꝝ]q̄ male ꝯſpirauerūt vt penitētes recedāt a ſupbavnitate ſua: nec veniāt i vnitatē ꝛ ꝯcordiā ꝯtra me: ꝛ malitia eoꝝ nō habeat effectū i me: q̄m vidi iniq̄tatē]in actu[ꝛ ꝯtradictionē]i ſ̄bis[i ciuitate].i. i ſocietate ꝛ ꝯuētu prauoꝝ: vl i vnitate maloꝝ noi chriſtiāo ꝛ ꝟitati ꝯdicētiū. Ex

iniquitate qua dicit hoc meū illō tuū pceſſerūt ɔtradictio ⁊ litigiū: ex charitate vero omnia cōmunia cor vnum ⁊ anima vna. Et hec ini quitas non eſt ad horam: ſed

10 Die ac nocte circū- dabit eam ſuper muros eius iniquitas: & labor in medio eius & iniuſti- tia.

¶ [Die ac nocte] .i. aſſidue [circū- dabit eam] ſcz ɔgregationē malo- rū [iniquitas] ex illis [ſup muros] .i. maiores [eius] ſcilicet principes ⁊ prelatos qui deberent alios mu nire cōtra inimicos veritatis. Unde alibi. A ſenioribus egreſſa eſt ini- quitas. Quicūqꝫ eñ aliū fouet ⁊ de- fendit i peccato murus eſt ciuita- tis inique [et labor] in oppreſſiōi- bus eſt [in medio eius] .i. in cōmu ni plebe [⁊ iniuſtitia] in iudicijs fa ciendis. Ideo etiā labor ibi: quia iniquitas ibi: quia iniuſtitia ibi. Ubicūqꝫ videris iniquitatem ibi intellige labores. Qui iniquus eſt nunquam pacem habebit. torquet eñ ɔſcia ſua ⁊ ipſe eſt hoſtis ſuus.

Dan. iij.a

Uni- qu⁹ pa eē nun q̄ hꝫ. ſaliā n trā nō hꝫ et.

† Et non defecit de plateis eius: uſura & do- lus.

¶ [Et nō defecit] ſed ſemp dura- uit [de platea eius] q: non abſcō- duntur ſalrē: quia mala ſunt: ſed publice fiūt [vſura] q: plus exigūt in iniuria ⁊ in q̄libet re alia q̄ ac ceperint vl' dederint. Eſt ⁊ alia pe ior vſura q̄ñ non dimittis quod ti bi debetur: vt tibi dimittatur [et dolus] q: alios decipiūt. In maio ribus ergo et in minorib⁹ eſt iniq tas / ⁊ in aperto hoc faciunt ⁊ nō abſcōdūt. Deinde po q̄ de aptis egit inimicis ɔſequēter agit de oc cultis: q: in ipſa cecitate ſunt non tm̄ aperti inimici: ſed etiā occulti qui magis nocent.

11 Quoniam ſi inimi- cus meus † maledixiſ- ſet mihi: ſuſtinuiſſem utique.

† exprobraſſet

¶ [Qm̄ ſi inimicus meus] .i. gen- tilis populus [maledixiſſet mihi] ſicut iudaicus maledixit. Uel [Quo niā ſi inimicus meus] aliquis ap- tus ⁊ manifeſtus [maledixiſſet mi hi] iurgijs opprobria et blaſphe- mias inferendo [ſuſtinuiſſem vti- qꝫ] .i. patientius toleraſſem. Tole- rabilius enim et mitius iudicaſ- ſem: q: nō inopinatū malū eſſet: ⁊ iacula p̄uiſa min⁹ ledere ſolent: ⁊ q: grauiora ſūt mala q̄ ab amicis q̄ q̄ ab iimicis māifeſtis iferunt.

Iacula preuiſa min⁹ ⁊ dunt.

12 Et ſi is qui oderat me ſuper me magna lo cutus fuiſſet: † abſcon- diſſem me † forſitan ab † eo.

† abſcō derem. † vtiqꝫ † illo.

¶ [Et ſi is qui oderat me] qm̄ ido la adorabat vel aliter manifeſte ⁊ aperte et [ſup me] .i. aduerſum me [magna locutus fuiſſet] .i. ſupbe mihi inſultaſſet: ſeqꝫ ſuper me ma gnificaret et minaret q̄cq̄d poſſet [abſcondiſſem] .i. ſubtraxiſſem [me forſitan ab eo] dās locū verbis in- ſanis vt nō erumperē in verba cō tētiōis. Magna patiētia ita locū dare verbis: vt ſe abſcōderet ne ad uerſarius videret. Hec autē de Iu da traditore ſpeciali⁹ intelligi poſ ſunt: quia a iudeis abſcōdit ſe Je ſus: a iuda autē minime ſe abſcon dit. Et dicit ambigue forſitan ſm̄ vſuz hūane locutiōis: ſic ei ſolem⁹ loq̄ forſitā illuc ibo: forſitā h' faciā.

14 Tu uerò homo unanimis: dux meus & notus meus.

¶ [Tu vero] o iuda [hō] p carnalitatem [vnanimis] p ſimulationē [dux me⁹] p predicationē: qꝛ feci te ducē cū alijs ſup pplm meū et p̄mittebā ad locū quo itur⁹ eram [et notus meus] per fidem: vel qꝛ domeſticus et de eadē gente mecū. Vl' [Tu vero homo vnanimis] olim ⁊ vnius mecum voluntatis [dux meus] qui aliquādo bn̄ monuiſti et bonum conſilium dediſti [et notus meus] qui in eadem eccleſia mecum fuiſti.

15 Qui ſimul mecum dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cum conſenſu.

¶ [Qui ſil'] cū alijs [mecū] cōuerſans [dlces capiebas cibos] tā corpales q̄ ſpūales [i domo dei] .i. in eccl'ia [ambulauim⁹ cum ꝯſenſu] corpalis ꝯuerſatiōis: qꝛ in ei⁹ collegio erat. Tu in q̄ talis q̄ pſecutus es mei eſt mihi intolerabile ⁊ ſuſtinendū difficile. Per iudam et eius populum ſignificant falſi fratres ītra ſanctā eccleſiā de quibus etiā predicta itelligi pnt: qui cum ſimulate viuūt tāto grauius quāto interi⁹ ſunt electos p̄mūt. Nulla em̄ peſtis efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹: quos tn̄ exēplo ſuo dominus ſuſtinere docet: ſed ipſi penam eternam nō euadent. vnde mutans perſonam de talibus ſubiungit.

Falſi fres p iudā ſignātur.

16 Veniat mors ſuper illos: † & deſcendant in infernum uiuentes.

† alia litera nō hȝ et.

¶ [Veniat mors ſup illos] qui tales ſunt .i. digni ſunt q̄ moriant morte eterna [et deſcēdāt in infernū viuentes] .i. ſciēter peccātes ⁊ ſcientes qꝛ pereunt. Malū enim eē intelligunt quod faciūt: nec tn̄ ab ipſo deſiſtunt. Talibus multo grauior dānatio q̄ ceteris incumbit: qꝛ ſeruus q̄ ſcit voluntatē domini ſui ⁊ nō facit. plagis vapulabit multis. Timeāt ergo falſi fres ſimulatores: detractores religionē habitu oſtentātes: religioſe tn̄ nō viuentes: ad illos enim ptinet hec ſententia qua dicitur. Veniat mors ſuper illos et deſcendant in infernū viuētes. Et merito h' eis.

Luc. xij.

17 Quoniam † nequitiæ in † habitaculis eorum: in medio eorum.

† nequitia. † hoſpitijs.

¶ [Qm̄ neqtie] mlte ſūt [i habitaculis eoꝝ] .i. in corpib⁹ eorū i qb⁹ tempalr peregrinant. ⁊ militāt. ⁊ [in medio eoꝝ] .i. in corde: nihil eī tā eoꝝ q̄ cor vn̄ neqtia pcedit: q.d. neqtias q̄s faciūt ex toto corde faciunt: ⁊ tā ope q̄ cogitatiōe neqtia pleni ſūt. Vl' pri⁹ ſunt [nequitie in habitaculis] .i. in hoſpitijs et cōuēticulis ſeu in angulis ⁊ in occlto: et poſtea [in medio eorum] .i. cōmuniter ſeu in cōi et in apto. Ita illi q̄ tales ſunt pereūt.

18 Ego † autem ad deum † clamaui: & dominus † ſaluabit me.

† alia litera nō hȝ autē. † exclamaui. † exaudiuit.

¶ [Ego aūt ad deū] prem [clamaui] dicit ꝯ̄ps [et dn̄s] pr̄ [ſaluabit me] .i. ſaluabit a morte reſuſcitādo. Vel [Ego autem] dicit iuſtus [ad deum] tanq̄ ad ſaluatorem meū [clamaui] i ꝯturbatiōe exercitatiōs mee: [⁊ dn̄s ſaluabit me] ſuo diuino auxilio qd̄ cōſequens erat. Si te affixerit inimic⁹ clama ad deū ⁊ ſaluabit te. Hic i alio

Pſo. xlix. p̄o.ait:Inuoca me in die tribula
tionis ⁊ eruam te.Et q2 ſaluabit.
iam ego ut non ingratus.

19 Veſpere & mane &
meridie narrabo & an-
nunciabo: & exaudiet
uocem meam.

¶[Ueſpere].i.de preteritis[nar-
rabo et mane].i.de futuris[annū
ciabo.⁊ meridie]que lux excelſior
eſt in ſempiternis[⁊ exaudiet vo-
cem meā].vel[veſpe narrabo]pa
ſſionē xp̄i morientis in veſpere[et
mane annunciabo]reſurrectionē
ei9 factā in mane.[⁊ meridie ex-
audiet vocem meam].i.ſedēs ad
dexterā pr̄is vbi aſcēdit in meri-
die ⁊ iterpellet p̄ nobis.¶Mo
ral'r[mane]hoc eſt p̄ma ⁊ tertia.ſ.
in pueritia[⁊ meridie]h̄ eſt ſexta
ſ.iuuentute[veſpere]hoc eſt nona
⁊ vndecima.ſ.in ſenectute ⁊ ſenio
[narrabo].i.cōfitebo2 peccata[et]
deinde[annūciabo].i.p̄dicabo[et
exaudiet vocē meā]qua clamabo
ad eum:quia quacunq3 hora pec-
cator igemuerit.Et vere exaudiet
vocem meam.quia.

20 Redimet in pace ani
mam meam ab his qui
appropinquant mihi:
quoniam inter multos
erant mecum.

¶[Redimet].i.liberabit [aīam
meā]collocādā in pace eterna[ab
his q̄ appropinquāt mihi]ad infe
rendā mortē[qm̄ iter multos]cre
dentes[erāt mecum]inſidiātes vi
te mee.Uel[redimet in pace]quia
amaui pacē[aīam meā]de vitijs
ad virtutes ſiue de hoc mūdo ad
patriā trāſferendo.Ipſe eſt enim
pax vera[ab his q̄ appropinquāt
mihi]corpe nō mēte:noīe non vi-
ta:numero nō merito.ſ.a xp̄ianis
fictis q̄ magis decipiūt q̄ aperti Chri-
idolatre q̄ mecū habitāt in domo ſtiani
⁊ ſub imagine religionis laqueū ficti
mihi parāt deceptiōis [qm̄ inter magis
multos erant mecū]multa eſt pa deci-
lea et pauca grana:multi ſunt vo piūt q̄
cati/pauci vero electi.iſti aūt non aperti
erant de granis ⁊ paucis electis. idola-
ſed de paleis ⁊ multis vocatis. tre.

21 Exaudiet deus & me
humiliabit illos qui eſt
ante ſecula.

¶[Exaudiet deus]me ⁊ humiles
exaltando in eternitate:⁊ nō ſo-
lū exaudiet me pro me orātē/ſed
etiam pro humiliandis inimicis.
vn̄ ſequitur[⁊ humiliabit]de ſu-
perbia deijciēdo in dānatiōe[il-
los]ſupbos ſe exaltātes q̄ erecti
ſunt in diſſentione.ille[q̄ eſt ante
ſecula]id eſt eternus ⁊ potēs oīa
qued ipſi nō credūt.Q2 ⁊ ſi ex tpe
chriſtus de9 noſter ex Maria vir Ioh.i.
gine tn̄ in principio erat verbum
et verbum erat apud deum:⁊ de9
erat verbum.Et merito hūiliabit.

22 Non enim eſt illis
commutatio:& non ti-
muerunt deum:exten-
dit manum ſuam in re-
tribuendo.

¶[Nō eñ eſt illis cōmutatio]de
malo in bonū:nec mutant̄ in me-
lius:ſed deſcēdūt in peius[et nō
timuerūt deū]et ideo non declina
uerūt de malo in bonum.Hoc eñ
remedio conuertit̄ homo ſez quia Hō q̄
timet deum.Sicut timor domini reme-
initiū ſapientie eſt:ita nō timere dio cō-
deū mortis initiū eſt:⁊ pro his ſe uertit̄.
quitur pena:ideo eñ[extendit ma
num ſuam]a ſimili ferire volens

tis: ⁊ hoc [in retribuẽdo] vindictã ſm eorum meritum: hoc eſt vt retribuat eis penã debitã pro pctõ qđ erit in iudicio. Et non ſatiſ fuit eis nõ timere nec commutari: ſʒ ẽt

23 † Contaminauerũt teſtamentum eius: diuiſi ſunt † ab ira uultus eius: & † appropinquabit cor illius.

†pollucrũt. †pre. †appropinquit.

ℭ [Cõtaminauerũt teſtamẽtum ei⁹] quãtũ ad ſe dũ ↄtraria agũt/ ⁊ ſcripturas peruertunt. i. legem eius deſpexerunt: et pphanauerunt male viuendo: et ſcripturas eius pverſe interpretando: ideo [diuiſi] per mundũ et hereſes ſeu errores [ab ira vultus] et ſeueritatis [eius]. i. ab ipſo irato qui dimiſit eos: et diuidentur in futuro vt palee a granis [et] per hoc [appropinquabit cor illius] ſuis ad intelligendum. i. voluntas dei ſecreta que in ſcripturis cõtinetur: declarata eſt per expoſitiones ſanctorũ qui prius tãꝙ in pace dormiebãt: ſed p hereticos ſunt excitati eos pungentes. Et ita.

24 Molliti ſunt ſermones eius ſuper oleũ: & ipſi ſunt iacula.

ℭ [Molliti ſunt]. i. intelligibiles facti [ſermões eius] ſcʒ dei prius obſcuri: et ideo duri ad intelligendũ [ſup oleum] qꝛ ſicut oleũ fouet carnẽ ſic ſuauitas ſermonum dei fouet animã. Quedã enim in ſcripturis dura videbant̃ cũ obſcura eẽnt expoſita emollita ſunt [⁊] tñ [ipſi ſunt iacula] quia tãꝙ ſagitte corda hominum tranſfigunt et feriunt et ad dei timorem ⁊ amorem iducunt dum in pectora audientium diriguntur ab inſtanti-

Sermonũ dei ſuauitas animã fouet

bus oportune importune: ſed ſi tibi puero qui lacte nutriris adhuc duri ſunt.

25 Iacta † ſuper dominum † curam tuam: & ipſe te enutriet: non dabit in æternum fluctuationem iuſto.

†in domino. †cogitatum tuum.

ℭ [Iacta ſup dñm] non in alium [curã tuã] id eſt oia ab ipſo expecta: ⁊ a te vł ab alio nihil. Ipſum cogita: in ipſum tanꝙ in portum omnem ſpem pone et ſoli gratie dei innitere [⁊ ipſe te enutriet] in fide ⁊ moribus in doctrina ⁊ virtutibus: qꝛ [non dabit in eternũ] lʒ ad horã [fluctuationem] ⁊ concuſſionẽ [iuſto] q̄ hoies ſeculares in auaritiã ⁊ alia vitia pferũtur: qꝛ et ſi ad tempus fluctuat et temptatur et affligitur iam tamen anchoram ſuam in celo habet fixã: et poſt tentationem fluctuũ portum quietis in eternũ domin⁹ illi preparauit: ⁊ in eterna qete eũ refouebit. Et ſubiũgit qđ ipſis erit

26 Tu uero deus: deduces eos in puteum † interitus.

†corruptiõis.

ℭ [Tu vero deus] q̄ ſanctos enutris [deduces eos] ſcʒ impios qui nec te timent: nec in te confidunt [in puteũ interit⁹]. i. in tenebras ſubmerſionis ⁊ puteũ gehẽne. vt qui noluerũt bibere de fonte aq̄ viue in puteũ interitus ⁊ oim tribulationum fluctibus ſubmergãtur ⁊ inde poterit. Puteum dicit iſfernũ pper pfunditatẽ irremeabilẽ et obſcuritatẽ. Iſte loc⁹ interitus preparat⁹ eſt vt in eo tanꝙ in pfundo puteo cadant et intereant. In quẽ deducet eos deus: non ꝙ ipſe ſit auctor culpe eorũ:

Infernus puteus dicitur

ſed ꝙ ipē ſit iudex iniquitatis eorum.Et vere deduces.quia.

27 Viri ſanguinum & † doloſi non dimidiabūt dies ſuos: ego autem † ſperabo in te domine.

†doloſitatis. †ſperaui.

℄ [Uiri ſanguinū] .i.pſecutores ⁊ ſanguinis effuſores [⁊ doloſi] q̄ per ſimulationem et fraudem incantās decipiunt animas [non dimidiabunt dies ſuos] ſcꝫ voluntarios non a deo cōſtitutos.i.nō viuent q̄diu putāt:nec medium ſpacium vite habebunt quod in malis ſe completuros preſumebant: ſed infra tp̄s peribunt quod ſperant.Uel [non dimidiabunt dies ſuos] vt ſi quos egerant in malo: reliquos curent agere in bono:reuertentes ad penitentiam ⁊ redimentes tempus:ſed cōtinuabunt omnes in malitia vſqꝫ in finem: Et hoc non de oībus intelligēdū eſt:q: multi poſt effuſionem ſanguinis et doloſitatē conuerſi ſunt ad penitentiam et ſalutem:ſed de illis tm̄ q̄ non timuerunt deū.illi ita [ego aūt ſperabo in te dñe] .i. nō in mūdo:nō in hoīe vt illi ſꝫ in te ſpē meā ꝯſtituā:⁊ iō ad eternū diem perueniam. Oratio.

IEſu dñe q̄ an̄ ſcl'a manens cōditionēqꝫ humanā ſuſcipiēs ab vnanimo diſcipulo ꝓdit⁹ mortem ſubiſti pro ꝓditis: exaudi orōnem ſupplicū ⁊ pſta vt te veſpere et mane ⁊ meridie laudātes mereamur ab huius ſeculi tēpeſtatib⁹ defenſari.Per dñm.

Oratio eccleſiæ uel cuiuslibet fidelis in tribulatione pro ſua liberatione ſupplicantis:& pro ſua exauditiōe gratias agentis. Pſal.L V.

1 MIſerere mei † deus quoniam conculcauit me homo:tota die † impugnans tribulauit me.

†dñe. †bellans.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ℄ Titulus talis eſt.In finē pro pplō ⁊c̄.i.pſalm⁹ iſte tēdēs in finē .i.in xp̄m:attribuit ipi dauid.i. eccl'ie.Pſalm⁹ dico habit⁹ pro populo:ſcꝫ vt ipē liberet a pplō qui a ſanctis longe factus eſt in tituli inſcriptiōe:quia cū ſancti confiteantur Chriſtum regem iudeorum ſicut titulus dicit populus ille contradicit:ſiue dictis vt iudei et pagani:ſiue factis vt mali chriſtiani cum tenuerunt eum allophili id eſt alienigene ſcilicet populi lōge a ſanctis facti in Beth quod interpretatur torcular:id eſt preſſura huius vite.Adhuc tenētur membra Chriſti in preſſuris q̄ vtiles ſunt vt vinum iuſtitie exeat ponendum in apotheca domini:hic ergo pſalmus bene ordinatur poſt precedentem:quia ⁊ hic ⁊ ille monent ad idem.℄ Materia Oratio eccleſie vel cuiuſlibet fidelis pro ſua liberatione.℄ Intentio:nos inter aduerſa confirmare et admonere vt cum patientia ſuſtineamus mala huius vite:attēdentes etiam illos qui nobis mala inferūt ad nos cōuerti.℄ Sententia in generali:propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie vel cuiuſlibet fidelis poſiti in tribulatione orat deum deuote pro ſua

Beth torcular iterpretatur.

liberatione: ⁊ adeo exauditus agit gratias deo tanq̄ gratus. ¶ Sententia in ſpeciali. Eccleſia ergo vel fidelis tanq̄ vua preſſa in torculari clamat. d. [Miſerere mei deus] dando patientiam ⁊ auxilium de malorum pſecutiōe ne deficiam in tribulatiōe: ⁊ indigeo [qm̄ conculcauit me] pedib⁹ ſupbie ſicut vuā in torculari [homo] inimicus ſcꝫ proximus et etiam diabolus: de quo dicitur in euangelio: inimicus homo hoc fecit. [tota die] .i. toto tempore aſſidue [impugnauit] pxim⁹ viſibiliter: ⁊ diabolus inuiſibiliter [tribulauit me] ſuis impugnationibus tanq̄ granum trituratur in area. Nullus enim pie viuit in chriſto ſine tribulatione. dicitur autem diabolus homo a deuicto hoīe ſicut ſcipio affricanus a ſubiugata affrica. Et repetit apertiꝰ.

Mat-theī xiiij.

Nota

2 Conculcauerunt me
inimici mei tota die:
quoniam multi bellan-
tes aduerſum me.

¶ [Conculcauerūt me] quaſi pedibus vuā [inimici mei] mūdus per tribulationes. diabolꝰ p tentationes. caro p miſerias et infirmitates [tota die] .i. toto tempore vite mee ⁊ continue. ⁊ neceſſe eſt vt miſerearis [qm̄ multi bellantes] ſteterunt [aduerſum me] .ſ. demones ⁊ mali homines et caro aduerſus ſpiritū cōcupiſcens qui continue contra nos pugnant vt ſaltem tedio vincant. Et licet multi pugnēt contra me: non tamen timebo eos quia potentia eorum ad horam eſt ⁊ parum durat. vnde ſequitur.

3 Ab altitudine diëi
† timebo: † ego uero
in te † ſperabo.

† non habet ⁊ q̄m

¶ [Ab altitudine diei] et paruitē multi poris: id eſt a ſuperbia temporali q̄ debet et a patientia eis ad horam data [nō] me [timebo] .q.d. non ſed potius ſpeꝫ meam in te conſtituam. vnde ſubditur [ego vero i te ſperabo] quod eſt cauſa non timendi vel ſine interrogatione licet puguent contra me non tamen timebo eos: ſed [ab altitudine diei] ⁊ luminis tui excelſi hoc eſt altitudinem diuinitatis ſolum [timebo] quia hic timor arrogantiam abijcit: et qui non timet preſumptuoſe agit. nec timēs deſperabo immo [ego vero in te] .i. tua miſericordia ⁊ non in mea iuſtitia [ſperabo] nulli vero in te ſperanti timēdum eſt ſeruiliter. ſpeſ enim ſeruilem timorē abijcit.

multi timebunt. † ſpauebunt.

4 In deo laudabo ſer-
mones meos: in deo ſpe
raui, non timebo quid
faciat mihi caro.

¶ [In deo laudabo ſmōes meos] et q̄ bene loquor attribuens: et in his que dico non me ſed ipſum cōmendans: q2 ab ipſo habeo. Sermones ⁊ dei ſunt quia dat: ⁊ mei quia accipio [in deo] et eius protectione [ſperaui] et ſpem meam poſui. ideo [nō timebo q̄d faciat mihi caro] .i. hō carnalis et fragilis. Qui enim habet fortem tutorem non habet timere debilem perſecutorem. Spes fixa in deo omnē timorem expellit et tranſitoria tormenta cōtēnit. generat enim charitatem et patientiam quibus calcatur mundus et ſuperatur diabolus. Quid enim caro facit

Spes fixa in deo omnē timorem expellit.

5 Tota die uerba mea
† execrabantur: aduer-
ſum me † omnes cogita
tiones eorum in malū.

† abominabātur. † oīa cōſilia

¶ [Tota die] i. omni tpe et conti-nue [verba mea] bona et ad bonum informantia [execrabantur] i. abominabant tanquam mala. et [aduerſum] i. contra [me] [ſunt] [omnes cogitationes eorum] exeuntes [in malum] meum ſcz culpe et pene. Cum enim reſpuuntur verba: perſone dicentis non eſt imunis ab iniuria. Si panem ipſum abominantur quomodo parcent vaſculo in quo adminiſtratur: Reprobi enim aduerſus iuſtos non cogitant niſi malum quomodo eos et ſermonem eorum poſſint deſtruere et annihilare. nec ſolum extranei pſequunt ſed etiam domeſtici ideo ſubiungit.

6 † Inhabitabūt & abſcondent: ipſi calcaneū meum obſeruabunt.

† incolent

¶ [Inhabitabunt] etiam quidam mecū i vna domo / in vna eccleſia [et abſcōdēt] dolos et laqueos malitie ſue: fingentes ſe amicos. et ſi non ſtatim pñt malū facere quod cogitant [ipſi calcaneū meū] id eſt finem actionis vel vite [obſeruabunt] vt vel in fine cogitata valeāt adimplere. Diabolus etiā obſeruat initia noſtrarum actionū et ſi ſic non pficit obſeruat pgreſſum et tandē finem et conſummationē qz ſm finē iudicamur. Semper ergo ſeruus dei debet eſſe vigilans vt nec in principio nec in fine repꝑhenſibilis inueniatur. Docet tamē et pro talibus orare: dicens

Iudicamur ſm finem.

7 Sicut † ſuſtinuerunt animam meam pro nihilo ſaluos facies † illos: in ira populos † confringes.

† ſuſtinuit oia. mea. † eos † deduces.

¶ [Sicut] [illi] [ſuſtinuerunt] expectantes et cum expectatiōe qrētes [aiam meā] i. vitā meā vt aufferrēt et pderēt eā nullo meo merito precedēte et ſine cauſa: ita et tu [p nihilo] i. pro nullis eorum meritis ſed gratis per pietatē [ſaluos facies illos] ſcz hoc modo [in ira] paterna et diſciplina [populos] ſupbos [confringes] et humiliabis deprimēdo eos a ſupbia. q. d. terrebis et implebis eos tribulatiōibus et flagellis et ſic tritos et humiliatos ad te duces. Vel [Cōfringes populos i ira] i. in cōſideratione ire venture dum eam preuident et cauent. Et ego ad eoꝝ inſtitutionē et correctionē o

8 Deus uitam meam † annunciaui tibi: poſuiſti lachrymas meas in conſpectu tuo.

† enunciaui.

¶ [Deus vitā meā] que mala fuit [annunciauit tibi] in cōfeſſiōe nō te docēs ſed me dānans. id eſt annūciabo me feciſſe multa mala et illa mihi per cōfeſſionem eſſe condonata vt ipſi audientes non deſperēt de peccatis ſuis ſed me ſequantur: et exemplo meo p confeſſionem medicinam ſalutis conſequātur. et tu [poſuiſti meas lachrymas] amaras quas ego fudi. peccata mea annūciādo [in conſpectu tuo] et ante oculos tuos eas tāquam tibi placitas aſpiciēdo. id eſt acceptabiles habuiſti et me exaudiſti.

9 Sicut & in † promiſſione tua: † tunc † conuertentur inimici mei retrorſum.

† repromiſſione. † nō hꝫ † ꝯuertātur.

¶ [Sicut et i promiſſiōe tua] erat. i. ſicut pmiſiſti exaudire orātē cum lachrymis et cōdonare peccata confitentibus ſic egiſti. Inueni te miſericordē in pmittendo: veracē i reddēdo. et [tūc] ſcz p tuā cōfractionē

et meā annunciationē[cōuertētur inimici] ⁊ aduerſarij[mei] a ſuo errore et a ſua vita mala ita vt ſint [retrorſum].i.vt ſequātur quos nūc precedere volunt ⁊ ideo corrigi nolunt: precedit homo ꝑ ſuperbiam ⁊ volens facere voluntatem ſuam retrorſum conuertitur humilitatē et paratus ad obedientiam. Et

10 †Heim.] eu In quacunque die inuocauero te: ecce † cognoui quoniam deus meus es †.

¶ [In quacunque die] ſiue in pueritia ſiue in media etate: ſiue in fine vite. vel ſiue in ꝓſperis ſiue in aduerſis [inuocauero te] nil aliud querēs niſi te [ecce cognoui].p experientiam et manifeſte intellexi [qm̄ de⁹ me⁹ es].i. oſtendis te eſſe deū meū me audiēdo ⁊ mihi in aduerſis aſſiſtēdo. Non ait qm̄ deus es/ſed qm̄ de⁹ me⁹ es: q; ⁊ ſi oīuȝ de⁹ eſt me⁹ tñ ꝓprie eſt cum mihi ſubuenit: cū eū colo: cum amo: ⁊ ab eo alien⁹ non ſum. Ecce magne diuitie fidelium. Mira aūt dei clemētia ⁊ velox mia oſtēdit q̄ quodlibȝ tp̄s noſtre ꝯuerſiōis expectat: ⁊ qñcūq; rogat ſe idulget. Et ideo

11 In deo laudabo uerbum: in domino laudabo ſermonem: in deo ſperaui nō timebo quid faciat mihi homo.

¶ [In deo laudabo verbum].i. doctrinam ad eum referā [in dño laudabo ſermonem].i. q̄cquid loquar ei attribuam. Uerbum proprie eſt predicatio de fide q̄nomodo trinū et vnū deum debeamus credere. Sermo eſt de morib⁹ qualiter debeamus viuere: ꝙ caſte: ꝙ ſobrie: ꝙ iuſte: ꝙ pie. Et hec oīa debem⁹ ad deum referre quatenus in eo ꝙ bene credimus: aut iuſte viuimus: aut recte loq̄mur: ⁊ nos in deo et deus in nobis laudetur et honoretur. Et ſi quid viget [in deo] qui eſt potentiſſimus ⁊ liberaliſſimus [ſperaui] mundana contēnendo. et ideo [non timebo quid faciat mihi homo] terrena ſapiens: q: exteriora tñ non interiora poteſt auferre: et ideo ſi aufert temporalia habeo tñ q̄ deo offerā ſpiritalia. q:

Uerbū ꝓprie qd eſt.

12 In me ſunt deus uota tua: quę reddam † laudationes tibi. †laus deo.

¶ [In me ſunt] o [deus vota tua] a te data ⁊ tibi reddenda: q: tu ea dediſti mihi et ego pro bñficijs mihi impenſis debeo ipſa tibi .i. intus in arca cordis habeo quod offeram non extra q̄ram [que] vota [reddam laudationes tibi].i. ad laudem nominis tui: q: hec vota ſunt laudationes ⁊ gratiarū actiones deo reddēde/⁊ h̄ i eterna beatitudine. Hec ſunt vera dona et grata ſacrificia que a nobis exigit dominus ſcilicet pia vota: ſancta deſideria: ⁊ voluntas bona: fides recta: ſpes certa: ⁊ charitas perfecta. Quiſquis talia dona perſoluit laudes omnipotenti domino reddit. Ideo autem laudabo hic

Dñs nr̄ que a nobis exigit.

13 Quoniam † eripuiſti animam meam de morte: & pedes meos † de lapſu: ut placeam coram deo in lumine uiuentium. †eruiſti ta

¶ [Qm̄ eripuiſti aīaȝ meā de morte] culpe ⁊ gehēne: q: ꝑ ſe mortua erat ⁊ ꝑ te viuit [⁊ pedes].i. affe

ctus[meos de lapſu].id eſt a ꝓniſtate cadẽdi in peccatuꝫ[vt placeã] hic[coram dño].i.in conſpectu dñi [in lumine viuentium].i.ĩ lumĩe ſi dei ꝛ gratie qua viuitur. Uel ideo laudabo ĩ futuro.[Qm̃ eripuiſti].i. eripies[animã meã de morte]eter na[ꝛ pedes meos de lapſu].i.a cadẽdi pićulo:qꝛ ibi nullo mõ mouebitur ad malum mea affectio.[vt placeã]pfecte[corã dño]ꝛ in pñtia ei⁹[in lumĩe viuẽtiũ]eternaliter/ ſcꝫ in lumĩe ſpeciei ꝛ ĝlie qd̃ eſt lumẽ ſanctoꝝ.Et hoc erit qñ imortales ꝛ ſine peccõ illic apparebim⁹ vbi eſt lumen veruꝫ ꝛ vita eterna.

Oratio.

BEllorũ inuiſibiliũ optime ꝓpugnator eterne de⁹ qui in te cõfidentes ab inimicis obrui nõ permittis:exterge pcamur ab oculis nr̃is peccti lachrymas:vt dũ nos carnali bello cõprimimur:placere tibi ĩ lumine viuẽtiũ mereamur. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti incarnatione, paſſione,reſurrectione,aſcenſione, & oratione eius uel eccleſię & cuiuſlibet fidelis pro liberatione à malorum perſecutione.

Pſalmus. L V I.

1 MIſerere mei deus, miſerere mei: quoniam in te confidit anima mea.

¶ Auctor: pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt In finẽ ne diſperdas ꝛc. Hoc ẽ ; diſte dirigẽs nos in finẽ.i. ĩ xp̃ꝫ admõet te q̃cũq; es ne diſperdas dd̃.i.ne dehonores xp̃ꝫ in tituli inſcriptiõe.ſ.negando xp̃ꝫ regẽ eẽ qd̃ tituli inſcriptio affirmabat. Non id diſpdas nec h̃ te moneat cũ fugeret.i.qꝛ fugit dd̃.i. xp̃s a facie ſaul.i.a cognitiõe iudeoꝝ ĩ ſpelũcã carnis vl' ſepulchꝛi: ꝛ qꝛ ſolã hũanitatẽ xp̃i cognouerũt ꝛ in ſepulchꝛo mortuũ viderũt q̃dã tituli inſcriptionẽ mutauerũt negãtes xp̃m eẽ regẽ iudeoꝝ.hic pſalm⁹ recte poſt pcedẽtẽ locũ hꝫ. qꝛ ad idẽ qd̃ ille inuitat. ¶ Materia:xp̃i vl' eccl'e ꝛ cuiuſlibꝫ fidelis ꝑſecutio ꝛ liberatio. ¶ Intẽtio:monere fideles vt aduerſa patienter ſuſtineant:ꝛ in domino fiduciam ponant ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo ĩ perſona chriſti vel eccleſie ꝛ cuiuſlibet fidelis in afflictione poſiti premittit humilem orationem:ſubiũgit orõnis piam exauditionem:ꝛ ãnectit pro exauditione deuotam gratiarum actionem. ¶ Sentẽtia in ſpeciali xp̃s ergo ſecundum ꝙ homo ad patrem orans dicit[Miſerere mei de⁹] dando cõſtãtiã in paſſione[miſerere mei]faciendo me reſurgere:vel[miſere mei]in merito et in preſenti infundendo gratiam[miſerere mei]in p̃mio et in futuro cõferendo gloriam. Geminando quoq; orõnẽ: magnuꝫ oſtẽdit periculũ et magnã inſinuat neceſſitatẽ. magnãq; notat affect⁹ intentionẽ.Et miſerere[qm̃ in te] ꝛ in tua mia non in ſe ſuiſq; viribus vel in alio [confidit anima mea]et propꝛium eſt tibi preſtare gratiam ꝛ miſericordiã illis qui habent in te fiduciam.

2 Et in umbra alarum tuarum ſperabo:donec tranſeat iniquitas.

¶ [Et in vmbra alarum tuarum] i. in munimine tue mie et potentie [ſperabo] ſcz protegi a te ſicut pullus ſub alis matris ſue: qz his alis q̄ſi quodā materno affectu protegis et ab eſtu pſecutionū vitiorū defenſus ſperātes in te [donec tranſeat iniquitas] et inſultatio iniquorū q̄d iā ɔpletū eſt in capite: ſed in fine penitus complebit in mēbris. Modo ergo i hoc ſeculo q̄diu durat iniquitas vnicuiq; iuſto ſpes eſt neceſſaria: vt ſperādo bōa eterna patiēter mala ſuſtineat tēporalia. Et iterū i tribulatiōe ɔſtitut9

Juſto cuiq; ſpes ē neceſſaria.

3 Clamabo ad deum altiſſimum: deum qui benefecit mihi.

¶ [Clamabo] corde et ore. i. intēſe orabo: [ad deū altiſſimū] magnificentia et p cōſequēs potentiſſimū ad me ſaluādū. Clamor ad deū eſt deſideriū nr̄m: quāto plus quiſq; deſiderat tāto ampli9 clamat [deū] dico [q̄ bn̄fecit mihi] de preterito et ſpero q̄d faciet in futuro. q.d. expertus ſum q̄ ante mihi bn̄fecit et experiētia pſtat fiduciā q̄ et clamantem audiet. Audi quāta beneficia vt amplius deum diligas et deuotius clames.

Clamor ad deū q̄d ſit.

4 Miſit de celo & † liberauit me: dedit in opprobrium conculcantes me.

† ſaluū fecit.

¶ [Miſit mihi de celo] auxiliū et p hoc [liberauit me] ſuſcitādo et exaltādo [dedit ɔculcātes me] q̄ mihi mortuo iſultauerunt [in opprobriū] ſcz dū ipſos vbiq; nuſq̄ habētes ſtabilitatē et certā ſedē et maxime cū vidērēt ei9 reſurrectionē adorari quē putabāt ſe extinxiſſe. Vel [miſit] pater [de celo] i. de excelſo de ſecreto ſuo et p fi [liberauit me] de piculis [dedit i opprobriū ɔculcātes me] ſcz malignos ſpirit9 et homines vt me cōculcantes a deo propter me cōculcarent.

5 Miſit † deus miſericordiā ſuam & ueritatē ſuā: & † eripuit animā meam de medio catulorum leonum: dormiui conturbatus.

† de celo ſer̄t.

¶ [Miſit de9] p me [miām ſuā] gētib9 [et ṽitatē ſuā] iuxta pmiſſa iudeis [et eripuit aīam meā de medio catulorū leonū] i. ppl'i ſeuientis q̄ imitator erat pncipū: eripuit in quam de morte qz [dormiui] facile excitād9 ſicut dormiēs [ɔturbat9] opinione co℞ vl' ſm carnē pnō in paſſione. Vel [miſit de9] pr [miām ſuā et ṽitatē ſuā] i. xp̄m filiū ſuū in quo miſericorditer egit et pmiſſiones impleuit. Xp̄s eſt dei mia nobis cōpatiēs qz pctā dimittit. Xp̄s eſt veritas nobis retribuēs/ qz iplet q̄d pmiſit [et eripuit aīaz meā de medio catulo℞ leonū] i. inimicorū ferociū: qz de pctō: de poteſtate diaboli: et de inferno [dormiui cōturbat9] qz in eis nō ſine turbatiōe detineri et quaſi dormire videbar. Et oſtendēs qui ſunt illi conturbentes ſubiungit.

Chriſt9 eſt dei mia.

6 Filij hominum dentes eorum arma & ſagitte: & lingua eorum gladius acutus.

¶ [Filij hoīs] i. hoſtes mei q̄ ſūt filij hoīs. q.d. leones et catuli p̄dicti nō ſunt bruta aīalia p natu͂ā ſ; filij hoīm: et ſtat ille nomatiu9 filij abſolute vt locū habeat ſequens ratio cū dicit [dentes co℞] i. corro

ſiones ⁊ mordētes locutiones ipo
rū ſunt[arma ⁊ ſagitte]q2 eis tā
ꝙ armis ⁊ ſagittꝭ mō ꝺ ꝓpe mō de
loge mō manifeſte:mō occulte vul
nerare moliti ſunt[⁊ lingua]eſt
[gladius eorū acut⁹]ꝗ velociter ⁊
cito necat.Deinde ꝓpheta videns
in ſpiritu dn̄m vſqꝫ ad morte hu
miliatū.⁊ poſt tantā humiliationē
eum reſurrecturum exultās ⁊ gau
dens exclamat dicens

ſup⁹ Exaltare ſuper cæ-
los deus: & † in omnem
terram gloria tua.

¶[Exaltare]vt ꝗ pendēs in cru
ce tm̄ hō videris in maieſtate cum
patre regnare cognoſcaris[ſup ce
los deus]ad literam qm̄ ſedet ad
dexterā patris ⁊ ſuper celos etiā
ſpirituales q2 angelos habet ſub
iectos[⁊ ſic[in omnem terram]di
latetur[gloria tua]⁊ vbiqꝫ exten
dat̃ qd modo cōpletū eſt:dn̄o eñ
reſidente in celis vbiqꝫ terrarum
predicata eſt gloria reſurrectionis
ei⁹ ⁊ diuinitatꝭ.Uel laus tua exal
tetur ⁊ tranſcendat celos ⁊ ſpūs
celeſtes ⁊ vbiqꝫ manifeſtetur glo
ria tua ꝑdictos malos humilian
do vt omnes habitatores terre te
glorificent adorando . Deinde ad
verba paſſionis redit ⁊ in perſo
na domini.d.

†mu ſcipu lam. † Laqueum paraue-
runt pedibus meis: &
īcuruauerūt animā meā.

¶[Laqueū]quaſi latenter[para
uerunt]filij hoim[pedibus meis]
i.deceptionē actibus meis preten
derūt ponendo inſidias ad me ſup
plantādum ⁊ capiendū[⁊ incurua
uerunt animam meam].i.incurua
re ⁊ flectere conati ſunt a rectitu
dine veritatis ⁊ iuſtitie.Laqueū
etiā pedib⁹ nr̄is maligni ſpūs ⁊
coꝝ miniſtri parāt:q2 occſis tēta
mēta bonis nr̄is actib⁹ ꝑtendūt
vt īpediant.Aia vero curuatur:cū
de bono ad malū reflectit̃:cū deſi
derio ſupnorū relicto terrenis deſi
derijs iplicat̃.pudeat ergo terre
na cōcupiſcere ⁊ dorſa mētiū ma
gnis ſpiritib⁹ aſcendere ⁊ tranſire
volentibus curuando prebere.hoc
fecerunt ſed non me ignorāte.Nā

9 Foderūt ante faciē
meam foueam: & † in-
ciderunt in eam. †ipſi

¶[Foderunt ante faciē meam]⁊
me ſciente[foueā]querētes me de
cipere ⁊ perdere:⁊ hoc agendo nō
mihi ſed ſibi nocuerūt.Unde ſeqt̃ur
[ipſi inciderūt ī eā]q2 volētes me
decipere decepti ſūt:⁊ parātes mi
hi mortem ſeipſos interi⁹ occide
rūt.Nemo prius peccat in alterū
ꝙ in ſeipſū.Fouea peccatoris eſt
mala ꝯſcientia ibi neceſſe eſt oēs
malos cadere.Et bene ait ante fa
ciē meā:q2 nō eum latuit:ſciēs eſt Peccatorꝭ fouea q̄ eſt
traditus/volens occiſus.Ex qui
bus verbis verba nobis inſinuat̃
dn̄i nr̄i patientia.Unde ⁊ ſubdit̃.
Ita illi parauerunt foueā ⁊ mor
tem ad opprimendum.Sed

10 Paratum cor meum
deus paratū cor meū:
cantabo & pſalmum †pſallã dño.
† dicam †.

¶[Paratū]eſt[cor meū]o[de⁹]
amore tui ad oia libenti aio ſuſti
nenda.Itē [paratū]eſt[cor meū]
ad te laudandū ⁊ tibi gratias agē
dū.vel repetit ad confirmationē
vt ꝑſeuerātiā notet in patientia
poſſet eñ ad horā ſuſtinere ⁊ po
ſtea deficere.Illi iciderūt in eā:ꝗ
aūt[cātabo ⁊ pſalmū dicā].i.tibi
grãs agā ⁊ operibus tꝫ glorabor

in tribulationibus. Ad dei laudes cantus cum pſalmo debet concordare vt quod ore profertur commendetur et opere. Et hec due predicte geminationi reddidit qz ad vtrũq; paratus fuit. deinde expleta paſſione carnẽ ſuam denunciat ſuſcitandam cum ſubiungit

11 Exurge gloria mea: exurge pſalterium & cithara: exurgã diluculo.

¶ [Exurge] potenter o [gl'ia mea] id eſt caro mea glorificata et que es cauſa glorie mee. Et repetẽdo aliud addẽs ſubdit [exurge pſalterium] id eſt caro diuina operans [et cithara] i. caro humana patiens: pſalterium enim a ſuperiori redditi ſonũ cithara ab inferiori: per pſalterium ergo ad citharã vna caro xp̄i intelligiť et duo factorũ genera ſcz miracula q̃ deſuper fuerunt et ſignanť per pſalterium: et paſſiones et neceſſitates que ab inferiori fuerunt et ſignanť per citharam. Et hec duo gñ̃a factorũ ſurrexerũt et euãgelium impleuerunt: vtraq; in gentibus predicantur et dño cõſtrenť: declarat etiam ſue reſurrectionis horam cũ addit [exurgam diluculo] i. mane: mane enim prima ſabbati reſurrexit dominus ieſus. vel in perſona eccl'ie et fidelis Vel [exurge gl'a mea] i. in me laus diuina excitetur propter beneficia mihi diuinit9 exhibita [exurge pſalteriũ et cithara] id eſt laus de ſuperioribus dei factis et inferioribus [exurgam diluculo] i. prompte et volenti animo. Et ſic

Xp̄i caro vna p pſalterium et citharã intelligiť

12 Confitebor tibi in populis domine: & † pſalmum dicam tibi in gentibus.

† pſallam.

¶ [Confitebor] confeſſione laudis [tibi do[mine] i. ad honorem tuum hoc eſt laudabo et [in ppl'is] i. in iudeis [et pſalmũ dicã tibi] i. laudẽ et bonã operationẽ p̄dicabo: nõ ſolũ in iudeis ſed etiã [in gẽtibus] i. inter gẽtes vt et ipſi ad hoc prouocenť et celeſtẽ actũ tota tibi pſallat eccleſia. Ecce fruct9 paſſionis et reſurrectiõis. Et attẽde q̃ ipſe fili9 dei ex tãta iuſticie actiõe nõ q̃rit gloriã ſuã ſed eius q̃ miſit eum vt nõ glorietur in ſe omnis caro ſed qui gloriať i domino glorietur. Et merito confitebor tibi et pſallam.

13 † Quoniam magnificata eſt uſque ad cęlos miſericordia tua: & uſque ad nubes ueritas tua.

† Con. quia

¶ [Quoniã magnificata eſt vſq; ad celos mi'a tua] i. vſq; ad angelos et celeſtes alias virtutes. Omnipotens enim deus per miſericordiam ſuam peccatores hoies leuauit vſq; ad angelos: quib9 miſeri hoies p miſericordiã i reſurrectiõe ſiẽt pares: et id eo miſericordia dei nobis exhibita vſq; ad celos i. vſq; ad angelos aſcẽdit [et vſq; ad nubes] id eſt homines predicatores veritatis de quibus deus tonat p̄ceptis: coruſcat miraculis / pluit doctrinis [veritas tua] venit: quia cognitio veritatis q̃ prepollet in angelis deſcendit etiam ad homines. Gloria deo noſtro: qz nec deſeruit nos facere beatos: nec fraudauit v̄itate ſed ſanauit oculũ cordis nr̄i vt cũ nũc fide et poſtea facie ad faciem videre valeamus: pro tanto ergo gaudio et vtilitate repetit pſalmiſta verſum quem dicit.

14 Exaltare ſuper cælos deus: & ſuper omnem

terram gloria tua.

¶ [Exaltare ſuper celos deus:et ſup omnem terrã gloria tua]. Iterat qđ ante dictũ erat vt fidem noſtrã confirmet:et quia circa hunc verſum maxime intẽtio & vtilitas pſalmi verſatur:hoc enĩ dicit ppheta ante tot annos hoc modo videmus nos. Agentes ergo gratias dicamus & nos cũ ppheta.[Exaltare ſup celos deus]qđ factum eſt in aſcẽſione xpi[et ſuper omnẽ terrã gloria tua]quod factũ eſt cum i omnẽ carnẽ effudit domũ ſpũs ſancti Exaltatur deus in paſſione:in cruce:plus in reſurrectiõe:plus in aſcẽſione:plus in ſpiritus ſancti miſſione:plurimũ cũ venerit ad iudicium.Exaltatur etiam in nobis per incõprehẽſibilitatẽ & quando laudibus extollitur ſm noſtram poſſibilitatẽ. Oratio.

Tranſfer dñe iniquitatẽ familie humilis ſub tuaꝝ alarũ vmbra ſperãtis:vt miſſa de celo miſericordia tua ſempiterna a nequiſſimis inſidiatorũ foueis et laqueis eruamur. Per do.

Pſalmus de malitia & miſeria iniquorum iuſtos perſequentium: & de leticia & affectu iuſtorum in ultione & punitione peccatorum.

Pſalmus.LVII.

1 Si † uerò utique iuſticiam loquimini † recte iudicate,filij hominum.

†vere. †recta.

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid ¶ Titulus talis eſt.In finẽ ne diſperdas vel corrũpas dauid i tituli iſcriptiõe id eſt pſalmus ille dirigẽs nos in finẽ id eſt i xp̃m hoc agit ne tu diſperdas vel corrumpas dauid .i.dehonores xp̃m in tituli inſcriptione hoc eſt ne minuas regnum chriſti te ipſum regno eius ſubtrahẽdo vel ipſum regem negãdo quem titulus regem dicit & affirmat.Quia ergo ſupra monuit vt boni patiantur aduerſa ſuſtineant & in bonis perſeuerent:monet nũc vt mali a malitia deſiſtant ne dãnationem incurrant. ¶ Materia miſeria malorum bonos perſequẽtium et leticia iuſtorum in vltione peccatorum. ¶ Intentio: monere vt mali et iniqui a malitia ſua deſiſtant ne eternam damnationem ex diuina iuſtitia incurrant ¶ Sẽtentia in generali.propheta in iſto pſalmo in perſona chriſti ad iudeos et in pſona eccleſie ad omnes loquens malitiam iniquorum deteſtatur & exprobrat:penam debitam pro culpa ipſoꝝ cõminatur narrat vt viſa et malorũ damnatione terreamur ab eorũ imitatione:ſubiungitq; de letitia iuſtorum ac correctione et profectu ipſorũ cum vltionem viderint peccatorum vt viſa leticia bonoꝝ alliciamur ad imitationem ipſorũ.Et ſpecialiter intelligitur de iudeis xp̃m multipliciter pſequentibus. ¶ Sententia in ſpeciali.xp̃s q̃ loquens ptra iudeos vl'eccleſia cõtra oẽs ait.[Si vere]i nõ falſe[vtiq;]i certe[iuſtitiam loquimini].i.ſi eſt i corde qđ eſt in ore:& ſi nõ aliud i labijs aliud i corde geritis vt ſit iuſtitia nõ labioꝝ ſz factorũ q̃[recte iudicate].i. viuite[filij hoĩs]diſcernẽtes bonũ a malo ſm iuſticiã quã loqmini vt labia cognoſcantur in factis:nam bona loqui et mala agere indicium eſt damnationis: quaſi dicere:

ſi veritatem iuſtitie haberis in cor de et loquimini in ore exequimini etiam in opere cuius contrarium facitis: quia vobis eſt iniquitas in corde in manu et in ore.

2 Etenim in corde ini-
quitates operamini in
terra: † iniuſtitias ma-
nus ueſtræ † cōcinnāt.

† iniqui-tates. † cōne-ctunt.

℃ [Eteni i corde] ⁊ in interiōe cor dis veſtri [iniqrates opamini] ma lam gerendo voluntatem: et bene dicit operamini quia volūtas pra ua apud deū pro facto reputabit [in terra] .i. terrenis inherētes: nā cū i terra cor figit inde iniquitas in corde generat. [in iuſtitias ma nus veſtre ɔcinnāt] id eſt iniuſtas actiones iniuſtis voluntatibꝫ ap ponūt ⁊ aggregāt ⁊ aliō pctm̄ alij ſuperaddūt. Eſt eīn concinnare ex multis partibꝫ iniquitatē aduna re. Ecce iiqui ſunt ⁊ corde ⁊ manu. Deinde oſtendit vnde hoc eis con uertēs ſe ad auditores vt eos cau tos faciat. Quia

Cōcin-nare.

3 Alienati ſunt pecca-
tores à uulua: errauerūt
† ab utero: locuti ſunt
falſa.

† a ven tre.

℃ [Alienati ſunt peccatores] a ve ritate ⁊ iuſtitia a deo ⁊ bono ⁊ hoc ſtatim [a vulua] id eſt ab ipa egreſ ſione et natiuitate ex vtero [erra uerunt] ſtatim [ab vtero] .i. ab ipa conceptione ⁊ natiuitate in vtero non quia ex tunc peccauerunt / ſed quia deus anteq̄ naſcantur pre cognoſcit qui peccaturi ſunt atq̄ in errore ⁊ falſitate pmanſuri [lo cuti ſunt falſa] ⁊ mendacium: ſper nendo et relinquendo veritatem non ab vtero ſed a principio quo ſciuerunt diſcernere inter bonum ⁊ malum. Ecce etiam iniquitas in ore: ⁊ de hoc ſant inexcuſabiles q̄ noluerunt veritati credere.

4 † Furor † illis ſecū
dùm ſimilitudinem ſer-
pentis: ſicut aſpidis ſur-
dæ & obturantis aures
ſuas.

† indi-gnatio-ſeis.

℃ [Furor] .i. furioſus error eſt [il lis ſm ſimilitudinē ſerpētis] q̄ ira tus venenū effundit: ſic illi contra chriſtum et ſuos faciunt: ecce virꝰ ⁊ venenum inuidie in illorum fu rore: Qui etiam ex ptinacia peni teutiam negligūt. Unde ſequitur [ſicut aſpidis ſurde] que obturan do ſurda efficit ideo additur [⁊ ob turātis aures ſuas] terra ⁊ cauda dicit enī alterā aurem terre affige re alteram cauda obſtruere ne car men incātatoris audiat per quod ſe cogi ſentit ad exeundum de ca uerna in qua ſe abſcōdit vnde ſub ditur.

5 Quæ non exaudiet
uocem incantantium:
& † uenefici incantan
tis ſapienter.

† medi ca mē-ti me-ditati a ſapiē te.

℃ [Que] ſcꝫ aſpis qui obturat au res [nō exaudiet vocem incantan tis] vt ad lucē exeat [et venefici] i. incantatoris [incantantis ſapien ter] quantum ad artem ſuā. Sic et illi obturāt aures ſuas terra .i. pctis pntibꝫ ⁊ cauda .i. pctis pte ritis qbꝫ hō delectat: alterā enī au rem cordis terre / .i. pnti delecta tioni apponūt: alterā vero cauda id eſt memoria preteritarum dele ctationū obturāt nolētes audire vocē xpi ⁊ fidelis pdicatoris ſeu ā monitoris vt de vitiorū tenebris educāt ad lucē v̄itatis. Ecce obſti natio i malis. Itē illi ɔtēnūt. Sꝫ

6 Deus † conteret dentes eorum in ore ipſorum molas leonũ † confringet dominus.

†cõtriuit. †cõfregit.

¶ [Deus conteret dentes eorũ] .i. verba eorum detractoria ⁊ doloſa quibus tanq̃ dentib⁹ mordẽt faciet inutilia [in ore ipſorum] quia verbis ſuis capiet eos vt ipſi videãt verba ſua eſſe falſa ⁊ ab ipſis retractanda [molas leonũ] .i. verba ſuperba hominum iniquorum ad modum leonum ferociũ: quib⁹ tanq̃ dentibus maioribus nituntur innocentes conterere [confringet dominus] ne ad effectũ veniãt Ecce que eis ſit retributio. Quod apertius exponit ſubdens.

7 † Ad nihilum deuenient tanquàm aqua decurrens: intẽdit arcum ſuum donec infirmentur.

†ſpernentur.

¶ [Ad nihilũ deuenient] ipſi peccatores et ſubito deficiẽt [tanq̃ aqua decurrens] que defluit ⁊ cito tranſit: ⁊ ſi modo videantur torrentes ad ſaxa ſuperbie ſue ſonantes q2 [intendit] ſcilicet dñs [arcuȝ ſuũ] id eſt vindictã preparat ad eos inter ſe puniẽdos [donec infirment] i. penit⁹ a ſuis virib⁹ debilitent vt vlteri⁹ nõ valeãt nocere bonis: tãtũ eñ pmittit deus malos in bonis deſeruire quantum hoc bonis nouit pdeſſe vel ad correctionem morum vel ad augmẽtuȝ virtutũ.

8 Sicut cera † que fluit auferentur: ſuper cecidit ignis & non uiderũt ſolem.

†liquefacta.

¶ [Sicut cera q̃ fluit] ⁊ diſſoluit a facie ⁊ ardore ignis [auferẽtur] ab omni virtutuȝ conſtãtia vel de pſenti vita morte repẽtina [ſupercecidit] ſuper eos [ignis] concupiſcẽtiarum et vitiorum: vel [ignis] infernalis ⁊ eternus [et non viderũt ſolẽ] iuſtitie veri luminis viſione priuati et hic et ibi. De quo illi dicturi ſunt in futuro ⁊ ſol nõ ortus eſt nobis: trãſierũt omnia illa tanq̃ vmbra: errauim⁹ in via veritatis: et iuſtitie lumen nõ luxit nobis. Et conuertens ſe ad ipſos peccatores vt attentiores faciat ſubiungit.

Priuſquàm † intelligerent ſpine ueſtre rhãnum: ſicut uiuentes ſic in ira abſorbet eos.

†pducãt ſpinas veſtras rhãn⁹. tãq̃ viuentes tãq̃ in ira cõbibit eos. Rhãn⁹ qd eſt.

¶ [Priuſq̃ ſpine veſtre] o miſeri pctõres id eſt punctiones male cõſcientie [intelligerent] ⁊ pciperẽt [rhannum] .i. peccatũ rhãnino eẽ ſimile. Rhãnus enim eſt herba p⁹ mollis deinde cuȝ matureſcit acutiſſimos aculeos hȝ. ſic pctã nunc mollia ⁊ delectabilia ſunt ſed poſt grauiſſime pungũt: dum ergo delectant: ſi qs nõ intelligit ⁊ cogitat futuram punctionem non intelligit rhannũ. Spine vero rhannum intelligent cũ impij docebũt penarũ experimẽto quod eos nũc preſens ipedit ſcire delectatio. Et iterum conuertẽs ſe ad auditores ſubdit [ſicut viuentes] id eſt ſubito quaſi viuos qui ſcilȝ nõ vere viuũt ſȝ viuere videntur [ſic in ira] id eſt ad ſimilitudinem irati i quo tamen ira non cadit [abſorbet] dominus [eos] ſcilicet peccatores miſeros auferẽdo de preſenti vita dum adhuc ſperãt de ea: hoc autem nõ eſt ſine fructu bonorum ſed iõ ſubditur.

10 Lætabitur iuſtus cũ uiderit uindictã: † manus ſuas lauabit in ſanguine peccatoris.

†impiorum.

¶ [Letabiť iuſtus] et ſi moleſtijs preſſus [cum viderit vindictam] ꝛ punitionem pctõꝝ pſentẽ ꝛ intellexerit etiam futuram: motus nõ zelo vindicte ſꝫ diuine iuſtitie: nec gaudet ꝑ maloꝝ pena: ſꝫ quia nõ eſt in ea [ꝛ manus ſuas] .i. opera ꝛ actiones [lauabit] ab immundicia ꝛ purgabit a peccatis ſi indigent: vel munda tanq̃ lota eſſent ſeruabit ꝛ magis iuſtificabit [in ſanguine pctõꝝ] .i. ex conſideratiõe vindicte et pene reproborum. Ex hoc enim proficit ipſe monitus morte peccatoris et mors alterius valet ad vitam eius. Unde ſalomon ſtulto pereunte ſapiens aſtutior erit.

Salomon puer. xv.

11 Et dicet homo ſi † utique eſt fructus iuſto: † utique eſt deus iudicans eos in terra.

†ergo. †ergo.

¶ [Et] viſa vindicta pctõꝝ [dicet] apud ſe [homo] q̃ ſua rõne vtitur [ſi] .i. quia [vtiq3 eſt fructus] iuſtitie ſue etiã in hac vita ipi [iuſto] licet hic preſſo: q2 eſt ſibi fructus ĩ fide/in tentatione: ꝛ tribulatione: in patiẽtia ꝛ charitate et ſimilibꝰ ideo [vtiq3 eſt deus iudicans eos] ſcilꝫ malos id eſt iuſte retribuens eis ſcdm merita nondum in extremo iudicio ſed ẽt hic [in terra] vbi florere videntur: probat ab oppoſito ac ſi dicat. Sicut dñs iuſte dat pro ſuis meritis et bonis. operibꝰ vt fructificet ac proficiat ꝛ amplius iuſtificetur/ſicq3 conſequatur vitã eternam: ita iuſto iudicio permittit malo vt deficiat et a peccatis abſorbeatur ac ſordibus magis ſordeſcat: ſicq3 de iniquitate et iniuſtitia reportet penã eternã. Orõ.

IUſtiſſime domine concede populo tuo ſequi iuſtitiã ꝛ legẽ diligere rectã: ne a veritate tua auditum ſuum auertẽs venefici ſerpẽtis morſibus ſaucietur. Per do.

Pſalmus de oratione Chriſti uel eccleſiæ & cuiuſlibet fidelis in tribulatione pro ſua liberatione: ac de gentiũ & iudeorum conuerſione & gratiarum pro his omnibus actione.

Pſalmus. LVIII.

1 ERipe me de † inimicis meis deus meus: & ab inſurgenti † bus † in me † libera me.

†tue †ſuper †tredie me.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

¶ Titulꝰ hic eſt. In finẽ ne diſperdas dauid ꝛc. hoc eſt pſalmus ille tendẽs in finem .i. in chriſtum monet ne tu quicunq3 es diſperdas dauid id eſt chriſtum in tituli inſcriptione contradicendo ei: et nõ ideo diſperdas quando .i. quia miſit ſaul .i. regnũ iudeorꝫ: ꝛ cuſtodiuit domum eius id eſt ſepulchrũ chriſti vt interficeret eũ: id eſt nomen ꝛ famam eius tollere: ne crederetur in eum: qui fruſtra tentauerũt. Quod vero iſti tres pſalmi continui in titulo habent ne diſperdas: nõ vacata a myſterio: regalem enim illum titulum cõſtat tribus linguis fuiſſe notatum ſignificante hoc ſpiritu ſancto per

chriſti paſſionem totum mundum fidei chriſtiane eſſe ſubijciendum. ¶ Materia: oratio chriſti vel eccleſie et cuiuſlibet fidelis poſiti in afflictione pro ſua liberatione et infideliũ conuerſione. ¶ Intentio: monere fideles vt perſecutiones ⁊ quecunq́ʒ aduerſa patienter ſuſtineant: et de diuino adiutorio ſemper confidant. ¶ Snia in generali. propheta in iſto pſalmo loquit̃ i perſona chriſti vel eccleſie ſeu alicuius fidelis in anguſtia et perſecutione exiſtentis: ⁊ pro ſua liberatione ac gentium ⁊ iudeorum conuerſione orãtis. Supra enim egit de xp̄i et ſuorum perſecutoribus: ⁊ ideo nũc petit liberari ab eis: orat q́ʒ pro infidelibus conuertendis. ¶ Sentẽtia in ſpãli: Totus itaq́ʒ xp̄us q̃ſi ab inimicis obſeſſus clamat dicens. Eripe me ⁊c. Et nota q̄ hic in duobus verſib⁹ ſequẽtibus per ordinẽ diſtinguũtur quatuor genera perſecutorũ ſeu aduerſariorũ chriſti qui quotidie adhuc xp̄i corpus non ceſſant perſequi: quos tamen exemplo xp̄i et patiẽter oportet tolerare ⁊ dei auxiliuʒ ↄtinue implorare. Unde dicit [Eripe de inimicis meis] q̄ me odiunt ⁊ odium in corde tegentes nocendi votum habent [De⁹ meus] quaſi diceret ab his nõ poſſuʒ eripi ſine tuo adiutorio [⁊ ab inſurgẽtib⁹ in me] i. cõtra me [libera me] qui iaʒ commoti in verba erumpunt atq́ʒ aperta voce veritati reſiſtũt ⁊ verbis nocent.

2 † Eripe me de operantibus iniquitatem: & † de uiris ſanguinum † ſalua me.

†ferue̅te †a †ſaluũ me fac.

¶ [Eripe me de operantib⁹ iniquitatem] q̄ iam durata mente: malitioſe pſequẽdo ⁊ manu iniciendo ſcelus ope cõplent [⁊ de viris ſanguinũ ſalua me] q̄ magis ſeuiẽdo etiã occidunt ⁊ ſanguinẽ innocentem fundũt: facta ſunt hec in xp̄o ⁊ quibuſdaʒ eius membris ⁊ quotidie fit in alijs. Et neceſſe eſt vt eripias.

3 Quia ecce † ceperũt animam meam: irruerunt † in me fortes.

†venati ſunt. †ſuper.

¶ [Quia ecce ceperũt aiam meã] ſ. vitam corporalem: et ponit partem pro toto neq́ʒ enim aiam ſine corpe tenere potuerũt [q2 irruerũt] cũ ĩpetu [in me] humilem [fortes] in malitia vel ſua pſumptione ⁊ ſuperbia vt me morti traderẽt. Et merito debeo liberari q2 in me culpam nõ inuenerũt. vnde ſubdit

4 Neque iniquitas mea neque peccatum meum domine: ſine iniquitate cucurri & † direxi.

†dirigebar.

¶ [Neq́ʒ iniquitas mea] quantuʒ ad ꝓximum et quã in eos fecerim [neq́ʒ peccatũ meum] quantuʒ ad me et quod in me habeam o [domine] cauſa eſt vel fuit q̃re me pſeq̄rent̃ ſed [ſine iniq̃tate cucurri] viã huius mundi vel [cucurri] i. bene operat⁹ ſum ſine admixtione malici: aliter enim duo bonum non placeret [⁊ direxi] alios quantũ in me fuit ad bene operandum verbo ⁊ exẽplo. Nõ ait ãbulaui ſʒ cucurri: q2 nõ ſolũ bñ opandũ ẽ ſʒ ⁊ ipo greſſu bõi opis feſtinãdum. Et iõ.

5 Exurge in occurſum † meum & uide: & tu domine deus uirtutum deus Iſraël.

†mihi.

C [Exurge] qui videris dormire [in occurſum meũ] ad me iuuandũ. i. mihi currenti ad te occurre per ſubſidij et conſolationis acceleratione m [et vide] i. fac alios videre et cognoſcere meam exaltationem: vt qui me viderunt depreſſum videant exaltatum. Deinde ſequitur oratio pro gẽtibus cõuertẽdis cum ait [et tu dñe de⁹ virtutum] celeſtium [deus] populi [iſrael] qui videris tantum deus vnius gentis que te colit.

6 Intende ad † uiſitandas omnes gentes: non miſerearis † omnibus qui operantur iniquitatem.

†viſitãdum.
†oim.

C [Intende ad viſitãdas oẽs gẽtes] vt eas q̃ infirme ſunt ⁊ pctis onerate viſitare digneris dando grãm ſanitatis: ⁊ mittendo tuos pdicatores: vt ſicut tu es de⁹ ãgelorum et deus iſraelitarũ ita eſſe digneris ⁊ deus gẽtium quaten⁹ eas cõſortes facias et angelorum ⁊ iſraeliticorũ fideliũ. [⁊ nõ miſerearis] i. nõ miſereberis: vt ſit pdictio non imprecatio [oibus qui operantur] pertinaciter [iniquitatem] ſcilicet q̃ in iniquitate perſeuerant. Ergo ſi dei miſericordiam querim⁹ neceſſe eſt vt pctã noſtra penitendo puniamus. Et vere intendes quia te aſpirante.

7 Cõuertẽtur ad † ueſperam & famem patiẽtur ut canes: & circuibunt ciuitatem.

†veſperum.

C [Conuertentur] ipſe gentes ab idolatria ad cultũ dei [ad veſperam] i. in hac vltima etate ſeculi [et famem] conuertendi alios [patientur] omnes ſibi incorporari ⁊ vniri per fidem deſiderãtes [vt canes] ſcilicet latrãdo cõtra hoſtes [⁊ circuibũt ciuitatẽ] id eſt mundũ vbiq3 euangelizantes. hoc poteſt exponi de illis qui ſero cõuertuntur ⁊ tamẽ feruentiores ſunt illis qui primo venerunt [Cõuertentur ad veſperã] ſenectutis dicentes mane nobiſcũ dñe qm̃ adueſperaſcit: ⁊ ſic conuerſi [famem patiẽtur] orandi ieiunãdi/ bñ agẽdi [vt canes] qui immoderatum ⁊ ardẽtem habent appetitum: nam ſubitus calor longum vincit tempore m. Et qui tarde exijt quandoq3 celeritate moram compenſat.

8 Ecce † loquentur in ore ſuo & gladius in labijs eorum: quoniam quis audiuit?

†ipſi.

C [Ecce loquent] et manifeſte pdicabũt [in ore ſuo] id eſt libere ⁊ audacter cum auctoritate ad informationem fidelium et depreſſionem hereticorum [et gladius] ſancti ſpiritus quod eſt verbum dei [in labijs eorum] erit. Ideo autẽ frequens predicatio erit in labijs eorum: et indignabuntur dolentes ſi non poterunt alios conuertere: quoniam erunt multi qui nõ audient aure audiendi: et hoc eſt quod ſubditur [quoniam quis audiuit?] quaſi diceret pauci audiẽt eos. hic eſt ꝙ propheta ait. Quis credidit auditui noſtro.

9 Et tu domine deridebis eos: † ad nihilũ deduces omnes gentes.

†pro nihilo habebis.

C [Et tu dñe deridebis eos] qui in iniquitate perſeuerantes non audient. i. dignos deriſione oſtendes illos ſc3 in iudicio. cum diceq

gis ite in ignem eternum. quoniã
[ad nihilum deduces] tũc [omnes
gentes] tales et in pertinacia pſe
uerantes eorũ ſuperbiã deſtruen-
do et ad nihilum redigẽdo qui ve
ritati non conſentiunt et te vene-
rari nolunt. Illi ſunt fortes de ſe
preſumentes et ideo ceciderunt
quia ad te fortitudinem ſuam nõ
cuſtodierũt. Ego aũt fortis in te:

10 Fortitudinem meã
ad te cuſtodiam: quia
deus ſuſceptor meus
es: deus meus miſericor
dia eius præueniet me. 12

¶ [Fortitudinem meã] .i. omnes
virtutes et vires meas nõ ad me
ſ3 [ad te cuſtodiã] q2 ſemp in ipſis
tibi nõ meis virib9 laudes referã
non recedam a te pſumẽs de me.
quia ſi recedo cado: ſi accedo for-
tior ſis. Et merito [q2 deus ſuſce-
ptor me9] ſcz es ſuſceptor nature
in incarnatione penitẽtie: in iuſti
ficatiõe aie: in glorificatione et ẽt
ad alia beneficia participãda: de-
inde mutans pſonã ſubdit [deus
meus] eſt ſpiritualiter. quia [mia
eius preueniet me] in donis et be
neficijs qui nihil attuli cur miſe-
retur: nullus eni dona dei meret.
Ecce quare nõ debeo de me preſu
mere q2 nõ pceſſerũt merita mea
ſ3 pueniet me diuina mia. Et hoc

11 † Deus oſtendit mihi 13
ſup inimicos meos ne
† occidas eos: nequan-
do obliuiſcantur † po-
puli mei.

†deus me9 demonſtrauit mihi i inimicis meis.

†occideris.

¶ [Deus oſtendit mihi ſuper ini-
micos meos] ſiue de inimicis meis
id eſt quantam circa me miſericor
diam habuit demonſtrauit in il-
lis circa quos non habuit. Deus
enim ad oſtendẽdum maiorem in
ſuis miſericordiã. Exercet quan-
doq3 in alijs iuſtitiã in ramis ſu-
perbie preciſis inſerto miſericor-
diam ſuam oſtẽdit oleaſtro. Et tu
noli ſupbire ne precidi merearis
et ideo: [O deus ne occidas eos]
delendo omnino [nequando obli-
uiſcantur populi mei] ſcil3 fideles
gratiam et miſericordiã dei ſi non
ſint teſtes legis et mortis xpi. vi-
uunt ergo ante oculos eorũ vt p
illos dei miſericordiam recogno-
ſcant. et quantas gratias deo pro
ſe agere debeant Sed

†legis tue.

12 Diſperge † illos in
uirtute tua: & † depo-
ne eos protector meus
domine.

†terras.

†deduc.

¶ [Diſperge illos] in toto mũdo
p oẽs gẽtes [in virtute tua] et tue
potentie qua potes vt ſaltem ſic
emendati ſupbire deſiſtant et ſce-
lus ſuũ penitẽdo deplorẽt. vel vt
eccĺia ab inimicis teſtimõio vete-
ris legis habeat: q2 codices nobis
portant [et depone eos] ab elatio
ne et tumore ſuperbie vt humiliẽ
tur et ſint opprobrium omnibus
[protector meus domine] qui me
protegis et defendis vt habeam
teſtimonium mie tue. Deinde oſtẽ
dit quid in eis depõi velit dicẽs.

13 † Delictum oris eo-
rum † ſermonem labio
rum † ipſorum: & com
prehẽdantur in ſuper-
bia ſua.

†delicta.

†ſermones.

†eorũ.

¶ [Delictũ oris eorũ] depõe .i. di-
mitte et [ſermonẽ labiorũ ipſorũ] im
properia de chriſto dicentium de-
pone et deſtrue ac de ore et labijs

eorum tolle. Sic fecit reſuſcitan-
do xp̄m quem perdere voluerunt:
quia hunc viuere expauerūt: et in
celo adorari ab omnib⁹ gentibus
mirati ſunt [ꝛ comprehendantur
in ſuperbia ſua] id eſt conuincan-
tur ꝛ conuertantur cognoſcentes
et dolētes ſe ſuperbe et male egiſ
ſe et confitentes pctā ſua vt ille
ignoſceret qui venerat pctā ſolue
re. Et factum eſt hoc iam in qui-
buſdam et poſtmodum fiet in plu
ribus. Ideo ſubiunctum eſt.

14 † Et de execratiōe & mendacio annunciabū tur † in conſummatio- ne: in ira conſummatio nis & non erunt.

†ex maledicto †cōſūmationes.

[Et] ſic [de execratione ꝛ mēdacio] i. de eo ꝙ dn̄m execrabātur ꝛ deo mētiti ſunt p penitētiā ꝛ cōfeſſionē inde educti [anūnciabunt] a p̄dicatoribus [in cōſummatione] ꝛ perfectione. i. predicabuntur eſſe perfecti ꝛ alijs in exēplū vite. De ipſa enim magnitudine peccati plus humiliabuntur, et ea humilitate plus erigi merebunt: et eo magis perfecti erunt: quia tam execrabile peccatū ſe cōmiſiſſe dolebunt vt vbi abūdauit delictū ſuperabūdet et gratia. Et pertinuit ad medicinā humilitatis infirmitas hois: nihil enī ſic impedit pfectionē vt ſupbia: ꝛ hoc fiet [in ira conſummationis] i. in tali ira et vīdicta dei que corripiēdo ꝛ emēdādo cōſumet eos ꝛ pficiat: nō in ira ꝯſumptiōis q̄ vīdicat vt cōſumat ꝛ dānet. et ita conuerſi [non erūt] tales q̄les aū extiterāt. Vñ alibi dr̄. Verte impios ꝛ nō erūt.

Supbia pfectionē impedit.

15 Et ſcient quia deus dominabitur Iacob: & finium terræ.

[Et] tūc ſciēt [q: de⁹ dn̄abit' iacob] id eſt iudeoꝝ de iacob deſcendentium. ꝛ non tm̄ eorum [ſed ꝛ finium terre] id eſt gentium que in finibus terre erāt reſpectu iudeorum q̄ erāt in medio q̄s iudei vt canes ꝯtēpſerūt. Tunc agnoſcent eūdem deum et iudeorum et gentium eſſe: et ꝙ non debeant gentes contemnere: omnes enim peccauerunt et gratia dei egent: deponant ſuperbiam et ſaluti gentium non inuidebunt: qui parem ſuam et illorum infirmitatem cognoſcent: ꝛ in angulari lapide copulati ſimul deum adorabūt: dicitur ergo nunc de iudeis quod ſupra dictum eſt de gentibus.

16 Conuertantur ad ueſperam: & famem patientur ut canes: & circuibunt ciuitatem.

[Cōuertātur] ſcʒ iudei plenarie [ad veſperā] in vltima ſeculi etate ꝛ fine mūdi [et] eſuriendo ac ſitiendo iuſtitiam [famē] verbi dei [patient' vt canes] id eſt ſicut peccatores cognoſcentes ſe infirmos vt poſſint fieri ſani. Nemo enī inſanabilior eſt eo q̄ ſibi ſaluus videtur [et circuibūt ciuitatem] dei: et eccleſiam ſanctoꝝ vitam ꝛ mores inueſtigādo ex quib⁹ ciuitas dei cōſtructa eſt. Vel [ciuitatem] i. mundum circuibunt euangelizādo. Unde apte ſubiūgitur.

Inſanabilior. nemo ē eo q̄ ſibi ſanus videtur.

17 † Ipſi diſpergentur † ad manducandum: ſi † uerò non fuerint ſaturati & murmurabūt.

†alia lra nō hʒ ipſi. †vt edant. †autē nō ſaturabunt.

[Ipſi] cōuerſi iā digni [diſpgētur] vbiqꝫ de loco ad locū [ad mā-

ducandum].i.ad alios lucrādū et
incorporādum ſibi in fide[ſi vero
non fuerint ſaturati]ſide populo-
rū.i.ſi non fuerit impletum deſide
rium eorū et predicatio ad votum
eorum non fructificauerit[et]ipſi
ſicut ⁊ gētes[murmurabūt].i.do
lebunt quomodo ſuperius dictuꝫ
Nota contra p̄latos eſt quoniā quis audiuit. Iſte ver
ſus tāgit prelatos qui diſpergun
tur per dioceſes ſuas non ad pre-
dicandum ſed ad manducandum
[ſi vero nō fuerint ſaturati].i.ad
libitū ſuū bene ꝓcurati murmu-
rant pre impatientia.et forte hu-
ius occaſione extorquent pecu-
niam. Sic et clauſtrales qui diſp
guntur per cameras ad manducā
dum ibi dimiſſo refectorio[ſi nō
fuerint ſaturati]id eſt ad delecta
tionē ꝓcurati[murmurabūt] cō-
tra prouiſorē ſuū. Sꝫ tota iam ec
cleſia de vtroqꝫ pariete iūcta gau
dens ⁊ gratias agens ſubiungit.

18 Ego autem cantabo
†fortitudinem tuam: (†potē-tiam.)
& exultabo mane miſe
ricordiam tuam.

[Ego autem]iam tota eccleſia
[cātabo]⁊ cū cātico laudabo vl' cū
voce laudis p̄dicabo[fortitudinē
tuā]qua diabolum vicisti:qua in-
fernum ſpoliaſti[⁊ exultabo]cor-
de.i. cū exultatione magnificabo
vel laudabo ne laus ſit tm̄ in ore
[mane].i.ſine dilatione ac prōpte
⁊ ſtudioſe[miam tuā]qua huma-
num genus redemiſti ⁊ pctā dimi
ſiſti:vel mane.i.in reſurrectiōe qn̄
trāſactis huius ſeculi tenebris ⁊
tētationib⁹ apparebit ſol iuſtitie
[exultabo].i. exultādo ſuſcipiam
[miaꝫ tuā]q̄ erit i remuneratiōe

19 Quia factus eſt ſu-
ſceptor meus: & refu-
gium meum in die tri-
bulationis mee.

[Quia in p̄ſenti vita in qua tri
bulatur omnis qui iuſte viuit[fa
ctus es]ab ipſa tribulatione[ſu-
ſceptor meus ⁊]ab inſtātib⁹ peri
culis[refugiū meū]tutum[in die
tribulationis mee]qn̄ ſcꝫ gratum
ē:niſi enim tu ſuſcepiſſes ⁊ ſaluaſ
ſes nemo eſſet q̄ inter tot et tāta
mala ſubſiſtere potuiſſet. Et ideo
adhuc amplı⁹ deū pro beneficijs
ſuis laudare deſiderās ſubiūgit.

20 Adiutor meus tibi
pſallam: quia † deus ſu (†tu.)
ſceptor meus es deus
me⁹ miſericordia mea.

[Adiutor meus].i. cooperator
in bōis[tibi pſallam].i.bona ope
ra que te aſpirante et auxiliante
geſſi tibi aſcribam et merito[q:]
tu[deus ſuſceptor meus es]nunc
ad gratiam et tandem ad gloriā:
qui etiam ſuſceptum deificas et
hoc non imputo meritis meis ſed
miſericordie tue:q: tu ipſe[deus
me⁹]qui me creaſti[es mia mea]
q̄ me ſaluaſti.quaſi diceret vt pro
multis vno verbo ſingula benefi
cia tua et te plenius explicem:tu
es miſericordia mea.quia totum
gratis das cui proprium eſt miſe
reri ſemꝑ et parcere. Cum multa
dixit nō tamen omnia ſed in hoc
vno omnia cōprehendit. Attēdēs
enim omnia bona quecunqꝫ habe
re poſſumus ſiue in natura ſiue
in cōuerſione in fide:in ſpe:in cha
ritate:in iuſtitia:in timore domi-
ni:in bonis moribus:totum non
eſſe niſi ex illius donis ⁊ mia:ita
cōcluſit[deus meus miſericordia
mea]non inuenit impletus bonis
dei quid appellaret deū niſi miſe-
ricordiā ſuam O dulce nomen ſub

quo nemini deſperandum eſt:oēs cōſolans:oēs ad conuerſionem inuitans.Si peccata nr̄a nobis tm̄ dimiſiſſet vtiq̃ miſericors recte dici potuiſſet.Nunc quia et peccata dimiſit et inſuper dona addidit:et quod incredibile erat etiā celeſtē gloriam immeritis peccatoribus donauit/non ſolū iam miſericors dicitur ſ; ipſa miſericordia digne appellatur.Dicat ergo voce ⁊ corde eccl'a:dicat vnaq̃q; fidelis aīa: Deꝰ meꝰ miſericordia mea.Orō.

OMnipotens domine cuiꝰ virtutem et miſericordiam matutino laudamus in tēpore: fortitudinem noſtram oramus vt cuſtodias et ab omni obſcuritate tenebrarū eruti matutino lumine decoremur. Per dominum.

Pſalmus de oratione prophetę,p regni Iſraël reformatione, & eccleſię,pro celeri iudeorum & gentium de peccato ad iuſtitiam commutatione.

Pſalmus.LIX.

1 DEus repuliſti nos & deſtruxiſti nos :iratus † es & miſertus es † nobis.

†fuiſti †noſtri

¶ Auctor pſalmi propheta dauid ¶ Titulus talis eſt.In finem pro his qui commutabuntur ⁊c. Et eſt ſenſus pſalmus ille dirigens nos in finem:id eſt in chriſtum agit pro his.id eſt de his qui commutabuntur de veteri vita in nouam in tituli inſcriptione ſuſcepta per fidem ſcilicet quia credūt chriſtum regem iudeorum et tranſeunt in regnum chriſti a regno diaboli:commutabuntur dico non ſibi ſed ipſi dauid.id eſt chriſto vt iam ei viuant et ſeruiant:⁊ hoc eūdo ⁊ tranſeundo in doctrinam.id eſt in precepta eius bene viuendo ⁊ bene docendo ſm̄ ea:commutabuntur autem per hec cum.id eſt quia ipe dauid id eſt chriſtus ſuccendit igne dei ⁊ charitatis meſopotamiam ſyrie.id eſt mūdum vocatione ad fidē eleuatū ⁊ ſublimē in virtutibꝰ factū. Meſopotamia eīn alta vocatio :ſyria vero ſublimis interpretaẗ:⁊ tamen priꝰ in eo ſuccendit ⁊ humiliauit ſyrā ſobal. id eſt ſublimitatē vane venuſtatiſ. Sobal.nāq; vana vetuſtas interpretaẗ.Qui eīn prius erat ſublimis altitudine vana ⁊ vetuſta incenſa humiliatur vt melius exaltetur ⁊ innouetur:Et ita conuertit ab errore.Joab id eſt inimicus ſcʒ iudaicum populum.⁊ percuſſit id eſt cōmouit de infidelitate ad fidē edō id eſt terrenum ſcilicet gentilem populum terrenis deditū.et hoc in valle ſalinarum.id eſt in humilitate que eſt condimentum omnium virtutum ſicut ſal ciborum percuſſit dico duodecim milia.id eſt omnes de quattuor mundi partibus ad fidem ſancte trinitatis congregatos:per mille perfectio intelligitur:et per duodecim milia totus mundus percuſſus deſignatur. ¶ Materia:commutatio conuerſorum de peccato ad iuſtitiam ⁊ eorundem propter culpam repulſorum receptio ad gratiam. ¶ Intentio:monere vt nemo contemnat iſtas percuſſiones ſed patiēter aduerſa huius mūdi ferat: qr p hoc habebit cōmutationē d peccato ad iuſtitiā ⁊ ēt de mortalita

Sobal ad interpretat

Humilitas cōdimentū oīm virtutum

te ad imortalitatē: ¶ Sñia in gñali. propheta in iſto pſalmo ī pſona ſua lamentatur de multiplici deſolatione terre et populi iſrael propter pctā ſua: deprecans deum deuote pro reformatione et liberatione ē miſeria. Uel in pſona conuerſorū ad deū pcāt pro culpe remiſſione: ⁊ gratias agit p̄ vocatione: referens deuote poſt tantā ſue damnationis miſeriam quantam ſint cōſecuti miſericordiam. Poſtq̄ ergo ſupra orauit pro gētium et iudeorū conuerſione: nūc tam de iudeis q̄ gentibus vocati gratias referunt ⁊ poſteris exemplum deo gratias referendi ſe proponunt. ¶ Sentētia in ſpeciali. propheta ergo in voce percuſſorū in melius mutatorū ait. O De⁹ repuliſti nos ⁊ proieciſti extra protectionē tuā in man⁹ hoſtiū [⁊ deſtruxiſti nos] id eſt deſtrui permiſiſti ꝓpter peccata] nrā [irat⁹ es] ſcʒ ꝯtra nos vindictam exercēdo [⁊ miſertus es nobis] in parte conſeruando.

2 Cōmouiſti terram & †q̄m mota.
cōturbaſti eā: ſana contritiones eius † quia
commota eſt.

¶ [Cōmouiſti terram] ſcʒ iſrael. id eſt habitans in ea terrore aduerſantiū [et conturbaſti eam] permittendo hoſtes occupare loca ei⁹ ſed nūc oro [ſana contritiōes ei⁹] id eſt miſerias ⁊ afflictiones [quia cōmota eſt] ⁊ conturbata fugientibus habitatoribus pre timore.

3 Oſtendiſti † populo tuo dura: potaſti nos
uino † compunctionis.
† plebi tue. †ſtimulationis.

¶ [Oſtendiſti populo tuo dura] afflictiones ſcilicet et flagella quibus dure caſtigaſti eum propter peccata ſua [potaſti] et repuliſti [nos vino cōpunctionis] id eſt merorīs ſcʒ tribulatione ⁊ dolore quibus purgatur patiens vt vulnus vino. Paſſiões q̄b⁹ purgatur.

4 Dediſti metuētibus te ſignificationem: ut fugiant à facie arcus.

¶ [Dediſti metuētib⁹ te ſignificationē] id ē aliqualē noticiā p̄ has percuſſiones [vt] ibis exercitati [fugiant a facie arcus] id eſt a pſcuria iuſtitie tue q̄ extēta eſt ad percutiendū peccantes vt metuant te q̄ tā grauiter punis delinquentes.

5 Ut liberentur dilecti †me.
tui: ſaluum † fac dextera tua & exaudi me.

¶ [Ut liberentur] ab oppreſſione ⁊ deiectione ſua [dilecti tui] ſcʒ populo iſrael qui dicitur deo dilect⁹. Unde oro [ſaluum fac] ipſum populum iſrael [dextera tua] id eſt per dexterā tuam ſcʒ per fauorem tuum vl' potentiam [⁊ exaudi me] pro me ⁊ populo meo deprecantē. Deinde conuertit ſe ad auditores ſuos vt confirmet eos dicens.

6 Deus locutus eſt in †diuidam
ſancto ſuo: lętabor & †dimetiar.
† partibor ſichimam:
& conuallem tabernaculorum † metibor.

¶ [Deus locutus eſt ī ſancto ſuo] id eſt de oraculo vel in propheta nathan promittendo mihi q̄ ego dauid [letabor] proſperitate in regno: quia [⁊ partibor ſichimam] id eſt terram ſichen ſcilicet reſtituendo eam antiquis habitatorib⁹ qui expulſi ſunt per alienigenas [et conuallem tabernaculorum] ſcilicet

cet ſochot que nunc occupata eſt a philiſteis [metibor] id eſt ſm̃ menſuras debitas reſtitutam iſraelitis. Et hoc bene poſſum facere qꝫ fortiſſimos populos habeo mihi fauentes ⁊ obedientes. Nam.

7 Meus eſt Galaad, & † meus eſt Manaſſes: & effraim fortitudo capitis mei.

†alia lr̃a nõ hꝫ meꝰ eſt.
†effrē.

[Meus] ⁊ in adiutorium mihi [eſt galaad] id eſt ille populus ſic dictus habens poſſeſſionem terre galaad ad trans iordanē qui famoſus erat robore propter iepte galaaditem iudicem iſrael [et meus eſt manaſſes] qui etiam erat populus famoſus robore ꝓpter gedeonem et abimelech iudices iſrael qͥ de hoc populo erant [et effraim fortitudo capitis mei] id ē fortitudo mea capitania et principalis eſt effraim que inter ceteras tribus robuſtior et populoſior erat.

8 Iuda rex meus: moab olla ſpei meę.

[Iuda rex meus] eſt et legifer cui competit. inter alias tribus vt habeat ducatum et regnum propter reges qui ſunt ex ea. nec tantum populi iſraelite mihi adhererent ſed etiam extranei populi mihi ſeruiunt ⁊ confederati ſunt. Unde ſubditꝫ [moab olla ſpei mee] id eſt ſpero in deo ꝙ terra moab erit mihi ſubdita ad ſeruiendum ſicut olla ad ſuum miniſterium.

9 In Idumęam extendam calciamētum meū: mihi † alienigenę ſubditi ſunt.

†allophili.

[In idumeam extendam calciamentum meum] id eſt calcabo eam incedendo pede calciato ac ſubijciam et ſuppeditabo eam per plenam victoriam [mihi alienigene] ſcilicet paleſtini et cetere natiões in circuitu regni mei [ſubditi ſūt] et ſubiecti. Ita dixi ibo in idumeā et ſubijciam eam. Sed.

10 Quis deducet me in ciuitatem † munitam: quis deducet me uſque in Idumęam?

†circūſtātie.

[Quis deducet me] in aliquam [ciuitatem munitam] ſcilicet idumee vt ſubijciam eam imo [quis deducet me vſqꝫ in idumeam?] vt audeam aggredi ad eā ſubijciendā vbi multi fortes ⁊ bellicoſi erant.

11 Nonne deus qui repuliſti nos: & non egredieris deus in uirtutibus noſtris.

[Nõne tu deus] deduces: q̄ſi diceret nullus alius nec etiā aliquis de fortibꝰ populis quos nominaui poteſt hoc facere: ſed tu ſolꝰ deꝰ [qui repuliſti] et proieciſti [nos] a protectione ⁊ defenſione tua ſinendo tribulari [⁊ non egredieris deus] nobiſcū [in virtutibus noſtris] ſed in virtute tua vt ꝓtegas nos: in ſua enim virtute nõ in noſtra deꝰ opaꝛ: ſm̃ hiſtoriā futurum ponitꝛ ꝓ preterito: id eſt nõ egreſſus fuiſti imo ſic proieciſti nos vt non egredereris [in v̓tutibꝰ nr̃is] ⁊ exercitibꝰ nr̃is: id eſt ne protegeres nos ab hoſtibꝰ ſicut ſolet dux egrediens. Et ideo

12 Da nobis auxilium de tribulatione: & uana ſalus hominis.

[Da nobis auxiliū] q̄ liberemur

[de tribulatione] qua ab hoſtib⁹ vexamur [et] i. q: ſine auxilio tuo [vana eſt ſalus hominis] id eſt q̄ ſperat̃ ab hoie. et iō maledict⁹ hō q̄ ponit hominē brachiū ſuū. Et cō uertens ſermonē ad homines loquit̃ de deo in tertia pſona dicēs.

15 In deo faciemus uirtutem: & ipſe ad nihilum deducet † tribulantes nos.

† inimicos nr̄os

¶ [In deo] id eſt auxilio et fauore dei nō in virib⁹ nr̄is [faciem⁹ virtutē] i. v̄tuoſa facta ꝯtra hoſtes [et ipſe ad nihilū deducet] cōculcādo et ſubijciēdo in ſuitutē [tribulantes nos] et aduerſantes nobis vt ꝓ nihilo eos habeamus. Myſtice autem legitur ſic O.

Deus repuliſti nos et deſtruxiſti nos: iratus es et miſert⁹ es nobis.

Myſtica lectio de eodem pſalmo

¶ [De⁹ repuliſti et deſtruxiſti nos] nobis auxiliū ſubtrahēdo ac tētari et peccare ꝑmittēdo [irat⁹ es] ꝓpter pctā noſtra iuſtā vindictā in nos exercēdo [et miſert⁹ es nobis] ꝓpter bonitatē tuā cū ad te reuertemur penitēdo ad hoc iraſceris vt miſeriaris ipſa ira tua mīa ē: et exponit quō ſit miſert⁹ dicens.

Ira di mīa ē.

Commouiſti terram et conturbaſti eā. ſana ꝯtritiōes ei⁹ q: cōmota ē.

¶ [Cōmouiſti terram] i. terrenos vomere predicationis [et conturbaſti eam] ſalubriter ad penitētiam: prius cōmouetur a timore dn̄i: deinde cōturbat̃ ex dolore peccati [ſana cōtritiones eius] i. remoue ab ea miſerias quas ſuſtinet vel peccata ꝓ quibus cor contritum habꝫ et dignum eſt vt ſanes [q: cōmota eſt] et gratie tue cōmouēti per liberum arbitrium conſenſit. Sic autem mutato in melius homine iā dura et aſpera ſubſequūtur vnde et ſubditur.

Oſtendiſti populo tuo dura: potaſti nos vino compunctionis.

¶ [Oſtendiſti populo tuo] ſic in melius mutabo [dura] et aſpera vt te attentius quereret Unde. ſcriptum eſt Omnes qui volunt pie viuere in chriſto perſecutionem patiuntur [potaſti nos vino compunctionis] id eſt delectari nos feciſti poculo paſſionis et tribulationis ſicut vinum delectat potantem: quia tribulationes per charitatem ſunt delectabiles et ſi per infirmitatem carnis graues. Uel [potaſti nos vino compunctiōis] id eſt ſuauitate lachrymarum penitētie et ꝯfeſſiōis iſte ām paſſiōis potus nō pdēs ē ſꝫ medicina vnde vn̄ ſubiungitur. Dediſti metuentibus te ſignificationem: vt fugiant a facie arcus. ij. Thi. iij.

¶ [Dediſti metuentibus te ſignificationem vt fugiant a facie arc⁹] id eſt per tribulationes tēporales ſignificaſti tuis fugere a preſentia futuri minantis iudicij et ab ira ignis eterni. Juſtū arcū fugit qui a pctis cauet. Bene aūt iudiciuꝫ arcus dicit̃ quia arcus quāto plus retro tēditur tāto impetuoſius ferit: ita et iuditiuꝫ quāto magis differt̃ tanto grauius non conuerſis erit. Cuius nobis ſit ſignificatio ꝑ penitentiam: quia ſi hic tam aſpere deus nos punit quid in futuro faciet? Et Ut liberentur dilecti tui: ſaluum fac dextera tua et exaudi me.

Iudiciũ.

¶ [Ut liberent̃ dilecti tui] in die ire. Ad hoc q̄ppe ſignificatiōes p̄ſentiū maloꝝ dātur vt ab eternis malis dn̄i dilectores liberētur: et vt hoc fiat exorat dicēs [ſaluū] me [fac] dicit generalis iuſtus collocādo in [dextera tua] id eſt in potioribus bonis tuis: in beatitudine ꝑpetua vbi eſt ſalus vera: quaſi diceret: qui ſic in pſenti nos ad ſalu

tem erudis perfice ponēdo ad dex
terā tuā ſalubriter percuſſos[et ex
audi me] qꝛ nō tpalia ſꝫ eterna pe
to que tu precipis petere. Ex hoc
autem ſcio ꝙ ſaluabit dextera ſua
qm̄ Deus locut⁹ eſt in ſancto ſuo:
letabor et partibor ſichimā: et cōual
lem tabernaculorum metibor.

¶ [Deus] pater [locutus eſt in ſan
cto] id eſt in filio [ſuo] in quo pro
miſit hāc ſaluationem nouiſſime
diebus iſtis. in qua locutione ego
fidelis popul⁹ ſeu eccl'ia [letabor]
de his quos aſſumā in partē mei:
qꝛ [et partibor ſichimā] id eſt diui
dam gentes ſeu gentiles que per
ſichimā deſignanť vbi habitāt gē
tes. nō eñ oīū eſt fides ſꝫ alij cre
dūt: alij nō credūt et eorū q̄ credūt
alij viuunt bñ: alij male diuidūť ꝗ
nāc fide et morib⁹: diuidēť in iudi
cio oues ad dexteram: hedi ad ſini
ſtrā [et cōuallē tabernaculorū] que
fecit ibi iacob. i. gētē iudeorū ab ia
cob deſcēdentiū q̄ p er illā vallem
intelligiť etiā [metibor] et diuidā
qꝛ alij crediderūt alij nō: nā trāſie
rūt inde q̄ crediderūt: foris relicqe
remāſerūt. Hec iam diuiſio demō
ſtratur cū ſubinfertur. Meus eſt
galaad et meus eſt manaſſes. et ef
fraim fortitudo capitis mei.

¶ [Me⁹ eſt galaad] id eſt eſt mee
ſocietatis eſt numerus martyrū:
Galaad eñ interpretať aceru⁹ te
ſtimonij: et p aceruū teſtimōij mul
titudo martyrū deſignať qꝛ marty
Ga- res grece teſtes dicti ſūt latine [et
laad me⁹ eſt manaſſes] qui oblit⁹ prio
q̄d iter ris vite et ſtatus in anteriora cum
pretatur apoſtolo ſe extēdit. Manaſſes ete
Mar- nim interpretatur apd̄ nos obliuio
tyr ſeu oblitus [et effraim] id eſt hij qui
grece bonos fructus et in ſe et in alijs fa
teſtis ciunt ſcꝫ doctores eccleſie: effraim
latine enim interpretatur fructificatio:
Ma- ſunt [fortitudo capitis mei] id eſt
naſſes chriſti dicit eccleſia qꝛ chriſti mem

bra inferiora ſuſtinent. Juda rex q̄d iter
meus. moab olla ſpei mee. pratur

¶ [Juda rex meus] id eſt cōfeſſo Effraī
res rectores erunt mei. ſcꝫ eccl'ie: q̄d iter
iudas eñ interpretatur confeſſio pratur
vel chriſtus qui eſt de tribu iuda
naſcitur⁹ erit rex me⁹ [moab] qui Ju-
interpretať abutens lege ſcꝫ gen das cō
tium populus: eſt olla bulliens qꝛ feſſio i
infert tribulationē q̄ eſt [ſpei mei] terpre-
qꝛ facit me plenius ſperare nō de tatur
ficere: tribulationes enim maxime Mo-
nō oriuntur aduerſus eccl'iam ni ab q̄d i
ſi a male vtētibus lege. Sicut au terpre
tē in olla cibi ſic in tribulatione ex tat.
cocti ſunt ſancti. Apte vero diciť
olla ſpei in eo qꝛ ſpes ſanctorum
venit tribulatiōe. Jn hac olla tri
bulationū cōſtituta quantam ſpē
habeat eccleſia audiamus.

Jn idumeam extēdā calciamētū
meū: mihi alienigene ſubditi ſunt.

¶ [Jn idumeam] que interpretať
terrena ſiue ſanguinea [extendam Idu-
calciamētū meū] i. euāgeliū quo mea
muniť vita gradiētiū in mūdo: q. q̄d iter
d. bulliat olla quātū poteſt: ſeuiat pretť
mundus quantum valet: ergo vſ
qꝫ ad terrenos et ſanguineos extē
dam predicationē meā: et ſic mihi
ēt [alienigene ſubditi ſunt] illi q̄
nō ptinēt ad gen⁹ meū ad heredi
tatē meā. Multi eñ veniūt ad fi
dē qui nō ptingūt ad hereditatē.
multi adorāt chriſtū qui non ſunt
regnaturi cum chriſto: quia mul⁹ Mat.
ti ſunt vocati pauci vero electi. Et xx. et xx
ne hoc videretur virib⁹ ſuis attri ij.
buere cōmendat gratiam dei de
ducentem cum ſubiungit.

Quis deducet me in ciuitatem mu
nitā q̄s deducet me vſqꝫ i idumeā?

¶ [Quis deducet me in ciuitatem
munitam] id eſt in iudeam: que
munita recte dicitur videlicet
patriarchis et prophetis: legi
bus quoqꝫ et varijs inſtitutioni
bus. ad hanc primum predicatum

eſt euangelium[quis deducet me
vſq; i idumeã]id eſt in vniuerſa;
gentilitatẽ vt multi ex gentibus
mihi incorporent̃ ⁊ ſocietate mem
brorũ ciuitas amplieẽ. Negat hoc
ab homine fieri poſſe. hoc eñ a ſo
la fieri poterat deitate. Vñ ſubdit.
Nonne tu deus repuliſti nos: ⁊
nõ egredieris deus in virtutibus
noſtris?
¶[Nonne tu deus]facies hoc[q̃
repuliſti nos]exponens nos peri-
culis ⁊ ſinens tribulari. Tu ipe q̃
repuliſti deduces: tu ipe qui irat⁹
es miſereberis: non enim contine
bis in ira tua miſericordias tuas.
Deduces ergo ⁊ tamẽ ſemẽte mũ
do non[egredieris]o[deus in vir
tutibus nr̃is]qñ fortiter facturi
ſumus pro defenſione fidei: id eſt
nõ oſtendes potentiã tuã qualem
oſtendiſti olim patribus quãdo eo
rũ fortitudini ceſſerũt gẽtes. Ta-
men diuerſis tormẽtis nos extra-
cruciãtibus nõ deſeres ſed tũc no
bis int⁹ operaberis ⁊ ſic magis ⁊
melius deduces. q2 ſic videmur nõ
pro tẽporali vita pugnare ſed pro
eterna. Tu ergo deus qui nõ egre
dieris i v̄tutib⁹ nr̃is: q2 nõ dabis
tẽporale auxiliũ da ſempiternu;.
⁊ hoc eſt quod ſubdit.
Da nobis auxilium de tribulatio-
ne: ⁊ vana ſalus hominis.
¶[Da nobis auxiliũ]ſempiternũ
in futuro[de tribulatione].i. pro-
pter tribulationẽ quam hic ſuſti-
nem⁹: nõ petim⁹ vt amoueas tri-
bulationem ſed vt ipa tribulatio
ſit nobis fructuoſa ⁊ in auxiliũ vt
inde ſubuenias. vñ deſerere vide-
ris. Et ideo non petimus hanc ſa
lutem humanam[et]id eſt q2[va-
na]⁊ fallax eſt [ſalus hominis]
tranſitoria ⁊ temporalis. Audiãt
hec qui ſpem ſuam in poteſtatib⁹
hominu; vel in terrenarũ diuitia
rum ſplendoribus ponunt q2[va;
na]eſt [ſalus hois]⁊ deus ſolus
oportunũ tribulationib⁹ noſtris
preſtat auxiliũ. Merito ergo ſub
dit eccleſia.
In deo faciemus virtutem: et ipſe
ad nihilũ deducet tribulãtes nos.
¶[In deo faciemus virtutẽ]vin
cendo inimicos nõ in gladio: nõ
in equis: nõ in potentatu exercit⁹.
q2 deus erit exercit⁹ ⁊ victoria no
ſtra. Unde ſubdit[et ipſe ad nihi-
lum deducet tribulãtes nos]⁊ im
pugnãtes: ⁊ a ſpe eternitatis reuo
care conantes tam vitia q̃ inimi
cos viſibiles ⁊ inuiſibiles reprimẽ
do ⁊ eorũ ſeuitiã annihilãdo facie
m⁹ ⁊ nos virtutẽ i dño vt ab oĩ tri
bulatiõe ⁊ tẽtatiõe liberi eſſe me-
reamur. In ipſo ſit fortitudo nr̃a. i
ipo ſit oĩs nr̃a glia ⁊ nulla preua
lebunt aduerſa. Nam ſi deus pro
nobis quis contra nos? Oro.
OMnipotẽs mitiſſime de⁹
humani generis reſtaura-
tor ⁊ rector. q̃ fideles tuos
ſic deponis vt erigas: ſic humilias
vt ad celorũ regnu; pducas: in te
credentiũ corda pia miſeratiõe cu
ſtodi: vt ad confeſſionis tue reme-
dia fugientes ſanatis contritioni
bus eterna felicitate te largiente
perfrui mereamur. Per dominu;.

Pſalmus de oratione eccleſię undique preſſę & de gratiarum actione pro multiplici beneficio iam recepto & in futurum recipiendo.

Pſalmus. LX.

1 EXaudi deus deprecationẽ meã: intende orationi meę.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. Inſinē in hymnis pſalmus dauid: hoc eſt pſalm⁹ iſte dirigens nos in finem id eſt in chꝛiſtum eſt in hymnis id eſt in laudibus exhibendis dauid id eſt chꝛiſto ¶ Materia: oꝛatio laus et gratiarum actio eccleſie pꝛo multiplici beneficio recepto et in futurum recipiendo. ¶ Intentio monere fideles ad faciendum iſta ſemper: et ad perſeuerandum in eis vſqꝫ in finem. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie humiliter exaudiri petit: beneficia recolit: et pꝛo beneficijs laudes pꝛomittit: poſt ſupꝛadictam ergo gratiarum actionem vocatoꝛum ad fidem admōet nunc ſuo exemplo eccleſia auditoꝛes vt pꝛo dei beneficijs in gratiarum actione permaneāt ꝙ et ī pn̄ti peccatoꝛum veniā ⁊ virtutū gratiam ſunt conſecuti/⁊ in futuro pꝛemiū btitudis habituri. ¶ Snia ī ſpeciali. Eccleſia ꝙ̄ de toto oꝛe q̄ſi vn⁹ ħ clamat [Exaudi de⁹ deꝓcationem meā] mala a me amouendo ⁊ auertēdo [intēde oꝛoni mee] bona mihi conferendo et in me conſeruādo.

Depꝓcatio qd eſt. Deprecatio eſt que aſſidua ē: ⁊ hoībus etiā affertur. Oꝛatio ē que tm̄ deo offertur poſtq̄ dixit exaudi ꝓ

Oꝛo qd eſt. tin⁹ addidit intende vt videlicet gratāter ⁊ vtiliter digneť exaudire. Nā oꝛoni nr̄e intēdit de⁹ cū gratanter ſuſcipit qđ oꝛamus. Nōnullos eni aliquando exaudit iratus non tam ad ſalutē ꝙ̄ ad dānationē. Et qꝛ eccl'ia toto oꝛbe terrarū diffuſa eſt vndiqꝫ ſe clamare inſinuat cum ſubiungit.

Tan geret. 2 A finibus terrę ad te clamaui dum † anxiaretur coꝛ meum in petra exaltaſti me.

¶ [A finibus terre] i. vndiqꝫ ex oībus partib⁹ mūdi [ad te] nō ad aliū [clamaui] te deuote inuocando [dū anxiareť coꝛ meum] i. in anxietate ⁊ moleſtijs ꝑ quas tm̄ fit noſter ꝓfect⁹. Clamoꝛ noſter ad deū eſt noſtrū deſiderium. Quāto quiſqꝫ pl⁹ deſiderat tanto plus clamat. Deinde ſequitur clamoꝛis exauditio. q. d. anxiať coꝛ ſed non ideo vincoꝛ qꝛ [in petra] id eſt ī chꝛiſto et in fidei ſoliditate exaltaſti me] ⁊ fundaſti: quia ſuper hanc petrā edificata eſt eccl'ia. Et bene ait exaltaſti: quia iuſtus q̇ ex fide viuit cūcta tempoꝛalia tranſcendit ⁊ in celis conuerſationē habet. Exaltatum quoqꝫ

Deſiderium nr̄m eſt clamoꝛ ad deum.

3 Deduxiſti me quia factus es ſpes mea: turris fortitudinis à facie inimici.

¶ [Deduxiſti me] de virtute ī virtutem et de bono in melius [qꝛ factus es ſpes mea] de vita et gloꝛia eterna habenda et [turris fortitudinis] id eſt foꝛtis defenſio tuoꝛū [a facie] ideſt a pꝛeſentia et impugnatione [inimici] viſibilis ⁊ inuiſibilis. Talis munitio ē nobis de⁹ ī q̄ ⁊ ab inimico ſecuri eē et ipm̄ inimicū etiā iaculari poſſimus. Non ſic eſto ī iſta turri vt vaces ibi: et ſufficiat tibi quia hoſtis tela nō perueniant ad te. Age ibi aliqđ nō ceſſēt manus: verba dei: fides tua ſpes tua et opera tua bona tela ſunt et gladij interficiēes inimicum. Tali ergo munitione confoꝛtatus ꝑſeuerare ſe pꝛomittit dicēs. Et ego hac turre munitus

4 † Inhabitabo in tabernāculo tuo † in ſecula: † pꝛotegar in uelamēto alarum tuarum.

tinquilin⁹ero tvſqꝫ tcoopeŕiar.

¶[Inhabitabo i tabernaculo tuo id eſt] in concordia pmanebo:in vnitate fidei pugnabo et tibi militabo[in ſecula]id eſt vſqȝ dū pagūtur et ſecula ſcilicet vſqȝ in finē ſeculi qr ecclia vſqȝ i finē ſeculi ē duratura ⁊ deo militatura. Nō enim qui ceperit ſed qui perſeuerauerit vſqȝ in finem hic ſalu⁹ erit. Et ſi ipugnatio tētationū occurrat ergo [ptegar]id eſt tua ptectiōe muniar ⁊ defendar ab eſtu tētationū[i velamēto]⁊ in vmbra[alarū tuarum]id eſt i munimine tue miſericordie ⁊ potentie que omnē auertunt leſionē. Uel ale iſte ſunt paterna ſeueritas ⁊ materna pietas: illa ad caſtigandum/hec ad ꝯſolādū: ergo p vnā iuſte punit ꝯtra pſum ptionē:p alterā miſericordiť parcit ꝯtra deſperationē. Et ideo certus ſum de protectione.

Mat. 5. (margin)

5 Quoniam tu deus † meus exaudiſti orationem meam: dediſti hereditatem timentibus nomen tuum.

† alia lra non habet meus. (margin)

¶[Quoniā tu de⁹ meus exaudiſti orationē mea]de pcipiedis bonis q̄ a finibus terre ad te clamaui quia [dediſti hereditatē]eternā/ſcȝ regnū beatitudinis q̄buſcūqȝ[timētibus nomē tuum]nō enim eſt diſtinctio ſed in omni gente q̄ timet deū acceptus eſt illi. Et dicit dediſti in p̄terito quia iā dedit in ſpe: vl qr iā in q̄buſdā eſt inceptū in re. Beneficia autem collata argumētū ſunt futurorū. Uel ponit p̄teritū pfuturo ꝓpť nimiā certitudinē. Admonemur ħ nō ceſſare orādo q̄ diu tempus eſt tētationū. Oratio frequēs diaboli iacula ſubmouet ⁊ hec pma ē virt⁹ aduerſus tētationū incurſus. Nihil vtilius poteſt facere ſeru⁹ dei in hoc ſeculo q̄ orare deum. Oratio ſerenat cor: abſtrahit a terrenis: mundat a vitijs :ſubleuat ad celeſtia:reddit capaci⁹ ⁊ dignius ad acapiēda bona ſpiritalia: perſeueremus ergo i oratione ⁊ tin...e nominis dei quatenus celeſtes ꝓmereri poſſimus hereditatem. Deinde exponit quas hereditatem daturus eſt deus dicens.

Beneficia collata argumentū ſunt futurorum. (margin)

Orōnis effect⁹ (margin)

6 Dies ſuper dies regis adijcies:annos eius uſque in diem generationis & generationis.

¶[Dies] ſcȝ eternitatis ſeu eternos[adijcies].i.appones[ſuper dies]tpales[regis]nr̄i xp̄i q̄b⁹ ſi xp̄s in preſenti regnat in ecclēſia ⁊ ipſi viuunt in chriſto:vt poſt hos dies trāſeuntes etiā regnet in ſanctis ⁊ ipſi cū eo in diebus illis q̄ nō habent finem. Deinde alijs verbis idē repetit dicens:et adijcies[annos ſcilicet eternitatis ſup[ānos ei⁹] temporales quibus in preſenti nobiſcum eſt:adijcies inquam[vſqȝ in diem generationis]preſentis et tpalis[⁊ gñatiōis]future ⁊ eterne:qr hi dies ⁊ anni ſunt vn⁹ dies q̄ ꝯtinet ⁊ trāſcēdit ſecula p̄ſentis ⁊ future gñationis. Et hec dies eſt eternitas .q.d.eandem hereditatē dabis eis in qua eſt chriſtus rex noſter vt regnet cum eo in eternum. Ipſe enim rex cum generatione ſua

7 † Permanet in eternū in conſpectu dei:miſericordiam & ueritatem eius quis requiret? †

† permanebit. (margin)
† ei (margin)

¶[Permanet]poſt ānos p̄ntes[in eternū i ꝯſpectu dei].i.i manifeſta dei viſione vbi preſto eſt ad miſe

rendum oībus: ſic ꝛ illi ibidem ꝑ manebūt: hoc eſt autem ſanctoꝝ merces ſcʒ gloꝛia viſionis dei. Et q2 tāta eſt dei remuneratio ꝛ tāta eſt btitudo ergo miſericoꝛdiā eius qua in pꝛeſenti peccata dimittit: [et veritatem eius] qua in futuro pꝛomiſſa reddit [q̄s reqret?] .i. iterum ꝛ iterū qret .ſ. ad hoc vt inuicē eū .q.d. pauci. Ideo dicit quia non noſtra merita attēdit deus ſʒ bonitatem ſuam vt peccata noſtra nobis dimitteret et vitam eternā pꝛomitteret. veritas autem q2 nō fallit reddere quod pꝛomiſit. agnoſcamus ꝛ nos hic eam ꝛ faciamus hic miſericoꝛdiam circa infirmos: circa egētes: circa etiam inimicos noſtros. veritatem vero non peccādo nec abijciendo peccatum ſuper peccatum. Ideo autem ſub interrogatione quaſi inuitādo dicit q̄s requiret? quia q̄uis hoc ineffabile bonum ſit pauci ſunt tamē qui requirant aut requirentes perſeuerent. Tanta eſt humana miſeria in tantum abundat iniquitas vt in requirēda vanitate ꝛ mēdacio ſint multi: in requirenda miſericoꝛdia ꝛ veritate ſint pauci. Nos autē de paucis his eſſe ſtudeamus vt cum electis dicere poſſumus quod ſubditur.

†pſalmum
†deus

Sic † pſalmum dico nomini tuo † in ſeculū ſeculi: ut reddam uota mea de die in diem.

¶ [Sic pſalmuʒ dico ꝛc] .q.d. ſub hac ſpe poſitus quia ſpero te daturum mihi hereditatem in futuro ꝛ me manſurum in eternum in conſpectu tuo [ſic pſalmū dico nomini tuo] .i. ſic bene operaboꝛ ad honorem nominis tui. Vel [ſic pſalmuʒ dico] pꝛedicando et opere complēdo ſeu hymniʒando ꝛ bene operā do [in ſeculum ſeculi] id eſt q̄diu durabit hoc ſeculum quia non ad tempus hoc eſt agendum [vt reddam vota mea] bonoꝛum operum que voueo vel meipſum quem deuoui in baptiſmo [de die in diem] id eſt aſſidue per ſingulos dies vt tandem perueniam ad illum diē vbi in eternum tibi pſallā. Si vis ī eternum pſallere redde vota tua in iſto die donec peruenias in illū diē vbi pſallas ſine fine. Oratio.

Aͣ Nxietatum noſtrarum miſericoꝛdiſſime conſolatoꝛ deus: pꝛotege familiā tuā a facie inimici vt a te turre foꝛtitudinis pꝛemunita inhabitare tabernacula mereamur eterna. Per dominum.

Pſalmus de obedientia deo debita & in tribulatione patientia: ac de confidentia in deo bona ſed in hominibus & terrenis omnibus uana. Pſalmus. L X I.

NOnne deo † ſubiecta erit anima mea? ab ipſo enim ſalutare meum. †ſubijcietur.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ hic eſt. In finē ꝓ ydithū ps dauid. id eſt ps iſte ē dauid pꝛophete qui hic loquitur habitus ꝓ yditum. id eſt agēs de tranſilientē. tranſiliente dico in finem. id eſt in chꝛiſtum et inuitante nos ad ſummum bonum. Quia enim vocati ad fidē auditoꝛes ad ꝑmanēdū ingratitudine actiōe ſua monuerāt

iam tanq̄ tranſilientes et ſuperiores effecti ſuos inferiores ad exēplum ſue humilitatis ꝛ patientie ac contemptus diuitiarum ꝛ temporalium hortantur. ¶ Materia: obedientia deo debita et in tribulatione patientia in deo confidentia bona ſed in hoībus et terrenis oībus vana. ¶ Intentio: nos admonere vt ſpnēdo et tranſiliendo iſta temporalia vana ꝛ caduca per obedientiā ꝛ patientiam ſperem⁹ eterna: ꝛ nulla tribulatione vel pſuaſione impediamur quin terrenis dimiſſis ad ſola celeſtia tēdamus. ¶ Sententia in gñali. ꝑphe ta in iſto pſalmo loquitur in pſona trāſiliētis ꝛ cuiuſlibet iuſti qui ex obedientia ad deum perſecutiones iniuſtas patiēter tolerat: hortans vniuerſos fideles vt in domino confidant. arguitq̄ errantes ꝛ pſecutores de vanitate q̄ in caduca huius mundi felicitate ſperant ſubiungitq̄ fixā ꝛ imutabilem de punitione malorū et premiatione bonoꝝ ſententiaꝫ. ¶ Sentētia in ſpeciali. Tranſiliens ille vidēs tot impedimenta ſeculi deo ſe ſubdit ꝛ inferioribus ſe inuidis trāſiluiſſe eū dolentibus ꝛ ruinā ei imminentibus quaſi de alto increpando rñdet dicens. [Nonne deo] qui ē ſup omnia [ſubiecta erit anima mea?] i. obediens et mādata eius obſeruās: eiq̄ fideliter ſeruiens et nihil preter eum cupiens. q. d. erit omnino: ꝛ ſi agitis vt mouear: ꝛ ſi multa trāſilio: hoc dicit ne trāſiliēdo ſupbiat: non elatus ex his que infra ſunt: ſed humilis ex deo qui ſupra eſt: ſciens qm̄ qui ſe exaltat humiliabit: et iuſtū eſt vt ei ſubijciar [ab ipſo eni eſt ſalutare meū] i. ſalus et ſaluatio mea in corpore ꝛ in aīa. Et hoc probat dicens

2 † Nā & ipſe † deus meus & ſalutaris meus: ſuſceptor meus nō mouebor amplius.

¶ [Nā ꝛ ipſe eſt [deus meus] qui me creauit [ꝛ ſalutaris meus] qui me ſaluauit [ſuſceptor meus] qui me de morte ad vitam de pena ad gl̃iaꝫ ſuſcepit: ideoq̄ [nō mouebor ampli⁹] ꝛ de cetero ab ipſo contra eius volūtatē faciēdo: licet eni ali qn̄ mot⁹ fuerim nūc ſuſcept⁹ ꝛ ſanat⁹ ab auctore et redēptore meo iam vlterius nō mouebor. Et quia tantū habeo ſaluatorem / et ab eo amplius non mouebor: ergo o ſtulti ꝛ miſeri peccatores

3 Quouſque † irruitis in hominem: † interficitis uniuerſi uos tanquàm parieti inclinato & maceriæ † depulſæ.

¶ [Quouſq̄ irruitis] i. q̄diu irrationabiliter ipetū facitis [in hominem] exteriorem q̄ vſq̄ ad animam ptingere nō poteſtis: ſꝫ vos in eo qd̄ agitis · veſtrū cogitare interitū: qꝛ ĩ hoc [interficitis vniuerſi vos] ipſos in anima. Quicunq̄ bonos a ſuo propoſito nitimini remouere ſiue diſſuadēdo ſiue perſequendo vos ipſos in hoc intus occiditis: aīas vr̃as dānatis. Irruitis inq̄ incumbentes ei [tanq̄ parieti inclinato] ad ruinam [et maceriei] q̄ eſt ꝯſtructio ſaxorū ſine cemēte ligamine: vt fit circa hortos ꝛ vineas [depulſe] .ſ. a ſtatu ſuo ꝛ caſuꝫ mināti: qꝛ ſic nos putatis faciles ad cadendū: ꝛ pronos ad ruinam tanq̄ omni deſtituamur auxilio ſed non eſt ita. Et quamuis ita admoniti

4 Veruntamen † pretium

cium meum cogitaue-
runt repellere: cucurri
in ſiti: ore ſuo benedi-
cebant & corde ſuo ma
ledicebant.

¶ [Verūtamen] non ideo ceſſant mali: ſꝫ [cogitauerūt] abſcōdentes venenū in corde: et ſi non audent proferre [precium meum repellere] a me. i. deum meum et gloriā quam ſpero futurā meritūq; laboris mihi auferre: ideo [cucurri] in via pſentis vite ad pciū meū obtinēdū nō vt piger et faſtidioſus ſꝫ [i ſiti] ſan cta hoc eſt i ardore ꝛ deſiderio magno tanꝙ ſitiēs iuſticiā ꝛ eorū ſalutem: ſed ipſi quaſi ſyrene diaboli nitentes curſum meū impedire [ore ſuo bñdicebāt] vt adulationis me verbis deciperent [ꝛ corde ſuo maledicebant] iniqtatē ꝛ mortem machinantes. Iniqui em̄ qn̄ apte bonos non audent perſequi ore loquūtur bonum: ſed intus in corde latet venenū. Ideo animam ſuam inter tot pericula exhortās ſubdit.

5 Veruntamen deo
†ſubijcietur. † ſubiecta eſto anima
†eſt mea: quoniam ab ipſo
† patientia mea.

¶ [Verūtamē] qcquid illi faciant me impugnando [deo ſubiecta] et obediens [eſto anima mea] ſicut cepiſti: recognoſce te ab eo accepiſſe bona que habeo: humilia et illi ꝙtum potes: ꝛ merito debes ſubijci tꝙm̄ liter tot ſcandala [ab ipſo] eſt [patientia mea] tāꝙ a cā exēplar ꝛ ēt efficiēte: ipe em̄ ē exēplar totiꝰ patiētie: ꝛ ēt ip̄e paciēter facit in tribulatiōe. Nemo em̄ p ſe tāta vl' apta bella vel occultas inſidias tolerare poſſet niſi oiporēs deꝰ ui-

res patiēdi tribueret. Ideo etiam oīa mea debet eſſe deo ſubiecta.

6 † Quia ipſe † deus †quia
†eſt meꝰ & † ſaluator meus: †ſalutaris.
† & adiutor meus non †ſuſceptor.
emigrabo.

¶ [Quia ipſe] eſt [deꝰ meus] qui vocauit me ad fidē ꝛ cultū diuinitatis ſue [ꝛ ſaluator meꝰ] q me redemit ꝛ iuſtificat: ꝛ p viā ſalutis ducit [adiutor meꝰ] ad bn̄ opandū: et me per opera meritoria ad patriā perducēdo ac glorificando: ꝛ idō [nō emigrabo] .i. nō recedā a dei ſubiectiōe: nec ab eo ſeparabo: vita vl' morte. Utile eſt conſiliū in oī tribulatione deū noſtrū ſaluatorē atq; adiutorē reminiſci: quatenꝰ ab eo nullis tētationibus valeamꝰ emigrare. Unde adhuc ſubditur: Cōſiliū vtile.

7 In deo ſalutare meū
& gloria mea: deus au-
xilij mei & ſpes mea in †ſalis
deo † eſt. lra nō hꝫ eſt.

¶ [In deo] eſt hic [ſalutare meū] i. p deū habeo ſaluationē ꝛ ſaluus ero. i. iuſtꝰ ex ipſo [ꝛ gloria mea] ē in deo. i. in nulla re glorior niſi in deo: vt q gloriat' in dn̄o glorietur. Vel [in deo] erit in futuro [ſalutare meū] .i. ſalꝰ ꝛ ſaluatio: qꝛ tūc liberabimur ab oī miſeria et malo [ꝛ gloria] .i. gloriatio [mea] qꝛ per ipm̄ gloria eterne vite tribuit' .q.d. ſaluꝰ ꝛ glorioſus ero i eo. Interim nūc iter tētatiōes ipe eſt [deꝰ auxilij mei] in certamine: dat em̄ auxiliū certātibus: hoc dicit ne qd ſibi hō deputet [ꝛ ſpes mea i deo ē] donec venerit res. Igit' exemplo meo

oēs eccl̄ie filium
8 Sperate in eo † omnis plebes
congregatio populi: ef-

ſundite coram illo cor-
da ueſtra: deus adiutor
noſter † in æternum.

quō hꝫ. ¶ [Sperate in eo] transilientes eos qui i vanitate ſperant [omnis congregatio populi] .ſ. fidelis .i. omnes q̄ cōgregati eſtis in vnitate fidei: ⁊ vt digne in illo poſſitis ſperare [effundite coram illo corda veſtra] .i. occulta cordium ei reſerate: ⁊ corda ab omni ſorde vitioꝝ euacuate plangendo / confitendo: deprecando: nam q̄ nō hꝫ cor vacuum a malo ſi ſperat non eſt ſpes ſꝫ pſumptio. q: [deus] eſt [adiutor noſter in eternū] nō ſolū tēporaliter ſicut homines adiuuāt: ſed etiam ad eternitatē pmerendā et preſtādā: et q̄ꝫ vis deus debeat eſſe ſpes noſtra et ſic operetur nobis.

9 Veruntamen uani fi-
lij hominum: menda-
ces filij hominum in ſta-
teris ut decipiāt ipſi de
vnā. uanitate in † idipſum.

¶ [Verūtn̄ filij hoīs] .i. imitatores carnalr̄ viuētiū q̄ nō attēdunt ſed ſunt [vani] .i. dediti vanitatibus ſperādo i reb⁹ trāſitorijs ⁊ caducis ſunt ēt [mēdaces filij hoīm i ſtateris] .i. i libra iuſtitie: i boni maliq̄ꝫ deliberatiōe malū bono pp̄ōderātes vl' iuſti videri volentes cū ſint fallaces: vl' ad literā inīq̄s pōderibus vtētes [vt decipiāt ipi de vanitate] .i. de reb⁹ vanis [i idipꝫ] .i. īter ſe ſeu inuicē .ſ. vnuſq̄ſq̄ꝫ aliuꝫ. Vl' vt decipiāt [alios [ipi] exiſtentes ⁊ ꝯuenientes [i idipm] .i. i vnū [de vanitate] q: ⁊ ſi varij ⁊ diuerſi i ſtudijs ꝯuerſi ſunt i malitia: tn̄ ⁊ vanitate i vnū ſunt ⁊ conueniunt. Sacra ergo cōuertit ſe ad eos. d.

10 Nolite ſperare † in
iniquitate: & rapinas
nolite concupiſcere: di-
uitię ſi affluāt nolite cor
apponere.

†ſupe ĩiq̄tatē ⁊ rapinas ne cōcupiſcatis diuitie ſi fluāt ne apponatis cor

¶ [Nolite ſperare i iniq̄tate] .i. decepciōis ſꝫ i deo mecū ſperate [⁊ rapinas nolite ꝯcupiſcere] auferēdo p violētiā aliena. q. d. nec ſperetis nec cupiatis q̄ rapiāt alijs: ēt ſi nō habetꝭ ⁊ q̄ſi ex neceſſitate rapturi ſitis: ⁊ [diuitie ſi affluāt] aliūde q̄ꝫ p fraudē ⁊ rapinas .i. ſi abundēt ⁊ excrēſcāt tāq̄ꝫ de fōte currāt [nolite cor apponere] ardēter eas amādo ⁊ tenaciter cuſtodiēdo i eis ꝯfidēdo ⁊ ſperādo inde pſumēdo ⁊ ſuperbiēdo. Nō dānat diuitias: ſꝫ cor vetat apponi ⁊ i eis figi. Et vt magis eos ab iniquitate diſſuadeat ppōit duo q̄ꝝ alterū deterret: alteꝝ demulcet. d.

11 Semel locu⁹ eſt deus
duo hęc audiui: † quia
poteſtas dei eſt & tibi
domine mi̅, quia tu red-
dis unicuique † iuxta
opera ſua.

†tm̄ ſēm

¶ [Semel] .i. firmit' et īmutabilr' [locut⁹ ē de⁹] q̄ſi vnica locutiōe ⁊ retractiōe nō idigeat: q: qd̄ loq̄t de⁹: ē vnū ⁊ iuariabile. ¶ Tn̄ li. ſemel nō ad nūerū referēdū ē: ſꝫ ad ſnie firmitatē [duo h̄] valde neceſſaria q̄ vob̄ dictur⁹ ſū ibi [audiui] auditu iteriori ī alto q̄ trāſilui .i. ſpū iſpirāte ⁊ reuelāte itellexi nō ex me loq̄r. Audiuit forte alia myſteria ſꝫ nō ē op⁹ dici nob̄. Illa duo ſunt ptās ⁊ mia d̄ q̄b⁹ ſūt oēs ſcpture: q: docēt q̄ꝫ potēs ē vt penā infligat ⁊ miſericors vt rēuneret Tn̄ ſeq̄r [q: ptās] iudicādi ⁊ puniēdi [dei ē] q: oīa ei pōt: ⁊ ois ptās a deo ē: ⁊ multa pſonā adiūgit aliud. d. [⁊ tibi dn̄e] ē [mia] remunerādi: ptās ſ timeat

mia amet:nec pro mia ptās cōtē-
nat nec pro poteſtate de mia de-
ſpet:qz tu reddis vnicuiqz iuxta
opera ſua [bonis quidem et mia
premium:malis vero ex iuſta po-
teſtate ſupplicium. Oratio.

Ublime tibi domine aias no-
ſtras qm̃ tu es paciẽcia no
ſtra:vt renuẽtes incerta di
uitiarum delectamenta te ſolum
contempto omni mundi vanita-
te ſequi mereamur. Per dominū.

Pſalmus de diuina conſolatiõe eccleſiæ in ariditate huius ſeculi: uelut in deſerto uel ueri anachoritę in loco ſolitario. Pſalmus. LXII.

1 DEus deus me
us:ad te de lu
ce uigilo.

¶ Auctor: ṗi ꝓphe-
ta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt.pſal
mus iſte conuenit et attribuitur
dauid.i.eccl'ie que hic loquit̃ habi
tus de his que ſuſtinuit ipſa eccle
ſia cū eſſet in deſerto idumee.i.in
ariditate hui⁹ ſcl̃i ⁊ vite vbi ſitit:
⁊ miam expetit donec eterna co-
piat. Eccleſia eſt fideliuṁ de q̃ ſu
pra d̃: inſtruit nos hic ſuo exẽplo
in crūmis ⁊ tẽtatiõib⁹ hui⁹ ſeculi
q̃to ſuꝑne patrie deſiderio debea
mus eſtuare/et ad deū feſtinare:
q̃tū ꝙ vigilātiā in eius volūtate
adimplēda hr̃e vt i futuro dei lau
dē mereamur acq̃rere. ¶ Mate-
ria: di uina cōſolatio eccleſie in ari
ditate huius ſcl̃i velut in deſerto
ſitiētis ⁊ miam a deo expectātis.
¶ Intētio monere fideles vt ſolū
deū ſibi eligāt:⁊ ad eū oī d̃ſiderio
feſtinẽt:ac recte ⁊ bñ cōuerſari in

medio hui⁹ ꝑuerſe ⁊ praue natio-
nis ſtudeāt. ¶ Modus in gñali: pro
pheta in iſto pſalmo loq̃tur in pſo
na eccl'ie q̃ſi in deſerto huius ſe-
culi ⁊ vite ſe habeat:q: deū vide-
re deſiderat quē ⁊ laudat:⁊ id am
plius agere optat:vl' etiā mea eſt
diuina conſolatio veri anachorite
in loco ſolitario. ¶ Intẽtio: mone
re fideles fugere mūdū prauum ⁊
peruerſum/⁊ propter ꝯſolatiões
diuinas petere deſertum. ¶ Modus
in gñali. ꝓpheta loquit̃ in pſona
cuiuſlibet veri anachorite.q.ſ.mū
dum fugiēs petit deſerta vt diui-
na percipiat bñficia ⁊ hoſtium eua-
dat machinamēta. ¶ Modus i ſpāli.
Eccl'ia ergo neceſſitatib⁹ hui⁹ vi-
te eſtuans clamat. O. [Deus] com
munis oim per potētiā et creatio
nem qui es [deus meus] ſpeciali-
ter per redēptionē ⁊ vocationem
et ſignanter per cultum ⁊ ſingula
rē dilectionē [ad te de luce vigilo]
ad literā i.ſummo mane ad tuas
laudes cōſurgo ſcʒ diluculo ⁊ ma-
tutinali hora quādo xp̃s ſurrexit/
et nos ad ſurgēdū et laudandum
exemplo ſue reſurrectiõis anima-
uit: vnde inſtitute ſunt laudes no Lau-
cturne vt ſemꝑ ſim⁹ pari memo- des no
res iudicij ſm̃ quoſdam hora qua cturne,
chriſtus reſurrexit affuturi pro q̃ quare
reſurrectione laudes decātantur ſunt in
matutine. Vel moraliter [vigilo] ſtitute
i.diligēter ſtudeo ⁊ curioſus ſum
vt bene operari icipiā [ad te] pro-
merendum/⁊ ad tuas volūtates
exequēdas/⁊ hoc [de luce] gratie
i.ex quo ſuborta eſt mihi lux gra-
tie que nos excitat et ad deum vi
gilare facit. Vel [de luce] i.ꝑ puri
tatem bone cōſcientie. De qua vi-
gilatiõe dictum eſt in euangelio.
Beatus ille ſeruus quem cum ve Mat-
nerit dominus inuenerit vigilan thei.xx.
tem: huius autem vigilie cauſam iiij.
oſtendit cum ſubiungit.

2 Sitiuit † in te anima mea: quàm multipliciter tibi † caro mea.

ſubi, *fer*

¶ [Sitiuit in te aia mea] .i. in te ſolū cōſolari ⁊ ad te venire tibiq; inherere beatifice ardēter deſiderat: deſideriū enim ſitis anime ē. Aia quidem deſiderat deū multis de cauſis: ſed ad deſiderati finem puenitur laborib⁹ carnis q̄ deum deſiderat cauſis pluribus. Unde ſubditur [q̄ multipliciter] .i. multo amplioribus cauſis q̄ aia: ſubijciam enim amplioribus miſerijs [tibi caro mea]. Sitiuit vt videlicet in ea reſurrectiōe atq; imortalitate quā pmiſiſti tibi appareat: qz ⁊ ei pmittitur reſurrectio quomodo ⁊ aie btitudo: caro itaq; in multiplices defect⁹ patit / ⁊ q̄ multipliciter fatigat tam multiplicer ſit ita deo infatigabilem incorruptionē: ⁊ ideo multis modis deo deſeruit vt ad deſideratū finem et ipſa et anima peruenire poſſit. Deinde ſubdit vbi ſitiat.

Aia deſiderat deum multis de cauſis.

3 In terra deſerta & † inuiá & inaquoſa ſic in ſancto apparui tibi: ut uiderem † uirtutem tuam & gloriam tuam.

ſine via ⁊ ſine aq. potentiam.

¶ [In terra deſerta ⁊ inuia ⁊ inaquoſa] ſcz .i. in hoc pñti ſeculo qd eſt terra deſerta quātū in ſe eſt ab omni bono ⁊ [inuia] .i. ſine via nō habēs viā veritatis [⁊ inaquoſa] id eſt ſine aqua nō habēs refrigeriū vere ſalutis [ſic in ſancto] ſcz deſiderio vt habitum eſt .i. per ſanctū deſideriū [apparui tibi] .i. vidiſti me [vt] ſcz ego [viderē virtutē tuā et gloriā tuā] .i. te: nemo eni videt deū niſi pri⁹ deo appareat .i. a deo videaf. Ergo i ſancto deſiderio appareamus deo vt et ipſe appareat in nobis. Ad hoc etiam anachorite loca deſerta et inuia querūt vt deo perfecti⁹ inhereant / ⁊ cōſolationes diuinas meli⁹ pcipiant. Jō hec oia ſic ago:

4 Quoniam melior eſt miſericordia tua ſuper uitas: labia mea laudabunt te.

¶ [Qm̄ melior eſt mia tua] diuina [ſup vitas] humanas. Multe ſunt ſanctorum vite in hoc ſeculo. ali⁹ deo ſeruit in cōiugio. ali⁹ per cōtinētiam: ali⁹ per cōem vitam; alius per ſolitariā: ali⁹ p actiuā: ali⁹ p cōtēplatiuā. diuerſi diuerſo modo ſm menſuram gratie que vnicuiq; data eſt a deo. Quātūcū q; q̄ſq; perfecte viuat: q̄ ſancte ⁊ pure deo deſeruiat; tamen ad celeſte regnū non pducitur / niſi diuina miſericordia cū bonis operib⁹ adiungatur: ideo [labia mea laudabūt te] id eſt laudabilē te alijs pdicabo. De tanta enim pij domini miſericordia: ne ingrati ſimus laudes ⁊ grãs q̄s poſſum⁹ referre debem⁹. Et ſicut labijs laudo;

Sanctorum vite multe.

5 Sic benedicam te in uita mea: & in nomine tuo leuabo man⁹ meas.

¶ [Sic] etiā [benedicā te in vita mea] .ſ. tota .i. bene viuendo. Sic enim digne quiſq̄ laudat qñ cum labijs vita concordat [et in noie tuo] id e. ad honorem ⁊ gloriam nominis tui [leuabo man⁹ meas] ad te in pcib⁹ ⁊ orationib⁹ Ad literā. Uel [man⁹ meas] .i. opera bona [leuabo] ab appetitu fauoris reſpectu ſuperne patrie bona opera exercēdo et non meam ſed dei gloriam in eis querēdo. Et vt las

bijs digne laudare et recte viuēdo ac bene operando deum benedicere valeat impinguari dono ſue gratie poſtulat cum ſubiungit. Et vt hoc poſſim vtinam.

6 † Sicut adipe & pinguedine repleatur anima mea: & † labijs exultatiōis † laudabit os meum.

†tanq̄ †labia †laudabūt nomē tuū.

¶ [Sicut adipe ꝛ pinguedine repleatur] et reficiatur [aia mea] tua gr̄a hic vbi ſitis eſt. Adeps proprie vocatur pinguedo illa que eſt circa vitalia et inteſtina: ſꝫ pinguedo dicitur q̄ eſt in carne ꝛ mēbris exterioribꝰ. Sicut adipe ergo ꝛ pinguedine aia repletur qñ ꝛ charitas eſt in mente ꝛ foris alacritas ſpiritalis apparet in actione: bilarem em̄ datorē diligit deus. Unde et ſubdit [ꝛ labia exultationis laudabit os meū] .ſ. te et nomen ſanctum tuum: qꝛ in dn̄i ſeruitute ꝛ ipſius laude non triſtitia: ſed gaudium haberi debet: nec ſolum laus dei dꝫ eē in ore: ſꝫ etiā in meditatione ꝛ opere. Unde ꝛ ſubdit:

ij. Cori. ix. b.

7 Si † memor fui tui ſuper ſtratū meum: in † matutinis † meditabor in te: quia † fuiſti adiutor meus.

†memoratꝰ ſuz. †diluculo. †meditabor. †factꝰ es.

¶ [Si] .i. qꝛ [memor fui tui ſuper ſtratum meū] .i. in q̇ete ne ipa diſſolueret et faceret obliuiſci deum [meditabor] etiā [in te in matutinis] .i. in opibꝰ lucis ꝛ actibꝰ bonis. Digna enim ꝛ bona debemꝰ operari tanq̄ in luce: ꝛ filij lucis ſemꝑ qñ quieti ſunt boies ꝑ q̇etem diſſoluūtur ꝛ obliuiſcunt̄ deū: hec ſancta aia in q̇ete ſua deū reminiſcit̄. vñ ꝯſtat: qꝛ ꝛ in actiōibꝰ ſuis in deo meditabit̄ [qꝛ fuiſti adiutor meꝰ] niſi em̄ adiuuet hic deus bōa iplere non poſſumꝰ. Uel per ſtratū in q̄ q̇eſcimꝰ accipe ꝓſpera in q̄bꝰ ille ē memor dei qđ vix hō facit ꝛ per matutinas noctem et aduerſa.

8 Et in uelamēto † alarum tuarum exultabo † adhæſit anima mea poſt te: me ſuſcepit dextera tua.

†pennarum. †tegꝰ. †glutinata ē.

¶ [Et] ſi q̄d occurrit [i velamento alarū tuarū] .i. in protectiōe potētie ac viſcerose charitatis ꝛ clemētie tue [exultabo] .i. hilareſco i bonis opibꝰ nihil timēdo: nec ſolum exultabo ſed iā feruēti deſiderio ꝛ charitate [adheſit aia mea poſt te] vt ſit poſt te .i. vt te ſequat̄ q̄tidie ꝛ obediat tibi: ꝛ qꝛ ſic adheſit [me ſuſcepit] alis protegēdum a piculis et ad regēdū [dextera tua] .i. ꝓpiciatio tua diuia vl' [me ſuſcepit dextera tua] .i. virtꝰ ꝛ gr̄a tua in magnā dignitatē a dieccioē i q̄ ꝓpter peccatum eraꝫ me ſuſtulit.

9 Ipſi uerò in uanum quæſierūt animā meā: introibunt in inferiora terræ: tradentur in manus gladij: partes uulpium erunt.

¶ [Ipſi vero] .ſ. ꝑſecutores ꝛ inimici [in vanū] et fruſtra [q̄ſierūt animam] ꝛ vitā [meā] ꝑdere qꝛ ardēter tibi adherēdo euaſi ꝛ non potuerūt iplere qđ voluerūt: nec intentū habuerunt ĩō [introibūt in inferiora terre] .i. in infernum vbi dānabunt̄ [tradētur in manꝰ gla

diȷ].i.in ꝑtātē ꝛ ꝑpetuitatē toꝛ⸗
mentoꝝ q̇ꝺ⁹ ſunt detrūcati[par
tes vulpiū].i.doloſoꝝ[erunt .hoc
eſt ꝑticipes erūt pene doloſoꝛum
in iferno ſepultoꝝ:q: mō ſe dolo
ſis praua volūtate coiungūt. Uel
[ptes vulpiū].i.dmonū[erūt]ſoꝛ
te eoꝝ ſuſcepturi:quia ſicut boni
annumerant iuxta merita diuer⸗
ſis oꝛdinib⁹ angeloꝝ:ita mali oꝛ⸗
dinib⁹ dmonū trāſfoꝛmati i illos.

10 Rex uerò lætabitur
in deo: † laudabuntur
omnes qui iurāt in eo:
† quia obſtructum eſt
os loquentium iniqua.

†laudabit omnis q̇ iurat in eo. †q'm oppilatum ē.

¶ [Rex] vo].ſ.q̇libet iuſt⁹ ꝛ bon⁹
hīs regēs aīe ſue regnū:mot⁹ car⸗
nales terrenos:et q̇cq̇d vitioſum
eſt reprimēdo[letabit in deo]ma⸗
lis(vt dictū eſt)ſepultis in infer⸗
no:ꝛ[laudabunt].i.in fine lauda⸗
biles apparebūt[oēs qui iurāt in
eo].i.q̇ ſidē dei ꝓmiſerūt ꝛ ſeruant
q̇ ſacramēta ei⁹ inuiolabiliter cu
ſtodiūt:q̇ aīas ſuas ꝛ bonā vitā il
li vouēt/ꝛ reddūt:ꝛ vere laudabū
tur q̇ mō ab iniquis vituperant[q:
obſtructū ē].i.obſtruet in iudicio
vbi oīs iniq̇tas victa obmuteſcet
[os loquentiū iniq̄].i.contra bo⸗
nos:q: iā q̇d dicere valeat nō ha⸗
bebit. Unī nullo omnino cōtradicē
te boni laudabuntur. Oratio.

AD te de luce vigilātib⁹ lu
mē largire ꝑpetuū auctoꝛ
lucis eterne de⁹:vt te lau
dēt labia nr̄a:vita bn̄dicat te:me⸗
ditatio noſtra in matutino gloꝛi⸗
ficet. Per dominum.

Pſalmus de oratione
Chriſti in ſua paſſiōe nē
cedat inimicis: & ut cō⸗
ſtātiā habeat liberetur,
que finaliter ab eis.

Pſalmus L X I I I.

1 EXaudi deus
orationē meā
cum † depre
cor: à timore
inimici † eripe animam
meam.

†tribu lo. †eruc.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titul⁹ hic ē. In finē ṗs dauid:
hoc eſt ṗs ille cōuenit xp̄o dauid.i.
xp̄o q̇ hic loquit adiūcta ſibi voce
coꝛpis dirigēs nos in finē.i.in ſui
cōfoꝛmitatē. Docet eī nos ſuo exē
plo q̄liter in deſerto huī⁹ ſcl'i(de q̄
ſupra dcm̄ eſt)iter ꝑſecutores nos
debeam⁹ hr̄e:ꝛ q̄liter oꝛātes de⸗
bem⁹ in tribulatiōib⁹ ꝑſeuerare:
hō attēdētes:q: quāto fuerit aſpe⸗
rioꝛ ꝛ iniq̇oꝛ tribulatio nr̄a:tāto
in futuro maioꝛē habebim⁹ ꝓfe⸗
ctū:illi xp̄o maioꝛē defectū. ¶ Ma
teria:tribulatio a iudeis xp̄o neq̇
ter illata:ꝛ ab ipſo dulciter tolera
ta. ¶ Intētio:monere nos ad imi
tādū xp̄m i ꝯſtātia ꝛ tolerātia paſ
ſionū:ꝛ i paſſiōib⁹ orādū/ꝛ i dn̄o
ſperādū. ¶ Sn̄ia i gn̄ali:ꝓpheta
in iſto ṗo i ꝑſona xp̄i oꝛat ad deū
prēm petēdo ab aduerſarijs libe⸗
rationē:deſcribēdo eoꝝ malignita
tē:ꝛ fruſtratā itētionē ꝛ ſequentē
ex his fructū ꝛ vtilitatē. Oꝛat aūt
i paſſiōe ad iſtructionē fidelium vt
ſi ipſe q̇ ꝑfect⁹ erat futuri oꝛare vo⸗
luit:nīſto magis q̇ icerti ſunt ſedu
le dent operam oꝛationi ꝛ maxi⸗
me tribulationi. Sicut enim ca⸗
put noſtrum:ſic et nos in tribula⸗
tiōibus hic rogamus. ¶ Senten
tia in ſpeciali. Oꝛat ergo xp̄s in
paſſione dicēs. [Exaudi deus oꝛa⸗
tionem meam cum depꝛecoꝛ]id eſt
coꝛde ꝛ totis viribus precoꝛ. Nunc

te pater deprecoꝛ nūc exaudi orationē meam que aūt ſit iſta oratio declarat cū ſubdit[a timoꝛe inimici].i. inimicoꝛum .ſ.iudeoꝝ [eripe aīam meā]non quidē vt non moꝛiar:ſ; vt ego non timeam qui tm̄ coꝛpus poſſunt occidere:ſed te qui aīam ⁊ coꝛpus potes perdere. Nō igit̄ orat vt nō occidat/ſed vt occidētē nō timeat ne foꝛte timendo ſuccūbat:nec hoc ideo poſtulat vt timoꝛe aliquo frāgi valeat/ſed vt exēplo ſuo infirmantib⁹ mēbꝛis orandi foꝛmam atq; in paſſione ⁊ tribulatione cōſtantiam tribuat. Et ꝙ de exauditione ſecurus ſit oſtendit dicens.

2 Protexiſti me à cōuētu malignantium:à multitudine operātium iniquitatem.

[Protexiſti me a conuētu malignātiū]volūtate ⁊ ꝯſilio.i.a collectiōe mala ꝺ me cogitātiū ⁊ malū in coꝛde machinātiū:⁊ non ſolū a cōuētu malū volētiū:ſ; ēt[a mltitudie opantiū]in actu in me[iniqtatē]illā ſinglarē.ſ.crucifixionem. Iniqtas fuit occidere eū q̄ tot bōa eis fecerat:ſ; q̄mō ꝓtect⁹ ſit ē ad uertēdū. Ipſi eīm intēdebāt īferre xp̄o moꝛtē ꝑpetuā:ſ; tertia die reſurrexit delere famā ſ; diuulgata fuit:auferre fidem a ſuis/ſed dilatata inualuit. Exaudi inquit ⁊ neceſſe eſt vt exaudias.

3 Quia exacuerūt † ut gladium linguas ſuas intenderunt arcum rem amaram:ut † ſagittent in † occultis immaculatum.

†tanꝙ
†ſagittarēt.
†abſcōdito.

[Quia exacuerūt].i.valde acuerūt[vt gladiū liguas ſuas].i.ſicut gladius acuitur vt magis incidat ita ipi acutiſſime excogitabāt q̄d in me pei⁹ dicere potuiſſent:⁊ verba acuta apte moꝛtē incl inādo ad me occidēdū ꝓtulerunt:⁊ ita ſi nō manib⁹ liguis tn̄ occiderūt[īrēderūt arcum].i.doꝛos ⁊ occultas īſidias pauerūt. Arc⁹ ei occulte:gladi⁹ apte ferit[rē amarā]ſc; vt diſcipul⁹ ⁊ cōuiua ꝓditoꝛ fieret[vt ſagittēt immaculatū].i.quaſi ignoꝛantē occidāt innocentē:⁊ hec[in occultis]. i.latēter ꝯtrā ad ſuā opinionē: Ad hoc queſierunt quemodo a diſcipulo traderet̄:a iudice romano dānaretur:ab ipſis romanis crucifigeretur:h̄ fuit acumē lingue:hoc arc⁹: hoc ſagitte:ſic per alios chꝛiſ.ū ſagittauerunt:ſic gladio pꝛopꝛie lingue occiderunt. Unde et ſubditur.

Arcus oc.ulte gladi⁹ aperte ferit.

4 † Subitò ſagittabūt eum & non timebunt: † firmauerunt ſibi ſermonem † nequam.

†repētite
†obſirmauerunt.
†malignum.

[Subito].i.inſidioſe q̄ſi inopinate ⁊ impꝛouiſe[ſagittabūt eū]. i.occidēt q̄ſi neſcientem vt eis videt̄:⁊ ſcel⁹ implebūt vel inde[non timebunt]deū vel iudiciū eius:qꝛ [firmauerunt]obſtinatione nō veritate nullo mō volētes obmittere[ſibi].i.ad malū ſuū dicēdo ſanguis ei⁹ ſup nos ⁊ ſup filios nr̄os: nō dn̄o cm̄ nō nocuerūt[ſmonē nequā]vel malignū.ſ.q̄ ꝓlocuti ſunt vt eū interficerēt:⁊ poſtea obſtinate moꝛtē eius petierūt dicētes:expedit vt vnus homo moꝛiatur pꝛo populo:⁊ reus eſt moꝛtis et crucifige crucifige ⁊ huiuſmodi.

Iohā. xviij.

5 Narrauerunt ut abſcōderent † laqueos:dixerūt qs uidebit † eos:

†muſcipulas.
†eos.

℄ [Narrauerunt] ⁊ apud ſe diſpoſuerūt [vt abſcōderēt laqueos] et pararent occultas fraudes inter ſe tractātes quomodo doloſe ⁊ abſcōſe chriſtū caperent ⁊ occiderent tradendo eū per diſcipulū: iudicādo per principē romanū: interficiēdo p milites eius. Talis fuit abſcōſio laqueorum de quibus etiā [dixerūt qs videbit eos] ſcʒ laqueos iſtos ⁊ fraudes. i. quis poterit percipere vl' cauere. q. d. nullus. Neqʒ enim hoc ab aliquo deprehendi poſſe putauerunt: nā ita effronte mortem chriſti querebāt ac ſi deus lateret ⁊ ipſe nō videret vt putabant/ſed non profuit illis. Nam ſequitur.

6 †Scrutati ſunt † iniquitates: defecerūt ſcrutantes † ſcrutinia.

[†perſcrutati. †iniq̄tatem. †ſcrutationes.]

℄ [Scrutati ſunt] .i. inqueſierunt [iniquitates] ſcʒ quomodo p falſos teſtes iuſtū accuſarent: ⁊ quomodo doloſe eū pderēt/ſed [defecerūt] ab itēte: ipſi [ſcrutātes ſcrutinia] .i. acerba ⁊ acuta cōſilia: hoc eſt in ea ſubtili ⁊ frequēti inquiſitiōe nihil potuerūt pficere: querebāt enim extinguere chriſti nomē qḋ magis clarificatū fuit p ſuam paſſionē. Quāto acutius et ſubtilius dolos cogitauerunt tanto pl⁹ ⁊ grauius a veritate ⁊ equitate defecerant: ⁊ in tenebras mergebantur. Qr enim nō videbāt deū putabant ſe non videri a deo: ſcrutati igitur ſunt ſed fruſtra. quia

7 Accedet homo ad cor altum: & exaltabitur deus.

℄ [Accedet] ſpōte ad paſſionē [homo] ſcʒ chriſt⁹ q̄ nō pateret niſi hō eēt [ad cor altum] .i. pfūdū ⁊ ſecretū: in hoc habebit vl' ei erat qr hoc faciebat ſm altū ⁊ pfūdū dei cōſiliū. Vel [accedet homo] ſcʒ xps in paſſiōe [ad cor altū] .i. pfūdū ⁊ ſecretū dei cōſiliū: nā volūtarie accedens ad paſſionē perfecit pfundū ſecretūqʒ diuinū myſteriū: quo diſpoſuerat de⁹ filiū ſuū pati p redēptione mundi [⁊ exaltabit de⁹] in reſurrectione. q. d. occiditur vt homo in paſſione: ⁊ ipſe idem exaltatur vt deus in reſurrectione: et acquiret nomē qḋ eſt ſuper omne nomen. Audi quomodo exaltatus ſit de⁹: ⁊ hi q̄ pſequebant humiliati.

8 Sagittę † paruulorū factę ſunt plagę eorum: & infirmate ſunt contra eos linguę eorum.

[†infantium]

℄ [Sagitte] humiles [paruulorū] ⁊ ſimpliciū ſcʒ apoſtolorum [facte ſunt plage eorū] q̄ ſagittabāt ⁊ nō timebāt: qr iam verbis eorum feriunt ⁊ pſternūt. Infirma eni mūdi elegit deus vt confundat fortia [⁊ infirmate ſunt lingue eorum] .i. ſermones eorū facti ſunt caſſi virtute reſurrectōis ſue in omnibus q̄ contra eum dixerunt: ⁊ hoc [cōtra eos] .i. in malum ⁊ verecundiā eorum q̄ firmauerunt ſibi ſermonē nequā. Ceſſauerūt eni nunc ⁊ blaſphemie: cognouerunt ſua ſcrutinia nō valere atqʒ a tanto ſtrepitu verborum fluxerunt. Talis eſt mutatio dextere excelſi: deo igit ſic exaltato: ⁊ viſis miraculis.

[ſ. eorū ſo.]

9 Conturbati ſunt omnes qui uidebant eos: & timuit omnis homo.

℄ [Cōturbati ſunt] ad penitētiā ⁊ cōpuncti corde [omnes] .i. ex oī genere homines [qui videbant] et intelligebant [eos] ſcʒ iudeos defeciſſe et confuſos: et ineſficacē eorum

tiſſe fallaciam. O tot durum alij de illis turbantur ⁊ tamen ipſi nõ penitẽt [et timuit omnis hõ] rationalis deum ⁊ ſibi iudicium imminente diuinũ: id eſt oĩs vtens ratione ad intelligenda que facta erant timori domini ſe ſubdidit. Qui ergo non timuit non fuit homo id eſt vſus ratione. Sed ſi timet homo deum non eũ terret hõ quin annũciet ſicut apoſtoli ꝓhibiti p̃dicare de chriſto: non ideo deſtiterunt: ⁊ ideo iſti ſic eruti a timore inimici: ſed deũ timẽtes vna cũ apoſtolis

10 † Annunciauerunt
†es opera dei: & facta eius
intellexerunt.

¶ [Annunciauerunt] alij p̃dicãdo [opa dei] ſcʒ neceſſitatẽ/paſſionẽ/reſurrectionẽ/aſcẽſionẽ miſſionẽ ſpir'tꝰ ſancti/hũanitatẽ ⁊ diuinitatẽ/virtuteſqꝫ et miracula [et facta eius] in celis eſſe diuina non puri hominis: ⁊ cur eſſent facta: quia factam nr̃am eſſe per deum redẽptionem ⁊ ſalutẽ cognouerũt: qui prius vtilitatẽ operũ eius nõ intellexerunt. Intelligamꝰ ⁊ nos eũ ꝑ facta nos redemiſſe: ⁊ ſtudeamꝰ non ſolũ ỽbis/ſed etiam operibꝰ ipſum benedicere ⁊ laudare. ⁊ ide ſcʒ pro huiuſmodi operibꝰ.

11 Lętabitur iuſtus in
domino & ſperabit in
†eam † eo: & laudabuntur
†qui
†ſunt omnes † recti † corde.

¶ [Letabitur iuſtus] ꝑ xp̃m redẽptus: ⁊ ꝑ fidem operum domini iuſtificatus [in domino] non in ſeipſo/non in mundo [⁊ ſperabit in eo] vitam eternam in futuro: ⁊ tũc qñ damnabuntur peruerſi [laudabuntur] i. laudabiles apparebunt adepta gloria [omnes] [et quicũqꝫ ſine pſonarũ acceptiõe [recti corde] q̃ recte credũt ⁊ bñ viuũt: Illi ſũt recti corde q̃ ꝓpria volũtate relicta: voluntati penitus ſe ſubijciunt diuine: qui rectam et iuſtam intentionem habentes per amorẽ recte tendunt in deũ et quibꝰ per omnia placet deus. Sed curui corde ſunt quibus nõ placet q̃cquid deo placet.

Recti corde q̃ ſunt.

Corde curui q̃ dicunt.

Oratio.

TUtela oĩm credentiũ deus cuſtodi eccleſiam tuã a cõuẽtu malignãtium: q̃ eã occultis iaculis ĩpugnare nitũtur: vt te ſalubri rectoqꝫ retinẽs intellectu iuſtorum meritis perpetualiter letetur. Per dominum.

Pſalmus de laude dei ac potẽtia eius & uirtutibus: nec non de multiplicibus dei beneficijs in pręſenti collatis: & in futuro conferendis.

Pſalmus.LXIIII.

1 TE decet hymnus deus in ſyõ: & tibi reddetur uotum in Hieruſalem.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus talis eſt. In finẽ pſalmus dauid ⁊c. Hoc eſt pſalmꝰ iſte dirigẽs nos in finẽ. i. in chriſtũ et cõſummationẽ eſt dauid: ⁊ eſt cãticũ. i. exultatio hieremie ⁊ aggei: qa exponit nobis illud vñ exultauerũt illi reditũ populi iſrael de babylonia in hieruſalem ꝓphetantes cãticũ inquã habitũ de ỽbo pegrinatiõis. i. de reuelatiõe q̃ facta eſt eis a deo ꝑ captiuorũ pegrinatione cum inciperent proficiſci.

reuerti de babylonia ī hierl̄m. Vo
rū eīm exultatio prefigurauit no-
ſtrā peregrinationē quā habem⁹
cū ſpūaliter ꝓficiſci de hac ꝑegri-
natiōe incipim⁹: ⁊ huic babylonie
nō intēdētes deū amore intendi-
mus. Eſt eīm conceptio amoris ini
tiū proficiſcēdi: ⁊ incipit exire qui
incipit amare. Exeuntium pedes
ſunt cordis affectus: charitas fa-
cit ciues hieruſalem cupiditas ba
bylonis / ⁊ ſi corpore adhuc ſunt
ꝑmixti: deſiderio tn̄ ſunt ſeparati.
¶ Materia: laus dei / multiplex-
qꝫ eius bn̄ficium ⁊ acceptum ⁊ ac-
cipiendum. ¶ Intentio: excitare
ad dei laudē ꝓ multimodis bene-
ficijs ſue bonitatis nobis ī redeū-
do ad celeſtē patriā collatis et in
perueētione ꝓmiſſis. Quia eīm (vt
ſupra dictum eſt) letaſ nunc iuſt⁹
in dño: ⁊ deinde laudabilis cōpa-
rebit in futuro. Intēdit hic ꝓphe-
ta cunctos in eccl̄ia futuros admo
nere. vt attendētes q̇d eis diuina
miſericordia in redeūdo ad celeſtē
patriā cōferat: q̇d in ꝑueātiōe ꝓ-
mittat nō ingrati exiſtant / ſꝫ diui
nis laudibus ⁊ grāꝝ actionib⁹ de
center inſiſtant. ¶ Sententia in
generali. propheta in iſto pſalmo
in perſona eccl̄ie vl̄ cuiuſlibet fide-
lis ſuam orationē exaudiri poſtu-
lat: potentiā ⁊ virtutes ac bona et
multiplicia beneficia dei enunciat
⁊ cōmendat. ¶ Sententia in ſpe-
ciali: in voce ergo reuertentium
propheta letus cantat dicēs. [Te]
o [deus] non deos gentium [decet
hymnus] .i. laus dei cū cātico quē
cantat qui vere deum amat: ⁊ hoc
[in ſyon] .i. in eccleſia preſenti. naꝫ
ſyon interpretatur ſpeculatio: et
in eccleſia gloriam dei a longe ſpe
culamur: quaſi diceret decet ⁊ iu-
ſtuꝫ eſt vt eccleſia ſancta te laudet
propter multa beneficia ſibi colla-
ta [et tibi] de bonis operibus [red

Syon ſpecu-latio īter-pretatur.

detur] perfecte [votum]: id ē laus
pro gratiarum actione [in hieruſa
lem] .i. in viſione pacis .ſ. in patria
celeſti. Nam hieruſalē viſio pacis
interpretatur que ibi pfecte habe
bit. Hic ergo in preſenti vouemus
bene operando et cogitando: ibi eis
reddemus pro vtroqꝫ deum lau-
dando. Tunc noſtrum deſiderium
adimplebitur: tunc reddetur et ꝑ-
ficietur votum quod hic agere in-
cipimus: ſed ex toto adimplere nō
poſſumus. Ad hoc ſuſpirat eccle-
ſia vnde ⁊ ſuppliciter exorat dicēs.
Et iam nunc hoc.

Dicitur ſalē vi pa- iter preteaſ.

2 Exaudi orationem
meam: ad te omnis caro
ueniet.

¶ [Exaudi orationem meam] par
cendo mihi de omnibus offenſis
meis: vt mundus et ſine macula
ſecurus ad te veniam: et in illa ce-
leſti hieruſalē votū meū ꝑſoluā: qꝛ
[ad te oīs caro] .i. oīs homo bon⁹
⁊ mal⁹. ⁊ de oī genere ſtatu ⁊ con
ditione hominū [veniet] in iudicio
finali vt referat vnuſquiſqꝫ quod
geſſit: qꝛ non es perſonarum acce-
ptor. Ubi aperte propheta reſurre
ctionem generalem ānūciat. Et ne
ceſſe eſt vel exaudias. Quia

3 † Verba iniquo-
rum preualuerūt ſuper
nos: & † impietatibus
noſtris tu ꝓpiciaberis.

† ſermōnes.
† impietates nr̄as.

¶ [Verba iniquorum] ſcilicet dia
boli et primorum parentum ini-
qua ſuadētium [preualuerunt] vt
mare mergens [ſuper nos] id eſt
proiecerunt nos in hoc exilium
et in peccatum dimerſerunt [et]
cum [impietatibus noſtris tu
propiciaberis] ignoſcendo ⁊ condo
nando eas: ac veniaꝫ dādo nobis.

Peccatorū primū per verbū factū ē. Hieronymus.

Primum peccatū per verbum factum eſt: et per verbum multa mala quotidie fiunt. Cauendū eſt igitur malā lingue ne loquamur qđ noceat: nec a verbis impiorum deprauemur cuiuſlibꝫ ei fere vitijs ic liatrix eſt lingua. Unde Hieronymus Nullum membrum ita ab infante etate perhorruit que modicum membrum eſt et inquietū. Et

4 Beatus quem elegiſti & aſſumpſiſti: inhabitabit in atrijs tuis.

¶ [Beatus] eſt omnis illeſ quem elegiſti] id eſt per gratiam de maſſa peccatorum ſegregaſti preceſtinando et ad fidem vocando vñ dicit. Non vos me elegiſtis: ſꝫ ego elegi vos [et aſſumpſiſti] in adoptionē filij et in ſortem tuam iuſtificando [quia inhabitabit] nō amplius mouendus [in atrijs tuis] id eſt in celeſti hieruſalem quā dē atria pp amplitudinē et pluraliter: quia ibi ſunt diuerſe manſiones: et quilibet manſionem pro ſuo accepturus eſt merito: et tunc ibi

Ioſ. xv.

Replebimur in bonis domus tue: ſanctum eſt templum tuum mirabile in † equitate.

† Iuſtitia

¶ [Replebimur] vſqꝫ ad ſummū [in bonis] eternis [domus tue] celeſtis ſcꝫ hieruſalem que ſunt mira et ineffabilia: qꝛ nec oculꝰ vidit, nec auris audiuit nec ī cor hoīs aſcē dit. Oportet igitur ea nūc eſurire et ſitire vt tantis poſtmodum bonis mereamur repleri. Et ſubiungit que ſit hec domus dicens [ſanctū eſt templum tuum] celeſte et celeſtis glorie: qꝛ ſanctificatur p deum a quo inhabitatur [mirabile] non in exterioribus vt domus terre q̄ columnis et marmoribus, ac ceteris vanitatibus nitet: ſꝫ [in equitate] id eſt iuſtitia: nam ibi apparent iudicia dei iuſtiſſima: q̄ modo videntur diſtorta: quam iuſtitiam modo debemus eſurire: vt tūc ea ſatiemur. Sancta electorū eccleſia domus dicitur: qꝛ a deo inhabitatur templum: quia per deum ſanctificatur: hoc templum ſanctum eſt in ſe et mirabile ī equitate quo ad alios. Nā hec carita ī his duobus p̄ceptis eſt: qđ tibi nō vis fieri alij ne feceris que vultis ne faciant vobis homines et vos facite illis. Et illis bonis repleamur

Eſaie. lxvj. b.

Eccl'ia electorum domꝰ ē.

6 Exaudi nos deꝰ † ſalutaris noſter: ſpes omnium finium terre & in mari longe.

† ſaluator.

¶ [Exaudi nos] o [deus] qui es [ſalutaris noſter] ſcꝫ Ieſus chriſtꝰ per cuius incarnationē ſaluati ſumus: et ſine cuius auxilio nihil boni poſſumꝰ: vt ab iſta terrena domo ad illā celeſtē tranſeāmꝰ tu q̄ es [ſpes] nō tamen iudeorum ſed [omnium finium terre] et etiā eorum qui ſunt [in mari longe] i. omniū fidelium qui vbiqꝫ habitāt in terra et in mari. In illo enim ſperāt ēt illi qui ī vltimis terre partibꝰ habitant: et illi qui longe in remotiſſimis inſulis maris conſiſtunt. Quomodo autem tā longe ſit factus ſpes oſtenditur cū ſubiūgit.

7 Preparans montes in † uirtute tua † accinctus potentia: qui conturbas † profundū maris ſonū fluctuū eius †.

† fortitudine ſua.

† circū cinctꝰ ī potētia

† ſūdū.

† q̄s ſuſferet.

¶ [Preparans] id eſt diſponēs ad agendū et ad vſus cōpetētes [mōtes] id eſt apoſtolos et predicatores altitudine vite terrena oīa

trãſcendentes[in virtute tua]nõ
ipſoꝝ ſcꝫ vocãdo inſtinctãdo grã/
doctrina/ ⁊ moribus informando
⁊ per eos miracula faciẽdo: ⁊ bñ
potes eos pparare: q: tu es [accin
ctus]⁊ munitus [potẽtia]magna
ſcꝫ deitatis vt qd hõ ex ſe nõ ha/
buit deitas daret [qui] ſic accin/
ctus [cõturbas]ad pniam p illos
mõtes [pfundũ maris].i. corda
impioꝝ pfundius merſa in pecca
tis: ⁊ tunc ex conturbatione quod
in imo eſt ad ſũmũ reducitur: qñ
malum qd in corde iacebat: oris
confeſſione aperit: ⁊ [ſonũ fluctuũ
eius] .i. ſonantes contradictiõe ⁊
fluctuantes perſecutione: quia

8 Turbabuntur gen-
tes & timebunt † qui
† habitant terminos à
ſignis tuis: † exitus
† matutini & ueſperę
delectabis.

†eĩs †habitãt fi-nes ter-re. †mãe.

¶ [Turbabuntur]primo [gẽtes]
xpo exiſtentes ad penitentiã ⁊ p
peccatis voce apoſtolica ⁊ p̃dica/
torũ audita: ac viſis miraculis [⁊]
deinde [timebũt]deũ: vt credẽtes
ſalui fiant etiã [qui habitant ter/
minos] ⁊ i extremis terre ſcilicet
lõge poſiti [a ſignis tuis].i. a mi/
raculis que facta audiũt. ⁊ ſic nõ
vidẽt ⁊ poſtea [exitus matutini
⁊ veſpere]id eſt illi⁹ qui tpe iuuẽ
tutis ⁊ tpe ſenectutis erit p pniam
a peccatis [delectabis].i. delecta/
biles facies tibi ⁊ angelis: vel ẽt
ipſi qui exit a peccatis. Uel [exit⁹
matutini ⁊ veſpere].i. proſperita
tis ⁊ aduerſitatis hui⁹ ſecli [delecta
bis].i. delectabiles facies hõi: dãs
ei exire ide ne capiat ⁊ extollat p
ſperis cui diuitie ſunt de⁹: ne etiã
terreatur ⁊ frangatur aduerſis
pro quo paſſus eſt chriſtus: ſed cũ
cta forti mente pertranſeat ac le/
tus ac alacer ad finem tendat: de
lectare in domino ⁊ erit tibi mun
dus faſtidio. Qualiter autem hoc
fit factum ſubdit: quia

9 Viſitaſti terram & inebriaſti eã: multipli caſti † locupletare eã.

†ditare.

¶ [Uiſitaſti terrã].i. hominẽ pec/
catorẽ et terrenũ cum per tuam
gratiã aſpirãdo ⁊ a peccatis reuo
cãdo [⁊ inebriaſti eã]gratiã infun
dẽdo: ⁊ tãto amore tui replẽdo: vt
vita ⁊ morib⁹ ad meliora imimu
tetur: ſolet enim p ebrietatem bi/
bentiũ ſenſus mutari. Quedã enĩ
quaſi ebrietas videt contemptis
diuitijs paupertatẽ amare: ſeipſũ
contemptui habere: tribulationi/
bus gaudere/ mortẽ magis ꝙ vi
tam diligere: ad ea que nõ appa/
rẽt totis deſiderijs anhelare: hoc
modo inebriata terra nõ põt eſſe
ſterilis. Unde ſequitur [multipli/
caſti locupletare] ⁊ ditare [eam]
i. multipliciter ⁊ multimodis do/
nis ⁊ bonis ſpũalib⁹ ditaſti ⁊ ho
noraſti: hoc autẽ vnde factum ſit
declarat cum ſubiungit.

10 † Flumen dei reple tum eſt aquis: paraſti cibum illorum: † quo niam ita eſt pręparatio † eius.

†fluui/us dei reple t⁹ ẽ aq̃ †quia †tua

¶ [Flumẽ dei].i. popul⁹ dei prior
ſcꝫ fideles primitiue eccleſie pfun
di ad recipiendum egredientes a
xpo tanꝙ flumen a fonte [reple/
tũ eſt aquis].i. ſpũs ſancti donis
⁊ gratijs: vnde alij potẽtur ⁊ irri
gẽtur. Deinde poſt potum ſubdit
de cibo dicens: tu [paraſti cibum
illorũ]ſcꝫ fidelium in cõmunione

corporis et ſanguinis tui [quã ira]ta eſt p te [Eſt pparatio eius] cibi: et ſicut a te diſponitur ſine quo nihil ſit. Eſt etiam ſcriptura ſacra ci- bus noſter ac panis vite et intelle- ctus: quo quotidie reficimur ne de- ficiamus in huius peregrinatiõis deſerto. Unde ſcriptum eſt. Non in ſolo pane viuit homo: ſed in omni verbo quod procedit de ore dei. Sz q2 hec fragilis homo ſuſcipere non valet nec me. etur: niſi deus per mi ſericordiam det: ideo exorat.

Sacra ſcriptu ra eſt cibus nr̃. Mat- th. iiij. Luc. iiij.

† Riuos eius inebria: multiplica † genimina eius: in ſtillicidijs † eius lętabitur † germinans.

†Flu- ui os †genes ratio nes †ſuis †cuz ex orietur

ℭ [Riuos eius] fluminis ſcilicet doctores qui de eius plenitudine biberunt et per quos ſpiritus ſan ctus ad audientiũ corda decurrit [inebrians] donis ſpiritus ſcilicet ſapientie et gratie: vt ſibi et alijs ſufficiat. Sz vnde predicatores de9 inebriat: inde fideles multiplicat vnde ſequitur [multiplica genimi- na eius] .i. ſucceſſionem inde pullu lantem. ſ. filios ad fidem conuerſos id eſt da imitatores prouectos ex iuuis in fide generatos: vt ex credẽ tibus alij credãt / et per ſucceſſio- nes predicatio nõ deficiat ⁊ [in ſtil licidijs eius] fluminis .i. in guttis doctrine parue et tenuis. ſ. in ver- bis interpolate ⁊ modeſte cadenti bus a maioribus illius fluminis [letabitur] ſpiritualiter quia inde proficit [germinans] .ſ. incipiens ⁊ rudis in fide nouiter exortus qui magna adhuc capere non poteſt: ſed minora que audit libenter ſuſci pit: atqꝫ eos quos preualet fruct9 bonorum operum et virtutum pro ferre ſtudet.

12 Benedices † coronę anni benignitatis tuę: & campi tui replebuntur ubertate.

†coro nam.

ℭ [Benedices] gratiam infunden do [coronę ãni benignitatis tuę] id eſt collectioni ⁊ multitudini fide- lium de mũdi circulo acquiſite ipe gratie in quo benignus mũdo ap- paruiſti. et dicitur corona: quia glo ria victorie eſt vincenti diabolum. ⁊ dicitur benignitatis dei: ne quis glorietur de meritis ſuis. Deinde hanc benedictionem corone exequi tur per partes dicens [et campi tui] id eſt homines equitate et iu- ſticia plani: ſcilicet iuſti [replebunt̃ vbertate] bonoꝝ opeꝝ vl' imitatoꝝ.

13 Pingueſcent † ſpecio ſa deſerti: & exultatione † colles accingentur.

†fines.

ℭ [Pingueſcent] etiam dulce ſine gratie [ſpecioſa deſerti] id eſt pecca tores et gratia deſerti et ſteriles: vt vbi abundauit peccatum ſuper abundet gratia: qui a ſordibus ex- eunt vitiorum ac ſpecioſi fiunt fide morum honeſtate et decore virtu- tum [et colles] a terra ſe eleuantes vel quos deus erigit propter hu- militatem [accingentur] id eſt pre- parabuntur ad ſpirituale prelium vel confortabuntur ad predicandũ alijs: et hoc in [exultatione] quia ve niunt ad regnum.

14 Induti ſunt arietes ouium: & † ualles abun dabunt frumento: cla- mabunt etenim hymnũ dicent.

†cõual les.

ℭ [Induti ſunt] etiam exultatio- ne gaudentes de fructibus ſuis. Uel [induti ſunt] veſte nuptiali .i.

charitate erga deum ꝛ ſubditos [arietes ouium] .i. duces gregū et p̄clati aliorū [ꝛ valles] .i. humiles popul: doctrina de montibus ſiuē ꝛ irrigati [abundabunt frumēto] id eſt cibo ſpirituali a fruge boni operis propter iſta beneficia eis collata [clamabūt] ore deuotione deū lau. [etenim hymnū dicent] in gratiarum actione: dei beneficijs nō ingrati: Vel accipiendo de futuro [Benedicees coronę anni benignitatis tuę] .i. ſanctos tuos remunerabis q̄ vt corona palme et victorie circa te ſtabunt ꝛ victorie ſignū erunt et exequitur p partes dicēs [ꝛ campi tui] .i. eccleſie iudeorum quos ſpiritualiter extollebas ſicut campos [replebuntur vbertate] .i. eterna refectione [Pinguefcēt] in eterna ſatietate [ſpecioſa deſerti] .i. eccleſie gentiū: q̄ oīa perfecte hebebūt: ꝛ [colles] .i. martyres: qui comp's .i. iuſtis virtute preminent paſſionis [exultatione accingent] .i. ex omni parte tam in anima q̄ in corpore ea circūdabunt: [Induti ſunt] i. induētur ſtola iocūditatis ꝛ exultatione [arietes ouiū] .i. duces animarū: quia ſimul cū grege ſuo gaudebunt in eterna pace [ꝛ valles habundabunt frumento] quia obedientes et humiles aīe celeſti reficientur alimento. Ipſe dñs erit frumētū eorū: ipſe eſt enī vere cib⁹ animarum. Et ibi omnes non tam voce ꝛ verborū ſtrepitu q̄ mente et cordis affectu in leticia ineffabili [clamabūt] et eorum clamor nō niſi laus dei erit: ideo ſubdit: etenim hymnū dicent] .i. laudes ppetuas pro diuerſorum munerum donis. Unde alibi dicitur. Beati qui habitant in domo tua domine: in ſecula ſeculi laudabunt te. Ergo incipiam⁹ hic hymnū dicere deo noſtro quatenus perfecte illum laudare mereamur in futuro. Qui enim mo do non incipit nec poſtmodum laudabit.

Oratio.

Tribue rex celeſtis vt nos erepti ab ariditate peccati flumine miſericordie tue copioſi⁹ irrigati pingueſcere mereamur vel hymnū cum ſanctis tuis decantare poſſimus. Per dominū.

Pſalmus de laude & gratiarum actione propter opera dei mirabilia, ac pro glorioſa martyrum & tribulatorum uictoria ac conſolatione diuina.

Pſalmus. LXV.

1 IVbilate deo omnis terra: † pſalmum dicite † nomini eius: date gloriam laudi eius. † pſallite. † laudes

¶ Auctor pſalmi ppheta David. ¶ Titul⁹ hic ē. In finē cāticū pſalmi reſurrectionis. Cāticū: q2 ē exultatio de reſurrectiōe capitis q̄ p̄ceſſit: ꝛ corporis q̄ futura eſt. Pſalm⁹ q2 p reſurrectiōe monet bñ opari dirigēs in finem .i. in chriſtū/ vel in ꝯſummationē future reſurrectiōis ſeu beatitudinis. ¶ Materia laus dei operaq; ipſi⁹ mirabilia ac glorioſa martyrū victoria. ¶ Intētio: monere fideles ad dei laudē ꝛ grāꝝ actionē p ſupradictis: ꝛ vt corde/ voce/ ꝛ ope deū laudēt/ p̄dicēt/ et glorificēt p ſuis bñficijs. ¶ Sntia ī generali: propheta i iſto pſalmo in perſona eccleſie ſeu cuiuſlibet perfecti: inuitat vniuerſos fideles ad agendum gratias/ et ad laudandū

dum deum ꝓpter opera ipſius mi
rabilia: et pro glorioſa martyrum
victoria. loquiturqꝫ de eorū mune
rum oblatione: ac poſt martyrij
triumphū diuina eorum conſola-
tione. Igitur ſicut ſupra: ita et hic
monet ad inſiſtenduꝫ diuinis lau
dibus et gratiarum actionibus:
alijs et alijs tamen rationibus. p
ponēs ſeipſum in exemplū et pdi-
cans que bona ſibi fecit dñs. et q:
ad illuꝫ ore ⁊ corde ſine iniquitate
clamauit propterea deꝰ exaudiuit.
In quo nos hortatur vt ſimiliter
faciamus: quatenꝰ ab ipſo exaudi
ri atqꝫ eius miſericordiam conſe-
qui mereamur. ¶ Stat in ſpecia-
li. Eccl'ia ergo ſpe reſurrectiōis le-
ta vniuerſos ad cāticū ⁊ pſalmum
inuitans ait [Iubilate deo] ineffa
bili affectu et mentis exultatione
[ōis terra] .i. nō ſolū iudea: ſed de
omni terra populi ad deū cōuerſi.
q.d. in vocē erūpite gaudiorū ſi nō
poteſtis verborū. nō enī verbis iu
bilat' ſed ſolus gaudentium ſoni-
tus redditur quaſi parturientis et
parientis cordis. Eſt enim iubilus
Iubilꝰ Qd eſt.
gaudium ineffabile: qd nec taceri
nec exprimi pōt. Et ſi iubilatis ꝙ
deꝰ audiat [pſalmū dicite] .i. pſal-
lite ⁊ operamini ꝙ hoies opa ve-
ſtra bona percipiāt: ⁊ hoc [noī eiꝰ]
vt in bono opere laudē dñi nō ve-
ſtrā requiratis [date gloriaꝫ laudi
eius] nō induſtrie veſtre: vt ſicut ei
iubilatis et operamini: ita pro his
in eo non in vobis gloriamini. Et

12 Dicite deo quàm
† timēda.
† terribilia ſunt opera
† nō hꝫ ſpēcie.
tua † domine: in multi-
tudine † uirtutis tuę mē-
tientur tibi inimici tui.

¶ [Dicite deo] laudādo euꝫ [ꝙ ter
ribilia ſunt opera tua dñe] deꝰ ſcꝫ

myſteria īcarnatiōis .i. ꝙ deus eſt
homo factus: ꝙ paſſus: ꝙ mortuꝰ
et huiōi que feciſti: ⁊ alia q̄ adhuc
facere non ceſſas que poſſunt dici
amabilia. ſed terribilia dicit vt nō
ſuperbiant hoīes: ſed terreantur ⁊
timeant: ſeqꝫ in vita emēdent. Vñ
ſecundum cōſiliū Hieronymi: qui
libet colligat ſibi in faſciculū a pri
cipio mūdi opa dñi ſuauis i ſalua-
tiōe ⁊ retributiōe bonorū: ac terri-
bilia in puniōe ⁊ dānatione ma
lorum. Sed licet magnus et terri-
bilis ſis [in] tanta tamen [multitu
dine virtutis tue] id eſt in multis
virtutibus ⁊ miraculis tuis [mē-
tientur] ⁊ mentiri nō pertimeſcūt
[tibi inimici tui] qui nec promiſſa
ſeruāt: nec mandata ſeruāt. Illis
ergo relictis
Hieronymi cōſiliū.

13 Omnis terra adoret
te & pſallat tibi: † pſal-
mū dicat nomini tuo †.
† pſallat. † latiſſime.

¶ [Omnis terra] .i. oīs gēus ho-
mo habitans in terra [adoret] .i.
adorando ſidē colat [te] qui verus
es deꝰ. Sꝫ quia ſides ſine operibꝰ
mortua eſt: recte ſubditur [⁊ pſal-
lat tibi] .i. bene operet' ad honoreꝫ
tuū [pſalmū dicat] .i. bonoꝫ opera-
tione alijs ⁊ ad alioꝝ inſtructionē
pdicet: ⁊ h' nō ſibi ſꝫ [nomini tuo]
hoc eſt ad laudē et gl'iam noīs tui
vt quicqd boni fecerit ad hoc refe-
rat. Tūc quippe vtiliter deum ado
ramus qñ culture ſidei bonū opꝰ ī
quo deꝰ honoret' adiungimꝰ: atqꝫ
alios nobiſcū quos poſſumꝰ ad ſer
uitutē dei vbo ⁊ exēplo trahimus.
Qd vr̄ hic facere cū ꝓtinꝰ adiūgit.

14 Venite & uidete ope-
ra † dei: terribilis in cō-
ſilijs ſuper filios homi-
num.
† dñi.

¶ [Venite et videte opera dei] Venite ꝓ̄ps populi.i. accedite paſſibus mentis/affectib⁹ amoris [et videte].i.intelligite diligenter conſiderando [opera dei] que fecit:ſcz opera creationis/recreationis/retributionis/et alia hmõi vt habeatis materiã laudis:q̃ eſt [terribilis in conſilijs] habitis [ſuper filios hominum] vt cum mala bonis et bonis mala concedit/vnũ ex pura mia ſaluat:aliũ ex iuſtitia dãnat.iſti iraſcit:illi parcit.vnum per grauiſſimi martyrij penam: alium magis leuiter ad regnũ celorũ pducit.vnus ex virtutibus in finẽ ad vitia tendens ad infernuz per elationem corruit:alius ex vitijs in virtutibus finem cõcludẽs ad celũ per humilitatem leuatur. Sed quid fecit terrore conſilij ſui declarat ſpecialiter cum ſubiũgit.

5 Qui conuertit mare in aridam: in flumine pertranſibunt pede:ibi † lætabimur in ipſo.

† iocundabimur. ps. cxij.

¶ [Qui cõuertit mare].i.mũdum amarũ [in aridã] vt aquã dulcẽ fiat qui ſalſa plen⁹ erat.vñ et dicit alibi aia mea ſicut terra ſine aq̃ tibi/et illi ipi qui in aridã ſunt conuerſi cum eſſent antea amari [in flumine].i.in huius ſeculi fluxibilitate vbi alij veniũt alij ſuccedũt [pertranſibunt] delectationes et preterfluentia rerũ peritarũ [pede] ſicco.i.facile et tute xp̃o duce:et cũ ptrãſierim⁹ [ibi] iã flumine trãſacto finita mortalitate et recepta incorruptione [letabimur] vere et pfecte [i ipſo].i.in deo nr̃o quo duce tranſiuimus qñ videbim⁹ eum ſicuti eſt:et ipſe erit omnia in oib⁹ ideſt ſufficientia omnium.

6 Qui dominatur in uirtute ſua in æternum oculi eius ſuper gentes reſpiciunt:qui † exaſperant non exaltentur in ſemetipſis.

† amaricant.

¶ [Qui dñat] oib⁹.et hoc [i virtute ſua].i.ꝓpria:ita ꝙ nihil poteſt ei reſiſtere [in eternũ] nõ tpaliter: qz ptãs eius eſt eterna q̃ non auferet [oculi ei⁹ ſup gentes] ſaluandas [reſpiciũt] miſericorditer.i. illuminat gentes:ꝙ enim gẽtilitas credidit diuine mie reſpect⁹ egit/ q̃ cum eligit iudea reprobat.vñ et ſubdit [qui exaſperãt] deũ vel prouocãt in irã.ſ.iudei [non exaltent] et deſinãt gloriari [in ſemetipſis] ſ ĝne et in carnalibus obſeruantijs ſz hũilient in ſe vt exaltent i xp̃o. Exaſperitas iudeorũ fuit ipa infidelitas:fuit ſuperbia et inuidia.fuerũt praui mores et verba aduerſus xp̃m et eccleſiã:qui qñ in ſe elati fuerũt nõ exaltari ſed deijci a domino meruerũt.Cognitis iſtis operibus atq; acceptis tantis beneficijs admonet ad deum benedicendum dicens:

7 Benedicite gentes deum noſtrum:& † auditam facite uocem laudis eius.

† audite.

¶ [Benedicite gẽtes deũ noſtrũ] ipm laudãdo et ei gr̃as repẽdẽdo pro multis et magnis ſuis beneficijs:et nõ ſolũ apud voſipſos eum laudate:ſed et alijs [auditã facite] palã.i.predicãdo annũciate et facite vt alij audiãt [vocẽ laudis ei⁹] qua.ſ.laudat a vobis vt et ipſi ad laudẽ ſimilem inuitent vt qui diligit deum diligat et ꝓximũ annũciãdo ei qd̕ vtile eſt:ptinent ergo ad religionẽ nr̃am et fidei culturaz toto corde toto affectu deũ noſtrũ benedicere

bñdicere: laudare: ꝓdicare. Et enumerat cauſas quare predicari debeat. Ipſe eſt enim

8
† i vita
† moꝛtē
Qui poſuit animam
meam † ad uitam: & nō
dedit in † commotionē
pedes meos.

❡ [Qui poſuit aīaȝ meā] i ſe petis moꝛtuā [ad vitā] eā ſua moꝛte viuificādo: et per gratiam iuſtificando ne eam perpetua moꝛs conſumeret: ⁊ vt i ipſo viuat: et qꝛ opus eſt pſeuerātia: iō vt pſeuerē vſqꝫ i finē [nō dedit] i. nō pmittit dari [in cōmotionē] vt mouerentꝛ i malum [pedes meos] ⁊ affect⁹. Mai⁹ dicit non dedit [in cōmotionē pedes meos] ⁊ plus ſignificat. i. dedit vt nō ꝯmoueantꝛ pedes mei. Qui poſuit aīam meā de vita nature ad vitā grē i vitā glie īpe regit pedes meos ne nutēt: ne a bono cepto boni moueantur affectus. et neceſſe erat vt pedes nr̄os regeret: multa enim paſſi ſumus.

9
† igniſti
† ignitꝛ
Quoniam probaſti
nos deus † igne nos exa
minaſti: ſicut † exami-
natur argentum.

❡ [Qm̄ ꝓbaſti nos de⁹] aduerſis. i. nobis ipſis ⁊ alijs ꝓbatos oñdiſti non in precepa dediſti [igne] tribulationis [nos examinaſti] id eſt purgaſti: et ſoꝛdes abluiſti: [ſicut examinaꝛ argētū] nō in cinerē vertiſti: ſicut fenum ꝓbat dñs ſeruos ſuos: ⁊ tribulationū igne examiat nō vt cōſumat: ſȝ vt ſoꝛdes purget ⁊ electos ab oī terrena ſoꝛde ⁊ carnis delectatiōe mūdet: carnis eīm oblectamina multū in aduerſis deficiunt. Et exponit ꝑ partes ipſius examinationes cū ſubiungit.

10
Induxiſti nos in † la-
queum: poſuiſti tribula
tiones in doꝛſo noſtro:
impoſuiſti homines ſu-
per capita noſtra.
† muſcipulam

❡ [Induxiſti] i. induci permiſiſti [nos in laqueū] nō q̄ decipit ſed q̄ ꝓbat. i. i vincla ⁊ carceres ſiue q̄ſlibet tētatiōes [poſuiſti tribulationes] i. flagella ⁊ pſecutiōes tyrānoꝛum ſicut graue pōd⁹ [i doꝛſo nr̄o] vt ꝑ ſupbiā male erecti ad humilitatē curuemur [impoſuiſti] tua voluntate permittens [hoīes ſup capita noſtra] vt capitales poſſent dare ſnias. Imponūꝛ ⁊ nō hoies ſup capita noſtra: toleramus que nō volum⁹. patimur aliqñ ſuperioꝛes quos nouim⁹ petoꝛes. Et bonū eſt vt ꝯſiderem⁹ nos eē pctōꝛes: ⁊ ſic tolerem⁹ ipoſitos ſup capita nr̄a vt ⁊ nos cōfiteamur deo: qꝛ digne patimur. Quid eīm indigne pateris qd̄ fecit qui iuſtus eſt? Qñ male viuis ſi parcit plus iraſcit. Oīno iſte tribulatiōes flagella ſūt coꝛrigētis ne ſit ſnia puniētꝭ vñ ſubdit

11
Trāſiuimus per ignē
& aquam: & eduxiſti
nos in refrigerium.

❡ [Trāſiuim⁹ ꝑ ignē ⁊ aquā] i. ꝑ aduerſa ⁊ ſuauia: ꝑ ignē eīm aduerſitas vrēs ꝑ aquā ꝓſperitas coꝛrūpēs accipiꝛ [⁊ eduxiſti nos] nō ſpe vꝫ [eduxiſti] i. educes ponēdū ꝑ̄teritū ꝓ futuro ꝑꝑ certitudinē [i refrigeriū] paradiſi: ⁊ i requiē eternā poſt eſtū tribulationū. Si ergo et nos a fili alicui⁹: nec eſtu nec pluuia a via ceſſantes: nec ꝓſpis nec aduerſis retardamur: igne qꝫ aduerſitatis nō crepam⁹: ⁊ aq̄ ꝓſperitatis nō diſſoluimur: ita vt nec nec aduerſa deijciāt: nec ꝓſpera extol

ſūt in refrigeriū et requiē eternam tranſimus. Unde ſubdit et tranſfactis tribulationibus.

12 Introibo in domum tuā in holocauſtis: reddam tibi uota mea quæ diſtinxerunt labia mea.

¶ [Introibo] tādē re [in domum tuā] non manufactam. ſ. futuram et celeſtem: ecce refrigerium [in holocauſtis] bonorum operum prius in preſenti exhibitis pro quibus mihi p̄miū in domo tua dabis: et tunc ſcꝫ cū introibo [reddā tibi] cū angelis [vota mea] id eſt vota laudū q̄ hic voueo et p̄mitto [q̄] vota [diſtinxerūt labia mea] interiora. i. q̄ rō mea oib⁹ p̄tulit. Uota ſua labijs īterioribus ſancta eccl'ia diſtinguit: q: bona q̄ deo offert mēte et ratione diſcernit ab omni laude hūana: et terreno cōmodo et ab alijs ea diſiungēdo: et nil p̄ter deū in ipſis requirendo. Nec ſolū vota voui in p̄ſperis. Sꝫ etiā pfeſſionē tenui in aduerſis. Unde et ſubdit

13 Et locutum eſt os meum: in tribulatione mea.

¶ [Et] q̄ [locutū eſt os meū] tibi p mittēdo. q. d. et q̄ nō tm̄ corde: ſꝫ et voce pfeſſus ſum me redditurū [i tribulatiōe mea] nō vict⁹ ea. Sā cti eni martyres xp̄ꝫ cōfitebant i tormentis q: ſpe erat eis tribulatio dulcis xpi inquiūt ſerui ſum⁹: xpi fidē tenem⁹: p chriſto mori deſideram⁹. Corde ergo tenenda eſt fides: ore propalāda eſt vitas. Corde eni credit ad iuſtitiā ore autem cōfeſſio ad ſalutē. Deinde oſtendit quomodo in domo dei introeat in holocauſtis: et ipa holocauſta expo

Fides corde tenēda eſt.

nit dicens.

14 Holocauſta medullata offeram tibi cum incenſu † arietum: offerā tibi boues cum hircis. † et arietibus

¶ [Holocauſta medullata] i. pinguia ſuauia plena intus charitate et dulcedine [offeram tibi] non alij. i. meipſum tibi offeram pingue ſacrificium cū medulla et pinguedine charitatis et intimi amoris. Intus enī et ad tibi placēdum charitas mihi eſt non in ſuperficie ad placēdū hominibus [cū incenſu arietum] i. cū mactatione et deſtructione motuū ſuperbie incēſa et pſumpta omni eius altitudine et rigore [offerā tibi] ſcꝫ mactando et occidēdo [boues] qbus terra aratur id eſt mot⁹ auaricie [cū hircis] i. cū fetidis motib⁹ luxurie hic in me vitia mactādo. Et ita offeram tibi humilē obedientiā cōtra ſupbiā: paupertatē volūtariā contra auariciā; caſtitatē integram cōtra luxuriam. rurſus ad alia beneficia intelligentia gentes inuitat.

15 Venite audite & narrabo omnes qui timetis deum: quanta fecit animæ meæ.

¶ [Uenite] affectibus et paſſibus amoris [audite] auribus cordis [et narrabo] aperte vobis o vos [omnes qui timetis deum] non eſt enim quibus narretur vbi timor dei non eſt: quia timor clauis eſt que aures aperit: ſcilicet quanta beneficia preter illa que dicta ſunt [fecit anime mee] id eſt mihi vt ſciatis a ſimili φ eodem faciet et vobis ſi vultis: et per vos non ſteterit: vix poſſent explicari benefi

Timor clauis ē auriū

gia que fecit: maxime tamen apparent in tribus ſcilicet in remiſſione peccatorum: in collatione meritorum: in tribulatione premiorum. In primo recole quod indigno remiſit. In ſecundo que gratuita contulit et quanta. In tertio quam incomparabilia: preterea quid pro te pertulit qui ſacramenta tibi contulit. Deinde exponit ſpecialiter quanta ſibi fecit cum ſubdit.

16 Ad ipſum ore meo clamaui: & † exultaui ſub lingua mea. (†exal-taui.)

¶ [Ad ipſum ore meo clamaui] quaſi diceret inſpirauit et dedit vt ad eum clamarem ore meo qui prius ad ſimulacra ſurda: et muta clamaui ore alieno. ſcilicet diabolico [et exultaui ſub lingua mea]: id eſt dedit vt clamando ore exultarem in corde: ſub lingua enim exultare eſt ex clamore vocis gaudium in corde concipere. Ipſe eſt verus clamor ad deum ſcilicet affectus cordis: ipſum publice predicaui: ipſum in ſecreto confeſſus ſum: quod in ore hoc etiam corde habui. Ille clamat exultanter ſub lingua quem non remordet conſcientia. Cuius autem conſcientia peccatrix eſt eius quoque oratio inutilis eſt. Quod declaratur cum ſubditur

(Exultare ſub lingua quid e.)

17 Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo: non exaudiet dominus.

¶ [Iniquitatem ſi aſpexi in corde meo]: id eſt ſi dilexi: quaſi quadam ſimilitudine intenderem intendens. Ea enim que diligimus libenter aſpicere ſolemus. Aſpicere ergo hic intelligit oculos interiores ad iniquitatem reflectere per conſenſum et delectationem. Cum enim aſpicitur in corde iniquitas quando ea mentis oculis placet: quando delectat: quando iam ipſa ratio approbat et amat [non exaudiet dominus] ſupple vel precem meam: oratio enim que pura non eſt non auditur. Ergo non exaudiet deus precem cuius ex iniquitate corruptam conſpicit mentem. Ecce preponit iſte meritum vt diſcant alij laborare prius quam querant premium. Inde de premio ſubdit.

18 Propterea exaudiuit † deus: & † attendit uoci † deprecationis meę. (†me †intendit †orationi)

¶ [Propterea] quia ad illum ore et corde ſine iniquitate clamaui et iniquitatem in corde meo non aſpexi [exaudiuit deus] preces meas. hinc apoſtolus ait Si cor noſtrum non reprehenderit nos fiduciam habemus: quia quicquid poſtulauerimus accipiemus [et attendit voci deprecationis mee] ecce viciſſitudo: quia intendentem intendit deus: in quo nos hortatur vt ſimiliter faciamus: quatenus a deo exaudiri: atque eius miſericordiam conſequi mereamur: hec inquam bona fecit anime mee. et quia hoc procedit ex dei gratia et beneficio non noſtro merito: ideo gratias illi agendo ſubiungit. (i. Joh. iij.)

19 Benedictus deus † qui non amouit † orationem meam: & miſericordiam ſuam à me. (†meum †deprecationem.)

¶ [Benedictus] ſit [deus] pro ſuis beneficijs [qui non amouit orationem

meā et miſericordiā ſuam a me]. i. qui perſeuerāter me facit orare vt non ab oratione tepeſcā et perſeuerāter miſeretur: vt in tribulatione non deficiam: hec duo cōnexa ſunt. Si eīm a te non eſt amota oratio tua: ſecur⁹ eſto ꝙ nec ipſius miſericordia. Si non ſuſpenditur oratio nō protelatur miſericordia. Ergo nō deficiamus in orando ſecuri de promiſſione: quia et ſi differt qđ dādū eſt: tñ auffert. ꝓpterea precepit dñs: qꝛ opꝫ ſemꝑ orare et nunꝙ deficere. Oratio.

Iſfinua domine mentibus noſtris gloriā laudis tue: vt dum huius ſeculi incendia vitam⁹: in eterna refrigeria te ꝑſule trāſferamur. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti incarnatiōe: ac eius inter homines conuerſatione: & mundi illuminatione: ac peccatorum & laudis confeſsione.

Pſalmus. L X V I.

Deus miſereatur noſtri & bñdicat † nobis: illuminet uultum ſuū ſuper nos † & miſereatur noſtri.

†nos talia liſtera ñ hꝫ reſiduum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt. In finē in hymnis pſalmus cantici dauid: hoc eſt pſalmus iſte cōuenit dauid ꝓphete ſiue cuilibet fideli: q̄ idō dicit̄ ps qꝛ monet ad confitendū ⁊ bñ operādum. ⁊ cātici: qꝛ eſt exultatio de illuminatiōe vtriuſꝗ populi ⁊ de bñdictiōe. pſalmus inquā dirigēs nos in finem. i. in xp̄m habitis in hymnis. i. in laudib⁹ deo exhibendis. Quia ergo in pſalmo ꝑcedēti dictū eſt de electione gentiū ⁊ repulſione iudeorum: conſequenter hic agit̄ de coequatione vtrorūꝗ populorū. Intellexit eīm propheta illuminationē quā deus daturus erat toti mundo: de qua om̄es debemus eū laudare ſummo ſtudio. ¶ Materia: laus dei pro beneficio incarnationis xp̄i et eius conuerſatione inter homines et illuminatione mundi. ¶ Intentio: monere fideles ad laudandū deū occaſiōe predictorum. ¶ Omnia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſonā ſua ſeu cuiuſlibet fidelis ſupplicat vt cū fidelib⁹ mereat̄ bñdici et illuminari loquiturꝗ de xp̄i incarnatione ⁊ conuerſatione inter hoīes: ⁊ hortat̄ ad cōfeſſionem pcti ⁊ laudis. ¶ Sentētia in ſpāli: propheta ergo: qꝛ in precedenti pſalmo monuerat nos benedicere deum: qđ non poſſumus niſi ipſe prior nos benedicat: ideo hic precatur benedici. Et qꝛ vidit eſſe oīa bona ex miſericor[illegible] dei: ante oīa miſericordiam precatur dicens. [Deus] ſcꝫ pater [miſereat̄ noſtri] prius culpā tollendo ⁊ peccata dimittēdo [et] poſtea [benedicat nobis] gratiā cōferēdo et bona augēdo. pri⁹ eīm miſeretur de⁹ erranti reducēdo eū ad viā: poſtea bñdicit multiplicādo virtute ⁊ merito [illuminet vultū ſuū ſup nos]. i. manifeſtet filiū ſuū nobis cum in carne mittēdo ⁊ cognoſcere faciēdo: q̄ dr vult⁹ ⁊ imago pr̄is. ꝑ filiū eīm repreſentat̄ pr̄ ſicē ipſe ait. Qui videt me videt ⁊ pr̄ēꝫ [miſereat̄ nr̄i] Joan. xiiij. dona ſua in nobis ꝯſeruando. Qđ premiſerat repetit vtrūꝗ. eſt eīm nobis neceſſariuꝫ vt miſericordia

ei⁹ nos pueniat ⁊ incipiat: ⁊ miſa ei⁹ ſubſequat ⁊ pſeruet. Et cõuer tit ſe ad deũ dicẽs. Iſta peto ad h̃

2 Ut cognoſcamus in terra uiam tuam: in omnibus gentibus ſalutare tuum.

¶ [Ut cognoſcam⁹] o de⁹ [in terra] .i. in hac vita [viam tuã] .i. per quã ad te valeamus pertigere. id eſt Chriſtum qui tanq̃ vita ducit ad te ad patriã. Qd̃ expõit plemi⁹ dicẽs [in omnibus gentibus] vbi qȝ terrarũ conſtitutis: ecce in qua terra [ſalutare tuũ] .ſcȝ filiũ tuum quo ſaluemur: ⁊ qui eſt ſal⁹ oim. Ecce quam viam: id eſt vt cognoſcamus eandem viam nõ vniuſcuiuſlibet: ſed oim gentium eſſe ſalutem: quia non eſt iudeorũ tm̃ ſaluator: ſed etiã gẽtiũ. Et quia iam cognouerunt: ideo pro directione.

3 Confiteãtur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes.

¶ [Confiteãtur tibi ppl̃i] o [de⁹] peccata ſua: hoc eſt ſe accuſent et in ſe refundant peccata ſua ad honorem tuum [confiteantur tibi] et laudem tuam: hoc eſt te laudent et tibi merita ſua aſcribant: et nõ tantum populus vnus vel populi terre vnius: ſed [populi omnes] quia ad gratiã inuitantur omnes ne dicatur eccleſia nõ vbiqȝ diffuſa prius ſe accuſent et cõtemnant: vt ſic poſtmodũ digne te laudent. Quid times confiteri o homo qui non confitendo eſſe non potes occultus. Damnaberis tacitus qui poſſes liberari confeſſus. Ad hoc exigit deus confeſſionem vt liberet deus humilem. Et quia iſta cõfeſſio non ad ſupplicium ducit ſed ad gaudium: ſequitur et dicit.

4 Lætentur & exultẽt gẽtes quoniam iudicas populos in equitate: & gentes in terra † dirigis. † dirĩges.

¶ [Letentur] anima intus gaudendo [et exultent] corpore extra hilares ſe oſtendendo: quia ſaluantur in vtroqȝ [gẽtes] in eo qui cõfeſſos liberat et ſuperbos dãnat. qui enim iam confeſſi ſunt non timent futura iudicia tanq̃ ibi dãnandi: quia eis chriſtus eſt aduocatus indultor non vindex vltor. Unde Leo papa. Non remanet in iudicio condemnandum quod hic fuerit cõfeſſione purgatũ. Et ſubdit quare [quoniam iudicas] id eſt iudicabis in futuro [pplos in equitate] reddendo ſingulis ſm merita ſua. Et q: propter hoc nõ multum laudaret nisi enim miſericorditer in hac vita etiã homines viſitaret omnes damnarentur. ideo adrecit [et gentes in terra] .i. nunc in pſenti vita [dirigis] vt recte viuendo ambulent ⁊ ad eternam ſalutem pertingant: ⁊ hoc exẽplo vite: vbo doctrine. et auxilio gratie. Leo papa.

5 Confiteantur tibi populi deus: confiteantur tibi populi omnes terra dedit fructum ſuum.

¶ [Confiteantur tibi populi de⁹: confiteant tibi populi oẽs] ⁊ bñficium ſue [illegible] a te recognoſcãt. repetit eũdem verſum in exhortatione. ſed aliam cauſam ſubdit dicens quia [terra]: id eſt maria virgo beata [dedit fructum ſuum]: id eſt genuit et protulit filium: ſ. illicet chriſtum qui eſt ſemen in quo

eſt benedictio omnium gentium. Et in hoc fructu ⁊ ſemine. Bñdicat nos ⁊c. vel [terra] que prius ſteriſ lis ſpinas ⁊ tribulos germiabat: ſcʒ homo vł eccleſia vocatiõe diui ne maieſtatis et miſericordie moſ do in aduētu filij [dedit] confitenſ do [fructū ſuū] .i. bona op.a: ſcʒ fru ctū triceſimū / ſexageſimū: et cenſ teſimum: ſed nõ niſi per benedicē tem deum. Jdeo vt fructū dem⁹:

6 Benedicat nos deus deus noſter: benedicat nos deus, & metuant eum omnes fines terræ.

¶ [Benedicat] et [nos] conferēdo gratiā in pręſenti ⁊ gloriam in fu turo [deus] pater [deus noſter] ſci licet fili⁹ vbi adiecit noſter: q: voſ cat emanuel .i. nobiſcū de⁹ [beneſ dicat nos deus] ſpūſſanctus: atq̃ etiam multiplicet in benedicēdo. Benedictio eīn in multiplicatione ſolet maxime ⁊ ꝓprie itelligi. Per hoc ꝙ ter dicit deus notatur trini tas perſonarum. per hoc ꝙ ſinguſ lariter dicit eum ⁊ non eos: notat vnitas ſubſtantie. vñ ſequit [⁊ me tuant eum] ſcʒ deum timore filiali [omnes fines terre] .i. habitantes in oībus finibus terre: q: veniet iudex qui pri⁹ venit hūilis: agnoſ ſcamus humilem vt non expaueſ ſcamus excelſum. q.d. ſic abūdanſ ter in nomine chriſti bñdicat nos deus: vt filijs ſuis adoptis in reſ gnum ſuum coheredibus vnigeni ti filij ſui impleat vniuerſam faciē terre. Bene autem ait: ⁊ metuant eum. quia nulla eſt in hoc mundo vera ſecuritas. Ecce metus dei inſ ter alia beneficia poſtulat: vt creſ dita caute cuſtodiantur: timor dei incipit et conſummat. Qui timere nouit: amare non deſinit. Beatus homo qui ſemper eſt pauidus: neſ ſcit homo diē neq̃ horam qñ trāſ eat: neſcit vtrū amore an odio diſ gnus ſit. timeamus ergo deum: ti meamus iudicium eius vt poſtea ſecuri eſſe valeamus. Ecclſiaſtes.9. Oratio.

Illumina domine vultum tuū ſuper nos: benedictioſ nemq̃ perpetuā nobis lar gire vt confitentes tibi in timore ſctō fructū iuſtitie corā facie maie ſtatis tue reportare mereamur. Per dominum.

Pſalm⁹ de Chriſti incarnatione, paſſione, reſurrectione, aſcenſione, ſpiritusſancti miſſione, & alijs beneficijs ſuis multis: ac de gratiarum actione pro ipſis.

Pſalmus.LXVII.

1 EXurgat deus & diſſipētur inimici ei⁹: & fugiant qui oderunt eū à facie eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus hic eſt. Jn finem pſalſ mus cantici dauid: id eſt pſalmus ille qui eſt cantici id eſt exaltatioſ nis: quia propōit nobis myſteriū noſtre reparatiōis attribuit dauid prophete qui hic loquitur. tendenti in finem id eſt chriſtū per quē cōplēda nouerat que in pſalmo canūtur. Jgitur quia ſupra breuiſ ter tetigit de chriſti incarnatione hic iam latius proſequitur myſteſ rium noſtre reparationis. Eſt itāſ q̃ pſalmus ille refertus euangeſ licis ſacramentis. Jnuitat autem ꝓpheta omnes futuros filios ec

deſie vt attendētes bñficia collata eis p xp̄i paſſionē ⁊ reſurrectionē ⁊ cetera/tantā gratiam non inua cuum recipiant nec ingrati ſint:ſʒ hanc gratiam voce et opere cele‑ brent:⁊ in eadem gratia in domi‑ no exultent ¶ Materia chriſti in carnatio: paſſio:reſurrectio:inimi‑ corum cōfuſio:xp̄i aſcēſio:ſpiritus ſancti miſſio:euangelij predicatio eccleſie p oēs gentes dilatatio:bñ‑ ficiaq; ſequentia ad hec predicta: ¶ Intentio:monere ad leticiam ⁊ canticum ex his deo debitum vt xp̄o cantemus:et eum exultemus. ¶ Sententia in generali. ꝓpheta in iſto pſalmo loquit̄ de xp̄i incar‑ natione:paſſione: reſurrectiōe:ini micorū ſuorū cōfuſione ⁊ annihila tione:de chriſti aſcenſione:ſpirit⁹ ſancti miſſione:apl'oꝝ p̄dicatione: pctōꝝ ꝯuerſiōe:eccl'ie ꝓfectu ⁊ lau datiōe:aduerſarioꝝ depſſiōe ⁊ icre patiōe ac p bñficijs exhibitꝭ grāꝝ actiōe. ¶ Sñia in ſpāli:propheta ergo precās xp̄m p reſurrectionem exaltari ait.[Exurgat].i.reſurgat [deus]ſcʒ chriſtus a morte[⁊ diſſi pentur]hic in reſurrectione xp̄i:et poſt in futuro iudicio[inimici ei⁹] ſcilicet iudei quorum aliqui fue‑ runt interfecti:⁊ alij p totū mun‑ dū diſperſi ⁊[qui oderunt eū]ſcilʒ ꝑtinaces in malo[fugiant]modo terrore cōcuſſi[a facie eius].i.a p̄‑ ſentia ſua nō loco ⁊ corpore:q: de⁹ preſens eſt vbiq;:ſed metu animi ⁊ volūtate.ſ.nō latendo ſed timen do. Et eſt graue maledictum ⁊ hor rēda increpatio vt velint ⁊ conen‑ tur quod nullatenus fieri poteſt. Uel[fugiāt]in futuro[a facie ei⁹] tanq̄ aſpectu eius indigni ſicut ſcriptū eſt. Tollatur impius:ne vi deat gloriam dei. Hec debet eſſe vox chriſtiani contra omnem ten‑ tationem et tribulationē inimici ſcilicet exurgat deus ⁊c̄.

Eſaie xxvi.b.

2 Sicut deficit fumus deficiant: ſicut fluit ce‑ ra à facie ignis ſic pereāt peccatores à facie dei.

¶ [Sicut deficit fumus] ex flam‑ ma conſurgens qui quanto altius aſcendit tāto amplius euaneſcit. ſic[deficiant]modo iudei a poteſta te ⁊ gloria qui ſicut fumus ex igne odiorum procedens contra chri‑ ſtum ſe extulerunt:et inde mox euanuerunt.⁊[ſicut fluit cera a fa‑ cie ignis]quo diſſoluitur et conſu mitur[ſic pereant peccatores a fa‑ cie dei]in futuro. In iudicio enim tollentur mali a facie dei qui erit ignis ad penam impiorum et lu‑ men iuſtorum. Poſtq̄ oſtendit de chriſti exaltatione quid contin‑ gat malis conſequenter oſtendit qd de eadē ꝓueniat bonis dicēs.

Et iuſti † epulentur
3 & exultent in conſpe‑ ctu dei: & delectentur in leticia.

† inc[illegible] ditur.

¶ [Et]econtra [iuſti epulentur] i.reficiantur ipſo ſcilicet deo:et io‑ cundentur contemplatione eius hic ⁊ in futuro q̄ſi in epulis poſiti: vt q̄ in vinea laborauerūt reficiāt in delicijs guſtādo dulcedinē diuie bonitatꝭ[⁊ exultēt]nō corā hoib⁹ p vanitatē iactātie ſʒ in cōſpectu dei mō p ſerenitatē cōſciētie quā dñs inſpicit ſine errore:et in futu‑ ro p ſpecie exultabūt:q: ipſʒ facie ad faciē videbunt[⁊ delectent̄]hic [in leticia]de beatitudie ꝓmiſſa ⁊ in futuro de beatitudie iā adepta. Deinde ſe ad ipos ꝯuertit q̄b⁹ tantā ſpē dedit ⁊ hortat̄ eos dicēs. Ergo

4 Cantate deo † pſal‑ mū dicite nomini eius:

† pſal‑ lite.

iter facite ei qui aſcēdit ſuper occaſum: domi-nus † nomen † illi. †enim †eſt ei

¶ [Cantate deo] ꝑ mētis deuotio nē ei bene viuēdo [pſalmū dicite nomini eius] .i. bonū affectum bonis operib⁹ approbate in gloriam eius recte operādo: et etiā [iter facite ei] ad intrādum in vobis ⁊ in alijs corda auditorum ꝑdicatione ei aperiendo ⁊ peruia faciendo/ac vīa ei purificādo et parando [qui aſcēdit ſuper occaſum] q: reſurgēdo caſum corporis ⁊ mortē vicit: ⁊ ſup hoc ꝙ occidiſſe putaſ omnib⁹ excellētior factus: vbi etiā occaſus vitiorū ⁊ peccatorum fuerit ibi ipē ſol iuſtitie orif ⁊ aſcendit. Et debetis iter ei facere: quia [dn̄s] eſt [no men illi] eſſentiale hoc nomen ſingulariter ille congruit: quia ipſe ſo lus in celo ⁊ in terra per ſe dominaf. Et nemo poteſt dominari niſi per ipſum. Et ſi faciendo iter occurrunt triſtia

5 † Exultate in con-ſpectu eius: turbabun-tur à facie eius patris or phanorum: & iudicis ui duarum. †et Mat. 5.

¶ [Exultate] nō tm̄ nō deficiatis [in conſpectu ei⁹] nō hoim. i. in cōſciētia vbi de⁹ videt: ⁊ in cōſidera tione ꝑmij futuri q̄ erumnas miti gat: ſpe gaudētes: in tribulatione patiētes: q: mali qui vos modo cō turbāt in conſpectu hominū [turbabunſ] in iudicio [a facie ei⁹] ſcilꝫ [patris orphanorꝫ ⁊ iudicis vidua rū] cū eis dicet: ite in ignē eternuꝫ q. d. nō eſtis cōſtituti vt putaſ. Ipe enī vt iuſtus iudex turbat ipſos: vt pius pater defendit et colligit viduas ⁊ orphanos qb⁹ mortuus Deus turbat ipſos: viduas

eſt marit⁹ mūd⁹ ⁊ pater diabol⁹ defunctus. ac mr̄ ꝯcupiſcētia. De his orphanis dicit et ⁊ viduis. i. ſpē ſecularis ſocietate collie git. ꝯſtitutꝫ dn̄s ſibi tēplum fabricat de quibus conſequenter dicit.

6 † Deus in loco ſan-cto ſuo: deus qui inha-bitare facit † unius mo ris in domo. †dn̄s †vnius modi.

¶ [Deus] eſt [in loco ſancto ſuo]. ſ. in iuſtis ⁊ ſanctis: quē locū cuidētius oſtēdit cum ſubdit [de⁹ q̄ inhabitare facit] et ſimul colligit plures hoies [vnius moris] id eſt vnanimes vnū ſentientes et vni⁹ volūtatis ſm fidem ⁊ charitatem [in domo] .i. in vna eccleſia. In talibus eſt de⁹ tanꝙ in loco ſancto ſuo. Nā ſicut in magna hominis domo non in qualicūqꝫ loco eius requieſcit dn̄s eius ſed in aliquo ſecretiore ⁊ honoratiore loco: ſic de⁹ nō in hōib⁹ habitat qui in do mo in qua ⁊ vaſa cōtumelie ſunt: ſed in his tm̄ qui vnanimiter ⁊ cō corditer viuūt. Nec hoc ſuis virib⁹ ⁊ meritꝫ aſcribere debet/q: deus ſola ſua gratia hunc locum edificat. Unde ſubdit

7 Qui educit † uin-ctos in fortitudine: ſimi liter † eos qui exaſpe-rant qui habitant in ſe-pulchris. †cōpeditos. †amaricantes.

¶ [Qui educit] ꝑ cōfeſſionē de fo uea culpe ad ſtatū grē [vinctos] ⁊ ligatos a diabolo in peccatis q̄ vo lūt ambulare nec poſſunt: ſed dn̄s taliū ſoluit vincula petōꝝ: et hoc [in fortitudine] ſua ꝑ quam fortes ſunt q̄ ante nō erāt [ſimiliter] educ it de peccatꝭ [eos q̄ exaſperāt] .i. ad irā ꝓuocāt. ſ. deū ſuperbe ſe ex

cuſando ⁊ publice gloriādo: eos ēt educit[qui habitāt]⁊ morātur[in ſepulchris]id eſt in feda conſuetu dine peccādi tāq̄ ſepulti ⁊ in pec catis obſtinati tāq̄ lapide male cō ſuetudinis p̄ſſi. Iſti ſunt tres mor tui quos dominus ſuſcitauit. Et hoc quod modo ſpiritaliter adim pletur ⁊ figuraliter oſtendebatur. vere ergo domine educes. nā ⁊ pre figuratum eſt quia. O

8 Deus cum † egrede
reris † in conſpectu po
puli tui: cum † pertran
ſieris in deſerto.

† egre diēris. † corā oī pplo tuo † ptranſieris.

¶[Deus cū egredereris in conſpe ctu populi tui]exeūtis de egypto p̄cedēdo. ſ. p diē in colūba nubis: ⁊ p noctē in colūba ignis[cū ptranſieris in deſerto]ducendo populuꝫ tuum per deſertum vſq; ad montem ſynai.

9 Terra mota eſt: et
enim celi diſtillauerunt
à facie dei † ſynai: à fa
cie dei iſrael.

† mōs ſyna.

¶[Terra mota eſt]moueri enī et tremere videbat mons ſyna deo deſcēdēte in eū[etenim celi diſtilla uerunt]pluuiā vl' mānā qd in mo dum ſtillicidij de celo deſcendit[a facie]id eſt preſentia[dei ſynai]id eſt dei habitātis in illo mōte[a fa cie dei iſrael]. i. dei cuius erat po pulus iſrael. Tu qui tanta miracu la tunc feciſti facies quoq; quod ſubiunctū eſt: quia pluuiam volū tariam ⁊c. Cū ergo o[Deus egre dereris in cōſpectu populi tui]id eſt cū appareres hominib⁹ p opa incarnatiōis: ⁊ in operib⁹ tuis in noteſceres his qui nouerūt opera tua intueri: ⁊ gratiā tuā intellige re q̄ ſunt popul⁹ tu⁹: ⁊ cū[pertrāſieris]⁊ venires[in deſerto]gētiū. i. cū p̄dicareris in gentib⁹ q̄ deum ignorabāt: ⁊ q̄ſi deſertum ſine deo erāt. [Terra mota eſt]. i. terreni ho mies ad fidē excitati ſunt[etenim ce li]id eſt apoſtoli ⁊ p̄dicatores[di ſtillauerunt]pluuiam verbi dei et grāni non a ſeipſis: ſed[a facie dei ſynai]. i. a preſentia dei eos inha bitātis qui legē dedit in ſyna[a fa cie dei iſrael]. i. ppli vidētis deum qui etiā auctor eſt noui teſtamēti. Et ſicut celi diſtillauerunt man na/ſic tu

10 Pluuiam uoluntariā
† ſegregrabit deus he-
reditati tuæ: & infirma-
ta eſt: tu uero perfeci-
ſti eam.

† ſegregans

¶[Pluuiā voluntariā]. i. gratiaꝫ gratuitā[ſegregabis]. i. ſegregatiꝫ ⁊ ſinglariter dabis o[de⁹ heredi tati tue]. i. eccl'ie tue. ſ. fidelibus. Pluuia voluntaria merito grā dei intelligitur: q2 nullis p̄cedētibus meritis ſola dei volūtate gratis dat. q. d. multomagis nūc eccleſiā q̄ eſt hereditas tua tuo ſanguie redem pta rigabis volūtarie pluuia grē tue: et hac pluuia percepta[infir mata eſt]ipſa hereditas. i. agnouit infirmitatē ſuā ⁊ ſe nihil eſſe per ſeipſam ⁊ non viribus ſuis ſ; gra tie dei tribuendum eſſe quod eſt [tu vero perfeciſti eam.]quia virt⁹ in infirmitate perficitur: infirma ta eſt in ſe vt perficiatur in te.

11 Animalia tua † habi
tabunt in ea: paraſti in
† dulcedine tua paupe
ri deus.

† habitabūt. † tua ſuauitate egēti

¶[Aialia tua]. i. tibi ſubdita. ſ. mi tes ⁊ māſueta qb⁹ iugū dei ſuaue

eſt tou⁹ leue q̃ in eccleſia nutriũť
corpali cibo ſacre ſcripture ṽbo et
eucharíſtie ſacraměto[habitabũt
in ea].ſ.hereditate ⁊ eccl'ia:q̃ itra
ſctã m eccliã hũiliter viuẽdo p̄ſeue
rãt.Et hãc pluuiã[paraſti i dulce-
dine tua paupi]ſpũali de ſe nõ p̄-
ſumẽti o[de⁹]:q̃ paupes ſpũ dui-
gis.i.grãꝫ tuã hũilib⁹ q̃ ſe iſirmos
reputãt ꝓtuliſti:nõ ex ſuis meritĳ.
ſꝫ ex ſola dulcedie tue charitatis
Et apte ait i dulcedĩe q̃ nil dulci⁹
eſt charitate.Deinde oſtẽdit patio
nes q̃s paupi ſuo de⁹ fecit dicẽs:

Charitate nil dulcius.

12 Dominus dabit uer-
bum euangelizãtibus:
uirtute multa.

¶[Dñs dabit]⁊ miſtrabit [ṽbũ]
doctrine.hec ſunt cibaria que ſuis
animalib⁹ i ſua hereditate largiť
de⁹ vt paſcantur eis.hec dulcedo
pluuie i paupes dei defluxit q̃ ab
ore euãgelizãtiũ iubẽte deo p̄ceſſit
[euãgelizãtib⁹].i.p̄dicãtib⁹[i vir-
tute multa]hoc eſt in magna con
ſtãtia fidei:occidi enĩ poſſunt ſꝫ ſic
eri neqũt.Uel[euãgelizantib⁹ in
ṽtute multa].i.p̄dicatorib⁹ ṽtuo-
ſis ⁊ multa ṽtute fulgẽtib⁹.Et ſub
i ũgit quis dñs dabit verbũ ſcꝫ.

13 Rex uirtutum dile-
cti dilecti:& ſpeciei do
mus diuidere ſpolia.

¶[Rex virtutũ]mentis ⁊ miracu
lorũ[dilecti dilecti]ſcꝫ vnici filĳ.i.
pater qui eſt rex virtutũ que vir-
tutes etiã ſunt filĳ.Et bene rex vir
tutum diciť:quia ab eo regiť et
militat virtus a quo datur.⁊ repe
titio dilecti dilecti pertinet ad cõ
mendationem filĳ ſuper omnia
ſemperq̧ dilecti.Dilecti in quam
non ſolum ad alia ⁊ vtrumq̧ ſed
et[diuidere].i.ad diuidẽdum[ſpo
lia].i.ereptos a diabolo quos diui

ſit alios ap'los alios ꝓphetas:alios
paſtores et doctores faciendo:et
hoc ipſi[ſpeciei].i.ad ſpeciem [do
mus] ſcilicet militantis eccleſie.
ſpecioſam quippe domum.i.eccle-
ſiam chriſtus fecit diſpenſando di
uerſos eccleſie gradus ⁊ diſtribuẽ
do gratias ſpecioſitati eius aptas
ſicut corpus eſt ſpecioſum diſtribu
tione membrorum.Et o vos de q̃-
bus ſit ſpecies domus:

14 Si dormiatis inter me
dios cleros:pennæ co-
lumbe deargentatę:&
† poſteriora dorſi eius
in pallore auri.

† Inter ſcopulas eius in viriditate auri.

¶[Si dormiat] inter medios cle
ros ⁊c. Ubi ſciendũ q̧ cleros gre
ce eſt ſors latine ⁊ ſortes ex dei pro
miſſione partes hereditatis vocan
tur q̃ populo ſunt diſtribute.Un-
de per cleros hic ipſas hereditates
intelligimus quarum vna in vete
ri teſtamento ⁊ altera in nouo pro
mittitur:ter renam ſcꝫ et celeſtem.
Dicit ꝙ ſi dormiati .i.ſi a ſtrepitu
ſeculari remoti q̇ſcetis[inter me
dios cleros].i.inter medium clero
rum:hoc eſt inter duas heredita-
tes:terrenam ſcilicet et celeſtem.
Terrenam non ardenter appetẽn-
do et celeſtem patienter expectan
do.Uel ſi vſq̧ ad mortem perſeue
retis in contemptu terrenorum et
appetitu celeſtium:hoc enim eſt
dormire inter medios cleros:id eſt
inter medias hereditates nondũ
iure ſed in ſpe celeſtis hereditatis
habitare. et a terrene felicitatis
iam cupiditate conquieſcere.Cum
autem venerit quod ſperamus
non iam inter duas hereditates
requieſcimus ſed in noua et vera
cuius vetus erat vmbra regnabi-
mus;tunc vos eritis[penne colũ-

Cleros grece ſors latine dicitur.

Dormire inter medios cleros qd eſt.

de deargentate]. i. ornamẽtũ ⁊ exaltatio eccleſie: q2 ſicut colũba per pẽnas ſublimatur/ita eccleſia p veſtra exempla ad celeſtia volitat ⁊ laudib⁹ exaltat. Sancta eccleſia

Eccl'ia ſcrã colũba dr

merito dr colũba: q2 fel amaritudinis nõ habet: ⁊ q2 virtute ſimplicitatis pollet. Eſt autẽ deargẽtata q2 diuinis eloquijs erudita q̃ alibi dicũtur argentũ igne examinatũ [⁊ poſteriora dorſi ei⁹]. i. dorſum colũbe qd eſt pars poſterior vbi portat ſarcina: erunt [in pallore auri]. i. in nitore ſapiẽtie p quẽ nitorẽ intelligim⁹ charitatẽ: calor enĩ ⁊ decor ſapientie diuine eſt charitas que oia ſuffert ⁊ inuicẽ onera portare facit. Quia quicquid portat eccleſia: quicquid tolerat: totum in amore: totũ in ſapiẽtia: totũ in hilaritate facit: corde eſt ſimplex: verbo lucida: ope preclara. Si ergo dormiat] eritis pẽne quod nõ eſt niſi per Chriſtũ. q2

15 ſupceleſtis. mõtẽ mõtẽ vberẽ.

Dum diſcernit † celeſtis reges ſuper eam niue dealbabuntur in Selmon: † mons dei † mons pinguis.

¶ [Dũ diſcernit]. i. ordinat ⁊ cõſtituit [celeſtis] antonomaſice. i. xp̃s dei filius q̃ aſcendit ſup oẽs celos [reges]. i. doctores vel rectores ⁊ prelatos q̃ bñ regant ⁊ ſe ⁊ alios [ſuper eam] ſcz colũbã. i. eccleſiam ipi rectores vt diſcernãt ⁊ etiã alij hoies [dealbabunt] p remiſſionẽ peccõꝝ [niue]. i. ſup niuẽ ⁊ incõparabiliter: quia maior eſt dealbatio mẽtis q̃ corporis: ⁊ hoc non meritis ſuis ſed [in ſelmõ] quod interpretatur vmbra. i. i vmbra gratie refrigerante ab eſtu vitiorũ: quia per gratiam que in chriſto eſt mũdantur a maculis peccatorum. Et cõmendans eccleſiã ſubdit [mõs

Selmõ vmbra interp̃tatur.

dei] ſcz eccleſia eſt [mons pinguis] i. vber ⁊ fertilis ꝓpter abundãtiã gratie ⁊ unie. ⁊ vnde aque irrigue ⁊ ſuaues fluũt q̃tidie: Nec solũ i ſe pinguis eſt/ſed ⁊ de ſe alios ipinguat: vnde ⁊ ſubditur:

16 † Mõs coagulatus † mons pinguis: † ut quid ſuſpicamini montes † coagulatos.

mon tẽ incaſeatũ. mõtẽ pigue. et incaſeatos

¶ [Mons coagulatus] vel incaſeatus pp paruulos quos teneriori doctrina ⁊ gratia tãq̃ lacte nutriuit [⁊ mons pinguis] ꝓpter maturos q̃s ſolidiori doctrina ⁊ donoꝝ excellentia tanq̃ pane cibat. Et quia talis eſt mõs iſte [vt quid] ergo vos gẽtiles idolis ſeruientes. [ſuſpicamini]. i. falſo creditis alios [mõtes coagulatos]. i. loca ſalutis extra eccleſiam eſſe ſcz templa veſtra ⁊ idola. Et certe non debetis/nam iſte ſolus eſt.

17 † Mõs in quo † bene placitum eſt deo habitare in eo: etenim dominus † habitabit † in finem.

mõtẽ placuit habitabit. vſq3

¶ [Mõs i q̃ bñplacitũ eſt] ⁊ placuit [deo habitare i eo]. ſ. militãs eccleſia: nec habitat in eo de⁹ ad tẽpus [etenĩ3 dñs habitabit in finem] ⁊ ſemp cũ ea. Unde ipſe ait ecce ego vobiſcũ ſuz oibs dieb⁹ vſq3 ad ↄſummationẽ ſeculi: Uel cõmendans montez ſelmon ſubdit: Iſte ſelmon eſt [mons dei] chriſt⁹ enim prerogatiue dicitur mons dei patris per eminentiam diuinitatis [mons pinguis] intantũ vt in eo corporaliter habitaret ois plenitudo diuinitatis. Nec ſolum et ẽ. vt ſupra. Iſte mons eſt qui oẽs paſcit: quem ne quis audeat

Mat. xxviij. d.

ceteris cōparare ſubdit[vt quid ſuſpicamini mōtes] alios[coagu-latos].i. pdicto mōti cōparabiles q.d. nolite hoc qz ꝯtrariꝰ eſt ille. [Mōs in q̄ bñplacitū eſt deo ipſi [habitare in eo] qz in eo habitauit omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: et vere placuit[etenim dñs] i.verbū [habitabit] cū hoīem xp̄s [in finē] et ſemp pſonaliter ei eſt vnit?. Et qz dñs inhabitat eccliaſ: vel mons xp̄s alios mōtes ipa eccleſia ſeu fideles fiunt et ſunt quodammodo.

18 Currus dei decem †milibus multiplex milia lętantium: dominus in † eis in † ſinai in ſancto.

†milium. †illis †Syna

[Currus] et vectores[dei] portādo deū oēs vnanimes et copulati charitate p quos vehitur deus in vniuerſum mūdū: et quos ad miniſteriū ſue volūtatis moderat̄ quiſ-qꝫ manēdo in eis et regendo ſicut bon? auriga perducit in ſe finē et currū ad deſtinatū locū et ille currus eſt[multiplex decē milib?] ponit finitū p infinito.i.ex innumeris populis ſctōrū et fideliū q̄ ſcti ſunt [milia letantiū].i.multi ſepe gaudentes donec pducant̄ in finē. nec mirū q letent̄ quia iā[dñs] eſt[in eis] adiutor in tētatiōib? qui erit et finis ꝯſūmatiōis: et hoc[in ſynai in ſctō].i.in iplēdo mādato q̄ ſanctū eſt adiuuās eos vt faciāt mādatū. Quid enī pdeſſet mādatum niſi dñs ibi eēt qui dat velle et operari ad pficiēdū. Uel[in ſynai i ſācto].i.ipleto ſancto mādāto. Syna enī mōs eſt in quo data eſt lex et interptatur mādatū in quo cōpleto requieſcit dñs: qz in ſeris mādatꝫ impletis dei pſentia ſolet cō-

¶ ynq̄ mōs ē

tueri. Deinde cōuertit ſe ad dñm q̄ hec fecit et quomodo ſit factū oſtēdit dicens.

19 Aſcendiſti in altum †cepiſti captiuitatem: accepiſti dona in hominibus.

†captiuaſti.

[Aſcēdiſti in altū].q.d. dñs eſt in eis p gratiā: hanc aūt vt dares [aſcēdiſti] o xp̄e[in altum] loco et dignitate ſcꝫ ſup oēs celos ad dexterā patris et [cepiſti] p̄ius q̄ aſcēderes [captiuitatē].i.illos q̄ in limbo captiui tenebant̄ eos tecū ad celeſtia deducēdo. Uel[cepiſti captiuitatē].i.gen? humanū qd diabol? p pctm̄ captiuauerat redemiſti et ſub te feliciter captiuaſti: et [accepiſti] a deo patre et a tota trinitate[dona] et chariſmata ſpūalium gratiarū [in hoīb?] p fidē ad te accedētibus poſtmodū refūdēda et eis donanda: accepit vt hō: dat. vt de?: et qd accipit hoīb? accepit vt det. Ipſe enī plenus eſt et nihil indiget: Et vere cepiſti captiuitates et accepiſti dona in hominib?.

20 Etenim † non credentes: inhabitare dominum deum.

†q̄ nō credāt

[Etenim] accepiſti [nō credētes inhabitare dñm deū].i.vt hoīes p̄ius nō credētes in vnū deū habitent̄ p eū. Nō credētes ipſi ſunt captiuitas: nō credendo enī poſſidebant̄ a diabolo: Fides eos inde liberauit: et p dona ſpūs ſancti factum eſt vt iam credentes inhabitent̄ a deo facti dom? dei. et curr? dei miliū letāt.ū. Ipſi ſunt q̄s feliciter captiuauit et currū ſuū fecit. Ergo qz xp̄s aſcēdit in altū et q̄ p̄ceſſit faciet nō ſequi ꝓpha q̄ hec pdicta canebat i ipō ea pſidens

impletus et ipſe letitia eructauit hymnum dicens.

21 Benedictus dominus † die quotidie: proſperum iter faciet nobis deus † ſalutariū noſtrorū.

†hec⁹ 21 de die in diem †ſanitatū noſtrorum

¶ [Benedictus] ſit [dñs] creator a creatura [die quotidie] .i. per ſingulos dies aſſidue ⁊ iugiter laudetur a fidelibus vſq; in finem: q; quotidie captiuos captiuat vt ipſe eos poſſideat: et q; currū illū duci vidit in finem ſc; in eternū addit [proſperum iter] eundi ad ſe [faciet nobis] qui currus eius ſumus [deus ſalutariū noſtrorū] .i. auctor ſaluationū noſtrarū q; ipſo iter noſtrū dirigit ad ſalutē ⁊ ab ipſo ſaluamur. Et bñ dixit pluraliter ſalutariū: q; de quantis pctīs et pículis nos liberat tot ſalutes nobis donat ⁊ q; duplex ē ſalus ſc; gratie ⁊ glorie. q.d. faciet nobis curſum vite proſperum cum ſit dux ſalutaris.

22 Deus noſter deus ſaluos faciendi: & domini: domini exitus mortis.

¶ [Deus] inquā [noſter] nō cuiuſcūq; preter quem alium neſcimus eſt [deus ſaluos faciendi] .i. ipſius ſolius nos eſt ſaluos facere: quia nullus ſit ſaluus niſi per eū: ipſe enim eſt ſal⁹ hoim perditio aūt ex malitia eorū [⁊] ipſius [dñi dñi] eſt facere [exitus mortis] .i. facere exire et declinare a morte culpe et gehenne vel ne occurreret cogitationi cur ergo morimur ſi p eius gratiā ſaluamur ꝯtinuo ſubiccit [⁊ dñi dñi exit⁹ mortis] .q.d. nō mireris nec indigneris ſi tu moreris ſ; patienter fer mortem: q; et dñi dñi q̄ fuit ſine peccato fuit exitus mortis et per mortem ab hac vita hec aūt repetitio domini domini ſignificat vtrāq; eius naturam. Et licet humilis mortuus ſit vel licet ſaluos faciat

23 Veruntamen deus † confringet capita inimicorum ſuorum: uerticem capilli perambulantium in delictis ſuis.

†conquaſſabit.

¶ [Veruntamen] ne mala ſuperborū ⁊ pertinaciū credas ipunita idem [deus confringet] ⁊ cōquaſſabit: vel hic vt humilientur vel in futuro vt damnentur [capita] .i. ſupbiā [inimicorum ſuorū] ſc; malorū hominū cōfringet etiam [verticem capilli] .i. elationē et ſupbiā cogitationis ſicut enim capilli adherent capiti ſic cogitationes menti [pambulantium] .i. perſeuranter ambulantiū et perſeuerantiū [in delictis ſuis] et ⁊ tenētiū de vitio in vitiū ſeq; extollentiū i pctis i qb⁹ deberent humiliari dicentes. Deus ꝓpicius eſto mihi pctōri. Queſdā ergo cōfringet q̄ſdam etiam ad ſe cōuertit: ita q alios faciat martyres alios vero predicatores. Et ad hoc confirmandum introducit dñm loquentem ſic.

24 Dixit dominus ex baſan † conuertam: conuertam in profundum maris

†cōuertar.

¶ [Dixit dñs] .i. firmiter diſpoſuit ego [conuertam] per gratiam homines [ex baſan] qd interpretatur] cōfuſio vl ſiccitas hi ſunt q de peccatis cōfundūtur et pro eis orant vel tanq̄ ſicci ⁊ inopes iuſticie imbrē grē deſiderant: quia tales ad ſe dñs ꝯuertit ⁊ [cōuertā] ſubmerſos [in ꝓfundū maris] .i. maloꝝ vel in ꝓfundū malū [maris] .i. ſeculi iſti⁹ ſ. eos qui in profundis vitijs et

Baſan ꝯfuſio ſiccitas

pctis poſiti ac pondere pctõꝝ preſſi ſunt deſperatiſſimi. Que cõuerſio ꝙ perfecta ſit inſinuat propheta cum ad deum verba cõuertendo ſubiungit. Ita inquit conuertes eos O deus

Iere 25 † Vt intinguatur pes tuus in ſanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipſo.

¶ [Ut intinguatur pes tu⁹ in ſanguie] .i. vt q pri⁹ erãt inimici intiñ pficiant vt inter mẽbra tua fiant pes tuus portãdo ⁊ predicando te et euangeliũ tuũ p mundum ita cõſtanter et audacter ꝙ amore tuo ſuũ ſãguinẽ fundere nõ metuãt [⁊ lingua canũ tuorũ] .ſ. eorũ ipſoꝝ q vſq ad ſanguinẽ ſunt certaturi fiet ⁊ erit [ex inimicis] q: p ↄuerſionẽ ex inimicis fient amici et canes fideles p domo dñi latrantes ↄtra inimicos et hoc tñ bonum erit [ab ipſo] .ſ. deo .i. ab eius grã et mia nõ a ſeipſis vbi ſecundam perſonam mutat in tertiam Intingetur autẽ pes tuus non ſine exemplo quia te vident preceſſiſſe. Nam

26 Viderunt ingreſſus tuos deus: † ingreſſus dei mei regis mei qui eſt in ſancto.

† vnde ſunt greſſus tui † ingreſſ⁹

¶ [Viderũt igreſſus tuos] o [de⁹] qualiter igreſſus es i hũc mũdũ: qualiter incarnatus: qualiter occiſus: qualiter exaltat⁹: ⁊ glorificat⁹ hec grã i veteri teſtamento latebat mõ patet. viderunt ergo et crediderunt atq coſdẽ greſſus put potuerunt [imitãdo] ſecuti ſunt [ingreſſus] .i. ꝙ [dei mei] creatiõe [et regis mei] gubernatiõe [q eſt] ⁊ habitat tãtũ [in ſancto] tẽplo ſuo .i. in ſanctis ſm illud apoſtoli Tẽplũ dei ſctũ eſt qḋ eſtis vos. nõ em habitat de⁹ i corpore ſubdito pctis ſ; in eo cuiuſcõ ſciẽtia ſancta eſt ⁊ pura. Ad hos ꝙ ingreſſus inſinuãdos: ⁊ vt iſti greſſus viderentur. 1. Cor. iij. d

27 Preuenerunt principes coniuncti pſallentibus: in medio † iuuencularũ tympaniſtriarum

† adoleſcentularum

¶ [Preuenerunt principes] .ſ. pmitiui apoſtoli qb⁹ ſup eccliã dat⁹ ẽ prĩcipatus q ſicut pricipes ⁊ magiſtri puenerũt alios ↄuertẽdo ⁊ meritis ⁊ dignitate i tpe pmo naſcẽtis eccleſie annunciãtes nouũ teſtamẽtũ vt ppli ſeqrent: nec ſoli venerũt ſ; [coniuncti] et aſſociati [pſallentibus] id eſt ſubditis minoribus qui laudes dei ſonant bene operando ad gloriam dei. de quoꝝ bonis opib⁹ tanꝙ viſibilib⁹ organis glorificat de⁹: q nõ ꝙſecuti fuiſſet niſi illi ṽbo et exemplo pceſſiſſent. Qui principes tanꝙ miniſtri ⁊ ppoſiti ſunt [i medio iuuẽcularũ] .i. eccleſiarũ q adhuc erãt nouelle ſicut pmimitiue eccleſie: ipaꝝ dico [tympaniſtriarũ] .i. deũ laudãtiũ carne mortificata ⁊ domita corio ſiccato ab humore pcti ⁊ extẽſo a ruga duplicitatis. tympanũ eni fit de corio ſiccato ⁊ extẽſo: ꝓpter hec oĩa o fideles

28 In eccleſijs benedicite † deo: † domino de fontibus Iſraël.

† dominum † deo

¶ [In eccleſijs] vbi eſt locus benedicendi non alibi nec in alijs conuenticulis: quia qui extra eccleſiam ſunt deum digne laudare non poſſunt hec ſunt iuuẽcule tympaniſtrie [benedicite deo] qui nos creauit cui debetur latria deo dico [dño]

Deo debetur latria.

qui vos regit cui exhibenda eſt
dulia. benedicite dico vos ſcilꝫ po
tati vel haurientes [de fontibus
iſrael] idest de apoſtolis ⁊ doctrina
eorum quos xp̄s de iſrael prius ele
git vt fontes faceret: benedicite in
quam vt etiam ad eorum imitatio
nem predicetis. et hec inceptio ec
cleſie dilatetur ⁊ heretica delaniatur.

29 †adoleſcētior †extaſi Ibi beniamin † ado
leſcentulus: in † men
tis exceſſu.

¶ [Ibi] .i. inter fontes vel in eccleſijs
eſt [beniamin] .i. apoſtolus paulus
de tribu beniamin [adoleſcentulus]
iuuentute gratie quia nouiſſime aſſum
ptus oim apoſtolorum nouiſſimus et ad
literam in conuerſione ſua iuuenis
fuit: qui factus eſt [in mentis exceſ
ſu] mente ſcilꝫ alienata a ſenſibus cor
poris cum vſqꝫ ad tertium celum raperetur
⁊ videret archana ⁊ audiret verba
ineffabilia. Ibi etiam ſunt.

30 †alia litera nō habet Principes iuda duces
eorum: principes zabu
lon † & principes Ne
ptalim.

¶ [Principes iuda] .i. cōfeſſionis
[duces eorum] qui in eccleſijs ſunt
et benedicunt deum [principes zabulō]
Zabulō quod interpretatur. i. fortitudinis [et principes nepta
lim] .i. dilatationis Iuda enim in
terpretatur cōfeſſio zabulō habita
culum fortitudinis: neptalim dilatatio
mea. Que diuina virtutes nobis
inſinuant principes eccleſiarum dignos
ducatu ac imitatione et honoribus:
quia martyribus conueniunt qui in eccleſijs lo
cum ſummum tenent: atqꝫ apice ſete dignitatis excellunt. In martyrio nam
qꝫ prima eſt cōfeſſio ⁊ per illa quecūqꝫ ac
ciderit ſequens tolerandum aſſumitur for
titudo. Deinde poſt omnia tolerata ſi
nitis anguſtijs latitudo conſequitur i

premijs. Per quas nominum interpretatio
nes ſignantur et tres virtutes: quia con
feſſio eſt in fide: fortitudo i ſpe. lati
tudo i dei ⁊ proximi charitate: vt di
cantur et principes fidei ſpei ⁊ chari
tatis: quia i cōfeſſione fidei firmi: ſpe ro
buſti: ⁊ charitate dilatati. Deinde tandem
quaſi accepta gratia loquens in per
ſona primitiue eccleſie ſubiungit.

31 Manda deus † uirtu
ti tuæ: confirma hoc de
us quod operatus es in
nobis. †virtute tuam.

¶ [Manda] o [deus] opus tuum
[virtuti tue] .ſ. ſpūi ſancto docendo per
predicatores [cōfirma] o [deus] iuuan
do per gratiam [hoc] .ſ. opus fidei [quod opa
tus es i nobis] incipiendo ⁊ fidei fun
damenta ponendo. gratiam quam dediſti
eccleſie tue auge ⁊ perfice mãda dicē
do cōfirma perficiendo. Iube quod vis
fac quod iubes: quod ſi feceris fiet quod
ſequitur.

32 A templo † tuo † in †ſacto. †quod eſt
Hieruſalē: tibi offerēt
reges munera.

¶ [A tēplo tuo] quod eſt [in hieru
ſalem] terreſtri incipiendo vbi chri
ſtus frequenter docuit et fides ori
ginē habuit indeqꝫ ad alios perue
nit vel [a tēplo tuo] nō aliunde quod
eſt [in hierlm] celeſti quod eſt ⁊ templum
a quo deſcendit omne datum opti
mum ⁊ pro quo fit omne opus bonum
[tibi offerent reges] terreni vel ſpi
rituales ſibimet ipſis regnantes [mu
nera] ſcilicet ſeipſos ſiue laudis ſa
crificia ⁊ virtutum opera. Sed quia bo
nis obſtrepunt heretici ſubdit.

33 Increpa feras † arun
dinis: congregatio tau
rorum † in uaccis
populorum: ut † exclu †calami †inter vaccas

dant eos qui probati ſunt argento.

¶ [Increpa feras arūdinis] .i. hereticos q dicuntur fere: q2 dilaniāt aīas ſimplices ſicut fere oues: et arūdinis ſeu calami q2 ſcripturas puertūt q̄ calamo fiūt. Vel q2 leues ſunt ac mobil' et iſtabil' ſermonis. Vel q2 ſunt iter eos q ſicut arūdine cū oi vēto doctrine mouenť. q2 [cōgregatio taurorū] .i. ſupborū indomite ceruicis .ſ. hereticorum eſt [in vaccis populorū] .i. inter eos quos inueniūt quaſi vaccas .ſ. ſimplices et laſciuas aīas q̄ facile audiendo ſeducūť ⁊ ſequūť [vt excludāt eos] a vaccis [q pbati ſunt argento] .i. eruditi diuino eloquio .ſ. bonos doctores: hec eſt eñ hereticorum intētio de quibus hereticis: ne preualeant poſtulat.

† Diſſipa gētes quæ bella uolunt uenient legati ex egypto. ethyopia præueniet manus eius deo.

†di 54 ſpgere.

¶ [Diſſipa gentes] .i. hereticos et eis ꝯſentiētes ac q̄ſcūq3 xpiane fidei iīmicos: q̄s vocat gētes pp ſectarū nō familiarū gnationes vbi ſeries ſucceſſionis ꝯfirmat errores [q̄ bella volūt] q2 nō correctiōi: ſ3 ꝯtētiōi ſtudēt ⁊ regnū xpi diſſipare affectāt. vide ordinē. prius eñ ſūt icrepādi poſtea icorrigibiles diſſipandi: ne colloqndo inaleſcāt: ⁊ ēc icarcerādi vt vl' ſic reſipiſcāt. Et b̄ fiet q2 [venient] ad xpm tāq̄ dona ferēres fidē credētiū [legati] .i. pcones ⁊ pdicatores recōciliatiōis tue legatiōe fungētes [ex egypto] .i. ex ſynagoga q̄ erit i tenebris .ſ. ⁊ [ethyopia] .i. gētilitas magna i pctis [deo credēs ⁊ fide herēs [pueniet] ⁊ añ cedet p ꝯuerſionē ⁊ ꝯfeſſionē [manus eius] .i. dei vindictā ne in pctis remanēs puniať. ⁊ ita ex iudeis ⁊ ex gentib9 futuros precones veritatis pphetat p q̄s de9 hereticos diſſipabit. Et quia ita, eſt vt diximus ergo.

35 Regna terræ cantate deo: pſallite domino.

¶ [Regna terre] .i. habitantes in oībus regnis terre et hoies de oi genere terre [cantate deo] voce et corde ipſum deuote laudando qui vos creauit [pſallite domino] bona operatione qui in omnes vos poteſtatē h3. Nō vnū regnū: non vnā gentē tm̄ inuitat ad laudem dei. Neminē eñ vult miſericors deus perire: ſed oēs ad cognitionem ſui nōis venire. Et vt magis ad laudandum deum excitet et quantus ſit ille qui laudandus eſt commendet replicat dicens. De9 neminem vult perire.

36 Pſallite deo qui aſcēdit ſuper cælum † cæli: ad orientem. †celorum.

¶ [Pſallite] iquā [deo] .i. xpo deo dico [q aſcendit] ſm q homo non ſm q de9 patri eſt qualis ſuper celum celi] .ſ. celū empireū cuiuſlibet celi contētiuū .i. ſup oēs celos et excelſiores creaturas ad dexterā pris .ſ. vt nihil ſupra ſe habeat niſi illū q creauit illū [ad orientē] .i. de mōte oliueti q eſt ad orientem reſpectu hieruſalē: ⁊ ſic etiā ip3 locum expſſit vñ aſcēdit. Vel [ad oriētē] .i. vſq3 ad equalitatem patris a quo genit9 eſt. Et quia ad iudicium iudex vēturus eſt ſubdit. et

37 Ecce dabit † uoci ſuę uocem uirtutis date gloriā deo ſuper Iſraël magnificentia eius: & uir- †voce ſuam.

tus eius

tus eius in nubibus.

¶ [Ecce] qui aſcēdit [dabit] i iudi cio [voci ſue] ſcʒ voci tube [vocē vir tutis] id eſt efficaciam reſuſcitan di omnes mortuos ꝙ prius vt agnꝰ ſine voce coram tondente ſe ſiluit voce enim domini tūc vox virtutis dabit/cū illud qđ precipitur efficitur: et ideo [date gloriam deo ſuper iſrael] .i. voce et corde oſtēdite deū eſſe glorioſum ſuper eos qui ſunt ſpiritualiter et vere iſrael: quia iam nō erit cōmixtio malorū cū bonis et tunc erit [magnificētia eiꝰ et vir tus eiꝰ in nubibꝰ] quādo videbūt filiū hois veniētē in nubibꝰ cū po teſtate magna et maieſtate et vir tutes celorū mouebuntur. Et tunc

38 Mirabilis deus in ſanctis ſuis: deus Iſraël ipſe dabit uirtutem & fortitudinē plebi ſuæ: benedictus deus.

¶ [Mirabilis deꝰ i ſanctis ſuis] erit quando per ſanctos ſuos cum quibus veniet mundum iudicabit qñ iuſti fulgebūt ſicut ſol in regno patris eorum: quando ipſe deꝰ erit oia in oībus. bene autem ſubditur [deꝰ iſrael] qꝛ tūc nomē ipſum qđ interpretaꝰ videns deū veriſſime implebitur: et tūc vere oīa bonꝰ erit iſrael: qꝛ videbimus deū ſicuti eſt [ipſe dabit virtutē] reſurrectionis [et fortitudinē] imortalitatis. Vel [ipſe dabit virtutē] quātū ad aīam faciēs eā diuinā et beatā: et fortitu dinē quātū ad corpus faciēs illud incorruptū et eternum [plebi ſue] .i. ſibi vſ ꝑ i finē famulāti: nūc fragi li et ifirme. ergo [bñdictꝰ ſit deꝰ] ꝑ tātis bñficijs ſuis et donis. Orō.

Dominator dñe ꝗ iuſtis ſpūale epulū tribuis et facis eos in letitia dele ctari: cōcede gregi tuo mortē tuam intelligere: teqʒ triumphatorem mortis ſedentem ad dexteram pa tris confiteri. Per dñm.

Pſalmus de oratione Chriſti ad patrem pro auxilio & liberatione in ſua uehementiſſima paſſione: ac de aduerſa riorū deiectione & pu nitione.

Pſalmus. LXVIII.

SAluum me fac deus quoniā
1 † intrauerunt † intro ierunt.
aquę uſque ad animam meam.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt. In finē ꝓ his ꝗ ꝯmutabūť ipi dauid. hoc eſt ps iſ le ꝯuenit ipi ſignificato dd .i. qui hic loqť et dirigit nos i finē .i. in ſe ipſ. ps iquā habetꝰ ꝓ his exhortā dis ꝗ ꝯmutabūť: vl ꝓ his .i. de his .i. de cā ꝯmutatiōis eoꝝ .ſ. de paſſio ne xpi ꝗ ꝯmutabūť de infidelitate ad fidē: ꝺ vetuſtate ad nouitatē: de corruptiōe ad icorruptionē. Poſt ꝙ ꝗ ſupra diuerſa bñficia ꝑ myſte riū nře repatiōis nobꝰ collata me morauit ipſalmis: exeqť paſſionē ꝑ miſtas ptes pſalmi vſqʒ ad ꝯſūma tionē. ¶ Materia. ꝺ ꝯcatio ipi ad patrē ſm fragilitatē hūane nature i ſua vehemētiſſima paſſiōe. ¶ In tētio: nos ad ſuā imitare patiētiā: et monere vt attēdā: oīa acerbiſ ſimā paſſionē et ex intimis cordis et aīe ꝯpatiamur et poſtmodū tñ ueră et gliā eiꝰ glioſe reſurrectiōis ꝯſe ꝗmur ſicqʒ ei ꝯformemur i hoc ſeclo

⁊ coheredes eē mereamur i regno. ℭ Dnia i gñali. ꝓphera i iſto pſalmo loqͥt in pſona xpi ⁊ petit a deo pr̄e de magnis ⁊ mītis tribulatiōibus ac penis p celerē reſurrectionē liberari: allegās ſuaꝝ penaꝝ ⁊ aduerſantiū multitudinē: ac diuine mie benignitatē: predicitq̄ inimicoꝝ punitionē et ſubiūgit grarū actionē inuitās oēs creaturas ad dei laudationem: ℭ Dnia in ſpāli xp̄s ergo ſm q̄ hō in paſſione clamat ad patrem o[.] Saluū me fac[ ] o[deus] pr̄: ⁊ neceſſe eſt[q̄m intrauerunt a.ͥ] vehementiſſimarū paſſionū ⁊ tribulationū[vſq̄ ad aīaꝫ meā] tollendā.i.a corpore ſeparandā vel vſq̄ ad ſenſualitatē turbādā q: ſic nō ſolū i corpore ſꝫ ⁊ i aīa patiebat. Sic autem clamādo dat formā mēbris ſuis vt clamētne i p̄ſſuris cedāt et iniqͥtati ꝯſentiāt: ſicq̄ in paſſione orando nos quibus viam demōſtrauit: et quibus preſertim neceſſarium eſt: docet in tribulationibus ſuo exēplo orare.

2 Infixus ſum in limo profundi: & nō eſt ſubſtantia.

ℭ [Infixus ſum] .i. detēt᷒ corpore [in limo pfundi] .i. iudaice iniqͥtatis. homo enim limus eſt ⁊ de limo fact᷒ ⁊ non de profundo .i. de corruptoꝛ ſꝫ cadēdo a iuſtitia ꝑ originalia ⁊ actualia peccā fact᷒ eſt limus pfundi .i. iniquitatis Uel terreni hoīes dum ima appetūt lim᷒ ſunt īter quos ſunt nōnulli ſceleratiſſimi q̄ nō ſolū lim᷒ ſunt ſꝫ etiā profundi ⁊ tales erāt iudei [et non eſt mihi ſubſtātia] .i. vt᷒ carnis euadēdi paſſionem vel ſtatus et ſtabilitas vite quia.

homines terreni limus ſunt.

3 Veni in altitudinem maris: & tempeſtas dimerſit me.

ℭ [Ueni ſpōte [in altitudinē maris] .i.i pfundū ſeculi hui᷒ ⁊ inſani ppli: vl' i pfūdū tribulatiōis ⁊ amaritudis: ſpōte eni meipſ obtuli [et tēpeſtas] .i. ſpetuoſus furoꝛ ⁊ ſeditioſa cōmotio iudeoꝛum [dimerſit me] in mortē ⁊ extinxit. Cōpletum eſt in me ſignū ione: q: ſicut ionas a ceto abſorpt᷒ id eſt morti ⁊ ſepulture dat᷒. Et in hoc eos inexcuſabiles oſtendit cum ſubdit.

4 Laboraui clamans: raucæ factæ ſunt fauces meæ: defecerunt oculi mei † dum ſpero in deum meum.

† abſperando.

ℭ [Laboraui clamās] ſepe eos admonēdo: ⁊ hoc maxie feci i ſeptimana ſibi penali ⁊ nobis pnīali ꝓpterea laborabat: q: parū i eis fructificabat: clamās eni laborat q̄ nō audit: nō laborat cui᷒ votuꝫ iplet [rauce facte ſunt fauces mee] quātū ad illo: q: noluerūt itelligere ⁊ credere [defecerūt oculi mei] quia ipſi etiam apoſtoli qui tāquaꝫ lucerne preminebant in corpore dubitauerunt/ dum in paſſione perſeuerans [ſpero in deum meuꝫ] vt a mortuis reſurgam. Ad literam etiam ſic exponitur. [Laboraui clamans] in cruce ad patrem vociferādo [rauce facte ſūt fauces mee] propter magnitudinem penarum et deſiccationem humoꝛum. [defecerunt] et extincti ſunt [oculi mei] corpales i morte .i. mortu᷒ ſum [cū ſpero in deū meū] .i. quia preſtoloꝛ miſericordiā ⁊ nō exero potētiam.

5 Multiplicati ſunt ſuper capillos capitis mei qui oderunt me gratis.

¶ [Multiplicati ſunt] vt et diſcipulus cum eis eſſet [ſup capillos capitis mei] .i. ſine numero creuerunt: ac innumerabiles & infiniti facti ſunt aduerſarij mei [qui oderunt me gratis] .i. id eſt ſine cauſa cum econtrario deberent me diligere propter multa bona eis facta. Odium de inimico videtur q̄ſi naturale: quod tñ ex corruptione contingit nature. Odium vero de innocente contra naturam eſt primum facit infirmitas; aliud ſola inſtigat malitia. Et non ſolum ſunt numeroſi: ſed etiam nocij. vnde ſubdit.

Odiū de innocēte cō tra naturā ē.

6 Cōfortati ſunt † qui perſecuti ſunt me inimici mei iniuſtè: quæ non rapui tunc exoluebam.

† alia litera inimici mei q̄ perſequunt me.

¶ [Confortati ſunt] etiam & animati ad nocendum et hoc vt odiū conceptum in corde etiam perſequendo ad impletionem in opere. [inimici mei] qui etiam [perſecuti ſunt me iniuſte] hoc eſt quod dixerat gratis: quia cauſam in me nō inuenerunt. [que non rapui tunc exoluebā] quia minime peccaui: & tñ pcti debitū .i. mortē exolui. Adā rapere voluit diuinitatē & amiſit felicitatem: vterq̧ exoluit mortē q̄ eſt debitū pctī adam & xps: ſed mors ade fuit pena pctī. mors xpi facta eſt hoſtia pro peccato. Sed hunc fructum mortis chriſti mundus non intellexit: ideo hanc pro ſtultitia reputauit: ſed quod non nouit mundus agnouit deus. vnde ſubdit.

7 Deus tu ſcis † inſipientiam meam: & delicta mea à te non ſunt abſcondita.

† ipſiēciā.

¶ [Deus tu ſcis] & pbas [inſipiētiā meam] .i. qd̄ de me inſipiētia a q̄buſdā reputat̄ qui ſibi ſapientes vident̄. Ex his v̄bis inſtruimur vt in cūctis q̄ agim⁹ ſemp plus dei voluntatem q̄ hoīm attēdamus: & ea ſit nr̄a actio quā deus approbat: etiā ſi nō approbet hō. Hinc eſt qd̄ Paul⁹ nos admonet q̄ ſtulti ſimus ante hoies vt añ deū mereamur eſſe ſapientes [et delicta mea] .i. meorū que ad delendum ſuſcepi nō q̄ cōmiſi q̄ reputo mea quia in me puniendā [a te nō ſunt abſcondita] et ſcis qualis ſit pro eis emenda facienda. Et quia pro alijs ſolū & tanta tuli ideo.

8 Nō erubeſcāt in me qui expectant te domine † domine uirtutum.

† deus

¶ [Non erubeſcant in me] .i. non fruſtrent̄ in me moriēte .ſ. ſua expectatiōe [qui expectant] in limbo cū deſiderio [te dñe] liberatorē ſuum p me & remuneratorē pro fide quā hūt in me ſcī pphete & antiq̄ iuſti cupiētes videre quod vidēt & non viderunt. [dñe virtutū] celeſtium: id eſt angelorū cui nihil eſt impoſſibile. Deinde precatur pro modernis dicens.

9 Non confundantur ſuper me: qui quærunt te deus Iſraël.

¶ [Nō cōfundant̄] inſultatiōib⁹ improborum [ſup me] moriēte in cruce qd̄ fieret niſi cito reſurgerē [q̄ querūt te] fide: ſpe & charitate ac bene viuendo & amando quærere non ceſſant ſcī moderni fideles p[de⁹ iſrael] .i. per fidem & charitatem ſpiritaliter deum videntiū. Supra dixit dñe virtutū et hic dicit deus iſrael: q̄ idē dñs & deus eſt angelorum & hoīm. Uel [Non

erubeſcāt in me [hoie hūili et cru-
cifixo et ignominiā crucis audien
tes a ſi ic quā hrē ceperūt recedāt
[qui expectant te dñe] vt venias
[dñe virtutū] q2 qui deſpect' ap-
paruiſti in carne virtuoſus ⁊ glo
ſus apparebis in diuinitate. Et
[Non cōfundanf ſup me] depreſ-
ſo [qui querūt te deus iſrael] i. vi-
dentiū deū: vt qui deitatē nō pñt
intueri nō ſeducantur infirmitate
carnali: q2 eñi futurū erat vt tan-
tū pro ſtultitia improperaref chri
ſtianis ꝙ in hominem crederent
mortuū et crucifixum: ideo ſic pro
eis rogat. Et merito nō erubeſcēt
nec confundentur.

10 Quoniā propter te ſuſtinui † opprobriū: operuit † confuſio faciem meam.

† exprobrationem. † irreuerentia.

[Quā] ego [ꝑpter te] ⁊ tuā obe-
diētiā nō pro mea culpa vl're alia
[ſuſtinui] ab aduerſarijs [oppro-
briū] multiplex in cōuitijs [operuit
ɔfuſio faciē meam] vt videbaf: ſi-
gnū habuit verecūdie immota tñ
mēte: q2 eñi in paſſione ſua multa
opprobria audiebat ⁊ tacens pro-
pter deum oia tolerabat: quaſi ve
recundus in facie apparebat: ⁊ ſic
illi vtutē māſuetudinis pro ſigno
habebāt ɔfuſionis. Et biñ dt pro-
pter te q2 nō eſt magnū ꝙ ait ſu-
ſtinui niſi adiūgeret ꝑpter te. Si
enim ſuſtineo q2 peccaſti: propter
te ſuſtines non propter deum. fe-
lix miſeria cuius deus eſt cauſa.

11 † Extraneus factus ſum fratribus meis: & † peregrinus filijs matris meę.

† alienatus. † hoſpes

[Extrane' fact' ſum] q2 nō cre-
dūt mihi [frībus meis] cognatōe
carnis. ſ. iudeis ſic ioſeph ſuis. vel
[fratribus meis] ſ. aplis ab eo fu
giētib' et qñ iā nō credebatur ab
ipſis [et peregrin'] vel hoſpes qui
ad tps in domum recipitur nō vt
frater chariſſimus [filijs matris
mee] ſcilz ſinagoge de quibus ſm
carnē erat. nā quaſi extraneū ⁊ pe
regrinum obiecerūt cum dicentes
vilipēdēdo hunc neſcimus vñ ſit.
hec autem ideo mihi contigerunt.

12 Quoniam zelus domus tuæ cōmedit me: & opprobria exprobrātium tibi ceciderunt ſuper me.

[Qm̄ zelus] i. feruens amor ⁊
dilectio [domus tue] ſ. eccl'ie ferē
[cōmedit mē] ⁊ accendit. q. d. inte-
ri' vrebar zelo dei cū pſequēs ini
quitates eo℞ flagellaui male vēden-
tes in tēplo ⁊ inde eieci. Uel [com
medit me] i. fuit cā paſſiōis mee.
⁊ ꝑpter hūc zelū [opprobria expro
brantiū tibi] me negando: maiora
eñi opprobria deo inferre nō pote
rāt ꝙ ꝙ xp̄m filiū ei' denegabāt
vel [opprobria exprobrantium ti-
bi] in me: q2 q̄cūq3 exprobrat xp̄o
⁊ prī [ceciderunt ſup me] q2 in me
effectū habuerunt quando hi qui
exprobrabāt etiā me occiderunt: ſ3
inter hec pius dñs manſuetudinē
ſuam commendat cum ſubiungit.

13 Et † operui in ieiunio animam meam: & factum eſt † in opprobrium mihi.

† cooperui. † mihi.

[Et operui] id eſt celaui [in ieiu
nio] ſalutis eo℞ [animā meam] ⁊
me humiliando. fidē quippe eccle-
ſie ⁊ ſalutem humani generis chri
ſtus eſuriebat: et ideo ieiunū eſt

ſpiritale erat quando defecerunt oēs q̄ in eū crediderāt.in hoc ieiunio operuit hūilitate q̄ſi quodam pallio aīam ſuā.i.virtutē et deitatem ſibi vnitā nō exercendo potētiā et vindicando ſe.ſ̄.ſic hūilitas erat xpī operimētū.nā q̄z hūiliabaẗ nō agnoſcebatur.[et] hoc ipm [factū eſt mihi in opprobriū] detractionis/irriſionis/ꝛ cōuitij: qḋ patuit in ſputis colaphis ꝛ huiuſmodi.Quāto enī hūilior erat tanto apud reprobos deſpectior apparebat

Humilitas conſti opimētū fuit

14 Et poſui ueſtimentū meum † cilicium: & factus ſum illis in parabolam.

† ſacca

℃ [Et poſui veſtimentū meū ciliciū].i.occultam diuinitatē meam ſacco carnis:ꝛ oppoſui illis mortalem carnem meā in qua ſeuirent Ciliciū enim quo peccatores penitētes veſtiunẗ eſt mortalis caro quā xpus induit vt de peccō dānaret peccatum:nō ꝙ caro chriſti peccatrix fuerit/ſed quia ſimilitudinē carnis pecti habuit.[et]ꝛc hoc etiā [factus ſum illis in parabolā].i.in ſimilitudinē maledicti ꝛ irriſoriam vt cuilibet maledicendo dicerent ſic tibi contingat vt chriſto crucifixo.Parabola enim hic dicitur ſimilitudo que datur de aliquo quādo illi maledicit.ſic ille(verbi gratia)pereat quomodo ille.

Ciliciū q̄ peccatores veſtiunẗ eſt mortalis caro.

15 † Aduerſum me † loquebantur qui ſedebāt in porta:& in me pſallebant qui bibebant uinum.

† aduerſus † inſultabāt.

℃ [Aduerſum me loquebanẗ qui ſedebant in porta]hoc eſt in publico ꝛ publicis conuentibus publice de me loquebantur.publice aduerſabanẗ:coram oīb9 diffamabāt.Dicit ergo paſſionem ſuā commune in deorū eſſe fabulā vt null9 exciperetur qui huius locutionis expers eſſet[ꝛ in me]id eſt de me [pſallebant]deriſione.i.in me conuertebant cantilenas ſuas et cāticâ meqꝫ deridebant[qui bibebant vinum].i.inebriabanẗ voluptate ꝛ iucūditate temporali.Inter tot ſcandala ꝛ opprobria:inter tātas pſecutiōes et tribulationes quid tu agebas mitiſſime ieſu?

16 Ego † uero oratio nem meam ad te domine:tempus beneplaciti deus.

† autē oratio mea.

℃ [Ego vero]dū impij ita ſeuirēt cōtra me dirigebā[orōnē meā ad te dñe]etiā pro eis.illi deridebāt. iſte orabat.illi infeſtabāt.iſte amabat.Hec eſt enī pfectio charitatis diligere inimicos et orare pro illis qui maledicerit ꝛ q̄d agas non habeo:nihil tibi reſtat niſi vt ores hec iuſtorū arma ſunt vt orādo vincant ꝛ nō iras ſꝫ orōnes iurgijs opponāt.Ideo aūt oraui ad te quia nūc eſt tempus [bñplaciti]o[de9] i.gratie ꝛ recōciliatiōis per mortem:nūc tps eſt orandi ꝛ placandi deū.nūc tps eſt acceptabile:nunc dies ſalutis:et q̄z oraui et tps eſt complendi beneplacitū tuum ſcilicet per me redimi hominem.Ideo

Charitatis perfectio.

17 In multitudine miſericordię tuę exaudi me: in ueritate ſalutis tuæ.

℃ [In multitudine mīe tue]que eſt cōtra multitudinē iniquitatis nr̄e nō i meritis hominū:nā ſi nō eēt multitudo mīe tue quid nos ſu

cerem⁹ de multitudine iniquita-
tis nr̃e.[exaudi me in veritate ſa-
lutis tue].i.a te promiſſe vt v: iſ
appareas iplēdo ſalutē qua pmi-
ſiſti. Veritas eñ eſt in reddēdo pmiſ
ſa. Et nota q̄ cum pmiſit de mia
ſubiungit de veritate: q2 vniuerſe
vie dñi mia qua dimittit peccā et
veritas qua reddit pmiſſa. Et ſub-
iūgit in quo velit exaudiri dicens

Veritas eſt in reddendo promiſſa.

18 † Eripe me de luto ut non † infigar: † libera me ab his qui oderunt me: & de † profundis aquarum.

†ſaluū me fac †inhe-reant. †eruar ex... †pfundo.

¶ [Eripe me de luto] et puluere mortalitatis [vt nō infigar] .i. inhereā in eo p incinerationem .i. vt nō in luto z puluere ſicut oē hūanum gen⁹ diſſoluar remanēdo in morte. q.d. corpus meū nō diu remaneat in terra q̄ſi infixum in ea vt inde extrahi nō valeat ſed cito reſurgat. Si eñ in cinere ſuo dormiuiſſet null⁹ in eū credidiſſet [libera me] per reſurrectionē [ab his q̄ oderūt me] .ſ. iudeis. q̄ nūq̄ eū dilexerūt a quorum poteſtate fuit totaliter liberat⁹ in reſurrectione [z de profundis aquarū] .i. pſecutionū et tribulationū: vel de profunda malitia pplo⁊ vel in perſona mēbrorum [eripe me de luto vt non infigar] .i. de lutoſis deſiderijs ne mēte cōſentiam [libera me ab his] .i. a malis ne eis cōſentiendo adhereā. vnde ſubdit.

19 Non me demergat tempeſtas aque: neque abſorbeat me profundū: neque † urgeat ſuper me puteus os ſuū.

†coartet

¶ [Nō me demergat] irrecuperabili in morte [tēpeſtas aque] .i. impetus et ſeditio cōmoti pplī .i. iudeo⁊ hoc eſt non diu in morte me teneat [neq̄ abſorbeat] z deuoret [me profundū] .i. abyſſus infernalis [neq̄ vrgeat] .i. claudat [ſuper me puteus] id eſt limbus z adit⁹ inferni [os ſuum] ad retinēdū me cū deſcendero ad ſpoliandū eū. Vel in pſona mēbro⁊ [Nō me demergat tempeſtas aque] .i. peccati cōſuetudo [neq̄ abſorbeat me pfundū] .i. peccī deſperatio [neq̄ vrgeat] .i. claudat [ſup me pute⁹ os ſuum] .i. peccā obſtinatio nō claudet: ... te pute⁹ os ſuū ſi nō claudis tu ad cōfitendū os tuum: et ideo confitere et dic de profundis clamaui ad te dñe et euadis. Deinde pōit cāz quare debeat exaudiri dicens.

20 Exaudi me domine † quoniā benigna eſt miſericordia tua: ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum reſpice me.

†ſuauis.

¶ [Exaudi me dñe] potius z hoc ē cā exaudiēdi [qm̄ benigna] z ſuauis [eſt mia tua] tribulato vt panis eſurienti. q.d. ea q̄ tibi naturaliter ieſt mia beniuolētie z grē et plena. et ideo es pronus ad exaudiendū [z ſm multitudinē miſerationū tuaȝ] quā exhibuiſti multis [reſpice in me] oculo mie tue. Ac ſi diceret, ppter miam tuā z miſeratiōes tuas exaudi me z reſpice in me: quarū vna eſt naturaliter in te, alia in beneficio⁊ exhibitione. Vel in perſona membro⁊. [Exaudi me] nō quia merui ſz qm̄ benigna eſt mia tua] peccōri [ſm multitudinē miſerationū tuarū] q̄b⁹ peccā lz iniurioſa cedūt [reſpice in me] non in peccata reſpice iniquā.

21 † Et ne auertas faciem tuam à puero tuo: quoniam tribulor uelociter exaudi me.

† alia ira nō habȝ 7.

¶ [Et ne auertas] tanquam iratus et nolens me audire [faciem tuam a puero tuo] ſcȝ a me xpo filio tuo q formam ſerui accepi 7 vſqȝ ad mortem obediui. dñs noſter etiam dictus eſt puer a puritate: a ſimplicitate: ab innocentia. deinde ponit et aliam cauſam dicens [quoniam tribulor] ſ. anima 7 corpore / ideo [velociter exaudi me] .ſ. vt cito liberer non eſt quo differas. Moueat te mia tua: moueat miſeria mea. Adeſt mea afflictio 7 tribulatio pp hͦ opus ē vt velox veniat tua miſericordia 7 cōſolatio. Vel' in pſona mēbrorū [Et ne auertas faciem tuam a puero tuo] paruo 7 humili non ſuperbo / ſed [velociter exaudi me quoniaȝ tribulor] cuius tribulationis diſciplina tollit a me ſuperbiam. Ne igitꝰ auertas faciem tuam ſed potius

22 Intende animę meæ & † libera eam: propter inimicos meos † eripe me.

† redi me. † ſerue.

¶ [Intende anime mee et libera eam] quia triſtis eſt vſqȝ ad mortem: et non propter me tantum ſȝ etiam [propter inimicos meos] li-beratione et glorificatione mea conuertendos ſi volunt corrigi: vel' confundendos ſi manſerint obſtinati [eripe me] vt cito reſurgam et aſcendens ſpiritum ſanctum mittam. Dicendo libera orauit pro occulta liberatione in anima quam ſemper habent ſancti licȝ occidant. Subiūgēdo eripe me: orat ꝓ manifeſta ſm corpus: vnde inimici q-dam ſunt conuerſi 7 quidam confuſi. 7 debes eripere quia

23 Tu † ſcis improperium meum & confuſionem meam: & † reuerentiam meam.

† eni agnoſcis: opprobriū. † verecūdiā.

¶ [Tu ſcis īpropeṙiū meū] quod ſit in verbis .i. qꝫ turpia 7 iniurioſa verba mihi intulerūt [7 ꝯfuſionē meā] q ex improperio mihi eſt ſm illoꝝ opinionē 7 quā mihi iputauerūt [7 reuerētiam meā] id eſt ignominiaȝ ſcȝ qꝫ ignominioſe me tractauerunt. q. d. quanta ꝓ tuo amore ſuſtinui 7 quare ſint iſta tu noſti. hec eī oīa nō ꝓ ſuo reatu ſȝ ꝓ nobis ſuſtinuit vt in talibus nos inſtrueret 7 ſuo exemplo confortaret. Et etiam ideo eripe me quia

24 In cōſpectu tuo ſunt omnes † qui tribulant me: † improperium expectauit cor meum & miſeriam.

† tribulātes. † opprobriū.

¶ [In conſpectu tuo ſunt oēs q tribulāt me] .i. inimici mei. q. d. ſicut ſcis meā innocētiam ita noſti eorum malitiam 7 potes eis iuxta merita ſua retribuere: quia tantū ſcelus committunt te preſente et vidente. Timeant ergo omnes qui alios tribulant quoniam in conſpectu dei ſunt cuius vindictam euadere nō pnt. Et ne videret tribulari tanqꝫ ingratus 7 nolens ꝯtinuo adiecit [improperiū] eoꝝ i dictis [expectauit] q: hec futura pui-dit 7 pdixit 7 ad hͦ venit [cor meū] 7 volūtas q: volūtarie ſuſtinuit [7 miſeriā] eoꝝ i factis nō ſuā. In illis eīn erat miſeria in ipo autem miſericordia qui eorum miſeriam miſeratꝰ dixit pr ignoſce illis 7c.

25 Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur: & non fuit: & † qui conſolaretur & non inueni.

† cõſo/latorẽ.

¶[Et ſuſtinui].i.expectaui attendẽdo[q ſimul].i.ſimiliter ſicut ego [contriſtaretur] de tanta multitudine et compateretur mecum de cecitate nõ credentium[& nõ fuit] aliquis[et]expectaui [qui cõſolaretur me]credendo et proficiendo: nam qui proficit cõſolatur medicũ: et non inueni]aliquẽ. Multi enim ſcz diſcipuli & mulieres cõtriſtati ſunt carnaliter de morte carnis eius: ſolus vero dñs contriſtatus eſt ſpiritaliter & de morte aie: et hoc videlicet q oẽs pmanebãt in infidelitate. Un non ait qui contriſtaretur ſed qui ſimul.i.ſilr ſcz ſpiritaliter cõtriſtaretur. Magna quoq3 illi cõſolatio eſſet: ſi quos in ſe credentes inueniret: qd quia nõ inuenit quaſi conquerẽdo ingemiſcit. vnde adhuc ſubiũgit.

26 Et dederũt in eſcam meam fel: & in ſiti mea potauerunt me aceto.

¶[Et dederunt in eſcam meã fel] q.d. illud tanq eſcam cõmedere deberem[& in ſiti mea]qua fidem et ſalutem eorum deſiderabam[potauerũt me aceto]cum felle mixto: hoc facto mores ſuos amariſſimos indicantes fel & acetũ adhuc in eſcã & potum corporis chriſti ponunt & chriſto offerunt qui veritati reſiſtunt & euangelio contradicunt: et qui male viuendo ſcandalum eccleſie inferũt. Grauius enim peccãt qui contemnunt in celo regnantem q qui crucifixerunt in terra ambulantem: & maius peccatum eſt chriſtum tradere peccatoribus membris q crucifixoribus iudeis. Et quia malam eſcam & malum potũ dño dederunt merito in his puniti ſunt. vnde et ſequitur.

27 Fiat mẽſa eorum coram ipſis in † laqueum & in † retributiones & in ſcandalum.

† muſci/pulam
† retri/butio/nem.

¶[Fiat menſa eorũ].ſ.ſcriptura ſacra quam ad aiarum refectionẽ parauerat eis deus[coram ipſis in laqueum]q2 ex ipſa ſua lege capiũtur a demonibus & cõuincunt errare.[& in retributiones]vt mala recipiãt pro malis: & q per legẽ peccauerũt p legem puniantur.[& in ſcandalũ]ruine vt nõ intelligãt ibi dñm nũciatũ & ſic ruãt de pctõ in peccatum & tandẽ in infernũ. dicit aũt hoc nõ optando ſed prophetiſando: nõ vt fiat ſed q2 fiet. Cũ hoc audimus dici per ipſũ dei talia euẽtura malis adhuc i illis hoc intelligamus vt nos talia deuitemus. Ad literam etiã Menſa iudeorum facta eſt corã ipſis in laqueum: quia eis paſchale conuiuium in hieruſalem celebrantibus fuerunt a romanis circũclaſi & ſicut aues illaqueati [& in retributione]ſcz penarum propter mortem xpi debitarũ[& in ſcandalum]q2 deſerẽtes pacis auctorem rixas ſibi concitant.

28 Obſcurentur oculi eorum ne uideant: & dorſum eorum ſemper incurua.

¶[Obſcurẽtur oculi eorum]interiores [ne videant]& agnoſcãt veritatẽ & verũ ſolẽ ſcz diuinitatẽ ſub fragilitate latentẽ. Qz enim ſuperbierũt ceci facti ſunt.[& dorſum eorũ ſemper incurua].i.ſtatũ mentis ad terrena curuari & i inferioribus necti pmitte

te. h' enim ſp ſubſequens eſt vt ſi oculis mentis ſupno lumine priuet' & ſupra nō videat ſtatim animus ad ea q̄ retro ſunt appetenda inclinet' & de inferiorib' cogitet. Reuera obſcurati ſunt oculi eorū q: ſunt in ſua infidelitate excecati & dorſum eorum eſt incuruatū vt gentib' ſeruiāt et onera legis & peccatorum portent. Sequitur alia pena.

29 Effunde ſuper eos iram tuam: & † furor ire tue comprehendat eos. † indignatio

[Effunde] copioſe in more fluminis [ſup eos irā tuā] vt eos obruat & exerce multipliciter ſuper eos vindictas. [& furor ire tue] i. diuina adverſio future vindicte [comprehendat eos] tanq̄ fugitiuos vt nō liceat eis fugere. Ira ad preſentē percuſſionē pertinet: furor aūt futuram damnationē. Ideo furor q: nullū ibi remediū/nulla ibi mia vbi reprequitur: ibi vero comprehendit vbi non licet fugere. Iam enim non erit euadendi locus quando eos eternus abſorbuerit cruciatus hoc et ad literam factum eſt in deſtructione & captiōe eorū p romanos.

30 Fiat habitatio eorum deſerta: & in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.

[Fiat habitatio eorum] ſ. domus p nate q̄s inhabitāt [deſerta] ab eis [& in tabernaculis eorum] habitationib' ſcʒ iucūdis vt in téplo: ſynagoga: & palatio regio [nō ſit q̄ inhabitet] de numero eorum: hoc in apto eſt. pdiderūt enī locū & gentē in q̄bus ſuperbierūt contra deū: loca illa & hoib' ſunt plena & iudeis inania. Vl' habitationē dicit ipoʒ ciuitatem hic. Im ſ qua cōmuniter habitabant: tabernaculo vero ſingulas eiuſqʒ domos deſignat. hoc autem ideo eis.

31 Quoniam quem tu percuſſiſti † perſecuti ſunt: & ſuper dolorem uulnerum meorum addiderunt. † ipſi

[Qm̄ quē tu percuſſiſti] i. pcuti voluiſti pena & paſſione nō p ſua culpa ſed pro mundi ſalute ſcʒ me [pſecuti ſunt] crudeliter eū occidendo. q.d. qd deus fecit ad bonū hoc illi crudeli voto exercent ad malū [& ſuper dolorem vulnerum meorum] q̄ ſuſtinui in toto corpere [addiderunt] mortē & vulnus lateris. Vel ſuper mortes addiderunt blaſphemiā & militum cuſtodiā & alia mala pmōi. vel ſuper penā que mihi erat p peccatis meorū mēbrorū addiderūt perſequēdo fideles & eccleſiam. vl' ſuper dolorem] qui mihi erat p perditione illorum [addiderunt] inferre mortem. Et quia appoſuerit dolorem ſuper dolorem, ideo ſicut dictum eſt.

32 Appone iniquitatem ſuper iniquitatem † eorum: & nō intrēt in † iuſtitiam tuam. † ipſorum † tua iuſtitia.

[Appone] i. apponas. ſ. pmittendo vl' grām ſubtrahendo: tūc ei addet miſeria ſup miſeriā [iniquitatem ſup iniquitatē eorum] i. vitiū vitio. vt ſicut alibi dicit q̄ nocet noceat adhuc: & q̄ in ſordib' eſt ſordeſcat adhuc: q: ſup peccatorum cōmiſſionē appoſuerūt obſtinationē [et] ſic q: nimis glabant' de iuſtitia ſua [nō intrēt] p pniaʒ [in iuſticiā tuā] i. in piā gratie: & iuſtitie recta ad te veniē Apocal. 22

do: ⁊ iuſtitiam ſuã que ex lege ẽ re linquẽdo. Culpa eñ excitat culpã: ⁊cũ vna nõ corrigitur exinde alte ra generatur: ⁊ quãto plus refrige ſcit charitas tanto amplius ab un dat iniquitas.

Culpa excitat culpã.

33 Deleantur de libro uiuentium: & cum iuſtis non ſcribantur.

¶ [Deleãtur de libro viuẽtiũ]. i. ex memoria tua in qua ſoli iuſti ſem per viuẽtes cõtinẽtur. Liber vite eſt noticia dei quos predeſtinauit electos ad vitã. Non ergo ſic acci piendũ eſt tãquã in hoc libro aliquẽ ſcribat deus quem poſtea deleat: ſed deleanſ. ſm ſpem et opinionez illoꝝ dictũ eſt: qꝛ ibi tanquã merito iuſtitie ſue ſcriptos ſe putãt. q. d. cõſtet etiã ipſis: ⁊ cognoſcãt in dã natione ſua non ibi ſe eſſe ſcriptos ⁊ nunquã ſcriptos fuiſſe oſtẽdatur: et appareat qḋ ſubſequẽter exponit dicẽs [⁊ cũ iuſtis non ſcribãtur]. i. iuſtorũ ordini ſm equitatẽ tuã non apponanſ: qꝛ nec digni ſunt. Au diuimus qḋ nobis cauẽdum ſit in malis nũc audiamꝰ qḋ imitandũ ſit in xp̃o. Illi tales fuerũt ⁊ ſic pe rierũt. Tu benigne domine quid dicis de teipſo:

Liber vite qd eſt.

34 † Ego ſum pauper & dolens: ſalus † tua deus ſuſcepit me.

Pauper ⁊ dolens ego ſũ et † vultꝰ tui Mat. v.

¶ [Ego ſum pauper]. i. humilis [⁊ dolens] in paſſione pro omnibus [ſalus tua deus ſuſcepit me] de oĩ anguſtia in reſurrectione. hoc idez dicit corpus. Beati eñ pauperes ſpiritu: qm̃ ipſorum eſt regnũ celo rũ. ⁊ Beati qui lugent. qm̃ ipſi con ſolabuntur. Exemplo ergo dñi diſcamus pauperes eſſe et dolen tes. Nec enim diſerti ſunt tales: ſz ſalus dei ſuſcipit eos vt iam non ſint pauperes et dolentes / ſed po tius beati et letantes. Ad literã etiam chriſtus pauper fuit: quia in paupertate natꝰ / cõuerſatus / mortuus / ⁊ in alieno ſepulchro po ſitus. Et quia ſic ſum ſaluatus id

35 Laudabo nomen dei cum cantico: † & magnificabo eũ in laude.

† alia lra nõ habz ⁊

¶ [Laudabo] in me et in mẽbris [nomen dei cum cantico]. i. cũ io cunditate ⁊ delectatiõe: i. cũ mẽtis leticia / ⁊ vocis exultatione: qꝛ ⁊ ſi omnia deſunt deus tamen mecum eſt ⁊ exultão i meipſo [magnifica bo eum in laude]. i. magnifice lau dabo: et magnum predicabo ad alios vt per exemplum proficiant ac deum ſimiliter laudent et ma gnificent: he ſunt diuitie mee ſciꝫ vt cũ gaudio ⁊ hilaritate nõ ceſſẽ deũ meum laudare ⁊ magnificare.

36 Et placebit deo ſup uitulũ nouellũ: cornua producẽtẽ & ungulas.

¶ [Et] laus illa [placebit deo] ſu per omne legale ſacrificium: et hoc oſtendit per partem cum ſubiun git [ſuper vitulum nouellum cor nua producentẽ ⁊ vngulas] Talis enim querebatur vitulus in ſacrifi cio qui ⁊ nouellus eſſet: ⁊ tam ma gnus vt cornua mitteret atqꝫ vn gulas fortes haberet. q. d. ſacrifi cium laudis diuine magis eſt deo gratum ⁊ placitum quã ſacrificium quodcunqꝫ quod offerebatur in le ge. Lana enim puri cordis plus pla cet quã mactatio pecudis. hoc ergo

Vitulꝰ qlis ẽ rebat in ſacrificio.

37 Videant † pauperes & letentur: querite † deũ & uiuet aĩa ueſtra.

† inopes † dñm

¶ [Videãt] oculo interne cõſidera

tionis ⁊ intelligãt ac credãt[pau
peres] imitatores mei ſcʒ ꝙ obla
tio nõ iã in facultatib⁹ ⁊ reb⁹ ex=
terioꝛib⁹ poſita eſt: ſed in mente
vbi pauper diuiti equatur[et hu=
de[letẽtur] et ſpe gaudeant ac ma
gis paupes fiat vt ditari mereãt.
Et cõuertit ſe ad eos admonẽdos
dicens. O vos pauperes [querite
deũ] fide: deuotione: ⁊ bona opera
tione id eſt eſurite ⁊ ſitite deũ tñ
nihil aliud: ⁊ ſic [viuet aĩa veſtra]
ne moꝛiatur peccatis: qꝛ de⁹ eſt vi
ta ſpũs ⁊ cibus mẽtis. Querũtis pa
nẽ vt viuat caro veſtra: deũ queri
te ⁊ viuet aĩa veſtra. hic vita gra
tie ⁊ tandem vita gloꝛie. Querite
inquam

58 Quoniam exaudiuit
†cõpe= pauperes dominus: &
ditos.]ſpuit † uinctos ſuos non † de
ſpexit.

[Qm̃ dñs exaudiuit] i. exaudi=
re ſemp ꝯſueuit [pauperes] aliter
nõ audiret. ita ⁊ vos audiet. ſi er=
go vis exaudiri paup eſto: noli de
te preſumere: nec aliud pter deum
tuum q̃rere. Si petõꝛ es nõ ideo
deſpere qꝛ [⁊ vinctos] vinculis
peccatoꝝ per que videntur repu
diari a deo [ſuos] i. a ſe ſoluendos
[non deſpexit] quia diruptis dia
boli nexib⁹ eos regno ſuo aſſciuit.
Illos vinctos non deſpicit deus
qui ſui ſunt: id eſt qui per penitẽ=
tiam ⁊ ſatiſfactionẽ nõ requirunt.
Uel [vinctos ſuos] id eſt vinculis
moꝛtalitatis ⁊ penalitatis ſeu p̃=
ceptiõis: ⁊ cõſilij arctioꝛis ac ſuis
legibus aſtrictos [non deſpe=
xit] minus dicit ⁊ plus intelligit
quia plene liberauit: Quapꝛopter

59 Laudẽt illum celi &
terra: mare & omnia
† reptilia in eis. †rep&ſ tia.

[Laudẽt illũ celi ⁊ terra: mare
⁊ oĩa reptilia i eis] i. celeſtia/ ter=
reſtria ⁊ oia vertantur homini in
materiam laudis: ⁊ de oib⁹ lau=
det deũ homo rationalis creatura
laudet deũ ⁊ p hoĩes oĩa creatura
quoniã ipſe ſpecies ⁊ materie re
rũ ſunt homini cauſa: vt ipſe lau
det auctoꝛem ⁊ ſaluatoꝛem ſuum.
Omnis ergo creatura ad laudem
dei inuitatur: quia ſunt hoĩ mate
ria diuine laudis qꝛ deus laudat
ex ſuis creaturis. Et ſic hec laudãt
deũ dũ ex eis laudatur creatoꝛ eo=
rũ. Iſte ſunt vere diuitie paupe=
ris ſcʒ videre creata ⁊ inde lau da=
re creatoꝛem: Ideo etiam laudẽt:

40. Quoniam deus ſal
uam faciet ſyon: & edifi
cabũtur ciuitates iude.

[Quoniã de⁹ saluã faciet] nũc
a culpa purgãdo ⁊ poſt in eternũ
gloꝛificando [ſyon] id eſt eccleſiã
deum ſpeculantem modo per fidẽ
deinde contemplantem per ſpe=
ciem [⁊] nunc [edificabuntur ciui=
tates iude] i. anime: ſua peccata
confitentes in quibus deus habi
tat que nũc per cõfeſſionem humi
litatis diſponantur: ⁊ aptantur
ad habitandũ in ſyon vt foꝛis re
maneant qui confiteri erubeſcũt. Bono=
initium eñi bonoꝛum eſt confeſſio rũ ini
peccatoꝛum: ⁊ iuſtus in pꝛincipio tiũ ꝯfeſ
accuſatoꝛ eſt ſui. pꝛimum ergo de ſio eſt
bent homines mala ſua confiteri pctõꝝ.
atq; moꝛibus in melius commu
tari: ⁊ ſic in ciuitatem dei edifica=
buntur: quia anime ſanctoꝛũ per
confeſſionem in templũ ſanctum
tanq̃ viui lapides deferentur.

41 Et inhabitabũt ibi:
& hereditate acq̃rẽt eã.

¶ [Et inhabitabunt] nunc conſtā ti mente [ibi] id eſt in ea ſyon ſcꝫ in eccleſia ſpeculante deum per fi dem: et hereditate acquirunt eā: et perſeuerabant in ea: q̄ deſcēdē tibꝰ parētis alij quaſi hereditarie ſuccedēt eis: et etiam in futuro [in habitabūt ibi] .i. in illa celeſti ſy on ſcilicet in eccleſia cōtēplante deum per ſpeciem quando ad illā beatam ciuitatem celeſtem hieru ſalem peruenient: et non ad tem pus ſed hereditate acquirent eā: vt poſſideant illam in eternū. Et nō vna ſola generatio iuſtorū: ſed per omnes ſucceſſiones. Et hoc eſt quod ſubdit:

42 Et ſemen ſeruorum eius † poſſidebit eam: Et qui diligunt nomen eius † habitabunt in ea.

Poſſidebit. Inhabitabūt.

¶ [Et ſemē ſeruorum eius] id eſt imitatores fidei: et boni operis [poſſidebit eā] .ſ. ſyō quaſi iure he reditario hic et in futuro. Et q: fi des vel opus ſine dilectione non valet cōtinuo adiicit quaſi expen dēdo qd̄ dixit [et] qēs [qui diligūt nomē eius] .ſ. q̄ ſunt in charitate et q̄ nō ex timore ſed ex amore deo ſeruiūt. hi enī ſunt ſemen ſeruorū nō qui carne filij ſunt [habitabūt in ea] hic et in futuro tanq̄ in he reditate ſua nullus in ea heredi tabit niſi per dilectionem: quia ſola dilectio diuidit inter filios regni et perditionis. Qui ergo nō diligūt nec hic merito nec ibi pre mio in ea habitabūt. Deꝰ eſt dile ctio: et q̄ manet in dilectiōe in deo manet: et deus in eo. Hec eſt ſimpl ex eſt hereditas. Oratio.

Fides ſine di lectiō ne nō valet.

Benigniſſime domine exau di nos in veritate ſalutis tue: vt eruti a ſqlore pec catū mereamur in libro vite regni celeſtis conſcribi. Per dominum.

Oratio uiri iuſti in tribulatione poſiti: ut liberetur à periculis & ſpecialiter a perſecutio ne iniquorū ipſum ma litioſe perſequentium.

Pſalmus. LXIX.

1 Deus in adiutorium meū intende: † domine ad adiuuandum me feſtina.

Talis litera nō hꝫ reſiduum verſiculi

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus hic eſt in finē .i. in xp̄m nos dirigēs. pſalmꝰ iſte attribui tur dauid .i. cuilibet iuſto habitus in rememoratione .i. agens de me moria huius rei. eo q̄ ſaluus fecit eū dn̄s ſpe et certitudine. Memo rēm ſaluationis et bn̄ficiorū que deꝰ mūdo contulit ſicut in p̄ſenti pſal mo monſtratū eſt ſecurus petit li berari: licet multis malis vrgeat q.d. et ſi cōmutati ſint in meliꝰ vn de in titu o p̄ſentis pſalmi agit nō tm̄ in ſe/ſꝫ in dn̄o q̄ ſaluat glorie tur. ¶ Materia. petitio viri iuſti vt liberet a periculis et miſerijs huiꝰ mūdi. ¶ Intētio mouere vt vrgē tibus malis nō diffidamꝰ: ſꝫ iei ad iutorium inuocemꝰ: et nō in nobis ſꝫ in diuino auxilio cōfidamꝰ: et in dn̄o glorîemur. ¶ Omnia in genera li ꝓpheta in iſto pſalmo loquit in pſona cuiuſlibet iuſti: et fidelis dep̄ cātis vt liberet ab huiꝰ mūdi pe riculis et miſerijs. ſpāli a pſecutiōe iniuſti et iniq̄ ipſꝫ malicioſe pſequētiū. Quāuis enī ille pſalmꝰ attribuat xp̄o tñe cuilibet iuſto i tribulatio ne poſito: cōmuniter tñ de iuſto ex

ponitur in cuius pſona hic loqui-
tur totus ⁊ hic pſalmus effectuali
ter continuatur ſupra in pſalmo ex
pectans expectaui dñm ab illo loco.
[Complaceat tibi dñe vt ꝫ ad finē q̄
ibidē ptim de xp̄o ⁊ partim de mē
bris ei⁹ exponitur. ¶ Omnia in ſpe-
ciali in perſona ergo o.m iuſtorum
dit/o[Deus]creator meus qui ſo-
les iuuare[in adiutorium meū]mi
ſericorditer[intende]⁊ reſpice p̄ſtā
do mihi auxilium gratie tue: quia
nec mala declinare nec bona agere
valeo ſine te: et quia periculū eſt in
mora[domine] gubernator meus
qui omnia potes[ad adiuuandū
me feſtina]id eſt cito et feſtinanter
adiuua: primum inſpice inſtantem
neceſſitatem. Deinde accelera au-
xilij conſolationē: qr ſi tardat miſe
ricordia creſcūt pericula. Hic verſi-
culus in principio horarū premit-
titur vt per adiutoriū diuinū pre-
ualeamus cōtra diabolū q̄ magis
inſurgit qñ ad op⁹ bonū accedim⁹
⁊ maxie cū orare debem⁹: ſed i hoc
cōfundimur orātes: qr deum nobis
intendere volumus cum oramus:
et nos nec deo nec nobis intēdim⁹
Hic verſiculus deprecatio vtilis eſt
contra oēm aduerſitatē ⁊ tentationē
ac maloꝝ īpugnationē: ⁊ nihilomi
nus ad oēm virtuoſam operatio-
nē ⁊ bonorū impetrationē: nā et cū
tribulamur et cū operamur diuino
adiutorio ſemper opus habemus:
deinde orat etiam pro perſecutori-
bus cum ſubiungit.

2 Confundantur & re-
uereantur: qui quærunt
animam meam.

¶ [Cōfundantur]ī ſeipſis de pctis
cognitione ſue turpitudinis q̄ prius
pctā ſua defendentes quaſi gloria-
bātur de eis[reuereantur]id eſt time
ant te iudicē ne p culpa cōmiſſa pu
niātur reuereri enim eſt timere ne
p leſa iuſticia pena ſequatur[q̄ quā
rūt aīam meā].i. vitā ad opprimēdū ⁊
pdēdū non ad imitādum. Hec vox
pprie ad martyres ptinet qui ad
hoc querebantur vt occiderentur. Et
cum orāt pro ſuis inimicis perfe-
ctionē nobis inſinuant charitatis
Ideo adhuc ſubditur.

Reuereri quaſi eſt.

3 Auertantur retror-
ſum & erubeſcant: qui
† uolunt mihi mala.

† cogitant.

¶ [Auertantur retrorſū]ſcȝ ab in
tētiōe ſua: nō pccāt ſed ſequantur:
nō ſuo conſilio viuāt ſed ſanctorū
[erubeſcāt]ſcȝ pſeq̄ qd̄ intēdebāt ⁊
etiā de cōmiſſis pctis[q̄ volūt].i. co
gitāt[mihi mala] ⁊ ſi non poſſunt
pctōr enī ⁊ penitēs q̄ pl⁹ defert ve
recūdie de recordatione delicti eo
liberiorē a dño ꝓmeretur grām. Nā
hoc prebuit publican⁹ q̄ nec aude
bat oculos ad celū leuare ideo iuſti
ficatur magis dñi iudicio q̄ phariſe⁹
quē deformauit pſūptio: ſimiliter

4 Auertantur ſtatim
erubeſcentes: qui dicūt
mihi euge euge.

¶ [Auertantur]a ſua iniquitate
[ſtatim]ſidiiate vt eoꝝ cōuerſio nō
moretur facile enī emēdatur culpa q̄ ci
to corrigitur[erubeſcētes]de malis
ſuis[qui dicunt mihi euge euge]
adulatione vel irriſione lingua enī
adulantiū ⁊ vituperantiū nos pſe
quitur ⁊ ſicut aurū igne ſic hō vtiuſꝙ
lingua ꝓbatur. Duo quippe ſunt bo
na euge vnū adhortatoriū alterū
aggratulatoriū duo etiā ſunt mala
vnū detractoriū alterum adulato
riū de qb⁹ vltimis hic eſt dictum.
Tribus verſibus p̄dictis tria gene
ra pſecutoꝝ notantur. i. malefactores
maliuoli: adulatores. Quoꝝ primū
ſt ope: alterū cogitatione: ... lē

Perſecutorū tria genera.

cutioē Reprobi eñi mala q̄ poſſūt bonis inferre nō deſiſtunt: et cum non poſſunt malū qd̄ volunt agere non ceſſant illud cogitando tractare. et cū nocere non valent aut nō audēt in aperto faciunt qd̄ poſſunt detrahēdo vel ſimulādo ꝛ adulādo ac falſis laudibus ſeducendo. Et quādoqꜫ plus nocet lingua adulatoris q̄ manus perſecutoris et ideo valde eſt cauenda et ſubito repellenda. Unde Gregorius adulatio ſi vel ad tēpus patiēter ſuſcipitur augetur et paulisper demulcet animū vt a rigore ſue rectitudinis molleſcat i delectationē ſermonis ſed ne creſcere debeat ſtatim ē ſine mora ferienda pro his tamē perſecutoribus orat eccleſia vt conuertantur et fiat quod ſubiungitur.

Gregorius.

5 Exultent & † læten tur in te omnes qui quę runt te: & dicant ſemper magnificetur dominus qui diligunt ſalutare tuum.

† iocundētur.

℄ [Exultent] ſm corpus hilares ſe oſtēdēdo [et letētur] ſm aīam in tua gaudēdo [in te] et in tua bonitate nō in ſe nec i alio quocūqꜫ: nō de ſe glorīantes ſed in te a quo habent letari et exultare [oēs qui] p lachrymas penitētie ac per cognitionē et amorem diligēter [q̄runt] non homines ſed [te] q̄ miſericors es et pior eos q̄ſiti: et dicant ſemper] laudando te: quia nunq̄ debēt ceſſare a tua laude [magnificetur dominus] id eſt laudibus extollatur et maximus predicetur: quia peccātē vocat: confitenti ignoſcit inde iuſte vincere facit et tādē glorificat. hoc inq̄ dicant [qui diligunt ſalutare tuum] intelligentes ſe inde ſanatos quaſi ipſi de ſe non ſolū et qꜫ dñi eſt ſalus et ab illo eſt ſalus eis nō a ſe dicāt magnificus ē dñs qui nos tā potenter ſaluabit. De ſe aūt dicat vnuſqſqꜫ qd̄ ſubdit.

6 Ego uero egenus & pauper ſum: deus adiuua me.

℄ [Ego vero egenus] vel mēdicus id eſt petēs/ ſcʒ mendicās meā ſalutē vel aliorum [ꝛ pauper ſū] id eſt nihil habens ex me: ꝛ inſufficiens per me ad eā inquirendā. Egenus em̄ dicit̄ qui aliquid habet et aliud indiget. Pauper q̄ nihil habet de me quidē nihil p̄ſumo nec tñ iō diffido: nā deus adiuuat me vt poſſim quā deſidero ſalutē poſſidere: vñ ad ipʒ ſe cōuertens ait [Deus adiuua me] ita affectū. Sic vtiqꜫ deū laudare nos docet vt cū illuʒ p̄ut poſſumꝰ magnificamꝰ nos met ꝑos i firmos ꝛ iutiles iudicemꝰ. Ille eñi abundās: nos egemꝰ: ille diues: nos pauperes. Qñ hec recogneſcimus ꝛ de nobis diffidētes in ipſo ſolo cōfidimus tūc nos tāq̄ paupes et egenos adiuuat deus. Adiuua igitur quia

Egenꝰ quis. Paupq̄s ē.

7 Adiutor † meus & liberator meus es tu † domine: ne † moreris.

† et errtor. † alia litera non hꝫ meꝰ ꝛ liberator meus † tardaueris. Tardū videtur quod magno deſiderio queritur.

℄ [Adiutor meꝰ] in bonis ꝛ vt vincam [ꝛ liberator meꝰ] a malis ꝛ ne cedā [eſtu] ꝛ nō aliꝰ q̄ nā aſpes mihi ē: ꝛ ideo h̄ tm̄ mihi reſtat petere [domine ne moreris] et differas mihi ſuccurrere: ſed fac quod facturus es me adiuuando ac liberando necnon in gloriam tuam ducendo. Tardum enim videtur quod magno deſiderio queritur imploremus et nos domini dei noſtri adiutorium ꝛ liberationem ꝛ gloriaʒ atqꜫ ex toto corde dicamus illi: domine ne moreris. Oratio.

IN verbauſti adiutorij de ꝯeterne ad adiuuãdũ familie tue ſupplici feſtinus occurre: vt euictis malorũ opprobrijs tuis ſp auxilijs muniamur. Per dominũ.

Oratio eccleſię & cuiuslibet fidelis in magna tribulatione exiſtentis quatenus liberetur de multitudine tribulationum ut poſſit laudare deum.

Pſalmus. LXX.

1 IN te † domine ſperaui non confundar in ęternũ: in † iuſtitia tua † libera me & † eripe me.

†deꝰ. †ſperaui dñe. †tua iuſticia †terue †exime

Ionadab ſpõtaneꝰ interpretatur.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℄ Titulꝰ talis eſt pſalmꝰ dauid filiorũ ionadab ⁊ priorũ captiuorũ
Ionadab interpretatur ſpõtaneꝰ: ⁊ ſi- 2
gnificat xp̃ꝫ pr̃i obediẽtẽ. Pſalmꝰ
q̃ iſte ẽ dd ꝓphe ad vtilitatẽ filiorũ ionadab .i. obediẽtie ſeu imitatoꝝ xp̃i ⁊ prioꝝ captiuoꝝ .i. nũc filij xp̃i ⁊ liberi prꝰ filij adã a diabolo captiui ſũt ducti: iſtis eñ vt pſeuerẽt hic pſalmꝰ cãtatur: i. q̃ gratuita dei grã q̃ vos nõ pp nos: ſed pp ſe liberat ꝯmẽdatur. ℄ Materia excitatio filioꝝ eccl'ie ad ſpẽ ⁊ ꝯmẽdationẽ grẽ diuine: ⁊ deſcriptio miſeroꝝ dei bñficioꝝ circa ſperãtẽ i eũ. ℄ Intẽtio: monere ne falſo de nobis pſumamꝰ: ſꝫ in deo ſolo ꝯfidamꝰ. ℄ Sñia i gñali. ꝓpheta i iſto
pſalmo qui attribuitur chriſto et 3
cuilibet iuſto ſperanti in deo loquitur partim de chriſto et partim de membris eius. maxime tamen loquitur in perſona cuiuſlibet iuſti et fidelis in magna tribulatione exiſtens qui totam ſpem in deo ponens. Conſequẽter in hoc pſalmo ſicut ⁊ in precedenti petit a periculis imminentibus velociter liberari vt poſſit deum deuote laudare: et ei fideliter regratiari. ℄ Sententia in ſpeciali. Generalis itaq; iuſtus clamat ad dominum. d. [In te domine] ſolo tanquã in adiutore potenti non in me vel alio quocunq; [ſperaui] et totam ſpem meã poſui ⁊ ideo [non ꝯfundar in eternũ] .i. finaliter ⁊ in futuro: ⁊ ſi ad tempus de peria cõfundar: ⁊ in pſenti ne ꝯfundi valeã [in iuſtitia tua] q̃ mihi eſt a te non mea quam non ſtatuo: q2 nulla vel ꝫ q iuſtitia tua exigit: q2 ſicut iuſtũ eſt non parcere impenitẽti ita iuſtum eſt parcere penitenti / ⁊ orati / ⁊ retribuere permanẽti [libera me] a peccatis [et eripe me] a penis: duo eñ ſunt que in ſeruitutem nos redigũt: peccatũ. ſ. ⁊ pena peccati: ⁊ ab vtroq; petit liberari et eripi. Et ſi ſum ego indignus

2 Inclina ad me aurem tuam: & † ſaluũ me fac.

†ſalua me.

℄ [Inclina] tu excelſus [ad me] humilem et iacentem [aurem tuã] ideſt condeſcende mihi per tuam clemẽtiã: q2 merita mea digna nõ ſunt vt ad tuã altitudinem perueniant. non eñ poſſumus accedere ad deum niſi ipſe velit accedere ad nos: et hec eſt ꝯfeſſio humilitatis. Qui eñ dicit inclina ad me cõfitetur: q2 iacet velut eger proſtratus modico ſtãti [et ſalua me] ab omni malo intus et extra totaliter ⁊ perfecte. Et ſubiungit quomodo.

Accedere ad deũ nõ poſſumus niſi ad nos accedat.

3 † Eſto mihi in deũ protectorẽ & in locum

†mihi eſto.

m:nitum:ut ſaluum me facias.

¶ [Eſto mihi in deum protectorē vt me ꝓtegas cōtra iacula inimi-corū ne ad me ꝑueniāt: vl̄ ſaltē ne me ledāt. ego em̄ ꝓtegere me neq̄o [τ in locum munitū] ſcꝫ refugij ad quē q̄ refugit tut⁹ eſt vnde ſubdit [vt ſaluū me facias] in alio em̄ ſal-uus eē nō potero. nā abſq̧ te nec ꝓtectio nec refugium nec munitio nec ſalus a quoq̧ preſtari pōt vbi tentationē eſſe ꝯſpiciens q̄ſiuit lo-cū quo fugeret: ſꝫ ſine deo munitū inuenire nō potuit: ex qua re τ ipſꝫ ſibi locum fieri petijt ꝓpter quem locū q̄ſiuit. Ul̄ [in locū munitū] in futuro vbi plene ſecuri et ſalui erimus quia nos aggredi null⁹ va-lebit inimicus.

4 Quoniam firmamē-tum meum: & refugiū meum es tu.

¶ [Q̄m̄ firmamentū meū] et forti-tudo mea i pugna vt per te ſim for-tis contra oēs tētationes: τ ſi mul-te ſunt τ turbāt me [refugiū meū] in fuga [es tu] ſaluās me ſicut loc⁹ refugij ſaluat fugiētes ad ſe. Ex te em̄ τ per te ſum firm⁹. τ ſicubi fue-ro infirmat⁹ i me refugiam ad te: Q̄tūlibet em̄ ex gratia dei ſi q̄s firmus tn̄ adhuc formidādū eſt ex corruptione carnis. deinde magis determinat a quibus eripi deſide-rat dicens:

Deus me⁹ † eripe me de manu peccatoris † & de manu † contra legē † agentis & iniqui.

ferue5 / nō bȝ / nō bȝ / ptere-eāns.

¶ [Deus meus eripe me de manu petōris] i. de ꝑtāte diaboli ne me vi vel inſidijs ducat ad peccatum vel ſupplicium qui ſpecialiter di-citur peccator: quia ipē eſt omnis peccati perſuaſor. Et non ſolū de manu inuiſibilis inimici ſed [et de manu] i. de poteſtate [contra legē agētis] i. tranſgreſſoris [τ iniqui] i. ſimpliciter ſine lege peccantis: Hic notatur omne genus peccato-rum. ſcilicet aut legis trāſgreſſor: ſi accepit legē vt iude⁹ τ falſus chri-ſtianus: aut tātūmodo iniquus ſi-ne lege ſi legem non accepit vt pa-gan⁹: inter vtrūq̧ gemit corp⁹ chri-ſti: τ ab vtroq̧ affligit nec ſe vindi-cat: ſed patiēter tolerat τ orat. Jō autem me debes eripere.

Petōꝝ omē ge nus.

6 Quoniam tu es pa-tientia mea domine: do-mine ſpes mea à iuuen-tute mea.

¶ [Quoniā tu es patiētia mea do-mine] i. cauſa τ fructus patientie mee: ꝓpter te enim grauiter afflī-gor: propter te equanimiter patior nec ſolum patientia mea: ſed es o domine et [ſpes] i. certitudo [mea a iuuentute mea] id eſt a tempore virtutis et fortitudinis mee: non em̄ de iuuētutē quātū ad etatē: ſꝫ quātū ad aī virtutē τ iuuētute idē ex quo me aduerſus diabolū arma-ſti cepi in te ſperare vt munitus fi-de/ſpe/et charitate: ceteriſq̧ ſpiri-talibus armis cōtra aduerſarios tam inuiſibiles q̄ viſibiles dimi-carem: nec ſolum a iuuentute: ſed ēt ab infantia mihi poſuiſti. quia

7 In te cōfirmatus ſum ex utero: de uentre ma-tris meę tu es protector meus.

¶ [In te confirmatus ſum ex vte-ro] ſ. eccl'ie dū rudimēto fidei con-ceptus ſum. vtere ecclesie paratio-nē aliā dicit qua inſtruit hōcū cre-dere

dere icipit ⁊ ante ī eo vtero ſpiritaliter formatur vt deinde in lucem vere cognitionis pariatur. In vtero enim eccl'ie rudimēto fidei concipiuur: poſt ex aqua ⁊ ſpū ſctō regeneramur vñ ſubdit et vt natus exiui [de ventre matris mee] eccleſie: id eſt ex quo fui renatus de baptiſmate [tu] etiā [es ꝓtector meꝰ] a malis imminentibus qui me ſaluum duxiſti ad tempus in quo in te diſcerē ſperare. Et propter hec gratie tue beneficia.

8 In te † cantatio mea ſemper: tanquam prodigium factus ſum multis †: & tu adiutor fortis.

†decantatio. †ſed

ℭ [In te] ⁊ de te eſt [cātatio mea] ideſt laus oris et exultatio cordis: et hoc ſemper et aſſidue: ideſt om̄i tempore et in proſperis et in aduerſis laudabo te: quia iugiter habeo in te materiaȝ laudis propter beneficia tua continua: et propter hoc tanquam [prodigium] et portentum [factus ſum multis] mirātibus de me ſicut ſolent homines mirari de prodigio vel portento. Multi enim amatores ſeculi putant me inſanū ⁊ prodigioſum cū vident me inuiſibilia que ipſi ꝯtēnūt laudare et appetere: viſibilia vero que ipi appetunt me cōtēnēdo vitare: ⁊ tu cōtra oīa opprobria factus es mihi [adiutor fortis] Itē em̄ miniſtras ſpiritalē fortitudinem ad contemnendaȝ hominum inſultationem. Et ideo.

9 Repleatur os meum laude ut † cantem gloriam tuā: tota die † magnitudinem tuam.

†hymno dicā †magnificētiam.

ℭ [Repleaf os meū laude] ⁊ tāꝙ̄ īpletū nō ceſſet a laude tua ꝓpter tua beneficia: q: cū non eſſem feciſti: cū eſſem ſalutē dediſti: cum peccaſſem ignouiſti: cum conuerſus eſſem adiuuiſti; cū perſeueraſſem coronaſti [vt cantē gloriā tuā]: ideſt vt exultādo annunciem ꝙ̄ glioſus ſis [et tota die] .i. ſine intermiſſione et indeſinēter tam in proſperis qbꝰ cōſolaris/ꝙ̄ in aduerſis qbꝰ corrigis: cātē [magnitudinē tuā] .i. ꝙ̄ magnus ſis in operibꝰ ⁊ beneficijs tuis: ſicut quādo os repletum aliquid extra redūdat ita petit vt ſua laudatio ad proximuȝ deriuef vt exemplo ſuo proximus laudet. Et ſicut in iuuentute non deſeris me ſperantem in te ſic

10 Nè proijcias me in tempore ſenectutis: cū deficiet uirtus mea nè derelinquas me.

ℭ [Ne ꝓijcias me] extra tuā protectionē [in tpe ſenectutis] qn̄ feruor v̄tutis decreſcit ⁊ feſſa v̄tꝰ iuuari plus idiget vñ q̄d p ſenectutē accipiat determinat. d. [cū deficiet v̄tꝰ mea ne dereliquas me] ſubtrahēdo mihi auxiliū: q: tūc nunꝰ potēs ſum ad reſiſtēdū. defectū ergo virtutis nomīat ſenectutē ſicut ſuperiꝰ iuuētutis noīe deſignauit v̄tutē. Ac ſi dicat ne ꝓijcias me a te nō ꝑmittas me peccare ex infirmitate ꝙ ſi p fragilitatē peccare cōtigerit ne derelinq̄s me ex toto vt deficiēs viribꝰ ꝑſeuerē in pctō. Et opus eſt vt non derelinquas.

Virtutiſ defectꝰ ſenectꝰ.

11 Quia dixerunt inimici mei mihi: & qui cuſtodiebāt animā meā cōſilium fecerunt in unū.

¶[Quia dixerūt inimici mei mi‍hi] mala τ exprobrātes mihi in faciem diſconfortauerunt me[et qui cuſtodiebāt animā meā]id eſt obſeruabant vitam meam inſidioſe τ ſtudio decipiēdi nō vt imitarēt ſʒ vt perderent eam.i.qui inſidiabant vite mee[cōſiliū].i.cōſpirationem[fecerunt in vnū].i.in eādem voluntatem nocendi et cōcorditer cōtra me τ de me ꝑdēdo. Grauior eſt faſcis qui non diuiditur.

12 Dicentes deus dereliquit eum:perſequimini & comprehēdite eū: quia non eſt qui † eripiat †.

ſeruat' ſeum

¶[Dicentes]cōmuni conſilio vel apud ſe in corde ſuo[deus].i.queʒ ſibi deum facit[dereliquit eum] ſubtrahendo ab eo ſuū auxilium: quem vidēt calamitatib⁹ fatigatū putāt a deo deſertū:et ideo audacter[pſequimini eū]vt tardus [et cōprehendite eū]vt inualidus et ſecure poteſtis facere[quia non eſt qui eripiat]de manu noſtra cōprehenſum. Quo contra poſtulat. D. Ipſi ita:ſed O

13 † Deus † ne † elongeris à me : deus meus in † auxilium meum reſpice.

† dñe † meus † elongeos † adiutorium

¶[De⁹ ne elōgeris a me]ſubtrahēdo auxiliū defenſiōis tue ſʒ prope eſto[deus me⁹ in auxiliū meuʒ reſpice]cohibendo hoſtes a nimia crudelitate ne grauiorib⁹ exponar q: ſcio me affligēdū. Ita fit nō elōgat ab eis imo ꝓpe ē q̄ tribulato ſunt corde:ꝓpe ē vt audiat:ꝓpe ē vt miſericorditer reſpiciat:ꝓpe eſt vt auxilief. poſſunt etiā hec accipi ex ꝑſona xp̄i ab illo loco[ne proijcias me in tp̄e ſenectutis:ꝛc. Senect⁹ i xp̄o fuit dū infirmat⁹ eſt in cruce et irriſus q̄ ex vetuſtate nr̄a aſſumpſit:vn̄ fuit i eo vetuſtas pene nō culpe:τ defecit virt⁹ ſua ſcʒ humanitatis q̄ inter man⁹ inimicoꝝ fact⁹ eſt infirm⁹:τ quaſi nihil poſſet ꝯprehēſus:qui talia omnia habuit ex ꝑſona noſtra. Deinde ſequitur oratio pro malis.

14 Confundantur & deficiant † detrahentes animæ meæ † operiantur cōfuſione † & pudore qui † quærunt mala mihi.

† cōmittentes animā meam. † induantur. † vereↄundia. † cogitāt mihi mala

¶[Cōfundanf]mali.i. cognoſcāt petā ſua[τ deficiāt]a ꝑuerſis viribꝰ. hoc illis expedit vt petā ſua reſcognoſcāt vn̄ ꝯfundanf et deficiāt in ſe q̄ male de ſe τ ſua iuſtitia ſeu virib⁹ p̄ſumebāt[detrahētes aīe mee]praua ſuadēdo vel vite mee aduerſando[opianf]intra[cōfuſio ne]iteri⁹ quo ad ſe de mala ꝯſcīa petōꝝ[τ pudore]exteri⁹ q̄ ad alios pp modeſtiā[q̄ q̄rūt mala mihi] ꝓcurādo ſ ope τ vexādo iiurioſe:vl' q̄ q̄rūt ſi mala ſint q̄ mihi apponāt.

15 Ego autem ſemper † ſperabo: & adijciam ſuper omnē laudē tuā.

† in te.

¶[Ego aūt ſemp ſperabo]de tuo auxilio nec deficiā a ſpe cōtra hoc qd̄ illi de me deſperāt. Quicq̄d illi faciant quātūcūq; pſequātur ego nō frāgor vlla aduerſitate ſed ſemper firmam ſpem habebo in te[et adijciam ſup oēʒ laudē tuā]ꝓteritā τ ante habitā ſup oēs laudes priores quas tibi feci ſem:per adijciā alias nouas ſm auxiliuʒ quod

mihi pſtabis. vel [adijciã ſup oẽm laudẽ tuã] te laudãdo ⁊ adhuc magis laudabilẽ ⁊ maiorem oĩ laude pdicãdo. Et non tantum laudabo in me ſed etiam ad proximũ: quia

16 Os meum † annunciabit iuſtitiam tuam: tota die † ſalutare tuũ.

† pnũciabit. † ſalutẽ tuã.

¶ [Os meũ annũciabit] pdicãdo alijs [iuſtitiã tuã] q: ſine pſonarũ acceptiõe vnicuiq; ẜ opa ſua reddis [tota die] .i. aſſiduc. Uel [tota die] qui dicit dies cũ ſua nocte .i. ĩ pſperis ⁊ aduerſis annũciabit [ſalutare tuũ] id eſt ſalutẽ et redemptionẽ quã mũdo feciſti. q: nec pſpera nec aduerſa me retrahent a laude tua. Uel [iuſtitiam tuã] qua iuſtificatur impi⁹ [⁊ ſalutare] quo ſaluatur damnatus: quia hec pdicare eſt laus que ſuperat omnem laudẽ. Et propter hoc annũciaui.

17 Quoniã non cognoui † litteraturam: introibo in potẽtiam domini: domine memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.

† negociationes.

¶ [Qm̃ nõ cognoui] approbatiõe .i. nõ approbaui [literaturã] de q̃ paul⁹ dicit. Lr̃a occidit/ ſpũs aũt viuificat. Quidã em̃ nõ de gratia ſed de lege gloriabant eo φ leges accepiſſent: lex aũt ſine gratia ſola lr̃a eſt. In ipſa gr̃a gl'iãs: lr̃aturã nõ cognoui .i. ñ approbaui quẽ φ ex opib⁹ legis iuſtificari: ẜ homines de lr̃a legis pſumẽtes: ⁊ a gr̃a reſiſtẽtes toto corde reprobaui. Et hi ſunt negociatores q̃ opera ſua extollunt de actibus preſumentes: et ex operibus ſuis iuſtitiã querẽtes. Et ideo [introibo in potentiã dñi] .i. ad cognoſcendã ei⁹ virtutes ⁊ magnificẽtias per

ij. cor. iij.

ipſi⁹ inſpirationẽ: ſpiritalis ei bõ dñi nõ adheret lr̃e merẽ p intellectũ ad interiora ſpũs itroire vt potẽtias dñi ſciat .i. gr̃am et ṽtutes q̃b⁹ iã nõ infirmat⁹ p carnẽ mandata dñi potẽter impleat. ⁊ o [dñe] tũc [memorabor iuſtitie tue soli⁹] nihil de mea allegabo q̃ nulla eſt: q: nullã meã agnoſco: ⁊ nihil pſus ſuis ex me/ ẜ tu ſol⁹ es q̃ iuſtificas: iuſtitia tua ſola me liberat: mea ſola nõ eſt niſi peccã. Nõ gl'iabor de virib⁹ meis ne in literatura maneã: ſed de tua gr̃a per quã literam operando adimpleam. Et ideo memorabor. quia. O.

18 Deus docuiſti me † à iuuentute mea: & uſque nunc † pronunciabo mirabilia tua.

† ter † annũciabo.

¶ [De⁹ docuiſti me] p ĩſpirationẽ ⁊ gr̃e tue expiẽtiam [a iuuentute mea] .i. ab ipo ĩitio fidei q̃ me ĩnouaſti [⁊ vſq; nũc] .i. ẽt poſt fidẽ/ q: nec nũc p me q̃cq̃ poſſum: nã ⁊ ãn fidẽ ⁊ poſt ẽ neceſſari⁹. Docuiſti iq̃ me φ tue ſoli⁹ iuſtitie memorari debeo: q: docuiſti q̃d erã: q̃d deberis vt memor ſim iuſtitie tue ſoli⁹. Cõſiderãs ei vitã meã pteritã video q̃d mihi debebat: ⁊ q̃d acceperĩ p eo qõ mihi d'bebat: debebat pena: reddita ẽ gr̃a: debebat gehẽna: data ẽ vita eterna. Et q̃ ẜ cõuerſus ſum didici merita mea nulla pceſſiſſe: ẜ gr̃am tuã mihi grat' veniſſe. Et ego tal'r erudit⁹ nolẽs eſſe ingratus [pnũciabo mirabilia tua] .i. ea q̃ tu mirabiliter operatus es circa me vel circa totum genus humanum alijs pdicabo.

19 Et uſque in ſenectã & ſeniũ: † deus ne derelinquas me.

† dñe

¶ [Et] nunc o dñe ſicut cepiſti ita pficiendo [vſqȝ in ſenectā ⁊ ſeniū] meū.i.vſqȝ ad vltima mea [ne derelinq̄s me] ſed vſqȝ ad diem meū vltimum grā tua pſeueret mecū. Adiuuiſti forte nō deſeras debilē qn̄ maxime opus eſt.q.d.oī tpe ſis mihi pius per grām me ſp adiuuā do:qꝛ niſi vſqȝ ad vltimum meum grā tua mecum ſit nihil ero. Tpe aplõꝝ ⁊ martyꝝum erat iuuenis eccl'ia:fortis in virtute patiens in tribulatione. Iā qꝛ charitas refriſceſcit:virtus deficit:q̄ſi in ſenectutē venire cepit:poſtulat ergo xp̄i eccleſia vt ſicut a iuuētute p oipotentis dei grām regitur ſic:vſqȝ in ſinē ſcl'i per eādē grām gubernet. Tēpoꝛe antichꝛiſti cadet in ſeniū quando eius virtus adeo diminuta eſt vt ſi fieri poſſit ſeducātur ēt electi. Et oꝛo ne derelinquas.

20 Donec annunciem brachium tuum:generationi omni † quę uen-
†ſuper pĕture tura eſt.

¶ [Donec annunciē brachiū tuū] i.xp̄m filiū tuū qui iō brachiū dñi dr̄/qꝛ ipe eſt ꝟtus et fortitudo dei p quē oīa facta ſunt:⁊ a q̄ diaboli ꝟtus ſupat. Ul' [brachiū tuum].i. magnitudinem virtutis tue [generationi oī] p ſucceſſiōes [que ventura eſt] vſqȝ ad ſinē ſeculi.i.oib⁹ gn̄atiōib⁹ ſequentib⁹ vſqȝ in ſinē vt credētes in dñm ieſum xp̄m fortes permaneāt atqȝ in tāta virtute cōſidēdo:diabolū/⁊ vitia potenter vincāt:⁊ donec annunciem nō vires aut iuſtitias meas.ſed

21 Potentiam tuā & iu-
†alia litera ñ h3 hec. ſtitiā tuam deus uſque in altiſſima (quę feciſti) magnalia:de⁹ quis ſimilis † ſit tibi?

¶ [Potētiā tuā] liberādo q̄ tuos liberas [⁊ iuſtitiā tuā] puniendi q̄ peccātes punis extēdēs illā annunciationē meā [vſqȝ i altiſſima magnalia q̄ feciſti] ⁊ facies.ſ.myſteria xp̄i q̄ ſunt altiſſima ⁊ maxia: vn̄ admirando exclamat:et cū hoc ita ſit. O [de⁹ qs ſilis ſit tibi?].ſ.i magnalib⁹ faciendis:vl' in natura ſeu potentia.q.d.null⁹.qꝛ nihil tibi ſil'e. Eſt tn̄ alia ſilitudo bōa q̄ hō iuſt⁹ q̄ diligit inimicos/⁊ benefacit eis ſimilis eſt deo:ad cui⁹ ſilitudinem fctūs eſt. Hec eſt ſilitudo obediētie nō ſupbie: imitationis non equiparationis. Mihi autē volēti peruerſe tibi ſimulari.

22 Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas & malas:& conuerſus uiuificaſti me & de abyſsis terræ iterum reduxiſti me.

¶ [Quātas oñdiſti mihi] p experientiā.i.iuſte imiſiſti ad vtilitatē [tribulatiōes] ⁊ paſſiōes [multas] q̄titate ⁊ diuerſitate [⁊ malas] q̄litate ⁊ acerbitate. Quis eīn̄ hoīs vl' eccl'ie miſerias enumerabit? Ecce iuſtitia in peccātib⁹ſȝ h̄ diſciplina admonitio fuit nō deſertio:vn̄ ſequit ⁊ tn̄ poſt iram tu [ꝯuerſus] miſericoꝛditer ad clemētiam ⁊ me cōuertens [viuiſicaſti me] p tuam grām et in eternā ꝯſolationē:ecce clemētia in cōuerſis vn̄ ſubdit [et de abyſſis terre].i.de pfunditate ⁊ ſubmerſiōe pctī [iterū].i.ſepe [reduxiſti me] ab illis liberādo. Dicit iterū qꝛ nō ſemel reducit nos de⁹ a pctīs ſȝ mō p baptiſmū:mō per penitētiā:mō p cōuerſionem:⁊ ſic multis ⁊ diuerſis modis reducat

inur ad ſalutē. Nos iteramus cul
pam: pius dñs iterat ergo nobis
ſuam miam. Mihi vo ſic reducto

23 Multiplicaſti † ma-
gnificētiā tuā: & cōuer
ſus cōſolatus es me †.

† iuſti-
tiam.
† et de
abyſ-
ſis ter-
re iterū
reduxi
ſti me.

Cl Multiplicaſti] quia p diuerſa
ſubuenit de⁹ [magnificētiā] vł iu-
ſtitiā [tuā]. ſ. flagella a qb⁹ nec ſi-
lus pcis. Vel [mltiplicaſti magni
ficētiā tuā]. i. multis modis ma-
gna ⁊ multiplicia virtutum dona
cōtuliſti [et cōuerſus] ab ira q̄ pu-
niſti me ⁊ ab oī indignatiōe [cōſo
lat⁹ es me] i oī ⁊ ab oī tribulatio-
ne ⁊ h̄ p īternā dł'cedinē: p ſcriptu
re inſpectionē: p p̄mij repromiſſio
nē: q: et ſi diſtricte caſtiget triſtes
tū cē nō ſinit. Et q̄ ɔſolat⁹ es me
ab effectu et fructu oſtendendo.

24 † Nā & ego cōfite-
bor tibi in uaſis pſalmi
ueritatem tuā † deus:
pſallam tibi in cithara
ſanctus Iſraël.

† et ei.
† nō hȝ

Cl Nā ⁊ ego] pptereā [confitebor
tibi] cōfeſſiōe laudis. i. laudabo te
[i vaſis pſalmi vitatē tuā] o [de⁹]
hoc eſt ſm ſpm̄: ⁊ in viuificatione
ſpūs: a ſupiori em̄ ſonat pſalteriū
qđ eſt q̄ſi quoddā vas ſpiritale in
q pſalmi ɔtinent i q̄ et dñi vitas
ad ipſi⁹ honorē p̄dicat: ⁊ iō p ipm
ſpūs ſignificat. q. d. pſallā tibi ſpū.
Et q: deuotiōe cordis comitari dȝ
maceratio carnis [pſallā tibi in ci
thara]. i. ſm corp⁹ ⁊ i mortificatio
ne carnis: cithara em̄ ab inferiori
ſonitū reddit: et iō carnē ſignifi-
cat. q. d. faciā cōſonare ſpm̄ ⁊ car-
nē: tibi igr̄ q̄ es de⁹ [ſanctus] ipi⁹
[iſrael]. i. q ſctificas eos qui ſunt
ſpūalr iſrael. i. vidētes deū. Et hoc
faciā exultādo. Vn̄ ſubdit. Et ideo

25 Exultabūt labia mea
cum † cantauero tibi:
& anima mea quam re
demiſti.

† pſal-
lam.

Cl Exultabunt labia mea] inte-
riora ⁊ hoīs īterioris ſcȝ labia aie
[cū cātauero tibi]. i. cū laudabo te
in p̄dicatiōe [⁊ aīa mea] exultabit
[quā redemiſti] a piculis ⁊ in fu-
turo redimes a penis q̄ ipſis itter-
nis labijs exultat quib⁹ tacite ad
deū clamat. Vel [exultabūt labia
mea] exteriora: q: magna deuotio
mētis q̄nq̄ p delectationē redū-
dat ad ſenſus corporis [⁊ aīa mea
quā redemiſti] ſilr exultabit. q. d.
voce labioꝝ ⁊ mēte laudabo te: dū
dño cātat ñ ſolū exteriorib⁹ labijs:
ſȝ int⁹ in aīa exultat: ſic ei deū lau
dare dȝ vt mēs cū voce ɔcordet.
Nec ſolū aīa mea ad deū exultabit

26 † Sed † & lingua
mea tota die meditabit
iuſtitiā tuā: cū cōfuſi &
† reueriti fuerint qui
quęrunt mala mihi.

† ad-
huc au-
tem.
† nō hȝ
et lin-
gua
mea.
† reue-
buerit.

Cl Sȝ ⁊ ligua mea]. ſ. corpis [to-
ta die]. i. ɔtinue ⁊ indeſinēter [me
ditabit]. i. ex meditatiōe cordis cō
fitebit: ⁊ meditatā loquit [iuſtitiā
tuā]. i. qualr aīa mea p te redēpta
ſit ⁊ iuſtificata nullis meis p̄cedē-
tib⁹ meritiȝ: ſed ſola tua gratuita
mia ⁊ h̄ [cū ɔfuſi] erubeſcēdo [⁊ re
ueriti fuerit] timēdo [q̄ q̄rūt mala
mihi] me corpalr vł ſpūalr pſequē
do. Duob⁹ aūt mōis ɔfundētur ⁊
erubeſcēt: aut cū h̄ cōuerſi fuerint
ad xp̄m: aut in futuro cū venerit
xp̄s. Et tūc ligua meditari poti⁹
q̄ loq̄ dr̄ qm̄ in illa btā vita hoīm
voluntates ⁊ cogitationes omni-
bus inuicem apparebunt.

Oratio.

EXcelſi ſolij regnator īmēſe qui ſperātes ī te hūnari eternis cōfuſionib⁹ nō pateris: reple q̄ſumus labia nr̄a laude tua: ⁊ his nos ſemper meditationibus bonorum inſinuator exerce. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti regno ac iudiciaria poteſtate & iudicio: necnō de ipſius regni & regis eius cōmendatione & omni ſubiectione.

Pſalmus. L X X I.

1 DEus iudiciū tuū regi da: & iuſtitiā tuā filio regis.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titul⁹ h̄ eſt p̄s in ſalomonē: q̄ eſt iſte p̄s tēdit ⁊ dirigit ī ſalomonē ⁊ pacificū.ſ.xp̄m q̄ eſt ver⁹ ſalomō.i.pacific⁹ q̄ fecit vtraq; vnū: ⁊ pacē poſuit inter deū ⁊ gn̄s humanū. ¶ Materia: xp̄s ſ̄m vtrāq; naturā diuinā.ſ.⁊ humanā ⁊ adduct⁹ ei⁹ ad regnū eccl̄ie. ¶ Intētio: monere vt xp̄m verū regē credam⁹: et ipſi hūiliter ſubijciamur. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: propheta in iſto p̄o xp̄m (de cui⁹ tribulatiōe ſupra dc̄m ē) ſ̄m vtrāq; naturā ꝯmēdās loquit̄ de ei⁹ regno iudiciaria ptāte: ⁊ iudicio de ipſi⁹ regni: ⁊ regia ei⁹ magnificētia ⁊ p̄cenio dicēs ab oib⁹ regib⁹ eū adorandū: ⁊ hūanū gn̄s p̄ eū redimēdū: ipm̄q; ab oīb⁹ bn̄dicēdū. Que ꝯmēdatio ad hoc intēdit vt ītellecta regni ei⁹ eminētia demoniace dn̄atiōi colla ſubtrahētes ſub titulū xp̄i fugiamus q̄ten⁹ ī p̄nti ꝯſeq̄ iuſtitiā ī futuro vero iudicari mereamur ad gl̄iaꝫ. ¶ Sn̄ia in ſp̄ali: ppōa ergo ad patrē loquēs de xp̄o orādo pphētat ⁊ ait. o [Deꝰ] pr̄ [da iudiciū tuū] .i. iudiciariā ptātē ſup hoīes [regi] .i. xp̄o filio tuo q̄ eſt rex regū: vt ſic tu habes iudicare, ita habeat ⁊ ille. Petit dari xp̄o hoī qd̄ ſemp habuit ipe dn̄s.q.d. fac qd̄ p̄uidēo futurū. pr̄ eīn nō iudicat queq̄: ſed oē iudiciū dedit filio: nō quin tota trinitas ſil' iudicet: ſ; q: ſoli⁹ filij pſona ſ̄m humanitatē ab oib⁹ in iudicio videbit [⁊ iuſtitiā tuam] .i. ptātis p̄dicte executionē eiſdē [filio regis] .i. tu q̄ es rex ⁊ veritate tuos regis. da inquam iudicium.

2 Iudicare populū tuum in † iuſtitia: & pauperes tuos in iudicio. † tua

¶ [Judicare] .i. ad iudicandū ⁊ vt actu iudicēt [ppl̄m tuū] .ſ. xp̄ianū q̄ ⁊ ei⁹ eſt [in iuſtitia] ⁊ iuſte.ſ. vt diſcernat eū a n̄ ſuis: ⁊ reddat vnicuiq; ſ̄m merita ſua [⁊ pauperes tuos] ſp̄ū q̄ ſant ppl's dei.ſ. hūiles [in iudicio] iuſto: vt pro abiectiōe quā ſuſtinēt in p̄nti recipiāt exaltationē ⁊ honorē in futuro. Et bn̄ addit tuos. Pauper enim ſi ſuperbiat nō eſt paup̄ dei: diues ſi paupertatem diligit non eſt diues ſeculi. Nec ſolum da ei iudiciū: ſed ⁊ prius fac illum per predicatores tuos diuulgari per totū mūdum vt preſciatur iudicaturus: et hoc eſt quod ſubdit: Paup ſupb⁹ non eſt paup dei.

3 Suſcipiant montes pacem populo: & colles iuſtitiam.

¶ [Suſcipiāt montes] .i. maiores eminentes excellenti ſeritate qui idonei ſunt ⁊ alios docere [pacē] p̄dicandā ⁊ nūciandam .i. verbum

recõciliationis ſcʒ verbũ euãgelij ad hoc vt nũciẽt[pplo: ⁊ colles] .i. minores ſuſcipiãt[iuſtitiã] .i. obediẽtiã vt obediãt doctrine veritatis: q̃ obedientia eſt in hoib⁹ et in oĩ rationali creatura ois iuſtitię origo atqʒ pfectio. Primũ poſtulat: deinde affirmat: qꝛ reuera xp̃s iudiciũ habebit. Vñ poſt optationeʒ virtute prophetie dicit ea que aduẽtu domini ſunt preſtãda. Nã

4 Iudicabit pauperes populi: & ſaluos faciet filios pauperum: & humiliabit calumniatorem.

¶ [Judicabit] filius rex [paupes ppli] .i. veros .i. ſpiritales pauperes qui pro acquirenda beatitudine pauperes ſũt in populo diſcernet ⁊ ſegregabit ab alijs ſicut ipſe diſcipulis ſuis ait. Ego vos elegi de mũdo [⁊ ſaluos faciet] ⁊ hoc dãdo grãm ⁊ in futuro dando gloriã [filios pauperum] .i. eos q̃ ſub illis proficiũt / vel imitatores xp̄i ⁊ diſcipuloꝝ eius q̃ paupes fuerũt: quos oẽs ſic iudicabit dñs vt ſaluos faciat [⁊ humiliabit calũniatorẽ] ſcʒ diabolũ qui eſt iniuſt⁹ accuſator fratrũ noſtrorũ: ⁊ innocẽtes nitit̃ trahere ĩ culpã. hũiliauit eũ domin⁹ in cruce humiliat quotidie in membris ſuis per pniam ipſorũ: hũiliabit in iudicio futuro.

Jo. xv. 8.

5 Et permanebit † cũ ſole & ante lunam: † in generatione & generationem.

† ſoli

† ⁊ gña tiones genera tionũ.

¶ [Et] humiliato calũniatore [permanebit] ipſe ſplendor et radius ſcilicet filius [cum ſole] : id eſt cum patre et claritate paterna ſedens ad dextrã patris ⁊ regnãs cũ eo in eternũ [⁊ añ lunã] exiſtẽs .i. añ oẽm decurſũ mortaliũ: q̃ ſicut luna de ceſſiõe ⁊ acceſſiõe trãſeũt. Hoc dicit ne ex tẽpore videat̃ cepiſſe [in generatiõe ⁊ generationẽ] .i. ſemp vel [pmanebit] ĩ eccleſia [cũ ſole] .i. q̃diu tpa voluũtur q̃ iuxta curſũ ſolis diſtinguũtur: contra illos q̃ dicunt eccleſiã aliquãdo defuturã [⁊ ante lunam] exiſtens: id eſt antequã eſſet eccleſia conſtituta q̃ per lunã ſignificat̃ pp creſcẽdi ⁊ decreſcẽdi viciſſitudies. ⁊ ẽẽ [ĩ generatione ⁊ generationem] : id eſt per oẽs generationes ſibi ſuccedentes. Deinde incarnationem diuinitatis annuncians oſtendit quomodo hoc regnum incipiet. Chriſtus em̃ rex iudicaturus prius in humilitate veniet: quia

6 † Deſcendet ſicut pluuia in uellus: & ſicut † ſtillicidia ſtillantia ſuper terram.

† et † gutte ſtillantes

¶ [Deſcendet] ſcʒ chriſtus in vterũ virginis [ſicut pluuia in vell⁹] .i. ſicut pluuia leuiter et ſine ſtrepitu abundanter deſcendit in lanã: ſic deus occulta virtute ſuauiter ⁊ imperceptibiliter: ſed totalr̃ deſcẽdet in virginẽ. Lanã etiã accipiendo ⁊ reddendo aquam nõ rumpit̃ ſed integra manet: ſic ⁊ virgo dñʒ cõcipit ⁊ peperit integra pmãſit. Et qꝛ de plenitudine eius nos oẽs accepim⁹ apte ſubiũctũ eſt [⁊ ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram] : id eſt ſicut gutte particulariter ſtillantes in modum roris ſumma leuitate cadunt ſuper terram et eam fecundant. ſic deus leuiter in aridam terram cordis noſtri deſcendens eam gratiarum ſuarum ſtillicidijs fecundauit: et eccleſiam diuiſionibus gratiarum

Lanã accipiẽdo et reddẽdo aquas nõ rũpitur.

pfudit.vbi alludit facto gedeonis.
Gratia enim Chriſti deſcēdit prius
ſuper populum iudeorū ſicca area
totius orbis:ſicut pluuia prius de
ſcendit in vellus gedeonis:poſtea
deſcendit ſuper terram.i.ſup gen-
tes ſicco vellere iudeorum.Deinde
oſtendit que vtilitas in aduentu
chriſti erit dicens.

7 Orietur in diebus
eius iuſtitia & abundā-
†tollaꝛ tia pacis:donec † au-
feratur luna.

¶ [Orieꝛ in diebus eius].ſ.regis
ſcȝ tpe grē [iuſtitia] q̄ eſt ex fide et
q̄ iuſtus ex fide viuit.i.grā fidei q̄
iuſtificanꝛ electi:qꝛ pctōres facti
ſūt iuſti [ꝛ abūdātia pacis] qꝛ pax
inter deū ꝛ hominē facta eſt ꝛ di-
ſcordes facti ſunt pacifici.bñ aūt
dr ꝛ abūdātia pacis:qꝛ p totū mū
dū erit abūdans recōciliatio ꝛ dei
oī pte erūt hoīes recōciliati deo et
inter ſe:intantū vt nō ſolū diligā-
tur inimici in deo ſed etiā inimici
ppter deū.hec autē pax pſeuera-
bit in ſanctꝭ [donec auferaꝛ luna]
ꝛ efficiaꝛ vt nō ſit.i.dōec morte de
ſtructa iā nō ſit defectus mortali-
tatis q̄ p lunā ſignificaꝛ ꝛ pñs ec
clesia imortalis ꝛ ipaſſibilis effi-
ciaꝛ.Donec nō notat terminū vel
deſinentiā pacis:ſed cōtinuatio-
nē pacis:q̄ cū ante eēt ſemiplena:
poſtea erit omnino plena.Deinde
oſtendit amplitudinem regni cum
ſubiungit.

8 Et dominabitur à ma
ri uſque ad mare: & à
flumine uſque ad termi
†terre. nos orbis † terrarum.

¶ [Et dñabiꝛ a mari vſqȝ ad ma-
re].i.a q̄libȝ fine ꝛ termino terre vſ
qȝ ad quēlibȝ finē ꝛ terminū eiuſ-
dē ꝛ circūquaqȝ ſup omnē terrā a
mari circūdatā:qꝛ i oīb⁹ terris ali
qui receperūt fidē xpi [ꝛ a flumie]
iordane in q̄ baptizabiꝛ incipiēs.
extēdeꝛ ꝛ dñabiꝛ [vſqȝ ad termios
orbis terraꝝ] circūquaqȝ in circui
tu toti⁹ orbis.cūcuā geliū i oēs p
tes mūdi pdicabiꝛ:ꝛ eccliā vbiqȝ
diffundeꝛ.Per flumē iordanē in q
xp̄s baptizat⁹ ē accipim⁹ baptiſ-
mū q̄ iđe p totū mūdū manauit:
ꝛ p quē per totū mundū dilataꝛ ꝛ
vbiqȝ dñatur.paucis vbis magna
hic docet ſacramēta.Deīde qđ vni
uerſalr dixerat p ptes explicat.d.

9 Coram illo † proci †deci-
dent Aethiopes: & ini- dent.
mici eius terrā lingent.

¶ [Corā illo pcidēt] fidē ei⁹ deuo
te recipiēdo ꝛ eū humiliter ado-
rando [ethiopes] .i.d eſt pctis deni-
grati ꝛ tenebroſi ſcȝ gētes q̄ deal-
babunꝛ cādore vtutū.Per ethio-
pes ſignificauit oēs gētes tanq̄ a
pte totū eā eligēs gētē quā potiſ-
ſimū noīaret q̄ in finib⁹ ꝛ in vlti-
mis terre ꝛ teterrima eſt [ꝛ inimi-
ci eius] vitati prius reſiſtētes ac
ei ꝛ diuinis eloquijs ꝯdicētes [ter
rā ligēt] .i.hoīes amabūt ꝛ ſuaues
habebunt q̄bus auctorib⁹ ad deū
cōuerteꝛ vt quādo iudei/heretiꝭ
ci/ꝛ pagani in aplꝭ doctrina de
lectanꝛ.Sunt enim apli ſal terre.
Uel ad litterā terrā lingēt.i.ado-
rabunt eum proſternentes ſe ad
terram ꝛ oſculantes eā tanq̄ pul
uerem eius lingerent.

10 Reges Tharſis & in-
ſulę munera offerent:re
ges Arabū & Saba do-
na adducent.

¶ Reges tharſis].i.q̄ mūdi gau- Thar-
dia abijciūt.Tharſis em̄ iterpraꝛ ſis q̄d

interp̄tatur. exploratio gaudij q̄ plurimū nocet humane menti: ⁊ ideo q̄ hāc abijciunt bene reges tharſis dici pñt [et] ip ſe [inſule] .ſ. maris .i. qui viria mundi circūfluentia a ſe excludūt/ ⁊ multi tēpeſtatibus nequaq̄ demergunt: ſʒ procellis ei⁹ circūquaq; tūdant. [munera] .i. ſeipſos [offerēt] q2 ſe bene regendo deuote dño ſeruiūt: ⁊ bona q̄ operant̄ ei aſſeribūt [reges arabū ⁊ ſaba] .i. qui terrenas delectationes reprimūt. he enim patrie diuerſis odoribus aromatū nares mulcent: ⁊ ſignificant eos qui terrena delectatione molliter ſe tractāt: ſʒ iā ſunt reges arabū ⁊ ſaba qui hic blandimēta p diſciplinā ſubijciūt [dona adducēt] .i. alios in ſocietatē eccleſie odore v̄tutū ſecū trahunt. Uel ad literā pōt exponi de magis q̄ venerunt adorare xpm cū muneribus q̄ fuerunt de his prouincijs. cum quib⁹ venerunt inſule .i. etiā extremi ſcilicet multi alij.

11 Et adorabunt eum omnes reges † terrę: omnes ſeruient ei.

† alia lr̄a nō habet terre.

¶ [Et] vt nō p ſingula: ſʒ vniuerſalr̄ dicā [adorabūt eū oēs reges] q̄ prius ſolebant adorari .i. aliqui de omnibus regibus ſeu om̄i genere regū: ⁊ qui nō modo: ſaltē ado rabunt in iudicio. ⁊ [omnes gētes] que prius ſolebant ſeruire terrenis dñis ⁊ reb⁹ .i. aliqui de oībus gētib⁹ [ſeruiēt] ſide ⁊ opere [ei] .ſ. noſtro vel celeſti regi: q2 nō eſt gens q̄ in pte populi ſui nō adoret auctorē. deīde agit de opib⁹ ei⁹ oſtēdendo cur ei tātus honor. q.d. ⁊ merito venerabunt̄ chriſtum regem.

12 Quia † liberabit † pauperem à potēte: & pauperem cui non erat adiutor.

† liberauit. † egenum.

¶ [Quia liberabit pauperem] ſpū [a potente] de ſe p̄ſumēte .i. p plm fidelē de ſe nō preſumētē a prāte diaboli quē nō ſua virt⁹/ ſed peccata hominū potentem ⁊ fortē fecerunt. Triplex quidē ē potētia diaboli ſcʒ nature/ ⁊ hāc habet a deo. Exercitij ⁊ hanc hʒ a ſe. Effectus ⁊ hanc habet a nobis. Et determinat quem pauperem dicēs. [⁊ pauperē] tam deſolatum ⁊ miſerum [cui nō erat adiutor] q2 nec homo iuſtus: nec angelus nec lex: nec liberū arbitriū poterat eū liberare niſi triū leo de tribu iuda .ſ. chriſt⁹. Deinde oſtendit quomodo liberabit. quia

Diaboli potētia triplex eſt

13 Parcet † pauperi & inopi: & animas pauperum ſaluas faciet.

† ipē inopi ⁊ paupi

¶ [Parcet paupi ⁊ inopi] .i. nō de ſe ſed de gr̄a cōfidenti. Paup eſt q̄ nihil hʒ: inops q̄ alterius ope indiget. hūc pauperē ⁊ inopē virtutibus ⁊ bonis opib⁹ vacuū: ⁊ gratia dei indigentē nō dānabit rex pius iuxta proprium meritum ſed parcet relaxādo penā: dimittendo culpam [⁊ ſic] [aīas pauperū] id eſt humiliū [ſaluas faciet] dādo eis gratiā declinādi a malo ⁊ faciendi bonum. Uel [animas pauperum ſaluas faciet] in futuro ⁊ nō tantum parcet eis in preſenti. Deinde oſtēdit quomodo ſaluas faciet. d.

14 Ex uſuris & iniquitate redimet animas eorum: & honorabile nomen † eorū corā † illo.

† eius † ipſo

¶ [Ex vſuris] .i. eternis penis futuris [⁊ iniqtate] .i. ipō petō pro quo ⁊ pene debebantur [redimet] ptio ſanguinis ſui [animas eo♃].

ſ. pauperū. Ordo eſt iniquitate et
Iniquitas eſt pecunia diaboli. vſuris .ſ. a culpa ꝛ pena. Pecunia
quidē diaboli ē iniquitas quā non ab
ipſo ſuſcepimus: ſuper hāc pecuniaꝫ
exigit a nobis vſuras .i. penas quas
non ſuſcepimus: ꝛ ſoluimus. Ab his
vſuris ꝛ iniquitate redimentur aīe
pauperū ſanguine illo qui effuſus
eſt in remiſſione pctōꝝ [ꝛ honora
bile] ē ꝛ erit [nomē eoꝝ] quo a xpo
dicunt chriſtiani [corā illo] ꝛ ſi co
rā malis habeat deſplicabile. Se
quit cōmēdatio ipſius regis. Quia
ꝛ ſi morte ſua redimat pauperū tū

15 dabunt Et uiuet & dabitur
ei de auro arabię: & ado
rabunt de ipſo ſemper:
tota die benedicent ei.

¶ [Et] poſt mortē [viuet] eternaliter
ſine fine [ꝛ dabit ei d auro arabie].
i. ſapientes gētiū ꝛ mūdi in xpm
credētes: vel offerent ei mētes purita
te tanq̄ aurū arabicū ſplēdore pul
cherrimo rutilātes [ꝛ adorabūt] et
ſumma veneratiōe colēt eū ſemp
ꝛ quotidie ꝛ hoc [de ipſo] habētes
vt adorēt: q: hoc ꝙ eū adorabunt
de eius munere ꝓcedet: de ipſo ha
bent ſi qui bn̄ orāt: ab ipſo trahunt
quicquid boni poſſident: ꝛ ideo meri
to [tota die] .i. toto tpe ꝛ aſſidue
[bn̄dicēt ei] bona vita ꝛ laudabūt
eū: grās de ſuis beneficijs referē
do ꝛ bona ſua nō ſibi ſed domino
aſſcribēdo. Et ſequit alia cauſa vt
benedici debeat. q: ipſe

16 Jet † Erit firmamentum
in terra in ſummis mon
tium: ſuperextolletur
ſuper libanum fructus
eius: & florebunt de ci
uitate ſicut fęnum terrę.

¶ [Erit firmamētū i ſummis mō
tiū] id eſt i auctoribus ſcripturarū
ſcis ꝓphetis ꝛ apoſtolis quos fir
mat implēdo predicta ab eis: q: o
mnia in illo ſunt firmata: ꝛ in illo
ſunt vel erunt adimpleta: ꝛ hoc [in
terra] q: propter eos qui in terra
ſunt / oīa ſcripta ſunt ꝛ impleta
Vel [erit firmamētū in ſummis mō
tium] .i. in apoſtolis ꝛ alijs ſanctis
q: p eū erūt firmi ꝛ hoc [in terra]
iſta ꝛ in hac vita q̄ tentationibus
eſt plena [ſuperexaltet ſuper liba
num] .i. ſuper omnē altitudinē et
candorem ſeu dignitatē ſeculi [fru
ctus eius] .i. boni ꝛ dilectores chri
ſti quia oīa ſecularia contem
nunt [et] ipſi ſancti exiſtentes [de
ciuitate] ſcilicet dei .i. de eccleſia q̄
bene dicit ciuitas quia eſt chriſtia
norum vnitas [florebūt] virtutibus
ac bonis operibus ꝛ exemplis in
preſenti. Vel [florebunt] gratiſſime
in futuro [ſicut fenū] .i. hei ba [ter
re] viret ꝛ floret ac grata eſt in eſta
te: non enim etas feni ſed viridi
tas ſanctis comparatur. Et pro
pter hec omnia beneficia.

17 † Sit nomen eius be tergo
nedictum in ſecula an
te ſolem permanet no
men eius.

¶ [Sit nomen eius benedictū in
ſecula] .i. fama ꝛ gloria noīs eius
quātū ad homīes accipiat incre
mētū. ꝛ ſemp magis ac magis di
uulget ꝛ magnificet hic ꝛ eternū.
Merito aūt bn̄dicēdū eſt: qm̄ etiā
[añ ſolē] .i. añ oia tpa p ſolē quius
motu mēſurāt ſignificata: ꝛ añ oēs
creaturā .i. i eternū [pmanet nomē
eius benedictū] q: ab eterno ē no
mē xpi ſm diuinitatē: hoc dicit ne
putes temporalē dei filiū nō di
cit nomen illā vocem que tranſit:
ſed res nominis ꝛ ſubſtātia diuina
hoc intelligitur q̄ p nomē ſignific

catur. Et eſt cōſequēs vt qui deu3 benedixit benedicatur a deo: vnde recte ſubiungitur.

18 Et benedicentur in ipſo omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.

¶ [Et bn̄dicent in ipſo oēs trib⁹] i. gētes ſicut abrahe ꝓmiſſum eſt: vn̄ ne duodecim trib⁹ tm̄ accipias ad dit [oēs gētes] ſ. oēs bn̄dicti [magnificabūt eū] nō ipſi faciēdo vt magnus ſit qui ꝑ ſeipm̄ magn⁹ eſt ſ3 laudādo ⁊ magnū ꝯfitēdo: diuerſe trib⁹ in eccleſia electas aias ſ3 diuerſa merita deſignāt: pp q̄d ⁊ in domo patris māſiones multe ſunt ac ſi dicat nō ſolū ipe bn̄dict⁹ erit ſ3 oēs ſui ꝑ eū. vn̄ merito oēs magnificabūt eū tāq̄ ſaluatorē ⁊ dn̄m oīm. pp q̄d ipſe ꝓba ex pte ſua deū bn̄dicit: vt q̄d alios facere hortat ipe faciat. q.d. q: i eo omnis benedicetur. ideo

19 Benedictus domin⁹ deus Iſrael: qui facit mirabilia ſolus.

¶ [Bn̄dict⁹] ſit [dn̄s de⁹ iſrael] videntiū ſe ꝑ fidē ⁊ a creatura ſua exaltat⁹. i. quē ſpāliter ꝓ deo colit ppl's iſrael. i. ppl's chriſtian⁹ ſpiritualr vidēs deū [q facit mirabilia ſolus] auctoritate ⁊ ptāte: q: q̄cunq3 ali⁹ facit nō ipſe ꝑ ſe ſed dn̄s i illo ſeu ꝑ illū facit licet cū ſcti dicāt facere merito vl' miniſterio tm̄ hoc facit de⁹ ad inuocationē ipoꝝ vn̄ nemo de his cū facit glorie[t]: q: nō ipſe ſed dominus hec opat.

20 Et benedictum nomē † maieſtatis eius in ęternū †: & replebitur † maieſtatis ei⁹ omnis terra: fiat fiat.

†glorie eius.

†a i ſeculū ſeculi.

†Bn̄ai

¶ [Et benedictū] ſit [nomē maieſtatis eius]. i. gloria diuinitatis oī noie maior [i eternū] ſ3 i h' ſclo ⁊ in futuro: q: āgeli ⁊ homines ſancti eternaliter laudabūt eū [⁊ replebit] hac [maieſtate ei⁹]. i. ipſi⁹ clarificatione [oīs terra] ⁊ tota eccleſia q̄d fuit in miſſiōe ſpūs ſcti impletū q tūc repleuit orbē terrarū: ⁊ etiā in miraculis ꝑ ſanctos factis que ſunt declaratiua diuine maieſtatis. Et ex his oīb⁹ bn̄dict⁹ ſit de⁹ [fiat fiat]: q.d. quod iuſſiſti dn̄e ita fiat fiat: q: valde deſiderat id ingeminat. Optantis em̄ eſt ſemel dicere. ſedm iniuium deſiderantis eſt repetere: duplicatur etiam ad oſtendendu3 huius prophetie de chriſto certitudinem: vel vt cōpleat in iudeis ⁊ in gentib⁹. Orō.

Nomē tuū oīpotens ante oīa ſecula benedictū inuocātes oram⁹. vt humiliato calumniatore pacem populo tuo iuſtitiamq3 largiri digneris. Per dominum.

Pſalm⁹ de inſtructione quare mali & iniqui temporaliter hic proſperantur: boni uerò & iuſti econuerſo multipliciter tribulantur.

Pſalmus. LXXII

Quàm bonus iſrael deus: † his qui recto ſunt corde.

†rectis corde.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulus talis eſt defecerunt laudes vel hymni dauid filij ieſſe pſalmus aſaph. Et eſt ſenſus: hic

agitur de hoc q defecerũt laudes
vel hymni nõ filij dei ſʒ filij ieſſe:
i.carnis ppli iudaici per dauid q
ei ꝑerat ſignificati:ꝛ attribuit hic
pſalm⁹ aſaph.i.ſynagoge ꝛ cõgre
gatiõi fideli in cui⁹ pſona dauid
hic loquit :poſtq̃ ei venit qd̃ pce
dẽs pſalm⁹ predixit.ſ.in aduentu
xp̃i defecerũt laudes iudaici ppli
deficiẽtib⁹ tẽporalib⁹ bonis ꝓ qui
bus deũ laudare cõſueuit:q̃ ideo
defecerũt vt ſpũalia bona q̃rerentur.
¶ Materia:inſtructio nr̃a quare
ꝓſpera frequẽtius bonis nõ eue
niãt in hoc mũdo ſʒ malis. ¶ In
tentio:monere vt nõ terrena ſed
eterna pre oculis habeamus:ꝛ nõ
de ꝓſperitate maloꝝ aut aduerſi
tate bonoꝝ cõtra deũ murmure
mus qui in oĩbus bonus eſt ꝛ iu
ſtus. ¶ Sñia in generali ꝓpheta
in iſto pſalmo nititur oſtẽdere q
dei ꝓuidentia ſuauiter ꝛ rationa
biliter diſponit omnia licet infir
mis:ꝛ adhuc carnalib⁹ aliq̃n con
trariũ videatur:eo q vident fre
quẽter malos ꝛ iniquos tẽpaliter
proſperari ac bonos ꝛ iuſtos mul
tipliciter tribulari. In talium er
go infirmoꝝ cordibus hymni
deficiũt:ſed poſtq̃ intelligũt cau
ſam cur hoc fiat ſubito ſe corrigũt
ꝛ caſtigant.vnde eſt hic vox ſyna
goge correcte ꝛ alios ſiĩr nitentis
corrigere.ꝛ ad hoc ponunt hic vn
decim pſalmi per ordinẽ vt iudei
miteſcerẽt p frequẽtẽ ammõitio
nẽ ꝓut meli⁹ poſt finem hoꝝ pſal
moꝝ dr̃ vñ rõ ordinis eorũdẽ ha
bet. ¶ Sñia in ſpãli: Aſaph ergo
erroris ſui recordans ꝛ inde peni
tẽs ꝛ ſe caſtigans cum ammira
tione dicit [Quam bonus].i.val
de bon⁹ ſuauis ꝛ iucũd⁹ eſt [iſra
el].ſ.fideliũ [deus] ꝛ hoc [his qui
recto ſunt corde] q̃ nõ habent cor
ad terrena curuatũ: ſed recte ten
dũt i deũ nõ ad finẽ aliũ vt p oĩa

placeat eis deus:q̃ in oĩb⁹ ē iuſt⁹. Boni tas dĩ ſum ma nõ oibus nota ē
Mirũ q̃dẽ ꝛ ineffabiliter bon⁹ eſt
de⁹ ſʒ tñ ſumma ei⁹ bonitas non
oib⁹ nota eſt niſi tñmõ rectis cor
de.i.q̃ nec extollũtur ꝓſperis/nec
frãgũtur aduerſis.ꝛ in vtroq; bo
nũ ꝛ rectũ intelligũt deũ. Sʒ cõ
tra videt ꝓſperis q̃ non ſentiunt
dulcedinẽ diuine bonitatis.

2 Mei autẽ penè † mo † cõmoti
ti ſunt pedes: † penè ef † paulominus.
fuſi ſunt greſſus mei.

¶ [Mei aũt pene].i.fere ſed nõ
oĩno [moti ſunt] ꝛ ad errandum
inclinati [pedes mei].i.animi affe
ctiões [pene effuſi ſũt] ꝛ ad lapſũ
pcipitati [greſſ⁹ mei].i.opa ꝛ act⁹
Ac ſi dicat vere bon⁹ eſt deus vt
nũc pcipio/ſʒ ãteq̃ eſſe correct⁹
ꝛ cor rectũ haberem cadere cepi:ꝛ
penè receſſi a deo ꝛ ſm volũtatẽ
ꝛ ſm actũ:ſʒ nõdũ cecidi:q2 cito
redij ceperã errare dubitãdo non
negãdo. Id̃o eni dr̃ pene ꝛ nõ oĩno
q2 reſipui:nã ſi nõ reſipuiſſet/
a deo penit⁹ receſſiſſet. Sʒ q̃re h̃:

3 Quia zelaui † ſuper † ſ pctõribus.
iniquos :pacem pecca † ſ videns
torum † uidens.

¶ [Q2 zelaui].i.iuidiã ꝛ indigna
tiõeʒ habui [ſup].i.ↄ̃ [iniquos] vl'
[ſup iniquos] irẽdẽs [zelaui].i.in
uidi eis ꝛ grauiter tuli ꝛ doleui [pa
cẽ] ꝛ ꝓſperitatẽ tpalẽ [pctõꝝ] ꝛ.ſ.ini
quoꝝ [vidẽs] ꝛ cũm nõ ĩtelligẽs
vidi illos pacẽ hr̃e diuitijs florere
q̃ deũ ↄtẽnebãt:ego ˣo q̃ cultor
dei erã his oĩb⁹ carebã.hec pax vi
det:ſʒ oculos cludit ꝛ nõ ĩtelligit:
eſt ei fluxa ꝛ caduca:ē pax tp̃is nõ
pectoris nec eternitatis. Sʒ ecce iã
video q̃re hanc pacẽ hñt pctõres.

4 Quia nõ eſt † reſpe † declinatio mortis
ctus morti eorũ: & tir

flagel|o. mamẽtũ i † plaga eorũ.

¶ [Quia nõ ẽ reſpectus] miſericor die de [mortis eorũ] eterne q̃ circa eos manet. i. non eſt in eis reſpect⁹ diuine miſericordie vt liberentur a peccatis et eterna morte: ideo hac temporali pace hic fruuntur qua⸗ tenus in futuro damnatione perpe tua puniantur. Uel in eis [non eſt reſpectus morti eorum] quia ipſi non recogitãt de morte ſua [et] nõ eſt [firmamentum] id eſt aliquod penitentie et ſalutis medicamen⸗ tum vel conſolidatio [in plaga] id eſt in culpa [eorũ] quia non reſpi⸗ cit deus nec miſeretur vt ſanet et conſolidet plagas et peccata eorũ vel [et firmamentum in plaga eo⸗ rum] id eſt firmum eſt flagellum eorum non temporale ſed eternũ. Et illo modo

fla⸗ boꝛib⁹ 5 In † labore hominum non ſunt: & cum homi⸗ nibus nõ flagellabũtur.

¶ [In labore] τ afflictione [homi⸗ num] ſcʒ ſanctorum τ iuſtoꝝ ratio ne vtentium [nõ ſunt] nec tribulan tur: vel ocioſi non laborant ſicut ce teri homines ꝓ preſentibus vel fu turis: ſed fruuntur quiete tꝑali [et cũ hominib⁹] iuſtis τ dei filijs [nõ flagellabuntur] flagello filiorum τ tribulationibus ad correctionem in hoc ſeculo: ſed cũ demonib⁹ ad dan nationem in inferno. Ideo enim: modo cum ſanctis nõ flagellãtur: q2 eternum eis ſupplicium ꝑpara⸗ tur nõ ſunt ex filijs dei quos flagel lat miſericors pater vt recipiat. Nũq̃ autem hic omnipotens deus magis iraſcitur peccatori; q̃ cũ in hac vita pmittit eũ ꝓſperari. Un⸗ de dicit Gregori⁹ q̃ continuus ſuc ceſſ⁹ tꝑaliũ certũ ẽ eterne reproba tionis indiciũ. Et q2 ſic eis modo Grego. proſpere cedit

6 Ideo † tenuit eos ſu perbia: † operti ſunt ini quitate & impietate ſua. †obti⸗ nuit. †circũ⸗ amicti.

¶ [Ideo tenuit] quaſi q̃buſdã ma nib⁹ alligauit τ ſubdidit [eos] tan q̃ vinctos. captiuos τ ſuos ne eua dãt [ſupbia] τ vana leticia q2 talis ꝓſperitas frequẽt ẽ occaſio ſupbiẽ di. Q2 cũ flagella nõ ſẽtiũt iõ elate viuũt: nã ſi flagellarẽt fortaſſis hu miliarent: peı⁹ autẽ τ ꝑiculoſi⁹ ẽ ſuperbia teneri q̃ quolibet mõ ſu pbire. Et tãq̃ ſubmerſi [operti ſũt] vndiqʒ τ ex toto pleni [iniquitate] quãtũ ad ꝓximũ [et ipietate ſua] quãtũ ad deũ: q̃: vñ ꝓceſſerit oſtẽ⸗ ditur cum ſubinfertur: Proſpe ritas ẽ occaſio ſuper biendi.

7 Prodijt quaſi ex adi⸗ pe iniquitas eorum: trã⸗ ſierunt in † affectũ cor dis. †diſpo ſitionẽ.

¶ [Prodijt] τ exijt [q̃ſi ex adipe] i. ex abũdãtia τ ſuperfluitate. ſ. ex copia diuitiarũ: ex tumore ſupbie: ex voluntate τ delectatiõe nõ ex macie. i. ex coactiõe τ neceſſitate [iĩ q̃tas eorũ] ſũt eni mali ex volũtate nõ neceſſitate [trãſierũt] de vitio i vitiũ ruẽtes [in affectũ] τ deſideriũ [cordis] iplendũ. i. vſqʒ ad prauas voluntates ſuas nõ dñi adimplen das vel [trãſierũt] metas nature τ viã rectã tẽdẽtes τ eũtes [in affe⸗ ctũ cordis τ] i. in deſideria ſua fa⸗ ciẽtes qđ placet τ q̃cq̃d cocupiſcen tia ſuggerit et hoc non impremedi tate fecerunt quia

8 Cogitauerunt & locu ti ſunt † nequiciam: ini quitatem in † excelſo lo cuti ſunt. †mali gnita⸗ te. †altus

¶ [Cogitauerũt] pri⁹ deinde itra

ſe ⁊ ex mora deliberauerūt qḋ ē gra
uiꝰ ꝙ ſi peccaſſent ex [improuiſo] et
poſtea extra effundēdo[locuti ſūt]
ad alios docēdos ⁊ eis pſuadendo
[neqtiā] ſuā: qꝛ ex abūdātia cordis
os loquiť ⁊ hoc nō i abſcōdito: ſꝫ i
publico vñ ſubdit[iniqtatē i excel-
ſo locuti ſunt] nō cū timore ſꝫ cū au
dacia ⁊ ſupbia in alto ⁊ manifeſto
Lu.vſ. clare ⁊ apte palā ⁊ cūctis audiēti-
8. bus. vel[in excelſo] .i. cōtra excelſū
ſcꝫ deū[locuti ſunt] blaſphemātes
vñ nō ſolū cōtra hoīes locuti ſunt
malum ſed etiam in deum. Nam

9 Poſuerunt in celum
†ſuper terram os ſuum: & lingua eo-
rum tranſiuit † in terra.

¶ [Poſuerūt i celū os ſuū] ſupba
ↄ deū loquēdo ⁊ deū habitatorē ce
li blaſphemādo dicētes deū vel ne
ſcire mala ſua/vel nō punire[⁊ li
gua eoꝝ trāſiuit] ⁊ deābulauit[in
terra] male loquēdo cōtra proximū
puꝰ in celū deide i terrā linguā tñā
ſtulerūt: qꝛ puꝰ cōtra xp̄m: poſtea
vero contra eccleſiā locuti ſunt vel
[lingua eoꝝ trāſiuit i terra] cōtem
pto celeſti dño ſeipſos in hac vita
laudādo ⁊ magnificādo. vel locutio
eoꝝ facta eſt terrena de terrenis
loquendo et felicitatem in eis aſ-
ſerendo.

10 Ideo † conuertetur
†reuertetur. populus meus † hic: † &
†huc †cum. dies pleni inuenientur
in eis.

¶ [Ideo] hoc conſiderato ⁊ ppen-
ſo ꝙ hec mala ex proſperis eue-
niūt[ppl's meꝰ] infirmus q̇ a veri
tate deuiauit[cōuertetť] ler cōſide-
ratione taliū ad v̄itatē ad deū[hic]
i. in h' ſeculo dū tp̄s eſt acceptabile
cōuertēdi ⁊ dies ſalutis de quibus
proximus additi[⁊ dies pleni] ſcꝫ in
dulgētiarꝫ: ad miſericordiā ⁊ ad gra
tiā[inuenienť in eis] iſta conuerſis
ſꝫ iniqui nec ad dimidiū accedūt/
vel in cōuerſis hic ad deū: inuenien-
tur in futuro dies pleni beatitudi-
ne. pleni eternitate. Deinde exponit
qualiter primum errauerūt/ ⁊ quo
modo poſtea: conuerſi ſunt. d.

11 Et dixerunt quomo-
do † ſcit deus: & ſi eſt ſci- †ſciuit †altiſſimo.
entia in † excelſo.

¶ [Et dixerūt] ſcꝫ cogitādo intra
ſe prius ꝙ conuerterētur[quomo-
do ſcit deꝰ] id eſt quomodo dicitur
ſcire/vel quomodo poſſumus ſcire
ꝙ ipſe ſciat que hic fiunt ſcꝫ ꝙ bōi
ita tribulantur et mali proſperan-
tur[⁊ ſi eſt ſcientia] rerum huma-
narum[in excelſo] ſcꝫ in deo .i. ſi eſt
ꝙ ipſe ſciat quomodo .ſ. patitur. q.
d. ſi ad hoc ſe extenderet dei proui-
dētia quomodo pmitteret fieri ta-
lia. Talis erat error eoꝝ: putabant
enim deum res humanas aut ne
ſcire/aut nō curare cū tribularenť
boni ⁊ florerent mali. vñ ⁊ dicūt.

12 Ecce ipſi peccatores
& abundantes in ſeculo
obtinuerunt diuitias.

¶ [Ecce] enī[ipſi pctōres] ſcelerū
patratores[⁊ abūdātes i ſeculo] .i.
i malis huiꝰ ſeculi/vl' ambitioſi ſe
culariū dignitatū[obtinuerūt di-
uitias] multas vnde habēť delitie
corporales. q. d. ideo erā nō pecca-
tor: ⁊ ſeruiui deo vt haberē diui-
tias: ſed ecōtra fieri video. nā mali
diuites ſūt ⁊ florēt diuitijs q̄ tñ deo
nō ſeruiūt: bōi q̄ deo ſeruiūt ecōtra
egēt. Vñ mirū eſt ſi deus hec ſcit ꝙ
etiam ea permittit.

13 Et dixi † ergo ſine
cauſa iuſtificaui cor
meum: & laui inter inno- †tuō ſi
centes manus meas.

¶ [Et] dixi ego q; iuſt? illis añ cō-
uerſionem filiz [dixi ergo] q: ſermo
deo ⁊ hoc non habeo illi vero non
ſeruiūt et hñt [ſine cā] i. fruſtra et
abſq; remuneratione [iuſtificaui]
et purgaui [cor meū] a praua cogi-
tatione vt mund? eſſem a pctō co
gitationis [et] ſine cā [laui] .i. mun
daui a praua operatione [inter in-
nocentes] id eſt cum innocentibus
[manus meas] id eſt actiones: vt
mundus eſſem a peccato operis.
vbi eſt enim merces pure conſcien
tie ibi pmiū inocētis vite. Ego bñ
viuo ⁊ ego: ille peccat ⁊ abundat.

14 Et fui flagellatus to-
ta die: & † caſtigatio
mea in † matutinis.

†argutio. †matutinum.

¶ [Et] ſine cauſa [fui flagellatus
tota die] id eſt quaſi continue ⁊ a
me nō recedūt flagella dei frequē
ter em̄ iuſti ſunt in afflictiōe. q. d.
deo ſeruio et flagellor: malus non
ſeruit ⁊ requieſcit [⁊ caſtigatio] de
perpetratis malis ſi in aliquo of-
fendi: fuit [in matutinis] id eſt in-
dilate et cito adhibita. Impiorum
caſtigatio differtur et ſera eſt vel
nulla: electorū vero ſtatim adhibet
et ſedula eſt ⁊ cita. ⁊ hoc eſt indi-
ciū magni bñficij dei electis ſpecia
liter collati. Sed iā caſtigatus re-
primit ſe ab eo qđ dixerat et erro-
rem ſuum recognoſcens ait.

Impiorū caſtigatio differtur.

15 Si dicebam narrabo
ſic: ecce † nationē filio-
rum tuorū reprobaui.

†gñationes

¶ [Si dicebā] i. dicebā ſez in cor-
de meo mecum cōferendo et quaſi
me redarguendo: ſi ego [narrabo]
et aſtruam: [ſic] ſicut ſuperius nar-
raui: ſcilicet φ deus non ſciat vel
non curet res humanas. et φ fru-
ſtra quis iuſte viuat ⁊ deo ſeruiat
[ecce] quaſi in aperto: ⁊ manifeſtū
et certum eſt φ ſic dicēdo [nationē
filioꝝ tuorum] ſez ſanctorū ⁊ iuſto
rū contrariū dicentium: et quibus
cedere debeo non enim ſum omni-
bus prudentior [reprobaui] id eſt
reliqui vel reprobam iudicaui qđ
eſt magnū inconueniens. Et ideo
ne reprobarem imo vt vnum cum
eis ſalubriter ſentirem.

16 † Exiſtimabā ut co-
gnoſcerē: hoc labor eſt
ante me.

†et ſuſcepi cognoſcere.

¶ [Exiſtimabā] i. cogitabā ſtudio
ſe et laborabam in mea cogitatio
ne: ſez deliberando [vt cognoſcerē]
et intelligerem huius rei veritatē
et cauſam quare nunc proſperan-
tur mali et affligūtur boni: ⁊ [hoc]
cognoſcere [labor ē ante me] id eſt
laborioſa queſtio añ oculos meos
quaſi em̄ murus obſtat mihi in fa
cie: ⁊ maior me eſt ſuperās meū in
tellectū. q. d. laborioſum ⁊ difficile
eſt mihi ad hoc puenire / ⁊ φtūcū:
φ ad hoc laborem non poſſum ad
hanc veritatē: niſi deus aperiat at
tingere. vnde recte ſubiungitur.

17 Donec † intrem in
ſanctuarium dei: & in-
telligā † in nouiſſimis
eorum.

†introeam †nouiſſima.

¶ [Donec intrē in ſanctuariū dei]
i. donec mēte trāſeā ⁊ rōne intrem
ad diuine diſpoſitionis ſecretū et
ad diuinum iudiciū [⁊ intelligam]
id eſt intellectum meum figā ⁊ ocu
lū mētis itēdā [i nouiſſimis eoꝝ. ſ.
qđ bonis vl' malis ſeruet i fine: vt i
ſdubitāter itelligēdo ꝯſidero: q: eſt
potēs et iuſt? de? ad hoc pmittit
malos florere i hoc ſeclo vt puniāt
grauius i futuro. ad hoc vult bonos
tribulari temporaliter quatenus
purgati poſtmodū gaudeant eter-

hoīm nouiſſima q̄ ſunt.

naliter. Nouiſſima hoīm ſunt vita eterna et mors eterna que ſemper homo debet intelligere et habere ī memoria. vnde intelligēs propter quid malis data ſunt bona et loquens ad deum ſubiungit.

18 Veruntamen propter † dolos poſuiſti eis: deieciſti eos dū † alleuarentnr.

†doloſitatem. †extollerent.

¶ [Verūtamē ꝓpter dolos] quos alijs fecerunt ⁊ vt ipſi fallerentur et dolus dolo puniretur [poſuiſti] ideſt apponi permiſiſti [eis] ſcilicet diuitias in quib⁹ confidunt: quas fallacijs et dolis adepti ſunt. ecce qꝛ diuitie cōferunt alicui ī laqueū peccati ⁊ penā peccati. Qꝛ enī dolo ſi ſunt faciendo dolū alijs: ideo et ipſi dolum et deceptionē patiunt vt excecati terrena eligant et eterna relinquāt vnde ſubdit [deieciſti eos] interius [dū alleuarētur] exterius. i. in eoipſo ꝙ alleuant: nō dico poſtq̄ alleuati ſunt: qꝛ talis elenatio ſeu elatio caſus eſt. Superbiūt exteri⁹: excecant interi⁹: pſiciūt honorib⁹: ⁊ cadūt morib⁹. Ita in preſenti eſt eis: ſed et de futuro quaſi admirando adiungit.

19 Quomodo facti ſunt in deſolationē ſubito? defecerūt: perierūt propter iniquitatem ſuam.

¶ [Quō facti ſunt ī deſolationē] ab oībus rebus deſerti in morte q̄ ⁊ repēte venit eis vñ ſubdit [ſubito] et repētine [defecerūt] q̄ñ ī maiori pſperitate et ſecuritate ſe eſſe credebant: ſubito tollūtur qui diu tolerantur et non communiter cū bonis moriuntur: ſed poſtq̄ defecerunt [perierūt] eternaliter [propter iniquitatem ſuam] qꝛ mortui ſunt in finali impenitentia: ꝓpter iniquitatē ſuā pereūt qui terrena cupierunt: qui in ſuperbia euanuerunt: qui in voluptatibus ſuis radicati ſunt. hec ſunt malorū nouiſſima que intelligit qui in dei ſanctuarium intrauit.

20 Velut ſomniū † ſurgentium domine in ciuitate tua: † imaginem ipſorum ad nihilum rediges.

†exſurgētis. †imagines eorum.

¶ [Velut ſomniū ſurgētiū] a ſomno deficit: qꝛ imago in ſomno viſa ſubito euaneſcit. ſic o [dñe in ciuitate tua] i. in celeſti hierl'm [imaginē ipſorū] gloriā et felicitatē tēporalē quā ipſi querūt que nō eſt vera glória ſed vult ei ſimilari [ad nihilum rediges] excludendo eos cum ſua imagine ab ipſa ciuitate: ita vt tā vera gl'ia et beatitudo: q̄ eius imago ⁊ ſilitudo eis deficiat. q. d. ſicut quis dormiēs ſomniat honores ⁊ diuitias: ſꝫ euigilās nihil inuenit: ſic ⁊ iſti duꝫ de hac vita in qua ceci dormiunt moriēdo euigilauerint ⁊ ſe cognouerint excluſi a gloria nihil niſi miſeriaꝫ inueniēt. Ita ꝯtinget impijs: ſꝫ ſpero ꝙ nō mihi qui temporalia contemno.

21 Quia † inflammatū eſt cor meum: & renes mei † commutati ſunt: & † ego ad nihilum redact⁹ ſum & † neſciui.

†delectatus †mutati. †nō ſꝫ ego †nō cognoui.

¶ [Quia inflāmatuꝫ eſt cor meū] i. amore dei et eternorum: igneqꝫ ſancti ſpūs accenſum et ideo nihil niſi ſpiritualia deſiderare poteſt [et renes mei] i. carnales affectus et delectationes [ꝯmutati ſunt] ī ſpirituales ⁊ oblatē: qꝛ dei amor carnalem

nalem con ſumit voluptatē[et ego ad nihilum redactus ſum]in mea reputatione et penitus me nihil eſſe reputaui abnegans meipſum [et neſciui].i.pro neſciēte et ſtulto me habui. Tria in hoc verſu demōſtrātur nobis valde vtilia. Primo feruor charitatis: deinde mortificatio carnis poſt modū perfectio humilitatis. In verſu vero qui ſequitur duo: id eſt obediētia et perſeuerantia commendantur: ait enim.

Dei amor carnalē cōſumit voluptatem.

22 † Vt iumentum factus ſum † apud te: & ego ſemper tecum.

†quaſi pecus †ad.

¶ [Ut iumentū factus ſum apud te].i.māſuetus ad obediendum tibi et ad portandum onus tuum[et ego ſemper tecum]ero et firmiter pſeuerabo: nec a te recedā p te aliquid diligēdo. Felix anima que poteſt eſſe iumentū dei vt pro eius amore manſueta et mitis oia libenter ferat: omnia patiēter ſuſtineat et ſicut bene cepit: ita ſemp pſiciat: atq; i pposito ſancto ſemp cū deo pmaneat: ita vt ab eo nullis tētationib⁹ ſeparet: nullis aduerſitatibus moueatur. Et hoc nō ſuis viribus / ſed gratie dei aſſeribit dicēs Et hoc non ex me: ſed tu

23 Tenuiſti manum † dexteram meā: † & in uoluntate tua deduxiſti me: & † cum gloria † ſuſcepiſti me.

†dexte re mee †nō h; et †in taſſum pſiſti.

¶ [Tenuiſti manū dexterā meā].i. me ad opa bona: et ipa opa mea direxiſti. Manū ſuā dicit opa: dexterā pp eternā vitā: nō eī p terrenis opabaf: ſ; p eternis[et me poſitū [in volūtate tua]implēda vt nūq̄ faciā niſi qd̄ tu volueris[deduxiſti de ỹtute in ỹtutē ne aberrarē[et] tandē[cū gloria]imortalitatis[ſuſcepiſti].i.ſuſcipies[me]i rōne. Felix eſt illa aia que volūtati dei ſemp eſt ſubdita: vt illud velit qd̄ vult deus: et illud reprobet qd̄ reprobat deus: et ſe totā ita diuine volūtati cōmittat vt q̄cq̄d voluerit tāq̄ de iumēto ſuo faciat quo voluerit ducat: ducturus eſt eñ dñs talē aiam in gloriā ſuā: de qua admirās ait.

24 Quid enim mihi eſt in cælo: & à te quid uolui ſuper terram?

¶ [Quid eñ] et q̄tū premiū[mihi eſt]paratū[i celo] et pmiſſum.q.d. imēſum et ieffabile ac tantū et tale q nō pōt dici ſe; tuipe: et eſtuās cepit cogitare felicitatē illā celeſtē et arguere ſe: q; terrena deſiderauerit d. et cū tātum ſit qd̄ habeo i celo[a te q̄d]aliud vile et deſpicabile[volui] et deſideraui[ſup terrā]q̄ſi aliquid magnū. Cur vnq̄ terrena volui: cur trāſitoria ꝯcupiui? Seruas mihi tu in celo diuitias imortales ſe; teipm: et ego volui a te i terra qd̄ hñt etiā ipij ſe; aurū et argētū Et q; tale pmiū mihi ē i celo: ideo

25 Defecit † caro mea & cor meum: deus cordis mei & pars mea deus † in æternum.

†cor meū et caro mea. †me⁹ i ſecula.

¶ [Defecit] marcatiōe et attenuatione pp tui deſideriū[caro mea].i. carnalis opatio exteri⁹.q; p rigorē diſciplinie ſic cōſtricta eſt vt iā ſpiritui reluctari nō poſſit[et cor meum].i.mala affectio interius: q; voluntas ppria oīſq; pſumptio et mala inclinatio interi⁹ eſt reſecata. et ideo fact⁹ eſt[de⁹ cordis mei] poſſeſſor dū temporaliter viuo[et] poſtmodum erit[pars]et hereditas[mea deus]non ad tempus: ſ;

[in eternum]q: nunq̃ ab eo vltra ſeparabor ſed ſemp cum eo ero. Jdcirco autem te patrem τ hereditatem meam elegi.

26 †nō habet †longe faciunt τomnē †fornicatur.

† Quia ecce q † elōgant ſe à te peribũt: perdidiſti † omnes q † fornicantur abs te.

¶[Qz ecce].i.manifeſtū eſt q[q elongant ſe a te]econtrario aliam partē eligēdo[peribunt]in eternū τ verū eſſe pdēt: q: tu[pdidiſti].i. pdes vel in dſnitiōe tua iā pdidiſti[oēs qui fornicanť abs te]ſeparando ſe a te τ adherendo alijs illicite: ac diligendo creaturā p creatore. omnis eñ illicita coniunctio dici pōt fornicatio. Qñ homo incipit deficere ab amore dei: incipit a deo elōgari. Qz ſi rebus temporalibus illicito amore coniungiť/iā vtiq; fornicatur. propriū eñ virū i. auctorem ſuum anima deſeruit: τ ei q̃ nō erat ſuus ſe laſciuo amore copulauit. Jlli ergo quis deſeruerunt deum perierunt.

27 †nō bꝫ dño.

Mihi autem adherere deo bonum eſt: ponere in † domino deo ſpem meam.

¶[Mihi aũt adherere deo]mō i pñti p volũtatē/fidē/τ charitatē [bonū ē]q: hoc ē totū bonū meū: τ i futuro p ſpēm: q: nihil meli⁹ ē q̃ videre deū facie ad faciē. τ q̃diu i peregriatiōe ſū dū nō ē mihi res bonū ē mihi[pōere i dño deo] nō i creatura[ſpē meā]p certā future btitudīs expectationē q̃ ſpes eſt quaſi anchora pmiſſa ad terrā q: vanū eſt i trāſitorijs ↄſidere vel ſperare: nā q: nōdū adherere poſſuꝫ deo meo p ſpēꝫ iterim: vľ adherebo ei p ſpē. Et merito: q: ipſe eſt dñs me⁹ q̃ me regit: et de⁹ m̄e neq; me ſtatu creauit. Ad hoc autē eſt hoc bonū. deo

28 Vt annunciē omnes † praedicationes tuas: in † portis filiæ Syon. †atrijs

¶[Ut]iterim[ānũciē oēs ꝑdicatiōes tuas].i.vt ꝑdicē alijs oia q̃ de te ſunt ꝑdicāda: τ q̃ voluiſti fidelib⁹ annũciari ad tuā glīaꝫ τ eorũ vtilitatē: vt deū quē amo laudē τ mecū coamatorē ei⁹ faciā. τ hoc [in portis]vľ atrijs[filie ſyō].i.in publico ecclie militāt[q̃ ē filia ſyō i.ſpeclatiōis ſcꝫ ecclie triũphātis. Syō eñ ſpeculatio vel ſpecula interpretať. i portis ecclēſie annũciare ſe phibet: q: ꝑdicatio preter vnitatē ecclēſie inanis eſt. τ vel[i portis filie ſyon].i.in ꝟtutib⁹. Porte eñ ſunt virtutes aīe p q̃s itroiť i eccleſiā: τ itur ad celeſtē hierlm. Jn portis ergo predicat: cuius vox in apertione virtutum eſt: cuius ſermonem vita commendat. Oratio. Syon quid interpretatur.

Hec nos dñe tibi iugiter adherere i te totā ꝟturē ſpei nr̃e deſigere. vt mereamur laudes tuas i portis eternalibus nunciare. p.

Pſalmus de lamētatiōe miſerię iudęorũ: & deſiderio liberationis ipſorũ: & ſimiliter fideliũ in captiuitate peccati detentorum.

Pſalmus. LXXIII.

1 Vt qd † deus repuliſti in finē: iratus eſt † furor tuus ſuper oues † paſcuæ tuæ. †repuliſti nos deus. †ais. †gregis tui

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ h̄ e. Intellect⁹ aſaph.i. i h̄ pſalmo apiſ q.d. fidelis aſaph i.ſynagoga ꝛ cōgregatio itelligat ſ.ꝙ figuris ablatiſ venit veritas: ꝛ ꝙ eterna nō tpalia ſunt q̄renda. Et ꝓpōit h̄ ꝓpha dauid in pſona aſaph duplicē iudaici ppli captiuitatē: vnā via. lz localem deſtructo ſacerdotio et regno ſub tito et veſpaſiano: aliā ſpūalē q̄ cecitas ꝯtigit i iſrael vt plenitudo gētiū itraret: p hoc itēdēs ꝯuertēdos admonere vt xp̄m veniſſe itelligāt poſt cui⁹ aduētū ꝓphe talia vētura eē ꝑdixerūt. ¶ Materia: lamētatio miſerie iudeoꝝ ꝛ deſideriū liberatiōis ipoꝝ: ꝛ ſilr fideliū i captiuitate pctī detētoꝝ. ¶ Intētio mōere vt oēs relictiſ figuris trāſeāt ad ꝟitatē: ꝛ fideles ꝯſiderādo captiuitatē iudeoꝝ ꝑpt pctā coꝝ multiplicē caueāt ſibi a pctis: ne ꝛ ipſi ſpūalr vel corpalr veniāt in captiuitatē ꝯſi. ⁊c. ¶ Sinia in gn̄ali ꝓpha i iſto pſalmo orat p liberatione ppli iſrlitici de captiuitate mlſtiplici allegās ꝑſtinā dei amicitiā: aduerſantiū malitiā: dei potētiā ꝛ ppli miſiā. ¶ Moralr pōt eē orō eccl̄ie p liberatiōe ppli catholici q̄ ſepi⁹ detinet p demōes i captiuitatē pctī: ad cuius liberatione allegat eccl̄ia. Prio dei amicitiā q̄ ppl'm catholicā recepit ad grām baptiſmalē. Scdo demonū malitiā obſtinatā. Tertio dei potētiā ad pctōꝝ iuſtificationē. Quarto ppli miſiā ꝙ̄ diu detinet in captiuitate pctī: ꝛ ad h̄ lr̄a de facili pōt applicari. ¶ Sniā i ſpālī: admirās ꝗ ꝛ cōqrēs ait. [Ut qd] .i.q̄re o [de⁹] .q̄ es creator nr̄ [repulisti] ſ.ppl'm iſrl' q̄ſi alienos ab antiq̄ familiaritate ꝛ a tua defenſiōe [in finē] .i.q̄ſi funditꝰ ꝛ ex toto: ꝛ h̄ eſt finis cōſumptiōis nō cōſummatiōis [iratus] ē furor tu⁹ [ſ]ꝑ tū ad viſum hoīm: ſic eīn vr̄ ꝑterire ſignū [ſup] ꝛ [oues paſcue tue] .i.ſup ppl'm tuū quē velut bon⁹ paſtor p deſertū duxiſti ꝛ māna paſtiſti: ac deīde i terra lacte ꝛ melle manāte collocaſti. Hoc iō dic̄ vt mīa pii paſtoris moueat q: i eos tpāliō vīdicamus q̄s aliqn̄ nr̄os fuiſſe meminimus. q.d. cur hoc niſi quia terrenis inherebamus ꝛ te paſtorem non cognoſcebamus.

2 † Memor eſto con-
gregationis tuæ: quam
poſſediſti ab initio. †memētō.

¶ [Memor eſto congregationis tue] .i.ppli iſraelitici [quā poſſediſti ab initio] .illi⁹ ppli.i.a p̄ncipio q̄ ille ppl's fuit iſtitut⁹ .ſ.a tpe p̄riarcharū q̄s p̄mus elegiſti q̄ erāt initiū ei⁹ a q̄b⁹ ꝛ nomē ſūpſit ꝛ originē. q.d. reduc ad mēoriā ꝙ eos ex mltiſ gētib⁹ ꝛ locis ſub vna lege p̄ vniuerſin ppl'ꝫ terre in vnū cētū tuū ꝯgregaſti: atq̄ʒ vt ꝓpriā hr̄ditatē ab initio poſſediſti vt eēt tibi ppl's peculiaris ꝛ p̄electꝰ: ꝛ h̄ ſit ca tue miſeratiōis. Preſtita bn̄ficia nūerat vt pi⁹ iudex īuitet ad ꝯſueta ſua bn̄ficia: ꝛ plus ſua bn̄ficia in eis attendat ꝙ̄ illoꝝ merita. Et ideo etiā memor eſto. quia

3 Redemiſti uirgā he-
reditatis tuæ †: mons
ſyon in † quo habitaſti
in † eo. †mōtē ſyon. †quem †ipſo

¶ [Redemiſti] ab egypto [vīgā] .i. ſceptꝝ: īperiū ꝛ dn̄ationē [hr̄ditatis tue] .ſ.ppli iſrl' quē tā ꝙ̄ hr̄ditatē vēdicas tibi: q: iudeoꝝ regnū d̄ pharaōis ſuitute liberaſti q̄ virga vel hereditas eſt [mons ſyon] Ibi ei erat ciuitas coꝝ hierlm: ibi ppl's ꝛ caput regni: ibi tēplū et ſacrificia: et oīa chriſtum ꝓmittētia

[in q̄ habitaſti] o xp̄e.i.pn̄tiā tuā oñdiſti:q2 ibi pn̄tia hoīs chriſti habitauit:et vt habitationē expreſſi⁹ cōmendaret ꝓtiu⁹ adiecit.[in 6
eo].ſ.exiſtēs et manēs ſpeciali⁹ ꝑ gratiam:ꝛ per hoc ſupplicat ne daret eum vaſtitati.Deinde rogat ēt pro gentibus dicens:

4 † Leua manus tuas in ſuperbias eorum in finē:quāta † malignat⁹ eſt inimicus in † ſancto.

† eleua manus tuā in ſuperbiam † maligne opat⁹. † ſacti ſuis.

❡[Leua man⁹ tuas].i.exerce virtutē ꝛ potētiā tuā[in ſupbias eorū]a quib⁹ euerſa eſt hierlm.ſ.gētiliū[in finē].ſ.cōſumptiōis vt ſuperbias eorū finalr̄ ꝛ penitus deſtruas:eaſq3 in hūilitatē vertas qḋ iā eſt impletū:q2 diuina v̄tute opante iā gētes hūilitate xp̄m cognouerūt q̄ pri⁹ ſupbe ppl̄m ei⁹ vaſtauerūt:ac admirando ſubiungit[q̄ta].i.q̄ dura ꝛ q̄ mlta[malignat⁹].i.maligne opat⁹[eſt ini- 7
mic⁹].i.gētilis ppl̄s.ſ.roman⁹ ꝑnceps ꝛ ſuus exercit⁹[in ſctō]in tēplo:in ſacerdotio:in illis oīb⁹ ſacramentis qḋ pmiſit de⁹ fieri:q2 iā nihil ꝓſignabāt cū rex eēt.i.xp̄s

5 Et gloriati ſunt † qui oderunt te:in medio ſolennitatis tuæ.

† omnes

❡[Et]iſup[gl'iati ſunt]de victoria ſua ꝛ ſcelere de tāt3 malis non timuerūt:ſ3 gaudiū idē habuerūt [q̄ oderūt te]ſui.ſ.demonū:q2 idolatre.et hoc[in medio ſolēnitatis tue].i.i cōi iudeoꝝ q̄ ex oīb⁹ ptib⁹ ꝯuenerāt ad diē feſtū.Vl'[i medio ſolēnitat3 tue].i.cū i hierl'3 paſchalis ſolēnitas agerēt:i eo eī loco q̄ dño ſolēnitas fieri ꝯſueuerat:ꝛ in ip̄a ſolēnitate q̄ iudei xp̄m crucifixerāt gētiles eos ꝯgregatos trucidauerūt et ciuitatē vaſtauerūt. Cōgregati ſeuierūt:ꝯgregati pierūt.Et oñdit q̄uo gl'iati ſunt.quia

Poſuerunt ſigna ſua ſigna:& non cognouerunt ſicut in † exitu ſuper ſummum.

† egreſſu deſuper.

❡[Poſuerūt ſigna]vl' trophea ſi deū ſ3[ſua].ſ.ſtatuas pn̄cipum ꝛ vexilla romana:aq̄las:dracones q̄b⁹ vtebanť in pl'ijs[ſigna].ſ.manifeſte captiōis ꝛ victorie ſicut capta ciuitate ſolēt pōi[i exitu].i.in portis vl' in via ꝛ plateis ꝛ h̄[ſup ſūmū]ꝛ altū.i.in aliq̄ loco eminēti ꝛ excelſo[ꝛ nō cognouerūt]ꝙ h̄ a deo eēt ꝛ dei diſpōne fieret q̄ ꝓpter pctā ppl'i dabit illis tātā victoriā:ſ3 ſuis virib⁹ ꝛ prāti attribuebant:ꝛ ideo ab incepto non reſipuerunt.et omi verecūdia poſtpoſita ita irreuerenter.

Quaſi in ſylua lignorum ſecuribus † exciderunt ianuas eius in idipſum:in † ſecuri & aſcia deiecerūt eam.

† cōciderunt † dolabro ꝛ i fractorio.

❡[Quaſi i ſylua lignoꝝ ſecurib⁹ exciderūt ianuas ei⁹].ſ.ciuitat3 ꝛ tēpli vt pateret oīb⁹ liber igreſſ⁹:ꝛ h̄[in idip̄m].i.vnanimiť ꝛ cōcorditer.Sicut eī i ſylua lignaria exciduntur ligna:ita viliter ſine aliq̄ reſpectu ꝛ reuerētia exciderūt ianuas oēs tēdētes i idip̄m ꝛ ꝯſpirati i vnū:q2 vno corde ꝛ vna volūtate ſil' oēs ꝯueniebāt i malū[i ſecuri]ad excidēdū[ꝛ aſcia]ad cōminuēdū[deiecerūt eā].ſ.ciuitatē ꝛ domū dei:ſecuris eī cedit:trabes ꝛ maiora deſtruit:aſcia ſiue dolabrum minuti⁹ ꝓſequitur ꝛ minora comminuit:et ſic maiora ꝛ mi-

nora dicit deſtructa.

8 Incenderunt igni ſanctuarium tuum: in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.

iiij. Regū. xxv.

❡ [Incēderūt igni] qđ ei nō poterat excidi ɔbuſtū ē [ſctūariū tuū] i. tēplū nomini tuo dedicatū [i terra. i. vſq; ad terrā deijciētes culmina ad laudē dei erecta [polluerūt] ſacrilegio [tabernaculū nois tui] i. q̄ nomē tuū iuocabat̃ qđ ſalomō fecit ad honorē nois dñi: q2 aras: mēſas: libros: veſtes ꝛ ſilia ꝓcceſſerūt pedibuſq; cōculcauerūt ac priuatas: ꝛ ſtabula iumētoꝝ i tēplo fecerunt. ſed ꝛ modo timendum ꝛ cauendū eſt: ne qđ tūc cōtigit hieroſolime nūc plebi eueniat xpianę. Jđ autem hec oīa fuerūt. q2

9 Dixerunt in corde ſuo cognatio eorū † ſimul: † quieſcere faciamus omnes dies feſtos dei à terra.

†interfe †venīte com primasᵒ mᵒoēs ſolēnitates dñi de terra.

❡ [Dixerūt i corde ſuo] qđ vtiq; plꝰ ē q̄ ſi dixiſſent i ore ſuo: nā in hoc ꝙ in corde dixiſſe ꝑhibent̃: volūtas: affectꝰ ꝛ itētio denotat̃: dixerūt aūt nō q̄tuor aut quiq;: ſ3 tota [cognatio eorū] i. tota illa hoſtiū multitudo: nec diuiſa ꝑ ptes ſ3 [ſil'] dixerūt iquā iſtđ [q̄eſcere faciamꝰ oēs dies feſtos dei a terra] ne ſit gl̃ia nois dei in ea. q. d. ita diſpergamꝰ oīa ꝙ nūq̄ āpliꝰ poſſint ɔuenire aut feſtū facere in terra. Hucuſq; oñſum ē quāta ab hoſtibꝰ illata ſint mala: deide oñdit que ab ipſo deo ſubtracta ſint eis beneficia: dicens.

10 Signa noſtra non uidimus: iam nō eſt propheta: & nos nō cognoſcet † amplius.

†ad huc

❡ [Signa nr̃a nō vidimꝰ] nr̃e ciuitatis deſtructionē vidimꝰ: ſigna tñ diuine miſerationis erga nos nō accipimꝰ q̄bꝰ nos ꝛ pr̃es nr̃i deū nobis placatū cognoſcere ſolebamꝰ [iā nō ē ꝓpha] aliq̄s q̄ bōa nobis futura ꝓnūciet ꝛ cōſolādo nos ɔfortet vt oli in alijs captiuitatibꝰ ꝛ aduerſitatibꝰ ſiebat [ꝛ nos nō cogſcet āpliꝰ] deꝰ vt liberet vt a malis reducat: ſ3 in miſerijs dimittet: vr̃ ei deꝰ oīno nr̃i eē oblitꝰ. Tāq̄ ğ afflictꝰ malis dño īgemiſcēs ait. h̃ mala ſūt nob. S3

11 Vſquequò deꝰ † improperat inimicus: irritat aduerſarius nomen tuum in finem?

†exprobrabit.

❡ [Uſqueq̄] i. q̄diu o [deꝰ improperat] nobis [inimicꝰ] i. ſ. pplꝰs gētilis gloriādo de ſubmerſiōe ciuitatis ꝛ tēpli ꝛ dicēdo ꝙ nō ſit verꝰ deꝰ [irritat] i. ꝓuocat [aduerſariꝰ] nr̃ [nomē tuū in finē] i. ꝑpetuo blaſphemādo: ac v̓bis ꝛ factis te exaſperando. vl' vſq; ad quē finē: an vt corripias pplm tuū ꝛ corripiēs ducas i finē. i. i xpm: vl' eo vſq; donec veniat i te finē. Attēdat h̃ verba q̄ſq̄s ꝓ pctō ſuo affligit̃: q̄ſq̄s a deo tā q̄ irato ꝯſerit̃ nō deſpet: gemat: miſeriā ſuā medico oñdat: ad hoc ei ferit vt pcat: ad h̃ iraſcitur ne iraſcat̃. vñ adhuc ſubiūgit.

12 Vt quid auertis manum tuam & dexteram tuam: de medio ſinu tuo in finem?

❡ [Ut qd] i. q̄re [auertis manū

tuā ⁊ dexterā tuā].i.ṽtutē ⁊ ꝓtectionē tuā vſitatā[de medio ſinu tuo].i.a ꝑplō tuo iſto q̄ eſt ſinus tu⁹ in q̄ hacten⁹ ſecretiſſimos theſauros tuos recōdidiſti[i finē].i. finalr̄ ⁊ tādiu.q.d.nō diu differas nos liberare ꝑ potētiā tuā fauorabilē ab inimicoꝝ ꝑtāte ⁊ oppreſſione.Uel[Ut q̄d auertis manum tuā]a ꝑplō tuo iſrael nō ducendo eos[in finē].i.in xp̄m.Querebat vt q̄d ēt intellexit ſicut intitulatū eſt intellectus aſaph:⁊ iō ſubdit

13 Deus autem rex noſter ante ſecula:operatus eſt ſalutem in medio terræ.

¶[De⁹ aūt rex nr̄ an̄ ſcl'a]exiſtēs nō tp̄alis ⁊ recedēs q̄ ē i ꝑncipio ṽbum ꝑ qđ facta ſunt oīa:ip̄e rex hō fact⁹[opat⁹ ē ſalutē in medio terre].i.vbiq̄ terrarū vt diſcerēt hoīes eterna q̄rere ñ terrena.Uel[in medio terre].ſ.in iudea q̄ ē in medio terre q̄ſi vmbilic⁹ orbis:qꝛ de⁹ ibi fact⁹ ē hō:⁊ crucifix⁹ ꝓ ſalute toti⁹ mūdi:vt ab omnib⁹ in circuitu poſſit ꝑticipari.Ad h̄ eni̅ ad tp̄s auertit manū ſuam a gēte iudaica.Ad h̄ cecitas ex ꝑte cōtigit in iſrael:vt de⁹ opareť ſalutē in medio terre:⁊ ſic plenitudo gētiū intraret.Deinde oñdit q̄liter ſolūmodo operat⁹ ſit cōuertendo ſe ad ip̄m operatorē deū ⁊ dicēdo

14 Tu cōfirmaſti in uirtute tua mare: † contribulaſti capita dracon̄ in aquis.

†cōfirmaſti. †aqua

¶[Tu ꝯfirmaſti in ṽtute tua].i. i potētia tua.vl'[in ṽtute tua].i.i xp̄o q̄ ē dei ṽt⁹ ⁊ ſapiētia[mare].i.gētes q̄ iudeā i medio ſui cīgebāt ſic mare terrā.Gētes dicūtur ma- re ꝓpter vitioꝝ affluētiā ⁊ moꝝ amaritudinē q̄ ablatis idolatrie fluxu ꝯfirmate ſūt in xp̄o ꝑ fidē/ſpē/⁊ charitatē.Et q̄ ordine factū ſit ſecut⁹ adiūxit[ꝯtribulaſti capita draconū].i.cōminuiſti ⁊ ſubieciſti ꝑncipalia vitia ⁊ pctā doloſorum ſpūum q̄ ab eis ſuggeruntur ſctis aiab⁹[in aq̄s]baptiſmi.Jp̄s q̄q̄ principē diabolū atq̄ vniuerſas ei⁹ altitudies et pōpas pariť deū deſtruxiſſe oñdit cū ſubiūgit

Gētes q̄re ma[...] fremuerūt.

15 Tu confregiſti † capita draconis: dediſti eum † eſcam populis † Aethiopum.

†caput †in ethiopibus.

¶[Tu ēt[cōfregiſti] .i.annihilaſti[capita].i.ꝑtātes ⁊ prauas ſuggeſtiones[draconis].i.ꝑncipis demonioꝝ:⁊ ſic ea ꝯfringēdo opat⁹ eſt rex nr̄ ſalutē in medio terre: q̄ ꝑus corrupta erat ⁊ ſāguerat talū hoſtiū inuaſiōe:⁊[dediſti eū]ſcꝫ draconū ⁊ diabolum[eſcam ꝑplis ethiopū].i.oīm gētiū.ip̄i ei vocāť ad fidē q̄ ꝑu⁹ nigri fuerūt pctis:⁊ ſicē eſca mordeť a comedēte:ita credētes ip̄m diabolū mordēt:redarguēdo:accuſādo: maledicēdo.Uel qꝛ adoratores diaboli et membra eius ſunt credētibus qui tenebre fuerunt incorporati et corpus chriſti facti.hoc autem ſic factum eſt.

16 Tu dirupiſti fontes & torrentes:tu ſiccaſti fluuios æthan.

¶[Tu dirupiſti] .i.apuiſti[fontes].ſ.aplos ⁊ ꝑdicatores minores[⁊ torrētes].i.ꝑdicatores maiores vt manarēt liq̄rē ſapiētie:⁊ diuitias fidei vt irrigarēt ſiccitatē gētiū:vt ſua dulcedie atq̄ irrigatiōe ceteros ꝯuerterēt[tu ſiccaſti fluuios ethā]q̄d īterp̄tať fortis vl'

robuſt⁹:ꝛ ſignificat de ſe de virtute pſumētes.i.tu inutiles feciſti oēs doctrinas gentiū/magorum/iudeorum/de ſe preſumētium/ꝛ inūdationes ac cōſilia diaboli qui de ſe preſumpſit:ſed dei virtute humiliatus eſt.

17 Tuus eſt dies & tua eſt nox:tu † fabricatus es auroram & ſolem.

†perfeciſti ſolē ꝛ lunā

¶ [Tuus eſt dies] i.ſpiritales illuminati a vero ſole quos velut diem illuſtrat ſol incommutabilis ſapientie qua loquūtur inter pfectos dies diei eructat verbum:qđ erat in principio apud patrem [et tua eſt nox] i.carnales adhuc q̄ſi in tenebris quibuſdā ignorantie exiſtentes quos velut noctē cōſolatur luna.i.carnis xp̄i manifeſtatio. Verbū enim caro factū eſt ꝛ habitabit in nobis:qui cum non taceant ſidē nox nocti indicat ſcientiā q: [tu frabricat⁹ es aurorā ꝛ ſolē]. i.initium ꝛ perfectionē ſapientie: hoc eſt incipientes et perfectos/ ſeu carnales et ſpiritales. Et vt vniuerſal'r tua dona complectar.

Joh.j.

18 Tu feciſti omnes terminos terræ:eſtatem & uer tu † plaſmaſti ea.

†feciſti

¶ [Tu feciſti oēs terminos terre] terminas eni gr̄am tuā quam das eccleſie tue ad mēſurā:non eni proficit i virtute ꝛ gr̄a vnuſq̄ſq; q̄tū cupit ſed q̄tum placet ei diuidere terre ſue q̄ termios ponit:quia vnuſq̄ſq; ꝓprium donum h3 a deo alius ſic ꝛ ali⁹ ſic [eſtatem] i.feruētes ſpū ꝛ charitate [ꝛ ver] i.nouellos in fide ꝛ virtutib⁹ [tu plaſmaſti ea] neutraliter dictum eſt:ac ſi diceret:ꝛ perfectos ꝛ nouellos omnes tu feciſti.non ergo glorientur quaſi non acceperint. Magna commendatio gratie dei eſt in eccleſia chriſti.deinde ꝛ pro ſuis orat dicens.

19 Memor eſto huius: † inimicus † improperauit domino:& populus † inſipiens incitauit nomen tuum.

†creature tue. †exprobrauit †iprudēs exacerbauit.

¶ [Memor eſto hui⁹] ſ.cōgregationis tue ꝓ qua orauit ſuperi⁹:et ſi nō palearū ſaltē reliq̄arū:ꝛ declarans cui⁹ cōgregationis penitet etiā cecitatē eius tanq̄ intelligēs ꝛ gemēs ſic ꝓ eis orat:vt eorū cōfiteant errata cū ſubdit [inimicus iproperauit dn̄o] verbis.popl's eni iudaicus multa opprobria dixit xp̄o [et idē [ppl's inſipiens] nō ꝓuidēs in futuro ꝛ dure ceruicis [incitauit] i.exacerbauit ſuper ſe [nomen tuum] q: tot miracula vidit ꝛ eſſe deum non credidit:et inſup quē adorare debuerat occidit: Sed q: quidam erant credituri poſtulat pro eis dicens.

20 Nè † tradas beſtijs † animas confitentes tibi: † & animas pauperum tuorum nè obliuiſcaris in finem.

†tradideris †animā cōfitētē. †nō habet et.

¶ [Ne tradas beſtijs] i.malignis ſpūb⁹ [aīas ꝯfitētes tibi] ꝯfeſſiōe fidei ꝛ laudis:vl' q̄ penitēs ꝯfitēt peccā [ꝛ aīas pauperū tuoꝝ] i.ꝯtēptoꝝ mūdi vl' de ſe nō pſumentiū [ne obliuiſcaris i ſinē] i.finaliter:ꝛ ſi ad horā iraſci videaris:q̄ pri⁹ videbāt diuites ſtatuētes iuſtitiā ſuā mō ſunt pauperes nō audētes oc'los ſuos leuare ad celū. Mō q̄ſi obliti a te videntur dū eſuriūt:dū ſitiunt:dum cōſolatiōe nē terrenā a te nō accipiūt:dū tribulātur:dum

reſpiciunt̄:ſed in ſinē nō obliuiſce
ris quādo eternalr̄ remunerabūt̄.

21 Reſpice in teſtamētū
tuum: † quia repleti
ſunt qui obſcurati ſunt
† terrę domibus iniqui
tatum.

†q̄m̄ † terra domorum.

¶ Reſpice in teſtamētū tuū].i.in
ꝓmiſſionē tuā reliquijs factā:hoc
eſt imple ⁊ redde quod promiſiſti
vt reliq̄e ſalue ſiāt. Meminit pro-
miſſionis:q2 merita deficiunt eis.
Et neceſſe eſt vt reſpicias:q2 econ
trario multi infideles iudei in qui
bus cecitas ꝯtigit[repleti ſunt do
mib⁹ iniquitatū].i.cordib⁹ malis
et iniquis in quibus libēter habi-
tāt et perſeuerāt tanq̄ in domib⁹:
ſicut mundi corde in conſcientijs
ſuis:ſcʒ illi[q̄ obſcurati ſunt terre]
id ē terra h̄ eſt amore terrenitatꝭ
⁊ terrenis deſiderijs q̄ obſcurāt lu
men rōnis:q2 oculos ſuos ſtatue-
runt declinare in terram.ideo di-
co reſpice

22 Ne † auertatur hu-
milis † factus confu-
ſus: † pauper & inops
laudabūt nomē tuum.

†reuertatur. †nō hʒ fact⁹. †egenus.

¶ [Ne auertatur]a te ⁊ a tua miā
ſeu reſpectu tue clementie[hūilis
fact⁹]ꝯſitēdo peccā ſua[ꝯfuſus]q2
ſi auerteret̄ ꝯfūderet̄ ⁊ beſtijs tra
deret̄.vel[humilis]p ſuā ꝯfeſſionē
[factus cōfuſus]ille em̄ vere mere
tur veniā q̄ nō timet pdere famā
ne pdat cōſciētiā. Et ſi nō auertit̄
[paup ⁊ inops]ſpū.i.hūiles q̄ ni-
hil in hoc mundo appetūt ⁊ de ſe
non preſumunt qui ope humana
deſtituti ſunt et a ſolo deo opem
querūt[laudabūt nomē tuū]gra-
tias agēdo ſeu peccā confitendo et
eterna querēdo. Et poſt q̄ pro cōſi
tentibus orauit:conſequenter de
pertinacibus non tam orando q̄
prophetiſando ſubiungit.

23 Exurge domine iudi
ca cauſam tuam: † me-
mor eſto improperio-
rum tuorum eorū que
ab † inſipiente ſunt to
ta die.

†memēto. †ip̄ru-dente.

¶ [Exurge]aduerſus paleas o[do
mine]q̄ diſſimulādo dormire vide
ris[iudica cauſam tuā]quā nos ꝯ
inſultātes tibi ⁊ detrahētes ſuſce
pim⁹ defēdēdā:iudica inquā tuis
dās coronā:hoſtibus penā. Vn̄ ſeq̄
tur[memor eſto ip̄roperiorū tuoꝝ]
que vel tu ſuſtinuiſti p nobis:vel
nūc eccleſia ſuſtinet ſcʒ[eoꝝ q̄ ab
inſipiente]pplo[ſunt]facta ⁊ ſiūt
[tota die].i.aſſidue:nec em̄ deerūt
inſultātes vſq; in ſinē ſeculi. Cōtē
pt⁹ eſt chriſt⁹ a iudeis ābulās in
terra.cōtēnit̄ quotidie a falſis chri
ſtianis ſedēs in celo. Inſipiēs eſt
q̄ deū nō cognouit aut cognoſcēs
peruerſe viuit. Tales improperant
dn̄o deo ⁊ mēbris ei⁹ modo blaſ-
phemādo:modo deridēdo:mō mi-
nādo:modo adulādo. Et taliū me-
mor erit de⁹ in iudicio vt videcet
⁊ damnet:nō omniū tn̄:niſi eoꝝ tā
tū q̄ in hoc pctō ſunt tota die.⁊ ſp
nō eoꝝ q̄ an̄ ſinē p pniaʒ emēdāt̄.
Et q̄ſi repetēdo ⁊ addēdo ſubdit.

24 Ne obliuiſcaris uo-
ces † inimicorum tuo-
rum: ſuperbia eorum
qui te oderunt aſcendit
ſemper.

†deprecātiū te.

¶ [Ne obliuiſcaris voces inimicoꝝ
tuoꝝ[te blaſphemātiū tibiq; detra

hẽriũ.i.ĩproperia ab ipſis tibi illata.q d.ne diſſimules iudicare ⁊ punire eos tã͂ eorum oblitꝰ fueris. Nã in h̃ culpa grauior extitit: qꝛ nõ ſolũ ab inſipiẽtibꝰ ſ; etiã ab.inimicis ĩproperia illata ſũt.culpabiliꝰ enĩ eſt ꝑ inimicitiã peccare ꝙ ꝑ ignorãtiã: tñ vtrũqꝫ pctm̃ eos obligauit. Et merito hoc debes facere: qꝛ [ſuperbia] tã execrabile malũ [eorum qui te oderũt] regnũ tuũ refutãtes [aſcendit].i.incedit ⁊ creſcit [ſemper] i.iugiter ⁊ multipliciter. Nolũt reſipiſcere: ſ; magis et magis ꝓficiũt in malum quotidie. dum enim tu differs penas illi creſcunt in blaſphemias.

Oratio.

CReator oĩs elemẽtorum deꝰ ante ſecula rex eterne. memẽto gregis tui quẽ effuſione cruoris tui redemiſti: atqꝫ oim te querẽtiũ voces ꝓpiciatus exaudi. Per dominum.

Pſalmus de exhortatiõe ad humilitatem: ut diſtrictũ dei iudicium euitetur: in quo ſuperbi damnabuntur & humiles exaltabuntur.

Pſalmus. LXXIIII.

1 COnfitebimur tibi deus: confitebimur † & inuocabimus nomen tuum.

†tibi

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulꝰ talis eſt. In finẽ nec corrũpas. pſalmꝰ cãtici aſaph: h̃ eſt iſte pſalmꝰ q̃ ẽ nobis cã cãtici.i.iucunditatis ⁊ delectatiõis: qꝛ humi ꝓponit aſaph.i.ſynagoge.ſ. iſtide libus eternam ꝓmittit btitudinẽ li inuitãs i finẽ.i.ĩ xp̃i cõformitatẽ ſic monendo ne corrumpas te.i.ne ſupbias: qꝛ ſicut humilitas cuſtos eſt virtutũ ita ecõtrario ſupbia corruptio. ¶ Materia exhortatio ad hũilitatẽ hic enim pſalmꝰ medicinã hũilitatis apportat ꝯ tumorem ſuperbie: ⁊ loquitur ipſe xp̃s modo ꝓ ſe mõ in perſona mẽbrorũ ⁊ eccłie. ¶ Intentio monere oẽs ad hũilitatẽ vt ſic oĩpotẽs dei diſtrictũ iudiciũ euitare valeant: ⁊ ne qs ſupbus d̃ ſe p̃ſumat: nec hũilis de deo deſperet. ¶ Sñia i gñali: ꝓphetã pſona xp̃i ⁊ mẽbrorum exhortatur ſuperbos ad humilitatẽ ꝓponẽdo eis dãnationẽ quã ſupbi ſunt in futuro habituri ⁊ exaltationẽ quã humiles ſunt aſſecuturi. ¶ Sñia in ſpãli. Aſaph ergo certꝰ de ꝓmiſſis incipit ſic.iã humiles facti [Confitebimur] d̃ pctis p̃teritis [tibi] pro indultori o [deꝰ] qꝛ tibi ſoli peccauimꝰ [cõfitebimur] etiã cõfeſſione laudis de beneficijs obtentis [⁊ inuocabimus nomẽ tuũ] pro alijs beneficijs obtinẽdis. Uel [ꝯfitebimur tibi deus] pctã. Deinde repetit [cõfitebimur] q: ꝯfeſſio pctõrum frequẽs eẽ d;. Initiũ bonorũ eſt confeſſio pctõrũ hec eſt enĩ inchoatio iuſticie poſt confeſſionẽ ſequitur inuocatio. vñ ſubdit [et inuocabimus nomẽ tuũ] in auxiliũ. Primũ ergo pctã tua cõfitere ⁊ non ſemel ſed iterũ ⁊ quotiens peccaueris totiens confitere: prius a te expelle pctm̃ ⁊ deinde inuoca: ⁊ intus voca ⁊ inuita deum ad cor tuum ſic mundatum. Nam ſi prius inuocaueris nõ exaudieris. Jam vero dignus eris dñi nomen inuocare atqꝫ ipſius opera ceteris predicare. hec quippe eſt regula ſancte deuotionis prius confiteri peccata: poſt inuocare deum et tãdẽ narrare. Unde et ſubditur.

bonorum initium ꝯfeſſio ẽ pctõrum.

2 † Narrabimus mira

†enarrabo omnia

bilia tua:cum accepero tempus ego iuſtitias iudicabo.

¶[Narrabim⁹ mirabilia tua]que pro redēptiōe generis humani feciſti per pſſionē eī in q̄ oīa lauant euacuamur malis:⁊ p inuocationē īplemur bonis:ac tādē de pleno eructuantes narrare poſſum⁹. Sʒ qr deīde futurū eſt iudiciū iā ipe dñs inuocat⁹ reſpōdet ⁊ loq̄tur p ſemetipm.d.[cū accipo tps] iudicādi a me pſtitutū.ſm hoiem ei accipiet quod ipe de⁹ dat[ego] xps[iuſtitias iudicabo]faciēdo qd requirit iuſtitia ⁊ reddēdo vnicuiq̄ iuxta merita ſua. Vbi mie ſuc pri⁹ iuſtitias pdicat ⁊ ſic iuſtitias iudicat vl iuſtitias iudicabit:quia nō ſolū mala apta:imo ⁊ ea q̄ vident mō bñ facta. Audi ḡ nūc eaʒ p ſuos pdicātē:nā ſi ptēpſeris ipe iudex minatur tibi iudiciū. Quantū aūt opus ſit narrare mirabilia eius oſtenditur cum ſubinfertur

3 † Liquefacta eſt terra & omnes † qui habitant in ea:ego confirmaui columnas eius.

†defluxit. †inhabitantes.

¶[Liq̄facta eſt terra]deinde exponit qd terrā dixit[et]pro id eſt oēs q̄[habitāt]p amorē[in ea]id ē q̄ ſtudio ⁊ volūtate in terrenis perſeuerāt:⁊ in eis pſidūt. Terra pri⁹ firma liquefacta eſt quādo hoies terreni a ſtabilitate virtutis ⁊ iuſtitie liqueſcunt:⁊ in diuerſas ↄcupiſcentias ⁊ vitia defluūt. Sʒ ego dñs nō ſuppliciorū exactor ſʒ peccatorū donator:[ↄfirmaui colūnas ei⁹] ſcʒ diſcipulos:nam reſurgēs mortē nō eſſe timēdā demonſtrauit et aſcendens ſpiritu miſſo corda diſcipulorum inflammauit:et ſic colūnas terre ante nutantes cōfirmauit. Quotidie etiam homines iuſtos et ſanctos quorum meritis et doctrinis alij ſuſtentantur deus firmat in bono virtutibus et diuino amore nutriendo. Nam ſicut liqueſcit quis cupiditate inferiorū ita roboraẗ charitate ſuperiorū. Et

4 Dixi iniquis nolite inique agere: & delinquentibus ,nolite exaltare cornu.

¶[Dixi]per columnas confirmatas ⁊ ad predicandum miſſas. Nō dixerunt illi:ſed ipſe qui loquebatur in eis[iniquis]id eſt generaliter omnibus malis[nolite inique agere]id eſt non perſeueretis in malis ſed recedite ab eis ⁊ cauete de futuris. Malum eſt enim peccare/peius eſt perſeuerare:ſed pernicioſius eſt ſe defendendo culpam excuſare:vnde ſubdit[et delinquentibus]i.peccata defendentibus dixit[nolite exaltare cornu] id eſt nolite eleuari i ſuperbia:nolite clare defendere peccata:ſed penitendo ⁊ vos accuſando delete ea q.d.ſi iam feciſtis iniquitates per cupiditatem ne defēdatis per elationem:nec excuſetis per vos vel per alium vt per diabolum vel per ſuaſores ſeu per quēcūq; modū Et ſequitur alia prohibitio.

5 Nolite † extollere in altum cornu ueſtrū: nolite loqui aduerſus deum iniquitatem.

†ergo efferri ne loq̄mini aduerſus deū iniq̄tatē.

¶[Nolite extollere in altū cornu veſtrū]i.nolite vos erigere cōtra deuʒ q̄ ſup oēs altus eſt:⁊ intātū nolite ſuperbire vt culpam peccatorum reflectatis in auctorem veſtrum:ſic duobus modis ſolent

iniqui exaltare cornu ſuum. videlicet aut ſeipſos defendendo. aut ipſum altiſſimum accuſando: propter ea ſubdit exponẽdo quod dixerat [nolite loqui] ſaltẽ corde: & ſi non lingua [aduerſum deũ iniquitatẽ] i. contra eum blaſphema cogitatione remurmurando vt ille q̃ dicit ſe iniuſte pati qđ eſt iniuſtũ facere deũ vł q̃ nõ ſua culpa: ſʒ neceſſitate ſtellarũ dicit ſe peccaſſe vt deo nõ ſibi ſit imputãdũ. Vel q̃ ſcit ſua peccã. ſed impunitatẽ ſibi promittit quaſi deus res hũanas neſciat vel nõ curet. Ideo autem non faciatis hec.

† qm̃ 6 † Quia neque ab oriente, neque ab occidente, neque à deſertis † montibus: quoniam deus iudex eſt.

† mõtium.

¶ [Quia neq; ab oriẽte: neq; ab occidẽte] q̃ſi mundi terminis [neq; a deſertis mõtibus] id eſt ſecretis locis & intermedijs ſubintelligitur eſt aliq̃s expers iudicij dei. q2 ex nulla parte põt aliq̃s iudicium diuinũ effugere. [qm̃ de9] q̃ vbiq; preſens & vitari nõ põt [iudex eſt] nõ ſolum factorũ, ſed etiã verborũ cogitationũ & intẽtionũ: Si hõ iudex eſſet min9 fortaſſis timeri potuiſſet: ſed quoniã de9 iudex eſt oẽs ei ſeruiãt: omes ꝯ receptis ei9 obediant: nullus contra eum amplius loqui preſumat. & commendat deum iudicem: quia ipſe qui talis eſt

7 Hũc humiliat & hũc exaltat: quia calix in manu domini uini meri plenus mixto.

¶ [Hũc] q̃ ſe exaltat ſcʒ ſuperbus cornu p̃ ſupbiã extollẽtẽ [humiliat] ſcʒ deijciendo: & [hũc] q̃ ſe humiliat. ſ. humilẽ ſe nõ extollẽtẽ [exaltat] ſ. honorãdo q2 [põt] [q2 calix] i. ꝓpinatio & diſpẽſatio [vini meri] i. puri. i. iuſti iudicij eſt [in manu] i. ptãte [dñi] i. xpĩ [plen9 mixto] i. miĩa i iudicio: quia alijs dabitur vita p miãm alijs mors p iuſticiam: retributionẽ meritorũ in diſpoſitione diuina aſſimilat calici qui habet in ſe vinũ mixtũ cuius fecib9 ita q feces ei9 ſint inferi9: ac vinum clarũ & meratũ ſuperius. Per vinum meratũ quod bibent iuſti ſignificat retributiones bonorũ: per feces quas bibẽt peccatores retributionem peccatorũ.

Et inclinauit ex hoc † hũc
8 in † hoc: ueruntamen † fex eo.
fex eius non eſt exinanita: bibẽt † omnes peccatores terre.

¶ [Et] hoc mixtum [inclinauit ex hoc in hoc] loquitur neutraliter q̃ſi de duobus vaſis quibus liquor īfũditur id eſt inclinat & propinat omnibus generaliter & abundanter pro qualitate geſtorũ: oẽs enĩ ſentiũt miſericordiam & iudicium. & licet incliuet calicem [verũtamẽ fex eius] ſcʒ calicis. i. pena & vindicta bibẽtib9 auſtera malis reſeruata [nõ eſt exinanita] & euacuata i. nõ finietur quin ſapor amaritudinis eius duret in eternũ & de hac fece & penalitate [bibẽt omes peccatores] [terre] & impij in terrenis delectati: quia nullus eorum excluditur a dãnatione cõi. Oẽs ergo peccatores bibent.

9 Ego autem † annũciabo in ſeculum: † cantabo deo Iacob. † ſeſtiui gaudebo. † pſallam.

¶ [Ego aũt] xp̃s cũ corpore meo

interim [annũciabo] euangelium et volũtatẽ dei alijs vel dei iuſtitiã et miſericordiam in ſuo iudicio faciendam [in ſeculũ] id eſt ꝙdiu ſeculũ erit. ꝙdiu ei durabit hoc ſeculum chriſtus et ſui predicabũt euãgelium [cantabo deo] id eſt ad honorem dei [iacob] hoc eſt cum gaudio laudabo eum qui ſpecialiter eſt deus illorum qui ſpiritualiter ſunt iacob. Quãuis enim deus ſit oim tamẽ ſpecialiter dicitur deus iuſtorum qui ſunt ſupplãtatores viciorum. Deinde pronunciat iudicium vbi predicit malos humiliari et bõos exaltari. Unde et ſubdit:

10 Et omnia cornua peccatorum cõfringam: & exaltabuntur cornua iuſti.

¶ [Et omnia cornua peccatorum] ſcʒ imperiũ. dãnationem: dignitates. poteſtates: honores: diuitias. ſuperbiã et preſumptiones impiorum qui hic erigũtur: et modo frãgi nolũt quibus cornibus tãꝗ thauri indomiti alios impetunt. alios feriunt et impellũt [confringam] finaliter in iudicio [ea] ad nihilũ redigendo [et exaltabũtur] tũc [cornua iuſti] ſcʒ fides/charitas/ceterecꝫ virtutes que ſunt munera xpi et ſublimitas iuſti quibus ſe ab inimicis eccleſie iuſti defẽdũt: ipoſcꝫ valenter impediunt et proſternũt ꝗ mirabilis deus cũ ad iudiciũ venerit igl'ia ſua mirifice exaltabit: Et hoc ẽ qd ãte dixit hũc humiliat et hũc exaltat. Colligat ergo ex his verbis vnuſquiſcꝫ q̃le ſe debeat exhibere: caueatcꝫ (ſicut in titulo premiſſum eſt) ne ſeipſum corrumpat et pereat peccatores ſuperbos imitando et domino reſiſtendo: Sed potius humiles iuſtos ſtudeant imitari quatenus in futuro regno mereatur a domino exaltari. hec eſt quippe itentio et vtilitas huius pſalmi. Oratio.

Paſtor bone qui propter malum omniũ redẽptionem hauſiſti calicem paſſionis: nomen tuum ſupplices inuocamus. vt ſuper colũnas ſapientie nos ſtabilitos ſeptiformi ſpiritus ſctificatiõe ꝯfirmes. Per dñʒ.

Pſalmus de dei noticia & habitatiõe in ſanctis ac confractione armorũ diaboli i eis: nec non de reproborũ duricia & terribili dei iudicio. Pſal. LXXV.

1 Notus in Iudea deus: in Iſraël magnum nomen eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus hic eſt in finẽ in carminibus pſalmus aſaph cãticũ ad aſſyrios. hoc eſt pſalmus iſte ꝓponitur aſaph. i. fideli ſynagoge vt i. õ ex triſticia vel ex neceſſitate: ſed i carminibus. i. in laudibus et exultatiõe pſeueret in bono vſcꝫ i finẽ vite ſue. qui pſalmus nõ ſolũ ꝓponitur aſaph ſed etiã eſt cãticũ quia agit de domino xpi ſcʒ ꝙ notus: ꝙ habitat: ꝙ illuminat. ꝙ ſaluat: referẽdũ ad aſſyrios. i. ad oẽs recte viuere volẽtes. Aſſyrii ei itepretãt dirigẽtes quia licʒ pncipalr ex lege loquitur his q i lege ſunt: tñ q̃cũcꝫ ſcripta ſũt ad nr̃aʒ doctrinã ſcripta ſũt. et hoc cãticũ. eſt ꝯ iudeos q ſe nõ dirigũt ad deũ ſʒ errãt et erigũt ſe cõtra xpm ſuum querẽtes ſtatuere iuſticiam et ſine gratia habere ſalutẽ. ¶ Materia noticia et deuotio quam habent fi-

Aſſyrii dirigẽtes iterpretãtur

deles de xp̄o. ¶ Intentio: monere fideles ꝛ deuotos q̄ ſe deo vouerūt quatenus cū laudibus ꝛ exultatione in voto pſeuerent vt ſe ipſos. et hic ꝛ in futuro deo reddant. ¶ Sñtētia i gñali. ꝓpheta i iſto pſalmo narrat qualiter de⁹ in eccl'ia ſiue in cōgregatiōe fidelium p iudeā ꝛ iſrael intellecta veraciter cognoſcitur ꝛ magn⁹ p̄dicat: quieſcit perenniter liberat potēter. reprimit et punit aduerſarios in finali iudicio terribiliter: hortaturq̄ fideles vt ipſi ideo vota faciāt. ꝛ munera offerāt. ¶ Sñia in ſpeciali: fidelis ergo a. ſaph confutās iudeos ait. [Notus] eſt [in iudea] vera ꝛ ſpiritali puta i eccleſia catholica [de⁹] Judea em̄ interpretatur confeſſio: ꝛ ergo iudea vera eſt xp̄i eccleſia credens in eū ꝛ cōfitens peccata ꝛ [in iſrael] vero ꝛ ſpūali: q̄ deū p fidem videt. Iſrael em̄ interp̄tatur vir videns deū [magnū] eſt [nomē eius]. i. magnificat ꝛ honorat nō blaſphemat ſicut p malos. Bene not⁹ in iudea de⁹ dicit: q: ex cōfeſſiōe pcti noticia dei habet. Apte etiā iudea āte iſrael memorat: q: per cōfeſſionē ad dei viſionē puenit. Si ergo deū vis videre pri⁹ confitere ꝛ ſic in te fit locus deo vnde ſequitur.

Judea ꝯfeſſio interp̄tatur.

2 Et factus eſt in pace locus eius: & habitatio eius in Syon.

¶ [Et] ſic [fact⁹ eſt in pace] ſcȝ in vera hieruſalē. i. in corde trāquillo et pacato cū deo [locus eius] qui ē auctor ꝛ amator pacis. q̄ diu em̄ non confiteris peccata quodāmodo rixaris cum deo ſed confitendo incipis pacem habere cū eo: et ita fit ei locus in corde tuo in pace perfectio eſt vbi nihil repugnat. [ꝛ habitatio eius in ſyon] vera id eſt in eis qui iam mente et ꝛ corde diuina ſpeculantur. Unde ipē dicit. Et inhabitabo ꝛ inambulabo in eis. Syon em̄ interpretatur ſpeculatio ipa eſt eccleſia que in altitudine moratur diuine cōtēplatiōis poſt modum fruitur a beatitudine ipſi⁹ aperte viſionis.

Perfectio ē i pace.

Syon ſpeculatio interp̄tat.

3 Ibi confregit † potentias: arcum: ſcutum: gladium & bellum.

† fortitudines arcuū: et ſcutū ꝛ gladiū.

¶ [Ibi] ſcȝ in pace ꝛ in ſyon [confregit] ꝛ deſtruxit [potentias] et vi res [arcū]. i. delectationē pcti que ſubito feriūt ꝛ vſq; ad cor penetrāt [ſcutū]. i. malā volūtatē. ſ. ꝯſenſus ſicut bōa volūtas dr̄ alibi ſcutū ꝛ [gladiū] id ē actū peccādi: quo aīa et proxim⁹ occidit [et bellū]. i. ꝯſuetudinē qua de⁹ quotidie ipugnat. Uel [ibi ꝯfregit potētias] demonū ꝛ arma corꝫ quas exponit p partes ſcȝ arcum qui de longe percutit. i. deceptiones et dolos [ſcutum] defenſionis peccati ꝛ omne illud vñ ſuperbe ſe protegūt [ꝛ gladiū]. i. oē illud quo pugnatur contra deum [et bellum] carnis cōtra ſpiritū: et impugnationem vitiorū. he ſunt diabolice potentie quas oīpotens deus confringit et deſtruit in pacifico corde: vbi enim deus auctor pacis venit: hec omnia fugiunt: deinde conuertit ſe ad ipſum dominum q̄ſi dicens. Tu domine qui confrigis tantas potētias hoc ordine facis.

4 Illuminans tu mirabiliter à mōtibus ęternis. † turbati ſunt omnes inſipientes corde.

† ꝯtur bati

¶ [Illuminans] mūdum [tu] et nō alius [mirabiliter] quia ſpiritaliter vel miraculis et prodigijs [a montibus eternis]. i. per montes eternos ſcilicet per apoſtolos et predi-

catores ſanctos qui ſunt montes
propter altitudinem vite et iuſticie
eterni quia ſemper cū dño manſu
ri. Iſtos mōtes prius illuminauit
eternus ſol vt per eos poſtmodum
terrā ſuā.i.eccleſiam illuminaret.
Quibus predicantibus vitam eter
nam: et ſigna facientibus homini-
buſq; per eos illuminatis vitā pre
ſentem cōtēnētibus et futurā amā
tibus [turbati ſunt] inde [omnes in
ſipientes corde] terrena tm̄ ſapien
tes. Et quid fecerunt turbati illi?

5 Dormierunt ſomnum
ſuum: & nihil inuenerūt
omnes uiri diuitiarum
in manibus ſuis.

¶ [Dormierunt ſomnū ſuum] i. his
preſentibus quieſcentes. Somnus
eorū eſt vita preſens: ibi dormierūt
ibi delectando quieuerunt. Ama-
uerunt preſentia et dormierunt. i.
delectati ſunt in ipſis refrigeſcētes
ab eternis. Et ſic illis facta ſūt iſta
preſentia delicio a quomodo qui vi
det per ſomnium inueniſſe ſe theſ-
ſaurum. Sōnium fecit illum diui-
tem euigilatio fecit pauperem. ſic
trāſit ſomnus iſte: tranſit vita iſta.
Sōnium preſentis vite illos diui-
tes fecit: euigilatio autē poſt hanc
vitam pauperes pdit: vnde ſequi
tur. [et] poſtq̄ omnia tranſierunt
tādem a ſomno ſuſcitati [nihil inue
nerūt omnes viri] et ſerui [diuitia
rum] id eſt a diuitijs poſſeſſi: auari
enī nō habēt diuitias ſed habētur
ab eis. [in manibus ſuis] i. in pote
ſtate ſua: quia nihil in manib⁹ pau
perum poſuerunt: vt enim Augu-
ſtinus dicit. Manus pauperum
Augu- gazophilatium dei ſunt: in quē
ſtinus. has ſi terrena mittis largiendo
ſeruas. Et quia cū terrena diligūt
cor a ſupnis induratur ideo ſubdit.

6 Ab increpatione tua
deus Iacob: dormitaue- †oēs
runt † qui † aſcenderūt †cōſcē
equos. derunt

¶ [Ab increpatione tua] o [deus
iacob] i. populi iunioris et electi ſcꝫ
chriſtiani [dormitauerunt] cordis
cecitate et obſtinatione. Intētiſ ſo-
piti ſunt in terrenis vt dei increpa
tiones non audirent: et eo illos ex
citante ad lumen verū non reſpira
rent. Non vigilauerunt in corde: qꝛ
de increpatione durum cor habue-
runt. Duricia enim cordis obdormi-
tio eſt. Ecce ipſe deus nunc incre-
pat peccatores: ſonat euangelica
tuba: minatur iudicium et eternales
penas inter tanta tonitrua adhuc
dormiunt ſuperbi: nec volunt vitā
veterem dānare et in nouā vigila-
re. Sꝫ q̄ dormitauerunt: [qui aſcē
derunt equos] ſuperbie: et in illis
vnde ſuperbiant ſe extulerunt. ſ. in
pompa ſeculi: in honoribus in po-
teſtatibus: in dignitatibus: in in
certo diuitiarum. Tales ſunt equi
eorum quibus tanq̄ indomitis in
eternum feritur ſupplicium. Et
bñ ait dormitauerūt: quia hic inci
piunt dormire ſed perpetuus eo-
rum ſomnus erit in eterna morte.
Sed quod dormientes nō ſentiūt
modo: ſentient in futuro quia

7 Tu terribilis es &
quis reſiſtet tibi? † ex †tunc
tunc ira tua. ab

¶ [Tu terribilis] et futurus [es] in
iudicio id eſt terribilis apparebis
ſcilicet malis et licet hic aliquo-
modo reſiſtant tunc [quis reſiſtet]
et contraire poterit [tibi:] in tanto
tuo terrore vel iram tuam euade-
re quaſi dicat nullus: quia [ex tūc]
ſcꝫ in iudicio futuro erit [ira tu] a
manifeſta ac deſeuiet et durabit
qꝛ nihil vlterius per patientiam

diſſimulab:ſ:nec per penitentium diſſoluet.q.d.quia te increpātes et minantem cōtempſerunt poſtmo‑ dū terribilem et iratum inuenturi ſunt:⁊ qui modo ſic dormitauerūt vt non cogitarēt de eternis:tunc ſentiēt i tormētis.Unde ⁊ ſubdit.

8 De cælo † auditū feciſti iudiciū:terra † tremuit & quieuit.

†iatula tus eo. †tri‑ muit.

❡[De celo]veniēs cū angelis[auditum].i.oībus notū[feciſti].i.facies vbi ponit preteritum ꝓ futuro[iudicium]exercendum:et tunc fiet qd ſubiūgit[q: terra tremuit ⁊ q̄euit]id eſt terreni audito iudicio terrebūtur et timebunt et perdita poteſtate quieſcent a malis ſuis:ſed non a ſupplicijs.Melius autem modo timerent et quieſcerent.Terrena conſcientia que modo ſe turbat ⁊ laborat;tunc tremere et quieſcere habet iam:tunc nō inueniet que faciet mala ſed multa ſentiet vnde contremiſcat tormenta.Iſta autem fient.

9 Cùm exurgeret in iudicio † deus: ut ſaluos faceret omnes † māſuetos terræ.

†dñs †mites corde

❡[Cū exurgeret].i.exurget[in iudicio].i.ad iudicandum oēs[de⁹] ſcʒ chriſt⁹ ieſus.Exurgere dicitur quia potens apparebit qui hic humilis apparuit ſeuere vindicans: qui hic quietus oīa ꝑtulit.Sʒ ne putes iudiciū ad ſolam damnationē iniquorū fieri ſubdit[vt ſaluos faceret].i.faciat[oēs māſuetos terre]q̄ non aſcenderunt equos ſuperbie:ſed in hac terra propter deum fuerūt māſueti:mites ſimplices ⁊ patiētes:q̄ in hūilitate ꝯfeſſi ſunt peccā ſua:et pacem mentis habent qui iugum domini non detrectāt. Et merito ſaluat manſuetos.

10 Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquię cogitationis † diē feſtū agēt tibi.

†ſolennia celebrabunt.

❡[Qm̄ cogitatio hoīs]manſueti prima.ſ.qua dānat mala ⁊ incipit bona[confitebitur tibi]vt dimittas ei peccata:et ſic cogitationem primam ſequitur confeſſio[et reliquie cogitationis]huius:ideſt reliquie cogitationis poſt primam ſcilicet quibus recordatur mala preterita vt lugeat:et bona preſtita vt ſperet[diem feſtum agent tibi] gratias agendo pro ſanatione qd eſt ſolennia celebrare:primum quidem quando homo conuertitur ad deum: et recogitat omnia mala que fecit q̄ locut⁹ eſt:que cogitauit atqʒ ea ꝑ confeſſionē humiliter aperit:habet confuſionem:habet triſtitiam ⁊ compūctionē:ſed deinde poſt peractā penitentiā:poſt cōſecutā a deo remiſſionem ⁊ gratiam cū incipit recogitare q̄ cogitauit ⁊ penſare de quantis ſordibus ac vitijs ⁊ pctīs pius dñs cū liberauit:quāta inſup ei bona ſpiritalia cōtulit incipit intra ſe gaudere:diuine bonitati gratias agere:ſicqʒ faciendo diem feſtum agit deo.Deinde poſtq̄ oſtendit qualiter propter ſuperbiā ⁊ mundi delectationem damnentur reprobi:et quō per humilitatem ⁊ bonā confeſſionē ſaluent manſueti ſequitur vtilis admonitio oībus cū dicitur:

11 Vouete & reddite domino deo † ueſtro omnes qui in circuitu eius † afferetis munera.

†nro. †ſūt offerent.

❡[Vouete]mēte q̄libet bonum

[et reddite] opere[dño deo veſtro]
vota que feciſtis alioqn devoro rei
eritis qꝛ nihil vouere pfuit niſi et
reddere ſubſequat. Juſtum eſt qui
dē ꝛ vtile nobis ne ſimul pereamꝰ
cū reprobis ſed potiꝰ ſaluemur cū
iuſtis: vt terribilē deum quibꝰ poſ
ſumus votis et muneribus placa
re ſtudeamꝰ[omnis q̄ i circuitu eiꝰ]
ſcꝫ dei exiſtes p fidē[affertis mūe
ra].i. voſmetipſos vl' q̄cūqꝫ bona.
Qui dei (vt dignū eſt) ſeruituti ſe
ipſos ſubijciūt in circuitu eiꝰ mūe
ra offerūt: ſicut famuli q̄ ſtipando
dñm ſuū circūeūt. Ipſe eni eſt i me
dio colētiū ſe ꝛ ſua vota ſoluētiū:
qꝛ oībus in ſe credētibꝰ equaliter
fauet: oēs ad ſe venientes recipit
neminē ſpernit. Et ſciendū ꝙ alia
Uota cōmunis. ſunt vota cōmunia oībus.ſ. de his
ſine q̄bus non eſt ſalus. vt vouere
fidē in baptiſmo: et abrenunciare
diabolo ꝛ pōpis eiꝰ. nō ſupbire. nō
occidere: nō odire fratrē. et huiuſ
modi que etiam ſi nō pmittimꝰ ſol
uere debemꝰ. et de his precipitur
vota ppria. oībus vouete ꝛ reddite. Alia ſunt
vota ppria ſingulorū vt caſtitas:
ieiunium relinquere oīa ꝛ hmōi. ꝛ
ad hec vouēda nos inuitat nō p̄ci
pit vt voueamꝰ ſed vt vota redda
mus. d. vouete ꝛ reddite. i. ſi voue
tis reddite. voueant ergo oēs vo
tū dño aūt hoc aut illud ſicut diui
na gratia vnicuiqꝫ donauerit ꝛ red
dāt vota ſua ꝛ ſic in circuitu eius
oēs offerāt munera: Et ſubiungit
cui ꝛ q̄re. d. vouete iquā ꝛ reddite.

n Terribili & ei qui aufert ſpiritum principū: terribili apud † omnes reges terræ.

† nō hꝫ omnes

¶ [Terribili] q̄ timēdꝰ eſt: ꝛ qꝛ ter
ribilis iō ſi nō amore vel timore:
facite ne a terribili puniamini [et
ei q̄ aufert ſpm̄ p̄ncipū] ſcꝫ terre
norū qn̄ vult. q. d. nō ſolū alijs eſt
terribilis ſed etiā principibus. nō
ait q̄ aufert vitā qꝺ vtiqꝫ ꝛ illi fa
ciūt q̄ corpus occidūt ſed ipſꝫ ſpm̄
auferre dicit vt tāto magis ille ti
meat q̄ habet poteſtatē ꝛ corpus ꝛ
aīam perdere in gehēnam. nec di
cit q̄ aufert ſpm̄ hoim ſed ipſorum
etiā principū: vt intelligat deꝰ pn
ceps eſſe ſup p̄ncipes. ptās ſup po
teſtates. tanq̄ rex regū et dominꝰ
dominātiū. recte ḡ ſubdit[terribi
li apud reges terre] q̄ etiam alijs
ſunt terribiles quia terret reges
terre: ꝛ oportet omnes eū timere.
Uel [q̄ aufert ſpūm p̄ncipū] id eſt
audaciā ſuperborū ſi ſpiritū ſuper
bie ꝛ tumores dando ſpiritū ſuuꝫ
et ſic facit eos reges ſui ipſorū vn
de ſubditur [terribili apud reges
terre] ſunt qui carnem ſuam ſpiri
taliter regūt/reges ſui ꝛ deo ſub
iecti. Sancti enim et perfecti viri
vt mirabilem deum in iudicio ſuo
placatū inueniāt ſemper hic apō
ſe terribilē penſat: ſuaſqꝫ culpas
diſtricte iudicant quatenus in il
lo diſtricto iudicio iniudicabiles
ſiant. Oratio.

Cogitationibus te confitētibus effectum largire terribilis deus vt a montibꝰ eternis illuminati duꝫ reſurrectionis tue gloriam ſuſcepimus futuri iudicij ignominia careamus. Qui vi.

Pſalmus de mutatione iræ dei in miſericordiam: & de incarnatione Chriſti de diuerſis dei operibus & miraculis ac liberatione populi ſui à tribulationibus ꝛ periculis.

& periculis.

Pſalmus. LXXVI.

1 Voce mea ad dominum clamaui: † uoce mea ad deum & † intendit mihi.

†τ vox mea.
]attē/dit.

ℭ Auctor pſalmi ꝑpheta dauid. ℭ Titulus in finē pro idithum ṗa aſaph. Et ē ſenſus ꝙ ille attribui aſaph.i.fideli cōgregatiōi ꝗ hic loquit: τ agit ꝑ idithū.i.de ſe ſcʒ cōgregatione tranſiliēte in finē.i.in xp̄m vltra quē nihil eſt. Quicunq; ergo ad iſtū finē vult venire debet oīa tranſitoria tranſilire τ ad ip̄m ꝗ icōmutabilis eſt totis niſib⁹ anhelare. ℭ Materia: cōtēpt⁹ ſeculi τ tp̄aliū ac deſideriū dei eternoꝝ. ℭ Intētio: monere deſideria τ illecebras ſcl'i calcare: τ nihil niſi illū ex quo ſunt oīa ſibi ꝓponere: ad qđ nos ſuo exēplo iſte trāſiliēs conat īſtruere. ℭ Sn̄ia in gn̄ali: ꝓpheta ī iſto pſalmo loquit ī pſona fidelis cōgregatiōis τ cuiuſlʒ viri pfecti ꝗ cōtēptis terrenis deū gemitu τ opatiōe reꝗrit: quo cōſecuto in eius amore τ ɔtēplatiōe ſuauiter requieſcit. τ agit de mutatione ire dei i miaʒ. τ de icarnatione xp̄i: de diuerſis dei opib⁹ τ xp̄i miraculis. de liberatiōe ppl'i ſui τ fideliū ab iminētib⁹ tribulatiōib⁹ τ ꝑiculis. ℭ Sn̄ia ī ſp̄ali. Aſaph ergo oīa tranſiliēs τ ſolū deū ꝗrens ait [Uoce] .i. intētione deuotionis [mea] nō aliena ab effectu cordis [ad dn̄m clamaui] nō aliud ab eo petēs niſi ip̄m. clamor ad deū nō eſt tā ſon⁹ vocis ꝙ deſideriū cordis. Qui multū deſiderat multū clamat. Et ex itēſo affectu igeminās addit [voce mea ad deū] ſ. clamaui oñdēs ſe clamare ad ip̄ſ qꝛ non ſolū dn̄s τ de⁹ ē.q.d. ſic clamaui vt ſit mihi dn̄s τ de⁹. Et nō fruſtra ſe clamaſſe oñdit ſubdēs: τ itēdit mihi: me exaudiēdo τ ɔſolādo qꝛ ppe eſt oīb⁹ iuocātib⁹ eū: τ ſemp adeſt querentibus ſe non ali⁹ ab eo. Et non ſolum alio tempore ſed etiam

2 In die tribulationis me deum exquiſiui manibus meis nocte † contra eum: & non ſum deceptus.

†coram eo.

ℭ [In die tribulationis mee] in qua alij ꝗrunt de ea exire [deum] tātum non ab eo aliud [exquiſiui] vt in eo ſit mihi quies nec ſolum voce ſed etiam [manibus meis] .i. operibus bonis. ecce quia opa noſtra nobis tacētib⁹ clamant: τ nō ſolū die ſed etiā [nocte] in quo notat orandi aſſiduitatē.q.d. queſiui quotidie. Uel idē dicit hic nox cōparatiōe lucis eterne: quod ſupra dies comparatione vite malorum qui diem non habent ſcʒ vita iſta i. hoc ſeculum qđ eſt tribulatio illi qui deſiderat celum [contra eum] i. coram deo non coram hominib⁹ vt viderer ab eis [et non ſum deceptus] quia inueni et conſecutus ſum quod querebam. Quis enim queſiuit deum et non inuenit: Et merito non ſum deceptus quia

3 † Renuit conſolari † anima mea: memor fui dei & † delectatus ſum † exercitatus ſum: & defecit ſpiritus meus.

†nega uit.
†a. τ em ni. τn.
†garri ui.

ℭ [Renuit conſolari aīa mea] in alijs ꝙ in deo et reſpuit omnem humanā ɔſolationē. diuitias: ḧ⁹ ſeculi quib⁹ affectu ſolent bonis tē/

A

poralia conſpicere ⁊ triſtitiã deli
nire ſed vir ſanctus qui hic luget
ꝙ ab eternis gaudijs cecidit con-
ſolationes de temporalibus nõ ad
mittit Et ideo [memor fui dei] in
quo eſt ſuauitas conſolationis [et
delectat⁹ ſum] in hac memoria qd
plus eſt ꝙ̃ conſolatus. Et qr amor
dei vacare non poteſt recte ſubiun
git [et exercitat⁹ ſum] in medita-
tione et cõtẽplatione i rẽius [⁊ de-
fecit ſpũs meus] Vbi em̃ ſpũs hũa
nus deficit vbi ſpũs diuinus con-
ualeſcit. fortis eſt em̃ vt mors dile
ctio. Et cum mortem ab omni de-
lectatione mũdi necat. Et exponit
exercitationem.

4 Anticipauerunt uigi
lias † oculi' mei: † tur-
batus ſum: & non ſum
locutus.

†oēs inimici †cõtur batus.

❡ [Anticipauerunt] i. ꝓuenerunt
[vigilias] aliorum [oculi mei] an-
te tempus ſurgendo ad orandum
et laudandũ deũ. qr amor dei ſom-
nium a corpe excutit: torporem fu
gat: animũ ſollicitat. paceꝫ quoqꝫ
malã rũpit: inter corpus ⁊ ſpiritũ
⁊ verborũ ſtrepitũ cõpeſcat: ⁊ ideo
bñ ſubdit [turbat⁹ ſum] de hũana
fragilitate et miſeria. vel qr non-
dũ potui cõſequi qd quero [⁊ non
ſum locut⁹] alicui querens ſolatiũ
humani colloquij vel contra deus
murmurando. Nõ tamẽ ceſſat ſed
conatur inuenire remediũ: nec iaꝫ
ab om̃i tumultu ſeculi intra ſecre-
tũ cordis ſe rapiens ocioſuꝫ tenet
ſolatrium. Unde ſubdit.

Dei amor qd fecit.

5 Cogitaui dies anti-
quos: & † annos æter-
nos in mente habui.

❡ [Cogitaui dies antiquos] ade i
qb⁹ corruit hõ a ſua ſtabilitate qñ
in p̃mis parẽtib⁹ hũc defectũ me-
ruim⁹ i. cogitaui quid cõtigit ade
ꝓ inobedientia ⁊ ex illo cognoui
hũc defectũ hominis eſſe ⁊ ecõtra
[annos eternos] quos homo per-
ſiſtens haberet in qb⁹ nõ erit iſte
defect⁹ ⁊ quos nulla mors iterrũ-
pere poteſt [in mente habui] i. in
memoria ⁊ deſiderio. q. d. vidi bo-
na q̃ pdidi ⁊ mala q̃ iueni: et ideo
turbor qr hõ ſtult⁹ antiquos ⁊ la-
bentes dies magnopere deſiderat
⁊ illos annos eternos qui ſtãt ne-
gligit et non querit.

6 Et meditatus ſum no
cte cũ corde meo: † &
exercitabar, & ſcope-
bam ſpiritum meum.

†garriebã ⁊ ſcrutabar.

❡ [Et meditat⁹ ſum] de dieb⁹ il-
lis [nocte] in ſecreto. nox em̃ ad me
ditationẽ ꝯgruit. tractãs [cũ corde
meo] i. cũ rõne ſi quõ poſſem redi
re et peruenire ad annos eternos
nõ querit huius rei cõſciũ niſi cor
ſuum [⁊ exercitabar] in hac medi-
tatiõe: hec et alia cogitãdo [et ſco-
pebam ſpiritũ meũ] i. ſcrutando
purgabã mentẽ meã et mundabã
ab omnib⁹ culpis ⁊ dei offenſis vt
videre poſſem. hoc exercitiũ cõmẽ
dat. Auguſt. d. O pernoctes ſic da-
te mihi hoieſq ꝯpũgat i cubili ſuo
q̃ q̃tidie reſculpat ſpm̃ ſuũ: q̃ reſi-
ſtat laudib⁹ hoiꝫ: q̃ nõ acq̃eſcat cõ
cupiſcẽtijs voluptatũ. huic ō ſecre
tario ſpia euulgebit. Iſta ergo huc
⁊ illuc voluũ ſic apõ me tractans. ſ.

Augu.

7 † Nũquid in æternũ
proijciet deus: † aut nõ
apponet † ut † cõplaci-
tior ſit adhuc?

†nõ in eternũ repellet. †et vltra. †hũplaceat ei.

❡ [Nũqd i eternũ] i. ſine termino ⁊
ſine remedio [ꝓijcet de⁹] nos a ſua

grām ⁊ ꝯſolatiōe dimittēdo nos ī afflictiōe: Nõſit [aut nõ apponet] i. nõne addet. [vt cõplacitior ſit] miſerēdo q̄ irat⁹ fuerit puniēdo [adhuc] i. vltra ⁊ de cetero. et nõ ne appõet miam ire vt ipe q̄ fuit 10 iratus repellēdo ⁊ mala inferēdo ſit mãſuetior liberãdo ⁊ reuocan-do. q. d. imo apponet vt qui ſemp placidus ⁊ quietus eſt in natura ſua cõplacitior ſit in creatura ſua. Non eñ culpa creature vim mie creatoris poterit ſuperare.

8 Aut in finem miſeri cordiam ſuã abſcidet: à generatione in gene-rationem.

¶ [Aut in finē] i. totaliter ⁊ oī-no. ſ. a bonis ſicut a malis [miam ſuã abſcidet] a nobis. i. termina-bit ⁊ cõpletã oſtēdet: ita vt ex nũc miam de cetero ñ faciat: ⁊ nõ am-plius in poſteris gñationib⁹ ſtat. vñ ſequit [a gñatiõe in gñationē] i. in gñatiõib⁹ ſibi ſuccedētib⁹ vt iniquitatē patrũ portet nõ cõſen-tiēs generatio filiorum. q. d. nõ: q2 11 ipſe natura eſt miſericors: ⁊ eius ꝓprietas eſt miſereri: et parcere. Deinde idē alijs ḃbis repetit. d.

9 Aut obliuiſcetur mi-ſereri deus: aut contine bit in ira ſua † miſeri-cordias ſuas.

† miſe-ratio-nes.

¶ [Aut obliuiſcetur miſeri de⁹] cui ſemp eſt eadē memoria: ⁊ cui naturaliter ſemper ineſt miſericor dia. q. d. quia incepit ⁊ conſueuit miſereri: ideo non eſt deſiſtendum in alio: nõ eſt mia niſi cã deus do net et ipſe erit ſine ea. Riuus cur rit ⁊ fons ſiccatus eſt [aut cõtine-bit in ira ſua mias ſuas] ſolitas ita q̄ nõ extēdat eas amplius ad nos: ⁊ vincet ira miſericordiam in eo qui nunq̄ in ſe iram poteſt ha bere nec miam ꝑdere. q. d. nõ ſz po ti⁹ in mia irã cõtinebit: ⁊ mia irã vincet: Ita cogitabã hec apō me.

10 Et dixi nunc cœpi: hæc † mutatio dexteræ excelſi.

† eſt im muta-tio.

¶ [Et poſt hec redeūdo ad rõnē ⁊ reſipiſcēdo a deſperatiõe diuie mie [dixi] in corde meo. i. huic me-ditationi mee ïndi [nunc] ꝓmo [ce pi] i. incepi ſapere ⁊ itelligere ve-ritatē ſcz q̄ homo reducet ad an-nos eternos [⁊ hec mutatio īn no bis ē [dextere excelſi] i. fauoris et ꝓpiciationis dei: ⁊ affect⁹ diuine mie ⁊ pietatis: q2 ab ira ad miam ſcz q̄ de ſeruis mutamur in filios Iſtud poteſt dicere penitēs qui re-ſipiſcens exclamat: nũc cepi ſcz vi uere ⁊ ſimilia. vir etiã ſanct⁹ quã-tũcũq3 ꝑfecerit: ⁊ in bono perſe-uerauerit debet tamen dicere nũc cepi: quaſi totum quod fecit parũ vel nihil ei videatur. Et ego

11 Memor fui operum domini: quia memor ero ab initio mirabi-lium tuorum.

¶ [Memor fui operum domini] i. huius mutatiõis in me facte nõ q̄ dans obliuioni vt meliora me-rerer. Sed ne de ſe tantum letari videretur addit: quia etiam me-mor ero mirabilium tuorũ ab ini-tio [mundi] i. reducam ad memo-riam que de⁹ humano generi ab initio indulſit: ſcilicet q̄ adam ad imaginem ſuam fecit. qḋ noe. qḋ abrahe et pluribus alijs ſanctis fecit et tandem q̄ ipſe deus venit quaſi dicat tota mea cogitatio de virtutibus tuis eſt. Conſidero

q̃ño illis miſertus es: ⁊ de me nõ
diſpero. Deĩde vniuerſaliꝰ repetit.

12 Et meditabor in o-
mnibus operibus tuis:
& in † adinuẽtionibus
tuis † exercebor.

† aſſec-
tionibus.
† gare-
ſiam.

❡ [Et meditabor in oĩbꝰ opibus
tuis] .ſ. creatiõis: diſpoſitiõis: or-
natus: gubernatiõis: ⁊ alijs oĩbꝰ
q̃ tu mihi reuelaſti [⁊ in adinuen-
tionibꝰ tuis] ad nr̃ã ſalutẽ ptĩ-
nẽtibꝰ .i. in opibꝰ grẽ q̃ pro redẽ-
ptiõe noſtra adinuenit. Pmo eñ
oſtendit deus opa potẽtie ſue qñ
in pricipio fecit celũ ⁊ terrã ⁊ oĩa
que in eis ſunt. poſtmodũ opa no
ua adinuenit: quibus humanũ gẽ-
nus redimeret: in vtriſq; operibꝰ
debet exerceri fidelis animus: vt
in illis agnoſcat dei potẽtiam in
iſtis attẽdat dei miſericordiã. his
autem eruditus: ille in laudẽ pro-
rumpit: ⁊ iam opera mie dei circa
nos explanare incipit dicens. O

13 Deus in ſancto uia
tua: quis deus magnus
ſicut deus noſter? tu es
deus qui facit mirabi-
lia †.

† ſolꝰ

❡ [Deus in ſancto] .i. in xp̃o q̃ eſt
ſanctꝰ ſanctoꝝ: eſt [via tua] .i. via
colendi te ⁊ ad te veniẽdi: qꝛ ipſe
eſt vita in exẽplo. veritas in pmiſ
ſo. vita in pmio: ⁊ per eũ fit redi-
tus ad annos eternos: ⁊ idẽ ille le
tus potentiã dei prefert ceteris q̃
magni videntur. q.d. ⁊ cũ hoc ſit [q̃s
deus] eſt [magnus ſicut deꝰ nr̃?]
q.d. nullus. Multi appellati ſunt
dij: alij falſa opiniõe vt dij gẽtiũ:
alij nũcupatiue ⁊ ſm̃ gratiam vt
ſcti: ſed nõs hi nõ fuerũt tam ma
gni vt deꝰ nr̃: qꝛ tu ſolꝰ es deꝰ p-
ptẽ ⁊ ſm̃ naturam [qui] ſolus [fa
cis mirabilia] in corpore ⁊ in aĩa.
Nam ⁊ que aliꝰ per te facit, tu fa
cis: tu auctor, ille miniſter: facis
inquam mirabilia. quia

14 Notam feciſti in po-
pulis uirtutem tuam: re
demiſti in brachio tuo
populum tuum: filios
† Iacob & Ioſeph.

† iſrael

❡ [Notã feciſti in pplo] notiꝰ oĩ-
bus [virtutẽ tuã] .ſ. tuã potẽtiã oñ
dendo: ⁊ ſpãliter in populo iſrael:
vnde ſubdit [redemiſti in brachio
tuo] .i. i fortitudiẽ [pplm tuũ] .ſ. fi
lios iacob ⁊ ioſeph de egypto libe
rãdo: ⁊ in terrã pmiſſiõis itrodu-
cedo. Cõnumerat ioſeph cũ prẽ ia
cob: qꝛ duo filij ioſeph ꝯſtituti fue
rũt cũ alijs filijs iacob. Uel [notã
feciſti] cũ in mũdũ miſiſti [virtutẽ
tuã] .i. xp̃m qui eſt dei virtꝰ ⁊ dei
ſapiẽtia [in pplis] .ſ. in fidelibus
tm̃ corpe: ⁊ fidelibꝰ ẽt deitate [re-
demiſti in brachio tuo] .i. xp̃o per
quẽ operis [populo tuo] .ſcʒ filios
iacob .i. iudeos [et] filios [ioſeph]
i. gentiles. ioſeph eñ in egypto gẽ
tiũ floruit et regnauit et interpre
tatur augmẽtũ: vñ bñ ſignificat gen
tes de qbꝰ augmẽtatꝰ ẽ pplꝰ dei.

Ioſeph
augmẽ
tũ iter
pretatꝰ.

15 Viderũt te aquę de-
uiderunt te aquæ & ti-
muerunt: & † turbati
ſunt abyſſi.

† cõtur
bate.

❡ [Viderũt te aq̃] .ſ. [deꝰ viderũt
te aq̃ et timuerũt] .i. ad nutũ tuũ:
ita diuiſe ſunt aq̃ maris rubri et
iordanis ac ſi te ⁊ tuã volũtatẽ vi
derent et timerẽt. Creatorẽ enim
ſuum aque itellexerũt ⁊ pplꝰ nõ
intellexit [et turbati ſunt abyſſi]
inquantũ cõtra naturã ſuam ſole

date ſunt ad prebendum iter tráſeuntib⁹. Uel [viderūt] .i. cognouerunt te p fidem [aque] .i. populi o [De⁹] xpē qui es dei virtus et brachiū: ꝛ vt vterqꝫ pplꝰ itelligatur reperit [viderūt te aq̄] .i. ppl'i hoc eſt vterqꝫ pplꝰ te verū deū eſſe recognouit [ꝛ timuerūt] de petis [et tui bati ſunt abyſſi] .i. conſcientie eorū cōmote ſunt ad penitentiā.

16 Multitudo ſonitus aquarum: uocem dederunt nubes.

¶ [Multitudo] quoqꝫ fuit [ſonit⁹ aquarū] q2 aq̄ maris rubri cū magno ſtrepitu ꝛ fragore reuerſe ſūt ſup egyptios ꝛ curr⁹ eorū. [vocē dederūt nubes] q2 dn̄o de nube fecit pcedere fulgura ꝛ tonitrua cōtra egyptios: vel q2 p̄dicti cōuerſi nō ſunt pauci ſubiungit. [Multitudo] eſt [ſonit⁹ aquarū] .i. pplorum ſonantiū in pfeſſione pctōrū in gemitu culpaꝝ: in dei laudib⁹: in gratiarū actionibus. Quaſi eñ mare confragoſiſſim ſonant diuerſa vota pplōꝝ: quia [vocem] p̄dicatiōis [dederunt nubes] .i. apſi et predicatores verbi dei in oib⁹ gētib⁹ xpm̄ p̄dicādo: qui dicunt nubes: quia chorūſcāt miraculis: tonant minis: compluūt doctrinis.

Apſi dicunt nubes.

17 Etenim ſagittæ tuæ † tranſeunt: uox tonitrui tui in rota.

Ipertráſierūt.

¶ [Etenī ſagitte tue] o De⁹ [tranſeunt] q2 illa fulgura volantia diſcurrebāt ꝛ pcedebāt quaſi q̄daꝫ ſagitte a deo vl ab arcub⁹ emiſſe. [vox tonitrui tui] fuit [in rota] .i. ad ſimitudinē ſonit⁹ rotarum curruū: vel q2 vox illoꝝ p̄dicatoꝝ potens fuit: ſubdit. [Etenim ſagitte tue] o deus .i. verba tua pungētia ꝛ voces nubium [tranſeunt] .i. tráſierunt vſqꝫ ad cor. Non eñ in aurib⁹ remāſerunt: ſed etiā corda tranſfixerunt [vox tonitrui tui] .i. vox predicatiōis tue grādis ꝛ terribilis nō in occulto ſz [in rota] toti⁹ mūdi fuit .i. in orbe terrarū per circuitum: rota eñ eſt orbis terrarū quē circuerunt nubes tonādo p̄ceptis: chorūſcando miraculis.

18 † Alluxerūt chorūſcationes tuæ orbi terræ commota † eſt & cōtremuit terra.

tapparuerūt fulgura tua. †ꝛ cōtremebūda facta eſt.

¶ [Alluxerūt] .i. apparuerūt [chorūſcationes tue] et fulgura [orbi terre] .i. circūquaqꝫ in circuitu: et idō [cōmota eſt ꝛ cōtremuit terra] id eſt in tāta tēpeſtate videbatur terra cōcuti ꝛ habitatores terre contremiſcere. Uel [Alluxerūt chorūſcatiōes tue orbi terre] q2 apoſtolorū virtutes ꝛ miracula q̄ per eos feciſti: vt ſermonē eoꝝ ſignis cōfirmarēs vel diuina precepta q̄ tenebras mūdi depellerent vbiqꝫ reſplenduerūt: vnde [cōmota eſt] de infidelitate ad fidem [ꝛ contremuit] ad penitētiā [terra] .i. hoīes habitantes in terra audito tonitruo et viſis ſignis.

19 In mari † uia tua & ſemitæ tuæ in aq̄s multis: & ueſtigia tua non † cognoſcentur.

†eſt ſtagna ſcenſ.

¶ [In mari] .ſ. rubro [via tua] .ſ. a te facta eſt pplo tuo [ꝛ ſemite tue in aq̄s multis] ſunt parate: q2 diuiſo mari p̄buit viam pplo ſuo per mediū maris ſiccis pedibus tráſeūdi [ꝛ veſtigia tua] q̄ te duce fecit pplꝰ [non cognoſcent] q2 nō ſunt viſa vel agnita poſt reuerſionē aquarū ad lecū ſuū. Uel [in mari] via tua .i. in pctōrib⁹ q̄

vſq; in ꝓfundū iniq̄tatis ꝑuene-
rāt facta eſt via xp̄i[⁊ ſemite tue
in aq̄s multis]. i. in multis ꝑp̄lis.
Ali cū paucis ꝑtranſib⁹: ꝑmo per
ſemetipm̄ via fuit inde ꝑ ſemitas
ſuas. i. ꝑ ap̄los ipm̄ imitātes: mul
tis ꝑp̄lis ꝓfecit[⁊ veſtigia tua nō
cognoſcent]ab illis q̄ in infideli-
tate remanſerūt: q: ſapientib⁹ et
prudentibus huius ſcl'i abſcondi-
ta eſt humilis ſapientia chriſti.

20 Deduxiſti ſicut oues
† populum tuū: in ma-
nu Moyſi & Aaron.

†plebē tuam

¶ [Deduxiſti]de egypto ꝑ mare
⁊ ꝑ deſertū [ꝑp̄lm tuū]. ſ. iudeorum
[ſicut oues]. i. tranquille ⁊ ſine no
cumēto vel ad modū ouiū / q: nō
vere oues ſed hedi erāt [in manu
moyſi ⁊ aarō]. i. in operatiōe mira-
culorum q̄ ipi fecerūt. q. d. hoc illi
ꝑp̄lo feciſti: ⁊ tn̄ ipe te nō nouit.
Vl' [deduxiſti]tanq̄ bon⁹ paſtor [ſi-
cut oues populū tuū]humilis enī
paſtor hūiles oues req̄rit: q̄s ꝑ le
gē nouā ⁊ ſacrificiū nouū ad pa-
ſcua vite eterne ꝑducit: ⁊ h' eſt qd̄
dicit [in manu]⁊ ducatu [moyſi ⁊
aarō]nā ꝑ moyſen lex data ē: per
aarō ſacrificiū factū: q̄ figurauē-
rūt legē nouā ⁊ ſacrificiū nouū.
lex aūt noua eſt charitas ⁊ ſacrifi-
ciū nouum laudes ⁊ debita vota
deo perſoluere. Oratio.

Mirabiliū oīm operator de⁹
immēſe: qui quondā aq̄s in
conſpectu tuo reſiſtentes
deinceps mutaſti in vinū: te hūili
ter imploramus vt ſuſcepta voce
clamoris noſtri miſam nobis quā
nūq̄ obliuiſceris largiaris. Qui vi.

Pſalmus de mirabili
bus dei operibus quon
dā populo iudaico ex-
hibitis ac beneficijs im
pēſis bonis & pœnis in
flictis malis.

Pſal. L X X V I I.

1 Attēdite † po-
pule meus le-
gem meā: in-
clinate aurem
veſtrā i verba oris mei.

†ppl's.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid q̄
h' loquit' in ꝑſona fidelis ↄgrega-
tionis. ¶ Titulus eſt. Intellectus
aſaph. Et eſt ſenſus hic ē intellect⁹
aſaph. i. fidelis cōgregatiōis. ſ. q̄
h' narrata ſunt ſpūal'r itelligēda:
q: q̄ in figura illis ↄtigerūt: eadē
in nobis in re fiūt: ⁊ iō nobis po-
ti⁹ iſta cātata ſūt. ¶ Materia. re
cordatio bñficiorū dei: ⁊ mirabiliū
operū ſuoꝝ quondā ꝑp̄lo iudaico
exhibitoꝝ. ¶ Intētio mōere fide-
les ne exēplo illi⁹ ꝑp̄li ſint igrati
bñficijs dei: ⁊ ex hoc ei⁹ in ſe ꝓuo
cēt irā cui⁹ obedīēter ⁊ fidel'r dn̄t
ſuſcipere grām. ¶ Omia in gn̄ali
ꝓpba in iſto p̄o i ꝑſona aſaph. i. fi
delis ↄgregatiōis narrat q̄ in ve-
teri ꝑp̄lo diuinit⁹ acta ſunt: q̄ bñ-
ficia de⁹ bōis ⁊ grat̄ ↄtulit: ⁊ q̄s
penas malis ⁊ igrat̄ iſtixerit: vt q̄
de illis hiſtorial'r referunt' eadem
de nobis ſpūaliter intelligant'. ne
igrati ſpūali grē exiſtētes pene in
prib⁹ prefigurate ſubiaceamus.
¶ Omia in ſpeciali: ꝓpheta er-
go reddēs ipos auditores beniuo
los ⁊ attētos: vt maior reuerēn-
tia ⁊ auctoritas ſuis v'bis addat' /
ꝑmo īducit ipſ dn̄ꝫ loquētē. Ul' lo
quit' i ꝑſona ei⁹ ſic [Attēdite]cor
de o [ꝑp̄le meus]nō tn̄ ꝑ nature
creatione / ſꝫ ⁊ ꝑ fidē ⁊ obediētā.
Nō ſum⁹ ille ꝑp̄ls q ⁊ ↄgregatio

xpi ſunt:nos[legē meã]quã pre cete ris pplis dedi vobis.i.veritatē rei q̄ in figuris tegitur[inclinate]per hūilitat. [aurē veſtrã]i.ſ.cordis[in v̄ba oris mei]ſcʒ vt ea intelligatis et opere implcatis:nam qui eſt ex deo verba dei audit:lex vtiqꝫ dei verba oris eius ſunt:nã quod p:o phete annunciauerunt ea dñi locu tum eſt. Ideo autem attendite et inclinate.quia

2 Aperiam in parabolis os meum: † loquar propoſitiões ab initio.

[margin: †eloq̄r]

¶ [Aperiam os meū]narrando.ſ. facta et dicta veteris teſtamenti [in parabolis]que aperte ſunt:qꝛ parabole ſunt rerū ſimilitudines que comparantur rebus de quib⁹ agit̄ qñ qđ de vno dicit̄ de alio intelligitur[loquar]per aſaph[ppo ſitiones]q̄ ſunt dubie queſtiones aliqd diſputatiōe ſoluendū haben tes:q̄ grece dicunt̄ pblēumata et hebraice enigmata:ꝛ pceſſum reſ citabo[ab initio]nō mundi ſed ve teris teſtamēti.ſ.ex q̄ ppls iſrael vocatus eſt ex egypto huc vſqꝫ ex perſona domini dicuntur. Deinde ipſe aſaph loquitur.

[margin: Parabole q̄ dicūt̄.]

3 Quanta audiuimus & cognouimus ea: & patres noſtri narrauerunt nobis.

¶ [Quanta].i.q̄ multa ꝛ magna. ſ.dei bñficia[audiuim⁹] in veteri teſtamēto predicta[ꝛ cognouim⁹ ea] in nouo teſtamēto īpleta. Audita ſunt cum propherarentur. cognita cum implerentur:ſicut au diuimus ſic et vidimus et ſubiungit a qb⁹ audiuim⁹.d.[ꝛ p̄res nr̄i] ſ.moyſes ꝛ ioſue patriarche ꝛ p:o phete[narrauerūt nob̄]filijs ſuis: in ſcripturis ſuis qbus ꝛ credim⁹. Quos etiam iſte preuidet ſcilicet q̄ patres narrabunt filijs in poſterum. Et.

4 Non ſunt † occultata à filijs eorum: in generatione altera.

[margin: †abſcōdita.]

¶ [Non ſunt occultata].ſ.ea q̄ patres narrauerūt[a filijs eoꝝ]ſpūalibus.i. nobis q̄d poſt exponit.d. [in generatiōe altera].i. ſpūs:qꝛ p̄ma eſt gñatio carnis:ſcđa regeneratio ſpirit⁹:tertia regñatio vtriuſqꝫ que erit in reſurrectiōe:patres narrauerūt filijs in ſuccedentibus ſibi generatiōib⁹:ꝛ ſic puenit vſqꝫ ad nos qui ſumus generatio altera. ppterea illi locuti ſunt vt nos filij eoꝝ ſciremus:patres inquam noſtri narrauerunt nobis.

5 † Narrantes laudes domini: & † uirtutes eius & mirabilia eius que fecit.

[margin: †annūciātes] [margin: †potētias.]

¶ [Narrãtes].ſ.[laudes dñi]qb⁹ moyſes ꝛ alijiuſti laudauerūt deū in exitu maris rubri. Uel[laudes] laudabilia īſtituta[ꝛ virtutes]vel potētias[ei⁹]quib⁹ egyptios per cuſſit ꝛ populū ſuū ſepe liberauit [ꝛ mirabilia eius]ſcʒ q̄ eos in deſerto pauit ꝛ hoſtes eorum vicit[q̄ fecit]nō ſolū promiſit. Ad hoc laudat̄ dñs vt amet̄:nos vo cū virtutes ei⁹ ꝛ mirabilia ei⁹ audim⁹ magis in ſeruitio eius accendimur.

6 Et ſuſcitauit teſtimonium † Iacob: & legem poſuit in Iſraël.

[margin: †in.]

¶ [Et ſuſcitauit teſtimonium] id eſt dedit teſtamentum in[iacob] i.i pplo iudaico vt ſuſcitaret̄ et apparerer qđ iacebat pctm̄.ſine lege

enī mortuū erat pctm̄.i.nō apparebat.adueniēte aūt mādato pctm̄ reuixit.i.appa͡rt.Deinde repetit [ꝛ legē poſuit]q̄ſi iugū [in iſrael]in illo pplo ne vaga volūtate errarēt. Teſtimoniū āt ꝛ lex noīa ſūt vni⁹ rei.ſ. veter ẜ teſtamēti.ſꝫ.ex vocaf i eo q̄ iubet ꝛ p̄cipit:teſtimoniū ico qd̄ pbat ꝛ conuicit:q: nouū teſtamētū a veteri hꝫ teſtimoniū ꝛ iō adhuc vet⁹ teſtamētū legif vt p illō nouū cōfirmef.Siľr iacob ꝛ iſrael noīa vnius hoīs ſunt:ꝛ idē.ſ.pplſ iudaic⁹ p vtrūqꝫ intelligit ſed pp ſupplantationē iacob ꝛ pp̄ter viſionē dei iſrael nomiaf.In q̄ lege.

7 Quanta mādauit patribus noſtris nota facere ea filijs ſuis:ut cognoſcat generatio altera.

¶ [Quanta]ꝛ q̄ magna [mādauit p̄tribus noſtris]ſcꝫ antiquo pplo qui accepit mādatū a deo ꝛ tn̄ nō nouit nec fecit.ad quid ergo mādauit [nota facere ea].i. ad faciēdum ea nota [filijs ſuis]ſpūalib⁹ ſcꝫ nobis eorū ſucceſſorib⁹.Filij enī ſunt pplo noui teſtamēti qui mandata nouit ꝛ fecit:qd̄ quaſi exponendo ſubdit [vt cognoſcat]ſpūaliter [generatio altera]ſcꝫ de gentibus collecta que nos ſumus quod ipſi nō nouerunt ſcilicet mandata que ipſi nō intellexerūt .Bene ergo ſubdit declarando ſcilicet.

8 Filij qui naſcentur & exurgent: & narrabunt filijs ſuis.

¶ [Filij]:id eſt chriſtiani [qui naſcentur]poſt ex aqua et ſpiritu [et exurgent]a carnali intellectu ſurſum cor habentes.nam illi qui nati ſunt et non renati non ſurrexerunt quia non ſurſum ſed potius in terra cor habuerunt [ꝛ narrabunt filijs ſuis].id eſt poſteris per generationes :ne quis mandata dei putet vni data.nos filij illorū ſum⁹:illi narrauerūt nobis ꝛ nos narrabim⁹ filijs noſtris.Et ſequif vtilitas paterne predicationis q̄ ſit filijs ſcilicet.

9 Vt ponant in deo ſpem ſuam & non obliuiſcantur operū dei: & mādata eius exquirant.

¶ [Et]ipſi filij [ponāt in deo ſpē ſuam]nō in ſeipſis de ſua iuſtitia p̄ſumēdo:neqꝫ in terrenis reb⁹ et in vanitate mūdi ſicut illi fecerūt [ꝛ nō obliuiſcanf operū dei]iactādo opa ſua q̄ nulla ſunt niſi a deo vel ſicut illi idola colēdo.Deinde oſtēdit q̄ ſit ṽa dei recordatio ſubdēs [ꝛ mādata eius exq̄rāt]operādo q̄ illi cōtēpſerunt.Nota in hoc ſinē totius theologie ſcꝫ mandata exquirere quaſi ad plenū inquirere.requirant ergo per deuotionē: perquirāt p aſſiduitatē.exquirāt per operationē:cōquirant per ſufficientiam.

10 Ne fiant ſicut patres eorū: generatio praua † & exaſperans. † amaricans.

¶ [Ne fiant ſicut p̄res eorū]mali ſcꝫ [gn̄atio praua]q̄ veritatē non recipit ſcꝫ declinans a rectitudine ꝛ iuſtitia [ꝛ exaſperans]deū.i.iraꝫ dei puocās p ingratitudinē adeo vt in ſaluatorem amaref.eūqꝫ crucifigeret quod fuit ſuper omnes acerbitates.vel praua in voluntate [ꝛ exaſperās [deum in opere.Et quia praua ideo eſt.

11 Generatio quę non direxit cor ſuum: & nō

eſt creditus cum deo ſpi
ritus eius.

℄ [Generatio q̃ nõ direxit cor ſuũ] diſtortũ in deũ ⁊ ad diuina vt ſe corrigeret deumq́ʒ diligeret ⁊ ei ſeruiret [et] .i. quia [nõ eſt creditus cum deo ſpũs eius] .i. ſpiritu ſuo deo nõ adheſit. q: ſpiritum ſuũ ⁊ volũtatẽ ſuam in deum ſuum penitus iactare noluit vel [non eſt credit⁹ cũ deo] id eſt nõ credidit deo [ſpũs ⁊ mens [eius] ſed ſemper increduli fuerunt eius promiſſionib⁹. Et ve praua gñatio ⁊ diſtorta q: etiam

12 Filij effrem intenden
tes & mittẽtes † arcũ: cõ
uerſi ſunt in die belli.

† arcus

℄ [Filii effrẽ] q̃ dict⁹ eſt ⁊ effraim de q̃bus minus videret q: ab his potiſſimũ aliq̃d boni expectãdum fuit. ſunt eñi de illo cui iacob bñdicens dexterã impoſuit ⁊ eũ maiori prepoſuit: ⁊ ideo ꝓpheta hanc partẽ elegit ⁊ pere am totã illã gentẽ amaricãtẽ intelligi voluit a pte totũ ſignificãs [intendentes arcũ et mittẽtes] ſagittas .i. ꝓmittentes ſeruare mandata [cõuerſi ſunt] retroꝛſum .i. defecerunt [in die belli]. i. tẽpore tẽtationis. hoc eſt enim quaſi armis preludere ⁊ ad horam certamis nolle pugnare: tales ſũt q̃ ad tps credunt ⁊ in tẽpore tẽtationis recedunt ⁊ ſimiliter q̃ multa ꝓmittũt ⁊ pauca faciũt. quia

13 Non cuſtodierunt
teſtamentum dei: & in
lege eius noluerunt am
bulare.

℄ [Non cuſtodierunt teſtamentum dei] ſicut promiſerant dicentes omnia quecun ꝙ dixerit nobis dominus faciemus et audiemus [et in lege eius noluerunt ambulare] pficiendo ⁊ pſeuerando. non hic actionẽ incuſat ſed voluntatẽ. quia et ſi aliq̃n ambulabant tamẽ noluerunt quia non ex corde faciebant. Unde dicuntur non feciſſe quod non fecerunt bono animo et ex charitate. ſunt enim nõnulli qui bona faciunt que non facerent ſi dimittere auderẽt. Compellit eos non amor ſed timor: cogit neceſſitas non voluntas. Agunt formidine pene non dilectione iuſtitie que mallẽt non precipi ſibi vl' iniungi.

14 Et obliti ſunt † be
nefactorum eius: & mi
rabilium eius que oſten
dit eis.

† bñficiorũ.

℄ [Et obliti ſunt bñfactoꝝ eius] i. bñficiorum dei [et mirabiliũ] operũ [eius que oſtẽdit eis] multis vicibus q: igrati fuerunt de omib⁹. Qui enim beneficia dei ⁊ mirabilia eius obliuiſcitur ingratus efficitur ⁊ culpa exigẽte negligentie in ſua ꝑmittitur remanere prauitate. Deinde oſtendit q̃ mirabilia eis fecit ⁊ vt omnem dubitationẽ tollat etiam loca ſanctorum dicit vbi ſub veteri hiſtoria noua gratia aperitur vt in pncipio pſalmi dr.

15 Coram patribus eo
rum fecit mirabilia in
terra egypti: in campo
thaneos.

℄ [Corã patribus eoꝝ] ſcꝫ moyſe ⁊ aaron ⁊ ceteris ſenioribus quib⁹ credendum erat [fecit mirabilia in terra egypti] affligendo ſcꝫ egyptios decem plagis mirabilibus [in campo] et regione [thaneos] Thanis eſt ciuitas egypti regia in qua rex frequenter habitabat a q̃ prouicia et regio thaneoꝝ dicitur.

Thanis ciuitas ẽ egypti

que propter planiciem hic campꝰ vocatur. Sciendum eſt autem ꝙ ſicut illa bōa figurata actiōe facta ſunt in iſraelitas vel mala i ipſos et eorum inimicos ita poſſunt fieri myſtice et ſpiritualiter in homine vel gratia dei ſi bona ſunt: vel iudicio dei ſi mala ſunt. propter qḋ ſupra monuit attendere parabolas ꝛ propoſitiones: ꝛ ſpem in deo ponere ne ſimus illis ſimiles. Terra itaqꝫ egypti in figura intelligenda eſt hoc ſeculū. egyptus enim interpretatur tenebre vel tribulatio: campus vero thaneos planicies eſt humilis mandati: thanis enim mandatum humile interpretatur. Sicut ergo tūc deus fecit illis mirabilia: ita nunc chriſtus humile mandatum docet dicens. Diſcite a me qꝛ mitis ſum ꝛ humilis corde. In hoc ergo ſeculo debemus mandatum humilitatis a chriſto ſuſcipere. vt in alio ſeculo exaltationē quā promiſit ille qui pp nos hic factus ē humilis mereamur accipe.

Egypꝰ qd īterpretatur:

Mat. xj.

16 Interrupit mare & † perduxit eos: † & † ſtatuit aquas quaſi in † utre.

†traiecit. †nō hꝫ et. †interrupit. †vtres

¶ [Interrupit]. i. diuiſit [mare]. ſ. rubrū [ꝛ pduxit] ſeu traiecit [eos]. ſ. pplos ad terrā qꝛ ſicco pede fecit eos trāſire [ꝛ ſtatuit]. i. ſtare fecit [aq̄s q̄ſi in vtre] vaſe de corio clauſas vt nō defluerēt. Miſtice q̄ tūc fecit iſta pōt hodie p ſuā grām fluxus ſeu fluēta ꝛ libertis cōcupiſcētiarū carnaliū cohibere cum fidelis huic ſclo renūciat vt tāꝙ inimicis pctis oībus perdeletis fideliū populus per ſacramentū baptiſmatꝭ traijciatur ad terram pmiſſionis.

17 † Et deduxit eos in nube diei: & tota nocte in illuminatione ignis.

†q̄ eduxit.

¶ [Et] poſt [deduxit eos] priuſꝙ poneret in patriā [in nube diei]. i. in colūna nubis p diē que protegebat eos ab ardore ſolis [et tota nocte in illuminatiōe ignis]. i. in colūna ignis per noctē que oſtendebat eis viā in tenebris. Sic ꝛ fideles poſt baptiſmū poteſt ſpūali itinere dirigere ad gaudia celeſtis patrie per ieſum xpm: cuius in hac preſenti luce tanꝙ in die ſacramētū manifeſtatū eſt in carne quaſi in nube. In iudicio vero tanꝙ in timore nocturnō velut ignis lucebit iuſtis ꝛ ardebit iniuſtis.

18 † Interrupit petram in eremo: & adaquauit eos † uelut in abyſſo multa.

†quidā rupit ī deſerto petrā. †ſicut

¶ [Interrupit]. i. diuiſit ꝛ interraſit [petrā in eremo]. i. in loco ſicco ꝛ arido vbi gratiꝰ eſt aque munꝰ [ꝛ adaquauit eos] quaſi pecora nō quaſi homines: qꝛ non egerunt grates [velut in abyſſo multa]. i. abūdanter ꝛ copioſe: quia egreſſe ſunt aque largiſſime. Sic etiā de petra que eſt chriſtus qui dicit: ſi quis ſitit veniat ad me et bibat: cuiꝰ latus in cruce ruptum fuit: et hoc in eremo huius ſeculi poteſt educere ꝛ infundere ſitienti fidei fluenta ꝛ dona ſpūſſancti accedente ligno crucis quaſi virga moyſi vt gra manaret credentibus. Adaquauit inquā. quia

Joh. vij.

19 Et eduxit aquam de petra: & deduxit tanquam flumina aquas.

¶ [Et eduxit aquā de petra] interrupta [ꝛ deduxit] vlterius nō parū ſed [tanquam flumina aquas]. i. copioſe ꝛ in deſerto illam affluenꝭ

tia aquarum fecit perſeuerare ſe⸗
Augu. cundum Augu. aqua ſequeba⸗
tur eos quocunq; ibant. Unde
quidaʒ dicūt ꝙ aqua tm̄:alij ꝙ ꝛ
petra cū aqua eos ſequebaƭ. Sic
ꝛ aqua ſcʒ plenitudo gratiarū que
de chriſto prodit nulla imminutio
ne deficit:iʒ ſit fons aque viue ſa⸗
lientis ꝛ ſalire facientis in vitam
eternā. hec fecit illis deus.

†nō 20 bʒ ꝛ. † Et appoſuerūt ad⸗
†ꝛ exa huc peccare ei: † in irā
cerba⸗ excitauerunt excelſum
uerūt in inaquoſo.
altiſſi
mū i ſic ⁋ [Et] tū poſt tanta bñficia illi tā
citate. ꝙ gñratio praua [appoſuerūt ad
huc] ad petrā p̄cedentia [peccare ei]
p incredulitatē .i. adiecerūt vt iter
tot bñficia non crederent. Infide⸗
litas ſimpliciter appellaƭ ꝙ eſt pec
catū ppt magnitudinē ſicut ꝛ ſu
perbia [in irā excitauerūt] .i. ad irā
prouocauerūt [excelſum] .ſ. deū nō
credētes deū difficilia hoib⁹ poſſe
facere [in inaquoſo] .i. in loco ſine
aqua .ſ. in alio loco eremi vbi erat
ſiccitas ꝛ defectus aque. vel poti⁹
in ſiccitate ſua ꝛ in ſeipſis ob hu⸗
more gratie ſiccis:qꝛ licet aqua de
petra pleni eſſent eorū ventres/
tamē aride erāt mētes Sic ꝛ nos
abluti per baptiſmū qñq; ad iraʒ
prouocam⁹ deū ꝛ hoc in inaquoſo:
qꝛ ſumus ſicci a gratia. Excitaue⸗
runt inquam. quia

21 Et tentauerunt deū
in cordib⁹ ſuis: ut pete
rēt eſcas animab⁹ ſuis.
⁋ [Et tētauerūt deuʒ in cordib⁹
ſuis] heſitātes in cogitationibus
[vt peterēt] nō credēdo ſed tētādo
[eſcas] carnales nō ſpūales [ani⸗
mab⁹ ſuis] .i. animalitatib⁹ ſuis:
ꝛ iuxta deſiderīū ꝛ ꝯcupiſcētiā ani
marū ſuarū .q.d. doloſe ꝛ nō credē
do petierūt eſcas quod eſt tētare
deū vt i vebis ſit ſimplicitas cuʒ
in corde ſit malicia. Sic ꝛ multi cū
tentatiōe hodie querūt a deo eſcā
aie ſcʒ ſapiētiā .i. ſciētiā qua recte
viuiƭ in hac ſolitudine. Sic ꝛ quī⸗
dā cū heſitatiōe pferūt v̄ba: domi
nicū corp⁹ ꝯficiētia qd̄ eſt eſca aie.

22 Et † male locuti
ſunt de deo: † dixerūt, †detra
nunquid poterit deus xerūt
parare menſam in de⸗ †et
ſerto?
⁋ [Et] tunc [male] .ſ. detractorie
[locuti ſunt de deo] de oīpotentia
ei⁹ diffidētes qꝛ [dixerūt nūqd po
terit de⁹ parare mēſaʒ i deſerto?]
.i. refectionē q̄ in menſa fieri ſolet.
q.d. ambigimus ꝛ nō videƭ ꝙ ſic.
ꝛ hec diffidētia deo ē iniuria. Mē
ſa refectio eſt ſapientie q̄ eſca mē
tis eſt: vel corp⁹ xp̄i ſignificat vn⸗
de multi dimidunt. Un apl̄us ſa⸗
piētiā a credentib⁹ peti admonet
nō a tētantib⁹ .d. ſi qs veſtrū in
diget ſapiētia poſtulet a deo ꝛ da
bitur ei. poſtulet aūt in fide nihil
heſitās. de corpore etiā xp̄i nullā⸗
tenus dubitare debem⁹ ſicut illi
dixerūt nunqd dabit nobis corp⁹
ſuū ad manducandum? Et arguen
tes a ſimili ſubdūt

25 Quoniā percuſſit pe
trā & fluxerūt aquæ: &
torrentes inundauerūt.
⁋ [Qm̄ pcuſſit petrā ꝛ fluxerunt
aq̄] id eſt ꝛ hoc in tāta abūdātia ꝙ
[ꝛ torrētes inundauerūt] .q.d. dubi
tatiue poterit iſtd̄ de⁹ qꝛ b aliō po
tuit. videƭ ꝙ non Ecce exēplum
potentie dei dant ꝛ de ſimili de⸗
ſperant percuſſit deus petrā xp̄ʒ
p mortē: ꝛ emanauerunt ſpūalia

les grē ⁊ celitus affluenter date gr̄e indeſinenter abūdauerūt. Vñ ex eorūdē pſona ſubditur. Qui ergo ſic eduxit aquam de petra.

24 Nunquid et & panē poterit dare: aut parare menſam populo ſuo?

¶ [Nunqd ideo [⁊ panē poterit dare] ſcʒ panē de frugib⁹. vel panē pro omi genere cibi cōſueti poſuit. iā eni tedebat eos ex nauſea videre manna. aut [parare mēſaʒ] i. copioſaʒ refectionē [populo ſuo] ſcʒ tot hoibus. q. d. dubitam⁹. In hebreo habetur. aut ponere carnē populo ſuo. per qd̄ ſignificat̄ ꝑ pane ſimul ⁊ carnib⁹ eos murmuraſſe. pluries quidēʒ pro cibo ⁊ potu murmurauerunt. Sic dicunt quidam nūquid ideo poterit mutare naturas vt cōuertat panē in corpus ſuū ⁊ vinū in ſanguinē: perierunt hec non credentes. ⁊ ne videretur non poſſe.

ꝑꝑ hoc 25 † Ideo audiuit dominus & diſtulit: & ignis accenſus eſt in Iacob: & ira dei accēdit in Iſraël.

¶ [Ideo audiuit dñs] eorū petititionem dando eis rogata nō propter ipſorū meritū ſed ad ſue potentie declarationē ne allegarēt dei impotētiā [⁊ diſtulit] penā et vindictā quouſqꝫ ſatiaret eorū infidelē concupiſcentiam: dās pri⁹ q̄ licet tentando petebant ne videret̄ nō poſſe: ⁊ poſtq̄ dedit [ignis accenſus eſt in iacob.] deinde exponit ignem dicens [⁊] pro id eſt [ira dei accendit in iſrael] id eſt ſuper populum illum qui per iacob ⁊ iſrael intelligitur ad puniēdum ipſum. Sic dominus audit quoſdam ⁊ differt penam ⁊ tandē in negligētes qui reluctari debuerant irraſcitur: ⁊ ira in eos q̄ deuʒ videre poterāt augmētatur. Cauſa vero huius ire ſubditur.

26 Quia non crediderunt in deo: nec ſperauerūt in † ſalutari eius. †ſaluatore.

¶ [Quia non crediderunt in deo] ſcʒ pmittēte ducere eos in terraʒ pmiſſionis [nec ſperauerunt in ſalutari eius] i. q̄ eos ꝑ deſertū a fame ⁊ ſiti ſaluaret: ⁊ q̄ eos in locis deſertis paſcere poſſet. Ex mirabilibus eni preceditib⁹ debebant credere firmiter ⁊ ſperare q̄ de⁹ non deficeret eis i neceſſarijs. Sic de⁹ iraſcitur in dubitantes de potētia eius nec ſperantes in xp̄o: vt poſſit rerū mutare naturas. Et quia vtrūqꝫ breuiter poſuit: ſcʒ ⁊ q̄ audiuit ⁊ q̄ ira aſcendit io iā a pte incipit vtrunqꝫ narrare: ⁊ prius quomō audiuit dando petita. d.

27 Et mandauit nubibus deſuper: & ianuas cæli aperuit.

¶ [Et mādauit nubib⁹ deſuper] ſcilicet vt de eis derēt cibus: quia manna datum eis pro pane generabatur in aere ſurſum vbi locus eſt nubium ⁊ [ianuas celi] i. e. berei idest vias in nubibus ⁊ in aere per quas cibus deſcenderet [aperuit] in quātū inde manna deſcendere fecit. ideo ſubditur.

28 Et pluit illis manna ad manducandum: & panem cęli dedit eis. Exo. xvi.

¶ [Et pluit illis manna ad manducandum] per modum enim roris ⁊ pluuie deſcendit manna circa caſtra iſrael ⁊ quid dixerit manna ſupponit [et panem celi] id eſt de

celo. Vel celi .i. non labore huma no/ſed in celo aereo formatum ſci/ licet manna dedit eis petentib⁹ ne videretur non poſſe.

19 Panem angelorum manducauit homo: ciba ria miſit eis in † abun- dantia.

† in abundantiã

℃ Panem angelorũ manducauit homo .i. factum ⁊ preparatũ ab an gelis: quia manna formabatur et deſcẽdebat miniſterio angelorum cibaria miſit eis nõ tantum mãna in abũdantia ita ſcʒ ꝙ auidi poſ ſent ſaturari: nec tamẽ cibaria ab eis cõſumi. Similia ſepe cõtingũt auidis et auaris ac inſatiabilibus cordibus. Sed qui nubibus mãda uit: ⁊ alia que ſequuntur fecit vt i credulos ſatiaret/efficax eſt dare credẽtibus illũ panem verum de celo ſcʒ chriſtũ quẽ mãna ſignifica bat. Qui vere cibus eſt angelorũ. quo incorruptibiliter paſcunt: q2 eius contẽplatione reſtaurant. Quẽ vt manducaret homo verbũ caro factum eſt et habitauit in nobis qui eſt et cibus in abundantia q2 comeſtus a populis integer manet. Ipſe enĩ panis per nubes euãgeli cas deſuper quod pluũt habentes vniuerſe orbi pluit apertis pre dicatorum cordibus tãꝙ celeſtib⁹ ianuis credentib⁹ ⁊ in illo ſpem po nenti eccleſie predicatur. Sequitur quomodo miſit. quia

30 Tranſtulit auſtrũ de cælo: & induxit in uirtu te ſua affricum.

℃ Tranſtulit ad terrã auſtrũ .i. vẽtũ meridionalẽ de celo aereo vt flaret inferius circa terram et induxit in virtute et fortitudine ſua affricum .i. vẽtum qui flat iter meridem ⁊ occidentem ſcilicet ab affrica vt adduceret coturnices: q̃ in illa plaga mũdi abundãt. Ideo ſequitur.

31 Et pluit ſuper eos ſicut puluerem carnes: & ſicut arenam maris uolatilia pennata Nume ri xj.

℃ Et pluit ſuper eos ſicut pulue rem .i. abunde carnes ſcʒ quas carnes dederit ſubditur ſicut are nas maris q̃ numerari nõ poteſt. volatilia pennata ſcʒ coturnices in multitudine innumerabili. Hi perbole eſt. q. d. in tanta abundan tia attulit eis carnes volatiliũ ſci licet coturnicũ quaſi plueret pulue rem vel arenam.

32 Et ceciderunt in me- dio caſtrorum eorum: circa tabernacula eorũ.

℃ Et ceciderunt in medio caſtro rũ eoꝝ duobus cubitis ſup terrã volitantia: vt nec difficultas capi endi eẽt eis ⁊ circa tabernacula eoꝝ itinere vnius diei ex oĩ pte et idõ mirũ fuit q2 cũ eſſent volatilia pẽnata p volũtate tñ ſua capie bant ea ſine quacũꝙ reſiſtentia.

33 Et manducauerunt & ſaturati ſunt nimis & deſiderium eorum attu lit eis: non ſunt † frau- dati à deſiderio ſuo. † priuati

℃ Et mãducauerunt et ſaturati ſunt vẽtre non mente nimis .i. valde. Ecce conuicti ſunt qui hoc deo impoſſibile putauerunt ⁊ deſi derium eorum attulit eis id eſt compleuit illud dando eis quod deſiderabant: licet eis non pro fuerit conceduntur enim interdũ que nõ proſunt: et non ſunt frau

dat: a deſiderio ſuo] quia multum
ſunt vſi carnibus illis qđ ideo fa
ctū eſt ne impotētia in deo videre
Grego tur. Et hoc btūs Gregorius canta
ri inſtituit i cōmunione dñi caante
cineres: ad refrenādam caſtrimar-
giam cui tunc precipue intendunt
homines. Sed qui hec illis tentan
tibus fecit poteſt ⁊ non tentantiū
ſed credentium paruulā fidem vo
cibus per carnea inſtrumenta edi-
tis: ⁊ per aerem tranſcurrētibus
tāq̄ volatilibus paſcere: non tñ ab
aquilone venientibus vbi frigus ⁊
caligo preualet. i. ab eloquentia ſe-
culi ⁊ q̄ huic ſeculo fauet: ſʒ trāſtu
lit auſtrū. i. predicatores de celo ad
terras qñ deſcēdentes a maiorib⁹
minora minoribus indicāt vt q̄ in
fide ſunt paruuli audiendo terre-
ſtria nutriātur ad capiēda celeſtia
⁊ induxit affricū. i. predicatores fer
uētes charitate ac lucentes opere
et ſermone: et hoc in virtute ſua ne
ſibi tribuat auſter vel affricus q̄cq̄
q̄ ſcʒ predicator qđ ex deo habet.
Sponte autē veniūt venti id eſt p̄
dicatores ad caſtra hoim ⁊ portāt
eis verba diuinit⁹ miſſa vt in ſuis
ſedibus et circa tabernacula ſua
ea hoies audiant ⁊ vnuſquiſq̄ dō
minum de loco ſuo adoret. Et ita
edocti p̄ p̄dicatores manducant et
ſaturātur habētes deſideratā inter
nam refectionē: nec fraudati ſunt
a cōſequēdo cādē poſtq̄ igit expo
ſuit qualiter eos audiuit nunc oſtē
dit quomodo iras quā diſtulerat at
tulit et eos qui carnes tm̄ et non
deum deſiderauerunt puniuit. d.

34 Adhuc † eſce eorum † eſca erat, ſua
erant in ore ipſorum: &
ira dei aſcendit † ſuper
eos.

¶ [Adhuc eſce] ſcʒ māna ⁊ coturni
ces [eorum] ſcʒ praue et infidelis
generatiōis [erāt in ore ipſoꝝ] id eſt
dum adhuc erant comedentes [et
ira dei aſcēdit ſuper eos] ecce quid
ſupra diſtulit: diſtulit enim vt pri⁹
faceret quod cū facere poſſe nō cre
debant. deinde intulit qđ eos pati
oportebat vñ Gregorius ſup hunc Grego
locū. d. Sepe omnipotēs deus cū quo
re mentis iraſcitur vehemēter pri⁹
ei permittit ad votū cuncta ſuppe
tere: ⁊ poſt hoc p̄ vltionem ſubtra
hit: ⁊ vt poſt hec debeat eterna ſup
plicia tolerare. Sicut autem illis
tunc factum eſt ſic ⁊ nūc in eccleſia
ſi q̄s carne ⁊ ſanguine xp̄i reficitur
et declinat ad vitia vel ſi quis ſu-
mit idigne nouerit ſibi dei iudiciū
imminere.

35 Et occidit † pingues † ſi plu
eorum: & electos Iſraël rimis
impediuit.

¶ [Et occidit pingues eorum] i. in
ſuperbia preualentes [et electos
iſraël] i. bonos [impediuit] ne alij
quid eis p̄deſſent quibus paterno
affectu conſulere cupiebant. Qui-
bus enim iraſcitur deus: quid miſe
ricordia cōfert humana: Uel poti⁹
compediuit ſicut in greco legitur
vt cū malis q̄ patiebant ad exēplū
iuſticie dei electi quoq̄ moleſtias
ſuſtinerēt ad exēplū patiētie ſue:
ſic et nūc occidūtur q̄ irreuerenter
ſacramenta accipiūt ⁊ impediūtur
electi eccleſie ſacerdotes ſi nō inno-
cētes hec ſacramēta percipiāt: ſʒ tñ
generatio praua et exaſperans.

36 In omnibus his pec-
cauerunt adhuc: & non
crediderunt in mirabili
bus eius.

¶ [In oibus his] non correcti id
eſt non obſtantib⁹ p̄dictis dei be-
neficijs ⁊ correptionib⁹ ſeu plagis

peccauerunt adhuc] poſt omnia in gratitudine nimia vltra ſcʒ augendo peccata ſua. grauiora autē ſunt peccata que ſemper accreſcunt[et nō crediderūt] ſcʒ: pmiſſionib9 dei[in mirabilib9 eius] .i. pter ei9 mirabilia eis oſtēſa. q. d. viſa ab eis mirabilia dei fidē eis pſuadere non potuerūt: et ideo puniti ſunt vt in deſerto morerētur: et terrā pmiſſam non ingrederentur. Unde ſubdit.

37 Et defecerunt in uanitate dies eorum: & anni eorum cum feſtinatione.

¶ [Et] ideo [defecerunt] .i. cōſumpti ſunt: quaſi liquida tabe [dies] ſcʒ vite [eorum] et hoc [in vanitate] ſcʒ dum fruſtrabātur fine itineris ſui moriendo in deſerto [et anni eorum] quos habituri erant bene viuentes [cum feſtinatione] et velociter ſcilicet vt ex diuerſis cauſis citius morerentur: ſic et peccātes impij cū feſtinatione deficiunt quia deo obaudire contēnunt. Unde alibi dicitur ꝙ viri iniuſti non dimidiabunt dies ſuos. veruntamen

Sa.liiij v. 38 verũtamen

† Cū occideret eos quærebāt eum: & reuertebantur & diluculo ueniebant ad eum.

¶ [Cū deus occideret eos querebāt eum] deprecando et auxiliū ei9 implorando nō ipſi occiſi: ſed reliqui: non pter eternā vitam ſed exemplo iā occiſorū etiā occidi et citius mori meruētes: boni vero etiā ſine neceſſitate querūt deū [et reuertebanť] .ſ. penitēdo: ſʒ ſimulatorie [et diluculo] .i. feſtinanter [veniebant ad eum] miſericordiam petendo. Uel [diluculo] .i. in nocte vitiorum manentes non in luce virtutum.

Unde alibi. Uanū ē anī lucē ſurgere. pi9 i luce: ipi9 ante lucē rogat. ps.c xxv.

39 Et rememorati ſunt † quia deus adiutor eſt eorū: & deus excelſus redemptor eorum eſt. tqm

¶ [Et rememorati ſunt quia deus adiutor] et cooperator [eſt eorum:] in bonis; et [deus excelſus redemptor] et liberator [eorum eſt] a malis. vexatio enim dabat eis intellectū hoc inquā faciebanť recordādo bñficia preterita. Nullū enim poſſe intellexerunt adiutorium ferre niſi illum qui eos de egypti liberauit ſeruitute. hec aūt omnia faciebāt propter temporalia bona acquirēda: et tpalia mala vitanda et ita non deus ſed illa colebantur. hoc enim colitur quod diligitur.

40 Et dilexerunt eum in ore ſuo: & † lingua ſua mentiti ſunt ei. tim.

¶ [Et dilexerūt eū in ore ſuo] verbo tātū laudādo nō in corde: cū tñ ei oīa ſecreta ſunt nuda. i. i ore tñ cōfeſſi ſunt diligere eū [et lingua ſua] qua dixerunt eum diligere: et pcepta eius velle ſeruare [mentiti ſunt ei] q2 nō fecerūt nec cēſerunt in corde verū eē quod ore dixerūt. Sic contingit his qui ſolo timore credunt nō amore. vnde ſequitur.

41 Cor autem eorū non erat rectum cū eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius.

¶ [Cor autē eorū] quaſi deus non noſſet corda [non erat rectū cū eo] quia non propter deum: deū querebāt vel ei ſeruiebāt: et aliud ꝙ deū et ꝙ deus vellet volebant nec erat

ſanctum Iſraël exacerbauerunt.

¶ [Et]poſt flagella & fictam eorũ penitentiã [conuerſi ſunt]retro a promiſſiõe ſua qua dixerãt: q̃cũq; pcepit nobis dñs faciem⁹: ad peccãdũ iterũ [& tẽtauerũt deũ]bñficijs ei⁹ ingrati exiſtentes [& sctm̃ iſrael].i.qui ſanctificat iſrael vel q̃ ſanctificatur.i.sctũs predicatur in iſrael [exacerbauerunt] vbis & factis acerbũ ſibi fecerũt. Inſidelitatem eorũ quez iã pdixerat repetit vt memoret plagas quibus egyptios propter illos percuſſit. que omnia debuerunt recordari neq; exiſtere ingrati. Et ſic

47 Non ſunt recordati manus eius: die qua redemit eos de manu tribulantis.

¶ [Non ſunt recordati man⁹ ei⁹] i.potentie dei oſtẽſe in [die qua redemit]: ideſt liberauit [eos de manu].ideſt ptãte [tribulãtis] ſcilicet pharaonis qui eos tribulabat in operib⁹ luti et lateris. Tribulatio ſolet eſſe i memoria: ſz eis nõ fuit: ſic mali xpiani non recordant manus eius in cruce expãſe die paſſionis qua redemit eos de manu diaboli. Et incipit dicere q̃ fecit egyptijs pter eos. Uñ deberẽt eẽ nõ ingrati nonſunt tñ recordati

48 † Sicut poſuit in egypto ſigna ſua: & prodigia ſua i cãpo Thaneos.

†nõ habet ſicut.

¶ [Sicut].i.q̃lr [poſuit i egypto] ſpãliter [ſigna ſua] q̃ facta ſunt corã pharaone [& qualiter poſuit [p digia ſua in cãpo] et regione [thaneos].i.i illa prouincia egypti cuius metropolis erat thanis ciuitas. Uñ ſatis dictũ eſt ſupra vbi videas. Signa ſunt iudicia pſentiũ vel imminentiũ: ſz prodigia longe poſt futurorũ quaſi procul dicẽtia que in mundo erant futura. Deinde incipit exponere plagas pter iudeorũ liberatione in egypto factas. Que plage contigerunt egyptijs viſibiliter, ſz iudeis inuiſibiliter. Quia

49 Et conuertit in ſanguinem flumina eorum & imbres eorum ne biberent.

Exod. vij.

¶ [Et conuertit in ſanguinẽ flumina eoꝝ].ſ.egyptioꝝ [& imbres eorum].i.ciſternas [ne biberent] egyptij. vel [imbres].i.ſcaturigines.ſ. aquas ab imo ebuliẽtes. foderunt eñi egyptij: & ſanguinẽ pro aquis inuenerũt. Aqua in ſanguinẽ mutaf: dum ſpiritualia carnaliter ſentiunf. Sicut enim alibi aqua mutatur in vinũ per quod ſignificat mutatio carnalis intellect⁹ i ſpũalẽ, ita hic mutatur in ſanguinẽ p quez caro accipitur vt ſignificetur mutatio ſpiritualis intellect⁹ i carnalem: ne inde bibentes reficiãtur

50 Miſit in eos cynomyiã & cõmedit eos: & ranam & diſperdidit eos.

¶ [Miſit i eos] ſcz egyptios [cynomyiã].i.muſcã caninã i multitudine maxima: vl' q̃ſi cõiter omne gen⁹ muſcaꝝ a cenos qđ ẽ cõmune [& comedit eos] mordẽdo & pungendo [& ranam].i.multitudinem ranarum ſcz imiſit [& diſperdidit].i.deſtruxit [eos] q̃ rane erãt in penetralibus ipoꝝ. Cinomia canini mores intelligunf q̃ñ quis nõ honorat parentes ſuos vel prelatos,

q̄i canes ceci naſcuntur nec tunc vidēt parētes. Rana eſt garrulitas et loquaciſſima vanitas que eſt in cenoſis ſenſibus vt rana in ceno verſatur.

† fructum. 51 Et dedit erugini † fructus eorum: & labores eorum locuſtæ.

¶ [Et dedit erugini] .i. rubigini hoc eſt aure noxie ſeu vento vrenti ꝛ inficiēti [fructus eorū] qui naſcebant̄ p ſe ſine cultura [ꝛ labores eorū] .i. fruct⁹ p labores eorū ꝓductos .ſ. ſata: ꝛ h̄mōi q̄ labore hoim ſtāt dedit [locuſte] .i. locuſtis. Erugo vl' rubigo: q2 occlte nocet oc͡lte ī morib⁹ ſuperbiā deſignat que oēm fructū ꝟtutū ꝯſumit. Aura ei noxia i fructib⁹ opat̄ latēter: ſic i moribus ſupbia occulta eſt: cu3 quis multū fidēs de ſe putat ſe aliquid eē cū nihil ſit. Locuſta eſt malitia ore ledēs p quā detractores figurā tur q̄ alienos fruct⁹ inuide rodūt.

52 Et occidit in grandine uineas eorū: & moros eorum in pruina.

¶ [Et occidit] .i. mortificauit i grādine vineas eorū] vites deſtruēdo [ꝛ moros eoꝝ i pruina] .i. in frigore nocturno ꝯgelāte. Grādo eſt iniquitas res alienas vaſtās ſeu auferēs: vñ furta/rapine/ꝑdeq3 naſcūtur: pl⁹ aūt vitio ſuo vaſtat̄ ipe vaſtator: q2 ſi acq̄rit ꝑdā amittit charitatē. Pruina ꝟo ē vitiū ſcilicet odiū quo charitas proximi ſtulticie tenebris velut nocturno frigore congelaſcit.

53 Et tradidit grandini iumenta eorum: & poſſeſſionem eorum igni.

¶ [Et tradidit grādini iumēta eorū: ꝛ poſſeſſionē eoꝝ igni] q̄n grādo ꝛ ignis i fulgorib⁹ iuxta pariter ferebāt. Morte pecorū ſignat̄ pudicitie dānū: ꝛ q̄ſi grādini iumēta tradūt̄ cū crebris luxurie tētatiōib⁹ carnales q̄ꝫ feriunt̄: quoꝝ caſus morte pecudū oñdit̄ dū beſtialr viuētes mot⁹ illicitos cohibēt. Ignis ꝟo imanitatē iracūdie deſignat q̄na ēt homicidiū ſit: vl' ignis eſt cupiditas q̄ poſſeſſionē: idest ſtatū mentis: et quicquid ex dote nature vel gratie eſt vaſtat.

54 Miſit in eos iram indignationis ſuæ: indignationem & irā & tribulationē † immiſſiōes per angelos malos. † immiſſionem

¶ [Miſit in eos irā] nō ad correctionē: q2 nō ſūt correcti. ſ3 [irā idignatiōis ſue] .i. effectū ꝛ ſignū ſue ire ꝛ idignatiōis p plagas pdictas ꝛ ſequētes: qđ exponit aſcēdēdo .ſ. miſit i eos prio [idignationē ꝛ] poſtea [irā] ꝛ deide [tribulationē] ex ce ordo vidicte. ꝛ ꝑter h̄ ꝑdicta miſit in eos [immiſſiōes] alias [p angelos malos] .ſ. obſtiationē ſeu obdurationē: vt q̄ diuinis plag̃ nō arguebāt̄ diabolicis īſidijs tūderēt̄. quā obſtinationē nō iſpirādo/ſ3 deſerēdo de⁹ facit vt illi opēt̄ i filios diffidentie quod deus iuſte permittit malis quidem angelis vtit̄ de⁹ bñ ſ3 ad puniendos malos ꝛ coronandos bonos. Et his ꝑdictis immiſſis

55 Viā fecit ſemitæ iræ ſuę: nō pepercit à morte † animab⁹ eorū: & iumētā eorū à morte cōcluſit. † aiarū

¶ [Viam fecit] .i. amplitudinem

ꝛ manifeſtationẽ[ſemite ire ſue]
i.occulte eq̃tati ſue q̃ de⁹ irat⁹ erat
egyptijs ſicut ſemita recta ē ꝛ oc-
culta.Erat enĩ ſemita ira dei q̃ oc
clta eq̃tate puniret egyptioꝝ ipie
tatē cui ſemite fecit viã vt eos q̃ſi
ex abditis p angelos malos in ap
ta ſcelera pduceret:ꝛ ſic in euidē-
tiſſimos ipſos euidentiſſime vin
dicaret.cui⁹ ire imanitatē oſtēdit
cum ſubiungit[nõ pepcit a morte
aiab⁹ eoꝝ]ſcʒ q̃n eos interficeret
[ꝛ iumenta eorũ in morte conclu-
ſit]interficiendo.ſ.etiã aialia eorũ.
Quod melius aperit cum ſubdit.

56 Et percuſsit omne †primogenitũ in terra Aegypti:primitias †omnis laboris eorum in tabernaculis Cham.

†primitiuum.
†laborũ ſuorum

℄[Et pcuſſit oē pmogenitum in
terra egypti]i.primogenita de oĩ
bus tã de hoib⁹ q̃ȝ de aialibus:et
hec eſt decima plaga ſcʒ mors pri-
mitiorũ.ꝛ pcuſſit[primitias oĩs
laboris eorũ]i.potiſſima de labo-
ribus ſcʒ frumenta ꝛ huiuſmodi:
hoc eſt oĩa q̃ ad victũ vel ad ſola-
tiũ ſunt hoim:vaſtata ſunt:et hoc
[in tabernaclis cham]i.in domi-
bus egyptiorũ de cham deſcendē-
tiũ vbi nõ erãt iudei.Percutiunť
in nobis pmogenita.i.fides ꝛ alia
ſi pmaneam⁹ in egypto.i.in tene-
bris hui⁹ vite et ignorãtijs.ſic enĩ
orbamur prole rationis.Percutiũ
tur primitie laboris qñ charitas
q̃ meli⁹ eſt inter alias virtutes vel
alie precipue:et pricipales pro q̄b⁹
laborãdum eſt in nobis pereũt:qđ
erit ſi iueniamur in tabernaculis
cham.i.diaboli.Cham enĩ callid⁹
interpretatur per quod diabolus
intelligitur.Et ſciendum q̃ decē
plagis pcuſſi ſunt egyptij:contra
decē pcepta ſcripta poſt in tabu-

Cham qđ interpretaſ.

lis q̄b⁹ regaſ pplſ dei.ꝛ hec decē
plage licet nõ eodē ordine quo in
exodo ponunť:ſed pro trib⁹ q̃ ibi
ſunt ſcʒ ciniſes.vlcera.tenebre.alie
tres ſũt hic.ſ.rubigo.pruina.ignis:
quia talia pre cõgrua intelligētia
frequenter variant.Deĩde poſt cõ
memorationē plagarũ egyptiorũ
iũgit liberationem filioꝝ iſrael.d.

57 Et abſtulit ſicut oues populum ſuũ: & perduxit eos tanquam gregem in deſerto.

℄[Et abſtulit]i.liberauit de egy
pto ſicut oues ſcʒ trãquille:ꝛ ſine
tumultu pugne[populũ ſuũ]iſrael
[et perduxit eos tãq̃ȝ gregē in de-
ſerto]quod erat inter mare ꝛ egy-
ptũ ſcʒ cuſtodiēdo ꝛ conſeruando
eos ſicut paſtor gregē ſuũ:hoc per
dei grãm in nobis impletur:cum
eruti de poteſtate diaboli contem
ptis terrenis ad celeſtia mēte trãſ
ferimur:ꝛ ſm paſcua ꝛ ſpiritualia
efficimur oues dei ambulantes in
hoc ſeculo velut in deſerto in loco
ſolitudinis penitentie apto.

58 Et deduxit eos in ſpe & non timuerunt: & inimicos eorum operuit mare.

Exodi xiiij.

℄[Et deduxit eos i ſpe ꝛ nõ timue
rũt]q: ſpes eos refouebat[ꝛ inimi-
cos eoꝝ]i.ſ.egyptios[opuit mare]
ſubmergēdo eos.In ſpe etiam nos
deducimur/qm̃ ſpe ſalui facti ſum⁹
ꝛ p ſpē ambulam⁹ ne timere de-
beam⁹.Nã ſi de⁹ pro nobis q̃s 𝔷
nos?[Et inimicos nr̃os opuit ma
re]i.q: que añ geſta erãt peccata ex-
guunť ꝛ delentur in baptiſmate.

59 Et induxit eos in mõtem ſanctificationis

ſue: montem quem acquiſiuit dextera eius.

¶ [Et idu*x*it eos] nō eoſdē pſonaliter q̄s abſtulit: ſʒ eos noīe et gēte [in mōtē ſctificationis ſue] .i. in mōtē ſyon [montē] inquā [quem] eis [acquiſiuit] inde expellēdo gentes [dextera eius] .i. potētia et fortitudo q̄ precipue ſolet in dextera apparere. ipſi enim non in virtute tua ſʒ dei poſſiderunt eū: vbi ſignificat: ꝙ ad eccleſiā ſanctā quā magis vult intelligi multi ſunt ꝯuerſi: ipa em̄ eſt mōs v̄tutib⁹ excellēs quā [dextera ei⁹] .i. filius ei⁹ chriſtus [acq̄ſiuit] ⁊ redemit ſanguine ſuo ⁊ ſctificauit lauās eā lauacro aq̄. in v̄bo inquā ſuos introducit.

60 Et eiecit à facie eorū gentes: & ſorte diuiſit eis terram † funiculo diſtributionis. †in

¶ [Et eiecit] de terra promiſſiōis [a facie eorū] .i. a preſentia iudeorum [gētes] ſcʒ ſeptem ibidē habitantes [et ſorte diuiſit eis] ſcʒ iudeis [terram] illā in [funiculo diſtributionis] .i. ſm menſurā diuiſionis quā ipe ordinauerat. Sic a facie fidelium chriſt⁹ eiecit vitia: ⁊ errores vel malignos ſpūs: ⁊ electis ſuis tradidit terrā .i. eccliam. cuius diuiſio ſignificat diuiſionē gratiarum in fidelibus: quia vnuſquiſq; proprium donū hʒ ex deo. vel [terram] viuentiū .ſ. hereditatē ſupernam iuxta mēſuram gratie: ſcriptū eſt enim. In domo patris mei manſiones multe ſunt. Joh. xiiij.

61 Et habitare fecit in tabernaculis eorum: tribus Iſraēl.

¶ [Et habitare fecit in tabernaculo eo*r*] .i. in domibus et villis dictoꝝ ſeptē poplōꝝ [trib⁹ iſrael] i. iudeorū: ſic in quib⁹ regnabant vitia regnāt virtutes: quas hic intelligit per tribus iſrael. In celeſti quoq; gloria vnde peccātes angeli eiecti ſunt veri iſrael*i*te videntes deū per gratiam chriſti habitabunt: hec beneficia fecit eis. Illa vero generatio praua: q*r* in his bñficijs extitit igrata: et eis male vtebatur recte ſubiungitur.

62 † Et tentauerūt † & exacerbauerunt deum excelſum: & teſtimonia eius non cuſtodierunt. †nō habet et. †adhuc

¶ [Et] tm̄ poſt tanta beneficia [tētauerūt] adhuc diffidētes de diuina v̄tute [exacerbauerūt] .i. ad irā ꝓuocauerūt in terra promiſſiōis [deum excelſum] ſingulariter et potentē in puniendo [et teſtimonia ei⁹] id eſt ꝑcepta dn̄i teſtificātia [non cuſtodierūt] ſicut ꝓmiſerant. Deum tentat qui in credulo corde munus ab eo poſtulat. Et ſicut ipſe in fide petentibus placatur ita ſine fide poſtulantibus ad iracūdiā ꝓuocaꝛ. Exacerbauerunt ergo deū: tū q*r* auſi ſunt excelſum infideliter petendo tentare: tm̄ q*r* precepta eius noluerūt cuſtodire Deum q̄s tentat.

63 Et auerterunt ſe & non ſeruauerunt pactū quemadmodum patres eorū conuerſi ſunt in arcum † prauum. †peruerſum.

¶ [Et auerterūt ſe] a deo [⁊ nō ſeruauerunt pactum] quod fecerant dicentes omnia quecunq; dixerit dominus faciemus [quemadmodum patres eorum conuerſi ſunt

in arcum prauum] qui prius inten-
ſus facile remittitur: et ipſi facile re-
troibant idola colendo: et contra deum fa
ciendo bene promiſerunt: et male
Arcus impleuerunt. Uel arcus prauus est
prauus qui non eminus iaculatur: ſed in ſe
qs est. et iacentem ſpicula conuertit ac re
torquet: et ſignificat malitiam dolo-
ſorum qui dum aliis nocere querunt ſibi
nocent. Deinde hoc plenius aperit. D.

64 † In iram concitaue
Inter in runt eum in collibus
ira. ſuis: & in ſculptilibus
ſuis ad emulationem
eum prouocauerunt.

¶ [In iram] et ad vindictam in ſe
exercendam [concitauerunt] et pro-
uocauerunt [eum in collibus] et ex-
celſis [ſuis] ſcilicet immolando in locis
excelſis ritu gentilium: et non in taber
naculo domini. Unde ſequitur [et in ſcul-
ptilibus ſuis] id est idolorum figuris per
ſculpturam factis [ad emulationem]
id est indignationem [eum prouocauerunt]
idola adorantes: et honorem dei aliis
tradentes colendo creaturam pro
creatore. Sic elati in ſuperbiam
in altis et ſuperbis cogitationibus
deum prouocant: et amiſſa luce verita
tis ad opera tenebrarum conuertuntur.

65 Audiuit deus & ſpre
uit: & ad nihilum rede
fuit- git † valde Iſraël.
nis

¶ [Audiuit deus] id est aduertit predi-
ctam populi nequitiam [et ſpreuit] id est con
tempſit iſrael et dignitatem illius
populi eum extra ſuam defenſionem et
protectionem ponendo [et ad nihilum
redegit] id est reduxit [valde] et vehe-
menter aduerſus eum vindicando:
quia eo ſpernente nihil remanſe-
runt qui deo adiuuante fuerunt
totum quod fuerunt. Deinde oſten
dit quomodo [ſpreuit] et ad nihilum
redegit ſubiungens.

66 Et repulit taberna-
culum ſylo: tabernacu-
lum ſuum ubi habita-
uit in hominibus.

¶ [Et repulit] tempore hely pro idolola
tria eorum [tabernaculum ſylo] id est
quod habebant in ſylo: quia archa que
erat in ſylo fuit capta et ciuitas
deſtructa [tabernaculum ſuum ubi
habitauit in hominibus] id est inter
homines. cum enim non eſſent digni
in quibus habitaret merito repulit
illud quod non propter ſe ſed propter illos inſtituit.
Sic et pro peccatis deſerit corpora
noſtra quia non habitat in corpo-
re ſubdito peccatis: que corda ſpi
ritusſanctus [dum bene tractantur]
inhabitat.

67 Et tradidit in capti-
uitatem uirtutem eorum:
& pulchritudinem eo-
rum in manus inimici.

¶ [Et tradidit] id est tradi permiſit [in
captiuitatem virtutem eorum] id est archam
teſtamenti ad cuius preſentiam ſu-
perabant inimicos et per quam vide-
bantur fortes et inuincibiles [et pul-
chritudinem eorum] eandem ſcilicet
archam propter quam reddebantur
omnibus honorati et mirabiles [in ma
nus inimici] ſcilicet philiſtinorum
ſecundum Grego. virtus et pulchritudo Grego
in manus inimici traditur cum de- rius.
cepte menti antiquus hoſtis ex bo-
ni operis elatione dominatur.

68 Et concluſit in gla-
dio populum ſuum: &
hæreditatem ſuam ſpre-
uit.

¶ [Et concluſit] id est concludi permi
ſit [in gladio] id est in occiſione gladii

philiſtinorum [populum ſuum] quẽ inter multas gẽtes elegerat: q: capta archa cõſequẽs erat vt populus caderet [et hereditatem ſuã] ſcʒ pplm iſrael quẽ diligenter coluerat [ſpreuit] quia ſpreuerant eũ. Sic et nunc malos in populo ſuo in occaſione aie concludi permittit ⁊ eos qui ſua hereditas eſſe debebant vel videbantur relinquendo ſpreuit.

69 Iuuenes eorũ comedit ignis: & uirgines eorũ nõ ſunt lamẽtatę.

¶ [Iuuenes eorũ] i. fortes [comedit] ⁊ vaſtauit [ignis] i. ira bellantiũ: quia tunc ceciderunt de iſrael triginta milia [⁊ virgines eorũ nõ ſunt lamentate] quia hoc nõ vacabat facere in metu hoſtili vbi quilibet q̃rebat locũ fugiẽdi dimittẽtes occiſos iſepultos ⁊ illamentatos. Sic fortes p̃cipiti audacia et preſumptuoſi malo igne ⁊ inconſulto calore vaſtantur: et virgines fatue non lamentantur

70 Sacerdotes eorũ in gladio ceciderunt: & uiduæ eorum non plorabantur.

¶ [Sacerdotes eorũ in gladio ceciderunt] i. filij hely ſcʒ ofni ⁊ phinees [et vidue eoꝝ nõ plorabant] ſicut vxor phinees viduata et mox in partu mortua ꝓpter perturbationẽ plangi non potuit more funeris: intantum enĩ dolebãt pro captiõe arche: q᷑ nõ vacabat populo alia mala deflere: ſic ⁊ ſacerdotes q̃ bene docent ⁊ male viuunt cadunt in gladio oris ſui: ⁊ vidue i. q̃ renũciauerũt ſeculo cũ nõ pſeuerãt nõ plorant: q: ſpũales viri de hmõi deſperãt. Sed vt vtinam in nobis hec dño cooperãte ſiãt vt cõcupiſcẽtia capta decidat: erecta prãte v̄tute: forma iniq̃tatis corruat: electa eccl'ia. pulchritudie interimat populus vitiorum: viuiſicata numeroſitate virtutũ reſpuatur terrena hr̃ditas acq̃rat regnũ dei iuuenile. i. inſipiẽs petrũ a virtute ſpũſſcti exuret: ⁊ v̄go aia tolleret incẽtores vitiorum gladio. i. verbo dei trucident vt exultẽt mẽtes ab his viduate cũ xpo. Deinde oſtendit vltionem in ipſos aduerſarios detortam. dicens

71 † Et excitatus eſt tãquam dormiens dominus: tanquam potens crapulatus à uino. ‡nõ habet ea

¶ [Et] poſt has miſerias [excitatus eſt dñs] ad vindictã hoſtibꝰ inferẽdã cũ malis actibꝰ ⁊ peris ipoꝝ hoſtiũ cũ planctu ⁊ miſeriis ſuoꝝ [tãq̃ dormiẽs ⁊ tãq̃ potẽs] i. fortis [crapulatꝰ] i. ebriꝰ [a vio] q̃ qñ ſopitꝰ ẽ a vio nõ põt vti ſua fortitudine: dixit ſic vt demẽtibꝰ ⁊ impijs iſultãtibꝰ q̃dꝰ vĩ dñs velut ebriꝰ diu dormire: qñ pplm ſuum dat in manꝰ eoꝝ q̃s odit: ⁊ qñ perclitãtibꝰ ñ tã cito q̃ putãt hoies ſubuenit: ⁊ reuera ſic demẽter putantibꝰ dormit ⁊ eſt alienꝰ ac negligentibus ⁊ infidelibꝰ nulla voce laudis vl' opis eoꝝ excitãtibus.

72 Et percuſsit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis.

¶ [Et pcuſſit ĩimicos ſuos] i. ſ. philiſteos [in poſteriora] i. i ſecretiori pte natiũ vbi mures rodebãt prominẽtes extales eoꝝ ⁊ cõputreſcebãt [opprobriũ ſẽpiter nũ dedit illis] q: pena eoꝝ ꝓbroſa ẽ i ſẽpiter

ria memoria. Qui mittētes manū ad aratrū poſteriora reſpiciunt q̄ vt ſtercora eſtimari debent percutie tur in poſteriora merſi in gehen nā. Qui enī poſteriora diligūt op probrium ſempiternū .i. eternā pe nā habebunt: quia ex ipſis iuſtiſſi me cruciabūtur. Jtā inimicos per cuſſit: ſed ſuos reedificauit quod factum eſt in dignitate regia eis collata: et hoc volens oſtēdere ſub iungit.

73 † effrai Et repulit tabernacu lum Ioſeph: & tribum † effrem non elegit.

¶ [Et repulit] a regia dignitate [tabernaculū] id ē familiā [ioſeph] n e inde eſſet rex [et tribum effrem] ſimiliter [nō elegit] vt ide eſſet rex. Cum enim ruben qui fuit primo genitus iacob violaſſet thorū pa tris ſui data ſunt p̄mogenita eius filijs ioſeph: et ideo credi poſſet q̄ de⁹ de ioſeph electurus regē eſſet. Et quia iter filios ioſeph q̄uis ma naſſes eſſet ſenior tamen vt dixit effraī futur⁹ erat maior poſſet vi deri q̄ etiā de effraim electurus eſſet de⁹ reges ſup populū iſrael. ideo iſtud primo remouet. Nomi nat autem eos qui clarioribus me ritis videbant̄ excellere ſcʒ ioſeph qui impie vendit⁹: pro iuſtitia eſt ſublimat⁹: ac prudentia: caſtitate et inimicorū dilectione p̄ſtitit alijs: et effraim qui maiori fratri benedi ctione aui ſui iacob eſt p̄latus: vt oſtendat nihil meritis: ſed totum gratie tribuendum. Deinde oſten dit quam tribum elegit. d.

74 † et † Sed elegit tribum iuda: mōtem ſyon quē dilexit.

¶ [Sed elegit] pp dauid [tribū iu da] .ſ. pro regia dignitate vt de ea reges acciperet q̄ñ ide erat dauid vñ chriſtus carnē ſuſcipere voluit. [et mōtē ſyon quē dilexit] .ſ. elegit ad cultū ſuū et p ſede regni: q2 ibi erat ciuitas dauid et caput regni iſrael vbi p ioſeph qui interpretat̄ augmētū et effraim q̄ iterp̄tat̄ fru ctificatio. vniuerſum ppl'm illū ve terē repulſum et reprobatū intelli gim⁹ q̄ p augmēto terrenorū deo militat et de fruge ſeculi preſumit et per tribū iuda: q2 de ea xp̄s exi uit nouum ppl'm xp̄i illi ppl'o vete ri prelatum: vnde et montē ſyon ec cleſiam chriſti eterna premia ocu lis fidei ſpeculantem accipimus. Syon enim ſpeculatio interpre tatur.

45 Et ędificauit ſicut † unicornium ſacrificium ſuum: in terra quā fun dauit in † ſecula. † vnicorniorū ſanctificationes ſuam. † eternum.

¶ [Et edificauit] .i. edificari fecit [ſic vnicornuū] ſcʒ iudeorū deū ſin glr et vnū deū colētiū [ſacrificium ſuū] .i. tēplum in quo erant ſctā: et hoies ſanctificabāt̄ p oblatiōes et ſacrificia [in terra] .ſ. iudea [quam fundauit] p ſuo cultu et ſede rega li [in ſecula] .i. ſtabiliter quātū in ſe fuit niſi pctā ppli impediuiſſent. Unicornes intelligim⁹ quorū fir ma ſpes i vnū erigit̄: vñ chriſtiani recti vnicornes dicūtur propter fi dem vnius dei quē credūt: et vni⁹ rei quā appetunt: de q̄ re alibi dī. Unā petij a dño hanc requirā. Sa crificium eſt plebs ſancta popul⁹ requiſitionis qui ſunt templū dei ſanctum in quo habitat. Terra eſt eccleſia quā firmauit et ſtabiliuit vt immobilis in ſecula ſempiter na perſiſtat. Ex hoc enim vita mor taliter trāſiens eternaliter in cele ſti patria fundatur. Sic ab initio electionis hebree gentis vſq; ad Christiani vnicornes dicunt. ps. xxvi.

Chriſtum procedit vnde ſubſequē ter dicit.

76 Et elegit Dauid ſeruum ſuum: & ſuſtulit eum de gregibus ouiū de poſt fœtantes accepit eum.

i. Re. xvi.

¶ [Et elegit dauid ſeruuʒ ſuū] de tribu iuda [⁊ ſuſtulit] .i. tulit [eum de gregibꝰ ouiū] qꝛ ex paſtorali officio pecoꝝ tranſlatꝰ eſt ad regnuʒ hominuʒ ⁊ [de] eo vbi erat ſequēs [poſt fetantes] .i. poſt oues fetas ſeu habentes fetus [accepit eum] qꝛ paſcebat oues qn̄ vocatus fuit vt in regem vngeretur: ſed ad qd

77 Paſcere Iacob ſeruū ſuum: & iſraël hereditatem ſuam.

¶ [Paſcere] id eſt ad paſcendum ⁊ regendum [Jacob ſeruum ſuuʒ] id eſt populū ſuū qui de iacob ſeruo ſuo deſcendit: deinde repetit [⁊] pro .i. [iſrael hereditatem ſuam] diſcipline vomere cultā id eſt vt fieret rex ſuper iacob .i. iſrael: qꝛ idem ſunt iacob ⁊ iſrael ac ſeruus ⁊ hereditas licet diuerſis rationibus: vt patet ex pluribus locis precedētibus. Et ita fecit. quia

78 Et pauit eos in innocentia cordis ſui: & in † intellectibus manuū ſuarum deduxit eos.

† itellectu.

¶ [Et pauit] et educauit: id eſt rexit et gubernauit eos [innocentia cordis ſui] .i. in puritate conſcientie: ⁊ hoc docuit eos quod ipſe egit et in intellectibus manuum ſuarum]: id eſt prudenter ſe habens in operibus ſuis [deduxit eos] per vias iuſticie et veritatis quaſi dicat ſic rexit et duxitꝰ eos ſicut vir ſimplex in corde ſine duplicitate ⁊ prudens in opere. Omnia hec ad chriſtum dominum referēda ſunt: quia paterno conſilio ad redemptionem noſtram electus eſt de grege mortalium carnem aſſumēs quem ſeruum dicit non filium. qꝛ forma ſerui ex dauid eſt de poſt fetantes eſt acceptus: quia miſſus ad oues domus iſrael: inde oues gentium predicatione apoſtolorum tranſmutatus paſcens celeſti pane chriſtianum populum: ſiue ſupplantatorem vitiorum: ſiue mēte videntem deum quos pauit in innocentia cordis: quia peccatum non fecit nec inuentus eſt dolus in ore eius: [⁊ in intellectibus manuʒ ſuarum]: id eſt i operibus intellectualiter ab eo factis [deduxit eos] ad vitam eternam. Uel [pauit eos in innocentia cordis ſui] id eſt hominum: ſcilicet faciens eos innocentes et in cogitationibus cordis [et dedit eos] ad vitaʒ [in intellectibus manuum ſuarū] ſcilicet chriſti: id eſt in intelligentia et actuali ſanctitate quam ipſe in credentibus fecit quaſi manibꝰ. facere em̄ ad manꝰ ꝑtinet. Oratio.

Refice nos māna ſpiritalī alimonie opulentiſſime largitor omnipotēs deꝰ: vt in ſenſu manuum tuarum directi mereamur in monte acquiſito dextera tua gloriari. Per dominum.

Pſalmus de lamentabili deprecatione fidelium propter multiplicem perſecutionem malorum: & letabunda gratiarum actione pro ſua liberatione.

Pſalmus.LXXVIII.

1 Deus uenerunt gentes in hęreditatem tuam polluerunt tẽplum ſanctum tuum: poſuerunt hieruſalem in pomorum cuſtodiã.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt pſalmus aſaph. Et eſt ſenſus pſ. iſte attribuit aſaph. i. fideli ſynagoge ſeu congregationi in cuius pſona ꝓpheta hic loquitur et chriſtũ ſubuenire ſue genti pcat. ¶ Materia: lamẽtabilis depcatio fideliũ ꝓpter multiplicem pſecutionem maloꝝ. ¶ Intẽtio: exhortari nos ad paſſionẽ ꝓ chriſto ⁊ patiẽtiã ac bonis primorũ letari et calamitatib⁹ affligi. ¶ Sententia in gñali ꝓpheta in iſto pſalmo in pſona aſaph. i. fidel. ↄgregationis deuaſtationẽ hieruſalẽ vel eccleſie lamẽtat hũiliter ⁊ deuote ꝓ reſtauratiõe ipi⁹ depcat: ĩplorãdo videlicet ↄ aduerſarios dei iuſtitiã ⁊ ꝓ ſuis dei: miam ⁊ vltimo ꝓ depcatiõis exauditiõe exultãs regratiat. ¶ Sñia i ſpãli. Aſaph ergo cõdolẽs ſue gẽti ipſi⁹ mala deo exponit ſic. d. O [De⁹ venerũt gentes in hereditatẽ tuã]. i. in hierlm et in terrã ꝓmiſſiõis [polluerunt tẽplũ ſanctũ tuũ] ꝑ ſimulachra q̃ ibi poſuerũt [poſuerunt hierlm in pomoꝝ cuſtodiã]. i. in deſertionẽ ſicut collect [pomis cuſtodie. ſ. dom⁹ in quib⁹ cuſtodes erant deſerunt.

2 Poſuerũt morticina ſeruorũ tuorum eſcas uolatilibus cæli: carnes ſanctorum tuorum beſtijs terræ.

¶ [Poſuerũt morticina]. i. cadauera [ſeruorũ tuoꝝ] q̃ imũdis vti noluerũt [eſcas volatilib⁹ celi] relinquendo ea inſepulta. ſ. [carnes ſanctorum tuorum beſtijs terre] eſcas poſueruut ⁊ deuorandas dederunt. q. d. nõ tm̃ in viuentes, ſed etiam in mortuos ſeuiunt.

3 Effuderunt ſanguinem eorum † tanquam aquam in circuitu hieruſalem: & non erat qui ſepeliret. † ſicut

¶ [Effuderunt ſanguinẽ eorũ]. ſ. ſeruorũ tuoꝝ [tanq̃ aquã]. i. abundãter ⁊ ita viliter q̃ſi ita ſine culpa liceret de ſanguine ſicut de aq̃. ⁊ hoc nõ tm̃ ĩtra muros, ſed etiã [in circuitu hieruſalẽ] circunquaq; [et non erat q̃ ſepeliret]. ſ. corpora occiſorũ dũ oibus piculũ imineret.

4 Facti ſumus opprobrium uicinis noſtris: ſubſannatio & † illuſio his qui in circuitu noſtro ſunt. † irriſio.

¶ [Facti ſumus opprobriũ vicinis nr̃is] qḋ grauius eſt q̃ ſi remotis: q: hi ſunt aſſidui ⁊ in oculis [ſubſannatio ⁊ illuſio] facti ſum⁹ [his q̃ in circuitu nr̃o ſunt]. i. gẽtib⁹ q̃ circa hieruſalẽ ſunt. q. d. gloria hieruſalẽ toto orbe mirabilis verſa ẽ in opprobriũ vicinis. Uel poſſunt hec accipi de eccleſia ſic. O [Deus venerunt gentes i hereditatẽ tuã] id eſt inuaſerunt eccleſiã perſequẽdo quam chriſtus acquiſiuit ſanguine ſuo [polluerunt templum ſanctum tuum] ſcilicet ipſam eccleſiam. Unde apoſtolus. Templũ io. ſ. Cor.

dei ſctā ē qđ eſtis vos:qđ templuʒ perſecutores in his polluerunt q̄s ad negandum chriſtum terrendo vel cruciando coegerunt.Sed hodie magis polluitur prauis moribus hominum q̄ olim occiſoribus martyrum [poſuerunt hieruſalē] id eſt eandem eccleſiam [in pomorum cuſtodiam]id eſt in deſertionem.quando enim gentibus perſequentibus in celeſtem menſam ſpiritus martyrum tanquam de dominico orto multa et ſuauia poma transferūt/eccleſia deſerta eſt viſa[Poſuerunt morticina ſeruorum tuorum]id eſt ſantorum martyrum[eſcā volatilibus celi]quaſi quicq̄ eorum reſurrectioni deperiret.quod exponit dicens [carnes ſanctorum tuorum]hec ſunt morticina [beſtijs terre]ad deuorandum. [Effuderunt ſanguinem eorum tanq̄ aquā in circuitu hieruſalem]quando in omni parte eccleſie: cuius circuitus per totū orbē eſt abundans perſecutio ſeuiebat[et non erat qui ſepeliret] pre timore perſecutorū vel pre multitudine occiſorum.[Facti ſumus opprobriū] et terror propter diram mortem [vicinis noſtris].i. affectione propinquis iam volentibus credere [ſubſannatio et illuſio his qui in circuitu noſtro ſūt].i.deſpicabiles inimicis eccleſie qui ſunt in toto orbe:qꝛ nō eis ſed in cōſpectu dñi precioſa ē mors ſanctoꝝ eius.Sed.

5 Vſquequo domine iraſceris in finem: † accēdetur uelut ignís zelus tuus.

[† extardeſcet.]

¶[Vſqꝫquo]o[domine iraſceris] nobis iraſceris ne vſqꝫ[in finem]. q.d.noli iraſci in finem ſed tēpera correctionē/ne illa tāta tribulatio pſeueret vſqꝫ i finē ꝛ vſqꝫquo ſaccēdet].i.ardebit[zelꝰ tuus] .i.ira tua ꝯ nos[velut ignis].ſ.totaliter nos ꝯſumēs ſicut ignis cinerat ꝛ ꝯſumit paleas ita q̄ nō extiguatur vel mitigetur.q.d.vtinā ceſſet ira tua ꝯ nos icepta.Ira dei d: ignis:qꝛ tā diu ardet donec aurū purget ꝛ ligna icineret.Sunt eñ varie cauſe iflictiōis penarū.vñ iob dicit:Ēlarie peccaui:nō peccaui:peccauit vt aliquantꝰ puniret:nō peccauit vt tñ punitus eſt in pte ad purgationem in parte ad coronā:et ita de ſanctis alijs. Ne igitur iraſcaris nobis qui te nouimus:ſed potius Dei ira ignis dicitur

6 Effunde irā tuam in gentes que te non nouerunt:& in regna que nomen tuum non inuocauerunt.

¶[Effunde].i.effundes vt multa ꝛ abundanter:ꝛ retorquebis[Iram tuam].i.effectuʒ iuſtitie tue ꝛ vindictam[in gentes q̄ te non nouerunt]nec ſcire voluerunt nec timere vel diligere:vt ſicut nos opprimunt tuis virtutibus obruantur [ꝛ in regna que nomē tuū nō inuocauerunt]ſꝫ tñ noīa idolorū ſuorū ſeu demoniorū ꝛ creaturā non creatorē.Per gentes accipit ſubditos. per regna ipſos reges.hoc autem non optādo dicit ſed prophetiſando:nec ſolum non inuocauerunt: ſed inſuper oppugnauerunt.

7 Quia comederunt iacob:& locum eius deſolauerunt.

¶[Quia]tales gētes[comederūt iacob].i.deſtruxerūt iudaicū ppl'ꝫ:vt nō compareat ſicut nec res comeſta [ꝛ locum eius]ſcilicet ciuitatem ꝛ tēplū vbi congregabātur ad feſta [deſolauerunt] nudando rebus ꝛ

perſonis. Uel de eccleſia[quia co mederūt].i.i ſuū malignū corpus. hoc eſt in ſuā ſocietatē ⁊ nequitiā tranſire cogētes ſibi incorporauerūt[iacob].i.pplʒ xp̄ianū q̄ eſt minor cui ſeruit maior: ⁊ ad q̄ nomē iacob eſt tranſlatū[⁊ locū eius]ſcʒ eccleſiā[deſolauerūt].i.deſolatāʒ reliq̄rūt. Sed qꝛ ſcio te pro peccatis nos flagellare: ideo precoꝛ

8 Ne memineris iniquitatum noſtrarū antiquarum: citò anticipēt nos miſericordię tuę: quia pauperes facti ſumus nimis.

¶[Ne memineris iīq̄tatū noſtrarū]hec cōfeſſio delictoꝝ veniā prouocat[antiquarū]nō dicit hoc de preterito tm̄ ſʒ[antiquarū].i.ſimiliū antiquis quibus ſepe peccauimus[cito] anticipēt nos miſericordie tue]vt liberemur a miſerijs.⁊ hoc ē nobis neceſſariū[qꝛ pauperes].i. miſeri ⁊ indigētes [facti ſumus nimis].i.valde. Uel de eccleſia preueniāt ad bene operādū[cito accipiant nos mie tue] ante mortē ⁊ iudiciū ne ad iudiciū dānandi veniamus:qꝛ niſi indulgentia preueniat in iudicio nō abſoluit̄ reus[qꝛ pauperes]a meritis ⁊ nō ſufficiētes ad ſalutē i vł ſirmi ⁊ ipotētes ad ſatiſfaciēdū de pctis ⁊ bene operādū[facti ſum⁹ nimis] ⁊ pluſq̄ dici poſſit.hoc dicit ne quis de actibus ſuis preſumat. Ideo ſequitur

9 Adiuua nos deus ſalutaris noſter: † & propter gloriam nominis tui domine libera nos: & propicius eſto peccatis noſtris propter nomen tuum.

† alia lrā nō hʒ ⁊

¶[Adiuua nos]in bello defenſionis legis cōtra aduerſarios: quia nos infirmi ſumus[deus ſalutaris]⁊ ſaluatoꝛ[noſter]qꝛ nō in noſtris ſed in tuis virtutib⁹ cōfidimus[⁊ ppter gloriā nois tui]iam pluſicādo o[dn̄e libera nos]a malis vt erepti uoſ tuo gloriā ⁊ honorē reddamus.vel de eccl'ia[adiuua nos]p gratiā vt infirmitas nr̄a adiuuet̄ ad bona faciēda[de⁹ ſalutaris nr̄]q̄ neceſſari⁹ es infirmitati nr̄e[⁊ ppter gloriā nois tui]vt qui gloriatur nō in ſeipſo: ſed in domino glorief.o[dn̄e libera nos]a cōformitate maloꝝ. liberat ēt ⁊ eruit a malis deus cū adiuuat ad faciēdā iuſtitiā[⁊]que impediāt nos ad hoc peccata nr̄a [ppici⁹ eſto peccatis noſtris propter nomē tuū]nō ppter nos et meritū noſtrū.i.pietate ſancti nominis tui tribuatur nobis qd̄ nō poteſt haberi actibus noſtris. Et ita fac nobis

10 † Ne fortè dicant in gentibus ubi eſt deus eorum: & innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris.

† neqū dicant gētes.

¶[Ne forte]nobis deficiētib⁹[dicāt in gētib⁹]illō viſitatū p̄dicteſcʒ[vbi eſt de⁹ eoꝝ]quaſi dicant. illi nō habent deum adiutorem: quia vel nō eſt/vel nō pōt/aut nō curat ſuos adiuuare.hec īſultatio non eſt ferenda. Unde nō permittas vt hoc dicant: cum in hoc non tantuʒ in nos ſed in te delinquāt ſed poti⁹[et innoteſcat]id eſt manifeſta ſiat[in nationibus] ita q̄

omnes nationes ſciant [corā ocu
lis noſtris].i.cito fiat ⁊ nos eam
videamus ad laudem tuam.

11 † Vltio ſanguinis
ſeruorum tuorum qui
effuſus eſt: † introeat
in conſpectu tuo gemi
tus compeditorum.

†vindicta †irreti cōſpectum tuum

℄[Vltio].ſ. tp̄alis vt euadāt eter
nā:[ſanguinis ſeruoꝝ tuoꝝ q̄ effu
ſus eſt]abūdāter.i.vt videam⁹ il
los ꝯuerſos q̄ mō pſequūtur.⁊ ſic
accipit in bono de vltiōe pūti. Vł
accipi pōt de pena eterna ſic.[Et
innoteſcat ī nationib⁹ corā oculis
nr̄is[vltio ſanguinis ſeruoꝝ tuo
rū q̄ effuſus eſt].i.ſume vindictā
de malis q̄ fuderūt ſanguinē ſer
uoꝝ tuoꝝ. ⁊ i fine ita fiet:q2 vł hic
in cōuerſis pimitur iniq̄tas qd̄ an
te optauerat vel ī fine peñt qd̄ hic
dr̄ nō optādo ſ3 ꝓphetizādo mal
ita fiat.Et[introeat ī cōſpectu tuo]
i.añ ꝯſpectū tuū[gemit⁹ cōpedi
toꝝ]quos gētiles ⁊ tyrāni vł ipe
tribulatiōes vixerūt. Vel [cōpe
ditoꝝ] corruptibilitate carnis q̄
aggrauat aiam: q̄ te ꝑ longas la
chrymas req̄rētes abſolui ⁊ tecū
eē deſiderāt. Vł [cōpeditoꝝ].i.vin
culis charitatis aſtrictoꝝ orātiū
ꝓ cōuerſiōe maloꝝ. Vel cōpedes
ſunt p̄cepta dei q̄b⁹ colligant ſcti
q̄ patiēter ſuſtērata vertūtur in
ornamēta.Deīde quid gemitus cō
peditorum petat oſtendit dicēs.

12 Secundū magnitudi
nē brachij tui: † poſſide
filios † mortificatorū.

†recipe in adoptionem †morte punitorū

℄[Scdm̄ magnitudinē brachij
tui].i.potentie ⁊ fortitudinis tue
[poſſide].i.reſpice in adoptione
⁊ defende ne eccl̄ia in fratrib⁹ de
ficiat: ⁊ ne aliq̄ errore maculent
[filios]id eſt poſteros ⁊ imitatores
[mortificatoꝝ].i.eſt martyrū qui
in eū ꝑ cui⁹ noīe paſſos eos noue
rūt exhortāte eoꝝ gloria ad imi
tādū eoꝝ exēpla accēſi nō territi
crediderūt. Et ē iſta pia ꝑcatio:ne
filios eoꝝ ꝑijciat qui ꝑ eo puni
ti ſunt.ſ3 multiplicet ne īfructuo
ſus ſit ſāguis eoꝝ poſteris:vt inde
creſcat ſeges vñ putabat̄ pitura.

13 † Et redde uicinis
noſtris † ſeptuplum in
† ſinu eorū: † imprope
riū ipſorū quod expro
brauerūt tibi domine.

†nō hſ et †ſeptiſes tantum †ſin⁹. †opprobrium eorum

℄[Et redde vicis nr̄is]iter quos
habitam⁹ vſq3 ad ſeparationē futu
ra[ſeptuplū].i.plenā ⁊ pfectā vindi
cta:q2 h̄ numero pfectio ⁊ plenitu
do ſignificari ſolet: ⁊ h̄[ī ſinu eoꝝ]
nūc in hac vita vt nō iudicij pena
dānet̄. vł[ſeptuplū].i.pfectionē
doni celeſtis:vt ſpū ſctō cōpleant̄
⁊ redde eis[impꝛoperiū ipſoꝝ quod
exprobrauerūt tibi dn̄e].i.fac vt ꝑ
iniurijs ⁊ opprobrijs q̄ fecerūt red
dāt laudes q̄ eſt gl'ioſa vindicatio
qn̄ de⁹ inimicoꝝ ore laudat̄: ⁊ ſic
accipit̄ in bono ⁊ dr̄ optādo. Vel
accipit̄ ī malo:vt[redde ſeptuplū]
i.pfectionē pene ī futuro.ſ.[impꝛo
periū ipſoꝝ].i.penā ꝑ impꝛoperio[qd̄
exprobrauerūt tibi dn̄e]ſctos tuos
in q̄b⁹ habitas affligēdo arbitrā
tes in eis delere nomē tuū de ter
ra: ⁊ ſic dr̄ nō mala optādo ſ3 iuſta
pronunciādo ⁊ vera prophetiſan
do. Illis ita

14 Nos autem populus
tuus & oues † paſcuę
tuę: cōfitebimur tibi in
† ſeculum.

†gregis tui †eternum

℄[Nos aūt]q̄s putabāt ſe ꝑdere

popul⁹ tu⁹]i te ꝑ baptiſmū regenerati ⁊ fide ꝯgregati[⁊ oues paſcue tue]ſacramētis ⁊ doctrina tua paſti et nutriti[confitebimur tibi]id eſt laudabimus te:vt qui gloriatur in domino glorietur[in ſeculū].i. perſeuerāter vſqꝫ in finē ſeculi nō delebitur eccleſia vt putatur ab hereticis.Et hoc eſt quod ſubdit.

15 In generatione & generationem annunciabimus laudem tuam.

¶[In generatione]preſenti[et generationē]ſuccedentē.i.de generatione vna in alteram ⁊ in oēm gñationē id ē qd dixerat in ſeculū[annunciabimus]alijs[laudē tuam] que vt taceretur nos delere et finire conabantur.Vel[in generatiōe ⁊ gñationē].i.q̄diu ſeculū durabit pñs ⁊ futurū[annūciabim⁹ laudē tuā]i hͦ ſeculo ꝑ alioꝶ iſtructione ⁊ i futuro ꝑ debito honore.Orō.

Anticipa dñe miam tuam priuſq̄ zelus ire tue deſeuiat:vt adiuti patrocinijs beatoꝶ quoꝶ ꝓpt̄ te ſanguis effuſus eſt ꝓpiciatiōe tua peccatorum veniam conſequamur. Per.

Pſalmus de primo aduentu chriſti ſcilicet in carne: & de inceptione ac perfectione eccleſię cuius proceſſus & ſtatus hic deſignatur ſub nomine uineæ.

Pſalmus. LXXIX.

1 Qui † regis Iſrael intende: qui deducis uelut † ouē ioſeph.

† paſcis
† oues

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus talis eſt. In finē ꝓ his q̄ ꝯmutabunt:pſalmus ꝓ aſſirijs teſtimonium aſaph.Et eſt ſenſus pſalmus iſte dirigēs nos in finē id eſt in chriſtum eſt teſtimonium aſaph.i.illi⁹ partis ſynagoge q̄ credit ⁊ ꝯfitet̄ xp̄m in carne venturū ꝓ his q̄ ꝯmutabuntur in melius et pro aſſirijs.i.dirigētib⁹ ſe vt iā non ſint generatio que non direxit cor ſuum ſed dirigens ſe ad xp̄m. Aſſirij eñ interp̄tantur dirigētes: ⁊ ſunt idē qui commutant ⁊ aſſirij. ¶ Materia:aduētus chriſti in carnē et ꝓceſſus eccleſie ſub noīe vinee. ¶ Intentio: monere in meli⁹ cōmutari ⁊ ad xp̄m dirigi. ¶ Sententia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſona aſaph.i.fidelis cōgregationis ꝑcat̄ primū aduentū xp̄i ꝑ quem fit reꝑatio generis humani:et agit de vinea q̄ ē eccleſia oſtēdens quomō ſit incepta et ꝑfecta. ¶ Sñia in ſpeciali:aſaph ergo qui in precedētibus pſalmis ꝓ ꝑtis ſynagoge trepidus orabat:iā de illius ꝯuerſiōe pſumit:⁊ teſtimoniū dat de aduentu chriſti quē precat̄ d.[Qui regis iſrael].i.iudeos ſpiritualiter te vidētes[intēde].i.intētū te ꝑbe regimini:et intentius rege quos rexiſti nos per miniſtrū angelum tuum:iaꝫ veni nos regere per te ipſum[qui deducis velut ouē ioſeph]xp̄m ſcilicet ſignificatū ioſeph.i.fidelē populū de gentib⁹ adauctū parieti de circūciſione. Ioſeph enim interpretatur augumētū:et mortuo grano frumēti auct⁹ qd iter eſt multū populus dei:primo reductā velut a ſpinis ducit ad caulas fidei tanq̄ oues ad paſcua:⁊ deducit de bono i meli⁹:⁊ de v̄tute i v̄tutē. Per iſrael legē habētes accipe ꝑfectos q̄ regūt ⁊ alios:ꝑ ioſeph rudes ⁊ ſimplices:vñ regit̄ iſrael tā q̄ maior ducit̄ ioſeph tāq̄ minor.

Aſſirij q̄ iterp̄tantur

Ioſeph q̄d iter ꝑtatur

2 Qui ſedes ſuper cherubin: † manifeſtare coram † effraim Bēiamin & manaſſe.

†appare †cph:ē

¶ [Qui ſedes ſuper cherubin] .i. q in ſecreto maieſtatis tue ſuper illā penitudinem ſciētie celeſtium virtutum et poteſtatum [manifeſtare coram effraim beniamin / et manaſſe] .q.d. tu qui angelis es notꝰ apparet et innoteſce hominibꝰ: manifeſta te in carne: et huic mundo te videndum pbe: faciens in eis has virtutes q his ſignificant noībus ſ. eos fructificare et filios dextere et poſteriorum oblitos. Effraim enī interpretatur fructificatio: beniamin filiꝰ dextere: manaſſe obliuio. Illi quippe ſunt idonei videre te qui fructus dignos penitentie faciūt: et hi qui in ſancto opere fortes ſunt: et hi qui poſteriorum ſcilicet terrenorum obliti in anteriora ſcilicet eterna ſe extendunt.

Effraī qd iter pratur

3 Excita potentiā tuam & ueni: ut ſaluos facias nos.

¶ [Excita] ſiue ſuſcita [potentiam tuā] et fortitudinem quā egyptijs et filijs iſrael oſtēdiſti quaſi enim impotens videris quando populus tuus abſq defenſore traditur inimicis [et veni] p effectū potentie tue adiuuando nos qui derelinquēdo nos videris receſſiſſe [vt ſaluos facias nos] vt ſicut illos eruiſti de egypto ita nos ſalues a peccatis et a poteſtate et oppreſſione perſequētium quas meremur pro eis. Uel [veni] tu ipſe in carne et [excita] .i. oſtende. [potentiam tuā] in reſurrectione qui viſus es infirmus in paſſione id eſt crucifixus ex infirmitate reſurge ex virtute [et ſaluos facias nos] a malis omnibus. Deinde loquens ad patrem ait. O

4 Deus, conuerte nos: & † oſtende faciem tuā & ſalui erimus. †illumina.

¶ [Deus conuerte nos] a vetuſtate in nouitatem a culpa ad gratiā auerſi enim ſumus a te et non cōuertemur niſi tu facias [et oſtende faciem tuam] id eſt filium tuū qui eſt imago tua [Et ſalui erimus] p ipſum. Uel [oſtende faciem tuam] per placationem et gratiam ſcilicet auxiliando quam abſcondiſti a nobis auxilium tuum ſubtrahendo et ita [ſalui erimus] quia ſine tua gratia non poteſt eſſe ſalus. Et quia etiam poſt chriſti aduentum qdiu in hoc ſeculo ſumus vbi penitus ſine peccato nō viuitur etiam ſeruis ſuis dominus penitus non placatur ideo ſubiungitur. O

5 Domine deus uirtutū † quouſque iraſceris † ſup orationē ſerui tui. †vſq quo. †in

¶ [Domine deꝰ virtutū] celeſtiū .i. angelorum quibus nos ſocij ſumꝰ futuri [quouſq iraſceris ſuper orationē ſerui tui] nō auferēdo flagella a nobis et ſi olim iraſcebaris ſup orationē inimici dū ſcꝫ erā inimicus ne iraſcaris ſup orationē iam ſerui tui ſꝫ miſerearis: ptim iā trāſit ira a ſeruo i eo qd in ppetuū nō dānat / ſꝫ adhuc remanet i hoc q flagello nō pcit: flagellat eīn omnē filiū quē recipit. Iraſcit ergo dñs huis ſuis: ſꝫ tamē nō vt iudex dānans imo vt pater corrigēs Et iterum quouſq ira ceſſauerit.

Heb. xij.

6 Cibabis nos pane lachrymarum: & † potū dabis nobis in lachrymis in menſura. †potabis nos

¶[Cibabis nos pane lachrymaꝝ] ſ. eruditione flagellorum ⁊ hic pa-mis cibus eſt: q: ſic non extingui-mur ſed erudimur. Addit ⁊ de po-tu[⁊ potum dabis nobis i lachry-mis in mēſura] .i. p viribus: ⁊ ſm qd̓ ferre poſſum⁹: vl̓ p mō culpe: ⁊ ſm qd̓ meruim⁹. Ul[lachrymarū panis ⁊ pot⁹ itelligit gratia ɔpū ctionis: quia eos quos repleuerit gaudētes in ſpe: ⁊ fortes in tribu-latione facit ſicut panis cor hois cōfirmat ⁊ pot⁹ letificat. Bene au tē in mēſura dicit: q: ois electorū grā ⁊ tentatio iuxta mēſurā a dn̄o diſponit: vt nec de gratia habeant quantum volunt nec de tentatio ne perferant ſupra id quod poſ-ſunt. Deinde exponit lachrymas. d.

7 Poſuiſti nos in con-tradictionē uicinis no-ſtris: & inimici noſtri ſubſannauerunt nos.

¶[Poſuiſti nos in cōtradictionē vicinis noſtris] q̄ i circuitu noſtro ſunt vt cōtradicerēt verbis nr̄is: plane hoc factum eſt: de aſaph eñ .i. de fideli ſynagoga electi ſunt qui ad gētes irent: et chriſtum predica rēt. Quibus contradicebat/ſed cō tradictor vincebat: ⁊ ex contradi-ctore fidelis efficiebat. Inde mar-tyres cibati ſunt de pane lachry-marum ⁊ potati in lachrymis ſed in menſura non amplius q̄ pote-rant ferre[et inimici noſtri] et ho-ſtes fidei nō tm̄ ɔtradixerunt: ſed etiā[ſubſannauerunt] et irriſerūt [nos] q̄ſi colētes mortuū/adoran tes crucifixū. Sed licet tanta paſ-ſi ſimus non tn̄ minus eum op-tamus ſed iterum oramus. O

†dn̄e deus. 8 † Deus uirtutum cō uerte nos: & oſtēde fa-ciē tuā & ſalui erimus.

¶[Deus virtutū conuerte nos] ad te [et oſtende faciem tuā] .i. filium tuum p quem tu cognitus es q̄ dicit: qui videt me videt ⁊ patrem [et ſalui erimus] portando imagines ei⁹: de hoc verſu habes etiā ſupra. Deſiderantis mos eſt frequēter re petere qui tantis precibus ſtudet orare. Oſtēde inq̄ faciem tuam et imple in rebus qd̓ premōſtraſti in figuris. Quas figuras ſubſequen-ter enumerando oſtendit. quomo-do eccleſia primo incepit ⁊ fuit in iudeis: ⁊ poſtea tranſlata eſt ⁊ per fecta in gentib⁹. q. d. debes hoc qd̓ oro facere: quia iam

9 Vineā † de Aegypto tranſtuliſti: eieciſti gen-tes & plantaſti eam. †ter.

¶[Uineam] .i. pplm̄ iſrael vnde chriſtus et primi credentes: quem populum ideo vineā vocat quia in modum vinee eū dn̄s ad excolēdū et regendum ſuſceperat: ⁊ ſicut vi-nea ceteris arboribus eſt hoibus charior: ſic ppl's iſrael pre ceteris poplis fuit deo gratior [de egypto tranſtuliſti] in terrā promiſſionis [eieciſti gentes] ſeptem de terra il-la quam diu poſſederant [⁊ plātaſti] vt agricola: eam] ſcilicet vineā ibi: id eſt habitationes eius firmi-ſti et ſecure habitare feciſti.

10 † Dux itineris fuiſti in cōſpectu eius: & plā-taſti radices eius & im-pleuit terram. †viā fe-ciſti.

¶[Dux itineris fuiſti i ɔſpectu ei⁹] i colūna nub[p diē: ⁊ i colūna ign[p noctē: teq3 duce ⁊ rectore de egy pto exeūtē p deſertū trāſierūt: i ter rā promiſſionis venerunt et ibi [plātaſti] id ē ɔſtituiſti ⁊ firmiter

ſtabiliſti[radices eius].i.duces et
principes ac ſanctos patres ⁊ pro
phetas[et impleuit terram]ꝓmiſ
Gen.ij ſiõis per prolis multiplicationẽ:
iuxta qḋ alibi ſcriptum eſt.Et bñ-
dixit eis:et multiplicati ſunt ni-
mis.Licet hec ſynagogã figuraue-
rint/tñ ad eccleſiã referenda ſunt
q̃ a tenebris cecitatis ad lucẽ fidei
⁊ celeſtẽ dignitatẽ eiectis vitiorũ
gẽtib⁹ tranſlata eſt et plãtata in
virtutib⁹ q̃ ſpiritusſancto precunte
ducit̃ ſpirituali itinere bonoꝝ ope
rũ per hoc deſertũ ſeculi:cui via.i.
mandata per que gradereť largi-
ta ſunt plãtatis in ea doctorib⁹ p
quos i oẽs terrã euãgelioꝝ ſonus
nũciareť:⁊ ſic illã vinea mõ iple-
uit totã terram:q̃ ipletio mõ ſit ⁊
ſiet vſq; i ſinẽ mũdi dũ q̃tidie cõ-
uertunt̃ aliq̃.Deinde de initio vi-
nee lati⁹ repetit dicẽs.Sed prius

11 Operuit montes um
bra eius:& arbuſta eius
cedros dei.

¶[Operuit mõtes]ſcʒ prophetas
[vmbra eius]ſcʒ vinee.i.vmbroſa
et obſcura locutio.obſcure enim et
in figuris locuti ſunt futura que
annunciauerũt/vmbra etiam fue
runt circunciſio et ſacrificia.Sed
poſt vmbrã venit veritas et ma-
nifeſtatio.Vñ ſequit̃[et arbuſta]
que creſcunt circa arborem.i.excre
menta et augmenta[eius]operue
runt[cedros dei]id eſt apoſtolos
⁊ doctores noui teſtamenti.Ideo
autem dicit cedros dei:quia ſunt
cedri euertẽde:ſcilicet ſuperbi qui
ſunt cedri ſeculi ſed non dei.Expo
ſita ergo altitudine vinee exponit
eius latitudinem dicens.

†ex-tẽdiſti †eius.

12 † Extendit palmi-
tes † ſuas uſque ad ma-
re:& uſque ad flumen
propagines eius.

¶[Extendit]dñs ad hieruſalem
[palmites ſuas].i.filios[vſq; ad
mare ſcilicet mediterraneũ quod
erat termin⁹ iudee a parte occidẽ
tali[et vſq; ad flumen]ſcilicet eu-
fraten qḋ erat terminus terre p-
miſſionis a parte orientis[ꝓpagi
nes].i.gñationes[eius]per palmi
tes ⁊ ꝓpagines maiores ⁊ mino-
res ſcʒ tota gñatio illius gẽtis in-
telligit̃ quã dñs infra dictos ter-
minos dilatauit.Nos ſumus vi-
tes qui ex vinea illa frondiuimus.
et vſq; ad mare.i.baptiſmũ acceſſi-
mus:et vſq; ad fluminẽ propagines
eius:vt q̃ in ea naſcãtur baptiſmo
abluãť.Et qr talis eſt vinea:ergo

13 Vt quid deſtruxiſti
maceriam eius:& uin- †trãſe-unteſ.
demiãt eã omnes † qui
prætergrediũtur uiam.

¶[Vt quid deſtruxiſti maceriã]
⁊ ſepem[eius]:ideſt munitionem:
ſcʒ ſubtrahendo protectionẽ tuã
qua tanq̃ ſepi muniebat̃[⁊ vinde
miant eam].i.conculcant et deua-
ſtãt[omnes qui pretergrediuntur
viã]legis et mandatorum dei:ſcʒ
gẽtes q̃ idola colunt.Vel[oẽs qui
pretergrediuntur]⁊ pertranſeunt
[viã]id eſt quicunq; viatores ex-
tranei.Tũc munitio ſynagoge de-
poſita eſt cum ei cecitas propter
ſuam ſuperbiã cõtigit ⁊ ſpoliatur
ab his qui per huius ſeculi viam
ad deũ tranſeunt dum iudeos pre
dicando cõuerti faciũt.Et hoc totũ
referri poteſt ad perſecutiones ec
cleſie.deinde exponit qualiter vin
demiauerunt dicens.

14 † Exterminauit eam †deua-ſtauit.
aper de ſilua:& ſingula
ris ferus depaſt⁹ eſt eã.

Exterminauit

❡[Exterminauit].i.extra termi-
nos ſuos eiecit ꝛ deuaſtauit[eā]
vineam[aper de ſylua].i.gentilis
populus ſeuus et incult⁹[ꝛ ſingu
laris ferus]ſcilicet idem populus
ſingularis propter ſuperbiam et
ferus propter crudelitatem[depa-
ſtus eſt eam]id eſt depaſcendo cō-
ſumpſit:quia eam deuaſtauerunt:
ac vſibus et ſeruitijs ſuis ſubiuga
uerunt.Et hec ad eccleſiam referri
pñt contra quā populus gentium
crudeliter ſeuiebat.Jn apro etiā
ꝛ ſingulari fero immanitas diabo
li intelligitur:a quo hodie eccleſia
deuaſtatur qui fortis et ferus eſt ꝛ
de ſylua:quia cogitationes eius
agreſtes ꝛ deuie ſunt.ꝛ ſingularis
in ſuperbia.Sed tu o

15 Deus uirtutum con-
uertere:reſpice de cælo
& uide & uiſita uineā
iſtam.

❡[Deus virtutū]celeſtium ꝛ ter-
reſtriū[conuertere]ab ira ad mi-
ſericordiā ꝛ ad nos p̄ ꝯdeſcēſionē
bonitatis tue:q2 dū affligimur vi-
deris a nobis auerſus[reſpice]in-
tuitu miſericordie ꝛ oculo clemen
tie[de celo]celoꝝ ꝛ de tue deitatis
ſecreto[ꝛ vide]p̄ miſericordiā qui
bus peccatis laboret et pereat ho-
mo[et viſita]per gratiam[vineā
iſtam]ſcilicet eccleſiā.i.infirmā ſa-
na.Miſericordia eſt qua peccata
dimittuntur:gratia eſt qua beneſi
cia irrogantur.Uiſita ſicut medi-
cus infirmum et ſana.

Miſericordia peccata dimittūtur.

16 Et perfice eam quā
plantauit dextera tua:
& ſuper filium † quem
confirmaſti tibi.

† hoīs.

❡[Et pſice]fidelib⁹ ī pplo gētiū ꝛ
reliquijs iſrael:[eā]nō aliā iſtitue
[quā plātauit].i.ichoauit[dextera]
i.potētia ꝛ ꝓpiciatio[tua]vna eñ
ꝛ eadē vinea ē q̄ icepit a iudeis ꝛ
pficit̄ i gētib⁹:ꝛ ſi altera gens dēt
pricipiū altera perfectionē[ꝛ ſup
filiū].ſ.xp̄ꝫ pfice[quē ꝯfirmaſti ti-
bi].i.ad tuū honorē d icēs.hic ē fi-
li⁹ me⁹ dilect⁹ i quo ꝯfirmat⁹ eſt
xp̄s apd̄ hoies qui ſol⁹ eſt funda-
mentū qd̄ nemo mutare poteſt.Et
ſic erit ꝛ reuera perficies q2 remit-
tent̄ eis pctā ꝛ ita pficiet̄ vinea:q2

17 † Inceſa igni & † ſuf
foſſa: ab increpatione
uultus tui peribunt.

† ſuccēſa. † effoſſa.

❡[Jncēſa igni].i.pctā q̄ veniūt ex
amore male accēdēte[ꝛ ſuffoſſa].i.
pctā q̄ veniūt ex timore male hu-
liāte:foſſa eñ hūilitatē deſignat:ꝛ
p̄ hec duo oīa pctā itelligūt̄.Sicut
eñ oīa iuſta opa bono timore vl̄ bo
no amore ſiunt:ſic malo amore et
malo timore pctā oīa cōmittūt̄[pi
būt]ꝛ delebūt̄[ab icrepatiōe vul-
tus tui].i.p̄ icrepationē filij tui q̄
vult⁹ tu⁹ ꝛ imago dr̄.Quid eñ in
crepat xp̄s niſi peccata:Et quia
ex aduentu filij tāta procedit vtili
tas:ideo vt hec omnia impleātur.

18 Fiat manus tua ſuper
uirum dexteræ tuæ &
ſuper filiū hominis quē
confirmaſti tibi.

❡[Fiat man⁹ tua]o deus.i.mīa
tua[ſup virū dextere tue].ſ.xp̄ꝫ ad
pducēdū eū.i.opatio tua ad effe-
ctū ꝓmiſſa pducat.ſ.incarnationē
[ꝛ]p̄.i.[ſup filiū hoīs].ſ.v̄ginis p̄
aſſumptionē carnis nō hoiꝫ[quē]
ſcꝫ filium[confirmaſti tibi]q2 ſic
nobis coniunctus eſt ex carne vt
de⁹ etiā ſit ex diuinitate.Et b ñ vir
dextere ꝛ filius hominis dicitur:q2
ꝛ potētiā diuinitatis habuit vñ ad

dexterā dei patris ſedet et huma-
nitatem inter nos aſſumpſit ex eo
ꝙ filius hoīs fuit q̄ niſi potens ꝑ
diuinitatē fuiſſet nequaꝙ̄ nos ꝑ
humilitatem redimere potuiſſet.

19 Et non diſcedimus à
te: uiuificabis nos & no
men tuum inuocabi-
mus.

¶ [Et] ſi hec feceris ⁊ filium miſe-
ris [nō diſcedimus] vltra [a te] per
cōuerſionē a fide ⁊ dilectiōe. Quis
eñi nos ſeparabit a charitate dei?
Roma viij. [Uiuificabis nos] vita gratie: nā
mortui eram⁹ petis noſq; inoua-
bis/⁊ vitā interioris hominis do-
nabis vt te amemus non terrena
in quibus prius mortui eramus
ſcilicet in amando terrena et eis
inherendo [⁊ nomen tuū inuocabi
mus] te exorando [vt nobis dulcis
remiſſor ſis peccatorum noſtrorū
et pius largitor eternorum bono-
rum: et te diligēdo qui eris nobis
totū iuuamē. Quod vt fit ⁊ vt ſum
mam mee intentionis concludam.

20 Domine deus uirtu-
tum conuerte nos: &
oſtende faciem tuam &
ſalui erimus.

¶ [Dñe de⁹ virtutū cōuerte nos]
a vetuſtate i nouitatē/⁊ ad te pfe
cte diligēdū [⁊ oſtēde faciem tuā]
ſ. xpm̄ q̄ eſt imago et facies tua et
illuminatio vult⁹ tui: in q̄ manes
⁊ q̄ manet i te [⁊ ſalui erim⁹] ꝑ xp̄ꝫ
a malis omnibus. Uel: oñde faciē
tuā hic per piā illuminationem ⁊
in futuro ꝑ apertā viſionem [⁊ ſal
ui erimus] q: in clara ⁊ pfecta frui
tione cōſiſtit eterna ſalus. Hec iā
ſuperius dixerat: ſed piū animum
quod delectat orare libenter ⁊ fre
quenter delectat replicare. hic eñi

(vt dicit Auguſtin⁹) eſt cōſummā Augu-
tio toti⁹ oratiōis xpiane. Magna ſtinus.
vero ē ſuauitas hui⁹ vſiculi. i hoc
eñi regulā totius religionis expo-
nit. primo eñi de⁹ nos ɔuertit tūc
⁊ non ante faciē ſuam oſtendit. i.
lumine pietatis nos inſpicit poſt
qđ tandē nos ſaluat. hunc ergo ꝑ
pheta iterat q: ꝑ ipm̄ quiſq; breui
ter qđ expedit implorat. Iſte etiā
verſus ter ponitur hic propter tri-
plicem faciem chriſti que triplici-
ter nos conuertit. Eſt enim facies
naſcentis: morientis. iudicantis. Ps. xxi.
Prima conuertit nos a ſuperbia
⁊ vanitate mūdi: q: chriſtus in na
tiuitate humiliauit ſe formam ſer
ui accipiens. Secunda a ɔcupiſcē
tia et voluptate carnis: quia tunc
aruit, tanquam teſta virtus eius.
Tertia ab amore temporaliū pro
quibus in iudicio exprobrabit do-
minus reprobis dicēs eſuriui. ⁊c.

Oratio.

Viſita domine vineā tuā
quam de egypti tribula-
tione potenti dextera li-
beraſti: vt reſpectu vultus tui vi-
uificata bonorū in te fructū vber
tate letetur. Per dominū noſtrū.

Pſalmus de inductio
ne fidelium ad laudan-
dum deum: ac de preſ-
ſura eccleſię bonorum-
que probatione & ma
lorum reprobatione.

Pſalmus. LXXX.

1 Exultate deo
adiutori no-
ſtro iubilate
deo Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

ℭ Titulus eſt. In finē pro torcularibus quinta ſabbati pſalm⁹ ipſi aſaph. Et eſt ſenſus. pſalmus ille dirigēs nos in finē. i. xp̄m cantat̄ ipſi aſaph. i. dn̄ice cōgregationi et cantat̄ ipſo aſaph. Aſaph em̄ ſibi-ipſi loquitur. pſalmus dico agens pro torcularibus. i. de eccleſijs in quibus eſt preſſura tribulationū: ⁊ habitus quīta ſabbati. i. loquēs de baptizatis et baptiſandis aq̄ baptiſmi qd̄ figuratū eſt per op⁹ quinte ſabbati qn̄ creauit deus ex aquis piſces et aues. Sicut em̄ vinum ⁊ oleū preſſura torcularis eliquata recōdūtur et acinū ⁊ amurca projciūtur: ita accedente tentatione iuſtus iuſtior fit ⁊ ſordidus magis ſordeſcit. Sic̄ ⁊ de renatis ex aqua baptiſmi alij ſunt piſces i. carnales alij aues. i. ſpūales. Cātatur ergo pro torcularib⁹ et quīta ſabbati. i. de preſſura diſcernēte renatos ex aqua baptiſmi. ℭ Materia laus ⁊ bn̄ficia dei ac ingratitudo ppl̄i iſraelitici: p̄ſſura q̄q3 fideliū ac ꝓbatio bonorū et reprobatio malorū. ℭ Intētio: mōere fideles vt mltis modis deū pp bn̄ficia exhibita magnificēt ⁊ ingrati nō exiſtētes: cōtēptiſq3 his terrenis ad celeſtia mente aſcendant. ℭ Sn̄ia in gn̄ali: propheta in iſto pſalmo in perſona aſaph. i. fidelis cōgregationis loquit̄ ſibijpſi: ſcil3 dn̄ice cōgregationi iam credenti ⁊ incitās bonos ad dei laudē admonet: vt ad qd̄ puenerūt ī hoc pmaneant vſq3 in finem: et vt mali ad ſuū ſe referant finē amore p̄mij vel timore iudicij: oſtēdēs vn̄ gaudēdū ſit: quid ue timendū: quid appetēdū: ⁊ qd̄ cauendū. ℭ Sn̄ia in ſpāli aſaph ergo q̄ſi propoſita ſibi imagine cunctis ſolennitatis electos ad celebritatē incitat dicēs. O cōgregatio dei [Exultate deo] voce oris clamando quicquid de illo vobis explicare poteſtis [adiutori nr̄o] in bōis agēdis et malis tolerādis. Exultēt alij mūdo/vos deo alij ventri deo ſuo vos deo veſtro: alij deceptori ſuo. vos adiutori vr̄o. [iubilate] gaudio cordis qd̄ nō poteſtis explicare verbis. Jubilus em̄ eſt gaudiū animi qd̄ nec oīno pōt exp̄mi nec taceri [deo iacob] quia ⁊ vos ptinetis ad iacob: imo vos eſtis iacob ſc3 minor pplūs cui ſeruit maior. Et

2 † Sumite pſalmū & date tympanum: pſalterium iucundum cum cithara. [accipite]

ℭ [Sumite pſalmū] i. ſpūalia q̄ de ſupiori ⁊ a deo ſunt: ſicut pſalteriū a ſuperiori ſonat [⁊ date tympanum] i. carnalia p corium tympani deſignata q̄ a vobis ſunt. q. d. accipite mādata celeſtia ⁊ date opera implēdo ea: q: [pſalterium] quod ponitur hic pro pſalmo [iucundum eſt cum cithara] que ponitur pro tympano. i. v̄bo. de operibus reſpondere eſt delectabile. pſalmi ſunt iſte materiales voces quib⁹ per ſingulos verſus tan̄q̄ per diuerſas cordas ſonat nobis a ſuperiori dulciter ſpūſſanct⁹: et modo quaſi in acutis vocibus modo in remiſſis informat in maioribus ⁊ minorib⁹ p̄ceptis. Tympanū vero qd̄ fit de corio ad carnem ptinet. In hoc ergo admoniti ſumus vt p̄dicatiōi verbi dei corporibus reſpondeamus operibus.

3 † Bucinate in neomenia tuba: in inſigni die ſolennitatis ueſtrę. [tuba canite in initio menſis tuba]

ℭ [Bucinate] id eſt reſonate [tuba in neomenia] id eſt in nouilunio: ſcilicet [in inſigni] et preclare

Ipſe ſolennitatis veſtre]ſcilʒ feſti tubarū qđ eſt prima die mēſis ſeptembris, hec loquitur aſaph ſpiritualiter chriſtianis.q.d.Sumite et date ac bucinate et ne terreamini:ſed qđ iudei faciebāt hyſtorialiter vos facite ſpiritualiter in innouatione veſtra:in mēte ⁊ aīa annunciate ⁊ predicate alijs clarius:⁊ confidenter nouā vitā quā noua luna ſignificat:⁊ hoc tpē gratie qđ eſt inſignis dies ſolennitatis noſtre q̄ nobis a vitijs ſemper feriandum eſt;de qua die alibi dr.
Ps.c xvij. Hec eſt dies quā fecit dn̄s;exultemus et letemur in ea.Ideo ſic eſt faciendum.

†ipſi. 4 Quia præceptū † in Iſraël eſt: & iudicium deo Iacob.

¶ [Quia]hoc[p̄ceptum]eſt a deo [in iſrl̄].i.in iudeis et ad literā et ſpiritualiter inde a deo iudicandi ſi non feceritis:Vn̄ ſequitur[⁊ iudiciū]cum p̄cepto eſt[deo iacob] cōtra negligentes.i.qr iudex futurus eſt qui hoc precepit et faciet vindictā de p̄cepti obmiſſione:vbi preceptū ibi ⁊ iudicium:qui enim in lege peccauerunt per legem iu-
Luc.x. dicabuntur.Vnde dicitur:hoc fac et viues.q.d.ſi non feceris moueris iam iudicatus.Et

5 Teſtimonium in Ioſeph poſuit illud: † cū exiret de terra ægypti: linguam quam non nouerat audiuit. †dum.

¶ [Teſtimoniū].i.preceptum ſub atteſtatione. Vel[Teſtimoniū]rei future[in ioſeph].i.in ipſo populo iſrael quem vocat ioſeph propter primogenituram ad ipſum tranſlatam.vel eo ꝙ ille populus occaſione ſui venit in egyptum et multiplicatus eſt per eum[poſuit illud]preceptū et ſubdit qn̄[qr cū exiret]idē ppl's[de terra egypti]p mare rubrum:tunc in deſerto[linguam quam nō nouerat audiuit] ſcilʒ legem per moyſem datam in qua ⁊ hec ⁊ alia precepta accepit. Vel[Teſtimoniū].i.preceptū[illđ poſuit in ioſeph].i.in gentib⁹ adductis per fidem.Ioſeph enim interpretatur augmentum.quia[cū exiret]ille populus gentiū per fidem ⁊ baptiſmum[de terra egypti]id eſt tenebris infidelitatis et ignorantie:tunc in eccleſia[linguā quam nō nouerat audiuit].i.precepta euangelij que prius ignorabat accepit.Sic ⁊ nos ſi volumus linguā incognitā noſcere:ſcilʒ ſacram ſcripturā itelligere:oportet vt exeamus de egypto.i.de tenebris peccātōrū.et tunc audiemus verba que non audieramus:et percipiemus myſteria que non noueramus.Et tunc dominus

6 † Diuertit ab oneribus dorſum eius: manus eius in cophino ſeruierunt. †auertit.

¶ [Diuertit]et liberauit[dorſum eius]ſcʒ populi iudaici[ab oneribus]quib⁹ exercebat eos pharao in luto et latere:qr[man⁹ eius in cophino ſeruierūt]id eſt in inſtrumento ſeu vaſe quo populus lutū et terrā portabat vnde lateres faciebat:quaſi diceret:liberauit eos a vili ſeruitute educendo de egypto.ſic dominus.[Diuertit] a ſarcina peccatorum[dorſum]⁊ rationem gentium: quia[manus eius in cophino ſeruierunt].i.in ſeruili opere:ſcilicet in terrenis ⁊ lutoſis operibus et in immundicijs peccatorum .peccata em̄ ſeruilia ope-

Joan. xiij. ta ſunt.iuxta illud.Qui facit pec-
catum:ſeruus eſt peccati. Deinde
mutata pſona iducit loquẽtẽ.Sy

7 In tribulatione inuo- ſerui
caſti me & † liberaui
te:exaudiui te in abſcõ-
dito tempeſtatis:proba- ſiu aq̄
ui te † apud aquam cõ-
tradictionis.

¶[In tribulatione]dũ pmebaris labore ꝛ dura ſeruitute[inuocaſti me]pro liberatione[et liberaui te]in ſignis ꝛ prodigijs te educẽdo[exaudiui te in abſcondito tẽpeſtatis].i.in tẽpeſtate abſcondita quãdo nec aperte gemere vel conqueri audebas metu egyptiorum:tunc amplius te aggrauantium[probaui te apud aquam cõtradictionis]id eſt examinaui te vtrum eſſes gratus et fidelis vbi de mea potẽtia et bonitate deſperans iurgatus es et dixiſti.Nunquid poterit de petra aquã eijcere:Ut loquitur chriſtiano ſic.[In tribulatione]dum premereris ſarcina peccatorum[iuocaſti me]adiutorem[et liberaui te]exonerando[exaudiui te in abſcondito tẽpeſtatis]id eſt in tempeſtate cordis ꝛ in bello ſuggeſtionis cum angeretur conſcientia tua in lucta viciorum:atq; virtutum tibi tribulato affui ꝛ te liberaui[probaui te apud aquã cõtradictionis]id eſt apud populũ cõtradicentẽ.Gradiens enim viam dñi multos habet ꝯtradictores ꝛ dehortatores/inſultatores/et detractores. has aq̄s paſſus ẽ dñs ꝛ in eis nos probat:ſed ipſe eas tranſiuit vt nos faceret eas nõ timere. Hactenus egit de oleo torcularis.i.de bonis. Deinde agit de amurca.i.de reprobis.q.d.Quia tot beneficia ſeq

8 Audi populus me-
us:& † conteſtabor te: ſloq̄r ꝛ teſtiſicabo ſ tibi.
Iſraël ſi audieris me nõ
erit in te deus recens:
† neque adorabis deũ ſ nec
alienum.

¶[Audi].i.intellige[pplſ meꝰ]cui ſpecialẽ legẽ dedi ꝛ ſpecialia bona iam tradidi[et conteſtabor te].i.teſtis ero veritatis ꝛ eorũ q̄ ſum dicturꝰ.Quodcũq; aũt pplo ſuo dixit etiã nobis loquit.deinde quid velit eũ itelligere ſubdit o[Iſrael ſi audieris me]ꝛ monita mea mihi obediẽdo[nõ erit in te].i.in corde tuo[deꝰ recẽs].i.nouiter et ad tpˀs factꝰ:deꝰ eñi nr̃ eſt ſempiternus.Qd̃ quiſq; cupit et veneraf hoc illi deꝰ eſt:ſicut idolũ vel aurum ſeu q̄libet creatura:ac libido ꝛ concupiſcẽtia.habet eñi quiſq; tot deos recentes quot vitia et peccata.et ſemp deũ recentẽ habet qui modo gule:modo luxurie:modo iracũdie:mõ ſupbie:ꝛ alijs huiõi vitijs ſeruit[neq; adorabis deũ alienũ]ꝛ extraneum a me:ſtudiũ ꝛ ſeruitiũ tuũ ipẽdẽdo vitijs vel cuilibet creature qd̃ potiꝰ impendere debuiſti tuo creatori.

9 Ego enim ſum domi-
nus deus † tuus q̄ edu- ſ ſuũs
xi te de terra ægypti:di- ſ adim-
lata os tuum & † im- plebo
plebo illud.

¶[Ego]nõ alienus[ſum dñs]et rector[deus]et creator[tuus]ille idem[q̄ eduxi te de terra egypti]g̃ mare rubrũ.Un̄ cõſtat:q2 nõ ſum recens ꝛ ita bñfeci tibi in preterito ꝛ paratꝰ ſum bñfacere in futuro:vñ ſubdit[dilata]deſiderio loci

tuā] ſ. cordis ad deſiderandū ꝛ pe-tendū vtilia [ꝛ implebo illud] tuū deſiderium ꝛ votum in bonis pfi-ciēdo. Non ſimus ergo īgrati deo noſtro: nō obliuiſcamur in nobis deū manentē ne faciam⁹ nobis re-centē q̄ eduxit nos ꝑ baptiſmū de tenebris ignorātie: ac vitijs ꝛ ope-ribus diabolicis: dilatem⁹ os cor-dis deſiderādo: ꝛ os corpis verba veritatis pnunciando: et dn̄s im-plebit illō deſideriū aīe tribuēdo: et iſtud maiorem loquendi gra-tiam tribuendo. Sic monui.

10 Et non † audiuit popu-lus meus uocem meam & Iſraël non † intendit mihi.

†obau-diuit. *†atten-dit.*

¶ [Et non audiuit populus me⁹] cui legem dedi ꝛ magna feci [vocē meam] ꝛ monitionem: ꝛ oſtendit quis eius vocē nō audiuit dicens [et iſrael nō intendit] et obediuit [mihi] ingrat⁹ tot beneficijs meis vt culpa creſceret: et digna vltio ſequeretur. Multi ſunt qui vocē domini audire contēnunt: ſtat ad oſtiū ꝛ pulſat: dicēs. Aperi homo: recognoſce vocem domini dei tui: volo vt aperias et ingrediar: ꝛ nō vis aperire. Nequiſſimus ſeruus eſt qui dominum ſuum hoſpitari non vult.

11 Et dimiſit eos ſecun-dùm † deſideria cordis eorum: ibunt in † adin-uentionibus ſuis.

†affe-ctiōes *†affe-ctioni-bus.*

¶ [Et] qr ita īgrati fuerūt/ iō tā-q̄ deſperās de ſalute eorū [dimi-ſit] ꝛ dedi [eos] ſibi ſubtrahendo eis gratiā non impartiendo ma-litiam vt irēt [ſcḋm deſideria] ꝛ af-fectiones [cordis eorū] nō ſcḋm viā ꝑceptorū meorum ꝛ ipſi [ibunt in adinuētionib⁹ ſuis] ꝛ affectionib⁹ quibuſlibet: ac ſi diceret. Qm̄ ſepe ꝑcuſſi: ꝛ diſciplinā nō receperunt: rogaui ꝛ nō audierūt: ideo dimiſi eos in voluntatib⁹ ſuis vt ſatura-ti vitijs ſuis. Uel ſi penitētiā agāt. Infelix eſt qui a deo nō corripit qui deſiderijs cordis ſui traditur: et miſer qui peccans non percuti-tur. Malum ſignū eſt quando in-firmus voluntati ſue relinquitur. Un̄ dicit Augu. q̄ magna ira dei eſt peccantes non corrigere: nō fla-gellare cum relinquentes. Sed

Infe-lix ē q̄ a deo nō corripi-tur. *Augu.*

12 † Si populus meus audiſſet me Iſraël ſi in uiis meis ambulaſſet.

†alias li-tera ñ hz di-midiū v̄ſicu-lum.

¶ [Si ppl's me⁹ audiſſet me] mo-nitis meis obediendo qḋ exponēs ſubdit [iſrael] hic eſt popul⁹ [ſi in vijs meis ambulaſſet] quotidie in ſanctis actionibus proficiēdo: et precepta mea obſeruando que ſunt vie perueniendi ad beatitu-dinē hoc eſt audire me. O clemē-tiſſimus pater: o miſericors deus: rogauit ꝛ nō eſt auditus: q̄ſi irat⁹ dimittit filiū laſciuientē. Iterū vi-det pire ꝛ dolet qr pereat ꝛ dicit. Si popul⁹ me⁹ audiſſet me: iſrael ſi in vijs meis ambulaſſet

13 † Pro nihilo forſitā inimicos eorum humi-liaſſem: & ſuper tribu-lantes eos miſiſſem ma num meam.

†in nī-hilum omnes.

¶ [Pro nihilo] et gratis [forſitā] i. vere et ironice dicit [inimicos eo-rum] et hoſtes cuiuſlibet generis [humiliaſſem] eos ad nihilū redu-cendo [et ſuper tribulantes eos miſiſſem manum meam] vltricē. i. vindictā ꝛ potētia mea eos preſſiſ-ſem eorū inimicos proſterni unde:

ad nihilū dn̄s redigit q̄s ī ſuo verbo ⁊ ope pſeuerare cōſpicit. Manū quoqȝ ſuā ſuper eos mittit cuȝ ex reatu ꝓpꝛie iniq̄tatꝭ eoſdē aduerſarios dura animaduerſiōe percutit ⁊ hoc ꝑ nihilo facit/q: totū fit gratis qd̄ de⁹ nobis īpendit. Deinde poſt verba dn̄i item propheta loquitur dicens. Sed.

14 Inimici domini mentiti ſunt ei: & erit tempus eorum in † ſecula.

† eternum.

¶ [Inimici dn̄i] veteres. ſ. iudei q̄ ꝓmiſerāt obſeruare legē dei: ⁊ nō impleuerūt ⁊ vn̄ debuerūt eē amici idē facti ſunt inimici: ⁊ noui ſcilȝ falſi xp̄iani q̄ in baptiſmo renūciauerūt factis malis ⁊ vitijs [mētiti ſunt ei] ⁊ ingrati facti: illi nō faciēdo q̄ ꝓmiſerāt: iſti īplicādo ſe hijs qb⁹ renūciauerāt [et] id [erit tps] pene ⁊ punitionis [eoꝝ in ſcl'a] .i. in eternū durās vt pena eterna dānentur: ⁊ ſi hic ad tempus florere videantur. Tales illi ſunt.

15 Et cibauit illos ex adipe frumēti: & de petra melle ſaturauit eos.

¶ [Et] tū [cibauit illos ex adipē frumenti] veteres quidē māna qd̄ ita delicatum et ſapidū erat atqȝ reficiebat ac ſi de adipe ⁊ medulla frumēti factū fuiſſet: ſȝ nouos paſcit coꝛpoꝛe xp̄i q̄ frumētū noſtruȝ eſt: vel pinguedine gratie ſpiritalis [⁊ de petra melle] .i. aqua que ſicut mel dulcis videbat populo ſiti afflicto [ſaturauit eos] .ſ. veteres in eremo ſed nouos ſatiat melle .i. ſpirituali intellectu vel melliflua charitate [de petra] .i. ſapientia chꝛiſti: nam petra erat chꝛiſtus cuius verba et eloquia dulcioꝛa

j. Coꝛ. x. ſunt ſuper mel et fauum: ⁊ tamen mentiti ſunt ei.

Oratio.

DIlata dn̄e ſupplicum orō ad annunciādam gloꝛiaȝ tuā: vt egyptijs operib⁹ relictis nominis tui cōfeſſiōe letemur. Per dominnm noſtrum.

Pſalmus de primo aduētu Chriſti & de redargutione ueteris ſynagogę: ac de increpatiōe iniquorum iudicū & prædictione damnationis & penę ipſorum.

Pſalmus. LXXXI.

1 DEus ſtetit in ſynagoga deorū: in medio autem deos dijudicat.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dd̄. ¶ Titul⁹ ē pſalm⁹ aſaph ħ eſt pſalm⁹ iſte ſit aſaph .i. ſynagoge pſidoꝛuȝ iudeoꝝ: vel ꝯgregationi iniquoꝝ iudicū. ¶ Materia: prim⁹ aduētus xp̄i ⁊ redargutio veteris ſynagoge: ac pncipū ei⁹ ⁊ quoꝛuncūqȝ iudicātiū inique. ¶ Intētio: monere credere xp̄m verū deū ⁊ hoieȝ eſſe: eiuſqȝ pꝛedicationi obedire: ac inīquū iudiciū poſtponere ⁊ iuſte iudicare. ¶ Omnia ī generali: chꝛiſtus vel ꝓpheta in iſto pſalmo loquēs exꝓbꝛat ipſi ſynagoge iudeoꝛū q̄ dn̄m coꝛpaliter vidit: ⁊ tn̄ eū non agnouit: increpans pncipes ⁊ iudices eius pꝛo falſis iudicijs: ac erroꝛe et cecitate coꝛdis. Uel arguit quoſcunqȝ iniquos iudices ſuper eoꝛum peruerſis iudicijs pꝛoponens quid eis omnibus ſit euenturum detrimenti pꝛo ſuis erroꝛ

ribus. ¶ Sñia in ſpeciali: prius er
go nuncians deum ait [Deus] fa-
ctus homo [ſtetit in ſynagoga deo
rum].i.in populo iudeorum vbi fi-
lius dei ſm q homo ſtetit: qui ad
oues dom⁹ iſrael miſſus fuit: deos
autem dicit quos poſtea filios ex-
celſi nominat [in medio autem] et
in cõmuni [deus diiudicat] ſm qđ
deus: idem nõ meritis/ſed gratia
diſcernit vaſa alia in honorē: alia
in contumeliam Vel [Deus ſtetit]
preſentia diuinitatis que vbiq
eſt [in ſynagoga deorum].i.in con
gregatione iudicũ ⁊ principũ po-
puli qui dii appellant: quia poten
tia ceteris preſunt ⁊ ratione offi-
cii locum dei tenẽt [in medio aũt]
equaliter ſe habẽs ad omnes [de⁹
diiudicat] diſcernens bonos a ma
lis: ⁊ iuſtos ab iniuſtis. Timeãt er
go iudices hominũ: quia ſupra ſe
habent iudicem deum. Timeãt pa
ſtores quia ipſi ſupra ſe habent pa
ſtorẽ cuius ſunt oues. Audiant iã
quid illis a iudice dicatur. Sequi
tur enim vox diſcernentis.

2 Vſquequo iudicatis
iniquitatem: & facies
†peccatorum ſumitis?

†peccantium.

¶ [Vſquequo].i.q̃diu vos iudi-
ces peruerſi [iudicatis iniquitatē].
i.facitis iniquum iudicium falſa
defendendo: ⁊ vera dãnando [⁊ fa
cies peccatorũ ſumitis?] perſonas
hominũ in iudicio attẽdẽdo: ⁊ ma
los ꝓpter eorum potentiã vel mu-
nera ſeu fauorem vel aliam cauſã
acceptando et iuſtificando: innocẽ
tes vero contemnendo et iniuſte
condẽnando. Quod illi praui iudi
ces fecerũt qui peccatorem barra-
bam petierunt et innocẽtem chri-
ſtum dignum morte iudicauerũt:
q.d. Iniquum eſt hoc a quo ſcele-
re ſtudet eos reuocare dicens.

3 Iudicate egeno & pu
pillo: humilem & pau-
perem iuſtificate.

¶ [Iudicate egeno ⁊ pupillo].i.iu
diciũ veſtrum ſeruiat egeno ⁊ pu-
pillo ſicut diuiti ⁊ potenti [humi-
lem ⁊ pauperem iuſtificate].i.eis
iuſticiam facite ſicut maiori ⁊ diui
ti: chriſtus vtiq egenus ⁊ ſine pa-
tre carnali pupillus ac humilis et
pauper hic pro nobis fuit: quem
ipſi iudei nõ debuiſſent accuſare:
ſed defendere non damnare: ſed
iuſtificare. Debent etiam timere
iudices et paſtores eccleſie ne falſa
iudicia faciãt: ne pſonas hoĩs attẽ
dat quorũ myſteriũ eſt vt lupos va
ſtatores repellant: ac pupillos et
pauperes xp̄i defendant. Vñ ſeqͭ

4 †Eripite pauperẽ:
& egenũ de manu pec-
catoris † liberate.

†aufer te inopem et pauperem. †eruite.

¶ [Eripite pauperem] ſcilicet ab
impetitione ⁊ oppreſſione iniuſta
[et egenũ de manu] et poteſtate
[peccatoris] ⁊ impii qui ei calum-
nias infert ⁊ iniurias [liberate] q̃
enim deſinit malis obuiare cum
poteſt conſentit: hoc iudei de chri-
ſto facere debuerunt qui cum pro
multitudine timerẽt principibus
chriſtũ permiſerũt. Sic heu mul
ti hodie permittunt alios mala fa
cere cũ poſſent illos a facto ⁊ ſe a
conſenſu liberare: et fit multotiẽs
vt ipſi qui malis reſiſtere debue-
rant lupi et vaſtatores fiant. Sed

5 Neſcierunt † neque
intellexerunt: in tene-
bris ambulant: moue-
buntur omnia funda-
menta terræ.

†non

❡ [Neſcierunt] me [neq; intellexerunt] iudicium meum .i. ſcire et intelligere non curauerunt [in tenebris] ignorantie et peccati [ambulant] quia excecati ſunt: et ideo [mouebuntur omnia fundamenta terre] id eſt deſtruentur omnes eorum machinationes quibus ſe ſatagunt fundare ⁊ firmare in terra cor ſuum in terrenis figendo: et fauorem hominum acquirendo. Miſeri iudei propter ſuperbiam ſuam in errorem ceciderunt et nequaq; chriſtum cognoſcere meruerūt: ſi eni; cognouiſſent nunquam dominum glorie crucifixiſſent: vnde adhuc in tenebris id eſt in cecitate cordis ambulant: et per hanc cecitatem in iſrael [mouebuntur] ad fidem [omnia fundamenta terre] id eſt omnis plenitudo gentiu; intrabit ad fidem. Neſcierunt inquam nec intellexerunt tamen.

† et filij

6 Ego dixi dij eſtis: & filij † excelſi omnes.

† altiſſimi.

❡ [Ego] deus deorū [dixi dij eſtis] ſcilicet participatiue: ex eo ꝙ habetis poteſtatem iudicandi a deo/et eſtis diuine iuſtitie executores ex officio. Uel [dij eſtis] .i. ſtatus veſter requirit ꝙ ſicut dij ſitis excellētes virtute vltra cōmūes hoīes [et filij excelſi omnes] inquantum ad eius imaginem facti eſtis. Dicitur deus natura vl' eſſentia: vt de⁹ omnipotens. per nuncupationem: vt idola: per adoptionē vt omnes filij gratie: ⁊ etiam chriſtus ſecundum ꝙ homo. Prelationem: vt dedi te deum pharaonis et hic in hoc pſalmo. Deinde commemorat eis fragilitatem eorum dicens.

7 Vos autem ſicut homines moriemini: & ſicut unus † de principibus cadetis.

† et

❡ [Uos autem ſicut homines] ceteri [moriemini] per infirmitatem carnis: quia poteſtas veſtra non preſeruabit vos a morte [et ſicut vnus de principibus] id eſt de angelis ſuperbientibus [cadetis] per elationem animi ⁊ ſuperbiam: vel cadetis in foueam gehenne per equitatem diuine ſententie. quaſi diceret: cum cito ſicut homines ſitis morituri: nō tamē corrigimini ſed vt diabolus qui per' ſuperbia; cecidit extollimini. vt ſicut ipe vos cadatis: hucuſq; deus locutus eſt ad homines. Deinde ex ipſius prophete perſona in deteſtatione; malorum iudicum rogatur deus: vt ſibi iudicium aſſumat cum dicitur.

8 Surge deus iudica terram: quoniam tu † hæreditabis in omnibus gentibus.

† diſperdes.

❡ [Surge] o deus a mortuis [et iudica terram] .i. excita et damna iudeos terrenos [qm̄] his repulſis [tu hereditabis in omnibus gentibus] .i. omnes gētes erunt tua hereditas: quas tuis preceptis ⁊ gratia miſericorditer excolendo terrenam ab eis diſperdes cupiditatem. Uel [ſurge] o [deus] ad iudicādum: quia nauis noſtra fluctibus tunditur [iudica terram] .i. mundum qui verus iudex es: quia mali iudices non iudicant: ſed euertunt legem tuam. ⁊ potes iudicare mundum: qꝛ tuus eſt. ⁊ hoc eſt qđ ſequitur [qm̄ tu hereditabis in oībus gentibus] .i. hereditarie et tāꝙ hereditatem poſſidebis omnes gentes. ⁊ ideo iudica eas tāꝙ tuo dominio ſubiectas. Tunc eni; erūt omnes electi immobiliter ſubiecti ordini ſue miſericordie: et reprobi

hoc ẽ q̃ nocere nõ pñt pp̃lo dei ꝑ quo eſt de⁹. Si em̃ de⁹ ꝑ nobis (Rom̃ viij. f.) qs ↄtra nos? [ꝛ cogitauerũt] mali gne ꝛ aſtute [aduerſus ſeruos tuos] ſcʒ iuſtos ꝛ bonos: nõ ſolũ ↄtra me diocres / ſed etiã cõtra celeſtes vi⸗ ros ſcʒ quõ diſperderent eos ꝛ oc ciderent. Unde ſequitur conſilium quo meditati ſunt inania.

4 Dixerunt, uenite & diſperdamus eos de gẽ te: & memoretur nomẽ Iſraël ultra.

℄ [Dixerũt] ad inuicẽ in conſilio qd̃ inierunt mutuo ſe exhortan⸗ tes [venite] querẽtes ſibi in nequi tia ſua ſocios [vt diſꝑdamus eos de gente] .i. conteram⁹ vt nõ ſint inter gentes: vel vt nõ ſint gens ꝛ nõ remaneat in eis vocabulum gentis .i. tollamus eos de mundo [ꝛ nõ memoret̃ nomẽ] veri [iſrael] ſcʒ fidelis populi [vltra] .i. ſic delea mus q̃ non remaneat huius gen tis memoria. Talis em̃ intentio il lorum fuit vt eos ex omni ſocieta te hominũ diſperderent / ꝛ memo riam nominis illorum penitus delerent.

5 Quoniam cogitaue rũt unanimiter: † ſimul † aduerſum te teſtamẽ tum diſpoſuerunt † ta⸗ bernacula Idumẹorum & Iſmaëlitẹ.

(†nõ hʒ. †aduerſus. †tabernaculum.)

℄ [Qm̃ cogitauerũt vnanimiter] i. cõcorditer uno animo ꝛ aſſenſu deliberauerunt [ſimul] .i. oẽs qua ſi poſſent eſſe fortiores [aduerſum te teſtamẽtũ] .i. pactum ꝛ placitũ firmum inter ſe [diſpoſuerũt] .i. cũ ſtudio fecerunt mutuo ſe colligen tes ad deſtruẽdũ fideles ꝛ loca cul tus dei. Deinde incipit inimicos xp̃i cõmemorare ſub quibuſdã vo cabulis gẽtiũ / que myſtice eis ꝓ⸗ pter interp̃rationes conueniunt. Unde dicit [tabernacula] .i. cõgre⸗ gationes [idumeorũ] .i. idumei de ſcendẽtes. ꝛ dicti ab eodem qui eſt ꝛ eſau ꝛ ſeyr dictus habitans in tabernaculis. Idumei aũt iterp̃tã tur terreni vel ſanguinei: quia ter rena amant ꝛ ſanguinem ſitiunt [et iſmaelite] qui de iſmael filio Abrahe ꝛ agar deſcenderunt: ꝛ in terpretantur obedientes ſibi quaſi nõ deo. quia quodcũq; cor ꝛ ma la cogitatio dictauerit ſequũtur ſtatim ꝛ faciunt.

(Idumei terreni iterpretãtur.)

6 Moab & Agareni Gabal & Amon: & Amalech: † Alienige nẹ cũ habitãtibus Tyrũ. (†ge)

℄ [Moab] .i. gens moabitarum que a moab deſcendit: quem loth ebrius de maiori filia ſua genuit et interpretatur ex patre quod in malo accipitur. bonus quidem fuit pater quo filia illicite vſa eſt. Per moab ſignificantur gentes exleges ſeu lege abutentes que recedentes a deo patre ſunt ex pa tre diabolo [et agareni] dicti ab agar qui de filijs cethure vxoris abrahe deſcẽderunt: ꝛ interpretã tur proſelyti: id eſt aduene vel alie ni: per quos ſignificãtur falſi fra tres qui inter populos dei in eccle ſia animo alieno atq; aduentitio et ſolo nomine ſunt et nocendi occaſione inuenti ſe oſtendunt [gebal] qui dicit̃ ꝛ hebal qui fuit filius ſobal filij ſeyr horrei. et ſic eſt nomen alicuius praue gen⸗ tis que a ſeyr horreo deſcendit in idumea: cuius poſſeſſor erat ſeyr eſau, et interpretatur gebal

(Agareni vñ dicti.)

Sebál q̄d iter p̄tatur

vallis vana.per quod ſignificans-
tur fallaciter humiles :id eſt hy-
pochrite[⁊ amō]id eſt gēs amoni
tarū q̄ ab amō deſcēdit:quā loth
ebrius de filia ſua minore genuit:
⁊ interpretatur populus turbid⁹
vel popul⁹ meroris:per quē ſigni
ficātur iracundi ⁊ furioſi/vel qui
cō fidūt in multidudine ⁊ nō i ſim
plicitate[⁊ amalech]quez genuit
elyphat primogenitus eſau:a quo
dicuntur amalechite.⁊ interpreta

Amalechite q̄d iter p̄tatur

tur populus lingens terram :per
quem ſignificantur cupidi ⁊ auari
amantes terrena qui non come-
dunt celeſtē panē:ſed terrena ſa-
piunt ⁊ terram lingunt ſicut ſer-

Philiſtijm q̄ iter p̄tatur.

pēs[alienigene]pro quo i hebreo
habetur philiſtijm:qui interpre-
tant cadentes potione:per quos
ſignificantur illi qui ſunt ebrij lu
xuria ſecularium .Et hi oēs diſpo-
ſuerunt teſtamentum[cū habita- S
tionibus tyrū]que eſt ciuitas in

Tyrus anguſtia interpretatur.

mari.i. cum omnibus impugnan
tib⁹ ſanctos.Tyrus enim interpre
tatur anguſtia vl' tribulatio quod
cōuenit inimicis populi dei:iſti
eīn qui expugnāt populū dei habi
tāt in anguſtia ⁊ tribulatione ani

Ro.ij.b.

me ſue ſm illud apoſtoli.Tribula
tio ⁊ anguſtia in omnē animam
hominis operātis malū.Et quaſi
indicās cauſam quare iſti ſint ini
mici populo dei adiungit oſtēdēs
quem habent principem.

7 Etenim aſſur uenit cum illis:facti ſunt in adiutorium filijs loth.

⁋ [Eteni aſſur]. i.nabuchodono-
ſor rex aſſiriorū[venit cū illis]q̄
operante [facti ſunt in adiutoriū
filijs loth]id eſt moabitis ⁊ amo-

Aſſur q̄d iter p̄tatur

nitis ⁊ iſmaelitis ac ceteris natio
nibus predictis .Aſſur interpreta
tur deprimēs vel elatus:per quez
ſignificatur diabolus qui malos
quorum princeps eſt in profundū
peccati deprimit:⁊ operādo in ma
lis venit cum eis ad oppugnan-
dum populum dei:⁊ hi omnes ini
mici operante in ſe principe ſuo
diabolo[facti ſunt in adiutorium
filijs loth]qui interpretatur decli
nans id eſt demonibus. Angeli
quippe apoſtatici bene intelligun
tur filij declinationis:quia a veri
tate declinando in ſatellitium dia
boli diſceſſerūt.Quapropter ipſos
inuiſibiles ⁊ ſpiritales inimicos
adiuuant homines mali in qui-
bus operantur ad oppugnanduz
per eos populum dei:quia cum a
deo declinār hoc operantur quod
⁊ demones . deinde imprecatur
illis vindictam magis predicens
q̄ maledicens.q.d.illi ita contra
tuos faciunt:⁊ tu o domine

Fac illis ſicut Madian & Syſare:ſicut labin in torrente cyſon.

⁋ [Fac illis]puniendo eos[ſicut
feciſti olim [madian] qui filius
abrahe ⁊ cethure vnde ⁊ madia-
nite fuerunt quos territos domi
nus in fugam conuertit:mutuaq̧
cede omnis illa multitudo cecidit
[⁊ ſyſare]qui fuit dux exercitus
iabin/⁊ ab iabel occiſſus eſt dor-
miens perforatis clauo tempori- Judi-
bus: [ſicut iabin]qui fuit rex cha iiij.
naan[in torrente cyſon]vbi deui
ctus eſt et omnes perierūt.Vn̄ ſe
quitur

9 Diſperierunt in Endor: facti ſunt ut ſtercus terrę.

⁋ [Diſperierunt in endor]qui eſt
fons vnde aqua torrentis cyſon
deſcēdit qui cadauera mortuoruz
traxit:⁊ etiā ciuitas ſeu villa iux

torrentem cyſon ſita[facti ſunt vt ſtercus terre]putrefacti ⁊ conculcati :quia eorum cadauera inſepulta putruerunt. Hec omnibus cō muniter fac vt ſicut illi victi ſunt: ſic et iſti vincant. Sed ſpecialiter.

10 Pone principes eorū ſicut Oreb & Zeb & Zebee & ſalmana.

¶[Pone principes eorum].i. auctores cōſiliorum[ſicut oreb ⁊ zeb] qui fuerunt principes madianitarū:⁊ a propria gēte interfecti ſunt et capita eorum delata ad gedeonē vt ceſſaret perſequi eos[et zebee ⁊ ſalmana]qui fuerūt principes madian et a gedeone ſunt interfecti. Hos oēs predictos ſecundū hyſtoriā ppl's iſrael q̄ tūc erat pl's dei:et debellauit et vicit ⁊ ſicut illi victi ſunt in figura a pplo dei ſic iſtos p̄catur in veritate dei ſuperari. Unde iuxta interpretationes nominū etiā myſtice hic dici poſſunt. Madian enī interpretatur declinans vel relinquens iudicium. Syſara gaudij excluſio. Jabin ſapiens vel intellectus. Cyſon vbi victi fuerūt interpretatur duricia. Iſti ergo qui declinant ⁊ non cogitant futurum iudicium ſe iudicandos non putantes:et qui excludunt a ſe futurum et eternum gaudium et qui ſapientia carnis q̄ inimica deo eſt inflati confidunt in ſua ſapientia et non in gloria dei quos obſtinate mētis duricia in pernicieꝫ trahit pugnāt contra populum dei et pereunt[in endor]quod interpretatur fons generationis:ſed carnalis cui dediti pereunt non conſecuti regenerationem :et fiunt vt[ſtercus terre]quia de eis nihil propagatur niſi terrena fecunditas[oreb]interpretatur ſiccitas[zeb]lupus[zebee]victima lupi hoc eſt quos lupus ſuffocauerit[ſalmana]vmbra commotionis

Madian declinās interpretatur

Endor qd īterpretatur

vel perfectus in malicia hec omnia congruunt malis quos in bono vicit populus dei[Pone iniquit.[principes eorū ſicut oreb]ſcilicet in gētem ſterilem vtpote ſiccos a gratia dei[et zeb].i.rapaces vtpote deuoratores ouiū[et zebee]vtpote eos iā ſūt victima lupi.i.q̄ diaboli [⁊ ſalmana].i.inſtabiles oī praue ſuggeſtiōi cedētes. Et qd p ſingula.

11 Omnes principes eorum: qui dixerunt hereditate poſſideamus ſanctuarium dei.

¶[Omnes principes eorū]id eſt populorum ſupra nominatorū cōſiliarios[qui dixerant]ſed non perfecerunt quia dominus pugnabat p populo ſuo[hereditate poſſideamus ſanctuariū dei]ſcilicet terraꝫ ſanctam ⁊ promiſſionis loca ſancta et terram chriſtianorum vt nū q̄ dimittamus et reſtituamus ipſis vel ſanctos quos vocat apoſtolus templum dei dicens. Templū dei ſanctū eſt quod eſtis vos. Mali populum dei poſſidere et ſubiugare moliuntur vt cedat in eorum impias volūtates. Iſtud retorqueri poteſt in illos qui decimas detinent:et quaſi hereditario iure ſibi vſurpant.et qui bona eccleſiaſtica emendo vel amicis ſuccedēdo quaſi hereditatem poſſidere volunt Ita illi dixerunt. Sed. O

j Cor. iij.

12 Deus meus pone illos ut rotam: † & ſicut ſtipulam ante faciē uenti.

¶[Deus me? pone illos vt rotā] id eſt inſtabiles et mobiles ad modum rote vt non ſint ſtabiles in eo quod cogitant. Vel ſicut rota quātumcunqꝫ eleuentur ex parte vna deprimāt ex altera. Rota quippe

† nō hꝫ et.

in anterioribus cadit: et ex poſteriori parte extollitur ſic iniqui dum eternam que ante ſunt negligunt: et temporalia que retro deſerenda ſunt ſequuntur in anterioribus corruũt: et ex poſterioribus eleuant[ur] [et ſicut ſtipulam] fragilem [ante faciem venti] eam de loco ad locum impellentis id eſt ante preſentiam tentationis vt facile cedant omni tentationi et ſuggeſtioni. Non autem hoc eſt optatio: ſed prophetizatio. Et quia leuitatem peccantium ſequitur grauis cruciatus ideo ſubditur.

13 Sicut ignis qui comburit ſyluam † & ſicut flamma comburens mõtes.

(margin: In õ hz et.)

¶ [Sicut ignis] qui ex magna potentia [comburit ſyluam] conſumẽdo eam [et ſicut flamma] ex ardoris vehemẽtia [comburẽs mõtes] deſtruẽdo eos. Malos dicit ſyluã propter ſterilitatem quia ſteriles ſunt a iuſticia et eoſdem dicit montes propter elationem quia pleni ſunt ſuperbia quos ignis et flamma ad literam in iudicio concremabit: vel ignis flammeus eſt puniẽs deus vel diuina vltio: et vindicta que ſteriles et ſuperbos conſumit et condẽnat. Unde ſequitur

14 Ita perſequeris illos in tempeſtate tua: & in ira tua turbabis eos.

¶ [Ita perſequeris] id eſt perfecte ſequeris mittendo in gehennam [illos] ſcilicet hoſtes tuos et nr̃os [in tempeſtate tua] id eſt in futuro iudicio tuo graui et repentino quod ſuper eos veniet ex improuiſo [et in ira tua] .i. in effectu ire tue ſcz iuſticie vltime vindicte [turbabis eos] ſine placatiõe et mitigatione. Si q̃d ergo ſylua eſt et nõ habet fruges: et ſi q̃d mons ẽ et tumeſcit hoc tunc peribit: penis aũt pertinacium ꝓphetatis orat pro credituris dicens

15 Imple facies eorum ignominia: & querent nomen tuum domine.

¶ [Imple] ſalubriter [facies eoꝝ] .i. aliquoꝝ inter eos [ignominia] vtilitatis opprobrij et abiectiõis .i. fac eos ſibi et alijs ignominioſos videri vt confundãtur: et ſic dũ culpabuntur ab alijs: et diſplicebunt ſibiipſis [q̃rẽt nomẽ tuũ] o [dñe] penitẽdo et obediẽdo: ad illud in ſuum ſubſidiũ inuocãdo: bonũ hoc optat eis: qz opprobriũ ſepe corrigit. Nota hic ſm̃ Remigiũ meli⁹ eſſe ruere aliquem vt peniteat q̃ ſub religionis ſpecie ſuperbire. Unde propheta. In Babilonem venies et ibi ſanaberis. Qui vero pertinaces ſunt et nomen tuum non queſierint

(margin: Remigius. Mich. iiij. c.)

16 Erubeſcant & conturbentur in ſeculum ſeculi: & confundantur & pereant.

¶ [Erubeſcãt] in futuro de malis ꝑpetratis [et cõturbentur in ſeculũ ſeculi] .i. in eternũ de penis duraturis. Nũq̃ ceſſet remorſus conſcientie in eis et nullam requiẽ cõſequantur in tormentis [et cõfundantur] int⁹ in anima et foris i corpore [et pereãt] oĩno et irreparabiliter et duplici cõtritione conterantur cũ reprobis eterne deputati miſerie. Illi aũt q̃ q̃rũt nomẽ tuũ et ſi mõ ꝑ pctĩs erubeſcũt et cõturbant[ur] nõ tñ in eternũ cõfundẽtur.

17 † Et cognoſcãt quia nomẽ tibi dñs tu ſolus ex-

altiſſimus in omni terra. ¶ [Ut] tunc vel ſero [cognoſcant] ipſi mali per experiētiam pene ſibi inflicte: et ꝑ potentiam quā in eorum oſtendiſti cōfuſione quod modo nolunt ſcire ſcilicet [quia nomē tibi] ſoli eſt [dn̄o] [eſſentialiter: et tu ſolus dominaberis: et ideo fruſtra ſubterfugerūt tuū dominiū. ceteri aūt nec vere domini ſunt: nec vero nomine domini vocantur q̄m ſeruiliter dominant: et q: [tu ſolus altiſſimus] et potentiſſimus es [in oi terra] ſcz in terra mortuoꝝ: i inferno: in terra moriētiū in mundo: in terra viuētiū in celo. Deſignat ergo ſuperbire terrā id eſt homo cū audit deū dn̄ari vbiq; et nullū ꝯtra ſuos valere. Et notādū quia vndecim ſupioꝛib⁹ pſalmis ītroduct⁹ ē aſaph vt duritia iudeoꝛū frequēti voce ipſius ſynagoge molleſceret. Egit aūt de dei incarnatione et de gentiū fide: ac de iudicio in quib⁹ multiplex iudeoꝝ redarguit tranſgreſſio vn̄ ꝯgrue vndecim ſunt: vndenarius em̄ nūer⁹ eſt trāſgreſſionis: q: et denariū tranſit: et ad duo denarium non peruenit. Oratio.

Diſcute a nobis dn̄e oēm ſupfluitatis erroꝛē: vt relictis gētib⁹ vitioꝝ te ſolum qui ſuper omnem terram altiſſimus inhabitas metuamus. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de feruenti deſiderio iuſtorum in preſſuris laborantium deueniendi ad gaudiū ciuium ſupernorum: & de modo ueniendi ad ipſum.

Pſal. LXXXIII.

Quàm † dilecta tabernacula tua domine uirtutum: concupiſcit & deficit anima mea in atria domini.

¶ Auctoꝛ pſalmi propheta dauid. ¶ Titul⁹ eſt In finē ꝓ toꝛcularibus filijs choꝛe pſalmus. Et eſt ſenſus pſalm⁹ ille dirigens nos in finem. i. in xp̄m ꝓponit filijs choꝛe. i. chꝛiſti crucifixi habitus pro toꝛcularibus. i. agēs de eccleſijs in quibus ſunt pꝛeſſure tribulationum. ¶ Materia ineſtimabile deſideriū iuſtoꝛū in toꝛcularib⁹ laborantiū deueniendi ad eternā domum et beatitudinē ciuiū ſupnoꝝ. ¶ Intētio: iflāmare deſideriū et monere ad celeſtis pt̄ie ꝯtēplationē et eternoꝝ amoꝛē. ¶ Sn̄ia i gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo exp̄mit deſideriū ſctōꝝ i hac valle miſerie de gētiū et i p̄ſſuris tribulationū laborātiū deueniēdi ad ip̄m. ¶ Sn̄ia i ſpāli: poſt pſecutionē ergo fideliū de q̄ i p̄cedēti pſalmo ē dictū iſte ꝓ oib⁹ filijs choꝛe q̄ſi vn⁹ hō: q: oēs ſunt vnū coꝛp⁹ xp̄i ſuſpirāꝫ de toꝛcularibus in eterna tabernacula cū admiratiōe ait qd̄ ſequitur. Et nos quoq; in p̄ſſuris tribulationū vel tētationū cōſtituti edam⁹ hanc vocem et p̄mittam⁹ deſideriū noſtrū dicētes ſingli. [Quā dilecta] i. valde dilecta et diligēda ſūt mētib⁹ et coꝛdib⁹ bn̄ diſpoſitis ꝙ nō pōt dici quantū [tabernacula tua] ſ. illa ſupna et eterna ſupernoꝝ ciuiū i q̄bus nulla ē p̄ſſura. O [dn̄e ꝟtutū] celeſtiū. ſ. angeloꝝ: vel ꝑ hoc oſtēdit miram dei potentiam qua preſtat nobis patientie virtutem ne ſuccūbamus: et vere dilecta q: [cōcupiſcit] i. deſiderat [et] ꝓpter itē

ſum deſiderium[deficit]a ſe.ſ.a ſta
tu ſuo ac deſiderio ꝛ amore lāguet
[anima mea]tendens[in atria do
mini]eterna.q.d.anima mea tāto
deſiderio in atria celeſtia et eterna
ingredi deſiderat vt omnibus hu⸗
ius mundi delectationibꝰ ꝛ amore
tēporaliū penitꝰ deficiat:quibus
quondā delectabiliter inherebat.

2 Cor meum & caro mea exultauerūt in deū uiuum.

❡[Cor meum]i.homo meus inte⸗
rior.ſ.aīa[et caro mea]i.homo ex⸗
terior ſcilicet corpus[exultauerūt]
et ſi grauentur[in deum viuum]q̄
dat viuere:non in diuitijs:non in
delicijs:non in pompis ꝛ vanita⸗
tibus.Gaudet iſte in ſpe et ideo to
lerat p̄ſſurā torcularis cupiēs diſ⸗
ſolui et eſſe cū xp̄o.q.d.O domine
in ceteris omnibꝰ iſtis deficio eter
na tabernacula ꝛ atria cupio:te ſo
lum corpore ꝛ aīa cunctiſq; viribꝰ
diligo:et tecum eſſe ſedēq; aliquā
et nidulū anime mee ꝛ corpori ha⸗
bere toto mentis affectu deſidero
Inde autem exultauerunt.

3 † Etenim paſſer inuenit ſibi domū: & turtur nidum ſibi:ubi † reponat pullos ſuos.

†nas et †ponat

❡[Etenim]i.q2[paſſer]id eſt ra⸗
tio[inuenit]ibi[ſibi]dū q̄reret exer
cendo ſe in virtutibus [domum]
non manufactam in qua perma⸗
neat[et turtur]id eſt caro caſta in
uenit ibi[nidum ſibi]et manſionē
[vbi reponat pullos ſuos]id ē ope
ra:duobus predictis ſcilicet cordi
ꝛ carni:duo reddit ſcz paſſerē ꝛ tur
turē:cor nāq; eſt vt paſſer:caro vt
turtur:corde enim a terrenis volā
tes deum cogitamus ꝛ ſic quaſi paſ
ſer volat ad domū:carne vero ſub
multis miſerijs gemēte:opera bo
na agimus et ſic quaſi turtur pro
ducit pullos quos i nido reponat.
Deinde autem quem nidum et do
mum inuenit.Scilicet

4 Altaria tua domine †deus. † uirtutum : rex meus & deus meus.

❡[Altaria tua]o[dn̄e virtutum]
celeſtium id eſt angelorū[rex meus
qui me regis[et deus meus]qui
me creaſti:hoc eſt celeſtem patriaꝫ
et diuerſas ſanctorum manſiones
ſecundum varia corū merita in q̄⸗
bus iugiter ſacrificia diuine lau⸗
dis offeruntur vbi aīe celeſti con⸗
uiuio epulant̄:vbi aīa quaſi in do⸗
mo gaudet:ꝛ caro reponit opa ſan
cta:hec quippe ſunt illa in quibꝰ
appetitꝰ humanꝰ quietat̄. Cele⸗
ſtis patria dr̄ tabernaculū pp ha
bitationē:atria pp latitudinē:do
mus ꝑpter q̄etē:nidꝰ pp ſecurita
tem:altaria propter perfectā obla
tionē vbi iſte iam ſuſpirat dicens

5 Beati qui habitāt in domo tua domine:in ſecula ſeculorum laudabunt te.

❡[Beati q̄ habitāt in domo tua]
celeſti non manufacta o[dn̄e]vbi
nō ē timor nō q̄ habitāt i altis tur
ribꝰ ꝛ palatijs:aut i magnis vrbi
bus ꝛ villis:q2[i ſecl'a ſecl'orū lau⸗
dabūt te]hoc erit totū ibi negociū
nr̄m vt ſp laudemꝰ quē ſp amabi⸗
mus.Huic ergo vite ſuſpiremꝰ:et
ad eā toto niſu tēdamꝰ.Sz q̄ tūc
ſp laudare deſiderat:nūc tpaliter
laudet:q̄ eni hic nō laudauerit ibi
a laude mutus erit.Deinde oſten⸗
dit quo auxilio:et cuius ope ad do
mum dei veniatur dicens.

Beatus

6 Beatus uir cuius eſt † auxilium abs te: † † aſcenſiones in corde † ſuo diſpoſuit in † ual le lachrymarum: in loco quem poſuit.

† muſcep tio eius. † dñe † aſcēſ ſeius † cō uel le plo ratio nis i lo cū quē diſpo ſuit.

¶ [Beatus vir] ſc; nunc in ſpe et tādem in re [cuius eſt auxiliū abs te] i. a te: hoc eſt qui te hic habet adiutorem: quia ad hoc nemo ſuis viribus vel meritis ſufficit: et modus ſubditur: quia [aſcēſiones] id eſt gradus quibus aſcēdat [in corde ſuo diſpoſuit] ille vir deo inſpirante ſc; appetendo ſemper proficere. Vel q: [aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit] deus. facit enim illi gradus quibus aſcendat preſtando ei gratiam vt ſemper conetur per gradus virtutū proficere: et hoc [in valle lachrymarū] hoc eſt in ſtatu pſentis miſerie ſcilicet [i loco quē poſuit] ipſe deus hoibus ad deflendum ibi peccata ad pugnandum contra hoſtes et vitia et ad merendum premia eterna. Vel [quē; poſuit] ſibi ipſi homo quando peccauit: q̄diu ſum⁹ i valle lachrymarū nō [illegible]bem⁹ ridere ſ; flere: nō eē ſecuri ſ; pauidi: qm̄ hoc ſeculū et tp̄s eſt lachrymarū et certaminis ſ; aliō gaudij et pacis. Nota ſex gradib⁹ aſcendebat ad thronū ſalomonis: ſic ſex gradib⁹ aſcēdit ad cognitionē trinitatis. Prim⁹ grad⁹ eſt cōtēplari ea q̄ ſunt tm̄ vt lapides. Scđs. q̄ viuūt vt plātas. Terti⁹. q̄ ſentiunt vt bruta. Quart⁹. q̄ diſcernūt vt hoies. Quint⁹. q̄ cōprehēdūt vt angelos et ſctōs. Sext⁹ hūanitatē xpi et q̄ p nobis fecit: et ſic venit ad cognitionē deitatis. felix eſt q. ſemp cōſiderat qd faciat: et quō pficiat: et vt quotidie pficiendo per gradus virtutum aſcendat

Gradi b⁹ ſex aſcēdi tur ad cogni tionē; trinita tis.

Auxiliabitur autem ei dominus.

7 † Etenim benedictionem dabit † legiſlator: † ibūt de uirtute in uirtutē: † uidebitur deus deorum in Syon.

† nā et † qui le gē de dit. † ambu labūt a v̄tuti bus. † appa rebit.

¶ [Etenim bñdictionē] i. grē infuſionē [dabit legiſlator] ſcilz xp̄s vtriuſq; teſtamēti auctor: q: poſt legē venit gr̄a. hoc aūt preſtat grē bñdictio q p eā [ibunt] fideles [de virtute in virtutē] i. de opere vni⁹ virtutis in op⁹ alteri⁹: nō eni oim opera ſimul exercētur licet ipſe ſimul habeant: et ſic tādē [videbitur deus deoꝝ] i. ſanctoꝝ ſc; xp̄s ſicuti eſt deus apud deū verbū apud patrē q eſt deus deoꝝ. i. xp̄ianorū quib⁹ dedi poteſtatē filios dei fieri [in ſyon] i. in celeſti ſpeculatiōe et cōtēplationis plenitudine. ſyon eni ſpeculatio dicit: per gratiā eni multe dātur virtutes: de q̄bus venit in xp̄m dei virtutē et dei ſapiētiā. Et vt ego videā et ad tanta premia electorum pertueniam. O

Domine deus uirtutum exaudi † orationē meam: auribus percipe deus Iacob. † precē.

¶ [Domine] a quo regimur [de⁹] a quo creati ſumus [virtutum] celeſtiū. i. angelorum conditor quib⁹ me ſociari cupio et humanarum infuſor: quia dator es omnium virtutum p quas aſcēditur ad te videndum [exaudi orationem meam] vt ad beatitudinem me perducas et virtutibus angelicis ſocies: auribus percipe] eam oſtendēdo per miſericordie effectum et complendo deſiderium meum. O [deus iacob] id eſt luctantium vel ſupplan

ſtrium vt in luctamine me iacob
& iſrael me facias vt videam te ſi-
cut vidit iacob quem iuuiſti et feci
ſti iſrael apparens ei.

9 Protector noſter
aſpice deus: & reſpice
in faciem Chriſti tui.

¶ [Protector noſter] in pugna [aſpi
ce] nos et agonem noſtrum et pro
tege o [deus] pater et hoc per chri-
ſtum. vnde ſubdit [et reſpice] id eſt
attende [in faciem chriſti tui] hoc
eſt per ipſum nos aſpice et reſpice
in nos: in nobis cum reſpicias filium
tuum qui habitat in nobis quaſi
dicat ſi nō propter nos ſaltem quia
ſumus conformes filij tui non ſo-
lum propter imaginem ſed et pro
pter nature noſtre ſuſceptionē: re-
ſpice nos intuitu meritorum eius
et ſi non noſtrorum cuius meritis
petimus exaudiri et non meritis
noſtris. Ad hoc autem exaudiri cu
pio ad hoc intendit mea oratio vt
habitare merear in tua domo.

10 † Quia melior eſt
dies una in atrijs tuis:
ſuper milia.

ſqm̄.

¶ [Quia melior eſt dies vna] im-
mutabilis que eſt [in atrijs tuis]
id eſt in celeſtibus manſionibus
[ſuper milia] dierum in terris qui
finem habent et ponit finitum ſci
licet milia pro infinito: quod dici-
tur dies vna ſpectat ad illam vnā
de qua alibi dicitur: vnam petij a
domino hāc requirā. Milia dierū
homines deſiderant et multum
hic viuere volunt. Contēnant mi-
lia dierum: deſiderent vnum diem
qui non habet ortum et occaſum
diem ſempiternum cui non cedit
heſternus: quem non vrget craſti-
nus. Huius diei amore iſte abne-

Ps. xxvj.

gans ſemetipſum ſubiungit. pro-
pter quod

11 Elegi † abiectus eſ-
ſe in domo † dei mei
magis quàm habitare
in tabernaculis pecca-
torum.

Tabnā Iomi

¶ [Elegi] et ſi poſſem regnare diu
[abiectus] et deſpectus [eſſe] opi-
nione hominum id eſt vilis et con
temptibilis haberi et in humili-
tate viuere deoque ſeruire [in do-
mo dei mei] id eſt in ſancta eccle-
ſia militante et ſocietate bono-
rum in quibus habitat deus tan-
quam in domo ſua [magis q̄ ha-
bitare in tabernaculis peccato-
rum] vbi ſunt qui honoribus tu-
ment: id eſt magis q̄ eſſe in glo-
ria ſeculi: et excellentia inter pec-
catores potentes et ſuperbos. Jdeo
autem volo eſſe abiectus magis
q̄ glorioſus: et in domo dei ma-
gis q̄ alibi.

12 Quia miſericordiam
& ueritatē diligit deus
gratiam & gloriam da-
bit † dominus.

ſnā hs

¶ [Quia miam & veritatē diligit
deus] q̄ [eccl'ia p̄ſtat hūilib9 & ab-
iectis. Mia eſt qua pri9 ſubuenit
ac donat pctā & iuſtificat: vitas q̄
poſtea reddit, p̄miſſa & coronat. Et
ne hoc ex meritis dari putes ad-
iunctum eſt [gratiam] hic in pre-
ſenti [et gloriam] ibi in futuro [da
bit dominus] vere humilibus. Eſto
ergo abiectus et humilis vt de lo
co infimo vocari ſuperius/ac gra
tiam et gloriam conſequi merea-
ris. Unde bene ſubditur

13 † Nō priuabit bonis
eos † qui ambulant in

boña. ſambu lãtes.

ſpeus. innocētia: domine † uirtutū: beatus homo qui ſperat in te.

¶ [Nō priuabit bonis] ſpiritalibus ſcilicet gratie ⁊ glorie [eos q̄ ambulāt in inocētia] .i.ſ. ab offenſa dei ⁊ proximi cauendo et mundos ſeipſos cuſtodiendo. Innocentia em̄ vera que nec ſibi nec alteri nocet. Cum ergo pro bonis terrenis deſeritur innocentia: Acquiritur aurum ⁊ perditur celum. Et cōuertens ſermonem ad deum ſubdit. Et quia nō priuabis ergo [dn̄e virtutum] dator et conſeruator. deus miſericordiarū et totius cōſolationis qui tanta facis nobis [beatus homo] in preſenti per ſpem ⁊ in futuro per rem [qui ſperat] et ſpē ponit [in te] .ſ. in eterno nō in trāſitorijs et caducis. paucis verbis oia concludit que reſtāt nobis faciēda in preſenti.

Oratio.

Tabernaculo℞ celeſtiū fundator eterne diſpōe q̄s aſcenſiōes in cordib⁹ nr̄is q̄b⁹ ad tua tabernacl'a mereamur ſine lapſu conſcendere. Per domi.

Pſalmus de aduentu Chriſti primo: & incarnatiōis myſterio: ac de pluribus beneficijs inde humano generi miſericorditer collatis.

Pſal. LXXXIIII.

1 Benedixiſti domine terram tuam: auertiſti captiuitatem Iacob.

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid. ¶ Titulus eſt. In finem p̄s filijs chore Et eſt ſenſus p̄s iſte dirigēs nos in finē: id eſt in xp̄m p quē fit benedictio: cantatur filijs chore id eſt nobis agens de noua benedictione data per gratiā chriſti incarnati. Eſt enim de p̄mo aduentu per quem fit benedictio omnium gentium qua ad ſupradicta eterna tabernacula et atria peruenitur que per peccm̄ ade maledictioni ſubiacebant ⁊ ab illis excludebantur. ¶ Materia: aduentus xp̄i ⁊ incarnatio ac bn̄ficia ex hoc collata generi humano. ¶ Intentio: monere nos vt per fidē ad chriſtum accedamus: ⁊ ſic eius benedictionem habeam⁹. ¶ Snia in generali. p̄pheta in iſto pſalmo hyſtorialiter agit primo de reuerſiōe iudeorum a captiuitate babylonica facta per cyrum: ſed myſtice et conſequenter agit de primo aduētu et incarnationis myſterio ac liberatiōe que ſiēda erat per xp̄m: ⁊ ſic figure reſpondet figuratum. Dicit autem figura tanq̄ preterita propter certitudinem ⁊ que apud deū iam erāt facta. ¶ Snia in ſpeciali. Maledictioni ergo Ade oppponēs benedictionē xp̄i ait. [Benedixiſti] o [dn̄e] .i. miſericorditer reſpexiſti [terrā tuā] ſcilicet iudeā reducendo populum tuum de babylonia ad eā [auertiſti captiuitatem iacob] .i. populi deſcendentis ad iacob. Vel [benedixiſti] o [dn̄e] per chriſtum [terrā tuā] .i. carnem noſtram et eccliam tuā dedit enī fructū ſuū ⁊ nat⁹ eſt ſaluator: ſic p eū [auertiſti captiuitatē iacob] .i. noui ppl'i liberando nos a peccatis noſtris in quibus captiui a diabolo tenebamur ⁊ qui pertinem⁹ ad iacob imitando abrahe fidem / et ſumus minor populus cui ſeruiat maior. Et ſubiungit q̄uo auertit.

2 Remiſiſti iniquitatē
plebis tuæ: operuiſti
omnia peccata eorum.

¶[Remiſiſti iniquitatem plebis tue]que eā captiuā fecerat ⁊ tenebat:[operuiſti omnia peccata eoꝝ] ipſa nō amplius videdo ad puniēdum. Uł[remiſiſti iniqtatē plebis tue] ppter quā homo captiuatus erat ⁊ captiu⁹ tenebat᷑:qua remiſſa libera:⁹eſt[operuiſti]baptiſmo [omīa peccata coꝝ]ne videres et punires. Operuit nos pfecto ſua grā ⁊ noluit videre pctā nr̄a:operuit peccata virtutibus. ſuperbiā per humilitatē:luxuriā per caſtitatem:auaritiā p charitatē:⁊ vbi abundauit peccatum ſuperabūdauit gratia. Et ſic

†ſedaſti.

3 † Mitigaſti omnem
iram tuam: auertiſti ab
ira indignationis tuæ.

¶[Mitigaſti].i.tpaſti per manſuetudinem[omnē irā tuā].i.vindictā ⁊ penā in preſenti pro peccato inferēdam[auertiſti]te et dediſti[ab ira indignationis tue]accipiendo eos ad gratiam. Uel[Mitigaſti omnē iram tuam]vt nō in eternū punires licet temporaliter exerceres. Erat enim valde iratus ppter peccatum primi hominis: ſed poſtꝗ ille homo fact⁹ eſt oēm iram mitigauit[auertiſti]nos penitus[ab ira indignatiōis tue].i. a pena que veniens ex indignatione tua erit in futuro iudicio vt ibi non punias nos. Et quia tanta feciſti populo illi:ideo etiam

†dñe ſani tatum nr̄arū †iracū diam.

4 Cōuerte nos † deus
ſalutaris noſter: & auer
te † iram tuam à nobis.

¶[Conuerte nos ⁊c.]vł. Et quia de futuro iſta dicuntur quamuis verba preterita ſonēt ſeqtur ⁊ dicit[Conuerte nos]a vitijs ⁊ a malis culpe ad te bonū incōmutabile:nos ad tuā grām recipiēdo quo hactenus a te auerſi ſumus[de⁹] per creationem[ſalutaris]et ſaluator:[noſter]per redemptionē et iuſtificationem[⁊ auerte irā tuā a nobis]eam relaxando. Ac ſi diceret. Illa pdicta dico qſi facta ſint q: veriſſime video futura q: vero nondū facta ſunt oro vt fiant que iam vidi vētura. prophetice enim dixit ſupra vt preterita. Hic autē petit vt vere futura.

† Nunquid in æter-
num † iraſceris nobis?
† aut extēdes iram tuā
à generatione in gene-
rationem?

†non †iraſceris †vł extēdas.

¶[Nunqd]eni[in eternū]vſq3 in finem mūdi[iraſceris nobis].q.d. nō ſed parce ⁊ miſerere ppꝛiū ſit tibi. Ira dei eſt omnis pena quā patimur. de ira eni mortales ſum⁹ et paſſibiles:ſed innouatio in xp̄o preuidet iſte hanc penam tranſituram. Sicut enim in adam oēs moriuntur ita ⁊ in Chriſto omnes viuificabunt[aut extēdes iram tuā a generatione]que fuit ab adam vſq3 ad chriſtū vſq3[in generationē]que eſt ſub grā baptiſmi tempore filij.q.d.nō. noue enim generatiōi reſeratus eſt audit⁹ regni q fuit clauſus generationi veteri. pma fuit mortalis de tua ira:erit altera immortalis tua mīa. Sed nec hanc miſericordiam meremur conuerſi per nos ad deū. ipſe enim nos conuertit. Unde ſubdit.

6 Deus tu † conuer-
ſus uiuificabis nos: &

†cōuertens.

plebs tua lætabit͂ in te.

ℭ [Deus tu cōuerſus] ab ira tua ī aduētu filij tui [viuificabis nos] per tuam gratiam ſpe tanto tempore antequam res habeatur [et] tunc [plebs tua] nihil preſumens de ſe bono ſuo: [letabit͂ in te] ſcʒ de bn̄ficijs tuis gratulando ac letanter ac deuote tibi ſeruiendo q̄ prius malo ſuo letabatur in ſe. male enim letatur quis in alia re q̄ in te: peribūt enim alia: ⁊ leticia de his habita. Qui vult ergo ſecurus gaudere in illo gaudeat qui non poteſt perire. Et vt hec oīa fiant tanq̄ clemens

7 Oſtende nobis domine miſericordiā tuā: & ſalutare tuum da nobis.

ℭ [Oſtende nobis dn̄e] pr̄ [miām tuā] .i. xp̄m corpaliter ⁊ ſpūalr vt ⁊ humanitatē videamꝰ oculis corporis: ⁊ diuinitatē oculis cordis. q̄ dicitur miā quia p eū deꝰ miſertꝰ eſt nobis [⁊ ſalutare tuū] .i. ſaluatorem nr̄m eundē xp̄m [da nobis] in futuro amplectendum ⁊ poſſidendū vt nō tollat͂ amplius a nobis. Hec eſt tota noſtra beatitudo viſio xp̄i. Similes eīn ei erimꝰ qn̄ videbimus eum ſicuti eſt. Iſta autem quem precor ſcio ⁊ cōfido nō per me ſed quia auerſus a ſtrepitu mundi qui inquietat foris.

8 Audiam quid loquatur in me dominus deꝰ: quoniam loquetur pacem in plebem ſuam.

ℭ [Audiā] attēte in corde [qd loquat͂ in me] interiꝰ p inſpirationē ⁊ internā reuelationē ⁊ mihi iſpirer [dn̄s deꝰ] .i. ſpiritusſanctꝰ: ⁊ qd ſit illud ſubdit [qm̄ loquet͂ pacem] ad deū ⁊ primū p xp̄m [in] .i. ſup [plebem ſuā] ⁊ ſibi ſubditā .i. eccleſiam ſuam. Qn̄ xp̄o nato angeli ſtatim cantauerunt in terra pax hominibus ⁊ pacē eternitatis q̄ habet͂ ſuper pacē pectoris. Unde dicit. Pacem relinquo vobis pacem meā do vobis. Hic eſt ſciendū ſm̄ q̄sdā q illa hora qua gabriel archāgelus ad beatam virginē fuit ingreſſus ad annunciandū ſibi filij dei incarnationem cum magna mētis deuotiōe legebat hunc pſalmū ⁊ actualiter hunc verſum audiam quid loquat͂ ⁊c. Unde de ea bene poteſt ſic exponi [Audiā] attente [quid loquatur in me dominus deus] per gabrielem angelū ſuum ab ipſo ad me tranſmiſſum. Joā. xiiij.

9 Et ſup ſanctos ſuos: & in eos qui † conuertuntur ad cor. † cōuert͂ tunt cor ad ipm̄.

ℭ [Et ſuper ſanctos ſuos] .i. pfectos q̄ ſunt plebs ſua. lʒ ne peccātoribus ianuā pacis clauſiſſe videret͂ adiecit [et in] .i. ſup [eos] q̄ de oīm̄ gente [ↄuertunt͂ ad cor] .i. ſup imperfectos et penitentes q̄ cū p flagitia prius a ratione diſceſſerint cōpuncti ad cor redeunt ⁊ ab errore ad rationem ac deinceps cor ad deū non ad aliud conuertunt. vox itaqʒ dn̄i pax eſt et gaudium nr̄m et pax et requies nra: ⁊ finis oīm moleſtiarū nr̄arū nō eſt niſi deus. Et lʒ gn̄alis ſit mīa ſup oēs ⁊ pacē ſuper omnes loquatur tn̄ aliud ſpeciale iudeis fecit. Unde ſubdit͂

10 Veruntamen prope timentes eum ſalutare ipſius: ut inhabitet gloria in terra noſtra.

ℭ [Verūtn̄] ſpālr [ppe timentes]

eũ].i.iudeos qui eũ timebãt ⁊ colebant ſ3 pro terrenis erit corpalr [ſalutare ipſi⁹].dei.ſ.xp̃s[vt ĩhabitet gl'ia].ſ.maior vl' gl'ia.i.xp̃s q̃ ẽ gl'ia p̃rīs[in terra nr̃a]in q̃ natus ſum ƀ ppl'a.ſ.iudea. Jbi eñ xp̃s de eis nat⁹ eſt: ide elegit matrẽ et diſcipulos. Jbi apparuit.ibi puer ſat⁹ eſt.ibi inumera fecit miracula.Ell'i3 ſap oẽs loquaẽ pacẽ.[Uerũtñ ſalutare ipſi⁹].i.ſaluatio q̃ p ip̃m ẽ erit[ppe timẽtes eũ].i.hiũ tñ q̃ dũ ſtãt vidẽt ne cadãt[vt inhabitet gl'ia].i.imortalitas[in terra nr̃a].in corpe mortali qḋ erit ĩ futuro.deide oñdit quõ appuit ƀ gl'ia ⁊ q̃ ip̃e xp̃s ſit preſtiturus.d.

11 Miſericordia & ueritas † obuiauerunt ſibi: iuſtitia & pax oſculatę ſunt †.

†occurrerũt.
†ſe

¶[Mĩa]exhibita in nouo teſtamento qua miſert⁹ eſt nr̃i[et veritas].i.ĩpletio pmiſſionũ veteris teſtamẽti[obuiauerũt ſibi].i.ſiml' cõuenerũt in pſona xp̃i:q2 xp̃s ex mia carnẽ pro nobis aſſumpſit:et p hoc veritatẽ pmiſſiõis facte p̃ribus adimpleuit:⁊ ſic[iuſtitia]q̃ ſatiſfecit pro culpa p̃mi parentis[et pax]q̃ reconciliauit deo genus humanum[oſculate ſunt].i.ſimul iũcte in xp̃o Uel[iuſtitia]in ope[et pax]cũ deo[oſculate ſunt].i.cõueniunt in hoĩbus.amant eñ ſe hec duo vt qui facit iuſtitiã inueniat pacẽ ad deũ ⁊ ƀ ⁊ in futuro. Deide oñdit quõ et p q̃d hec facta ſunt.

12 Veritas de terra orta eſt: & iuſtitia de cælo proſpexit.

¶[Ueritas de terra orta ẽ].i.xp̃s de carne pceſſit:q2 de humili ⁊ fecunda virgine maria natus eſt[et iuſtitia de celo]celoꝝ[pſpexit] q2 p hoc iuſtificati ſunt a deo hoĩes. ad hoc eñ orta eſt veritas vt iuſtificarent hoĩes:ſic enim veritas ƀ qḋ pro iuſtificãdis offerret. Ul'[veritas de terra orta eſt].i.vera peccatoꝝ cõfeſſio de hoĩe petõe nata eſt vt ſe accuſet:terrã ⁊ cinerẽ ſe eſſe cognoſcẽs ⁊ ſic[iuſtitia de celo]celoꝝ[pſpexit]et puenit ac data eſt a dño deo remiſſio petõꝝ ⁊ iuſtificatio penitenti:q2 talẽ iuſtificat de⁹ ſicut publican⁹ cõfitẽs et ſe accuſans rediit iuſtificat⁹.q.d. deus parcamus huic:quia ip̃e ſibi nõ parcit:ignoſcamus huic:q2 ip̃e peccatum ſuum agnoſcit conuerſus eſt ad puniendum petm̃ ſuum puertar ⁊ ego ad liberandũ eum.

13 Etenim dominus dabit † benignitatem: & terra noſtra dabit fructum ſuum.

†ſuaui tatem.

¶[Etenim dominus dabit benignitatem].i.gratie ſue plenitudinem beatã virginem fecundando [⁊ terra noſtra]:id eſt virgo itemerata ad modum terre humilis fertilis ⁊ ſtabilis[dabit fructũ ſuũ] pariendo filium ſcilicet ieſum chriſtum. Uel[etenim dominus dabit benignitatem].i.affectũ bonũ vt bñ agere delectet quẽ nõ poſſum⁹ aliter ƀre niſi det[et]ſic[terra noſtra]facta fecũda q̃ prius erat ſterilis[dabit fructũ ſuũ].i.bõa opera vel[terra cordis nr̃i[dabit fructũ ſuũ]ſ3 pfeſſionis ⁊ laudis et vt odiẽtes petã deſiderem⁹ iuſtitiam. Jn cuius enim corde ſemen gr̃e ſue ſpargit huius pculdubio terra fructum ſpiritualem reddit et impletur in eo quod ſequitur.

14 Iuſtitia ante eũ ambulabit: & ponet in uia

†p̃ibit

ſuos. greſſus † eius.

¶ [Iuſtitia] hoīs q̄ eſt in ꝯfeſſiōe ⁊ punitiōe peccõꝝ. iuſtꝰ em̄ dꝫ eē in ſe vt accuſet ⁊ puniat ſe [ante eum] ābulabit] .i. p̄curret parās ei viā vt veniat ad eū. p̄ma ei hoīs iuſtitia ē vt puniat ſe malū ⁊ faciat ſe bo-

Iuſti-tia ho-minis que eſt

nū: ⁊ h̄ ē via dn̄i vt veniat ad eū. Qui em̄ peccā ſua odit iā icipit ſīlis eē deo q̄ ea odit. fac ḡ te ſimilē deo ⁊ para ei viā in cōfeſſione peccõꝝ: ⁊ ſic ipe dn̄s veniēs ⁊ viſitās [po-net i via] ſic parata [greſſus ſuos] vt te iformet in veſtigijs ſuis: ipol-luta enim eſt via eius. Oratio.

B Emitte dn̄e iniq̄tatē pleb tue: ⁊ oſtēde nobis miām tuā: q̄ nos in viā pacis iu-ſtitie p̄cedēre ꝑducat. Per dominū.

Oratio Chriſti inſtā-te paſſione uel fidelis poſiti in corporali uel ſpirituali tribulatiōe & recurrētis ad deum pro ſua liberatione.

Pſalmus. L X X X V.

1 INclina domi-ne aurem tuam & exaudi me: quoniam † in-

Egenus ⁊ inops ego ſū.

ops & pauper ſum ego.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulꝰ ē orō ipi dauid. Et ē ſen-ſus orō iſta attribuit̄ xp̄i dauid. i. xp̄o: ⁊ cōuenit hec vox capiti ⁊ cor-pori. Quia em̄ ſupra dictū ē de xp̄i incarnatiōe nūc dr̄ de eiꝰ paſſione. ¶ Materia: orō xp̄i in paſſione vl̄ fidelis in tribulatione ¶ Intētio: monere fideles i oī tribulatiōe hu-militer ad deū ꝑ orōnem recurre-re. ¶ Mōa i ḡnali: ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſona xp̄i orātis humi-liter ad patrem in forma ſerui qui orat̄ a nobis in forma dei vel i per-ſona cuiuſlibꝫ fidelis poſiti i tribu-latiōe corporali vl̄ ſpūali orat deū deuote ꝑ ſua liberatiōe ſubiūgēs de gētium vocatione ⁊ adoratiōe. ¶ Mōa in ſpeciali: xp̄s ḡ in forma ſerui hūilit̄ ad patrē orans ait [In-clina] te [dn̄e] qui altus es ⁊ excel-ſus [aurē tuā] .i. clemētiā tuā mihi infirmo ⁊ humili [⁊ exaudi me] .i. deſideriū meū cōple [quoniam in-ops] ab alio opē nō habens ⁊ tua ope indigens [⁊ pauper] ꝑ me non ſufficiēs ⁊ nihil ꝫ me p̄ſumēs [ſum ego] ⁊ ideo ad te recurro. Inops ē qui dn̄i mīa indiget. pauper qui in ſe cōtēnit quicq̄d ē vnde ſuperbia inflari poſſit. Talibus vtiq; appro-pinquat ⁊ eos exaudit deus q̄ gra-tiā ſuā p̄ſtat hūilibꝰ. Nā quaſi in-clinare aurē videt̄ cum nos audi-re ⁊ exaudire miſericorditer dignat̄.

2 Cuſtodi animā meā quoniam ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruum tuū deus meus ſperantem in te.

¶ [Cuſtodi animam] ſz vitā [meā] ne deficiat obedientia ſib iniun-cta. Vel [meā] .i. meorū cōtra inſi-diātes ab oībus malis et ſcādalis ne cadat: qm̄ ſanctꝰ ſum] xp̄s pro-prie ſanctus eſt quia ſanctificans ſui etiam ſunt ſancti quia in bap-tiſmo ſanctificati: dicat hoc fidelis non ſe iactando ne cadat elatus ſed humiliter confitendo ne ſit in-gratus. dicat deo ſanctꝰ .i. inocens ſum: q: ſcī ſcificaſti me: q: accepi non q: habui. q: tu dediſti non q: me-rui [ſaluum fac] ne deficiat vel pec-cet [ſeruū tuū] ſibi obediēt [deꝰ

meus] q̄ me creaſti [ſperātē in te] non in ſe vel in alio confidentem quia non ex homine eſt ſalus.

3 Miſerere † mei do-
mine quoniam ad te cla
maui tota die: † letifica
animam ſerui tui quo-
niam ad te domine ani-
mam meam leuaui.

† mihi † iucunda

¶ [Miſerere mei dn̄e] q2 in miā ſum ꝛ tu miſericors es; [q2m ad te clamaui tota die] id eſt omni tpe ꝛ aſſidue ſeu inſtanter ꝛ pſeuerāter [letifica aīam ſerui tui] in paſſione triſtem vel ex tribulationibus preſentib9 meſtā [q2m ad te dn̄e] apud quem ſolus eſt iucūditas: amaritudine vero plen9 eſt mundus: ipſa3 [animā meam] de terrenis ꝛ trāſitorijs affectu et deſiderio [leuaui] ſurſum cor habendo ꝛ te deuote inuocando vel ſpem ꝛ fiduciā anime mee in te ponendo. Affectus quippe gradus eſt: volūtas tua eſt iter tuū. Aſcendis ꝛ accedis amando: deſcēdis ꝛ diſcedis negligēdo: ſtās in terra in celo es ſi deum diliges.

4 † Quoniam tu domi
ne ſuauis † & mitis: &
† multæ miſericordię
omnib9 inuocātibus te.

† quia † es ac † multū miſericors.

¶ [Q2m tu dn̄e ſuauis] et dulcis ad guſtandū es affect9 tedio mundane amaritudinis [et mitis] his quos expectas toleras et reuocas nō deſperans ad te redeuntes et [multe mīe] cōtra abundātem iniquitatē: multa ꝛ multis ꝛ multorū peccā dimittēdo ꝛ eos ad grās recipiendo: ꝛ ideo non ſolū es miſericors ſꝫ multe ꝛ copioſe mīe: nā vbi abundat iniquitas ſuperabūdat pietas tua. ꝛ hoc [oib9 inuocātib9] nō labijs tm̄ ſꝫ toto ꝛ puro corde [te] nō aliud a te. Ideo

5 Auribus † percipe
domine orationē meā:
& intende uoci † de-
precationis meæ.

† infige † toto animo

¶ [Aurib9 percipe dn̄e orationē meam] id eſt non exeat de auribus tuis ſed fige illam ibi vt p aures figatur cordi. Unde ſubdit [ꝛ intende] ſcilꝫ [voci deprecationis mee] eā exaudiendo ꝛ ad effectū perducendo. Si vis vt aurib9 percipiat de9 tuā orationē percipe tu in corde tuo ipſius legem. Tu eſto intentus illi ꝛ ipſe proculdubio intent9 erit tibi. Ipſe enim ait conuertimini ad me ꝛ ego conuertar ad vos. Deīde cauſam audiēdi ſupponit. D

Eſa. xl v.

6 In die tribulationis
meæ clamaui ad te: †
quia exaudiſti me.

† qm̄

¶ [In die tribulationis mee clamaui ad te] ſcilꝫ rogādo vt tribulationē amoueas vel alleuies: q2n ei aduerſitas imminet tunc enim pi9 clamat. Deinde q̄re clamauerit ſubdit [q2] alſ [exaudiſti me] ꝛ iō ſpero iterū exaudiri. q.d. quia clamantē alia vice exaudiſti illa pſidērās ꝛ nūc in iſta tribulatiōe clamo. Uel exaudiſti me dicit cū adhuc exaudiri velit demōſtrās i hoc q̄ ad aliq̄d iam exauditus ſit: ꝛ adhuc ad aliō exaudiri deſiderat.

7 Non eſt ſimilis † tui
in dijs domine: & non
eſt ſecūdum opera tua.

† tibi

¶ [Nō eſt ſimilis tui in dijs dn̄e] in potentia clementia ꝛ ſapientia ad quē clamare potuiſſe3 ꝛ nō eſt aliq̄s ſcḋm opa tua] q2 nemo tibi ſimilia opat: nec aliq̄s qui ſicut tu

opari poſſit repit.q.d.q̃cunq̄ mō
accipiat̃ dij nō ē q̄ ſilis ſit tibi in
eſſentia vel opatione.de⁹ eñi ine-
ffabilis eſt ⁊ facilius dicimus q̄d
nō ſit.Omnia q̃ in celo et in terra
ſunt cogita nō h̄ eſt de⁹:ſed eſt q̄ð
oculus nō vidit nec auris audiuit
nec ī cor hoīs aſcendit q̃ oīa illa
fecit.Et iō q̄ nō inueniēt ſimilē.

8 Omnes gētes † quaſ
cunque feciſti uenient
& adorabunt coram te
domine:& glorificabūt
nomen tuum.

†quot quot

¶[Omnes gentes quaſcūq̄ feci-
ſti].i.aliqui ex oīb⁹ gentib⁹:q̄ o-
mnes feciſti[venient]paſſibus fi-
dei a cultu ſuo ad cultum tuum[et
adorabunt coram te dñe]quia tibi
curuabit omne genu Adorabunt
vt creatura creatorem ⁊ corā te nō
ad oculū[⁊ glorificabunt]laudan-
do ⁊ predicando[nomen tuum]q̄ð
eſt ſuper omne nomen ſe ſeruos et
te dominum confitentes.Per hec
verba annunciat eccleſiam vbiq̄
diffuſam quod modo impletum ē.
Deide ſingulis ſingula reddit.Nō
eſt in q̄ ſimilis tibi.

9 Quoniam magnus
es tu & faciens mirabi-
lia:tu es deus ſolus †

†magnus

¶[Quoniã magnus es tu]quod
non alius ⁊ non eſt ſm opera tua.
quia[et faciens mirabilia]in celo
⁊ in terra.ergo[tu es deus ſolus]
et nullus alius.Uel[Omnes gen-
tes venient ⁊ adorabunt et glorifi
cabunt]et merito.[Quoniam ma
gnus es tu ⁊c]ex mirabilibus enī
magnitudinis eius auditis in par
tibus diuerſis veniunt quotidie fi
de ⁊ adorant ac glorificant eum
corde/ore/⁊ opere.Cognoſciturq̄
etiam a gentib⁹ q̄ eſt deus ſolus
et nullus alius.Deinde orat pro o
mnibus iam adorantibus:⁊ loqui
tur in membris.d.

10 Deduc me domine
in uia tua:& † ingre-
diar in ueritate tua: † lę
tetur cor meum ut ti-
meat nomen tuum.

†ambulabo. †iocundetur.

¶[Deduc me domine in via tua]
ſcʒ fidei iam poſitum ne labar vel
aberrem:⁊ adiuua vt in timore et
amore tuo proficiam.Prima hēmi
nis via eſt cognitio ⁊ confeſſio pec
catorum.de hac via venitur ad ve
ritatem.i.ad preceptorum dei ob-
ſeruationem ideo ſubiungit[et in-
grediar].i.ambulabo:⁊ proficiam
vlteri⁹ te ducēte[in veritate tua]
a te tradita ⁊ ide[letet̃ cor meū]
in te:cum enim a merore facinorū
erutus fuero tūc in te leticia ſpirita
li gaudebo.ita tñ[vt timeat nomē
tuum].i.te timor enim non ſinit
male et inepte exultare ⁊ de via rē
cedere.Non aliūde letetur niſi de
te nec aliud timeat niſi a tua gra-
tia ſeparari:vtraq̄ miſcenda ſunt
vt ſub ſpe timeamus et ſub timo
re letemur.Et tunc.

11 Confitebor tibi do-
mine deus meus in toto
corde meo:& glorifica
bo nomen tuum in æ-
ternum.

¶[Cōfitebor tibi]confeſſiōe lau-
dis:.laudabo te ꝯſitēdo beneficia
tua circa me o[domine]qui me re-
gis[deus meus]qui me creaſti[in
toto corde]et affectu[meo]totam
ſcʒ ſpē in te ponēdo[⁊ glificabo no
mē tuū].i.glioſuʒ p̄dicabo cū ſcie
[in eternū]⁊ hic q̄diu fuero p̄ ſins-

gulas generatiões ⁊ in eterna bea titudine ſine ſine. Et merito.

12 † Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: & eruiſti animam meã ex inferno inferiori.

†qm

¶ [Q: mia tua magna ē ſup me] ⁊ ſup merita mea. Tãta ei mia dei fuit vt etiã filiũ ſuũ ꝑ nobis mor ti traderet [et eruiſti aiaȝ meã ex in ferno inferiori] q: iferius ⁊ ſubt' nos eſt. i. ab eterna dãnatiõe a quo inferno liberatur qui a peccato li berat' illuc nõ mittit. Eruere eiũ ab inferno eſt facere ne illuc deſcẽ dat. Vñ eruit dñs animas miſſo fi lio ſuo: ⁊ q̃tidie eruit peccata miſe ricorditer relaxando. Deinde quod ſequit' poteſt accipi de toto xp̃o: ſci licet de capite ⁊ de membris. O.

Eruere ab ifer no q̃d ē

13 Deus † iniqui inſurrexerũt ſuper me: & ſynagoga potentiũ † quæſierunt animam meam: & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo.

†pter euntes legem †inq ſierũt

¶ [Deus iniqui] ſcȝ iudei vl' homi nes ⁊ ſp̃us maligni [inſurrexerũt ſuper me] i. aduerſum me totum: chriſtum ſcȝ perſequẽdo/ ⁊ me ſu perare conando: ⁊ [ſynagoga po tentium] i. congregatio ſuperno rum vel vitiorum et demoniorum [queſierũt animã meam] vt me ꝑ derẽt ⁊ occiderẽt; ⁊ ñ ꝓpoſuert te ĩ cõſpectu ſuo] vt timore tuo retra herentur a malo. i. non habuerant deum pre oculis ſed tantum ſeque bantur impetum voluntatis. Si enim deum attenderent nec filius dei iudei nec ſanctos ipſius perſe querentur inimici. Ipſi ita.

14 Et tu domine deus miſerator & miſericors † patiens & multę miſericordię & uerax.

†lõga nimis ⁊ mltũ miſeri cors.

¶ [Et tu dñe deus miſerator] in actu ⁊ exhibitione: q: miam actua liter exhibes [⁊ miſericors] in na tura quia eam naturaliter poſſi des [patiens] diu ⁊ longanimiter peccatores expectans ⁊ petã hoim ad penitentiã diſſimulãs [⁊ multe miſericordie] ergo cõuerſos multi plicia bona eis preſtando. q: peni tentibus dat gratiã ⁊ perſeueran tibus gloriã [⁊ verax] ꝓmiſſa im plendo ⁊ vnũquẽq; iuxta merita remunerando.

15 Reſpice in me & miſerere mei: da † imperiũ tuũ puero tuo: & ſaluũ fac filium ancillę tuę.

†poteſtatẽ

¶ [Reſpice in me] oculo miĩe [⁊ mi ſerere mei] tribulatiõi tãte expoſiti [da imperiũ tuũ] i. ꝑtãtẽ iudicãdi vel fortitudinẽ ⁊ poteſtatẽ ſuperã di inimicos [puero tuo] innocenti ⁊ tibi obedienti. vel [puero tuo] i. ſeruo prout ſepe accipitur in euan gelio [⁊ ſaluum fac] a morte vel ab inimicis [filiuȝ ancille tue]: ſcilicet marie que ſe ancillam dixit. Vel [ancille tue] id eſt eccleſie que per gratiam baptiſmi nos genuit.

16 Fac mecũ ſignũ in † bono ut uideãt qui oderũt me & cõfundantur: qm̃ tu domine adiuuiſti me & conſolatus es me.

†bonũ

¶ [Fac mecum ſignum] ſcilicet re ſurrectionis ſcilicet ſignum Jone prophete vel ſignũ de plenis victo

nā cōtra inimicos[in bono].i.vt aliis pſit vt ſpes credentium cōfir metur vel per hoc boni conforten tur et ideo fac[vt videant q̄ ode rūt me].i.inimici mei.hoc ſignum ſcz[q̄m tu domine adiuuiſti me] in certamine ⁊ in his q̄ feci[⁊ cō ſolatus es me]in tribulatiōe ⁊ in his q̄ paſſus ſum ab eis:hoc vide ant [⁊ cōfundātur].i.erubeſcant modo ſe erraſſe.Uel [cōfundātur] in iudicio pniciose q̄ modo nolunt confundi ſalubriter Hoc dz roga re petōr vt dñs faciat ei ſignū in bonū ſignū ſcz vere penitentis dā do ei veram contritionem/pronā ⁊ humilem confeſſionez ⁊/condi gnam ſatiſfactionem. Oro.

Etiſſca dñe vultū familie tue ⁊ erue aīas nr̄as ex iferno iferiori:vt tui vult⁹ ɔtēplatiōe ,ptecti d̄ſideria carnis ſpūali dñatiōe calcem⁹.Per dñz.

Pſalmus de eccleſię militantis faſtigio & di latatione ac de eccleſię triumphantis pręconio eiuſque iugi lętitia & laude.

Pſal.LXXXVI.

1 Fundamēta ei⁹ in montibus ſanctis: diligit dominus por tas Syon ſuper omnia tabernacula Iacob.

¶ Auctor pſalmi ,pphēta dauid. Titul⁹ ē filijs chore p̄s cātici Et eſt ſenſus ps iſte q̄ dr ps.qz agit de eccl̄ia ſm ſtatū p̄ſentē ibi agit ergo cātici qz agit de eadē ſm ſta tū futurū vbi exaltat ,pponitur fi lijs chore vt habitēt in ſyō.hic p fidē ⁊ in futuro p ſpeciē pars cui⁹ in celo triūphat pars in terra mi litat. ¶ Materia:cōmēdatio ec cleſie militātis ⁊ triūphātis ſub typo ciuitatis.¶ Intētio monere habitātes in eccleſia militāte ⁊ ad huc peregrināteſ ad amorē ⁊ deſi deriū eccleſie triūphātis ſcz glorio ſe ciuitatis hierl'm celeſtis.¶ Sē tentie in generali propheta in iſto pſalmo q̄ breuis eſt numero ꝫ bo rum ⁊ magni⁹ ponderis ſententia rum cōmēdat eccleſiā ſm p̄ſentē ſtatū ⁊ futurū:⁊ multa ſecū vol uēs deū amare ⁊ deſiderio celeſtis hierl'z qd̄ cogitabat ſecū ,ptulit i aures hoīm ⁊ p̄dicat eā filijs cho re.i.xp̄i imitatorib⁹ vt eis augeat affect⁹.p paſſionē cuius xp̄i de qua in p̄ſenti pſalmo dixerat:data eſt ſpes credētib⁹ redeūdi ad celeſtē hierl'm id nūc agit de ea vt nos in ducat ad ei⁹ amorē.¶ Omnia i ſpe ciali:,pphēta ꝗ̄ plenus ſpū multa voluens apd̄ ſe de hac ciuitate in hoc prupit[Fūdamēta ei⁹].ſ.ſyō ciuitatis ſpūalis.i.eccleſie ſcz nō refert ei⁹ ad aliqd̄ p̄miſſuz ſed ad cordis ,pphēte meditationē q̄ nō ꝓ de illa corde tacuerat ⁊ ſi ore[in mōtibus ſcis]ſunt.i.in ,pphetis ⁊ aplis qz ibi primū poſita eſt fi des eccl'ie q̄ montes ſunt ,ppter fi dei ſublimitatē:ſcti pp vite puri tatē:quorū fide/doctrina ⁊ exem plis eccleſia eſt fundata.Unū eſt eſt fundamētū eccleſie p̄ter qd̄ nō aliud ponere quod eſt xp̄s ieſus q̄ ſicut ōr ſctūs ſanctorū ſic ſolus fundamētū fundamentorū quod nemo mutare pōt ſed alij ab ipo fundamēta dicūtur Unt ⁊ ipe eſt mons in vertice montiū ⁊ ab eo alij montes appellant.Ecce prior laus a fundamentis vt ſoliditas notet ciuitatis.Et quaſi quis que

reret enim eius fundaméta dicis
ait ſyō. Uñ ſubditur [Diligit dñs
portas ſyon].i. ſacramenta militā
tis eccl'ie p que fit ingreſſus in eā
[ſup oīa tabernacula iacob].i. imā
ginaria ſacramenta veteris ppl'i.
q.d. plus diligit et approbat ecclīā
q̄ ſynagogam ;figuratū q̄ figu-
ratam ciuitatem ſpiritualem ſu-
per illa que p̄deſignabat eam. De-
inde ſequitur laus de fama

2 Glorioſa dicta ſunt
de te:ciuitas dei.

¶ [Glorioſa].i. famoſa [dicta] et pre
dicta [ſunt de te]in pſalmis et p-
phetis:o [ciuitas dei]ſpōſa ſua .ſ. ec
cleſia q̄ de illa figurali ciuitate q̄
cecidit nō ſunt dicta. Deinde dñs 4
ipſe de eadem verſ' agit et oſten
dit q̄ ſunt illa glorioſa que predi-
xerat de eccl'ia. licz enim eccleſia ori
ginem ſumpſerit in hier'lm et mō
te ſyon tñ per predicationem apo
ſtolorum et publicationem euange
lij multiplicat' eſt numerus fide
lium p orbē vnde glorioſa facta eſt
eccleſia .q. d. glorioſa dicta ſunt
de te ciuitas ſancta:vbi non ſolus
eſt iudeus ſed omnes gentes qua
rum quedā nominate ſunt vt in
telligantur omnes. Ego enim.

3 Memor ero Raab &
†ſciētibus Babylonis:† ſcientium
me.

¶ [Memor ero]ad miſerēdū in
illa ciuitate inquit propheta ex p
ſona dei [raab et babylonis]q̄ nō
p tinent ad populū iudeorū .i. oīm
gētiū p partē itelligēdo totū [ſcie
tiū me]p fidē .i. aplis de illis reci-
piēdis p̄cipiā vbi de vocatione gē 5
tiū dr̄ q̄ per raab et babylonē ſigni
Raab ficātur. Raab q̄ppe ſupbia vl' lati-
q̄d iter tudo:babylon v'o ꝯfuſio interp̄tat
p̄tatur et gētes ſupbe p latā viā mortis in

cedūt ac cōfuſe et indiſcrete viuūt
Raab meretrix. babylon vero deo
ſemp aduerſa fuit. Si q̄s ergo ra-
ab vel babylōē nihil deſperet q̄n
imo det operā vt deum recogno-
ſcat:eſt enim memor ſciētium ſe:
Raab fuiſti adulter et fornicator
plenus immūdicia:plen' ſupbia
tenēs latā viā q̄ ducit ad inferos
recordare domini dei tui et ipe re-
cordabitur et miſerebitur tui. Ba-
bylon eras confuſe et inordinate
viuebas vitijs peccatiſq; cōfuſus
habeas rationē et tui recordabit'
deus. Sed iā de vocatione gentiū
apertius ſubiungit oſtendēs quid
p raab et babylonē ſignificauit. d.

† Ecce alienigenę & †tetecū. tibi
4 Tyr' & popul' Aethio
pum:hi fuerunt † illic.

¶ [Ecce alienigene].i. alieni a cul
tu dei .ſ. gētes [et tyrus]q̄d interp̄
tatur anguſtia tribulatio id eſt i. li
qui ſunt in anguſtia et tribulatio
ne viciorum [et popul' ethiopū]
i. peccatis denigrati [hi] omnes
immutati [fuerunt illic].i. in illa
ciuitate dei ſcilz eccleſia q̄ eſt ciui
tas dei ſpiritualis. Et quid glorio
ſius. quid iucundius. quid delecta
bilius? Sunt enim in eccleſia nō
ſolum iudei et indigene verūetiā
alienigene tyri ethiopes .q.d. Qui
ante tales erant poſtea inuenti
ſunt in eccleſia:non eſt enim perſo
narum acc ptio apud deum qui
tales vocat. Glorioſa q̄ dicta ſūt
de ciuitate illa:et hoc etiam mira
culum quod ſequitur accidit i ea.
Unde ſubiungitur.

† Nunquid Syon di †mater
cet homo:& homo na-
tus eſt in ea:& ipſe fun
dauit eā altiſsimus?

¶ [Nunquid ipſi] [ſyon] i. eccleſie dicet & enunciabit [homo] aliquis illud quod dicam ſcilicet quia [& homo] chriſtus [natus eſt in ea] i. in eccleſia per ſyon ſignificata: quia de beata virgine que eſt nobiliſſimum membrum in ea [et ipſe] idem quod in ea natus eſt vt homo [fundauit eam] ſcilicet eccleſiam [altiſſimus] i. ſecundum quod deus non vt homo. Ac ſi diceret quis homini ei enunciare & enarrare poterit. vel ſufficiat quod in ea natus ſit talis qui et homo ſit et altiſſimus et eam in qua natus eſt fundauit. Sic enim fundauit ciuitatem chriſtus in qua naſceretur quomodo creauit matrem de qua naſceretur. Certe hoc miraculum non poterit aliquis homini elucidare: ſed tamen non ſit alicui incredibile/ ſcimus enim ita eſſe quia

6 Dominus † narrabit in ſcripturis populorum & principum: horum qui † fuerunt in ea.

†narrauit. †facti ſunt.

¶ [Dominus narrabit in] hoc [in ſcripturis populorum] i. que directe ſunt fidelibus populis [& principum] i. que edicte ſunt a principibus ſcilicet moyſe et prophetis: apoſtolis & euangeliſtis populorum et principum dico [horum qui fuerunt in ea] ſcilicet ciuitate. i. eccleſia & membra eius populi ſunt in eccleſia ſecundum obedientiam: principes per prelationem in quorum ſcripturis prophetiſata & expreſſa eſt incarnatio noſtri ſaluatoris. Igitur collatis omnibus gaudijs que de ciuitate dei dicta ſunt concludit paucis verbis tangens futuram eius beatitudinem et dicens.

7 † Sicut letantium omnium: habitatio eſt in te.

†tanquam iocundatorum habitatio omnium in te.

¶ [Sicut letantium omnium] noſtrum erit [habitatio in te] celeſti dei ciuitate id eſt habitatio omnium noſtrum erit in te ſicut letantium quaſi dicat talis eſt ſtatus eccleſie triumphantis quod omnium ibi habitantium eſt leticia & laus iugis ac perpetua: quia totum negocium noſtrum non erit niſi frui deo & laudare deum. Ideo autem dicit ſicut letantium & non ſimpliciter letantium quia talis erit leticia quales hic non nouimus: et ideo cum non poſſit exprimi vocibus dicit vt potuit: vel per hoc intelligi de eccleſia militante. Et tunc dicit ſicut letantium in ſpe comparatione eius leticie que erit in re erit habitatio in te per fidem: quoniam in preſenti ſeculo non eſt certa et perfecta leticia: nulla perfecta victoria nulla ſecuritas ſed omnia pendent in ambiguitate et ideo nunc omnis leticia debet eſſe mixta cum timore.

Oratio.

FUndamentum fidei noſtre deus quem in mentibus ſeruis tanquam in excelſis montibus eternitatis portas iuſticie munire componis concede nobis in te glorioſe credere teque ad redemptionem animarum noſtrarum hominem factum predicabiliter confiteri. Per dominum.

Pſalmus de Chriſti & ſuorum membrorum paſſione inimicorum que contemptu & amicorum elongatione: ac deuota diuini auxilij imploratione.

Pſal. LXXXVII.

1 DOmine deus ſalutis meæ: in die clamaui & nocte coram te.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulus eſt canticum pſalmi &c.

Et eſt ſenſus Canticum iſtud quod
dicitur canticum quia letus finis
paſſionis hic oſtenditur pſalmi:q2
agit de bona operatione cantatur
filijs chore.i.xpi vel crucis ſeu paſ
ſionis ſcʒ fidelibus dirigēs eos in
finem celeſtiū coronarū. Canit aūt
ad reſpondendum xp̄o.i.vt ipſi reſ
ſpōdeāt imitādo veſtigia paſſiōis
eius vel grās referendo ⁊ hoc faſ
ciant p melech.i.in melech:ſcʒ in
choro et concordia charitatis ſine
qua non pdeſt. Melech enī interſ
pretatur chorus.chorus aūt cōcor
diā ſignificat que in charitate con
ſiſtit:et hic eſt intellectus eman iſ
raelite.i.illorum qui ſunt fratres
xp̄i in cruce eius gloriātes et deuʒ
vidētes. Quia ergo vt ſupra dictuʒ
eſt per paſſionē xp̄i venitur ad cele
ſtem hieruſalem:nunc hic oſtendit
quomodo hoc fiat q2 imitatione vl'
gratiarum actione et hoc in charis
tate:quia ſi abſqʒ ea tradidero cor
pus meū ita vt ardeam nihil mihi
pdeſt. Materia:paſſio xp̄i ⁊ mem
brorum ſuorū ipſi reſpondentium.
¶ Intentio:monere chriſti paſſio
nem imitari:et vnumquēqʒ qui di
cit ſe in chriſto manere ſicut chriſt⁹
ambulauit et ipſum ambulare.
¶ Summa in generali propheta in
iſto pſalmo in perſona xp̄i loquis
tur de ſua ac membrorum ſuorum
fidelium paſſione:inimicorum con
temptu:amicorumqʒ et notorū elō
gatione petens auxilium a patre.
¶ Sententia in ſpeciali. In forma
ergo ſerui orans ad patrē ait. O [do
mine] cuius me ſeruum facio [de⁹]
cuius creaturam me reputo [ſalu
tis mee] auctor quia totum eſt ab
eo [in die et nocte] i.continue et aſ
ſidue vel in proſperis et aduerſis
[clamaui] magis corde q̄ voce [co
ram te] ſcilicet ad te orando et te in
uocādo. Orauit dominus nō ſm for
mā dei ſed ſm formā ſerui i qua paſ

ſus eſt. Et q2 clamo quotidie:ideo.
2 Intret in conſpectu
tuo oratio mea: inclina
aurem tuam ad precem
meam.
¶ [intret in conſpectu tuo oratio
mea] tanq̄ nuncius gratus.i.ad
mitte eam. Ingreſſus enim orratio
nis in conſpectu dei acceptatio ei⁹
eſt [inclina aurē tuā ad precē meā]
concedendo qd̄ peto inclinatio enī
auris dei miſericors exauditio eius
eſt. Magna virtus pure orationis
hic oſtenditur:que quaſi quedam
perſona et fidelis nunci⁹ ad deum
intrat et mandatuʒ peragit quo ca
ro peruenire nequit. Et ē quaſi aui
cula volans vſqʒ ad pedes dei:ſi tñ
ſit alata duabus alis ſcilicet Ieiuſ
nio:abſtinentia et ſanctimonia vi
te. Neceſſe eſt autem vt exaudias.
3 † Quia repleta eſt ma
lis anima mea: & uita
mea in inferno † appro
pinquabit.
¶ [Quia aīa mea repleta ē malis]
non vitijs ⁊ pctis ſʒ dolorib⁹ ⁊ an
guſtijs quib⁹ anima carni cōpatiē
eſt enī malū qd̄ facim⁹ ⁊ malū qd̄
patimur et iſtis eſt repleta q2 [⁊ vi
ta mea in inferno appropinqbit]
dn̄s tradox ad mortem hanc ſenten
tiā verbis alijs explicauit vbi diſ
ctum eſt. Triſtis eſt aīa mea vſqʒ
ad mortē qd̄ enī ibi ait triſtis ē aīa
mea hic dictum eſt repleta eſt maſ
lis anima mea quod ſequitur vſqʒ
ad mortem hic dicitur ⁊ vita mea
in inferno appropinquabit. Et nō
ſolum grauia paſſus ſum ſed etiaʒ
contumelioſa.quia
4 † Aeſtimatus ſum cū
deſcēdētibus in lacum:

Melech id iter pretatur

†q̄ appropiquauit

Math. xxvi. d.

†deputatus.

factus ſum ſicut homo
ſine adiutorio inter
mortuos liber.

¶ [Eſtimatꝰ ſum] ab impijs ꝛ vti
q; a neſcientibus [cū deſcendenti-
bus in lacum] miſerie vel ꝓfundi
tatis inferni: putabāt eū cum ſic
neceſſitate mori vt moriuntur ho-
mines ceteri [factus ſum] opiniōe
malorū ꝛ reputatꝰ ab eis [ſicut ho
mo] ſimplex [ſine adiutorio] diui-
no cui non eſt adiutor ad liberan-
dū; ego xp̄s [inter mortuos liber]
non detētꝰ in ſolubili vinculo mor
tis: q: reſurrexi: qui potui animā
meam ponere ꝛ reſumere. ꝛ etiam
[inter mortuos] coram deo. i. inter
peccatores [liber] i. ſolus ſine pec-
cato: imo liberās alios a morte et
peccato. Item eſtimatus ſum

†tranſ. †ſepul-chro. †memori ad huc. †expulſi ſunt.

† Sicut uulnerati dor
mientes in † ſepulchris
quorum non † es me-
mor amplius: & ipſi
† de manu tua repulſi
ſunt.

¶ [Sicut vulnerati] id eſt vulne-
re occiſi et mortui [dormientes in
ſepulchris] i. ſepulti [quorum non
es memor amplꝰ]: ideſt adhuc vt
inde eos reſuſcites. i. quorū tēpus
reſurgendi nondum venit: in quo
xp̄s a ceteris mortuis diſcernitur
qui et vulneratus et mortuus in
ſepulchro clauſus fuit: ſed die ter-
tia euigilans reſurrexit [ꝛ ipſi] qui
bus ita factus ſum [de manu] et a
ꝓtectiōe [tua] o deus [repulſi ſunt
i. adiutorio manꝰ tue priuati ſunt
q̄ me ſine dei adiutorio eſſe puta-
uerūt. hoc modo manifeſte patet i
indeis protectione ꝛ adiutorio dei
deſtitutis.

6 Poſuerunt me in la-
cu inferiori: in tenebro
ſis & in umbra mortis.

¶ [Poſuerūt me] ſua reputatiōe
ꝛ opiniōe [in lacu inferiori] i. in lo
cu inferni ꝛ profunditate irremea
bili: cum peccatoribus obnoxijs ſci
licet [in tenebroſis] i. in tenebris
obliuionis quem ſcilicet nemo re-
quireret [et in vmbra mortis] i. in
anguſtijs infernalibus in quibus
mors ſola dominabitur. vnde ali-
bi ſcribitur. Qui ſedebant in tene-
bris ꝛ in vmbra mortis lux orta
eſt eis. Et eadem eorum reputatio
ne et opinione. Eſaie. ix.

7 Super me confirma-
tus eſt † furor tuus: &
omnes † fluctus tuos
induxiſti ſuper me.

†in me ꝯfirma ta ē idi gnatio tua. †ira tua †elatio nes tu as, vel alij lu ſpectꝰ meo.

¶ [Sup] ꝛ ꝯ [me ꝯfirmatꝰ] ꝛ ipla
cabilis viſꝰ [ē furor tuꝰ] o deꝰ. i. ira
ꝛ idignatio tua vt illi putauerūt.
Apō eos ei ſic erat q̄ furor dei nō
ſolū ꝯmotꝰ verū ꝯfirmatꝰ fuerit
ſup eū quē vſq; ad mortē crucis ꝑ
ducere potuerūt. Vn̄ ꝗ ſeqt [ꝛ oēs
fluctꝰ tuos] i. tribulationū ꝛ paſſio
nū ipetꝰ ꝛ tēpeſtates [iduxiſti ſup
me] vt me tāq̄ mare ſubmergeret
cū ei ipi ſimilitudinē paſſionū xp̄o itu
lerūt/ ſ voluiſſe ꝛ feciſſe deū arbi-
trati ſūt. Et tūc ad tumulū miſerie

8 Longe feciſti notos
meos à me: poſuerūt à
me abominationē ſibi.

¶ [Longe] loco vel mente [feciſti]
ideſt fieri permiſiſti [notos meos]
qui me nouerant ac predicationē
meam audierāt et miracula vide-
rāt [a me] vt nullus ꝓberet auxiliū
q: me relicto fugerunt [poſuerunt
me] ipſi noti [abominationē ſibi]

quia τ ipſi gen⁹ illi⁹ mortis horre-
bant. vel magis ipſi ꝑſecutores po
ſuerunt eum abominabilem: quia
abbominabili τ turpiſſima morte
diſponebant eum occidere

9 Traditus ſum & non
egrediebar: oculi mei — † infirmati ſunt ab.
† languerunt præ ino-
pia.

℃ [Traditus ſum] a iudeo diſcipu
lo [et non egrediebar] ab eis fugiē
do. Uel [non egrediebar]: id eſt nō
propalabar et manifeſtabar potē-
tiā meā τ q̃s eſſem oſtēdēdo ſʒ in
interioribus meis latebam. Unde
[et oculi mei] .i. apl'i q̃ futuri erāt
oculi τ lumen totius corporis my-
ſtici [languerunt] τ a ſpe tanquam
infirmati defecerunt cū me nō vi-
derēt in virtute potentie manife-
ſtari ſed quaſi victum τ impoten-
tem omnia perferre [pre inopia] et
pro defectu conſtantie τ roboris fi-
dei et amoris velut ſubtracto ſibi
cibo ſuo lumine ſuo. Qđ ſignificat
in extinctione luminum in eccleſia
in ſeptimana penoſa.

10 † Clamaui ad te do-
mine: tota die † expan- — † exclamaui
di ad te manus meas. — † extendi

℃ [Clamaui] feruēter [ad te domi-
ne] pater cum penderē in cruce [to
ta die expādi ad te manus meas]
extenſus in ipſa cruce: vbi totum
pro parte poſuit: q2 nō tota die in
cruce pependit. Uel [tota die] iugi-
ter τ aſſidue [expādi] i. extēdi [ad te
glificādū [man⁹ meas] .i. opa mea:
q2 oia opa ſua ad volūtatē τ glīaʒ
patris fecit τ retulit: p extenſionē
vero manuū intelligit cōtinuatio
bonoꝝ operū a quoꝝ ītētiōe nūq̃
ceſſauit. Et q2 hec expāſio manuū
τ opera eius non omnibus profue

runt addit. Sed

11 Nunquid mortuis fa
cies mirabilia aut medi
ci † ſuſcitabunt & con — † exſuſcitabunt.
fitebuntur tibi?

℃ [Nunq̃d mortuis] ſcʒ corde τ in
anima non corpore [facies mirabi
lia] vt ad vitam fidei moueantur.
q. d. non: quia non mouent ad fi-
dem. Non eis dicit fieri quibus et
ſi fiant non proſunt: vt quos ad vi
tā fidei ipſa miracula viſa nō mo-
uent [aut medici] ſpirituales [ſuſci
tabūt] tales mortuos ad gratiam
[et] ſuſcitati [confitebuntur tibi?]
ꝯfeſſione laudis vel peccatoris. q.
d. nō poſſunt: quia poteſtas eorū
non extendit ſe ad tantum vt ſuſ-
citent ad confitendum tibi in q̃b⁹
occulta gratia tua non operatur
qua trahantur ſed ſola gratia ta-
les reuiuiſcunt.

12 Nunquid † narrabit — † enarrabit quis.
aliquis in ſepulchro mi
ſericordiam tuam: &
ueritatem tuam in † per — † perditione.
ditionem?

℃ [Nūq̃d narrabit aliq̃s] poſitus
[i ſepulchro] pcti .i. mortu⁹ i aia et
ſepult⁹ pōdere maloꝝ [miam tuā]
ſcʒ reparationē gñis hūani miſeri
corditer ipēſaʒ. Per ſepl'chrū mor
tue aie corp⁹ itelligit: qđ i euāge-
lio ſepl'chro ꝯparat [τ v̄itatē tuā]
ſ. ꝯpletionē pmiſſoꝝ iā factā nar-
rabit aliq̃s poſit⁹ [i pditionē] aie.
i. obſtinat⁹. q. d. nō hi narrabūt et
te laudabūt: quia non eſt ſpecioſa
laus in ore peccatorum ſed viui et
fideles: quia rectos decet laudatio — ps.
Notandum ꝙ miſericordiam τ ve — xxx.
ritatem amat ſcriptura coniunge-
re et maxime pſalmi. Et

Nunquid

13 Nunquid cognoſcē-
tur in tenebris mirabi-
lia tua: & iuſtitia tua in †oblita
terra † obliuionis.

❡ [Nūq̄d cognoſcenẗ ī tenebris] et filijs tenebraꝝ.i.ī pctōꝛib⁹ ꝛ reprobis q̄ ſunt tenebꝛe etiã alios obtenebꝛantes [mirabilia tua] in me et per me facta [ꝛ iuſtitia tua] q̄ iuſtificas ipiū [in terra obliuionis]: idest in terreno corde tui oblito: et a te obliuioni tradito quaſi dicat non impediente hoc eorū malitia. Idem itaq; ſunt mortui ꝛ poſiti in ſepulchꝛo et perditi et tenebꝛe ꝛ terra obliuiōis. Deinde Chꝛiſtus loquitur ex voce coꝛpoꝛis ſui.i.eccleſie.q.d. fuimus et nos olim natura filij ire ſicut et ceteri: ſed

14 Et ego ad te domi-
ne clamaui: & mane ora
tio mea præueniet te.

❡ [Et ego ad te dn̄e] nō ad alium [clamaui] vt ſalu⁹ eſſem. Quis em̄ me diſcernit ab alijs filijs ire qui nec credere potuiſſem niſi me miā dn̄i pꝛeueniſſet. ꝛ ideo ſequitur [et mane] .i. nunc in hac fidei ꝛ virtutū luce poſt noctē infidelitatis ꝛ vitioꝝ qð mane vt mihi eſſet mia tua me p̄uenit [orō mea] p̄uenta a tua miſericoꝛdia adhuc ī iſta vita [pꝛeueniet te] .i. futurum iudiciū ne tunc me cōdēnes. Ut autē iſta oꝛatio ferueſcat ꝛ exerceať crebꝛeſcunt mala tranſitoꝛia: ꝛ differtur bonū qð in eternū dabiť Jō ſeqť. †repuliſti.

15 Vt quid domine †auertiſti.
† repellis orationem
meam: † auertis faciem
tuam à me.

❡ [Ut q̄d dn̄e repellis] .i. repellere videris [orōnem meam] differēdo dare quod peto. In quibus v̄bis ꝓponit q̄rēdā eſſe cām quare orō ſctōꝝ differť: et quaſi repellitur q̄ eſt vt ipſius dilatione beneficij et tribulationū aduerſitate quaſi repulſa tanq̄ ignis flatu repercuſſa ardentius inflammetur: ꝛ vt quid [auertis faciem tuam a me] quaſi indignatus exponēdo me miſerijs vel non intendendo p̄cibus meis. Auertere enim diciť deus faciem non dando quod volumus qn̄ qð nō expedit petim⁹. Deinde exequitur breuiter tribulationes coꝛpoꝛis chꝛiſti. dicens.

16 † Pauper ſum ego †inops
& in laboribus à iuuen
tute mea: exaltatus au-
tem humiliatus ſum &
conturbatus.

❡ [Paup ſum ego] reb⁹ ſeculi [et in laboꝛibus a iuuētute mea] vnde alibi Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea. ps. cxxviij. Inops eſt eccl̄ia cum eſurit ꝛ ſitit adhuc peregrina vnde ſatietur in patria et in laboꝛib⁹ eſt a iuuentute ſua: ex quo cū ſeruire deo cepit laboꝛauit [exaltatus autem] pꝛoſperis [humiliatus ſum] aduerſis [et conturbatus] doꝛlens de eis: q2 frequenter poſt pꝛoſpera occurrunt aduerſa. Uel [exaltatus] pꝛimo tumido coꝛde [humiliatus ſum] poſtea per confeſſionē [ꝛ conturbatus] de peccatis ea dānando. ad hoc exaltantur in ſeculo quedam membꝛa eccleſie vt in eis ſit maioꝛ humilitas.

17 In me tranſierunt iræ
tuę: & terrores tui con-
turbauerunt me.

❡ [In me trāſierūt ire tue]: id eſt afflictiōes pſētes que ſunt quaſi

effect⁹ ire affligentis ſup ipm cor-
pus.i.vnitatẽ ſanctoꝝ fideliũ cui
caput eſt xp̃s.traſeũt ire dei non
nũc manẽt.flagellat ei filios quos
recipit:iſ ad correctionẽ nõ ad p-
emptionẽ[ᵹ terrores tui]de tuis.ſ.
afflictiõib⁹ futuris[cõturbauerũt
me].i.meã infirmitatẽ:q: oẽ qd ac
cidere poteſt etiã ſi nõ accidat pru
denter timet.Uel[terrores tui]de
iudicio futuro quos ois caro timet
[conturbauerunt me]et terrent.

8 Circundederunt me
ſicut aqua tota die:cir-
cundederunt me ſimul.

[Circũdederunt me]fluctus tri-
bulationũ vndiqȝ vt mergerẽt[ſi-
cut aqua]que intrãtẽ in eã tangit
circũfluit ᵹ tingit circũquaqȝ:ᵹ h̃
[tota die].i.cõtinue ᵹ ſine ceſſatio
ne:vbi cõtinuatio tpis ſignificat
donec hoc ſclm finiat:q: nullo tpe
deſunt mala eccleſie in hoc mũdo
peregrinanti dũmodo in his mo-
do in illis mẽbris vſqȝquaqȝ con-
tingunt[circũdederunt me ſimul]
in diuerſis membris:in quo nota-
tur tribulationũ impetus ᵹ earuȝ
aggrauatio ᵹ pondus.Sed hec o-
mnia fiũt vt ero eccl'ie deũ ᵹ futu-
rũ iudiciũ p̃ueniat donec illa ſalus
veniat vbi nihil maloꝝ ſit.Hec ẽt
poſſunt accipi in pſona xpi ſ3 for
mã ſerui ita dicẽtis.[Pauper ſum
ego]in habitu paupis[et in labo
rib⁹]ſatagẽs de ſalute hoim[a iu-
uẽtute mea].i.a tpe incarnationis
mee[exaltat⁹ autẽ]in cruce[humilia
tus ſum]in ſepulchro[et cõturba-
tus]in paſſiõe.[In me trãſierũt]
i.in ſ mãſare me pẽgerũt[ire tue].
i.afflictiões q̃s tua voluntate nõ
meo merito patior[ᵹ terrores tui]
q̃s te volẽte patior[cõturbauerũt
me]ſecũdũ infirmitatẽ carnis.[Cir
cundederũt me]inimici mei[tota
die]ſcilȝ tempore paſſionis[circũ-
dederunt me ſimul]pncipes ᵹ ppli
deinde ſequitur ex perſona capitis
ᵹ membrorum ſimul.

9 Elongaſti à me ami-
cum & proximum: &
notos meos à miſeria.

[Elongaſti a me amicum]pio ᵹ
fideli amore prius mihi coniũctũ
[et proximum]parentela vel bene
ficijs [et notos meos]qui ſola opi
nione vel viſione me didicerũt ſeu
dilexerũt[a miſeria]id eſt propter
miſeriam meam mihi non cõpatiẽ
tes:ſed omnes me derelinquẽtes.
Sepe enim amici ᵹ pximi et noti
periclitãtes ſm ſeculum ſanctos
formidine deſerunt quaſi dicat ex
omnibus concludendo ex quo nul
lus cõpatitur afflictionibus meis
decens eſt vt tu adiuuando com-
patiaris.Tibi enim derelictus eſt
pauper orphano tu eris adiutor.

Oratio.

REdemptor omnium ineſ-
fabiliſqȝ ſalutis noſtre da
tor:qui pro nobis inferna
penetrans factus es inter mor-
tuos liber:exaudi matutinam pre
cem familie tue et erue nos ab ini
mici inſidiantis peſſima ſeruitu-
te.Qui viuis.

Pſalmus de miſericordia & ueritate dei ac de mutatione ueteris teſtamenti & confirmatione noui:& de ſpe quam in Chriſto habemus & alijs dei beneficijs pluribus.

Pſal.LXXXVIII.

1 Miſericordias † dñi:in æternum cãtabo.

†tuas dñe.

¶Auctor pſi propheta dauid.¶Titulus eſt.Intellectus ethan iſraelite.Et eſt ſenſus hic eſt intellectus ethan.i.robuſti.iſraelite id eſt q̃ vere deum videt. Ethan eñi interpretaẜ robuſtꝰ:qđ nullꝰ eſt niſi in ſpe ꝓmiſſiõis dei hic agiẜ.p quã nemo decipiẜ qđ verus iſraelita intelligit vñ bñ hic pſalmus poſt p̃cedẽtem ſequitur:qꝛ reſpondentibꝰ chriſti paſſionis ſpes promiſſionis dei daẜ.¶Materia:laus de miſericordia ⁊ veritate dei:ac de mutatione veteris teſtamenti ⁊ cõfirmatiõe noui.et de ſpe promiſſiõis quã habemꝰ in xp̃o multiſq; alijs dei bñficijs exhibitis pplo chriſtiano.¶Intentio:nos admonere vt deo gratias pro collata gratia et veritate agamus:et vt ſpẽ nõ in nobis ⁊ nr̃a iuſtitia:ſed in deo ⁊ xp̃i miſericordia ponamus.¶Sñia in generali:propheta in iſto pſalmo in perſona ethã iſraelite ſeu eccl̃ie loquitur de dei mĩa et veritate iuſtitia ⁊ potẽtia ac promiſſiõibꝰ pr̃is de xp̃o factis ⁊ pluribꝰ alijs beneficijs nobis collatis.Erigamꝰ ergo animos noſtros:qꝛ ille qui ꝓmiſit ita cetera cõpletur⁹ eſt vt multa compleuit.¶Sñia in ſpeciali.ꝓpheta ergo robuſtus nõ in ſe ſʒ in miſericordia dei ait.[Miſas domini].i.mĩtitudinẽ bñficiorũ que dñs pr̃ per filiũ ſuũ eccl̃ie ſue ꝯtulit.Pluraliter dicit miſas:qꝛ multe ſunt mĩe genera de qbꝰ tñ quatuor ſpãlr notemꝰ.ſ.ꝙ ſumꝰ creati.ꝙ recreati ⁊ renati ꝙ cõſeruati.⁊ ꝙ glorificãdi[in eternũ]nõ ſolũ in p̃ſenti cũ iuſtis:ſed etiã in futuro cũ angelis[cãtabo].i.laudabo ⁊ incũde annũciabo.In quo penitẽt illi qui laudant deũ in tedio et accidia.Et ſtatim mutãdo pſonam et conuertens ſermonem ad deum dicit.Similiter

Ethan robuſtus interpretatur.

2 In generatiõe & generationem:annunciabo ueritatem tuam in ore meo.

¶[In gñatione]pñti q̃ nũc eſt[⁊ gñatione]ſequẽte q̃ futura eſt.i.in oĩ gñatione donec gñatio gñationi ſuccedit.Vel[in gñatiõe]iudeorũ[⁊ gñationẽ]gentiũ[annunciabo veritatẽ tuã].i.tuarũ ꝓmiſſionũ ⁊ p̃ceptorũ[in ore meo]in q̃ fit cõfeſſio ad ſalutẽ.Nõ ex ore labiẜ:ſed in ore diu tanq̃ dulce verſatur.aliđ eſt laudare in ore qđ eſt diu reuoluere ⁊ corde pertractare.aliud ex ore ⁊ nõ ex corde.Deinde oſtendit quas miſericordias cãtet ⁊ quam veritatem annũciet dicẽs

3 Quoniam dixiſti in æternum mĩa ædificabitur:in cælis preparabiẜ ueritas tua † in eis.

†nõ hʒ

¶[Qm̃ dixiſti].i.apud teipſum decreuiſti ⁊ diſpoſuiſti:ſeu per ſpiritum ſanctũ mihi manifeſtaſti ꝙ[in eternũ]manſura[miſericordia]humano generi impendenda[edificabiẜ]et prius firmabitur[in celis].i.in ap̃lis ⁊ ſic[p̃parabitur]alijs[veritas tua].i.cõpletio tue promiſſionis[in eis].i.per eos celos vt per eos fiat nota hoibus:elegit eñi eos dñs non ſuis meritis:ſʒ per ſuã miſericordiã vt prepararet eos ad annũciandam veritatem ſuam.dixiſti etiam hoc.ſ.

4 Diſpoſui teſtamentum electis meis iuraui

Dauid ſeruo meo :uſque in æternum præparabo ſemen tuum.

℄ [Diſpoſui teſtamentū] ſcʒ nouū quo renouamur ad nouā hereditatem [electis meis] ſcʒ fidelib⁹ chriſtianis [iuraui] .i. imobiliter et cū certitudinaliter ꝓmiſi ſicut qđ iuramēto firmat̄ [dauid ſeruo meo] ad lr̄am: illi regi. q [vſq; i eternū preparabo ſemē tuū] qđ eſt ſemē abrahe .i. xp̄m. vl' iuraui [dauid ſeruo meo] .i. xp̄o vſquequaq; mihi obedienti qui ex genere dauid carnem aſſumpſit [vſq; in eternū preparabo] .i. ſtabiliā [ſemē tuū] ſcʒ fideles in te credentes et tui imitatores. Deinde quod dixerat ſemen dicit ſedem ſubdens:

5 Et edificabo in generatione & generationē: ſedem tuam.

℄ [Et edificabo in generatione] mortali [& generationem] immortalem .i. in oēm gn̄ationē & in eternum [ſedem tuā] o dauid .i. regiā ptātē & thronū regni tui in xp̄o ſemine tuo. Vl' [Edificabo ſedē tuā] o xp̄e .i. eccleſiam cui preſidebas: & in qua tanq̄ rex ſedebis in eternū vt nos regas q̄ omni tpe tibi edificatur p predicationē: baptiſmū et pniām: et hec ſedes erit in generationem & gn̄ationem: q2 nunc ſedet chriſtus in nobis vt regat ſedebit & tūc i ſctis vt pmaneat. Et q2 ſic dixiſti et ꝓmiſiſti ita fiet. id

6 Confitebuntur cæli mirabilia tua domine: † etenim ueritatem tuā in eccleſia ſanctorum. †et

℄ [Cōfitebunt̄] .i. laudabūt [celi] .i. predicatores ſcti [mirabilia tua] nō merita ſua o [oīa] .i. ſ. q p miſas redimis qđ iuſtificas. In oī enim mia pditorū: in iuſtificatiōe ipſoꝝ qđ laudam⁹ niſi mirabilia dei laudas q2 reſurrexerunt mortui: plus lauda q2 redempti ſunt pditi & iuſtificati ipſi [eteniꝫ] [cōfitebunt̄] [veritatem tuam] .i. impletionē promiſſionū et precepta tua [in eccleſia ſctōrū] .i. in conuētu fideliū vbi fides adhibet̄. Et merito ꝯfitebūt̄.

7 Quoniā quis in nubibus æquabitur domino: † ſimilis erit domino in filijs † dei. †et q̄s †aliali tera dicat dei interrogatiue

℄ [Qm̄ quis in nubib⁹] .i. pdicatoribus ſcʒ ꝓphetis aplis & alijs annūciatorib⁹ veritatis: & ſi potētes ſint [equabitur] in potētia [domino] ſcʒ chriſto. & ſi ipſe ſit homo idē ſunt celi & nubes ſcʒ predicatores: ſed celi propter veritatis fulgorem: nubes propter pdicatiōis imbrem. & q̄s [ſimilis] in eſſentia [erit deo] .i. xp̄o filio dei per naturam [in filijs dei] p grām. ſcʒ multi ſunt & in ſuperis ſcʒ angeli & in inferis ſcʒ hoīes ſancti. q. d. null⁹ ſanctorum vel angelorum erit ſimilis vel equalis chriſto, et ergo non putetur tm̄ homo. Ipſe eñ eſt

8 Deus † qui glorificatur in conſilio † ſanctorum: magnus & terribilis † ſup omnes qui in circuitu eius ſunt. †glorificād⁹. †iuſtorum †in

℄ [Deus q̄ glorificat̄ in cōſilio] .i. per cōſiliū [ſanctorū] quia eñ nubes & filij dei nō poſſunt dn̄o ſimiles eſſe vel equari cōſilium eorum eſt credere in illū & in eo gloriari. hoc eñ ꝯſiliū reſtat humane fragilitati vt qui glīat̄ in dn̄o glīet̄. q̄

eſt[miā ꝯtinuo]in potentia q: dñs
oim[⁊ terribilis]in reuerentia q:
iudex oim[ſup nos q̄ ſūt i circuitu
eius ſunt].i.ſup angelos ⁊ hoīes
qui ſunt eius ſtipatores nō pares
qui eius dono ei proximant ⁊ ad⸗
herent.Et vere ſuper omnes.q:.O
9 Domine deus uirtu⸗
tū quis ſimilis tibi:po⸗
tens es domine & ueri⸗
tas tua in circuitu tuo.
❡[Dñe de⁹ ꝟtutū]tā angelicarū
ꝙ humanarū[q̄s ſilis]eſt[tibi]po
tēria vel ꝟtute.q.d.null⁹:q:[po⸗
tēs]ſingulariter[ēs]tu dñe ex te:
illi vero de te:q: oia feciſti[⁊ veri
tas tua].i.ꝓmiſſionū tuarū ⁊ p̄ce
ptorū[in circuitu tuo].i.vndiq; et
ex oi parte expanſa eſt ſup omes.
Magna eſt potentia tua qua oia
feciſti:ſed plus eſt nobis miā tua
que exhibuit ꝟitatem tuam vbiq;
in omnes que veritas cū ibi cepit
predicari mare et hoc ſeculum ce⸗
pit fremere.ſed non eſt timendum
predicatoribus tuis:quia
10 Tu dominaris pote⸗
ſtati maris motū autem
fluctuū eius tu mitigas.
❡[Tu dñaris ptāti maris].i.ptā
tib⁹ ſeculi hui⁹ ⁊ dñs es potentiū
ei⁹[motū aūt fluctuū ei⁹].i.īpet⁹
pſecutionū ⁊ tentationū q̄s ꝯmo
uēt ſuis tuis[tu mitigas].i.tēpe
ras et iuxta volūtatem tuā diſpo
nis vt nō ſeuiāt niſi quātū velis.
nec ſinis nos tentari ſupra id qđ
poſſum⁹ pati:nō penit⁹ tollis vt
mereaꝛ q̄s coronā.Qñq; eñ tribu
latio quaſi meritum nrm nobis
datur:q: p eā meliores efficimur.
Vt aūt rabies maris eneruaretur:
11 Tu humiliaſti ſicut
uulneratum ſuperbū:
† in brachio uirtutis †ted
tuę diſperſiſti inimicos
tuos.
❡[Tu humiliaſti].i.deieciſti[ſicut
vulneratū]nondū ex toto mortuū
[ſupbū] ſingulariter.ſ. tentatorē
diabolū hui⁹ maris pncipē ⁊ dñs
q̄ humiliat⁹ eſt ⁊ pſtrat⁹ ac debi
litat⁹:ſed nō correct⁹.vulneratus
nō q̄dē in carne quā nō habebat:
ſ; pcuſſus in corde vbi ſupbiebat.
vulnerat⁹ eſt in pmo aduētu:ſed
in ſcđo occidet[in brachio ꝟtutis
tue].i.i fortitudie diuinitatis tue
[diſperſiſti inimicos tuos]ſatelli⸗
tes ei⁹ non ſolū luciferū ſ; ⁊ alios
cū capite vel iudeos per mundū.
Nec mirum ꝙ talia feciſti.quia
12 Tui ſunt cæli & tua
eſt terra:orbem † terræ †terrarum
& plenitudinem eius
tu fundaſti: Aquilonē
& † mare tu creaſti.
❡[Tui ſunt celi et tua eſt terra/ †ma⸗ria.
orbē terre et plenitudinē eius tu
fundaſti].q.d.iđ potes facere p̄di
cta et maiora:q: tu⁹ eſt ambitus
mūdi ⁊ oēs creature q̄ in eo ſunt
[aquilonē].i.diabolū[et mare].i.
ſclm[tu creaſti]ſtulte ergo ſe eri⸗
gunt cōtra eū a q̄ creati ſunt.Vel
[Tui ſunt celi].p̄dicatores q̄ plu⸗
unt alijs veritatem[⁊ tua eſt ter⸗
ra].i.hoies ſuſcipientes imbrem.
hac autē pluuia[tu fundaſti]ⁱ. fir⸗
maſti in fide[orbē terre].i.totā ec⸗
cleſiam per orbē diffuſam[ⁱ pleni
tudinē eius].i.eos qb⁹ q̄tidie iple
tur.[aquilonē].i.diabolū aquilo⸗
ni p̄ſidentē[mare].i.amaros qb⁹
purgaꝛ eccleſia[tu creaſti]in flagel
lū vt electi plus mereanꝛ.Et ide

13 Thabor & Hermon in nomine tuo exultabunt: tuum brachium cum potentia.

¶ [Thabor ⁊ hermō] .i. illi ad quos a tolumen grē venit et qui lumine venientē a te illuminati anathema dant diabolo. Thabor enim interpretatur veniens lumē et huiuſmodi anathema eius .ſ. diaboli [exultabūt] nō in meritis ſuis ſed [in nomine tuo] quo xpiani vocātur vt non ſibi ſed nomini tuo dent gloriā. Vel [thabor] .i. iudei ad quos primum venit lumē predicationis. [et hermon] id eſt gentes anathema .i. aliene a te [in noīe tuo exultabunt] coniunctis in angulari lapide duob⁹ parietibus. Et hec oīa feciſti [quia tuum brachium] quo feciſti ſemper eſt [cum potentia] ⁊ fortitudine: et cum qua vis operatis efficacia. et ſemper

Thabor qđ īterpretatur.

14 † Firmetur manus tua & exaltetur dextera tua: iuſtitia & iudiciū præparatio ſedis tuæ.

†confirmetur.

¶ [Firmetur man⁹ tua] id eſt operatio tua contra ſuperbos vt humilientur [⁊ exaltetur] in virtutibus [dextera tua] .i. eccl'ia ad dexteram collocanda: et numerus eorū qui in dextera ſunt locandi clarificetur et augeatur. In fine autem erit [iuſtitia et iudicium preparatio ſedis tue] .i. ſedes tua erit in iudicio preparata ad faciendū iuſtitiam ⁊ iudicium: id eſt ad iuſte iudicandum. Qui etiam iuſtitiam ſequitur et ſeipſum iudicat hic ſedem domino in anima preparat: quia anima iuſti ſedes eſt dei: ⁊ hic in dextera ponetur die iudicij: nūc autem iterum

15 Miſericordia & veritas † præcedent faciem tuam: beatus populus † qui ſcit iubilationē.

†pcedat

†ſciens.

¶ [Miſericordia] qua deles peccata [et veritas] qua imples promiſſa [precedent faciem tuam]: id eſt facie tua poſt iudicaturi vt nō timeantur futura iudicia ⁊ [beatus eſt] [populus] ſcilicet fidelis [qui ſcit] .i. ſentit et experitur [iubilationem] .i. qui ſcit ineffabiliter gaudere tantis beneficijs. Tantum enim de miſericordia et veritate domini debemus gaudere vt magnitudinem gaudij non valeamus explicare: et hec eſt iubilatio. Jubilus enim eſt gaudium quod verbis non poteſt explicari nec tamen penitus reticeri. Unde nō dixit qui loquitur ſed qui ſcit. quia ſciri iubilatio poteſt: verbis explicari non poteſt. Vel [miſericordia et veritas] in hominibus [precedent faciem tuā] ſ. ſimilis precurſoris hoſpitiū domino preparantis vt qui tuam faciem videre deſiderat miſericordiam ⁊ veritatē prehabeat [et beatus popul⁹ qui ſcit iubilationem] qui ſuam letitiam non in ſua ſed in dei virtute poſuit. hoc autem totum eſt de gratia dei non de homine. Unde ſequitur.

16 Domine in lumine uultus tui ambulabūt, & in nomine tuo exultabunt tota die: & in iuſtitia tua exaltabuntur.

¶ [Domine in lumine vult⁹ tui] id eſt agnitione fidei ⁊ illuminatione ſpiritusſancti [ambulabūt]

dominica de virtute in virtutē et
pficient vel in contēplatione tri-
nitatis hic ⁊ in futuro plenecrabūt
[et in noīe tuo] ſcilʒ chriſtiane nō
in ſe [exultabunt tota die] .i. aſſi-
due non deſiſtendo. q̄ autem in ſe
exultat non tota die exultat q: ca-
dit: ⁊ q̄n quos illuminat etiam iu
ſtificat ſubdit [⁊ in iuſtitia tua] nō
ſua non ſuam querentes ſtatuere
qua dep̄imerent ſed tuā q̄ iuſtus
qui eſt ex fide viuit [exaltabunt]
hic in meritis ⁊ in futuro i p̄mijs.

17 Quoniam gloria uir
tutis eorum tu es: & in
beneplacito tuo exalta
bitur cornu noſtrum.

¶ [Q̄m gloria v̄tutis eoꝝ tu es]
non enī de v̄tutib⁹ ſuis in ſeipſis
ſed in te gloriant̄ ⁊ de bonis ope-
ribus nihil ſibi attribuūt: ſed totū
ad tuā laudē referunt. Et mutans
pſonā dicit ex pſona ppl'i ſeu eccl'ie
ad deū [⁊ in bn̄placito tuo] .i. i gra
tuita mīa tua. ⁊ q: tibi bn̄placuit
nō q: nos digni ſim⁹ [exaltabitur
cornu nr̄m] .i. ſubleuabit̄ fortitudo
⁊ ptā nr̄a. Sic eīn nobis bn̄placi-
ta fuerunt p̄cepta tua ita tibi bn̄-
placitū eſt vt i te exaltet̄ v̄t⁹ nr̄a.

18 † Quia domini eſt
† aſſumptio noſtra: &
ſcti Iſraël regis noſtri.

† q̄n † ſuſce- ptio.

¶ [Quia domini ē aſſumptio] ad
protegendum nos ne a cuiuſlibet
impulſu corruamus: ipſe enī nos
ſuſcepit qui nos illuminauit ⁊ iu-
ſtificauit [⁊ ſcti iſrael] .i. dei iſrael
qui eſt ſctūs ſanctorū ⁊ ſanctificat
credētes [regis noſtri] qui regnat
in eccleſia ac regit nos ⁊ omnia.
Vel [in beneplacito] filio [tuo] .i.
chriſto qui tibi bene placuit [exal-
tabitur cornu noſtrum] .i. eſt vir-
tus ⁊ poteſtas noſtra. ideo autem
in ipſo ⁊ per ipſum [Quia domini
ſcʒ filij tui eſt [aſſumptio noſtra] .i.
carnis noſtre quam aſſumpſit in
quo eſt omnis ſpes noſtra [⁊ ſan-
cti iſrael regis noſtri] .i. ſanctificā-
tis ⁊ regentis credentes. Deinde
oſtēdit vn̄ ſcit hec predicta ponen
do promiſſiones pris de chriſto. d.

19 Tunc locutus es in
† uiſiōe ſanctis tuis: &
dixiſti poſui adiutoriū
† in potēte: † & exalta
ui electum de † plebe
mea.

† aſpectu filijs tuis. † ſuper potētē. † nō hs † ppl'o meo.

¶ [Tūc] ſcʒ q̄n dixiſti. Mihi diſpo
ſui teſtamētum [locut⁹ es] .i. alijs
[ſctis tuis] ſcʒ ceteris pphetis [in
viſiōe] .i. in occulta reuelatiōe quā
feciſti eis. Vn̄ pphete .i. videntes
ſunt dicti [⁊ dixiſti] .i. per ſpiritum
ſanctū eis reuelaſti: ⁊ [dixiſti] pa
lā p eos [poſui adiutoriū] liberatio
nis ⁊ redēptiōis humani generis
[in potēte] .i. in xp̄o pprio filio quī
oīa pōt [⁊ exaltaui] ſup oē nomen
[electū] ſcʒ xp̄m imunē a pctō na-
tū [de plebe mea] iudaica. exponē-
do q̄s fuerit iſte potens ⁊ elect⁹: ⁊
quō eum exaltauerit ſubiungit.

20 Inueni Dauid ſeruū
meum: † oleo ſancto tuis
meo unxi eum.

¶ [Inueni dauid] ſignificatum .i.
xp̄m de ſemine dauid natum ⁊ ma
nu fortē. Inuenit eum q: elegit vt
ex eius genere carnem aſſumeret
[ſeruum meum] p̄o parte carnis:
quia formam ſerui accepit vel per
obediētiā ⁊ p oia mihi obediētē:
et ideo in eo poſui adiutorium et
[oleo ſancto meo] ſpirituali: felī-
ces gratia ſpiritualis ſancti [vnxi eū]

ab inſtāti cōceptiōis ſm q hō pre participib⁹ ſuis. Ideo aūt potēs

21 Manus enim mea au xiliabitur ei: & brachiū meum confirmabit eū.

¶ [Manus enim mea auxiliabit ei] i. diuinitas humanitati cōiuncta: et verbum meum per quod ego operor omnia cooperabitur ei: et conſolabitur ſm q homo in operibus et paſſionibus [et brachium meum] i. eadem diuinitas que eſt fortitudo mea per quam potenter aduerſarios meos viſibiles et inuiſibiles deuinco [confirmabit] et cōfortabit eū in aſſumpto corpore cōtra aduerſa vt peragat incepta et nullatenus ab aduerſarijs ſuperetur. Et eo vſq confirmabit. q

22 † Nihil proficiet inimicus in eo: & filius iniquitatis non apponet nocere ei. †non

¶ [Nihil proficiet inimicus] i. diabolus [in coārtando vel ſeuiendo quia in eo non habet quicquam [et filius iniquitatis] ſcz iudas: vel ille iudaicus populus filius diaboli [non apponet nocere ei] i. nō addet ad effectum praue voluntati vt noceāt: et ſi ſeuiat qz oia in proſperū cedunt. Nam et ſi chriſtus occiderunt non tamē nocuerūt imo ad ſalutem quam ipſe nobis per mortē ſuā dare diſpoſuerat pfuerunt. hoc etiā ſm membra dici poteſt quia diabolus vel pſecutor ſeuit quidem et facit quod ſuum eſt: ſed non proficit nec nocet imo excreuit et prodeſt.

23 Et concidam a facie † ipſius inimicos eius: & † odiētes eum in fugam conuertam. †illius †eos q oderāt †eū fugabo.

¶ [Et cōcidā] ac cōminuā [a facie ipſi⁹ inimicos ei⁹] i. iudeos et demones q ſepe a dño cōfuſi tāq cōciſi gladijs diſcedebant a cōſpectu ei⁹ [et odiētes eos in fugā cōuertā] qz et ipi corā eo ſepe fugiebāt. Vel [cōcidā a facie ipſi⁹ inimicos ei⁹] cū ei facies ei⁹ pctōres reſpicit a criminib⁹ ſeparāt qb⁹ nō eſt locus ſub preſentia dei [et odiētes eū in fugā cōuertā] vt fugiāt ab ipo irato ad ipm placatū: nō habētes q a ſpū ſuo eant et quo a facie ſua fugiāt.

24 Et ueritas mea & miſericordia mea cū ipſo: † & in nomie meo exaltabitur cornu eius. †eſt

¶ [Et veritas mea] qua complet promiſſa [et oia mea] qua remittit pctā [cū ipſo erit] [et i noie meo] qd eſt de⁹ [exaltabit cornu ei⁹] i. poteſtas et dñium: qz in noie dñi viſcit inimicū et vbiq dñat. Sepe mia et veritas nobis cōmēdātur vt ea reddamus deo miſericordiā vt miſeroꝝ miſereamur: vitatē vt nō iniquo iudicem⁹: nec altera impediat vt in mia nimis laxi: vel in veritate nimis rigidi non ſimus: aliter eī non ſumus in via dei vbi miſericordia et veritas occurrunt ſibi.

25 Et ponā in mari manum eius: & in fluminibus dexteram eius.

¶ [Et ponā in mari] i. in gentib⁹ manum eius] i. potentiā eius hoc eſt dñabit gentibus per mare deſignatis vel opa eius oſtēdā in mūdo [et in fluminib⁹ ponā dexterā] i. fortitudinem [eius] hoc eſt ſubdā etiam ei cupidos: qz ſicut flumina in mare ita cupidi in amaritudines huius ſeculi prolabuntur: et

tamen hi ad fidem chriſti conuertentur et chriſto ſubijcientur. Uel [in fluminibus] .i. in aquis baptiſmi ponam [dexteram eius] id eſt operationem. Et hoc ideo quia

26 Ipſe inuocabit me pater meus es tu: deus meus & ſuſceptor ſalutis meæ.

¶ [Ipſe inuocabit me] dicendo mihi [pater meus es tu] ſm ꝙ ego de⁹. hoc quidem et alij dicunt ſed ꝑ gratiam: ipſe vero ſpecialiter dicit ꝑ naturam. ⁊ [deus me⁹] es tu ſm ꝙ ego ſum homo [⁊ ſuſceptor ſalutis mee] per verbū. i. ſuſceptor mei ad ſalutē ſm qꝺ ſum infirmus. qꝛ es auctor ſalutis mei infirmi.

27 Et ego primogenitum ponam † illum: excelſum † præ regibus terræ.

†eū †apud reges.

¶ [Et ego primogenitum] .i. venerabilē ⁊ digniorē pre cunctis creaturis [ponā] .i. cōſtituam [illū] hoc eſt pre alijs honorabo eū a ſimili ſicut primogeniti ſolēt honorari ſcꝫ [excelſum pre regibus terre] qꝺ iā impletū eſt: ipſum enī reges terre adorauerunt. Uel primogenitū ex mortuis/ qꝛ primus reſurrexit [et excelſum] qꝛ celos aſcēdēs regna mūdi cuncta ſubiecit. Et quia hec poteſtas non eſt tpalis. ſubdit

28 In æternum ſeruabo illi miſericordiam meā: & teſtamentum meum fidele ipſi.

¶ [In eternum ſeruabo illi miſericordiam meam] ꝙtum ad ipſum ⁊ membra eius: quia bona ex miſericordia illi collata. ſ. vt ſit de⁹: ⁊ hō in vnitate pſone ⁊ caput ecclie cui ppetua data eſt poteſtas in celo ⁊ in terra erūt eterna: ⁊ mia quā pꝛ electis ſuis per filiū pollicit⁹ eſt in eternū mutari non poteſt [⁊ teſtamētum meū fidele ipſi] ſeruabo. i. promiſſionē a me ſibi factam adimplebo: quecūqꝫ enī de eo predicta ſunt itegre in eo cōpleta ſunt. Uel [teſtamentū meū] .i. pmiſſio hereditatis eterne eſt [fidele ipſi] qꝛ eiuſdem teſtamenti eſt mediator ⁊ ſignator ⁊ fideiuſſor et teſtis ⁊ hereditas ⁊ coheres teſtamenti

29 Et ponam in ſeculū ſeculi ſemē eius: & thronum eius ſicut dies cæli.

¶ [Et ponam i ſeculū ſeculi] .i. firmabo in eternū [ſemē eius] .i. xpīanos ⁊ imitatores eius q̄ ſemper durabunt in gñationib⁹ ſibi ſuccedētib⁹ in eternum accepturi hereditatē [et thronū eius] .ſ. eccliaſ cui preſidet ponā [ſicut dies celi]. i. dies eternitatis vbi non eſt niſi vnus continuus dies q̄ nunꝙ tendit ad occaſum: hoc eſt in eternum durabit regnum eius. Thron⁹ dei ſcti ſunt in qb⁹ de⁹ tanꝙ in throno ſedet ⁊ regnat q̄ ſine ſine viuere habent: ⁊ ſicut ſol in regno patris fulgebunt.

30 Si † autem dereliquerint filij eius legem meā: & in iudicijs meis non ambulauerint.

†non Ꝛ hꝫ aūt.

¶ [Si autem dereliquerint filij eius] ſcilicet chriſtiani [legeſ meā] ſcilꝫ precepta decalogi ad tempus [⁊ in iudicijs meis non ambulauerint] proficiendo ac de virtute in virtutem et de bono in melius eūdo. q. d. non ſolum de perſiſtentibus hoc promitto: ſed etiaꝫ de ca

dentibus quibus etiam miſericoꝛ
diam meam ſeruabo.

31 Si † iuſtitias meas
prophanauerint: & mã
data mea non cuſtodie-
rint.

† iuſtifi catioꝛ nes

¶ [Si iuſtitias meas ꝓphanaue
rint] .i. ꝓphana reputauerint ma
le viuẽdo ⁊ operãde. [et mandata
mea nõ cuſtodierint] ꝑ inertiã ne
gligẽdo. Nota quatuoꝛ mala hic
notata cõtra q̃ quattuoꝛ bõa ſunt
neceſſaria. Primũ eſt iplere decalo
gũ: ꝯ h. ſ. ſi dereliquerit legẽ meã.
Scõm eſt ꝓficere i bonis epꝛib⁹
ꝯtra hoc ſcʒ ⁊ in iudicijs meis nõ
ambulauerint: nõ eſt eñi ſtãdũ ſed
ambulãdũ de virtute i virtutẽ: qꝛ
virtus aut proficit aut deficit: ⁊ in
via dei nõ pꝛogredi regredi ẽ. Ter
tiũ eſt ipſa bõa ſanctificare ⁊ pura
intẽtiõe facere cõtra hoc ſcʒ. Si iu
ſtitias meas prophanauerint: opa
eñi iuſtitie hypocrite quaſi pannũ
mẽſtruate faciũt: qꝛ ꝓphanãt: corde
ꝑ prauã intẽtionẽ: oꝛe ꝑ dolũ: ope
ꝑ ſimulationeʒ. Quartũ ẽ cuſtodire
mãdata euãgelica etiam minima
cõtra hoc ſcʒ ⁊ mãdata mea nõ cu
ſtodierit: hec ergo quatuoꝛ hic po
nũtur contra ſtultos pigros/hy
pocritas/⁊ inutiles. Si in quaʒ in
his ꝑmiſſis offẽderit: nõ iõ eos cõ
tẽnã nec in perditionẽ dimittam.

eccĩ. xlix.

ps. l xxxv iij.

Ibi dem.

32 Viſitabo in uirga ini
quitates eorum: & in
† uerberibus peccata
eorum.

† flagel lis deli cta.

¶ [Viſitabo] vt medicus infirmũ
et vt pater filium [in virga] .i. in
remiſſioꝛi ⁊ lenioꝛi diſciplina [ini
quitates eorum] minores [et i ver
beribꝰ] .i. in aſperioꝛi et grauioꝛi
correctione [peccata eorum] maioꝛ
ra. Non ergo tantum miſericoꝛdie
eſt vocantis ſed et flagellantis et
verberantis. Quẽ eñi diligit deus
corripit: ⁊ flagellat oẽm filiuʒ quẽ
recipit: Cedit quidẽ ſed reddit he
reditatẽ. Sit itaqʒ manus pater
na ſuper te: ⁊ tu filius bonus noli
diſciplinam repellere.

Hebꝛ. xij.

33 Miſericordiã † autẽ
meam non diſpergam
ab eo: neque nocebo †
in ueritate mea.

† vero Jeos.

¶ [Miſericoꝛdiam autem meam
non diſpergam] .i. nõ totaliter au
feram vel tollam ab eo dauid: ſcilʒ
chꝛiſto .i. a coꝛpoꝛe eius qḋ eſt vnũ
cum capite: vnuſqſqʒ eñi pro pctõ
ſuo neceſſario flagellatur: ſed ab
eo chꝛiſtianus eſt dei n-ia non diſ
pergitur. Qḋ ſi ita iniquus es vt
repellas a te virgaʒ verberantis:
et de diſciplina dei indignetis tu
te alienaſti ab hereditate ipſe te
nõ abiecit [neqʒ nocebo ei i ṽitate
mea] .i. h eñi nõ tollit mĩa iberã
tis vt nõ noceat veritas vĩdicãtis.

34 Neque prophanabo
teſtamentũ meum: &
quę procedũt de labijs
meis non † faciam ir-
rita.

† reprobabo.

¶ [Neqʒ prophanabo] .i. violabo
[teſtamentum meũ] id eſt pactũ ⁊
pꝛomiſſum meũ ipſi dauid factuʒ
de ſucceſſione perpetua ei danda:
pꝛophana enim eſſet pꝛomiſſio ſi
eſſet inexpleta: ꝑmiſi ⁊ faciam [et
que procedunt de labijs meis] ſcʒ
de pꝛophetis meis ꝑ quos loquoꝛ
[non faciam irrita] .i. caſſa ⁊ va
na: hoc eſt non ãnullabo: ſed firma
et immobilia erunt et ſequetur ef
fect⁹: pereũtib⁹ eñi re ꝓbis ⁊ o ꝓ

miſſis eius ſua culpa cadētib⁹ ve
ritas remanebit in electis: nec re-
manebit ſine hereditate: chriſtus
noluit enim qui ſunt eius. Et vere
non faciā irrita. quia

55 Semel iuraui in ſan-
cto meo ſi Dauid men
tiar: ſemē eius in ęternū
manebit.

¶ [Semel] .i. eternaliter ⁊ immu
tabiliter [iuraui] .i. firmiter ſtatui
homo frequenter iurat. de⁹ autē
ſemel: q2 nō mutatur nec variatur
[in ſctō meo] .i. in ſecreto meo ſan
ctiſſimo. vñ prophete dixerunt [ſi]
i. nō [dauid] .ſ. chriſto [mētiar] ſcʒ
quin pactū: ⁊ promiſſionem meaʒ
impleam. Iuraui inquam ꝙ [ſe
men eius] id eſt ſucceſſio. ſcʒ po-
pulus chriſtian⁹ [in eternū mane
bit] in regno dei. nō erit fallax q̄
iurauit: manet immobile teſtamē
tum eius quia ipſe ſibi heredes
predeſtinauit.

56 Et † thronus eius ſi- †ſedes
cut ſol in cōſpectu meo:
& ſicut luna perfecta in
ęternum: & teſtis in cæ
lo fidelis.

¶ [Et thronus eius] erit [ſicut ſol
in cōſpectu meo] .i. illi in quib⁹ ſe
det ⁊ regnat: ſcʒ mēbra q̄ portāt ca
put erūt ſicut ſol q2 iuſti fulgebūt
ſicut ſol i regno patris ſui [⁊ ſicut
luna perfecta in eternū] tota luci-
da: tota pfecta: nullā obſcuritateʒ
vel defectū in ſe cōtinēs: etiā nec
creſcēs nec decreſcēs. Fulgebunt
ergo ſancti ſicut ſol ꝗtū ad interi⁹
⁊ ſecundum aīam que tūc dei cōtē
platione glorificabitur: ⁊ ſicut luna
ꝗtum ad exteri⁹: ⁊ ſm carnē que
nūc mutabilis eſt ſicut luna: tunc
autē erit immutabilis ⁊ perfecta:
tūc eñ ſancti erūt in vtroq꜒ pfecti
gemina ſtola candidati ⁊ glorifi-
cati [⁊ ipſe hui⁹ rei [teſtis] eſt [in
celo fidelis] aduerſus cōtradicto-
res q̄ reſurrectionē carnis negāt.
Ille enim q̄ in carne noſtra ſedet
ad dexterā patris teſtimoniū verū
dat nr̄e future reſurrectiōis. Ideo
eñ ipſe chriſtus carnē ſuam reſu-
ſcitauit vt credatur ꝙ alios reſu
ſcitare poſſit. Sequit vox eccleſie.

57 Tu uerò repuliſti & †ad ni
† deſpexiſti: diſtuliſti hilum.
Chriſtum tuum.

¶ [Tu vero repuliſti] ⁊ proiecisti
dauid filiū eſai: ⁊ ſemen eius ſm
carnē a regno pro peccato ſuo [et
deſpexiſti] opprobrijs et tribula-
tionib⁹ exponēdo: ⁊ ideo ſupradi-
cta bñficia pmiſſa nō erant in ipo
implenda: deſtruxiſti ea in dauid
vt queras alterū in quo oſtēdant
impleri: vnde ſequit [diſtuliſti] nō
abſtuliſti [chriſtū tuū] filium tuuʒ
cui in temporis plenitudine hec
oia daturus es: ⁊ in quo promiſi-
ſti ppetuare regnū dauid: ergo ſʒ
carnē deſtruit: vt cū pmiſſa dei
que neceſſe eſt impleri in illo im
pleta non videntur in alio firmi⁹
expectentur. In hoc itaq꜒ promiſ-
ſa firmant quod eſt rui a diis videt.

58 Auertiſti teſtamen-
tū ſerui tui: prophana †ſancti
ſti in terra † ſanctuariū tatem.
eius.

¶ [Auertiſti] .i. excluſiſti vel ſub-
traxiſti [teſtamētū ſerui tui] ver⁹
ſcʒ teſtamētū qd̄ ſeruo tuo factū
erat: vbi eñ ē teſtm̄ vet⁹: vbi ē ter
ra pmiſſionis: vbi ē regnū iudeo-
rū: vbi altare: ſacerdos: ⁊ ſacrifi-
ciū [pphanaſti] .i. pphana videri

feciſti [in terra] .i. vbiq terrarum [ſanctuariū ei⁹] quia vbiq ſynagoga abominabilis videt: vel regnū terrenū deſtruēdo ſancta illa que habebāt terrena eſſe oſtēdiſti.

39 Deſtruxiſti omnes † ſepes eius: poſuiſti † firmamentum eius formidinem.

†maceri as. †muni tiones

¶ [Deſtruxiſti] .i. deſtrui pmiſiſti [omnes ſepes eius] .i. munitiones ⁊ defenſiōes ſcȝ duces / pricipes / ⁊ ſacerdotes ⁊ q̄cūq munimēta q̄bus eos muniebas vt etiā diuina eos defēſiōe priuares. vt ſic diriperentur ab hoſtibus [poſuiſti firmamētū ei⁹ formidineȝ] .i. de⁹ q̄ erat eis firmamētū fact⁹ ē ei timore ꝑ ſua culpa vt ipſi dominū formidēt cuius munitione vallari ſolebant.

40 Diripuerunt eum omnes tranſeuntes uiā: factus eſt opprobrium uicinis ſuis.

¶ [Diripuerūt eū] .ſ. dauid .i. ppl'ȝ iſrael vbiq diſperſum [omnes trāſeuntes viam] .i. gētes q̄ trāſeūt tempus ⁊ vitā iſtā nil in futuro ſibi ꝓuidētes: vel vitā ⁊ terminū ſidei: nō cognoſcētes eū q̄ dixit ego ſum via [factus eſt opprobriū vicinis ſuis] .i. gentibus in circuitu habitantibus quibus ante videbatur glorioſus. Ideo ſequitur

41 Exaltaſti dexteram † deprimentium eum: † lętificaſti omnes inimicos eius.

†inimi corū. eius. †iocun daſti

¶ [Exaltaſti] ecōtrario .i. exaltari pmiſiſti [dexteram] .i. potētiā [deprimētiū eū] vt ei dn̄arētur. vel fortificaſti ad pcutiēdū. a ſimili volētis percutere qui leuat dexteram vt fortius pcutiat [letificaſti oēs inimicos ei⁹] ſcȝ cū ſatiſfactū eſſet voluntati eorum per victorias cōtra eum obtentas.

42 Auertiſti adiutoriū gladij eius: & non es † auxiliatus ei in bello.

†opitulatus.

¶ [Auertiſti adiutorium] ⁊ robur [gladij ei⁹] .i. debilitaſti eū in pugna cōtra hoſtes: q2 pauci ſolebāt vincere multos: nūc a paucis vincūtur multi: populus enim armatus ſine deo inermis eſt. Unde ſequit' [⁊ non es auxiliat⁹ ei in bello] contra aduerſarios: ſed potius eum depreſſiſti.

43 † Deſtruxiſti eum ab emundatione: & ſedē eius ī terra colliſiſti.

†diſſolui ſti.

¶ [Deſtruxiſti eū] ſcȝ populū iudaicū [ab emūdatiōe] .i. a fide: q2 ei ſola fides xpi mūdat corda: nō credēdo ī xpm̄ ab emūdatiōe deſtructi ſunt: vel q2 flagella eū nō emūdāt [⁊ ſedē ei⁹] regiā .i. regnū ⁊ dominationē [ī terra colliſiſti] .i. vbiq terrarū deleuiſti: q2 iā non eſt de eis princeps.

44 † Minoraſti dies † temporis eius: perfudiſti eum confuſione.

†minui ſti. †fedi

¶ [Minoraſti dies tpis eius] ſcȝ in regno ſeu regni ei⁹ vt nō ſtaret iuxta eoꝝ opinionē: q2 putabāt ſe in eternū regnaturos [pfudiſti] .i. repleuiſti [eū ꝯfuſione] tēporali ⁊ eterno: q2 ſunt diſperſi ⁊ ī ſeruitutē redacti: ⁊ geſtāt opprobriū infidelitatis ſue. Deide poſt hec dura q̄ cōmemorauit eueniſſe illi ꝑ ſe ⁊ regno ne ibi putaretur deus impleuiſſe qd̄ promiſe: at/⁊ nō d

ret alterum regnum in chriſto cuius regni non eſt finis aliquitur eum propheta dicens. Hec dura intuliſti iudeis. Sed

45 † Viſquequo domine auertis in finē: exardeſcet ſicut ignis ira tua.

†quſq; dñe auertenis.

¶ [Uſquequo domine auertis] iſrael a fide et ſalute vſq; [in finem] id eſt ſemper [exardeſcet ſicut ignis ira tua] id eſt vindicta tua omnia conſumendo ꝛ deuaſtando. ita ꝙ nunꝙ extinguetur ſicut ignis habens combuſtibile quaſi diceret nō domine: quia cum plenitudo gentium intrauerit tunc omnis iſrael ſaluus fiet. Et ideo

46 † Memorare que † mea ſubſtantia: † nunquid enim uane conſtituiſti omnes filios hominum?

†memēto. †eſtſubſtantia mea. †nōeīm

¶ [Memorare ꝗ] eſt [mea ſubſtātia] i chriſto et ſi eīm iudei deficiūt nō deficit mea ſubſtantia i chriſto venturo qꝫ maria de me veniet et ī de chriſti caro [nunqd enim vane cōſtituiſti oēs filios hoīm] q. d. nō oēs enim in vanitatē cūt nō tñ tu vane cōſtituiſti eos: ſꝫ mūdās eos a vanitate p ſemen in quo eſt mea ſubſtantia de quo ſubditur.

47 Quis eſt homo qui uiuet & nō uidebit mortem: eruet animam ſuā de † manu inferi?

†manibus.

¶ [Quis eſt] .i. ꝗtus eſt [homo qui viuet] reſurgens a mortuis [et non videbit mortem] quia iam non morit [et eruet animam ſuam de manu inferi?] vt non detineatur in inferno. Certe hoc nulli conuenit niſi chriſto qui poteſt animam ſuam ponere et iterum ſumere. Uel loquit in perſona eccleſie ꝛ oſtenditur qd in mēbris etiā implentur pmiſſiones ſpūaliter dicens. Ita feciſti iudeis: ſed [vſq; quo dñe auertis] ſcilꝫ oculos miſericordie tue ab iſrael et a nobis quos etiam in tribulatione video [in finem] .i. tādiu vel ſemper [exardeſcet ſicut ignis ira tua] .q. d. non dñe cum tibi propriū ſit miſereri ꝛ parcere. Sed potius memorare [que mea ſubſtantia] id eſt ꝙ fragilis eſt humana natura multiſq; miſerijs ſubiecta: que nil eſt niſi per chriſtum ſit redempta: ꝛ ideo indiget tua miſericordia [nūquid enim vane conſtituiſti oēs filios hominum] .q. d. non vane autem conſtituti ſunt niſi tua miſericordia eis ſuccurrat / vt ad vltimū finem ſuum ſcꝫ felicitatem ſupernā perueniant: nam [Quis eſt] ex nobis [homo qui viuet ꝛ non videbit mortem?] .i. non moriatur. q. d. nullus: quia ſtatutum eſt hominibus ſemel mori et [eruet animam ſuā de manu inferi] .i. de poteſtate inferni: certe nullus ex inferno liberabitur niſi tu noſtre imbecillitatis memor nobis ſubueneris. Deinde vſq; ad finē pſalmi loqtur in perſona eccl'ie. q. d. Et cum hoc ita ſit Heb. 9.

48 Vbi ſunt miſericordię tuę antiquę domine: † ſicut iuraſti dauid in ueritate tua? †quas

¶ [Ubi ſūt] ergo [miſericordie tue antique] o [domine] et ab antiquo promiſſe [ſicut iuraſti Dauid in veritate tua] que nec falli nec fallere pōt. i. ſicut veraciter ꝛ firmiter manu forti xp̄o pmiſiſti vndiq; eccl'ia tua pcutit cui eternā miam nup pmittebas: Iā habem⁹ chriſtū ſꝫ credentes ad huc laboramus ex hibe

ergo in illo:quod promiſiſti.

49 †me mēro. † Memor eſto domine opprobrij ſeruorum tuorum:quod continui in ſinu meo multarum gentium.

¶ [Memor eſto dñe] vt remunereo:quia ego patiēter ſuſtinui videtur eni deꝰ oblitꝰ qñ differt [opprobrij ſeruoꝝ tuoꝝ] ſ3 [multarum gentiū] .i.illatꝫ ſeruis tuis.ſ.fidelibus chriſtianis a multis gentibus [qđ] opprobrium ego eccleſia diu [cōtinui] .i.portaui [in ſinu meo] .i.in ſecreto mētis diſſimulādo ⁊ patiēt ſuſtinendo nō audens reſiſtere vel palam loqui.

50 Quod exprobrauerunt inimici tui domine: quod exprobrauerunt cōmutationē chriſti tui.

¶ [Qđ] opprobriū [exprobrauerūt inimici tui dñe] ſcꝫ iudei et pagani dicētes chriſtum periſſe.⁊ repetit [quod exprobrauerunt] vt exaggeret ſcelꝰ:⁊ ſubiūgit quid.d. [exprobrauerūt] .ſ. [cōmutationē] .i.mortē chriſti tui.i.filij tui crucifixi hoc eis obiecerunt:quia mortuus eſt chriſtus:quia crucifixus:que fuit magna cōmutatio in chriſto deo ⁊ homine.Sed nō eſt opprobriū qđ obijciūt:quia hoc eſt mutari a tpali vita ad eternam:a terra ad celū a iudeis ad gentes .vtinam et ipſi mutētur ⁊ cōmutationē chriſti tui non exprobrauerunt:illi quidē exprobrāt ſed nos laudātes dicimꝰ.

51 †bñdictione ancem dñi † Benedictus dominꝰ in eternum:fiat fiat.

¶ [Benedictus ſit] [dominꝰ in eternum] de iſta cōmutatione ſaluberrima:quia obtinuit nobis remiſſionem culpe et gloriā beatitudinis eterne.Ipſe nos gratis ſaluos fecit.impietates noſtras non attendit:eū non querentes quaſiuit:inuenit:redemit:liberauit .Exprobratio et maledictio inimicoꝛū eſt tpalis:ſed cōtra maledictiones eoꝝ dñs eſt benedictus in eternū Et ad confirmādā ſententiam ⁊ benedictionē:ne quis timeat ſubdit [fiat fiat] fiat in tempore gratie/fiat in tpe glorie.Ecce quaſi ſubſcriptio principis ⁊ confirmatio cautionis dei. Securi ergo de promiſſionibꝰ preterita credamꝰ:preſentia recognoſcamus:futura ſperemus.Oratio.

Eripe domine aīas noſtras de manu inferi quo pro nobis inferna fortiter cōfregiſti:vt tuas miās decātātes ⁊ a cōfuſiōe criminū ⁊ a morte ppetua liberemur.Qui viuis.

Pſalmus de reparatione humani generis necnon de breuitate & miſerijs uitę pręſentis:ac de longitudine & felicitate uitę ſequentis.

Pſal.LXXXIX.

1 DOmine refugium factus es nobis: † a generatione † in generationem. †in te

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid.
¶ Titulus eſt:oratio moyſi hominis dei.Et eſt ſenſus :pſalmus iſte eſt oratio.Oratio dico moyſi id eſt illa oſtēdēs ⁊ tractās q̄ lex p moyſem data ſub velamine cōtinebat Ipſe enim ſpecialiter in geneſi de cōditione hominis ſcripſit;de qua

et hic pſalmus dicit. Uel eſt ora-tio moyſi i. hoc dauid orat in hoc pſalmo quod i τ moyſes ante ora-uit moyſi dico hominis dei. ho-mo quidem paſſibilis erat: ſed ta-men dei miſericordia liberandus. Et agit pſalmus iſte de defectu generis humani qui per chriſtum auferetur: et ideo bene poſt pre-cedentem pſalmum ſequitur vbi de ſpe que in chriſto eſt agitur. Q̄uamuis ergo in titulo nomen moyſi ſit inſertum: tamen ſecun-dum hieronymū τ plures alios non eſt credendum ab ipſo moy-ſe pſalmū iſtum fuiſſe ſcriptum: qui illis eius voluminibus τ li-teris inſitus non eſt in quibus eius cantica ſcripta ſunt. Sed vt viſum eſt alicuius ſignificatio-nis gratia tam magni meriti ſer-ui dei nomen adhibitum eſt. Ex quo dirigeretur legentis vel au-dientis intentio: ſimiliter intelli-ge ſuo modo de pſalmis alijs eius nomine intitulatis. ¶ Ma-teria: oratio pro malis amouen-dis et bonis obtinendis. ¶ In-tentio: monere ad contemptum vite veteris τ penalis / τ ad amo-rem vite noue τ celeſtis. ¶ Sen-tentia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona eccleſie o-rat pro humani generis repara-tione τ ſalute τ a ſpe incipiēs pri-mo confitetur diuinam clemen-tiam. Deinde exponit infirmita-tem humanam: hortaturq; ad cō-temptum terrenorum τ amorem celeſtium: ac tandem petit ſubuē-tionem τ liberationem. ¶ Sen-tentia in ſpeciali. In perſona er-go eccleſia loquēs τ aſpiciēs dicit. O [Dñe] ſumme mie τ immē-ſe clementie [refugiū factus es] per ſidem tue incarnationis [nobis] ad te cōuerſis: vt ſi ad te cōfugere τ tibi inherere volumus a circūdātis-bus tribulatiōibus τ hac mutabili tatis mūdi ſeria liberemur [a ḡnatio-ne i ḡnationē] .i. i ci ḡnatiōe et ſp vel i duabus ḡnatiōibus: ſcʒ veteri cu-ius ille moyſes fuit miniſter: et in noua cuius ille idē fuit ,ppheta. Eſt aūt nobis dñs refugiū cōtra pecu la: vt ea nō icurramus: ,ptra tormē-ta vt non ſuccūbamus: ,ptra peccā vt ea vitemus τ ppetrata deleamus. Ne autem videretur non fuiſſe anteq̄ eſſet nobis refugium adiungit.

2 Priuſquā mōtes fie-rēt † aut formaretur ter ra: & orbis † à ſeculo † & in ſeculum tu es † deus.

¶ [Priuſq̄ mōtes] .i. āgeli [fierēt de nihilo τ priuſq̄ [formaret terra] .i. hoīes de limo terre. Ecce oīs rō-nalis creatura hac differētia diſti-cta eſt vt montiū noīe ſignificaret celſitudo angelorū: τ terre noīe hūi litas hoīs [τ] priuſq̄ fieret [orbis] i. vniuerſitas rerū [a ſeculo τ i ſe-culū] .i. ab eterno ſine initio τ in e-ternū ſine fine [tu es deus] .i. imuta bilis. ac ſi diceret. Tu qui ex virgi ne tpalr carnē aſſumens humano gnī refugiū es fctūs an ipas τ oēs creaturā: τ p oia ſecla es τ pmāes deus: q: tu es ſp τ eternus. Sʒ q: hi magnis tētatiōibus viuimus ne ab hoc eterno et refugio auertamur orat homo dei. d. Cum ſis refugiū

3 Ne auertas hominē in humilitatē: & dixiſti cō uertimini filij hominū.

¶ [Ne auertas] .i. id eſt ne auerti permittas [hominem] a tuis bo-nis eternis et ſublimibus [in hu-militatem] .i. ideſt in temporalium τ terrenorū cōcupiſcētiā vt cōtē-ptis eternis tēporalia cōcupiſcat:

†et †terre† trſq; tnō hs

ſapiatq; terrena[et].i. q2 [dixiſti conuertimini]ab amore mundi et terrenorū ad me ⁊ ad amorē eternorum[filij hoīm]qui habetis libertatē ad hoc faciendū.q.d.hoc a te peto:qđ ipſe iuſſiſti:preces ergo petentis exaudi:⁊ fidē volētis ad iuua dans ei gratiā ſine cuius adiutorio p arbitriū voluntatis tentationes huius vite ſuperare non poſſumus. Magna eſt clementia dei que nos ad conuerſionem inuitat. Ideo autem debemus ab his labentibus ad te ⁊ ad tuum refugium conuerti

4 Quoniam mille anni ante oculos tuos: tāquā dies heſterna † quę præterijt.

Ceſt.

¶[Qm̄ mille anni].i.quantumlibet ſit longa vita iſta[ante oculos tuos].i.ad comparationē eternitatis quam tu vides ſunt[tanq̄ dies heſterna que]ſcz[pterijt].i.ſimilis eſt diei heſterne ſm hoc ꝙ pterijt:et que iam nihil eſt. Nec ſaltem tanq̄ dies craſtina que ventura eſt:q2 oia que temporis fine claudunt pro tranſactis habenda ſunt:⁊ q̄ſi nihil ſunt reſpectu eternitatis. Quia finiti ad īfinitū nulla eſt comparatio. Si autem mille anni nullius ſunt momenti reſpectu eternitatis p cōſequēs nec vita alicui⁹ hominis que adhuc ad mille annos nunq̄ peruenit.q.d. nihil eſt homo niſi des ei alterā vitam:⁊ ideo bene neceſſe eſt iſtā viſtā poſt ponere:et aliam conſiderare:⁊ ſz apoſtolū ea que retro ſunt obliuiſci.i.tēporalia et ea que ante nos ſunt appetere.i. eterna. Et nec tanq̄ dies vna ſunt mille anni. Sed

Ariſto.

Philo. iij.

Et † cuſtodia in nocte: quæ pro nihilo habentur eorū anni erūt.

†ſicut vigilias

¶[Et]tanq̄[cuſtodia i nocte].i.ſicut vna vigilia noctis q̄ nō hz niſi tres horas Et hū cuſtodie noctis vita pn̄s cōparat̄ q2 ī ſolicitudine ⁊ tenebris hui⁹ ſeculi agit̄ Antiq̄ diuiſerūt noctē in quatuor cuſtodias.i.in quatuor vigilias in q̄b⁹ ſolēt poni cuſtodie vt caueant̄ inimicorū inſidie. Sic et nos q̄diu ī nocte hui⁹ ſeculi ſumus contra inſidias diaboli vigilare debem⁹. Et vt min⁹ dicā ⁊ vtilitatē hui⁹ adhuc oñdā[anni]mille[erūt]de numero[eorū].i.īter ea ɔputabūt̄.[q̄ p nihilo]⁊ pro nullo precio[habentur].i.nulla reputabūt̄ vt ſomnia. Et merito illis ɔparant̄:q2 hi anni anq̄ veniant nōdū ſunt:cū aūt venerint iā nō erūt.q.d.i tenebris agit̄ vita pn̄s et in ſolicitudine et trepidatione ⁊ quaſi nihil eſt. Sz non accuſans te quaſi factorē mutabilium hec dixi:imo diuine iuſtitie conſentiens dico.

6 Mane ſicut herba trāſeat: mane floreat & † tranſeat: ueſpere decidat † induret & areſcat.

†ptrāſeat. †idurē ſcat.

¶[Mane]primo ſcz puericie[trāſeat]hō.i.a ſua q̄litate mutet̄[ſicut herba]q̄ cito mutat̄ a q̄litate quā hz ī nocte ī deteriorē mane orto ſole ⁊ ſcđo[mane floreat ⁊ tranſeat]in aliā qualitatē.i. momētanee vigeat ⁊ cito pagat florē ſuū: ⁊ poſtea[veſpere]frigide ſenectutis[decidat].i.cadat ī mortē[indu ret]in cadauer[et areſcat].i.ſiccet̄ in puluerē.q.d.luat homo qđ meruit. Oīs eīn caro fenū:⁊ oīs glīa eius vt flos feni:fenū aruit ⁊ flos decidit

Eſaie. xl.

decidit. Hec autem pena de pecca
to venit. vnde ſubdit

7 † Quia defecimus
in ira tua: & in † furore
tuo turbati ſumus.

†q̄m †indignatione tua conturbati.

¶ [Quia] ab immortali ſtatu [de=
fecimus] id eſt in hunc defectum
mortalitatis verſi ſumus [in ira
tua] qua iratus es primis paren=
tibus: et in vindicta tua nobis in=
flicta propter peccata noſtra: ⁊ nō
tantū ſm corpus defecimus infir=
mitate: ſed etiā ſm animā affligi=
mur mortis timore: vnde ſequitur
[et in furore tuo] id eſt i effectu fu
roris tui ſcilicet de morte [turbati
ſumus] timentes mori ⁊ quod gra
uius eſt poſt mortē puniri. Infir=
mi facti ſumus et infirmitatē fini=
re trepidamus. Juſte autē defeci=
mus quia peccauimus. Et tu

8 Poſuiſti iniquitates
noſtras in conſpectu
tuo: ſeculum noſtrum
in illuminatione uul=
tus tui.

¶ [Poſuiſti iniquitates noſtras i
conſpectu tuo] id eſt in preſentia
tua habuiſti omnia originalia pec
cata noſtra: quia te non latuerunt
⁊ non ſolum illa ſed etiam [ſeculū
noſtrum] id eſt decurſum temporū
noſtrorū ſcʒ vitam noſtram prauā
et actualia peccata q̄ poſtmodum
in ſeculo viuentes cōmiſimus po=
ſuiſti [in illuminatiōe vult⁹ tui] id
eſt in illuminoſa ⁊ lucida cognitio
ne tua in qua vides oīa. q. d. nō
tegiſti venia: non ab eis diſſimula
ſti ſʒ poſuiſti coram te vt punires.
Hoc autem ex effectu probatur.

9 Quoniam omnes
dies noſtri defecerunt:
& in ira tua defecimus.

¶ [Quoniam omnes dies noſtri]
id eſt vite noſtre [defecerunt] id eſt
ex ira tua abbreuiati ſunt et ad
paucitatem redacti: totaqʒ vita no
ſtra in defectum corruit: ⁊ merito
quia preſumptione longioris vite
peccauimus: ⁊ nos ipſi [in ira tua
defecimus] ac paſſibiles et morta
les facti ſumus: q2 ea que tranſeūt
amauimus: non enim nobis niſi p
pter peccata iraſceris. Deinde ex=
primit melius miſeriam ⁊ breuita
tem vite huius. quia

10 Anni noſtri ſicut ara
nea meditabuntur dies
annorum noſtrorum in
ipſis ſeptuaginta anni.

¶ [Anni noſtri ſicut aranea] ſic ia
nes et inutiles [meditabuntur] id
eſt reputabuntur. Nā quecunqʒ in
annis noſtris agimus ita fragilia
ſunt ⁊ tranſitoria ſicut tela aranee
ſicut enim aranea mittit fila ⁊ huc
illucqʒ diſcurrit ⁊ tota die texit: et
labor quidem grandis eſt: ſed effe=
ctus modicus ⁊ quaſi nullus: ſic et
vita hominū huc illucqʒ diſcurrit i
occupationibus inanibus et inu=
tilibus: laborat vt res corruptibi=
les ſcilicet diuitias et honores acq
rat: et non intelligit q̄ laborando
aranee telā texit quia omnia velo
citer amittit. Et ſicut anni noſtri
ſunt in labore vano ſic etiam pau
ci ſunt numero quia [dies annorū
noſtrorū] ita breues ſunt q̄ [i ipſis
ſunt ſeptuaginta anni] de curſu
communi.

11 Si autem in potenta
tibus octoginta anni:
& amplius eorum la
bor & dolor.

¶ [Si aũt in potẽtatibꝰ] i. i illis q̃ habẽt potẽtẽ et fortẽ cõplexionẽ ſunt [octoginta anni] in ſtatu conueniẽti [et ampliꝰ] vltra illud tp̃s eſt [eoꝝ labor et dolor] ac multa miſeria que tũc multiplicantur. Senectus enim ipſa quidam morbꝰ eſt et languor. Sed hoc ad miſericordiã dei pertinet qui filios flagellat: et ordinatur ad bonum noſtrum quos emendat

12 Quoniam ſuperue-
nit manſuetudo: & cor
ripiemur.

¶ [Quoniã ſupuenit] in ſenectute [manſuetudo] dei id eſt manſueta eius caſtigatio: et etiam manſuetudo noſtra: deus enim per clementiam manſuetus: nos per ſenectutem et infirmitatem domandos efficit manſuetos [et] ſic [corripiemur] et emendabimur ab inſolẽtijs iuuentutis et exceſſibus noſtris: quem enim diligit deꝰ: corripit et caſtigat: et nihilominus erudimur: non enim poteſt erudiri q̃ſ q̃ ſine labore et dolore; quia virtus in infirmitate perficitur. Et cum hoc ſit

2. Cor. 12.

15 Quis nouit poteſta-
tem iræ tuæ: & præ ti-
more tuo iram tuam di
numerare?

¶ [Quis nouit] id eſt noſcere et cõſiderare ſatagit [poteſtate ire tue] quã exerces ɔtra illos qbꝰ hic parcis: poteſtas enĩ ire hoĩs ẽ corpꝰ occidere et poſt nihil põt facere: deus aũt et hic põt punire: et poſt corpꝰ et aĩam mittere i gehẽnã [et] q̃s [p timore tuo] i. te timẽs: vel ad hoc vt te timeat nouit [irã tuã dinumerare] i. ɔpẽſare et diſtinguere: q̃ plerisq̃ tũc magis iraſceris qñ placari videris: q̃buſdã vero tũc placaris qñ iraſci eſtimaris. Illis ei parcis ad penã: hos punis ad ſalutẽ. q. d. pauci ſunt q̃ hec itelligũt. ſi enĩ intelligerẽt nõ ita de facili peccarẽt. Et quia ſine te hec intelligere nõ poſſumus: ergo o domine

14 Dexteram tuam † ſic
notam fac: & † erudi
tos corde in ſapientia.

† notes fac mihi. † cõpeditos.

¶ [Dexteram tuam ſic notã fac] id eſt chriſtũ ſic fac notũ vt per eum diſcant tui iram tuam noſcere et dinumerare ac magis petere ea q̃ nõ videnĩ ptinẽtia ad nouum teſtamentũ q̃ pñtia ptinẽtia ad vetus teſtamẽtũ. Vel [dexterã tuã] i. eternã felicitatem q̃ oues ab hedis ſeparabis [ſic notã fac] vt dictum eſt. ſ. flagellãdo quem recipis et non ſinendo proſperari in temporalibus ſed emẽdãdo vt ad dexteram ponas. Sic enim innoteſcit deꝰ q̃s i ea ſit ſeſſurꝰ [et] [fac eruditos [corde i ſapiẽtia] ad appetendũ iſta. celi [et] [fac notos [eruditos corde i ſapiẽtia] quos fecit deꝰ notos i nouo teſtamẽto vt p fide oĩa ſpnãt, et eterna bona tñi q̃rãt. hoc attẽdẽs iſte homo dei orat p eis q̃ multa patiũẽ a ſeculo p eternis. d.

15 Conuertere domine
† uſquequo: & depre-
cabilis eſto ſuper ſer-
uos tuos.

† quo uſq̃.

¶ [Cõuertere dñe] ab irato i benignũ reſpiciẽdo nõ mie tue oc'lis q̃ videris auerſus a tribulatis [vſq̃ q̃] i. aliquãtulũ nõ ex toto: q: magis pdeſt ſi aliq̃ tribulatio ſp nos monet [et depcabilis eſto ſup ſuos tuos] pcco coꝝ exaudiẽdo. q. d. iuſtitiã tẽpera vt nõ ſuccũbamꝰ: taleniq̃ te exhibe vt poſſis exorari.

peccatorib⁹. Sʒ iſte homo dei iam futura bona ſpe anticipans quaſi de factis dei ait.

16 Repleti ſumus ma-
ne mia tua: † & exulta-
uimus & † delectati ſu
mus in omnibus die-
bus noſtris.

†uõ bʒ
ꝛ exul-
taui-
mus.
†iocun
dati.

¶ [Repleti ſum⁹ mane] id eſt in eternitate [miſericordia tua] qua nos a malis omnibus liberaſti et abundantia bonorū ſatiaſti. Modo eſt nox in qua eſurimus ꝛ ſitimus: tūc aūt poſtpoſitis tenebris huius ſeculi ꝛ oriēte ſole iuſtitie ſatiabitur vultu dei [et ſibi] [exultauim⁹] foris [et delectati ſum⁹]. Vel [exultauimus] in laude tua [ꝛ delectati ſumus] in re iucunda [in omnibus diebus noſtris] quibus nulla nos ſuccedet. Ubi oēs dies ſimul ſunt non ſibi ſuccedūt: quia vn⁹ ſunt id eſt eternitas. Ibi etiā

17 Lætati ſum⁹ pro die
bus quibus nos humi-
liaſti: annis quibus uidi
mus mala.

¶ [Letati ſumus pro diebus quibus nos humiliaſti] id eſt humiliari et affligi pmiſiſti: ſcilicet [annis quibus vidimus] et experti ſumus [mala] penalia huius exilij ꝛ anguſtias corporis: hoc eſt pro afflictione dierum et annorum illorum quibus nos afflixiſti in hoc mundo nunc eñ mala temporalia vidimus/ſed poſtmodū eterna bona conſpiciemus. Nam mala pene nunc patienter tolerata ſunt eterne vite meritoria. Sed quia homo non poteſt hic de malo euadere/vel in bono perſeuerare ſine ſpāli tuo adiutorio, ergo

18 † Reſpice in ſeruos † et
tuos & in opera tua: &
dirige filios eorum.

¶ [Reſpice in ſeruos tuos] in quos iratus videbaris [et in opera tua] q: ipſi ſerui tui ſunt: et opera non ſua ſed tua. q. d. ꝓpter hoc debes reſpicere: q: ipſi ſerui ſunt opera tua. Nec solū vt hoīes ſunt/ſed ēt ſerui tui. i. obedientes iuſſis tuis. Ipſius enim ſumus figmentū nō ſolū in adam: ſʒ etiā creati in xpo ieſu in operib⁹ bonis [et dirige filios eoꝝ] i. imitatores vt ſint recti corde quib⁹ bon⁹ eſt deus. Ul' [filios] id eſt opera ne incuruentur ꝛ detorqueantur ad mala.

19 Et ſit ſplendor do-
mini dei noſtri ſuper
nos: & opera manuum
noſtrarum dirige ſuper
nos, & opus manuum
noſtrarum dirige.

¶ [Et] vt ad hͦ ꝑualeam⁹ [ſit ſplēdor dñi dei nr̄i] i. lumē vult⁹ tui ꝛ lux ſpūalis. ſ. gr̄a: ſpūſſanct⁹ ipſius matur nr̄e menti q̄ten⁹ diabolice imaginis obſcuritate fugata: in priſtinā figurā ꝛ imaginem reformemur. Splēdor ei⁹ in nobis luceat vt tenebras nr̄as illuminet: ſplendor in nobis habitet vt oēs tenebras ꝓpellat [ꝛ opa manuū nr̄arū dirige ſup nos] vt nō pro mercede terrenoꝝ/ſʒ p dei gl'ia et eternis ea faciam⁹. Deide in ſingl'ari nūero ſubdit [ꝛ op⁹ manuū nr̄arū dirige] intēdens q̄ oīa opa bōa nr̄a vnū op⁹ eē dñt i charitate: q: oīa opa bōa q̄ multa ſunt quātū ad diuerſitatē gn̄is vnū ſunt in radice charitat[is] ꝛ ad vnū finē dirigūtur quātū ad intētionē operātis. Ergo

Ueri lux ſyderis ſator oīpo tens deus: qui nouā mū do lucem fugata nocte re ſtituis: ſatis nos q̄ſum⁹ mia tua reuitēte: vt oēs pctōꝝ obſcurita tes te illuminante pellam⁹: Per d.

Pſalmus de certa & infallibili protectione diuina intentione & pu gna iuſti hominis in deo & eius adiutorio firmiter ſperantis.

Pſalmus. XC.

1 Qui habitat in adiutorio al tiſsimi: in pro tectiōe dei cæ li commorabitur.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ eſt laus cātici dauid. Et eſt ſenſus: pſalm⁹ iſte eſt laus da uid .i. xpi: qꝛ in eo laudat᷑ de bnfi ciis q̄ cōfert eccleſie ſue. ꝛ eſt can tici qꝛ cōtinet in ſe canticū .i. iucū ditatē meminit eni eterne beati tudinis. De hoc pſalmo tentauit diabolus xpm. cuius tentatio no ſtra eſt doctrina: ſicut eni ille ſic et nos in illo diabolum vincimus ſi xpm imitari volumus: nō in mira bilibus que facit ſolus: ſed in eo factꝰ eſt pro nobis et ad qō nos inuitat: ſcꝫ in humilitate ꝛ patiē tia quē nos in his ſequētes ex eo ꝛ in eo diabolū vincimus: de qua victoria xpi ꝛ ſuorū cōtra diabolū agit iſte pſalmus: vn̄ et in titulo laus ponitur que pro hac victoria deo dr. Et bene hic pſalm⁹ ſequit᷑ poſt pꝛedictū. qꝛ eni (vt ibi dictū eſt) dn̄s factus eſt nobis refugiū conſequenter hic agitur de tenta tionib⁹ in quib⁹ ad ipm eſt recur rendū. nā manētes in auxilio dei vincūt oēs tētatiōes diaboli ꝯtra quas ille pſalmus eſt antidotum gn̄ale: ꝛ cōficit᷑ ex duob⁹: ſcꝫ fide ꝛ ſpe. ¶ Materia: ꝓtectio diuia in tētatiōe hoīs in deo ꝛ eius adiu torio ſperātis. ¶ Intentio: vt exē plo xpi ꝛ fiducia ſui auxilij diſca mus tētatiōes vicere ꝛ nō de no bis pſumere: ſed de dei adiutorio cōſiderē: atq̄ ad eius gratiā que q̄d fortiter facim⁹ referre. ¶ Sen tētia in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſal mo ſperanti in deo in tētatiōe et pugna ꝓmittit protectionē diui nā/ꝛ ex ꝓtectiōe victoriā/ꝛ ex vi ctoria coronam. ¶ Snia in ſpecia li: ꝓpha ergo de quolibet ſctō ait. [Qui habitat] .i. more habitantis ſe p fiduciā ſtabiliuit ꝛ pſeuerāter ꝯdidit [in adiutorio] nō ſuo: ſed [al tiſſimi] dei .i. q̄ totam ſpē ſuā non in ſe vel in hoīe: ſed in deo ꝛ eius adiutorio ſemp conſtituit [in ꝓte ctione dei celi cōmorabit᷑] .i. oīb⁹ modis a deo ꝓteget᷑ ꝛ pſeuerāter habebit eū ꝓtectorē in tētationi bus: vt nec capiat᷑ illecebra volu ptatis: nec frangatur timore ad uerſitatis vt nō dclinet ad dexte ram vel ad ſiniſtram. hec eſt via re gia via chꝛiſti regis noſtri quam ipſe ambulauit: quem et nos imi tari debemus. Et talis

2 Dicet domino ſuſce ptor meus es tu: & re fugiū meum deus meus ſperabo in eum.

¶ [Dicet domino] corde ꝛ ore [ſu ſceptor me⁹] .i. mei infirmi [es tu] vt medicus: qꝛ ipe ſuſcepit nos ad curādū ſicut medicus egrotum [et refugiū meū] in ſimili tēpeſtate: qꝛ ad ipſum refugimus vt ab iminē tibus tentationibus et periculis

liberemur [deus meus] qꝛ creator nr̄ eſt ⁊ reformator rōnis nr̄e. ⁊ iō [ſperabo in eū] nō de me pſumā. Hic notant̄ q̈tuor bñficia dei q̄ facit in bello ſpirituali. Primum eſt adiutoriū eius: vt hoſtes noſtros impugnare ⁊ expugnare poſſim⁹. Scdm eſt protectio ab hoſtibus ſi impugnare voluerit. Tertiū cura et recreatio ſi hoſtes nos vulnerauerit vel vexauerit. Quartū receptatio eius ſi de cōflictu fugerimus. Et merito ſperādo in eum.

3 Quoniā ipſe † liberabit me de † laqueo uenātium: & à uerbo aſpero.

† eruet † muſcipula.

[Qm̄ ipſe liberabit me] nō ego [De laqō venātiū] .i. de tētatiōne demonū ſeu hoim̄ q̄ fit p facta q̄ circa viā ad dexterā pſperitatis ⁊ ad ſiniſtrā aduerſitatis laqos tēdūt: bladiēdo vl̄ terrēdo illaqāte vt hoies mala faciāt ⁊ bōa obmittāt [⁊ a v̄bo aſpero] .i. a tētatione q̄ fit p verba: q̄ ſiue ſint aſpera vt cōuitia/detractio/⁊ ſilia: ſiue blāda vt adulatio doli ⁊ hmōi oia dicuntur aſpera qm̄ diuinis obuiāt reglīs ⁊ mouēt hoiem ab eis. Sꝫ ab his oib⁹ liberat̄ a deo qui ſpē ſuam ponit in eo. Et vt liberet

4 † Scapulis ſuis obūbrabit tibi: & ſub † pēnis eius ſperabis.

† inter ſcapulas ſuas † alis

[Scapulis] .i. humeris [ſuis] in qb⁹ eſt fortitudo .i. virtute pp̄ria [obumbrabit] .i. obūbraculū protectionis ⁊ refrigeriū in ardore tētationis p̄ſtabit [tibi] .ſ. habitās in adiutorio altiſſimi [⁊ ſub pennis] vl̄ alis ſm̄ ſeī tcordie [eius ſperabis] de protectione dei a malis q. d. quēadmodum gallina pullos ſuos ante pectus ſuū ponit ⁊ alis ſuis ptegit: ſic dñs noſter multo amplius oēs in ſe ſperātes benigne recipit ⁊ defendit. vñ cū dicit [Scapulis ſuis] .i. inter ſcapulas et a tergo pōt intelligi ⁊ a pectore: ſed qꝛ addit ſub pennis vl̄ alis manifeſtū eſt: qꝛ ptectio eſt a pectore quaſi te poſito in medio alarū hinc inde expanſarū ptegendū te contra inimicum. Et tanq̄

5 Scuto circundabit te ueritas eius: non timebis à timore nocturno.

[Scuto] mie [circūdabit te] .i. pteget te [v̄itas eius] .i. obſeruātia p̄ceptorū eius veritas ei⁹ erit tibi ſcutū .i. mādata ei⁹ īpleta defendent te a malignis hoſtib⁹. et ita [non timebis a timore nocturno] .i. a leui ⁊ occulta tētatiōe que fit ignorantibus: ſeu a tentatione ignorātie: qꝛ ignorantia intelligit̄ in nocte vnde hec tentatio nocturnus timor d̄r a ſimili periculi vñ timor tn̄ habet̄. Nō timebis etiā

6 A ſagitta uolāte † in die: à negocio perābulante in tenebris: † ab īcurſu & demonio meridiano.

† p diē † a ruina

[A ſagitta volāte in die] .i. a leui ⁊ manifeſta tētatione q̄ fit ſciētibus ſeu a petō ſcientie. nam manifeſtatio itelligit̄ in die. his duobus leuibus duo grauia reddit dicens [⁊ a negocio perambulante in tenebris] .i. a graui ⁊ occulta tētatione que fit ignorantib⁹ et [ab incurſu ⁊ demonio] .i. ab incurrente demonio [meridiano] .i. a graui et aperta tentatione q̄ fit ſcientibus q̄ d̄r demoniū meridianum pp̄ter vehemētis tentatiōis eſtū.

7 Cadent à latere tuo †dena mille: & † decem millia à dexteris tuis: ad te autē nō appropinquabit.

¶ [Cadēt a latere tuo] ſcʒ ſiniſtro [mille] de demonibꝰ te tentantibus diuina virtute victi [& decem millia a dexteris tuis] cadēt: & ponitur hic numerꝰ determinatꝰ pro īdeterminato: vt per mille & decē millia intelligatur demonū multitudo. Et quia in ſiniſtris aduerſa: ī dexteris pſpera ſignificantur: & plures pſperitatꝫ illecebris ꝙ aduerſitatis moleſtijs capiunt recte a latere ſiniſtro mille & decē millia à dexteris cadere dicūtur [ad te autem] in diuino adiutorio ſperantem [non appropinquabit] demonium vel tentatio per conſenſum.

8 V… untamen oculis tuis conſiderabis: & tribulationem peccatorū videbis.

¶ [Veruntamē oculis tuis] interioribꝰ [cōſiderabis] talē ꝓtectionē diuinā ſuper te tāꝙ gratus [& retributionē pctōꝝ] .i. penā debitam pro pctis [videbis] in fine: qꝛ retribuet abūdāter faciētibus ſuperbiā: quibꝰ mō tanta ꝑmittunt in chriſtianos et dei ſeruos: vt per hoc exerceantur & magis mereantur. Et ſic tanꝙ gratus deo dicēs.

9 Quoniā tu es domine ſpes mea: altiſſimum poſuiſti refugium tuū.

¶ […]i tu es dñe ſpes mea] tuta et ſecura: qꝛ non in aliquo alio / ſʒ in te ſolo cui nemo reſiſtere poteſt confido: & ſic [altiſſimum] .i. in alto non in imis [poſuiſti refugiū tuū] vbi fugias a malis & a vētura ira iudicij. Vel [altiſſimū] .i.ſ. ipm deū [poſuiſti refugium tuum] ad quē refugias in malis inſurgentibus: & ideo es ſecurus. Unde ſequitur

10 Non † accedet ad te †accedent. † malum: & flagellum †mala non appropinquabit tabernaculo tuo.

¶ [Non accedet ad te] ſic ſperantē in dño [malū] .ſ. mortalis culpe vt noceat aīe [& flagellū] .ſ. tpalis pene [non appropinquabit tabernaculo tuo] ſcʒ corpi talr vt te eyciat a ſeritate virtutis & firmitate fidei: [nō appropiq̄bit] nō vt ñ ſit: ſʒ vt nō obſit: qꝛ habitāti in adiutorio altiſſimi nocere non poterit. Cuius ratio ſubditur

11 Quoniā angelis ſuis Mat. iiij. Luc. iiij. mādauit de te: ut cuſtodiāt te in omnibus vijs tuis.

¶ [Qm̄ angelis ſuis] quos poſuit cuſtodes hoīm & ſpecialiter electorū [mandauit] tāꝙ ſuis miniſtris [de te] te eis committēdo [vt cuſtodiant te] ab oī nocumēto [in omnibus vijs tuis] tā in pſperis ꝙ in aduerſis. vñ magnā debemꝰ angelis reuerentiā nobis pro cuſtodia a deo deputatis. Et ipi angeli

12 In manibus † portabunt te: ne † forte offendas ad lapidem pedem tuum. †tollēt †quando

¶ [In manibꝰ] ſcʒ potentia & virtute [portabunt te] ad bona dirigēdo & iuuādo / & a malis eleuādo ac ꝓtegēdo. q.d. ſic te cuſtodiēt tāꝙ in manibꝰ ſuis te portēt [ne forte offendas ad lapidē] .i. ad petrā

mortale ad modum lapidis graue
[pedem tuum] id eſt affectum per
conſenſum vel malum propoſitum.

13 Super aſpidem & ba
ſiliſcum ambulabis: &
conculcabis leonem &
draconem.

¶ [Super aſpidem et baſiliſcum
ambulabis ⁊ conculcabis leonē et
draconē] .i. oēm virtutē ⁊ poteſta-
tem diaboli diuino adiutorio ſu-
perabis: qui propter varias aſtu-
tias et diuerſos tentandi modos
hic cōparat̄ aīalibus. Ipſe enī eſt
aſpis cum occulte veneno percutit/
⁊ hominē p ignorantiā mortaliter
peccare facit. Baſiliſcus cū palā fla
tu venenat/ ⁊ hoīem ſcienter pec-
care mortaliter facit. Sed iſtius
aſtutiā ferā eccleſia cauet q̄ ſuper
illū ambulat: q: cū vincit ⁊ calcat.
Ipſe eſt leo dum ſeuit aꝑte ⁊ pſeq̄
tur violēter. Draco dū inſidiat̄ oc-
culte et deuorat negligētes. Ma-
gis timēd⁹ eſt draco in inſidijs q̄
leo ī ipetu: ſ; nō te frāgat leo: nō te
decipiat draco. Eſto in tētatiōe for
tis ⁊ leonē ꝯculcabis. Eſto in tēta
tiōe cautus/ ⁊ draconem ſupabis.
Aꝑūt pdicti ſeptē vſus et itelligi
de xp̄o. q. d. ille q̄ habitat ī adiuto-
rio altiſſimi non timebit a demo-
nio. Sed o Chriſte [Cadēt a latere
tuo mille] .i. multi cōſidētes ſe re-
cū ſeſſuros vt iudicēt ſupabunt̄ in
tētatione ⁊ de illa ſpe iudicādi ca-
dēt: ⁊ q: multo plures ꝯfidūt ſe ad
dexterā collocādos vt ſaluētur: iō
ſubdit̄ [⁊ decē milia a dextris tuis]
⁊ a ſpe ſtādi ad dexterā tuā cadēt ſi
militer. Q: enī de ſe preſumūt non
habētes in alto ſtrā radicē charita
tis: ideo cadēt per demoniū meri-
dianum: id eſt per grauem eſtum
diaboli vel tribulationis [ad te au
tem] o Chriſte: id eſt ad tua mē

bra vera tibi adherētia q̄ ſunt tu.
i. vnū tecū [non appropinquabit]
demonium: nec te deijciet per ten-
tationis eſtum. Et ſi demonium
non appropinquet [Veruntamen]
non erit impune q tuos perſequū
tur iniq̄. nam [oculis tuis] qui-
bus merita hominum iudicas [cō
ſiderabis] malum quod voluerunt
[et retributionem peccatorum vi-
debis] vt ſcilicet retribuas eis ſe-
cūdū q̄ intenderūt. Ideo autē nō
cadit iuſtus a demonio/ et ad me
non appropinq̄bit. [Quoniam tu dñe]
chriſte [es ſpes mea] ſcilicet corpo
ris tui ⁊ eccleſie: ⁊ per hec es ſpes
mea: quia [altiſſimum poſuiſti re-
fugiū tuū] .i. reſurgēdo et oſtendē
do altum feciſti .i. forte oſtendiſti
refugium tuum: ⁊ pro altiſſimis .i.
eternis docuiſti ad te fugiendum:
vt iam ſpereut tui ſequi quo tu p̄-
ceſſiſti. Et ideo [Nō accedat ad te]
dñe chriſte [malum] vltra [et flagel
lū nō appropinquabit tabernacu
lo tuo] id eſt carni tue ī qua pro nō
bis militaſti. In hoc quidem ta-
bernaculo ſenſiſti malum ⁊ flagel-
lū ī terra ad qd̄ leuatū ſup celos:
vt illuc ſit directa ſpes noſtra non
accedēt vt prius mala vel flagella
[Quoniam angelis ſuis mandauit de
te] de tuo tabernaculo [vt cuſto- Luce. xxij.
diant te in omnib⁹ vijs] et operi-
b⁹ [tuis] Vñ in euangelio. Appa-
ruit ei angelus confortans eum.
Et ipſi angeli [In manibus por-
tabūt te] aſcendentē in celū: nō q
ſine eis rueres/ ſed q: obſequeban
tur tibi regi vt inde miſſo ſpiritu
ſctō ſolutos credentes a reatu le-
gis [ne forte offendas ad lapidem
pedem tuū] .i. ne pedes tui: ſcz ap
ſtoli et euangeliſte oēs in quib⁹
peragras vniuerſas gentes offen
dant ad lapidem .i. in legem in ta-
bulis lapideis datam et ſine grā
accepta tenebantur rei in ea: ſed a ſi

more legis ſoluātur per amorē ſpi
rit⁹ legē implentes.[Et ſuper aſpi
dē τ baſiliſcū ambulabis]pedib⁹
tuis[et conculcabis leonem et dra
cone3] in eis. Omnia enim nocu
menta per hec aīalia (vt ſupra di
ctū eſt) deſignata in aduētū dn̄i a
pedib⁹ eius.i.a ſanctis ſunt pro
ſtrata. Deinde ſunt verba dei cōſo
lantis virū iuſtum τ eccleſiā.in tri
bulationibus cui hic defenſionē et
in futuro premia promitit.

14 ſeruā Quoniam in me ſpe-
rabit † liberabo eum
protegam eum quoniā
cognouit nomen meū.

[Qm̄ in me ſperabit]non in ſe
vel in alio[liberabo eū] ab illis tē
tationibus τ a malis ſeculi omni
bus[protegā eu3]a periculis:ideo
[quoniam [vere] cognouit nomen
meum]credendo/laudādo/τ alijs
nūciando: Spera ergo in deo τ li
berabit te:cognoſce nomen eius
vt ei ſeruias/τ proteget te ne ca
das.habes enim de hoc certitudi
nem per dei promiſſionē. Et qm̄.

15 ꝯinuocabit me. † Clamabit ad me &
ego exaudiam eum:cū
ipſo ſum in tribulatiōe:
† τ eripiam. † eripiam eum & glori
ficabo eum.

[Clamabit ad me] orando[et]
ego[exaudiam eum] finaliter:et ſi
nondū audio eū:tam tamē[cū ipo
ſum in tribulatione] ſicut fidelis
adiutor dulciſq; conſolator:ne de
ficiat[eripiam eum]a malis ſecu
li et periculis in tempore tribula
tionis[τ glorificabo eū]poſt exer
citia laboris eternis premijs in ce
lis.liberat qnq; deus corporaliter
ſicut tres pueros vt confundent
infideles.liberat martyres ſpiritu
liter ſcilicet ſpūs eorū a carcerib⁹
eripiēdo vt imitent fideles. Et tūc.

16 Lōgitudine dierum
replebo eum:& oſten-
dam illi ſalutare meum.

[Longitudine dierum]per du
rationem.i.vita eterna que nō hʒ
finem[replebo eum]q2 ſufficit ha
benti.hinc alibi dr̄:ſatiabor cū ap
paruerit gloria tua. Unde nunc ſe ps. xvi
quitur[et oſtendam illi]per ſpeciē
τ apertā viſionē[ſalutare meum]
i.chriſtum in maieſtate qn̄ videbi
mus eū ſicuti eſt in natura diui-ni
tatis et i forma humanitatis quo
modo videt ab angelis.hec viſio.i.
viſionis materia:ſc3 deus eſt tota
merces nr̄a:et tota nr̄a beatitudo
ē diuina cōtēplatio. Hunc pſalmū
in quadrageſima/τ i tractu/τ in
verſiculis et multis modis canta
mus:q2 cū xp̄s ieiunauit diabol⁹
eū de hoc pſalmo tētauit et victus
abſceſſit.hunc etiam pſalmum ad
cōpletoriū quotidie frequētam⁹:
vt quo tp̄e diabolus magis nitit
ad decipiendum:eo tēpore nos ma
gis laboremus ad reſiſtendū. Orō.

Preſta nobis dn̄e per inuo
cationē nominis tui aſpi
dis τ baſiliſci letalia ve
nena calcare:vt oſtēſum nobis ſa
lutare tuū aduerſus inſidias ini
mici ſpūalis clypei vmbraculo mu
niamur. Per dominum.

Pſalmus de exhorta-
tiōe ad dei laudem pro
diuerſis beneficijs ſuis:
ac de finali impiorum
perditione & iuſto-
rum retributione.

Pſalmus. X C I.

1 † tunc pſalles noĩ domini altiſſimi.

Bonum eſt confiteri domino: & † pſallere nomini tuo altiſsime.

¶ Auctor: pſalmi propheta Dauid
¶ Titulus eſt. Pſalm9 cantici in
die ſabbati. Ubi ſciendū ꝙ triplex
eſt ſabbatū ſcȝ tēporis: pectoris: et
eternitatis. Sabbatū tpis eſt dies
ſeptimus quo poſt opera ſex dierū
requieuit dñs docens in preſenti
ſuos laborare vt ĩ futuro quieſcāt.
Sabbatum mentis eſt tranquilli
tas bone cōſciētie ſpe futuri vt nō
turbetur reb9 ſeculi. In hoc ſabba
to cordis primū eſt vt bōa tua deo
tribuas/mala tibi. Sabbatū eter-
nitatis eſt eterna requies pro qua
in pñti bene opari debem9 agētes
ſabbatum mētis. Hic ergo agit̃ de
duob9 vltimis.ſ. de ſabbato men-
tis ⁊ eternitatis. vñ bene in titulo
ponitur pſalmus ⁊ cantici. Et eſt
ſenſus pſalmus iſte per quē nota
tur bona operatio eſt cātici per qđ
notatur exultatio mentis: qꝛ in ea
ſemp debemus cātare deo et gra-
tias agere: exultantes ⁊ hoc in die
ſabbati.i. de eterna requie cum mē
tis trāquillitate de qua requie lo-
quitur hic propheta oſtēdens iu-
ſtos laborare ĩ hac vita ſex dieb9.
i. ſex etatibus ⁊ in futuro quieſce-
re: ⁊ econtra malos hic quieſcere
⁊ ibi laborare. vñ hĩ poſt predictū
pſalmum in quo de tentatiōibus
⁊ malis huius ſeculi agit̃ pſalm9
ille ſequitur in quo de eternis fu-
turi ſeculi tractatur ¶ Materia:
laus dei tam in pſperis ꝙ in ad-
uerſis malorūqꝫ pditio ⁊ bonorū
retributio ¶ Intentio: monere
nos vt a dei laudibus vel bonis
opib9: ſiue in pſperis: ſiue in ad-
uerſis nō ceſſem9: ⁊ cū adeſt felici-
tas cōſolatiōi dei: ⁊ cū deeſt iuſti-
tie dei grās agam9 ⁊ bōa nrā deo:
mala ꝟo nobis tribuam9 hicqꝫ li-
benter ꝓ eternis laborem9. ¶ Sē
tētia ĩ gñali: ppheta ĩ iſto pſalmo
inducit pmo ad dei laudē ꝓ mul-
tis ſuis beneficijs: deinde aſſerit
malos perituros vt ceteri timeāt
⁊ iuſtos florere vt deuoti gaudeāt.
¶ Sñia in ſpāli. In vtroqꝫ ſ̃ ſim9
deo grati: ⁊ ſentiētes oīa bñ a deo
agi dicam9. [Bonū eſt] qꝛ honeſtū
⁊ vtile/iocūdū ⁊ delectabile [cōfi-
teri dño] ore vt mala nobis: et bōa
deo tribuamus. In vtraqꝫ re dño
confitere ⁊ in peccato: qꝛ tu feciſti
⁊ in bono facto quia ipſe fecit. Et
cōuertēs ſermonem ad dominum
mutata perſona dicit [et pſallere]
opere [nomini tuo] o [altiſſime].i.
bene viuere ⁊ operari ad honorē
⁊ laudē nominis tui: vt quiſquis
q̄rat gloriā tuā nō ſuā: nomē tuuȝ
nō ſuū: Quicūqꝫ manib9 bōa ope-
ratur pſallit deo: qui ore cōfitetur
cātat deo. Ergo canta ore ⁊ pſalle
opere. Et qꝛ ꝓpter futurū ſeculum
chriſtiani ſum9 iō q̄cūqꝫ mō ſe ha
beāt preſentia gratiſſimus cōſola-
tioni dei per blāda: ⁊ iuſ̃titie eius
per aſpera dicētes: bonū eſt cōfite
ri dño ⁊c. deinde duob9 p̄dictis duo
alia reddit. Bonū ē eñ ꝯfiteri deo.

2 Ad annunciandum mane miſericordiā tuā: & ueritatem tuam per noctem.

¶ [Ad annunciandū].i. laudandū
[mane].i. in pſperis [miam tuaȝ]
qua pie parcis [⁊ veritatem tuaȝ]
qua iuſte flagellas [per noctem].i.
in aduerſis. Qñ ergo tibi bene eſt
lauda dei miſericordiam: qñ male
tibi eſt lauda veritatem. Ueritatē
quippe dei per noctem annūciare

Sabbatū ē triplex.

more legis ſoluātur per amorē ſpi
rit⁹ legē implentes.[Et ſuper aſpi
dē ꝛ baſiliſcū ambulabis]pedib⁹
tuis[et conculcabis leonem et dra
cones]in eis. Omnia enim nocu
menta per hec aialia(vt ſupra di
ctū eſt) deſignata in aduētū dñi a
pedib⁹ eius.i.a ſanctis ſunt pro
ſtrata. Deinde ſunt verba dei cōſo
lantis virū iuſtum ꝛ eccleſiā.in tri
bulationibus cui hic defenſionē et
in futuro premia promitit.

14 Jcruā Quoniam in me ſpe-
rabit † liberabo eum
protegam eum quoniā
cognouit nomen meū.

¶[Qm̄ in me ſperabit]non in ſe
vel in alio[liberabo eū] ab illis tē
tationibus ꝛ a malis ſeculi omni
bus[protegā eū]a periculis:ideo
[quoniam]vere[cognouit nomen
meum]credendo/laudādo/ꝛ alijs
nūciando: Spera ergo in deo ꝛ li
berabit te:cognoſce nomen eius
vt ei ſeruias/ꝛ proteget te ne ca
das.habes enim de hoc certitudi
nem per dei promiſſionē. Et qm̄.

15 †inuocabit me. † Clamabit ad me &
ego exaudiam eum:cū
ipſo ſum in tribulatiōe:
†ꝛ eripiam. † eripiam eum & glori
ficabo eum.

¶[Clamabit ad me] orando[et]
ego[exaudiam eum] finaliter:et ſi
nondū audio eū:tam tamē[cū ipſo
ſum in tribulatione] ſicut fidelis
adiutor dulciſq; conſolator:ne de
ficiat[eripiam eum]a malis ſecu
li et periculis in tempore tribula
tionis [ꝛ glorificabo eū]poſt exer
citia laboris eternis premijs in ce
lis.liberat quoq; deus corporaliter
ſicut tres pueros vt confundant
infideles.liberat martyres ſpiritua
liter ſcilicet ſpūs eorū a carcerib⁹
eripiēdo vt imitent fideles. Et tūc.

16 Lōgitudine dierum
replebo eum:& oſten-
dam illi ſalutare meum.

¶[Longitudine dierum]per du
rationem.i.vita eterna que nō hʒ
finem[replebo eum]qꝛ ſufficit ha
benti.hinc alibi dr̄:ſatiabor cū ap
paruerit gloria tua. Unde nunc ſe
quitur[et oſtendam illi]per ſpeciē
ꝛ apertā viſionē[ſalutare meum]
i.chriſtum in maieſtate qn̄ videbi
mus eū ſicuti eſt in natura diuini
tatis et i forma humanitatis quo
modo videt ab angelis.hec viſio.i.
viſionis materia:ſcʒ deus eſt tota
merces nr̄a:et tota nr̄a beatitudo
ē diuina cōtēplatio. Hunc pſalmū
in quadrageſima/ꝛ i tractu/ꝛ in
verſiculis et multis modis canta
mus:qꝛ cū xp̄s ieiunauit diabol⁹
eū de hoc pſalmo tētauit et victus
abſceſſit.hunc etiam pſalmum ad
cōpletoriū quotidie frequētam⁹:
vt quo tpe diabolus magis nitit
ad decipiendum:eo tēpore nos ma
gis laboremus ad reſiſtendū. Orō. ps.xx

Preſta nobis dn̄e per inuo
cationē nominis tui aſpi
dis ꝛ baſiliſci letalia ve
nena calcare:vt oſtēſum nobis ſa
lutare tuū aduerſus inſidias ini
mici ſpūalis clypei vmbraculo mu
niamur. Per dominum.

Pſalmus de exhorta-
tiōe ad dei laudem pro
diuerſis beneficijs ſuis:
ac de finali impiorum
perditione & iuſto-
rum retributione.

Pſalmus. X CI.

1 † tunc pſalles noī domini altiſſimi.

Bonum eſt confiteri domino: & † pſallere nomini tuo altiſsime.

Sabbatū ē triplex.

❡ Auctor pſalmi propheta Dauid ❡ Titulus eſt. Pſalm⁹ cantici in die ſabbati. Ubi ſciendū ꝙ triplex eſt ſabbatū ſcꝫ temporis: pectoris: et eternitatiſ. Sabbatū tpis eſt dies ſeptimus quo poſt opera ſex dierū requieuit dn̄s docens in preſenti ſuos laborare vt i futuro quieſcāt. Sabbatum mentis eſt tranquillitas bone cōſciētie ſpe futuri vt nō turbetur reb⁹ ſeculi. In hoc ſabbato cordis primū eſt vt bōa tua deo tribuas/mala tibi. Sabbatū eternitatis eſt eterna requies pro qua in pn̄ti bene opari debem⁹ agētes ſabbatum mētis. Hic ergo agit̄ de duob⁹ vltimis. ſ. de ſabbato mentis ꝛ eternitatis. vn̄ bene in titulo ponitur pſalmus ꝛ cantici. Et eſt ſenſus pſalmus iſte per quē notatur bona operatio eſt cātici per qđ notatur exultatio mentis: qꝛ in ea ſemꝑ debemus cātare deo et gratias agere: exultantes ꝛ hoc in die ſabbati. i. de eterna requie cum mētis trāquillitate de qua requie loquitur hic propheta oſtēdens iuſtos laborare ī hac vita ſex dieb⁹. i. ſex etatibus ꝛ in futuro quieſcere: ꝛ econtra malos hic quieſcere ꝛ ibi laborare. vn̄ bn̄ poſt predictū pſalmum in quo de temptatiōibus ꝛ malis huius ſeculi agit̄ pſalm⁹ ille ſequitur in quo de eternis futuri ſeculi tractatur ❡ Materia: laus dei tam in ꝓſperis ꝙ in aduerſis malorūq; ꝑditio ꝛ bonorū retributio ❡ Intentio: monere nos vt a dei laudibus vel bonis opib⁹: ſiue in ꝓſperis: ſiue in aduerſis nō ceſſem⁹: ꝛ cū adeſt felicitas cōſolatiōi dei: ꝛ cū deeſt iuſtitie dei grās agam⁹ ꝛ bōa nr̄a deo: mala vo nobis tribuam⁹ hecq; libenter ꝑ eternis laberem⁹. ❡ Sētētia i gn̄ali: ꝓpheta i iſto pſalmo inducit pmo ad dei laudē ꝑ multis ſuis beneficijs: deinde aſſerit malos perituros vt ceteri timeāt ꝛ iuſtos florere vt deuoti gaudeāt. ❡ Snia in ſpāli. In vtroq; ḡ ſim⁹ deo grati: ꝛ ſentiētes oia bn̄ a deo agi dicam⁹. [Bonū eſt] qꝛ honeſtū ꝛ vtile/iocūdū ꝛ delectabile [cōfiteri dn̄o] ore vt mala nobis: et bōa deo tribuamus. In vtraq; re dn̄o confitere ꝛ in peccato: qꝛ tu feciſti ꝛ in bono facto quia ipſe fecit. Et cōuertēs ſermonem ad dominum mutata perſona dicit [et pſallere] opere [nomini tuo] o [altiſſime]. i. bene viuere ꝛ operari ad honorē ꝛ laudē nominis tui: vt quiſquis q̄rat gloriā tuā nō ſuā: nomē tuū nō ſuū: Quicūq; manib⁹ bōa operatur pſallit deo: qui ore cōfitetur cātat deo. Ergo canta ore ꝛ pſalle opere. Et qꝛ ꝓpter futurū ſeculum chriſtiani ſum⁹ idō q̄cūq; mō ſe habeāt preſentia gratiſſimus cōſolationi dei per blāda: ꝛ iuſtitie eius per aſpera dicētes: bonū eſt cōfiteri dn̄o ꝛc. deide duob⁹ ṗdictis duo alia reddit. Bonū ē eīm ꝯfiteri deo.

2 Ad annunciandum mane miſericordiā tuā: & veritatem tuam per noctem.

❡ [Ad annunciandū. i. laudandū [mane]. i. in ꝓſperis [miam tuā] qua pie parcis [ꝛ veritatem tuā] qua iuſte flagellas [per noctem]. i. in aduerſis. Qn̄ ergo tibi bene eſt lauda dei miſericordiam: qn̄ male tibi eſt lauda veritatem. Ueritatē quippe dei per noctem annūciare

eſt nõ incuſare deũ qꝛ aliquid pateris mali/ſꝫ illã peccatis tuis tribue ꝛ ipſi⁹ emẽdationi:qꝛ ꝙ peccata flagellat non eſt iniquus ſed verax.bonum eſt etiam pſallere.

3 In decacordo pſalterio:cum cantico in cithara.

¶ [In decacordo].i.decẽ cordarũ [pſalterio].i.ope.hoc eſt in decem preceptorũ cõpletiõe:nam pſallere eſt operari:pſallit qui cum hilaritate bene facit.In pſallendo eñ hilaritas eſt:ꝛ hilarem datorẽ diligit deus.Qui vero cum triſticia deo ſeruit ipſe facit ꝛ portat pſalterium:ſꝫ nõ cantat in eo.Bonũ ẽ etiã pſallere[cũ cãtico in cithara].i.verbo ꝛ opere.Si eñ bene loqueris ꝛ non operis cãticũ habes ſine cithara[ſi operaueris ꝛ nõ loqueris citharam habes ſine cantico.propter hoc ꝛ bene loquere:ꝛ bñ operare ſi vis habere canticum cum cithara.Uel bonum eſt pſallere[cuꝫ cantico in cithara].i.cum gaudio in carnis mortificatiõe ꝛ in actualibus reb⁹ cithara eñ ab inferiori reddit ſonum.Ideo autem bonũ mihi eſt pſallere ꝛ confiteri.

ij.cor. ix.

4 Quia † delectaſti me domine in factura tua: & in operibus manuũ tuarum exultabo.

†iocundaſti.

¶ [Qꝛ delectaſti me dñe].i.delectationem internam mihi preſtituſti [in factura tua].i.in eo quod i me facis.nam quicquid ſum ego:quicquid bene ago tu facis ꝛ tua factura eſt:tu enim me feciſti:tu bene viuentem me feciſti[et in operibus manuum tuarum]que per te operabor [exultabo]gratias agendo.Uel[delectaſti me in factura tua] ſcilicet celo et terra et que in eis ſunt et in decore eorum:et in obedientia:et in diſpoſitione in cauſis et effectibus.Quodcunqꝫ aſpexero delectat me.Uideo enim facturam et benedico factorẽ[et in operibus manuum tuarum exultabo] dum creaturis tuis vtor vel admiror earum pulchritudinem et vtilitatem que omnia mihi ſeruiunt ſecundũ Hiero.Quocũqꝫ aſpexeris edificatio tua eſt.Uides ſolẽ: lunam ꝛ ſtellas hoc edificat te:debes enim cogitare et dicere.Iſta ſeruiũt deo quare ego nõ ſeruiã? Dimitte magna animalia:reſpice apẽ ꝛ formicã in quibus eſt maior ſapientia ꝙ corpus.Cogitant hyemem eſſe venturam:et poſſe fame periclitari niſi laborauerint in eſtate vnde viuant in hyeme:ꝛ chriſtianus ꝛ monachus non cogitant iudicium eſſe futurum.Cogitemus quia ſi non fecerimus bona opera torquebimur in gehenna.

Hieronym⁹.

5 Quod magnificata ſunt opera tua domine: nimis profundę factę ſunt cogitationes tuæ.

¶ [Qꝺ magnificata ſunt].i. valde magna ſunt quia comprehendi nõ poſſunt[opera tua]o domine.Quare enim alij floreant:alij laborent: alia vaſa faciat deus in honorem: alia in contumeliam:nemo eſt qui diſcernere poſſit:bene ergo ſequitur [nimis profunde facte ſunt cogitationes tue .i.diſpoſitiões tue quõ tu ab eterno diſpoſuiſti alios ſaluandos alios perdendos:profunde nimis ꝛ inſcrutabiles ſunt.

Ro.xi.

Quis enim cognouit ſenſum domini:Uel[Magnificata ſunt opera tua domine]in ſubſtantia: et in forma ꝛ i virtute in ceteris null⁹ eñ poteſt ea ad plenum inueſtigare]ni

mis profunde facte ſunt cogitatio
nes tue] quib⁹ talia feciſti ⁊ regis
q̄s intellectu ⁊ ratione attingi nō
poſſunt. Sūmū genus ſciētie eſt
ſcire deū tāta preſtare que huma
nus ſenſus nō pōt attingere. Sꝫ

6 Vir † inſipiens non ſ
ſipiẽs dens. ſea cognoſcet: & ſtultus nō
intelliget † hæc.

¶ [Vir inſipiēs] q̄ celeſti ſapien
tia vacu⁹ ⁊ humanis verſutijs ple
nus nō attendit quid debeat am
plecti vl' cauere: q̄ ſibi nō p̄uidet
in futurū [non cognoſcet] in qui
bus malis ſit. [⁊ ſtultus] qui ⁊ ſi
attendit ⁊ ſcit nō cauet ſibi: ⁊ ma
le viuit [nō intelligit hec] que di
cta ſunt ⁊ que ſequuntur vt deū
ex ſuis operibus laudet: ſed quia
opera dei non noſcit caſu omnia
agi putat: nō enim attendit fineꝫ
malorū ⁊ bonorū: nec intelligit fi
lium cedi vt ſit heres dimiſſo ex
heredato cui parcit a flagello. Un
de ſubdit aſſerēs malos perituros
vt metus ſit cecis

7 † exori antur Cū † exorti fuerint
peccatores ſicut fœnū:
† pſpe ſerūt. & † apparuerint omnes
qui operantur iniqui
tatem.

¶ [Cū exorti fuerint peccatores]
id eſt poſtq̄ in t̄palibus excreue
rint ⁊ tēporaliter ad horā florue
rint [ſicut fenum] quod poſt ortū
ſuū cito areſcit ⁊ deſiccatur: ſic eni
peccatorum pueros floreēt poſterio
ra areſcent: qꝛ in hyeme huius ſe
culi virent: ⁊ in eſtate futuri iudi
cij areſcēt [⁊ apparuerit] inſignes
⁊ famoſi [oēs qui opant] pertina
citer [iniquitatē] preponendo ter
rena celeſtibus: ⁊ qui imitant flo
rem illorū vel poſtea [apparue
rint] in iudicio. velint nolint] om
nes qui] nunc operant iniquita
tem] id eſt ipſi peccatores vbi ap
parebūt conſpicui q̄ non hic: non
quidem ad ſuā gloriam ſed ad cō
fuſionem. Unde ſequitur

8 Vt intereant in ſecu
lum ſeculi: tu autem al ſea
tiſſimus in ęternū † do
mine.

¶ [Ut intereant] miſere [in ſecu
lū ſeculi] id eſt eternaliter et ſine
ſine propter ſuas iniquitates: il
lorum enim fructus eſt etern⁹ in
teritus: hoc vtiq̄ inſipiētes ⁊ ſtul
ti nō intelligant qui nō niſi tem
poralia cognoſcunt [tu aūt altiſſi
m⁹] et potentiſſim⁹ ad puniendū
eos es ⁊ permanes [in eternuꝫ] o
[domine] qui expectas deſuper de
eternitate tua qn̄ tranſeat temp⁹
impiorum ⁊ veniat tempus iuſto
rum. Or etern⁹ es ſemper manēs
in celſitudine tua in qua omnia cō
ſideras: longanimiter mala tole
ras: ⁊ vides quid illis ſerues qd̄
in effectu apparet

9 Quoniā ecce inimi
ci tui domine: quoniā
ecce inimici tui peribūt:
& diſpergētur omnes
qui operātur iniquitatē.

¶ [Qm̄ ecce inimici tui dn̄e] et
repetit [quoniā ecce inimici tui pi
bunt] in eternum q̄ nō floreēt ad
tēpus [ecce] ꝛc [ecce] id eſt valde ci
to ⁊ in promptu inimici violenti
et inimici doloſi: vel qui te nō cre
dunt: ⁊ qui te credunt ſed male vi
uunt [peribunt] et hic in tene
bris interioribus: et in futuro in
tenebris exterioribus [⁊ diſpergē
tur] id eſt a ſocietate bonorū ſepa

rabuntur[omnes qui operantur iniquitatē]impenitentes ꝛ in iniquitate permanentes ac inceſſanter contra equitatem agentes. Et merito tunc diſpergūtur a bonis qui modo conueniunt in idipſum iniquitatis. illi ita peribunt: ſed non ſic iuſti vel eccleſia de quibus ſubiungit

10 Et exaltabitur ſicut unicornis cornu meū: & ſenectus mea in miſericordia † uberi.

¶ [Et exaltabitur cornu meū] i. fides ꝛ vt⁹ ſeu fortitudo mea augebit: ꝛ roborabitur ad reſiſtēdū oibus tētationibus ꝛ malis[ſicut vnicornis]ꝙ valde fortis eſt ꝛ vnico cornu ab oibus ſe defendit. Eccleſie ꝙppe cornu fides eſt vna et ſemp excelſa cunctis aduerſis ſupeminet. Ut ñ ſcriptū eſt. Sancti p fidē vicerūt regna[ꝛ ſenect⁹ mea] i. nouiſſima mea erūt[in mia vberi] i. pingui ſeu fertili ꝛ abūdanti. hoc eſt in vbertate mie dei: ſcʒ in letitia ꝛ beatitudine anime ꝛ corporis. Unde alibi dicit. Qui coronat te in miſericordia ꝛ miſerationibus. Et quidē miſericordia in preſenti eſt magna: ſed illa erit maior quando omnis tolletur miſeria.

11 Et † deſpexit oculus me⁹ inimicos meos: & † inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.

¶ [Et]ideo iā nūq deſpexit ocul⁹ me⁹] interior[inimicos meos] i. oēs operantes iniquitatē. Multos ꝗ inquit mi cunſtantes inimicos vidi. tamen quia predicto cornu munitus eram cōfidēs de adiutorio dei ſicut imbecilles oēs deſpexi: inſultuſqʒ eorū ꝛ inſidias pro nihilo reputaui[ꝛ inſurgentibus in me] i. cōtra me[malignantib⁹] i. maligne agētibus[audiet] a veritate intus preſidente ꝛ me regēte[auris mea] preſcia ꝛ precauta. Audiet inquā quod ſequitur: ſcʒ iuſtos florere. vt hac promiſſione deuoti gaudeāt ꝛ in tribulatione conſolentur. peccatores quidem exoriuntur ſicut fenū: ſʒ ecōtrario

12 Iuſtus ut palma florebit: † ſicut cedr⁹ † libani multiplicabitur.

¶ [Juſtus vt palma florebit] ꝛ in ſuo flore erit. Sicut enim palma in inferioribus. ſ. in ſtipite aſpera eſt ꝛ vilis apparet: in ſuperioribus rectas habet virgulas ꝛ pulchras ꝛ amenuſſimū ac dulcē profert fructū: ſed tarde. ſic iuſtus incipit ab aſperitate laboris ꝛ penitentie ꝛ in temporalibus vilis apparet ꝛ deſpectus: ſed reſpectu ſupnorū rectā intentionē habet ꝛ bonis operibus floret: pro quibus amenos ꝛ dulces fruct⁹ eterne vite concipiet: ſed quaſi tarde puta poſt longos labores preſentis vite. Et[ſicut cedr⁹ libani multiplicabitur] in operibus bonis. Cedrus enim alijs arboribus procerior eſt ꝛ iputrabilis ꝛ odore ſuo fugās ſerpentes. Similiter iuſt⁹ altior eſt alijs hominibus ſcʒ impijs: et ſm opera bona imputribilis et exemplo bene vite ꝛ fama fugat vitia ab alijs. Libanus aūt candidatio interpretatur: ꝛ ipſe p candorem ꝛ pulchritudinem innocentie et virtutum ad hanc conſcendit dignitatem. Et quia non erit vnus ſolus iuſtus qui flo-

Marginalia: ſ pigui; Heb. xj.; ps. cij.; † reſpexit.; † ieis ꝙ in inſurgunt.; † velut; † ꝙ illi haut eſt; Cedri virtutes; Libanus ꝙd interpretatur

redðit ſed multi ideo addit plura-
liter premiſſam apertio compa-
rationem.

13 Plantati in domo domini: in atrijs domus dei noſtri florebunt.

¶ [Plantati] nãc ſcꝫ ipſi iuſti .i. ra
dicati ⁊ fundati .i. fide/⁊ ſpe/⁊ cha
ritate [in domo dñi] .i. i eccleſia pre
ſenti vbi eſt aſpera radix palme [in
atrijs domus dei noſtri florebũt]
i. bene operabuntur in eadem pre-
ſenti eccleſia per quam venitur ad
veram domum id eſt ſupernam pa
triam. Uel potius [in atrijs domꝰ
dei noſtri] .i. in atrijs celi ſcꝫ in ini
tio reſurrectionis [florebunt] .i. flo
ridi apparebunt dum audient: ve
nite benedicti. Atriũ enim princi-
piũ eſt manſionis domus eſt inte-
rior. Uel [in atrijs] .i. in amplitudi
ne [domus ſuperne] florebunt [⁊ ſi
cut ſol fulgebunt: ſed interim

Mo. at ch. xiv.

14 Adhuc multiplicabũtur in ſenecta uberi: & bene patientes erunt ut annuncient.

¶ [Adhuc multiplicabuntur in ſe
necta vberi id eſt in virtutum ma-
turitate ſemper de bono in melius
procedentes vſqꝫ in finem. Felix eſt
q̃ creſcit quotidie: qui ſeneſcit eta-
te ſeneſcit et virtutibus. Eccleſia
magis incipit eſſe vberrima: cum
ad finem ſeculi erit perducta tunc
enim paſſionis cito implebitur ele
ctorum numerus [et bene patien
tes]id eſt tranquilli [erunt] in pre-
ſentibus tribulationibꝰ: et omnẽ
patientiam exhibebunt: ſunt enim
et iniqui quandoqꝫ patientes: ſed
non bene [vt annuncient]et pre-
dicent hic vel in futuro perpetua
laude dum premia capient idquod

ſequitur. Hic quidem

15 Quoniam rectus dominus † deus noſter: & non eſt iniquitas in eo. ſnd bꝫ deꝰ nr.

¶ [Quoniam rectus]id eſt iuſtus
eſt [dominus deus noſter]in tribu
latione et preſſura noſtra flagellãs
hic filios vt coronet [et non eſt ini-
quitas in eo]dum in preſenti par
cit malis vt in futuro cõdẽnet. Scꝫ
in futuro quoniam iuſtus eſt qui
ſuis promiſſa complet et eos remu
nerat/⁊ nõ eſt iniquus vt fraudet
aliquem premio: ſed benignꝰ vt ac
cumulet: non enim permittit hic
pati pro ſe quos ibi nõ ornet: vel
non eſt iniquus dum malos dam
nat. Et ideo non debemus ei ſed
nobis mala noſtra imputare: nec
bona nr̃a nobis/ſꝫ illi aſſcribere.

Oratio.

EExultatio eterna ſanctorũ
deus qui iuſtos bonorum
diuerſis refectos impẽdijs
florere palmiferos in atrijs immar
ceſſibiliter facis: queſumus vt re-
miſſis molibus delictorum eorum
nobis ſocietatem dignãter impar
tiaris. Per dominum.

Pſalmus de multiplici Chriſti laude: ac regni eius ſcilicet eccleſię fundatione & ſtabilitate dilatatione & impugnatione. Pſalmus. X C II.

1 DOminus regnauit decorem † indutus eſt: † indutus eſt dominus fortitudinem & † precinxit ſe. ſtduit ſduit. ſpcinx cꝰ ē.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulus eſt: laus cantici ipſi da
uid in die ante ſabbatum quādo
fundata eſt terra. Et ē ſenſus laus
iſta cantici .i. diuina τ iucunda ſit
ipſi Dauid .i. chriſto habita de eo
qđ fecit in die ante ſabbatum qn̄
fundata eſt terra .i. de eo qđ fecit
de⁹ ſexta etate ſignificata per ſex-
tū diē ante ſabbatū: quo die fecit
hoiem poſt oia opa ſua. Sexta eñ
etate chriſtus fundamentū venit
τ hominem in cruce reparauit: ipſ
qꝫ τ eccleſiā in fide fundauit τ cō
firmauit. Tūc ergo fundata eſt ter
ra cum homo fundatus eſt in fide
immobilis: et tūc factus eſt homo
ad dei imaginem τ ſimilitudinem
que deformata erat in homine per
peccatum. Sexta eñ feria ſeu die
homo conditus et lapſus: ſexta eta
te et ſexta feria ad imaginem dei
morte chriſti eſt reformatus. Unde
congruenter poſt pſalmum prece-
dētem vbi agitur de eterna requie
ſequitur hic pſalm⁹ vbi dicitur de
noſtra reparatione ſine qua ad il-
lam requiem non poſſemus perue
nire. ¶ Materia regnum chriſti
fundationis eccleſie et populi chri
ſtiani. ¶ Intentio: monere ad lau-
dem chriſti ex cauſa multiplici: τ in
hac laude fideles inſtruere de chri
ſti reſurrectione et noſtra repara-
tione. ¶ Sententia in generali: p
pheta in iſto pſalmo loquēs de xpī
regia poteſtate: regni ſtabilitate:
dilatatione et ipugnatione: laudat
eum a multis caſibus laudis. prim⁹
locus eſt a pulchritudine. Secun-
dus a fortitudine. Tertius ab ope
ribus. Quartus a poteſtate. Quin
tus a laude vniuerſitatis. Sextus
a veritate dictorum. Septimus a
laude domus. ¶ Sententia in ſpe
ciali: propheta ergo ad laudē dei i
ci: ſic dicit. [Dominus] ſez ieſus chriſt⁹
[regnauit] .i. ꝙ rex eſſet innotuit τ
ſe regnātē oſtendit: qꝛ inquātū ho-
mo in ſua reſurrectiōe generale do
miniū ſuper omnē creaturam acce
pit: ſed inquātū deus ab eterno re
gnauit. Innotuit rex mūdo ꝙ ſem-
per regnat apud patrē. Deinde pri
mum locum laudis exponēs ſub-
dit [decorem indutus eſt] quia ei⁹
humanitas in reſurrectiōe fuit glo
rificata et dote claritatis decorata
ſequitur locus ſecundus [indutus
eſt domin⁹ fortitudinem] quia im
paſſibilis et immortalis factus eſt
diabolūqꝫ vicit τ oppreſſit [et preci
xit ſe] virtute vel ſtrenuitate ad
operandum et ad ſubiugandum ſi
bi mūdū. Vel [precinxit ſe] virtute
quando cetu et multitudine ange-
lorum circundatus remeauit ad
patrem.
2 Etenim † firmauit or †cōfir-
bem terrę: qui non com mauit
mouebitur.
¶ [Etenim] per hoc [firmauit] id
eſt confirmauit in fide [orbē terre]
id eſt militantem eccleſiā per orbē
terre diffuſam [qui non cōmouebi
tur] vlla concuſſione a veritate et
propoſito fidei: licet concutiatur: ſꝫ
credens in chriſtum paratus eſt:
nec molleſcere liguis laudantium
nec frangi linguis vituperantium
Et hic eſt tertius locus ab operib⁹
ad hoc enim decorem et fortitudi-
nē induit vt terram id eſt eccleſiā
fundaret τ firmaret. Sequitur lo-
cus quartus.
3 t Parata † ſedes † ex †eſt
†deus
† tunc: à ſeculo tu es. †illo
¶ [Parata eſt [ſedes tua] in fideli
bus et eccleſia cui preſides: anima Aia trā-
enim tranquilla et humilis ſedes quilla τ
dei eſt: quia ſpiritus eius requie- hūilis
ſcit ſuper humilem et quietum [ex ſedes
tunc] id eſt a tempore confirma- eſt dei
tionis / vel a tempore gratie et

incarnationis quādo dominus in
carnem veniens homines docuit.
Sed ne tūc intendēs diem natiui
tatis domini ex quo natus venit
ad homines putās eum tunc cepiſ
ſe adiungit[a ſeculo]id eſt ab eter
no ſine principio temporis[tu es]
ſcilicet deus. Uel[tu es]vere ⁊ pro
prie. Deinde ſequitur locus quin
tus. Et ad preparationē ſedis tue.

4 Eleuauerunt flumi
na domine: eleuauerūt
flumina uocem ſuam.

¶[Eleuauerūt flumina domine]
i. diſcipuli et predicatores impleti
ſpiritu ſancto fluentis predicatio
nū arida corda gentiū irrigantes
⁊ repetit[eleuauerunt flumina vo
cem ſuam]id eſt fortiter et alte lo
cuti ſunt chriſtum ad fidē eius fer
uenter predicādo qui prius timue
runt nondum impleti ſpiritu ſan
cto. Diſcipulis autem vocem ſuaꝫ
leuantibus et fidem per mundum
publice predicantibus.

†voces ſuas. 5 Eleuauerunt flumi
na † fluctus ſuos: à uo
cibus aquarū multarū.

¶[Eleuauerūt] aduerſus vocem
predicantium[flumina].i. potētes
huius mūdi pſecutores fidei[fluc
tus ſuos].i. impetus cōminatio
nuꝫ ⁊ pſecutionū[a vocibus aqua
rum multarum]ſcilicet minorū de
trahētiū populorū ad hoc incitati
hereticí etiā argumentis ⁊ inun
danti garrulitate in ſanctos inſur
rexerunt. Ecce flumina mundi flu
minibus paradiſi aduerſantur. Et
enim illi tantis vocibus chriſtum
predicarent ⁊ iſti reſiſterent.

‡ſuſpē ſure. 6 Mirabiles † elatio
nes maris: mirabilis in
† altis dominus. †exceſ ſis.

¶[Mirabiles]facte ſunt[elatio
nes ⁊ eleuatiōes[maris].i. pſecu
tiōes ſeculi aduerſus eccleſiā quod
cepit iraſci ⁊ pſeq̄ fideles. Mirabi
les q̄dē pſſure: mirabiles nunc mi
rabiles pſecutiones: ſꝫ[mirabilis
in altis dominus]videbatur tot ⁊
tanta miracula per ſanctos operā
do/ac ipſos fluctus premēdo et ſu
per capita eorū ambulando vt cre
derent ſubiugari xp̄o: et fieret pax
eccleſie. Creſcereteꝗ numerus fide
liū vbiꝗ. Seq̄t ſext⁹ loc⁹ laudis.

7 Teſtimonia tua † cre †credi ta.
dibilia facta ſunt nimis: ‡ſcrifi
domum tuam decet catio.
‡ ſanctitudo domine
in longitudinem dierū.

¶[Teſtimonia tua].i. p̄cepta vita
tis data a te ſub teſtificatiōe[credi
bilia fctā ſūt nimis].i. valde: qꝛ nō
ſolū vitate ſui/ſꝫ ēt atteſtatiōe mi
racloꝝ: ⁊ bona vita ipoꝝ p̄dicato
rū ꝯfirmata ſunt. Uł teſtimonia q̄
pphete de xp̄o teſtificati ſunt fctā
ſunt v̄a in xp̄o ipleta. Sequit̄ loc⁹
ſeptim⁹. Et qꝛ tā mirabilr funda
ſti eccliā tuā idcirco[domū tuā]id
eſt eccliā[decet ſcitudo dn̄e].i. ꝙ
ſit ſctā ⁊ mūda: qꝛ tu es ſanct⁹ ſan
ctoꝝ q̄ eā īhabitas ⁊ hoc[ī lōgitu
dinem dierū].i. in perpetuum: qꝛ ſi
multi cadūt domus tamen ſtat to
to tpe ⁊ nō cōmouebitur. Omnis
ergo fidelis qui eſt domus dei ad
hoc debet niti vt ſancte viuat: et
hoc non ad horam/ſed tandiu de
nec veniat in longitudinem die
rum: id eſt ad futuram gloriā que
erit indeficiēs ⁊ erit dies pclarita
tē cognitiōis ⁊ dilectiōis dei: Orō.

Domine de⁹ omnipotens
qui paterna preeminētis
vtute celū: mare terrāꝗ

locaſti: exaudi ſupplices tuos: ꝛ da credulitatem in teſtimonijs tuis: ſidue nos fortitudine ꝛ decora ſanctificatione. Qui vi.

Pſalmus de exhortatione ad patientiam in laboribus iuſtorum cōtra felicitatē iniquorū: & de iudiciaria poteſtate Chriſti in perſecutores fidelium.

Pſalmus. XCIII.

1 pſidenter. DEus ultionum dominus: deus ultionū † libere egit.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt pſalm⁹ dauid quarta ſabbati. Et eſt ſenſus: pſalmus iſte eſt dauid ꝓphete, habit⁹ quarta ſabbati id eſt agens de patientia ſanctorum. qui ſignificantur per luminaria facta quarto die: q: lucēt i medio natiōis praue ꝛ peruerſe: ꝛ placide peragunt curſum ſuum nō curantes quicquid agat in terra quemadmodum faciunt ꝛ celi luminaria. ¶ Materia: exhortatio ad patientiam. et conſolatio infirmorū murmurātiū de felicitate impiorū ꝛ laboribus piorū: cum cōſtet quia impiorꝫ malitia nō trāſibit impunita: nec piorū patiētia irremunerata. ¶ Intētio: docere patiētiā in laborib⁹ iuſtorū cōtra felicitatē iniquorꝫ. ¶ Sentētia in gnāli: ꝓpheta in iſto pſalmo orat i pſona perfectorū vt liberentur ab impijs: ꝛ perſecutorib⁹ ſuperbis q̄ diuinā ſciētiā ꝛ prouidētiam circa iſta inferiora negant: hortaturq; minus perfectos ut patientiam habeant, cum malos florere et bonos affligi vident: quia deus vindicaturus eſt in malos: ꝛ remuneraturus bonos: Et ideo bene poſt pſalmum premiſſuꝫ in quo agitur de chriſti reſurrectiōe ponitur iſte in quo narratur de iudiciaria poteſtate; quia in reſurrectione data eſt ei ſm q̄ homo poteſtas ſuper oēm creaturā celi et terre. ¶ Sententia in ſpeciali: contra blaſphemos ergo qui putant deū nō vindicare premittit. d[Deus]eſt[ultionū]ꝛ vindictarum ipſe[dominus noſter]ieſus chriſtus in cuius ſeruitio viuimus; habet enim in poteſtate vlciſci ſe de quibus voluerit: et quando voluerit. quaſi diceret nō putabatur a quibuſdā vindicaturus in malos ſed vtiq; vindicabit in eos: et hoc debet nobis valere ad tolerandos malos: ꝛ vere vindicabit: quia ipſe[deus ultionum libere]ꝛ fiducialiter[egit]tēpore infirmitatis carnis: quia nulli pepercit ꝛ perſonas non accepit In templo docuit tanq̄ poteſtatem habens: et ejecit vendentes ꝛ ementes. Qui ergo iudicādus nō pepercit iudicaturus non parcet nec iudicaturo reſiſti poterit cum iudicando non fuit qui reſiſteret. Unde cōuerſus ad dominum ait.

2 Exaltare qui iudicas terrā: redde retributionem ſuperbis.

¶ [Exaltare]reſurgēdo ꝛ aſcēdēdo. Uel [exaltare].i. in potentia ꝛ virtute appare[q̄ iudicas terrā] i. iudicaturus es homines habitātes i terra [ꝛ redde retributionē ꝛ vindictam ſeu viciſſitudinē quā meruerunt nō humilib⁹ ꝛ penitētibus ſꝫ[ſupbis]bonos opprimētib⁹ ꝛ petrā ſua defēdētib⁹ nec volētib⁹ tuis obedire mādatis. Hoc

autem

autē non eſt audacia iubētis ſʒ ꝓ-
phetæ predicētis qd̄ chriſtus erat
facturus: nō enī ideo factur⁹ erat
chriſtus q2 ꝓpheta predixerat/ſed
iō ꝓpheta predixit q2 xp̄s factur⁹
erat. Ideo dico redde. quia

5 Vſquequo peccato-
res domine: uſquequo
peccatores gloriabun-
tur?

¶ [Vſquequo] i. vſq₃ ad quem ter
minum [pctōres dn̄e] [erūt ꝛ in pec
catis ſuis durabunt: ꝛ q̄diu conce
det eis licētia peccādi: hoc enī gra
ue eſt ꝙ incorrigibiles ſunt: pctō-
res autē vocat grauioribus pecca
tis irretitos: et [vſquequo peccato
res] nō ſolum peccabunt: ſed [glo-
riabūtur] in falſa felicitate vel de
pctis ſuis: vn̄ poti⁹ deberēt erube
ſcere: et cōfundi nō ſufficit eis pec-
care: ſʒ etiā de pctis ſuis gloriātur
ꝛ exultāt ſupbiēdo in cordib⁹ ſuis:
nec ſufficiat eis peccare et gloriari:
ſed et alios ad ſimiliter peccandū
volunt allicere. Unde ſequitur

4 † Effabuntur & lo- † reſpō dent.
quentur iniquitatem:
loquentur omnes qui
operantur iniuſtitiam.

¶ [Effabunt] i. extra p̄ abūdātia
fabūt arrogāter ꝛ prauas efferent
cogitatiōes [ꝛ loquēt iniq̄tatē] i. la-
te ꝛ manifeſte iniq̄ opa p̄dicabūt
publice mala ſuadētes [loquēt] iſta
nō boni ꝛ ſapiētes ſʒ [oēs q̄ opan
tur iniuſtitiā] ꝛ mala. Qui ergo ma-
mat. xij. c. le loqt̄ ſignū ē ꝙ male opet̄: ex abū
dātia enī cordis os loqt̄: Et vbicū-
q₃ ꝯſcia vulnerata fuerit ibi in ore
facile peccatur. Et exponit quaſ in
iuſticiam operantur. Nam

5 Populum tuum do-
mine humiliauerunt: &
hæreditatem tuam ue-
xauerunt.

¶ [Populū tuū] o [dn̄e] ſcilicet iu-
ſtos in quos volunt ſuperbire [hu
miliauerunt] predicti ipſum con-
culcando et viliſicando: et determi
nat populum dicens [ꝛ heredita-
tem tuam] ſcilicet fideles qui ſunt
populus quem elegit dominus in
hereditatē ſibi [vexauerunt] ꝛ mo
leſtauerūt affligendo: ꝛ vitam eo-
rum ad amaritudinem pducendo.
Semp dei ppl's humiliat̄ ꝛ deſpi-
citur ac tribulationib⁹ opprimitur
ꝛ moleſtatur: oēs enī q̄ pie volunt
viuere in xp̄o perſecutionē patiūt

6 Viduam & † adue- † pupillos.
nam interfecerunt: & † pſelytum.
† pupillos occiderunt.

¶ [Viduā] auxilio mariti deſtitu-
tam [ꝛ aduenā] i. peregrinū auxi-
lio notorum carētem [interfecerūt
et pupillos] defenſione parentum
deſtitutos [occiderūt] morti tradē
do vel ipſorum ſubſtantiam aufe-
rendo ꝛ alias nocendo: hos de⁹ tue
tur et precipit adiuuari: ꝛ ideo ma
ius crimen cōmittūt. Quanto enī
aliq̄s magis humilis: ꝛ preſidio in-
digēs fuerit tāto magis ille q̄ op-
primit deū offendit. Al' myſtice p
viduā ſignificat̄ illi qb⁹ mūd⁹ vel
error mortu⁹ ē: p aduenā hi q̄ non
q̄rūt hic manētē ciuitatē: ꝛ p pu-
pillos qui ſunt ſine patre diabolo
ꝛ ſine matre concupiſcentitia.

7 Et dixerunt non ui-
debit dominus: † nec † neq₃.
intelliger deus Iacob.

¶ [Et] ad cumulū hui⁹ mali [dixe
rūt] quaſi blaſphemantes [nō vi-
debit dn̄s] i. nō cognoſcet vel at-

tendet:nec aduertet vt ſciat facta noſtra:aut ſi videbit[nec itelliget] i.nō apponet cordi vt curet ſumē do de nobis penam[deus iacob]. i.xp̄ianorū ꝛ fideliū vitia ſupplātātiū de quo nō deberēt hoc dicere:hec dicunt mali q: modo tacet deus nō vindicādo:ꝛ putāt ei placere qđ faciūt ꝛ eū cōſentire i hoc ꝙ nō punit. Sed o peccatores blaſphemi.

8 Intelligite † inſipiē- tes † in populo: & ſtul- ti aliquando ſapite.

†nūc ꝗ eſtis.

¶[Intelligite].ſ.ꝗ dicā ꝗ eſtis[inſipiētes] ꝛ iſcij ꝗ nō attēditis i ꝗb9 malis ſītis[i pplo]cui exēplū i hoc eſtis ꝗ publice docetis qđ male dixiſtis[ꝛ]vos[ſtulti]tali corde ꝛ īprouidi ꝗ apte blaſphematis]aliqñ]ꝛ tādē[ſapite]ꝛ diſcite.i.cū ſapore ꝑcipite.ſ.𝔳itatē:vt ꝗ male deſipuiſtis iā ad ſenſum ꝛ rōnē redeatis. Inſipiētes ꝛ ſtultos vocat illos ꝗ huius opinionis fuerūt:niſi eīn iſipiētes ꝛ ſtulti fuiſſent nequaꝗ̄ viſu ꝛ itellectu deū ꝑuarēt. Intelligite inquā et ſapite iſtud.

9 Qui plantauit aurē non audiet: aut qui fin- xit oculum non conſi- derat:

¶[Qui plantauit].i.formauit[aurem]ſc; i te vt audias[nō audiet] id eſt nūquid audibilia non percipiet[aut ꝗ finxit].i.formauit[oculum]ſcilȝ in te vt videas[nō conſiderat].i.nunquid ea que oculo ꝑcipiuntur non cognoſcet: quaſi dicat ſic. Quis enim adeo inſipiens et ſtultus eſt qui non poſſit ex ratione ſua cognoſcere:quia omnipotens deus qđ alijs potuit dare potuit ꝛ ipſe hr̄e. Nulli eīn tm̄ dedit quantum in ſe habet. virtutes quīdē has deus habet ſed non membra.

10 Qui † corripit gen- tes non arguet: qui docet hominem ſcien- tiam:

†erudit

¶[Qui corripit]modo quotidie ꝛ multipliciter [gentes] zelum dei non habentes pro peccatis puniendo:vel per prophetas:per apoſtolos.per doctores erudiendo[nō arguet:]i. iudicabit vos ꝛ omnes de impietatibus et malitijs in iudicio futuro:quaſi dicat ſic. Modo enim tēpus eſt corripiendi poſt modum erit arguendi. Et[qui doceat hominem ſcientiam]ſub auditur ipſe non habet eam.quaſi dicat abſit ꝙ ipſe neſciat ꝗ alios ſcire facit:habet enim incōparabiliter maiorem ꝗ̄ ceteri ſcientiā ꝛ cognitionem. Unde ſequitur.

11 Dominus ſcit cogi- tationes hominū: quo- niam uanæ ſunt.

¶[Dn̄s]ei[ſcit]ēt[cogitatiōes hominū]ꝛ hꝰ ēt ſcit[qm̄ vane ſūt].i. inutiles ꝛ ſtulte ſeu ad malū ꝓne t ā putāt ſe aut deū latere:āut nō pūiēdos eē.q.d. Et cogitatiōes intra mētē latētes ipe ſcit q̄s hō nō nouit ergo multo ampliꝰ verba et opera cognoſcit. Relinqt ergo veſtras vanas cogitatiōes vt ꝯphēdatis cogitatiōes dei q̄ ſūt ſapiētes:vt ꝗ miſeri fuiſtis i vr̄a vānitate ſitis obti in dei 𝔳itate. Un̄ ſeqꝛ.

12 Beatus † homo quē tu erudieris domine: & † de lege tua docueris eum.

†vir.

†ter.

¶ [Beat⁹] et felix eſt [hō] nō qui ſeipm docet ſed quē [tu erudieris] o [dñe] vt puerū p flagella caſtigā do: ⁊ in mēte illuſtrādo [et de lege tua] .i. ſcripturis tuis ⁊ celeſti do ctrina ñ de vanitate [docueris eū] vt adultū vt mādata tua itelligat ⁊ ope pficiat: ac ſic te docēte mala patiēter ferre ſciat. Et nota φ eru ditio dupliciter fit. ſ. p diſciplinā tribulationū ideo ait [quē tu eru dieris] et per doctrinā legis ideo addit [et de lege tua docueris eū] docueris inquam ad hoc.

13 Vt mitiges † ei à die bus † malis: donec fo- deať peccatori fouea.

†cum †malignis.

¶ [Vt mitiges ei] tribulationem et hoc patiendā conferendo [a die bus malis] quibus florent mali ⁊ laborāt boni vt patiēter ferat qc quid hic agitur non dicit vt aufe rat ex toto ſed vt moderentur ten tatiōes: et fidelis eſt deus qui nō permittit nos tētari vltra qd poſ ſum⁹. Mitiges inquā [donec fo diatur petōi] nō omni ſed ſupbo nō publicano pfitēti ſed phariſeo ſupbiēti [fouea] .i. caſus et interi tus. Felicitas malorum fouea eſt: quia cum deus parcit per impuni tatem fit homo elatus: ⁊ cum pu tat ſe altū cadit: ⁊ de hac fouea: qꝛ adhuc foditur ad foueā gehenne tendit. Ita malis ſed aliter bōis

Malorum felicitas fouea eſt.

14 Quia non repellet dominus plebem ſuā: & hæreditatem ſuam non delinquet.

¶ [Quia nō repellet dñs] deſerē do in aduerſitate vt deſpectam ⁊ abiectam [plebem ſuam] ſibi ſub iectā: ⁊ ſi exercet vt det ei heredi tatem eternam: quia quem diligit dñs corripit. Nō repellit quos ad tempus caſtigat: ſed ideo ad tēp⁹ flagellat vt i eternū recipiat: illis autem ad tps parcit quos in eter nū dānabit. Elige ergo tempora lem laborē vt euadas ſempiternā penam [et hereditatem ſuā] .i. po pulū quē eligit i hereditatem ſibi [non derelinquet] vt nō ad vitam auxilio ſuo: eam deſtituendo: ipſe enī ait: ecce ego vobiſcū ſum vſq ad conſummationem ſeculi.

Hebr. xij.

Math. xxviij.

15 † Quoaduſque iuſti tia conuertatur in iudi- cium: & qui † iuxta il lam: omnes † qui recto ſunt corde.

†quouſq̧ †habebit eam. †nō habet qui

¶ [Quoaduſq̧] incluſiue: qꝛ nec tūc repellet vel dereliquet eos [iu ſticia ſuorum qui modo iudican tur [conuertať in iudiciū] vt iudi cent .i. donec illi q̄ mō ſunt iuſti: ⁊ ideo iuđ cati ſiant iudices aliorū prius eſt vt habeas iuſticiā; deide iudicium modo em̄ q̄ſquis iuſtus hic fuerit et mala tolerat poſtea cum domino iudex erit: et ſic iu ſticia eius conuertetur in iudiciū [et qui] ſunt [iuxta illā] .i. q̄ ſunt q̄ adherēt iuſticie ⁊ habent eā ⁊ re ſpōdet [oēs qui recto ſunt corde] .i. qui ſunt ſine errore et qui hoc vo lunt qđ deus vult ſcʒ tolerare ma los et expectare iudicium et huiuſ modi. Sʒ iuſtus qui inter peccato res habitat timens ne fluctuet et vincat clamat .d.

16 Quis † conſurget mi hi aduerſus malignan tes: aut quis † ſtabit me cum aduerſus operan tes iniquitatem:

†exurget. †aſſiſtet mihi.

ℭ [Quis]ergo[cõſurget mihi].i. pro me[aduerſus malignantes].i. maligna loquentes/ ⁊ mala mihi ſuadentes[aut quis]cũ ſurrexerit [ſtabit]conſtanter et perſeueranter[mecum]in acie mihi adiutor ad ſuſtinendũ patienter. Quia ille vincit qui ſuſtinet: perdit ille qui ferit[aduerſus operãtes iniquitatem]ad ſubuertendũ me et opprimendũ iuſtitiã. Iniuſti enĩ nõ ſolum iniqua faciendo ſed etiã maligna loquendo iuſtos moliuntur ſubuertere. q.d. null⁹ h̃ faciet niſi deus quod per effectum oñdit. d.

17 Niſi quia dominus audiuit me: paulominus † habitaſſet in inferno anima mea. (†in habitauerat.)

ℭ [Niſi]enim hoc eſſet[q2 dñs].ſ. ſolus[audiuit me]id eſt niſi mihi adiutoriũ dñi ſpeciale affuiſſet cõtra tales[paulominus]id eſt fere [habitaſſet in inferno].i. in pfundo vitiorum ⁊ in fouea que paraẗ peccatorib⁹[anima mea]male ſua ſa: iam enĩ mutabat: iam pene impijs conſenſerat: ac malis ⁊ vanis perſuaſionibus omnino decepta fuiſſet niſi dñs liberaſſet. Ideo autem eum adiuuit quia humiliter ad confeſſionem recurſum habuit. Unde ſubiungit, Sed

18 Si dicebã motus eſt pes meus: miſericordia tua domine adiuuabat me.

ℭ [Si dicebam]et veraciter tibi iudici culpam meã cõfitendo[motus eſt]a firmitate[pes meus].i. affectus[mia tua dñe]mox [adiuuabat me]in tali motione vt rediremad ſtatum meũ ⁊ nõ perirem: cõfeſſionẽ ⁊ hũilitatẽ vult ⁊ amat deus. Motus es vt hõ adiuuat ⁊ liberat te ille vt deus: ſed tamen confitere motum: ⁊ dic motus eſt pes meus ⁊ euadis. Occurrẽdum eſt primarijs motibus ne creſcant in peius. Miro autem modo pericula et tribulationes dulciorem et gratiorem nobis faciunt liberatorem. vnde ille exclamat dicens

19 † Secundũm multitudinem dolorum meorũ in corde meo: † cõſolationes tuæ † lætificauerunt animam meã. (†dñe †exhortationes. †iocundauerunt.)

ℭ [Scdm multitudinem dolorũ meorũ in corde meo]ſcilicet exiſtẽtium conſolatiões tue letificauerunt aiam meam]q2 ſicut dolores multi ſunt ⁊ amari: ſic quoq3 conſolatiões multe ſunt ⁊ ſuaues. Si mltũ doleo ⁊ peniteo de peccatis tu dñe letificas me de ſpe remiſſionis. Quanto magis egi penitẽtiam tanto magis me conſolatus es. vnã fudi lachrymam; vnã merui cõſolationẽ: decem fudi lachrymas: decem merui conſolationes. Quantum fuit penitentie pond⁹/ tantus fuit ⁊ conſolationis numerus. Magnitudo tribulationum; magnitudo premiorũ eſt: quot patimur vulnera tot meremur et coronas. Quis ergo multos dolores non deſideret? ſiquidem ẜm multitudinem dolorum multitudinum conſolationũ recipiet. Sunt autẽ dolores mõ pro peccatis proprijs: modo pro peccatis alienis: modo pro tribulatiõibus iſtius vite: modo pro incolatu preſentis miſerie: modo pro dilatione celeſtis glie. Et vere pro lapſu dolẽdũ erat. Nã (Tribulationũ magnitudo: magnitudo eſt pmiorũ)

20 Nunquid adheret tibi ſedes iniquitatis: q̃

†dolorem. ſingis † laborem in præcepto?

℄ [Nūquid adheret tibi ſedes iniquitatis] id eſt ille in quo iniquitas ſedem ſibi locauit: in quo vitia mores fiunt: hoc eſt nunquid aliquis iniquorum impenitentiū quibus hic parcis ſedet tecū: quaſi diceret non. quia non habitabit iuxta te malignus: nulla enim eſt cōuētio lucis ad tenebras [qui fingis] id eſt facis [laborem] ſcz dolorem [in pcepto] id eſt de labore et dolore facis preceptum et ammonitionem iuſtis ꝛ ſanctis: puta vt modo ſint in labore et dolore: ſm illud. Beati qui lugent ꝛ qui perſecutionem patiuntur ꝓpter iuſtitiam. Et ideo hoc facis vt requiem alibi requirāt: nec ament aliquid aliud obliti veri boni. et quia labor ꝛ dolor eſt precium regni dei quo ipſum venale emitur et ſine his non poſſumus regnū dei poſſidere. q. d. ex hoc intelligo ꝙ non erūt tecum ſed peribūt iniqui quibus modo parcis: qui a fidelibus tuis a flagello non parcis. Si enī flagellantur filij quid ſperare dnī ſui nequiſſimi? Et ꝙuis nihil malis cum deo ſit nō tamen ſunt fruſtra. Sunt enim ad hoc vt de eis exerceantur boni ꝛ erudiantur ad vitam ꝛ demū ipſi deſcendant in gehennam: nam ſepe poſt filij caſtigationē virga mittitur in ignē. Unde ſequitur

Mat. v.

21 † Captabunt in animam iuſti: & ſanguinē innocentē cōdēnabūt. †captabant.

℄ [Captabūt] i. frequēter et diuide captionē parabunt ſcilz iniqui [in] i. cōtra [aiam iuſti] vt eū decipiant ꝛ ad peccm inducāt. quia enī vera non inueniunt: falſa crimina obijciunt [ꝛ] cū in anima non poſſunt nocere [ſanguinē innocentē] quaſi ſcelerati [condemnabunt] in iudicio iniquo ad mortē vt patet de multis factū. Et quare hoc totū fiat ꝛ de⁹ fieri pmittat ſubiūgēdo declarat. d.

22 Et factus eſt mihi dominus in refugium: & deus meus in † adiutorium ſpei meæ. †auxilium.

℄ [Et] i. quia ſic [factus eſt mihi] laborāti ꝛ afflicto [dominꝰ in refugiū] contra peccata: contra pericula: contra tormenta: vt ſim ſecurꝰ. Si enī nō periclitareris non quereres tale refugium. pungeris dolore vt queras remedium. Nā qui ſemper felix eſt et ſpe gaudet preſenti nō facile recordatur dnī. recedit ſpes ſeculi et venit ſpes dei [et deus meus] factus eſt [in adiutorium ſpei mee] i. mihi ſperanti in ipſo. ſperaui ꝛ adiutus ſum: ꝛ inſup in ſpe futurorum adiuuat ne in ea deficiā ſed ſperata ſcilz eterna conſequar. Et qd̄ fiet de iniqs.

23 Et reddet illis † iniquitatem ipſorū: & in malitia eorum diſperdet eos: diſperdet illos dominus deus noſter. †dn̄s ſm opera eorū: ꝛ ſm malitiam.

℄ [Et] ecōtrario [reddet illis] ſcz iniqs et impijs [iniquitatem ipſorum] i. penam pro iniquitate [et in malitia eorū] i. non ſcdm bonū quod de illis malis prouenit honorat eos qui etiam malis bene vtitur: ſed ſm malum quod intenderunt [diſperdet eos] id eſt a ſuo regno ꝛ gloria ſeparabit: in qua ſeparatione incomprehenſibilis miſeria erit: quod vere poterit quia [diſperdet illos] qui eſt [dominus

deus noſter quem nõ putabat cu rare res humanas vbi relucet di uina iuſtitia quam exercebit tem pore opportuno. His dicit diſper det: qꝛ diploidẽ habebunt in pe na ſicut habuerunt in culpa. Oro.

Exaudi nos domine beni uolentia legis tue ⁊ eſto nobis in tribulatione re fugium: qui homini prudenter in ſinuas ſcietiã ne delinquat. Per do.

Pſalmus de aduentu Chriſti & inuitatione populi ad dei hilarem laudem & uenerationẽ, nè indurati eius incur rant indignationem.

Pſalmus. XCIIII.

1 Venite exulte mus domino: iubilem⁹ deo ſalutari no ſtro.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus: laus cantici dauid. Et eſt ſenſus: laus iſta cantici .i. deuo tiõis ⁊ hilaritatis ſit ipi dauid .i. xpo. Agitur enĩ hic de tẽpore grẽ in quo per xp̃m itratur ad regem cuius pſona hic cõmẽdatur ſm di uinitatem et ſm humanitatẽ. Et bñ poſtq̃ ſupra dictum eſt de iudi ciaria ptãte nunc agit de tempore gratie in quo monemur faciẽ ven turi iudicis in cõfeſſione ꝑuenire: et modis alijs nos deo preparare. ¶ Materia: aduẽt⁹ xp̃i ⁊ inuita tio ad laudẽ ⁊ venerationem dei. 2 Pſalmus enĩ ille eſt inuitatorius o mnium et ad multa exhortatur q̃ omnia implẽda ſunt vt digne ma tutine celebrentur ſicut exultare: iubilare: confiteri: adorare: proci dere: plorare: ⁊ huiuſmodi. ¶ In tentio: deũ hilariter et deuote lau dare: ad dei laudem et veneratio nem inuitare. ¶ Sententia in ge nerali: propheta in iſto pſalmo in uitat omnes ad hilarem dei lau dem: ad deuotam eius oratio nem: ad humilem coram eo pſtra tionem: ad precordialem ploratio nem: et tandem contemptoribus cõminatur eternã damnationem volens ex his ſpecialiter inducere iudeos. vt chriſto obediant ne in durati filij induratorum patrum pena recipiant: et ſicut illi ab in greſſu terre repromiſſionis / ſic iſti ab ingreſſu terre viuentium excluſi remaneant. ¶ Sententia in ſpe ciali. Itaq̃ quaſi ad magnas epu las inuitans ait. o vos qui longe eſtis a deo per diſſimilitudinem: vel qui eſtis de populo dei per fi dẽ [Venite] paſſibus fidei non tã tum corporis vel magna affectio ne mentis ⁊ deuotione cordis [ex ultemus] interi⁹ mente [domino] id eſt in domino non in ſeculo: ⁊ ſi gaudium verbis explicare nõ poſ ſumus quod tamen intus conce ptum eſt voce teſtantes [iubilem⁹ deo ſalutari noſtro] id eſt gaudea mus inenarrabili letitia in domi no noſtro ieſu chriſto vero ſaluato re noſtro: non in mũdo deceptore nr̃o. Exultatio eſt letitia in mente apparens in corpore. Iubilare ve ro eſt gaudium conceptum voce teſtari: et verbis non poſſe expli cari. intelligamus ergo quia ipſe eſt domin⁹ ⁊ ipſe cõtulit ſua mor te ſalutem nobis.

Exultatio q̃d eſt.

† Preoccupem⁹ faciẽ † preue niam⁹. eius in cõfeſsione: & in pſalmis iubilemus † ei. † illi ¶ [Preoccupem⁹] .i. ꝑueniamus

[facię ei⁹]:i.ꝯſpectū venturi iudicis in cōfeſſiōe pctōꝝ nrōꝝ ne inimic⁹ accuſando nos preueniat: et ne q̄d tūc in nobis diſcutiendū ſit: ⁊ in cōfeſſiōe laudis ac gratiarum actiōis ꝑ ſuis bñficys ne i iudicio nos dānet tāq̄ ingratos[⁊ in pſalmis].i.in cāticis ſpūalib⁹ vl'in bonis opib⁹[iubilem⁹ ei]ſm⁹ et deuoti/vt q̄ dicim⁹ in pſalmis vel faciam⁹ in opib⁹ ſentiam⁹ in iubilatiōe ⁊ letitia vt cū hilaritate ſtant omnia:repetit̃ iubilatio in dicēdo vt confirmet̃ in faciēdo.Et merito debem⁹ hec exhibere xp̄o.⁊ h̃ ideo.

3 Quoniā deus magnus †dominus:& rex magn⁹ ſuper omnes deos: quoniam non repellit dominus plebem ſuam.

†eſt

¶[Qm̄]ipſe eſt[deus]⁊ per cōſequēs[magnus dñs]dñoꝝ in ſumma ptāte.nullus em̄ equat̃ magnitudini.i.potētie eius cuius magnitudinis nō eſt finis[⁊ rex magn⁹] ipſe em̄ oīa regit ⁊ gubernat[ſuper omnes deos] participatione non natura ſup quos rex eſt:q: rector eorum.Et iſtud iam premiſſum potētie eſt ſed qō ſm aliam literā addit ⁊ in cantu interponitur mie ē ſez[qm̄ nō repellit dñs plebē ſuā]. i.iudeos q̄ propter ſua plebs ſunt. quāuis enim multos ex ipis repulerit non tamen penitus plebem deleuit q: multos ex eis elegit.Vl' [plebem ſuam]quam proprio cruore redemit.Item ideo.

4 †Quia in manu eius †ſunt omnes fines terrę:& altitudines montium †ipſius ſunt.

†qm̄ †nō hȝ ſunt omnes †ipe cōſpicit.

¶[Q: in manu ei⁹].ſ.ptāte :ordinatiōe ⁊ regimine[ſunt oēs fines terre]pugillo eiū.i.ptāte cōcludit oēȝ latitudinē terre q: oīa cōtinet. ⁊[altitudines mōtiū].i.excelſi mōtes[ipſi⁹ ſunt].i.in ptāte eius q̄s ſm aliā lr̄aȝ ipe cōſpicit.i.ſicut rector op⁹ ſuū.q.d.in ptāte dei ſunt infima ⁊ ſuprema terre:vel oſtendit p hoc vocationē gentiū dicēs. [Quia in manu ei⁹ ſunt oēs fines terre].i.gētes:q: ad eū venerūt omnes gētes vt de omnib⁹ nationib⁹ orbis ſit vnus ppl's ſctūs [⁊ altitudines montiū].i.terrene ⁊ ſublimes hui⁹ ſcli ptātes q̄ pus aduerſe erāt[ipſi⁹ ſunt]id eſt eas ſidei ſubiectas poſſidet.Item ideo.

5 Quoniam ipſius eſt mare & ipſe fecit illud: & †ſiccam manus eius †formauerunt.

†aridā terram †finxerunt.

¶[Quoniā ipſius].i.in ptāte ei⁹ [eſt mare]⁊ merito q:[⁊ ipſe fecit illud]cōgregans aquas in vnū locū[⁊ ſiccā].i.aridā ſcilicet terram [manus eius].i.ptās eius operatiua q̄ nunc manus nunc verbum eius dicit̃[formauerunt]et diſpoſuerunt quā fluctibus operiri non ꝑmittit Vel[quoniāȝ ipius]⁊ ſub eius dñio eſt mare].i.mundus[et ipſe fecit illud]vt quando vult ſurgat quando vult quieſcat[et ſiccā] ſcilicet eccleſiam que imbrem gratie ſitit vt fructificet[manus eius formauerunt]quam non ſinit fluctibus tentationum operiri :nec nos vltra poſſe tentari.Poſtquam igitur vocauit ad exultationem et laudem iam oſtenſa gratia dei vocat ad penitentiam: dicens. Ergo quia tantus eſt.et tanta facit noli te longe ſtare vita et moribus.ſed

6 Venite adoremus & procidamus †& plore

mus ante dominum qui
†qm̄ fecit nos: † quia ipſe eſt
†dn̄s † deus noſter.

ℭ [Uenite] ꝓpicius affectibus et paſſibus mentis appropinquan- do: ⁊ de virtute in virtutem ꝓficiē do [adoremus] per deuotionē ſingu larē venerādo [et ꝓcidamus] corpa ⁊ ꝯſciētias ei hūiliādo ⁊ [ploremus] ꝓ exceſſibus nr̄is ipm̄ implorādo [ante dn̄m] ꝑ puritatem mentis ei placendo [q̄ fecit nos] ad imaginē ⁊ ſimilitudinem ſuam. q. d. q̄ opus ſuum non ſpernit aut contemnit que eſt magna fiducia. Ergo veni- te contra pigros: adoremus cōtra incredulos: procidamus cōtra ſup bos: ⁊ ploremus contra duros [qꝛ ipſe eſt deus noſter] ⁊ cōditor dās ſe nobis per ſuam benedictam in- carnationē qui ſolus eſt adorād⁹.

7 †nō ha bet et. † Et nos † populus
paſcuę eius: & oues †
†autē manus eius.
†ma- nuum.

ℭ [Et nos] ſumus [ꝑpl's paſcue eius] quē fecit ⁊ paſcit corpaliter ⁊ ſpūaliter [et oues manus eius] quos fecit eſſe ſuas oues per paſ- cua vite ducens eos: ⁊ diligentem curam gerens circa ſalutē omniū ſicut paſtor diligēs eſt i regimine ouium. Eleganter verborum ordi- nem commutauit ⁊ tanq̄ non pro pria reddidit. non enim dixit oues paſcue ⁊ populus manus eius q̄d magis putabatur congruere ſed ait populus paſcue ⁊ oues manus vt ipſos intelligas oues qui ſunt ⁊ populus. Sumus quipp e popu- lus et oues ſed hac conditiōe vꝫ.

8 † Hodie ſi uocem
† ergo deb. eius audieritis: nolite
ſiġ. obdurare corda ueſtra.

ℭ [Hodie] .i. modo tempore gra- tie ſemper quod preſens erat da- uid in ſpiritu [ſi vocem eius audie ritis] .i. ſi obedieritis voci eius ſci- licet chriſti per ſe nunc loquentis Qui precones ante mittebat ipſe venire dignatus eſt. Ore ſuo nunc hic loquitur qui olim per ora pro- phetarum loquebatur: et ideo ne ſitis nunc duri ſicut ante fuiſtis. Que autem ſit vox chriſti cui obe- diendum ſit ſubdit dicens ex per- ſona eius [nolite obdurare corda veſtra] ⁊ ne ſitis lapidei vt non cre datis vel non obediatis manda- tis meis. Monet ne obdurentur ne contingat eis vt patribus eo- rum. Unde ſubditur.

9 † Sicut in irritatiōe: †quem admo- dūꝫ in
ſecūndum diem tenta- illa
tionis in deſerto. amari- catiōe.

ℭ [Sicut] factum eſt [in irritatio ne] vel ſꝫm aliam literā [in exacer batione] .i. in ꝓuocatione facta [ſꝫm diem] .i. in diebus ⁊ tēpore [tē tationis] facte [in deſerto] tūc em̄ ſimiles illis eritis ſi duri fueritis. Obſtinatos terret per patrū ſimi- litudinem vt ſaltem ſic molleſce- rent: ne eis vt patribus continge ret: et culpa parentuꝫ repetitur vt vindicta timeatur.

10 V bi tentauerunt me
patres ueſtri: probaue-
runt † & uiderunt ope †me
ra mea.

ℭ [Ubi tentauerūt me patres ve ſtri] dubitando de poteſtate mea circa promiſſionem ipſorum [pro bauerunt me] ſcilꝫ quid facere poſ ſem [et viderunt] ſcꝫ oculis ſuis ſꝫ nō crediderunt mēte [opera mea] magne virtutis in diuerſis mira- culis. Ante oculos eorū miracula

in manu moyſi faciebã: ⁊ tot, viderunt opera mea mirabiliaq; nullo modo dubitare debebant: ſed ipſi magis magiſq; corda obdurabãt ⁊ ꝓmiſſiõib⁹ meis nõ credebant. Jã ğ ne ſitiʒ taliũ filij .i. imitatores.

11 Quadraginta annis † offenſus fui generationi † illi: & dixi ſemper † hi errant corde.

† proximus. † huic † illi

℄ [Quadraginta annis] ſcilicet quibus duxi eos per deſertum [offenſus]: id ẽ implacabiliter iratus [fui generationi illi] ſcilicet propter incredulitatem et murmurationes eorum: hoc eſt effectum aliquem offenſe oſtendi retardans eos ab impletione promiſſi et deducens eos per deſertum tanquaʒ vagos et tamen ſecundum aliam literam [proximus fui] in virtutibus ⁊ ſignis ac bñficijs multis et magnis eis exhibitis. vl' primus fui quia in virtutibus ⁊ ſignis me preſentaui ⁊ tamen offenſus fui: quia ipſi me offenderunt [et dixi ſẽper] tunc arguendo per miniſtros et nunc per me ⁊ apoſtolos [errãt] ſcilicet hi quod ſecundum aliam literam apponitur [corde]: id eſt malo propoſito ⁊ voluntate et nunꝙ̃ dediſti errorem eorum arguere.

12 Et iſti non cognouerunt uias meas: † ut iuraui in ira mea ſi † introib ũt in requiẽ meã

† qbus † intrabant.

℄ [Et iſti nõ cognouerunt]: id eſt cognoſcere noluerunt vel ſic egerunt ac ſi non cognoſcerent [vias meas] .i. precepta ⁊ mãdata in quib⁹ debebãt ambulare [vt] .i. ſicut: vel ẜm aliam literam [quib⁹ iuraui] .i. firmiter ⁊ immobiliter ſtatui [in ira mea] hoc ideo addit: qꝛ iurat aliqñ placid⁹ ſicut iurauit dauid veritatẽ [ſi introibunt] .i. nõ introibũt ſcʒ illi duri alij eñ intrãt [in requiẽ meã] ſcʒ in terrã ꝓmiſſam quã elegi in quietã manſionẽ tã populi ꝙ̃ cultus mei. Vel [in requiẽ meã] eternã. Sic ꝗ obdurati ſunt tpe gr̃e nõ itrabũt in requiẽ btõꝝ per terrã promiſſionis deſignatã et figuratã. Dupliciter iurat de⁹ vl' ꝓmittẽdo vl' cõminãdo vñ Augu. Jurauit dñs in ꝓmiſſis ſuis. Jurauit in comminationib⁹ ſuis vt ꝙ̃ cert⁹ es ꝺ felicitate eterna ſi feceris precepta ipſius tam cert⁹ ſis de dãnatiõe cũ diabolo ſi cõtempſeris ꝑcepta eius. Oratio. Augu.

Salutare eximiũ oim ppl'oꝝ dñe reſpice ꝓpicius ſuper oues gregis tui: eiſq; impartiens ſal prudentie introducere eaſdem ſempiternam digneris in requiem. Per dominum.

Inductio ad Chriſti laudẽ ꝓpter eius aduẽtũ in carnẽ: & ad ipſius reuerentiã & timorem propter eius aduentum ad iudicium.

Pſalmus. X C V.

1 Cantate domino canticum nouum: cantate domino omnis terra.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid ℄ Titul⁹ eſt ꝑs dauid qñ domus edificabatur poſt captiuitatẽ. Et eſt ſenſus pſalmus iſte eſt dauid prophete qui hic loquitur agens de eo quod factum eſt: quando domus dei ſcilicet eccleſia edificaba

tur toto orbe poſt captiuitatē que
ſub diabolo fuit ꝑ pctm̃ ſicut ad li
terā ſub zorobabel poſt captiuita-
tē babylonicā reedificatū ē tēplum
ſalomonicū: ⁊ ꝑ illā reedificationē
reedificatio tēpli ſpūalis a diabo-
lo ſubuerſi intelligit: de qua reedi
ficatiōe nō de illa actuali hic agit.
Tenebantur homines ſub diabolo
captiui. ſed per chriſtum a captiui
tate ſunt redempti qui fudit ſan-
guinē ſuū ⁊ dato precio emit orbē
terrarū. Et hec eſt domus que ad-
huc quotidie a captiuitate liberatꝰ
cum pctō: quiſq; relicto diabolo
⁊ vitijs ſuis ad penitentiam redu
citur et ſuper fundamentum ↄ̄pū
per fidem ⁊ operationē edificatur.
¶ Materia: aduentus xp̄i in car-
nem ⁊ ad finale iudiciū. ¶ Inten
tio: monere ad fidē incarnationis
xp̄i ⁊ ad exultationē ⁊ laudē pro li
beratione gñis humani. ¶ Sentē
tia in gñali: pphēta in iſto pſalmo
inuitat omnes fideles ad xp̄i lau-
dē ⁊ preconiū ꝓpter ipſius aduen
tū in carnē: ⁊ ad ipſiꝰ reuerētiā et
timorē ꝓpter eiꝰ aduētū ad iudi-
ciū. In his eñ ē cauſa ſpei ⁊ timo
ris: ſpei per miam aduētus primi:
timoris per iuſtitiā ſcđi. ¶ Snia
in ſpeciali: in p̄cedēti pſalmo ſpe-
cialiter monuit iudeos vt depoſi-
ta duricia in xp̄m crederent: ſed qꝛ
erat mēſura: nūc ſpecialiter monet
gentes dicens cōmuniter ad oēs.
[Cantate] lingua ⁊ vita [dño] pa-
tri [canticū nouum] pro nouo bñfi-
cio liberationis ſcʒ ꝓpter aduen-
tū xp̄i in carnē ⁊ nō in vetuſtate
ſed in nouitate: non timore pene
ſed amore iuſtitie exuentes veterē
hominē et induentes nouū quod
canticum cantat qui amat: chari-
tas eñ eſt canticum nouum: ⁊ ip̄a
eſt vox ad deum. Vetus canticum
cantat cupiditas: nouum charitas
[cantate domino] illio ſcilicet ieſu
chriſto. Deinde quos cantare mo-
nuerit oſtendit dicens [omnis ter-
ra] non tamen iudea: id eſt omnes
habitantes in terra. vnde edifica-
tur domus dei ſcilicet eccleſia.
2 Cantate domino &
benedicite † nomini †nomē
eius † annũciate de die †bñ nũ
in diem ſalutare eius. ciate

¶ [Cantate domino] ſpiritu ſan-
cto. Ter repetit domino ad diſtin-
guendum perſonarum trinitatem:
quia laus chriſti honor totius tri-
nitatis eſt. [et benedicite nomini
eius] quod eſt ieſus: id eſt ſalua-
tor gratias agendo de tanto bene
ficio. Nunc ex eo ꝙ in nobis factꝰ
eſt omni tempore nos benedicere
et laudare debemus. Deinde ad
prelatos loquitur dicens [annun-
ciate] id eſt predicate o vos prelati
vt creſcat edificatio domus dei [de
die in diem] id eſt aſſidue et ſem-
per [ſalutare eius] ſcilicet ꝙ pro-
pter noſtram ſalutem venerit vt
totum genus humanum a morte
redimeret. Deinde vbi ſit annun-
ciandum exponit d.
3 Annunciate † inter †in gē
gentes gloriam eius: in tibus.
omnibus populis mira-
bilia eius.

¶ [Annũciate] i. predicate [inter
gentes] nō ſolum iudeis [gloriam
eius] natiuitatē inenarrabilē: re-
ſurrectionē: aſcēſionē: et glorioſam
domꝰ eius edificationē: ⁊ ne aliqs
putares excipi addit [in oībus po-
pulis] nō in quibuſdam gentibus
[mirabilia eius] i. opera eius mi-
raculoſa que fecit. Et hoc ideo
4 Quoniam magnus p̄o. pſ.
dominus & laudabilis vq.

nimis: terribilis eſt ſuper omnes deos.

[Quoniã magnus] eſt in potẽtia et veritate quia poteſt omnia [dominus] chriſtus et ſi homo factus ſit per quod paruus apparuit et tanq̃ deficiẽs in laude ipius [et laudabilis eſt] benitate et hoc [nimis] quia magis q̃ poſſit dici vel cogitari [terribilis eſt] ſuis aduerſariis qui terribilis viſus eſt inter homines et etiã terribilia faciens [ſup oẽs deos] .i. plus q̃ oẽs qui colunt tanq̃ dii a gentibus et non ſunt dii. Unde quaſi diceret ei quare dixiſti ſuper omnes deos cum non ſint dii ſequitur et dicit:

5 Quoniam omnes dii gentium demonia: dominus autẽ celos fecit.

[Quoniã omnes dii gentiũ] .i. quos generaliter viuentes reputant deos/ſunt [demonia] et quia parũ eſt eſſe ſuper demonia addit [dominus autem] ſcz quez nos dicimus deum noſtrum [celos fecit] vbi habitare nõ poſſunt demones et nõ tantuz materiales ſed etiam ſpirituales ſcilicet angelos et apoſtolos qui chriſtum qui in eis ſedet portãt et demonibus imperãt. Igitur bene magnus et terribilis eſt qui tales celos fecit. Hoc enim annunciate ſcilicet q

6 Confeſſio et pulchritudo in conſpectu eius: † ſanctimonia et magnificentia in ſanctificatione eius.

j. Paralip. xvj. † ſãcti tas

[Confeſſio] peccatorum [et pulchritudo] confitendo enim fit homo de fedo pulcher id eſt de peccatore iuſtus eſt/ [in conſpectu ei⁹] tales enim ipſum conſpiciunt et conſpiciunt ab eo. Si ergo amas pulchritudinem prius elige confeſſionem vt ſequatur pulchritudo [ſanctimonia] id eſt ſanctitas [et] conſequens [magnificentia] eſt [in ſanctificatione eius] non ex nobis quaſi dicat qui vult eſſe magnificus et potens vt ſunt angeli prius ſit ſanct⁹ qđ fit ex eo ſolo ſanctificante non per nos. Uel [confeſſio] laudis [et pulchritudo] interior mẽtis [in conſpectu eius] decet [ſanctimonia] id eſt exterior conuerſatio ſerã et honeſta [et magnificẽtia] id eſt in magnis operibus et exercitiis virtuoſis [in ſanctificatiõe] id eſt i ſancto cultu [ei⁹] decet. Et qr talis eſt dominus. ergo

7 Afferte domino patrie gentium: afferte domino gloriam et honorem: afferte domino gloriam nomini eius.

[Afferte] id eſt date [domino] o vos [patrie gentium] id eſt gentes de quacunq̃ patria ad fidem chriſti conuerſe. et ſubiungit quid [afferte domino gloriam] bene conuerſando et ipſuz bonis operibus glorificando [et honorẽ] de bonis operibus gratias referendo et ipſi omnia attribuendo. et repetit [afferte domino gloriam] et hoc nomini ei⁹ aſcribẽdo nõ veſtro vel hominum. Supra quater poſuit afferte propter quatuor virtutes vel propter quadripartitum prelati officium: hic ter ponit propter tria a nobis offerenda. Debemus enim primo offerre deo et offerre animas noſtras. ſecũdo corpora. tertio aliqđ de noſtra ſubſtãtia. Et ne vacui intretis ad dñm.

8 Tollite hoſtias & in-
troite in atria eius: ado-
rate dominum in atrio
ſancto eius.

¶ [Tollite hoſtias] ſcʒ dona ⁊ mu
nera ac bonas opationes vl' ſacrifi
cium ſpūs contribulati ac humili
tatis cōfeſſionis [⁊ introite i atria
eius] id eſt in eccleſiam militantē
vt ſitis conformes populo eius.
Qui intrant ipſi edificantur in tē
plum dei: ipſi ſunt domus dei: ille
eſt inhabitator: cui edificatur do-
mus toto orbe terrarum [adorate
dñm] deuote [in atrio ſancto ei⁹]
id eſt in catholica eccleſia. plures
ſunt eccleſie ⁊ vna eſt eccleſia ⁊ nō
variat numerū. Uel [in atrio] qđ
eſt in celo ⁊ eccleſia triumphante
Illud cor ⁊ intentionem dirigēdo
Et vtinam

9 Commoueatur à fa-
†nationib⁹. cie eius uniuerſa terra:
† a ligno dicite in † gētibus quia
dominus regnauit †

¶ [Cōmoueat'] motu timoris ⁊ re
uerentie vt cōuertatur ad penitē
tiam ⁊ a vitijs ad virtutes [a fa-
cie] .i. a cogitatione [eius] vel a pre
ſentia gratie eius ⁊ nō tantū pars
ſed [vniuerſa terra] .i. oēs habita-
tores terre: vt autem hoc fit [di-
cite vos] bēne diuulgando [in gē
tibus] hoc ſcʒ [q: dñs] .i. xp̄s victo
diabolo [regnauit] a ligno .i. ꝑ lignū
crucis forte ꝑ qđ armatum expu-
gnauit. vl' [regnauit] .i. rex eſſe mū
do innotuit quo ſemper apud pa-
trē regnauit ⁊ dñm ac poteſtatem
ſuper omnē creaturam in ſua re-
10 ſurrectione accepit

Etenim correxit or-
bem terrę qui nō com-
mouebit: iudicabit po-
pulos in ęquitate.

¶ [Etenim] poſt reſurrectionem
[correxit] ab errore ⁊ vitijs ac iu-
ſtificauit [orbem terre] .i. eccleſiam
toto orbe [qui non commouebit]
a veritate fidei que ſtabit vſq₃ ad
finem mundi quantūcūq₃ tribula
tionibus impellatur. ⁊ poſt [iudi-
cabit populos in equitate] id eſt
iuſte reddens vnicuiq₃ ſm opera
ſua: ⁊ tunc plangent ⁊ dolebunt
qui modo equitatē diligere ⁊ eli-
gere noluerunt. Ergo

11 Lętentur cęli & ex-
ultet terra: commouea
tur mare & plenitudo
eius: gaudebunt cam-
pi & omnia quę in eis
ſunt.

¶ [Letentur celi] .ſ. predicatores
qui enarrant gloriā dei compluē-
tes terram quos domin⁹ fecit ce
los .i. de terrenis celeſtes: de carna
libus ſpūales [⁊ exultet terra] ſcʒ
auditores imbrē doctrine ſuſcipiē
tes [commoueatur mare] .i. ſecu-
lum vt cōmutetur in melius [et
plenitudo eius] .i. omnes a maxi-
mo vſq₃ ad minimū ⁊ inde [gaude
bunt cāpi] .i. lenes: mites: equi: q̄
ſunt cāpi dei diuerſis florū ſuaui-
tatibus pollentes ⁊ terrena alti-
tudine nō tumētes [⁊ omnia que
in eis ſunt] id eſt omnes vires ſen
ſus: ratio. Et

12 Tunc exultabunt o-
mnia ligna ſyluarum à
facie domini quia uenit:
quoniam uenit iudica-
re terram.

¶ [Tūc] .ſ. qñ corriget ⁊ ſic edifica

tur dom⁹[exultabūt oīa ligna ſyl
uarū]id eſt pagani inculti more ſil
ueſtri quia de oleaſtro precisi i oli-
uam ſunt inſerti et in edificium do
mus aſſumpti[a facie dñi]i.id eſt a
cognitione et preſentia eius[quia
venit]primo aduentu redimere et
iudicium diſcretionis facere ali-
quos vocando ad fidem et gratiā
alios nō et quoniam[venit]id eſt
poſtea venturus eſt[iudicare terrā]
i.homines ſcilicet viuos ⁊ mortuos
iudicio retributionis:primo venit
in eccleſiam ad redimendum:ſcđo
veniet ad iudicandum.

15 Iudicabit orbem ter-
rę in ęquitate & popu-
los in ueritate ſua.

¶[Iudicabit]enim[orbem terre]
i.oēs homines habitatores orbis
terre[in equitate]ſed quomodo iu
dicet apertius exponit ſubdens[et
populos in veritate ſua in illo eñ
iudicio equitas et veritas erit:qꝛ
ibi duo erunt populi quibus dabit
ſententiam equitatis et veritatis
vt alij in vitam:alij in penas eant
equitas et veritas in quibus dñs
populum ſuum iudicabit hoc eſt vt
non expectent miſericordiam qui
miſericordiam facere noluerunt ꝗ
autē miām facere voluerunt cum
miſericordia iudicabuntur:qꝛ miſe
ricordes miām cōſequentur. Oro.

Hactor celi terreqꝫ creator
deus quem omnis terra cā
tici noui modulatione per
ſultat:precamur vt ſicut te a ligno
regnātē ſupplices confitemur:ita
amiſſo oīm gentilitatis errore fu-
turi aduentus tui gloriam intētis
ſenſibus ſentiamus. Per dñm

Pſalmus de primo
aduentu Chriſti in car-
ne eiuſque victoria &
glorioſa reſurrectione
ac regni commendatio-
ne & conſequenti ex his
mundi liberatione.

Pſalmus. X C V I.

1 Dominus re-
gnauit exultet iocun-
terra: † lętent dentur
inſulæ multę.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus eſt pˀs ipi dauid qñ ter
ra reſtituta eſt ei. Et eſt ſenſus pˀs
iſte ſit ipi dauid.i.xp̄o cuius laudē
⁊ victoriam continet agens de eo
qđ factū eſt qñ eius terra reſtituta
eſt ei id eſt corpus ſuum qñ ſurre-
xit:vel qñ iudea que eum crucifigē
do pierat credidit ⁊ diſcipuli qui
titubauerāt ſunt firmati/ſed ⁊ alie
oues de gentib⁹ ſunt adducte. Et
bñ poſt dom⁹ edificationē(de qua
ſupius dictū eſt)de reſtitutiōe ter
re hic agitur per quā domus illa
edificatur. ¶ Materia aduentus
xp̄i in carnem:eiuſqꝫ victoria gña
le poſt reſurrectionem dominium.
¶ Intentio:monere ad exultatio-
nē ⁊ laudē pro mūdi liberatione fa
cta per primū xp̄i aduētū. ¶ Oñis
in gñali ꝓpheta in iſto pſalmo de
ſcribit aduentū xp̄i in carnē ⁊ ipſi⁹
gñale dominiū:confuſionē repro-
borū:⁊ exultationē fideliū. Oñia i
ſpeciali:videns ergo ꝓpheta ſup
ſtitiōes mundi abūdare ante xp̄i
reſurrectionē opponit dicēs[Dñs]
ille ꝗ ſpretus ⁊ occiſus fuit[regna
uit]i.deuicta morte regnū ſibi acꝗ
ſiuit vt rex ecce inotuit;qꝛ in ſua re
ſurrectione generale dñium ſuper
oēs creaturas accepit. Qui ante
ſubiecti erāt ſub dño diabolo:nūc
ſubiecti ſunt ſub dño creatore ideo

et inde[exultet terra].i.hoies habitantes in terra qb⁹ igreſſus tribuit ad gloriā et[letētur inſule]non omēs ſed[multe] ſcʒ ad fidē cōuerſe ꝟ fideles in inſulis habitātes.q.d. vbiqʒ ſit exultatio ꝛ leticia. Uel[inſule].i.totius mundi eccleſia q̄ in medio tētationū ſunt ſicut inſule inter fluctus ꝛ addit[multe]nec dicit omnes propter hereticorum conuētꝰ. Deide oſtēdit qualis ſit dominꝰ in primo aduentu dicens.

2 Nubes & caligo in circuitu eius: iuſtitia & iudicium † correctio ſedis eius.

†directio.

¶[Nubes ꝛ caligo].i.obſcuritas: ſunt[in circuitu eius] his q̄ cū non cognouerunt.i.impijs q̄ cū nō crediderūt eſt ſepe nubiloſus ꝛ caligioſus qꝛ eis nulla claritate reſplēdet.ſʒ ipſe eſt[iuſtitia ꝛ iudiciū correctio ſedis eius].i.bonis q̄ in eūʒ crediderunt eſt ipſe iuſticia: qꝛ ex fide ſunt iuſtificati ꝛ iudiciū qꝛ per eos iudicat et correctio qꝛ eos regit et dirigit ſedem dicit eos ipos q̄ in eū crediderunt facti em̄ iuſti facti ſunt ſedes dei. ſedet ī ipſis: iudicat ex ipſis: corrigit eos. Uel[nubes]ſacram doctrinam pluētes[et caligo]profundorū myſterioꝝ capaces[ſunt in circuitu eius]i militātei[iuſticia].i. approbatio bōi[ꝛ iudiciuʒ].i.reprobatio mali ſunt[correctio ſedis eius].i.corrigunt eos qui ſunt ſedes eius.

3 Ignis ante † ipſū precedet: & † inflammabit in circuitu inimicos eiꝰ.

†eum ꝑibit.
†inflāmauit.

¶[Ignis]ſpūſſcti quē venit mittere in terrā[ante ipm].i.ante aduentū eius[precedet] anteq̄ i eis ſedeat hoc enim igne exarſerunt credentes in eum[ꝛ]hic ignis[inflāmabit in circuitu]per totū orbem[inimicos eius]ſcʒ dei: iſto em̄ igne inflāmati apſi ceperunt ire ꝑ mundum et inflāmare in circuitu inimicos eius q̄ deo derelicto idola adorabant. Qui credere nolebāt incendebantur ad conſumptiones verbo dei facti peiores inuidia ſua exuſti ꝛ conſumpti: ſed qui credere volebant incendebantur ad reparationē igne charitatis vt ſalubriter arderent. Inſuper

4 † Alluxerunt fulgura eius orbi terre: uidit & commota eſt terra.

†apparuerūt

¶[Alluxerunt fulgura eius].i.miracula[orbi terre].i.toti mūdo cuʒ enim nubes.ſ.predicatores miſſi in verbis ꝛ in factis mira dicerent et facerent: verbis tonabāt et ſplēdore miraculorum choruſcabant[vidit]hec miracula[ꝛ cōmota eſt terra].i.terrena corda vel habitātes in terra alij ad fidem alij ad indignationē hec enim fulgura credētes illuminabant non credētes cōturbebant. et inde

5 Montes ſicut cera fluxerunt á facie domini: à facie domini omnis terra.

¶[Montes].i. ſuperbi et alti[ſicut cera]que fluit a facie ignis[fluxerunt] liquefacti et complanata eſt omnis altitudo que erat contra deum et hoc[a facie domini]qui ignis fuit duris et[a facie domini] id eſt a preſentia domini non ſolum montes ſedet[omnis terra] id eſt duritia gentium infidelium fluxit quia non iudeorun tantum eſt deus ſed et gentium qui tamdiu duri erant donec ille ignis admoueretur dominꝰs ergo in iudea notus omni terre id, eſt cunctis

gentibus eſt cognitus Quia

6 Annunciauerunt cæli iuſtitiam eius: & uiderunt omnes populi gloriam eius.

¶ [Annunciauerunt] primus [celi]. i. predicatores quorum cor ſurſum eſt et de quibus dicitur celi enarrant gloriam dei [iuſtitiam eius]. s. xp̄i: quis enim fidelium tacet chriſtum vel iuſtitiam fidei [et ſic [viderunt] corde [oēs ppli gloriā eius] .i. cognouerūt diuinitatem xp̄i quia etiā quibus nunciatū nō eſt de eo intellexerūt deū in carne veniſſe. vel [gloriam eius] ſcilicet q̄ glorioſe ſibi reſtituerit terrā ſuam. Ergo quia dominus regnauit et quia viderunt omnes populi gloriam eius.

7 Confundātur omnes qui adorant ſculptilia: † & qui gloriantur in ſimulachris ſuis.

Ind. habet et.

¶ [Cōfundāt] et erubeſcāt exēplo cōuerſorum [oēs] q̄ eo relicto [adorāt ſculptilia] manu artificum facta q̄ nullius prīcis ſunt vt dū in ſpe vana ↄfundūtur ad illā verā valeant puenire [et q̄ gliant in ſimulachris ſuis] falſis q̄ ſpū carēt et vana ſunt vt iā glorietur in deo vero. Et merito cōfundūtur quia cultū debitum ſoli deo creatori attribuunt creature. Cuiliber ſimulachrū ſuū dici poteſt cuius amore pre alijs occupatur. Noſter autē deus eſt quē et angeli adorant. Unde ſequitur.

8 Adorate eum omnes angeli eius: audiuit & † lætata eſt Syon.

Iocundata.

¶ [Adorate eū] ſcilicet verū deū [oēs angeli eius] laudando et glorificādo ad cōfuſionem idolatrarum vt videant et cognoſcant errorem ſuū et diſcant adorare dominum qui ab angelis adoratur [audiuit] de conuerſione gentium [ſyon] .i. eccleſia primitiua que erat in iudea et que gloriam eius ſpeculabatur et inde [letata eſt] benedicens dominū. iudea enim prius credebat ſe ſolus pertinere et venire ad chriſtū ſed iam de ſocijs gentibus letatur ps. xvij.

9 Et exultauerunt filiæ iudæ: propter iudicia tua domine.

¶ [Et exultauerūt] et deū magnificauerūt [filie iude] .i. anime cōfeſſorum fideles et electe anime religioſe. anime eccleſie que ieſus chriſtum dominum confitentur: eo hec [propter iudicia tua dn̄e] que ſunt quia non eſt perſonarum acceptor deus ſed in oi gēte et i oi pplo q̄cūq̄ ei ſeruierit acceptus eſt illi quia nō iudeorum tantum deus ſed et gētium. Bene ergo ſequitur.

10 Quoniam tu dominus altiſſimus ſuper omnem terram: nimis exaltatus es ſuper omnes deos.

¶ [Qm̄ tu dn̄s] es [altiſſimus] et ſupremus ac potētiſſimus [ſuper omnem terram] non ſuper ſolam iudeam. et o chriſte [nimis] et plus q̄ dici poſſit [exaltatus es] vſq̄ ad patris equalitatem vel ſecundum opera et hoc [ſuper omnes] nō tm̄ ſuper minores ſed et ſuper [deos] et non tantum ſuper deos malos ſed ſup idola et demones qui dicūtur dij nūcupatiue: ſed ſuper bonos ſcilicet ſup homines iuſtos et angelos q̄ dicūtur dij pticipatiue. vel per terram et deos ſignificat eum

imperare terrenis ⁊ celeſtibus. Et cum tantus ſit et talis ergo vt ad eum veniatis

11 Qui diligitis domi-
num odite † malum cu- †maligꝰ gnum.
ſtodit dominus animas
† ſanctorum ſuorũ de †ſeruorum
manu peccatoris † libe †ſeruet eas.
rabit eos.

¶ [Qui diligitis dñm] qui ſolus bonus eſt [odite malum] et quodcunqꝫ deo aduerſum. Amas deus debes odiſſe quod odit: hinc enim apparet te diligere quod bonum eſt ſi ceperis odiſſe quod malũ eſt. ſed iam ſubſequũtur perſecutiões hoim et tentationes vitiorũ: audi ꝯſolationẽ. [Cuſtodit dñs animas ſcrõrũ ſuorũ] ne eis aliquid noceat vnde ſequitur [de manu peccatoris] .i. de poteſtate demonis vl' ini qui hominis [liberabit eos] .ſ. ſctõs ſuos ſaltem in anima ⁊ quandoqꝫ etiã in corpore: et ergo fortis eſto non ſolum in diligendo deum ſed etiam in odiendo malum. Nam

12 Lux orta eſt iuſto: &
rectis corde † lætitia. †iocunditas.

¶ [Lux] diuine gratie [orta eſt iuſto] .i. tanquam nouiter orta apparet et refulget i corde eiꝰ [et rectis corde] qbꝰ .ſ. p oĩa placet deꝰ orta ẽ per ſpem [letitia] vera ⁊ gaudiũ in dño: non enĩ letitia que eſt hꝫ ſcl'ĩ vera eſt. Non ergo vere in miſeria ſunt ſcti ſpe iã ſalui. Uel [lux] ppetua ⁊ letitia ſine fine: et iõ non curẽt pdere lucẽ iſtã nec timeãt eos qui corpus occidũt: quia vera lux anime lucebit. Ergo

13 † Lætamini iuſti in
domino: & cõfitemini †iocundamini
memoriæ † ſanctifica- †ſanctitatis.
tionis eius.

¶ [Letamini iuſti in dño] cõgratulando beneficijs eius et veſtris meritis que eſt letitia deuotionis ⁊ nõ in ſcl'o q̃ eſt letitia vanitatis qui enĩ dñm habẽt letitiam ſemp poſſidẽt [et] letati [cõfitemini] cõfeſſione laudis [memorie ſctificationis eius] .i. laudate eũ gratias ſibi agendo: qꝛ memor fuit ſctificare vos donis ⁊ gratijs ſuis. Bonũ eſt ergo nõ gaudere in hoc ſeculo ſed in dño: ne cũ hic gaudere voluimus eterna gaudia amittamus.

Oratio.

Cuſtos aĩaꝝ ſctãrũ cuiꝰ regnum eſt perfecta pars iuſto ꝑ: ꝯcede ꝓphericas euãgelicaſqꝫ choruſcatiões pectoribꝰ noſtris inſeri: vt ſi quid obtectum velamine priſco reperitur / ſpũſancto reuelante pandatur. Per dñꝫ.

Exhortatio ad exultationẽ & dei laudem propter Chriſti aduentum in carnẽ & noſtrã redemptionẽ eiuſque aduentum ad iudiciũ & noſtram glorificationem Pſal. XCVII.

Cantate domino canticum
nouũ: † quia †qm̄. †dñs.
mirabilia fecit

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus eſt pſalmꝰ ipſi dauid. Et eſt ſenſus p̃s iſte ſit ipſi dauid. i. xp̃o q̃ forti manu diabolum ſuperauit. Debet quoqꝫ vnuſquiſqꝫ fidelis ſpũaliter eſſe dauid .i. fortiter-

titer a ſe tētationes ꝛ vitia repel-
lat: ꝛ in omi opere bono fortis nō
ſolū operando ſed etiam perſeue-
rando exiſtat: vt cum talis fuerit
reuocatus in ſpū canticū nouū oī-
potēti deo cātare poſſit. ℭ Mate
ria: aduēt9 xpi in carnē ꝛ reſurre-
ctio eiuſdē: ꝛ aduēt9 eius ad iudi-
ciū. ℭ Intētio: monere fideles ad
exultationē ꝛ dei laudē tum ex eo
qꝛ ꝑ cognitionē ſui noſtre infideli-
tatis tenebras illuſtrauit: ꝛ primo
ſuo aduētu nos a morte ſic rede-
mit. tum ex eo / qꝛ venturus iudex
quos hic iuſtificauit ſine fine glifi
cabit. ℭ Snia i generali. Prophe
ta in iſto pſalmo agit de incarna-
tiōe noſtri ſaluatoris: et de reſur-
rectiōe ipſius: ꝛ aduētu ſui iudicij:
ꝛ de ɔuerſione gētiū: ꝛ ꝙ ei iube-
mus iubilare ꝛ pſallere nō ſolū cā
tādo ſꝫ ēt bene operando. Un̄ poſt
duos pſalmos ꝓcedētes bene hic
pſalm9 ponit̄: nā quaſi de eiſdē hic
ꝛ ibi dr̄. Eadē eñi ꝛ ſi iterētur ſepe
tñ ſp̄ noua ſunt varia deſcriptiōe.
ℭ Snia in ſpāli. Inuitās ergo ad
laudē ait o vos q̄ noui eſtis i xp̄o
olim veteres in adā [Cātate] vita
ꝛ lingua [Dño]. ſ. deo patri [cāticū
de xpi icarnatiōe ꝛ hoīs redēptio
ne [nouū] qꝛ nihil tale mūd9 audi
uit. Un̄ [qꝛ mirabilia fecit] i libera
tiōe mūdi ſeu gnīs hūani. Mira-
bilia fecit i mūdi ꝛ hoīs creatiōe.
et ex euangelio multa mirabilia
et miracula audiuimus que fecit
Jeſus. Sed multo maiora mira
bilia ſunt q̄ fecit in recreatiōe: qꝛ
totū orbē terrarū a morte eterna
eripuit. Un̄ ſubiūgit q̄ mirabilia
fecit: quia non ſolum que commu
nia ſunt ſed et hoc ſingulare ſcꝫ ꝙ

2 † Saluauit ſibi dexte
ram eius: & brachium
ſanctum eius.

†ſana uit ei

ℭ [Saluauit ſibi]. ſ. deo patri or-
bem terre puta genus humanum
redimendo [dexteram eius]: id eſt
chriſtus dei fili9 qui dicitur dexte
ra patris ab operatiōe [ꝛ brachiū
ſanctū ei9] ſcꝫ ipſe idem chriſtus q̄
dicitur brachium a fortitudine. Et
bene dicit [ſibi] ſcꝫ deo. i. ad dei ho
norē et gloriā: qꝛ multi ſaluantur
corporaliter ſꝫ ſibi ipſis nō deo. qꝛ
accepta corpali ſanitate laſciuiūt
et mala perpetrant qui egroti ab
eis abſtinebant. de qua dextera et
brachio adhuc ſubiungit.

3 Notum fecit domi-
nus ſalutare ſuum: † in
conſpectu gentium re
uelauit iuſtitiam ſuam.

†ante conſpe ctum.

ℭ [Notū fecit dñs]. ſ. deus pater
[ſalutare ſuū]. i. ieſum xp̄m filium
ſuū ꝑ ſalute mūdi incarnatū: et ſic
viſibilē factū q̄ dr̄ ſalutare qꝛ ſal-
uat: ꝛ ſubdit qb9 notū fecit qꝛ nō
hic vel illic ſed [in cōſpectu gētiū]
omnium. i. vniuerſo orbe nō in iu-
dea tñ [reuelauit]. i. manifeſtauit
nō ſub velamine oſtendit [iuſtitiā
ſuam]. i. xp̄m qui dicit̄ iuſtitia qꝛ
iuſtificat: et ſine hac iuſtitia ꝛ niſi
ꝑ ipſuꝫ nemo iuſtificari poteſt. Et
hoc non ex meritis ſed

4 † Recordatus eſt
miſericordiæ ſuæ †: &
ueritatis ſuæ † domui
Iſraël.

†memor fuit. †iacob †dom9

ℭ [Recordat9 eſt mie ſue] quā ꝓ-
miſit: qꝛ vt ꝓmitteret miſert9 eſt: ꝛ
mia fuit ꝙ ꝓmiſit [ꝛ ṽitatis ſue]
qua reddidit. Mia ergo fecit pro-
miſſionem patribus de xp̄o naſci-
turo ꝛ veritas reddidit qd̄ ꝓmiſit
ꝛ hoc [domui iſrael]. i. videntiū deū
Qui modo videt deum ꝑ fidem po
ſtea videbit per ſpeciem. debemus

ergo purgare oculū cordis vt no-
bis ſapientie ſue ſpeciē dignetur
dñs oñdere.et ne ad literā putes
iſrael vnā gentē tm̄:ſubdit.Et ita

5 Viderunt omnes
†ſalute. † termini terræ:ſaluta-
re dei noſtri.

¶ [Viderunt].i.per fidem ꝛ men-
tem aperte cognouerunt ac ſi ocu-
lis vidiſſent[omnes termini][et fi-
nes[terre]id eſt a termino vſqꝫ ad
terminum non iudea tm̄:vñ dicit
oēs q: omnibus ꝛ nō quibuſdam
tantū datus eſt xp̄s[ſalutare dei
noſtri].i.dominum ieſum chriſtum
ſaluatorem eiꝫ a patre miſſum.iō

6 Iubilate † domino
†deo vniuerſa. omnis terra: cantate &
exultate & pſallite.

¶ [Iubilate dño].i.in tm̄ affectū
gaudis aſſurgite vt non poſſit ver
bis dici nec tamen taceri[omnis
terra].i.omnes habitatores terre
[cantate]verbis ꝛ voce p̄dicate[et
exultate]corde non inuiti ſed iocū
di et voluntarij[et pſallite]opere.
Et quibus modis

7 Pſallite domino † in
†deo noſtro. cithara: in cithara &
uoce pſalmi:in tubis du
ctilibus & uoce tubæ
corneæ.

¶ [Pſallite domino in cithara]
i.mortificatiōe carnis opa diuina
facite.ſ.paſcēdo pauperes ꝛ hmōi
ꝛ celeſtia mādata iplere.deinde ea
dē p̄poſterata ſubiūgit cātate[in
cithara ꝛ voce pſalmi]iō p̄poſte-
rat vt quodāmodo corā p̄ri⁹ fiat totū
ad deū ptineat[i tubis ductilib⁹]
ſ.argēteis vł ereis tūdēdo produ-
ctis:p quas ſignificāt illi q̄ tonſio-
nibus.i.tribulationibus producū-
tur.i.proficiūt et laudes dei ſonāt.
Talis tuba Job erat qui in tantis
tribulationibus dicebat:dominus
dedit ꝛc.[et voce tube corneę]id
eſt de cornu quod carnem excedit
et ſuperat facte:per quam ſignifi-
cantur illi qui carnales affectus
trāſcēdūt:ꝛ ita alijs predicādo ſo-
nant vt in ſeipſis vitia carnis ca-
ſtigent et ſuperēt. Talis tuba erat
paulus qui dicebat Si cōſurrexi- Colo. iij.
ſtis cum chriſto que ſurſum ſunt
querite nō que ſuper terrā.i.carnē
excedite nolite carnalia cogitare.

8 Iubilate in cōſpectu †cōmoueat.
regis domini: † mouea †terre
tur mare & plenitudo †oēs i-
eius:orbis † terrarum habitā-
& † qui habitant in eo. tes ieꝗ

¶ [Jubilate]intus vbi deus vi-
det non ad aſpectum hominum.
ſed[in conſpectu regis dñi]ſcilicet
ieſu chriſti cuius aures tubis pſo-
nantibus delectantur:et tubis ſo-
nantibus:ꝛ veritatem predicanti
bus[moueatur]ad dei reuerentiā
et fidem[mare].i.ſeculum[et ple-
nitudo eius].i.omnes eius habi-
tatores:Vel[moueat mare ꝛ ple-
nitudo eius]:id eſt concitetur mū
dus ad ipugnādū cū toto tumul-
tu furoris ſui:ꝛ ſic predicit nō op-
tat.Et quaſi exponendo ſubdit.ſ.
[orbis terrarum]ecce mare[ꝛ qui
habitant in eo]ſcilicet mūdi ama
tores:illis autem motis pariter ſi
ue in bono ſiue in malo.

9 Flumina plaudent †manib⁹ i id-
† manu ſimul : mon- ipſum
tes exultabūt à † cōſpe- †facie
ctu domini:quoniā ue-
nit iudicare terram.

¶ [Flumina] .i. ſancti pleni aqua ſcʒ ſpiritu dei [plaudent manu ſimul] .i. delectabiliter ꝛ cōcorditer bonis operibus inſudabūt ꝛ gaudebant de opib⁹ bonis in vnitate charitatis: opa ſctōꝝ laus dei eſt. chriſtus nō voce laudatur ſed opere nō audit vocē ſʒ opa [mōtes] .i. boni ob celſitudiē ſpūali [exultabūt a cōſpectu dñi] .i. ab aduentu ꝛ a contemplatione ei⁹ [qm̄ venit iudicare terrā] p̄rio iudicio diſcretionis ꝛ poſt iudicio retributiōis. Uel [qm̄ venit] .i. veni urus eſt [iudicare terrā] .i. habitātes in terra reddendo cuiq; ſm̄ opa ſua. Jnde gaudebūt bōi: ſʒ mali ꝯtremiſcēt.

10 Iudicabit orbē † terrarum in iuſtitia: & populos in æquitate. †terre

¶ [Judicabit] cū [orbē terrarū] i. habitatores orbis [in iuſtitia] aliquos vocādo ad fidē ꝛ grām: alios nō: qḋ iudiciū diſcretiōis valde ē iuſtū licet ſit nobis occltū [ꝛ] ſcdo [pplos] oēs [in eq̄tate] [reddēs] ſingulis ſm̄ merita ſua, vt in futuro iudicio [iudicabit orbē terrarū] .i. oēs terrenos [in iuſtitia] ſcʒ ſola: quia non meruerūt miſericordiam ſcʒ liberātē. Et nāq; q̄ nō fecit miſericordiā ſiet iudicium ſine miſericordia ſcilicet ſaluante non relaxāte: quia in omni opere domini miſericordia eſt ꝛ veritas: ꝛ ēt in dānādis eſt miſericordia: quia nō puniuntur quātum meruerūt [et populos] .i. fideles de iudeis ꝛ gētibus iudicabit [in eq̄tate] q: capiēt equa meritis ſuis. Oratio.

Immitte dñe ſalutare tuū in mentibus nr̄is: qui reuelaſti iuſtitiam tuā gētibus vniuerſis. vt qui quondā iudicari veniſti pro perditis: miſericordiā eam aduenerie pro quibus iudica tus es largiaris. Qui viuis.

Pſalmus de poteſtate Chriſti regia & magnificentia eius in eccleſiá: ac laude & ueneratione ſibi tanquàm deo & regi ab omnibus exhibenda.

Pſalmus. XCVIII.

1 Domin⁹ regnauit iraſcantur populi: qui ſedet ſuper cherubin † moueat̄ terra. †cōmoueatur

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.

¶ Titul⁹ eſt. Pſalm⁹ dauid ꝛ ꝑs titul⁹. Poſt laudē ergo multiplicē agit hic ꝓpħa de potētia ꝛ regno ei⁹ vt ēt in hoīe adoret: ꝛ deſcribit xp̄m eſſe regē ꝛ bona dantē cui et antiqui ſeruierūt. ¶ Materia. reuocatio maloꝝ ad xp̄m cōfitēdū ꝛ ꝓuocatio bonoꝝ ad ipm̄ exaltādū. ¶ Jntētio mōere vt xp̄m tāq̄ deū adorem⁹: ꝛ velut regē exaltemus. ¶ Sūia in gn̄ali propheta in iſto pſalmo annūciat chriſti poteſtatē regiā: inuitatq; hoīes diuerſoꝝ ſtatuū ad laudem diuinā. ¶ Sūia in ſpāli: oſtēdēs ergo chriſtū regē dicit [Dominus] ſcʒ ieſus xp̄s: ꝛ ſi hō ꝛ humilis fact⁹ [regnauit] ꝛ in re ab eterno ꝛ in manifeſtatione poſt ei⁹ reſurrectionem ꝛ aſcēſionē q: tūc rex eē inotuit ꝛ iđe [iraſcant̄ ppl̄i] .i. iraſcētur vt ſit p̄dictio nō iuſſio. dñs inquā [q̄ ſedet ſup cherubin] .i. ſup angelicas ptātes. qui p̄ſidet angelicis ſpiritibus plenitudinē ſciētie ei⁹ bñtib⁹: ille ſcʒ regnauit ꝛ regnabit ſemp

q indel[moueatur terra]id eſt mo-
uebãtur terreni. Per populos ira
ſcentes rõe vrẽtes: ⁊ deũ celi co
lentes iudei poſſunt intelligi. Per
terrã vero terreni et inſẽſati gen
tiles idola ſenſu carẽtia adorãtes
qui vtriq regnãte xp̃o irati ſunt
et commoti: ſed alij ſana ira vt ſi-
bimetipſis de peccatis iraſcentes
ad xp̃m conuerterentur. alij vero
inſana ⁊ furibunda vt xp̃m ⁊ ſer-
uos eius pſequerẽtur. Sup cheru
bin vero dominus ſedere dicit vt
qualis ⁊ quãt⁹ ſit is qui regnauit
demonſtraret. Cherubin q̃ppe in-
terpretatur plenitudo ſciẽtie. Do-
minus ergo ſuper cherubin ſedet:
q2 xp̃s qui eſt dei virt⁹ ⁊ dei ſapiẽ
tia ipſos ſciẽtia eminẽtes ſpirit⁹
ſuperat et implet. Et ne putares
illũ ita ſedere in pricipibus vt nõ
ſedeat etiã in hominib⁹ adiungit.

Cheru bin q̃d īterpre tatur.

2 Dominus in Syõ ma
gnus: & excelſus † ſu-
per omnes populos.

† eſt

¶ [Dñs iſte eſt[magnus in ſyõ]
qd interpretatur ſpeculatio. in ec-
cleſia deum ſpeculãte nũc per fi-
dẽ poſtea p ſpeciẽ. Qd aũt ſubdit
[et excelſus ſup omnes populos]
deſignat eãdẽ eccleſiam p vniuer-
ſum mũdũ eſſe dilatatã vbi om̃es
ppl̃i cõuerſant: vbi dñs q̃ pri⁹ hu
milis apparuit magnus ⁊ excel-
ſus dicit: quia a ſancta eccleſia q̃-
tidie ⁊ magnificatur et exaltatur.
Uel quia ipſe eandem eccleſiã per
ſuã grãm magnificat: ⁊ cor ipſius
a terrenis ad celeſtia ſubleuat. Et
q2 eſt magnus ⁊ excelſus iam er-
go illi qui prius blaſphemi erant
et humiles contemnebant.

3 Confiteantur nomi-
ni tuo magno quoniã
terribile & ſanctũ eſt:
& honor regis iudiciũ
diligit.

¶ [Confiteant] cõfeſſione debite
laudis[nomini tuo magno]vbiq
per famam ⁊ gloriã dilatato[qm
eſt terribile]potentia qua punit
vt timeatur [et ſanctum] bonita
te qua parcit vt honoretur ⁊ ame
tur[et honor regis]id eſt xp̃i[iudi
cium diligit]quo punit nõ tãtum
miſericordiã qua parcit. Sic vtiq
vult a nobis honorari dñs rex vt
nõ credamus eum peccata noſtra
dimittere impunita. diligit enim
iudiciũ vel in nobis vel in ſe. In
nobis vt mala que fecim⁹ accuſe-
mus: iudicemus: ⁊ dãnem⁹. Quod
iudicium qui mõ facere in ſe ne-
gligit eum per ſemetipſum cũ ve-
nerit diſtricti⁹ iudicabit. Sed vt
iuſti ſimus ipſe facit. Uñ ſequit.

4 Tu paraſti † dire-
ctiones: iudicium & iu
ſtitiã in Iacob tu feciſti.

† equi- tatem.

¶ [Tu paraſti directiones]. i. pre
cepta iuſtitie vt in eis addiſcam⁹
quomodo viuere debeamus quas
per ſemetipſum nobis parauit fe
cit enim quod docuit et nobis oñ-
dendo viam in ſeipſo omnem iu-
ſtitiã impleuit. Uel[tu paraſti di-
rectiones]. i. tue gratie eſt viã ho-
minis dirigere[iudiciũ]vt diſcer-
namus inter bonũ et malũ[et iu-
ſtitiam]vt bonũ faciam⁹: et malũ
vitemus. [in iacob] ſpirituali. i. in
populo luctãte contra vitia ⁊ ſup
plãtãte ea[tu feciſti]que alius fa
cere non poſſet. Ipſe enĩ iuſtificat
impium: ipſe operatur velle ⁊ ope
rari pro bona voluntate. Et quia
hoc facit in nobis.

5 Exaltate dominum
deum noſtrum: & ado-

rate ſcabellum pedum
eius quoniã ſanctũ eſt.

¶ [Exaltate] .i. laudib⁹ extollite nõ voſmetipſos: ſed [dominũ deũ nr̄m] ſcꝫ chꝛiſtũ dei filium ſm qꝺ ipe eſt de⁹ a quo habetis ꝙ iuſte viuitis. Quem humiliauit iudaica pfidia: credite deũ ſup oĩa [et adorate] .i. reuerẽtia ſingulari honorate [ſcabellũ pedũ eius] .i. venerabile coꝛpus eius: ſed ꝓpter ipm cui⁹ eſt in quo diuinitas tanꝙ ſup ſcabellũ ſtetit: qꝺ ab ipſa diuinitate valde inferius eſt .q.d. ſic exaltate diuinam potẽtiam vt adoretis humanam naturam nõ in diuiſione: ſed in vnitate pſone [quoniã ſanctum eſt] ipm ſcabellũ .i. coꝛpus: qꝛ nulla peccati macula iquinatũ. Et merito exaltate ⁊ adoꝛate: quoniã

6 Moyſes & Aaron in
ſacerdotibus ei⁹: & Sa-
muel † inter eos qui in- ſm hꝛ
uocant nomen eius.

¶ [Moyſes] legiſlatoꝛ [⁊ aaron] ſummi⁹ ſacerdos fuerũt [in ſacerdotib⁹ eius] ſcilꝫ xpi .i. inter ſacerdotes vel nũero ſacerdotũ. Moyſes quidẽ ſacerdos dicitur: qꝛ ſi nõ hoſtias vota tamen populi deo obtulit ⁊ pro populo ſupplicauit [et ſamuel inter eos qui inuocãt nomẽ eius] ſamuel nõ inter ſacerdotes: ſed inter inuocantes nomẽ dñi numeratur: qꝛ etſi eſſet ſacerdos ſicut alibi legiꝉ non tamẽ erat de tribu leui: ſꝫ de tribu effraim de qua nõ ſit ſacerdos ſm legem ſed de leui. Ac ſi diceret hos imitamini: quia hi magni fuerunt qui eum adoꝛauerunt. Iſti enim iam nunc.

7 Inuocabant dominũ
& ipſe exaudiebat eos:
in columna nubis lo-
quebatur ad eos.

¶ [Inuocabãt dñm] xp̄m cui⁹ aduentum expectabãt [et ipſe] id eſt deus qui poſt in homine locutus eſt [exaudiebat eos] ꝓpter merita ſua. nam per pꝛeces coꝛum ſepe dĩmittebat deus populi peccata [et in columna nubis] et de nube obſcura [loquebatur ad eos] quod ſignificabat verba ſua adhuc eẽ obſcura et occulta. Sed q̄ tunc per figuras ⁊ enigmata figurarum obſcure loquebatur in nube poſtmodum manifeſte locutus eſt in ſcabello .i. in aſſumpta carne. Et iſti qui tanti erant

8 Cuſtodiebant teſti-
mõia eius: † præceptũ † pꝛecepta
quod dedit illis. cepta eius q̄ dedit eis.

¶ [Cuſtodiebãt teſtimonia eius] i. carnalia inſtituta veture gratie teſtimoniũ phibentia. vel [teſtimonia eius] .i. pꝛecepta eius omnia. ⁊ [pꝛeceptum] ſingulare [quod dedit illis] ſcꝫ ſeruande charitatis et ideo merebãtur exaudiri. nã tales deus exaudit quos cuſtodire ſua pꝛecepta conſpicit. Pꝛimo dicit teſtimonia in plurali: et poſtea pꝛeceptum in ſingulari. quia ſm Grego. Pꝛecepta dñica multa ſunt per Grego.
diuerſitatem operis. et vnũ in radice charitatis: ⁊ qꝛ oĩa ad vnum tendunt finem. Quiſqꝫ ergo vult teſtimonia domini cuſtodire debet et vnum pꝛeceptum charitatis obſeruare. Quod niſi fecerit ſi multa alia facit totum perdit. Et quia cuſtodiebant ideo. O

9 Dñe deus noſter tu
† exaudiebas eos: deus † exaudiſti.
tu ꝓpicius fuiſti † eis. † illis

†vindi cans. †affe ctiōes vel ſtu dia.

Et † ulciſcens in omnes
† adinuentiones eorū.
ℭ [Dñe deꝰ noſter tu exaudiebas
eos in iuſtis petitionibꝰ te inuo-
cantes: qꝛ audierunt te precipien-
tem. ⁊ o [deus tu ꝓpiciꝰ fuiſti eis]
condonando eis peccata ⁊ tñ [vlci
ſcēs] .i. vindicās ſe [in omnes ad-
inuentiones eorū] ſcꝫ peccata que
ſunt ab inuentione humana: ⁊ nō
relinquens ea impunita. In quo
facto magnū quid ⁊ vtile ꝯmēdat
nobis deus. Illi enim iraſcit̃ quē
peccantē nō flagellat. Nā vere cui
propicius eſt nō ſolū donat pecca
ta ne in futuro ſeculo noceant: ſed
ēt caſtigat ne ſemper peccare et in
peccatis morari delectet. quia pec
cata punire ſignum eſt miſeratio-
nis diuine. Et qꝛ propiciꝰ eſt ergo

10 Exaltate dominum
deum noſtrum: & ado-
rate in monte ſancto
eius: quoniam ſanctus
dominus deus noſter.

ℭ [Exaltate] .i. laudibꝰ extollite
[dñm deū noſtrū] ſcꝫ xp̄m q̇ blan-
dit̃ et cedit vt pater. nō ſolū enim
exaltādꝰ eſt ⁊ laudādus qꝛ pecca-
catores miſericorditer iuſtificat: ſꝫ
etiam q̄s iuſtificat miſericorditer
flagellat [et adorate] .i. ſingulari-
ter honorate ſcꝫ eundem dñm [in
mōte ſancto eiꝰ] .i. in ſancta eccle-
ſia eiꝰ in cuius ſoliditate fidei ⁊ al
titudine iuſtitie eſſe debemꝰ ſi deū
dominū vtiliter laudare volumus
[qm̄ ſanctus] qui nos ſanctificat
[dominus] qui nos regit [deus]
qui nos creauit [noſter] qui ſeip̄m
nobis tradidit vnde ipſum adore
mus ⁊ adorando pure ei ſeruia-
mus cuiꝰ poſſeſſio ⁊ hereditas ſu-
mus.

Oratio.

Sublimis throni dñe te ado-
remus et queſumus vt co-
lumna nubis lumine reful
gēte modum ſacerdotalis ordinis
te cuſtode ſeruemꝰ. Per dominū.

Inuitatio generali-
ter omniū hominum ad
cónfeſsionem peccato-
rum & ad deū cum ex-
ultatione & alacritate
laudandum.

Pſalmus. X C I X.

1 Iubilate † do- †deo
mino oīs ter-
ra: ſeruite do-
mino in † læ- †iocun
titia. ditate

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
ℭ Titulꝰ eſt. Pſalmꝰ in cōfeſſiōe.
Et eſt ſenſus pſalmꝰ iſte eſt in cō
feſſione: id eſt agit de cōfeſſione.
Eſt autem ꝯfeſſio gemina. vna eſt Confeſſio eſt duplex
peccatorum que conuenit incipiē
tibus. alia eſt laudis que conue-
nit perfectis. et de vtraqꝫ agit hic
pſalmus. qui bene hoc loco ponit̃
qꝛ domino tāto et tali prout ſupra
deſcribitur merito vtraqꝫ ṗdicta
confeſſio exhibetur. ℭ Materia:
cōfeſſio gemina. ſ. petōꝝ ⁊ laudis
quā hic indicit diuerſis. ℭ Inten-
tio monere ad vtrāqꝫ confeſſionē
non vnū angulū terre/ſed totius
terre habitationē. ℭ Snia in gnā
li: ꝓpheta in iſto pſalmo docet et
inducit oēs deum alacriter lauda
re et peccata inceſſanter plange-
re: qꝛ nec in malis eſt deſperandū
nec in bonis animꝰ debet eſſe ela-
tus. ℭ Sententia in ſpeciali ad
laudē ergo monens nō vnū ange
lū terre hortat̃: ſꝫ ſic̃ vbiqꝫ nouit

ſeminatam bñdictionẽ ita vndiq exigit iubilationẽ. dicens. [Jubilate] .i. exultate ꝛ ineffabili letitia agaudere [domino] redemptori nro nõ alijs [oĩs terra] .i. oẽs habitãtes in terra: qꝛ vbiq bñdictio eſt ſeminata. Jubilatio aũt fit voce vera ꝛ corde. Qui eniubilat erũpit in quã dã vocẽ exultationis ſine ṽbis ita vt appareat eũ ipſa voce gaudere ſed qñ repletã nimio gaudio non poſſe hoc ṽbis explicare. Talis ergo laudatio dñm decet vt ſicut ipe a nobis cõprehendi non valet ita magnitudo laudis eius paruitatẽ noſtri animi ſuperet [ſeruite dño] qꝛ per chriſtũ citius liberati [in letitia] .i. cũ hilaritate animi nõ neceſſitate ꝛ inuiti ſed charitate ꝛ voluntarij: aliter eñ ſeruitus deo nõ eſt acceptabilis qꝛ hilarẽ datorẽ diligit de⁹. Qḋ ſi in dei ſeruitio aliq́d moleſtie pp deũ patimur non iõ a letitia animi recedere debem⁹. vbi enim maior preſſura ibi maior acquiritur gloria.

Jubilatio vera q̃ dicat.

ij. cor. ix.

2 † Introite in conſpectu eius: in exultatione.

ſtrare

℄ [Introite in conſpectu eius in exultatione] .i. intrate ad conſcientias veſtras et in conſciẽtijs exultate vbi deus videt quarum teſtimonio addiſcentis in quibus vobis ſit exultãdũ. hinc de ſancta electorum eccleſia dicitur Omnis gloria ei⁹ filie regis ab intus. Et paulus. gloria noſtra hec eſt teſtimonium conſcientie noſtre. facile eſt exultare foris lingua in conſpectu dei: ꝛ in cõſciẽtia exulta. Sunt eñ nonnulli qui de ſeruitute dei non intus coram domino / ſed foris coram hominibus gaudent: ꝛ dum exterius de bono opere gloriantur inte⁹ a fructu ꝛ mercede boni operis vacuantur. Et quicunq ſeruitutem domino exhibetis.

ij. Cor. j.

3 Scitote qm̃ dominus ipſe eſt deus: ipſe fecit nos & non ipſi nos.

℄ [Scitote] ſine dubio [qm̃ dominus] ieſus xpõ natus in carne ad cuius laudem vos inuito [ipſe eſt deus] .i. creator omnium nõ homo tm̃. hoc ſpecialiter dicit contra iudeos. q. d. nõ vileſcat nobis quem crucifixiſtis. Et patet ex effectu ꝙ ipſe ſit deus [quia ipſe fecit nos] creando et refecit recreãdo: omnia eniꝫ per ipm̃ facta ſunt [ꝛ nõ ipſi] fecimus [nos] qꝛ omne bonum noſtrũ ex eo ẽ nõ ex nobis: ꝛ nihil habemus qḋ nõ ab ipſo accepimus. vnde poteſt intelligi de operibus creatiõis ꝛ nature: vel de operib⁹ recreationis et gratie. ab eo enim ſumus non ſolum corporaliter facti: ſed etiam in nouum hominem recreati: et hoc non noſtro merito. ſed ſuo bono. Et ideo.

Joh. j.

4 † Popul⁹ ei⁹ & oues paſcuę ei⁹ † introite portas eius in cõfeſſiõe: † atria eius in hymnis † confitemini † illi.

† nos autem † ſtrate † in † cõfeſſionẽ. † ei

℄ [Populus eius] quẽ ipe rex ſua bonitate regit et dirigit [et oues paſcue ei⁹] quas ipe paſtor verbo vite paſcit: ꝛ ad paſcua eterna perducit: ad quorum introitũ vos hortat cũ ſubdit [introite portas ei⁹] et initium bone conuerſatiõis [in confeſſione] ſcilicet peccatorum. .i. a confeſſione peccatorum incipite intrare portas eius quas nemo poteſt ingredi niſi ſe peccata confitendo purgauerit. Porte quippe illorum paſcuorum .i. vite eterne ſunt opera iuſtitie: ad quas portas per confeſſionem intratur. Quiſquis eniꝫ vult bene operari ꝛ bene ope

rando portas iuſtitie ingredi ꝑus
debet cõfiteri peccata ſua:q: ini-
tium bonorum confeſſio eſt pecca-
torum:& adite & introite ſpe & deſi
derio [atria eius] .i. amplitudinem
celeſtis beatitudinis: & cũ vere in-
traueritis grẽ plenitudine perce-
pta/tunc [in hymnis] .i. in laudi-
bus [confitemini illi] gratias agẽ
tes liberatori.q.d.cũ intratis vos
reprehẽdite:cũ intraueritis ipſum
laudate. In introitu portarum eſt
confeſſio. in peruentiõe vero atrij
laudatio. & in his omnibus.

Confeſſio peccatoꝝ initiũ ẽ bonoꝝ.

5 Laudate nomen eius
quoniam ſuauis eſt do-
minus in æternũ miſeri
cordia ei⁹: & uſque in
generationem & gene
rationem ueritas eius.

¶ [Laudate] .i. cũ laudib⁹ ꝑdica-
te [nomẽ ei⁹] .ſ. dñi nũc & i futuro:
& merito:q: dũ laudaẽ dulceſcit vñ
ſubdit [qm̃ ſuauis ẽ dñs] & dulcis
laudãti. Laus dei eſt vita aie. cum
enĩ deũ tota deuotiõe laudamus:
& toto cordis affectu ei⁹ amore ac-
cẽdimur tũc ſentimus ꝙ dulcis et
ſuauis eſt dñs. Et illa ſuauitas et
ſpiritalis dulcedo cib⁹ aie eſt. Ni-
hil ergo vtili⁹ poteſt facere aia ꝙ
laudare eũ a quo facta eſt. [in eter
nũ] eſt [miſericordia ei⁹] hic nobis
parcẽdo & peccata dimittẽdo/ ac
poſtmodũ in eterna vita nos ſuſci
piẽdo. hic liberat & in futuro coro-
nat [& vſq in generationẽ & gene
rationẽ] eſt [veritas eius] implẽs
promiſſa .i. in generatiõe preſenti
& terrena q̃ parit mortales: ac fu-
tura & celeſti q̃ parit immortales
perſeuerabit qd promiſit: ſed hic ẽ
in promiſſione ibi in damnatione.
hic ad fidẽ ibi ad viſionem. hic qua
ſi per ſpeculũ & in enigmate: ibi fa
cie ad faciem.

Dei laus ẽ vita anime.

Oratio.

Iubilamus tibi eterne do-
mine in leticia & exultatiõe
poſcẽtes vt dum porte pec-
catorũ noſtroꝝ in tuis laudib⁹ reſe
rantur/ſemꝑ ad miam veritatẽꝙ
pandantur. Per.

Pſalmus de forma re cte uiuendi & ad perfe ctionẽ ſanctitatis perue niendi. docens & mo nens bona appetere & mala reſpuere.

Pſalmus. C.

1 Miſericordiam
& iudicium:
cantabo tibi
domine.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titulus eſt. Pſalm⁹ ipſi dauid.
Et eſt ſenſus: pſalmus ille attri-
buitur ipſi dauid .i. xp̃o vt hoc to-
tum quod hic docemur virtutibus
chriſti applicet̃. q: oẽ bonũ nr̃m a
deo eſt & chriſto attribuẽdum: & cõ
petit hec vox capiti & corpori. Iſte
ps hꝰ cẽteſimo loco ponit̃: q: ſicut
iſte numer⁹ eſt ꝑfect⁹ ita iſte pſal-
mus ꝯtinet et docet formã ꝑfecte
ſanctitatis. hic enĩ docemur bona
appetere & mala renuere. ¶ Ma
teria: forma recte viuẽdi & ꝑfectio
ſctitatis. ſidelis enĩ aĩa q̃ in pſalmo
q̃nquageſimo ꝑ lamẽta pnie vitã
ſuã correxit: in hꝰ cẽteſimo ꝑfectio-
nẽ vite ſue aliis formã bñ viuendi
ꝓponit. ¶ Intẽtio. Monere: bõa
appetere: & mala renuere q̃ eſt ꝑfe
cta ꝯuerſatio vite. ¶ Sñia in gña
li. ꝓpheta in iſto pſalmo in ꝑſona
xp̃i vl' eccle ſeu cuiuſlibꝫ ꝑfecti do
cet formã recte viuendi, & ſpũaliter

inſtruit maiores vt ſe deuote ha- beāt erga deū.mūde ⁊ hōeſte ad ſe ipos.iuſte ad ſubiectos ⁊ pximos. ¶ Omnia i ſpāli.de mīa ꝙ ⁊ iudicio ꝓponēs ait xp̄s i mēbris.[Miam] ꝗ mō ē[⁊ iudiciū]ꝗd erit in futu- ro[cātabo].i.iocūde annūciabo[ti bi]o[dñe].i.ad tuū honorē ꝗ vtroſ ꝙ laudabilr̄ vteris.q: niſi ꝑ īdebi- tā miaꝫ nemo liberabit:⁊ niſi ꝑ de bitū iudiciū nemo dānabit.Nemo ꝙ adipunitatē ꝺ mia dei p̄ſumat:⁊ pniaꝫ ꝯtēnat::q: eſt ei et iudiciū et nemo i meli⁹ cōmutat⁹ iudiciū ti meat q: ē ei mia.hic ē aūt tempus mie.in futuro tēpus iudicij:⁊ pro- pter hec duo.

2 Pſallam & intelligā in uia immaculata: quā do uenies ad me.

¶[Pſallam].i.i hilaritate bōi opa bor[⁊ intelligā].i.diligēter attēdā [in via imaculata]ambulādo ⁊ iu ſte agēdo[qñ venies ad me]mō ꝑ grāꝫ vl' i obitu ſeu i ſcdo aduentu. deide exponit ꝗ ſit via imaculata.

3 † Perābulabā in in nocentia cordis mei: in medio domus meæ. † deambulabam.

¶[Perābulabā].i.pfecte ambula bā ⁊ delectabar[in inocētia cordis mei].i.i puritate conſciētie vitādo oīa facinora:⁊ ꝭ exponēdo ſubdit ſcꝫ[i medio domus mee].i.cordis mei.dom⁹ ei nr̄a ē cor ſiue ꝯſciētia vbi ꝗete habitat et ambulat ꝗ bñ ſibi ꝯſci⁹ eſt:⁊ ꝯſciētiā purā hꝫ.In corde ēt ambulare eſt interiora cor dis ſolicite pſcrutari.Sctī etenīꝫ viri quotidie cor ſuum inquirunt et diligenter tunc interiora ſua di ſcutiunt ne quid ibi forte lateat quod oculos diuine maieſtatis of- fendat.deinde innocentiā per par tes exponit. Ambulare in corde qd eſt

4 Non proponebā an- te oculos meos rē † in- iuſtam:facientes pręua- ricationes † odiui. † malā odio habui.

¶[Non proponebā ante oculos meos rem iniuſtam].i.non dilige- bam rem malam res eñi que dili- gitur añ oculos frequenter hr̄ pn⁹ eſt ergo rem malam non diligere: deinde etiam odire vnde ſequitur [facientes preuacationes].i.tranſ greſſiones a via legis ⁊ mandato- rum dei[odiui]etiaꝫ amicos ⁊ pro ximos:non quidem ex eo ꝙ erant homines:ſed ex eo ꝙ preuaricato- res.non naturam ſed culpam:non res ſed vitia. Aliud eſt eñi amare ꝙ facti ſunt:aliud odire ꝙ faciūt. Deinde exponit quos dicat preua- ricatores ſubdens.

5 Nō adheſit mihi cor prauum: † declinantem à me malignum non co gnoſcebam. † cū declinaret a me malign⁹.

¶[Non adheſit mihi]per amores et amicitiam [cor prauum]:id eſt homo praue voluntatis qui preua ricatur corde diſcrepans a deo:ſi- cut rectum cor habens conformat ſe deo quaſi dicat non conſenſi nō rectis:ſed ſicut cor meum in omni bus rectum erat ita rectis corde ſolummodo adherebar [declinan- tem a me].i.diſſimilem nō me imi tantem [malignum]:id eſt maliuo lum et malo igne vitiorum ignitū [non cognoſcebam]:id eſt non ap- probabam:non mihi placebat.d.

6 Detrahentem † ſe- creto proximo ſuo:hūc perſequebar. † proxīmo ſuo occulte.

¶[Detrahentem ſecreto proximo

ſuo]ꝛ in abſẽtia famã boni minuẽtem:q2 palam detrahere non audet ꝙ falſa tenet[hũc perſequebar arguendo/increpando ne hoc ageret.Ecce perſecutoꝛ bonꝰ nõ hoĩs ſed peti.Eſt ſanctꝰ vitiũ ꝙ ipꝛimis debeat extingui/ꝛ ab his qui ſeipſos inſtituere volunt pꝛoꝛſus excludi.Nihil em̃ tam inquietat animam:nihil eſt qđ ita nobilem mẽtẽ ac leuẽ faciat ꝙ̃ facile totũ credere ꝛ obtrectorũ verba temerario aſſenſu mentis ſequi.hinc em̃ crebꝛe diſſẽſiões.hinc odia iniuſta naſcuntur.hinc eſt qđ ſepe de amiciſſimis etiam inimicos facit:dũ cõcordes quidẽ/ſ; credulas aĩas maliloqua lingua diſſociat.At contra magna quea animi magnaq; ẽ morum grauitas nõ temere de quoq; ſiniſtra; audire.Rarũſq; eſt qui ita ſe cõtra hoc vitiu; armauit vt apđ eũ audeat detrahere nemo pꝛouidens in vtroq; vtilitatem:vt nec libenter audeat/nec illum peccare permittat.Quod ſi eſſet hec in nobis diligentia nec paſſim abtrectatoꝛibus crederemus:ia; omnes detrahere timerent ne non ta; alios ꝙ̃ ſeipſos viles detrahẽdo facerẽt.

7 Superbo oculo & in ſatiabili corde: † cum hoc non edebam.

†huic nõ paſcebar.

℄[Superbo oculo]:id eſt cum homine ſupbo ꝛ tumido.ꝛ dicit oculo quia ſuperbia magis apparet in oculis ꝙ̃ in alijs partibus coꝛpoꝛis.In oculis namq; et ſupercilio facile cuiuſlibet ſuperbia depꝛehenditur[et inſatiabili corde]:id eſt notabiliter cupido ꝛ auaro cuiꝰ auaricia expleri non poterat[cum hoc non edebam]pꝛopter correctionem tenendo me ab eis vt erubeſcerent et ſe corrigerent.Sed dominus noſter ieſus chꝛiſtus cum publicanis ꝛ peccatoꝛibus quandoq; comedit vt eos emendaret.hic ergo videtur deteſtari duo vitia pꝛincipalia.i.ſuperbiam et auariciam.econtrario.

Superbia in oculis ac ſupcilijs depꝛhẽditur.

8 Oculi mei † ad fideles terre ut † ſedeant mecum: ambulãs in via immaculata hic mihi miniſtrabat.

†ſuper †conſiderent hi.

℄[Oculi mei]ſcilicet cordis erãt [ad fideles terre].i.qui fidem et veritatem tenent in terra hoc eſt tales placuerunt mihi[vt ſedeant]ꝛ habitent[mecum][in mea ſocietate[ambulans in via immaculata] innocenter et irrepꝛehenſibiliter viuendo[hic]non alius[mihi miniſtrabat]hoc omnibus bonis conuenit et maxime ſacerdotibus vt prauis non cohabitent ſed virtuoſis.Sancti etenim viri ſicut ſtudent vitare ſocietatem maloꝛũ ſic cupiunt adiungi ſocietati bonoꝛũ. Exemplo ergo ſanctoꝛum vitanda eſt maloꝛum ſocietas ne prauis eorum exemplis coꝛrumpamur:ꝛ appetenda bonoꝛum ſocietas vt eorũ bonis cõmuniter perfruamur.

9 Non † habitabit in medio domus meæ † qui facit ſuperbiam: † qui loquitur iniqua nõ direxit in cõſpectu oculorum meorum.

†habitauit †faciens †loquens

℄[Non habitabit in medio domus mee]id eſt in meo contubernio[qui facit ſuperbiam]id eſt quilibet ſuperbus.hoc dicit ne videatur appꝛobare quos habet familiares ſi mali ſint[qui loquitur iniqua] malicioſe quecunque pꝛo-

ſtrendo et quilibet maledicens [nō direxit].i.nō recte inceſſit nec placuit nec directionē gratā habuit.[in cōſpectu oculorū meorū] q: τ ſi apud ſe τ apud ſtultos: apō me tñ nō eſt glorioſus: hinc alibi dicitur [Ps. cxxxix.] Uir linguoſus nō dirigetur in terra. Et nō tñ hoīes malos vitaui ſed etiā vitia declinaui: quia

10 In † matutino interficiebam omnes peccatores terre: † ut diſperderē de ciuitate domini omnes operantes iniquitatem.

[† matutinis] [† diſpdam]

¶ [In matutino].i.in initio ſuggeſtionis [interficiebam] oratione qua debēt eijci ne creſcant.[oēs petōres terre].i.demones qui oēs carnē peccare faciūt: τ q: petō:es terreni ſunt.q.d.ſubmiſſionē vel ſuggeſtionē diaboli eijciebā de corde meo τ nō ſuſcipiebā: cogitatiōibus eī malis eiectis demōes occidūtur. Et ita interficiebā vt [diſperderem de ciuitate domini] .i.de aīa mea [oēs operātes iniqtatē].i.oēs īmiſſiōes vel ſubmiſſiōes diaboli. Ciuitas enī dei eſt aīa iuſti vñ diſpergitur diabolus τ remouetur. Et attēde q: vtitur p̄terito imperfect .ſ.interficiebā ſicut ſupra pambulabā τ cetera vt notet actū nō eſſe oīno p̄teritū nec omnino futurū ſz īchoatū τ adhuc in exiſtētia durātē. Uel in pſona xpī pōt dici [Oculi mei] ſunt [ad fideles terre].i.ſup iuſtos τ pfecte viuētes [vt ſedeāt mecū] ſup ſedes duodecī τ iudicēt mecū [ambulās in via immaculata hic mihi miniſtrabat] euangelizans mihi non ſibi: nō querens que ſua ſunt: ſed que ieſu chriſti. In via ergo immaculata debet ambulare quiſquis deo digne cupit miniſtrare.

[Aīa iuſti ciuitas eſt dei.]

[Non habitabit ī medio domus mee qui facit ſuperbiā].i.in corde meo vbi mitis τ quietus habitat mihi placens. vel in celo habitare nō poterit qſquis hic ſupbe viuet [qui loquitur iniqua non direxit in conſpectu oculorū meorū] q: non ſolū ſupbe agētes ſz etiā iniqua loquētes reprobat deus [in matutino].i.cū dies iudicij venerit cum illuminabuntur abſcōdita tenebrarum [interficiebā oēs petōres terre].i.eterne mortis interitu pdam oēs amatores pſentis vite τ mittā malos in ignē eternū [vt diſperderē de ciuitate dñi].ſ.de celeſti hieruſalē.i.vt ſeparē a ſocietate ſanctorū [oēs operāntes iniqtatē].i.oēs iniqtate pſeuerātes. Et tunc ceſſabit tēpus mīe quod modo eſt τ erit tēpus iudicij quod nondum eſt. Et quimodo in tempore miſericordie negligit gratiam in tempore iudicij ſentiet iras. Orō.

Incōprehenſibilis virtute omīps deus: q̄ tuis famulis miam τ iudiciū īſinuas: clemēter cōcede nobis fideliter te diligere rectamq; viam ingredi τ a vanitate execrabilis ſuperbie declinare. Per dominū.

Oratio chriſti noſtro defectui compatientis, uel uerè pœnitentis ueniā de peccatis & liberationē à miſerijs deuotè implorātis. Pſal. CI.

1 D† Omine exaudi orationem meā: & clamor meus ad te † ueniat.

[† exaudi dñe] [† perueniat]

¶ Auctor pſalmi ppheta dauid.
¶ Titulus talis eſt oratio paupe
ris .i.chriſti pauperis inſe et in
mēbris in quibus ſunt: ⁊ peniten
tes qui etiā hic loquūtur habita
cū anxiaretur in miſerijs in quas
deiect⁹ eſt pp̄ter petm̄ p̄mi hoīs
et noſtro defectui compatiens: et
corā domino p quem ſolum pote
rat liberari effudit pcē ſuā vt eas
euaderet. ¶ Materia: oratio xp̄i
anxij ⁊ cōpatientis nr̄o defectui
vel vere penitētis: ⁊ veniā deuote
implorātis. ¶ Intentio inuitare
peccatores ad penitentiā ⁊ mone
re omnes ſuā aduertere miſeriam
⁊ petere dei miſericordiā. ¶ Sen
tentia in generali: ppheta in iſto
pſalmo loquit̄ in pſona chriſti de
reparatione generis hūani orātis
vel in pſona cuiuſlibet vere peni
tentis: ⁊ ad deum clamantis pro
ſua liberatione a petīs ⁊ multipli
tib⁹ miſerijs. Maxima debet eſſe
anxietas penitentis vt tpa volu
ptatū amaricatiōe penitētie cō
peſet. Iſte ergo pſalmus licet pau
peri chriſto attribuat̄: tamen cō
uenienter etiā in pſona humilis pe
nitētis accipit̄: vñ poſt pcedētem
pſalmū q̄ docuit ⁊ monuit bōa ap
petere ⁊ mala reſpuere bene hic
pſalm⁹ ordinat̄: q2 agit de pnia p
quā q̄s a malo declinat. ⁊ bonū fa
cit ne in matutino cū petōrib⁹ in
terficiat̄. ¶ Snīa in ſpāli. ab ora
tione ergo incipiens loquit̄ chri
ſtus in perſona mēbrorū vel peni
tēs in pſona ſua: d. [Dn̄e exaudi]
i.ad effectū audi [orationē meam]
quā ad te fūdo p mea miſeria cōſi
dēs de tua mia [⁊ clamor me⁹] cor
dis ⁊ oris .i.intenſus affectus orā
di q̄ ſolet clamore exprimi [ad te
veniat] ⁊ accept⁹ ſit corā te: nec ob
ſtet mihi nubes peccatorū q̄ ini
quis obſiſtit. Tūc orō nr̄a ad deū
clamor ſit qn̄ id qd̄ petim⁹ cū ma
gno cordis affectu: ⁊ ingenti deſi
derio poſtulam⁹. Nr̄um q̄ppe deſi
deriū clamor eſt ad deum. Et q̄to
plus q̄ſq3 deſiderat tanto ampli⁹
in auribus dei clamat.

2 ✝ Non auertas faciē tue
tuā a me: in quacunque
die tribulor inclina ad
me aurem tuam.

¶ [Nō auertas] q̄ſi offenſus pro
pter petōrū meoꝝ enormitatē [fa
ciē tuā] ſcʒ grām [a me] penitētē q̄
indigno cōtēnendo preces meas
ſʒ auerte a petīs: ⁊ benigno ac ſe
reno vultu reſpice in me: reſpuis
q̄dē mun⁹ iniquorū: ſed nō pnias
petōrum deuotorū. Et nō tm̄ ſemel
ſed [in quacūq3 die tribulor] per
verā cōtritionē [inclina] qui es ex
celſus ⁊ ſurſū [ad me] humilē q̄
tribulor deorſum [aurē tuā] .i.effe
ctū miſericordie tue ⁊ per miſeri
cordiam flectaris ad me ſicut me
dicus ad egrotum.

3 In quacunque die in ſcito
uocauero te: ✝ ueloci
ter exaudi me.

¶ [In quacūq3 die] cōuerſionis
[inuocauero te] .i.it⁹ in corde vo
cauero te inuitans te in me [velo
citer] ⁊ indilate [exaudi me] ne mo
rer in culpa: ne impatiens ſim in
pena. Inuocare eſt deū intra ſe in
uitare/⁊ intimo cordis orare. Ta Deus i
lis eñ debet eſſe oratio noſtra ſcʒ uocare
cū intentione cordis plata. In p̄ q̄d eſt.
dictis tribus x̄ſib⁹ eſt crebra repe
tio eiuſdē ſentētie in quo affectus
penitētis oſtēdit̄ ⁊ deus ad miſe
rendū magis excitatur. Ideo autē
clamo ⁊ neceſſe ē vt me exaudias

4 Quia defecerūt ſicut
fumus dies mei: & oſſa

†in frixorio cōfrixa ſunt

mea ſicut † cremiū arue runt.

¶[Quia defecerūt] i. celeriter diſparuerūt ꝛ euanuerūt [ſicut fumus] q̄ aſcēdendo cito deficit [dies mei] i. tpa vite mee: preſens enim vita cito labitur et euaneſcit. q.d. infructuoſe totam vitā meā expendi [et oſſa mea] que carnē portant [ſicut cremiū] in frixorio ſiccatū [aruerūt] ꝛ defecerunt. i. aie fortitudo quaſi cōfrixa contrahitur: et infirmatur recordatiōe peccatorū vel timore iudicij: iam enim fugit homo dū timet ſe arſurū: vel virtutes mee ad moto igne cōcupiſcentie aruerunt.

†percuſſus ſum ē ſicut. †qm̄ †mādu care.

5 † Percuſſus ſum ut fœnum & aruit cor meū: † quia oblitus ſum † co medere panem meum.

¶[Percuſſus ſum] tentatiōe [vt fenum] qd̄ viret ſ; pcuſſū ardore cito areſcit: ꝛ ex feruore tētationis multiplicis [aruit cor meū] ſterilitate pcti et defectu deuotionis a dulcedie amoris dei a delectatione ſpirituali: quia [oblitus ſum comedere panem meū] ſeruare verbū dei ꝛ pceptū diuinū: vbū enim dei panis eſt anime. Vel [comedere panē meū] i. ſumere deuote eucharistie ſacramentum. Et quia non guſtam⁹ intus dulcedinē diuinam amamus foris miſeri famem noſtram. Quapropter nunc

Verbū dei panis eſt anime

6 A uoce gemitus mei: † adhęſit os meum car ni meæ.

†adheſerunt oſſa mea

¶[A voce gemitus mei] id eſt pre nimio dolore peccati quē voce gemitus expreſſi [adheſit os meum carni mee] id eſt ſpiritus cum carne infirmatus eſt. Sicut enim caro que infirma eſt aliquando ſit fortis cum ſpiritu in deo: ſic ſpiritus qui fortis eſt aliquando infirmatur cum carne in peccato. Vel [adheſit os meū carni] id ē pelli [mee] carnem enī pro pelle dixit. q.d. ita exſiccaui me ipm̄ et cōtabui vt ſine carne eſſem: et [os meum] deficientibus carnibus. [carni mee] here re. Diſcant hic peccatores quomō agere debeant penitentiam.

7 Similis factus ſum pel licano † ſolitudinis: fa ctus ſum ſicut nycticorax † in domicilio.

†quibi tant i ſolitudine †quibitāt i parietinis.

¶[Similis factus ſum pellicano ſolitudinis] illi aui egyptiace que in ſolitudine ſolet habitare: qꝛ ſolitudinem cauſa meroris et penitentie expetij et ſine humano ſolatio permāſi [factus ſum ſicut nycticorax] habitans [in domicilio] vel in parietinis; id eſt coruus nocturnus vigil ꝛ teter qui noctem amat et habitat in parietibus ruinoſis ſiue tecto: quia tāq̄ abominabilis hominibus in locis occultis demoratus ſum non audens pre erubeſcentia ꝛ confuſione peccatorū parere: Sed quia penitens peccatum ſuum cognoſcit. ſubditur

8 Vigilaui & factus ſum ſicut paſſer: † ſolita rius in tecto.

†ſingularis.

¶[Vigilaui] per cogitationem peccati: vel noctem in vigilijs ducēdo: et inquietus pmanēdo [ꝛ fact⁹ ſum ſicut paſſer ſolitarius] vel ſingularis habitās [in tecto] qꝛ tecta amat: nā auolans a conſortio peccatorū excluſi me a conuerſione hominū. Per has aues diuerſa genera penitentium notari poſſunt nā pellicano q̄ eſt auis nimie macie ꝛ ſoliuaga comparantur heremite. Nycticoraci vero que in nocte vi

gilat ⁊ querit eſcas/ſimilatur illi qui a publico remotus dum alij in nocte huius ſeculi dormiunt vigilat:⁊ eſcas aīe ſibi querit. Paſſer ē ille qui ſagax ad alta virtutum fugit vbi tutus eſt a laqueis:vnde non deſcendat aliquid tollere de domo. Ideo vel ad cumulū mali.

9 Tota die exprobrabant mihi inimici mei: & qui laudabant me aduerſum me iurabant.

℄ [Tota die].i.aſſidue[exprobrabant]id eſt inſultabant[mihi inimici mei]verbis iniurioſis et improperoſis[et qui laudabant me]dum cum eis fruerer vita ſeculari:⁊ cum eis eſſem in inſolentijs[aduerſum me iurabant]id eſt ad me euertendum conſpirabant:vel ſimul eodē tempore ore palam:ſed ficte laudabant et corde inſidias ꝑparabant. Quos diabolus aliter nequit capere:arte qua iam vult decipere:facit enim irrideri penitentes:quaſi iurent in eorum deteſtationem qui prius laudabant eos dum cum eis erant ſeculares. Et hoc ideo

10 Quia cinerem tanquam panem manducabam: & poculum meum cum fletu miſcebam.

℄ [Quia cinerem].i.reliquias peccatorum[tanꝙ panem manducabam]id eſt penitendo conſumebā: quia ſicut panis manducando conſumitur ſic omnes reliquie peccatorum et etiam tenuia.i.leuia peccata per penitentiam debent conſumi[⁊ poculum meum]id eſt temporalem iucunditatem vel deſideriium celeſtis patrie pro dilatione [cum fletu miſcebam]id eſt cum lachrymis miſcui. Nihil temporale mihi erat ſuaue:ſed celeſtē patriā tantum deſiderabam. Ad literam etiā de penitentibus quibuſdam auditum eſt ꝙ panem cineri miſcebant et lixiuio conficiebant: hec autem omnia faciebam.

11 A facie iræ indignationis tuæ: † quia eleuans † alliſiſti me.

†q̄ſi leuaſti †eliſiſti

℄ [A facie ire indignationis tue] id eſt ab inſtantia vindicte et a preſentia penalitatis a tua indignatione procedentis quaſi dicat: talē auſteritatem ſuſtinebam confiderans aduentum tuum et futurum iudicium:ne ſcilicet grauiorem incurrerē in purgatorio vel in inferno penam propter peccatorum meorum grauitatem: quia eleuās]me in honorem faciendo ad imaginē tuam qua omnia animalia ſuperamus [alliſiſti]et ad terram conquaſſiſti[me]peccantem:nullum enī aīal hanc penam miſerie ſentit et gehenne niſi homo. Qr enim fecit deus hominem ceteris creaturis ratione meliorē:ideo ſecuta eſt dānatio iuſta peccantem:hoc verbū dicant aliquando ſancti et in virtutibus eleuati fuerunt ⁊ poſtea ceciderunt. Vel poſſunt quedam iam predicta perſone chriſti conuenire vbi torporem excutit:et vt faſtidiū repellere debeamus inuitat cū dē [Similis factꝰ ſum]⁊c̄. Iſte tres aues ſignificant xp̄m[pellicanꝰ in ſolitudine]chriſtus eſt ſolus natꝰ de v̄gine. Solꝰ enī ſic:iō ſolitudo. Deinde[nycticorax]in nocte[.i. domicilio]q: ī tenebris ignorātie ⁊ cecitatis iudeorū tāꝙ ī nocte:et ī ꝑuaricatiōe tāꝙ ī domicilio:⁊ ruinis ip̄orū occiſus ē:poſtea[vigilauit]i reſurrectiōe[⁊ factꝰ ē ſic paſſer]volitādo.i.aſcēdēdo[ſolitarī]⁊ et ſingularis: in tecto]id eſt in celo vbi interpellat pro nobis. [Tota die]

et aſſidue[exprobrabant mihi inimici mei]et multa opprobria ingerebant[et qui laudabant me]adulando[aduerſum me iurabant]:id eſt conſpirabant inſidiãdo.[Quia cinerem tanq̄ panē manducabã] id eſt peccatores penitentiam agētes:qui igne vitiorum combuſti erãt carbones emortui et in cinera & incorporabã mihi tanquam ſuauem cibũ:et quemadmodum illos qui erãt habiles et idonei ad hoc vt eſſent in corpore meo.Sic enim recepit Mattheũ publicanum et peccatorē:ſicut Joannē virginem et mundũ carnē[et poculũ meũ cum fletu miſcebã]id eſt eos quibus reficiebar tanq̄ potu ſociabam cum flentibus ſua peccata:et triſtie penitētie cũ letis iuſtitie adiungebã. Iterum habebant materiã mihi exprobrandi[a facie ire & indignationis tue]:i.a manifeſtatiõe grauioris & leuioris vindicte quã ego ſecundum grauiora et leuiora peccata mea eorum reputatione promerueram. que facies videbatur ex eo eſſe:quia tu[eleuans alliſiſti me]ſcꝫ ſublimē me inſtituēs & ſciētia & virtutibus permiſiſti me ſubiacere miſerijs.Deinde iterum loquitur chriſtus in perſona membrorum:vel penitēs in pſona ſua.

12 Dies mei ſicut umbra declinauerunt: & ego †ſicut fœnum arui.

†velut.

[Dies mei ſicut vmbra declinauerunt]:i.velociſſime et cum ſumma feſtinatione euanuerunt:et ad modũ vmbre quaſi obſcuri & vani inutiles & infructuoſi tranſierunt[et ego ſicut fenũ arui]:i.ſine rore gratie contabeſcendo defeci.Quēadmodũ enim fenũ hodie vireſcit & cras marceſſit:ita homo in hoc ſeculo de letitia in triſtitiam:de ſalute in infirmitatem:de felicitate in miſeriã:de vita in mortem trãſit.Deinde poſt afflictionē penitentis ponit ſubleuatio ſaluationis: & prio ptãs ei⁹ad hoc faciēdũ.q.d. ſꝫ ego iuſte & merito patiēs defeci

13 Tu †autem † domine in æternum permanes: & memoriale tuũ in generatione & generationem.

†vero †nō hs

[Tu aũt dñe in eternum pmanes]:i.ſtabiliter ſine defectu & mutatione et ſine poteſtatis diminutione:et viges ad me liberandũ q̄ viguiſti ad me humiliãdũ.et ideo propiciari potes cũ volueris[& memoriale tuũ]:i.memorabilis mia tua q̄ dr memoriale dei:q2 nunq̄ obliuiſcitur miſereri.Vel[memoriale tuũ]:i.promiſſum memorabile de venia ingemiſcentis et[in generatione et gñationē]:i.in oēs gñationes:& ideo quodãmodo propiciari debes.Memoriale vocam⁹ aliquid egregie factũ memoria dignum per qd miſericordia xp̄i itelligēda eſt.pl⁹ eñi opat⁹ eſt circa gen⁹ hũanũ ex mia q̄ ex iuſtitia.Nã

Memoriale quid appellamus.

Tu exurgens miſereberis Syon: † quia tempus miſerēdi eius quia uenit tempus. 14

†q̄m̄ venit tp̄s vt miſerearis eius.

[Tu exurgēs]:i.potētiã tuã manifeſtãs p̄bēdo auxiliũ q̄ q̄ſi dormiēs diſtuleras[miſereberis]pri⁹[ſyō]:i.eccl'ie iudeorũ incipiēdo ab hierlm:[q2 tp̄s miſerēdi ei⁹]venit. ſ.tp̄s gr̄e.et repetit[q2 venit tp̄s] acceptabile & dies ſalutis:qd durat vſqꝫ ad diē iudicij Vel[miſereberis ſyō]:i.eccl'ie vl'r ex petõib⁹ penitentib⁹ vt plimũ collecte[q2 tp̄s miſerēdi ei⁹]ē.idiget eñi nũc mĩa.Cõſidat g̃ q̄ agit pniaꝫ:q̄m̄ve

nit tempus miſerendi et ſaluandi dominus enim eſt miſericors. Et vere miſereberis.

15 Quoniam † placuerunt ſeruis tuis lapides eius: & † terræ eius miſerebuntur.

†bñplacitū habuerūt ſui rai in †pulueris.

℄ [Qm̄ placuerunt ſeruis tuis] id eſt apoſtolis et ceteris predicatoribus [lapides eius] ſcilicet ſyō id eſt prophete firmi: in quorū eloquijs beneplacitum habuerunt [& terre eius] ſyon: id eſt preuaricatorum [miſerebuntur] mundantes terrenos/ & de terra imaginē dei formantes. de illa enim terra multa milia conuerſa ſunt. Vel [quoniam placuerūt ſeruis tuis] id eſt angelis & predicatoribus [lapides eius] ſyon: id eſt eccleſie vniuerſalis ſcilicet ſancti qui ſunt firmi et fortes in fide et perfecti in virtutibus [et terre] ſeu pulueris [eius] eccleſie ſcilicet peccatorū qui ſunt infirmi & miſericordia indigentes [miſerebuntur] procurantes eorū promotionem in bonum: vt fructū ſanctitatis exhibeant.

16 Et timebunt gentes nomen tuum domine: & omnes reges terræ gloriam tuam.

℄ [Et] inde ſiue p hoc [timebunt] etiā [gentes] qui modo timere neſciunt [nomen tuum domine] ſcilicet chriſtianum: et conuertentur ſicut iam videmus impletū per earum conuerſionem ad deum. Que enim prius idola metuebant & demoniorum nomina inuocabant/ nunc nomen domini venerantur & timent. et non tantum ſubditi. ſed [et omnes reges terre] timebunt [gloriā tuam] id eſt glorioſam potentiam tuam maiorem ſua. Vtrū q ad vtrunqꝫ referēdum eſt quia et gentes et reges timebūt nomē tuum: et gentes et reges timebūt gloriam tuam: Et hoc ideo

17 † Quia ædificauit dominus Syon: & uidebitur in † gloria ſua.

†qm̄ †maieſtate.

℄ [Quia edificauit dominꝰ ſyon] id eſt eccleſiam ſuam per mundū hoc agitur nunc vt iam lapides viui in ſtructuram currant: nō in ruinam. et edificata ſyon [videbitur] dominus [in gloria ſua] vbiqꝫ dilatata. Vel tandem videbitur glorioſus qui primo viſus eſt infirmꝰ Nam in edificatione ſyon et in eccleſia militante viſus eſt tantum in infirmitate. at vero cum veneſrit iudicare et apparuerit in maieſtate ſua et poteſtate tunc et in eccleſia triūphante videbitur in gloria ſua. Sed antequā illud fieret vel hoc fiat.

18 † Reſpexit in orationem humilium: & non † ſpreuit precem eorum.

†et †deſpexit depcationem.

℄ [Reſpexit] miſericorditer [i] orationem humilium [& pauperū qui ſpiritu pleni orabant vt veniret [& non ſpreuit precem eorū] minus dicit ſcilicet non ſpreuit & plus intelligit ſcilicꝫ q exaudiuit. hoc agitur & mō in edificatiōe ſyon. Orāt et gemunt edificantes; manducāt cinerem tanquam panem et potum ſuum cum fletu miſcent ne in futuro ſero queratur inaniter petatur fruſtra pulſetur. fortis cū virginibus fatuis remaneatur: et reſpicit dominus in orationem eorum. Ora ergo et curre quia reſpicit dominus in orationē humiliū

Scribantur

19 Scribantur hæc † in †generationē alterā.
generatione altera: &
populus qui creabitur
laudabit dominum.

ℭ[Scribanť]nunc[hec]que dicū
tur de miſeratione ſyon et ei⁹ edi-
ficatione[in generatione altera].
id eſt ad propbetizendum nouum
teſtamentum. Uel[ſcribantur]ab
euangeliſtis et memoriter tenean
tur hec que fiunt in edificatione
ſyon[in generatione altera]id eſt
opus generationis alterius:ſciliȝ
noue profutura vt de cantis bene
ficijs deum laudet:ideo ſubditur
⁊ ita[ppl's]acquiſitionis[qui crea
biť]i bonis opib⁹[laudabit dn̄m]
de ſua reparatione.Et quia ſupra
dixit edificauit dominus ſyō ⁊ ite
rū ſcribanť hec in generatiōe alte
ra:modo vtrūq; declarat ſcȝ quo
modo edificauit et quid dixit eſſe
ſcribendum dicens.

20 † Quia proſpexit †q̄m ex alto †pſpexit.
† de excelſo ſancto ſuo
dominus de cælo in ter
ram † aſpexit.

ℭ[Qr pſpexit]oculo ſue m̄ie[de
excelſo ſancto ſuo]ſcȝ habitaculo.
i.de ſinu patris:⁊ aperit euidēti⁹
quod dixit[dn̄s]excelſus[de celo]
celorum[in terram aſpexit]ad hu
miles. Propheta propter certitu-
dinem dicit vt preterita que tunc
adhuc erant futura proſpexit do-
minus ex alto vt humiles videret
et inde ad humiles humilis veni-
ret:et ex alto factus eſt humilis
vt humiles exaltaret:reſpexit vt
miſereretur.deſcendit vt vincula q̄-
bus nexi eramus,abſolueret. Un̄
ſequitur

21 Vt audiret † gemi- †gemitum
tus compeditorum: ut †ſoluat
† ſolueret filios † inter †mortificatoꝝ
emptorum.

ℭ[Ut audiret gemit⁹ ꝯpeditorū
ſcȝ ſctōꝝ q̄ legalib⁹ vinculis aſtri
cti cum gemitu orabāt vt de⁹ mū
dum a peccatis ſolueret/vel ſctō-
rum qui ſunt ꝯpediti timore dei ⁊
diſciplina eius q̄b⁹ ligati marty-
res dura ſuſtinebant:vel peniten-
tium qui prius erant aſtricti rhe-
tibus pctōrū[⁊ vt ſolueret].i.libe
raret a paternis erroribus vel no-
dis peccatorum[filios]viuētes in
mundo[interemptorū]ſfraude dia
boli.i.occiſorū ſeu mortuorū et dā
natorum ne ſic dānarētur ſicut pa
tres eorum.Ad hoc autē audiuit
et ſoluit

22 Vt † annuncient in
Syon nomē domini: &
† laudē eius in Hieru- †annūcietur.
ſalem. †laus.

ℭ[Ut]ſoluti iā[annūciēt]primo
[i ſyō].i.in eccleſia primitiua[no-
men domini].i.laudem de dei eſ-
ſentia[⁊]deinde[laudē ei⁹].ſ.opa
[i hierl'ȝ].i.i gn̄ali eccl'ia.ad hoc ei
a diabolicis et pctōrū laqueis ſol
uūtur vt laudē annūciēt in eccl'ia.
Uel[vt annūciēt in ſyō]q̄ ſpecula
tio dicit.i.in pn̄ti eccleſia q̄ adhuc
p ſpeculū videt/et gloriā dn̄i a lō
ge ſpeculat[⁊ laudē ei⁹ in hierl'm]
celeſti q̄ viſio pacis diciť cui habi
tatores facie ad faciē vidētes lau
dant eū in eternū.annūciēt inquā.

23 In conueniendo po-
pulos in unum: & † re- †regna
ges ut ſeruiāt domino.

ℭ[In cōueniēdo].i.ad conuenien
dum[populos in vnum]:id eſt in
vnitatem fidei ⁊ morum[⁊]ſimili

ȝ

ter[reges]terrarum et principes populorum ad hoc[vt ſeruiant do mino]vniuerſi.hoc eſt vt faciant magnos:mediocres et paruos cõ/ uenire i eccl'iaſticã vnitatẽ vt oẽs ſeruiãt dño.q̃ eis miſericorditer di gnat⁹ ẽ ſubuenire.Exauditi ſunt ğ q̃ erãt i p̃ſſura ⁊ hũilitate vt cẽt nr̃is tp̃ib⁹ eccl'ia i tãta gl'ia vt ia/ regna q̃ pſequebãtur ipa ſeruiant dño.Illis autẽ annunciantibus.

24 Reſpondit ei in uia † uirtutis ſuæ: † pauci/ tatem dierum meorum † nuncia mihi.

†Fortitudis. †exiguitatem. †annũ ſia.

℄[Reſpõdit]eccl'ia vocata[ei]. ſ. dño credẽdo.gr̃as agẽdo:bñ viuẽ/ do:gratuládo:⁊ obſequẽdo:nõ ɔtẽ pſit:ſʒ vocata rñdit ⁊ ɔpluta fru/ ctũ reddidit vocata ẽ eccl'ia:⁊ rñdit dño qñ q̃ſq; pctõr gr̃as ei agit vo/ cat⁹ab illo. Ille vocat iſte rñdet nõ voce ſʒ corde.nõ lingua:ſʒ vita ⁊ b̃ [i via ṽtutis ſue].i.reuerſus ⁊ po/ ſit⁹ i via ṽtutis ac gr̃e ⁊ pnie ⁊ rñ/ dẽdo orauit.d.O de⁹[paucitatẽ]⁊ breuitatẽ[dieꝝ meoꝝ nũcia mihi] i.breue tp̃s vite mee fac me attẽde re ne trãſitorijs ſhereã.valde ei ad eternitatẽ aĩe pficit cũ ei de⁹ bre/ uitatẽ vite ſue ad memoriã reducit Nã cũ finẽ ſuũ pximũ cogitat mi/ n⁹ eã peccare delectat hic dr̃. Me morare nouiſſima tua et in eternũ nõ peccabis.vñ et hiero.philoſo/ phia vera eſt aſſidua mortis medi tatio.Et quia tendo ad eterna.

Eccl. vij. Hieronym⁹.

25 Nẽ reuoces me in † dimidio dierum meo rum : in generatione † & generationem an/ ni tui.

†dimidium. †gñationus.

℄[Ne reuoces me i dimidio dieꝝ meoꝝ]pñtiũ.i.ne ſinas me reuocã ri ad trãſactã vitã pctõꝝ ſʒ hos di midios dies ⁊ futuros ɔtinuẽ.Cũ nos de⁹ vocat ad ea q̃ añ nos ſũt ſuitat:cui⁹ reuocare ẽ cũ ad ea q̃ retro ſunt nos cadere pmiſerit:pñ/ tes ṽo dies quãtũcũq; ſint bõi nõ ſunt niſi dimidij ⁊ ipfecti niſi addã tur eterni.Orat ğ ne cũ i dimidio dieꝝ reuocet.i.ne b̃ ꝙ tpal'r viuit ob'auiſcẽdo a curſu celeſtiũ ad tp̃a lia amãda corruat. Min⁹ ei eter/ na diligim⁹ cũ j delectatiõe pñtis vite oclos cordis irẽdim⁹.Cũ ṽo trãſitoria oia cogitam⁹ magis ad amãda celeſtia excitamur:dies eni mei exigui ſũt ſʒ[i gñatiõe ⁊ gñã tionẽ].i.i eternũ ſũt[ãni tui]q̃ nõ trãſeũt nec mutãtur de quib⁹ fac me ſatagere. Anni dei eternitas eius eſt vbi nihil eſt preteritũ vel futurum:vbi non eſt niſi eſt.Quia

26 † Initio tu domine terrã fundaſti: & opera manuũ tuarũ ſunt cæli.

†in principio terram tu fundaſti dñe.

℄[Initio]tp̃is[tu dñe terrã fun/ daſti]q̃ eternitate tua p̃cedis oia q̃ feciſti:ſine initio eni añ creatu/ ras extitiſti[⁊ opa manuũ tuaꝝ] id eſt verbi et virtutis[ſunt celi] quia qd̃ ṽbo facit hoc et manu.i. virtute:et per iſta duo.ſ.celũ ⁊ ter rã intelligunt oẽs creature a deo facte. Per terrã etiam eccleſia:⁊ p celos ap̃li poſſunt intelligi in q̃b⁹ celis manens deus intonuit pre/ ceptis:choruſcauit miraculis:irri/ gauit terrã imbre veritatis.Et ſi/ cut añ omnia creata fuiſti ita poſt mutata permanebis.Unde ſubdit

27 Ipſi peribunt tu autẽ permanes;& omnes ſi/ cut ueſtimentum uete/ raſcent.

℄[Ipſi]ſal; celi ⁊ multo magis

terra [peribūt] cōflagratiōe ignis quo ad aliquā diſpoſitionē: ſcȝ ſm qualitatem: de celis proximis terre hoc cōſtat: de ſupioribꝰ aūt certum non eſt. Uel [celi] .i. iuſti ſm corpus [peribunt] ſed in meliꝰ mutabunt in reſurrectione [tu autem pmanes] omnino ſemp imutabilis qui mutari nō potes [⁊ oēs ſicut veſtimentū veteraſcent] a ſtatu in quo ſunt: qd nō de angelicis accipi pōt: ſed de mutabilibꝰ ſcilȝ de celis ad lrām. Uel de ſanctis q veteraſcent ſicut veſtimentum .i. ſm corpus quod more veſtis conſumitur ſed in melius mutabunt.

28 Et ſicut opertorium mutabis eos & mutabuntur: tu † autem idē ipſe es & anni tui non deficient.

† vero

¶ [Et ſicut opertorium mutabis eos] celos. [Et mutabunt] a ſtatu ſuo in meliorē: quia iam corruptioni ſicut añ nō ſubiacebūt. vl celos .i. ſctōs mutabis vt vitiorum ſorde mūdati pulchriores fiant: ⁊ mutabunt ad eternitatē [tu aūt idē ipſe es] .i. idē pmanes ſinē mutatione [⁊ anni tui] q erūt in gñatiōe ⁊ generationē .i. duricia tua q in annis apud nos diſtinguit [non deficient] et nullo fine claudent: quia eternitas tua immutabilis pmanet. Deinde ſequit hilaris pcluſio oſtendēs q ⁊ nos ibi eē poterimꝰ

29 Filij ſeruorum tuorum † habitabunt: & ſemen eorum in ſeculum † dirigetur.

† inhabitabunt † ſeculi

¶ [Filij ſeruorū tuoꝝ] .i. aplōꝝ q p pdicationē coꝝ in fide ſunt geniti ⁊ nō tm̄ ipi ſerui [habitabūt] et pſeuerabūt in tuis annis nō deficientibꝰ ⁊ eternalr corā te [⁊ ſemē eorū] .i. imitatores: ⁊ tota ſequens gñatio electorū [in ſeculū dirigef] .i. in eternū qz ſemp actu ⁊ cōtinue in deū ferent ⁊ dirigent ad appetēdū eternitatē ⁊ in eternū manebūt. Ul [filij ſnoꝝ tuorum habitabūt] ibi .i. ſerui p bōa opa q̄ſi p filios: nemo eñ ibi habitabit niſi p opa ſua. Nō eñ q dr dñe dñe: ſȝ q facit voluntatē pris ipſe intrabit in regnum celorum [⁊ ſemē eorū] .i. opa ſine quibus nullus intrat: ⁊ vnde fructus eternus metit [in ſeculū] .i. in eternū [dirigef] qz nihil totū irrat. Noli ergo eē ſterilis ſi intrare ⁊ habitare vis: ſȝ pmitte ferꝰ operū q̄s ſequaris: pcedāt te opera tua parare tibi epulas eterne refectionis: filij tui te ducāt ad terram promiſſionis. Oratio.

Mat. vij.

Exorabilis dñe intēde in orōnē ſupplicū tuoꝝ: vt q in pctis detēti tā͞q ſenū arnimus reſpectu celeſtis miſericordie ſubleuemur. Per dominū.

Excitatio ad dei laudem & gratiarū actionem pro multis beneficijs collatis & conferendis: in oībus eius operibus. Pſalmus. CII.

1 Benedic anima mea † domino: & oīa † que itra me ſunt nomini ſancto eiꝰ.

† dñm † interiora mea.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid. ¶ Titulus hic eſt pſalmus ſcilicet iſte ſit ipſi dauid ſcilicet vero chriſto: hoc ē laus iſta q hic cātat

ſit xpo nō alij. Poſt predictas qđē ſ(..)ces paupis ſequūtur hic pconia gaudētis: primo ſeipm ad laudandum deum exhortātis atq; in hoc ſe ceteris exemplū proponentis. ℂ Materia: enumeratio beneficioꝝ dei multiplicium. ℂ Intētio: monere ad deuotā laudem dei pro tātis ſuis bnficijs. ℂ Snia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis excitat ſpm̄ humanū ſcʒ propriuum ſpiritū angelicū vniuerſitatē creaturarū ad laudādū deū: enarrās ⁊ enumerans multitudinē bnficioꝝ collatorū ⁊ ꝯferēdoꝝ. ℂ Snia in ſpāli: ꝓpheta ergo in pſona gnalis iuſti loquēs ⁊ qđ ſibi voc oib⁹ cōſulēs (qr oēs qui in chriſto ſunt q̄ſi vn⁹ homo ſunt ƀm ſuperiorē vim aie i. rationē) exhortatur aiam ad benedicēdum deū dicēs. [Benedic] id eſt laudem dic: ⁊ gratias redde pro beneficijs o [anima mea dño] et lauda eū q̄ dt ſacrificiū laudis honorificabit me. Non enim habemus quid ei ex tantis bnficijs retribuamus niſi vt eum iceſſanter laudem⁹ ⁊ nō ficte: ⁊ oretenus ſʒ ex intimis omnibus. Vn̄ ſubditur [et omnia que ītra me ſunt] i. interiora mea ſcʒ oēs cogitationes: oēs vires: bōa naturalia ⁊ gratuita benedicite [nomini ſancto ei⁹] vt ſi aliqn̄ foris ceſſat lingua a laude dei nūq̄ ceſſet a laude eius affect⁹ interioris animi: ⁊ ſi aliqn̄ in laude eius fatigat corp⁹ nūq̄ fatigetur animus. et ſic quicqđ eſt hominis applicetur laudib⁹ diuinis. Et ex intenſo affectu idem replicat vt magis exhortetur.

2 Benedic anima mea † domino: & noli obliuiſci omnes retributiones eius.

† dñm

ℂ [Benedic] inq̄uā [aīa mea dño] et vt ſemp bn̄dicas [noli obliuiſci] tāq̄ igrata [oēs retributiōes ei⁹] i. bnficia que tibi retribuit q̄ bona pro malis reddidit: que vere magna ſunt: hō quippe ad imaginē dei fact⁹ pro ſimilitudine quā deo debebat reddidit diſſimilitudinē: ⁊ pro his malis retribuit deus bona inſpirando penitentiam ⁊ preſtando veniam ⁊ alia multiplicia. Cogita ergo oīa mala tua: quia q̄ multa ea ſunt tam multe bone retributiones dei ſunt. Nō eni̅ ante oculos tuos poterūt eē retributiones dei niſi an̄ oculos tuos fuerit pctā tua. Vn̄ ſubdit retributiōes.

3 Qui † propiciatur omnibus iniquitatibus tuis: qui ſanat omnes † infirmitates tuas.

† propicius ſit † flagpores tuos

ℂ [Qui ꝓpiciatur omnib⁹ iniquitatibus tuis] originalib⁹ ⁊ actualibus eas remittēdo ſi volueris ⁊ vere penitueris [qui] poſt remiſſionē ēt [ſanat oēs ifirmitates tuas] que relinquunt ex pctō vt eſt ꝓnitas ad malū quā ſanat ipediendo cōſenſum: ⁊ difficultas ad bonum quam ſanat expediendo ꝓceſſum. Sanat ēt ifirmitates aie nunc fouendo blādis nūc ſecādo aſperis ⁊ generaliter omnes infirmitatēs ſanat tam corporales q̄ ſpirituales q̄tum ad ſalutem anime ſpectat: omnipotēti enim medico nullus inſanabilis languor occurrit.

4 Qui redimit de † interitu uitam tuam: qui coronat te in † miſericordia: & miſerationibus.

† corruptione † miſeratiōe ⁊ mia.

ℂ [Qui redimit] pcio ſui ſanguis

[de interitu]eterno.i.de morte quā
incurriſti ꝓpter peccatū [vitā tuā]
quā perdidiſti deū offendēdo ⁊ ab
eo recedendo:qui ſi viceris etiam
[coronat te]poſt certamē.i.corona
re diſponit in celeſtib⁹ nō:ī tuis
meritis ſed[in mia]ſua[et miſera
tionibus].i.mie effectibus.Coro-
nat nos deus ad gliam nō ex no-
ſtra iuſtitia ſed in ſua mia:non ex
noſtris operibus ſed in ſuis miſe-
ratiōibus. Poſt coronā quid agā.
Sequitur et dicit.

ſatiat ſicut 5 Qui † replet in bo-
nis deſiderium tuum:re-
nouabitur † ut aquilæ
iuuentus tua.

¶[Qui]etiā[replet].i.ſatiabit[in
bonis]celeſtib⁹ ⁊ eternis que hic
deſiderabas[deſideriū tuū]quo ſ.
ad ea ſuſpirabas.Manifeſtatiōe
glorie ſue nos ſatiabit.Satiabor
inquit cum apparuerit gloria tua. (pſalm⁹ xvj.)
Ibi quidem ſatietas cū deſiderio:
⁊ deſiderium cū ſatietate erit.nec
deſiderium penā:nec ſatietas fa-
ſtidium pariet:⁊ hoc erit quando
[renouabitur iuuentus tua]ſcilꝫ
in futura reſurrectione primitiua
reſumpta imagine vt a veteri in
nouū hominē muteris[vt aquile]
que ad ſenectutem deueniens qui
buſdam modis in iuuentutem re-
paratur.Et quomodo id fieri poſ-
ſit demonſtrat.Quia eſt

6 Faciēs miſericordias
ſeis q̃ dominus: & iudicium
iniuriā † omnibus iniuriā pa-
acci piunt. tientibus.

¶[Faciēs]modo ⁊ in futuro[mi-
ſericordias dominus]ſed miſeri-
cordib⁹:quoniā ipſi miam ꝯſequū
tur.Illi ſunt q̃ inimicos diligūt:
⁊ in ſe peccātib⁹ dimittunt/ac in-
digētibus ſubueniūt.Nō eſt aliud
vehiculum quo ꝑducamur ex hac
vita ad celeſtem patriā niſi miſeri
cordia.ſic eñ in te facit miſericor-
diā deus ſi miſertus fueris.Quod
ſi non feceris miſericordiā ſed in-
iuriam time:quia ⁊ dominus eſt
[faciēs iudicium]vnde ait.Mihi (Ro. xij.d. & Eze.ix. a.)
vīdictā et ego retribuā:et hoc[in-
iuriam patientib⁹]quia punit in-
iuriam faciētes:nec malum relin-
quit impunitum.Deinde ſubiun-
git beneficia antiquis collata vt
nos ſperemus ſimilia.

7 Notas fecit uias ſuas
Moyſi: filijs Iſraël uo-
luntates ſuas.

¶[Notas fecit vias ſuas moyſi]
per quas rite eſt incedendum pu
ſcꝫ pcepta ⁊ mādata legis/et per
moyſen notas fecit[filijs iſrael vo
luntates ſuas]q̇d velit aut nolit
per moyſen ⁊ filios iſrael omnes
iuſtos itellige:quia moyſi.i.ei qui
legem ſpiritaliter itelligit ⁊ filijs
iſrael veris per fidem deum cernē
tibus et in quibus non eſt dolus
notas facit ſuas vias et volunta
tes.In lege magnū eſt myſteriū:
que ideo data eſt vt creſcente pec
cato humiliarent̄ ſupbi:humiliati
cōfiterent̄:cōfeſſi ſanarentur.Iſte
ſunt vie occulte quas notas fecit
dominus de⁹ moyſi per quē legē
dedit:qua peccatum abūdauit vt
ſupabūdaret gratia.Aliq̃n enim
videtur ſibi hō ſanus et egrotat:
et ꝙ egrotat nō ſentit medicū nō
querit.Auget̄ morb⁹:creſcit mole
ſtia:q̄rit̄ medic⁹ ⁊ ſanatur egrot⁹.

8 Miſerator & miſeri-
cors dñs:longanimis &
† multum miſericors. † Mul te mie.

¶[Miſerator]in actu ⁊ exhibi-
tione[⁊ miſericors]in natura et

volūtate eſt[dn̄o] ꝛ hoc culpas re-mittēdo ꝛ penas relaxādo: ꝛ quia miam neceſſario ſequitur patiētia ſubdit [lōganimis].i.patiēs diſſi mulādo ac peccantes diu ſuſtinen do ꝛ ad pniam expectādo [ꝛ mul-tum miſericors] multos pctōres multotiēs/et multis modis reuo-cando ꝛ redeuntes recipiendo: nec eſt vllū pctm̄ qđ penitenti non re-mittit etiā ſi blaſphemus fuerit: nec tm̄ pctā remittit ſed ꝛ dona ſu per addit. Uocat multis modis ad correctionē ꝛ pniam vocat beneſi-cijs creature. vocat impartiēdo tē pus viuēdi vocat p lectorē. vocat per intima cogitationū. vocat per flagellū correctiōis. vocat p miam ꝯſolationis. Et vere miſericors: qꝛ

9 Nō † in perpetuum iraſcetur: neque in æter num † comminabitur.

† in ſi-nem † indi-gnabit᷑

ℭ [Nō in ꝑpetuū iraſcet᷑] penitē-tibus: nec eternā exercebit in eis vīdictā: ſꝫ cōſolat᷑ ꝑmittens irā ſi nīedā [neqꝫ in eternū cōminabit᷑] de pena eterna: ſꝫ ad modicū tp̄s: qꝛ adueniēte pniā ſtatim adeſt dei mia ꝛ cōdonat᷑ venia. Jā eñ nō ſu mus ſilij ire: qꝛ ſublat⁹ eſt reatus culpe ꝗuis remaneat obnoxietas pene. Age ergo pniam obediendo vocanti ne longanimitate mie dei male vtēdo theſauriſes tibi irā in die ire ꝛ reuelationis iuſti iudicij dei. Et hoc aūt patet ꝙ nō iraſcet᷑ nec comminabit᷑ in eternum: quia

10 Non ſecundùm pec cata noſtra fecit nobis: neque ſecundùm ini-quitates noſtras retri-buit nobis.

ℭ [Non ſm pctā nr̄a].i.ſm meri ta peccatorū noſtroꝝ [fecit nobis] qꝛ qđ nō merebamur accepim⁹ cū gratis bōa nobis ꝓſtitit [neqꝫ ſm iniq̄tates nr̄as].i.ſm merita iniq̄ tatū nr̄aꝝ [retribuit nobis] vt ma la q̄ meruim⁹ īferret: ſꝫ aut nihil reſpectiue: aut circa cōdignū nos puniuit: imo cū digni eſſem⁹ mor-te: ēt ꝑ nobis mortē ſubijt. ꝛ poſt offenſam nos abſoluit. nos reddi-dim⁹ mala pro bonis: ipſe vero re-tribuit bona pro malis. Uñ ſequit᷑

11 Quoniā ſecūdùm al titudinem cæli à terra: † corroborauit miam ſuā ſuper timentes † ſe.

† cōfir-mauit dn̄s. † eum

ℭ [Qm̄ corroborauit] ꝛ cōfirma-uit [miam ſuā].i.miam roboratā ꝛ indeficientē exhibuit ſpāliter et maxime [ſup timētes ſe] ꝛ penitē-tes: qꝛ tales ſe humiliant. Sic leo miſeretur homini ꝓſtrato coram ſe: ꝛ hoc [ſm altitudinē celi a ter-ra].q.d. ſicut celū terrā valde exce dit: ipſumqꝫ vbiqꝫ ꝛ vndiqꝫ prote git: ipſi influit ſine quo ipſa deficit cum inde ſit lux ꝛ aer pluuia ꝛ fru ctus: ſic in infinitum amplius mia dei noſtram miſeriam excedit: nos vndiqꝫ protegit: nobis gratiā in-fluit: luce ſua nos illuminat: ſpiri-tu replet: ſpirituali pluuia rigat: fructu boni operis fecundat

12 Quátum diſtat † or-tus ab occidente: † lon gè fecit à nobis † iniqui tates noſtras.

† oriēs. † elon-gauit. † eē pec cata noſtra.

ℭ [Quātū diſtat ortus] ſolis ſeu lucis [ab occidente] et a tenebris tam [lōge fecit].i. elongauit [a no bis iniquitates noſtras] illas re-mittendo. quoniam enim pecca-ta nobis dimittuntur/tunc tam longe ſunt a nobis quantū diſtat

lux a tenebris: imo vt viuus a mortuo ſic tūc iuſt⁹ differt ab iniq̄. Cū pctā remittunſ tūc occidūt pctā ⁊ oriſ grā. pctā q̄ſi i occaſu ſunt. grā qua liberaris in ortu ē. ad ortū attendere debes ab occaſu auerti. Auertere a peccatis tuis conuertere ad gratiam dei.

13 † Quomodo miſeretur pater † filiorū miſertus eſt dominus timētibus † ſe: quoniā ipſe cognouit figmētū noſtrū.

(marg.: † ſicut † filijs ſic † eum)

¶ [Quomodo] ⁊ q̄ paterno affectu [miſereſ pater] carnalis [filiorum] delinquentium etiam in flagellis [ita miſertus eſt dominus timentibus ſe] ⁊ penitētibus de peccatis ſuis. Pater miſeretur filio cum eum verberat vt emendet: ita et dominus corripit nos interdū vt ſaluos faciat: non tamen derelinquit vt perdat [quoniam ipſe cognouit figmentum noſtrum] id eſt fragilem plaſmationem et infirmitatem noſtram ſcilicet pronitatem ad peccandum/et fragilitatem ad ſtandum. Nouit quid fecerit: quomodo lapſum ſit. quomodo reficiendū ſit. Deinde exponit figmentum ſubdens.

14 † Recordat⁹ eſt quoniā puluis ſumus homo † ſicut fœnū dies † ei⁹: tanquam flos agri † ſic efflorebit.

(marg.: † memento † tanq̄ † illius ſicut. † ita)

¶ [Recordat⁹ eſt] miſericorditer. Tunc dominus quaſi obliuiſcitur quando non miſeretur: ⁊ tunc videtur quaſi recordari quādo ei placet miſereri [q̄m puluis ſumus] et origine et reſolutiōe q̄tum ad corpus vnde niſi aquis miſericordię ſue nos irrigaſſet a q̄lib⁹ vētor̄ flatu ꝓijceremur [hō] ſcilicet hoc eſt q̄ [ſicut fenū] .i. herba ad modicū virēs ⁊ cito areſcens eſt [dies eius] .i. felicitas vel vita ei⁹: vel ſtat ille nominatiu⁹ hō abſolute vt locū habeat ſequētis relatio. ſ. eius ⁊ [tanq̄ flos agri] qui cito tranſit [ſic efflorebit] .i. ad tempus paruum ſic florebit. vel [efflorebit] .i. deflorebit ⁊ florere deſinet. Attende o homo in hoc verſu quid ſis.

15 Quoniā ſpiritus pertranſibit in † illo & non † ſubſiſtet: & non cognoſet amplius locum ſuum.

(marg.: † eo † erit)

¶ [Qm̄ ſpūs] .i. aīa in hoīe exiſtēs [pertrāſibit in illo] in morte ⁊ egredieſ ab eo: ⁊ illo egreſſo [nō ſubſiſtet] hō: ⁊ tūc oīs iocūditas viriditatis ei⁹ traditur obliuiōi [⁊ non cognoſcet] ſpūs [ampli⁹ locū ſuū] ſcʒ corpus in quo habitauit vt reuertatur ad habitandum in eo in hoc mūdo. Talis eſt vindicta pctīs talis eſt pena inobedientię. Cōſidera ergo hō in tēpo corruptionē et mortalitatem quā habes a pctō: ⁊ ex tua pena recognoſce quanta ſit culpa nō cuſtodire dn̄i mādata et dum tuā attendis humilitatē ⁊ vilitatē noli extolli. q̄cquid em̄ melius eris gratia illius eſt: ⁊ miſericordia non tua iuſtitia. Vn̄ ſeq̄tur

16 Miſericordia † autē domini † ab æterno: & uſque in ęternum ſuper timentes eum.

(marg.: † verò † in ſeculo ⁊ i ſclm)

¶ [Miſericordia autem dn̄i ab eterno] .i. a mūdi principio [⁊ vſq; in eternum] id ē ſine fine. Vel [ab eterno] propoſita ⁊ pre[illegible]: q2 ab

eterno fuit in eo propoſitū miſerē-
di[& vſq; in eternum]permanſura
erit & manebit nunq̄ deficiens in
perpetuū[ſuper timentes eum]ti-
more caſto & filialis reuerētie: qui
etiam in pr̄ia manebit: ſed non ſu-
per alios ſic erit: quia quiſquis eū
timere negligit in inferno et in tor
mento remanebit. q. d. talis eſt na
tura hominis: ſed p miſericordia;
dei erit eternus. hinc preſumptio-
nem premit: inde ſpem ſtatuit.

17 Et iuſtitia † illius in
filios filiorum: † his
qui ſeruant teſtamentū
eius.

†eius ſuper †cuſtodientib⁹

℄[Et iuſtitia]remuneratio et re-
tributio iuſtitie ſeu iuſta[illius]id
eſt ab illo exhibita erit[in filios fi-
liorum] q̄ ſunt imitatores et here-
des patronorū bonorū. q. d. p miſe
ricordiā & iuſtitiā eius dabitur ti-
mētibus eū eterna merces pro bo-
nis operib⁹. Et ne oēs preſumant
ſubdit[his qui ſeruant teſtamen-
tu; eius]. i. precepta dn̄i cuſtodiūt
corde recipiendo & opere adimplen
do: intus per fidem & exterius per
operationem. Et ideo quomodo cu
ſtodiēdū ſit oſtēdit cū ſubinfert.

18 Et † memores ſunt
mandatorum ipſius: ad
faciendum ea.

†memoria retinētibus mādata ei⁹ vt faciāt ea.

℄[Et]qui[memores ſunt manda
torum ipſius]non tm̄ ad ſciendu;
in mente: vel ad loquendum in ore
ſed[ad faciendum ea]in opere. i. vt
agant qd̄ didicerūt. prius eſt ergo
voluntatem dn̄i in ſcripturis ſan-
ctis inquirere & poſtmodū operan
do fideliter adiplere. Ille eñ teſta
mentū dei bene cuſtodit qui dn̄ica
precepta & memoriter retinet & bn̄
operando implet. Quod ſi nimis
multa tibi videntur. in duobus mā
datis charitatis omnia implentur
Tene ergo radicem charitatis & to-
ta arbor eſt in te: et certe debem⁹
eſſe memores ad faciendum: quia

19 Dominus in cęlo pa-
rauit † ſedem ſuam: &
regnum † ipſius omni-
bus dominabitur.

†thronū ſuū. †eius ois

℄[Dn̄s]ſcz chriſtus qui aſcendit
[in celo]ſcilicet empireo tanq̄ in
loco digniori et eminentiori [para
uit ſedē ſuam]vt ibi omnibus ſan
ctis et electis eluceret virtus glo-
rie ſue Qui hominem aſſumptum
in celum leuauit: ipſe ſibi et nobis
in celo ſedē parauit: ſibi vt ſedeat
ad dexteram patris: nobis vt ſe-
deamus in regno patris[et regnū
ipſius]cuius etiam ciues erunt re
ges[omnib⁹ dn̄abit]q2 oīa ei ſub
ijcientur et de oībus ſcl; bonis et
malis iudicabit. Predicit iudiciu;
futurum ne peccātes inſoleſcant.
Deinde omnes creaturas monet
bn̄dicere icipiēs ab āgelis & dicit

20 Benedicite † domi-
no † omnes angeli eius
potentes † uirtute: faciē
tes uerbum † illius ad
audiendam uocem ſer-
monum eius.

†dn̄m †nō hs †fortitudine †eius

℄[Bn̄dicite dn̄o oēs āgeli ei⁹]nū
cij veritatis aggaudētes ſaluti no
ſtre & vre: qd̄ cōgratulādo dicit nō
imperādo vl monēdo. q. d. qd̄ faci-
tis amor: q2 q̄tidie bn̄dicūt & laudāt
cātādo: ſanct⁹ ſanct⁹ ſanct⁹ &c. qui
eſtis[potētes]& excellētes[ỽtute]
& poteſtate data vobis a vro crea
tore[faciētes ỽbū]. i. mādata illi⁹
ad hoīes illico q̄ fuerit locut⁹ ex-
plētes: & hoc[ad audiēdā]. i. ad hoc

vt p vos hoies audiãt[vocē ſermo
nũ ei⁹].i.intelligant que precepit.
Deus eniʒ per angelos manifeſtat
voluntatē ſuam hominibus.

21 Benedicite † domi-
no omnes uirtutes eius:
miniſtri eius † qui faci-
tis uoluntatem † eius.

† dñm † facietes † ipſi⁹.

¶[Benedicite dño omnes virtutes
eius] qui virtute illius roborati ſi
gna ⁊ mira ac q̃cꝫ magnalia ope-
ramini diuina virtute: deinde ge-
neraliter de omnib⁹ ſubdit. O vos
alij [miniſtri eius] qui in alijs gra
tiarum diſtribut. omibus deo mini
ſtratis [qui facitis volũtatē eius]
quā euʒ intuētes agnoſcitis: ⁊ pro
implēda volũtate eius facitis o-
mnia que facitis. Si ergo vis be-
nedicere dominum fac verbũ eius:
fac voluntateʒ ipſius. Qis eñi ma
le viuens ⁊ ſi lingua tacet vita do
minum maledicit. ⁊ ſi hymnũ can
tat lingua multos tamen in blaſ-
phemiam mittit vita. Et ne te ia-
ctes q2 facis voluntatē eius: quia
non eſt opus tuum ſed dei. Unde
ſubdit.

22 Benedicite † domi-
no omnia opera eius: in
omni loco dominatio-
nis eius: benedic anima
mea † domino.

† dñm † dñm

¶[Benedicite domino omnia ope
ra eius] quia cum bene viuis et in
bona vita dominum benedicis/
opera eius benedicunt eum: non
merita tua: ipſe eſt enim qui per
te et in te bonuʒ operatur. Uel [be
nedicite] etiaʒ [domino omnia ope
ra eius]: id eſt celeſtia et terreſtria
ſcilicet angeli et homines per ſe:
alia vero inquantum ſunt creatu-
ris intellectualibus materia lau-
dis diuine vt in eis et de eis bene
dicatur deus et hoc [in omni loco
dominationis] et poteſtatis eius:
id eſt vbicꝫ. vnde ſicut nulla crea-
tura ſic nullus locus laudi eius
excipitur. vt qui vbicꝫ eſt et vbicꝫ
dominatur: vbicꝫ benedicatur et
vbicꝫ ei bene viuatur et qui vndi-
cꝫ eſt: vndicꝫ illi iubiletur. Dein-
de concludendo ad ſeipſum rediēs
a quo et pſalmum incepit iterato
excitat ſeipſum ad laudem dei di-
cens [Benedic anima mea domi-
no] iterum ne vnquam ceſſes a lau
de ipſius: quia deus ſine fine ſem-
per eſt laudandus. vnde incepit in
de finit. Per quod notat eos qui
bonis initijs bonum finem adiun
gunt. hoc autem propheta non de
ſua tantum anima: ſed ad noſtras
quocꝫ animas loquitur vt domi-
num iugiter benedicant.

Oratio.

SAna domine languores po
puli qui ſemper peccatori-
bus ſicut pater filijs miſere
ris: vt excepti ab interitu mortis
perpetue: te anima noſtra benedi-
cat ⁊ vita clarificet. Per dominũ.

Inuitatio ad dei laudem pro diuerſis operibus ſuis: & pro multis beneficijs uniuerſę creaturæ exhibitis.

Pſalmus. CIII.

1 BEnedic ani-
ma mea † do-
mino: domi-
ne deus meus
magnificatus es † uehe
menter.

† dñm † nimis

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
❡ Titul⁹ talis eſt: ps dauid ſcʒ ꝓ
phete q̇ vidēs aīo magna et iocun
da dei opa hunc pſalmū eructabat
cū exultatiōe. ❡ Materia: enume
ratio diuerſoꝝ dei operū ac ēt mul
toꝝ bn̄ficioꝝ vniuerſe creature ex
hibitoꝝ. ❡ Intētio: monere ad lau
dē dei ꝑ hmōi operib⁹ ⁊ bn̄ficijs.
❡ Snia ī gn̄ali: ꝓpheta ī iſto pſal
mo iterū ex alijs cauſis hortat̃ et
inuitat ſeipm: ⁊ exēplo ſui oēs ho
mines ⁊ creaturas ad glorificādū
deū ſcʒ ꝑp magnificētiā ipſi⁹ quā
euidēter oſtēdit ī multis ei⁹ mira
bilib⁹ ⁊ magnalib⁹ Et ſi fere cūcta
q̄ hic dicūtur ad literam religioſe
poſſint accipi: ſunt tn̄ plena myſte
rijs Iuxta literā ex viſibilib⁹ ope
rib⁹ q̄ hic tāguntur inuiſibilia dei
debēt intelligi: ſicut ex fabrice mū
dialis magnitudine ⁊ pulchritudi
ne fabricatoris ineſtimabilis ma
gnitudo ⁊ pulchritudo pōt ꝑpendi
⁊ amari: vt ſic tandem poſſit vide
ri. Spiritualis tn̄ ſenſus in omni
bus querēdus eſt ⁊ perſcrutādus.
❡ Snia in ſpeciali: ꝓpheta ergo
dei magnalia que mēte cōceperat
narraturus viſiōis ipſi⁹ exultatio
ne eructat dicens [Benedic] o [aīa
mea] non tm̄ lingua [dn̄o] .i. lauda
eū pro tātis bn̄ficijs ⁊ muneribus
q̄ hic narrātur: vt dū bn̄dicis illū
tu bn̄dicaris ab illo: ⁊ cōuertēs ſer
monē ad ipm oſtēdit cauſam q̄re
ſit bn̄dicendus q̄ o [domine deus
me⁹] q̄ ſp es magn⁹ ⁊ magnific⁹ in
te ⁊ tua natura: cui⁹ magnitudinis
nō ē finis [magn⁹ es vehemēter]
id eſt valde ⁊ excellēter in me ⁊ in
reliquis ſanctis tuis non creſcens
in te quia perfectus es: ſed in no
bis et noſtra noticia ex conſidera
tione operum tuorum in quibus
magnus innotuiſti. Unde autem
magnificatus ſit demonſtrat cum
ſubdit,

2 Confeſſionem & de-
corem induiſti: † ami- †circū- amict⁹
ctus lumine ſicut † ue- lumē.
ſtimento. † veſti- mētū.

❡ [Cōfeſſionē] .i. laudē angelorū
et hominum omniūq; creaturarū
[⁊ decorē] .i. pulchritudinem [in
duiſti] in creaturarum productiōe
et ordinatione .i. apparuiſti in eis
laudabilis et decorus: quia vndiq;
habes creaturas que te confiten
tur .i. laudāt: ac decorum ⁊ glorio
ſum oſtēdunt. qui in te es [amict⁹]
et coopert⁹ [lumine] ineffabili [ſi
cut veſtimento] q̄ lux vndiq; tibi
eſt qui habitas lucem inacceſſibi
lem. Uel [confeſſionem et decorem
induiſti] id eſt eccleſiam in qua eſt
prius confeſſio peccatorū ꝑ quā
deponit feditatem. Deinde decor
virtutum per quem placet ſpecio
ſo pre filijs hominū: ⁊ es [amictus
lumine] ſcʒ ipſa eccleſia tua: quia
eccleſia facta eſt lux ī domino que
prius erat tenebre in ſeipſa [ſicut
veſtimento] Ipſa enim eſt veſtis
ſine macula et ruga: ipſa eſt tuni
ca inconſutilis non diuidēda. pri⁹
quidem ponit confeſſionem: dein
de decorem: q̄ ad decorem iuſtitie
non venitur niſi precedente confeſ
ſione. prius ergo de iniquitatibus
tuis incipe confiteri ⁊ a confeſſio
ne incipis decorari: decoratus effi
ceris veſtimentum dei. Et quia o
mnia ꝯfitent̃: de ſingulis ſubſeq̄n
ter agit. Et primo de celo .d. Tu es.

3 Extendens cęlum ſi-
cut pellem: qui † tegis
aquis ſuperiora eius. † protegit in.

❡ [Extendens celum ſicut pellē]
⁊ quaſi tectū ⁊ operturā oīū ſuper
orbē terrarū. Ad lr̄am Facultas
dei operātis cōmēdatur: q̄ pluſq̄

tibi facile eſt extendere vnam pel
lẽ: facilius illi fuit extendere tam
magnum celũ. Figurate autẽ per
celos ſacra ſcriptura accipit: qꝛ p
eam illuminamur. per pellem mor
tales homines intelliguntur. pel-
lis enĩ que mortuis animalibus
detrahitur mortalitatẽ ſignificat.
vñ primi parẽtes cũ peccauerunt:
mortales facti de pellib⁹ tunicas
acceperunt. Celũ ergo ſicut pellis
extendit: qꝛ ſacra ſcriptura p mor
tales hoĩes vbiqꝫ p̃dicat̃ ⁊ aperit̃
[qui tegis aquis ſuperiora eius.]
Ad literã quando iuſſit vt fieret
firmamentũ inter aquas ⁊ aquas
factũ eſt vt ſint aque inferiores q̃
pfundũt terras: ⁊ ſint aq̃ ſuperio
res ab aſpectib⁹ hoim remote q̃ te
gunt ſuperiora celi. vñ alibi: Aque
ps. cxl viij. que ſup celos ſunt laudent nomẽ
dñi Quidã dicũt hic p celos ĩtelli
gi celos aereos vltra q̃s ſunt nu-
bes aquoſe q̃s dicũt eẽ aq̃s ſupra
firmamẽtũ ſub quo ſunt aque in-
feriores in groſſa ſubſtãtia: quã ex
poſitionẽ ponit Auguſtinus ſup
Geñ. ⁊ eã cõmendat. Figurate au-
tem per ſupiores aquas charitas
intelligitur que ĩ cordib⁹ piimis
diffundit̃: que quidẽ ſuper celos
eſt. i. ſuper omnes libros ⁊ ſcriptu
ras. Bene autẽ his aquis celũ te
gi dicitur: quia in diuinis libris
nihil eminẽti⁹ charitate inuenit̃.

4 Qui † ponis nubem
†põit nubes †eius †ábulat. aſcenſum † tuum: qui
† ambulas ſuper pen-
nas uentorum.

Act. j. ¶ [Qui ponis nubẽ aſcẽſuꝫ tuũ]
ad literã. Dñs viſibiliter aſcendit
in celum: ⁊ ſcriptum eſt ꝙ nubes
ſuſcepit eum ab oculis eorum. et
de reſurrectione noſtra dicitur: ꝙ
rapiemur in nubibus obuiaꝫ chri
ſto in aera. Figurate autem pre-
dicatores veritatis nubes ſunt: qꝛ
doctrinis compluunt. Extenſa eſt
ſcriptura ſuper orbem terrarũ: nec
deſunt nubes que pluũt. i. predi-
cãt vei bũ veritatis: exponunt̃ oĩa
q̃ obſcura ſunt. Et ſic p nubes cor
da nr̃a ad intelligẽtiã ſcripturarũ
⁊ ad deũ aſcẽdũt [q̃ ambulas ſup
pennas vẽtorũ] ad literã velocita
tem vẽti per pennas ſignificatam
dñs ſuperat p agilitatẽ opatiõis
q̃ vbiqꝫ p̃ſens eſt: qꝛ veloci⁹ ꝙ vẽ
ti currãt operat̃. Vñ alibi dicitur
velociter currit ſermo ei⁹. cito im-
plens quicq̃d vult. Myſtice autẽ ps. ci vij.
venti ſunt aie: ⁊ pẽne virtutes q̃
ſunt in duab⁹ alis. i. in duob⁹ pre
ceptis charitatis: ſed charitatem
oĩm charitas xp̃i ſuperat: ⁊ iõ ſup
pẽnas ventorũ. i. ſctõrũ p agilita
teꝫ charitatis ambulat ⁊ oẽs vir
tutes animarum tranſcendit.

5 Qui † facis angelos
† tuos ſpirit⁹: & mini
ſtros † tuos ignẽ † urẽ
rem. †facis †ſuos †ſuos †flagrãtẽ.

¶ [Qui facis ſpiritus] in ſubſtã-
tia. i. ſpirituales ſubſtantias tibi
aſſiſtentes eſſe [angelos tuos] id
eſt nuncios tue volũtatis cũ con
mittis. Spiritus enĩ nomen natu
re eſt: angelus nomen officij. [et
ignẽ vrẽtẽ] id ẽ ſpiritus ſupmi or
dinis ſcilicet ſeraphin (qui inter
pretãtur ardẽtes) facis [miniſtros
tuos] cũ vis. Vñ in Eſaia. Volauit Eſa. vj
ad me vnus de ſeraphin. Vel [qui
facis angelos tuos ſpirit⁹] vt ſpi
rent hoibus tuam facere volunta
tem [⁊ miniſtros tuos ignem vrẽ-
tes] i. ardentem: vt in alijs lumen
veritatis infundãt. in alijs pecca
ta conſumant. Figurate autem
poſſumus per ſpiritus intelligere
ſpirituales: quos facit angelos
ſuos id eſt nuncios verbi ſui: ⁊ ar

dentes ſpū ꝛ charitate facit mini
ſtros ſuos q̄ alios intendūt ꝛ fer⸗
uere charitate faciūt ꝑ verbū dei
qđ audiūt ꝛ vitia in eis cōſumūt
nō eñ incēdit q̄ nō ardet. Et ideo
oportet homines a ꝗ̄ predican
di officiū aſſumāt eſſe ſpirituales
ꝛ ſpiritu feruentes.

6 † Qui fundaſti terrā
†fun⸗ ſuper † ſtabilitatē ſuā:
dauit. nō inclinabitur in ſecu⸗
†firmi lum ſeculi.
tatem
eius. ℭ[Qui fundaſti terrā ſup ſtabi⸗
litatē] ꝛ baſem [ſuā] .i. immobili⸗
tatē cētri ſui. dādo ei virtutē ꝛ fir
mitatē ꝑ quā ſtat tanꝗ̄ ab illa ſu
ſtētata ꝛ in illa fundata. vñ [nō in
clinabit̄] vel cōmouebit̄ [in ſeculū
ſeculi] .i. in eternū in aliq̄ pte a lo
co ſuo totali ꝛ a centro mūdi in q̄
eius virtus ſuſtētiua ꝯſiſtit. Quā
uis eñ trāſeat ẜm qualitatē/non
tamen ẜm ſubſtātiaꝫ Spiritua⸗
liter fundauit terrā .i. eccleſiā ſup
j.co. xp̄m. q̄ eſt ſtabilitas hui⁹ eccl̄ie: ꝛ
iij. oīa continet ptāte ꝛ nos bonita⸗
te. Fūdamētū eñ aliud nemo pōt
ponere p̄ter id qđ poſitū ē qđ eſt
ieſus xp̄s: ꝛ ideo tali fundamēto
ſuffulta nūꝗ̄ inclinabitur vel defi
ciet. Terra itaqꝫ nō inclinabit̄ ls

7 Abyſſus ſicut ueſti⸗
†ipſi⁹ mētum amictus † eius:
ſuper montes ſtabunt
aquę.

ℭ[Abyſſus] .i. mare ꝛ oīs aquaꝝ
cōgeries [ſicut veſtimētū ſ̄it [ami
ct⁹ ei⁹] .ſ. terre ex oī pte: q2 mare
ꝛ flumina opuīt terrā ꝛ vt veſtis
circūdāt eam: excepta vna parte
q̄ remanſit arida pp vitā hoīm ꝛ
aīaliū que abyſſus tpe diluuij ita
excreuit vt ꝛ mōtes opiret vñ ſeq̄
tur [ſup mōtes ſtabunt aq̄] in tpe
diluuij vbi ponit futurū ꝑ p̄teri⸗
to. vel hoc futurū erat referēdo ad
tp̄s quo terra fūdata fuerat. My
ſtice. Propheta eccliam futurā in
diluuio pſecutionū volebat intel⸗
ligi. Fuit eñ aliqñ tp̄s q̄ terrā dei
i. eccl̄iā ita cooꝑuit abyſſus .i. mul
titudo pſecutionū vt nec ipſi ma⸗
gni q̄ ſūt mōtes apparerēt: Sta
bant quippe ſup mōtes aq̄: q2 po
puli reſiſtētes ſuperabāt auctori⸗
tatē fortiter euāgelizātiū verbuꝫ
dei ꝛ p̄eualebāt ſuper martyres.
Sed hoc non diu quia

8 Ab increpatione tua
fugient: à uoce tonitrui
tui formidabunt.

ℭ[Ab increpatione tua] o dn̄e .i.
ẜm ordinationē volūtatis tue ac
ſi eſſent a te increpate [fugient]
ꝛ recedēt ſcꝫ aque diluuij ad locū
deſtinatū [ꝛ a voce tonitrui tui]
i. venti terribilis ꝛ ſicci [formida⸗
būt] .i. quaſi formidātes ceſſabūt
vt appareat terra: quia ꝑ tales vē
tos ceſſauerunt. Myſtice. Ab in⸗
crepatione dei fugerūt aq̄ recedē
tes a pſſura mōtiū ꝛ eminēt mō⸗
tes in ſalutē ꝑplorū: q2 cor regū in
manu dn̄i fuit qđ deflexit q̄ vo⸗
luit. Juſſit ꝑ eos pacē dari xp̄ia⸗
nis ꝛ emicuit auctoritas aplica a
voce tonitrui dei facta ꝑ aplos: ꝑ
nubes: ꝑ ſcripturas: formidāt aq̄
pſecutionū mali eñ cōmutatione
iudicij timēt. Quib⁹ aq̄s ceſſātib⁹

9 Aſcendunt montes
& deſcendūt campi: in
locū quem fundaſti eis.

ℭ[Aſcēdūt mōtes ꝛ deſcē[d]ūt cā
pi] .i. ꝑ hūc receſſuꝫ aq̄rū appuit
in terra aſcenſus et multitudo
montium et deſcenſus ſeu plani⸗
cies camporum qui prius latibāt
ſub aquis [in locū quem funda⸗

ſti eis]id eſt ſecundum loca in qui⸗bus eos a principio fundaſti. Myſtice[Aſcēdūt montes].i.ſancti in ſpiritalē ꝑficiūt itelligētiā[et deſcēdūt campi].i.ꝑpli ſe eorū doctrinis ſubiūt vt virtutuȝ fructib⁹ et flo[r]ib⁹ repleātur[in locū quē fundaſti eis]in cōuentū eccleſiaſticū ⁊ faciūt ſm dona q̄ cōtuliſti eis quātū quis ꝓpriū donum habet ex te. Alios em̄ dedit prophetas/alios euāgeliſtas et huiuſmodi: Ideo autem non ſeruiunt modo nec dant operam euertere terram:quia.

10 Terminum poſuiſti † quem non tranſgre⸗dietur:neque † conuer⸗tentur operire terram.

†eis. †reuertetur tegere.

¶[Terminū]et finē ſcȝ alueos ꝓpos[poſuiſti].ſ.aq̄s oceani ⁊ aliis claudēdo eos litto:ib⁹[quē nō trāſgredient]tranſeundo a loco ſuo et vltra ꝓcedēdo[neqȝ ꝯuertētur operi⸗re].i.nō reuertētur et redibūt ampli⁹ ab alueis ſuis vt operiant[terrā]ſicut in diluuio fecerūt. Myſtice Finē impoſitū trāſgredi nō pñt aq̄ ꝑſecutionum:et ſi ad oras terre fluctus ꝑſtrepunt:et ſi adhuc murmurāt:terrā tamē eccleſie diluuio non operiunt vt iam liceat eccleſie libere predicare. Terminum etiam et modū aquis tribulationum poſuit ne motus earū ſit longior aut vehementior q̄ ſit op⁹. Sed qd ſit in terra mundata ſequitur ⁊ dicit.

11 Qui emittis fontes in conuallibus : inter me⸗dium montium pertran⸗ſibunt aque.

¶[Qui emittis]et manare facis [fontes in conuallibus]id eſt in locis terre humilibus et ſic de[inter medium montium]ſcȝ in ꝯuallib⁹ [pertranſibunt aque]orte ex illis fontib⁹.ſepe em̄ fontes ꝑmo fluūt et deinde flumia faciunt. Myſtice Emittis[fontes in conuallibus].i. graȝ ſcti ſpūs qui ſuper humilē q̄e ſcit ꝑſtat humilib⁹ et gr̄e ſubditis et equaliter[inter mediū montiū].i.eccleſiarū [ꝑtrāſibūt aque].i.predicatores verbi veritatis irrigādo doctrina ⁊ donis celeſtibus ꝑplm et eque oibus miniſtrādo:q: aqua dei.i.doctrina non ꝓpria eſt alieni et priuata:ſed cōis et publica. Uel [inter mediū mōtiū]qui ſunt due ſpēs ſupbie quarum vna naſcitur ex re tꝑali alia ex re ſpirituali:⁊ inter iſtos duos mōtes eſt vallis humilitatis nō declinans ad aliquā ſpēm ſupbie:⁊ in iſto medio[ꝑtranſibūt aque]gratiarū. Et de his fontibus et aquis.

12 Potabunt omnes be⸗ſtie agri: † expectabunt onagri in † ſiti ſua.

†ſuſcipient. †ſitim ſuam.

¶[Potabunt oēs beſtie agri].i. aialia regionum[expectabunt onagri].i.aſini ſylueſtres i d̄ſertis exiſtes[in ſiti ſua]ſcȝ refici per hm̄oi di fontes ⁊ flumina. Myſtice[Potabūt]de illis aq̄s ſpiritalib⁹[oēs beſtie agri].i.omnes gentiles magni ⁊ parui[et expectabūt onagri].i.ſupbi iudei ſupba iactantia vagātes tāq̄ in deſerto[in ſiti ſua]q̄nqȝ refici ⁊ bibere has aq̄s:q: ſupbi iudei differunt bibere vſqȝ in tꝑs vl timū:fluūt ergo ille aque et inde bibunt timidi et feri:parui ⁊ magni gentiles ⁊ iudei vt oibus hec gratia miniſtret. Tēperata eſt aqua oibus nullum terret vt vnuſquiſqȝ ſm ſuā ſitim ⁊ deſiderium capiat: alius plus:alius minus.

13 Super † ea uolucres celi † habitabūt:de me⸗

†illos volatilia †habitabunt

†voces ſuam. dio petrarum dabunt † uoces.

¶[Sup].i.iuxta[ea]q̄ dicta ſūt.ſ. ꝯualles ac montes et flumina[vo lucres celi]aerei[habitabūt]ꝛ mo rabunt[de medio petrarū]ꝛ nemo rū[dabūt voces].i.cātabūt cōgau dentes vicinitati vbi ſunt nutriti. Myſtice[ſup ea]q̄ dicta ſunt ſcꝫ aq̄s ꝛ hmōi[volucres celi].i.ſpūa les viri ꝯtēplatiōe gaudētes cele ſti q̄ virtutum pēnis ceteros vola re docent[habitabunt]q2 auctori tatib⁹ apl'orū et ſctōrū nō ſuis cor dibus innitent.ꝛ[de medio petra rū dabūt voces]q2 in medio eccle ſiaꝝ apuerūt os ſuū ad docendum pplm ꝛ collaudandū deū.Uel[de medio petrarū].i.de cōcordi aucto ritate ſctōrū vel duorū teſtamēto rū i quibus ſonat chriſtus[dabūt voces]pdicationis.Emittis inquā fontes in conuallibus ꝛ cetera pre dicta facis.

14 Rigans montes de ſu perioribus ſuis: de fru ctu operum tuorum ſa tiabitur terra.

¶[Rigans]etiā o de⁹[mōtes de ſupiorib⁹ ſuis].i.de aq̄s i ſupiori bus ptib⁹ celi generatis:q2 cū ual les ꝛ cāpi rigant fontibus ꝛ flumi nib⁹:ſꝫ mōtes indigēt rigari plu uijs vt ibi etiā creſcat herba aiali bus oportuna[de fructu opm tuo rū].i.de effectu pluuie qđ ē op⁹ tuū [ſatiabit terra].i.fecūdabit.Myſti ce[Rigās mōtes].i.apl'os ꝛ pdica tores[de ſupiorib⁹ ſuis].i.de cele ſtib⁹ q̄ ſunt ipſis altiora:ſpūali em̄ grā corda coꝝ rigauit effundēs ſu p eos ſpiꝝ ſcm̄.ꝛ[ō fructu opm tuo rū ſatiabit terra]q2 de ſpūali do ctrina apoſtolorū ꝛ predicatorum reficitur eccleſia.Et bene nō de fru ctu mōtiū:ſꝫ opm tuoꝝ d̄r:q2 q̄cq̄d in virtutib⁹ ſanctorū agitur illius eſt grē q̄ merita largitur.Terra in quam ſic irrigata.

15 Producens fœnum iu mentis: & herbam ſerui tuti hominum.

¶[Producēs fenum iumētis].i. ad pabulū et nutrimētū iumento rū[et herbā ſeruituti hoim].i.iu mētis q̄ in cultu terre ſeruiūt ho minib⁹.Myſtice.Terra pducit fe nū.i.terrenū ſubſidium[iumētis] i.predicatorib⁹ q̄ iumēta facta ſūt q2 onera eccl'ie portauerunt ꝛ in ea dē laborauerūt.Juſtū eſt eñ ſi iu mētū in terra laborat vt terra iu mēto ſuo fenū pducat:debēt ſcti viri ab eis corpalia īpēdia pcipe q̄b⁹ ſtudent ſpūalia miniſtrare[et herbā].i.tpalia[ſeruituti hoim].i. predicatorib⁹ ſeruis hoiꝫ p chriſto ꝛ ex charitate factis ꝛ eſt expoſitio p̄cedētis.Nota p herbam et fenuꝫ intelligi victus ſimplicitatē:hoc ē autem neceſſarium.

16 Ut educas panem de terra: & uinum lętificet cor hominis.

¶[Ut]p eorū laborē[educas pa nē de terra].i.frumētū vñ ſit pa nis q̄ eſt hoim nutrimētum et ſiīr [vinū]educas vt[letificet cor homi nis]non inebriet:ſed ſobrios red dat et ſpiritualem letitiam indu cat.Myſtice.Ut per eorum pdica tionē[educas panē].ſ.xp̄m ipe eñ panis qui de celo deſcendit[de ter ra]id eſt hominibus in terra habi tantibus et terrenū corpus geſtā tibus qui per eorum doctrinaꝫ cre dunt et chriſtum confitentur[et] educas[vinum]ſcilicet ſpirituale interiorem hominem reficiens vt [letificet cor hominis]ſpirituali

letitia et inebriet vt obliuiſcatur ter renorum: quo vino non ſolū letificari ſed et inebriari debem⁹ ſic vt videatur illa ebrietas in operib⁹ noſtris in ſancto amore iuſtitie in alienatione mentis noſtre a terrenis in celum: vt educas etiam de terra oleum.

17 Vt exhilaret faciem in oleo: & panis cor hominis confirmet.

¶ [Et] vbō [exhilaret]. i. letificet [faciem] .i. mētem ſuā [in oleo] ex eius ſapore et condimento. vel loquit more antiquorum qui vng'bāt facies ſuas in ſignum letitie. Et q: vtilitatem vini et olei dixerat: ideo etiā vtilitatē panis ſubdit dicens [et] [vt] [panis cor hoīs confirmet] corpus reficiendo. Myſtice [vt exhilaret] .i. letificet ꝛ hilarem faciat [faciem ſuam] id eſt mentē [in oleo] .i. in grā ſpūs ſancti: que quos repleuerit letos et hilares reddit: ꝛ gratioſos apud alios efficit letificat eni hō in ſe ꝛ hilaratur ad proximū ad impendendū quod habet ex charitate [et panis ſpiritualis: ſcʒ chriſtus [cor hoīs confirmet] in bonis: quia panis cordis eſt et dat vitam mundo.

18 † Saturabūtur ligna campi: & cedri libani quas plantauit: illic paſſeres nidificabunt.

† ſatiabūtur eia.

¶ [Saturabūtur] etiā [ligna campi] .i. ad ſatietatē nutrient ex terra ſic rigata [et cedri libani] illi ſaturabunt [quas plātauit] ſcilicet dñs: q: oīa ligna ꝛ arbores ſunt creature eius [illic] in cedris [paſſeres] minuta volatilia celi [nidificabūt] ꝛ qeſcēt. Myſtice de iſtis: ſ. pane/ vio/ ꝛ oleo. i. a grā dei educta de terra eccl̄ie [ſaturabūtur ligna cāpi] .i. reficient plebes hūiles pplorum [et] etiā [cedri libani] .i. ſublimes i cādore ſcl̄i: ille tñ q̄s ipſe dominus [plātauit] in vnitate eccl̄ia: hec fidei [illic] ſcʒ i cedris .i. in potētib⁹ ſcl̄i paſſeres nidificabūt .i. paupes i ſcl̄o q̄ ſua reliquerūt vt nudi ſeq̄rent ieſum. Nobiles eni ꝛ diuites huius ſcl̄i attēdentes res ſuas ꝛ ſupfluas copias pbēt illas ſeruis dei: dāt poſſeſſiōes: edificāt eccl̄ias: ꝯſtruūt monaſteria: colligūtur paſſeres .i. paupes xp̄i quorum ꝯuerſatio in celis eſt: vt nidificēt i ramis facultatū cedrorum libāi.

19 † Herodij dom⁹ dux eſt eorum: montes † excelſi ceruis: petra refugium † herinacijs.

† fulice
† altiſſimi.
† herinacijs et leporibus.

¶ [Herodij domus] .i. nidus ſcilicet petra que eſt domus ei⁹ [dux] ꝛ refugiū eſt [eorum] .ſ. paſſerū ſi forte cedri mouent [mōtes excelſi ceruis] ſunt refugiū ꝛ firmamētū [petra] in via ſubterranea ē [refugiū herinacijs] in qua ſe abſcōdit: q: herinaci⁹ ſeu heriet⁹ eſt aial infirmū et pauidū: ſcʒ paruum ꝛ ſpinoſū. Myſtice. Et ſi in cedris paſſeres propter preſentem natiuitatem nidificent ꝛ poſſeſſionibus diuitum ſuſtententur: nō tamē ideo ſpem in eis ponūt: ſed in ſolo chriſto. quia ſi forte cedri irati fuerint et aliquid moleſtie vel ſcandali ſeruis dei in ramis ſuis commouerint volabunt quidem inde paupe res: ſed non peribunt. quia nō ipſi cedri: ſed petra chriſtus cuius paſſionem imitantur dux eſt eorum. chriſtus enim eſt pauperi refugiū Cerui magni ſpirituales ꝛ ſuperne cōuerſatiōis amatores trāſcendētes i curſu oīa ſpinoſa ſeculi tenēat: altos mōtes: alta pcepta dei

ſublimia cogitēt: teneāt ea q̃ multum eminēt in ſcripturis: iuſtificētur i ſummis. Minutum aial infirmū ⁊ ſpinoſum herici⁹: ſignificat peccōres. ſpine eñ pctā ſignificāt qb⁹ coopt⁹ ē q̃ peccat. Et q2 talis nō pōt tenere excelſa illa ⁊ pfecta p̄cepta: refugiū ē ei petra: id ē xp̄o: q2 fact⁹ ē dñs refugiū pctōri. Talis petra vbiq̧ eſt vtilis et in mōtibus ⁊ in cōuallib⁹: ⁊ magnis ⁊ paruis beſtijs ⁊ celi volatilibus.

20 Fecit lunam in tempore: ſol † cognouit occaſum ſuum. †agnouit

¶ [Fecit lunā i tpe] vt p eā diſtinguantur tpa [ſol cognouit occaſuʒ ſuū] q2 ita regulariter et ordinate vadit ad occaſum ac ſi haberet intellectum. Myſtice poſt ordinatiōnē plato℞ ⁊ ſubdito℞ ſubiūgit de xp̄o ⁊ eccl'ia. q.d. p̄dicta ordinauit deus ⁊ ipſe [fecit lunā] .i. eccleſiam q̃ accipit lumen a xp̄o ſicut luna a ſole [in tēpore] q2 hic tpaliter tranſit et creſcit et decreſcit aliq̃n tranſitura: nec mirū ſi tranſit nā [⁊ ſol] i. xp̄s [cognouit] et p̄ſciuit [occaſuʒ ſuum] .i. paſſionē ſuā p ea ſubeundam: hoc eſt approbauit ⁊ placuit ei. Si enʒ diſpliceret nō pateretur. Et bn̄ paſſio occaſui ſolis comparatur ſol enim ſic occidit vt oriatur: ita qui dormiuit .i. chriſt⁹ adiecit vt reſurgeret.

21 Poſuiſti tenebras & facta eſt nox: † in ipſa pertranſibunt omnes beſtiæ ſyluæ. †ibi

¶ [Poſuiſti tenebras] p occaſum ſolis [⁊ fctā ē nox] i hemiſpio nr̄o [i ipa] .ſ. nocte [ptranſibūt oēs beſtie ſylue] ad q̃rēdū alimētū. Myſtice cū paſſus ē xp̄s [poſuiſti tenebras] .i. poni pmiſiſti: ita ſepe dicit de⁹ facere qḋ fit de ei⁹ pmiſſione: tenebre eñ facte ſūt i ap̄lis: q2 defecit ſpes eo℞ [⁊ facta ē nox] i. infidelitatis i eis. Ul' [poſuiſti tenebras] cum cecitatē in iſrael fieri ⁊ iudeos pp eo℞ ſupbiā i errore ignorātie remanere permiſiſti [⁊ fctā ē nox] .i. obſcura mētis obſtinatio: et q2 nō habuerūt lumē fidei puenerūt ad nocte peti vt ieſum dolo tenerēt ⁊ occiderēt [i ipa] .ſ. nocte errōis [ptrāſibūt oēs beſtie ſylue] .ſ. demones ad capiēdū aīas: q̃s aūt gñalr dixerat beſtias: deinde in catulos diuidit ⁊ leones.

22 Catuli leonum rugientes ut rapiant: † & quærant à deo eſcam ſibi. †quærēt.

¶ [Catuli leonū] nō ſolū leones ptrāſibūt [rugiētes] .i. fremētes et cū rugitu āhelātes [vt rapiāt] p̄dā aliquā [⁊ q̃rāt a deo] cui⁹ ē oībus puidere [eſcā ſibi] neceſſariaʒ. Myſtice Leones ſunt p̄ncipes demonio℞: ⁊ catuli ſunt minora demonia. ſunt enʒ magni demones ⁊ minores q̃ q̃n nobis occūbit ſol iuſtitie cū rugitu circūeūt: vt ſeductiōib⁹ aīas rapiāt ⁊ eſcā habeāt q2 paſcūt erroib⁹ hoīʒ: q̃ p pctā ſūt eſca ipo℞. Querere aūt a deo eſcā ſibi dicti ſunt: q2 nec tētare q̄c̄q̄ niſi deo pmittēte poſſunt. dat nō poteſtas aut ad damnādos ipios. aut ad pbādos pios. Nulla eſt q̃ppe ptās in hoie vel diabolo niſi deſup detur a domino. Iſta ergo faciunt in nocte et in tenebris. Nam

23 Ortus eſt ſol & congregati ſunt: & in cubilibus ſuis † collocabuntur. †cubabunt.

Ortus

¶ [Ortus eſt ſol] ſup terrā [⁊] oriē
te ſole ſtatim [cōgregati ſunt] ceſ-
ſantes ⁊ deſiſtētes q̄rere predā [⁊
in cubilibus ſuis collocabūtur] iſcȝ
vt quieſcāt impetus nō faciendo.
Myſtice. Hoc faciūt in nocte vbi
non cognoſcitur xp̄s. nā quib⁹ or-
tus eſt ſol. i. cognitus eſt xp̄s non
hos audent inuadere: quia vident
eos ſignum thau. i. crucis habere.
Magis magiſq̄ȝ vbicȝ oritur ſol
iſte vt clarificetur xp̄s in toto or-
be: et congregantur leones ⁊ catu
li eorū recedentes a pſecutione ec
cleſie et collocātur in cubilib⁹ ſuis
i. pmanēt in cordib⁹ infideliū ⁊ p-
tinacium: ne iā faciant in ſanctos
impetū. Sic ergo xp̄o in aliquo oc
cidēte per peccatū vigent mala: et
eodem reſurgente per gratiam fu
giunt ipſa. Et tunc in ortu ſolis

24 † Exibit homo ad
†ſenec opus ſuum: & ad ope-
rationem ſuam uſque
ad ueſperam.

¶ [Exibit hō] de quiete ⁊ ocio [ad
opus ſuū] faciendū [et ad opatio-
nē ſuā] continuādam [vſcȝ ad veſ-
perā] ⁊ tenebras. qn̄ iterū ceſſabit
figurate orto ſole grē ⁊ iuſtitie inci
piet hō bene opari: ⁊ continuabit
pſeuerādo vſcȝ ad veſperā. i. vſcȝ
ad finē ſeculi: q: iā licet in ſecuri-
tate pacis bona opari: ſed cōtene-
bratio ⁊ grauis ſpec⁹ erit i fine mū
di. Exeāt ergo iā ſcti viri p terras
ad pdicādū vbū faciāt op⁹ ſuū: i-
plcāt miniſteriū iniūctū. Exeat ēt
hō q̄libet ad opationē ſuā: opereſ
bona ſua opa vſcȝ ad veſperū. i. vſ
cȝ ad ꝯſūmationē: vl' vſcȝ ad finē.
Oportet i nos oi tpe opari iuſtitiā ⁊
pſeuerare: q: ſi.. nō pugna coro
nat. His oib⁹ iſpectis ppha et ois
hō credēs exultat ⁊ admirando ex
clamat. Q: hec pdicta feciſti: ergo

25 Quàm magnificata
ſunt opera tua domi- †reple-
ne: omnia in ſapientia ta.
feciſti: † impleta eſt ter †crea-
ra † poſſeſſione tua. tura.

¶ [Quā magnificata] i. magna et
multa [ſunt] ꝙ explicari non pūt
humanū ſenſuȝ excedūt [opa tua]
o [dn̄e] ad literā omnis creatura a
te facta vl' opa myſtica. ſ. creatio-
nis / ⁊ recreationis ꝙ regit: ꝙ ꝯſer-
uat: ꝙ expectat alios ad peniten-
tiā alios relinq̄t: ꝙ punit reprobos
ꝙ remunerat electos [oīa in ſapiē
tia feciſti] i. in xp̄o. ipſe eſt enī dei
virt⁹ ⁊ dei ſapiētia p quē ad lrām
de⁹ pr̄ q̄cq̄d i terra / i mari / ⁊ i celo
ē creauit. Vl' myſtice accipit de no
ua creatura quā a veteri hoie xp̄s
eruit ⁊ liberauit. et q: multa ſunt
[impleta eſt terra poſſeſſiōe tua] i.
multis bonis corpalib⁹ ⁊ ſpūali-
bus q̄ ſunt poſſeſſio tua: q: ad li-
terā plena eſt terra creaturis ſuis
quas creauit ⁊ in ptāte habet. Vl'
myſtice terra. i. eccl'a plena ē fideli
bus ſuis. Ecce in pmo magna dei
potentia in ſecundo magna eius
ſapia. i tertio magna ei⁹ clemētia. †nō hs

26 Hoc mare magnum tibi re
& ſpacioſum † mani- pentia.
bus: † illic reptilia quo
rum non eſt numerus.

¶ [Hoc mare] ſilr iplerū ē tua poſ
ſeſſiōe ⁊ creaturis [magnū] pfun-
ditate [⁊ ſpacioſuȝ] latitudine [ma
nib⁹] id eſt locis et dicit manib⁹
eo ꝙ quaſi expāſas manus hēat
⁊ in ſe cūcta ſuſcipiat [⁊ illic] ſ. in
mari ſunt [reptilia] ⁊ piſces diuer
ſorum generū [quorū non eſt nu-
merus] noticia humana. Vel myſti
ce dicit quomodo eccleſiā per ma-

re ſeculi ad litt⁹ p̄rie traducit. Im
pleta ꝗ̄dē ē terra: ſꝫ nō dū ſum⁹ in
terra viuētiū vbi ēſt portio noſtra:
imo mare. i. ſeculū adhuc ē tráſeū
dū [hoc] aūt [mare magnū] ē [ꝛ ſpa
cioſum manib⁹] [exercēdis: q2 mul
ta i hoc mūdo ad operādū inueni
m⁹: ſꝫ [illic] i illo mari ſūt [reptilia
quoꝝ nō eſt numer⁹] .i. mali ſpūs
quoꝝ innumere inſidie i hoc ſecu
lo repūt ꝛ incautos repente occu
pant. Et in hoc mari ſunt

27 Animalia puſilla
† ꝛ ma- gna. † cum magnis: illic na-
† ambula- bunt. ues † pertranſibunt.

¶ [Aialia puſilla cū magnis] .ſ. piſces parui et magni. Nec ſolum hoc mare eſt ad vſum piſciū et reptiliū: ſed etiā ad vſum hoim nauigātium. Vñ dicit [illic] .ſ. mari [naues ptrāſibūt] ſ. i deducēdū hoīes ꝛ bona eoꝝ. Myſtice. Adhuc i his amaris aq̄s ſūt fideles puſilli et magni. Multi eī puſilli: multi ꝑ mates ſeculi nōdū crediderūt: ſed odiūt eccliam ꝛ premūt. Sed noli timere: q2 licet i mari ſint tot pericula [tñ illic naues] .i. eccleſie [pertrāſibūt] ſecure inter inſidias ꝛ procellas tentationū inter aialia puſilla ꝛ magna. Nauis aūt diminutiue ꝑpter hūilitatē nauicula eſt ſcā ecclia ꝗ̄ fluctib⁹ tētationū et tēpeſtatib⁹ tribulationū tūdit̄ et quatitur: ſed nō ſubmergit̄. hꝫ pro malo crucē. p velo fidē. p anchora patiētiā. pro gubernatore chriſtū. Nō ergo naues timeāt: non valde attendāt vbi natēt: ſꝫ a quo gubernent̄ veniēt ad debitū finē: pducētur ad quietē. Et preter hec aialia eſt etiā in mari qḋ ſuperat oia. ſcꝫ

28 Draco † iſte quem
† hic † hu- iuſmo- di. † formaſti ad illuden-
† paue. dum ei: omnia à te ex-
pectant † ut des illis † cibus † oppor-
† eſcam in tempore † . tuno.

¶ [Draco iſte] .i. cet⁹ cui⁹ magnitudo excedit magnitudinē alioꝝ animaliū terreſtrium ꝛ marinoꝝ [quem formaſti] o de⁹ [ad illudendū ei] Cū eī cet⁹ vult capere piſces p cibatione: illi inſtinctu naturali fugiūt v̄ſus ripā vbi natare nō poteſt ꝑpter aque paruitatē: et ideo cetus eos inſequens impingit in terram: ꝛ ibi a piſcatoribus occidit̄ ꝛ ſic illuſus a ſua ſpe fruſtrat̄ [oia] ſcꝫ viuentia ſup terram et in aquis [a te expectant] naturaliter [vt des illis eſcā] pro nature ſuſtētatione [in tpe] ſcꝫ oportuno. Sicut enim aialia creata ſunt a deo Ita et creaturis dei reficiuntur. Myſtice. Draco iſte eſt inimicus eccleſie qui alibi dicitur lucifer: alibi leuiathan quem formauit deus ſecundū ſubſtantiā/et in celo locauit: ſed vitio ſuo inde cadēs ad hoc fact⁹ eſt hic vt illudat̄ ei: ꝛ ab angelis qui nobis ſuggerunt bona et reuocāt a malis ꝛ a ſanctis ſcꝫ tētationū ꝛ tribulationum victoribus. Illude ergo draconi nō cōſentiēdo praue ei⁹ ſuggeſtiōi: ſic enī illudit̄ ei. Iſte quidē draco manducare vult/ſed nō māducat quē vult. nam oia: ꝛ tētatores ꝛ tētati eſcā a deo expectāt. Ipſi draconi dictum eſt. Terraꝫ comedes omnibus diebus vite tue. Cibus ergo huius draconis eſt terra .i. terreni ꝛ peccatores. Cibus eius eſſe non vis noli eſſe terra .i. noli amare terrena. Cibus autem iuſti eſt verbū dei. Si ergo bene vixeris cibū chriſti habebis: ſi vero a chriſto receſſeris cibus draconis eris.

Ceti⁹ pi- ſces ca- piēs de- cipitur.

Gñ. iij.

Verbū dei ci- bus eſt iuſti.

† cū de- deris eis.
† autē

29 † Dante te illis col-
ligent: aperiēte † te ma

†vniuerſa
num tuam † omnia im
plebuntur bonitate.

¶ [Dãte te].i.cũ dederis [illis ſcʒ
eſcã [colligẽt] eã [apiente te manũ
tuam].i.largiter te tribuẽte:ſicut
homo largus dicit̃ manũ apertã
habere [omnia implebuntur boni
tate].i.reficientur ex bonitate lar-
gitatis tue. Myſtice [dante te il-
lis] ſcʒ demonibus cibum ſuum
et permittente vt accipiant [colli-
gent] eum:ante non poſſunt colli-
gere nec tentare:dat eis cibũ quẽ 51
vult et quem vult:quia neminem
ſibi incorporare poſſunt niſi dñs
permittat:ſequit̃ de cibo noſtro:
quia [aperiente te manum tuam]
ꝛ poteſtatẽ qua abũde reples q̃s
vis:ꝛ pleniter te impendente mu
nificentiam [omnia] que implẽda
ſunt [iplebunt̃ bõitate] ꝛ grãrũ
largitione:qꝛ a te habet homo q̃c
quid boni habet. Et econtrario.

30 Auertente autem te
†tuam faciem † turbabuntur:
auferes ſpiritum eorũ
& deficient: & in pulue
†cõuertentur rem ſuũ † reuertentur.

¶ [Auertẽte aũt te faciẽ].i.ſi illa
neglexeris quaſi nõ curãdo de eis
[turbabunt̃].ſ.fame et defectu na
ture:imo per iſtũ modũ [auferes
ſpiritũ eoꝝ] quo viuificãtur [ꝛ de-
ficiẽt] ruẽdo in mortem [ꝛ in pul-
uerẽ ſuũ].i.in materiam ſue pme
originis [reuertẽtur] per putrefa-
ctionẽ. Myſtice. Qꝛ multi imple-
ti bõitate dei ſibi tribuerũt mani
gloria elati:volens deus eis ꝓba
re ꝙ nõ a ſe ſed ab ipſo habẽt vt
cũ bonitate habeãt ꝛ humilitatẽ:
aliqñ eos perturbat auertẽdo ab
eis faciẽ.i.ſubtrahẽdo beniuolen
tiã ꝛ cadũt in tentationẽ variam

ꝛ ita oſtendit illis:qꝛ ꝙ iuſti erãt
et recte ambulabant ipſo regente
fiebat:vtiliter ergo turbabuntur.
Turba eñ tribulatiõis remouet
ſpiritũ elatiõis:vnde ſequitur [au
feres ſpiritũ eorũ] ſcilicet ſupbie
quo inflantur [et] eo amiſſo [defi-
cient] in ſe vt proficiant in te.i.de
ſeipſis non pſument [et] ſic de pec
catis penitentes [in puluerẽ ſuũ]
ſcilʒ humilitatis [reuertent̃] reco-
gnoſcẽtes ſe eſſe puluerẽ ꝛ cinerẽ.

† Emitte ſpiritũ tuũ †emittes.
& creabuntur: & † re-
nouabis faciem terre. †innouabis.

¶ [Emitte ſpm̃ tuũ].i.dabis tue
volũtatiʒ imperiũ ꝛ effectũ:ꝛ q̃ mor
tua ſunt [creabunt̃].i.de nouo for
mabuntur ſcʒ in eadem ſpecie ſm
curſum nature [ꝛ renouabis faciẽ
terre].i.ſtatum terrenorũ ꝛ morta
lium in animalib⁹ volatilibus et
alijs per ſubtractionẽ cure tue ꝑ-
ditis. Myſtice. Ablato ſpiritu eo
rum quo inflant̃ ꝛ corrumpuntur
[emitte ſpm̃ tuũ] ſanctũ qui creat
nouos et eo miſſo [creabunt̃] id eſt
recreabuntur ꝛ reformabuntur:ſʒ
qꝛ eſt nouitas ſtat⁹ hõis ideo di-
citur creabunt̃.ſ.in operib⁹ bõis:
ꝛ ad iuſtitiã:a ſpũ eñ ei⁹ accepi-
mus grãm vt iuſte viuam⁹:qꝛ ipſe
eſt qui iuſtificat impium [et reno
uabis faciem terre].i.terrenorum
vt habeãt faciẽ eũtis in hĩcl ſm cũ
ante pro diuerſis generib⁹ pecca-
torum haberent diuerſas facies
animalium:hoc eſt nouos homi-
nes facies ſpiritu mentis ſue re-
nouatos confitentes ꝙ non a ſe
ſed a te ſunt iuſtificati et boni vt
gratia dei ſit in illis. Facies quip
pe terre renouatur cũ anima pec-
catoris ad iuſtitiam dei reforma-
tur. Et quia a deo ſunt omnia bo-
na.ergo.

32 Sit gloria domini in
†eter- † ſeculũ: lætabitur do-
num minus in operibus ſuis.

¶ [Sit] ⁊ duret [gloria dñi] .i. glo
rificetur dñs pro tã multis ⁊ ma-
gnis beneficijs ⁊ nõ ad tpˢ ſz [in
ſeculũ] .i. abſqȝ termino ⁊ in eter-
num ⁊ [letabit̃ dñs in opibꝰ ſuis]
.i. in creaturis ad ſuam gloriam or
dinatis. Uel [ſit gloria dñi] nõ no-
i. Cor. ſtra [in ſeculum] .i. ſemper vt qui
i. ps. c- gloriat̃ in dño glorief: et dicat nõ
xiij. non nobis dñe nõ nobis: ſed no-
mini tuo da gloriã. bona eteñ vi-
ta noſtra nõ virtus noſtra eſt: ſed
ipſiꝰ glĩa qui opat̃: ⁊ velle ⁊ perfi-
cere in nobis: ⁊ ſic [letabitur dñs
in opibus ſuis] que in nobis facit
nõ in noſtris quaſi noſtris: qꝛ opa
noſtra ſi mala ſunt per iniquitatẽ
noſtram mala ſunt: ſi bõa ſunt per
gratiã dei ſunt bõa: letat̃ aũt dñs
de nobis cum bene viuimꝰ. ⁊ gau
det eternus paſtor ſi ouem ſuã in-
uenit quam perdidit: letatur etiã
dñs in opibꝰ ſuis: qꝛ placẽt dño q̃
ſunt creati per eũ i nouitate vite.

33 Qui † reſpicit terrã
†aſpi- & facit eam tremere:
cit qui tangit montes † fu-
†fumi- migant.
gabũt.

¶ [Qui reſpicit terrã ⁊ facit eam
tremere] vt ptꝫ ſepe factũ in terre
motu procedẽte ex diuina ordina-
tione [qui tangit mõtes] altos ta-
ctu fulguris [⁊ fumigant] .i. fumũ
emittũt ex illo igne fulgureo: hoc
factũ eſt cũ deſcẽderet dñs in mõ
tem ſynai ad dandũ legẽ ⁊ adhuc
ſepe fit ad incutiendum nobis ti-
morem. Moꝛ. hec ſubdit de operi-
bus ſuis qualr̃ illa faciat. d. [Qui
reſpicit] miſericordia ſua [terrã] hu
manam cordis a ſe auerſam que ſpi-
nas peccatorũ germinabat vel ſi-
bi vires bonitatis ⁊ opulentie ſue
tribuebat [⁊ facit eã tremere] ⁊ ti-
mere de peccati conſcientia: nam
tũc ibi requieſcit deus ſic reſpexit
dominus petrum et fleuit amare
melior eſt tremor humilitatis q̃
cõfidentia elationis [qui tangit]
compunctionẽ ⁊ inſpiratione vel
aduerſitate [mõtes] id eſt ſupbos
et ſe iactantes [et] facti [fumigãt]
id eſt plorant pro peccatis vt põa
tur nomen cauſe pro effectu: fumꝰ
eniñ lachrymas excitat. Uel [fumi
gant] .i. incẽſum orationũ ſurſum
ad deũ mittũt. Fũdit petõꝛ: pecc-
ſuum: fundit lachrymoſam oratio
nem: ⁊ ſic fumigat ſacrificium cor
dis lachrymarum ⁊ precũ ad deũ
his p̃dictis que fecit dñs iſpectis.

34 Cantabo domino in ps. c-
uita mea: pſallam deo xlv.
meo quandiu ſum.

¶ [Cantabo dño] .i. laudabo dñm
⁊ ei leto animo grãs referã nõ in
lingua tm̃ / ſꝫ [in vita mea] .i. ex in
ſtitia et operibus vite mee: ideo ſe
quitur [pſallã] bene operãdo [deo
meo] .i. ad honorẽ dei mei [q̃diu Mat.
ſum] .i. in opere perſeuerãdo: pſal- x.
lere ad bonã operationẽ pertinet /
q̃diu ſum ad boni operis pſeuerã-
tiam nõ eñi qui ceperit ſꝫ qui pſe
uerauerit vſqȝ in finem hic ſaluus
erit. Uel [cantabo domino in vita
mea] preſenti ⁊ futura [et pſallam
deo meo q̃diu ſum] .i. ſine fine: qꝛ
in illo ſine fine quem ſemper ama †ſua-
bimus ſemper laudabimus. Non uis ſit
eñi erit alius actus illius vite q̃ ei diſ-
pſallere ſine faſtidio ⁊ ſine fine. vn putatio
de rogo vt mea

35 † Iocũdum ſit ei elo †autem
quium meũ: ego † ue- iocũda
rò delectabor in dño. bor

¶ [Iucūdū ſit ei] ſ. corā eo ſuaue & placitū [eloquium meum] in confeſſione laudis & pctōꝝ. Omnibꝰ modis optādū & ſtudēdum eſt nobis vt eloquiū noſtrū deo ſit iucūdum felix eſt aīa cuiꝰ eloquio delectatur deꝰ. Non enim in illis delectatus eſt de quibꝰ ait. Ppl's hic labijs me honorat/cor aūt eorum longe eſt a me: propterea hec ſancta aīa ſubdit [ego vero delectabor in dño] ſ. tanq̄ in ſummo bono & in nullo alio. Ecce bona cōmutatio: ſuauis eſt tibi ipſiꝰ gratia ſicut ei tuū eloquium. Nam ſi tu in domino delectaris ipe delectatur in te. Si iucunda ſunt tibi eloquia eiꝰ: iucunda ſunt ei eloquia tua. Ego inq̄ delectabor in domino: et exēplo meo prouocari

Mat. xv.

56 Deficiāt peccatores
à terra: & iniqui ita ut
nō ſint: benedic anima
mea † domino.

foñur

¶ [Deficiant peccatores] qui ſcilꝫ in ſe peccant [a terra] id eſt a terrenis operibus & peccatis deficiant a ſuo ſpū: et ab eo qđ terra ſunt & terram amant ne iam ſint quod prius erant [et iniqui] qui peccāt in proximos ſcilꝫ deficiant [ita vt non ſint] iniqui ſꝫ iuſti vt deſināt eſſe quod erāt & incipiant eſſe qđ non erant. Iuxta qđ dicit. Uerte impios & nō erūt. vidit hoc iſte ſcꝫ q̄ pctōres & iniqui deficiāt: et impletus gaudio iterat principiū dicens [bndic aīa mea dño] ſcilꝫ pro oībus eius beneficijs. per hoc innuens q̄ finis bonorū ſimilis eſt principio: & quod laus dei ſemper durare debet. Iterū aīam ſuā ad benedicendum dño pro tantis eiꝰ beneficijs inuitat: qꝛ em̄ dño pro tantis eius bonis digna retribuere non poſſumus ſaltem pro modulo noſtro laudes referre debemus.

Prouer. xij.

Oratio.

Inclyte oipotēs deꝰ qui fructu locuplete terram aridā ſatiaſti: da nobis ſpiritualē mēte aſcēſum tue glorie ꝯtueri: vt dū te in celis ſuſpicimus illa ſꝑ q̄ ſunt celeſtia meditemur. Per do.

Incitatio ad dei laudē pro beneficijs & mirabilibus diuinis populo Iſraëli temporibus diuerſorum patrum antiquorum exhibitis.

Pſalmus. CIIII.

1 Confitemini domino & inuocate nomē eius: annūciate inter gētes opa eius.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulꝰ aūt eiꝰ eſt alla: & eſt primus pſalmꝰ in eis ſeꝫ viginti quibus alla prenotatur: in quibꝰ oibus magnalia dei cū exultatione dicūtur. Cuius verbi vel potius verborū iterpretatio eſt laudate dñm allelu laudate ia nomē dei inuiſibilis qđ ei tm̄ conuenit: et iđ inde pſalmꝰ incipit hic primū angelicū verbum. ſ. alla poſitū inuenitur: nec ante a quoq̄ ſcriptorum poſitum eſt qđ nulla lingua mutare p̄ſumpſit. ¶ Materia recitatio beneficiorum dei populo iſraeli tēporibꝰ quicꝫ patrum exhibitorū. ¶ Intentio: monere fideles ex conſideratione horum beneficiorum deū ſemper timere. amare et laudare. ¶ Sententia in generali: propheta qui ſupra ſuo exemplo monuit omnes ad laudandum deū: nunc

Alleluya q modo interpretatur

in iſto pſalmo directo ſermone ex‑
citat et inuitat ſpecialiter electos
ex iſrael ad laudẽ diuinã et conſi‑
deratione ⁊ recordatione bñficioꝝ
et mirabiliũ diuinorũ tpe abrahe
yſaac ⁊ iacob moyſi ⁊ ioſue exhibi
torũ. Hec autẽ ſunt terre chanaan
ꝓmiſſio: cõtra hoſtes fortis prote
ctio ipſius ppli iſrael in terra egy
pti multiplicatio. a ſeruitute egy‑
ptiaca liberatio in deſerto ſuſtẽta
tio: in terram ꝓmiſſam cum gau‑
dio introductio. ❡ Omnia in ſpũali:
propheta ergo a laude incipiens
quã titul⁹ prenotat ait. [Cõfitemi
ni dño] confeſſione laudis: id eſt lau
date dñm pro beneficijs ab eo ac‑
ceptis: et ſic poſt confeſſionem [in‑
uocate nomẽ ei⁹] id eſt rem nomi‑
nis eius crebris orationibus pro
alijs obtinẽdis. domin⁹ eſt nomẽ
illi: et ideo ſic inuocate vt vos ſer‑
uos faciatis. Cõgru⁹ ordo vt pri⁹
ſit laus poſt inuocatio quia laudãs
audietur. Exaudit quippe dñs in‑
uocãtem quem videt laudantem.
laudantem autem videt quẽ pro‑
Laus bat amantẽ. nõ eſt enim ſpecioſa
ſpecio‑ laus in ore peccatoris: ⁊ ne laus ma‑
ſa non neat ſolum in vobis. ⁊ ſalutem ve
ẽ i ore ſtram tantũ queratis [annunciate
pecca‑ inter gẽtes] quia amor domini in
toris. paſcendis eius ouib⁹ maxime oſtẽ
ditur [opera eius] ſue poteſtatis ⁊
bonitatis declaratiua ſcȝ creatio‑
nis: recreationis: vltionis: retribu
tionis.

2 Cantate ei & pſallite
ei: narrate omnia mira‑
bilia eius: laudamini in
nomine ſancto eius.

❡ [Cãtate ei] voce ⁊ corde [et pſal
lite ei] in operatione: id eſt et ver‑
bo et opere laudate. Ore quippe
cantatur pſalterio autem manib⁹
pſallitur: et ſic [narrate omnia mi‑
rabilia eius] vobis cognita ⁊ ma‑
nifeſta [et laudamini in nomine
ſancto eius] id eſt bene operamini
ex intentiõe glorie diuine nõ pro‑
prie: ſic vt de illis operibus laude‑
mini in nomine dñi ad cuius ho‑
norem ſunt facta vt de bono ope‑
re homo non in ſe tanꝙ in virtu‑
te ſua ſed in domino a quo habet
glorietur. Non enim vetat lauda‑
ri bonos: ſȝ nõ niſi in domino qui
bonos facit cui omne bonum de‑
bet aſſcribere ⁊ in omnibus eius
gloriam querere. luceant opera eo
rum coram hominibus non eo ſi‑
ne vt ipſi videantur ab eis ſed vt
videntes opera bona glorificent
patrem qui in celis eſt. hoc eſt lau
dari in nomine ſancto eius.

5 Lætetur cor quæren
tium dominum: quæri
te dominum & † cõfir‑ †cõfor‑
maminini: quærite faciẽ tamini
eius ſemper.

❡ [Letetur cor] et ſi non corpus
[querentium dñm] .i. letanter et iu
cunde queratur et amore magis
ꝙ timore ei ſeruiatur. Sic eñ do‑
min⁹ queritur cũ ſpũaliter cor in
dño letatur. Non enim queritur
paſſibus corporis ſed affectu cor‑
dis. Et quanto plus in eo gaudes
tãto verius eum queris [querite]
deſiderãdo ⁊ bene operãdo [dñm]
in premiũ non aliquid preter ipm
[⁊ confirmamini] in inquiſitione:
nec ceſſetis neqꝫ puſillanimes ſi‑
tis pro tentatione: quia eſtis certi
de inuentione. forti enim ⁊ firmo
aio opus eſt in ſeruitute dei: quia
vt dicit Hieronym⁹. Maxima pſ Hiero.
chriſtiane religiõis conſtat in aĩ
mo [querite faciem] id eſt preſen‑
tiam [eius ſemper] ⁊ ſine intermiſ
ſione in hac vita quõ eam videre

poſſitio in alia. Que et ſi iã per fi-
dem inuenitur/tamen adhuc ſem
per querenda eſt vt poſt per ſpe-
ciem habeatur.

4 Mementote mirabi-
lium eius que fecit: pro-
digia eius & iudicia oris
eius.

¶ [Mementote mirabilium eius
que fecit] nobiſcum et cum patri-
bus noſtris multipliciter benefa-
ciendo eis et mementote [prodigia
eius] procul dicentia aliquid aliud
venturum maiora ſcilicet miracula
quibus aliquid futurum ſignifica
batur [et iudicia oris eius] iuſta et
recta que loquendo ad moyſen fie-
ri indicauit et per eum in lege mã
dauit. Et ſubiungit quibus hoc di
citur.

5 Semen Abrahã ſerui
j. Para lip. xvj. eius: filij Iacob electi
eius.

¶ [Semẽ abraham] id eſt vos qui
eſtis ſemen abrahe ſecundum fidẽ
et eius fidem imitaturi debetis
iſta memorari. abrahe inquam ſpe
cialis [ſerui eius] ſcilicet domini et
qui eſtis [filij iacob]: id eſt imitato
res luctando contra vitia et ſup-
plantãdo ea ſimiliter debetis iſta
memorari. iacob dico [electi eius]
ſcilicet domini quem elegit in figu
ra reprobato eſau primogenito.
Et debetis memorari quia.

6 Ipſe dominus deus
Romi noſter: in † uniuerſa ter
ra iudicia eius.

¶ [Ipſe] idem [dominus deus no
ſter] ſcilicet eſt per verum cultum
et fidem qui fecit hec mirabilia: et
etiam quia [in vniuerſa terra] non
tantum in iudea ſunt [iudicia] et
precepta [eius] iuſta et recta: quia
in omni terra eſt gloria eius
vbiqꝫ predicãtur iudicia eius quo
ſi dicat non putetis filios abrahe
et iacob tantum eſſe in vna gente
ſecundum carnem quia vbiqꝫ ſunt
fideles quibus iudicia ſua manife
ſtat. Ideo etiam debetis eſſe me-
mores quia.

7 Memor fuit in ſecu-
lum teſtamenti ſui: uer-
bi quod mãdauit in mil
le generationes.

¶ [Memor fuit teſtamẽti ſui] ſcꝫ
noui [in ſeculũ] id eſt in eternũ du-
raturi implẽdo ꝓmiſſa in eo. Dein
de vt determinet cuius teſtamẽti
ſubdit [verbi qđ mãdauit in mille
generationes] manſurum. id eſt oẽs
quibꝰ ex fide eſt viuẽdũ: mille enĩ
propter numeri perfectionẽ ꝓ oi-
bus accipitur. quandiu enĩ genera
tio generationi ſuccedit tandiu
mandatum eſt viuere ex fide: hoc
eſt verbum fidei quod predicamus
vt iuſtus ex fide viuat: et huic fi-
dei hereditas eterna in nouo teſta
mento promittitur.

8 Quod diſpoſuit ad
Abrahã: & iuramẽti ſui
ad Yſaac.

¶ [Quod diſpoſui ad abraham] id
pepigi cum eo ſibi promittẽdo di-
Acti
cẽs. In ſemine tuo bñdicẽtur oẽs iij.
gẽtes. Non ꝙ abrahã teſtamẽtum
nouũ legerit: ſed quia ipſe fidẽ vnde
eſt nouũ teſtamẽtũ diſponẽte dño
habuit. et memor fuit [iuramenti
ſui] qđ diſpoſuit vel pertinẽtis [ad
yſaac] de quo dixi abrahe. In yſaac
Gene.
vocabitur tibi ſemen. Juramen- xxj.
tum firmam dicit promiſſionem
tanquam iuramento firmatam.

9 Et ſtatuit illud Iacob

ſ.para lip. xvj. in preceptum: & Iſraël in teſtamentum eternū.

¶ [Et ſtatuit].i.firmauit [illud].ſ. teſtamentum et verbum fidei ipſi [iacob] adhuc luctāti [i pceptū] precipiēdo et vt firmiter crederet illud implendum [et iſrael] id eſt ipſi iacob iam iſrael facto [in teſtamentum] id eſt promiſſum [eternum] & eternaliter manſurum.id eſt ꝙ ex ipſo verbo & precepto impleto daturus eſſet aliud eternum.Ecce illud verbum & in precepto eſt quo ad opꝰ & i pmiſſo quo ad mercedē.

10 ſ.para lip. xvj. Dicens tibi dabo terram Chanaan:funiculū hæreditatis ueſtrę.

¶ [Dicens tibi] o abraham yſaac & iacob [dabo terram chanaā] ſcilicet promiſſionis:id eſt quod per eā ſignificatur ſcilicet eternam hereditatem.& hoc ſic ſcꝫ [funiculum] id eſt menſuram diuiſionis cuilibꝫ competentem [hereditatis veſtre] id eſt iure hereditario poſſidendā. Hoc aliquid eternum ſignificat ſcilicet terram viuentiuꝫ que electis ſm exigentiam diuerſorum meritorum per diuerſas manſiones in hereditatē diſtribuitur.dedit enī eis terram promiſſionis in figura eterne hereditatis:& ſicut funiculo diſtributa eſt terra promiſſiōis in diuerſas partes:ita in domo celeſti diuerſe ſunt manſiones.Congrue autem hereditas celeſtis dicitur terra chanaan. interpretatur enim chanaan humilis quia in eā nemo intrat niſi humilis.Deinde exequitur hiſtoriam veritate notiſſimā quaſi dicat hoc promiſit deꝰ.

Chanaan l.ūilis interp̄tatur.

11 Cum eſſent numero breui:pauciſſimi & in colæ † eius.

† in ea

¶ [Cum adhuc eſſent] ſcꝫ abrahā yſaac & iacob [numero breui] & parno anteꝙ in egypto multiplicarētur [pauciſſimi] ad inhabitandum terram illam [& incole] id eſt adue ne et peregrini [eius] ſcilicet terre chanaan terre aliene.quando enī ibi patres habitauerūt abraham yſaac et iacob ātequam eam in hereditatem acciperēt in ſemine ſuo pauciſſimi erant ac inquilini et incole eius non domini et indigene.

12 † Et pertranſierunt de gente in gentem: & de regno † ad populū alterum.

† tranſierunt. † in

¶ [Et pertranſierunt] inde diſpoſitione dei [de gente] in cuius terra habitabāt ſcilicet chanaan [in gentem] alteram ſcilicet egyptiā: et repetit dicens [& de regno] vno: ſcilicet terre promiſſionis que dicitur regnum:non ꝙ tunc eſſet ſed ꝙ futurum eſſet ibi regnum iſrael [ad populum alterum] id eſt alterius regni ſcilicet egyptiorum.hoc autem facere vel in hoc perdurare non ſuis viribus potuerunt. ſed deus

13 Non † reliquit hominem nocere eis: & corripuit pro eis reges.

† dimiſit hominī.

¶ [Nō reliquit].i.nō permiſit [hominem nocere eis] .ſ.patriarchis notabili nocumento [et corripuit] per internam inſpirationem occulte:vel per angelum expreſſe: vel per exteriorem afflictionem [pro eis reges] volentes eis iniuriari vt regem egyti ne noceret abrahe. et regem gerare ne noceret yſaac: et alios ne nocerent iacob:dicens eis per taleꝫ correptionē monēdo.

14 Nolite tangere chri-

ſtos meos:& in ꝓphetis meis nolite malignari.

¶[Nolite tangere]exteriori iniuria[chriſtos meos].i.vnctos meos vnctione ſpirituali ſcʒ gratia ſpeciali.Et bene dicit chriſtos: quia iam tunc chriſtiani erant ⁊ ſi latēter.Unde in euangelio abraham exultauit vt videret diem meum vidit ⁊ gauiſus eſt.Nullus enim preter hāc fidem vel ante incarnationē vel poſt deo reconciliatus ē. vnus enī mediator dei ⁊ hominuʒ homo xp̄s ieſus[et in prophetis meis].i.contra ꝓphetas meos[nolite malignari] .i.interiori affectu iniuriari:qui ⁊ ſi non ſcripſerūt futura cū preuiderunt ⁊ factis propheriſauerūt:licʒ occultius tamē dn̄m prenunciauerūt Deinde narrat quō factum ſit vt tranſirent.d.

Joh. viij.

j.Timo. ij.

15 Et uocauit famē ſuper terram:& omne firmamentum panis contriuit.

Gen. xlj.

¶[Et vocauit]deus[famē ſup terrā].i.dixit vt fames eſſet et iuſſit eſſe in actu que iam erat in diſpoſitione:⁊ eam ac ſi vocaret venire fecit.Et quomodo vocauerit famē exponit.d.[⁊].i.q2[omne firmamētum panis]qui confirmat cor hominis.i.omnē virtutem et fortitudinem ſuſtentationis[contriuit]. i.conſumpſit et annihilauit et propter hoc tranſierunt.

16 Miſit ante eos uirū: in ſeruum uenundatus eſt Ioſeph.

¶[Miſit] .i. mitti preordinauit [ante eos].i.āte iacob et filios ei⁹ [virū]ſcʒ ioſeph a virilitate ſic dictum:qui vendit⁹ a fratribus iuit in egyptum preparare patri ⁊ fratribus ſuis hoſpicium ⁊ alimentū. Uide quomodo de⁹ vtitur bn̄ et in bonum malis operibus hominuʒ: ſicut ⁊ illi male vtuntur bonis operibus dei.Et ſubdit quē ⁊ quō miſit.d.[in ſeruum venūdatus eſt ioſeph]iſmaelitis primo a fratribus ſuis:poſtea principi egypti ab iſmaelitis.

17 Humiliauerūt in cōpedibus pedes eius:ferrum pertranſijt animā eius:donec ueniret uerbum eius. Gene. xxxix.

¶[Humiliauerunt]egyptij[in cōpedibus].i.in vinculis[pedes ei⁹] quia ad falſaʒ accuſationē dn̄e ſue fuit in carcere religatus et preter mala corporis[ferrū].i.tribulatio dure neceſſitatis[pertranſijt animā eius]vt ⁊ de maria dicitur:q2 cōpedibus ferreis non ſolum fuit afflictus in corpore ſed etiaʒ in mēte:ita vt etiā timor mortis eū inuaderet.Et in hac tribulatione fuit ioſeph[donec veniret verbum ei⁹] id eſt compleretur et verificaretur in euentu interpretatio ſomniorū. Sed nō fuit ab eo illud verbū q2.

18 Eloquiū domini inflāmauit eum:miſit rex & ſoluit eū:princeps populorum & dimiſit eū. Gen. xlj.

¶[Eloquiū dn̄i].i.ſpūs ꝓphetie reuelās miſteria vel v̄bū dei inſpiratū ei ꝑ ſpūm ſctm̄[inflāmauit] vel igniuit ⁊ aſpirauit[eū] interi⁹ mētē ei⁹ illuminādo de occultis.i. viuaciter incitauit eū vt futura diceret[miſit rex]pharao hoc cognito ad principē carceris[⁊ ſoluit]a vinculis[eum]cōpeditū[princeps

populoꝝ]ſcȝ idē ipē rex vl' punifar
q̄ erat pꝛīceps exercitus pharaōīs
[⁊ dimiſit]abire a carcere liberum
[eum]prius incluſum.⁊ poſt

19 Ibidē Conſtituit eum do-
minum domus ſuæ: &
principem omnis poſſeſ
ſionis ſuæ.

¶ [Conſtituit]rex [eū]ſcȝ ioſeph
[dominum domus ſue] .i.omnium
rerum domeſticarum ⁊ familiarium
quia commiſit ei regimen hoſpitij
ſui vt illud tanq̄ dominus diſpo-
neret[⁊ pꝛincipem omnis poſſeſſio
nis ſue]quia pꝛefecit eum toti ter-
re egypti vt omnes ſibi tanq̄ pꝛin
cipi obedirent.

20 Vt erudiret princi-
pes eius ſicut ſemetip-
ſum: & † ſenes eius †
prudentiam doceret.

† ſenio res. † ſapiē tiam.

¶ [Ut erudiret pꝛincipes eius].ſ.
pharaonis[ſicut ſemetipſum]in ter
re gubernatione id eſt vt modera
ret ⁊ regeret officia alioꝛum pꝛinci
pum ſm voluntatem ſuam[⁊ ſe-
nes eius prudentiam doceret]in-
foꝛmando eos et cautos faciendo
de futura fame ⁊ de frumentis cu
ſtodiendis vt ſibi prouiderent ne
fame interirent:vel imbuēdo eos
ſcientia diuina:qꝛ credendū eſt tā
tum virū nō de ſolis coꝛpalib⁹ ſed
etiā de ſpūalibus curā geſſiſſe.

21 Et intrauit Iſraël in
Aegyptū: & Iacob acco
la fuit in terra Cham.

¶ [Et]poſt ioſeph ita eo ſublima-
to ⁊ fame cogente[intrauit iſrael]
ſcilicet iacob cum ſuis filijs ⁊ fami
lis eoꝛum[in egyptum]ad manda
tum ioſeph vt fame durāte poſſet
ibi viuere[⁊ iacob]qui eſt ⁊ iſrael
[accola]id eſt colonus et aduena
non dominus et indigena[fuit in
terra cham]id eſt in egypto cuius
dominus fuit cham repꝛobus fi-
lius noe:⁊ de ipſo cham cui pꝛimi-
tiuus fuit chanaan egyptij traxe-
runt oꝛiginem.Deinde narrat que
in egypto geſta ſunt.D.

22 Et auxit populum
ſuum uehementer: & fir
mauit eum ſuper inimi-
cos eius.

¶ [Et]ibi[auxit fecunditate naſcē
di[populū ſuū]ſcȝ filios iſrael[ve
hementer].i.valde[⁊ firmauit eū]
nō ſtatim ſȝ poſtea.i.robuſtū fecit
ꝓpter multitudinē[ſuper inimicos
ei⁹].ſ.egyptios vt eēt robuſtioꝛ q̄
ſi illi.Uel[firmauit eū ſup inimicos
eius]per magnalia q̄ſi i manu po
tenti per ſigna ⁊ poꝛtenta dei ſui
metuendi facti ſunt ⁊ honoꝛandi.
Quomodo autem hoc factum ſit qꝛ
iam breuiter pꝛopoſuit cōſequēter
plene narrare ⁊ latius explanare
incipit

23 † Cōuertit cor eorū
ut odirent populum
eius: & dolum facerent
in ſeruos eius.

† et.

¶ [Cōuertit]de⁹ id eſt ꝯuerti per
miſit.nō enim de⁹ cuiuſq̄ peccati
vel mali ē auctoꝛ[coꝛ coꝛū]ſcilicet
egyptioꝛum ſponte peruerſum nō
malum immittendo ſed gratiam
non infundendo [vt odirent po-
pulum eius] ſcilicet filios iſrael
cum augerentur: [et] vt [dolum
facerent in ſeruos eius]vt opere
et laboꝛe minuerentur et vt labo-
rem eoꝛum non remunerarent.
Ex eo ergo q̄ dominus populum
ſuum multiplicauit et ei bene fe-

Inui- dia q̃d eſt. cit illi ad inuidiam moti ſunt. In uidia enim eſt odium felicitatis aliene. deinde quomõ odio illorum vſus ſit ad gloriam ſuam incipit exponere dicens

24 Miſit Moyſen ſeruum ſuũ: † Aaron quẽ elegit ipſum.

†et Exodi. iiij.

¶ [Miſit] .ſ. dñs qui om̃ia poterat vt doceret qua moderatione hec egiſſet [moyſen ſeruũ ſuũ] ad reuelãdum grauamen populi ſui ⁊ ad liberandum eũ de egypto [⁊ ipſum aaron] ſcꝫ [quẽ elegit] vt eſſet ei coadiutor ad hoc eũ eo exequendũ ſufficeret dicere quẽ elegit ſed addit ipſum vm cõſuetudinem diuine locutionis ad explanationem.

25 Poſuit in eis uerba ſignorum ſuorũ & prodigiorũ in terra Chã.

¶ [Poſuit in eis] ſcilicet moyſe ⁊ aaron [verba ſignorum ſuorum] id eſt mirabiliũ minorũ [⁊] etiam [prodigiorũ] id eſt mirabiliũ maiorum: que aliquid portẽdebãt ſiẽ dorum [in terra chaim] id eſt in terra egypti: hoc eſt mãdata ad pharaonẽ q̃ fuerũt ſignorũ ⁊ prodigiorum cauſa. Uel [poſuit in eis verba] nõ vocum ⁊ ſonorũ quibus fierent ſigna ⁊ prodigia: multa enim ſine verbis ſunt facta ſed verba ſignorũ ⁊ prodigiorũ id eſt per eos fecit ſigna ⁊ prodigia que tãꝙ verba aliquid ſignificabãt. Quia enim illa que facta ſunt nõ erant ſignificatiõis inania ſicut verba que loquuntur ideo ⁊ ipſa dicta ſunt verba. Que autẽ ſigna fecerit ſubdit

26 Miſit tenebras & obſcurauit: † & non † exacerbauit ſermones † ſuos.

Exodi. x.

†ub ha bet et. †exa- cerba- uerũt †eius

¶ [Miſit tenebras] denſiſſimas tribus dieb⁹ ſup egyptios [⁊ obſcurauit] ſcꝫ totã terrã egypti ꝙ nullus aliũ videre poterat: per qd oſtẽdit corda eorũ obſcurata qui precepta dei ſpernebant. Et hec fuit noua plaga in ordine ſed hic primo eam ponit quia eſt competens initium plagarũ cecitas ſine qua nõ incurriſſent ceteras [⁊ nõ exacerbauit ſermones ſuos] id eſt acerbos ⁊ duros nõ fecit ſed dulcorauit. quia cum pharao ꝑmitteba t penitentiã remouebat penã: ⁊ quia eos duriſſimos patientiſſime perferebat donec omnia que in eis facere diſpoſuerat ex ordine complerentur.

27 Conuertit aquas eorum in ſanguinem: & occidit piſces eorum.

¶ [Cõuertit aquas eorũ] ſcꝫ egyptiorũ [in ſãguinẽ] i ſignũ ꝙ aquas maris rubri verteret eis in mortem [⁊ occidit piſces eorum] qui ibi naturalr̃ nutriunt. Per aquas ſacrã ſcripturã: ⁊ per ſanguinem hereticas ſententias accipimus per piſces vero qui perambulãt ſemitas maris: ꝑſos curioſos ſcrutatores intelligere poſſumus qui ex ſacra ſcriptura ſenſus hereticos eliciunt: ⁊ ſic aquas in ſanguinem vertunt ⁊ moriuntur. Hec eſt hic plaga ſecũda que in exodo ponitur prima.

28 † Edidit terra eorũ ranas: in † penetralibus regum ipſorum.

†et dedit terram. †penetrabi- libus.

¶ [Edidit terra eoꝝ ranas] ⁊ hoc nõ tãtũ ex domorũ ẽt [i penetralibus] ⁊ cubiculis [regum ipſorũ].

principum egypti. tanta enim ranarum fuerat multitudo vt etiā in abſconditis ⁊ interioribus domorū nō deeſſent: per quod ſignificabatur princeps ſocios ranarū futuros ſub aquis. per ranas poſſumus itelligere adulatores qui nūc ſunt ſtipatores pncipū ⁊ [ī penetralibus ipſorum] hec eſt plaga tertia que in exodo eſt ſecunda.

29 Dixit & uenit cynomyia & ſciniphes: in oībus finibus eorū.

¶ [Dixit.]i. precepit deus [⁊ venit cynomyia]id eſt maior muſca ſcꝫ canina [⁊ ſciniphes]id ē muſce minutiſſime aculeis per moleſte vt culices ⁊ non pauce imo [in omnibꝰ finibus eorū]ſcꝫ egyptiorum. Et que iactātia eſt regis que nūc par eſt muſcis: per iſta intelliguntur detractores qui ſicut muſce pungunt ⁊ vbiqꝫ conſiſtūt. Ecce plaga hic quarta ſed in ordine ſciniphes ad plagam tertiam. ⁊ cynomyia ad quartam pertinēt.

30 Poſuit pluuias eorū † grandinem: ignem comburentem in terra ipſorum.

fin

¶ [Poſuit pluuias eorū grādinē] id eſt pro pluuia que fecundabat facta eſt grando que tacta areſecit [ignē comburentem]p choruſcationem id eſt fulmina ſua poſuit [in terra ipſorū]quia in illa plaga grando ⁊ ignis pariter ferebant.

31 Et percuſſit uineas eorum & ficulneas eorum: & contriuit † lignum finium eorum.

ſomne

¶ [Et percuſſit]grandine ⁊ fulminibus [vineas eorum ⁊ ficulneas eorū] ⁊ vi grandinis ⁊ fulminum [cōtriuit]i. ꝯfregit [lignū]i. multitudinē lignorū [finiū eorum]i. in terra egypti. Nec dubium quin etiam ſata perierunt vbi maiora percuſſa ſunt. hec eſt plaga quinta ſꝫ in ordine fuit ſeptima. Per pluuias ſacra ⁊ ſalutaria eloquia. per grandinē prauas cogitationes. p ignē petiſſi mala accēdēs poſſumꝰ intelligere. per vineas aliquatenus mordaces in loquendo. ⁊ per ficulneas ſuauiter ⁊ dulciter loquentes accipere.

32 Dixit & uenit locuſta & brucus: cuius nō erat numerus.

¶ [Dixit]i. pcepit dominus [⁊ venit locuſta]que eſt paruuꝫ aīal habens crura retro longiora: nō ſatis in altum volans [et brucus] quidam vermis ſic dictꝰ eo ꝙ breuis ſit ⁊ breuiter duret [cuius]ſcꝫ locuſte ⁊ bruci [non erat numerus]pre multitudine.

Locuſta qd eſt.
Brucꝰ qd eſt

33 Et comedit omne fœnū in terræ eorū: & comedit omnem fructum terrę eorum.

¶ [Et comedit]locuſta ⁊ brucus [omne fenum]i. herbam [in terra eorum]vt cibus iumētis deficeret [⁊ comedit omnem fructum]ſegetum [terre eorum]vt etiam homines cibuꝫ non haberent. Una plaga eſt locuſte ⁊ bruci que hic ē ſexta ſꝫ ī exodo eſt octaua. Per locuſtas ⁊ brucos q̄ totū nunc fenū ⁊ herbā: nūc fructū conſumit: poſſumus intelligere adulationes que fenū ſeu herbā cōſumit: qn̄ verba alicuiꝰ inuanū extollit: fructū quando opera corrumpit.

34 Et percuſſit omne primogenitum in terra eorum: primitias omnis laboris eorum.

¶[Et pcuſſit].ſ.occidendo[oē primogenitu3].i.pꝛimogenita[oīs laboris eoꝝ].i.ad omnē laborē valētiū:vel hoīm in labore ⁊ ſtudio nutritoꝝ et hec ſunt pꝛimogenita pecoꝝ q̄ ſilr̄ pcuſſit.hec plaga eſt hic ſeptima ſed in exodo decima:et eſt plaga nouiſſima excepta morte in mari rubro. Pꝛimogenitum eſt fides q̄ pꝛima petit campum qua extincta ſequitur mors eterna.Et notandū ꝙ cū ſint decē plage quas moyſes in exodo ponit:nec omnes hic pꝛopheta cōmemorat;nec eo ordine quo ibi narrantur;q2 libera ē laudatio de qua hic agitur a lege texentis hiſtoꝛiam de qua ibi tractat.Addit quoq3 hic qđ hiſtoꝛia non habet:et preterit quod illa habet auctoꝛitate eiuſdem ſpiritus q̄ per hiſtoꝛicum locutus eſt hic ergo ſeptem mala dat egyptijs contra ſeptem beneficia que poſt dicet data hebꝛeis.vnde ſubdit.

35 Et eduxit eos † cum argento & auro: & non erat in tribubus eorum infirmus. ſin

¶[Eduxit eos]de egypto[cū argēto et auro]ab egyptijs petito et obtēto cum quo egreſſi ſunt deo id pmittēte pro laboꝛis mercede quā egyptij detinuerāt iniuſte.Ecce pmū bñficiū q2 et ipſi tales erāt vt nondū poſſent ꝯtēnere mercedē laboꝝ ſuoꝝ licet tpalē tamen debitā et iuſtā.Et hoc eis fecerat q̄ talia iniure paſſi ſunt et ꝙuis p dolū ab inimicis hominib⁹/tn̄ qđ tib' reddi debuit abſtulerūt.In quo ſpiritualiter figuratū eſt phariſeos ſiue hereticos a catholicis expoliari his q̄ in verbis vel ſcripturis eoꝝum tabernacula dei.i.eccleſie dei cōgrua reperiūtur.Deinde ſequitur ſcđm beneficium[et non erat in tribub⁹ eoꝝ infirmus]aliquis ſcʒ coꝛpoꝛe licet aīo;et hoc fuit magnum ⁊ ſpeciale dei beneficium ⁊ ingratuitis valde neceſſarium vt omes ſimul abſq3 impedimento poſſent ingredi de egypto.

36 Letata eſt Aegypt⁹ in profectione eorū: quia incubuit timor eorum ſuper eos. Exodi. xij.

¶[Letata eſt egyptus].i.egyptij ſunt letati[in pꝛofectione]id eſt receſſu[eoꝝ]de egypto pꝛopter plagas quas patiebantur in hebꝛeorum pꝛeſentia[quia icubuit timoꝛ eoꝝ]ſcilicet hebꝛeoꝝ[ſuper eos]ſcilicet egyptios.Et hec enim ꝙ oēs pꝛimogeniti ſubito erāt moꝛtui timebāt omnes:alij moꝛi ſi amplius filij iſrael moꝛarentur in terra egypti.Uel hoc intelligēdū eſt poſt vltimam egyptioꝛum moꝛtē in mari rubꝛo;ſcilicet egyptios timuiſſe reſiduos ne hebꝛei redirent et eoꝛum reliquias magna facilitate contererent et delerent Deinde ſequitur tertium beneficium.

37 Expandit nubem in protectionem eorum: & ignem ut luceret eis per noctem. Exodi. xiij.

¶[Expandit nubē in ꝓtectionē] et in refrigerium[eoꝛum] contra eſtum et ardoꝛem ſolis per diem[et ignem].i.colūnā ignis ſcilicet expādit[vt luceret eis]contra tenebras[per noctem]ne erroꝛe itineris deſolarentur.Deinde ſequitur

quartum beneficium.

38 Petierunt † & uenit coturnix: & pane cæli ſaturauit eos.

Coturni- nes. Exo. xvi.

¶ [Petierunt] ſcz a deo remediū famis nō quodcūqꝫ ſed delicatum ſcilicet carnes [et venit coturnix] id eſt multitudo coturnicum que ſolent in maritimis abundare. Deinde ſequitur quintum beneficiū [et pane celi] id eſt manna de celo deſcendente et celeſtem panem ſcilicet ſanctam eucharistiam ſignificante [ſaturauit eos] in abundātia. Deinde ſequitur ſextum beneficium.

39 Dirupit petram & fluxerunt aque: abierūt in ſicco flumina.

Exodi. xvij.

¶ [Dirupit] percutiendo [petram] quia dirupta ꝛ diuiſa ē ad pcuſſionē virge moyſi vt fieret via aquis erūpentibus [et fluxerunt aque] in tanta abūdantia ꝙ [abierūt] et cucurrerunt [in ſicco] id eſt in locis prius aridis [flumina] ita vt bibe- rent homines et iumenta. Hec petra fuit chriſtus de qua fluenta gratie prorūpūt: de quinque foraminib⁹ in corpore illius de qua etiā ſacre ſcripture fluunt q̄ nos reficiūt et hec fluēta gratie ac ſcripture abierūt in ſiccū ꝛ deſertū gētiū: his autē oībus bñficijs deus cōmēdat in abrahā meritū fidei ſeqꝛ eiū ꝛ dr.

40 Quoniam memor fuit uerbi ſc̄ti ſui: quod † habuit ad Abraham puerum ſuum.

Locu- tus ē.

¶ [Quoniam memor fuit] et recordatus eſt [verbi ſancti ſui] i. promiſſi ſui firmi ꝛ inuiolabilis quod in figura completio eterna preſignauit [quā habuit] et fecit [ad abraham puerum] i. ſeruum [ſuū] vel [puerū ſuū] propter obedientiā ꝛ innocentiam q. d. Iſta bñficia nō fuerunt illi populo īpēſa ꝑpter ſua merita ꝛ opera ſed potius hec omnia fecit et pre- ſtitit eis deus ꝑpter merita fidei abrahe ꝛ ad implendū promiſſionem ei factam.

41 Et eduxit populum ſuum in exultatione: & electos ſuos in letitia.

¶ [Et eduxit] dñs. ſ. de ſeruitute egyptiaca [populum ſuum] filios ſcilicet abrahe [in exultatione] i. exteriori hilaritate [et electos ſuos] eūdez. ſ. populuz eduxit [in leticia] interiori dicit electos q: murmurātes percuſſi ſunt. Unde poſt trāſitū maris rubri cantabant dño dicentes. Cantemus dño glorioſe enim magnificat⁹ eſt. Semper enim victores ac liberi canticū in letitia et exultatione concelebrant ſicut moyſes maria delbora. Deide ponitur ſeptimum beneficium.

Exo. xv.

42 Et dedit illis regiones gentium: & labores populorum poſſederūt.

¶ [Et dedit illis regiones gētiū] ſ. terrā chanaan vbi prius habitabant gentiles [et labores populorum poſſederunt] occupando ciuitates et vineas et alias poſſeſſiones quas alij cum labore ſibi ꝑparauerant et alia bona que acquiſierant: et in hoc beneficio eſt promiſſionum completio. Et ne hoc ipſum putaretur ſummum bonum ꝙ iſta felicitas rerum temporaliū data eſt populo dei continuo eam ad aliud retulit vbi ſummum bonum oportet inquiri dedit enim non vt propter iſta eum colant ſed

vt ea ad bonum eternum referat: et per admonitionem viſibilium tranſire valeant ad amorem eternorum. Unde ſequitur

45 Ut cuſtodiant iuſtificationes eius: & legē eius requirant.

¶ [Ut ipſi electi. ſ. verū ſemē abrahe prouocati temporalibus beneficijs] [cuſtodiant iuſtificatiões ei⁹] id eſt mandata eius in lege tradita que et aperte iuſtitiam continēt et obſeruātes ea iuſtos faciunt [et legem eius requirant] ſcilicet ſpiritualē eius intellectū diligēter inueſtigādo: hoc eſt vt cū iuſtitia viuāt et miſteria legis intelligāt. Lex enim eſt vmbra futurorum: et de his que nō corporaliter ſed ſpūaliter nūc implēda ſunt. Audiāt hoc monachi q̄ ideo i monaſteria introducunt vt cūctis ſollicitudinibus abiectis ſoli⁹ dei lege et ſeruitio p̄fruant. Ubi intelligēdū eſt dei ſeruos propterea iſta bona terre ſumere a deo vt non in eis luxu deſluāt ſeu peruerſa ſecuritate torpeſcāt: ſed ideo habeāt diuina mia p̄parata p quib⁹ iquirēdis poſſent negocioſiſſimis laborib⁹ occupari: vt ad hoc vacēt vn̄ bonū eternum poſſit acqri. i. cuſtodiāt iuſtificationes ei⁹ et legē ei⁹ reqrāt. Et ōt i v̄bis hui⁹ pſalmi q̄ſi exteriorib⁹ iteriorē intellectū cōmendem⁹: videt hic admoneri ſemē abrahe q̄ ſunt oēs filij promiſſionis ptinētes ad eternā hereditatē teſtamēti eterni vt tanq̄ ipſam hereditatē ſibi eligant deum et eū gratis colāt. i. propter ipm nō pp̄ter aliqd extra ipm: et hoc faciāt laudātes: iuocantes: annunciātes: nec in ſuā ſed in eius gloriam fide bene operātes: ſpe gaudentes: charitate feruentes: hoc totū ſonat his verbis. Cōfitemini dn̄o et iuocate nomē eius vſq; mementote mirabiliū eius: deinde ad paruulorum corda nutrienda et in fide roborāda: de patriarchis proponunt exēpla et illorum fidei et pmiſſionis dei vt imitando et ſperando ſimus ſemē illorum: nō de ſola gēte hebreorum ſz quotquot iſtā gratiā ſuſcipiūt i oī terra. Qð totū his verbis cōtinet. Mementote mirabiliū eius que fecit vſq; dū eſſent numero breui. Porro ſi in ſeruū venūdat⁹ eſt ioſeph: et hūiliatus et exaltat⁹ locuſ fecit ad tpalia bona pplo dei vt firmaretur ſuper inimicos ei⁹: quāto magis ieſus venūdat⁹ eſt et hūiliat⁹ a fratrib⁹ ſuis ſz carnē et exaltat⁹ i celis locū facit ad eterna bona pplo dei triūphāti de diabolo et āgelis ei⁹. Audi ergo ſemē abrahe nō de carne glorijādo ſz fidē imitāis pmiſſionē habēs vite preſentis et future. Moneris habere timorē in proſperis et patientiā in aduerſis. Si tentationes in hoc ſeculo tibi dure videnf, ioſep in carcere, Jeſum in cruce cogita. Si tēporaliū rerū pſperitas arridet nō pp̄ter ipſ deo ſz ipa pp deū vtere. Nec eū exiſtimes pp̄ter vite hui⁹ neceſſaria cultoribus ſuis neceſſarium: qui dat etiā blaſphematoribus ſuis ſed primum quere regnū dei et iuſtitiam eius: et hec omnia adijcientur tibi. Oratio.

Inuocantes nomen tuū domine deprecamur: vt qui patres noſtros virtute tui nominis precūte angelicis paſtibus refeciſti: nos quoq; myſticis dapibus foueas ac reformes. Per dn̄s.

[margin: Lex vmbra eſt futurorum.]

Pſalmus de ingratitudine populi Iſraēl pro beneficijs à deo ſibi exhibitis: ac de iuſti-

tia & miſericordia dei circa illos oſtenſis.

Pſalmus. CV.

1 Confitemini domino quoniã bon⁹: quoniam in ſeculũ miſericordia eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Habet aũt iſte ps ꝓ titulo bis alľ.qꝺ aliquando ſemel aliqñ bis ponit̃ in titulo: ſicut dñs aliqñ ſemel aliquãdo bis dicit amẽ in euãgelio qꝺ fit ꝓ maiori certitudine rei. ¶ Materia: recitatio bñficiorum bonis et gratis ac malis ⁊ ingratis exhibitorũ. Intẽtio: monere ad geminam cõfeſſionẽ ſcꝫ laudis ⁊ pctõꝝ ⁊ oĩ conatu cauere ne ꝗs fiat immemor bñficiorũ ⁊ ſit de nũero ingratorũ. ¶ Snia in generali. propheta in iſto pſalmo inuitat ppl̃m ad pctõꝝ ⁊ laudis cõfeſſionẽ recolitq; diuinorum bñficiorũ exhibitionẽ: malorũ recipiẽtiuꝫ ingratitudinẽ: pene ipſis inflicte grauitatẽ propter pctõꝝ ſuorum multitudinẽ ⁊ magnitudinẽ. Precedẽs ps egit de pplo iudeorũ ſm electos: iſte ait de eodẽ pplo ſꝫ iniquos. ⁊ q2 eis nõ ſolũ iuſtitia ſꝫ et mĩa dei facta eſt: de his loquit̃ cũ laudib⁹ dei ex pſona eoꝝ ꝗ ꝯuerſi veniã pcant̃ ⁊ exẽpla ꝯmemorant̃ illorũ: in quos etiã peccãtes diues apparuit mĩa dei. vñ hic ps penitẽtes roborat negligẽtes arguit: ⁊ pctã ſua cõfitẽtib⁹ veniã repromittit. ¶ Snia in ſpãli. In perſona igit̃ alicui⁹ hebrei de amaricatiõe ad miam dei cõuerſi alios ad eãdẽ miam exhortãtis ait [Cõfitemini dño] cõfeſſiõe pcti et laudis corde ore ⁊ ope. iõ [qm̃ bon⁹] eſt in natura. ⁊ ipis ꝯfitẽtib⁹. hoc iõ dicit ne ꝗs ꝓ culpa terreat̃ vľ de deo deſperet: ſꝫ ꝯfidat ⁊ miam ei⁹ depoſcat. ideo etiã [qm̃ in ſcľꝫ] .i. vſq; in finem ſcľi eſt [mĩa ei⁹] quam vſq; in finẽ ſeculi miſeris exhibet ꝯſolando in miſeria vel liberando ab ea: ⁊ iõ ꝙdiu durat hoc ſcľm poteſtis confitentes veniã promereri. hic em̃ miſericors eſt et miſeretur penitẽti: ibi iudex eſt et retribuit negligenti. vel [qm̃ in ſeculum] .i. in eternum eſt [miſericordia eius] qua nemo ſine deo poteſt eſſe beatus. Is autem qui miſericordiam expreſſit impletus conſideratione diuinorum operum et adiurans ait. Et

2 Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes eius?

¶ [Quis loquet̃] .i. ꝗs ſufficiet loq; digne laudando [potentias dñi] .i. ea q̃ ex ſua potẽtia et fortitudine potẽter ⁊ ineffabiliter operatur et dicit pluraliter potentias ꝓpter plures effectus. Et intellige ſaltẽ duo genera operum ſcꝫ creationis magna ⁊ recreationis maxima: q2 plus eſt iuſtificare impiuꝫ ꝙ creare celũ ⁊ terrã: ⁊ ꝗs [auditas faciet] alijs annũciãdo vt audiãt [oẽs laudes ei⁹] .i. oĩa et precipua que laudabiliter facit ⁊ ex quibus eſt laudandus. q.d. nullus: cum ſit potentie infinite ⁊ maior oĩ laude. Et ſi aliud nemo: ſufficit ſaltẽ hoc agat ſcilicet iudicium ⁊ iuſtitiam quia

5 Beati qui cuſtodiunt iudicium: & faciunt iuſtitiam in omni tempore.

¶ [Beati] ſunt in ſpe [qui] primo cuſtodiunt

cuſtodiūt iudicium]recte iudicando et bonum a malo diſcernēdo:⁊ deinde[faciūt iuſtitiam]exequendo in ope ⁊ recte agēdo.Vel[q̃ cuſtodiūt iudiciū].i.iudicāt ſeipſos accuſando[et faciūt iuſtitiā]deus de bonis ſuis laudādo ⁊ vtrūq[i oī tpe]ex quo incipiūt vt pſeuerēt q̃ eni pſeuerauerit vſq in finē hic ſaluus erit.vel quaſi queſtioni pmiſſe reſpondens ſubdit.[Beati q̃

mat.x. cuſtodiāt iudicium]quia illi digni ſunt pdicatores laudis diuine potentie ⁊ miſericordie.Et quia deus iuſtos facit et peccatores iuſtificat eos ab iniquitatibus ſuis ſanando orat.et ait.

4 Memento noſtri domine in beneplacito populi tui:uiſita nos in ſalutari tuo.

[Memento nr̄i dn̄e in beneplacito populi tui].i.vt ſimus de eis i quibus bn̄placitū eſt tibi.vel[in bn̄placito populi tui].i.in meritis ſanctorū q̃ tibi placēt[et viſita nos i ſalutari tuo].i.i virtute tua ſaluatrice ⁊ ad ſaluationē nr̄az nō ad dānationē ſicut viſitas reprobos vl[viſita nos]recōciliādo tibi [in ſalutari tuo].i.i filio tuo ieſu. ipe ē eni ſaluator in q̃ pctā dimittūr ⁊ sic ſanantur vt ab eo ſanati poſſim⁹ et iudicium cuſtodire ⁊ iuſtitiā facere vnde ſimus beati.Viſita inquam ad hoc ſcilicet

5 Ad uidendum in bonitate electorum tuorum:ad lætandum in lætitia gentis tuæ:ut lauderis cū hæreditate tua.

[Ad vidēdū in bonitate electorū tuoz].i.vt nos videamus in cogr̄a virtutū i q̃ ſunt electi tui[⁊ ad letādū i letitia gētis tue].i.vt letemur i caleſtitia ſpeiq̃ letat̃ gēs tua ⁊[vt lauderis cuz hereditate tua] i.inde q̄ laudabiliter viuit hereditas.i.ecclīa tua.Vel[ad vidēdū]in futuro.i.vt videamus p expiētiā. te.vel noſmetipſos[i bonitate electorum tuoz].i.quā pſtas electis tuis hoc eſt in ea pfectiōe qua electi tui perſiſtūt ⁊ etiā ad letitiam i.vt letemur de te et in te[in letitia gentis tue].i.in conſortio gentis beate letantis de te ⁊[vt lauderis la nobis[cū hereditate tua] id eſt cum angelis et ſanctis.q.d. Ibi nos eē facias vbi te videam⁹ de te et in te letemur et te laudemus:Memento inquam et viſita et neceſſe eſt.quia

6 Peccauimus cum patribus noſtris: iniuſtè egimus iniquitatem fecimus. Iudit. vij.

[Peccauimus cū prib⁹ nr̄is].i. ſicut et patres nr̄i/corā ſcz imitādo pctā[iniuſte egimus]erga pximum [iniquitatē fecimus] cōtra deū.Ecce tertio idem dicunt.i.ſe peccaſſe vt pura cōfeſſio appareat tanto.n.qſq citius abſoluit̃ quāto viuacius ſe dānat.Deinde enumerādo ſubiūgit pctā que patres fecerūt a qb⁹ filij nō receſſerūt.d.

7 Patres noſtri in Aegypto non intellexerunt mirabilia tua:non fuerunt memores multitudinis miſericordię tuæ.

[Pr̄es nr̄i in egypto]vbi multa eis fctā ſunt[nō intellexerunt mirabilia tua].i.mirabiliū ſignificata.i.qd p illa vellés dare.i.nō

tpale bonū ſed eternū qđ p illa eſt
qrēdū: ꝛ p patiētiā expectādū nō
intellexerūt cū op⁹ eſſet intellectu
vt p illa tpalia alia qrerēt.ſ.eter-
na et iō ipatiētes murmurauerūt
ꝛ tpalib⁹ bōis beari voluerūt [nō
fuerūt memores multitudinis mie
tue] quā p mlta miracula eis oñdi
ſti vt eadē ptāte quā iā expti fue-
rāt crederēt ſe ab inimicis liberā-
dos. Valde ergo culpabile ē nō in
telligere qđ itelligēdū ē: ꝛ nō me-
miniſſe qđ memoria retinēdū eſt.
hec qppe duo.ſ.intellect⁹ ꝛ memo
ria cōmēdāt ꝛ ꝯmēdabilia oſten-
dūt dei beneficia.

8 Et irritauerūt † aſcē-
dentes in † mari: mari
rubro.

†eum
†mare:
mare
rubrū.

ℭ [Et] ideo [aſcēdētes] p ſitu ter-
re de egypto: in mari [ſcʒ] [mari ru
bro irritauerūt].i. prouocauerunt
moyſen ꝛ per conſequens deum, ti-
mētes ꝛ deſperātes poſt tot mira
bilia in egypto viſa dubitātes taʒ
ppter hoſtes a tergo ſequentes q̄
propter mare obuium eis.

9 Et ſaluauit eos pro-
pter nomē ſuū: ut notā
faceret potentiam ſuā.

ℭ [Et] tamē dñs [ſaluauit eos] ab
vtroqʒ periculo nō ppter merita
eoꝝ ſed tñ [ppter nomē ſuum] ma
nifeſtādū ꝛ glorificādū.ſ. [vt notā
faceret] ꝛ oñderet [potētiā] ꝛ forti
tudinē [ſuā] ſcilʒ egyptios inſequē
tes ſubmergēdo et filios iſrael ti-
mentes ſaluando. Deinde oſtendit
quomodo eos ſaluauit. d.

10 Et † increpuit mare
rubrum & exſiccatum
eſt: & † deduxit eos in
abyſſis ſicut in deſerto.

†increpauit.
†eduxit.

ℭ [Et icrepuit] vl' icrepauit [mare
rubrū] nō voce exteriori ſed occul-
ta vi iperādo ꝛ ſua diuina potētia
diuidēdo: quā ēt q̄ ſenſu carēt ſen
tiūt ꝛ obediūt [ꝛ exſiccatū eſt] ꝛ ſic
aruit ac ſi dño ei ꝯminat⁹ fuiſſet
[ꝛ] tūc [deduxit eos i abyſſis] ſicco
veſtigio [ſicut i deſerto] qꝛ vbi fue-
rūt abyſſi aquaꝝ factū ē ſiccitate
vt deſertū vbi nō ſunt aq̄. Tūc enī
mare diuiſum ē i duodecim diui-
ſiōes ꝛ nulla trib⁹ auſa eſt itrare
prius niſi trib⁹ iude. vnde meruit
inter alias regni priuilegium et
principatum obtinere.

11 Et ſaluauit eos de ma
nu odiētiū & redemit
eos de manu inimici.

ℭ [Et] p iſtū modū [ſaluauit eos
de manu] ꝛ ptāte [odiētiū].ſ. inſe-
q̄ntiū egyptiorū q̄ oderāt eos: qꝛ
ppter eos pcuſſi erāt plagis ꝛ ſic
[redemit eos].i. liberauit ac ſi pcio
redemiſſet [de manu] ꝛ ptāte [inimi
ci].ſ. pharaōis h' i figura baptiſmi
factum ꝛ dictū eſt in quo redimi-
mur de manu diaboli magno pre
cio.ſ. ſanguie xpi. Tñ nō quocūqʒ
mari ſʒ mari rubro id ꝯueniēti⁹ fi
gurauit: ſāguis ei rubꝝ colorē fecit

12 Et operuit aqua tri-
bulantes eos: unus ex
eis non remanſit.

ℭ [Et opuit aq̄ tribulātes eos].ſ.
pharaonē ꝛ egyptios iſeq̄ntes ſub
mergēdo eos [vn⁹ ex eis] q̄ pſeq̄bā
tur pfectos apphēdere vl' iterime
re eos cupiētes [nō remāſit] vl' ſup
fuit ſʒ oēs ſimł' mortui ſūt ꝛ deleti.

13 Et crediderūt † uer
bis eius: & laudauerunt † in
laudem eius.

ℭ [Et] tūc patres nři vidētes iſta

bñficia magna[crediderũt verbis
ei⁹].ſ.deo ⁊ moyſi qđ⁹ dixerat ꝙ
liberaret eos de egyptijs dura cor
da iudeorũ q̄ nõ an̄ ſʒ poſt miracu
la crediderũt:melius fuit credere
ꝓmittẽti[⁊ laudauerũt].i. cecinerũt
ore corã oĩb⁹cũ tympãis ⁊ choris
[laudẽ ei⁹]q꞉ laudabiliter libera-
ti victores erãt dicẽtes illđ cantic-
Exodi xv. cũ.Cantemus dñō glorioſe enim
magnificat⁹ eſt.et ſʒ deũ laudarẽt
pro mirabilib⁹ operibus ſuis .tñ

14 † Citò fecerũt obli-
†feſtinauerunt. ti ſunt operum eius: nõ
ſuſtinuerũt cõſiliũ eius.

℃ [Cito]mutati a credulitate ſua
⁊ laude[fecerũt]hec que ſequunt
[ſ.obliti ſunt operũ]⁊ bñficiorum
[eius]vt murmurarent:debuerũt
eñ cogitare tãta erga ſe dei opera
[nõ ſuſtinuerũt]nec expectauerũt
cõſiliũ ei⁹.ſ.dei de ordinatiõe via-
tici ſui p deſertũ ſʒ inordiato deſi-
derio puenerũt ei⁹ cõſiliũ.q.d.nõ
patiẽter expectauerũt dõec de⁹ da
ret eis victualia qđ differebat cõ
ſilio dei vt ꝓbaret eos.Deniq꞉

15 Et concupierunt cõ
cupiſcentiam in deſer-
to:& tẽtauerunt deum
in inaquoſo.

℃ [Et cõcupierunt cõcupiſcẽtiã]
i.cibum iuxta concupiſcẽtiã ⁊ deſi
deriũ ſuum.ſ.carnes ⁊ nõ ſm ordi
natioẽ ⁊ conſiliũ diuinũ.q.d.ve-
hemẽter cõcupierũt:q꞉ nimietas
deſiderij geminatione verbi oſtẽdit
[et tẽtauerũt deũ].i.potẽtiam di-
uinã[in inaq̃ſo].i.in deſerto et loco
ſine aq̃ volẽtes ꝓbare vtrũ poſſet
eis ſubuenire in ſolitudine et car
nes dare dicentes:non poſſet de⁹
nobis dare carnes?

16 Et dedit eis petitionẽ
ipſorum:& miſit ſaturi
tatẽ in † animas eorũ. †aiam

℃ [Et]ergo vt ſcirent eum poten
tẽ[dedit eis petitionẽ ipoꝝ].ſ.illđ
qđ petierũt.ſ.carnes adducẽdo co
piã coturnicũ ita.ſ.ꝙ[⁊ miſit ſatu
ritatẽ]carniũ vſq꞉ ad nauſeam[in
aĩas eorũ].i.in aĩalitatẽ q̄ ſuſten
taꝫ eſca.Aĩam eñ hoc loco nõ ſm
ꝙ rõnalis eſt poſuit:ſed ſm illud
ꝙ aĩans corpus aĩal facit ad cui⁹
aĩalis ſuſtẽtationẽ ptinet cib⁹ ⁊
potus.Saturitatẽ vero ſequiꝫ diſ
ſenſio vel ſeditio.vnde ſubiungit

17 Et irritauerũt Moy-
ſen in caſtris: Aarõ ſan-
ctum domini.

℃ [Et irritauerũt].i. prouocaue-
rũt ad irã[moyſen in caſtris]vbi
erãt honorẽ ambiẽdo:⁊ hec irrita-
tio fuit pro ſacerdotio aaron ⁊ fi-
liorũ ei⁹:vnde ſequiꝫ[aaron ſctũ
dñi]id eſt dño cõſecratũ ſcʒ emu-
lãtes.zelo eñ ⁊ inuidia per filios
chore.ſ.dathã ⁊ abyrõ ſtimulati ꝓ
ſacerdotio aaron murmurabant.
Ẽt moyſen ad iram ꝓuocabant.

18 Aperta eſt terra & Numeri.xvj.
deglutiuit Dathan: &
operuit ſuper † congre †ſynagogã.
gationem Abyron.

℃ [Apta eſt terra]ſcʒ facto hiatu
[⁊ deglutiuit]:id eſt abſorbuit[da
than]ſcilicet cũ tabernaculis ſuis
[et operuit]ſc.ſuper congregatio
nem abyron[qui etiam cum ſuis
perijt.amborũ eñ vna erat cauſa
ſuperbiſſimi ⁊ ſacrilegi ſciſmat.s
quibus ambo erant auctores.Ecce
laus dei eſt hic ꝙ ſuos vindicau
uit.vide penas aſſimilari mo.is
peccatorum. qualitas pene tã

cta indicat.a terra votant q̃ terre na ſapuerũt ex quo conijcitur q̄ ſm hoc debet facere cõfeſſor.

19 Et exarſit ignis in ſynagoga eorũ: † flãma combuſsit peccatores.

Iect.

℄ [Et exarſit ignis i ſynagoga eorũ] .i.i mltitudie illis ſubiecta.ſ.i ducẽtis q̃nquaginta q̃ thuribula tenẽtes offerebãt icẽſum iãq3 diuino igne conſumpti ſunt. Vñ ſubdit [flãma] ex illis thuribul' exiliẽs [cõbuſſit pctõres] q̃ illicite ſacerdotiũ vſurpauerãt ⁊ ſic q̃ in incẽſo peccauerũt igne pierũt. Sicut intereſt iter irridẽtes ⁊ irriſores:int murmurãtes ⁊ murmuratores:inter ſcribentes ⁊ ſcriptores ⁊ cetera his ſiſia:ita ſcriptura peccatores appellare ↄſueuit valde iniq̃s ⁊ grauib' pctõꝝ ſarcis oneratos.

20 Et fecerunt uitulum in Oreb; & adorauerũt ſculptilia.

Exodi xxxij.

℄ [Et] ꝓterea [fecerũt] .ſ.filij iſrl' [vitulũ in oreb] .i.ꝓpe mõtẽ oreb cui' vertex appellat' ſynai abſentiã moyſi nõ tolerãtes dũ in mõte ſyna morã faceret vt legẽ accipet. Ↄ ipatiẽtia leuiũ fecit ſic mlta mala ex ea naſcunt' [⁊]poſt [adorauerũt ſculptibilia] ſcȝ eũdẽ vitulũ cõflatilẽ tãq̄ deũ.vitul' eĩ ille p̃mo fuit cõflatilis:ſȝ q2 i cõflatiõe nõ fuit plene formatus poſtmodum ſculptus eſt ⁊ ſic vocatur aliquando ſculptilis aliquando cõflatilis.

21 Et mutauerunt gloriam ſuam:in ſimilitudinem uituli comedendentis fœnum.

℄ [Et mutauerũt gl'ã ſuã] .ſ.deũ verũ ⁊ clrũ ei' q̃ erat gl'ia eorũ ſi ipi ei' ſuſtinuiſſent ↄſiliũ ⁊ cui debebat' gl'ia ꝓ glioſa eductiõe coꝝ de egypto [in ſiſitudinẽ vituli comedẽtis fenũ] exhibẽtes eũdẽ cultũ imagini hñti ſiſitudineȝ vituli comedẽtis fenũ ⁊ dicẽtes hi ſunt dij tui iſrl'. ⁊ ſic q̃ in dño gl'iari debuerãt i vitulo gl'iabant' vt ab eo comederent' a q̃ cõedunt' q̃ ſapiũt ſm carnem.ſ.a diabolo ipi vitulo pſidente. Et ita idolatrando.

22 Obliti ſunt deũ qui ſaluauit eos:q fecit magnalia in Aegypto:mirabilia in terra Chã:terribilia in mari rubro.

℄ [Obliti ſũt deũ q̃ ſaluauit eos] de mltis ꝑiculis ⁊ morte. Magna obliuio. Quid eĩ ẽ i mẽoria ſi nõ liberatio: Deide oñdit quõ ſaluauit. D. [qui fecit magnalia] .i.magnas v̄tutes [in egypto] ipos oppreſſos ⁊ tribulatos mltiplicãdo [mirabilia] ſigna.ſ.⁊ plagas [i terra chã] .i.i egypto cui' ppl's deſcẽdit a chã [terribilia i mari rubro] q2 aduerſarios afflixit ⁊ iſtis q̃d timere deberẽt mõſtrauit. Tanq̄ hoꝝ oĩm q̃ pro magnitudine ſua recoli poterant obliti eſſent gloriam dei ſimulacro vituli attribuerunt

23 Et dixit ut diſpderet eos:ſi nõ Moyſen electus ei' ſtetiſſet i cõfractiõe in cõſpectu eius.

℄ [Et] ꝓpter eoꝝ ingratitudinẽ ⁊ ſcelera [dixit] .ſ.dñs moyſi eis cõminãdo [vt diſperderet eos] .ſ.occidẽdo q2 digni erãt oẽs vt pirẽt ⁊ vtiq3 diſpderet [ſi nõ moyſen electus ei' ſtetiſſet in ↄfractiõe] .i.in plaga qua erãt feriẽdi [i cõſpectu ei'] vt ſe obijceret ꝓ illis ⁊ media

torē faceret īceſſanter pro eis orā-
do. vbi demōſtratū eſt quātū va-
leat itercesſio ſctōꝝ pro alijs apō
deum. In magna ergo veneratio-
ne habēdi ſunt deuoti ⁊ ſcti q̄ mi-
tigare pñt iram dei. Stetit ergo

24 Vt auerteret irā eius
ne diſperderet eos: &
pro nihilo habuerunt
terram deſiderabilem.

℄ [Ut auerteret] ⁊ placaret [iram
ei⁹ ne diſpderet eos] vindicādo ſe
de tāta igratitudīe ⁊ ipietate. De-
inde alia eoꝝ perā enūerat. d. ⁊ p̄-
ter hec iterū peccādo etiā [pro nihi
lo habuerūt] .i. deſpexerūt ⁊ contē
pſerūt [terrā deſiderabilē] .i. terrā
pmiſſiōis lacte ⁊ melle fluentem
poſt regreſſum exploratorū dicen-
tes: melius erat nobis in egypto.
Uel potius infidelitas eoꝝ hic re-
darguitur: q2 cum eam adhuc non
vidiſſent ſic pro nihilo habuerunt.

25 Nō crediderūt † uer
bo eius: † & murmura
uerunt in tabernaculis
ſuis: non exaudierunt
uocem domini.

† in ver
bis
† mur-
mura-
bant.

℄ [Nō crediderūt v̄bo ei⁹] q̄ pro-
miſerat eos itroducere in terram
illā. Uel [pro nihilo habuerūt ter-
ram deſiderabilē] .i. ꝯtēpſerūt qō
p illā ſignabat̄ .ſ. hereditatē eter-
nā vere deſiderabilē: ⁊ ita [nō cre-
diderūt v̄bo ei⁹] p tp̄alia ad eter-
na vocātis: ⁊ feſtinātes hic eē bti
nō ſuſtinuerūt cōſiliū eius [⁊ mur
murauerūt] dicentes faciam⁹ no-
bis ducē ⁊ reuertamur in egyptū
et hoc [in tabernaculis ſuis] .q.d.
cū eſſent in ocio: q2 hoc nō laborā-
tibus ſed ocioſis cōtingit. ⁊ dum
murmurarēt [nō exaudierūt vocē

eē dñi] vehemēter eos a murmure
per moyſen ꝓhibentis .i. noluerūt
audire vt ei obedirent.

16 Et eleuauit manum
ſuam ſuper eos: ut pro-
ſterneret eos ī deſerto.

℄ [Et eleuauit manū ſuam ſuper
eos] .i. pſuit potētiā ſuā cōminā-
do eis penā ⁊ mortē ad hoc [vt p-
ſterneret eos in deſerto] quaſi vi-
les q̄ pri⁹ fuerāt glorioſi: occidēdo
oēs numeratos a viginti annis ⁊
ſupra: preter caleph et ioſue. hoc
impletū eſt in oībus quoꝝ cada-
uera proſtrata ſunt in deſerto.

27 Et ut deiiceret ſemē
eorum in natiōibus: &
diſperderet eos in re-
gionibus.

℄ [Et] ſēt [vt deijceret] ⁊ ſupari fa-
ceret captiuitatib⁹ ⁊ alijs modis
[ſemē eoꝝ] .ſ. filios ac poſteros et
ſeq̄ces [in nationibus] ⁊ gētibus
diuerſis p circuitū: in quarū ritū
mlti eoꝝ trāſierūt [⁊ diſperderet]
diuidendo [eos in regionibus] .i.
per diuerſas regiones ne vltra de
congregatione preſumerent.

28 Et initiati ſunt Beel-
phegor: & † cōederunt
ſacrificia mortuorum.

† mādu-
cane-
runt.

℄ [Et initiati] .i. dedicati ⁊ cōſe-
crati ſunt quaſi nō tm̄ ad tp̄s co-
lētes. p qō notat̄ grauior exceſſ⁹:
⁊ ide vehemētior ira [beelphegor]
.i. idolo gētiū qō colebat̄ in monte
phegor puta cultui illius ſe appli
cātes [⁊ comederūt ſacrificia mor-
tuorū] .i. immolata hoib⁹ mortuis
quaſi dijs.

29 Et irritauerunt eum
in adinuentiōibus ſuis:

& multiplicata eſt in eis ruina.

¶ [Et irritauerũt eũ] .ſ. deũ [i adinuẽtionib⁹ ſuis] .i. in idolatria ⁊ p̄uaricatiõib⁹ mlt̄s ſtudioſe ab ei⁹ inuẽtis [⁊ mlṫplicata ē i eis ruina] .i. plaga mort̄s cũ p̄ ſuis grauib⁹ peccatis grauiter vaſtarentur: ita vt vna die viginti tria millia caderẽt: q: fornicati ſũt cũ madianit̄s.

30 Et ſtetit Phinees & placauit: & ceſſauit q̄ſſatio.

nume. xxv.

¶ [Et ſtetit phinees] cõſtãtia mẽtis ⁊ audacia opis ꝯ idolatras in vleiſcẽdo ſcel⁹ ⁊ occidẽdo mechantes [⁊ placauit] deũ ꝑ ſuũ bonũ zelũ [⁊ ceſſauit q̄ſſatio] .i. plaga a populo. Q̄ð hic dr̄ q̄ſſatio ſupra dicit̃ cõfractio. Et q: nõ hoc odio ſed dilectione fecit: dñ eũ zelus domini comedit: ideo bene ſequitur.

31 Et reputatum eſt ei † in iuſtitiã: in generatione & generationem uſque in ſempiternum.

iad

¶ [Et reputatũ eſt ei] hͦ factũ [in iuſtitiã] a deo q̄ nouit quãta id fecit ꝑpl̄i charitate [in gn̄atiõe] p̄ſente [in gn̄ationẽ] ſubſequẽtẽ. et nõ ſolũ q̄diu gn̄atio eſt ſ3 et [vſq3 in ſempiternũ] q: ex merito huius iuſtitie cõfirmauit ei dñs pactũ ſacerdotij eterni: ⁊ adhuc factũ iſtud recolitur in memoriã iuſtitie ipſi⁹. Hoc diligenter auſculta ſacerdos cui aĩe commendate ſunt euagina gladium verbi: interfice fornicationem: argue: obſecra: increpa: vt tibi reputetur ad iuſtitiam.

32 Et irritauerunt eum ad † aquas contradictionis: & uexatus eſt Moyſes propter eos: quia exacerbauerũt ſpiritum eius.

iaqua nu. xx.

¶ [Et] iterũ [irritauerũt] .i. ad irã ꝓuocauerũt [eũ] .ſ. deũ [ad aq̄s cõtradictiõis] contẽtioſe loquẽdo ꝯ moyſen ꝑpter aq̄ ðfecerũt: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtra deũ [⁊ vexat⁹ eſt] .i. mẽte turbat⁹ vt heſitaret [moyſes] nimia importunitate ꝑpl̄i ſuccenſus [ꝑp eos] ſic irritãtes: q: duri⁹ loquẽdo [exacerbauerũt] et ad diffidẽtiam ꝓuocauerũt [ſpm̄ ei⁹] .i. diffidẽter ⁊ dubitatiue diceret. Nũqd de petra hac poterim⁹ vobis aquã eijcere: timẽs ⁊ heſitans de ꝓmiſſione dñi ꝑp malitiã ꝑpl̄i. Jð ſubditur.

33 Et diſtinxit in labijs ſuis: non diſperdiderũt gentes quas dixit dominus illis.

¶ [Et diſtinxit] hͦ miraclm̃ ab alijs miraculis [in labijs ſuis] hoc eñ ambigue dixit q̄ oĩa alia certa fide ꝓmiſerat: ⁊ dubitãter petrã ꝑcuſſit q̄ in alijs nõ dubitauerat ꝑturbat⁹ ei murmure ꝑpl̄i infidelis nõ tenuit fiduciã qualẽ debuit: q̄ſi hõ nõ poſſet de⁹ facere q̄ tãta fecerat de hͦ aũt hac ſola pena correpⁱ⁹ eſt ꝙ n̄ itrauit i terrã ꝓmiſſiõis. Jlli aũt p̄dicti cũ i terrã ꝓmiſſã itraſſent [n̄ diſꝑdiderũt] ⁊ extermiauerũt gẽtes .ſ. q̄ in terra illa habitabãt [q̄s dixit dñs illis] .ſ. vt eas exterminarẽt ⁊ diſꝑderẽt ne eos ad idolatriã traherẽt ⁊ peccaȓ facerẽt.

34 Et cõmixti ſunt inter gentes & didicerunt opera eorum: & ſeruierunt ſculptilibus

eorum & factum eſt illis in ſcandalum.

¶ [Et cõmixti ſunt inter gentes] p cohabitationẽ ⁊ mutua ↄnubia: ꝓpter qđ ne fieret iuſſit eos dñs occidi [⁊ didicerũt opa eorũ] mala per ↄformationẽ in ritu ⁊ morib⁹: ⁊ cito facti ſunt magiſtri [⁊ ſeruierunt ſculptilibus eorum] idolatrãdo: ⁊ ita hoc ꝙ eas nõ diſperdiderunt: ſed cõmixti ſunt eis [factũ eſt illis in ſcãdalum] ꝓpriuȝ et aliorũ. hoc eſt in offendiculũ quo deũ offenderunt ac ſeipſos ⁊ alios grauiter leſerunt: quia gentium conformitate facti ſunt idolatre.

35 Et immolauerunt filios ſuos: & filias ſuas dæmonijs.

¶ [Et immolauerũt filios ſuos ⁊ filias ſuas] eos occidẽdo [demonijs]. i. idolis i honore demonũ dedicatis ſm morẽ ⁊ ritũ gẽtiũ qb⁹ cõmixti erãt quđ ẽ peſſi nephãde crudelitatis. Et ſi nõ in pma ſaltẽ i ſecũda etate hoc factũ eſt. Et aggrauans hoc peccatum adiungit. dicens.

36 Et effuderunt ſanguinem innocẽtem: ſanguinẽ filiorum ſuorum & filiarum ſuarũ: quas ſacrificauerunt ſculptilibus Chanaan.

¶ [Et effuderunt ſanguinẽ innocẽtẽ] ↄtra regulã iuſticie ⁊ legẽ nature: ⁊ ne pares extraneorũ ſequerẽ [ſanguine filiorũ ſuorũ ⁊ filiarum ſuarũ]. i. paruulorũ a cõſenſu illius ſceleris alienorũ [quas ſacrificauerunt ſculptilibus chanaan]. i. chananeorũ inter eos habitãtiũ. Tria ergo ſcelera in vna re commiſerũt homicidiũ: q: inocẽtẽ ſanguinẽ effuderũt. Parricidiũ: q: filios ſuos ⁊ filias iugulauerũt. Sacrilegiuȝ: quia eoſdẽ idolis ſacrificauerunt.

37 Et interfecta eſt terra in ſanguinib⁹ & cõtaminata eſt in operibus eorum: & fornicati ſunt in adinuentionibus ſuis.

¶ [Et interfecta eſt terra in ſanguinibus]. i. hoĩes terreni habitantes in terra: ⁊ ponitur continẽs ꝓ contento: q̄ fere oẽs hoc peccato in aĩa ſunt mortui. ipi eñ interficiebãt animas ſuas immolãdo filios ſuos ⁊ filias ⁊ effundendo ſanguinem innocentẽ [⁊ contaminata eſt in operibus eorum]. i. ipſi contaminati ſunt in operibus ſuis [⁊ fornicati ſunt] a vero ſponſo animaruȝ recedẽdo ⁊ idolis ſeruiendo ac polluti [in adinuẽtionibus ſuis]. i. in adulterinis ſuperſtitionibus ſuis.

38 Et iratus eſt furore dominus in populum ſuum: & abominatus eſt hæreditatem ſuam.

¶ [Et irat⁹ eſt furore dñs in]. i. cõtra [populum ſuũ] hoc eſt ad modũ irati ⁊ furẽtis excitauit potẽtiam ſuã ad vindicandũ [⁊ abhominat⁹ eſt]. i. tanq̃ abominabilẽ deteſtat⁹ eſt ꝓ peccatis ſuis [hereditatẽ ſuã] ſcȝ ppłm iſrael quẽ elegit in hereditatem ſibi: hoc eſt auerſus eſt ab eis non ad perditionẽ: ſed ad diſciplinã quđ innuit nominãs hereditatẽ.

39 Et tradidit eos in manus gentium: & dominati ſunt eorũ qui oderunt eos.

¶[Et tradidit eos in manꝰ].i.in
prātē[gētiū]vt eis ſeruirēt[⁊ dñā
ti ſunt eorū]nō q̇cūq3:ſed[qui ode
rūt eos]⁊ ex odio precedenti gra-
uius afflixerūt eos.Ecce q̇ gloria-
bātur in idolis opprobrio ſeruitu-
tis ſubſunt quas ſeruiunt inimicis
graue enim eſt ſeruire infenſo qui
nullo placatur obſequio.

40 Et tribulauerūt eos
inimici eorum & humi-
liati ſunt ſub manibus
eorum: ſæpè liberauit
eos.

¶[Et tribulauerunt eos inimici
eorū]dura ſeruitute opprimēdo et
grauiter affligendo[et humiliati
ſunt]nō humilitate virtuoſa.ſ3 de
iectione ⁊ detētiōe[ſub manibꝰ].
i.poteſtate[eorꝫ]hoc eſt deiecti ⁊ vi
les facti ſunt ⁊ merito ſic ſunt hūi
liati[quia ſepe liberauit eos]dñs
⁊ parū vel nihil ꝓfecit ſide:qꝛ mia
totū concludit:ab ea incepit et ad
ipſa3 poſt peccata ⁊ flagella redit.
pmiſit beneficia nec tñ ceſſat iniq-
tas:poſtea intulit vindictam ⁊ af-
flictis iterum miſeretur.

41 Ipſi autem exacerba
uerunt eum in conſilio
ſuo:& humiliati ſunt in
iniquitatibus ſuis.

¶[Ipſi aūt]ſilr[exacerbauerunt]
⁊ ꝓuocauerunt[eum].ſ.poſt libe-
rationē peccata iterando ⁊ hoc[in
cōſilio ſuo]malo qđ habuerunt vt
eo relicto idola ſequerentur ⁊ non
mādata legis ⁊ quo queſierūt que
ſua ſunt nō q̄ dei.cuius non ſuſti-
nuerūt conſiliū de eternis promiſ
ſis feſtinātes beī fieri in tēporali-
bus ⁊ trāſitoriis[et]ideo[humilia
ti ſunt]ſic et afflicti nō humiliatio
ne pnie ⁊ virtutis/ſed vtilitatis ⁊
adiectionis[in iniquitatibꝰ ſuis].
i.ꝓpter iniquitates ſuas.Et l3 tā-
te eſſent nequitie ⁊ ingratitudies:
deus tamen plenus miſericordia
non neglexit eos.Imo.

42 Et uidit cùm tribula
rentur: † & audiuit ora †cū au
tionem eorum. diret.

¶[Et vidit]ſc3 oculo miē tribula
tionem eorū vt eos liberaret inde
[cū tribularentur flagello miſerie
[⁊ audiuit orationē eoru3] pro ſua
liberatione ſubueniēdo eis in tri-
bulatiōe tāq̄ penitētibꝰ de petis
ſuis.nulla vnq̄ ex parte dei datur
occaſio deſperationis petōꝝ.docet
eñ ⁊ te q̄ ſi conuerſus ingemue-
ris ꝓtinus appropinquat auribꝰ
precibus tuis.

43 Et memor fuit teſta-
menti ſui: & pœnituit
eum ſecundùm multitu
dinē miſericordiæ ſuæ.

¶[Et memor fuit teſtamenti ſui]
vtiq3 eterni nō veteris quod abo-
letur:ſed noui quod cum abraham
in initio fidei noſtre pepigit.Cau-
ſa ergo ne iſrael pro debito pecca-
ti periret eſt teſtamētū nouu3 vbi
eſt dñi aduētꝰ q̇ ē abrahe ꝓmiſſus
[⁊ penituit eū].i.ad modū penitē-
tis ſe habuit:et fecit qñ mutauit
qđ videbat facturꝰ.ſ.eos pditurꝰ
⁊ miſeriā i mia3.Dicit eñ deꝰ peni
tere qꝛ mutat ſniam cū nos videt
penitere.Quales eñi nos ſumꝰ illi
talis ipſe nobis. ⁊ hoc[ſecundum
multitudine3 miſericordie ſue]ma
giſq̄ ſecundum merita illorum.

44 Et dedit eos in miſe-
ricordias:in conſpectu
omniū qui ceperāt eos.

¶ [Et dedit eos].ſ.pdeſtinatos de illo pplo [i miſericordias] de multis miſerijs vt eſſent vaſa miſericordie ⁊ nō vaſa ire. ⁊ dicit miſericordias in plurali: qꝛ vnuſqſqꝫ propriū donū habet a deo alius quidē ſic: alius aūt ſic [in cōſpectu oīm q ceperant eos].i.gētiū vt eos gentes mirētur: ⁊ metuāt q prius eos deſpexerunt: ⁊ crudeli ſuitute oppreſſerant Vel [in cōſpectu omniū qui ceperant eos].i.diaboli ⁊ angelorum eius: vt eos deſerāt qui eos captiuos prius tenebant. Deinde precatur qḋ futurū vidit ſcꝫ vt eccleſia de omnibus gētibus congreget: ⁊ laudes eternas cātet.d.

45 Saluos fac nos domine deus noſter: & cōgrega nos de † nationibus. †gentibus.

¶ [Saluos fac nos] [dñe deus noſter] ab omnibus periculis ⁊ miſerijs ne inimici vel vitia dominētur nobis [⁊ cōgrega nos de nationibus] in quib⁹ diſperſi ſumus in locum tui cultus. vl [ꝯgrega nos] ⁊ alias oues in vnitatem fidei [de nationibus].i.de gentibus vt fiat vnuꝫ ouile ⁊ vn⁹ paſtor. vnde dñs ait. Alias oues habeo ſcilꝫ de gentibus: ⁊ illas oportet me adducere ⁊c. Ad hoc inquam congrega. Joh. x.c.

46 Vt confiteamur nomini ſancto tuo: & glorie mur in laude tua.

¶ [Vt confiteamur] confeſſione tue laudis [nomini ſancto tuo] id eſt ad honorē nominis tui i preſenti et in futuro. et recognoſcamus omnia nobis bona a te collata [et gloriemur in laude tua] non in iactantia vel in poteſtate humana Deinde ipſam laudem breuiter exponēdo ſubiungit quaſi dicat Cōfiteamur domino dicentes.

47 Benedictus dominus deus Iſraël à ſeculo & uſque in ſeculum: & dicet omnis populus fiat fiat.

¶ [Benedictus] eſt [dominus deus iſrael].i.fidelium deum videntiuꝫ ⁊ non ad tps ſed [a ſeculo] pñti [⁊ vſqꝫ in ſclm] eternū. vel [a ſeculo et vſqꝫ in ſeculū].i.ab eterno ⁊ vſqꝫ in eternū. hoc nūc canit eccleſia de tanto bono leta: hoc ⁊ ſine fine canēt illi de quib⁹ dr. Beati qui habitāt in domo tua dñe/in ſcla ſcloꝝ laudabūt te. Sequit confirmatio et finis [⁊ dicet omnis populus] pdeſtinatus tā de iudeis q de gētibus cōſentiēdo ⁊ cōfirmādo qḋ dixi in laudem dei [fiat fiat].i.amen amē. q.d. huic laudi conſentient omnes predeſtinati. p.lxxx iij.

Oratio.

Memento nr̄i dñe in bñplacito ppli tui ⁊ a pctī nos ſeruiture diſcuſſos ſalutaris tui viſitatiōe ſalutifica. Per dñs

Inuitatio ad dei laudem & gratiarum actionem pro liberatione à uarijs periculis & anguſtijs ac tentationibus.

Pſalmus. C V I.

ij. Confitemini domino quoniam † bonus: quoniam in ſeculū miſericordia eius. †ſuauis eſt.

¶ Auctor pſalmi pphera dauid. Habet etiā hic pſalm⁹ in titulo bis all'a. habuit ſupior bis all'a q ē de pplo iſrael. hꝫ ⁊ hec qꝫ bis q eſt de

vniu̇ eccl'ia q̄ ↄſtat ex duob⁹ pplis et merito hoc fit vt dicam⁹ abba pr̄ cū idē ſit abba q̄d pr̄. ¶ Materia gratiaꝝ actio quorūcūq; liberato rū diuinit⁹ a picul'is ⁊ anguſtijs. ¶ Intentio. monere ad dei laudē propter hmōi liberationē. ¶ Sen tentia in generali. propheta in iſto pſalmo ait de liberatis a diuerſis periculis: et ſpecialiter de vniuer ſali eccleſia que conſtat ex genti bus ⁊ iudeis in angulari lapi de collectis: ⁊ commendaturus mi ſerationēs dei de diuerſis pericul' ⁊ tētatiōibus electos ſuos liberātis in ſingulis. Primo exponit tenta tionem. Secūdo pro liberatiōe cla morē. Tertio clamoris exauditio nē. Quarto pro exauditione confeſ ſionem ⁊ laudationez. Significat autem quatuor tentationes. Pria eſt erroris ⁊ famis verbi ⁊ notitie dei ſcʒ eorū qui adhuc in errore ve teris vite ↄſtituti ignorāt viā dn̄i: iam tn̄ manu dei excitati icipiunt eſurire viā veritatis ⁊ ſitire. Scda eſt difficultas vicēdarū cōcupiſcē tiarū: ſcʒ eorum qui iaʒ in via poſi ti ſciunt quō viuere debeāt: ⁊ conā tes quod norunt ligati cōſuetudīe a malis abſtinere nequeant: quia de viribus ſuis pſumētes ppter ſuperbiā deficiūt. Tertia eſt tedij atq; faſtidij in bn̄ faciendo. ſ. eorū qui iā probabiliter ↄuerſantur: ſʒ excipiūtur tētatiōe tedij ⁊ accidie: ⁊ quaſi cuiuſdā deſpatiōis de ſalu te: ita vt nec legere nec orare dele ctet nec bonum facere. Quarta eſt tempeſtatis ⁊ periculoꝝ in guber nādis eccleſijs: et hec maxime per tinet ad rectores: De tribus em̄ tē tationibus liberatus iā fortaſſe di gnus ē cui ppl's cōmittat: ⁊ ibi q̄r ta tētatio occurit quatiens naueʒ eccleſie ⁊ turbans rectoreʒ. Sed in his hoībus vnicū ⁊ ſingulare ē re mediū. ſ. clamare ad dn̄ʒ. Decet aūt

h̄ pp q̄d ſum⁹ p nos. ſ. miſeri ⁊ iſr̄ mia ma: ⁊ q̄d p mias dei. ſ. bōi ⁊ mi lij dei vbi ↄtent̄ hoīs ſupbia: ⁊ glo rificat̄ dei gr̄a q̄ de q̄tuor tētatio nib⁹ liberat q̄ deſcribunt̄ in ſeq̄n tib⁹ de q̄b⁹ p nos liberari nō va lemus. Sniā in ſpāli. ppheta ergo cōmēdatur⁹ miam dn̄i de q̄tuor tētationib⁹ liberātis pri⁹ eius fi deles monet ad cōfeſſionē: d. [Con fitemini dn̄o] oēs fideles vtroq; modo ſcʒ pctā ⁊ laudes. ⁊ hoc ideo [q̄m bon⁹] ē dn̄s ⁊ ſuauis guſtāti bus q̄ creauit nos ſibi ſimiles: qui creauit diſſimiles: q̄ regit idignos: qui coronabit immeritos. Confite mini etiam [q̄m in ſclm] .i. eternū eſt [mia eius] q̄ ideo ē ſuper homi nes tpaliter vt ea ſint beati i eter nū. Et q̄d poterʒ dn̄o deo tuo retri buere p oīb⁹ bōis q̄ tibi retribuit niſi confiteri et laudare. Et quod ego dico de bonitate ⁊ mia eius.

2 Dicant qui redēpti ſunt à domino quos re demit de manu † inimi ci: † & de regionibus † congregauit eos. †inimi corum. †nō h̄z

¶ [Dicant] .i. hoc dicere debēt pro rinus oēs [qui redempti ſunt] ſan guine xpi vel liberati a malis tan q̄ precio redempti [a dn̄o] .i. p dn̄ʒ [quos redemit de manu] .i. ptāte [inimici] .i. diaboli vl' cuiuſcunq; [⁊ de regionibus] diuerſis [congre gauit eos] ſimul in vnum locuʒ vl' in vnuʒ populū dei / ⁊ in vnitateʒ fidei. Redēpt⁹ q̄deʒ vr̄ ⁊ ppl's iſrl' de terra egypti ⁊ de regionib⁹ ei⁹ congregatus. Multe em̄ etiā vni⁹ prouincie regiones ſunt / ſed quia redemptos iſtos intelligi vult in toto orbe terrarum manifeſtat cuʒ ſubdit. Congregauit inquam.

3 † A ſolis ortu & oc- †ab oc̄ntē

caſu:ab aqlõe & mari.

¶ [A ſolis ortu].i. ab oriēte[ꝛ oc caſu].i.ab occidēte[ab aquilone] i.ſeptētrione[ꝛ mari].i.ab auſtro hoc eſt omnibꝰ plagis terre ſiue partibus mūdi:hic patet ꝙ nõ de ſolis iudeis dicit.Deinde exponitur primū piculū ꝛ prima tētatio ſcilȝ deuiatio ꝛ error: vbi eſt ꝛ fames.q.d.redemit:congregauit qd̄ neceſſe erat.quia.

4 Errauerunt in ſolitu
dine in † inaquoſo:uiā
ciuitatis ⟂ habitaculi
nõ inuenerunt.

† ſiccitate. † habitationis

¶ [Errauerūt] ſcȝ iuſti quos redemit de diuerſis plagis[in ſolitudine in inaquoſo].i.ſine aqua[viā ciuitatis habitaculi] .ſ.hominum [nõ īuenerūt]que eos duceret ad ciuitatem vbi habitarēt .Myſtice [Errauerūt]nõ habētes viam veritatis ipi exiſtētes;[in ſolitudine] i.ſine deo ꝛ deſerti ab eo[ꝛ ī inaquoſo].i.ī mētis ariditate ſine rore grē ꝛ ſine vera doctrina:q꞉[viā]q̄ eſt fides[ciuitatis habitaculi].i.q̄ ducit ad ciuitatē supernā in qua habitādū eſt[nõ inuenerūt] q꞉ fidē nõ habuerūt ꝑ quā venire ad ciuitatē habitatiōis ſuperne potuiſſent.Et preter errorē erat eis inopia.quia ipſi erant.

5 Eſurientes & ſitien-
tes † :anima eorum in
ipſis defecit.

† ferant

¶ [Eſuriētes ꝛ ſitiētes] ꝓpter defectū victualiū ī deſerto[anima] i. vita[eorū in ipſis defecit]a vigore ſuo ꝓpter famē ſitim ꝛ laborē. Myſtice[Eſuriētes ꝛ ſitiētes]q꞉ erāt ſine cibo verbi dei ꝛ potu gratie[ꝛ]ideo anima eorum [in ipſis defecit]a bono interiori,non habuerunt illum ſpiritualē cibū ſine me ꝛ potū de quo dicit.Beati qui eſuriūt ꝛ ſitiūt iuſtitiā:quoniā ipſi ſaturabuntur.quo vtroqȝ cibo ꝛ potu qſquis ieiunus remanet de vita anime eius deſperatur.

Math. v.

9 Et † clamauerūt ad
dominum cum tribula
rentur:& de neceſſitati
bus eorum eripuit eos.

† et clamauerunt.

¶ [Et]iō iā cōuicti ꝛ ſuprna bonitate excitati[clamauerunt ad dnm]. ductorē ꝛ paſtorem ac doctorē verum[cum tribularentur] errore fame ꝛ ſiti vt liberarent̄ ab eis[ꝛ de neceſſitatibꝰ eoꝝ].i.pdictis malis īeuitabilibꝰ[eripuit eos]ad ſe deuote in tribulatione clamantes Tūc em̄ exaudimur a domino qn̄ non ſimplex vox ſed tribulatio clamat ad dnm.Et ſubdit qd eis fecit.

7 Et deduxit eos ī uiā
rectam:ut irent in ciui-
tatem habitationis.

¶ [Et deduxit]a deuio[in viā rectā]ſua prouidētia diuina[vt irēt in ciuitatē habitationis]vbi poſſet ſibi de victualibus prouidere. Myſtice[ꝛ deduxit eos]ab errore [in viā rectā].i.in viā fidei.q.d.eripuit eos de ignorātia oſtēdēs eis viā veritatis[vt]per hanc viam [irent]bn̄ operando[in ciuitatem habitationis]ſcilicet in celeſtem hieruſalem in qua ſanctorū anime nunc mente ꝛ poſtea ipſa veritate habitantes quieſcunt quā deſiderare iam mēte ire eſt.Et q꞉ ad hoc merito ſequitur gratiarum actio.ideo ſubditur

8 Confiteantur domi
no † miſericordię eiꝰ:&

† miſerationes

mirabilia eius filijs hominum.

¶ [Confiteant domino] i. pariāt cōfeſſionē laudis: ac ſint cauſa ⁊ materia laudis diuine ⁊ laudandi dn̄m [mie ei⁹] facte hominib⁹ nō merita noſtra: nō vires: nō ſapiētia [⁊ mirabilia eius filijs hominū] exhibita. i. eedem mie que mirabiliter ſunt facte. q. d. mia ⁊ mirabilia dei q̄ fecit hoīb⁹ inducant illos ad cōfitendū ⁊ grās agendū ⁊ vt ipi iā h̄ experti dicāt ēt ī expti.

9 † Quia ſatiauit animam inanem: & animā eſurientem † ſatiauit bonis.

†q̄m
†impleuit

¶ [Q̄r] nō ſolū duxit in viā/ſʒ ēt a fame ⁊ ſiti liberauit: ⁊ [ſatiauit aīam inanē] i. deſiderium aīe vacuū cibo ⁊ potu [et] pro. i. [animā eſuriētē] ⁊ ſitiētē ſatiauit bōis de ſideratis ſcʒ cibis ⁊ potib⁹. Myſtice [quia ſatiauit aīm inanē] bonorū que erat vacua ⁊ ſine deo [⁊ aiam eſurientē] i. ſcire appetentem quādo a deo viſitata medicū deſiderabat [ſatiauit bonis ſpiritualibus. Tales enim deus aias celeſti bono ſatiat quas ⁊ ſi inanes tamē eſurientes inuenit. Sequitur de ſcdo periculo: ſcʒ captiuationis ab hoſtibus: ⁊ ſcda tētatione ſcʒ in vincendis concupiſcētijs. q. d. ſatiauit etiam bonis deſideratis ⁊ expectatis.

10 Sedentes in tenebris & umbra mortis: † uinctos in mendicitate & ferro.

†cōpeditos.

¶ [Sedētes in tenebris] carceralib⁹ [⁊ vmbra mortis] q̄r carcerati parū vidētur differre a mortuis [victos ⁊] alligatos [⁊ ī mēdicitate] i. defectu ⁊ indigētia oīs boni eos ī de liberādo. Myſtice [Sedētes] i. morātes ex praua ɔſuetudine [in tenebris] vitiorū [⁊ vmbra mortis] i. in vitioſa vita que imago eſt future mortis [victos] i. ligatos [in mēdicitate] q̄r ipſi erant mēdici per īdigētiā boni [⁊ ferro] i. dura difficultate rūpēdi: q̄r vincula pctōrū ferrea ſunt: ⁊ quaſi inuincibilia. Et cā hoꝝ maloꝝ ſubiūgiṫ

11 † Quia exacerbauerunt eloquia dei: & conſiliū altiſſimi † irritauerunt.

†q̄m ī amaricauerūt eloquia dñi
†exacerbauerunt

¶ [Q̄r exacerbauerūt] i. acerba ⁊ īportabilia reputātes cōtēpſerūt [eloquia dei] eis non obediēdo. et q̄ mādauerat nō cuſtodiēdo cōtra ſermones dei agētes. ⁊ in ei⁹ regulis viuere reſpuētes. Unde eis erat irat⁹. [⁊ ɔſiliū altiſſimi] i. admonitiōes q̄b⁹ cōſulit generi hūano [irritauerūt] ei nō acq̄eſcēdo: ſʒ tāq̄ inutile ſpernēdo ſciētes voluntatē dn̄i ⁊ negligētes. Tūc eīm ɔſiliū dn̄i irritaṫ q̄n volūtas ei⁹ cognoſciṫ ⁊ negligiṫ. Maior eſt aūt culpa negligētie q̄ ignorātie. ſpernēdo ergo cōſilium dei noluerūt ſalubriter humiliari.

12 Et humiliatum eſt in laboribus cor eorū: & infirmati ſunt nec fuit qui adiuuaret †.

†eos.

¶ [Et] ideo [humiliatū eſt] tādē [in laboribus cor eorū] i. a ſupbia deiectū ꝓpter labores ⁊ afflictiones vel pp p̄ſſurā cōſuetudinis ſue praue i qua laborabāt [īfirmati ſunt] i. debilitati virtute. vel facti ipotētes p ſe reſiſtere vitijs [nec fuit] alius [q̄ adiuuaret] deo

deſiſtēte ab auxilio.Quos eñ diui
na virt⁹ nō adiuuat eos ꝓcul du
bio infirmitas ꝓpria grauat labo
rare ꝯtra vitia pōt:ſed non vince-
re.hinc dominus ait.Sine me ni-
hil poteſtis facere.

13 Et † clamauerunt ad
Joh. xv. dominum cûm tribula-
†excla- rentur:& de neceſſitati-
mane- bus eorum † liberauit
runt. eos.
†ſal uos fecit

¶[Et]ſic humiliati ꝛ īfirmati[cla
mauerūt ad dñ̄z]adiutorē verū pe
nitētes ꝛ petētes eius auxiliū[cū
tribularēt]et tāta difficultate ve-
xarent:qꝛ vexatio dabat eis intel-
lectū[et de neceſſitatibus eorum]
ſ.a penis quas neceſſario ſuſtine-
bāt:ꝛ a vinculis difficultatis ꝛ ma
lo ꝯſuetudis[liberauit eos] ad ſe
clamātes.Poſt clamorē ſequit libe
ratio ꝛſubiūgitur de quibus neceſ
ſitatibus liberauit.

14 Et eduxit eos de tene
bris & umbra mortis:
& uincula corū dirupit.

¶[Et eduxit eos de tenebris]car
ceralibus [et vmbra mortis].i.de
vita carcerali que eſt q̄dam imago
mortis[et vīcla corū dirupit].i.di
rūpi fecit quib⁹ in cuſtodia carcera
li detinebantur.Myſtice[et edu-
xit eos de tenebris]vitiorū[ꝛ vm
bra mortis].i.cecitatis iniquitatis
q̄ eſt cauſa mortis in qbus ſedebāt
[ꝛ vincula]difficultatis[eorum di
rupit]vt liberi incederent.q.d.libe
rauit eos a vitijs:rupit difficulta
tes:incipit iā eis facile eſſe quod
erat difficile.ſ.a malis abſtinere.
Deinde pro liberatione ſequitur
laudatio.Et ob id

15 Confiteantur domi-
no † miſericordię eius: †miſe-
& mirabilia eius filijs rationes
hominum.

¶[Confiteant dño].i.pariāt con-
feſſionē laudis et ſint materia ꝯfeſ
ſionis ꝛ laudis diuine[mie ei⁹].qb⁹
a mal' liberat:ꝛ bona dat[ꝛ mirabi
lia ei⁹].i.ipſe mie mirabiles[filijs
hoim]exhibite miſericorditer ꝛ mi
rabiliter eis ſubueniendo:et circa
eos operādo ly hoc nō mereant.Et
repetit cauſas quare debēt ꝯfiteri

16 Quia contriuit por-
tas æreas:& uectes fer-
reos confregit.

¶[Qꝛ ꝯtriuit portas ereas]qbus
tenebant cōcluſi[et vectes ferreos
ꝯfregit]qb⁹ porte firmabant vt.ſ.
confractis carcerum clauſtris pa-
teret vinctis liber egreſſus.My-
ſtice[quia contriuit portas ereas]
i.conſuetudines vitioſas q̄ clauſos
nō ſinunt exire[et vectes ferreos]
i.difficultates vel diabolicas ſug-
geſtiones que portas obſerant[cō
fregit ſua virtute.Ereas ꝛ ferreas
pro fortitudine ponit:ſed virtus
dei hec frangit.Et

17 Suſcepit † de uia ini
quitatis corū : propter
iniuſtitias enim ſuas hu- †eos
miliati ſunt.

¶[Suſcepit]eos curandos vel a
ſe in altū boni operis[de via iniq
tatis coꝝ]in qua ambulabāt.i.de
ipſa iniquitate que erat illis via
[propter iniuſtitias eñ ſuas].i.qꝛ
ſuperbiendo ſibi tribuebāt nō deo
ſuam iuſtitiā ꝯſtruētes[humiliati
ſunt]vt exaltarent i eo.Qui eñ de
ſuis viribus p̄ſumebāt inuenerūt
ſe nihil poſſe ſine dei adiutorio:ꝛ
ſic ſuſcepti ſunt ab eo.Deide ſeqt

tertiū periculum.ſ.infirmitatis et tertia tentatio.ſ.tedij et faſtidij be nefaciendi.

18 Omnem eſcam abominata eſt anima eorū: et appropinquauerunt uſque ad portas mortis.

¶ [Omnē eſcā abhominata eſt aīa eorū] .i. appetitus eorū abominabatur omnem cibum [et appropinquauerunt] p augmētū infirmitatis [vſqꝫ ad portas mortis] ex deſperatione ſanatiōis. Myſtice. Et ſi ſuſcepit eos de via iniquitatis tamen [omnē eſcam] ſpiritualem vnde aīa viuit.ſ.verbi dei. corporis chriſti operis boni [abhominata eſt anima eorum] .i. faſtidiuit: ⁊ ipſo faſtidio languebant et periclitabantur vnde ſubiūgit [et appropinquauerunt vſqꝫ ad portas mortis] .i. vſqꝫ ad defectum ⁊ interitū anime tantum eſt enim periculum eſcam ſpiritualem faſtidire vt interitus inde poſſit prouenire.

19 Et † clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de neceſſitatibus eorū liberauit eos. †exclamauerunt.

¶ [Et] ita periclitati [clamauerūt ad dominum] medicum ſuum [cum tribularentur] infirmitate ſeu faſtidio ⁊ tedio [et de neceſſitatibus eorum] ſcilicet huiuſmodi tribulationibus [liberauit eos] vt infirmi ſanarentur et tedio affectos ſpiritualis eſca delectaret. Reſtat ergo vt ſi te delectet hic cibus non hoc tibi tribuas: neqꝫ hinc aliqua arrogantia infleris et auidus tibi in eos qui faſtidio periclitantur non ſuperbe inſilias: intelligens hoc non a te tibi eſſe: vitium quoqꝫ tuum et languorem tuum ſentiens clama ad dominum. Deinde ſubdit quomodo liberauit.

20 Miſit uerbum ſuum & ſanauit eos: & eripuit eos de † interitionibus eorum. †corruptela.

¶ [Miſit verbum ſuum] id eſt preceptum dedit [et ſanauit eos] quia dicere dei eſt facere [et eripuit eos de interitionibus eorum] ne ſic infirmati interirent. Myſtice [miſit verbum ſuum] id eſt deſiderium verbi et cibi ſpiritualis cuius faſtidio languor erat [et ſanauit eos] ab huius tedio et ab accidia que eſt faſtidium boni ſpiritualis [et eripuit eos de interitionibus eorū] in quibus ſe ipſi demerſerant id ē de corruptela mentis que faſtidit quod dulce ē ergo de hoc beneficio ſicut de ceteris ſuperioribus.

21 Cōfiteantur domino † miſericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum. †miſerationes.

¶ [Confiteantur domino miſericordie eius: et mirabilia eius filijs hominum] id eſt laudetur deus in copia miſericordiarum ſuarum et mirabilium que fecit et oſtendit filijs hominum. Confiteantur domino non merita noſtra non vires noſtre non ſapientia noſtra ſed miſerationes eius ille ametur ⁊ laudetur in omni liberatione noſtra qui inuocandus eſt in omni tribulatione noſtra.

22 Et ſacrificent ſacrificiū laudis: & † annūciēt opera eius ī exultatiōe. †nuncient.

¶ [Et ſacrificent] ſanati et liberati pro gratiarum actione [ſacrificiū laudis] ex corde et deuotione. Sa-

Sacrificium laudis ſacrificare quid eſt. Sacrificium enim laudis ſacrificare eſt ipſam diuinã laudẽ cũ oi deuotione cordis offerre vt homo interius igne diuino accendatur. Talis enim laus dño placet q̃ interius ardore eius accenſa eſt [et annũciẽt] aliis opa eius] in ſe ipſis experta ad laudẽ et vtilitatẽ proximi. [in exultatiõe] et hilaritate cordis et mẽtis non cũ tedio ſed merore: non cum faſtidio et anxietate ſed cũ gaudio cunctis annũciẽt qualiter eos dñs ſua miſeratiõe ſaluauit. Deinde ponitur quartum periculum ſcilicet tẽpeſtatis in mari: et quarta tentatio que eſt tẽpeſtatis periculoſũ ſeculi. Unde ſequitur

23 Qui deſcendũt mare in nauibus : facientes operationem in aquis multis.

¶ [Qui deſcẽdũt mare ĩ nauib⁹] ad nauigãdum faciẽtes opatiõnẽ in aquis multis] ſcilicet piſcationes et operatiões alias. Myſtice. [Qui deſcendunt] a ſublimitate contemplationis mare] id eſt ſeculum et ad procellas ſeculi vt p chriſto fluctus tribulationum patiantur ipſi exiſtẽtes [in nauibus] id eſt in eccleſijs quas gubernant que multe ſunt et vna eſt que eſt nauicula petri: que chriſtum portant et a fluctibus ſeculi tunduntur, facientes opationem] in verbo: exemplo: ſubſidio et huiuſmodi [in aquis] id eſt populis multis] predicando eis. Omnes in naui ſumus alij operantur alij portantur ſimiliter tamẽ omẽs in tẽpeſtate periclitantur et in portu ſaluãtur.

24 Ipſi uiderunt opera domini : & mirabilia eius in profundo.

¶ [Ipſi] nauigãtes [viderũt opa dñi:] ſcilicet piſces et reptilia [et mirabilia eius] i beluis et varijs monſtris marinis [in profundo] id eſt in mari. Myſtice [Ipſi] rectores ſingulariter [viderunt] id eſt ſpiritualiter itellexerũt [opera dñi] ſcilicet creationis. recreationis: retributiõis: dãnationis [et mirabilia eius in pfundo] ſeculi vel cordis humani i cõfeſſionib⁹ auditis id eſt que deus mirabiliter opeꝛ in cordib⁹ hoim qb⁹ nihil profundius eſt dando eis grãm cõficiẽdi ad ppoſitũ relinqndi pctã et bñ opandi: pfundũ enim ſcli eſt cor hois vñ vẽti erũpũt: et fiunt tempeſtates ſeditionũ et diſſentionũ que nauẽ pturbãt: vel in pfundo ſacre ſcripture mirabilia vident que pre alijs ea intelligere debent. Et ſubiungit quid in his agitur. d.

25 Dixit & ſtetit ſpiritus procellę: & exaltati ſunt fluctus eius.

¶ [Dixit] ſcilicet deus [et ſtetit] id eſt ſurrexit [ſpũs procelle] id eſt vẽtus tẽpeſtatis [et exaltati ſunt] et intumuerũt [fluct⁹ ei⁹] ſcilicet maris. Myſtice [dixit] id eſt pmiſit et voluit de⁹ [et ſtetit] id eſt ſurgẽs ĩhorruit et durauit [ſpũs pcelle] id eſt pſecutio tyrãni avl diabolica hoc ãt fecit de⁹ volẽs vt ad eũ clamarent: et hi qui gubernant et hi q̃ portant [et exaltati] id eſt augmentati [ſunt fluct⁹ ei⁹] id eſt mot⁹ et acceſſus tẽtationis quos iniqui cõmouẽt ſuper iuſtos et qualiter oſtendit. d.

26 Aſcendunt uſque ad cælos † & deſcendunt uſque ad abyſſos : anima eorum in malis tabeſcebat. † no͂ habet et.

¶ [Aſcẽdũt] fluctus et p cõſequẽs

naues[vſq ad celos].i.i magnã altitudinẽ q̃ſi in celũ[τ deſcendũt vſq ad abyſſos].i.i marias ꝓfunditates maris[aĩa eoꝝ].ſ.nauigãtiũ[in malis]τ afflictiõib⁹[tabeſcebat].i.deficiebat propter imminẽs pı̃culũ. Myſtice[aſcendũt]pſecutores audẽdo[vſq ad celos] qñ ſupbia τ ſeculi elatiõib⁹ erigũt cõtra deũ[τ deſcẽdũt]timẽdo[vſq ad abyſſos.i.vſq ad gehẽnã cũ in deſpationẽ τ metũ veniũt[τ aĩa eoꝝ].ſ.rectorũ [tabeſcebat in]his [malis]oppreſſa plagis.

27 Turbati ſunt & moti ſunt ſicut ebrius: & omnis ſapientia eorum † deuorata eſt.

†abſorpta.

¶[Turbati ſunt]ipſi nauigãtes.ſ. obſtupeſcẽdo mẽte[τ moti ſunt].ſ tremẽdo corpore[ſicut ebrius]qui ſtare nõ põt ſine titubatiõe[τ oĩs ſapiẽtia eoꝝ]q̃ ſapiẽtes apparent in alijs[deuorata eſt]et abſorpta: quia multi i pı̃culo neſciũt ſibi cõſulere.nec pñt ſe iuuare. Myſtice [turbati]ſunt rectores confuſione ſenſus[τ moti ſunt]a ſtatu mẽtis[ſicut ebri⁹] titubãtes mutata voluntate mutatis opib⁹. In q̃ete q̃ſi loquunt̃:qñ legũt:qñ tractant ſapiẽtes apparẽt:ſed veniẽte tẽpeſtate oĩa hũana cõſilia deficiũt:vñ ſubdit[τ.oĩs ſapientia eoꝝ deuorata eſt]q: q̃d agendũ ſit nõ vident. Non reſtat ergo nauigantib⁹ τ rectoribus niſi clamare ad deũ.Unde ſubdit

28 Et † clamauerunt ad dominum cum tribularentur: & de neceſſitatibus eorũ eduxit eos.

†exclamauerunt.

¶[Et clamauerũt ad dñm]q̃ imperat vẽtis τ mari petẽdo ab eo remediũ[cum tribularent̃]et tempeſtate pı̃clitarent̃[τ de neceſſitatibus eoꝝ]et perturbatiõib⁹ quas patiebant̃[eduxit eos]tanq̃ periclitantes ad portũ:tempeſtatẽ mitigando.vnde ſubiũgit quomodo.

29 Et † ſtatuit procellam eius in auram: & ſiluerunt fluctus eius.

†imperauit procelle et ſtetit.

¶[Et ſtatuit ꝓcellam].i.tempeſtatẽ[eius]ſcʒ maris[i aurã]ſuauẽ τ leuẽ tẽpeſtatẽ cõuertendo in trãquillitatẽ[τ ſiluerũt].i.ceſſauerũt[fluct⁹ eius]ſcʒ maris eiuſdem a feruore. Myſtice[τ ſtatuit ꝓcellam eius]maris.i.ſeculi pſecutiones τ pturbationes[in auram].ſ. leuem ventum.i.imanitatem aduerſitatis p trãq̃llitatẽ ſedauit ac ꝓcellas temparas τ tolerabiles fecit.q.d.nõ remouit tẽtationẽ ſʒ mitigauit:q: fidelis eſt de⁹ q̃ nõ permittit nos tẽtari ſupra qd̃ poſſumus[τ ſiluerũt fluct⁹ eius].i.commotiones tẽtationum quieuerũt.

1. Cor. 10

30 Et † lætati ſunt quia ſiluerunt: & deduxit eos in portum uoluntatis eorum.

†iocundati.

¶[Et letati ſunt]nauigantes[q: ſiluerũt]τ pacati ſunt fluctus[et eduxit eos].ſ.dñs[in portũ volũtatis eorum].i.ad portũ ab eis deſideratũ. Myſtice[τ letati ſunt]rectores eccl̃iarũ[q: ſiluerũt]τ mitigate ſunt]ille perſecutiones τ impugnatiões[τ deduxit eos]dñs[i portũ volũtatis eoꝝ].i.i trãquillitatẽ τ q̃etẽ mentis:in ſerenitatẽ ꝯſcie optatã q̃ port⁹ ẽ ab oĩb⁹ multũ deſiderãd⁹ τ optãdus.τ q: ad hmõi liberationẽ debet ſequi liberatoris laus τ gratiarum actio liberati.ideo ſubditur

Confiteantur

51 Confiteantur domino † miſericordiæ eius: & mirabilia eius filijs hominum.

† miſeſrationes.

¶ [Cōfiteanť dn̄o miſe eius: ꝛ mirabilia ei⁹ filijs hominum] hoc totiēs repetit quia nō vult vt tradamus obliuioni miaꝫ miſeriā amouentem: et mirabilia beneficia cōferētē. Quas dicit miſericordias deinde mirabilia appellat. Opꝰ enī dn̄s eas quas erga nos miſerationes agit non ſolum miſericoꝛditer ſed etiam mirabiliter facit: in eiſdē enī miſerationibus aliqn̄ miramur ei⁹ bonitatē: aliqn̄ ſapiētiā: nōnunq̄ foꝛtitudinē ꝛ plerunq̄ celeritatem. Talib⁹ etiā aliqn̄ nobis miſereť vt pꝛe magnitudine noſtri ſceleris ſuperabundātiā ſue gratie intantum mirando ſtupemus vt ſtupendo deficiamus.

52 Et exaltent eum in eccleſia † plebis: & in cathedra ſeniorum laudent eum.

† populi

¶ [Et exaltent] .i. extollant [euꝫ] laudibus exīītes [in eccl̄ia plebis] id eſt de plebe ꝛ minoꝛibus collecta / ꝛ exīītes [in cathedra ſenioꝛū] ſcilicet maioꝛes de eccleſia [laudēt eū] q.d. maioꝛes et minoꝛes tā bonū tāq̄ miſericoꝛdē dn̄m: ꝛ exaltando laudēt ꝛ laudādo exaltent. Ecce cū dicit in eccleſia aperte demōſtrat vn̄ oīa dixit. ſ. de eccl̄ia vbi oīa pdicta agūť: ꝛ de q̄ pſalmi ab initio loquebantur. Deinde ponit alia opera domini.

53 Poſuit flumina in deſertum: & exitus aquarum in ſitim.

¶ [Poſuit flumina in deſertum] .i. propter pctā hoim fecit flumina areſcere ne poſſent terram irrigare [et exitus aquarum] .i. terram copioſam fontibus et aquis [in ſitim] .i. i ſiccitatem. Myſtice deinde cōmēdando eccleſiaꝫ oſtēdit qd in ea fecit q: ſuperbis reſiſtit ꝛ humilibus dat gratiam vnde ait [poſuit flumina] .ſ. iudeos ſiue iudeā vbi currebant prophetie fluebant aque doctrine et gratie dei [in deſertum] eos deſerendo ꝛ ſiccando: et idē alijs verbis dicit [et exitus aquarū] .i. iudeus vn̄ alijs manabāt aque doctrine [in ſitim] et ſiccitatem. Item idem dicit. Et

54 Terram fructiferam in † ſalſuginē à malitia inhabitantium in ea.

† ſalis nas.

¶ [Terrā fructiferā in ſalſuginē] id eſt in terram ſterilem: ſalſus enim humoꝛ vbi dominatur fecūditatē tollit ſicut eſt terra in qua iueniť ſal que ſalſugo diciť [a malitia] .i. propter malitiam hominum [inhabitātiuꝫ in ea] Myſtice [Terrā fructiferā] ipꝰ in patriarchis ꝛ pphetis ſm opa bona que faciebat poſuit [in ſalſuginē] .i. in ſterilitatē. Si q̄ris ibi fidē xpi pphetam: ſacerdotem: ſacrificiū: templum nō inuenies: hec aūt oīa fecit [a malitia] .i. ppter malitiā et ſupbiā [inhabitātiū in ea] ſcꝫ ſcribarū ꝛ phariſeoꝛū ibi dominātiū ecce quō deus ſupbis reſiſtit. Et econtrario propter bonitatem inhabitantium.

55 Poſuit deſertum in ſtagna aquarum: & terrā ſine aqua in exitus aquarum.

¶ [Poſuit deſertū] ꝛ terrā deſe-

catã[in ſtagna aq̃rũ]ita q̄ abun
det aq̄s[⁊ terrã ſine aq̃ in exitus
aq̃rũ]dãdo pluuias ⁊ reſtaurãdo
fontes. Myſtice[Poſuit deſertũ]
i.gẽtes[in ſtagna aquarũ].i.in cõ
fluẽtia ſpũaliũ doctrinaꝝ vt i eis
maneãt: ⁊ reperit idẽ[⁊ terrã] pꝰ
[ſine aq̃].i.eaſdẽ gẽtes poſuit[in
exitꝰ aqꝫ]vt ide ꝓcedat affluẽtia
ſcripturaꝝ ⁊ alijs emanẽt aq̄ vnde
In gẽtibꝰ ei q̄ ſqualebãt qñ deſer
tũ erãt ibi nũc fõtes ⁊ flumina: ibi
nũc ſtagna ⁊ exitus aquarũ. Ecce
quomodo deꝰ humilibꝰ dat grãs.

56 Et † collocauit illic
eſuriẽtes: & cõſtituerũt
ciuitatem habitationis.

† habitare fecit.

¶[Et collocauit illic eſuriẽtes]re
ducẽdo famelicos q̄ pp ſterilitatẽ
fugãt[⁊ ꝯſtituerũt].i. parauerũt
[ciuitatẽ].i.ciuitatũ multitudinẽ
[habitatiõis].i.ad habitãdũ. My
ſtice[⁊ collocauit illic].i.i hac grã
⁊ eorũ doctrina[eſuriẽtes].i.deſi
derãtes panẽ vbi: ⁊ auidos ad ſuſ
cipiẽdũ vt bonis celeſtibꝰ reficerẽ
tur. q̄ edẽt paupes ⁊ ſaturabunt
[⁊]ibi tales[ꝯſtituerũt]firmiter p̄
ceptis dei obediẽdo[ciuitatẽ ha
bitationis].i.ecclſiam vbi interim
habitetur in ſpe quoniã q̄ me au
dit (dicit dñs) habitabit in ſpe.

57 Et ſeminauerũt agros
† plãtauerũt uineas: & fe
cerũt fructũ † natiuitatis

† frumẽti.

¶[Et ſeminauerũt agros ⁊ plãta
uerũt vineas] p habẽdis victuali
bus[⁊ fecerũt fructũ natiuitatis]
naturalẽ ⁊ bonũ vt priꝰ. Myſtice
[Et ſeminauerũt agros].i.ſemẽ v
bi dei iecerũt i corda credẽtiũ vñ
fructũ eternitatis accipiãt[⁊ plã
tauerũt vineas].i.alios ad fidẽ edi
ficauerũt[⁊ fecerũt fructũ natiui
tatis].i.naturalẽ nõ degenerẽ.ſ. p
eterna vita bñ i hoc ſeculo viuẽdo
vinea ⁊ ager cuiuſqꝫ ⁊ ꝯſcia illiꝰ q̄
liberãda eſt a ſentibus pctõꝝ vt
fructũ bonoꝝ operum faciat.

58 Et benedixit † eis &
multiplicati ſunt nimis:
& iumenta eorum non
† minorauit.

† eos. † ſũt diminuta.

¶[Et bñdixit eis].ſ.hoībꝰ[⁊ mlͥ
tiplicati ſunt nimis].i.valde i ꝓle
⁊ poſſeſſiõe[⁊ iumẽta eoꝝ nõ mio
rauit]ſꝫ potiꝰ multiplicauit. My
ſtice. ⁊ iõ[Bñdixit eis]q̄ q̄ erãt ei
placita faciebãt[⁊ mltiplicati ſũt]
numero vł merito pp benedictio
nẽ ⁊ hoc[nimis].i.valde. Vñ iõ di
cit[nimis]q̄ mlti vocati: pauci ve
ro electi[⁊ iumẽta]ſeu pecora[eo
rũ].i.ſimplices: ſed vtiles qui non
ſunt multũ docti: ſꝫ tamẽ fide ple
ni[non minorauit. Firmum enim
ſtat fidei fundamentum: quia no
uit dominus qui ſunt eius.

mat. xxi. & xxij. b.

39 Et pauci facti ſunt:
& uexati ſunt à tribula
tiõe malorũ & dolore.

¶[Et pauci fcti ſũt ⁊]iminuti[⁊
vexati ſũt a tribulatiõe maloꝝ et
dolore].i.pp ãguſtias mali ⁊ dolo
ris q̄s itulerãt q̄ ex libidie dñandi
q̃rebãt ſup iſrł pncipari. Myſtice.
deide agit de hereticis qbꝰ q̃rit ec
clia ⁊ tñq̄ de eiſdẽ pductꝭ loqt pp
cõia ſacrã. q.d. mltiplicati ſũt boni
⁊ pſumẽtes de ſe heretici[pauci fa
cti ſũt]nũero ⁊ merito diuidẽdo ſe
ab vnitate ⁊ bõitate q̄ i vnitate po
ſiti cũ alijs erãt mlti[⁊ vexati ſũt]
i.afflicti[a tribulatiõe maloꝝ ⁊ do
lore].i.ab inſidijs diaboli ⁊ ange
loꝝ eius.

† effuſa eſt contẽptus. † ſeducti ſũt.

40 † Effuſa eſt cõtẽtio
ſuper principes: & † er

rare fecit eos in inuio & non in uia.

¶ [Effuſa eſt cõtentio ſup pncipes] ſibi inuicẽ aduerſantes [et errare fecit eos] .ſ. fugiẽdo [in inuio] et ſolitudine vbi nõ erat via [et nõ in via] rebellantibꝰ iſraelitis. et ſic eos q̃ dñari q̃rebãt deꝰ deijciẽdo cõpeſcuit. Myſtice [Effuſa eſt cõtẽtio ſup pncipes] hereticorũ .ſ. hereſiarchas. ipi eĩ iter ſe et ꝯ̃ catholicos ꝯtẽdũt: q2 auctorẽ pacis cognoſcere noluerũt. [et errare fecit] i. pmiſit [eos] dñs relinquẽdo eos ſibi ꝑpter ſupbiã [in inuio] i. per deuia errorum [et nõ in via] veritatis. permiſit enim eos errare a fide: quia corrigi noluerunt.

41 † a mẽdicitate. Et adiuuit pauperẽ † de inopia: & poſuit ſicut oues familias.

¶ [Et adiuuit] ſubleuando [pauperem de inopia] ſcilꝫ iſraelem ab oppreſſione extraneorũ dñorũ depauperatũ [et poſuit ſicut oues familias] populi ſui in loco fecundo terre et multiplicãdo in ple. Myſtice. [et adiuuit pauperẽ ꝺ̃ iopia] q. d. abiecti ſunt ſuperbi et inſtructus eſt hũilis: q2 mẽdicũ et iopẽ ſe reputat: quia nihil ſibi tribuit: ſꝫ totã de mĩa dei expectat: et ne putes eũ eẽ ſolũ ſubdit [et poſuit] illũ pauperem [familias] exiſtens [ſicut oues] ꝑpter ſimplicitatẽ et innocentiã. pauper ille multe ples ſunt: multe familie: multe eccleſie. et tñ vna eccl'ia: vna plebs: vna familia vna ouis eſt. Hec autem mirabilia et tanta myſteria

42 † ergo † iocundabuntur † Videbunt recti & † lætabuntur: & oĩs iniq̃tas oppilabit os ſuũ.

¶ [Uidebũt] mente et per effectũ quõ ſe deus hꝫ ad bonos et malos [recti] corde: quibꝰ per oĩa placet deus [et letabunt] ſuper iuſta diſtributione dei ſm merita: q2 bõi p mĩam dei exaltãtur: et mali per ſupbiam conteruntur. [et oĩs iniquitas] .i. oĩs iiquꝰ garriẽs cõtra veritatem ſcꝫ diabolus vl' iudeus vel hereticus per hoc cõuictꝰ [oppilabit] .i. obturet et claudet [os ſuũ] vt obmuteſcat propter cõfeſſionem nõ habens quid dicat contra manifeſtam veritatem. Et q2 pauperem adiuuat dñs: ergo

43 Quis ſapiens & cuſtodiet hæc: & itelliget † miſericordias dñi:

† miſe.

¶ [Quis] eſt [ſapiens] ſcilicet vtrãtiofit pauper et non diues: humilis et nec. non ſuperbus. Sapientia dei non reuelatur niſi humilibus. Si vis eſſe ſapiens eſto ſtultus. Qui eñ humilis eſt a ſapientibus huius mũdi ſtultus videtur. Sed quod ſtultum eſt hominibus: ſapientius eſt deo. Ergo humilis et ſtultꝰ mundi eſt: et ſapiens dei [et] talis [cuſtodiet] per humilitatẽ in memoria ſua [hec] que ſunt dicta [et] ſic [intelliget] id eſt intra ſe leget frequenter meditando: et cognoſcet non merita ſua: nõ vires ſuas in his gloriando: ſed [miſericordias] et miſerationes [domini] ꝙ de tribulationibus et tentatiõibꝰ predictis liberat: ꝙ deniq3 conſtituit in populo vbi humilibus dat gratiam: non in illo vbi ſuperbis reſiſtit: et fecit eum ſuum vt intus manens multiplicaretur: non foras exiens minueretur. hoc vidẽt recti et letãtur: et iniquus os ſuũ oppilat. Et nota ꝙ ſeptem miſas intellexit circa ſe Bernardus: q̃s et nos circa nos ſapienter intelligimꝰ. Prima eſt inq̃t: ꝙ a multis

petis adhuc in ſclo poſitũ me cu-ſtodiuit. ⁊ hoc tripliciter: ſcȝ occa-ſionis ſubtractiõe: reſiſtendi data virtute: affectiõis ſanitate. Scda fuit expectatio ſuſtinẽtis qui tar-dabat vltionẽ: q2 idulgẽtiã cogita bat. Tertia ꝙ ad pniam me cõuer tit cõcutiẽs cor meũ terrẽs ⁊ exci-tãs: ſpẽq; idulgẽtie largiẽs. Quar ta: ꝙ ſuſcepit miſericorditer peni-tẽtẽ: ſicut eñ ex toto idulſit: vt nec dãnet vlciſcẽdo nec cõfundat im-properãdo: nec min⁹ diligat ipu-tãdo. Quinta ꝙ mihi ꝯtinẽdi de-ſcepo ⁊ cõmẽdati⁹ viuẽdi pſtitit vtutẽ. Sexta grã ꝓmerẽdi bona eterna q̃ grã eſt in odio pteritorũ malorũ: in cõtẽptu pſentiũ bono-rũ: in deſiderio futurorũ. Septia ſpes obtinẽdi q̃ eſt in trib⁹: q̃ ſunt charitas adoptiõis: veritas ꝓmiſ ſiõis: poteſtas redditiõis. Orõ.

Confitemur dñe miſericor dias tuas quas iugiter exerces circa noſtras in-opias: precãtes: vt qui exaltatus in celo reſides ad dexterã pris in throno: nobis tãte miſerationis ⁊ intelligere ⁊ cuſtodire cõcedas ar chanum. Qui viuis.

Pſalmus de gratia-rum actiõe Chriſti pro ſua glorificatione: & pro totius mundi recõ ciliatione: & ſub fide Chriſtiana ſubiectiõe.

Pſalmus.CVII.

1 PAratum cor meũ deus pa-ratũ cor me-um: cãtabo & †pſallã in gloria mea.

† ſal-mũ di-cã dño.

❡ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ❡ Titul⁹ talis eſt: canticũ pſalmi ipſi dauid: hoc eſt cãticũ iſtud pſal mi dauid qd dr canticũ: q2 agit de mẽtis iucũditate ⁊ pſalmi: q2 mo net ad bõa opa. cãticũ eñ ad diui-nas res: pſalmus ad actuales pti net: attribuit ipi dauid. i. xpo q̃ hic loquit. ❡ Materia: grãrum actio xpi pro glorificatione ſua: q2 ſuſcipiens paſſionem reſurrexit ⁊ aſcẽdit in gloria. ❡ Intẽtio: mõe re vt in fide corroboremur ⁊ ad pa tiẽdũ pro noie xpi inuitemur: q̃te-nus ſimilẽ gloriã ꝯſeq̃ mereamur. ❡ Snia in gñali: ꝓpheta: quia ſu pra egit de vniuerſali eccleſia per xpm redẽpta: nunc in iſto pſalmo in pſona xpi ꝓponit nobis ſuam paſſionẽ/reſurrectionẽ/⁊ aſcẽſio-nem: ⁊ oſtẽdit p horũ miſteriũ to-tũ mundũ redẽptũ ⁊ fidei xpiane ſubijciendũ. Snia in ſpãli: xps er-go ſm ꝙ homo agens grãs patri ait. ❡ [Paratũ cor meũ] eſt o de⁹ pr ad laudẽ [paratum cor meu3] eſt ad opationẽ. ⁊ idõ [cãtabo] deuo tiõe [⁊ pſallã] opatione in me ⁊ in meis hec duo. ſ. cãtabo et pſallam cõiungit: q2 ſpũali cantico ſemper debet coniũgi bona opatio: ⁊ hoc [in glia mea] i. in ꝯſideratiõe gli-ficatiõis mee. Ut autem hoc fiat

2 †Exurge glĩa mea exurge pſalteriũ & ci-thara: exurgã diluculo.

† alia li tera ñ hȝ ex urge gloria mea.

❡ [Exurge] vt glorificeris [pſalte rium] i. caro mea diuina faciens ſicut pſalteriũ ſonat a ſuperiori [et cithara] i. eadẽ caro humana pa-tiẽs ſicut cithara ſonat ab iferio ri: ⁊ ita erit: q2 [exurgam diluculo] mane dñice diei. dicat ⁊ q̃libet fi-delis [paratũ] eſt [cor meũ] o deus ad te laudãdũ hilariter in ore [pa ratum] eſt [cor meũ] ad ſeruiẽdum

tibi fideliter in ope et ideo [cãta‑
bo] .ſ. voce [⁊ pſallã] operatiõe. ⁊ hoc
[in gl'ia mea] ꝙ cũ ego te laudo ⁊
tibi ſeruio: gl'ia mea eſt. ꝙ tibi cã‑
to ⁊ pſallo nõ tibi grãm facio ſed
mihi: qm̃ bonorũ meoꝝ non egeo.
[Exurge pſalteriũ ⁊ cithara] .i. ex
citet̃ i me laus de ſuꝑioꝛib⁹ dei fa
ctis ⁊ inferioꝛibus [exurgã dilucu
lo] .i. mane ⁊ cito ad hanc laudem
exercẽdã. De⁹ in tenebꝛis benedi
ci et laudari nõ põt: ſed in luce be
nedicit̃. Et ſi in nocte ſurgimus:
deũ in luce benedicim⁹. Nũꝙ enim
chꝛiſtiano nox eſt: ſed ſemper chꝛi‑
ſtiano ſol iuſtitie oꝛitur. Et tunc

3 Cõfitebor tibi in po
† pſal‑ pulis domine: † & pſal
mũ di‑ lam tibi † in natiõibus.
cam
† inter ℂ [Confitebo tibi] cõfeſſiõe lau‑
gentes dis .i. ꝑ meos te laudabo [in popu
lis] iudeoꝝ o [dñe] pater [⁊ pſallã
tibi] .i. per meos bñ opaboꝛ [in na
tionibus] gentiũ: hoc eſt acquirã
⁊ parabo tibi ad honoꝛem tuũ lau
datoꝛes ⁊ bene operantes: vel lau
dẽ ⁊ bonã opationẽ ad honoꝛem
tuũ predicabo: nõ ſolũ in iudeis:
ſed etiam in gentibus. Et merito.

4 † Quia magna ſunt
† qm̃ ſuꝑ cælos mĩa tua: & uſ
magni ꝗ ad nubes ueritas tua.
ficata
ẽ vſq; ℂ [Quia magna] [eſt] [ſuper celos]
ad ce‑ .i. in celis ſpũalibus ſcilꝫ angelis
los. nõ ſolũ in hoĩb⁹ [mia tua] q2 etiã
angeli bñficijs dei fruũtur: ⁊ mia
ei⁹ indigẽt. Non em̃ creatura que
nõ idigeat creatoꝛis ſui mĩa [⁊ ve
ritas tua] magna eſt [vſq; ad nu‑
bes] ſcilꝫ apl'os ⁊ ſctõs in quibus
eſt veritas dei qua compluunt po
pulos. Deinde loquens ꝓpheta
duobus predictis alia duo reddit
q.d. quia miſericoꝛdia dei eſt ſuꝑ
celos: ergo

5 Exaltare ſuꝑ cælos
deus: & ſuper omnem
terram gloria tua: ut li‑
berentur dilecti tui.
ℂ [Exaltare] .i. altũ te oſtẽde aſcẽ
dendo hoc eſt aſcẽde [ſup celos] o
[deus]. Ille eĩ cuius mĩam bñf
celi: iure ſuper celos debet exaltar‑
ri: et q2 veritas eſt vſq; ad nubes:
merito [⁊ ſuper oẽm terrã gloria
tua] eſt exaltanda vt fama laudis
tue vbiq; diuulgetur [vt liberent̃
dilecti tui] ꝓpterea em̃ crucifigi‑
tur ⁊ exaltatur dñs vt liberentur
dilecti eius. Deinde iterum loqui‑
tur chꝛiſtus dicens. Et ideo

6 Saluum fac dextera
tua & exaudi me: deus
locutus eſt in ſctõ ſuo.
ℂ [Saluũ] me [fac] in reſurrectio
ne [dextera tua] .i. per verbũ quod
eſt bꝛachiũ patris: vel ponẽdo me
ad dexterã tuã [et exaudi me] oꝛã‑
tem ad te. vel [ſaluum fac] .ſ. me in
mẽbꝛis meis [dextera tua] .i. per
fauoꝛẽ ⁊ ꝓpiciationẽ tuã [et exau
di me] oꝛantẽ pꝛo eis: ⁊ conuertit
ſe ad auditoꝛes vt cõfirmet eos. d.
nec dubito exaudiri q2 [dñs] pater
[locutus eſt in ſctõ ſuo] ſcꝫ in me
ſancto ſanctoꝛum in quo pꝛomiſit
hanc ſaluationem. ꝙ

7 † Exultabo & diui‑ † letabo.
dam Sichimam: & con
uallem tabernaculorũ
† dimetiar.
8 Meus eſt Galaad & † metibo.
meus eſt Manaſſes: &
† Effraim fortitudo ca † ſuſcep‑
pitis mei.

9 Iuda rex meus: Mo-
ſlebes ab † olla ſpei meæ.
10 In Idumæam exten-
dam calciamentũ meũ:
†allo- mihi † alienigenæ ſub-
phili diti ſunt.
amici
feri. 11 Quis deducet me in
†circũ- ciuitatem † munitam?
ſtantie
†aut † quis deducet me uſ-
que in Idumęam?
12 Nonne tu deus qui
†eri repuliſti nos? & non †
bis. egredieris deus in uir-
tutibus noſtris?
13 Da nobis auxilium
†q2 de tribulatione: † & ua
na ſalus hominis.
14 In deo faciemus uir-
tutem: & ipſe ad nihi-
†inimi lum deducet † tribulã-
cos no- tes eos.
ſtros.

¶ [Exultabo ⁊ diuidã ſichimã] ſle
tãter aſſumẽdo i ptẽ meã electos
ex gentib⁹ [⁊ cõuallẽ tabernaculo
rũ dimetiar] ⁊ mẽſurabo electos
ex iudeis aſſumẽdo: ⁊ alios relin-
quẽdo: ⁊ loquiť hic xp̃s: ⁊ deiceps
in pſona eccleſie: ⁊ iõ exponať ita
lr̃a ⁊ ſequẽs vſq͛ in finẽ pſalmi vt
ſupra i ps.lix. ſm myſticã lecturã:
⁊ nihilomin⁹ a pncipio hui⁹ pſal
mi vſq͛ ad locum iſtũ videatur in
ps.lvj. vbi lati⁹ expõiť. Cõſtat eñ
iſte ps ex poſtremis ptib⁹ pſalmi
lvj. ⁊ lix. ſed qdã verba hic ⁊ ibi vi
dẽtur variata q̃ tñ nõ ſunt ꝯria.
Sicut in pſalmo lvj. diciť. Exurge
glĩa mea h aũt cãtabo ⁊ pſallã in
glĩa mea: ad h eñ dictũ eſt exur-
ge glĩa mea vt in illa cantareť et
pſalleretur. Itẽ ibi ait magnifica
ta eſt vſq͛ ad celos mĩa tua: h aũt
magna eſt ſup celos mĩa tua: ideo
ei magnificata ẽ vſq͛ ad celos vt
magna ſit ſup celos .i. in celis. Itẽ
i ps.lix. dr̃ effraim fortitudo capit̃
mei: h aũt ẽ effraim ſuſceptio capi
pitis mei: q2 ſuſcipiẽdo fortes nos
facit. ſ. cũ ipe xp̃s nos ſuſcipit vel
cũ nos cũ ſuſcipim⁹: ⁊ ex h fructi-
ficatio eſt in nobis: interpretatur
eñ effraim fructificatio. Item ibi
alienigene chriſto ſubditi: hic ami
ci facti referũtur: q2 ex inimicis
ſubditi ⁊ ex ſubditis fiunt amici.
Et qd̃ ibi ait. Tribulãtes nos: hic
autẽ inimicos nr̃os: vtriq͛ idẽ ipſi
ſunt: vbi ſuper hoc v̾ſu vltimo. In
deo faciem⁹ v̾tutẽ. ſic dicit Hiero.
Nõ habem⁹ ſpẽ niſi in deo tñ: nõ
dicam⁹ ſi illud mihi euẽiat aut illũ
vñ habeo viuere: ſi ſenuero vñ ha-
beo viuere ſi ifirm⁹ fact⁹ vñ viuo:
xp̃s habes ⁊ times. Si volatilia ce
li paſcit dubitas ꝙ poſſit te paſce
re. Nos ẽ oẽm ſolicitudinẽ pijcia
m⁹ de cordib⁹ nr̃is ⁊ dicam⁹. In
deo faciem⁹ v̾tutẽ. Ipſe erit virt⁹
nr̃a: ipſe panis noſter: ipſe erit re-
ctor noſter. Oratio.

Effraim fructificatio interpretatur.

Repara tibi dñe cor no-
ſtrum ad cõfitendum no
mini tuo vt te intelligen
tes ſurrexiſſe diluculo illud tenda
mus merito quo tu victor eleua-
tus es in regno. Qui vi.

Pſalmus de paſsione & humilitate Chriſti: ac de malitia & pœna multiplici Iudæ traditoris & ingrati populi Iudaici. Pſal. C V I I I.

1 DEus laudem
meā ne tacue-
ris: quia os pec
catoris & os
doloſi ſuper me aper-
tum eſt.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titul⁹ hic ē In finē ps dauid.
q₃ aſcribit̃ vero dauid id ē chriſto
ſpectāti in finē.i.attendēti exitū
perſecutiōis illate ſibi a iuda ⁊ iu-
deis videlicet ꝙ propter hanc illi
eſſent dānādi ipſe vero glorifican-
dus. ¶ Materia: paſſio chriſti ac
malitia iude ⁊ ppli iudaici. ¶ In
tētio. monere iude ⁊ iudaici popli
malitiā declinare ⁊ xpi hūilitatem
imitari. ¶ Sn̄ia in gn̄ali: ppheta
q̇ ſupra locut⁹ eſt de chriſti paſſiōe
⁊ glorificatiōe nūc iterū i iſto pſal
mo in pſona chriſti loquit̃ de ſua
paſſione recolens iude traditoris
⁊ populi iudaici eius perſonam
iudas geſſit malitiā ⁊ culpā: ſubiū
gitq₃ multiplicē eoꝝ penā debitā
⁊ condignā. ¶ Sn̄ia in ſpeciali:
xp̄s ſ̄ ſm ꝙ hō ad patrē. orās ait.
O [Deus] pater [laudē mēā ne ta
cueris] .i. ab hominibus taceri ne
permiſeris. q. d. apparente infirmi
tate mea latet ⁊ nō appet q̇s ſim:
⁊ iō laus mea nūc tacet: ſed tu iō
ne tacueris laudē q₃ inīq̇ nō tacēt
vituperationē vn̄ ſequit̃ [q₃ os petō-
ris] ſcʒ iude qui fuit peccator [⁊ os
doloſi] occulte detrahētis ⁊ palam
adulātis ſeu blādiētis [ſup me ap
tū eſt] ad vidēdū ſimiliter o[..] iu-
daici ppli ad vituperādū ⁊ clamā-
dū q₃ qd̄ dolo tegebat̃ erupit in vo
cē: ita vero iplētū ē vt orat cū pre-
dicat⁹ ē eſſe vnigenit⁹ fili⁹ dei. Et
nec xpi laudē tacuit p̄r de⁹ / imo cla
rificauit ipm̄ i celoꝝ apertiōe: i mira
culorum operatione: in reſurrectio
ne: aſcenſione: et ſpiritus ſancti
miſſione. vniuerſa quoq₃ eccleſia
per ſingulos dies dominū laudat
⁊ complectur quod hic orat.

2 Locuti ſunt aduerſum
me lingua doloſa: & ſer
monibus odij circunde
derunt me: & expugna
uerunt me gratis.

¶ [Locuti ſunt] ſcʒ iudas ⁊ iudei
[aduerſum me] q₃ mihi inſidiando
[lingua doloſa] ſimul tractādo de
traditione mea [⁊ ſermōibus odij
circundederunt me] mortē meam
ſuis ſermonibus odioſis procurā
do [⁊ expugnauerūt] .i. debellaue-
rūt [me gratis] .i. ſine iuſta cauſa
cū nihil meruiſſem. vel [gratis] .i.
fruſtra quia nihil pfecerūt. volue-
rūt enī extinguere ⁊ delere nomē
meum ⁊ tamen nō potuerunt. Si
cut enim pij gratis chriſtū amāt
ſic impij grati oderāt. Et ſicut pijs
placet equitas ſic impijs iniq̇tas.

3 Pro eo ut me dilige-
rent detrahebant mihi:
ego autem orabam.

¶ [Pro eo] qd̄ fecerā [vt me diligē
rent] .i. pro bono qd̄ eis feci vn̄ me
diligere deberent [detrahebant
mihi] negantes me filium dei: et
per hoc auertebāt a me quorū con
uerſionē querebam. Et ſic plus no
cuerunt ꝙ̄ qui carnē meā peremе
runt. q. d. pro bono mala reddebāt
quod deterius ē [ego autē] econ-
tra [orabam] pro ipſis. hec ſunt ar-
ma diui: hec ſunt ⁊ arma noſtra. ſcʒ
licet oratio. docēt ergo nos diuina
eloquia dominico exemplo: vt quā
do aliquos ſentimus ingratos red
dentes mala pro bonis nos bona
pro malis reddamus: ⁊ pro male
factoribus deum exoremus.

4 Et poſuerunt aduerſum me mala pro bonis:& odium pro dilectione mea.

¶ [Et] ipſi ecōtrario [poſuerūt aduerſum me mala] in ṽbis τ factis [p̱ bonis] q̄ feci eis τ inter eos procurādo eorū ſalutē [τ odiū pro dilectione mea] q̄ me expoſui morti p̱ eorū ſalute. Hic notādū q̄ tribus modis pctm̄ ꝯmittitur in hmōi redditiōibus. Primꝰ gradꝰ eſt nō reddere bona p̱ bonis. Scōdus reddere mala p̱ malis. Extremꝰ reddere mala p̱ bonis qḋ iudei xp̄o fecerunt. Cōtra hec ſunt alia tria. Primū eſt reddere bona p̱ bonis. Secūdū nō reddere mala pro malis. Perfectū reddere bona pro malis quod chriſtus fecit iudeis.

5 Conſtitue ſuper eum peccatorem:& diabolus ſtet à dextris eius.

¶ [Cōſtitue ſuper eum] ſcꝫ iudā et populum iudaicū [peccatorem] anthonomaſice ſcꝫ diabolū vt ſit in poteſtatē eiꝰ: hoc itaqꝫ meruit vt ſuper ſe habeat diabolū quia noluit ſe chriſto eſſe ſubiectum: τ qui chriſtum noluerunt habere regē: habeant regē diabolū. Unde ſubdit quē peccatorē.d. [et diabolus ſtet] id eſt maneat [a dextris eius] vt preponat opera diaboli operibus dei: auariciam ſue ſaluti: hoc enim cuiqꝫ dextrum eſt quod alijs preponit. Et predicit hec nō optat. Nos aūt oremꝰ vt deus ſtet a dextris noſtris et diabolꝰ a ſiniſtris.

6 Cum iudicatur exeat condemnatus:& oratio eius fiat in peccatum.

¶ [Cum iudicatur] ante tribunal eterni iudicis [exeat cōdemnatus] τ eijciatur in tenebras exteriores. Et ne putetur ab hac cōdemnatione liberari oratione quam inter ceteros apoſtolos didicerat hec excludit.d. [et oratio eius fiat in peccatum] ſibi: quia non eſt per chriſtum quē non vult ſequi ſed perſequit. vn̄ ſm Caſſio. Iudas peccauit dicendo. dimitte nobis debita noſtra ſicut τ nos dimittimus debitoribus noſtris ꝓpter odiū fraternū: ppl's etiā iudeorū in nequitia permanēs die iudicij exibit cōdemnatꝰ: τ oratio eius fiet in peccatum quia non fit per chriſtum. Caſſiodorus.

7 Fiant dies eius pauci:& epiſcopatum eius accipiat alter.

¶ [Fiāt dies eius pauci] i. diminuti a tēpore vite naturalis: q2 cito ſe laqueo ſuſpendit et vitā ſuā abbreuiauit [τ epiſcopatum eius] i. dignitatē apoſtolatus quia oēs apl'i fuerūt epi [accipiat alter] ſcilꝫ beatꝰ mathias qui loco eiꝰ apl'us eſt factus ne ſacratꝰ duodenarius numerus ſit diminutus. Hinc primo in veteri teſtamento nomē epiſcopatus inuenit. Dies etiā regni ppl'i iudeorū fuerunt pauci: q2 non diu poſtea regnum illud durauit: et dignitatem ſynagoge eccleſia accepit.

8 Fiant filij eius orphani:& uxor eius uidua.

¶ [Fiant filij eius orphani: τ vxor eius vidua] per mortem ipſius pro quibus ſuſtentandis fur erat tradendo eis que dabantur pro egenis: filij etiam populi iudaici facti ſūt orphani amiſſo regno q̄ſi pr̄e: τ vxor eius ſcilicet ſynagoga facta eſt vidua amiſſo deo vero ſponſo.

9 Nutantes tranſferan

tur filij eius & mendicent: eijciantur de habitationibus ſuis.

¶ [Nutãtes] interius in corde fluctuando incerti quo eant: et nõ habentes certum statũ et propoſitũ [transferantur] exterius inſtabilitate vagando de gente in gentem nõ habentes certã mãſionẽ et ſedẽ [filij eius] ſcilicet iude et etiam populi iudaici [et mendicent] i. ad hominum miſeriã viuãt et alieno auxilio indigeant oĩbus ſuis ſpoliati et [eijciãtur de habitatiõibus ſuis] omni preſidio deſtituti.

10 **Scrutetur fœnerator omnẽ ſubſtantiam eius: & diripiant alieni labores eius.**

¶ [Scrutetur] i. inquirat et inueſtiget [fenerator] i. exactor: [omnem ſubſtantiam eius] et vniuerſa que habet ſcilicet vt ea tollat. Titus enim precipit omnẽ ſubſtantiã iudeorũ diligẽter inquiri et auferri. Etſi iudas ſubſtantiam nõ habuit: tñ omnia q̃ habuit ita vxori et filijs dimiſit: vt adhuc cor in illis haberet: nec vinculum cupiditatis abrupit et nihilominus de loculis auferebat [et diripiãt] i. diuerſimode rapiãt [alieni] ſ. romani [labores eius] i. diuitias eorum laboribus acq̃ſitas.

11 **Non ſit illi adiutor: nec ſit qui miſereatur pupillis eius.**

¶ [Non ſit illi adiutor] ſcilicet fuuendo eum: quia nullus alius populus fuit auſus iuuare populum iudaicum contra romanos. hoc etiã ideo dicitur: quia et boni tentãtur ſed habent deum adiutorem [nec ſit qui miſereatur pupillis eius] fouendo et tuendo poſteritatem eius: quia milites romani ſine miſericordia eos affligebãt. Sed quia poſſent etiam pupilli ſine adiutore et tutore in crũnis creſcere et generis propagatione ſeruare. addit.

12 **Fiant nati eius in interitum: in generatione una deleatur nomẽ eius.**

¶ [Fiant nati eius in interitum] vt ſcilicet ipſi intereãt propter peccatum patrum. et per hoc omnem ſpem poſteritatis tollit [in generatione vna deleatur nomen eius] ita ſcilicet vt illud quod de eo generatum eſt vlterius non generet: ſed cito et in breui tranſeat. Vel diſpergantur per mundum: ſic q populum nõ faciant et ſic nomẽ pereat. poſt paſſionem enim dñi xlij anno deleti ſunt: et ex eis qui xp̃m crucifixerant nullus remanſit. Et in hoc eſt domini clemẽtia qui tantum tẽpus dedit eis ad penitentiam.

13 **In memoriã redeat iniquitas patrum eius in conſpectu domini: & peccatum matris ejus non deleatur.**

¶ [In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conſpectu domini] vt in ea etiam ipſe puniatur peccata patrum eis redduntur vt puniantur qui mala parẽtum imitantur: ſed non eis qui mutantur. Quemadmodum enim bonorũm imitatio facit vt etiam peccata propria deleantur: ſic malorum imitatio facit vt non ſolum ſua/ſed etiã eorum quorum imitatores ſunt merita ſortiantur [et peccatum matris eius] ſcilicet ſynagoge vel terrene hieruſalem que ſanguine gaudet: que occidit prophetas/et

tandem dominum ſuum τ prophetarum[nō deleatur]in eo:ſed ſemper puniatur.

14 Fiant contra dominū †nō hȝ et ſemper † & diſpereat de terra memoria eorū: pro eo quod non eſt recordatus facere miam.

¶[Fiāt]i.maneāt.ſ.pr̄ et mater: vł i iquitas patris τ pctm̄ matris [cōtra dn̄m]i.in ɔſpectu τ preſentia dn̄i:nō vt dn̄o aduerſent/ſȝ vt merita eoꝝ peſſima dn̄s in iſto nō obliuiſcaẜ/τ ad vīdicādū ac puniēdū ꝓuoceẜ.τ hoc[ſp]vt ſine remiſſiōe illō tm̄ ſcel⁹ ſit τ hic τ in futuro[τ diſpeat de terra]viuētiū.i.eccleſia[memoria coꝝ]ſcȝ parētū ei⁹ q̄tū ad bonū.τ hoc[p eo φ nō eſt recordat⁹]iudas τ pplo iudaicus [facere miam]ſed potius maximā crudelitatē perſequendo ſaluatorem.Unde ſequitur.

15 †quia †Et perſecutus eſt hominem inopē & mēdicum: & compūctum corde mortificare.

¶[Et perſecutus eſt hominē]ſcȝ chriſtum de virgine natū[inopeȝ] i.ſine ope humani auxilij[τ mendicū.]dixit eniȝ ſamaritane:da mihi bibere.habetis conſolatiōem pauperes:quia dominus vobiſcū pauper eſt:[τ compunctū corde]id eſt afflictum mente multis doloribus τ ex cōpaſſione dolentem pro peccatis alienis τ cōpatientē alienis miſerijs[mortificare:]id eſt vt mortificaret τ occideret paupes. Perſequi ſola ſeruitia eſt. Alij vero pro diuitijs vel honoribus interdum huiuſmodi patiuntur.

Joh. iiij.

Perſecutio ſeruitio ē.

16 Et dilexit maledictionem & ueniet ei:& noluit benedictionem & elongabitur ab eo.

¶[Et dilexit maledictionē]i.maledictionis cām.ſ.pctm̄ p q̄ debeẜ maledictio.τ ſic poniẜ ɔns p ante. Ul[dilexit]i.viaeẜ ex facto dilexiẜ ſe τ ſignū habuit diligētis maledictionē pp inocētē[iiquā pſecutiōes [τ veniet ei]maledictio τ hic τ in futuro[τ noluit bn̄dictionē]oibus credētib⁹ in ſemine abrahe pmiſſam[τ elōgabiẜ]ab eo q̄tū paradiſus diſtat abiferno.pp pctm̄ ei ſuū elōgata ab eo ē τ trāſiuit ad gētes.

17 Et induit maledictionem ſicut ueſtimētum: & intrauit ſicut aqua in interiora eius:& ſicut oleum in oſſibus eius.

¶[Et induit]iudas τ pplꝰ[maledictionē]i.peccatū qō dicit maledictio:qȝ tormenta parat[ſicut veſtimētū]vt tunicā.qō qȝ corpus eſt p ipm̄ depꝛauatū corp⁹ ſignificaẜ τ eadem maledictio[τ intrauit ſicut aq̄ in interiora eius]per qō intelligitur depꝛauata aia[τ]fuit[ſicut oleū]qȝ delectat mō facere malā[in oſſibus eius]p qō notaẜ deprauata rō.vel pōt accipi maledictio pro afflictione τ miſeria:qȝ tā interiora q̄ exteriora eius repleta ſunt maledictione iſta:dū triſtitia τ amaritudine erat afflictus interius ac dolore τ pena exterius.

13 Fiat ei ſicut ueſtimentum quo operitur:& ſicut Zona qua ſemper precingitur.

¶[Fiat ei]ſcȝ iude: τ pplo ipſa maledictio:ſcilicet peccatum[ſicut

veſtimentum quo operitur]vt pal
lio qḋ eſt in conſpectu hominū de
iniquitate gloriari[et ſicut zona
qua ſemꝑ precingitur]vt ad ope
randū malū ſit aptior.ꝛ paratus.
ꝛ hec eſt preparatio quedā ꝛ pro
nitas ad peccandū:vel maledictio
id eſt afflictio ꝛ miſeria circundet
eum ex omni parte ſicut pallium/
nec cito tranſeat ab eo:ſed ſemꝑ
ei adhereat ſicut zona.ꝛ ſic ē exag
geratio eiuſdem ad inſinuandum
magnitudinem maledictionis.

19 Hoc opus eorū qui
detrahunt mihi apud
dominū: & qui loquū-
tur mala aduerſus ani-
mam meam.

¶[Hoc]eſt[opus].i.pena ꝛ retri
butio pro opere malo omnium [eo
rum qui detrahunt mihi]dicētes
me non eſſe chriſtum quem prenū
ciauerunt lex ꝛ prophete:vel ad-
uerſantes mihi ꝛ mee doctrine
[apud dominum]quia dominum
non latet iſta detractio. Non dixit
hoc eſt merces eorum ſed opus:
nam veſtimento ꝛ aqua/oleo/et
zona ipſa opa deſcribit q̇bꝰ eterna
maledictio comparatur [ꝛqui lo
quunt mala aduerſus animā meā]
dicentes nō potuiſſe reſurgere cū
vellet.Vel[animam meam]id eſt
vitam meam de eius deſtructio-
ne tractando ꝛ in mortem meam
conſpirando.Iſti ita.

20 Et tu domine domi-
ne fac mecum propter
nomen tuum:quia ſua-
uis eſt miſericordia tua.

¶[Et]tu pater[domine domine]
angelorū ꝛ hominum geminatio
verbi notat affectū orandi[fac me
cū]ſcȝ miſȝ.i.adiuua ſcȝ hoīem me
reſuſcitādo ꝛ glorificādo ꝛ hoc[ꝓ
pter nomē tuū]glorificādū.i.vt no
mē tuū glificet per meā exaltatio
nē[qꝛ ſuauis].i.pia ꝛ benigna[mi
ſericordia ē tua]qꝛ miſeris ſubue
nis.ꝗ ſ ie eſt ꝑ me qḋ perierat.Sua
uis eſt dn̄s nos ad reparationem
angelice ruine creādo.ſuauior in
recreādo:ſuauiſſimus in retribuē
do.ita fac mecum ſcilicet

21 Libera me quia ege-
nus & pauper ego ſum
& cor meum conturba
tum eſt intra me.

¶[Libera me] a perſecutione ꝛ
paſſione:qꝛ[egenꝰ]tuo auxilio in
digēs[ꝛ pauper]mihi inſufficiēs
[ego ſum]ex humanitate dn̄s cū
hoibꝰ pauꝑ factꝰ eſt ꝛ pauperem
ſe dixit vt pauperes conſolaretur
ꝛ nemo pauperes deſpiceret.vel
egeſtas ꝛ paupertas chriſti eſt in
firmitas ex qua crucifixꝰ eſt.[ꝛ cor
meū ꝯturbatū]ꝛ triſte[ē itra me]
ſ.ex iudeorū igratitudine ꝛ huma
ni generis cōpaſſiōe.vel naturali
inſtātis paſſiōis timore.potuit eī
cor turbari ſicut eſt caro crucifixi.

22 Sicut umbra cum de
clinat ablatus ſum : &
excuſſus ſum ſicut locu
ſtę.

¶[Sicut vmbra cū declinat]ad
occaſum ablata tēdit ad noctē:ſic
ego declināte mortalitate in mea
paſſiōe[ablatꝰ]ꝛ abductꝰ[ſū] de
vita pn̄ti ad mortē.ſicut ei ex vm
bra declinante fit nox:ſic ex carne
mortali fit mors[ꝛ excuſſus ſū]i.a
ꝑſecutoribꝰ fugatꝰ ꝛ cōpulſus fu
gere de loco ad locū[ſicut locuſte]
que de loco ad locū ſaliūt hoc iaꝫ
in mēbris eiꝰ videt.quiꝫ quotidie

exaltatus fuero ſup celos[ſeruus autē tuus]ſibi obediens ſcil; ego [letabitur]in ſeipſo et in dextera dei pr̄is ꝑpter victoriā de inimicis ſiue in mēbris ſuis letantibus inter tentationes in ſpe:et poſt tentationes in eternum.

28 Induantur qui detrahūt mihi pudore: & operiantur ſicut dyploide confuſione ſua.

¶[Induantur q̄ detrahunt mihi pudore]p detractione.i.vndiq; habeāt cauſam verecundie ⁊ pudeat eos mihi detraxiſſe.Sed hoc pōt ⁊ in bono accipi vt corrigantur:hoc eſt intelligant errorē ſuū et confundāt et ſtāt in pn̄ias;[et operiantur] ꝯfuſiōe ſua[ſicut dyploide].i.ſicut Dyplois q̄d ē duplici pallio ſeu veſte.Dyplois eni duplex eſt veſtis.q.d.cō fundant̄ ꝓ tāto ſcelere dupl̄r:ſc; intus ⁊ foris i.corā deo et hoīb⁹:vel in aīa ⁊ corpore in hoc ſclō et futuro pōt etiā; in bono accipi hoc eſt da illis cōfuſionē non ſimplicē ſed duplicem:vt magis agant pn̄iam.vt autē dicit Auguſtinus..Solos quippe pena a ſupplicio liberat q̄s immutat nā quos preſentia mala non corrigūt ad ſequentia perducunt.Ego autē

Auguſt.

29 Confitebor domino nimis in ore meo:& in medio multorum laudabo eum.

¶[Confitebor domio]cōfeſſione laudis].i.laudabo dn̄m ⁊ hoc i mēbris meis.i.cōfiteri faciam laudes dn̄i[nimis].i.valde vel ex vehemēti affectu[in ore meo].i.meorū:q2 ore confeſſio fit ad ſalutē:vel i pcepto oris mei[et in medio multorū]nō i iudea ſolū:ſ; i vniuerſo orbe i medio eccleſie ⁊ in cōſtlaudabo eū].i.laudare faciā in membris meis.Uel[in medio].i.i corde[multorū]credentiū[laudabo cū]non in ore tm̄:ſed etiā in corde:q2 corde creditur ad iuſtitiam.Mediū enī cuiuſlibet noſtrum eſt cor noſtrum ⁊ quia multi ſunt in quorum cordibus deus per fidem inhabitat ſancta eccleſia in medio multorum ipſum laudat. Ibidē.

Rom. x.

30 † Quia aſtitit à dextris pauperis: † ut ſaluam faceret à perſequentibus animam meam. †qui †ſed.

¶[Quia aſtitit]ad adiuuādum[a dexteris pauperis].i.mei xp̄i hoīs pauperis aſtitit inquā nō propter tpalia querēda ſed[vt ſaluam faceret a perſequētibus aīam meā]me a morte reſuſcitādo et mēbra mea a malis ꝓtegēdo.Salua ſit autē; aīa a pſeq̄ntib⁹ ſi non ad malū cōſentiat̄ eis nō aūt eis ꝯſentit̄ cum aſſiſtit dn̄s a dextris paupis ne ipa paupertate.i.infirmitate ſuccūbat:hoc adiutoriū pſtitū eſt corpori chriſti in oīibus ſanctis in tentatione et ſpecialiter martyribus in corū paſſiōe.Saluat enim dominus q̄nq; liberatione manifeſta q̄nq; occulta. Oratio.

Clice obſecrationis deus q̄ maledictioni ſubiacere dignat⁹ es vt nos a maledicto legis crueres:tu faciēs nobiſcū miam ꝑpter nomē tuū digneris nos a pſeq̄ntib⁹ vitijs ⁊ a malorū obtrectationibus liberare.Per.d.

Pſalmus de myſterijs incarnationis Chriſti:ac de eius exaltatione & magnificentia: tam ex parte humanitatis quām

ex parte diuinitatis.

Pſalmus.CIX.

1 Dixit dominus domino meo: ſede à dextris meis. Math. xxij. Heb. x.

¶ Auctor pſalmi propheta Dauid. ¶ Titul⁹ talis eſt: pſalmus dauid. Qui titul⁹ ſimplex ſine aliqua figura intelligēdus eſt. Loquit eñi hic dauid myſterio incarnatiōis xp̄i. ¶ Materia: vtraq; natura xp̄i et magnificētia eius tā ex parte humanitatis q̄ ex parte diuinitatis. ¶ Intētio: fidē noſtrā inſtruere de oipotētia dñi quō ꝑ expleta obedientia deus pater illū exaltauerit ⁊ donauerit illi nomē qd̄ eſt ſuper oēe nomen ⁊ monere fideles ad tā ſublimis dñi ſubiectionem. Sententia in generali: propheta: qꝛ in p̄cedenti pſalmo egit de chriſti humilitate ⁊ paſſiōe: nūc in iſto pſalmo agit de ipſius chriſti exaltatione a deo patre in ſua benedicta aſcēſione: de inimicorū ſuoꝝ plena ſubiectione: de eius vnitate in natura cū patre et eterna generatione: de eterno ſacerdotio: et eius finali iudicio. Totum ꝗppe hic ſummatim de duabus naturis chriſti dicitur quicquid in vtroq; teſtamento continetur. Tota eñi ſeries veteris et noui teſtamenti refertur ad chriſtū vel materialiter vel ſingliter de ipſo tractāde: aliquādo ſm diuinitatē: aliqñ ſm humanitatem. Lex enim et prophete mittunt intellectū noſtrū ac chriſtū totū euangeliū de chriſto tanq̄ de materia eſt contextū. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo naturā deitatis primo aperiens ait. [Dixit dominus] pr̄ non ore ⁊ oris flatu: ſz re ⁊ ope actu ſeu effectu qꝛ ſuū dicere facere eſt [domino meo] ſcz xp̄o filio ſuo. Credendus eſt ergo filius Dauid ſm carnē ⁊ dñs Dauid ſm diuinitatē. Identitas noīs repetiti notat identitatem eſſentie ſed repetitio noīs ⁊ variatio caſuum notat alternitatē perſonarū ſicut eñi i eodē noīe caſus a caſu inflectitur: ſic in vna eſſētia perſona gignitur vel procedit [ſede] id eſt ſedebis et poſt labores quieſces [a dextris meis] id ē in potioribus meis bōis ⁊ mihi cōregnabis: qd̄ iplerū fuit i ſua aſcēſione.

2 Donec ponam inimicos tuos: ſcabellum pedum tuorum. j. Cor. xv.

¶ [Donec ponā inimicos tuos] ſcz infideles et non credentes aut intra fidē non viuentes [ſcabellū pedū tuorū] i. ſubiectos totaliter tue volūtati ⁊ imperio: aut volentes et ex humilitate: aut nolētes et ex neceſſitate et vt habeant locum aut gratie: aut pene. Nec ſequit: donec ponā ergo nō ſedebit qñ poſuerit qꝛ donec non tenet ibi excluſiue: ſed incluſiue et pro eterno. Ubi nota q̄ hec dictio donec qñ ponit ꝓprie ſemper innuit contrarium antecedentis vt non legam donec venias. q. d. cum veneris legam. Item legam donec venies quaſi dicat poſtq̄ veneris non legam. In negatione ergo ponit antecedens vt non legam donec veneris in affirmatione tollit vt legam donec veneris. Sed in theologia inuenitur in affirmatione omnia tempora ponere et cōprehendere vt hic ⁊ ibi. Oculi noſtri ad dominū deum noſtrum: donec miſereatur noſtri: Pſa. cxxij. quandoq; in negatione omnia tēpora tollere et abnegare vt ibi. Nō cognouit eam: donec peperit filiū ⁊ ibi Iſte non penitebit donec moriatur Matt. j. Deinde loquens pſalmiſta ad dominum chriſtum ſubdit

5 Virgam uirtutis tuæ
emittet dominus ex Syon : † dominare in medio inimicorum tuorũ.

† vel dñaberis.

¶ [Uirgam virtutis tue] .i. regnũ potẽtie tue [emittet] p̄rio [dñs] .ſ. deꝰ pr̄ [ex ſyon] .i. incipiet a hierl'z qz ibi inchoatũ eſt regnũ xp̄i .ſ. eccleſia. Uel [virgã virtutis] .i. ſermonẽ veritatis: qz verbũ predicationis primitus exiuit ab hierl'z. Uñ de ſyõ exibit lex et verbum de hierl'em: ⁊ ſic emiſſa virga [dominare in medio inimicoꝝ tuoꝝ] .i. fac vt q̄ alicui fuerant tui eſſe incipiant: ⁊ dominare inimicis tuis: id eſt dignare eſſe dominus inimicoꝝ tuorũ. Ad hoc ergo hec virga virtutis ex ſyon dirigitur vt in media inimicoꝝ ſuoꝝ dominetur ſcʒ in medio paganoꝝ: iudeorum: hereticorũ. fratrũ falſoꝝ / quod iam fieri videmꝰ. qz dominatur in medio inimicoꝝ ꝑſtrepẽtiũ nil contra eum valentium cũ creſcat quotidie gloria eius ꝑ ppl'os ⁊ eius noĩ ſubijciãt gẽtes. Et merito dñaberis: qz

Eſaie. ij.

4 Tecum principium
in die uirtutis tuæ in † ſplẽdoribus ſanctorum: ex utero ante luciferum genui te.

† ſplendore.

¶ [Tecũ] eſt ad ſubijciẽdos tibi inimicos [principiũ] ſcʒ pater principiũ oĩm: qz vnũ in natura ⁊ eſſentia principiũ pater eſt: p̄ncipiũ filius: ſed ſicut pr̄ deꝰ et filius deꝰ: non tamẽ duo dij / ſed vnus deus: ſic ⁊ pater principiũ ⁊ filꝰ principiũ: nõ tamẽ duo principia: ſʒ vnũ principiũ. Sũt autẽ pater ⁊ filius vnũ cõmune principiũ ſpiritꝰ ſancti: ⁊ ipſe tres ſꝑ ſunt vnũ cõmune principiũ creaturarũ: hoc aũt principiũ videbitur tecũ eſſe nõ hic ſʒ [in die virtutis tue] .i. in claritate diuinitatis tue quãdo videbimus te ſicuti es ſcʒ [in ſplẽdoribus ſanctoꝝ] .i. quãdo erũt in ſplẽdore ſancti: qñ iuſti fulgebũt ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Modo ergo credamꝰ vt tũc videamꝰ: merces eñi noſtre fidei eſt viſio dei. Tũc apparebit tecũ p̄ncipiũ quõ pater in filio / et filius in patre ſit: tu es eñi cui pater dixit [ex vtero] hoc eſt ex ſecreto mee eſſentie et occulta mea ſubſtantia [ante luciferum genui te] id eſt ante lucem: ante tempora: ante omnem creaturam [genui te] ineffabili et eterna generatione quem ex vtero virginis naſci volui in tempore ſcilicet ante diem ⁊ ortum luciferi ſeu aurore: vnã creaturã hic nominat et omnes creaturas indicat: lucifer pro ſideribus ponitur tanq̄ a parte totum. Sʒ illa ſidera facta ſunt vt ſint in ſigna et tempora: et in dies: et in annos. Quod eſt ergo ante luciferum / hoc eſt ante ſidera: quod eſt ante ſidera / hoc eſt ante tempora: et ſi eſt ante tempora / ergo ab eternitate.

Iurauit dominus & 5
non pœnitebit eum: tu es ſacerdos in æternum ſecundùm ordinẽ Melchiſedech.

¶ [Iurauit dominus] id eſt deus pater firmiter promiſit tibi ſecundum q̄ tu es homo ⁊ immutabiliter ſtatuit ac ſi iuramento firmaſſet [⁊ nõ penitebit eũ] mutãdo ſuã ſententiam vel conſilium. Iurauit inquam hoc q̄ [tu] ſcilicet chriſte [es] ⁊ eris [ſacerdos in eternum] et eternus ſemper viuẽs ad interpellandum

pellandū pro nobis.i.tuū ſacerdo-
tium durabit in eternum quia nō
penitebit eū nō ſm ordinē aaron
q̄ tēporalis fuit ⁊ ſanguinē aialiū
obtulit:ſed[ſm ordinē].i.ſz digni
tatē et ritum ordinis.i.ſacerdotij
[melchiſedech]q̄ nō tēporalis fuit
ſcriptura ſubticēte initiū ⁊ finē vi-
te eius in figura dei q̄ caret initio
et fine.Qui obtulit panē ⁊ vinum
prenūciās ⁊ premōſtrās ſacramē-
tum corporis ⁊ ſanguinis xp̄i ſub
ſpeciebus panis ⁊ vini.Sicut eīn
melchiſedech obtulit panē ⁊ vinū
in ſacrificiū/ſic xp̄s cōſecrauit pa-
nem ⁊ vinum in corpus ⁊ ſangui-
nē ſuū ⁊ obtulit corp⁹ſuū ⁊ ſangui
nē verū panē ⁊ verū vinū cui⁹ ſa-
crificij ſimilitudinē p̄miſit melchi-
ſedech.Deinde conuertit propheta
ſermonem ad patrem dicens.

6 **Dominus à dextris tuis: † confregit in die iræ ſuæ reges.**

† cōq̄ſſabit.

❡[Dn̄s]ſcilz xp̄s ip̄e ſacerdos in
eternum poſitus et exiſtens[a dex
tris tuis]o domine pater de quo
iuraſti cui dixiſti: ſede a dextris
meis ⁊c̄.[cōfregit] ⁊ conquaſſauit
[i die ire].i.vindicte[ſue]qn̄ velut
ex ira vīdictā de eis exigit[reges]
de q̄b⁹ ſupra dictū eſt.Aſtiterunt (ps .ij.)
reges terre ⁊ principes cōuenerūt
ī vnū aduerſus dn̄m et aduerſum
xp̄z ei⁹.Hos glīa ſua ꝯfregit ⁊ pō
dere nois ſui infirmos reddidit vt
nō poſſent efficere qd̄ volebāt.Co
nati ei ſunt delere nomē xp̄i ⁊ chri
ſtianum de terra xp̄m morti tradē
do ⁊ nō potuerūt.Cōfregit ēt eos
herodē ſcilz ⁊ pilatum in exiliū re
legādo:⁊ pricipes iudeorū p mun-
dū diſpergēdo.Uel[in die] i tēpo
re:occulte[ire ſue]que nūc eſt[cō-
fregit]vel ad excecationem vel ad
cōuerſionem[reges]id eſt glorio-
ſos ſeculi ⁊ ſuperbos.

7 **Iudicabit in † natiōi-bus † implebit ruinas: conquaſſabit capita † in terra multorum.**

† gētibus. † replebit † ſuper terram multa.

❡[Judicabit] occulto iudicio in
preſenti[in nationibus]id eſt in
gentibus:hoc eſt iudicium faciet
et puniet gentes propter peccata
vt humilientur ad conuerſionem.
et[implebit]edificādo [ruinas]id
eſt humiles cadentes ſcilicet ab al
titudine qua cōtra chriſtum ſe ere
xerant vel humiles caſus ſuos et
defectus intelligentes:quia[con-
quaſſabit]id eſt humiliabit[capi-
ta multorum]ruinas faciendo ſed
edificat ruinas implendo[in ter-
ra]id eſt in vita iſta p̄ſenti:hic eīn
de multis ſuperbis humiles facit
Uel[iudicabit].i.in forma huma-
na in iudicio finali apparebit et
vnicuiqꝫ ſecūdum merita ſua red-
det[in nationibus]id eſt in popu-
lis ⁊ gētib⁹ vniuerſis:q2 illud iu-
diciū erit generale oīb⁹[implebit
ruinas]ſcz angelorū q2 hoīes illuc
aſcendere faciet.Un̄ angeli ruēdo
deſcēderūt [cōquaſſabit].i.grauī-
ter cōdēnabit[capita multorū]id
eſt multos ſup̄bos prelatos et ty-
rannos aliorū capitaneos exeun-
tes nunc[in terra]q̄ abūdāter nu
trit peccatores.Judiciū enim du-
riſſimū his q̄ p̄ſunt fiet ⁊ potētes
potēter tormēta patientur.Jnde
autem tanta poteſtas ei.quia

8 **De torrente in uia † bibit: propterea exaltabit caput.**

† bibet.

❡[De torrente]id eſt de fluxu et
penis noſtre mortalitatis ⁊ impe
tu tribulatiōis[in via]huius ſecu
li et p̄ſētis vite[bibit]et guſtabit

⁊ maxime

& maxime in ſua paſſione biberūt
Ps. cxxiij. & de hoc torrente ſancti ſicut ali-
bi dicitur torrentem pertranſiuit
aīa nr̄a: & [propterea] q: ſic hūilia-
tus eſt etiā vſq; ad mortē [exalta-
bit caput] .i. ſeipm̄ q̄ eſt caput oīm
noſtrū tanq̄ victor iudex & domi-
nus poteſtatiue alios iudicādo et
omnibus dominando. Et non dici
tur ab alio exaltatus: ſ; qui ſeipm̄
humiliauerat ipſe ſe exaltauit. poſ
ſumus etiam dicere quia et pater
exaltauit eum et dedit illi nomen
quod eſt ſuper omne nomen: nam
quod filiꝰ facit & pater facit. Oro.
Ante lucifer genite qui es
principium totius creatu-
re: rogamus & queſumus
vt ſicut tuos inimicos ad dexterā
patris reſidens ſubieciſti: ita nos
tuis officijs dignos habeas. abla-
ta dominatione peccati.

Pſalmus de magnis & mirabilibus operibus diuinis & exhibitione laudis: & gratiarum actionis populi fidelis pro eis.

Pſalmus. CX.

i ij. Confitebor tibi domine in toto corde meo: in conſi-
frectorum. lio † iuſtorum & congregatione.

Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
Titulꝰ eſt alla. Nomen autē an
gelice laudis alla: et ſi oībus pſal-
mis cōueniat: ibi tñ ꝑcipue ponit
vbi magna exultatiōe gaudet: ſi-
cut in hoc pſalmo poplꝰ dei a dia-
bolo liberatꝰ laudat & ad laudem
dei pro oībꝰ opibꝰ eiꝰ inuitat que
laus figurā future laudis habet.
Materia: opa dei magna & mi
rabilia: & ſinglariter opatio dei mi
rabilis i ſacramēto altaris. Intē-
tio: monere nos ad dei laudē et
ꝑconiū pp mirabile i opibꝰ ſuis
bnficiū. Sñia i gnali: ꝓpha q̄
ſupra locutꝰ ē de xpi exaltatiōe et
magnificētia: nūc icipit exhortari
ad dei laudē mltiplici de cā: & pri-
mo i pſona fidelis ppli et ꝯſidera-
tiōe diuinoꝝ opeꝝ mirabilr & mi-
ſericorditer exhibitorū deuotas ſe
laudes ꝓfitet deo redditurū p hoc
ſuo exēplo exhortās ceteros vt i h
ſui exiſtāt & imitatores. Sñia i
ſpāli: A laude ergo icipiēs ait i pſ-
ſona fidelis ppli [Cōfitebor tibi]
dn̄e ꝯfeſſiōe laudis & graꝝ actio-
nis nō labijs tm̄: ſ; [in toto corde
meo] .i. toto mētis affectu & itētio
ne: nō ergo labijs ꝓpe & corde lon
ge & hoc [in ꝯſilio iuſtoꝝ] videlicet
ꝯformatus iuſtis: & ꝯſiliū bn̄ viuē
di ſeruās cū eis. nec temere: ſed ex
ratiōe. ſ. pro eternis ſicut oēs iuſti
faciūt [& cōgregatiōe] ipoꝝ iuſtoꝝ
& fidelium vt ceteri meo informē-
tur exemplo: non in conuenticulis
hereticoꝝ & infideliū: nō eſt eñ lo
cus veri ſacrificij extra catholicā
ecclēſiā. Ideo autē ꝯfitebor. Quia

2 Magna opera domini: exquiſita in omnes uoluntates eius.

[Magna] ſunt [opa dn̄i] & tam
magna q̄ nō poſſunt ad plenū a
nobis inueſtigari. Sunt q̄dē opa
creatiōis: recreatiōis: gubernatio
nis: conſeruationis: et retributio-
nis [exquiſita] .i. exq̄ſite et lauda-
biliter facta [in omnes volūtates
eius] q: oīa quecunq; & quomodo
cūq; voluit eximie & mirifice fecit.

p

Unde ſi aliquis querat rationes operum dei inueniet φ omnia depen dēt ex libera eius volūtate: ita vt nec fiat preter ei⁹ voluntatē qđ etiam cōtra ei⁹ volūtatē fit: q: nō fieret ſi non fineret: nec hoc fineret niſi de malo facere bene poſſet. In de etiam confitebor. quia

3 Confeſſio & magni- ficentia opus eius: † & iuſtitia eius manet in ſe culum ſeculi.

† nō ha bet eī.

ℭ [Confeſſio] peccatorum [et magnificentia] bonorum operum eſt [opus eius] ꝛ hec eſt voluntas ei⁹ vt ex ſuis operib⁹ inſit homini cōfeſſio peccatorum et magnificentia bonorum operum. Uel [magnificentia] id eſt iuſtificatio peccatoris que eſt magnificentia domini non ergo glorietur in ſe homo: q: omnia ſunt a deo [ꝛ iuſtitia eius] id eſt merces que iuſte datur et retributio iuſtitie [manet in ſeculū ſeculi] .i. in eternum. Uel [confeſſio et magnificentia] eſt [opus eius] id eſt opus dei eſt materia ꝛ occaſio confitendi domino in laude et magnificandi eum [ꝛ iuſtitia ei⁹] que eſt in oībus operibus eius: quia omnia iuſte facit [manet in ſeculum ſeculi] id eſt immutabiliter et in eternum. Inde etiam confitebor domino. quia

4 Memoriam fecit mi rabilium ſuorum: miſericors & miſerator dominus: eſcam † dedit timentibus ſe.

† daret

ℭ [Memoriam fecit] relinquendo ſcilicet memoriale [mirabilium ſuorum] ab eo factorum: quia quod mirabiliter egit ſcripture ſancte commendauit [dominus] in carne apparens [miſericors] natura [et miſerator] exhibitione etiā [eſcā] ſacre ſcriptur[e] [dedit timentibus ſe] non contemnētibus. Uel [Memoriam fecit mirabilium ſuorum] tradendo diſcipulis eucharistie ſacramentum quod ad memoriam reducit ipſam figuram ſcꝫ manna per quod fuit figuratum ideo ſubditur [eſcam] ſcilicet ſpiritualem. i. corpus et ſanguinem ſuum [dedit] nullis meritis: ſed miſericordia [timentibus ſe] non offendentibus. Et quaſi nec totum dederit qui pignus dedit.

5 Memor erit in ſeculum teſtamēti ſui: † uir tutem operum ſuorum annūciabit populo ſuo.

ℭ [Memor erit in ſeculum] et in eternum [teſtamenti ſui] id eſt promiſſionis ſue complende ꝛ manſure In teſtamento nouo precepit nobis deus facere iuſtitiam: et promittit vitam eternam que eſt hereditas noui teſtamenti. Qđ ſi memores ſumus vt faciamus qđ ipſe precepit: memor erit in ſeculum teſtamenti ſui vt impleat qđ promiſit [virtutem operum ſuorū] .i. virtuoſa opera [annunciabit populo ſuo] ſcilicet adoptiuo populo gratie dicēs. Niſi abūdauerit iuſtitia vr̃a pluſq̄ ſcribarum ꝛ phariſeorum non intrabitis regnum celorum. In veteri populo minora precepta dominus annunciauit: quibus terrena bñficia promiſit. Deinde apparēs in carne ſpeciali populo altiora precepta dedit: perfectionem iuſtitie oſtēdit: quibus vitam eternam promiſit. Unde ſequitur.

Uita eterna hereditas noui teſtamenti.

Matt. v.

6 Ut det illis hære- ditatem gētium: opera

manuũ eius ueritas &
iudicium.

¶ [Ut det illis hereditatem gen‑
tiũ] ſcʒ beatitudinẽ eternã heredi
tas iudeorum tanq̃ carnaliũ fuit
terra promiſſionis: hereditas gen
tium tanq̃ perfectorũ eſt patria
celeſtis [opera manuum ei⁹] ſunt
[veritas & iudiciũ] ſcʒ eiũ que an‑
nũciauit: etiã operãdo impleuit q̃
cepit facere & docere. & ſi operatus
eſt veritatem: deinde operatus eſt
iudiciũ: q: iudicaturus eſt viuos
& mortuos & redditur⁹ vnicuiq̃
ꝑut geſſit. fac & tu veritatẽ ſi vis
cauere iudicium. Qđ ſi tuã dimiſe
ris & dei voluntatẽ feceris: opera
manuũ tuarũ veritas ſunt. Volũ‑
tas eiũ dei veritas eſt: ſʒ et iudiciũ
debes facere. i. malũ a bono diſcer
nere: vt bõa ſine malorũ admixtio
ne fiant: debes etiã teipſũ repre‑
hendere: pctã tua accuſare/ iudica
re/ damnare vt non iudiceris.

Voluntas dei eſt veritas.

7 Fidelia omnia man‑
data eius confirmata in
ſeculum ſeculi: facta in
ueritate & † æquitate.

†in iuſticia.

¶ [Fidelia] etiam ſunt [oĩa man‑
data eius] ſcʒ illis qui implent et
non diffidunt de promiſſis. Non
enim fallit/ ſed reddit quod pro‑
miſit: Non tamen ſperandũ & ex‑
pectandum eſt vt hic habeatur/ ſʒ
[confirmata ſunt in ſeculum ſecu‑
li] .i. in eternum: hic precipiuntur
ibi ꝯfirmãtur. Hic labor opis/ ibi
merces retributiõis [facta in veri
tate & equitate] .i. mãdãt & ꝓmit
tũt qđ verũ eſt et equũ vt hic la‑
boref qđ mandat/ et ibi requieſca
tur qđ promittit. Mãdata dñi in
veritate facis ſi nõ duplici corde/
ſed ſimplici & propter deum facis.
In equitate facis ſi nihil in eis ni
ſi vitam eternam attẽdis. Et pote
rimus ibi requieſcere. Quia

8 Redemptionem mi‑
ſit † dominus populo
ſuo: mandauit in æter‑
num teſtamentum ſuũ.

†nõ habet dominus

¶ [Redemptionẽ] ſcʒ ſaluatorem
qui dat redemptionẽ captiuis [mi
ſit dñs] ſcʒ pater [populo ſuo] qñ
xp̃s ex obedientia dei patris ve‑
nit ad paſſionẽ per quã redẽptum
eſt genus humanum a captiuita‑
te huius ſeculi & diaboli vt quies
ſit ibi & ipſe xp̃s per apl'os [mãda‑
uit] & cõmendauit [in eternum te
ſtamentũ ſuũ] ſcʒ nouũ duraturũ.
q: ei aliud non ſuccedet: & q: eter‑
na ꝑmittit: dedit quidem olim iu
deis terrã ꝓmiſſiõis: ſed hoc vet⁹
eſt teſtamentu ad veterem homi‑
nem ptinens. Nouũ autẽ manda‑
uit in eternũ vbi nil carnale ſpere
tur. Cuius heres quiſquis eſſe vo
lueris nõ tale aliquid mediteris
adipiſci q̃le ſolet hic oculus auari
tie cõcupiſcere: ſʒ q̃le oculus non
vidit: nec auris audiuit: nec in
cor hois aſcendit. Ideo aũt mãda Cor. ij.
tis eſt firmiter obediẽdum. Quia

9 Sanctum & terribile
nomen eius: initium ſa‑
pientiæ timor domini.

¶ [Sanctũ] ſcʒ bonis & obedienti‑
bus [& terribile] malis & inobediẽ
tibus eſt [nomẽ ei⁹] id eſt res no‑
minis ei⁹: dñs autem nomen eſt
illi. Vel [ſctũ] vt ameẽ [terribile]
vt timeaf. Ameẽ ergo: quia a dño
catus ne deſperes: timeatur q: iu
dex ne ſis negligẽs. Amor ad pfe
ctos timor ad incipiẽtes ptinet. Un
ſequitẽ [initiũ ſapientie] et bone vi
te [timor domini] auertẽs a malo:
q: eſt ianua conuerſionis & via ad

ſapientiā. Nā vt ad pfectā ſapientiā perueniatur a timore incipiť. Timore eñ domini agiť vt vitia declinentur. Cū ceperis vitia declinare incipies ad virtutes proficere et ipſam ſapientiam deguſtare. Sed quia qui timorē dñi intelligit ſtatim ad bona opera proficere debet. recte ſubditur

10 † Intellectus bonus oībus facientibus † eū: † laudatio eius manet in ſeculum ſeculi.

bon⁹ eſt intellectus. nō hʒ laus

¶ [Intellect⁹] .ſ. hui⁹ timoris ſiue qui eſt in timore dñi eſt [bon⁹] et vtilis [oib⁹ faciētib⁹ eū] id eſt illis qui ſic intelligunt vt faciant qđ ille timor ſuadet: ſcilicet qui p timorē ad ſapientiā aſcendūt. Sʒ intelligere ⁊ nō facere piculoſum eſt: qꝛ vt ait petrus. ſciēti bonum facere ⁊ non facienti peccatū eſt illi. Et in euangelio. Seruus q̄ ſcit voluntatē dñi ſui ⁊ nō facit: plagis vapulabit multis. Nō igitur bñ itelligit q̄ qđ intelligit opari negligit. Intelligat ḡ qm̄ initiū ſapiētie ē timor dñi. ⁊ vt itellect⁹ bonus ſit: timeat dñm ſicut intelligit: faciat opere qđ nouit. Qđ ſi fecerit [laudatio ei⁹] qua dominū laudabit gratias agēdo [manet in ſeculū ſeculi] .i. in eternum. Et hoc eius erit pmiū. Hic finis hec hereditas noui teſtamēti ſcʒ laudatio dei. Beati (inquit) qui habitāt in domo tua dñe: in ſecula ſeculorum laudabunt te. Quia fruitio conſiſtit in tribus: ſcʒ in cognitiōe / exultatione / et laudatione: ergo per laudationē que eſt ps fruitionis ⁊ quaſi vltima totū videť intelligere. A laude incepit / in laude finit: qđ et hic faciendum eſt deuotis: ⁊ in celo peragēdū: hic qꝛ liberat: ibi quia coronat.

Iaco. iiij. Luc. xij. pſalm⁹ lxxxiij.

Oro

Sanctorum oīm pfeſſio glorioſa de⁹ tribue nobis timorem nois tui: quē eſſe initium ſapiētie prediriſti: vt tuorū admixti cōſiliis: mie tue dapibus ſaginemur. Per dominum.

Pſalmus de bonis operibus iuſtorum: ac retributione eorum & impiorum: necnon de compendioſa uia reuertendi ad amiſſam beatitudinem angelorum.

Pſalmus. C X I.

1 Beatus uir qui timet dñm: in mādatis eius uolet nimis.

¶ Auctor pſalmi ppheta Dauid. ¶ Titulus talis eſt: alleluia reuerſionis aggei ⁊ zacharie. Aggeus et zacharias fuerunt lōge poſt dauid qui venerūt de captiuitate babylonis ⁊ propherauerunt que ad renouationē templi pertinere videbantur: de qua renouatione materiali non agitur hic: ſed de ſpirituali. tēplū eñ dei nos ſumus. hic igiť eſt alla .i. laus dei laus dico aggei ⁊ zacharie: ⁊ hoc huius rei ſcʒ reuerſiōis: qꝛ prophete illi pro ſpūali reuerſiōe ppli dei .ſ. xpianis quā preuiderūt laudes deo cantauerūt: ſicut dauid hic facit. ſic xpiani qui p eos ſignificanť poſt abſolutionē petōꝝ dñm laudāt tanq̄ a captiuitate liberati / et hilares de bonis que habent. Oſtendit enim hic pſalmus poſt liberationē peccatorum quanta ſint bona fidelium et que ſit retributio perfidorum. Nomina ergo aggei ⁊ zacha

ne in titulo ponuntur:non ꝙ ipſi
hunc pſalmū cōſcripſerint:ſed quia
in actualis tēpli reedificatiōe vbi
coadiutores fuerant reformatio-
nē ſpiritualis templi quod nos ſu
mus:de qua hic agitur intellexe-
runt ⁊ pro magna hilaritate dn̄m
laudauerūt. ℂ Materia:bona iu-
ſtorū ⁊ remuneratio eoꝝ ac retri-
butio impiorum. ℂ Intētio mone
re nos ad dei laudem ⁊ timorem/
⁊ allicere ad operum miſericordie
exercitationem: et ad habendum
ſemꝑ pre oculis bonorū ⁊ malorū
retributionē ſm̄ eorū opera:vt ꝑ
hoc declinemus mala ⁊ faciamus
bona. Snia in generali:propheta
in iſto pſalmo loquit᷑ de bonis et
felicitate iuſtorū:ac de mia impio
rū. ⁊ inſtruit auditores ſuos ꝙ cō
pendioſa via ad amiſſam beatitu-
dinē ſuperne patrie queāt de hac
ſpirituali babylonia cōſcendere et
redire:per hoc intēdēs eos indu-
cere ad dei laudē:ſicut ſupra indu
xit exēplo ad eandem. ℂ Snia in
ſpeciali:perfectio autē ſupradicti
edificij eſt illa ineffabilis pax ſa-
pientie cuius initiū eſt timor dn̄i:
de quo incipit dicēs. [Beatus] eſt
[vir] in ſpe nūc in p̄ſenti [q] timo-
re filiali ⁊ caſte formidās offenſaꝫ
[timet] nō mundū:ſed [dn̄m] talis
eīm ſe deo ⁊ mādatis ei⁹ humiliat.
Vn̄ ſubdit᷑ [in mandatis eius] im-
plēdis [volet] ⁊ affectum habebit
[nimis] .i. multū. nō dicit faciet:ſꝫ
volet. nā multi ex timore faciunt
⁊ mercedē nō hn̄t. Nec eīm deo ac-
ceptabile eſt opus qđ volūtas nō
exhibet. Et ſufficit volūtas ſi per-
ficiēdi mādata deſit facultas:vel
ſi non adeo proficiat hō in eis im
plēdis vt vult. bene aūt addit᷑ ni-
mis. in omni eīm actione ſuperare
dꝫ poſſibilitatē volūtas:vt facias
qđ poteris ⁊ qđ non poteris face-
re impleas volūtate. penſat enim
deus et coronat non tam factum
operis ꝙ affectum cordis. et inde
2 Potens in terra erit
ſemen eius: generatio
rectorum benedicetur.
ℂ [Potens in terra erit ſemē ei⁹]
id eſt opera miſericordie et alia bo
na facta que ſunt ſemen meſſis fu
ture:quia inde meſſis eterna colli
gitur. Quid enim potentius ꝙ vt
re minima etiā vt magna:ita duo-
bus minutis ⁊ calice aque frigide
ſicut dimidio bonorum regnū celo
rum ematur. potens ergo erit:qꝛ
eternā vitā preſtare ⁊ hoīem bea-
tum facere valebit:qđ nullus de
potentibus mundi facere poterit
qꝛ [generatio rectorum] .i. opera
eorū quib⁹ bon⁹ eſt iſrael deus:qꝛ
recto ſunt corde:⁊ q̇ nō operant᷑ ex
vana gloria hoīb⁹ volētes placere
[bn̄dicet᷑] eterna retributione. Vel
[ſemē ei⁹] .i. merces boni operis
[erit potēs in terra] viuentiū vbi
reddet᷑ ſibi ſupra meritū [⁊ gn̄atio
rectorū] .i. imitatores iuſtorū [be-
nedicet᷑] eterna benedictione.
3 Gloria & diuitiæ in
domo eius: † & † iuſti- ſnō hꝫ ſhui⁹ iuſtitia
tia eius manet in ſecu-
lum ſeculi.
ℂ [Gloria] ſcꝫ teſtimonium bone
conſcientie [et diuitie] ſancte vir-
tutum ſunt [in domo ei⁹] .i. in cor-
dis ſecreto:⁊ cōſciētia vbi ipſe co-
habitante dn̄o opulentius habi-
tat cum ſpe vite eterne ꝙ diuites
ſeculi in marmoratis palatijs cū
timore mortis eterne [et iuſtitia
eius] .i. merces iuſtitie ei⁹ ⁊ hoc eſt
gloria eius:he ſunt diuitie ei⁹ que
cū hꝫ a deo [manet in ſeculū ſcl̄i]
i. in eternū:qꝛ ꝓpter meritum ſue
iuſtitie eternaliṫ p̄miabit᷑. q.d. non

eſt tēporaliter beatus: tanto ergo verior eſt iuſti gloria quāto ſempiterna: tāto meliores ſunt eius diuitie quanto ſemp manſure. Et hec omnia inde ſunt: quia

4 Exortum eſt in tenebris lumen rectis † : miſericors & miſerator & iuſtus †.

† corde † dñs deus.

¶ [Exortū eſt] et illuxit [in tenebris] huius mūdi vt eos pellat [lumē] grē τ ſol iuſtitie [rectis corde] .i. iuſte. τ ſubiūgit qđ eſt illđ lumē ſ. dñs [miſericors] natura τ quātū ad habitū mic dū expectat [et miſerator] exhibitione. τ quantū ad actū miſerādi dum iuſtificat [τ iuſtus] reddēdo ſꝫ opa dū remunerat. Si peccator es noli diffidere veniam: q: miſericors τ miſerator eſt. Si vero ſuperbus es et cōfidis de clementia dei noli eſſe negligens: q: et iuſtus eſt. Sed ne formides et ne terreat te iuſtitia beate vir qui times dñm: ſed fac qđ ſequit: τ nō nocebit tibi iuſtitia ſed. Quia

5 † Iucundus homo q miſeretur & cōmodat † diſponit ſermōes ſuos in iudicio: † quia in æternum non commouebitur.

† ſuauis eſt autē vir. † diſpoſuit. † qm.

¶ [Iucūd⁹] .i. gratus eſt deo. Ul [iucūdus] .i. hilaris ſit [homo] ille [qui miſeret] in corde τ aīo cōdonando et ignoſcēdo alijs offenſas τ petē quo ſibi veniā meret [τ cōmodat] in opere τ facto erogando alijs pecunie vel laboris τ huiuſmodi beneficia vt ei in futuro def: hilarem eñ datorem diligit dñs.

ij. co. ix. De his duobus benignitatis officijs dicit in euangelio. Dimitte et

Lu. vi. dimittet vobis: date τ dabitur vobis: et talis [diſpōit ſmōes ſuos] .i. rationes ſuas faciēdas [in iudicio] futuro: quia hec facta ſunt qſi ſermōes quibus defendetur in iudicio: hoc eñ nō erit ei ſine miſericordia: quia ipſe fecit miſericordiā [quia in eternum nō cōmouebit] .i. nūq̄ a gloria domini ſepabit. q:

6 In memoria æterna erit iuſtus: † ab † auditione mala nō timebit.

† et † auditu malo.

¶ [In memoria] dei [eterna erit iuſtus] .i. pius τ miſericors: quia ſcriptus eſt in libro vite τ iuſtitia ei⁹ corā deo nō trāſibit in obliuionem: ſed manebit in memoria vt remuneret: ſemp eñ in pñtia dñi apparebit: ſemper beata viſione illi⁹ fruet. id [ab auditione mala] que fiet immiſericordibus quibus dicetur. Ite maledicti in ignē eternum [nō timebit] q: eſt de miſericordibus qbus tunc dicet. Uenite benedicti patris mei poſſidete regnum. Et quia hec in futuro erūt iuſto: ideo interim non ſua querit ſed que ſunt chriſti: labores patiēter ſuſtinet: promiſſa fideliter expectat. Unde ſubditur.

Math. xxv. Ibidē.

7 Paratū † cor eius ſperare in dño: cōfirmatū eſt cor eius: non cōmouebitur donec † deſpiciat inimicos ſuos.

† et † videat ſup

¶ [Paratū] .i. pmptū eſt [cor ei⁹ ſperare in dño] nō in mūdo: nō dicit ſimpliciter ſperare: ſed ꝑponit paratū cor eius: fruſtra eñ in dño ſperat qui prius conſciētiā nō parat. Et ſpes eſt infructuoſa cuius nō eſt mūda cōſciētia. Debem⁹ igr cor noſtrū parare τ peruerſas cogitationes; illicita deſideria: pra

uas volūtates adijcere ſi in domi‑
no volumus vtiliter ſperare. Nec
vllis tentationibus frangitur: qꝛ
[confirmatum eſt cor eius] per gra‑
tie et virtutis habitum: ac in celeſ‑
tibus poſitum: ꝛ in amore xp̄i fixū
vt nulla re ſeculi molleſcat: et nec
extollatur proſperis nec frangaꝛ
tur aduerſis [et nō cōmouebitur]
a iuſtitia ꝛ ſpe ſua: qꝛ corde in terꝛ
ra non figitur ſed incōmutabilia
amat: et ideo incōmutabiliter per
ſeuerat [donec] exiſtens in terra vi‑
uentium inde [deſpiciat inimicos
ſuos] q̄ſcūqꝫ. ſ. viſibiles ꝛ inuiſibiles
quorū trāſcēdit pſecutiōes et ten‑
tationes. Et propter hoc futurum:

8 † Diſperſit dedit
pauperib⁹: iuſtitia eius
manet in ſeculū ſeculi:
cornu eius exaltabitur
in gloria.

† ſparꝛſit. ij. cor. ix.

¶ [Diſperſit] ſua tpalia bona per
multos ſeu multis: qꝛ plus eſt orō
multorum q̄ vni⁹ hominis: ꝛ [de‑
dit] liberaliter ꝛ gratis nō ſub ob‑
tentu beneficij ſibi reddēdi [paupe‑
rib⁹] ꝛ idigētib⁹ xp̄m repſentātib⁹:
nō diuitib⁹ vl̄ adulatorib⁹ ꝛ filijs
[iuſtitia ei⁹] .i. iuſtitie retributio ꝛ
fructus [manet in ſeculū ſeculi] qꝛ
meritū ſue iuſtitie eternaliter pre‑
miabitur [cornu eius] .i. potentia
ꝛ ſublimitas illius cuius humili‑
tas a ſupbis cōtēnebatur in terra
[exaltabiť in gloria] eterna: qui ei
hic humilis fuit ibi prātē habebit.
Gregori⁹ notat q̄ melius dicitur
iuſtitia q̄ miſericordia. Juſtitia
enim eſt dare pauperibus quia eis
debetur. Vnde cum pauperibus tri
buimus non noſtra largimur: ſed
ſua eis reddimus. Vnde et augu.
Quere quātū tibi deus dederit et
ex eo tolle tibi qđ ſufficit. Cetera q̄

Grego‑ri⁹.

Augu‑ſt⁹.

ſuperflua ſunt pauperū ſunt. Res
aliene poſſidētur cū ſuperflua poſ‑
ſidentur. Erogari ſibi vult deus ex
illo quod dedit. Quid enī das qđ
ille non dedit? Quid enī habes qđ
non accepiſti? Unde etiam Ambro.
Eſurientium panis eſt quē tu deti
nes: nudorū veſtimentū qđ tu reꝛ
cludis: captiuorū redemptio et ab
ſolutio pecuniā quā in terra defo‑
dis: Nō ſunt ergo ſuperflua retinē
da nec diuitibus ꝛ vnde viuāt ha‑
bētib⁹: ſꝫ pauperib⁹ erogāda: alio
quin ꝛ retinens ꝛ tā erogās q̄ reꝛ
cipiēs timeāt ſibi de rapina. Dein
de poſt bona iuſtorū quibus hora
tur enumerat mala iniquorum qui
bus terret: dicens.

Ambroſ⁹.

9 Peccator uidebit &
iraſcetur: dentibus ſuis
† fremet & tabeſcet: de
ſiderium peccatorū pe‑
ribit.

† fremdet.

¶ [Peccator] et impius [videbit]
hoc ad ſuam penam ſcꝫ humilem
exaltari ſeqꝫ cōfundi [ꝛ iraſcetur] ſi
bi ꝛ cōtra ſeipſum eo q̄ nō fecit bo‑
na: ſꝫ ſera ꝛ infructuoſa erit illius
penitentia [dentibus ſuis fremet]
per penam exteriorem in eo loco
poſitus vbi erit fletus ꝛ ſtridor dē
tium [ꝛ tabeſcet] .i. marceſſet inui‑
dia de felicitate aliena [deſiderium
peccatorum] quod hic in preſenti
habuerunt vita circa delectatio‑
nes ꝛ ſolatia peribit: ꝛ deficiet nul
lo ſuccedente ſolatio cum omnia
velut vmbra tranſieant ꝛ feno are‑
ſcente flos decidet: quia deſiderium
eorum tantum de temporalibus ꝛ
tranſitorijs fuit.

Oratio.

Lumen perpetuum rectoꝝ
cordium deus concede no
bis te diligere: tua gloria

ſoeundari:τ ſic diſp gere i hoc ſeculo vt careamus auditu aſpero in futuro.Per dominum.

Pſalmus de exhortatiõe fidelium ad dei laudem propter ſui excellentiam & ad ſectandã humilitatem laudatoribus neceſſariam.

Pſalmus.CXII.

1 LAudate pueri dominũ: laudate nomen domini.

¶ Auctor pſalmi pphẽta Dauid. ¶ Titulus huius pſalmi allã inſcribitur: qd laudate dominũ interpretatur: quia in eo ad laudandũ dñm inuitamur. Sed in hoc diſtat a duobus pcedentib⁹ q primus monuit exemplo: ſecũdus de beatitudine laudantiũ ſententioſe tractando: hic vero tertius directo ſermone auditores exhortãdo. Et eſt ordo pulcherrim⁹ tanq dicat. Ego laudo τ beat⁹ q laudat: ergo vos exemplo moniti: τ premio prouocati laudate dominũ. ¶ Materia: laus dei τ exaltatio hũiliũ. ¶ Intentio monere ad laudis diuine pconiũ. ¶ Sñia in gñali: pphẽta in iſto pſalmo monet deuotos vt deum iugiter laudent: τ vbiq predicẽt: ipſeq facit qd alios monet. i. deũ laudat. ¶ Sñia in ſpãli: ad laudẽ ergo monens oſtendit qui: τ quẽ: τ qñdiu: τ vbi: τ qre laudẽt dicens. [Laudate] o vos [pueri] .i. omnes deuoti ſimplices. τ pueri puritate cordis/oris τ opis: τ paruuli nõ ſenſu ſ malitia τ maxime ſuperbia.i. hũiles: q: tales ſoli digne laudãt [dñm] in eſſentia extollẽdo maieſtatẽ ei⁹. Nec ſolum laudetis deũ in ſe: ſz etiã in ſuo nomie vñ ſubdit [laudate nomẽ dñi] pdicãdo ſtutes τ opa ei⁹ qb⁹ noiat⁹ eſt: et famoſus: vl' ita opando vt alij videtes opa vra bõa glorificẽt prẽm veſtrũ q in celis eſt: τ de bonis ſermis laudet bon⁹ dñs. Nec ad horã putetis me imperare laudem. ſed

Allã qd interptat.

2 Sit nomen domini benedictum: ex hoc nũc & uſque in ſeculum.

¶ [Sit nomẽ dñi bñdictũ] .i. ſicut eſt in ſeipo bñdictũ ſic bñdicat a fidelib⁹: τ ſic laudibus pdicatũ non ad horã ſed [ex hoc] id eſt ex quo ceperũt homines credere τ laudare τ [nunc] hoc eſt in preſenti [τ vſq in ſeculũ] id eſt ſine fine hoc eſt ſemper τ omni tempore τ in eternũ: nam τ antea ſemper fuit benedictum. Semper enim laudãd⁹ eſt qui ſemper eſt. Nec in vno loco tantum impero laudari. ſed.

3 A ſolis ortu uſque ad occaſum: † laudabile nomen domini. † laudate.

¶ [A ſolis ortu vſq ad occaſum] .i. in omni loco τ vbiq ſit [laudabile nomen dñi] τ laudibus extollendũ vt q vbiq eſt vbiq laudetur. q.d. nõ pauci ſed oẽs partes mũdi conueniãt in laudibus dei: p circuitũ em̃ ſolis ſignificat hic mundus in quo toto laudand⁹ eſt deus. Nomen ergo dñi eſt laudandũ τ glorificãdũ: ſemper τ vbiq oi tpe τ loco vt nũq τ nuſq ceſſet ipi⁹ laus et benedictio. Ideo autem ſemper et vbiq et ab omnibus dominus eſt laudandus. quia

4 Excelſus ſup omnes gẽtes dominus: † & ſu † non hõbz τ

per cælos gloria eius.

¶ [Excelſus] eſt dñs ſcʒ celſitudine nature τ potẽtie [ſup oẽs gẽtes] .i. hoĩes: quia omnes ibi ſunt ſubiecti [τ ſup celos] .i. angelos ciues celeſtes: eſt [gloria] et ſublimitas [eius] quia excedit omnẽ altitudinem angelorũ: vel per gentes oĩa terrena: per celos omnia celeſtia notat: vt p hec duo oẽs creaturas ſcʒ celeſtes τ terreſtres indicet ſibi ſubiectas. Et qꝛ talis eſt τ tantus ideo merito eſt laudandus. deinde ſicut docuit ita τ facit. q. d. vere dominus eſt excelſus ſuper omnes.

5 Quis ſicut dominus deus noſter qui in altis habitat: & humilia reſpicit in cælo & in terra?

¶ [Quis] enim altius ſcʒ in hominibus vel celeſtibus eſt [ſicut dñs deus noſter] . q. d. nullus qui per ſe poſſit vt ipſe. ipſe eſt [qui i altis habitat] .i. in ſetis quo dono eius alti ſunt qui in terris poſiti in celis tñ cõuerſantur [τ hũilia] ſcʒ eoſdẽ in quibus habitat [reſpicit] intuitu miſericordie [in celo et in terra] exiſtens. Sancti enim qui hic i terra ſunt humiles / apud deum ſunt alti: τ hi ſunt in celo per libertatẽ ſpiritus: τ quando eleuantur in cõtemplatiua: τ in terra per habitationẽ carnis: τ quando humiliantur in actiua. reſpicit inquam humiles.

6 † Suſcitans à terra inopem: & de ſtercore † erigens pauperem.

ſequit erigit. ſexaltat.

¶ [Suſcitans] per ſolam gratiaʒ [a terra] id eſt a labe corporis [inopem] prius et adhuc quandiu gemit in corpore. Vel [a terra]: id eſt ab amore terrenorum [inopem] id eſt nihil habentem τ omnia poſſidentem [τ de ſtercore] id eſt vitiorum putredine et ſorditate vt ea tanquam ſtercora reputet [erigẽs pauperem] ſpiritu τ abiectum vt ei ſicut prius carnis vitia non dominentur: de terra enim et puluere creuit nos quibꝰ dicitur. Quid ſuperbis terra τ cinis Suſcitat inquam et erigit ad hoc. Eccli. 5.

7 Vt collocet eum cũ principibus: cum principibus populi ſui.

¶ [Vt collocet euʒ] τ ſedere faciat non tam in terra et ſtercore inter inopes et pauperes ſed in ſede honoris et glorie [cum principibus] id eſt cum angelis et [cum principibus populi ſui id eſt cum patriarchis prophetis et apoſtolis qui ſpiritualiter prefuerunt populo dei quaſi dicat ad hoc ſuſcitat inopem et erigit pauperem vt ad tantam potentiam et gloriam perducat ꝙ addat eum celi ordinibus qui ſunt ex angelis et hominibus. deinde exponit vbi ſuſcitat et erigit in eccleſia ſcilicet que ante ſterilis erat: nunc vero eſt fecunda. Unde ſequitur

8 † Qui habitare facit ſterilem in domo: matrem filiorum letantẽ. ſuō ... qui.

¶ [Qui habitare facit ſterilẽ] ſcilicet eccleſiaʒ de gẽtibus [in domo] id eſt in eccleſia iudeorũ inter ipſos iudeos vt in lapide angulari duo parietes coniungantur τ fiat vnũ ouile [matrem] ſcilicet factam [filiorum] ſpiritualiũ et ideo [letantem] de fecunditate ſibi collata: quia iam ſunt multi filij deſerte: hec noſtra mater eccleſia prius ſcilicet ante aduentum ſponſi ſterilis erat a filiorum ſpiritualium et bo

norũ operũ generatione: nũc vero eſt mater filiorum ⁊ operum fecũda et leta in vna domo habitãs ſuper fundamẽtum apoſtolorum et prophetarum ſita. iam de filiorum multitudine ⁊ virtutib⁹ ⁊ pulchritudine letat.

Oratio.

Laudãtes benedictũ nomen tuũ oĩpotẽs deus rogamus vt nos in ſinu matris eccleſie collocatos charitatis tue facias ſtabilitate cõnecti. Per dominum.

Pſalm⁹ de laude pro mirabilibus & beneficijs populo Iſraël in exitu de Aegypto: & Chriſtianis ĩ receſſu ſpiritali ab hoc ſeculo exhibitis.

Pſalmus. CXIII.

1 IN exitu Iſraël de Aegypto: domus Iacob de populo barbaro.

℄ Auctor pſalmi propheta dauid. ℄ Titulus hic qui inſcribit all'a inuitat nos ad laudẽ dei ex alterius cõſideratiõe negocij ꝙ ĩ premiſſis pſalmis tribus etiã ad laudem dei pertinẽtib⁹. Sicut enim populus hebreus fuit de egypto liberatus: ſic ⁊ quotidie p xpm pctõres a pharaone diabolo liberant. Propheta ergo p magna miracula illi pplo exhibita xpm mũdo datũ annunciat. Nã illa miracula figure myſteriorũ xpi ⁊ eccleſie erãt. Vñ nõ tã preterita hic narrantur ꝙ̃ futura predicantur: quia in illis geſtis futura ſignabuntur. ℄ Materia: beneficia ⁊ miracula hebreis in figura: ⁊ chriſtianis in ſpiritu a deo exhibita. ℄ Intẽtio: inuitare ad dei veri cultũ ⁊ laudem ob iſtorũ bñficiorum exhibitionem. ℄ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo commemorans beneficia a deo exhibita populo hebreo in exitu de egypto que ſpiritualiter ſumpta fuerit populo chriſtiano in exitu a peccato dicit ex his gloriam nomini diuino non alteri tribuendam: ⁊ inſuper ſimulachra gentiũ inania probat/ et religionem dei commendat. ℄ Sententia in ſpeciali. incipiens ergo propheta a mirabilium narratione ait. [In exitu] ppli [iſrael de egypto] et idem ſub alijs verbis repetens ſubiũgit [domus iacob] quia totus iſrael deſcendit de iacob qui alio nomine dictus eſt iſrael [de populo barbaro] id eſt gentili et extraneo: quia omnes populi dicuntur barbari exceptis hebreis: grecis: et latinis: non eſt enim vt dicit Auguſtinus lingua noſtra ſʒ barbara que deum laudare non nouit quaſi dicat cum populus iſrael de egypto id ẽ de populo barbaro exiret. Auguſt.

2 Facta eſt Iudea ſanctificatio eius: Iſraël poteſtas eius.

℄ [Facta eſt iudea ſanctificatio eius] id eſt ſanctificatus eſt populus ille in iudea id eſt in terra promiſſionis colendo verum deum que terra erat ante per idolatriã polluta et [iſrael] factus eſt [poteſtas eius] terre id eſt potens factus eſt in ea. qui enim in egypto fuerãt ſerui/ ibi facti ſunt domini. Exod. xiiii.

3 Mare uidit & fugit: Iordanis cõuerſus eſt retrorſum. Ioſue. iii.

¶ [Mare] rubrum [vidit] populus de egypto exeūtē id eſt ad modum videntis et intelligētis voluntatem domini ſe habuit [et fugit] ſe diuidendo et dando populo iter vt ſicco pede tranſiret et [iordanis conuerſus eſt retrorſum] reuertendo ad locū originis et eleuando ſe ad modum collis.

4 Montes † exultauerunt † ut arietes: & colles † ſicut agni ouium.

ſgeſtierunt †velut †velut

¶ [Montes exultauerūt vt arietes: et colles ſicut agni ouium] Methaphorice loquitur: quia cauſam exultationis dederunt ipſis filijs iſrael inclinantes ſe in aduentu eorum quaſi applaudēdo. Nā magiſter in hiſtorijs innuit hoc dictum de ſcopulis torrentiū qui non qui in tranſitu filiorū iſrael inclinati legūtur. Hec autē predicte figure ſunt. Per iſrael ergo et iacob intelligit chriſtianus populus qui prius eſt iacob .i. luctator poſt iſrael .i. videns deū: per egiptū vero que interpretaf tenebre ſeu afflictio intelligit ſeculum a quo ſpiritaliter et mēte eſt recedēdū. Sic enim quiſqꝫ hieruſalē celeſtis ciuis fit cū primo huic ſeculo renūciauerit quēadmodū ipe pplˀs in terrā promiſſionis duci nō potuit niſi prius ab egypto recederet. Sed ſicut ille nō inde diſceſſit niſi diuino liberatus auxilio/ſic nemo corde ab hoc ſeculo auertitur niſi diuine mie munere adiuuef. Sicut ergo populus ille cū exiret de egypto ſcrificatus et potēs factus eſt in iudea: ita chriſtianū populū exeūtem de peccatis et cōfitētē fidē trinitatis ſcrificat confeſſio. Judea enim cōfeſſio interpretaf: et per eā factus iſrael fit potēs ad reſiſtendum peccatis et vt filius dei fiat. Et hoc mare] .i. gentilitas vel ſeculi peccatores [vidit: et intellexit ſcz ſanctos predicatores ſupplātatores vitiorū et aias videtes deū [et fugit] .i. potuerūt reſiſtere amplius: quia deus erat in illis et ſic ceſſerūt et ſiluerant vt tibi ſine cōtradictione ad libertatē ſpiritualē via pāderetur. [Et iordanis] .i. iudei interpretaf deſcēſus .i. humiles baptizati [conuerſus eſt retrorſum] .i. ad eū vnde orti ſunt i edie. ſ. Et tūc [mōtes] .ſ. apli ceteris preminentes [exultauerunt] .i. gauiſi ſunt quia peccatores cōuerſos viderūt [vt arietes] .i. vt totius gregis dñici duces et principes duobus teſtamētis quaſi duobus cornibus muniti [et colles] .i. et a colēdo .i. minores ꝙ ſemē fidei receperūt [exultauerūt ſicut agni ouium] humiles et innocētes lacte adhuc indigentes ab arietibus per euangeliū in fide generati. Sed

Colles vnde dicti

Egyptus ſꝫ interpretatur

5 Quid eſt tibi mare quod fugiſti: & tu Iordanis quia conuerſus es retrorſum?

¶ [Quid eſt tibi o] mare ꝙ fugiſti et tu o [iordanis] quid eſt tibi [quia conuerſus es retrorſum] Et o vos.

6 Montes † exultaſtis ſicut arietes: & colles † ſicut agni ouium?

†quare geſtiſtis velut †velut

¶ [Montes] quid fuit vobis ꝙ [exultaſtis ſicut arietes] et o vos [colles] quid fuit vobis ꝙ exultaſtis [ſicut agni ouium] .q.d. Unde venerūt iſta mirabilia in mari rubro in iordane in mōtibus et collibus. Interrogat quare hec facta ſint vt admirationē excitet. Et quaſi reſpondens queſtioni ſecunde de montibus et collibus ſubiungit.

7 A facie domini † mota eſt terra: à facie † dei Iacob.

†commota. †dñi.

¶ [A facie] .i. a preſentia [dñi] deſcẽdẽtis [mota eſt terra] ⁊ ex terre motu ad preſentiam dei facto hoc ꝓuenit .ſ. [a facie] ⁊ pñtia [dei iacob] qui nõ eſt de⁹ recens. Ex hoc etiam patet ſolutio prime queſtionis de mari ⁊ iordane quia factũ eſt ad preſentiam dei qui hoc voluit fieri. q.d. a diuina voluntate ꝓceſſerunt omnia cui et iam obediunt inſenſibilia.

8 Qui conuertit petrã in ſtagna aquarum: & † rupẽ in fontes aquarum.

Exodi. xvij. †rupes

¶ [Qui] etiam [cõuertit petrã in ſtagna aquarum] ſcʒ faciendo vt de petra fluerent aque abũdãter. Nã moyſe eleuãte manũ ⁊ percutiẽte virga bis ſilicẽ egreſſe ſunt aque largiſſime [⁊ rupẽ in fontes aquarũ] repetitio eſt euidens ſub alijs ꝟbis. Hec etiã ſpiritualiter intelligũt ac ſi diceret Quid eſt tibi o ſeculũ qꝛ tua impedimẽta ceſſerunt. ⁊ quid eſt vobis o tot milia credẽtiũ toto corde huic mũdo renũtiãtiũ ꝙ ad veſtrũ deũ cõuertimini? Itẽ quid eſt ꝙ gaudetis o doctores ⁊ fideles diſpẽſatores verbi ꝟitatis: ⁊ qđ eſt ꝙ gaudetis o ſubditi ⁊ minores qui tpalia non relinquitis: ſed bene diſponitis? Qui reſpõdebũt. Ideo gaudem⁹ quia [a facie dñi] .i. a cognitione ⁊ preſentia dñi qꝛ deus in ſuis pdicatorib⁹ erat ꝗ dicit. Ecce ego vobiſcum ſum vſqꝫ ad conſũmationẽ ſeculi [mota eſt terra] id eſt homines terreni a ſua ſuperſtitione ad cultũ domini: qui eſt deus iacob .i. luctantiũ ⁊ vitia ſupplãtantium. Ipſe eſt etiã [qui conuertit petrã in ſtagna aquarum ⁊ rupẽ in fontes aquarum] Iſta petra ⁊ iſta rupis eſt xp̄s qui ſeipſuʒ pri⁹ durum cũ ignoraretur liquefecit vt de eo manarent aque gratiarum ⁊ doctrinarũ de eo enĩ quatuor flumina hoc ẽ quatuor euangelia exierunt ⁊ totũ mundũ irrigauerunt: ⁊ ipſe miſit ſpiritũ ſanctum de quo dicebat. Si quis ſitit veniat ⁊ bibat. Sed iã gratia commendatur cum ſubinfertur.

Mat. xxviij. Io. vij.

9 Non nobis domine non nobis: ſed nomini tuo da gloriam.

¶ [Non nobis] iudeis o [dñe non nobis] gentibus [ſed nomini tuo da gloriã] de predictis mirabilib⁹ ⁊ beneficijs .i. fac vt ide nomẽ tuũ glñficet ⁊ nõ nr̃is meritis nõ nr̃is viribus aſſcribat. Gratia ꝗdẽ iſta nõ quaſi ex operib⁹ ⁊ meritis ꝑcedentibus data eſt ſed miſerante illo qui iuſtificat impiũ ne vllã ſuã homines ſed nominis dei quererent gloriã: ⁊ nec nomen eius glorificetur in omnibus gentibus qꝛ ꝓ bonis grãs vobis dat [apparet gl̃ioſus: gloria enim eſt cũ dat imeritis: da inquã gloriã nomini tuo.

10 Super † miſericordia tua & ueritate tua: nequãdo dicant gẽtes ubi eſt deus eorum.

† miſericordiam ⁊ veritatem tuã.

¶ [Sup miã tua ⁊ ꝟitate tua] .ſ. ꝙ mirabilib⁹ ⁊ bñficijs ꝗ feciſti miſericordit pro pp̄lo tuo: vt ipleres ꝓmiſſorũ tuorũ veritatẽ [neqñ dicãt gẽtes] blaſphemãdo [vbi ẽ de⁹ eorũ] Si enĩ nõ adipleſſet ꝓmiſſa ⁊ nõ feciſſet iſta videret gẽtib⁹ ꝙ ſua virt⁹ defeciſſet ⁊ ſuos ſaluare

nō potuiſſet ꝙ ſepe ipſi iputātbōis afflictis dicentes vbi eſt deus eorum: hoc etiam ſolent nobis dicere gentes que habent deos viſibiles/quia inuiſibilem deum colim⁹ Sed iam tot mirabilibus factis ꝑ nobis reſpondemus eis.

11 Deus autem noſter in ſeque celo: omnia † quecunque uoluit fecit.

¶ [Deus autem noſter] eſt [in celo] ſurſum quia oīa corpora celeſtia et terreſtria trāſgreditur: et ibi magis relucet ſua poteſtās ꝛ gloria ꝙ tam potens eſt in celo ꝛ in terra ꝙ hic et ibi [omnia quecūqꝫ voluit] vł in corporalibus vel in ſpiritualib⁹ [fecit] per quod omnipotens apparet: ꝛ ita ex factura poterunt comprobare factorem et operib⁹ ſentire dei preſentiam. Deſiſtant ergo homines contra eum loqui cogitare vel operari peruerſe q2 ſuum facere et iudicare conſiſtit in ſola voluntate. Noſter quidē deus talis eſt et tampotens apparet ex operibus ꝙ ipſi non poſſunt dicere de dijs ſuis: quia

12 Simulachra gentiū argentum & aurum: opera manuum hominum.

¶ [Simulachra gētiū] i. idola et imagines quas tāꝙ deos colunt. Et dicit ſimulachrū q2 ad ſimilitudinē alicui⁹ hominis mortui fictū: ſunt [argētum ꝛ aurū] quo ad materiam de qua ſunt quam fecit de⁹ hoc eſt ſunt creatura nō creator: habent quidē gentiles et lignea ꝛ erea et marmorea et terrea: ſed preciosiora ponit quoꝝ materia charior habetur: et quibus maior reuerentia exhibetur: vt qui erubeſcit in his facilius erubeſcat in ceteris et ſunt [opera manuum hoīm] quo

Simulachrū ꝗd eſt

ad formam ſtultitia hominum ſuperadditam/hoc eſt ſunt factura non factor. Sunt ergo manu hominum formata ſed nō habent mēbrorum officia. Unde ſubdit.

13 Os † habent & non loquentur: oculos habent & non uidebunt. ſeri

¶ [Os habent] ſcꝫ ſm hominis ſimilitudinem [et non loquentur] i. non habent loquendi potentiam: homo ergo illis melior eſt qui loquitur hoc enim propriū eſt hominis ſcꝫ loqui: cetera vero que ſequuntur communia ſunt homini cum beluis vt non ſolum homines ſed etiā beluas ſcias ſimulachris eſſe anteponendas. Sequitur [oculos habent] ſcꝫ in apparentia ꝛ non in veritate [et non videbunt] id eſt carent debita oculorum operatione.

14 Aures habent & non audient: nares habēt & non odorabunt. Ps. cxxxiiij.

¶ [Aures habent] ſm apparētiaꝫ non ſm veritatem [et non audiēt] nec poſſunt in operationem auribus deputatam [nares habent] in apparentia et non in veritate [et non odorabunt] nec gaudent narium operatione.

15 Manus habent & non † palpabunt: pedes habent & non ambulabunt: non clamabunt in † gutture ſuo. †cōtrectabūt †faucibus ſuis.

¶ [Manus habent] ſecundum apparentiam non ſecundum veritatem [et non palpabunt] nec poſſunt in debitam manuuꝫ operationem. hoc etiam ſimie poſſunt que manibus contrectant et meliores

illis ſunt[pedes habent]ſimiliter ſi diuarie et non vere[et non ambula bunt]exercendo pedum officium:et ſimiliter et licet videantur habere guttur[non]tamen[clamabunt in gutture ſuo]nec habent eius vſum. Unde melior eſt illis beſtia:que ſi non loquitur clamorē tamē habet in faucib⁹. Meliora ergo ſunt ani malia bruta que et vitā et ſenſum habent:et ſi pudet adorare bruta animalia multo magis ſimulachra que et vita et ſenſu carent. Et quia talia ſunt ſimulachra.

16 Similes illis fiāt † qui faciunt ea: & omnes qui confidunt in eis.

Pos ps. cxxxiij.

¶[Similes illis]ſcʒ ſimulachris [fiant]carendo vita ſpirituali ſicut illa ſenſibili. In animo ſimiles ef ficiuntur dum non emēdantur:qꝛ mente inſenſibiles facti nec vidēt nec intelligunt nec diſcernunt Nō optat hoc ſed predicit. Uel [ſimi les illis ſiunt]i.ſimiles ſe eis eſſe intelligant vt diſſimiles fieri labo rent[qui faciunt ea]per ſculpturā vel fuſuram[et omnes qui confi dunt in eis]et ea adorant non ſolū qui faciunt. Nihil eis peius eſſe po teſt ꝙ vt dijs ſuis ſimiles ſcilicet muti:ceci:ſurdi:et omnino inſen ſibiles intus fiant. Moraliter vni uſcuiuſqʒ hoīs ſimulachrum et de⁹ eſt quod veneratur et colit ſicut auari deus pecunia: caſtrimargi deus vēter et ſic de ſimilibus[Os habent et non loquentur]verita tem et iuſtitiam defendendo vel ꝗ ad eos pertinent ore non exercēdo [oculos]ſcʒ corporis[habent]ad concupiſcendum temporalia[et nō videbunt]oculis mentis ad contē plādū eterna[aures habent]corpo ris[et non audiēt]precepta dei au rib⁹ audiēdi et cordis[nares hñt]

corporis[et nō odorabūt]ritus chri ſti bonuʒ odorem de quo dicit apo ſtolus. Bonus odor ſumus deo. ij. Cor. ij.
[Manus habent et nō palpabūt] bene operando[pedes habent et nō ambulabunt]in via dñi et de virtu te in virtutē[non clamabunt in gutture ſuo.]Illi clamant in gut ture quorum vox procedit ex corde: garruli vero et lauditoqui in labio ius ſummitate. Boni vero clauſtra les ſenſus ſuos cohibētes[os ha bēt et nō loquētur]inutilia vel noci ua[oculos habent et non videbūt] vana ad cōcupiſcēdū vel delectan dum[aures habent et non audiēt] detractiones et ꝗ edificant'[nares habent et non odorabunt]illicita. [Manus habēt et nō palpabunt] tangēdo illicita vel operādo mala aut inutilia[pedes habent et non ambulabūt]alicui ſine licentia vel ad mala[non clamabunt in guttu re ſuo]ſilētiū frāgēdo vel in corde murmurādo. Ita gētes cōfidūt i ſi mulachris ꝗ iuuare nō poſſūt. Sʒ

17 Domus † Iſraël ſpe- ſantes rauit in domino: adiutor eorū & ꝓtector eorū eſt.

¶[Domus iſrael]i.ſubditi in ec cleſia[ſperauit]quod non videt[in dño]mundo abiecto:et ideo vt per duret vſqʒ in finem patientia eo rum[adiutor eorū]in bonis agen dis[et protector eorum eſt]contra mala imminentia:bene autem nō ſolum adiutor ſed et protector dñs dicitur niſi enim ipſe adiuuerit ni hil poſſum⁹ facere:niſi ꝓtegendo cuſtodierit ea etiam in quibus ad iuuamur non poſſunt prodeſſe. Ne autem videatur maioribus iam eſſe res que minoribus adhuc eſt ſpes. addit

18 Domus Aaron ſpera uit in domino : adiutor

† vō hʒ eorum. † eorum & protector eorum eſt.

¶ [Domus] etiam [aaron] .i. etiã ordo pontificum et ſacerdotũ qui ceteris ſunt prelati [ſperauit in domino] nõ in mũdo ⁊ ideo dñs [adiutor eorũ] vt ⁊ ipſi pſeuerãter extendãt in ea q̃ ante ſunt: et currãt donec apprehẽdãt: [⁊ protector eorũ eſt] ne eis noceat. Ideo minorũ ⁊ maiorũ eſt dñs adiutor ⁊ protector: quia vtriq; timẽt dominum ⁊ vniuerſaliter omnes in eccleſia

19 † Qui timent dominum ſperauerunt in domino: adiutor eorum: & protector eorũ eſt.

† vti- q; eñ timent dñm et ſpera- uerũt i dñm.

¶ [Qui timent dñm] in omni gente [ſperauerunt in dño] non in alio. Omnis multitudo fidelium ⁊ vniuerſalis eccleſia in his verbis comprehenditur et dominus [adiutor et protector eorum eſt] modo predicto. Spes ⁊ timor beatos faciũt et ſunt due mole inter quas debet moli oīs chriſtian⁹. Ut fiat panis coram deo reponendus. Si ſperas et non times preſumis: ſi times et non ſperas deſperas. Spes ad alta proficientes ⁊ de virtutibus cogitãtes ptinet: timor vero ad icboãtes: ⁊ peccata ſua p pniam corrigẽdo ad mĩaʒ recurrẽtes. Et hos eñ ⁊ illos pius ⁊ miſericors dñs adiuuat et ptegit. Et q: nullis noſtris meritis preuenimus miſericordiã dei: ſequitur

20 Dominus memor fuit noſtri: & benedixit † nobis.

† vos.

¶ [Dñs] qui quaſi oblitus videbatur [memor fuit noſtri] oſtendendo beniuolentiam ſuam erga nos ſcḋm modũ loquẽdi hoīm qñ qs facit nũc bonũ qḋ prius nõ faciebat [⁊ bñdixit nobis] oī bñdictiõe ſpirituali bona ſpũalia dãdo ⁊ multiplicãdo. Et exponẽs qb⁹ bñdixit: declarat primo in minoribus. d.

21 Benedixit † domui Iſraël: benedixit † domui Aaron.

† domũ † domũ

¶ [Benedixit domui iſrael] id eſt ſubditis in eccleſia: ſecundo in maioribus ſcilicet prelatis [benedixit domui aaron] id eſt pontificibus ⁊ ſacerdotibus ſuis. Tertio generaliter in omnibus deum colẽtibus: hoc eſt in vniuerſali eccleſia. dicẽs

22 Benedixit † omnibus qui timẽt dominũ: puſillis cum † maioribus.

† oẽs timẽtes. † magnis.

¶ [Benedixit omnib⁹ qui timent dominum] timore caſto: ⁊ hoc ſine perſonarum acceptione. Unde ſubdit: puſillis cũ maiorib⁹ id eſt indifferenter oībus imperfectis ⁊ pfectis. Nullũ genus ⁊ nullus gradus excluditur hominũ dũ tamẽ timeant dñm. Sed q: benedictio dñi ſp creſcit i eis q̃ i ei⁹ ſeruitute pficiũt bñ pſalmiſta iprecãdo illis bonorũ augmẽtũ ſubiũgit: dicẽs.

23 Adijciat dominus ſuper uos: ſuper uos & ſuper filios ueſtros.

¶ [Adijciat] .i. appõat ⁊ addat dominꝰ .ſ. bñdictionẽ ⁊ bõa [ſup vos] o pr̃es ⁊ magiſtri [ſup vos] iquã ⁊ ſup filios vr̃os .i. diſcipulos ⁊ imitatores. Et ita factũ ẽ. Acceſſit eñ fides oĩʒ gẽtiũ ⁊ creuit numer⁹: nõ ſolũ ſapiam antiſtitũ et magiſtrorũ / ſed etiã obedientiã populorũ:

et diſcipulorū adijcieēte dño nō ſo
lū ſup patres ſꝫ etiā ſuper filios
eorū:proinde vtriſq̄ puſillis ⁊ ma
gnis dicit ꝓpheta quod ſequitur.

24 Benedicti uos à do-
mino: qui fecit cælum
& terram.

¶ [Benedicti] eſtis [vos] vtriſq̄
ſcilꝫ patres et filij [dño] .i. honori
diuu vt ei ſeruiatis tāl [a dño] ꝑ affe
ctionē grē in pnti ⁊ glie i futuro ps.
[q̄ fecit celū] ſcꝫ apoſtolos ⁊ maio- xviij.
res de q̄b⁹ dicit. Celi enarrāt glo-
riam dei [⁊ terraꝫ] ſcꝫ populum:⁊
minores qui reſpectu maiorū ſunt
ſicut terra ad celum. hoc autem

25 Cælū cæli domino:
terram autem dedit fi-
lijs hominum.

¶ [Celū] dedit [celi dño] q̄m apo-
ſtolos ⁊ maiores ſubdidit filio ſuo
q̄ celi ⁊ terre dñs ē:q2 illi magnū
ſoli dñs dociles ſunt:et per ipſum
vbertatē ſapiētie capiūt [terrā au
tē] .ſ. ſubditos ⁊ minores [dedit fi-
lijs hominū] .i. aplis ⁊ maioribus
vt vomere predicationis ⁊ doctri
ne excolant ad fructificandum:et
quia alia eſt multitudo reproba q̄
ad iſtos non pertinet que a domi-
no non benedicitur ſed maledici-
tur ſubiungit decā:⁊ conuerſo ſer-
mone ad dominum dicit.

26 Non mortui lauda-
bunt te domine: neque
omnes qui deſcendunt
in infernum.

¶ [Non mortui] in pctīs ac tibi ⁊
a te qui es vera vita prauitatibus
ſuis ſeparati [laudabunt te domi-
ne] quia nō eſt ſpecioſa laus in ore
peccatoris [neq̄ omnes] .i. aliqui
omnium [qui deſcendunt in infer-
num] id eſt in ꝓfundū vitiorū ſcꝫ
laudabunt te:quia impius cū ve-
nerit in profundū malorū contem
net. Illi inquam laudabunt.

27 Sed nos qui uiui-
mus benedicimus do-
mino: ex hoc nunc &
uſque in ſeculum.

¶ [Sed nos q̄ viuimus] vita gra-
tie in ea perſiſtendo ⁊ te veram vi-
tam ſequendo id eſt quos viuifi-
cabit diuina gratia in bonis ope-
ribus qui fidem et opera habem⁹
[benedicimus domino] id eſt lau-
damus dominum:tales enim do-
minum digne laudare poſſunt ſi- ps.
cut ſcriptū ē. Rectos decet lauda- xxxij.
tio [ex hoc] id eſt ex quo incepim⁹
⁊ [nunc] ſcilicet modo ⁊ progrediē
do [⁊ vſq̄ in ſeculum] id eſt ſine fi-
ne. quia ex hoc tēpore vſq̄ in eter
num laudandus eſt dominus.

Oratio.

Eſto nobis dñe adiutor ⁊
protector i te ſperātibus:et
memor nos feciſſe ꝺ terra
da vt ſemper viuam⁹ in laude ſu-
na. Per dñm.

Pſalmus de gratiarū
actione pro exauditio-
ne orationis liberati à
multis periculis: & de
oratione pro requie in-
uenienda poſt huiuſmo
di beneficium liberatio
nis. Pſal. CXIIII.

1 Dilexi quoniā
exaudiet do-
minus: uocē † depre-
† orationis meę cationis.

Auctor

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt all'a.i.laudate dñz: hic titulus ſepe iteratur:quia laudatio dei et dignitas eſt operum et preciũ eſt laboꝝ.i.et meritũ eſt ⁊ premiũ.¶ Materia gratiarum actio:de exauditione orationis: ꝓ liberatione a malis et oratio pro requie poſt huiuſmodi gratiam liberationis.¶ Intẽtio:monere ad dei laudem ⁊ in omni afflictiõe recurrere ad deum per orationem. ¶ Sententia in generali prophe-ta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet fidelis ad magnam et inſtãtẽ petitionẽ ſuã de profunda peccatorũ fouea vel de afflictiõe ſpirituali ſiue corporali ſe diuinitus liberatum eſſe recognoſcẽs gratias agit:⁊ iterum orat vt liberatus ad requiẽ veniat.Et eſt iſte pſalmus conſolatio fideliũ contra dolores ſeculi. In hoc etiam pſalmo ⁊ tribus ſequẽtib⁹ ipm̃ ſunt alie ⁊ alie rationes laudãdi deũ.¶ Sẽtẽtia in ſpeciali:propheta ergo in perſona liberati gratias agens deo ait. [Dilexi] ſcꝫ dñm nõ propter tẽporalia bona mihi data vt infideles ſed [qm̃ exaudiuit] ipſe [dñs] ſicut certitudinaliter ſpero [vocẽ orationis mee] in [anguſtijs.Quia dilectionẽ ſpes boni futuri ſolet accendere:inde dilexiſſe ſe dicit qm̃ ſperauit exauditurũ deum vocẽ orationis ſue.Tria nobis cõmendanť in hoc vſu.ſ.fides:ſpes:⁊ charitas fides enim orat:ſpes futura poſtolatur:charitas corroborat fidem/ et ſpem:ſed fides et ſpes nutriunt charitatẽ maxime enĩ deum diligimus propter inuiſibilia et eterna q̃ ſperamus ⁊ credim⁹.Inde autẽ ſpero quoniã exaudiet.

2 † Quia inclinauit aurem ſuã mihi: & in diebus meis † inuocabo.

ſqm̃ ſinuocaui.

¶ [Quia] ideo [in clinauit aurẽ ſuã mihi] dicitur per ſimilitudinẽ auris dei miſericordia ipſius quam videtur inclinare cum nos clementer dignatur audire:aurem ſingulariter ſuam inclinauit quando filium ſuum nobis miſit et ꝓ nobis in mortem dedit.Inclinatio ergo ſue auris probatio eſt future exauditionis:et idcirco in hoc ego expertus miſericordiã [inuocabo] eũ ⁊ eius auxiliũ [in diebus meis].i. in diebus mee miſerie quos mihi feci peccãdo qui ſunt pleni laboꝛis ⁊ doloris.Vel [in diebus meis] preſentibus.i.in diebus ſalutis mee tempore ſcilicet acceptabili .Modo enim et in hac vita tantũ ſunt dies noſtri ad inuocandum.Ex neceſſitate autem magna compellor inuocare.quia.

4

5 Circundederunt me dolores mortis: † & pericula inferni inuenerunt me.

nõ habet et.

¶ [Circũdederũt me dolores mortis] .i.vehemẽtiſſime tentationes peccati q̃ pariũt dolorẽ mortis: vł ipa ẽt pctã q̃ ſunt cã doloris ⁊ mortis eterne q̃ mors erit in inferno ⁊ vñ ſequiť [⁊ pericula inferni] .i.debita ⁊ reat⁹ penarũ inferni [inuenerũt me] aberrãtẽ abſq; te:⁊ expoſitũ malis ita vt in inferno puniar niſi adiuuer i tẽtatiõib⁹ iſtis ⁊ liberer a peccatis.Ego vero ea nõ inueniebam:quia proſperis ſeculi gaudebant in quibus plus fallũt inferni pericula:⁊ effuſus carnali voluptate non animaduerti mala me circundantia.Illa ergo mala prius inuenerunt me neſciẽtẽ:ſed poſt etiam ego tandem.

Tribulationẽ & dolorem inueni:& nomẽ

domini inuocaui.

¶ Tribulationē] .i. afflictionē et timore: et per conſequens dolorē] interiorem de periculis[inueni] q: per illam afflictionem et timore inueni et cognoui meam miſeriam interiorem quam neſciēs habebā ſcilicet dolores mortis et pericula inferni: prius cū vana me ſeducebāt et vtilitas tribulationis me latebat: quam tribulationē deus infert homini ad vtilitatem: q: per flagella exteriora cognoſcit homo ſuam miſeriā interiorem: et ideo cognita mea miſeria nomē dñi inuocaui] in his tribulationibus et periculis ſatagēdo vt p eū liberarer ab ipſis. Inuocaui inquam dicēs.

5 O domine † libera animam meam: miſericors dominus & iuſtus: & deus noſter miſeretur.

†ſerue.

¶ [O dñe] qui potes oīa [libera animam meam] ab his miſerijs ne tantis perplexitatibus inuoluta pereat in eis: et nullus dubitet liberari ſi deuote clamauerit: quia [miſericors] eſt [dñs] parcēdo delictis et tñ iuſtus q: flagellat p eis ne miſericordie remiſſio credatur inutilis [et deus noſter] iterū [miſeretur] q: recipit ad beatitudinē quē flagellat. Nec tam amarū dz eſſe qd flagellat, q̄ dulce qd recipit. Erige aures peccatorū: miſericors eſt dñs: ſed noli eſſe negligens ſequitur enī [et iuſtus et deus] inquit [noſter miſeretur] nō dicit de pctō ſz phti vt ſo cū miſericordiā cōdat. Semel etiā iuſtā poſuit et bis miſericordē: q: nō tāta habeo bona quāta mala. Incipiunt grauare peccata mea et vincit [ſua miā.] Miſeretur in q̄: q:

6 Cuſtodiens paruulos dominus: humiliatus ſum & † liberauit me †.

†ſalſi †ſecus

¶ [Cuſtodiens] eſt vt paſtor [paruulos] .i. humiles [dñs] vt grādes faciat heredes. Si quis ſe hūiliat huius miſeret dñs et eum cuſtodit: et quāto minor ſis eſt apud hoies tāto maior eſt apud deū. Et expto credite quia ego humiliatus ſum] veraciter coram ipſo [et] ideo [liberauit me] ab anguſtijs meis ſua gratia et virtute. Deinde hortatur animam ſuam vt conuertatur ad deū vnde requies eſt. q. d. Et quia dominus eſt miſericors et cuſtodiēs paruulos: ergo.

7 Conuertere anima mea in requiem tuam: quia dominus beneſecit tibi.

¶ [Cōuertere] o [aīa mea] affectione et deſiderio in requiem tuam] i. ad deum in quo ſolo eſt tibi mentis requies non tamen deſidia vt opari ceſſes. Et merito cōuertere [q: dñs bñfecit tibi] et multis picculis te liberādo et cuſtodiēdo ac varia dona tibi dādo. Talis actio dz eſſe aīe q̄ tēdat ad certā ſecuritatē non que augeat inquietū labores: Requies noſtra chriſtus eſt deus noſter. Si qñ fuerimus in anguſtia et ceperit nos cogitatio captiuare in peccatū dicamus. Conuertere anima mea in requiē tuā. Ita bene fecit

8 † Quia eripuit animā meā † de morte: oculos meos à lachrymis: pedes meos à lapſu.

†q̄m exemit
†a

¶ [Q: eripuit aīaʒ meā de morte]

infidelitatis peccati ⁊ eterna.[ocu
los meos a lachrymis]pro lapſu
et [pedes meos] ſ. affectus
[a lapſu] ⁊ periculo peccādi de mor-
te infidelitatis: pōt intelligere ho
mo fidelis iam ereptam eſſe aiam
ſuam eo ipſo quo ex infideli fidelis
effectus eſt. Eripuit etiā in preſen
ti a morte peccati: ſʒ in futuro eri-
piet a morte eterna. Cetera vero
duo ſpe cōpleta ſunt in eis que nō
dum ex hac vita emigrauerūt: ſed
non in re. Nūc eñ cum lapſus no
ſtros periculoſos cogitamus non
ceſſant oculi a lachrymis. Tūc aūt
eripiet oclos noſtros a lachrymis
quando ⁊ pedes a lapſu. Vñ ſub-
iungens non ait placeo: ſed

9 Placebo ✝ domino:
ſin cō- in regione uiuorum.
ſpectu
dñi.

¶ [Placebo dño] pfecte in futuro
qñ nullus erit lapſus: nullā infir-
me carnis lubricū. et hoc [in regio
ne viuorum] i. eternaliter viuētium
ſ. in celeſti regno ⁊ gloria beatorū
vbi nemo moritur. Ibi eñ aia ſemp
viuit: vbi cū corpore de imortalita
te letatur. vbi ſatis oſtendit ab ea
parte nō dū ſe placere deo q̄ eſt in
regione morientiū. i. in carne mor
tali. quoniā in preſenti ſeclo per-
fectus iuſtus nemo eſſe poteſt: nec
eñ mundus a peccato: nec ſi vnꝰ
diei fuerit vita eius. Oratio.

ABſolutor peccaminum do-
mine qui animam te fide
liter inuocantem veloci-
ter conſolaris: rogamus, vt nos a
periculis inferni erutos in regio-
ne viuorum ablata peccati morte
reſtituas. Per dominum.

Pſalmus de cōſtātia
fidelium & ſanctorum
martyrum in fide & cō
feſſione: propter Chri-
ſtū alios ad hoc ipſum
ſuis uerbis & exemplis
prouocantium.

Pſalmus.C X V.

1 CRedidi pro-
pter quod lo-
cutꝰ ſum: ego
autem humi-
liatus ſum nimis.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulꝰ eſt alla: voce laudis cō-
grue ſtituit ille pſalmus: q: in hoc pſo
vba ſunt martyrū q cōfeſſione vi-
guerūt ⁊ pmia dei conſecuti ſunt.
¶ Materia: cōſtātia fideliū ac
ſctōrū martyrū in fide ⁊ confeſſio
ne. ¶ Intētio: mōere ad dei lau-
dē: p dōis iſtis fidelibꝰ collectis.
¶ Diuiſio in gñali: ppha in iſto pſo
loquitur in perſona martyrū inui
ctorū quāta pro fide pertulerunt:
aliis referentiū vt ſui exēplo cōſtā
ter in paſſionibus ſe habeant. et
cōmemorat dei beneficia. ſ. fidē et
confeſſionem: quia crediderunt in
fidem xp̄i nō obſtātibus multis ⁊
magnis tribulationibus publice
cōfeſſi ſunt: ac glorioſam mortem
pro xp̄i noīe ⁊ catholica fide con-
ſtāter ſuſceperunt. ¶ Diuiſio in ſpe
ciali: propheta ergo in pſona mar
tyrū cōmemorans dei bñficia ait.
[Credidi] i. ſ. vere ⁊ pfecte [ppter
quod locutus ſum] i. cōfeſſus ſiue
conſtanter ea que credidi non ne-
gaui cibaria cōſeruis: non tacui
coram ſpiculatore. Credenti neceſ
ſe eſt loqui. Non enim perfecte cre
dit qui quod credit vel pigritia vl
timore non loquitur: debet enim
loquendo alios lucrari vt mereat
audire. Intra in gaudiū dñi tui. Mat-
Si martyres quidā moriēdo con- th. xxv

ſum:quidem etiam loquendo ſub diſcrimine gladij cōfeſſi ſunt quā⸗tomagis nos cōfiteri debemus in ſecuritate[ego autem humiliatus ſum nimis]ab eis qui veritati cō⸗tradicūt.i.paſſus ſum multa pro⸗pter verbū dei quod fideliter tenebam.Et ne vera confeſſio viribus hominis detur:ſubiungit

2 Ego † dixi in † ex⸗ceſſu meo: omnis ho⸗mo mendax.

† autē. † extaſi mea.

¶[Ego]autē nō attribuēs mihi confeſſionem[dixi in exceſſu meo] i.in extaſi ſcʒ mēte rapta ad ſuperna ⁊ ad pure veritatis cognitionē vel in pauore paſſionū ſeu infirmitatis mee dixi inꝙ hoc ſcʒ[ois homo]de ſe preſumēs[mēdax]eſt ex ſe ⁊ fragilitate ſue nature:⁊ nō audet cōfiteri deū ſicut petrꝰ qꝛ cōfi⸗dit de ſe negauit.Sed grā dei ve⸗rax efficit vt pſſuris nō cedens qđ credit libere et publice confiteat. Natura enim humana horret pe⸗nas:et ideo tuum confiteri deum ſed grā excludit timorem vt audacter loquatur veritatem.Quod videns iſte grā dei factū in ſe:ſubdit

Pe⸗nas horret natura huma⸗na.

3 Quid retribuam do⸗mino:pro omībus quæ † retribuit mihi?

† preſtitit.

¶[Quid]ergo[retribuā dño]ſcilʒ cōdignū[pro oībus]ſcʒ bonis ſuis [q̄ retribuit mihi]pro malis meis. Retribuit enim dns hoībus bona pro malis:paſſus pro pcedētibus eorum peccatis cui homines retribuunt mala pro bonis per ingra⸗titudinē ⁊ offenſam frequētem.q.d.Quid habeo dignum qđ illi pro ſuis beneficijs retribuā?nihil cōdignum reddere poſſum.quodcūqꝫ illi dedero ipſius eſt:et magis illi reddo ꝙ dono.vnde non inue⸗niens iſte quid retribueret niſi ex his que ipſe dominus prior retri⸗buit:ſubiungit.

4 Calicem ſalutaris ac⸗cipiam:& nomen do⸗mini inuocabo.

¶[Calicē]i.paſſionem que dicit calix.qꝛ ſub menſura bibitur:fide⸗lis enim deus non permittit nos tentari ſupra id qđ poſſumus[ſa⸗lutaris]i.ſalutis:qꝛ i eternā ſalu⸗tē propinat.Vel[ſalutaris]i.ieſu qui poꝛ paſſus eſt docēs nos ſuas paſſiones tanꝙ exemplar imitari [accipiā]amore ⁊ dſiderio ad mortem me preparando.q.d.poculum paſſionis bibam pro illo quia poꝛ bibit pro me:et iſta ſola digna eſt compenſatio paſſiōis eius.Et hoc ipſum martyrium non eſt mee virtutis ſed gratie dei:quia non ſum verax niſi eius dono.propterea nō poſſum eum bibere niſi deum in⸗uocauero:et ideo non in me ſed in domino confiſus[nomen domini inuocabo]in auxilium.Et tandē.

Paſſionis xpi digna compēſatio.

5 † Vota mea domino reddā coram omni po⸗pulo eius : precioſa in cōſpectu domini mors ſanctorum eius.

† alia litera ñ hʒ vſqꝫ pcioſa.

¶[Vota mea]i.dſideria mea moriendi pro chriſto[dño reddā]ipſo actu ⁊ hoc[corā omni populo eiꝰ] non erubeſcens mori pro ipſo vt exinde laus dei creſcat et alij exē⸗plum capiant.Reuera qſqꝫ ſeipm vouere debet/ſeipm reddere:imago ſua reddatur ceſari:imago ſua reddatur deo.Nec mirū ꝙ ita fa⸗cio:quia[pcioſa]i.chara grata et accepta eſt[in conſpectu domini] cuicunqꝫ videatur vilis et abiecta [mors ſanctorum eius]quia pro

ipſā morte temporali reddit vitā eternā. Uel [precioſa] .i. precio mor tis eius empta. emit enim eā ſan guine ſuo quē pro eis prior fudit ne pro eo mori dubitarēt. Cōfitea tur itaqȝ conditionem ſuam man cipiā tanto pcio cōparatā: ⁊ dicat

6 O' dñe † quia ego ſeruus tuus: ego ſeruus tuus & fili⁹ ancillę tuæ. — *(margin: fnō bȝ quia.)*

¶ [O dñe] qȝ precio nos cōparaſti confiteor conditionē meā [qȝ ego] ſum [ſeruus tu⁹] qȝ redēpt⁹ ⁊ em ptus precio magno ſcȝ ſanguine precioſo [ego ſeruus tu⁹] obediēs in omnibus. repetitio ſermonis in diciū videtur eſſe affectionis ſiue deuotionis [et filius ancille tue] i. eccleſie que eſt ancilla in preſen ti dum ſeruit ⁊ militat: libera in patria dum triūphat et regat: vel eadem ancilla hic ⁊ libera: ancilla quātū ad carnē: libera quantū ad ſpiritum: quia in libertate ſpirit⁹ ſeruimus. Et merito pro te debeo mori et libēter immolor tibi quod totum per te eſt: quia non mee vi res: non mea merita: ſed tu

7 Dirupiſti uincula mea: tibi ſacrificabo † hoſtiam laudis: † & nomē domini inuocabo. — *(margin, cut off: acriſi … m … ua li … a. ñ … to … re … ñū.)*

¶ [Dirupiſti vīcula mea] id eſt vī cula peccatorum meorum: vincula malarum conſuetudinum: impedi menta huius ſeculi vt a fuga re diens religarer tibi: vel [dirupiſti] virtute martyrij [vincula] peccato rum omnium penalitatum: oim ſa tiſfactionum: quia martyrium o mnia peccata aſſumit et omnia ſan guine abluuntur. Jſte verſus vt ait Caſſiodorus tante virtutis a quibuſdā creditur vt peccata ho mini dimittātur ſi in fine vite tri na confeſſione dicatur. Et quia di rupiſti iō [tibi ſacrificabo] vt gra tus [hoſtiā laudis] .i. ſacrificiū lau dis tibi debeo. ſ. meipm ad te iugi ter laudandū vel ipam laudē tam ꝙ hoſtiam [et nomen dñi inuoca bo] nō fretus meis virib⁹ dt. hic Dicro. ꝙ ſicut martyres laudant dominū pure in regione viuorum ita ⁊ monachi q̄ die ac nocte pſal lunt domino debent eandem puri tatem habere martyrum. Siqui dem ⁊ ipſi martyres ſunt. Quod eīn faciunt angeli in celis hoc mo nachi faciunt in terris. Sacrifica bo inquam hoſtiam ſic: quia — *(margin: Dicēs)*

8 Vota mea domino reddam in conſpectu omnis populi eius: in atrijs domus domini in medio tui Hieruſalem.

¶ [Uota mea] ſcȝ ſacrificium lau dis [dño reddā] et offerā: hoc ⁊ ſu perius dicit ſed non eſt fruſtra qḋ idē ſpiritusſanctus replicauit. Cū enim ſuperius dixiſſet vota mea dño reddā corā oī populo ei⁹/pre miſſum eſt calicem ſalutaris ⁊ ca piam vt hoc ſit votū deo reddere paſſionē martyrij pro amore eius ſuſcipere. Nunc vero dicens [vota mea dño reddā in conſpectu omis ppli eius] qȝ premiſſum eſt tibi ſa crificabo hoſtiā laudis huius voti redditionē poſſumus intelligere ſacrificij ⁊ laudis imolationē. Ne qȝ eīn tm̄ dño deo votū reddit cū pro eius amore corpus hominis occidit: ſed hoc eſt ei magnū votū reddere cum interior hō ſpirita lis amoris gladio ſe imolans ſe ipſum non ceſſat deo in ſacrificiū laudis offerre. Adorabo et lauda bo inquit dñm non in occulto: ſed

lin cõſpectu oĩs pp̄li eius].i.corã oĩ cetu ſctõꝝ:ĩmi:et hic ⁊ in futuro: publice em̄ laudari d꜄ q̄ pro omnibus pati voluit ⁊ hoc[in atrijs domus dñi]quãtũ ad eccleſiã militãtẽ ꝑ quã tanq̄ per atriũ intratur ad domũ dñi eternã non manu factã.ſ.ad eccliã triũphãtẽ. Atriũ ei eſt q̄ſi porticus ad ingrediẽdũ mediũ domꝰ ⁊[in medio tui hierl[m] celeſtis ciuitatis q̄tũ ad eccleſiã triumphantẽ vbi pax eſt et ſancti viſione dei letantur. Oro.

TAlis ſit q̄s dñe vita ſupplicum ſicut eſt in cõſpectu tuo mors precioſa ſanctorum:vt a vinculis peccati liberi mereamur future hieruſalẽ gaudia percipere. Per dominum.

Inductio ad laudem dei propter impletionem promiſsi de incarnatiõe Chriſti:per quã facta eſt reparatio totius generis humani.

Pſalmus. C X V I.

1 LAudate dominũ omnes gentes:laudate eũ omẽs populi.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus eſt alla qd̄ eſt laudate dñm. Vñ ⁊ pſalmus incipit. Breuis eſt iſte pſalmꝰ ⁊ modicꝰ:ſꝫ oẽs cõpẽdio ſue locutionis ſuperat:et eſt q̄ſi pãcꝰ pſalmoꝝ:vñ diuerſe ſpẽs formant ꝑtinet ei oẽs laudis materiã:⁊ ſub cõpẽdio ea q̄ ceteri pſalmi diffuſim.⁊ eſt mira variatio ꝯ ſedũ ſalutaris dicere modo paucis mõ late. ¶ Materia:aduẽtus xp̄i in carne promiſſus miſericorditer ⁊ exhibitꝰ. ¶ Intẽtio: monere ad laudẽ dei ꝓpter impletionẽ ꝓmiſſi.ſ.effectus incarnationis chriſti. ¶ Sententia in generali: ꝓpheta in iſto pſalmo inuitat oẽs tam gentiles q̄ iudeos ad laudem dei propter aduẽtum in quo reparatio hoĩs per ꝓphetas miſericorditer promiſſa fuit veraciter adimpleta ⁊ cõfirmata. ¶ Sentẽtia in ſpeciali. Omnes ergo gẽtes ad laudẽ monet dicens. [Laudate dñm oẽs gẽtes].i.oẽs gentiles ad fidem chriſti conuerſi vel vocati [laudate eum omnes populi].i.iudei in duodecim tribus diuiſi. Vel [collaudate eum]vt ſit in vnũ redacta oĩm laudatio qd̄ ẽ catholice eccleſie. Ideo dicit oẽs gẽtes oẽs populi:ne quis preteteatur de toto orbe. Quod titulꝰ ille preñũciauit quem ſuper crucẽ dñicam pilatus poſuit ſcriptum hebraice:grece:⁊ latine:rex iudeoꝝ hec ſunt illa atria domꝰ dñi:⁊ ille oĩs populus de q̄bꝰ egit in pſalmo p̄cedẽti nõ ſoli iudei. Ne q̄s em̄ putaret ꝑ illa atria ⁊ oẽs pplm ſolos iudeos ſignificari oẽs monet ad laudem dei:laudate inquam hac de cauſa

2 Quoniam confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: & ueritas domini manet in æternum.

¶ [Quoniam miſericordia eius] id eſt reparatio hominis miſericorditer ꝓmiſſa[cõfirmata eſt ſuper nos]per effectum incarnationis:quia quod per prophetas promiſit aduẽtũ Chriſti compleuit ⁊ firmauit miſericordiã:ami:⁊ enunq̄ moueat:qz q̄ dedit cuſtodit[⁊ veritas dñi]id eſt exhibitio ꝓmiſſionis facte de xp̄o[manet in eternũ]

ſicut & chriſt⁹. Uel q2 quecūq3 pro mittit īfallibiliter facit: ſiue in eis que promittit pijs/ſiue in eis que comminatur impijs. Et bene dicitur confirmata eſt ſuper nos miſericordia eius: quia quamuis ſine miſericordia nunquam fuerit cum etiam nominatim miſericordia nū cupetur: ſuper nos tamen eius miſericordia confirmata maior & mirabilior apparuit cum dominus pro ſeruis: iuſtus pro peccatorib⁹ incarnari: mori: multa pati: et mori dignaretur cum veritas etiam domini manere nobiſcum in eternum dignatur ſicut ipſa veritas pollicetur dicens: non te deſeram nec derelinquam: & ecce ego vobiſcum ſum vſq3 ad conſummationem ſeculi. Oratio.

Mat. xxviij.

OMnipotens piiſſime dominator qui omnium gentium ore laudaris: precamur vt dilatem veritate tua mentem noſtrum et confirmes ſuper nos miſericordiam tuā. Per dn̄m.

Exhortatio ad dei laudem propter ſuam bonitatem & miſericordiā: ac propter multiplicia bn̄ficia per eā nobis miſericorditer impēſa.

Pſalmus. C X V I I.

1 iij feſt. COnfitemini domino quoniam bonus: † quoniam in ſcl'm miſericordia eius.

℄ Auctor pſalmi propheta dauid. ℄ Titulus eſt alla: hoc eſt laudate dominū: ad quod monet iſte pſalmus qui eſt multis figuris decoratus. ℄ Materia: bonitas dei: multiplicitasq3 ipſius bonitatis diuine beneficia nobis exhibita. ℄ Intentio monere ad dei laudem ob cauſam multiplicem. ℄ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona fidelis populi ſeu eccleſie & ſpecialiter martyrum alios ad imitationem ſui nunc verbis nunc exemplis exhortantium monet et incitat omnes laudare dominum ratione ſue eximie bonitatis et miſericordie quibus exaudit oēs inuocantes eum in tribulatione. Unde nō in homine ſed in deo ſolo dicit eſſe ſperandum: quia ipſe ſolus preſtet ſalutem. ℄ Sententia in ſpeciali. Ad laudes ergo monens ait [Cōfitemini domino] cōfeſſione laudis: i. laudate dominū confitendo beneficia eius omnea generaliter [quoniam] ipſe ſolus [bonus eſt] eſſentialiter eius bonitati non eſt finis. hoc eſt propriū domini qui per ſe et ex ſe bonus eſt ſicut ipſe ait nemo bonus ſcilicet ſua bonitate niſi ſolus deus: hec eſt precipua materia et cauſa laudis illius: quia cum propter ſe laudatur/laudatur gratis & ſic laudandus eſt: tū propter vitā eternā nimis gratis: tū pp̄ter beneficia temporalia omnino non gratis: bona tamen eſt laus ſi referantur iſta ad alia: non ſi principaliter fiat propter temporalia. Et in hoc patet ꝙ bonus eſt [qm̄ in ſeculum] id eſt in eternū eſt & durat [miſericordia eius] quia ſemper ſubuenit & miſericordie dona concedit. Et ſpecialiter

2 Dicat † nunc Iſraël qm̄ bonus: quoniā in ſeculū miſericordia eius. ſanteſ domz

℄ [Dicat] confitendo: & eſt quod ſenſus de bonitate dei ſentiat et profiteatur mecum [nunc Iſrael]

non differẽdo[iſrael]id eſt quilibʒ ſubditus in eccleſia per fidem videns deum hoc ſcilicet[quoniam bonus]eſt:et[quoniam in ſeculũ] eſt[miſericordia eius]Et ſupra.q. d.moneo vos cõfiteri:⁊ vt ego vos moneo ita ⁊ vos inuicem monete.

3 Dicat † nũc domus Aaron †: quoniam in ſeculũ miſericordia ei⁹. †autẽ †q̄m bon⁹.

¶[Dicat nunc]et confiteatur laudando deuʒ ⁊ alios ad laudẽ ꝓuocando[domus aaron]id eſt quilibet prelatus ⁊ ſacerdos ad quos ſpecialiter pertinet alios docere et exhortari:dicat inquam iſtud ſcilicet[quoniã in ſeculum miſericordia eius]intellige vt prius.Et qꝛ nõ eſt perſonarum acceptor deus.

4 Dicant nunc † qui timent dominum:quoniam in ſeculum miſericordia eius. †oẽs

¶[Dicant nũc]omnes[qui timẽt dominũ]puſilli cum maioribus ex omni gente hoc eſt vniuerſalis eccleſia. Ideo vere dicit[qui timent] quia timentes dominum ſunt idonei ad cõfitendum:dicãt inquam hoc idem ſcilicet[quoniam in ſeculũ miſericordia eius]vt ſupra.Deinde exemplum de ſe ponit vt alios incitet quaſi dicendo de bonitate ⁊ miſericordia dei cert⁹ ſum:quia iam in me expertus ſum.Ecce eñ

5 † De tribulatione inuocaui dominũ:& exaudiuit me in latitudine † dominus. †in †nõ hʒ

¶[De tribulatiõe]tã corporali q̄ ſpũali[inuocaui dñm]petẽdo eius auxiliũ[⁊ exaudiuit me i latitudĩe dñs]liberãdo me de anguſtijs ipi⁹ tribulatiõis:liberatiõe manifeſta vel occulta:⁊ ponẽdo me in latitudine gaudij ⁊ ſue diuine conſolationis.Et quia exaudiuit.

6 Dominus mihi adiutor †: nõ timebo quid faciat mihi homo. †eſt

¶[Dñs]cui⁹ ꝟtuti reſiſti non põt [mihi adiutor]eſt ꝯtra hoſtes:⁊ id[nõ timebo q̃d faciat mihi]⁊ ꝯtra me agat[homo]i.quibʒ carnalis inimicus:qꝛ diuino adiutorio fulfultus preualebo.Sed nõ hoies ſolos hʒ eccleſia inimicos verũ etiaʒ diabolum et angelos eius:et ideo ſubiungit.

7 Dominus mihi adiutor:† & ego deſpiciam inimicos meos. †eſt

¶[Dñs mihi adiutor]eſt fouẽs et protegẽs me[⁊ ego]tali adiutorio protectus]deſpiciã[⁊ deorſuʒ aſpiciã quaſi in ſublime erect⁹ vilipendẽs:⁊ pro nihilo habẽs quod plus eſt q̄ nõ timere[inimicos meos] etiã ſpũales:ſcilʒ rectores iniquorũ mũdũ iſtũ diligentium:quia mihi nocere non poterũt.Et nõ ſoluʒ homo inimicus non eſt timẽdus: ſed nec in homine amico eſt confidendum.quia

8 Bonum eſt confidere in domino:quàm cõfidere in homine.

¶[Bonũ eſt ꝯfidere in dño]ꝯtra mala queqꝫ:qꝛ nõ deſerit nec deficit in ꝓſtãdo auxiliũ in neceſſitate magis[q̄ ꝯfidere in hoie]carnali cui⁹ ſal⁹ vana eſt:qꝛ ſepe fallit vel deficit.Et ſi angeli mali deſpiciendi ſunt nõ tamẽ in angelis bonis eſt omnino ſpes collocãda.quia

9 Bonum eſt ſperare in domino: quàm ſperare in principibus.

¶ [Bonū eſt ſperare] bona [in domino] qui ſperātes in ſe nō deſerit magis [q̄ ſperare in principib⁹] .i. in angelis qui principatū habēt in celeſti militia quorum ptās a ſolo deo eſt. In hoīe ergo vl angelis non eſt confidendum vel ſperandum/ſed in dn̄o: cū eīm hi vident iuuare ipſe dominus per eos hoc facit: in domino ſperādū eſt. quia

10 Omnes gentes † circundederunt me: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

†circū ierūt.
†nō hꝫ quia.
†nō habet in

¶ [Oēs gētes circundederūt me] extra minis blandicijs: ⁊ alijs occultis explorātes ac varijs modis pſequētes [⁊ in noīe dn̄i] factū eſt hoc [qꝫ vltus ſum in eos] ſcꝫ a dn̄o cuius e. vlciſci iniurias vt ego in noīe dn̄i liberarer: ⁊ ipſi conuerſi penas penitendo ſuſtinerēt quas alijs ingerebant.

11 Circundantes circundederunt me: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

†nō hꝫ quia.
†nō habet in.

¶ [Circūdātes circūdederūt me] tāq̄ vndiqꝫ obſeſſum impugnādo [⁊ in nomīe dn̄i] factum eſt hoc [qꝫ vlt⁹ ſuꝫ ī eos] virtute dn̄i cui⁹ erā vexillo munit⁹: repetitio eiuſdem eſt ad maiorē aſſertionē ⁊ ornatū.

12 Circundederunt me ſicut apes: † & exarſerūt ſicut ignis in ſpinis: & in nomine domini † quia ultus ſum † in eos.

†fauū
†nō hꝫ quia
†nō habet in.

¶ [Circundederūt me ſicut apes] blandientes ore: ⁊ vulnerantes occulte. Apes enim in ore mel habēt ⁊ in aculeo caude vulnus. Et oēs qui lingua blandiuntur: ſed latenter ex malitia feriunt apes ſunt. quia loquendo dulcedinē mellis proponūt: ſed occulte feriēdo vulnus iferūt [⁊ exarſerūt ſicut ignis in ſpinis] pctōꝝ. nā peccata in me igne perſecutiōis cremauerūt cui volentes nocere profecerūt [in nomine dn̄i qꝫ vltus ſum in eos] vel dū conuerſi populo chriſtiano ſunt ſociati. Vel cū nō cōuerſi iudiciū ſine miſericordia ſine ſunt ſenſuri.

13 † Impulſus euerſus ſum ut caderem: & dominus ſuſcepit me.

†tāq̄ cumulus arene ipulſus ſū.

¶ [Impulſus] pſecutionib⁹ ⁊ tentationib⁹ ⁊ quaſi vacillando fere [euerſus ſum vt caderē] a ſtabilitate virtutis: impellimur a nobis interius: impellimur ab alijs homīe vel diabolo exterius [⁊ dn̄s ſuſcepit me] ſuſtentādo ne caderē: qꝫ in eo ꝯfidēs ipſuꝫ ſolū q̄ſiui ⁊ iuocaui adiutorem ⁊ non eſt totaliter cadēdi facultas vbi manus domini eſt ſuſtentaculum ⁊ prebet fortitudinem. Unde ſubdit.

14 Fortitudo mea & † laus mea dominus: & factus eſt mihi in ſalutē.

†laudatio.

¶ [Fortitudo mea] .i. virtus in certamine [⁊ laus mea] id eſt laudatio et gloria [dominus eſt] non ego mihi [et] ideo [factus eſt mihi] in hac tribulationis morte [in ſalutem] nam ſua virtute et bonitate de predictis malis ⁊ periculis me ſaluauit. Qui ergo cadunt in cer-

tamẽ cũ ipellunt niſi ꝗ ſuo ſibi for
titudo:ꝛ ſuo ſibi volũt eſſe lauda-
tio.Quapropter cui⁹ fortitudo et
laus ẽ dño:tã nõ cadit ꝙ nõ cadit
dñs:vñ ꝗ videbãtur deficere exul-
tãt in malis:ꝛ hoc eſt qđ ſequitur

15 Vox † exultationis
Hetis
me.
& ſalutis:in tabernacu-
lis iuſtorum.

¶ [Vox exultatiõis]iterne[ꝛ ſalu
tis]eterne.i.vox exultatiõis vl' exal
tãs pp ſalutẽ ẽ[i tabernacul' iuſto
rũ].i.i ſecretꝫ cordiũ ꝛ ꝯſciarũ bo-
noꝝ deo militãtiũ in cordib⁹ vtiqꝫ
martyrũ reliqꝛũqꝫ ſctõꝝ ꝗ facti ſũt
tabernaculũ dei ꝑ inhabitãtẽ ſpm̃
ſctm̃ i eis.Scti ei ꝛ ſi extra ſint af-
flicti it⁹ tñ gaudẽt ꝛ deũ laudãt ſpe
futuri.q.d.ego ẽt exemplo iuſtorũ
gaudere ꝛ deũ laudare debeo .Jn-
de qñ fortitudo ꝛ ſal⁹ fact⁹ ẽ mihi
dominus:ꝛ inde gaudiũ eſt.quia

16 Dextera domini fe-
cit uirtutẽ dextera do-
mini exaltauit me: dex-
tera dñi fecit uirtutem.

¶ [Dextera dñi].i.xp̄s ꝗ ẽ dextera
pr̃is Vl' [Dextera].i.potẽtia dñi ꝗ
ꝑ dexterã deſignat[fecit virtutẽ]
dãs mihi i paſſiõe victoriã[dexte-
ra dñi exaltauit me]ab hũilitate
paſſiõis eleuãs ad gl'iaꝫ.Magna
ṽtꝰ ẽ exaltare hũil':ꝑbere de paſ-
ſiõe victoriã:terrenis dare celũ vi
ficare mortalẽ:ꝛ repetit q̄ſi mirum
dicẽs[Dextera dñi fecit ṽtutẽ]non
hõ vicit:nõ ſe exaltat:nõ ſibi ſalu-
tẽ dat:ſꝫ de⁹.Vl' [dextera dñi fecit
ṽtutẽ]a petĩs ꝛ ꝑiculis me liberã
do[dextera dñi exaltauit me]in ṽ-
tuoſis opibus ꝓmouẽdo[dexterã
dñi fecit ṽtutẽ]:me a recidiuo cuſto
diẽdo:ꝛ ſic virtutẽ conſtantie don
do. Et cum hoc ita ſit.

17 Nõ moriar ſed uiuã:
& † narrabo opera dñi. Femem-rabo

¶ [Nõ moriar]dicat eccl'ia vt pu-
tas o ꝑſecutor[ſed viuã].i.miſripli
cata durabo:putat ei ꝑſecutor ſtra
ge funerũ vbiqꝫ faciẽs delere no-
mẽ xp̄ianũ cũ poti⁹ augeat:Vl' [nõ
moriar]morte culpe vl' gehenne[ſꝫ
viuã]vita gr̃e ꝛ gl'ie[ꝛ narrabo]ꝙ
diu hic ero[opa dñi]que fecit circa
me.narrabo:quã ad laudẽ ſuã vt
ꝑ hoc augeatur eccl'ia.Sed cur tã
indigne pertulit corp⁹ Chriſti ſan
cta eccl'ia populus adoptionis in-
dicat nobis.dicens

18 † Caſtigans caſtiga
uit me dominus:& mor
ti non tradidit me.
temeñ
dans
en cas
dacib

¶ [Caſtigans]ꝛ corripiẽs pro de-
lictis[caſtigauit me dñs]flagello
filiorũ.q.d.hoc ꝑmiſit de⁹ mihi fie
ri ad correctionẽ.Geminatiõe ver
bi frequentiã caſtigationis ꝛ ꝯſue
tudinẽ dei innuit qui hic caſtigare
cõſueuit[ꝛ morti]eterne[nõ tradi
dit me]morti enim nõ datur cui⁹
vitia purgantur.Caſtigat nos de⁹
in multis verberib⁹ ad emẽdatio-
nẽ vt probatos eruat a morte per-
petua ꝛ donet vitã eternam.Sed
vide qua intretur ad eternam qua
ſi oſtendendo ſubiungit tanquaꝫ
diceret.Ergo vt illa vita poſſit ac-
quiri et haberi.

19 Aperite mihi portas
iuſtitię:ingreſſus in eas
confitebor domino: †
hæc porta domini iuſti
intrabunt in † eam.
the
portẽ
teas

¶ [Aperite mihi]inſtando o per-
ſecutores [portas iuſtitie] id eſt
portas tribulationis:ꝛ mortis per
quas iuſti intrant ad requiem

Per multas enim tribulationes opor-
Act. xiiij. tet nos intrare in regnum dei. ¶ ego
[ingreſſus in eas] .i. per eas ad vitam 12
[confitebor domino] .i. laudabo eum
in voce exultationis quia hec porta
domini] eſt qua exiuit de mundo:
chriſtus enim ſic paſſus ſic intrauit
in gloriam ſuam: ſic iuſtum eſt intra-
re ſanctos. Unde ſequitur [¶ iuſti]
imitantes caput Chriſtum [intrabunt
in eam] .i. per eam ad vitam: non eſt
enim ſeruus maior domino ſuo. Et
quia hanc portam Chriſtus aperuit

20 domine Confitebor tibi † quo
niam exaudiſti me: & fa
ctus es mihi in ſalutem.

¶ [Confitebor tibi] o [domine] confeſſio
ne laudis ¶ gratiarum actionis [quoniam
exaudiſti [me] in tribulatione [¶ fa
ctus es mihi in ſalutem] dans de paſ
ſione victoriam. Uel [quoniam exaudiſti me]
in aduentu filii priores enim iuſti ad
uentum xpi petebant. [¶] ita [factus
es mihi in ſalutem] quia per eum vul-
nera peccatorum meorum ſanaſti: ¶ me
ab iniquo hoſte ſaluaſti. Unde oſten-
dit per quem factus eſt in ſalutem;
ſcilicet per lapidem angularem id
eſt Chriſtum. Nam

21 Mat. xxi. i. pet. ii. Lapidem quem repro-
bauerunt ædificantes:
hic factus eſt in caput
anguli.

¶ [Lapidem quem] .i. quem lapidem [re-
probauerunt] ſcilicet chriſtus lapis of-
fenſionis cui adherere contempſerunt
[edificantes] ſynagogam iudeorum ſcilicet
pontifices ſacerdotes ¶ doctores
quem legebant in ſcripturis: ¶ non in-
telligebant [hic factus eſt in caput
anguli] in domo noſtra que eſt ec-
cleſia vt duos parietes iudeorum
¶ gentium conderet in ſe lapide an
gulari. conſtituens vnam eccleſiam

ex iudeis ¶ gentibus cuius ipſe
eſt caput ¶ paſtor.

22 A domino factum eſt
† iſtud: & eſt † mirabi-
le in oculis noſtris. †et †mira bilis

¶ [A domino] patre quod occulte edifica-
bat [factum eſt iſtud] .i. vt ſit in caput an
guli [¶ eſt mirabile] ac in eternum
laudabile de incorporatione vtriuſ-
que populi. [in oculis] ſcilicet interioribus
¶ interioris [noſtris] .i. creden-
tium ¶ diligentium quod eum credendo ſu-
ſceperunt non in oculis carnalium qui
quaſi hominem contemnendo repro-
bauerunt hoc eſt in conſideratio-
ne noſtra non illorum.

25 † Hec eſt dies † quam
fecit dominus: exultemus
& † letemur in † ea. †hic †quem †locum domini †eo

¶ [Hec] dies eius factum eſt hoc .ſ.
tempus noui teſtamenti quo conſtitu
ta eſt eccleſia [eſt dies] ſalutis ¶ gra
tie contra diem culpe que cepit a vetu-
ſtate ade [quam fecit dominus] ad redem
ptionem ¶ ſalutem cunctis gentibus.
Hanc diem dicit dominum feciſſe ſingula-
riter quia eam plus aliis/ſed quia in ea pluſ
quam in aliis fecit. in qua dominus venit: ¶ ſpe
cialem gratiam exhibuit. In qua conue
nit letari ¶ ideo [exultemus ¶ lete-
mur in ea] ſicut egi in die ſue ſal-
uationis. captiui in die redemptionis:
quia diabolus ius perdidit: homo tenu-
it. Et quia ſalutis eſt hic dies. ergo

24 O domine ſaluum
me fac: o domine bene
proſperare: benedictus Mat. xxi.
qui uenit in nomine do
mini.

¶ [O domine] qui potes quicquid vis
[ſaluum me fac] a peccatis ¶ omni-
bus malis quia ad ſaluandum veni
ſti: ¶ poſtquam a malis ſaluaueris [o

domine bene proſperare] iter no ſtrum bene ⁊ proſpere dirigēdo ac nos in bonis operib⁹ proſperari ⁊ proficere ſemper faciēdo: quia ad hoc veniſti ⁊ tu nobis fact⁹ es via ⁊[benedict⁹ qui venit in nomine domini] ſcʒ chriſtus qui venit in nomine patris vt nos ſaluaret ⁊ iuuaret ac nobis vitā eternā donaret: ⁊ eſt hic laus de aduentu chriſti. deinde quaſi in perſona ſacerdotum ⁊ maiorum minoribus loquitur.

25 Benedixímus † uobís de domo domini: deus dominus & illuxit nobis.

†vos

ℭ[Bñdixim⁹] nos maiores quaſi ſacerdotes[vobis] o reliq̄ chriſtiani. i. imprecati ſumus vobis benedictionē[de domo domini]. i. de eccleſia catholica de qua ſunt ſacra ⁊ oīs benedictio: q̄ꝛ extra eam nō eſt verū ſacrificiū nec benedictio imo[deus dñs]. i. ieſus chriſt⁹ dominus noſter. ⁊ verus deus ille q̄ venit in nomine dñi benedixit vobis[⁊ illuxit nobis] vt ſcripturas ⁊ qḋ credim⁹ intelligerem⁹. ⁊ vobis nōdū intelligentib⁹ ſed iā credentibus enunciaremus. Vt aūt ⁊ vos iam benedicti intelligatis.

26 Conſtituite diē † ſolennem in † condenſis: uſque ad cornu altaris.

†feſtus †cōfrequētātientibus.

ℭ[Cōſtituite diē ſolennē] ſcʒ mētis ſolennitatē ⁊ ſabbatiʒate ſabbato cordis id eſt exhibite vos templa ⁊ aras domini in q̄b⁹ ⁊ ſacras celebretis ſolēnitates[in cōdēſis] ſpiſſitudine ſcʒ virtutū. i. in virtutib⁹ multis in q̄b⁹ vel ipſe dñs vł eius angeli frequentātur. Vos dico in hoc perſeuerātes quouſq̄ perueniatis[vſq̄ ad cornu altaris]. i. vſq̄ ad ipſ dñm q̄ eſt cornu ⁊ fortitudo ſeu celſitudo anime quā ei feciſtis altare. Altare ei ſempiternū eſt pacata mēs iuſtorū vbi laudes dei leti cātabimus. ita dicētes

27 Deus meus es tu & cōfitebor tibi: deus meus es tu & exaltabo te.

ℭ[Deus meus es tu] qui me ad hanc gloriā perduxiſti ⁊ ideo[confitebor tibi] cōfeſſione laudis. i. laudabo te: ⁊ nō ero ingratus grē tue Accepta remiſſione per confeſſionem peccaminum nunc confiteor laudes tuas: ⁊ ex intentione affectus idem repetēs dicit[de⁹ me⁹ es tu] ⁊ nō alius[⁊ exaltabo te] extollendo te laudibus vt creator a creatura lauderis: q̄ꝛ p̄ te ab humilitate ſuʒ ſublimatus dilectione dicem⁹ iſta ⁊ dilectio ipā vox iſta ē.

28 Cōfitebor tibi † quoniam exaudiſti me: & factus es mihi in ſalutem.

†dñe

ℭ[Confitebor]. i. laudabo te[quoniam exaudiſti me] liberando ab omnibus malis et periculis[⁊ factus es mihi in ſalutem] faciendo me tuis ſanctis et electis. Hic vel ſus ſupra poſitus eſt ſed et hic congrue ponitur: quia lera confeſſio eſt poſt beneficia. Deinde exhortationē quam in principio poſuit repetit ⁊ oēs generaliter ad laudem dei inuitat. dicens

29 Cōfitemini domino quoniā bonus: quoniā in ſeculum miſericordia eius.

ℭ[Confitemini] .i. laudate dominum ſicut monui a principio[quoniam bonus] eſt eſſentialiter

in ſe cuius bonitatis effectus circa nos apparet[quoniam in ſeculum]eſt[miſericordia eius]. In his verbis pſalmus accipit terminum de quibus ſumpſit exordium: et ſicut incepit a laude ita terminat: videlicet vt ab initio credulitatis noſtre vſque ad finem in deum noſtrum fiduciam habentes eius laudes perſeueranter confiteamur. Iuxta illud. Qui perſeuerauerit vſque in finem hic ſaluus erit quia non eſt aliud quod ſalubrius delectet nos quam laus dei. Mat. x.

Oratio.

Conſolatio tribulationum noſtrarum piiſſime deus qui iuſtorum tabernacula letitia et exultatione perfundis: exalta eccleſiam tuam virtute potentis dextere qua ſiat porta iuſtitie: et ita ſe angulari ſtabilitate connectat vt tua reſurrectione clarificata refulgeat. Qui viuis.

Pſalmus de effectu & frequenti petitione fidelis pro intelligentia & cuſtodia diuinę legis: ut ipſam intelligat intelligendo opere perficiat. Aleph.

Pſalmus. CXVIII.

1 Beati immaculati in uia: qui ambulant in lege domini.

¶ Auctor pſalmi ſecundum Ambro. et hiero. et ſecundum plures alios propheta dauid qui totus ardens in diuino amore per totum pſalmum per modum orantis et ſupplicantis familiariſſime loquitur cum deo ſicut dulciſſimus et dilectiſſimus filius cum patre: ſeruus cum amantiſſimo domino ſuo qui eum de malis huius ſeculi: et de ſtatu mortis eripuit: ac in ſtatum vite et gratie poſuit. ¶ Circa titulum eſt ſciendum quod ille pſalmus vocatur alphabeticus continens viginti duos octonarios ſecundum numerum literarum alphabeti hebraici: et ſinguli octonarij incipiunt a ſingulis literis que ſunt eis pro titulis continentiam eorum declarantibus. Huius autem octonarij titulus eſt alſa. aleph. alſa. i. laus dei: quia in his vere deus laudatur in quibus eſt remiſſio peccatorum que nobis facta eſt per aduentum chriſti de quo in superiori pſalmo egit qui hunc mundum diluit vt dignus fieret immaculato corde deum laudare. Aleph que eſt prima litera interpretatur doctrina. Unde plenos doctrine ſequentes verſus attende. Congrue autem huic octonario preſcribitur Aleph. i. doctrina quod eſt commune toti pſalmo doctrinam moralem redolenti. Eſt enim ille octonarius quaſi prologus aliorum tangens que in ſequentibus continentur octonarijs. ¶ Materia: ſepius repetita petitio pro intelligentia et cuſtodia legis diuine vt ipſam intelligat et intelligendo opere perficiat per totum enim pſalmum exprimit affectum ſuum ad cuſtodiam legis diuine varijs modis eadem repetendo. Et ſepe orans deuote pro aliquo quod multum appetit: verba eadem repetit vt maiorem affectum ſui deſiderij oſtendat: vtpote qui flammam et feruorem amoris reſpectu rei tantum deſiderate in ſe ſine repetitis petitionibus continere non poſſit quem modum orandi per totum iſtum pſalmum habet. In hoc etiam pſalmo quedam verba interpoſita inueniuntur que pene idem ſignificare videntur

Aleph doctrina interpretatur.

ſcʒ lex:teſtimonia:vie:mandatū:iuſtificationes:iudicia:ſermones:eloquia: ⁊ huiuſmodi.nā q̄ ex his vnū cuſtodit procul dubio et alia obſeruat:ſed varietas horum verborū ī hoc pſalmo ideo ponitur vt faſtidium euitetur. ¶ Sententia vero et ſignificatio predictorum ſepius replicatur vt maior affectio et deuotio intentior reſpectu rei tm̄ deſiderate oſtendatur:et oratio petētis citius exaudiatur. ¶ Intentio: exhortari nos ad beatitudinē ⁊ diuine legis cuſtodiam:ac monere ad dei laudem propter multiplicium beneficiorum ſuorum exhibitionē.

¶ Sententia in generali:propheta in iſto pſalmo tanq̄ fidelis et deuotus deum ſincero et puro amore tota mente ardenter diligens de omnibus que mundi ſunt pre dulcedine diuini amoris nihil penitꝰ appetens ſummo cordis deſiderio cupit bene virtuoſe immaculate et beate viuere:et ſic ad patrie beatitudinem peruenire.Et quia illam vitam bonam virtuoſam immaculatam et beatam ex ſe non poteſt attingere:ratione ſue ignorantie ⁊ cecitatis:ratione impotentie et fragilitatis:ratione iniqui ⁊ maligni a bono retrahentis:et multipliciter impedientis/ideo ratione ignorantie et cecitatis neceſſario indiget aliquo directiuo ſcʒ lege aliqua que doceat ipſum declinare a malo et facere bonum.et hec eſt ſcriptura ſacra in nouo et veteri teſtamento contenta.Indiget ratione impotentie ⁊ fragilitatis aliquo confortante et roborante:et iſtud eſt gratia diuina que viuificat.roborat /⁊ confortat.Indiget ratione iniquorum et malignantium vt eorum tollatur impedimentum :vnde magno cordis deſiderio iugiter orat ⁊ petit:petitionēq; ſuā ex abūdātia amoris ⁊ deſiderij frequēter replicat vt deus ipſum illuminet et illuſtret vt legem diuinam intelligat: et gratia ſua ipſum viuificet:confortet:et roboret vt ipſius legis p̄cepta et mandata intellecta opere adimpleat:ac perſecutionem et impedimentum iniquorum tollat:vt ipſe ab inceptis non deſiſtat.Et in his videtur conſiſtere tota materia huiꝰ pſalmi in generali qui durat vſq; ad pſalmum. Ad dominum cum tribularer clamaui.Pſalmus autem iſte inſtructor eſt fidelium: paradiſus omnium pomorum et ſententiarum : apotheca ſpiritus ſancti:qui quanto in ſuperficie videtur apertior tanto myſteriorum altitudine eſt profundior.Ubi generalis iuſtus loquitur modo proficiēdo qd̄ accepit:modo iterum ſperando quod meruit.Et eſt hic pſalmꝰ totus morali doctrina inſignis:et oīs aūt moralis doctrina ſuauis eſt:in qua hic pſalmus eminet alij nāq; pſalmi tanq̄ ſtelle minores aliquatenus lucent:iſte vero quaſi ſol pleni luminis meridiano calore feruēs totus morali dulcedinę reſplendet Et eſt per literas hebrei alphabeti digeſtus:vt ſicut pueri in primis lr̄is vſum dicendi ſumūt:ita ⁊ nos huiuſmodi elementis vſum viuēdi vſq; ad maturitatē addiſcamus. Octonarius vero in ſingulis diſtinctionibus innuit quod vnaqueq; pars perfecta eſt et ſufficit:vt ſi quis eā ſeruet in vita ſeptem dierum perueniat ad octauam reſurrectionis. Uel circumciſionem cordis habeat quā octonariꝰ ſignificat.Unū augu-
ſtinus.Sciendū in hoc pſalmo om- Augu.
nem moralem locum eſſe comprehenſum.Oro te quid hoc ſacratius ſacramento?quid hac vel ſupra te iucundius?qui tibi que mella ſunt dulciora q̄ diſcere prudentiam/in atria eius intrare :ſenſum creatoris inſpicere:et ſermones dñi

mini dei tui plenos docere ſapientia ſpirituali. Habeant ſibi ceteri ſuas opes: gemma bibãt: ſerico niteãt: plauſu populi delectentur: et quia varias voluptates diuitias ſuas vincere nequeant: noſtre delitie ſint in lege domini meditari die ac nocte. pulſare ianuam non patentem: panes trinitatis accipere: et ſeculi fluctus domino preeũte calcare. Sed et notandum hunc pſalmũ qui viginti duabus clauſulis conſtat: quarum vna queq; octonis verſibus terminatur vtriuſq; teſtamẽti myſteria continere. et veteris videlicet ꝓpter viginti duas literas: et viginti duo eiuſdẽ inſtrumenti volumina. Et noui propter octauum numerum reſurrectione dominica et circunciſione ſpiritus in euangelio cõſecratum. Hec auguſtinus. ¶ Sententia in ſpeciali quia omnes beatitudinẽ concupiſcunt: ſed quomodo ad eam perueniatur plurimi neſciũt: et diuerſi diuerſa querũt quibus beati ſint: ne quis iam erret docet que ſit ad veram beatitudinẽ via. Eſt enim vera ad eã via iſta: vt qui volunt eſſe beati ſint immaculati. vnde dicit [Beati] ſunt in ſpe per bonorũ operum merita exiſtentes [immaculati] ſine crimine et mortali culpa [in via] ſeculi per quam gradimur id eſt in preſenti vita [qui ambulant] et non ocioſi id eſt ꝗ proficiunt et perſeuerant [in lege domini] hoc eſt in mandatis eius ipſam ſcilicet legem opere adimplendo. Lex nãq; domini eſt via per quã reuerti poſſumus in patriam. Ambulemus ergo in lege domini: curramus in operatione mandatorũ: vt curſu completo brauium cum apoſtolo capiamus. Sed quia ad hoc ꝙ ambulent in lege domini exigitur ipſius legis noticia. ideo ſubditur.

2 Beati qui ſcrutantur
teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eũ.

¶ [Beati] etiam ſunt in ſpe [qui ſcrutantur] et inquirunt diligẽter ſtudendo [teſtimonia eius] id eſt ſcripturas ſacras teſtimonium de deo perhibentes: et quid teſtetur nobis per ſcripturas ſuas [et in toto corde] et affectu non diuiſo vt heretici et amici huius mundi. et ſimplici non duplici [exquirunt eum] ſolum non aliud vt cognoſcant et diligant: vt non ſolum ſit ſtudium cognoſcendi rerum etiam voluntas operandi. Propter hoc eñ ſcrutande ſunt ſcripture vt deus inueniatur/et vt iuſti non docti efficiamur. Hi ergo ſunt beati qui ambulant in lege domini.

3 Non enim qui operantur
iniquitatem: in vijs eius ambulauerunt.

¶ [Non enim qui operantur iniquitatem] ſcilicet ex deliberatione et dilectione: vt qui obediunt deſiderijs peccati non qui trahuntur inuiti: vel qui operantur perſeueranter [in vijs eius] id eſt in preceptis dei que tanꝗ vie ducunt ad patriam celeſtem [ambulauerunt] recte ſcilicet ea cuſtodiendo: ſed magis in deuijs que ducunt ad eternam damnationem contra precepta faciendo: ac per hoc non ſunt immaculati et per conſequens nondum ſunt beati. Et vere hi tales nõ ambulant in vijs. quia.

4 Tu mandaſti: mãda precepta tua cuſtodiri nimis. pu.

¶ [Tu] ſcilicet deus cui obediendum eſt ab omni creatura [mandaſti] per legem: per euãgelium: per

prophetas:per apoſtolos:⁊ predi-
catores ſequentes[mãdata]id eſt
ꝑcepta[tua cuſtodiri nimis]id eſt
valde cum magna diligentia ⁊ ſol-
licitudine:vt nec vnum iota prete-
reatur vbi nec aliquid poteſt ſine
culpa preteriri:nec aliquid aliun-
de admitti.Unde in euãgelio.Si
vis ad vitam ingredi ſerua mãda
ta.Ergo qui nõ ſeruauerit in eter-
Matt. num peribit.Et quia mandaſti et
xix. non eſt hominis dirigere vitam
ſuam.ergo

5 Vtinam dirigantur
uiæ meæ :ad cuſtodien-
das iuſtificationes tuas.

¶[Utinam dirigantur]a te ſcili-
cet rectore ⁊ duce[vie mee]ſcilicet
affectiones ſeu deſideria eloquia ⁊
opera[ad cuſtodiendas iuſtifica-
tiones tuas].i.mandata tua que
iuſtificant:⁊ pfectã iuſtitiam con-
tinent:niſi enim a te dirigãtur in-
firmi erimus propter fragilitatẽ
carnis:precepiſti quidem tu:ſz vti-
nã qḋ ꝑcepiſti fiat mihi.Dirigun-
tur autẽ vie noſtre per charitatem
Augu. a deo nobis infuſam:qꝛ ſm̃ Augu
ſtinũ.Bona opera extra charitatẽ
ſunt curſus extra viam.ideo autẽ
peto et opto cuſtodire iuſtificatio-
nes.quia

6 Tunc non confun-
†dñs in ſpicio i oia mã data dar : † cum proſpexe-
ro in omnibus manda-
tis tuis.

¶[Tunc nõ confundar]corã te in
ꝑſenti vel in futuro[cum proſpe-
xero]quaſi in ſpeculo.i.perfecte in
ſpexero cuſtodiendo:et opere ad-
implendo non ſolum aſpexero le-
gendo et intelligendo[in oĩb⁹ mã
Iac. ij. datis tuis]nullum trãſgrediẽs:ſz
oĩa opa ꝯplẽs:qꝛ in vno offendẽs

fit oĩz reus ſcꝫ quo ad penã dãni ⁊
dãnationẽ.Mãdata dei ſunt ſicut
ſpeculũ in qb⁹ hõ dꝫ opera ſua in-
ſpicere in ꝯſcĩa vtrũ cõſonet mãda
tis an nõ.Si nõ reſpõdent eis dꝫ
cõfundi:ſi concordẽt poteſt letari.
Et tunc cum proſpexero et cuſto-
diero omnia mandata

7 Confitebor tibi † in †dñe ſ didici rim.
directione cordis:in eo
quod † didici iudicia iu
ſtitiæ tuæ.

¶[Confitebor tibi]confeſſiõe lau
dis.i.laudabo te grãs agẽdo:⁊ nõ
ero ingrat⁹ tãto bñficio]i directio
ne cordis].i. ꝙ direxiſti cor meum
et animũ ad intelligẽda predicta
⁊ ꝙ directũ cor habeo directis vijs
ad illa cuſtodienda[in eo]id eſt ꝓ
eo[ꝙ didici]te reuelante[iudicia
iuſtitie tue]qb⁹ nũc ⁊ in fine mun
dus iudicatur.Uel[iudicia iuſtitie
tue]id eſt mãdata tua que tu ex iu
ſtitia tua iudicas faciendo.Et

8 Iuſtificationes tuas †ne de reliqs me vſqz valde.
cuſtodiam : † non me
derelinquas uſquequa-
que.

¶[Iuſtificationes tuas cuſtodiã
opera iuſtitie faciẽdo:et precepta
tua iuſtificantia opere adimplen-
do:⁊ vt cuſtodiã[nõ me dereliqs]
ſubtrahẽdo auxiliũ ꝓtectiõis tue
[vſqꝫquaqꝫ]⁊valde ⁊ nimis vel ex
toto ⁊ penitus.q.d.ſi derelinquis
aliquando ad probationem vt vir
tus perficiaꝰ ⁊ meritũ augeaꝰ vel
vt infirmus ſine auxilio tuo mihi
videar:et ne de me glorier non ta-
mẽ derelinquas omnino ne pereã
et ſic gloriabor in te nõ in me.Ne-
mo ergo debet inflari ꝙ nunꝗ̃ de
relinquaꝰ vel dolere ꝙ aliquando
derelinquatur. Beth.

In quo

† iunior. † verba

Beth cōfuſio interp̄tatur.

1 IN quo corrigit † adoleſcē-
tior uiam ſuā: in cuſtodien-
do † ſermones tuos.

¶ In prima litera partes beatitudinis poſuit in quibus precatur ſe cuſtodiri: in hac ſecunda tempus conuerſionis aperuit in quo potiſſimum a lapſu et confuſione fluxe etatis ad deum quis conuerti debet. Unde huic octonario p̄mittit̄ litera [Beth] que interpretatur cōfuſio. quia hic oſtēdit precepta dei liberare hominē de confuſione id eſt de lapſu peccati. qui enim viaꝫ ſuam corrigit non confunditur. iuſtificationes inq̄ tuas cuſtodiam que vere ſunt cuſtodiēde. Nā [In quo corrigit adoleſcentior] ꝛ iuuenis etate [viam ſuam] lubricam et prauam ad peccandum. Uel [adoleſcentior] ad deum nouitate gratie percepta conuerſus [viam ſuā] id eſt conuerſationem et conſuetudinem ſuam prauam. Et reſpōdet dicens [in cuſtodiendo ſermones tuos] ſcilicet operando non tantū legendo vel memorando. hoc enim loco cuſtodia ſermonum dei intelligēda eſt operatio preceptorum eius que fruſtra cuſtodiūtur memoria ſi nō cuſtodiūtur ꝛ vita. naꝫ quidā verba dei tenēdo agunt ne obliuiſcātur: nec agūt viuendo vt corrigantur. Et quia in his caretio eſt: ideo

2 In toto corde meo
exquiſiui te: ne repel-
las me à mandatis tuis.

¶ [In toto corde meo] id eſt ex toto affectu cordis mei: quia mēs diuiſa non impetrat [exquiſiui te] et amaui ex dono tuo. Nō enim ambulando ſed amando: non motu corporis ſed affectu cordis exquiritur et inuenitur deus: hoc autē nobiſcum agit ſermo diuinus: vt dn̄m diligat̄: hoc nobiſcuꝫ agit dilectio dn̄i vt ſermo diuinus impleat̄ ꝛ idō [ne repellas] non adiuuādo [me] quaſi indignū [a mandatis tuis] intelligendis ꝛ implendis. Minꝰ dicit ꝛ plus intelligit id eſt admittas me ad intelligentiam ꝛ impletionem mādatorū tuorū. Quia ergo repelli metuit agit qđ ſequitur

3 In corde meo abſcō-
di eloquia tua: ut non
peccem tibi.

¶ [In corde meo abſcondi] id eſt in abſcondito cordis mei ſcilicet in memoria mea retinui [eloquia tua] ſacra ſicut theſaurū precioſum in archa [vt] eorum memoria auocatus [non peccem tibi] et ſic repellar dum in promptu habeo in abſcondito memorie regulam ſ̄m quam me cōponam. Sacra enim eloquia ſemper in corde retinere magnum cōfert preſidiū ꝯtra oē peccatū. Nā vbi eſt diuini ꝟbi memoria ꝛ delectatio inde p̄culdubio fugit omnis delectatio ꝛ memoria peccati: diuinum enim eloquium nutrit virtutes: extinguit vitia: generat amorem dei: adducit odium peccati. Et ne in corde eius eloquia dei ſine fructu operum abſconderentur: ideo gratias agens de perceptis orat cōſequenter. Et dicit:

4 Benedictus es domi-
ne: doce me iuſtifica-
tiones tuas.

¶ [Benedictus] id eſt laudatus [es domine] in donis [tu]is: et de beneficijs mihi impenſis quaſi diceret quia eloquia habeo gratias

ago: et de reliquo [doce me] ⁊ pre-
ſta facere [iuſtificationes tuas] .i.
mandata tua et iuſtitie opera ſci-
licet vt ſciam non ſolum ea ſpecu-
lando ſed etiam ſecundum ea ope
randc: et quod didici factis oſten-
dendo: fruſtra enim abſcōdi in cor
de eloquia niſi ſequantur iuſtitie
opera. q.d. quia dando mihi eloq̄a
tua dediſti mihi legem de etiam
benedictionem gratie qua legem
implere valeam. Et quia ab ſcōdi
eloq̄a tua in corde nō cū tpe vidi.

5 In labijs meis : pro-
nunciaui omnia iudicia
oris tui.

¶ [In labijs meis] cordi viciniſ
[pronunciaui] alijs ſcil3 ore predi-
cādo : exhortando : inſtruendo. Et
bene dicit meis nō alienis ne que
ras tibi vicariū in predicando vel
pſallēdo: ſic nō queris in comedē-
do vel dormiēdo [oīa iudicia] non
vniuerſaliter ſed que ſcripta ſunt
vel dicta. Unde ſubditur [oris tui]
i. que per prophetas vel per apo-
ſtolos qui ſunt os dei loquut⁹ es
et p eloquia tua innoteſcere vo-
luiſti. Que oīa iudicia vſq3 quaq3
non ceſſat eccleſia in labijs ſuis
pronunciare. Et ne fieret reprob⁹
ſermo meus.

6 In uia teſtimoniorū
tuorum † delectatus
ſum : † ſicut in omni-
bus diuitijs.

† iocun datus. † quaſi

¶ [In via teſtimoniorū tuorū] i.
in opere et impletione mandatorū
tuorum que nobis in lege tua ſub
teſtificatione data ſunt et de te te
ſtificantur [delectatus ſum] et ga-
uiſus ⁊ nō modice [ſicut in oīb⁹
diuitijs] ſpiritualibus vtpote que
ſunt omnimode diuitie. Uel ſicut
in omnibus diuitijs ⁊ temporalib⁹
delectantur terreni homines. Imo
multo amplius ſancti qui con-
tempto mūdo adeo ſunt ditati de
lectātur ⁊ iocūdātur de cōſcientia
pura in operibus mādatorum dei
non deſiſtentes etiam tormentis
et tribulationibus multis afflicti.
Ita pronunciaui ⁊ delectatus ſu3
⁊ adhuc ibi immorabor: vñ ſequit.

7 In mandatis tuis † ex
ercebor : & conſidera
bo uias tuas.

† garrinam.

¶ [In mandatis tuis exercebor]
vſu meditationis ⁊ operis ſcilicet
in eis frequēter meditando ⁊ ipa
opere adimplēdo. Et ſic merito bo
ni operis [cōſiderabo] i. cognoſcā
[vias tuas] quid iuſte quid miſe-
ricorditer facias ſicut dicit͛ a man
datis tuis intellexi. vniuerſe enī3
vie dñi ſunt miſericordia ⁊ veritas
ſcdm quas opa noſtra remunerat
q̄s cōſiderabo ēt diligēter attēdē-
do vt ſic firmior ſim in meditatiōe
⁊ operatione mandatorum. Et per
hāc exercitationē fit etiā iſtud qđ.

8 In iuſtificationibus
tuis meditabor : non
obliuiſcar † ſermones
tuos.

† verborum tuorū.

¶ [In iuſtificationibus tuis] i. in
mādatis ⁊ preceptis q̄ iuſtificant
⁊ perfectā iuſtitiā cōtinēt [medita
bor] pfunde de eis cogitādo. Obli
uiōi eī̄ que ex originali venit pec
to: oppoſita eſt meditatio vnde ſe
quitur vt [non obliuiſcar ſermo-
nes tuos] id eſt ne poſſim obliuiſci
q̄ expedit retinere: ⁊ vt illa obliuio
ni non tradens poſſim ea intelli-
gere perfecteq3 complere. Ecce ſa-
tis bene ex confuſionem que tantā
ſpondet correctionem. Hymel.

†vitas †verba tua.

1 RETribue ſeruo tuo † viuifica me: & cuſtodiam † ſermones tuos.

¶ In hac tertia litera humanam indigentiam oſtēdit ⁊ cōtra eam gratiam dei poſcit. Et hec indigentia eſt infirmitas carnis: ignorantia mentis exilium: hoſtes: ⁊ contra hec auxiliū multiplicis gratie petit. Unde huic octonario pmittitur litera Gymel que interpretatur retributio: quia ſibi multipliciter gratiam retribui petit: dixerat enim ſupra in quo corrigit adoleſcēcior viam ſuam: et ſubiungit in cuſtodiendo ſermones tuos: nunc vt faciat petit auxiliū dicēs. [Retribue] o dñe bonum pro malo [ſeruo tuo] qui nihil meritis ſed totū gratie deputat ſcʒ mihi qui nō dignus vocari filius tuꝰ: hoc ſcʒ [viuifica me] intus qui iuſtificas impium faciēdo me reſurgere a morte anime ſcʒ a peccato quod mors aīe eſt: et infundendo gratiā que animam viuificat ſicut aīa corpꝰ [et] ita iuſtificatus [cuſtodiam ſermones tuos] ſcʒ intelligentia per cognitionem: in memoria per recordationem: in voluntate per dilectionē in manu per operationē: in ore per predicationem et defenſionem. Sed qꝛ nō poſſunt cuſtodiri per obediētiā niſi prius videantur per intelligentiam: addit

Gymel retributio interpretatur.

Peccatum mors ē anime.

2 Reuela oculos meos: & conſiderabo mirabilia de lege tua.

¶ [Reuela] .i. api ⁊ illumina per ſpūſctm̄ [oculos meos] interiores ſ. cordis ⁊ mētis p ignorātiā ⁊ peccatū velatos ⁊ ſic illuminatos [cō ſiderabo mirabilia de lege tua] .i. profunda in lege antiqua et noua contenta: nihil eſt autem mirabilius in mandatis dei ꝙ diligere inimicos: benefacere his qui oderunt nos: hec eſt retribuere bona pro malis: retribue inquā ⁊ reuela ⁊ debes: qꝛ ego me idoneū facio nō q̄rēs hic manētē ciuitatē. Nā

3 † Incola ego ſum † in terra: † non abſcondas à me mandata tua.

†inquilinus. †apud me. †tue.

¶ [Incola ego ſum in terra] id ē peregrinus ⁊ aduena nō ſicut homines terreni ſʒ ſicut patres mei ſcʒ iuſti: nō ſum ciuis babylonie: cor (et ſi non corpꝰ) habēs in celo: hoc dicere tantum iuſtorū eſt quibus promiſſa eſt patria eterna: et ideo [non abſcondas a me] id eſt nō ſubtrahas mihi [mādata tua] per que reditur ad patriā. Abſconduntur mādata his qui non ſunt incole in terra ſed terrena ſapiūt: quia ⁊ ſi ea audiunt et nouerūt nō tamen ſapiunt nec faciūt. Adꝰ in d t ⁊ plꝰ ſignificat: vult eñ dicere ꝙ ſibi illa ad faciendū reuelet. qꝛ

4 Concupiuit anima mea deſiderare iuſtificationes tuas: in omni tēpore.

¶ [Cōcupiuit aīa mea deſiderare iuſtificatiōes tuas] .i. iuſtitie tue opa: ⁊ hoc non ad tp̄s vt mali ſed [in oī tpe] ſcilʒ pſpero ⁊ aduerſo: vt quicquid faciam vl' patiar ſemper eas deſiderem: docet ergo nullum ociū nobis debere eſſe quin ſemper deſiderij huius teneamur cupiditate: poſſunt enim infirmitate anime nō deſiderari: et ratione mentis vbi videtur ꝙ ſint viles pōt earū deſideriū ꝯcupiſci.

Nam ſepe quid agendum ſit videmus nec agim⁹: quia nõ delectat vt agam⁹ ⁊ tñ cupim⁹ vt dlectet. Jdeo antē cõcupiui deſiderare. q;

5 Increpaſti ſuperbos: maledicti qui declinãt à mandatis tuis.

¶ [Increpaſti ſuperbos] ſcilз primos homines quos delectauit illud: eritis ſicˇ dij: et adhuc frequẽter: per ſcripturas: per ſanctos: p proprie conſcientie ſtimulos: increpas ſupbos qui iuſtitie opera nõ diligunt vel deſiderant vt eos ad humilitatem reducas: ⁊ per hanc ſuperbiam [maledicti] ſunt non ſolũ primi homines ſed omnes [qui declinant a mandatis tuis] id eſt ab obſeruatiõe mandatorum tuorum. Non ait qui non implent ſed qui declinãt: quaſi primum ſit infirmitatis vel ignorantie: ſecundũ ſuperbie. Sed quia ſuperbi nec in tanta increpatione humiliantur orat pro eis corpus chriſti. d.

6 Aufer à me opprobrium & cõtemptum: quia teſtimonia tua exquiſiui.

¶ [Aufer a me opprobriũ] qđ audio in verbis [⁊ contemptum] ſeu deſpectũ quem ſuſtineo in factis: que ideo mihi fiunt [quia teſtimonia tua] i. precepta per tuã teſtificationem data ac premijs ⁊ penis vallata [exquiſiui] non ocioſe ⁊ ſomnolenter ſed ſtrenue ⁊ vigilãter ad ſciendũ et faciendũ. Orat a ſe auferri illa inquantũ ſunt culpa nõ pena: id eſt vt a perſecutorib⁹ ſuis amoueatur culpa perſecutionis illis noxia: ⁊ conuertantur ad dominum non a ſe pena cum inde perueniat ad coronam. Sed quando eccleſia talia precabatur ipſa patiebatur. Unde ſubiungit

7 Etenim ſederũt principes & aduerſum me loquebantur: ſeruus autem tuus exercebatur in iuſtificatiõibus tuis.

¶ [Etenim ſederunt] ſcз in concilijs ⁊ iudicijs quaſi ex mora machinantes [principes] ſcз mali rectores ⁊ iudices [⁊ ipſi aperte] [aduerſum me loquebantur] accuſando et criminando: idem accuſatores erant qui et iudices quod grauius eſt illi ita [ſeruus autẽ tuus] ſcilicet ego [exercebatur] ſolicite [in iuſtificationib⁹ tuis] et mandatis meditando: predicãdo: ⁊ opere adimplendo. Qui in his cogitat vincit: quia ab his retrahere per bella laborat inimicus. q. d. inter pericula non erat mihi cruciatus ſed profectus. Qualiter vero exercebatur: ſubdit

8 Nã & teſtimonia tua meditatio mea eſt: & conſilium meum iuſtificationes tuæ.

¶ [Nam ⁊ teſtimonia tua] id eſt mãdata vel martyria grece dicta. Unde ſanctos ꝓpter teſtimoniũ chriſti paſſos grece martyres appellamus [meditatio mea eſt] q: iugiter meditor: et amo ea reſpiciens ad coronam: hic enĩ id eſt borum cauſa meditata ſcз chriſtus ⁊ premia mitigant dolores [et conſilium meum] ac conſiderata ratio eſt [iuſtificationes tue] a te nobis tradite: vt ſeruem ⁊ adimpleam in quibus maximum eſt inimicos diligere. Conſilium principum fuit martyres perdere: conſilium mar

tyrum fuit illos acquirere.

Deleth.

1 ADhæſit pauimento anima mea: uiuifica me ſecundùm uerbum tuum.

¶ In hac quarta litera dt ſe corporali neceſſitate eſſe conſtrictum ita vt tedeat eum orare vel operari. Corpus enim quod corrumpitur aggrauat animam: ſz ſola dei pietate dicit ſe eſſe ſaluandum. Et quia in hac neceſſitate poſitus ſemper timet relabi: iō cōgrue huic octonario premittitur litera. Deleth que interpretatur timor. Hic enim docetur ꝙ lex timentem confortat ſeu confirmat et ad omnia ei ſufficit. Modo conſilium meum eſt iuſtificationes tue modo ita me habeo: ſed olim. [Adheſit] conſenſu [pauimento] id eſt carni ꝛ corpori terreno et corruptibili [aīa mea] ei⁹ voluptatib⁹ ꝛ deſiderijs ꝯſentiendo quod dicitur pauimētum quia de terra factum. Uel [adheſit pauimento] id eſt terrenis vt hec curet que ſunt calcanda pedibus velut pauimentum. Et quia carni vł terrenis adherere mors eſt anime ideo ſubdit [viuifica me] confortando per gratiam vt ſpiritus preualeat contra carnem: et eruēdo a terrenis vt mens ꝛ conuerſatio mea ſit in celis [ſꝫ verbū tuū] id ē ſm promiſſionē tuā qua promittis veniam ꝛ gratiam penitēti. Et debes quia

Sap. ix.

Deleth quid interpretatur.

Pauimentū q̄ſi de terra factuꝫ.

2 Vias meas enūciaui & exaudiſti me: doce me iuſtificationes tuas.

¶ [Uias meas enūciaui] per confeſſionem id eſt peccata mea confeſſus ſum [ꝛ exaudiſti me] diuinitēdo ca: ꝛ q2 deleſti vias meas [doce me iuſtificatiōes] ꝛ vias [tuas] quibus perfectam conſequar correctionem. Sic doce me vt agam non tantummodo ſciam quid agere debeam. pulchro ordine ad iuſtificationes dei perueniendum putat vt primum peccata ſua confiteatur. ita enim et alibi dicitur. Dic tu iniquitates tuas vt iuſtificeris. Uel [vias tuas] id eſt proceſſus meos difficiles in via virtutis propter aggrauationem corporis [enunciaui] tibi in oratione [ꝛ exaudiſti me] conferendo gratiam [doce me iuſtitias tuas] et mādata vt ea compleam. Et

3 Viam iuſtificationū tuarum † inſtrue me: & exercebor in mirabilibus tuis. † ſiſſnuſ mihi.

¶ [Uiam] id eſt modum et ordinem [iuſtificationum tuarum] et mādatorum tuorum que dirigūt ad iuſte agendū [inſtrue me] quomodo debeā in eis ambulare. Iā ante petijt doceri iuſtificationes nunc hic petit gradus et ordinem eorum. quia non ſufficit bona agere niſi fiant debito modo ꝛ ordine [et] ita inſtructus [exercebor] vſu operis [in mirabilibus tuis] iuſtificationibus ſcilicet in dilectione inimicorum ꝛ huiuſmodi quarum quedam ſunt ita mirabiles vt inexperti credant ad eas non poſſe perueniri intelligendas vel faciēdas. Unde iſte earum difficultate quodammodo fatigatus: adiūgit

4 Dormitauit anima mea pre tedio: cōfirma me in uerbis tuis.

¶ [Dormitauit aīa mea] q̄ſi feſſa

id eſt a ſpe qua eas me apprehenſurum eſſe credideram refriguit lente ad bonum ſurgens et parũ vel nihil boni operans: et hoc [pre tedio] id eſt propter dilationes eorum que petij: vel carnis infirme que ſeruit vanitati et hec dormitatio accidia ſolet dici: ſed tu [confirma me] et da mihi perſeuerantiã [in verbis tuis] et preceptis que iam teneo etiam facio ne ab eis decidam dormitãdo: ſed ex his ad alia poſſim pertendere proficiendo. Et vt poſſim confirmari et in via iuſtificationum ſic ambulare ꝙ poſſim ad illa et mirabilia perueníre.

5 Viã iniquitatis amoue à me: & † de lege tua miſerere mei.

† non hȝ de

[Viam iniquitatis] id eſt deſiderium et concupiſcentiam malã quibus tanꝗ per viam ad iniquitatem et peccatum itur et a te receditur [amoue a me] ne illam ſequar [et de lege tua] id eſt ſm legem tuam non iuſtitie ſed gratie qua implemus quod per nos non poſſumus [miſerere mei] et iuſtificá me: quia tibi eſt propiuum: et apd te lex hec iſtituta eſt vt ſemp miſerearis. perfecte petit iſte qui ait viam iniquitatis amoue et de lege tua miſerere. ac ſi diceret mala remoue: bona indulge. miſerere inquam mei: quia iam

6 Viam ueritatis elegi: iudicia tua non ſum oblitus.

[Viam veritatis] que vere ducit ad patriã relicta falſitate [elegi] vbi currerẽ qd vt facerẽ [iudicia tua nõ ſum oblitꝰ] vt currerẽ qbꝰ iudicijs a creatiõe mũdi in celo et in terra peccantes grauiter afflixiſti et bonis gratiam multipliciter contuliſti et adhuc quotidie bonos remuneras et malos punis: quibus etiã iudicijs premia iuſtis: et penas impijs in iudicio futuro reddes. Et per hunc modũ cum currerem

7 Adhæſit teſtimonijs tuis domine: noli me cõfundere.

[Adheſi] voluntate/ amore: et toto deſiderio [teſtimonijs] et mandatis [tuis] o [domine] qui prius adherebam pauimento. Adheret autem teſtimonijs qui mundo renunciat: qui curam huius vite et voluptates ſpernit q̃ in poſteriora obliuiſcitur et in anteriora contendit vt ad brauium perueniat: et ideo [noli me cõfundere] nec ſpem meam euacuare: ſȝ fac vt quo curro pertendã: quo tendo per te perueniam. Non enim volentis nec currentis/ ſed miſerentis eſt dei. Sed quia nõ per ſeipſum iſta potuit: ſubiungit

8 Viam mandatorum tuorum cucurri: cum dilataſti cor meum.

[Viam mandatorum tuorum] que anguſta eſt [cucurri] vt bonus equus id eſt curſum vite mee ſm mandata tua direxi non per proprium arbitrium: ſed [cum dilataſti cor meum] per donum charitatis et delectatiõem iuſtitie: vnde mandata diuina fiunt leuia: non enim currerem niſi dilataſſes. Nõ ergo cucurri per me: ſed dono tuo. hec eſt enim donum dei vt in preceptis eius nõ timore pene anguſtemur: ſed dilectione et delectatione iuſtitie dilatemur.

Ve.

1 LEgē pone mihi domine uiā iuſtificationū tuarum: & exquiram eam ſemper.

¶ In hac quinta litera precatur e chriſto veniente ſibi qui veterē legem tenuit nouam legem conſtituit ⁊ quia per eam verū eſſe quia habet: ideo huic octonario cōgrue
e qd premittitur litera Ve que interp.e pretatur eſt vel viuit: quod bene
tur. cōuenit qui eſt viuit/⁊ qui viuit ē. Eſſe aūt ⁊ viuere ſm deū inchoat quiſquis in lege domini bene viuēdo ambulat: quod eſſe ⁊ viuere vir iſte ſanctus poſtulat. quaſi diceret noli me confundere. Sed [Legem tuam] diuinā. non veterem vt olim non ſubditis: ſed nouam vt filijs [pone mihi] o [domine] doceo me eā ſcʒ [viā iuſtificationū tuarū] vt me dirigat in mādatis tuis iuſtis. Sicut imperator pſcribit militib⁹ viā eundi: ꝙtum ieʒ ⁊ quo eār [et] ego [exquiram eam] vt in ea proficiā: ⁊ hoc [ſemper] ſcʒ ꝙdiu viuā. Iā habet agendo: ſed adhuc exquirit proficiendo. ꝙdiu eni hic viuit: tādiu in ea ⁊ ſciendo ⁊ diligendo proficitur. ⁊ qui proficit: poſt hanc vitā perficitur. Et quia ad exquirēdum per me non ſufficio: ideo

2 Da mihi intellectum & ſcrutabor legem tuā: & cuſtodiam illam in toto corde meo.

¶ [Da mihi intellectum] id eſt intelligendi donum et gratiam vt in ei us alta perueniam in quibus tota lex pendet et prophete [et] habito intellectu [ſcrutabor legem tuam] vt ipſam intelligam et intellectam opere perficiam et ore predicem [et cuſtodiam illam] non in archa: non i quaterno: ſed [in toto corde meo] ſcilicet in intellectu per cognitionem in memoria per recordationem: et in voluntate per amorem: in quo videtur promiſiſſe vt deum diligat toto corde: tota anima: tota mente: et proximum ſuum ſicut ſeipſum. Et quia hoc non valeo viribus meis. Ideo

3 Deduc me in ſemita mandatorum tuorum: quia ipſam uolui.

¶ [Deduc me] per gratiam tuam ſicut nutrix paruulum [in ſemita mandatorum tuorum] ne aberrem propterea uiam mandatorum vocat ſemitam: quia anguſta eſt via que ducit ad vitam: que tamen nō dilatato corde curritur. Arta eſt hec via: vt non admittat tumidum: ardua vt repellat pigrum [quia ipſam volui] id eſt voluntarius fui ⁊ ſum ad impiendū nō timore. ſʒ amore ac ſi dicat: non concupiui aliud: nec delectatus ſum: ideo rogo vt me deducas: quia ſine tuo ducatu parum eſt mihi mea voluntas. Sed quia et ipſa voluntas a te eſt: ideo

4 Inclina cor meum in teſtimonia tua: & non in auariciam.

¶ [Inclina] per humilitatem [cor meum] id eſt affectum meum: vt plus velim et in ipſa voluntate proficiam [in teſtimonia tua] et precepta vt ea propter ſe impleam: teſtimonijs quippe aliud probatur: et deus iuſtificationes ſuas et mandata quicquid nobis pre

ſuadere vult ſuis teſtimonijs id ē preceptis ꝛ exemplis nobis perſuadet ꝛ probat vt gratis colatur quod impedit radix omnium malorum cupiditas. Unde ſubdit [et nō ī auariciam] per ſubtractionē gratie ipſum deſerendo qua ſubtracta deum colat propter terrena ad quod monet auaricia.. Et quia omnia ſub ſole vanitas ſunt. ideo addit generaliter. Et

5 Auerte oculos meos nè uideant uanitatem: in uia tua uiuifica me.

¶ [Auerte oculos meos] corporis id eſt gratiam auertendi eos prebe [ne videant] ſcilicet acceptando in affectu [vanitatem] id eſt vana ſeculi ad malū inducentia: per oculos enim peccamus dum viſu ambimus. Uel [auerte oculos meos] cordis [ne videant] id eſt attendāt in bono opere [vanitatem] ſcilicet fauorem humane laudis vel vtilitatem rei temporalis ſed potius [in via tua] id eſt in obſeruatione mandatorum tuorum qua itur et venitur ad te [viuifica me] vt ea impleam: ꝛ in eis nihil aliud niſi te qui es via ꝛ vita attendam. Nō eniꝫ viuit qui ea negligit vel aliud in eis ꝙ vitam querit. Deinde per quid a vanitate auertitur docet: ſubdens.

6 Statue ſeruo tuo eloquium tuum: in timore tuo.

¶ [Statue] immobiliter [ſeruo tuo eloquium tuum] id eſt mandata tua quaſi intranſgreſſibileꝫ mētem ne elabatur ad quod valet timor. Unde ſubdit [in timore tuo] ſancto ꝛ caſto vt qui ſtat videat ne cadat: hoc ideo dicit quia multi eloquia dei negligenter ſuſcipiūt ſed timor dei ſanctus quaſi baſis eſt in qua verbum firmiter ſtatuitur. q. d. da ſeruum tuū facere qđ eloqueris ac perficere perſeueranter operari mandata tua in diuino eloquio contenta cum timore filiali qui non admittit culpam ꝛ excludit negligentiam. Et dum in cunctis que agit deo diſplicere metuit ſemper magis et magis placere appetit. Unde ſubditur

7 Amputa opprobriū meum quod ſuſpicatus ſum: quia iudicia tua † iocunda. † ſuauia

¶ [Amputa] etiam et tolle falce tue gratie [opprobriuꝫ meū quod] temerarie [ſuſpicatus ſum] in alijs iudicās eos nō pro deo ſed pro laude vel tēporali mercede benefacere: que ſuſpitio graue eſt peccatū et magnū ſibi facit opprobrium: propter quod opprobriuꝫ qđ de alijs ſuſpicatus eſt dicit eſſe ſuum quaſi culpam a ſe optat amoueri: quia ei placent iudicia dei vera. vnde ſubdit [quia iudicia tua] ſunt [iocūda] qꝛ vera. nā vera ſunt ſuauia amatoribus veritatis: ſed iudicia hominum de occultis nō ſunt iocūda qꝛ temeraria. Sed contra hoc maluꝫ charitas habenda eſt que nō emulatur. Unde ſubiungit

8 Ecce concupiui mandata tua: in † equitate tua uiuifica me. † tua iuſtitia.

¶ [Ecce concupiui mandata tua] ſcilicet vt ea ſcirem ꝛ opere implerem que omnia in duobus mandatis charitatis colliguntur: id eſt concupiui ex toto corde: ex tota anima: ex tota mente diligere te ꝛ proximum meum ſicut me et tu [in equitate tua] id eſt mandatorum

tuorum [viuifica me] vita gratie id eſt charitate quam cõcupiui me imple: vt viuam in te qui maior in me. Duo nam̄q; predicta mandata principalia ad equitatem pertinẽt. Equũ eſt enim vt diligamus deũ: quia ipſe dilexit nos: equum eſt vt et proximum diligamus: q: et ab ipſo diligi volumus: In hac ergo equitate viuificare poſtulat: vel q̇ in ſua fortitudine male viuendo perijt in equitate mandatorum dei iam bene incedendo viuat. Uau

1 Et ueniat ſuper mé miſericordia tua domine: ſalutare tuũ ſecũdùm eloquium tuum.

Uau q̄d interpretatur. ℭ In hac ſexta litera precatur vt ſaluator veniat qui eſt miſericordia peccatorum et vita fidelium ideo huic octonario preponitur litera Uau que interpretatur ille vł ipſe id eſt ſaluator chriſtus qui q̄ſi adhuc loquentibus nobis dicit aſ ſum. Quaſi dicat in equitate tua viuifica me [Et] vt hoc conſequar

Iac. j. et mandata tua perficiam [veniat ſuper me] de ſurſum: vnde omne datum optimum et omne donum perfectum eſt [miſericordia tua] o [domine] id eſt auxiliũ gratie tue quam vt conſequar veniat [ſalutare tuum] id eſt chriſtus redemptor et ſaluator noſter [ſm eloquiũ tuũ] id eſt ſecundum promiſſionẽ tuã. Uenit quippe chriſtus nos miſericorditer ſaluare ſecundum q̄ antea dignatus ē ꝓmittere et prenũciare. Quod totum eſt gratie neq̇ſq̄ꝫ de meritis glorietur: et totum corpus dei dicat gratia dei ſum id quod ſum.

2 Et reſpondebo exprobrantibus mihi uerbum: † quia ſperaui in † ſermonibus tuis. †q̄m †v̄bis

ℭ [Et] ſic [reſpondebo exprobrantibus mihi] id eſt opprobriũ mihi dicẽtib⁹ [v̄bũ] a ſpũ ſctõ mihi miniſtrãdũ ſcꝫ verbũ bonũ pro verbo malo: verbũ fidei pro v̄bo infidelitatis: verbũ edificationis pro verbo exprobrationis: parũ eſt eñi chriſtũ habere in corde niſi exteri⁹ conſiteaẜ ore. et dũ timeẜ opprobrium nolle reſpõdere verbũ: et hoc faciã quia [ſperaui in ſermonib⁹ tuis] i. in promiſſis que dicũt nolite cogitare quid loquamini ⁊c. Uel [in ſermonibus tuis] quibus vitam eternã te ꝯfitẽtibus ꝓmittis. Sꝫ quia multi vrgẽtibus malis negant: ſubdit. Math. x.

3 Et ne auferas de ore meo uerbum ueritatis † uſquequaque: quia in iudicijs tuis † ſuper ſperaui. †v̄ſq; valde. †ſpaui.

ℭ [Et ne auferas] id eſt ne auferri ſinas [de ore meo v̄bũ veritatis] quo min⁹ eã predicẽ [vſquequaq;] id eſt ſemper vł penit⁹ et ſi ex timore ad tẽpus [quia in iudicijs tuis] quibus tuos flagellas et corripis vel etiã occidi permittis [ſuperſperaui] quoniã nõ ſolũ mihi nõ auferũt ſpem: verũ etiã augẽt. Quem enim diligit deus caſtigat: flagellat enim filium quem recipit. Uel [ſuperſperaui] id ē ſuper condignũ ſperaui quia premium ſuper merita ſperamus. Non ſunt enim cõdigne paſſiones huius temporis ad futuram gloriam. Heb. xij. Ro. viij.

4 Et cuſtodiam legem

tuā ſemper: in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

¶ [Et] ſi nō abſtuleris [cuſtodiā le gē tuā] ipſi⁹ mādata ſcʒ charitatē ope adiplēdo: ⁊ hoc [ſp] qd̄ deter minat dicēs [in ſeculū] .i. in p̄nti [⁊ in ſeculū ſeculi] .i. in futuro. pleni tudo em̄ legis ē charitas q̄ a ſctis ex quoꝝ ore nō aufert v̄bū vitat custodiet nō ſolū in hoc ſcl'o ſʒ etiā in altero. Qr charitas que hic inci pit i futuro pficiet: ⁊ q̄ hic ē ignis ibi erit caminus. Nā ⁊ deū pleni⁹ cū videbimus amabim⁹: ⁊ primū ſi miſr q: de⁹ erit oia in oib⁹: hec aūt predicta cū orarem exaudiſti me

Legis plenitudo ē charitas.

5 Et ambulabā in lati tudine: quia mandata tua exquiſiui.

¶ [Et] exaudit⁹ [ābulabā in latitu dine] ſcʒ charitatis q̄ diffuſa eſt in cordib⁹ noſtris q̄ tā lata ē vt vni uerſam legē ⁊ ꝓphetas in ſe cōclu dat. Hec aūt charitas duob⁹ illis mādatis tota atq; integra ꝯtinet id eſt dilectiōe dei ⁊ proximi: i qui bus tota lex pēdet ⁊ prophete [qr mādata tua] quoꝝ plenitudo eſt charitas [exquiſiui] petēdo: querē do: pulſando: ⁊ accepi ſpiritū quo bona facerē ex dilectione: Et quia dixit ſe ambulaſſe in latitudine cō tinēter proſequitur in tribus ſcilʒ in locutione: meditatione: opatio ne. Et primo in locutione dicens.

6 Et loquebar de teſti monijs tuis in conſpe ctu regum: & non con fundebar.

¶ [Et loquebar] conſtanter et in trepide [de teſtimonijs tuis] grece martyrijs vel in preceptis a te te ſtificatis et de te teſtificantibus pro veritate certans vſq; ad mor tem [in conſpectu regum] qui po terant terrere et timorē incutere. In hoc dicto non tam rei euentū q̄ mentis affectum exprimit: quia ſic erat affectus q̄ iam promptus eſſet loqui coram regibus. Grecus autem martyrij eſt nomen christi confidenter confiteri coram talis bus [et non confundebar] loqui vt timore vel pudore cederem ſciens qui te confitetur coram homini bus confiteberis eum coram pa tre et angelis eius. Deinde ſubiun git de meditatione: dicens

7 Et meditabar in mā datis tuis: que dilexi.

¶ [Et meditabar in mandatis tuis] implendis: cogitando quo modo perficerem: cuius cuiuis le uus mandata domini ſui ſemper in mente habere debet: vt non ſo lum timore verum etiam amore deſeruiat. Et ſubiungit quare di cens [que] propter [ſe dilexi] id eſt quia ea dilexi per ſpiritum qui da tus eſt mihi: qd̄ enim ab aliquo di ligitur de hoc frequenter medita tur. Per hunc quidem ſpiritum di lectio ipſa in corde diffunditur et cor ad meditandū dilatatur. Dein de ſubdit de operatione: dicens.

8 Et leuaui manus meas ad mandata tua que dilexi: & exercebor in iuſtificationibus tuis.

¶ [Et leuaui manus meas ad mā data tua] ſcʒ poſt talem meditatio nem opere adimplendo. Ex medi tatione enim mandatorum celeſ ſtium boni operis vſus inoleſcit: ſi ne quo meditatio non ſufficit. Cū opera pro deo fiunt tunc manus ad ſuperna leuantur: cum autem p terrenis tunc deponūtur [que

bilē]quia finis p̄cepti eſt charitas vt ei⁹ intuitu fiat mādatū. Ad omnia aūt tria predicta pertinet quod ſequitur, ⁊ exercebo:]ſic loquendo: meditando:⁊ operando. [in iuſtificationib⁹ tuis].i. in preceptis tuis q̄ iuſtitie ſunt ac iuſtificāt ⁊ iuſtificatū oſtēdūt. Zai.

1 ſme- mēto. M†Emor eſto uerbi tui ſeruo tuo: in quo mihi ſpem de diſti.

¶ In hac ſeptima litera agit de ſpe promiſſionū dei q̄ facit omnia pacifice tolerari: per quam mens humana eleuatur ab his viſibilibus ⁊ temporalibus ad inuiſibilia ⁊ eterna bona vbi requies eſt vera. Septenarius autem ſignificat requiem. Unde ⁊ huic octonario preponitur ſeptima litera ſcꝫ Zai que interpretatur huc vel duc te: quia hic agit de ſpe que non eſt de preſentibus ſed ad futura tendit. q.d. huc tende huc dirige intertuū tanq̄ tui ductor ⁊ rector quo vocat te verbū dei. ſ. ad eternitatē feſtinās: ergo iſte in illā requiē ingredi petit eam. d. [Memor eſto verbi tui].i. promiſſi implēdi facti [ſeruo tuo] nō libero ſuo.i. nō quaſi oblitus tardes: ſed quaſi memor redde p̄miſſum qu nūq̄ fallis. p̄miſit eñi deus mercedem cuilibet fideli ſibi ſeruiēti ⁊ ſpecialiter tribulationes mundi patienter pro eo ſuſtinēti [in quo] verbo promiſſionis [mihi ſpem dediſti] de expectatione promiſſorum. quia enim promiſiſti ſperare feciſti eterna ⁊ deſpicere preſentia. quaſi diceret ideo ſic ⁊ ſic ago: quia te promittē te eterna ⁊ auxilium in tribulatione ſperaui: tu domine promiſſi memor eſto. Unde in aduerſis ſpe ſe conſolans: ſubdit

Zai qd̄ īterpre tatur.

2 Hec me conſolata †q̄m̄ verbū.
eſt in humilitate mea:
† quia eloquium tuum
uiuificabit me.

¶ [Hec] ſcilicet ſpes tue promiſſionis [me conſolata eſt] et confortauit [in humilitate mea] id eſt in deiectione et tribulatione vt non timerem, ſed potius gauderem. Ergo aduerſa facile ſuperantur ſi ſit ſpes que conſoletur: qui enim meliora ſperat leuioribus non frangitur [quia eloquiū tuū] id eſt promiſſio tua [viuificabit me] afflictum, et firmauit meum animum. Tempore nanq̄ tentationis de verbo et eloquio dei viuitur quo eterna promittuntur. Unde Petrus domino dixit. Uerba vite eterne habes. Et neceſſe mihi erat: quia Jō. vj.

5 Superbi inique age-
bant uſquequaque: a le- †valde
ge autem tua non de-
clinaui.

¶ [Superbi] .ſ. perſecutores mei [inique agebāt] contra me [vſq̄ quaq̄] i. valde vel nimis: nō tātū impie agēdo ſed etiā pios ad impietatē cogēdo: qđ nimis eſt iniquū: ſꝫ fruſtra inſtabāt: q2 nō cōſenſi. Unde ſeq̄tur [a lege aūt tua nō declinaui] quātūcūq̄ me ad hoc impellerent ſed in ea ſtabilis p̄māſi. Tex ei dei eſt remediū vt nō curet p̄ſperitates ṁ̄borꝝ: ⁊ nō timeat deiectio iuſtoꝝ. Hic nāq̄ nos docet recta ⁊ iuſta dei iudicia meditari: ⁊ q̄lr nos regere debeam⁹ cautiōe: Jō ſubdit: q2

4 Memor fui iudicio-
rū tuorum a ſeculo dñe:

& conſolatus ſum.

¶[Memor fui iudiciorũ tuorum a ſeculo]o[domine]ex quo genus humanum cepit que exercuiſti in vaſa ire ⁊ in uaſa miſericordie[et conſolatus ſum]quia iudicia tua vera eſſe cognoui. Qui enim pre≈terita repetit ⁊ ſemper colligit ſe≈ries vetuſtatis: cognoſcit quia nec peccator potentia ſue improbita≈tis euadat: nec iuſt⁹ equitatis ſue premijs defraudetur. Et qui bene ſibi cõſcius hec nouit retexere ha≈bet vnde gratiam ſue conſolatio≈nis poſſit accipere. Quantum au≈tem vir ſanctus iniquos quos to≈lerabat diligeret oſtendit cũ ſub≈iungit. In me quidem conſolatus ſum: ſed

5 †tediũ † Defectio tenuit me: † pro peccatori≈bus derelinquentibus legem tuam.

¶[Defectio]⁊ tedium cordis et anime id eſt afflictio et dolor[te≈nuit me]⁊ occupauit[pro peccato≈ribus derelinquẽtib⁹ legem tuã] id eſt pro exceſſibus peccantium a quibus legem tuã derelinqui vi≈debam: dolebat perfectus iſte. nõ quia ipſe appetebatur/ſed quia lex dei derelinquebatur: ⁊ non de ſuo/ſed de alieno contriſtabatur damno. Tanta enim eſt virtus pie≈tatis ꝙ vir ſanct⁹ plus grauatur ⁊ dolet de aliena culpa ⁊ miſeria ꝙ̃ de ſua pena ⁊ iniuria. Sed nos hodie magis dolemus noſtra in commoda ꝙ̃ ſalutis proximi detri≈mẽta. Nec tãtũ de tribulatiõe ſua non dolebat imo gaudebat: quod oſtendit: cum ſubdit

6 †ſicela ri mei. Cantabiles mihi erãt iuſtificationes tuæ: in loco † peregrinationis meæ.

¶[Cãtabiles]i. ſicut cãtilene de≈lectabiles: q2 cãt⁹ eleuat labores tollit tediũ: ⁊ delectat[mihi erant iuſtificationes tue]i. iudicia tua iuſta quib⁹ nr̃i purgãtur exceſſus Ex eorũ quidẽ iniquitatib⁹ dole≈bat: ſ3 in dei iuſtificatiõib⁹ ꝙ a malis tribulabat cãtabat ⁊ exul≈tabat[in loco pegrinatiõis mee] i via pſentis vite. i. i qua pegrini ſum⁹ ⁊ differimur a patria: hec eĩ miſera vita loc⁹ pegrinatiõis d2: eo ꝙ hõ deiect⁹ eſt de paradiſo in has miſerias: vbi penã ſue impro≈bitatis fleat. S3 q2 oĩ tpe circa dei laudes eẽ debet itẽt⁹: adiũgit. Et

7 Memor fui † nocte † in nominis tui domine: & cuſtodiui legem tuam. †alias lra nõ bis in nocte

¶[Memor fui]nõ ſolũ die. ſ3 ẽt [nocte]. i. omni tpe[nominis tui dñe]laudib⁹ diuinis ⁊ oratiõi in≈tẽdẽdo. Uel[memor fui nocte]ſcʒ tribulatiõis. i. i aduerſitate nõ tm̃ in pſperitate[nois tui]o[dñe]te corã hoibus cõfitẽdo ⁊ tibi gr̃as agẽdo: vbi magis ꝙ̃ in proſperis deo eſt adherẽdũ ⁊ gr̃e ſunt agẽde nõ eſt eñ magnũ ſi hoc agas in p ſperis[⁊] ſic[cuſtodiui legẽ tuã] mãdata tua adimplẽdo: quã nõ cu≈ſtodiſſet ſi in virtute tua cõfidẽs nois dei memor nõ fuiſſet. adiuto≈riũ eñ noſtrum in nomine dñi. Et merito memor fui ⁊ cuſtodiui. Nã

8 Hec facta eſt mihi: † quia iuſtificationes tuas exquiſiui. †qm mã≈data

¶[Hec]ſcʒ nox ⁊ tribulatio[facta eſt mihi]id eſt pro me et ad vtili≈tatem meam. prodeſt enim his qui ſalubriter exercentur in ea: vt

ij.cor. xij. diſcant non ſuperbire nam virtus
in infirmitate perficitur. Et bene
facta eſt mihi et ad vtilitatē meā:
quia ſic [iuſtificationes tuas] et p̄
cepta iuſtificantia exquiſiui. Unde
prius dicit bonū mihi quia humi
liaſti me vt diſcam iuſtificationes
tuas. Tuas qui iuſtificas impium
non meas: deus eſt enī (inquit apo
Phil.ij ſtolus) qui operatur in nobis: et
velle et operari pro bona volunta
te. hoc etiam per prophetam domi
nus dicit. Et faciam vt in preceptis
Ezech. meis ambuletis: et iudicia mea cu
xxxvj.f. ſtodiatis et operemini. Beth.

1 Portio mea do
mine: dixi cu-
ſtodire legem
tuam.

¶ In hac octaua litera faciē domi
ni videre optat: quia mandatis
eius eſt obſecutus et quia quod deſi-
Beth quid interpretatur derat ſolicite ſatagit habere: ideo
congrue premittitur litera Beth
que interpretatur pauor: et intelli-
gitur non pauor recedendi: ſed ſo-
licitudo acquirendi illud bonum
quod ſperat: quod quia in octaua
reſurrectionis preſtabitur: ideo octo
narius ille octauus ponitur. q.d.
iuſtificationes tuas exquiſiui quia
[Portio] et pars [mea] o [domine] tu es
q.d. nō quero diuitias: nō honores
ſeculi: ſed omnia poſtpoſui: vt tu ſo
lus mea pars optima fieres. par-
tes ſibi eligunt homines i hoc mū
do alius hoc: alius illud vnuſquiſq;
viuat. pars vero piorū eſt ipſe deus
vnde ſemper viuant. Qui talem
portionem deſiderat opus eſt vt
legem diuinam cuſtodiat. Unde
ſubiungit: et ideo [dixi] id eſt firmi-
ter ſtatui [cuſtodire legē tuam] cu-
ſtodia enim legis dei acquirit por-
tionē ipſum deū. Et quia nō cuſtodio
niſi adiuuꝰ: nō ad hoc faciēdū dr.

2 † Deprecatus ſum
faciem tuam in toto cor †pcat⁹
de meo: miſerere mei ſe
cundùm eloquium tuū.
¶ [Deprecatus ſum faciē tuam] i.
faciem gratie non vindicte: hoc eſt
fauorē tuum. Uel [faciē] i. notitiā
quia qui deum contemplari valet
qualiter legem eius cuſtodiat intel
ligendo videt [in toto corde meo]
id eſt tota interiōe: tota animi vir
tute: toto mentis affectu. Nullum
aliud deſiderium habens: quia di-
uiſa mens non impetrat deprecca-
tus ſum inquam dicens [miſerere
mei] vt per miſericordiam habeam
de meritis nō poſſum [ſcdm eloquiū
tuum] id eſt ſcdm promiſſionem tuā
promittit enī nobis miſeris miſe-
ricordiam ſuā deus ſi ad ipſum cō
uerti voluerimus. Et tanꝙ exaudi
tus et adiutus: ſubdit
3 † Cogitaui uias meas: †quia fauerin.
& † conuerti pedes me
os in teſtimonia tua.

¶ [Cogitaui] id eſt diligenter con-
ſideraui [vias meas] id eſt progreſ
ſus vite mee priores malos vel fu-
turos: ſcz quid agendū ſit: et quō et
quid non: et cōuerti pedes meos]
id eſt affectus meos et greſſus ope
rū meorū quibꝰ hō quaſi pedibus
ambulādo progreditur a vijs meis
prauis et tardis [i teſtimonia tua]
i. mandata que tue voluntati teſti-
ficantur eligēdo viuere ſcdm ea. Cogi-
ta ergo vt iam nō tuis greſſibus
quibus lapſus es ambules. Cogita
autem quid facias: quid loquaris:
quō viuas vbi enī precedit cogitatio
ibi matura ſequitur opatio. Et ideo.
4 Paratus ſum & non
ſum turbatus: ut cuſto-

diam mandata tua.

¶ [Paratus ſum] propter voluntatem [et non ſum turbatus] quantacunque aduerſitate ingruente [vt cuſtodiam mandata tua] ita vt etiam pro eis cuſtodiendis ſi neceſſe eſt pati non recuſes: vbi cogitatione quod peruenit quod agendum eſt ſemper paratus eſt ad agendum: ſemper firmus et validus vt non quatiatur ſubita et improuiſa offenſione turbatur et ideo meditare et ſtatue animo vt veniens ad plurima et pericula ſis paratus non ſolum aduerſus ea que video: ſed et aduerſus ea que non video: et dicat paratus ſum et non ſum turbatus: vt cuſtodiam mandata tua. vbi etiam notatur quod obedientia debet eſſe feſtina et leta. Et quod paratus ſit oſtendit dicens

5 Funes peccatorum circunplexi ſunt me: & † legem tuam non ſum oblitus.

Regio tue.

¶ [Funes peccatorum] id eſt deceptiones et impedimenta inimicorum ſpiritualium et carnalium: ſcilicet demonum et malorum hominum [circumplexi ſunt me] id eſt circumligauerunt me quibus tanquam funibus me poſt ſe trahere conantur ſed fruſtra: quia [et legem tuam non ſum oblitus] ipſam tranſgrediendo ſciens oportere nos per multas tribulationes introire in regnum dei. Mala enim quibus terrent et peccata ſunt quaſi reſtis longa qua trahunt: qua implicare ſanctos volunt: ſed non poſſunt eos qui legis obliti non ſunt. Non ſum inquam oblitus: quia ſermo dei non eſt obligatus: ſed ita in memoria et affectu habui: quod

6 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi: ſuper iudicia † iuſtificationis tue.

Iuſtitie.

¶ [Media nocte] pre feruore et corpore quieto tempore [ſurgebam] de lecto et poteſt dici medium noctis quod eſt inter crepuſculum et diluculum vel [media nocte] id eſt grauiori tribulatione deijciebar: ſed [ſurgebam] fortius [ad confitendum] tibi confeſſione laudis et gratiarum actionis gratie enim agende ſunt deo de omnibus que accidunt nobis et ſic poteſt teneri [Dominus ſuper iudicia] et flagella [iuſtificationis] et correctionis [tue] quibus flagellas et iuſtificas filios quos recipis quam alij non mererentur. Confiteor tibi ſciens quod hoc ipſum quod funes circumplectuntur me iuſto iudicio dei eſt quod incipit a domo eius. Et ita affectus

7 Particeps ego ſum omnium timentium te: & cuſtodientium mandata tua.

¶ [Particeps ego ſum] ex tua bonitate [omnium timentium te] timore filiali et ſancto qui cauet offenſam: membrorum enim eſt particeps boni communiembri ſui et totius corporis. Nam communia ſunt bona iſtorum: vt quicquid boni agitur a ſingulis proſit omnibus: iuſtitia enim communis eſt virtus. Charitas quippe eſt virtus eccleſiaſtice vnitatis quod omnes ſunt vnum in domino [et cuſtodientium mandata tua] per ſanctam operationem vt timor non ſit ocioſus. q. d. cum omnibus timentibus te corde et cuſtodientibus mandata tua opere ego communico et participo beneficia tua que non ſunt pauca ſed copioſa: quia

Iuſtitia eſt virtus cōis.

8 Miſericordia tua domine plena eſt terra: † iuſtificationes tuas doce me.

po. iij. tet

¶ [Miſericordia tua] o [domine] id eſt effectibus miſericordie tue ſpiritualis et temporalis [plena eſt

terraſqȝ fidem vbiqȝ dilatauit et impios iuſtificat: ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos ⁊ malos/ ⁊ pluit ſuper iuſtos ⁊ iniuſtos omneſqȝ paſcit: propter hoc confidenter rogo iuſtificationes tuas [et mandata] doce me [illuminando intellectum ad cognoſcendum eas ⁊ dirigendo affectum ad faciendū. iam ſe cuſtodiſſe dixit et hic amplius doceri petit: quia ſemper debēt queri ad profectū. Nūqȝ enim eſt bone rei ſacietas eis quibus vere ſapit bonitas. Theth.

1 ✝ Bonitatem ✝ Onitatem feciſti cum ſeruo tuo domine: ſecundūm uerbum tuum.

¶ In hac noua litera gratias deo agit de ſua humiliatione et patiētia per quam venit ad iuſtitiam: ⁊ quia bonum eſt humiliari et patiētiam habere que tollit triſtitiam ⁊ preſtat in tribulatione etiā iocunditatē: in huic octonario preſcribit

Theth qd iter ptatur bonū vel excluſio: quia hic agit de patiētia que excludit triſtitiā de aduerſis ⁊ facit bonū ⁊ iocūdū pati. q. d. doce me iuſtificatiões: quia [Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo] o dñe. i. feciſti vt me delectaret bonū ⁊ facerē illud liberaliter delectatiōe iuſtitie nō ſeruiliter timore pene qd magnū ē donū quia ſic de eo q ſeru9 fuit feciſti filiū [ſm verbū tuū] quo iubes liberaliter: ⁊ ex charitate ſeu amore non ſeruiliter ⁊ ex timore tibi ſeruire. [ſm verbū tuū] id eſt ſm promiſſum tuū et ablato ſpiritu ſeruitutis ſit enim ſit promiſſio de ſpū adoptionis filiorū. Nō ſunt ergo vera bona niſi illa que ſm verbum dei fiunt. Deinde qd ſe accepiſſe confeſſus eſt augeri ſibi petit ⁊ perfici. d.

2 ✝ Bonitatem & ✝ diſciplinam & ſcientiam doce me: ✝ quia mandatis tuis credidi.

✝ ſuaui tatem. ✝ erudi tiones ✝ qm̄.

¶ [Bonitatem] ſcȝ mecum factam [doce me] aſpirando amplius charitatem: ⁊ mihi gratia tua magis magiſqȝ augeatur: ⁊ bonitatis dulcedine innoteſcat [et diſciplinā] dando patiētiam: vt a deo ſit dulcedo boni: ex amore dei vel proximi quaſlibet feram paſſiones [et ſcientiā] illuminando intelligentiam ad diſcernendum inter bona mala. Bonitas ergo eſt virtus qua ſit delectatio: boni diſciplina eſt virt9 qua ſit tolerātia mali. ſcientia eſt virt9 qua ſit cognitio boni ⁊ mali. iō doce [quia mandatis tuis credidi]. ſ. qȝ tu illa mādaueris: quaſi diceret fides qua credidi iſta tua eſſe mandata impetret a te gratiā qua faciā iſta que tu mandas. Sed

5 Priuſquam humiliarer ego deliqui: ✝ propterea eloquium tuum cuſtodiui.

✝ ideo ✝ pter ✝ bū tuū

¶ [Priuſqȝ humiliarer] i. affligērer penalr p tuā correctionē ⁊ diſciplinā: ego deliqui [eloquiū tuū non cuſtodiēdo: ⁊ ſic culpā icurrēdo. ppterea ne iterū humiliarer ⁊ affligerer [eloquiū tuū cuſtodiui] i. ſ. ſ3 illud operādo. Ex diuina enim correctiōe experitur homo qȝtum bonū ſit deo obedire: et eruditur vt magis ſolicitus ſit mandata dei cuſtodire. Sepe enim contingit vt culpa generet penam: et pena excitet cor ad penitentiam: et penitentia operiat culpam. Nam ſi peccatis tuis tribuas qȝ humiliatus es: ⁊ quicquid accidit it i te reto:

diam mandata tua.
¶ [Paratus ſum] ꝓ prompta volunta-
te [et non ſum turbat⁹] quantacun-
que aduerſitate ingruente [vt cuſto-
diam mandata tua] ita vt etiam ꝓ eis
cuſtodiendis ſi neceſſe eſt pati non re-
cuſes: vbi cogitatione qs puenit quod
agendū eſt ſemꝑ parat⁹ eſt ad agē-
dū: ſemꝑ ſtrenu⁹ et valid⁹ vt non quat
ſubita et improuiſa offenſione turba-
ri et ideo meditare et ſtatue animo vt
veniens ad ꝑila et ꝑicula nō parat⁹
non ſolū aduerſus ea que video: ſꝫ et
aduerſus ea que non video: et dicat pa-
rat⁹ ſum et non ſum turbat⁹: vt cuſto-
diam mandata tua. vbi etiam notatur quod
obedientia debet eſſe feſtina et leta.
Et quod paratus ſit oſtendit dicens

5 Funes peccatorum circumplexi ſunt me: & † legem tuam non ſum oblitus. Regio tue.

¶ [Funes peccatorū] i. deceptio-
nes et impedimenta inimicoꝝ ſpiri-
tualiū et carnaliū: ſcilꝫ demonū et
malorū hominū [circumplexi ſūt me]
id eſt circumligauerunt me quibus
tanquam funibus me poſt ſe trahere co-
nantur ſed fruſtra: quia [et legē tuā
non ſum oblitus] ipſam tranſgre-
diendo ſciens oportere nos ꝑ mul-
tas tribulationes introire in re-
gnū dei. Mala enim quibus terrēt
et peccata ſunt quaſi reſtis longa
quā trahūt: qua implicare ſctōs vo-
lūt: ſꝫ nō poſſunt eos qui legis obliti
nō ſunt. Nō ſum inquam oblit⁹: quia
ſermo dei non eſt obligatus: ſꝫ ipſa
in memoria et affectu habui: quod

6 Media nocte ſurgebam ad confitendum tibi: ſuper iudicia † iuſtificationis tuæ. iuſtitie.

¶ [Media nocte] ꝑ ie ferocie et ca-
pto quieto tempore [ſurgebā] de le-
cto et poteſt dici mediū noctis quic-
quid eſt inter crepuſculū et diluculū
vel [media nocte] i. grauiori tribu-
latione deijciebar: ſed [ſurgebam]
fortius [ad confitendū] tibi confeſ-
ſione laudis et gratiaꝝ actionis gra-
tie enim agende ſunt deo de oīb⁹
que accidunt nobis et ſic poteſt te-
neri [dominus ſuper iudicia] ex fla-
gella [iuſtificationis] et correctiōis
[tue] quibus flagellas et iuſtificas
filios quos recipis que alij non me-
rentur. Confiteor tibi ſciens quia
hoc ipſum quod funes circūplectūtur
me iuſto iudicio dei: eſt quod incipit a
domo eius. Et ita affectus

7 Particeps ego ſum omnium timentium te: & cuſtodientium mandata tua.

¶ [Particeps ego ſum] ex tua bo-
nitate [omnium timentium te] ti-
more filiali et ſancto qui cauet offē-
ſam: membroꝝ enim eſt particeps
boni communis ſui et totius cor-
poris. Nam cōmunia ſunt bona in
ſtorum: vt quicquid boni agitur a
ſingulis ꝓſit omnibus: iuſtitia enim
cōmunis eſt virt⁹. Karitas quippe eſt
virt⁹ eccleſiaſtice vnitatis quod oēs
ſunt vnū in dño [et cuſtodientiū mā-
data tua] per ſanctam operationē
vt timor nō ſit ocioſus. q. d. cū oīb⁹
timētib⁹ te corde et cuſtodiētibus
mādata tua ope: ego cōmunico et par-
ticipo bñficia tua que nō ſunt pauca
ſed copioſa: quia

Iuſticia eſt virtus cōis.

8 Miſericordia tua dñe plena eſt terra: † iuſtificationes tuas doce me. po. xxxij. tet

¶ [Miſericordia tua] o [domine]
id eſt affectibus miſericordie tue
ſpiritualis et tēporalis [plena eſt

terra]q; fidem vbiq; dilatauit et impios iuſtificat: ſolem ſuum oriri facit ſuper bonos τ malos/ τ pluit ſuper iuſtos τ iniuſtos omneſq; paſcit: propter hoc confidenter rogo [iuſtificationes tuas] i. mandata [doce me] illuminando intellectum ad cognoſcendum eas τ dirigendo affectum ad faciendū. iam ſe cuſtodiſſe dixit et hic amplius doceri petit: quia ſemper debēt queri ad perfectū. Nūq; enī eſt bone rei ſatietas eis quibus vere ſapit bonitas. Theth.

1 Bonitatem fecisti cum ſeruo tuo domine: ſecundùm uerbum tuum.

Vſuauitatem.

¶ In hac noua litera gratias deo agit de ſua humiliatione et patientia per quam venit ad iuſtitiam: τ quia bonum eſt humiliari et patientiam habere que tollit triſtitiam τ preſtat in tribulatione etiā iocunditatē: iō huic octonario pſcribit̄ lfa. Theth q̄ iterp̄tat̄ bonū vl̄ excluſio: q: hic agit de patiētia q̄ excludit triſtitiā de aduerſis τ facit bonū τ iocūdū pati. q. d. doce me iuſtificatiōes: q: iā [Bonitatē feciſti cū ſeruo tuo] o; dñe] i. feciſti vt me delectaret bonū τ facerē illud liberaliter delectatiōe iuſtitie nō ſeruiliter timore pene qđ magnū ē donū q: ſic de eo q̄ ſeru⁹ fuit feciſti filiū [ſcḋm verbū tuū] quo iubes liberaliter: τ ex charitate ſeu amore non ſeruiliter τ ex timore tibi ſeruire. [ſcḋm verbū tuū] id eſt ſcḋm promiſſum tuū et ablato ſpiritu ſeruitutis ſirmā ſit promiſſio de ſpū adoptionis filiorū. Nō ſunt ergo vera bona niſi illa que ſcḋm verbum dei fiunt. Dein de qđ ſe accepiſſe confeſ

Theth q̄ iterpretaſ.

ſus eſt augeri ſibi petit τ perfici. d.

2 Bonitatem & diſciplinam & ſcientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.

Vſuauitatem. Veruditiones. Vq; m̄.

¶ [Bonitatem] ſcz mecum factam [doce me] aſpirando amplius charitatem: vt mihi gratia tua magis magiſq; augeat̄: τ bonitatis dulcedine innoteſcat [et diſciplinā] dando patiētiam: vt a deo ſit dulcedo boni: et amore dei vel p̄ximi quaſlibet feram paſſiones [et ſcientiā] illuminando intelligentiam ad diſcernendum inter bona mala. Bonitas ergo eſt virtus qua ſit delectatio: boni diſciplina eſt virt⁹ qua ſit tolerātia mali. ſcientia eſt virt⁹ qua ſit cognitio boni τ mali. iō doce [quia mandatis tuis credidi] ſ. q tu illa mādaueris: quaſi diceret fides qua credidi iſta tua eſſe mandata impetret a te gratiā qua faciā iſta que tu mandas. Sed

5 Priuſquam humiliarer ego deliqui: propterea eloquium tuum cuſtodiui.

Vtotoſ ptcr q̄ bū tuū

¶ [Priuſq; humiliarer] i. affligerer penali p tuā correctionē τ diſciplinā [ego deliq] eloquiū tuū non cuſtodiēdo: τ ſic culpā icurrēdo. ppterea ne iterū humiliarer τ affligerer [eloquiū tuū cuſtodiui] i. ſ. ſcḋm illud operādo. Ex diuina enī correctiōe experitur homo q̄ntum bonū ſit deo obedire: et eruditur vt magis ſolicitus ſit mandata dei cuſtodire. Sepe enim contingit vt culpa generet penam: et pena excitet cor ad penitentiam: et penitentia operiat culpam. Nam ſi peccatis tuis tribuas q humiliatus es: τ quicquid acciderit i te retor

queas: ex eo incipis eſſe iuſtus qui te vt reū cōdēnas. Sȝ quia hoc nō niſi per gratiam dei fieri poteſt: recte ſubditur.

4 †Bonus es tu: & in † bonitate tua doce me iuſtificationes tuas.

†ſuauis es dñe. †ſuauitate.

¶[Bon⁹ es tu] in te et ex te eſſentialiter τ etiam ſperantibus in te confidenter [et] ideo [in bonitate tua] et ſuauitate non in meis meritis [doce me iuſtificatiōes tuas]. i. opera iuſtitie effectualiter adimplere: vel opera bona quibus poſſim iuſtificari. Iuſtificatio em̄ eſt opus iuſtitie: quaſi diceret doce bonitatem experientia qui es bonus in natura. Ecce liber in quo d. hō ſtudere τ pficere. ſ. i dei bonitate: τ iuſtificatiōes non curſu planetaꝝ nō diuinatiōes futuroꝝ: vl' vanitates ceteras ibi querere. Et neceſſe eſt vt me doceas: qꝛ adeſt colluctatio vt oſtendam re quod didici: Nā

Iuſtificatio eſt op⁹ iuſtitie

5 Multiplicata eſt ſuper me iniquitas ſuperborum: ego autem in toto corde † meo ſcrutabor mandata tua.

†nō hȝ

¶[Multiplicata eſt ſup me] vi τ numero [iniquitas ſuperborum] i. demonum τ hominū iniquorum nitētiū me impellere ad pctm̄ [ego autē] tua grā cōfortatus τ adiut⁹ [in toto corde meo] et mentis affectu [ſcrutabor] vehementius [mandata tua] ad intelligendū et operandū: conſolationē requirens in eis: vt tm̄ hereā mādatis q̄tū illi ſuperbi volūt ſeducere ab eis: recte autē cū aduerſa patit/mādata diuina perſcrutatur. tunc enim ad cōſolationem diuinarum ſcripturarum maxime recurrere debemus: cum in hoc ſeculo tribulationes τ tentationes propter deū ſuſtinemus. Et etiam

6 Coagulatum eſt † ſicut lac cor eorum: ego uerò legem tuam meditatus ſum.

†vt.

¶[Coagulatū eſt ſicut lac cor eoꝝ] ſuperborum. i. in malitia cōpreſſum paulatim et induratum. vt enim lac natura ſui purum/ſpecioſum/atq; ſincerū eſt: ſed corruptiōe coagulatur τ aceſcit/ſic cordis humani natura pura/ſincera/τ pſpicua eſt priuſq̄ vitiorū admixtione corrumpatur et coaceſcat [ego vero legē tuā] per quā. ſupbos humilias et humilibus gratiā preſtas [meditatus ſum] ecōtrario ad emolliēdū cor meū: et vt cōtra obſtinationem τ duritiam eorū meditatio legis ſit mihi refrigerium. Et ergo

7 Bonum mihi † quia humiliaſti me: ut diſcā iuſtificationes tuas.

†quā

¶[Bonū mihi eſt] τ profuit [quia humiliaſti me] humiliatione pene propter exceſſum culpe. i. diuerſis tētationibus τ afflictiōibus exercuiſti: qꝛ penā vertiſti in eruditionem. et vexatio dedit mihi intellectū [vt diſcā] diligentius non ſolum cognoſcere: ſed et facere [iuſtificationes tuas]. i. opera iuſtitie vl' mādata tua que iuſtificāt τ hominem iuſte viuere docent. Sed quia hoc non fit niſi per dilectionē vbi qui facit habet delectationes: ſubiungit oſtendens q̄tum ex hac humiliatione profeceri. q. d. Ex hoc in tantum affectus ſum: q

8 † Bonū mihi lex oris tui: ſuper milia auri & argenti.

†bono

Bonum

¶ [Bonū eſt] mihi lex oris tui [do cēs me utilia ꝓ ſalute eterna] [ſup millia auri ⁊ argētī] .i. ſuper diuiſ tias ⁊ omne precioſum ſeculi. poſ nit enim determinatū pro indeter minato. Et bene dicit ſup: qꝛ amſ plius diligit charitas legē dei ꝙ cupiditas millia auri et argenti ⁊ bona ſpiritualia ſine comparatioſ ne excedūt in bonitate tēporalia. non quicunq; imo rarus hoc diſ cit: id eſt qui legem dei auro et arſ gēto preferat qui propter legē dei oīa relinquere pōt: relinquūt mul ti diuitias ore et ꝓfeſſione: ſʒ affiſ xi ſunt eis corde ⁊ amore. Joth.

1 Manus tuæ domine fecerunt me & plaſmauerunt me: da mihi intellectum ut diſcam mandata tua.

¶ In hac decima litera petit ſibi dari intellectū mādatoꝝ dei vt ve ra vita .i. eterna fruatur: ⁊ qꝛ nemo vitā eternā poteſt habere niſi pecſ cata ↄfiteaꝛ (qđ maxime fit in adſ uerſis) idõ ↄſcribiꝛ huic octonario lr̃a Joth q̃ interp̄taꝛ ↄfeſſio vł de ſolatio: qđ bñ cōuenit: cuiꝰ enī cōſ ſtrenꝛ ⁊ diuinū implorāt auxiliū q̃ deſolati ſunt ⁊ vrgentur aduerſis. Interp̄taꝛ ēt Joth ſciētia vel pñ cipiū: qꝛ hic doceꝛ hō creatꝰ eē imſ paſſibilis: imortalis: ⁊ i plenitudi ne ſciētie ad quā bonꝰ hō reuerti deſiderat cuiꝰ in hac vita initiū hʒ in tellectū. q. d. lex tua eſt mihi boſ nū ſup millia ⁊ merito qꝛ [Manꝰ tue] .i. potētia ſeu virtꝰ ⁊ ſapiētia tua [fecerūt me] creādo ſʒ aiaʒ ad imaginē ⁊ ſilitudinē tuā [⁊ plaſma uerūt] vel ſinxerūt me formādo ſʒ corpꝰ: ⁊ qꝛ ex hoc obligor ad tuum ſeruitiū [da mihi itellectū] purū: ⁊ intellectꝰ eleuationē [vt diſcā mā data tua] ad clariꝰ intelligēdū: ſeſ pius meditādū: deuotiꝰ adipiſcēdū q. d. opatio tua me moueat ut que; feciſti in natura ⁊ reſtituas ⁊ pficias in doctrina: reſtituēdo mihi intelſ lectum qui obſcuratus eſt per pecſ catum. Et tunc omnes

Jota qđiter pretatur.

2 Qui timent te uidebunt me & † lætabuntur: quia in uerba tua † ſuperſperaui.

† iocabūtur.

† ſperaui

¶ [Qui timent te] timore filiali [videbunt me] ⁊ facta circa me ad informandum ſe [⁊ letabuntur] de meo conātes imitari me profectu Omnes qui timent deū letanꝛ ſi vni daꝛ qđ petit. Charitas enī de bõis primi gaudere facit. Jocūdꝰ eſt bõis aſpectꝰ benoꝝ nō exterioſ ris hoīs ſed interioris: ſʒ contra grauis eſt malis ideo letabunꝛ: qꝛ in verba tua] .i. in ea que promiſiſ ſti [ſuperſperaui] .i. valde ſperaui. Non ait ſimpliciter ſperaui: ſed ſu perſperaui: quia enim deus poteſt facere ſupra ꝙ petimꝰ ⁊ intelligiſ mus: parū eſt hic tm̄ de illo ſperaſ re: ſʒ debemus ſuper ſperare. Ideo da intellectum. quia iam

5 Cognoui domine quia † æquitas iudicia tua: & in ueritate tua humiliaſti me.

† iuſtitia.

¶ [Cognoui] o [dñe] ⁊ ſcio] qꝛ iudi cia tua] quibus mulctaſti genꝰ huſ manū ⁊ i orbꝰ q̃ circa bonos ⁊ [ma]los facta ſunt vel ſiūt ſunt [equitas] .i. iuſta et eq̃ licet q̃dā nobis occulſ ta [et in veritate tua] .i. iuſto iudiſ cio [humiliaſti me] ... me huiuſ penalitati ⁊ multiplici miſerie ꝓ pter demeritū offenſe. Sūma enī eqtas eſt vt q̃ delinquūt ... ſuperbiā

purgentur per humilitatē. Ergo
quia me humiliaſti vt corrigeres
et iuſta eſt hec tua vindicta

4 Fiat miſericordia
tua ut conſoletur me:
ſecūdúm eloquiū tuum
ſeruo tuo.

C[Fiat]nūc[mia tua]mihi[vt cō
ſoletur me[in afflictione mea:quia
miſericordia miſeris eſt neceſſaria
non petit auferri erūnas que ſunt
ad purgationem ſed conſolari. In
labore enim perfectus vir non fi-
nem laboris/ſed verbum cōſola-
tionis petit vt bene perferat[ſecū-
dum eloquium tuum]factum[ſer-
uo tuo].i.ſecūdū quod promiſiſti
ſeruo tuo cui teneris: pmiſiſti eñ
vt poſt humilitatē afflictionis tri-
bueres preſidium conſolationis.
Deinde exprimens quid per miſe-
ricordiam detur ſubiungit. Et poſt
hec et per hec de cetero

5 Veniant mihi miſera
tiones tuæ & uiuam:
quía lex tua meditatio
mea eſt.

C[Ueniant mihi miſerationes
tue].i.effectus mie tue[et]per il-
las[viuam]vita gratie in pſenti τ
glorie in futuro. τ oſtendit quo me
rito.d.[q: lex tua]nō vanitas ſecu
li[meditatio mea eſt]cogitādo de
executione mandatorū ei⁹. Hec me
ditatio cogitatio amātis eſt q̄ cogi
tat vt p dilectionē operet̄ τ tantū
amātis vt charitas nō frigeſcat hu
ius meditatiōis ſue: q̄ītalibet abū
dātia cōſtipet̄ iniquitatis aliene:
nō eñ ſufficit meditatio ſine opa-
tione: mihi inq̄ veniant miſeratio
nes tue: et

6 Confundantur ſu-
perbi † quia iniuſtè ini †qui
quitatē fecerunt in me:
ego autem exercebor
in mandatis tuis.

C[Cōfundant̄].i.cōfundātur[ſup
bi].i.iniqui q̄ nolūt humiliari. Uel
[cōfundant̄].i.pudeat eos τ eru-
beſcāt de ſua iniq̄tate[ſupbi]τ ini
qui[q: iniuſte].i.ſine iudicio τ ma
licioſe[iniq̄tatē fecerūt in me]in-
iuſte me pſequēdo[ego aūt]q̄cq̄d
aduerſus me agāt[exercebor i mā-
datis tuis]ea meditādo atq̄ opere
adiplēdo bñfaciā etiā inimicis. Quā
to ergo grauiora hic mala ſuſtine-
mus tāto ſtudioſi⁹ nos i mādatis
ſacris exercere τ iēis cōſolationē
querere debem⁹ vt hec nos ſuble-
uent q̄ illa opprimere ſtudent. Et

7 Conuertantur † mi- †ad me qui
hi timentes te: & qui timent te.
† nouerunt teſtimonia †co-
tua. gno-
ſcunt

C[Cōuertāt̄ mihi]cōformati τ ve
niāt ad me mihi cōſſociēt̄ vt tales
comites habeā i auxiliū τ cōſolatio
nē meā[timētes te].i.icipiētes[τ q̄
nouerūt].i.q̄s iā lectio ībuit τ ſi nō
dū opatio. Uel[timētes te]timore
filiali[τ q̄ nouerūt]itelligēdo τ ope
rādo[teſtimonia tua].i.q̄d de te te
ſtēt̄ ſcripturaꝝ eloq̄a. Uel[teſtimōia
tua].i.legē cū teſtificatiōe tua da-
tam: poſt oia nō audet vir iuſtus
dicere q̄ ſit: ſꝫ petit fieri imaculat⁹
q.d. fiat mia tua: veniāt miſeratio
nes tue τc. quod vt impetrem

8 Fiat cor meum im-
maculatum in iuſtifica-
tionibus tuis: ut non cō
fundar.

C[Fiat cor meū imaculatū]ſine

macula peccati ꝛ nihil attēdat ni-
ſi te [in iuſtificationibus tuis] im
plendis .i. in operibus iuſtitie di-
uine [vt nō confundar] a ſpe mea:
vel [vt nō cōfundar] in p̄ſenti per
lapſum culpe ꝛ in futuro per expe
rientiam pene. Sicut egritudines
corporum oriunt̄ ex ſtomacho ita
peccata ex corde: ꝛ inde eſt ꝙ peni
tēdo de peccatis quibuſcūq̄ tundi-
mus pectus cui cor vicinū eſt. Qz
ergo de corde ꝓcedit vniuerſitas
vitiorū ſicut dn̄s ait in euangelio:
idō illud immaculatū fieri poſcit in
opibus diuine iuſtitie. In quorū
acti̇de pōt macula quadruplex cō
tingere: ſcꝫ ſi agat diminute vt ie-
iunium ſine eleemoſyna: ſi negli-
genter vt contingit in oratiōe di-
ſtractiōis: ſi elate vt ſi vanam glo
riam querat: ſi mercenarie vt ſi
pro precio temporali fiat. Caph.

1 DEfecit in † ſalutare tuū anima mea: & in uerbum tuū † ſuperſperaui.

†ſalutari tuo.

†ſperaui.

¶ In hac vndecima litera pere-
grinus huius mundi aduentum
dn̄i deſiderat: p̄mū ſm antiquos
p̄res: ſcd̄m ꝙrū ad modernos di-
cens q̄ta in hac expectatione tule
rit a ſuperbis ꝛ petit vt in mādā-
tis dei pſeueret: ꝛ qꝛ in hac expe-
ctatiōe laſſat᷒ eſt ex deſiderij dila
tione: idō huic octonario p̄mittitur
litera. Caph que iterpretat̄ incur-
uat᷒: qꝛ feſſus longa militia cupit
diſſolui ꝛ reuerti ad principium: ſꝫ
tamē non recuſat laborē ſi neceſſe
eſt manere in carne ꝓpter fratres
q.d. veniāt mihi miſeratiōes tue
ꝛ viuā vere ꝛ vita eterna: qꝛ [Defe
cit] fere ꝛ laſſata eſt .ſ. pre tedio in
diutina expectatiō. tēdēs affectu
ꝛ deſiderio [in ſalutare tuum] ſcilꝫ
ieſum vel in deſideriū ſalutis [aīa
mea] tribulationib᷒ ꝛ tētationib᷒
oppreſſa. Bon᷒ eſt iſte defect᷒: ſi-
gnificat enī deſideriū boni nondū
q̄dē adepti: ſed auidiſſime concupi-
ti [ꝛ in v̄bū tuū] .i. in promiſſum
tuū quo vitā eternā patiēter ſuſti
nētib᷒ ꝓmittis [ſupſpaui] .i. val-
de ſperaui ſciēs id adimplendum:
hec ſpes facit per patientiam ex-
pectare que nō videntur. Nec ſim
pliciter dicit ſperaui: ſed ſuperſpe
raui: qꝛ premium maius eſt meri-
to et plus futurum eſt ꝙ dici pōt

2 Defecerūt oculi mei in eloquium tuum: dicentes quando conſolaberis me?

¶ [Defecerūt] etiā [oculi mei] inte
riores ſcꝫ ratio ꝛ mentis intelle-
ctus nimio deſiderio laſſati: tendē
tes [in eloquiū tuū] .i. in ꝓmiſſuꝫ
tuū [dicētes] gemitu: orone ꝛ de-
ſiderio [quando cōſolaberis me?]
educēdo de his miſerijs quorum
tedio afficior: quaſi diceret moras
patior: qued fit vt res dilata dul-
cior veniat. Nouit autem domin᷒
quid quādo faciat qui in mēſura:
et numero: et pōdere cūcta diſpo-
nit. Ardētibus autem ſpūalibus
deſiderijs carnalia deſideria frige
ſcunt propter hoc ſubdit quaſi di-
cendo. Adeo conſolare

3 † Quia factus ſum † ſicut uter in pruina: iuſtificationes tuas nō ſum oblitus.

†qm̄

†tanq̄

¶ [Quia factus ſum ſicut vter in
pruina] i. rore congelato id eſt dei
gratia carnalis concupiſcentie ar
dorem reſtrinxi: per vtrem enim
caro mortis huius: per pruinā cele-

Hec beneficium itelligitur quo car-
nis cõcupiſcentia velut frigore co
hibente torpet et contrahitur.et
ideo:quia talis factus ſum[iuſtifi
cationes tuas]et ea que precipis
ad iuſtitiam[nõ ſum oblit⁹]quia
a memoria non labunt̃:dũ aliũde
nõ cogitatur.nam quia torpet cu
piditas ideo feruet charitas.Uel
[quia factus ſum]id eſt reputat⁹
vilis ⁊ inutilis[ſicut vter in prui-
na]congelatus eſt et nulli liquori
idoneu3:⁊ tamen [iuſtificationes
tuas non ſum oblitus]per recor-
dationem ⁊ operationem.Ita de-
ſidero videre ſalutare.Sed

4 Quot ſunt dies ſer-
ui tui:quando facies de
perſequentibus me iu-
dicium?

¶[Quot ſunt]in hoc ſeculo[dies
ſerui tui]quibus finitur iſta ma-
teria perſecutionum et tentatio-
num.q.d.Imprime mihi iugem fi
nis mei meditationem ⁊[quando
facies de perſequentib⁹me]ſc3 de
diabolo et miniſtris ei⁹[iudiciũ]
i.vindictam et vltionẽ:vt illis de-
ſtructis perueniã ad tuã viſionem
q.d.vtinã fiat celeriter vt ab his
liberer:de diebus ſuis interrogat
corpus Xp̄i qui in hoc ſeculo ſunt
futuri:⁊ ne q̃s putet eccl'iam ante
ſeculi finẽ defiturã:addit ẽt de iu-
dicio demõſtrans vſq3 ad iudiciũ
ipſum quoq3 in terris futuram.
Nam ad hoc vt me perſequuntur.

5 Narrauerũt mihi ini
†dele-ctatio-nes. qui † fabulationes: ſed
†ita †dñe non † ut lex tua †.

¶[Narrauerũt mihi iniqui fabu
lationes]i.inanes ⁊ vanas locutio
nes que in verbo tm̃ delectãt:vt
me a veritatis tramite detorque-
rent.[ſed nõ]ſunt ille mihi[vt lex
tua]quia non cõueniunt legi tue
in qua me magis veritas delectat
q̃ verba.Illas aũt vanas locutio
nes habẽt in diuerſis ſectis ac pro
feſſionib⁹ et litere ſeculares:⁊ iu-
deorum ac errabunda loquacitas
hereticorũ:quos oẽs iniq3 voluit
intelligi:quib⁹oib⁹ ꝓpoſui legem
tuã q̃ nullam cõtinet vel cõtinere
põt falſitatẽ.Quod ex hoc pꝫ:q2

6 Omnia mandata tua
ueritas: † iniqui pſecu- †iniu-ſte.
ti ſunt me adiuua me.

¶[Omnia mãdata tua]ſunt[ve-
ritas]i.innixa veritati omnia que
tendunt ad veritatem finalẽ non
ſunt vanitas vel falſitas;que in il
lorũ abundat ſermonib⁹.⁊ ꝓpter
hãc tuã veritatẽ que me delectat
[iniqui perſecuti ſunt me]iniuſte:
q2 nõ in me perſecuti ſunt niſi ve-
ritatẽ vt deprauarẽt eam:ergo tu
[adiuua me]vt certẽ pro veritate
vſq3 ad mortẽ:q2 ⁊ hoc tuũ eſt mã
datũ.Nõ peto vt amoueat̃ hoc cer
tamẽ/ſ3 vt adiuuare me digneris
ſciẽs neminẽ coronari niſi qui legi
time certauerit.Iõ aũt adiuua:q2

7 Paulominus cõſum-
mauerunt me in terra:
ego autem non † dere- †reliq̃.
liqui mandata tua.

¶[Paulomin⁹]i.i.fere[cõſumma
uerũt]i.cõſumpſerũt[me in terra]
multa ſc3 ſtrage martyrũ facta dũ
cõfiterent̃ ⁊ predicarent veritatẽ.
Non dicit cõſumpſerũt ſed cõſum
mauerũt:q2 ſtrages martyrũ po-
tius fuit ꝯſummatio ⁊ perfectio
eccleſie q̃ conſumptio.Sed quia
non fruſtra dr̃ adiuua me:ſubdit
[ego autem]q̃uis ita tẽtatus[nõ
dereliqui mãdata tua]quãtũcũq3

me perſequerentur: qꝛ in oĩbus pſecutionibus ſemper aliqui reſeruati fuerũt fideles in fide conſtantes. ⁊ ita erit in futuro. Et vt poſſit pſeuerare vſqꝫ in finẽ: ſubdit

8 Secũdum miſericor-
diam † tuã uiuifica me:
& cuſtodiam teſtimo-
nia oris tui.

† ſnd h̃s tuam.

¶ [Scd̃m miam tuã] non meritũ meũ [viuifica me] vita grẽ: ⁊ cõfirma me in pſecutiõe: ne amãdo vitam tpalẽ negem: ⁊ ſic perdam vitam ſpũalẽ ⁊ eternã [et] ita [cuſtodiam teſtimonia oris tui] .i. martyria atqꝫ hortaris vel precepta q̃ ore tuo ſanxiſti. Sci eñi in tanta perſequentium crudelitate nullo modo dei martyria vel precepta cuſtodirent niſi fieret eis quod hic oratũ eſt ſcd̃m miſericordiam tuam viuifica me. viuificati ſunt: quia pro vita veritatẽ deſerere noluerunt: et moriendo pro veritate vixerunt. Lamech.

1 IN æternũ domine uerbum tuum permanet in cælo.

¶ Feſſus expectator q̃ ſupra cupiebat dies ſuos claudi ⁊ eſſe cũ xp̃o. hic oſtendit ſe nõ recuſare laborẽ: imo eſt ardens ad ſeruiendũ ei cui angeli ſuiũt q̃ in hac litera duodecim virtutes dei ⁊ fcrã deſcribit dicens tpalia finiri: ſed nõ mãdata dei. ⁊ qꝛ hic mãdata ſunt diligẽter itelligẽda ⁊ ſuãda: id huic octonario pmittit lr̃a Lamech q̃ iterpretat̃ cor vl̃ ſeruo. leuet ergo cor circũciſum ad ea. decet eñi illõ in te manere qd̃ in celo pſeuerat: dixerat ſupra adiuua / viuifica / ⁊

Lamech q̃d interpretatur.

cuſtodiã teſtimonia. Et h̃ ſunt cuſtodiẽda: qꝛ [In eternum] .i. ſemp ⁊ ſine intermiſſione o [dñe verbũ tuũ] .i. lex tua et obſeruantia mandatoꝝ tuoꝝ [pmanet in celo] .i. in celeſtibus ſpiritibus ⁊ angelis cuſtodiẽtib⁹ eternã ſine deſertione miliciã: qꝛ celeſtes creature ſemp obediũt deo: quas merito debent inferiores creature rõnales imitari ſilr̃ obediẽdo. q. d. ideirco oĩ ſtudio mãdata obſeruãda ſunt: quia ſupni ciues ea indeſinenter cuſtodiunt: et ei ſeruitus neganda non eſt cui angeli ſeruiunt. poſt celum ſequitur de terra. Et

2 In generatione & †
generationem ueritas
eius: fundaſti terram &
permanet.

† gñatione.

¶ [In gñatione ⁊ generationẽ] i. in oĩb⁹ gñationib⁹ ſibi ſuccedentib⁹ pmanet [veritas tua] qꝛ nunq̃ defuit veritas dei in ſctĩs eius modo paucioꝛib⁹ modo pluribus: vt ſe varietas hominũ habuit vel habebit: ſemp eñi ſunt aliq̃ veritatis amatores iuſti ⁊ veraces: quia [fundaſti] et ſtabiliſti in fide [terram] .i. eccleſiã: ſcꝫ ſanctos q̃ ſunt in terra [et permanet] in ipſa fide quia fundamẽto fidei qd̃ eſt ieſus chꝛiſtus conſtabilita non inclinabitur in ſeculum ſeculi permanet illa et veritas in ea. Et ſimiliter

3 Ordinatiõe tua per-
ſeuerat dies: quoniam
omnia ſeruiunt tibi.

¶ [Ordinatione] ⁊ diſpoſitionẽ [tua perſeuerat dies] .i. iuſtus et ſctũs q̃ relictis mũdi tenebris in lumine dei viuit: qui pſeuerat in eccliã q̃cq̃d vigeat [qm̃ oĩa] q̃ pertinent ad hunc diẽ [ſeruiunt tibi]

oīa que ex ordinatiōe dei perficit, ⁊ deputat ad ſeruiendū. Uel [quā oīa ſeruiunt tibi] q.d. rō ⁊ cā oīm p̄dictorū ſcȝ ꝙ ve. bū tuū permanet i angelis: vitas i hoīb⁹: terra in fundatione: dies in ordinatiōe eſt iſta qm̄: oīa debita ſeruitute et obediētia tibi ſunt ſubiecta: ⁊ pro nutu tuo diſponis ea. Merito autem omnia ſeruiunt tibi: quia

4 Niſi quod lex tua meditatio mea eſt: tunc † forte periſſem in humilitate mea.

† forſitā periſſem

¶ [Niſi] hoc eēt [ꝙ lex tua meditatio mea eſt] ſciendi ⁊ faciendi/ ⁊ p̄mia poſt tribulationes ſperādo [tunc] .i. ađō: q: nō meditarer [forte periſſem] ꝑ lapſuȝ in grauē culpā [in hūilitate mea] .i. in deiectione ⁊ afflictione. Legis q̄ppe meditatio facit vt tp̄e tribulationis ſuſtinere ⁊ tolerare poſſumus ne frangamur. Ergo tp̄e afflictiōis meditatio nobis in lege ſit ne imparatos procella tentationis affligat. Et quia ſic legis meditatio preſeruauit me a periculo: iō de cetero

5 In æternum nō obliuiſcar iuſtificatiōes tuas: † quia in ipſis uiuificaſti me.

† qm̄

¶ [In eternū] .ſ. in euū .i. q̄diu viuam [nō obliuiſcar iuſtificatiōes tuas] .i. p̄cepta legis in q̄bus nos corrigēdo a peccō purgas ⁊ iuſtificas. Uel [in eternū] .i. in eterna vita [non obliuiſcar iuſtificationes tuas] laudando ⁊ gr̄as agendo ꝙ nos liberaſti de ſpiritali captiuitate ⁊ de mūdo: ſic iſraelite in terra promiſſionis gratias agebāt pro liberatione ab egypto [q: in ipſis] .i. per eoꝝ meditationē ⁊ iplectionē [viuificaſti me] nihil extra te petētē: a morte ſcilȝ peccati reuocando vel preſeruando/ ⁊ vitam ſpiritualem vl' eternam conferendo. Et iō

6 Tuus ſum ego ſaluū me fac: † quoniam iuſtificationes tuas exquiſiui.

† quiā

¶ [Tu⁹ ſum ego] nō ſolū ſm̄ creationē vl' potētiā: ſȝ ſm̄ gr̄aȝ recreātē: q: p te viuificat⁹ ⁊ iō [ſaluū me fac] de futuro ſicut feciſti de preterito. Ego tuus famul⁹ ⁊ tu deus meus: a te poſco ſalutē. Olim me⁹ eſſe volui ⁊ perij: modo tuus ſum ⁊ ideo ſalua. ⁊ hoc te moueat [quoniam] non meas voluntates quibus fui meus [ſed iuſtificationes tuas] id eſt mandata tua in lege cōtenta vt eſſem iam tuus [exquiſiui] ſcȝ ex affectu ⁊ intelligerē et opere perficerem. vt dicit Ambroſius. Rarus eſt qui poſſit dicere deo: tuus ſum. Ille hoc dicit qui adheret deo totis ſenſib⁹ qui aliō cogitare nō nouit. hoc non poteſt dicere ſecularis. plures enī dominos habet. Uenit libido et dicit. Meus eſt. quia ea que ſunt corporis concupiſcis in illius adoleſcentule amore te mihi vendidiſti. Uenit auaritia ⁊ dicit. Meus es aurū et argentū ⁊ poſſeſſio quam habes precium eſt libertatis tue. Uenit gula ⁊ dī tibi. Me⁹ ē vni⁹ diei cōuiuiū preciū vite tue eſt: vilior es cibo tuo inter calices ⁊ epulas te acq̄ſiui. Uenit ambitio et dicit tibi. Meus es: neſcis quia iō te alijs imperare feci vt mihi ipſe ſeruires: Neſcis ꝙ ideo in te poteſtatem contuli vt mee te ſubijcerem poteſtati: Ueniunt ſingula vitia et dicunt. Meus es: quomodo q̄ huiuſmodi es potes dicere deo/

Ambroſius

tu⁹ ſum. Jlle tibi dicit meus ſi vocē nō redarguit cōſciētia: ſi verbis tuis opa ↄcordent. Qui pro me ſeipſum abnegat ē me⁹. Nō eſt me⁹ quē lit ido ſuccēdit/q: mea ē caſtitas. Nō eſt me⁹ auar⁹/q: mea eſt largitas. Nō eſt me⁹ rixoſus ⁊ iracūdus/pax ſum ego/litigare non noui. Sz me⁹ eſt qui poteſt dicere: nihil mihi conſcius ſum. Jdeo autem ſaluum me fac de futuro: quia

7 Me expectauerunt peccatores ut perderēt me: teſtimonia † tua intellexi.

ſautē

ℭ [Me expectauerūt] q̄ſi in inſidijs latitādo ⁊ mihi inſidiādo [peccatores] ſcz ſpūs maligni et hoies iniqui [vt perderēt me] faciēdo cōſentire ad malū ⁊ ad culpā trahēdo: ſicq͡ʒ in gehennam precipi[ta]do ſed nō profecerāt: nec ide perij [q: teſtimonia tua] .i. pcepta vel martyria [intellexi] id eſt intra me legi ea deuote meditando. q.d. lōgo me certamine inimici impugnāt: ſed ego intelligēs teſtimonia tua conſolationem ex eis recepi. Et ſi cōſiſtentem vrgebant nō ceſſi intuens finem ſine fine .i. eternam beatitudinem. Unde ſubditur. Et

8 Omnis conſummationis uidi finem: latum mādatū tuum † nimis.

ſval⸗de.

ℭ [Ois cōſummatiōis] .i. ois perfectionis humane ſcz contemptus mundi ⁊ patientie vſq͡ʒ ad mortez ⁊ huiuſmodi [vidi] id eſt mente attendi [finem] vltimum. Omnis cōſummatio eſt omniū virtutum perfectio ſcilicet pro vero ⁊ ſummo bono omnia facere ⁊ mala omnia tolerare: ⁊ vſq͡ʒ ad mortem pro veritate certare. Cuius conſummationis eſt finis excellere in regno dei qd nō habet finem: ⁊ habere ibi ſine morte ſine dolore ⁊ cum magno honore vitam morte huius vite: ac doloribus ⁊ opprobrijs acquiſitam et vidi [mandatum tuum] ſcilicet charitatis: mandatum illud geminum quo iubetur deus et proximus diligi/per quod complentur omnia [nimis] id eſt valde [latum] ſcilicet dilatione: quia etiam vſq͡ʒ ad diligendos inimicos extēditur: nil enim latius ꝙ omnes in ſinu amoris recipere: ⁊ nullas odij anguſtias ſuſtinere et efficatius: quia ex charitate pendet lex ⁊ prophete: dictaq͡ʒ prophetarum ⁊ totam legem ipſa concludit. Et hoc mandatum nimis latum fuit: ⁊ eſt mihi latum quaſi facile factum: quia nihil prodeſſet inter tormenta et mortem imminente confiteri ſi charitas non eſſet in confitente.

Mem.

1 Quomodo dilexi legē tuā domine: tota die meditatio mea eſt.

ℭ Jn hac decimatertia litera loquitur vir iuſtus qui in meditatione legis profecit dicens ſe ſuper ſeniores intellexiſſe: et ideo dicit eſſe ſcripturas dulces ſuper mel: ⁊ quia hoc eſt ex per charitatez ideo huic octonario premittitur litera Mem que interpretatur viſcera vl' ex ipſis: ideo quia hic agit de charitate que eſt ex ipſis medullis: per hoc ergo intelligitur multiplex dilectio: quia legem ex toto corde amat: et ex ipſis viſceribus amplectitur quaſi dicat intellexi teſtimonia: vidi finem et merito q: [Quomodo] id eſt ꝙ vehemēter

Mem qd interpratur

et q̄ intenſe totis viſceribus[dile
xi legem tuam]o[domine]in ſacra
ſcriptura cōtentā:admiratiue hoc
dicitur:et ideo hec lex tua [tota die]
ſ.naturali.i. omni tēpore:ac ſem-
per ꝛ caro īpediat[meditatio mea
eſt]quatenus nō ſolum litera/ſed
etiā ſpiritu eam intelligerem.q.d.
intantū dilexi legem tuam o domi
ne q̄ aſſidue ꝛ quaſi cōtinue me-
ditor in ea.In hoc eni̅ apparet eū
legem dei diligere quia per omne
tempus vite ſue cognoſcitur eam
meditari.Et bene ait tota die:q2
quicquid ſancte agitur meditari
legem eſt.ꝛ ideo

2 Super iimicos meos
†ſapi̅e̅ †prudentem me feciſti
†mada tū tuū †mandato tuo: † quia
†q̄ṁ in eternum mihi eſt.

¶[Super iimicos meos].i.plus
q̄ inimicos meos.ſ.iudeos:paga-
nos:hereticos qui nō intelligūt vl̄
nō operantur[prudentem me feci
ſti mandato tuo].i.per mandatū
tuum ſcilicet ſacre ſcripture elo-
quium a me verum intellectū[q2
in eternum mihi eſt].i.ſic intelligo
ꝛ interpretor ipſum mandatum vt
mihi in eternum ſit ꝛ ad eternita-
tem valeat:quia in tabulis cordis
dilectio dei in eternum erit:ꝛ pre-
miū mādati cuſtoditi erit ipſe de9
qui mandauit.Illis vero non eſt
in eternum ſed in ſeculum:quia ex
eo mandato tēporalia premia que
runt tantū. Prudentem inquam
me feciſti ſuper inimicos.Quia

3 Super omnes docen
tes me intellexi:quia te
ſtimonia tua meditatio
mea eſt.

¶[Super omnes docentes me]
qui ſcilicet erant de iimicis[intel-
lexi]ſacre ſcripture veritatem:do-
cebant tunc ſcribe et phariſei:ſed
iſte ſuper hos intellexit quia lite-
re non adheſit:ſed myſterium feſti
uitatum ꝛ holocauſtomatū in euā
gelio vidit eſſe complēdū.Unde ꝛ
eximius prophetarū dicit:q2 ipſe
acutius alijs prophetis vidit: et
hoc ideo[quia teſtimonia tua me
ditatio mea eſt] .i.meditatio mea
circa teſtimonia tua bene ꝛ ſanc.ſ.
in ſpū ꝛ nō in litera intelligenda
cōtinue verſat quātū humana fra
gilitas patitur.Intellexi ſuper do
centes.quia etiam

4 Super † ſenes intel †ſenio- res.
lexi:quia mandata tua †exqui ſiui.
† queſiui.

¶[Sup ſenes].i plus q̄ ſeniores
corpore non mente.ſ.ſacerdotes et
principes[intellexi]q2 in nouo te-
ſtamēto agi pſtolor qđ in veteri fi
guratū cerno.et hoc totū ideo:q2
[mandata tua]q̄ illi tranſgredie-
bātur[queſiui]interius intellectū
verborū tuoꝝ feruenter deſideran
do ꝛ a te deuote petēdo vt intelle-
cta implerē operādo.Nec mirū:q2
quē dn̄s docet facile doctores ꝛ ſe
nes ſuperat.intellexi mādata ꝛ ēt
opere compleui ea:quia per cōſide
rationem legis tue directus.

5 Ab omni uia mala
prohibui pedes meos:
ut cuſtodiā uerba tua.

¶[Ab omni via mala]ꝛ crimina-
li ipſoꝝ doctoꝝ ꝛ ſenioꝝ:ac omniū
pctōꝝ[phibui]ꝛ cohibui ne puerſi
tate eoꝝ ſubuerterer[pedes meos]
i.affectus ꝛ greſſus:quaſi pronos
ꝛ volētes ire in malū ꝛ ad hoc pro
hibui[vt cuſtodiā verba tua].i.mā
data tua:non tantum a malo de-
clinando/ſed etiam quod bonum
eſt faciendo.Sic enim verbo dei

cuſtodire poſſumus ſi poſt malum non eamus ſed ſemper ad id quod bonum eſt tendamus. Sic autem prohibui pedes meos a via eoꝝ: ꝙ

6 A iudicijs tuis non declinaui: † quia tu legem poſuiſti mihi. †q̃m

¶ [A iudicijs tuis]. i. ab his que tu iudicas fieri ꝛ que ↄſtituiſti ad regulam viuendi. i. a ſemitis veteris vel noue legis [non declinaui] vel diuerti: ſed perſeueranter eis credidi: ꝛ adheſi omnia recte adimplendo: aliter enim in eterno condēnarer iudicio [quia tu legē] mādatorū quā abſq; omni declinatione teneor ſc; [poſuiſti mihi] vt ea diligerē ꝛ facerē. Euangeliū quippe ſcripſiſti in corde meo non vt ſicut ſeruus timerē/ ſed vt filius diligerem. Et non ſolum intellexi mēte ꝛ impleui opere: ſed etiam ānūciaui alijs ore. Unde ſequitur

7 Quàm dulcia faucibus meis † eloquia tua: ſuper mel † ori meo. †verba tua. †ꝛ fauum

¶ [Quam dulcia]. i. valde dulcia ſūt [faucib⁹ meis] interioꝛib⁹ ad deglutiendū. ſ. palato cordis quo dulcedo celeſtium in p̄nti aliq̄ modo ſentit' et p̄guſtat' [eloquia tua] in quibus remiſſio ꝛ vita p̄dicatur: ꝛ ſunt etiam eloquia tua dulcia [ſuper mel]. i. ſuper omnē dulcedinē corporalē ꝛ icōparabilr [ori meo] exteriori ad loquendum diuina eloquia electi non ſolum audiunt: ſed etiam guſtant vt eis in corde ſapiat quod reproborū non ment. b⁹ ſed ſolum auribus ſonat. Et nota ꝙ vbiq; in his comparationibus non ponit ſicut ſed ſuper: q: hec diuina nō poſſunt cōparari. Seq̄tur

8 A mandatis tuis intellexi: propterea † odiui omnē uiam iniquitatis. †odio habui.

¶ [A mandatis tuis] ꝛ per ea [intellexi] quia ea faciendo ad altitudinem ſapientie perueni: per obedientiam enim ꝛ implētionē mādatorum peruenitur ad ſapientiā occultorum. Unde in eccleſiaſtico. Concupiſti ſapiētiam ſerua mādata: ꝛ dominus prebebit tibi illam. Ecce quomodo operatio precedit intelligentiam: practica theoricam. Unde cuſtodienda eſt obediētia vt percipiatur ſapientia: ꝛ percepta ſapientia non eſt deſerenda obedientia propterea vt in mādatis ꝛ ſapientia amplius proficeres [odiui omnem viam iniquitatis] neceſſe eſt enim vt oderit omnem iniquitatem amor iuſtitie ꝛ dulcedo ſapientie. Eccl. j. d. Nun.

1 LVcerna pedibus meis verbum tuum: & lumen ſemitis meis.

¶ In hac litera decimaquarta qui ſupra ſe dixit ſeruaſſe mandata lumē verbi pedibus ſuis radiare gaudet et initium boni et perfectionem chriſto tribuit: ꝛ ideo premittitur litera. Nun que interpretatur vnicus vel paſcua eorum id ē q̄ ē ſingularis adiutor ꝛ paſcua animarum: ipſe enim nos adiuuat paſcit ꝛ reſſicit: bōa eſt hec paſcua quia carpis illic nouū florē reſurrectiōis: liliū eternitatis: ꝛ roſam dñici corporis et ſanguinis: docet autem hic propheta humilitatem quā chriſtus in ſe docuit: ꝛ. q. d. ꝙ ſic mihi profeci ꝛ alijs nō eſt a me ecce humilitas. Sed [Lucerna pedibus meis] ſc; pedibus mētis in Nū q̄d iterpretatur.

ces in nocte huius ſeculi vbi ſunt fouee ⁊ laquei eſt [verbū tuum] ſcilicet christus qui eſt verbū in principio apud patrē. Uel [verbū tuū] scilicet ſacra ſcriptura quod a prophetis ⁊ apoſtolis ſeminatur et idem verbum eſt [lumen ſemitis meis] ſcʒ ſemitis bonorum operū: dirigit enim greſſum mentis mee: ⁊ premonſtrat mihi in operibus ſemitam vite: vnde prius dixit pedibus: deinde ſemitis: vt nos prius clarificati corde poſt rectis greſſibus ambulemus. Et ideo preeūte hac luce quaſi in lumine ambulās

2 Iuraui: & ſtatui cuſtodire iudicia iuſtitiæ tuę.

¶ [Iuraui ⁊] p.i. [ſtatui] firmiter apud me ⁊ q̄ſi per iuramentū ſine mutatiōe in corde diſpoſitū: q: ita debʒ meꝰ ſtra eſſe in cuſtodiēdis iudicijs iuſtitie dei vt ſit oino ꝓ iuratiōe quod ſtatuit [cuſtodire] inter quelibʒ picula: [iudicia iuſtitie tue] i. mandata ⁊ precepta legis tue iuſtiſſime: ⁊ que ſcḋm iuſtitiam tuā ſeruari voluiſti: vt a nullo inde mouear: ſʒ ꝓ his etiā grauia ſuſtineā. Unde ſubditur. Et ideo quia cuſtodio

3 Humiliatus ſum † uſquequaque: domine uiuifica me ſecundùm uerbum tuum.

† valde.

¶ [Humiliatus] i. afflictus [ſum vſq̄ q̄ʒ] id eſt valde: ac vehementi pſecutione ⁊ tribulatione: et ideo non deficiam o [dn̄e viuifica me] cōfortando me gratia tua: ⁊ dādo patientiam [ſcḋm verbum tuum] i. ſcḋm promiſſum tuum quo promiſiſti pro te tribulatis adeſſe vt iudicia iuſtitie tue valeam cuſtodire: aliter ⁊ aīa niſi viuificeᵭ moritur in tribulatione: ac mundi ac diaboli ⁊ carnis impugnatiōe.

4 Voluntaria oris mei bn̄placita fac domine: & iudicia tua doce me.

¶ [Uoluntaria oris mei] interioris ⁊ exterioris: id eſt ſacrificia orationis ⁊ laudis charitate nō timore oblata: que inter anguſtias inuitus ſed voluntarie et ex corde per os meuʒ prefero ⁊ ad te dirigo [beneplacita] tibi [fac] o [domine] id ē placita ſint tibi et accepta [⁊] hac oblatione placatus [iudicia tua] id eſt tua mandata [doce me] ampliꝰ ſcʒ non ſolum intelligere: ſed etiaʒ opere adimplere. Et ſunt hec verba proficientis ⁊ addi ſibi ad id qḋ acceperat poſtulātis iō doce. Quia

5 Anima mea in manibus † meis ſemper: & † legem tuam nō ſum oblitus.

† tuis † legem tue.

¶ [Anima mea] eſt [in manibus meis ſemper] id eſt quotidie periclitor: ⁊ ſum in periculo continuo ratione vehementis impugnationis: ⁊ quaſi in manibus meis ſanguinē meū ⁊ animā meā porto: quā ēt tā͂ꝙ viuificandā tibi offero [⁊] tamen per hoc [legem tuam non ſum oblitus] imo iugi meditatione illam teneo in mente ⁊ perficio in opere. Ille enim legē dei memoriter tenet q̄ ħ qḋ legit opibꝰ exercet. Quam ſic oportet cuſtodiri vt eam malorū prauitas nō poſſit corrumpere. Unde nūc ſubdit

6 Poſuerunt peccatores laqueum mihi: & † de mandatis tuis non erraui.

† tñ.

¶ [Poſuerūt pctōres] ſ. hoies ma

li ⁊ demonꝫ[laqueum]ſcꝫ tenta
tionis[mihi]id eſt ad me capien-
dum:laqueus ſunt diuitie/deli-
tie/honores/⁊ vniuerſaliter cūcta
vitia ⁊ pctā[⁊]tamen[de manda-
tis tuis non erraui]q: per gratiā
tuā me cōſeruātē ab illis nō receſ
ſi ſed in operatione cuſtodiui ⁊ ſic
laqueos euaſi.Mādata ergo dei
ſunt auxiliū celeſte ⁊ antidotū cō
tra laqueos:⁊ venena ſeculi ⁊ dia
boli quibus capi non valet qui a
mandatis non declinat.⁊ ideo

ſqm̄ 7 Hereditate acquiſiui teſtimonia tua in eter-
num: † quia exultatio
cordis mei ſunt.

¶[Hereditate].i. firma poſſeſſio
ne[acquiſiui]omnib⁹ aliis dereli
ctis[teſtimonia tua].i.pcepta tua
per teſtificationē tuā in lege cōfir
mata[in eternū]⁊ hic ⁊ in futurū
quaſi diceret imobiliter ea teneo
ſicut hereditas eſt immobilis poſ-
ſeſſio ⁊ ſunt hereditas mea ī eter-
nū[quia exultatio cordis mei ſunt
dum mihi vitā eternā promittunt.
Quia eccleſia in mādatis dei dele-
ctatur ⁊ exultat:⁊ ſi afflictio corpo
ris exultatio tamē cordis ſunt.Et
ergo letus

8 Inclinaui cor meum
ad faciendas iuſtificatio
nes tuas in eternū:pro-
pter retributionem.

¶[Inclinaui]per humilitatem
[cor meum]id eſt voluntatem ⁊ af
fectum nō tm̄ corpus meū[ad fa-
ciendas iuſtificatiōes tuas]id eſt
precepta tua ad cogitandum vel
audiendum vel docendum tantū
[in eternā]id eſt q̄diu vixero non
ad tempus ſicut multi.Uel iuſti-
ficationes dicit opera bona que
ſtāt reſpectu mercedis eterne:que
⁊ ſi eterna nō ſunt:dilectio tamē
qua facimus eterna eſt[propter
retributionem]vite eterne vt illā
merear accipere quam deſidero:⁊
ſummo affectu deſiderare debeo.

Samech.

1 INiquos odio
habui:& legē
tuam dilexi.

¶Qui ſupra dixit lu-
mē dei pedib⁹ ſuis radiare:in hac
decimaquīta litera agit de odio ii
micorū.q legi dei aduerſātur:⁊ q:
diligēs cautela eſt habēda in odio
inimicorū ⁊ dilectione amicorum:
ideo huic octonario proponitur li-
tera Samech que interpretaf au-
di vel firmamētum quod concur- Samech qd interpretatur
rit:quia nemo firmatur qui non
audit int⁹ ſpiritualiter aurib⁹ cor
dis qd ſequi debeat.Et quaſi di-
cat inclinaui cor meū ad faciēdas
iuſtificatiōes tuas[Iniquos]aūt
⁊ exleges[odio habui]iquātū ini-
quos.ſ.nō naturā ſed pctm̄:q: qd
ſunt p naturā diligo:qd aūt ſunt
p culpā odio:⁊ exponit quare di-
cēs[⁊].i.q:[legē tuā dilexi]vt ſm
eā viuerē ⁊ me regularē:p quod
indicat nō ſe in eis odiſſe naturā
qua hoies ſunt.ſꝫ iniqtatē qua le-
gi quā diligit inimici ⁊ ptrarij ſūt.
Qui em̄ legē diligit legis aduer-
ſarios qcūqꝫ ſint odit q: nec ami-
ci contra deum ſunt audiendi:⁊ ſi
mala ſuadent ſunt vitandi.Et q:
legem dilexi.Ideo

2 Adiutor & ſuſce-
ptor meus es tu: † & in † nō habet et
uerbū tuū ſuperſperaui.

¶[Adiutor]ad bona facienda[et
ſuſceptor meus]ad mala euaden-
da.Uel[adiutor]in preſenti[et ſu
ſceptor]in futuro[es tu]qui in

te ſperantes nunquam derelinquis [et in verbum tuum] id eſt in promiſſionem tuam de futuris [ſuperſperaui] tanquam filius promiſſionis ſemper addens ſpei: quia ſcio quod reddes que promiſiſti. Quis enim ſperauit in te et confuſus eſt? et quia in deum ſperans a peccatorum conſortio ſeparare ſe debet recte ſubiungit ergo.

5 Declinate à me maligni: & ſcrutabor mandata dei mei.

¶ [Declinate] id eſt recedite [a me maligni] qui me a lege dei retrahere intenditis: et tunc libere et ſine impedimento [ſcrutabor mandata dei mei] a quibus ſcrutandis mali nos auocant: modo perſequendo vel litigando: modo nos honorando vt ipſa que lege dei debemus terrenis eorum negotijs iuuandis impendamus. Et nota quod ab illo verſu primi octonarij. Tu mandaſti. vſque in finem totius pſalmi continue pſalmiſta ſermonem dirigit ad deum preter quam in verſu iſto: dum enim ex deuotione deum alloqueretur ſurripuit ei cogitatio de malignis qui eum a mandatis dei retrahere videbantur: quos vt deuotionem in ſequentibus continuet hic alloquendo quaſi muſcas irruentes ab oculis abigit et fugat. Quibus fugatis ab adiutore ſuſcipi precatur.

4 Suſcipe me ſecundum eloquium tuum & uiuam: & † non confundas me ab expectatione mea.

ſue

¶ [Suſcipe me] filium prodigum ad te reuertentem [ſecundum eloquium tuum] id eſt promiſſum quod eſt de venia ingemiſcentis: et ad deum ſe conuertentis [et viuam] in anima et hic vita gratie: et in futuro vita glorie euadendo mortem quam mihi conantur hoſtes inferre et [non confundas me] id eſt confundi permittas [ab expectatione mea] fruſtrando me a collatione gratie quam a te ſpero et expecto. Et quaſi reſponſum ſit ei in ſilentio ſi non vis confundi ab expectatione tua non intermittas meditari iuſtificationes meas ſentiens iſte meditationes quandoque languoribus anime impediri dicit

5 Adiuua me & ſaluus ero: & meditabor in iuſtificationibus tuis ſemper.

¶ [Adiuua me] quia per me et a me nihil poſſum [et ſaluus ero] ab omni tentatione tuo adiutorio munitus et accepta ſalute [meditabor in iuſtificationibus tuis] id eſt in tuis mandatis et hoc [ſemper] id eſt omni tempore ne adiutus in aduerſis poſtea negligens ſim in ſecundis. Vel [meditabor in iuſtificationibus tuis] credens te ſolum iuſtificatorem et firmiter tenens quod nemo iuſtus eſt niſi a te: et hoc ſemper id eſt quamdiu viuam nunquam me iuſtificans ſed ſemper humiliter peccata confitens. Et neceſſe eſt mihi: quia

6 † Spreuiſti omnes diſcedentes à † iudicijs tuis: quia iniuſta cogitatio eorum.

† ad nihilum deduxiſti † iuſtificationibus.

¶ [Spreuiſti] id eſt deſpexiſti et a te abieciſti [omnes diſcedentes a iudicijs tuis] id eſt preceptis tuis: eas non meditantes: non amantes: nec curantes: vel eos qui non penitentur peccata. Non autem diſcedunt [quia iniuſta] eſt [cogitatio eorum] id eſt retorta a rectitudine

ne iuſtitie verſaẽ circa malum. Vel iniuſta cogitatio eſt velle peccare et iudici nolle ſatiſfacere: ſufficientem cauſam diſcedendi poſuit cogitationem: hac enim acceditur ad deum vel diſceditur ab eo a qua omnia bona vel mala procedunt. Et ideo ſpreuiſti, quia

7 Preuaricantes † repu-
taui omnes peccatores
terræ: † ideo dilexi teſti-
monia tua †.

†deputaui vel putaui vel exiſtimaui. †propter ea. †ſemp.

℃ [Preuaricantes] id eſt legẽ trãſgredientes [reputaui omnes peccatores terre] qui a iuſtitijs tuis diſcedunt: quia vel tranſgrediũtur legem in paradiſo datam: ad cuius tranſgreſſionẽ pertinent paruuli propter originalis vincula peccati vel legem ſcriptam in codice; vel naturalem inſitam in corde dicentem quod tibi non vis fieri alij ne feceris: quã null⁹ ſinitur ignorare: dũ id quod facit non vult pati: et ſic omnes peccatores ſunt preuaricatores: id eſt a lege dei variãtes ſeu declinantes [ideo] vt non eſſem preuaricator et peccator [dilexi teſtimonia tua] id eſt precepta voluntati tue teſtificantia. Et ne mouear ab illis

8 Confige † timore tuo
-carnes meas: à iudicijs
enim tuis timui.

†clauis a.

℃ [Confige] id eſt comprime [timore tuo] caſto [carnes meas] .i. carnalia deſideria: illa ſcz reprimendo et mortificando: q: inde puenire ſolet puaricatio [a iudicijs enim tuis timui] quib⁹ grauiter punis delinquẽtes: et i hoc ſeculo et in futuro iã timui timore ſeruili q̃ſi diceret: da mihi timorem caſtum quo comprimantur carnalia vitia: ad quez petendum timor ſeruilis me perduxit quo tua timui iudicia. Timor enim ille quo non amatur iuſtitia ſz timeẽ pena ſeruilis eſt: q: carnalis eſt: et ideo carnem non crucifigit non viuit peccandi voluntas et ſequereẽ opus ſi ſperareẽ impunitas mallet enim licere et dolet nõ licere quod lex vetat q: non ſpiritualiter eius bono delectatur: ſed carnaliter malum metuit: qd̃ minatur. Timore autem caſto peccare timet charitas: etiam ſi ſequatur impunitas.

Ayn.

1 Feci iudiciũ & † iuſtitiã: † non tradas me † calũniantib⁹ me.

†me †nocentibus.

℃ Qui ſupra dixit odio ſe habere iniquos in hac decimaſexta litera petit aduentum chriſti: quia tempus eſt ſuperbos deſtrui et quia tunc vigilandũ eſt contra chriſtiane fidei aduerſarios: ideo huic octonario preponitur litera. Ayn que interpretatur oculus et itelligitur oculus ſpiritualis quo preuidet quid tenẽdum ſit et quid non. Vel Ayn interpretatur fons quod conuenit: quia videre eſt fons vel origo iuſtitie vel peccati. Si enim videns pulchram mulierem laudaſti opus dei: ocul⁹ tuus fuit fons iuſtitie. Si autem concupiſti fons peccati. Si etiam videns poſſeſſiones pupillorum inuaſores eorum repuliſti: ocul⁹ tu⁹ fons fuit iuſtitie. Si autem inuidiſti et inuaſiſti fons peccati. Iſte ergo preuidens iudicium dei bona fretus conſcientia dixit: cõtrario autem carnalibus concupiſcentijs q̃ rectum impediunt iudicium [Feci iudicium] interius diligẽter quod bonum eſt diſcutiẽdo: et in iudicijs diſcernendo [et iuſtitiam] exterius quod iuſtum eſt exequendo et operibus adimplendo: et ideo [non

Ayn quid interpretatur.

tradas me;id eſt tradi permittas me deſerendo ſecundum animam etiā ſecundum corpus[calumniantibus me]id eſt crimina mihi falſe imponentibus:et propter iuſtitiā me perſequentibus. quaſi dicat nō permittas me incidere in poteſtate eorum ſic vt timendo mala per peti eis cedam vt mala faciam a quo accepi victoriam concupiſcentie ne voluptate pertrahar ab illo etiam petit robur patientie ne dolore frāgatur. Ne inquam tradas me: ſed potius.

2 † Suſcipe ſeruum tuū in † bonum: non † calumnientur me ſuperbi.

†excipe †bono †vt

❡ [Suſcipe]id eſt ſurſum cape vt patronus [ſeruum tuum]quaſi diceret proſit mihi quod ſeruus tuus ſum non alterius[in bonum]gratie et virtutis. Illi impellūt vt cadam in malum tu excipe in bonū [non calumnientur me]id eſt non me ſuperent et capiant calumniando[ſuperbi] ſcilicet ſpiritus maligni et homines iniqui eorum miniſtri a quibus humilitas chriſtiana deſpicitur Sed horum omnium calumnie vincuntur cum diligentiſſima pietate chriſtus et eius eloquia attenduntur. Unde iſte dicit:

3 Oculi mei defecerūt in ſalutare tuum: & in eloquium iuſtitiæ tuæ.

❡ [Oculi mei]interiores ſcilicet intellectuales et intuitus mētis [defecerunt]a ſe ſitienter et ardenter intuendo[in ſalutare tuum]id eſt in chriſtum eius aduentum preſtolando. Iſti oculi anime tota mentis intentiōe in xp̄o ſunt defixi. In illo enim quē diligimus totis oculis occupamur ne quicquam aliud videre delectat. Non poteſt hoc dicere niſi qui a mundanis ſolicitudinibus et voluptatibus intentionem omnē ſue mentis euertit [et in eloquium iuſtitie tue]eloquium iuſtitie dicit verba euangelica que chriſtus dicturus erat vt nos iuſtificaret iuſtificant enim opere perficientem ac continent iuſtitiam et veritatē. Unde.

4 Fac cum ſeruo tuo ſecundūm miſericordiam tuam: & iuſtificationes tuas doce me.

❡ [Fac cum ſeruo tuo]non alterius id eſt mecū[ſm miām tuam]et nō ſm iuſtitiā meā vel merita ſupplēdo defectū meū p tuā gratiā. Iuſte ita petit quod ſm miſericordiā fieri ſibi querit. Et ſubiūgit quod fieri velit dicens[et iuſtificationes tuas] i. mādata tua. Vel[iuſtificationes tuas]in lege contentas quibus tu iuſtos facis nō homo ſe[doce me] vt poſſim eas intelligere earumque virtutem(ſicut ſepius optaui)aduertere et eas opere adimplere. Et ideo doce me:quia

5 Seruus tuus ſum ego:da mihi intellectum ut † ſciam teſtimonia tua. †diſcas

❡ [Seruus tuus ſum ego]et non alterius:quia nullum alium deum vel dominum profiteor niſi te:propter quod teneor mandatum tuū adimplere:quod non poſſum niſi intelligam et ſciam:et ideo[da mihi intellectum]inſtruendo me[vt ſciam teſtimonia tua]id eſt precepta et mandata tua:et ſic valeam adimplere ea. Nunquam eſt intermittenda iſta petitio: non enim ſufficit accepiſſe intellectum et dei teſtimonia didiciſſe niſi ſemper

accipiatur et quodammodo ſemper bibatur de fonte lucis eterne. Ad teſtimonia quippe dei quanto ſit quis intelligentior tanto magis ac magis ſitiuntur. Et ideo da intellectum: quia modo

6 Tempus faciendi † domine: diſſipauerũt legem tuam. ſbño.

¶ [Tempus] eſt hoc [faciendi] o [domine] et adiuuandi non differendi ſcilicet vt des mihi intellectum ⁊ inſtruas me ſeruum tuum quia iniqui [diſſipauerunt legem tuam] preuaricando aliter ꝙ preceptum ſoret agentes ⁊ preuaricationis iniquitate eius integritatẽ non cuſtodiẽtes. Cum enim ab iniquis diſſipatur lex dei tunc adeſt tempus intellectum dãdi/docẽdi: loquendi/et predicandi. Hec poſſumus referre ad mores quotidianos: nunc enim propter fidei defectum opus eſſet facto vt viri iuſti opponerent ſe hoſtibus eccleſie in martyrio. Et

7 Ideo dilexi mandata tua: ſuper aurum & thopazion.

¶ [Ideo] ſcʒ quia ego ſeruus tuꝰ ſum: et tu dominus meus es: et quia iniqui diſſipauerunt legem tuam: ego econtra tãto magis [dilexi mandata tua] vt ex dilectione implerem ea ſane et veraciter intellecta [ſuper aurũ ⁊ thopazion] id eſt plus ꝙ quecũqʒ precioſa ⁊ ſuper omnia mundana: ponit enim rem determinatam pro indeterminata. Cum ipſa mandata ſuper aurum ⁊ lapidem precioſum amantur omnis pro ipſis mandatis terrena merces vilis reputatur: nec vlla ex parte cõparantur quecũqʒ alia bona hominis his bonis quibus ipſe homo ſit bonus.

8 Propterea ad omnia mandata tua † dirigebar: omnem uiam † iniquam odio habui. † corrigebar. ſiniq tatis.

¶ [Propterea] id eſt propter hoc ꝙ ita dilexi [ad omnia mandata tua] quibus dilectione coherebam [diregebar] in cogitationibus verbis et operibus: illa recta intentione faciendo: et in omnibus ſecundum ea me regulando vt ad dexteram vel ad ſiniſtram non declinarem et ex rectis rectus fierem. Unde [omnem viam iniquam] ſcilicet a recta via ad peccata ducentem [odio habui] ita vt omnia mala euitarem. Qui enim amat rectã viam neceſſario odit inquam: quia alr̃ ad oĩa nõ põt dirigi mãdata. bonũ enim ſeſe diligit aſpernatur ꝙ contraria. Phe.

1 MIrabilia teſtimonia tua †: † ideo ſcrutata eſt ea anima mea. † dñe † ꝓpter hoc.

¶ In hac decimaſeptima litera dicit ſe os aperuiſſe ⁊ ſpiritũ attraxiſſe vt eius audiatur oratio: ⁊ ploraſſe: quia non eſt lex a iudeis cuſtodita: vnde congrue huic octonario premittitur litera Phe que interpretatur errauit: quia hic condolet his qui errando a via veritatis calumniãtur quibꝰ proponit quõo ſcrutaꝛ legẽ ⁊ qualẽ intellectũ in ea hẽat. Iſte ergo dolẽs de errore ꝓpli: ſʒ nõ deſperãs dr̃. [Mirabilia] .ſ. ſũt [teſtimonia tua] .i. mãdata cũ teſtificatiõe ĩ lege data q̃ ẽt ſũt teſtimonia bõitatis dei. Uł [teſtimõia tua] .i. ſacra ſcriptura q̃ Phe ĩ q̃d ĩter p̃tatur

atteſtaſ dei opera et facta.Et ſunt mirabilia:quia per ea virtus miſericordie iuſtitie et potentie dei: in parcendo alijs alios puniendo et inſolita faciendo hominibus innotuit[⁊ ideo]diligenti indagine querēdo[ſcrutata eſt ea aīa mea] vt me ad intelligendum:et credēdum illuminarent et in operibus dirigerent:quia

2 † Declaratio ſermonum tuorum illuminat: † & † intellectum dat paruulis.

†manifeſtatio. †intelligere facit paruulos.

¶[Declaratio]id eſt manifeſtatio [ſermonum tuorum]id eſt mandatorum tuorum vel ſacre ſcripture [illuminat]animam meam dirigēdo vt ſciat quid agendum ſit et quid omittendum :ideo ſequitur [⁊ intellectum]ſcilicet interiorem et intelligentiam[dat paruulis] id eſt vere humilibus : ſoli enim paruuli illuminantur.Unde dominus in euangelio.Confitebor tibi pater domine celi ⁊ terre:quia abſcondiſti hec a ſapientibus et prudentibus et reuelaſti ea paruulis. Noli ergo p̄ſumere de te et de tuis q̄ nulla eſt virtute et intelliges ⁊ cum deſiderarem cōplere mādata

Matt. xi.

3 Os meum aperui & attraxi ſpiritum : quia mandata tua deſiderabam.

¶[Os meum aperui] petendo/ querendo/pulſando / confitendo. Uel[os meus]ſcilicet anime id eſt mentis introitum ⁊ cordis auiditatem[aperui]ſicut ſitiens in eſtu aperit os ſuum hoc eſt intellectum per conatū extendi ad diſcendū et capiendum verbū dei ⁊ ſitiēs[attraxi]et hauſi[ſpūm]bonū vū faceē qđ p me nō poterā[qꜫ mādata tua deſiderabā p̄e oib⁹ ſcire ⁊ facere.Modū ipſoꝝ q̄ ex vehemētia deſiderij alicui⁹ inſpirāt exp̄mit ⁊ cū multis ſuſpirijs deſideriū mādatoꝝ implendoꝝ oſtēdit:⁊ quia deſiderabam mandata:ergo.

4 † Aſpice in me & miſerere mei : ſecundùm iudicium diligentium nomen tuum.

†reſpice.

¶[Aſpice i me]radios grē ad me dirigendo:⁊ vide conatum meum dādo gratiā quā peto.Unde qꜫ aliqn̄ aſpicit irat⁹ vt perdat addit[⁊ miſerere mei]auxiliū mie mihi impendēdo ⁊ hec[ſꝫm iudiciū diligētium nomē tuū]id eſt ſꝫm iudiciū qđ feciſti in eos qui te diligunt:qꜫ vt te diligerēt tu p̄i⁹ eos ex miſericordia dilexiſti:vel iudiciū dei eſt vt diligentib⁹ det auxiliū mie ne ſui decipi valeant vel deficere:quaſi diceret:ita fac mihi ſicut ſoles facere eis qui diligunt te.Et

5 Greſſus meos dirige ſecūdùm eloquium tuū: & non dominetur mei omnis † iniuſtitia.

†iniquitas.

¶[Greſſus meos]id eſt mot⁹ aīe ⁊ affectus vel opera mea:quib⁹ velut greſſibus progredior i vita[dirige]nō ſꝫm corporeas meas volūtates:ſꝫ[ſꝫm eloquiū tuum].i.ſꝫm tua p̄cepta ⁊ iuſſa ne ſeducātur p vitia.Un̄ ſubdit[⁊]ſic[nō dominetur mei]id eſt nō preualeat mihi dominādo licet pulſet tētādo[oīs iniuſtitia]id eſt quodcūqꜫ peccatū ⁊ dicit oīa quia in alijs legem ſeruaſſe nō ſufficit ſi in vno offendit: orat hic vt precepta que deus imposuit iubendo implere faciat adiuuando.Et

Redime

6 Redime me à calum
nijs hominum: ut cuſto
diam mandata tua.

¶ [Redime me a calūnijs] id eſt falſis criminationibus & criminū impoſitionibus [hominū] ſcʒ impugnantium me: et controuerſijs vias meas impedientium: hoc eſt dato ſpiritu tuo ſancto tu age et fac ne criminationes eorum falſas pertimeſcaʒ ne me calūnie eorum terroribus vincāt: & a tuis mandatis ad ſua mala traducant. ita vt data mihi patientia etiam inter ipſas calūnias [cuſtodiaʒ] quieti⁹ & deuotius [mandata tua] viuendo ſecundum ea. qui enim opprimitur calumnijs non facile ſeruat mandata. Et

7 Faciem tuam illumi-
na ſuper ſeruum tuum:
& † doce me iuſtifica-
tiones tuas.

† docēdo.

¶ [Faciem tuā] vel gratie vel ſpiritualis in ſcripturis intelligētie [illumina ſuper ſeruum tuum] id eſt preſentiam gratie tue manifeſta ſubueniendo & opitulando: vel fac me clare cognoſcere ſcripture ſacre veritatem per quam tanꝙ p faciem et ſpeculum cognoſceris [et] ſic illuminādo [doce me iuſtificationes tuas] in lege & ſcriptura cōtentas vt faciam eas ſcilicet precepta quibus iuſtificas. Non eniʒ ſufficit ſcire ſi non deſ & facere. Ex operib⁹ enim probatur ꝙtum qs in ſcriptura ſacra ꝓfecerit: ita fac ſicut deprecat⁹ ſum & debes. quia

8 Exitus aquarū † de-
duxerunt oculi mei:
quia non cuſtodierunt
legem tuam.

† deſcē derunt

¶ [Exitus aquarum] i. effuſiōes lachrymarum pro recordatiōe peccatorum [deduxerunt oculi mei] copioſe lachrymando [q2 nō cuſtodierunt legem tuam] idem ipſi oculi mei per quos tanꝙ per feneſtras mors intrauit. Uel [q2 nō cuſtodierūt legē tuā] ipſi calūniātes & vtraꝗ de cauſa plorandū eſt: & pro peccatis ꝓprijs: et pro alienis. Ideo autem ita flet nec tedio vincitur: nec labore laſſat: q2 ſic flēdo impetratur grā dei delēs iniquitates & adiuuans volūtatē. Zade.

1 IUſtus es do-
mine: & rectū
iudicium tuū.

¶ Victa carne clauiſꝗ confixa a peccatis p lachrymas deletis: in hac decimaoctaua litera iudicia dei laudat & eloquia ignota veneratur: petens intellectū vnde viuat & ſe conſoletur. Vñ huic octonario premittit lr̄a Zade que interpretatur cōſolatio. Ubi precedit pura confeſſio: ibi ſequit ſalubris cōſolatio: qui ergo ſupra iniuſtitiam ſuam deflēdo accuſabat et triſtis de errore calūniātiū lachrymas fundebat: hic ſe ꝯſolat p iuſtitiā dei quā cōfitet & laudat quaſi diceret: iō ſic ploro pctā quia ſcio ꝙ [Iuſt⁹ es] ſ teipō [o dñe] tu ꝗ punis pctā [& rectū] ſc ſi [iudiciuʒ tuū] quo alios ſm iuſtitiā tuā iudicas: hec itaꝗ iuſtitia dei rectūꝗ iudiciū oī eſt metuēda peccāti: hac enī dānātur diuinitus quicūꝗ dānantur: nec omnino eſt qui dei ſua damnatione contra deum iuſtum conqueri poſſit. O peccator attende iſtum verſiculum & deſine facere malum: quia iuſtum eſt dei iuſti iudicium: reddit enim vnicuiꝗ iuxta ſuum meritum et demeritum.

Zade ꝗd iterpretat.

Et vere iuſtus quia

2 Mandaſti iuſtitiam
†valde teſtimonia tua:& veri-
tatem tuam † nimis.

¶ [Mandaſti] id eſt precepiſti ſci
licet tu qui ſic iuſtus es ꝛ alios iu
ſte iudicas [iuſtitiam] id eſt man-
data tua iuſta ſcilicet [teſtimonia
tua] q2 probant te iuſtum [ꝛ veri-
tatem tuam] quia probant te ve-
rum [nimis] id eſt valde cuſtodiri
precepta diuina: propter diuerſas
ſignificationes diuerſis nominib9
nuncupantur. Juſta dicũtur eo ꝙ
iuſte viuere nos docẽt. Teſtimõia
appellãtur q2 dei volũtati ac bo-
na bonis mala malis atteſtãtur.
Ueritas nũcupant̃ q2 veritatẽ cõ
tinẽt ꝛ vera ſunt que dicunt et q2
mandaſti. ideo

3 † Tabeſcere me fe-
†tabe fecit me. cit zelus meus : quia
obliti ſunt † verba tua
†verbo rũ tuo- rũ. inimici mei.

¶ [Tabeſcere] id eſt pene merore
deficere [me fecit zel9 meus] id eſt
charitas et feruens amor circa le-
gẽ q̃ feruebã vt cuſtodiret̃ lex tua
ab alijs [q2 inimici mei] q̃ me odiũt
ꝓp legẽ tuã quã teneo [obliti ſũt] .i.
ſic agũt acſi obliti eẽnt ꝟba tua] ꝛ
precepta. facientes cõtra ea acſi ni-
hil reputarẽt illa. Jſte nõ igratus
gratie dei per quam fuerat ex ini-
mico recõciliatus deo: etiam ſuos
inimicos diligebat et eos deo ʒela-
bat tabeſcens et dolens pro eis.
Jdeo autem ſic ʒelo. quia

4 Ignitum eloquium
†valde tuũ † vehemẽter:& ſer
uus tuus dilexit illud.

¶ [Ignitũ] eſt ſpiritu ſancto [ve-
hementer] id eſt valde [eloquium
tuum] a te in lege datum: id eſt ver
ba ſacri eloquij tui: quia purgat
corda vt fornax aurũ accendit: ꝛ in
flãmat ad dilectionẽ: illuminat ad
cognitionem; hũc ignem venit do
minus mittere in terram [et ideo
ſeruus tuus] ſcil3 ego ꝛ quicunq3
tibi obediens [dilexit illud] ʒelãdo
pro ipſo. Qui enim eloquia dei di-
ligit: id in opere cum feruore per fi-
cit: et oblitos ad hoc adducere fla-
grat quod ipſe ardenter amat. Et
cum hoc ita ſit et ſi

5 † Adoleſcentulus
ſum ego & cõtemptus: †iuuẽior ego ſum
iuſtificationes tuas non
ſum oblitus.

¶ [Adoleſcentulus] et iunior [ſum
ego] id eſt reputatus inſipiens et
ſine ſcientia ad modum adoleſcen
tis [ꝛ contemptus] id eſt deſpect9
ab inimicis: tamẽ [iuſtificationes
tuas] id eſt mandata tua nõ ſum
oblitus] vt illi maiores ſcilicet ini-
mici mei: ſ3 frequẽter habeo i cor-
de ad meditãdũ: i ore ad docẽdũ: i
manu ad faciẽdũ. Ubi nota Quã-
uis hec dauid ex ꝑſona ſua dicat q̃
adoleſcẽcior ceteris fratrib9 quaſi
cõtẽpt9 ad oues paſcẽdas direct9
dehinc regno elect9 eſt: tamen hec
ad ppl'm xp̄ianũ referẽda ſunt qui
p̄mo cõtẽpt9 recolẽs iuſtificatio-
nes dei: ꝛ accipiens ꝑuos primo
genita ꝑuos effectus eſt. Et meri-
to non ſum oblitus: quia

6 Iuſtitia tua iuſtitia in
æternum:& lex tua ve-
ritas.

¶ [Juſtitia tua] o deus qua iuſte
reddis vnicuiq3 iuxta opera ſua
eſt [iuſtitia in eternum] dura-
tura: quia eterna bona bonis: et

eterna ſupplicia malis promittit: et a nullo vnq̄ calūniari poterit. Uel iuſtitia dei eſt eterna: quia ꝗſ quis eam ſequitur in eternū gaudebit: ſꝫ iuſticia hominis id eſt ab homine inſtituta eſt temporalis: ⁊ quandoq̄ʒ patitur calūniā. [et lex tua] eſt [veritas] in ſe et vera per omnia quia nullam continet falſitatem. Uel [Lex tua] noua eſt [veritas] et res non vmbra ⁊ figura vt lex vetus. Et pro hac lege tua

7 Tribulatio & † anguſtia inuenerunt me: mandata tua meditatio mea eſt.

† neceſſitas.

¶ [Tribulatio] exterior [et anguſtia] interior que immittuntur iuſtis tanq̄ munera ad pōdera peccatorum deponenda ⁊ merita augmentanda [inuenerunt me] expectantem et paratum id eſt venerunt ſuper me: et quantuncunq̄ʒ ſeuiant tamen his non obſtantibus [mandata tua] non vindicte [meditatio mea eſt] quod eſt remedium contra tribulationes. quaſi diceret: nulla tribulatio a lege tua diuellere me poterit. Seuiant ergo inimici et perſequantur dum tamen mandata dei non relinquantur: et ex ipſis mandatis etiam qui ſeuiunt diligantur. Quia

8 † Aequitas teſtimonia tua in æternum: intellectum da mihi & uiuam.

† iuſtitia.

¶ [Equitas] et iuſtitia in ſe ⁊ equitatis indicatiua ſunt [teſtimonia tua] ſcilicet precepta legis cū teſtificatione tua data vł ipſa ſcripturarum verba [in eternum] ⁊ omni tempore: quia nūq̄ in aliquo iniqua vel falſa reperiuntur: ⁊ iō in tribulationibus et neceſſitate [intellectū da mihi] ad ea cognoſcenda ⁊ opere implenda: ⁊ vt ſciā q̄ nihil eſt qḋ perſequētes tollāt [⁊ viuā] vita grē in pñti ⁊ glie in futuro. Perfecta qdē virt⁹ eſt intellectus: ſi quis qḋ ſenſu capit factis exequitur. Coph.

1 Clamaui in toto corde exaudi me domine: iuſtificationes tuas † requiram.

† exqrā

¶ In hac decimanona litera promittit ſe iuſtificationes dei exquirere. Et quia quanto magis vult bonis inſiſtere tāto magis diabolus conatur ſeducere: et in malis ne reſpiceret concludere: opus eſt ad deum clamare: ideo poſt errorē accepta ſuperius conſolatione iſte concluſus aſperius clamat hic ſtudioſius. Unde huic octonario premittitur litera Coph que interpretatur cōcluſio vel aſpice quod idē eſt in ſenſu: qꝛ concluſus debet circumſpicere ⁊ cauſam periculi non diſſimulare. Concluſio vero eſt in anguſtijs mētis cōtra quā adhibēda eſt medicina orōnis. Clama ergo ad medicū qui vero nō ferro ſanare conſueuit. Uñ ⁊ hic ait. [Clamaui] ad te preces fundēdo [in toto corde] attēde quoad intellectū: deuote quo ad effectū: nō aliunde cogitando: nō aliud querēdo. Clamor cordis etiā ſilente voce a deo auditur: et ille clamor eſt magna intentio cogitatiōis: ille enim clamor fit ſublimitate cogitationum cōtemptuq̄ʒ virtutum: ⁊ ideo [exaudi me] o [domine] ad hoc ſcilicet vt [iuſtificationes tuas requirā] vtiq̄ʒ faciendas non tm̄ ſciendas quia non eſt ſatis ad deū clama-

Coph qđ interpretatur.

te ſʒ ⁊ iuſtitias ac mādata eiꝰ opꝫ exqrere ⁊ tenere. Et quaſi repetit.

2 Clamaui † ad te ſal-
uum me fac: † ut cuſto-
diam † mandata tua.

†nō hʒ ad †et †teſtimonia

❡ [Clamaui ad te] orādo deuote: quia enim vndiqꝫ ſunt hoſtes vocādus eſt qui ſit auxilio [et] tu [ſaluum me fac] ſcilꝫ in anima a peccato ⁊ omni periculo [vt] melius [cuſtodiam mandata tua] ea operre adimplendo. Ac ſi diceret da vires vt poſſim implere quod iubes vt non negem per infirmitatem. Ubi enim eſt ſalus ⁊ vigor anime efficit vt facienda fiant et vſqꝫ ad mortem: ſi opus eſt certetur pro veritate vbi nō eſt iſta ſalus ⁊ virtus / ſuccumbit infirmitas.

3 Preueni in † maturi-
tate & clamaui: † quia
in uerbá tua ſuperſpe-
raui.

†tēpeſta nocte. †in verbis tuis ſperaui.

❡ [Preueni in maturitate] hic ſubauditur in id eſt in immaturitate. Per immaturitatem intelligitur nox intempeſta id eſt importuna actionibus. Tempeſtiuū eñ dicitur oportunū [et clamaui] orādo ad te domine: hoc eſt in tempore nocturno ⁊ immaturo magno orandi affectu quaſi quodam clamore mentis preueni horam humanis actionibus oportunam: qꝛ [in verba tua] quibus preuenientibus et vigilantibus promittis bona eterna [ſuperſperaui] id eſt valde ⁊ ſuper merita ſperaui ſemꝑ creſcēs in ſpe ēt in aduerſis. Et

4 Peruenerunt oculi
mei ad † te diluculo: ut
meditarer eloquia tua.

†matutinum.

❡ [Peruenerunt] ſcꝫ [oculi mei] interiores [ad te] directi in [diluculo] id eſt mane et tempeſtiue ante diem a ſimili ſtrenui operarij qui ante lucem ſurgit ad bene operandum [vt meditarer eloquia tua] ſuauia id eſt legem eloquia tua cōtinentem. Non enim lux ſeporatū repperit / ſed ſtrenue vigilantem et circa diuina eloquia oculorum ſpiritualium intentione meditantem. Pudor eſt enim ſi radius ſolis in ſtrato ocioſum te inueniat. Et qꝛ ita ſtudioſe ad te vigilo: ideo

5 Vocem meam † au-
di ſecundùm miſericor
diam tuam † domine:
& ſecundùm iudicium
tuum uiuifica me.

†exaudi dñe. †nō hʒ

❡ [Uocem meam] qua clamo ad te [audi] auferendo penam peccati: ⁊ hoc [ſm miſericordiam tuam] o [domine] de qua confido non ſm merita mea que non habeo: [⁊ ſm iudicium tuum] quo ſupplicibus parcis et ſe damnantes abſoluis [viuifica me] per gratiā tuam ne moriar per culpam / ſʒ viuam per gratiam. Cōgruus ordo ꝙ premittitur miſericordia et ſequitur iudicium: prius enim deus ſm miſericordiam aufert a peccatoribus penam: eiſqꝫ poſtea iuſtis ſm iudicium dat vitam. Et neceſſe eſt vt viuifices: quia

6 Appropinquauerūt
perſequentes me † ini-
quitati: à lege autē tua
longè facti ſunt.

†iniquitate

❡ [Appropinquauerūt] id eſt approximando ſe coniunxerunt [perſequentes me] iniuſte verbis ⁊ factis [iniquitati] et ſceleri ſcilicet me perſequendo [a lege autē tua]

que pcipit diligi proximũ ⁊ prohibet perſecutionem innocentium et omne peccatũ [lõge facti ſunt] ex hoc ipſo. Quo magis iniquitati appropiant eo magis a iuſticia elongantur qui enim appropinquat vni extremo elõgat ſe ab oppoſito: hoc ideo dicit vt cauſa ſua melior ꝙ illorum eſſe videatur. Illi appropinquauerũt: ſed mihi nõ nocuerunt: quia

7 Prope es tu domine: & oẽs uiæ tuæ ueritas.

¶ [Prope es tu] o [domine] mihi qui in lege tua maneo ad me ſaluandum et eos repellendum [et omnes vie tue] ſunt [veritas] et iuſticia. quaſi diceret: dũmodo mihi aſſiſtas ſiue dimittas in tribulatione ſiue liberes totum iuſte facis qui nullum immeritũ dãnas: ſed multos immeritos ſaluas. Vñ etiam in tribulationibus ꝙ eas non immerito patiuntur tribuere veritatem deo ſanctorum eſt vſitata confeſſio. quicquid enĩ patiunt totum merito ſe pati fatentur. Et

8 † Initio cognoui de teſtimonijs tuis: quia in æternum fundaſti ea.

Iob

¶ [Initio] id eſt ab initio vel a principio: ſcilicet quo primo intelligere cepi ea [cognoui de teſtimonijs tuis] id eſt verbis legis quibus teſtatus es et promiſiſti daturum te eſſe regnum tuis filijs ſempiternum [quia in eternum fundaſti ea] manſura: quia id quod per ea pmiſiſti eſt eternum. Nam per ſe ipſa teſtimonia non erunt neceſſaria quando res ipſa videbitur propter quam credendam teſtimonia requiruntur. Vel teſtimonia dicit precepta que dicunt in eternum fundata: quia pro eis neglectis vel ſeruatis pena vel merces redditur eterna. Res.

1 Vide humilitatẽ meã & eripe me: quia legem tuam nõ ſum oblitus.

¶ Qui ſupra ſe dixit clamaſſe in hac viceſima litera petit viuificari: quia precepta dei ſummo ſtudio que ſunt et quia nemo iuſtificatur niſi per humilitatem que eſt caput omnium virtutum idõ huic octonario premittitur litera. Res que interpretatur caput vl' prima tus. ¶ Moraliter caput eſt humilitas ſ; ſſlat⁹ nõ tenet hoc caput. ¶ Myſtice caput nr̃m xp̃s eſt ſine quo viuẽdi vſus haberi nõ poteſt: et idõ ſeruari debet. Primatum etiã eſt dñs xp̃s qui ablatus maiori datus eſt minori iacob. i. populo chriſtiano. dixerat ille prope es tu domine ergo. [Vide] oculo miſericordie [humilitatem meam] i. placeat tibi humilitas mea que ẽ in operibus et tentationibus que omni chriſtiano neceſſaria eſt [et eripe me] a diabolo mundo ⁊ carnis tentamento [quia legem tuã] que dicit qui ſe humiliat exaltabit [non ſum oblitus] ſed memoriter tenui. Vel [vide humilitatẽ] i. afflictionẽ quam in nomine tuo patior [et eripe me] ab iniquis [quia legem tuam non ſum oblitus] q̃ nos non feriendo ſed patiendo pugnare iuſſiſti. Minus dicit ſcilicet [non ſum oblitus] et plus intelligit ſcilicet ꝙ valde memini. Et

Res qd interpretatur.

2 Iudica iudicium meũ & redime me: propter eloquium tuum uiuifi-

ca me.

¶ [Iudica iudiciũ meũ] i. diſcerne cauſam meã quã habeo contra diabolũ et hoĩes iniquos trahentes me frequẽter ad malũ [⁊ redime me] i. tãq̃ precio redẽptũ libera me a periculis et malis [ꝓpter eloquiũ tuũ] ſcʒ humilitatis obſeruatũ. Uel [ꝓpter eloquium tuũ] ſcilicet legis tue que promittit vitam ⁊ dirigit ad eã [viuifica me] mõ vita grẽ ⁊ tandẽ vita glie. verecundie hoc dicit vt qui de meritis diffidit propter verbũ dei ſperet clementiam. me viuifica. Sed

5 Longe ſ à peccatori- ſeſt
bus ſalus: quia iuſtifica
tiões tuas nõ exqſierũt.

¶ [Longe] ſcʒ eſt [a peccatoribus] ⁊ impijs ſuperbis [ſalus] a qua lõge ſe fecerunt [quia iuſtificatiões tuas] i. legem ⁊ mãdata tua que iuſtificant [nõ exquiſierũt] ſ. vt facerent ⁊ ſcd̃m ea viuerẽt. Uel [iuſtificationes tuas nõ exquiſierũt] ſed de ſua iuſtitia preſumpſerunt. Sed non eſt longe a me ſalus: qꝛ iuſtificationes tuas exquiſiui. In hoc omnes deuotos animat ⁊ perfidos terret. Iſte ergo a deo ſe accepiſſe videns hoc beneficium: vt cuſtodiret iuſtificatiões eius ſubiungit. Uel ⁊ ſi longe ſit a peccatoribus ſalus tñ nemo deſperet: qꝛ

4 † Miſericordiæ tuæ
† miſerationes. multæ domine: ſecun-
dũ iudicium tuum ui
uifica me.

¶ [Miſericordie tue] quibus benefacis ſine meritis et parcis peccatoribus penitentibus [multe] o [domine] qui nos de tot et tantis erũis periculis: quia multipliciter miſeris miſereris: et ideo confidẽter peto [ſm̃ iudicium tuum] quo humiles exaltas vl' quo nũc diſcernis pios ab ipijs [viuifica me] per augmẽtũ grẽ tue. Et bñ poſt miſericordiam ſubdit de iudicio: qꝛ non eſt miſericordia ſine iudicio. Ideo autem viuifica me: quia

5 Multi † qui perſe- † perſequẽtes
quuntur me & † tribu- † tribulantes
lant me: à teſtimonijs
tuis non declinaui.

¶ [Multi] ſ. ſunt [q̃ pſequunt̃ me] mortifera ſuadẽdo [⁊ tribulãt me] flagella inferẽdo. ſ. demones ⁊ mali hoies tyrãni heretici ⁊ falſi fr̃es ⁊ tñ ꝓpter hoc [a teſtimõijs tuis] i. pceptis te teſtificãtibus ſeu per te in lege teſtificatis [non declinaui] fult⁹ robore tui auxilij. vbi Ambroſius. Non eſt magnum ſi tunc a dei teſtimonijs non declines cũ te nullus affligit: nullus perſequitur. Sed non vnus perſecutor eſt. Multos miniſtros habet: ſed nõ te terreat per multas enim tribulatiões opꝫ nos introire in regnũ dei. Ubi proficit φ multi perſecutores ſunt vt inter multas perſecutiões facilius inuenias quomodo coroneris. Sed quod peius eſt nõ hi ſolum perſecutores ſunt qui videntur/ſed etiam qui nõ videntur: ⁊ multo plures perſecutores. diabolus enim multos miniſtros ſuos dirigit qui non foris tantum ſed etiam intus faciãt perſecutiones in animis ſingulorum. perſequitur auaritia: perſequitur ambitio: perſequitur luxuria. Eſt eñ malus ſpiritus fornicationis: eſt malus ſpiritus auaritie: malus ſpiritus ſuperbie: verum vt multe perſecutiões ita martyria multa. Quotidie teſtis es Chriſti. Tentatus es ſpiritu fornicationis: ſed veritas Chriſti futurum iudiciũ

Ambroſi⁹.

Actuũ xiiij.

[illegible] mẽtiſ ⁊ corporis caſtimonia nõ putaſti martyres xpi. Cetera tua es ipſa auaricie vt poſſeſſionẽ minoris inuaderes: ⁊ tñ cõtemplatiõe celeſtiũ pceptorũ opẽ magis ferẽdã ꝙ iferẽdã iniuriã iudicaſti teſtis es xpi. Cẽcarus es ſpũ ſuperbie: ſi vides inopẽ atqꝫ egenũ piamẽte cõpaſſus es hũilitatẽ magis ꝙ arrogãtiã dilexiſti: teſtis es xpi. Quis em̃ locupletior teſtis eſt ꝙ q̃ cõfitetur dominũ Jeſum in carne veniſſe cũ euãgelij precepta cuſtodit? Nã qui audit ⁊ nõ facit negat xpm: ⁊ ſi verbo fatetur operib⁹ negat. Ille ergo teſtis eſt q̃ a ſtipulãtibus facere dñi ieſu precepta teſtatur. Quãti ergo in occultis quotidie martyres xpi ſunt ⁊ ieſum dominũ cõfitentur: ergo in perſecutionibus interioribus eſto fidelis ⁊ fortis vt in forẽſibus perſecutionibus approberis. Et in intimis perſecutionibus ſunt reges et preſides terribiles iudices et poteſtates. Si culpa regnat: quot peccata: quot vicia: tot reges. Et ante hos adducimur et ante hos ſtamus: habent etiam iſti reges tribunal in mentibus plurimorum. Sed ſi quis chriſtum fateatur ſtatim regem illum facit eſſe captiuum deijcit de ſolio ſue mentis. Quomodo enim poterit diaboli tribunal manere in eo cui chriſti tribunal aſſurgit? Si declinas perſequentem: chriſtum abijcis. Ubi illum viderit diabolus ibi tentationum machinas admonet vt illuꝫ ſi poſſit excludat. Ergo qui perſecutorem refugit reijcit etiam defenſorem. Sed cum audis multi perſequentes ⁊ tribulantes me noli timere qui potes dicere. Si deus pro nobis quis cõtra nos. Uerum hoc dicit qui a teſtimonijs domini nullo vitior declinat afractu. hec [illegible] ego iquã nõ declinaui.

6 † Vidi † preuaricãtes & tabeſcebam: quia eloquia tua non cuſtodierunt. † vidi nõ obſeruantes pactum. † inſenſatos.

❡ [Uidi] autem [preuaricantes] id eſt ipſos legẽ tuã trãſgredientes ⁊ a teſtimonijs tuis declinãtes: cedẽtes pſecutorib⁹ ⁊ tribulationes nõ ferẽtes: p quib⁹ amiſſis ſocijs dolẽt ſeri. vñ ſubdit hic [⁊ tabeſcebã]. i. zelo dei ⁊ charitatis accẽſus dolebã ⁊ merebã. deide exponit in q̃ ſunt puaricãtes dicẽs [q: eloquia tua] ⁊ precepta tã dulcia tã vtilia [nõ cuſtodierũt] ſed in tribulatiõe negauerũt. Cõmendãs aũt ſe ⁊ diſferens ab eis ſubiungit: Et ideo

7 Vide quoniam mandata tua dilexi domine: in miſericordia tua uiuifica me.

❡ [Uide] hoc: ſcilicet [quoniã mandata tua dilexi] nõ tñ in me ſeruãdo: ſed etiam in me ⁊ in alijs zelando quod plus eſt ꝙ ſeruare: quia hoc eſt charitatis illud neceſſitatis. In dilectione quidem fructus eſt omnium paſſionũ et actionum. q. d. placeat tibi et remuneretur a te dilectio mea. Unde peto o [domine in miſericordia tua] non in meis meritis et iuſtitia [viuifica me] vita gratie. tua enim miſericordia ⁊ gratia ſola viuificat nos et ſaluat. Et vere viuificabis me: quia hoc dixiſti in ſcripturis veris qui ſemper vera dicis. Nam

8 Principium uerborum tuorum ueritas: in ęternum omnia iudicia iuſtitiæ tuæ.

❡ [Principium verborum tuorũ]

[illegible]

eſt[veritas]id eſt a veritate verba tua procedunt et ideo veracia ſunt vt impleant quod promittũt quibus pronũciatur vita iuſto:pena impio.Unde ſequitur[in eternũ]ſcʒ ſunt et durabũt quãtũ ad effectum[oĩa iudicia iuſtitie tue] quibus reddis premia tibi obediẽtibus ꝛ penas inobedientibus:et hec iudicia nunꝙ mutabunt:quia ſniam de bonis vel malis latauit: nec tp̃s nec vlla res ſubuertet:ſed iudicia dei de oĩb⁹.ſ.p̃mia iuſtoꝝ ꝛ pene impioꝝ ĩ eternũʒ manebunt.

Syn.

1 PRincipes perſecuti ſunt me gratis:& à uerbis tuis formidauit cor meum.

¶ Qui ſupra hũilitatẽ deo obtulit in hac viceſima p̃ma litera gratas ſibi dicit perſecutiones:quibus tã ꝙ emplaſtris vulnera peccatorum curant.Unde dicitur da nobis auxiliũ de tribulatione.Jdeo huic octonario premittitur litera Syn ꝙ interpretatur ſuper vulnus quaſi emplaſtrum.dicit enim ꝙ tribulatio curat peccatorũʒ vulnera ꝛ dat ſalutẽ.Uulnus ergo eſt peccatum: emplaſtrum eſt tribulatio.Uel vulnus eſt tribulatio:ſup vuln⁹ eſt cõſolatio eloquiorũ dei.Ad hãc ergo diuie gratie medicinã iſte exultãs vero ſamaritano vulnera ſua curãda detegit quaſi dicat viuifica me ꝛ neceſſe eſt:quia[Principes]hui⁹ mundi ſcilicet demones rectores tenebrarum harum:vel mali homines potentes ſcilicet tyranni heretici:ꝛ falſi fratres [perſecuti ſunt me]et hoc[gratis]id eſt ſine cauſa ꝛ meis meritis vel fruſtra:quia nõ habuerunt intentum ꝛ licet perſequerentur:tamen[a verbis tuis] quibus comminaris tranſgreſſoribus legis tue penas ꝛ quibus ais. Qui me negauerit coram hominibus negabo ꝛ ego eum coram patre meo qui eſt in celis:et iterum. Nolite timere eos qui occidunt corpus:ſed eum timete qui poteſt et corpus et animam occidere in gehennam magis ꝙ a minãtibus verbis perſecutorum[formidauit] ꝛ timuit[cor meum]id eſt ego in hac perſecutione:qꝛ timor tuus excludit timorẽ eoꝝ et ſic vinco.Et idẽ

Syn qd iterpratur

Luc. xij.

Mat. x.

2 † Letabor ego ſuper eloquia tua:ſicut qui inuenit ſpolia multa.

ferul-tabo.

¶ [Letabor ego] quaſi victor[ſup eloquia tua]meditando ipſa:quia vtilia ꝛ ſalubria.Quiſquis enim in verbis dei ne in certamine vincatur formidat:ſuper eadeʒ victor exultat:bona ergo trepidatio verbi dei que exultationem generat: quia eloquijs dei vulnera curant. letabor dico[ſicut]ille[ꝗ]poſt bellum inuenit[ſpolia multa]que poſſidere poſſit ſine calumnia: imo valde ampli⁹:quia omnis theſaurus in comparatione illorum hare na eſt exigua

3 † Iniquitatem odio habui & abominatus ſum: legem autem tuã dilexi.

fimin-ſtiras.

¶ [Iniquitatẽ]nõ hominẽ [odio habui ꝛ abominatus ſuʒ] p̃ſus exhorreſcens ꝛ longe a me faciẽs[legem autem tuam]ꝛ ſi aliquando compitũ̃[dilexi]in affectu mẽtis tanꝙ quid vtile ꝛ honorabile prohibens iniquitatem ꝛ ex dilectiõe nõ ex timore impleui.Amor quippe bonorum odio malorum proba-

Bono-amor

malorum tur. Timore ergo caſto non erit odio prohibetur. amor: et illa formido nõ facit odiũ verborum dei: ſed integram charitatem vt deus ametur cuius verba timentur. Et

4 Septies in die † laudem dixi tibi: ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ. †laudaui te.

¶ [Septies in die] i. in hac vita que ſeptem diebus agit. Numerus quippe ille vniuerſitatem indicat: quia ſeptem diebus vniuerſa tempora voluuntur. ſic et illud. Septies in die cadit iuſtus ſcilicet tribulationibus et modis oibus humiliatus, et reſurgit. i. non perit: ſed proficit. Vel [ſepties] id eſt ſeptem vicibus ſcilicet in ſeptem horis canonicis [in die] ſcilicet naturali [laudem dixi tibi] id eſt laudaui te [ſuper iudicia] id eſt flagella [iuſtitie tue] id ẽ quibus corrigis et iuſtificas filios quos recipis. vel [ſup iudicia iuſtitie tue] cõſiderando oia opa tua iuſta q̃ ſunt executiones tue iuſtitie. Et merito legem tuam dilexi. Quia Prover. xxiiij.

5 Pax multa diligentibus legem tuam: & non eſt † illis ſcandalum. †eis

¶ [Pax multa] eſt: et ſi nõ ſemper tpis ſaltem pectoris et tandẽ eternitatis [diligentibus legem tuam] qua flagellas oẽs filiũ quẽ recipis: q2 charitas pellit oẽs perturbationes et tribulationes. Etenim qui deũ perfecte diligit tranquillus apud ſe manet. et ſi ẽ pugna foris nõ intus [et non eſt illis ſcandalũ] nec calcitrant contra ſtimulũ: quia non ſunt puſilli quorum ẽ ſcandalo exagitari. Vel [pax multa diligentibus legem tuam] et ſacram ſcripturam: quia in ea inueniunt remedium contra omnem deſolationem [et non eſt illis ſcandalum] hoc enim non patientur finaliter ita vt offendant et in penam incidant: dilexi inquam legem et

6 Expectabam ſalutare tuum domine: & mãdata tua dilexi.

¶ [Expectabam] ſcilicet in ſpe ſalutare tuum [o domine] id eſt effectum ſalutarẽ ſcilz in tribulatiõe mea multiplicem cõſolationẽ [et] ideo [mandata tua dilexi] per q̃ habeo ſalutare et cõſolationẽ. vel [expectabã ſalutare tuũ o dñe] ſcilz chriſtũ qui eſt ſalutare. Antiqui iſti primũ aduentũ expectauerunt: nos ſecũdũ pro quo et illi et nos mandata diligimus dilexerunt antiqui mãdata et chriſtus eos liberauit. diligamus et nos mandata: vt cũ apparuerit chriſtus vita noſtra tunc et nos appareamus cum illo in gloria. Et

7 Cuſtodiuit aĩa mea teſtimonia tua: & dilexit ea † uehementer. †valde

¶ [Cuſtodiuit aĩa mea] i. volũtas mea [teſtimonia tua] et mandata diligenter ea in opere perficiendo et exercendo: ſed quia hoc non ſufficit ſine charitate addit [et dilexit ea vehementer] id eſt valde intenſe quod plus eſt q̃ tantum cuſtodire. Qui enim diligit ipſe veraciter libenterq́ cuſtodit. Et hoc non meritis ſuis, ſed deo attribuit dicẽs. Ideo.

8 † Seruaui mandata tua & teſtimonia tua: quia omnes uiæ meæ in conſpectu tuo †. †cuſtodiui. †dñe

¶ [Seruaui] diligẽter ope ſplẽdo [mandata tua] noua [et teſtimonia tua] vetera [quia omnes vie mee].

id eſt cogitationes ac dicta et fa-
cta mea quibus velut quibuſdam
vijs progredior ⁊ proficio in con-
uerſatione vite mee] ſunt in con-
ſpectu tuo]id eſt in preſentia tua
et tibi placent quaſi dicat per hec
potui cuſtodire quia deus digna-
tus eſt intendere qui illuminat:et
errores fugat:ꝙ ſi faciem auertiſ-
ſet fuiſſet turbatus nec ea cuſtodiſ
ſem. Ad hoc ergo ſunt in conſpe-
ctu domini vie iuſtorum vt diri-
gat greſſus eorum:quia nulla via
bona eſt niſi quam deus illumi-
nat. Thau.

1 APpropinquet † deprecatio mea in conſpectu tuo domi- Ioſo
ne: † iuxta eloquium tuū da mihi intellectū. Iſm

¶ Qui ſupra gratas ſibi fore tri-
bulationes dicebat:in hac vltima
litera chriſto proximare deſiderat
precans vt veniat et ouem perdi-
tam reuocet. Et quia chriſtus ve-
niens cōſummationem eterne bea
titudinis contulit:et ab errore ad
patriam reduxit ideo huic octona- Thau
rio premittitur litera Thau que id iter
interpretatur errauit vel conſum- ptatur
mauit:quia hic dicit ſe habere con
ſummationem ad vitam eternā.
Iam olim ſe errauiſſe dicit non
modo:nunc autem dicit ſe repor-
tandum ad patriam a pio paſtore.
Nō eſt enim vitij/ ſed profectus
renunciaſſe errori. Eſt etiam in hoc
conſummatio:id eſt diſcipline per
fectio:quia plus eſt a vitio ſe reuo
caſſe ꝙ prope vitia ipſa neſciſſe.
Imbutos enim vitijs animos ex-
uere atꝫ emendare non ſolum
perfecte virtutis/ ſed celeſtis eſt
gratie. Et quaſi dicat quia ſic et
ſic egi [Appropinquet] tibi [depre
catio mea] que eſt de exhibendis
bonis factis [in conſpectu tuo] o [do
mine] vt eam a te non repellas:
ſed benigne audias:et que ſit illa
deprecatio ſubditur [iuxta elo-
quium tuum] ſcilicet legis tue [da
mihi intellectum] vt ſapiam id
quod edificationis eſt. Iuxta elo-
quium dei petit vt ſapiat ne per
humanam prudentiam euaneſcat.
Uel [iuxta eloquium tuum da mi-
hi intellectū] id eſt ſecundum alti
tudinem eloquij tui que tranſcen-
dit facultatē humani ingenij ele-
ua intellectum meum ad ipſum in
telligendum

2 Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: † ſe- Ioſue
cundùm eloquium tuū eripe me.

¶ [Intret] etiam ad te [poſtula-
tio mea] que eſt de remouēdis ma
lis factis [in conſpectu tuo] vt eam
gratanter ſuſcipias:et clementer
exaudias. Gradatim aſcēdit:quia
pl⁹ eſt intrare ꝙ appropiquare:⁊
ſubdit poſtulationē dicēs [ſm elo
quiū tuū] .i. pmiſſū [eripe me] ab
hoſtib⁹ viſibilib⁹ ⁊ inuiſibilib⁹:gra
ue eſt em̄ tādiu luctari cū eis. Uel
[ſm eloquiū tuū] id eſt ſm altitu-
dinē eloquij tui [eripe me] a labe
cōcupiſcentie:et a meditatione ter
renorum ad que meditanda et co-
gitanda natura eſt prona:da in-
quam intellectum:quia tunc

3 Eructabūt labia mea hymnū: cū docueris me iuſtificationes tuas.

¶ [Eructabunt labia mea] qua-
ſi de pleno id eſt ex cordis abun-
dantia cum magna plenitudine
extra pronunciabūt et dicēt [hym

tuum].ſ.laudē dei[cū docueris me iuſtificationes tuas]id eſt mandata ⁊ eloquia tua ꝑ q̄ iuſtificas: vt non ſolū memoria retinendo/ ſed etiā faciēdo cuſtodiā: aliter eū non eructabūt niſi tu doceas. Sic eū qui gloriatur nō in ſeipſo/ſed in domino gloriaſ hymnūq; eructat: ſed iā quia didicit: ⁊ doctorē ſuum deū laudauit: Deinde vult docere. vnde ſubdit

4 † Pronunciabit lingua mea † eloquium tuum: quia omnia man data tua † æquitas.

†pnūciauit †eloq̄a tua. †iudicia

℄[Pronūciabit]etiā[ligua mea] i. procul ⁊ ꝓpe nūciabit laudādo ⁊ alijs p̄dicādo vt ſim miniſter verbi [eloquiū tuū] i. legis tue. vnde eſt ſalus nō ocioſum verbū vn̄ reddēda eſt ratio. ⁊ decet ac iuſtū eſt id pronūciari: q: equitate fulget vn̄ ſubdit[q: oīa mandata tua]ſunt [equitas] i. equitate plena. talia autē mandata ſunt: amāda: faciēda: ⁊ vbiq; diuulgāda. Sciēs aūt iſte que pericula ſequantur docentem a contradicentibus addit

5 Fiat manus tua ut † ſaluet me: † quoniam mandata tua elegi.

†ſaluū me faciās. †quia

℄[Fiat manus tua] i. potētia ⁊ operatio adiutrix [vt ſaluet me] ab inimicis ⁊ ab omni malo ne timeā ⁊ deficiā ⁊ det pſeuerātiā vt ſufficiā ad hoc faciēdū: ⁊ audacter pronūciem: qd̄ hac fiducia peto [q: mādata tua] de oibus alijs ⁊ pre oib⁹ temporalibus [elegi] ⁊ timorē timore oppreſſi ad ea meditāda: operanda: ⁊ docenda: quia ſunt oibus ad ſalutem vtilia: ideo iuſtuꝫ eſt te iuuare me ſperantē in te. Et

6 Concupiui ſalutare tuum domine: & lex tua meditatio mea eſt.

℄[Concupiui ſalutare tuum] o [domine] i. effectum virtutis tue ſaluatricis. Uel ſalute eterna q̄ ē in te obiectiue. Alij alia querunt: ego aūt nō niſi tuam ſaluationē. i. ſalutē. q: omniū finis eſt ſpes ſalutis nō felicitas huius temporis [et] ideo [lex tua meditatio mea eſt] eo ꝙ dirigat ad conſuetudinē huius ſalutis: Qui enim cupit ſalutem meditatur iugiter in lege dei nec inde auertitur aliqua cura huius ſeculi ſiat iniquam manus tua. ⁊ ſic

7 Viuet anima mea & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.

℄[Viuet anima mea]vita gratie in p̄nti ⁊ glorie in futuro licet corpus affligatur [⁊ laudabit te]nūc etiam in flagellis que fiūt ad purgationem ⁊ ſemper in eternitate euꝫ beatis [⁊ iudicia tua] que modo icipiūt a domo dei [adiuuabūt me] q: ſanguine creuit eccleſia: iudicia dei ſanctos adiuuant dum tribulationib⁹ ꝓbantur: petōres adiuuāt dū tribulatiōib⁹ caſtigātur. Uel [iudicia tua]futura [adiuuabunt me]ad laudādum deuotius. Quis enim videns equitatē dei ī damnatione malorum ⁊ premiatione bonorum non prorumpit in laudem eius mirabilem: dico adiuuabunt et viuam. Sed quandoq;

8 Erraui ſicut ouis † perdita que perijt: quere ſeruum tuum: quia mandata tua non ſum oblitus.

†perdita

¶[Erraui]periculoſe ſepius hen
declinādo a via veritatis ad vitia
[ſicut ouis que perijt:id eſt perdi
ta fuit:ideo[quere ſeruum tuum]
ſcilicet me ſicut paſtor querit oues
perditam vt reducat eam: quia
etſi erraui tamen[mandata tua
non ſum oblitus]ſinaliter et ex
toto vn̄ q̄re me ⁊ miſerere mei et
pſice vt cepiſti:mādata obliuiſcit̄
q̄ nō ſurgit poſt caſum:q̄ errauit
⁊ nō obliuiſcit̄:ſurgit fortior:cau
tior.⁊ humilior. Nouiſſime hic ape
rit ſe: et oſtendit que perſona per
totū pſalmū loquebat̄ ſcʒ gn̄alis
iuſtus. Qui ex hac pte qua dicit
[q: mandata tua nō ſum oblitus]
eſt ouis inuēta:ſed adhuc ex alia
parte q̄ritur:⁊ p ſui paſtoris ſan-
guinē fuſum ⁊ diſperſum in oīb⁹
gentibus inuenitur. Oratio

1 PAlma totius beatitudi-
nis de⁹ qui fideles tuos
vt in lege tua ambulent
teſtimōia tua ſcrutent̄ mādata cu
ſtodiant ſalubria prouiſor infor-
mas:concede nobis iuſtificatiōes
tuas toto corde querere:eloquia
intelligere mirabilia predicare:vt
qui hactenus ſeu oues perdite er
rauimus tuis pijs humeris reſti-
tuti paradiſo gloriemur. Per dn̄ʒ.

Pſalmus de clamore pœnitētis aſcendere & proficere cupientis: ac dolore ſuę longę in hac vita peregrinationis.

Pſalmus.CXIX.

1 AD † dominū
cū tribularer
clamaui: & †
exaudiuit me.

Tte dñe ſexans diſti.

¶ Auctor pſalmi pphēta dauid.

¶ Titulus canticū graduū. Et eſt
ſenſus hic ē cāticū graduū.i.mētis
exultatio de aſcēſu ſpūali:q: ſpiri
tuales grad⁹ ſunt iſti. Canticū eni
deſignat iocūditatē:gradus vero
aſcenſionem ⁊ profectum: magna
autem debet eſſe iocunditas ani
me proficienti ad deum. ¶ Ma-
teria:clamor penitentis aſcende-
re ⁊ proficere cupientis. Inten
tio:monere hominem ad aſcendē-
dum ⁊ proficiendum exemplis ſer
uorum dei quos de mortuis viuos
deus ipſe fecit tanq̄ carbones va
ſtatores. Sētentia in generali pro
pheta in iſto pſalmo in perſona
cuiuſlibet fidelis educti de vanita
te ⁊ malis huius ſeculi incipien-
tis iam aſcendere volentiſq̄ profi
cere ac ſoli deo inherere patientis
linguas aduerſantiuʒ clamat ad
dominum vt a linguis iniſtorum li
beretur: vehementerq̄ conqueri-
tur q̄ in hac vita diutius commo
rans malorum commixtione tan
tum pregrauatur. Aſcendens er-
go hic loquitur:et de eius profe-
ctu hic agitur licet enim gradus
vel deſcendentium vel aſcenden-
tium ſint gradus:tamen qui mo-
do in his quindecim pſalmis po-
ſiti ſunt aſcēdentes tantum ſigni-
ficant. Eſt autem aſcenſus hic ſpi
ritualis qui fit non paſſibus pe-
dum ſed promotione affectuuʒ:vt
de virtute in virtutem:⁊ de mino
re aſcendatur ad maiores vbi cha
ritas mouet pedem. Ideoq̄ quan
to quis plus diligit tanto magis
aſcendit. Et nota q̄ quindecim
gradus erant quibus aſcendeba
tur in templum ſeu domum do- Nota
mini quam rex ſalomon edificaue
rat vbi ſummus pontifex ſemel
in anno ſcilicet in feſto propicia-
tionis nō ſine ſanguine in ſancta
ſanctorum aſcendebat:et aſcenſu-
rus ſingulos pſalmos in ſingulis

gradibus ſcilicet in quolibet gra-
du vnum decantabant: ita ꝙ in vlti
mo gradu qui erat iam in atrio do
mus domini canebat. Ecce nunc be
nedicite domino ꝛc. Unde eſdras
propheta repletus eodem ſpiritu
quo dauid intelligens iſtos grad⁹
templi his quindecim pſalmis et
numero ꝛ ſignificatione concorda-
re voluit hos de noīe graduum in-
titulare. Quindenarius em̄ nume-
rus ex ſeptenario et octonario con
ſtat: ꝛ ꝑ ſeptenarium vetus teſta-
mētū intelligit: quia ſeptimus dies
in eo celebrari pcipit: die em̄ ſepti-
mo requieuit deus ab oī opere qd̄
patrarat per octonariū vero nouū
teſtamētū deſignat: quia in octauo
die quo chriſtus reſurrexit ſumpſit
exordium: et quia idē dies in magna
celebritate haberi auctoritate noui
teſtamenti iubet. Quindecim ergo
graduum ſit diſtinctio vt per hoc
explicet ſacramētum veteris ꝛ no
ui teſtamenti/ et ſignificetur vtri-
uſqꝫ teſtamēti doctrina in his gra
dibus ptineri. Et ſic ꝑ quindecim
grad⁹ in ſancta ſanctoꝝ aſcēdeba
tur: ita quindecim gradibus virtu
tū que in nouo et veteri teſtamen
to intelligunt oēs electi in ſancta
ſctōꝝ. i. in eternā beatitudinē aſcē
dēdo ꝓficiſcunt: poteſt etiā quinde
narius numerus in denarium et
quinarium diuidi: ꝛ per denarium
decem precepta: per quinarium vo
quinqꝫ ſenſus corporis intelligi.
Quia ſicut per quindecim gradus
aſcendebatur in ſancta ſanctorum
ita quinqꝫ ſenſibus corporis edo-
mitis et decem preceptis comple-
tis itur in ſancta ſanctorum id eſt
ad gaudia celeſtium premiorum.
Sunt ergo hic quindecim gradus
ſicut in templo quindecim erant
gradus quibus in illud aſcende-
batur qd̄ tēplū eſt figura celeſtis
tēpli ad qd̄ his gradib⁹ aſcēditur.

Beatitudinē ergo quā ſupior pars
alphabeticus cātauit iſti ſequētes
pſalmi ordinatis quindecim gradi
bus tā pſalmoꝝ ꝙ meritoꝝ in ſa
cramētū tam noui ꝙ veteris teſta
menti explicāt. Prim⁹ autē grad⁹
eſt a malis ſeculi exire: et vniuerſe
vanitati renunciare. Initium em̄
profectus eſt carnalia vitia relin-
quere et domino inherere. Et tunc
cum homo incipit aſcendere id eſt
cogitat proficere contempto ſeculo
ſoli deo herēs incipit pati linguas
aduerſantium et detrahentium
et quod grauius eſt quaſi conſu-
lendo a ſalute auertentium. ¶ Sē
tentia in ſpeciali. Juſtus ergo vo
lens exire de malis ſeculi quibus
premebatur dicit ſe clamaſſe ad do
minum ſic. [Ad dominum] qui po
teſt iuuare et facere faciliter [cum
tribularer] ac tentationibus ꝛ de-
ceptionibus ab aſcenſu retraherer
[clamaui] intentione cordis orādo
feruenter vt me educeret de malis
ſeculi prementibus me grauiter:
valde vtilis eſt fideli tribulatio ani
me. vnde enim tribulatur inde cō
pellitur deum orare et in eius ad-
iutoria confidere. Tunc enim pre-
ſto eſt diuinum adiutorium quan-
do deficit humanum [et exaudiuit
me] miſericorditer liberando et ad
gradus aſcendendi conſtituendo
vbi erat contra linguas detrahen-
tium; dicens.

2 Domine † libera ani
mam meā à labijs † ini- terue
quis: & à lingua doloſa. tinus ſtis

¶ [Domine] quia me in gradu con
ſtituiſti iam ergo [libera animam
meam a labijs iniquis] id eſt illoꝝ
ꝗ ꝓhibēdo ꝛ terrēdo me detinere
ꝛ ipedire conant ne mūdū ꝛ ſecula
ria negotia dereliquā: et familia-
rius tibi adhereā [ꝛ a lingua dolo-

ſa]coꝝ videlicet qui verbis ſuaſorijs et palliato conſilio me impedirent et a bono retrahere nitūtur:labia enim iniqua ſunt que aperte loquūtur malum:que palam minātur et terrēt lingua vero doloſa eſt habens imaginem conſulendi et pniciem nocendi. Sed dominus quaſi exercens iuſtum dicit ei.

Labia iniq̄ que ſunt.

3 Quid † detur tibi aut quid † apponatur: ibi ad linguam doloſam?

Jd ibit. tappe. ne:ur.

[Quid det̄ tibi]i arma [aut q̄d apponat̄ tibi]quaſi in conſolatione quo te munias [ad]i. cōtra[linguam doloſam :]que mala ſuadet et plus nocet.q.d. Quale remediū contra huiuſmodi retractiua habere poteris de lingua doloſa tantū facit mētionem:q: magis nocet:et ſub ea ſatis intelligitur alia. Magis enim timēda eſt lingua doloſa et adulatoris q̄ iniqua ꝛ detractoris duo dicit ſcꝫ dari ꝛ apponi:q: ſagitte dant̄ in arma ꝛ carbones apponunt̄ quaſi in cōſolationē.vñ ipſe dñs qui exercēs interrogat reſpondens ſue interrogationi ſubiungit.

4 Sagittę potentis acutę: cum carbonibus deſolatorijs.

[Sagitte potentis]id eſt verba dei omnipotentis ſcilicet verba ſacre ſcripture[acute]ad vulnerādū ꝛ trāſfigendum coꝛ vulnere amoris dabuntur tibi pꝛo remedio [cum carbonibus deſolatorijs]id eſt cuꝫ exemplis peccatorum ad deum cōuerſorum. Qui bene dicuntur carbones:quia conuerſi ad deum igne charitatis calefacti de mortuis reuiuiſcunt:et alijs mortuis adhibiti ſuo exemplo eos vt viuant accēdant: dicuntur etiam carbones deſolatorij ſeu vaſtatorij:quia vaſtādo ad deſolationē perducunt carnales affectiones et ſeculares amores. Jpſos enim attendendo ſi male lingue volunt nos impedire vel a bono retrahere attendimus nos ad carbones illos cogitando vel dicendo talis fuit aliquando fornicatoꝛ modo eſt caſtus talis guloſus modo eſt ſobrius et ſic de ſingulis ꝛ omnes iſti modo ardenter deo ſeruiunt:nō potero ergo quod iſte ꝛ ille poſſunt:ibi bene poſt ſagittas apponūntur:quia poſt exhoꝛtationem verboꝛum exemplis eſt agendum vt quod verbis quis accepit credat ſe poſſe cū multi delicati id illud noſcuntur impleſſe: etiā multum peccauerunt eo amplius amauerunt. Deinde aſcendens de incolatu ſuo et permixtione maloꝛum conquęritur dicens

5 † Heu mihi quia incolatus meus † prolongatus eſt † habitaui cum † habitantibus cedar: multū † incola fuit anima mea.

Jme quod † lōgius quas factus eſt. † inhabitaui. † habet nacu lis † peregrinata eſt.

[Heu mihi]Jn ſcripturis ve indicat gehenne ſuppliciū:ſed heu preſens exiliū [Unde ſequitur[q: incolatus meus]id eſt peregrinatio huius ſeculi [pꝛolongatus eſt] quia et ſi bꝛeue ſit tempus tamen deſiderio nimis longum mihi videtur:quod enim ſuſcepi per ſpem non contemploꝛ per ſpeciem:et nondum veni ad patriam vbi cum nullo malo victurus ſum et inde gemo/quia ad tumulum miſeriarum[habitaui]non cum bonis:ſꝫ [cum habitantibus cedar]id eſt in tenentibus in tenebꝛis peccatoꝛum. Cedar enim tenebꝛe interpꝛetatur et doleo cum illis eſſe:q:[mul

Cedar quid interpꝛetatur.

eſt incola] .i. peregrina a deo in regione diſſimilitudinis: puta vagando: diſcurrẽdo per multa vana et inutilia; fuit anima mea] que debebat ſolis diuinis eſſe intenta. Sicut enim corpus peregrinatur locis ita anima affectib⁹. Si deū amat anima aſcendit ad eum: ſi terram peregrinatur a deo. Et ꝙ patiens in ſua peregrinatione ſit oſtendit cum ſubdit

6 Cum his qui oderūt pacē eram pacificus: cū †loquebar illis †impugnabant me gratis.

†loque rer †debel labant

℄ [Cum his qui oderunt pacem] i. qui ſcindunt catholicam vnitatem [eram pacificus] non turbulentus. non iratus. eorum moleſtias patienter tolerando ⁊ vnitatem ſeruando vt eis pacem liberius predicarem. ſic debes habitare inter malos vt pacifice toleres inquietos. Tunc enim bonus eris cum te aliena malitia mutare non poterit [cum loquebar illis] prohibendo a malis et hortando ad bona. ipſi obſtinati [impugnabant me gratis] .i. ſine meo merito et cauſa: nolentes me audire loquentem vtilia. Et ideo ſi audire contemnunt mali nequaꝙ tamen a verbo predicationis ceſſare debēt boni: ne ſicut illi peccant ex facto ita iſti peccent ex ſilentio.

Oratio.

Tribulationum noſtrarum optime mitigator deus libera animas fidelium a labijs detrahentium iniquorum: vt adiutorijs ſpiritalibus premunite nullis impugnationibus aggrauentur. Per dñm.

Pſalmus de recurſu ad Deum & ciues cæleſtes in tribulatione & tentatione: ac diuini auxilij poſtulatione.

Pſalmus. C X X.

1 L† Euaui ocu-los † meos in montes: unde ueniet auxiliū † mihi.

†leuate †uos †illis.

℄ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℄ Idem titulus qui ſupra ⁊ idē ſenſus ⁊ ſimiliter in ſequentibus. ℄ Materia: poſtulatio diuini auxilij i tribulatiōe ⁊ tētatiōe. ℄ Intētio monere fideles vt in tribulatiōe ⁊ tētatiōe ꝑ orōnē ad deū recurrāt. ac de eius ꝓfectiōe ⁊ auxilio diuino ꝯfidāt. ℄ Sūia i gnali. ꝓpheta i iſto pſalmo i ꝑſona tribulati in tribulationibus et periculis cōſtituti ad deū et ad ciues celeſtes leuat oculos mentis. petitq; cor ſuū adiuuari precib⁹ ⁊ meritis ne mēs eius alicui tētationi ſuccumbat ⁊ impugnationi. Secūd⁹ gradus eſt petere diuinam defenſionē cui nil poſſe obuiare mōſtrat. Cui eñ de mūdo exeunti pericula occurrūt, expoſcere debet diuinū auxilium. ℄ Sētētia in ſpeciali. Qui ergo ſupra quaſi inclinatus clamauit iā reſpirans oculos ad interceſſores ſanctos leuat dicens. [Leuaui oculos meos] ſcilicet mētis et corporis [in montes] ſpiritaales ſcilicet ad ſanctos et ciues celeſtes dignitate eleuatos. A mōte chriſto qui eſt mons in vertice mōtiū dicūtur ſancti mōtes: qui prius illuminati ſunt ſole iuſtitie: et per eos aperte ſunt ſcripture [vnde] id eſt ex quibus [veniet auxilium mihi] quia ab eis tāꝗ a templo ad nos venit auxi-

lium ſcilicet per eorū ſcripturas & doctrinam per exemplum & imitationem. ac per merita et interceſſionem apud deum: ſed non eſt preſumēdum de illis uno de domino. Unde et ſubditur

2 Auxilium meum à domino: qui fecit cælū & terram.

¶ [Auxiliū meū] tamē principaliter eſt [a domino] licet per eos: qui de plenitudine eius accipiunt diuina enim adiutoria hominib⁹ preſtita et per angelos et ſanctos miniſtrata pricipaliter ſunt a deo. Illi ergo miniſtri ſed deus eſt auctor: [qui fecit celum et terram] et ergo poteſt auxiliari. Ideo hic dominus celi et terre facto: deſcribitur vt quantum precellat ceteros ſanctos attendatur. Illi creature ſunt et iſte creator. Illi illuminati ſunt/iſte illuminator. Deinde iſte de tali auxilio letus ſibiipſi tanꝙ alteri loquitur. q. d. Quia auxiliu3 eſt a domino; vt ergo firmus ſis in gradibus

3 † Non det in commotionem pedem tuū: neque dormitet qui cuſtodit te.

† ne des ad mouēdū pedem meum.

¶ [Nō det] [dñs] [i ꝯmotionē] [qua ab aſcēſu mouearis] [pedē tuū] i. non permittat affectionem tuam mutari de bono in malū: nec patiatur moueri ſtabilitatē qua i eo es firmatus. Sicut autē charitas pedem mouet ad ambulandum et proficiēdū/ſic ſuperbia mouet ad cadendum & deficiendum [neqꝫ] [ēt] [dormitet] i. tepeſcat & ad modu3 dormitātis cuſtodiā tuā negligat [qui cuſtodit te] ſc3 deus cuſtos principalis. De⁹ eīm in ſe manētē puigili cuſtodia ꝓtegit ac tuet: et neminē deſerit niſi pri⁹ a b ipo deſeratur: vt autem tibi nō dormiat eſto iſrael. quia

4 Ecce non dormitabit neque † dormiet: qui cuſtodit Iſraël.

† obdormiet.

¶ [Ecce nō dormitabit neqꝫ dormiet] non erit negligens in cuſtodia ſua tanꝙ dormitaret ſemiplene vel dormitet plene [qui cuſtodit iſrael] id eſt ſanctos vidētes et contemplātes deū: quia ſine vlla intermiſſione cuſtoditur qui eum ſpiritualium oculorum intentione cōtemplatur. q. d. ille qui cuſtodit iſrael cuſtodiet te in gratia ſua ſi fueris iſrael: id eſt videns deum per fidem operantem. Eſto ergo iſrael vt merearis ipſum habere cuſtodem: & tunc non ſinet moueri pedem tuum. Et quaſi quis quereret quis eſt iſte cuſtos: ſubdit.

5 Dominus cuſtodit te dominus † protectio tua: ſuper manū † dexteram tuam.

† tegumētu3 tuum. † dextere tue.

¶ [Dominus cuſtodit te] [in bono] [dominus] [eſt] [protectio tua] contra malum [ſuper manum dexteram tuam] id eſt plus & fortius ꝙ manus tua dextera que precipue protegit et defendit: hoc eſt plus ꝙ tota virtus tua poſſet te protegere: & etiam omnis poteſtas humana. Uel eſt [protectio tua ſuper manum dexteram tuam] id eſt ꝓtegat bonam operationem tuam que per dexteram ſignificatur ne deficiat vel detrimentū patiatur. Et ſic proteget te. ꝙ

6 Per diē ſol nō uret te: neque luna per noctē.

per

[Per diē ſol non vret te] id eſt non vreris et eleuaberis elatione proſperitatis [neq; luna per noctem] id eſt non ſuccumbes et deijcieris depreſſione aduerſitatis: per diem enim accipiuntur proſpera: per ſolem elatio que venit ex proſperis per noctem vero aduerſa: per lunam depreſſio que prouenit ex aduerſis. Et dicitur luna vrere quia non ſolum ex calore/ſed etiam ex frigore vruntur et deſiccantur fructus terre. q.d. nec fulgor proſperitatis: nec defectio aduerſitatis turbabunt propoſitum tue mētis domino te cuſtodiente ꝛ protegente. ꝛ vt breuiter omnia complectar.

7 Dominus cuſtodit te † ab omni malo: cuſtodiat animā tuam dominus. †cuſtodiet.

¶ [Dominus cuſtodit te ab omni malo] non quidem a malo tribulationis et pene: ſed a malo peccati ꝛ culpe. ꝛ hoc diſcernit cū ſubiūgit [cuſtodiat animam tuā dominus] vt intelligas te a domino cuſtodiri ab illo malo quod poteſt eſſe in aīa. i. a peccō nō ab illo qđ pt eē in corpore ſcꝫ infirmitate vel tribulatiōe. Cuſtodit etiam quandoq; a malo culpe ꝛ pene. quia vtraq; ſalus eſt in manu ſua ꝛ poteſtate. Deinde cuncta concludit. d.

8 Dominus cuſtodiat introitum tuum & exitum tuum: ex hoc nunc & uſque in ſeculum.

¶ [Dñs cuſtodiat introitū tuūꝫ ꝛ exitum tuū ex hoc nūc ꝛ vſq; in ſeculum] i. dirigat te in omnibꝰ operibus et tentationibus tuis a principio vſq; ad finem: et nūc et ſemp ac bonis initijs bonos exitus adiungat. Quādo tētamur intramus quādo tentationem vincimus exiimus. Et cuſtodit dñs introitū dū nō ſinit tētari ſupra vires: ꝛ ne vincamur tētatiōes tēpore. Exitū vo cuſtodit cū facit cū tētatiōe exitū ꝛ prouētum ꝛ ne vincamur in fine ſm grego. introitꝰ vocatur ingreſſus ad fidē p baptiſmū: exitꝰ vero trāſitus de vita ad gloriā. Oratio.

Protege plebē tuā nō dormitās nec obdormiēs domine protector iſrael: ꝛ ne vramur per diem tu nos ab ſcandalis huiꝰ mūdi defende. Per do.

Pſalmus de gaudio & lætitia electorum adhuc peregrinantium ex ſpe & deſiderio ueniendi ad Hieruſalem ciuitatem cæleſtem.

Pſalmus. CXXI.

1 Laetatus ſum in his quę † dicta ſunt mihi: in domum domini ibimus. †iocundatus. †dixerunt.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: ſpes et deſiderium veniendi ad hieruſalem ciuitatem ſupernam ¶ Intentio: monere et incitare fideles ad habēdum huiuſmodi ſpē ꝛ deſiderium. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo in perſona cuiuſlibet electi gaudet ſe ad ſupernam ciuitatem ſcilicet hieruſalem eſſe venturū. De qua multa a multis audiuit vbi iam omnes conciues noſtri angeli ꝛ ſancti ſecura proſperitate conſiſtunt: et cū domino in iudicio iudicabunt eos

quiturq; ad ipſos ciues hieruſalem celeſtis vt fidelib⁹ eccleſie militantis illuc aſcenſuris optent et petāt abundantiā pacis. Tertius gradus eſt magnum gaudium qđ habet vir ſanctus eo ꝙ ſe ⁊ alios videt in eccleſia pura mente verſari atq; digne deo in hac peregrinatione militare: vnde ad celeſtē hieruſalē ſuſpiramus ad quā duabus alijs dilectionibus leuamur.

¶ Sententia in ſpeciali. Iſte ergo in perſona electi ſupernam patriam ſuſpirantis ex multis de ea auditis admodum letus ait. [Letatus ſum] id eſt ſpē habui ⁊ gaudium [in his que dicta ſunt mihi] per reuelationem a ſpiritu ſancto nec non a prophetis et apoſtolis ac ſanctis: ⁊ per ſcripturam ſanctā omnibus bonis chriſtianis: ꝙ ſcʒ [in domum domini ibimus] non manu factam in celis. i. in celeſtē hieruſalē vt ciues efficiamur ſanctorum ⁊ domeſtici dei. Curramus ergo ⁊ nō deficiamus: q: illuc pertinemus ⁊ perueniemus vbi non laſſabimur. Et cū hec dicerentur.

2 Stātes erāt pedes noſtri: in atrijs † tuis Hieruſalem.

† nō hʒ tuis.

¶ [Stantes erant pedes noſtri] i. affectus ſeu affectiones animi. ſicut enim corpus vehitur pedibus ita quodammodo vehitur ⁊ proficit anima ſuis affectib⁹ [in atrijs tuis] ſcʒ interioribus id eſt in penetralibus: ⁊ accipit a parte totū. Atria enī ſunt introitus: ſed hic ēt accipiuntur pro penetralib⁹ o [hieruſalem] ſupna et celeſtis. Cogita qualis ibi ſis futurus; et quamuis adhuc in via ſis hoc tibi pone ante oculos quaſi iam ibi ſtes quaſi intra angelos identiēs gaudeas. Sed ne iſtam terrenam hieruſalē putares ſubiecit

3 Hieruſalē quæ ædificatᷣ ut ciuitas: cui⁹ participatio eius in idipſum.

¶ [Hieruſalē] dico [que edificatᷣ] ex viuis lapidibus puta angelis ⁊ ſanctis hominibus [vt ciuitas] id eſt ad ſimilitudinē ciuitatis materialis q edificatᷣ ex diuerſis lapidibus ⁊ lignis. Non enī eſt ciuitas corporalis: ſed ei ſimilis [cui⁹ participatio eius] eſt [in idipſum] id eſt in id vel illius qđ ſemper eodē modo eſt: ⁊ immutabiliter i ſeipō pmanet. i. eternū: ⁊ hoc ē de⁹ q ait Ego ſum: q ſuę ſtabilitatis ergo particeps eſt illa ciuitas qđ de nulla carnali dici pōt. Ul' [cuius participatio] id eſt fruitio eius eſt [in idipſum] id eſt vni⁹ ⁊ eiuſdem: quod enim vn⁹ participat omnes ⁊ ſinguli participant et eodē bono quo vn⁹ ſingulariter fruitur ⁊ gaudet omnes generaliter fruūtur ⁊ gaudent. Deus enim eſt obiectū beatitudinis omnib⁹ ſanctis: plus tamen ⁊ minus participant ſm diuerſitatem graduum meritorum. Inde tamen ſcio ibimus.

Exo. 3

4 Illuc enim aſcēderūt tribus tribus dñi teſtimoniū Iſraël: ad confitendū nomini † dñi.

† tuo dñe.

¶ [Illuc enim aſcenderunt] quaſi preparantes nobis viam [tribus] non omnes et quicūq; ſed [tribus dñi] id eſt iuſte et ſancte coram domino ſcilicet ſancti patres noui et veteris teſtamēti q ſunt vel i qb⁹ eſt [teſtimonium iſrael] id eſt qui ſe teſtantur iſrael per bona opera. Ul' in quibus cognoſcitur q: vere ſunt iſrael id eſt videntes deū p ſi

dem formatam: vel teſtimoniũ dãtes ipſi iſrael de bonitate dei: aſcẽderunt inquam ad confitendum confeſſione laudis [nomini domini] id eſt ad laudãdum dominum illius ciuitatis: hoc enim vnicum officium erit eis. Inde etiam eſt certitudo ꝙ ibimus.

5 † Quia illic ſederũt ſedes in iudicio: ſedes ſuper domum Dauid. † quoniã ibi

¶ [Quia illic] .ſ. in illa hieruſalẽ [ſederũt] .i. ſedebũt [in iudicio] faciendo tanꝙ cum chriſto iudicantes [ſedes] .i. ſcti maiores in quib⁹ deus ſedet et inde iudicat [ſedes] inquã exiſtẽtes [ſuper domum dauid] .i. ſuper familiã xpi cui dederunt cibum in tempore .ſ. ſanctos minores vt iudicet eos. Dauid em̃ interpretatur manu fortis ꝛ ſignificat Chriſtum qui diabolũ vicit: ꝛ portas inferi fregit. Iudicabunt aũt illi ꝗ oĩa reliquerũt ꝛ xpm ſecuti ſunt ſed iudicabunt illi qui de reb⁹ quas retinnerũt opa miſe fecerunt. Et qꝛ ad ſupernam hieruſalem peruenicm⁹ cõuertit verba ad iudices dicẽs: ergo o ſancti qui in ſuperna hieruſalem eſtis

6 † Rogate quæ ad pacem ſunt Hieruſalem: & abundantia diligentibus te. † interrogate

¶ [Rogate] et petite a domino ꝛ precib⁹ veſtris impetrate ea [que ad pacem] obtinẽdam [ſunt] id eſt pertinent et ducunt huius [hieruſalem] celeſtis que dicta eſt viſio pacis. Et ad ipſam hieruſalem cõuertens vocem ſubdit [et abundãtia] pacis ac bonorum ſpiritualiũ ſcilicet nunc meritorum et tunc premiorum detur [diligentib⁹ te] et deum appetentibus eſſe tecum o hieruſalem ſuperna. Et qꝛ adeo vtilis et delectabilis ſuper omnia eſt pax ergo ego ipſe rogo dicens. o hieruſalem

7 Fiat pax in uirtute tua: & abũdantia in turribus tuis.

¶ [Fiat] vt et detur nobis [pax] ꝛ in preſenti et in futuro [in virtute tua] ſcilicet charitate. charitas em̃ pacem generat: et virtus hieruſalem dicitur: quia hic incipiens ibi perficitur et eſt virtus fortis vt mors cui nihil reſiſtit: quia occidit quod fuimus vt aliđ ſimus quod non eramus [et abundantia] pacis et charitatis ceterorũqꝫ bonorum ſpiritualium tanta fiat [in turribus tuis] .i. maioribus et excelſis vt influat alijs minoribus: qꝛ per charitatẽ reguntur infirmi a firmis. Sꝫ qꝛ charitas eſt nõ noſtra ſꝫ que aliorũ ſunt querere: iđ cum de charitate diceret ſubdit

8 Propter fratres † meos & proximos meos: loquebar † pacẽ de te. † et propinquos. † autes

¶ [Propter fratres meos] fide [et proximos meos] charitate conuertendos et lucrandos [loquebar] alijs predicando et pro eis orando [pacem de te] o hieruſalem vt ſcilicet ad illam pacem eos predicando allicerem et orando attraherem: vt et ipſi ad conſummationem huius edificij ſe perfectos exhiberent. Sancti etenim viri non propter ſe: non propter gloriam vl' honorem: nec propter aliquod tẽporale cõmodum ſed propter animas deo lucrandas predicant pacem ꝛ gloriam celeſtis hieruſalem vt alij cũ eis perpetua pace ꝛ bea

titudine perfruanť. Un̄ ⁊ adiūgiť

9 Propter domum domini dei † noſtri: queſiui bona tibi. †mei.

¶ [Propter domū dn̄i dei noſtri] edificandam. hoc eſt non propter me tm̄ ſed propter eccleſiam ꝓpter ſanctos et peregrinos et inopes vt et ipſi aſcendant [queſiui] rogādo ⁊ p̄dicādo [bona] nō vtiq̄ temporalia caduca ſed vera atq̄ perpetua [tibi] .i. ad honorē tui o celeſtis hieruſalem ad te congregādo ciuium multitudinem: hoc feci qꝛ domus es dei ⁊ ita in hoc ꝙ te diligo deū diligo. O q̄ felices ⁊ bti qui in te meruerint habitare quia deum videbūt facie ad faciē: ⁊ laudabunt ſine fine. Orō.

AMbulantib⁹ in atrijs domus tue omnipotēs: pacis abūdantiam largiri dignare: vt dū te tota auiditate cordium confitemur bona tua in celeſtibus capiamus. Per dominum.

Pſalmus de recurſu ad Deum per oratione in opprobriis: & deſpectione à diuitibus & ſuperbis: ac quibuſcūque tribulationibus.

Pſalmus. CXXII.

1 AD te † leuaui oculos meos: qui habitas in † cælis. †dn̄e †celo

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: recurſus ad deum per orationē in tribulatione .ſ. in opprobrijs ⁊ deſpectiōe. ¶ Intētio: monere fideles vt aſcendant ⁊ inter quaſlibet anguſtias de dn̄o p̄ſumāt ꝙ tandē miſert⁹ exaudiat. ¶ Diuiſio in gn̄ali: propheta in iſto pſalmo in pſona tribulati in tentationib⁹ ⁊ periculis conſtituti ad ipſum deum leuat oculos mētis: implorās eius miſericordiam ⁊ ſuffragium: qꝛ ab inſultātibus corpus affligitur paſſionibus: ⁊ anima deſpectu ⁊ opprobrijs multis. Quartus gradus eſt inter quaſlibet anguſtias conſtāter de dn̄o preſumere donec miſertus exaudiat. ¶ Diuiſio in ſpāli: Qui ergo ſupra ad mōtes nūc q̄ſi aſcēdēdo ad ipm̄ deū (quod mai⁹ eſt) oculos leuat dicens. [Ad te] deus tāq̄ ad ſolam ⁊ vnicā ſpem meam quaſi oia terrena deſpiciēs [leuaui] ego affectu ⁊ deſiderio aſcēdens [oculos meos] ſcilicet cordis ⁊ etiā corporis. Quo enim oculos leuaret niſi illuc quo tendebat et aſcēdere deſiderabat [qui habitas in celis] .i. in angelis ⁊ ſanctis in quibus tanq̄ in celis quieſcis. Uel [in celis] ſuperioribus: licet eni deus ſit vbiq̄ per eſſentiam et potētiā: tm̄ ſpāli mō dicit habitare in celis vbi facie ad faciē vr̄ a ſanctis. Et ſubdit per ſimile quō leuauit .d.

2 Ecce ſicut oculi ſeruorum: in † manibus dominorum ſuorum. †manu

¶ [Ecce ſicut oculi ſeruorū in manib⁹ dominoꝝ ſuoꝝ] ſcꝫ reſpiciunt deſiderātes aliquod ſubſidium et premiū laboris: vel vt parcant eis delinquentibus: qꝛ vtrunq̄ eſt in dominorū poteſtate vbi dicit Gregorius ꝙ in omnibus agendis noſtris debemus oculos leuare ad deum et os domini interrogare id eſt ſacram ſcripturam vt ad ipſam tanq̄ ad regulam diuinam dirigamur: alioquin nec praua corrigi Gregorius.

mus nec torta dirigimus.Et

5 † Sicut oculi ancillæ in † manibus dominæ ſuæ: † ita oculi noſtri ad dominum deum noſtrū † donec miſereatur noſtri.

†et †man⁹ †hic †q̄ad⁹ uſq̄.

¶ [Sicut ocl̄i ancille].ſ.reſpiciūt [in manib⁹ dn̄e ſue] expectādo ab ea auxiliū et beneficium [ita oculi noſtri] interiores et exteriores [ad dominum deum noſtrum] intenti ſunt ⁊ reſpiciunt [donec] id eſt vt [miſereatur noſtri] ſcilicet liberando ab omnibus malis ⁊ miſerijs. Quia tota vita ſuper terram tentatio eſt:tota perſecutio et plage. oportet nos ſemper in dei auxilio intentionem ſine vllo deflexu continere vt nobis miſericordiam ſuā dignetur impendere:plange ergo o homo q̄diu viuis in terris:et leua oculos tuos ad eū q̄ habitat in celis clamās ⁊ dicēs qd̄ ſequitur

4 Miſerere noſtri domine miſerere noſtri: † quia multùm repleti ſumus deſpectione.

†q̄m

¶ [Miſerere noſtri domine] mala relaxando [miſerere noſtri] bōa augendo. Uel ingeminat ex intentione affectus:⁊ etiā q̄ꝛ corpus laborat paſſionibus ⁊ anima opprobrijs:⁊ neceſſe ē vt miſerearis [q̄ꝛ multum repleti ſumus deſpectione] et contemptu:quia ſperamus quod non videmus:et abundant paſſiōes in nobis in quibus vſq̄ ad plenum deſpecti ſumus. Sed quantomagis ſancti apud homines deſpiciuntur tanto maiorem apud deum gloriam conſequūtur: et exaggerando ſubdit

5 † Quia multùm repleta eſt anima noſtra: opprobrium † abundātibus & deſpectio ſuperbis.

†in plurimum †eis q̄ abundant.

¶ [Quia multum repleta eſt] ſcilꝫ deſpectione [anima noſtra] id eſt vita noſtra:et ſubdit a quibus et quare deſpiciatur dicens. Anima inq̄ ſeu vita facta [opprobrium] quia pauperes ſumus [abundantibus] felicitate ſeculi.ſ.diuitibus [et deſpectio] quia humiles ſum⁹ [ſuperbis] de ſe p̄ſumentibus:et idō ſicut multiplicata eſt in nobis deſpectio ſic multiplicetur in nobis tua miſeratio. Ecce q̄ ſancti xp̄o famulantur a malis in opprobrium eis vertit videlꝫ quia ſunt pauperes ⁊ q̄ꝛ humiles. Orō.

Celorum habitator de⁹ ad te leuamus oculos nr̄os precantes vt confutatis opprobrijs ſuperborum miſericordiam nobis ſolitam clementer indulgeas. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de liberatione à magnis huius ſeculi periculis & ærumnis:per gratiam & auxiliū domini miſerentis.

Pſalmus.CXXIII.

1 Niſi quia dn̄s erat in nobis dicat nunc Iſraël: niſi quia dominus erat in nobis.

¶ Auctor pſalmi p̄pheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: liberatio a periculis per auxilium

domini miſerentis. ¶ Intentio: monere fideles liberationem noſtram non nobis ſed deo aſcribere et ei gratias agere. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo loquitur in perſona illorũ qui a magnis periculis et erumnis huius ſeculi liberati ſunt: qui ſuam liberationem ſoli diuine miſericordie aſcribunt: et grãs agũt ꝙ non ſunt a ſuis perſecutoribus decepti ſed eorum inſidijs contritis miſericorditer liberati. Quintus gradus eſt vt liberati a periculis non ſibi ſed domino tribuãt. ¶ Sententia in ſpeciali: ſancti ergo ex nimia exultatiõe anteꝙ exponant pericula vnde euaſerunt dicunt ſe liberatos et per quem dicentes [Niſi] hoc eſſet [quia dominus erat in nobis] per gratiã preuenientem dans nobis poteſtatẽ reſiſtendi [dicat nũc] vigilare poſt liberationem gratias agẽdo quia euaſit [iſrael] id eſt populus fidelis videns deum per fidem et ex vehementi affectu idem repetens dicit [niſi quia domin⁹ erat in nobis] per gratiam ſubſequentem dãs nobis virtutem ſuperandi. q. d. fideles pericula euadentes ſiue qui iam ſunt in re beatitudinis eterne: ſiue qui adhuc ſunt in ſpe dicant gratias agentes niſi dominus fuiſſet in nobis ſcilicet nos protegẽs et liberans

2. Cùm † exurgerent homines † in nos: † forte uiuos † deglutiſſent nos.

†inſurgerent †ſuper. †forſitan †abſorbuiſſẽt

¶ [Cum exurgerent] perſequendo [homines] potentes vel demones ſm illud. Mat. xiij. Malus homo ſuperſeminauit zizania [in nos] id eſt contra nos in quibus deus erat [forte] contigiſſet ꝙ [viuos] id eſt ſcienter peccantes ſcilicet ſciẽtes malum eſſe ⁊ tamen facientes ſeu cõſentiẽtes: q: mai⁹ pctm̃ eſt peccare ſciẽter / ⁊ꝫ piculoſi⁹ ſit peccare ignorãter [deglutiſſent nos] incorporaſſent ſibi aĩas nr̃as p inſtigationẽ ſceleꝝ vt perſecutione ſuperati in ſocietatem tranſiremus impiorum: ⁊ dicit [forte] propter fiduciam quam hꝫ de dei miſericordia

3 Cùm iraſceretur furor eorum † in nos: forſitan aqua † abſorbuiſſet nos.

†ſuper †õmer ſiſſet.

¶ [Cũ iraſceret furor] eoꝝ [irrationabilis [in nos] ⁊ nos ex ira qſi furioſi exeqrent [forſitã aq̃] tribulatiõis vehemẽtis ⁊ ipet⁹ pſecutoꝝ trãſitori⁹ [abſorbuiſſet nos] includendo nos vndiqꝫ ſicut abſorpt⁹ aq̃ vndiqꝫ circũdat ea ⁊ nõ potuiſſemus aliqualr euadere. Sꝫ erepti ſum⁹ ab his p eũ q̃ erat in nobis: cui ab hoc grẽ referẽde ſunt: quia grã ei⁹ ſaluati ſumus ne deo huius vite dulcedinẽ pferrem⁹. Nã per dominum ⁊ diuino adiutorio.

4 Torrentẽ † pertrãſiuit aĩa noſtra: † forſitã pertranſiſſet anima noſtra aquã † itolerabilẽ.

†pertrãſijt. †forſſe pertrãſijt. †ſine ſubſtãtia.

¶ [Torrentem] .i. tribulationem validam et impetuoſam: cito tamen ad modum torrentis tranſeũtem: ac multas tentationum turbines [pertranſiuit anima noſtra] quia non deſiit: ſed euaſit et niſi dominus fuiſſet in nobis [forſitan pertranſiſſet] id eſt pertranſire habuiſſet [anima noſtra aquam] id eſt perſecutionem [intolerabilem] viribus noſtris id eſt difficilem tolerari ⁊ pericla maiora predictis: quia tantam perſecutionũ immã

nitatē ferre non potuiſſemus niſi adiutorium a deo ſuſcepiſſemus. Et quia tranſiuimus: ergo

5 Benedictus dominus: qui non dedit nos † in captionem dentibus eorum.

† venationem

¶ [Benedictus] ſit [dn̄s] et laudatus [qui non dedit nos] .i. dari permiſit [in captionē dentibus eorū] id eſt in eorum poteſtatē crudelē: quaſi more ferarū ſanguinem noſtrum ſitientium: vt nos ſua poteſtate ꝛ vi hanc vitam deo preferre / et in ſuam ſocietatem malam tranſire compellerēt: ꝛ ſic animas noſtras occidendo crudeliter lacerarent. dentes enim eorū numeroſitas eſt vitiorum quibus eos in captionem non tribuit: quia etſi corpꝰ occidi ſinit: nequaq̄ aīas perire permittit. Unde et ſubditur. Nā

6 Anima noſtra ſicut paſſer † erepta eſt: de † laqueo venantium.

† erepta. † muſcipula.

¶ [Anima noſtra] etſi corpus paſſum ſit [ſicut paſſer] euadens [erepta eſt] id eſt liberata per deum [de laqueo venantium] id eſt de inſidijs ꝛ deceptionibus perſequentium ac dolis ꝛ a ſtudijs demonū. Traduntur nobis laquei in diuitijs / delicijs / inſidijs / perſecutionibus / ac concupiſcentijs / et tentationibus diuerſis: ſed contrito ſathana ſub pedibus noſtris ſicut paſſer ſapiens euolamus ab illis. Unde ſubiungitur

7 † Laqueus cōtritus eſt: & nos † liberati ſumus.

† muſcipula. perrupta eſt. † erepti

¶ [Laqueus] contritꝰ .i. diruptꝰ [eſt] per diuinā potentiā [ꝛ nos liberati ſumꝰ nō virtute ꝓpria: ſed diuina. laqueus conterit quā aduerſitas et proſperitas huius mundi mentis fortitudine ſuperat: laqueum ergo virtute dn̄i conterit: atq; animā liberat quiſq; qui dulcedinē vite huius deſpiciendo calcat: et tribulationē patiendo ſuperat atq; alis virtutū ad celeſtia volat. Sed q2 hoc nō ſuis viribꝰ: ſed diuine largitati ſcī tribuunt: recte ſubiungendo dicūt.

8 Adiutorium noſtrū in nomine domini: qui fecit cælum & terram.

¶ [Adiutorium] enim [noſtrū] nō a nobis nec in nobis: ſed [in nomine domini] id eſt in inuocatione et poteſtate nominis domini contra quē nullus poteſt omnino preualere [qui fecit celum ꝛ terram] et oīa que in eis ſunt. Uel [celum ꝛ terram] id eſt celeſtia ꝛ terreſtria. Alij querant humanum adiutoriū: nos queramus diuinū: reclament nomina principum: nos nomen dn̄i dei noſtri inuocemꝰ ſup nos. Ipſe ſit noſter adiutor qui creator. Ipſe fecit nos ꝛ nō ipſi nos: ipſe regat nos ꝛ nō ipſi nos. Dicat ḡ eccleſia: dicamꝰ ꝛ nos ſiue in tribulatione poſiti: ſiue a tribulatione liberati. Adiutoriū noſtrū in nomine dn̄i q̄ fecit celum et terram. Oratio.

Concluſe dn̄e biantia ora malorū: q̄ nos ſcutis obtrectationū dētibꝰ vorare nitūtur: vt q̄ de nr̄a virtute diffidimꝰ nois tui adiutorio muniamur. Per dominum.

Pſalmus de firma ſpe & cōfidētia in domino ſolo: nō in aliquo terreno uel huius ſeculi bono ſemper habenda.

Qui

Pſalmus. C X X I I I I.

1 QVi confidunt
in domino ſi-
cut mōs Syō:
non commo-
uebitur in æternum qui
† habitat in Hieruſalē. †habi-tant.

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ℭ Titulus vt ſupra. ℭ Materia: firma ſpes et confidentia in domino. ℭ Intentio: monere fideles firmiter ſperare in domino et confidere. ℭ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo docet et clamat nobis in domino ſolum eſſe confidendum: non in aliud huius ſeculi: quia ſic confidentes propter dei et angelorum aſſiſtentiam et cuſtodiam non permittūtur in aduerſis vite preſentis a ſtabilitate fidei et virtutis moueri: nec vſq͂ quaq͂ ſuccumbere. precatur inſuper ꝙ bonis bona et malis mala veniant prout meruerunt. ℭ Sextus gradus eſt confidentia fideliſſimi chriſtiani ſolidiſſimis montibus comparata quam habet in domino ne zelet felices in hoc ſeculo. Hic namq͂ pſalmus docet non intendere in proſperitates in hoc ſeculo de qua proſperitate ſuperbia ſolet prouenire. ℭ Sñia in ſpeciali. Oſtendens ergo fidentem in dño nō poſſe moueri ait [Qui cōfidūt] et ſpem ſuam ponunt [in dño] non in mūdo: non in rebus mūdanis / nec in hominibus vanis: ſunt [ſicut mons] firmi et fortes: ſtabiles et immobiles ne terrena proſperitate fluctuent mons inquã [ſyō]. i. ſpeculationis vt etiam deum contemplari valeant. et [non commouebitur in eternum] a ſtabilitate fidei et virtutis [qui habitat in hieruſalem] ſpirituali id eſt in eccleſia chriſti per fidem charitate formatã. vel [in hieruſalē] ſuperna per cōtēplationē ſcʒ cuius cōuerſatio in celis eſt. Et cauſam huius ſtabilitatis ſubiungit deſcribens qualis eſt iſta hieruſalem et dicit.

2 Montes in circuitu
eius & dominus in cir- †ple-
cuitu † populi ſui: ex bis ſue.
hoc † nunc & uſque in †nō hʒ nunc
ſeculum.

ℭ [Montes]. i. angeli / prophete / apoſtoli / et ceteri ſcti / ac predicatores a terra ſubleuati ſunt [in circuitu eius] quaſi murus et muniūt eam verbo et exemplo: ſed ne in mōtibus remaneas et ſpem ponas addit [et dominus] qui habitat i mōtibus et vertex montium eſt [in circuitu populi ſui] vt fortis defenſor [ex hoc nunc et vſq͂ in ſeculum] ſicut ipſe dignatus eſt polliceri dicens. Ecce ego vobiſcum ſum vſq͂ in conſummationē ſeculi. Iſta quidem ſanctorũ munitio atq͂ diuine charitatis cōiunctio in preſenti ſeculo inchoat: ſed ex hoc nunc vſq͂ in eternum ſeculum perdurat. Eſt igitur dominus in circuitu vt defenſor: et in medio vt rex et dominus. Et vere non commouebitur. Mat th. xxviij.

3 † Quia non † relin †quia
quet dominus uirgam †dereli quet.
peccatorum ſuper ſor-
tem iuſtorum: ut nō ex-
tendant iuſti ad iniqui-
tatem manus ſuas.

ℭ [Quia nō relinquet dominus] vt ſemper duret [virgam peccatorum] id eſt flagellum malorum [ſuper ſortem iuſtorum] id eſt ſuper

iuſtos ſorte ex omnibus electos. vel qui ſunt ſors et hereditas dei: vel de ſorte eius licet ad tempus fieri permittat propter diſciplinā populi ſui aliquando ad correctio-nem morum: aliqñ ad augmentuȝ meritorum[vt non extendāt iuſti ad iniquitatem]ſuperati in tenta-tione: ſed teneāt ab iiquitate[ma-nus ſuas] intelligentes hoc pon-dus tribulationū ad tempus eſſe: ⁊ ideo patienter ferant ⁊ non defi-ciant expectantes domini aduētū ⁊ retributiōeȝ. Et q2 boni merētur premiari et mali puniri ſubiungit.

4 Benefac domine: bo
nis & rectis corde.

¶[Benefac] o[domine]id eſt be-nefacies conferendo bona gratie in preſenti et glorie in futuro[bo-nis]opere[et rectis corde]ſcilicet qui bona agunt ⁊ recta cogitant. Rectū cor hʒ q̄ florē mūdi reſpicit nec propter hoc inclinatur qui o-mnes affectus ſuos dirigit ad de voluntatem vt totum illud velit quod ſcit eum velle ⁊ volūtatē dei ſequatur non ſuam: faciatq; illum precedentem ⁊ ſe ſequentem nō ſe precedentem et illum ſequentem qui in omnibus eum bonum inue-nit/ſiue emendantem/ſiue conſo-lantem/ſiue purgantem/ſiue illu-minantem/quia diligentibus deū omnia cooperantur in bonum.

Rectū cor q̄s habet.

5 Declinātes autem in
† obligationes addu-
cet dominus cum ope-
rantibus † iniquitatem:
pax ſuper Iſraël.

ſtrāgu lationē ſiiuſti tiam.

¶[Declinantes autem]a rectitu-dine fidei ⁊ virtutis ac dei iuſſis[i obligatiōes]id eſt ad peccata que obligant ad penam. Vel[in obliga-tiones]culpe in preſenti ſcilicet p-miſſione ⁊ pene in futuro ſcilicet immiſſione[adducet dominus]ad penam eternam [cum operantib⁹ iniquitatem] quorum facta ſunt imitati: quia eos qui declināt a bo-no cum eis qui perſeuerant in ma-lo ſimili ſententia ferit ⁊ perpetua damnatione punit: ſed econtrario [pax]interna et eterna erit[ſuper iſrael]id eſt ſuper bonos et rectos corde deum videntes formata fide iſrael enim videns deum interpre-tatur. Nos ergo ſum⁹ iſrael vt am-plectamur pacem: quia hieruſalē viſio pacis eſt. Oratio.

Repelle domine nequitias inſurgentium a ſorte iuſto-rum. et qui in te toto cor-de confidunt nullis tentationum imbribus quatiantur. Per domi-num noſtrum.

Pſalmus de gaudio & conſolatione: ac gra-tiarum actione ſpiritua-liter liberatorum ſcili-cet à captiuitate & uin-culis peccatorum.

Pſalmus.CXXV.

1 I†N conuer-
tendo domi-
nus captiuita-
tē Syon: facti
ſumus ſicut conſolati.

ſcē cō uerte rit.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: gaudium ⁊ conſolatio pro libera-tione ſpirituali ſcȝ a vinculis vitio-rū ⁊ peccati. ¶ Intentio: monere fideles ad gaudiū p hmōi ſpūali liberatiōe: ⁊ opa mie lȝ ſint ardua ⁊ difficilia libenter pficere pp gau-

diū beatitudinis eterne. ¶ Sēnia
in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo lo-
quit in pſona illoꝝ q̄ diuina miſe-
ratiōe de captiuitate pctōꝝ ſunt
liberati: aguntq́ʒ gratias ꝙ in tā-
tā gratiā ſunt recepti: vt eoꝝ capti
uitas cōmutata ſit in gaudiū nec
non ex ſpūs ſcti gratia ⁊ effuſione
lachrymarū verā penitētiā ſint cō
ſecuti. Septimus iſte gradus in fi
gura veteris teſtamenti quod per
ſeptenarium ſignificatur per chri-
ſtum venturū reuerſionem fideliū
de captiuitate vitiorum quaſi re-
deuntiuʒ de babilonia prophetat.
¶ Sententia in ſpeciali: in perſo-
na ergo liberatorum quaſi redeun
tium de babilonia ait. [In conuer
tendo] id eſt poſtꝙ̄ conuertit [do-
minus captiuitatem ſyon] id eſt ec
cleſie ⁊ populi chriſtiani redimen-
do nos a vinculis peccatorum ſan
guine innocenti ſyon que inter-
pretatur ſpeculatio intelligitur ci-
uitas dei que ex parte eterna eſt:
ex parte captiua. eterna in angelis
captiua in hominibus. Que ciui-
tas deuʒ ſpeculatur: angeli per ſpe
ciem: homines per fidem [facti ſu-
mus ſicut conſolati] id eſt gauiſi
ſumus tanꝙ̄ conſolationem acci-
pientes: ⁊ſi nondum ſecuri. Unde
dicit ſicut quia perfecta conſolatio
non eſt in preſenti. Et

2 Tunc repletum eſt
gaudio os noſtrū: & lin
gua noſtra exultatione.

¶ [Tunc] ſcʒ in illa cōuerſione [re-
pletū eſt gaudio] ſpirituali [os no-
ſtrum] ſcʒ cordis .i. mens: quia ſicut
ore loquimur hominibus ita mēte
loquimur deo. Os cordis eſt eius
archanū vnde procedit bonum vel
malum quod nos mundat vel in-
quinat: vbi gaudia prima concipiū
tur que poſt lingue officio erum-
puntur. Unde ſubdit [et lingua no
ſtra] ſcʒ corporis repleta eſt [exulta
tione] id eſt iubilatione pro tanta
gratia qua ſaluamur. Sed quia
hec gratia per apoſtolos in genti-
bus eſt predicata ſubiungit

3 Tunc dicent inter gē
tes: magnificauit domi-
nus facere cum eis.

¶ [Tunc] etiam [dicent] aliqui [in
ter gentes] videntes peccatorum
conuerſionem: ac talem vite emen-
dationem ⁊ magnarum virtutum
operationem: non ait dicent gen-
tes quia non omnes ſed aliqui in-
ter omnes credent qui dicent [ma-
gnificauit dn̄s facere cū eis] id eſt
magnā gratiā: ⁊ magnifica fecit cū
fidelibus et magnos eos fecit do-
minus captiuitate depulſa ab eis:
hoc fit quando de toto orbe ad ec-
cleſiam curritur. Ita ipſi dicent et
nos atteſtamur. quia reuera

4 Magnificauit domi
nus facere nobiſcum: fa
cti ſumus † lætantes. †iocun
¶ [Magnificauit dn̄s facere no- da.
biſcū] nos eni nobis male fecimus
qui ſub peccato nos vendidimus,
vnde redemptor nos liberans be-
nefecit: magnificauit gratiam ſuā:
fecit nobiſcum miſericordiam: libe
rauit de captiuitate peccati: eri-
puit de ſeruitute diaboli. Unde [fa-
cti ſumus letantes] qui prius era-
mus triſtes et gemētes. Sed quia
liberati a peccatis indigent con-
fortari ne recidiuent et vt in vir-
tutibus proficiant: ideo orat et pe-
tit propheta dicens

5 Conuerte domine ca
ptiuitatem noſtram: ſi-
cut torrens in auſtro.

¶ [Conuertere] o [dñe] pfecte [captiuitatē nrã] q̃ adhuc tenemur captiui que eſt ſequela ipſius peccati ſcʒ pronitas ad malũ difficultas ad bonũ [ſicut torrēs] ꝯuerti tur [in auſtro] id eſt auſtro flāte q̃ eſt calidus ventus quo ſoluuntur glacies ⁊ implentur aquis torrentes vt currant. Sic enim flāte ſpiritu ſancto (qui per auſtrum ſicut diabolus per aquilonē vētũ frigidũ ſignificatur) ſoluimur a peccatis ⁊ ſequelis: ⁊ abũdāter lachrymis currim⁹ in bonis ⁊ ad patriā feſtinamus. Et licet in iſto curſu ſit labor nō tamen ideo eſt deſiſtēdum. quia

6 Qui ſeminant in lachrymis: in † exultatione metent. (†gaudio)

¶ [Qui ſeminant] opa bona/opera miſericordie [in lachrymis] eo ꝙ laborioſuʒ ſit. vel eo ꝙ ſpiritualis ſeminatio ſit in lachrymis ⁊ luctu vbi ſequitur ꝯſolatio: ſicut carnalis in letitia ⁊ gaudio cuius extrema luct⁹ occupat [in exultatione metēt] fructum eterne beatitudinis quem colligunt ex ſeminatis. (Cōpũctiōis q̃tuor gña) Quatuor autem ſunt compunctionis genera quibus ſancti viri afficiuntur in hac vita. Plorāt enim propter incolatus huius miſeriam quam tolerant. Uel propter dilationeʒ beatitudinis quã deſiderant. Aut pp̄ter mala q̃ ipſi vel alij cõmiſerũt. Uel pp̄ter eterna tormenta q̃ metuunt. Sed illud plorare ſeminare eſt: fructus hui⁹ ſeminis ē letitia celeſtis. Unũ qui tales qui ſeminãt in lachrymis

7 Euntes ibant & flebant: mittentes ſemina ſua.

¶ [Eũtes] .i. bonũ facientes [ibāt] i. pficiebāt: euntes em̃ vadũt qui quotidie proficiendo creſcũt [⁊ flebāt] de ſuis ⁊ aliorũ miſerijs [mittentes] indeficienter quaſi ante ſe premittentes in illo ſeculo futuro [ſemina ſua] .ſ. lachrymas ⁊ queꝙ bona opa: quia melius ⁊ tutius eſt vt āte ſe premiſſa inueniāt q̃ ꝙ poſt ſe mittenda expectent. Hec igitur ſemina debem⁹ inceſſanter ſeminare q̃diu viuimus quia tēpore ſuo metemus. Unde ſubdit

8 Venientes autem venient cum exultatione: † portantes manipulos ſuos. (†q portant.)

¶ [Venientes autē] in futura reſurrectione ad iudiciũ [venient cũ exultatione] que debetur flentib⁹ [portātes manipulos ſuos] id eſt fructum ſeminis ſcʒ meritum operum bonorum. Sicut ergo quotidie tranſeunt tempora ſic quotidie mittenda ſunt ſemina. Ad hoc enim tantum in hoc ſeculo viuimus vt interim laborando in bonis operib⁹ ſeminemus quaten⁹ poſtmodum fructum eternum recipiamus. Ex bonis enim operib⁹ portabimus nobiſcum meritum eorum. vnde recipiemus premium ⁊ coronam gaudiorum. Oratio.

CONſolare populum tuum domine: ⁊ libera nos a captiuitate peſſima vitiorum: vt quod hic in lachrymis ſerimus te retribuente cum gaudio metamus. Per dominum.

Pſalmus de ſpirituali domus Dei: ſcilicet eccleſiæ & fideliũ ædificatiōe in fide & moribus: ac ſancta & honeſta cō-

uerſione.

Pſalmus. C X X V I.

†edifi-cātes. NIſi dominus ædificauerit domum: in uanum laborauerunt † qui ędificant eam.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. Sed titulus eſt cāticum graduū ſalomonis: ⁊ eſt ſenſus: hic eſt cāticū graduum ſalomonis id eſt letitia de aſcenſu ſcʒ de edificatione ⁊ profectu eccleſie quam Chriſtus edificauit qꝛ hic agitur de edificatione domus dei id eſt eccleſie per verum ſalomonē facta id eſt per chriſtum qui eſt verus pacificus. vnde hic additur preter ſolitū ſalomonis. Non illius veteris qui cecidit ſed veri pacifici ſcʒ chriſti in cuꝰ figura ille templum ſicut iſte eccleſiam ędificauit. ¶ Materia: ſpiritualis edificatio domus dei ſcʒ ecclie ī fide ⁊ morībꝰ. ¶ Intentio: monere fideles aſcendere ⁊ omne bonū omnēqꝫ ꝓfectū nō ſibiipſis ſʒ deo attribuere ⁊ ab ipo premiū expectare. ¶ Sniā in gñali: propheta in iſto pſalmo ꝓuidēs noui teſtamēti gratiā ſcʒ eccleſiaʒ ⁊ populum dei ꝑ doctrinā in fide ⁊ morībꝰ edificādā: cuſtodiendaʒ: et irrigādā: docet ne q̄s de his vel alijs quibuſcūqꝫ bonis quiſq̄ ꝓprijs viribus ſed dño largitori aſſcribat: ⁊ vt nullus de ſe preſumat quaſi ſine diuino auxilio aliq̄d poſſit. Loquitur etiā de ſanctis eccleſie doctorībꝰ ⁊ de eorum fructu ac premio in preſenti ⁊ futuro. Octauus gradus in figura noui teſtamenti quod octonario numero ſignificatꝫ eſt letitia. De aſcēſu ſcʒ de edificatione ⁊ ꝓfectu eccleſie quā xp̄s edificauit. ¶ Sententia in ſpeciali: ne quis ergo illū veterem ſalomonē vel alium edificatorem acciperet ait. [Niſi dñs] .i. chriſtus [edificauerit] interiꝰ [domum] .i. eccleſiā ſuā ſcʒ populū ſuū in fide ⁊ moribus [in vanū laborauerūt] rectores ⁊ ꝑdicatores foris loquētes [qui edificant eā] ipſe eſt enī virtus principaliter interius operās: nos vero organa: ipe ē artifex/ nos inſtrumēta: ipſe eſt dominꝰ/ nos miniſtri. Ipſe aſpirat interiꝰ: ipſe intellectū aperit: ipſe monet: ipſe terret: ipſe ad fidem ſenſuʒ noſtrū applicat: ipē ſolidat in fide: erigit in ſpe: cōſummat in charitate: qꝛ. Nec qui plantat eſt aliquid neqꝫ qui rigat: ſed qui incremētū dat deꝰ. Et qꝛ egit de edificatione ſubdit de cuſtodia: dicēs ſ.Co. iij.

2 Niſi dominus cuſtodierit ciuitatē: † fruſtra uigilat qui cuſtodit eā. †inuaſ nū laborant q̄cuſtodit eā

¶ [Niſi dñs] q̄ nō dormit nec dormitat: ⁊ nō ꝑmittit ſuos tentari ſupra vires [cuſtodierit] in fidei puritate ⁊ moꝝ honeſtate [ciuitatem] .i. eccleſiam ⁊ congregationē fideliū poſtq̄ fuerit edificata vt edificata duret ⁊ ꝑſeueret [fruſtra vigilat q̄ cuſtodit eā] ꝯtra hoſtes ⁊ inutile eſt ⁊ omne ſtudiū humanū. Ecce de domo tranſit ad ciuitatē que plures habet domos: vt nec in ſingulis nec i minuta collectione fit ꝑſumptio. Et hec quidē domus ⁊ ciuitas vna eſt eccl'ia quā vtraqꝫ ſignificāt. Si ergo volumꝰ cuſtodiri ab illo qui humiliatꝰ eſt propter nos/ ⁊ exaltatus eſt ad cuſtodiēdos nos humiles ſimus: deinde ne aliqui velit exaltari ante humiliationē conuerſus ad illos ⁊ ſpecialiter ad predicatores att.

†in †poſtea q̄ ſediſtis

3 † Vanum eſt uobis ante lucem ſurgere: ſurgite † poſtquam ſederitis qui manducatis panē doloris.

¶ [Uanum] i. inutile [eſt vobis ante lucem] id eſt chriſtum qui eſt lux noſtra [ſurgere] id eſt aliter et alio ordine velle exaltari q̄ ipſe chriſtus qui prius humiliatus q̄ exaltatus fuit et per paſſionem aſcendit: ſic et tu ſi vis exaltari humilia te hic per afflictionem penitentie: ante chriſtum enim ſurgit qui ſe chriſto preponit quod facit qui vult hic eſſe excelſus vbi ille fuit humilis. Sit ergo hic humilis qui vult ibi eſſe excelſus vbi chriſtus excelſus eſt. Unde ſubdit: [ſurgite] id eſt ſurgetis vel exaltari deſiderate [poſtq̄ ſederitis] id eſt humiliati fueritis [qui manducatis panem doloris] id eſt qui penitendo de peccatis in dolore panem et vinum manducatis: vel qui gemitis in hac peregrinatione et in valle plorationis de afflictione vos reficitis quibus facte ſunt lachrymae panes die ac nocte. Bonorum ergo eſt ſurgere et exaltari poſt ſeſſionem humiliationis ac letari poſt panem doloris: quia.

†eius

4 Cùm dederit dilectis † ſuis ſomnum: ecce hereditas domini filij merces fructus uentris.

¶ [Cum dederit dilectis] i. electis [ſuis ſomnum] mortis [ecce hereditas domini] ſcilicet [filij] renati ex aqua et ſpiritu ſancto qui tales ſunt [merces fructus vētris] id eſt ſunt merces reddita domino chriſto qui eſt fructus vteri virginalis: quia eos acquiſiuit per obedientiam paſſionis. Uel ſpecialiter ad predicatores dicit. [vanum eſt vobis ante lucem ſurgere] id eſt ante illuminationem diuine gratie et notitiam veritatis ad opus ſpirituale faciēdum quaſi de veſtra virtute preſumendo: ſed [ſurgite] ad edificium ſpirituale [poſtq̄ ſederitis] id eſt ad modum ſedentis vos habueritis humiliter gratiam dei ſpiritualem ſcilicet operatricem expectando [qui manducatis panem doloris] id eſt vos eccleſie miniſtri qui ſuſtentamini de eleemoſynis penitentium et dolentium de peccatis ſuis: quia [cū dederit dilectis ſuis] eccleſiam verbo et exemplo edificātibus [ſomnum] ſcilicet mortis [ecce hereditas domini ſcilicet [filij] id eſt fideles edocti ab ipſis in fide et moribus qui dicuntur eorum filij et ſunt hereditas domini et [merces] eorum eterna eſt [fructus ventris] id eſt chriſtus qui eſt fructus ventris virginalis. Uel [fructus ventris] eccleſie qui ſunt eorū merces et corona. Deinde oſtendit quomodo collecti et acquiſiti ſunt hi filij / et vnde facta eſt tanta hereditas ſcilicet per ſagittas: quia.

5 Sicut ſagittæ in manu potentis: † ita filij excuſſorum. †ſic

¶ [Sicut ſagitte] ſunt [in manu] alicuius [potentis] hominis vt eas de arcu excutiat et mittat ad feriēdum que parate ſunt ad aduerſariorum deſtructionem [ita filij] id eſt imitatores [excuſſorum] id eſt apoſtolorum qui per manum chriſti excuſſi et miſſi vſq; ad fines terre peruenerunt: filij inq̄ ab eis edocti parati ſunt et apti ad hereticos et quoſcunq; aduerſarios veritatis feriendos et debellandos. vel apo

ſtoli et doctores dicuntur excuſſi quaſi a terrenorū omnium impedimē torū cupiditate expediti: ⁊ ad pliū accincti. Uel prophete qui tenebāt clauſa ⁊ abſcondita ſacramenta excuſſi ſunt a predicatoribꝰ dño aperiente ea ⁊ ita apoſtoli ſunt excuſſorum filij qui a manu domini vſqꝫ ad fines terre ſunt miſſi. Et ſic per tales collecti ſunt filij et acquiſita eſt hereditas. ergo

9 Beatus † uir qui im- 1
hono tas ple uit deſiderium ſuum
ex † ipſis: non confunde
tur cùm loquetur inimi
cis ſuis in porta.

¶ [Beatus vir] eſt ille [qui impleuit deſiderium ſuum] ſpiritnale [ex ipſis] ſagittis .i. predicatoribus ſeu verbis doctrine eorum ſeruando qđ illi pđicauerunt. Quod facit q̄ non amat ſeculū naꝫ qui deſiderio ſeculi plenus eſt nō eſt quo intret quod illi predicauerunt. Et vere beatus eſt [q: nō confundetur] nec erubeſcet ſermones dei [cuꝫ loquetur inimicis ſuis] ſcilꝫ iudeis: gentibus: hereticis: falſis chriſtianis ⁊ omnibus eccleſie et veritati aduerſarijs eos potenter arguendo [in porta] id eſt in communi ⁊ in manifeſto vt omnes nouerint quid loquatur: ſed bene viuendo et recte docēdo confundet ipſos inimicos. Is enim ſine confuſione predicat quem vita ⁊ doctrina commendat.

Oratio.

Domorū ſpiritalium ediſicator deus vt nos cuſtodias deprecamur. imple ſte deſiderium noſtrum vt electis tuis nos adiūgi precipias. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de enumeratione aliquorum bonorum operum Deum timore caſto & filiali timentium: & de benedictione eorum ut conſequantur bona regni celorum.

Pſalmus.CXXVII.

Beati omnes qui timent dominū: qui ambulant in uijs eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus canticum graduū vt ſupra. ¶ Materia: enumeratio aliquorū bonorū deum timore caſto timentiū. ¶ Intentio: monere deū more caſto timere. ¶ Sñia in gñali propheta in iſto pſalmo bona aliqua timore caſto deū timētiū enumerat eiſqꝫ benedicit ⁊ bñ optat vt eterna bona ꝯſequanť. Nonꝰ gradus ē vt pacificꝰ caſte timeať q̄ ſolꝰ edificat cuſtodit ⁊ exaltat. ¶ Sētētia i ſpeciali: ad timorē ḡ dei monēs air. [Beati] q̄ ſunt i ſpe [omēs q̄ timēt dñm] timore filiali et caſto: ſꝫ miſeri ſunt q̄ mūdana timent: et ſubiungit q̄ ſunt illi q̄ timēt dñm ſcꝫ [qui ambulāt in vijs eiꝰ] ꝓficiēdo in ꝑceptis ipſiꝰ puta quia fide: ſpe: ⁊ charitate: iuſticia: patiētia: et humilitate ceteriſqꝫ virtutibꝰ nō diſcedunt ac mādatis eiꝰ obediūt. Iſte eñi ſunt vie q̄ ad deū et ad ſalutem perducunt. Gregorius dicit quod tot vias nobis chriſtus oſtendit quot exempla bonorum operuꝫ nobis tribuit. A pluribus cepit dicens beati: ſed quia omnes vnum ſunt in chriſto ſingulariter iam loquitur dicens

2 Labores † manuum tuarum quia manducabis: beatus es & bene tibi erit. † fructuum tuorum

¶ [Labores manuum tuarum q: manducabis] o tu qui times dominum .i. fructus operum tuorum percipies in visione et fruitione diuina. Nam laborioſe in mundo per vias dei incedi|tur: quia arta via eſt que ducit ad vitam: ſed hic labor eternis fructibus adimpletur cum homo p aneillo celeſti locupletatur [beatus es] iam in preſenti in ſpe [et bene tibi erit] in futuro in re vbi omnia bona confluunt ad gaudium ſuauitatis: ita [beatus es] o tu timens deum et laborans in preceptis eius implendis q

3 Vxor tua ſicut † uitis abundans: in lateribus domus tuæ. † vinea fertilis.

¶ [Vxor tua] id eſt ſapientia diuina tibi infuſa et in ſponſam tibi tradita erit [ſicut vitis abundans] fructibus [in lateribus domus tue] id eſt ſpirituales filios multos in fide et moribus edocens et edoctos pariens et nutriens in habitaculis chriſtiane religionis. Hec etiam vxor vt vitis vuas iocundas: fructus bonorum operum edit et eis in eccleſia ad edificationem aliorum vt imitentur abundat. Et

4 Filij tui ſicut † nouellæ oliuarum: in circuitu menſæ tuæ. † nouellatio.

¶ [Filij tui] de tali vxore genitis: id eſt diſcipuli tui ſcilicet ſpiritualis doctrine: ſic in fide et moribus edocti et imitatores tui ſunt. [ſicut nouelle oliuarum] .i. oleo charitatis inuncti virentes et fructiferi alios in fide et moribus nutrientes: q: nouelle oliue viridiores et vberiores ſunt in fructu [in circuitu menſe tue] .i. ſane doctrine et informationis tue vbi cibo et potu ſpirituali reficiuntur: vt ide alios reficiant: in circuitu menſe omnino .i. ſacre ſcripture quotidie ſedere et ex ea cibum vite ſumere debemus ne in via deficiamus. Vel [filij tui] .i. opa ſunt [ſicut nouelle oliuarum] q: virent oleo charitatis inuncta et ſunt [in circuitu menſe tue] q: q talia opera faciunt: pane celeſti reficiuntur. Super hunc locum dicit Auguſtinus: q columba portauit ad archam ramum oliue cum folijs et fructu ad ſignificandum q iuſtus non debet habere verba ſine operibus. Deinde ſequitur concluſio beati. Augu.

5 Ecce ſic benedicetur homo: qui timet dominum.

¶ [Ecce ſic] vt ſequitur [benedicetur homo] id eſt benedictio ab alijs ſibi imprecabitur [qui timet dominum] non mundum: et laborat aliter non quaſi dicat ſi queris quare hoc: ecce ex timore domini. Sic enim benedicetur omnis homo qui timet dominum: et is vtique locupletatur diuitijs. Et ſequitur benedictio: vbi ex pietate poſtulat benedici timentes dominum et optat eis bona que non ſunt malis communia dicens.

6 Benedicat † tibi dominus ex Syon: & uideas bona Hieruſalem † omnibus diebus uitæ tuæ. † te iocunde dicens.

¶ [Benedicat tibi dominus] benedictione que eſt [ex ſyon] celeſti id eſt benedictione eterna [et] ibi poſitus nunc ſpe; et poſtea re [vi

deas bona] non que tranſeant: ſed bona [hieruſalem] ſcilicet ſuperne que deſideraſti [omnibus diebus vite tue] id eſt ſemper et eternaliter: bona enim eterna ſemper videbuntur: ſed non iſta: cumulꝰ etiã bonorum eſt eternitas: ergo talia bona deſidera que per omnes dies vite tue videas .i. vt cũ ipſis in eternum viuas.

Eternitas eſt cumulus bonorum.

7 Et uideas filios filiorum tuorum: † pacem ſuper Iſraël.

†pax.

¶ [Et videas] ſcilꝫ in eterna beatitudine [filios filiorum tuorum] id eſt fructum et retributionem copiae bonorum operum tuorum: ſcilicet vitam eternã: vel eos qui de doctrina tua in chriſto fide et moribus generãtur. Unde habebis aureolam: & vt breuiter omnia comprehendam videas [pacem ſuper iſrael] id eſt ſuper totum populum xpianũ. Et oĩa illa bona vna noĩe pax noiant̃. Ad illã pacẽ peruenient qui et hic pacifici fuerunt.

Oratio.

Timentibus nomen tuum domine beatitudinem largire perpetuam: vt talis nobis actio: taliſq; ſit vita que celſum de bonis fructibus meritum reportet ad ſydera. Per dominum.

Pſalmus de eccleſiæ perſecutiõe & inter malos patientia: ac de malorum perſequentium deiectione & damnatione futura.

Pſalmus. CXXVIII.

1 SAepe expugnauerũt me à iuuẽtute mea: dicat nunc Iſraël.

¶ Auctor pſalmi pphꝫa Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: eccl'ie pſecutio ab initio. ¶ Intentio: monere fideles ad patientiam. ¶ Sñia i gñali: pphꝫa in iſto pſalmo hortat̃ eccliam: vt pſequẽtes & turbãtes cũ ſcãdalis vel moleſtijs patiẽter toleret: nec turbet̃ quaſi nouũ hoc ſit. qꝛ a pncipio ſp fuit: nec tñ ex toto eccl'ia ſuccubuit ſubiungẽs pſequẽtiũ & turbãtiũ futuram dãnationẽ. Decimꝰ gradꝰ eſt: vt q̃ caſte deũ timet: p eo oĩa patiẽter ferat qđ nũc expedit eccl'ie inter malos. ¶ Sñia i ſpãli: eccl'ia ergo quaſi rñdeat q̃relis infirmoꝝ murmurãtiũ ꝙ tot mala ferãt ait. [Sepe] & frequẽter [expugnauerũt me] matrẽ diabolꝰ iniqua ſuggeſtiõe: hereticꝰ verbis aſtutie: tyrãnꝰ armis potẽtie: falſus frater dolo inuidie & nequitie. Ab his em̃ quatuor eccl'ia ipugnat̃: & hꝫ [a iuuẽtute mea] ex quo cepit eccl'ia .i. a prĩo tpe etatis mee .ſ. ab abel & iſtõ [dicat nũc dũ lꝫ [iſrl] .i. populꝰ videns deũ p fidẽ vt alij inſtruãtur. Quaſi dicat eccleſia deũ fide contemplans monendo ſuos ad patientiam. O filij nolite mirari ad iſta quaſi noua q̃ iã diu ſuſtinuiſtis: & ne turbemini nec timeatis: ſꝫ cũ ſenectꝰ expugnatur cõſolemini de p̃teritis: qꝛ nunq̃ ceſſauit iuſtitia patiẽs & iniquitas premens. Dicat inquam

2 Sepe expugnauerũt me à iuuentute mea: etenim non potuerũt mihi.

❡ [Sepe expugnauerunt me a iuuentute mea] vnde ſtatim cum incipit homo velle bene facere ⁊ proficere impugnatur. Repetitio notat paſſionum frequentiam et infirmitatem vel manifeſtam perſecutionem et occultam. Ideo autē expugnauerunt me: quia nō conſenſi eis ad malum. Unde ſubdit [Etenim non potuerunt mihi] ſcz preualere vt me traherent in conſenſum peccati deo me conſeruante. Ergo qui iſrael eſt ille poteſt dicere: quia impugnatur omni tempore ſed nō ei hec pugna preualet quia dominus pro eo pugnat. Et cum palam non poſſent nocere.

3 Supra dorſum meū fabricauerunt peccatores: † prolongauerunt iniquitatem ſuam. †longe fecerūt iuſtitiam ſuam.

❡ [Supra dorſū meū] ⁊ retro [fabricauerunt] ⁊ mala accumulauerūt [peccatores] i. perſecutores: hoc eſt niſi ſunt occulte mihi nocere: vt q̄ a facie veniētes viderētur: a tergo nō ſentiātur: vel nō nocuerūt mihi: q. d. [ſupra dorſum meū fabricauerūt peccatores.] Nā cū crebris tribulationibus affligerent me: ego faciē mētis cōuertēs ad dn̄m: ⁊ dorſum ad ſeculū: mala eorū reſpicio retro quaſi paruipendens et equanimiter tolerans: ⁊ ſicut ſepe expugnauerūt me ita ⁊ diu: quia [prolongauerūt] ⁊ in longū protraxerūt [iniquitatē ſuā] peccatū peccato adiūgētes: quia non ſunt momētanee eorū inſidie: ſed diutine. Sed quid eos ſequitur.

4 Dominus iuſtus concidet ceruices peccatorum: confundantur & † conuertantur retrorſum omnes qui oderūt Syon. †auertātur.

❡ [Dominus iuſtus] ſm̄ iuſtitiā [concidet] id eſt conteret ⁊ ſuccidet [ceruices] ⁊ ceruicoſitatem [peccatorum] et malorum: id eſt deſtruet ſuperbiam impiorum ceruicoſos ⁊ ſuperbos malis gradibus ſuis humiliando. Talis eſt fructus ſuperbie: quia humilitas habet gloriam: ſed ſuperbia confuſionem. Unde ſubditur [confundantur] ſera confuſione tanq̄ victi a deo [et conuertantur retrorſum] recedendo ab eo [omnes qui oderūt ſyon] id eſt eccleſiam futura ſpeculantem et iuſtorum congregationem: quam nō tantū manifeſti perſecutores/ ſed etiam qui ficte intrant oderunt. Qui enim nolunt obſeruare verbū dei: oderunt eccleſiam. Tunc autem erit iniquorum confuſio quando ⁊ foris eternus iudex cernitur: ⁊ intus ante oculos culpa verſat. Tūc conuertentur retrorſum quando tollentur ne videant gloriam dei: ⁊ mittentur in ignem eternum.

5 Fiant ſicut fœnum tectorum: quod priuſquam euellatur † exaruit. †aruit

❡ [Fiāt] etiam [ſicut fenum tectorum] quod in alto ſcz in tectis naſcatur: ſed radice pingui ⁊ firma nō ſolidatur [quod priuſq̄ euellatur] et carpatur [exaruit] ⁊ exſiccatum eſt: id eſt poſt modicum vigorem etiā non euulſum: [illegible] areſcit et deficit. et in hoc [illegible] propheta q̄ proſperitas perſequentiū et odientiū eccleſiā qui in culmine ſuperbie naſcuntur vbi nō ſolide ſtant cito marceſcat ⁊ deficiat. Feno ergo tectorū cōparantur mali et ficti qui alta quidē appetūt/ ſed in radice firmi

T

non ſunt: q2 trāſitoria ſunt que cōcupiſcūt: cū etiam ſepe anteꝗ de vita tollantur aridi ſunt ab humore gratie ⁊ diſpereunt.

†nō hʒ de quo repleb it. †meſſor.

6 † De quo non † im
plebit manū ſuam † qui
metet: & ſinum ſuū qui
manipulos colliget.

¶ [De quo] ſcilicet feno arido [non implebit manum ſuam qui metet] quia tenuiter et ſparſim et ſine cōdenſatione creſcat [et ſinum ſuum] nō implebit [qui manipulos colliget] quia nec id tanta copia creſcit: nec vtilitas eius tam magna eſt ꝙ aliquis colligere illud velit. ſic erit de iſtis malis et aridis qn̄ venerint meſſores angeli collecturi triticum in horreum celeſtis manſionis: quia non colligent bonum fructum ex eis: quia nullus reperitur in eis bonis: ſed eos tanꝗ puluerem et paleam inutilem gehenne derelinquunt incendijs. De quib9 adhuc ſubiungitur.

†trāſeūtes viam.

7 Et non dixerūt † qui
preteribant benedictio
domini ſuper uos: be-
diximus uobis in nomi
ne domini.

¶ [Et non dixerunt] malis et reprobis illi [qui preteribant] ſcilicet patriarche/prophete/apoſtoli/et ceteri viri ſancti qui per vitam iſtā currendo ad patriam tranſierunt: non dixerūt in quā iſtud: ſcʒ [bn̄dictio dn̄i ſit [ſuper vos] quia ſunt ea indigni. ⁊ ſiſr nō dixerūt talib9 [benediximus vobis i nomine dn̄i] q2 nouerūt eos maledictos. Cōſuetudo erat in gēte iudeoꝝ vt ſi qs tranſiret ⁊ videret aliquos facere aliquod opus in agro vl' in vineas: vel aliud eiuſmodi nō licebat tranſire ſine benedictiōe. Illi ergo qui per iſtam vitam ad celeſtem patriam tranſierunt: benedixerunt illos in quibus radicem charitatis et bona opera viderunt: ſed non eos quos in tectis eminere et in ceruice ſuperbire viderunt. Nulla enim ſcriptura inuenitur que de illis bona loquatur: ſed eque oia de eis mala dicuntur. Iſti tranſeuntes ſi bene viuimus benedixerunt nos. Omnes enim bene viuentes benedicunt non in nomine ſuo/ſʒ in nomine domini a quo omnia bona dicunt eſſe non a ſemetipſis. Bene ergo viuamus et male viuentes equanimiter toleremus vt ab oībus ſanctis benedici in nomine domini valeamus. Oratio.

AB omnium impugnationū nequitijs eccleſiā tuā domine dextere tue protectione defende: vt inimicis retrorſum auerſis ſacris a te benedictionibus repleaſ. Per dominum.

Oratio & clamor uere pœnitētis pro liberatione à peccatis & miſerijs: allegatioque magnæ miſericordiæ Dei miſerentis.

Pſalmus. CXXIX.

1 DE profundis clamaui ad te domine: domine exaudi uocem meam.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: oratio vere penitentis pro liberatione a peccatis. ¶ Intentio:

monere hoīes ad pniam. ¶ Sen‑
tēcia in generali: propheta in iſto
pſalmo in perſona vere penitētis
clamat ad dn̄m: vt a peccatorum
profundo liberet eū: allegans ip̄i⁹
magnam miſericordiam vnde ſpe
rat conſequi veniam. Undecimus
gradus eſt penitentialis ſupplica
tio: qui cōgrue poſt predictos gra‑
dus ponitur: quia nec timens deū
nec oīa ferens / dignum ſe penit⁹
ſentit chriſto: quia in corpore nul‑
lus eſt ſine peccato: ⁊ ideo vna ſe‑
curitas eſt pedib⁹ inclinari. ¶ Sē‑
tentia in ſpeciali: hoc ergo peni‑
tens ſciēs ſe eſſe in profundo a ſi‑
mili Ione clamat dicēs. [De pro‑
fundis] ſcilz pctōrum ⁊ malorum:
ſeu de magnis tribulatiōibus pro
peccatis. Uel [de profundis] id eſt
a profundo cordis de alta humilia
tione mentis ab intimis anime ⁊
ſpiritus [clamaui] orando corde et
ore [ad te domine] qui ſolus potes
me liberare [domine exaudi vocē
meam] id eſt orationem mei pecca
toris que de profundo ad te perue
niat. Deinde alijs verbis idē repe
tit et precibus deum placat vt cle
menter audiat dicens. Et

2 Fiant aures tuæ intē‑
dentes: in uocem depre
cationis meę.

¶ [Fiant aures tue intendentes]
id eſt auditus pietatis et miſeri‑
cordie tue intendat [in vocem de‑
precationis mee] vt meam petitio
nem diligenter audiat ⁊ clemēter
impleat: pietas ⁊ miſericordia ſūt
aures dominice quibus nos pec‑
catores dignatur exaudire. Tunc
autem dominus intentas aures
habet noſtris orationibus quan‑
do nos intenta mente et deuota
preces ad ipſum fundimus. Sed
illam orationem deus non exau‑
dit cui ipſe q̄ orat nō intēdit. De q̄
autē pfundo clamet oñdit dicēs.

3 Si iniquitates obſer‑
uaueris domine: domi‑
ne quis ſuſtinebit?

¶ [Si iniquitates obſeruaueris
dn̄e] ad iudicādū ⁊ puniendū eas
ſm quātitatē culpe ⁊ rigorē iuſti‑
tie [dn̄e q̄s ſuſtinebit?] te iudicem
vindicātē ſi nobiſcū ſcuer⁹ iudex
agere volueris nō miſericors pr̄‑
q̄s ſtabit in iudicio añ oclos tuos
q. d. null⁹. q: vix aliquis ſine pctō
reperitur. Si ergo non eſt caſtum
cor quod preſumat de ſua iuſtitia
preſumat oīm cor de dei miſericor
dia ⁊ dicat deo nullus poteſt te iu
dicem ſuſtinere: ſed tamen de tua
miſericordia non deſpero.

4 † Quia apud te pro‑ †oīb
piciatio eſt: † Et ꝓpter †nō ha
legem tuam ſuſtinui te bet es
domine.

¶ [Qr apud te propiciatio eſt] i. ſ.
ſacrificium quod pro nobis obla‑
tum eſt ⁊ peccata ſoluit ſcz inno‑
cens ſanguis pro nobis fuſus et
oblatus delens omnium peccata
nocētiū [et propter legem tuā] i. ſ.
euāgelicā que eſt lex charitatis et
amoris miſericordie et gr̄e: ⁊ pro‑
mittit vere penitentibus veniam
de peccatis [ſuſtinui te dn̄e] expe‑
ctādo bñficiū ⁊ effectū tue mie in
ſpei lōganimitate: q: dignat⁹ es
legē mie afferre ⁊ oia pctā dimit‑
tere. Et cōuertēs ſe ad auditores
dr̄ nob ad edificationē q̄d egerit.

5 Suſtinuit anima mea
in † uerbo eius: ſpera †ver‑
uit anima mea in † do‑ bū tuū
mino. †cō.n

¶ [Suſtinuit anima mea] id eſt patienter tulit dilationem cõſolationis pmiſſe [in verbo eius] qđ penitentibus veniam τ regnum pmittit τ reddit q: nõ fallit. Securi ergo in ei⁹ verbo ſperamus: quia falli nõ poſſumus. Unde ait [ſperauit anima mea in dño] id ẽ in miſericordia eius qui eſt immẽſe pietatis et clementie et potens eſt ab oi malo liberaui. Et q: ſperauit ideo ſuſtinuit. Nã ſpes fortitudo patientie eſt. Ideo em̃ ſancti viri patientes ſunt in tribulatione: quia gaudent in ſpe. Deinde iã dicit quid facere debeamus.

6 A † cuſtodia matutina uſque ad noctẽ: ſperet Iſraẽl in † domino.

†vigilia. †dñm.

¶ [A cuſtodia matutina vſq ad noctem] .i. a mane iuuẽtutis vſq ad noctẽ mortis [ſperet iſrael] .i. ppl's videns deũ per fidẽ formatã hoc eſt omnis fidelis [in domino] miſericordiã eius expectando. Aliter enim non valet niſi vſq ad finem ſperet. Quia qui perſeuerauerit vſq in finem hic ſaluus erit. Nã ſi nõ vſq ad finem ſperaueris deletur totũ quod ſperaueras. Ab illa ergo hora matutina qua in vineam domini locat⁹ eſt fidelis ſpẽ ſuam in illam deſigat horam qua denarium mercedis accipiat ab eo quod ei lumẽ veritatis illuxit indeſinenter celeſtia contempletur. Ideo autem ſperet

Mat. xx.

7 † Quia apud dominum miſericordia: † & † copioſa apud † eum redemptio.

†q̃m †eſt †miſera †illum

¶ [Q: apđ dñm] [eſt] [mĩa] [in] relat. õe per ſõnã. Ergo ſi pmimur peccatis noſtris nõ deſperem⁹: q: adeſt miſericordia dei parcens nobis [et copioſa] id eſt ſufficiẽs imo ſupereminens [apud eum] eſt [redemptio] ſcilicet ſanguis precioſus. q non auro neq argento/ſed precioſo ſanguine ſuo nos redemit: quia totius mundi peccata deleuit. Copioſa fuit redemptio noſtra quantum ad id per quod redempti ſumus. ſ. paſſionem xpi τ ſanguinis effuſionem que multiplex fuit: et quantum ad id a quo ſumus redẽpti: τ quantum ad effectũ redemptionis: quia liberati ſumus a culpa actuali τ originali: τ a pena tã corporis q̃ anime: τ q: ad ſalutẽ omnium ac totius mundi ſufficit

8 Et ipſe redimet Iſraẽl: ex omnibus iniquitatibus eius.

¶ [Et] adeo eſt copioſa q̃ [ipſe redimet] id eſt liberabit tanq̃ precio redemptum [iſrael] id eſt populum fide formata videntẽ deũ [ex omnibus iniq̃tatibus eius] vt nõ referuentur ad vindictam. Qui nõ commiſit peccatum ipſe poteſt redimere a peccato. Nõ ergo timeas acceſſurus ad deum aliquas iniq̃tates tuas: tm̃modo accede pleno corde τ deſine iã facere q̃ faciebas τ de pfundo clama ad dñm: obſerua illũ τ expecta et ſuſtine propter legem ipſius: quia multa apud illum redemptio. Oratio.

Intendãt queſum⁹ dñe pietatis tue aures in orones ſupplicũ: quia apud te eſt propiciatio peccatorum vt nõ obſerues iniquitates nr̃as: ſz impartias nobis mĩas tuas. Per dñm.

Pſalmus de humilitate ĩteriori cordis & exteriori corporis & ope-

ris: & de ſpe continua ſemper & iugiter in domino habenda.

Pſalmus. CXXX.

1 Domine non eſt exaltatum cor meũ: neque † elati ſũt oculi mei.

† in altum.

¶ Auctor pſalmi pphẽta Dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: humilitas interior cordis et exterior operis. ¶ Intẽtio: inducere fideles ad humilitatem. ¶ Sñia in gñali: propheta in iſto pſalmo exẽplo ſuo docet humilitatẽ: obſtringẽs ſe maxime pene ⁊ maledictio ſi non extiterit humilis intus et extra: et ſi aliquid iactantie in eo fuerit: hortaſ ẽt iſrl' populũ ſcʒ fidelem iugiter ſperare in dño quatenꝰ ſcili aduerſa valeat tolerare. Duodecimꝰ gradus eſt humilitas quã intꝰ ⁊ extra hic ſe hre oñdit. ¶ Sñia in ſpãli: oſtendens ergo ſe humilẽ intꝰ et extra ait e [Dñe] cũ ad tot ⁊ tantos gradus pmotꝰ eſſem [non eſt exaltatũ] intus [cor meũ] per ſuperbiã ſcʒ motu ſuperbie interiori. Minꝰ dicit ſcilʒ [nõ eſt exaltatũ] et plus intelligit ſcilʒ hũiliatũ eſt cor meũ qð ẽ deo ſacrificiũ. Sacrificiũ ergo deo obtulit qñ hoc dixit [neqꝫ elati ſunt] extra [oculi mei] per elationis apparentiã que maxime relucet in oculis .i. ſignũ ſuperbie exteriꝰ nõ oſtendi. In ſuperiori pte corpis ſunt oculi: et ſuperior corpis ſenſus eſt viſus. A digniori ergo corporis pte ceteras partes ⁊ ẽt actiões meꝰ et oia que ſunt in homine poſſumus accipere: in quibꝰ ẽt vitium elationis ſicut in oculis aliquando apparet: deinde poſtq̃ oſtẽdit qualis fuerit in corde ⁊ corpe / oñdit q̃lis fuerit in actione dicens

2 Neque † ambulaui in magnis: neque in mirabilibus ſuper me.

† ingreſſꝰ.

¶ [Neqꝫ ambulaui] ſuperbiendo [in magnis] .i. non inceſſi in his q̃ magna videbanſ hoibꝰ oſtẽdẽdo ſupbiã in apparatibus ⁊ pompis: vel iactãdo me de magnis ſicut ille phariſeus qui ſe de ſuis iactabat operibus. In magnis etiam ambulare eſt in virtutum operibꝰ aiam per ſuperbiã eleuare [neqꝫ in mirabilibus ſuper me] .i. trãſcẽdẽtibus ſtatum meum: hoc eſt non queſiui inoteſcere hominibus q̃ſi in mirabilibus que erant ſupra vires meas vnde me iactarem apud eos. Hec enim ſunt propria ſuperborum. Deinde aperit q̃ humilis in ſciẽtia fuerit qui quãdoqꝫ inflare conſueuit: dicens

5 Si non humiliter ſentiebam: ſed exaltaui animam meam.

¶ [Si nõ humiliter ſentiebã] vt viderer mihi quaſi ſapiens: ⁊ inde extollerer ⁊ ſuperbirem preſumendo de me ⁊ viribus meis [ſed exaltaui] ſuperbiendo [animã meam] altiora me querẽdo ⁊ plus q̃ opꝫ ſapiendo: ac maiora q̃ ſint de me ſentiẽdo. Qui enim tales ſunt vix ad humilitatem pertingunt: quia ſm Grego. valde difficile eſt vt is qui ſe ſapientem eſtimat mentem ad humilitatẽ reducat. Vel [ſi non humiliter ſentiebam] beneficia mihi data a deo recognoſcendo [ſed exaltaui animã meam] me de eis quaſi ex me haberem eleuãdo. Si inquam non eſt ita. Et

Gregorius.

4 † Sicut ablactat⁹ eſt ſuper matre ſua: ita retributio in anima mea.

† Quē admodum q̄ ablactatus eſt a lacte ſup matrē ſuā: ſic retributio in animā meam.

¶ [Sicut] aliquis incumbens [ſuper mr̄e ſua] id eſt indigēs adhuc foueri ſinu et lacte matris contriſtatur ꝛ perit ſi ſic [ablactatus] .i. a lacte matris ſeparat⁹: q2 mater ſubtrahit ab eo mamillam. [ita] ſiat [retributio in anima mea] .i. punitio in pſona mea: vt ſcȝ a deo ſubtrahatur mihi om̄is gratia et conſolatio diuina ꝛ per eam: male dicto ſe obſtringit ſi a ſuperbia ſe non cohibuit: ſic enim dicere ſolemus quando de cauſa bene confidimus. Uł eſt ꝑdictio nō optatio. vltimo concludit dicens. Et quia ego ita ago ergo meo exemplo

5 Speret Iſraël in domino: ex hoc nunc & uſque in ſeculum.

¶ [Speret iſrael] .i. fidelis fide formata deum videns [in dño] faciendo ſicut ego qui vere me humiliaui ꝛ in deo ſperaui ſperet inquā in domino nō preſumat de ſe [ex hoc nūc ꝛ vſq; in ſeculum] .i. hanc ſpē cōtinuat et ſemper ſine fine habeat quouſq; ad eternitatem veniat: q2 poſtea non erit ſpes ſed res: fides enim et res tranſeunt. nam quod credimus videbimus: et quod ſperamus tenebimus. charitas autē manet in eternum: propter quod ꝛ maior horum dicitur. Docet ergo vt nullo fine temporū ſpes noſtra claudat: vt per ſpē pn̄tis eui bona futuri ſeculi capiamus. Oro.

D E perin ttas nos exaltarum ſuperbijs ſeculi om̄ipotēs pater: ſed qui mitis es et hūilis corde: doce nos humilibus tibi placitis conſentire. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de bono deſiderio pro ædificatiōe domus Dei ſpiritualis ſcilicet Eccleſiæ in moribus & fide: & de huius deſiderij impletiōe.

Pſalmus. C X X X I.

1 M Emento domine Dauid: & oīs manſuetudinis eius.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus vt ſupra. ¶ Materia: edificatio eccl'ie in morib⁹ ꝛ fide. ¶ Intētio: monere vt nosipſos et alios edificemus domū dn̄i iuxta illud. Tēplū dei ſanctū eſt qđ eſtis vos. ¶ Summa in gn̄ali: ꝓpheta in illo pſalmo declamat bonū deſiderium de edificatiōe eccleſie in moribus ꝛ fide: ꝛ precatur pro ei⁹ impletione. In hoc tredecimo gradu iam humilis ꝛ manſuetus ſatagit de edificatiōe ſpūalis domus dei: vt et dauid ad literam ſolicitus fuit de materiali. Et congrue poſt gradum humilitatis agit de edificatione domus: quia per humilitatem eſſicit aliqs dom⁹ dei. Uñ alibi. Sup quē requieſcet ſpūs meus niſi ſup hūilē et qetū? ¶ Summa in ſpāli: volēs ergo edificare domum dño ait in pſona toti⁹ xp̄i. [Memento] o [dne] pater [dauid] ſpiritualis manu fortis. ꝛ ſupponit cauſam dicens [et omnis manſuetudinis eius] qua vicit diabolum et inimicos eccleſie. Illi ſeuiebant: iſte ſufferebat: victi ſunt qui ſeuiebant: vicit qui ſufferebat. Ad literam dauid rex ille valde manſuetus fuit: ſed nō de illo hic

i. Cor. iij.

Eſaie xj.

David qđ iter pretatur

agitur:imo de ei⁹ ſignificato.Dauid enim interpretatur manu fortis:& per illum typice ſignificatur totus xp̄s ſcʒ caput et corpus: cuius humilitas et manſuetudo hic cōmendatur chriſtus manu fortis: ad bellandum manſuetudine vicit aduerſarios.et in iſta manſuetudine corpus chriſti(quod eſt eccleſia) vicit inimicos.Sic manu fortis vicat operando.Ad hoc autem memento vt impleat.

2 **Sicut iurauit dn̄o: votū vouit deo Iacob.**

¶[Sicut iurauit dn̄o].i. firmiter promiſit[et votum vouit]ex deuotione & bona voluntate[deo iacob]. Ideo dicitur deus iacob vt nos ſimus ſpiritualiter iacob ſi deum volumus habere adiutorem. Iacob enim ſupplantator dicitur:et ille eſt iacob qui vitia ſupplantat.q.d.ita memento dauid vt impleat quod deo promiſit. Nemo preſumat viribus ſuis ſe reddere quod vouerit.Qui te hortat vt voueas: ipſe adiuuat vt reddas.Vouit autem eccleſia vt ſit domus dei quo nihil gratius poteſt deo offerri.vouet etiam quelibet fidelis anima vt faciat in ſe domum domino cuʒ renunciat diabolo et pompis eius in baptiſmo.vnde ex perſona ipi⁹ eccleſie conſequenter oſtendit que iurauit et vouit domino dicens.

Iacob ſupplātator dicit.

3 **Si introiero in tabernaculum domus meę:ſi aſcendero † in lectum ſtrati mei.**

† ſuper

¶[Si introiero] .i.non introibo. hic eñ ponitur ſi pro nō[in tabernaclū domus mee]vt intendens rebus meis queram que mea ſunt nō q̄ dei:vt ſatiſfaciam priuate voluntati mee.i.mea et pp̄ria attēdēs ea q̄ dei ſunt nō poſtponā. ſciebat ſe priuato impediri a pprio:ne fieret locus deo[& ſi aſcendero].i.non aſcēdā[i lectū ſtrati mei]ad quieſcēdū.i.nō adheſcā carni:nec ſequar voluptates eius.In primo ſcʒ[ſi introiero]notat ſuperbia.in ſecundo ſcʒ[ſi aſcēdero]ↄcupiſcētia carnis.in tertio qđ ſequit ſcʒ[ſi dedero]concupiſcentia oculorum.

4 **Si dedero ſomnū oculis meis: & palpebris meis dormitationem.**

¶[Si dedero]id eſt nō dabo[ſomnum]id eſt vanam & carnalem delectationem[oculis meis]ſcʒ mentis.Terrene felicitates ſomnia ſūt quia cito tranſeunt in quibus dormire & torpere nō debēt qui locuʒ domino inuenire volūt[et]vt pl⁹ dicam non dabo[palpebris meis dormitationem]vt nunc ad talia incliner:nunc erigar quod minus eſt q̄ dormitio. Somnum oculis dat et dormit qui terrena et felicitates ſeculi concupiſcit:non dormit:ſed dormitat qui modo retrahitur a terrenis:modo inuoluitur illis:et quaſi qui dormit caput crebro inclinat et releuat.Sic etiam dormit qui peccat et non penitet. dormitat qui vices peccandi et penitendi alternat.obdormit qui in peccato moritur.

Felicitates terrene ſomnia ſunt.

5 **Et requiem temporibus meis † donec inueniam locum domino:tabernaculū Deo Iacob.**

† ſi dedero q̄ adu ſq̄.

¶[Et]vt adhuc plus dicam ſi dedero.i.non dabo[requiem temporibus meis]tali parti capitis vn̄ ſomnus venit ad oculos.Cum ceperit te aliq̄d tēpale delectare ad peccādū iam grauant tibi tēpora.

Noli te dare tali delectationi: ma
iores enim dolores habebit quam ſua
uitates. Et ea cogitatione quaſi cō
fricans frontem excutis ſomnum
& paras locum domino. Si enim
non dederis requiem temporibus
tuis/nō venit ſomnus. Nec igitur
oia nō faciam [donec inueniam lo
cū domino] in me vbi requieſcat
qui ſuper humilem requieſcit. q. d.
non faciam illa predicta: ſed iſtud
ſc3 [inueniā locū domino] ī meipſo
[tabernaculum deo iacob] qd̄ ide3
eſt .i. eccleſiam preſentem fundatā
& firmatam: hoc eſt meipſum faciā
locū domino: et edificabo eccleſiam
in qua militandum eſt deo. Eccle-
ſia ſm̄ preſente3 ſtatum vbi lucta
eſt & pugna dicitur tabernaculum
in quo militatur: in futuro erit do-
mus in qua pauſabitur. In taber-
naculo quod militantium & pugnā
tiu3 eſt gemimus & laboramus: in
domo gaudebim9 & laudabimus.
Uel ex perſona xp̄i capitis poteſt
legi ab illo loco. [Si introiero] .q.
d. Jurauit dauid: id eſt chriſtus di
cens [Si introiero in tabernaculū
domus mee] ſcilicet celeſtis habi-
tationis: & [ſi aſcendero in lectum
ſtrati mei] .i. ad dexterā patris vbi
eſt requies & finis laborum. et [Si
dedero ſomnum oculis meis] .i. re-
quiem triduane mortis. Deinde
alijs verbis idem repetit [et palpe
bris meis dormitatione3: & requiē
temporibus meis donec inueniam
locū domino tabernaculū deo ia-
cob] .i. donec eccleſia ſancta predi-
catiōe ſit fundata. Hoc promiſit to
tus chriſtus: et impletum eſt. Na3

6 Ecce audiuimus † eam in Effrata: inuenimus † eam in campis † ſyluæ.

† eum † ea † ſaluum.

[Ecce audiuimus eum] ſc3 locū
ſeu deum: vel [eam] ſcilicet ſedem
domini ſeu eccleſiam [in effrata] id
eſt in prophetis ſpeculatoribus fu
turorum [inuenimus eam] vel eu3
in campis ſyluę] id eſt in humilib9
gentibus incultis. Effrata hebrai-
ce dicitur ſpeculum latine. ſpeculū
quippe imaginem habet: et omnis
prophetia imago & figura eſt futu
rorum: campi autem ſylue ſunt hu-
miles gentes inculte. Quod ergo
audiuimus in effrata inuenimus
in campis ſylue: quia quod predica
tum eſt in imagine prophetie iu-
deis/manifeſtum eſt in fide genti-
bus. Nec tantum inuenimus: ſed
perſeuerando in militia: etiam

Effrata qd dicit.

7 † Introibimus in tabernaculum eius: adorabimus in loco ubi ſteterunt pedes eius.

† Intrauim9 † tabernacula.

[Introibimus] per fidē [in ta-
bernaculum eius] ſc3 dn̄i dei iacob
nos qui in vna domo eccleſie per
dn̄m aggregamur & per charitatē
viuis lapidibus & ſanctis cōpagi-
namur. & tūc domus dei efficimur:
& a deo habitamur. et etiā a deo .i.
debito cultu dn̄i venerabimur [in
loco vbi ſteterunt pedes eius] ſc3
dei .i. in quo predicationes apl̄ice
audiūtur & ſtabilitas fidei quā cre
dimus reperit̄. q̄ tanquam pedes ſu-
ſtentant totū corpus eccleſie. Re-
cte aūt prius introire poſtmodum
adorare ſe perhibet: quia eum qui
extra domum dei remanet vt qui
charitatem non habet deus ad ſa-
lutem non exaudit. Et quia omnia
pro celeſtis patrie requie habēda
facere debemus recte ſubiungitur

8 † Surge domine in requiē tuam: tu & archa ſanctificationis tuę.

† exurge

¶ [Surge] o [dñe] a morte & infernis reuertere [in requiem tuã] aſcẽdendo in celũ & nõ ſolũ tu: ſed [tu] primo & deinde [archa ſanctificationis tue] .i. vniuerſa eccleſia & te prius exaltato exaltetur poſtea eccleſia quã figurauit archa noe vel teſtamẽti qua adhuc i multis carnalibus lata eſt: in paucis ſpiritalibus anguſta non auderet ſibi reſurrectionem promittere corpus niſi prius reſurgeret caput. Et bñ archa ſanctificationis eccleſia dicitur: q: ab ipſo ſctificat̃ a q̃ & redimitur. Vñ ſubdit̃. Et te eũte ad patrẽ

9 Sacerdotes tui induantur iuſtitia: & ſancti tui † exultent. †letẽt

¶ [Sacerdotes tui] ſcz regale ſacerdotium [induant̃] & muniantur [iuſtitia] fidei .i. fide: quia iuſtus ex fide viuit vt in vita iuſtitie muniti nõ ſautientur a iaculis inimici: q: ſm Gregorium. Sicut veſtimẽtũ a frigore ſic iuſtitia defẽdit a morte [& ſancti tui] .i. mẽbra tua accepto pignore ſpiritus ſancti [exultent] id eſt letentur teſtimonio bone cõſciẽtie & ſpe reſurrectionis que preceſſit in capite: & ſic accepit eoſdem ſacerdotes & ſanctos ſcz fideles q̃bus dicitur. Vos eſtis genus electum regale ſacerdotiũ. gens ſancta: populus acquiſitionis. Vel [ſacerdotes tui] .i. prelati eccleſie [induantur] .i. vndiq; circũdentur [iuſtitia] & alijs virtutib⁹ & inde [ſancti tui] .i. minores & ſubditi fideles [exultẽt] re laudãdo. Sed iã rogat̃ deus pro reliquijs iſrael cũ ſubdit̃

Greg.

I. Pet. ij.

10 Propter Dauid ſeruũ tuum: non auertas faciem Chriſti tui.

¶ [Propter dauid ſeruum tuum] id eſt propter illum qui de ſemine dauid formam ſeruilem ſuſcepit [non auertas] penitus a iudeis o deus pater [faciez chriſti tui] Quia enim chriſtus faciem ſuam auertit a iudeis a quibus crucifixus eſt et conuertit ad gẽtes rogatur pater propter reliquias iſrael vt ſalue fiant quod iam in pluribus impletuz eſt. Nota q̃ ait propter dauid: acſi diceret mei etiam memento vt propter me et promiſſionẽ mihi factam iudeos funditus non repellas. Et bene dicitur propter dauid ſeruum tuum. quia

11 Iurauit dominus Dauid † ueritatem & non † fruſtrabitur eũ: † de fructu uentris tui ponã ſuper ſedem tuam. †i veritate. †penitebit. †ex

¶ [Iurauit dominus] id eſt per ſemetipſum firmauit et certitudinaliter promiſit [dauid] illi actuali [veritatem] promiſſionis implende [et] ideo [non fruſtrabitur eum] decipiendo in promiſſo. Iurauit in q̃. d. [de fructu ventris tui] id eſt filium virginis natum de ſtirpe tua [ponam] regem [ſuper ſedem tuam] iudaice plebi ſpiritualiter preſidentem iuxta illud. Et dabit illi deus ſedem dauid patris eius: quia quos dauid rexit temporaliter eos chriſtus rexit ſpiritualiter. Et non tantum illum ponaz ſuper ſedem tuam. ſed etiam Luce. i.

12 Si cuſtodierint filij tui teſtamẽtum meum: & teſtimonia mea hæc quæ docebo † eos. †illos

¶ [Si cuſtodierint filij tui] id eſt homines ex te nati [teſtamentum meum] id eſt eſt pactum [et teſtimonia] id ẽ precepta [mea hec que

docebo eos]non que ipſi ſibi conſtituant::ſicut legitur de ſcribis et phariſeis qui plus innitebantur adinuentionibus ſuis ꝙ dei precepcis et mandatis.

13 Et filij eorũ † uſque in ſeculum:ſedebunt ſuper ſedem tuam.

†ſedebunt uſq; in eternum.

C [Et]etiam[filij eorum].i.ſequaces τ imitatores ſi cuſtodierint tũc [vſq; in ſeculum]id eſt ꝙdiu durabit hoc ſeculum[ſedebunt]filij tui τ filij eorum[ſuper ſedez tuam]Et ſi non cuſtodierint non tamen perit promiſſio:quia ſi non impletur in te implebitur in alio.Nam τ filij dauid non ſtirpe ſed cultu dei τ fide ſunt qui ſpirituales reges ſui et aliorum erunt.Uel de chriſto ſic accipe. [Jurauit dominus]pater [dauid]id eſt chriſto[veritatem et non fruſtrabitur eum]quia ea non euacuat: ſed adimplet dicens[de fructu ventris tui ponam ſuper ſedem tuam]id eſt illos quos ad fidem paries o chriſte faciam reges ſui ſeipſos bene regentes:non tamen omnes ſed cuſtodiẽtes[teſtamentum meum]id eſt pactum baptiſmi:et teſtimonia mea] id eſt precepta vite:quia tunc ſedebunt ſuper ſedem tuam id eſt participes erunt tue beatitudinis et eternas ſedes accipient:vt ſicut tu es regie poteſtatis ita et ipſi pro modo ſuo et hoc vſq; in ſeculum id eſt in eternum.Nos ſumus fructus ventris eius quos ſpiritualiter tã ꝙ ex vtero generauit.Qui ſi teſtamentum et teſtimonia eius cuſtodiamus ſedere nos faciet in celeſtibus.Ergo imitemur et nos opera dauid id ẽ manu fortis noſtri chriſti vt per imitationem bonorum operum mereamur eſſe filij eius quatenus poſſimus illam ſedem adipiſci de qua ipſe ẽ diſcipulis ait. Uado parare vobis locum.Et iterum in domo patris mei manſiones multe ſunt:hec autem promiſit deus gratis τ non pro meritis Joã. xiiij.

14 Quoniam elegit dominus Syon: † elegit eam in habitatione ſibi. †ipſe elegit

C [Quoniam elegit dñs]ſola grã [ſyon] id eſt ſctãm eccleſiam:non enim ex operib⁹ iuſtitie que fecim⁹ nos:ſ; ſm ſuã miam ſaluos nos fecit.vñ ipſe ait .Ego vos elegi de mũdo vt eatis τ fructũ afferatis et fructus veſter maneat:hic enim erit permanens fructus eorum vt ipſi habitent in deo et deus habitet in ipſis.Unde ſequitur[elegit eam in habitationem ſibi]vbi ſpiritualiter habitet qui vbiq; eſt.Elegit inꝙ dicens rei experientia Jo.xv.

15 Hæc requies mea in † ſeculum ſeculi: hic habitabo quoniam † elegi eam. †ſecula ſ.ſorũ †ipſe elegi.

C [Hec]ſcilicet eccl'ia eſt[requies mea]vbi.ſ.requieſco .et hoc[in ſeculuz ſeculi]quia durat in eternũ. Quantum amat nos deus in iſtis verbis eius attendere debemus/ vt quia nos requieſcimus ſe dicat requieſcere.Non enim ipſe aliquã do turbatur vt ſic requieſcat:ſed dicat ſe requieſcere in nobis:quia nos in illo requiem habebimus.τ [hic].i.in eccleſia[habitabo]perſeueranter non merito ſuo.ſed[quoniam]gratis[elegi eam]dans gratiam et benedictionez.Unde apte ſubiungit

16 Viduã eius benedicẽs bñdicã: † pauperes eius ſaturabo panibus. †et

¶ [Viduā ei⁹ bñdicēs benedicā] iugi bñdictiōe grē ꝛ glorie. Vidua eſt oīs aīa que intelligit ſe deſtitu tam ꝛ deſertā oī auxilio niſi ſoli⁹ dei. Cū iſtō ſentit: ſi viduitatē ſuā nouit benedicit in hoc ſeculo i vir tutib⁹ ꝛ operib⁹ in multis conſo lationib⁹ ſpiritualib⁹ ꝛ tēporali bus benedicit ꝛ in futuro cū an gelis ꝛ celeſtibus virtutibus ꝛ ibi iam ſponſum ſuum videat ꝛ glo ria eterne vite pfruatꝰ [i. pauperes eius] ſpiritu nō preſumentes de ſe vel de ſeculo: ſed de deo nō habētes elatū ſpiritū: ſꝫ humiles corde [ſaturabo panibus] nunc ſa cra ſcriptura ꝛ ſancta eucharistia ꝛ in futuro celeſtis patrie cibis ſpiritualibus ꝛ re ipſa. Et

17 Sacerdotes eius in-
duam ſalutari: & ſancti
eius exultatione exulta
bunt.

¶ [Sacerdotes ei⁹] .i. gen⁹ ele- Galiē
ctū. ſ. oēs fideles ſeipſos offerētes
[induā ſalutari] ſcꝫ xp̄o .i. ornabo
cōformitate ſalutaris ſui ſm̄ illud
apoſtoli. Quotquot i xp̄o baptiza
ti eſtis chriſtū induiſtis: ꝛ ideo [ſan
cti ei⁹] per eū ſanctificati ſcꝫ ideꝫ
qui ꝛ ſacerdos [exultatione] inter
na [exultabūt] ſpāli gaudio ex hoc
indumēto: q2 induti ſunt ſalutari.
Vnde eū per fidē chriſtum cogno
ſcunt inde de ſpe celeſtis patrie ve
hementer hilareſcunt. Vel [ſacer-
dotes ei⁹] id eſt prelatos [induam
ſalutari] id eſt chriſto ꝛ gratia ſpi-
ritus ſcti vt honeſti ꝛ idonei ſint
ad miniſtrādū ꝛ docendum: ꝛ inde
[ſanctus eius] id eſt ſubditi [exul-
tatio ne exultabūt] .i. in dño gau-
debūt. Et etiam ideo exultabūt q2
ſt'i 18 † Illuc producam
i. ſcita cornu Dauid: paraui lu
to. cernā Chriſto meo.

¶ [Illuc] ſcꝫ i eccleſia [pducam] ꝛ ſuſcitabo [cornu dauid] .i. regnū ꝛ altitudinē xp̄i qḋ eſt in xp̄m cre dere ꝛ de eo pſumere. Vere enim eccl'ie cornu ꝛ altitudo ſpiritualis eſt fides q̄ ad ſuperiora tendit: do nec id quod modo eſt fides erit ſpe cies cum id qḋ mō credim⁹ mani feſte videbim⁹. Sed q2 fidei chari tas in tenebris erat recte dr [pa raui] ad hec perficiēda [lucernam] ſcꝫ ioannē qui erat lucerna lucēs ꝛ ardens [chriſto meo] manifeſtā do. Ioannes baptiſta a deo dicit lucerna preparata chriſto qui eū in huius mūdi tenebras venturū nunciauit. Neceſſariuꝫ enim erat vt ante lumen lucerna appareret. vt hi qui in tenebris ꝛ in vmbra mortis ſedebant per lucernaꝫ ad diſcerent qualiter in lucem crede re debuiſſent.

19 † Inimicos eius indu † nō hꝫ
am confuſione: ſuper medie
ipſum autē † efflorebit tatem
ſanctificatio mea. ꝯſiculi
† flore-
bit

¶ [Inimicos autē eius] .i. chri ſti aduerſantes ſibi. ſ. qui in xp̄ꝫ credere noluerunt [induā cōfuſio ne] cū viderint dñm in ſua maie ſtate cū eos in fine ſeculi vndiqꝫ calamitas atqꝫ interius inuoluet ſed ad conſolationē iuſtorū ſubiū gitur. ſuper ipſum autem ſcꝫ chri ſtum [efflorebit ſanctificatio mea] flos ſctificatiōis eſt gloria diuini tatis: flos ſanctificatiōis eſt noui tas reſurrectionis. Nā quaſi arue rat in paſſione dominus: cum ve ro reſurrexit a mortuis iā cepit flo rere ſanctificatio ei⁹: iā cepit fili⁹ dei apparere ꝛ exultare cornu ei⁹. hoc dr a ſimili arboris que quādo floret pulchrior eſt. Dixi,

In omni igreſſu noſtro me⸗mor eſto noſtri omnipotēs deus: induc nos ſacerdotali iuſtitia vt induti mereamur ingredi in tabernacula ſempiterna. Per dominum

Pſalmus de unitate & commendatione fraternæ charitatis: eccleſiam & Chriſtiani religionem ædificantis & compaginantis.

Pſal. C X X X II.

1 Ecce quàm bonum & quàm iocundum: habitare fratres in unum.

ℭ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ℭ Titulus vt ſupra. ℭ Materia. frīna charitas eccl'ias edificās ⁊ cōpaginās. ℭ Intentio: monere fideles ad habēdā fraternā charitatē. ℭ Snia in gñali: ꝓpheta in iſto pſalmo cōmendat vnitatē charitatis fraterne in chriſtiana religiōe declaratq; hoc exemplis ⁊ vtilitatibus diuerſis. Quartuſdecimus grad⁹ eſt charitas ꝓrimi que facit fratres habitare i vnū vū ē bñdictio ⁊ vita. ℭ Snia in ſpāli: hic ergo vir iuſtus de fratrū cohabitatione exultans ait [Ecce] quod oſtēdētis eſt: q2 plus oſtēſione ꝙ ligua explicaꝰ qð dictur⁹ eſt. [ꝙ bonū] i. vtile [⁊ ꝙ iocundum] i. delectabile eſt [habitare fratres] nō fratres dicit corpore ſed mēte: nō carnales ſed ſpirituales [in vnū] fide i mēte ⁊ ſincera charitate habere cor vnū ⁊ aiaʒ vnā. Iſta pſalterij ꝯbarite dulcis ſon⁹ iſta ſuauis melodia velut tuba ſpirit⁹ ſctī diuiſos corpore in vnum congregauit ⁊ monaſteria plurima peperit. Ad hunc ſonū fratres excitati. ſunt qui habitare in vnū ceperūt: a quib⁹ tū benedictio ad ceteros deſcēdit ꝙ etſi nō corpore: tū in vnū habitāt mēte ⁊ fide. Ubi petr⁹ cātor. Illi vere habitāt in vnū qui requirūt illā de qua dicit Unā petij hanc requirā. Habitāt autem omnes chriſtiani in vnum vnitate fidei ſpecialius cenobite vnitate loci ⁊ ꝯuēt⁹. ſpecialiſſime aūt anacorite habitāt in vnū: qꝛ etſi ſint ſeparati a cōſortio hominū deo ſunt vniti ⁊ ſocij eccl'e triūphātis. Hāc eñ vitā q2 perfectior eſt nō cōcedit Bñdict⁹ vel Hieronymus niſi perfectiſſimis ⁊ probatiſſimis viris. Hec Petr⁹. Ita aūt eſt bonum ⁊ iocundum habitare fratres in vnum. Petr⁹ cantor Ps. xxvi.

2 Sicut unguentum in capite: quod deſcendit in barbam barbam Aaron.

ℭ [Sicut vnguētū] i. vnctio ſpūs ſctī ꝙ fuit prius [i capite] xpo. ⁊ dr hoc a ſimilitudine regū ⁊ ſacerdotum qui in veteri teſtamēto in figura xpi inungebanꝰ. [qð vnguētū poſtea [deſcendit] a capite chriſto [i barbā] ⁊ determinat in cui⁹ barbā ſubdēs barbā aarō [ſcʒ xpi veri ſacerdotis. Noſter aarō nr̄ ſacerdos ē xps: hic ſeipꝫ obtulit i ſacrificiū ꝓ nobis: ⁊ reſurgēs aſcēdit in celū ⁊ venit ſpūs ſctūs a capite i barbā ei⁹. i. i fortes ⁊ pfectos ꝗs barba deſignat. nā barba maturitatē: grauitatē: fortitudinē ⁊ pfectionem ſignificat ſcʒ in aplos ⁊ in alios primitiuos ſanctos qui familiarius ⁊ vicinius chriſto capiti ſuo adherētes prius i vnū ha

bitare ceperſit vt primos ipetus ſeculi ſuſtinuerũt nec vici potuerẽt.

3 Quod deſcendit in
†ſuper oram ueſtimenti eius: ſi
cut ros Hermon qui de
ſcendit † in mõtẽ Syon.

¶ [Quod] vnguẽtũ poſteaq̃ deſcẽdit ab illis [in oram veſtimẽti ei⁹] ſcʒ xp̃i. i. in illos perfectos qui nouerunt habitare in vnum qui legem implent inuicem onera ſua portantes. Secuta eſt enim eccleſia ⁊ peperit monaſteria. Nam veſtis dñi et ſacerdotalis ſignificat eccleſiam ora autem perfectionẽ: quia in ora perficitur veſtimentum. Et forte ꝑ iſtam oram vult intelligi que eſt in capitio tunice per quã intrat caput. Tales ſunt qui habitant in vnum: vt ſicut ꝑ iſtam orã intrat caput hoĩs vt ſe veſtiat: ſic per concordiam fraternam xp̃s qui caput noſtrum eſt intrat vt veſtiatur ⁊ illi eccleſia hereat vel deſcẽdit vſq; ad oram. i. vſq; ad nos ad quos fines ſeculorum deuenerunt: nam de plenitudine illius omnes nos accepimus: hoc autẽ ꝙ fratres habitant in vnum non ex ſuis viribus vel meritis eſt: ſed ex dei dono: et gratia ideo ſubiũgit [ſicut ros hermõ] id eſt gratia chriſti ros enim de celo veniens eſt grã. hermon vero interpretatur lumen exaltatũ a xp̃o ergo eſt ros gratie qua fratres in vnum habitãt qui prius exaltatus eſt in cruce poſtea in celo [qui deſcẽdit in montem ſyon] i. in ſanctam eccleſiam que propter altitudinem vite et ſpeculationem celeſtis patrie non immerito et mons ⁊ ſyon appellatur: non ergo habitant in vnum niſi in quibus fuerit gratia ⁊ charitas chriſti: et quibus eſt anima vna et cor vnum in deo. Ideo autem bonum eſt et iocundum habitare fratris in vnum.

Hermõ quid interp̃tatur.

4 Quoniam] illic mã
dauit dominus benedi †ibi
ctionem: † & uitam † ul ꝗ õ habet et
que in ſeculum. ꝗ nõ habet vſq;.

¶ [Quoniam illic] i. in fratribus in vnum habitantibus: ⁊ vbi eſt talis vnitas fraterne charitatis [mandauit] et precepit [domin⁹ benedictionẽ] ſuam: per multiplicationẽ gratie ⁊ ꝓmotionẽ virtutũ in preſenti et [mandauit] i. ꝓmiſit [vitam] ꝑ collationẽ glorie ⁊ multiplicationem premiorum in futuro [vſq; in ſeculum] i. in eternum duraturã. Serua ergo concordiam ſi vis a dño cõſequi benedictionem ⁊ vitã. Qui enim in vnũ ſunt ſolũmodo corpore: hi in mola: in agro: in lecto relinquũtur: ceteri vero qui in vnum ſunt corde aſſumuntur. valde ergo bonũ eſt ⁊ iocundum habitare fratres in vnum. Oratio.

Infunde dñe in eccleſiã tuam charitatem fraternitatis et pacis: vt rore ſpũalis vnguẽti aſperſi benedictionis tue gratia iocundemur. Per dominum.

Pſalmus de commendatione charitatis diuine & laude dei: ac gratiarum actione in tribulationis & aduerſitatis tentatione.

Pſalmus. CXXXIII.

1 Ecce nũc bene †bñm.
dicite † domi
no: omnes ſer
ui domini.

¶ Autor pſalmi propheta dauid.

¶ Titul⁹ vt ſupra. ¶ Materia: in uitatio ad diuinã laudẽ. ¶ Intẽtio incitare fideles ad diligẽdũ ⁊ laudãdũ deũ. ¶ Sñia i generali. pp̃ba in iſto pſalmo oẽs electos a. i diuinũ cultũ ⁊ dei laudẽ inuitat eiſoꝫ benedictionẽ dei optat. Quituſdecimus gra dus ẽ charitas dei de qua hic agit ſicut ſupra de charitate xp̃i nõ ꝙ alia virtus ſit qua diligitur de⁹ ⁊ alia qua pxim⁹: ſꝫ q: diuerſos act⁹ hꝫ ipa virtus ⁊ diuerſa diligũt ea. ¶ Sñia i ſpeciali: monẽs ergo ad bñdicẽdũ ait [Ecce] tot gradib⁹ aſcenſis vel bñficijs dei circa nos viſis [nũc] .i. ſine tardatione. Ul' [nũc] .i. hoc tẽpore i aduerſis [bñdicite dño] laudãdo ⁊ gratias agendo [oẽs ſerui dñi] .i. vnũ adunati ⁊ vnanimiter habitãtes i domo dei qui nõ eſtis ſerui pcti ſꝫ ſerui dñi: qb⁹ nõ dominant vitia: ſꝫ ſolũ dominũ habetis deũ q̇ deo militatis non ſeculo. Nã p tranſactas tribulationes cõſtat ꝙ benedictioni vacabimus ſicut ſcriptũ eſt. Beati q̇ habitant in domo tua dñe: in ſecula ſeculoꝛũ laudabũt te. Qui ergo tũc benedicturi ſunt: ſine defectu hic benedicere dñm in tribulationibus ⁊ tẽtationib⁹ icipiũt vos dico.

ṗ. lxxxiij.

2 Qui ſtatis in domo domini: in atrijs domus Dei noſtri.

¶ [Qui ſtatis] non ſuccũbitis ad impulſum tentationum .i. qui perſeueratis [in domo domini] .i. in eccleſia: ⁊ qui ſtatis [in atrijs domus dei noſtri] id eſt in latitudine charitatis vbi nullus anguſtatur. Atria dicuntur ampliora domus ſpacia. ſta in charitate ⁊ ſtas in atrijs. In charitate enim que extenditur etiã vſq3 ad inimicos latitudo eſt: in odio anguſtia. In latitudine mane et petes diligere inimicum tuum. Et habebis veram benedictionem domini quando non maledicis inimicis. Uel [qui ſtatis in domo domini] id eſt in penetralibus ſcilicet maiores in eccleſia et perfectiores et vos etiam qui ſtatis [in atrijs domus dei noſtri] id eſt in ingreſſu ſcꝫ icipiẽtes et minores ſũt enim in hac domo diuerſi ordines. Et.

Atria que dicuntur

3 In noctibus extollite manus ueſtras in ſancta: Et benedicite † domino.

† dñm

¶ [In noctibus] id eſt in tribulationibus ⁊ aduerſitatibus non ſolam in diebus proſperitatis [extollite] id eſt leuate [manus veſtras] corporis gratias agentes et man⁹ operis bonum facientes et hoc [in ſancta] id eſt intentione ſanctorum et eternorum [et benedicite domino] celeſti gratias ei de collatis beneficijs referentes et nil boni vobis ſed totum deo tribuentes. Nõ ait in diebus ſed in noctibus: quia facile eſt benedicere in diebus id eſt in proſperis ſed difficile i aduerſis quod eſt probatio gratuiti amoris: deus quidem non indiget noſtra benedictiõe: ſed ideo iubemur benedicere quia cum ipſe nobis benedicitur cito in nos benedictio retorquetur. Unde et populo quẽs ad benedicẽdum induxit ipſe eque benedici optat quaſi dicat dixi benedicite et vt hoc poſſitis.

4 Benedicat † te dominus ex Syon: qui fecit cęlum & terram.

† tibi ṗs. cxxvij.

¶ [Benedicat te dominus] benedictione que eſt [ex ſyon] id eſt de celeſti hieruſalẽ quod i poteſt quia ipſe eſt [qui fecit celum et terram] id eſt omnem ſuperiorem et inferiorem creaturam: et ideo potens eſt benedicere. Nota quod ſupra

hortatur plures benedicere vni/
hic vero precatur vnum benedi-
ci:quia eſſi plures ſint tamen
vnum ſunt habitantes in vnum ⁊
vnitati benedictio conuenit. Tu er
go eſto vnum/et per charitatē ha
bita in vnū:⁊ ad te benedictio per
ueniet. Attende etiam ꝙ vir iuſt⁹
qui tot gradibus conſcendit bene-
dictionem ſupernam loco remune
rationis accipit:quia omne mun⁹
aſcēdētium benedictio eſt. Oratio.

Benedicētes te omnes ſer-
ui tui domine deprecamur
vt nos mundi hui⁹ nocte
cōrectos illuminare digneris:qua
ten⁹ dū manus noſtras in bonis
opib⁹ eleuam⁹ bñdictionē a te lar
giſſimam ꝯſequamur. Per dñm.

Pſalmus de inuitatione fidelium ad Dei laudem propter magna ipſius beneficia & magnalia plurima & diuerſa. Pſalmus. CXXXIIII.

1 Laudate nomē domini : laudate ſerui dominum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ eſt alle:poſt grad⁹ q̄ du
cūt ad eternitatē cōgrue ponit alleluia:vt laudib⁹ dei fruatur eccle
ſia cui tale munus paratum eſt. ¶ Materia:laus dei et cauſa lau
dis. ¶ Intētio:monere fideles ad laudādū. ¶ Sentētia in generali
ꝓpheta in iſto pſalmo inuitat gene
raliter fideles ad laudē dei magna
lia ipſius diuerſa commemorando
falſitatē idolorū deſtruendo:eorū-
ꝗ cultores redarguendo. ¶ Sen-
tētia in ſpeciali; ꝓpheta ergo poſt
aſcenſiones et peractos gradus ſtā
tes in domo dñi alloquit vt poſt
bñficia laudent deum dicēs [Lau-
date nomen dñi] id eſt rē3 nois ſui
⁊ potentiā eius ipſum quātū pote
ſtis extollendo laudibus et debe-
tis:quia laudando deum meliores
eritis non deus. Deinde qui ⁊ qua
re laudare debeant ſubdit [lauda
te ſerui dñi] q.d. vos ſerui ⁊q; ſerui
eſtis laudate dñ3 cui omnes tenen
tur ſeruire deuote ꝓ beneficio crea
tionis:redemptionis:et generalis
gubernationis:alioquin niſi lau-
dent offendūt eum ipſi ſerui ſint ⁊
ille dñs. Deinde quales ſint qui
laudare dñm debeant docet:dicēs

2 Qui ſtatis in domo domini:in atrijs domus Dei noſtri.

¶ [Qui ſtatis i domo dñi:i atrijs domus dei noſtri] q.d. vos ſerui
laudate qui ſtatis et perſeueratis
non titubatis nec ruitis. Illi ſta-
re dicuntur qui in mādatis ei⁹ per
ſeuerāt:qui in fidem nō ficta ⁊ ſpe
firma ac charitate ſincera deo ſer-
uiunt ⁊ eius eccleſiā honorāt:⁊ nō
dant offenſionem maleviuendi eis
qui venire volunt ⁊ in via lapides
offenſionis nō ſunt. De hoc habes
etiam ſupra in pſalmo precedenti
vbi cetera melius videre poteris.

3 Laudate dominum † quia bonus dñs:pſallite nomini eius quoniam † ſuaue eſt. † quia benignus † ſuauis.

¶ [Laudate] in ꝗ [dñ3] ꝓp hoc q; bon⁹ [eſt] [dñs] ex ſe ⁊ i ſe a quo oīa
cetera bona cuius bonitas nō qua
litas eſt ſed natura. Quidam pro
bonis tēporalibus laudāt eū:alij
ꝓpter premiū eternū eis ꝓmiſſū3

tercij ſinceri⁹ eo ſolo intuitu quia bonus eſt. Eſt enim infinite bonitatis propter qđ eſt ſumme laudabilis[pſallite]operādo et cantando[nomini eius]id eſt ad laudem nominis eius nō querentes gloriā veſtram[quoniam ſuaue eſt]nomē eius:id eſt res nominis ſcilicet ipſi guſtanti ⁊ experto ſuauis eſt dominus in precepto:qꝛ iugum ei⁹ ſuaue ⁊ onus leue:ſuauior in promiſſo/ſuauiſſimus in pmio. Breuiter vno verbo explicita eſt cauſa laudis dei noſtri.non enim inuenis melius quod de illo dicas niſi quia bonus eſt dominus. Ipſa merces tua ſumma.deus ipſe erit quem gratis ſic amare debes vt ipſum p mercede deſideres:quia ſolus te ſatiabit.Deinde ſubiungit opera ei⁹ ⁊ que circa nos fecit que magis capere valemus.q.d.Ideo etiā laudate ⁊ pſallite quia iſta que ſequūtur fecit:ſcilicet

4 Quoniam Iacob elegit ſibi dominus: Iſraël in poſſeſſionem ſibi.

¶[Quoniā iacob]i.iudaicū populum ab iacob deſcendentem[elegit]gratia nō merito ex ceteris nationibus[ſibi dn̄s]id eſt in ſuam protectionē.⁊ idem repetens alijs verbis ſubdit[iſrael]ſcilicet elegit dn̄s[in poſſeſſionem ſibi]ꝓpriā et ſpecialē. Ad literā ceteras gentes ſub angelis poſuit:ſibi iſtam poſſidendam ſeruandamqꝫ deputauit. Per iacob ꝗ interpretatur luctator vl' ſupplātans ſignificatur ille qui bene ſeruiendo ⁊ contra ſpirituales nequicias luctando vitia ſupplantat. Per iſrael vero ꝗ interpretatur videns deū ſignificatur qui eum fide et oculis interioris hominis contemplatur. hunc elegit ſibi dominus i poſſeſſionē quē vt agrū excoleret:ſeminaret:poſſideret:⁊ ſeruaret:qui non ſuis meritis ſed gratia dei eſt electus ⁊ iuſtificatus. Et merito eum ſuadeo laudādū et ei pſallendum

5 † Quia ego cognoui quod magnus eſt dominus: & Deus noſter † præ omnibus dijs. †qm̄ †ſuper oēs deos

¶[Quia ego cognoui]et ſcio[ꝙ magn⁹ eſt dn̄s]in ſe ſcilicet poteſtate ⁊ virtute ꝗ vbiqꝫ eſt ⁊ omnia cōtinet:⁊ cuius magnitudinis nō eſt finis[et deus noſter]eſt[pre oībus dijs]i.ſuper omnes deos qui ſunt in celo ⁊ in terra eſt magnus ⁊ potens ſcꝫ ſuper hoīes ſanctos/et angelos qui dij digni ſunt vocitari.neceſſe eſt enim eū eſſe ſuper omnem creaturam ⁊ corporalem ⁊ ſpiritualē:⁊ ſup omnia que fecit ⁊ homines et angelos ⁊ omnia:et ideo eum laudabilem predico:magnus eſt in eſſentia:magnus quoqꝫ in operibus excedit excellentiā oīm et hoc probat effectus:quia

6 Omnia † quæcūque uoluit dominus fecit in cælo & in terra: in mari & in omnibus abyſſis. †que ps. cxiij.

¶[Omnia quecūqꝫ voluit dominus fecit in celo et in terra]omnia viſibilia et inuiſibilia nō coactus eſt facere aliqđ ſꝫ quicquid voluit fecit. Cauſa oīm operū ei⁹ eſt propria voluntas et nulla neceſſitas. Unde ſm Auguſtinum. Stultum eſt in ſingulis rebus:quorum creationis certa cauſa ignoratur aliam inquirere ꝙ diuinam voluntatem et non tantum in celo ⁊ in terra ſꝫ[in mari]quod commeatur[et in omnibus abyſſis]id eſt in profunditate ignoti oceani. Si ergo oīa Auguſtinus

cum

eius opera comprehendere nõ poſſumus hoc de eis firmiter teneamus ꝙ omnia a deo ſunt facta. De inde enarrat que fecit. q. d. fecit q̃ voluit quia ipſe eſt

7 † Educens nubes ab
ſulca- extremo terræ: fulgura
tans. in pluuíam fecit.

℃ [Educens nubes] ſcꝫ mediante corporum celeſtium calore [ab extremo terre] i. ex vltimis finibus terre qui includũtur mari in quo eleuati vapores condenſantur in nubes: et flatu ventorum deferuntur ad medium terre vt ibi pluãt: et de talibus [fulgura in pluuiam fecit] id eſt fulgura ꝛ tonitrua i dictis nubibus generata per reſolutionem nubium in pluuiam terminauit: ꝛ qui fulgure terruit pluuia refecit. Ipſe eſt etiam

8 Qui † producit uen
tedu- tos de theſauris ſuis:
cit. qui percuſſit primoge-
nita Aegypti ab homi-
ne uſque ad pecus.

℃ [Qui pducit ventos de theſauris ſuis] id eſt de occultis ꝛ latẽtibus cauſis qꝺ enim flat vẽtus ſentis: et qꝺ iuſſu dei flat ſcis ſed qua cauſa flat vl' de quo theſauro rationis editus ſit neſcis. Ipſe eſt [qui percuſſit primogenita egypti] non tantum quedam ſed [ab homine vſqꝫ ad pecus] id eſt hominum ꝛ pecoꝝ. Hec fuit decima plaga quã ſolum i ſpeciali exprimit: quia inter ceteras omnes terribilioꝛ fuit. Alias autem plagas tangit in generali dicens.

† Emiſit ſigna & pro
9 ſimmi: digia in medio tui Aegy
pte: in Pharaonem & in ſit.
omnes ſeruos eius.

℃ [Emiſit ſigna et prodigia] que preter vſitatum nature curſum cõtingunt: ſicut de iſtis erat plagis [in medio tui] o [egypte] pro populi iſrael liberatione [in pharaonem ꝛ in omnes ſeruos eius] quos poſt multas plagas finaliter i mari rubro ſubmerſit. Ipſe eſt etiam

10 Qui percuſſit gentes
multas: & occidit reges
fortes.

℃ [Qui] poſtquã eduxit iſrael de egypto [pcuſſit gẽtes multas] occupantes terram filijs iſrael promiſſam [ꝛ occidit] id eſt occidi fecit [reges fortes] filijs iſrael reſiſtentes videlicet.

11 Seon regem Amor-
reorũ & Og regem Ba
ſan: & omnia regna Cha
naan.

℃ [Seon regẽ amorreoꝝ ꝛ og regem baſan] qui percuſſi ſunt ſub moyſe cũ prohiberẽt filios iſrael p fines ſuos trãſire [ꝛ oĩa regna chanaan] que percuſſit deus ſub ioſue. Ubi trigintavnuꝫ reges interfecit

12 Et dedit terram eo-
rum hæreditatem: hære ſeru-
ditatem Iſraël † popu- ſuo.
lo ſuo.

℃ [Et dedit terram eorum] ſcꝫ regum et gentium [hereditatem] i. hereditario iure poſſidendam: et ſpecificãs cui vel quibus eam dedit repetit dicens [hereditatem] non cuicunqꝫ ſed [iſrael pplo ſuo] ex ceteris nationibus electo. Et qꝛ ex his factis eſt a filijs iſrael ſpa-

liter laudabilis: conuerſo ad do/
minum: ſermone ſubiungit.O

13 Hebr'm † g͂na/tione ⁊ g͂natio ne.

Domine nomen tuū in † æternum: domine memoriale tuū in † generatione & generationem.

¶ [Dn͂e] q̄ mirabilia iā enumera/
ta feciſti [nomen tuū in eternum]
eſt laudabile a nobis [dn͂e memo/
riale tuū] .i. memoria mirabilium
tuorū permanet [in generatione ⁊
generationē] id eſt in g͂nationib⁹
ſingulis ſibi ſuccedētib⁹. Dū ergo
audis q̄ i ipſos facta ſunt caue ne
⁊ in te fiant. Ad hoc em̄ facta ſunt
in illis vt eos nō imitareris et ta/
lia non patereris. Attende exem
pla beneficiorū dei ⁊ vindictā dei
time: omnipotens eſt et ad cōſolā
dū ⁊ ad caſtigādū. Ideo hec vtilia
ſunt q2 cū legunt ipſos legētes et
auditores inſtruūt. Quādo em̄ pi⁹
videt ſeu audit qd̄ paſſus eſt im/
pius purgat ſe ab omni impietate
et cauet dei offenſam ne veniat et
ipſe i talē penā taleq3 vindictam.
Hec qdē ad lrām facta ſunt ſ3 vi/
deamus qd typice ſignificent. celū
ſunt ſpūales: terra carnales. et ex
his duob⁹ ↄſtat eccl'ia dei ⁊ ad ſpi
ritales p̄dicatio: ad carnales vero
pertinet obſecūdatio. Ergo ī eccle/
ſia ſua ⁊ in p̄dicatorib⁹ ⁊ ī plebib⁹
ſuis tāq̄ [in celo ⁊ in terra oīa que
cūq3 voluit fecit] Et ſic [i mari et [
oib⁹ abyſſis] Mare deſignat infi/
deles apertos pſecutores q̄ nō ſe/
uiūt niſi pmittāt; nec vindicāt in
eis niſi deus iuſſerit. Abyſſi ſunt
latentia corda ⁊ pfunde cogitatio
nes hominū: ſ3 hec nuda ſunt deo
quē nihil latet: et ibi facit qd̄ vult
⁊ conſolatur cor bonum ⁊ torquet

cor malum. Et ipſe [educit] et exci
tat [nubes] et predicatores nō tan
tum de medio terre et filijs iſrael
ſed ⁊ ab extremo terre ⁊ de gētib⁹
et mittit in fines orbis terre. Uel
[de extremo terre] id eſt de humi/
libus et infimis mundi vel pur/
gans eos ab omni terrenitate. et
vocat nubes quia fulgurant mi/
nis. choruſcant miraculis. pluunt
doctrinis. Et de ipſis nubibus [ful
gura in pluuiā3 fecit] id eſt minas
⁊ cōminationē ad miſericordiā et
propiciationem flexit ⁊ de terrori/
bus irrigauit. Nam quando tibi
minatur deus per pphetam ſeu p
apoſtolū et times choruſcatio ter/
ruit te; ſed cum penitendo corrigis
⁊ agnoſcis hoc fieri: p mias terror
fulguris vertitur in pluuiā: et qui
te terruit ipſe te reficit. Eoſdem au
tem quos vocauit nubes vocat et
ventos nubes propter carnem
ventos propter ſpiritum. Nubes
enim videntur venti: ſentiuntur ⁊
nō videntur. Et iō q2 carnem vide
mus eſſe de terra [nubes] inquit
[educens ab extremis terre] et q2
ſpiritus hominis ignoratur vnde
veniat [qui producit] inquit [ven/
tos] et ſpiritus predicatorum [de
theſauris ſuis] percutit etiam [pri
mogenita egypti] id eſt deſtruit
principalia vitia atq3 crimina
mundi [ab homine vſq3 ad pecus]
id eſt prudentibus ſeu doctis et
in ideotis ſeu indoctis. [Emiſit]
quoq3 [ſigna in medio egypti]
commonens mundum miraculis
per predicatores factis [in pha/
raonem et in omnes ſeruos eius]
id eſt contra diabolum et mini/
ſtros eius: ſeu in confuſionem et
deſtructionem eorum [percuſſit]
etiam [gentes multas] .i. innumera
vitia et cateruas vitiorum que
mundum oppreſſerunt: [et occidit
reges fortes] .i. vitia fortiſſima et

dominātia. vel reges ſunt immun
di ſpūs qui occiſi ſunt dū nequeūt
in nobis. quod volūt. Occidit pla-
ne et nunc occidat a cordibus ſer-
uorum ſuorū: et a tētationibus ec
cleſie ſue nō ceſſet manus eius in
occidēdis talibꝰ regibꝰ ⁊ talibus
populis. [Seon regē amorreorū]
i. ſimulationem vel arborem infru
ctuoſam habētē ſecū execratores
dei qui ſimul pcuſſi in ignem pij
ciuntur eternum [et og regem ba-
ſan] i. materiam confuſionis que
nobis ne deū agnoſceremus et in
eū crederemus obitabat [⁊ omnia
regna chanaan] id eſt regna cōmo
tionis ⁊ ſuperbie que dominaban
tur nobis ⁊ commouebant nos a
deo. Omnia ergo iſta que euertit
tūc deus corporaliter euertit nūc
ſpiritualiter: nec ceſſat manus eiꝰ
vſq; in finem. Sed q: ad hoc euer
tit vt releuet et quaſi damnat vt
ſaluet recte ſubdit. [Et dedit ter-
ram eorum hereditatē] id eſt celes-
tem beatitudinem quam demo-
nes per ſuperbiam deſeruerunt.
Inde eīn electorum populū gra-
tia diuina ad celeſtem hereditatē
deducit: vnde prius malignū hoſ
tem ⁊ populum vitiorum a ſeruo
rum ſuorum cordibus repellit. Et
quia quod tunc circa impios fecit
corporaliter: nunc circa nos facit
ſpiritualiter bn̄ ſubiungitur. [Dn̄e
nomen tuū in eternū] eſt exalta-
tum: id eſt operatio potentie tue
ſeu manus tua non ceſſat facere
hoc in tota preſenti vita et in hoc
ſeculo que tunc prenunciaſti in fi-
gura [et memoriale tuū] id eſt me
morabilis miſericordia tua ma-
net [in generatione] preſente qua
renaſcimur per baptiſmū [et gn̄a-
tionē] futurā qua reſurgemus: q:
non eſt oblitus deus in hac nos
vocare in illa coronare. Ideo au-
tem laudabilis ⁊ laudādꝰ eſt deꝰ.

14 † Quia iudicabit do
minus † populum ſuū:
& in ſeruis ſuis † depre
cabitur.

†q̄m̄ †plebē ſuam. †deprecabit.

℄ [Quia iudicabit dn̄s ppl'z ſuū]
in pn̄ti ſeparando bonos a malis:
fideles ab infidelibus: aplos a iu-
deis mendacibus. et in futuro dā
nando malos ad penā ⁊ ſubleuan
do bonos ad gloriam [et in ſeruis
ſuis] obediētibus. i. in electis [de-
precabitur] i. deprecabilis ⁊ placa
bilis erit. quia ad eorum preces q̄
in eius ſeruitio perſeuerant incli-
natur vt eos tantū ad eternam ſa
lutem exaudiat quorū vita ab ora
tione nō diſcordat. Deinde adduci
tur ratio diuine laudis ex falſita-
te idolorū: quia perfecta laus veri
tatis eſt deſtruere falſitatem: qua
ſi diceret deus noſter eſt magnus.

15 † Simulachra gētiū
argētum & aurū: † ope
ra manuum hominum.

†idola †nō habet reſiduum.

℄ [Simulachra] autem id eſt ido
la [gētium] que ipſi pro deo colūt
ſunt [argentum et aurum] quan-
tum ad materiam: et creatura nō
creator [opera manuum hominū]
quātū ad formam opere humano
factā non formator. Unde non ve
re ſunt illud qđ videtur eſſe. Quo
rum imbecillitas inde patet: quia

16 † Os habent & non
loquentur: oculos ha
bent & non uidebunt.

†ipſa pro nō eſt.

℄ [Os habent] ſcilicet ſimili udi
narie id eſt effigiem oris et non
vere os: quia [et non loquentur]
carentes proprio oris officio [ocu-
los habent] id eſt effigiem oculo-
rum et non veros oculos. quia
[et non videbunt] carentes ocu-

ſolꝝ ɔ̄patiõe de his ē̃t habes ſupra in p̄o. In exitu iſrael vbi videas.

17 Aures habent & nõ audient: † neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorum.

†nares hñt et nõ odorabūt: os hñt et non loquentur.

℄ [Aures habent] apparenter et nõ vere q̄ [et nõ audient] in veritate. Inſtrumēta ergo vidētur habere ſenſuū nõ ipſos actus eorū. Deinde horum rationem reddendo cõcludit omnia: oſtēdēs ꝙ nec hominib⁹: nec pecoribus poſſunt cõparari cū ait [neq; enī eſt ſpūs] vel anhelitus [in ore ipſorum] ſicut in aĩalibus viuis reperitur: ⁊ ideo nõ poſſunt habere opera vite que mediātibus ſpiritibus exercētur. Exteriora inſtrumēta artifex potuit facere ſ; nõ ſpūm: vnde loquātur videant vel audiant eis dare.

18 Similes illis fiant qui faciūt ea: & omnes qui confidunt in † eis.

†illis

℄ [Similes illis] .ſ. idolis [fiant] interius et in īteriori homine [qui faciunt ea] operādo [et omnes qui cõfidunt in eis] ea adorādo. predictio eſt non optatio niſi forte zelo diuine iuſtitie. Et ita fit. Tales enī aures habēt ⁊ nõ audiunt deū ad ipſos clamantem: oculos habēt et non vident per fidē. os habent et non loquuntur fidei veritatē. Deinde poſtꝙ idurit ꝓpheta ad laudem dei in gñali conſequēter poſt irriſa idola monet ad laudē in ſpeciali diſtinguēdo ſtat⁹ populi cum dicitur. O vos dei cultores tam ſubditi ꝙ prelati ſcilicet o vos

20 Domus Iſraēl benedicite † domino: domus Aaron benedicite † domino.

†dñm

℄ [Dom⁹ iſrl̄] .i. vidētes fide deū qui pertinetis ad ſemē abrahe nõ carne ſed fide ex quo idola gētium tam vilia ſunt [benedicite] nõ idolis ſed [domino] Dom⁹ ergo iſrael vniuerſos fideles ⁊ cõgregatiões ſanctorum deum oculis mētis inſpicientes ſignificat: ſed iam ad diſtinctionem ordinum reſpicit cum ſubiungit et in domo iſrael precipue o [domus aaron] id eſt ſacerdotes et prepoſiti [benedicite domino] benedictione laudis. Nec ſolū ſacerdotes ⁊ ꝑpoſiti/ſ; o vos.

20 Domus Leui benedicite † domino; qui timetis dominum benedicite † domino.

†dñm

†dñm

℄ [Domus leui] id eſt omnes boni miniſtri qui omnes eſtis de domo leui [benedicite domino] eum laudādo pre ceteris populis ex officio vobis impoſito: deinde iterū ad vniuerſitatē redit cū ſubdit: et omnes [qui timetis dominum] ex omni gente ⁊ populo [benedicite domino] vt ſicut maieſtatem metuitis ita cum charitate laudetis. Et quia omnes generaliter ſunt domus iſrael: ideo omnes vna voce dicamus quod ſequitur.

21 Benedictus domin⁹ ex Syon: qui habitat in Hieruſalem.

℄ [Benedictus ſit [dñs ex ſyon] que interpretat̃ ſpeculatio: id eſt ab eccleſia militante deum per fidem ſpeculante ſcil; a nobis qui ꝙdiu in ſpe viuim⁹ ſumus in ſyon: quia ſpeculamur ꝙ veniat [qui habitat in hieruſalē] celeſti que interpretatur viſio pacis vbi videbimus eum in eterna pace ipſo do-

ſtante. O felix et btã hieruſalẽ nũ-
ꝗ ruitura: quia dominus in te ha
bitat ⁊ te cuſtodit. Beati qui habi
tant in te quia laudabũt dominũ
ſine fine. Oratio.

Salutaris eximie de⁹ quẽ
oĩs terra pre dulcedinis be
nignitate laudat: rogam⁹
vt ablato a nob vano errore tuis
volũtatib⁹ connectemur. Per do.

Pſalmus de exhortatione ad Dei laudem propter diuerſa ipſius magnalia & beneficia plurimis miſericorditer collata.

Pſal. C X X X V.

1 Confitemini
iiij domino quo-
niam bonus:
quoniam in
æternum mĩa eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titul⁹ alla: q: pſalm⁹ iſte cõti-
net laudem dei. ¶ Materia: laus
dei et cã laudis. ¶ Intentio: mo-
nere alios ad laudandum deum.
¶ Sententia in generali: ꝓpheta
in iſto pſalmo inuitat ꝑmo ad lau
dem dei ex beneficiis collatis oĩ-
bus generaliter: et conſequenter
ex beneficiis collatis pplo iſraeli
et omni homini ſeu omni viuenti
vita ſenſibili ſpecialiter. In hoc er
go pſalmo exhortatur ꝓpheta eoſ
dem quos in ſuperiori laudare do
minum ſubiungendo eaſdem cãs
et quaſdam alias: vbi etſi multa
ad laudem dicantur/maxime ta-
men miſericordia dei hic commẽ-
datur: vñ et diuerſa initia in vnũ
conueniunt finem: ſcilicet [quoniã
in eternum miſericordia ei⁹] id eſt
quoniam beneficium quod nobis
miſericorditer preſtat erit eternũ.
Magna virtus huius pſalmi di-
citur: quia ſi pure cantatur preſto
eſſe diuine gratie preſentia ſenti-
tur: vbi in quolibet verſu miſeri-
cordia dei repetitur: quia quicqd
hic dicitur ad miſericordiã dei re-
fertur que omnia operatur: ⁊ ſine
qua nõ ſubſiſtitur: quia dei eſt mi
ſericordia omne quod poſſumus ⁊
clementia omne quod viuimus.
¶ Sententia in ſpeciali: ad lau-
dem ergo dei inuitans ait. [Confi
temini domino] confeſſiõe laudis:
id eſt confitendo laudate dominũ
[qm̃ bonus] eſt: id eſt ſup omnes
bonos. bonus inſita ſibi bonitate
cuius bonitatis non eſt finis: que
apparet in eo ꝙ ſemper eſt miſe-
cors [quoniam in eternum] ſcilicet
hic et in futuro eſt [mĩa ei⁹] quia
hic parcit et ibi coronat. Uel quia
ipſa beatitudo quam miſericordi-
ter ⁊ miſeris preſtat vt eſſe miſeri
deſinant et beati eſſe incipiant fi-
nem non habebit. Duas ergo cau
ſas poſuit q̃re omnipotens laudã
dus ſit: videlicet quia ſumme bo-
nus eſt in ſe et ſp miſericors in no
bis. Deinde oſtendens excellẽtiã
illi⁹ cui cõfiteri nos mõet ſubdit.

2 Confitemini Deo
Deorum: quoniam.

¶ [Cõfitemini deo deorum] id eſt
vero et excellẽti deo inter eos qui
dii appellantur vt ſunt angeli et
hoĩes qui dii pticipatiue dicunt
⁊ ideo confitemini [qm̃ in eternũ]
eſt [mĩa ei⁹]. Ita ⁊ in ceteris verſi
bus ſequentibus. Cur etiã confite-
mur in oĩm verſuũ finibus põit ⁊
ſcilicet qm̃ in eternum mĩa eius

3 Confitemini Domi-
no Dominorũ: quoniã.

¶ [Cōfitemini dño dñorū] .i. dño ſingulariter excellenti inter eos q̄ dicuntur domini. Pluraliter dicit deos ⁊ dominos: ſunt eī dij multi ⁊ domini multi ſiue in celo ſiue in terra quorum deorum et dñorum deus et dñs eſt: et ſuper quos eſt ipē qui eſt verus deus et dominꝰ. Cōfitemini inquā [qm̄ in eternū] eſt [miſericordia eiꝰ]. Et quia iſta cauſa confeſſionis ponitur in fine cuiuſlibet verſus: ideo per ſingulos verſus in principio ſubintelligendum eſt cōfitemini domino vt finis ſingulorū verſuum referatur ad principium. alioquin non congrue replicaretur per ſingulos verſus quoniā in eternū miſericordia eius. Igitur confitemini domino

4 Qui facit mirabilia magna ſolus: quoniā.

¶ [Qui facit mirabilia magna ſolus] ſolus deꝰ mirabilia facere dicitur: quia que p homines vel angelos fiunt ipſe facit. Multa miracula per angelos et per homines facit: ſed ſunt quedam magna que deus ſolus ſine miniſterio hominum vel angelorum facit ⁊ ipa exequitur dicens.

5 Qui fecit cælos in intellectu: quoniam.

¶ [Qui fecit celos in intellectu] id eſt intelligibiles et inuiſibiles ſcilicet celum empireum ⁊ aqueū que corporaliter nō videmus: qui etſi corporei ſint tamē tante ſunt tenuitatis vt a mortali videri nō poſſint. Vel [qui fecit celos] id eſt celeſtē machinā [in intellectu] .i. in ſapiētia ſua qd̄ ⁊ de oībꝰ alijs intelligi debet: qꝛ omnia in ſapiētia fecit. quoniā in eternam mia eius

6 Qui firmauit terram ſuper aquas: quoniam.

¶ [Qui firmauit terrā ſuper aq̄s] Terra dicitur ſuper aquas fundata eo ꝙ aquis circūfluentibus ſupereminet: ſicut dicitur talis ciuitas eſt ſuper mare fundata / nō ꝙ mare ſub ea ſit / ſꝫ quia mari ſubeminet: ſicut dominus ſuper puteum ſedit .i. iuxta puteum

7 Qui fecit luminaria magna †: quoniam. †ſolus

¶ [Qui fecit luminaria magna] ſcilicet ſolem et lunam que maiora ſunt īter cetera luminaria. Deinde oſtendit ad quē vſum et finē iſta luminaria fecit quia fecit

8 Solem in poteſtatē diei: quoniam.

¶ [Solem in poteſtatem diei] vt preeſſet diei: et ſua luce de die oīa illuſtraret. et dicitur poteſtas diei qꝛ eo oīa declarātur: vñ dr̄ ꝙ dies eſt latio ſolis ſup terrā. Et fecit

9 Lunā & ſtellas in poteſtatē noctis: quoniā.

¶ [Lunam ⁊ etiam [ſtellas in poteſtatem noctis] vt preſint nocti ⁊ ſint lux noctis: illuſtrētꝙ noctem ſua luce. Uniuerſam igitur creaturam non per aliquā creaturam ſꝫ per ſeipſum ſolus fecit deus cuiꝰ creature quaſdam partes excellentiores commemorauit ex quibus vniuerſa ab omnipotēti deo facta itelligeremus. Vel typice hec accipi poſſunt ſic. [Qui fecit celos] i. ſpirituales ſanctos ſuos [in intellectu] quo in celis cōuerſant: qꝛ bus non tantū credere verū etiā intellegere diuina dedit. Simplices aūt qui hoc nondum poſſunt: ſed ſolam fidē firmiſſimam tenēt tāꝙ infra celos terra dicūtur: ⁊ qꝛ in baptiſmo quē acceperūt incōcuſſa credulitate conſiſtunt id dr̄ ꝙ [Firmauit terram ſuper aquas]

i. in fide baptiſmi i q̄ t totā firma‑
uit eccleſiā et nomie terre ſignatā
[Qui] etiā i ipſis celis [fecit lumina‑
ria magna] id eſt dona gratiarū fi‑
delibus ſuis contulit: que oia in ſe
ſunt magna: t qꝛ a magno dato ſꝫ
quedā maiora t quedā minora. Vn̄
j. cor. xij. apoſtolus gratiarum dei varieta‑
tem in hoībus volēs oſtēdere ait.
Alij quidem datur per ſpiritū ſer‑
mo ſapiētie: alij ſermo ſciētie tc̄. et
ſubiūgit q̄ lumiaria et dona dicēs
[Solem in poteſtatem diei] p ſolē
accipe donum ſapientie quod dat
diei. id ē maiorib⁹ vt poſſint alijs
lucere [lunam t ſtellas in poteſta‑
tem noctis] Per lunam donū ſciē‑
tie accipe. diſtat autem ſapientia
teſtāte Job qui ait. Pietas (id eſt
dei cultus) eſt ſapientia: abſtinere
autem a malo ſcientia eſt. Intelli‑
gimus ergo ſapientiam cognitio‑
nem t dilectionem eius quod ſem‑
per eſt: t incommutabiliter manet
quod deus eſt: ſcientiā autem nō
aliud q̄ in medio nationis praue
et peruerſe tanq̄ in nocte huius
ſeculi caute prudenterq; verſari.
Per ſtellas vo accipi poſſunt alia
dona minora ſcilicet fides: curatio
num donatio/operatio virtutum
prophetia: diiudicatio ſpirituum:
genera linguarum: et interpreta‑
tio ſermonum quibus humana
ignorantia tanquam nox illuſtra‑
tur. hec autem dona per lunam et
ſtellas ſignificata dantur nocti id
eſt minoribus vt et ipſi poſſint lu‑
cere in nocte huius ſeculi. Nihil
enim horum eſt quod non in hu‑
ius ſeculi nocte ſit neceſſarium.
Et quia dixit que ſolus fecit con‑
ſequenter oſtendit que per ange‑
los et per homines fecit inuitans
ad laudem dei ex beneficijs colla‑
tis ſpecialiter populo iſraeli ſub
figura noſtri quaſi diceret confite‑
mini ei

10 Qui percuſſit Aegy‑
ptum cum primogeni‑
tis eorum: quoniam.

¶ [Qui percuſſit egyptum] ſcilꝫ
nouem plagis [cum primogenitis
eorum] occidendo primogenita eo‑
rum quod in decima plaga eſt fa‑
ctum. Typice Ita percuſſit et ſecu‑
lum tenebris inuolutum cum prin‑
cipibus vitijs ſcilicet luxu/ſuper‑
bia/t auaricia q̄ in mūdo princi‑
pātur: t precipua parātur: ſed de⁹
a ſe excludit t contemnere docuit.

11 Qui eduxit Iſraēl
de medio eorū: quoniā.

¶ [Qui eduxit iſrael de medio eo‑
rum] ſcꝫ egyptiorū inter quos ca‑
ptiui detinebantur. Eduxit inquā

12 In manu potēti & bra
chio excelſo: quoniam.

¶ [In manu potenti t brachio ex‑
celſo] Sic et ſanctos et fideles
ſuos de medio et cōuerſatione ma‑
lorum et infidelium educit et hec
ſua potentia inuincibili et ſingu‑
lari. Vel manus et brachium dei
chriſtus dicitur per quē pr̄ operaf.

13 Qui diuiſit mare Ru
brum in diuiſiōes: quo‑ Exodi xiiij.
niam.

¶ [Qui diuiſit mare rubrū in diui‑
ſiōes] .ſ. duodecim ſcilicet ſm nu‑
merū duodecim tribuū vt ſingule
tribus ſuas vias meandi haberēt
et ſine impedimento tranſirent.
Sic varijs vijs et diuerſis gradi‑
bus per fluctus hui⁹ ſeculi ad deū
tranſitur et ſcanditur de mundo
qui per mare ſignificatur. Vel per
mare rubrum intelligitur bapti‑
ſmus chriſti ſanguine rubricatus
et conſecratus: que .n. nunc diui‑
dit deus vt vnus t idē baptiſmus

alijs ſcilicet pactū baptiſmi obſeruantibus ꝛ in gratia permanentibus fit in vitā: alijs ſcilicet preuaricatoribus ꝛ ad egiptum mēte reuertentibus fit in mortem

14 Et eduxit Iſraël per medium eius: quoniam.

¶ [Et eduxit iſrael per medium eius] ſcȝ maris ſicco pede prebens eis iter ſiccuȝ: quia aque eius pro muro erant a dextris ꝛ a ſiniſtris. Sic etiam educit innouatuȝ populū per lauacra regenerationis vt ad eum quem mente tuetur poſſit accedere.

15 Et † excuſſit Pharaonem & uirtutem eius in mari Rubro: quoniam.

† perçuſſit.

¶ [Et excuſſit] .i. velociter confregit ꝛ deſtruxit [pharaonem ꝛ virtutē] .i. exercitum [eius in mari rubro] ſcȝ in medijs fluctib⁹ eos ſubmergendo. ita excutit ꝛ interimit celeriter in baptiſmo peccata ſuorum ſeu diabolum cum miniſtris ſuis ad modum pulueris qui celeriter excutitur.

16 Qui traduxit populum ſuum † per Deſertum: quoniam.

† in deſerto.

¶ [Qui traduxit] quadraginta annis [populum ſuum] ab egyptijs liberatum [per deſertum] in multis mirabilibus circa eum oſtēſis. Ita ꝛ nos per huius ſeculi ariditatem ꝛ ſterilitatem trāſducit ne in eo adhereamus vel pareamus.

17 Qui percuſſit reges magnos: quoniam.

18 Et occidit reges fortes: quoniam.

¶ [Qui percuſſit reges magnos] et occidit reges fortes] ſcilicet volētes reſiſtere filijs iſrael. Ita ꝛ in ſuis fidelib⁹ diabolicas et noxias poteſtates percutit ꝛ occidit ꝛ ſpecificās de ſuis regibus ſubiungit

19 Seon regē Amorreorum: quoniam.

¶ [Seon reges amorreorum] ſic et germen inutile vel calentem carnis tentationem que in amorreis: id ē amaricātibus regnat occidit.

20 Et Og regē Baſan: quoniam.

¶ [Et og regē baſan] ſic et coaceruantem diabolum regem baſan. id eſt confuſionis queȝ coaceruat: vel prauam conſuetudinem que regnat in filijs confuſionis: id eſt inordinate viuentibus etiaȝ occidit.

21 Et dedit terram eorum hæreditatem: quoniam. Joſue xij.

¶ [Et dedit terram eorum] ſcilicet regum [in hereditatem] et ſpecificans cui dedit ſubdit

22 Hæreditatem Iſraël ſeruo ſuo: quoniam.

¶ [Hereditatem iſrael ſeruo ſuo] ſic et quos poſſidebat diabolus hereditatem dat ſemini abrahe quod eſt chriſtus: qui per iſrael ſeruum accipitur. Uel per iſrael ſeruum accipit chriſtianos quibus data eſt promiſſio regni celeſtis ſub figura facta iudeis.

23 Quoniam in humilitate noſtra memor fuit noſtri: quoniam.

¶ [Quia in humilitate nr̄a] .i. in deiectione noſtra dum humiliaremur graui ſeruitute egypti [me-

mor fuit noſtri]per miſericordiam ſuam nos inde liberando. ſic et in deiectione nr̄a dū humiliaremur ſub pctis ꝛ diabolo/ memor fuit noſtri qñ aduenit quotidie in humilitate interiori que eſt propria chriſtianis quam chriſtus eos docuit memor eſt noſtri. propter ſupbiam enim noſtrā obliuiſcitur nos deus. humiliemur ad penitentias ꝛ in humilitate noſtra memor erit noſtri.

24 Et redemit nos ab inimicis noſtris: quoniam

¶ [Et redemit]id eſt tanꝗ̄ precio redemptos liberauit[nos ab inimicis noſtris] ſcꝫ egyptijs. ſic et chriſtianos redemit ſanguine vnigeniti filij ſui. Deinde ponitur inuitatio ad laudem dei ex beneficio collato generaliter oi homini ſeu omni viuenti vita ſenſibili cum dicitur.

25 Qui dat eſcam omni carni: quoniam

¶ [Qui dat eſcam]id ē omnia neceſſaria ad vite ſuſtentationē [oi carni]id eſt omni homini ſeu animali: quia vtrobiꝗ ponit partem pro toto eſcam ꝛ carnem nominādo ſic dat eſcam ſpiritualē de qua dicitur. Caro mea vere eſt cibus: Joh. vi. omni generi hominum iſraelitarū ſcꝫ ꝛ gentium id eſt omni credēti. Deinde ad exhortationem ſuam redicens pſalmum concludit dicens. Et quia ſic facit ergo propter has ꝛ has cauſas.

26 Confitemini † domino cæli: quoniam

ideo

¶ [Confitemini domino celi]licet enim ſit deus totius creature tamen ſpeciali modo dicitur deus celi eo ꝙ clare videtur vbi. hoc eſt quod ſupra aliter dixit deus deorum. Unde et hic repetit quod ibi ſubiunxit.

27 Confitemini domino dominorum: quoniam in æternum miſericordia eius.

¶ [Cōfitemini dño dñorū]ꝛ ideo cōfitemini[qm̄ i eternū mia ei9] Mias dñi inter cetera maxime cōmēdat ꝛ ſepius nobis inculcat qꝛ maxime eſt nobis neceſſaria ꝛ ↄtinue ad memoriam reducēda. Et qꝛ per pſalmum bona opera deſignātur ꝛ miſericordia dei nos preuenit in inchoatione boni operis et eadem ſubſequitur in fine actiōis bene deus deorū ꝛ dñs dominorū laudatur in fine qui iā laudatus ē in capite. Et bene a laude inchoat pſalmus iſte ꝛ terminatᷣ in laude vt oſtendatur ꝙ ille qui laudatur eſt principiū ꝛ finis ꝛ ꝙ ei debet offerri principium et finis boni operis.

Oratio.

Memor eſto hūilitatis nr̄e ꝛ miſerere nobis oīpotēs deus. ꝛ qui quōdam patribus noſtris terram aduerſariorū in hereditatem donaſti queſumus vt nos a peccati macula liberatos in tuam hereditatē reſtituas. Per dominum.

Pſalmus de populi Iſraëlitici in Babylone & fidelium in peccatis ſeu huius ſeculi miſerijs captiuatione & eorundem lamentatione.

Pſal. CXXXVI.

ibi
tenui

1 SVper flumina Babylonis † illic ſedimus & fleuim⁹: dū recordaremur † Syon.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titulus pſ dauid ꝑ hieremiā: hoc eſt pſ iſte dauid ꝓphete ꝑpoſitus propter hieremiā/id eſt iuxta hieremiā: quia agit de captiuitate quā hieremias defleuit in figura nr̄i qui ſpūaliter captiui tenemur ꝑ peccatū ⁊ a patria peregrini. Si enī ciues ſum⁹ decreti ſyon i atrijs hieruſalē ſtamus ſpe ſed hic in iſta babylonia id eſt in cōfuſione hui⁹ ſeculi non ciues habitamus ſed captiui tenemur ⁊ ſedemus humiles penitendo ⁊ cōfitendo. ¶ Materia populi iſrael captiuatio ⁊ eiuſdem lamētatio. ¶ Intētio: monere non conformari babylonie ſed in ſupernam hieruſalē ſuſpirare. Et ꝙ ſicut populus iſrael ratione captiuitatis ſue corporalis ⁊ afflictiōis multiplicis flebat ⁊ dolebat nec cantare poterat canticum leticie dolens ſuper templi deſtructione: et ſua a loco ſancto elongatione: ſic eius exemplo multo ampli⁹ nos qui capti ſumus in captiuitate diaboli: per peccatum mortale et in miſerijs preſentis vite flere et dolere ſemper debeamus: nec vnꝙ̄ gaudere donec liberati erimus: et ad ciuitatem ſanctam ſcilicet hieruſalem ſupernam peruenerimus. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo deſcribit templi⁹ deſtructionem: populi captiuati lamentationem: et aduerſariorum punitionem. ¶ Sententia in ſpeciali: propheta ergo in perſona captiui ꝗ quaſi laudib⁹ ſtantium in domo et in bono excię tatus eſt lamentationem hanc in figura noſtri et fidelium profundit deſiderio patri dicens [Super] id eſt iuxta [flumina babylonis] quibus illa terra abundat [illic ſedimus] id eſt diu habitauimus [et fleuimus] habitando ibi in amaritudine ⁊ luctu [dum recordaremur ſyon] id eſt templi deſtructi quod erat ibi de cuius deſtructione plus affligebantur ꝙ̄ de ſua captione.

2 In ſalicibus in medio eius: ſuſpendimus organa noſtra.

¶ [In ſalicibus] qui ſolent iuxta aquas abundare: exiſtentibus [in medio eius] ſcilicet babylonis [ſuſpendimus organa noſtra] id eſt inſtrumenta iocunditatis ⁊ leticie hoc eſt ſubtraximus nos ab omni carmine leticie ratione deſolationis noſtre et templi et aggrauatione mali continui.

3 † Quia illic interrogauerunt nos qui captiuos duxerunt nos: verba † cantionum. ꝗm cantī co:ū

¶ [Quia illic] ſcilicet in babylone [interrogauerunt nos] babylonij tentantes et irridentes [qui captiuos duxerunt nos] ſcilicet in babylonem [verba cantionum] id eſt vt cantaremus eis carmina exigentes carmina leticie a nobis in tanta amaritudine conſtitutis. et hoc eſt etiam quod ſubditur.

4 Et qui abduxerunt nos: hymnum cātate nobis de canticis Syon.

¶ [Et ꝗ abduxerūt nos] i. a noſtra terra ſeparatos duxerūt. ſ. de iudea in babylonem captiuos: ſupple interrogauerunt verba canticorum

dicentes[hymnū cantante nobis] letitie[de canticis ſyon]id eſt que ſolebatis cātare i ſyon.ſcilicet in templo hieruſalem que uncta eſt ſyon. Uel myſtice babylon que cō fuſio interpretatur hic mūdus in telligitur. Omnia autem que hic amātur ⁊ tranſeunt flumina ſunt babylonis. Que attendentes ſancti in ſua captiuitate humiliati non ſe eis amore immiſcent: ſed contemnendo ſupra ſedent ⁊ flent vel eos qui rapiuntur: vel ſeipſos et ſuum incolatum qui in babylonis captiui tenentur. flent autē in recordatione ſyon. id eſt celeſtis hieruſalem ciuitatis eterne in hoſtili enim terra dulcis eſt recordatio patrie. flent recordando ſyon ⁊ quando ſm babyloniam eis bene eſt. Multi enim flent fletu babylonis qui et gaudent gaudio babylonis. Qui gaudent lucris et flent pro damnis vtrunq̧ de babylonia eſt. Sed cum ciues hieruſalem agunt in medio babylonie organa ſua in ſalicibus ei⁹ ſuſpēdunt. habent enim ſancti organa ſua ipſis canora. ſcꝫ ſcripturaꝫ dei promiſſam ⁊ precepta domini meditationem quandam futuri ſeculi. Salices ligna ſunt infructuoſa rigantur de fluminibus babylonis ⁊ nullum fructum ferunt. Hi ſunt homines cupidi ſteriles in bono ope q̄ ex iſtis voluptatib⁹ rerum tranſeuntium nutriuntur tanq̧ rigati a fluminibus babylonie: Quando tales patimur cum eis qui i medio babylōie ſunt verſamur. qui enim multū mali ſunt in medio babylonis exiſtūt ſed in exterioribus babylonis ſunt qui non tantis concupiſcentijs ſeculi ⁊ delectationib⁹ obruuntur. Quando illos qui i medio ei⁹ ſunt videmus ⁊ tam ſteriles inuenimus vt difficile appareat in eis aliquid vnde poſſint duci ad fidem rectā: vel ad bona opera: vel ad ſpem futuri ſeculi auertimus ab eis faciē quia quicquid illis diximus ſiniſtrum atq̧ aduerſum habebūt. Ergo differēdo circa eos ſcripturas ⁊ eis nō enūciādo ſuſpendim⁹ organa noſtra in ſalicibus: nec ea vt ſonent percutimus. Ideo autē ſuſpendimus quia demones qui deceperunt nos captiuos nos duxerunt et a ſocietate angelorum abduxerunt: interrogauerunt nos in babylonia tentātes verba cātionum ⁊ hymnum de ſyon. i. cauſas ⁊ rationes aggratulatiōis ⁊ pfeſſionis noſtre. Cum iſtis hoſtibus cōfligimus ⁊ ne iraſcamur hominibus qui nobis ingerunt perſecutiones tulit intentionem noſtram apoſtolus ab odio hominum ⁊ direxit in lucem ſpirituum dicens. Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnē ⁊ ſanguineꝫ: id eſt aduerſus hoſes quos videtis a q̄bus videmini mala pati. Nam et pro ipſis orare debetis: ſed aduerſus principes ⁊ poteſtates ⁊ rectores mūdi tenebrarū harum quos non videtis hi ſunt qui captiuos duxerūt nos: nec ducerēt nos niſi cōſentiētes. Et qñ intrāt in corda hoīm interrogāt deriſorie per linguas eoꝝ quos poſſidēt: ⁊ in qb⁹ ſeu p quos opantur: ⁊ dicūt cātate nobis ṽba cātionū ⁊ hymnum de cāticis ſyō. reddite nobis rōnē aduentus chriſti: ⁊ de fide veſtra ac de preceptis chriſti in quib⁹ eſt vobis delectatio ⁊ exultatio tanta: ⁊ que eſt alia vita ita babylonij cantus exigebant: ſed nos reſpondemus eis dicendo.

Babylon qd īterpretatur

Ephe. vj.

5

Quomodo cantabimus canticum domini:

in terra aliena?

¶[Quomodo cantabimus canticũ dñi].i. quid debet cãtari a. laudem ꝛ honorẽ dñi[in terra aliena] q.d.nullo modo hoc facere poſſumus nec debemus.Deinde ſubiũgit captiuorũ affectionẽ erga hieruſalem:ꝛ ex perſona illorum alloquitur eam.

6 Si oblitus fuero tui Hieruſalem: † obliuioni detur dextera mea.

† oblíuiſcat me.

¶[Si oblit⁹ fuero tui]o[hieruſalem]cantans canticũ letitie quaſi oblitus deſtructionis tue[obliuioni detur dextera mea]que ad agẽdum multum eſt neceſſaria quaſi. d.tota fortitudo ꝛ virtus mea ſeu proſperitas et letitia me deſerat et relinquat.

7 Adhereat lingua mea faucibus meis: † ſi non meminero tui.

† niſi tui meminero

¶[Adhereat lingua mea faucib⁹ meis]ita ꝙ loqui nõ poſſim ꝛ mutus fiã [ſi nõ meminero tui]o hieruſalem ſcꝫ cũ amore ꝛ delectatione.quia tui memoria eſt mihi fletus ꝛ miſeriarum conſolatio non modica.Unde ſubdit

8 Si non † propoſuero Hieruſalem:in principio † lætitiæ meæ.

† pꝛopoſuero. † tipũ ditatis

¶[Si nõ ꝓpoſuero]te o[hieruſalẽ in principio letitie mee]id eſt niſi tu fueris mihi principiũ letitie:ꝛ ſi nõ eſt mihi precipua de te ꝛ in te o hieruſalem letitia:quia accedente mihi cauſa alicuius letitie in principio recordabor de te.Uel myſtice:quia his ꝗ ſunt malis pleni nõ debem⁹ organa percutere vt ſonẽt/ſed ſuſpendere:ꝛ nõ facile debemus illis exigentibus a nobis aliquid dicere:nõ eñi querũt vt dicãt ꝛ proficiãt:ſed vt irrideãt ꝛ reprehendant.Unde reſpondendum eſt eis ſic[Quomodo cantabim⁹ canticũ dñi in terra aliena] i.iter eos ꝗ doloſe exigũt:qꝺ nõ capiãt ſꝫ deridẽt ꝛ mordaciter reprehẽdunt.Sed vide quomõ cõſertis inter eos o popule dei:o corpus chriſti:ne timens talibus diſplicere affectes amicitias eorũ ꝛ incipiat te delectari babylonia ꝛ obliuiſcaris hieruſalẽ. Hoc ergo timẽs dic cũ ꝓpheta:qui paſſus interrogatores irriſos ꝗſi inter eos ꝑiclitãs animũ erexit ad recordationẽ ſyon dicẽs.[Si oblit⁹ fuero tui hieruſalẽ]inter verba captiuantiũ ꝛ doloſorum querentiũ ꝛ diſcere nolentium vt illis placere velim[obliuiſcatur me dextera mea] i.vita eterna ꝗ ẽ dextera noſtra.in dextera enim ponendi ſunt iuſti ſicut ſiniſtra eſt vita temporalis .Quicqͥd facis propter vitam eternam dextera operatur.ſi charitati vite eterne operibus tuis miſcueris concupiſcentiam laudis humane aut alicuius commodi ſecularis/nouit ſiniſtra tua quid facit dextera tua.ꝛ in ſiniſtra delectatus quaſi in dextera perdis eterna:talibus qui obliuiſcuntur hieruſalem hoc contingit quod dixit:obliuiſcatur eos dextera eorum.Uita enim eterna manet in ſe/illi remanent in delectatione temporali et faciunt ſibi dexterum quod ſiniſtrum eſt.Et[adhereat lingua mea faucib⁹ meis] id eſt obmuteſcam et mutus fiam a laude dei ſi non iugiter memoria tua verſetur in corde meo.Si contingit vt pronunciat: mutus enim ſit domini qui memor non eſt hieruſalem.vt quid enim loquitur ꝗ cãticũ ſyõ nõ ſonat:cãticũ

hieruſalem lingua noſtra eſt ſcʒ fi-
deliū canticū delectationis ſeculi
huiꝰ lingua aliena lingua barba-
ra eſt quā i captiuitate didicimus.
Et [ſi nō propoſuero] ꝛc. Ibi eſt ei
ſūma leticia vbi deo fruemur. vbi
nihil delectabit niſi bonū: vbi mo
rietur omnis neceſſitas et orietur
ſumma felicitas: Illa ergo i omni
actione: ꝛ in principio: ꝛ in medi :
et in fine proponenda eſt ad ipſam
ſunt oīa referenda. Deinde conuer
tit ſe ad dn̄m contra hoſtes ipſius
ciuitatis: et mala futura predicat
eis in primo idumeis dicens.

9 † Memor eſto domi
ne filiorū Edom: in die
Hieruſalem.

†memēto.

¶ [Memor] autē [eſto] o [dn̄e filio
rū edom] id eſt idumeorū vt eos pu
niās id eſt memor eris ad punien-
dum idumeorū nequitiā quā fece
runt [i die hieruſalē] ſcʒ in die reſti
tutionis hieruſalē: quā impedierūt
quādo impedimēto fuerūt iudeis
reedificantibus hieruſalē poſt redi
tū de babylonia: vel in die deſtru-
ctionis quando coniuncti fuerunt
babylonijs. Ideo ſubditur.

10 † Qui dicunt exina-
nite exinanite: uſque ad
fundamentum in ea.

†dicētiū: euacuate: vſqʒ dum

¶ [Qui dicunt] id eſt dixerunt ex-
hortādo ſe mutuo vel babylonios
ad deſtruendū muros hieruſalem
[exinanite exinanite] id eſt effodi-
te et deſtruite quicquid eſt in hie-
ruſalem [vſqʒ ad fundamentum in
ea] id eſt totaliter et penitus euer-
tite et exterminate hieruſalem vſ-
qʒ ad fundamenta vt nihil de ea
remaneat. Deinde pnunciat penā
babyloniorū dicēs. Et tu etiam O.

11 Filia Babylonis † mi
ſera: beatus qui retri-
buet tibi retributionem
tuam quam retribuiſti
nobis.

†infelix.

¶ [Filia babylonis] id eſt gens ba
bylonica [miſera] es in tua exulta-
tione et preſumptione: ſed [beatus
qui retribuet tibi retributionem
tuam] id eſt penam tibi debitam
deſtruendo te et captiuando tuos
[quā retribuiſti nobis] id eſt pro-
pter mala que feciſti nobis deſtru
endo hieruſalem: et nos captiuan-
do quod deꝰ ſumme beatus faciet
vel ſm̄ reputationem captiuorum
loquitur qui beatum eum reputa-
bant qui eos liberaret: et de hoſti-
bus vindicaret.

12 Beatus qui tenebit †
& † allidet † paruulos
ſuos ad petram.

†quis. los. †elidet †infātes

¶ [Beatus] ſcʒ deus vel in reputa
tione captiuorum alius qui in de-
ſtruendo te [tenebit ꝛ allidet] id eſt
cōcutiet [paruulos ſuos ad petrā]
vt occidat quod fecit deus ſuper
eoſdem qui iudeos percuſſerunt ꝑ-
miſſione enim diuina perſe ꝛ medi
recipiebāt paruulos babyloniorū
per pedes: ꝛ ex crudelitate allide-
bant capita eorū contra parietes.
Vel myſtice edom q̄ et eſau dictꝰ
eſt interpretatur ſanguis ſiue ter-
rena ꝛ ſāguinea ꝛ ſignificat carna
les ſicut ſcriptū eſt. Caro ꝛ ſanguis
regnū dei non poſſidebūt. Et ſicut
eſau inimicus fuit iacob ita carna
les inimici ſunt ſpiritualibus ꝛ cō
cupiſcentes preſentia inſequuntur
eos quos vident meditari eterna.
Contra hos iſte reſpiciens in hieru
ſalem rogat dominum vt memo
rando eorum eruatur de captiuita
te et liberetur a carnalibus in die
quando euertere volunt hieruſalē

Eſau q̄d iter pretatur. i. cor. xv.

ſcilicet eccleſiā vel in die ſequeſtra-
tionis hieruſalem quando ſeque-
ſtrabuntur a hieruſalem vt ipſi pu-
niant̄ ⁊ boni coronentur qui carna
les ſubditi diabolo et angelis eius
dicunt perſequendo eccleſiam: ex-
inanite exinanite vſq; ad fundamē
tū in ea hieruſalem ſcilꝫ eccleſia
hoc ē tollite chriſtianos extinguite
nec vllus remaneat euertite quic-
quid eſt in ea vſq; ad fundamētū.
Et conuertit ſe ad ipſam ciuitatē
malorum dicens O filia babylonis
miſera hec ipſa tua exultatione de
rebus mundanis de gaudio malo-
rum: non es poſita in firmo funda
mento: tranſitoria ſunt que diligis
ideo ad confuſionem et ruinam p-
uenies. Ciuitas malorum babylon
Baby- dicitur: et filia babylonis quomō
lon. eccleſia dicitur ſyon ⁊ filia ſyon nā
dicit ci propter prelationes dicitur mater:
uitas ſed propter ſucceſſionem ⁊ imita-
malorum. tionem dicitur filia. Sed beatus I
eſt qui retribuet tibi retributionē in
tuam id eſt viciſſitudinem ſcilicet
alliſionem ſpiritualem pro alliſione
carnali quā retribuiſti nobis. Et
ſubiungit quaꝫ retributionē dicēs
beatus qui tenebit et allidet ⁊cē.
Ipſa eſt retributio paruos nos in-
uenit babylonia ⁊ iſta confuſio ſecu
li: et ſuffocauit nos in errore adhuc
infantes. Sed deus dedit nobis
cognitionem ſui iam gradibus vt
non ſequamur errores. Reminiſcen
do ergo in deum et proficiendo re-
tribuimus babylonie qualem retri
butionem nobis retribuit. Occidit
enim nos paruulos babylonia: et
ipſi iam reminiſcentes occidimus fi
lios babylonie id eſt naſcentes ma
las cupiditates quas iam generat
mus ex babylonia. Ergo qñ naſci
tur mala cupiditas anteq̄ robur
habeat mala conſuetudo dum par
uula eſt abſcide ⁊ allide ad petram
chriſtum: ad illam petram omnia

vitia et peccata tua elide vt merea
ris eē beatus: et ad illos pertinere Gal. v.
de quibus dicitur. Qui autem ſunt
chriſti carnem ſuam crucifixerunt
cum vitijs ⁊ concupiſcentijs. Oro.

CAptiuitatū noſtrarū potē
tiſſime abſolutor concede
nobis laudes tuas ſpiri-
tuali carne cōcētu: vt quos ſonus
noxietatis ad te facit exules allecua
tio potētis dextre tue celi reſtituat
ciues. Per dominum.

Pſalmus de laude Dei deuota propter diuerſa beneficia humano generi preſtita: & de magno deſiderio pro hac laude dilatanda.

Pſal. X X X V I I.

COnfitebor tibi domine in toto corde meo: quoniam audiſti † uerba oris mei. loīs

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titulus pſalmus ipſi dauid ca-
ptiu⁹ qui ſupra fleuerat ſedens ſu
per flumina babylonis quaſi reedi
ficata hieruſalem et eius fact⁹ cī-
uis exultat: ⁊ chriſtū laudat cui fit
hic pſalmus: Et eſt ſenſus pſalmi⁹
iſte fit ipſi dauid id ē chriſto cui fit
huius pſalmi tota cōfeſſio. ¶ Ma
teria: deuota laudis ⁊ gratiarum
actionis exhibitio: tū pro priuatis tū
pro cōmuniter humano gñi collatis
bñficijs. ¶ Intētio: ad laudē ⁊ grā
rū actionē monet exēplo ⁊ exemplo.
¶ Sententia in generali: ꝓpheta
in iſto pſalmo in perſona eccleſie vł
fidelis anime primo propter bñficia
ſibi a deo pſtita ponit ſe in laudis

formam et exemplum: conſequenter exprimit ſuum de laude dilatanda deſiderium. ¶ Sententia in ſpeciali: ex voce igitur eccleſie que in ſuperioribus eſt ſpe: expectans ibi eſſe in re ait. [Confitebor tibi] o [domine] [confeſſione laudis et gratiarum actionis pro collatis beneficijs] [in toto corde meo] ſcilicet integro non diuiſo: id eſt ex toto affectu cordis mei. totum cor impono in aram tue confeſſionis: totum accendo flamma tui amoris [quoniam audiſti verba oris mei] interioris ſcilicet cordis: id eſt orationem interioris hominis cui prope eſt deus. In corde enim habemus vocem quam audit deus quia non eſt longe a nobis ille in quo viuimus mouemur et ſumus. longe te a deo non facit niſi ſola iniquitas: deijce medium parietem peccati: et cum illo es quem roges.

2 † In conſpectu ange-
lorum pſallam tibi: ado- † coram angelis.
rabo ad templum ſan-
ctum tuum: & confite-
bor nomini tuo.

¶ [In conſpectu angelorum pſallam tibi] conſiderando tuam et eorum preſentiam: et qualiter ſoporem in conſpectu diuinitatis et angelorum eſſe et orare. Unde ſolerter ſtudendum eſt vt cum pſallimus ſemper diuine et angelice preſentie memores cum timore ac veneratione et attentione celeſte officium compleamus [adorabo ad templum ſanctum tuum] ſcilicet ad illud templum angelicum vbi angeli ſunt in quibus deus tanquam in templo habitat mente et deſiderio in celeſtibus habitando et ad ſocietatem angelorum adoratione tendendo id eſt adorabo pro eternis vt ſim angelorum ſocius [et confitebor nomini tuo] id eſt laudabo te pro tuis beneficijs et ſubditur cauſa fin

3 † Super miſericor-
dia tua & ueritate tua:
quoniam magnificaſti
ſuper omne nomen ſan
ctum tuum.

¶ [Super] id eſt de [miſericordia tua] qua peccatorem reſpicis et vocas et peccata donas [et veritate tua] qua promiſſionem reddis et remuneras. He ſunt vniuerſe vie domini quibus ad nos venit et quibus ad eum veniamus. Has ergo deo reddamus miſericordiam in ſubueniendo et veritatem in iudicando. His enim duobus adiuuamur et deum promeremur [quoniam magnificaſti] per hec vtraque [ſuper omne] id eſt vbique et in omnibus gentibus [nomen ſanctum tuum] omnes enim hec audientes de te magnificant te nomen tuum laudibus extollendo. Uel [quoniam magnificaſti ſanctum tuum] Ieſum chriſtum ſuper omne nomen celeſtium. terreſtrium: et infernorum. Et quia ſic feciſti ergo

4 In quacunque die in-
uocauero te † exaudi † cito
me: multiplicabis † in † me
anima mea uirtutem.

¶ [In quacunque die] id eſt quocunque tempore [inuocauero te] pro mea neceſſitate [exaudi me] quia iam non terrena peto ſed eterna. et bonitatem iam preſtitum preſbet mihi confidentiam obtinendi futurum ideo ſubditur [multiplicabis] id eſt multiplica et amplia [in anima mea] non peto in carne [virtutem] vt vitia declinem non peto multiplicationem corporalem ſed ſpiritualem: non quero ſalutem temporalem et felicitatem terrenam: ſed tantum in anima virtutem. In hec exprimit ſanctum deſiderium: non

eñ petit terrena quibus viuit corpus:ſed virtutem qua viuit anima. Et quia tu exaudis ꝛ multiplicas ergo meo exemplo prouocati

5 Confiteantur tibi domine omnes reges terræ: † quia audierunt omnia uerba oris tui:

¶ [Cõfiteãt tibi] o [dñe]. i. laudẽt te [omnes reges terre] recognoſcẽtes tuum dominiuꝫ generale. Jta fit quotidie: quia laudãt te nõ ſolum iuniores ſed ꝛ maiores: nõ ſoluꝫ plebes ſed poteſtates ꝛ reges. Reges etiam terre ſunt moderati viri qui carnem regũt et ſubdunt ſpiritui: et debent confiteri cum non habeant locum excuſandi [qꝛ audierunt omnia verba oris tui] per predicationem diſcipulorum: ꝛ aliorũ per quos eloquia dei que prius in vna gente iudeorum abſcondita erãt iam in omni terra: et vbiqꝫ delata et manifeſtata ſunt: et ad omnes gentes ac reges peruenerũt. Cõfiteãtur inquã reges

6 Et cantent in uijs domini: quoniam magna eſt gloria domini.

¶ [Et cantent] exultando ipſi reges [in vijs domini] [ambulantes] que ſunt miſericordia ꝛ veritas ambulent inquã in vijs dñi ꝛ cantent hoc [quoniam magna eſt gloria domini] ſolius nõ regum. Gloria eñ regum tranſitoria eſt: ſed gloria domini. eternã. Deſpiciatur illa que breuis eſt: laudetur et ametur ea que permanẽs eſt. Ambulent itaqꝫ proficiendo: cantent gaudẽdo: non de ſua gloria parua: ſꝫ de glia domini magna. Sic current temporalia vt non obliuiſcant eterna. hec eis in vſu ſint illa in deſiderio. Attendant domini excellẽtiam nõ ſuam: ſint humiles non ſuperbi: timentes et cantantes quod ſequitur

7 Quoniam excelſus dominus & humilia reſpicit: † & alta à longe cognoſcit.

¶ [Quoniam excelſus dominus] ſecundum ſe [et] tamen [humilia] id eſt humiles [reſpicit] oculo miſericordie ſcilicet eos acceptando et approbando [et alta] id eſt ſuperbos [a longe cognoſcit] quaſi eos contemnendo et abominando. qꝛ per gratiam non eſt eis quos tamen perfecte videt qui omnia videt. Si ergo vis vt deus te reſpiciat et tibi propinquet humilia te. Nam tanto a te erit altior quanto tu elatior. Tanto erit tibi propinquior quanto tu humilior. Sꝫ forte ſi humiliaris tribularis per ſuperbos. Noli timere ſed conuerſus ad deum dic quod ſequitur

8 Si ambulauero in medio tribulationis uiuificabis me: † & ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam: & ſaluum me fecit dextera tua.

¶ [Si ambulauero in medio tribulationis] que ſemper inſtat ſaltem a diabolo id eſt cum contigerit me in tribulationes et anguſtias incidere [viuificabis me] humilem confortando me. et dando mihi virtutem patientie et perſeuerantie [et ſuper iram inimicorũ meorum extendiſti] id eſt extendes [manum tuam] furorem eorum per poteſtatem

poteſtatem tuam compeſcendo[et ſaluum me fecit].i.faciet[dextera tua].i.fauor tue protectiõis ⁊ gra tie vt non ſuperer in tribulatione. Uel[dextera tua]in eterna felicita te q̃ ſaluat eternaliter non ſiniſtra que temporaliter.Dextera em̄ dei dicitur felicitas eterna:ſed ſiniſtra felicitas temporalis.Et quaſi q̄s diceret quare tu non vindicas re ſpondet ego non tribuo ſed

9 † Dominus retribuet pro me domine miſericordia tua in † ſeculū: † opera manuum tuarum nē deſpicias.

† dñe retribues. † eternum. † et

¶[Dñs retribuet ꝓ me]ſcꝫ penaꝫ et vindictam meis perſecutoribus et aduerſarijs ſecundum meritum eorum quia hec ſibi eſt reſeruanda ſecūdum illud.Mihi vindictam ⁊ ego retribuam. Ro.xij Seuiant inimici quantūlibet dñs retribuet qđ ego non valeo nec debeo.Et iterum ad dominum conuertens ſermonem dicit o[domine miſericordia tua]ē [in ſeculum].i.in eternum non ad temp⁹ et ideo nolo diē hominis q̃ eſt tēporalis ſed eternum.⁊ ergo o dñe[opera manuuꝫ tuaꝝ]que nos ſum⁹:ſiue i eo ꝙ hoīes a te ſ natu ra creati:ſiue in eo ꝙ iuſtificati ⁊ a te i bonis opib⁹ recreati ne deſpi cias]ſed charitate paterna cuſto dias ⁊ ad glīaꝫ perducas.Oratio.

Ultiplica dñe virtutē tuā in animabus ſupplicum: vt dum te in templo ſan cto tuo iugiter adoramus in con ſpectu tuo cū ſanctis angelis glo riemur.Per dominum.

Pſalmus de exhibitione diuinæ laudis ex conſideratione eminentiæ diuinæ ubique præſentis & omnia cognoſcentis.

Pſal. CXXXVIII.

1 Domine probaſti me & cognouiſti me: tu cognouiſti ſeſſionem meam & reſurrectionem meam.

¶Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶Titul⁹ i finē pſalm⁹ dd.i.pſal mus iſte dirigēs nos i finē.i.i xp̄m q̃ eſt finis nr̄i operis:⁊ fruct⁹ labo ris attribuit dauid.i.toti xp̄o in cu ius ꝑſona loq̇t hic ꝓpheta:nūc de capite:nūc de mēbris ꝑꝑ nimiam vnionē capitis ⁊ corporis:quātuꝫ ad mēbra loquit in ꝑſona ſuperio ris captiui q̇ iā ſpe in hieruſalē re ſtitut⁹:⁊ poſit⁹ memor diſcuſſiõis ſue in qua deū latere nō potuit:in qua ⁊ cū ſecuta eſt man⁹ dñi deli berat ab eo vlteri⁹ nō eſſe fugien dum:ſꝫ ad eū ꝑ eū ab irato ad pla catū.Uñ ſibi magna bona dicit eēꝫ ⁊ loquit quaſi voce filij prodigi re deūtis ad patrem.¶Materia:aſ ſurrectio ad confeſſionē diuine lau dis ex conſideratione eminentie di uine vbiq̃ preſentis et omnia co gnoſcentis.¶Intētio:monere hu iuſmodi eminētiam diuinam ſem per cognoſcere:⁊ ad eius laudem debitam conſurgere:atq̃ nō a deo ſed ad deū per eum fugere.¶Sē tentia in generali:propheta in iſto pſalmo aſſurgit ad cõfeſſionem di uine laudis ex conſideratione diui ne eminētie/cõſiderādo ſcilicet ꝙ diuinis notitia omnia intime ⁊ cla riſſime cognoſcit:et ſua diuina na tura vbiq̃ preſens exiſtit.Conſeꝫ

quenter etiam aſſurgit ad dei reuerentiam eiuſq; ſanctorum/ et ad deteſtationem omnium iniquorū.
¶ Sententia in ſpeciali: ait ergo propheta prius in perſona capitis ad patrem ſecundum q homo loquentis o[Domine]pater. non eſt dominus eius niſi quia dignatus eſt naſci ſecundum carnem. Pater eſt forme dei: dominus eſt forme hominis[probaſti me]experimentis multis et ſic[cognouiſti me]id eſt ab alijs cognoſci me feciſti. probatus eſt in operibus/ notus in miraculis. probatus eſt in paſſiōe/ notus in reſurrectione. prius eum pater nouerat: ſed tunc cum notum alijs fecit: et probatum oſtendit[tu cognouiſti]per approbationem id eſt voluiſti[ſeſſionē meā]in ſepulchro id eſt humilitatem meam in paſſione[et reſurrectionem meā] de tumulo id eſt glorificationem in reſurrectione: quia ſecundum voluntatem tuam factum eſt. Uel in perſona corporis O[domine probaſti me] et cognouiſti me quod poſtea exponit dicens[tu cognouiſti ſeſſionem meam]ſcilicet q in tribulatione mea patientiam habeo et peccata recognoſco ac confiteor [et reſurrectionem meam]ſcilicet q per gratiam iuſtificatus ſurgo a morte: et erigor in ſpem eterne vite. Sed et homo quando penitentia ſe humiliat: ſurgit ante in remiſſio peccatis quando in ſpem vite eterne erigitur. Deinde conſequenter ſimiliter loquitur in perſona corporis ſeu membrorum dicens. Et non ſolum exteriora opera mea noſti ſed etiam

2 Intellexiſti cogitationes meas de † lōge: ſemitam meam & † funiculum meum inueſtigaſti.

† lōgin quo.
† limitem

¶[Intellexiſti cogitatiōes meas interiores[de longe]id eſt diu antequam cogitarem[ſemitam meam] id eſt actionem[et funiculum meū] id eſt limitem et actionis terminum[inueſtigaſti]id eſt diſcuſſiſti et tanquam coram te perfecte cognouiſti: quia et quo gradimur: et quouſq; peruenimus ſubtiliter penſaſti: vt deprehenſus fugiens loquitur ſequente ſe legitima vindicta dei vindicantis quaſi dicat. Intellexiſti meum deſiderium ad te redeū di quo dixi ſurgam et ibo ad patrem meum: et hanc cogitationem preſcognoſcens occurriſti mihi[ſemitā meam]qua a te receſſi[et funiculum meum]quouſq; perueni[inueſtigaſti]et ſciſti.

3 Et omnes uias meas præuidiſti: † quia non eſt † ſermo in lingua mea.

† qm̄ ſolus

¶[Et omnes vias meas]id eſt operationes et actus[preuidiſti] priuſquam fierent et antequam eas ambularem: et premiſiſti me in labore ire vias meas: vt ſi nollem laborare redirem in vias tuas. Et quia precurſus ſiue agnitus ſum deprehenſus ſum: iam quid dicam nō habeo ego ipſe me inculpo et fateor [quia non eſt ſermo] excuſationis [in lingua mea]ſed potius accuſationis vt dicam. Pater peccaui in celum et coram te. culpam meam agnoſco. ſed excuſationem non inuenio. Et nimirum quia

† Luc. xv.

4 Ecce tu domine cognouiſti omnia nouiſſima & antiqua: tu † formaſti me & poſuiſti ſu-

† ſorſi

per me manum tuam.

¶ [Ecce tu dñe cognouiſti oĩa [noviſſima] ⁊ vltĩa mea quo perueni [et antiq̃] ac p̃ria vbi te offendi. Antiqua ⁊ prima nr̃a fuerũt peccati origo qñ per antiquum peccatum lapſi ſum⁹: nouiſſima ⁊ vltima ſunt pena peccati ⁊ miſeria in qua viuim⁹ que eſt vltima ſi redire velimus alioqn reſtat eterna [tu formaſti me] [et finxiſti in iſta mortalitate ⁊ in iſto labore ad quē oēs nati ſum⁹ ac pene peccati me ſubiecisti] [⁊ poſuiſti ſup me manũ tuã] vindicte ⁊ victricē me ſupbũ grauantem. Et miro modo ſalubriter deiecit elatum vt erigeret humilem vnde recte ſubiungitur

5 † Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: † cõfortata eſt & non potero ad † eam.

†mirificata ē. †inualuit †illam

¶ [Mirabilis facta ē ſciẽtia tua ex me] .i. ex pctõ meo mira ⁊ incõprehenſibilis facta eſt mihi ſciẽtia tua. nõ eſt facile mihi te cõtẽplari quē ſupbus reliqui vt prius erat cũ apud te eſſem [cõfortata eſt] [et inualuit trãſcẽdẽdo cũ ipam inueſtigo] [⁊ nõ potero ad eã] attingere ex me et per meã inueſtigationẽ: ⁊ cum fugitiuus ita mulctat⁹ ⁊ punit⁹ ſim teq; nõ lateã: q2 nihil eſt qd̃ te fugiat: ⁊ vbiq; eſt ſpũs tu⁹.

6 Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?

¶ [Quo] ergo [ibo a ſpiritu tuo] qui oĩa ſcrutatur: et quo plen⁹ eſt orbis terrarũ vt me non inuenias cuius ſemitam et funiculũ ſubtiliter inueſtigas [et quo a facie tua] id eſt a preſentia: et a ſpiritu tuo qui vbiq; eſt tot⁹ ⁊ plen⁹ [fugiã] te iratũ vt latere queã. q.d. nuſq̃ ſe vertit hac ⁊ illac quaſi querens locum fuge ⁊ nequit inuenire: qd̃ conſequenter declarat in multis inductiue dicens. quia

7 Si aſcendero in cælũ tu illic es: ſi deſcendero in infernum ades. †ibi

¶ [Si aſcendero in celum] .i. ſi de iuſtitia mea confidẽs preſumpſero de me tanq̃ ſim in celo [tu illic es] vltor ſuperbie ad percutiendũ. Itẽ ſi deſcẽdero in infernum] .i. ſi peccando venero in profundũ malorum: ⁊ deſpero nolens confiteri dicã quis me videt ẽt illic [ades] vt vindices. q.d. Si me ſuperbiendo extulero te inuenio repreſſorẽ ſi timendo me abſcondero te inuenio inueſtigatorem. Quo ergo fugiam vt te iratum non ſentiam? Sed inuenit iſte conſilium. q.d. ſic potero fugere iratum ſcilicet

8 Si † ſumpſero pēnas meas † diluculo: & † habitauero in extremis maris.

†recipiam †in directum †habitabo.

¶ [Si ſumpſero] et accepero [pennas meas] id eſt duas alas quas perdideram: ſcilicet duo precepta charitatis in quibus tota lex pendet et prophete et hec [diluculo] virtutum id eſt poſtpoſitis tenebris peccatorum et in exortu gratie [et habitauero] mente [in extremis maris] id eſt in fine ſeculi vt ſeculum non amem: ſed eius finẽ in quo ſit mihi requies: tunc ſcilicet poſſum fugere a facie irati ad faciem placati. Extremum maris eſt finis noſter in deo tranſuolare: ergo periculoſos huius mundi fructus debemus tranſcēdere vt ad illum beatum finem ad ...

felicem portum perueniamus. Illuc volem⁹ ſpe ⁊ deſiderio habentes alas geminæ charitatis. Non ſit nobis requies niſi in extremis maris: nam ſi alibi requiem queſierim⁹ in mari precipitabimur. volemus vſqꝫ quo mare finiatur ⁊ illum finem maris ſpe fideli premeditemur. Ipſe autem illuc nos perducet cuius faciem irati fugere volumus. nam ſequitur.

9 Etenim † illic manus tua deducet me: & † tenebit me dextera tua.

†illuc

†adducet.

¶ [Etenim illic manus] i. potentia [tua deducet me] ne aberrē vt erigar quaſi in aere nō tāgēs celū p elationē nec terrā per deſperationē: ſed quia eſt ſiniſtra que eſt in collatione temporaliū. ideo ſubdit [et tenebit me] ne recidā ſed pſeuerē [dextera tua] que ducit ad eterna ſcꝫ grā tua ⁊ amor eternitatis hec meditemur. hec ſit ſpes nr̄a. hec ſit cōſolatio nr̄a. Man⁹ tua deducet me ad pfectū v̄tutis. dextera tua tenebit me in ſtatu beatitudinis. Tue ei poteſtatis manu humana creatura deducit: et tui reſpectus gratia vt pſiſtat tenetur. Sed adhuc conſiderans longinquitatem vie et pericula ſubdit

10 Et dixi † forſitan tenebre cōculcabunt me: & nox illuminatio mea in delicijs meis.

†proſtraſſe

¶ [Et ſic ita deliberās ⁊ volare cogitans [dixi] in corde meo [forſitā tenebre] ſcꝫ tot mala ſeculi: tot ſcādala: tot turbe tētationū [cōculcabunt me] i. ipediēt volatū meū. abūdabit enim iniquitas ſcli qua refrigeſcet charitas geminæ charitatis. ⁊ qui in nocte deſperauit trāſire mare. ſ. per me: iō ad diuinā gratiā reſpirauit [et nox] i. hec tota miſera vita facta eſt mihi [illuminatio mea] et hoc [in delicijs meis] i. per delicias meas. Noſtre delicie chriſtus eſt de quo exultamus et gaudem⁹ qui deſcendit in noctē. q: carnē de iſto ſeculo accepit ⁊ noctē illuminauit: et me ab interitu reuocans fecit mihi noctem illuminatā. Unde recte ſubiungitur.

11 † Quia tenebre non † obſcurabūtur à te & nox † ſicut dies illuminabitur: ſicut tenebræ eius ita & lumen eius.

†quia

†obtenebrabunt

†tanquam

¶ [Quia tenebre] i. peccata ⁊ homines mali [nō obſcurabunt a te] ⁊ per te nō obſcuras tenebras: q: nō ſinis impunite abire pctā nr̄a: ſed flagellādo erudis hoies vt pfiteantur pctā: et cōfitentes vera luce illuminas: qui enim non confitetur pctā ſua tenebras obſcurat: ſed ſi confitet deus illuminat. Tota iſta miſeria in qua gemin⁹ dolor medicinalis eſt non ſententia penalis. vnde benedicamus deum miſcētem amaritudines dulcedini vite tpalis: ne tpaliū delectatiōe cecati nō deſideremꝰ delicias eternas ſic fiet in nobis quod dicit [et nox] huiꝰ noctis ſcꝫ aduerſitas [ſicut] et [dies] huiꝰ noctis ſcꝫ pſperitas [illuminabit] a te ⁊ in ſerenū mihi vertet qđ fit ſi cognoſcamus merito peccatorum noſtrorū nos aduerſitates pati: ⁊ dulcia ſint nobis flagella pr̄is ne ſit amara ſententia iudicis. Implebitur etiam in nobis quod ſubiungitur [ſicut tenebre eius] noctis ſunt mihi id eſt aduerſa [ita] indifferēter [et lumen eius] id eſt proſpera vt vtraqꝫ

equaliter accipiamus.et ſi hec eſt tenebre non conculcabunt et preſment quem lumen non extollit:et corrumpit. Nec nox id eſt hec miſera vita habet noctē ſiue tenebras ſcilicet aduerſitatem.et diem ſiue lucem ſcilicet proſperitatē ſed deꝰ illuminat hanc noctem ſicut diem promittens aliam lucem et docēs non letari ꝓſperis nec frangi aduerſis:⁊ tunc incipit homo his indifferenter vti et in omni tempore et fortuna deū ſicut Job bñdicit. Et hec indifferentia et firma conſtantia in vtraqꝫ fortuna eſt mihi.

12 † Quia tu poſſediſti renes meos: † ſuſcepiſti me de utero matris meæ.

marg.: †qm̄ †dn̄e

¶ [Qr tu]o dn̄e[poſſediſti renes meos]id eſt renes non ſolum cor id eſt cogitationes quarum ſedes eſt in corde ſed etiam renes.i.delectationes quarum ſedes eſt in renibus:vt non delectet me lux noctis ſcilicet ꝓſperitas rerum et felicitas tempoꝝ ſed interior lux ſcꝫ ſapientie tue[et ſuſcepiſti me de vtero matris mee].i.de conſuetudine ciuitatis mee babylonie in q̄ prius natus ſum captiuus vbi nō indifferēter habebam lucem et tenebras noctis huius.ꝑpoſtere hoc dt qꝛ prius eſt ſuſcipere ꝙ poſſidere.Et quia hoc feciſti mihi ideo

13 Cōfitebor tibi † quia terribiliter † magnificatus es:mirabilia opera tua: † & anima mea cognoſcet † nimis.

marg.: †dn̄e qm̄ †mirificatus. †deus. †valde

¶ [Confitebor tibi]id eſt laudabo te et merito[quia terribiliter magnificatus es]ptūs quia inſuper es in potentia et virtute et eo ipo terribilis. Quia terribilis es/timendus es:qꝛ placabilis es amādus es:qꝛ magnificatus es admirandus es:et in his omnibus laudandus et querendus.et ita cum tremore gaudemus ne ſupbi perdamus qd̄ humiles pcipimꝰ.nec ſolū tu mirabiliter magnificatus es:ſed etiā[mirabilia ſunt[opera tua]in creatione et recreatione in quibꝰ etiā confitendum eſt tibi[et anima mea]iā [cognoſcet nimis] id eſt valde.Ante erat mira ſcientia tua ex me nec poteram ad eam ſed mō poſſum:qꝛ venit mihi gr̄a tua.⁊ illuminauit tenebras meas. Et merito cognoſcit quia

14 Non eſt † occultatū os meum à te quod feciſti in † occulto: & ſubſtantia mea in inferioribus terræ.

marg.: †abſcōditum †abſcōdito.

¶ [Nō eſt occultatū]⁊ abſcōditū [os meū] dictum ab oſſe non ab ore.i.firmitas anime interior ⁊ cōſtantia virtutum que frangi non pōt:q̄libet tribulatio ſeu aduerſitas huiꝰ ſeculi ſeuiat[a te]ſic vt cognitionē tuā lateat[qd̄ feciſti ī occulto]⁊ abſcōdito:qꝛ illō hoīes non vidēt tu aūt vides q̄ feciſti vides bōa que feciſti in me vt nō appareant mala que ego feci in me. Operuit tua gr̄a petā mea[et]tamen[ſubſtātia mea]ſcilicet corporis [in inferioribus terre]id eſt in hac peregrinatione afflicta gemit tribulatiōibus ⁊ vexationibꝰ fatigat.Ego ſubſiſto in carne corruptibili tamen os non cedit huiꝰ ſeculi malis.Ex quibus verbis pēſanda eſt dei miſericordia atqꝫ iuſticia:qꝛ intus diuina virtus ſpūalibus donis ⁊ virtutibus

roborat: ſpe ad celeſtia ſubleuat: ⁊ ſue virtutis tegimine culpas noſtras miſericorditer occultat: ſed propter culpas noſtras adhuc nos punit: ⁊ natura nr̃a adhuc in hac mortalitate gemit tentationibus ⁊ anxietatibus vrgetur: ⁊ innumeris tribulationib⁹ fatigatur. Et quia non noſtris meritis ſed diuine miſericordie reſpectu agitur vt corruptio ad incorruptionem ſubleuetur bene ſubiungit loquens nunc in perſona dicens

15 Imperfectum meum uiderunt oculi tui: & in libro tuo omnes ſcribentur: † dies formabũtur & nemo in eis.

†p diẽ erra/bunt.

❡ [Imperfectum meũ] ſcꝫ titubãtes [viderunt oculi tui] miſericorditer ne perirent dum adhuc non haberent os ⁊ anime firmitatem interiorem [⁊ in libro tuo] id eſt in diuina memoria [oẽs ſcribentur] oẽs ſcilicet illi quos oculi tui viderunt: acſi diceret in memoria tua eterna ſemper erunt: vñ adhuc de imperfectione ſubiungit. [dies formabuntur] et de filijs noctis filij lucis fient qui alios illuminabãt. nam quaſi dies formauit dñs qñ ſanctos apoſtolos elegit: quando eos luce fidei illuminauit: ſed iſti in tenebras conuerſi ſunt: cum in chriſti paſſione lucem fidei perdiderunt [et nemo in eis] remanſit q̃ non erraret: ſed tamen non perierunt: quia imperfectum eorũ oculi tui viderunt: quod preuidens propheta ſubiungit. Et ſi errabunt tamen

16 Mihi autem † nimis honorificati ſunt amici tui Deus: † nimis cõfortatus eſt principatus eorum.

†valde †valde

❡ [Mihi autem] id eſt a me [nimis] id eſt valde ⁊ excellenter. Excellit enim honor celeſtis honorẽ terreſtrem: vel vltra q̃ dici poſſit [honorificati] ⁊ honorabiles facti ſunt licet alijs deſpicabiles videãtur [amici tui] o [deus] ſcilicet apoſtoli et ſancti qui errabunt: vere nimis ſunt honorificati illi quibus auctor celi et terre dignatus eſt dicere. Jam nõ dicam vos ſeruos ſꝫ amicos meos. Magnus honor: magna gl'ia: magna dignitas eſt eſſe amicos dei. Tali honore digni ſunt qui pro amore dei cũcta que mundi ſunt deſerunt: qui propter chriſtum viles et abiecti eſſe appetunt: quos mundi proſperitas nõ eleuat: quos aduerſitas ab amore chriſti non ſeparat: et [nimis] ſup omnem principatum [confortatus eſt principatus eorum] id eſt firmiter ſtabilitus: quia primo duces ⁊ paſtores eccleſie facti ſunt: et ex iſto principatu ad honorem eternum tranſierunt. Nimis etiam cõfortati ſunt apoſtoli et ceteri ſancti quos nihil poterat a charitate Chriſti ſeparare: qui terrena deſpiciebant: mundi gloriam calcabãt: ad celeſtem patriam totis virib⁹ anhelabant: ſed hi tales licet ſint magni non ſunt tamen pauci. vnde ſequitur

Joh. xv.

17 Dinumerabo eos & ſuper arenam multiplicabuntur: exurrexi & adhuc ſum tecum.

❡ [Dinumerabo eos] quos in fide genuerunt illi quorum principatus eſt confortatus [et ipſi mihi enumerati ſuper arenã multiplicabuntur] i. plus ad dinumerandũ.

Pro ergo numerabiles ſunt electi: nobis vero tam innumerabiles ſunt q̄ innumerabilis eſt arena: hoc autem fecit mortalitas et reſurrectio chriſti: vnde et ſubditur [exurrexi a morte] [et adhuc] toto tempore vite preſentis [ſum tecū] occultus ad dexteram tuam do⸗nec ab omnibus videar in iudicio. nam ante paſſionem et in paſſio⸗ne pauci fuerunt qui crederent in ieſum: ac poſtq̄ reſurrexit a mor⸗tuis et aſcendit in celum multi⸗plicata eſt multitudo credentium. Et adhuc ad dexteram patris in occulto ſedens latet: nondum ma⸗nifeſtus venit: nondum iudicat: ſed tunc diſtrictius eos damnat qui modo eum penitendo non pla⸗cant. de quibus in perſona corpo⸗ris ſeu membrorum pſalmiſta ſub⸗iungit.

18 Si occideris De⁹ pec⸗catores: viri ſanguinum declinate à me.

¶ [Si] id eſt quando [occideris] et a corpore tuo ſeparaueris o [de⁹ peccatores] obſtinatos tunc ſcili⸗cet dicam [viri ſanguinum] ſcilicet qui oderunt fratres. Qui enim odit fratrem ſuum homicida eſt [decli⸗nate a me] ſcilicet ne vobiſcum oc⸗cidar a deo. Ac ſi diceret. Cum tu

1. Ioā. iij

damnabis reprobos in iudicio tūc ſeparabuntur boni a malis. Tunc manifeſtum erit quod hic dicitur. Viri ſanguinum declinate a me. Tunc occidentur qui modo perſe⸗quuntur: tunc honorabuntur qui modo pro iuſtitia perſecutionem patiuntur. Tunc apparebit quod premiſſum eſt. Nimis honorificati ſunt amici tui deus. Quibus repro⸗bis etiam cauſa et origo damnatio⸗nis demonſtratur. cuꝫ ſubinfertur.

† Quia dicitis in co⸗gitatione: † accipiāt in vanitate ciuitates ſuas.

tam dicens: accipientes

¶ [Quia dicitis in cogitatione] ſcꝫ veſtra. peccatū quippe prius in cogitatione fit poſtmodū in opere. Et quia malum nō corrigunt cogi⸗tationis, ideo ad malū deriuātur operis dicitis inquā aduerſus ele⸗ctos [accipiant in vanitate] et fru⸗ſtra [ciuitates ſuas] .i. conuēticu⸗la. Iſte ciuitates ſunt ſanctorum ſocietates: qui dum peruerſa locū ſancte et ſocialiter viuūt ciuitates omnipotētis dei ſunt. Quos ſolēt mundi amatores mente deſpicere: quia eos vident temporalia que ipſi diligūt non amare. Et dū illos conſpiciunt ſimul habitare ſola ce⸗leſtia cōcupiſcere (quia vite ſequē⸗tis fructum non cogitant) in vani⸗tate accepiſſe ciuitates ſuas id eſt fruſtra ſocialē ducere vitā electos reprobi pēſant Et quia eorū mala ſancta eccleſia odit et reprehendit. recte ſubiungitur

20 Nonne † qui ode⸗runt te domine oderā: & ſuper † inimicos tuos tabeſcebam?

feos q̄ oderāt te odio habui. Inimicis tuis.

¶ [Nonne qui oderunt te domine oderam] quaſi dicat ſic: quia eorū vitium eſt odiendum bonis homi⸗nibus ſicut eſt odioſum deo [et] nō ne [ſuper inimicos tuos] quos vi⸗debam preterire legem tuam [ta⸗beſcebam] id eſt reſoluebar inte⸗rius tedio: et afficiebar dolore: ira⸗tus contra eos ex zelo tue iuſtitie. Sic iniuſtos iuſte odimus ſi eo⸗rum culpas zelo dei accenſi diſtri⸗cte reprehendimus: ſi ea que redar⸗guenda ſunt minime palpamus: ne dū eorū gratiā offendere metui⸗mus irā dei incurramus. Si ergo non

B iiij

deum veraciter diligimus ſic eius inimicos odire debemus vt in eo qđ mali ſunt ſemper eos perſequi ſtudeamus. vnde ⁊ ſubditur

21 Perfecto odio oderam illos: inimici facti ſunt mihi.

¶ [Perfecto odio oderā illos] diligens ꝙ facti erant ſm naturam: ſed odiens quod faciebant ſcilicet iniquitatem: quia ipſi oderunt te: nec eñ veraciter te diligerem niſi odientes te odirē: ⁊ exinde [inimici facti ſunt mihi] odio iniquo perſequētes me propter iuſtitiam. Perfecto odio odire eſt neminem cōtra iuſtitiam amare: nulla vitia blandiendo palpare: ea que mala ſunt audacter redarguere: nulla ꝓpter hec damna vel aduerſa formidare: hoc eſt eñ perfecte odiſſe vt nec ꝓpter vitia homines oderis: nec propter homines vitia diligas: vt hoc in eis oderis ꝙ iniqui ſunt: hoc diligas ꝙ homines ſunt. Et ꝙ puro ⁊ ſincero animo oderint peccatores oſtendit eo quod ſequitur.

Odire pfecte qđ eſt.

22 Proba me deus & ſcito cor meum: † interroga me & cognoſce ſemitas meas.

† ſcrutare.

¶ [Proba me] o [deus] interius [et ſcito cor meum] qđ nō pōt homo: id eſt eſto teſtis conſcientie mee. Mundus ſe nouit interius cū hoc ait: niſi eñ purū ſe habere cor ſciret teſtem conſcientie ſue deū minime inuocaret: hec eſt conſcientia munda ⁊ ſpecies filie regis intrinſecus: perfectum quoqꝫ ſe eſſe exterius agnouit cum ſubiunxit [interroga me] exterius [⁊ cognoſce ſemitas meas] Ac ſi diceret proba cōſcientiam: interroga vitam: proba cogitatiōes: interroga opera: quia factis malorum nōn conſentio nec diligo. Et cum in me viam iniquitatis nō inueneris in via tua que tu ipſe eos deducere me digneris. Et hoc eſt quod ſequitur.

23 Et uide ſi uia iniquitatis in me eſt: & deduc me in uia æterna.

¶ [Et vide ſi via iniquitatis ī me eſt] ſiue cogitando: ſiue delectādo: ſiue conſentiendo: ſiue faciendo [et deduc me in via eterna] id eſt in via iuſtitie que ducit ad vitam et beatitudinem eternam: ad quam nullus poteſt peruenire niſi fuerit totaliter expeditus ab omni iniquitate: hec etiam eterna via eſt chriſtus. Ipſe enim ait. Ego ſum via veritas ⁊ vita. Via eſt per quā ſpiritaliter gradimur. veritas eſt ad quam peruenire conamur: vita eſt qua in eternum fruamur. Vel [Proba me] o [deus] id eſt examina [et ſcito cor meum] i. fac me ſcire ea q̄ latēt in corde meo. [interroga me] i. fac me inquirere ⁊ diſcutere conſcientiā [⁊ cognoſce] i. cognoſcere me fac: [ſemitas meas] i. cogitatiōes ⁊ deſideria mea quo tendūt. [Et vide] i. fac me videre [ſi via iniquitatis in me eſt] i. aliqua latēs culpa in mea voluntate vel actione [et] ſi aliqd in via mea inueneris quod tibi diſpliceat [deduc me in via eterna] id eſt in via que ducit ad eternitatem Oro.

Jo. xiiij.

CEli terreqꝫ protector deus quo moriente illuminata ſunt tartara: quo reſurgēte ſanctorum eſt multitudo gauiſa: quo aſcendente angelorum exultauit caterua: precamur tante glorie excellentem virtutem vt directi ī via eterna illo tueamur brachio quo honorabiles amici tui

glorianrur in celo.per.

Pſalmus de cuiuſlibet fidelis inter malos conſtituti deprecatione ad dominum: ut à tentationibus & uexationibus liberet eum.

Pſal. C X X X I X.

1 E † Ripe me domine ab homine † malo: à uiro † iniquo † eripe me.

†eri me. †mali. gno. †iuſto †erue

℃ Auctor pſalmi pphera David. ℃ Titulus in finem pſalmus david. Et eſt ſenſus. pſalmus iſte dirigens nos in finem/ id eſt in chriſtum eſt david. i. eccleſie que hic loquitur. ℃ Materia: malitia huius mundi ac gemitus et oratio corporis chriſti inter malos conſtituti. ℃ Intentio: monere ad orandum deum contra omne malum. ℃ Sententia in generali. propheta i iſto pſalmo in perſona eccleſie dominum deprecatur vt a tentationibus et vexationibus iniquorum liberetur: dicens in futuro iudicio vindictam ſuper eos venturos qui pauperes nūc perſequūtur. ℃ Sententia in ſpeciali. Eccleſia ergo inter malos quos (vt ſupra dictum eſt) perfecto odio odit gemens et laborans clamat. [Eripe me] o [domine ab] omni [homine malo] in ſe non ſolum viſibili ſcilicet proximo ſed etiam inuiſibili ſcilicet diabolo. Diabolus dicitur homo in figura: vnde in euāgelio. Inimicus homo hoc fecit. Vel ſecundum quoſdam ſicut paulus qui prius vocabatur ſaulus dicitur a paulo quē

mat. xiij.

conuertit: ita diabolus dicitur homo ab homine quē ipſe decepit [a viro iniquo] alijs ſcilicet homine vel diabolo [eripe me] ne mihi noceat. Eripe inquā ab iſtis ne cogar conformari eorum malitie. qui etiam vir dicitur: quia virilis et fortis eſt ad nocendum. Deinde qualiter mali perſequuntur exequitur. impugnant enim bonos tripliciter ſcilicet corde: lingua: et manu. Et de corde premittit dicens

2 Qui cogitauerunt † iniquitates in corde: tota die conſtituebant † prælia.

†iniuſtitias †bella.

℃ [Qui] ſcilicet mali et iniqui [cogitauerunt] ex mora [iniquitatem in corde] etſi in labijs quandoque bona pretendant: et hec inimicitia occulta perículoſior eſt quam aperta: facilius enim vitatur aperta quam occulta: quia nulla peſtis efficacior eſt ad nocendum quam familiaris inimicus. et hi tales [tota die] id eſt toto tempore ſine itermiſſione [cōſtituerunt] machinando et firmiter ſtatuendo [prelia] verborum aut verberum quibus alios impugnarent. Deinde ſubdit de perſecutione a lingua dicens

3 Acuerūt linguas ſuas ſicut ſerpentes: uenenum aſpidum ſub labijs eorum.

℃ [Acuerunt linguas ſuas] i. fabrica malicie poliendo et preparando ad blande loquendum vt deciperent. vel ad pungendum vt lederent [ſicut ſerpentes] qui blādiuntur lingua vt mordeant [venenum aſpidum] quod eſt inſanabile id eſt ſuggeſtiones praue: eſt

vel latet[ſub labijs eorum]id eſt ſub verbis de labijs eorum procedentibus. Et bene dicit ſub labijs quia malitia eorum non manifeſta eſt: ſed occulta videntur amicitie vba habere: ſed aplena ſunt veneno moꝛtifero. Deinde de perſecutione a manu id eſt opere ſubiũgit dicens.

4 † Cuſtodi me domine de manu peccatoris: & ab hominibus † iniquis eripe me.

†cõſerua. †iniuſtis erue

❡[Cuſtodi me]o[domine de manu]id eſt poteſtate[peccatoris]antonomaſtice et per excellentiam ſcilicet diaboli: quia validus eſt ad nocendum: et per multa fallit que nequeo per me precauere[et ab hominibus iniquis] ad nocendum paratis id eſt a membris eius per quos conatur quod per ſe nequit facere[eripe me]ne mihi noceant non dico in caſtris ſeculi: ſed in via domini vbi modicum nocumentũ inducit magnum detrimentum. Unde ſubdit.

5 Qui cogitauerũt ſupplantare greſſus meos: abſconderunt ſuperbi † laqueum mihi.

†muſcipulam

❡[Qui cogitauerunt ſupplãtare]et decipere[greſſus meos]quibus ambulabam in via dei et abſtrahere me ab ea per aliud quod mihi preberet occaſionem ruine. Unde ſubdit [abſconderunt] ne perciperem et cauerem: et vt facilius me deciperent et mihi nocerent[ſuperbi]ſcilicet illi peccatores et iniqui[laqueum]id eſt deceptionem ſeu inſidias[mihi] et ad capiendum me. Nomine ſuperbi [illegible] corpus diaboli explicat vit qui bonis inuidet bona que habent. ſicut diabolus inuidet homini celum quod perdidit.

6 Et † funes extenderunt in † laqueũ: iuxta † iter ſcandalum poſuerunt mihi.

†reſtes †muſcipulas pedib9 meis. †ſemitas.

❡[Et funes]id eſt peccata ſua manifeſta que mihi ſuadent facere [extenderunt in laqueum] vt me allicerent ad faciendum ſimilia peccata. Dicuntur funes quia ligant homines et detinent captiuum. vnde ſibi ligantur manus et pedes vt proijciatur in tenebras exterioꝛes: et oſtendit vbi extenderunt dicens[iuxta iter ſcandalum] id eſt offendiculum et obicem[poſuerunt mihi]vt impigas ſcilicet dictum vel factum minus rectus prebens occaſionem ruine. Iter tuum. precepta dei ſunt. vade ergo iter rectum: nec exeas a via dei id eſt a preceptis eius: et non timebis ſcandalum: nec rues in laqueum. quia in itinere nullus poteſt eſſe ſcandalum: ſed iuxta viam permiſit deus poni ipſum cautum te facere volens: ne tu a via recedas et cadas. Sed in his tentationibus et periculis nihil reſtat niſi clamare ad dominum. Ideoqꝫ ad hec omnia precauenda ergo clamans.

7 Dixi domino Deus meus es tu: † exaudi domine uocem deprecationis meæ.

†percipe auribus.

❡[Dixi domino deus meus es tu]id eſt in te ſolo tanꝙ in deo cõfido cui propꝛium eſt ſuccurrere confidentibus in eo. Magna fiducia hoc dicit. etſi enim eſt omnium de9 per creationẽ: ꝓprie tñ eſt de9

eorum qui illi ſeruiunt ⁊ eo fruun
tur. Deinde petit dicens. [exaudi
domine] cuſtodiendo ⁊ liberando
me [vocē deprecationis meę] qua
precor mala depelli a me: ne a via
tua recedā ⁊ in laqueum cadā. O

8 **Domine domine uir
tus ſalutis meæ: obum-
braſti ſuper caput meū
in die belli.**

¶ [Domine domine] .i. veriſſime
dñe nō q̄les dñi homines ſunt tu
es [virtus] ⁊ opifex [ſalutis mee]
i. qui das vires ſaluti mee ⁊ per-
ſeuerantiam qua ſim ſaluus. hoc
dicit: quia videbat pericula: et ꝙ
difficile eſt pſeuerare in lōga via.
q.d. tu das vires perſeuerandi vt
perſeuerando perueniam ad ſalu-
tem: ⁊ inde ſpero ꝙ tu es virt⁹ ſa
lutis mee: q: [obumbraſti] per gra
tiā .i. quaſi vmbraculum feciſti cō-
tra eſtū tentationum [ſuper caput
meum] ſcilicet mentem meam pre
ſtando mihi refrigerium [in die
belli] contra diabolum/carnem/⁊
mundum ne mihi preualeret eſt⁹
tribulationum ⁊ tentationū. Sꝫ
adhuc non ſum ſecurus: ⁊ ideo

9 **† Non tradas me do
mine à deſiderio meo
peccatori: cogitauerūt
† contra me ne derelin
quas me ne forte exal-
tentur.**

†ne. †ad-uerſū.

¶ [Nō tradas me] [domine] .i. p
mittas me tradi [a deſiderio meo]
i. per deſideriū ⁊ ꝯcupiſcentiā meā
[peccatori] .ſ. homini malo vel dia
bolo vt eis ꝯſentiā ⁊ deſideriū per
ficiam. hoc ergo ora ꝙtum potes:
tu enim deſiderio tuo facis locum
diabolo: frena deſiderium et non
cades in laqueum: quia [cogitaue
runt] inimici [cōtra me] quomodo
callidius poſſint nocere. ⁊ ideo tu
o domine ne derelinquas me] i ma
nibus eorum: ⁊ ſerua me a lapſu
[ne forte] de me victo ⁊ humiliato
[exaltentur] .i. triumphent ⁊ gau-
deant: ac de meo introitu glorient
habentes de me ſuum intentum:
quia ſeducto homine gaudent dia
bolus ⁊ ſui. Unde alibi Exultabūt ps. xij.
ſi motus fuero. Me ergo vmbra
alarum tuarum teget: ſed

10 **Caput circuitus eorū
labor labiorum ipſorū:
† operiet eos.** †teget

¶ [Caput] .i. mens ⁊ capitalis in
tentio [circuitus] vite [eorum] ſcꝫ
[labor labiorum ipſorum] id eſt mē
dacium quo inducūt homines ad
peccatum per verba deceptoria
⁊ doloſa. Et recte mendacium di-
citur labor. ſicut enim qui veritatē
profert facile ⁊ ſine labore loquitur
ita ⁊ qui mendaciū fingit multum
laborare habet [operiet eos] quia
hic in terra de ſua falſa ⁊ menda-
ci aſſertione ſuperantur ⁊ confun
duntur ⁊ in futuro operiet eos i in-
ferno ſicut rete opit captas aues
⁊ ſic puteus inferni claudet ſuper
eos os ſuum. Et preterea

Mendaciū labor dicitur

11 **† Cadent ſuper eos
carbones: † in ignem
deijcies eos: in miſerijs
non ſubſiſtent.**

†decident †ignis in terra et

¶ [Cadent ſuper eos] hic in terra
anteꝗ̄ veniat ignis eternus [car-
bones] ſcilicet ignis concupiſcen
tie/ire/⁊ luxurie/⁊ omnium in-
centiua viciorum [⁊ in ignem] id
eſt i illos carbōes [deijcies eos] .i.
deijci permitteo: et dicit idem car
bones et ignem [et in miſerijs]

huius ſeculi[non ſubſiſtent] quiá
carentes robore virtutũ preſen-
tis vite moleſtias nequaq̃ ferre
valent ſed impatientes cadunt in
iniquitates ⁊ deficiunt:quas mi-
ſerias boni patienter tranſeunt.
In futuro etiã cadent ſuper eos
carbones gehẽne ⁊ in ignem eter-
num deijcient et in miſerijs non
ſubſiſtent:quia pena ⁊ miſeria in-
fernalis eſt intolerabilis .De quo
rum caſus adhuc ſubditur.

12 Vir linguoſus nõ di
†ſuper terrã. rigetur † in terra:uirũ
†vena būtur. iniuſtũ mala † capient
in interitu.

℃[Uir linguoſus] cui voluptas
eſt loqui nec attendit quod loqua
tur[nõ dirigetur]ad viam rectã ⁊
ad faciendũ bona:nec pficiet [in
Grego rius. terra].i.i hac vita:q: vt dicit Gre-
gori⁹ Multiloq̃o quiſq̃ ſeruiẽs
rectitudinẽ iuſtitie tenere nequa-
Salo- q̃ põt.Et vt dr Salomõ.In mul
mon tiloquio non deerit peccatũ.Ser-
Puer- uus ergo dei qui vult dirigi ma-
x. gis oportet audire q̃ loqui.nã ſi
quis etiã vba dicat:ſed preter ne-
ceſſitatẽ vir liguoſus eſt:nec tãtũ
nõ dirigetur vir liguoſus:ſ; ⁊[ma
la capiẽt]virũ iniuſtũ[in interitu]
omnis linguoſus iniuſtus eſt:q: il
lius qui nõ refrenat linguã ſuam
vana eſt religio:vñ ei nõ refrenat
malum locutionis inde deriuatur
ad malũ operis.Quẽ mala nunc
capiẽt ad interitũ q: i miſerijs nõ
ſubſiſtit ſed deficit:bonũ vero nõ
ad interitum:quia flagellat domi
nus filium quem recipit .Sed et
de futuro

15 Cognoui quia faciet
†egẽti[ ]caũã dominus iudiciũ † ino
pis:& † uindictam pau
perum.

℃[Cognoui][ego][q:][tandem][fa-
ciet dñs]⁊ ſi modo nõ facit[iudi-
ciũ inopis]qui eſurit iuſtitiã que
rit ⁊ pulſat ipm ditando diuitijs Mat v.
ſpũalibus ⁊ eternis:beati eñi qui
eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſtitiã quoniã
ipſi ſaturabunt ⁊ faciet etiã[vin-
dictã]vel cauſas[pauperũ][ſpiri-
tu.id eſt humeliũ nõ relinquẽs eo
rum iniuriã impunitã ſ; puniẽs
oppreſſores eorũ quos tunc male
pducũt ad perditionẽ:⁊ ſi bonimõ
affligunt ⁊ preſſuras patiunt ap-
parebit gloria eorum cũ apparue-
rit caput ipſorũ.Inde ſequitur.

14 Veruntamẽ iuſti cõ
fitebuntur nomini tuo: †habi tabũt.
† & habitabunt recti
cum uultu tuo.

℃[Ueruntamẽ iuſti confitebũtur]
confeſſione laudis[nomini tuo]id
eſt laudabunt nomen tuum ⁊ hic
inter grauia quod laudabilius eſt
⁊ maxime i futuro:vbi dũ iudiciũ
et cauſas eorum facies nihil ſuis
meritis:ſ; tue miſericordie tribuẽt
[⁊ habitabunt recti]qui recte vi-
uunt ⁊ bona ſua non ſibi ſed tibi
tribuunt[cum vultu tuo]id eſt cũ
preſentia tua:manifeſta tua viſio-
ne perfruentes:⁊ faciem tuam in
celis clare videntes:quia deum ſi
cuti eſt videbũt:⁊ tũc decurſo ſu-
dore finitiſq; laboribus peren-
ni letitia implebuntur ⁊ in dño ſi
ne fine gaudebunt. Oratio.

Virtus ſalutis noſtre deus
defende eccleſiam tuam
a diſſidentiũ veneno mor
tifero vt a te obũbrati nunq̃ obli-
gemur a laqueis inimici.Per do-
minum.

Pſalmus de oratione

fidelis & perfecti contra mala huius mundi: & ſpecialiter ut à peccato lingue preſeruetur: & à pena debita liberetur.

Pſalmus. C X L.

1 Domine clamaui ad te exaudi me: intende uoci † meæ: † cũ clamauero ad te.

† depreca tionis. Iouum.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus pſalmus dauid vel oratio ipſi dauid: id eſt chriſto attribuitur qui factus eſt ſm carnẽ filius dauid loquitur enim hic chriſtus totus ſiue propheta in voce ipſius quandoq; in pſona capitis: quãdoq; in perſona membrorũ vbi vnuſquiſq; tanq̃ herens in corpore chriſti agnoſcat ſuam vocem. ¶ Materia: oratio contra mala huius mũdi & ſingulariter contra malum et peccatum lingue de quo mẽtio habita in pſalmo pcedẽti. ¶ Intẽtio vt homo qui alias expertꝰ eſt per linguã ſe peccaſſe vel ad hoc peccatum pronũ eccc peniteat: & ad deũ clamet vt ſic a recidiuo per deuotam orationem preſeruetur: et a pena debita liberetur. ¶ Sententia in generali propheta ĩ iſto pſalmo petit ſuam orationem exaudiri: & a peccato lingue & a pena pro eo debita in preſenti & in futuro infligẽda preſeruari. ¶ Sententia in ſpeciali in perſona ergo corporis ſui quod eſt eccleſia dicit. O [Domine clamaui] non remiſſe oraui iã diu [ad te] corde et ore deprecando: et ideo [exaudi me] petitionem meã adimplendo. Quia longe ſumus a deo clamemus non tã ſono vocis q̃ intentione et affectione cordis. Clamor enim noſter ad deũ ipſum eſt deſiderium: et vnuſquiſq; q̃tũ amat tm̃ clamat. Nec ſufficit ſemel clamare ad dominum: manet enim tribulatio eccleſie vſq; in finem ſeculi. & ideo ſubiungitur [intende voci mee] id eſt diligenter audi vt exaudias [cũ clamauero ad te] iterum et quotienſcunq;: quia nondum finita eſt tribulatio. Nota per verbum trium temporum ſcilicet clamaui: exaudi: clamauero. Innuit omni tempore eſſe clamandum: & p peccatis preteritis dimittendis: et preſentibus delendis: & futuris cauendis. Et o domine

2 Dirigatur oratio mea ſicut incenſum in conſpectu tuo: eleuatio manuum mearum ſacrificium ueſpertinum.

¶ [Dirigatur] de ara cordis [oratio mea] igne charitatis incenſa: id eſt recta ad te veniat non habens aliquas ſordes aut vitia aut cogitationes malas [ſicut incenſum] id eſt bonus odor [in conſpectu tuo] vt quemadmodũ ſuauis incenſi odor eſt gratus et delectabilis: ſic mea oratio tibi placita ſit & acceptabilis [et eleuatio manuum mearum] ad te in oratione vel operatio mea bona que fit pro eternis ſit tibi [ſacrificiũ veſpertinum] id eſt placeat tibi vt ſacrificium quod in veteri lege offerebatur veſpere quando occidebatur agnus quod erat acceptabilius quia erat figura veri ſacrificij ſcilicet paſſiõis chriſti quod in veſpere et fine mundi oblatum eſt & ſuper omnia placuit patri: hoc proprie ad caput videtur pertinere qui in ſua paſſione pro perſecutoribus dignatus eſt orare. O felix ora

tio que pure directa de ardenti coꝛde tanq̄ de ara ſancta incenſum accendit. Ipſe etiam declinante iam die in veſperum in cruce manus expandens ſacrificium obtulit: quia tunc animam depoſuit. Illud ſacrificium veſpertinum fecit in reſurrectione munus matutinus. Et o pie redemptoꝛ vt merear digne inuocare te

3 Pone domine cuſtodiam ori meo: & oſtium † circunſtantiæ labijs meis.

†ptinē tie circa labia mea.

¶[Pone]o[domine cuſtodia]ori meo]tanq̄ poꝛtam ne verba noxia vel incongrua ſeu ocioſa ꝛ inutilia effundam. Os enim quod deum inuocat aperiri debet deo et claudi diabolo: aperiri debet in oratione ꝛ claudi in vana locutione. Sed qꝛ in ſilentio offenditur ſi a iuſta locutione lingua indiſcrete reprimatur recte ſubiungitur [et oſtium circunſtantie]ꝛ cōtinentie[labijs meis] vt non niſi opoꝛtune aperiantur vl' claudantur ꝛ moderate loquantur quatenus os diſcretum ꝛ congruo tempoꝛe vox aperiat: et congruo tēpoꝛe claudat: ſicut oſtium domus vel camere modo aperitur modo clauditur pꝛout neceſſitas exigit vl' requirit. vñ Salomon tempus tacendi et tempus loquendi. Et

Salomon

4 † Non declines coꝛ meum in uerba † maliciæ: ad excuſandas excuſationes in peccatis.

†vt †maligna.

¶[Non declines]id eſt declinari ꝛ labi permittas o deus[coꝛ meum in verba malitie]id eſt ad pꝛoferendum malicioſe compoſita ſcilicet [ad excuſandas]et defendendas [excuſationes]que fiunt[in peccatis]excuſandis id eſt vt pertinaciter defendam peccata mea excuſationibus falſis annectens peccata peccatis. O infeliciſſimum hominū genus qui peccata excuſamus dicētes: victus ſum a natura: ego nolebam peccare ſed vicit me caro mea. Illa mulier venit ad me ipſa me vocauit: ipſa me tetigit: ipſa mihi illud dixit: vel imputantes mala fato ſeu ſtellis aut tempoꝛi vel neceſſitati. Et pꝛo quo deberemus penitentiam agere et dicere: domine ego peccaui excuſamus ꝛ iungimꝰ pctā pctis: et ſicut adam et eua in verba malicie declinamus.

5 Cum hominibus operantibus iniquitatem: & non † communicabo cum electis eoꝛum.

†cōbinabo.

¶[Cum hominibus operantibus iniquitatem]id eſt ſicut excuſant homines qui operantur iniquitatem ex conſuetudine malicie. Iniqui enim inceſſanter in peccatis excuſationes inquirunt qui laudari ab hominibus concupiſcunt: vnde fit vt tardius peniteant. Et contra ſancti viri quia de ſe humilia ſentiunt accuſare ſemet ipſos non erubeſcunt: recte ergo ſubiungitur[ꝛ] ſi hoc fuerit[non communicabo] conſentiendo: id eſt nō ero ſocius [cum electis eoꝛum]ſcilicet operantium iniquitatem: quia non me iuſtificabo nec peccata defendam. Sicut dominus habet electos ſuos ita diabolus et membra eius habent electos ſuos. Electi eoꝛum ſunt qui ſe iuſtificant ceterosq; deſpiciunt et peccata ſua defendunt iſta ſunt pꝛopꝛia electoꝛum ſeculi non pauperum chꝛiſti vnde bene ꝛ electi et eoꝛum vocantur: quia in eo q̄ ſanctos ſe ſimulāt quaſi ele-

cti videntur: in eo vero ꝙ carnaliter viuũt veraciter eorum ſunt. Cum illis nõ communicabo ſed ab eorũ conuerſatione vita et moribus diſcordabo quia illi exteriora appetunt: ego interiora concupiſco: illi laudes adulantium querunt. Ego increpationes iuſtorum diligo. vnde ſequitur. Sed potius

6 † Corripiet me iuſtus in miſericordia & † increpabit me: oleũ autem peccatoris non † impinguet caput meũ.

† emendabit. † arguet † impinguabit

¶ [Corripiet me iuſtus in miſericordia] non in odio [et increpabit me] cum vino increpationis infundendo oleum miſericordie. Et bene in miſericordia: non enim eſt hec correptio ira ſed miſericordia: non eſt perturbatio furoris ſed zelus amoris: charitas hec facit non crudelitas [oleum autem peccatoris] id eſt falſa laudatio adulatoris et ſimulata dilectio que mẽtes a rigore virtutis emollit ad noxia [non impinguet] id eſt vnguet [caput meum] id eſt mẽtem que principale eſt in homine: ſicut caput in corpore: id eſt non me demulceant ⁊ delectent fauor adulantis ad excuſandum peccatum: vel ad pertrahendum ad peccati conſenſum quaſi dicat malo me iuſta increpatione reprehendi ꝙ blanda adulatione decipi. Sed tamen de ipſis peccatoribus qui etiam mala ſua defendunt et foris gloriam querunt non eſt deſperandum quoniã pro illis ſancta orat eccleſia: vnde et ſubiungitur

7 Quoniam adhuc & oratio mea in beneplacitis eorum: abſorpti ſunt † iuncti petrę iudices eorum.

† iuxta petrã.

¶ [Quoniam adhuc] futurum expecto [et oratio mea] erit [in beneplacitis eorum] cũ cõuerſi fuerint ad dominum .i. veniet tẽpus quo placebit eis orõ mea vt bñ placeat eis orare qđ nunc oro et ipſi petẽtes inde proficient ⁊ orabunt pro eternis: ſicut ⁊ etiã ipſi [iudices] ⁊ electi [eorum] .i. potẽtes et docti qui principãtur inter eos tanꝙ iudicantes de moribus: et ſententias proferentes [abſorpti ſunt] et nihil reputati qui per ſe aliud videbãtur [iuncti petre] id eſt comparati chriſto: quia ſapientia chriſti ſtultã fecit ſapientiam hui⁹ mũdi. Vel [abſorpti ſunt] id eſt incorperabuntur [iuncti] id eſt ſociati [petre] chriſto. Et ipſi tandem corrigẽtes ſe a ſua malitia

8 Audient uerba mea quoniam † potuerunt: ſicut craſſitudo terræ † erupta eſt ſuper terram.

† p̄ualuerũt † dirupta.

¶ [Audient] aure obedientie: et acceptabunt [verba mea] euangelica. et conuertentur ad chriſtũ [quoniam] ipſa verba mea [potuerunt] id eſt potentiam habent: et preualuerunt verbis eorum. preualuit enim verbum dei in ſapientibus et iudicibus multis: vnde ſecutum eſt ꝙ martyrio coronati eccleſiam fruge virtutum fecundiorem reddiderunt [et ſicut craſſitudo] ſeu pinguedo [terre] latens ſub eius ſuperficie [erupta eſt] ſurſum et diſperſa [ſuper terrã] ⁊ p̄ualẽs fertilitatẽ p̄ducat ⁊ fructũ. nã ſicut de reb⁹ contẽ-

nobilibꝰ et abiectis quãdam pin
guedinẽ accipit terra:ſic ex eo qđ
cõtempſit hic mũdus accepit craſ
ſitudinem ſancta eccleſia:vt inde
ſeges eius fertilis pullularet.

9 † Diſſipata ſunt oſſa
†diſpſa. noſtra † ſicut infernũ
†iuxta ĩfernũ † quia ad te domine do
†q̃m mine oculi mei:in te ſpe
†ne rauí † non auferes ani-
mam meam.

¶ [Diſſipata ſunt] id eſt a ſua fortitudine diſſoluta ex tribulationũ et tẽtationũ vehementia [oſſa noſtra] id eſt interiora ⁊ fortiora noſtra:ſeu virtus mentis noſtre que per oſſa in quibus robur corporis eſt deſignatur [ſecus] id eſt prope [infernum] ſanq̃ ſimus in procinctu intrandi infernum. dicta autẽ fragilitate hominis ad diuina remedia confugit eccleſia dicens:ſed [quia ad te dñe dñe] veriſſime et eterne qui es ſpes ⁊ fortitudo mea ſunt [oculi mei] interiores tanq̃ ad protectorem et adiutorẽ meum directi et in te ſiri plus figo oculos in promiſſis tuis q̃ in perſecu torum minis. noui enim quid pro me paſſus ſis et quid promiſeris: et per hec ſecure [in te ſperaui] nõ in alio:et ideo [non auferes] id eſt auferri permittas per culpam a te vel a bonis tuis [animam meã] etſi corpus patitur. Tuus ſum tu me ſalua:hoc ideo petit quia ſciebat multos aduerſis cedere. Non auferas animam:ſed potius

†muſcipula 10 Cuſtodi me à † la-
quam: queo quem ſtatuerunt
†ab mihi : & † à ſcandalis
†q̃ opãtur. † operantium iniqui-
tatem.

¶ [Cuſtodi me a laqueo quem ſtatuerunt mihi] id eſt a deceptione quam mihi pretenderunt illi qui me perſecuti ſunt:hoc eſt ab occultis inſidijs vbi eſca ducit ad laqueum [et a ſcãdalis operantium iniquitatem] id eſt a manifeſtis pturbationibus et nequitijs in dictis vel factis peccantes enim apte dant alijs offendiculum ⁊ occaſionem ruine:per laqueos ⁊ ſcandala notat totius mundi mala. laquei enim ſunt blandi nexus:ſcilicet carnis deſideria/⁊ amor ſeculi:et ſi per hos diabolus non proficit ad perturbationes ⁊ ſcãdala ſe conuertit que per inquietos mouet. Me inq̃ cuſtodi:ſed

1 Cadent in † retia- †rhetia.
culo eius peccatores: †ſingu
† ſingulariter ſum ego laris
donec tranſeam. ego ſum.

¶ [Cadent in retiaculo eius] ſcilicet diaboli vel iniquitatis:id eſt in inſidijs paratis ad capiendum homines:ſicut rhete ad capiendũ feras [peccatores] de vitio in vitiũ ruentes qui vſq; eo ſunt peccatores vt ſic vitam iſtam ament q̃ eã vite eterne preponant. Et merito cadent:qui enim amat alteri infer re periculum:peribit in illo. Quod autem dixit laqueum:hoc nunc vo cat rhetiaculum: laqueum ſcilicet quia ligat/rhetiaculum quia retinet:et cum talibus non vult iſte combinari. vnde addit [ſingulariter ſum ego] qui in vna ſpe ſubſiſto conſortia eorum fugiendo et conſenſum cum eis non habendo. et ſic dolos caueo [donec] vt viator [tranſeam] inoffenſo greſſu huius mundi viam. Vel [donec tranſ eam] de preſenti vita a ſanctorum requiem

requiem: et de ſpe ad ſpeciem. vel in perſona chriſti ſecurus ait [ſingulariter ſum ego] tempore paſſionis [donec tranſeam] de hoc mundo ad patrem. Solus remaneo: ſolus patior. diſcipuli defecerunt: fugerunt et me ſolum reliquerunt & vnum ſolum latronem lucratus ſum: hinc eſt quod ipſe ait. Niſi granū frumenti &c. Si autem mortuum fuerit &c. Et iterum. Cum exaltatus fuero &c.

Joh. xij.

Oratio.

Pone domine cuſtodiam ori noſtro ne inania proferamus: vt miſericordia tua correpti ab omnibus iniquitatum ſcandalis protegamur. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de oratione Chriſti uel fidelis in magna afflictione poſiti: pro ſua liberatione ab omni malo & tribulatione. Pſal. C X L I.

1 Voce mea ad dominum clamaui: uoce mea ad dominum deprecatus ſum.

℄ Auctor pſalmi propheta Dauid. ℄ Titulus. intellectus dauid cum eſſet in ſpelunca oratio: & eſt ſenſus hic eſt intellectus dauid id eſt totius chriſti quē habuit cū eſſet in ſpelūca. i. in hoc ſeculo vel i carne vel i ſepulchro & eſt hic oratio ad quā monet. Qui ergo i pcedēti pſalmo clamauit hic etiā in pſona toti⁹ chriſti quaſi de ſpelunca ad dnm clamor. ℄ Materia. oratio pro liberatione ab omni malo & tribulatione. ℄ Intentio: monere ad orādū inter mala huius mūdi et picula. ℄ Sniā i gnali. ppheta i iſto pſalmo in perſona xpi vel cuiuſlibet fidelis in magna afflictione exiſtentis explicat coram deo anxietates animi ſui petendo deuote ab eo diuinitus liberari vt ſic confeſſione laudis diuine poſſit libere domino cōfiteri. orat enī hic chriſt⁹: orat corp⁹ chriſti qd eſt eccleſia. ℄ Sententia in ſpeciali. Ait ergo ppheta primo in pſona corporis ad deū clamantis. [Uoce] interiori et cordis non ſtrepitu labiorum et oris [mea] nō aliena ſicut illi qui p vicarios ſeruiūt in eccleſia vnde quidam. Si non vis habere vicarium in pmio nō habeas vicariū in labore: & merito [ad dominum] tātū patronū nō ad aliquē alium [clamaui] ex affectu cordis nō remiſſe oraui. Unde qz multi clamant nō orando: ideo clamorē ſuū exponit dicens [voce mea ad dominū deprecatus ſum]. ſ. pro depulſione tribulationis mee ac ſi diceret. clamor me⁹: ipe eſt deprecatio mea: ipe eſt affect⁹ cordis mei. aliter enim nō ſonat in aure dei. Deinde amplius orationis ſue deuotionem inſinuās ſubdit. et adhuc

2 † Effundo in conſpectu eius orationē meā: † & tribulationē meā † ante ipſum pronuncio.

† effundā añ eū pcē meā. † nō habet & † h ſpectu ei⁹ annūciabo.

℄ [Effundo] copioſe vt fontē purū & cū lachrymis [i cōſpectu ei⁹] ſcilicet domini ſolius non hominū [orationē meā] & precē. Ergo in ſecreto cordis & in abſcōdito cōſcientie funde precem tuā vbi ſolus videt ille q remunerat [et tribulationem meā] id eſt cordis amaritudinē [ante ipm] . . . in pſcia & i cet

de vbi videt ipẽ[ꝓnũcio]narrãdo meas anguſtias ad ipetrãdũ ꝯſolationẽ aliquã ꝯtra eas q꞉ plꝰ ſonat i auribus dei cõtriti cordis tribulatio ꝙ̃ ore prolata deprecatio. Et hoc facio dicit eccleſia

3 † In deficiendo ex me ſpiritum meum: & tu cognouiſti ſemitas meas.

tcũ deficit a me ſpiritꝰ meus.

℄ [In deficiendo ex me ſpiritum meũ] i. dũ deficit a me ſpũs meus. Nõ enim poteſt ſpũs noſter ꝓficere in deũ niſi prius deficiat in nobis. Qui tunc deficit qñ ab amore ſui totus vertitur in amorẽ dei. Et ne homines audientes ſpm̃ eius defeciſſe putent eum deiectum addit conuertẽs ſermonẽ ad dñm: [et tu cognouiſti] i. approbaſti [ſemitas meas] ſcꝫ vias iuſtitie ꝛ preceptorũ ꝑ quas illis nõ videntibꝰ eas ꝛ cadẽtibꝰ ambulo ſecurus. Ac ſi diceret. Si illi putant me deiectũ q꞉ ſpũs meus defecit: tu tñ me ſtãtẽ vides cuius ſpũs me viuificat. Et q꞉ oẽs q̃ pie volũt viuere i chriſto ꝑſecutionẽ patiũt recte ſubiũgit.

4 In uia hac qua † ambulabam: abſconderũt † laqueum mihi.

† ingrediebar † mihi † muſcipulam

℄ [In via hac] ſcilꝫ fidei ꝛ legis chriſti [qua ambulabã] innocẽter viuẽdo [abſcõderũt] id eſt abſcondere moliti ſunt aduerſarij mei [laqueũ mihi] ſcꝫ deceptionis ad me capiẽdũ ſicut auis capit laqueo. Dicunt i hac via abſcõdere laqueũ nõ ſcꝫ veritatẽ: q꞉ ꝛ ipſi extra viã ſunt ꝛ hec via nõ ſuſcipit in ſe laqueũ nec ſcandalum: ſed ſcꝫ votũ ſeu cupiditatem ꝛ opinionẽ ipoꝝ. Illud vero qđ alibi dr̃. Iuxta iter ſcãdalũ poſuerũt mihi ſm̃ veritatẽ ꝓnũciatꝰ. nõ ſinit eos xp̃s i via ponere ne nõ ſit qua eamꝰ. ſinit tamẽ eos ponere iuxta viã vt de via nõ declinemꝰ. Illis aũt ſic faciẽtibus ego preſentia contemnens.

ps. cxxxix.

5 Conſiderabam ad dexteram & uidebam: & non erat qui cognoſceret me.

℄ [Cõſiderabã ad dexterã] i. reſpiciebã ad eternã [et videbã] ipſam dexterã vbi futurꝰ erã ꝛ oĩa tolerabã. Dextera eñ hic vitã ſignificat eternã ſicut ſiniſtra ſolet deſignare vitã pñtẽ. illi aũt nõ videbãt: q꞉ tñ ſiniſtrã attẽdebãt. ꝛ iõ ſubiungit [ꝛ nõ erat q̃ cognoſceret me] ſcꝫ ꝙ ꝓ dextera pateret. nõ eñ habebãt oculũ cordis vt videre poſſent eccliaꝝ habẽrẽ pulchritudinẽ morũ ꝛ decorẽ ỽtutũ. nã ſi cognouiſſent forſitã amarẽt ꝛ imitarẽt. q꞉ ỽo nõ cognoſcebãt: iõ odiebãt ꝛ ꝑſequebãtur. Et hĩ ꝑſecutores abſcõderẽt laqueũ mihi ꝛ me ꝑſequerẽtur: tñ nõ fugi dicit eccleſia. imo

6 Perijt fuga à me: & nõ eſt qui requirat animam meam.

℄ [Perijt fuga a me] id eſt nõ fugi ab illo et fuga pit q̃ nõ fugit. a duobꝰ ãt fuga pit: ſ. a cõcluſo q̃ nõ pt: ꝛ a forti q̃ nõ vult. Et ẽ fuga corporis quã dñs qñq꞉ ꝑmittit. d. Si vos ꝑſecuti fuerit i vna ciuitate: fugite i aliã. *mat. x.* Et ẽ altera q̃ fit aio: quã dñs vitupat. d. Mercenarꝰ videt lupũ ꝛ fugit: fugit ỽo nõ mutãdo *Ioã. x.* locũ ſꝫ ſubtrahẽdo ſolaciũ: Et talis fuga pit ab iſto: q꞉ nũq̃ fugit aio [ꝛ nõ ẽ] de illis ꝑſequẽtibꝰ [q̃ reqrat aiaꝫ meã] ad imitãdũ: ſꝫ ad occidẽdũ. Querit eñ aut a ꝑſecutoribꝰ aut a dilectoribꝰ. poſtꝰ ẽ i

tanta tribulatione ſubiungit. Ita mihi: et ideo

7 Clamaui ad te domi-
ne: dixi tu es ſpes mea:
portio † mea in terra ui- †autē
uentium.

¶ [Clamaui ad te dñe] tanq̄ lon-ge poſitus pro liberatiōe. Clamor noſter ad deū ipſe eſt affectus cor-dis noſtri et deſideriū [dixi] poſit⁹ in tribulatione [tu] et non ali⁹ [es ſpes mea] hic in hoc ſeculo ſcilicet in terra morientiū: q: te ex oībus eligo: et ideo omnia tolero: et [por-tio mea] quam deſidero: quam ex-pecto [tu es] non hic: ſed in futuro ſcil3 [in terra uiuentium] et celeſti paradiſo. Tunc erit res que modo eſt ſpes. Tunc eum uidebimus et poſſidebimus quando erit omnia in oībus nobis. Interim vero cla-mam⁹ ad dominum tanq̄ longe poſiti tanq̄ egentes et miſeri mul-tis tribulationibus et perſecutio-nibus afflicti. Unde et ſubditur

8 Intende ad † depre- †oro-
cationem meam: quia nem.
humiliatus ſum nimis.

¶ [Intēde ad deprecationē meā] qua malum a me depelli precor: et neceſſe eſt [quia humiliatus ſum nimis] id eſt valde intus et extra humiliatus in perſecutione: humi-liatus in confeſſione: humiliatus in ſe inuiſibiliter: humiliatus ab hoſtibus viſibiliter: nimis humi-liati ſunt in hoc ſeculo ſerui dei: ſ3 vnde nimis deſpiciuntur in hoc ſe-culo: inde nimis honorantur in fu-turo. Et pleranq3 ipſa mundi de-ſpectio reddit nobis deum propi-ciū: in tanto fit nobis ppinqor in pce quāto vicinioreſ ſum⁹ ei in ſu-ſtinēda pro Chriſto deſpectiōe. Et

9 † Libera me à perſe- †erue
quētibus me: † quia cō- †q̄m
fortati ſunt ſuper me. corro-
borati.

¶ [Libera me a pſequentib⁹ me] nō vt corp⁹ nō ruat: ſ3 ne illis me cōformādo aīa pereat. Ad hoc em̄ diabol⁹ extra p vaſa ſuā agit per-ſecutionē corpis vt int⁹ fiat ruina cordis: et neceſſe eſt vt liberes: q: [confortati ſunt ſup me] .i. robora-ti ſunt et pualuerūt mihi in forti-tudine in tm̄ q̄ non pñt reſiſtere. Creuit em̄ pſequētiū numer⁹: cre-uit malus zelus: q: abūdat iniqui-tas et frigeſcit charitas. ecce con- Mat. xxiiij.
fortant qui perſequunt et non eſt qui reſiſtat. Expectat dñs patiētiā ſeruorū ſuorū et interim certanti-bus pparat coronā: perſequenti-bus penam. Et ne liberationē cor-poris intelligeres: ideo addidit.

10 † Educ de cuſtodia †erue
animā meam † ad cōfi- de car-
tēdum nomini tuo: me cere.
† expectant iuſti † do- †vt cō-
nec retribuas mihi. fiteat
†iuſti-
nebūt.
†q̄ad-
uſq3.

¶ [Educ de cuſtodia animā meā] id eſt de preſſura mundi huius: vl corruptione carnis in quibus tā-q̄ in carcere vel cuſtodia tenet et anguſtiatur felix anima. cupit em̄ diſſolui et eſſe cum chriſto: et non valet: ſed felix erit ſi interim lu-get. nam. Beati qui lugēt: quoniā ipſi conſolabuntur. Educ inquam Mat. v.
[ad confitendū id eſt vt cōfiteat [noī tuo] cōfeſſiōe laudis perpe-tue cū beatis [q: me expectant iu-ſti] ſc3 ſcil [donec retribuas mihi] pmiū glorie cū ipſis. Illi em̄ qui iam ſunt in aīa glificati expectant iuſtos ſequentes quātum ad cor-porum glorificationē: oēs enim cō-muniter hanc recipiāt retributio-

nem. In iſta ergo cuſtodia deten-
ti debem⁹ eſſe vigiles ne nos pre-
mat torpor negligētie: ne nos gra-
uet ſomnus ignorantie: penſemus
quomodo rei ſe habeant: in carce-
ribus quantum gemant/fleant/
peniteant de ſuis reatibus: quan-
tum emēdare velint ſi poſſint quā
tum timeāt ⁊ ſuſpecti ſint vt iu-
dex veniat et reos ad promerita
tormēta pertrahat. Sic ſtudeam⁹
⁊ nos in iſto penali carcere mala
noſtra deflere ⁊ penitendo punire.
Miſericors iudex noſter peniten-
tiam noſtram libenter ſuſcipit: et
ſi nos punimus ipſe non punit: ſi
nos non parcimus ipſe parcit. Uel
in perſona chriſti poſſunt oīa acci-
pi. Ipſe eñi cū pēderet in cruce ma
gna voce ad prēs clamauit dicēs.
Hely hely ⁊c. et ſimiliter ad eum
deprecatus eſt. Effudit etiam offe
rendo patri ſuo ſimul orationem ⁊
paſſionem et ipſa tribulatio paſ-
ſionis magna ad patrem ⁊ virtus
orōnis. In ipſa quoqꝫ tribulatiōe
deficiendo inclinato capite emiſit
ſpiritū. et qꝛ tunc impletum eſt qḋ
de eius incarnatione et paſſione r
predixerant ſcripture: quod etiam ij
in illa voce intelligim⁹ qua dicit
cōſummatum eſt apte ſubiungit:
qꝛ cognouit ſemitas eius .i. vitam
⁊ doctrinā ei⁹ approbauit. Abſcō-
derūt iudei laqueū chriſto: inierāt
enim conſiliū quomō eū dolo te-
nerent ⁊ occiderent. Conſiderauit
etiā in paſſiōe ſuos diſcipulos qui
ad dexteram eius erant: quia eos
vt ad dexterā ſuam in iudicio ſede
rent elegerat: et videbat ſi quis in
fide remaneret ⁊ nō erat qui eum
cognoſceret. alijs fugientibus ſo-
lus chriſtus cōprehenſus eſt et du
ctus ad iudiciū ⁊ nullus require-
bat eū ad conſolandū. Clamauit
ad dñm ſuum: qꝛ ſpes eius erat: et
pars in terra viuētium intendit ad
deprecationē ſuam ⁊ eruit eum a
pſequentibus ipſum qui in tantū
ſuper eum confortati ſunt vt dei
filium crucifigerent. Et eduxit de
cuſtodia: id eſt de ſepltura in qua
cuſtodiebatur: animā ei⁹ .i. carnem
anime reddendā: et ceperūt cōfite
ri nomini ei⁹ qui ante blaſphema
bant. Surrexit ⁊ aſcendit in celū
⁊ ſedet ad dexterā prīs: quē expe-
ctāt iuſti donec veniat ad iudiciū
⁊ retribuat eis vitā eternā Orō.

Deprecantes dñe voce hu
mili maieſtatem tuā ex-
poſcimus vt adiuta a te
ſpe nrā portionē cū electis tuis
ī terra viuētiū ſortiamur. Per do.

Pſalmus de pœnitentia & oratione exiſtētis in graui perſecutiōe & tentatione: ac rogantis dominum ut ſibi ferat auxilium.

Pſalmus.CXLII.

Domine exaudi orationem meam: auribus percipe † obſecrationē meā: in †prec. ueritate tua exaudi me in tua iuſtitia.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid.
¶ Titul⁹ pſalmus dauid quando
perſequebatur eū fili⁹ eius. Et eſt
ſenſus. pſalm⁹ iſte eſt dauid agēs
de eo qḋ ſignificatū eſt tunc quan
do perſequebatur eum filius eius
abſalon. Dauid chriſtū ſignificat
et corpus eius: abſalon vero iudā
vel perſecutores aut prauos mo-
res. Sicut ergo abſalon dauid: ſic

Iudas perſecutus eſt chriſtum: ſic ⁊ falſi fratres perſequūtur eccleſiā ſicq illiciti motus animā ⁊ praua operatio vnūquēq;. vnde ſicut in precedēti pſalmo ſic ⁊ hic a pſequentib⁹ liberari petit. Spāliter autē in hoc pſalmo eſt vox anime penitētis dūm pro remiſſione peccatorum exorantis pro eo ꝙ perſecutus eſt eā fili⁹ ſu⁹ .i. peccatū a ſe genitum. ¶ Materia: lamentabilis petitio exiſtentis in graui pſecutione inimicorū vel tentatione illicitorū motuū ſeu operū. ¶ Intentio: monere ad penitentiam et orationem. ¶ Sententia in generali. propheta in iſto pſalmo in pſona chriſti vel cuiuſlibet fidelis exiſtentis in graui perſecutiōe inimicorum viſibiliū ſiue inuiſibiliū vel graui tentatione illicitorū motuum aut operum clamat ad dūm orans vt ſibi ferat auxilium. Loquitur autem ꝓpheta in perſona toti⁹ xpi nūc pro capite nūc pro mēbris. ¶ Snia in ſpeciali. ad orandum ergo monens prius in perſona corporis dicit. O [Dñe exaudi orationem meā] in appetendis vtilibus ⁊ honeſtis [aurib⁹] .i. auditu clemēti [percipe obſecrationē meam] in repellendis inhoneſtis ⁊ noxijs: et nec verax ⁊ iuſtus apparcas [in veritate tua] id eſt in veritate ſermonis tui quo tu qui es veritas cōuerſis veniam ſpondes [exaudi me] nō in meritis aut operibus meis: ſꝫ [in tua iuſtitia] qua penitentib⁹ ⁊ ſe accuſantibus indulges ⁊ impiū iuſtificas. de miſericordia enī eſt infuſio gratie que facit penitere: ſed de iuſtitia eſt vt cū penitēs fuerit et parcat et eum audiat: ⁊ ne eum iudicet qui ſe iudicat et damnat. Unde ſubdit

2 Et non intres in iudiciū cū ſeruo tuo: † quia ſeqtū
nō iuſtificabitur † in cōſpectu tuo oīs uiuens. ſcōiā te.

¶ [Et non intres in iudiciū] .i. ad diſceptādum iudicialiter [cum ſeruo tuo] .ſ. mecum id eſt non ſtricte mecum agas in futuro: qꝛ ſeruus tuus ſum. ⁊ nō punias me ſm rigorem iuſtitie miſericordia egeo: pacem quero [quia non iuſtificabitur] id eſt iuſt⁹ ex ſe apparebit [in conſpectu tuo] .i. coram te [omnis viuens] ſiue vita nature: ſiue vita grē: ſiue etiā vita glorie. nā ⁊ ſancti magis de miſericordia eius ꝙ de meritis ſuis iuſti et ſancti ſunt ſtelle enim ſeu aſtra id eſt angeli non ſunt mūdi in cōſpectu ei⁹. Et neceſſe eſt vt exaudias ⁊ liberes/

3 † Quia perſecutus eſt ſeqtū
inimicus animam meā:
humiliauit in terra uitam meam.

¶ [Quia perſecutus eſt] aperte ſeuiendo vel occulte inſidiando [inimicus] ſcilicet diabolus vel homo iniquus [animam meam] inferendo pſecutionem vt animā a iuſtitia ſepararet pſecutꝰ eſt plane ⁊ diabolus animā xpi ⁊ iudas animā magiſtri. Et tūc ad perſecutionem corporis xpi idē diabol⁹ manet iudas aūt iude ſuccedit [humiliauit] et deiecit ꝑtum in ſe eſt [in terrā] id eſt in terrenis [vitā meā] id eſt conatur eā perducere ad terram. Quis hoc nobiſcū agit quiſquis nos pſequit̄ vt relicta ſpe celeſti terrena ſapiamus et perſecutori credētes terrena non celeſtia diligamus et queramus. Et

4 † Collocauit me in
† obſcuris ſicut mortuos ſeculi: & † anxia-

ſcolloca caue runt ſrenō breſe ſredit paſſ⁹ & in me

tus eſt ſuper me ſpiritus meus: in me turbatum eſt cor meum.

¶ [Collocauit me] inimicus quātū ad ſe et ſuam putationē [in obſcurio] i. in tenebris vitiorum vt acquieſcerem operib⁹ tenebrarū [ſicut mortuos ſecli] i. ceteros diſparatos quos amor ſeculi ſeparauit ab amore dei. Si quis peccās non agit penitentiam hic mortuus eſt ſeculi: hoc ergo putauit inimic⁹ q̄ nō ago penitentiam pro peccatis [et anxiatus eſt ſuper me] ad deū extenſus et viſa miſeria refugium querēs [ſpiritus meus] dolēs pro peccatis [et in me turbatum eſt cor meū] ad penitentiā et propter conſcientiā: q: peccauit: chriſtus etiam pro nobis mortuus eſt et in ſepulchro tāq̄ in tenebris ſicut mortu⁹ ſeculi collocāt⁹. Et anxiatus eſt in

Mat. xxvi. eo ſpūs eius ſm illud. Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem. Cui⁹ etiā cor turbatum eſt hoc eſt apoſtoli quos vehementer tāq̄ cor dilexit in eius paſſiōe turbati ſunt. Deinde loquitur corpus tantū. d.

5 † Memor fui dierum antiquorum: meditatus ſum in omnibus operibus tuis: in † factis manuum tuarum † meditabar.

†memoratus ſuz †factu ris †meditat⁹ ſū

¶ [Memor fui dierum antiquorum] i. ad memoriam reduxi dies antiquos in quib⁹ angelos et primos parētes alioſq; preuaricatores pūniuiſti: in quibus etiā innocētes a malis tribulari permiſiſti: et inde timui: et ad cōſolationē meā [meditatus ſuz in oīb⁹ opib⁹ tuis] i. creationis, recreationis, et glorificationis: et [in factis manuū tuarū meditabar] q: quecūq; bona facimus nō nature bona ſunt ſed gratie: et in hac conſolationē accepi: reſpice ergo cōditorē tue vite et ſubſtantie: ac iuſtitie et ſalutis auctorem: meditare in facturis manuū ei⁹ q: nō ſolū creaturam ſed et iuſtitiam et quicquid in te bōi eſt ad manuū ei⁹ facturā inuenies ptinere: et ab illo factū eē: ipſe eīn qui oīa quecūq; voluit fecit ipſe eſt q̄ opat in nobis et velle et opari pro bona voluntate. Et cum viderem omne bonū eſſe a te dicit eccleſia

6 † Expandi manus meas ad te: aīa mea † ſicut terra ſine aqua tibi. †extendi. †velut

¶ [Expandi manus meas ad te] in orōne forma crucis ſignificans que eſt ſalus. Vel [expandi man⁹ meas] i. dilataui affectus vel opera que pri⁹ erāt ptracta [et anima mea] que per ſe eſt [ſicut terra ſine aqua] et ſitiēs imbrē grē ad fructificādū [tibi] heret vt eā cōpluas et ſic faciat fructū nō mihi qui eam rigare nō poſſum: ſicut terra ſine aqua ſitit et querit imbrem: ita et anima mea deſiderat et ſitit te deū ſuū. Meū eſt ſitire, tuū eſt irrigare. Comple ergo me ad faciendum fructum bonū: quia ſine te nihil poſſum. Et quia ſitio, ideo

7 † Velociter exaudi me domine: defecit ſpiritus meus. †cito

¶ [Velociter] i. cito [exaudi me] [dn̄e] et miſerere mei. quia enim differebas ad inflammādum deſiderium: ac ſi differretur pluuia ad inflammandam ſitim ideo iam da quia ſitit anima mea. Exaudi inquā quia [defecit ſpiritus me⁹] id eſt quia non ſum ſuperbus.

In q̃ eĩ viuit ſpũs ſu⁹ ille ſpũ ſuo ẽ
ſugb⁹.Nõ ipleat me ſpirit⁹ tu⁹ qꝛ
deficit meus:factus ſum iam pau-
per ſpiritu:fac me beatũ in regno
celoꝝ.Et quia non ſum ſuperbus

8 † Nõ auertas faciem
†ne tuã à me † & ſimilis ero
†nõ hꝫ et. deſcẽdẽtibus in lacum.

℄[Nõ auertas faciẽ tuã a me]iaꝫ
hũili:auertiſti a ſugbe ꝛ fact⁹ ſum
ↄturbat⁹:redde hũili vt ſim ↄſola-
tus[ꝛ].i.qꝛ ſi(qđ abſit)auertas[ſi
milis ero deſcedẽtib⁹ in lacũ].i.in
ꝓfundũ maloꝝ:qꝛ a quib⁹ auertiſ
eos in tenebras ꝛ ꝓfundũ deſcẽde
re dubiũ nõ eſt in hoc ꝓfundũ pec-
catoꝝ cũ venerit cõtẽnit:ꝛ cõfeſſio
ab eo perit.Ille etiã in ꝓfundũ de-
ſcẽdit:q̃ et ↄfeſſionẽ pdit ꝛ ſine ſpe
venie peccare nõ meruit.Talis nõ
audit dominũ dicẽtẽ.Cõuertimini
ad me ꝛ ego ↄuertar ad vos.ne er-
Zach. go in hoc profundum decidam

9 Auditã fac mihi ma-
ne miſericordiam tuã:
quia in te ſperaui.

℄[Auditã fac mihi].i.fac me au-
dire[mane].i.celeriter ꝛ ſine tar-
datione[miam tuã]vt eam cito in
me experiar.Uel[mane]id eſt poſt
noctem peccatorum vt peccata re-
laxes ꝛ miam oſtẽdas.Uel[mane]
i.in exortu eterne diei ſcꝫ poſt finẽ
ſeculi cum videbimus quod modo
credim⁹[miſericordiã tuã]dicẽdo.
Mat. Uenite benedicti patris mei[quia
xv. in te]ſcꝫ ſolo[ſperaui]ꝛ ſpem fir-
mam poſui qui non deſeris ſperan
tes in te.Et quia non ſufficit ſpera
re ſed opus eſt ꝛ aliquid agere:qđ
quia per me non poſſum ideo pre-
cor.

10 Notam fac mihi †
†dñe uiam in qua † ambulẽ:
† quia ad te leuaui ani- †ingre
mam meam. diar. †qm̃

℄[Notam fac mihi viam] docens
me quid mihi ſit appetendũ:quid
vitandũ[in qua ambulem]itinere
recto ad patriam:ꝛ a qua non de-
clines:ꝛ hac fiducia hoc peto[quia
ad te]ſupernũ fontem per ſpem[le
uaui]non ad mũdũ inclinaui[ani-
mam meam]vt per te illuminetur
ꝛ tua gratia impleatur.Quia enĩ
apud te eſt fons vite tanq̃ vas ad
fontem animam meam attuli et
leuaui ad te:iple ergo me.Et ideo

11 † Eripe me de inimi †eripe me.
cis meis domine † ad †quia
te confugi: doce me † †vt fa-
facere uolũtatem tuam ciam
quia † Deus meus † †tu es
es tu. †nõ hꝫ

℄[Eripe me de inimicis meis]ſcꝫ
licet viſibilibus ꝛ inuiſibilibus.qꝛ
o[domine ad te]patrem et patro-
num qui es forte et ſecurum refu-
gium[confugi]refutans quẽcũqꝫ
protectorem alium et[doce me face
re volũtatem tuã]vt poſſim fran-
gere voluntatem meam.Non ait
doce me ſcire ſed facere:ſcire enim
et non facere pena eſt magis q̃
virtus[quia deus meus es tu]qui
me creaſti et recreaſti:cui totũ de
beo quod ſum:Deus omnium per
potentiam: meus per grãm: mea
gloria:mea vita:mea hereditas:et
ideo doce me vt magiſter meus qꝛ
non eſt mihi doctor alius.Clauſu-
lam iſtam docuit quidam religio-
ſus alios ſp ruminare pro oratiõe
ſcilicet doce me facere ꝛc.Et vtiqꝫ
docebis me.Quia

12 Spiritus tuus bonus
deducet me in terrã re-

ctã propter nomen tuũ domine uiuificabis me in † ęquitate tua.

†tua iuſti tia

ℭ[Spiritus tuus bon⁹ deducet me] viam rectam oſtendendo et in via adiuuando[in terram rectam] ſcilicet viuentium in qua nihil eſt obliquum: quia ſpiritus meus malus deduxit me in terram peruerſam et obliquam. et quia occidit me peccatum meum[propter nomen tuum] o[domine] vt unde laudetur vel vt rem nominis tui impleas quod eſt ieſus[viuificabis me] per ſpiritum tuum vita ſcilicet gratie per cuius virtutem veniam ad vitam glorie et hoc[in equitate tua] id eſt in mandatis tuis: omnia enim mandata tua equitas quaſi dicat quia perij in prauitate mea fac me viuere in equitate tua. Uel[in equitate] et iuſtitia non mea ſed tua quem decet ſupplices viuificare quos demones vides impetere. Et data venia

ſe.ex niſi.

13 Educes de tribulatione animam meam: & in miſericordia tua † diſperdes inimicos meos.

†adite ritã deduces.

ℭ[Educes de tribulatione] huius ſeculi et preſentis vite quaſi de carcere[animam meam] in te ſolo ſperantem. Tota vita preſens ſanctis viris eſt tribulatio etiaʒ ſi proſperentur in hoc ſeculo: et q̄diu in hoc ſeculo peregrinantur: tribulantur etiam ſi terrena felicitate fulciantur: quia non habent hic manentem ciuitatem ſed futuram in celo requirunt: preſentem miſeriaʒ mente calcant: ſed totis deſiderijs ad celeſtem patriam anhelant[et in miſericordia tua] non in mea iuſtitia vl merito[diſperdes] hic[inimicos meos] viſibiles ⁊ inuiſibiles vt contra me nõ poſſint preualere.

14 Et perdes omnes † qui tribulant animam meam: quoniam † ego ſeruus tuus ſum.

†tribulãtes. †ſeru⁹ tu⁹ ſuʒ ego.

ℭ[Et] in futuro iudicio[perdes] penis perpetuis deputando[oẽs qui tribulant] nunc[animaʒ meã] et vitam tentationibus moleſtando, vel iniurijs affligendo ſcilicet diabolum ⁊ omnes obſtinatos: et merito diſperdes et perdes omnes illos meq; liberabis et ſaluabis [quoniam ego ſeruus tuus ſum] deditus ⁊ mancipatus tuo ſeruitio: et ad nutum obediens tuo imperio quem ipſi tribulant ⁊ perdere feſtinant. Oratio.

Deus qui matutinam ſacre reſurrectionis tue auditam feciſti iocunditatẽ cum ex inferno rediens repleſti terram gaudijs quam reliqueras in obſcuris: rogamus potentie tue ineffabilem maieſtatem: vt ſicut tunc cateruam apoſtolicam gaudere feciſti in anabaſi: ita hanc eccleſiam tuã miſericordiam expanſis manib⁹ flagitãtẽ ſplẽdore celeſtis iubaris illuſtrare digneris. Qui vi.

Pſalmus de gratiarũ actione pro uictoria & beneficijs exhibitis: in tentatione & pugna cũ multis & uarijs inimicis.

Pſalmus.CXLIII.

1 Benedictus dominus Deus meus qui docet man⁹ meas

ad prælium: & digitos meos ad bellum.

¶ Auctoꝛ pſalmi ꝓpheta dd. ¶ Titul⁹ ps dauid aduerſus gliaꝫ. Et ē ſenſus ps iſte ē dauid ꝓphete qui hic loquit̄ i ſua vł toti⁹ xpi pſona. Pſalmus dico habitus aduerſus goliā .i. ꝯtra goliā figuralē ⁊ ſpūa lē: q2 hic agit dauid de ſua figurali ⁊ xpi myſtica victoꝛia. ⁊ precat̄ vt ille veniat: q̄ diabolū vicat: ⁊ ſuos liberet. Dauid eñ q̄ figuralr̄ vicit goliā: ſignificat xp̄m q̄ ſpūaliter vicit diabolū: ⁊ docuit ſuos vincere. Sicut aūt filijs iſrael exeūtib⁹ de egypto occurrerūt bella in eremo: ſic exeūtib⁹ d̄ peccō occurrit cōflict⁹ cū diabolo. In pcedēti ergo pſalmo egit de egreſſu a peccō p pniaꝫ: hic agit de bello cōtra hoſtiū inſtā tiā. ¶ Materia: grāꝝ actio p bñficijs exhibitis in tēratione ⁊ pugna. ¶ Intētio: monere ad grāꝝ actionē p victoꝛia de hoſtib⁹ cōſecuta. ¶ Snīa in gn̄ali: ꝓpheta in iſto pſalmo in pſona cuiuſlibet fidelis diuino adiutoꝛio habita victoꝛie in bello de hoſtibus viſibilibus ſeu inuiſibilib⁹ ſurget ad laudē dei auxiliantis. ¶ Sentētia in ſpeciali: dauid ergo non inſoleſcēs de victoꝛia: ſed humiliter gratias agēs deo ait. [Benedictus] ſit [dominus] rectoꝛ [de⁹] creatoꝛ omniū ſed [meus] pꝛopꝛie cui me ſubieci et dedi qui me cum vitijs et inimicis pugnare ⁊ eis reſiſtere docuit. ideo ſubditur [qui docet manus meas ad pꝛelium] quod fit de pꝛopinquo: vt eſt infeſtatio carnis [⁊ digitos meos ad bellum] quod fit a remotis: vt eſt impugnatio mundi ⁊ demonis. In pꝛimo bello quod per man⁹ coꝛpoꝛis magis ꝓpinquas intelligitur docet fugere. In ſecundo qd̄ per digitos magis remotos viriliter reſiſtere. vel per manus operationē: per digitos diſcretionē ac diuiſiones operationis et gratiaruꝫ deſignat. Deinde oſtendēs hoc ſibi eſſe ex gratia nō ex viribus ſuis ſubdit. Ipſe eſt

2 **Miſericordia mea & refugium meum: ſuſceptoꝛ meus & † libera- tor meus.** ſeruā tor.

¶ [Miſericoꝛdia mea] in inuocatione ⁊ faciens miām in me: cuius eſt pꝛopꝛiū miſereri ⁊ parcere. Vel [miſericoꝛdia mea] .i. qui dat vt miſericoꝛs ſim: ⁊ ſic vincā: q2 de nullo ſic vincit̄ inimicus vt de miſericoꝛdia q̄ cōſiſtit in duobus ſcilicet in dādo eleemoſynā ⁊ in dimittēdo iniuriā vnū enim remediū eſt de tātis periculis euadendi vt dimittamus ſicut nobis dimitti volumus. ⁊ adiuuem⁹ in quo poſſumus alios ſicut ⁊ nos in quo nō poſſum⁹ cupimus adiuuari [⁊ refugiū meū] quaſi turris in oībus periculis ⁊ aduerſis [ſuſceptoꝛ meus] tanq̄ pater miſericoꝛdiarū ⁊ pius conſolatoꝛ ne cadam [⁊ liberatoꝛ me⁹] ab inimicis ⁊ oīb⁹ malis ne in via hereā. Et

5 **Protector meus & in ipſo ſperaui: qui ſubdit populum meū ſub me.**

¶ [Protectoꝛ me⁹] i inſidijs ⁊ i bellis ne ferias. Ecce tot noīb⁹ appellat̄ de⁹ quot bñficioꝝ ei⁹ ſūt nobis hec q̄ bōa fecit mihi dñs [⁊] id [in ipo ſperaui] i oīb⁹ laboꝛib⁹ meis ⁊ plijs ne ꝯfundar. [q̄ ſubdit pplm meū ſub me] .i. mot⁹ animi rebelles vt ratio dñetur in regno aīe et deſideria praua legi mētis nō repugnēt ne pereā. habem⁹ i nobis populū aduerſuꝫ illicitos mot⁹ ⁊ carnaliū deſideriorū ⁊ cogitationū tumultus quē pplm nobis ſubijcit

dominus quando nos ei ſubiecti ſumus. Poſt tot autem beneficia conſiderans miſericordiam dei erga hominem admiratur et dicit, hec beneficia homini das e: O

4 Domine quid eſt homo quia innotuiſti ei: aut filiꝰ hominis † quia reputas eum?

† q̄m eſti-mas.

¶ [Dn̄e q̄d] .i. cuius precij: quanti meriti [eſt homo] qui per ſe fragilis eſt peccator [q2 innotuiſti ei] .i. innoteſcere te ei voluiſti p filij tui humanitatē ⁊ p̄ſentiā corpalē. q.d. q̄ per ſe nihil eſt p ee dignū q̄d ē: totū eni q̄d eſt inde ē q2 ei innotuiſti ⁊ ad eiꝰ notitiā deueniſti [aut] q̄d ē ſcȝ cōparatiōe tui [filiꝰ hoīs] ſcȝ virginis .i. homo chriſtus [q2 reputas eū] ac tātū facis ⁊ in tāta dignitate ꝯſtituis: nō ſic eſtimat deꝰ hoīem vt hō. homo eni q̄nq3 cariꝰ emit equū q̄ hominē: deus aūt ꝓpriū filiū ſuū pro hoīe tradidit ad mortē. Deinde poſt tantā gratiā cōſideratā reuertitur ad fragilitatē humanam. Et quia dixerat quid ē homo adiungit.

5 Homo uanitati ſimilis factus eſt: dies eius ſicut umbra prætereunt.

Iob. viij.

¶ [Homo] q̄ priꝰ fuit veritati ſilis poſtea peccādo [vanitati ſilis factꝰ eſt] .i. nulliꝰ momēti i ſe. vanū eſt eni oē trāſitoriū q̄d de ſua ſubſtātia cadēs vt fumꝰ euaneſcit ita ⁊ hō tabeſcit. Vn̄ ſubdit [dies eiꝰ] id ē vita eiꝰ momētanea [ſicut vmbra] q̄ ſubito diſparet [p̄tereūt] .ſ. velociter pp eius fragilitatē. nō eī habet firmitatē manendi ſicut nec vmbra. Vn̄ apoſtolus. Que ē vita noſtra vapor eſt ad modicum parens Et Auguſtinus. Quid eſt vi-

Iaco. iiij. Aug.

uere niſi de vita tranſire: Deniq3 corpus xp̄i pugnās in hoc ſeculo inuocat adiutorium domini cum ſubiungit.

6 Domine inclina cælos tuos & deſcende: tange mōtes & fumigabūt.

¶ [Dn̄e inclina celos tuos] .i. contempera hoībus apl'os ⁊ p̄dicatores: vt inclinati ⁊ humiliati dicāt ⁊ cōmēdēt alijs excellētiam tuam [et] per eos [deſcende] in notitias aliorū: ⁊ [tange] timore tuo ⁊ gr̄a [montes] id eſt ſupbos ⁊ elatiōes terrenas [et fumigabunt] id eſt fumū emittent cōfitēdo peccata ſua cum cōpunctione lachrymoſa: ſicut fumus excitat ⁊ lachrymas extorquet. Magnus fumus eſt indicium magni ignis: ⁊ magnū hoſpitem adueniſſe ſignificat. ita mens interius per gratiam attenſa totā trinitatem ad mentem veniſſe deſignat. Contra eos aūt qui conſpirauerunt contra te et bonos.

7. † Fulgura choruſcationes & † diſſipabis eos: emitte ſagittas tuas & conturbabis eos.

† choruſca. † diſperges.

¶ [Fulgura] .i. clarifica ⁊ demonſtra [choruſcatiōes] .i. tue virtutis euidētiā: hoc eſt exerce et oſtende terrentia ⁊ fulgentia miracula [⁊] ſic [diſſipabis eos] ab inuicem: et ſoluetur eorum conſpiratio qui erant colligati in malo: quia crebris miraculis territi nil audebāt contra te et tuos [et emitte] contra eos [ſagittas tuas] id eſt verba tua et ſermones penetratiuos de pharetra ſacre ſcripture [et conturbabis eos] ad penitentiam ſalutarem dicta tua feriant cor eorū vt cōturbent: ſalubriter vulnerent

male ſani:vt ſanētur bene vulne⸗
rati.Deinde pphēta in perſona ec
cleſie ſecūdū xpi aduentū pcatur.
q.d.Ita fac modo:in fine autem

8 Emitte manum tuā
† de alto † eripe me &
† libera me de aquis
multis: † & de manu fi⸗
liorum alienorum.

†ex †ī eripe me. †erue †nō hz

ℭ[Emitte manū tuā].i.xpm qui
manus dr:qz oīa per ipſum facta
ſunt[de alto]id eſt de celo vbi te⸗
cum eſt vt ad iudiciū veniat ⁊ per
illam manū[eripe me ⁊ libera me
de aquis multis].i. perſecutiōib⁹
⁊ tētationib⁹ ipetuoſis:magniſqz
periculis in quibus me exi cebas
atqz exuendū ſordibus voluebas
hec ſunt aque cōtradictiōis a qb⁹
eruit dñs ſuos[⁊ de manu].i.ptāte
[filiorum alienorum]nō vere filio
rum ſcz demonū ⁊ coꝝ ſequacium
qui ſunt filij dei per creationē ſed
alieni ab eo p rebellionē.Iſti ſunt

9 Quorū os locutū eſt
uanitatē: & dextera eo
rū dextera iniquitatis.

ℭ[Quorū os locutū eſt vanitatē]
pronuttens in tēporalibus beati⸗
tudinē[⁊ dextera eorū].i.operatio
quam reputant dexterā eſt [dexte
ra iniquitatis]⁊ ſiniſtra.quia opa
ſiniſtre reputant dextere:vtrunqz
cōdemnat eis ⁊ os ⁊ man⁹:hoc eſt
ſciētiā:qz vanitatis ſciētia ē ⁊ ope
ra qz ſiniſtra ſunt dextera iſtis et
ſiniſtra.Silr ⁊ in illis qui opa ſpi
ritualia faciunt intuitu mercedis
tēporalis:boni vero ⁊ pfecti ope⸗
ra nature neceſſaria ⁊ vium tēpo⸗
ralium referunt ad deum ⁊ eis ſi⸗
niſtra aſt dextera.⁊ iſtis omnia
ſunt meritoria:ſed imperfectis
ſufficit φ non ſunt demerito:ia ita

illi.Sz inter verba ⁊ facta eorū D

10 Deus canticū nouū
cātabo tibi:ī pſalterio †
decachordo pſallā tibi.

†decē chordarum

ℭ[Deus]ego[canticum nouum
cātabo tibi].i.noui hoīes ſcz cāti⸗
cum noui teſtamēti:canticum de
noua grā qđ nouo homini xpo cō
grui ⁊ p quem etiam omnia inno⸗
uantur .ſz ne putes gratiā a lege
diſcedere.poſt canticū nouum ſub⸗
iūgit[ī pſalterio decachordo pſal⸗
lam tibi].i.in lege ⁊ impletiōe de⸗
cem preceptorum ibi tibi pſallam
ibi tibi operabor:ibi tibi gaudebo
ibi tibi cāticum cantabo cum con⸗
cordia charitatis:quia plenitudo
legis eſt charitas:qua qui caret
pſalterium portare poteſt:canta⸗
re non poteſt.

11 Qui † das ſalutem
regibus qui † redemi⸗
ſti dauid ſeruum † tuū:
de gladio maligno †
eripe me.

†das †redemiſti. †ſuum †eripe.

ℭ[Qui das ſalutē regib⁹]vel ter
rarū vel aiarū/vel corporū:ſz nō
tenebrarū.Tu es eī tāt⁹ ac talis
rex vt alij reges nō poſſint ſalua⸗
ri niſi per te.tu es rex regū ⁊ dñs
dominātiū[qđ redemiſti].i.tāqꝫ re
dēptū liberaſti a malis[dauid ſer
uum tuū]de gladio ſaul ⁊ golie:
redemiſti quoqz xpm tuum totū.ſ.
caput de gladio diaboli ⁊ iudeorū
⁊ mēbra de puaricatione pria.Si
militer ēt[de gladio maligno]ho⸗
minis vel demonis.i.mortifera p
ſuaſiōe coꝝ quoꝝ ligua eſt gladi⁹
acut⁹[eripe me]ne mihi valeat
nocere.

12 Et † erue me de ma
nu filiorum alienorum

†eripe me

m̃ ſ ba bet et quorum os locutum eſt uanitatem: † & dextera eorũ dextera iniquitatis.

¶ [Erue me de manu].i.ptãte [fi liorum alienorũ].i.hominũ malo rũ q̃ ſunt filii dei: qꝛ ad imaginem eius facti ſed ab eo p peccãm alieni [quorũ os locutũ eſt vanitatẽ] id eſt mẽdaciũ ad bonorum deceptio nẽ [et dextera eorum] eſt [dextera iniquitatis] eſt eñi ſemper exten ſa ad operandũ iniqua: vel quia terrena habent pro dextera hac re petitione verborũ reddit iniquos deteſtabiliores. Et qui ſint iſti qui hec faciunt exponit ſubdens

13 Quorum filii † ſicut

† ipſorũ velut. † poſtas bilite a nouellę † plantationes: in iuuentute ſua.

¶ [Quorũ filii] ſunt [ſicut nouelle plantationes in iuuentute].i.no uitate [ſua] qꝛ abũdant in filiis q̃ florent: ⁊ ſunt incolumes ſicut no uelle plantationes et tantum ſtu dium exhibent nutriendis filiis quãtũ agricole impendunt plan tandis nouellis: ⁊ ſubiũgit etiam de filiabus. d.

14 Filię eorum compo

ſac ornate ſicut ſitę: † circumornatę ut ſimilitudo templi.

¶ [Filie eorum] ſunt [compoſite] et [circumornate vt ſimilitudo].i. ad ſimilitudinẽ [tẽpli] et cõparabi les eius ornatui ſunt eñi curioſe ornate auro: gẽmis: ſerico: ⁊ huiuſ modi ſicut tẽplũ ſolet ornari. Dein de ſubiungit de aliis pſperitati bus ⁊ huius ſeculi felicitatibus q̃ etiã ad votũ ſuccedunt eis.

15 † Promptuaria eo

† cellaria rum plena: eructãtia ex hoc in † illud.

† hoc ¶ [Promptuaria] et [cellaria] [eorũ] ſic dicta qꝛ inde promuntur victui neceſſaria: ſunt [plena] et abun dant in tantũ ꝙ ſunt [eructãtia] id eſt tranſfundẽtia ex nimia ple nitudine ⁊ abundantia [ex hoc in illud] id eſt ita ſuperabundant vt neceſſarium ſit propter copiã trãſ ferre aliqua de vno vaſe in aliud vel de vno loco in alium.

16 Oues eorum † fœto

ſæ † abundãtes in egreſ

† fecũ de † multi plican tes ſibus ſuis: boues eorum craſſę.

¶ [Oues eorum] ſunt [fetoſe].i. fetibus plene non ſteriles et infe cunde [abundantes in egreſſib9] et exitibus [ſuis] ſcꝫ partub9 vel lacte et lana et huiuſmodi que di cuntur egreſſus vel exitus: qꝛ egre diuntur et exeunt ab eis [boues eorum craſſe] vel craſſi vt ſit gene ris communis id eſt pingues ocio non macri labore vt his que aſſu unt diuitiis: vbi oſtendit eos cadu cis reb9 inherere et affluentia re rum gaudere. Et tanta felicitate ſe culi gaudent ꝙ apud eos.

17 Non eſt ruina † ma

† ſepis nec exi tus † nec cerię neque tranſitus: † neque clamor in plateis eorum.

¶ [Non eſt ruina macerie] id eſt clauſure murorũ vt cito diſſoluaẽ. Maceria ppꝛie eſt q̃ de ſolis ſa xis ſine cemẽto fit in vineis vel in hortis ſꝫ adeo proſperi ſunt ꝙ nec illa ruit eis: vel maceria accipitur hic p muro vrbis [neqꝫ tranſitus] vbi hoſtes faciliter intrare poſſunt et per cõſequẽs [neqꝫ clamor] tur bidus vel tumultus turbationis qui interrũpat eorũ quietem eſt

Mace ria q̃ e

[in plateis] et vibibus [eorum] ex ſubito incurſu hoſtium ſed pax quieta per totū nihil aduerſi eis contingit: omnia proſpera ſunt. Enumerauit ergo felicitatem eorum q̄ eſt dextera eorum: felicitas eſt plane talia poſſidere ſed ſiniſtra: nam tēporalis ⁊ corruptibilis eſt. Ideo os eorum locutum eſt vanitatem dicentes in his terrenis eſſe beatitudinem: et dextera eorum dextera iniquitatis quia in dextera poſuerunt quod in ſiniſtra habere debuerunt. In dextera ponere debuerūt deum et eternitatem: vbi dextera ibi eſſe debet deſiderium noſtrum. Siniſtra vtamur ad tempus: dexteram deſiderem⁹ in eternum. Nō autē iſti ideo vani ⁊ iniqui ſunt q2 temporalibus abundant. Sʒ q2

18 Beatum dixerunt populum cui hec ſunt: beatus populus cuius dominus Deus †eius.

†ipſi⁹.

¶ [Beatum dixerunt populū cui hec] predicta [ſunt] cui hec contingunt proſpera: ⁊ a quo pelluntur hic aduerſa licet ſint miſeri: quia nihil eſt infelicius felicitate peccātium. Iſti filij alieni hoc dicentes locuti ſunt vanitatem habentes temporalia que ſiniſtra ſunt pro dextera id eſt pro beatitudine: his etiā abrahā: iacob ⁊ iſaac abundauerunt: ſed ſine amiſſione ⁊ dāno iuſtitie. Quia hec pro ſiniſtra habuerunt filij ergo alieni hoc dixerunt: ſed corpus chriſti et filij dei dicunt q [beatus] eſt [populus] ſol⁹ [cuius dominus] eſt voluntate ille qui eſt [deus eius] poteſtate ſi qui obedit et ſeruit domino fideliter ⁊ deuote die ac nocte. Beatus populus eſt qui pro omnibus diuitijs deum poſſeſſorem et poſſeſſionem habet.

Oratio.

Doce nos domine ſpiritualibus armis mortalibus cui pis reſiſtere: ne vanitati mundane ſubiecti a tui iuris dominatione pellamur. Per dominum noſtrum.

Pſalmus de exhibitione ad cōtinuam Dei laudem propter cauſam & rationem multiplicem merito ad hoc mouētē.

Pſalmus. CXLIIII.

1 Exaltabo te deus meus rex: †meus et benedicā †nomē tuum nomini tuo in ſeculum & in ſeculum ſeculi.

†meus †nomē tuum

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. Titulus laudatio ipſi dauid. Et eſt ſenſus: hec laudatio ſit ipſi dauid. i. chriſto qui de ſemine dauid nat⁹ eſt. Ad huius autem pſalmi preconia ſequētes pſalmi pertinent q̄ cum iſto ſeptem ſunt vt enī ſeptem ſunt pſalmi pnie ita ⁊ ſeptē ſunt hic pſalmi laudis diuine in quib⁹ ſufficienter deus docuit quomodo laudari velit ne quis in eius laude errare poſſit. ¶ Materia: allegatio rōnum laudis diuine. hoc eſt: illa q̄ merito debēt excitare mētē noſtrā ad laudādū deū magnifice. ¶ Intētio: monere ad exhibēdum hmōi laudē deo. ¶ Summa in gnāli: ppheta i iſto pſalmo i pſona eccl'ie ſeptiformi ſpiritu plene poſt oīa ſupradicta nūc in fine mltiplici de cauſa mltipliciter deū laudat ⁊ ad hmōi laudē alios excitat. ¶ Summa i ſpeciali: ppheta ergo in pſonā eccleſie

la laudē ꝓmittit dicēs.[Exaltabo te].i.te notū faciam et extollā laudādo et ꝑdicādo o[de9 me9]ſcilicet creator [rex]oīm et dñs.Quid eñi tā laudare exaltare ꝛ benedicere debem9 ꝙ deū noſtrū q̄ nos creauit: ꝛ regē noſtrū q̄ nos ſpiritualr regit ꝛ de nobis regnū ſuū in eternū facit[et benedicā nomini tuo] bñdictione gratiarum actionis et laudis.Vel[benedicā nomini tuo] i.quicquid boni faciā gratie tue aſcribā[i ſeculū]pſens ſcꝫ hic[ꝛ in ſeculum ſeculi]futurum ſcꝫ in eternitate:lauda ergo pure modo deuꝫ ſi vis laudari in eternum.Qui eñi hic nō incipit in futuro mut9 erit. Deide quod dixerat exponit dicēs.

2 Per ſingulos dies be
†te nedícam † tibi: & lauda
bo nomen tuum in ſecu
lum & in ſeculum ſeculi.

¶[Per ſingulos dies].i.iugiter ꝛ aſſidue ſine intermiſſione ſiue in letis ꝛ triſtibus[benedicā tibi]q: p ſingulos dies tua beneficia recipio:ſiue ergo in donis ſiue in flagellis p ſingulos dies benedicas dominū ſcꝫ vt moneris eū miſericorditer dare cum dat et miſericorditer auferre cū tollit q̄ tibi aut blanditur dando ne deficias:aut corripit exultantem ne pereas[ꝛ laudabo nomē tuū]ꝛ te nō meritū meuꝫ nec me[in ſeculū]ſcꝫ hic[et in ſeculum ſeculi]ſcꝫ in eternū q̄ eñi hic p ſingulos dies deū laudat in eterno die ꝯtinue laudabit.Deinde cauſam laudis ſubdit.d.Et merito laudabo quia

3 Magnus dominus &
†valde laudabilis † nimis: &
magnitudinis eius non
eſt finis.

¶[Magnus] eſt[dñs]in eſſentia ꝛ ptāte ac magnitudine:nō molis ſed infinite virtutis [et laudabilis nimis].i.valde ꝛ pluſꝙ dici aut cogitari poſſit:et iō nūꝙ ceſſes a laudibus[et magnitudinis eius nō eſt finis]localis vt temporalis q: ipſe incōꝑhenſibilis eſt loco vel tempore aut:etiā cogitatione: virtuſqꝫ ei9 et ptās infinita eſt:et ideo laus eius finiri nō poteſt.Qui ergo ſine fine eſt magnus ſine fine eſt laudandus:non enim poſt mortem deum laudare ceſſabimus:ſed deficientes in eius magnitudinē reſpiciamus opera eius:ꝛ de operibus eius laudemus operantem. ſequitur ergo.

4 Generatio & genera †lauda bunt.
tio † laudabit opera tua: †virtutē
& † potentiam tuam † †annūciabūt
pronunciabunt.

¶[Generatio ꝛ gñatio laudabit opa tua]i.id ē omnis generatio ſcꝫ oēs hoīes pñtes ꝛ futuri laudabūt te in opibus tuis in quib9 tu opifex cognoſceris[ꝛ]i illis opib9:ac ītuitu eoꝝ[potētiā tuā]p quā a te facta ſunt ꝛ a te ꝓtegūt[pnunciabunt]ꝛ alīa annūciabūt:neqꝫ eñi opa tua laudabūt niſi vt potētiaꝫ tuā pronūciēt.Certi deū laudāt in creaturis:non quia ille pulchre et vtiles:ſed quia ipſe mirabilis eſt qui fecit eas:quia non aliquid poſſunt:ſed quia ipſe potens eſt in illis qui eas creauit.Et ſimiliter.

5 † Magnificentiam †et
gloriæ ſanctitatis tuæ
loquentur: & mirabilia
tua narrabunt.

¶[Magnificentiam glorie ſanctitatis tue]id eſt magnificam et glorioſam ſanctitatem tuā videlꝫ

ꝙ magnificus ſis in natura tua: ꝙ glorioſus ꝙ ſanctus[loquẽtur] laudando et predicando ⁊ docẽdo] [⁊ mirabilia tua]ſcilicet ꝙ mirabilis tu ſis in miraculis tuis:in ſanctis tuis ⁊ in omnibus operibus tuis[narrabunt]ſcꝫ alios ad tuam laudem inducendo ⁊ prouocando.Et quia cũ ſuauib⁹ terribilia ſunt pariter proponendo ad timorem incutiẽdũ recte ſubiũgitur

6 Et uirtutem † terribilium tuorum dicent: & magnitudinem tuam † narrabunt.

†me/tuẽdo/rum.
†enar/rabũt.

℄[Et virtutẽ terribiliũ tuorũ dicent]ſcꝫ potentiam tui tremendi ⁊ diſtricti iudicij ⁊ ignis eterni.nõ enim predicabunt regnũ eternũ ⁊ tacebũt ignẽ perpetuũ.laus enim dei oſtẽdere debet hominib⁹ quid diligant ⁊ quid timeãt:quid eligãt ⁊ quid reijciant[et magnitudinẽ tuã]ſcꝫ virtutis tue[narrabunt] id eſt narrando laudabunt vt auditores terreãtur ⁊ a peccatis retrahãtur:nõ eñ tm̃ blãditur deus vt exhortetur ſed etiam minatur vt terreat et corrigat.Et inſuper

7 Memoriam abundãtiæ ſuauitatis tuæ eructabunt: & iuſtitia tua exultabunt.

℄[Memoriã abundantie ſuauitatis tue]ſcꝫ ĩ bñficijs nobis exhibitis[eructabũt]⁊ exprimẽt alijs i.de corde deuoto proferunt ⁊ narrabũt:ſcꝫ quia nos oblitus nõ es cũ obliti te fuerimus ⁊ commouiſti nos vt et nos te in memoriam reducamus:ipſe eñ p abũdãtẽ ſua pietatem ſuam prius noſtri memor eſt nos in gratia ſua pueniẽdo et vocando.Deinde nos ei⁹[⁊]in[iuſtitia tua]nõ ſua[exultabunt]ſe ꝑ te eſſe iuſtificatos intelligentes ſe iuſtitiam a te accepiſſe.Et nihil boni eſſe in ſe qđ non ſit a te:nec potuiſſe cõuerti ad te niſi per te.Cui ergo debẽt quia ſunt illi:debent ⁊ quia iuſti ſunt.Et merito in his laudabunt.Quia

8 Miſerator & miſericors dominus: † patiens & multũm miſericors.

†miſe/ricors/⁊ miſe/rator.
†lõge/nimus.

℄[Miſerator]effectu[et miſericors]natura eſt[dñs]in his quib⁹ iam veniam dedit ⁊ peccata relaxauit:in his autẽ quibus adhuc nõ dedit eſt[patiẽs]ſcꝫ nõ dãnãs ſed vt cõuertãt tolerãs ⁊ ad pniaꝫ nimia longanimitate expectãs:⁊ in hac nimietate patiẽtie eſt[multũ miſericors]nõ tm̃ peccã dimittẽdo:ſed etiam dona cumulando:vel penas citra debitũ minuẽdo:⁊ pmia vltra condignũ donando:dicitur quidẽ ſecũdũ reatũ punire et ſm meritũ retribuere ſed tamẽ citra punit et vltra remunerat.Et generaliter.

9 Suauis dñs † uniuerſis: & miſeratiões ei⁹ ſ † ſup omnia opera ei⁹.

†oĩb⁹/ſim.

℄[Suauis]i.mitis ⁊ pi⁹ ẽ[dñs vniuerſis]ẽt ĩ ipſos nõ exſerẽs hic debitã ſeuitutẽ ſꝫ maxie ẽ ſuauis ſe guſtãtib⁹[⁊ miſeratiões ei⁹]ſũt [ſup oĩa opa ei⁹]qz qcqđ bõi opaṫ ĩ hoib⁹ miſericorditer opaṫ:⁊ miſeratiõe ſua oĩa opa q̃ fecit ꝓtegit ⁊ ĩ natura ſua ſuſtẽtat.Deniqꝫ ſi tollis opa tua mala ⁊ ĩ te nõ remãeat niſi op⁹ ei⁹ nõ te dimittet miſeratio ei⁹.Si ãt tu nõ dimittis opa tua erit ſeueritas ei⁹ĩ opa tua nõ ĩ ea ſua.O quãta petõib⁹ daṫ cõſola/

tio totiens miſericordia repetita. Et quia miſeratio tua eſt ſuper omnia opera tua. ergo

10 Confiteantur tibi domine omnia opera tua: & ſancti tui benedicant † tibi.

† te

¶ [Cōfiteanť tibi] o [dñe] cōfeſſione laudis [omnia opa tua] q2 a te ſunt creata. rōnales creature p ſe laudent: alie creature materiā laudādi pſtēt in q̄tū in eis relucet bonitas creatoris. Et nō ſolū hec ſed ⁊ bona noſtra oia q̄ tua ſunt opa: q2 creati ſum⁹ a te in operib⁹ bonis [cōfiteanť tibi] .i. ad laudē tuā referātur [⁊ ſancti tui benedicant tibi] .i. ꝙ ſancti ſunt tibi tribuant q2 per te iuſtificati ſunt. Quod oia fecit ex nihilo opus fuit potentie: ſed ꝙ de peccatore facit iuſtū/op⁹ eſt miſericordie. Deinde quid in cōfitendo dicant ſubdit.

11 Gloriam regni tui dicent: & potētiam tuā loquentur.

¶ [Gloriam regni tui] ſcȝ gloriam tue maieſtatis: gloriā ineffabilem toto corde deſiderabilē [dicent] .i. predicabunt vt oēs eā deſiderent: hec mira et admirabilis gloria regni celeſtis a ſanctis tuis predicať ⁊ nobis etiā pctōrib⁹ promittiť [⁊ potētiā tuā] q̄ oia creaſti ⁊ feciſti ac regis ⁊ ordinas oia tā ſupiora q̄ iferio: [loquenť] .i. pdicādo narrabunt vt omnes eaȝ timeant dicēt inq̄ ⁊ loquētur vt iꝗ ad hoc.

12 Vt notam faciant filijs hominum potentiā tuam: & gloriam † magnificentie regni tui.

† magnitudinis decoris.

¶ [Vt notā faciāt] .i. p hec innoteſcāt [filijs hoīs potētiā tuā] quā vindicabis in malos [⁊ gloriā magnificētie regni tui] q̄ coronabis bonos ⁊ p notitiā vtriuſq3 q̄dā timore pene q̄dā ſpe glie conuertentur. Ideo enim notā facient: ne excuſatio p ignorātiā fiat: ⁊ vt q̄ audierit credat ⁊ alteri dicat veni: et ſic cortina cortinā trahat: ⁊ q̄ crediderint iuſtificētur ⁊ ſalui fiant. de cuius regni magnitudine ſubdit.

13 Regnum tuum regnum omnium ſeculorum: & dominatio tua in omni generatione & generationem.

¶ [Regnū tuū] o de⁹ q̄ gubernas oia eſt [regnū oim ſeculoꝝ] .i. durās p oia ſecula: hoc ē ſp ⁊ i eternū oia enī ſecla regni tui dñatiōe voluūtur [⁊ dñatio] ſiue ptās [tua] .ſ. p quā adminiſtras hoc regnū ē [i oi gñatiōe ⁊ gñationē] p ſucceſſionē .i. p oēs gñatiōes vel i hac gñatiōe mortali q̄ nūc ē: ⁊ i gñatiōe imortali q̄ futura ē i reſurrectiōe. felices aie q̄ ibi eē poterūt ſub tua dñatiōe vbi tu eris oia i oib⁹ felix: illud dñiū vbi nihil agiť niſi ꝙ in eternū eternus cōditor laudetur.

14 Fidelis dominus in † omnibus uerbis ſuis: & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

† in dib⁹ oibus.

¶ [Fidelis] eſt [dñs in oib⁹ verbis ſuis] nam promiſſa implet ⁊ quicquid promiſit dedit: et per data fecit fidē de ceteris dandis que promiſit. Attēdit q̄ pmittit. parat⁹ eſto q̄ ipe pcepit agere: parat⁹ ē ille q̄ pmittit donare. Quod ſi nō credis verbis vel crede operibus.

omnia

omnia enim opera eius ſancta iu
ſta ꝛ recta teſtimonium perhibent
de ipſo: vnde ſequitur [et ſanctus 17
in omnibus operibus ſuis] nihil
enim ab eo ſit iniuſte vel inordina
te ſed vt verax eſt in promiſſis: ita
ſanctus in operatione. Unde au-
diamus aliud de operibus eiꝰ. Nā

15 † Alleuat dominus
omnes † qui corruunt:
& erigit omnes eliſos.

†cōſtrmat †decidētes. ps. xxxvj.

❡ [Alleuat dñs omnes qui corru
unt] .i. corruere incipiūt ne omnī-
no corruāt ꝛ in eterna ruina imer-
gantur. Tale eſt illud: cum cecide-
rit iuſtus non collidet .i. cum cade
re ceperit: non ꝙ omnes alleuet ſꝫ
quicūqꝫ alleuantur hoc ſit per eū
[ꝛ erigit omnes eliſos] .i. iam la-
pſos in peccatum ſi agāt peniten-
tiā: nam quantū eſt in ſe paratus
eſt oēs in peccatum cadentes rele 18
uare: et omnes a peccatis leſos ſa
nare. Uel alleuat et erigit omnes
ad ſe pertinentes ꝑ predeſtinatio-
nem. non enim permittit eos ten-
tari ſupra id qđ poſſunt. Et quia
hoc facis ideo

16 Oculi omnium in te
ſperant † domine: & tu
das eſcam † illorum in
† tempore opportuno.

†nō hꝫ dñe. †illis. †oppoꝛtunitate.

❡ [Oculi omnium in te ſperant]
o [dñe] id eſt ſperando a te habere
vnde ſuſtententur corporaliter et
ſpiritualiter in vita ad te oculos
exteriores et interiores leuant [et
tu das eſcam illorum] corporalem
vel ſpiritualem non paſſim ſed [in
tempore opportuno] quādo expe-
dit. Nō enim ſemper dāda eſt eſca.
multis enī perētibꝰ ſalubriter dif-
fertur. dat ergo quaſi medicꝰ egro
quod conuenit: et quādo conuenit 19
non vt homo deſiderat ꝛ petit/ne
ſi det ei obſit. Nam

17 Aperis tu manum
tuam: & imples omne
animal benedictione.

❡ [Aperis tu] ſ cuiꝰ poteſtate ſunt
omnia [manū tuā] .i. benignitatē
potentie tue per bonitatis tue dif
fuſionem largiter tribuēdo: ſicut
claudere dicitur manum qui nihil
dat [ꝛ imples oē aīal] iugo tuo aptū
rationale qđ pōt benedici .i. ex oī
gñe hoim. or ſic enim ad diuerſita-
tē gñis ptinet non ad vniuerſita-
tē [bñdictiōe] dextere vel ſiniſtre/ꝛ
cōuenientī refectione corporali vel
ſpūali. q.d. ꝛ ſi nō das aliqñ/das
tñ in tpe opportuno. differs qđē ſꝫ
non aufers. Et quia apud eū nul-
la eſt iniquitas ſubiungit.

18 Iuſtus dominus in
omnibus vijs ſuis: &
ſanctus in omnibus ope
ribus ſuis.

❡ [Iuſtꝰ] eſt [dñs i oībꝰ vijs ſuis]
.i. in diſpoſitionibꝰ ꝛ voluntatibus
que oēs iuſte ſunt [ꝛ ſanctꝰ] ac mi
ſericors [in oībꝰ opibus ſuis] .i. p-
ceſſibus ꝛ effectibus. Et ſic vie ad
diſpoſitionē ptinēt opa ad effectū
ꝛ hec apud nos diuidūtur ſꝫ apud
illū idē eſt velle qđ facere. Iuſtus
eſt ergo ꝛ qñ cedit ꝛ qñ curat. Sic
cōfeſſi ſunt oēs ſancti eiꝰ in tribu
lationibꝰ ſuis: qꝛ iuſta ſunt dei iu-
dicia prius iuſtitiā eius laudaue-
rūt ꝛ ſic beneficia petiuerūt: ꝛ ſiue
puniat ſiue remuneret ſp miſas oñ
dit: vel puniēdo citra demerita/vl
remunerādo vltra merita. Sed qꝛ
in vnis taces ꝛ nō potes ad hec p
tingere inde ſubiungit, qđ ſequit.

19 Prope eſt dominus

omnibus inuocantibus eum: omnibus † inuocantibus eũ in ueritate. — † q̄ ĩ ipo ſunt.

¶ [Prope] ẽ ꝓpicius [ẽ dñs] q̄ vbiq; ẽ [oĩb⁹ ĩuocãtib⁹ eũ] .i. ĩ ſe vocãtib⁹ ⁊ ĩuitãtib⁹: etiã nõ ſtatiz faciat eis qd̄ petũt. Si lõge es ⁊ nõ potes aſcẽdere ſaltẽ potes clamare. Inuoca dñm deũ tuũ ⁊ ipſe deſcẽdet ad te ſz [ĩuocãtib⁹ eũ ĩ vitate] ⁊ vere q̄ nihil ab eo petũt niſi ipſũ: nõ ſcʒ vana deſideria q̄ aliõ q̄rũt q̄ ipm deũ. [[illegible]] [in veritate] hoc ẽ in cõfeſſiõe pctõꝝ ⁊ ĩ emẽdatiõe vite ⁊ ĩ humilitate. Si eñ dixerimus q̄ pctm̃ nõ habem⁹ nos ipos ſeducim⁹: ⁊ vitas ĩ nobis nõ eſt. Et tũc ꝓpe eſt ⁊ exaudit q̄:

20 Voluntatem timentium ſe faciet: & † deprecationẽ eorũ exaudiet: & ſaluos faciet eos. — † ĩ pce.

¶ [Volũtatẽ timẽtiũ ſe] .i. ea que placita ſunt eis [faciet] ⁊ quib⁹ de [illegible] velle dabit ⁊ perficere. etſi [illegible] facit ad horã facit tñ aliqñ. ſi tñ [illegible] eo timent vt volũtatem eius faciant hoc eſt timore filiali q̄ ẽ [illegible] charitati [⁊ deprecationẽ eo]rũ exaudiet ſi fit de ptinẽtib⁹ ad ſalutẽ ac ꝓ ſe ⁊ pſeueranter [et ſaluos faciet eos] ſcʒ a malis in futuro: hec ẽ eñ deꝓcatio eoꝝ vt ſaluentur. Si ergo mõ facim⁹ volũtatẽ dñi faciet ipe poſtmodũ volũtatẽ noſtrã vt eripiat nos de hoc [illegible] ſeculo ⁊ ſaluet ĩ futuro. hoc aũt oñdit ex eo qd̄ ſequit̃: q̄:

Cuſtodit dominus omnes diligentes ſe: & omnes peccatores diſperdet.

¶ [Cuſtodit dñs oẽs diligẽtes ſe] nõ aliõ ꝓ eo q̄ dilectionẽ ei⁹ mãdatis dilectiõib⁹ pferũt: cuſtodit nũc eos inter tẽtationes: et tribulationes inter preſſuras et anguſtias: ſed tunc perfecti⁹ ⁊ ſecuri⁹ cuſtodiet qñ eos ĩ eternitate ſua ſuſcipiet [⁊] tũc [oẽs pctõres] ſz ipos obſtinatos ⁊ in pctis pſeuerãtes: aut veniã delictoꝝ deſperãtes: aut veniã ãbi ꝑuerſe ꝓmittẽtes: ⁊ ex ipa ꝓmiſſiõe a pcti ꝑpetratiõe nõ recedẽtes: amoriq; ei⁹ amorẽ ſeculi ꝑponẽtes [diſpdet] ſz ꝯferet cũ eos ĩ ignẽ eternũ mittet. Deide breuiter ĩ laude cõcludit. q. d. Qm̃ oĩa iſta ita ſe habẽt ideo pro omnibus ſupra memoratis

22 † Laudationem domini loquetur os meũ: & benedicat omnis caro † nomini ſancto eius in ſeculum & in ſeculũ ſeculi. — † laudẽ. † nomẽ ſanctũ.

¶ [Laudationẽ] .i. laudẽ [dñi loquetur] nũc ⁊ in futuro [os meũ] ad ẽ ego ponit eñ pars ꝓ toto: ⁊ quantas potero grãs repẽdam [⁊] meo exẽplo [bñdicat omnis caro] oĩs ſexus ⁊ ꝯditio .i. oĩs hõ. ſ. ꝯuerſi ad deũ hoc eſt oẽ corp⁹ eccliẽ qd̄ nos ſum⁹ q̄ deũ laudare ⁊ bñdicere debem⁹: ꝑ quẽ viuim⁹ ⁊ ſum⁹ [noĩ ſctõ ei⁹] ipm extollẽdo ⁊ glĩficãdo ⁊ hoc [in ſclm] ſz .i. ĩ pñti [⁊ in ſclm ſeculi] .i. in futuro hoc eſt aſſidue ⁊ ſp ac ſeternum ⁊ iugiter in omni ſeculo tam preſenti q̄ futuro. Oratio.

Regnator oĩũ ſclõꝝ dñe qui ſpũalẽ cibũ oĩ alẽ opportuno miniſtras in tpe: ꝯcede nobis te ꝑpetualiter bñdicere: tua potentia cum electis tuis ſidenciliter exultare. Per dñm.

Pſalmus de laude diuina: & de eo quod tota ſpes noſtra & plena confidẽtia in Deo tantum & non in homine eſt ponenda.

Pſalmus. C X L V.

1 LAuda aīa mea dominum laudabo dominũ in uita mea: pſallã Deo meo quamdiu † fuero. †ſum

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus eius. qd interpretatur laudate dñm. eſt enim vox exhortãtis animam ſuam ad laudãdum. ¶ Materia: laus dei ac ſpes & plena cõfidentia in deo non in homine ponẽda. ¶ Intentio: mouere fideles ad laudem dei & ad hoc ꝙ cõfidẽtia in hominib⁹ eſt fugiẽda ꝓpter ſaluandi impoſſibilitatẽ et adiutorij breuitatem: ſed confidentia in deo eſt amplectẽda propter eius ſummã potentiã: ſapientiã & clemẽtiã ſeu bõitatẽ. ¶ Sententia in gñali ꝓpheta in iſto pᵒ conſulit anime ſue & cõſequenter oībus in perſona ſua deũ laudaret moneret multis rõnib⁹ in hoīb⁹ minime cõfidẽdũ: ſꝫ totã ſpem in dño eẽ ponẽdã. Qꝛ ei ſupiori pᵒ ſe laudaturã promiſerat: & multa ſunt q̃ laudãtẽ īpediũt: nõ hic & ſe & alios ad laudã dũ inuitat. ¶ Sẽtẽtia in ſpãli: vir itaq ſcit⁹ aīam ſuã. i. ſupior pars. ſ. mẽs & rõ inferiorem. ſ. ſenſualitatẽ: vel aīa ſm rõnẽ ſeipãm ſm ſenſualitatẽ & ſup ꝑfectas iuni⁹ ꝑfectos ad laudem dei excitãs & exhortans ait. [Lauda] [o aīa mea dñm] ſ. creatorem tuũ. q. d. qd de alijs ſatagis & per tot rerũ ſecularium amores te diuidis. Sta in laude dei mecũ qd te occupat cura mortaliũ rerũ. Collige te ad auctorẽ tuũ q̃ te fecit: hic tibi pax & ſecuritas erit. Hoc dicat vnuſquiſꝙ aīe ſue: lauda dñm tuũ creatorẽ ad cui⁹ facta es imaginẽ & ſilitudinẽ. & q̃ſi huic exhortatiõi acqeſcẽs rñdet aīa. d. [laudabo dominũ] nõ tm̃ ligua ſꝫ [in vita mea] i. bñ viuẽdo. et [pſallã deo meo] bñ opãdo [q̃diu fuero] in bõis opibus ꝑſeuerãdo. Neqꝫ eñi aliter digne poſſum⁹ deũ laudare niſi bñ viuẽdo & in hoc ꝑſeuerãdo. Deinde hortat nos vt in iſto quem laudamus ſpem noſtram cõſtituam⁹. d.

2 Nolite confidere in † principibus: † in † filijs hominũ in quibus non eſt ſalus. †princi pes. †et †filios

¶ [Nolite cõfidere] i. ſpẽ vrãm ponere [in pncipib⁹] i. in hoīb⁹ qbuſcũꝙ excellẽtib⁹. ſ. q̃ inter alios videntur magis poſſe adiuuare: & in homin⁹ cõfidẽdũ ẽ in alijs īferiorib⁹: & vt breuiter dicã nolite cõfidere [in filijs hoim] qbuſcũꝙ q̃ tpalia amare ſuadẽt: [in qb⁹] i. in quoꝝ ptãte [non eſt ſalus] qꝛ nec alios nec ſe ſaluare poſſunt: ſed in filio hominis in quo ſalus eſt ſperanda: quia dñi tantũ eſt ſalus nõ principum ſeculi vl̃ filiorum hominum. Et vere non eſt in hominibus ſperandum: nam vide quid de his omnibus tanꝙ de vno dicatur.

3 † Exibit ſpiritus eius & reuertetur in terram ſuam: in illa die † peribunt omnes cogitatio- †exiet †peribũt

nes † eorum. ſeiu°.

¶ [Exibit] enī et egredieť: ſcilȝ de
corpore [ſpūs] .i. aīa [eius] ſcilicet
hoīs etiā malis gratibus ſuis ci-
to et ſubito quādo nō vult vľ ſcit
aut ſperat [et] exeūte ſpū [reuerte-
tur] ſcȝ caro vel corp⁹ eius [in ter-
ram ſuam] de qua originaliter in
primo parente cepit initiū [⁊ in il-
la die] ſcilȝ mortis [peribūt] id eſt
fruſtrabunť [oēs cogitationes] et
preſumptiones [eorum] que in di-
uerſos ambitus ſeculi tendebant:
q: exequi nō poterunt qđ ſuperbe
⁊ inaniter cogitauerāt ꝑpoſuerāt
et nec ſibi nec alijs ferre poſſunt
auxilium ⁊ ideo talibus nō eſt in-
tendendum. Deinde oſtendit ꝙ in
deo principaliter eſt ſperandū. d.

4 Beatus cuius Deus
Iacob adiutor † eius: †eſt
ſpes † eius in † domino illius
Deo ipſius: qui fecit ce- †dñm
lum & terram mare & deum.
omnia que in eis ſunt.

¶ [Beatus] ſcilicet eſt ille [cuius]
nō hō ſed [Deus iacob] .i. quem co-
luit iacob eſt [adiutor eius] ⁊ ſup-
abūdat eius: q: ⁊ ipſi iacob ſic fuit
adiutor vt de iacob faceret iſſr.
Sic ⁊ tu hic poſitus ⁊ peregrinus
nondum videns deum ſi habueris
adiutorē deū iacob eris tandē de
iacob iſrael et videbis deum. ⁊ ceſ-
ſabit omīs labor ⁊ gemitus: ⁊ in-
terim dum in hoc via gemit [ſpes
eius] ſcilicet [in dño deo ipſius] nō in
alio ⁊ ideo btūs. nā in quo eſt eius
ſpes ipſe erit eius res. ſicut ſcriptū
eſt. Spes mea es tu: portio mea in
terra viuentiū. Cuius ratio conſe- ſo
quenter redditur et primo ex diui- cxlj.
na poteſtate cū diciť [qui fecit ce-
lum ⁊ terram mare ⁊ oīa que in
eis ſunt] et ſic poteſt vbiq; ſaluare
quia eius poteſtas attigit vbiq;
ſed ſic non eſt de principibus vel
hominibus. Secūdo ex diuina ve-
ritate cum ſubditur.

5 Qui cuſtodit verita-
tem in † ſeculum † fa- †eter-
cit iudicium iniuriam num.
† patientibus: dat eſcā †faciē-
eſurientibus. tem.

¶ [Qui cuſtodit veritatē] in pro- facie-
miſſis [in ſeculū] .i. in eternū red- pientib
dēdo ⁊ adimplendo indubitanter bus.
oīa que ꝑmittit. hoīes autē ſepe
promittunt ⁊ fallūť. Tertio ex dei
eqtate cū dicitur [facit iudicium]
ſcȝ iuſtū [iniuriam patientib⁹] .i.
his qui iuſte viuūt ⁊ patiunť iniu-
riam que eſt iuri ꝯtraria: nā punit
facientes ⁊ remunerat patientes.
hoīes autē ſepe pro paruo munu-
ſculo declināt a vō iudicio. Quar-
to ex dei pietate cum ſubiungitur
[dat eſcam] et corporalē et ſpūalē
[eſurientibus] hanc vel illā. hoīes
autem ſepe illud tantillum quod
pauper habet ſibi ſurripiunt.

6 Dominus ſoluit cō-
peditos: dominus † il- †ſapiē-
luminat cecos. tes fa-

¶ [Dñs ſoluit] a vinculis vľ peti- cit ce-
[cōpeditos] ⁊ ligatos his vel illis cos.
a cōpedib⁹ etiam mortalitatis et
corruptionis qbus in hoc ſeculo li-
gamur eos ſoluit quos a mortali-
tate ad immortalitatem a corru-
ptione ad incorruptionē reducit.
Compeditos quoq; compedibus
ꝑceptorum vel conſiliorum ſoluit
reddendo eis pro labore regna ce-
lorum ⁊ [dominus illuminat] vi-
ſu vel ſapientia [cecos] corporali-
ter vel ignorantia. Cecos quoq; il-
luminat quos ab humana mūdi re-

nebris ad ſue claritatis celſitudi‑
nem ſubleuat.Et.

7 Dominus erigit eli‑
ſos:dñs diligit iuſtos.

¶ [Dñs erigit eliſos]ſcꝫ claudos ſubleuãdo vel afflictos conſolãdo. vel [erigit] per humilitatem [eli‑
ſos] per ſupbiam.i.ſuperbos facit hũiles.quos enim diabolus eligit dñs erigit.Eliſi ſunt qui per ſup‑
biam cadũt:erigunt qui toto cor‑
de ſe humiliant.Nã omnis qui ſe
Luce. exaltat hũiliabit et qui ſe hũiliat
xiiij. exaltabit.Uel [eligit eliſos].i.pec‑
catis confractos.Quinto adducit ratio ex diuina charitate cum dr [dñs diligit iuſtos]tanq̃ mẽbra ſua quos in btitudine locat eter‑
na.Et qꝛ diuina charitas potiſſi‑
me ad deſolatos ſe extẽdit iõ ſub‑
dit ⁊ oſtendit quõ diligit dicens

8 Dominus cuſtodit
†pꝛoſe‑ † aduenas † pupillum
litos. & uiduam ſuſcipiet:&
†oꝛpha‑
num. † uias peccatorum di‑
†exter‑
mina‑ ſperdet.
bit vi‑ ¶ [Dñs cuſtodit aduenas].i.pere‑
am. grinos et a terra ſua elongatos.
petõꝝ. vel eos qui ſe in hoc ſclo recogno‑
ſcunt eſſe pegrinos dicentes non habemus hic manentẽ ciuitatem: q̃diu enim ſumus in corpore pere‑
grinamur a dño:quos dñs cuſto‑
dit:qꝛ eos inter tribulatiões pte‑
git ⁊ poſtmodũ ad eternã ſecurita‑
tẽ pducit [pupillũ] parentib⁹ pri‑
uatũ [⁊ viduã] marito orbatã [ſu‑
ſcipiet] in ſuã curã ⁊ ptectionem ſpecialẽ.Uel [pupillũ ⁊ viduã].i. oi ope ⁊ auxilio deſtitutos in hoc ſeculo vt ſperẽt in deo [⁊ vias] la‑
tas/ſpacioſas/q̃ ducũt ad interi‑
tũ [petõrum] q̃ hic noſtrã viã artã tendẽt.Uel [vias petõꝝ].i.petõ‑
res pp vias ſuas [diſperdet] ⁊ ex‑
terminabit.Exterminata aũt via peccatorũ reſtat nobis regnum de quo ſubditur qꝛ illis pereuntibus

9 Regnabit dominus
in † ſecula Deus tuus †etern‑
Syon: in generatiõem num.
& † generationem. †gña‑
tione.

¶ [Regnabit dñs]in ſanctis ſuis [in ſeculum].i.in eternũ quia re‑
gni eius nõ erit finis ſcilicet [de⁹ tuus] o [ſyon] id eſt eccleſia.q.d.ad te ptinet o eccleſia: gaude qꝛ tibi regnabit:quia tu eris regnum ei⁹ nõ babylonia:vide vt tu ſis de ſyõ ad tẽp⁹ laborãte ⁊ peregrinante. in eternum autem regnatura non de babylonia id eſt non de huius ſcli ciuitate pitura.Deide dclarat quod dixerat in ſeculo.i. [in gene‑
rationem] iſtam [et generationẽ] venturam.i.ſemper in oib⁹ gña‑
tionib⁹ ſuccẽdẽtib⁹. Orõ.

GLorioſe ſpei omnipõs deus illi quẽ beatorũ oĩe totã ſpei ↄfidentiã ponũt:cõcede no‑
bis vt adiutorio tuo illuminati va‑
leamus te iugiter pura mente dili‑
gere.Per dominum.

Pſalmus de exhortatione fideliũ ad laudandum Deũ:propter multa beneficia per eum nobis exhibita.

Pſalmus.CXLVI.

1 LAudate dñm
quoniam bo‑
nus † eſt pſal‑ †nõ ha‑
mus:Deo no‑ bet eſt.
ſtro † ſit iucunda de‑ †iucũ‑
da ſit
laus.

coraque laudatio.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta dauid. ¶ Titul⁹ alias: cui⁹ vocis interpretatio ē laudare dñm. Incipit ei a laude dei pſalm⁹ ⁊ ait de edificatiōe ſancte eccleſie ⁊ de multis ad edificationē ſācliū ꝑtinētib⁹ in qbus oib⁹ laudādus eſt dñs. ¶ Materia: laus dei ⁊ allegatio rōnū laudis būdi. ¶ Intentio: ad laudem dei mōere ⁊ exhortari: ¶ Sñia in gñali: ꝓpħa in iſto pſalmo hortaſ ꝑplm ad laudādū dñm ꝓpter multa bñficia per eū nobis exhibita: ſubiūges φ ſupbe ⁊ contumaces incompoſiti ⁊ audaces de viribus ſuis pſumētes ei nō placēt: ſed q̄ eum timent ⁊ in eī⁹ mia ſperant. ¶ Sñia in ſpeciali: oēs ergo tam maiores φ̄ minores ad laudē inuitās ait. [Laudate dñm]. ſ. oēs de pplo ⁊ hoc iō [qm̄ bon⁹ eſt pſalmus] id eſt bōa ē laus dei vbi opa cōſonāt vocificat pſalm⁹ ſit nō ſola voce ſꝫ in organo manib⁹ voci cōcordātibus quoꝝ operū laus nō dꝫ ceſſare ēt intermiſſa vocis laude. Et per eū laudat qui ſemꝑ bñ operatur: qui xo male agit blaſphemat. q. d. adeo laudate qm̄ bonū eſt laudare. hec eſt enim merces tota laudātiū ⁊ noſtra beatitudo. Et quia bonus eſt pſalm⁹ ideo [deo noſtro] cuius aures non ad os ſed ad cor: nō ad linguā ſed ad vitā laudatoꝝ ſūt patent [ſit iocūda] id eſt delectabilis [decoraq̄] ſ. pulchra [laudatio] iocūda eſt ſi eſt decora. ſ. vite morib⁹ ſpecioſa que nō eſt in ore peccatoris qui bōe cātilene malis obſtrepit morib⁹. Sic eñ deo placens ⁊ docēs eſt laudatio noſtra ſi conueniat vita cum doctrina. Vñ Auguſtinus. Cum manducas ⁊ bibis pſalle nō intermiſcendo ſonos ſed modeſte ⁊ temperate manducādo ⁊ bibēdo ⁊ gratias deo agē do: cibus tuus ⁊ pot⁹ laudat deū. Si vero modū nature debitū excedas ⁊ vino te ingurgites ⁊ ſi lingua laudat vita blaſphemat. Si bene viuis laudas cum agis negocium: laudas cum cibum ⁊ potum capis: laudas cū in lecto requieſcis: laudas cum dormis: plus attēdit deus quid viuas φ̄ qd ſonet. Iō etiam laudandus eſt deus: quia

Au/guſt.

2 Aedificās Hieruſalē dominus: † diſperſiōes † Iſraēl congregabit.

tet Iſrael colliget.

¶ [Edificans] eſt [dñs] i. edificat in terra ex viuis lapidib⁹ [hieruſalem] ſpiritualem ſcilꝫ generalem eccleſiam cuius pars triumphat in celis et ps militat in terris quā ſic edificat: quia [diſperſiones iſrl] ſcilicet populi chriſtiani ad quem nomen iſrael qui interpretatur vĩ dens deum eſt tranſlatum i. fideles variis erroribus ſeductos de toto mundo ad ſe reuocans [congregabit] in eccleſia militante per fidem et in triumphante per apertam viſionem. dominus hieruſalē quotidie ſpiritualiter edificat: qa inceſſanter electos ſuos corrigit: caſtigat: iuſtificat: perficit ⁊ in fine ad celeſtem patriā ſubleuat. Quadrat nos et ponit in edificium eccleſie militantis repoſiturus in ſtructura triumphantis. Edificiū huius ciuitatis eſt motuum correctio: vite emendatio: profectus in bonis operibus: perſeuerātia vſq; in finem vt inde edificium celeſte et ruina angelica reformetur vnde oñdēs quō cōgregat ſubiūgit.

3 Qui ſanat contritos corde: & alligat contritiones eorum.

¶ [Qui ſanat] hic ex parte et in futuro [plenarie] [contritos corde]

id eſt eos qui offerunt deo ſacrifi-
cium ſpiritus contribulati. Sa-
nat contritos corde: ſanat humilia-
tos: ſanat côſitentes: ſanat ſe ipſos
iudicantes et punientes quorum
perfecta ſanitas erit in reſurrectio
ne iuſtorum quãdo abſterget deus
omnem lachrymam ab oculis eo-
rum [et alligat] modo id eſt curat
et reformat diuina medicina: ſcili-
cet virtute ſue paſſionis et ſacra-
mentorum que ſunt diuine medi-
cine [contritiones] id eſt plagas
[eorum] quas eis intulit maligni
ſpiritus rabies ſeruiens: quos do-
minus alligat guloſis parſimo-
niam: lubricis continentiam et
alijs alia ſuo modo iniungens ſi-
cut medicus alligat fracturas in-
firmorum diuerſa emplaſtra ſecun
dum exigentiam apponens; de qui
bus adhuc ſubditur.

4 Qui numerat multi- ſuos nos.
tudinẽ ſtellarum: & o-
mnibus eis nomina †
uocans.

¶ [Qui nũerat] i. diſcernit [multi
tudinẽ ſtellarũ] i. electorũ ⁊ ſctõꝝ
ex qb⁹ fundata ẽ eccl'ia q̃ lucẽt ṽbo
⁊ exẽplo in nocte mũdi huius ⁊ in
eccleſia ſicut luminaria quos nu-
merat i ſuos: quia oẽs ſecũ regna-
turos habet numeratos. Nouit ei
dñs qui ſunt eius. Non numerat
deus niſi qui in numero ei⁹ digni
ſunt: nam qui indignus eſt nec nu
meratur [⁊ oibus eis] numeratis
[noĩa vocãs] ⁊ imponit aſcribẽdo
eos iuxta eorum merita in libro vi
te ⁊ eternitatec. i. in dei predeſtina-
tiõe. Electis ſuis noĩa vocat: quia
eos ex noĩe nouit. Bonos quidem
noſcit p approbatiõez q̃s eligẽdo
Jo. xv. viij. nũerat: malos aũt p iudiciũ repro-
bationis ignorat de qb⁹ alibi dr. De
ceau? de noĩa ꝑucatiõ ⁊ cũ iuſtis

non ſcribantur. Et q̃d plura dicã?

5 Magnus dominus
noſter & magna uirtus
eius: & † ſapientię eius intellię gẽtie.
non eſt numerus.

¶ [Magn⁹] eſt [dñs noſter] in ſe
quo maior eſſe non poteſt qui prin
cipiũ ⁊ finem non habet [⁊ magna
virtus eius] in operatione per quẽ
omnia facta ſunt ⁊ ſine quo factũ
eſt nihil [⁊ ſapientie eius non eſt
nũerus] i. finis: quia eſt infinita ⁊
incõprehẽſibilis: nõ eni3 poteſt ab
aliquo cõprehẽdi vel nũerari. Ũñ Ro. xi.
apl's admirãs ait. O altitudo ſapiẽ
tie ⁊ ſciẽtie dei q̃ incõprehẽſibilia
ſunt iudicia eius ⁊ inueſtigabiles
vie eius. Bonũ eſt autem vt cõfi-
teatur quis infirmitatẽ qui vult
peruenire ad intelligendam diui-
nitatem. Conſolatur enim infirmos
noſtra cum ſubiungit.

9 Suſcipiens manſue-
tos dominus: humiliãs
autẽ peccatores uſquẽ
ad terram.

¶ [Suſcipiens] eſt [mãſuetos do-
minus] id eſt mites ⁊ humiles ad
intelligentiam arcanorum. Eſto
ergo mitis: honora ſcripturam dei
nondum tibi apertam vt ſuſcipiat
te dñs ad intelligentiam: nõ accu
ſes obſcuritatẽ ſcripturarũ: quia
voluit vt exercearis in pulſando
vt pulſanti aperiretur. Si autem
reſiſtis aduerſus clauſa dei: audi
quid ſequitur. [humilians autem
peccatores] id eſt immites et ſu-
perbos manſuetis et humilibus
contrarios [vſq3 ad terram] id eſt
vt terrena tantum ſapiant: quia
enim reprehendunt ⁊ irrident in-
telligibilia/ſentiunt ⁊ ſapiunt ter
rena. Suſcipit ergo mãſuetos dñs

vt ꝓtegat ⁊ vt remuneret: peccato res aũt humiliat hic vt deijciat et ibi vt cõdẽnet. Si ergo volumus ſuſcipi: ſimus mãſueti: pulſemus ⁊ quod ſequitur faciamus. q. d. et vt ſuſcipi valeatis.

7 † Precinite domino in confeſſione: † pſallite Deo noſtro i cithara.

† incipite. † et.

¶ [Precinite] vel incipite. i. canite [domino in cõfeſſione] peccatorũ ⁊ laudis. Duplex eſt enim cõfeſſio et vtraqꝫ triplex: quia tã pctm̃ ꝙ laudẽ debemus confiteri corde ore et opere. Te primum accuſa deinde deum lauda: poſt cõfeſſionem vero ſequatur operatio bõa: vnde ſubdit [pſallite] operibus [deo noſtro in cithara] vbi manus ſequit vocẽ. i. poſt confeſſionem operamini vos ipſos mortificãdo vitijs: quia vocẽ cõfeſſionis comitari debet cõſonantia boni operis. Quia enim pſalteriũ a ſuperiori parte: cithara ab inferiori reddit ſonum: quaſi in pſalterio ſonum reddimus cum iã imperfectione vite ⁊ virtutibus laborãdo deũ laudamus. Quaſi vo in cithara ſonũ reddere eſt vitam corrigere: carnem domare: lachrymis pctã punire: cor in lamentatione penſe conterere. Et ideo non canite ſꝫ precinite dixit: vt ſi deo placere volumus prius voce confeſſionis aperiamus mala que geſſimꝰ ⁊ deinde in opere penitẽtie laboremus. Fruſtra enim peccatum detegitur ſi non per penitẽtie laborẽ emendatur: pſallite inquam deo

8 Qui † operit cælum nubibus: † & parat terræ pluuiam.

† cooperit. † qui.

¶ [Qui operit celum nubibus ⁊c] Ad literam memorat opera per que poteſtas dei oſtenditur: quia eleuat nubes et eis operit celum et celat ab oculis noſtris ⁊ in deſcenſu earũ [parat terre pluuiam] ad fecundandum eam. [producit etiã in montibus fenum] vt ſit in cibum animalium ⁊ pecorũ [⁊ herbã ſeruituti hominum]. i. iumentis que hominibus ſeruiũt et preſtant iuuamentũ. Unde ⁊ ſequitur. [Qui dat iumentis eſcam ipſorũ] prouidẽdo eis in vite neceſſarijs [et pullis coruorum] quos parentes in raꝫ tenera etate non paſcunt [inuocantibus eum] et clamantibus pro deſiderio eſcarum per naturalem appetitum eis inditum. Pullos enim corvorum ſpeciali prouidentia deus nutrit quibus miro modo ab aere pabulum quadam aura delatum ad os peruenit quod biantes ſuſcipiunt et ſic nutriũtur: dicitur etiaꝫ ꝙ muſce ⁊ hmõi nutu diuino circa ora eorum volitant quas de facili capiunt et ſic viuũt. Uel potiꝰ myſtice ſic accipe [Qui operit celum nubibus] i. ſacram ſcripturam et lucem ſue ſapientie ſub obſcuritate verborum poſuit: et quaſi ſub figuris et ſacramentis contegit vt ad querendum incitet. Sacra enĩ ſcripture verba vileſcerent ſi mox vt leguntur omnibus parerent. Sed ipſe poſtmodũ predicatores ſctõs ordinauit qui eandem obſcuritatẽ exponẽdo detegerunt: atqꝫ per doctrinam tanꝙ per quandaꝫ pluuiaꝫ terrena ⁊ infirma corda rigarent. vnde ſubdit ⁊ inde [parat terre] i. eccleſie ſue ſancte ⁊ auditoribꝰ [pluuiã] i. doctrinã ſpũalẽ. ad hoc eñ obſcura quedaꝫ voluit eſſe in ſcripturis vt ſerui dei haberent quid interpretando in aures ⁊ corda hoim influerent. Et quid agat pluuia ſubiungit

9 Qui † producit in mõtibus fœnum & her

† exoriri facit.

bam; ſeruituti hominũ.

¶ [Qui pducit] .i. naſci facit non tm̃ i terra humili ſed etiam [in mõtibus] .i. in excelſis ſeculi ꝛ magna dignitate preditis [fenũ] ꝛ fructu in temporalẽ quẽ metant ſeminãtes ſpũalia. non eſt mirũ ſi terra humilis attulit fructum ſcꝫ vidua que duo minuta miſit in gazophilaciũ: ſed hoc fuit mirabiliꝰ ꝙ mons attulit fenum ſcꝫ zacheus ille princeps publicanorum. Quãto enĩ quis in hoc ſeculo maior eſt tãto plus amat diuitias ꝛ tanto magis durus ꝛ ſterilis eſt. Omnia autem iſta que eccleſie ad neceſſitatẽ deo ſeruiẽtium dãtur a diuitibus fenũ ſunt. Carnalia enim ſunt ꝛ ad tempus apparentia: ꝛ ſubiungit quibus producit. d. [ꝛ herbã] ſcilꝫ ipũ fenũ [ſeruituti hominũ] .i. predicatoribus qui ſeruiunt hominibus: per ſeruitutẽ enim hoĩm intelligitur officiũ predicatorũ: debent ergo ſancti viri ab eis corporalia ſtipendia percipere quibus ipſi ſtudent ſpiritualia ſeminare.

10 † Qui dat † iumentis eſcam ipſorũ: & pullis coruorum † inuocantibus eum. † et. † pecoribus. † ad inuocantem.

¶ [Qui] etiã [dat iumentis] vł pecoribus id eſt ſimplicibus eccleſie. ſ. gregibus dñi [eſcam ipoꝝ] .i. diuini verbi pabulũ: qꝛ eos paſcit deꝰ per homines q̃ accipiũt fenũ .i. per predicatores qꝛ largiunt eis ſpũalia a quibus metũt carnalia: Magna aũt ſpes tribuit peccõribus cũ ſubinfert [ꝛ] dat eſcã ꝛ corporalẽ ꝛ ſpũalẽ [pullis coruorũ] .i. filijs pecõrũ denigratoꝝ peccatis qui idolis et demonibus ſeruiebãt [inuocãtibus eũ] ꝛ ad eius miam recurrentibꝰ. Nõ ſolũ enĩ pdicatores ꝛ iuſtos paſcit largitas diuina: ſed etiã indignos ꝛ peccatores tm̃ inuocarẽ deũ ne differãt. Scriptũ eſt enĩ. Prope eſt dñs oĩbus inuocãtibus eũ in veritate. cum ait oĩbus neminem excludit. Inuocent ergo filij coruorũ non deſperent: quia a peccatoribus patribus deſcẽderunt quia in idolatria errauerunt: larga eſt diuina mia: parata eſt etiã pccõres ſuſcipere ſi ipſi non deſiſtant humiliter inuocare. Nam tantũ ſuperbis reſiſtit deus humilibus vero dat gratiam. vnde ꝛ ſubditur. Ps. cxliiij.

11 Non in † fortitudine equi uolũtatẽ habebit: nec in † tibijs uiri † beneplacitum erit ei. † poteſtatu. † tabernaculis. † bñſenciet.

¶ [Non in fortitudine] vel in potẽtatu [equi] id eſt in ſuperbia contumaciũ: per equũ enĩ ſuperbia intelligitur: quia in equo altior incedit homo: ꝛ ceruix eius vere idicat cõtumaciam [voluntatẽ habebit] .i. placitũ collocabit. i. non placet ſibi [nec in tibijs viri] id eſt in incõpoſito habitu ꝛ inceſſu audacis ꝛ preſumptuoſi per virũ enim audax preſumptio notatur: ꝛ in tibijs inceſſus incõpoſitus [beneplacitũ erit ei] minus dicit ſcilicet ꝙ non placent ꝛ plus intelligit ſcilicet ꝙ diſplicent. Non ergo ſe extollant homines in ſuis dignitatibus: non preſumãt de ſuis honoribus. non enim in ſupbia nec in preſumptione delectatur deus. In illis ergo non eſt beneplacitum deo: ſed

12 † Beneplacitum eſt domino ſuper timentes eum: & in eis qui ſperãt ſuper miſericordia eius. † bñ ſentiet dominꝰ ſ timẽtes hꝰ eũ. ꝛ i hs q̃ ſperant in mia eius

¶ [Bñplacitũ eſt dño ſup timẽtes eũ] [illegible]

confidunt de virtute ſua ſed diuina
[et in eis qui ſperant ſuper miſeri
cordia eius]quia non preſumūt de
ſua iuſtitia ſed de dei mia:nec con-
fidunt de meritis ſed de gratia.q.
d.beneplacitum eſt dño in his qui
timent ⁊ ſperant.Timori ſpem cō
iungit quia timor ſine ſpe venie nō
valet:nam timor ſine ſpe non me-
ritum ſed penam habet.Ergo ſic ti
me dñm vt ſperes in miſericordia
eius:⁊ ab ipſo ad ipſum fugias.vis
fugere ab irato fuge ad placatum.
Confitere ptā tua:time quia iu-
ſtus eſt:ſed noli deſperare quia mi
ſericors eſt placabis eum ſi ſperes
in miſericordia eius:atqꝫ de cetero
ita peccare caueas vt de preteritis
depreceris vt tibi dimittat. Orō.

Edificator celeſtis hieruſa-
lē deus qui multitudinē
ſtellarū ⁊ concludis nūero
⁊ noīatim ſingulas vocas:ſana ꝗs
cōtritos corde:diſperſos cōgrega:
atqꝫ nos innumerabili ſapientia
tua locupleta. Per dominum.

Pſalmus de inuitatio-
ne eccleſie triumphan-
tis ad laudē diuinā:pro
pter plura beneficia mi
ſericorditer ſibi collata.

Pſalmus.C X L V I I.

Ecclesie lauda. 1 Lauda Hie
ruſalē domi-
num: lauda
Deū tuū Syō.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid.
¶ Titul⁹ alla aggei ⁊ zacharie.Et
eſt ſenſus:hic ē alla.i.laus dei laus
dico aggei ⁊ zacharie de repatione
celeſtis hieruſalē quā illi ōdīxerūt et
ppterea deū laudauerūt.Iſti enī
pphete ī captiuitate babylonie p

phetauerūt repationē terrene hie
ruſalē in qua intellexerūt ſpūales
reſtaurationē celeſtis hierlm:⁊ p
ea dñm laudauerūt ⁊ ppheta dd p
eadē hic deū laudat ſicut illi pphe
te ſub figura laudauerūt laudatio
enī illoꝝ prefigurabat iſtā.Et facit
iſte pſalmus in nobis amorē future
hieruſalem quā multiplicit cō
mēdat vt ſuſpirem⁹ ei ⁊ ad illā ve
nire deſideremus.¶ Materia:in-
uitatio eccleſie triūphātis ad laudē
diuinā propter bñficia diuerſa ſibi
collata.¶ Intentio:inducere ⁊ mo
nere fideles ad laudem ⁊ hic pura
mente conuerſari atqꝫ digne deo
in hac peregrinatione militare et
cōtinue ad celeſtē hieruſalē ⁊ ſyon
cū deſiderio ad eā veniendi.ſuſpi-
rare.¶ Sententia in generali:pro-
pheta in iſto pſalmo alloquit hie-
ruſalem ⁊ ſyon ſupernā ſcꝫ trium
phantem eccleſiā:vt quia ſecura iā
reddita in ciuibus ſuis eſt/deū ma-
gna exultatione collaudet:enume
ratqꝫ que ſit a populo ſuo fideli tem
pore noue legis ac veteris pi⁹ mi-
ſerator indulſerit.¶ Sñia in ſpe-
ciali:in captiuitate ergo huius ſe-
culi adhuc cōſtitutus propheta vi
dens beatū populum eterne hieru
ſalem quaſi coniungēs cor ei dicit
[Lauda]o[hieruſalem]celeſtis iā
ſecura[dominum]rectorē tuū.hoc
enim ſolum eſt continuum nego-
cium tuum.hoc ideo dicit prophe-
ta vt nos modo exultemus in ſpe
⁊ deſideremus ipſam qui audimus
eam ſic ructantem dei laudem ⁊ re
petit[lauda deum tuum]o[ſyon]
celeſtis.eadem enim eſt hieruſalem
⁊ ſyon:nam hieruſalē interpreta-
tur viſio pacis.ſyon ſpeculatio vel
contemplatio.⁊ viſio pacis eſt con
templatio chriſti qui eſt pax no-
ſtra:⁊ ponitur hic continens pro
contento.q.d.o habitatores hie-
ruſalem ⁊ ſyō laudate dominū deū

veſtrũ. Et ſubdit cauſas laudis.

2 Quoniã † cõfortauit
†cõfirmauit ſeras portarũ tuarũ: be-
vectes nedixit † filiis tuis in te.
†filios
tuos.

ℭ [Quõ cõfortauit] id eſt confirmauit
nõ eñi poſuit hoc qḋ futurũ ẽ cũ
cid? quaſi iã tranſactũ ſit. ſolẽt eñi
pphete futura ita eẽ cognita quẽ
admodũ preterita [ſeras] vl vectes
& clauſuras [portarũ tuarũ] vectiũ
cõfirmatio nõ ſit niſi clauſae portae p
hoc ḡ notat clauſã eẽ ianuã admiſ
ſis prudẽtibus & excluſis fatuis
virginib? & ideo ſecure tẽc laudat
qꝛ nemo exit vnde doleat: nemo in
trat quẽ timeat: qꝛ nõ exit inde
amic? nec intrat illuc inimicus. et
[benedixit] dãdo multiplicia bõa
eterna [filiis tuis] ſcꝫ beatis [i te]
exiſtẽtib? quos olim peperiſti. qui
iam quieſcunt in te nec foris pere
grinatur: benedixit inqꝫ ille

3 Qui poſuit fines tu-
†ſati- os pacem: & adipe fru
ans menti † ſatiat te.

ℭ [Qui poſuit fines tuos pacem]
perfecta vt ex nulla pte poſſis cõ
cuti & turbari. quicqḋ eñi in te eſt
pace fruitur: hierlm quippe viſio
pacis eſt. Et in pace illa eſt ſaturi
tas & nulla indigẽtia. vñ ſubdit
[& adipe] i. medulla [frumẽti] i.
pane qui de celo deſcẽdit & intima
dulcedine ieſu xbi q dicit ſeipſum
granũ frumẽti [ſatiat te] pleniſſi-
me. Per adipẽ intelligim? diuini
tatẽ cui? cõtẽplatiõe ſatiabimur
qñ amoto cortice. Carne eñi clau-
ſus in mũdo ſola fide cognit? eſt:
tũc autẽ videbim? ſicuti eſt & illa
ps. xv ercipit perfecta ſaturitas. Vñ alibi
Satiabor cũ apparuerit glia tua
ſ pdicta erũt ibi ſꝫ iteri i pegrina
tiõe hac dabit nobis iſta qꝛ ipſe eſt

4 Qui emittit † eloqui †xbũ
um ſuũ terrae: † ueloci †vſqꝫ ſ
ter currit † ſermo eius. velocitatem.
†xbũ.

ℭ [Qui emittit eloquium ſuũ ter
re] ſcꝫ quando xbũ in carne miſit
mũdo vt i terre cognoſceret: q eñi
olim locutus eſt patrib? i pphetis
nouiſſime locut? eſt nobis in filio.
Vel [emittit eloquiũ ſuum terre]
i. verbum euãgelicum qḋ precepit
publicari p orbẽ terrarũ [velocite
currit ſermo] i. verbũ [ei?] qꝛ xpo
vel ſermo xpi cito impleuit mũdũ
cogitatione veritatis. Vel qꝛ dei
ſapientia nõ ceſſat oẽs admonere
& ſermo dei velox ad oẽs venit oi-
b? ſe offert: oẽs admõet & neſciẽ
tib? occurrit vel qꝛ velociter iplet
quod dicit & pcipit ac ſi verbũ ei?
curreret. deinde oſtendit quis ſit
huius verbi effectus. ℞.

5 † Qui dat niuem † ſi †non
cut lanam: nebulam † ſi habs q
cut cinerem ſpargit. †velut
†velut

ℭ [Qui dat niuem] i. pctõres pec
cantes ex fragilitate & ad modum
niuis frigidũ a charitate nõ calẽ
tem [ſicut lanã] i. ad modum lane
calidũ facturus ide veſtẽ qꝛ pctõ-
res frigidos p culpã reddit callu-
dos p grãm: et de eis fecit veſtẽ
chriſti ſine macula et ruga [et ne-
bulam] id eſt nebuloſum et obſcu-
rum peccantem ſcilicet per igno-
rantiã [ſicut cinerẽ ſpargit] i. ſicut
ſte penitentẽ facit qui ſe i cinere
et puluere humiliat. Cinis eñi ad †qui
humilitatẽ & penitentiã ptinet qꝛ emitti-
cinis & ciliciũ ſũt arma penitẽtiũ. tit.

9 † Mittit criſtallum †velut
ſuam † ſicut buccellas: fruſta
† ante faciem frigoris panis.
eius quis † ſuſtinebit? in
†ſubſi
ſter

¶ [Mittit criſtallū ſuū] que dicit̄ eſſe glacies diu indurata vt reſolui nō poſſit.i.peccatores obſtinatū ꝛ in malicia ↄgelatū[ſicut buccellas].i.fruſta panis vt incorporetur eccleſie ac incorporet illos ꝛ ab eis incorporēt̄ eoſq; verbo ꝛ exemplo paſcat quaſi panis ꝛ reficiat. Talis criſtallꝰ fuit paulꝰ.matheus. Augꝰ.ꝛ plures hmōi. Ecce q̄dā ſunt nix nebula ꝛ criſtallꝰ.et hec deꝰ ſoluit ſꝫ niſi ſoluat[q̄s ſuſtinebit:][vel ſubſiſtet[añ faciem] ꝛ p̄ñtiā[frigoris][vitiorū ꝛ obſtinationis.frigoris dico[eiꝰ].ſ.dei nō q2 illō faciat ſꝫ q2 fieri ſinit.ſ.peccōrem deſerendō.q.d.ſi non vocat peccōrē:ſi nō aperit ſenſum:ſi nō infundit gratiā ſolui nō poteſt etiā ſi velit.ſed noli deſperare:liberat enim gratia dei per ieſum chriſtū dñm noſtrum. Unde ſequitur.

7 Emittet uerbum ſuū † & liquefaciet ea: † flabit ſpiritus eius & † fluent aquæ.

Marginal gloss: mittet / faciet / ſpirabit. / fluet.

¶ [Emittet].i.extra mittet dñs pater[verbū ſuū][id eſt filium carne aſſumpta.ꝛ per hoc[liquefaciet ea][ſcꝫ niuem nebulā ꝛ criſtallum verbo nāq; dei veniente nec frigꝰ nec obſcuritas nec duritia poteſt deſperare.aduentus enī xp̄i oīa ſupradicta ſoluit ꝛ ſoluta ſp̄ūalis bñficij fluenta alijs infundunt vnde ſubdit [flabit ſpiritus eius][ſicut calidus auſter ſcꝫ ſpiritusſanctus in huiuſmōi corda infundendo grāꝫ vt frigꝰ ꝛ caligo expellat̄.ꝛ quod ante durū erat molle fiat[ꝛ fluēt aque].ſ.fluenta doctrine ꝛ gratie vt inde bibant alij. Uel [emittet verbū][predicationis ꝛ flante ſpū [liquefaciet] ꝛ diſſoluet[ea] q̄ ſūt ↄgelata[ꝛ fluēt aque][lachrymarū reſolutio cordibꝰ ↄgelatis. Ita vt dictū eſt myſtice hec p̄dicta ſane accipiūtur. Ad literam vero manifeſta ſunt.q2 ſpargit deus niuem q̄ſi lanā/nebulā vt cinerē criſtallū facit vt fruſta candidi panis q̄ magna dei mōſtrāt opa:ſed aliud innuūt myſtice intellecta.eius inqnam ſpiritus flabit.

8 † Qui annūciat uerbū ſuū Iacob: iuſtitias & iudicia ſua Iſraël.

Marginal gloss: tanqꝫ ciās

¶ [Qui annūciat verbū ſuū][ſcꝫ incarnatū vel verbū euāgelicuꝫ [iacob][minori ſcꝫ populo.i.chriſtiano p iacob ſignificato.ꝛ annūciat [iuſtitias ꝛ iudicia ſua].i.iuſta iudicia ſua[iſrael].i.pplo fideli deum p fidē vidēti.idē enī ſignificat p iacob ꝛ p iſrael ſcꝫ populꝰ fideliū cui annūciat iuſta ſua iudicia ſcꝫ ꝙ quicq̄d genꝰ humanū ꝑpeſſuꝫ eſt merito ꝑpeſſuꝫ eſt ſupbie ꝛ elationis in deū:ꝛ ꝙ nō tm̄ iniuſti/ſꝫ etiā iuſti ꝑ ſuo merito iuſto dei iudicio hic patiūtur:ꝛ ꝙ non ſuis meritis:ſcꝫ gratia dei liberantur. Uel[iuſtitias]quibus iuſtos gratis iuſtificat [ꝛ iudicia]quibꝰ ipenitētes flagellat.

Non fecit † taliter omni nationi: † & iudicia ſua nō manifeſtauit eis.

Marginal gloss: ſic vniuerſe gēti. / non / hꝫ ea.

¶ [Non fecit taliter oī nationi] vl' gēti ſicut pplo huic fideli ſpeciali ꝛ electo credēti ei[ꝛ iudicia ſua] p̄dicta[nō manifeſtauit eis][ſcꝫ alijs nationibꝰ:nō oī gēti nūciauit deꝰ ſꝫ ſoli nouiſſimo fideli populo in quo ſunt ꝛ gētes q̄ iā nō dn̄t dici gētes:ſꝫ pplꝰ vnꝰ in xp̄o. Oēs enī credentes i xp̄o ipi ſunt in corpore chriſti ꝛ ſunt de ſemine abrahe:ꝛ ſunt iiacob ꝛ i iſrael:vñ etiā grati magis eſſe debemꝰ rae

tione bonorũ beneficiorũ ſpecialiter nobis exhibitorum. Studeamus ergo ſpũaliter eſſe in iacob ſupplãtantes ⁊ eradicantes vitia:et carnales concupiſcentias:luctãtes et apprehẽdẽtes diuinã miam atq̃ eã firmiter retinẽtes vt mereamur eſſe iſrael id eſt deũ videntes:atq̃ ex eius beata viſione valeam⁹ iuſtitias et iudicia eius apprehendere. Uł ad literã p iacob ⁊ Iſrael iudeos accipit quib⁹ per ſeipm xps verbũ ſuũ annũciauit ac iuſtitias et iudicia ſua eis manifeſtauit qđ alijs nõ fecit:q: p ſe alijs non predicauit. Oratio.

Conforta domine portas eccleſie tue:et pone terminis eius pacẽ:eiq̃ adipem ſpiritualis tritici dignanter attribue. Per dominum.

¶ Sequẽti pſalmo quedã vtilia pmittit Auguſtin⁹ dicẽs. Meditatio vite preſentis noſtre i laude dei eſſe debet:quia exultatio ſempiterne future vite noſtre laus dei erit: ⁊ nemo poteſt idoneus fieri vite future qui non ſe ad illam modo exercuerit. Modo ergo laudamus deũ ſed et rogamus deum. laus noſtra letitiam habet:orõ gemitum. promiſſum eſt nobis aliquid quod nõdum habemus: et quia verax eſt qui promiſit in ſpe gaudemus:q: tamen nondum habemus in deſiderio gemimus. Laudamus modo in eccleſia omnes quando congregamur:cumquiſq̃ diſcedit ad propria quaſi ceſſat laudare dominum; non ceſſet bene viuere et ſemper laudat deum. Tunc deſinit laudare dñm quando a iuſtitia et ab eo quod illi placet/declinat. nam ſi a vita bona nunq̃ declinet lingua tacet: vita clamat:⁊ aures dei ſunt ad cor eius. Quomodo enim aures noſtre ad voces noſtras ſic aures dei ad cogitationes noſtras. Non poteſt autem fieri vt habeat mala facta qui hʒ bonas cogitationes. Tot⁹ ergo hõ laudet deũ cãt ⁊ vox cantet vita:cantẽt facta. Ecce iſte pſalmus diſtribuit vniuerſam creaturam laudantem deum et tanq̃ hortatur vt laudet:et quaſi inueniret tacentes laudem domini exhortatur vt ſurgant ⁊ laudent. ait eñi.

Augu.

Pſalmus de inuitatione omnium creaturarum ad laudandum Deum:quia ab ipſo omnia ſola uoluntate & precepto ſunt creata.

Pſal. CXLVIII.

Laudate dominum de celis: laudate eum in excelſis.

¶ Auctor pſalmi propheta dauid. ¶ Titulus allã aggei ⁊ zacharie. Et eſt ſenſus:hic eſt allã id eſt laus dei aggei ⁊ zacharie. i. pro futura liberatione, p qua p̃dicti prophete laudauerunt. Iſti enim prophete q̃ in babylonica captiuitate predixerũt liberationem terrene hierlm multum nos erigunt ad futuram liberationem celeſtis hieruſalem: quã ſub illa actuali intellexerũt ⁊ pro ea ſpiritualiter laudauerũt vt nos eoꝝ exemplo quaſi huius noſtre peregrinationis babylone cõtẽpta ſecuri p̃meditemur hic laudẽ quã in eternũ ſoluem⁹. ¶ Materia exhortatio creaturarũ oĩm ad laudandum deum. ¶ Intentio monere ad perſoluendum laudem deo. ¶ Sententia in generali: propheta in iſto pſalmo inuitat omnes creaturas per paucarum com-

inuitationē ad diuinā laudem. Iſta autem inuitatio non eſt niſi quedam demonſtratio q omnis creatura ad deū laudādū ē creata. Vñ intellectuales creature vt angeli ⁊ hoīes laudant pſe: intellectu vero carentes laudant inquantum ex ſe ducunt in cognitionē dei et p conſequens ipſius laudem. Et primo ad laudem dei hortaꝛ celeſtia: deinde terreſtria. ipſe enim fecit celū et terrā et in celeſtibus ⁊ in terreſtribus continentur omnia. ¶ Omnia in ſpeciali: pphеta ergo angelis deū laudātibus congratulās ait. [Laudate dñm de celis] .i. o vos creature ⁊ ſubſtantie celeſtes que eſtis de celis ⁊ habitatis in eis ſcilꝫ angeli qui in celo empireo facti eſtis. Non precipit vel monet angelos hoc facere ſed aggratulatur eis hoc facientibus: quia placet ſibi qd faciūt ⁊ leuato corde cum illis eſt in ſpe ſicut aliquibus bene operātib⁹ applaudentes dicimus facite facite. Sed q: nō omnes in loco originis remanſerūt addit [laudate eum] q eſtis [in excelſis] .i. in eminentia veſtre beatitudinis vbi per gratiam perſtitiſtis. Deinde magis ſpecialiter exprimit et ſe exponit

2 Laudate eum omnes angeli eius: laudate eum omnes virtutes eius.

¶ [Laudate eū omnes angeli ei⁹] id eſt nuncij diuine voluntatis ad annunciandū eam a deo deputati ⁊ eoſdem ſub alio nomine exhortās dicit [laudate eum omnes virtutes] ⁊ exercitus [eius] id eſt ipſi angeli ad exercēdas operationes mirabiles cōſtituti. Virtutes quādoqꝫ pro vno ordine ponitur ſꝫ hic gñale nomen eſt omniū celeſtiū ſpirituū q etiā angeli dicūtur vt in miniſteriū mittūtur. Nuncij ſꝫ de inuiſibilibus egit: a quibus tanqꝫ a dignioribus incepit. deinde tranſit ad viſibilia que min⁹ ſunt digna dicēs.

3 Laudate eum ſol & luna: laudate eum omnes ſtelle & lumen.

¶ [Laudate eum ſol] ſcꝫ luminare maius [et luna] luminare minus [laudate eū oīa ſtelle] ſcilicet luminaria minora in apparētia. Sol et luna et ſtelle deum laudant in eo q a ſuo officio et ſeruitio nō recedant. ſeruitium enim ipſoꝝ laus dei eſt [⁊ lumen] id eſt effectus corporum luminoſorum. q.d. illa laudent non ſolum in ſe ſed etiam in effectu vel per lumē generaliter accipit oē qd lucet ⁊ omnia lumē habētia que dinumerari nō poſſunt.

4 Laudate eum celi celorum: & aque omnes que ſuper celos ſunt laudent nomen domini. Dan. iij.

¶ [Laudate eum celi celorum] pluraliter dicit: q: plures ſunt celi: ſcꝫ aereum: ſidereum: criſtallinum: empireum. Vel [celi celorum] id eſt celum empireum vbi eſt manſio beatorum. Et quia manſiones ibi ſunt multe / ideo hic dicitur celi in plurali ⁊ celum celorum: quia eſt ſuper omnes celos alios [⁊ aque que ſuper celos] ſcilicet aereos [ſunt] ſcilicet in nubibus que diuiſe ſunt ab his que ſunt ſub firmamento. Vel celum criſtallinum quod dicitur aqueum: nō propter naturā aque ſed perſpicuum eſt vt aqua ſicut celum empireum dicitur a pir quod eſt ignis non q ſit igneum natura ſed quia lucidū eſt vt ignis. Aquas que ſuper celos ſunt ideo deus ibi creauit vt earum frigiditate temperetur feruor generatus ex motu firmamenti ne inferiora deſtruantur. Unde dicit Beda. quod gla-

Empireū vñ dicatur

Beda

ciali ſoliditate in more criſtalli ſuper firmamentum aque ſunt ſuſpenſe:et dicte ſunt celum criſtallinum propter ſimilitudinē cū aqua in dyaphanitate.quia[laudent nomē domini]ratiōe creationis ſue.hec per ſe deū nō laudant ſed ſunt nobis materia laudandi deū perſtrinxit ⁊ concluſit celeſtia deū laudantia ⁊ ſubiūgit quare illum laudeꝫ dicens

5 † Quia ipſe dixit & facta ſunt:ipſe mandauit & create ſunt. ſaſti

℄[Quia ipſe]dñs[dixit].i.voluit. ſuū enim dicere eſt velle[et facta ſunt]p verbū ſuū ꝓut voluit[ipſe mandauit]verbo ſuo.i.pcepit fieri[et create ſunt]de nihilo.q.d.merito hec omnia laudant deū q̄ fecit ea:qꝛ ſola voluntate ⁊ pcepto creauit oīa.Nulla virtus maior:nulla locus ſublimior:dei iuſſiſſe feciſſe eſt:vna natura iubet ⁊ facit.deus iubet/de⁹ facit:per verbum.i.per chriſtū iſta create ſunt.nemo enim dicat:nemo mandat.Et

6 Statuit ea in ſeculū & in ſeculū ſeculi:præceptum poſuit & non præteribit.

℄[Statuit].i.ſtabiliter ordinauit ea ſcꝫ angelos virtutes omnes:omnia celeſtia.omnia ſuperiora:ciuitatem ſupernam bonam ſanctā beatam in locis ſuis ⁊ ordinibus.[in ſeculum ⁊ in ſeculum ſeculi].i.in eternū manſura:ſaltē ſm ſubſtātiā:quia etſi preteribit huius mundi figura non tamē ſubſtātia[precepeptum poſuit].i.legem ⁊ cōditionē ac ordinē intrāſgreſſibilē eis īpoſuit vt ei obediant eum laudent. hoc enim eſt [illegible] eorū ſemp laudare dñm[⁊ nō preteribit].qn fiat ſed fixum ⁊ permanēs erit.laudēt eū oia vel in ſe vel in aliis.Grandis hominis honor ⁊ grandis infelicitas.Aſtra et elemēta homini ſeruiunt ⁊ ipſe creatorē ſuū ignorat:Totus mundus deo obedit:et preceptum dei meminit:⁊ homo ſolus non meminit:O felix hominū genus.Deinde poſtq̄ dixit de laudibus celeſtium cōuertit ſe ad terrenaꝫ et ait

7 Laudate dominum de terra:dracones & omnes abyſſi.

℄[Laudate dñm]o vos creature que eſtis[de terra]vel in terra . in quo hortat nos vt conſideratione eorū que ſunt in terra laudemus deū que cōſiderata aperiūt dei laudem ſcꝫ[dracones]qui in cauernis terre circa aquas manent:et procedētes de ſpelūcis in aere ferūtur ⁊ aer p eos cōcitatur:quibus non ſunt maiora animātia ſup terrā.⁊ ideo ab eis cepit.Per dracones ēt cethe grandia q̄ in abyſſis aquaꝝ habitāt intelligūtur[⁊ omēs abyſſi].i.pfunditates aquarū que latent in viſceribꝰ terre ⁊ maris oīs ⁊ per hoc notat elementum aque.

8 Ignis,grando,nix,glacies,ſpiritus † procellarum : quę faciunt verbum eius. tēpeſtatio.

℄[Ignis]⁊ p hoc notat elemētū ignis.[grādo]q̄ fit i ſupiori pte aeris[nix]i media[glacies]i īferiori [ſpiritꝰ pcellarū].i.ventus tēpeſtatū q̄ pcellas facit in mari/laudent nomē domini ⁊ p iſta quatuor tāgitur elemētū aeris[q̄ faciūt verbū eiꝰ].i.obediūt ſermoni ⁊ precepto [illegible] faciendo id ad quod

13 Confeſſio eius † ſuper cælum & terram:& exaltauit cornu populi ſui.

† i celo ꝛ i terra.

¶ [Cõfeſſio ei⁹] .i. laus q̄ ſibi debeť eſt [ſuper celũ ꝛ terram] om̄ia celeſtia ꝛ terrena ſuperãs.i. plus q̄ celeſtis ꝛ terrena creatura exprimere poſſit:q: oẽm creaturã trãſcẽdit. Uel [confeſſio] laudis [eius] eſt [ſuper celũ et terram] .i. illũ oia ſupiora accepta p celum: ꝛ omnia inferiora accepta p terrã ꝯſitẽtur vel in ſe vel in alijs: quia attẽdentes ea laudant eũ:ꝛ de celeſtibus ꝛ terrenis. Laudent ergo eũ etiã. Uideo q: [ꝛ exaltauit cornu] .i. ſublimitatem et dignitatẽ ſeu poteſtatem [populi ſui] ſcꝫ chriſtiani. Modo enim cornu populi ſui humile eſt in trituris et tribulationibus: tunc vero exaltabiť qñ ad iudiciũ venerit ipſe dñs. Ergo modo fit

14 Hymnus omnibus ſanctis eius: † filijs Iſraël † populo † appropinquanti ſibi.

† filij ppli. † appropinquantes.

¶ [Hymn⁹] .i. laus dei cũ cantico [oib⁹ ſanctis ei⁹] .i. firmis p ſpem [filijs iſrael] ſcꝫ videntibus deum p fidẽ. hi ſunt ſancti quibus dꝫ eẽ hymn⁹ [populo appropinquãti ſibi] per charitatẽ hi ſunt filij iſrael iſtis mõ cõpetit hymn⁹ ad rp̄a q̄b⁹ ꝛ in fine erit hymn⁹ perpetuus q: iſti digni laudent deum in preſenti: ꝛ ſempiterne laudabunt in futuro hymnus eſt laus dei cũ cantico:ꝛ hꝫ hec tria.ſ. canticũ ꝛ laudem et dei: quorum ſi vnum deſit hymnus non eſt. hunc ergo modo accipiant et dicant ſancti in fine eternum hymnum accepturi. Unde dicitur in ſecula ſeculorum laudabunt te.

Oratio.

Excelſorum ediũ ſupereminens excelſa poteſtas de⁹. concede famulis tuis vt ſicut cuncta que circuimus te iubẽte creata ſunt:ita que precipis te cuſtode ſeruentur. Per dominum.

Pſalmus de exhortatione omnium fideliũ ad laudandum Deum: & in uoce & in intellectu:id eſt corde & in bono opere.

Pſalmus. CXLIX.

1 Cantate domino canticum nouum: laus eius in eccleſia ſanctorum.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titul⁹ alla. poſt oẽs enĩ creaturas quas i ꝑcedẽti pſalmo monuit laudare deũ hic inuitat ad nouũ cãticũ p nouitate incarnationis et laudare deũ p ſpũalib⁹ bñ ficijs. ¶ Materia: inuitatio fideliũ ad nouũ cãticũ: ac iuſtitia exercẽda i malos iuſto dei iudicio: ꝛ ſanctorũ exaltatio. ¶ Intẽtio: monere ad laudãdũ deũ: ꝛ i voce ꝛ intellectu ꝛ i ope bono. ¶ Omnia in gñali ꝓpheta i iſto pſalmo inuitat oẽs fideles ad cãtãdũ dño cãticũ nouũ p nouitate qua de veterib⁹ facti ſũt noui:ꝛ p victoria pfecta quã i ſcõ aduẽtu xp̄i ad iudiciũ ſunt habituri q: tunc ſancti cũ chriſto regnabũt in eternũ:ꝛ oppreſſores eoꝝ detrudẽtur in infernũ:ꝛ hoc ceder i om̄ gnẽrũ gloꝛie electorum. ¶ Sentẽtia in ſpeciali. Exhortãs itaq; fideles ad cãtãdũ ait. [Cantate] vos ſ

fideles ⁊ nou⁹ pplo [dño]. i. ad hono
rem domini [canticum nouum] de
nouitate recreation. ꝯ de myſterio
redemptionis: de promiſſione eter
ne hereditatis: ⁊ cū exultatiōe pre
dicate mandatū nouum. Qui vult
cantare hoc canticum diligat eter
na vt fiat nou⁹. vetus enim homo
canticum vetus ⁊ veteris teſtamē
ti cantat de terrenis. nouus autē
homo canticum nouum et noui te
ſtamenti cantat de ſpiritualibus.
hoc canticum eſt pacis: charitatis
⁊ vnitatis. et ideo declarās vbi et
a quibus debet cantari hoc cāticū
ſubiungit [laus eius] et ei grata
eſt [in eccleſia ſanctorum]. i. in ſo
cietate catholicorum et congrega
tione fidelium. hec enim laus can
tanda eſt in eccleſia catholica et a
ſanctis qui ſunt iſrael. Unde ſub
dit.

2 Lætetur Iſraël in eo
qui fecit eum: & † filiæ
Syon exultent in rege
ſuo.

¶ [Letet] ſ. ſpe lȝ hic multa patiatˀ
[iſrael]. i. pplˀs hic vidēs deū p fi
dē: nō in auro neqȝ in argēto nec i
vanitatib⁹ huius mūdi. ſȝ [in eo q
fecit eū] nō ſolū primo ſȝ ⁊ ſcdo. ſ.
recreādo in opib⁹ bonis vt fiat iſrl.
ab ipſo eni ē letitia nr̄a q nos fecit
felices [⁊ filie ſyō] idē ꝙ iſrl. i. filie
eccl̄ie. ſ. aīe fideles deū p fidē ꝯtē
plātes [exultēt i rege ſuo] nō i ter
reno ſȝ celeſti: nō i mortali ſȝ eter
no. ſ. dño nr̄o ieſu xp̄o q eſt creator
⁊ recreator ac rex noſter: quia ipſe
fecit et refecit ac regit nos. Et

3 Laudent nomen eius
in choro: in tympano
& pſalterio pſallant ei.

¶ [Laudēt]. ſ. fideles [nomē ei⁹] i.
deū regē ſuū [i choro]. i. i ꝯcordia
fidei ac mor̄ bonor̄ ⁊ v̄tutū. Qȝ ſi
cat i choro cātātiū qſq voce diſcre
pauerit offendit auditū. ⁊ ꝑturbat
chor̄: ſic qūq̄s ē diſcors i ſocietate
ſctōr̄ ⁊ diſſonat ꝑturbatiōe prauo
rū mor̄ offendit dñs cū auditu. nō
ei plȝ deo i diſcordia laus vel ſacri
ficiū. [i tympano] vbi corī extēdi
tur. i. i carnis mortificatiōe. vitiis
ſe crucifigēdo [⁊ pſalterio]. i. ꝯple
tiōe celeſtiū ꝑ ꝯprox̄ ⁊ ſpūali opa
tiōe [pſallāt ei] vt nō ſola vox ſo
net ſȝ ⁊ man⁹ ꝯſonet ⁊ v̄bis facta
concordent. Talis enim modula
tio eſt deo acceptabilis vbi ē ꝯſonā
tia vocis ⁊ opis. ideo aūt pſallant.

4 † Quia beneplacitū
eſt domino in populo
ſuo: & exaltabit man
ſuetos in ſalutem.

¶ [Qȝ bñplacitū ē] ⁊ ꝯplacet nō
[dño i pplˀo ſuo] ſpālr ab eo electo
q olim dixerat. Penitet me feciſſe
hoīez. venit ei ꝓpitio mori: peccā di
mittere: vitam eternam ꝓmitt
tere auerſum conuertere. pugnan
tē adiuuare: vincēte coronare [⁊ nō
[exaltabit] i iudicio manſuetos] ⁊
hūiles patiēter oppſſiōes pro deo
ſuſtinētes [i ſalutē] eternā: ſȝ ſup
bos hūiliabit i morte eternā. Oīs
eī q ſe exaltat hūiliabit: ⁊ q ſe hūi
liat exaltabitur. In futuro itaqȝ nūc
exaltabit manſuetos. et ideo

5 Exultabunt ſancti in
gloria: lætabuntur in cu
bilibus ſuis.

¶ [Exultabūt] hic [ſcti] [glīa]. i. ſte
ſtimōnis hoc ꝯſcie: q: hec ē glīa nr̄a
Uel i glīa] bonor̄ operū. q: glīa eſt
bonor̄ actuū freqns laudatio. Eſt
glorie multo: ū eſt populāris ter

Gloria ſtultorum q̄d eſt. tenia et trāſitoria: quia omnis glo-
ria carnis q̄ſi flos feni. de qua glo-
ria [letabunt] nō in applauſu et fa
uore populari: nō in diuitijs et de-
litijs: non in ſpectaculis et fabu-
lis ſed [in cubilibus ſuis] i. in con
ſcientijs et in cordibus ſuis: q: o-
mnis gloria filie regis ab int⁹. Et
merito exultabunt quia habēt tā
bonum dominum qui dat peccan-
tib⁹ gratiā et imeritis vitā eternā.
Sz ne ſuperbiendo et ſibi placēdo
offendāt oculos dei q̄ iſta donauit.

6 Exultationes Dei in † gutture eorū: & † gladij ancipites in mani- bus eorum.

†faucibus †frameę bis acute.

¶ [Exultationes dei] nō ſui erunt [in gutture] vel faucibus [eorum] id eſt in ligua et voce. Sic enim le tant in cubilibus et gutture id eſt in corde et voce vt non ſibi tribuāt ꝙ boni ſunt: ſed deo a quo accepe- runt ꝙ ſunt et ſuperant id qđ nō- dum ſunt [et gladij ancipites] id eſt ex vtraq; parte vel bis acuti id eſt ſermo dei qui acutus eſt veteri et nouo teſtamento vnde ſumunt quod predicāt. Vel quia ſermo ipſe temporalia et eterna pmittit: erūt [in manibus] i. poteſtate [eorum] vt dicant vbi velint et cui velint. non timeant poteſtatem: non con temnant pauperem et cuilibet mi- niſtrent pro captu ſuo. Et hec

7 Ad † faciendam uin dictam in nationibus: † increpationes in po- pulis.

†faciēdas vindictas in gētibus. †obiurgationes.

¶ [Ad faciēdā vindictā in natiōi bus] i. ad hoc vt illo gladio bis acu to occidant peccatores vt ſic viuificē tur et nobis incorporētur qui nos ſibi pri⁹ incorpabāt. Sm illđ. Ego oc cidā et ego viuere faciā. Et ne putetur gladi⁹ ſanguinē fundēs determinat ſubdēs. i. ad faciēdas [incre patiōes in pplis] vl' obiurgatiōes et correctiōes. Accipe et tu gladiū bis acutū: icrepa aīm tuū. o. Qua- lis hō es q̄ mūdū diligis: et d' mit- tis cū a quo fact⁹ es: Qui terrena ꝯcupiſcis et celeſtia nō amas. Qui vitijs adheres et virtutes ꝯtēnis. Cum ceperit erubeſcere et cōpūgi feciſti vulnus: de gladio peruenit ad cor: mortuus eſt vt viuat. Et Deute xxxij. f.

8 † Ad alligandos re ges eorum in compedi bus: & nobiles eorum in † manicis ferreis.

†vt alligent. †vinculis.

¶ [Ad alligādos reges eorū in cō pedib⁹] i. in pceptis dei [et ad al ligādos [nobiles eoꝝ in manicis] vl' viculis [ferreis] i. dei mādatis q̄ dicunt vicula ferrea: q: ſunt inſo ſolubilia. His vinculis ligant re- ges et nobiles ſeculi ab infirmis et ꝯtēptibilibus mūdi q̄s elegit de⁹ vt ꝯfunderet fortia: et iſti ligāt no biles et potētes ne pgrediant ad illicita. Ferrea vincula ſunt q̄diu tim. Tamē erūt et aurea cū: q: per- fecta charitas foras mittit timo- rē. Initiū q̄dē ſapiētie timor dn̄i. Incipit ergo a vinculis ferreis et finitur ad torquē aurēā: incipit a timore et cōſummatur ad ſapien- tiam. Et ad hoc habent gladios. i. Jo. iiij.

9 Vt faciant in eis iudi- cium conſcriptū: gloria hęc eſt oībus ſc̄tis eius.

¶ [Vt faciant in eis iudicium cō- ſcriptum] id eſt a patribus ſanci- tum et decretum. hoc eſt vt ſic eos iudicēt quō in ſcripturis ſacris di- geſtū ē vt iniūgāt in eis legē pnīe ſm traditionē ſcripture. et ꝯcludit

[gloria hec eſt oib⁹ ſanctis ei⁹]ita ſcȝ vt dictū eſt ſcȝ ꝙ ꝑ totū mūdū hec agūt ſcti:qꝛ ſic gloriant̄.ſic exultant in faucib⁹.ſic letant̄ in cubilibus.ſic exultant in glia:ſic exaltant̄ in ſalutem:ſic cantant canticū nouū.ſic dīt alla corde/ore/ ⁊ vita.Uel[gloria hec eſt omibus ſanctis eius]i.qꝛ ita faciunt cōſequentur gloriā eternā:⁊ ita vixiſſe eſt cauſa glorificatiōis ſanctorū. Uel de futuro exponit̄ ſic.Exaltabit māſuetos.et tunc.[Exultabūt ſancti in glia]eterna nō trāſitoria [letabūtur in cubilib⁹ ſuis]in diuerſis māſionib⁹ in celo eis iuxta diuerſitatē meritorū aſſignatis.et tunc.[Exultationes dei].i.laudes dei vocales erunt[in gutture eoꝝ] i.in faucibus et ore.q.d.laudando in deo exultabunt:quia in corde ⁊ lingua deū laudabunt a quo eterna bōa habēt[⁊ gladij ancipites] i.ſententie iudicij de bonis ⁊ malis erunt[in manibus]i.in poteſtate[eorū]quia cum domino iudicabūt et hoc.[Ad faciendā vindictam in natiōibus/increpationes in populis].Ecce quanta gloria ⁊ gaudium ſanctorū tunc erit quādo pauperes qui hic deriſui erant poteſtatem vindicandi in ſupbos habebunt.Et qꝛ ab illa pena liberari nō poſſunt ideo ſubdit̄[Ad alligādos reges eorū in cōpedibus: ⁊ nobiles eoꝝ in manicis ferreis] i.in vinculis pedum ⁊ manuum. Sic ei tyrāni ligabunt̄ manib⁹ et pedibus in vinculis de quib⁹ non erit eis liberū exire amplius.[Ut faciant in eis iudiciū conſcriptum] i.ab angelis ⁊ oib⁹ ſanctis approbatum:vel in plurib⁹ ſcripture locis memoratū.Et ne putes hāc poteſtatē eē ſolis aplis addit.⁊[gloria hec]ſcȝ poteſtas iudicij[eſt]nō ſolū apoſtolis:ſed et[oib⁹ ſctis ei⁹] ſcȝ omnib⁹ perfectis qui pro chriſto cūa reliquerūt.vel talis executio iuſtitie diuine cedet in augmētum glorie electorum:quia vindicta malorum erit gloria ſanctorū. Letabitur enim iuſtus cū viderit vindictam. Oratio. Pſalmo lvij.

AUctor toti⁹ bonitatis de⁹ qui omnē māſuetudinem te humiliter ꝯſtrīgētē exaltas:pſta vt ſicut ſanctos exultare facis in glia ita preſentē eccliā cuſtodire digneris ab hui⁹ ſeculi delectationibus impollutā.Per do.

Pſalmus de inuitatione omnium beatorum ad laudandum Deum in ſeipſis iam glorificatis:pro gloria beatitudinis miſericorditer collata eis. Pſalmus. C L.

1 LAudate dominū in ſanctis eius: laudate eum in firmamento uirtutis eius.

¶ Auctor pſalmi ꝓpheta Dauid. ¶ Titulus huius pſalmi ſicut ſuperiorum eſt alla.i.laudate dominū.Inde eīn incipit.¶ Materia. laus dei in ſanctis iam glorificatis:⁊ beneficium glorificatiōis tāꝗ̄ cauſa laudis.¶ Intentio: monere fideles vt vehementi deſiderio anhelent peruenire ad locum glorie ſcȝ beatitudinis eterne vbi iugiter ſine fine valeant corde et ore deum laudare.¶ Oēs in generali.propheta quibus in principio libri huius recte conuerſationis formam oſtendit iam in illa celeſti hieruſalem receptis dicit in illis laudandum eſſe deum quia

oīa eis dedit. ¶ Sētētia in ſpecia li. propheta ergo in ſanctis iam glorificatis monet laudare deum. v. [Laudate] vos oēs beati ⁊ feli ces [dn̄m] ſcʒ deum trinum ⁊ vnū [in ſanctis eius] quos iam glorifi cauit id eſt pro eis ꝗ̄ ſctis ſuis ſcʒ vobis dedit [laudate eū in firma mento virtutis eius] quia firma uit eos virtute impaſſibilitatis et immortalitatis .i. pro eo ꝙ omni infirmitate ſublata firmamentū his eterne virtutis induxit ⁊ eos virtute ſua ita firmauit vt amplꝰ mori non poſſint.

2 Laudate eū in † vir-
tutibus eius: laudate eū
ſecundùm multitudinē
magnitudinis eius.

† potē-
tatibꝰ.

¶ [Laudate eū in virtutibꝰ eiꝰ] quia eos duplici virtute decorauit: id eſt pro eo ꝙ mortē conſumens immutabilis vite gloriam bis tri buit ⁊ ſecum in eternū regnare fe cit [laudate eū ſm multitudinē ma gnitudinis eiꝰ] .i. aſſidue ⁊ ſine fi ne ſicut nō eſt finis magnitudinis eius. Uel q: multos numero ⁊ ma gnos meritis eos fecit. ſeu quia multifario honore diſtinctos mā ſiones eis deputauit.

3 Laudate eum in ſo-
no tube: laudate eum in
pſalterio & cithara.

¶ [Laudate eum in ſono tube] .i. laudate eū vt regē qui vos in bel lo veſtro cōtra diabolum fortiter pugnare ⁊ vincere fecit. tuba eni terribilis vel in bello ſumitur/vl' in aduentu regum apparat [lau date in pſalterio] id eſt vt deū ſum mum qui vobis de celo legis man data implere preſtitit ⁊ vos ſum mos fecit. pſalteriū enim in laudi bus dei ſonat et a ſummo ſonum reddit [et in cithara] .i. vt ſponſum qui vos mortificatos carne viui ficauit: ⁊ ab imis liberauit. cithara eni ſponſo cātat: ⁊ neruis extenſis ab imo ſonat. Un̄ in tuba rex eſſe ſignificatur: in pſalterio deus: in cithara ſponſus.

4 Laudate eū in tympa
no & choro: laudate eū
in chordis & organo.

¶ [Laudate eū in tympano] .i. in carne mutata ⁊ incorruptibili nul lam terrene corruptionis īfirmita tē habēte: hoc eſt de icorruptione carnis: ⁊ pro eo ꝙ mortificatū cor pus ſit immortalitate donatum. tympanū enim fit de corio extenſo ſiccato ⁊ firmato [et in chordis] .i. in vocis cordiſqʒ concordia vel in ſocietate concordi ⁊ pacata. Cho rus enim eſt temperata et vnani mis vocū collatio: ⁊ q: vos choros angelicis ſociauit [laudate eum in chordis ⁊ organo] id ē in carne iā a corruptione libera cum concordi diuerſitate. hoc eſt de collata abſti nentia et propter cōſonantes quo dam differentias. ac pro eo ꝙ per ciborum abſtinentiam retortis viſ ceribus concupiſcentijſqʒ eiectis carnalibus digni inuenti eſtis re gno dei ad concinnendas laudes diuinas. Corde quippe caro ſunt ſed iam a corruptiōe liberate qui bus addit organum: non vt ſingu le per ſe ſonent ſed vt diuerſitate conſonent ſicut in organo fieri ſo let. Habebunt enim etiam tūc ſan cti differentias ſuas conſonantes et conſentientes ſicut fit ſuauiſſi mus cantus ex diuerſis quidem ſʒ nō inter ſe aduerſis ſonis. Stel la enim a ſtella differt in claritate ſic et reſurrectio mortuorum.

5 Laudate eum in cym-

balis bene ſonantibus: laudate eum in cymbalis iubilationis: omnis ſpiritus laudet dominũ.

❡[Laudate eum in cymbalis bene ſonantibus].i.in his qui ſe inuicem honorantes laudant deũ: ⁊ delectãt eo q̄ ſe inuicem honore preuenerunt. Cymbala enim inuicem ſe tangunt vt ſonent: et ideo in cymbalis laudare deum eſt dũ quiſq; honoratur a proximo non a ſeipſo inuicẽ ſe honorantes dãt laudem deo: vnde ne putes cymbala ſine anima hic intelligi ſubdit [laudare eum in cymbalis iubilationis]. Jubilatio enim eſt laus dei ineffabilis: que nõ niſi ab anima procedit. vnde bene addit [omnis ſpiritꝰ].i. omne quod ſpirat [laudet dominum] quia nihil habet vocem niſi quod ſpirat: et ideo idẽ eſt ac ſi diceret omne quod poteſt formare vocem laudet dominum id eſt in laudem dei vocẽ ſuã proferat. vl' ex intentione laudent dominum: ſi rationem participãt: vel dent materiam laudis alijs ſi ratione nõ participant. Quia eñ omnia ſpiritualiter intelligi vult apto fine concludit omnis ſpiritꝰ laudet dñm. Jn hoc ergo regno: nõ caro: nõ ſanguis: nõ corruptio ſed homo iam ſpiritalis totus effectus deum qui ſpiritus eſt ſpiritualiter laudare non deſinat. Uel dĩ propheta in iſto pſalmo inuitat ciues celeſtes ad laudem dei perpetuam pro gloria beatitudinis ipſis collata. Primo in generali conſequenter in ſpeciali. et primo pro gloria exhibita chriſto et eius matri. Secundo omnibus ſpiritibus angelicis. Tertio hominibus electis in diuerſis ſtatibus poſitis ſic incipiens.

Laudare deũ in cymbalis q̃d eſt.

Laudate dñm in ſctis eiꝰ: laudate eum in firmamẽto virtutis eius.

❡[Laudate] vos omnes glorie dei iam conformes [dñm] qui vos in eterna beatitudine collocauit [in ſanctis eius] id eſt pro gloria ſanctis ſuis ſcilicet vobis ipſis iã ſanctis et beatis collata [laudate eũ in firmamẽto] id eſt pro gloria collata firmamẽto [virtutis eius] ſcilicet Jeſu chriſto capiti qui eſt firmamentum et virtus dei in exequendo et perficiẽdo omnia: ⁊ matri eius virgini glorioſe que etiã firmamentum virtutis eius dicitur quia omnibus titubantibus in paſſione ipſa ſola perſtitit in fide dei virtute.

Laudate eum in virtutibꝰ eiꝰ: laudate eum ſm multitudinem magnitudinis eius.

❡[Laudate eũ in virtutibꝰ eiꝰ] id eſt pro gloria angelicis ſpiritibus data qui ſunt eius et creatione quo ad naturã: ⁊ cõfirmatione quo ad gratiam [laudate eum ſm multitudinem magnitudinis eiꝰ] id eſt pro gloria multa et magna collata patriarchis ⁊ prophetis in quibus relucet multitudo magnitudinis diuine bonitatis: quia eis ſecreta ſua reuelauit: promiſſiones fecit: et eas adimpleuit.

Laudate eum in ſono tube: laudate eum in pſalterio et cithara.

❡[Laudate eum in ſono tube].i. pro gloria apoſtolis collata qui fuerunt tube ſonantes fidem. ſcilicet per mundum predicantes [laudate eum in pſalterio].i. pro glĩa euangeliſtis collata qui de ſuperna ſcripſerunt gloria: ſicut pſalteriũ a ſuperiori reddit ſonum: ⁊ cithara id eſt pro gloria innocẽtibꝰ collata: cithara enim dulciter ſonat et nil dulcius ſonat q̃ꝫ vt innocenter quis viuat.

Laudate eũ in tympano ⁊ choro:

laudate eum in chordis ꝛ organo.
¶ [Laudate eum in tympano] .i.
pro gloria martyribus collata qui
ſicut tympanum in martyrio ſunt
extenſi ꝛ pellibus percuſſi: reſona-
bant laudem chriſti [ꝛ choro] .i. pro
gloria choro ſacrarum virginū col
lata. ipſarum enī eſt propriū duce-
re choros poſt agnum [laudate eū
in chordis] .i. pro gloria ſeris ꝓfeſſo
ribus collata: ipſi enī fuerūt chorde
per cōtēptū tpaliū graciles ꝑ car-
nis mortificationem extenſe: et ab
humore culparū deſiccate [et orga
no] .i. pro gloria doctoribus colla-
ta. ſicut enim ab organo diuerſi ſo
ni per diuerſas fiſtulas emittūtur
ꝛ melodia efficit̄ ac concordia: ſic a
doctoribus multe ſententie libro-
rum veteris ꝛ noui teſtamenti pro-
ferūtur vnam facientes cōcordiā
veritatis. Laudate eū in cymbalis
bene ſonantibus: laudate eum in
cymbalis iubilationis / omnis ſpi
ritus laudet dominum.
¶ [Laudate eum in cymbalis be-
ne ſonātibus] .i. pro gloria predica-
torū ſcȝ ore: ꝛ opere bene predican-
tium ꝛ ad cōuiuiū eternū vocātiū
[laudate eū in cymbalis iubilatio
nis] .i. pro gloria ſimiliter predica-
torū in letitia ꝛ deuotiōe cordis ad
uerſa patientiā et predicātiū [oīs
ſpūs] ſcȝ angelicus ꝛ humanus [lau
det dñm] qui non niſi ſpūaliter eſt
laudandus. ꝛ hoc vtriqȝ faciūt: qꝛ
ibi cōtinue deū laudant. ¶ Scdm
ſenſum literalē qui planus eſt po
nit hic ſeptē inſtrumenta quorum
vſus cōis erat in tēplo. ſ. tubam:
pſalteriū: citharā: tympanum: cho-
rū: organū: ꝛ cymbala. Qḋ autem
addit i chordis nō refert̄ ad ſpecia
le inſtrumētū: ſȝ gnāliter ad oīa in
ſtrumēta q̄ ꝑ cordas ſonāt. fuerūt
enī preter pſalterium et citharam
alia quedam inſtrumenta per cor-
das ſonantia quorum vſus com-
munis non erat: ꝛ hec ſub chordis
comprehendit. Predictorum aūt
ſeptem inſtrumentorū ſufficientia
ſic patet. Quia ſm Boetiū in prin-
cipio muſice ſue. Muſica inſtrumē- Boetiꝰ
talis: aut ſit neruorū tenſione: aut
ſpūs inſufflatione: aut rei concaue
percuſſione. Si neruorum tenſione
vl' redditur ſonus a ſuperiori: ꝛ ſic
eſt pſalterium: vel ab inferiori et
ſic eſt cithara. Si ſpiritus inſuffla
tione aut humano aut aliunde col
lecto. Si humano vel continuo et
ſic eſt tuba. vel interpolato ꝛ ſic eſt
chorus qui eſt pellis habens duas
cicutas: vnam per quam inſuffla-
tur: et aliam per quaȝ ſonum emit
tit. Si aliūde collecto ꝑ folles ꝛ ſic
ſūt organa. Que aūt ſonāt ꝑcuſſio
ne vl' ſonāt ꝑcuſſiōe pellis extenſe
ꝛ ſic eſt tympanū: vel eris cauati:
ꝛ ſic ſunt cymbala que inuiceȝ per
cuſſa acutum ſonum (qui etiaȝ tin
nitus dicitur) reddunt. Oro.

Armonie noſtre ſuauiſſi-
mus melos: qui noſtri pec
catoris modulamina nunc
fletibus: nunc gemitibus precipis
exerceri: preſta q̄s dñe vt dum illa
ſpirituali affectu concinimus perpe
tualibus choris inſerti te cum ſan
ctis omnibus collaudemus. Per
dominum.

Ter quinquagenos dauid canit
ordine pſalmos
Verſus bis mille ſexcentos ſex
capit ille.

Perge ludolfe foras: variaſqȝ fera
ris in vrbes
Doctorū placido ſuſcipiare ſinu
Ingrediare domos arcas penetra
lis cellas
Multa det hoſpitium bybliot
theca tibi.
Finis. Laus deo.
Amen

Frãciſci Petrarchæ Poëtæ laureati Pſalmi pœnitentiales elegantes & deuoti.

1

Heu mihi miſero: q2 iratũ aduerſus me cõſtitui redẽptorẽ meũ: et legẽ ſuã cõtumaciter neglexi. Iter rectũ ſpõte deſerui: ⁊ p inuia lõge lateq3 circũactus ſum. Aſpera qlibet ⁊ inacceſſa penetraui: ⁊ vbiq3 labor ⁊ anguſtie. Un9 aut alter ex gregib9 bruto2ũ: ⁊ inter luſtra ferarũ habitatio mea. In anxietatibus cũ voluptate verſatus ſum: ⁊ in ſentibus cubile meũ ſtraui. Et obdormiui in interitu: ⁊ ſperaui requiem in tormentis. Nũc ergo qd agã? quo me in tãtis periculis vertã? ſpes adoleſcẽtie mee corruerũt oẽs. Et fact9 ſum naufrago ſimillimus: q mercibus amiſſis nud9 enatat: iactat9 ventis ⁊ pelago. Elõgatus ſum a portu: ⁊ viã ſalutis nõ apprehẽdo ſed rapior ſiniſtrorſum. Uideo tenuiter quidẽ: ſed hinc mihi grauí9 duellũ q2 iraſcor mihimet: ⁊ anime mee ſum infeſtus. Iraſcor peccatis meis: ſed ingẽte miſeriarũ mole depreſſus ſum: nec eſt reſpirãdi loc9. Sepe fugam tẽtaui ⁊ vetuſtũ iugum excutere meditat9 ſum: ſed inheret oſſibus. O ſi tandẽ excidat a collo meo: excidet cõfeſtim ſi tu iuſſeris altiſſime. O ſi mihi ſic iraſcar: vt te diligam vel ſero. Sed multũ timeo: q2 libertas mea meis manibus labefacta eſt. Iuſte crucior, cõſenſi: labore torqueor digniſſimis. Quid mihi procuraui demens: catenã meã ipſe cõtexui ⁊ incidi volens inſidias mortis. Retia mihi diſpoſuit hoſtis quocũq3 ibam: et pedibus meis laqueos tetendit. Ego autẽ deſpexi ⁊ inceſſi ſecurus inter lubrica: ⁊ i peccatis meis mihi blanditus ſum. Credidi iuuẽtutis dexus oberrare: ⁊ ſecutus ſum quo me tulit impetus. Et dixi mecum quid ante medium de extremis cogitas? habet enim etas quelibet ſuos fines. Uidet iſta deus: ſ3 irridet: facilius erit ad veniã cõuerti poteris cum voles. Nunc cõſuetudo peſſima ſuum vẽdicat mãcipium: et inijcit manus fruſtra reluctanti. Quo fugiam non habeo: nam ⁊ ego vinctus ſum: ⁊ refugiũ meum longe eſt. Morior in peccatis meis: niſi auxilium mihi veniat ex alto. Non merui fateor ſed tu domine miſerere ⁊ extende manũ pereũti. Et memor promiſſionũ tuarum eripe me de faucibus inferni. Glo.

Inuocabo quem offendi nec timebo: reuocabo huc abieci nec erubeſcã ſpem perditã reſtituã: audebo rurſum ex his tenebris in celũ oculos attollere. Illic inhabitat redemptor meus: qui potens eſt ab inferis euellere. Et gelidis artubus ſpm̃ infundere: ⁊ extrahere iacentem de ſepulchro. Ego in me perij: ſ3 in illo mihi vita permanet: et ſalus in eternum. Ille imperat morti: ille vitã preſtat ⁊ reſtaurat: quis prohibet ſperare meliora? Audiant qui me terrificãt: peccatum meum grande nimis ſed miſeratio dñi immenſa eſt. Peccaui infelix mala peiorib9 accumulãs: ⁊ mihimet fui hoſtis acerrim9. Uerũ enimuero oẽs ſordes meas vna gutta vel tenuis ſa

eri ſanguinis abſterget. Attamen vnde mihi gemitus: frange ſaxum hoc domine: ⁊ fontes prorūpant ex adamāte duriſſimo. Fontes limpidi ſcaturiant: et deſcendāt in volutabꝛū vbi aſſidue trux aper immergitur. Et diluantur macule vetuſte ⁊ placere tibi poſſit habitaculū in me dum mihi diſplicet. Fiat mihi per noctem miſeriarum mearū recordatio: ⁊ per diem ſpes ſalutis appareat. Temperem leta cū triſtibus: ſed miſerationum tuarum nūq̄ obliuiſcar. Ex quantis me malis erueris: ⁊ vt animam meā nō deſerueris in periculis multis. Lugeam penitens de cōmiſſis: ad felicioꝛa ſuſpirē: de memetipſo metuam ſemper: de te nūq̄ deſperē. Fiat mihi calamus meus purgatoriū meū: ⁊ lectulus meus lachꝛymarum cōſcius mearū. Et in corpore meo doleam priuſq̄ preceps corruam in tartara. Miſerere dn̄e miſerere: et opus tuum ne deſtituas liberatoꝛ meus ⁊ ſpes mea vltima. Glo.

MIſerere dolorum meorū domine ſat ſuperq; volutatus ſum: et in ceno peccatorum meorū marcui miſer. Et qd reſtat amplius? afflictio tempus inutiliter abijt. ⁊ vitam in conſilijs expendi. Mors ante oculos meos adeſt: ⁊ domus nouiſſima ſepulchꝛum ⁊ ſtridoꝛ ac gemitus gehenne. Quādiu me deludet dies hodiernꝰ ſub expectatione craſtini/quando incipiam ad te reuerti. Siſte iā fluctus ac procellas animi: illumina conſilium cordis mei ⁊ metā laboribus impone. Qui intellectum dederas vt bene agerem: tribue volūtatem et in actum dirige: ne exprobꝛatione tui muneris confundar. Eripe me ſeruitio hoſtis tui: ⁊ ne inſultet in opus manuum tuarū pꝛohibe. q̄m alter qui pꝛohibeat nō ē. Libera me de ſupplicijs eternis: ſit mihi pars purgationis laboꝛ meꝰ: quo hic per ſingulos dies exerceoꝛ. Reliquum in hac vita et in his membꝛis exige priuſq̄ veniat tempus egeſtatis. Reduc me in vias tuas ante ſolis occaſum: adueſperaſcit enim ⁊ nox eſt amica pꝛedonibus. Coge me ad te ſi vocare parum eſt: denicq; vt libet: modo ne peream. Reſpice domine/vide/miſerere/ſuccurre: quoniam tu ſolus omnes miſerias meas noſti. Gloria patri.

REcoꝛdari libet munerū tuorum deus vt ſit mihi cōfuſio ante oculos ⁊ rubor in genis meis. Vix enim forte miſereberis vbi nō pꝛorſus oblitū videris oim que mihi tribuiſti largitoꝛ optime. Tu mihi celū ⁊ ſtellas (quid enim horū indigebas) tu mihi viciſſitudines temporum creaſti. Tu ſolem ⁊ lunam: tu dies noctesq;: tu lucem ac tenebꝛas diſcreuiſti. Aer eſt opꝰ digitorū tuorū: ſerenitatē ⁊ nubes tu feciſti ⁊ ventos ⁊ pluuias. Terrā aquis inuoluiſti: feciſti montes ⁊ maria: valles: planiciē: fontes: lacus ⁊ flumina. Hec intus varijs ſeminibus fecūdaſti: circūquaq; multiplici ſpecie decoraſti. Herbis virentibus veſtiſti campos: diſtinxiſti colles floꝛibus: ⁊ ſyluas ramorū folijs. Fatigato requiē pꝛeparaſti: eſtuanti vmbꝛas arborū ⁊ ad ociū receſſus amenissimos. Sitienti fontes lucidos: eſurienti baccas: ois generis ⁊ refectiōis q̄ multiplicis alimēta. Quā multi formibꝰ aiantibꝰ terrā ⁊ pelagus impleſti ⁊ circūfuſos tractꝰ aeris quis cūcta dinumeret? Hec omnia pedibus hois ſubieciſti: vſq; ad oblectationes varias amaſti hominē: Nec me minus ideo quia cū multis

tis: quin ⁊ ſingularia quedam tri-
buiſti mihi. Tu corp⁹ hominis pre
cūctis creaturis tuis adornaſti: tu
membra miris ordinib⁹ collocaſti.
Os illi imperioſum: ac ſerenum ſpi
rituīq; tui capacem ⁊ contempla-
torem celeſtium ſtatuiſti. Addidiſti
artes innumeras: quibus hec vita
foret ornatior: eterne quoq; vite
ſpē dediſti. Oſtēdiſti viā qua gra-
diēdū foret: aperuiſti aditus in ta-
bernacula tua: monuiſti quid cauē-
dum atq; vnde declinādum ſit. De
putaſti comitem perpetuum ac du
cem: greſſus omnes ⁊ ſpecula con-
templatus es: et errores meos ob-
ſeruaſti. Cadētē ſuſtentaſti: labētē
firmaſti: errantem direxiſti: proſtra
tum ſuſtuliſti: ſuſcitaſti mortuum.
Miſeratus es labores meos: to-
tiens vbi nō mia ſed odio dignus
eram. Et quibus meis meritis tam
multa tā grādia gratis ⁊ indign⁹
hec accepi. Pro his oībus quid ti-
bi retribuerim vides: veruntamē
miſerere iterum: ⁊ ſuccurre quia ſi
ne te morior. Ingratitudinum mea
rum ne reminiſcaris amplius ſed
ſaluam fac animam meam: nil iam
de proprijs viribus ſperantē. Glo-
ria patri et filio.

NOctes mee in merore
tranſierunt: et terrorib⁹
agitant innumeris: con
ſcientia concutit inſom-
nē ⁊ male mihi eſt. Sō-
nus meus illuſionibus varijs tur-
batur: nō mihi quietem afferens
ſed laborem. Signum peſtiferi cātus
tuis prohibe domine ⁊ occurre: quo
niam aduentantis mortis eſt indi
cium. Dies meos in amaritudini-
bus exegi: cōſumpſerunt me cure
immortales: ⁊ anime mee litigio
exaſperatus ſum. Corporis mei ſar
cina defeſſus ac curuatus ingre-
dior ⁊ terram inuitus aſpicio. In-
tus ⁊ extra mihi ipſe ſum moleſt⁹:
vtrobiq; hoſtes domeſticos inue-
ni qui me peſſundederūt. Perſecu
toribus alienigenis patuit ingreſ-
ſus: ⁊ murorum cuſtodia deiecta
eſt. Et ego ſomno grauis atq; in-
cautus inter tenebras noctis op-
preſſus ſum. Nulla mihi ſpes ſalu-
tis: nullum preſidium aliunde: ſed
in miſericordia tua domine ſpera-
bo. Succurre: accelera/fer opem:
et miſerere mei. Gloria patri.

CIrcumuallauerunt me ini
mici mei perurgentes
me cuſpide multiplici.
Obtorpui infelix et con
tremui vehementer: hor
ror mortis ſuperaſtitit mihi. In-
cubui infelix in baculum meum et
dixi ecce perferam nec ſuccumbam.
Non reſpexi ad orientem nec vnde
debueram auxilium expectaui: nec
ſicut dignum fuerat ſperaui. Pro-
pterea firmamentum cui innixus
eram me deſtituit repente: et ego
pronus in terram ſum proſtratus.
Agnoui cadens q̄ debiliter ſteiſ-
ſem: predones inſultauerunt con-
ruēti. Spoliauerunt me diuitijs
multis queſitis mihi de longin-
quo: tabe et cruore deformauerunt
me. Vulneribus grauiſſimis con-
fecerunt me: ſemianimē; ⁊ nudū
reliquerunt me in deſerto. Caput
et pectus meum tranſfixerunt: ſed
ſubter precordia mea debacchati
ſunt acerbius. Illic vulnus fixū
putruit: illic vite mee metus: illuc
domine manus tuas adhibe velo-
citer. Huius enim ſaluator mi: et
hec aſpiciens ex alto tacuiſti ⁊ paſ
ſus es: quia ego promerui. Miſe
reberis forſitan nec patieris in fi-
nem: quoniam tu ſolus potens es
preſcribere reges morti. Ipſe ar-
cebis carnifices ab interitu meo:
quoniam in te ſpes mea magna
eſt: ipſe ſaluum me facies de ma-
nibus impiorum. Gloria.

COgitabã ſtare dñ corrui
ve mihi q̃ʒ duriter ni-
mis alliſꝰ ſuȝ. Quo ⁊ vñ
redactus ſum horreſco
dum memini ⁊ contre-
miſco grauiter. ſperabam de viri-
bus meis: ⁊ mihi quedam magna
promiſerã. Somnia mihi fingebã
⁊ gaudebam: nunc deluſus exper-
giſcor cum lachrymis. Securus in
periculis fui: letus in erũnis: medijs
portum in tempeſtatibus putaui
Circumſpexi per nebulas: ſecutus
ſum tranſuerſas ⁊ tortuoſas viuẽ
di vias ⁊ feliciter mulcẽteo. Neſci
q̃m tu ſemp mihi fueras finis ſed
ad te per meipſum venire credẽs
retroceſſi per inextricabiles anfra
ctus. Sentio nũc miſ ias/vbilu-
bet piget erroris tam longeui: nec
ppterea ſubſiſto vbi ſit requies.
Odio mihi ſum ⁊ ago cuncta cum
faſtidio: vim patior ⁊ aliud nõ lȝ.
Nouũ ppoſitũ mos vetuſtus op-
primit ⁊ cũ recta placuerũt relabor
ad ſolita. Quotiens iã oſſitans ad
vomitũ redij: ⁊ ſubinde ſtomachãs
dixi quouſqȝ hec ⁊ quis erit finis.
Juſtũ ſupplicitũ animi inſolentis
ſcio quod me perdidit: nihil eram
⁊ ſupercilium erexi. Agnoſcens nul-
lam hominum fiduciã niſi in deo
⁊ ſi parum video illuceſcat clariꝰ.
Aufer a me dñe p̃ſumptionis ſpm̃
⁊ humilitatem tribue placẽtẽ tibi.
Ne q̃n extollar inconſulte ⁊ mihi
de me mentiar: ſed perſeuerem in
timore tuo. Limꝰ ⁊ vmbra tenuis
ſum: ⁊ fumus ante impetum ven
torum ita mihi videor videri: Jta
mihi videar ſemp ⁊ in hac opinio
ne permaneaȝ ſobrie ac ſalubriter
ſub vmbra tua. Quotiens hinc pe
dem mouero concidaȝ. ⁊ ludibrio
perſecutoribus meis ero. Scio et
expertus nimis: operuit me iam
ſimilis ruina. Et adhuc exurgere
non valui: ſed inenarrabilibus vi
geor miſerijs. Jamdiu fedus vers-
for in ſanguinibꝰ: et in luto cõcupi
ſcentiarum mearum iaceo. Erige
me chriſte ieſu ⁊ miſericorditer ſuſ-
ſtenta: non corruaȝ ſub extremis.
Gloria patri.

Frãciſci Petrarchę poẽtæ laureati pſalmi confeſſionales, cautė tamẽ ac ſobriė legendi.

JDeo effluũt
et labuntur
anni: ſed in-
felix ego nil
cogito de pec
catis meis.
Quid faciaȝ
dñe aut quo
ibo: cũ vene-
rit vltimũ tp̃s meũ. Clamabis me
ad iudiciũ: ⁊ requires a me talẽto
mihi tradito rationẽ. Heu mihi q̃d
rñdebo tibi: cõfeſſus: territus ac
tremens dicã. Nil dñe ſuplucratꝰ
ſum. cõſumpſi etiã nequiter talen
tũ tuũ. Quaſi neſciꝰ diſſimulabis
mecũ: iterrogabis fortunas meas
⁊ ſeriẽ vite mee. dñe tu ſcis oia de-
licta mea: ⁊ ſculpta ſtylo ferreo in
fronte gero. Miſerere dñe ſeruo
tuo: ⁊ nõ intres mecũ in iudiciũ q̃ꝛ
ſuccumbo. Nec minus ad multitu
dineȝ miſeriarũ mearũ aſpice ad
magnitudinẽ miſerationis tue dñe
deus meꝰ. Et nõ perdas animam
meam redẽptor meus: qm̃ tu eam
ſanguine redemiſti. Viuens viuẽs
confitebitur tibi: dñe aperiã oia pctã
mea. Et humiliatum ⁊ contritum
ſpiritum in me agnoſcas. vt ſuc-
curras ⁊ extendas citius dexterã
pereunti. Etenim confitear tibi
domine: miſerere et parcere ſoloꝗ

penitentib⁹ ⁊ contritis. Sed heu qd reminiſcar delicta mea: dũ nõ na omitto veterũ obliuiſcar. Utinã memorẽ milleſimus delictorũ: aut de mille millib⁹ vnũ ſcelus. Ut vel ſic oterar ⁊ doleã: ⁊ tu miſerearis miſero ⁊ cõtrito. In iniquitatibus cõcept⁹ ſum: ⁊ in iniquitatib⁹ editus ⁊ nutritus. Infans iniquitates colui. ⁊ in qua purus eſſe debui pueritiam doloſus egi. Adoleui nec factus ſum citius adoleſcens quo citi⁹ mea prauitas adoleuit. Iuuenis fui ⁊ attigi virum ſed viguit in me vitiũ ſemper pro virtute. Uirtutem odio habui. amaui ſẽper ſcelera ⁊ abhorrui bonitatem. In ſceno vanitatis educatus ſuꝫ ⁊ libẽs ſecutus ſum ſemper ſemitas impiorum. Libens in quos ad vomitũ icitaui: ⁊ dux malorũ fui libẽtius ꝙ ſequax. Quis futura referet ⁊ extorta dilexi ſemper ſpolia ⁊ rapinas. Depredatus ſum pauperẽ ⁊ egenũ: depredatus ſum viduam ⁊ pupillũ. Depredatus ſuꝫ extraneũ ⁊ infirmũ tẽplũ quoqꝫ ⁊ oratoriũ ⁊ altare. In mendacijs ⁊ figmẽtis verſat⁹ ſuꝫ: adulationes ⁊ fraudes ſup oĩa adamaui. Arma lucis odio habui. ⁊ dilexi ſuper oĩa tenebrarũ. Exquiſiui aſpera ⁊ deſerui vias planas: per deſerta perrexi ⁊ per inuia et maquoſa. Coram te domine malum egi: tu ſcis quia ⁊ male agentib⁹ non diſſenſi. Heu mihi quid faciã aut quo ibo oportet per aciem tui iudicij me tranſire. Propterea domine miſerere mei: quia non eſt remedium neqꝫ auxilium niſi tuum. Gloria patri.

Superbia.

Superbum me feciſti domine: et mea ſuperbia eſt immenſa. Spreui te domine: pareres ſpretus ſuperiores hũiles amicos. Et nũꝙ dñe me cognouiſſe cum ſupercilio me ſolũ ſup oĩs exaltaui. Iactabã temere verba mea ⁊ elationes fimbrias ad ſydera dilatabã. Erexi cornua ⁊ reſpexi celũ: ⁊ te ſummũ dominũ non curaui. Et factus ſum lucifero ſimilis imo exceſſi eum: qꝛ nondum pareꝫ me tibi conſtitui ſed maiorẽ. Nec contẽtus fui dñio domus mee: in ſeruorum multitudine gloriabar. Infeſtus fui fratribus ⁊ vicinis: ⁊ vt preceſſeꝫ cõciuibus contumelias irrogabã. Nec paſſus ſum aliquãdo priorẽ neqꝫ ſeruum: elatus ⁊ ſtomachans omnia contẽnebam. Credidi per ſuperbiã exaltari: ⁊ in ea fuit taꝫ gloria ꝙ pompa mea. In pſumptione ſapientiam exiſtimaui: ⁊ qđ ſapiens non audebat inſipiens ego timiore preſumebã. Sed quia magis immoror in hoc peccato. fui ſuperbus ⁊ arrogans in omni. Nec videbo qui talia poſſit ferre: niſi tu ſolus domine mĩſericors ⁊ benignus. Uir fortis patiens ⁊ inuictus: qui parcis contemptus: blaſphematus: ⁊ etiam ingratus: Adiuua me domine: ac cor elatum ac pſumptionis ſpũ iſtum in me extingue. Gloria.

Auaritia.

Ubi tenaciſſima auaritia mea: vbi prodigalitas? Liberalitates abominatus ſum: ⁊ habui ſemp odio largitorẽ. Propter auaritiam dñe nil omiſi: propter hãc oppreſſi viduam ⁊ pupillum. Subij ſeruitutis iugum: ⁊ abhorrui libertatẽ. Propter hãc adheſi impijs ⁊ malignis: ⁊ cũ eis expendi infeliciter tẽp⁹ meũ: quo charius nil habebã. Fui mẽdax vari⁹ ⁊ periurus: felicitatis cupidus ⁊ raptor. Perdidi leticiam et quietem tribui ſemper triſtitiam et laborem. Propter hanc eſuriui et ſitiui ſepius, frigui, tremui ⁊ expaui. Ob hanc teſtimoniũ falſum

tuli: feci iniquum iudicium et deteſtabilem ſermonem. Sepe in necem proximi mei conſpiraui: confinxi epiſtolas ⁊ membranas. Cor meum ad aurum et argentum: nunq̄ ad te domine cor leuaui. Nec miſertus ſum inopi et mendico: propter auaritiam domine auertebam oculos ab egenis. Nec recte conſului indigenti: iuſtum et pauperem in neceſſitatibus dereliqui. Dedi pecunias ad vſuram: defraudaui rempublicam et altare et ſitiui ſanguinem innocentem. Nec compaſſus ſum inopi: debitori debitum et depoſitum denegaui. Nec dux accepi munera ſed exegi: ſed ſine precio nihil feci. Et dixi congregabo theſauros de ſanguine inopum et iuſtorum: ⁊ cum his de ſanguinibus liberabor. Quod diu me domine tuliſti vt quandoq̧ refrenarer. Tu frena domine: tu ſolus potes modum et finem imponere cupiditatibus impiorum. Gloria patri.

Luxuria.

Quam varijs quoq̧ modis lumbis meis abuſus ſum: confundor domine dum recordor. Subtraxi virginem patri ſuo: vxorem pauperi et vicino. Perſecutus ſum viduam et matronam: et que celibem vitam tibi domine dedicauit. Quam non potui donis flectere flexi dolis: et quam non potui vincere precib⁹ vici minis. Et que mihi continens repugnabat: incontinentem obloquens mentiebar. Laxaui lumbos et vmbilicum ſum ſecutus ⁊ huiuſcemodi vitio gloriā acquiſiui. Fortis ⁊ caſta mulier diſplicebat mihi: et blandus oculus complacebat. Nec ad neceſſitatem tantum lumbos exercui: ⁊ voluptatem et laſciuiā exercebā. Nec vna aut altera contentus eram maculare plurimas gloriabar. Sequebar quotidie thorum pſallentium puellarum et amatorias fabulas auſcultaui. Induebar purpura ⁊ oculos liniebam: vt facilius vmbilicum incitarem. Veſcebar aromatibus ⁊ valernis: vt lumborum libidinem roborarem. Sollicitus mechus mihi ſocius fuit: et dorcape diſſequa vnica ſoror mea. Cū adulteris habitatio et portio mea erat et inter greges brutorum brutior appetitus. Tranſgreſſus ſum modum terminumq̧ nature: et ſi quid fedius feci domine tu vidiſti. Quā in hoc vitio me proſtraui: nunc pudet dicere quod non puduit me feciſſe. Sed heu dixi fatebor minora: ſed nunc abſcondo maiora pre verecundia et rubore. Propterea grauius deliqui: ſed tu domine deſpicias animum ⁊ pudorem. Gloria.

Inuidia.

Inuidia mihi amica fuit ⁊ charitas inimica. Inique mundi virtutibus ⁊ fortunis detraxi regib⁹ et momordi eos mēdacio ſuſurro odio ⁊ liuore. Obloquēs proximo murmurabam: et ab alieno bono ſemper mūdus marcebā. Iuſtorum laudes et merita denigraui ⁊ malorū glorias concupiui. Cum recti bene agerent inuidebā non vt agerem ego bene/ſed q̧ volebam eos agere male. Siquando de rectis laudabilis ſermo fuit: obieci falſas maculas et delicta. Si vero contra prauos infamia laborabat: eos ſubito ad ſydera extollebam. Non inuidi laboribus proximi nec erumnis ſed tantum laudi glorie et honori. Accēdi contra piū filium patrem ſuum: et contra fidelem ſeruum dn̄m inflammaui. Caſtam coniugem contra virum: ⁊ fratres vnanimes ad diſcordiam concitaui. Optaui proximo pauperiem et exilium: naufragium: carcerem egritudinem et laborem. Vita proximi odium mihi fuit: in ſola

morte eius ſperaui requiē inue-
nire. Ut paterentur innocui opta-
bam pati: ⁊ illorum cruciatibus
gratulabar. Sed heu quanto dete
rius: inuidi tibi inuidi tue poten-
tie ⁊ operibus que feciſti. Idcirco
domine inuidie oculos amoue a me
ut que recta ſint videam ⁊ ea agā.
Gloria patri.

Gula.

Odi temperātiam ⁊ ama
ui gulā: ⁊ nil ventris in-
gluuie melius exiſtima-
ui. In potu ⁊ cibo poſui
votum meum: et illic cē
ſui ſummū bonū. In commeſſatio
nibus ⁊ conuiuijs exultaui: dū eſu
riret paup̄ ⁊ ſitiret. Crapula ſeroti
na delectatus ſum: ⁊ complacuit
mihi matutina. Nec expectaui ne-
q̧ prādiū neq̧ cenam: ſecutus ſuꝫ
inſatiabilem voluptateꝫ. Nec vno
nec altero ferculo contentabar: lu-
xuriatus ſum ſemper in multitudi
ne ferculorū. Uarietas dapū gloria
mihi fuit: et ſumptuoſa ac electa ci
baria exquirebam. Nec in fictilib⁹
his veſcebar: abutebar autem his
in vaſis celatis auro et argento.
Salſamenta herbarū ſalubriū ab
horrebā: niſi condita forēt ab aro-
matibus precioſis. Nec vlla cōmu-
nia nec domeſtica ſapiebant mihi
peregrina oīa ⁊ ſpecialia appete
bā. Nec bina mihi refectio ſatis
fuit multiplex autē et repetita cra
pula me iuuabat. Fregi ieiunia pa
rens gule: ⁊ naturā paucis conten
tam cum exceſſu nefario violaui
Sepe repletus ⁊ eſtuans oſcitabā
et fragmenta menſe non egenis/
ſed canibus erogabam. Clamabat
pauper: ⁊ ego vt ſurdus ſolicitus
de craſtina crapula cogitabā. Extuli
ſti me dn̄e vſquequaq̧ vt aliquā
do guloſam voraginem tempera-
rem. Nec feras amplius domine ſꝫ
ſuccurre: et ventris ingluuiem tu
coerce. Gloria patri ⁊ filio.

Ira.

Abhorrui patientiam et
dilexi iram nec eā ſube-
rat et iraſcebar. Iratus
contra dominum: cōtra
patrem: iratum me con-
ſtitui contra matrem. Iratus mo-
ui iurgia innocenti: ⁊ ſeruo contu-
melias irrigabam. Sepe ob iram
domine te negaui: maledixi parēn-
tibus: fratribus: ⁊ vicinis. Male-
dixi ſanctis tuis domine: maledixi
viuificis elementis: et omnib⁹ ope
ribus tuis que feciſti. Totus inte
rius corrodebar. rationem et legeꝫ
omnem ab animo abdicaui. In fu
rore et furijs gliſcebar: et ſuccenſui
pauperibus et egenis. Uita mea
odio mihi fuit: et iratum mecum
omni homine/perdi pariter concu
piui. Aſpiraui libenter ad iniurias
⁊ vindictas: vltionem tibi domine
nunq̄ reſeruaui. Scandalizatus ſū
domine non furiebam: nec reſpon-
ſio mollis nec vir pacificus com-
placebat. In litibus et contentio-
nibus oblectabar: in cōfuſione ſan
guinis ⁊ diſſidio ciuitatis. Inimici
tias odio et diſſentiones ciuium
agitabam: et iratus ſepe prelia con
citaui. Cum ira in ſcandalo cuncta
egi: verba pacis ⁊ patientie ſemi-
tas aſpernebar. Et factus ſuꝫ ſicut
inſipiens ⁊ inſanus: qui redargu
tiones obaudit: nec amplectitur
diſciplinā. Propterea ad te cōfugio
ſaluator meus: doce iram fugere ⁊
exemplo tuo da mitē eſſe. Gloria.

Accidia.

Olui accidiā tanq̄ ma-
trē fuit ociū mihi frater
⁊ deſidia ſoror mea. Fu-
gi exercitiū et laborē: et
ſciam negligētiam eſti-
maui fructū operis inuenire. Nec
vigiles oculos in ſacra lectione te-
nui: nec ipſis ope man⁹ meas. To-
ta nocte dormiēs dormitaui: nec ad
gallicātū excitat⁹ ſū: nec i matuti-
nis anticipaui laudem tuā. Sepe

ſtuxit nec ſurgebam ociabar in
lecto: ne manuum labores man-
ducarem. Et bene operantes ſin-
gulos irridebam: torpentes vero
a bono opere commendaui. Ocia-
bar domi nec tua ſanctuaria viſi-
tabã ⁊ panem doloris concupiui.
Piguit me frãgere eſurienti panẽ
meũ: dũ tota die ad oſtium excla-
maret. Torpebã per diẽ tibi redde
re laudes: et ꝙ raro in te medita-
tus ſum tu vidiſti. Nec ſic torpui
dñe ad cogitationes vanas: ad oc-
cupatiões ſceleris illecebras ⁊ de-
licta. Pre ſegnitie mea nõ viſitaui
in funere mortuũ: nec in egritudi-
ne infirmũ: nec in carcere peregri-
nũ. Nec ſubueni inopi nec nudo.
Uacaui ab oi ope bono: et induiſt
ſemꝑ ocio vite mee. Excita me dñe
⁊ torporẽ fugãs: redde me iuſt: fi-
catiõib⁹ tuis vigilẽ ⁊ itẽtũ: Glia.

Mſerias tibi dñe decan-
taui: ⁊ ſi quid aliud feci
dñe nõ tacebo. Neglexi
de⁹iuſtificationes tuas
⁊ cõtẽpſi doctrinã euan
gelizantium regnũ tuũ. Deriſi ſa-
cerdotes tuos dñe ⁊ leuitas: inuo-
cuos ſimul ⁊ pauꝑes ignotos. Apo
ſtoloꝝ canones aſpnat⁹ ſum: ⁊ cõ-
ſiliũ patrũ ⁊ decreta põtificũ ſum
tranſgreſſus. Nec colui parentes
meos nec honoraui ſenẽ: nec prece
pta eccl'ie cuſtodiui. Peccaui au-
diẽs: peccaui videẽs: guſtãs ⁊ tãgẽs
oĩa ac adorãs. Peccaui ambulas:
peccaui ſedẽs/ſtãs/cogitãs vigi-
lãs ⁊ dormiẽs. Impatiẽs ⁊ inuit⁹
tuli aduerſitates meas: ſ; gloriat⁹
ſum ſꝑ in aduerſitatib⁹ innocẽtũ.
In cõfeſſiõib⁹ ⁊ in pſalmis nõ fui
diligẽs/nec deuot⁹: nec teſtẽ con-
ſcientiã: ſed vulgi gloriã exquiſiui.
Sepe noui controuerſiã contra re
ctos: et malui mẽdacio vincere ꝙ
ſuccumbere veritate. In ꝓmiſſio-
nibus larg⁹ erã ... parciſſim⁹ ob
ſeruator: ⁊ nunꝙ cũ ꝓpotui reddidi
vota mea. Nõ cõſideraui dñe ꝙ fe-
ciſti mihi: tu eñ ad tuã imaginem
me formaſti. Tradidiſti mihi ſpm̃
immortalẽ: capacẽ viſibiliũ ⁊ inui
ſibiliũ me feciſti. Celũ ⁊ ſtellas ad
ſolatiũ hois tu creaſti: mare et ter-
rã ⁊ oia ꝗ cõtinẽtur in eis ad vſu;
hois tu feciſti. Addidiſti mortẽ do
mine ⁊ gehẽnã addidiſti paradi-
ſum vt te melius cõtẽplarer. Pro
his oĩbus que retribui bñ video:
nõ ledas gratis humiliatũ ⁊ cõtri
tũ. Adiuua me dñe ⁊ miſerere mei
da veniã delinquẽti: ⁊ ꝯtritũ tibi
dñe ne repellas. Glia patri ⁊ filio.

¶ Finiunt pſalmi confeſ-
ſionales Fran. Pe.

¶ Ludolphi de Saxonia hui⁹ ope
ris auctoris notitia ⁊ cõmẽdatio.

Ludolph⁹ ordinis Carthu
ſiẽſis i domo Argẽtineñ.
natiõe teutonic⁹ ſaxonica
terra ortũd⁹. vir i diuinis ſcriptu-
ris ſtudioſus ⁊ erudit⁹: ⁊ ſeculariũ
literarũ nõ ignar⁹: igenio mitis:
eloquio dulcis ⁊ ꝯpoſit⁹: vita quo
ꝗ ⁊ ꝯuerſatiõe i ſignis. Edidit ma
gne deuotiõis ⁊ ꝓfunde eruditio-
nis ꝗdã ꝑclara opuſcula: inter que
iſtud ꝑſens op⁹ enitui: ĩ: õb⁹ inge-
niũ nobilr̃ exercitãs nomẽ ſuũ im
mortalitati ꝯdonauit. Claruit ſub
Ludouico imperatore quarto. An
no domini. M.cccxx.

¶ Regeſtum.

aa bb cc dd ee a b c d e f g h i k l
m n o p q r s t v x y z A B C D E
F G H I K L M N O P Q R
S T V X Y Z AA

Omnes ſunt quaterniones.

¶ Opus hoc aureum diligenter:
ſummaq; cura et diligentia ema-
culatum et caſtigatum: abſolutum
eſt. Impreſſum Anno a partu vir-
gineo. M.cccccxlij.

397

Digitized by Google

Digitized by Google

scheda
271

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
LAB. RESTAURO
ROMA
Digitized by Google

Digitized by Google